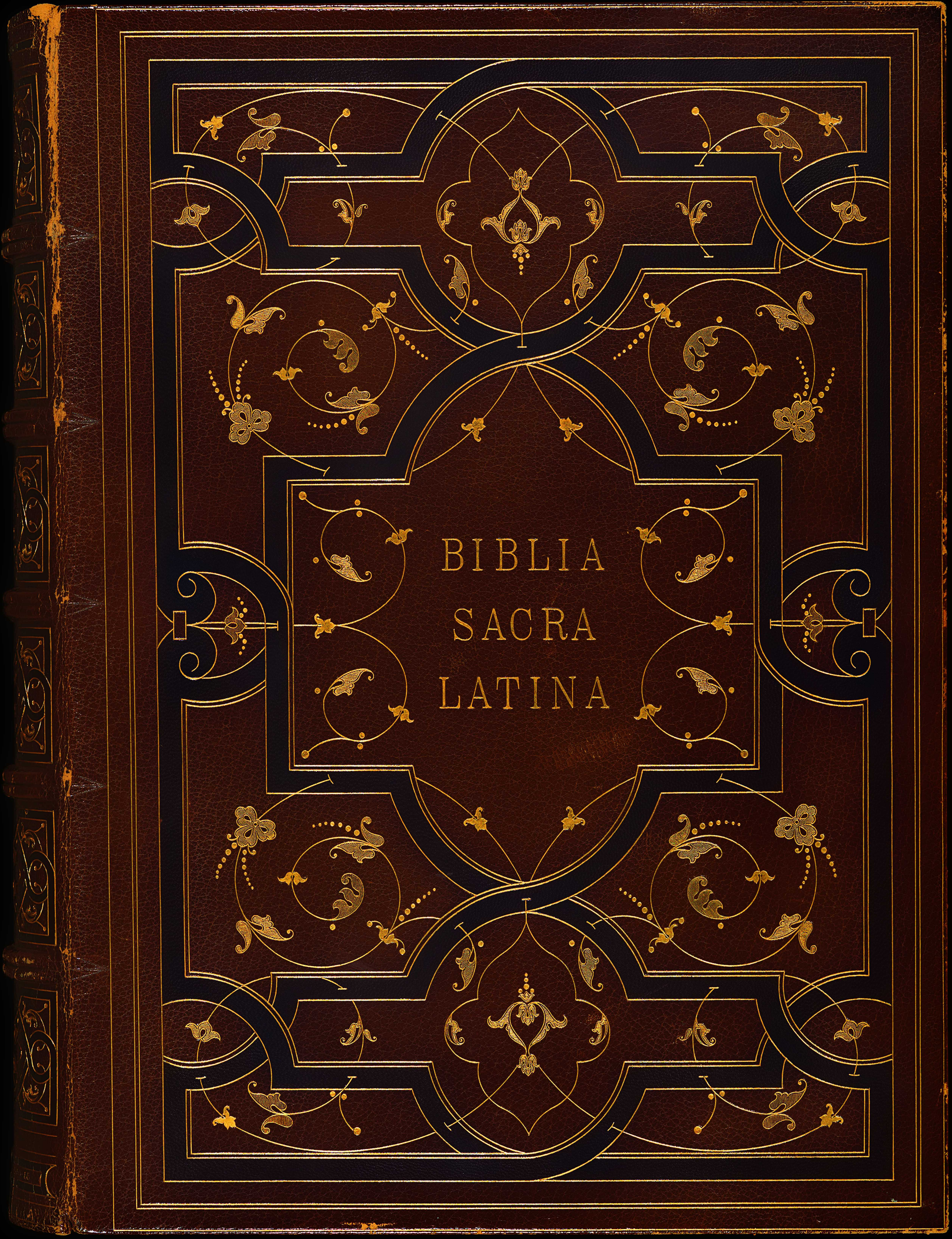

BIBLIA
SACRA
LATINA

Incipit epl̃a ſãcti ieronimi ad paulinũ pſbiterũ de oĩbz diuine hiſtorie libris.

Capitlm̃ primũ

Frater ambroſius tua michi munuſcula perferens · detulit ſimul ⁊ ſuauiſſimas litteras: que a principio amiciciarũ fidẽ probate iam fidei et veteris amicicie pferebant. Vera enĩ illa neceſſitudo ẽ et xp̃i glutino copulata: quã nõ vtilitas rei familiaris · non pſentia tantũ corporũ · nõ ſubdola ⁊ palpãs adulatõ: ſed dei timor · et diuinarũ ſcripturarũ ſtudia conciliant. Legim⁹ in veteribz hiſtoriis · quoſdã luſtraſſe prouincias · nouos adiſſe ꝓplos · maria trãſiſſe: ut eos quos ex libris nouerãt: coram q̃z viderent. Sic pitagoras memphiticos vates · ſic plato egiptum · ⁊ architam tarentinũ · eamq̃z orã ytalie · que quondã magna grecia dicebat̃: laborioſiſſime peragrauit: et ut qui athenis mgr̃ erat · ⁊ potens · cuiuſq̃z doctrinas achademie gignaſia pſonabãt · fieret peregrinus atq̃z diſcipulus: malens aliena verecunde diſcere: q̃z ſua impudenter ingerere. Deniq̃z cum litteras quaſi toto orbe fugientes perſequitur · captus a piratis et venũdatus · tyranno crudeliſſimo paruit · ductus captiuus vinct⁹ et ſeruus: tamen quia philoſophus: maior emente ſe fuit. Ad tytum liuiũ · lacteo eloquentie fonte manantem · de vltimis hiſpanie galliarũq̃z finibus quoſdam veniſſe nobiles legimus: et quos ad cõtemplatõnem ſui roma non traxerat: unius hominis fama perduxit. Habuit illa etas inauditum omnibus ſeculis · celebrãdumq̃z miraculum: ut urbem tantam ingreſſi: aliud extra urbem quererent. Appolloni⁹ ſiue ille mag⁹ ut vulgus loquitur · ſiue phūs ut pitagorici tradunt · intrauit pſas · ptrãſiuit caucaſũ · albanos · ſcithas · maſſagetas · opulentiſſima indie regna penetrauit: et ad extremum latiſſimo phyſon amne trãſmiſſo puenit ad bragmanas: ut hyarcã in throno ſedentẽ aureo · ⁊ de tantali fonte potantem · inter paucos diſciplos · de natura · de moribz ac de curſu dierũ ⁊ ſiderũ audiret docentem. Inde p elamitas · babilonios · chaldeos · medos · aſſirios · parthos · ſyros · phenices · arabes · paleſtinos · reuerſus ad alexandriã · perrexit ad ethiopiam: ut gignoſophiſtas ⁊ famoſiſſimam ſolis menſam videret ĩ ſabulo. Inuenit ille vir ubiq̃z quod diſceret: ⁊ ſemp proficiens · ſemper ſe melior fieret. Scripſit ſuper hoc pleniſſime octo voluminibus · phyloſtratus.

cap. ij.

Quid loquar de ſeculi hominibꝰ: Cum apoſtolus paulus · vas electionis · et magiſter gentium · qui de conſciencia tanti in ſe hoſpitis loquebatur · dicens. An experimentum queritis eius qui in me loquitur criſtus. poſt damaſcum arabiãq̃z luſtratam · aſcenderit iheroſolimã ut videret petrũ et mãſerit apud eum diebus quindecim. Hoc enim miſterio ebdomadis et ogdoadis: futur⁹ gentium predicator inſtruendus erat. Rurſumq̃z poſt annos quatuordecim aſſumpto barnaba et tyto · expoſuit cum apoſtolis euangelium: ne forte ĩ vacuum curreret aut cucurriſſet. Habet neſcio quid latentis energie viue vocis actus: et in aures diſcipuli de auctoris ore tranſfuſa: forti⁹ ſonat. Vnde et eſchines cũ rodi exularet · et legeret̃ illa demoſtenis oratio quā aduerſus eum habuerat: mirātibus cunctis atqꝫ laudātibus: ſuſpirās ait. Quid ſi · ipſam audiſſetiſ beſtiam · ſua verba reſonātem? ca. iii.

Nec hoc dico · ꝙ ſit aliquid in me tale · qḋ uel poſſis a me audire · uel velis diſcere: ſed quo ardor tuus et diſcendi ſtudiū · etiā abſqꝫ nobis ꝑ ſe probari debeat. Ingeniū docile · ⁊ ſine doctore laudabile eſt. Nō qḋ īuenias: ſed quid queras cōſideramꝰ. Mollis cera et ad formandū facilis: etiā ſi artificis ⁊ plaſte ceſſent manus: tamen virtute totum eſt quicquid eſſe poteſt. Paulus apoſtolus ad pedes gamalielis · legem moyſi et ꝓphetas didiciſſe ſe gloriat̄: ut armatus ſpiritualibꝫ telis · poſtea doceret confidenter. Arma enim noſtre milicie non carnalia ſunt · ſed potencia deo · ad deſtructionē municionū et cogitationes deſtruentes · et omnē altitudinem extollentem ſe aduerſus ſcienciam dei: et captiuantes omnē intellectum ad obediēdum xp̄o: et parati ſubiugare omnē inobedienciā. Thimotheū ſcribit ab infancia ſacris litteris eruditum: et hortatur ad ſtudiū lectionis: ne negligat graciam que data ſit ei per impoſitionē manꝰ preſbiterij. Tyto precipit · ut inter ceteras virtutes epiſcopi · quē breui ſermone depinxit · ſcientiā q̄ꝫ nō negligat ſcripturaꝝ · obtinētem inquit eū q̄ ſcḋm doctrinā eſt fidelem ſermonem: ut potens ſit exhortari in doctrina ſana ⁊ contradicentes reuincere. ca. iiii.

Teo eligat

Sancta quippe ruſticitas ſolū ſibi prodeſt: ⁊ quātū edificat ex vite merito eccleſiā xp̄i: tātū nocet ſi deſtruētibus nō reſiſtat. Malachias ꝓpheta · īmo ꝑ malachiā dn̄s interrogauit ſacerdotes legē. Intātū ſacerdotis officiū eſt: īterrogatū reſpōdere de lege. Et in deuteronomio legimꝰ. Interroga patrem tuū et annūciabit tibi: ſeniores tuos et dicent tibi. In pſalmo q̄ꝫ centeſimodecimooctauo. Cantabiles michi erant iuſtificatōnes tue: in loco ꝑegrinationis mee. Et in deſcriptione iuſti viri · cum eum arbori vite dauid que eſt in paradiſo compararet: inter ceteras virtutes hoc etiā intulit. In lege domini voluntas eius · ⁊ in lege eius meditabitur die ac nocte. Daniel in fine ſacratiſſime viſionis ait. Iuſtoſ fulgere quaſi ſtellas: et intelligentes id eſt doctos quaſi firmamentū. Uides quantū inter ſe diſtant iuſta ruſticitas · ⁊ docta iuſticia: Alij ſtellis: alij celo ꝯparant̄. Quāquā iuxta hebraicā veritatem · utrūqꝫ de eruditis poſſit intelligi. Ita enī apud eos legimꝰ. Qui aūt docti fuerint fulgebūt q̄ſi ſplēdor firmamenti: et q̄ ad iuſticiā erudiunt multos: q̄ſi ſtelle ī ꝑpetuas eternitates. Cur dicit̄ paulꝰ apl̄us vas electioniſ? Nempe q̄a vas legis: ⁊ ſcripturaꝝ ſanctarū erat armariū. Phariſei ſtupent in dn̄i doctrina · et mirant̄ in petro et iohāne · quomō legē ſciāt: cū l̄ras nō didicerit. Quicq̇d enī alijs exercitatio et quotidiana ī lege meditatō tribuere ſolet · illis hoc ſpiritꝰ ſāctus ſuggerebat: Et erāt iuxta ꝙ ſcriptū ē docibiles dei.

cheiidr

Duodecim annos ſaluator īpleuerat: et in templo ſenes · de queſtionibꝫ legiſ interrogās: magis docet dū prudenter interrogat. Niſi forte ruſticū petrū · ruſticum iohānem dicimꝰ: quoꝝ uterqꝫ dicere poterat · ⁊ ſi imperitꝰ ſmone: nō tamen ſciētia. Iohānes ruſticꝰ: piſcator indoctꝰ. Et unde illa vox obſecro: ī principio erat v̄bū · et v̄bū erat apud deū · ⁊ deus erat verbū? Logos grece: multa ſignificat. Nam ⁊ verbū eſt et ratio ⁊ ſupputatō: et cauſa uniuſcuiuſq; rei· p quā ſūt ſingla que ſubſiſtūt: que uniuerſa recte intelligimus in xp̄o. cap̄. v.

Hoc doctus plato neſciuit· hoc demoſtenes eloquens ignorauit. Perdā inquit ſapientiā ſapientū: et prudentiā prudētū reprobabo. Uera ſapiētia perdet falſā ſapientiā: et quāuis ſtulticia p̄dicationis in cruce ſit: tamen paulus ſapiētiā loquit̄ inter perfectos. Sapiētiam autem nō ſeculi iſtius que deſtruitur· nec principum: ſed loquitur dei ſapiētiam in miſterio abſconditam: quā p̄deſtinauit deus ante ſecula. Dei ſapientia· xp̄s eſt. Xp̄s enim· dei virtus et dei ſapientia. Hec ſapientia in miſterio abſcondita eſt· de qua ⁊ noni pſalmi titulus p̄notatur· pro occultis filij: in quo ſunt omnes theſauri ſapientie et ſciencie dei abſcōditi. Et qui in miſterio abſconditus erat· p̄deſtinatus eſt ante ſecula: predeſtinatus autem et p̄figuratus in lege et prophetis. Unde et prophete appelabantur videntes: quia videbant eū quē ceteri non videbant. Abraham vidit diem eius· et letatus eſt. Aperiebantur celi ezechieli: qui pp̄lo peccatori clauſi erāt. Reuela inq̄t dauid oclos meos: ⁊ conſiderabo mirabilia de lege tua. Lex enī ſpiritualis ē: ⁊ reuelatōne op⁹ eſt ut intelligat̄: ac reuelata facie dei gloriā ꝯtemplem̄. Liber in apocalipſi ſeptem ſigillis ſignat⁹ oſtendit̄: quem ſi dederis homini ſcienti l̄ras ut legat: reſpōdebit tibi. Non poſſum. Signat⁹ ē enī. Quāti hodie putāt ſe noſſe l̄ras: tenēt ſignatum librū· nec aperire poſſūt· niſi ille reſerauerit q̄ habet clauē dauid: q̄ aperit et nemo claudit: claudit ⁊ nemo aperit. In actibus apoſtolorū· ſanctus eunuchus· imo ſanctus vir· ſic enim eū ſacra ſcriptura cognominat: cū legeret yſaiam prophetam· interrogatus a philippo· putaſne intelligis que legis: reſpondit. Quomodo poſſum: niſi aliquis me docuerit? Ego ut de me loquar: internec ſanctior ſum hoc eunucho· nec ſtudioſior: qui de ethiopia id eſt de extremis finibus mūdi venit ad templū: reliquit aulam regiam: ⁊ tātus amator legis fuit diuine ſcientie· ut etiam in vehiculo litteras legeret ſacras. Et tamen cum librū teneret· et verba dn̄i in cogitatōne cōciperet· lingua volueret· labijs perſonaret: ignorabat eū quē ī libro neſciens venerabatur. Venit philippus: oſtendit ei iheſum: qui clauſus latebat in l̄ra. O mira doctoris virtus. Eadem hora credidit eunuch⁹: baptizat̄: fidelis et ſanct⁹ mḡr efficit̄ de diſcipl'o plus ī deſerto fōte eccl'ie: q̄ ī aurato ſynagoge tēplo reperit. ca. vj.

Hec a me p̄ſtricta ſūt breuit̄: neq; enī epl'aris āguſtia euagari longius patiebatur: ut intelligeres· te in ſcripturis ſāctis ſine p̄uio et mōſtrāte ſemitā· nō poſſe ingredi. Taceo de gramaticis· rethorib⁹· philoſophis· geometricis· dyalecticis· muſicis· aſtronomicis· aſtrologis· medicis· q̄rū ſciētia mortalib; ſatis vel vtiliſſima eſt: ⁊ in tres partes ſcindit̄· ī doctrinā· rationē· ⁊ uſum. Ad minores artes veniā: et que non tam lingua q̄ manu ām̄iniſtrātur. Agricole· cementarij· fabri metallor; lignorūq; ceſores· lanarij q̄; et fullones· ⁊ ceteri qui variā ſupellectile et vilia opuſcl'a fabricāt̄: abſq; doctore eſſe non poſſunt qd̄ cupiūt. Quod medicor; eſt p̄mittūt medici: tractant fabrilia fabri. Sola ſcripturar; ars ē:

quam sibi passim omnes vendicant. Scribim⁹ indocti · doctiq; poemata passim. Hanc garrula anus · hāc delirus senex · hanc sophista verbosus: hanc universi presumūt: lacerant: docent anteq̄ꝫ discant. Alij adducto supcilio grandia verba trutinantes · inter mulierculas de sacris litteris philosophantur. Alij discunt prochpudor a feminis · quod viros doceant: et ne parum hoc sit · quadā facilitate verborū · imo audacia · edisserūt alijs: q̄d ipi nō intelligunt. Taceo de meis silibus: qui si forte ad scripturas sāctas post seculares litteras venerint · et sermone composito aures p̄pli mulserit: quicquid dixerint · hoc legem de putant. Nec scire dignantur quid prophete · quid apostoli senserint · sed ad sensum suū incongrua aptāt testimonia: quasi grande sit: et non viciosissimū dicendi genus · depravare sententias: ⁊ ad voluntatem suam sacram scripturā trahere repugnantem. Quasi non legerim⁹ omerocētonas ⁊ virgiliocētonas: ac nō sic etiā ⁊ maronē sine xp̄o possim⁹ dicere xp̄ianū · q̄a scripserit iā redit ⁊ virgo redeūt saturnia regna: iā nova ꝓgenies · celo demittit̄ alto. Et patrē loquentē ad filiū. Nate mee vires · mea magna potētia solus. Et post verba salvatoris in cruce. Talia ꝑstabat memorās · fixusq; manebat. Puerilia sūt hec ⁊ circlatorꝫ ludo silia · docere q̄d ignores: imo ut cū stomacho loq̄r: nec hoc q̄dē scire q̄d nescias.

ca. vii.

Videlicet manifestissima ē genesis i q̄ de creatura mūdi · de exordio generis humani · de divisione t̄re · de ꝯfusione liguarꝫ ⁊ gētiū usq; ad exitū scribit̄ hebreorꝫ. Patet exodus cū decē plagis: cū decalogo cū misticis divinisq; p̄ceptis. In ꝓmptu ē leviticꝰ liber: in quo singl'a sacrificia imo singule pene sillabe ⁊ vestes aaron ⁊ totꝰ ordo leviticꝰ spirāt celestia sacramēta. Numeri vero nōne totius arithmetice et ꝓphetie balaam ⁊ q̄dragita duarꝫ mansionū p heremū misteria ꝯtinēt? Deuteronomiū vero sc̄da lex ⁊ euāgelice legis p̄figuratio · nonne sic ea habet q̄ priora sunt ut nova sint oīa: de veteribꝫ. Hucusq; moyses: hucusq; penthateucus: quibus quinq; verbis loqui se velle apostolus i ecclesia gloriatur. Iob exemplar patientie q̄ non misteria suo sermone complectitur? Prosa incipit · versu labit̄ · pedestri sermone finit̄: omnesq; leges dyaletice · propositione · assūptione · ꝯfirmatōne · ꝯclusione determinat. Singl'a i eo verba plena sūt sensibꝫ: ⁊ ut de ceteris sileā · resurrectionē corporꝫ sic ꝓphetat: ut nullus de ea manifestiꝰ et cautiꝰ scripserit. Scio inq̄t q̄ redēptor meꝰ vivit: ⁊ in novissimo die de terra surrecturꝰ sū: et rursū circūdabor pelle mea · ⁊ in carne mea videbo deū; quē visurꝰ sū egoipse ⁊ oculi mei conspecturi sunt: et nō aliꝰ. Reposita est hec spes mea in sinu meo. Veniā ad ihesum nave qui typū dn̄i non solum in gestis · verū etiā in noīe p̄fert. Transit iordanem · hostiū regna subvertit: dividit terram victori p̄plo: et per singulas urbes · viculos · montes · flumina · torrentes · atq; confinia · ecclesie celestisq; ierusalē spiritualia regna describit. In iudicū libro quot principes p̄pli · tot figure sunt. Ruth moabitis ysaie explet vaticiniū dicentis; emitte agnū domine dn̄atorem terre: de petra deserti ad montem filie syon. Samuel in hely mortuo et in occisione saul veterem legem abolitam

[illegible] usq ad [illegible]

mõſtrat; porro in ſadoch atq; dauid noui ſacerdotij nouiq; imperij ſacramenta teſtatur. Malachim id eſt tercius et quartus regū liber a ſalomone uſq; ad iechoniam et a ieroboam filio nabath uſq; ad oſee qui ductus eſt in aſſirios: regnum iuda et regnum deſcribit iſrahel. Si hiſtoriam reſpicias verba ſimplicia ſunt: ſi in litteris ſenſum latentem inſpexeris eccleſie paucitas ⁊ hereticoꝝ contra ecctiam bella narrāt̄. Duodecim ꝓphete in uni⁹ voluminis anguſtias coartati: multo aliud quā ſonant in lr̄a prefigurāt. Oſee crebro nomīat effraim·ſamariā·ioſeph·iezrael·⁊ uxorē fornicariā et fornicatōnis filios et adulterā cubiculo clauſā mariti mlt̄o tp̄e ſedere viduam: et ſub veſte lugubri mariti ad ſe reditū preſtolari. Johel filius fatuel deſcribit terrā duodecim tribuū·eruca·brucho·locuſta·rubigine vaſtante ꝯſumptā·⁊ poſt euſionem prioris ppl'i effuſū iri ſpiritū ſanctum ſup ſeruos dei et ācillas id eſt ſup cētūviginti credētiū nōia: ⁊ effuſū iri in cenaculo ſyon. Qui cētūviginti ab uno uſq; ad quindecī paulatim ⁊ ꝑ incremēta ſurgētes quindecim ḡduū numerū efficiūt: q̄ in pſalterio miſtice ꝯtinent̄. Amos paſtor ⁊ ruſtic⁹ ⁊ ruborū mora diſtinguens paucis v̄bis explicari nō poteſt. Quis enim digne exprimat tria et q̄tuor ſcelera damaſci ⁊ gaze tyri ⁊ ydumee ⁊ filioꝝ āmon ⁊ moab ⁊ in ſeptimo octauoq; ḡdu iude ⁊ iſrl'? Hic loquitur ad vaccas pingues que ſūt in ſamarie monte: ⁊ ruituram domū maiorē minorēq; teſtatur. Ipſe cernit fictorē locuſte·⁊ ſtantē dn̄m ſup murū litū vel adamātinū: ⁊ uncinū pomoꝝ attrahētē ſupplicia peccatorib;: ⁊ famē in terra: nō famē panis·neq; ſitim aque: ſed audiendi verbū dei. Abdias qui interpretat̄ ſeruus dn̄i ꝑtonat contra edom: ⁊ ſanguineū terrenūq; fratris q̄ iacob ſemp emulū haſta ꝑcutit ſp̄uali. Jonas pulcerrima columba naufragio ſuo paſſionē dn̄i ꝓfigurans·mūdum ad penitentiā reuocat: et ſub nomine ninue ſalutem gentibus nūciat. Micheas de moraſti coheres criſti vaſtationem annūciat filie latronis: et obſidionē ponit cōtra eam: quia maxillā ꝑcuſſerit iudicis iſrahel. Naum conſolator orbis increpat ciuitatem ſanguinū: ⁊ poſt euerſionē illius loquitur; ecce ſup montes pedes euangelizantis ⁊ annūciantis pacem. Abacuc luctator fortis et rigidus ſtat ſup cuſtodiā ſuam: ⁊ figit gradum ſuper munitōnē ut xp̄m in cruce cōtempletur. et dicat; operuit celos gloria eius·et laudis eius plena eſt terra; ſplēdor ei⁹ ut lux erit·cornua in manibus ei⁹: ibi abſcondita eſt fortitudo eius. Sophonias ſpeculator et archanorū dn̄i cognitor·audit clamorem a porta piſcium et eiulatum a ſecunda: et contritionem a collibus. Indicit q̄ʒ ululatū habitatoribus pile: quia conticuit omnis ppl's chanaan·diſp̄ſi ſunt uniuerſi qui inuoluti erant argento. Aggeus feſtiu⁹ ⁊ letus: qui ſeminauit in lacrimis ut in gaudio meteret deſtructum tēplū edificat: dn̄mq; patrē inducit loquētē; adhuc unū modicūq; et ego ꝯmouebo celū ⁊ terrā ⁊ mare et aridam: ⁊ mouebo om̄es gētes: ⁊ ueniet deſiderat⁹ cūctis gētibus. Zacharias memor dn̄i ſui multiplex in ꝓphetia. iheſū veſtibus ſordidis indutū·⁊ lapidem oculoꝝ ſeptē·candelabrūq; aureū cū totidē lucernis q̄t oculis·duas q̄q; oliuas a ſiniſtris lampadis cernit·et a dextris: ut poſt equos rufos varios nigros ⁊ albos · ⁊ diſſipatas q̄drigas ex effraim · ⁊ equū de ihrl'm · pauperem regem vaticinetur: ⁊ predicet regem ſedentem ſuper pullum filiū aſine ſubiugalis. Malachias aperte · ⁊ in fine omniū prophetarū · de abiectione iſrahel ⁊ vocatione gentiū · non eſt michi ait voluntas in vobis dicit dn̄s exercituū: ⁊ mun⁹ nō ſuſcipiam de manu veſtra. Ab ortu enim ſolis uſq; ad occaſum magnū eſt nomen meū in gentibus: et in omni loco ſacrificatur et offertur nomini meo oblatō munda. Yſaiam · iheremiam · ezechiel ⁊ daniel · quis poſſit uel intelligere uel exponere? Quorū prim⁹ nō ꝓphetiam videtur michi texere ſed euangeliū. Secundus virgam nuceam ⁊ ollam ſuccenſam a facie aquilonis: ⁊ pardum ſpoliatū ſuis coloribus: ⁊ quadruplex diuerſis metris nectit alphabetum. Tercius principia et finem tantis habet obſcuritatibus inuoluta: ut apud hebreos ipſe partes cum exordio geneſeos ante annos triginta non legātur. Quart⁹ vero qui et extrem⁹ inter quatuor prophetas · temporū conſcius · et totius mūdi philohyſtoricus lapidē preciſum de monte ſine manibus · et regna omnia ſubuertentem claro ſermone pronūciat. Dauid ſymonides noſter · pindarus et alcheus flaccus quoq; catullus atq; ſerenus criſtū lyra perſonat: ⁊ in decacordo pſalterio ab inferis excitat reſurgentem. Salomō pacificus ⁊ amabilis dn̄i · mores corrigit · naturā docet: eccleſiam iūgit et criſtū: ſanctarūq; nuptiaꝝ dulce canit epithalamiū. Heſter ī eccl'ie typo ꝑpl'm liberat de periclo: ⁊ īterfecto aman qui īterpretat̄ iniq̄tas partes ꝯuiuij ⁊ diē celebrē mittit in poſteros. Paralipomenon liber inſtrumēti veteris epithome tant⁹ ac talis ē: ut abſq; illo ſi q̄s ſciētiā ſcripturarū ſibi voluerit arrogare ſeipm irrideat. Per ſingl'a quippe noīa iuncturaſq; verboꝝ · ⁊ p̄termiſſe in regū libris tāgūt̄ hiſtorie: ⁊ innumerabiles explicant̄ euāgelij queſtiones. Eſdras et neemias · adiutor videlicet ⁊ conſolator a dn̄o · in uno volumine artantur: inſtaurant templū · muros extruunt ciuitatis: omniſq; illa turba ppl'i redeuntis in patriā · ⁊ deſcriptio ſacerdotum · leuitaꝝ iſrahelis · ꝓſelitoꝝ ac ꝑ ſingulas familias muroꝝ et turriū opera diuiſa · aliud in cortice p̄ferunt: aliud in medulla retinent. Cernis me ſcripturaꝝ amore raptū · exceſſiſſe modum epiſtole: et tamē nō impleſſe q̊d volui. Audiuim⁹ tātū q̄d noſſe quid cupere debeam⁹: ut et nos q̊q; poſſim⁹ dicere; concupiuit anima mea deſiderare iuſtificationes tuas in omni tp̄e. Ceterū illud ſocraticū impletur in nobis. Hoc tantū ſcio q̊d neſcio. Tangā et nouū breuiter teſtamentū. Mathe⁹ · marcus · lucas · et iohānes quadriga dn̄i · et verū cherubin q̊d interpretat̄ ſcientie plenitudo ꝑ totū corpus oculati ſunt: ſcintille emicant · diſcurrūt fulgura · pedes habent rectos · et in ſublime tendentes: terga pennata ⁊ ubiq; volātia tenent ſe mutuo ſibiq; perplexi ſunt: ⁊ quaſi rota in rotam voluūtur · et pergūt quocūq; eos flat⁹ ſpirit⁹ ſancti ꝑduxerit. Paul⁹ apl's ad ſeptē ſcribit eccl'ias: octaua enim ad hebreos a pleriſq; extra numeꝝ ponit̄. Thimoteum inſtruit ac tytū ⁊ philemonē pro fugitiuo famulo deprecatur: ſup̄ quo melius tacere puto · q̄ pauca ſcribere. Actus apl'orū nudā quidē videntur.

sonare historiam et nascentis ecclesie infantiā texere: sed si nouerim⁹ scriptorem eorū lucam esse medicum· cuius laus est i euangelio· animaduertim⁹ pariter omnia verba illi⁹ anime languentis esse medicinā. Jacobus· petr⁹ Johānes· iudas· septem epistolas ediderunt tam misticas q̄ȝ succinctas· et breues pariter ac lōgas: breues in verbis· longas in sentenciis: ut rarus sit qui nō in earū cecutiat lectione. Apocalipsis iohānis tot habet sacramenta quot verba. Parū dixi: ⁊ pro merito voluminis laus om̄is inferior est. In verbis singulis· multiplices latent intelligentie. Oro te frater carissime inter hec viuere· ista meditari: nil aliud nosse· nichilq̧ aliud querere: nōne videtur tibi iam hic in terris regni celestis habitaculū? Nolo ut offendari⁹ in scripturis sanctis· simplicitate ⁊ q̄si vilitate verboꝝ: que uel vicio interp̄tū uel de industria sic prolate sunt· ut rusticam contionem facilius instruerēt: et in una eademq̧ sententia aliter doctus· aliter sentiret indoctus. Nō sum tam petulans et hebes ut hec me nosse pollicear: ⁊ eorū fructus carpere i terra· quorū radices in celo fixe sunt: sed velle fateor; sedenti me prefero: magistrum renuens· comitem spondeo. Petenti datur: pulsanti aperitur: querēs inuenit. Discam⁹ i terris: quoꝝ sciētia nobis p̄seueret in celo. Obuiis te manibȝ excipiā: ⁊ ut inepte aliquid ac de hermagore tumiditate effundā· quicq̄d quesieris tecum scire conabor. c. viii.

Habes hic amantissimū tui fr̄em eusebiū· qui litteras tuas michi gratiā duplicauit: referens honestatē moꝝ tuoꝝ· ꝯtemptū seculi· fidem amicicie: amorem xp̄i. Nam prudentiā et eloquij venustatē etiā absq̧ illo ipsa epistola p̄ferebat. Festina queso te: et herēti i salo nauicule funem magis p̄scīnde q̄ȝ solue. Nemo renūciaturus seculo bene potest vendere· que cōtempsit ut venderet. Quicquid in sumpt⁹ de tuo tuleris: pro lucro computa. Antiquū dictum est. Auaro deest tam qđ habet: q̄ȝ quod non habet. Credenti totus mūdus diuitiarū est. Infidelis aūt etiā obulo indiget. Sic viuam⁹ quasi nil habentes ⁊ omnia possidentes. Victus atq̧ vestitus diuitie xp̄ianorū. Si habes in potestate rem tuā vende: si non habes proice. Tollenti tunicam: et pallium relinquendū est. Nisi scilicet tu semper recrastinans et diem de die trahēs caute ⁊ pedetēptim tuas possessiunculas vendideris: non habet xp̄s unde alat pauperes suos. Totū deo dedit: qui se obtulit. Apostoli tantū nauem ⁊ retia relinquerūt; vidua duo era mittit in gazophilaciū: et p̄fertur cresi diuitiis. Facile cōtēpnit oīa: qui se semp̄ cogitat esse moriturȝ.

Incipit prologus in pēthateucū moysi.

Desiderij mei desideratas accepi litteras· qui quodā presagio futurorū· cum daniele sortit⁹ est nomen: obsecrantis· ut translatum in latinā linguam de hebreo sermone penthateucum nostrorū auribus traderē. Periculosum opus certe· et obtrectatorū meoꝝ latratibus patens: qui me asserunt i septuaginta interp̄tum sugillationem· noua p̄ veteribus cudere· ita ingeniū q̄si vinū probantes: cum ego sepissime testat⁹ sim me pro virili portione in tabernaclo dei offerre q̄ possim: nec opes alteri⁹ aliorū paupertate fedari. Qđ ut auderem origenis me studiū prouocauit: qui editioni ātique trāslationē theodotionis miscuit · asterisco et obelo id est stella et veru omne opus distinguens: dum aut illucescere facit que minus ante fuerant: aut superflua queq; iugulat et confodit: et maxime que euangelistarū et apostolorū auctoritas promulgauit. In quibȝ multa de veteri testamento legimus que ī nostris codicibus non habentur: ut est illud · ex egipto vocaui filiū meū: ⁊ quoniā nazareus vocabitur: et videbunt in quē cōpunxerūt: ⁊ flumina de ventre eius fluent aque viue: ⁊ que nec oclus vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit que preparauit de⁹ diligentibus se: ⁊ multa alia que propriū sintagma desiderant. Interrogemus ergo eos ubi hec scripta sīt: et cum dicere non potuerint · de libris hebraicis proferam⁹. Primū testimoniū est in osee · secūdum in ysaia · terciū ī zacharia · quartū in ꝓuerbijs · quītū eque in ysaia: ꝙ multi ignorātes apocrifoꝝ deliramēta sectant̄: ⁊ hiberas nenias libris autenticis p̄ferūt. Causas erroris nō est meū exponere. Iudei prudenti factū dicūt esse cōsilio: ne prolomeus vni⁹ dei cultor etiā apud hebreos de duplicē diuinitatē cōphenderet: qđ maxime idcirco faciebāt quia in platonis dogma cadere videbat̄. Deniq; vbicūq; sacratū aliqđ scriptura testat̄ de p̄re et filio ⁊ spiritu sācto aut aliter interp̄tati sūt aut omnino tacuerūt: ut et regi satisfacerēt: ⁊ archanū fidei nō vulgarent. Et nescio quis p̄m⁹ auctor septuagita cellulas alexandrie mendacio suo extruxerit · quibȝ diuisi eadē scriptitarent: cū aristeus eiusdē prolomei yperaspistes · ⁊ nō multo post tēpore iosephus nichil tale retulerint: sed in una basilica congregatos contulisse scribāt non ꝓphetasse. Aliud ē enī esse vatem: aliud ē esse interp̄tē. Ibi spirit⁹ ventura p̄dicit: hic eruditio et verborū copia ea que intelligit transfert. Nisi forte putādus est tullius economicū xenofontis ⁊ platonis pitagorā et demostenis ꝓthesifonte afflatus retherico spiritu trāstulisse. Aut aliter de eisdem libris per septuagīta interp̄tes · aliter ꝑ apostolos spiritus sanctus testimonia texuit: ut ꝙ illi tacuerūt hij scriptū esse mentiti sint. Quid igitur? Damnam⁹ veteres? Minime: sed post priorū studia in domo dn̄i quod possumus laboram⁹. Illi interp̄tati sūt āte aduentū xp̄i · et qđ nesciebāt dubijs protulerūt sentencijs: nos post passionem eius non tam ꝓphetiā q̄ȝ historiam scribim⁹. Aliter enim audita: aliter visa narrantur. Qđ meli⁹ intelligimus meli⁹ et proferim⁹. Audi igitur emule: obtrectator ausculta. Non damno non reprehendo septuaginta: sed confidenter cūctis illis apostolos p̄fero. Per istoꝝ os michi xp̄us sonat quos ante ꝓphetas inter spiritualia carismata positos lego: ī quibȝ vltimū pene gradū interp̄tes tenēt. Quid liuore torqueris? Quid iperitoꝝ aīos ꝯtra me ꝯcitas? Sicubi ī trāslatōne tibi videor errare interroga hebreos: diu̾sarū vrbiū mḡros cōsule. Qđ illi habēt de xp̄o tui codices nō habent. Aliud ē si cōtra se postea ab ap̄lis vsurpata testimonia ꝓbauerūt: ⁊ emendatiora sunt exemplaria latina q̄ȝ greca: greca q̄ȝ hebrea. Verū hec ꝯtra inuidos. Nūc te dep̄cor desideri carissime: ut q̄a me tātū op⁹ subire fecisti ⁊ a genesi exordiū capere · orōnibȝ iuues: q̄ possī eodē spū quo scripti sūt libri ī latinū eos trāsferre sermonē.

Incipit liƀ breſith quē nos geneſī dicimus

In principio creauit deus celū · cap̄ pri^m

et terram. Terra autem erat inanis et vacua: ⁊ tenebre erant ſup̄ faciē abiſſi: et ſpiritus dei ferebatur ſuper aquas. Dixitqꝫ deus. Fiat lux. Et facta ē lux. Et vidit deus lucem ꝙ eſſet bona: et diuiſit lucem a tenebris· appellauitqꝫ lucem diem et tenebras noctem. Factūqꝫ eſt veſpere ⁊ mane dies vnus. Dixit quoqꝫ deus. Fiat firmamentū in medio aquarū: et diuidat aquas ab aquis. Et fecit deus firmamentū: diuiſitqꝫ aquas que erant ſub firmamento ab hiis que erant ſuper firmamentum: ⁊ factum eſt ita. Vocauitqꝫ deus firmamentū celū: ⁊ factum eſt veſpere et mane dies ſecundus. Dixit vero deus. Congregentur aque que ſub celo ſunt in locum vnū· et appareat arida. Et factum eſt ita. Et vocauit deus aridam terram: cōgregationeſqꝫ aquaꝝ appellauit maria. Et vidit deus ꝙ eſſet bonū· et ait. Germinet terra herbā virentem et facientem ſemen: et lignū pomiferū faciens fructum iuxta genus ſuū: cuius ſemen in ſemetipſo ſit ſuper terram. Et factum eſt ita. Et protulit terra herbam virentem et facientē ſemen iuxta genus ſuū: lignūqꝫ faciens fructū et habēs vnūquodqꝫ ſementē ſcd̄m ſpeciē ſuā. Et vidit deus ꝙ eſſet bonū: et factū ē veſpere et mane dies tercius. Dixitqꝫ aūt deus. Fiant luminaria in firmamēto celi· ⁊ diuidāt diem ac noctē: ⁊ ſint in ſigna ⁊ tēpora· ⁊ dies ⁊ annos: ut luceāt in firmamēto celi et illuminēt terrā. Et factū eſt ita. Fecitqꝫ deus duo luminaria magna: lumiāre maius ut p̄eſſet diei et lumiāre min9 ut p̄eſſet nocti: ⁊ ſtellas· ⁊ poſuit eas in firmamēto celi ut lucerent ſup̄ terrā: et p̄eſſent diei ac nocti: ⁊ diuiderēt lucem ac tenebras. Et vidit de9 ꝙ eſſet bonū: et factū ē veſpere et mane dies quart9. Dixit etiam deus. Producant aque reptile anime viuentis et volatile ſup̄ terram: ſub firmamēto celi. Creauitqꝫ deus cete grandia· et omnē animā viuentem atqꝫ motabilem quā produxerant aque in ſpecies ſuas: ⁊ omne volatile ſecundū genus ſuū. Et vidit deus ꝙ eſſet bonū: benedixitqꝫ ei dicens. Creſcite et multiplicamini· et replete aquas maris: aueſqꝫ multiplicentur ſuper terram. Et factū ē veſpere ⁊ mane dies quītus. Dixit quoqꝫ deus. Producat terra animā viuentem in genere ſuo: iumenta ⁊ reptilia· ⁊ beſtias terre· ſecundū ſpecies ſuas. Factū ē ita. Et fecit deus beſtias terre iuxta ſpecies ſuas: iumenta ⁊ omne reptile terre in genere ſuo. Et vidit deus ꝙ eſſet bonū: et ait. Faciam9 hominē ad ymaginē ⁊ ſilitudinē noſtrā· ⁊ p̄ſit piſcibꝫ maris· ⁊ volatilibꝫ celi· ⁊ beſtiis· vniūſeqꝫ terre: omīqꝫ reptili qd̄ mouet̄ ī terra. Et creauit deus hominē ad ymaginē et ſimilitudinē ſuam: ad ymaginem dei creauit illū: maſculū et feminā creauit eos. Benedixitqꝫ illis deus· et ait. Creſcite et multiplicamini ⁊ replete terram· et ſubicite eam: ⁊ dominamini piſcibus maris· ⁊ volatilibus celi: ⁊ vniuerſis animātibus que mouentur ſup̄ terrā. Dixitqꝫ deus. Ecce dedi vobis omnē herbam afferentem ſemen ſup̄ terram· et vniūſa ligna que habēt ī ſemetipſis ſemētē generis ſui: ut ſint vobis ī eſcā· ⁊ cūctis aīantibus terre· omīqꝫ volucri celi ⁊ vniuerſis q̄ mouētur in terra· et ī quibus ē anima viuēs: ut habeāt ad veſcendū. Et factū eſt ita. Viditqꝫ deus cuncta que fecerat: et erāt valde bona.

Et factū ē veſpe ⁊ mane· dies ſext⁹. c. ii.

Igitur ꝑfecti ſunt celi ⁊ terra: ⁊ omĩs ornatus eoꝝ. Compleuitqꝫ de⁹ die ſeptimo op⁹ ſuū qđ fecerat: ⁊ requieuit die ſeptimo ab vniūſo opere qđ patrarat. Et benedixit diei ſeptimo· ⁊ ſāctificauit illū: q̄a ī ip̄o ceſſauerat ab omī opere ſuo qđ creauit de⁹ ut faceret. Iſte ſunt generatōnes celi ⁊ terre q̄ndo create ſūt in die quo fecit de⁹ celū ⁊ terrā: ⁊ oīne virgultū agri anteq̄ꝫ oriret̄ in terra: omneqꝫ herbam regionis prius q̄ꝫ germinaret. Non enī pluerat domin⁹ de⁹ ſuꝑ terram: ⁊ homo non erat qui operaret̄ terrā. Sed fons aſcendebat e terra: irrigans vniuerſam ſuꝑficiem terre. Formauit igitur domin⁹ deus de limo terre: ⁊ inſpirauit in faciē ei⁹ ſpiraculū vite: et factus homo in animā viuētem. Plantauerat autē domin⁹ deus paradiſum voluptatis a principio: in quo poſuit hominē quē formauerat. Produxit dn̄s deus de humo omne lignū pulcrum viſu· et ad veſcendū ſuaue: lignū etiā vite in medio paradiſi: lignūqꝫ ſciētie boni ⁊ mali. Et fluuius egrediebat̄ de loco voluptatis ad irrigandū paradiſum: qui inde diuidit̄ in q̄tuor capita. Nomē vni phiſon. Ipſe eſt qui circuit omnē terrā euilath· ubi naſcit̄ aurꝫ: ⁊ aurꝫ t̄re illi⁹ optimū ē. Ibiqꝫ inuenit̄ bdelliū· et lapis onichin⁹. Et nomen fluuij ſcđi gyon. Ipſe ē qui circuit omnē terram ethiopie. Nomen vero fluminis tercij tigris. Ip̄e vadit cōtra aſſyrios. Fluuius aūt q̄rt⁹: ip̄e ē eufrates. Tulit ergo dn̄s de⁹ hominē· ⁊ poſuit eū ī paradiſū voluptatis· ut operaret̄ et cuſtodiret illū: p̄cepitqꝫ ei dicēs. Ex omī ligno paradiſi comede: de ligno aūt ſciētie boni ⁊ mali ne comedas. In q̄cūqꝫ enim die comederis ex eo: morte morieris. Dixit qꝫ dn̄s de⁹. Nō ē bonū hominē eſſe ſolū: faciam⁹ ei adiutoriū ſil̄e ſibi. Formatis igit̄ dn̄s de⁹ de humo cunctis animātibꝫ terre· et vniūſis volatilibꝫ celi: adduxit ea ad adā· ut videret qđ vocaret ea. Omne enī qđ vocauit adam anime viuentis: ipm̄ ē nomen eius. Appellauitqꝫ adā nominibꝫ ſuis cūcta animātia· ⁊ vniuerſa volatilia celi ⁊ omnes beſtias terre. Ade vero nō inueniebat̄ adiutor ſimilis ei⁹. Immiſit qꝫ dn̄s deus ſoporē in adam. Cumqꝫ obdormiſſet: tulit vnā de coſtis eius: et repleuit carnē pro ea. Et edificauit dn̄s deus coſtā quā tulerat de adam in mulierē: ⁊ adduxit eam ad adam. Dixitqꝫ adā. Hoc nūc os ex oſſibus meis: et caro de carne mea. Hec vocabitur virago: q̄m de viro ſumpta eſt. Quāobrē relinquet homo p̄rem ſuū ⁊ mr̄em ⁊ adherebit vxori ſue: ⁊ erunt duo ī carne vna. Erat aūt vterqꝫ nud⁹ adā ſcilicet ⁊ vxoꝛ ei⁹: ⁊ nō erubeſcebāt.

Sed ⁊ ſerpens erat callidioꝛ .ca. iii. cūctis aīantibꝫ t̄re: q̄ fecerat dn̄s de⁹. Qui dixit ad mulierē. Cur p̄cepit vobis deus ut nō comederetis ex omni ligno paradiſi? Cui reſpondit mulier. De fructu lignorū que ſunt in paradiſo veſcimur: de fructu vero ligni quod eſt in medio paradiſi p̄cepit nobis deus ne comederemus· et ne tangerem⁹ illud: ne forte moriamur. Dixit aūt ſerpens ad mulierem. Nequaq̄ꝫ morte moriemini. Scit enim deus ꝙ in quocunqꝫ die comederitis ex eo· aperientur oculi veſtri: et eritis ſicut dij ſcientes bonū et malum. Vidit igitur mulier ꝙ bonū eſſet lignū ad veſcendum· et pulcrum oculis· aſpectuqꝫ delectabile: et tulit de fructu illi⁹ ⁊ comedit: deditqꝫ

hoĩes

ꝑ

deditq; viro ſuo. Qui comedit: ⁊ aperti ſunt oculi amboꝝ. Cumq; cognouiſſent ſe eſſe nudos·conſuerūt folia ficus: et fecerūt ſibi perizomata. Et cū audiſſet vocē dñi dei deambulātis ī paradiſo· ad auram poſt meridiem: abſcondit ſe adā et uxor eiꝰ a facie dñi dei in medio ligni paradiſi. Vocauitq; dñs deꝰ adā: et dixit ei. Ubi es? Qui ait. Vocē tuā dñe audiui ī paradiſo: ⁊ timui eo ꝙ nudus eſſem: et abſcondi me. Cui dixit dñs. Quis eñi indicauit tibi ꝙ nudꝰ eſſes: niſi ꝙ ex ligno de quo p̄ceperā tibi ne comederes comediſti? Dixitq; adam. Mulier quā dediſti michi ſociam·dedit michi de ligno: ⁊ comedi. Et dixit dñs deus ad mulierē. Quare hoc feciſti? Que reſpondit. Serpens decepit me · et comedi. Et ait dñs ad ſerpentē. Quia feciſti hoc: maledictus es inter om̄ia aīantia · ⁊ beſtias terre. Super pectus tuū gradieris·⁊ terram comedes cunctis diebꝫ vite tue. Inimicicias ponā inter te ⁊ mulierē: ⁊ ſemen tuū ⁊ ſemen illius. Ipa cōteret caput tuū: et tu inſidiaberis calcaneo eius. Mulieri quoq; dixit. Multiplicabo erumnas tuas·et conceptus tuos. In dolore paries filios·⁊ ſb viri poteſtate eris: et ipe dñabit̄ tui. Ade vero dixit. Quia audiſti vocem uxoris tue·et cōmediſti de ligno ex quo p̄ceperam tibi ne comederes·maledicta terra ī opere tuo. In laboribꝫ comedes ex ea: cūctis diebus vite tue. Spinas et tribulos germinabit tibi · ⁊ comedes herbas terre. In ſudore vultꝰ tui veſceris pane tuo· donec reūtaris ī terrā de qua ſumptꝰ es: quia puluis es·⁊ ī puluerē reūteris. Et vocauit adam nomen uxoris ſue eua·eo qđ mater eſſet cūctoꝝ viuentiū. Fecit quoq; dñs deus ade ⁊ uxori eiꝰ tunicas pelliceas · et induit eos, et ait. Ecce adam q̄ſi unus ex nobis factus eſt ſciens bonū et malū. Nūc ergo ne forte mittat manū ſuā·⁊ ſumat etiam de ligno vite·et comedat: et viuat in eternū. Emiſit eū dñs deꝰ de paradiſo voluptatis: ut operaret̄ terrā de qua ſumptꝰ eſt. Eiecitq; adā·et collocauit āte paradiſū voluptatis cherubin·et flāmeum gladiū atq; verſatilem: ad cuſtodiendam viam ligni vite.

ca. iiii.

Cognouit vero adam euā uxorē ſuā: que concepit et peperit cayn dicens. Poſſedi hominē p deū. Rurſūq; peperit fratrem eius abel. Fuit autē abel paſtor ouiū·⁊ cayn agricola. Factum ē aūt poſt multos dies ut offerret cayn·de fructibꝫ terre munera domino. Abel quoq; obtulit de primogenitis gregis ſui ⁊ de adipibus eoꝝ. Et reſpexit dñs ad abel·et ad munera eiꝰ: ad cayn aūt et ad munera illius non reſpexit. Iratuſq; eſt cayn vehementer: et concidit vultus eiꝰ. Dixitq; dñs ad eū. Quare iratus es·⁊ cur concidit facies tua? Nōne ſi bene egeris recipies? Sin aūt male: ſtatim in foribꝫ peccatū tuū aderit. Sed ſub te erit appetitꝰ eius·et tu dñaberis illiꝰ. Dixitq; cayn ad fr̄em ſuū. abel Egrediamur foras. Cūq; eſſent ī agro·cōſurrexit cayn adūſus frēm ſuū abel: ⁊ interfecit eū. Et ait dñs ad cayn. Ubi ē abel frater tuꝰ? Qui reſpōdit. Neſcio. Nūqđ cuſtos fratris mei ſū ego? Dixitq; ad eū. Quid feciſti? Vox ſanguinis fr̄is tui clamat ad me de t̄ra. Nūc igit̄ maledictꝰ eris ſup terrā: q̄ aperuit os ſuū ⁊ ſuſcepit ſanguinē fratris tui de manu tua. Cum operatꝰ fueris eā: non dabit tibi fructus ſuos. Vagus et p̄fugus eris ſup terrā. Dixitq; cayn ad dñm. Maior eſt iniq̄tas mea: quā ut veniā merear. Ecce eicis me hodie a facie terre: et a facie tua abſcondar· et ero vagus et ꝓfug⁹ ī terra. Omnis igiť qui ĩuenerit me occidet me. Dixitq; ei dn̄s. Nequaq̄ ita fiet· ſed omnis qui occiderit cayn ſeptuplū punietur. Poſuitq; dn̄s in cayn ſignū· ut non interficeret eū om̄is qui inueniſſet eū. Egreſſuſq; cayn a facie dn̄i habitauit profug⁹ in terra ad orientalē plagā eden. Cognouit aūt cayn vxorem ſuā: que cōcepit ⁊ peperit enoch. Et edificauit ciuitatē· et vocauit nomen eius ex noīe filij ſui enoch. Porro enoch genuit yrad. Et yrad genuit mauiael· et mauiael genuit mathuſael. Et matuſael genuit lamech. Qui accepit duas vxores. Nomē vni ada· ⁊ nomē alteri ſella. Genuitq; ada iahel· qui fuit pater habitantiū ī tentorijs· atq; paſtoꝝ· ⁊ nomen fratris eius tubal. Ipſe fuit pater canentiū cythara ⁊ organo. Sella quoq; genuit tubalcayn · qui fuit malleator· ⁊ faber· ī cūcta opera eris· ⁊ ferri. Soror vero tubalcayn· noemma. Dixitq; lamech vxoribus ſuis ade et ſelle. Audite vocē meā vxores lamech· auſcꝉtate ſermonē meū. ulū Qm̄ occidi virum ī vuln⁹ meū ⁊ adoleſcent̃ in liuorem meū. Septuplū vltio dabiť de cayn: de lamech vero ſeptuagies ſepties. Cognouit quoq; adhuc adam vxorē ſuā ⁊ peperit filiū· vocauitq; nomē ei⁹ ſeth dicēs. Poſuit michi de⁹ ſemē aliud ꝓ abel quē occidit cayn. Sed ⁊ ſeth nat⁹ eſt filius· quē vocauit enos. Iſte cepit inuocare nomen domini. cap. v.

Hic eſt liber generationis adam: In die qua creauit deus hoīem. Ad ſilitudinē dei fecit illū: maſculū et feminā creauit eos· et benedixit illis: ⁊ vocauit nomē eoꝝ adam in die qua creati ſunt. Vixit aūt adā centūtriginta annis· et genuit filiū ad ymaginē· ⁊ ſimilitudinē ſuā · vocauitq; nomen eius ſeth. Et facti ſunt dies adā poſtq̄ genuit ſeth octingenti anni: genuitq; filios ⁊ filias. Et factū eſt om̄e temp⁹ qđ vixit adam anni nongentitriginta· ⁊ mortuus eſt. Vixit quoq; ſeth centūquinq; annis· ⁊ genuit enos. Vixitq; ſeth poſtquā genuit enos octingentiſſeptem annis· genuitq; filios et filias. Et facti ſunt omnes dies ſeth nongentoꝝ duodecī annoꝝ: ⁊ mortu⁹ ē. Vixit vero enos nonaginta annis ⁊ genuit caynan. Poſt cui⁹ ortū vixit octingentiſquindecim annis· ⁊ genuit filios ⁊ filias. Factiq; ſunt omnes dies enos nongentiquinq; anni· ⁊ mortuus eſt. Vixit quoq; caynan ſeptuagīta ānis· et genuit malalehel. Et vixit caynan poſtq̄ genuit malalehel octingētiſquadragīta ānis· genuitq; filios et filias. Et facti ſunt omnes dies caynan nōgentidecem anni· et mortu⁹ eſt. Vixit autē malalehel ſexagintaquinq; ānis· ⁊ genuit iared. Et vixit malalehel poſtquā genuit iared· octingentiſtriginta ānis· ⁊ genuit filios et filias. Et facti ſunt omnes dies malalehel octingentinonagintaquinq; anni· et mortuus eſt. Vixit iared centūſexagintaduobȝ annis· ⁊ genuit enoch. Et vixit iared poſtq̄ genuit enoch octingētis ānis· et genuit filios ⁊ filias. Et facti ſunt om̄es dies iared nongentiſexagintaduo anni· ⁊ mortuus ē. Porro enoch vixit ſexagintaquinq; annis· et genuit mathuſalā. Et ambulauit enoch cū deo. Et vixit enoch poſtq̄ genuit mathuſalam trecentis annis· ⁊ genuit filios et filias. Et facti ſunt om̄es dies enoch· trecentiſexaginta quinq; anni:

q²

ambulauitqꝫ cū deo ⁊ non apparuit: quia tulit eum deꝰ. Vixit quoqꝫ mathuſalam centūoctogintaſeptē ānis: et genuit lamech. Et vixit mathuſalā poſtq̄ genuit lamech ſeptīgentiſoctogintaduobꝫ annis: ⁊ genuit filios et filias. Et facti ſūt oīes dies mathuſale nongentiſexagintanouē anni: et mortuꝰ eſt. Vixit aūt lamech centumoctogintaduobꝫ ānis et genuit filiū: vocauitqꝫ nomen eiꝰ noe dicens. Iſte cōſolabit̄ nos ab operibꝫ et laboribꝫ manuū noſtrarū ī terra: cui maledixit dominꝰ. Vixitqꝫ lamech poſtq̄ genuit noe quīgentiſnonagintaquīqꝫ ānis: et genuit filios et filias. Et facti ſunt oīes dies lamech ſeptīngentiſeptuagintaſeptem anni: ⁊ mortuus ē. Noe vero cum quingentoꝝ eſſet annoꝝ· genuit ſem· et cham· et iaphet.

cap̄. vi.

Qunqꝫ cepiſſent homines multiplicari ſup̱ terram· ⁊ filias ꝓcreaſſent: Videntes filij dei filias hoīm q̄ eſſent pulchre: acceperūt ſibi uxores ex omībus quas elegerāt. Dixitqꝫ deus. Non ꝑmanebit ſpiritꝰ meus in hoīe in eternū: quia caro ē. Eruntqꝫ dies illiꝰ centūuiginti annorū. Gigantes autē erāt ſup̱ terrā in diebꝫ illis. Poſtq̄ enī ingreſſi ſunt filij dei ad filias hoīm· illeq; genuerūt: iſti ſunt potētes a ſeclo: viri famoſi. Videns aūt deꝰ q̄ multa malicia hoīm eſſet ī terra: ⁊ cūcta cogitatio cordis intenta eſſet ad malum omni tp̄e: penituit eū q̄ hoīem feciſſet in terra. Et p̄cauens in futuꝝ· ⁊ tactus dolore cordis intrinſecꝰ: delebo inq̄t hoīem quē creaui a facie terre· ab hoīe uſq; ad aīantia: a reptili uſqꝫ ad volucres celi. Penitet enim me feciſſe eos. Noe vero inuenit gratiā coram dn̄o. Hee ſunt generationes noe. Noe vir iuſtus atqꝫ ꝑfectꝰ fuit· ī generationibꝫ ſuis: cū deo ambulauit: ⁊ genuit tres filios· ſem· cham· ⁊ iaphet. Corrupta eſt autē terra corā dn̄o: ⁊ repleta ē iniquitate. Cūqꝫ vidiſſet deus terrā eſſe corruptā: oīs quippe caro corruperat viā ſuā ſup̱ terrā: dixit ad noe. Finis vniūſe carnis venit corā me. Repleta ē terra iniq̄tate a facie eoꝝ: ⁊ ego diſperdam eos cū terra. Fac tibi archam de lignis leuigatis. Manſiunculas in archa facies: ⁊ bitumīe linies ītrinſecꝰ et extrinſecꝰ: ⁊ ſic facies eā. Trecentorū cubitoꝝ erit longitudo arche· quīquaginta cubitoꝝ latitudo: et triginta cubitoꝝ altitudo illius. Feneſtrā ī archa facies: et ī cubito ꝯſūmabis ſūmitatē eius. Oſtiū autē arche pones ī latere deorſum. Cenacula et triſtega facies in ea. Ecce ego adducā aq̄s diluuij ſup̱ terrā ut interficiā omnē carnē in qua ſpiritꝰ vite eſt ſubter celū: ⁊ vniūſa que in terra ſūt cōſument̄. Ponāqꝫ fedus meū tecum: et ingredieris archā tu et filij tui· uxor tua· et uxores filioꝝ tuoꝝ tecum: ⁊ ex cunctis aīantibꝫ vniuerſe carnis bina induces ī archā ut viuāt tecū maſculini ſexꝰ ⁊ feminini. De volucribꝫ iuxta genus ſuū· et de iumentis ī genere ſuo: ⁊ ex omī reptili terre· ſcḋm genꝰ ſuū· bina de omnibꝫ ingredient̄ tecū: ut poſſint viuere. Tolles igit̄ tecū ex omnibꝫ eſcis que mandi poſſunt· et comportabis apud te: et erunt tam tibi quā illis in eſcam. Fecit igit̄ noe omnia que p̄ceperat illi deus.

cap̄. vii.

Dixitqꝫ dn̄s ad eū. Ingredere tu et omnis domus tua in archā. Te enī vidi iuſtū corā me in generatione hac. Ex omībꝫ animantibus mūdis tolles ſeptena et ſeptena· maſculum et feminā: de animātibꝫ vero immūdis duo et duo · maſculū et feminā : ſed et de volatilibus celi ſeptena et ſeptena · maſculū et feminā · ut ſaluetur ſemen ſuꝑ faciē vniuerſe terre. Adhuc enim et poſt dies ſeptē ego pluam ſuꝑ terrā quadraginta diebꝫ et quadraginta noctibꝫ : et delebo omnē ſubſtātiā quā feci de ſuꝑficie terre. Fecit ergo noe oīa q̄ mandauerat ei dn̄s. Eratq; ſexcentoꝝ annoꝝ · quādo diluuij aque inundauerunt ſuꝑ terrā. Et ingreſſus eſt noe et filij eius · vxor eius · ⁊ vxores filioꝝ ei9 cū eo in archam : ꝓpter aquas diluuij. De aīantibꝫ q̄ꝫ mūdis ⁊ immūdis · et de volucribꝫ ⁊ ex omni qd̄ mouet̄ ſuꝑ terrā · duo ⁊ duo ingreſſi ſunt ad noe in archā maſculus ⁊ femina : ſicut p̄ceperat dn̄s noe. Cumq; trāſiſſent ſeptē dies · aque diluuij inundauerūt ſuper terrā ; Anno ſexcenteſimo vite noe menſe ſcd̄o ſeptimodecīo die menſis · rupti ſunt omnes fontes abyſſi magne : et catharacte celi apte ſūt · et facta eſt pluuia ſuꝑ terrā q̄draginta diebꝫ et q̄draginta noctibꝫ. In articulo diei illius ingreſſus eſt noe · et ſem · et cham · et iaphet filij eius · et vxor illi9 ⁊ vxores filioꝝ eius cū eis ī archā : ipſi ⁊ om̄e animal ſcd̄m genus ſuū vniuerſaq; iumenta in genere ſuo : ⁊ omne qd̄ mouet̄ ſuper terram in genere ſuo : cunctūq; volatile ſecūdum gen9 ſuū, vniuerſe aues omneſq; volucres īgreſſe ſūt ad noe in archā · bina et bina ex omni carne in qua erat ſpūs vite. Et que īgreſſa ſūt · maſculus et femina ex omni carne introierūt · ſicut p̄ceperat ei deus : ⁊ incluſit eū dn̄s deforis. Factūq; ē diluuiū quadraginta diebꝫ ſuꝑ terrā : ⁊ multiplicate ſunt aque : et eleuauerūt archā in ſublime a terra · vehement̄ enī inundauerunt : et oīa repleuerūt in ſuꝑficie terre. Porro archa ferebat̄ ſuꝑ aquas : et aque preualuerūt nimis ſuꝑ terrā : opertiq; ſunt om̄es montes excelſi ſub vniūſo celo. Quindeci cubitis altior fuit aqua ſuper montes q̄s operuerat. Conſūptaq; eſt oīs caro q̄ mouebat̄ ſuꝑ terram : volucrū aīantiū beſtiarū · omniūq; reptiliū que reptāt ſuꝑ terrā. Vniuerſi hoīes et cuncta in quibꝫ ſpiraculū vite ē in terra · mortua ſunt. Et deleuit de9 omnē ſubſtantiā que erat ſuꝑ terrā · ab hoīe uſq; ad pecus · tam reptile q̄ꝫ volucres celi : ⁊ deleta ſūt de terra. Remanſit autē ſolus noe · et qui cū eo erāt ī archa. Obtinuerūtq; aque terras centūquinq̄ginta diebꝫ. cap̄. viii.

Recordat9 aūt dn̄s noe cūctorūq; aīantiū · et omniū iumētoꝝ q̄ erāt cū eo ī archa · adduxit ſpiritū ſuꝑ terrā : ⁊ imminute ſūt aque · ⁊ clauſi ſunt fōtes abiſſi et catharacte celi : ⁊ ꝓhibite ſūt pluuie de celo. Reuerſeq; ſūt aque de terra · eūtes ⁊ redeūtes : et ceperūt minui · poſt centūquinq̄gīta dies. Requieuitq; archa mēſe ſeptīo viceſimoſeptīo die menſis ſuꝑ montes armenie. At vero aque ibant et decreſcebāt uſq; ad decimū mēſem. Decīo enī menſe p̄ma die menſis apparuerūt cacumīa montiū. Cūq; trāſiſſent quadraginta dies : aperiēs noe feneſtrā arche quā fecerat dimiſit coruū : qui egrediebat̄ · ⁊ nō reuertebatur donec ſiccarent̄ aque ſuꝑ terrā. Emiſit q̄ꝫ columbā poſt eū · ut videret ſi iam ceſſaſſent aque ſuꝑ faciē terre. Que cū non inueniſſet vbi requieſceret pes eius · reuerſa eſt ad eū in archā. Aque enī erāt ſuꝑ vniuerſā terrā. Extenditq; manū ſuā : ⁊ appꝛehenſā intulit ī archā. Expectatis autē vltra ſeptē diebꝫ alijs : rurſum dimiſit columbā ex archa. At illa venit ad eū ad veſperā : portans ramū oliue virentibꝫ folijs ī ore ſuo. Intellexit ergo noe: ꝙ ceſſaſſent aque ſuper terrā. Expectauitqꝫ nichilominꝰ ſeptem alios dies· et emiſit columbā: que nō eſt reuerſa ultra ad eū. Igitur ſexcēteſimopͥmo anno primo menſe· prima die menſis īminute ſunt aque ſuper terrā. Et aperiēs noe tectū arche aſpexit· viditqꝫ ꝙ exſiccata eſſet ſuꝑficies terre. Menſe ſcd̄o ſeptimo ⁊ viceſimo die menſis arefacta ē terra. Locutꝰ eſt autē dn̄s ad noe dicēs. Egredere de archa tu· ⁊ uxor tua· filij tui· et uxores filioꝝ tuoꝝ tecū: cūcta aīantia que ſūt apud te· ex omni carne tam in volatilibus q̄ꝫ in beſtijs ⁊ uniuerſis reptilibꝫ que reptant ſuꝑ terrā· educ tecū: ⁊ egredimini ſuper terrā. Creſcite et multiplicamini ſuꝑ eam. Egreſſus ē ergo noe ⁊ filij eius· ⁊ uxor illiꝰ et uxores filiorū eius cū eo: ſed ⁊ oīa aīantia iumenta et reptilia que reptant ſuꝑ terrā· ſcd̄m genꝰ ſuū· egreſſa ſunt de archa. Edificauit autē noe altare dn̄o: et tollens de cūctis pecoribꝫ ⁊ volucribꝫ mūdis· obtulit olocauſta ſuper altare. Odoratuſqꝫ eſt dn̄s odorē ſuauitatis: ⁊ ait ad eū. Nequaq̄ꝫ ultra maledicā terre propter hoīes. Senſus enī ⁊ cogitatō humani cordis in malū prona ſunt ab adoleſcētia ſua. Non igitur ultra percutiā omnem animam viuentem ſicut feci. Cunctis diebꝫ terre· ſementis et meſſis· frigus ⁊ eſtus· eſtas et hiems· nox ⁊ dies non requieſcent.

cap̄. ix.

Benedixitqꝫ deus noe ⁊ filijs eius· ⁊ dixit ad eos. Creſcite ⁊ mltiplicamini ⁊ replete terrā· ⁊ terror veſter ac tremor ſit ſuꝑ cūcta aīalia terre· et ſuꝑ omnes volucres celi cū uniuerſis que mouent̄ ſuꝑ terrā. Omnes piſces maris manui veſtre traditi ſūt: et omne qd̄ mouetur et viuit· erit vobis ī cibū. Quaſi olera virentia tradidi vobis omnia: excepto ꝙ carnē cū ſanguine non comedetis. Sanguinē enī aīarū vr̄aꝝ· requirā de manu cūctaꝝ beſtiaꝝ· et de manu hominis. De manu viri ⁊ de manu frīs eiꝰ requirā omnē aīam hominis. Quicūqꝫ effuderit humanū ſanguinē· fundetur ſanguis illiꝰ. Ad ymaginē dei quippe factus eſt homo. Vos autē creſcite ⁊ mltiplicamini· et ingredimini ſuꝑ terrā et implete eam. Hec q̄ꝫ dixit deus ad noe· et ad filios eiꝰ cum eo. Ecce ego ſtatuā pactū meū vobiſcū· ⁊ cū ſemine vr̄o poſt vos· et ad omnē aīam viuentē q̄ eſt vobiſcū· tam in volucribꝫ q̄ꝫ ī iumentis ⁊ pecudibꝫ terre· cunctiſqꝫ que egreſſa ſunt de archa· ⁊ uniuerſis beſtijs terre. Statuā pactum meū vobiſcū· ⁊ nequaq̄ꝫ ultra interficiet oīs caro ab aquis diluuij· neqꝫ erit deinceps diluuiū diſſipans omnem terram. Dixitqꝫ deus. Hoc eſt ſignū federis qd̄ do inter me et vos et ad omnē aīam viuentē que ē vobiſcū in generationes ſempit̄nas. Arcum meū ponā in nubibꝫ celi et erit ſignū federis inter me ⁊ terrā. Cūqꝫ obduxero nubibꝫ celū· apparebit arcus meus in nubibus· ⁊ recordabor federis mei qd̄ pepegi vobiſcū· et cū omni anima viuente que carnē vegetat· et non erunt ultra aque diluuij ad delendā uniūſā carnem. Eritqꝫ arcus meus in nubibꝫ· ⁊ videbo illū ⁊ recordabor federis ſempiterni: qd̄ pactū eſt inter deū et omnē aīam viuentē uniuerſe carnis que eſt ſuꝑ terram. Dixitqꝫ dn̄s ad noe. Hoc eſt ſignū federis qd̄ conſtitui inter me et omnē carnem ſuꝑ terrā. Erant ergo filij noe qui egreſſi ſunt de archa· ſem· cham· ⁊ iaphet. Porro cham ipſe eſt pater chanaan. Tres iſti ſūt filij noe: et ab hijs diſſeminatū eſt omne genꝰ hominū ſuꝑ uniūſā terrā. Cepitq; noe vir agricola exercere terrā: ⁊ plantauit vineam. Bibenſq; vinū inebriatꝰ eſt: et nudatus iacuit in tabernaculo ſuo. Qđ cum vidiſſet cham pater chanaan· verēda ſcilicet pr̄is ſui eſſe nudata: nūciauit duobꝫ fr̄ibꝫ ſuis foras. At vēo ſem ⁊ iaphet· palliū impoſuerūt humeris ſuis: et incedentes retrorſū· operuerūt verēda pr̄is ſui. Facieſq; eoꝝ auerſe erāt: ⁊ patris virilia nō viderūt. Euigilās aūt noe ex vino cū didiciſſet q̄ fecerat ei filius ſuus minor· ait. Maledictus chanaan: ſeruus ſeruorum erit fratribus ſuis. Dixitq;. Benedictus dn̄s deꝰ ſem: ſit chanaan ſeruus eiꝰ. Dilatet deꝰ iaphet· ⁊ habitet in tabernaculis ſem: ſitq; chanaan ſeruus eius. Vixit autē noe poſt diluuiū· trecentiſquinquaginta annis: ⁊ impleti ſunt om̄es dies eius nongentoꝝ quinquaginta annoꝝ et mortuus eſt.

cap. decimū.

Hec ſunt generationes filioꝝ noe· ſem· chā· ⁊ iaphet. Natiqꝫ ſūt eis filij poſt diluuiū. Filij iaphet: gomer· ⁊ magog· ⁊ madai· ⁊ iauan· et thubal· ⁊ moſoch ⁊ tiras. Porro filij gomer: aſſenez· et riphat· et thogorma. Filij autē iauan· helyſa ⁊ tharſis· cethim et dodanim. Ab hijs diuiſe ſunt inſule gentiū in regionibꝫ ſuis: unuſquiſq; ſcḋm linguā ſuā et familias ſuas in nationibꝫ ſuis. Filij autē cham: chus et meſraym ⁊ phuth ⁊ chanaan. Filij autē chus: ſaba· euila· ⁊ ſabatha· ⁊ regma· ⁊ ſabathaca. Filij regma: ſaba et dadan. Porro chus genuit nemroth. Ipſe cepit eſſe potens in terra: ⁊ erat robuſtus venator coram dn̄o. Ab hoc exiuit ꝓuerbiū. Quaſi nemroth robuſtꝰ venator coram domino. Fuit autem principiū regni eiꝰ babilon· ⁊ arach et archath· et calanne· in terra ſennaar. De tra illa egreſſus ē aſſur. Et edificauit niniuen· ⁊ plateas ciuitatis ⁊ chale: reſen q̄ꝫ inter niniuen ⁊ chale. Hec eſt ciuitas magna. At vero meſraym genuit ludim· et ananim· et laabim· et neptuim· ⁊ phetruſim· ⁊ cheſluim· de q̄bꝫ egreſſi ſūt philiſtijm· ⁊ capturim. Chanaan autē genuit ſydonē p̄mogenitū ſuū· etheū· ⁊ iebuſeū· et amorreū· ⁊ gergeſeum· ⁊ eueum· ⁊ aracheū ſyneum· et aradiū· ſamaritheū· ⁊ amatheū. Et ꝑ hos diſſeminati ſūt pp̄li chananeorū. Factiq; ſunt termini chanaan venientibus a ſydone gerarā· uſq; gazam· donec ingrediaris ſodomā et gomorram· ⁊ adamam· et ſeboim uſqꝫ leſa. Hij ſunt filij cham in cognationibus et linguis· et generatōibus· terriſqꝫ et gentibus ſuis. De ſem q̄ꝫ nati ſunt pr̄e omniū filioꝝ heber· fratre iaphet maiore. Filij ſem: helam· ⁊ aſſur· et arphaxat· ⁊ lud· ⁊ aram. Filij aram: hus· et hul· ⁊ gether· ⁊ mes. At vero arphaxat genuit ſale· de quo ortus ē heber. Natiq; ſunt heber filij duo. Nomen uni phaleg· eo q̄ in diebꝫ eius diuiſa ſit terra: ⁊ nomē fr̄is eius iectan. Qui iectan· genuit elmodad· et ſaleph· et aſarmoth· iare· ⁊ aduram· et uzal· et decla· et hebal· et abimahel· ſaba· et ophir· ⁊ euila· ⁊ iobab. Omnes iſti filij iectan. Et facta eſt habitatō eoꝝ· de meſſa ꝑgentibꝫ uſq; ſephar montē orientalem. Iſti filij ſem· ſecundum cognationes ⁊ linguas et regiones in gentibus ſuis. Hee familie noe· iuxta pp̄los et natōnes ſuas. Ab hijs diuiſe ſunt gentes ī terra poſt diluuiū.

ca. xi.

Erat autē terra labij uniꝰ et ſmonū

eorūdem. Cumqꝫ proficiſcerent̄ de oriente· inuenerunt campū in terra ſennaar: et habitauerūt in eo. Dixitqꝫ alter ad proximū ſuū. Venite faciamus lateres: et coquamꝰ eos igni. Habueruntqꝫ lateres pro ſaxis· ⁊ bitumen ꝓ cemento· et dixerunt. Venite faciamꝰ nobis ciuitatē· ⁊ turrem cuiꝰ culmen ꝑtingat uſqꝫ ad celū: ⁊ celebremꝰ nomē noſtrū anteq̄ꝫ diuidamꝰ in uniuerſas terras. Deſcendit autē dn̄s ut videret ciuitatē· et turrem quā edificabant filij adam: et dixit. Ecce unus eſt ꝑplus: et unū eſt labiū omnibꝫ. Ceperūtqꝫ hoc facere: nec deſiſtent a cogitatōnibꝫ ſuis donec eas opere cōpleāt. Venite igit̄ deſcendamꝰ et confundamꝰ ibi linguā eoꝝ: ut non audiat unuſquiſqꝫ vocē proximi ſui. Atqꝫ ita diuiſit eos dn̄s ex illo loco ī uniuerſas terras: et ceſſauerūt edificare ciuitatē. Et idcirco vocatum eſt nomen loci illiꝰ babel: quia ibi confuſū eſt labiū uniuerſe terre. Et inde diſꝑſit eos dn̄s ſup faciē cunctaꝝ regionū. Hee ſunt generationes ſem. Sem erat centū annoꝝ quādo genuit arphaxat· biennio poſt diluuiū. Vixitqꝫ ſem poſtq̄ꝫ genuit arphaxat quigentis ān̄is: ⁊ genuit filios ⁊ filias. Porro arphaxat vixit trigintaquiqꝫ ān̄is ⁊ genuit ſale. Vixitqꝫ arphaxat poſtq̄ꝫ genuit ſale q̄drigētiſtribꝫ ān̄is: ⁊ genuit filios et filias. Sale q̄ꝫ vixit trigīta ān̄is ⁊ genuit heber. Vixitqꝫ ſale poſtq̄ꝫ genuit heber q̄dringentiſtribꝫ ān̄is: ⁊ genuit filios ⁊ filias. Vixit autē heber trigintaq̄tuor ān̄is: ⁊ genuit phalech. Et vixit heber poſtq̄ꝫ genuit phalech q̄dringentiſtriginta annis: et genuit filios ⁊ filias. Vixit quoqꝫ phalech triginta ān̄is: ⁊ genuit reu. Vixitqꝫ phalech poſtq̄ꝫ genuit reu ducētiſnouem annis: et genuit filios et filias. Vixit autem reu trigītaduobꝫ annis: et genuit ſaruch. Vixit q̄ꝫ reu poſtq̄ꝫ genuit ſaruch ducentiſſeptē annis: et genuit filios et filias. Vixit autē ſaruch triginta annis: ⁊ genuit nachor. Vixit qꝫ ſaruch poſtq̄ꝫ genuit nachor ducētiſ annis: et genuit filios ⁊ filias. Vixit autem nachor vigintinouem annis: et genuit thare. Vixit nachor poſtq̄ꝫ genuit thare centūdecē ⁊ nouē annis: et genuit filios ⁊ filias. Vixitqꝫ thare ſeptuaginta annis: ⁊ genuit abram· et nachor· ⁊ aram. Hee ſunt autē generatōnes thare. Thare genuit abram· nachor· ⁊ aram. Porro aram genuit loth. Mortuuſqꝫ eſt aram ante thare patrē ſuū: ī terra natiuitatis ſue· ī hur caldeoꝝ. Duxerūt autē nachor· ⁊ abrā vxores. Nomen vxoris abram· ſarai: et nomē vxoris nachor· melcha· filia aram pr̄is melche ⁊ pr̄is ieſche. Erat autē ſarai ſterilis nec habebat filios. Tulit itaqꝫ thare abram filiū ſuū· et loth filium aram filiū filij ſui· et ſarai nurū ſuā· vxorē abrā filij ſui: ⁊ eduxit eos de hur caldeoꝝ: ut irent in terram chanaan. Veneruntqꝫ uſqꝫ aran· et habitauerūt ibi. Et facti ſūt dies thare ducētoꝝquiqꝫ ānoꝝ· ⁊ mortuꝰ ē ī aran.

Dixit aūt dn̄s ad abram. ca. xii.

Egredere de t̄ra tua ⁊ de cognatōne tua· ⁊ de domo pr̄is tui· et veni in terrā quā monſtrauero tibi; faciāqꝫ te in gentem magnā· et benedicā tibi: et magnificabo nomē tuū· eriſqꝫ benedictus. Benedicam benedicentibꝫ tibi· ⁊ maledicam maledicentibꝫ tibi: atqꝫ in te benedicent̄ uniuerſe cognationes terre. Egreſſus eſt itaqꝫ abram ſicut ꝑceperat ei dn̄s: ⁊ iuit cū eo loth. Septuagintaquinqꝫ annoꝝ erat abram: cū

Et tribꝰ

egrederet̄ de aran. Tulitq; ſarai uxorē ſuā ⁊ loth filiū frīs ſui: uniūſaq; ſbſtātiā quā poſſederāt· et aīas q̄s fecerāt in aran: ⁊ egreſſi ſūt ut irēt ī terrā chanaan. Cūq; veniſſet in eā: ptrāſiuit abrā terrā uſq; ad locū ſychem: ⁊ uſq; ad cōuallē illuſtrē. Chananeꝰ aūt tunc erat in terra. Apparuit autē dn̄s abram et dixit ei. Semini tuo dabo terrā hāc. Qui edificauit ibi altare domino qui apparuerat ei: et inuocauit ibi nomē eius. Et inde tranſgrediēs ad mōtem qui erat contra orientē bethel· tetendit ibi tabernaclm̄ ſuū: ab occidente habēs bethel: ⁊ ab oriente hay. Edificauit q; ibi altare dn̄o: ⁊ inuocauit nomen eiꝰ. Perrexitq; abrā vadēs: ⁊ ultra pgrediēs ad meridiē. Facta eſt aūt fames in terra. Deſcenditq; abram ī egiptū: ut peregrīnaret̄ ibi. Preualuerat enī fames in terra. Cumq; ꝓpe eſſet ut ingrederetur egiptum: dixit ſarai uxori ſue. Noui ꝙ pulcra ſis mulier: et qd̄ cum viderit te egiptij· dicturi ſūt· uxor illiꝰ eſt: ⁊ interficiēt me· ⁊ te reſeruabūt. Dic ergo obſecro te: ꝙ ſoror mea ſis· ut bene ſit michi ꝓpter te: et viuat anima mea ob gratiā tui. Cūq; ita ingreſſus eſſet abrā egiptū viderūt egiptij mulierem ꝙ eſſet pulcra nimis. Et nunciauerunt principes pharaoni: ⁊ laudauerūt eā apud illū. Et ſublata eſt mulier ī domū pharaonis: abram vero bene uſi ſunt propter illā. Fuerūtq; ei oues· ⁊ boues· et aſini· ⁊ ſerui· et famlle ⁊ cameli. Flagellauit autē dn̄s pharaonē plagis maximis et domū eius: ꝓpter ſarai uxorem abram. Vocauitq; pharao abram: ⁊ dixit ei. Quid nam ē quod feciſti michi? Quare nō indicaſti michi ꝙ uxor tua eſſet? Quā ob cauſam dixiſti eſſe ſororē tuā: ut tollerē michi eā ī uxorem. Nūc igit̄ ecce coniux tua: accipe eam et vade. Precepitq; pharao ſuper abram viris: ⁊ deduxerunt eū et uxorē eiꝰ: ⁊ oīa q̄ habebat.

cap. xiii.

Aſcendit ergo abram de egipto: ipſe et uxor eius· et omnia que habebat· ⁊ loth cum eo: ad auſtralem plagam. Erat aūt diues valde in poſſeſſione auri ⁊ argenti. Reuerſuſq; eſt p iter quo venerat a meridie in bethel· uſq; ad locū ubi prius fixerat tabernaculū inter bethel· ⁊ hay· in loco altaris qd̄ fecerat ꝑus: ⁊ inuocauit ibi nomē dn̄i. Sed ⁊ loth qui erat cū abram: fuerunt greges ouiū ⁊ armenta· ⁊ tabernacula: nec poterat eos capere terra ut habitarent ſimul. Erat quippe ſubſtātia eoꝝ multa: ⁊ nequibāt habitare cōmuniter. Unde ⁊ facta ē rixa inter paſtores gregum abram et loth. Eo aūt tpe chananeꝰ ⁊ pherezeus habitabāt ī illa terra. Dixit ergo abram ad loth. Ne queſo ſit iurgiū inter me et te: et inter paſtores meos et paſtores tuos. Fres enī ſumus. Ecce uniuerſa terra corā te eſt: recede a me obſecro. Si ad ſiniſtrā ieris ego dexterā tenebo: ſi tu dexteram elegeris: ego ad ſiniſtrā pgā. Eleuatis itaq; loth oclis· vidit omnē circa regionem iordanis· que uniūſa irrigabat̄ anteq̄ ſubūteret dn̄s ſodomam et gomorram ſicut paradiſus dn̄i: ⁊ ſicut egiptꝰ venientibꝫ in ſegor. Elegitq; ſibi loth regionem circa iordanē et receſſit ab oriente. Diuiſiq; ſūt alterutrū a fratre ſuo. Abram habitauit ī terra chanaan. Loth vero moratꝰ eſt in opidis que erant circa iordanē: et habitauit in ſodomis. Homines aūt ſodomite peſſimi erāt: ⁊ peccōres corā dn̄o nimis. Dixitq; dn̄s ad abrā: poſtq̄ diuiſus ē ab eo loth. Leua oclos tuos in directū

⁊ aſini

et vide a loco in quo nūc es · ad aquilonem et meridiem · ad orientem et occidentem. Omnē terrā quā conspicis · tibi dabo ⁊ semini tuo usq; in sempiternum; faciāq; semen tuū sicut puluerē terre. Si quis potest hoīm numerare puluerē terre: semen q̄ꝫ tuū numerare poterit. Surge ergo ⁊ ꝑambula terrā · in longitudine et ī latitudine sua: q̄a tibi datur⁹ sum eā. Mouens igit̄ tabernaculū suū abram · venit et habitauit iuxta conuallem mambre: que est in hebron. Edificauitq; ibi altare dn̄o.

Factū est aūt in illo tp̄e ut. ca. xiiii Amraphel rex sennaar: ⁊ arioch rex ponti · ⁊ chodorlaomor rex elamitarꝫ · et thadal rex gentiū inirent bellū contra bara regē sodomorꝫ · ⁊ ꝯtra bersa regem gomorre: ⁊ cōtra sennaab regē adame · ⁊ contra semeber regē seboim · contraq; regē bale: ip̄a ē segor. Om̄es hij conuenerunt in vallem siluestrem: que nūc est mare salis. Duodecim enī annis seruierāt chodorlaomor: ⁊ t̄cio decimo anno recesserūt ab eo. Igitur q̄rtodecio anno · venit chodorlaomor ⁊ reges qui erant cum eo: ⁊ ꝑcusserunt raphaym in astaroth · et carnaym · et zuzim cum eis · et emmim in saue cariathaym · ⁊ chorreos ī montibꝫ seir: usq; ad campestria pharan: que ē in solitudine. Reuersiq; sūt ⁊ venerunt usq; ad fontē mesphat · ip̄a ē cades: ⁊ ꝑcusserūt omnē regionē amalechitarꝫ: ⁊ amorreorꝫ qui habitabāt in asasonthamar. Et egressi sunt rex sodomorꝫ · ⁊ rex gomorre · rexq; adame · et rex seboim · necnon ⁊ rex bale que ē segor · et direxerūt aciem ꝯtra eos ī valle siluestri: scilicet aduersum chodorlaomor regē elamitarꝫ ⁊ thadal regem gentium · ⁊ amraphel regē sennaar et arioch regē ponti: q̄tuor reges aduersus quinq;. Vallis autē siluestris habebat puteos m̄ltos bituminis. Itaq; rex sodomorū et rex gomorre terga verterunt cecideruntq; ibi: et qui remanserant fugerunt ad mōtem. Tulerūt aūt omnē substantiā sodomorꝫ · et gomorreorꝫ · et vniuersa que ad cibum pertinent: et abierunt · necnon et loth et substantiā eius · filiū frīs abram: qui habitabat ī sodomis. Et ecce unus qui euaserat nunciauit abram hebreo: q̄ habitabat ī conualle mambre amorrei fratris eschol · ⁊ frīs aner. Hij enī pepigerāt fedus cū abrā. Qd̄ cū audisset abram captū videlicet loth fratrem suū: numerauit expeditos vernaclos suos trecentosdecē ⁊ octo · ⁊ ꝑsecutus est eos usq; dan. Et diuisis socijs irruit sup eos nocte. Percussitq; eos et persecutus est ~~eos~~ usq; hoba · que est ad leuam damasci. Reduxitq; omnē substantiā: et loth frēm suū cū substancia illius: mulieres q̄ꝫ et ꝑplm. Egressus ē aūt rex sodomorꝫ ī occursū ei⁹ postq̄ꝫ reūsus ē a cede chodorlaomor · ⁊ regū qui cū eo erant · ī valle sabe que est vallis regis. At vero melchisedech rex salem ꝓferens panem et vinū. erat enī sacerdos dei altissimi: benedixit ei · et ait. Benedictus abram deo excelso: qui creauit celū ⁊ terrā. Et benedict⁹ de⁹ excelsus: quo ꝓtegente hostes in manībus tuis sunt. Et dedit ei decimas ex omnibꝫ. Dixit autem rex sodomorꝫ ad abram. Da michi animas: cetera tolle tibi. Qui respōdit ei. Leuo manū meā ad dn̄m deū excelsum possessorē celi ⁊ terre: qd̄ a filo subtegminis usq; ad corrigiā calige nō accipiā ex omnibꝫ q̄ tua sūt: ne dicas · ego ditaui abrā: exceptis hiis que comederūt iuuenes · et partibus virorꝫ qui venerunt mecū ·

et phenirzen

aner · eſchol ⁊ mābre. Iſti accipiēt ꝑteſ ſuas. ca. xv.

Hijs itaqꝫ tranſactis: factus eſt ſermo domini ad abram per viſionem dicens. Noli timere abram: ego protector tuus ſū: et merces tua magna nimis. Dixitqꝫ abram. Dñe deus qͥd dabis michi? Ego vadam abſqꝫ liberis: ⁊ filꝰ procuratoris domus mee · iſte damaſcus elyezer. Addiditqꝫ abrā. Michi autē nō dediſti ſemē · ⁊ ecce vernaculus meꝰ heres meus erit. Statimqꝫ ſermo dñi factꝰ eſt ad eū dicens. Non erit hic heres tuꝰ: ſed qui egredietᷣ de vtero tuo ipſum habebis heredē. Eduxitqꝫ eū foras: ⁊ ait illi. Suſpice celū: ⁊ numera ſtellas ſi potes. Et dixit ei. Sic erit ſemen tuū. Credidit abram deo: ⁊ reputatū eſt illi ad iuſticiā. Dixitqꝫ ad eū. Ego dñs qͥ eduxi te de hur chaldeoꝝ: ut darem tibi terrā iſtā ⁊ poſſideres eam. At ille ait. Dñe deus: unde ſcire poſſum ꝙ poſſeſſurus ſim eā? Et reſpondit dñs. Sume inqͥt michi vaccā triennē et caprā trimam · ⁊ arietē ānorū triū · turturē qͦꝫ et columbā. Qui tollēs vniūſa hec · diuiſit ea ꝑ mediū: ⁊ vtraſqꝫ partes contra ſe altrinſecus poſuit. Aues autē non diuiſit. Deſcenderūtqꝫ volucres ſuper cadauera ⁊ abigebat eas abrā. Cūqꝫ ſol occūberet · ſopor irruit ſuꝑ abram: ⁊ horror magnꝰ ⁊ tenebroſus inuaſit eū. Dictūqꝫ eſt ad eū. Scito p̄noſcens ꝙ peregrinū futurꝝ ſit ſemen tuū in terra nō ſua: ⁊ ſubicient eos ſeruituti · ⁊ affligent quadringētis ānis. Veruntamen gentem cui ſeruituri ſūt ego iudicabo: et poſt hec egredientur cū magna ſubſtantia. Tu autē ibis ad pr̄es tuos in pace: ſepultus in ſenectute bona. Generatione autem quarta reuertentᷣ huc. Necdū enī complete ſunt iniquitates amorreorū: uſqꝫ ad p̄ſens tempꝰ. Cū ergo occubuiſſet ſol · facta eſt caligo tenebroſa: ⁊ apparuit clibanus fumās: et lampas ignis tranſiens inter diuiſiones illas. In die illo pepigit dñs fedꝰ cū abrā dicēs. Semini tuo dabo terrā hanc · a fluuio egipti uſqꝫ ad fluuium magnū eufraten. Cineos ⁊ cenezeos · cethmoneos · ⁊ etheos · ⁊ ferezeos · raphaym quoqꝫ ⁊ amorreos · ⁊ chananeos · et gergeſeos · et iebuſeos. ca. xvi.

Igitur ſarai vxor abram nō genuerat ſibi liberos: ſed habens ancillam egiptiā nomine agar · dixit marito ſuo. Ecce cōcluſit me dñs ne parerem: ingredere ad ancillā meā: ſi forte ſaltē ex illa ſuſcipiam filios. Cūqꝫ ille acquieſceret deprecanti: tulit agar egiptiā ancillā ſuā · poſt annos decē quā habitare ceperāt in terra chanaan: et dedit eā viro ſuo vxorē. Qui ingreſſus ē ad eā. At illa cōcepiſſe ſe vidēs: deſpexit dñam ſuā. Dixitqꝫ ſarai ad abrā. Inique agis cōtra me. Ego dedi ācillā meā in ſinū tuū: q̄ vidēs ꝙ conceperit · deſpectui me habet. Iudicet dñs inter me et te. Cui reſpōdit abram. Ecce ait ancilla tua in manu tua eſt: vtere ea ut libet. Affligente igitur eā ſarai fugā iniit. Cūqꝫ inueniſſet eā angelus dñi iuxta fontē aque in ſolitudine que eſt in via ſur in deſerto: dixit ad illā. Agar ancilla ſarai unde venis: et quo vadis? Que reſpōdit a facie ſarai dñe mee ego fugio. Dixitqꝫ ei angelus dñi. Reuertere ad dñam tuā: ⁊ humiliare ſub manu illꝰ. Et rurſū. Multiplicās inqͥt multiplicabo ſemē tuū: ⁊ nō numerabitᷣ pre multitudine. Ac deinceps. Ecce ait. Concepiſti · ⁊ paries filiū: vocabiſqꝫ nomē eiꝰ iſmael: eo ꝙ audierit dñs afflictionem tuā. Hic erit ferus homo. Manꝰ eius cōtra omnes: et manus omniū cōtra eū. Et e regione uniūsoꝝ fratrū suoꝝ figet tabernacula. Vocauit autē agar nomē dñi qui loquebat̄ ad eā. tu deus qui vidisti me. Dixit enī. Profecto hic vidi posteriora videntis me. Propterea appellauit puteū illū: puteū viuētis ⁊ vidētis me. Ipe ē inter cades et barad. Peperitq; agar abre filiū: q̄ vocauit nomen eius ysmahel. Octoginta ⁊ sex annoꝝ erat abram: q̄ndo peperit ei agar ysmahelem. ca. xvij.

Postq; vero nonaginta ⁊ nouem ānoꝝ esse ceperat: apparuit ei de⁹. Dixitq; ad eū. Ego de⁹ omnipotens. Ambula coram me et esto perfectus. Ponamq; fedus meū inter me ⁊ te: et mltiplicabo te vehemēter nimis. Cecidit abram pronus in faciem. Dixitq; ei deus. Ego sum: et ponam pactum meū tecum: erisq; pater mltaꝝ gentiū. Nec vltra vocabit̄ nomē tuū abram: sed appellaberis abraham: quia patrē multaꝝ gentiū constitui te. Faciāq; te crescere vehementissime ⁊ ponam te in gētibꝫ: regesq; ex te egredient̄. Et statuā pactū meū inter me et te et inter semen tuum post te in generationibus suis federe sempiterno: ut sim deus tuus: ⁊ seminis tui post te. Daboq; tibi ⁊ semini tuo post te terram peregrinationis tue: omnē terrā chanaan: in possessionem eternā: eroq; deus eoꝝ. Dixit iterū de⁹ ad abraham. Et tu ergo custodies pactū meū: et semē tuū post te in generationibꝫ suis. Hoc est pactū meū qđ obseruabitis inter me et vos et semen tuū post te. Circūcidet̄ ex vobis omne masculinū: ⁊ circūcidetis carnē ꝑpucij vestri: ut sit in signū federis inter me et vos. Infans octo dieꝝ circūcidet̄ i vobis. Omne masculinū in generationibus vestris: tam vernaculus q̄ empticius circumcidet̄: et quicūq; nō fuerit de stirpe vr̄a. Eritq; pactū meū in carne vr̄a in fedus eternū. Masculus cui⁹ preputij caro circūcisa nō fuerit: delebit̄ anima illa de ꝑplo suo: quia pactū meū irritū fecit. Dixit q̄ꝫ de⁹ ad abrahā. Sarai vxorē tuam nō vocabis sarai: sed saram. Et benedicā ei: ⁊ ex illa dabo tibi filiū cui benedicturus sum. Eritq; in nationes: ⁊ reges ꝑploꝝ orientur ex eo. Cecidit abraham in faciē suā: et risit in corde suo dicens. Putasne centenario nascet̄ filius: ⁊ sara nonagenaria pariet? Dixitq; ad deum. Vtinā ysmahel viuat corā te. Et ait de⁹ ad abraham. Sara vxor tua pariet tibi filiū: vocabisq; nomē ei⁹ ysaac. Et ꝯstituā pactū meū illi in fedus sempiternū: et semini eius post eū. Sup ysmahel q̄ꝫ exaudiui te. Ecce benedicā ei: ⁊ augebo et multiplicabo eū valde. Duodecim duces generabit: ⁊ faciā illū crescere in gentē magnā. Pactū vero meū statuā ad ysaac: quē pariet tibi sara tp̄e isto: in anno altero. Cumq; finitus esset sermo loquentis cū eo: ascendit deus ab abraham. Tulit aūt abraham ysmahel filiū suū: et omēs vernaculos dom⁹ sue: uniūsosq; quos emerat: ⁊ cunctos mares ex omnibꝫ viris domus sue: et circūcidit carnē ꝑpucij eoꝝ: statim in ipa die sicut ꝑceperat ei de⁹. Abrahā nonaginta ⁊ nouē erat annoꝝ: q̄ndo circūcidit carnē ꝑpucij sui: et ysmahel filius suus tredecim annos impleuerat: tp̄e circūcisionis sue. Eadem die circūcisus ē abraham ⁊ ysmahel fili⁹ eius: ⁊ omnes viri domus illius: tam vernaculi q̄ empticij et alienigene pariter circūcisi sunt. cap. xviij.

Apparuit autē ei dñs in conualle

mambre: ſedenti in oſtio tabernaculi ſui in ipſo feruore diei. Cūq; eleuaſſet oculos: apparuerūt ei tres viri ſtātes prop̄ eū. Quos cum vidiſſet: cucurrit in occurſum eoꝝ de oſtio tabernaculi ſui· ⁊ adorauit in terra ⁊ dixit. Dñe ſi inueni graciā ī oculis tuis ne trāſeas ſeruū tuū· ſed afferam pauxillum aque· et lauent̄ pedes vr̄i ⁊ requieſcite ſub arbore. Ponāq; buccellā panis· ⁊ ꝯfortetur cor vr̄m poſtea trāſibitis. Idcirco enī declinaſtis ad ſeruū vr̄m. Qui dixerunt. Fac ut locutus es. Feſtinauit abraham in tabernaculū ad ſaram· dixitq; ei. Accelera tria ſata ſimile cōmiſce· ⁊ fac ſubcinericios panes. Ipſe vero ad armentū cucurrit· ⁊ tulit inde vitulū tenerrimū et optimū· deditq; puero. Qui feſtinauit· ⁊ coxit illū. Tulit q̊q; butiꝝ ⁊ lac· ⁊ vitulū quē coxerat· ⁊ poſuit corā eis. Ip̄e vero ſtabat iuxta eos ſub arbore. Cūq; comediſſent dixerūt ad eū. Ubi ē ſara vxor tua? Ille reſpōdit. Ecce ī tabernaclo ē. Cui dixit. Reūtens veniā ad te tēpore iſto: vita comite· et habebit filiū ſara vxor tua. Quo audito· ſara riſit poſt oſtiū tabernacli. Erāt aūt ambo ſenes: ꝓuecteq; etatis· ⁊ deſi- erant ſare fieri muliebria. Que riſit occulte dicēs. Poſtq̃ ꝯſenui et dñs meus vetulus ē· voluptati operā dabo. Dixit aūt dñs ad abraham. Quare riſit ſara vxor tua dicens. Num vere paritura ſū anus? Nūqd deo quicq̄ ē difficile? Iuxta condictū reuertar ad te hoc eodē tp̄e: vita comite· ⁊ habebit ſara filiū. Negauit ſara· dicens· non riſi· timore ꝑterrita. Dñs aūt· non eſt inq̄t ita· ſed riſiſti. Cū ergo ſurrexiſſent inde viri: direxerūt oclos contra ſodomam· ⁊ abraham ſimul gradiebatur· deducēs eos. Dixitq; dñs. Num celare potero abraham que geſturꝰ ſum· cū futurꝰ ſit in gentē magnā ac robuſtiſſimā· ⁊ benedicende ſint in eo omnes natōnes terre? Scio eni q̄ precepturꝰ ſit filiis ſuis· ⁊ domui ſue poſt ſe· ut cuſtodiant viam dñi· et faciant iudiciū et iuſticiam· ut adducat dominꝰ ꝓpter abraham oīa que locutꝰ eſt ad eum. Dixit itaq; dñs. Clamor ſodomorū ⁊ gomorreoꝝ multiplicatꝰ ē· ⁊ peccatū eoꝝ aggrauatū eſt nimis. Deſcendā et videbo· utrū clamorē qui venit ad me: opere ꝯpleuerint· an non eſt ita ut ſciam. Conuerteruntq; ſe inde· ⁊ abierūt ſodomā. Abrahā vero adhuc ſtabat corā dño· ⁊ appropinquās ait. Nunquid ꝑdes iuſtū cū impio? Si fuerint quinquaginta iuſti ī ciuitate: ꝑibūt ſimul· ⁊ nō parces loco illi ꝓpter quinquaginta iuſtos· ſi fuerint ī ea? Abſit a te· ut rem hāc facias· ⁊ occidas iuſtū cū impio· fiatq; iuſtus ſicut impiꝰ. Non eſt hoc tuū· qui iudicas omnē terram. Nequaq̄ facies iudiciū hoc. Dixitq; dñs ad eum. Si inuenero ſodomis· quīquaginta iuſtos in medio ciuitatis· dimittā omni loco ꝓpter eos. Reſpondit abraham· ⁊ ait. Quia ſemel cepi· loquar ad dñm deū meū cū ſim puluis ⁊ cinis. Quid ſi minꝰ quīquaginta iuſtis quinq; fuerit· delebis ꝓpter quadragintaquinq; vniūſam vrbē. Et ait. Nō delebo ſi inuenero ibi quadragintaquinq;. Rurſūq; locutus eſt ad eū. Si autē q̄draginta ibi inuenti fuerint quid facies? Ait. Non ꝑcutiam ꝓpter q̄draginta. Ne queſo inq̄t indigneris dñe ſi loquar. Quid ſi ibi inuēti fuerint triginta. Reſpōdit. Nō faciam· ſi inuenero ibi triginta. Quia ſemel ait cepi: loquar dominū meū. Quid ſi ibi inuenti fuerint viginti? ait.

Non interficiā ꝓpter viginti. Obſecro inquit ne iraſcaris dn̄e · ſi loquar adhuc ſemel. Quid ſi inuenti fuerint ibi decem? Dixit. Non delebo ꝓpter decem. Abijt dn̄s poſtq̄ ceſſauit loqui ad abraham · et ille reuerſus ē in locū ſuū.

Veneruntq; duo angeli . ca . xix . ſodomā veſpere · ſedente loth in foribus ciuitatis. Qui cū vidiſſet eos ſurrexit · et iuit obuiā eis · adorauitq; pronus in terrā et dixit. Obſecro dn̄i · declinate in domū pueri vr̄i · ⁊ manete ibi. Lauate pedes vr̄os et mane ꝓficiſcemini ī viā vr̄am. Qui dixerunt. Minime: ſed in platea manebimꝰ. Cōpulit illos oppido ut diuerterēt ad eū. Ingreſſiſq; domū eius fecit cōuiuiū · coxit azima · et comederūt. Prius autem q̄ irent cubitū · viri ciuitatis vallauerūt domū illius · a puero uſq; ad ſenē · om̄is ppls ſimul. Vocaueruntq; loth ⁊ dixerūt ei. Vbi ſunt viri qui introierunt ad te nocte. Educ illos huc ut cognoſcamꝰ eos. Egreſſus ad eos loth poſt tergū accludēs oſtiū · ait. Nolite queſo fr̄es mei · nolite malū hoc facere. Habeo duas filias · que necdū cognouerūt virū. Educā eas ad vos · et abutimini eis ſicut vobis placuerit · dūmodo viris iſtis nichil mali faciatis · quia ingreſſi ſunt ſub umbra culminis mei. At illi dixerūt. Recede illuc. Et rurſus. Ingreſſus es inquiūt ut aduena · nūquid ut iudices? Te ergo ipm̄ magis q̄ hos affligemꝰ. Vimq; faciebant loth vehementiſſime. Iamq; ꝓpe erat ut effringerent fores · ⁊ ecce miſerūt manū viri · et introduxerūt ad ſe loth · clauſeruntq; oſtiū · ⁊ eos qui foris erāt ꝑcuſſerūt cecitate · a minimo uſq; ad maximū · ita ut oſtiū inuenire non poſſent. Dixerunt aūt ad loth. Habes hic quēpiā tuorū generum · aut filios aut filias. Om̄es q̄ tui ſūt · educ de urbe hac. Delebimꝰ enim locū iſtū: eo ꝙ increuerit clamor eoꝝ corā dn̄o · qui miſit nos ut ꝑdamus illos. Egreſſus itaq; loth · locutꝰ ē ad generos ſuos · qui accepturi erant filias eius · ⁊ dixit. Surgite et egredimini de loco iſto · quia delebit dn̄s ciuitatē hanc. Et viſus eſt eis q̄ſi ludēs loqui. Cumq; eſſet mane · cogebant eū angeli dicentes. Surge tolle vxorē tuā · ⁊ duas filias q̄s habes · ne ⁊ tu pariter ꝑeas ī ſcelere ciuitatis. Diſſimulante illo: apphenderūt manū eiꝰ et manū vxoris ac duaꝝ filiaꝝ eiꝰ · eo ꝙ parceret dn̄s illi · eduxerūtq; eū ⁊ poſuerūt extra ciuitatē · ibiq; locuti ſunt ad eum dicentes. Salua animā tuā. Noli reſpicere poſt tergum · nec ſtes in omni loco circa regione · ſed ī monte ſaluū te fac · ne ⁊ tu ſimul ꝑeas. Dixitq; loth ad eos. Queſo dn̄e mi · quia inuenit ſeruus tuꝰ gr̄am corā te · et magnificaſti gloriā et miſericordiā tuā quā feciſti mecum ut ſaluares aīam meā · nec poſſum in monte ſaluari · ne forte apphendat me malū et moriar. Eſt ciuitas hic iuxta · ad quā poſſum fugere parua · ⁊ ſaluabor in ea. Nūquid non modica eſt · et viuet anima mea? Dixitq; ad eū. Ecce etiā in hoc ſuſcepi p̄ces tuas · ut nō ſubuertā urbem pro qua locutus es. Feſtina ⁊ ſaluare ibi · quia nō potero facere quicq̄ donec ingrediaris illuc. Idcirco vocatum eſt nomē urbis illiꝰ ſegor. Sol egreſſus eſt ſup terram · ⁊ loth ingreſſus ē ſegor. Igit̄ dominꝰ pluit ſup ſodomā ⁊ gomorram: ſulphur ⁊ ignem a dn̄o de celo · ⁊ ſubuertit ciuitates has · et omnē circa regionē · vniuerſos habitatores urbiū · et cūcta terre virētia. Reſpicienſq;

vxor eius poſt ſe · verſa eſt in ſtatuam ſalis. Abraham aūt cōſurgens mane · ubi ſteterat p̄us cū dn̄o: intuitꝰ eſt ſodomam et gomorrā · ⁊ uniuerſam terram regionis illius. Viditq; aſcendentem fauillam de terra: q̄ſi fornacis fumū. Cū eni ſubūteret dn̄s ciuitates regionis illius: recordatꝰ eſt abrahe · et liberauit loth de ſubuerſione urbiū in q̄bus habitauerat. Aſcenditq; loth de ſegor · et manſit in monte. Due q̄q; filie eiꝰ cū eo. Timuerat eni manere in ſegor, ⁊ manſit in ſpelunca: ip̄e ⁊ due filie eiꝰ cū eo. Dixitq; maior ad minorem. Pater noſter ſenex ē · ⁊ nullus viroꝝ remanſit in terra: qui poſſit ingredi ad nos iuxta morem uniuerſe terre. Veni inebriemꝰ eū vino · dormiamuſq; cū eo: ut ſeruare poſſimꝰ ex p̄re nr̄o ſemen. Dederūt itaq; p̄ri ſuo bibere vinum nocte illa. Et ingreſſa eſt maior: dormiuitq; cū p̄re. At ille non ſenſit nec quādo accubuit filia nec quādo ſurrexit. Altera q̄q; die dixit maior ad minorē. Ecce dormiui heri cū p̄re meo · demꝰ ei bibere vinū etiā hac nocte ⁊ dormies cū eo ut ſaluemꝰ ſemen de patre nr̄o. Dederūtq; etiā ⁊ illa nocte patri ſuo bibere vinū. Ingreſſaq; minor filia dormiuit cū eo. Et nec quidē tunc ſenſit quādo cōcubuerit · vel q̄n̄do illa ſurrexit. Cōceperūt ergo due filie loth de patre ſuo. Peperitq; maior filiū · et vocauit nomen eius moab. Ipſe eſt pater moabitaꝝ uſq; in preſentē diem. Minor q̄q; peperit filiū · ⁊ vocauit nomē eius āmon · id eſt filius p̄p̄li mei · ip̄e ē pater āmonitaꝝ uſq; hodie.

ca. xx.

Profectus inde abraham in terrā auſtralē · habitauit inter cades et ſur · ⁊ peregrinatꝰ ē ī geraris. Dixitq; de ſara vxore ſua: ſoror mea ē. Miſit ergo abimelech rex gerare · ⁊ tulit eam. Venit autē deꝰ ad abimelech ꝑ ſomnium nocte · ⁊ ait illi. En morieris ꝓpter mulierē quā tuliſti · habet eni virum. Abimelech vero non tetigerat eā, ⁊ ait. Dn̄e num gentem ignorantē · ⁊ iuſtā interficies? nōne ip̄e dixit michi ſoror mea eſt? Et ipſa ait. Frater meus eſt? In ſimplicitate cordis mei ⁊ mūdicia manuū mearū feci hoc. Dixitq; ad eū deꝰ. Et ego ſcio ꝙ ſimplici corde feceris · et ideo cuſtodiui te ne peccares in me · ⁊ non dimiſi ut tangeres eam. Nunc ergo redde viro ſuo vxorē · ⁊ orabit ꝓ te q̄a ꝓpheta ē · ⁊ viues. Si autē nolueris reddere · ſcito ꝙ morte morieris tu et oīa q̄ tua ſunt. Statimq; de nocte conſurgēs abimelech · vocauit oīes ſeruos ſuos · ⁊ locutꝰ eſt vniūſa verba hec in auribȝ eoꝝ. Timuerūtq; omnes viri valde. Vocauit autem abimelech etiā abraham · et dixit ei. Quid feciſti nobis? Quid peccauimꝰ in te · q̄a induxiſti ſup̄ me ⁊ ſup̄ regnū meū peccatū grāde? Que nō debuiſti facere: feciſti nobis. Rurſuſq; expoſtulās ait. Quid vidiſti ut hoc faceres? Reſpōdit abraham. Cogitaui mecū dicēs. Forſitā nō ē timor dei ī loco iſto · ⁊ interficiēt me ꝓpt̄ vxorem meā. Alias autē ⁊ vere ſoror mea eſt · filia p̄ris mei · ⁊ non filia matris mee · et duxi eam in vxorē. Poſtq̄; aūt eduxit me deus de domo patris mei · dixi ad eam. Hāc miſericordiā facies mecū · In omni loco ad quē ingrediemur · dices ꝙ frater tuꝰ ſim. Tulit igit̄ abimelech oues ⁊ boues ⁊ ſeruos et ancillas · et dedit abraham. Redditq; illi ſaram vxorē ſuā · et ait. Terra corā vobis eſt · vbicūq; tibi placuerit habita. Sare aūt dixit. Ecce mille argenteos dedi fratri tuo. Hoc erit tibi in velamē oclorū ad omnes qui tecū sunt · et quocūq; ꝑrexeris memento te dep̄hensā. Orante autē abrahā: sanauit deꝰ abimelech et vxorē: ancillasq; eiꝰ et pepererūt. Cōcluserat enim dn̄s omnē vuluā domus abimelech: propter saram vxorem abrahe. ca. xxi.

Visitauit autē dn̄s saram sicut promiserat ⁊ impleuit q̄ locutꝰ est. Cōcepitq; et peperit filiū ī senectute sua: tp̄e quo p̄dixerat ei deꝰ. Vocauitq; abraham nomē filii sui quē genuit ei sara: ysaac. Et circūcidit eū octauo die · sicut p̄ceperat ei deus · cū centū esset annoꝝ. Hac quippe etate p̄ris natus ē ysaac. Dixitq; sara. Risū fecit michi deus · et quicūq; audierit: corridebit michi. Rursūq; ait. Quis auditurus crederet abraham: q̄ sara lactaret filiū quē peperit ei iā seni? Creuit igiͭ puer: et ablactatꝰ ē. Fecitq; abrahā grande cōuiuiū in die ablactatōnis eiꝰ. Cūq; vidisset sara filiū agar egiptie ludentem cū ysaac filio suo · dixit ad abraham. Eice ancillā hanc ⁊ filiū eiꝰ. Nō enī erit heres filiꝰ ancille: cū filio meo ysaac. Dure accepit hoc abrahā pro filio suo. Cui dixit deus. Non tibi videatur asperū sup̲ puero et sup̲ ancilla tua. Omnia que dixerit tibi sara: audi vocē eiꝰ · quia ī ysaac vocabitͬ tibi semen. Sed ⁊ filiū ancille faciā ī gentē magnā · quia semen tuū est. Surrexit itaq; abraham mane · ⁊ tollens panē et vtrem aque: imposuit scapule eius · tradiditq; puerū · ⁊ dimisit eam. Que cū abisset · errabat ī solitudine bersabee. Cumq; consumpta esset aqua in vtre · abiecit puerū subter vnā arborē · que ibi erat · ⁊ abiit. Seditq; e regione ꝓcul: quantum potest arcus iacere. Dixit enī. Non videbo morientē puerū. Et sedens cōtra leuauit vocē suā et fleuit. Exaudiuit autē deus vocē pueri. Vocauitq; angelꝰ dn̄i agar de celo dicēs. Quid agis agar? Noli timere. Exaudiuit enī deꝰ vocē pueri: de loco ī quo est. Surge ⁊ tolle puerū · et tene manū illiꝰ · quia in gentem magnā faciā eū. Aperuitq; oclos eiꝰ deus. Que vidēs puteum aque: abiit ⁊ impleuit vtrem · deditq; puero bibere · et fuit cū eo. Qui creuit et moratꝰ ē ī solitudine. Factusq; est vir iuuenis sagittariꝰ. Habitauitq; in deserto pharan. Et accepit illi mater sua vxorē de terra egipti. Eodē tp̄e dixit abimelech et phicol princeps exercitus eiꝰ ad abraham. Deus tecū est in vniuersis q̄ agis. Iura ergo per dn̄m · ne noceas michi · ⁊ posteris meis stirpiq; mee · sed iuxta mīscdiam quā feci tibi: facies michi ⁊ terre ī qua v̄satꝰ es aduena. Dixitq; abrahā. Ego iurabo. Et increpauit abimelech ꝓpter puteū aque · quē vi abstulerāt serui eiꝰ. Respōditq; abimelech. Nesciui q̄s fecerit hāc rē · sed ⁊ tu nō indicasti michi · et ego nō audiui p̄ter hodie. Tulit itaq; abraham · oues ⁊ et boues · et dedit abimelech. Percusserūtq; ambo fedus. Et statuit abrahā septē agnas gregis seorsū. Cui dixit abimelech. Quid sibi volunt septem agne iste · quas stare fecisti seorsum? At ille. Septē inquit agnas accipies de manu mea · vt sint michi in testimoniū · q̄m ego fodi puteum istū. Idcirco vocatꝰ est locus ille bersabee: quia ibi vterq; iurauit · et inierūt fedꝰ ꝓ puteo iuramēti. Surrexit autē abimelech · ⁊ phicol princeps exercitus eius · reuersiq; sunt in terrā palestinoꝝ. Abraham vero plantauit nemus in bersabee · et inuocauit ibi nomen dn̄i dei eterni · et fuit colonus terre palestinoꝝ diebus multis. cap̄. xxii.

At

Que postq̃ gesta sunt: temptauit deus abraham · et dixit ad eum. Abraham abraham. Ille respondit. Assum. At illi. Tolle filiū tuū unigenitum quem diligis ysaac · ⁊ vade in terrā visionis atq; ibi offeres eū ī olocaustū: sup̄ unū montiū quē mōstrauero tibi. Igit̄ abraham de nocte ↄsurgens · strauit asinū suū · ducēs secum duos iuuenes · ⁊ ysaac filiū suū. Cūq; cōcidisset ligna ī olocaustū · abiit ad locū quē p̄ceperat ei de⁹. Die aūt tercio · eleuatis oculis vidit locū ꝓcul · dixitq; ad pueros suos. Expectate hic cū asino · ego ⁊ puer illuc usq; ꝓperātes · postq̃ adorauerim⁹ reūtemur ad vos. Tulit q̄ꝫ ligna olocausti · ⁊ imposuit sup̄ ysaac filiū suū. Ipse vero portabat in manib; ignem et gladiū. Cūq; duo pergerent simul · dixit ysaac patri suo. Pater mi? At ille respōdit. Quid vis fili? Ecce inquit ignis ⁊ ligna · ubi est victima olocausti? Dixit autem abraham. Deus ꝓuidebit sibi victimā olocausti fili mi. Pergebāt ergo pariter · ⁊ venerūt ad locū quē ostenderat ei deus, ī quo edificauit altare · et desup̄ ligna cōposuit. Cūq; colligasset ysaac filiū suū · posuit eū in altare super struem lignorū. Extenditq; manū et arripuit gladiū · ut immolaret filiū suū. Et ecce angelus dn̄i de celo clamauit dicēs. Abrahā abrahā. Qui respōdit. Assū. Dixitq; ei. Nō extēdas manū tuā sup̄ puerū: neq; facias illi quicq̄. Nūc cognoui ꝙ timeas deum, ⁊ nō pepercisti unigenito filio tuo ꝓpter me. Leuauit abrahā oculos suos · viditq; post tergū arietē īter vepres · herentē cornib;. Quē assumēs · obtulit olocaustū pro filio. Appellauitq; nomen loci illius · dn̄s videt. Unde usq; hodie dicit̄ · in mōte dn̄s videbit. Uocauit autē angelus dn̄i abraham secūdo de celo dicens. Per memetip̄m iuraui dicit dn̄s · q̄a fecisti hāc rem · et nō pepercisti filio tuo unigenito ꝓpter me · benedicam tibi et multiplicabo semē tuū sicut stellas celi · et velut arenā que est in litore maris. Possidebit semē tuū portas inimicoꝝ suoꝝ · et benedicentur in semine tuo omnes gētes terre · q̄a obedisti voci mee. Reūsus ē abrahā ad pueros suos · abierūtq; bersabee simul · ⁊ habitauit ibi. Hiis itaq; gestis nūciatū est abrahā · ꝙ melcha q̄q; genuisset filios nachor fratri suo · hus p̄mogenitū · et buz fratrem ei⁹ · ⁊ camuel p̄rem syroꝝ · ⁊ cased · et azau · pheldas q̄q; · ⁊ iedlaph ⁊ batuhel · de quo nata est rebecca. Octo istos genuit melcha: nachor fratri abraham. Cōcubina vero illi⁹ noīe roma · peperit thabee · et gaon · et thaas · et maacha.

Uixit aūt sara centū viginti ca. xxiii. septē ānis: et mortua ē in ciuitate arbee · q̄ est hebron ī terra chanaan. Uenitq; abrahā ut plangeret et fleret eā. Cūq; surrexisset ab officio funeris: locut⁹ ē ad filios heth dicēs. Aduena sū ⁊ peregrin⁹ apud vos: date michi ius sepulcri vobiscū · ut sepeliā mortuum meū. Respōderūt fili heth dicentes. Audi nos dn̄e. Princeps dei es apud nos · ī electis sepulcris nr̄is sepeli mortuū tuū · nullusq; te prohibere poterit: quin in monumēto ei⁹ sepelias mortuū tuū. Surrexit abrahā et adorauit ꝑplm terre · filios videlicet heth. Dixitq; ad eos. Si placet anime vr̄e ut sepeliā mortuū meū · audite me · et intercedite pro me apud ephron filiū seor · ut det michi speluncā duplicē quā habet ī extrema parte agri sui. Pecunia digna tradat eā michi corā vobis· in poſſeſſionē ſepulcri. Habitabit autē ephron in medio filiorū heth. Reſponditq; ephron ad abrahā: cūctis audientib; qui ingrediebant̄ portā ciuitatis illiꝰ dicēs. Nequaq̄ ita fiet dn̄e mi· ſed tu magis auſculta qđ loquor. Agrū trado tibi et ſpeluncā q̄ in eo ē· preſentib; filijs populi mei· ſepeli mortuum tuū. Adorauit abraham corā dn̄o et populo terre· ⁊ locutus eſt ad ephron: circūſtante plebe eius. Queſo ut audias me. Dabo pecuniā pro agro· ſuſcipe eam· et ſic ſepeliā mortuū meū in eo. Reſpōditq; ephron. Dn̄e mi audi me. Terra quā poſtulas· quadringentos ſiclos argenti valet· iſtud eſt precium inter me ⁊ te· ſed quantū eſt hoc? ſepeli mortuū tuū. Quod cū audiſſet abraham· appendit pecuniā quā ephron poſtulauerat· audientibus filijs heth quadringentos ſiclos argēti· ⁊ ꝓbate monete publice. Cōfirmatuſq; ē ager quondā ephronis· ī quo erat ſpelūca duplex: reſpiciens mambre· tam ipē quā ſpelunca· ⁊ omnes arbores eius in cūctis ṫminis eiꝰ ꝑ circuitū: abrahe in poſſeſſionē· Videntibus filijs heth· et cūctis qui intrabāt portā ciuitatis illius. Atq; ita ſepeliuit abrahā ſarā vxorē ſuā· in ſpelūca agri duplici que reſpiciebat mambre. Hec eſt ebron· in terra chanaan. Et ↄfirmatꝰ eſt ager· ⁊ antrū qđ erat ī eo: abrahe ī poſſeſſionē monumēti· a filijs heth. cap. xxiiii.

Erat aūt abraham ſenex dierūq; multorū· ⁊ dn̄s ī cūctis benedixerat ei. Dixitq; ad ſeruū ſeniorē domꝰ ſue qui p̄erat omnib; q̄ habebat. Pone manū tuā ſubter femur meū· ut adiurem te ꝑ dn̄m celi ⁊ terre· ut nō accipias vxorē filio meo de filiab; chananeoꝝ· inter quos habito: ſed ad terram ⁊ cognationem meā proficiſcaris: et inde accipias vxorem filio meo yſaac. Reſpōdit ſeruus. Si noluerit mulier venire mecū in terrā hanc· nūquid reducere debeo filiū tuū ad locū de quo tu egreſſus es? Dixitq; abraham. Caue nequando reducas filiū meū illuc. Dn̄s deꝰ celi et terre qui tulit me de domo pr̄is mei· ⁊ de ṫra natiuitatis mee· q̄ locutꝰ eſt michi· et iurauit michi dicens· ſemini tuo dabo terram hanc: ipſe mittet angelū ſuū coram te· ⁊ accipies inde vxorē filio meo. Sin autē mulier noluerit ſequi te· non teneberis iuramento: filiū tantū meū ne reducas illuc. Poſuit ergo ſeruus manum ſub femore abraham dn̄i ſui: ⁊ iurauit illi ſuper ſermone hoc. Tulitq; decē camelos de grege dn̄i ſui ⁊ abijt· ex omnib; bonis eius portans ſecū: profectuſq; perrexit in meſopothamiā· ad vrbē nachor. Cumq; camelos feciſſet accūbere extra oppidum· iuxta puteū aque· veſpere· eo tempore quo ſolēt mulieres egredi ad hauriendā aquā: orauit dn̄m dicēs. Dn̄e deus dn̄i mei abraham· occurre obſecro michi hodie: et fac miſericordiā cū dn̄o meo abrahā. Ecce ego ſto prope fontē aque: et filie habitatorū huiꝰ ciuitatis egredient̄ ad hauriēdā aquā. Igit̄ puella cui dixero· inclina ydriā tuā ut bibā· ⁊ illa reſpōderit bibe· quin ⁊ camelis tuis dabo potū: ipſa eſt quā ꝓparaſti ſeruo tuo yſaac: ⁊ per hoc intelligam· q̄ feceris miſericordiā cū dn̄o meo abraham. Necdū intra ſe verba ↄpleuerat: ⁊ ecce rebecca egrediebatur filia bathuel filij melche vxoris nachor fratris abrahā· habēs ydriam in ſcapula ſua: puella decora nimis· virgoq; pulcerrima· ⁊ incognita viro.

Deſcenderat autē ad fontē ⁊ impleuerat ydriā aqua: ac reuertebat̄. Occurritq; ei ſeruus et ait. Pauxillū aque michi ad bibendū prebe de ydria tua. Que rn̄dit. Bibe dn̄e mi. Celeriterq; depoſuit ydriam ſup ulnā ſuā: et dedit ei potum. Cumq; ille bibiſſet · adiecit. Quin ⁊ camelis tuis hauriā aquam: donec cūcti bibant. Effundenſq; ydriā in canalibꝫ recurrit ad puteū ut hauriret aquā: et hauſtā omnibꝫ camelis dedit. Ipſe autē contemplabatur eam tacitus: ſcire volēs utrū proſperū iter ſuū feciſſet deus an nō. Poſtq̄ȝ autē biberunt cameli protulit vir inaures aureas · appendētes ſiclos duos: ⁊ armillos tondem · pondo ſiclorū decem. Dixitq; ad eā. Cuiꝰ es filia? Indica michi. Eſt in domo pr̄is tui locus ad manendū? Que reſpōdit. Filia ſum bathuelis filij nachor: quem peperit ei melcha. Et addidit dicēs. Paleaꝝ q̄ȝ et feni plurimū eſt apud nos: ⁊ locus ſpacioſus ad manendū. Inclinauit ſe homo ⁊ adorauit dn̄m dicēs. Benedictus dn̄s deus dn̄i mei abraham · qui non abſtulit miſcdiam ⁊ veritatē ſuā a dn̄o meo: ⁊ recto itinere me ꝑduxit in domū fratris dn̄i mei. Cucurrit itaq; puella: ⁊ nūciauit in domū matris ſue omnia q̄ audierat. Habebat autē rebecca fratrem noīe laban. Qui feſtinꝰ egreſſus eſt ad hominē ubi erat fons. Cūq; vidiſſet inaures · et armillas in manibꝫ ſororis ſue · ⁊ audiſſet cūcta verba referētis hec locutꝰ ē michi homo: venit ad virū qui ſtabat iuxta camelos · ⁊ ꝓpe fontē aque: dixitq; ad eum. Ingredere benedicte dn̄i. Cur foris ſtas? p̄paraui domū et locū camelis tuis. Et introduxit eū in hoſpitiū · ac deſtrauit camelos: deditq; paleas et fenū · et aquā ad lauandos pedes camelorꝝ: ⁊ virorꝝ qui venerant cū eo. Et appoſitus ē in ꝯſpectu eiꝰ panis. Qui ait. Non comedā: donec loquar ſermones meos. Rn̄dit ei. Loquere. At ille: ſeruus inquit abraham ſum. Et dominus benedixit dn̄o meo valde ⁊ magnificatꝰ ē: et dedit ei oues ⁊ boues · argentū et aurum ſeruos et ancillas · camelos ⁊ aſinos. Et p̄perit ſara uxor dn̄i mei: filiū dn̄o meo ī ſenectute ſua: deditq; illi oīa q̄ habuerat. Et adiurauit me dn̄s meus dicēs. Nō accipies uxorē filio meo de filiabꝫ chananeorꝝ · in quorꝝ terra habito: ſed ad domū patris mei perges: ⁊ de cognatione mea · accipies uxorē filio meo. Ego vero reſpōdi dn̄o meo. Quid ſi noluerit venire mecū mulier? Dn̄s ait ī cuiꝰ ꝯſpectu ambulo · mittet angelū ſuū tecū · et diriget viā tuā: accipieſq; uxorē filio meo de cognatione mea: ⁊ de domo pr̄is mei. Innocens eris a maledictione mea: cū veneris ad proximos meos et non dederit tibi. Veni ergo hodie ad fontē aque et dixi. Dn̄e deus dn̄i mei abraham · ſi direxiſti viā meā in qua nūc ambulo · ecce ſto iuxta fontē aque: ⁊ virgo q̄ egredietr̄ ad hauriendā aquā · audierit a me · da michi pauxillum aque ad bibendū de ydria tua · et dixerit michi · ⁊ tu bibe · ⁊ camelis tuis hauriā: ip̄a eſt mulier quā p̄parauit dn̄s filio dn̄i mei. Cūq; hec tacitus mecum voluerem · apparuit rebecca veniens cū ydria quā portabat ī ſcapula: deſcēditq; ad fontē: ⁊ hauſit aquā. Et aio ad eam. Da michi paululū bibere. Que feſtinans depoſuit ydriā de humero: et dixit michi. Et tu bibe: ⁊ camelis tuis tribuā potū. Bibi: ⁊ adaquauit camelos. Interrogauitq; eam ⁊ dixi. Cuius es filia? Que reſpondit. Filia bathuelis ſū filij nachor: quē peperit ei melcha. Suſpendi itaq; inaures ad ornandā faciē ei⁹: ⁊ armillas poſui in manibꝫ ei⁹. Pronuſq; adoraui dñm: benedicens dño deo dñi mei abraham· qui ꝑduxit me recto itinere: ut ſumerē filiā fr̄is dñi mei filio ei⁹. Quāobrē ſi facitis miſcdiā et veritatē cū dño meo · indicate michi: ſin autē aliud placet · et hoc dicite michi: ut vadam ad dexterā ſiue ad ſiniſtrā. Rn̄derūt laban ⁊ bathuel. A dño egreſſus eſt ſermo. Non poſſum⁹ extra placitū ei⁹ quicq̄ aliud loqui tecū. En rebecca corā te eſt: tolle eā et proficiſcere: ⁊ ſit vxor filij dñi tui: ſicut locut⁹ ē dñs. Quod cū audiſſet puer abraham: procidēs adorauit in terra dñm. Prolatiſq; vaſis argēteis et aureis· ac veſtibus: dedit ea rebecce pro munere. Fratribꝫ q̄q; eius ⁊ matri dona obtulit. Initoq; conuiuio veſcētes pariter ⁊ bibentes manſerūt ibi. Surgens autē mane· locutus eſt puer. Dimittite me: ut vadam ad dñm meum. Rn̄deruntq; fr̄es ei⁹ ⁊ mater. Maneat puella ſaltē· decem dies apud nos: et poſtea proficiſcetur. Nolite ait me retinere: quia dñs direxit viā meam. Dimittite me: ut pergā ad dñm meū. Et dixerūt. Vocem⁹ puellā: ⁊ queramus ipſius volūtatē. Cūq; vocata veniſſet: ſciſcitati ſūt. Uis ire cū homine iſto? Que ait. Uadā. Dimiſerunt ergo eā et nutricē illius: ſeruūq; abraham et comites ei⁹: imp̄cantes ꝓſpera ſorori ſue· atq; dicentes. Soror n̄ra es. Creſcas in mille milia: et poſſideat ſemen tuū portas inimicoꝝ ſuoꝝ. Igit̄ rebecca et puelle illius· aſcēſis camelis ſecute ſūt virū: qui feſtinus reuertebat̄ ad dñm ſuū. Eo autē tēpore deābulabat yſaac per viā q̄ ducit ad puteū· cuius nomē eſt viuentis et vidētis. Habitabat enim in terra auſtrali: et egreſſus fuerat ad meditādū ī agro inclinata iam die. Cūq; eleuaſſet oculos: vidit camelos venientes procul. Rebecca q̄q; conſpecto yſaac· deſcendit de camelo: et ait ad puerꝫ. Quis ē ille homo qui venit ꝑ agrū in occurſū nobis? Dixit q; ei. Ipſe eſt dñs meus. At illa tollēs cito palliū ſuū· cooperuit ſe. Seruus autē cūcta que geſſerat· narrauit dño ſuo yſaac. Qui introduxit eā in tabernaculū ſare matris ſue ⁊ accepit eam vxorem: et intantum dilexit eam: ut dolorem qui ex morte matris eius acciderat temperaret. cap̄. .. xxv ..

Abrahā vero aliā duxit vxorem· nomine cethuram: que peperit ei zamrā· ⁊ iexan· ⁊ madan· ⁊ madian· et ieſboch· et ſue. Iexan q̄q; genuit ſaba· et dadan. Filij dadan fuerūt aſſurim et lathuſim ⁊ laomim. At vero ex madian ortus ē epha· ⁊ opher· ⁊ enoch· et abida· ⁊ eldaa. Omnes hij filij cethure. Deditq; abraham cūcta que poſſederat yſaac: filijs autem concubinarū largitus eſt munera: et ſeparauit eos ab yſaac filio ſuo dū adhuc ipſe viueret ad plagā orientalē. Fuerūt autē dies vite abrahe centū ſeptuaginta quinq; anni: ⁊ deficiēs mortu⁹ eſt in ſenectute bona· ꝓuecteq; etatis· ⁊ plenus dierū: congregatuſq; eſt ad populū ſuū. Et ſepelierūt eū yſaac ⁊ yſmahel filij ſui in ſpelūca duplici· q̄ ſita ē ī agro ephron· filij ſeor ethei· e regione mambre: quā emerat a filijs heth. Ibi ſepultus ē ipſe et ſara vxor ei⁹. Et poſt obitū ei⁹ benedixit deus yſaac filio eius: qui habitabat iuxta puteū nomine viuentis · et vidētis. Hee ſūt generacōnes yſmahel filij abrahe quē ꝑpꝑit ei agar egiptia famula ſare: ⁊ hec nomina filiorꝫ eiꝰ · in vocabulis ⁊ generationibus ſuis. Primogenitus yſmahelis nabaioth: deinde cedar · ⁊ abdehel · ⁊ mabſan · maſma quoqꝫ et duma · et maſſa · adad ⁊ thema ⁊ ithur · ⁊ naphis ⁊ cedma. Iſti ſunt filij yſmahel: et hec nomina per caſtella et oppida eorꝫ · duodecim principes tribuū ſuarꝫ. Et facti ſūt anni vite yſmahelis centūtriginta ſeptē: deficienſqꝫ mortuus eſt · et appoſitus ad populū. Habitauit autem ab euila uſqꝫ ſur: q̄ reſpicit egiptū introeūtibus aſſirios. Corā cūctis fratribꝫ ſuis obijt. Hee q̄ꝫ ſunt generationes yſaac filij abrahā. Abraham genuit yſaac. Qui cū quadraginta eſſet annorꝫ: duxit uxorem rebeccam · filiā bathuelis ſyri · de meſopotamia · ſororē laban. Deprecatuſqꝫ ē yſaac dn̄m pro uxore ſua: eo ꝙ eſſet ſterilis. Qui exaudiuit eū et dedit conceptū rebecce: ſed collidebant̄ in utero eiꝰ paruuli. Que ait. Si ſic michi futurū erat: q̄d neceſſe fuit cōcipere? Perrexitqꝫ ut cōſuleret dn̄m. Qui reſpōdēs ait. Due gētes ſūt in utero tuo · et duo ppl̄i ex ventre tuo diuident̄: populuſqꝫ populū ſuperabit: ⁊ maior ſeruiet minori. Iam tempꝰ pariēdi aduenerat: ⁊ ecce gemini in utero eius reperti ſunt. Qui priꝰ egreſſus eſt rufus erat · ⁊ totus in morem pellis hiſpidus: vocatūqꝫ eſt nomē eius eſau. Protinus alter egrediēs · plantā fratris tenebat manu: et idcirco appellauit eum iacob. Sexagenarius erat yſaac quando nati ſunt paruuli. Quibꝫ adultis · factus ē eſau vir gnarus venādi · et homo agricola: iacob autem vir ſimplex habitabat in tabernaculis. Yſaac amabat eſau eo ꝙ de venationibꝫ illiꝰ veſceretur: et rebecca diligebat iacob. Coxit autem iacob pulmentū. Ad quē cū veniſſet eſau de agro laſſus ait. Da michi de coctione hac rufa: quia oppido laſſus ſum. Quā ob cauſam vocatū ē nomē eiꝰ edom. Cui dixit iacob. Vende michi p̄mogenita tua. Ille reſpōdit. En morior. Quid michi ꝓderūt p̄mogenita? Ait iacob. Iura ergo michi. Iurauit ei eſau · ⁊ vēdidit p̄mogenita: et ſic accepto pane et lentis edulio comedit ⁊ bibit ⁊ abijt: paruipendēs ꝙ p̄mogenita vendidiſſet. cap. xxvi

sur

Orta autem fame ſuper terrā poſt eam ſterilitatē que acciderat in diebus abrahā: abijt yſaac ad abimelech regē paleſtinorꝫ · in gerara. Appaǀruitqꝫ ei dn̄s et ait. Ne deſcendas in egiptū: ſed quieſce in terra quā dixero tibi ⁊ peregrinare in ea: eroqꝫ tecū ⁊ benedicā tibi. Tibi enī et ſemini tuo dabo vniūſas regiones has · complēs iuramentū quod ſpopondi abraham p̄ri tuo: et multiplicabo ſemen tuum ſicut ſtellas celi. Daboqꝫ poſteris tuis uniuerſas regiones has: ⁊ benedicent̄ in ſemine tuo omnes gētes t̄re: eo ꝙ obedierit abraham voci mee · ⁊ cuſtodierit p̄cepta mea: ⁊ mādata mea et cerimonias · legeſqꝫ ſeruauerit. Manſit itaqꝫ yſaac in geraris. Qui cū interrogaret̄ a viris loci illius ſup̄ uxore ſua · reſpōdit. Soror mea ē. Timuerat enim cōfiteri ꝙ ſibi eſſet ſociata coniugio: reputans ne forte interficerēt eū ꝓpter illius pulcritudinē. Cūqꝫ ptranſiſſent dies plurimi et ibidē moraret̄ · proſpiciēs abimelech rex paleſtinorꝫ per feneſtrā · vidit eū iocantē cū rebecca uxore ſua: ⁊ accerſito eo ait. Perſpicuū eſt ꝙ uxor tua ſit. Cur mentitus es eam ſororem tuam eſſe? R̄ndit. Timui ne morerer propter eā. Dixitq; abimelech. Quare impoſuiſti nobis? Potuit coire quiſpiam de populo cum uxore tua: et induxeras ſup nos grande pcc̄m. Precepitq; omni ꝑplo dicens. Qui tetigerit hominis huiꝰ uxorē · morte morietur. Seuit autē yſaac ī terra illa: ⁊ inuenit in ipſo anno centuplū. Benedixitq; ei deus · ⁊ locupletatꝰ ē homo: ⁊ ibat ꝓficiens atq; ſuccreſcens · donec magnus vehement̄ effectus eſt: habuitq; poſſeſſiones ouiū ⁊ armentorū ⁊ familie plurimū. Ob hoc inuidentes ei paleſtini · oīes puteos quos foderāt ſerui prīs illius abraham · illo tp̄e obſtruxerunt implentes humo: in tantū ut ipē abimelech dicēt ad yſaac. Recede a nobis: qm̄ potentior nobis factus es valde. Et ille diſcedens ut veniret ad torrentē gerare habitaretq; ibi: rurſum fodit alios puteos · quos foderāt ſerui prīs ſui abrahā: ⁊ quos illo mortuo olim obſtruxerāt philiſtiim. Appellauitq; eos eiſdem nominib;: qb; ante pater vocauerat. Foderuntq; in torrente · et reppererūt aquā viuā. Sed et ibi iurgiū fuit paſtoꝝ gerare · aduerſus paſtores yſaac dicentiū. Noſtra ē aqua. Quāobrem nomen putei ex eo qd̄ acciderat vocauit calumniā. Foderunt autē et aliū: ⁊ pro illo quoq; rixati ſūt: appellauitq; eū inimicicias. Profectꝰ inde fodit aliū puteū: pro quo nō cōtenderunt. Itaq; vocauit nomen eius latitudo · dicens. Nunc dilatauit nos dn̄s: et fecit creſcere ſup terrā. Aſcendit autē ex illo loco ī berſabee: ubi apparuit ei dominus in ipā nocte dicens. Ego ſum deus abraham prīs tui. Noli timere: quia ego tecū ſum. Benedicam tibi et multiplicabo ſemē tuū: ꝓpter ſeruū meū abraham. Itaq; edificauit ibi altare dn̄o: et inuocato noīe dn̄i extendit tabernaculū: precepitq; ſeruis ſuis ut foderēt puteū. Ad quē locū cū veniſſēt de geraris · abimelech ⁊ ochozath amicꝰ illiꝰ · ⁊ phicol dux militū: locutus eſt yſaac. Quid veniſtis ad me hoīem quē odiſtis: ⁊ expuliſtis a vobis? Qui reſponderūt. Vidimꝰ tecū eſſe dn̄m: ⁊ idcirco nos diximꝰ. Sit iuramentū inter nos · et ineamꝰ fedus · ut nō facias nobis quicq̄ mali: ſicut et nos nichil tuorū attigimꝰ · nec fecimꝰ qd̄ te lederet: ſed cū pace dimiſimꝰ auctū bn̄dictione dn̄i. Fecit ergo eis cōuiuiū. Et poſt cibū et potum ſurgētes mane · iurauerūt ſibi mutuo: dimiſitq; eos yſaac pacifice in locū ſuū. Ecce autē venerūt in ipō die ſerui yſaac: annūciātes ei de puteo quē foderāt · atq; dicētes. Inuenimꝰ aquā. Unde appellauit eum abundantiā · et nomē urbis impoſitū ē berſabee · uſq; in p̄ſentem diem. Eſau vero quadragenarius duxit uxores duas: iudith filiā beeri ethei · ⁊ baſemath filiā elon eiuſdem loci: que ambe offenderant animum yſaac et rebecce.

Cap. xxvii.

Senuit autē yſaac · ⁊ caligauerunt oculi eius · et videre non poterat: vocauitq; eſau filiū ſuū maiorem: et dixit ei. Fili mi. Qui rn̄dit. Adſū. Cui pater. Vides inquit q̄ ſenuerim: ⁊ ignorem diem mortis mee. Sume arma tua · ⁊ pharetrā ⁊ arcū: ⁊ egredere foras. Cumq; venatu aliquid apphenderis · fac michi inde pulmentum ſicut velle me noſti: ⁊ affer ut comedam: et benedicat tibi anima mea anteq̄ moriar. Qd̄ cū audiſſet rebecca · ⁊ ille abiiſſet in agrū ut iuſſionē patris impleret: dixit filio ſuo iacob. Audiui patrē tuū loquentem cū eſau fratre tuo: ⁊ dicentē ei. Affer michi de venatione tua · ⁊ fac cibos ut comedā: et benedicā tibi corā dn̄o āteq̄ʒ moriar. Nūc ergo fili mi acquieſce cōſilijs meis: ⁊ pergēs ad gregem affer michi duos hedos optimos· ut faciā ex eis eſcas patri tuo· quibꝫ libenter veſcitur: quas cū intuleris et comederit· benedicat tibi priuſq̄ʒ moriat̄. Cui ille rn̄dit. Noſti q̄ eſau frater meus homo piloſus ſit· et ego lenis. Si attrectauerit me pater meus ⁊ ſenſerit· timeo ne putet̄ ſibi voluiſſe me illudere: ⁊ inducat ſuper me maledictionē pro bn̄dictione. Ad quē mater: in me ſit ait iſta maledictio fili mi: tantū audi vocē meā· ⁊ ꝑgēs affer q̄ dixi. Abijt et attulit: deditq̄ʒ matri. Parauit illa cibos ſicut velle nouerat patrem illius: et veſtibꝫ eſau valde bonis· q̄s apud ſe habebat domi· induit eū· pelliculaſq̄ʒ hedoꝝ circūdedit manibꝫ: ⁊ colli nuda protexit. Deditq̄ʒ pulmentū: ⁊ panes quos coxerat tradidit. Quibꝫ illatis· dixit. Pater mi. At ille reſpōdit. Audio. Quis es tu fili mi? Dixitq̄ʒ iacob. Ego ſum ꝑmogenitꝰ tuus eſau. Feci tibi ſicut p̄cepiſti michi. Surge· ſede ⁊ comede· de venatione mea: ut benedicat michi aīa tua. Rurſūq̄ʒ yſaac ad filiū ſuū. Quō inquit tā cito inuenire potuiſti fili mi? Qui rn̄dit. Volūtas dei fuit: ut cito occurreret michi qd̄ volebam. Dixitq̄ʒ yſaac. Accede ad me huc ut tangam te fili mi: ⁊ p̄bem utrū tu ſis filius meꝰ eſau· an nō. Acceſſit ille ad patrē: ⁊ palpato eo· dixit yſaac. Vox quidē· vox iacob eſt: ſed manus manus ſunt eſau. Et non cognouit eū: q̄a piloſe manꝰ· ſimilitudinē maioris expreſſerāt. Benedicens ergo illi· ait. Tu es filiꝰ meꝰ eſau? Rn̄dit. Ego ſum. At ille affer inquit michi cibos de venatione tua fili mi: ut benedicat tibi anima mea. Quos cum oblatos comediſſet: obtulit ei etiā vinū. Quo hauſto: dixit ad eū. Accede ad me: et da michi oſcl̄m fili mi. Acceſſit: ⁊ oſculatus ē eū. Statimq̄ʒ ut ſenſit veſtimentorū eiꝰ fragrantiā benedicens illi ait. Ecce odor filij mei· ſicut odor agri pleni: cui benedixit dn̄s. Det tibi deus de rore celi· et de pinguedine terre abundantiā frumēti· vini ⁊ olei: et ſeruiant tibi ppl̄i· ⁊ adorent te tribus. Eſto dn̄s fratrū tuoꝝ: ⁊ incuruentur ante te filij matris tue. Qui maledixerit tibi· ſit ille maledictus: ⁊ qui benedixerit tibi benedictionibꝫ repleat̄. Vix yſaac ſmonē impleuerat: et egreſſo iacob foras· venit eſau: coctoſq̄ʒ de venatione cibos intulit patri dicens. Surge pater mi· ⁊ comede de venatōne filij tui: ut bn̄dicat michi anima tua. Dixitq̄ʒ illi yſaac. Quis enī es tu? Qui rn̄dit. Ego ſū filius tuꝰ primogenitꝰ eſau. Expauitq̄ʒ yſaac ſtupore vehemēti: ⁊ ultra q̄ʒ credi poteſt ammirās ait. Quis igit̄ ille eſt qui dudū captam venationē attulit michi· ⁊ comedi ex omnibꝫ priuſq̄ʒ tu venires? Benedixiq̄ʒ ei: ⁊ erit bn̄dictꝰ. Auditis eſau ſmonibꝫ pr̄is· irrugijt clamore magno: et cōſternatꝰ ait. Benedic etiā et michi pater mi. Qui ait. Venit germanus tuus fraudulent̄: ⁊ accepit bn̄dictionē tuā. At ille ſubiūxit. Iuſte vocatū eſt nomē eiꝰ iacob. Supplantauit enī me: en altera vice. Primogenita mea ante tulit: et nūc ſcd̄o ſurripuit bn̄dictionem meā. Rurſūq̄ʒ ad patrē: nūquid non reſeruaſti ait ⁊ michi benedictionē? Rn̄dit yſaac. Dominū tuū illū ꝯſtitui: ⁊ omnes fratres eius ſuituti eiꝰ ſubiugaui. Frumēto et vino ⁊ oleo ſtabiliui eū: ⁊ tibi poſt hec fili mi· ultra qd̄ faciā? Cui eſau· num vnā inquit tantū benedictionē habes pater? Michi q̃ȝ obſecro ut benedicas. Cumq; eiulatu magno fleret: motus yſaac dixit ad eū. In pinguedine terre et in rore celi deſup erit benedictio tua. Viues in gladio· et fratri tuo ſeruies: tempuſq; veniet· cū excutias· ⁊ ſoluas iugum eius de ceruicibȝ tuis. Oderat ergo ſemꝑ eſau iacob: pro bn̄dictione qua bn̄dixerat ei pater. Dixitq; in corde ſuo. Venient dies luctus pr̄is mei: et occidā iacob frēm meū. Nunciata ſūt hec rebecce. Que mittens ⁊ vocans iacob filiū ſuū: dixit ad eū. Ecce eſau frater tu⁹ minatur ut occidat te. Nunc ergo fili audi vocē meā: ⁊ conſurgēs fuge ad laban fratrē meum in aram: habitabiſq; cū eo dies paucos· donec requieſcat furor fratris tui· et ceſſet indignatio ei⁹: obliuiſcaturq; eoꝝ que feciſti in eū· poſtea mittam: et adducā te inde huc. Cur vtroq; orbabor filio in uno die? Dixitq; rebecca ad yſaac. Tedet me vite mee ꝓpter filias heth. Si acceperit iacob vxorē de ſtirpe huius terre· nolo viuere.

cap̄. xxviii.

Vocauit itaq; yſaac iacob· ⁊ benedixit eū: p̄cepitq; ei dicens. Noli accipere cōiugem de genere chanaan: ſed vade· et proficiſcere in meſopothamiam ſyrie· ad domū bathuel patris matris tue: et accipe tibi inde vxorem de filiabȝ laban auunculi tui. De⁹ autē omnipotēs benedicat tibi· ⁊ creſcere te faciat atq; multiplicet ut ſis in turbas pp̄loꝝ: ⁊ det tibi benedictiones abrahe et ſemini tuo poſt te: ut poſſideas terram peregrinatonis tue· quā pollicit⁹ eſt auo tuo. Cūq; dimiſiſſet eū yſaac· profectus ꝑuenit ad meſopothamiam ſyrie: ad laban filiū bathuel ſyri· frēm rebecce mr̄is ſue. Videns autē eſau q᷑ benedixiſſet pater ſu⁹ iacob· et miſiſſet eum in meſopothamiā ſyrie: ut inde vxorē duceret: et q᷑ poſt benedictionē p̄cepiſſet ei dicens· non accipies vxorē de filiabȝ chanaan: quodq; obediens iacob parentibus ſuis· iſſet in ſyriam: probans quoq; q᷑ non libenter aſpiceret filias chanaan pater ſuus: iuit ad yſmahelem· et duxit vxorem· abſq; hijs quas prius habebat· melech filiam yſmahel filij abrahā ſororem nabaioth. Igit̄ egreſſus iacob de berſabee· pergebat aran. Cūq; veniſſet ad quendā locū· et vellet in eo requieſcere poſt ſolis occubitū· tulit de lapidibȝ qui iacebant: et ſupponens capiti ſuo· dormiuit in eodem loco. Viditq; in ſomnis ſcalā ſtātem ſup terrā· et cacumen illi⁹ tāgens celū: angelos quoq; dei aſcendētes et deſcendētes per eam: ⁊ dn̄m innixū ſcale dicentem ſibi. Ego ſum dn̄s deus abraham patris tui: et deus yſaac. Terrā in qua dormis· tibi dabo ⁊ ſemini tuo: eritq; ſemē tuū q̄ſi puluis terre. Dilataberis ad orientem ⁊ occidentem· ⁊ ſeptentrionē et meridiē: et benedicentur in te et in ſemine tuo cūcte tribus terre. Et ero cuſtos tu⁹ quocūq; perrexeris: ⁊ reducā te in terrā hanc: nec dimittam niſi compleuero vniūſa q̄ dixi. Cūq; euigilaſſet iacob de ſomno· ait. Vere dn̄s eſt ī loco iſto: et ego neſciebā. Pauenſq;: q̄ȝ terribilis eſt inquit· locus iſte. Non ē hic aliud niſi dom⁹ dei: et porta celi. Surgens ergo iacob mane· tulit lapidē quem ſuppoſuerat capiti ſuo· ⁊ erexit in titulum: fundēs oleū deſup. Appellauitq; nomen urbis bethel: que prius luza vocabat̄. Vouit etiā votū dicens. Si fuerit dn̄s mecū· et cuſtodierit me in via per quam ego ambulo· et dederit michi panẽ ad veſcendũ · ⁊ veſtimentũ ad induendũ · reuerſuſq; fuero ꝓſpere ad domũ pr̄is mei: erit michi dñs in deũ · et lapis iſte quẽ erexi in titulũ · vocabit̃ domꝰ dei: cunctorũq; q̄ dederis michi · decimas offerã tibi. cap̄. xxix.

Profectꝰ ergo iacob · venit in terrã orientalem: et vidit puteum in agro: tres q̄3 greges ouiũ accubantes iuxta eũ. Nam ex illo adaquabantur pecora: ⁊ os eius grandi lapide claudebatur. Moſq; erat · ut cũctis ouibꝫ ↄgregatis deuoluerent lapidẽ: ⁊ refectis gregibꝫ rurſum ſuꝑ os putei ponerent. Dixitq; ad paſtores. Fr̄es unde eſtis? Qui rñderũt. De aran. Quos interrogans: nũquid ait noſtis laban filiũ nachor? Dixerunt. Nouimꝰ. Sanuſne eſt inquit? Valet inquiunt; et ecce rachel filia eius venit cum grege ſuo. Dixitq; iacob. Adhuc multũ diei ſupereſt: nec eſt tempus ut reducant̃ ad caulas greges. Date autẽ potũ ouibꝫ: ⁊ ſic eas ad paſtũ reducite. Qui reſpõderunt. Non poſſumꝰ · donec omnia pecora cõgregent̃: ⁊ amoueamꝰ lapidem de ore putei ut adaquemꝰ greges. Adhuc loquebant̃: ⁊ ecce rachel veniebat cũ ouibꝫ patris ſui. Nam gregem ipſa paſcebat. Quã cũ vidiſſet iacob · et ſciret conſobrinã ſuã · oueſq; laban auunculi ſui: amouit lapidem quo puteus claudebatur: et adaquato grege oſculatꝰ eſt eã. Et eleuata voce fleuit: et indicauit ei q̄ frater eſſet pr̄is ſui: et filiꝰ rebecce. At illa feſtinãs nũciauit patri ſuo. Qui cum audiſſet veniſſe iacob filiũ ſororis ſue · occurrit obuiã ei: complexuſq; eum · ⁊ in oſcula ruẽs · duxit in domũ ſuã. Auditis autẽ cauſis itineris rñdit. Os meũ es: et caro mea. Et poſtq̄ impleti ſunt dies mẽſ uniꝰ · dixit ei. Num quia frater meus es · gratis ſeruies michi? Dic quid mercedis accipias. Habebat vero duas filias. Nomẽ maioris lya: minor vero appellabatur rachel. Sed lya lippis erat oculis: rachel decora facie ⁊ venuſto aſpectu: quã diligẽs iacob ait. Seruiã tibi pro rachel filia tua minore · ſeptẽ annis. Rñdit laban. Melius ẽ ut tibi eam dem q̄ alteri viro. Mane apud me. Seruiuit ergo iacob pro rachel ſeptem annis: ⁊ videbant̃ illi pauci dies pre amoris magnitudine. Dixitq; ad laban. Da michi vxorem meã · quia iam tempꝰ ĩpletũ eſt ut ingrediar ad illã. Qui vocatis multis amicoꝝ turbis ad ↄuiuiũ · fecit nuptias: ⁊ veſpere lyam filiã ſuã introduxit ad eũ: dans ancillã filie zelphã noĩe. Ad quã cũ ex more iacob fuiſſet ingreſſus · facto mane vidit lyam: ⁊ dixit ad ſocerũ ſuũ. Quid eſt quod facere voluiſti? Nõne pro rachel ſeruiui tibi? Quare impoſuiſti michi? Rñdit laban. Nõ eſt ĩ loco noſtro ↄſuetudinis: ut minores ante tradamꝰ ad nuptias. Imple ebdomadam dierũ huiꝰ copule: et hãc q̄ dabo tibi · pro opere quo ſeruiturꝰ es michi ſeptẽ ãnis aliis. Acquieuit placito: ⁊ ebdomada trãſacta rachel duxit vxorem. Cui pater ſeruã balam tradiderat. Tandẽq; potitꝰ optatis nuptiis · amorem ſequentis priori pretulit: ſeruiens apud eũ ſeptem annis aliis. Videns autẽ dominꝰ q̄ deſpiceret lyam · aperuit vuluã eiꝰ: ſorore ſterili ꝑmanẽte. Que cõceptũ genuit filiũ: vocauitq; nomẽ eius ruben dicens. Vidit dñs humilitatem meã. Nunc amabit me vir meus. Rurſũq; cõcepit: ⁊ peperit filiũ ⁊ ait. Quoniã audiuit me dñs haberi cõtemptui: dedit etiã iſtũ michi. Vocauitq; nomẽ ei⁹ ſymeon. Concepitq; tercio ⁊ genuit aliũ filiũ: dixitq;. Nunc q̃ȝ copulabit̃ michi maritus meus: eo ꝙ peperim ei tres filios. Et idcirco appellauit nomẽ ei⁹ leui. Quarto cõcepit: ⁊ peperit filiũ et ait. Modo cõfitebor dño. Et ob hoc vocauit eũ iudam. Ceſſauitq; parere.

ca. xxx.

Cernens autem rachel · ꝙ infecũda eſſet· inuidit ſorori ſue: et ait marito ſuo. Da michi liberos: alioquin moriar. Cui irat⁹ reſpõdit iacob. Num pro deo ego ſum· qui priuauit te fructu ventris tui? At illa· habeo inquit famulã balam: ingredere ad illam ut pariat ſup genua mea: ⁊ habeã ex illa filios. Deditq; illi balã in coniugiũ. Que ingreſſo ad ſe viro: concepit et peperit filiũ. Dixitq; rachel. Iudicauit michi domin⁹: ⁊ exaudiuit vocẽ meã dans michi filiũ. Et idcirco appellauit nomen eius dan. Rurſũq; balã cõcipiens peperit alterũ: ꝓ quo ait rachel. Cõparauit me dñs cũ ſorore mea· ⁊ inualui. Uocauitq; eum neptalim. Sentiẽs lya ꝙ parere deſiſſet: zelpham ancillam ſuã marito tradidit. Qua poſt conceptum edente filiũ dixit. Feliciter. Et idcirco vocauit nomen ei⁹ gad. Peperit q̃ȝ zelpha alterũ: dixitq; lya. Hoc pro beatitudine mea. Beatã quippe me dicẽt omnes mulieres. Propterea appellauit eũ aſer. Egreſſus autẽ ruben tꝑe meſſis tritici ĩ agrũ reperit mãdragoras: quas matri lye detulit. Dixitq; rachel. Da michi partẽ de mandragoris filij tui. Illa rñdit. Parũ ne tibi videt᷑ ꝙ p̃ripueris maritum michi: niſi etiam mãdragoras filij mei tuleris? Ait rachel. Dormiat tecũ hac nocte pro mandragoris filij tui. Redeuntiq; ad veſperam iacob de agro: egreſſa ẽ in occurſũ ei⁹ lya· et ait. Ad me inquit intrabis: quia mercede conduxi te pro mãdragoris filij mei. Dormiuitq; cũ ea nocte illa: et exaudiuit deus p̃ces eius. Concepitq; ⁊ peperit filiũ quintũ· et ait. Dedit de⁹ mercedẽ michi· quia dedi ancillam meã viro meo. Appellauitq; nomen ei⁹ yſachar. Rurſum lya ɔcipiens peperit ſextũ filiũ· ⁊ ait. Dotauit me de⁹ dote bona. Etiã hac vice mecũ erit maritus me⁹: eo ꝙ genuerim· ei ſex filios. Et idcirco appellauit nomẽ eius zabulon. Poſt quẽ peperit filiã noĩe dinam. Recordatuſq; dñs rachelis· exaudiuit eã: ⁊ aperuit vuluam eius: que ɔcepit et peperit filiũ dicens. Abſtulit deus opprobriũ meũ. Et vocauit nomẽ illius ioſeph dicẽs. Addat michi dñs alterũ. Nato autẽ ioſeph: dixit iacob ſocero ſuo. Dimitte me· ut reuertar in patriã meã et ad terrã meã. Da michi vxores et liberos meos ꝓ quibȝ ſeruiui tibi· ut abeam. Tu vẽo noſti ſeruitutẽ qua ſeruiui tibi. Ait ei laban. Inueniã gratiã in conſpectu tuo. Experimẽto didici· q̃a benedixerit michi deus ꝓpter te. Conſtitue mercedem tuam quã dem tibi. At ille rñdit. Tu noſti quõ ſeruierim tibi: et quãta in manibȝ meis fuerit poſſeſſio tua. Modicũ habuiſti ãteq; venirẽ ad te· et nũc diues effectus es: benedixitq; tibi deus ad introitũ meũ. Iuſtũ ẽ igit᷑ ut aliquãdo ꝓuideã domui mee. Dixitq; laban. Quid tibi dabo? At ille ait. Nichil volo: ſed ſi feceris qḋ poſtulo: iterũ paſcam et cuſtodiam pecora tua. Gira omnes greges tuos· et ſepara cũctas oues varias et ſparſo vellere: et qḋcũq; furuũ et macloſum variũq; fuerit· tam in ouibȝ q̃ȝ in capris· erit merces mea. Reſpõdebitq; michi cras iuſticia mea· quando placiti tempus

aduenerit corā te: et oīa que nō fuerīt
varia ⁊ macłoſa ⁊ furua · tam ī ouibꝫ
q̄ in capris · furti me arguēt . Dixitqꝫ
laban. Gratū habeo qđ petis. Et ſepa-
rauit ī die illa capras · ⁊ oues · ⁊ hircos
⁊ arietes · varios ⁊ macłoſos. Cunctū
autē gregē unicolorē · id ē albi ⁊ nigri
velleris · tradidit ī manu filioꝝ ſuoꝝ:
et poſuit ſpaciū itineris inter ſe ⁊ gene-
rum triū dierꝫ: q̄ paſcebat reliq̄s greges
eiꝰ . Tollens ergo iacob virgas popu-
leas virides · ⁊ amigdalinas · ⁊ ex pla-
tanis ex parte decorticauit eas. Detra-
ctiſqꝫ corticibꝫ · ī hijs q̄ ſpoliata fuerāt ·
candor apparuit: illa vero que integra
fuerūt · viridia ꝑmanſerūt: atqꝫ ī hunc
modū color effectꝰ ē varius. Poſuitqꝫ
eas ī canalibꝫ · ubi effundebat̄ aqua:
ut cū veniſſent greges ad bibendū · ante
ocłos haberēt virgas: et ī aſpectu earꝫ
cōciperent. Factūqꝫ eſt ut in ip̄o calore
coitus · oues intuerent̄ virgas: ⁊ pare-
rent maculoſa ⁊ varia · et diuerſo colo-
re reſperſa. Diuiſitqꝫ gregem iacob: et
poſuit virgas in canalibꝫ ante ocłos
arietū. Erāt autē alba et nigra queqꝫ
laban: cetera vero iacob · ſeparatis in-
ter ſe gregibꝫ. Igit̄ quādo p̄mo tēpore
aſcendebant̄ oues ponebat iacob vir-
gas ī canalibus aquaꝝ · ante oculos
arietū ⁊ ouiū · ut in eaꝝ ꝯtemplatione
cōciperēt: quādo vero ſerotina admiſſu-
ra erat · ⁊ conceptꝰ extremꝰ: nō ponebat
eas. Factaqꝫ ſunt ea q̄ erant ſerotina ·
laban: et que primi temporis · iacob.
Ditatuſqꝫ eſt homo ultra modum: et
habuit greges multos · ancillas et ſer-
uos · camelos et aſinos. cap̄. xxxi.

Poſtq̄ꝫ autē audiuit verba filiorū
laban dicentiū · tulit iacob oīa
que fuerūt pris nr̄i · ⁊ de illiꝰ facultate
ditatus · factꝰ ē inclitꝰ: animaduertit q̄ꝫ
faciem laban · ꝙ non eſſet erga ſe ſicut
heri et nudiuſtercius: maxime dicente
ſibi dn̄o reuertere in terrā patrū tuoꝝ ·
et ad generationē tuā eroqꝫ tecū: miſit
et vocauit rachel et lyam in agrū ubi
paſcebat greges: dixitqꝫ eis. Video fa-
ciem pris veſtri: ꝙ nō ſit erga me ſicut
heri et nudiuſtercius. Deus autē pris
mei fuit mecū: et ip̄e noſtis ꝙ totis vi-
ribus meis ſeruierim pr̄i veſtro. Sed et
pater veſter circūuenit me · et mutauit
mercedem meā decē vicibus: et tamen
non dimiſit eū deus ut noceret michi.
Siquādo dixit varie erunt mercedes
tue · pariebāt oīes oues varios fetꝰ:
quādo vero ecōtrario ait · alba queqꝫ
accipies pro mercede: omnes greges
alba pepererūt. Tulitqꝫ deus ſb̄ſtanciā
patris veſtri: ⁊ dedit michi. Poſtq̄ꝫ enī
cōceptꝰ ouiū tempꝰ aduenerat · leuaui
ocłos meos: ⁊ vidi ī ſomnis aſcenden-
tes mares ſuꝑ feminas · varios ⁊ ma-
culoſos et diuerſoꝝ coloꝝ. Dixitqꝫ āge-
lus dn̄i ad me in ſomnis. Iacob. Et
ego rn̄di. Aſſū. Qui ait. Leua oculos
tuos · ⁊ vide uniuerſos maſcłos aſcē-
dētes ſuꝑ feminas · varios maculoſos
atqꝫ reſperſos. Vidi enī oīa q̄ fecit tibi
laban. Ego ſū deꝰ bethel · ubi unxiſti
lapidem: et votū vouiſti michi. Nunc
ergo ſurge ⁊ egredere de terra hac: reuer-
tens ī terrā natiuitatis tue. Rn̄derūtqꝫ
rachel ⁊ lya. Nūquid habemꝰ reſidui
quicq̄ꝫ ī facultatibꝫ ⁊ hereditate domꝰ
patris nr̄i? Nōne q̄ſi alienas reputa-
uit nos · et vendidit: comeditqꝫ preciū
noſtrū? Sed deus tulit opes pris nr̄i:
et eas tradidit nobis ac filijs noſtris.
Unde omnia que p̄cepit tibi dn̄s fac.
Surrexit autē iacob ⁊ impoſitis liberis
ac ꝯiugibus ſuis ſuꝑ camelos abijt
tulitqꝫ omnē ſubſtanciā ſuā ⁊ greges ·

et quidq̄d ī mesopothamia acq̄sierat: ꝑgens ad ysaac prēm suū in terra chanaan. Eo tp̄e ierat laban ad tōdendas oues: ⁊ rachel furata est ydola patris sui. Noluitq; iacob ꝯfiteri socero suo ꝙ fugeret. Cūq; abisset tam ipe q̄z oīa que iuris sui erant: ⁊ amne trāsmisso pergeret cōtra montē galaad: nunciatum ē laban die tercio ꝙ fugeret iacob. Qui assumptis fratribz suis · ꝑsecut⁹ ē eum diebz septē: ⁊ comprehendit eū in monte galaad. Viditq; ī somnis dicētem sibi deum. Caue ne quicq̄ asꝑe loquaris contra iacob. Iamq; iacob extenderat in monte tabernaclm̄. Cūq; ille consecut⁹ fuisset eū cū fratribz suis: in eodem monte galaad fixit tentoriū. Et dixit ad iacob. Quare ita egisti: ut clam me abigeres filias meas quasi captiuas gladio? Cur ignorāte me fugere voluisti nec indicare michi: ut prosequerer te cū gaudio ⁊ canticis · ⁊ timpanis ⁊ citharis? Non es passus ut osclarer filios meos ⁊ filias. Stulte operat⁹ es. Et nūc quidē ualet manus mea reddē tibi malū: sed de⁹ pr̄is tui · heri dixit michi. Caue ne loquaris contra iacob quicq̄ durius. Esto. Ad tuos ire cupiebas: ⁊ desiderio erat ē domu⁹ patris tui. Cur furat⁹ es deos meos? Rn̄dit iacob. Quod inscio te ꝓfectus sum: timui ne violent̄ auferres filias tuas. Quod autem furti me arguis: apud quēcunq; inueneris deos tuos: necetur corā fratribz nr̄is. Scrutare: quidq̄d tuorꝫ apud me inueneris aufer. Hec dicēs ignorabat ꝙ rachel furata esset ydola. Ingressus itaq; laban tabernaculū iacob et lye et utriusq; famule · nō inuenit. Cūq; intrasset tētoriū rachelis: illa festinans abscondit ydola subter stramenta cameli ⁊ sedit desup: scrutātiq; oīne tentoriū ⁊ nichil inuenienti · ait. Ne irascat̄ dn̄s meus ꝙ corā te assurgere nequeo: q̄a iuxta ꝯsuetudinē feminaꝝ nūc accidit michi. Sic delusa sollicitudo querentis ē. Tumensq; iacob · cū iurgio ait. Quā ob culpam meā et ob qd̄ peccatū meū sic exarsisti post me · ⁊ scrutatus es omnē supellectilem meā? Quid inuenisti de cuncta substancia domus tue? Pone hic corā fratribz meis · ⁊ fratribz tuis: ⁊ iudicēt inter me ⁊ te. Idcirco uiginti annis fui tecū: oues tue et capre · steriles non fuerūt · arietes gregis tui non comedi: nec captū a bestia ostendi tibi. Ego damnū oīne reddebā. Quidq̄d furtim peribat a me exigebas: die noctuq; estu urgebar ⁊ gelu: fugiebatq; somn⁹ ab oculis meis. Sicq; per uiginti annos ī domo tua seruiui tibi: q̄tuordecim pro filiabz: et sex pro gregibz tuis. Immutasti q̊z mercedē meā decē vicibz. Nisi deus patris mei abrahā · et timor ysaac affuisset michi: forsitan modo nudū me dimisisses. Afflictionē meā et laborem manuū meaꝝ respexit de⁹: et arguit te heri. Rn̄dit ei laban. Filie mee ⁊ filij · ⁊ greges tui ⁊ oīa que cernis mea sunt. Quid possum facere filijs et nepotibz meis? Veni ergo ⁊ ineamus fedus: ut sit testimoniū inter me et te. Tulit itaq; iacob lapidem: ⁊ erexit illū in titulū. Dixitq; fratribz suis. Afferte lapides. Qui congregantes fecerūt tumulū: comederūtq; sup eū. Quē vocauit laban tumulū testis: et iacob aceruum testimonij: uterq; iuxta ꝓprietatē lingue sue. Dixitq; laban. Tumulus iste testis erit inter me ⁊ te hodie. Et idcirco appellatū est nomē eius galaad: id ē tumulus testis. Et adiecit laban. Intueat̄ ⁊ iudicet dn̄s int̄ nos quādo receſſerimꝰ a nobis : ſi afflixeris filias meas : ⁊ ſi introduxeris alias vxores ſup eas. Nullus ſ̄monis noſtri teſtis eſt abſq; deo : qui p̄ſens reſpicit. Dixitq; rurſus ad iacob . En tumulꝰ hic et lapis quē erexi · inter me et te teſtis erit. Tumulꝰ inq̄m iſte ⁊ lapis ſunt in teſtimonium : ſi aūt ego tranſiero illum · pergens ad te : aut tu p̄terieris · malū michi cogitās. Deus abraham ⁊ deus nachor iudicet inter nos : deus patris eoꝝ. Iurauit ergo iacob per timorem pr̄is ſui yſaac : immolatiſq; victimis in monte vocauit fratres ſuos ut ederent panē. Qui cū comediſſent manſerunt ibi. Laban vero de nocte ꝯſurgēs · oſculatꝰ eſt filios ⁊ filias ſuas : ⁊ benedixit illis : reuerſuſq; eſt in locum ſuū.

.cap̄. xxxii.

Iacob autē abijt ~~in~~ itinere quo ceperat , fuerūtq; ei obuiā angeli dei. Quos cum vidiſſet ait. Caſtra dei ſunt hec. Et appellauit nomē loci illꝰ manaim : id ē caſtra. Miſit autem et nuncios ante ſe ad eſau fratrē ſuū · in terra ſeyr · ~~in~~ regionē edom, p̄cepitq; eiſ dicēs . Sic loquimini dn̄o meo eſau. Hec dicit frater tuus iacob . Apud laban peregrinatꝰ ſum : ⁊ fui uſq; i p̄ſentē diem. Habeo boues · ⁊ aſinos ⁊ oues · et ſeruos ⁊ ancillas : mittoq; nūc legationem ad dn̄m meū : ut inueniā gratiam i ꝯſpectu tuo . Reuerſiq; ſūt nūcij ad iacob dicentes. Venimus ad eſau fratrē tuū : ⁊ ecce ꝓperat in occurſū tuū cū quadringētis viris. Timuit iacob valde : et p̄territꝰ diuiſit pp̄lm qui ſecū erat : greges q̄; ⁊ oues · ⁊ boues ⁊ camelos · i duas turmas dicēs . Si venerit eſau ad unā turmā ⁊ p̄cuſſerit eā : alia turma q̄ reliqua eſt ſaluabit̄. Dixitq; iacob. Deus pr̄is mei abraham ⁊ deꝰ patris mei yſaac · dn̄e q̄ dixiſti michi · reūtere i terrā tuā ⁊ in locū natiuitatis tue · ⁊ benefaciā tibi : minor ſum cūctis miſerationibꝫ tuis · ⁊ veritate tua quā expleſti ſeruo tuo . In bac'lo meo trāſiui iordanē iſtū : et nūc cū duabꝫ turmis regredior. Erue me de manu fr̄is mei eſau · quia valde eū timeo : ne forte veniens p̄cutiat matrem cū filijs . Tu locutus es q̄ bn̄faceres michi : et dilatares ſemen meū ſicut arenā maris · que pre multitudine numerari nō poteſt. Cūq; dormiſſet ibi nocte illa · ſeparauit de hijs que habebat munera eſau fratri ſuo : capras ducentas hircos viginti oues ducētas et arietes viginti : camelos fetas cū pullis ſuis triginta : vaccas q̄draginta et tauros viginti · aſinas viginti : et pullos eaꝝ decē. Et miſit per manus ſeruoꝝ ſuoꝝ · ſinglos ſeorſū greges : dixitq; pueris ſuis. Antecedite me : ⁊ ſit ſpaciū inter gregem et gregē. Et p̄cepit priori dicēs . Si obuium habueris frēm meū eſau · ⁊ interrogauerit te · cuiꝰ es aut quo vadis aut cuiꝰ ſunt iſta que ſequeris : reſpōdebis. Serui tui iacob . Munera miſit dn̄o meo eſau : ipſe quoq; poſt nos venit. Similiter dedit mandata ſcd̄o ⁊ tercio · et cūctis q̄ ſequebant̄ greges . Dicens. Hiſdem verbis loquimini ad eſau cū inueneritis eū : ⁊ addetis. Ipſe q̄; ſeruꝰ tuꝰ iacob · iter nr̄m inſequit̄. Dixit eni. Placabo illū muneribꝫ que p̄cedunt : et poſtea videbo illū . Forſitan ꝓpiciabitur michi. Preceſſerūt itaq; munera ante eū : ipſe vero manſit nocte illa in caſtris . Cūq; mature ſurrexiſſet tulit duas vxores ſuas · et totidem fam̄las cū undecim filijs : ⁊ tranſiuit vadū iaboch. Tranſductiſq; omnibꝫ que ad ſe pertinebāt · manſit ſolus , et ecce vir luctabat̄ cū eo uſq; mane. Qui cū videret

nōi 3.8

ꝙ eū ſuperare nō poſſet: tetigit neruū femoris eiꝰ: ⁊ ſtatim emarcuit. Dixitqꝫ ad eū. Dimitte me. Iā eñi aſcendit aurora. Rñdit. Non dimittā te: niſi bñdixeris michi. Ait ergo. Quod eſt nomē tibi? Reſpōdit. Iacob. At ille: nequaq̄ inquit iacob appellabit̄ nomen tuū: ſed iſrahel. Qm̄ ſi contra deū fortis fuiſti: quāto magis ꝯtra hoīes p̄ualebis? Interrogauit eū iacob. Dic michi, quo appellaris noīe? Reſpōdit. Cur queris nomen meū: qḋ eſt mirabile? Et bñdixit ei in eodem loco. Vocauitqꝫ iacob nomē loci illiꝰ phanuel· dicens. Vidi dn̄m facie ad faciem: et ſalua facta eſt anima mea. Ortuſqꝫ ē ei ſtatim ſol: poſtq̄ tranſgreſſus ē phanuel. Ipſe vero claudicabat pede. Quā ob cauſam non comedunt neruū filij iſrahel· qui emarcuit in femore iacob uſqꝫ ī p̄ſentem diē: eo ꝙ tetigerit neruū femoris eiꝰ· ⁊ obſtupuerit. ca. xxxiii.

Eleuans aūt iacob oculos· vidit uenientē eſau: ⁊ cū eo q̄dringentos viros. Diuiſitqꝫ filios lye· ⁊ rachel ambarūqꝫ famularꝫ: ⁊ poſuit utramqꝫ ancillam· ⁊ liberos earꝫ in principio: lyam vero et filios eius in ſcḋo loco: rachel aūt et ioſeph nouiſſimos. Et ipſe p̄grediens adorauit pronus in terrā ſepties: donec appropinq̄ret frater eius. Currens itaqꝫ eſau obuiā fratri ſuo· amplexatꝰ ē eū: ſtringenſqꝫ collū eius· ⁊ oſculans fleuit: leuatiſqꝫ oc̄lis vidit mulieres et paruulos earꝫ· et ait. Quid ſibi volunt iſti: et ſi ad te ptinēt? Rñdit. Paruuli ſunt: quos donauit michi deus ſeruo tuo. Et appropinquātes ancille et filij earꝫ incuruati ſunt. Acceſſit q̄qꝫ lya cū liberis ſuis: et cū ſimiliť adoraſſent: extremi ioſeph ⁊ rachel adorauerūt. Dixitqꝫ eſau. Que nam ſunt iſte turme quas obuiā habui? Rñdit. Ut inuenirē gratiā corā dn̄o meo. At ille ait. Habeo plurima frater mi: ſint tua tibi. Dixitqꝫ iacob. Noli ita obſecro: ſed ſi inueni gratiā in oculis tuis· accipe munuſculū de manibꝫ meis. Sic eñi vidi faciē tuā: q̄ſi viderim vultū dei. Eſto michi propitius: ⁊ ſuſcipe bñdictionē quā attuli tibi: ⁊ quā donauit michi deꝰ· tribuens oīa. Vix fratre cōpellente ſuſcipiēs ait. Gradiamur ſimul· eroqꝫ ſocius itineris tui. Dixitqꝫ iacob. Noſti dn̄e mi ꝙ paruulos habeā teneros· ⁊ oues et boues fetas mecū: quas ſi plus in ambulando fecero laborare· morient̄ una die cuncti greges. Precedat dn̄s meꝰ ante ſeruū ſuū: ⁊ ego ſequar paulatim veſtigia eiꝰ ſicut videro paruulos meos poſſe: donec veniā ad dn̄m meū in ſeyr. Rñdit eſau. Oro te: ut de pp̄lo qui mecū eſt· ſaltē ſocij remaneāt vie tue. Non ē inquit neceſſe: hoc uno tantū indigeo: ut inueniā gratiam in cōſpectu tuo dn̄e mi. Reuerſus ē itaqꝫ illo die eſau itinere quo venerat ī ſeyr. Et iacob venit in ſochot: ubi edificata domo ⁊ fixis tentorijs· appellauit nomen loci illius ſochot id ē tabernacła. Tranſiuitqꝫ in ſalē urbem ſichimorū que ē in terra chanaan· poſtq̄ reuerſus eſt de meſopothamia ſyrie· ⁊ habitauit iuxta oppidū: emitqꝫ partem agri ī qua fixerat tabernacła· a filijs emor patris ſichem centū agnis: et erecto ibi altari inuocauit ſup illud fortiſſimū deū iſrł.

.cap. xxxiiii.

Egreſſa eſt aūt dina filia lye· ut videret mulieres regionis illiꝰ: quā cū vidiſſet ſichem filius emor euchi· princeps terre illiꝰ· adamauit eam· et rapuit: et dormiuit cū illa· vi opprimēs virginē. Et cōglutinata eſt anima eiꝰ cū ea: triſtemq; deliniuit blandicijs: et pergens ad emor prēm ſuū· accipe inquit michi puellā hanc cōiugem. Quod cū audiſſet iacob: abſentibus filijs et in paſtu pecoꝝ occupatis· ſiluit donec redirēt. Egreſſo autem emor patre ſichem· ut loqueret̄ ad iacob· ecce filij eius veniebāt de agro: auditoq; ꝙ acciderat· irati ſunt valde· eo ꝙ fedam rem operatꝰ eſſet in iſrl': et violata filia iacob· rem illicitā perpetraſſet. Locutus eſt itaq; emor ad eos. Sichem filij mei adheſit anima· filie veſtre. Date eam illi vxorem: et iungamus viciſſim ꝯnubia. Filias veſtras tradite nobis: et filias nr̄as accipite: et habitate nobiſcū. Terra in poteſtate veſtra eſt: exercete· negociamini· ⁊ poſſidete eam. Sed ⁊ ſichem ad prēm et ad fratres eiꝰ ait. Inueniā graciā coram vobis: ⁊ quecūq; ſtatueritis dabo. Augete dotem· ⁊ munera poſtulate: ⁊ libenter tribuā qd̄ petieritis: tantū date michi puellā hanc vxorē. Reſpōderūt filij iacob· ſichem ⁊ patri eiꝰ in dolo: ſeuientes ob ſtuprū ſororis. Non poſſumus facere qd̄ petitis: nec dare ſororē noſtrā homini incircūciſo: qd̄ illicitū ⁊ nephariū eſt apud nos. Sed in hoc valebimꝰ federari. Si volueritis eſſe ſimiles nr̄i: ⁊ circūcidat̄ in vobis oīs maſculini ſexꝰ, tūc dabimꝰ ⁊ accipiemus mutuo filias vr̄as ac nr̄as: et habitabimꝰ vobiſcū: erimuſq; vnꝰ pp̄ls. Si autē circūcidi nolueritis: tollemꝰ filiā noſtrā ⁊ recedemꝰ. Placuit oblacio eoꝝ emor ⁊ ſichem filio eiꝰ: nec diſtulit adoleſcens quin ſtatim qd̄ petebat̄ expleret. Amabat enī puellā valde: et erat inclitus ī omni domo pr̄is ſui. Ingreſſiq; portam urbis locuti ſunt ad pp̄lm. Viri iſti pacifici ſūt: ⁊ volūt habitare nobiſcū. Negocientur in terra et exerceāt eam: que ſpacioſa et lata cultoribꝫ indiget. Filias eoꝝ accipiemꝰ vxores: et nr̄as illis dabimꝰ. Vnū ē quo differt̄ tantū bonū. Si circūcidamꝰ maſcl'os noſtros· ritum gentis imitātes: ⁊ ſubſtātia eoꝝ ⁊ pecora ⁊ cuncta q̄ poſſidēt noſtra erūt. Tantū ī hoc acquieſcamꝰ: et habitātes ſimul· vnū efficiamꝰ pp̄lm. Aſſenſiq; ſūt omnes· cūctis circūciſis maribꝫ. Et ecce die tercio q̄n̄do grauiſſimus vulnerū dolor eſt· arreptis duo filij iacob· ſimeon ⁊ leui fr̄es dine gladijs· ingreſſi ſunt urbem confidenter: interfectiſq; omnibꝫ maſculis· emor et ſichem pariter necauerūt: tollentes dinā de domo ſichem· ſororem ſuā. Quibꝫ egreſſis· irruerūt ſup̄ occiſos ceteri filij iacob· ⁊ depopulati ſunt urbem ī vlcionem ſtupri: oues eoꝝ et armenta· et aſinos· cunctaq; vaſtantes que in domibus ⁊ ī agris erāt: paruulos q̄z eoꝝ et vxores duxerūt captiuas. Quibus perpetratis audacter: iacob dixit ad ſimeon et leui. Turbaſtis me· et odioſum feciſtis me chananeis ⁊ phereȝeis habitatoribꝫ terre huiꝰ. Nos pauci ſumus: illi cōgregati percutient me: ⁊ delebor ego ⁊ domꝰ mea. Rn̄derūt. Nūquid ut ſcorto abuti debuere ſorore noſtra?

ipſe

·cap̄· xxxv·

Interea locutꝰ eſt deus ad iacob. Surge· ⁊ aſcende bethel· ⁊ habita ibi: facq; altare dn̄o q̄ apparuit tibi: quādo fugiebas eſau fratrem tuū. Iacob vero cōuocata omī domo ſua ait. Abicite deos alienos qui ī medio vr̄i ſūt· et mūdamini: ac mutate veſtimenta vr̄a. Surgite ⁊ aſcendamꝰ in bethel· ut faciamꝰ ibi altare dn̄o· qui exaudiuit me ī die tribulacōnis mee: et ſociꝰ fuit itineris mei. Dederūt ergo ei omēs deos alienos q̄s habebāt: ⁊ inaures que erāt in auribꝫ eoꝝ. At ille infodit eas ſubter therebintū: q̄ eſt poſt urbem ſichem. Cumq; profecti eſſent· terroꝛ dei invaſit om̄es per circuitū civitates· et non ſūt auſi pſequi recedentes. Venit igiť iacob luzam· que ē in terra chanaan cognomēto bethel: ip̄e ⁊ oīs pplus cū eo. Edificauitq; ibi altare: ⁊ appellauit nomē loci illi⁹· domus dei. Ibi eni apparuit ei deus: cū fugeret fratrē ſuū. Eodem tp̄e mortua eſt delbora nutrix rebecce: ⁊ ſepulta eſt ad radices bethel ſubter quercū: vocatūq; eſt nomē loci illi⁹ quercus flet⁹. Apparuit autē iterū de⁹ iacob· poſtq̄; reuſus ē de meſopotamia ſyrie· ⁊ venit in bethel: benedixitq; ei dicēs. Non vocaberis ultra iacob: ſed iſrahel erit nomē tuū. Et appellauit eū iſrl'. Dixitq; ei. Ego de⁹ omnipotēs. Creſce ⁊ multiplicare: gentes ⁊ populi nationū ex te erunt. Reges de lumbis tuis egredienť: terrāq; quā dedi abraham et yſaac· dabo tibi et ſemini tuo poſt te. Et receſſit ab eo. Ille vero erexit titulū lapideū· ī loco quo locut⁹ fuerat ei de⁹: libans ſup eū libamina· ⁊ effundens oleū: vocanſq; nomē loci illius bethel. Egreſſus autē inde· venit verno tp̄e ad terrā q̄ ducit effratham. In qua cū parturiret rachel: ob difficultatē partus pclitari cepit. Dixitq; ei obſtetrix. Noli timere: quia ⁊ hūc habebis filiū. Egrediente autē anima pre dolore· ⁊ imminēte iam morte· vocauit nomē filij ſui benoni: id eſt filius doloris mei. Pater veo appellauit eū beniamin: id eſt fili⁹ dextere. Mortua ē ergo rachel ⁊ ſepulta eſt in via que ducit effrathā: hec eſt bethleem. Erexitq; iacob titulū ſup ſepulcrū eius. Hic eſt titul⁹ monumēti rachel· uſq; ī pſentē diē. Egreſſus inde· fixit tabnaclm trans turrē gregis. Cūq; habitaret in illa regione: abijt ruben· ⁊ dormiuit cū bala concubina patris ſui. Quod illū minime latuit. Erant autē filij iacob duodecim. Filij lye: primogenitus ruben· ⁊ ſimeon· et leui, et iudas ⁊ yſachar· ⁊ zabulon. Filij rachel: ioſeph et beniamin. Filij bale ancille rachelis: dan ⁊ neptalim. Filij zelphe ancille lye: gad ⁊ aſer. Hij ſunt filij iacob: qui nati ſunt ei in meſopothamia ſyrie. Venit eciā ad yſaac patrem ſuū in mambre civitatem arbee· hec ē ebron: ī qua pegrinat⁹ eſt abraham et yſaac. Et completi ſunt dies yſaac centūoctoginta ānoꝝ: ɔſūptuſq; etate mortuus eſt· ⁊ appoſitus eſt pplo ſuo· ſenex et plenus dieꝝ: ⁊ ſepelierunt eum eſau et iacob filij ſui. cap. xxxvi.

Hee autē ſunt generationes eſau: ipſe ē edom. Eſau accepit uxorē de filiabus chanaan· ada filiā elom ethei: ⁊ oolibama filiā ane filie ſebeon evei. Baſemath q̄ꝫ filiam yſmahel ſororem nabaioth. Pepit autē ada eliphaz. Baſemath genuit rahuel. Oolibama genuit iheus· et ihelon· et chore. Hij filij eſau· qui nati ſunt ei in terra chanaan. Tulit autē eſau uxores ſuas et filios ⁊ filias· ⁊ omnē aīam dom⁹ ſue· ⁊ ſubſtanciā ⁊ pecora· ⁊ cūcta que habere poterat ī terra chanaan· ⁊ abijt in alterā regionē: receſſitq; a fratre ſuo iacob. Divites eni erant valde: ⁊ ſimul habitare non poterāt: nec ſuſtinebat eos terra pegrinacōnis eoꝝ pre multitudine gregū. Habitauitq; eſau ī mōte ſeyr: ip̄e eſt edom. Hee autē ſūt generationes eſau pris edom in monte ſeyr: et hec noīa filioꝝ eius. Eliphaz filius ada· uxoris eſau. Rahuel q̄ꝫ filius baſemath uxoris eius. Fueruntq; eliphaz filij: theman· omar· ſephua· ⁊ gathan·

manipulos in agro: ⁊ q̄ſi conſurgere manipulū meū ⁊ ſtare: vr̄oſq; manipulos circūſtantes adorare manipulum meū. Rn̄derūt frēs ei⁹. Nūquid rex noſter eris: aut ſbiciemur dicioni tue? Hec ergo cauſa ſomnioꝝ atq; ſermonum: inuidie ⁊ odij fomitē miniſtrauit. Aliud q̄ꝫ vidit ſomniū: qđ narrās fratribꝫ ait. Vidi ꝑ ſomniū: q̄ſi ſolem et lunā · ⁊ ſtellas undecim adorare me. Qđ cū patri ſuo ⁊ fratribꝫ retuliſſet: increpauit eū pater ~~ſuus~~ · et dixit. Quid ſibi vult hoc ſomniū qđ vidiſti? Nū ego ⁊ mater tua ⁊ frēs tui adorabimus te ſuꝑ terrā? Inuidebāt ei igit̄ frēs ſui: pater vero rem tacit⁹ ↄſiderabat. Cūq; fratres illi⁹ in paſcendis gregibꝫ pris morarent̄ in ſichem: dixit ad eum iſrl̄. Fratres tui paſcūt oues in ſichimis: veni mittam te ad eos. Quo rn̄dente preſto ſum: ait. Vade ⁊ vide ſi cuncta proſpera ſint erga frēs tuos · ⁊ pecora: et renūcia michi quid agat̄. Miſſus de valle hebron: venit ī ſichem. Inuenitq; eū vir errantē in agro: et interrogauit quid q̄reret. At ille rn̄dit. Frēs meos q̄ro. Indica michi ubi paſcant greges. Dixitq; ei vir. Receſſerūt de loco iſto. Audiui autē eos dicentes. Eamus ī dothaim. Perrexit itaq; ioſeph poſt frēs ſuos: ⁊ inuenit eos ī dothaim. Qui cū vidiſſēt eū procul: anteq̄ꝫ accederet ad eos cogitauerūt illū occidere: et mutuo loquebant̄. Ecce ſomniator venit. Venite occidam⁹ eū · ⁊ mittam⁹ in ciſternā veterem: dicemuſq; fera peſſima deuorauit eū: ⁊ tunc apparebit q̄d illi proſint ſomnia ſua. Audiens autem hec ruben nitebatur liberare eū de manibꝫ eoꝝ: et dicebat. Non interficiamus aīam ei⁹ · nec effundam⁹ ſāguinem: ſed ꝓicite eū in ciſternā veterē que eſt ī ſolitudine: manuſq; vr̄as ſ̄uate innoxias. Hoc autē dicebat volens eripere eū de manibꝫ eoꝝ: ⁊ reddere prī ſuo. Confeſtim igit̄ ut ꝑuenit ad frēs ſuos · nudauerūt eū tunica talari ⁊ polimita: miſerūtq; ~~eū~~ in ciſternā ~~veterē~~: que non habebat aquā. Et ſedentes ut comederent panē · viderūt yſmahelitas viatores venire de galaad: ⁊ camelos eoꝝ portātes aromata · ⁊ reſinā · ⁊ ſtacten in egiptum. Dixit ergo iudas fratribꝫ ſuis. Quid nobis prodeſt ſi occiderim⁹ frēm nr̄m: ⁊ celauim⁹ ſāguinem ipſius? Melius eſt ut venūdetur yſmahelitis: ⁊ man⁹ nr̄e nō polluant̄. Frater enī ⁊ caro nr̄a eſt. Acquieuerūt frēs ſermonibꝫ ei⁹ · ⁊ p̄tereūtibꝫ madianitis negociatoribꝫ · extrahētes eū de ciſterna vendiderūt ~~eū~~ yſmahelitis viginti argēteis: q̄ duxerūt eū in egiptū. Reuerſuſq; ruben ad ciſternā nō inuenit puerū: ⁊ ſciſſis veſtibꝫ · pergens ad fratres ſuos ait. Puer nō comparet: ⁊ ego quo ibo? Tulerūt autē tunicā ei⁹ · et ī ſanguinē hedi quē occiderāt tinxerunt: mittentes qui ferrent ad prēm et dicerēt. Hanc inuenim⁹: vide utrū tunica filij tui ſit an non. Quā cū cognouiſſet pater ait. Tunica filij mei ē. Fera peſſima comedit eū: beſtia deuorauit ioſeph. Sciſſiſq; veſtibꝫ indutus ē cilicio: lugens filiū ſuū multo tp̄e. Cōgregatis autē cunctis liberis ei⁹ ut lenirēt dolorē pris: noluit ↄſolationē accipere ait. Deſcendā ad filiū meū lugens in infernum. Et illo pſeuerante in fletu: madianite vendiderunt ioſeph in egipto · phutifar eunucho pharaonis · magiſtro militie.

cap. xxxviii.

Eodem tempore deſcendēs iudas a fratribꝫ ſuis · diuertit ad virū odollamiten noīe hiram: viditq; ibi filiam hoīs chananei· vocabulo· ſue. Et accepta vxore ingreſſus ē ad eam. Que concepit et pepit filiū: ⁊ vocauit nomē eius her. Rurſuq; concepto fetu· natū filiū vocauit onan. Terciū q̄ʒ peperit: quē appellauit ſela. Quo nato: parere vltra ceſſauit. Dedit autē iudas vxorē primogenito ſuo her noīe thamar. Fuit quoq; her p̄mogenit⁹ iude· nequā in ɔſpectu dn̄i: ⁊ ideo ab eo occiſus eſt. Dixit ergo iudas ad onan filiū ſuū. Ingredere ad vxorē frīs tui· et ſociare illi: ut ſuſcites ſemen fratri tuo. Ille ſciēs nō ſibi naſci filios· introiens ad vxorē frīs ſui· ſemen fūdebat ī terrā: ne liberi frīs noīe naſcerent̄. Et idcirco pcuſſit eū dn̄s: eo ꝙ rem deteſtabilem faceret. Quāobrem dixit iudas thamar· nurui ſue. Eſto vidua in domo prīs tui: donec creſcat ſela filius meus. Timebat enī: ne ⁊ ipſe moreret̄ ſicut frēs eius. Que abijt: et habitauit in domo patris ſui. Euolutis autē multis annis: mortua ē ſue· vxor iude. Qui poſt luctū· ɔſolacōne ſuſcepta aſcēdebat ad tonſores ouiū ſuarꝫ: ipſe ⁊ hiras opilio gregis odollamita in thamnas. Nunciatūq; ē thamar· ꝙ ſocer illius aſcenderet ī thamnas: ad tondendas oues. Que depoſitis viduitatis veſtibus· aſſūpſit teriſtrū: et mutato habitu ſedit ī biuio itineris qḋ ducit thamnam· eo ꝙ creuiſſet ſela· et non eū accepiſſet maritū. Quā cū vidiſſet iudas: ſuſpicat⁹ ē eſſe meretricē. Operuerat enī vultū ſuū ne ɔgnoſceret̄. Ingrediensq; ad eā· ait. Dimitte me ut coeam tecū. Neſciebat enī ꝙ nurus ſua eſſet. Qua rn̄dente· quid dabis michi ut fruaris ɔcubitu meo· dixit. Mittam tibi hedū de gregibꝫ. Rurſūq; illa dicente· patiar quod vis· ſi dederis michi arrabonē donec mittas quod polliceris: ait iudas. Quid tibi vis p arrabone dari? Rn̄dit. Anulū tuū· ⁊ armillā· ⁊ baculum quē manu tenes. Ad vnū igitur coitū mlier ɔcepit· ⁊ ſurgēs abijt: depoſitoq; habitu quē ſūpſerat: induta eſt viduitatis veſtibꝫ. Miſit autē iudas hedū per paſtorē ſuū odollamitē: ut reciperet pignus qḋ dederat mlieri. Qui cū nō inueniſſet eā: interrogauit hoīes loci illius. Ubi eſt mulier que ſedebat in biuio? Rn̄dentibꝫ cunctis non fuit in loco iſto meretrix: reūſus ē ad iudā et dixit ei. Non inueni eā. Sed ⁊ hoīes loci illi⁹ dixerūt michi: nūq̄ʒ ſediſſe ibi ſcortū. Ait iudas. Habeat ſibi. Certe mendacij arguere nos nō poteſt. Ego miſi hedū quē pmiſerā: et tu nō inueniſti eam. Ecce autē poſt tres menſes nūciauerūt iude dicentes. Fornicata eſt thamar nurus tua: ⁊ videtur vter⁹ illi⁹ intumeſcere. Dixitq; iudas. Producite eam ut comburat̄. Que cū duceretur ad penam: miſit ad ſocerꝫ ſuū dicens. De viro cui⁹ hec ſunt· concepi. Cognoſce cui⁹ ſit anulus· et armilla ⁊ baculus. Qui agnitis muneribꝫ ait. Iuſtior me ē: quia nō tradidi eā ſela filio meo. Attamē vltra nō cognouit eam. Inſtante autē partu· apparuerūt gemini in vtero: atq; in ipa effuſione infantiū vn⁹ ptulit manū: ī qua obſtetrix ligauit coccinū dicēs. Iſte egredietur prior. Illo vero retrahēte manū: egreſſus ē alter. Dixitq; mlier. Quare diuiſa ē ꝓpter te maceria? Et ob hanc cauſam vocauit nomen eius phares. Poſtea egreſſus ē frater ei⁹· in cui⁹ manu erat coccinū: quē appellauit zaram.

· Cap̄. xxxix ·

Igitur ioſeph ductus eſt in egiptū: emitq; eū phutifar eunuch⁹ pharaonis· princeps exercitus fuit· vir egipciꝰ de manu yſmahelitaꝝ: a q̄bꝫ ꝑductus erat. Fuitqꝫ dñs cũ eo: et erat vir ĩ cũctis proſꝑe agens. Habitabatqꝫ in domo dñi ſui, qui optime nouerat dñm eſſe cũ eo: et oĩa que gereret ab eo dirigi ĩ manu illiꝰ. Inuenitqꝫ ioſeph graciã coram dño ſuo: ⁊ miniſtrabat ei. A quo ꝓpoſitus omnibꝫ gubernabat creditã ſibi domũ: ⁊ uniuerſa que ei tradita fuerãt. Benedixitqꝫ dñs domui egiptij ꝓpter ioſeph: ⁊ multiplicauit tam ĩ edibus q̃ꝫ in agris cunctam eiꝰ ſbſtanciã. Nec quicq̃ꝫ aliud nouerat: niſi panẽ quo veſcebat᷑. Erat autẽ ioſeph pulcra facie: et decorus aſpectu. Poſt multos itaqꝫ dies · iniecit dña oculos ſuos in ioſeph: et ait. Dormi mecũ. Qui nequaq̃ꝫ acquieſcens operi nephario: dixit ad eã. Ecce dñs meꝰ omnibꝫ michi traditis · ignorat q̄d habeat in domo ſua: nec quicq̃ꝫ ẽ qđ non ſit in mea poteſtate · uel nõ tradiderit michi: preter te que uxor eius es. Quõ ergo poſſũ hoc malũ facẽ: et peccare ĩ dñm meũ? Huiuſcemodi ũbis per ſingl'os dies loquebat᷑: et mulier moleſta erat adoleſcenti: et ille recuſabat ſtuprũ. Accidit autẽ quadã die ut intraret ioſeph domũ · ⁊ operis quippiã abſqꝫ arbitris faceret: ⁊ illa apphenſa lacinia veſtimenti eius diceret. Dormi mecũ. Qui relicto ĩ manu illius pallio · fugit: et egreſſus ẽ foras. Cũqꝫ vidiſſet mulier veſtem in manibꝫ ſuis · ⁊ ſe eſſe ɔtemptam: vocauit ad ſe hoĩes domꝰ ſue: et ait ad eos. En introduxit virũ hebreũ: ut illuderet nobis. Ingreſſus eſt ad me: ut coiret mecũ. Cumqꝫ ego ſuclamaſſem · ⁊ audiſſet vocem meã: reliquit palliũ qđ tenebam: ⁊ fugit foras. In argumentũ ergo fidei · retentũ palliũ oſtendit marito reũtenti domũ · et ait. Ingreſſus ẽ ad me ſeruꝰ hebreus · quẽ adduxiſti: ut illuderet michi. Cũqꝫ vidiſſet me clamare: reliquit palliũ qđ tenebam · ⁊ fugit foras. His auditis dñs · ⁊ nimiũ credulus verbis coniugis · iratus eſt valde: tradiditqꝫ ioſeph in carcerem ubi vincti regis cuſtodiebant᷑: ⁊ erat ibi clauſus. Fuit autẽ dñs cũ ioſeph et miſertus eſt illiꝰ: dedit ei graciã in ɔſpectu principis carceris. Qui tradidit in manu ipſiꝰ uniuerſos vinctos qui ĩ cuſtodia tenebãt᷑: et quicq̄d fiebat · ſub ipo erat: nec nouerat aliquid · cũctis ei creditis. Dñs enĩ erat cũ illo: ⁊ oĩa opa eiꝰ dirigebat.

His itaqꝫ geſtis: accidit ut . Ca. xl . peccarẽt duo eunuchi · pincerna regis egipti et piſtor · dño ſuo. Iratuſqꝫ contra eos pharao · nam alter pincernis p̄erat · alter piſtoribꝫ: miſit eos in carcerem principis militũ · in quo erat vinctus ⁊ ioſeph. At cuſtos carceris tradidit eos ioſeph: q̇ et miniſtrabat eis. Aliqñtulũ tꝑis fluxerat: et illi in cuſtodia tenebant᷑. Viderũtqꝫ ambo ſomniũ nocte una: iuxta interꝑtationem congruã ſibi. Ad quos cũ introiſſet ioſeph mane ⁊ vidiſſet eos triſtes: ſciſcitatꝰ ẽ dicens. Cur triſtior ẽ hodie ſolito facies veſtra? Qui reſponderũt. Somniũ vidimꝰ: et non eſt qui interꝑtetur nobis. Dixitqꝫ ad eos ioſeph. Nũquid nõ dei ẽ interꝑtacio? Referte michi quid videritis. Narrauit prior ꝓpoſitus pincernaꝝ · ſomniũ ſuũ. Videbam coram me vitem in qua erant tres ꝓpagines creſcere paulatim ĩ gemmas: ⁊ poſt flores vuas matureſcere: calicemqꝫ pharaonis in manu mea. Tuli ergo vuas ⁊ expreſſi ĩ calicem quẽ tenebam: ⁊ tradidi poculũ pharaoni. Reſpondit ioſeph. Hec eſt interꝑtacio ſomnij. Tres propagines · tres adhuc dies ſunt · poſt quos recordabit̄ pharao miniſterij tui · et reſtituet te in gradum priſtinū: dabiſqꝫ ei calicē iuxta officiū tuū: ſicut ante facere ꝯſueueras. Tantū memēto mei cū tibi bene fuerit: et facies mecū miſcdiam ut ſuggeras pharaoni ut educat me de iſto carcere quia furtim ſublatus ſum de terra hebreoꝝ: ⁊ hic innocens in lacū miſſus ſum. Videns piſtoꝝ magiſter · ꝙ prudenter ſomniū diſſoluiſſet · ait. Et ego uidi ſomniū · ꝙ tria caniſtra farine haberem ſuꝑ caput meū: et in uno caniſtro qđ erat excelſus · portare me putabam omēs cibos qui fiūt arte piſtoria: aueſqꝫ comedere ex eo. Reſpondit ioſeph. Hec ē interpretacō ſomnij. Tria caniſtra · tres adhuc dies ſunt poſt quos auferet pharao caput tuum: ac ſuſpendet te in cruce: ⁊ lacerabūt volucres carnes tuas. Exinde dies tercius natalicıꝰ pharaonis erat. Qui faciens grande ꝯuiuiū pueris ſuis recordatꝰ eſt inter epulas magiſtri pincernaꝝ · ⁊ piſtoꝝ pricipis: reſtituitqꝫ alteꝝ ī locū ſuū · ut porrigēt ei poculū · alteꝝ ſuſpendit in patibulo: ut cōiectoris veritas probaret̄. Et tamē ſuccedentibꝫ ꝓſperis: ꝑpoſitꝰ pincernaꝝ oblitꝰ ē interpretis ſui.

regi

Poſt duos annos vidit .ca. xli. pharao ſomniū. Putabat ſe ſtare ſuꝑ fluuiū: de quo aſcendebāt ſeptē boues pulcre et craſſe nimis: et paſcebant̄ in locis paluſtribꝫ. Alie qꝫ ſeptē emergebāt de flumine fede confecteqꝫ macie: ⁊ paſcebant̄ ī ipa amnis ripa: ī locis uberrimis viretibꝫ: deuorauerūtqꝫ eas quaꝝ mira ſpecies · ⁊ habitudo corpoꝝ erat. Expergefactꝰ pharao rurſū dormiuit: ⁊ vidit alteꝝ ſomniū. Septē ſpice pullulabāt in culmo uno · plene atqꝫ formoſe: alie qꝫ totidē ſpice tenues · ⁊ ꝑcuſſe uredine oriebant̄: deuorantes omnē prioꝝ pulcritudinē. Euigilans pharao poſt quietē ⁊ facto mane pauore ꝑterritꝰ miſit ad omēs cōiectores egipti · cūctoſqꝫ ſapientes: et accerſitis narrauit ſomniū: nec erat q̄ interpretaret̄. Tunc demū reminiſcens magiſter pincernaꝝ ait. Confiteor peccatū meū. Iratus rex ſeruis ſuis · me et magiſtrū piſtoꝝ retrudi iuſſit in carcerem pricipis militū: ubi una nocte vterqꝫ vidimꝰ ſomniū: ꝓſagū futuroꝝ. Erat ibi puer hebreus · eiuſdē ducis militū famulꝰ: cui narrantes ſomnia · audiuimꝰ quidq̄d poſtea rei ꝓbauit euentꝰ. Ego enī redditꝰ ſum officio meo: ⁊ ille ſuſpenſus ē in cruce. Protinꝰ ad regis imꝑiū · eductū de carcere ioſeph totonderunt: ac veſte mutata obtulerunt ei. Cui ille ait. Vidi ſomnia · nec eſt qui ediſſerat: que audiui te ſapientiſſime conicere. Rn̄dit ioſeph. Abſqꝫ me deus rn̄debit ꝓſpera pharaoni. Narrauit ergo pharao qđ viderat. Putabam me ſtare ſuꝑ ripam fluminis: et ſeptē boues de amne conſcendere · pulcras nimis ⁊ obeſis carnibꝫ: que in paſtu paludis vireta carpebāt. Et ecce has ſequebant̄ alie ſeptem boues intantū deformes ⁊ macilente: ut nūqꝫ tales ī terra egipti viderim. Que deuoratis ⁊ ꝯſumptis prioribꝫ · nullū ſaturitatis dedē veſtigiū: ſed ſimili macie ⁊ ſqualore torpebāt. Euigilās · rurſus ſopore depreſſus vidi ſomniū. Septē ſpice pullulabāt in culmo uno · plene atqꝫ pulcerrime. Alie qꝫ ſeptem tenues ⁊ ꝑcuſſe uredine · oriebant̄ e ſtipula: que priorū pulcritudinem deuorauerunt. Narraui ꝯiectoribꝫ ſomniū: ⁊ nemo ē qui ediſſerat. Rn̄dit ioſeph. Somniū regis·vnū eſt. Que facturus eſt deus oſtendit pharaoni. Septē boues pulcre·⁊ ſeptem ſpice plene·ſeptē vbertatis anni ſunt: eandēq; vim ſomnij cōprehendunt. Septē q̄ʒ boues tenues atq; macilente que aſcenderunt poſt eas·⁊ ſeptem ſpice tenues·⁊ vento vrente percuſſe·ſeptem anni venture ſūt famis: qui hoc ordine cōplebūtur. Ecce ſeptē anni venient fertilitatis magne ī vniuerſa terra egipti: quos ſequētur ſeptē anni alij tante ſterilitatis: ut obliuioni tradatur cuncta retro abundantia. Conſūptura ē enī fames omnē terrā: et vbertatis magnitudinem ꝑditura eſt inopie magnitudo. Qđ autē vidiſti ſcđo·ad eandē rem ptinens ſomnium·firmitatis indiciū ē: eo ꝙ fiat ſermo dei·⁊ velocius impleat̄. Nūc ergo prouideat rex virū ſapientē ⁊ induſtrium et ꝑficiat eū terre egipti: q̄ ↄſtituat ꝓpoſitos ꝑ ſinglas regiones·⁊ quintā partem fructuū·per ſeptē annos fertilitatis qui iam nūc futuri ſunt·ↄgreget in horrea: ⁊ omne frumentū ſub pharaonis poteſtate condatur: ſeruetur q; in vrbibꝫ·⁊ ꝑparet̄ future ſeptē annoꝝ fami·que op̄ſſura eſt egiptū: et non ↄſumet̄ terra inopia. Placuit pharaoni ↄſiliū: ⁊ cunctis miniſtris eiꝰ. Locutuſq; ē ad eos. Num inuenire poterimꝰ talem virū qui ſpiritu dei plenus ſit? Dixit ergo ad ioſeph. Quia oſtendit tibi deus oīa que locutus es·nūquid ſapientiorē et ſimilē tui inuenire potero? Tu eris ſuꝑ domū meā: et ad tui oris impiū cunctꝰ pp̄ls obediet. Vno tantū regni ſolio p̄cedam te. Dixitq; rurſū pharao ad ioſeph. Ecce ↄſtitui te ſuꝑ vniūſam terram egipti. Tulitq; anulū de manu ſua ⁊ dedit eū in manu eius: veſtiuitq; eū ſtolam biſſina: et collo torquem auream circūpoſuit. Feciq; eū aſcendere ſuꝑ currū ſuū ſcđm clamāte p̄cone: ut omnes coram eo genu flecterent: et prepoſitū eſſe ſcirent vniuerſe terre egipti. Dixit quoq; rex egipti ad ioſeph. Ego ſum pharao. Abſq; tuo imꝑio nō mouebit quiſq̄ manū aut pedem in omni terra egipti. Vertitq; nomē illius: et vocauit eum lingua egiptiaca·ſaluatorem mūdi. Deditq; illi vxorē: aſſeneth filiā phutifaris ſacerdotis elioꝑoleos. Egreſſus ē itaq; ioſeph ad terrā egipti. Triginta autē annoꝝ erat·quādo ſtetit in conſpectu regis pharaonis·et circuiuit omnes regiones egipti. Venitq; fertilitas ſeptem annoꝝ: ⁊ in manipulos redacte ſegetes ↄgregate ſunt in horrea egipti. Omnis eciā frugū abundātia·in ſingulis vrbibꝫ condita ē. Tantaq; fuit abundātia tritici·ut arene maris coequaretur: et copia menſurā excederet. Natiq; ſūt aut ioſeph filij duo anteq̄ veniret fames: quos peperit ei aſſeneth filia phutifaris ſacerdotis elioꝑoleos. Vocauitq; nomen primogeniti manaſſes·dicens. Obliuiſci me fecit deus oīm laboꝝ meoꝝ: ⁊ domus pr̄is mei. Nomē q̄ʒ ſcđi appellauit effraim dicēs. Creſcere me fecit deus in terra paupertatis mee. Igit̄ tranſactis ſeptē vbertatis annis·qui fuerant in egipto: ceperunt venire ſeptē anni inopie·quos p̄dixerat ioſeph: et in vniuerſo orbe fames p̄ualuit. In cuncta autē terra egipti·fames erat. Qua eſuriēte: clamauit pp̄ls ad pharaonē·alimenta petens. Quibus ille rn̄dit. Ite ad ioſeph: et q̄dq̄d ipſe vobis dixerit facite. Creſcebat autē cotidie fames ī omni terra, aperuitq; ioſeph vniuerſa horrea: et vendebat egiptijs. Nam ⁊ illos opp̄ſſerat fames.

Omneſq; ꝓuincie veniebāt ī egiptū·ut emerent eſcas: ⁊ malū inopie tꝑarent.

Audiens autē iacob ꝙ .ca. xlii. alimenta venderētur in egipto: dixit filijs ſuis. Quare negligitis? Audiui ꝙ triticū venūdetur in egipto. Deſcendite·et emite nobis neceſſaria·ut poſſim⁹ viuere: ⁊ non ꝯſumamur inopia. Deſcendentes igit̄ frēs ioſeph decem·ut emerent frumenta in egipto·beniamin domi·retento a iacob: qui dixerat fratribꝫ eius: ne forte in itinere quicꝙ̄ patiat̄ mali: ingreſſi ſunt terrā egipti: cū alijs q̄ ꝑgebant ad emendū. Erat autē fames in terra chanaan: et ioſeph erat princeps ī terra egipti: atq; ad illi⁹ nutū frumenta ꝑplis vendebant̄. Cumq; adoraſſent eum fratres ſui·et agnouiſſet eos: quaſi ad alienos durius loquebat̄·interrogans eos. Unde veniſtis? Qui rñderūt, de terra chanaā: ut emam⁹ victui neceſſaria. Et tamen frēs ipſe cognoſcens: nō eſt cognit⁹ ab eis. Recordatuſq; ſomniorꝫ q̄ aliqn̄do viderat: ait ad eos. Exploratores eſtis: ut videatis infirmiora terre veniſtis. Qui dixerūt. Nō ē ita dñe: ſed ſerui tui venerūt ut emerent cibos. Omnes filij unius viri ſum⁹. Pacifici venim⁹: nec quicꝙ̄ famuli tui machinantur mali. Quibꝫ ille rñdit. Aliter ē. Immunita terre hui⁹ ꝯſiderare veniſtis. At illi dixerunt. Duodecim inquiūt frēs ſerui tui ſum⁹: filij viri uni⁹ in terra chanaan. Minim⁹ cū patre nr̄o ē: ali⁹ nō eſt ſup. Hoc ē ait qd̄ locut⁹ ſū. Exploratores eſtis. Iam nūc experimentū veſtri capiā. Per ſalutē pharaonis non egrediemini hinc: donec veniat frat̄ veſter minim⁹. Mittite ex vobis unū et adducat eū: vos autē eritis ī vinculis·donec probentur que dixiſtis: utrū vera an falſa ſint. Alioquin per ſalutē pharaonis· exploratores eſtis. Tradidit ergo eos cuſtodie·tribus diebꝫ. Die autē tercio eductis de carcere ait. Facite qd̄ dixi·et viuetis. Deū enī timeo. Si pacifici eſtis·frater veſter un⁹ liget̄ ī carcē: vos autē abite·et ferte frumenta q̄ emiſtis in domos vr̄as·⁊ frēm vr̄m minimū ad me adducite: ut poſſim vr̄os ꝓbare ſmones·et nō moriamini. Fecerūt ut dixerat: et locuti ſūt ad inuicē. Merito hec patimur·quia peccauim⁹ in frēm nr̄m·videntes anguſtiā anime illi⁹ dū dep̄caret̄ nos·⁊ nō audiuim⁹; idcirco venit ſup nos iſta tribulatio. E quibꝫ unus ruben ait. Numquid nō dixi vobis·nolite peccare in puerū: et non audiſtis me? En ſanguis eius exquirit̄. Neſciebant aūt ꝙ intelligeret ioſeph: eo ꝙ ꝑ interp̄tem loq̄retur ad eos. Auertitq; ſe parūper·⁊ fleuit, ⁊ reuerſus locut⁹ ē ad eos, tollenſq; ſimeonen·⁊ ligans illis p̄ſentibꝫ. Iuſſit miniſtris ut implerent ſaccos eorꝫ tritico: ⁊ reponerēt pecunias ſingulorꝫ ī ſacculis ſuis·datis ſupra cibarijs in via. Qui fecerūt ita. At illi portantes frumēta ī aſinis ſuis ꝓfecti ſūt. Aptoq; un⁹ ſacco·ut daret iumento pabulū in diuerſorio·ꝯtemplat⁹ pecuniā in ore ſacculi: dixit fratribꝫ ſuis. Reddita eſt michi pecunia. En habet̄ in ſacco. Et obſtupefacti turbatiq; mutuo dixerūt. Quid nam ē hoc qd̄ fecit nobis de⁹? Venerūtq; ad iacob prēm ſuū in terra chanaan: ⁊ narrauerūt ei oīa que accidiſſent ſibi dicentes. Locutus ē nobis dñs terre dure: ⁊ putauit nos exploratores eſſe ꝓuincie. Cui rñdim⁹. Pacifici ſum⁹: nec ullas molimur inſidias. Duodeci frēs uno patre geniti ſum⁹, unus non eſt ſup: minim⁹ cum patre nr̄o eſt in terra chanaan. Qui ait nobis. Sic ꝓbabo q̄ pacifici ſitis. Frãm veſtrū vnū dimittite apud me: et cibaria domibꝫ veſtris neceſſaria ſumite ⁊ abite. Frãmq; vr̄m minimū adducite ad me·ut ſciam q̄ nō ſitis exploratores: et iſtū qui tenet̄ in vinculis recipere poſſitis: ac deinceps q̄ vultis emendi habeatis licenciā. His dictis·cum frumenta effunderēt·ſinguli reperiūt ī ore ſaccoꝝ ligatas pecūias; exterritiſq; ſimul omnibꝫ·dixit pater iacob. Abſq; liberis me eſſe feciſtis. Ioſeph nō eſt ſuper: ſimeon tenet̄ in vinculis·⁊ beniamin aufertis. In me hec oīa mala reciderunt. Cui rn̄dit ruben. Duos filios meos interfice: ſi nō reduxero illū tibi. Trade illū in manu mea: ⁊ ego eū tibi reſtituā. At ille. non deſcendet inquit filius meꝰ vobiſcū. Frater eiꝰ mortuuſ eſt: et ipſe ſolus remanſit. Si quid ei aduerſitatis acciderit in terra ad quā pergitis: deducetis canos meos cum dolore ad inferos.

cap̄ .. .. xliii.

Interim fames omnē terram vehementer ꝓmebat: conſumptiſq; cibis quos ex egipto detulerāt dixit iacob ad filios ſuos. Revertimini: et emite nobis pauxillum eſcaꝝ. Rn̄dit iudas. Denūciauit nobis vir ille ſub atteſtatione iuriſiurandi·dicens. Non videbitis faciem meā: niſi frãm veſtrū minimū adduxitis vobiſcū. Si ergo vis eū mittē nobiſcū ꝑgemus pariter ⁊ ememꝰ tibi neceſſaria: ſi autē nō vis: nō ibimus. Vir enī ut ſepe diximꝰ·denūciauit nobis dicens. Non videbitis faciē meā abſq; fratre vr̄o mīmo. Dixit eis iſrahel. In meā hoc feciſtis miſeriā: ut indicaretis ei ⁊ aliū habere vos frãm. At illi rn̄derunt. Interrogauit nos homo per ordinem noſtrā ꝓgeniem: ſi pater viueret: ſi haberemꝰ frãm. Et nos rn̄dimus ei ↄſequenter: iuxta id quod fuerat ſciſcitatꝰ. Nūquid ſcire poteramus q̄ dicturus eſſet: adducite frãm vr̄m vobiſcū. Iudas quoq; dixit patri ſuo. Mitte puerū mecū ut ꝓficiſcam̄ ⁊ poſſimꝰ viuere: ne moriamur nos ⁊ paruuli nr̄i. Ego ſuſcipio puerū: de manu mea require illū. Niſi reduxero et reddidero eū tibi: ero pcc̄i reus ī te omni tp̄e. Si nō interceſſiſſet dilatō: iam vice altera veniſſemꝰ. Igitur iſrl' pater eoꝝ dixit ad eoſ. Si ſic neceſſe eſt·facite qd̄ vultis. Sumite de optimis terre frugibꝫ in vaſis vr̄is ⁊ deferte viro munera: modicū reſine ⁊ mellis·⁊ ſtoracis ⁊ ſtactes·⁊ therebinti·⁊ amigdalaꝝ. Pecuniāq; duplicem ferte vobiſcū: ⁊ illam quā inueniſtis ī ſaccis reportate: ne forte errore factū ſit. Sed ⁊ frãm veſtrū tollite: et ite ad virū. Deus autē meus omnipotēs faciat vobis eū placabilē: et remittat vobiſcū frãm vr̄m quē tenet ī vinculiſ: et hūc beniamin. Ego autē q̄ſi orbatꝰ· abſq; liberis ero. Tulerūt ergo viri munera et pecuniā duplicē et beniamin: deſcenderūtq; in egiptū: ⁊ ſteterūt corā ioſeph. Quos cū ille vidiſſet et beniamin ſimul·ꝓcepit diſpenſatori domuſ ſue dicens. Introduc viros domū: et occide victimas·et inſtrue ↄuiuiū: quia hodie mecū ſunt comeſſuri in meridie. Fecit ille qd̄ ſibi fuerat imperatū: ⁊ introduxit viros domū. Ibiq; exterriti dixerūt mutuo. Propter pecuniā quā retulimꝰ priꝰ ī ſaccis nr̄is·introducti ſumꝰ·ut devoluat in nos calumniā· et violenter ſubiciat ſeruituti: ⁊ nos et aſinos nr̄os. Quāobrem·in ipſis foribus accedentes ad diſpenſatorē·locuti ſunt. Oramꝰ dn̄e ut audias noſ. Iam ante deſcendimꝰ·ut emerēmꝰ eſcaſ:

Omneſq; ꝓuincie veniebāt ī egiptū·ut emerent eſcas:⁊ malū inopie tꝑarent.

Audiens autē iacob ꝙ .ca. xlii. alimenta venderētur in egipto: dixit filijs ſuis. Quare negligitis? Audiui ꝙ triticū venūdetur in egipto. Deſcendite·et emite nobis neceſſaria·ut poſſimꝰ viuere:⁊ non ꝯſumamur inopia. Deſcendentes igit̄ frēs ioſeph decem·ut emerent frumenta in egipto·beniamin domi·retento aᵇ iacob:qui dixerat fratribꝫ eius:ne forte in itinere quicq̄; patiat̄ mali:ingreſſi ſunt terrā egipti:cū alijs q̄ ꝑgebant ad emendū. Erat autē fames in terra chanaan:et ioſeph ēat princeps ī terra egipti:atq; ad [illegible] nutū frumenta ppl̄is vendebant̄. Cumq; adoraſſent eum fratres ſui·et agnouiſſet eos:quaſi ad alienos durius loquebat̄·interrogans eos. Unde veniſtis? Qui rñderūt,de terra chanaā:ut emamꝰ victui neceſſaria. Et tamen frēs ipſe cognoſcens:nō eſt cognitꝰ ab eis. Recordatuſq; ſomniorꝝ q̄ aliqn̄do viderat:ait ad eos. Exploratores eſtis: ut videatis infirmiora terre veniſtis. Qui dixerūt. Nō ē ita dñe:ſed ſerui tui venerūt ut emerent cibos. Omnes filij unius viri ſumꝰ. Pacifici venimꝰ:nec quicq̄ famuli tui machinantur mali. Quibꝫ ille rñdit. Aliter ē. Immunita terre huiꝰ ꝯſiderare veniſtis. At illi dixerunt. Duodecim inquiūt frēs ſerui tui ſumꝰ:filij viri uniꝰ in terra chanaan. Minimꝰ cū patre nr̄o ē:aliꝰ nō eſt ſuꝑ. Hoc ē ait qḋ locutꝰ ſū. Exploratores eſtis. Iam nūc experimentū veſtri capiā. Per ſalutē pharaonis non egrediemini hinc:donec veniat frat̄ veſter minimꝰ. Mittite ex vobis unū et adducat eū: vos autē eritis ī vinculis·donec probentur que dixiſtis:utrū vera an falſa ſint. Alioquin per ſalutē pharaonis·exploratores eſtis. Tradidit ergo eos cuſtodie·tribus diebꝫ. Die autē tercio eductis de carcere ait. Facite qḋ dixi·et viuetis. Deū enī timeo. Si pacifici eſtis·frater veſter unꝰ liget̄ ī carcē: vos autē abite·et ferte frumenta q̄ emiſtis in domos vr̄as·⁊ frēm vr̄m minimū ad me adducite:ut poſſim vr̄os ꝓbare ſ̄mones·et nō moriamini. Fecerūt ut dixerat: et locuti ſūt ad inuicē. Merito hec patimur·quia peccauimꝰ in frēm nr̄m·videntes anguſtiā anime illiꝰ dū dep̄caret̄ nos·⁊ nō audiuimꝰ, idcirco venit ſuꝑ nos iſta tribulatio. E quibꝫ unus ruben ait. Nūquid nō dixi vobis·nolite peccare in puerū:et non audiſtis me? En ſanguis eius exquirit̄. Neſciebant aūt ꝙ intelligeret ioſeph:eo ꝙ ꝑ interp̄tem loq̄retur ad eos. Auertitq; ſe parūper·⁊ fleuit,⁊ reuerſus locutꝰ ē ad eos,tollenſq; ſymeonem·⁊ ligans illis p̄ſentibꝫ. Iuſſit miniſtris ut implerent ſaccos eorꝝ tritico:⁊ reponerēt pecunias ſingulorꝝ ī ſacculis ſuis·datis ſupra cibarijs in via. Qui fecerūt ita. At illi portantes frumēta ī aſinis ſuis ꝓfecti ſūt. Aꝑtoq; unꝰ ſacco·ut daret iumento pabulū in diūſorio·ꝯtemplatꝰ pecuniā in ore ſacculi:dixit fratribꝫ ſuis. Reddita eſt michi pecunia. En habet̄ in ſacco. Et obſtupefacti turbatiq; mutuo dixerūt. Quid nam ē hoc qḋ fecit nobis deꝰ? Venerūtq; ad iacob prēm ſuū in terra chanaan:⁊ narrauerūt ei oīa que accidiſſent ſibi dicentes. Locutus ē nobis dn̄s terre dure:⁊ putauit nos exploratores eſſe ꝓuincie. Cui rñdimꝰ. Pacifici ſumꝰ:nec ullas molimur inſidias. Duodecī frēs uno patre geniti ſumꝰ, unus non eſt ſuꝑ:minimꝰ cum patre voluiſtis? An ignoratis ꝙ non ſit ſimilis mei ī augurādi ſcientia? Cui iudas. Quid rñdebimus inquit dño meo. vel quid loq̄mur: aut iuſte poterimꝰ obtendere? Deus inuenit iniq̄tatem ſeruoꝝ tuoꝝ. En oīes ſerui ſumꝰ dñi mei: ⁊ nos et apud quē inuentus ē ciphus. Rñdit ioſeph. Abſit a me: ut ſic agam. Qui furatus ē ciphū ipē ſit ſeruus meus: vos autē abite liberi ad prēm veſtrū. Accedens autē ꝓpius iudas. confidenter ait. Oro dñe audi mi: ut loq̄tur ſuus tuꝰ verbū ī auribꝫ tuis: et ne iraſcaris famło tuo. Tu es eñi poſt pharaonē dñs meꝰ. Interrogaſti priꝰ ſeruos tuos habetis prēm aut frēm: ⁊ nos rñdimꝰ tibi dño meo. Eſt nobis pater ſenex: et puer paruulꝰ qui ī ſenectute illiꝰ natus ē. cuiꝰ uterinꝰ frater ē mortuus: et ip̄m ſolum habet mater ſua: pater vero tenere diligit eū. Dixiſtiq; ſeruis tuis. Adducite eū ad me: ⁊ ponam oculos meos ſuper illū. Suggeſſimꝰ tibi dño meo: nō poteſt puer relinq̄re prēm ſuū. Si eñi illū dimiſerit morietur. Et dixiſti ſeruis tuiſ. Niſi venerit frať veſter minimꝰ vobiſcū: nō videbitis amplius faciē meā. Cū ergo aſcendiſſemꝰ ad famulū tuū patrem noſtrū: narrauimꝰ ei oīa que locutꝰ eſt dñs meꝰ. Et dixit pater noſter. Reuertimini: ⁊ emite nobis paꝝ tritici. Cui diximꝰ. Non poſſumꝰ ire. Si frať noſter minimꝰ deſcender[illegible] nobiſcū. ꝓficiſcemur ſimł: alioquin illo abſente. non audemꝰ videre faciē viri. At ille reſpondit. Vos ſcitis ꝙ duos filios genuerit michi uxor mea. Egreſſus eſt unus et dixiſtis beſtia deuorauit eū: et huc uſq; non cōparet. Si tuleritis ⁊ iſtū ⁊ aliquid ei ī via cōtigerit: deducetis canos meos cū merore ad inferos. Igitur ſi intrauero ad ſeruū tuū prēm nrm ⁊ puer defuerit: cū anima illius ex huiꝰ anima dependeat. videritq; eū nō eſſe nobiſcū. morietᷣ: ⁊ deducēt famuli tui canos eiꝰ cum dolore ad inferos. Ego ꝓprie ſeruus tuus ſim: qui ī meā hūc recepi fidē. et ſpopondi dicēs. Niſi reduxero eū: pcci reus ero in prēm meū omni tpe. Manebo itaq; ſeruus tuuſ pro puero ī miniſteriū dñi mei: ⁊ puer aſcendat cum fratribꝫ ſuis. Non eñi poſſum redire ad prēm abſente puero: ne calamitatis q̄ oppreſſura eſt prēm meum. teſtis aſſiſtam. cap̄. . xlv.

Non ſe poterat ultra cohibere ioſeph. multis corā aſtantibꝫ: unde p̄cepit ut egrederent̄ cūcti foras: ⁊ nullꝰ intereſſet alienꝰ agnitioni mutue. Eleuauitq; vocem cū fletu: quā audierūt egiptij omniſq; domꝰ pharaonis: ⁊ dixit fratribꝫ ſuis. Ego ſū ioſeph. Adhuc pater meus viuit? Non poterāt rñdere frēs: nimio terrore pterriti. Ad quos ille clement̄: accedite inq̄t ad me. Et cū acceſ[illegible]ſſēt ꝓpe: ego ſū ait ioſeph frater veſter: quē vendidiſtis in egiptū. Nolite pauē: neq; vobis durꝫ eſſe videatur ꝙ vendidiſtis me in hiſ regionibꝫ. Pro ſalute eñi veſtra miſit me deus ante vos in egiptū. Bienniū eſt eñi ꝙ cepit fames eſſe in terra: ⁊ adhuc quīq; āni reſtāt. quibꝫ nec arari poterit nec meti. Premiſitq; me deus ut reſeruemini ſup terram: ⁊ eſcas ad viuendū habere poſſitis. Non vro cōſilio ſed dei volūtate huc miſſus ſum: qui fecit me q̄ſi prēm pharaonis. ⁊ dominū uniuerſe domꝰ eius: ac principē in omni terra egipti. Feſtinate ⁊ aſcendite ad prēm meum: et dicetis ei. Hec mandat filius tuꝰ ioſeph. Deus fecit me dñm uniuſe terre egipti. Deſcende ad me ne moreris: ⁊ habitabis ī terra ieſſen. Eriſq; iuxta me· tu ⁊ filij tui· ⁊ filij filioꝝ tuoꝝ: oues tue· et armenta tua· ⁊ uniuerſa que poſſides: ibiq; te paſcam. Adhuc enī quinq; anni reſidui ſunt famis: ne et tu pereas· ⁊ oīs domus tua: et oīa que poſſides. En oculi vr̄i· et ocli frīs mei beniamin vident: q̄ꝺ os meū loquat̄ ad vos. Nunciate patri meo uniūſam gloriā meā: et cuncta que vidiſtis in egipto. Feſtinate: et adducite eum ad me. Cumq; amplexat⁹ recidiſſet in collū bēiamin frīs ſui fleuit: illo q̄q; ſiliter flente ſiliter ſup collū eius. Oſculatuſq; eſt ioſeph oēs frēs ſuos: ⁊ plorauit ſup ſingulos. Poſt que: auſi ſunt loqui ad eū. Auditūq; ē et celebri ſmone vulgatū in aula regis: venerūt frēs ioſeph. Et gauiſus eſt pharao: atq; oīs familia eius. Dixitq; ad ioſeph: ut imperaret fratribz ſuis dicēs. Onerātes iumenta ite ī terrā chanaan· et tollite inde prēm vr̄m et cognacōnem· et venite ad me: et ego dabo vobis oīa bona egipti· ut comedatis medullā terre. Precipe eciā ut tollant plauſtra de terra egipti: ad ſubuectionē paruuloꝝ ſuoꝝ ac ꝯiugū. Et dicito. Tollite prēm vr̄m· ⁊ ꝓperate q̄ntocius venientes: nec dimittatis q̄cq̄ de ſupellectili vr̄a: quia oēs opes egipti vr̄e erūt. Feceruntq; filij iſrahel: ut eis mandatū fuerat. Quibz dedit ioſeph plauſtra· ſcd̄m pharaonis imperiū: ⁊ cibaria in itinere. Singulis q̄q; ꝓferri iuſſit binas ſtolas: beniamin vero dedit· trecentos argēteos· cū quinq; ſtolis optimis: tantūdem pecunie et veſtiū mittens patri ſuo: addens eis aſinos decem· qui ſubueherent ex omībz diuitijs egipti: ⁊ totidem aſinas triticū in itinere· paneſq; portātes. Dimiſit ergo frēs ſuos: ⁊ ꝓficiſcētibz ait. Ne iraſcamini ī via. Qui aſcendentes ex egipto· venerūt in terrā chanaan ad prēm ſuū iacob: ⁊ nūciauerūt ei dicētes. Ioſeph filius tu⁹ viuit: et ipſe dn̄atur ī omni terra egipti. Quo audito iacob· q̄ſi de graui ſomno euigilans· tamen non credebat eis: illi econtra referebāt omnē ordinem rei. Cūq; vidiſſet plauſtra et uniuerſa que miſerat: reuixit ſpiritus eius· ⁊ ait. Sufficit michi ſi adhuc ioſeph filius me⁹ viuit: vadam ⁊ videbo illum anteq̄ꝫ moriar. cap. xlvi.

Profectuſq; iſrl̄ cū omībz que habebat· venit ad puteū iuramenti: et mactatis ibi victimis deo patris ſui yſaac· audiuit eū ꝑ viſionē nocte vocantem ſe: et dicentē ſibi. Iacob iacob. Cui rn̄dit. Ecce aſſū. Ait illi de⁹. Ego ſum fortiſſim⁹ deus patris tui. Noli timere: et deſcende ī egiptū: quia ī gentem magnā faciā te ibi. Ego deſcendā tecū illuc: et ego inde adducā te reuertentem. Ioſeph q̄q; ponet manū ſuā ſup oculos tuos. Surrexit iacob mane a puteo iuramenti: tuleruntq; eū filij cum paruulis ⁊ uxoribz ſuis· in plauſtris que miſerat pharao ad portandum ſenem: et oīa que poſſederat in terra chanaan. Venitq; in egiptū cū omni ſemine ſuo: filij eius ⁊ nepotes: filie et cuncta ſimul ꝓgenies. Hec ſunt autem noīa filioꝝ iſrl̄· qui ingreſſi ſunt ī egiptū: ipſe cū liberis ſuis. Primogenitus ruben. Filij ruben: enoch ⁊ phallu· et eſrom ⁊ charmi. Filij ſimeon: iamuhel· et iamin· ⁊ ahod· et iachin· ⁊ ſaber· et ſaul fili⁹ chananitidis. Filij leui: gerſon· ⁊ caath· ⁊ merari. Filij iuda: her· ⁊ onan· ⁊ ſela· ⁊ phares· ⁊ zara. Mortui ſunt autē her et onan ī terra chanaan. Natiq; ſunt filij phares: eſrom et amul. Filij yſachar: thola ⁊ phua · ⁊ iobab · ⁊ ſemron. Filij zabulon: ſareth · et thelon · ⁊ ioalel. Hij filij lye · quos genuit in meſopothamia ſyrie: cū dina filia ſua. Om̄es anime filioꝝ eiꝰ ⁊ filiarū triginta tres. Filij gad: ſephon · et aggi · ⁊ ſuphi · ⁊ eſebon · ⁊ ſuni · ⁊ beri · ⁊ arodi ⁊ areli. Filij aſer: iemna · ⁊ ieſua · et ieſui · ⁊ beria · ſara q̄ʒ ſoror eoꝝ. Filij beria: heber ⁊ melchiel. Hij filij zelphe · quā dedit laban lye filie ſue: ⁊ hos genuit iacob · ſedecim aīas. Filij rachel uxoris iacob: ioſeph ⁊ beniamin. Natiq̄ʒ ſūt ioſeph filij ī terra egipti: quos genuit ei aſſenech filia phutifaris ſacerdotis eliopoleos · manaſſes · ⁊ effraim. Filij beniamin: hela · et bechor · ⁊ aſbel · ⁊ gera · ⁊ naaman · ⁊ iethri · ⁊ mophia et oſim · ⁊ ared. Hij filij rachel quos genuit iacob: om̄es anime q̄tuordecim. Filij dan: uſim. Filij neptalim: iaſiel · ⁊ guni · et ieſer · ⁊ ſalem. Hij filij bale · quā dedit laban racheli filie ſue: et hos genuit iacob: om̄es anime ſeptem. Cuncteq̄ʒ aīe que ingreſſe ſunt cū iacob ī egiptū: ⁊ egreſſe ſūt de femore illiꝰ · abſq̄ʒ uxoribꝫ filioꝝ eius: ſexagintaſex. Filij autē ioſeph · q̄ nati ſūt ei in terra egipti: anime due. Omnes anime domꝰ iacob · que ingreſſe ſunt in egiptum: fuerē ſeptuaginta. Miſit autē iacob iudam ante ſe ad ioſeph ī egiptū · ut nūciaret ei: ⁊ ille occurrerēt in ieſſen. Quo cū p̄ueniſſet iūcto ioſeph curru ſuo · aſcendit obuiam patri ad eūdem locū, uidenſq̄ʒ eū · irruit ſup̄ collū eius: ⁊ inter amplexus fleuit. Dixitq̄ʒ pater ad ioſeph. Iam letus moriar quia uidi faciem tuā: ⁊ ſuperſtitem te relinquo. Et ille locutus ē ad frēs ſuos: et ad omnē domū p̄ris ſui. Aſcendā et nūciabo pharaoni: dicāq̄ʒ ei. Frēs mei ⁊ domꝰ p̄ris mei qui erant ī terra chanaan · venerunt ad me: ⁊ ſunt viri paſtores ouiū: curāq̄ʒ habēt alendoꝝ gregū. Pecora ſua · ⁊ armenta et oīa que habē potuerūt · adduxerūt ſecum. Cūq̄ʒ vocauit vos · ⁊ dixit · qd̄ ē opus vr̄m: r̄ndebitis. Viri paſtores ſumus ſerui tui · ab infancia nr̄a uſq̄ʒ ī p̄ſens: et nos et p̄res nr̄i. Hec autē diceritis · ut habitare poſſitis in terra ieſſen: quia deteſtant̄ egiptij om̄es paſtores ouiū.

.ca. xlvii.

Ingreſſus ergo ioſeph: nūciauit pharaoni dicens. Pater meus et frēs · oues eoꝝ ⁊ armenta · ⁊ cuncta que poſſident · venerūt de terra chanaan: ⁊ ecce ꝯſiſtunt ī terra ieſſen. Extremos q̄ʒ fratrū ſuoꝝ quinq̄ʒ viros · ꝯſtituit corā rege. Quos ille interrogauit. Quid habetis operis? Rn̄derūt. Paſtores ouiū ſumus ſerui tui: ⁊ nos et p̄res nr̄i. Ad p̄egrinandū in terra tuā venimꝰ: q̄m nō ē herba gregibꝫ ſeruoꝝ tuoꝝ · ingraueſcente fame in terra chanaan. Petimuſq̄ʒ ut eſſe nos iubeas ſeruos tuos ī terra ieſſen. Dixit itaq̄ʒ rex ad ioſeph. Pater tuꝰ ⁊ frēs tui venerūt ad te. Terra egipti ī ꝯſpectu tuo ē: in optimo loco fac eos habitare: ⁊ trade eis terrā ieſſen. Qd̄ ſi noſti ī eis eſſe viros induſtrios: ꝯſtitue illos magiſtros pecoꝝ meoꝝ. Poſt hec introduxit ioſeph p̄rē ſuū ad regē: et ſtatuit eū corā eo. Qui benedicens illi: ⁊ interrogatus ab eo · quot ſunt dies annoꝝ vite tue: r̄ndit. Dies p̄egrinationis vite mee centūtriginta annoꝝ ſunt · parui et mali: et nō p̄uenerūt uſq̄ʒ ad dies patrū meoꝝ quibꝫ p̄egrinati ſūt. Et b̄ndicto rege · egreſſus eſt foras. Ioſeph vero patri ⁊ fratribꝫ ſuis dedit poſſeſſionē in egipto ī optimo terre ſolo rameſſes · ut p̄cepat pharao: ⁊ alebat eos · omnēq̄ʒ domū p̄ris ſui· prebens cibaria ſingulis. In toto enī orbe panis deerat: ⁊ oppreſſerat fames terrā: maxime egipti ⁊ chanaan. E quibȝ omnē pecuniā ꝯgregauit pro vendicōne frumēti: et intulit eā in erarium regis. Cūqȝ defeciſſet emptoribȝ p̄ciū: venit cuncta egipt⁹ ad ioſeph dicens. Da nobis panes. Quare morimur corā te· deficiēte pecunia? Quibȝ ille rn̄dit. Adducite pecora vr̄a: ⁊ dabo vobis pro eis cibos· ſi preciū non habetis. Que cū adduxiſſēt dedit eis alimenta pro equis ⁊ ouibus et bubus et aſinis: ſuſtentauitqȝ eos illo anno pro cōmutacōne pecoꝝ. Venerunt q̄ȝ anno ſcd̄o: ⁊ dixerūt ei. Non celamus dn̄o nr̄o q̄ deficiente pecunia· pecora ſimul defecerūt: nec clam te ē: q̄ abſqȝ liberis corporibȝ ⁊ terra nichil habem⁹. Cur ergo moriem̄ te vidente? Et nos et terra nr̄a tui erim⁹. Eme nos ī ſeruitutem regiā· ⁊ prebe ſemina: ne pereūte cultore redigatur terra in ſolitudinē. Emit igit̄ ioſeph omnē terram egipti: vendētibȝ ſingulis poſſeſſiones ſuas pre magnitudine famis. Subiecitqȝ eam pharaoni· ⁊ cūctos pp̄los eius a nouiſſimis terminis egipti uſqȝ ad extremos fines ei⁹. p̄ter terrā ſacerdotū que a rege tradita fuerat eis, quibȝ ⁊ ſtatuta cibaria ex horreis publicis p̄bebant̄: et idcirco non ſunt compulſi vendere poſſeſſiones ſuas. Dixit ergo ioſeph ad pp̄los. En ut cernitis ⁊ vos et terrā vr̄am pharao poſſidet. Accipite ſemina ⁊ ſerite agros: ut fruges habē poſſitis. Quintam partē regi dabitis: q̄tuor reliquas p̄mitto vobis ī ſementē· ⁊ in cibos familijs ⁊ liberis veſtris. Qui rn̄derūt. Salus nr̄a in manu tua eſt. Reſpiciat nos tantū dn̄s noſter: ⁊ leti ſeruiem⁹ regi. Ex eo tp̄e uſqȝ ī preſentē diem in vniuerſa terra egipti regibus quīta pars ſoluitur: et factū eſt q̄ſi in legem· abſqȝ terra ſacerdotali: q̄ libera ab hac ꝯdicione fuit. Habitauit ergo iſrl̄ in egipto· id ē in terra ieſſen ⁊ poſſedit eam: auctuſqȝ eſt ⁊ mltiplicat⁹ nimis: et vixit in ea decē ⁊ ſeptem annis. Factiqȝ ſunt om̄es dies vite illi⁹ centū q̄dragintaſeptem annoꝝ. Cūqȝ appropinq̄re cerneret diē mortis ei⁹· vocauit filiū ſuū ioſeph: ⁊ dixit ad eū. Si inueni grām in cōſpectu tuo· pone manū tuā ſb̄ femore meo· et facies michi miſericordiā et veritatē: ut non ſepelias me ī egipto· ſed dormiā cū patribȝ meis: et auferas me de terra hac· cōdaſqȝ me in ſepulcro maioꝝ. Cui rn̄dit ioſeph. Ego faciā quod iuſſiſti. Et ille: iura ergo inq̄t michi. Quo iurante: adorauit iſrl̄ dn̄m· ꝯuerſus ad lectuli caput.

His itaqȝ tranſactis . cap̄. xlviii . nūciatū eſt ioſeph: q̄ egrotaret pater ſuus. Qui aſſumptis duobus filijs manaſſe et effraim: ire perrexit. Dictumqȝ eſt ſeni. Ecce filius tuus ioſeph venit ad te. Qui confortatus ſedit in lectulo. Et ingreſſo ad ſe ioſeph ait. Deus omīpotens apparuit michi in luza· que eſt in terra chanaan: benedixitqȝ michi· et ait. Ego te augebo et mltiplicabo: ⁊ faciā te ī turbas pp̄loꝝ. Daboqȝ tibi terrā hanc· et ſemini tuo poſt te: ī poſſeſſionē ſempiternā. Duo ergo filij tui qui nati ſunt tibi in terra egipti· anteq̄ȝ huc venirē ad te mei erūt effraim ⁊ manaſſes: ſicut ſimeon ⁊ ruben reputabūtur michi. Reliquos autem quos genueris poſt eos tui erūt: et noīe fratrū ſuoꝝ vocabūtur ī poſſeſſionibȝ ſuis. Michi enī q̄ndo veniebā de meſopothamia· mortua ē rachel in terra chanaan: in ipſo itinere. Eratqȝ vernū tpˢ. Et ingrediebar effratam ⁊ ſepeliui eā iuxta viam effrathe: q̄ alio noīe appellat̄ bethleem. Videns autē filios eius· dixit ad eū. Qui ſunt iſti? Rn̄dit. Filij mei ſunt: quos donauit michi dn̄s ī hoc loco. Adduc inquit eos ad me: ut benedicam illis. Oculi enī iſrl̄ caligabāt pre nimia ſenectute: et clare videre nō poterat. Applicitoſq; ad ſe deoſculatus· ⁊ circūplexus: dixit ad filiū ſuū. Non ſū fraudatꝰ aſpectu tuo: inſup oſtendit michi deus ſemen tuū. Cumq; tuliſſet eos ioſeph de gremio pr̄is· adorauit pronus ī terram: et poſuit effraim ad dexterā ſuā id ē ad ſiniſtrā iſrl̄: manaſſen veō in ſiniſtra ſua ad dexterā ſcilicet pr̄is: applicuitq; ambos ad eū. Qui extendens manū dexterā· poſuit ſup caput effraim minoris fr̄is: ſiniſtram autē ſuper caput manaſſe· qui maior natu erat: cōmutans manus. Bn̄dixitq; ioſeph filio ſuo: ⁊ ait. Deꝰ ī cuiꝰ ꝯſpectu ambulauerūt patres mei abraham et yſaac: deus q̄ paſcit me ab adoleſcentia mea uſq; in p̄ſentem diē: angelus qui eruit me de cunctis malis· benedicat pueris iſtis: et inuocetur ſup eos nomē meū· noīa q; pr̄m meoꝝ abraham ⁊ yſaac: et creſcant in multitudinē ſup terram. Videns autē ioſeph ꝙ poſuiſſet pater ſuus dexteram manū ſup caput effraim: grauiter accepit. Et apprehenſam manū pr̄is· leuare conatus ē· de capite effraim: ⁊ transferre ſuper caput manaſſe. Dixitq; ad prēm. Non ita cōuenit pater: q̄a hic eſt p̄mogenitꝰ. Pone manū dexterā ſup caput eiꝰ. Qui renuens ait. Scio fili mi ſcio. Et iſte quidē pe erit ī pplos· ⁊ mltiplicabit̄: ſed frat̄ eiꝰ iunior maior erit illo: et ſemen illiꝰ creſcet in gentes. Benedixitq; eis in tp̄e illo dicens. In te benedicetur iſrl̄: atq; dicet̄. Faciat tibi deꝰ ſicut effraim et ſicut manaſſe. Cōſtituitq; effraim ante manaſſen. Et ait ad ioſeph filiū ſuū. En ego morior: ⁊ erit deꝰ vobiſcū: reducet vos ad terrā pr̄m vr̄oꝝ. Do tibi partē vnā extra fr̄es tuos: quā tuli de manu amorrei in gladio ⁊ arcu meo.

Vocauit autem iacob .cap̄.xlix. filios ſuos: et ait eis. Cōgregamini: ut annūciem que ventura ſunt vobis ī diebꝫ nouiſſimis. Congregamini et audite filij iacob: audite iſrl̄ prēm vr̄m. Ruben primogenitꝰ meus. Tu fortitudo mea: ⁊ principiū doloris mei. Prior in donis: maior imperio. Effuſus es ſicut aqua. Non creſcas: quia aſcendiſti cubile pr̄is tui: et maculaſti ſtratū eiꝰ. Simeon et leui fr̄es: vaſa iniquitatis bellantia. In ꝯſiliū eoꝝ non veniat anima mea· ⁊ in cetu illoꝝ nō ſit gloria mea: quia ī furore ſuo occiderūt virū: ⁊ in voluntate ſua ſuffoderunt murū. Maledictus furor eoꝝ quia ꝑtinax: ⁊ indignacō eoꝝ q̄a dura. Diuidam eos ī iacob: ⁊ diſꝑgā eos in iſrl̄. Iuda: te laudabūt fr̄es tui. Manus tue in ceruicibus inimicorū tuoꝝ: adorabūt te filij pr̄is tui. Catulus leonis iuda. Ad predam fili mi aſcendiſti: reqͥeſcens accubuiſti ut leo: et q̄ſi leena. Quis ſuſcitabit eū? Non auferet̄ ſceptrū de iuda· ⁊ dux de femore eiꝰ: donec veniat qui mittendus ē: et ip̄e erit expectacō gentiū. Ligans ad vineam pullum ſuū: ⁊ ad vitem o fili mi aſinam ſuā. Lauabit in vino ſtolam ſuā: ⁊ ī ſanguine vue palliū ſuū. Pulcriores ſūt oculi eiꝰ vino· ⁊ dentes eius lacte candidiores. Zabulon in litore maris habitabit: et in ſtatione nauium: ꝑtingens uſq; ad ſydonem.

Yſachar aſinus fortis: accubans inter terminos. Vidit requiē ꝙ eſſet bona· et terrā ꝙ optima: et ſuppoſuit humerum ſuū ad portandū: factuſq; ē tributis ſeruiēs. Dan iudicabit ꝑplm ſuū: ſicut ⁊ alia tribus in iſrl̄. Fiat dan coluber ī via· ceraſtes ī ſemita: mordens ungulas equi: ut cadat aſcenſor eiꝰ retro. Salutare tuū expectabo domine. Gad accinctꝰ preliabit̄ ante eū: et ip̄e accinget̄ retrorſū. Aſer pinguis panis eius: ⁊ p̄bebit delicias regibꝫ. Neptalim ceruus emiſſus: et dans eloquia pulcritudinis. Filiꝰ accreſcēs ioſeph: filius accreſcens ⁊ decorꝰ aſpectu. Filie diſcurrerūt ſup̄ murū: ſed exaſpauerūt eū· ⁊ iurgati ſūt: inuiderūtq; illi habentes iacula. Sedet ī forti arcus eius: et diſſoluta ſūt vincula brachioꝝ ⁊ manuū illius· per manus potentis iacob. Inde paſtor egreſſus ē: lapis iſrl̄. Deꝰ pr̄is tui erit adiutor tuus: ⁊ omīpotēs benedicet tibi bn̄dictionibꝫ celi deſuper· bn̄dictionibꝫ abiſſi iacentis deorſum: bn̄dictionibꝫ vberū ⁊ vulue. Benedictiones pr̄is tui· confortate ſunt bn̄dictionibꝫ prm̄ eiꝰ: donec veniret deſideriū colliū eternoꝝ. Fiant in capite ioſeph et in vertice nazarei: inter fratres ſuos. Beniamin lupus rapax: mane comedet predam: et veſpere diuidet ſpolia. Omnes hij in tribubꝫ iſrl̄ duodecim. Hec locutꝰ ē eis pater ſuus: bn̄dixitq; ſingulis bn̄dictionibꝫ ꝓpriis: ⁊ p̄cepit eis dicens. Ego ꝯgregor ad ꝑplm meū. Sepelite me cū patribꝫ meis ī ſpelūca duplici· que eſt in agro ephron ethei· contra mambre ī terra chanaan: quā emit abraham cum agro· ab ephron etheo in poſſeſſionē ſepulcri. Ibi ſepelierūt eū: ⁊ ſaram vxorē eiꝰ. Ibi ſepultus eſt yſaac: cū rebecca cōiuge ſua. Ibi et lya condita iacet. Finitiſq; mandatis quibus filios inſtruebat· collegit pedes ſuos ſuper lectulum ⁊ obijt: appoſituſq; eſt ad populum ſuum.

cap̄. l.

Quod cernens ioſeph· ruit ſup̄ faciem pr̄is· flens ⁊ deoſculans eū: p̄cepitq; ſeruis ſuis medicis: ut aromatibus condirent prēm. Quibꝫ iuſſa explentibꝫ: tranſierunt q̄draginta dies. Iſte quippe mos erat cadauerū conditorū. Fleuitq; eū egiptus ſeptuaginta diebꝫ. Et expleto planctus tp̄e: locutus eſt ioſeph ad familiā pharaonis. Si inueni grām in ꝯſpectu vr̄o· loq̄mini in auribꝫ pharaonis: eo ꝙ pater meus adiurauerit me· dicens. En morior: in ſepulcro meo quod fodi michi in terra chanaan· ſepelies me. Aſcendā igitur et ſepeliā prēm meū: ac reuertar. Dixitq; ei pharao. Aſcende ⁊ ſepeli patrem tuum: ſicut adiuratus es. Quo aſcendente· ierunt cū eo omnes ſenes domus pharaonis· cūctiq; maiores natu terre egipti: domus ioſeph cū fratribꝫ ſuis abſq; paruulis· ⁊ gregibus atq; armentis: que dereliq̄runt ī terra ieſſen. Habuit q̄ꝫ ī comitatu currus et equites et facta eſt turba nō modica: venerūtq; ad aream atad· que ſita eſt trāſ iordanē: ubi celebrantes exequias planctu magno· atq; vehemēti· impleuerūt ſeptem dies. Qḋ cū vidiſſent habitatores terre chanaā: dixerūt. Planctus magnꝰ ē iſte egiptijs. Et idcirco appellauerūt nomen loci illius· planctus egipti. Fecerunt ergo filij iacob ſicut p̄ceperat eis: ⁊ portantes eū in terra chanaan· ſepelierūt eū in ſpelunca duplici: quā emerat abraham cū agro ī poſſeſſionē ſepulcri· ab ephron etheo· contra faciē mambre. Reuerſuſq; ē ioſeph in egiptū cū fratribꝫ ſuis ⁊ omni comitatu: sepulto pr̄e. Quo mortuo: timẽtes frẽs eiꝰ· et mutuo colloquẽtes· ne forte memor sit iniurie quã passus est· et reddat nobis om̄e malũ qđ fecimus: mandauerũt ei. Pater tuus p̄cepit nobis anteq; moreret̃: ut hec tibi v̄bis illiꝰ diceremꝰ. Obsecro ut obliuiscaris sceleris fratrũ tuoꝝ: ⁊ pcc̄i atq; malicie quã exercuerũt in te. Nos q̄q; oramus: ut seruo dei patri tuo dimittas iniquitatem hanc. Quibus auditis fleuit ioseph, veneruntq; ad eũ frẽs sui· ⁊ proni adorauert̃ in terrã, et dixerunt. Serui tui sumꝰ. Quibꝫ ille rñdit. Nolite timere. Num dei possumꝰ resistere voluntatẽ? Vos cogitastis de me malũ· et deus vertit illud in bonũ: ut exaltaret me sicut in p̄sentiaꝝ cernitis: ⁊ saluos faceret multos pplos. Nolite timere. Ego pascam vos: ⁊ paruulos vr̄os. Consolatusq; ẽ eos· ⁊ blande· ⁊ leniter ẽ locutus: et habitauit in egipto cũ omni domo pr̄is sui. Vixitq; centũdecem annis· ⁊ vidit effraim filios usq; ad terciã generacionẽ. Filij q̄q; machir filij manasse· nati sunt ĩ genibus ioseph. Quibꝫ trãsactis: locutus ẽ fratribꝫ suis. Post mortem meam deus visitabit vos: et ascendẽ vos faciet de terra ista· ad terram quã iurauit abraham· ysaac· et iacob. Cũq; adiurasset eos atq; dixisset· deus visitabit vos· asportate ossa mea vobiscũ de loco isto: mortuus est· expletis centũdecem vite sue annis: et conditus aromatibꝫ· repositus est in loculo in egipto.

Incipit liber hellesmoth: quẽ nos exodi dicimus.

Hec sũt noĩa filioꝝ isrl̄: qui ingressi sunt in egiptũ cũ iacob. Singuli cum domibꝫ suis introierunt. Ruben· simeon· leui· iudas· ysachar· zabulon· ⁊ beniamin: dan ⁊ neptalim· gad ⁊ aser. Erãt igit̃ om̄es anime eoꝝ qui egressi sunt de femore iacob· septuaginta quĩq;. Ioseph autem in egipto erat. Quo mortuo et uniuersis fratribꝫ eiꝰ omniq; cognatione sua: filij isrl̄ creuerunt· ⁊ q̄si germinantes mlťplicati sunt: ac roborati nimis impleuerũt terrã. Surrexit interea rex nouus super egiptũ: qui ignorabat ioseph. Et ait ad pplm̄ suũ. Ecce pplꝰs filioꝝ isrl̄ multus· ⁊ fortior nobis est. Venite sapient̃ opprimamꝰ eũ· ne forte multiplicet̃: et si ingruerit cõtra nos bellũ· addatur inimicis nostris: expugnatisq; nobis· egrediat̃ de terra. Preposuit itaq; eis magistros operũ: ut affligerent eos oneribꝫ. Edificaueruntq; urbes tabernaculoꝝ pharaoni· phiton· ⁊ ramasses. Quantoq; opprimebant eos: tantomagis mlťplicabantur· ⁊ crescebant. Oderantq; filios isrl̄ egiptij· ⁊ affligebant illudentes et inuidentes eis: atq; ad amaritudinẽ pducebãt vitam eoꝝ opibꝫ duris luti et lateris: omniq; famulatu quo ĩ terre opibꝫ p̄mebant̃. Dixit autẽ rex egipti obstetricibꝫ hebreoꝝ: quaꝝ una vocabatur sephora· altera phua: p̄cipiens eis. Quãdo obstetricabitis hebreas· ⁊ partus tempus aduenerit: si masculus fuerit interficite illũ: si femina reseruate. Timuerũt autẽ obstetrices deũ: ⁊ non fecerũt iuxta p̄ceptum regis egipti: sed conseruabãt mares. Quibꝫ accersitis ad se rex ait. Quid nam ẽ hoc qđ facẽ voluistis: ut pueros seruaretis? Que r̄nderũt. Non sunt hebree sicut egiptie mulieres. Ipse enĩ obstetricandi habent scientiã: et prius q̄q; veniamꝰ ad eas pariũt. Bene ergo fecit dñs obstetricibus: et creuit pplꝰs: ꝯfortatusq; ẽ nimis.

Et quia timuerūt obſtetrices deū: edificauit ill' domos. Precepit ergo pharao omni pp̄lo ſuo dicēs. Quidquid maſculini ſexus natū fuerit in flumen proicite: quidquid feminei reſeruate.

Egreſſus eſt poſt hec vir de .ca.ii. domo leui ⁊ accepit vxorē ſtirpis ſue: que concepit ⁊ pepit filiū: ⁊ vidēs eum elegantē· abſcōdit tribꝫ menſibꝫ. Cūq; iam celare nō poſſet· ſūpſit fiſcellam ſcirpeā· et liniuit eam bitumīe ac pice: poſuitq; intus infantulū· ⁊ expoſuit eū in carecto ripe fluminis: ſtante procul ſorore eiꝰ ⁊ conſiderāte euentū rei. Ecce autē deſcendebat filia pharaonis ut lauaretur ī flumine: et puelle eius gradiebant̄ per crepidinem aluei. Que cū vidiſſet fiſcellam in papirione· miſit unā e famulabꝫ ſuis: et allatā aꝑiens cernenſq; ī ea paruulū vagientem: miſerta eius ait. De infantibus hebreoꝝ ē hic. Cui ſoror pueri: vis inquit ut vadā· ⁊ vocē tibi mulierē hebreā· que nutrire poſſit infantulū? Rn̄dit. Vade. Perrexit puella: ⁊ vocauit matrem ſuā. Ad quā locuta filia pharaonis: accipe ait puerū iſtum· et nutri michi: ego dabo tibi mercedem tuam. Suſcepit mulier ⁊ nutriuit puerū: adultumq; tradidit filie pharaonis. Quē illa adoptauit in locū filij: vocauitq; nomē eiꝰ moyſes· dicēs: quia de aqua tuli eum. In diebꝫ illis poſtq̄ creuerat moyſes egreſſus ē ad frēs ſuos: viditq; afflictionē eoꝝ: ⁊ virū egiptiū ꝑcucientem quēdam de hebreis fratribꝫ ſuis. Cūq; ↄſpexiſſet huc atq; illuc· ⁊ nullū adeſſe vidiſſet: ꝑcuſſū egiptiū abſcondit ſabulo. Et egreſſus die altero· conſpexit duos hebreos rixantes: dixitq; ei qui faciebat iniuriā. Quare ꝑcutis proximū tuū? Qui reſpondit. Quis conſtituit te principem et iudicē ſuper nos? Nū occidere me tu vis· ſicut heri occidiſti egiptium? Timuit moyſes ⁊ ait. Quō palam factū eſt verbū iſtud? Audiuitq; pharao verbū iſtud: et querebat occidere moyſen. Qui fugiens de ↄſpectu eiꝰ· moratus eſt in terra madian: et ſedit iuxta puteū. Erant autē ſacerdoti madian ſeptē filie· que venerant ad hauriendā aquā: ⁊ impletis canalibꝫ· adaquare cupiebāt greges patris ſui. Suꝑuenere paſtores: ⁊ eiecerunt eas. Surrexitq; moyſes: et defenſis puellis adaquauit oues eaꝝ. Que cū reuertiſſent ad ietro patrē ſuū: dixit ad eas. Cur velocius veniſtis ſolito? Dixerūt. Vir egiptiꝰ liberauit nos de manu paſtoꝝ. Inſuꝑ ⁊ hauſit aquā nobiſcū: potūq; dedit ouibꝫ. At ille. ubi eſt inquit? Quare dimiſiſtis hominē? vocate eū ut comedat panē. Iurauit ergo moyſes ꝙ habitaret cū eo. Accepitq; ſephorā filiā eius vxorem: que pepit ei filiū: quē vocauit gerſan· dicēs. Aduena fui ī terra aliena. Alteꝝ vero pepit: quē vocauit eliezer· dicens. Deus enī p̄ris mei adiutor meꝰ: ⁊ eripuit me de manu pharaonis. Poſt multū vero temporis mortuus eſt rex egipti. Et ingemiſcentes filij iſrl' ꝓpter opera· vociferati ſunt. Aſcenditq; clamor eoꝝ ad deū ab oꝑibꝫ: et audiuit gemitū eoꝝ: ac recordatꝰ ē federis qd̄ pepigit cū abrahā· yſaac· et iacob. Et reſpexit dn̄s filios iſrl': ⁊ cognouit eos.

Moyſes autē paſcebat oues .ca.iii. ietro ſoceri ſui· ſacerdotis madian. Cūq; minaſſet gregem ad interiora deſerti: venit ad montē dei oreb. Apparuitq; ei dn̄s in flamma ignis de medio rubi: et videbat ꝙ rubus arderet· et nō combureretur. Dixit ergo moyſes. Vadam ⁊ videbo viſionem hanc magnā: q̄re nō cōburat̄ rubus. Cernens autē dn̄s ꝙ ꝑgeret ad videndum: vocauit eū de medio rubi· ⁊ ait. Moyſes moyſes. Qui rn̄dit. Aſſū. At ille. nō appropies inquit huc. Solue calciamentū de pedibꝫ tuis. Loc⁹ enī in quo ſtas· terra ſancta eſt. Et ait. Ego ſum deus pr̄is tui: deus abraham· et deus yſaac· ⁊ deus iacob. Abſcondit moyſes faciem ſuā. Non enī audebat aſpicere contra deū. Cui ait dn̄s. Vidi afflictionē pp̄li mei ī egipto: et clamorem ei⁹ audiui: ꝓpter duriciā eoꝝ qui p̄ſunt opibꝫ. Et ſciēs dolorē ei⁹· deſcendi ut liberem eū de manibꝫ egiptioꝝ: et educam de terra illa. in terrā bonā et ſpacioſā· ī terrā que fluit lacte et melle: ad loca chananei· ⁊ ethei· ⁊ amorrei· ⁊ pherezei· et euei· et iebuſei. Clamor ergo filioꝝ iſrl' venit ad me, vidiqꝫ afflictionē eoꝝ· qua ab egiptijs opprimūt̄. Sed veni mittā te ad pharaonē: ut educas pp̄lm meū filios iſrl'· de egipto. Dixitqꝫ moyſes ad deū. Quis ſū ego· ut vadam ad pharaonē: ⁊ educā filios iſrl'· de egipto? Qui dixit ei. Ego ero tecum: et hoc habebis ſignū ꝙ miſerim te. Cum eduxeris pp̄lm meū de egipto: immolabis deo ſup montē iſtū. Ait moyſes ad deū. Ecce ego vadam ad filios iſrl': ⁊ dicā eis. Deus patrū vroꝝ miſit me ad vos. Si dixerit michi qđ eſt nomē ei⁹: quid dicā eis? Dixit dn̄s ad moyſen. Ego ſum qui ſū. Ait. Sic dices filijs iſrl'. Qui eſt: miſit me ad vos. Dixitqꝫ iterū deus ad moyſen. Hec dices filijs iſrl'. Dominus deus patrū vroꝝ· deus abraham· ⁊ deus yſaac· ⁊ deus iacob· miſit me ad vos. Hoc nomen michi eſt in eternū: et hoc memoriale meū ī generatione ⁊ generationē, vade ⁊ ɔgrega ſeniores iſrl': ⁊ dices ad eos. Dn̄s deus patrū vroꝝ apparuit michi: deus abraham· et deus yſaac· et deus iacob· dicēs. Viſitans viſitaui vos· et vidi oīa que acciderūt vobis in egipto: ⁊ dixi ut educā vos de afflictione egipti· in terrā chananei· ⁊ ethei· et amorrei· ⁊ pherezei· et euei· ⁊ iebuſei· ad terram fluentē lacte ⁊ melle: ⁊ audient vocē tuā. Ingredieriſqꝫ tu· ⁊ ſeniores iſrl'· ad regem egipti: et dices ad eū. Dn̄s de⁹ hebreoꝝ vocauit nos. Ibim⁹ viam triū dieꝝ ī ſolitudinē: ut immolem⁹ dn̄o deo nr̄o. Sed ego ſcio ꝙ nō dimittet vos rex egipti ut eatis: niſi per manū validā. Extendamqꝫ manū meā et ꝑcutiā egiptū in cūctis mirabilibꝫ meis· q̄ facturus ſū in medio eoꝝ, poſt hec dimittet vos: daboqꝫ grām pp̄lo huic corā egiptijs. Et cum egredimini· non exibitis vacui: ſed poſtulabit mulier a vicina ſua· ⁊ ab hoſpita ſua: vaſa argentea et aurea· ac veſtes· ponetiſqꝫ eas ſuper filios et filias veſtras: et ſpoliabitis egiptum. Ca. iiii.

Reſpondens moyſes· ait. Non credent michi: neqꝫ audient vocem meā: ſed dicent: nō apparuit tibi dn̄s. Dixit ergo ad eum. Quid eſt qđ tenes ī manu tua? Reſpondit. Virga. Dixitqꝫ dn̄s. Proice illā in terrā. Proiecit: ⁊ verſa ē in colubrū: ita ut fugeret moyſes. Dixitqꝫ dn̄s. Extende manū tuā: ⁊ ap̄phende caudā ei⁹. Extendit· ⁊ tenuit: verſaqꝫ eſt ī virgam. Ut credāt inquit qđ apparuerit tibi deus patrū tuoꝝ: deus abraham· ⁊ deus yſaac· ⁊ deus iacob. Dixitqꝫ dn̄s rurſū. Mitte manū tuā ī ſinū tuū. Quā cū miſiſſet in ſinū: ꝓtulit leproſā ad inſtar niuis. Retrahe ait manū tuā in ſinū tuū. Retraxit· ⁊ ꝓtulit iterū: ⁊ erat ſimilis carni reliqve. Si non crediderint inquit tibi. neq; audierint ſermonē ſigni prioris: credent verbo ſigni ſequētis. Quod ſi nec duobꝫ quidem hiis ſignis crediderint. neq; audierint vocē tuā: ſume aquā fluminis ⁊ effunde eā ſup aridā: ⁊ quicquid hauſeris de fluuio· vertet̄ in ſanguinem. Ait moyſes. Obſecro domine non ſum eloquens ab heri et nudiuſtercius: et ex quo locutꝰ es ad ſeruū tuū: impeditioris et tardioris lingue ſū. Dixit dn̄s ad eū. Quis fecit os hoīs. aut quis fabricatꝰ eſt mutū et ſurdū. videntē ⁊ cecū? Nōne ego? Perge igit̄ et ego ero in ore tuo: doceboq; te quid loquaris. At ille: obſecro inquit dn̄e: mitte quē miſſurus es. Iratꝰ dn̄s in moyſen ait. Aaron frater tuus leuites. ſcio ꝙ eloquens ſit. Ecce ipſe egredietur in occurſum tuū: videnſq; te letabitur corde. Loquere ad eum· et pone verba mea in ore eius: ⁊ ego ero in ore tuo ⁊ in ore illius: et oſtendam vobis quid agere debeatis. Et ipſe loquetur pro te ad p̄pl̄m· et erit os tuū: tu autē eris ei ī hiis que ad deū ptinent. Virgam q̄ꝫ hanc ſume ī manu tua: in qua facturus es ſigna. Abiit moyſes: ⁊ reuerſus ē ad iethro cognatū ſuū. Dixitq; ei. Vadā et reuertar ad fratres meos in egiptū: ut videā ſi adhuc viuāt. Cui ait iethro. Vade ī pace. Dixit ergo dn̄s ad moyſen in madian. Vade ⁊ reuertere in egiptum. Mortui enī ſūt oēs qui querebāt aīam tuā. Tulit ergo moyſes vxorem ſuā ⁊ filios ſuos· et impoſuit eos ſuper aſinū: reuerſuſq; eſt in egiptū· portans virgam dei ī manu ſua. Dixitq; ei dn̄s reuertenti in egiptū. Vide: ut oīa oſtenta que poſui ī manu tua facias corā pharaone. Ego indurabo cor eiꝰ: ⁊ nō dimittet p̄pl̄m. Diceſq; ad eū. Hec dicit dn̄s. Filius meus p̄mogenitus iſrl̄. Dixi tibi. Dimitte filiū meū ut ſeruiat michi: et noluiſti dimittere eū. Ecce ego interficiā filiū tuū primogenitū. Cūq; eſſet in itinere in diuerſorio· occurrit ei dn̄s: et volebat occidere eū. Tulit illico ſephora acutiſſimam petram: ⁊ circūcidit prepuciū filii ſui. Tetigitq; pedes eiꝰ· et ait. Sponſus ſanguinū tu michi es. Et dimiſit eū poſtq̄ dixerat· ſponſus ſāguinū tu michi es: ob circūciſionem. Dixit autē dominꝰ ad aaron. Vade ī occurſum moyſi in deſertū. Qui p̄rexit obuiā ei ī monte dei: et oſculatꝰ eſt eū. Narrauitq; moyſes aaron omnia verba dn̄i: pro quibus miſerat eum: et ſigna que mandauerat. Veneruntq; ſimul ⁊ congregauerūt cūctos ſeniores filiorꝫ iſrl̄. locutuſq; eſt aaron omnia verba que dixerat dn̄s ad moyſen: et fecit ſigna corā p̄p̄lo: et credidit p̄pl̄s. Audierūtq; ꝙ viſitaſſet dn̄s filios iſrl̄· et ꝙ reſpexiſſet afflictionem illorꝫ: ⁊ proni adorauerūt. cap̄. v.

Poſt hec ingreſſi ſūt moyſes ⁊ aaron: ⁊ dixerūt pharaoni. Hec dicit dn̄s deus iſrl̄. Dimitte p̄pl̄m meū: ut ſacrificet michi in deſerto. At ille reſpondit. Quis eſt dn̄s· ut audiā vocē eius: ⁊ dimittā iſrl̄? Neſcio dominū: ⁊ iſrl̄ non dimittam. Dixerūt. Deus hebreorꝫ vocauit nos· ut eamꝰ viam triū dierꝫ in ſolitudinem: ⁊ ſacrificemꝰ domino deo noſtro· ne forte accidat nobis peſtis aut gladius. Ait ad eos rex egipti. Quare moyſes ⁊ aaron ſollicitatis p̄pl̄m ab opibꝫ ſuis? Ite ad onera veſtra. Dixitq; pharao. Multus eſt p̄pl̄s terre. Videtis ꝙ turba ſuccreuerit: quantomagis ſi dederitis eis requiem ab opibꝫ? Precepit ergo in die illo prefectis operū· et exactoribus pplī · dicēs. Nequaq̄ꝫ ultra dabitis paleas ꝑplo ad conficiēdos lateres ſicut prius: ſed ipī vadant · et colligant ſtipulas: et menſuraſ laterum quaſ prius faciebant · imponetis ſuper eos · nec minuetis quicq̄ꝫ. Vacant enī: ⁊ idcirco vociferanť · dicentes. Eamꝰ et ſacrificemus deo noſtro. Opprimantur opibꝫ · et expleant ea: ut nō acquieſcāt verbis mendacibꝫ. Igiť egreſſi prefecti operum ⁊ exactores · ad pplm dixerunt. Sic dicit pharao. Nō do vobis paleas. Ite et colligite ſicubi invenire poteritis: nec minueť quicq̄ꝫ de ope veſtro. Diſperſuſqꝫ eſt pplꝰ in omnē terrā egipti: ad colligendas paleas. Prefecti qꝫ operꝫ · inſtabāt dicentes. Cōplete opus veſtrū cotidie: ut prius facere ſolebatis quādo dabātur vobis palee. Flagellatiqꝫ ſunt qui ꝑerant opibus filiorū iſrl̄ · ab exactoribꝫ pharaonis dicētibꝫ. Quare nō impleſtis menſurā laterū ſicut prius: nec heri nec hodie? Veneruntqꝫ ꝓpoſiti filioꝝ iſrl̄: ⁊ vociferati ſūt ad pharaonē dicentes. Cur ita agis cōtra ſuos tuos? Palee nō danť nobis: ⁊ lateres ſimiliter imperanť. En famuli tui flagellis cedimur: ⁊ iniuſte agitur contra pplm tuum. Qui ait. Vacatis ocio: et idcirco dicitis. Eamꝰ et ſacrificemus dn̄o. Ite ergo et operamini. Palee nō dabūtur vobis: et reddetis conſuetum numerꝫ laterū. Videbantqꝫ ſe ꝓpoſiti filioꝝ iſrl̄ in malo: eo ꝙ diceretur eis, non minuetur quicq̄ꝫ opis de lateribus per ſinglos dies. Occurreruntqꝫ moyſi ⁊ aaron q̄ ſtabāt exadūſo · egredientes a pharaone: ⁊ dixerūt ad eos. Videat dn̄s ⁊ iudicet: qm̄ fetere feciſtis odorē nr̄m corā pharaone ⁊ ſuis eiꝰ: et ꝓbuiſtis ei gladiū ut occideret nos. Reverſuſqꝫ eſt moyſes ad dn̄m et ait. Dn̄e: cur afflixiſti pplm iſtū? Quare miſiſti me? Ex eo enī quo ingreſſus ſū ad pharaonē ut loq̄rer ī noīe tuo · afflixit pplm tuū: et non liberaſti eos.

Dixitqꝫ dn̄s ad moyſen. cap̄. vi.

Nunc videbis que facturus ſum pharaoni. Per manū enī fortē dimittet eos: et in manu robuſta eiciet illos de terra ſua. Locutuſqꝫ ē dn̄s ad moyſen dicēs. Ego dn̄s qui apparui abraham · yſaac · ⁊ iacob · in deo oīpotente: et nomē meū adonay nō indicavi eis. Pepigiqꝫ fedus cū eis ut darem eis terram chanaan: terrā ꝑegrinatōnis eoꝝ · in qua fuerūt advene. Ego audivi gemitū filioꝝ iſrl̄ quo egiptij oppreſſerunt eos: ⁊ recordatus ſum pacti mei. Ideo dic filijs iſrl̄. Ego dn̄s · qui educā vos de ergaſtulo egiptioꝝ · et eruā de ſervitute · ac redimā ī brachio excelſo ⁊ iudicijs magnis: et aſſumā vos michi in pplm: ⁊ ero veſter deus. Et ſcietis quia ego ſū dn̄s deus veſter · qui eduxerim vos de ergaſtulo egiptioꝝ: ⁊ induxerim vos in terram · ſuꝑ quā levavi manū meā · ut darem eam abraham · yſaac · et iacob: daboqꝫ illā poſſidendā vobis · ego dn̄s. Narravit ergo moyſes oīa filijs iſrl̄, qui non acquieverūt ei: propť anguſtiā ſpiritꝰ · ⁊ opus duriſſimū. Locutuſqꝫ ē dn̄s ad moyſen dicens. Ingredere ⁊ loquere ad pharaonem regem egipti: ut dimittat filios iſrl̄ de terra ſua. Rn̄dit moyſes corā dn̄o. Ecce filij iſrl̄ nō audiunt me: Et quomō audiet pharao · ꝑſertim cū incircūciſus ſim labijs? Locutuſqꝫ ē dn̄s ad moyſen ⁊ aaron: ⁊ dedit mandatū ad filios iſrl̄ et ad pharaonē regem egipti: ut educerēt filios iſrl̄ de terra egipti. Iſti ſūt principes domoꝝ ꝑ familias ſuas. Filij ruben ꝑmogeniti iſrlis:

enoch et phallu·eſrom ⁊ charmi. Hee cognationes ruben. Filij ſimeon: iamuel·⁊ iamin·⁊ aod·et lachim·⁊ ſoer·et ſaul filiꝰ chananitidis. Hee ꝓgenies ſimeon. Et hec noīa filioꝝ leui·per cognacõnes ſuas: gerſon·⁊ caath·⁊ merari. Anni autē vite leui fuerunt centūtriginta ſeptem. Filij gerſon, lobni ⁊ ſemei per cognacõnes ſuas. Filij caath, amram ⁊ yſuar ⁊ hebron ⁊ oziel. Anni quoqȝ vite caath centūtriginta tres. Filij merari: mooli et muſi. Hee cognacõnes leui·per familias ſuas. Accepit autem amram uxorē iochabeth patruelem ſuā: que peperit ei aaron·⁊ moyſen et mariam. Fuerūtqȝ āni vite amram centumtriginta ſeptem. Filij quoqȝ yſuar: chore ⁊ napheg·⁊ zechri. Filij qȝ oziel: miſael et eliſaphan et ſechri. Accepit autē aaron uxorē·eliſabeth filiā aminadab·ſororē naaſon: que peperit ei nadab·⁊ abiu·⁊ eleazar·et ythamar. Filij quoqȝ chore: aſer·et helchana ⁊ abiaſab. Hee ſunt cognationes choritaꝝ. At vero eleazar filiꝰ aaron accepit uxorē de filiabȝ phutiel: que pepit ei phinees. Hij ſunt principes familiaꝝ leuiticaꝝ ꝑ cognacõnes ſuas. Iſte eſt aaron et moyſes: quibȝ p̄cepit dn̄s ut educerēt filios iſrł·de terra egipti per turmas ſuas. Hij ſūt qui loquūtur ad pharaonē regem egipti: ut educāt filios iſrł de egipto. Iſte moyſes ⁊ aaron: in die qua locutꝰ eſt dn̄s ad moyſen in terra egipti. Et locutus eſt dn̄s ad moyſen dicens. Ego dominus. Loquere ad pharaonē regē egipti·oīa que loquor tibi. Et ait moyſes corā dn̄o. En incircūciſus labijs ſū. Quomodo audiet me pharao?

c. vii.

Dixitqȝ dn̄s ad moyſen. Ecce cōſtitui te deū pharaonis: et aaron frater tuus erit ꝓpheta tuus. Tu loqueris ei omīa que mando tibi: et ille loquetur ad pharaonem: ut dimittat filios iſrł de terra ſua. Sed ego indurabo cor eius·et multiplicabo ſigna et oſtenta mea in terra egipti: et nō audiet vos. Immittāqȝ manū meā ſuꝑ egiptū et educam exercitū meū·⁊ ꝓplm meū filios iſrł·de terra egipti·ꝑ iudicia maxima. Et ſciēt egiptij·quia ego ſū dn̄s·qui extenderim manū meā·ſuper egiptū: ⁊ eduxerim filios iſrł·de medio eoꝝ. Fecit itaqȝ moyſes ⁊ aaron: ſicut p̄ceperat eis dn̄s·ita egerūt. Erat autē moyſes octoginta annoꝝ·et aaron octogintatriū: quādo locuti ſunt ad pharaonē. Dixitqȝ dn̄s ad moyſen et aaron. Cum dixerit vobis pharao· oſtēdite nobis ſigna: dices ad aaron. Tolle virgam tuā·et ꝓice eam coram pharaone: ac vertatur in colubrum. Ingreſſi itaqȝ moyſes ⁊ aaron ad pharaonem: fecerūt ſicut preceperat dn̄s. Tulitqȝ aaron virgā corā pharaone et ſeruis eius: que verſa eſt in colubrū. Vocauit autē pharao ſapientes ⁊ maleficos: ⁊ fecerūt etiā ipi ꝑ incātacōnes egiptiacas et archana quedam ſiliter. Proiecerūtqȝ ſingli virgas ſuas: que verſe ſunt in dracones. Sed deuorauit virga aaron·virgas eoꝝ. Induratūqȝ ē cor pharaonis: ⁊ nō audiuit eos ſicut p̄cepat dn̄s. Dixit autē dn̄s ad moyſen. Ingrauatū eſt cor pharaonis: ⁊ nō vult dimittere ꝓplm. Vade ad eū mane. Ecce egrediet̄ ad aquas. Et ſtabis in occurſū eius ſuꝑ ripam fluminis: ⁊ virgā que conuerſa eſt in draconē·tolles in manu tua: dicesqȝ ad eum. Dn̄s deus hebreoꝝ miſit me ad te dicens. Dimitte ꝓplm meū ut ſacrificet michi ī deſerto: ⁊ uſqȝ ad p̄ſens·

audire me noluiſti. Hec igitur dicit dñs. In hoc ſcies q͛d ſim dñs. Ecce percutiā virga que ī manu mea ē aquā fluminis: et vertetur ī ſanguinē. Piſces quoq; qui ſunt in fluuio morientur: et cōputreſcent aque: et affligentur egiptij· bibētes aquā fluminis. Dixit q͛ʒ dñs ad moyſen. Dic ad aaron. Tolle virgam tuā· et extende manū tuā ſup aquas egipti· et ſup fluuios eoꝝ· et riuos et paludes· ⁊ oēs lacus aquaꝝ· ut vertant̄ in ſanguinē: et ſit cruor in omni terra egipti tam in ligneis vaſis quam in ſaxeis. Feceruntq; ita moyſes et aaron: ſicut p̄ceperat dñs. Et eleuās virgam· pcuſſit aquā fluminis corā pharaone ⁊ ſeruis eius: que verſa eſt in ſanguinem: et piſces qui erant in flumine· mortui ſunt. Computruitq; fluuius: et non poterāt egiptij bibere aquā fluminis: ⁊ fuit ſanguis ī tota terra egipti. Feceruntq; ſiliter malefici egiptioꝝ ī incantacionibꝫ ſuis. Et induratū ē coꝛ pharaonis: nec audiuit eos ſicut p̄ceperat dñs. Auertitq; ſe· ⁊ ingreſſus eſt domū ſuā: nec appoſuit cor etiam hac vice. Foderūt autem omnes egiptij p circuitū fluminis aquā ut biberent: Non enī poterant bibere de aqua fluminis. Impletiq; ſunt ſeptem dies: poſtq̄ꝫ pcuſſit dñs fluuiū. ca. viii.

Dixit quoq; dñs ad moyſen. Ingredere ad pharaonē: ⁊ dices ad eū. Hec dicit dñs. Dimitte pplm meū: ut ſacrificet michi. Si autē nolueris dimittere· ecce ego pcutiam omnes terminos tuos ranis· et ebulliet fluuius ranas: q̄ aſcendēt et ingredient̄ domū tuā et cubiculū lectuli tui ⁊ ſuper ſtratū tuū· ⁊ in domos ſeruoꝝ tuoꝝ· ⁊ ī pplm tuū· et in furnos tuos: ⁊ in reliquias ciborū tuoꝝ· et ad te et ad pplm tuū et ad omnes ſeruos tuos intrabūt rane. Dixitq; dominus ad moyſen. Dic ad aaron. Extende manū tuam ſup fluuios et ſup riuos et paludes: et educ ranas ſup terrā egipti. Extendit aaron manū ſuper aquas egipti ⁊ aſcenderūt rane opueruntq; terrā egipti. Fecerūt autē ⁊ malefici p incātacōnes ſuas ſiliter: eduxeruntq; ranas ſup terrā egipti. Vocauit autē pharao moyſen et aaron: et dixit eis. Orate dñm ut auferat ranas a me et a pplo meo: et dimittā pplm ut ſacrificet dño. Dixitq; moyſes ~~ad~~ pharaoni. Cōſtitue michi q̄ndo dep̄cer pro te· et pro ſeruis tuis· et pro pplo tuo: ut abigant̄ rane a te· et a domo tua ⁊ a ſeruis tuis· ⁊ a pplo tuo: et tantū in flumine remaneant. Qui rñdit. Cras. At ille iuxta inquit verbū tuū faciā· ut ſcias quoniā non eſt ſicut dñs deus noſter: ⁊ recedent rane a te· et a domo tua· et a ſeruis tuis· ⁊ a pplo tuo: ⁊ tantū in flumine remanebūt. Egreſſiq; ſūt moyſes et aaron a pharaone: et clamauit moyſes ad dñm pro ſpōſione ranaꝝ: quā ɔdixerat pharaoni. Feciq; dñs iuxta verbum moyſi: ⁊ mortue ſunt rane de domibꝫ· ⁊ de villis ⁊ de agris. Cōgregaueruntq; eas in immenſos aggeres: et cōputruit terra. Videns autē pharao q̄ data eſſet requies· ingrauauit cor ſuū: et nō audiuit eos ſicut preceperat dñs. Dixitq; dñs ad moyſen. Loquē ad aaron. Extende virgā tuā et pcute puluerem terre: et ſint ſcinifes in vniuerſa terra egipti. Feceruntq; ita. Et extendit aaron manū· virgam tenens· percuſſitq; puluerē terre: ⁊ facti ſunt ſcinifes in hominibꝫ ⁊ ī iumentis. Omnis puluis terre verſus eſt in ſcinifes· per totam terrā egipti. Feceruntq; ſiliter malefici incantacionibꝫ ſuis· ut educerent ciniſes: et non potuerūt. Erātq; ciniſes tam ī hominibꝫ quam in iumentis. Et dixerūt malefici ad pharaonem. Digitꝰ dei eſt hoc. Induratum eſt cor pharaonis: ⁊ nō audiuit eos: ſicut p̄ceperat dñs. Dixit quoq; dñs ad moyſen. Conſurge diluculo: ⁊ ſta coram pharaone. Egredietur enī ad aq̄s. Et dices ad eum. Hec dicit dñs. Dimitte populū meum: ut ſacrificet michi. Quod ſi non dimiſeris eū: ecce ego mittam in te· et in ſeruos tuos· et in pp̄lm tuū· et in domos tuas· omē genus muſcaꝝ: et implebūtur om̄es domꝰ egiptioꝝ· muſcis diūſi generis ⁊ uniūſa terra in qua fuerint. Faciāq; mirabilem in die illa terram ieſſen· in qua pp̄ls meus ē ut nō ſint ibi muſce: ut ſcias quoniam ego dñs in medio terre: ponamq; diuiſionem inter pp̄lm meū ⁊ populū tuū. Cras erit ſignum iſtud. Fecitq; dñs ita. Et venit muſca grauiſſima in domū pharaonis ⁊ ſeruoꝝ eius· et in omnem terrā egipti: corruptaq; eſt terra ab huiuſcemodi muſcis. Vocauitq; pharao moyſen ⁊ aaron: et ait eis. Ite: et ſacrificate deo vr̄o in terra hac. Et ait moyſes. Non poteſt ita fieri. Abominaciones enī egiptioꝝ immolabimꝰ dño deo nr̄o Quod ſi mactauerimꝰ ea que colunt egiptij corā eis: lapidibꝫ nos obruent. Viam trium dierū pergemus in ſolitudinē: et ſacrificabimꝰ dño deo nr̄o ſicut p̄cepit nobis. Dixitq; pharao. Ego dimittā vos· ut ſacrificetis dño deo veſtro ī deſerto: veruntamen longius ne abeatis. Rogate pro me. Et ait moyſes. Egreſſus a te orabo dñm: et recedet muſca a pharaone· et a ſeruis ſuis· et a pp̄lo eiꝰ cras. Verūtamē noli ultra fallere: ut nō dimittas populū ſacrificare dño. Egreſſuſq; moyſes a pharaone· orauit dñm. Qui fecit iuxta verbū illiꝰ: ⁊ abſtulit muſcas a pharaone· ⁊ a ſuis ~~ſuis~~· ⁊ a pp̄lo eiꝰ. Non ſup̄fuit nec una q̄dem. Et ingrauatū eſt cor pharaonis: ita ut ne hac quidem vice dimitteret populū.

.c. ix.

Dixit autē dñs ad moyſen. Ingredere ad pharaonē: ⁊ loq̄re ad eū. Hec dicit dñs deus hebreoꝝ. Dimitte pp̄lm meū: ut ſacrificet michi. Quod ſi adhuc renuis et retines eos: ecce manus mea erit ſup agros tuos· ⁊ ſuper equos et aſinos ⁊ camelos· et oues ⁊ boues: peſtis valde grauis. Et faciet dñs mirabile inter poſſeſſiones iſrl' ⁊ poſſeſſiones egiptioꝝ: ut nil omnino pereat ex hiis que ꝑtinēt ad filios iſrl'. Conſtituitq; dñs tempus dicēs. Cras faciet dñs verbū iſtud in terra. Fecit ergo dñs verbū hoc altera die: ⁊ mortua ſūt oīa aīantia egiptioꝝ. De aīalibꝫ vero filioꝝ iſrl' nichil omnino ꝑijt. Et miſit pharao ad videndum: nec erat quicq̄ mortuū de hiis que poſſidebat iſrl'. Ingrauatūq; eſt cor pharaonis: ⁊ nō dimiſit pp̄lm. Et dixit dominus ad moyſen et aaron. Tollite plenas manus cineris de camino: ⁊ ſpergat illū moyſes ī celū coram pharaone: ſitq; puluis ſup omnē terram egipti. Erunt enī in hominibus· ⁊ iumentis ulnera et veſice turgentes: in uniuerſa terra egipti. Tuleruntq; cinerem de camino· ⁊ ſteterūt corā pharaone: ⁊ ſparſit illū moyſes in celū. Factaq; ſunt ulnera veſicaꝝ turgentiū in hominibꝫ ⁊ iumentis: nec poterant malefici ſtare corā moyſe ꝓpter vulnera que in illis erant: ⁊ in omni terra egipti. Indurauitq; dominꝰ cor pharaonis: ⁊ non audiuit eos ſicut locut⁹ eſt dominus ad moyſen. Dixit q₃ dñs ad moyſen. Mane conſurge· et ſta coram pharaone: et dices ad eū. Hec dicit dominus deus hebreoꝝ. Dimitte ppl̄m meū· ut ſacrificet michi: quia in hac vice mittam oĩnes plagas meas ſup̄ cor tuū· et ſup̄ ſeruos tuos· ⁊ ſup̄ ppl̄m tuū: ut ſcias quod nō ſit ſimilis mei ĩ omni terra. Nūc eni extendens manū· percutiam te et ppl̄m tuū peſte: p̄ibitiſq₃ de terra. Idcirco autem poſui te ut oſtendam in te fortitudinē meam: et narretur nomē meū in omni terra. Adhuc retines ppl̄m meū: ⁊ non vis eū dimittere? En pluā cras hac ipa hora grandinem multā nimis: qualis nō fuit in egipto a die qua fundata eſt· uſq₃ in p̄ſens temp⁹. Mitte ergo iam nūc: et cōgrega iumēta tua· et omnia que habes ĩ agro. Homines eni ⁊ iumenta· et vniūſa que inuenta fuerint foris· nec congregata de agris: cecideritq₃ ſup̄ ea grando: morietur. Qui timuit verbum dñi de ſeruis pharaonis: fecit confugere ſeruos ſuos et iumenta in domos: qui autē neglexit ſermonem dñi: dimiſit ſeruos ſuos et iumenta in agris. Et dixit dñs ad moyſen. Extende manū tuā ĩ celū· ut fiat grando in vniuerſa terra egipti: ſup̄ hoĩes et ſup̄ iumenta· et ſup̄ omnem herbam agri· in terra egipti. Extenditq₃ moyſes virgam in celū: et dñs dedit tonitrua et grādinē ac diſcurrētia fulgura ſup̄ terram. Pluitq₃ dñs grandinem ſup̄ terram egipti: et grando et ignis mixta pariter ferebātur. Tanteq₃ fuit magnitudinis: q̄nta ante nūq₃ apparuit in vniūſa terra egipti ex quo gens illa condita eſt. Et p̄cuſſit grando in omni terra egipti cūcta que fuerunt in agris: ab homine uſq₃ ad iumentū. Cunctāq₃ herbam agri percuſſit grando: et omne lignū regionis confregit. Tantū in terra ieſſen ubi erant filij iſrl' grando non cecidit. Miſitq₃ pharao et vocauit moyſen ⁊ aaron: dicēs ad eos. Peccaui etiā nunc. Dñs iuſtus: ego et ppl̄s me⁹ impij. Orate dñm ut deſinant tonitrua dei et grando: ut dimittā vos· et nequaq₃ hic ultra maneatis. Ait moyſes. Cum egreſſus fuero de urbe· extendā palmas meas ad dñm: et ceſſabūt tonitrua· et grando nō erit: ut ſcias quia dñi eſt terra. Noui autē: q̄ et tu ⁊ ſerui tui necdum timeatis dñm deū. Linū ergo ⁊ ordeū leſum eſt: eo q̄ ordeum eſſet virens· et linū iam folliculos germinaret. Triticū autē et far non ſūt leſa: quia ſerotina erant. Egreſſuſq₃ moyſes a pharaone ex urbe· tetendit manus ad dñm: et ceſſauerunt tonitrua ⁊ grando: nec ultra ſtillauit pluuia ſup̄ terram. Videns autē pharao q̄ ceſſaſſet pluuia et grando ⁊ tonitrua auxit peccatū: ⁊ ingrauatū ē cor ei⁹ nimis: nec dimiſit filios iſrl'· ſicut p̄ceperat dñs per manū moyſi.

Et dixit domin⁹ ad moyſen. ca. x. Ingredere ad pharaonē. Ego eni induraui cor eius· ⁊ ſeruoꝝ illius: ut faciam ſigna mea hec in eo: et narres in auribus filij tui et nepotū tuoꝝ· quotiens ꝯtriuerim egiptios et ſigna mea fecerim in eis: ⁊ ſciatis quia ego dñs. Introierunt ergo moyſes ⁊ aaron ad pharaonē: et dixerūt ad eū. Hec dicit dñs de⁹ hebreoꝝ. Uſquequo nō vis ſubici michi? Dimitte ppl̄m meum: ut ſacrificet michi. Sin autē reſiſtis· ⁊ nō vis dimittere eū: ecce ego inducam cras locuſtam in fines tuos· que operiet ſuperficiē terre· ne quicq₃ eius appareat: ſed comedatur quod reſiduū fuerit grandini. Corrodet enī omnia ligna que germināt ī agris. et implebūt domos tuas ⁊ ſuoꝝ tuoꝝ. et oīum egiptioꝝ: quanta nō uiderūt patres tui et aui ex quo orti ſunt ſup terrā. uſqꝫ in p̄ſentem diem. Auertitqꝫ ſe: ⁊ egreſſus eſt a pharaone. Dixerunt autē ſerui pharaonis ad eū. Vſquequo patiemur hoc ſcandalū? Dimitte homīes ut ſacrificent dn̄o deo ſuo. Nōne uides quod perierit egiptus? Reuocauerūtqꝫ moyſen ⁊ aaron ad pharaonē. Qui dixit eis. Ite: ſacrificate dn̄o deo ur̄o. Qui nam ſunt qui ituri ſūt? Ait moyſes. Cū paruulis noſtris et ſenioribꝫ pergemus: cū filijs ⁊ filiabꝫ. cū ouibus ⁊ armentis. Eſt enī ſolemnitas dn̄i dei noſtri. Et reſpōdit pharao. Sic dn̄s ſit uobiſcū quomodo ego dimittā uos et paruulos ueſtros, cui dubiū eſt quod peſſime cogitetis? Non fiat ita: ſed ite tantū uiri ⁊ ſacrificate dn̄o. Hoc enī ⁊ ipi petiſtis. Statimqꝫ eiecti ſunt de conſpectu pharaonis. Dixit autē dn̄s ad moyſen. Extende manū tuam ſup terram egipti ad locuſtam. ut deſcendat ſuper terram: et deuoret omnē herbam que reſidua fuerit grandini. Et extendit moyſes uirgam ſup terram egipti: ⁊ dn̄s induxit uentum urentē tota illa die et nocte. Et mane facto: uentus urens leuauit locuſtas. Que aſcenderūt ſup uniūſam terram egipti: et ſederūt in cūctis finibꝫ egiptiorum innumerabiles: quales ante illud tempus non fuerant nec poſtea future ſunt. Operuerūtqꝫ uniūſā ſuperficiem terre: uaſtantes omnia. Deuorata ē igitur herba terre: et quidquid pomoꝝ ī arboribꝫ fuit q̄ grādo dimiſerat. Nichil quoqꝫ omnino uirens relictū eſt in lignis. et in herbis terre: in cūcta egipto. Quāobrem feſtinus pharao uocauit moyſen et aaron: et dixit eis. Peccaui in dn̄m deū ueſtrū. et in uos. Sed nūc dimittite peccatū michi. etiam hac uice: et rogate dn̄m deum ueſtrū: ut auferat a me mortem iſtā. Egreſſuſqꝫ eſt moyſes de cōſpectu pharaonis: ⁊ orauit dn̄m. Qui flare fecit uentum ab occidente uehementiſſimum: et arreptā locuſtā ꝓiecit ī mare rubrū. Non remāſit ne una quidem: in cūctis finibus egipti. Et indurauit dn̄s cor pharaonis: nec dimiſit filios iſrl̄. Dixit autem dn̄s ad moyſen. Extende manū tuā in celū: ⁊ ſint tenebre ſup terrā egipti. tam denſe ut palpari queant. Extenditqꝫ moyſes manum in celū: ⁊ facte ſunt tenebre horribiles in uniuerſa terra egipti. Tribus diebꝫ nemo uidit fratrem ſuū: nec mouit ſe de loco in quo erat. Vbicūqꝫ autē habitabant filij iſrl̄. lux erat. Vocauitqꝫ pharao moyſen et aaron: et dixit eis. Ite ſacrificate domino. Oues tantū ueſtre ⁊ armenta remaneant: paruuli ur̄i eant uobiſcū. Ait moyſes. Hoſtias quoqꝫ ⁊ olocauſta dabis nobis: que offeramꝰ dn̄o deo noſtro. Cuncti greges pergent nobiſcū. Non remanebit ex eis ungula que neceſſaria ſūt in cultū dn̄i dei nr̄i: p̄ſertim cū ignoremꝰ quid debeat immolari: donec ad ip̄m locū ꝑueniamꝰ. Indurauit autē dn̄s cor pharaonis: ⁊ noluit dimittere eos. Dixitqꝫ pharao ad moyſen. Recede a me: et caue ne ultra uideas faciē meā. Quocūqꝫ die apparueris michi morieris. Rn̄dit moyſes. Ita fiat ut locutus es. Non uidebo ultra faciem tuā.

c. xi.

Et dixit dn̄s ad moyſen. Adhuc una plaga tangā pharaonem et egiptū: et poſt hec dimittet vos · ⁊ exire cōpellet. Dices ergo om̄i plebi: ut poſtulet vir ab amico ſuo ⁊ mulier a vicina ſua vaſa argētea ⁊ aurea et veſtem. Dabit autem dn̄s gratiā ꝓplo ſuo corā egiptijs. Fuitq; moyſes vir magnꝰ valde ī terra egipti · corā ſeruis pharaonis ⁊ om̄i ꝓplo. Et ait. Hec dixit dn̄s. Media nocte ingrediar ī egiptum: ⁊ moriet̄ om̄e pͥmogeītum ī terra egiptioꝝ a pͥmogeīto pharaonis q̄ ſedet ī ſolio eiꝰ · uſq; ad pͥmogeītum ancille q̄ ē ad molā: et oīa pͥmogeīta iumentoꝝ. Eritq; clamor magnus in uniūſa t̄ra egipti: q̄lis nec ante fuit: nec poſtea futurus ē. Apud om̄es autem filios iſrl' nō mutiet canis · ab homine uſq; ad pecꝰ: ut ſciatis quanto miraclo diuidat dn̄s egiptios · ⁊ iſrl'. Deſcēdentq; om̄es ſerui tui iſti ad me: ⁊ adorabūt me dicentes. Egredere tu: et om̄is ꝓpls q̄ ſubiectus ē tibi. Poſt hec egrediem̄. Et exiuit a pharaone · iratꝰ nimis. Dixit autem dn̄s ad moyſen. Non audiet vos pharao: ut multa ſigna fiāt in t̄ra egipti. Moyſes autem et aaron fecerūt om̄ia ſigna ⁊ oſtenta que ſcripta ſunt · corā pharaone: et indurauit dominꝰ cor pharaonis: nec dimiſit filios iſrl' de terra ſua. ca. xii.

Dixit quoq; dominꝰ ad moyſen et aaron · in terra egipti. Menſis iſte vobis principiū menſiū: pͥmꝰ erit in menſibꝫ anni. Loq̄mini ad univerſum cetū filioꝝ iſrahel: ⁊ dicite eis. Decima die mēſis huiꝰ · tollat unuſquiſq; agnū · per familias et domos ſuas. Si autem minor eſt numerꝰ · ut ſufficere poſſit ad veſcendū agnū: aſſumet vicinū ſuū qui cōiunctus ē domui eiꝰ: iuxta numeꝝ aīarum que ſufficere poſſint ad eſum agni. Erit autem agnus abſq; macula: maſculus anniculus. Iuxta quē ritum tolletis et hedum, et ſeruabitis eū uſq; ad quartādecimam diem mēſis huiꝰ. Immolabitq; eum uniūſa multitudo filioꝝ iſrl' ad veſperam, et ſument de ſanguine eius · ac ponent ſup utrūq; poſtem: et in ſupliminaribꝫ domoꝝ ī quibꝫ comedent illū. Et edēt carnes nocte illa aſſas igni: ⁊ azimos panes cū lactucis agreſtibus. Non comedetis ex eo crudū quid nec coctū aqua: ſed aſſum tantū igni. Caput cū pedibus eius ⁊ inteſtinis vorabitis: nec remanebit quicq̄ ex eo uſq; mane. Si q̄d reſiduū fuit · igne cōburetis. Sic autem comedetis illum. Renes veſtros accīgetis: calciamēta habebitis ī pedibus · tenētes baclos ī manibus: et comedetis feſtinātes. Eſt enī phaſe: id ē tranſitꝰ domini. Et tranſibo ꝑ terrā egipti nocte illa: percutiāq; omne primogenitū in terra egipti · ab homine uſq; ad pecus: et ī cūctis diis egipti faciā iudicia · ego dn̄s. Erit autem ſanguis vobis in ſignū in edibꝰ in quibꝫ eritis: et videbo ſanguinē ac tranſibo vos: nec erit ī vobis plaga diſperdens · quādo percuſſero terrā egipti. Habebitis autem hūc diem ī monimentū: ⁊ celebrabitis eā ſolennem dn̄o in generationibꝫ vr̄is · cultu ſempiterno. Septē diebꝫ azima comedetis. In die primo nō erit fermentum in domibꝫ veſtris. Quicūq; comederit fermentū · peribit aīa illa de iſrahel. a primo die uſq; ad diem ſeptimum. Dies prima erit ſancta ac ſolennis: et dies ſeptima · eadem feſtiuitate venerabilis. Nichil operis facietis in eis · exceptis hiis q̄ ad veſcendū ꝑtinent: ⁊ obſeruabitis azima. In eadē enī ipſa die educam exercitum veſtrū de terra egipti: et cuſtodieris diē iſtum in generationes veſtras· ritu perpetuo. Primo menſe quartadecima die mēſis ad veſperū· comedetis azima: uſq; ad diē viceſimā primam eiuſdē menſis ad veſperā. Septem diebꝫ fermētatū non invenietur ī domibꝫ veſtris. Qui comederit fermentatū· peribit aīa eius de cetu iſrl': tam de advenis q̄ȝ de indigenis terre. Omne fermentatū nō comedetis: In cūctis habitaculis veſtris edetis azima. Vocauit autē moyſes om̄es ſeniores filioꝝ iſrahel: ⁊ dixit ad eos. Ite tollētes animal per familias veſtras: immolate phaſe. Faſciculūq; yſopi tīgite ī ſanguine qui eſt in limine: et aſpergite ex eo ſuperliminare et utrūq; poſtē. Nullꝰ veſtrū egrediat̄ oſtiū domus ſue· uſq; mane. Tranſibit enī dominꝰ percutiēs egiptios. Cumq; viderit ſanguinem ī ſuperliminari et in utroq; poſte: trāſcendet oſtiū ~~domꝰ~~: et non ſinet percuſſorē ingredi domos veſtras· et ledē. Cuſtodi vbū iſtud· legitimū tibi ⁊ filijs tuis uſq; in eternū. Cumq; introieritis trā quam dominꝰ ~~deus~~ daturꝰ eſt vobis· ut pollicitus ē: obſeruabitis cerimonias iſtas. Et cū dixerint vobis filij vr̄i: que ē iſta religio: dicetis eis. Victima tranſitus dn̄i eſt: quādo tranſiuit ſup domos filioꝝ iſrl' in egipto: percutiens egiptios· et domos noſtras liberans. Incuruatuſq; pp̄ls adorauit. Et egreſſi filij iſrahel: fecerūt ſicut p̄ceperat dn̄s moyſi· et aaron. Factū ē autē ī noctis medio· percuſſit dn̄s om̄e primogenitum in terra egipti: a p̄mogenito pharaonis qui in ſolio eius ſedebat uſq; ad p̄mogenitū captiue· que erat ī carcere: et om̄e p̄mogenitū iumentorum. Surrexitq; pharao nocte et om̄es ſerui eius· cunctaq; egiptus: et ortus eſt clamor magnꝰ ī egipto. Neq; enī erat domus ī qua non iaceret mortuꝰ. Vocatiſq; pharao moyſe et aaron nocte· ait. Surgite: egredimini a populo meo ⁊ vos ⁊ filij iſrl'. Ite ⁊ immolate dn̄o· ſicut dicitis. Oues vr̄as ⁊ armēta aſſumite ut petieratis: ⁊ abeūtes benedicite michi. Vrgebātq; egiptij pp̄lm de terra exire velociter· dicētes. Om̄es moriemur. Tulit igit̄ pp̄ls conſperſam farinam anteq̄ȝ fermētaret: ⁊ ligans ī pallijs poſuit ſuper humeros ſuos. Feceruntq; filij iſrl'· ſicut p̄ceperat ~~dn̄s~~ moyſe: et petierūt ab egiptijs vaſa argentea ⁊ aurea veſteq; plurimā. Dn̄s autem dedit gratiā pp̄lo corā egiptijs· ut comodarent eis: ⁊ ſpoliauerūt egiptios. Profectiq; ſunt filij iſrl' de ramaſſe in ſochot ſexcēta fere milia peditū virorum: abſq; paruulis ⁊ mulieribꝫ. Sed et vulgꝰ promiſcuū innumerabile aſcendit cū eis: oues ⁊ armēta· ⁊ animātia diuſi generis multa nimis. Coxerūtq; farinā quā dudū de egipto cōſperſam tulerāt: et fecerūt ſubcinericios panes azimos. Neq; enī poterat fermentari· cogētibꝫ exire egiptijs· ⁊ nullā facere ſinētibus moram: nec pulmenti quicq̄ȝ occurrerāt p̄parare. Habitatio autem filioꝝ iſrl' qua māſerūt ī egipto· fuit quadringentorū triginta ānorum. Quibus expletis: eadem die egreſſus eſt om̄is exercitꝰ domini de terra egipti. “ē Nox iſta obſuabilis domini: quādo eduxit eos de terra egipti. Hanc obſeruare debent om̄es filij iſrl'· in generationibꝫ ſuis. Dixitq; dn̄s ad moyſen ⁊ aaron. Hec ē religio phaſe. Om̄is alienigena non comedet ex eo. Om̄is autem ſeruus empticius circūcidet̄: ⁊ ſic comedet. Aduena et mercenarius non edent ex eo. In una domo comedet̄: nec efferetis de carnibꝫ eius foras: nec os illius cōfringetis. Om̄is cetus filioꝝ iſrl' · faciet illud. Quod ſi quis peregrinorū in veſtrā voluerit trāſire coloniā et facere phaſe domini: circūcidet̄ priꝰ om̄e maſculinū eius · ⁊ tūc rite celebrabit: eritq; ſicut indigena terre. Si quis autem circūciſus nō fuit: nō veſcetur ex eo. Eadem lex erit indigene: et colono q̄ ꝑegrinat̄ apud vos. Feceruntq; om̄es filij iſrl' · ſicut p̄cepat dn̄s moyſi et aaron: ⁊ eadē die eduxit dn̄s filios iſrl' de t̄ra egipti ꝑ turmas ſuas. ca. xiii.

Locutuſq; eſt dominꝰ ad moyſen dicens. Sanctifica michi omne p̄mogenitū quod ap̄it vuluā ī filijs iſrl'. tam de hominibꝫ q̄ꝫ de iumentis: Mea ſūt enī om̄ia. Et ait moyſes ad p̄plm. Memētote diei huiꝰ · ī qua egreſſi eſtis de egipto ⁊ de domo ſeruitutis: quoniā in manu forti eduxit vos dominus de loco iſto: ut non comedatis fermētatū panē. Hodie egredimini · menſe nouaꝝ frugū. Cūq; introduxerit te dn̄s ī t̄rā chananei · ⁊ ethei · ⁊ amorrei · ⁊ euei · et iebuſei · quā iurauit p̄ribus tuis · ut daret tibi terrā fluentē lacte et melle: celebrabitis hunc morem ſacroꝝ menſe iſto. Septē diebus veſceris azimis: et in die ſeptimo erit ſolemnitas domini. Azima comedetis ſeptē diebꝫ. Nō apparebit apud te aliquid fermētatū: nec in cūctis finibus tuis. Narrabiſq; filio tuo in die illo dicens. Hoc eſt qd̄ fecit michi dn̄s: quādo egreſſus ſum de egipto. Et erit quaſi ſignū ī manu tua · et quaſi monimentū ante oculos tuos: ⁊ ut lex dn̄i · ſemper ſit in ore tuo. In manu enī forti · eduxit te dominus de egipto: ut cuſtodias huiuſcemodi cultū ſtatuto t̄pe · a diebꝫ in dies. Cūq; introduxerit te dn̄s in terrā chananei · ſicut iurauit tibi ⁊ p̄ribꝫ tuis · et dederit tibi eā: ſeparabis om̄e qd̄ ap̄it vuluā domino: et quod p̄miciuū eſt in pecoribus tuis. Quicquid habueris maſculini ſexus · cōſecrabis dn̄o. Primogenitū aſini mutabis oue: qd̄ ſi non redemeris · interficies. Om̄e autē p̄mogenitum hoīs de filijs tuis · p̄cio redimes. Cūq; interrogauerit te filius tuus cras · dicens · quid eſt hoc: reſpōdebis ei. In manu forti eduxit nos dominꝰ de terra egipti: de domo ſeruitutis. Nā cum induratus eſſet pharao · ⁊ nollet nos dimittere occidit dominꝰ omne primogenitū in t̄ra egipti: a p̄mogenito hoīs · uſq; ad p̄mogenitū iumentorū. Idcirco immolo dn̄o omne qd̄ ap̄it vuluā maſculini ſexus: et om̄ia primogenita filioꝝ meoꝝ redimo. Erit igitur quaſi ſignū in manu tua · ⁊ q̄ſi appenſum quid ob recordacōnē ante oculos tuos: eo q̄ in manu forti eduxit vos dominus de egipto. Igit̄ cum emiſiſſet pharao populū · nō eos duxit dn̄s per viā terre philiſtijm · q̄ vicina ē: reputans ne forte peniteret eū · ſi vidiſſet adūſū ſe bella cōſurgere · et reuerteretur ī egiptū: ſed circumduxit ꝑ viā deſerti: que ē iuxta mare rubrū. Et armati aſcenderūt filij iſrl' de terra egipti. Tulit q̄ꝫ moyſes oſſa ioſeph ſecū: eo q̄ adiuraſſet filios iſrl' · dicēs. Viſitabit vos deus: efferte oſſa mea hinc vobiſcum. Profectiq; de ſocoth · caſtrametati ſunt ī etham ī extremis finibꝫ ſolitudinis. Dn̄s autem p̄cedebat eos · ad oſtendēdā viā · per diem in columna nubis: ⁊ per noctē in columna ignis: ut dux eſſet itineris vtroq; t̄pe. Nūq̄ defuit columna nubis ꝑ diem · nec columna ignis ꝑ noctem · corā p̄plo. ca. xiiii

Locutus eſt autē dn̄s ad

moyſen·dicens. Loq̄re filijs iſrl'. Reuerſi caſtrametentur e regione phiairoth: que eſt inter magdalum et mare·contra beelſephon. In conſpectu eius caſtra ponetis ſup mare. Dicturuſq; eſt pharao·ſuper filijs iſrl'. Coartati ſūt in terra: cōcluſit eos deſertū. Et indurabo cor eius·ac perſequet̄ vos, et glorificabor in pharaone·⁊ in omī exercitu eius: ſcientq; egiptij·quia ego ſum dominus. Fecerūtq; ita. Et nunciatū eſt regi egiptiorꝫ: ꝙ fugiſſet ppl's. Immutatūq; eſt cor pharaonis·et ſeruorꝫ eiꝰ ſuper populo: et dixerūt. Quid voluimus facere: ut dimitteremꝰ iſrl' ne ſeruiret nobis? Iunxit ergo currū: ⁊ omnē populū ſuū aſſumpſit ſecū. Tulitq; ſexcentos currus electos·⁊ quicquid ī egipto curruū fuit: ⁊ duces totius exercitꝰ. Indurauitq; dominꝰ cor pharaonis regis egipti: et perſecutus eſt filios iſrl'. At illi egreſſi erāt ī manu excelſa. Cūq; ꝑſequerent̄ egiptij veſtigia p̄cedentium: repererūt eos ī caſtris ſuper mare. Omīs equitatus ⁊ currus pharaonis·⁊ vniūſus exercitus·erāt in phiairoth cōtra beelſephon. Cūq; appropinquaſſet pharao·leuātes filij iſrl' oculos·viderūt egiptios poſt ſe: ⁊ timuerūt valde. Clamauerūtq; ad dominū: et dixerunt ad moyſen. Forſitan nō erāt ſepulcra ī egipto: ideo tuliſti nos ut moreremꝛ̄ in ſolitudine. Quid hoc facē voluiſti: ut educēs nos ex egipto? Nōne iſte eſt ſermo quē loquebamꝛ̄ ad te ī egipto·dicentes: recede a nobis·ut ſeruiamus egiptijs? Multo enī melius ē ſeruire eis: q̄ꝫ mori in ſolitudine. Et ait moyſes ad populū. Nolite timē. State et videte magnalia dn̄i: que facturꝰ eſt hodie. Egiptios enī quos nūc videtis·nequaq̄ꝫ vltra videbitis: uſq; in ſempiternū. Dominꝰ pugnabit pro vobis: et vos tacebitis. Dixitq; dn̄s ad moyſen. Quid clamas ad me? Loquere filijs iſrahel: ut proficiſcātur. Tu autē eleua virgā tuā et extende manū tuā ſuper mare·⁊ diuide illud: ut gradiant̄ filij iſrl' in medio mari ꝑ ſiccū. Ego autem indurabo cor egiptiorꝫ ut perſequātur vos: ⁊ glorificabor ī pharaone·et in omī exercitu eius·et in curribus et in equitibꝫ illius. Et ſciēt egiptij quia ego ſum dn̄s: cū glorificatꝰ fuero in pharaone·et in curribus atq; in equitibꝫ eius. Tollenſq; ſe angelus domini qui p̄cedebat caſtra iſrl'·abijt poſt eos: ⁊ cū eo pariter columna nubis p̄ora dimittēs: poſt tergū ſtetit·inter caſtra egiptiorꝫ ⁊ caſtra iſrl'. Et erat nubes tenebroſa·et illuminās noctē: ita ut ad ſe inuicē toto noctis tp̄e·accedere nō valerēt. Cūq; extendiſſet moyſes manū ſup mare·abſtulit illud dominus·flante vento vehemēti et urēti tota nocte: ⁊ vertit ī ſiccum. Diuiſaq; eſt aqua: et ingreſſi ſunt filij iſrl' ꝑ medium ſicci maris. Erat enī aqua quaſi murus·a dextra eorū et leua. Perſequenteſq; egiptij ingreſſi ſūt poſt eos: et omīs equitatus pharaonis·currꝰ eius ⁊ equites per mediū maris. Iāq; aduenerat vigilia matutina: ⁊ ecce reſpiciens dn̄s ſuper caſtra egiptiorꝫ per columnā ignis et nubis: interfecit exercitū eorū·et ſubūtit rotas curruū: ferebāturq; ī ꝓfundū. Dixerūtq; egiptij. Fugiamꝰ iſrahelē: quia dn̄s pugnat pro eis cōtra nos. Et ait dominꝰ ad moyſen. Extende manū tuā ſup mare: ut reuertātur aque ad egiptios·ſuper currus et equites eorꝫ. Cūq; extendiſſet moyſes manū contra mare: reuerſum eſt primo diluculo ad p̄orem locum.

Fugientibuſq; egiptijs occurrerunt aque: ⁊ inuoluit eos dñs ī medijs fluctibꝫ. Reuerſeq; ſunt aque: ⁊ operuerūt currus et equites cūcti exercitus pharaonis· qui ſequētes ingreſſi fuerāt mare: nec unus quidē ſuperfuit ex eis. Filij autē iſrl̄· perrexerūt ꝑ mediū ſicci marisꝰ: ⁊ aque eis erāt quaſi pro muro· a dextris et a ſiniſtris. Liberauitq; dominꝰ ī die illo iſrl̄ de manu egiptiorꝫ: ⁊ uiderunt egiptios mortuos ſuꝑ litus maris: ⁊ manū magnā quam exercuerat dñs cōtra eos. Timuitq; ꝑpls dñm: et crediderūt dño· ⁊ moyſi ſeruo eiꝰ. ca. xv.

Tunc cecinit moyſes ⁊ filij iſrl̄· carmen hoc dño: et dixerūt. Cantemus domino. Glorioſe enī magnificatus eſt: equū et aſcenſorem deiecit in mare. Fortitudo mea ⁊ laus mea dominꝰ: ⁊ factus eſt michi in ſalutē. Iſte deus meus et glorificabo eū· deus patris mei: ⁊ exaltabo eū. Dominꝰ quaſi uir pugnator· omīpotens nomen eiꝰ: currus pharaonis· et exercitū eius ꝓiecit ī mare. Electi principes eiꝰ ſubmerſi ſunt ī mari rubro: abiſſi operuerūt eos: deſcenderūt in ꝓfundū quaſi lapis. Dextera tua dñe magnificata ē in fortitudine: dextera tua dñe ꝑcuſſit inimicum: et ī multitudine glorie tue depoſuiſti adūſarios meos. Miſiſti iram tuā· que deuorauit eos ſicut ſtipulā: et in ſpiritu furoris tui cōgregate ſunt aque. Stetit unda fluens: congregate ſūt abiſſi in medio mari. Dixit inimicus. Perſequar ⁊ cōprehendā: diuidā ſpolia: implebit̄ aīa mea. Euaginabo gladiū meū: interficiet eos manꝰ mea. Flauit ſpiritꝰ tuꝰ· ⁊ operuit eos mare: ſubmerſi ſūt quaſi plūbū ī aquis uehemētibꝫ. Quis ſimilis tui ī fortibꝫ dñe? Quis ſimilis tui magnificꝰ ī ſanctitate: terribilis atq; laudabilis· ⁊ faciēs mirabilia? Extendiſti manū tuā: ⁊ deuorauit eos terra. Dux fuiſti in miſericordia tua: ꝑplo quē redemiſti. Et portaſti eū in fortitudine tua: ad habitaculū ſanctū tuū. Aſcenderūt ꝑpli ⁊ irati ſūt: dolores obtinuerūt habitatores philiſtiim. Tunc cōturbati ſunt principes edom: robuſtos moab obtinuit tremor: obriguerūt omēs habitatores chanaan. Irruat ſuper eos formido et pauor in magnitudine brachij tui. Fiant immobiles quaſi lapis· donec ptrāſeat ꝑpls tuus dñe: donec ptranſeat populus tuꝰ iſte quē poſſediſti. Introduces eos· et plantabis in monte hereditatis tue: firmiſſimo habitaculo tuo qd̄ operatus es domine. Sanctuarium tuū domine: qd̄ firmauerūt manꝰ tue. Dñs regnabit in eternum ⁊ ultra. Ingreſſus ē enī eques pharao cū curribꝫ et equitibꝫ eius in mare: ⁊ reduxit ſuꝑ eos dominꝰ aquas maris. Filij autē iſrl̄ ambulauerūt ꝑ ſiccū: in medio eiꝰ. Sumpſit ergo maria ꝓphetiſſa· ſoror aaron· tympanū ī manu ſua: egreſſeq; ſunt omēs mulieres poſt eā cū tympanis et choris: quibus ꝑcinebat dicēs. Cantemꝰ dño. Glorioſe enī magnificatus eſt: equū et aſcenſorē eius deiecit in mare. Tulit autē moyſes iſrl̄ de mari rubro: ⁊ egreſſi ſunt in deſertum ſur. Ambulaueruntq; tribꝫ diebꝫ per ſolitudinē: et nō inueniebāt aquā. Et uenerunt in marath: nec poterant bibere aquas de marath· eo q̄ eſſent amare. Unde ⁊ congruū loco nomē impoſuit: uocans illū marath id ē amaritudinē. Et murmurauit ꝑpls cōtra moyſen dicēs. Quid bibemꝰ? At ille clamauit ad dñm. Qui oſtendit ei lignum, qd̄ cū miſiſſet ī aquas· in dulcedinem uerſe ſunt. Ibi cõſtituit ei pͤcepta atq; iudicia: et ibi temptauit eū dicens. Si audieris vocem dñi dei tui · et qḋ rectū eſt coram eo feceris · et obedieris mādatis ei⁹ · cuſtodieriſq; omīa pͤcepta illi⁹: cunctū languorē quē poſui i egipto nō inducā ſuper te. Ego enī ſum domin⁹ tuus ſanator. Venerūt autē in helim filij iſrahel. ubi erant duodecim fontes aquarum ⁊ ſeptuaginta palme: et caſtrametati ſunt iuxta aquas. c. xvi.

Profectiq; de helim venit omnis multitudo filiorꝫ iſrl' in deſertum ſyn · qḋ eſt inter helim ⁊ ſinai: quintadecima die menſis ſecundi poſtqꝫ egreſſi ſūt de terra egipti. Et murmurauit omīs cõgregatio filiorꝫ iſrl' · cõtra moyſen et aaron · in ſolitudine. Dixeruntq; filij iſrl' ad eos. Utinā mortui eſſem⁹ per manū dñi i terra egipti: quādo ſedebam⁹ ſup ollas carniū · ⁊ comedebam⁹ panē i ſaturitate. Cur induxiſtis nos in deſertū iſtud: ut occideretis omnē multitudinē fame? Dixit autem dñs ad moyſen. Ecce ego pluā vobis panes de celo. Egrediať pp̄ls et colligat q̄ ſufficiunt per ſingulos dies: ut temptē eū · utrum ambulet in lege mea · an non. Die autem ſexto parēt quod inferant: ⁊ ſit duplum quam colligere ſolebāt p ſingulos dies. Dixeruntq; moyſes ⁊ aaron ad omīes filios iſrl'. Veſpere ſcietis qꝛ domin⁹ eduxerit vos de terra egipti: et mane videbitis gloriā domini. Audiui enī murmur veſtrū contra dñm. Nos vero qͥd ſum⁹: quia muſſitatis cõtra nos? Et ait moyſes. Dabit vobis dñs veſpere carnes edere · et mane panes i ſaturitate: eo qꝛ audierit murmurationes veſtras quibꝫ murmurati eſtis cõtra eū. Nos enī qͥd ſum⁹? Nec contra nos eſt murmur veſtrū: ſed contra dominū. Dixit quoq; moyſes ad aaron. Dic uniūſe cõgregationi filiorꝫ iſrl'. Accedite corā domino. Audiuit enī murmur veſtrū. Cūq; loqueretur aaron · ad omnē cetum filiorꝫ iſrl': reſpexerūt ad ſolitudinem. Et ecce gloria dñi apparuit in nube. Locutuſ eſt autē domin⁹ ad moyſen dicēs. Audiui murmurationes filiorū iſrl'. Loquē ad eos. Veſpere comedetis carnes: ⁊ mane ſaturabimini panibꝫ: ſcietiſq; qꝛ ego ſum domin⁹ deus veſter. Factū eſt ergo ueſpere ⁊ aſcēdēs coturnix cooperuit caſtra: mane quoq; ros iacuit per circuitū caſtrorꝫ. Cūq; operuiſſet ſuperficiem terre: apparuit in ſolitudine minutū · et quaſi piſo tuſum in ſimilitudinem pruine ſuper terrā. Quod cū vidiſſent filij iſrahel: dixerunt ad inuicē. Manhu? Quod ſignificat. Quid eſt hoc? Ignorabant enī qͥd eſſet. Quibꝫ ait moyſes. Iſte eſt panis quē dñs dedit vobis ad veſcendū. Hic eſt ſermo quē pͤcepit vobis dñs. Colligat unuſquiſq; ex eo quātū ſufficit · ad veſcēdū: gomor p ſingl'a capita. Iuxta numerum animarꝫ veſtrarꝫ q̄ habitāt in tabernaclo: ſic tolletis. Feceruntq; ita filij iſrl': et collegerūt · alius plus alius minus: ⁊ menſi ſūt ad menſurā gomor. Nec q̄ plus collegerat · habuit amplius: nec q̄ min⁹ parauerat · reperit min⁹: ſed ſinguli iuxta id qḋ edere poterant cõgregauerūt. Dixitq; moyſes ad eos. Nullus relinquat ex eo i mane. Qui non audierūt eū: ſed dimiſerūt quidā ex eis uſq; mane: et ſcatere cepit uermibꝫ · atq; computruit. Et irat⁹ ē cõtra eos moyſes. Colligebant autē mane · ſinguli: quātū ſufficere poterat ad veſcendum. Cūq; incaluiſſet ſol: liqueſiebat. In die autem ſexta · collegerunt cibos duplices: id eſt duo gomoꝛ ꝑ ſingulos hoīes. Venerūt autē oīes principes multitudinis ⁊ narrauerūt moyſi. Qui ait eis. Hoc eſt quod locutus eſt dominꝰ. Requies ſabbati ſanctificata eſt domino. Cras quodcūqꝫ operandū eſt facite: ⁊ que coquenda ſunt coquite. Quidq̄d autem reliquū fuerit reponite uſqꝫ in mane. Feceruntqꝫ ita ut p̄ceperat moyſes: et non cōputruit: neqꝫ u͛mis inuētus ē ī eo. Dixitqꝫ moyſes. Comedite illud hodie: quia ſabbatū eſt domini: nō inueniet᷑ hodie in agro. Sex diebus colligite: in die autem ſeptimo ſabbatū ē domini: idcirco nō inueniet᷑. Venitqꝫ ſeptima dies: ⁊ egreſſi de pp̄lo ut colligerent: non inuenerūt. Dixit autē dominꝰ ad moyſen. Vſquequo nō vultis cuſtodire mādata mea: ⁊ legē meā? Videte ꝙ dominus dederit vobis ſabbatum: et ꝓpter hoc tribuit vobis die ſexta cibos duplices. Maneat vnuſq̄ſqꝫ apud ſemetipſū: nullꝰ egrediat᷑ de loco ſuo die ſeptimo: et ſabbatizabit pp̄ls die ſeptimo. Appellauitqꝫ domꝰ iſrl' nomē eiꝰ man. Quod erat quaſi ſemē coriādri albū: guſtuſqꝫ eius quaſi ſimile cum melle. Dixit autē moyſes. Iſte eſt ſermo quē precepit dominꝰ. Imple gomoꝛ ex eo: et cuſtodiat᷑ in futuras retro generationes: ut nouerint panē quo alui vos in ſolitudine: quando educti eſtis de t̄ra egipti. Dixitqꝫ moyſes ad aaron. Sume vas vnum: et mitte ibi man quātum poteſt capere gomoꝛ: et repone corā domino ad ſeruādum ī generationes veſtras: ſicut precepit dominus moyſi. Poſuitqꝫ illud aaron in tabernaculo reſeruandum. Filij autē iſrahel comederunt man quadraginta annis: donec venirent in terram habitabilem. Hoc cibo aliti ſūt uſquequo tāgerēt fines terre chanaan. Gomoꝛ autē decima pars eſt ephi.

ca. xvij.

Igitur profecta omīs multitudo filioꝝ iſrl' de deſerto ſyn: per māſiones ſuas iuxta ſermonē domini: caſtrametati ſunt in raphidim: ubi nō erat aqua ad bibendū pp̄lo. Qui iurgatus cōtra moyſen ait. Da nobis aquā ut bibamus. Quibꝫ reſpōdit moyſes. Quid iurgamini cōtra me? Cur temptatis dominū? Sitiuit ergo ibi pp̄ls pro aque penuria: et murmurauit contra moyſen dicens. Cur feciſti nos exire de egipto: ut occideres nos ⁊ liberos noſtros ac iumenta ſiti? Clamauit autē moyſes ad dominū dicēs. Quid faciam pp̄lo huic? Adhuc paululū: et lapidabit me. Et ait dominꝰ ad moyſen. Antecede populū: et ſume tecū de ſenioribus iſrl': et virgā qua ꝑcuſſiſti fluuiū tolle in manu tua: ⁊ vade. En ego ſtabo″ ibi ″corā te ſupra petrā oreb: percutieſqꝫ petram: ⁊ exibit ex ea aqua: ut bibat populus. Fecit ita moyſes coram ſenioribꝫ iſrl'. Et vocauit nomē loci illiꝰ temptatio: ꝓpter iurgiū filioꝝ iſrl': et quia temptauerunt dominū dicentes. Eſt ne deus in nobis an non? Venit autē amelech: ⁊ pugnabat contra filios iſrahel ī raphidim. Dixitqꝫ moyſes ad ioſue. Elige viros: ⁊ egreſſus pugna contra amelech cras. Ego ſtabo in vertice collis: habens virgā dei in manu mea. Fecit ioſue ut locutus erat moyſes: et pugnauit cōtra amelech. Moyſes autē et aaron et hur aſcenderunt ſuꝑ verticē collis. Cūqꝫ leuaret moyſes manꝰ: vincebat iſrahel. Sin autē paululū remiſiſſet: ſuperabat amelech. Manꝰ autē moyſi erant graues. Sumentes igit᷑ lapidē poſuerūt ſubter eū· in quo ſedit: aaron autem ⁊ hur· ſuſtentabāt man⁹ eius ex utraqꝫ parte. Et factū eſt ut man⁹ illius non laſſarent̄: uſqꝫ ad occaſum ſolis. Fugauitqꝫ ioſue amalech et populū eius in ore gladij. Dixit autem dominus ad moyſen. Scribe hoc ob monimentum in libro: ⁊ trade auribꝫ ioſue. Delebo eni͂ memoriam amalech ſub celo. Edificauitqꝫ moyſes altare: ⁊ vocauit nomen eius· dominus exaltatio mea· dicens. Quia manus ſolij domini· et bellum dei erit contra amalech: a generatione in generationem. ca. xviii.

Cumqꝫ audiſſet iethro ſacerdos madian· cognat⁹ moyſi· omia que fecerat domin⁹ moyſi· ⁊ iſrl' populo ſuo· ⁊ quod eduxiſſet domin⁹ iſrl' de egipto: tulit ſephoram vxorem moyſi quā remiſerat· et duos filios ei⁹: quorum vnus vocabat̄ gerſan· dicente patre· aduena fui ī terra aliena: alter vero eliezer· deus eni͂ ait pr̄is mei· adiutor meus: et eruit me de gladio pharaonis. Venit ergo iethro cognatus moyſi· et filij eius· et vxor eius· ad moyſen in deſertū· ubi erat caſtrametat⁹ iuxta montē dei: et mandauit moyſi dicēs. Ego iethro cognatus tuus· venio ad te: et vxor tua· ⁊ duo filij tui cū ea. Qui egreſſus in occurſum cognati ſui adorauit: ⁊ oſculatus eſt eum. Salutaueruntqꝫ ſe mutuo verbis pacificis. Cūqꝫ intraſſet tabernaculū· narrauit moyſes cognato ſuo cūcta q̄ fecerat dominus pharaoni ⁊ egiptijs ꝓpter iſrahel: vniūſumqꝫ laborem qui accidiſſet eis in itinere: et q̄ liberauerat eos domin⁹. Letatuſqꝫ eſt iethro ſuꝑ omnibꝫ bonis que fecerat domin⁹ iſrl̄i: eo ꝙ eruiſſet eū de manu egiptiorꝫ. Et ait. Benedict⁹ domin⁹ qui liberauit vos de manu egiptiorꝫ· ⁊ de manu pharaonis: qui eruit pplm ſuū de manu egipti. Nunc cognoui quia magn⁹ domin⁹ ſuper om̄es deos: eo ꝙ ſuꝑbe egerit cōtra illos. Obtulit ergo iethro cognatus moyſi· olocauſta et hoſtias deo: veneruntqꝫ aaron· ⁊ om̄es ſeniores filiorꝫ iſrahel: ut comederent panē cū eo coram dn̄o. Altera autē die ſedit moyſes ut iudicaret pplm: qui aſſiſtebat moyſi de mane uſqꝫ ad veſperā. Quod cū vidiſſet cognatus eius· omnia ſcilicet que agebat in pplo· ait. Quid ē quod facis in plebe? Cur ſolus ſedes: et om̄is pplus preſtolatur de mane uſqꝫ ad veſperā? Cui reſpōdit moyſes. Venit ad me populus: querens ſententiā dei. Cūqꝫ acciderit eis aliq̄ diſceptatio veniūt ad me ut iudicem inter eos: et oſtendam precepta dei et leges eius. At ille. non bonā inquit rem facis. Stulto labore conſumeris: et tu ⁊ pplus iſte qui tecum ē. Vltra vires tuas ē negociū. Solus illud nō poteris ſuſtinē, ſed audi vba mea atqꝫ conſilia: et erit domin⁹ tecū. Eſto tu pplo in hijs que ad deū ꝑtinēt ut referas q̄ dicūtur ad eū: oſtendaſqꝫ pplo cerimonias· ⁊ ritū colendi· viāqꝫ per quā ingredi debeant: et opus q̄d facere. Prouide autē de omī plebe viros ſapientes et timētes deum ī quibꝫ ſit veritas· et qui oderint auariciā: et conſtitue ex eis tribunos ⁊ cēturiones· ⁊ quinq̄genarios· ⁊ decanos: q̄ iudicēt pplm omī tp̄e. Quicq̄d autē mai⁹ fuit referāt ad te: et ipſi minora tātūmō iudicēt: leuiuſqꝫ ſit tibi· partito ī alios onere. Si hoc feceris· implebis imperiū dn̄i: ⁊ p̄cepta ei⁹ poteris ſuſtētare: ⁊ oīs hic pplus reuertet̄ ad loca ſua cum pace. Quibꝫ auditis· moyſes: fecit oīa que ille ſuggeſſerat. Et elc̄is viris ſtrēnuis de cuncto iſrl' conſtituit eos principes pp̄li· tribunos· et centuriones· et quinquagenarios et decanos: qui iudicabant plebē domini om̄i tempore. Quicquid autem grauius erat referebant ad eum: faciliora tantummodo iudicantes. Dimiſitq; cognatum ſuū: qui reuerſus abijt ī terram ſuam. ca. xix.

Menſe tercio egreſſionis iſrl' de terra egipti: ī die hac venerūt ī ſolitudinē ſynai. Nā ꝓfecti de raphidim ⁊ peruenientes uſq; in deſertū ſynai· caſtrametati ſunt in eodē loco: ibiq; iſrl' fixit tētoria eregione montis. Moyſes autē aſcendit in montem ad deū. Vocauitq; eū dominus de monte et ait. Hec dices domui iacob: et ānūciabis filijs iſrl'. Vos ipſi vidiſtis q̄ fecerim egiptijs: quomō portauerim vos ſuper alas aquilaꝝ: ⁊ aſſumpſerī michi. Si ergo audieritis vocē meā· et cuſtodieritis pactum meū: eritis michi in regnū ſacerdotale: et gens ſancta. Hec ſunt verba que loqueris ad filios iſrl'. Venit moyſes: ⁊ conuocatis maioribꝫ natu pp̄li· expoſuit om̄es ſermones q̄s mādauerat dominꝰ. Reſpōditq; vniuerſus populus ſimul. Cūcta que locutus eſt dominꝰ· facienꝰ. Cūq; retuliſſet moyſes verba populi ad dominū: ait ei dominus. Jam nūc veniā ad te ī caligine nubis: ut audiat me pp̄ls loquentem ad te: ⁊ credat tibi in ꝑpetuū. Nūciauit ergo moyſes verba pp̄li ad dn̄m. Qui dixit ei. Vade ad pp̄lm· et ſanctifica illos hodie ⁊ cras: lauētq; veſtimenta ſua: et ſint parati in diem terciū. In die enī tercio deſcendet dominus corā om̄i plebe· ſuper mōtem ſynai. Conſtitueſq; terminos pp̄lo per circuitū: et dices ad eos. Cauete ne aſcēdatis ī montem: nec tangatis fines illius. Om̄is qui tetigerit montē morte morietꝛ. Manus nō tanget eū: ſed lapidibꝫ opprimetur: aut cōfodietꝛ iaculis. Siue iumentū fuerit ſiue homo· nō viuet. Cū ceperit clangere bucina: tunc aſcendāt in mōtē. Deſcenditq; moyſes de monte ad pp̄lm: et ſanctificauit eū. Cūq; lauiſſent veſtimēta ſua: ait ad eos. Eſtote parati in diē terciū: et ne appropinquetis vxoribꝫ veſtris. Jamq; aduenerat tercius dies· et mane inclaruerat: et ecce ceperūt audiri tonitrua· ac micare fulgura: et nubes denſiſſima operire montē. Clangorq; bucine vehementius ꝑſtrepebat: et timuit pp̄ls qui erat in caſtris. Cūq; eduxiſſet eos moyſes ī occurſum dei de loco caſtroꝝ: ſteterūt ad radices mōtis. Totus autē mons ſynai fumigabat: eo ꝙ deſcendiſſet dominꝰ ſuꝑ eum in igne: et aſcenderet fumus ex eo quaſi de fornace. Eratq; oīs mōs terribilis: et ſonitus bucine paulatim creſcebat in maius: et prolixius tendebatꝛ. Moyſes loq̄batꝛ: et dominꝰ reſpondebat ei. Deſcenditq; dominꝰ ſuꝑ mōtem ſynai ī ip̄o mōtis vertice: ⁊ vocauit moyſen ī cacumen eiꝰ. Quo cum aſcendiſſet: dixit ad eum. Deſcende et cōteſtare pp̄lm: ne forte velit tranſcendere terminos ad videndū dn̄m: ⁊ pereat ex eis plurima m̄ltitudo. Sacerdotes quoq; qui accedūt ad dominum ſanctificentꝛ: ne ꝑcutiat eos. Dixitq; moyſes ad dominū. Nō poterit vulgus aſcendere in mōtem ſynai. Tu enī teſtificatus es: et iuſſiſti dicēs. Pone terminos circa montē: et ſanctifica illū. Cui ait dominꝰ. Vade deſcende: aſcendeſq; tu et aaron tecum. Sacerdotes autem ⁊ pp̄ls non tranſeant terminos: nec aſcendāt ad dominū: ne forte interficiat illos. Deſcenditq; moyſes ad pplm: ⁊ om̄ia narrauit eis. ca. xx.

Locutuſqꝫ ē dñs cūctos ſermones hos. Ego ſum dñs deus tuus· qui eduxi te de t̄ra egipti: de domo ſeruitutis. Nō habebis deos alienos corā me. Nō facies tibi ſculptile: neqꝫ om̄nē ſimilitudinē que eſt in celo deſuper· et que in terra deorſum: nec eoꝝ q̄ ſunt in aquis ſub terra. Nō adorabis ea neqꝫ coles. Ego ſum dñs deus tuus fortis zelotes: viſitans iniquitatē patrum in filijs· in terciā et quartā generationē eoꝝ qui oderūt me: et faciens miſericordiā in milia hijs qui diligūt me· et cuſtodiūt ꝓcepta mea. Nō aſſumes nomē dñi dei tui in vanū. Non enī habebit inſontē dñs eum: qui aſſumpſerit nomē domini dei ſui fruſtra. Memento ut diem ſabbati ſanctifices. Sex diebꝫ operaberis. et facies oīa opa tua: Septimo autē die ſabbatum dñi dei tui eſt: Nō facies om̄e opus ~~in eo~~: tu et filius tuus et filia tua· ſeruus tuꝰ et ancilla tua: iumētū tuū et aduena qui eſt intra portas tuas. Sex enī diebus fecit deus celum et terrā et mare et om̄ia que in eis ſunt: ⁊ requieuit ī die ſeptimo. Idcirco bñdixit dñs diei ſabbati: et ſanctificauit eū. Honora patrē tuū ⁊ matrē tuā: ut ſis longeuus ſup terrā quā dñs deꝰ tuꝰ dabit tibi. Nō occides. Non mechaberis. Nō furtū facies. Non loq̄ris cōtra ꝓximū tuū falſum teſtimoniū. Non concupiſces domū ꝓxi tui· Nec deſiderabis vxorē eius: nō ſeruū non ācillā nō bouē nō aſinū: nec om̄ia q̄ illius ſunt. Cūctus autē pplꝯ audiebat voces· ⁊ lampades· ⁊ ſonitū bucine· montēqꝫ fumantem: et perterriti ac pauore concuſſi ſteterunt procul: dicentes moyſi. Loquere tu nobis: et audiemꝰ. Nō loquatur nobis dñs: ne forte moriamꝛ. Et ait moyſes ad pplm. Nolite timere. Ut enī probaret vos venit deus: et ut terror illius eſſet in vobis: ⁊ nō peccaretis. Stetitqꝫ pplꝯ de lōge: moyſes autem acceſſit ad caliginē in qua erat deus. Dixitqꝫ preterea dñs ad moyſen. Hec dices filijs iſrł. Uos vidiſtis ꝙ de celo locutus ſim vobis. Non facietis deos argenteos: nec deos aureos facietis vobis. Altare de terra facietis michi: et offeretis ſuper eo olocauſta et pacifica vr̄a· oues veſtras et boues: ī om̄i loco in quo memoria fuerit nominis mei. Veniā ad te: et benedicā tibi. Quod ſi altare lapideū feceris michi: non edificabis illud de ſectis lapidibꝫ. Si enī leuaueris cultrū tuū ſup eo· polluetur. Nō aſcendes per gradus ad altare meū: ne reueletur turpitudo tua. ca. xxi.

Hec ſunt iudicia que propones eis. Si emeris ſeruū hebreum· ſex annis ſeruiet tibi: in ſeptimo egredietur liber gratis. Cum quali veſte intrauerit: cū tali exeat. Si habēs vxorē: et vxor egredietur ſimul. Si autē dñs dederit illi vxorem· ⁊ peperit filios ⁊ filias: mulier ⁊ liberi eius erūt dñi ſui: ipſe vero exibit cū veſtitu ſuo. Quod ſi dixerit ſeruus· diligo dominū meū et vxorem ac liberos· non egrediar liber: offerat eum dñs dijs· et applicabit ad oſtiū ⁊ poſtes: ꝑforabitqꝫ aurem eius ſubula· et erit ei ſeruus in ſeculū. Si quis vendiderit filiam ſuā in famulā: non egredietur ſicut ancille exire conſueuerunt. Si diſplicuerit oculis domini ſui cui tradita fuerit dimittet eam: pplo autē alieno vendēdi non habebit poteſtatem· ſi ſpreuerit eam. Si autē filio ſuo deſponderit eam: iuxta morem filiaꝝ faciet illi. Quod ſi alteram ei acceperit·

prouidebit puelle nupcias ⁊ veſtimenta: et preciū pudicicie nō negabit. Si tria iſta non fecerit: egredietur gratis abſq; pecunia. Qui ꝑcuſſerit hominē volens occidere: morte moriat̄. Qui autē nō eſt inſidiatus· ſed deus illum tradiderit in man⁹ eius: cōſtituā tibi locū in quo fugere debeat. Si quis ꝑ induſtriā occiderit ꝓximū ſuū· et per inſidias: ab altari meo euelles eū ut moriat̄. Qui percuſſerit patrē ſuū aut matrē: morte moriat̄. Qui maledixerit prī ſuo uel matri: morte moriat̄. Qui furat⁹ fuit hominē· et vendiderit eum: conuict⁹ noxe morte moriat̄. Si rixati fuerint viri et ꝑcuſſerit alter ꝓximū ſuū lapide uel pugno· et ille mortu⁹ nō fuit ſed iacuerit in lectulo: ſi ſurrexerit et ambulauerit foris ſuper baculū ſuū: innocens erit qui ꝑcuſſerit: ita tamen ut operas eius· et impēſas in medicos reſtituat. Qui ꝑcuſſerit ſeruū ſuū uel ācillam virga et mortui fuerint in manib; eius: criminis reus erit. Si autē uno die uel duob; ſup̄uixerit· nō ſubiacebit pene: quia pecunia illius ē. Si rixati fuerint viri· et ꝑcuſſerit quis mulierē pregnātem ⁊ abortiuū quidē fecerit· ſed ipſa vixerit: ſubiacebit dampno quātū marit⁹ mulieris expetierit: et arbitri iudicauerint. Si autē mors eius fuit ſubſecuta: reddet animā pro aīa. Oculū ꝓ oculo· dentē ꝓ dēte: manū ꝓ manu· pedē ꝓ pede· aduſtionē pro aduſtione: vuln⁹ ꝓ vulnere· liuorem pro liuore. Si ꝑcuſſerit quiſpiam oculū ſerui ſui aut ācille· ⁊ luſcos eos fecerit: dimittet eos liberos pro oculo quē eruit. Dentē q; ſi excuſſerit ſeruo uel ancille ſue: ſīliter dimittet eos liberos. Si bos cornu ꝑcuſſerit virū· aut mulierē· et mortui fuerit· lapidib; obruetur: et non comedent̄ carnes eius: dn̄s q; bouis innocēs erit. Quod ſi bos cornupeta fuit ab heri et nudiuſtercius· et conteſtati ſūt dn̄m ei⁹· nec recluſerit ~~dominus~~ eū· occideritq; virū aut mulierem: et bos lapidib; obruetur: ⁊ dn̄m eius occidēt. Quod ſi p̄ciū fuit ei impoſitū· dabit pro aīa ſua: quidq̄d fuerit poſtulatus. Filiū q; ⁊ filiā· ſi cornu ꝑcuſſerit: ſimili ſentēcie ſubiacebit. Si ſeruū ācillamq; inuaſerit: triginta ſiclos argēti dn̄o dabit: bos vero lapidibus opprimetur. Si quis aperuerit ciſternā et foderit· et nō operuerit eā· cecideritq; bos aut aſin⁹ i eam: reddet dn̄s ciſterne preciū iumētoꝝ: qđ autē mortuū eſt· ipius erit. Si bos alien⁹ bouē alteri⁹ vulnerauerit· et ille mortu⁹ fuit: vendent bouem viuū et diuidēt p̄ciū: cadauer autem mortui· inter ſe diſpertient. Si autem ſciebat ꝙ bos cornupeta eſſet ab heri et nudiuſtercius et nō cuſtodiuit eū dn̄s ſuus: reddet bouem pro boue: et cadauer integrum accipiet. C. XXII.

Si quis furat⁹ fuit bouē aut ouē· et occiderit uel vendiderit: quinq; boues pro uno boue reſtituet: ⁊ q̄tuor oues pro una oue. Si effringens fur domū ſiue ſuffodiēs fuit inuēt⁹: et accepto vulnere mortu⁹ fuit: ꝑcuſſor nō erit reus ſanguīs. Qđ ſi orto ſole hoc fecerit· homicidiū ꝑpetrauit: et ipſe morietur. Si non habuerit qđ pro furto reddat: ipſe venūdabit̄. Si inuētū fuit apud eū qđ furat⁹ eſt viuens· ſiue bos· ſiue aſinus· ſiue ouis: duplū reſtituet. Si leſerit quiſpiā agrū uel vineā et dimiſerit iumētū ſuū ut depaſcat̄ aliena: quidq̄d optimū habuerit in agro ſuo uel in vinea ꝓ damni eſtimatione reſtituet. Si egreſſus ignis inuenerit ſpicas ⁊ comp̄henderit aceruos frugum ſiue ſtantes ſegetes in agris: reddet damnū qui ignem ſuccenderit. Si quis cōmendauerit amico pecuniā aut vaſ in cuſtodiā: et ab eo qui ſuſceperat furto ablata fuerit: ſi inuenit̄ fur duplū reddet. Si latet fur: dn̄s dom⁹ applicabitur ad deos: ⁊ iurabit ꝙ non extenderit manū in rem ꝓximi ſui ad perpetrandā fraudē tam in boue· q̄ȝ in aſino· et oue· ac veſtimēto: et quicqd damnū inferre poteſt. Ad deos vtriuſqȝ cauſa ꝑueniet: et ſi illi iudicauerit: duplū reſtituet ꝓximo ſuo. Si quis commendauerit ꝓximo ſuo bouem· aſinū· ouem· ⁊ omne iumētum ad cuſtodiā· ⁊ mortuū fuit aut debilitatū· vel captum ab hoſtibȝ nulluſqȝ hoc viderit: iuſiurandū erit in medio ꝙ non extenderit manum ad rem ꝓximi ſui: ſuſcipietqȝ domin⁹ iuramentū· ⁊ ille reddere non cogetur. Quod ſi furto ablatū fuit: reſtituet damnū domino. Si comeſtū a beſtia: deferat ad eum quod occiſū eſt: et non reſtituet. Qui a proximo ſuo quicq̄ȝ horū mutuo poſtulauerit· et debilitatum aut mortuū fuerit dn̄o nō p̄ſente: reddere compelletur. Quod ſi in p̄ſentiarȝ dn̄s fuit· non reſtituet: maxime ſi conductū venerat pro mercede operis ſui. Si ſeduxerit quis virginem· necdū deſpōſatā· dormieritqȝ cū ea: dotabit eam· ⁊ habebit eā vxorem. Si pater virginis dare noluerit: reddet pecuniā iuxta modū dotis· quā virgines accipere conſueuerūt. Maleficos non patieris viuere. Qui coierit cum iumēto: morte moriat̄. Qui immolat dijs occidet̄: p̄ter dn̄o ſoli. Aduenam non cōtriſtabis: neqȝ affliges eū. Aduene eñi et ip̄i fuiſtis ī terra egipti. Vidue et pupillo nō nocebitis. Si leſeritis eos· vociferabūtur ad me· et ego audiā clamorem eoꝝ: ⁊ indignabitur furor meus· percutiāqȝ vos gladio: et erūt vxores veſtre vidue· et filij vr̄i pupilli. Si pecuniā mutuā dederis ppl'o meo pauperi qui habitat tecū: non vrgebis eū quaſi exactor: nec vſuris opprimes. Si pign⁹ a ꝓximo tuo acceperis veſtimētū: ante ſolis occaſum reddes ei. Ipm̄ eñi ē ſolū quo operit̄ indumentū carnis eius: nec habet aliud in quo dormiat. Si clamauit ad me exaudiā eū: quia miſericors ſum. Dijs non detrahes: et principi ppl'i tui non maledices. Decimas et p̄micias tuaſ non tardabis offerre. Primogenitū filioꝝ tuoꝝ dabis michi. De bobȝ q̄ȝ et ouibȝ· ſimiliter facies. Septē diebȝ ſit cū matre ſua: die octaua reddes eū michi. Viri ſancti eritis michi. Carnē que a beſtijs fuerit p̄guſtata nō comedetis: ſed proicietis canibȝ.

Ca. xxiii.

Non ſuſcipies vocē mendacij: nec iunges manū tuā ut pro impio dicas falſum teſtimoniū. Nō ſequeris turbā ad faciēdū malū: nec ī iudicio plurimoꝝ acqeſces ſententie· ut a vero deuies. Pauperis q̄ȝ nō miſereberis ī iudicio. Si occurreris boui inimici tui· aut aſino errāti: reduc ad eum. Si videris aſinū odientis te· iacere ſub onere nō ptranſibis: ſed ſubleuabis cū eo. Non declinabis in iudicio pauperis. Mendaciū fugies. Inſontē et iuſtū nō occides: quia aduerſor impiū. Nec accipies munera· q̄ etiā excecāt prudētes: et ſubuertūt verba iuſtoꝝ. Peregrino moleſtus nō eris. Scitis eñi aduenarū animas: quia ⁊ ip̄i peregrini fuiſtis in terra egipti. Sex ānis ſeminabis terrā tuā· ⁊ cōgregabis fruges eius. Anno autē ſeptimo dimittes eā ⁊ requieſcere facies: ut comedāt pauperes ppl'i tui:

et quidq̄d reliquū fuit edāt beſtie agri. Ita facies in uinea · et in oliueto tuo. Sex diebꝫ operaberis: ſeptima die ceſſabis · ut requieſcat bos ⁊ aſinus tuus: et refrigeretur filius ancille tue · et aduena. Omīa que dixi uobis cuſtodite: ⁊ per nomē externoꝝ deoꝝ nō iurabitis: neq; audiet᷑ ex ore ueſtro. Tribꝫ uicibꝫ ꝑ ſingulos ānos · michi feſta celebrabitis. Solemnitatē q; azimoꝝ cuſtodies. Septem diebꝫ comedetis azima ſicut p̄cepi tibi tempore menſis nouorum quādo egreſſus es de egipto. Nō apparebis ī cōſpectu meo uacuus. Et ſolemnitatē menſis p̄mitiuoꝝ operis tui quecūq; ſeminaueris in agro: ſolemnitatē q; in exitu āni. quādo congregaueris omnes fruges tuas de agro. Ter in āno apparebit omē maſculinū tuū coram dn̄o deo tuo. Nō immolabis ſuꝑ fermēto ſanguinē uictime tue: nec remanebit adeps ſolēnitatis mee uſq; mane. Primicias frugū terre tue deferes ī domū dn̄i dei tui. Nō coques edū in lacte matris ſue. Ecce ego mittam angelū meū · qui p̄cedat te ⁊ cuſtodiat in uia: et introducat in locū quē p̄paraui. Obſerua eū et audi uocē eius. nec cōtemnendū putes: quia nō dimittet cū peccaueris: ⁊ ē nomē meū in illo. Quod ſi audieris uocē eius · et feceris omīa que loquor inimicus ero inimicis tuis: et affligā affligentes te. Precedetq; te angelus meus: ⁊ introducet te · ad amorreū ⁊ etheum ⁊ pherezeum · chananeūq; et eueum et iebuſeū: quos ego cōteram. Nō adorabis deos eoꝝ: nec coles eos. Non facies opera eorū · ſed deſtrues eos: et cōfringes ſtatuas eorū. Seruietiſq; dn̄o deo ur̄o: ut benedicā panibꝫ tuis ⁊ aquis: ⁊ auferam infirmitatem de medio tui. Non erit infecūda nec ſterilis terra tua. Numerū dierū tuorū implebo. Terrorē meū mittam in p̄curſum tuū: et occidā omnē ppl̄m ad quē ingredieris. Cunctorūq; inimicoꝝ tuorū corā te terga uertam: emittens ſcrabrones prius q̄ fugabūt eueum · et chananeū · et etheum: anteq̄ȝ introeas. Non eiciam eos a facie tua anno uno · ne terra in ſolitudinē redigatur: ⁊ creſcant contra te beſtie. Paulatim expellam eos de cōſpectu tuo: donec augearis · ⁊ poſſideas terrā. Ponā autē terminos tuos a mari rubro uſq; ad mare paleſtinoꝝ: et a deſerto uſq; ad fluuiū. Tradā in manibꝫ ur̄is habitatores terre: ⁊ eiciā eos de cōſpectu ueſtro. Nō inibis cū eis fedus: nec cū diis eoꝝ. Nō habitent in terra tua: ne forte peccare te faciāt ī me ſi ſeruieris diis eoꝝ: qd̄ tibi certe erit ī ſcādalū. ca. xxiiii.

Moyſi quoq; dixit. Aſcende ad dominū · tu ⁊ aaron · nadab ⁊ abiu · et ſeptuaginta ſenes ex iſrl̄: et adorabitis ꝓcul. Soluſq; moyſes aſcendet ad dn̄m: et illi non appropinquabūt: nec ppl̄s aſcendet cū eo. Venit ergo moyſes: et narrauit plebi omīa ūba dn̄i atq; iudicia. Reſponditq; cunct⁹ ppl̄s · una uoce. Omnia uerba dn̄i que locutus eſt · faciem⁹. Scripſit autē moyſes uniuerſos ſermones dn̄i: et mane conſurgens edificauit altare dn̄o ad radices mōtis: et duodecim titulos · ꝑ duodecim tribꝫ iſrl̄. Miſitq; iuuenes de filiis iſrl̄ ⁊ obtulerunt olocauſta: immolauerūtq; uictimas pacificas dn̄o · uitulos duodecim. Tulit itaq; moyſes dimidiā p̄tem ſanguinis et miſit in crateras: p̄tē autē reſiduā fudit ſuꝑ altare. Aſſumenſq; uolumē federis · legit audiēte ppl̄o. Qui dixerūt. Omīa que locutus eſt domin⁹ faciemus: ⁊ erim⁹ obediētes. Ille vero ſumptū ſanguinē reſperſit ī ppłm. Et ait. Hic ē ſanguis federis qđ pepigit dn̄s vobiſcū: ſuper cunctis ſermonibꝫ hiis. Aſcenderūtq; moyſes et aaron · nadab et abiu · et ſeptuaginta de ſenioribus iſrł: et viderunt deū iſrł. Sub pedibꝫ eius quaſi opus lapidis ſaphirini: et quaſi celū cū ſerenū eſt. Necq̄ ſuꝑ eos qui ꝓcul receſſerāt de filiis iſrł · miſit manū ſuā. Viderūtq; deū: et comederunt ac biberunt. Dixit autē dominꝰ ad moyſen. Aſcende ad me in montē · ⁊ eſto ibi: daboq; tibi duas tabulas lapideas ⁊ legem ac mādata que ſcripſi: ut doceas filios iſrł. Surrexerūt moyſes · et ioſue miniſter eiꝰ: aſcēdenſq; moyſes ī mōtē dei · ſenioribꝫ ait. Expectate hic: donec reūtam̄ ad vos. Habetis aaron ⁊ hur vobiſcū: ſi quid natū fuit queſtionis referetis ad eos. Cūq; aſcendiſſet moyſes · operuit nubes montē: et habitauit gloria dn̄i ſuꝑ ſynai tegens illū nube ſex diebꝫ. Septimo autē die · vocauit eum dn̄s de medio caliginis. Erat autem ſpecies glorie domini quaſi ignis ardens ſuper verticem montis: in conſpectu filiorū iſrahel. Ingreſſuſq; moyſes medium nebule · aſcendit ī montem: et fuit ibi quadraginta diebus · ⁊ quadraginta noctibus. cap̄. xxv.

Locutuſq; ē dn̄s ad moyſen dicēs. Loq̄re filiis iſrł: ut tollāt michi ꝑmicias. Ab omī hōie qui offert ultroneus · accipietis eas. Hec ſunt autem que accipere debetis. Aurū et argētū et es · et iacinctū et purpurā · coccumq; biſtinctū et biſſum · et pilos caprarū · et pelles arietū rubricatas · pelleſ iacinctinas · et ligna ſethim: oleū ad luminaria cōcinnāda: aromata in unguentum ⁊ thimiamata boni odoris: lapides onichinos et gemmas ad ornandū ephot et racionale. Facietq; michi ſāctuariū · et habitabo ī medio eoꝝ iuxta omnē ſimilitudinē tabernaculi quod oſtendā tibi: et omniū vaſoꝝ ī cultū eius. Sicq; facietis illud. Archā de lignis ſethim compingite: cuiꝰ longitudo habeat duos et ſemis cubitos · latitudo cubitū et dimidiū · altitudo cubitū ſimilr̄ ac ſemiſſem: et deaurabis eam auro mundiſſimo intus ⁊ foris. Facieſq; ſupra · coronā aureā ꝑ circuitum: ⁊ quatuor circulos aureos · quos pones ꝑ q̄tuor arche angulos. Duo circuli ſint in latere uno: et duo ī altero. Facies q̄q; vectes de lignis ſethim · ⁊ operies eos auro. Introduceſq; ꝑ circulos · qui ſunt in arche lateribꝫ: ut portetur in eis. Qui ſemꝑ erūt in circulis: nec umq̄ extrahentur ab eis. Poneſq; in archa teſtificationē quā dabo tibi. Facies et ꝓpiciatoriū de auro mūdiſſimo. Duos cubitos ⁊ dimidium tenebit longitudo eius: et cubitū ac ſemiſſem latitudo. Duos q̄q; cherubin aureos et ꝓductiles facies ex utraq; parte oraculi. Cherubin unꝰ ſit ī latē uno: et alter in altero. Utrūq; latus ꝓpiciatorii tegāt expādētes alas · ⁊ operientes oraculū: reſpiciantq; ſe mutuo · verſis vultibus in ꝓpiciatoriū quo operiēda eſt archa: ī qua pones teſtimoniū qđ dabo tibi. Inde ꝑcipiā et loquar ad te: ſupra ꝓpiciatorio ſcilicet · ac medio duoꝝ cherubin qui erūt ſuper archam teſtimonii · cuncta que mādabo per te filiis iſrł. Facies ⁊ menſam de lignis ſethim · habentē duos cubitos longitudinis · et in latitudine cubitū · et ī altitudine cubitū ac ſemiſſem: et inaurabis eam auro puriſſimo. Facieſq; illi labiū aureum per circuitū: et ipi labio coronā interraſilem altam quatuor digitis: et ſup̄ illā alterā coronā aureolam. Quatuor quoq; circulos aureos ꝑparabis: et pones eos in quatuor angulis eiuſdem mēſe ꝑ ſingulos pedes. Subter coronā erūt circuli aurei· ut mittātur vectes ꝑ eos: ⁊ poſſit menſa portari. Ipſos quoq; vectes facies de lignis ſethim· et circūdabis auro: ad ſubuehendā mēſam. Parabis ⁊ acceta-bula· ac phialas· thuribula ⁊ ciathos· in quibꝫ offerenda ſunt libamina· ex auro puriſſimo: et pones ſup̄ menſā panes ꝓpoſicionis in conſpectu meo ſemꝑ. Facies et candelabrū ductile de auro mūdiſſimo: haſtile eius· et calamos ciphos ⁊ ſperulas· ac lilia ex ipō procedētia. Sex calami egrediētur de lateribꝫ: tres ex uno latere: ⁊ tres ex altero. Tres ciphi quaſi in nucis modū ꝑ calamos ſingulos· ſperuleq; ſimul et liliū: et tres ſimilr̄ ciphi inſtar nucis ī calamo altero: ſperuleq; ſimul et liliū. Hoc erit opꝰ ſex calamoꝝ: q̄ producendi ſunt de haſtili. In ipſo autē candelabro erūt quatuor ciphi in nucis modū: ſperuleq; ꝑ ſingulos ⁊ lilia. Et ſperule ſub duobꝫ calamis ꝑ tria loca: qui ſimul ſex ſūt· procedētes de haſtili uno. Et ſperule igit̄ ⁊ calami ex ipō erunt· uniūſa ductilia ex auro puriſſimo. Facies ⁊ lucernas ſeptem: ⁊ pones eas ſup̄ cādelabrū· ut luceāt ex aduūſo. Emūctoria q̄ꝫ· et ubi ea que emūcta ſunt extinguātur: fiāt de auro puriſſimo. Omē pōdꝰ candelabri cū uniūſis vaſis ſuis· habebit talentum auri puriſſimi. Inſpice ⁊ fac ſecūdū exemplar qd̄ tibi ī mōte mōſtratū eſt. ca. xxvi.

Tabernaculum vero ita facies. Decem cortinas de biſſo retorta· et iacincto ac purpura· coccoq; biſtincto variatas ope plumario facies. Longitudo cortine unius habebit viginti octo cubitos: latitudo q̄tuor cubitorū erit. Unius menſure fient uniūſa tentoria. Quinq; cortine ſibi iūgentur mutuo: ⁊ alie quinq; nexu ſimili coherebūt. Anſulas iacinctinas in lateribus ac ſūmitatibꝫ facies cortinaꝝ: ut poſſint invicē copulari. Quinquagenas anſulas cortina habebit in utraq; ꝑte ita inſertas· ut anſa contra anſam veniat: ⁊ altera alteri poſſit aptari. Facies et quīquaginta circulos aureos· quibus cortinaꝝ vela iungenda ſunt: ut unū tabernaculū fiat. Facies et ſaga cilicina undecī: ad operiendū tectū tabernaculi. Longitudo ſagi uniꝰ habebit triginta cubitos: ⁊ latitudo q̄tuor. Equa erit menſura ſagoꝝ oīm. E quibus quinq; iunges ſeorſum· et ſex ſibi mutuo copulabis: ita ut ſextū ſagum in fronte tecti duplices. Facies et quinquaginta anſas in ora ſagi uniꝰ· ut cōiūgi cū altero queat: et quinq̄ginta anſas in ora ſagi alteriꝰ· ut cū altero copulet̄. Facies et quinquaginta fibulas eneas· quibꝫ iūgant̄ anſe: ut unū ex omnibus opimentū fiat. Quod autem ſupfuit in ſagis que parātur tecto· id eſt unū ſagū qd̄ ampliꝰ eſt: ex medietate eius opies tabernaculi poſteriora: ⁊ cubitus ex una ꝑte pendebit· ⁊ alter ex altera· qui plus eſt in ſagoꝝ longitudine: utrūq; latus tabernacli protegens. Facies et opimētū aliud tecto de pellibꝫ arietū rubricatis: et ſup̄ hoc rurſum aliud opimētū de iacinctinis pellibus. Facies ⁊ tabulas ſtantes tabernacli de lignis ſethim: q̄ ſingule denos cubitos in longitudine habeāt: et in latitudine ſingulos ac ſemiſſem. In lateribus tabule· due in caſtrature fient: quibꝫ tabula alteri tabule cõnectatur. Atqꝫ ĩ hũc modũ cũcte tabule parabũtur. Quaꝝ viginti erũt ĩ latere meridiano qđ vergit ad auſtrũ: quibꝫ quadraginta baſes argẽteas fundes: ut bine baſes ſingulis tabulis ꝑ duos angulos ſubiciant̃. In latere q̃ʒ ſecundo tabernaculi qđ vergit ad aquilonẽ· viginti tabule erũt: quadraginta habentes baſes argẽteas. Bine baſes ſingulis tabulis ſupponẽtur. Ad occidentalem vero plagã tabernaculi facies ſex tabulas: ⁊ rurſũ alias duas q̃ in angulis erigãtur poſt tergũ tabernaculi. Erũtqꝫ ſibi cõiũcte a deorſũ uſqꝫ ad ſurſum: et una omnes compago retinebit. Duabꝫ quoqꝫ tabulis que in angulis ponẽde ſunt: ſimilis iũctura ſeruabit̃. Et erũt ſimul tabule octo: baſes eaꝝ argẽtee ſedecim: duabꝫ baſibꝫ ꝑ unã tabulã ſupputatis. Facies et vectes de lignis ſethim quinqꝫ ad cõtinendas tabulas· in uno latere tabernaculi· ⁊ quinqꝫ alios in altero: ⁊ eiuſdẽ numeri ad occidentalẽ plagã: qui mittentur ꝑ medias tabulas: a ſũmo· uſqꝫ ad ſũmũ. Ipſaſqꝫ tabulas deaurabis: ⁊ fundes in eis ãnulos aureos per quos vectes tabulata cõtineãt: quos operies laminis aureis. Et eriges tabernaculũ: iuxta exemplar qđ tibi in mõte mõſtratũ eſt. Facies ⁊ velũ de iacincto ⁊ purpura· coccoqꝫ biſtincto· et biſſo retorta· opere plumario· et pulcra varietate contextũ: quod appendes ante quatuor columnas de lignis ſethim: q̃ ipſe quidem deaurate erũt· et habebũt capita aurea· et baſes argẽteas. Inſeretur autem velũ per circulos: intra qđ pones archam teſtimonij: ⁊ quo ſanctuariũ· ⁊ ſãctuarij ſãctuaria diuidet̃. Pones et ꝓpiciatoriũ ſup archam teſtimonij· in ſancta ſanctoꝝ: menſamqꝫ extra velum: ⁊ cõtra mẽſam cãdelabrũ in latẽ tabernaculi meridiano. Menſa enim ſtabit ĩ p̃te aquilonis. Facies ⁊ tentoriũ in introitu tabernaculi· de iacincto et purpura· coccoqꝫ biſtincto· et biſſo retorta ope plumario, et quinqꝫ columnas deaurabis lignoꝝ ſethim· ante quas ducetur tentoriũ: quaꝝ erunt capita aurea· ⁊ baſes eree.

cap. xxvii.

Facies et altare de lignis ſethim· quod habebit quinqꝫ cubitos in longitudine: ⁊ totidẽ in latitudine id eſt quadrũ: et tres cubitos in altitudine. Cornua autẽ ꝑ quatuor angulos ex ip̃o erũt: et operies illud ere. Facieſqꝫ in uſus eius lebetes ad ſuſcipiendos cineres: et forcipes· atqꝫ fuſcinulas· ⁊ igniũ receptacula. Omnia vaſa ex ere fabricabis. Craticulamqꝫ in modũ retis eneam: ꝑ cui⁹ quatuor angulos erũt quatuor ãnuli enei· quos pones ſubt̃ arulã altaris. Eritqꝫ craticula uſqꝫ ad altaris mediũ. Facies ⁊ vectes altaris de lignis ſethim duos· quos operies laminis eneis· et induces ꝑ circulos: eruntqꝫ ex utroqꝫ latere altaris ad portandũ. Non ſolidũ ſed inane ⁊ cauũ intrinſecus facies illud: ſicut tibi in monte mõſtratũ eſt. Facies et atrium tabernaculi: in cui⁹ auſtrali plaga contra meridiẽ: erũt tentoria de biſſo retorta. Centũ cubitos unũ latus tenebit ĩ longitudine: et columnas viginti cũ baſibꝫ totidẽ eneis: que capita cũ celaturis ſuis habebũt argẽtea. Similiter ⁊ in latere aquilonis· per longũ erunt tentoria centum cubitoꝝ: columne viginti· et baſes eree eiuſdẽ numeri: et capita eaꝝ cũ celaturis ſuis argẽtea. In latitudine vero atrij qđ reſpicit ad occidentẽ erũt tentoria per quinquaginta cubitos: ⁊ columne decem baſeſq; totidem. In ea quoq; atrij latitudine que reſpicit ad orientē quinquaginta cubiti erūt: in quibꝫ quindecim cubitoꝝ tentoria lateri uno deputabuntur: columneq; tres: ⁊ baſes totidē: et ĩ latere altero erūt tentoria cubitos obtinētia quindecim: columne tres: et baſes totidem. In introitu uero atrij fiet tentoriū cubitoꝝ uiginti · ex iacincto et purpura · coccoq; biſtincto et biſſo retorta: opꝫ plumario. Columnas habebit q̃tuor: cū baſibꝫ totidē. Omnes columne atrij ꝑ circuitū · ueſtite erūt argenteis laminis: capitibꝫ argenteis: et baſibꝫ eneis. In lõgitudine occupabit atriū cubitos centū: in latitudine quinquaginta. Altitudo quinq; cubitorū erit: fietq; de biſſo retorta: et habebit baſes eneas. Cũcta uaſa tabernaculi ĩ omnes uſus ⁊ ceremonias · tam paxillos eiꝰ q̃ atrij · ex ere facies. Precipe filijs iſrl' ut afferant tibi oleum de arboribꝫ oliuaꝝ puriſſimū · piloq; contuſū: ut ardeat lucerna ſemꝑ in tabernaclo teſtimonij extra uelum quod oppanſū eſt teſtimonio: et collocabūt eā aaron et filij eiꝰ · ut uſq; mane luceat corā dño. Perpetuus erit cultꝰ per ſucceſſiones eorum corā filijs iſrahel. Cap̄. xxviij.

Applica quoq; ad te aaron frãm tuū cū filijs ſuis de medio filioꝝ iſrl' · ut ſacerdotio fungantur michi aaron · nadab · ⁊ abiu · eleazar · ⁊ ithamar. Facieſq; ueſtē ſanctā aaron fratri tuo in gl'am et decorē. Et loqueris cũctis ſapientibꝫ corde · quos repleui ſpiritu prudētie: ut faciāt ueſtes aarõ fratri tuo ĩ gl'am et decorem: quibus ſanctificatꝰ miniſtret michi. Hec autē erūt ueſtimēta que facient. Racionale ⁊ ſuphumerale: tunicā ⁊ lineā ſtrictā: cidarim et balteū. Facient fratri tuo aaron · et filijs eius ueſtimēta ſancta: ut ſacerdotio fungantͬ michi. Accipientq; aurum et iacinctū et purpuram · coccuq; biſtinctum et biſſum. Facient autē ſuphumerale de auro ⁊ iacincto et purpura: coccoq; biſtincto et biſſo retorta: opere polimito. Duas oras iunctas habebit in utroq; latere ſummitatū: ut ĩ unū redeant. Ipſa quoq; textura et cũcta operis uarietas erit ex auro ⁊ iacincto ⁊ purpura: coccoq; biſtincto ⁊ biſſo retorta. Sumeſq; duos lapides onichinos · et ſculpes in eis noĩa filioꝝ iſrl': ſex nomina in lapide uno · ⁊ ſex reliqua ĩ altero · iuxta ordinē natiuitatis eorū. Opere ſculptoris et celatura gemmarij · ſculpes eos nominibꝫ filioꝝ iſrl' · incluſos auro atq; circumdatos: et pones in utroq; latere ſuphumeralis · memoriale filijs iſrl'. Portabitq; aaron nomina eoꝝ corā dño ſup utrũq; humerū: ob recordationem. Facies et uncinos ex auro: et duas catenulas auri puriſſimi ſibi inuicem coherentes: quas inſeres uncinis. Racionale quoq; iudicij facies opere polimito iuxta texturā ſuperhumeralis: ex auro iacincto · et purpura · coccoq; biſtincto ⁊ biſſo retorta. Quadrangulū erit et duplex. Menſuram palmi habebit · tam in longitudine q̃ in latitudine: poneſq; in eo quatuor ordines lapidū. In primo uerſu erit lapis ſardius · et thopaſius et ſmaragdus. In ſecũdo carbunclꝰ ⁊ ſaphirꝰ et iaſpis. In tercio · ligurius achates · et ameſtiſtus. In quarto criſolitus onichinꝰ et berillus. Incluſi auro erūt ꝑ ordines ſuos: habebūtq; nomina filioꝝ iſrl'. Duodecim nominibꝫ celabuntur: ſinguli lapides nominibus ſingulorꝝ: per duodecī tribus. Facies ī racōnali catenas ſibi inuicē coherentes: ex auro puriſſimo· et duos anulos aureos quos pones in utraqꝫ racionalis ſūmitate: catenaſqꝫ aureas iunges anulis qui ſunt in marginibus eiꝰ: et ipſarꝫ catenarꝫ extrema duobus copulabis uncinis in utroqꝫ latere ſuphumeralis quod racōnale reſpicit. Facies ⁊ duos anulos aureos· quos pones ī ſūmitatibꝫ racionalis· et in oris que eregione ſunt ſuphumeralis· ⁊ poſteriora eius aſpiciunt: necnon et alios duos anulos aureos· qui ponendi ſunt in utroqꝫ latere ſuphumeralis deorſum· quod reſpicit cōtra faciem iuncture inferioris· ut aptari poſſit cum ſuphumerali· ⁊ ſtringatꝛ racionale anulis ſuis cū anulis ſuphumeralis· uitta iacinctina: ut maneat iūctura fabrefacta· ⁊ a ſe inuicem racōnale et ſuphumerale neq̄ant ſeparari. Portabitqꝫ aarō noīa filiorꝫ iſrl' in racionali iudicij ſup pectus ſuum· quando ingredietꝛ ſanctuarium: memoriale corā dn̄o ineternū. Pones autem in racionali iudicij· doctrinam et veritatem· que erūt in pectore aaron quando ingredietꝛ corā dn̄o: et geſtabit iudiciū filiorꝫ iſrl' in pectore ſuo· in cōſpectu dn̄i ſemꝑ. Facies ⁊ tunicā ſuperhumeralis totā iacinctinā: in cuius medio ſupra· erit capitiū· ⁊ ora per gyrum eius textilis· ſicut fieri ſolet in extremis veſtiū partibus: ne facile rumpatꝛ. Deorſum vero ad pedes eiuſdem tunice per circuitū quaſi malapunica facies· ex iacincto et purpura· et cocco biſtincto· et biſſo retorta· mixtis in medio tintinabulis: ita ut tintinabulū ſit aureū et malūpunicū: rurſumqꝫ tintinabulū· aliud aureū et malūpunicū.

Et veſtietꝛ ea aaron in officio miniſterij: ut audiatur ſonitus quando ingreditꝛ ⁊ egreditꝛ ſanctuariū· in cōſpectu dn̄i: et non moriatꝛ. Facies et laminā de auro puriſſimo: ī qua ſculpes opere celatoris ſanctum domino. Ligabiſqꝫ eā uitta iacinctina: et erit ſup thyaram imminēs fronti pontificis. Portabitqꝫ aaron iniquitates eorū· que obtulerunt et ſanctificauerūt filij iſrahel: ī cunctis muneribus et donarijs ſuis. Erit autē lamina ſemꝑ in fronte eius: ut placatꝰ ſit ei dn̄s. Stringeſqꝫ tunicā byſſo: et thyaram byſſinā facies et baltheū opere plumarij. Porro filijs aaron tunicas lineas parabis· et baltheos· ac thyaras in gl'am et decorem, ueſtieſqꝫ hijs omnibꝫ aaron fratrem tuum· et filios eius cum eo et cunctorꝫ cōſecrabis manꝰ: ſanctificabiſqꝫ illos· ut ſacerdotio fungantur michi. Facies et feminalia linea ut operiant carnē turpitudinis ſue· a renibꝫ uſqꝫ ad femina: et utentur eis aaron et filij eiꝰ quādo ingredientꝛ tabernaculū teſtimonij· uel quādo appropinquāt ad altare ut miniſtrent in ſanctuario: ne iniquitatis rei moriantur. Legitimum ſempiternum erit aaron: et ſemini eius poſt eum. cap. xxix.

Sed ⁊ hoc facies: ut michi ī ſacerdotio cōſecrentꝛ. Tolle vitulū de armento· et arietes duos immaculatos: paneſqꝫ azimos· et cruſtulā abſqꝫ fermento· q̄ cōſperſa ſint oleo: lagana quoqꝫ azima· oleo lita. De ſimila triticea cūcta facies: et poſita ī caniſtro offeres, vitulū autē et duos arietes· et aarō ac filios eiꝰ applicabis ad oſtiū tabernaculi teſtimonij. Cūqꝫ laueris patrē cū filijs ſuis aqua· indues aaron veſtimentis ſuis idest linea et tunica· et ſuꝑhumerali · et racionali quod conſtringes baltheo : et pones thyaram in capite eius · ⁊ laminā ſanctam ſuꝑ thyaram · et oleum unctionis fundes ſuꝑ caput eius : atqꝫ hoc ritu conſecrabitur. Filios quoqꝫ illius applicabis et indues tunicis lineis : cingeſqꝫ baltheo · aaron ſcilicet ⁊ liberos eius · ⁊ impones eis mitras : erūtqꝫ ſacerdotes mei ~~chi~~ religione ꝑpetua. Poſtq̄ iniciaueris manꝰ eoꝝ : applicabis et vitulū coram tabernaclo teſtimonij. Imponētqꝫ aaron et filij eius manꝰ ſuꝑ caput illius · ⁊ mactabis eū in conſpectu dn̄i : iuxta oſtiū tabernacli teſtimonij : ſumptumqꝫ de ſanguine vituli · pones ſuꝑ cornua altaris digito tuo : reliquum autē ſanguinē fundes iuxta baſim eiꝰ. Sumes et adipē totū q̄ operit inteſtina · ⁊ reticl̄m iecoris · ac duos renes · et adipē q̄ ſuꝑ eos ē et offeres incenſum ſuꝑ altare : carnes vero vituli et coriū et fimū combures foris extra caſtra : eo qd̄ pro pcc̄o ſit. Vnū qꝫ arietē ſumes · ſuꝑ cuius caput ponent aaron ⁊ filij eius manus : quē cū mactaueris : tolles de ſanguine eiꝰ et fundes circa altare : ipm̄ autem arietē ſecabis in fruſta : lotaqꝫ inteſtina eiꝰ ⁊ pedes pones ſuꝑ cōciſas carnes · et ſuꝑ caput illius : et offeres totū arietē ī incenſū ſuper altare. Oblatio eſt dn̄o : odor ſuauiſſimus victime dn̄i. Tolles quoqꝫ arietē alterum : ſuꝑ cuius caput aaron ⁊ filij eiꝰ ponent manus. Quē cum immolaueris · ſumes de ſanguine ipſiꝰ · ⁊ pones ſuꝑ extremū auricl̄e dextere aaron et filioꝝ eius · et ſuper pollices manus eoꝝ ac pedis dextri : fundeſqꝫ ſanguinē ſuꝑ altare ꝑ circuitū. Cūqꝫ tuleris de ſanguine q̄ eſt ſuꝑ altare · et de oleo unctionis : aſperges aaron et veſtes eius · filios ⁊ veſtimēta eorū. Conſecratiſqꝫ ⁊ ipſis et veſtibꝫ · tolles adipē de ariete · ⁊ caudam ⁊ aruinā que op̄it vitalia · ac reticulū iecoris · et duos renes atqꝫ adipem q̄ ſuꝑ eos ē · armūqꝫ dextrū eo quod ſit aries cōſecrationis : tortāqꝫ panis unius · cruſtulam conſperſam oleo · laganū de caniſtro azimorum quod poſitū eſt ī cōſpectu dn̄i, poneſqꝫ om̄ia ſuper manus aaron et filiorū eius · ⁊ ſanctificabis eos : eleuans corā domino. Suſcipieſqꝫ uniūſa de manibus eoꝝ et incendes ſuꝑ altare in olocauſtū : odorem ſuauiſſimū in cōſpectu dn̄i : quia oblatio eiꝰ eſt, ſumes quoqꝫ pectuſculū de ariete quo iniciatꝰ eſt aaron : ſanctificabiſqꝫ illud eleuatū corā dn̄o : et cedet in partē tuā. Sanctificabiſqꝫ et pectuſcl̄m cōſecratū et armum quē de ariete ſeparaſti · quo iniciatꝰ eſt aaron et filij eius : cedentqꝫ in partem aaron ⁊ filioꝝ eius iure ꝑpetuo a filijs iſrahel : quia primitiua ſūt et inicia de victimis eoꝝ pacificis que offerūt dn̄o. Veſtem autē ſanctam qua vtetur aaron · habebūt filij eius poſt eum · ut ungant̄ in ea : et cōſecrentur manus eoꝝ. Septē diebꝫ vtetur illa qui pontifex ꝓ eo fuerit conſtitutus de filijs eius : et q̄ ingrediet̄ tabernaculum teſtimonij ut miniſtret in ſanctuario. Arietem autē conſecrationis tolles : et coques carnes eius ī loco ſancto : quibꝫ veſcetur aaron et filij eius. Panes quoqꝫ qui ſunt ī caniſtro · in veſtibulo tabernacli teſtimonij comedent · ut ſit placabile ſacrificiū : et ſanctificent̄ offerentiū manus, alienigena non veſcetur ex eis : quia ſancti ſunt. Quod ſi remanſerit de carnibus cōſecratis ſiue de panibꝫ uſqꝫ mane : combures reliquias igni, nō comedentur : quia ſanctificata ſūt.

Omīa que p̄cipio tibi facies ſuper aaron et filijs eius. Septem diebus conſecrabis manus eorū: et vitulū ꝓ peccato offeres per ſingulos dies ad expiandum. Mundabiſq; altare cum immolaueris expiacionis hoſtiā: et unges illud in ſanctificacionē. Septem diebꝫ expiabis altare et ſanctificabis: et erit ſanctū ſanctoꝝ. Omnis qui tetigerit illud · ſanctificabit̄. Hoc ē quod facies ī altari. Agnos ānicłos duos per ſingulos dies iugiter · unū agnum mane: et alterū veſpere, decimā partem ſimile conſperſe oleo tunſo · quod habeat menſuram quartam partē hin: et vinū ad libandū eiuſdem menſure · ī agno vno. Alterū vero agnū offeres ad veſperā · iuxta ritū matutine oblationis: ⁊ iuxta ea q̄ diximus ī odorem ſuauitatis. Sacrificiū dn̄o deg ē oblatione ꝑpetua in generationes veſtras: ad oſtiū tabernacli teſtimonij coram dn̄o: ubi conſtituam ut loquar ad te. Ibiq; p̄cipiam filijs iſrahel. et ſanctificabitur altare in gloria mea. Sanctificabo et tabernaclm teſtimonij cum altari · et aaron cum filijs eius: ut ſacerdocio fungantur michi. Et habitabo ī medio filioꝝ iſrahel · eroq; eis deus: et ſcient quia ego dn̄s deus eorum qui eduxi eos de terra egipti · ut manerem īnt illos: ego dn̄s deus ip̄oꝝ. ca. xxx.

Facies quoq; altare ad adolēdū thymiama de lignis ſethim: habens cubitū longitudinis · et alterum latitudinis · et quadranglm: ⁊ duos cubitos ī altitudine. Cornua ex ip̄o ꝓcedent, veſtieſq; illud auro puriſſimo · tam craticlam eius quā parietes per circuitū et cornua. Facieſq; ei coronā aureolā per gyrū: et duos anulos aureos ſub corona per ſingula latera: ut mittātur in eos vectes · et altare portetur. Ip̄os quoq; vectes facies de lignis ſethim: et inaurabis. Poneſq; altare contra velum quod ante archā pendet teſtimonij · corā ꝓpiciatorio quo tegitur teſtimoniū · ubi loquar tibi: et adolebit incenſum ſuper eo aaron · ſuaue fragrans. Mane quando cōponet lucernas · incendet illud: et quando collocat eas ad veſperū uret thymiama ſempiternū corā dn̄o in generationes veſtras. Non offeretis ſuper eo thymiama cōpoſitionis alterius. nec oblationem et victimā: nec liba libabitis. Et deprecabitur aaron ſuper cornua eius ſemel per annū · ī ſanguine quod oblatū eſt ꝓ peccato. et placabit ſuper eo in generationibꝫ veſtris. Sanctum ſanctoꝝ erit dn̄o. Locutuſq; ē dn̄s ad moyſen dicēs. Quando tuleris ſūmā filioꝝ iſrl' iuxta numerū · dabūt ſinguli p̄cium pro animabꝫ ſuis dn̄o: ⁊ non erit plaga in eis cum fuerint recenſiti. Hoc autē dabit om̄is qui tranſit ad nomē: dimidium ſicli iuxta menſurā templi. Siclus viginti obolos habet. Media pars ſicli offeretur dn̄o. Qui habet̄ in numero a viginti annis et ſupra · dabit p̄ciū. Diues nō addet ad medium ſicli: et pauper nichil minuet. Suſceptamq; pecuniā que collata eſt a filijs iſrl' · trades in uſus tab̄naculi teſtimonij · ut ſit monimētum eorum corā dn̄o: et ꝓpicietur animabus eoꝝ. Locutuſq; eſt dn̄s ad moyſen dicens. Facies ⁊ labium eneum cū baſi ſua ad lauandum: poneſq; illud inter tabernaculum teſtimonij et altare. Et miſſa aqua lauabūt ī ea aaron et filij eiꝰ manus ſuas ac pedes: quādo ingreſſuri ſunt tabernaculum teſtimonij · et quando acceſſuri ſunt ad altare · ut offerant in eo thymiama dño: ne forte moriant̄. Legitimū ſempiternū erit ipſi ⁊ ſemini eius ꝑ ſucceſſiones. Locutuſq; eſt dñs ad moyſen dicens. Sume tibi aromata · prime mirre et electe quingentos ſiclos · et cinamomi medium ideſt ducentoſquīquaginta ſiclos: calami ſil̄iter ducētoſquinquagīta ſiclos · caſie aut̄ quīgētos ſiclos in pondere ſanctuarij: oleū de olivetis menſuram hin. Facieſq; unctionis oleum ſanctum · ungētum compoſitum ope unguentarij: et unges ex eo tabernaculum teſtimonij · et archam teſtamenti · mēſamq; cum vaſis ſuis · candelabrū ⁊ utenſilia eius: altaria thymiamatis et olocauſti · et univerſā ſupellectilem que ad cultum eorum ꝑtinet: ſanctificabiſq; omīa · et erunt ſancta ſanctoꝝ. Qui tetigerit ea ſanctificabit̄. Aaron et filios eius unges: ſanctificabiſq; eos ut ſacerdotio fungantur michi. Filijs quoq; iſrl̄ dices. Hoc oleum unctionis ſanctū erit michi ī generationes veſtras. Caro hominis nō ungetur ex eo. ⁊ iuxta compoſitionē eius non facietis aliud: quia ſanctificatū eſt. et ſanctum erit vobis. Homo quicumq; tale compoſuerit · et dederit ex eo alieno · exterminabitur de ꝑplo ſuo. Dixitq; dñs ad moyſen. Sume tibi aromata · ſtacten · et onicham · galbanum boni odoris · ⁊ thus lucidiſſimū: equalis ponderis erūt omīa. Facieſq; thymiama cōpoſitū ope unguētarij mixtū diligēter · ⁊ purū: ⁊ ſāctificatōne dignıſſimū. Cūq; in tenuiſſimū pulverem univerſa contuderis pones ex eo coram tabernaculo teſtimonij: in quo loco apparebo tibi. Sanctū ſanctorum erit vobis thymiama. Talem compoſitionem non facietis in uſus veſtros: quia ſanctū ē dño. Homo quicumq; fecerit ſimile ut odore illius perfruatur: peribit de ꝑplis ſuis. Cap̄. xxxi.

Locutuſq; eſt dñs ad moyſen dicens. Ecce vocavi beſeleel ex nomine filiū huri filij hur de tribu iuda: et implevi eum ſpiritu dei · ſapientia ⁊ intelligētia et ſciētia: in omni opere · ad excogitādum quicquid fabre fieri poteſt ex auro et argento et ere · marmore · ⁊ gemmis · ⁊ diverſitate lignoꝝ. Dediq; ei ſociū ooliab filium achiſamech: de tribu dan. Et in corde omnis eruditi poſui ſapientiam · ut faciant cuncta que ꝑcepi tibi: tabernaculum federis · et archam teſtimonij ⁊ ꝓpiciatoriū qd̄ ſup eam eſt: et cuncta vaſa tabernacli · menſamq; et vaſa eius · candelabrū puriſſimū cū vaſis ſuis: et altaria thymiamatis ⁊ olocauſti · ⁊ oīa vaſa eorū: labiū cum baſi ſua: veſtes ſanctas in miniſterio aaron ſacerdoti et filijs eius ut fungant̄ officio ſuo in ſacris: oleum unctionis · ⁊ thymiama aromatū in ſanctuario. Omnia que precepi tibi facient. Et locutus ē dñs ad moyſen dicens. Loquere filijs iſrahel: et dices ad eos. Videte ut ſabbatū meum cuſtodiatis: quia ſignū ē inter me ⁊ vos in generationibȝ veſtris: ut ſciatis quia ego dñs q̄ ſanctifico vos. Cuſtodite ſabbatū meū. Sanctum enī eſt vobis. Qui polluerit illud · morte morietur. Qui fecerit opus ī eo: peribit anima illius de medio ꝑpli ſui. Sex diebus facietis opus: in die ſeptimo ſabbatum eſt: requies ſancta domino. Omnis qui fecerit opus in hac die · morietur. Cuſtodiant filij iſrahel ſabbatum: et celebrent illud in generationibȝ ſuis. Pactum eſt ſempiternū int̄ me et filios iſrahel: ſignūq; ꝑpetuum.

Sex enim diebus dominus fecit celū et terram: et in ſeptimo ab omni opere ceſſauit. Deditq; dñs moyſi completis huiuſcemodi ſermonibꝫ ī monte ſynai · duas tablas teſtimonij lapideas: ſcriptas digito dei. ca. xxxii.

Videns autē pplus q̄ moram faceret moyſes deſcēdendi de monte: congregatus aduerſus aarō dixit. Surge: fac nobis deos qui nos precedant. Moyſi enī viro huic qui nos eduxit de terra egipti: ignoram⁹ quid acciderit. Dixitq; ad eos aaron. Tollite inaures aureas · de vxorū · filiorūq; ⁊ filiaꝝ veſtraꝝ auribꝫ: et afferte ad me. Fecit pplus que iuſſerat: deferens inaures ad aaron. Quas cum ille accepiſſet formauit opere fuſorio: et fecit ex eis vitulum conflatilem. Dixeruntq;. Hij ſūt dij tui iſrahel: qui te eduxerunt de terra egipti. Quod cum vidiſſet aaron edificauit altare corā eo: et preconis voce clamauit dicens. Cras ſolemnitas dñi ē. Surgenteſq; mane obtulerūt olocauſta ⁊ hoſtias pacificas: et ſedit pplus manducare et bibere: et ſurrexerunt ludere. Locutus eſt autem dñs ad moyſen dicēs. Vade deſcende: peccauit pplus tuus quē eduxiſti de terra egipti. Receſſerūt cito de via quam oſtendiſti eis. Feceruntq; ſibi vitulum conflatilem et adorauerunt: atq; immolantes ei hoſtias dixerūt. Iſti ſūt dij tui iſrahel: qui te eduxerunt de terra egipti. Ruſumq; ait dominus ad moyſen. Cerno q̄ pplus iſte dure ceruicis ſit. Dimitte me ut iraſcat̄ furor meus contra eos et deleā eos: faciāq; te in gentem magnam. Moyſes autē orabat dñm deum ſuum dicens. Cur dñe iraſcit̄ furor tuus contra pplm tuum · quem eduxiſti de terra egipti: in fortitudine magna et in manu robuſta? Ne queſo dicāt egiptij: callide eduxit eos · ut interficeret ī mōtibꝫ: ⁊ deleret e terra. Quieſcat ira tua: et eſto placabilis ſup nequitia ppli tui. Recordare abraham et yſaac et iſrl' ſeruoꝝ tuoꝝ: quibus iuraſti per temetipſum dicēs. Multiplicabo ſemen veſtrum ſicut ſtellas celi: et vniuerſam terram hanc de qua locutus ſum dabo ſemini veſtro: et poſſidebitis eam ſemꝑ. Placatuſq; eſt dñs: ne faceret malum quod locutus fuerat aduſus pplm ſuū. Et reuerſus eſt moyſes de mōte: portans duas tabulas teſtimonij in manu ſua · ſcriptas ex vtraq; parte. et factas opere dñi. Scriptura quoq; dei erat ſculpta in tabulis. Audiens autem ioſue tumultū ppli vociferātis · dixit ad moyſen. Vlulatus pugne audit̄ in caſtris. Qui reſpōdit. Non eſt clamor adhortantiū ad pugnam: neq; vociferatio compellentiū ad fugam: ſed vocē cantantium ego audio. Cūq; appropinquaſſet ad caſtra vidit vitulū et choros: iratuſq; valde ꝓiecit de manu tabulas: et cōfregit eas ad radicē montis. Arripienſq; vitulum quē fecerant: cōbuſſit ⁊ contriuit vſq; ad puluerem: quem ſparſit in aquam: ⁊ dedit ex eo potū filijs iſrl'. Dixitq; moyſes ad aaron. Quid tibi fecit hic pplus: ut induceres ſuper eum peccatū maximū? Cui ille reſpōdit. Ne indignet̄ dñs meus. Tu enī noſti pplm iſtum q̄ pronus ſit ad malū. Dixerunt michi. Fac nobis deos qui nos precedant. Huic enim moyſi qui nos eduxit de terra egipti: neſcimus quid acciderit. Quibꝫ ego dixi. Quis veſtrū habet aurū? Tulerūt et dederūt michi · et ꝓieci illud ī ignē: egreſſuſq; eſt hic vitulus. Vidēs ergo moyſes ppl̄m quod eſſet nudatꝰ: ſpoliauerat enim eū aaron ꝓpter ignominiam ſordis. et inter hoſtes nudū conſtituerat: et ſtans in porta caſtrorum ait. Si quis ē dñi iūgat̄ michi. Congregatiq; ſunt ad eum om̄es filij leui. Quibus ait. Hec dicit dñs deus iſrl̄. Ponat vir gladiū ſup̄ femur ſuum. Ite et redite de porta uſq; ad portam per medium caſtroꝝ: et occidite unuſquiſq; fratrem ſuū et amicū et ꝓximū ſuum. Fecerūtq; filij leui iuxta ſermonem moyſi: ceciderūtq; in die illo quaſi triginta tria milia hominū. Et ait moyſes. Conſecraſtis manus veſtras hodie dño. unuſquiſq; in filio ⁊ ī fratre ſuo: ut detur vobis benedictio. Facto autē altero die locutus eſt moyſes ad ppl̄m. Peccaſtis peccatū maximū. Aſcendā ad dñm: ſi quo modo eum quiuero dep̄cari ꝓ ſcelere veſtro. Reuerſuſq; ad dñm ait. Obſecro dñe. peccauit ppl̄us iſte peccatū maximū: fecerūtq; ſibi deos aureos. Aut dimitte eis hanc noxam: aut ſi non vis: dele me de libro tuo quem ſcripſiſti. Cui rn̄dit dñs. Qui peccauerit michi: delebo eū de libro meo. Tu autē vade: ⁊ duc ppl̄m iſtū quo locutꝰ ſum tibi. Angelus autem meus p̄cedet te. Ego autē ī die ultionis viſitabo ⁊ hoc peccatū eoꝝ. Percuſſit autē dominus ppl̄m pro reatu vituli: quē fecit aaron.

ca. xxxiii.

Locutuſq; eſt dñs ad moyſen dicens. Vade ⁊ aſcēde de loco iſto tu et ppl̄us tuus quem eduxiſti de terra egipti. ī terram quā iuraui abraham yſaac et iacob dicēs: Semini tuo dabo eam. ⁊ mittā p̄curſorem tui angelum. et eiciam chananeū et amorreum. et etheum et phereſeum. et eueum et iebuſeum: ⁊ intres in terram fluentē lacte ⁊ melle. Non enī aſcendam tecū: quia ppl̄us dure ceruicis eſt: ne forte diſperdam te ī via. Audienſq; ppl̄us ſermonem hūc peſſimū luxit: ⁊ nullus ex more indutus eſt cultu ſuo. Dixitq; dñs ad moyſen. Loquere filijs iſrl̄. Populus dure ceruicis es: ſemel aſcendam ī medio tui et delebo te. Iam nūc depone ornatū tuum: ut ſciam quid faciā tibi. Depoſuerunt ergo filij iſrl̄. ornatum ſuū a mōte oreb. Moyſes quoq; tollēs tabernacl̄m. tetendit extra caſtra procul: vocauitq; nomē eius tabernaculum federis. Et om̄is ppl̄us qui habebat aliquā queſtionem. egrediebat̄ ad tabernaculum federis extra caſtra. Cūq; egrederetur moyſes ad tabernaculum ſurgebat uniuerſa plebs. ⁊ ſtabat unuſquiſq; ī oſtio papilionis ſui: aſpiciebātq; tergū moyſi donec ingrederetur tentorium. Ingreſſo autē illo tabernaculum federis. deſcendebat columna nubis ⁊ ſtabat ad oſtium: loquebaturq; dñs cum moyſe: cernentibus uniūſis q̄ colūna nubis ſtaret ad oſtiū tabernaculi. Stabantq; ipi et adorabant ꝑ fores tabernaculorū ſuoꝝ. Loquebatur autē dñs ad moyſen facie ad faciē. ſicut ſolet loqui homo ad amicū ſuū. Cumq; ille reuerteretur in caſtra: miniſter eius ioſue filius nun puer nō recedebat de tabernaclo. Dixit autē moyſes ad dñm. precipis ut educam ppl̄m iſtum. et nō indicas michi quem miſſurus ſis mecum: preſertim cū dixeris. noui te ex nomine. ⁊ inueniſti gratiā corā me. Si ergo inueni gratiā in conſpectu tuo. oſtende michi faciē tuā. ut ſciam te: ⁊ inueniā gratiā ante oculos tuos. Reſpice ppl̄m tuum gentem hanc. Dixitq; deus. Facies mea p̄cedet te. ⁊ requiem dabo tibi.

Et ait moyſes. Si non tuipſe precedes. ne educas nos de loco iſto. In quo enim ſcire poterimus ego ⁊ p̄plꝰ tuus inueniſſe nos gratiā in cōſpectu tuo· niſi ambulaueris nobiſcū: ut glorificemur ab omībꝫ p̄plis qui habitāt ſuꝑ terram? Dixit autē dn̄s ad moyſen. Et verbū iſtud quod locutus es faciā. Inueniſti enim gratiam corā me: ⁊ teipſm̄ noui ex nomine. Qui ait. Oſtende michi gloriam tuam. Rn̄dit. Ego oſtendam omne bonum tibi: ⁊ vocabor in nomine dn̄i corā te: et miſerebor cui voluero· ⁊ clemēs ero ī quē michi placuerit. Rurſūq; ait. Nō poteris videre faciē meā. Nō enī videbit me homo et viuet. Et iterū. Ecce inquit ē locꝰ aput me: et ſtabis ſupra petram. Cūq; tranſibit gloria mea· ponam te in foramine petre: et ꝓtegam dextera mea donec tranſeā. Tollāq; manū meam: ⁊ videbis poſteriora mea: faciē autē meā videre nō poteris. cap. xxxiiii.

Ac deinceps p̄ſcide ait tibi duas tabulas lapideas inſtar priorū: ⁊ ſcribā ſuꝑ eas verba q̄ habuerūt tabule quas fregiſti. Eſto paratus mane· ut aſcendas ſtatim in montem ſynai: ſtabiſq; mecū ſuꝑ verticē mōtis. Nullus aſcendat tecum: nec videatur quiſpiā per totum montem: boues quoq; et oues non paſcantur econtra. Excidit ergo duas tabulas lapideas· quales antea fuerant: et de nocte conſurgens aſcendit in montem ſynai· ſicut preceperat ei dn̄s: portans ſecum duas tabulas. Cūq; deſcendiſſet dn̄s ꝑ nubē: ſtetit moyſes cum eo· inuocās nomē dn̄i. Quo tranſeunte corā eo ait. Dominator domine deus· miſericors et clemens· patiens et multe miſericordie· et verus: qui cuſtodis miſericordiam in milia· qui aufers iniquitatem ⁊ ſcelera atq; peccata· nulluſq; aput te per ſe innocens eſt: qui reddis iniq̄tatem patrum filijs ac nepotibus in terciā et quartā progeniē. Feſtinuſq; moyſes curuatus eſt pronus in terram: ⁊ adorans ait. Si inueni gratiā ī conſpectu tuo domine: obſecro ut gradiaris nobiſcum. p̄plus enim dure ceruicis eſt: et auferas iniquitates noſtras atq; peccata· noſq; poſſideas. Reſpondit dn̄s. Ego inibo pactum videntibus cūctis: ſigna faciam· que nūq̄ viſa ſunt ſuꝑ terram: nec in ullis gentibꝫ: ut cernat p̄plus iſte in cuius es medio opus dn̄i t̄ribile quod facturus ſum. Obſerua cuncta que hodie mandaui tibi. Ego ipſe eiciam ante faciem tuā· amorreum et chananeum et etheum: pherezeum quoq; et eueum et iebuſeū. Caue ne unquam cū habitatoribus terre illiꝰ iungas amicicias· que tibi ſint in ruinam: ſed ⁊ aras eoꝝ deſtrue· et confringe ſtatuas: lucoſq; ſuccide. Noli adorare deū alienū. Dominus· zelotes nomen eius: deus ē emulator. Ne ineas pactum cū hominibꝫ illaꝝ regionū: ne cū fornicati fuerint cū dijs ſuis· et adorauerint ſimulacra eorū: vocet te quiſpiam· ut comedas de immolatis. Nec uxorē de filiabꝫ eorū· accipies filijs tuis: ne poſtq̄ ipſe fuerint fornicate: fornicari faciant in deos ſuos filios tuos. Deos conflatiles nō facies tibi. Solemnitatē azimorum cuſtodies. Septem diebus veſceris azimis: ſicut p̄cepi tibi· ī tempore menſis nouorū. Menſe enim verni temporis egreſſus es de egipto. Omne qđ aꝑit vuluam generis maſculini· meū erit. De cunctis animantibꝫ· tam de bobꝰ q̄ȝ de ouibus meū erit. Primogenitū aſini redimes oue. Si autem nec precium ꝓ eo dederis: occidet᷑. Primogenitum filiorū tuoꝝ redimes: nec apparebis ī cōſpectu meo vacuus. Sex diebꝫ oꝑaberis: die ſeptimo· ceſſabis arare et metere. Solemnitatem ebdomadaꝝ facies tibi· in p̄mitijs frugum meſſis tue triticee: et ſolemnitatem· quando redeunte anni tempore cuncta cōdunt᷑. Tribus temporibꝫ anni apparebit omne maſculinū tuū: in cōſpectu omnipotentis dñi dei iſrahel. Cum enī tulero gentes a facie tua· et dilatauero terminos tuos· nullus inſidiabit᷑ terre tue: aſcendente te· et apparente in conſpectu dñi dei tui· ter in anno. Nō immolabis ſuꝑ fermēto ſanguinē hoſtie mee: neqꝫ reſidebit mane de victimis ſolemnitatis phaſe. Primitias frugū terre tue offeres ī domo dñi dei tui. Nō coques hedum in lacte matris ſue. Dixitqꝫ dominus ad moyſen. Scribe tibi verba hec: quibus et tecum et cum iſrl̄ pepigi fedus. Fuit ergo ibi cū domino moyſes quadragīta dies· et quadraginta noctes: panem non comedit· et aquam nō bibit: et ſcripſit in tabulis verba federis decem. Cumqꝫ deſcenderet moyſes de mōte ſynai· tenebat duas tabulas lapideas teſtimonij: et ignorabat ꝙ cornuta eſſet facies ſua: ex conſortio ſermonis dñi. Videntes autē aaron et filij iſrahel· cornutam moyſi faciē: timuerūt ꝓpe accedere. Vocatiqꝫ ab eo reuerſi ſunt: tam aaron q̄ principes ſynagoge. Et poſtq̄ locutus eſt ad eos: venerunt ad eum etiā omnes filij iſrahel. Quibꝫ precepit cuncta que audierat a dño in mōte ſynai. Impletiſqꝫ ſermonibꝫ· poſuit velamen ſuper faciem ſuā. Quod ingreſſus ad dñm et loquēs cū eo· auferebat donec exiret: et tunc loquebat᷑ ad filios iſrl̄ omnia que ſibi fuerant imperata. Qui videbant faciem egrediētis moyſi eſſe cornutā: ſed oꝑiebat rurſus ille faciē ſuā: ſi quādo loquebat᷑ ad eos.

Cap̄. xxxv.

Igitur congregata omni turba· filioꝝ iſrahel· dixit ad eos. Hec ſunt que iuſſit dominꝰ fieri. Sex diebꝫ facietis opus. Septimꝰ dies erit vobis ſanctꝰ: ſabbatum et requies dñi. Qui fecerit opus in eo· occidetur. Non ſuccendetis ignem in omnibꝫ habitaculis veſtris per diem ſabbati. Et ait moyſes ad omnem cateruam filioꝝ iſrahel. Iſte eſt ſermo quē precepit dñs dicens. Separate apud vos p̄mitias dño. Omnis voluntarius ⁊ p̄no animo offerat eas domino. Aurum et argentum· et es· iacinctū et purpurā· coccūqꝫ biſtinctū et byſſum· pilos capraꝝ· pelleſqꝫ arietum rubricatas et iacinctinas: ligna ſethim· et oleum ad luminaria concīnanda· ⁊ ut conficiatur vngentum et thymiama ſuauiſſimū: lapides onichinos et gemmas· ad ornatū ſuperhumeralis ⁊ rationalis. Quiſquis vrm̄ ſapiens eſt· veniat et faciat qd̓ dominus imperauit: tabernaculum· ſcilicet ⁊ tectum eius atqꝫ operimentū· anulos ⁊ tabulata cū vectibꝫ· paxillos ⁊ baſes· archam ⁊ vectes· ꝓpiciatoriū· ⁊ velum quod ante illud oppēdit᷑: menſā cū vectibꝫ· et vaſis· ⁊ ꝓpoſitōis panibꝫ: candelabrū ad luminaria ſuſtentanda· vaſa illius et lucernas· et oleum ad nutrimēta ignium: altare thymiamatis et vectes· ⁊ oleū unctōis ⁊ thymiama ex aromatibꝫ: tentoriū ad oſtiū tabernaculi· altare olocauſti et craticulam eius eneam cū vectibus et vaſis ſuis: labrum ⁊ baſes eius: cortinas atrij cū columnis ⁊ baſibꝫ· tentoriū ī foribus veſtibuli · paxillos tabernaculi ⁊ atrij cum funiculis ſuis: veſtimenta quoꝝ vſus eſt ī miniſterio ſanctuarij: veſtes aaron pontificis ac filioꝝ eius: ut ſacerdotio fungantur michi. Egreſſaqꝫ omnis multitudo filioꝝ iſrahel de conſpectu moyſi: obtulerūt mēte ꝓmptiſſima atqꝫ deuota · primitias dn̄o · ad faciendū opus tabernaculi teſtimonij. Quicqd ī cultū et ad veſtes ſanctas neceſſariū erat, viri cū mulieribꝫ p̄buerunt armillas · et inaures · anulos ⁊ dextralia. Omne vas aureum in donaria dn̄i ſeparatū eſt. Si quis habuit iacinctū et purpuram · coccumqꝫ biſtinctum · biſſum · et pilos caprarū · pelles arietū rubricatas ⁊ iacinctinas · argēti ⁊ auri · eriſqꝫ metalla obtulerūt dn̄o: lignaqꝫ ſethim in varios vſus. Sed et mulieres docte que neuerāt dederunt · iacinctū · purpurā · et vermiculū ac biſſum · ⁊ pilos capraꝝ: ſponte propria cuncta tribuētes. Principes vero obtulerunt lapides onichinos ⁊ gemmas ad ſuperhumerale et racionale: aromataqꝫ ⁊ oleū ad luminaria concinnanda: et ad p̄parandū vngentū · ac thymiama odoris ſuauiſſimi componendum. Omnes viri et mulieres mente deuota obtulerunt donaria: ut fierent oꝑa que iuſſerat dn̄s ꝑ manū moyſi. Cuncti filij iſrahel voluntaria domino dedicauerūt. Dixitqꝫ moyſes ad filios iſrahel. Ecce vocauit dn̄s ex nomine beſelehel filiū huri · filij hur · de tribu iuda: impleuitqꝫ eum ſpiritu dei · ſapientia · et intelligentia et ſcientia · et omni doctrina: ad excogitandum et faciendum opus in auro et argento et ere et ferro · ſculpendiſqꝫ lapidibus · et opere carpentario. Quicquid fabre adinueniri poteſt: dedit in corde eius.

Ooliab quoqꝫ filium achiſamech · de tribu dan. Ambos erudiuit ſapiētia. ut faciāt oꝑa abietarij polimitarij ac plumarij de iacincto ⁊ purpura · coccoqꝫ biſtincto ⁊ biſſo ⁊ texant omnia: ac noua queqꝫ reperiant. cap. xxxvi.

Fecit ergo beſeleel · et ooliab · et omnis vir ſapiēs · q̄bꝫ dedit dn̄s ſapientiā et intellectū · ut ſcirent fabre operari que in vſu ſanctuarij neceſſaria ſunt: et que p̄cepit dn̄s. Cumqꝫ vocaſſet eos moyſes et omnē eruditum virum · cui dederat dn̄s ſapientiam · et qui ſpōte ſua obtulerunt ſe ad faciendum opus: tradidit eis vniuerſa donaria filioꝝ iſrahel. Qui cum inſtarent operi cotidie: mane vota ꝑplus offerebat. Unde artifices venire compulſi · dixerunt moyſi. Plus offert ꝑplus q̄ neceſſariū eſt. Iuſſit ergo moyſes · preconis voce cantari. Nec vir nec mulier quicq̄ offerat vltra in oꝑe ſanctuarij. Sicqꝫ ceſſatum eſt a muneribus offerendis · eo ꝙ oblata ſufficerent ⁊ ſuperabundarent. Feceruntqꝫ omnes corde ſapientes ad explendū opus tabernaculi cortinas decem · de biſſo retorta ⁊ iacincto ⁊ purpura · coccoqꝫ biſtincto: oꝑe vario · ⁊ arte polimita. Quarum vna habebat in longitudine viginti octo cubitos: et ī latitudine quatuor · vna menſura erat oīm cortinaꝝ. Cōiunxitqꝫ cortinas quinqꝫ alterā alteri: et alias quinqꝫ ſibi inuicem coplauit. Fecit et anſas iacinctinas in ora cortine vni⁹ ex vtroqꝫ latere · et in ora cortine alterius ſimiliter: ut contra ſe inuicem venirent anſe: ⁊ mutuo iungerentur. Unde et quinquaginta fudit circulos aureos · qui morderent cortinarū anſas: et fieret vnū tabernaclm. Fecit et ſaga undecī · de pilis capraꝝ ·

ergo

ad opiendū tectum tabernacli. Vnum ſagum ī longitudine habebat cubitos triginta: et in latitudine cubitos quatuor. Vnius meſure erāt omīa ſaga. Quorū quīqȝ iūxit ſeorſum: et ſex alia ſeparatim. Fecitqȝ anſas quīquaginta in ora ſagi unius · ⁊ quīquaginta in ora ſagi alterius ut ſibi inuicē iungerētur: et fibulas eneas quīquagīta quibȝ necteretur tectum: ut unū palliū ex omībȝ ſagis fieret. Fecit et opertoriū tabernaculi de pellibus arietū rubricatis: aliudqȝ deſup velamē de pellibus iacinctinis. Fecit ⁊ tabulas tabernaculi de lignis ſethim ſtātes. Decē cubitorum erat longitudo tabule unius: et unū ac ſemis cubitū latitudo retinebat. Bine in caſtrature erant per ſingulas tabulas: ut altera alteri iungeretur. Sic fecit ī omībȝ tabernacli tabulis. E quibus viginti ad plagā meridianā erāt contra auſtrū: cū quadraginta baſibȝ argenteis. Due baſes ſub vna tabula ponebantur ex utraqȝ parte angulorū: ubi in caſtrature laterum in angulis terminātur. Ad plagā qȝ tabernaculi que reſpicit ad aquilonē fecit viginti tabulas cum quadraginta baſibus argenteis: duas baſes ꝑ ſingulas tabulas. Cōtra occidentē vero ideſt ad eam partem tabernaculi que mare reſpicit · fecit ſex tabulas: et duas alias per ſingulos angulos tabernaculi retro que iūcte erant a deorſum uſqȝ ſurſum: et in unam compagem pariter ferebantur. Ita fecit ex utraqȝ parte ꝑ angulos: ut octo eſſent ſimul tabule · et haberent baſes argenteas ſedecim: binas ſcilicet baſes ſub ſingulis tabulis. Fecit ⁊ vectes de lignis ſethim quinqȝ ad cōtinendas tabulas uni⁹ lateris tabernaculi: ⁊ quinqȝ alios ad alteri⁹ lateris coaptandas tabulas: et extra hos · quinqȝ alios vectes ad occidentalē plagā tabernaculi cōtra mare. Fecit quoqȝ vectem alium: qui per medias tabulas ab angulo uſqȝ ad angulū perueniret. Ipa autē tabulata deaurauit: fuſis baſibȝ earum argenteis. Et circulos eorum fecit aureos · per quos vectes induci poſſent: quos ⁊ ipos laminis aureis operuit. Fecit ⁊ velum de iacincto et purpura · vermiculo ac biſſo retorta ope polimitario variū atqȝ diſtinctum: et quatuor columnas de lignis ſethim · quas cum capitibȝ deaurauit: fuſis baſibus earū argenteis. Fecit et tentoriū ī introitu tabernaculi ex iacincto · purpura vermiculo · biſſoqȝ retorta ope plumarii: ⁊ columnas quinqȝ cum capitibus ſuis quas operuit auro: baſeſqȝ earum fudit eneas · et operuit auro. cap̄ xxxvii.

Fecit autem beſeleel · et archam de lignis ſethim · habentem duos ſemis cubitos in longitudine: et cubitum ac ſemiſſē ī latitudine: altitudo qȝ unius cubiti fuit et dimidii. Veſtiuitqȝ eam auro puriſſimo intus ⁊ foris. Et fecit illi coronā auream per gyrū conflans quatuor anulos aureos ꝑ quatuor angulos ei⁹: duos anulos in latere uno: ⁊ duos ī altero. Vectes quoqȝ fecit de lignis ſethim · quos veſtiuit auro: et quos miſit ī anulos qui erant in lateribȝ arche ad portandū eam. Fecit ⁊ ꝓpiciatoriū ideſt oraculū de auro mundiſſimo · duorū cubitorū et dimidii in longitudine: ⁊ cubiti ac ſemis in latitudine. Duos etiam cherubin ex auro ductili quos poſuit ex utraqȝ parte ꝓpiciatorii: cherub unum in ſummitate unius partis et cherub alterum in ſummitate partis alterius

Duos cherubin ī ſingulis ſummitatibus ꝓpiciatorij extendentes alas·et tegentes propiciatoriū: ſeq; mutuo et illud reſpicientes. Fecit et menſam de lignis ſethim·in longitudine duorū cubitorum·et ī latitudine vniꝰ cubiti: que habebat in altitudine cubitum ac ſemiſſem. Circumdeditq; eā auro mundiſſimo ⁊ fecit illi labium aureum per gyrū: ipſiq; labio coronam auream interraſilem quatuor digitoꝝ: et ſuper eandem·alteram coronā auream. Fudit et quatuor circulos aureos·quos poſuit ī quatuor angulos ꝑ ſinglos pedes menſe cōtra coronam: miſitq; in eos vectes ut poſſit menſa portari: ipſoſquoq; vectes · fecit de lignis ſethim·et circumdedit eos auro. Et vaſa ad diuerſos vſus menſe · acetabula·fialas·et ciatos et thuribula ex auro puro: ī quibꝫ offerenda ſūt libamina. Fecit et candelabrum ductile·de auro mundiſſimo. De cuius vecte calami·ciphi·ſperuleq; ac lilia procedebant: ſex in vtroq; latere. Tres calami ex parte vna: et tres ex altera. Tres ciphi in nucis modū per calamos ſingulos·ſperuleq; ſimul et lilia: ⁊ tres ciphi inſtar nucis in calamo altero·ſperuleq; ſimul ⁊ lilia. Equum erat opus ſex calamoꝝ: qui procedebāt de ſtipite candelabri. In ipſo autē vecte erāt ꝗtuor ciphi in nucis modū·ſperuleq; ꝑ ſingulos et lilia: et ſperule ſub duobus calamis per loca tria: qui ſimul ſex fiunt calami·procedentes de vecte vno. Et ſperule igitur et calami ex ipō erāt: vniuerſa ductilia ex auro puriſſimo. Fecit et lucernas ſeptem cū emunctorijs ſuis·et vaſa vbi ea que emuncta ſunt extinguātur: de auro mūdiſſimo. Talentū auri appendebat candelabrum cum omnibꝫ vaſis ſuis. Fecit et altare thymiamatis de lignis ſethim·ꝑ quadrum ſinglos habens cubitos et in altitudine duos: e cuius anglis procedebant cornua, veſtiuitq; illud auro mūdiſſimo·cū craticla ac parietibꝫ·et cornibꝫ. Fecitq; ei coronā aureolam per gyrū: ⁊ duos anulos aureos ſub corona ꝑ ſingula latera: ut mittātur in eos vectes · et poſſit altare portari. Ipſos autem vectes fecit de lignis ſethim: et oꝑuit laminis aureis. Compoſuit ⁊ oleū ad ſanctificatōnis vnguētū: ⁊ thymiamata de aromatibꝫ mūdiſſimis·ope pigmētarij. cap̄. xxxviii.

Fecit et altare olocauſti de lignis ſethim · quinq; cubitorum per quadrum. Et trium ī altitudine: cuiꝰ cornua de angulis procedebant: oꝑuitq; illud laminis eneis. Et in vſus eius parauit ex ere vaſa diūſa: lebetes·forcipes·fuſcinulas·vncinos·⁊ ignium receptacula. Craticlamq; eius in modum retis fecit eneam: et ſubter eā ī altaris medio arulā fuſis quatuor anulis ꝑ totidem reticuli ſūmitates: ad immittendos vectes ad portandū. Quos et ipōs fecit de lignis ſethim ⁊ oꝑuit laminis eneis: induxitq; in circulos qui ī lateribꝫ altaris eminebāt. Ipm autem altare nō erat ſolidum· ſed cauū·ex tabulatis: ⁊ intus vacuū. Fecit et labrum eneū cū baſi ſua de ſpeculis mulierū que excubabāt in oſtio tabernaculi. Fecit et atrium, In cuius auſtrali plaga erant tentoria de biſſo retorta cubitoꝝ centū: columne enee viginti cum baſibꝫ ſuis. Capita columnarū ⁊ tota opis celatura argentea. Eque ad ſeptentrionalem plagā·tentoria columne baſeſq; et capita columnarum eiuſdem mēſure et opis ac metalli erāt. In ea vero plaga que ad occidentē respicit fuerūt tētoria cubitoꝝ quinquaginta · columne decem cum basibꝫ suis enee: et capita columnarꝝ et tota opis celatura argētea. Porro cōtra orientem quīquaginta cubitoꝝ parauit tentoria · e quibus quindecim cubitos columnarum triū cū basibus suis unum tenebat latus: et in parte altera · quia inter utraqꝫ introitum tabernacli fecit · quindecim eque cubitoꝝ erant tentoria: columneq; tres et bases totidem. Cuncta atrij tentoria bissus retorta texuerat. Bases columnarum fuere enee: capita autē earū cū cunctis celaturis suis argentea: sed et ipas columnas atrij vestiuit argento. Et in introitu eius ope plumario fecit tentorium · ex iacincto · purpura · vermiculo ac bisso retorta · quod habebat viginti cubitos in longitudine: altitudo vero quinq; cubitoꝝ erat · iuxta mensuram quā cuncta atrij tentoria habebāt. Columne autem in ingressu fuere q̄tuor · cum basibus eneis: capitaqꝫ earum et celature argentee. Paxillos quoq; tabernacli et atrij ꝑ gyrū · fecit eneos. Hec sunt instrumēta tabernacli testimonij · que enumerata sunt iuxta preceptum moysi in cerimonijs leuitaꝝ ꝑ manū ythamar filij aarō sacerdotis · que beseleel filius huri filij hur de tribu iuda domino per moysen iubente compleuerat: iuncto sibi socio ooliab filio achisamech de tribu dan: q̄ ⁊ ipe artifex lignorū egregius fuit · et polimitariꝰ · atqꝫ plumariꝰ · ex iacincto · purpura · vermiculo et bisso. Omne aurum qđ expensum est in opere sanctuarij · et quod oblatum est ī donarijs viginti et nouem talentoꝝ fuit · et septingētoꝝ triginta sicloꝝ: ad mēsurā sanctuarij. Oblatum est autem ab hijs q̄ transierunt ad numerum · a viginti annis ⁊ supra: de sexcentis tribus milibus et quingentis quīquaginta armatorū. Fuerunt p̄terea centū talenta argenti: e quibꝫ conflate sūt bases sanctuarij · et introitus ubi velum pendet. Centū bases facte sunt de talentis centum: singulis talentis per bases singulas supputatis. De mille autē septingentis et septuagintaquinq; fecit capita columnarum: quas et ipas vestiuit argēto. Eris quoqꝫ oblata sūt talenta septuagītaduo milia · et q̄dringēti supra sicli: ex quibus fuse sunt bases in introitu tabernaculi testimonij · et altare eneum cum craticula sua · omniaqꝫ vasa que ad usum eius pertinent: et bases atrij · tam in circuitu q̄ ī ingressu eius: et paxilli tabernaculi atq; atrij ꝑ gyrū. cap̄. xxxix.

De iacincto vero et purpura · vermiculo ac bisso · fecit vestes · quibus indueret̄ aaron · quādo ministrabat in sanctis: sicut precepit dominus moysi. Fecit igitur superhumerale de auro · iacincto ⁊ purpura · coccoqꝫ bistincto ⁊ bisso retorta: ope polimitario. Inciditqꝫ bratteas aureas · et extenuauit in fila ut possent torqueri cū p̄orū colorum subtemine: duasqꝫ oras sibi inuicem copulatas in utroq; latere summitatum · et baltheum ex eisdē coloribus: sicut p̄ceperat dominus moysi. Parauit et duos lapides onichinos astrictos et inclusos auro: et sculptos arte gēmaria nominibus filiorū israhel. Sex nomina in lapide uno · ⁊ sex in altero: iuxta ordinem natiuitatis eorum. Posuitqꝫ eos in lateribꝫ superhumeralis · in monimentum filiorum israhel: sicut preceperat dñs moyſi. Fecit et racionale ōpe polimito · iuxta opus ſuphumeralis · ex auro · iacincto · purpura coccoq; biſtincto et biſſo retorta: quadrangulū · duplex · menſure palmi: et poſuīt in eo gemmarum ordines quatuor. In primo verſu erat ſardius · topazius ſmaragdus: in ſecundo carbunculꝰ ſaphirus · iaſpis: in tercio · ligurius · achates · ametiſtus: in quarto · criſolitus · onichinus · et berillus: circundati et incluſi auro ꝑ ordines ſuos. Ipſiq; lapides duodecim · ſculpti erāt nominibus duodecim tribuū iſrl': ſinguli per nomina ſingulorum. Fecerunt in racionali ⁊ catenulas ſibi invicem coherentes de auro puriſſimo: et duos uncinos · totidemq; anulos aureos. Porro anulos poſuerūt in utroq; latere racionalis ex quibȝ penderēt due catene auree: quas inſeruerūt uncinis qui in ſuphumeralis angulis eminebant. Hec et ante ⁊ retro ita ꝯueniebāt ſibi: ut ſuperhumerale et racionale mutuo necterentur · ſtricta ad baltheū et anulis fortius copulata · quos iungebat vitta iacinctina · ne laxe fluerēt et a ſe invicē moverentur: ſicut ꝑcepit dñs moyſi. Fecerunt quoq; tunicam ſuperhumeralis totam iacinctinam · et capitium in ſuperiori parte contra medium · oramq; per gyrum capitij textilem: deorſum autē ad pedes malapunica ex iacincto purpura · vermiculo ac biſſo retorta: et tintinnabula de auro mūdiſſimo · que poſuerūt inter malagranata in extrema parte tunice per gyrū: tintinnabulum ~~autē~~ aureū et malumpunicum: quibus ornatus incedebat pontifex quādo miniſterio fungebatur · ſicut precepit dominus moyſi. Fecerūt ⁊ tunicas biſſinas ōpe textili aaron et filijs eius ⁊ mitras cū coronulis ſuis ex biſſo: feminalia q̄ȝ linea biſſina: cingulum vero de biſſo retorta · iacincto · purpura · ac vermiculo · diſtinctū arte plumaria · ſicut preceperat dominus moyſi. Fecerunt et laminam ſacre veneracionis de auro puriſſimo: ſcripſeruntq; in ea opere gemmario ſanctum domini: et ſtrinxerunt eam cū mitra vitta iacinctina · ſicut precepit dñs moyſi. Perfectū eſt igitur omne opus tabernacli ⁊ tecti teſtimonij. Feceruntq; filij iſrl' cuncta que preceperat dominus moyſi: ⁊ obtulerūt tabernaculum · et tectum · et univerſā ſupellectilem: anulos · tabulas · vectes · columnas · ac baſes · opertoriū de pellibȝ arietum · rubricatis · ⁊ aliud operimentum de iacinctinis pellibȝ: velum · archam · vectes · ꝓpiciatorium · menſam cum vaſis ſuis · ⁊ ꝓpoſicōnis panibȝ · candelabrum · lucernas · ⁊ utenſilia earum cū oleo: altare aureum · ⁊ ungentum · et thymiama ex aromatibus: et tentorium in introitu tabernaculi · altare eneum · retiaculum · vectes · et vaſa eius omnia: labrum cum baſi ſua · tentoria atrij · et columnas cum baſibus ſuis: tentorium in introitu atrij · funiculoſq; illiꝰ ⁊ paxillos. Nichil ex vaſis defuit: que in miniſteriū tabernaculi et in tectū federis iuſſa ſunt fieri. Veſtes q̄ȝ quibus ſacerdotes utunt' in ſanctuario · aaron ſcilicet et filij eius · obtulerūt filij iſrahel: ſicut preceperat dominus. Que poſtq̄ȝ moyſes cuncta vidit expleta: benedixit eis. ca. xl.

Locutuſq; ē dominꝰ ad moyſen dicens. Menſe p̄mo p̄ma die menſis eriges tabernaculum teſtimonij: ⁊ pones in eo archam · dimitteſq; ante illam velum: et illata menſa · pones ſup eam que rite p̄cepta ſūt. Candelabrum ſtabit cū lucernis ſuis· et altare aureū: i quo adolet̄ incenſū corā archa teſtimonij. Tentoriū i introitu tabernaculi teſtimonij pones: et ante illud altare olocauſti. Labrum inter altare ⁊ tabernaclm: qd̓ implebis aqua. Circumdabiſqꝫ atriū tentorijs: ⁊ ingreſſū eius. Et aſſumpto unctōnis oleo unges tabernaclm cū vaſis ſuis ut ſanctificent̄: altare olocauſti ⁊ om̄ia vaſa eius: labrū cū baſi ſua. Om̄ia unctionis oleo conſecrabis: ut ſint ſancta ſanctorū. Applicabiſqꝫ aaron et filios eius ad fores tabernacli teſtimonij: et lotos aqua indues ſanctis veſtibus· ut miniſtrent michi: et unctio eorū in ſacerdotiū ſempiternū proficiat. Fecitqꝫ moyſes om̄ia q̄ p̄ceperat dominus. Igit̄ menſe p̄mo anni ſcdi· prima die menſis· collocatū ē tabernaclm. Erexitqꝫ moyſes illud et poſuit tabulas· ac baſes et vectes: ſtatuitqꝫ columnas· et extendit tectū ſup tabernaclm: impoſito deſup oꝑimento· ſicut dn̄s imperauerat. Poſuit et teſtimoniū in archa ſubditis infra vectibꝫ: et oraclm deſup. Cūqꝫ intuliſſet archam i tabernaclm teſtimonij: appendit ante eā velum ut expleret dn̄i iuſſionem. Poſuit ⁊ menſam in tabernaclo teſtimonij ad plagam ſeptentrionalē extra velum: ordinatis corā· ꝓpoſitōnis panibꝫ: ſicut p̄ceperat dn̄s moyſi. Poſuit ⁊ candelabrum i tabernaclo teſtimonij ex regione menſe· in parte auſtrali: locatis per ordinem lucernis iuxta p̄ceptum dn̄i. Poſuit ⁊ altare aureum ſub tecto teſtimonij cōtra velum: et adoleuit ſup eo incenſum aromatū: ſicut iuſſerat dn̄s moyſi. Poſuit ⁊ tentoriū i introitu tabernacli teſtimonij· ⁊ altare olocauſti in veſtibulo teſtimonij: offerens in eo olocauſtū ⁊ ſacrificia ut dn̄s imperauerat. Labrū qꝫ ſtatuit inter tabernaclm teſtimonij et altare implens illud aqua: lauerūtqꝫ in eo moyſes et aaron ac filij eius manus ſuas ac pedes· cū ingrederent̄ tectū federis· et accederent ad altare: ſicut preceperat dn̄s moyſi. Erexit et atriū ꝑ gyrum tabernaculi et altaris: ducto in introitu ei⁹ tentorio. Poſtq̄ om̄ia perfecta ſūt oꝑuit nubes tabernaculū teſtimonij: et gloria dn̄i impleuit illud. Nec poterat moyſes ingredi tectū federis: nube oꝑiente om̄ia· et maieſtate dn̄i coruſcāte: quia cūcta nubes oꝑuerat. Si quādo nubes tabernaculū deſerebat: ꝓficiſcebant̄ filij iſrl̄· ꝑ turmas ſuas. Si pendebat deſup: manebant in eodem loco. Nubes quippe dn̄i incubabat ꝑ diem tabernaclo· et ignis ī nocte: videntibꝫ cūctis populis iſrahel per cunctas manſiones ſuas.

Explicit helleſmoth. id eſt exodus ..
Incipit vagetra. id eſt leuiticus. C. i.

Vocauit autē moyſen: et locutus eſt ei dn̄s de tabernaculo teſtimonij dicēs. Loquere filijs iſrahel: et dices ad eos. Homo q̄ obtulerit ex vobis hoſtiam dn̄o· de pecoribꝫ id eſt de bobus et ouibus offerens victimas: ſi olocauſtū fuerit eius oblatio ac de armento: maſculū immaculatū offeret ad oſtiū tabernacli teſtimonij· ad placandum ſibi dn̄m. Ponetqꝫ ſup caput hoſtie manus· et acceptabilis erit: atqꝫ in expiationem eius proficiēs. Immolabitqꝫ vitulū corā dn̄o: ⁊ offerēt filij aarō ſacerdotes ſanguinem eius· fundentes per altaris circuitū: qd̓ eſt ante oſtiū tabernaculi.

Detractaq; pelle hoſtie· artus ī fruſta concident: et ſubicient ī altari ignem· ſtrue lignoꝝ ante compoſita· ⁊ mēbra que ſunt ceſa deſup ordinātes· caput videlicet et cuncta que adherent iecori· inteſtinis et pedibus lotis aqua: adolebitq; ea ſacerdos ſuper altare in olocauſtū et ſuauem odorem dn̄o. Quod ſi de pecoribus oblatio ē· de ouibꝫ ſiue de capris olocauſtū: agnū anniculū et abſq; macula offeret: immolabitq; ad lat⁹ altaris qđ reſpicit ad aquilonem· corā dn̄o. Sanguinē vero illi⁹ fundēt ſup altare filij aarō· ꝑ circuitū: diuidentq; mēbra· caput et om̄ia que adherent iecori: et imponēt ſup ligna· quibꝫ ſubiciendus ē ignis. Inteſtina vero et pedes lauabūt aqua: ⁊ oblata om̄ia adolebit ſacerdos ſuper altare ī olocauſtū et odorem ſuauiſſimū dn̄o. Si autē de auibus olocauſti oblatio fuerit dn̄o· de turturibus et pullis columbe: offeret eā ſacerdos ad altare· ⁊ retorto ad collū capite· ac rupto vulneris loco· decurrere faciet ſanguinē ſup crepidinem altaris: veſiculā vero gutturis et plumas· proiciet ꝓpe altare ad orientalē plagā· in loco in quo cineres effundi ſolent. Confringetq; aſcellas eius· et non ſecabit: nec ferro diuidet eam: et adolebit ſuper altare· lignis igne ſuppoſito. Olocauſtū ē et oblatio ſuauiſſimi odoris dn̄o. c. ii.

Anima cū obtulerit oblationem ſacrificij domino: ſimila erit eius oblatio. Fundetq; ſup eam oleum et ponet thus: ac deferet ad filios aarō ſacerdotis. Quoꝝ unus tollet pugillū plenū ſimile et olei ac totum thus: et ponet memoriale ſup altare· ī odorē ſuauiſſimū dn̄o. Quod autē reliquū fuerit de ſacrificio erit aaron et filiorū eius: ſanctū ſanctorū de oblationibꝫ dn̄i. Cum autē obtuleris ſacrificium coctū ī clibano de ſimila· panes ſcilicet abſq; fermēto cōſperſos oleo· et lagana azima oleo lita: ſi oblatio tua fuerit de ſartagine· ſimile conſperſe oleo et abſq; fermēto: diuides eā minutatī et fundes ſup eam oleū. Si autem· de craticula fuerit ſacrificiū· eque ſimila oleo cōſpergetur: quā offerens dn̄o· trades manibus ſacerdotis. Qui cum obtulerit eā· tollet memoriale de ſacrificio: et adolebit ſuper altare in odorē ſuauitatis domino. Quicquid autem reliquum eſt· erit aaron et filioꝝ eius: ſanctum ſanctoꝝ de oblationibꝫ dn̄i. Omnis oblatio que offertur domino abſq; fermento fiet: nec quicq̄ fermēti ac mellis adolebitur in ſacrificio dn̄i: Primicias tantū eorum offeretis et munera: ſup altare vero nō imponent in odorē ſuauitatis. Quicquid obtuleris ſacrificij· ſale cōdies: nec auferes ſal federis dei tui de ſacrificio tuo. In om̄i oblacōne offeres ſal. Si autē obtuleris munus p̄miciaꝝ frugū tuarū dn̄o· de ſpicis adhuc virētibꝫ: torrebis eas igni· ⁊ confriges ī morē farris· et ſic offeres p̄micias tuas dn̄o: fundens ſup ea oleū et thus imponens· quia oblatio dn̄i ē. De qua adolebit ſacerdos in memoriam muneris· partem farris fracti· ⁊ olei: ac totū thus. c. iii.

Quod ſi hoſtia pacificoꝝ fuerit ei⁹ oblatio· et de bobus voluerit offerre· marē ſiue feminā: immacłata offeret corā dn̄o. Ponetq; manū ſup caput· victime ſue: que immolabitur in introitu tabernaculi teſtimonij. Fundentq; filij aarō ſacerdotis· ſāguinem per altaris circuitū: et offerent de hoſtia pacificoꝝ in oblationē dn̄o adipem qui op̄it vitalia · et quicquid pinguedinis est intrinsec⁹, duos renes cum adipe quo teguntur ilia · et reticulum iecoris cū renunculis: adolebuntq; ea super altare in olocaustū lignis igne supposito in oblationē suauissimi odoris dño. Si vero de ouibz fuerit ei⁹ oblacio et pacificoꝝ hostia: siue masculū obtulerit siue feminā: immaculata erūt om̄ia. Si agnū obtulerit corā domino · ponet manū suā sup̄ caput victime sue: q̄ immolabit in vestibulo tabernaculi testimonij. Fundētq; filij aaron sanguinem eius per circuitum altaris: et offerent de pacificorū hostia sacrificiū dño · adipem et caudā totā cum renibz et pinguedinē que operit ventrem atq; vniuersa vitalia · et vtrūq; renunculū cum adipe qui est iuxta ilia · reticulūq; iecoris cum renunculis: et adolebit ea sacerdos super altare in pabulū ignis et oblationis dñi. Si capra fuerit ei⁹ oblatio · et obtulerit eā dño: ponet manū suā sup̄ caput eius: immolabitq; eam ī introitu tabernaculi testimonij. Et fundent filij aaron sanguinē eius per altaris circuitum: tollentq; ex ea ī pastū ignis dominici · adipem qui op̄it ventrem · et qui tegit vniuersa vitalia · duos renunculos cū reticulo quod est sup̄ eos iuxta ilia · et aruinam iecoris cū renunculis: adolebitq; ea super altare sacerdos · in alimoniam ignis et suauissimi odoris. Omnis adeps domini erit iure perpetuo · in generationibus et cunctis habitaculis vestris, nec sanguinem nec adipem omnino comedetis. ca. iiii.

Locutusq; est dñs ad moysen dicens. Loq̄re filijs isrł. Anima que peccauerit per ignorantiam · et de vniuersis mandatis domini q̄ p̄cepit ut nō fierent quippiā fecerit: si sacerdos qui vnctus est peccauerit · delinquere faciens p̄plm: offeret pro peccato suo vitulū immaculatū dño. Et adducet illum ad ostiū tabernacłi testimonij · coram dño: ponetq; manum super caput ei⁹: et immolabit eum domino. Hauriet quoq; de sanguine vituli: inferens illum ī tabernaculū testimonij. Cūq; intinxerit digitū in sanguinem asperget eum septies corā dño: contra velum sanctuarij. Ponetq; de eodem sanguine super cornua altaris thymiamatis gratissimi dño: qđ est in tabernacło testimonij. Omnē aūt reliquū sanguinē fundet in basim altaris olocausti · ī introitu tabernaculi. Et adipē vituli offeret pro peccato: tam eū qui vitalia op̄it · q̄z om̄ia que intrinsecus sunt · duos renunculos et reticulū qđ est sup̄ eos iuxta ilia · et adipem iecoris cum renunculis · sicut offertur de vitulo hostie pacificoꝝ: et adolebit ea super altare olocausti. Pellem vero ⁊ omnes carnes · cū capite et pedibus et intestinis ⁊ fimo ⁊ reliquo corpore efferet extra castra in locū mundū · vbi cineres effundi solent: incendetq; ea sup̄ lignoꝝ struē: que in loco effusoꝝ cinerū cremabuntur. Quod si omnis turba filioꝝ isrł ignorauerit · et ꝑ imperitiam fecerit qđ ꝯtra mandatum domini est · et postea intellexerit peccatum suum: offeret ꝓ peccato suo vitulū. Adducetq; eum ad ostiū tabernaculi: ⁊ ponent seniores p̄pli manus super caput eius coram dño. Immolatoq; vitulo in cōspectu dñi · inferet sacerdos q̄ vnctus est de sanguine eius ī tabernacłm testimonij: tincto digito aspergens septies cōtra velū. Ponetq; de eodē sanguine in cornibz altaris: qđ est coram dño in tabernaculo teſtimonij. Reliquum autē ſanguinem fundet iuxta baſim altaris olocauſtoꝝ: quod eſt in oſtio tabernaculi teſtimonij. Omnemq; eius adipem tollet · et adolebit ſuper altare · ſic faciens et de hoc vitulo quomodo fecit ⁊ prius: et rogāte ꝓ eis ſacerdote propicius erit eis dñs. Ipſum autem vitulū efferet extra caſtra atq; cōburet ſicut et priorē vitulū: q̄a eſt ꝓ peccato multitudinis. Si peccauerit princeps et fecerit vnū e pluribꝫ per ignorantiā quod domini lege prohibet̄ · et poſtea intellexerit peccatū ſuū: offeret hoſtiā coram dño · hircum de capris immaculatum: ponetq; manum ſuam ſup̲ caput eius. Cumq; immolauerit eum in loco vbi ſolet mactari olocauſtum coram dño · quia ꝓ peccato ē: tinget ſacerdos digitum in ſanguine hoſtie pro peccato · tangens cornua altaris olocauſti · et reliquū fundēs ad baſim eius: adipē vero adolebit ſupra ſicut in victimis pacificoꝝ fieri ſolet. Rogabitq; ꝓ eo ſacerdos et pro peccato eiꝰ: et dimittetur ei. Quod ſi peccauerit anima per ignorantiam de p̄plo terre vt faciat quicq̄ de hijs que dñi lege prohibent̄ · atq; delinquat · et cognouerit peccatum ſuum · offeret capram immaculatam: ponetq; manus ſuper caput hoſtie que pro peccato eſt: ⁊ immolabit eam ī loco olocauſti. Tolletq; ſacerdos de ſanguine ī digito ſuo: et tangens cornua altaris olocauſti · reliquū fundet ad baſim eiꝰ. Omnem autē adipē auferens ſicut auferri ſolet de victimis pacificorū adolebit ſuper altare ī odorem ſuauitatis domino: rogabitq; pro eo: et dimittet̄ ei. Sin autem de pecoribus obtulerit victimā pro peccato ouē ſcilicet immaculatā: ponet manum ſup̲ caput eius: et immolabit eam in loco vbi ſolent cedi olocauſtoꝝ hoſtie. Sumetq; ſacerdos de ſanguine eiꝰ digito ſuo: et tangēs cornua altaris olocauſti · reliquum fundet ad baſim eius. Omnē quoq; adipē auferēs · ſicut auferri ſolet adeps arietis q̄ immolat̄ ꝓ pacificis cremabit ſup̲ altare incenſū dñi: rogabitq; pro eo et ꝓ pctō eiꝰ: ⁊ dimittet̄ ei. c. v.

Si peccauerit anima et audierit vocē iurantis teſtiſq; fuerit q̄d ip̄e vidit aut conſcius eſt: niſi indicauerit · portabit iniq̄tatem ſuā. Anima que tetigerit aliq̄d immūdū · ſiue q̄d occiſum a beſtia eſt · aut ꝑ ſe mortuū · aut q̄libet aliud reptile ⁊ oblita fuerit immūdicie ſue · rea eſt et deliquit: et ſi tetigerit quicq̄ de immūdicia hominis iuxta omnem impuritatē qua pollui ſolet oblitaq; cognouerit poſtea: ſubiacebit delicto. Anima q̄ iurauerit et ꝓtulerit labijs ſuis vt vel male quid faceret vel bene et non fecerit · ⁊ id ip̄m iuramēto ⁊ ſermone firmauerit · oblitaq; poſtea intellexerit delictū ſuū: agat penitentiā pro peccato ⁊ offerat de gregibus agnam ſiue capram: orabitq; pro eo ſacerdos ⁊ pro peccatiſ eius. Sin autem non potuerit offerre pecus · offerat duos turtures vel duoſ pullos columbaꝝ dño: vnū pro pccō et alterū in olocauſtum: dabitq; eos ſacerdoti. Qui primū offerens pro peccato retorquebit caput eius ad pennulas · ita vt collo adhereat et nō penitꝰ abrumpat̄: et aſperget de ſanguine eius parietem altaris. Quicquid aūt reliquū fuerit faciet diſtillare ad fundamentum eius: quia pro peccato eſt. Alterū vero in olocauſtū adolebit vt fieri ſolet: rogabitq; pro eo ſacerdos et pro pctō eius: et dimittet ei. Quod ſi non quiuerit manꝰ eiꝰ duos offerre turtures · aut duos pullos columbarum: offeret pro pctō ſuo ſimile partē ephy · decimam. Non mittet ī eā oleū nec thuris aliquid imponet · q̄a pro peccato eſt: tradetq; eam ſacerdoti; q̄ plenū ex ea pugillum hauriēs cremabit ſuper altare in monimentum eius · qui obtulerit · rogans pro illo et expians: reliquā vero partem ipſe habebit in munere. Locutuſq; ē dominus ad moyſen dicens. Anima ſi preuaricās cerimonias ꝑ errorem · in hijs q̄ dn̄o ſūt ſanctificata peccauerit: offeret pro delicto ſuo arietem immaculatum de gregibus · qui emi poteſt duobꝫ ſiclis iuxta pondus ſanctuarij: ipſumq; qđ intulit damni reſtituet et quintā partē ponet ſupra tradens ſacerdoti: q̄ rogabit pro eo offerens arietem: ⁊ dimittet ei. Anima q̄ peccauerit ꝑ ignorantiā feceritq; unū ex hijs que domini lege prohibentur · et peccati rea · intellexerit iniquitatem ſuam · offeret arietem immaculatum de gregibꝫ ſacerdoti iuxta menſuram eſtimationemq; peccati, q̄ orabit ꝓ eo qđ neſciēs fecerit: ⁊ dimittet ei · q̄a ꝑ errorē deliquit ī dn̄o. ca. vi.

Locutuſq; eſt dn̄s ad moyſen dicens. Anima que peccauerit · et contēpto domino negauerit proximo ſuo depoſitum quod fidei eius creditū fuerat · vel vi aliquid extorſerit · aut calumniam fecerit ſiue rem perditam inuenerit et inficians inſuꝑ peierauerit · et qđlibet aliud · ex pluribus fecerit in quibus ſolent peccare homines: conuicta delicti reddet om̄ia que ꝑ fraudē voluit obtinere integra: et quintam inſuꝑ partem dn̄o cui damnū intulerat. Pro pctō autē ſuo offeret arietem immaculatum de grege: et dabit eum ſacerdoti iuxta eſtimationem menſuramq; delicti: qui rogabit pro eo corā dn̄o · et dimittetur illi pro ſingulis q̄ faciendo peccauit. Locutuſq; eſt dn̄s ad moyſen · dicens. Precipe aaron et filijs eius. Hec ē lex olocauſti. Cremabitur in altari tota nocte uſq; mane. Ignis ex eodem altari erit. Veſtietur tunica ſacerdos · et feminalibꝫ lineis: tolletq; cineres quos vorans ignis exuſſit: et ponens iuxta altare · ſpoliabitur p̄oribꝫ veſtimentis: indutuſq; alijs efferet eos extra caſtra: et in loco mūdiſſimo uſq; ad fauillam cōſumi faciet. Ignis autem in altari ſemper ardebit: quē nutriet ſacerdos · ſubiciēs ligna mane · ꝑ ſingulos dies: et impoſito olocauſto deſuꝑ · adipes adolebit pacificoꝝ. Ignis eſt iſte ꝑpetuus: qui nunq̄ deficiet in altari. Hec eſt lex ſacrificij et libamentoꝝ que offerent filij aaron corā dn̄o et corā altari. Tollet ſacerdos pugillum ſimile q̄ conſperſa eſt oleo · et totum thus · qđ ſuꝑ ſimilā poſitū eſt: adolebitq; illud in altari in monimentum odoris ſuauiſſimi domino. Reliquā autē partem ſimile comedet aaron cum filijs ſuis abſq; fermento et comedet in loco ſanctuarij tabernaculi. Ideo autem non fermentabitur: quia pars eius in dn̄i offertur incenſum. Sanctum ſanctoꝝ erit: ſicut pro peccato atq; delicto. Mares tantum ſtirpis aarō · comedent illud. Legitimum ac ſempiternum erit in generationibꝫ veſtris de ſacrificijs dn̄i. Om̄is qui tetigerit illa ſanctificabitur. Locutuſq; eſt dn̄s ad moyſen dicens. Hec eſt oblatio aaron et filioꝝ eius quā offerre debent domino ī die unctionis ſue. Decimam partem ephy offerent ſimile ī ſacrificio ſempiterno. Mediū eius mane et medium eius veſpere: q̄ in ſartagine oleo conſperſa frigetur. Offeret autem eā calidam in odorem ſuauiſſimū dn̄o ſacerdos qui iure patri ſucceſſerit: ⁊ tota cremabit̄ in altari. Omne enim ſacrificiū ſacerdotū igne conſumetur: nec quiſq̄ comedet ex eo. Locutus eſt autem dominus ad moyſen dicēs. Loquere aaron et filijs eiꝰ. Iſta eſt lex hoſtie pro peccato. In loco ubi offertur olocauſtum· immolabit̄ coram domino. Sanctum ſanctorū eſt. Sacerdos qui offert comedet eam in loco ſancto· ī atrio tabernacli. Quicquid tetigerit carnes eius ſanctificabitur. Si de ſanguine illius veſtis fuerit aſperſa lauabit̄ in loco ſancto. Vas autē fictile in quo cocta eſt cōfringet̄: ꝙ ſi vas eneum fuerit defricabitur: et lauabit̄ aqua. Omnis maſculus de genere ſacerdotali veſcetur de carnibꝫ eius: quia ſanctum ſanctoꝝ ē. Hoſtia enim que ceditur pro peccato· cuiꝰ ſanguis infertur ī tabernaclm̄ teſtimonij ad expiandum in ſanctuario non comedetur: ſed comburetur igni. ca. vii.

Hec ē quoq; lex hoſtie pro delicto. Sancta ſanctoꝝ eſt. Idcirco ubi immolabit̄ olocauſtū: mactabitur ⁊ victima pro delicto. Sanguis eius ꝑ gyrum altaris fundetur. Offerent ex ea caudam ⁊ adipem qui operit vitalia: duos renunculos et pinguedinē que iuxta ilia ē· reticulumq; iecoris cū renunculis: et adolebit ea ſacerdos ſup altare. Incenſum eſt domini pro delicto. Omnis maſculus de ſacerdotali genere ī loco ſancto veſcetur hijs carnibꝫ: quia ſanctum ſanctoꝝ eſt. Sicut pro pctō offert̄ hoſtia: ita et ꝓ delicto. Vtriuſq; hoſtie lex vna erit. Ad ſacerdotem qui eam obtulerit ꝑtinebit. Sacerdoſ qui offert olocauſti victimā: habebit pellem eius. Et om̄e ſacrificiū ſimile quod coquitur in clibano· et quicq̄d in craticula vel in ſartagine ꝑparatur eiꝰ erit ſacerdotis· a quo offertur: ſiue oleo conſperſa ſiue arida fuerit. Cunctis filijs aarō menſura equa ꝑ ſingulos diuidetur. Hec eſt lex hoſtie pacificoꝝ: que offertur domino. Si pro graciaꝝ actione oblacio fuerit: offerent panes abſq; fermento· conſperſos oleo et lagana azima vncta oleo coctamq; ſimilam et collirīdas· olei admixtione conſperſas: panes quoq; fermētatos cum hoſtia graciaꝝ que immolatur pro pacificis: ex quibus vnus ꝓ primitijs· offertur dn̄o: et erit ſacerdotis qui fundet hoſtie ſanguinem. Cuius carnes eadem comedent̄ die: nec remanebit ex eis quicq̄ uſq; mane. Si voto vel ſponte quiſpiā obtulerit hoſtiā: eadem ſimiliter edetur die. Sed ⁊ ſi q̄d in craſtinū remanſerit: veſci licitū eſt. Quicquid autē tercius inuenerit dies ignis abſumet. Si quis de carnibus victime pacificoꝝ die tercio comederit: irrita fiet eiꝰ oblacio nec proderit offerenti: quin pocius quecunq; anima tali ſe edulio contaminauerit ꝑuaricationis rea erit. Caro que aliquid tetigerit immundū non comedetur: ſed cōburetur igni. Qui fuerit mundus veſcetur ex ea. Anima polluta q̄ ederit de carnibꝫ hoſtie pacificoꝝ q̄ oblata eſt dn̄o ꝑibit de populis ſuis: et que tetigerit immundiciam hominis vel iumenti ſiue om̄is rei que polluere poteſt· et comederit de huiuſcemodi carnibꝫ: interibit de pp̄lis ſuis. Locutuſq; eſt dn̄s ad moyſen dicens. Loquere filijs iſrahel. Adipem ouis et bouis et capre non comedetis. Adipem cadaueris morticini et eiꝰ animalis quod a beſtia captum ē · habebitis ī varios vſus. Si quis adipē qui offerri debet in incenſum domini comederit: peribit de populo ſuo. Sanguinem quoq; omnis animalis non ſumetis in cibo: tam de auibꝫ q̄ȝ de pecoribꝫ. Omnis anima que ederit ſanguinem: peribit de populis ſuis. Locutuſq; ē dominus ad moyſen dicens. Loquere filijs iſrahel dicēs. Qui offert victimā pacificoꝝ dn̄o: offerat ſimul et ſacrificium id eſt libamenta eius. Tenebit manibꝫ adipem hoſtie: et pectuſculū. Cūq; ambo oblata domino conſecrauerit tradent ſacerdoti: qui adolebit adipem ſuper altare: pectuſculum autē erit aaron ⁊ filiorū eius. Armus quoq; dexter de pacificorum hoſtijs cedet in p̄mitias ſacerdotis. Qui obtulerit ſanguinem et adipem filioꝝ aaron: ipē habebit et armū dextrū in porcione ſua. Pectuſculum enī eleuacionis ⁊ armū ſeparacionis tuli a filijs iſrahel de hoſtijs eoꝝ pacificis: et dedi aaron ſacerdoti · et filijs eiꝰ lege ꝑpetua ab omī ꝑplo iſrahel. Hec eſt vnctio aaron et filiorum eius in cerimonijs dn̄i · die quo obtulit eos moyſes ut ſacerdocio fungerentur: et que p̄cepit eis dari dominus a filijs iſrl' religione ꝑpetua · in generacōibꝫ ſuis. Iſta eſt lex olocauſti et ſacrificij pro peccato atq; delicto: et ꝓ conſecratione ⁊ pacificoꝝ victimis quā ꝯſtituit dn̄s moyſi ī mōte ſynai: quādo mandauit filijs iſrl' ut offerrēt oblationes ſuas domino ī deſerto ſynai. c. viii.

Locutuſq; ē dominus ad moyſen dicens. Tolle aaron cum filijs ſuis · veſtes eorū et vnctionis oleum: vitulū ꝓ pcc̄o · duos arietes caniſtrū cum azimis: et congregabis omnem cetum ad oſtiū tabernaculi. Fecit moyſes ut dominus imperarat: cōgregataq; omī turba ante fores tabernaculi ait. Iſte eſt ſermo quē iuſſit dominus fieri. Statimq; obtulit aaron ⁊ filios eius. Cumq; lauiſſet eos · veſtiuit pontificem ſubucula linea · accingēs eum baltheo · ⁊ induēs eum tunica iacintina: et deſuꝑ humerale impoſuit: quod aſtringens cingulo aptauit racōnali in quo erat doctrina ⁊ veritas. Cidari quoq; texit caput: et ſuꝑ eam contra frontem poſuit laminam aureā conſecratā in ſanctificacōne: ſicut p̄ceperat ei dominus. Tulit et vnctionis oleū: quo liniuit tabernaculum cum omni ſupellectili ſua. Cūq; ſanctificās aſꝑſiſſet altare ſeptem vicibꝫ vnxit illud et omnia vaſa eius: labrumq; cū baſi ſua ſanctificauit oleo. Quod fundens ſuper caput aaron: vnxit eū et conſecrauit. Filios q̄ȝ eiꝰ oblatos conſecrauit: veſtiuitq; tunicis lineis et cinxit baltheo: impoſuitq; mitras ut iuſſerat dn̄s. Obtulit ⁊ vitulum ꝓ peccato. Cumq; ſuꝑ caput eiꝰ poſuiſſet aaron et filij eius manus ſuas · immolauit eum hauriens ſanguinem: et tincto digito tetigit cornua altaris per gyrū. Quo expiato et ſanctificato: fudit reliquum ſanguinē ad fundamenta eiꝰ. Adipem autē qui erat ſuper vitalia et reticulum iecoris duoſq; renunculos cum aruinulis ſuis adoleuit ſuper altare: vitulū cū pelle et carnibꝫ et fimo cremans extra caſtra: ſicut preceperat dominus. Obtulit et arietem in olocauſtum. Super cuius caput cū impoſuiſſent aaron et filij eius manꝰ ſuas: immolauit eum: et fudit ſanguinem eius ꝑ circuitū altaris. Ipmq; arietē

ſup altare

in fruſta concidens· caput eius ⁊ artꝰ et adipem adoleuit igni: lotis prius inteſtinis et pedibȝ. Totumqȝ ſimul arietē incendit ſuper altare eo ꝙ eſſet olocauſtum ſuauiſſimi odoris dn̄o: ſicut p̄ceperat ei. Obtulit ⁊ arietē ſcd̄m in conſecrationē ſacerdotū: poſueruntqȝ ſuper caput eius aaron et filij eius manus ſuas. Quem cū immolaſſet moyſes: ſumens de ſanguine· tetigit extremū auricule dextre aarō· et pollicē manus eius dextre: ſimiliter et pedis. Obtulit et filios aarō. Cumqȝ de ſanguine arietis immolati tetigiſſet extremum auricule ſingulorꝫ dextre· et pollices manus ac dextri pedis: reliquū fudit ſuper altare per circuitum. Adipem vero et caudam· om̄emqȝ pinguedinem que operit inteſtina: reticulumqȝ iecoris et duos renes cū adipibus ſuis ⁊ armo dextro ſeparauit. Tollens autem de caniſtro azimorum quod erat coram dn̄o panes abſqȝ fermēto· et colliridā aſperſam oleo laganumqȝ· poſuit ſuper adipes et armū dextrū: tradens ſimul omnia aaron et filijs eius. Qui poſtq̄ leuauerunt ea coram dn̄o· rurſum ſuſcepta de manibȝ eorꝫ adoleuit ſuper altare olocauſti: eo ꝙ conſecrationis eſſet oblatio in odorē ſuauitatis ſacrificij dn̄i. Tulit et pectuſculum eleuans illud corā domino de ariete cōſecrationis in partem ſuam: ſicut p̄ceperat ei dominus. Aſſumensqȝ vnguentum· ⁊ ſanguinem qui erat ſup altare aſperſit ſuper aaron et veſtimenta eiꝰ: et ſuper filios illius ac veſtes eorꝫ. Cumqȝ ſanctificaſſet eos in veſtitu ſuo: p̄cepit eis dicens. Coquite carnes ante fores tabernaculi: ⁊ ibi comedite eas. Panes quoqȝ cōſecrationis edite q̄ poſiti ſunt ī caniſtro: ſicut p̄cepit michi deus dicens. Aaron et filij eius comedēt eos. Quicq̄d aūt reliquū fuerit de carne et panibȝ· ignis abſumet. De oſtio quoqȝ tabernaculi nō exibitis ſeptē diebus: vſqȝ ad diem quo implebitur tempꝰ cōſecratiōis veſtre. Septē enim diebus finitur conſecratio ſicut impreſentiarꝫ factū ē: vt ritus ſacrificij compleretur. Die ac nocte manebitis ī tabernaclo: obſuātes cuſtodias dn̄i ne moriamini. Sic eni michi p̄ceptū ē. Feceruntqȝ aarō ⁊ filij eiꝰ cuncta que locutꝰ eſt dn̄s per manū moyſi.

c. ix.

Facto autem octauo die vocauit moyſes aaron et filios eius ac maiores natu iſrahel: dixitqȝ ad aarō. Tolle de armento vitulū pro peccato· et arietē in olocauſtū· vtrunqȝ immaculatum: et offer illos corā domino: et ad filios iſrahel loqueris. Tollite hircum pro peccato et vitulum atqȝ agnum anniculum et ſine macula in olocauſtum: bouem et arietem ꝓ pacificis· ⁊ immolate eos coram domino: in ſacrificio ſingulorꝫ ſimilam cōſparſam oleo offerentes. Hodie enim dn̄s apparebit vobis. Tulerūt ergo cuncta que iuſſerat moyſes ad oſtiū tabernaculi: vbi cū omnis multitudo ſtaret ait moyſes. Iſte eſt ſermo quē precepit dn̄s, facite et apparebit vobis gloria eius. Et dixit ad aaron. Accede ad altare: et immola pro peccato tuo. Offer olocauſtum: et deprecare pro te ⁊ pro populo. Cumqȝ mactaueris hoſtiam populi: ora pro eo: ſicut p̄cepit dn̄s. Statimqȝ aaron accedens ad altare immolauit vitulum pro peccato ſuo: cuius ſanguinē obtulerunt ei filij ſui. In quo tingens digitū tetigit cornua altaris: et fudit reſiduū ad baſim eiꝰ. Adipemqȝ et renunculos ac reticulū iecoris que ſunt pro peccato adoleuit ſup altare: ſicut preceperat dominus moyſi. Carnes vero et pellē eius extra caſtra combuſſit igni. Immolauit ⁊ olocauſti victimā. Obtuleruntq; ei filij ſui ſanguinem eius: quē fudit ꝑ altaris circuitū. Ipſam etiā hoſtiā ī fruſta conciſam cū capite et membris ſingulis obtulerunt: que omnia ſup altare cremauit igni: lotis aqua prius inteſtinis et pedibus. Et pro peccato pp̄li offerens· mactauit hircum: expiatoq; altari fecit olocauſtū· addens in ſacrificio libamenta· que pariter offerūtur et adolens ea ſuper altare: abſq; cerimonijs olocauſti matutini. Immolauit et bouem atq; arietem hoſtias pacificas populi. Obtuleruntq; ei filij ſui ſanguinē quē fudit ſuper altare in circuitu: adipem aūt bouis· et caudā arietis renunculoſq; cū adipib; ſuis et reticulū iecoris poſuerūt ſup pectora. Cūq; cremati eſſent adipes in altari: pectora eoꝝ ⁊ armos dextros ſeparauit aaron eleuans coram dn̄o: ſicut preceperat moyſes. Et extendens manū ad pp̄lm benedixit eis: ſicq; completis hoſtijs pro peccato ⁊ olocauſtis ⁊ pacificis· deſcendit. Ingreſſi aūt moyſes et aaron in tabernaculū teſtimonij et deinceps egreſſi: benedixerunt populo. Apparuitq; gloria dn̄i omī multitudini: et ecce egreſſus ignis a domino deuorauit olocauſtū et adipes: q̄ erāt ſup altare. Quod cū vidiſſet turbe: laudauerūt dn̄m ruētes ī facies ſuas. C. X

Arreptiſq; nadab ⁊ abiu filij aarō thuribulis ſuis impoſuerunt ignem et incenſum deſuper offerētes coram domino ignē alienū: quod eis preceptum non erat. Egreſſuſq; ignis a domino deuorauit eos: ⁊ mortui ſūt corā dn̄o. Dixitq; moyſes ad aaron. Hoc eſt qd̄ locutus eſt dn̄s. Sanctificabor in hijs qui appropinquant michi: et in conſpectu omnis pp̄li glorificabor. Quod audiens tacuit aaron. Vocans autē moyſes· myſahele et eliſaphan· filijs oziel patrui aarō: ait ad eos. Ite et tollite fratres veſtros de cōſpectu ſanctuarij: et aſportate extra caſtra. Confeſtimq; ꝑgentes tulerunt eos ſicut iacebant veſtitos lineis tunicis: et eiecerunt foras ut ſibi fuerat imperatum. Locutuſq; ē moyſes ad aarō et ad eleazar ⁊ ythamar filios ei⁹. Capita veſtra nolite nudare· et veſtimēta nolite ſcindere· ne forte moriamini: ⁊ ſup omnem cetum oriat̄ indignatio. Fratres veſtri et omīs domus iſrahel plangāt incendiū qd̄ dn̄s ſuſcitauit: vos aūt non egrediemini fores tabernaculi: alioquin ꝑibitis. Oleū quippe ſancte vnctionis eſt ſup vos. Qui fecerunt omīa iuxta preceptū moyſi. Dixitq; dn̄s ad aaron. Vinū et omne qd̄ inebriare poteſt nō bibetis· tu ⁊ filij tui quādo intrabitis in tabernaculū teſtimonij ne moriamini quia preceptum ſempiternum eſt ī generationes veſtras: et ut habeatis ſcientiā diſcernendi· inter ſanctū et prophanū· inter pollutū et mundum: doceatiſq; filios iſrahel omīa legitima mea q̄ locutus eſt dn̄s ad eos per manū moyſi. Locutuſq; eſt moyſes ad aaron: et ad eleazar et ythamar filios eius· qui erant reſidui. Tollite ſacrificiū qd̄ remanſit de oblatione domini ⁊ comedite illud abſq; fermēto iuxta altare: q̄a ſanctū ſanctoꝝ eſt. Comedetis aūt ī loco ſancto qd̄ datū eſt tibi et filijs tuis· de oblationibus domini: ſicut preceptum ē michi. Pectuſculū quoq; qd̄ oblatū eſt· et armū qui ſeparatus eſt edetis in loco mundiſſimo tu et filij tui: et filie tue tecū. Tibi enī ac liberis tuis repoſita ſunt de hoſtijs ſalutaribus filioꝝ iſrahel: eo ꝙ armū ⁊ pectus ⁊ adipes qui cremātur in altari· eleuauerit coram dño: et ꝑtineāt ad te· ⁊ ad filios tuos· lege ꝑpetua: ſicut p̄cepit dominus. Inter hec hircum qui oblatꝰ fuerat pro peccato cum quereret moyſes exuſtum reperit: iratuſq; contra eleazar· et ythamar filios aaron qui remanſerāt ait. Cur non comediſtis hoſtiā ꝑ peccato in loco ſancto· que ſancta ſanctorum eſt· et data vobis ut portetis iniquitatem multitudinis ⁊ rogetis pro ea in conſpectu domini: p̄ſertim cum de ſanguine illius nō ſit illatū intra ſancta· et comedere debueratis eam in ſanctuario ſicut p̄ceptum eſt michi? Reſpondit aaron. Oblata eſt hodie victima pro pc̄co ⁊ olocauſtū corā dño: michi autē accidit qđ vides. Quomō potui comedere eā: aut placere dño ī cerimonijs mēte lugubri? Quod cū audiſſet moyſes: recepit ſatiſfactionem. c. xi.

Locutus eſt dñs ad moyſen· ⁊ aaron dicens. Dicite filijs iſrahel. Cuſtodite oīa que ſcripſi vobis: ut ſim deus veſter. Hec ſunt animalia q̄ comedere debetis de cunctis animantibus terre. Omne qđ habet diuiſam ungulam et ruminat in pecoribꝫ comedetis. Quicquid aūt ruminat ⁊ habet ungulam ſed nō diuidit eā· ſicut camelus ⁊ cetera· nō comedetis illud: et inter immunda reputabitis. Cirogrillus qui ruminat ungulamq; nō diuidit immundus eſt, lepus quoq; nam ⁊ ip̄e ruminat ſed ungulam nō diuidit: et ſus que cū ungulam diuidat non ruminat; hoꝝ carnibꝫ non veſcemini. Nec cadauera contingetis quia immunda ſunt vobis. Hec etiā ſunt que gignūtur in aquis: et veſci licitum eſt. Omne quod habet pinnulas ⁊ ſquamas tam in mari qꝫ in fluminibus et ſtagnis comedetis. Quicquid autē pinnulas et ſquamas nō habet eoꝝ que in aquis mouentur et viuūt abominabile vobis execrandūq; erit. Carnes eoꝝ non comedetis: et morticina vitabitis. Cuncta que non habent pinnulas ⁊ ſquamas ī aquis polluta erunt. Hec ſunt q̄ de auibus comedere nō debetis: et vitanda ſunt vobis. Aquilam· et griphē· et alietū et miluum· ac vulturem iuxta genus ſuum: et om̄e coruini generis· in ſimilitudinem ſuam: ſtrucionē· ⁊ noctuā· et larum ⁊ accipitrē iuxta genꝰ ſuum: bubonē et mergulū· et ibin· et cignū et onocrotalū· et porphirionem· herodionem. et caradrion iuxta genus ſuum: upupam quoq; et veſpertilionē. Omne de volucribus quod graditur ſuꝑ quatuor pedes abominabile erit vobis. Quicquid autē ambulat quidem ſuꝑ quatuor pedes ſed habet longiora retro crura ꝑ que ſalit ſuper terram· comedere debetis: ut eſt brucus in genere ſuo· ⁊ attacus atq; ophimachus· atq; locuſta: ſingula iuxta genus ſuū. Quicquid aūt ex volucribus· quatuor tantum habet pedes execrabile erit vobis: et quicūq; morticina eorum tetigerit polluetur· et erit immūdus uſq; ad veſperā: ⁊ ſi neceſſe fuerit ut portet quippiā horū mortuū lauabit veſtimenta ſua· et immūdus erit uſq; ad occaſum ſolis. Om̄e animal quod habet quidem ungulam ſed nō diuidit eam· nec ruminat· immūdum erit: ⁊ quicquid tetigerit illud

i a
qdeꝫ

contaminabit̄. Quod ambulat ſuper manus ex cunctis animantibus que incedunt quadrupedia: immundum erit. Qui tetigerit morticina eoꝝ polluetur uſqꝫ ad veſperū: et qui portauerit huiuſcemodi cadauera lauabit veſtimenta ſua· et immundus erit uſqꝫ ad veſperum: quia omnia hec immunda ſunt vobis. Hec quoqꝫ inter polluta reputabunt̄ de hijs que mouentur in terra, muſtela et mus et cocodillus· ſingula iuxta genus ſuum: migale cameleon· et ſtellio· et lacerta et talpa, omīa hec immūda ſunt. Qui tetigerit morticina eoꝝ immūdus erit uſqꝫ ad veſperū: et ſup quē ceciderit quicqꝫ de morticinis eorū polluetur. Tam vas ligneū et veſtimentū· quā pelles· ⁊ cilicia· ⁊ in quocunqꝫ fit opus tingentur aqua· et polluta erūt uſqꝫ ad veſperū: et ſic poſtea mundabunt̄. Vas autē fictile in qd̄ horū quicqꝫ intro ceciderit polluetur: et ideo frangendū ē. Omīs cibus quē comedetis ſi fuſa fuerit ſup eum aqua immūdus erit: et omne liquens qd̄ bibitur de vniūſo vaſe immundum erit. Et quicquid de morticinis huiuſmodi ceciderit ſuper illud immundū erit: ſiue clibani· ſiue citropodes deſtruent̄· et immūdi erūt. Fontes vero et ciſterne· et omīs aquarum congregacio munda erit. Qui morticinum eoꝝ tetigerit polluet̄. Si ceciderit ſup ſementem nō polluet eam: ſin autem quiſpiā aqua ſementem ꝑfuderit· et poſtea morticinis tacta fuerit: illico polluetur. Si mortuū fuerit animal qd̄ licet vobis comedere: q̄ cadauer eius tetigerit immūdus erit uſqꝫ ad veſperū. Et qui comederit ex eo quippiam ſiue portauerit· lauabit veſtimenta ſua: et immūdus erit uſqꝫ ad veſperū. Omne quod reptat ſuper terrā abominabile erit: nec aſſumet̄ in cibū. Quicquid ſuper pectus quadrupes graditur· ⁊ multos habet pedes ſiue ꝑ humū trahit̄ non comedetis: quia abominabile ē. Nolite cōtaminare animas veſtras: nec tangatis quicqꝫ eoꝝ ne immūdi ſitis. Ego ſū dn̄s deus veſter. Sancti eſtote: quia ego ſanctus ſum· ne polluatis animas veſtras ī omni reptili quod mouet̄ ſup terram. Ego enī ſum dn̄s qui eduxi vos de terra egipti: ut eſſem vobis in deū. Sancti eritis: quia ego ſanctus ſum. Iſta eſt lex animantiū ac volucrum et omnis anime viuentis que mouetur in aqua· et reptat in terra: ut differentias noueritis mundi et immūdi: et ut ſciatis quid comedere et reſpuere debeatis. cap. xii.

Locutuſqꝫ eſt dn̄s ad moyſen dicens. Loquere filijs iſrahel: et dices ad eos. Mulier ſi ſuſcepto ſemine pepererit maſculū immūda erit ſeptē diebꝫ iuxta dies ſeparacōnis mēſtrue: et die octauo circumcidet̄ infantulus: ip̄a vero trigintatribꝫ diebꝫ manebit in ſanguine purificacōnis ſue. Omne ſanctum non tanget: nec ingredietur in ſanctuariū donec impleantur dies purgacionis ſue. Sin autem feminā pepererit immūda erit duabꝫ ebdomadibus iuxta ritum fluxus menſtrui: et ſexagintaſex diebus manebit in ſanguine purificacōnis eius. Cūqꝫ expleti fuerint dies purgacionis ſue pro filio ſiue pro filia deferet agnū anniculum ī olocauſtum et pullū columbe· ſiue turturem pro peccato ad oſtium tabernaculi teſtimonij et tradet ſacerdoti, q̄ offeret illa coram domino· et orabit pro ea: et ſic mūdabit̄ a profluuio ſāguinis ſui. Iſta ē lex parturientis maſculū ac feminā. Quod ſi nō inuenerit manus eius nec potuerit offerre agnū · ſumet duos turtures uel duos pullos columbe: unū in olocauſtū et alteꝝ pro peccato. Orabitqꝫ pro ea ſacerdos et ſic mundabitur. ca. xiii.

Locutuſqꝫ eſt dn̄s ad moyſen et aaron dicens. Homo in cuius cute et carne ortus fuerit diuerſus color ſiue puſtula · aut lucens quippiā id ē plaga lepre: adducetur ad aarō ſacerdotē · uel ad unūquemlibet filioꝝ eius. Qui cum viderit lepram ī cute · et pilos ī album mutatos colorē · ipſamqꝫ ſpeciē lepre humiliorem cute et carne reliqua: plaga lepre ē · ⁊ ad arbitriū eius ſeparabit̄. Sin autem lucēs candor fuerit in cute · nec humilior carne reliqua: et pili coloris priſtini: recludet eum ſacerdos ſeptem diebus · ⁊ conſiderabit die ſeptimo. Et ſiquidem lepra ultra nō creuerit · nec tranſierit in cute p̄ores terminos: rurſum recludet eum ſeptem diebꝫ alijs: et die ſeptimo contemplabitur. Si obſcurior fuerit lepra et non creuerit in cute mundabit eū q̄a ſcabies ē: lauabitqꝫ homo veſtimenta ſua · et mundus erit. Quod ſi poſtq̄ꝫ a ſacerdote viſus ē et redditus eſt mūdicie iteꝝ lepra creuerit adducet̄ ad eum: et immūdicie condemnabit̄. Plaga lepre ſi fuerit ī homine adducetur ad ſacerdotem: et videbit eum. Cumqꝫ color albus in cute fuerit · et capilloꝝ mutauerit aſpectum · ipſa quoqꝫ caro viua apparuerit: lepra vetuſtiſſima iudicabit̄ · atqꝫ inolita cuti. Contaminabit itaqꝫ eum ſacerdos · et nō recludet: quia p̄ſpicue immūdicie eſt. Sin aūt effloruerit diſcurrens lepra ī cute · et operuerit omnē carnē a capite uſqꝫ ad pedes · quicquid ſub aſpectu oculoꝝ cadit: cōſiderabit eū ſacerdos · et tenerī lepra mundiſſima iudicabit · eo ꝙ omnis in candorem verſa ſit: ⁊ idcirco homo mundus erit. Quando vero caro viuēs in eo apparuerit · tunc ſacerdotis iudicio polluet̄: et inter immundos reputabit̄. Caro enim viua ſi lepra aſpergitur: immūda ē. Quod ſi rurſum verſa fuerit in alborem et totum hominē operuerit: conſiderabit eū ſacerdos · et mundū eſſe decernet. Caro autem et cutis ī qua ulcus natum eſt et ſanatū · et in loco ulceris cicatrix alba apparuerit ſiue ſubrufa: adducetur homo ad ſacerdotem. Qui cū viderit locū lepre humiliorem carne reliqua · et pilos verſos in candorem: cōtaminabit eum. Plaga enim lepre orta ē in ulcere. Quod ſi pilus coloris ē priſtini et cicatrix ſubobſcura · et vicina carne non eſt humilior: recludet eum ſeptem diebus. Et ſiquidem creuerit · adiudicabit eum lepre: ſin aūt ſteterit in loco ſuo · ulceris eſt cicatrix: ⁊ homo mūdus erit. Caro autem et cutis quā ignis exuſſerit · et ſanata albam ſiue rufam habuerit cicatricem: ꝯſiderabit eam ſacerdos. Et ecce verſa eſt in alborem · et locus eius reliqua cute ē humilior: contaminabit eum: quia plaga lepre in cicatrice orta ē. Quod ſi piloꝝ color nō fuerit immutatus · nec humilior plaga carne reliqua · et ipſa lepre ſpecies fuerit ſubobſcura: recludet eū ſeptem diebꝫ: et die ſeptimo ꝯtemplabitur. Si creuerit in cute lepra contaminabit eum: ſin aūt in loco ſuo candor ſteterit non ſatis clarus · plaga combuſtionis eſt et idcirco mūdabit̄ · quia cicatrix eſt combuſture. Vir ſiue mulier in cuius capite vel barba germinauerit lepra: videbit eos ſacerdos.

Et si quidē humilior fuerit loc⁹ carne reliqua· et capillus flau⁹· solitoq; subtilior: contaminabit eos: quia lepra capitis ac barbe est. Sin autē viderit locū macule equalē vicine carni· et capillū nigrū: recludet eos septē diebus: et die septimo intuebitur. Si nō creuerit macula· ⁊ capillus sui coloris ē· et locus plage carni reliqūe equalis: radetur homo absq; loco macłe: ⁊ īcludeť septem diebus aliis. Si die septīo visa fuerit stetisse plaga ī loco suo· nec humilior carne reliqua· mūdabit eū: lotisq; vestib; suis mundus erit. Sin autē post emundationem· rursus creuerit macula in cute· nō queret amplius utrū capill⁹ in flauū colorē sit commutatus: quia aperte immūdus est. Porro si steterit macula· et capilli nigri fuerint: nouerit hominē sanatum esse: et cōfidenter eū pronunciet mūdū. Vir siue mulier in cuius cute candor apparuerit: intuebiť eos sacerdos. Si dep̄henderit subobscurū alborē lucere in cute: sciat nō esse leprā· sed maculā coloris candidi: et hoīem mundum. Vir de cui⁹ capite capilli fluūt· calu⁹ ac mūdus est. Et si a fronte ceciderint pili: recaluaster et mūdus ē. Sin aūt in caluicio siue ī recaluatione albus vel rufus color fuerit exortus· et hoc sacerdos viderit: condemnabit eum· haut dubie lepre: que orta est in caluicio. Quicūq; ergo maculatus fuerit lepra· ⁊ separatus est ad arbitriū sacerdotis: habebit vestimenta dissuta caput nudum· os veste cōtectum: contaminatum ac sordidum se clamabit. Omni tempore quo leprosus est et immūdus: solus habitabit extra castra. Vestis lanea siue linea· que lepram habuerit in stamine atq; subtemine aut certe pellis vel quicquid ex pelle confectum est: si alba vel rufa macula fuerit infecta· lepra reputabiť: ostendeť q; sacerdoti. Qui consideratā recludet septem diebus: et die septimo rursus aspiciēs· si deprehenderit creuisse· lepra perseuerans est: pollutum iudicabit vestimentū· et omne in quo fuerit inuentā: ⁊ idcirco comburetur flammis. Quod si eā viderit nō creuisse· p̄cipiet et lauabunt id in quo lepra est: recludetq; illud septem diebus aliis. Et cū viderit faciem quidem pristinam nō reuersam nec tamen creuisse lepram: immūdum iudicabit ⁊ igne cōburet: eo q̄ infusa sit in superficie vestimenti vel per totū lepra. Sin aūt obscurior fuerit locus lepre postq̄ vestis est lota: abrūpet eū et a solido diuidet. Quod si ultra apparuerit in hiis locis q̄ pri⁹ immaculata erant: lepra volatilis et vaga debet igne comburi. Si cessauerit· lauabit aqua ea q̄ pura sūt scđo: et mūda erūt. Ista ē lex lepre vestimēti lanei et linei· staminis atq; subteminis· oīisq; supellectilis pellicee: quō mūdari debeat vel ꝯtaminari.

ca. xiiii.

Locutusq; est dominus ad moysen dicens. Hic est ritus leprosi quando mundand⁹ est. Adducetur ad sacerdotem. Qui egressus de castris· cum inuenerit lepram esse mundatā· p̄cipiet ei qui purificať· ut offerat duos passeres viuos pro se quos vesci licitū ē: et lignū cedrinū· vermiculumq;· et ysopum. Et unum ex passeribus immolari iubebit in vase fictili super aquas viuentes: aliū autem viuum cum ligno cedrino et cocco et ysopo· tinget ī sanguine passeris immolati· quo asperget illum qui mundandus ē septies· ut iure purgetur: et dimittet paſſerē viuū ut in agrū avolet. Cumq; lauerit homo veſtimenta ſua · radet omnes pilos corporis · ⁊ lauabitur aqua · purificatuſq; ingredietur caſtra: ita dumtaxat ut maneat extra tabernaculum ſuū ſeptem diebus: et die ſeptima radet capillos capitis · barbamq; ⁊ ſupcilia · ac totius corporis pilos. Et lotis rurſum veſtibꝫ et corpore · die octauo aſſumet duos agnos immaculatos · et ouē anniculam abſq; macula: et tres decimas ſimile ī ſacrificiū que conſperſa ſit oleo: et ſeorſum olei ſextariū. Cumq; ſacerdos purificans hominē ſtatuerit eū et hec oīa corā dn̄o in oſtio tabernaculi teſtimonij: tollet agnū et offeret eum pro delicto oleiq; ſextariū. Et oblatis ante dn̄m oībꝫ · immolabit agnum ubi ſolet immolari hoſtia ꝓ pcc̄o et olocauſtū: id eſt in loco ſancto. Sicut enim pro peccato: ita ⁊ pro delicto · ad ſacerdotē ꝑtinet hoſtia. Sancta ſanctorum eſt. Aſſumēſq; ſacerdos de ſanguine hoſtie que immolata ē pro delicto ponet ſup extremum auricule dextre eius qui mūdatur · et ſup pollices manus dextre et pedis: et de olei ſextario mittet in manū ſuam ſiniſtram tingetq; digitum dextrū in eo: et aſperget corā dn̄m ſepties. Quod aūt reliquū ē olei ī leua manu · fundet ſuper extremū auricule dextre eius qui mūdatur · et ſuper pollices manus ac pedis dextri: et ſuper ſanguinem qui effuſus ē pro delicto: et ſup caput eius. Rogabitq; pro eo coram dn̄o: et faciet ſacrificium pro peccato. Tunc immolabit olocauſtū: et ponet illud in altari cum libamētis ſuis: et homo rite mūdabit. Quod ſi pauper eſt · et nō poteſt manus eius inuenire que dicta ſūt: ꝓ delicto ſumet agnum ad oblationem · ut roget pro eo ſacerdos · decimamq; partē ſimile · cōſperſe oleo in ſacrificiū · et olei ſextarium · duoſq; turtures ſiue duos pullos columbe: quoꝝ unus ſit pro pcc̄o · ⁊ alter in olocauſtum: offeretq; ea die octauo purificatōis ſue ſacerdoti ad oſtium tabernaculi teſtimonij coram dn̄o. Qui ſuſcipiēs agnum ꝓ delicto · et ſextariū olei · leuabit ſimul: immolatoq; agno · de ſanguine eius ponet ſuper extremū auricule dextre eius qui mūdatur: et ſup pollices manus eiꝰ ac pedis dextri. Olei vero partē mittet in manū ſuam ſiniſtram: in quo tingens digitum dextre manus aſperget ſepties coram dn̄o tangetq; extremū dextre auricule illius qui mundatur · et pollices manus ac pedis dextri: in loco ſanguinis qui effuſus ē ꝓ delicto. Reliquā autē partem olei que eſt in ſiniſtra manu · mittet ſup caput purificati ut placet pro eo dn̄m: et turturem ſiue pullum columbe offeret: unum pro delicto · et alterū in olocauſtū cū libamentis ſuis. Hoc eſt ſacrificium leproſi · qui habere non poteſt oīa in emundationē ſui. Locutuſq; ē dn̄s ad moyſen et aaron dicens. Cumq; ingreſſi fueritis terram chanaan · quā ego dabo vobis in poſſeſſionē: ſi fuerit plaga lepre in edibus: ibit cuius ē domus nuncians ſacerdoti · et dicet. Quaſi plaga lepre videtur michi eſſe in domo mea. At ille precipiet ut efferantur uniuerſa de domo priuſq; ingrediatur eam · et videat utrū leproſa ſit: ne immunda fiant omnia q̄ in domo ſunt. Intrabitq; poſtea ut conſideret lepram domus: et cum viderit in parietibꝫ illius q̄ſi valliculas pallore ſiue rubore deformes · et humiliores ſuꝑficie reliqua: egredietˀ oſtiū domus et ſtatim claudet illā ſeptem diebus: reuerſuſqꝫ die ſeptimo cōſiderabit eā. Si inuenerit creuiſſe leprā iubebit erui lapides in quibꝫ lepra eſt: et proiciet eos extra ciuitatem ĩ locū immūdum: domū autē ipſam radi intrinſecus ꝑ circuitū. ⁊ ſpergi puluerē raſure extra urbē ĩ loco immundo: lapideſqꝫ alioſ reponi pro hiis qui ablati fuerant. et luto alio liniri domū. Sin autē poſtꝗ̄ eruti ſunt lapides. et puluis elatus. et alia terra lita ingreſſus ſacerdos viderit reuerſam lepram. et parietes aſperſos maculis: lepra eſt ꝑſeuerans. et immūda domus. Quam ſtatim deſtruēt: et lapides eiꝰ ac ligna atqꝫ uniuerſū puluerē proiciēt extra oppidū in locum immūdum. Qui intrauerit domum quādo clauſa eſt immundus erit uſqꝫ ad veſperum: et qui dormierit in ea et comederit quippiam lauabit veſtimenta ſua. Quod ſi introiens ſacerdos viderit leprā non creuiſſe in domo poſtꝗ̄ denuo lita [illegible] eſt: purificabit eam reddita ſanitate. Et in purificatione eiꝰ ſumet duos paſſeres lignūqꝫ cedrinū et vermiculū atqꝫ yſopum: et immolato uno paſſere in vaſe fictili ſuper aquas viuas. tollet lignū cedrinum. et yſopum ⁊ coccum. et paſſerem viuū. et tinget oīa in ſanguine paſſeris immolati atqꝫ in aquis viuētibꝫ et aſperget domū ſepties: purificabitqꝫ eam tam in ſanguine paſſeris ꝗ̄ in aquis viuentibus. et in paſſere viuo. lignoqꝫ cedrino et yſopo. atqꝫ vermiculo. Cumqꝫ dimiſerit paſſerem auolare in agrū libere: orabit pro domo et iure mundabitur. Iſta eſt lex omnis lepre ⁊ ꝑcuſſure. lepre veſtiū ⁊ domorū cicatricis et erumpentiū papularum: lucētis macle ⁊ ĩ varias ſpecies coloribus immutatis: ut poſſit ſciri quo tēmundū ꝗd vel immundū ſit. ca. xv.

Locutuſqꝫ eſt dominus ad moyſen et aaron dicens. Loquimini filiis iſrahel: ⁊ dicite eis. Uir ꝗ patitur fluxum ſeminis. immūdus erit: et tūc iudicabitˀ huic vicio ſubiacere: cū per ſingula momēta adheſerit carni eiuſ. atqꝫ concreuerit fedus humor. Omne ſtratum in quo dormierit immundū erit: ⁊ ubicūqꝫ ſederit. Si quis hominū tetigerit lectū eius lauabit veſtimenta ſua: et ipē lotus aqua immūdus erit uſqꝫ ad veſperū. Si ſederit ubi ille ſederat: et ipſe lauabit veſtimenta ſua: et lotus aqua immundus erit uſqꝫ ad veſperum. Qui tetigerit carnem eiꝰ lauabit veſtimēta ſua: ⁊ ipē lotus aqua immūdus erit uſqꝫ ad veſperum. Si ſaliuā huiuſcemodi homo iecerit ſuꝑ eum qui mūdus eſt lauabit veſtimenta ſua: ⁊ lotus aqua immundus erit uſqꝫ ad veſperum. Sagma ſuꝑ quod ſederit immūdum erit: ⁊ quicquid ſub eo fuerit qui fluxum ſeminis patitur pollutū erit uſqꝫ ad veſperum. Qui portauerit horum aliquid lauabit veſtimenta ſua: et ipē lotus aqua immundus erit uſqꝫ ad veſperum. Omīs quē tetigerit qui talis eſt non lotis ante manibꝫ. lauabit veſtimenta ſua: et lotus aqua immundus erit uſqꝫ ad veſperum. Uas fictile quod tetigerit confringetur: vas autem ligneum lauabitur aqua. Si ſanatus fuerit qui huiuſcemodi ſuſtinet paſſionē numerabit ſeptem dies poſt emundationē ſui: et lotis veſtibꝫ. et toto corpore in aquis viuētibꝫ erit mūdus. Die autē octauo ſumet duos turtureſ aut duoſ pullos columbe: et veniet in cōſpectu domini ad oſtiū tabernaculi teſtimonij: dabitqꝫ eos ſacerdoti. Qui faciet unū pro peccato·et alterū ī olocauſtū: rogabitqꝫ pro eo corā dn̄o ut emūdet᷑ a fluxu ſeminis ſui. Vir de quo egreditur ſemen coitus·lauabit aqua omne corpus ſuum: ⁊ immundus erit uſqꝫ ad ueſperū. Veſtem et pellem quā habuerit lauabit aqua: et immunda erit uſqꝫ ad ueſperū. Mulier cum qua coierit lauabit᷑ aqua: et immūda erit uſqꝫ ad ueſperū. Mulier que redeunte menſe patit᷑ fluxū ſanguinis: ſeptem diebꝫ ſeparabit᷑. Om̄is q̄ tetigerit eam·immūdus erit uſqꝫ ad ueſpeꝝ: ⁊ locꝰ in quo dormierit uel ſederit diebꝫ ſeparationis ſue·polluetur. Qui tetigerit lectulū eiꝰ·lauabit ueſtimenta ſua: et ipſe lotus aqua immundus erit uſqꝫ ad ueſperum. Omne uas ſuper quod illa ſederit·quiſquis attigerit lauabit ueſtimenta ſua: et ipſe lotus aqua pollutus erit uſqꝫ ad ueſperū. Si coierit cū ea uir tempore ſāguinis menſtrualis immūdus erit ſeptem diebꝫ: ⁊ om̄e ſtratū in quo dormierit polluet᷑. Mulier que patitur mlt̄is diebus fluxum ſanguinis non in tēpore menſtruali· uel q̄ poſt menſtruū ſāguinē fluere nō ceſſat: qꝫ diu ſubiacet huic paſſioni immūda erit: q̄ſi ſit ī tēpore menſtruo. Om̄e ſtratū in quo dormierit: et uas in quo ſederit·pollutū erit. Quicūqꝫ tetigerit eam lauabit ueſtimenta ſua: et ipſe lotus aqua immūdus erit uſqꝫ ad ueſperū. Si ſteterit ſanguis ⁊ fluere ceſſauerit·numerabit ſeptē dies purificationis ſue: et die octauo offeret pro ſe ſacerdoti duos turtures aut duos pullos columbe, ad oſtiū tabernaculi teſtimonij, qui unū faciet pro peccato· et alteꝝ ī olocauſtum: rogabitqꝫ pro ea corā dn̄o: et pro fluxu immūdicie eius. Docebitis ergo filios iſrahel ut caueāt immūdicias: ⁊ non moriant᷑ ī ſordibꝫ ſuis cū polluerit tabernaclm̄ meū: qd̄ eſt inter eos. Iſta eſt lex eius qui patit᷑ fluxum ſeminis·et q̄ polluit᷑ coitu: et que menſtruis tēporibus ſeparantur uel que iugi fluit ſanguine: ⁊ hominis q̄ dormierit cū ea.

ca. xvi.

Locutuſqꝫ ē dn̄s ad moyſen poſt mortem duoꝝ filiorum aaron: quādo offerentes ignē alienū interfecti ſunt. Et p̄cepit ei dicēs. Loquere ad aaron fratrem tuū·ne omni tempore ingrediatur ſanctuariū·quod ē intra uelum coram ꝓpiciatorio quo tegitur archa·ut nō moriatur·quia in nube apparebo ſuꝑ oraculū: niſi hec ante fecerit. Vitulum pro peccato offeret: et arietem in olocauſtum. Tunica linea ueſtietur: feminalibus lineis uerenda celabit. Accinget᷑ zona linea: cidarim lineam imponet capiti. Hec enī ueſtimenta ſunt ſancta: quibus cunctis cū lotus fuerit induetur. Suſcipietqꝫ ab uniuerſa mltitudine filiorū iſrl̄ duos hircos pro peccato: et unum arietem in olocauſtū. Cumqꝫ obtulerit uitulū et orauerit ꝓ ſe et pro domo ſua·duos hircos ſtare faciet coram domino ī oſtio tabernaculi teſtimonij: mittēs qꝫ ſuꝑ utrūqꝫ ſortes·unā domino·et alteram capro emiſſario, cuius exierit ſors dn̄o·offeret illū pro peccato: cuiꝰ aūt in caprū emiſſarium·ſtatuet eum uiuū corā dn̄o·ut fundat preces ſuper eum: et emittat eū in ſolitudinē. His rite celebratis·offeret uitulū: ⁊ rogans pro ſe et ꝓ domo ſua immolabit eū. Aſſumptoqꝫ thuribulo quod de prunis altaris impleuerit·⁊ hauriens manu compoſitum thymiama in incenſum:

ultra velū intrabit in ſancta· ut poſitis ſuꝑ ignem aromatibus nebula eorū et vapor operiat oracłm qđ eſt ſuper teſtimoniū: et nō moriatur. Tollet q̄ꝫ de ſanguine vituli: et aſperget digito ſepties contra ꝓpiciatoriū ad orientē. Cumqꝫ mactauerit hircū pro peccato ppłi· inferet ſanguinē eius intra velū ſicut p̄ceptum eſt de ſanguine vituli: ut aſpergat eregione oraculi· ⁊ expiet ſanctuariū ab immūdicijs filioꝝ iſrł: et a p̄uaricationibus eorū· cunctiſqꝫ peccatis. Iuxta hūc ritum faciet in tabernaculo teſtimonij qđ fixū eſt inter eos: ī medio ſordiū habitationis eoꝝ. Nullus hominum ſit in tabernaculo quādo pōtifex ſāctuariū ingredit̄· ut roget pro ſe et pro domo ſua· et pro uniūſo cetu iſrł: donec egrediatur tabernaculum. Cū aūt exierit ad altare qđ corā dn̄o eſt oret pro ſe: ⁊ ſūptum ſanguinem vituli atqꝫ hirci fundat ſuꝑ cornua eius ꝑ girum: aſpergenſqꝫ digito ſepties· expiet et ſāctificet illud ab immūdicijs filioꝝ iſrahel. Poſtq̄ꝫ emundauerit ſanctuariū· et tabernaculum· et altare· tunc offerat hircum viuentē: et poſita utraqꝫ manu ſuper caput eius cōfiteatur om̄es iniquitates filioꝝ iſrł· et uniuerſa delicta atqꝫ peccata eoꝝ: que imp̄cans capiti eius emittet illū per hominē paratum in deſertū. Cūqꝫ portauerit hircus om̄es iniquitates eorū in terrā ſolitariam· et dimiſſus fuerit ī deſerto· reuertetur aaron in tabernaculum teſtimonij: et depoſitis veſtibꝫ quibus prius indutus erat cum intraret ſanctuariū· relictiſqꝫ ibi· lauabit carnem ſuā in loco ſancto: indueturqꝫ veſtibus ſuis. Et poſtq̄ꝫ egreſſus obtulerit olocauſtū ſuum ac plebis rogabit tam pro ſe q̄ꝫ pro ꝑplo: et adipem qui oblatus ē pro peccatis adolebit ſuꝑ altare. Ille vero qui dimiſerit caprū emiſſarium lauabit veſtimēta ſua et corp⁹ aqua: et ſic ingredietur in caſtra. Vitulum aūt et hircū qui ꝓ peccato fuerant immolati et quoꝝ ſanguis illatus eſt ut ī ſanctuario ut expiatio compleretur· aſportabunt foras caſtra ⁊ cōburent igni tam pelles q̄ꝫ carnes eoꝝ ac fimū: et quicūqꝫ cōbuſſerit ea· lauabit veſtimenta ſua· et carnē aqua: et ſic ingredietur caſtra. Eritqꝫ vobis hoc legitimum ſempiternū. Menſe autē ſeptīo decima die menſis· affligetis animas vr̄as: nullūqꝫ opus facietis ſiue indigena ſiue aduena qui peregrinantur inter vos. In hac die expiatio erit vr̄i atqꝫ mūdatio ab omnibus peccatis veſtris corā dn̄o mūdabimini. Sabbatū enī requietionis eſt: et affligetis animas veſtras religione perpetua. Expiabit autē ſacerdos qui unct⁹ fuerit: et cuius manus initiate ſunt ut ſacerdotio fungat̄ pro patre ſuo. Indueturqꝫ ſtola linea ⁊ veſtibus ſāctis: et expiabit ſanctuarium et tabernaculum teſtimonij atqꝫ altare: ſacerdotes q̄ꝫ et uniuerſum populum. Eritqꝫ hoc vobis legitimū ſempiternū: ut oretis pro filijs iſrł· et pro cunctis peccatis eorum ſemel in anno. Fecit igitur ſicut p̄ceperat dominꝰ moyſi. Ca. xvii.

xvi

Et locutus eſt dn̄s ad moyſen dicens. Loquere aaron et filijs ei⁹ et cunctis filijs iſrł: dicēs ad eos. Iſte eſt ſermo quē mandauit dn̄s dicens. Homo quilibet de domo iſrahel· ſi occiderit bouē aut ouē· ſiue capram in caſtris uel extra caſtra· et non obtulerit ad oſtium tabernaculi oblationē dn̄o: ſanguinis reus erit. Quaſi ſi ſanguinem fuderit: ſic ꝑibit de medio pp̄li ſui. Ideo ſacerdoti offerre debent filij iſrahel hoſtias ſuas quas occidūt in agro ut ſanctificentur domino āte oſtiū tabernaculi teſtimonij: et immolent eas hoſtias pacificas dn̄o. Fundetq; ſacerdos ſanguinem ſuꝑ altare domini ad oſtiū tabernaculi teſtimonij: et adolebit adipem ī odorē ſuauitatis dn̄o: et nequaq̄ ultra immolabunt hoſtias ſuas demonibȝ cū q̄bus fornicati ſunt. Legitimū ſempiternū erit illis et poſteris eorum. Et ad ip̄os dices. Homo de filijs iſrahel· et de aduenis qui ꝑegrinātur apud vos qui obtulerit olocauſtum ſiue victimam· et ad oſtiū tabernaculi teſtimonij nō adduxerit eam ut offeratur domino: interibit de populo ſuo. Homo q̄libet de domo iſrahel· et de aduenis q̄ peregrinantur inter vos· ſi comederit ſanguinem obfirmabo faciē meam ꝯtra animam illius et diſperdam eam de populo ſuo: quia anima carnis ī ſanguine ē: et ego dedi illū vobis· ut ſuꝑ altare ī eo expietis pro animabȝ vr̄is: et ſanguis pro anime piaculo ſit. Idcirco dixi filijs iſrahel. Omīs anima ex vobis non comedet ſanguinē: nec ex aduenis q̄ ꝑegrinantur inter vos. Homo quicunq; de filijs iſrahel· ⁊ de aduenis qui ꝑegrinātur apud vos· ſi venatione atq; aucupio ceperit feram uel auē quibus veſci licitū eſt: fundat ſanguinē et oꝑiat illū terra. Anima enī omīs carnis in ſanguine ē. Unde dixi filijs iſrahel. Sanguinē uniūſe carnis non comedetis: quia anima carnis in ſanguine ē: et quicūq; comederit illū interibit. Anima que comederit morticinū uel captum a beſtia· tā de indigenis q̄; de aduenis lauabit veſtimenta ſua et ſemetipſm̄ aqua: et contaminatus erit uſq; ad veſperū: ⁊ hoc ordine mundus fiet. Quod ſi nō lauerit veſtimenta ſua uel corpus: portabit iniquitatem ſuam. cap̄. xviii.

Locutuſq; eſt dominus ad moyſen dicēs. Loquere filijs iſrahel: ⁊ dices ad eos. Ego ſum dominꝰ deꝰ veſter. Iuxta conſuetudinē terre egipti in qua habitaſtis nō facietis: ⁊ iuxta morem regionis chanaan· ad quā ego introductꝰ ſum vos· nō agetis: nec ī legitimis eorū ambulabitis. Facietis iudicia mea et precepta mea ſeruabitis: et ambulabitis in eis. Ego dominus deus veſter. Cuſtodite leges meas atq; iudicia: que faciens homo viuet ī eis. Ego dominus deus veſter. Omīs homo ad proximā ſanguinis ſui non accedet ut reuelet turpitudinē eius. Ego dn̄s. Turpitudinem patris tui et turpitudinē matris tue nō diſcoopies. Mater tua eſt: non reuelabis turpitudinē eius. Turpitudinē vxoris patris tui nō diſcoopies. Turpitudo enī patris tui eſt. Turpitudinē ſororis tue ex patre ſiue ex matre que domi uel foris genita eſt non reuelabis. Turpitudinem filie filij tui uel neptis ex filia nō reuelabis: quia turpitudo tua eſt. Turpitudinem filie vxoris patris tui quā peperit patri tuo et eſt ſoror tua: non reuelabis. Turpitudinē ſororis patris tui non diſcoopies: quia caro eſt patris tui. Turpitudinem ſororis matris tue non reuelabis: eo ꝙ caro ſit matris tue. Turpitudinē patrui tui nō reuelabis: nec accedes ad vxorem eius: que tibi affinitate coniūgit̄. Turpitudinē nurus tue nō reuelabis q̄a vxor filij tui eſt: nec diſcooperies ignominiam eius. Et vxorem fratris ſui nullus accipiat. Turpitudinē vxoris fratris tui nō reuelabis: quia turpitudo fratris tui eſt. Turpitudinē vxoris tue et filie eius nō reuelabis. Filiam filij eius· ⁊ filiā filie illius non ſumes ut reueles ignominiā eiꝰ: quia caro illius ſunt: et talis coitus inceſtus eſt. Sororem vxoris tue in pelicatū illiꝰ non accipies: nec reuelabis turpitudinem eius adhuc illa viuente. Ad mulierem que patit̄ menſtrua nō accedes: nec reuelabis feditatē eius. Cum vxore ꝓximi tui non coibis: nec ſeminis cōmixtione maculaberis. De ſemine tuo nō dabis ut cōſecretur ydolo moloch: nec pollues nomen dei tui. Ego dn̄s. Cum maſculo non cōmiſcearis coitu femineo: quia abominatio eſt. Cū omni pecore nō coibis: nec maculaberis cū eo. Mulier non ſuccumbet iumento nec miſcebitur ei: quia ſcelus eſt. Nec polluamini ī omībȝ hijs quibus ꝯtaminate ſūt uniūſe gētes quas ego eiciam ante conſpectū veſtrum: et quibus polluta eſt terra cuiꝰ ego ſcelera viſitabo: ut euomat habitatores ſuos. Cuſtodite legitima mea atqȝ iudicia: ut nō faciatis ex omībȝ abominationibus iſtis tam indigena quā colonus qui ꝑegrinantur apud vos. Omēs enī execratiōnes iſtas fecerūt accole terre q̄ fuerūt āte vos: et polluerūt eā. Cauete ergo ne ⁊ vos ſilit̄ euomat cū paria feceritis: ſicut euomuit gentē q̄ fuit ante vos. Omīs aīa q̄ fecerit de abominationibȝ hijs quippiā: peribit de medio p̄pli ſui. Cuſtodite mandata mea. Nolite facere q̄ fecerunt hij q̄ fuerunt ante vos: et ne polluamini in eis. Ego dominus deꝰ veſter. Ca. xix.

Locutꝰ ē dominus ad moyſen dicens. Loquere ad omnem cetū filiorꝫ iſrahel: et dices ad eos. Sancti eſtote: quia ego ſanctus ſum dominꝰ deus veſter. Unuſquiſqȝ patrem ſuū et matrem ſuā timeat. Sabbata mea cuſtodite. Ego dn̄s deꝰ veſter. Nolite conuerti ad ydola: nec deos ꝯflatiles facietis vobis. Ego dn̄s deus veſter. Si immolaueritis hoſtiam pacificorꝫ dn̄o ut ſit placabilis· eo die quo fuerit immolata comedetis eam: et die altero. Quicquid aūt reſiduum fuerit ī diē terciū: igne comburetis. Si quis poſt biduū comederit ex ea prophanus erit et impietatis reus: portabitqȝ iniquitatem ſuam quia ſanctū domini polluit: et ꝑibit anima illa de populo ſuo. Cumqȝ meſſueritis ſegetes terre tue nō tondebitis uſqȝ ad ſolum ſuꝑficiē terre· nec remanentes ſpicas colliges: neqȝ in vinea tua racemos et grana decidencia congregabis: ſed pauꝑibȝ· et ꝑegrinis carpenda dimittes. Ego dominus deꝰ veſter. Non facietis furtum· nec mētiemini· nec decipiet unuſquiſqȝ proximū ſuum. Non ꝑiurabis in nomine meo· nec pollues nomen dei tui. Ego dn̄s. Nō facies calumniam proximo tuo: nec vi opprimes eū. Nō morabitur opus mercenarij tui· apud te uſqȝ mane. Non maledices ſurdo· nec coram ceco pones offendiculum: ſed timebis dn̄m deū tuū: quia ego ſum dominus. Nō facies quod iniquū eſt: nec iniuſte iudicabis. Nō conſideres ꝑſonam pauꝑis: nec honores vultum potentis. Iuſte proximo tuo iudica. Nec eris criminator: nec ſuſurro in populis. Non ſtabis ꝯtra ſanguinē proximi tui. Ego dn̄s. Nō oderis fratrem tuum in corde tuo: ſed publice argue eū: ne habeas ſuꝑ illo peccatum. Non queras vlcionem: nec memor eris iniurie ciuium tuoꝝ. Diliges amicū tuū ſicut teipſm̄. Ego dn̄s. Leges meas cuſtodite. Iumentū tuū non facies coire cum alterius generis animantibꝫ. Agrum tuū non ſeres diuerſo ſemine. Veſte q̄ ex duobus texta eſt non indueris. Homo ſi dormierit cū muliere coitu ſeminis que ſit ancilla etiā nobilis· et tamē p̄cio nō redempta nec libertate donata: vapulabūt ambo et non morientur: quia non fuit libera. Pro delicto autem ſuo offeret dn̄o ad oſtiū tabernaculi teſtimonij arietem: orabitqꝫ pro eo ſacerdos et pro peccato eius coram domino ⁊ repropiciabitur ei: dimittiturqꝫ pcc̄m. Quādo ingreſſi fueritis terrā· et plantaueritis in ea ligna pomifera: auferetis p̄pucia eoꝝ. Poma que germināt immūda erunt vobis: nec edetis ex eis. Quarto autem anno omnis fructus eoꝝ ſanctificabit̄: laudabilis domino. Quinto aūt anno comedetis fructus: cōgregātes poma que proferūt. Ego dominus deus veſter. Non comedetis carnem cū ſanguine. Nō augurabimini: nec obſ̄uabitis ſomnia. Neqꝫ in rotundū attondebitis comam: nec radetis barbam. Et ſup̱ mortuo nō incidetis carnes veſtras: neqꝫ figuras aliquas aut ſtigmata facietis vobis. Ego dominus. Ne proſtituas filiam tuā: ne contāminetur terra et impleatur piaculo. Sabbata mea cuſtodite: et ſanctuariū meū metuite. Ego dn̄s. Nō declinetis ad magos: nec ab ariolis aliquid ſciſcitemini: ut polluamini per eos. Ego dominus deus veſter. Corā cano capite conſurge: ⁊ honora perſonā ſenis: et time dominū deū tuum. Ego ſum dominus. Si habitauerit aduena ī terra vr̄a· et moratꝰ fuerit inter vos· nō exprobretis ei: ſed ſit inter vos quaſi indigena: ⁊ diligetis eum quaſi voſmetipſos. Fuiſtis enī ⁊ vos aduene in terra egipti. Ego dn̄s deus veſter. Nolite facere iniquū aliquid in iudicio: in regula· in pondere· ī menſura. Statera iuſta· ⁊ equa ſint pondera, iuſtus modius: equuſqꝫ ſextarius. Ego dominꝰ deus veſter: q̄ eduxi vos de terra egipti. Cuſtodite omnia precepta mea et vniuerſa iudicia: et facite ea. Ego dominus. Ca. xx.

Locutuſqꝫ eſt dn̄s ad moyſen dicens. Hec loqueris filijs iſrahel. Homo de filijs iſrl' ⁊ de aduenis qui habitant in iſrl': ſi quis dederit de ſemine ſuo ydolo moloch· morte moriat̄. Populus terre lapidabit eū: et ego ponam faciem meā cōtra illū· ſuccidamqꝫ eū de medio pp̄li ſui: eo ꝙ dederit de ſemine ſuo moloch· et contāminauerit ſanctuariū meū· ac polluerit nomē ſanctum meū, quod ſi negligens pp̄ls terre et quaſi paruipendens imperiū meum· dimiſerit hominē qui dedit de ſemine ſuo moloch· nec voluerit eum occidere: ponā faciē meam ſup̱ hominem illū et cognacionē eius: ſuccidāqꝫ et ipſm̄ ⁊ om̄es qui cōſenſerūt ei· ut fornicaretur cū moloch de medio populi ſui. Anima q̄ declinauerit ad magos et ariolos et fornicata fuerit cum eis: ponā faciem meā cōtra eā: et interficiā illā de medio pp̄li ſui. Sanctificamini et eſtote ſancti: quia ego ſanctus ſum dn̄s deꝰ veſter. Cuſtodite p̄cepta mea: et facite ea. Ego dn̄s q̄ ſanctifico voſ. Qui maledixerit patri ſuo aut matri: morte moriat̄. Patri matriqꝫ q̄ maledixerit: ſanguis eius ſit ſuper eum. Si mechatꝰ quis fuerit cū uxore alterius· et adulteriū ꝑpetrauerit cum coniuge proximi ſui: morte moriat̄ et mechꝰ et adultera. Qui dormierit cū nouerca ſua et reuelauerit ignominiā patris ſui: morte moriant̄ ambo. Sanguis eoꝝ ſit ſup̄ eos. Si quis dormierit cū nuru ſua vterq; moriātur: quia ſcelꝰ oꝑati ſunt. Sanguis eorū ſit ſup̄ eos. Qui dormierit cū maſculo coitu femineo · vterq; operatus eſt nefas: morte moriātur. Sit ſanguis eorū ſup̄ eos. Qui ſupra vxorē filiam duxerit matrē eius: ſcelus oꝑatus ē. Viuus ardebit cū eis: nec ꝑmanebit tantū nefas ī medio veſtri. Qui cum iumento ⁊ pecore coierit · morte moriat̄: pecus q; occidite. Mulier q̄ ſuccubuerit cuilibet iumento: ſimul interficietur cū eo. Sanguis eoꝝ ſit ſup̄ eos. Qui acceperit ſororem ſuam filiā patris ſui vel filiā matris ſue et viderit turpitudinē eius · illaq; cōſpexerit fratris ignominiā: nefariā rem operati ſunt. Occidentur ī conſpectu p̄pli: eo q̄ turpitudinē ſuā mutuo reuelauerint: et portabūt iniquitatem ſuam. Qui coierit cum muliere ī fluxu menſtruo ⁊ reuelauerit turpitudinem eius · ipſaq; aperuerit fontē ſanguinis ſui: interficientur ambo de medio p̄pli ſui. Turpitudinem matertere et amite tue non diſcoopies. Qui hoc fecerit ignominiam carnis ſue nudauit: portabunt ambo iniquitatem ſuā. Qui coierit cum vxore patrui vel auunculi ſui et reuelauerit ignominiā cognationis ſue: portabūt ambo peccatū ſuū. Abſq; liberis morientur. Qui duxerit vxorem fratris ſui rem facit illicitam, turpitudinē fratris ſui reuelauit: abſq; filiis erit. Cuſtodite leges meas atq; iudicia et facite ea: ne et vos euomat terra quā intraturi eſtis et habitaturi. Nolite ambulare in legitimis nationū · quas ego expulſurus ſū āte vos. Omnia enī hec fecerūt: et abominatus ſum eas. Vobis autē loquor. Poſſidete terrā eoꝝ quā dabo vobis ī hereditatem: terrā fluentē lacte et melle. Ego dn̄s deus veſter: qui ſeparaui vos a ceteris p̄plis. Separate ergo et vos iumentū mūdū ab immūdo: et auem mūdam ab immunda. Ne polluatis animas veſtras in pecore et auibus et cunctis que mouentur in terra: et q̄ vobis oſtendi eſſe polluta. Eritis ſancti michi: quia ſanctꝰ ego ſum dn̄s: et ſeparaui vos a ceteris p̄plis ut eſſetis mei. Vir ſiue mlier ī quibꝫ phitonicꝰ vel diuinationis fuerit ſpiritꝰ · morte moriantur: lapidibus obruent eos. Sanguis eoꝝ ſit ſuper illos. ca. xxi.

Dixit quoq; dn̄s ad moyſen. Loquere ad ſacerdotes filios aarō: et dices ad eos. Ne ꝯtaminet̄ ſacerdos in mortibꝫ ciuiū ſuoꝝ · niſi tantū in conſanguineis ac ꝓpinquis: id eſt ſup̄ patrem et matrem ⁊ filiū et filiam · fratrem quoq; et ſororem virginem que non eſt nupta viro: ſed nec ī principe populi ſui contāminabitur. Nec radent caput nec barbā: neq; ī carnibus ſuis facient inciſuras. Sancti erūt deo ſuo: et nō polluent nomen eiꝰ. Incenſum enī dn̄i et panes dei ſui offerūt: et ideo ſancti erunt. Scortū ⁊ vile proſtibulum nō ducet vxorem: nec eam que repudiata eſt a marito · quia conſecratus eſt deo ſuo: et panes ꝓpoſitionis offert. Sit ergo ſanctꝰ · quia ⁊ ego ſanctꝰ ſum dominus q̄ ſanctifico vos. Sacerdotis filia ſi deprehenſa fuerit in ſtupro · et violauerit nomē patris ſui · flammis exuretur. Pontifex id eſt ſacerdos maximus inter fratres ſuos · ſuper cuius caput fuſum ē unctionis oleum· et cuius manus in ſacerdotio cõſecrate ſunt. Veſtituſq; eſt ſanctis veſtibꝫ: caput ſuũ nõ diſcoopiet· veſtimenta nõ ſcindet: ⁊ ad omnẽ mortuũ nõ ingredietᷣ omnino. Sup̲ patre quoqꝫ ſuo et matre nõ contaminabitur: nec egredietur de ſanctis ne polluat ſanctuariũ dñi: quia oleũ ſancte unctõis dei ſui ſup̲ eum eſt. Ego dñs. Virginẽ ducet vxorẽ. Viduã aũt et repudiatã et ſordidã atqꝫ meretricem nõ accipiet ſed puellã de populo ſuo: ne ꝯmiſceat ſtirpem generis ſui vulgo gentis ſue: quia ego domin⁹ qui ſanctifico eum. Locutuſq; eſt dñs ad moyſen dicens. Loquere ad aaron. Homo de ſemine tuo ꝑ familias qui habuerit maculã non offeret panes deo ſuo: nec accedet ad miniſteriũ eius. Si cecus fuerit· ſi claud⁹· ſi uel paruo uel grandi ⁊ torto naſo: ſi fracto pede ſi manu· ſi gibbus ſi lippus· ſi albuginem habens ĩ oculo· ſi iugem ſcabiem· ſi impetiginem ĩ corpore· uel hernioſus. Omĩs q̃ habuerit maculam de ſemine aaron ſacerdotis· nõ accedet offerre hoſtias dño nec panes deo ſuo. Veſcetur tamen panibus qui offerũtur ĩ ſãctuario· ita dũtaxat ut intra velum non ingrediatᷣ: nec accedat ad altare qui maculam habet: et cõtaminare nõ debet ſanctuariũ meum. Ego domin⁹ q̃ ſanctifico eos. Locutus eſt ergo moyſes ad aaron ⁊ ad filios eius et ad omnem iſrahel· cuncta q̃ ſibi fuerant imperata. c. xxii.

Locutuſq; quoq; ẽ dñs ad moyſen dicens. Loquere ad aaron ⁊ ad filios eius· ut caueãt ab hijs q̃ conſecrata ſũt filiorꝫ iſrl̃: et nõ cõtaminẽt nomen ſanctificatorũ michi· que ipſi offerunt. Ego dñs. Dic ad eos: et ad poſteros eorꝫ. Omĩs homo q̃ acceſſerit de ſtirpe veſtra ad ea que conſecrata ſunt· et que obtulerũt filij iſrl̃ domino in quo eſt immũdicia: peribit coram dño. Ego ſum dominus. Homo de ſemine aaron qui fuerit leproſus aut patiens fluxum ſeminis· non veſcetur de hijs q̃ ſanctificata ſũt michi: donec ſanetur. Qui tetigerit immũdum ſup̲ mortuo· et ex quo egreditur ſemen q̃ſi coitus· ⁊ qui tãgit reptile ⁊ quodlibet immũdum cuius tactus eſt ſordidus· immundus erit uſqꝫ ad veſperum: et non veſcetur hijs q̃ ſãctificata ſũt: ſed cũ lauerit carnẽ ſuã aqua et occubuerit ſol· tunc mundatus veſcetur de ſanctificatis· quia cibꝫ illi⁹ ẽ. Morticinũ et captum a beſtia nõ comedent: nec polluentur in eis. Ego ſũ dñs. Cuſtodiant ꝓcepta mea· ut nõ ſubiaceant peccato: et moriãtur in ſanctuario cũ polluerint illud. Ego dominus: qui ſanctifico eos. Omnis alienigena nõ comedet de ſanctificatis. Inquilinus ſacerdotis et mercennari⁹ non veſcentᷣ ex eis. Quẽ autem ſacerdos emerit· et q̃ vernaculus dom⁹ ei⁹ fuerit: hij comedent ex eis. Si filia ſacerdotis cuilibet ex populo nupta fuerit: de hijs q̃ ſanctificata ſũt· et de primitijs non veſcetᷣ. Sin aũt vidua uel repudiata ⁊ abſqꝫ liberis reuſa fuerit ad domum patris ſui: ſicut puella cõſueuerat· aletᷣ cibis patris ſui. Omnis alienigena comedendi ex eis nõ habet poteſtatem. Qui comederit de ſanctificatis ꝑ ignorantiam· addet quintam partem cum eo qđ comedit· et dabit ſacerdoti ĩ ſanctuarium: nec cõtaminabunt ſanctificata filiorꝫ iſrahel que offerũtur dño: ne forte ſuſtineant iniquitatem delicti ſui· cum ſanctificata comederint. Ego domin⁹: qui ſanctifico eos. Locutuſqꝫ eſt dñs ad moyſen dicẽs. Loquere ad aarõ et filios eius · et ad om̃es filios iſrl̃: diceſqȝ ad eos. Homo de domo iſrahel et de aduenis q̃ habitãt apud vos · qui obtulerit oblationem ſuam uel vota ſoluens uel ſponte offerens: quicquid illud obtulerit ĩ olocauſtũ dñi ut offeratur ꝑ vos: maſculus immaculatus erit ex bobus ex ouibus ⁊ ex capris. Si maculam habuerit non offeretis: neqȝ erit acceptabile. Homo qui obtulerit victimã pacificorũ dño · uel vota ſoluens uel ſponte offerens tam de bubus q̃ȝ de ouibȝ: immaculatum offeret ut acceptabile ſit. Omnis macula non erit in eo. Si cecũ fuerit · ſi fractũ · ſi cicatricem habens · ſi papulas aut ſcabiem · uel impetiginẽ · non offeretis ea domino: nec adolebitis ex eis ſuꝑ altare dñi. Bouem ⁊ ouẽ aure et cauda amputatis volũtarie offerre potes: votum autem ex hijs ſolui non poteſt. Omne animal qḋ uel cõtritis uel tunſis uel ſectis · ablatiſqȝ teſticulis eſt non offeretis dño: et in terra veſtra hoc omnino ne faciatis. De manu alienigene nõ offeretis panes deo vr̃o · et quicquid aliud dare voluerit · quia corrupta et maculata ſunt om̃ia, nõ ſuſcipietis ea. Locutuſqȝ eſt dominus ad moyſen dicẽs. Bos · ouis · ⁊ capra cũ genita fuerint · ſeptem diebȝ erunt ſub ubere matris ſue: die aũt octauo et deinceps offerri poterũt dño. Siue illa bos ſiue ouis non immolabunt una die cũ fetibȝ ſuis. Si immolaueritis hoſtiam pro gratiaꝝ actione dño ut poſſit eſſe placabilis: eodẽ die comedetis eam. Non remanebit quicq̃ȝ in mane alteri⁹ diei. Ego dñs. Cuſtodite mandata mea: et facite ea. Ego dominus. Ne polluatis nomen meum ſanctũ: ut ſanctificet in medio filiorũ iſrl̃. Ego dominꝰ · qui ſanctifico vos: et eduxi de terra egipti · ut eſſem vobis in deum. Ego dominus. cap̃. xxiii.

Locutuſqȝ eſt dñs ad moyſen dicens. Loquere filijs iſrahel: et dices ad eos. Hee ſunt ferie domini: q̃s vocabitis ſanctas. Sex diebus facietis opus: dies ſeptimꝰ quia ſabbati requies eſt · vocabitur ſanctꝰ. Omne opus non facietis in eo. Sabbatum domini eſt in cunctis habitationibȝ veſtris. Hee ſunt ergo ferie dñi ſancte: q̃s celebrare debetis tẽporibus ſuis. Menſe primo quarta decima die menſis ad veſperum phaſe dñi eſt: et quintadecima die menſis huius ſolemnitaſ azimoꝝ domini eſt. Septem diebus azima comedetis. Dies primus erit vobis celeberrimus · ſanctuſqȝ. Omne opus ſeruile non facietis in eo: ſed offeretis ſacrificium ĩ igne dño · ſeptem diebus. Dies autẽ ſeptimꝰ erit celebrior et ſanctior: nullũqȝ ſeruile opus facietis in eo. Locutuſqȝ eſt dominꝰ ad moyſen dicens. Loquere filijs iſrahel: et dices ad eos. Cum ingreſſi fueritis terram quã ego dabo vobis et meſſueritis ſegetem: feretis manipulos ſpicarum primitias meſſis veſtre ad ſacerdotem. Qui eleuabit faſciculũ coram domino ut acceptabilis ſit pro vobis altero die ſabbati: ⁊ ſanctificabit illũ. Atqȝ in eodem die quo manipulus conſecratur · cedetur agnus immaculatus anniculus in olocauſtum dñi: et libamenta offerent cum eo due decime ſimile conſperſe oleo in incenſum domini odoremqȝ ſuauiſſimũ: liba quoqȝ vini · quarta pars hin. Panẽ et polentam et pultes non comedetis ex ſegete: uſqȝ ad diem qua offeratis ex ea deo veſtro. Preceptū ē ſempiternū in generationibꝫ· cunctiſq; habitaclis veſtris. Numerabitis ergo ab altero die ſabbati ī quo obtuliſtis manipulum primiciarum ſeptem ebdomadas plenas uſq; ad alterā diē explecionis ebdomade ſeptime id ē quinquaginta dies: et ſic offeretis ſacrificiū nouū dn̄o· ex omnibus habitaculis veſtris· panes primiciarū duos de duabus decimis ſimile fermētate: quos coquetis in primitias dn̄i. Offeretiſq; cum panibꝫ ſeptem agnos immaculatos anniculos· et vitulū de armento unū· et arietes duos: et erunt in olocauſtū cū libamentis ſuis in odorē ſuauiſſimum dn̄o. Facietis ⁊ hircū pro peccato: duoſq; agnos āniculos hoſtias pacificorū. Cumq; eleuauerit eos ſacerdos cum panibꝫ primitiarꝫ corā dn̄o: cedent in uſum eiꝰ. Et vocabitis hūc diem celeberrimum atq; ſāctiſſimum. Omne opus ſeruile nō facietis in eo. Legitimū ſempiternum erit in cunctis habitaculis ⁊ generationibus veſtris. Poſtq̄ autem meſſueritis ſegetē terre veſtre nō ſecabitis eam uſq; ad ſolū: nec remanentes ſpicas colligetis: ſed pauꝑibus et ꝑegrinis dimittetis eas. Ego ſum dn̄s deus veſter. Locutuſq; ē dominus ad moyſen dicens. Loquere filijs iſrahel: menſe ſeptimo p̄ma die menſis erit vobis ſabbatum memoriale clangentibus tubis: et vocabitur ſanctū. Om̄e opus ſeruile nō facietis in eo: ⁊ offeretis olocauſtum domino. Locutuſq; ē dominꝰ ad moyſen dicēs. Decimo die menſis huiꝰ ſeptimi dies expiationum erit celeberrimus· et vocabitur ſanctus: affligetiſq; animas veſtras in eo: et offeretis olocauſtum dn̄o. Om̄e opus ſeruile non facietis in tempore diei huiꝰ quia dies ꝓpiciationis eſt: ut ꝓpicietur vobis dominꝰ deus veſter. Omnis anima q̄ afflicta non fuerit die hoc peribit de p̄plis ſuis: et que operis quippiam fecerit: delebo eam de p̄plo ſuo: nichil ergo operis facietis ī eo. Legitimū ſempiternum erit vobis in cunctis generationibꝫ et habitationibꝫ veſtris. Sabbatum requietionis ē: et affligetis animas veſtras. Die nono menſis ſeptimi· a veſpera uſq; ad veſperū celebrabitis ſabbata veſtra. Et locutꝰ ē dominus ad moyſen dicens. Loquere filijs iſrahel. A quītodecimo die menſis huiꝰ ſeptimi erunt ferie tabernaclorum ſeptē diebꝫ domino. Dies primus vocabitur celeberrimus atq; ſanctiſſimus. Omne opus ſeruile nō facietis in eo: et ſeptē diebus offeretis olocauſta dn̄o. Dies quoq; octauus erit celeberrimus atq; ſanctiſſimus: et offeretis olocauſtum dn̄o. Eſt enī cetus atq; collecte. Omne opus ſeruile nō facietis in eo. Hee ſūt ferie domini quas vocabitis celeberrimas atq; ſanctiſſimas: offeretiſq; in eis oblationes domino· olocauſta ⁊ libamenta iuxta ritum uniuſcuiuſq; diei: exceptis ſabbatis domini donis q; veſtris· et que offeretis ex voto vel q̄ ſpōte tribuetis dn̄o. A quintodecimo ergo die menſis ſeptimi quando congregaueritis omnes fructus terre vr̄e celebrabitis ferias dn̄i ſeptem diebus. Die primo et die octauo erit ſabbatū: id ē requies. Sumetiſq; vobis die primo fructus arboris pulcherrime ſpatulaſq; palmarum et ramos ligni denſarum frondium· ⁊ ſalices de torrente· ⁊ letabimini coram domino deo vr̄o: celebrabitiſq; ſolemnitatem eius ſeptē diebus per annū. Legitimū ſēpiternū erit in generationibus veſtris. Menſe ſeptīo feſta celebrabitis et habitabitis in umbraculis ſeptem diebꝫ. Omnis qui de genere eſt iſrahel manebit ī tabernaculis: ut diſcant poſteri veſtri ꝙ in tabernaclis habitare fecerī filios iſrl̄ cū educerē eos de t̄ra egipti. Ego dñs deus veſter. Locutuſqꝫ eſt moyſes ſuper ſolemnitatibꝫ dñi ad filios iſrl̄. ca. xxiiii.

Et locutus ē dominꝰ ad moyſen dicens. Precipe filijs iſrahel: ut offerant tibi oleū de oliuis puriſſimū ac lucidū ad concinnandas lucernas iugiter extra velum teſtimonij· in tabernaclo federis. Ponetqꝫ eas aarō a veſpere uſqꝫ in mane coram dño: cultu rituqꝫ ꝑpetuo ī generationibus veſtris. Suꝑ candelabrū mūdiſſimū ponent̄ ſemꝑ in cōſpectu dñi. Accipies quoqꝫ ſimilā· et coques ex ea duodecī panes: qui ſinguli habebunt duas decimas. Quoꝝ ſenos altrinſecus ſuꝑ menſam puriſſimā corā dño ſtatues et pones ſuper eos thus lucidiſſimū: ut ſit panis in monimentū oblationis dño. Per ſingla ſabbata mutabunt̄ corā dño· ſuſcepti a filijs iſrahel federe ſempiterno: eruntqꝫ aaron et filiorum eius ut comedant eos ī loco ſancto: quia ſanctum ſanctoꝝ eſt de ſacrificijs dñi iure ꝑpetuo. Ecce aūt egreſſus filiꝰ mulieris iſrahelitidis quē pepererat de viro egiptio inter filios iſrahel: iurgatus ē in caſtris cū viro iſrahelita. Cūqꝫ blaſphemaſſet nomen dñi: et maledixiſſet ei: adductus ē ad moyſen. Vocabat̄ aūt mater eiꝰ ſalumith filia dabri: de tribu dan. Miſeruntqꝫ eum in carcerē: donec noſſent quid iuberet dominus. Qui locutus ē ad moyſen dicens. Educ blaſphemū extra caſtra: et ponant omnes qui audierunt manꝰ ſuas ſuꝑ caput eius· et lapidet eum ꝑpls uniuerſus: et ad filios iſrahel loqueris. Homo qui maledixerit deo ſuo portabit peccatū ſuū: ⁊ qui blaſphemauerit nomē dñi morte moriat̄. Lapidibus opprimet eum omnis multitudo populi. Siue ille ciuis ſeu ꝑegrinus fuerit: ꝗ blaſphemauerit nomen dñi morte moriatur. Qui ꝑcuſſerit et occiderit hominē: morte moriatur. Qui percuſſerit animal reddat vicariū: id ē animā ꝓ anima. Qui irrogauerit maculā cuilibet ciuiū ſuoꝝ: ſicut fecit· ſic fiet ei. Fracturā pro fractura: oculū pro oculo: dentem pro dente reſtituet. Qualem inflixerit maculam· talē ſuſtinere cogetur. Qui percuſſerit iumentum· reddat aliud. Qui percuſſerit hominē· punietur. Equum iudiciū ſit inter vos· ſiue ꝑegrinꝰ ſiue ciuis peccauerit: quia ego ſum dñs deꝰ veſter. Locutuſqꝫ ē moyſes ad filios iſrahel: et eduxerunt eum ꝗ blaſphemauerat extra caſtra: ac lapidibꝫ oppreſſerunt. Feceruntqꝫ filij iſrahel: ſicut preceperat dominus moyſi. ca. xxv.

Locutuſqꝫ eſt dominꝰ ad moyſen in monte ſynai dicens. Loquere filijs iſrahel: et dices ad eos. Quando ingreſſi fueritis terram quā ego dabo vobis: ſabbatizet ſabbatum dño. Sex annis ſeres agrum tuū: et ſex annis putabis vineam tuam: colligeſqꝫ fructus eius. Septimo aūt anno ſabbatum erit terre· requietionis dñi. Agrū nō ſeres: et vineam nō putabis. Que ſponte gignit humꝰ nō metes: ⁊ uuas primitiaꝝ tuarū nō colliges q̄ſi vindemiam. Annus enim requietionis terre eſt. Sed erunt vobis in cibum: tibi et ſeruo tuo· ancille ⁊ mercennario tuo: et aduene qui peregrinātur apud te. Iumētis tuis et pecoribus oīa que naſcūtur ꝓbebunt cibū. Numerabis quoq; tibi ſeptem ebdomadas ānoꝝ · id eſt ſepties ſeptem · que ſimul faciūt ānos quadraginta nouem: ⁊ clanges bucina mēſe ſeptimo decima die mēſis ꝓpiciationis tpe ī uniuerſa t̄ra ūra. Sanctificabiſq; annū quinquageſimū: et vocabis remiſſionem cūctis habitatorib; terre tue. Ipſe ē eñi iubileꝰ. Reuertet homo ad poſſeſſionem ſuam: et unuſquiſq; rediet ad familiam priſtinam: quia iubileus eſt et quinquageſimuſ annꝰ. Nō ſeretis atq; metetis: ſponte in agro naſcentia · et primitias vindemie non colligetis ob ſanctificationē iubilei: ſed ſtatim ablata comedetis.

Anno iubilei redient om̄es ad poſſeſſiones ſuas. Quādo vendes quippiā ciui tuo · uel emes ab eo · ne contriſtes fratrem tuum: ſed iuxta numeꝝ ānoꝝ iubilei emes ab eo: ⁊ iuxta ſupputationem frugum vendet tibi. Quanto pluſ anni remanſerint poſt iubileū · tanto creſcet et preciū: ⁊ quāto minꝰ temporis numeraueris: tāto minoris ⁊ emptio conſtabit. Tempꝰ eñi frugū vendet tibi.

Nolite affligere contribules veſtros: ſed timeat unuſquiſq; deū ſuū: quia ego dn̄s deus veſter. Facite precepta mea · ⁊ iudicia cuſtodite · et implete ea ut habitare poſſitis ī terra abſq; ullo pauore · ⁊ gignat vobis humꝰ fructus ſuos quibus veſcamini uſq; ad ſaturitatem: nullius impetum formidātes.

Quod ſi dixeritis quid comedemꝰ anno ſeptimo ſi non ſeuerimus neq; collegerimus fruges noſtras: dabo benedictionē meā vobis āno ſexto · ⁊ faciet fructus trium annorū: ſeretiſq; anno octauo · ⁊ comedetis veteres fruges uſq; ad nonum annum. Donec noua naſcantur edetis vetera. Terra quoq; non vendet ī ꝑpetuū quia mea eſt: et vos aduene et coloni mei eſtis. Unde cuncta regio poſſeſſionis veſtre ſub redemptionis condicione vendetur. Si attenuatus frater tuus vendiderit poſſeſſiunculā ſuā · et voluerit ꝓpinquus eius: poteſt redimere qđ ille vendiderat.

Sin autē nō habuerit proximū · et ipſe p̄ciū ad redimendum potuerit inuenire: computabūtur fructus ex eo tempore quo vendidit · et quod reliquū eſt reddat emptori: ſicq; recipiet poſſeſſionem ſuam. Quod ſi non inuenerit manus eius ut reddat preciū: habebit emptor qđ emerat uſq; ad ānum iubileum. In ip̄o eñi om̄is venditio redit ad dn̄m · ⁊ ad poſſeſſorem priſtinum.

Qui vendiderit domum intra urbis muros: habebit licentiam redimēdi donec unus impleatur annꝰ. Si nō redemerit et āni circulꝰ fuerit euolutꝰ: emptor poſſidebit eam · et poſteri eius ī ꝑpetuū: ⁊ redimi non poterit etiam in iubileo. Sin autem in villa fuerit domꝰ que muros non habet: agrorū iure vendetur. Si ante redempta non fuerit: ī iubileo reuertetur ad dominū.

Edes leuitaꝝ que ī urbib; ſunt: ſemper poſſūt redimi. Si redempte nō fuerīt · in iubileo reuertentur ad dominos: quia domus urbium leuitarum pro poſſeſſionib; ſunt inter filios iſrahel.

Suburbana autem eorū nō vendentur: ·i· vend quia poſſeſſio ſempiterna eſt. Si attenuatus fuerit frater tuus et infirmus manu · et ſuſceperis eū quaſi aduenā et peregrinū et vixerit tecū: ne accipias uſuras ab eo: nec ampliꝰ quā dediſti.

Time deum tuum: ut viuere poſſit frater tuus apud te. Pecuniā tuam non dabis ei ad uſurā: ⁊ frugum ſupabundantiā nō exiges. Ego dn̄s deꝰ veſter qui eduxi vos de terra egipti·ut darem vobis terram chanaan: et eſſem veſter deus. Si pauꝑtate compulſus vendiderit ſe tibi frater tuus: nō eū opprimes ſeruitute famulorū: ſed quaſi mercennarius et colonus erit. Uſq; ad ānū iubileum oꝑabitur apud te: et poſtea egredietur cū liberis ſuis: et reuertetur ad cognationem et ad poſſeſſionem patrū ſuoꝝ. Mei enim ſerui ſūt: et ego eduxi eos de terra egipti. Non veneant conditione ſeruorū. Ne affligas eū per potentiā: ſed metuito deū tuū. Seruꝰ ⁊ ancilla ſint vobis de nationibꝫ que in circuitu veſtro ſunt·et de aduenis q̄ ꝑegrinant̄ apud vos: uel q̄ ex hijs nati fuerint in terra veſtra. Hos habebitis famulos: et hereditario iure trāſmittetis ad poſteros: ac poſſidebitis ineternum·fratres autē veſtros filios iſrahel·ne opprimatis ꝑ potentiam. Si inualuerit apud vos manus aduene atq; peregrini·et attenuatꝰ frater tuus vendiderit ſe ei·aut cuiq; de ſtirpe eius: poſt venditionem poteſt redimi. Qui voluerit ex fratribꝫ ſuis redimet eum: et patruus et patruelis·et cōſanguineus·et affinis. Sin autem et ipſe potuerit·redimet ſe·ſupputatis dūtaxat annis a tempore venditionis ſue uſq; in annū iubileū: et pecunia qua venditus fuerat iuxta annoꝝ numerꝫ· et rationē mercennarij ſupputata. Si plures fuerint anni qui remanēt uſq; ad iubileū·ſcdm hos reddet ⁊ preciū: ſi pauci·ponet rationem cum eo iuxta ānorum numerꝫ: et reddet emptori qđ reliquum eſt·annoꝝ quibꝫ āte ſeruiuit mercedibꝫ imputatis. Non affliget eū violenter in conſpectu tuo. Quod ſi ꝑ hec redimi non potuerit: āno iubileo egredietur cum liberis ſuis. Mei enim ſunt ſerui filij iſrahel: quos eduxi de t̄ra egipti. Ego dn̄s deꝰ veſter. cap̄. xxvi.

Non facietis vobis ydolum ⁊ ſculptile: nec titulos erigetis: nec inſignē lapidē ponetis ī terra vr̄a ut adoretis eum. Ego enī ſum dn̄s deꝰ veſter. Cuſtodite ſabbata mea: et pauete ad ſanctuariū meum. Ego dominꝰ. Si in p̄ceptis meis ambulaueritis ⁊ mandata mea cuſtodieritis et feceritis ea: dabo vobis pluuias tēporibus ſuis. Et terra gignet germen ſuū: et pomis arbores replebūtur. Apprehendet meſſium tritura vindemiam ⁊ vindemia occupabit ſementē: ⁊ comedetis panē veſtrum in ſaturitate: et abſq; pauore habitabitis in terra veſtra. Dabo pacem in finibus veſtris: dormietis·et nō erit qui exterreat. Auferam malas beſtias: et gladius nō tranſibit terminos veſtros. Perſequemini inimicos veſtros: ⁊ corruent coram vobis. Perſequentur quinq; de veſtris centū alienos: et centum ex vobis decem milia. Cadent inimici veſtri gladio in conſpectu veſtro. Reſpiciam vos ⁊ creſcere faciā: multiplicabimini: ⁊ firmabo pactum meum vobiſcum. Comedetis vetuſtiſſima veterū: ⁊ vetera nouis ſuperuenientibꝫ proicietis. Ponā tabernaculū meū in medio veſtri: ⁊ nō abiciet vos aīa mea. Ambulabo inter vos·et ero veſter deꝰ: voſq; eritis pp̄ls meus. Ego dn̄s deus veſter·qui eduxi vos de terra egiptioꝝ ne ſeruiretis eis: et q̄ confregi cathenas ceruicum veſtrarū ut incederetis erecti. Quod ſi nō audieritis me·nec feceritis omnia mādata mea ſi ſpreueritis leges meas et iudicia mea contempſeritis ut nō faciatis ea que a me cōſtituta ſunt·⁊ ad irritū perducatis pactum meum: ego quoq;

hec faciā vobis. Viſitabo vos velociter in egeſtate ⁊ ardore qui conficiat oculos veſtros: ⁊ conſumat animas veſtras. Fruſtra ſeretis ſementem: que ab hoſtibꝫ deuorabit᷑. Ponam faciē meam contra vos · ⁊ corruetis coram hoſtibus vr̄is: ⁊ ſubiciemini hijs qui oderunt vos. Fugietis nemine perſequente. Sin autem nec ſic obedieritis michi · addam correptiones veſtras ſeptuplum ꝓpter peccata veſtra: ⁊ conteram ſupbiam duricie veſtre. Dabo qꝫ vobis celum deſup ſicut ferrum: et terram eneam. Conſumetur in caſſū labor veſter: nō proferet terra germen: nec arbores poma prebebūt. Si ambulaueritis ex aduerſo michi · nec volueritis audire me: addam plagas veſtras uſqꝫ in ſeptuplum ꝓpter peccata veſtra. Emittāqꝫ in vos beſtias agri que conſumant vos et pecora veſtra: et ad paucitatem cuncta redigāt · deſerteqꝫ fiēt vie veſtre. Quod ſi nec ſic volueritis recipe diſciplinam ſed ambulaueritis ex aduerſo michi: ego quoqꝫ cōtra vos aduerſus incedā et ꝑcutiā vos ſepties ꝓpter peccata veſtra: inducamqꝫ ſup vos gladiū vltorē federis mei. Cūqꝫ cōfugeritis in vrbes mittā peſtilentiā ī medio veſtri: ⁊ trademini in manibus hoſtiū poſtq̄ cōfregero baculū panis veſtri · ita ut decē mulieres in uno clibano coquant panes ⁊ reddant eos ad pondꝰ: et comedetis ⁊ non ſaturabimini. Sin autem nec ꝑ hec audieritis me · ſed ambulaueritis contra me: et ego incedam aduerſus vos in furore contrario · ⁊ corripiam vos ſeptē plagis propter peccata vr̄a: ita ut comedatis carnes filioꝝ veſtroꝝ et filiarū vr̄aꝝ. Deſtruam excelſa vr̄a: et ſimulacra cōfringā. Cadetis inter ruinas ydoloꝝ vr̄oꝝ · ⁊ abominabit᷑ vos anima mea: in tantum ut vrbes vr̄as redigam ī ſolitudinē · et deſerta faciam ſanctuaria veſtra · nec recipiā vltra odorem ſuauiſſimū · diſperdam qꝫ terram vr̄am: et ſtupebūt ſuper ea inimici vr̄i cū habitatores illiꝰ fuerīt. Vos autem diſpergam in gentes · et euaginabo poſt vos gladium: eritqꝫ terra veſtra deſerta: et ciuitates dirute. Tunc placebūt terre ſabbata ſua cunctis diebus ſolitudinis ſue: quando fueritis in terra hoſtili. Sabatizabit et requieſcet in ſabbatis ſolitudinis ſue: eo ꝙ non requieuerit in ſabbatis vr̄is · quando habitabatis in ea. Et q̄ de vobis remanſerint dabo pauorē in cordibus eoꝝ · in regionibus hoſtiū. Terrebit eos ſonitꝰ folij volantis: et ita fugient quaſi gladium. Cadent nullo ſequente: ⁊ corruent ſinguli ſup fratres ſuos · q̄ſi bella fugientes. Nemo vr̄m inimicis audebit reſiſtere. Peribitis int̄ gētes: ⁊ hoſtilis vos tra conſumet. Quod ſi et de hijs aliq̄ remanſerint tabeſcent in iniquitatibus ſuis in terra inimicorum ſuorū: ⁊ propter peccata patrū ſuoꝝ et ſua affligentur · donec confiteantur iniquitates ſuas et maiorū ſuorū quibus preuaricati ſunt in me: et ambulauerūt ex adūſo michi · ambulabo igitur et ego cōtra eos: ⁊ inducam illos in terrā hoſtilem donec erubeſcat in circumciſa mens eoꝝ. Tunc orabūt pro impietatibus ſuis: et recordabor federis mei: quod ꝑpigi cū iacob ⁊ yſaac · ⁊ abrahā. Terre q̄ꝫ memor ero: q̄ cū relicta fuerit ab eiꝰ complacebit ſibi in ſabbatis ſuis: paciens ſolitudinem propter illos. Ipſi vero rogabūt pro peccatis ſuis: eo ꝙ abiecerunt iudicia mea ⁊ leges meas despexerint. Attamen etiã cũ essent in terra hostili · nõ penitꝰ abieci eos: neqȝ sic despexi ut consumerenť: et irritum facerem pactũ meũ cũ eis. Ego enim sũ dñs deus eoꝝ: ⁊ recordabor federis mei pristini: quãdo eduxi eos de t̃ra egipti in cõspectu gentiũ ut essem deus eorũ. Ego dominus deus. Hec sunt iudicia atqȝ precepta et leges quas dedit dñs inter se ⁊ inter filios israhel in monte synai: per manum moysi. cap̃. xxvii.

Locutusqȝ est dñs ad moysen dicens. Loquere filijs israhel: ⁊ dices ad eos. Homo qui votũ fecerit et spoponderit deo animã suã: sub estimatione dabit preciũ. Si fuerit masculus a vicesimo ãno usqȝ ad sexagesimũ ãnũ dabit quinquagita siclos argenti ad mensurã sanctuarij: si mulier: triginta. A quinto autem anno usqȝ ad vicesimũ masculus dabit viginti siclos: femina decẽ. Ab uno mense usqȝ ad annum quintũ ꝓ masculo dabunť quinqȝ sicli: pro femina tres. Sexagenariꝰ et ultra masculus dabit quindecĩ siclos: femina decẽ. Si pauꝑ fuerit ⁊ estimationem reddere nõ valebit: stabit corã sacerdote: ⁊ quantum ille estimauerit et viderit eũ posse reddere · tantũ dabit. Animal autem qđ immolari potest dño si quis vouerit sanctũ erit et mutari nõ poterit: id est nec meliꝰ malo: nec peiꝰ bono. Quod si mutauerit: et ipm̃ qđ mutatũ est · et illud pro quo mutatũ est consecratũ erit dño. Animal immũdum qđ immolari dño nõ potest si quis vouerit adducetur ãte sacerdotẽ: q̃ diiudicãs utrum bonũ an malũ sit · statuet precium. Quod si dare voluerit is qui offert · addet supra estimationẽ quintã partem. Homo si vouerit domũ suã et sanctificauerit dño: considerabit eã sacerdos utrum bona an mala sit: et iuxta preciũ qđ ab eo fuerit constitutũ venundabitur. Sin aũt ille qui vouerat voluerit redimere eã dabit quintã partem estimationis supra: ⁊ habebit domũ. Quod si agrum possessionis sue vouerit et consecrauerit domino: iuxta mensuram sementis estimabiť preciũ. Si triginta modijs ordei seritur terra: quinquaginta siclis venundetur argenti. Si statim ab ãno incipientis iubilei vouerit agrum: quãto valere potest · tanto estimabitur. Sin aũt post aliquãtum temporis: supputabit sacerdos pecuniã iuxta annoꝝ qui reliqui sunt numerũ usqȝ ad iubileum: et detrahetur ex precio. Quod si voluerit redimere agrũ ille q̃ vouerat · addet quintam partẽ estimate pecunie: et possidebit eam. Sin autẽ noluerit redimere · sed alteri cuilibet fuerit venundatus · ultra eũ qui vouerat redimere nõ poterit: quia cũ iubilei venerit dies sanctificatus erit domino: ⁊ possessio cõsecrata ad ius ꝑtinet sacerdotum. Si ager emptꝰ est ⁊ nõ de possessione maioꝝ sanctificatus fuerit dño: supputabit sacerdos iuxta annorum numeꝝ usqȝ ad iubileũ preciũ: ⁊ dabit ille q̃ vouerat eum domino. In iubileo autem reuertetur ad priorem dominum q̃ vendiderat eum: ⁊ habuerat in sorte possessionis sue. Omnis estimatio siclo sanctuarij ponderabitur. Siclus viginti obolos habet. Primogenita q̃ ad dñm ꝑtinẽt nemo sanctificare poterit et vouere. Siue bos siue ouis fuerit: dñi sũt. Quod si immũdũ est animal · redimet qui obtulit iuxta estimationem suam: et addet quintã partem precij. Si redimere noluerit

vendet alteri: quātocūqȝ fuerit āte estimatū. Oīe qđ dño ɔ̄secrat̄ siue homo fuerit siue animal· siue ager non veniet: nec redimi poterit quicquid semel fuerit ɔ̄secratū. Sanctū sanctorū erit dño. Et oīs ɔ̄secratio q̄ offert̄ ab hoīe nō redimetur: sed morte morietur. Omnes decime t̄re siue ~~de~~ pomis arborum siue ~~de~~ frugibȝ dñi sūt: ⁊ illi sanctificant̄. Si q̄s aūt voluerit redimere decimas suas: addet quītam partem eaꝝ oīm decimaꝝ. Boues et oues et capre q̄ sub pastoris virga trāseūt: quicquid decimū venerit sanctificabit̄ dño. Nō eligetur nec bonū nec malū: nec altero cōmutabit̄. Si q̄s mutauerit: ⁊ qđ mutatū ē· ⁊ ꝓ quo mutatū est sāctificabit̄ dño: ⁊ nō redimet̄. Hec sūt p̄cepta q̄ mādauit dñs moysi ad filios israhel: in monte synai.

Explicit liber leuiticꝰ. Incipit libꝰ numeri. C. i.

Locutusqȝ est dominus ad moysen in deserto synai ī tabernaclo federis: p̄ma die mensis secundi āno altero egressionis eorū ex egipto dicens. Tollite summam vniuerse congregationis filioꝝ israhel ꝑ cognationes ⁊ domos suas· et nomina singuloꝝ· quicquid sexus ē masculini a vicesimo āno et supra· oīm viroꝝ fortiū ex israhel: ⁊ numerabitis eos ꝑ turmas suas tu et aaron. Eruntqȝ vobiscum principes tribuū ac domoꝝ ī cognationibȝ suis: quoꝝ ista sunt nomina. De tribu ruben: elysur filius sedeur. De tribu symeon: salamihel filius surisaddai. De tribu iuda: naason filius amminadab. De tribu isachar: nathanael filius suar. De tribu zabulon: eliab filius helon. Filioꝝ aūt ioseph de tribu ephraim: elisama filiꝰ ammiud. De tribu manasse: gamalihel filiꝰ phadassur. De tribu beniamin: abidan filius gedeonis. De tribu dan: abiezer filiꝰ amisaddai. De tribu aser: phegiel filius ochran. De tribu gad: eliasaph filius duel. De tribu neptalim: ahira filiꝰ enan. Hij nobilissimi p̄ncipes multitudinis ꝑ tribus et cognationes suas· et capita exercitus israhel: quos tulerūt moyses ⁊ aaron cum oīi vulgi multitudine: et congregauerūt primo die mensis sc̄di recensentes eos ꝑ cognationes et domos ac familias· et capita et nomina singuloꝝ a vicesimo āno et supra: sicut preceperat dominꝰ moysi. Numeratiqȝ sunt in deserto synai de ruben primogenito israhelis per generationes et familias ac domos suas· et nomina capitum singuloꝝ· omne qđ sexus ē masculini a vicesimo āno et supra procedentium ad bellū: quadraginta sex milia quingēti. De filijs symeon per generationes et familias ac domos cognationū suaꝝ recensiti sunt per nomina et capita singulorū· omne quod sexus est masculini a vicesimo āno et supra· procedentium ad bellum: quinquaginta nouem milia trecenti. De filijs gad ꝑ generationes ⁊ familias ac domos cognationum suarū· recensiti sunt per nomina singulorū a viginti ānis et supra oīes qui ad bella procederent: q̄draginta quinqȝ milia sexcēti quinq̄ginta. De filijs iuda ꝑ generationes ⁊ familias· ac domos cognationū suaꝝ ꝑ nomina singulorum a vicesimo āno et supra· oīes qui poterant ad bella procedere recensiti sunt: septuaginta q̄tuor milia sexcenti. De filijs isachar per generationes et familias ac domos cognationū ſuaꝝ ꝑ nomina ſingloꝝ a viceſimo anno ⁊ ſupra omnes qui ad bella ꝓcederent recenſiti ſunt: quinquaginta quatuor milia · q̄dringenti. De filiis zabulon per generationes et familias ac domos cognationū ſuarum recenſiti ſunt ꝑ nomina ſingulorū a viceſimo āno et ſupra · oīes q̄ poterant ad bella procedere: quīquaginta ſeptem milia · quadringēti. De filiis ioſeph filiorū ephraim per generatōnes ⁊ familias ac domos cognationū ſuaꝝ recenſiti ſunt per nomina ſinguloꝝ a viceſimo āno et ſupra · omnes qui poterāt ad bella procedere: quadraginta milia quingenti. Porro filiorū manaſſe ꝑ generationes et familias ac domos cognationū ſuarum recenſiti ſunt ꝑ nomina ſingloꝝ a viginti ānis et ſupra · omnes q̄ poterant ad bella procedere: trigintaduo milia ducenti. De filiis beniamin per generationes et familias ac domos cognationū ſuaꝝ recenſiti ſunt nominibus ſinguloꝝ a viceſimo āno et ſupra · oīes qui poterant ad bella procedere: trigintaquinq; milia q̄dringenti. De filiis dan ꝑ generationes et familias ac domos cognationum ſuarū recenſiti ſunt nominib; ſingulorum a viceſimo āno ⁊ ſupra oīes q̄ poterant ad bella ꝓcedere: ſexagintaduo milia ſeptingenti. De filiis aſer per generationes et familias ac domos cognationū ſuaꝝ recēſiti ſūt ꝑ nomina ſinguloꝝ a viceſimo anno ⁊ ſupra omnes qui poterant ad bella procedere: quadraginta milia et mille quīgenti. De filiis neptalim ꝑ generationes et familias ac domos cognationū ſuarum recenſiti ſunt nominib; ſingloꝝ a viceſimo āno ⁊ ſupra oīes q̄ poterant ad bella procedere: quinq̄ginta tria milia quadringenti. Hii ſūt quos numeraverūt moyſes et aarō et duodecim principes iſrahel · ſingulos ꝑ domos cognationū ſuaꝝ: fuerūtq; omnis numerus filioꝝ iſrahel ꝑ domos et familias ſuas a viceſimo anno et ſupra qui poterant ad bella ꝓcedere: ſexcenta tria milia virorū quingenti quinq̄ginta. Levite aūt in tribub; familiaꝝ ſuaꝝ nō ſunt numerati cū eis. Locutuſq; eſt dn̄s ad moyſen dicens. Tribum levi noli numerare: neq; pones ſummā eorū cū filiis iſrahel: ſed conſtitue eos ſuꝑ tabernaculū teſtimonii. Cuncta vaſa eius et quicquid ad cerimonias pertinet ipſi portabunt: tabernaculum et oīa utenſilia eius: ⁊ erunt in miniſterio ac ꝑ girū tabernaculi metabūtur. Cū ꝓficiſcendū fuerit deponent levite tabernaculū: cū caſtra metanda erigent. Quiſquis externorū acceſſerit occidetur. Metabuntur aūt caſtra filii iſrahel · unuſquiſq; per turmas ⁊ cuneos atq; exercitū ſuū, porro levite ꝑ girū tabernacli figēt tentoria ne fiat indignatio ſuꝑ multitudinē filioꝝ iſrl̄: et excubabūt ī cuſtodiis tabernacli teſtimonii. Fecerūt ergo filii iſrl̄ iuxta oīa q̄ p̄ceperat dn̄s moyſi. ca. ii.

Locutuſq; eſt dn̄s ad moyſen et aarō dicēs. Singuli per turmas ſigna atq; vexilla et domos cognationum ſuarū caſtra metabūtur filiorū iſrahel: per girum tabernaculi federis. Ad orientē iudas figet tētoria per turmas exercit᷒ ſui: eritq; princeps filioꝝ eius naaſon filius aminadab: ⁊ oīs de ſtirpe eius ſumma pugnātium ſeptuaginta quatuor milia ſexcēti ~~eum~~. Iuxta eum caſtra metati ſunt de tribu iſachar· quoꝝ princeps fuit nathanael filiꝰ ſuar: et om̄is numerus pugnatorum eius quinq̄ginta q̄tuor milia q̄dringẽti. In tribu zabulō princeps fuit heliab filiꝰ helon: om̄iſq; de ſtirpe eius exercitus pugnatorū quīquaginta ſeptē milia q̄dringẽti. Uniūſi qui in caſtris iude adnumerati ſunt· fuerūt centū octoginta ſex milia quadringenti: et per turmas ſuas primi egredient̄. In caſtris filioꝝ ruben ad meridianā plagam erit princeps eliſur filius ſedeur: et cunctus exercitus pugnatorū eiꝰ qui numerati ſūt quadraginta ſex milia quingenti. Iuxta eū caſtrametati ſunt de tribu ſymeon· quorū princeps fuit ſalamihel filius ſuriſaddai: et cunctus exercitus eiꝰ pugnatorū q̄ numerati ſūt quinq̄ginta nouē milia trecẽti. In tribu gad princeps fuit eliaſaph filiꝰ duel: ⁊ cunctus exercitus pugnatoꝝ eius q̄ numerati ſunt q̄draginta quinq; milia ſexcenti quinquaginta. Omnes qui recenſiti ſunt in caſtris ruben· cētum quinquaginta milia et mille q̄dringenti quinquaginta: ꝑ turmas ſuas in ſecundo loco proficiſcentur. Leuabitur autem tabernacli teſtimonij ꝑ officia leuitarum et turmas eoꝝ. Quomodo erigetur: ita ⁊ deponetur. Singuli per loca et ordines ſuos proficiſcent̄. Ad occidentalem plagam erunt caſtra filioꝝ ephraim: quorū princeps fuit heliſama filius ammiud. Cunctus exercitꝰ pugnatorū eius qui numerati ſunt: quadraginta milia· quingenti. Et cū eis tribus filioꝝ manaſſe· quoꝝ princeps fuit gamaliel filius phadaſſur: cunctuſq; exercitus pugnatorū eiꝰ qui numerati ſunt· trigintaduo milia ducēti. In tribu filioꝝ beniamin princeps fuit abidan filius gedeonis: et cūctus exercitus pugnatoꝝ eius qui recenſiti ſunt: trigintaquinq; milia quadringenti. Omnes qui numerati ſunt in caſtris ephraim centū octo milia centum: ꝑ turmas ſuas tercij ꝓficiſcentur. Ad aquilonis partem caſtra metati ſunt filij dan: quoꝝ princeps fuit abiezer filius amiſaddai. Cunctus exercitus pugnatoꝝ eiꝰ qui numerati ſunt: ſexagita duo milia ſeptingẽti. Iuxta eum fixere tētoria de tribu aſer: quorū prīceps fuit phegiel filiꝰ ochran. Cunctus exercitus pugnatorū eius qui numerati ſunt: q̄draginta milia ⁊ mille quingenti. De tribu filiorū neptalim princeps fuit ahira filius enan. Cunctus exercitꝰ pugnatorū eiꝰ quinq̄ginta tria milia quadringenti. Om̄es q̄ numerati ſunt in caſtris dan· fuerunt centum quinquaginta ſeptem milia· ſexcenti: et nouiſſimi proficiſcent̄. Hic numerus filioꝝ iſrahel per domos cognationū ſuaꝝ et turmas diuiſi exercitus: ſexcentatria milia quingenti quinquaginta. Leuite aūt non ſunt numerati inter filios iſrahel. Sic enim preceperat dominꝰ moyſi. Feceruntq; filij iſrl' iuxta oīa q̄ mandauerat dn̄s. Caſtra metati ſūt ꝑ turmaſ ſuas· ⁊ ꝓfecti ꝑ familias ac domoſ prm̄ ſuoꝝ. c. iii.

Hee ſūt generationes aarō et moyſi in die qua locutus ē dominꝰ ad moyſen in monte ſynai: et hec nomina filiorum aaron. Primogenitꝰ eiꝰ nadab: deinde abiu· et eleazar· et ythamar. Hec nomina filiorū aarō ſacerdotum q̄ uncti ſunt: et quorū replete ⁊ conſecrate ſunt manꝰ ut ſacerdotio fungerentur. Mortui ſunt enim nadab ⁊ abiu cum offerrent ignē alienum in conſpectu domini ī deſerto ſynai abſq;

liberis: functiq; ſūt ſacerdotio eleazar et ithamar corā aaron patre ſuo. Locutuſq; ē dñs ad moyſen dicēs. Applica tribum leui · et fac ſtare ī conſpectu aaron ſacerdotis ut miniſtrent ei et excubent et obſeruēt quicquid ad cultū ꝑtinet mltitudinis corā tabernaculo teſtimonij: ut cuſtodiāt uaſa tabernaculi · ſeruiētes ī miniſterio eiꝰ. Dabiſq; dono leuitas aaron et filijs eius quibȝ traditi ſūt a filijs iſrahel: aarō aūt et filios eius conſtitues ſuꝑ cultū ſacerdotij. Externus q̄ ad miniſtrādū acceſſerit · morietur. Locutuſq; eſt dñs ad moyſen dicens. Ego tuli leuitas a filijs iſrahel pro omī primogenito q̄ aperit uuluam in filijs iſrahel: eruntq; leuite mei. Meum eſt enī omē ꝑmogenitum. Ex quo ꝑcuſſi ꝑmogenitos in terra egipti: ſanctificaui michi quicquid primū naſcit̄ in iſrl̄. Ab homine uſq; ad pecus mei ſunt. Ego dñs. Locutuſq; eſt dñs ad moyſen in deſerto ſynai dicens. Numera filios leui ꝑ domos patrū ſuoꝝ et familias: omnem maſculū ab uno menſe et ſupra. Numerauit moyſes ut preceperat dñs: ⁊ īuēti ſūt filij leui per nomina ſua · gerſon · et caath · et merari. Filij gerſon: lebni et ſemei. Filij caath: amram · et ieſſaar · hebron · et oziel. Filij merari: mooli · et muſi. De gerſon fuere familie due · lebnitica et ſemeitica · quarum numeratꝰ eſt ppl̄s ſexus maſculini ab uno menſe et ſupra: ſeptē milia quingentorū. Hij poſt tabernaculū metabuntur ad occidentem ſub principe eliaſaph filio lael: ⁊ habebūt excubias in tabernac̄lo federis · ip̄m tabernaculum et opimentum eius · tentoriū qd̄ trahitur ante fores tecti federis et cortinas atrij: tentoriū q̄z qd̄ appenditur in introitu atrij tabernaculi · ⁊ quicqd̄ ad ritum altaris ꝑtinet: funes tabernacli ⁊ omnia utenſilia eius. Cognatio chaath habebit ꝑplos · amramitas et ieſſaaritas ⁊ hebronitas · ⁊ ozielitas. Hee ſunt familie caathitarū · recenſite per nomina ſua: omēs generis maſculini ab uno menſe et ſupra · octo milia ſexcenti: habebūt excubias ſanctuarij · ⁊ caſtra metabuntur ad meridianam plagam. Princepſq; eorum erit eliſaphan filiꝰ oziel: ⁊ cuſtodiēt archā menſamq; et candelabrum · altaria et uaſa ſanctuarij in quibȝ miniſtratur et uelū · cunctāq; huiuſcemodi ſupellectilē. Princeps autē principū leuitarū eleazar filiꝰ aaron ſacerdotis erit ſuꝑ excubitores cuſtodie ſanctuarij. At uero de merari erūt ꝑpuli moolite ⁊ muſite recenſiti ꝑ nomina ſua: omnes generis maſcl̄ini ab uno menſe ⁊ ſupra · ſex milia ducenti. Princeps eoꝝ ſuriel filius abiaiel: in plaga ſeptentrionali caſtra metabūtur. Erunt ſub cuſtodia eorum tabule tabernaculi ⁊ uectes et columne ac baſes earū · et omnia q̄ ad cultum huiuſcemodi ꝑtinēt: columneq; atrij ꝑ circuitum cum baſibus ſuis: et paxilli cū funibȝ. Caſtra metabuntur ante tabernaculum federis id eſt ad orientalē plagā · moyſes et aaron cū filijs ſuis: habentes cuſtodiam ſanctuarij in medio filiorum iſrahel. Quiſquis alienꝰ acceſſerit · morietur. Omnes leuite quos numerauerunt moyſes et aarō iuxta preceptum dñi ꝑ familias ſuas in genere maſcl̄ino a menſe uno et ſupra: fuerunt uiginti duo milia. Et ait dominus ad moyſen. Numera ꝑmogenitos ſexus maſculini de filijs iſrl̄ ab uno menſe ⁊ ſupra: et habebis ſummā eoꝝ. Tolleſq;

leuitas michi: ꝓ omni primogenito filiorū iſrahel. Ego ſum dominꝰ. Et pecora eoꝝ pro vniuerſis primogenitis pecorū filioꝝ iſrahel. Recenſuit moyſes ſicut p̄ceperat dñs p̄mogenitos filiorū iſrahel: et fuerunt maſculi per nomina ſua a menſe vno ⁊ ſupra vigintiduo milia ducenti ſeptuagintatres. Locutuſq; ē dñs ad moyſen. Tolle leuitas pro p̄mogenitis filioꝝ iſrl' ⁊ pecora leuitaꝝ pro pecoribꝫ eorū: erūtq; leuite mei. Ego ſum dñs. In p̄cio autem ducentoꝝ ſeptuagintatriū qui excedunt numerū leuitaꝝ. de primogenitis filioꝝ iſrahel accipies quinq; ſiclos ꝑ ſingula capita: ad menſuram ſanctuarij. Siclus habet viginti obolos. Dabiſq; pecuniā aaron et filijs eius: precium eoꝝ qui ſupra ſunt. Tulit igit̄ moyſes pecuniā eoꝝ qui fuerāt amplius et quos redemerat a leuitis pro primogenitis filiorū iſrahel mille trecentorum ſexagintaquinq; ſiclorum iuxta pondus ſanctuarij: et dedit eam aaron ⁊ filijs eius iuxta verbum quod preceperat ſibi dominus. c. IIII.

Locutuſq; eſt dñs ad moyſen et aaron dicens. Tolle ſummam filioꝝ caath de medio leuitaꝝ ꝑ domos et familias ſuas a triceſimo anno et ſupra uſq; ad quinquageſimū ānū: oīm qui ingrediūtur ut ſtent et miniſtrent in tabernaculo federis. Hic ē cultus filioꝝ caath. Tabernaculū federis et ſanctum ſanctorū ingredient̄ aarō et filij eius quando mouenda ſūt caſtra: et deponent velum quod pendet ante fores. inuoluētq; eo archam teſtimonij. et opient rurſum velamine iacinctinarū pellium. extendētq; deſuper pallium totum iacinctinū: et inducēt vectes. Menſam quoq; ꝓpoſitionis inuoluent iacinctino pallio: ⁊ ponēt cum ea thuribula et mortariola. ciathos et cratheras ad liba fundenda. Panes ſemꝑ in ea erunt. Extendentq; deſuper palliū coccineū quod rurſum opient velamento iacinctinaꝝ pelliū: et inducent vectes. Sument et palliū iacinctinū quo opient candelabrum cum lucernis et forcipibꝫ ſuis. ⁊ emunctorijs. et cūctis vaſis olei que ad concinnandas lucernas neceſſaria ſunt: et ſuꝑ omnia ponent opimentū iacinctinarū pelliū. et inducent vectes. Nec non et altare aureum inuoluēt iacinctino veſtimento: et extendent deſuper opimentum iacinctinarū pellium: inducentq; vectes. Omnia vaſa quibus miniſtratur in ſanctuario inuoluent iacinctino pallio: et extendent deſuper opimentum iacinctinarū pelliū: inducentq; vectes. Sed ⁊ altare mundabūt cinere. et inuoluent illud purpureo veſtimento: ponentq; cum eo oīa vaſa quibꝫ in miniſterio eius vtuntur: id ē ignium receptacula fuſcinulas ac tridentes vncinos et batilla. Cuncta vaſa altaris operient ſimul velamine iacinctinaꝝ pellium: et inducent vectes. Cumq; inuoluerint aaron ⁊ filij eius ſanctuariū et omnia vaſa eius ī commotione caſtroꝝ: tunc intrabunt filij caath ut portent inuoluta: ⁊ non tangant vaſa ſanctuarij ne moriantur. Iſta ſunt onera filiorū caath in tabernaculo federis ſuper quos erit eleazar filius aaron ſacerdotis: ad cuius pertinet curam oleum ad concinnādas lucernas et compoſitionis incenſum et ſacrificium qđ ſemꝑ offertur et oleū unctionis et quicquid ad cultū tabernaculi pertinet: oīmq; vaſorum que in ſanctuario ſunt. Locutuſq; eſt dñs ad moyſen et aaron dicens. Nolite perdere pplm caath de medio leuitaꝝ: ſed hoc facite eis ut viuant: et nō moriantur ſi tetigerint ſancta ſanctorū. Aaron ⁊ filij eius intrabunt: ipſiqꝫ diſponent opa ſingloꝝ: et diuidēt quid portare quis debeat. Alij nulla curioſitate videant que ſunt in ſanctuario priuſq̄ inuoluant᷑: alioquin morientur. Locutuſqꝫ eſt dn̄s ad moyſen dicens. Tolle ſummā etiā filioꝝ gerſon per domos ac familias et cognationes ſuas a triginta ānis ⁊ ſupra uſqꝫ ad annos quinquaginta. Numera omnes· qui ingrediunt᷑ ⁊ miniſtrant in tabernaculo federis. Hoc ē officiū familie gerſonitaꝝ: ut portent cortinas tabernaculi et tectū federis· opimentū aliud· et ſuper oīa velamen iacinctinum: tentoriūqꝫ qḋ pendet in introitu tabernaculi federis· cortinas atrij ⁊ velum in introitu quod eſt ante tabernaculum. Omnia que ad altare ꝑtinēt funiculos ⁊ vaſa miniſterij iubente aaron et filijs eiꝰ portabūt filij gerſon: ⁊ ſcient ſinguli cui debeant operi mancipari. Hic eſt cultus familie gerſonitarum in tabernaculo federis. Eruntqꝫ ſub manu ithamar filij aaron ſacerdotis. Filios quoqꝫ merari ꝑ familias et domos patrū ſuoꝝ recenſebis a triginta ānis ⁊ ſupra uſqꝫ ad annos quinquaginta: oīes q̄ ingrediūtur ad officium miniſterij ſui et cultū federis teſtimonij. Hec ſunt onera eorū. Portabunt tabulas tabernaculi ⁊ vectes eius· columnas et baſes earꝫ: columnas quoqꝫ atrij ꝑ circuitum cum baſibꝫ et paxillis ⁊ funibꝫ ſuis. Omnia vaſa et ſuppellectilem ad numerū accipient: ſicqꝫ portabunt. Hoc eſt officiū familie meraritarū et miniſterium in tabernaculo federis: eruntqꝫ ſub manu ithamar filij aaron ſacerdotis. Recenſuerūt igitur moyſes et aaron ⁊ principes ſynagoge filios caath ꝑ cognationes et domos patrū ſuorū a triginta annis ⁊ ſupra uſqꝫ ad ānum quinquageſimum· omnes q̄ ingrediūtur ad miniſterium tabernaculi federis: ⁊ inuenti ſūt duo milia ſeptingēti quinquaginta. Hic ē numerus pp̄li caath: qui intrant tabernaculū federis. Hos numerauit moyſes ⁊ aaron iuxta ſermonem dn̄i per manū moyſi. Numerati ſunt ⁊ filij gerſon ꝑ cognationes et domos patrum ſuoꝝ a triginta annis ⁊ ſupra· uſqꝫ ad quinquageſimū annum omnes qui ingrediuntur ut miniſtrent in tabernaculo federis: et inuenti ſunt duo milia ſexcenti triginta. Hic eſt populus gerſonitaꝝ: quos numerauerūt moyſes et aaron iuxta verbū dn̄i. Numerati ſunt ⁊ filij merari ꝑ cognationes et domos patrū ſuorum a triginta ānis et ſupra uſqꝫ ad annum quinquageſimum omnes q̄ ingrediuntur ad explendos ritus tabernaculi federis: et inuenti ſunt tria milia ducenti. Hic eſt numerus filioꝝ merari: quos recenſuerunt moyſes et aaron iuxta imperium dn̄i per manū moyſi. Omēs q̄ recenſiti ſūt de leuitis et q̄s fecit ad nomē moyſes ⁊ aarō ⁊ principes iſrl̄ ꝑ cognationes ⁊ domos prm̄ ſuoꝝ a trigīta annis ⁊ ſupra uſqꝫ ad annū quīquageſimū ingredientes ad miniſteriū tabernaculi ⁊ onera portādi: fuerūt ſimꝉ octo milia quīgenti octogīta. Iuxta verbū dn̄i recenſuit eos moyſes vnūquēqꝫ iuxta officiū ⁊ onera ſua: ſicut preceperat dn̄s. Ca. v.

Locutuſqꝫ eſt dominus ad moyſen dicens. Precipe filijs iſrahel:

ut eiciant de caſtris omnē leproſum et qui ſemine fluit pollutuſq; eſt ſuper mortuo. Tam maſculum q̄ feminam eicite de caſtris: ne contaminent ea cū habitauerint vobiſcum. Feceruntq; ita filij iſrl̄: et eiecerunt eos extra caſtra ſicut locut⁹ eſt dñs moyſi. Locutus q; ē dñs ad moyſen dicens. Loquere ad filios iſrl̄. Vir ſiue mulier cum fecerint ex omnibus peccatis que ſolent hōminibus accidere. et per negligentiam tranſgreſſi fuerint mandatū dñi atq; deliquerint cōfitebunt̄ peccatum ſuū: ⁊ reddent ipm̄ caput quītamq; partem deſup̄ ei in quē peccauerint. Sin autē non fuerit qui recipiat dabunt dño et erit ſacerdotis: excepto ariete q̄ offertur pro expiatione ut ſit placabilis hoſtia. Omnes quoq; primitie quas offerūt filij iſrahel ad ſacerdotē ꝑtinēt: ⁊ quicquid in ſanctuariū offertur a ſingulis. et traditur manib; ſacerdotis ipſius erit. Locutus ē dñs ad moyſen dicēs. Loquere ad filios iſrahel: et dices ad eos. Vir cuius vxor errauerit. maritū q; contempnens dormierit cum altero viro. et hoc maritus deprehendere nō quiuerit ſed latet adulteriū. ⁊ teſtibus argui nō poteſt. quia nō eſt inuenta in ſtupro: ſi ſpiritus zelotipie cōcitauerit virum contra vxorem ſuam que vel polluta ē vel falſa ſuſpicione appetitur. adducet eam ad ſacerdotem: et offeret oblationem pro illa decimam partē ſati farine ordeacee. Non fundet ſuper eam oleum nec imponet thus. quia ſacrificium zelotipie eſt: ⁊ oblatio inueſtigans adulterium. Offeret igitur eam ſacerdos et ſtatuet coram dño: aſſumetq; aquam ſanctā in vaſe fictili: et pauxillum terre de pauimēto tabernaculi mittet in eā. Cumq; ſteterit mulier in conſpectu dñi diſcooperiet caput eius: et ponet ſup̄ manus illius ſacrificium recordationis ⁊ oblationē zelotipie. Ipſe autem tenebit aquas amariſſimas. ī quas cum execratione maledicta congeſſit: adiurabitq; eā et dicet. Si nō dormiuit vir alienus tecum. ⁊ ſi nō polluta es deſerto mariti thoro: non te nocebūt aque iſte amariſſime in q̄s maledicta cōgeſſi. Sin autē declinaſti a viro tuo atq; polluta es. ⁊ concubuiſti cum altero: his maledictionib; ſubiacebis. Det te dñs in maledictionē exemplumq; cūctorum in pp̄lo ſuo. Putreſcere faciat femur tuum: et tumens uterus dirumpat̄. Ingrediantur aque maledicte in ventrē tuum: et utero tumeſcente putreſcat femur. Et reſpondebit mulier. Amen. amen. Scribetq; ſacerdos ī libello iſta maledicta: ⁊ delebit ea aquis amariſſimis in quas maledicta congeſſit: ⁊ dabit ei bibere. Quas cum exhauſerit. tollet ſacerdos de manu eius ſacrificium zelotipie. ⁊ eleuabit illud coram domino imponetq; illud ſuper altare: ita dumtaxat ut prius pugillum ſacrificij tollat de eo quod offertur ⁊ incendat ſup̄ altare: ⁊ ſic potum det mulieri aquas amariſſimas. Quas cū biberit. ſi polluta eſt ⁊ contempto viro adulterij rea. ꝑtranſibunt eam aque maledictionis. ⁊ inflato ventre cōputreſcet femur: eritq; mulier ī maledictionem et in exemplū omni pp̄lo. Quod ſi polluta non fuerit erit innoxia: ⁊ faciet liberos. Iſta eſt lex zelotipie. Si declinauerit mulier a viro ſuo ⁊ ſi polluta fuerit: marituſq; zelotipie ſpiritu concitatus adduxerit eam in cōſpectu domini. ⁊ fecerit ei ſacerdos iuxta oīa que ſcripta ſunt. maritus abſq; culpa erit: ⁊ illa recipiet iniq̄tatē suā. c. vi.

Locutus ē dn̄s ad moysen dicēs. Loquere ad filios israhel: ⁊ dices ad eos. Vir siue mulier cū fecerint votum ut sanctificent᷑ · et se voluerint domino cōsecrare: a vino et om̄i quod inebriare potest abstinebūt. Acetum ex vino et ex qualibet alia potione · et quicquid de uva exprimitur nō bibēt: uvas recentes siccasq; non comedent cūctis diebꝫ quibꝫ ex voto dn̄o consecrant᷑: quicq̄d ex vinea esse potest ab uuapassa usq; ad acinū non comedēt. Omni tempore separationis sue nouacula nō transibit ꝑ caput eiꝰ: usq; ad completū diē quo dn̄o cōsecratur sanctꝰ erit · crescente cesarie capitis eiꝰ. Omni tempore cōsecrationis sue sup mortuū non ingredietur: nec sup patris quidē et matris et fratris sororisq; funere contaminabit᷑: quia consecratio dei sui sup caput eius est. Omnibus diebus separationis sue sanctus erit domino. Sin autē mortuus fuerit subito quispiā corā eo · polluet᷑ caput cōsecrationis eius: qd̄ radet ilico et in eadem die purgationis sue · et rursum septima. In octaua autē die offeret duos turtures vel duos pullos colūbe sacerdoti in introitu federis testimonij: facietq; sacerdos unū pro peccato · ⁊ alterū in olocaustū: et deprecabit᷑ pro eo quia peccauit super mortuo: sanctificabitq; caput eius in die illo · et cōsecrabit domino dies separationis illiꝰ offerēs agnū anniculū ꝓ peccato: ita tamen ut dies priores irriti fiant: quoniā polluta ē sanctificatio eius. Ista ē lex consecrationis. Cū dies quos ex voto decreuerat complebūtur, adducet eū ad ostiū tabernaculi federis: ut offerat oblationem eiꝰ dn̄o agnū anniculum immaculatū in olocaustū · et ouē anniculā immaculatā ꝓ peccato · et arietem immaculatū hostiā pacificam: canistrū q̄z panū azimoꝝ qui conspersi sunt oleo · ⁊ lagana absq; fermēto uncta oleo ac libamina singuloꝝ: q̄ offeret sacerdos corā dn̄o · et faciet tam ꝓ peccato q̄z in olocaustū. Arietem vero immolabit hostiā pacificā dn̄o: offerens simul canistrū azimoꝝ ⁊ libamenta que ex more debent᷑. Tunc radetur nazareus ante ostium tabernaculi federis cesarie cōsecrationis sue: tolletq; capillos eius et ponet sup ignē qui est suppositus sacrificio pacificorū · et armū coctū arietis · tortāq; absq; fermento unā de canistro · ⁊ laganū azimoꝝ unū · ⁊ tradet ī manibꝫ nazarei postq̄ rasū fuerit caput eiꝰ: susceptaq; rursū ab eo eleuabit ī cōspectu dn̄i · ⁊ sanctificata sacerdotis erūt · sicut pectusculū qd̄ separari iussū est ⁊ femur. Post hec potest bibere nazareus vinū. Ista ē lex nazarei cū vouerit oblationē suā dn̄o tpr̄e cōsecrationis sue: exceptis hijs q̄ inuenerit manus eius. Iuxta qd̄ mēte deuouerat: ita faciet ad ꝑfectionem sanctificationis sue. Locutus ē dominus ad moysen dicens. Loquere aaron et filijs eiꝰ. Sic benedicetis filijs israhel: et dicetis eis. Benedicat tibi dominꝰ: et custodiat te. Ostendat dn̄s faciem suam tibi: et misereatur tui. Cōuertat dn̄s vultum suum ad te: ⁊ det tibi pacem. Inuocabunt nomē meū sup filios israhel: ⁊ ego benedicā eis. ca. vii.

Factum est autem ī die qua compleuit moyses tabernaculum et erexit illud · unxitq; et sanctificauit cū omnibus vasis suis altare similiter et omnia vasa eius: obtulerunt principes israhel ⁊ capita familiarū · qui erant per ſingulas tribȝ prefecti eorum qui numerati fuerant munera coram dn̄o · ſex plauſtra tecta cum duodecim bubȝ. Unum plauſtrū obtulere duo duces · et unū bouē ſinguli: obtulerūt qȝ ea in conſpectu tabernaculi. Ait aūt dn̄s ad moyſen. Suſcipe ab eis ut ſeruiant in miniſterio tabernaculi: et trades ea leuitis iuxta ordinē miniſterij ſui. Itaqȝ cū ſuſcepiſſet moyſes plauſtra ⁊ boues: tradidit eos leuitis. Duo plauſtra et quatuor boues dedit filijs gerſon · iuxta id quod habebant neceſſarium: quatuor alia plauſtra et octo boues dedit filijs merari ſcd̄m officia et cultum ſuum · ſub manu ithamar filij aarō ſacerdotis. Filijs aūt caath non dedit plauſtra et boues: quia in ſanctuario ſeruiūt · et onera ꝓprijs portant humeris. Igit̄ obtulerūt duces in dedicationē altaris · die qua unctū eſt oblationē ſuam ante altare. Dixit qȝ dn̄s ad moyſen. Singuli duces per ſingulos dies offerant munera in dedicationem altaris. Primo die obtulit oblationē ſuā naaſon filiꝰ āminadab de tribu iuda: fueruntqȝ in ea acetabulum argenteum · pondo centumtriginta ſiclorum · fiala argentea habēs ſeptuaginta ſiclos iuxta pondus ſanctuarij · utrumqȝ plenum ſimila cōſperſa oleo in ſacrificium: mortariolum ex decem ſiclis aureis plenū incenſo: bouem de armento ⁊ arietem et agnum anniculū in olocauſtū hircumqȝ pro peccato: et in ſacrificio pacificorum boues duos · arietes quīqȝ · hircos quinqȝ: agnos ānículos quinqȝ. Hec ē oblatio naaſon filij āminadab. Secūdo die obtulit nathanael filius ſuar dux de tribu iſachar: acetabulum argēteū appendēs centūtriginta ſiclos · fialam argenteā habentē ſeptuaginta ſiclos iuxta pondus ſanctuarij · utrumqȝ plenum ſimila conſperſa oleo ī ſacrificiū: mortariolum aureū habens decem ſiclos plenū incenſo: bouem de armēto et arietem · et agnum anniculū ī olocauſtum hircumqȝ pro peccato: et ī ſacrificio pacificorum boues duos · arietes quīqȝ · hircos quinqȝ: agnos ānículos quinqȝ. Hec fuit oblatio nathanael filij ſuar. Tercio die princeps filiorum zabulon heliab filiꝰ helon obtulit acetabulū argenteum appendens centumtriginta ſiclos · fialam argenteam habentē ſeptuaginta ſiclos ad pondus ſanctuarij · utrumqȝ plenū ſimila conſperſa oleo in ſacrificiū: mortariolum aureum appendens decem ſiclos plenū incenſo: bouem de armento et arietem · et agnum ānículum in olocauſtum hircumqȝ pro peccato: et in ſacrificio pacificorꝫ boues duos · arietes quinqȝ · hircos quīqȝ: agnos anniculos quinqȝ. Hec ē oblatio heliab filij helon. Die quarto princeps filiorum ruben eliſur filiꝰ ſedeur · obtulit acetabulum argenteum appendēs centumtriginta ſiclos · fialam argenteā habentem ſeptuaginta ſiclos ad pondus ſanctuarij · utrumqȝ plenum ſimila conſperſa oleo in ſacrificium: mortariolum aureum appendens decem ſiclos plenum incenſo: bouem et arietem ⁊ agnum ānículum in olocauſtū hircumqȝ pro peccato: et in ſacrificio pacificorꝫ boues duos · arietes quinqȝ · hircos quīqȝ: agnos ānículos quīqȝ. Hec fuit oblatiō heliſur · filij ſedeur. Die quinto princeps filiorum ſimeon ſalamiel filiꝰ ſuriſaddai · obtulit acetabulum argenteum appendens centumtriginta ſiclos · fialam argenteā habentē

ho

ſeptuaginta ſiclos ad pondus ſanctuarij · utrumqȝ plenū ſimila conſperſa oleo in ſacrificium: mortariolū aureum appendens decem ſiclos plenum incenſo: bouem de armēto et arietem · et agnum anniculum in olocauſtū · hircumqȝ pro peccato: et in hoſtias pacificoꝝ boues duos · arietes quinqȝ · hircos quīqȝ: agnos āniculos quinqȝ. Hec fuit oblatio ſalamiel filij ſuriſaddai. Die ſexto princeps filioꝝ gad heliaſaph fili⁹ duel · obtulit acetabulum argenteum appendens centumtriginta ſiclos · fialam argenteā habentē ſeptuaginta ſiclos ad pondus ſanctuarij · utrumqȝ plenum ſimila conſperſa oleo in ſacrificium: mortariolum aureum appendens decē ſiclos plenū incenſo: bouem de armento ⁊ arietem · et agnū anniculū in olocauſtum · hircumqȝ pro peccato: et in hoſtias pacificorum boues duos · arietes quīqȝ · hircos quīqȝ: agnos anniculos quinqȝ. Hec fuit oblatio heliaſaph · filij duel. Die ſeptīo pīceps filioꝝ ephraim · eliſama filius ammiud · obtulit acetabulum argenteum appendens centumtriginta ſiclos · fialam argenteā habentem ſeptuaginta ſiclos ad pond⁹ ſanctuarij · utrumqȝ plenū ſimila cōſperſa oleo in ſacrificium: mortariolū aureum appendens decē ſiclos plenū incenſo: bouem de armēto · ⁊ arietē et agnū āniculum in olocauſtum · hircumqȝ pro peccato: ⁊ in hoſtias pacificorū boues duos · arietes quīqȝ · hircos quinqȝ: agnos āniculos quinqȝ. Hec fuit oblatio eliſama · filij ammiud. Die octauo prīceps filioꝝ manaſſe gamaliel filius phadaſſur · obtulit acetabulum argenteum appendens centumtriginta ſiclos · fialā argenteā habentē ſeptuaginta ſiclos ad pondus ſanctuarij · utrumqȝ plenū ſimila conſperſa oleo in ſacrificium: mortariolū aureū appendens decem ſiclos plenū incenſo: bouem de armento · ⁊ arietem · ⁊ agnū anniculum ī olocauſtum · hircumqȝ pro peccato: et in hoſtias pacificorū boues duos · arietes quīqȝ · hircos quinqȝ: agnos āniculos quinqȝ. Hec fuit oblatio gamaliel filij phadaſſur. Die nono princeps filiorū beniamin abidan filius gedeonis · obtulit acetabulum argenteū appendens centūtriginta ſiclos · fialam argenteam habentē ſeptuaginta ſiclos ad pond⁹ ſanctuarij · utrumqȝ plenum ſimila cōſperſa oleo in ſacrificium: mortariolum aureum appendens decē ſiclos plenum incenſo: bouem de armento · ⁊ arietē · ⁊ agnum anniculum ī olocauſtū · hircumqȝ pro peccato: ⁊ in hoſtias pacificorū boues duos · arietes quinqȝ · hircos quinqȝ: agnos anniculos quīqȝ. Hec fuit oblatio abidan filij gedeonis. Die decimo princeps filioꝝ dan · abiezer filius amiſaddai · obtulit acetabulum argenteum appendens centumtriginta ſiclos · fialam argenteā habentē ſeptuaginta ſiclos ad pondus ſanctuarij · utrumqȝ plenum ſimila cōſperſa oleo in ſacrificium: mortariolum aureum appendens decem ſiclos plenum incenſo: bouem de armento ⁊ arietem · et agnum āniculum in olocauſtum · hircūqȝ ꝓ peccato: ⁊ ī hoſtias pacificoꝝ boues duos · arietes quinqȝ · hircos quīqȝ: agnos āniculos quīqȝ. Hec fuit oblatio abiezer filij amiſaddai. Die undecīo princepˢ filioꝝ aſer phagaithel filius ochran · obtulit acetabulum argenteum appendens centumtriginta ſiclos · fialam argenteam habentem ſeptuaginta ſiclos ad pondꝰ ſanctuarij· utrumq; plenū ſimila conſperſa oleo in ſacrificium: mortariolum aureum appendens decem ſiclos plenum incenſo: bouem de armento· ⁊ arietem· et agnum anniculum ī olocauſtum· hircumq; pro peccato: et in hoſtias pacificorum boues duos· arietes quīq;· hircos quīq;: agnos āniculos quinq;. Hec fuit oblatio phagaihel filij ochran. Die duodecimo princeps filioꝝ neptalim ahira filius henan· obtulit acetabulum argenteū appendens centumtriginta ſiclos· fialam argenteā habentē ſeptuagīta ſiclos ad pondus ſanctuarij· utrumq; plenū ſimila conſperſa oleo in ſacrificium: mortariolū aureum appendēs decem ſiclos plenū incenſo: bouem de armento· et arietē· et agnum anniculū ī olocauſtum hircumq; pro peccato: ⁊ in hoſtias pacificorum boues duos· arietes quīq;· hircos quinq;: agnos āniculos quinq;. Hec fuit oblatio ahira filij henan. Hec in dedicatione altaris oblata ſunt a principibꝫ iſrahel in die qua cōſecratū eſt: acetabula argētea duodecim· fiale argentee· duodecim· ita ut centumtriginta argenti ſiclos haberet unum acetabulum· et ſeptuaginta ſiclos una fiala· id eſt in cōmune uaſoꝝ om̄ium ex argento· ſicli duo milia q̄dringenti pōdere ſanctuarij: mortariola aurea duodecim plena incenſo· denos ſiclos appendentia pondere ſanctuarij· id eſt ſimul auri ſicli centumuiginti: boues de armento in olocauſtum duodecim· arietes duodecim· agni anniculi duodecim ⁊ libamenta eorum: hirci duodecim· pro peccato: in hoſtias pacificorum boues uiginti quatuor· arietes ſexaginta· hirci ſexaginta· agni anniculi ſexaginta. Hec oblata ſunt in dedicatione altaris· quādo unctū ē. Cumq; ingrederetur moyſes tabernaculū federis ut conſuleret oraculum: audiebat uocem loquentis ad ſe de ꝓpiciatorio· qđ erat ſup̲ archā teſtimonij inter duos cherubin: unde ⁊ loquebat̄ ei. c. viii.

Locutus ē dn̄s ad moyſen· dicēs. Loquere aarō: et dices ad eum. Cum poſueris ſeptem lucernas: candelabrum in auſtrali parte erigat̄. Hoc igitur precipe ut lucerne contra boreā regione reſpiciant ad menſam panū propoſitionis: contra eam partē quā candelabrum reſpicit lucere debebunt. Fecitq; aarō: ⁊ impoſuit lucernas ſuper candelabrū ut p̄ceperat dominus moyſi. Hec autem erat factura candelabri: ex auro ductili tam medius ſtipes q̄ꝫ cuncta que ex utroq; calamorū latere naſcebantur. Iuxta exemplū qđ oſtendit dn̄s moyſi: ita operatus eſt candelabrum. Et locutus eſt dominꝰ ad moyſen dicēs. Tolle leuitas de medio filiorum iſrahel: et purificabis eos iuxta hunc ritum. Aſpergant̄ aqua luſtrationis: ⁊ radant omnes pilos carnis ſue. Cumq; lauerint ueſtimēta ſua et mundati fuerint: tollant bouē de armentis ⁊ libamentum eiꝰ· ſimilā oleo conſperſā: bouem aūt alterum de armento tu accipies ꝓ peccato: ⁊ applicabis leuitas coram tabernaculo federis· cōuocata om̄i multitudine filioꝝ iſrahel. Cumq; leuite fuerint corā dn̄o ponent filij iſrahel manus ſuas ſuper eos: et offeret aaron leuitas munꝰ in conſpectu domini a filijs iſrahel: ut ſeruiant in miniſterio eius. Leuite q̄ꝫ ponent manus ſuas ſuper capita boum: e quibus unum facies pro peccato· ⁊ alterum in olocauſtum domini:

ut depreceris ꝓ eis. Statuesq; leuitas in conspectu aaron et filiorum eius ⁊ consecrabis oblatos domino: ac separabis de medio filiorum israhel ut sint mei: ⁊ postea ingrediantur tabernaculum federis· ut seruiant michi. Sicq; purificabis et cōsecrabis eos in oblationem domini: quoniam dono donati sunt michi a filijs israhel. Pro primogenitis q̄ aperiunt omnem uuluā in isrl' accepi eos. Mea sunt eni oīa primogenita filioꝝ israhel: tam ex hominibus q̄ȝ ex iumentis. Ex die quo percussi omne primogenitum in terra egipti· sanctificaui eos michi: et tuli leuitas pro cūctis primogenitis filiorū israhel· tradidiq; eos dono aaron et filijs eius de medio p̄pli· ut seruiāt michi pro israhel in tabernaculo federis: et orent pro eis ne sit in p̄plo plaga· si ausi fuerint accedere ad sanctuarium. Feceruntq; moyses et aaron et oīs multitudo filiorū israhel sup leuitis q̄ ꝑceperat dn̄s moysi: purificatiq; sunt et lauerunt vestimenta sua. Eleuauitq; eos aarō in conspectu dn̄i ⁊ orauit pro eis: ut purificati ingrederentur ad officia sua in tabernaculū federis corā aaron ⁊ filijs eius. Sicut ꝑceperat dominus moysi de leuitis: ita factum est. Locutus ē dominus ad moysen dicēs. Hec est lex leuitaꝝ. A vigintiquīq; annis et supra ingredient̄: ut ministrent in tabernaclo federis. Cumq; quiquagesimum annum etatis impleuerint seruire cessabunt: eruntq; ministri fratrum suorū in tabernaculo federis· ut custodiāt que sibi fuerit commendata: opera autē ipsa non faciant. Sic dispones leuitis in custodijs suis. ca. ix.

Locutus est dn̄s ad moysen in deserto synai· anno secūdo postq̄ȝ egressi sūt de terra egipti· mense primo dicens. Faciant filij israhel phase in tempore suo· quartadecima die mensis huius ad vesperam: iuxta omnes cerimonias ⁊ iustificationes eiꝰ. Precepitq; moyses filijs israhel: ut facerēt phase. Qui fecerunt tempore suo quartadecima die mensis ad vesperam in monte synai: iuxta omnia que mandauerat dn̄s moysi fecerūt filij israhel. Ecce autem quidam immundi super anima hominis· qui nō poterant facere phase in die illo: accedētes ad moysen et aaron· dixerunt eis. Immūdi sumꝰ super anima hominis: quare fraudamur ut nō valeamus offerre oblationem dn̄o· in tempore suo inter filios israhel? Quibus respondit moyses. State: ut consulam quid precipiat dominus de vobis. Locutusq; est dominus ad moysen dicēs. Loquere filijs israhel. Homo qui fuerit immundus super anima· siue in via procul in gente vestra· faciat phase domino in mense scd̄o quartadecima die mensis ad vesperam, cum azimis et lactucis agrestibꝫ comedent illud. Non relinquēt ex eo quippiam usq; mane· et os eiꝰ nō cōfringent: omnē ritū phase obseruabunt. Si quis aūt ⁊ mūdus est ⁊ in itinere nō fuit· ⁊ tamen nō fecit phase· exterminabit̄ anima illa de populis suis: quia sacrificium domino nō obtulit tempore suo. Peccatū suū ip̄e portabit. Peregrinus quoq; et aduena si fuerint apud vos: faciēt phase domini, iuxta cerimonias ⁊ iustificationes suas. Preceptum idem erit apud vos tā aduene q̄ȝ indigene. Igit̄ die qua erectum est tabernaculum operuit illud nubes. Vespere autē super tentoriū erat quasi species ignis usq;

ad mane. Sic fiebat iugiter. Per diē oꝑiebat illud nubes: et per noctem q̄ſi ſpecies ignis. Cumqꝫ ablata fuiſſet nubes que tabernaculum ꝓtegebat · tūc proficiſcebātur filij iſrahel: ⁊ ī loco ubi ſtetiſſet nubes · ibi caſtrametabantur. Ad imperiū dn̄i proficiſcebant᷑: et ad imperium illius figebāt tabernaculū. Cunctis diebus quibus ſtabat nubes ſuꝑ tabernaculū manebāt in eodem loco: et ſi eueniſſet ut ml̄to tēpore maneret ſuꝑ illud · erant filij iſrl' in excubijs dn̄i: et non proficiſcebātur q̄tquot diebus fuiſſet nubes ſuper tabernaculum. Ad imperiū dn̄i erigebāt tentoria: et ad imperiū illius deponebāt. Si fuiſſet nubes a veſpere uſqꝫ ad mane · et ſtatim diluc'lo tabernaculū reliquiſſet proficiſcebātur: ⁊ ſi poſt diem et noctem receſſiſſet · diſſipabāt tentoria. Si vero biduo aut uno mēſe uel longiori tempore fuiſſet ſuꝑ tabernaculum · manebāt filij iſrahel in eodem loco · ⁊ nō proficiſcebant᷑: ſtatim autem ut receſſiſſet mouebāt caſtra. Per verbum dn̄i figebāt tētoria · et ꝑ verbū illiꝰ proficiſcebātur: erātqꝫ ī excubijs dn̄i iuxta imperium eius per manū moyſi. ca. x.

Locutus ē dn̄s ad moyſen dicēs. Fac tibi duas tubas argenteas ductiles: q̄bꝫ cōuocare poſſis multitudinē quādo mouenda ſūt caſtra. Cūqꝫ increpueris tubis: cōgregabit᷑ ad te omnis turba ad oſtium tabernaculi federis. Si ſemel clanguetis: venient ad te principes ⁊ capita multitudinis iſrahel. Si autem prolixior atqꝫ conciſus clangor increpuerit: mouebūt caſtra primi qui ſunt ad orientalē plagam. In ſecūdo aūt ſonitu et pari ululatu tube leuabūt tentoria qui habitāt ad meridiem: et iuxta hūc modū reliqui faciant ululantibꝫ tubis in ꝓfectione. Quādo autem congregādus eſt ppl's ſimplex tubarū clangor erit: ⁊ nō conciſe ululabunt. Filij aūt aaron ſacerdotis clangent tubis: eritqꝫ hoc legitimū ſempiternū in generationibꝫ vr̄is. Si exieritis ad bellum de terra veſtra · contra hoſtes q̄ dimicant aduerſum vos · clangetis ululantibꝫ tubis: et erit recordatio veſtri coram dn̄o deo veſtro: ut eruamini de manibꝫ inimicorū vr̄orum. Si quādo habebitis epulū et dies feſtos et kalendas · canetis tubis ſuper olocauſtis ⁊ pacificis victimis: ut ſint vobis in recordationē dei veſtri. Ego dn̄s deus veſter.. Anno ſecundo menſe ſcd̄o · viceſima die menſis · eleuata ē nubes de tabernaculo federis. Profectiqꝫ ſunt filij iſrahel per turmas ſuas de deſerto ſynai: et recubuit nubes in ſolitudine pharan. Mouerūtqꝫ caſtra primi iuxta imperiū dn̄i ī manu moyſi · filij iuda ꝑ turmas ſuas: quorum princeps erat naaſon filiꝰ amminadab. In tribu filiorū iſachar fuit princeps nathanael filius ſuar: in tribu zabulon erat princeps eliab filius elon. Depoſitumqꝫ eſt tabernaculum: quod portātes egreſſi ſunt filij gerſon et merari. Profectiqꝫ ſunt et filij ruben ꝑ turmas ⁊ ordinem ſuum: quoꝝ princeps erat eliſur filius ſedeur. In tribu autē filioꝝ ſymeon princeps fuit ſalamihel filius ſuriſaddai: porro in tribu gad erat princeps eliaſaph filiꝰ duel. Profectiqꝫ ſunt ⁊ caathite: portantes ſanctuarium. Tam diu tabernaculū portabatur: donec venirent ad erectionis locum. Mouerunt caſtra ⁊ filij ephraim per turmas ſuas: in quoꝝ exercitu princeps erat eliſama filiꝰ ammiud. In tribu aūt filioꝝ manaſſe princeps fuit gamaliel filius phadaſſur: et in tribu beniamin erat dux abidan filius gedeonis. Nouiſſimi caſtroꝝ omniū profecti ſunt filij dan ꝑ turmas ſuas: in quoꝝ exercitu princeps fuit abiezer fili⁹ ammiſaddai. In tribu aūt filioꝝ aſer erat princeps phagaihel fili⁹ ochran: et in tribu filiorū neptalim princeps fuit ahira filius henan. Hec ſūt caſtra et profectiones filioꝝ iſrahel ꝑ turmas ſuas quando egrediebantur. Dixitqꝫ moyſes obab filio rahuel madianiti cognato ſuo. Proficiſcimur ad locum quē dñs datur⁹ eſt nobis: ueni nobiſcum ut benefaciamus tibi: quia dñs bona promiſit iſraheli. Cui ille reſpondit. Non uadam tecum: ſed reuertar in terram meā in qua natus ſum. Et ille. noli inquit nos relinquere. Tu enim noſti in quibꝫ locis ꝑ deſertum caſtra ponere debeam⁹: et eris ductor noſter. Cumqꝫ nobiſcum ueneris: quicquid optimū fuerit ex opibus quas nobis traditurus eſt dominus dabim⁹ tibi. Profecti ſūt ergo de mōte dñi uiam trium dierū: archaqꝫ federis dñi p̄cedebat eos per dies tres. prouidens caſtrorū locum. Nubes quoqꝫ dñi ſup eos erat per diem cū incederent. Cumqꝫ eleuaretur archa. dicebat moyſes. Surge domine ⁊ diſſipent̄ inimici tui: et fugiant qui oderunt te a facie tua. Cū aūt deponeret̄. aiebat. Reuertere dñe ad multitudinem exercit⁹ iſrl. c. xi.

Interea ortum eſt murmur pp̄li: quaſi dolentiū pro labore cōtra dñm. Quod cū audiſſet iratus eſt: et accenſus in eos ignis dñi deuorauit extremā caſtroꝝ partē. Cūqꝫ clamaſſet pp̄ls ad moyſen: orauit moyſes ad dñm. et abſortus ē ignis. Vocauitqꝫ nomē loci illi⁹ incenſio: eo q̄ ſuccenſus fuiſſet contra eos ignis dñi. Vulgus quippe promiſcuū qd̄ aſcenderat cum eis. flagrauit deſiderio carniū ſedens et flens. iunctis ſibi pariter filijs iſrl: et ait. Quis dabit nobis ad ueſcendum carnes? Recordamꝰ piſciū quos comedebamus in egipto gratis, in mentē nobis ueniunt cucumeres. ⁊ pepones. porriqꝫ. et cepe. ⁊ allia. Anima noſtra arida eſt, nichil aliud reſpiciunt oculi noſtri niſi man. Erat aūt man quaſi ſemē coriandri coloris bdellij. Circuibatqꝫ pp̄ls. ⁊ colligens illud frangebat mola ſiue terebat in mortario: coquēs in olla ⁊ faciēs ex eo tortulas ſaporis q̄ſi panis oleati. Cūqꝫ deſcenderet nocte ſup caſtra ros: deſcendebat pariter et man. Audiuit ergo moyſes flentem pp̄lm per familias: ſingulos ꝑ oſtia tentorij ſui. Iratuſqꝫ eſt furor dñi ualde: ſed et moyſi intolleranda res uiſa eſt, et ait ad dominū. Cur afflixiſti ſeruum tuum? Quare non inuenio gratiam coram te? Et cur impoſuiſti pondus uniuerſi populi huius ſuper me? Numquid ego concepi omnem hanc multitudinem uel genui eam. ut dicas michi porta eos in ſinu tuo ſicut portare ſolet nutrix infantulum: et defer in terram pro qua iuraſti patribus eoꝝ? Vnde michi carnes: ut dem tante multitudini? Flent contra me dicentes: da nobis carnes ut comedam⁹. Non poſſum ſolus ſuſtinere omnem hūc populum: quia grauis michi ē. Sin aliter tibi uidetur: obſecro ut interficias me. et inueniam gratiam ī oculis tuis: ne tantis afficiar malis. Et dixit dominus ad moyſen. Congrega michi ſeptuaginta uiros de ſenibus iſrahel. quos tu noſti q̄ ſenes populi ſint ac magiſtri: ⁊ duces eos ad oſtiū tabernaculi federis · facieſq; ibi ſtare tecum ut deſcendam ⁊ loquar tibi: ⁊ auferam de ſpiritu tuo tradamq; eis · ut ſuſtentent tecum onus ꝓpli · ⁊ non tu ſolus graueris. Populo quoq; dices. Sanctificamini. Cras comedetis carnes. Ego eni̅ audiui vos dicere. Quis dabit nobis eſcas carniu̅? Bene nobis erat in egipto. Ut det vobis dominꝰ carnes ⁊ comedatis · non uno die nec duobꝫ uel quiq; aut decem · nec viginti quide̅ · ſed uſq; ad menſem dierum: donec exeat ꝑ nares v̄ras ⁊ vertatur in nauſiam: eo q̄d repuleritis dn̄m q̄ in medio veſtri eſt · ⁊ fleueritis cora̅ eo dicentes, quare egreſſi ſumꝰ ex egipto? ut periremꝰ in ſolitudine? Et ait moyſes: Sexcenta milia peditum huius ꝓpli ſu̅t. Et tu dicis dabo eis eſum carnium menſe integro? Numquid ouiu̅ et boum multitudo cedetur · ut poſſit ſufficere ad cibum: uel omnes piſces maris in unu̅ congregabu̅tur ut eos ſacient? Cui reſpo̅dit dn̄s. Numquid manus dn̄i inualida eſt? Iam nunc videbis: utrum meus ſermo ope compleatur. Uenit igit̄ moyſes ⁊ narrauit ꝓplo verba dn̄i · congregans ſeptuaginta viros de ſenibꝫ iſrahel: quos ſtare fecit circa tabernaculum. Deſcenditq; dn̄s ꝑ nubem ⁊ locutus ē ad eu̅: auferens de ſpiritu qui erat in moyſe: et dans ſeptuaginta viris. Cumq; requieuiſſet in eis ſpiritus ꝓphetaueru̅t: nec ultra ceſſaueru̅t. Remanſera̅t aute̅ in caſtris duo viri · quoru̅ unus vocabatur heldad · ⁊ alter medad · ſup quos requieuit ſpiritus, nam ⁊ ipi deſcripti fuerant: ⁊ non exierant ad tabernaculum. Cumq; ꝓphetarent in caſtris: cucurrit puer ⁊ nunciauit moyſi dicens. Heldad et medad ꝓphetant in caſtris.

ad dñm

Statim ioſue filiꝰ nun miniſter moyſi · et electus e pluribꝫ ait. Domine mi moyſes prohibe eos. At ille: quid inquit emularis pro me? Quis tribuat ut omnis ꝓpl̄s ꝓpheret: ⁊ det eis dn̄s ſpiritum ſuum? Reuerſuſq; ē moyſes et maiores natu iſrahel i̅ caſtra. Uentus autem egrediens a dn̄o arreptas tranſmare coturnices detulit ⁊ dimiſit in caſtra · itinere qua̅tum uno die confici poteſt ex omni parte caſtrorum ꝑ circuitum: volabantq; in aere duobus cubitis altitudine ſup terra̅. Surgens ergo populus toto die illo et nocte ac die altero · congregauerunt coturnicu̅ · qui parum decem choros: ⁊ ſiccaueru̅t eas ꝑ girum caſtroꝝ. Adhuc carnes erant in dentibꝫ eoru̅ · nec defecerat huiuſcemodi cibus: ⁊ ecce furor dn̄i concitatus in populu̅ · percuſſit eu̅ plaga magna nimis. Uocatuſq; eſt ille locus ſepulcra concupiſcentie, ibi eni̅ ſepelierunt populu̅ q̄ deſiderauerat. Egreſſi autem de ſepulcris concupiſcentie veneru̅t i̅ aſeroth: ⁊ ma̅ſeru̅t ibi. Ca. xii.

carn

Locutaq; eſt maria et aaro̅ co̅tra moyſen ꝓpter uxore̅ eiꝰ ethiopiſſam: ⁊ dixerunt. Num ꝑ ſolu̅ moyſen locutꝰ eſt dominus? Nonne ⁊ nobis ſimiliter ē locutus? Quod cu̅ audiſſet dominus · iratus eſt. Erat enim moyſes vir mitiſſimus ſuper omnes homines qui morabantur in terra. Statim locutus eſt ad eum ⁊ ad aaron · ⁊ maria̅. Egredimini vos tantum tres ad tabernaculu̅ federis. Cumq; fuiſſe̅t egreſſi deſcendit dominꝰ in columna nubis: et ſtetit in introitu tabernaculi vocans aaron et mariam. Qui cum iſſent dixit ad eos. Audite ſermones meos. Si q̄s fuerit inter vos propheta domini i̅ viſione apparebo ei: uel ꝑ ſomnium loquar ad illum. At non talis ſeruus meus moyſes: qui ī om̄i domo mea fideliſſimus eſt. Ore enim ad os loquor ei: et Palam ⁊ non ꝑ enigmata et figuras dn̄m videt. Quare ergo nō timuiſtis detrahere ſeruo meo moyſi? Iratuſq; contra eos abijt. Nubes quoq; receſſit que erat ſuper tabernaculum. Et ecce maria apparuit candens lepra quaſi nix. Cūq; reſpexiſſet eam aaron ⁊ vidiſſet perfuſam lepra: ait ad moyſen. Obſecro domine mi ne imponas nobis hoc peccatum qđ ſtulte commiſimus: ne fiat hec quaſi mortua: ⁊ ut abortiuum qđ proicitur de vulua matris ſue. Ecce iam medium carnis eius deuoratū eſt a lepra. Clamauitq; moyſes ad dn̄m dicens. Deus obſecro ſana eam. Cui reſpondit dominus. Si pater eius ſpuiſſet ī faciē illi⁹ nōne debuerat ſaltim ſeptē dieb; rubore ſuffundi? Separet̄ ſeptem dieb; extra caſtra: et poſtea reuocabit̄. Excluſa eſt itaq; maria extra caſtra ſeptem dieb;: et pp̄ls nō ē motus de loco illo donec reuocata ē maria. ca. xiii.

Profectuſq; ē pp̄ls de aſeroth: fixis tentorijs ī deſerto pharan. Ibiq; locutus eſt domin⁹ ad moyſen dicēs. Mitte viros qui conſiderent terrā chanaan quā daturus ſum filijs iſrahel: ſingulos de ſingulis tribub; ex principibus. Fecit moyſes qđ dn̄s imperarat: de deſerto pharan mittēs principes viros: quorū iſta ſunt nomina. De tribu ruben ſemmua filium zechur: de tribu ſimeon ſaphat filiū vri: de tribu iuda chaleb filiū iephone: de tribu iſachar igal filiū ioſeph: de tribu ephraim oſee filiū nun: de tribu beniamin phalti filiū raphu. De tribu zabulon geddihel filiū ſodi: de tribu ioſeph ſceptri manaſſe gaddi filiū ſuſi: de tribu dan amihel filium gemalli: de tribu aſer ſechor filiū michael: de tribu neptalim naabi filium bapſi: de tribu gad guhel filium machi. Hec ſunt nomina virorū quos miſit moyſes ad conſiderandam terram: vocauitq; oſee filiū nun ioſue. Miſit ergo eos moyſes ad conſiderandā terrā chanaan: et dixit ad eos. Aſcendite per meridianā plagam. Cumq; veneritis ad mōtes conſiderate terram qualis ſit: ⁊ pp̄lm qui habitator eſt eius utrum fortis ſit an infirm⁹: pauci numero an plures: ipā terra bona an mala: urbes quales murate an abſq; muris: hum⁹ pinguis an ſterilis nemoroſa an abſq; arboribus. Confortamini et afferte nobis de fructibus terre. Erat autem temp⁹ quādo iam precoque vue veſci poſſunt. Cumq; aſcendiſſent explorauerunt t̄ram a deſerto ſyn uſq; ad roob intrantibus emath. Aſcenderuntq; ad meridiem et venerunt in hebron ubi erant achiman ⁊ ſiſai et dolmai filij enach, nam hebron ſeptem annis ante thanim urbem egipti condita eſt. Pergenteſq; uſq; ad torrentem botri abſciderūt palmitē cū uua ſua quē portauerunt in vecte duo viri. De malis quoq; granatis et de ficis loci illius tulerunt qui appellatus eſt nehelescol id eſt torrens botri eo quod botrū portaſſent inde filij iſrahel. Reuerſiq; exploratores terre poſt q̄draginta dies om̄i regione circuita venerunt ad moyſen et aaron et ad omnem cetum filiorū iſrahel in deſertum pharan quod eſt in cades. Locutiq; eis et omni multitudini oſtenderunt fructus terre ⁊ narrauerunt dicentes. Venimus in terrā ad quā miſiſtis nos que reuera fluit lacte et melle· ut ex hijs fructibꝫ cognoſci poteſt : ſed cultores fortiſſimos habet · et urbes grandes atqꝫ muratas. Stirpem enach vidimꝰ ibi. Amalech habitat in meridie· etheus et iebuſeus et amorreus in montanis. Cananeꝰ vero moratur iuxta mare· et circa fluenta iordanis. Inter hec caleb compeſcens murmur populi qui oriebatur contra moyſen ait. Aſcendamus ⁊ poſſideamus terram: quoniā poterimus obtinere eam. Alij vero qui fuerant cū eo dicebant. Nequaq̄ ad hunc pp̄lm valemus aſcendere : quia fortior nobis eſt. Detraxerūtqꝫ terre quā inſpexerant apud filios iſrahel· dicentes. Terra quā luſtravimꝰ devorat habitatores ſuos. Populꝰ quē aſpeximꝰ ꝓcere ſtature ē. Ibi vidimꝰ mōſtra quedam filiorū enach de genere gigāteo: quibꝫ comparati q̄ſi locuſte videbām̄. c. xiiii.

Igitur vociferās oīs turba flevit nocte illa: ⁊ murmurati ſūt ꝯtra moyſen et aaron cūcti filij iſrahel dicētes. Utinā mortui eſſemus ī egipto ⁊ non in hac vaſta ſolitudine. Utinam pereamus et non inducat nos dominus ī terrā iſtam: ne cadamus gladio· ⁊ uxores ac liberi noſtri ducātur captivi. Nonne melius ē reverti in egiptū? Dixerūt qꝫ alter ad alterꝝ. Conſtituamꝰ nobis ducem· ⁊ revertamur ī egiptum. Quo audito moyſes ⁊ aaron ceciderūt proni in terram coram om̄i multitudine filiorꝝ iſrahel. At vero ioſue filꝰ nun et caleb filius iephone· qui ⁊ ipī luſtraverant terram · ſciderunt veſtimenta ſua: ⁊ ad omnē multitudinē filiorum iſrahel locuti ſunt. Terra quā circuivimus valde bona eſt. Si ꝓpicius fuerit dn̄s inducet nos in eam: et tradat humum lacte et melle manantē. Nolite rebelles eſſe contra dominū· neqꝫ timeatis pp̄lm terre huius: quia ſicut panē ita eos poſſumus devorare. Receſſit ab eis omne preſidiū: dn̄s nobiſcū ē. nolite metuere. Cumqꝫ clamaret oīs multitudo ⁊ lapidibꝫ eos vellet opprimere : apparuit gloria domini ſuper tectum federis· cūctis videntibus filijs iſrahel. Et dixit dn̄s ad moyſen. Uſquequo detrahet michi populus iſte? Quouſqꝫ non credent michi ī om̄ibꝫ ſignis q̄ feci corā eis? Feriam igitur eos peſtilentia· atqꝫ conſumā: te autē faciam principem ſuꝑ gentē magnā et fortiorem q̄ꝫ hec eſt. Et ait moyſes ad dominum. Ut audiant egiptij de quorꝝ medio eduxiſti populū iſtum· ⁊ habitatores terre huius q̄ audierunt quod tu domine in populo iſto ſis· ⁊ facie videaris ad faciem: ⁊ nubes tua protegat illos · ⁊ in columna nubis precedas eos per diem· ⁊ in columna ignis per noctē· quod occideris tantā multitudinem quaſi unū hominem· et dicant. Non poterat introducere populū in terram pro qua iuraverat: idcirco occidit eos in ſolitudine. Magnificetur ergo fortitudo domini ſicut iuraſti dicēs. Dominꝰ patiens ⁊ multe miſericordie· auferens iniquitatem et ſcelera· nullumqꝫ innoxium derelinquens: qui viſitas peccata patrū in filios in terciam ⁊ quartā generationē: dimitte obſecro peccatum populi tui huius ſcd̄m magnitudinem miſcd̄ie tue: ſicut ꝓpicius fuiſti egredientibus de egipto uſqꝫ ad locum iſtū. Dixitqꝫ dominꝰ. Dimiſi iuxta verbū tuum. Vivo ego: et implebitur gloria domini univerſa terra. Attamen omnes homines qui viderunt maieſtatē meam et ſigna q̄ feci in egipto et in ſolitudine·

et temptauerũt me iam ꝑ decem vices nec obedierunt voci mee · nõ videbũt terram pro qua iuraui patribus eorũ: nec quiſqꝫ ex illis qui detraxit michi intuebitur eam. Seruũ meũ chaleb q̃ plenus alio ſpiritu ſecut⁹ eſt me inducam in terram hanc quã circuiuit · et ſemen eius poſſidebit eam, quoniam amalechites ⁊ chananeus habitãt in vallibus. Cras mouete caſtra: ⁊ reuertimini in ſolitudinẽ ꝑ viam maris rubri. Locutuſqꝫ ẽ dñs ad moyſen ⁊ aaron dicens. Vſquequo multitudo hec peſſima murmurat contra me? Querelas filiorũ iſrahel audiui. Dic ergo eis. Viuo ego ait dominus: ſicut locuti eſtis audiente me · ſic faciã vobis. In ſolitudine hac iacebunt cadauera veſtra. Omnes qui numerati eſtis a viginti ãnis ⁊ ſupra · ⁊ murmuraſtis contra me · non intrabitis terram ſup quã leuaui manũ meam ut habitare vos facerem: preter chaleb filiũ iephone · ⁊ ioſue filiũ nun. Paruulos autẽ veſtros de quibꝫ dixiſtis quod prede hoſtibus forent introducam: ut videant terram que vobis diſplicuit: vr̃a cadauera iacebũt in ſolitudine. Filij veſtri erunt vagi in deſerto ãnis quadraginta: ⁊ portabunt fornicationẽ veſtram · donec conſumãt cadauera patrũ in deſerto: iuxta numerũ q̃draginta dierꝫ quibus conſideraſtis terrã. Ann⁹ pro die imputabitur. Et quadraginta ãnis recipietis iniquitates veſtras: ⁊ ſcietis ultionem meã. Quoniam ſicut locut⁹ ſum · ita faciã om̃i multitudini huic peſſime · que conſurrexit aduerſum me, in ſolitudine hac deficiet ⁊ morietur. Igitur om̃es viri quos miſerat moyſes ad cõtemplandam terram · ⁊ qui reuerſi murmurare fecerant contra eũ omnẽ multitudinẽ. Detrahentes terre qđ eſſet mala: mortui ſunt atqꝫ percuſſi in conſpectu domini. Ioſue aũt filius nun ⁊ chaleb filius iephone vixerunt ex omnibus qui ꝑrexerant ad conſiderandã terrã. Locutuſqꝫ eſt moyſes vniuerſa verba hec ad omnes filios iſrahel: et luxit popul⁹ nimis. Et ecce mane primo ſurgentes · aſcenderũt verticem mõtis atqꝫ dixerunt. Parati ſum⁹ aſcendere ad locum de quo dominus locutus eſt: quia peccauimus. Quibus moyſes. Cur inquit tranſgredimini verbũ dñi · quod vobis non cedet in proſperum? Nolite aſcendere · non enim eſt dñs vobiſcum: ne corruatis corã inimicis veſtris. Amalechites ⁊ chananeus ante vos ſunt quorꝫ gladio corrueris: eo ꝙ nolueritis acquieſcere dño: nec erit dominus vobiſcũ. At illi contenebrati · aſcenderũt in verticem montis. Archa autem teſtamenti domini et moyſes non receſſerũt de caſtris. Deſcenditqꝫ amalechites ⁊ chananeus q̃ habitabãt ĩ mõte: et ꝑcutiens eos atqꝫ concidẽs · ꝑſecut⁹ ẽ eos uſqꝫ horma. c. xv.

Locutus eſt domin⁹ ad moyſen dicens. Loquere ad filios iſrl̃ · ⁊ dices ad eos. Cum ingreſſi fueritis terram habitationis veſtre quã ego dabo vobis · ⁊ feceritis oblationẽ domino in olocauſtum · aut victimam pacificam vota ſoluẽtes · vel ſponte offerẽtes munera · aut in ſolemnitatibꝫ vr̃is adolentes odorem ſuauitatis dño: de bubus ſiue de ouibꝫ offeret quicunqꝫ immolauerit victimam: ſacrificiũ ſil̃e decimam partem ephi cõſperſam oleo · quod menſurã habebit quartã partẽ hin: et vinum ad liba fundenda eiuſdem menſure dabit in olocauſtũ ſiue in victimam. Per agnos ſingulos ⁊ arietes erit ſacrificiū ſimile duarū decimarū· que ꝯſperſa ſit oleo tercie partis hin: ⁊ vinū ad libamentū tercie partis eiuſdem menſure offeret in odorē ſuauitatis dn̄o. Quādo vero de bubꝫ feceris olocauſtum aut hoſtiam ut impleas votū uel pacificas victimas: dabis per ſingulos boues ſimile tres decimas conſperſe oleo · quod habeat medium menſure hin: ⁊ vinū ad liba fundenda eiuſdem menſure ī oblationem ſuauiſſimi odoris dn̄o. Sic facietis per ſingulos boues et arietes et agnos· ⁊ hedos: tam indigene q̄ȝ peregrini eodem ritu offerent ſacrificia. Vnū preceptum erit atq; iudiciū tā vobis q̄ȝ aduenis terre. Locutus eſt dominꝰ ad moyſen dicens. Loquere filijs iſrl̄· et dices ad eos. Cum veneritis ī terrā quā dabo vobis· ⁊ comederitis de panibus regionis illius: ſeparabitis primitias dn̄o de cibis veſtris. Sicut de areis p̄mitias ſeparabitis: ita et de pulmentis dabitis p̄mitiua domino. Quod ſi ꝑ ignorantiam preterieritis quicq̄ȝ horū que locutus eſt dominus ad moyſen· ⁊ mandauit ꝑ eū ad vos· a die qua cepit iubere ⁊ ultra· oblitaq; fuerit facere multitudo: offeret vitulū de armento olocauſtum in odorē ſuauiſſimū dn̄o· et ſacrificiū eius ac liba ut cerimonie poſtulāt· hircumq; pro peccato: ⁊ rogabit ſacerdos pro omni multitudine filiorū iſrahel ⁊ dimittetur eis· quoniā non ſponte peccauerunt nichilominus offerētes incenſū dn̄o pro ſe et pro peccato atq; errore ſuo· ⁊ dimittetur vniuerſe plebi filiorū iſrl̄· et aduenis qui peregrinanť inter vos: quoniā culpa ē omnis ppl̄i ꝑ ignorantiam. Quod ſi anima vna neſciens peccauerit· offeret capram āniculam pro peccato ſuo: et deprecabiť pro ea ſacerdos qđ inſcia peccauerit corā domino: impetrabitq; ei veniā· ⁊ dimitteť illi. Tam indigenis q̄ȝ aduenis vna lex erit omniū q̄ peccauerit ignorātes. Anima vero que ꝑ ſuperbiā aliquid commiſerit· ſiue ciuis ſit ille ſiue peregrinus: quoniā aduerſus dn̄m rebellis fuit· ꝑibit de populo ſuo. Verbū enim dn̄i contempſit· et p̄ceptū illius fecit irritum: idcirco delebitur ⁊ portabit iniquitatem ſuā. Factum eſt autē cum eſſent filij iſrahel ī ſolitudine · et inueniſſent hominē colligentē ligna ī die ſabbati: obtulerunt eum moyſi et aaron et vniuerſe multitudini. Qui recluſerunt eum in carcerem· neſciētes q̄d ſuꝑ eo facere deberēt. Dixitq; dn̄s ad moyſen. Morte moriatur homo iſte: obruat eum lapidibꝫ omnis turba extra caſtra. Cūq; eduxiſſent eū foras obruerunt eū lapidibꝫ: ⁊ mortuus eſt, ſicut preceperat dn̄s. Dixit quoq; dominus ad moyſen. Loquere filijs iſrahel et dices ad eos. Vt faciāt ſibi fimbrias per angulos palliorū· ponētes in eis vittas iacinctinas. Quas cum viderint recordenť omniū mādatorū dn̄i· nec ſequantur cogitationes ſuas et oculos ꝑ res varias fornicātes: ſed magis memores p̄ceptorū dn̄i: faciāt ea: ſintq; ſancti deo ſuo. Ego dominus deus veſter· qui eduxi vos de terra egipti: ut eſſem deus veſter. c. xvi.

Ecce autem chore filiꝰ yſaar filij caath· filij leui· et dathan· atq; abiran filij eliab· Hon quoq; filius pheleth de filijs ruben ſurrexerunt contra moyſen: alijq; filiorū iſrahel ducēti quinquaginta viri proceres ſynagoge· et qui tempore concilij ꝑ nomina vocabantur. Cumqꝫ ſtetiſſent aduerſū moyſen et aaron dixerunt. Sufficiat vobis quia om̄is multitudo ſanctoꝝ eſt·et in ipīs eſt dñs. Cur eleuamini ſuper p̄plm dñi? Quod cum audiſſet moyſes cecidit pronus ī faciē: locutꝰ qꝫ ad chore et ad omnē multitudinē: mane inquit notum faciet dñs qui ad ſe pertineant·⁊ ſanctos applicabit ſibi: ⁊ quos elegerit appropinquabūt ei. Hoc igit̄ facite. Tollat vnuſquiſqꝫ thuribulū ſuū tu chore et om̄e conciliū tuū·⁊ hauſto cras igne ponite deſuper thimiama corā dño: ⁊ quemcunqꝫ elegerit·ipſe erit ſanctus. Multū erigimini filij leui. Dixitqꝫ rurſum ad chore. Audite filij leui. Num parū vobis eſt ꝙ ſeparauit vos deus iſrahel ab omni p̄plo: et iunxit ſibi ut ſeruiretis ei in cultu tabernaculi: ⁊ ſtaretis corā frequentia populi et miniſtraretis ei? Idcirco ad ſe fecit accedere te et om̄es fratres tuos filios leui·ut vobis etiā ſacerdotiū vendicetis·⁊ omnis globꝫ tuus ſtet contra dñm? Quid eſt enim aaron ut murmuretis contra eū? Miſit ergo moyſes ut vocaret dathan et abiran filios eliab. Qui reſponderūt. Non venimus. Numquid parum eſt tibi quod eduxiſti nos de terra egipti que lacte et melle manabat ut occideres in deſerto: niſi et dominatus fueris noſtri? Reuera induxiſti nos ī terram que fluit riuis lactis et mellis: et dediſti nobis poſſeſſiones agroꝝ ⁊ vinearū. An et oculos noſtros vis eruere? Non venimus. Iratuſqꝫ moyſes valde. Ait ad dñm. Ne reſpicias ſacrificia eoꝝ. Tu ſcis quod nec aſellū quidem unquā acceperim ab eis·nec afflixerim quempiam eoꝝ. Dixitqꝫ ad chore. Tu ⁊ omnis congregatio tua ſtate ſeorſum coram dño·et aaron die craſtino ſeparatim. Tollite ſinguli thuribula veſtra·⁊ ponite ſuper ea incenſū offerentes dño ducēta quinquaginta thuribula: aaron quoqꝫ teneat thuribulum ſuū. Quod cū feciſſent ſtantibus moyſe ⁊ aaron·⁊ coaceruaſſent aduerſum eos omnē multitudinē ad oſtium tabernaculi: apparuit cunctis gloria dñi. Locutuſqꝫ dominus ad moyſen ⁊ aaron ait. Separamini de medio congregatōnis huius: ut eos repente diſperdam. Qui ceciderūt proni in faciem·atqꝫ dixerunt. Fortiſſime deus ſpirituum vniuerſe carnis·num uno peccante contra omnes tua ira deſeuiet? Et ait dominus ad moyſen. Precipe vniuerſo populo ut ſeparet̄ a tabernaculis chore ⁊ dathan et abiran. Surrexitqꝫ moyſes ⁊ abijt ad dathan et abiran: et ſequentibꝫ eū ſenioribus iſrahel dixit ad turbam. Recedite a tabernaclis impioꝝ: ⁊ nolite tangere q̄ ad eos ꝑtinent·ne inuoluamini in peccatis eorum. Cūqꝫ receſſiſſent a tentorijs eorum ꝑ circuitum·dathan et abiran egreſſi ſtabant in introitu papilionū ſuorum·cū vxoribus ⁊ liberis·omniqꝫ frequentia. Et ait moyſes. In hoc ſcietis quod dominus miſerit me: ut facerem vniuerſa que cernitis·⁊ non ex ꝓprio ea corde protulerim. Si conſueta hominū morte interierint·et viſitauerit eos plaga qua et ceteri viſitari ſolent: nō miſit me dñs. Sin aūt nouam rem fecerit dominus·ut aperiens terra os ſuum deglutiat eos et omnia que ad illos pertinent·deſcenderintqꝫ viuentes in infernū: ſcietis ꝙ blaſphemauerint dominū. Confeſtim igitur ut ceſſauit loqui dirupta eſt terra ſub pedibꝫ eorū: ⁊ aperiens os ſuū

hõm

deuorauit illos cū tabernaculis ſuis· et vniuerſa ſubſtãtia eoꝝ. Deſcenderūt q; viui in infernū operti humo: ⁊ perierunt de medio multitudinis. At vero omnis iſrahel qui ſtabat ꝑ girū fugit ad clamorē pereuntiū dicens. Ne forte ⁊ nos ira deglutiat. Sed ⁊ ignis egreſſus a dn̄o interfecit ducētos quinq̄ginta viros q̄ offerebãt incenſū. c. xvii.

Locutuſq; eſt dn̄s ad moyſen dicens. Precipe eleazaro filio aaron ſacerdoti ut tollat thuribula que iacent in incendio· et ignem huc illuc q; diſpergat: quoniã ſanctificata ſunt in mortibꝫ peccatoꝝ: producatq; ea in laminas· ⁊ affigat altari· eo ꝙ oblatum ſit in eis incenſum dn̄o ⁊ ſanctificata ſint: ut cernãt ea pro ſigno et monimēto filij iſrahel. Tulit ergo eleazar ſacerdos thuribula enea· in quibꝫ obtulerant hij quos incendium deuorauit· et produxit ea ĩ laminas affigēs altari· ut haberent poſtea filij iſrahel quibꝫ commonerent̄: ne quis accedat alienigena et qui nō eſt de ſemine aaron· ad offerendū incenſum dn̄o: ne patiatur ſicut paſſus eſt chore· ⁊ omīs congregatio eiꝰ loquēte dn̄o ad moyſen. Murmurauit autē omīs multitudo filiorū iſrahel ſequenti die cōtra moyſen ⁊ aaron dicens. Uos interfeciſtis p̄plm dn̄i. Cumq; oriretur ſeditio et tumultus increſceret· moyſes et aaron fugerunt ad tabernaculū federis. Quod poſtq̄ ingreſſi ſunt operuit nubes: ⁊ apparuit gloria dn̄i. Dixitq; dominus ad moyſen. Recedite de medio huius multitudinis: etiam nunc delebo eos. Cumq; iacerent in terra dixit moyſes ad aarō. Tolle thuribulum· et hauſto igne de altari mitte incenſū deſuper· pergens cito ad populū: ut roges pro eis. Iam enim egreſſa ē ira a domino· ⁊ plaga deſeuit. Quod cū feciſſet aaron· ⁊ cucurriſſet ad mediã multitudinē quã iam vaſtabat incendium obtulit thimiama: et ſtans int̄ mortuos ac viuētes pro p̄plo deprecatus eſt: et plaga ceſſauit. Fuerūt autē qui percuſſi ſunt quatuordecim milia hominū ⁊ ſeptingenti: abſq; hijs qui perierant in ſeditione chore. Reuerſusq; ē aaron ad moyſen ad oſtiū tabernaculi federis· poſtq̄ quieuit interitus.

Cam xvii

Et locutus ē dn̄s ad moyſen dicens. Loquere ad filios iſrahel· ⁊ accipe ab eis virgas ſingulas ꝑ cognationes ſuas a cunctis principibꝫ tribuū virgas duodecim: et uniuſcuiuſq; nomē ſuperſcribes virge ſue. Nomen autē aaron erit in tribu leui: et una virga cunctas eorū familias continebit: poneſq; eas in tabernaculo federis corã teſtimonio ubi loquar ad te. Quē ex hijs elegero germinabit virga eius: ⁊ cohibebo a me querimonias filiorū iſrahel· quibus contra vos murmurant. Locutuſq; eſt moyſes ad filios iſrahel: et dederunt ei omēs principes virgas per ſingulas tribus. Fuerunt q; virge duodecim abſq; virga aarō. Quas cum poſuiſſet moyſes coram domino in tabernaculo teſtimonij: ſequenti die regreſſꝰ inuenit germinaſſe virgã aaron in domo leui· ⁊ turgentibus gemmis eruperant flores: qui folijs dilatatis in amigdalas deformati ſunt. Protulit ergo moyſes omēs virgas de conſpectu dn̄i ad cunctos filios iſrahel: viderūtq; et receperunt ſinguli virgas ſuas. Dixitq; dominus ad moyſen. Refer virgam aaron ĩ tabernaculū teſtimonij· ut ſeruetur ibi ĩ ſignū rebellium filiorū iſrl̄: ⁊ quieſcãt querele eoꝝ a me ne moriant̄. Fecitqꝫ moyſes ſicut p̄ceperat dn̄s. Dixerunt aūt filij iſrl̄ ad moyſen. Ecce conſumpti ſum⁹: om̄es ꝑibim⁹. Quicūqꝫ accedit ad tabernaclm̄ dn̄i · morit̄. Num uſqꝫ ad internecionē cūcti delēdi ſum⁹?

Dixitqꝫ dn̄s ad aarō. ca. xviii.

Tu ⁊ filij tui ⁊ dom⁹ p̄ris tui tecū portabitis iniquitatem ſanctuarij: et tu ⁊ filij tui ſimul ſuſtinebitis peccata ſacerdotij vr̄i. Sed et fratres tuos de tribu leui et ſceptro patris tui ſume tecum: preſtoqꝫ ſint et miniſtrēt tibi. Tu aūt ⁊ filij tui miniſtrabitis in tabernaculo teſtimonij. Excubabuntqꝫ leuite ad precepta tua · et ad cuncta opera tabernaculi: ita dūtaxat ut ad vaſa ſanctuarij ⁊ altare non accedant ne et illi moriātur · et vos pereatis ſimul. Sint autem tecum et excubent in cuſtodijs tabernaculi · ⁊ in omnibꝫ cerimonijs eius, alienigena nō miſcebitur vobis. Excubate in cuſtodia ſanctuarij · et in miniſterio altaris: ne oriat̄ indignatio ſuꝑ filios iſrahel. Ego dedi vobis fratres veſtros leuitas de medio filiorum iſrahel: ⁊ tradidi donum dn̄o · ut ſeruiant in miniſterijs tabernaculi ei⁹. Tu aūt et filij tui cuſtodite ſacerdotiū veſtrum: ⁊ om̄ia que ad cultū altaris pertinent · ⁊ intra velum ſunt · ꝑ ſacerdotes am̄iniſtrabuntur. Si quis externus acceſſerit occidetur. Locutus eſt dn̄s ad aaron. Ecce dedi tibi cuſtodiam p̄mitiaꝝ meaꝝ. Om̄ia que ſanctificantur a filijs iſrahel tibi tradidi ⁊ filijs tuis · pro officio ſacerdotali legitima ſempiterna. Hec ergo accipies de hijs que ſanctificantur ⁊ oblata ſunt domino. Omnis oblatio ⁊ ſacrificiū et quicquid ꝑ peccato atqꝫ delicto redditur michi · ⁊ cedet in ſancta ſanctoꝝ: tuū erit et filiorū tuoꝝ. In ſanctuario comedes illud. Mares tantū edent ex eo: quia conſecratū eſt tibi. Primitias autē quas vouerint ⁊ obtulerint filij iſrahel: tibi dedi ⁊ filijs tuis ac filiabꝫ tuis iure ꝑpetuo. Qui mundus eſt in domo tua · veſcetur eis. Omnē medullam olei et vini ac frumēti · quicquid offerunt p̄mitiarū domino · tibi dedi. Vniuerſa frugū initia que gignit humus ⁊ domino deportantur: cedēt in vſus tuos. Qui mundus eſt in domo tua · veſcetur eis. Omne quod ex voto reddiderint filij iſrahel · tuū erit. Quicquid p̄mum erumpit e vulua cuncte carnis quā offerūt domino · ſiue ex hominibꝫ ſiue de pecoribꝫ fuerit · tui iuris erit: ita dumtaxat ut pro hominis primogenito p̄cium accipias: ⁊ om̄e animal qd̄ immundū eſt redimi facias: cuius redemptio erit poſt unū menſem: ſiclis argenti quinqꝫ pondere ſanctuarij. Siclus viginti obolos habet. Primogenitū autem bouis ⁊ ouis et capre non facies redimi: quia ſanctificate ſunt domino. Sanguinē tantū eorū fundes ſuper altare: ⁊ adipes adolebis in ſuauiſſimū odorem domino. Carnes vero in vſum tuū cedent: ſicut pectuſculum conſecratū ⁊ armus dexter tua erūt. Omnes p̄mitias ſanctuarij quas offerūt filij iſrahel domino: tibi dedi et filijs ac filiabus tuis iure ꝑpetuo. Pactum ſalis ē ſempiternū corā domino tibi ac filijs tuis. Dixitqꝫ dominus ad aaron. In terra eoꝝ nichil poſſidebitis: nec habebitis partem inter eos. Ego pars ⁊ hereditas tua ī medio filioꝝ iſrahel. Filijs aūt leui dedi om̄es decimas iſrahelis in poſſeſſionē · pro miniſterio quo ſeruiunt michi ī tabernaculo federis: ut non accedant ultra filij iſrahel ad tabernaculum· nec committant peccatū mortiferū: ſolis filijs leui michi in tabernaculo ſeruientibus et portantibꝫ peccata populi: legitimū ſempiternū erit in generationibus veſtris. Nichil aliud poſſidebunt decimarum oblatione contenti: quas ī uſus eoꝝ et neceſſaria ſeparaui. Locutuſq; eſt dominus ad moyſen dicens. Precipe leuitis atq; denuncia. Cū acceperitis a filijs iſrl̄ decimas quas dedi vobis: primitias earum offerte dn̄o· id eſt decimam partē decime: ut reputetur vobis in oblationē primitiuoꝝ, tam de areis q̄ȝ de torcularibus et vniuerſis quoꝝ accipitis primitias offerte dn̄o· et date ea aaron ſacerdoti. Omnia que offertis ex decimis· et in donaria domini ſeparabitis: optima ⁊ electa erūt. Diceſq; ad eos. Si p̄clara et meliora queq; obtuleritis ex decimis· reputabitur vobis q̄ſi de area et torculari dederitis p̄mitias: ⁊ comedetis eas ī omnibꝫ locis vr̄is· tam vos q̄ȝ familie vr̄e: q̄a preciū ē ꝓ miniſterio quo ſeruitis ī tabernaclo teſtimonij: et nō peccabitis ſuper hoc· egregia vobis ⁊ pinguia reſeruātes: ne polluatis oblationes filiorum iſrahel· et moriamini. ca. xix.

Locutuſq; eſt domin⁹ ad moyſen et aaron dicens. Iſta ē religio victime quā conſtituit dn̄s. Precipe filijs iſrahel· ut adducant ad te vaccā rufam etatis integre in qua nulla ſit macula· nec portauerit iugū: tradetiſq; eam eleazaro ſacerdoti. Qui eductam extra caſtra immolabit in conſpectu omniū: ⁊ tinguēs digitum in ſanguine eius· aſperget contra fores tabernaculi ſeptem vicibꝫ: combureteq; eā cunctis videntibꝫ: tam pelle ⁊ carnibus ei⁹ q̄ȝ ſanguine et fimo flamme traditis. Lignum quoq; cedrinum et yſopum coccumq; bis tinctū ſacerdos mittet ī flammam· que vaccam vorat. Et tūc demū lotis veſtibꝫ ⁊ corpore ſuo· īgredietur in caſtra: commaculatuſq; erit uſq; ad veſperam. Sed ⁊ ille qui combuſſerit eam lauabit veſtimenta ſua et corpus· et immundus erit uſq; ad veſperam. Colliget aūt vir mundus cineres vacce· ⁊ effundet eos extra caſtra in loco puriſſimo: ut ſint multitudini filioꝝ iſrahel in cuſtodiam et in aquā aſperſionis: quia pro peccato vacca combuſta eſt. Cumq; lauerit q̄ vacce portauerat cineres veſtimenta ſua: immundus erit uſq; ad veſperum. Habebunt hoc filij iſrahel et aduene q̄ habitant inter eos ſanctū iure ꝑpetuo. Qui tetigerit cadauer hominis ⁊ ꝓpter hoc ſeptem diebꝫ fuerit immūdus· aſperget̄ ex hac aqua die tercio ⁊ ſeptimo: ⁊ ſic mundabitur. Si die tercio aſperſus non fuerit: ſeptimo nō poterit emundari. Omnis qui tetigerit humane anime morticinum· ⁊ aſperſus hac commixtione nō fuerit· polluet tabernaculum domini: ⁊ peribit ex iſrahel. Quia aqua expiationis nō eſt aſperſus immundus erit: ⁊ manebit ſpurcitia ei⁹ ſuper eum. Iſta eſt lex hominis q̄ moritur in tabernaculo. Omnes q̄ ingrediuntur tentoriū illius· ⁊ vniuerſa vaſa que ibi ſunt polluta erunt ſeptem diebus. Vas quod nō habuerit operculū nec ligaturam deſuper· immundū erit. Si quis in agro tetigerit cadauer occiſi hominis· aut ꝑ ſe mortui· ſiue os illius vel ſepulcrū: immund⁹ erit ſeptem diebus. Tollent de cineribꝫ combuſtionis atq; peccati· ⁊ mittēt aquas viuas ſuper eos in vas: in quibus cū homo mundus tinxerit yſopū· aſperget eo omne tentoriū ⁊ cunctam ſuppellectilē· et homines huiuſcemodi contagione pollutos: atq; hoc modo mundus luſtrabit immūdū tercio ⁊ ſeptimo die· expiatuſq; die ſeptimo lauabit et ſe et veſtimēta ſua: ⁊ immundus erit uſq; ad veſperam. Si quis hoc ritu nō fuerit expiat⁹· ꝑibit anima illius de medio eccleſie: quia ſanctuariū dn̄i polluit: ⁊ nō eſt aqua luſtrationis aſperſus. Erit hoc preceptū legitimū ſempiternū. Ipſe quoq; qui aſpergit aquas· lauabit veſtimenta ſua. Omnis qui tetigerit aquas expiatōnis: immūdus erit uſq; ad veſperam. Quicquid tetigerit immundus · immūdum faciet: ⁊ anima que horum quippiam tetigerit· immunda erit uſq; ad veſperam. Ca. xx.

sue

Veneruntq; filij iſrahel et omnis multitudo in deſertum ſin menſe primo· ⁊ manſit pp̄ls in cades. Mortuaq; ē ibi maria: ⁊ ſepulta in eodem loco. Cumq; indigeret aqua popul⁹ conuenerunt aduerſum moyſen et aarō: et verſi in ſeditionē dixerūt. Utinam periſſemus inter fratres noſtros corā domino. Cur eduxiſtis eccleſiā dn̄i in ſolitudinem: ut ⁊ nos ⁊ nr̄a iumenta moriamur? Quare nos feciſtis aſcendere de egipto· ⁊ adduxiſtis ad locum iſtū peſſimum qui ſeri nō poteſt: q̄ nec ficū gignit· nec vineas nec mala granata: inſup ⁊ aquam nō habet ad bibendū? Ingreſſuſq; moyſes ⁊ aaron dimiſſa multitudine in tabernaculū federis· corruerunt proni in terram: clamaueruntq; ad dominū atq; dixerunt. Domine deus audi clamorē populi huius · ⁊ aperi eis theſaurū tuū fontē aque viue: ut ſatiati ceſſet murmuratio eorū. Et apparuit gloria dn̄i ſuper eos. Locutuſq; ē dominus ad moyſen dicens. Tolle virgam et congrega populum tu ⁊ aarō frater tuus· ⁊ loquimini ad petrā coram eis: ⁊ illa dabit aquas. Cumq; eduxeris aquā de petra· bibet om̄is multitudo ⁊ iumenta eius. Tulit igit̄ moyſes virgam que erat in conſpectu dn̄i ſicut preceperat ei· cōgregata multitudine āte petram: dixitq; eis. Audite rebelles ⁊ increduli. Num de petra hac vobis aquā poterimus eicere? Cumq; eleuaſſet moyſes manū ꝑcutiens virga bis ſilicem· egreſſe ſūt aque largiſſime: ita ut popul⁹ biberet et iumēta. Dixitq; domin⁹ ad moyſen et aaron. Quia nō credidiſtis michi ut ſanctificaretis me coram filijs iſrl̄: non introducetis hos populos in terram quā dabo eis. Hec ē aqua contradictionis· ubi iurgati ſunt filij iſrahel contra dn̄m: ⁊ ſanctificat⁹ eſt ī eis. Miſit interea nūcios moyſes de cades ad regem edom· qui dicerent. Hec mādat frater tuus iſrahel. Noſti omnē laborem qui apprehendit nos· quomodo deſcenderit patres nr̄i in egiptū· ⁊ habitauerim⁹ ibi multo tempore: afflixerūt q; nos egiptij ⁊ patres noſtros: ⁊ quomodo clamauerim⁹ ad dn̄m et exaudierit nos · miſeritq; angelū qui eduxerit nos de egipto. Ecce in urbe cades que ē in extremis finib; tuis poſiti: obſecramus ut nobis tranſire liceat per terram tuā. Non ibimus ꝑ agros nec per vineas: nō bibemus aquas de puteis tuis: ſed gradiemur via publica· nec ad dexteram nec ad ſiniſtram declinantes: donec tranſeamus terminos tuos. Cui reſpōdit edom. Non tranſibis per me. Alioquin armat⁹ occurrā tibi. Dixeruntq; filij iſrahel. Per tritā gradiemur viā: ⁊ ſi biberim⁹ aquas tuas nos et pecora noſtra· dabimus quod iuſtum eſt. Nulla erit in precio difficultas: tantũ velociter tranſeamꝰ. At ille reſpõdit. Nõ tranſibitis. Statimq; egreſſus eſt obuius cũ infinita multitudine ⁊ manu forti: nec voluit acquieſcere deprecanti · ut concederet tranſitũ ꝑ fines ſuos. Quãobrem diuertit ab eo iſrahel. Cumq; caſtra moviſſent de cades · venerũt in montẽ or · qui eſt in finibꝫ terre edom: ubi locutꝰ eſt dominꝰ ad moyſen dicẽs. Pergat inquit aaron ad ꝓplos ſuos. Nõ enĩ intrabit terram quã dedi filijs iſrahel: eo quod incredulus fuerit ori meo ad aquas contradictionis. Tolle aaron et filium eiꝰ cũ eo: ⁊ duces eos in montem or. Cumq; nudaueris patrem veſte ſua · indues ea eleazarum filiũ eius: ⁊ aarõ colligetur · et morietur ibi. Fecit moyſes ut ꝓceperat dñs: ⁊ aſcenderũt in montem or corã omĩ multitudine. Cumq; aaron ſpoliaſſet veſtibꝫ ſuis: induit eis eleazarũ filium eius. Illo mortuo in montis ſupercilio: deſcendit cũ eleazaro. Omnis aũt m̃ltitudo vidẽs occubuiſſe aarõ: fleuit ſup eo triginta diebꝫ ꝑ cũctas familias ſuas. C. XXI.

Quod cum audiſſet chananeꝰ rex arad · qui habitabat ad meridiẽ · veniſſe ſcilicet iſrl' per exploratorũ viã · pugnauit contra illũ: et victor exiſtẽs · duxit ex eo predã. At iſrahel voto ſe domino obligans ait. Si tradideris populũ iſtum in manu mea: delebo vrbes eius. Exaudiuitq; dñs preces iſrahel · et tradidit chananeũ, quẽ ille interfecit ſubuerſis vrbibꝫ eius: et vocauit nomen loci illius orma · id eſt anathema. Profecti ſunt aũt et de monte or · ꝑ viam q̃ ducit ad mare rubrũ: ut circuirent terrã edom. Et tedere cepit populum itineris ac laboris: locutuſq; contra dominum ⁊ moyſen ait. Cur eduxiſti nos de egipto: ut moreremur ĩ ſolitudine? Deeſt panis: nõ ſunt aque: anima noſtra iam nauſeat ſuper cibo iſto leuiſſimo. Quãobrem miſit dñs in ꝓplm ignitos ſerpentes: ad quorꝫ plagas ⁊ mortes plurimorũ venerũt ad moyſen atq; dixerunt. Peccauimus: quia locuti ſumus contra dominũ et te. Ora ut tollat a nobis ſerpentes. Orauit moyſes pro populo. Et locutus eſt dominꝰ ad eũ. Fac ſerpentem eneum: ⁊ pone eum pro ſigno. Qui percuſſus aſpexerit eum viuet. Fecit ergo moyſes ſerpentem eneũ: et poſuit eum pro ſigno. Quẽ cũ percuſſi aſpicerent: ſanabãtur. Profectiq; filij iſrahel: caſtrametati ſunt in oboth. Unde egreſſi fixere tentoria ĩ ieabarim ĩ ſolitudine, que reſpicit moab · cõtra orientalem plagam: ⁊ inde mouentes venerũt ad torrentem zareth. Quẽ relinquentes caſtrametati ſunt contra arnon · que eſt in deſerto · et prominet in finibus amorrei. Siquidem arnon terminus eſt moab: diuidẽs moabitas et amorreos. Unde dicitur in libro bellorum dñi. Sicut fecit in mari rubro: ſic faciet in torrentibus arnon. Scopuli torrentium inclinati ſunt ut requieſcerẽt in arnon: et recumberent in finibꝫ moabitarũ. Ex eo loco apparuit puteus: ſuper quo locutus ẽ dñs ad moyſen. Congrega populũ: et dabo ei aquam. Tũc cecinit iſrahel carmẽ iſtud. Aſcendat puteus concinebãt: puteus quẽ foderunt principes: et parauerunt duces multitudinis · in datore legis ⁊ in baculis ſuis. De ſolitudine mathana: de mathana: nahalihel. De nahalihel: in bamoth: Bamoth vallis eſt ĩ regione moab · ĩ vertice faſga: et q̃d reſpicit

ꝓfect

de bam
ĩ bom

contra deſertū. Miſit autē iſrl' nūcios ad ſeon regem amorreoꝝ dicēs. Obſecro ut tranſire michi liceat per terram tuam. Non declinabimus in agros et vineas: non bibemus aquas ex puteis. Via regia gradiemur: donec tranſeamus terminos tuos. Qui concedere noluit ut tranſiret iſrahel per fines ſuos: quin potius exercitu congregato egreſſus eſt obuiā in deſertum ⁊ venit in iaſa: pugnauitqꝫ contra eum. A quo ꝑcuſſus eſt in ore gladii: ⁊ poſſeſſa ē terra eius ab arnon uſqꝫ ieboc et filios ammon: quia forti preſidio tenebantur termini āmonitarū. Tulit ergo iſrahel omnes ciuitates eius: et habitauit in urbibꝫ amorrei: ī eſebon ſcilicet ⁊ viculis eius. Urbs eſebon fuit regis ſeon amorrei · qui pugnauit contra regem moab: et tulit omnem terram que dicionis illius fuerat uſqꝫ arnon. Idcirco dicitur in prouerbio. Venite in eſebon: edificetur ⁊ conſtruatur ciuitas ſeon. Ignis egreſſus ē de eſebon · flamma de oppido ſeon: ⁊ deuorauit ar moabitaꝝ · ⁊ habitatores excelſorū arnon. Ve tibi moab: periſti popule chamos. Dedit filios eius in fugā: ⁊ filias in captiuitatē regi amorreorum ſeon. Iugum ip̄orū diſperiit ab eſebon uſqꝫ dibon: laſſi ꝑuenerūt in iophe uſqꝫ medaba. Habitauit itaqꝫ iſrahel ī terra amorrei. Miſitqꝫ moyſes qui explorarēt iazer: cuius ceperūt viculos · ⁊ poſſederūt habitatores. Verteruntqꝫ ſe ⁊ aſcenderunt per viam baſan: ⁊ occurrit eis og rex baſan cum omni p̄plo ſuo pugnaturꝰ in edrai. Dixitqꝫ dn̄s ad moyſen. Ne timeas eū: quia in manu tua tradidi illum et omnem p̄pl'm ac terram eius: facieſqꝫ illi ſicut feciſti ſeon regi amorreorum habitatori eſebon. Percuſſerūt igitur et hunc cum filiis ſuis · uniuerſumqꝫ p̄pl'm eius uſqꝫ ad internecionē: et poſſederūt terrā illiꝰ. Profectiqꝫ caſtrametati ſūt ī campeſtribꝫ moab: ubi trans iordanem iericho ſita eſt.

ca. xxii.

Videns aūt balac filius ſephor omnia q̄ fecerat iſrahel amorreo: et ꝙ ꝑtimuiſſent eum moabite · et impetum eius ferre nō poſſent: dixit ad maiores natu madian. Ita delebit hic populus om̄es qui in nr̄is finibꝫ commorantur: quomodo ſolet bos herbas uſqꝫ ad radices carpere. Ipſe erat eo tempore rex in moab. Miſit ergo nuncios ad balaam filium beor ariolum · qui habitabat ſuper flumen terre filioꝝ ammon: ut vocarent eū et dicerent. Ecce egreſſus eſt populus ex egipto qui operuit ſuperficiem terre ſedenſ contra me. Veni igitur ⁊ maledic populo huic quia fortior me eſt: ſi quo modo poſſim ꝑcutere et eicere eū de terra mea. Noui enī ꝙ benedictus ſit cui benedixeris: ⁊ maledictus in quē maledicta congeſſeris. Perrexeruntqꝫ ſeniores moab et maiores natu madian: habentes diuinacionis preciū in manibꝫ. Cumqꝫ veniſſent ad balaam · et narraſſent ei omnia verba balac: ille reſpōdit. Manete hic nocte: ⁊ reſpondebo quicquid michi dixerit dominus. Manentibꝫ illis apud balaam: venit deus et ait ad eum. Quid ſibi volunt homines iſti apud te? Reſpondit. Balac filius ſephor rex moabitarū miſit ad me dicens. Ecce populꝰ qui egreſſus eſt de egipto operuit ſuperficiem terre: veni ⁊ maledic ei: ſi quo modo poſſim pugnans abigere eum. Dixitqꝫ deus ad balaam. Noli ire cū eis neqꝫ maledicas populo · quia benedictus ē.

Qui mane conſurgens· dixit ad principes. Ite in terrā urām: quia prohibuit me deus venire vobiſcū. Reverſi principes dixerūt ad balac. Noluit balaam venire nobiſcum. Rurſum ille multo plures ⁊ nobiliores q̄ āte miſerat miſit. Qui cum veniſſent ad balaam· dixerunt. Sic dicit balac filiꝰ ſephor. Ne cunteris venire ad me. Paratus ſum honorare te: ⁊ quicquid volueris dare. Veni et maledic ꝑplo iſti. Reſpondit balaam. Si dederit michi balac plenā domum ſuā argenti ⁊ auri· nō potero immutare verbum dn̄i dei mei: ut vel plus vel minus loquar. Obſecro ut hic maneatis etiam hac nocte: ut ſcire queam quid michi rurſum reſpōdeat dominus. Venit ergo deus ad balaam nocte: et ait ei. Si vocare te venerint homines iſti· ſurge ⁊ vade cum eis: ita dumtaxat· ut qd̄ precepero tibi facias. Surrexit balaam mane: et ſtrata aſina profectus eſt cum eis: et iratus eſt deus. Stetitq; angelus domini in via contra balaam qui ſedebat aſine: ⁊ duos pueros habebat ſecum. Cernens aſina angelū ſtantē in via evaginato gladio: avertit ſe de itinere· ⁊ ibat per agrum. Quā cum verberaret balaam et vellet ad ſemitam reducere: ſtetit angelus in anguſtiis duarū maceriarū quibꝫ vinee cingebātur. Quē videns aſina iunxit ſe parieti: ⁊ attriuit ſedentis pedem. At ille iterum verberabat: et nichilominus angelus ad locum anguſtum tranſiens· ubi nec ad dexteram nec ad ſiniſtram poterat deviari: obviꝰ ſtetit. Cūq; vidiſſet aſina ſtantem angelum: concidit ſub pedibus ſedentis. Qui iratus vehementius cedebat fuſte latera eius. Aperuitq; dn̄s os aſine: et locuta eſt. Quid feci tibi? Cur ꝑcutis me ecce iam tercio? Reſpondit balaam. Quia commeruiſti: ⁊ illuſiſti michi. Utinā haberem gladiū ut te percuterem. Dixit aſina. Nonne animal tuū ſum· cui ſemꝑ ſedere cōſueſti: uſq; i preſentem diē? Dic quid ſimile unquā fecerim tibi. At ille ait. Nunq̄. Protinus aperuit dominus oculos balaam: et vidit angelum ſtantem in via evaginato gladio: adoravitq; cū pronus in terram. Cui angelus. Cur inquit tercio verberas aſinā tuā? Ego veni ut adverſarer tibi: quia perverſa eſt via tua· michiq; contraria. Et niſi aſina declinaſſet de via dans locum reſiſtenti: te occidiſſem· ⁊ illa viveret. Dixit balaam. Peccavi: neſciēs q̄ tu ſtares contra me. Et nūc ſi diſplicet tibi ut vadam· revertar. Ait angelꝰ. Vade cum iſtis: ⁊ cave ne aliud quā precepero tibi loquaris. Ivit igitur cū principibus. Quod cum audiſſet balac: egreſſus eſt in occurſum eiꝰ in opido moabitarum quod ſitum eſt in extremis finibꝫ arnon. Dixitq; ad balaam. Miſi nuncios ut vocarent te. Cur nō ſtatim veniſti ad me? An quia mercedē adventui tuo reddere nequeo? Cui ille reſpondit. Ecce aſſum. Nūquid loqui potero aliud niſi quod deus poſuerit in ore meo? Perrexerunt ergo ſimul: ⁊ venerunt in urbem que in extremis regni eius finibus erat. Cumq; occidiſſet balac boves et oves: miſit ad balaam et principes qui cum eo erant munera. Mane autem facto· duxit eum ad excelſa baal: et intuitus eſt extremam partem populi. cap̄. xxiii.

Dixitq; balaā ad balac. Edifica michi hic ſeptem aras: et para totidem vitulos: eiuſdemq; numeri arietes. Cumq; feciſſet iuxta ſermonem balaam: impoſuerunt ſimul vitulum et arietem ſuper arā. Dixitq; balaā ad balac. Sta pauliſper iuxta olocauſtū tuū donec vadam. ſi forte occurrat michi dominus: et quodcumq; imperauerit loquar tibi. Cūq; abiſſet velociter occurrit illi deus. Locutuſq; ad eum balaam. ſeptem inquit aras erexi: et impoſui vitulum et arietē deſuper. Dn̄s autem poſuit verbū in ore eius. et ait. Reuertere ad balac: ⁊ hec loqueris. Reuerſus inuenit ſtantem balac iuxta olocauſtum ſuum ⁊ omnes principes moabitaꝝ: aſſumptaq; parabola ſua dixit. De aran adduxit me balac rex moabitarū: de montibꝫ orientis. Veni inquit et maledic iacob: ꝓpera et deteſtare iſrahel. Quomō maledicam: cui non maledixit deus? Qua ratione deteſter: quē dominus nō deteſtatur? De ſummis ſilicibꝫ videbo eum: ⁊ de collibus conſiderabo illum. Popul⁹ ſolus habitabit: et inter gētes nō reputabitur. Quis dinumerare poſſit puluerē iacob. et noſſe numeꝝ ſtirpis iſrahel? Moriatur anima mea morte iuſtorum: ⁊ fiant nouiſſima mea horū ſimilia. Dixitq; balac ad balaā. Quid eſt hoc quod agis? Vt malediceres inimicis meis vocaui te. et tu econtrario benedicis eis? Cui ille reſpondit. Num aliud poſſum loqui: niſi quod iuſſerit dn̄s? Dixit ergo balac. Veni mecum in alterum locū. vnde partem iſrahel videas ⁊ totum videre nō poſſis: inde maledicito ei. Cumq; duxiſſet eum in locum ſublimem ſup verticem montis phaſga. edificauit balaam ſeptem aras: et impoſitis ſupra. vitulo atq; ariete: dixit ad balac. Sta hic iuxta olocauſtum tuū: donec ego obuius pergam. Cui cū dn̄s occurriſſet: poſuiſſetq; verbū ī ore eius ait. Reuertere ad balac: ⁊ hec loqueris ei. Reuerſus inuenit eū ſtantem iuxta olocauſtum ſuū: ⁊ principes moabitaꝝ cum eo. Ad quē balac. Quid inquit locut⁹ eſt dominus? At ille aſſumpta parabola ſua ait. Sta balac et auſculta: audi fili ſephor. Non eſt deus quaſi homo ut mentiatur: nec ut filius hominis ut mutet̄. Dixit ergo et nō faciet: locutus eſt et non implebit? Ad benedicendum adductus ſum: benedictionem prohibere non valeo. Non ē ydolum in iacob: nec videtur ſimulacrū in iſrahel. Dominus deus eius cū eo eſt: ⁊ clangor victorie regis in illo. Deus eduxit illum de egipto: cuius fortitudo ſimilis eſt rinocerotis. Non eſt augurium in iacob: nec diuinatio in iſrahel. Temporibꝫ ſuis dicetur iacob et iſrahel. quid operat⁹ ſit deus. Ecce populus ut leena conſurget: et quaſi leo erigetur. Non accubabit donec deuoret predam: et occiſoꝝ ſanguinem bibat. Dixitq; balac ad balaam. Nec maledicas ei nec benedicas. Et ille. Nōne ait dixi tibi: ꝙ quicquid michi deus imperaret hoc facerem? Et ait balac ad eum. Veni et ducam te ad alium locum: ſi forte placeat deo ut inde maledicas eis. Cūq; duxiſſet eū ſuper verticem montis phogor qui reſpicit ſolitudinē: dixit ei balaā. Edifica michi hic ſeptē aras: ⁊ para totidē vitulos: eiuſdemq; numeri arietes. Fecit balac ut balaā dixerat: impoſuitq; vitulos et arietes ꝑ ſinglas aras. ca. xxiiii.

Quumq; vidiſſet balaā quod placeret domino ut benediceret iſraheli. nequaq̄ abijt ut ante perrexerat ut augurium quereret. ſed dirigens contra deſertū vultum ſuū ⁊ eleuans oculos vidit iſrahel in tentorijs commorantem per tribus ſuas: et irruente in ſe ſpiritu dei · aſſumpta parabola ait. Dixit balaam fili⁹ beor: dixit homo cui obturat⁹ eſt oculus: dixit auditor ſermonū dei qui viſionē omīpotentis intuitus eſt: qui cadit · ⁊ ſic aperiuntur oculi eius. Quam pulcra tabernacula tua iacob · ⁊ tentoria tua iſrahel: ut valles nemoroſe · ut horti iuxta fluuios irrigui: ut tabernacula que fixit dn̄s: quaſi cedri ꝓpter aquas. Fluet aqua de ſitula ei⁹: ⁊ ſemen illius erit ī aquas multas. Tolletur ꝓpter agag rex ei⁹: ⁊ auferetur regnū illius. Deus eduxit illum de egipto: cuius fortitudo ſimilis eſt rinocerotis. Deuorabūt gentes hoſtes illius: oſſaq; eorū confringent: et perforabunt ſagittis. Accubans dormiuit ut leo: ⁊ quaſi leena quā ſuſcitare nullus audebit. Qui benedixerit tibi erit ipſe benedictus: qui maledixerit in maledictione reputabit̄. Iratuſq; balac cōtra balaam: complosis manibꝫ ait. Ad maledicendum inimicis meis vocaui te · quibꝫ econtrario tercio benedixiſti. Reuertere ad locū tuum. Decreueram quidē magnifice honorare te: ſed dominus ꝑuauit te honore diſpoſito. Reſpōdit balaam ad balac. Nonne nuncijs tuis quos miſiſti ad me dixi · ſi dederit michi balac plenam domum ſuam argenti ⁊ auri · nō potero preterire ſermonem dn̄i dei mei · ut vel boni quid vel mali proferam ex corde meo: ſed quicquid dn̄s dixerit · hoc loquar? Verumtamen ꝑgens ad ppl̄m meum · dabo conſiliū: quid ppl̄s tuus huic ppl̄o faciet extremo tēpore. Sumpta igit̄ parabola · rurſum ait. Dixit balaam filius beor: dixit homo cuius obturatus eſt oculus: dixit auditor ſermonū dei · qui nouit doctrinā altiſſimi · ⁊ viſiones omīpotentis videt: qui cadens apertos habet oculos. Videbo eum ſed nō modo: intuebor illum: ſed non prope. Orietur ſtella ex iacob · et cōſurget virga de iſrahel: ⁊ percutiet duces moab · vaſtabitq; omnes filios ſeth: ⁊ erit ydumea poſſeſſio eius. Hereditas ſeir cedet inimicis ſuis: iſrahel vero fortiter aget. De iacob erit q̄ dominetur: ⁊ perdat reliquias ciuitatis. Cūq; vidiſſet amalech: aſſumens parabolam ait. Principiū gentiū amalech: cuius extrema ꝑdentur. Vidit q̄ꝫ cineum: ⁊ aſſumpta parabola ait. Robuſtum quidem ē habitaculū tuū: ſed ſi in petra poſueris nidum tuū · ⁊ fueris electus de ſtirpe cin quā diu poteris permanere? Aſſur enim capiet te. Aſſumptaq; parabola · iterum locut⁹ ē. Heu quis victur⁹ ē · quādo iſta faciet deus? Venient ī trieribꝫ de ytalia · ſuperabūt aſſirios · vaſtabuntq; hebreos: et ad extremū etiā ipſi ꝑibunt. Surrexitq; balaam ⁊ reuerſus ē in locū ſuū: balac q̄ꝫ via qua venerat rediit. cap̄ . xxv.

Morabatur aūt eo tempore iſrl̄ in ſethim: ⁊ fornicatus eſt ppl̄s cū filiabꝫ moab · que vocauerūt eos ad ſacrificia ſua. At illi comederūt: ⁊ adorauerunt deos earum. Iniciatuſq; eſt iſrahel beelfegor. Et iratus dominus ait ad moyſen. Tolle cūctos principes populi · ⁊ ſuſpende eos contra ſolem in patibulis: ut auertatur furor me⁹ ab iſrl̄. Dixitq; moyſes ad iudices iſrahel. Occidat unuſquiſq; proximos ſuos qui iniciati ſunt beelfegor. Et ecce unus de filijs iſrahel intrauit coram fratribus ſuis ad ſcortum madianitē · vidente moyſe et omni turba filiorum iſrahel: qui flebāt āte fores tabernaculi.

Quod cū vidiſſet finees filiꝰ eleazari filij aaron ſacerdotis · ſurrexit de medio multitudinis: ⁊ arrepto pugione ingreſſus eſt poſt virum iſrahelitē in lupanar: et ꝑfodit ambos ſimul virū ſcilicet et mulierem ī locis genitalibꝫ. Ceſſauitq; plaga a filijs iſrl̄: et occiſi ſunt vigintiq̄tuor milia hominū. Dixitq; dn̄s ad moyſen. Finees filiꝰ eleazari filij aaron ſacerdotis auertit irā meam a filijs iſrahel: quia zelo meo commotus eſt contra eos: ut non ipſe delerē filios iſrahel ī zelo meo. Idcirco loquere ad eum. Ecce do ei pacem federis mei: ⁊ erit tam ipſi q̄ ſemini illiꝰ pactum ſacerdotij ſempiternū: quia zelatus eſt pro deo ſuo · ⁊ expiauit ſcelus filiorum iſrahel. Erat aūt nomen viri iſrahelite q̄ occiſus ē cū madianitide zambri filiꝰ ſalu: dux de cognatione et tribu ſymeonis. Porro mulier madianitis que pariter interfecta ē vocabatur cozbi: filia ſur p̄ricipis nobiliſſimi madianitarum. Locutuſq; eſt dominꝰ ad moyſen dicens. Hoſtes vos ſentiant madianite ⁊ ꝑcutite eos: q̄a et ipſi hoſtiliter egerunt contra vos · et decepere inſidijs per ydolum phogor · et cozbi filiam ducis madian ſororem ſuam: que percuſſa eſt in die plage pro ſacrilegio phegor. cap̄. xxvi.

Poſtq̄ noxiorꝫ ſanguis effuſus ē: dixit dn̄s ad moyſen ⁊ eleazarꝫ filium aaron ſacerdotem. Numerate omnē ſummam filiorꝫ iſrahel a viginti annis et ſupra ꝑ domos et cognationes ſuas: cunctos qui poſſunt ad bella procedere. Locuti ſunt itaq; moyſes et eleazar ſacerdos in campeſtribꝫ moab ſuper iordanem contra iherichō ad eos qui erant a viginti annis et ſupra ſicut dn̄s imperarat: quorꝫ ē iſte numerus. Ruben: primogenitꝰ iſrahel. Huius filius enoch · a quo familia enochitarꝫ: ⁊ phallu · a quo familia phalluitarum: et eſrom · a quo familia eſromitarꝫ: ⁊ charmi · a quo familia charmitarum. Hee ſunt familie de ſtirpe ruben: quarū numerus inuentus eſt quadraginta tria milia ⁊ ſeptingenti triginta. Filius phallu eliab: huiꝰ filij namuhel ⁊ dathan et abiran. Iſti ſūt dathan et abiron · principes pp̄li q̄ ſurrexerunt contra moyſen ⁊ aaron in ſedicione chore · quādo aduerſus dn̄m rebellauerūt: et aperiens t̄ra os ſuū deuorauit chore morientibꝫ plurimis: quando combuſſit ignis ducentos quinquaginta viros. Et factū ē grande miraculum: ut chore pereunte filij illiꝰ nō perirent. Filij ſymeon ꝑ cognationes ſuas · namuhel ab hoc familia namuhelitarū: iamin ab hoc familia iaminitarum: iachin · ab hoc familia iachinitarum: zare · ab hoc familia zareitarum: ſaul · ab hoc familia ſaulitarum. Hee ſunt familie de ſtirpe ſymeon: quarū omnis numerus fuit viginti duū miliū ducentorꝫ. Filij gad per cognationes ſuas: ſephon · ab hoc familia ſephonitarū: aggi · ab hoc familia aggitarꝫ: ſuni · ab hoc familia ſunitarum: ozni · ab hoc familia oznitarum: her · ab hoc familia heritarum: arod · a quo familia aroditarum: arihel · ab hoc familia arihelitarum. Iſte ſunt familie gad: quarum om̄is numerus fuit q̄draginta milia quīgentorum. Filij iuda · her ⁊ onan: qui ambo mortui ſunt in terra chanaan. Fueruntq; filij iuda ꝑ cognatiōes ſuas: ſela a quo familia ſelaitarū: phares · a quo familia phareſitarum: zare · a quo familia zareitarū. Porro filij phares: eſrom · a quo familia eſromitarum: ⁊ amul · a quo familia amulitarum. Iſte ſunt familie iuda: quarū omnis numerus fuit ſeptuaginta ſex milia quingentorum. Filij yſachar ꝑ cognationes ſuas: thola · a quo familia tholaitarū: phua · a quo familia phuaitarum: iaſub · a quo familia iaſubitarū: ſemran · a quo familia ſemranitarū. Hee ſunt cognationes yſachar: quarum numer⁹ fuit ſexaginta quatuor milia trecentoꝝ. Filij zabulō per cognationes ſuas: ſared · a quo familia ſareditarum: helon · a quo familia helonitarū: ialel · a quo familia ialelitarum. Hee ſūt cognationes zabulon: quarum numerus fuit ſexaginta milia quingentorum. Filij ioſeph per cognationes ſuas manaſſe et ephraim. De manaſſe ort⁹ ē machir: a quo familia machiritarū. Machir genuit galaad: a quo familia galaaditarū. Galaad habuit filios Iezer: a quo familia iezeritaꝝ: ⁊ elech · a quo familia elechitarum: ⁊ aſrihel · a quo familia aſrihelitarū: et ſechem · a quo familia ſechemitarū: et ſemida · a quo familia ſemidaitarum: ⁊ epher · a quo familia epheritarum. Fuit autem epher pater ſalphaad: ꝙ filios nō habebat ſed tantum filias quarū iſta ſunt nomina: maala · ⁊ noa · ⁊ egla · et melcha · et therſa. Hee ſūt familie manaſſe: ⁊ numerus eaꝝ quinquaginta duo milia ſeptingentorū. Filij aūt ephraim ꝑ cognationes ſuas fuerūt hij. Suthala · a quo familia ſuthalaitarū: becher · a quo familia becheritarū: thehen · a quo familia thehenitarum. Porro filius ſuthala fuit heran: a quo familia heranitarum. Hee ſunt cognationes filiorū ephraim: quarū numer⁹ fuit triginta duo milia quingentoꝝ. Iſti ſunt filij ioſeph per familias ſuas. Filij beniamin in cognationibꝫ ſuis: bale · a quo familia baleitarum: azbel · a quo familia azbelitaꝝ: achiram · a quo familia achiramitarum: ſupham · a quo familia ſuphamitarū: upham · a quo familia uphamitaꝝ. Filij bale: hered et noeman. De hered familia hereditarū: de noeman familia noemanitarū. Hij ſunt filij beniamin ꝑ cognationes ſuas: quorum numerus quadraginta quinqꝫ milia ſexcentorum. Filij dan ꝑ cognationes ſuas: ſuhan · a quo familia ſuhanitarū. Hee cognationes dan per familias ſuas. Omnes fuere ſuhanite: quorū numer⁹ erat ſexagintaquatuor milia q̄dringentorū. Filij aſer per cognationes ſuas: iemna · a quo familia iemnaitaꝝ: ieſſui · a quo familia ieſſuitarum: brie a quo familia brieitarū. Filij brie haber · a quo familia haberitarum: et melchihel · a quo familia melchihelitarū. Nomen autem filie aſer fuit ſara. Hee cognationes filiorum aſer: et numerus eoꝝ quinq̄ginta tria milia · quadringentorū. Filij neptalim per cognationes ſuas: ieſſihel · a quo familia ieſſihelitarum: guni · a quo familia gunitarū: ieſer · a quo familia ieſeritarum: ſellem · a quo familia ſellemitarum. Hee ſunt cognatōnes filiorum neptalim per familias ſuas · quorum numerus quadraginta quinqꝫ milia · quadringentorum. Iſta eſt ſumma filioꝝ iſrahel qui recenſiti ſunt · ſexcenta milia · ⁊ mille · ſeptingenti triginta. Locutuſqꝫ eſt domin⁹ ad moyſen dicens. Iſtis diuidetur terra iuxta numerum uocabulorum in poſſeſſiones ſuas. Pluribꝫ maiorem partem dabis · et paucioribꝫ minorē, ſingulis ſicut nunc recenſiti ſunt tradetur poſſeſſio: ita dumtaxat ut ſors terram tribubꝫ diuidat ⁊ familijs. Quicquid ſorte contigerit: hoc uel plures accipiāt uel pauciores. Hic quoqꝫ eſt numerus filioꝝ leui per familias ſuas. Gerſon· a quo familia gerſonitarū: caath· a quo familia caathitarum: merari· a quo familia meraritarū. Hee ſunt familie leui. Familia lobni· familia hebroni· familia mooli· familia muſi· familia chori. At vero caath· genuit amram: qui habuit uxorem iochabeth filiam leui· que nata ē ei in egipto. Hec genuit viro ſuo amram filios aarō et moyſen: ⁊ mariam ſororem eoꝝ. De aaron orti ſūt nadab et abiu et eleazar et ithamar: quoꝝ nadab et abiu mortui ſunt· cum obtuliſſent ignem alienū coram dn̄o. Fueruntqꝫ omnes qui numerati ſunt uigintitria milia generis maſculini ab uno menſe et ſupra: qui non ſunt recenſiti inter filios iſrahel: nec eis cū ceteris data poſſeſſio ē. Hic ē numerus filioꝝ iſrahel· qui deſcripti ſunt a moyſe et eleazaro ſacerdote ī campeſtribꝫ moab ſupra iordanen cōtra iherícho: inter quos nullus fuit eorū qui ante numerati ſunt a moyſe ⁊ aaron in deſerto ſynai. Predixerat enī dominus ꝙ om̄es morerētur ī ſolitudine. Nulluſqꝫ remāſit ex eis: niſi chaleb filius iephone· et ioſue filiꝰ nun.

cap̄. xxvii.

Acceſſerūt autē filie ſalphaad· filij epher· filij galaad· filij machir· filij manaſſe· q̄ fuit filiꝰ ioſeph· quaꝝ ſunt nomina· maala· ⁊ noa· et egla· et melcha· ⁊ therſa: ſteterūtqꝫ corā moyſe et eleazaro ſacerdote ⁊ cunctis principibꝫ populi ad oſtium tabernaculi federis· atqꝫ dixerunt. Pater noſter mortuus eſt in deſerto: nec fuit in ſeditione q̄ concitata eſt contra dn̄m ſub chore: ſed in peccato ſuo mortuus eſt. Hic non habuit mares filios. Cur tollitur nomen illius de familia ſua: q̄a non habet filium? Date nobis poſſeſſionem inter cognatos patris nr̄i. Retulitqꝫ moyſes cauſam earū ad iudicium dn̄i. Qui dixit ad eum. Iuſtam rem poſtulant filie ſalphaad. Da eis poſſeſſionē inter cognatos patris ſui: et ei in hereditatē ſuccedant. Ad filios autem iſrahel loqueris hec. Homo cū mortuus fuerit abſqꝫ filio· ad filiam eius tranſibit hereditas. Si filiam non habuerit: habebit ſucceſſores fratres ſuos. Quod ſi et fratres non fuerint: dabitis hereditatem fratribꝫ patris eius. Sin aūt nec patruos habuerit: dabitur hereditas hijs qui ei proximi ſūt. Eritqꝫ hoc filijs iſrahel ſanctū lege ꝑpetua: ſicut precepit dominus moyſi. Dixit quoqꝫ dominus ad moyſen. Aſcende in montem iſtū abarim: ⁊ contemplare inde terram quā daturus ſum filijs iſrahel. Cumqꝫ videris eam· ibis et tu ad populum tuū ſicut iuit frater tuus aaron: quia offendiſtis me in deſerto ſin ī cōtradictione multitudinis: nec ſanctificare me voluiſtis coram ea ſuper aquas. Hee ſunt aque contradictionis in cades deſerti ſin. Cui reſpondit moyſes. Prouideat dominus deus ſpirituum omnis carnis hominem qui ſit ſuper multitudinē hanc: et poſſit exire ⁊ intrare ante eos· ⁊ educere eos uel introducere: ne ſit populus dn̄i ſicut oues abſqꝫ paſtore. Dixitqꝫ dn̄s ad eum. Tolle ioſue filium nun virum ī quo eſt ſpiritus dei: ⁊ pone manū tuā ſuꝑ eum. Qui ſtabit coram eleazaro ſacerdote et om̄i multitudine: et dabis ei precepta cunctis videntibꝫ· ⁊ partem glorie tue: ut audiat eū omnis ſynagoga filiorū iſrahel. Pro hoc ſi quid agendū erit· eleazar ſacerdos cōſulet dñm. Ad verbū eius egredietur et ingredietur· ip̄e et om̄es filij iſrł cum eo: et cetera multitudo. Fecit moyſes ut preceperat dñs. Cunqꝫ tuliſſet ioſue· ſtatuit eum coram eleazaro ſacerdote et omni frequentia pp̄li: et impoſitis capiti eius manibꝫ· cuncta replicauit que mandauerat dñs. cap. xxviii.

Dixit quoqꝫ dñs ad moyſen. Precipe filijs iſrahel: et dices ad eos. Oblationē meā ⁊ panes· ⁊ incenſum odoris ſuauiſſimi offerte per tempora ſua. Hec ſunt ſacrificia que offerre debetis. Agnos anniculos immaculatos duos quotidie ī olocauſtū ſempiternum: unū offeretis mane· ⁊ alterū ad veſperum: decimā partē ephi ſimile· que conſperſa ſit oleo puriſſimo· ⁊ habeat quartā partem hin. Olocauſtū iuge eſt quod obtuliſtis in monte ſynai in odorem ſuauiſſimū incenſi dñi. Et libabitis vini quartā partem hin ꝑ agnos ſingulos in ſanctuario domini: alterumqꝫ agnū ſimiliter offeretis ad veſperam iuxta omnē ritū ſacrificij matutini ⁊ libamentoꝝ eius oblationem ſuauiſſimi odoris dño. Die autem ſabbati offeretis duos agnos anniculos immaculatos· ⁊ duas decimas ſimile oleo cōſperſe ī ſacrificio: et liba que rite fundūtur ꝑ ſingula ſabbata in olocauſto ſempiterno. In kalendis aūt id eſt in menſium exordijs offeretis olocauſtum dño· vitulos de armento duos· arietē unum· agnos anniculos ſeptē immaculatos: ⁊ tres decimas ſimile oleo conſperſe in ſacrificio per ſingulos vitulos: et duas decimas ſimile oleo cōſperſe ꝑ ſingulos arietes: ⁊ decimam decime ſimile ex oleo ī ſacrificio ꝑ agnos ſingulos. Olocauſtum ſuauiſſimi odoris atqꝫ incenſi eſt dño. Libamenta autē vini q̄ per ſingulas fundenda ſunt victimas· iſta erunt. Media pars hin ꝑ ſingłos vitulos: tercia ꝑ arietem: quarta per agnū. Hoc erit olocauſtum ꝑ omnes menſes: qui ſibi anno vertente ſuccedunt. Hircꝰ quoqꝫ offeretur domino pro peccatis in olocauſtū ſempiternū cū libamentis ſuis. Menſe aūt p̄mo· quartadecima die menſis phaſe dñi erit: et quintadecima die ſolennitas. Septem diebꝫ veſcent̄ azimis: quarū dies prima venerabilis et ſancta erit. Omne opus ſeruile nō facietis in ea. Offeretiſqꝫ in incenſum olocauſtum dño vitulos de armento duos· arietē unum agnos anniculos immaculatos ſeptem: ⁊ ſacrificia ſingulorum ex ſimila que conſperſa ſit oleo: tres decimas ꝑ ſingulos vitulos· ⁊ duas decimas ꝑ arietem· et decimā decime per agnos ſingulos· id ē ꝑ ſeptē agnos: et hircum ꝓ peccato unū ut expietur pro vobis: preter olocauſtum matutinum qđ ſemꝑ offeretis. Ita facietis per ſingulos dies ſeptem dierū· in fomitē ignis et in odorem ſuauiſſimū dño: q̄ ſurget de olocauſto ⁊ de libationibus ſingulorū. Dies quoqꝫ ſeptimus celeberrimus ⁊ ſanctus erit vobis. Omne opus ſeruile non facietis in eo. Dies etiam primitiuorum quādo offeretis nouas fruges domino expletis ebdomadibus: venerabilis et ſancta erit. Omne opus ſuile non facietis in ea. Offeretiſqꝫ olocauſtum in odorē ſuauiſſimum dño· vitulos de armēto duos· arietem unum agnos anniculos immaculatos ſeptē: atqꝫ in ſacrificijs eorꝝ ſimile oleo conſperſe tres decimas per ſingulos vitulos· ꝑ arietes duas· per agnos decimā decime q̄ ſimul ſunt agni ſeptem: hircū quoqꝫ qui mactatur ꝓ expiatōne· p̄ter olocauſtū ſempiternū ⁊ liba eiꝰ. Immacłata offeretis omnia cū libatōnibꝫ ſuis. cap. xxix ..

Menſis etiam ſeptimi prima dies venerabilis et ſancta erit vobis. Omne opus ſeruile nō facietis in ea· quia dies clangoris ē et tubarū. Offeretiſqꝫ olocauſtū ī odorē ſuauiſſimū dn̄o· vitulum de armēto vnū ⁊ arietē vnum· ⁊ agnos ānículos immaculatos ſeptem: et in ſacrificijs eorū ſimile oleo cōſperſe tres decimas ꝑ ſingulos vitulos· duaſ decimas ꝑ arietē vnam decimā per agnū qui ſimul ſunt agni ſeptem: ⁊ hircum ꝓ peccato q̄ offertur in expiationē p̄pli preter olocauſtum kalendarū cū ſacrificijs ſuis· ⁊ olocauſtum ſempiternū cū libationibꝫ ſolitis. Hijſdem cerimonijs offeretis ī odorē ſuauiſſimum incenſum dn̄o. Decima quoqꝫ dies menſis huius ſeptimi erit vobis ſancta atqꝫ venerabilis: ⁊ affligetis animas vr̄as. Omne opus ſeruile non facietis in ea. Offeretiſqꝫ olocauſtum dn̄o in odorem ſuauiſſimū· vitulū de armēto vnū· arietē vnum· agnos ānículos immaculatos ſeptē: et in ſacrificijs eorum ſimile oleo conſꝑſe tres decimas ꝑ ſinglos vitulos· duas decimas ꝑ arietem· decimā decime per agnos ſingulos q̄ ſunt ſimul ſeptem agni· et hircum pro peccato: abſqꝫ hijs que offerri ꝓ delicto ſolent in expiationē ⁊ in olocauſtum ſempiternum in ſacrificio ⁊ libaminibꝫ eorū. Quītadecima vero die menſis ſeptimi que vobis ſācta erit atqꝫ venerabilis: omne opus ſeruile nō facietis in ea: ſed celebrabitis ſolemnitatē domino ſeptem diebꝫ. Offeretiſqꝫ olocauſtū in odorem ſuauiſſimū dn̄o vitulos de armēto tredecim arietes duos· agnos anniculos immaculatos quatuordecim: et in libamentis eorū· ſimile oleo cōſperſe· tres decimas ꝑ vitulos ſingulos qui ſunt ſimul vituli tredecim· et duas decimas arieti vno· id ē ſimul arietibꝫ duobus ⁊ decimam decime agnis ſingulis q̄ ſunt ſimul agni quatuordecim: ⁊ hircum ꝓ peccato abſqꝫ olocauſto ſempiterno· ⁊ ſacrificio ⁊ libamine eius. In die altero offeres vitulos de armento duodecim· arietes duos· agnos ānículos immaculatoſ quatuordecim: ſacrificiaqꝫ ⁊ libamina ſingulorꝝ ꝑ vitulos ⁊ arietes ⁊ agnoſ rite celebrabis: ⁊ hircum pro peccato abſqꝫ olocauſto ſempiterno ſacrificioqꝫ eius ⁊ libamine. Die tercio offeres vitulos vndecim· arietes duos· agnoſ anniculos immaculatos quatuordecim: ſacrificiaqꝫ ⁊ libamina ſingulorꝝ per vitulos et arietes ⁊ agnos rite celebrabis: ⁊ hircum pro peccato abſqꝫ olocauſto ſempiterno· ſacrificioqꝫ et libamine eius. Die quarto offeres vitulos decem· arietes duos agnos anniculos immaculatos q̄tuordecim: ſacrificiaqꝫ et libamina ſingulorum per vitulos ⁊ arietes ⁊ agnos rite celebrabis: et hircū ꝓ peccato abſqꝫ olocauſto ſempiterno ſacrificioqꝫ eius et libamine. Die quinto offeres vitulos nouem· arietes duos· agnos anniculos immaculatos quatuordecim: ſacrificiaqꝫ et libamina ſingulorꝝ per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis: et hircum pro peccato abſqꝫ olocauſto ſempiterno ſacrificioqꝫ eius et libamine. Die ſexto offeres vitulos octo· arietes duos· agnos anniculos immaculatos quatuordecim: ſacrificiaq; ⁊ libamina ſinguloꝝ ꝑ vitulos ⁊ arietes et agnos rite celebrabis: et hircū pro peccato abſq; olocauſto ſempiterno ſacrificioq; eius ⁊ libamine. Die ſeptimo offeres vitulos ſeptem ⁊ arietes duos agnos ānicułos immaculatos quatuordecim: ſacrificiaq; et libamina ſinguloꝝ ꝑ vitulos ⁊ arietes et agnos rite celebrabis: ⁊ hircum pro peccato abſq; olocauſto ſempiterno ſacrificioq; eius ⁊ libamine. Die octauo qui eſt celeberrimus· omne opus ſeruile non facietis offerentes olocauſtum in odorem ſuauiſſimū dn̄o vitulū unū arietem unum· agnos anniculos immaculatos ſeptē: ſacrificiaq; ⁊ libamina ſingulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabis· ⁊ hircum pro peccato abſq; olocauſto ſempiterno ſacrificioq; eius ⁊ libamine. Hec offeretis domino in ſolemnitatibȝ veſtris: preter vota et oblationes ſpontaneas in olocauſto· in ſacrificio in libamine et in hoſtiis pacificis. cap̄. xxx.

Narrauitq; moyſes filiis iſrahel omnia que ei dominus imperarat: ⁊ locutus eſt ad principes tribuū filiorū iſrahel. Iſte eſt ſermo quē precepit dominus. Si quis viroꝝ votū domino vouerit· aut ſe conſtrinxerit iuramento: nō faciet irritum verbū ſuū: ſed om̄e qđ promiſit implebit. Mulier ſi quippiā vouerit et ſe conſtrinxerit iuramento que ē in domo patris ſui· ⁊ in etate adhuc puellari: ſi cognouerit pater votū qđ pollicita ē· ⁊ iuramentū quo obligauit animā ſuā ⁊ tacuerit: voti rea erit. Quicquid pollicita eſt et iurauit· opere ꝯplebit. Sin aūt ſtatim ut audierit cōtradixerit pater: ⁊ vota et iuramēta eius irrita erūt: nec obnoxia tenebit̄ ſpōſioni eo q꜀ cōtradixerit pater. Si maritū habuerit et vouerit aliquid ⁊ ſemel de ore eius verbū egrediens· animam eiꝰ obligauerit iuramento: quo die audierit vir ⁊ nō contradixerit· voti rea erit: reddetq; q̄ḋcunq; ꝓmiſerat. Sin aūt audiēs ſtatim contradixerit ⁊ irritas fecerit pollicitationes eiꝰ· verbaq; quibȝ obſtrinxerat animam ſuā: ꝓpicius erit ei dn̄s. Vidua et repudiata quicquid vouerint reddent. Uxor in domo viri cum ſe voto conſtrinxerit ⁊ iuramento: ſi audierit vir ⁊ tacuerit nec cōtradixerit ſpōſioni: reddet q̄ḋcunq; promiſerat. Sin autem extemplo cōtradixerit: nō tenebitur ꝓmiſſionis rea quia maritus contradixit: ⁊ dn̄s ei propiciꝰ erit. Si vouerit et iuramento ſe ꝯſtrinxerit ut per ieiunium vel ceterarū rerum abſtinentiam affligat animā ſuam: in arbitrio viri erit ut faciat ſiue nō faciat. Quod ſi audiens vir tacuerit et in alterā diē diſtulerit ſententiā: quicquid vouerat atq; promiſerat reddet: quia ſtatim ut audiuit tacuit. Sin autem contradixerit poſtq̄ꝫ reſciuit: portabit ipſe iniquitatem eius. Iſte ſunt leges quas cōſtituit dominus moyſi inter virum et vxorē: inter prēm ⁊ filiā q̄ in puellari adhuc etate eſt: vel que manet in parentis domo. cap̄. xxxi.

Locutuſq; eſt dominꝰ ad moyſen dicēs. Ulciſcere prius filios iſrahel de madianitis: ⁊ ſic colligeris ad populum tuum. Statimq; moyſes armate inquit ex vobis viros ad pugnam: qui poſſint ultionē domini expetere de madianitis. Mille viri de ſingulis tribubus eligantur ex iſrahel:

qui mittantur ad bellū. Dederūtq; millenos de ſingulis tribubꝫ id eſt duodecim milia expeditoꝝ ad pugnā: quos miſit moyſes cū phinees filio eleazari ſacerdotis: vaſaq; ſancta ⁊ tubas ad clangendū tradidit ei. Cūq; pugnaſſent cōtra madianitas atq; viciſſent: omnes mares occiderūt ⁊ reges eorū eui et recem ⁊ ſur et ur et rebe quinq; principes gentis, balaam quoq; filiū beor interfecerūt gladio: ceperūtq; mulieres eorū et paruulos omniaq; pecora ⁊ cūctam ſupellectilem. Quicquid habere potuerant depopulati ſunt, tā urbes q̄z viculos et caſtella flamma conſumpſit. Et tulerunt predā et uniuerſa que ceperāt tam ex hominibꝫ q̄z ex iumentis: ⁊ conduxerūt ad moyſen ⁊ eleazarū ſacerdotem ⁊ ad omnē multitudinem filiorū iſrahel. Reliqua etiā utenſilia portauerūt ad caſtra in campeſtribꝫ moab: iuxta iordanem contra ihericho. Egreſſi ſunt aūt moyſes et eleazar ſacerdos ⁊ omnes principes ſynagoge in occurſum eorum extra caſtra. Iratuſq; moyſes principibꝫ exercitus tribunis ⁊ centurionibus q̄ venerant de bello ait. Cur feminas reſeruaſtis? Nonne iſte ſunt que deceperūt filios iſrahel ad ſuggeſtionē balaam· et preuaricari fecerūt vos in dn̄o ſuper peccato phogor vnde et percuſſus eſt populus? Ergo cūctos interficite. Quicquid eſt generis maſculini etiā in paruulis ⁊ mulieres que nouerūt viros in coitu iugulate: puellas aūt et omnes feminas virgines reſeruate vobis: et manete extra caſtra ſeptē diebus. Qui occiderit hominē vel occiſum tetigerit: luſtrabitur die tercio ⁊ ſeptimo. Et de omni preda ſiue veſtimentū fuerit ſiue vas et aliquid in utenſilia p̄paratū de caprarū pellibus ⁊ pilis ⁊ ligno expiabitur. Eleazar quoq; ſacerdos ad viros exercitus qui pugnauerāt ſic locutus eſt. Hoc ē preceptū legis: qđ mandauit deus moyſi. Aurū ⁊ argentum ⁊ es et ferrum ⁊ plumbū et ſtannū et omne quod poteſt tranſire ꝑ flammas: igne purgabitur: quicquid aūt ignē nō poteſt ſuſtinere aqua expiationis ſanctificabitur: ⁊ lauabitis veſtimēta veſtra die ſeptimo ⁊ purificati poſtea caſtra intrabitis. Dixit quoq; dominus ad moyſen. Tollite ſummam eorum que capta ſunt ab homine uſq; ad pecus tu ⁊ eleazar ſacerdos ⁊ principes vulgi: diuideſq; ex equo predā inter eos qui pugnauerunt et egreſſi ſunt ad bellū et inter omnē reliquam multitudinē: et ſeparabis partē domino ab hijs qui pugnauerūt ⁊ fuerunt in bello vnam animā de quingentis tam ex hominibꝫ q̄z ex bubus ⁊ aſinis et ouibꝫ: ⁊ dabis eam eleazaro ſacerdoti: quia primicie domini ſunt. Ex media quoq; parte filioꝝ iſrahel accipies quinquageſimū caput hominū ⁊ boū et aſinoꝝ ⁊ ouiū cunctorūq; animantium: ⁊ dabis ea leuitis qui excubant in cuſtodijs tabernaculi dn̄i. Feceruntq; moyſes et eleazar ſicut preceperat dominus. Fuit autem preda quā exercitus ceperat· ouiū ſexcēta ſeptuagīta quinq; milia: boū ſeptuagīta duo milia· aſinorū ſexagīta milia ⁊ mille: anime hominū ſexus feminei q̄ nō cognouerāt viros· triginta duo milia. Dataq; ē media pars hijs qui in prelio fuerāt· ouiū trecenta triginta ſeptē milia quingente· e quibus in partem domini ſupputate ſunt oues ſexcente ſeptuaginta quinq;: ⁊ de bubus triginta ſex milibꝫ boues ſeptuagīta ⁊ duo:

de aſinis triginta milibꝫ quingentis· aſini ſexaginta unus. De animabus hominū ſedecim milibꝫ· ceſſerūt in partem dn̄i triginta due anime. Tradiditqꝫ moyſes numerū primitiarū dn̄i eleazaro ſacerdoti ſicuti fuerat ei imperatū ex media parte filioꝝ iſrahel: quā ſeparauerat hijs qui in prelio fuerāt. De media vero parte que contigerat reliq̄ multitudini id eſt de ouibꝫ trecentis triginta ſeptem milibꝫ quingentis· et de bubus triginta ſex milibꝫ· ⁊ de aſinis triginta milibus quīgentis· ⁊ de hominibꝫ ſedecim milibꝫ· tulit moyſes quinquageſimū caput: ⁊ dedit leuitis qui excubabant in tabernaculo dn̄i: ſicut p̄ceperat dn̄s. Cumqꝫ acceſſiſſent principes exercitus ad moyſen et tribuni centurioneſqꝫ· dixerūt. Nos ſerui tui recenſuimus numerū pugnatoꝝ quos habuimꝰ ſub manu nr̄a: et ne unꝰ quidem defuit. Ob hanc cauſā offerimꝰ in donarijs dn̄i ſinguli qd̄ in preda auri potuimꝰ inuenire periſcelides ⁊ armillas anulos ⁊ dextralia ac murenulas: ut depreceris pro nobis dn̄m. Suſceperuntqꝫ moyſes et eleazar ſacerdos omne aurū in diuerſis ſpeciebꝫ pondo ſedecim milia ſeptingentos quinquaginta ſiclos: a tribunis ⁊ cēturionibꝫ. Unuſquiſqꝫ enim qd̄ in preda rapuerat ſuū erat. Et ſuſceptū intulerunt in tabernaculū teſtimonij: in monimentū filioꝝ iſrahel coram dn̄o. m. xxxii.

Filij autē ruben ⁊ gad habebant pecora multa: et erat illis ī iumentis infinita ſubſtantia. Cumqꝫ vidiſſent iazer et galaad aptas animalibus alendis terras: venerunt ad moyſen ⁊ ad eleazarum ſacerdotē· ⁊ principes multitudinis: atqꝫ dixerūt. Atharoth et dibon et iazer et nemra eſebon et eleale et ſaban et nebo et beon terra quā ꝑcuſſit dn̄s in conſpectu filiorū iſrahel· regionis uberrima eſt ad paſtū animaliū: ⁊ nos ſerui tui habemus iumenta plurima: p̄camurqꝫ ſi inuenimus gratiā coram te· ut des nobis famulis tuis eam in poſſeſſionē: nec facias nos tranſire iordanem. Quibꝰ reſpondit moyſes. Numquid fratres veſtri ibunt ad pugnā: ⁊ vos hic ſedebitis? Cur ſubuertitis mentes filiorū iſrahel· ne tranſire audeant in locum quē eis daturus eſt dn̄s? Nonne ita egerunt pr̄es veſtri· quādo miſi de cadeſbarne ad explorandā terrā? Cumqꝫ veniſſent uſqꝫ ad vallem botri luſtrata omni regione ſubuerterūt cor filiorum iſrahel ut nō intrarēt fines quos eis dn̄s dedit, qui iratꝰ iurauit dicēs. Si videbunt homines q̄ aſcenderūt ex egipto a viginti ānis et ſupra terram quā ſub iuramento pollicitus ſum abraham yſaac ⁊ iacob: et noluerūt ſequi me p̄ter caleph filiū iephone cenezeum et ioſue filiū nun. Iſti impleuerunt voluntatem meā. Iratuſqꝫ dn̄s aduerſum iſrl̄ circumduxit eum per deſertum quadraginta ānis: donec conſumeretur vniuerſa generatio que fecerat malū in cōſpectu eiꝰ. Et ecce inquit vos ſurrexiſtis ꝓ patribus vr̄is incrementa et alumni hominū peccatorū: ut augeretis furorē dn̄i contra iſrahel. Quod ſi nolueritis ſequi eum ī ſolitudine pp̄lm derelinquet: et vos cauſa eritis necis omniū. At illi ꝓpe accedentes dixerunt. Caulas ouium fabricabimus ⁊ ſtabula iumentorū· paruulis quoqꝫ nr̄is urbes munitas: nos autem ipſi armati et accincti ꝑgemus ad preliū ante filios iſrahel: donec introducamꝰ eos ad loca ſua. Paruuli nostri et quicquid habere possumus erunt in urbibꝫ muratis ꝓpter habitatorum insidias. Non revertemur ĩ domos nr̃as usqꝫ dum possideant filij israhel hereditatē suam: nec quicq̃ querimus trans iordanem: quia iam habemus possessionem nr̃am in orientali eius plaga. Quibꝫ moyses ait. Si facitis quod promittitis expediti pergite corā dn̄o ad pugnā: ⁊ om̄is vir bellator armat⁹ iordanem transeat: donec subuertat dominus inimicos suos: et subiciatur ei om̄is terra: tunc eritis inculpabiles apud deum ⁊ apud israhel: ⁊ obtinebitis regiones quas vultis corā dn̄o. Sin autē qđ dicitis nō feceritis: nulli dubium ē quin peccetis in dn̄m: ⁊ scitote quoniā peccatū vr̃m apprehendet vos. Edificate ergo urbes parvulis vestris ⁊ caulas et stabula ovibus ac iumentis: et qđ polliciti estis implete. Dixeruntqꝫ filij gad ⁊ ruben ad moysen. Servi tui sum⁹. Facieni⁹ qđ iubet dn̄s noster. Parvulos nr̃os et mulieres ⁊ pecora ac iumenta relinquemus in urbibꝫ galaad: nos autē famuli tui om̄es expediti ꝑgemus ad bellum sicut tu dn̄e loqueris. Precepit ergo moyses eleazaro sacerdoti et iosue filio nun ⁊ principibus familiarū ꝑ tribus israhel: ⁊ dixit ad eos. Si transierint filij gad et filij ruben vobiscum iordanem om̄es armati ad bellū corā domino: et vobis fuerit terra subiecta: date eis galaad in possessionē. Sin autem noluerint transire vobiscum ĩ terram chanaan: inter vos habitandi accipiant loca. Respōderuntqꝫ filij gad et filij ruben. Sicut locutus est dn̄s servis suis ita faciemus. Ipsi armati pergemus corā dn̄o ĩ terram chanaan: et possessionē iā suscepisse nos cōfitemur trans iordanem. Dedit itaqꝫ moyses filijs gad et ruben et dimidie tribui manasse filij ioseph regnū seon regis amorrei ⁊ regnū og regis basan: ⁊ terram eorū cum urbibus suis per circuitum. Igitꝰ extruxerunt filij gad dibon et astharoth et aroer ⁊ roth et sophan et iazer iecbaa ⁊ bethnemra ⁊ betharan urbes munitas: et caulas pecoribus suis. Filij vero ruben edificaverūt esebon et eleale ⁊ cariathaim ⁊ nabo et baalmeon versis nominibꝫ: sabama qꝫ: imponentes vocabula urbibꝫ quas extruxerāt. Porro filij machir filij manasse perrexerunt in galaad: ⁊ vastaverunt eam interfecto amorreo habitatore eius. Dedit ergo moyses terrā galaad machir filio manasse: qui habitavit in ea. Iair autem fili⁹ manasse abijt et occupavit vicos eius: quos appellavit avothiair id ē villas iair. Nobe quoqꝫ perrexit et apprehendit canath cum viculis suis: vocavitqꝫ eam ex nomine suo nobe. ca. xxxiii.

Hee sunt mansiones filiorū israhel qui egressi sunt de egipto per turmas suas ĩ manu moysi et aarō: quas descripsit moyses iuxta castrorū loca que dn̄i iussione mutabant. Profecti igitur de ramesse mense primo quintadecima die mensis primi: fecerunt altera die phase filij israhel ĩ manu excelsa videntibꝫ cunctis egiptijs: et sepelientibꝫ primogenitos quos percusserat dominus: Nam et in dijs eorum exercuerat ultionem. Castramerati sunt in socoth: de socoth venerunt in etham que est in extremis finibus solitudinis. Inde egressi venerunt contra phiairoth que respicit beelsephon: et castrametati sunt ante magdalum. Profectiqꝫ de phiairoth transierūt per medium mare ĩ ſolitudinē: et ambulantes tribus diebꝫ ꝑ deſertū etham caſtrametati ſunt ĩ mara. Profectiqꝫ de mara venerunt in helim ubi erant duodecim fontes aquarꝫ ⁊ palme ſeptuaginta: ibiqꝫ caſtrametati ſunt. Sed ⁊ inde egreſſi: fixerūt tētoria ſuꝑ mare rubrū. Profectiqꝫ de mari rubro caſtrametati ſunt in deſerto ſynai, unde egreſſi venerunt in depcha. Profectiqꝫ de depcha caſtrametati ſunt in halus, egreſſiqꝫ de halus · raphidim fixere tentoria · ubi populo defuit aqua ad bibendū. Profectiqꝫ de raphidim: caſtrametati ſunt in deſerto ſynai. Sed et de ſolitudine ſynai egreſſi · venerūt ad ſepulcra cōcupiſcentie: profectiqꝫ de ſepulcris concupiſcentie caſtrametati ſunt ĩ aſeroth: et de aſeroth venerūt in rethma. Profectiqꝫ de rethma caſtrametati ſunt in remonphares: unde egreſſi venerūt ĩ lebna. De lebna caſtrametati ſunt ĩ reſſa: egreſſiqꝫ de reſſa venerunt ĩ ceelatha. Unde profecti caſtrametati ſunt in monte ſepher: egreſſi de monte ſepher venerunt in arada. Inde proficiſcētes caſtrametati ſunt ĩ maceloth: profectiqꝫ de maceloth: venerunt in taath. De taath caſtrametati ſūt in thare, unde egreſſi fixere tentoria ĩ methca ⁊ de methca caſtrametati ſunt in eſmona: profectiqꝫ de eſmona venerūt ĩ moſeroth. Et de moſeroth caſtrametati ſunt in baneiachan: profectiqꝫ de baneiachan venerunt in montem gadgad. Unde profecti caſtrametati ſūt ĩ iethebatha: et de iethebatha venerūt in ebrona. Egreſſiqꝫ de ebrona caſtrametati ſunt in aſiongaber: inde profecti venerunt in deſertum ſyn. Hec eſt cades. Egreſſiqꝫ de cades caſtrametati ſūt ĩ mōte or: in extremis finibꝫ t̄re edom. Aſcenditqꝫ aaron ſacerdos in mōtem or iubente domino: ⁊ ibi mortuus eſt anno quadrageſimo egreſſionis filiorū iſrahel ex egipto menſe quinto ꝑmo die menſis cū eſſet annorū centumuigintitriū. Audiuitqꝫ chananeus rex arad · q̄ habitabat ad meridiem: ĩ terrā chanaan veniſſe filios iſrl'. Et profecti de monte or caſtrametati ſūt in ſalmona, unde egreſſi venerunt in phinon. Profectiqꝫ de phinon caſtrametati ſunt in oboth: ⁊ de oboth venerūt ĩ ieabarim q̄ ē ĩ finibꝫ moabitarꝫ. Profectiqꝫ de ieabarim fixere tentoria in dibongad: unde egreſſi caſtrametati ſunt in elmon-deblathaim. Egreſſiqꝫ de elmon-deblathaim venerunt ad montes abarim contra nabo: profectiqꝫ de montibus abarim tranſierūt ad campeſtria moab ſuꝑ iordanem contra iericho. Ibiqꝫ caſtrametati ſūt de bethſimon uſqꝫ ad belſathim in planioribꝫ locis moabitarum: ubi locutus ē dominꝰ ad moyſen. Precipe filijs iſrahel: ⁊ dic ad eos. Quando tranſieritis iordanem intrantes terram chanaan · diſperdite cūctos habitatores regio illius: cōſtringite vitulos ⁊ ſtatuas comminuite atqꝫ oīa excelſa vaſtate: mundantes terram et habitantes in ea. Ego enim dedi vobis illam in poſſeſſionem: quā diuidetis vobis ſorte. Pluribus dabitis latiorem: ⁊ paucioribus anguſtiorem. Singulis ut ſors ceciderit: ita tribuetur hereditas. Per tribus ⁊ familias poſſeſſio diuidetur. Si autem nolueritis interficere habitatores terre: qui remanſerint · erunt vobis quaſi claui in oculis et lancee in lateribꝫ et aduerſabuntur vobis in terram habitationis veſtre: et quicquid illis cogitaueram facere vobis faciā. ca. xxxiiii.

Locutuſqꝫ ē dominus ad moyſen dicens. Precipe filijs iſrahel: et dices ad eos. Cum ingreſſi fueritis terram chanaan ⁊ in poſſeſſionē vobis ſorte ceciderit: hijs finibus terminabit᷑. Pars meridiana incipiet a ſolitudine ſyn que eſt iuxta edom: et habebit terminos contra orientē mare ſalſiſſimum: qui circuibunt auſtralē plagā per aſcenſum ſcorpionis · ita ut tranſeant in ſenna ⁊ ꝑueniant in meridiē uſqꝫ ad cadeſbarne, unde egredient᷑ confinia ad villam nomine adar et tendent uſqꝫ aſemona. Ibitqꝫ ꝑ gyrum terminꝰ ab aſemona uſqꝫ ad torrentē egipti: ⁊ magni maris litore finietur. Plaga autē occidentalis a mari magno incipiet: ⁊ ipſo fine claudet᷑. Porro ad ſeptentrionalē plagam a mari magno termini incipient ꝑuenientes uſqꝫ ad montem altiſſimū: a quo venient in emath uſqꝫ ad terminos ſedada: ibuntqꝫ confinia uſqꝫ ad zeph rona et villam henan. Hij erunt termini in parte aquilonis. Inde metabuntur fines contra orientalem plagā de villa henan uſqꝫ ſephama: ⁊ de ſephama deſcendent termini ī reblatha cōtra fontē dephnim. Inde ꝑuenient contra orientem ad mare cenereth ⁊ tendēt uſqꝫ iordanem: ⁊ ad ultimū ſalſiſſimo claudentur mari. Hanc habebitis terram per fines ſuos in circuitu. Precepitqꝫ moyſes filijs iſrahel dicens. Hec erit terra quā poſſidebitis ſorte: ⁊ quā iuſſit dominus dari nouem tribubꝫ ⁊ dimidie tribui. Tribus enī filioꝝ ruben ꝑ familias ſuas et tribus filiorū gad iuxta cognationū numerum · media quoqꝫ tribus manaſſe id eſt due ſemis tribꝫ acceperunt partem ſuam trans iordanem cōtra iherícho ad orientalē plagā.

Et ait dñs ad moyſen. Hec ſūt nomina virorū qui terram diuident vobis. Eleazar ſacerdos ⁊ ioſue filius nun: et ſinguli principes de tribubꝫ ſinglis quorū iſta ſunt vocabula. De tribu iuda: caleph filius iephone. De tribu ſymeon: ſamuhel filius amiud. De tribu beniamin: helidad · filius chaſelon. De tribu filiorū dan: bocci filius iogli. Filiorū ioſeph de tribu manaſſe: hanihel filius ephot. De tribu ephraim: camuhel filius ſephtan. De tribu zabulon: heliſaphan filiꝰ pharnach. De tribu yſachar: dux phaltihel filius ozan. De tribu aſer: abiud filiꝰ ſalomi. De tribu neptalim: phedahel · filius amiud. Hij ſūt quibus preceperat dñs ut diuiderēt filijs iſrahel terrā chanaan.

Hec quoqꝫ locutꝰ ē dñs ca. xxxv. ad moyſen ī campeſtribꝫ moab ſupra iordanem contra ihericho. Precipe filijs iſrahel ut dent leuitis de poſſeſſionibus ſuis urbes ad habitandū et ſuburbana eaꝝ ꝑ circuitū: ut ipſi in oppidis maneant · ⁊ ſuburbana ſint pecoribꝫ ac iumentis: que a muris ciuitatum forinſecus ꝑ circuitum mille paſſuum ſpacio tendentur. Contra orientem · duo milia erunt cubiti: ⁊ contra meridiem ſimiliter erūt duo milia. Ad mare quoqꝫ qđ reſpicit occidentē · eadem menſura erit: ⁊ ſeptentrionalis plaga equali termino finietur. Eruntqꝫ urbes in medio: ⁊ foris ſuburbana. De ipſis autē oppidis q̄ leuitis dabitis · ſex erunt in fugitiuorū auxilia ſeparata · ut fugiat ad ea qui fuderit ſanguinem: et exceptis hijs alia quadraginta duo oppida: id ē ſimul quadraginta octo cum ſuburbanis ſuis. Ipſeqꝫ urbes que dabuntur de poſſeſſionibꝫ filiorū iſrahel · ab hijs q̄ plus habent plures auferent̄: ⁊ q̄ minus pauciores. Singli iuxta mensurā hereditatis sue dabunt oppida leuitis. Ait dn̄s ad moysen. Loquere filijs israhel: ⁊ dices ad eos. Quando transgressi fueritis iordanem in terrā chanaan· decernite q̄ urbes esse debeāt ī presidia fugitiuoꝝ: qui nolentes sanguinem fuderint: in quibus cū fuerit profugus· cognatus occisi eum occidere nō poterit: donec stet in conspectu multitudinis· ⁊ causa illi⁹ iudicetur. De ipsis autē urbibus que ad fugitiuorū subsidia separant̄ tres erunt trans iordanem ⁊ tres in terra chanaan· tā filijs israhel q̄ȝ aduenis atq; peregrinis: ut confugiat ad eas· qui nolens sāguinē fuderit. Si quis ferro percusserit ⁊ mortuus fuerit q̄ ꝑcussus est· reus erit homicidij: ⁊ ip̄e morietur. Si lapidem iecerit ⁊ ictu occubuerit: similiter puniet̄. Si ligno ꝑcussus interierit: ꝑcussoris sanguine vindicabitur. Propinquus occisi homicidam interficiet, statim ut apprehenderit eum percutiet. Si per odium quis hominē impulerit uel iecerit quippiā in eum per insidias: aut cū esset inimicus manu ꝑcusserit ⁊ ille mortuus fuerit: ꝑcussor homicidij reus erit. Cognatus occisi statī ut inuenerit eū iugulabit. Quod si fortuitu et absq; odio et inimicicijs quicq̄ȝ horū fecerit· ⁊ hoc audiente populo fuerit comprobatū· atq; inter percussorem et propinquū sāguinis questio uentilata: liberabit̄ innocens de ultoris manu· ⁊ reducetur ꝑ sententiā in urbem ad quā cōfugerat: manebitq; ibi donec sacerdos magnus q̄ oleo sancto unct⁹ est moriat̄. Si interfector extra fines urbiū que exulibus deputate sunt fuerit inuentus et percussus ab eo qui ultor est sanguinis: absq; noxa erit qui eum occiderit. Debuerat enim profugus usq; ad mortem pontificis in urbe residere. Postq̄ȝ aūt ille obierit: homicida reuertetur in terrā suā. Hec sempiterna erunt ⁊ legitima· ī cunctis habitationibȝ vr̄is. Homicida sub testibus punietur. Ad uni⁹ testimoniū nullus cōdemnabitur. Nō accipietis preciū ab eo qui reus ē sanguinis: statim ⁊ ip̄e morietur. Exules ⁊ profugi ante mortem pōtificis nullomodo in urbes suas reuerti poterunt ne polluatis terram habitationis vr̄e q̄ insontium cruore maculat̄: nec aliter expiari potest nisi per eius sanguinem· qui alterius sanguinē fuderit: ita emundabitur vr̄a possessio me ꝯmorāte vobiscum. Ego enim sum domin⁹: qui habito inter filios israhel. cap̄. xxxvi.

Accesserunt aūt ⁊ principes familiarū galaad filij machir filij manasse de stirpe filioꝝ ioseph: locuti sunt moysi corā pricipibus israhel atq; dixerunt. Tibi dn̄o nostro p̄cepit dominus ut terrā sorte diuideres filijs israhel: et ut filiabȝ salphaad fratris nostri dares possessionē debitā patri: quas si alterius tribus homines uxores acceperint sequetur possessio sua et trāslata ad aliā tribū de nr̄a hereditate minuetur: atq; ita fiet ut cū iubile⁹ id est quinquagesimus ānus remissionis aduenerit confundatur sortium distributio ⁊ alioꝝ possessio ad alios transeat. Respōdit moyses filijs isrl̄: et domino precipiente ait. Recte tribȝ filiorū ioseph locuta est: ⁊ hec lex super filiabȝ salphaad a dn̄o promulgata est. Nubant quibus uolunt tantū ut sue tribus hominibȝ: ne cōmisceatur possessio filiorum isrl̄ de tribu in tribū. Omnes enī uiri ducent uxores de tribu et cognatione sua. et cuncte femine de eadem tribu maritos accipient: ut hereditas permaneat in familijs nec sibi misceantur tribus: sed ita maneãt ut a domino separate sunt. Fecerũtq; filie salphaad ut sibi fuerat imperatũ. ⁊ nupserũt malaa ⁊ thersa et egla ⁊ melcha et noa filijs patrui sui de familia manasse q̃ fuit filius ioseph: et possessio q̃ illis fuerat attributa mãsit in tribu et familia p̄ris eaꝝ. Hec sunt mãdata atq; iudicia q̃ mãdauit dñs ꝑ manũ moysi ad filios isr̄l in campestribus moab supra iordanem ɔtra ihericho.

Explicit liber numeri. Incipit helle addabarĩ. qui deuteronomiũ p̃notatur.

c. i.

Hec sũt verba q̃ locutus ẽ moyses ad omnem israhel trans iordanem in solitudine campestri. cõtra mare rubrum: inter pharan et thophel et laban et aseroth: ubi auri est plurimũ. undecim diebȝ de oreb: ꝑ viã montis seir usq; cadesbarne. Quadragesimo anno undecimo mense prima die mensis locutus est moyses ad filios israhel om̄ia que preceperat illi dñs. ut diceret eis: postq̃ percussit seon regem amorreorũ. qui habitauit ĩ esebon: et og regem basan qui mansit in aseroth et in edrai trãs iordanem in terra moab. Cepitq; moyses explanare legẽ ⁊ dicere. Dominus deus noster locutus est ad nos ĩ oreb dicens. Sufficit vobis ꝙ in hoc monte mansistis. Reuertimini et venite ad montem amorreoꝝ ⁊ ad cetera que ei proxima sunt campestria atq; mõtana et humiliora loca contra meridiẽ et iuxta litus maris: terram chananeorũ et libani usq; ad flumen magnũ eufraten. En inquit tradidi vobis. Ingredimini et possidete eã: sup̄ qua iurauit dñs patribȝ v̄ris abraham ysaac ⁊ iacob: ut daret illam eis ⁊ semini eorum post eos. Dixiq; vobis illo in tempore. Non possum solus sustinere vos quia dñs de⁹ noster multiplicauit vos: et estis hodie sicut stelle celi plurimi. Dominus deus patrũ v̄roꝝ addat ad hunc numerũ multa milia: et benedicat vobis sicut locutus ẽ. Nõ valeo solus negocia vestra sustinere ⁊ pondus et iurgia. Date ex vobis viros sapientes et gnaros quoꝝ cõuersatio sit probata in tribubȝ v̄ris: ut ponam eos vobis prĩcipes. Tunc respondistis michi. Bona res est quã vis facere. Tuliq; de tribubus v̄ris viros sapientes et nobiles et cõstitui eos principes tribunos et centuriones ⁊ quinquagenarios ac decanos qui docerẽt vos singula: precepiq; eis dicens. Audite illos: ⁊ quod iustũ ẽ iudicate. Siue ciuis sit ille siue peregrinus: nulla erit distantia ꝑsonarũ. Ita paruũ audietis ut magnũ: nec accipietis cuiusq̃ ꝑsonam: quia dei iudiciũ ẽ. Quod si difficile vobis visum aliquid fuerit referte ad me: et ego audiã. Precepiq; omnia que facere deberetis. Profectiq; de oreb transiuimus ꝑ heremũ terribilem ⁊ maximam solitudinẽ quã vidistis per viam montis amorrei: sicut p̄ceperat dñs de⁹ noster nobis. Cũq; venissemus in cadesbarne dixi vobis. Venistis ad montẽ amorrei: quẽ dñs deus noster daturus ẽ vobis. Vide terram quã dominus deus tuus dabit tibi. Ascende et posside eã: sicut locut⁹ ẽ dñs deus noster p̄ribus tuis. Noli timere: nec quicq̃ paueas. Et accessistis ad me om̃es atq; dixistis. Mittamus viros q̄ cōſiderent terrā: et renuncient per quod iter debeamus aſcendere: et ad quas ꝑgere ciuitates. Cūqꝫ michi ſermo placuiſſet: miſi ex vobis duodecim viros ſingulos de tribubus ſuis. Qui cum ꝑrexiſſent et aſcendiſſent in montana · venerūt uſqꝫ ad vallem botri: et conſiderata terra · ſumentes de fructibus eius ut oſtenderēt ubertatem attulerūt ad nos: atqꝫ dixerūt. Bona eſt terra quā dn̄s deus noſter daturus eſt nobis. Et noluiſtis aſcendere: ſed increduli ad ſermonem dei noſtri murmuraſtis in tabernaculis veſtris: atqꝫ dixiſtis. Odit nos dn̄s: et idcirco eduxit nos de terra egipti ut traderet nos in manu amorrei atqꝫ deleret. Quo aſcendemus? Nuncij terruerunt cor noſtrum dicentes. Maxima multitudo eſt: et nobis ſtatura procerior. Urbes magne et ad celū uſqꝫ munite. Filios enachim vidimus ibi. Et dixi vobis. Nolite metuere: nec timeatis eos. Dominus deus qui ductor ē noſter · pro vobis ipſe pugnabit: ſicut fecit in egipto cunctis videntibus: ⁊ ī ſolitudine ipſi vidiſtis. Portauit te dn̄s deꝰ tuus ut ſolet homo geſtare paruulū filium ſuū in omni via ꝑ quā ambulaſti: donec veniretis ad locū iſtum. Et nec ſic quidem credidiſtis domino deo veſtro qui preceſſit vos in via et metatus eſt locum in quo tentoria figere deberetis: nocte oſtendens vobis iter ꝑ ignem: et die per columnā nubis. Cūqꝫ audiſſet dn̄s vocem ſermonū vr̄oꝝ: iratus iurauit et ait. Non videbit quiſpiā de hominibꝫ generationis huiꝰ peſſime terram bonā quā ſub iuramento pollicitus ſū pr̄ibus veſtris: preter caleph filiū iephone. Ipſe enim videbit eam: et ipſi dabo terrā quā calcauit et filiis eius: quia ſecutꝰ eſt dn̄m. Nec mirāda indignatio ī ꝑplm̄: cum michi quoqꝫ iratus dn̄ꝰ ꝓpter vos dixerit. Nec tu ingredieris illuc: ſed ioſue filius nun miniſter tuꝰ ipſe intrabit ꝓ te. Hunc exhortare ⁊ robora: ⁊ ipſe ſorte terrā diuidet iſrl̄i. Paruuli veſtri de quibꝫ dixiſtis ꝙ captiui ducerentur et filij qui hodie boni ac mali ignorant diſtantiā ipſi ingredientur: ⁊ ipſis dabo terram et poſſidebūt eam: vos aūt reuertimini et abite ī ſolitudinē ꝑ viam maris rubri. Et reſpondiſtis michi. Peccauimus dn̄o. Aſcendemus ⁊ pugnabimus: ſicut precepit dn̄s deus noſter. Cūqꝫ inſtructi armis ꝑgeretis ī montem: ait michi dn̄s. Dic ad eos. Nolite aſcendere neqꝫ pugnetis. Nō enī ſū vobiſcum: ne cadatis coram inimicis veſtris. Locutꝰ ſum et nō audiſtis: ſed aduerſantes imperio dn̄i ⁊ tumentes ſuperbia aſcendiſtis in montē. Itaqꝫ egreſſus amorreus q̄ habitabat ī montibus ⁊ obuiam veniens ꝑſecutus eſt vos ſicut ſolent apes perſequi: et cecidit de ſeir uſqꝫ horma. Cumqꝫ reuerſi ploraretis corā dn̄o nō audiuit vos: nec voci vr̄e voluit acquieſcere. Sediſtis ergo ī cadeſbarne multo tēpore. c. ii.

Profectiqꝫ inde venimus in ſolitudinem q̄ ducit ad mare rubrū ſicut michi dixerat dominus: et circuiuimus montem ſeir longo tempore. Dixitqꝫ dn̄s ad me. Sufficit vobis circuire montem iſtū: ite contra aquilonem: ⁊ populo precipe dicens. Tranſibitis per terminos fratrum veſtrorū filiorꝫ eſau qui habitant in ſeir: ⁊ timebunt vos. Videte ergo diligenter ne moueamini contra eos. Neqꝫ enim dabo vobis de terra eorū quantum poteſt vnꝰ pedis calcare veſtigium:

quia in possessionē esau dedi montē seir. Cibos emetis ab eis pecunia· et comedetis: aquā emptam haurietis et bibetis. Dn̄s deus tu⁹ benedixit tibi in omni opere manuum tuaꝝ. Nouit iter tuum: quomodo transieris solitudinem hanc magnā ꝑ quadraginta annos· habitans tecū dn̄s deus tuus: et nichil tibi defuit. Cūq; transissemus fratres nr̄os filios esau qui habitabāt in seir per uiam campestrem de helath et de asiongaber: uenimus ad iter qd̄ ducit in desertū moab. Dixitq; dominus ad me. Non pugnes cōtra moabitas: nec ineas aduersus eos preliū. Non enī dabo tibi quicq̄ de terra eorū: quia filijs loth tradidi ar in possessionem. Emim primi fuerūt habitatores eius: pp̄ls magnus ⁊ ualidus et tam excelsus ut de enachim stirpe quasi gigantes crederent̄: et essent similes filiorū enachim. Deniq; moabite appellant eos emim. In seir aūt prius habitauerunt horim: quibꝫ expulsis atq; deletis habitauerunt filij esau sicut fecit israhel in terra possessionis sue quā dedit illi domin⁹. Surgentes ergo ut transiremus torrentē careth: uenimus ad eum. Tempus aūt quo ambulauimus de cadesbarne usq; ad transitum // torrētis zareth triginta et octo ānorū fuit: donec consumeretur omīs ~~con~~generatio hominū bellatorū de castris sicut iurauerat dominus: cuius manus fuit aduersus eos ut interirent de castrorū medio. Postq̄ aūt uniuersi ceciderūt pugnatores: locutus ē dn̄s ad me dicēs. Tu transibis hodie terminos moab urbem nomine ar: ⁊ accedes ī uicinia filiorū āmon. Caue ne pugnes ɔtra eos: nec mouearis ad preliū. Nō enī dabo tibi de terra filiorū āmon: quia filijs loth dedi eā in possessionē. Terra gigantum reputata est: ⁊ in ip̄a olim habitauerūt gigantes· quos ammonite uocant zozmmim populus magnus et multus et procere longitudinis sicut enachim quos deleuit dn̄s a facie eorum· et fecit illos habitare pro eis: sicut fecerat filijs esau q̄ habitant in seir delens horreos· et terram eorū illis tradens: quā possident usq; in presens. Eueos quoq; q̄ habitabant ī aserim usq; gazam capadoces expulerunt eos: qui egressi de capadocia deleuerunt eos: ⁊ habitauerunt pro illis. Surgite et transite torrentem arnon. Ecce tradidi ī manu tua seon regem esebon amorreū et terram eius: incipe possidere: et committe aduersus eum prelium. Hodie incipiā mittere terrorem atq; formidinē tuā in pp̄los q̄ habitant sub omī celo: ut audito nomine tuo paueant· ⁊ in morem parturientium contremiscant: ⁊ dolore teneant̄. Misi ergo nuncios de solitudine cademoth ad seon regem esebon uerbis pacificis dicens. Transibimus ꝑ terram tuam: publica gradiemur uia. Non declinabimus neq; ad dexteram neq; ad sinistram, alimenta precio uende nobis ut uescamur: aquā pecunia tribue et sic bibemus. Tantū ē ut nobis concedas transitum: sicut fecerūt filij esau qui habitant in seir· et moabite qui habitant in ar· donec ueniamus ad iordanem: et transeam⁹ in terram quā dominus deus noster daturus est nobis. Noluitq; seon rex esebon dare nobis transitum quia indurauerat dominus deus tuus spiritū eius: et obfirmauerat cor illius ut ~~ita~~ traderetur in manus tuas: sicut nūc uides. Dixitq; domin⁹ ad me. Ecce cepi tibi tradere seon· et terrā eiꝰ: incipe possidere eam. Egressusqꝫ est seon obuiā nobis cū omni p̄plo suo ad preliū in iessa: ⁊ tradidit eum dn̄s deus noster nobis: p̄cussimusqꝫ eum cū filijs suis et omī populo suo: cūctasqꝫ urbes in tempore illo cepimus interfectis habitatoribꝫ earū viris ac mulieribus et paruulis. Non reliquimus in eis quicq̄ absqꝫ iumentis que ī partem venere p̄dantiū: et spolijs urbium quas cepimus, ab aroer q̄ est sup̄ ripam torrētis arnon oppido · quod in valle situm est usqꝫ galaad. Nō fuit vicus et ciuitas que nostras effugeret manꝰ. Omēs tradidit dn̄s deꝰ noster nobis: absqꝫ terra filiorꝫ ām̄on ad quā nō accessimus ⁊ cūctis q̄ adiacent torrenti ieboc: ⁊ urbibus mōtanis uniūsisqꝫ locis a q̄bus nos prohibuit dn̄s deꝰ noster. c. III.

Itaqꝫ conuersi ascendimꝰ per iter basan. Egressusqꝫ est og rex basan in occursum nobis in populo suo ad bellandum in edraī: dixitqꝫ dn̄s ad me. Ne timeas eum: quia in manu tua traditus est cū omī p̄plo ac terra sua· facies qꝫ ei sicut fecisti seon regi amorreorꝫ· q̄ habitauit in esebon. Tradidit ergo dominus deꝰ noster ī manibus nostris etiam og regem basan et uniuersum p̄plm eius: percussimusqꝫ eos usqꝫ ad internetionem: vastantes cunctas ciuitates illius uno tempore. Non fuit oppidum qđ nos effugeret. Sexaginta urbes: omnē regionē argob regni og in basan. Cuncte urbes erant munite muris altissimis portisqꝫ et vectibus: absqꝫ oppidis innumeris q̄ non habebant muros. Et deleuimus eos sicut feceramꝰ seon regi esebon disperdentes omnē ciuitatem virosqꝫ ac mulieres et paruulos: iumenta autem et spolia urbium diripuimus. Tulimꝰ qꝫ illo in tempore terrā de manu duorꝫ regum amorreorꝫ qui erant trans iordanen a torrente arnon usqꝫ ad montem hermon quē sydonij sarion vocāt et amorrei sanir: omēs ciuitates que site sunt in planicie· et uniuersam terram galaad ⁊ basan usqꝫ ad selcha· ⁊ edraī ciuitates regni og ī basan. Solus quippe og rex basan restiterat de stirpe gigantum. Et mōstratur lectus eius ferreus qui est ī rabath filiorum ammon: nouē cubitos habens longitudinis: ⁊ q̄tuor latitudinis ad mensuram cubiti virilis manus. Terrāqꝫ possedimus tempore illo ab aroer q̄ est sup̄ ripā torrentis arnon: usqꝫ ad mediam partem montis galaad. Et ciuitates illiꝰ dedi ruben et gad: reliq̄ autem partem galaad et omnē basan regni og tradidi medie tribui manasse omnē regionem argob. Cuncta q̄ basan vocatur terra gigantū. Iair filiꝰ manasse possedit omnē regionem argob usqꝫ ad terminos gessuri ⁊ machati. Vocauitqꝫ ex nomine suo basan auothiair id est villas iair: usqꝫ ī presentem diem. Machir quoqꝫ dedi galaad: et tribubus ruben et gad dedi de terra galaad usqꝫ ad torrētem arnon medium torrentis et finium usqꝫ ad torrentem ieboc qui est terminus filiorum ām̄on: et planiciem solitudinis atqꝫ iordanen ⁊ t̄minos cenereth usqꝫ ad mare deserti qđ est salsissimū ad radices montis phasga cōtra orientē. Precepiqꝫ vobis ī tempore illo dicēs. Dominus deꝰ vester dat vobis terrā hanc in hereditatem: expediti p̄cedite fratres vestros filios israhel omnes viri robusti absqꝫ uxoribus ⁊ paruulis atqꝫ iumentis. Noui enī q̄ plura habeatis pecora et ī urbibꝫ remanere debebunt quas tradidi vobis: donec requiem tribuat dominus fratribꝫ veſtris ſicut vobis tribuit· ⁊ poſſideant etiam ipſi terram· quā daturus eſt eis trans iordanem, tunc reuertetur unuſquiſq; in poſſeſſionē ſuā quā dedi vobis. Ioſue quoq; ī tempore illo ꝑcepi dicens. Oculi tui viderūt que fecit dn̄s deus noſter duobꝫ hijs regibus: ſic faciet om̄ibus regnis ad q̄ tranſiturus es. Ne timeas eos. Dominꝰ enī deus veſter pugnabit ꝓ vobis. Precatuſq; ſum dn̄m ī tempore illo dicēs. Domine deꝰ tu cepiſti oſtendere ſeruo tuo magnitudinē tuā manūq; fortiſſimā. Neq; enim ē alius deus uel in celo uel in terra qui poſſit facere opera tua: et comparari fortitudini tue. Tranſibo igitur ⁊ videbo terram hanc optimā trans iordanem: et mōtem iſtū egregiū et libanū. Iratuſq; eſt dn̄s michi propter vos nec exaudiuit me. Sed dixit michi. Sufficit tibi: nequaq̄ ultra loquaris de hac re ad me. Aſcende cacumen phaſge: et oculos tuos circūfer ad occidentem ⁊ ad aquilonē auſtrūq; et orientem et aſpice. Nec enī tranſibis iordanem iſtum. Precipe ioſue et corrobora eum atqꝫ cōforta: quia ipſe precedet populū iſtū: ⁊ diuidet eis terram quā viſurus es. Māſimuſq; in valle contra phanum phogor. c. iiii.

Et nunc iſrahel audi precepta et iudicia q̄ ego doceo te ut faciēs ea viuas: ⁊ ingrediens poſſideas terrā quā dominus deus patrū veſtrorū daturus eſt vobis. Non addetis ad verbum quod vobis loquor: nec auferetis ex eo. Cuſtodite mandata domini dei veſtri que ego ꝑcipio vobis. Oculi veſtri viderunt om̄ia que fecit dominꝰ contra beelphegor: quomodo cōtriuerit omnes cultores eius de medio veſtri. Vos autē qui adheretis dn̄o deo vr̄o viuitis univerſi: uſq; in preſentem diē. Scitis q͛ docuerim vos precepta atq; iuſticias, ſicut mandauit michi dominus deus meus: ſic facietis ea in terra quā poſſeſſuri eſtis: ⁊ obſeruabitis et implebitis opere. Hec eſt enim veſtra ſapientia ⁊ intellectus coram ꝑplis: ut audientes univerſi precepta hec dicāt. En ꝑpls ſapiens et intelligens gens magna. Nec eſt alia nacio tā grādis que habeat deos appropinquantes ſibi: ſicut deus noſter adeſt cūctis obſecrationibꝫ nr̄is. Que eſt enim alia gens ſic inclita ut habeat cerimonias iuſtaqꝫ iudicia: et univ̄ſam legē quā ego ꝓponam hodie ātē oculos vr̄os? Cuſtodi igitur temetipſm̄ et animam tuam ſollicite. Ne obliuiſcaris verborum que viderūt oculi tui: ⁊ ne excidāt de corde tuo cūctis diebꝫ vite tue. Docebis ea filios ac nepotes tuos: diem in quo ſtetiſti coram dn̄o deo tuo in oreb: quando dn̄s locutus eſt michi dicens. Congrega ad me ꝑplm̄ ut audiāt ſermones meos: ⁊ diſcāt timere me omni tempore quo viuūt in terra: doceantq; filios ſuos. Et acceſſiſtis ad radices montis qui ardebat uſqꝫ ad celum: erātqꝫ in eo tenebre ⁊ nubes et caligo. Locutuſq; ē dominꝰ ad vos de medio ignis. Vocem verborꝫ eius audiſtis: et formam penitus non vidiſtis. Et oſtendit nobis pactum ſuum quod precepit ut faceretis: ⁊ decem verba que ſcripſit in duabꝫ tabulis lapideis. Michiq; mādauit in illo tēpore ut docerem vos cerimonias ⁊ iudicia: que facere deberetis ī terra quā poſſeſſuri eſtis. Cuſtodite igit̄ ſollicite animas ur̄as. Nō vidiſtis aliq̄ ſimilitudinē in die qua locutus eſt vobis dominꝰ in oreb de medio ignis: ne forte decepti faciatis vobis ſculptam ſimilitudinem aut ymaginē maſculi uel feminę: ſimilitudinē omniū iumentorum que ſunt ſup̄ terrā uel auium ſub celo volantiū · atqꝫ reptiliū que mouentur in terra: ſiue piſcium qui ſub terra morantur in aquis: ne forte oculis eleuatis ad celum videas ſolem ⁊ lunam ⁊ omnia aſtra celi: ⁊ errore deceptus adores ea et colas: que creauit dn̄s deus tuus in miniſteriū cūctis gentibꝫ que ſub celo ſunt. Vos aūt tulit dn̄s et eduxit de fornace ferrea egipti: ut haberet populum hereditariū ſicut ē in preſenti die. Iratuſqꝫ eſt dn̄s contra me propter ſermones veſtros et iurauit· ut non tranſirem iordanem: nec ingrederer terram optimā quā daturus eſt vobis. Ecce morior in hac humo: nō tranſibo iordanem. Vos tranſibitis et poſſidebitis terram egregiā. Caue nequando obliuiſcaris pacti dn̄i dei tui· quod pepigit tecum: et facias tibi ſculptam ſimilitudinē eorū que fieri dn̄s prohibuit. Quia dn̄s deꝰ tuus ignis conſumens eſt: deus emulator. Si genueritis filios ac nepotes · et morati fueritis ī terra · deceptiqꝫ feceritis vobis aliquā ſimilitudinē patrantes malū coram dn̄o deo veſtro · ut eum ad iracundiā prouocetis: teſtes inuoco hodie celum et terram · cito perituros vos eſſe de terra: quā tranſito iordane poſſeſſuri eſtis. Non habitabitis ī ea longo tempore: ſed delebit vos dominus atqꝫ diſperget in oēs gentes: ⁊ remanebitis pauci ī nationibus ad quas vos ducturus eſt dn̄s. Ibiqꝫ ſeruietis diis q̄ hominū manu fabricati ſunt· ligno et lapidi qui nō vident · nec audiunt non comedūt nō odorant. Cūqꝫ queſieris ibi dn̄m deū tuū inuenies eum: ſi tamen toto corde queſieris · et tota tribulatione anime tue poſtqꝫ te inuenerint oīa que p̄dicta ſunt. Nouiſſimo aūt tempore reuerteris ad dominum deū tuū et audies vocem eiꝰ: quia deus miſericors dn̄s deus tuus eſt. Non dimittet te nec omnino delebit: neqꝫ obliuiſcetur pacti ī quo iurauit patribꝫ tuis. Interroga de diebus antiquis q̄ fuerunt ante te · ex die quo creauit deus hominem ſuper terram a ſummo celi uſqꝫ ad ſummum eius: ſi facta eſt aliquando huiuſcemodi res· aut unquā cognitū ē ut audiret pp̄ls vocem dn̄i loquētis de medio ignis· ſicut tu audiſti ⁊ vixiſti: ſi fecit deus ut ingrederet̄ ⁊ tolleret ſibi gentē de medio nationū ꝑ temptationes ſigna atqꝫ portenta ꝑ pugnā ⁊ robuſtam manū extentūqꝫ brachium ⁊ horribiles viſiones: iuxta omnia que fecit pro vobis dn̄s deus veſter in egipto videntibus oculis tuis: ut ſcires quoniā dn̄s ipſe eſt deus: ⁊ non ē alius preter unū. De celo te fecit audire vocem ſuam ut doceret te: ⁊ in terra oſtendit tibi ignē ſuū maximum: et audiſti verba illius de medio ignis quia dilexit patres tuos et elegit ſemen eoꝝ poſt eos. Eduxitqꝫ te p̄cedens in virtute ſua magna ex egipto ut deleret nationes maximas ⁊ fortiores te in introitu tuo: ⁊ introduceret te daretqꝫ tibi terrā eoꝝ in poſſeſſionem: ſicut cernis in preſenti die. Scito ergo hodie ⁊ cogitato in corde tuo quod dn̄s ip̄e eſt deus in celo ſurſum· et in terra deorſum: ⁊ nō ſit alius. Cuſtodi precepta eius atqꝫ mādata que ego p̄cipio tibi ut bene ſit tibi · ⁊ filiis tuis poſt te: et permaneas multo tempore ſuper terram quā dn̄s deus tuus daturus eſt tibi. Tunc ſeparauit moyſes tres ciuitates trans iordanen ad orientalem plagam ut confugiat ad eas qui occiderit nolens proximū ſuū nec fuerit ſibi inimicus ante vnū et alterum diē ⁊ ad harum aliquā urbium poſſit euadere: boſor in ſolitudine que ſita eſt in terra campeſtri de tribu ruben: et ramoth in galaad que eſt in tribu gad: ⁊ golam in baſan que eſt ī tribu manaſſe. Iſta eſt lex quā propoſuit moyſes coram filijs iſrahel: ⁊ hec teſtimonia et cerimonie atqꝫ iudicia que locutus eſt ad filios iſrahel· quando egreſſi ſunt de egipto trans iordanen in valle circa phanum phogor ī terra ſeon regis amorrei qui habitauit ī eſebon quē ꝑcuſſit moyſes. Filij quoqꝫ iſrahel egreſſi ex egipto poſſederunt terram eius et terrā og regis baſan duorum regū amorreoꝝ qui erant trans iordanen ad ſolis ortū ab aroer que ſita ē ſuꝑ ripam torrentis arnon vſqꝫ ad montē ſanir q̄ eſt ⁊ hermon omnē planiciem trans iordanen ad orientalem plagā vſqꝫ ad mare ſolitudinis ⁊ vſqꝫ ad radices mōtis phaſga. c. v.

Vocauitqꝫ moyſes omnē iſrahelē: et dixit ad eum. Audi iſrahel cerimonias atqꝫ iudicia: q̄ ego loquor in auribꝫ veſtris hodie. Diſcite ea: et opere complete. Dominꝰ deus noſter pepigit nobiſcum fedus in oreb. Non cum patribꝫ noſtris iniit pactū ſed nobiſcum: qui in preſentiaꝝ ſumus et viuimus. Facie ad faciem locutus ē nobis in monte de medio ignis. Ego ſequeſter ⁊ medius fui inter dn̄m et vos in tempore illo: ut annunciarē vobis verba eius. Timuiſtis enim ignem: et nō aſcendiſtis ī montem. Et ait. Ego dominus deus tuus: qui eduxi te de terra egipti de domo ſeruitutis. Non habebis deos alienos in cōſpectu meo. Non facies tibi ſculptile nec ſimilitudinem omniū que in celo ſunt deſuꝑ et que in terra deorſum: ⁊ que verſant̄ in aquis ſub terra. Nō adorabis ea: et non coles. Ego enī ſum dn̄s deus tuus· deꝰ emulator reddens iniquitatē patrū ſuꝑ filios in terciā et quartam generationem hijs qui oderunt me: ⁊ faciens miſericordiā in multa milia diligentibꝫ me ⁊ cuſtodientibus precepta mea. Non uſurpabis nomen domini dei tui fruſtra: quia nō erit impunitus qui ſuper re vana nomen eius aſſumpſerit. Obſ̄ua diem ſabbati ut ſanctifices eum: ſicut precepit tibi dn̄s deus tuus. Sex diebꝫ operaberis: et facies oīa opera tua. Septimus dies ſabbati eſt: id eſt requies dn̄i dei tui. Non facies in eo quicqꝫ operis tu ⁊ filius tuus ⁊ filia ſeruus ⁊ ancilla: bos et aſinus et omne iumentū tuū et peregrinus qui eſt intra portas tuas: ut requieſcat ſeruus et ancilla tua ſicut ⁊ tu. Memento q̄ ⁊ ipſe ſeruieris in egipto: et eduxerit te inde dominus deus tuus in manu forti ⁊ brachio extento. Idcirco precepit tibi ut obſ̄uares diē ſabbati. Honora patrem tuū et matrē ſicut precepit tibi dn̄s deus tuus: ut longo viuas tempore: et bene ſit tibi in terra quā dn̄s deus tuus daturus ē tibi. Non occides· neqꝫ mechaberis: furtumqꝫ non facies: nec loqueris cōtra proximū tuū falſum teſtimoniū. Nō concupiſces vxorem proximi tui: non domū: non agrum· non ſeruum· non ancillam· nō bouem nō aſinū: et vniuerſa q̄ illius ſunt. Hec verba locutꝰ eſt dominus·ad omnẽ multitudinem veſtrã in monte de medio ignis· ⁊ nubis · et caliginis voce magna nichil addens amplius: ⁊ ſcripſit ea ĩ duabꝫ tabulis lapideis quas tradidit michi. Vos aũt poſtq̃ audiſtis vocẽ de medio tenebrarũ et montem ardere vidiſtis. acceſſiſtis ad me om̃es principes tribuũ et maiores natu: atq; dixiſtis. Ecce oſtendit nobis dñs deus noſter maieſtatẽ ⁊ magnitudinẽ ſuã. Vocẽ enim eius audiuim⁹ de medio ignis: et probauimus hodie ꝙ loquente deo cum homine vixerit homo. Cur ergo moriemur: et deuorabit nos ignis hic maximus? Si enim audierimus ultra vocem dñi dei noſtri moriemur. Quid eſt omnis caro ut audiat vocẽ dei viuentis qui de medio ignis loquitur ſicut nos audiuimus: ⁊ poſſit viuere? Tu magis accede et audi cuncta que dixerit dñs deus noſter tibi: loquerisq; ad nos: et nos audientes faciemus ea. Quod cum audiſſet dñs ait ad me. Audiui vocẽ verboꝝ ppłi huiꝰ que locuti ſunt tibi. Bene oĩa ſunt locuti. Quis det talem eos habere mentẽ ut timeãt me et cuſtodiãt uniũſa mãdata mea ĩ omĩ tempore: ut bene ſit eis et filijs eoꝝ ĩ ſempiternũ? Vade et dic eis. Reuertimini ĩ tentoria vr̃a. Tu vero hic ſta mecum: ⁊ loquar tibi omnia mandata mea et cerimonias atq; iudicia que docebis eos ut faciant ea in t̃ra quã dabo illis in poſſeſſionem. Cuſtodite igitur ⁊ facite que p̃cepit dominus deus vobis. Non declinabitis neq; ad dextrã neq; ad ſiniſtram: ſed per viam quã precepit domin⁹ deus veſter ambulabitis: ut viuatis et bene ſit vobis et protelentur dies veſtri in terra poſſeſſionis veſtre. cap̃. VI.

Hec ſunt p̃cepta et cerimonie atq; iudicia que mandauit dñs de⁹ veſter ut docerem vos ⁊ faciatis ea in terra ad quã tranſgredimini poſſidendam: ut timeas dñm deum tuũ ⁊ cuſtodias om̃ia mandata ⁊ precepta eius que ego precipio tibi ⁊ filijs ac nepotibus tuis cunctis diebꝫ vite tue: ut prolongentur dies tui. Audi iſrahel ⁊ obſerua ut facias ꝙ precepit tibi dñs: ut bene ſit tibi ⁊ multipliceris amplius: ſicut pollicitus ẽ dñs deus patrũ tuoꝝ tibi terrã lacte et melle manantẽ. Audi iſrahel. Dominus deus veſter de⁹ unus eſt. Diliges dñm deum tuũ ex toto corde tuo: ⁊ ex tota anima tua: et ex tota fortitudine tua. Eruntq; verba hec que ego p̃cipio tibi hodie in corde tuo: ⁊ narrabis ea filijs tuis ⁊ meditaberis ſedens in domo tua ⁊ ambulãs in itinere dormiens atq; conſurgens: et ligabis ea quaſi ſignum in manu tua: eruntq; ⁊ mouebũtur inter oculos tuos: ſcribeſq; ea in limine et hoſtijs domus tue. Cumq; introduxerit te dominus de⁹ tuus ĩ terrã ꝓ qua iurauit patribꝫ tuis abraham yſaac ⁊ iacob ⁊ dederit tibi ciuitates magnas et optimas quas non edificaſti· domos plenas cunctarũ opũ quas nõ extruxiſti· ciſternas quas nõ effodiſti· vineta et oliueta que non plantaſti· ⁊ comederis ⁊ ſaturatus fueris: caue diligenter ne obliuiſcaris dñi qui eduxit te de terra egipti· de domo ſeruitutis. Dñm deũ tuũ timebis et ipſi ſoli ſerues: ac per nomen illius iurabis. Non ibitis poſt deos alienos cunctarũ gentiũ q̄ in circuitu veſtro ſunt: quoniã deus emulator dñs deus tuus ĩ medio tui: nequando iraſcatur furor dñi dei tuĩ cõtra te: ⁊ auferat te de ſuperficie terre.

Non temptabis dñm deum tuũ: ſicut temptaſti ĩ loco temptationis. Cuſtodi precepta dñi dei tui ac teſtimonia ⁊ ceremonias quas p̄cepit tibi: ⁊ fac qđ placitum eſt et bonũ in conſpectu dñi ut bene ſit tibi: et ingreſſus poſſideas terram optimam de qua iurauit dñs patribꝫ tuis ut deleret oĩes inimicos tuos corã te ſicut locutꝰ ē. Cũ interrogauerit te filius tuus cras dicẽs quid ſibi volũt teſtimonia hec. ⁊ ceremonie atqꝫ iudicia que p̄cepit dñs deꝰ noſter nobis: dices ei. Serui eramꝰ pharaonis in egipto: ⁊ eduxit nos dñs de egipto in manu forti: fecitqꝫ ſigna atqꝫ prodigia magna ⁊ peſſima in egipto cõtra pharaonẽ ⁊ omnẽ domũ illius in conſpectu noſtro: et eduxit nos inde ut introductis daret terrã ſup qua iurauit patribus nr̄is. Precepitqꝫ nobis dñs ut faciamus oĩa legitima hec: et timeamus dñm deũ noſtrum ut bene ſit nobis cunctis diebus vite noſtre ſicut ē hodie. Eritqꝫ noſtri miſericors: ſi cuſtodierimus et fecerimus omnia p̄cepta eius coram domino deo noſtro ſicut mandauit nobis. c. vii.

Cum vero introduxerit te dominus deus tuus in terrã quã poſſeſſurus ingredieris. ⁊ deleuerit gentes multas coram te etheum et gergezeum et amorreum chananeũ et pherezeum et eueum et iebuſeum ſeptẽ gentes multo maioris numeri q̃ꝫ tu es ⁊ robuſtiores te. tradideritqꝫ eas dñs deus tuus tibi: percuties eas uſqꝫ ad internitionem. Non inibis cũ eis fedus nec miſereberis earũ: neqꝫ ſociabis cũ eis cõiugia. Filiam tuã non dabis filio eius: nec filiam illius accipies filio tuo: quia ſeducet filium tuum ne ſequatur me ⁊ ut magis ſeruiat diis alienis. Iraſceturqꝫ furor dñi: et delebit te cito. Quin potius hec facietis eis. Aras eorũ ſubuertite. ⁊ confringite ſtatuas. lucoſqꝫ ſuccidite: ⁊ ſculptilia comburite: quia p̄ls ſanctus es domino deo tuo. Te elegit dñs deus tuus: ut ſis ei populus peculiaris de cunctis p̄lis qui ſunt ſup terram. Nõ quia cũctas gentes numero vincebatis vobis iunctus ē dominus et elegit vos cũ oĩbꝫ ſitis p̄lis pauciores: ſed quia dilexit vos dominus: ⁊ cuſtodiuit iuramentum qđ iurauit patribꝫ veſtris. Eduxitqꝫ vos ĩ manu forti et redemit de domo ſeruitutis: de manu pharaonis regis egipti: ⁊ ſcies quia dñs deus tuus ipſe ē deus fortis et fidelis. cuſtodiens pactũ ⁊ miſericordiam diligentibus ſe ⁊ hiis qui cuſtodiunt precepta eius in mille generationes: et reddens odientibus ſe ſtatim. ita ut diſperdat eos et ultra nõ differat protinus eis reſtituẽs qđ merentur. Cuſtodi ergo precepta et ceremonias atqꝫ iudicia: que ego mandoho tibi hodie ut facias. Si poſtqꝫ audieris hec iudicia cuſtodieris ea et feceris. cuſtodiet et dominus deus tuus tibi pactum ⁊ miſericordiã quã iurauit patribus tuis et diliget te ⁊ multiplicabit: benedicetqꝫ fructui ventris tui. ⁊ fructui terre tue. frumento tuo atqꝫ vindemie. oleo et armentis gregibus ouiũ tuarũ ſuper terram: pro qua iurauit patribus tuis ut daret eã tibi. Benedictus eris inter omnes p̄los. Non erit apud te ſterilis utriuſqꝫ ſexus: tam in hominibus q̃ꝫ in gregibus tuis. Auferet dñs a te omnẽ languorem: ⁊ infirmitates egipti peſſimas quas nouiſti nõ inferet tibi ſed cunctis hoſtibus tuis. Deuorabis omnes p̄los quas dominus deus tuus daturus ē tibi. Nõ parcet eis oculus tuus: nec ſeruies dijs eoꝝ: ne ſint in ruinam tui. Si dixeris ī corde tuo plures ſūt gentes iſte q̄ ego· quomodo potero delere eas: noli metuere ſed recordare· que fecerit dñs deꝰ tuus pharaoni et cunctis egiptijs plagas maximas quas viderunt oculi tui et ſigna atq; portenta manūq; robuſtā et extentū brachiū: ut educeret te dominus deus tuus. Sic faciet cunctis populis quos metuis. Inſup et ſcrabrones mittet dñs deꝰ tuus in eos: donec deleat oīes atq; diſperdat qui te fugerint et latere potuerint. Non timebis eos: quia dñs deus tuus in medio tui eſt deus magnus ⁊ terribilis. Ipſe conſumet nationes has in conſpectu tuo paulatim atq; per partes. Nō poteris eas delere pariter: ne forte multiplicentur contra te beſtie terre. Dabitq; eos dominus deus tuus in cōſpectu tuo: et interficiet illos donec penitus deleantur. Tradetq; reges eoꝝ in manus tuas: ⁊ diſperdes nomina eorū ſub celo. Nullus poterit reſiſtere tibi: donec conteras eos. Sculptilia eorum igne combures. Nō concupiſces argentū et aurū de quibus facta ſunt: neq; aſſumes ex eis tibi quicq̄ ne offendas· propterea quia abominatio eſt dñi dei tui: nec inferes quippiā ex ydolo in domū tuā: ne fias anathema ſicut et illud ē. Quaſi ſpurciciā deteſtaberis: ⁊ velud inq̄namentū ac ſordes abominationi habebis: q̄a anathema ē. ca. viii.

Omne mandatū qđ ego precipio tibi hodie caue diligenter ut facias ut poſſitis viuere ⁊ multiplicemini: ingreſſiq; poſſideatis terram pro qua iurauit dñs patribꝫ veſtris. Et recordaberis cuncti itineris per quod adduxit te dñs deus tuus quadraginta annis ꝑ deſertum ut affligeret te atq; temptaret: et nota fierent que in tuo animo verſabantur: utrum cuſtodires mandata illius an non. Afflixit te penuria: et dedit tibi cibum manna quē ignorabas tu ⁊ patres tui ut oſtenderet tibi q̄ nō in ſolo pane viuͣt homo: ſed in omni verbo qđ egreditur de ore domini. Veſtimentū tuū quo operiebaris nequaq̄ vetuſtate defecit: et pes tuus non ē ſubtritus. En quadrageſimus annus eſt: ut recogites in corde tuo: quia ſicut erudit filiū ſuū homo ſic dñs deus tuus erudiuit te· ut cuſtodias mandata dñi dei tui ⁊ ambules in vijs eius: et timeas eū. Dñs enim deus tuus introducet te in terram bonam· terram riuorū aquarūq; ⁊ fontium: ī cuius campis ⁊ montibꝫ erumpunt fluuiorū abiſſi: terram frumenti ordei ac vineaꝝ in qua ficus et malagranata et oliueta naſcuntur: terram olei ac mellis ubi abſq; ulla penuria comedes panem tuū et rerum omniū abundantia perfrueris: cuius lapides ferrum ſunt· et de montibus eius eris metalla fodiuntur· ut cum comederis et ſaciatus fueris benedicas domino deo tuo pro terra optima quā dedit tibi. Obſerua ⁊ caue nequando obliuiſcaris dñi dei tui· ⁊ negligas mādata eius atq; iudicia ⁊ cerimonias quas ego p̄cipio tibi hodie: ne poſtq̄ comederis et ſaciatꝰ fueris· domos pulcras edificaueris ⁊ habitaueris in eis: habueriſq; armēta ⁊ ouiū greges· argenti ⁊ auri cunctaꝝq; rerū copiam· eleuetur cor tuū ⁊ non reminiſcaris domini dei tui· qui eduxit te de terra egipti de domo ſeruitutis ⁊ ductor tuus fuit ī ſolitudine magna atq; terribili ī qua erat ſerpens flatu adurens et ſcorpio ac dipſas et nulle om̄ino aque: qui eduxit riuos de petra duriſſima et cibauit te manna in ſolitudine qđ neſcierunt p̄res tui. Et poſtq̄ʒ afflixit ac probauit· ad extremū miſertus eſt tui: ne diceres in corde tuo fortitudo mea ⁊ robur manus mee hec michi om̄ia p̄ſtiterunt: ſed recorderis dn̄i dei tui· ꝙ ipſe uires tibi prebuerit ut impleret pactū ſuū ſup̱ quo iurauit patribꝫ tuis ſicut preſens indicat dies. Si autē oblitꝰ dn̄i dei tui ſecutus fueris deos alienos colueriſq; illos et adoraueris: ecce nūc p̄dico tibi ꝙ om̄ino diſpereas. Sicut gentes q̄s deleuit dominus ī introitu tuo: ita et vos peribitis ſi inobediētes fueritis voci domini dei veſtri. Ca. ix.

Audi iſrahel. Tu tranſgredieris hodie iordanem ut poſſideas nationes maximas et fortiores te ciuitates ingentes ⁊ ad celū uſq; muratas: p̱p̱lm magnū atq; ſublimem· filios enachim quos ipſe vidiſti et audiſti: quibus nullus poteſt ex aduerſo reſiſtere. Scies ergo hodie ꝙ dn̄s deus tuus ipſe tranſibit ante te ignis deuorans atq; cōſumens: qui cōterat eos et deleat atq; diſperdat ante faciē tuā velociter: ſicut locutus ē tibi. Ne dicas in corde tuo cū deleuerit eos dn̄s deus tuus in conſpectu tuo· ꝓpter iuſticiam meam introduxit me dn̄s ut terram hanc poſſiderem: cū ꝓpter impietates ſuas iſte delete ſint nationes. Atq; enim propter iuſticias tuas ⁊ equitatē cordis tui ingredieris ut poſſideas terras earū: ſed quia ille egerunt impie· introeunte te delete ſunt: ⁊ ut compleret verbū ſuū dn̄s quod ſub iuramento pollicitus eſt p̄ribus tuis abraham yſaac et iacob. Scito ergo ꝙ nō ꝓpter iuſticias tuas dn̄s deus tuus dederit tibi terram hāc optimā ī poſſeſſionē: cum duriſſime ceruicis ſis p̱p̱ls. Memento ⁊ ne obliuiſcaris quomō ad iracundiā ꝓuocaueris dn̄m deū tuū in ſolitudine, ⁊ ex eo die quo egreſſus es ex egipto uſq; ad locū iſtum· ſemper aduerſum dn̄m contendiſti. Nā et in oreb prouocaſti eū: ⁊ iratus delere te voluit quādo aſcendi in montem ut acciperem duas tabulas lapideas pacti quod pepigit vobiſcū dn̄s. Et perſeueraui in mōte quadraginta diebꝫ ac noctibus: panē non comedēs et aquam non bibens. Deditq; michi dominus duas tabulas lapideas ſcriptas digito dei: ⁊ continētes omnia verba· que vobis locutus ē in monte de medio ignis quādo concio populi congregata eſt. Cūq; tranſiſſent quadraginta dies ⁊ totidem noctes dedit michi dn̄s duas tabulas lapideas· tabulas federis: dixitq; michi. Surge et deſcende hinc cito: quia p̱p̱ls tuus quē eduxiſti de egipto deſeruerūt velociter viam quā demōſtraſti eis: fecerūtq; ſibi conflatile. Rurſumq; ait dn̄s ad me. Cerno ꝙ p̱p̱ls iſte dure ceruicis ſit. Dimitte me ut conteram eum: et deleam nomen eius ſub celo: et conſtituam te ſup̱ gentem que hac maior et fortior ſit. Cūq; de monte ardente deſcenderem et duas tabulas federis utraq; tenerem manu· vidiſſemq; peccaſſe vos dn̄o deo vr̄o ⁊ feciſſe vobis vitulum conflatilem ac deſeruiſſe velociter viam eius quā vobis oſtenderat: proieci tabulas de manibꝫ meis confregiq; eas in conſpectu veſtro. Et procidi āte dn̄m ſicut prius quadraginta diebꝫ ⁊ noctibus panem nō comedens ⁊ aquam nō bibens propter om̄ia peccata vr̄a que geſſiſtis contra dñm: ⁊ eũ ad iracundiã prouocaſtis. Timui eñi indignacionẽ ⁊ iram illi⁹: qua aduerſum vos cõcitatus delere vos voluit. Et exaudiuit me dñs etiam hac vice. Aduerſum aaron quoq; vehementer iratus voluit eum conterere: et pro illo ſimiliter deprecatus ſum. Peccatũ aũt vr̃m qḋ feceratis id eſt vitulũ accipiens igne combuſſi: et in fruſta cõminuens omnĩoq; in puluerem redigens proieci in torrentẽ qui de mõte deſcendit. In incendio quoq; et in temptatione · ⁊ ĩ ſepulcris concupiſcentie prouocaſtis dñm, et quãdo miſit vos de cadeſbarne dicens aſcendite et poſſidete terrã quã dedi vobis: et contempſiſtis imperiũ dñi dei veſtri et non credidiſtis ei: neq; vocem eius audire noluiſtis: ſed ſemper fuiſtis rebelles a die qua noſſe vos cepi. Et iacui coram dño quadraginta diebus ac noctibꝫ quibus eũ ſuppliciter deprecabar ne deleret vos ut fuerat comminatus: et orans dixi. Dñe deus ne diſperdas pplm̃ tuũ ⁊ hereditatem tuã quã redemiſti in magnitudine tua: quos eduxiſti de egipto in manu forti. Recordare ſeruoꝝ tuorũ abraham yſaac ⁊ iacob. Ne aſpicias duriciã populi huius ⁊ impietatem atq; peccatum: ne forte dicãt habitatores terre de qua eduxiſti nos nõ poterat dñs introducere eos: ĩ terrã quã pollicit⁹ ẽ eis · ⁊ oderat illos · idcirco eduxit ut interficeret illos ĩ ſolitudine: q̃ ſũt pp̃ls tu⁹ ⁊ hereditas tua quos eduxiſti ĩ fortitudine tua magna et in brachio tuo extento.

In tempore illo dixit dñs ad me. ca. x.

Dola tibi duas tabulas lapideas ſicut priores fuerunt et aſcende ad me in montem: facieſq; archam ligneam et ſcribam in tabulis verba que fuerũt in hiis quas ante confregiſti: poneſq; eas in archa. Feci igitur archam de lignis ſethim. Cumq; dolaſſem duas tabulas lapideas inſtar priorũ: aſcendi in montẽ habens eas in manibus. Scripſitq; in tabulis iuxta id qḋ prius ſcripſerat verba decem que locut⁹ ẽ dñs ad vos ĩ mõte de medio ignis quãdo pp̃ls cõgregat⁹ eſt: et dedit eas michi. Reuerſuſq; de monte deſcendi: et poſui tabulas in archam quã feceram: que hucuſq; ibi ſunt ſicut michi precepit dñs. Filij aũt iſrahel caſtra mouerunt ex beroth filiorũ iacham in moſera ubi aaron mortuus et ſepultus ẽ: pro quo ſacerdotio functus eſt filius ei⁹ eleazar. Inde venerũt ĩ gadgad: de quo loco pfecti caſtrametati ſũt ĩ iethbatha in tr̃a aquaꝝ atq; torrẽtiũ. Eo tẽpore ſeparauit tribũ leui ut portaret archam federis domini: et ſtaret corã eo in miniſterio ac benediceret ĩ nomine illi⁹ uſq; in preſentẽ diem. Quãobrem nõ habuit leui partem neq; poſſeſſionem cũ fratribꝫ ſuis: quia ipſe dñs poſſeſſio eius eſt: ſicut promiſit ei dñs deus tuus. Ego aũt ſteti in monte ſicut prius q̃draginta diebus ac noctibus: exaudiuitq; me dñs etiã hac vice: et te perdere noluit. Dixitq; michi. Vade ⁊ precede pplm̃ ut ingrediatur et poſſideat terram quã iuraui prĩbus eorum: ut traderem eis. Et nũc iſrahel quid dñs deus tuus petit a te · niſi ut timeas dñm deũ tuũ et ambules in vijs eius et diligas eũ: ac ſeruias domino deo tuo in toto corde tuo ⁊ in tota anima tua cuſtodiaſq; mandata dñi et cerimonias eius quas ego hodie p̃cipio tibi ut bene ſit tibi? En dñi dei tui celum ẽ et celũ celi terra ⁊ om̃ia que in ea ſunt et tamen patribus tuis conglutinatus ē dñs et amauit eos: elegitq; ſemen eoꝝ poſt eos id eſt vos de cunctis gentibꝫ ſicut hodie comprobatur. Circūcidite igitᷣ ꝑpuciū cordis veſtri ⁊ ceruicem vr̄am non indurcetis amplius: quia dñs deus veſter ipſe eſt deus deoꝝ et dñs dn̄antium deꝰ magnus et potens ⁊ terribilis: qui ꝑſonā nō accipit nec munera. Facit iudiciū pupillo et vidue: amat peregrinum: ⁊ dat ei victum atq; veſtitū. Et vos ergo amate peregrinos: quia ⁊ ipſi fuiſtis aduene in terra egipti. Dominum deum tuū timebis: et ei ſoli ſerues. Ipſi adherebis: iurabiſq; i nomine illius. Ipſe eſt laus tua et deus tuus: qui fecit tibi hec magnalia et terribilia que viderūt oculi tui. In ſeptuaginta animabus deſcenderunt patres tui in egiptum: et ecce nunc multiplicauit te dominus deus tuus ſicut aſtra celi. c. xi.

Ama itaq; dñm deū tuū: et obſerua precepta eius et cerimonias iudicia atq; mandata omni tempore. Cognoſcite hodie que ignorant filij veſtri· qui non viderūt diſciplinā dñi dei veſtri· magnalia eius et robuſtam manū extentumq; brachium· ſigna ⁊ opera que fecit in medio egipti· pharaoni regi et vniuerſe terre eius· omīq; exercitui egipciorum et equis ac curribꝫ· quomodo operuerit eos aque maris rubri· cum vos ꝑſequerent̄ ⁊ deleuerit eos dñs vſq; in p̄ſentē diem: vobiſq; que fecerit in ſolitudine· donec veniretis ad hūc locū: ⁊ dathan atq; abiron filijs eliab qui fuit filius ruben· quos aperto ore ſuo terra abſorbuit cū domibus ⁊ tabernaculis ⁊ vniuerſa ſubſtancia eoꝝ quā habebat in medio iſrahel: oculi veſtri viderunt omnia opera dñi magna q̄ fecit· ut cuſtodiatis vniūſa mādata illiꝰ q̄ ego hodie p̄cipio vobis et poſſitis introire ⁊ poſſidere terram ad quā ingredimini: multoq; in ea viuatis tempore quā ſub iuramento pollicitus eſt dñs patribꝫ veſtris et ſemini eorū lacte et melle manantē. Terra aūt ad quā ingredieris poſſidendā· non eſt ſicut terra egipti de qua exiſti vbi iacto ſemine i ortoꝝ morem aque ducuntur irrigue: ſed montuoſa eſt ⁊ campeſtris· de celo expectans pluuias: quā dñs deus tuus ſemꝑ inuiſit ⁊ oculi illius i ea ſunt a principio āni vſq; ad finē eiꝰ. Si ergo obedieritis mādatis meis que ego hodie p̄cipio vobis· ut diligatis dñm deū veſtrū· ⁊ ſeruiatis ei in toto corde vr̄o et i tota anima veſtra: dabit pluuiā terre vr̄e tēporaneā et ſerotinam ut colligatis frumētum et vinū et oleum fenū ex agris ad paſcenda iumenta: ut ⁊ ipſi comedatis ac ſaturemini. Cauete ne forte decipiatur cor vr̄m et recedatis a dn̄o· ſeruiatiſq; dijs alienis ⁊ adoretis eos: iratuſq; dñs claudat celum ⁊ pluuie nō deſcendant· nec terra det germen ſuū: pereatiſq; velociter de terra optima quā dominus daturus ē vobis. Ponite hec verba mea in cordibus ⁊ in animis vr̄is: et ſuſpendite ea ꝓ ſigno in manibus: et inter oculos veſtros collocate. Docete filios veſtros: ut illa meditentur. Quando ſederis in domo tua et ambulaueris i via· ⁊ accubueris atq; ſurrexeris ſcribes ea ſuper poſtes ⁊ ianuas domus tue: ut multiplicent̄ dies tui et filioꝝ tuoꝝ in terra· quā iurauit dominꝰ patribus tuis: ut daret eis q̄diu imminet celum terre. Si enī cuſtodieritis mādata que ego precipio vobis· et feceritis ea ut diligatis dñm deum veſtrum et ambuleritis i omnibus vijs eius adherentes ei: disperdet dñs om̄ipotens omnes gentes istas ante faciē vr̄am: et possidebitis eas q̄ maiores et fortiores vobis sunt. Om̄is locus quē calcauerit pes vester· vester erit. A deserto et libano et flumine magno eufrate usq; ad mare occidentale· erunt termini vr̄i. Nullus stabit cōtra vos. Terrorem vr̄m et formidinē dabit dñs deus vester sup omnē terrā quā calcaturi estis: sicut locut⁹ ē vobis. En propono in conspectu vr̄o hodie benedictionem ⁊ maledictionē; benedictionem si obedieritis mandatis dñi dei vestri que ego hodie p̄cipio vobis: maledictionem si nō obedieritis mādatis dñi dei vestri· sed si recesseritis de via quā ego nūc ostendo vobis· ⁊ ambulaueritis post deos alienos quos ignoratis. Cum introduxerit te dñs de⁹ tuus in terram ad quā pergis habitandam: pones benedictionē sup montem garizim· maledictionē sup mōtem hebal: qui sunt trans iordanen post viam q̄ pergit ad solis occubitū· i terra chananei qui habitat in campestrib; contra galgalam que ē iuxta vallem tendentem ⁊ intrantem ꝓcul. Vos aūt transibitis iordanen ut possideatis terrā quā dñs de⁹ vester datur⁹ ē vobis: et habeatis ac possideatis illā. Videte ergo ut impleatis cerimonias atq; iudicia q̄ ego hodie ponā in ꝯspectu vr̄o.

Ca. XII.

Hec sunt p̄cepta atq; iudicia que facere debetis in terra quā dñs deus patrum tuorū daturus ē tibi: ut possideas eam cūctis diebus quibus sup humū gradieris. Subuertite om̄ia loca in quibus coluerūt gentes quas possessuri estis deos suos: sup mōtes excelsos et colles ⁊ subter omne lignū frondosum. Dissipate aras eorum et confringite statuas: lucos igne comburite et ydola comminuite: disperdite nomina eaꝝ de locis illis. Nō facietis ita dño deo vr̄o: sed ad locū quē elegerit dñs deus vester de cūctis tribubus vestris ut ponat nomen suū ibi et habitet in eo venietis ⁊ offeretis in loco illo olocausta ⁊ victimas vr̄as· decimas ⁊ p̄mitias manuū vestraꝝ· ⁊ vota atq; donaria p̄mogenita boum ⁊ ouium: ⁊ comedetis ibi i conspectu domini dei vestri· ac letabimini i cunctis ad que miseritis manū vos ⁊ domus vr̄e in quib; benedixit vobis dñs de⁹ vester. Non facietis ibi que nos hic facimus hodie: singuli qd̄ sibi rectum videtur. Neq; enī usq; in presens tempus venistis ad requiē ⁊ possessionem quā dñs deus vester daturus ē vobis. Transibitis iordanen ⁊ habitabitis in t̄ra quā dñs de⁹ vester datur⁹ ē vobis: ut requiescatis a cunctis hostib; p circuitum· ⁊ absq; ullo timore habitetis in loco quem elegerit dominus deus vester: ut sit nomen eius in eo. Illuc omnia que precipio conferetis: olocausta et hostias ac decimas et primitias manuū vr̄arū· ⁊ quicquid p̄cipuum est in muneribus que vouistis dño. Ibi epulabimini corā dño deo vr̄o vos ⁊ filij et filie vestre· famuli et famule· atq; leuites qui in vestris urbibus commorant̄. Neq; enim habent aliam partem ⁊ possessionē inter vos. Caue ne offeras olocausta tua i om̄i loco quē videris: sed in eo quē elegerit dñs in una tribuū tuarū offeres hostias ⁊ facies quecumq; p̄cipio tibi. Sin aūt comedere volueris ⁊ te esus carnium delectauerit· occide ⁊ comede iuxta benedictionē domini dei tui quā dedit tibi in urbibus tuis: siue immūdum fuerit hoc eſt maculatum ⁊ debile. ſiue mundū hoc ē integrum ⁊ ſine macula quod offerri licet ſicut capreā et ceruū comedes: abſq; eſu dumtaxat ſanguinis quē ſup terrā quaſi aquā effundes. Non poteris comedere ī oppidis tuis decimā frumenti et vini et olei tui. primogenita armentoꝝ ⁊ pecoꝝ et om̄ia que voueris et ſponte offerre volueris et primitias manuū tuaꝝ: ſed coram dn̄o deo tuo comedes ea in loco quē elegerit dn̄s deus tuus. tu et filius tu⁹ et filia et ſeruus et famula atq; leuites qui manet in vrbibꝫ tuis: ⁊ letaberis et reficieris corā dn̄o deo tuo in cūctis ad que extenderis manū tuā. Caue ne derelinquas leuitem ī om̄i tēpore quo verſaris in terra. Quādo dilatauerit dn̄s de⁹ tuus terminos tuos ſicut locutus eſt tibi. et volueris veſci carnibꝫ quas deſiderat anima tua: locus aūt quē elegerit dn̄s deus tu⁹ ut ſit nomē eius ibi ſi procul fuerit occides de armentis ⁊ pecoribꝫ que habueris ſicut precepit tibi: et comedes in oppidis tuis ut tibi placet. Sicut comedit caprea et ceruus ita veſceris eis: et mundus et immūdus in cōmune veſcentur. Hoc ſolum caue ne ſanguinem comedas. Sanguis enī eoꝝ pro anima eſt: ⁊ idcirco non debes animā comedere cum carnibꝫ: ſed ſup terram fundes quaſi aquā. ut bene ſit tibi et filijs tuis poſt te: cum feceris qd̄ placet in cōſpectu domini. Que aūt ſanctificaueris et voueris dn̄o tolles ⁊ venies ad locum quē elegerit dn̄s: ⁊ offeres oblationes tuas carnem ⁊ ſanguinē ſup altare dn̄i dei tui. Sanguinē hoſtiaꝝ fundes ī altari: carnibꝫ aūt ipē veſceris. Obſerua et audi omnia que ego p̄cipio tibi ut bene ſit tibi ⁊ filijs tuis poſt te ī ſempiternū: cum feceris quod bonū eſt ⁊ placitum in conſpectu dn̄i dei tui. Quando diſperdiderit dn̄s deus tuus ante faciē tuā gentes ad quas ingredieris poſſidendas et poſſederis eas atq; habitaueris in terra eaꝝ: caue ne imiteris eas poſt q̄ꝫ te fuerint introeūte ſubuerſe: ⁊ requiras cerimonias eaꝝ dicens. Sicut coluerūt gentes iſte deos ſuos. ita ⁊ ego colā. Nō facies ſimiliter dn̄o deo tuo. Omnes enī abominationes quas auerſatur dn̄s fecerūt dijs ſuis offerentes filios et filias: ⁊ comburentes eas igni. Qd̄ p̄cipio tibi hoc tantū facito dn̄o: nec addas quicq̄ꝫ nec minuas.

Si ſurrexerit in medio tui .ca. xiii. prophetes. aut q̄ ſomniū vidiſſe ſe dicat ⁊ p̄dixerit ſignū atq; portentum et euenerit qd̄ locutus eſt. ⁊ dixerit tibi. eamus ⁊ ſequamur deos alienos quos ignoras ⁊ ſeruiamus eis: non audies verba ꝓphete illi⁹ aut ſomniatoris. quia temptat vos dn̄s deus veſter: ut palam fiat vtrū diligatis eum an non in toto corde ⁊ in tota anima veſtra. Dominū deū vr̄m ſequimini et ip̄m timete: ⁊ mandata illius cuſtodite: ⁊ audite vocem eius. Ipſi ſ͛uietis: et ip̄i adherebitis. Propheta autē ille aut fictor ſomniorū interficietur quia locutus ē ut vos auerteret a domino deo veſtro qui eduxit vos de terra egipti et redemit vos de domo ſeruitutis: ut errare te faceret de via quā tibi p̄cepit dominus deus tuus: ⁊ auferes malum de medio tui. Si tibi voluerit perſuadere frater tuus fili⁹ mr̄is tue aut filius tuus uel filia ſiue vxor que eſt in ſinu tuo aut amicus quē diligis ut animā tuā clam dicens. eamus ⁊ ſeruiamus dijs alienis quos ignoras tu et patres tui cūctaꝝ ī circuitu gentiū que iuxta uel procul ſũt ab initio uſq; ad finem terre: non acquieſcas ei nec audias neq; parcat ei oculus tuus. ut miſerearis et occultes eum: ſed ſtatim interficies. Sit primũ man⁹ tua ſuper eũ: et poſt te omnis pplˢ mittat manũ. Lapidibus obrutus necabit̃: quia voluit te abſtrahere a dño deo tuo qui eduxit te de terra egipti de domo ſeruitutis: ut ⁊ omnis iſrahel audiens timeat. et nequaq̃ ultra faciat quippiã huius rei ſimile. Si audieris in vna vrbium tuaꝝ quas dñs de⁹ tuus dabit tibi ad habitandũ dicentes aliquos. egreſſi ſunt filij belial de medio tui et auerterũt habitatores urbis tue atq; dixerunt. eamus et ſeruiamus dijs alienis quos ignoratis: quere ſolicite. et diligenter rei veritate perſpecta ſi inveneris certũ eſſe quod dicitur. et abominationem hãc opere perpetratam. ſtatim percuties habitatores urbis illius in ore gladij: ⁊ delebis eam. omniaq; que in illa ſunt uſq; ad pecora. Quicquid etiã ſupellectilis fuerit cõgregabis in medio plateaꝝ eius. et cum ipſa ciuitate ſuccendes: ita ut uniuerſa conſumas dño deo tuo: et ſit tumulus ſempiternus. Nõ edificabit̃ ãplius: ⁊ nõ adherebit de illo anathemate quicq̃ ĩ manu tua: ut auertat̃ dñs ab ira furoris ſui ⁊ miſereatur tui: mltiplicetq; te ſicut iurauit prĩbus tuis quãdo audieris vocem dñi dei tui. cuſtodiẽs omnia precepta eius que ego p̄cipio tibi hodie: ut facias quod placitum eſt in conſpectu domini dei tui. ca. xiiii.

Filij eſtote dñi dei veſtri. Nõ vos incidetis. nec facietis caluicium ſup mortuo: qm̃ pplˢ ſanctus es dño deo tuo: et te elegit ut ſis ei in pplm peculiarem de cunctis gentib; que ſunt ſup terrã. Ne comedatis que immunda ſunt. Hoc eſt animal qđ comedere debetis: bouem ⁊ ouem et capram ceruum et capreã. bubalum tragelaphũ pigargum origem camelopardulum. Omne animal qđ in duas partes findit ungulam ⁊ ruminat comedetis: de hijs aũt que ruminãt et ungulam non findũt hec comedere nõ debetis: camelum leporem cirogrillũ. Quia ruminant ⁊ non diuidũt ungulam: imũda erunt vobis. Sus quoq; qm̃ diuidit ungulam et nõ ruminat: immũda erit. Carnib; eoꝝ nõ veſcemini: et cadauera nõ tangetis. Hec comedetis ex omnibus q̃ morantur in aquis. Que habent pennulas et ſquamas comedite: que abſq; pennulis ⁊ ſquamis ſunt ne comedatis quia immunda ſunt. Omnes aues mũdas comedite. Immũdas ne comedatis. aquilam ſcilicet et grypem. ⁊ alietũ ixon ⁊ vulturem ac miluũ iuxta genus ſuũ et omne coruini generis: et ſtrutionẽ ac noctuã ⁊ larum atq; accipitrẽ iuxta genus ſuũ: herodiũ ac cignũ et ibin ac mergulũ porphirionẽ ⁊ nicticoracẽ onocrotalũ ⁊ caradriũ ſingula in genere ſuo: upupam quoq; et veſpertilionem: et omne qđ reptat et pennulas habet immundũ erit et nõ comedetur. Omne quod mũdũ ẽ comedite. Quicquid aũt morticinum ẽ: ne veſcamini ex eo. Peregrino qui intra portas tuas eſt da ut comedat aut vende ei quia tu pplˢ ſanct⁹ dñi dei tui es. Nõ coques hedum in lacte matris ſue. Decimam partem ſeparabis de cunctis frugibus tuis qui naſcunt̃ in terra per ãnos ſingulos. et comedes in cõſpectu dñi dei tui in loco quẽ elegerit ut in eo nomen illius inuocetur: decimam frumenti tui ⁊ vini ⁊ olei· et p̄mogenita de armẽtis et ouibꝫ tuis: ut diſcas timere dominũ deũ tuũ omni tempore. Cũ aũt longior fuerit via· et loc⁹ quẽ elegerit dñs deus tuus· tibiqꝫ benedixerit· nec poteris ad eum hec cũcta portare: vendes omnia ⁊ in preciũ rediges portabiſqꝫ manu tua et ꝓficiſceris ad locũ quẽ elegerit dñs deus tuus: et emes ex eadẽ pecunia quicquid tibi placuerit ſiue ex armentis ſiue ex ouibꝫ. Vinũ quoqꝫ et ſicerã ⁊ oĩe quod deſiderat anima tua: ⁊ comedeꝭs corã dño deo tuo: et epulaberis tu et domus tua et leuita qui intra portas tuas ẽ. Caue ne derelinquas eũ: quia nõ habet aliam partem ĩ poſſeſſione tua. Anno tercio ſeparabis aliã decimã ex oĩibꝫ que naſcunť tibi eo tempore ⁊ repones intra ianuas tuas: venietqꝫ leuites q̄ aliam nõ habet partẽ nec poſſeſſionẽ tecum et peregrinus ac pupillus et vidua qui intra portas tuas ſunt ⁊ comedent et ſaturabunť: ut benedicat tibi dominus deus tuus in cunctis operibus manuum tuarꝫ q̄ feceris. ca. xv.

Septimo anno facies remiſſionẽ: que hoc ordine celebrabiť. Cui debetur aliquid ab amico uel ꝓximo ac fratre ſuo repetere nõ poterit: quia ãnus remiſſionis eſt dñi. A peregrino et aduena exiges: ciuem et ꝓpinquum repetendi nõ habes poteſtatẽ. Et omnino indigens ⁊ mendicus nõ erit inter vos: ut benedicat tibi dñs deus tuus in terra quã traditurus eſt tibi ĩ poſſeſſionem: ſi tamen audieris uocem dñi dei tui· ⁊ cuſtodieris uniũſa que iuſſit· et que ego hodie p̄cipio tibi: benedicet tibi ut pollicitus ẽ. Fenerabis gentibꝫ multis: ⁊ ipſe a nullo accipies mutuũ. Dominaberis nationibus plurimis: et tui nemo dominabiť. Si unus de fratribus tuis qui moratur intra portas ciuitatis tue in terra quã dñs de⁹ tuus daturus eſt tibi· ad paupertatem venerit: non obdurabis cor tuũ· nec contrahes manũ ſed aperies eam pauperi: et dabis mutuũ quo eũ indigere perſpexeris. Caue ne forte ſubrepat tibi impia cogitatio et dicas ĩ corde tuo appropinquat ſeptim⁹ ãnus remiſſionis: ⁊ auertas oculos a paupere fratre tuo· nolens ei quod poſtulat mutuum commodare ne clamet contra te ad dñm ⁊ fiat tibi in peccatum: ſed dabis ei. Nec ages quippiam callide in eius neceſſitatibus ſubleuãdis: ut benedicat tibi dominus deus tuus in omni tempore et in cunctis ad q̄ manum miſeris. Non deerunt pauperes in terra habitationis tue: idcirco ego precipio tibi· ut aperiꝭs manũ fratri tuo egeno et pauperi: qui tecũ verſatur in terra. Cũ tibi venditus fuerit frater tuus hebreus aut hebrea· ⁊ ſex ãnis ſeruierit tibi: in ſeptimo anno dimittes eum liberũ. Et quẽ libertate donaueris nequaq̃ꝫ vacuũ abire patieris: ſed dabis viaticũ de gregibꝫ· et de area ⁊ torculari tuo quibus dñs deus tu⁹ benedixerit tibi. Memento ꝙ et ipſe ſeruieris in terra egipti· et liberauerit te dñs de⁹ tuus: et idcirco ego nũc precipio tibi. Sin aũt dixerit nolo egredi eo ꝙ diligat te et domũ tuã· et bene ſibi apud te eſſe ſentiat: aſſumes ſubulam et perforabis aurem eius in ianua domus tue: ⁊ ſeruiet tibi uſqꝫ in eternũ. Ancille quoqꝫ ſimiliter facies. Non auertes ab eis oculos tuos· quãdo dimiſeris eos liberos· quĩ iuxta mercedẽ mercennarij· per ſex annos ſeruiuit tibi: ut benedicat tibi dñs de⁹ tu⁹ ĩ cũctis opibꝫ que agis. De p̄mogenitis q̄ naſcunt̄ in armentis et ouibus tuis quicquid eſt ſexus maſculini ſanctificabis dn̄o deo tuo. Non operaberis in p̄mogenito bouis: et nō tondebis primogenita ouium. In conſpectu dn̄i dei tui comedes ea ꝑ ānos ſingulos in loco quē elegerit dn̄s tu ⁊ domus tua. Sin aūt habuerit maculam ⁊ uel claudū fuerit uel cecum· aut in aliqua parte deforme uel debile nō immolabit̄ dn̄o deo tuo: ſed intra portas urbis tue comedes illud. Tā mūdus q̄ȝ immūdus ſimilit̄ veſcent̄ eis ſicut caprea ⁊ ceruo. Hoc ſolū obſ̄uabis ut ſāguinē eorū nō comedas: ſed effundas in terrā quaſi aquā.

Obſerua menſem nouaꝝ . c. xvi. frugum et verni primū t̄poris ut facias phaſe dn̄o deo tuo: quoniā in iſto menſe eduxit te dn̄s deus tuus de egipto nocte. Immolabiſq; phaſe domino deo tuo de ouibus ⁊ de bubȝ in loco quē elegerit dn̄s deꝰ tuꝰ: ut habitet nomē eius ibi. Nō comedes ī eo panem fermentatū. Septē diebȝ comedes abſq; fermēto afflictionis panē: qm̄ in pauore egreſſus es de egipto: ut memineris diei egreſſionis tue de egipto om̄ibus diebȝ vite tue. Nō apparebit fermentatū in om̄ibus terminis tuis ſeptem diebȝ: ⁊ nō remanebit de carnibus eius qđ immolatū ē veſpere in die primo mane. Non poteris immolare phaſe in qualibet urbiū tuarū quas dn̄s deus tuus daturus eſt tibi: ſed in loco quē elegerit dominus deꝰ tuus ut habitet nomen eius ibi. Immolabis phaſe veſpere ad ſolis occaſum quādo egreſſus es de egipto: ⁊ coques ⁊ comedes ī loco quē elegerit dn̄s deꝰ tuꝰ: maneq; ꝯſurgēs vades ī tabernacula tua. Sex diebȝ comedes azima: et in die ſeptima quia collecta eſt dn̄i dei tui nō facies opus. Septem ebdomadas numerabis tibi ab ea die qua falcem ī ſegetem miſeris et celebrabis diem feſtū ebdomadarū domino deo tuo· oblationē ſpontaneā manꝰ tue quā offeres iuxta benedictionē dn̄i dei tui: ⁊ epulaberis corā dn̄o deo tuo tu ⁊ filius tuus et filia tua ⁊ ſeruus tuus ⁊ ācilla tua et leuites qui ē intra portas tuas· ⁊ aduena ac pupillus et vidua qui morant̄ vobiſcū ī loco quē elegerit dominus deus tuus ut habitet nomen eius ibi: et recordaberis quoniā ſeruus fueris ī egipto: cuſtodieſq; ac facies que p̄cepta ſunt. Solemnitatē quoq; tabernaculorū celebrabis per ſeptem dies quando collegeris de area et torculari fruges tuas: ⁊ epulaberis in feſtiuitate tua tu et filiꝰ tuus ⁊ filia ⁊ ſeruus tuus ⁊ ancilla: leuites quoq; et aduena· ⁊ pupillꝰ et vidua q̄ intra portas tuas ſunt. Septem diebus domino deo tuo feſta celebrabis in loco quē elegerit dominus: benedicetq; tibi dominus deus tuus ī cūctis frugibȝ tuis et ī om̄i opere manuū tuaꝝ: eriſq; in leticia. Tribȝ vicibȝ ꝑ annū apparebit om̄e maſculinū tuū in ꝯſpectu dn̄i dei tui ī loco quē elegerit: ī ſolēnitate azimoꝝ· ⁊ ī ſolēnitate ebdomadaꝝ: et in ſolēnitate tabernaculorū. Nō apparebit ante dominū vacuus: ſed offeret unuſquiſq; ſcd̄m qđ habuerit iuxta benedictionē domini dei ſui quā dederit ei. Iudices et magiſtros ꝯſtitues in omnibȝ portis tuis quas dn̄s deꝰ tuus dederit tibi ꝑ ſingulas tribus tuas ut iudicent populū iuſto iudicio: nec in alterā partem declinent. Non accipies ꝑſonam nec munera: quia munera excecant oculos ſapientū: et mutant

uſq ad

verba iuſtorū. Iuſte quod iuſtum eſt perſequeris: ut viuas ⁊ poſſideas terrā quā dominus deus tuus dederit tibi. Non plantabis lucum · et om̄em arborem iuxta altare domini dei tui: nec facies tibi atqꝫ conſtitues ſtatuā: que odit dominus deus tuus. ca. xvii.

Non immolabis dño deo tuo bouem et ouem ĩ quo eſt macula · aut quippiā vicij: quia abominatio eſt dño deo tuo. Cumqꝫ reperti fuerint apud te intra unā portaꝝ tuarū quas dñs deus tuus dabit tibi vir aut mulier qui faciant malum ĩ conſpectu domini dei tui ⁊ tranſgrediātur pactum illius · ut vadant et ſeruiant dijs alienis ⁊ adorent eos ſolē ⁊ lunā ⁊ omnē militiam celi q̄ non precepi ⁊ hoc tibi fuerit nūciatū: audienſqꝫ inquiſieris diligenter · et verū eſſe repereris · et abominatio facta ē in iſrl: educes virū ac mulierē q̄ rem ſceleratiſſimā ꝑpetrarūt ad portas ciuitatis tue · et lapidibus obruentur. In ore duoꝝ aut trium teſtium peribit q̄ interficiet. Nemo occidatur: uno cōtra ſe dicente teſtimoniū. Manus teſtiū prima interficiet eum: et manus reliqui ꝑpli extrema mittet: ut auferas malū de medio tui. Si difficile ⁊ ambiguum apud te iudicium eſſe ꝑſpexeris inter ſāguinē ⁊ ſāguinē · cauſā ⁊ cauſā · leprā ⁊ nō leprā · ⁊ iudicū intra portas tuas videris verba variari: ſurge et aſcende ad locū quē elegerit dñs deus tuus: venieſqꝫ ad ſacerdotes leuitici generis ⁊ ad iudicē q̄ fuerit illo tempore · quereſqꝫ ab eis · q̄ iudicabūt tibi iudicij veritatē: ⁊ facies quodcumqꝫ dixerint · q̄ preſunt loco quē elegerit dñs ⁊ docuerit te iuxta legem eiꝰ, ſequeriſqꝫ ſententiā eoꝝ: nec declinabiſ ad dexteram neqꝫ ad ſiniſtrā. Qui aūt ſuperbierit nolens obedire ſacerdotis imperio qui eo tempore miniſtrat dño deo tuo et decreto iudicis morietur homo ille · ⁊ auferes malū de iſrl: cūctuſqꝫ ꝑpls audiens timebit ut nullus deinceps intumeſcat ſuꝑbia. Cū ingreſſuſ fueris terrā quā dñs deus tuus dabit tibi · ⁊ poſſederis eā habitaueriſqꝫ ĩ illa et dixeris conſtituā ſuꝑ me regē ſicut habent om̄es ꝑ circuitū nationes: eū conſtitues quē dñs deus tuus elegerit de numero fratrū tuoꝝ. Non poteris alteriꝰ gentis hominē regē facere: qui non ſit frater tuus. Cumqꝫ fuerit cōſtitutus · nō multiplicabit ſibi equos nec reducet ꝑplm in egiptū equitatꝰ numero ſubleuatus: preſertim cū dñs ꝑceperit vobis ut nequaq̄ꝫ ampliꝰ ꝑ eandē viā reuertamini. Non habebit vxores plurimas q̄ illiciāt animū eius: neqꝫ argēti ⁊ auri immenſa pondera. Poſtq̄ꝫ aūt ſederit in ſolio regni ſui deſcribet ſibi deuteronomiū legis huius ĩ volumine · accipiēs exemplar a ſacerdotibꝫ leuitice tribus ⁊ habebit ſecum: legetqꝫ illud om̄ibus diebꝫ vite ſue ut diſcat timere dñm deū ſuū · et cuſtodire verba et cerimonias eius q̄ in lege precepta ſūt. Nec eleuet̄ cor eiꝰ ĩ ſuꝑbiā ſuꝑ fr̄es ſuos: neqꝫ declinet in partē dextrā vel ſiniſtrā: ut lōgo tempore regnet ipe ⁊ filius eius ſuper iſrahel. ca. xviii.

Non habebunt ſacerdotes ⁊ leuite et om̄es qui de eadem tribu ſunt partem ⁊ hereditatē cū reliquo iſrahel: quia ſacrificia dñi ⁊ oblationes eius comedent. Et nichil aliud accipiet de poſſeſſione fratrū ſuoꝝ. Dñs enī ipe ē hereditas eoꝝ: ſicut locutꝰ ē illis. Hoc erit iudiciū ſacerdotū a ꝑplo ⁊ ab hijs q̄ offerūt victimas: ſiue bouē ſiue ouē immolauerint dabunt ſacerdoti armū ac ventriculū: p̄mitias frumenti vini et olei ⁊ lanaꝝ partē ex ouiū tonſione. Ipm̄ enī elegit dn̄s deus tuꝰ de cunctis tribubꝫ tuis: ut ſtet et miniſtret nomini dn̄i dei tui ipſe ⁊ filij eiꝰ ī ſempiternū. Si exierit leuites de vna urbiū tuaꝝ ex omī iſrl̄ in qua habitat et voluerit venire deſiderās locū quē elegerit dominus: miniſtrabit ī nomine dn̄i dei ſui ſicut om̄es fratres eiꝰ leuite q̄ ſtabunt eo tempore corā dn̄o. Partē ciborū eandē accipiet quā et ceteri: excepto eo quod ī urbe ſua ex paterna ei ſucceſſione debet̄. Quādo ingreſſus fueris terrā quā dn̄s deus tuus dabit tibi caue ne imitari velis abominationes illarum gentiū: nec inueniat̄ in te qui luſtret filiū ſuū aut filiā ducēs per ignem aut q̄ ariolos ſciſcitetur aut obſeruet ſomnia atqꝫ auguria: ne ſit maleficꝰ ne incātator: ne phitones ꝯſulat nec diuinos: et querat a mortuis veritatē. Om̄ia enī hec abominat̄ dn̄s: ⁊ propter iſtiuſmodi ſcelera delebit eos in introitu tuo. Perfectꝰ eris ⁊ abſqꝫ macula: cū dn̄o deo tuo. Gentes iſte quarum poſſidebis terrā augures et diuinos audiūt: tu aūt a dn̄o deo tuo aliter inſtitutꝰ es. Prophetā de gente tua et de fratribus tuis ſicut me ſuſcitabit tibi dn̄s deꝰ tuus: ipm̄ audies ut petiſti a dn̄o deo tuo ī oreb quādo contio congregata ē atqꝫ dixiſti. Ultra non audiā vocem dn̄i dei mei: et ignē hūc maximū amplius nō videbo ne moriar. Et ait dn̄s michi. Bene om̄ia ſūt locuti. Prophetam ſuſcitabo eis de medio fratrū ſuoꝝ ſimilē tui: et ponā verba mea ī ore eius: loqueturqꝫ ad eos om̄ia que p̄cepero illi. Qui aūt verba eius q̄ loquetur ī nomine meo audire noluerit: ego vltor exiſtā. Propheta aūt qui arrogantia deprauatus voluerit loqui in nomine meo q̄ ego nō p̄cepi illi ut diceret. aut ex nomine alienorū deoꝝ: interficiet̄. Quod ſi tacita cogitatione reſpōderis. quomodo poſſum intelligere verbū qd̄ dn̄s non eſt locutus: hoc habebis ſignū. Quod in nomine dn̄i ꝓpheta ille p̄dixerit et nō euenerit. hoc dn̄s nō ē locutus: ſed per tumorem animi ſui propheta confinxit: ⁊ idcirco non timebis eū. Ca. XIX.

Cum diſperdiderit dn̄s deus tuus gentes quaꝝ tibi traditurus eſt terrā. ⁊ poſſederis eā habitauerisqꝫ ī urbibus eiꝰ ⁊ in edibꝫ: tres ciuitates ſeparabis tibi ī medio terre quā dn̄s deus tuus dabit tibi ī poſſeſſionē ſternens diligenter viā: et in tres equaliter partes totā terre tue prouinciā diuides. ut habeat e vicino q̄ propter homicidiū profugus eſt quo poſſit euadere. Hec erit lex homicide fugientis: cuius vita ſeruāda ē. Qui p̄cuſſerit proximū ſuū neſciens. ⁊ q̄ heri ⁊ nudiuſtertiꝰ nullū contra eū odiū habuiſſe cōprobat̄ ſed abiſſe cum eo ſimpliciter in ſiluā ad ligna cedenda: ⁊ ī ſucciſione lignoꝝ ſecuris fugerit manu ferrumqꝫ lapſum de manubrio amicū eiꝰ p̄cuſſerit et occiderit: hic ad unā ſupradictaꝝ urbium confugiet ⁊ viuet: ne forſitan proximꝰ eius cuius effuſus ē ſanguis dolore ſtimulatus ꝑſequatur et apphendat eum ſi longior via fuerit. ⁊ percutiat animam eiꝰ q̄ nō eſt reus mortis: quia nullū ꝯtra eum q̄ occiſus ē odiū p̄us habuiſſe monſtratur. Idcirco p̄cipio tibi ut tres ciuitates equalis intra ſe ſpacij diuidas. Cum aūt dilatauerit dn̄s deꝰ tuus t̄minos tuos ſicut iurauit p̄ribꝫ tuis et dederit tibi cunctā terram quā eis pollicitus eſt: ſi tamen custodieris mādata ei⁹ ⁊ feceris que hodie p̄cipio tibi ut diligas dn̄m deū tuum ⁊ ābules ī uiis ei⁹ omī tēpore: addes tibi tres alias ciuitates ⁊ supradictaꝝ triū urbium numeꝝ duplicabis: ut nō effundat̄ sanguis innoxius in medio t̄re quā dn̄s de⁹ tuus dabit tibi possidendā· ne sis sāguinis reus. Si quis aūt odio habēs proximū· insidiatus fuerit uite ei⁹ surgensq; ꝑcusserit illū et mortu⁹ fuerit fugeritq; ad unā de supradictis urbib;: mittēt seniores ciuitatis illi⁹ ⁊ arripiēt eū de loco effugii tradentq; ī manu proximi cui⁹ sanguis effusus ē: ⁊ moriet̄. Nō misereberis ei⁹: ⁊ auferes noxiū sāguinē de isrl̄: ut bene sit tibi. Nō assumes ⁊ transferes t̄minos proximi tui quos fixerūt p̄ores ī possessione tua: quā dn̄s deus tuus dabit tibi in t̄ra quā acceperis possidendam. Nō stabit testis unus cōtra aliquē quicquid illud peccati ⁊ facinoris fuerit: sed ī ore duoꝝ aut triū testiū stabit omē uerbū. Si steterit testis mēdax ꝯtra hominē accusans eū p̄uaricationis: stabūt ābo quorū causa ē āte dn̄m ī cōspectu sacerdotū ⁊ iudicū q̄ fuerint ī dieb; illis. Cūq; diligentissime ꝑscrutātes inuenerit falsū testē dixisse cōtra fr̄em suū mendaciū: reddent ei sicut fratri suo facere cogitauit· et auferes malū de medio tui: ut audientes ceteri timorem habeāt ⁊ nequaq̄ talia audeant facere. Non misereberis ei⁹: sed animam pro anima· oculū pro oculo· dentem pro dente· manū pro manu: pedem pro pede exiges. c. XX.

Si exieris ad bellū ꝯtra hostes tuos ⁊ uideris equitat⁹ ⁊ currus· ⁊ maiorē q̄ tu habeas aduersarii exercitus multitudinē: nō timebis eos q̄a dn̄s deus tuus tecū ē q̄ eduxit te de terra egipti. Appropinquāte aūt iā prelio stabit sacerdos āte aciē: ⁊ sic loquet̄ ad ꝓplm̄. Audi isrl̄. Vos hodie cōtra inimicos u̅ros pugnā cōmittitis: non pertimescat cor u̅rm̄. Nolite metuere nolite cedere nec formidetis eos: q̄a dn̄s deus uester ī medio u̅ri ē: ⁊ pro uobis cōtra adu̅sarios dimicabit ut eruat uos de periculo. Duces q̄z ꝑ singulas turmas audiēte exercitu proclamabūt. Quis est homo q̄ edificauit domū nouā: et nō dedicauit eā? Vadat ⁊ reuertatur in domū suā: ne forte moriat̄ in bello et ali⁹ dedicet illā. Quis ē homo q̄ plantauit uineā: et necdū fecit eā esse communē de qua uesci omīb; liceat? Vadat et reuertat̄ ī domū suā: ne forte moriat̄ in bello et ali⁹ homo ei⁹ fungatur officio. Quis ē homo q̄ despōdit uxorem ⁊ nō accepit eā? Vadat ⁊ reuertat̄ in domū suā: ne forte moriat̄ in bello et alius homo accipiat eā. His dictis addēt reliq̄: ⁊ loquent̄ ad ꝓplm̄. Quis est homo formidolosus ⁊ corde pauido? Vadat ⁊ reuertat̄ in domū suā: ne pauere faciat corda fratrū suoꝝ· sicut ipse timore ꝑterrit⁹ ē. Cūq; siluerit duces exercitus et finē loquēdi fecerint: unusquisq; suos ad bellū cuneos p̄parabit. Si quādo accesseris ad expugnandā ciuitatē: offeres ei p̄mū pacē. Si receperit ⁊ aperuerit tibi portas: cūctus ꝓpls qui ī ea ē saluabit̄· et seruiet tibi sub tributo. Sin aūt fedus inire noluerit et ceperint cōtra te bellū oppugnabis eā. Cūq; tradiderit dn̄s de⁹ tuus illā in manu tua: ꝑcuties omē q̄d ī ea generis masculini ē in ore gladii absq; mulierib; ⁊ infantib; iumētis ⁊ ceteris q̄ in ciuitate sūt. Omnē predā exercitui diuides: ⁊ comedes de spoliis hostiū tuoꝝ q̄ dn̄s de⁹ tuus dederit tibi. Hic facies cūctis ciuitatibꝫ q̄ a te ꝓcul valde ſunt: et nō ſūt de hiis vrbibꝫ quas ī poſſeſſionē accepturꝰ es. De hiis aūt ciuitatibꝫ q̄ dabunt̄ tibi nullū omnino ꝑmittes viuere ſed interficies ī ore gladii: etheum videlicet ⁊ amorreū ⁊ chananeum pherezeū ⁊ eueum ⁊ iebuſeū ſicut p̄cepit tibi dn̄s deꝰ tuus: ne forte doceant vos facere cūctas abominationes quas ipī operati ſūt diis ſuis. et peccetis in dn̄m deū vr̄m. Quādo obſederis ciuitatē multo tēpore ⁊ munitionibus circumdederis ut expugnes eā. nō ſuccides arbores de q̄bꝫ veſci poteſt: nec ſecuribꝫ ꝑ circuitū debes vaſtare regionē qm̄ lignū eſt ⁊ nō hōmo: nec poteſt bellantiū ꝯtra te augere numerū. Si qua aūt ligna nō ſūt pomifera ſed agreſtia et in ceteros apta vſus: ſuccide et extrue machinas donec capias ciuitatem que contra te dimicat. ca. xxi.

Quādo inuentū fuerit in terra quā dn̄s deꝰ tuꝰ daturꝰ ē tibi hominis cadauer occiſi. ⁊ ignoratur cedis reꝰ: egredient̄ maiores natu et iudices tui ⁊ metient̄ a loco cadaueris. ſinglaꝝ ꝑ circuitū ſpacia ciuitatū: ⁊ quā vicinorem ceteris eſſe ꝓſpexerint. ſeniores ciuitatis illiꝰ tollēt vitulā de armēto que nō traxit iugū. nec terrā ſcidit vomere. et ducent eā ad vallē aſprā atq; ſaxoſam q̄ nunq̄ȝ arata ē. nec ſementē recepit: ⁊ cedent in ea ceruices vitule. Accedentq; ſacerdotes filii leui quos elegerit dn̄s deꝰ tuꝰ ut miniſtrēt ei ⁊ benedicāt in nomine eiꝰ. ⁊ ad verbū eoꝝ omē negociū pendet ⁊ quicquid mūdū uel inmundū ē iudicet: ⁊ venient maiores natu ciuitatis illiꝰ ad interfectū lauabūtq; manꝰ ſuas ſup vitulam q̄ in valle percuſſa ē: ⁊ dicent. Manus nr̄e nō effuderūt ſāguinē hūc: nec oculi viderunt. Propicius eſto ppl̄o tuo iſrl̄ quē redemiſti dn̄e: ⁊ nō reputes ſāguinē innocentē in medio ppl̄i tui iſrl̄. Et auferet ab eis reatus ſāguinis: tu aūt alienꝰ eris ab innocentis cruore q̄ fuſus ē cū feceris qd̄ p̄cepit dn̄s. Si egreſſus fueris ad pugnā ꝯtra inimicos tuos et tradiderit eos dn̄s deꝰ tuꝰ ī manu tua captiuoſq; duxeris: ⁊ videris ī numero captiuoꝝ mulierē pulcrā ⁊ adamaueris eā volueriſq; habere vxorem: introduces eā ī domū tuā. Que radet ceſariē et circumcidet vngues. ⁊ deponet veſtē in qua capta ē: ſedenſq; ī domo tua flebit prēm ⁊ matrē ſuā vno menſe: ⁊ poſtea intrabis ad eā. dormieſq; cū illa: et erit vxor tua. Si aūt poſtea nō ſederit aīo tuo. dimittes eā liberā: nec vendere poteris pecunia nec opprimere ꝑ potētiam: q̄a humiliaſti eā. Si habuerit hōmo vxores duas vnā dilectā et alterā odioſā genuerintq; ex eis liberos et fuerit filiꝰ odioſe p̄mogenitꝰ volueritq; ſubſtantiā inter filios ſuos diuidere: nō poterit filiū dilecte facere p̄mogenitum et p̄ferre filio odioſe: ſed filiū odioſe agnoſcet p̄mogenitū dabitq; ei de hiis q̄ habuerit cūcta duplicia. Iſte ē enī principiū liberoꝝ eiꝰ: et huic debent̄ p̄mogenita. Si genuerit hōmo filiū ꝯtumacē ⁊ proteruū q̄ nō audiat patris ac mr̄is imperiū. ⁊ cohercitꝰ obedire ꝯtempſerit: apprehendēt eū ⁊ ducēt eū ad ſeniores ciuitatis illiꝰ ⁊ ad portam iudicii: dicentq; ad eos. Filiꝰ noſter iſte ꝓteruus et ꝯtumax ē: monita nr̄a audire ꝯtemnit. comeſſationibꝫ vacat ⁊ luxurie atq; ꝯuiuiis: lapidibus eū obruet ppl̄s ciuitatis ⁊ moriet̄: ut auferatis malū de medio vr̄i: ⁊ vniuerſus iſrl̄ audiēs ꝑtimeſcat. Quādo peccauerit homo qd̄ morte plectendū eſt: et adiudicatus morti appenſus fuerit in patibulo: nō ꝑmanebit cadauer eiꝰ ī ligno · ſed ī eadē die ſepelietᷣ: q̄a maledictꝰ a deo ē q̄ pendet ī ligno: ⁊ nequaq̄ ꝯtaminabis terrā tuā quā dn̄s deꝰ tuus dederit tibi ī poſſeſſionē.

Ca. xxii.

Non videbis bouē ⁊ ouem fratris tui errantē ⁊ preteribis: ſed reduces fratri tuo · etiam ſi nō ē ꝓpinquus frater tuꝰ nec noſti eū. Duces ī domū tuam: ⁊ erūt apud te q̄diu querat ea frater tuus ⁊ recipiat. Similiter facies de aſino ⁊ de veſtimēto · ⁊ de omni re fratris tui q̄ perierit: ſi inueneris eā ne negligas q̄ſi alienā. Si videris aſinū fratris tui · aut bouē cecidiſſe ī via: nō deſpicies ſed ſubleuabis cū eo. Nō induetur mulier veſte virili: nec vir vtetᷣ veſte feminea. Abominabilis enim apud deū eſt q̄ facit hoc. Si ambulās per viā · ī arbore vel ī terra nidū auis inueneris ⁊ matrem pullis vel ouis deſuper incubantē: nō tenebis eā cū filijs ſed abire patieris captos tenēs filios: vt bene ſit tibi ⁊ lōgo viuas tempore. Cum edificaueris domū nouā facies murū tecti ꝑ circuitum ne effundatᷣ ſanguis ī domo tua: ⁊ ſis reꝰ labente alio et in p̄ceps ruente. Nō ſeres vineā tuā altero ſemine: ne ⁊ ſemētis quā ſeuiſti et que naſcuntᷣ ex vinea pariter ſanctificentᷣ. Non arabis ī boue ſimul ⁊ aſino. Non indueris veſtimēto qđ ex lana linoq; cōtextū ē. Funiculos in fimbrijs facies per q̄tuor angulos pallij tui quo operiris. Si duxerit vir vxorē et poſtea odio habuerit eā queſieritq; occaſiones q̄bꝫ dimittat eā obiciens ei nomen peſſimū · ⁊ dixerit vxorē hanc accepi ⁊ ingreſſus ad eam nō inueni virginē: tollent eā pater ⁊ mater eius et ferent ſecū ſigna virginitatis eiꝰ ad ſeniores vrbis q̄ in porta ſunt: et dicet pater. Filiā meā dedi huic vxorē: quā quia odit imponit ei nomē peſſimū vt dicat nō inueni filiā tuā virginē: et ecce hec ſūt ſigna virginitatis filie mee. Expandent veſtimentū corā ſenioribꝫ ciuitatis: apprehendentq; ſenes vrbis illius virū et verberabūt illū · condemnantes inſup centū ſiclis argenti quos dabit p̄ri puelle · q̄a diffamauit nomen peſſimū ſup virginē iſrl': habebitq; eā vxorē ⁊ nō poterit dimittere omni tēpore vite ſue. Quod ſi verū eſt qđ obicit ⁊ non eſt ī puella inuenta virginitas: eicient eā extra fores domꝰ p̄ris ſui ⁊ lapidibꝫ obruent viri ciuitatis eius et morietᷣ quoniā fecit nephas in iſrahel vt fornicaretᷣ ī domo patris ſui: ⁊ auferes malū de medio tui. Si dormierit vir cū vxore alterius vterq; morientur id ē adulter et adultera: ⁊ auferes malū de iſrl'. Si puellā virginē deſponderit vir ⁊ inuenerit eā aliquis in ciuitate et cōcubuerit cum illa: educes vtrūq; ad portā ciuitatis illius ⁊ lapidibꝫ obruentur: puella q̄a nō clamauit cum eſſet in ciuitate: vir quia humiliauit vxorē proximi ſui: ⁊ auferes malū de medio tui. Sin aūt in agro repererit vir puellā q̄ deſpōſata eſt ⁊ apprehendēs ꝯcubuerit cum ea ipſe morietur ſolus: puella nichil patietur nec ē rea mortis: q̄a ſicut latro ꝯſurgit contra fratrē ſuum ⁊ occidit animā eius ita ⁊ puella ꝑpeſſa ē. Sola erat ī agro: clamauit et nullꝰ affuit q̄ liberaret eā. Si inuenerit vir puellam virginē que non habet ſpōſum et apprehendēs concubuerit cū illa et res ad iudiciū venerit: dabit qui dormiuit cum ea patri puelle centūquinquaginta ſiclos argenti: ⁊ habebit eā uxorē q̄a humiliauit illā. Nō poterit dimittere eam cunctis diebus vite sue.

ca. xxiii.

C 23 Non accipiet homo uxorem patris sui: nec reuelabit operimentū ei⁹. Non intrabit eunuchus attritis uel amputatis testiculis ⁊ absciso veretro ecclesiā dñi. Nō ingredietur manser hoc ē de scorto natus in ecclesiam dñi usq; ad decimā generationē. Ammonites ⁊ moabites etiā post decimam generationē nō intrabunt ecclesiam dñi in eternū: quia noluerūt vobis occurrere cū pane ⁊ aqua ī via quando egressi estis de egipto: et quia conduxerūt ɔtra te balaam filiū beor de mesopotamia sirie ut malediceret tibi: ⁊ noluit dñs deus tuus audire balaam: vertitq; maledictionē eius in benedictionē tuā eo q̄ diligeret te. Nō facies cū eis pacē: nec queras eis bona cunctis diebꝫ vite tue in sempiternum. Nō abominaberis ydumeū q̄a frater tuus est: nec egiptiū q̄a aduena fuisti in terra ei⁹. Qui nati fuerint ex eis tercia generatione intrabunt in ecclesiā dñi. Quādo egressus fueris aduersus hostes tuos in pugnā: custodies te ab omni re mala. Si fuerit inter vos homo q̄ in nocturno sit pollut⁹ sompnio egredietur extra castra: ⁊ nō reuertetur priusq̄ʒ ad vesperā lauetur aqua: ⁊ post solis occasum regredietur ī castra. Habebis locum extra castra ad quē egrediaris ad requisita nature: gerens paxillū in baltheo. Cumq; sederis fodies per circuitum. ⁊ egesta humo operies quo releuatus es. Dñs enī deus tuus ambulat in medio castrorū ut eruat te ⁊ tradat tibi inimicos tuos: ut sint castra tua sancta et nichil ī eis appareat feditatis: ne derelinquat te. Nō trades seruū dño suo q̄ ad te ɔfugerit. Habitabit tecum in loco qui ei placuerit: ⁊ ī una urbiū tuarū requiescet: ne contristes eū. Nō erit meretrix de filiabꝫ isrl̄: nec scortator de filijs isrl̄. Nō offeres mercedē prostibuli: nec preciū canis in domū dñi dei tui quicquid illud ē qd̄ voueris q̄a abominatio ē utrūq; apud dñm deū tuū. Non fenerabis fratri tuo ad usurā pecuniā nec fruges nec quālibet aliā rem: sed alieno. Fratri autem tuo absq; usura. id quo indiget cōmodabis: ut benedicat tibi dñs de⁹ tuus in omni opere tuo in terra ad quā ingredieris possidendā. Cū votū voueris dño deo tuo nō tardabis reddere q̄a requiret illud dñs de⁹ tuus: ⁊ si moratus fueris reputabitur tibi ī peccatū. Si nolueris polliceri: absq; peccato eris. Qđ aūt semel egressum ē de labijs tuis obseruabis ⁊ facies sicut promisisti dño deo tuo: ⁊ ꝓpria voluntate et ore tuo locutus es. Ingressus vineā proximi tui comede uvas quātū tibi placuerit: foras aūt ne efferas tecū. Si intraueris segetē amici tui frāgēs spicas ⁊ manu ɔteres: falce aūt nō metes.

ca. xxiiii.

Si acceperit homo uxorē ⁊ habuerit eam ⁊ non inuenerit gratiā ante oculos eius ꝓpter aliquā feditatem: scribet libellum repudij et dabit in manu illius: ⁊ dimittet eā de domo sua. Cumq; egressa alterū maritū duxerit et ille quoq; oderit eam dederitq; ei libellum repudij ⁊ dimiserit de domo sua uel certe mortuus fuerit: non poterit prior maritus recipere eam ī uxorē quia polluta ē ⁊ abominabilis facta est coram domino: ne peccare facias terrā tuam quā dñs deus tuus tradiderit tibi possidendā. Cum acceperit homo nup̄ uxorē nō procedet ad bellū nec ei quippiā necessitatis iniungetur publice: ſed vacabit abſq; culpa domui ſue: ut uno anno letetur cū uxore ſua. Nō accipies loco pignoris inferiorem et ſuperiorē molam: q̄a animā ſuam appoſuit tibi. Si deprehenſus fuerit hō ſollicitans fratrem ſuū de filijs iſrl̄ ⁊ vendito eo acceperit preciū interficiet̄: et auferes malū de medio tui. Obſerua diligenter ne incurras plagam lepre: ſed facies quecūq; docuerit te ſacerdotes leuitici generis iuxta id qđ precepi eis: ⁊ imple ſollicite. Mementote que fecerit dn̄s deꝰ veſter marie in via cum egrederemini de egipto. Cum repetes a proximo tuo rem aliq̄ꝫ quā debet tibi · non ingredieris domū eius ut pignus auferas: ſed ſtabis foris et ille tibi proferet qđ habuerit. Si aūt pauper ē · non ꝑnoctabit apud te pignus ſed ſtatim reddes ei āte ſolis occaſum: ut dormiens ī veſtimēto ſuo benedicat tibi: ⁊ habeas iuſticiā corā dn̄o deo tuo. Nō negabis mercedem indigentis et pauperis fratris tui · ſiue aduene q̄ tecū moratur in terra et intra portas tuas eſt: ſed eadem die reddes ei preciū laboris ſui ante ſolis occaſū · quia pauper ē ⁊ ex eo ſuſtentat animā ſuā: ne clamet ꝯtra te ad dn̄m ⁊ reputetur tibi ī peccatū. Nō occident̄ patres pro filijs nec filij ꝓ p̄ribus: ſed vnuſquiſq; pro peccato ſuo morietur. Nō ꝑuertes iudiciū aduene ⁊ pupilli: nec auferes pignoris loco vidue veſtimētum. Memento ꝙ ſeruieris in egipto: et eruerit te dn̄s deꝰ tuus inde. Idcirco precipio tibi ut facias hāc rē. Quādo meſſueris ſegetem ī agro tuo · et oblitꝰ manipulū reliqueris: nō reuerteris ut tollas eū · ſed aduenā ⁊ pupillum et viduam auferre patieris: ut benedicat tibi dn̄s deus tuꝰ in om̄i opere manuū tuarū. Si fruges collegeris oliuarū: quicquid remanſerit in arboribꝫ nō reuerteris ut colligas: ſed relinques aduene pupillo ac vidue. Si vindemiaueris vineam tuam · non colliges remanētes racemos: ſed cedent ī uſus aduene pupilli ac vidue. Memento ꝙ et tu ſeruieris ī egipto: ⁊ idcirco precipio tibi ut facias hāc rem. ca. xxv.

Si fuerit cauſa inter aliquos ⁊ interpellauerit iudices: quē iuſtū eſſe ꝑſpexerint illi iuſticie palmam dabunt: quē impiū condemnabūt impietatis. Sin aūt eum q̄ peccauit dignū viderint plagis: proſternēt et coram ſe faciant verberari. Pro menſura peccati erit et plagarū modus: ita dumtaxat ut quadragenariū numerū nō excedant: ne fede laceratus ante oclos tuos obeat frater tuus. Non ligabis os bouis terentis in area fruges tuas. Quādo habitauerint fratres ſimul et vnus ex eis abſq; liberis mortuus fuerit: uxor defuncti non nubet alteri ſed accipiet eam frater eius et ſuſcitabit ſemen fratris ſui: et primogenitū ex ea filium nomine illius appellabit ut nō deleatur nomen ex iſrl̄. Sin aūt noluerit accipere uxorē fratris ſui q̄ ei lege debet̄: perget mulier ad portā ciuitatis et interpellabit maiores natu: dicetq;. Non vult frater viri mei ſuſcitare ſemen fratris ſui in iſrahel: nec me in coniugiū ſumere. Statimq; acceſſiri eum faciēt: ⁊ interrogabūt. Si reſponderit nolo eam uxorem accipere: accedet mulier ad eū coram ſenioribus · ⁊ tollet calciamentū de pede eiꝰ ſpuetq; in faciē illiꝰ et dicet. Sic fiet homini qui non edificat domū fratris ſui. Et vocabit̄ nomen illius ī iſrahel domꝰ diſcalciati. Si habuerit inter ſe iurgiū viri duo et vnus contra alterū rixari ceperit: volenſq; vxor alterius eruere virū ſuū de manu fortioris· miſeritq; manum et app̄henderit verenda eius: abſcides manū illius· nͨ flecteris ſup̄ eam vlla miſericordia. Non habebis in ſacculo diuerſa pondera maius ⁊ minus: nec erit in domo tua modius maior ⁊ minor. Pondus habebis iuſtum et verū: ⁊ modi⁹ equalis ⁊ verus erit tibi: vt multo viuas tempore ſuper terrā quā dn̄s deus tuus dederit tibi. Abominat̄ enim dn̄s eum qui facit hec: ⁊ aduerſat̄ omnē iniuſticiā. Memento que fecerit tibi amalech in via quādo egrediebaris ex egipto: quomō occurrerit tibi ⁊ extremos agminis tui qui laſſi reſidebant ceciderit· quādo tu eras fame et labore confectus: ⁊ non timuerit deū. Cum ergo dominus deus tuus dederit tibi requiē· et ſubiecerit cūctas ꝑ circuitū nationes in t̄ra quā tibi pollicit⁹ ē: delebis nomē ei⁹ ſub celo. Caue ne obliuiſcaris. cap̄. xxvi.

Qunq; intraueris terrā quā dominus deus tuus tibi daturus eſt poſſidendā et obtinueris eam· atq; habitaueris ī illa: tolles de cūctis frugibꝫ tuis primitias et pones in cartallo pergeſq; ad locum quē dn̄s deus tuus elegerit vt ibi inuocetur nomen eius: accedeſq; ad ſacerdotē qui fuerit ī diebus illis et dices ad eū. Profiteor hodie corā domino deo tuo: ꝙ ingreſſus ſum ī terrā pro qua iurauit patribus noſtris vt daret eam nobis. Suſcipienſq; ſacerdos cartallū de manu eius ponet ante altare domini dei tui: ⁊ loqueris in conſpectu dn̄i dei tui. Sirus perſequebat̄ prēm meū: q̄ deſcendebat in egiptum et ibi peregrinatus eſt in pauciſſimo numero: creuitq; ī gentem magnā ac robuſtam ⁊ infinite multitudinis. Afflixeruntq; nos egiptij et perſecuti ſunt imponentes onera grauiſſima: ⁊ clamauimus ad dn̄m deū patrū noſtrorū qui exaudiuit nos et reſpexit humilitatē noſtrā ⁊ laborem atq; anguſtiā: et eduxit nos de egipto in manu forti et brachio extento· in ingenti pauore· in ſignis atq; portentis: et introduxit ad locū iſtū: et tradidit nobis terrā lacte et melle manantem. Et idcirco nūc offero primitias frugū terre: quā dominus dedit michi. Et dimittes eas ī conſpectu dn̄i dei tui: et adorato dn̄o deo tuo epulaberis ī omnibus bonis que dominus deus tuus dederit tibi et domui tue: tu et leuites et aduena qui tecū eſt. Quādo compleueris decimā cūctarꝫ frugū tuarꝫ· anno decimarū tercio: dabis leuite ⁊ aduene ⁊ pupillo ⁊ vidue vt comedant intra portas tuas ⁊ ſaturent̄: loqueriſq; in conſpectu dn̄i dei tui. Attuli quod ſanctificatū eſt de domo mea et dedi illud leuite et aduene ⁊ pupillo ac vidue ſicut iuſſiſti michi. Nō p̄teriui mādata tua: nec ſum oblitus imperij. Nō comedi ex eis in luctu meo: nec ſeparaui ea in qualibet immūdicia: nec expendi ex hijs quicq̄ ī re funebri. Obediui voci domini dei mei: ⁊ feci oīa ſicut p̄cepiſti michi. Reſpice de ſanctuario tuo et de excelſo celorū habitaculo: ⁊ benedic populo tuo iſrl̄· ⁊ t̄re quā dediſti nobis ſicut iuraſti patribꝫ noſtris: terre lacte et melle mananti. Hodie dominus deus tuus p̄cepit tibi vt facias mādata hec atq; iudicia: vt cuſtodias ⁊ impleas ex toto corde tuo ⁊ ex tota aīa tua. Dominū elegiſti hodie vt ſit tibi deus ⁊ ambules in vijs eius: et cuſtodias cerimonias illius et mādata atq;

iudicia: et obedias eius imperio. En dn̄s elegit te hodie ut sis ei populus peculiaris sicut locutus est tibi ⁊ custodias omnia precepta eius: ⁊ faciet te excelsiorē cūctis gentibꝫ quas creauit in laudem et nomen et gloriam suā: ut sis populus sanctus domini dei tui sicut locutus est. cap̄. xxvii.

Precepit autē moyses et seniores populo israhel dicentes. Custodite omne mandatum quod precipio vobis hodie. Cumq; transieritis iordanem in terrā quā dn̄s deus tuus dabit tibi. eriges ingentes lapides et calce leuigabis eos ut possis in eis scribere oīa verba legis hui⁹ iordane transmisso: ut introeas terrā quā dn̄s deus tuus dabit tibi: terram lacte et melle manantem sicut iurauit patribꝫ tuis. Quādo ergo transieritis iordanem erige lapides quos ego hodie p̄cipio vobis in monte hebal: et leuigabis eos calce. ⁊ edificabis ibi altare domino deo tuo de lapidibꝫ quos ferrum non tetigit. et de saxis informibus et impolitis: et offeres suꝑ eo olocausta domino deo tuo ⁊ immolabis hostias pacificas: comedesq; ibi ⁊ epulaberis corā domino deo tuo. Et scribes super lapides oīa verba legis huius plane et lucide. Dixeruntq; moyses et sacerdotes leuitici generis ad omnē israhelem. Attende et audi israhel. Hodie factus es populus domini dei tui. Audies vocem eius: et facies mandata atq; iusticias quas ego precipio tibi. Precepitq; moyses populo in die illo dicens. Hij stabunt ad benedicendum dn̄o super montem garizim iordane trāsmisso: symeon leui iudas ysachar ioseph et beniamin. Et e regione isti stabunt ad maledicendum in monte hebal: ruben gad et aser zabulon dan et neptalim. Et pronūciabunt leuite: dicentq; ad omnes viros israhel excelsa voce. Maledict⁹ homo q̄ facit sculptile ⁊ conflatile abominationē dn̄i. opus manuū artificū: ponetq; illud in abscondito. Et respondebit omnis populus: ⁊ dicet amen. Maledictus qui non honorat patrē suum et matrē. Et dicet oīs populus amen. Maledictus qui trāsfert terminos proximi sui. Et dicet oīs popul⁹ amen. Maledictus qui errare facit cecum ī itinere. Et dicit omnis pp̄lus amen. Maledictus qui ꝑuertit iudiciū aduene pupilli et vidue. Et dicet omnis populus amen. Maledictus qui dormit cū uxore patris sui: et reuelat opertimentū lectuli ei⁹. Et dicet oīs pp̄lus amen. Maledictus qui dormit cū oī iumento. Et dicet oīs populus amen. Maledictus qui dormit cū sorore sua filia patris sui uel mr̄is sue. Et dicet oīs pp̄lus amen. Maledictus q̄ dormit cū socru sua. Et dicet oīs pp̄ls amē. Maledictus qui clam ꝑcusserit proximū suum. Et dicet omnis populus amē. Maledictus q̄ accipit munera. ut percuciat animā sanguinis innocentis. Et dicet omnis populus amen. Maledictus qui non permanet in sermonibꝫ legis huius: nec eos opere perficit. Et dicet oīs pp̄ls amen. ca. xxviii.

Si autem audieris vocem domini dei tui ut facias atq; custodias oīa mādata eius que ego precipio tibi hodie: faciet te dominus deus tuus excelsiorem cūctis gentibus que versant̄ in terra. Venientq; suꝑ te uniuerse benedictiones iste et app̄hendent te: si tamen p̄cepta eius audieris. Benedictus tu in ciuitate: ⁊ benedictus in agro. Benedictus fructus uentris tui ⁊ fructꝰ terre tue: fructuſqꝫ iumētoꝝ tuoꝝ greges armentorū tuoꝝ et caule ouiū tuaꝝ. Benedicta horrea tua: ⁊ benedicte reliquie tue. Benedictꝰ eris ingrediēs et egrediens. Dabit dominꝰ inimicos tuos q̄ cōſurgēnt adūſum te corruētes in cōſpectu tuo. Per uiam unā uenient contra te: ⁊ ꝑ ſeptem fugiēt a facie tua. Emittet dñs benedictionē ſuꝑ cellaria tua et ſuper om̄ia opera manuū tuaꝝ: benedicetqꝫ tibi in terra quā acceperis. Suſcitabit te dñs ſibi in p̄p̄lm ſanctū ſicut iurauit tibi: ſi cuſtodieris mādata domini dei tui ⁊ ambulaueris ī uiis eius. Videbuntqꝫ om̄es terraꝝ populi q̄ nomen dñi inuocatum ſit ſuper te: et timebunt te. Abundare te faciet dominus om̄ibus bonis: fructu uteri tui et fructu iumētorū tuoꝝ fructu terre tue quā iurauit dominus patribꝫ tuis ut daret tibi. Aperiet dñs theſaurū ſuum optimū celum: ut tribuat pluuiā terre tue in tempore ſuo. Benedicetqꝫ cūctis operibꝫ manuū tuaꝝ: ⁊ fenerabis gentibus multis: ⁊ ip̄e a nullo fenus accipies. Conſtituet te dñs deus tuus in caput ⁊ non in caudam: ⁊ eris ſemper ſupra et nō ſubter: ſi tamen audieris mandata domini dei tui que ego precipio tibi hodie ⁊ cuſtodieris ⁊ feceris: ac nō declinaueris ab eis nec ad dextrā nec ad ſiniſtram: nec ſecutus fueris deos alienos neqꝫ colueris eos. Quod ſi audire nolueris uocem dñi dei tui ut cuſtodias ⁊ facias om̄ia mādata eius ⁊ cerimonias quas ego precipio tibi hodie: uenient ſuꝑ te omnes maledictiones iſte ⁊ apprehendent te. Maledictus eris in ciuitate: maledictus in agro. Maledictū horreū tuum: et maledicte reliquie tue. Maledictꝰ fructus uentris tui et fructus terre tue: armēta boum tuoꝝ ⁊ greges ouiū tuaꝝ. Maledictus eris ingrediēs: ⁊ maledictus egrediens. Mittet dñs ſuper te famem et eſuriē et increpationē in om̄ia opera tua que tu facies: donec conterat te et perdat uelociter propter adinuentiones tuas peſſimas in quibꝫ reliquiſti me. Adiūgat tibi dñs peſtilentiā: donec conſumat te de terra ad quā ingredieris poſſidendā. Percutiat te dñs egeſtate ⁊ febri et frigore ardore et eſtu ⁊ aere corrupto ac rubigine: ⁊ ꝑſequatur donec pereas. Sit celum qđ ſupra te eſt eneum: ⁊ terra quā calcas ferrea. Det dñs ymbrem terre tue puluerem: et de celo deſcendat ſuper te cinis donec conteraris. Tradat te dñs corruentem ante hoſtes tuos, per unam uiam egrediaris ꝯtra eos. ⁊ ꝑ ſeptē fugias: et diſpergaris ꝑ omnia regna t̄re. Sitqꝫ cadauer tuum ī eſcam cūctis uolatilibꝫ celi ⁊ beſtiis terre: ⁊ nō ſit q̄ abigat. Percutiat te dominus ulcere egipti. et partem corporis ꝑ quā ſtercora digerunt: ſcabie quoqꝫ ⁊ prurigine: ita ut curari nequeas. Percutiat te dominꝰ amentia et cecitate ac furore mentis: et palpes in meridie ſicut palpare ſolet cecus in tenebris: ⁊ nō dirigas uias tuas. Omniqꝫ tempore calumniā ſuſtineas: ⁊ opprimaris uiolētia nec habeas qui liberet te. Vxorem accipias et alius dormiat cū ea. Domū edifices: ⁊ nō habites in ea. Plātes uineam: ⁊ non uindemies eam. Bos tuus immoletur coram te: ⁊ nō comedas ex eo. Aſinus tuus rapiatur in cōſpectu tuo: ⁊ nō reddatur tibi. Oues tue dentur inimicis tuis: ⁊ non ſit qui te adiuuet. Filii tui ⁊ filie tue tradantur alteri populo uidentibus oculis tuis et deficientibꝫ ad conſpectū eorū tota die: ⁊ nō ſit fortitudo ī manu tua. Fructus tr̄e tue et oīes labores tuos comedat ꝑplus quē ignoras: ⁊ ſis ſemper calumniā ſuſtinēs. et oppreſſus cūctis diebus: ⁊ ſtupens ad terrorē eorū que videbunt oculi tui. Percutiat te dn̄s vlcere peſſimo in genibꝫ et in ſuris: ſanariq; nō poſſis a planta pedis uſq; ad verticē tuū. Ducet te dominus et regem tuū quē cōſtitueris ſup te ī gentē quā ignoras tu ⁊ patres tui: ⁊ ſeruies ibi dijs alienis ligno et lapidi: et eris perditus in prouerbiū ac fabulā omnibus populis ad quos te introduxerit dominus. Sementem multam iacies in terrā et modicū cōgregabis: quia locuſte deuorabūt oīa. Vineā plantabis et fodies ⁊ vinū non bibes nec colliges ex ea quippiam: qm̄ vaſtabit̄ vermibꝫ. Oliuas habebis in oībus terminis tuis ⁊ nō ungeris oleo: quia defluent ⁊ peribunt. Filios generabis et filias ⁊ non frueris eis: quoniā ducent̄ in captiuitatē. Oīes arbores tuas ⁊ fruges terre tue rubigo ꝯſumet. Aduena q̄ tecū verſat̄ ī terra aſcendet ſup te eritq; ſublimior: tu aūt deſcendes et eris inferior. Ipſe fenerabit tibi: et tu non fenerabis ei. Ipſe erit in caput: et tu eris in caudam. Et venient ſup te omnes maledictiones iſte. et ꝑſequētes apprehendent te donec intereas: quia nō audiſti vocē domini dei tui: nec ſeruaſti mādata eius ⁊ cerimonias quas precepit tibi. Et erūt in te ſigna atq; prodigia ⁊ in ſemine tuo uſq; in ſempiternū: eo ꝙ nō ſeruieris domino deo tuo in gaudio cordiſq; leticia ꝓpter rerum omniū abundātiā. Seruies inimico tuo quē immittet tibi dn̄s in fame et ſiti et nuditate ⁊ oīni penuria: ⁊ ponet iugū ferreū ſuper ceruicem tuā donec te conterat. Adducet dn̄s ſup te gentem de longinquo ⁊ de extremis terre finibus in ſimilitudinē aquile volantis cum impetu cuius linguā intelligere non poſſis: gentem procaciſſimā que non deferat ſeni nec miſereat̄ paruuli: et deuoret fructum iumentoꝝ tuoꝝ ac fruges terre tue. donec intereas: ⁊ non relinquat tibi triticum vinū et oleum armenta boum et greges ouiū donec te diſperdat ⁊ conterat in cūctis vrbibꝫ tuis: ⁊ deſtruantur muri tui firmi atq; ſublimes. ī quibꝫ habebas fiduciam in omni terra tua. Obſideberis intra portas tuas in oīni terra tua quā dabit tibi dn̄s deus tuus: ⁊ comedes fructum uteri tui et carnes filioꝝ tuorū ⁊ filiarū tuarū quas dederit tibi dominꝰ deus tuus. ī anguſtia et vaſtitate qua opprimet te hoſtis tuus. Homo delicatꝰ in te ⁊ luxurioſus valde inuidebit fratri ſuo et uxori q̄ cubat in ſinu ſuo ne det eis de carnibus filiorū ſuorū quas comedet: eo ꝙ nichil aliud habeat in obſidione ⁊ penuria qua vaſtauerint te inimici tui intra oīes portas tuas. Tenera mulier et delicata q̄ ſupra terram ingredi non valebat nec pedis veſtigiū figere ꝓpter molliciem et teneritudinem nimiā: inuidebit viro ſuo qui cubat in ſinu eius ſuper filij ⁊ filie carnibꝫ ⁊ illuuie ſecundinaꝝ q̄ egrediuntur de medio feminū eius: et ſuper liberis qui eadem hora nati ſūt. Comedent enī eos clam propter rerū oīum penuriam: in obſidione et vaſtitate qua opprimet te inimicus tuus intra portas tuas. Niſi cuſtodieris ⁊ feceris omnia verba legis huius que ſcripta ſunt in hoc volumine. ⁊ timueris nomen eius glorioſū et terribile hoc eſt dominū deum tuū: augebit dominus plagas tuas · ⁊ plagas ſeminis tui plagas magnas ⁊ ꝑſeuerātes infirmitates peſſimas ⁊ ꝑpetuas: ⁊ conuertet in te omnes afflictiones egipti quas timuiſti ⁊ adherebūt tibi. Inſuper et vniūſos languores et plagas que nō ſunt ſcripte ī volumine legis huius inducet dominus ſuꝑ te: donec te conterat. Et remanebitis pauci numero q̄ prius eratis ſicut aſtra celi pre multitudine: quoniā non audiſti vocem domini dei tui. Et ſicut āte letatus eſt dominus ſuꝑ vos · bene vobis faciens voſq; mltiplicans: ſic letabit̄ diſperdens vos atq; ſubuertens: ut auferamini de terra ad quam ingredieris poſſidendā. Diſperget te dominus in omnes ꝑplos a ſummitate terre uſq; ad terminos eius: ⁊ ſeruies ibi dijs alienis quos et tu ignoras ⁊ patres tui lignis et lapidibꝫ. In gentibꝫ quoq; illis nō quieſces: neq; erit requies veſtigio pedis tui. Dabit eñ tibi dñs ibi cor pauidum et deficientes oculos · et animā conſumptā merore: ⁊ erit vita tua quaſi pendens āte te. Timebis nocte et die: et non credes vite tue. Mane dices quis michi det veſperū: ⁊ veſpere quis michi det mane · ꝓpter cordis tui formidinē qua terreberis et ꝓpter ea q̄ tuis videbis oculis. Reducet te dñs claſſibꝫ in egiptū per viā de qua dixit tibi ut eam āplius nō videres. Ibi venderis inimicis tuis in ſeruos et ancillas: et non erit qui emat.

ca. xxix.

Hec ſunt verba federis qđ precepit dominus moyſi ut feriret cum filijs iſrahel in terra moab: ꝓter illud fedus quod cū eis pepigit in oreb. Vocauitq; moyſes omnē iſrahel: ⁊ dixit ad eos. Vos vidiſtis vniuerſa q̄ fecit dominus coram vobis in terra egipti pharaoni et oīnibꝫ ſeruis eiꝰ vniuerſeq; terre illiꝰ: temptationes magnas quas viderunt oculi tui: ſigna illa portentaq; ingentia: ⁊ nō dedit vobis dominus cor intelligens et oculos videntes: et aures que poſſint audire uſq; in preſentē diem. Adduxit vos quadraginta ānis ꝑ deſertum: non ſunt attrita veſtimenta vr̄a: nec calciamēta pedum veſtrorū vetuſtate conſumpta ſunt. Panē non comediſtis vinum ⁊ ſicerā nō bibiſtis: ut ſciretis quia ipſe eſt dominus deus veſter. Et veniſtis ad hunc locum: egreſſuſq; eſt ſeon rex eſebon et og rex baſan occurrentes nobis ad pugnā · ⁊ ꝑcuſſimus eos et tulimus terrā eoꝝ: ac tradidimus poſſidendam ruben et gad ⁊ dimidie tribui manaſſe. Cuſtodite ergo verba pacti huius et implete ea: ut intelligatis vniuerſa que facitis. Vos ſtatis hodie cuncti coram domino deo vr̄o · principes veſtri ⁊ tribus ac maiores natu atq; doctores omīs populus iſrahel liberi et uxores veſtre et aduene q̄ tecū morantur in caſtris exceptis lignorū ceſoribꝫ · ⁊ hijs q̄ comportant aquas: ut tranſeas in federe dñi dei tui · et in iureiurando quod hodie dominus deus tuus ꝑcutit tecum: ut ſuſcitet te ſibi in populū et ipſe ſit dominus deus tuus ſicut locutus eſt tibi · ⁊ ſicut iurauit patribꝫ tuis abrahā yſaac ⁊ iacob. Nec vobis ſolis ego hoc fedus ferio et hec iuramenta confirmo: ſed cūctis preſentibꝫ et abſentibus. Vos enim noſtis quomodo habitauerimus in terra egipti · ⁊ quomodo trāſierimus per mediū nationū: quas trāſeuntes vidiſtis abominationes et ſordes id eſt ydola eoꝝ lignū et lapidē argentū et aurū que colebāt. Ne forte ſit inter vos vir aut mulier familia aut tribꝫ cuius cor auerſum ē hodie a domino deo nr̄o ut vadat et ſeruiat diis illarū gentiū: ⁊ ſit inter vos radix germinās fel et amaritudinem. Cumq; audierit verba iuramenti huius benedicat ſibi in corde ſuo dicens pax erit michi · et ambulabo ī prauitate cordis mei: et aſſumat ebria ſitientē et dominus nō ignoſcat ei: ſed tunc q̄ʒ maxime furor eius fumet et zelus contra hominem illum · et ſedeant ſup eum om̄ia maledicta q̄ ſcripta ſunt ī hoc volumine: et deleat dominus nomen eiꝰ ſub celo et conſumat eū in ꝑdicione ex omnibus tribubꝫ iſrahel: iuxta malediciones q̄ in libro legis huius ac federis ꝯtinentur. Dicetq; ſequens generatio et filii qui naſcentur deinceps · ⁊ peregrini qui de longe venerūt vidētes plagas terre illiꝰ et infirmitates quibꝫ eā afflixerit dominꝰ ſulphure et ſalis ardore comburens ita ut ultra non ſeratur nec virens quippiā germinet ī exemplū ſubuerſionis zodome ⁊ gomorre adame et ſeboim quas ſubuertit dn̄s in ira et in furore ſuo: ⁊ dicent om̄es gentes. Quare ſic fecit dn̄s terre huic? Que ē hec ira furoris eius immenſa? Et reſpondebūt. Quia dereliquerunt pactum dn̄i qd̄ pepigit cū patribꝫ eorū quādo eduxit eos de terra egipti et ſeruierunt diis alienis · ⁊ adorauerūt eos quos neſciebant ⁊ quibus nō fuerunt attributi: idcirco iratus eſt furor dn̄i cōtra terram iſtā ut induceret ſup eā om̄ia maledicta que ī hoc volumine ſcripta ſunt: et eiecit eos de terra ſua in ira et in furore ⁊ in indignatōne maxima · proiecitq; in terrā alienam ſicut hodie comprobat. Abſcondita a dn̄o deo noſtro que manifeſta ſunt nobis ⁊ filiis noſtris uſq; ī ſempiternum: ut faciamus uniūſa legis huiꝰ. ca. xxx.

Cum ergo venerint ſup te omnes ſermones iſti benedictio ſiue maledictio quā ꝓpoſui ī conſpectu tuo · et ductus p̄nitudine cordis tui ī uniuerſis gentibꝫ in quas diſperſerit te dn̄s deus tuus ⁊ reuerſus fueris ad eum · et obedieris eius imperiis ſicut ego hodie p̄cipio tibi cum filiis tuis ī toto corde tuo ⁊ in tota anima tua: reducet te dominus deus tuus de captiuitate tua ac miſerebit̄ tui: ⁊ rurſum cōgregabit te de cunctis ꝓplis in quos te ante diſperſit. Si ad cardines celi fueris diſſipatus inde te retrahet dominus deus tuus: ⁊ aſſumet atq; introducet in terram quā poſſiderunt patres tui ⁊ obtinebis eam: ⁊ benedicens tibi · maioris numeri te eſſe faciet q̄ʒ fuerunt patres tui. Circumcidet dominus deus tuꝰ cor tuū et cor ſeminis tui: ut diligas dominū deum tuū ex toto corde tuo ⁊ in tota aīa tua: ut poſſis viuere. Omnes autē malediciones has cōuertet ſup inimicos tuos: ⁊ eos qui oderunt te ⁊ ꝑſequūtur. Tu autē reuerteris ⁊ audies vocē domini dei tui facieſq; uniūſa mandata que ego p̄cipio tibi hodie: ⁊ abundare te faciet dn̄s deus tuus in cunctis operibꝫ manuū tuaꝝ in ſobole uteri tui ⁊ in fructu iumentoꝝ tuoꝝ: in ubertate terre tue et in rerū omniū largitate. Reuertetur eni dn̄s ut gaudeat ſup te in omnibꝫ bonis ſicut gauiſus ē in patribus tuis: ſi tamen audieris vocem dn̄i dei tui ⁊ cuſtodieris precepta eius ⁊ cerimonias que ī hac lege conſcripta ſunt: ⁊ reuertaris ad dn̄m deum tuū in toto corde tuo et in tota anima tua. Mandatū hoc quod ego precipio tibi hodie nō ſupra te eſt neq; procul poſitum nec in celo ſitum ut poſſis dicere quis noſtrū valet ad celum aſcendere ut deferat illud ad nos ut audiamꝰ atq; opere compleamus: neq; trās mare poſitū ut cauſeris et dicas quis e nobis poterit mare trāſfretare ⁊ illud ad nos uſq; deferre ut poſſimus audire et facere qd̄ preceptum eſt; ſed iuxta te eſt ſermo valde in ore tuo ⁊ ī corde tuo ut facias illū. Conſidera ꝙ hodie ꝓpoſuerit in cōſpectu tuo vitam et bonū et econtrario mortem et malū: ut diligas dn̄m deum tuum et ambules in vijs eius et cuſtodias mandata illius ⁊ cerimonias atq; iudicia ⁊ viuas: atq; multiplicet te benedicatq; tibi in terra ad quā ingredieris poſſidendā. Si aūt auerſum fuerit cor tuū et audire nolueris atq; errore deceptus adoraueris deos alienos ⁊ ſerui eris eis: predico tibi hodie ꝙ pereas: ⁊ paruo tēpore moreris ī terra ad quā iordane trāſmiſſo ingredieris poſſidendā. Teſtes inuoco hodie celū et terrā ꝙ propoſuerim vobis vitam ⁊ bonum: benedictionē ⁊ maledictionē. Elige ergo vitam ut et tu viuas et ſemen tuū: ⁊ diligas dn̄m deū tuum atq; obedias voci eius: ⁊ illi adhereas. Ipſe eſt enim vita tua et longitudo dierū tuorū: ut habites in terra pro qua iurauit dominus patribus tuis abraham yſaac et iacob ut daret eam illis. cap̄. xxxi.

Abijt quoq; moyſes ⁊ locutus eſt omnia verba hec ad uniūſum iſrahel: et dixit ad eos. Centūviginti annoꝝ ſum hodie, non poſſum ultra egredi et ingredi: preſertim cū et dn̄s dixerit michi non tranſibis iordanem iſtū. Dominus ergo deꝰ tuus trāſibit ante te. Ipſe delebit om̄es gentes has in conſpectu tuo: ⁊ poſſedebis eas. Et ioſue iſte tranſibit ante te: ſicut locutꝰ eſt dominus. Facietq; dominus eis ſicut fecit ſeon et og regibꝫ amorreorū et terre eoꝝ: delebitq; eos. Cum ergo et hos tradiderit vobis ſimiliter: facietis eis ſicut p̄cepi vobis. Viriliter agite: ⁊ confortamini. Nolite timere: ne paueatis ad conſpectum eoꝝ quia dominꝰ deus tuus ipſe eſt ductor tuus: et non dimittet nec derelinquet te. Vocauitq; moyſes ioſue: et dixit ei coram omni iſrahel. Confortare: et eſto robuſtus. Tu enim introduces populum iſtum in terram quā daturum ſe patribus eorum iurauit dn̄s: et tu eam diuides ſorte. Et dominus qui ductor eſt veſter ipſe erit tecum, nō dimittet nec derelinquet te. Noli timere nec paueas. Scripſit itaq; moyſes legem hanc ⁊ tradidit eam ſacerdotibꝫ filijs leui qui portabant archam federis dn̄i: et cunctis ſenioribꝫ iſrahel. Precepitq; eis dicēs. Poſt ſeptem ānos remiſſionis in ſollemnitate tabernaculorū conuenientibꝫ cunctis ex iſrahel ut appareant in conſpectu domini dei tui in loco quē elegerit dn̄s. leges verba legis huius corā omni iſrahel: audientibꝫ eis ⁊ in unū omni pp̄lo congregato. tam viris q̄ mulieribus paruulis et aduenis qui ſunt intra portas tuas: ut audientes diſcant et timeant dn̄m deum vrm̄: ⁊ cuſtodiant impleantq; omnes ſermones legis huiꝰ. Filij quoq; eoꝝ q̄ nūc ignorāt: ut audire poſſint ⁊ timeant dn̄m deū ſuū cunctis diebꝫ q̄bꝫ verſantur ī terra: ad quā vos iordane trāſmiſſo ꝑgitis obtinendā. Et ait dn̄s ad moyſen. Ecce prope ſunt dies mortis tue. Voca ioſue: ⁊ ſtate in tabernaculo teſtimonij ut p̄cipiā ei. Abierunt ergo moyſes et ioſue et ſteterūt in tabernaculo teſtimonii: apparuitqꝫ dominus ibi in columna nubis q̄ ſtetit in introitu tabernaculi, dixitqꝫ dñs ad moyſen. Ecce tu dormies cum patribꝫ tuis: et populus iſte cōſurgens fornicabit᷑ poſt deos alienos in terra ad quā ingredietur et habitabit in ea, ibi derelinquet me ⁊ irritum faciet fedus quod pepigi cum eo. Et iraſcetur furor meus cōtra eum in die illo: ⁊ derelinquā eum ⁊ abſcondam faciē meam ab eo: ⁊ erit in deuorationē. Inuenient eū omīa mala et afflictiones: ita ut dicat in illa die. Vere quia nō eſt deus mecū inuenerūt me hec mala. Ego autē abſcondam et celabo faciem meā in die illo ꝓpter omnia mala que fecit: quia ſecutus ē deos alienos. Nunc itaqꝫ ſcribite vobis canticū iſtud ⁊ docete filios iſrl̄ ut memoriter teneant et ore decantēt: ⁊ ſit michi carmē iſtud ꝓ teſtimonio inter filios iſrahel. Introducam enī eum in terrā pro qua iuraui patribꝫ ei⁹ lacte et melle manantē. Cumqꝫ comederint et ſaturati craſſiqꝫ fuerint auertentur ad deos alienos et ſeruient eis: detrahentqꝫ michi ⁊ irritum facient pactum meū. Poſtq̄ꝫ inuenerint eū mala m̄lta et afflictiones: reſpōdebit ei canticum iſtud pro teſtimonio: qđ nulla delebit obliuio ex ore ſeminis tui. Scio enim cogitationes eius· que facturus ſit· hodie anteq̄ꝫ introducam eū in terrā quā ei pollicit⁹ ſum. Scripſit ergo moyſes canticum: ⁊ docuit filios iſrl̄. Precepitq; domin⁹ ioſue filio nun: et ait. Confortare: ⁊ eſto robuſtus. Tu enim introduces filios iſrahel in terrā quā pollicit⁹ ſum: ⁊ ego ero tecum. Poſtq̄ꝫ ergo ſcripſit moyſes verba legis hui⁹ in volumine atq; compleuit: precepit leuitis qui portabāt archam federis dñi dicens. Tollite librum iſtū et ponite eum in latere arche federis domini dei veſtri: ut ſit ibi contra te in teſtimonium. Ego enim ſcio cōtentionē tuā: et ceruicem tuā duriſſimā. Adhuc viuente me ⁊ ingrediēte vobiſcū ſemꝑ cōtencioſe egiſtis contra dñm: quanto magis cum mortuus fuero? Congregate ad me omēs maiores natu per tribus veſtras atq; doctores: ⁊ loquar audientibꝫ eis ſermones iſtos: et inuocabo cōtra eos celum et terram. Noui enī q̄ poſt mortē meā inique agetis: et declinabitis cito de via quā precepi vobis: ⁊ occurrent vobis mala ī extremo tempore quādo feceritis malū in conſpectu dñi ut irritetis eum ꝑ opera manuū vrāꝝ. Locut⁹ eſt ergo moyſes audiēte vniūſo cetu iſrl̄ ꝟba carminis hui⁹: ⁊ ad finē uſqꝫ ꝯpleuit. c. xxxii.

Audite celi q̄ loquor: audiat terra verba oris mei. Concreſcat in pluuia doctrina mea: fluat ut ros eloquiū meū. Quaſi ymber ſuper herbam et quaſi ſtille ſuꝑ gramina: quia nomen dñi inuocabo. Date magnificentiam deo noſtro: dei ꝑfecta ſūt opera: et omnes vie eius iudicia. Deus fidelis et abſq; vlla iniquitate: iuſtus ⁊ rectus. Peccauerūt ei ⁊ non filii ei⁹ in ſordibꝫ. Generatio praua atqꝫ ꝑuerſa: heccine reddis dño pp̄lo ſtulte ⁊ inſipiens? Nūquid nō ipſe ē pater tuus qui poſſedit te· ⁊ fecit et creauit te? Memento dierū antiquorū· cogita generationes ſingulas. Interroga patrē tuum et ānunciabit tibi: maiores tuos ⁊ dicent tibi. Quādo diuidebat altiſſimus gentes· quādo ſeparabat filios adam: Conſtituit terminos pp̄lorū iuxta numerū filiorꝫ iſrahel. Pars aūt domini populus eius: iacob funiculus hereditatis eius. Inuenit eū in terra deſerta: in loco horroris et uaſte ſolitudinis. Circumduxit eū et docuit: ⁊ cuſtodiuit quaſi pupillā oculi ſui. Sicut aquila prouocans ad uolandum pullos ſuos: ⁊ ſuper eos uolitans. Expandit alas ſuas ⁊ aſſumpſit eum: atq; portauit ī humeris ſuis. Dn̄s ſolus dux eius fuit: et nō erat cum eo deus alienus. Cōſtituit eū ſuper excelſam terrā: ut comederet fructus agroꝝ. Ut ſuggeret mel de petra: oleumq; de ſaxo duriſſimo. Butirū de armento et lac de ouibus: cū adipe agnorū et arietum filiorū baſan. Et hircos cū medulla tritici: ⁊ ſanguinē uue biberent meraciſſimū. Incraſſatus eſt dilectus et recalcitrauit: incraſſatus impinguatus dilatatus. Dereliquit deū factorem ſuum: et receſſit a deo ſalutari ſuo. Prouocauerūt eū in dijs alienis: ⁊ in abominationib; ad iracundiā cōcitauerunt. Immolauerūt demonijs et non deo: dijs quos ignorabāt. Noui recenteſq; uenerūt: quos nō coluerūt patres eorū. Deū q̄ te genuit dereliquiſti: et oblitus es dn̄i creatoris tui. Uidit dn̄s et ad iracundiā cōcitatus ē: quia prouocauerūt eū filij ſui ⁊ filie. Et ait, abſcondam faciē meā ab eis: ⁊ cōſiderabo nouiſſima eoꝝ. Generatio enim peruerſa ē: ⁊ infideles filij. Ipſi me prouocauerūt in eo qui non erat deus: et irritauerunt ī uanitatib; ſuis. Et ego prouocabo eos ī eo q̄ nō eſt populus: et in gente ſtulta irritabo illos. Ignis ſuccenſus eſt in furore meo: ⁊ ardebit uſq; ad inferni nouiſſima. Deuorabitq; terrā cū germine ſuo: et montiū fundamēta cōburet. Congregabo ſuꝑ eos mala: ⁊ ſagittas meas complebo in eis. Cōſument᷑ fame: ⁊ deuorabūt eos aues morſu amariſſimo. Dentes beſtiarū immittā in eos: cū furore trahentiū ſuꝑ terram atq; ſerpentiū. Foris uaſtabit eos gladius ⁊ intus pauor: iuuenem ſimul ac uirginē lactentē cum homine ſene. Et dixi, ubi nam ſunt? ceſſare faciā ex hominib; memoriā eoꝝ. Sed ꝓpter iram inimicoꝝ diſtuli: ne forte ſuperbirent hoſtes eoꝝ. Et dicerent manus nr̄a excelſa: et nō dn̄s fecit hec om̄ia. Gens abſq; conſilio eſt et ſine prudentia. utinā ſaperent et intelligerēt: ac nouiſſima prouiderent. Quomodo ꝑſequebat᷑ unus mille: ⁊ duo fugarent decē milia? Nōne ideo quia deus ſuus uendidit eos: et dn̄s concluſit illos? Nō enī ē deus noſter ut deus eoꝝ: ⁊ inimici nr̄i ſunt iudices. De uinea zodomoꝝ uinea eorum: ⁊ de ſuburbanis gomorre. Uua eoꝝ uua fellis: ⁊ botrus amariſſimus. Fel draconū uinū eoꝝ: ⁊ uenenū aſpidum inſanabile. Nōne hec condita ſunt apud me. ⁊ ſignata in theſauris meis? Mea ē ultio ⁊ ego retribuā eis in tempore: ut labatur pes eoꝝ. Iuxta eſt dies ꝑditionis: ⁊ adeſſe feſtinant tempora. Iudicabit dn̄s pp̄lm ſuū: et in ſeruis ſuis miſerebit᷑. Uidebit ꝙ infirmata ſit manus: ⁊ clauſi quoq; defecerunt: reſiduiq; conſumpti ſunt. Et dicent ubi ſunt dij eoꝝ: in quibus habebant fiduciā. De quorū uictimis comedebāt adipes: ⁊ bibebāt uinū libaminū. Surgant ⁊ opitulent᷑ uobis: ⁊ in neceſſitate uos protegāt. Uidete ꝙ ego ſim ſolus: ⁊ nō ſit alius deꝰ p̄ter me. Ego occidam ⁊ ego uiuere faciā: percutiam ⁊ ego ſanabo: ⁊ non ē qui de manu mea poſſit eruere. Leuabo ad celum manū meam: et dicā uiuo ego in eternū. Si acuero ut fulgur gladiū meū: ⁊ arripuerit iudiciū manus mea. Reddam ultionē hostibꝫ meis: et hijs qui oderunt me retribuā. Inebriabo sagittas meas sanguine: ⁊ gladius meus devorabit carnes. De cruore occisoꝝ: ⁊ de captiuitate nudati inimicorum capitis. Laudate gentes populū eius: quia sanguinē seruorū suorū ulciscetur. Et vindictā retribuet ī hostes eoꝝ: ⁊ ꝓpitius erit terre populi sui. Venit ergo moyses ⁊ locutus est omnia verba cantici huius in auribus ꝑpli: ipē et iosue filius nun. Compleuitq; omēs sermones istos · loquens ad vniuersum israhel: ⁊ dixit ad eos. Ponite corda vestra ī omnia verba mea · que ego testificor vobis hodie: ut mandetis ea filijs vrīs custodire ⁊ facere ⁊ implere vniūsa q̄ scripta sūt ī volumine legis huius: quia nō incassum precepta sunt vobis: sed ut singuli in eis viuerent: que facientes lōgo tempore ꝑseueretis ī terra ad quā iordane trāsmisso ingredimini possidendā. Locutusq; est dominus ad moysen in eadē die dicens. Ascende in montem istum abarim id ē transitū · in montē nebo qui est in terra moab cōtra iericho: et vide terram chanaan quā ego tradam filijs israhel obtinendā: et morere in monte. Quē conscendens iungeris populis tuis · sicut mortuus est aaron frater tuus in monte hor et appositus populis suis: q̄a ꝑuaricati estis contra me in medio filiorum israhel ad aquas contradictionis in cades deserti syn: ⁊ nō sanctificastis me inter filios israhel. E contra videbis eam: ⁊ nō ingrederis ī eā: quā ego dabo filijs isrl̄.

Hec est benedictio. cap. xxxiii.

qua benedixit moyses homo dei filios israhel ante mortem suā. Et ait. Dominus de syna venit: ⁊ de seir ortus est nobis. Apparuit de mōte pharan: et cū eo sanctorū milia. In dextera ei⁹ ignea lex. dilexit populos. Omēs sancti ī manu illius sunt: ⁊ qui appropinquant pedibꝫ eius · accipient de doctrina illius. Legem p̄cepit nobis moyses: hereditatem multitudinis iacob. Erit apud rectissimū rex: congregatis principibꝫ populi cum tribubꝫ israhel. Viuat ruben ⁊ nō moriatur: ⁊ sit paruus in numero. Hec ē iude benedictio. Audi domine vocē iude: ⁊ ad populum suū introduc eum. Manus eius pugnabunt pro eo: ⁊ adiutor illius contra aduersarios eius erit. Levi q̄ꝫ ait. Perfectio tua ⁊ doctrina tua a viro sancto tuo quē probasti ī temptatione: ⁊ iudicasti ad aquas contradictionis. Qui dixit patri suo et matri sue nescio vos: et fratribꝫ suis ignoro illos: ⁊ nescierūt filios suos. Hij custodierunt eloquiū tuum · ⁊ pactum tuū seruauerunt: iudicia tua o iacob: et legem tuam o israhel. Ponent thimiama in furore tuo: et olocaustū super altare tuum. Benedic domine fortitudini eius: et op̄ra manuū illius suscipe. Percute dorsa inimicorū ei⁹: ⁊ qui oderūt eum nō consurgant. Et beniamin ait. Amantissimus dn̄i: habitabit confidenter in eo. quasi in thalamo tota die morabit̄: ⁊ inter humeros illius requiescet. Joseph quoqꝫ ait. De benedictione domini terra eius: de pomis celi et rore atqꝫ abisso subiacente: De pomis fructuum solis ac lune: de vertice antiquorū montiū: de pomis collium eternorū: ⁊ de frugibus terre et de plenitudine eius. Benedictio illius qui apparuit in rubo veniat super caput ioſeph: et ſuper verticem nazarei inter fratres ſuos. Quaſi primogeniti thauri pulcritudo eius: cornua rinocerotis cornua illius. In ipſis ventilabit gentes uſqꝫ ad terminos terre. Hee ſunt multitudines ephraim: et hec milia manaſſe. Et zabulon ait. Letare zabulon in exitu tuo: ⁊ yſachar in tabernaculis tuis. Populos vocabunt ad montem: ibi immolabunt victimas iuſticie. Qui inundacionem maris quaſi lac ſugent: et theſauros abſconditos arenarum. Et gad ait. Benedictus in latitudine gad. Quaſi leo requieuit: cepitqꝫ brachium ⁊ verticem. Et vidit principatum ſuum qꝫ in parte ſua doctor eſſet repoſitus: qui fuit cum principibus populi et fecit iuſticias domini: et iudicium ſuum cum iſrahel. Dan quoqꝫ ait. Dan catulus leonis: fluet largiter de baſan. Et neptali dixit. Neptalim abundancia perfruetur: et plenus erit benedictionibus domini. Mare et meridiem poſſidebit. Aſer quoqꝫ ait. Benedictus in filijs aſer: ſit placens fratribus ſuis: et intinguat in oleo pedem ſuum. Ferrum et es calciamentum eius. Sicut dies iuuentutis tue· ita et ſenectus tua. Non eſt alius ut deus rectiſſimi ꝫ. Aſcenſor celi auxiliator tuus. Magnificencia eius diſcurrunt nubes, habitaculū eiꝰ ſurſum ⁊ ſubter brachia ſempiterna. Eiciet a facie tua inimicum: dicetqꝫ cōterere. Habitabit iſrl' cōfidenter ⁊ ſolus. Oculꝰ iacob in terra frumēti ⁊ vini: celiqꝫ caligabunt rore. Beatus tu iſrahel. Quis ſimilis tui· popule qui ſaluaris in domino. Scutum auxilij tui: ⁊ gladius glorie tue. Negabunt te inimici tui: et tu eorum colla calcabis. cap̄. xxxiiii

Aſcendit ergo moyſes de campeſtribus moab ſup̄ montem nebo in verticem phaſga contra iherico: oſtenditqꝫ ei dominus omnem terram galaad uſqꝫ dan· et vniūſum neptalim terrāqꝫ ephraim ⁊ manaſſe et om̄em terram uſqꝫ ad mare nouiſſimum· et auſtralem partem et latitudinem campi iherico ciuitatis palmarum uſqꝫ ſegor. Dixitqꝫ dominus ad eum. Hec eſt terra pro qua iuraui abraham yſaac et iacob dicens. Semini tuo dabo eam. Vidiſti eam oculis tuis: et non tranſibis ad illam. Mortuuſqꝫ eſt ibi moyſes ſeruus domini in terra moab iubente domino: et ſepeliuit eum in valle terre moab contra phogor: et non cognouit homo ſepulcrum eius uſqꝫ in preſentem diem. Moyſes centū et viginti annorū erat quādo mortuꝰ ē. Nō caligauit oculuſ eiꝰ: nec dentes illiꝰ moti ſunt. Fleuerūtqꝫ eum filij iſrahel in campeſtribus moab triginta diebꝫ: ⁊ completi ſunt dies planctꝰ lugentium moyſen. Ioſue vero filius nun repletus eſt ſpiritu ſapientie: quia moyſes poſuit ſuper eum manus ſuas. Et obedierunt ei filij iſrahel: feceruntqꝫ ſicut precepit dominus moyſi. Et non ſurrexit propheta ultra ī iſrahel ſicut moyſes quē noſſet dominus facie ad faciem in omnibus ſignis atqꝫ portentis que per eum miſit ut faceret in terra egipti pharaoni et omnibus ſeruis eius vniuerſeqꝫ terre illiꝰ: et cunctam manū robuſtam magnaqꝫ mirabilia que fecit moyſes coram vniuerſo iſrahel.

Explicit deuteronomiū..

Incipit ꝓlogus bt̄i iero. pſbri in librū iosue

Tandem finito pētatheuco moysi velud grādi fenore liberati ad ihesum filium naue manū mittim⁹ quē hebrei iosue bēnun id ē iosue filiū nun vocāt: ⁊ ad iudicū librū quē sopthim appellāt: ad ruth q̄ꝫ ⁊ hester q̄s iiſdē nominibus efferunt. Monemusq; lectorem ut siluā hebraicorū nominū et distinctiones per mēbra diuisas diligens scriptura cōseruet: ne et noster labor et illius studiū pereat. Et ut in p̄mis qđ sepe testat⁹ sum sciat me nō in reprehensionē veterū noua cudere sicut amici mei criminātur: sed ꝓ virili portione offerre lingue mee hominibꝫ q̄s tamē nr̄a delectāt: ut ꝓ grecoꝝ exaploys q̄ ⁊ sumptu ⁊ labore maxīo indigēt-editionē nr̄am habeāt. Et sicubi ī antiquoꝝ voluminum lectione dubitarint: hec illis cōferētes inueniant qđ requirunt. Maxime cū apud latinos tot sint exemplaria quot codices: et vnusquisq; ꝓ arbitrio suo vel addiderit uel subtraxerit qđ ei visū est: et utiq; nō possit verū esse qđ dissonat. Vnde cesset arcuato vulnere cōtra nos insurgere scorpius-et sanctū op⁹ venenata carpere ligua desistat: uel suscipiēs si placet uel cōtemnēs si displicet: memineritq; illoꝝ versuū. Os tuū abundauit malicia-⁊ ligua tua cōcinabat dolos. Sedēs aduſus fratrem tuū loq̄baris: et aduſus filiū matris tue ponebas scandalū: hec fecisti ⁊ tacui. Existimasti inique qđ ero tui silis-arguā te ⁊ statuā illa cōtra faciē tuā. Que eni audientis uel legētis utilitas ē nos laborādo sudare-et alios detrahendo laborare: dolere iudeos qđ calumniandi eis et irridendi cristianos sit ablata occasio: et ecclesie homines id despicere ymmo lacerare unde aduersarij torquantur? Quod si vetus eis tantū interpretatio placet-q̄ ⁊ michi nō displicet ⁊ nichil extra recipiēdū putāt: cur ea q̄ sub asteriscis ⁊ obelis uel addita sunt uel āputata legūt ⁊ negligūt? Quare danielē iuxta theodotionis trāslationē ecclesie susceperūt? Cur origenē mirāt et eusebiū pāphili: cūctas editiones similiter disserētes? Aut q̄ fuit stulticia: postq̄ꝫ vera dixerit ꝓferre q̄ falsa sunt? Vnde aūt in nouo testamēto ꝓbare poterūt assumpta testimonia: q̄ ī libris veteribꝫ nō habentur? Hec dicim⁹: ne omnino calūniantibꝫ tacere videamur. Ceterū post sancte paule dormitionē cui⁹ vita virtutis exemplū est-et hos libros quos eustochio virgini cristi negare nō potui-decreuim⁹ dū spirit⁹ hos regit artus ꝓphetaꝝ explanationi incūbere-et omissum iam diu opus quodam postliminio repetere: presertim cū ⁊ ammirabilis sanctusq; vir pammachius hoc idē litteris flagitet: et nos ad patriā festinātes mortiferos syrenaꝝ cāt⁹ surda debeam⁹ aure trāsire.

Explicit prologus. Incipit lib' iosue. C.i.

Et factum ē post mortem moysi serui dn̄i: ut loqueretur dn̄s ad iosue filiū num ministrum moysi: ⁊ diceret ei. Moyses seruus meus mortuus est. Surge ⁊ trāsi iordanē istū tu et omīs ppl's tecum: in terrā quā ego dabo filijs isrl'. Omnē locū quē calcauerit vestigiū pedis vr̄i vobis tradā: sicut locut⁹ sum moysi. A deserto et libano usq; ad fluuium magnū eufraten: omīs terra ethēorū uſq; ad mare magnū contra ſolis occaſum erit t̃min⁹ veſter. Null⁹ poterit vobis reſiſtere cunctis diebus vite tue. Sicut fui cum moyſe ero et tecū: nō dimittā nec derelinquam te. Confortare ⁊ eſto robuſtus. Tu eni ſorte diuides pp̄lo huic terram: pro qua iuraui patribꝫ tuis ut traderē eam illis. Confortare igitur et eſto robuſtus valde: ut cuſtodias ⁊ facias omnem legem quā precepit tibi moyſes ſeruus meus. Ne declines ab ea ad dexteram uel ad ſiniſtrā: ut intelligas cūcta que agis. Nō recedat volumen legis huius de ore tuo: ſed meditaberis in eo diebus ac noctibꝫ: ut cuſtodias et facias omnia que ſcripta ſunt in eo. Tunc diriges viā tuā: et intelliges eā. Ecce precipio tibi: cōfortare et eſto robuſtus. Noli metuere et noli timere: quoniā tecum eſt dn̄s de⁹ tuus in omnibꝫ ad quecūq; ꝑrexeris. Precepitq; ioſue principibꝫ pp̄li dicēs. Trāſite per mediū caſtrorū: et imperate pp̄lo et dicite. Preparate vobis cibaria: quoniā poſt diē terciū tranſibitis iordanem: et intrabitis ad poſſidēdam terrā quā dn̄s de⁹ noſter datur⁹ eſt nobis. Rubenitis quoq; ⁊ gadditis ⁊ dimidie tribui manaſſe ait. Memētote ſermonis quē precepit vobis moyſes famulus dn̄i dicēs. Dn̄s deus veſter dedit vobis requiē et omnem terrā. Uxores vr̄e ⁊ filij ac iumenta manebūt in terra: quā tradidit vobis moyſes trāſiordanē. Vos autē trāſite armati ante fratres vr̄os omnes fortes manu ⁊ pugnate pro eis donec det requiem dn̄s fratribꝫ veſtris ſicut et vobis dedit: et poſſideāt ipi q; terrā quam dn̄s deus veſter datur⁹ eſt eis: ⁊ ſic reuertemini ī terram poſſeſſionis vr̄e ⁊ habitabitis ī ea quā vobis dedit moyſes famulus dn̄i tranſiordanen contra ſolis ortum. Reſponderuntq; ad ioſue: atq; dixerunt. Omnia q̄ precepiſti nobis faciem⁹: ⁊ quocunq; miſeris ibim⁹. Sicut obediuim⁹ in cunctis moyſi ita obedium⁹ et tibi: tantū ſit dn̄s deus tecum ſicut fuit cū moyſe. Qui cōtradixerit ori tuo et nō obedierit cūctis ſmonibꝫ q̄s preceperis ei: moriat̃. Tu tātū cōfortare: ⁊ viriliť age. c. ii.

Miſit igitur ioſue filius nun de ſethim duos viros exploratores abſcondite: et dixit eis. Ite et cōſiderate terrā: urbemq; ihericho. Qui pergentes ingreſſi ſunt domum mulieris meretricis nomine raab: et quieuerunt apud eam. Nūciatumq; eſt regi ihericho. ⁊ dictum. Ecce viri ingreſſi ſunt huc ꝑ noctem de filijs iſrahel: ut explorarent terrā. Miſitq; rex ihericho ad raab meretricem dicens. Educ viros qui venerunt ad te: et ingreſſi ſunt domum tuā. Exploratores quippe ſūt: et omnē terram conſiderare venerunt. Tollenſq; mulier viros abſcondit. et ait. Fateor venerunt ad me: ſed neſciebam unde eſſent. Cumq; porta clauderetur in tenebris: et illi pariter exierūt: neſcio quo abierunt. Perſequimini cito: ⁊ cōp̄hendetis eos. Ipſa autem fecit aſcendere viros in ſolariū dom⁹ ſue: operuitq; eos ſtipula lini q̄ ibi erat. Hij aūt qui miſſi fuerant ſecuti ſunt eos ꝑ viam que ducit ad vadum iordanis: illiſq; egreſſis ſtatī porta clauſa eſt. Nec dū obdormierāt q̄ latebāt: et ecce mulier aſcendit ad eos. et ait. Noui ꝙ dn̄s tradiderit vobis terram. Etenī irruit in nos terror veſter: ⁊ elanguerunt omnes habitatores terre. Audiuim⁹ ꝙ ſiccauerit dn̄s aquas maris rubri ad veſtrū introitum quādo egressi estis de egipto: ⁊ q̄ feceritis duobus amorreorū regibus q̄ erāt trans iordanem seon et og quos interfecistis. Et hec audiētes ꝑtimuimꝰ ⁊ elanguit cor nostrū: nec remāsit ī nobis spiritꝰ ad introitū vestrum. Dn̄s enim deus vester ipse ē deus in celo sursum: et in terra deorsum. Nūc ergo iurate michi per dn̄m ut quomodo ego misericordiā feci vobiscū: ita et vos faciatis cū domo patris mei: detisq; michi verū signū ut salvetis patrem meum ⁊ matrē: fratres ac sorores meas · et omīa que illoꝝ sunt: et eruatis animas nostras a morte. Qui respōderunt ei. Anima nr̄a sit pro vobis in mortem si tamen non prodideritis nos. Cumq; tradiderit nobis dn̄s terrā: faciemus in te misericordiā et veritatē. Dimisit ergo eos ꝑ funē de fenestra. Domus enī eius herebat muro. Dixitq; ad eos. Ad montana conscendite ne forte occurrāt vobis revertentes: ibiq; latitate tribꝫ diebus donec redeāt: ⁊ sic ibitis ꝑ viam vr̄am. Qui dixerunt ad eam. Innoxij erimꝰ a iuramento hoc quo adiurasti nos si ingrediētibus nobis terram signū fuerit funiculus iste coccineus et ligaveris eum in fenestra per quā dimisisti nos: et patrē tuū ac matrem fratresq; ⁊ omnem cognationem tuā congregaveris in domum tuam. Qui hostiū domꝰ tue egressus fuerit: reus sibi erit. Sanguis ipsius erit in caput eiꝰ: ⁊ nos erimus alieni. Cunctorū autē sanguis qui tecū in domo fuerint redundabit ī caput nostrum: si eos aliquis tetigerit. Quod si nos prodere volueris et sermonem istum proferre in mediū: erimꝰ mūdi ab hoc iuramēto quo adiurasti nos. Et illa respondit. Sicut locuti estis ita fiat. Dimisitq; eos ut ꝑgerent: appēdit funiculū coccineū in fenestra. Illi vero ambulantes ꝑvenerūt ad montana: et mānserunt ibi tres dies donec reverterentur qui fuerāt ꝑsecuti. Querentes enim ꝑ omnem viam nō repererūt eos. Quibꝫ urbē ingressis: reversi sūt ⁊ descenderūt exploratores de mōte: ⁊ trāsmisso iordane venerūt ad iosue filiū nun: narraverūtq; ei omīa q̄ acciderāt sibi. atq; dixerūt. Tradidit dn̄s omnem terrā hāc in manꝰ nr̄as: ⁊ timore ꝑstrati sunt cuncti habitatores eiꝰ. ca. iii.

Igitur iosue de nocte cōsurgens movit castra: egredientesq; de sethim venerūt ad iordanem ipse ⁊ omnes filij israhel: et morati sunt ibi per tres dies. Quibꝫ evolutis transierunt precones per castrorum medium: ⁊ clamare ceperunt. Quando videritis archam federis domini dei vestri ⁊ sacerdotes stirpis levitice portantes eā vos quoq; cōsurgite ⁊ sequimini precedētes: sitq; inter vos et archam spaciū cubitoꝝ duum miliū ut ꝓcul videre possitis ⁊ nosse per quā viā ingrediamini quia prius nō ambulastis per eam: et cavete ne appropinquetis ad archam. Dixitq; iosue ad ꝓplm̄. Sanctificamini: cras enim faciet dn̄s inter vos mirabilia. Et ait ad sacerdotes. Tollite archam federis: et p̄cedite ꝓplm̄. Qui iussa complentes tulerūt: et ambulaverūt ante eos. Dixitq; dn̄s ad iosue. Hodie incipiam exaltare te corā omni israhel: ut sciant q̄ sicut cū moyse fui · ita ⁊ tecum sim. Tu autem p̄cipe sacerdotibꝫ qui portāt archam federis: et dic eis. Cum ingressi fueritis partē aque iordanis: state in ea. Dixitq; iosue ad filios israhel. Accedite huc: et audite verbum domini dei vestri. Et rursum in hoc inquit ſcietis ꝙ dominus de⁹ viuens in medio veſtri eſt: et diſperdet in cōſpectu veſtro chananeum et etheum eueum et pherezeum gergeſeū quoqꝫ et iebuſeum ⁊ amorreū. Ecce archa federis dn̄i omnis terre antecedet vos per iordanē. Parate duodecim viros de duodecim tribubꝫ iſrahel: ſingulos per ſingulas tribꝫ. Et cum poſuerint veſtigia pedū ſuorum ſacerdotes qui portāt archam federis domini dei univerſe terre in aquis iordanis · aque q̄ inferiores ſūt decurrent atqꝫ deficient: que aūt deſuper veniunt in una mole cōſiſtent. Igitur egreſſus eſt ꝑplus de tabernaculis ſuis ut trāſiret iordanem: et ſacerdotes qui portabāt archā federis pergebant ante eū. Ingreſſiſqꝫ eis iordanem et pedibus eoꝝ in parte aque tinctis: iordanis aūt ripas alvei ſui tēpore meſſis impleuerat: ſteterūt aque deſcendentes in loco uno: et ad inſtar montis intumeſcentes apparebant ꝓcul ab urbe que vocatᷓ adom uſqꝫ ad locū ſarthan: que aūt inferiores erāt ī mare ſolitudinis q̄d nūc vocatur mortuū deſcenderūt uſquequo omnino deficerent. Populus autem incedebat ꝯtra iordanem et ſacerdotes qui portabant archam federis domini ſtabant ſuper ſiccam humum in medio iordanis accincti: omniſqꝫ ꝑpl's per arentem alveum trāſibat. ca. iiii.

Quibus trāſgreſſis: dixit dn̄s ad ioſue. Elige duodecim viros ſingulos ꝑ ſingulas tribꝫ: et precipe eis ut tollāt de medio iordanis alveo ubi ſteterūt pedes ſacerdotum duodecim duriſſimos lapides: quos ponetis in loco caſtroꝝ ubi fixeritis hac nocte tentoria. Vocauitqꝫ ioſue duodecim viros quos elegerat de filijs iſrl' ſingulos de ſingulis tribubus: et ait ad eos. Ite ante archam domini dei veſtri ad iordanis mediū: et portate inde ſinguli ſingulos lapides in humeris veſtris iuxta numerū filioꝝ iſrl': ut ſit ſignū inter vos. Et quādo interrogauerint vos filij veſtri cras dicētes quid ſibi volunt iſti lapides: reſpondebitis eis. Defecerūt aque iordanis ante archam federis dn̄i cū tranſiret eum: idcirco poſiti ſunt lapides iſti ī monimentū filiorū iſrahel uſqꝫ in eternum. Fecerūt ergo filij iſrl' ſicut ꝑcepit eis ioſue portātes de medio iordanis alveo duodecim lapides ut dn̄s ei imperarat iuxta numerū filiorū iſrahel uſqꝫ in locū in quo caſtrametati ſūt: ibiqꝫ poſuerūt eos. Alios quoqꝫ duodecim lapides poſuit ioſue in medio iordanis alveo ubi ſteterūt ſacerdotes qui portabāt archā federis dn̄i: et ſūt ibi uſqꝫ in p̄ſentem diem. Sacerdotes autē qui portabāt archam ſtabāt in iordanis medio donec om̄ia complerentur que ioſue ut loquerētᷓ ad ꝑplm preceperat dn̄s: ⁊ q̄ dixerat ei moyſes. Feſtināuitqꝫ ꝑpl's et tranſijt. Cumqꝫ tranſiſſent omnes tranſiuit et archa domini: ſacerdotes quoqꝫ ꝑgebant āte populū. Filij quoqꝫ ruben et gad et dimidia tribus manaſſe precedebant fratres ſuos filios iſrl' ſicut eis preceperat moyſes: et q̄draginta pugnatorum milia per turmas et cuneos incedebāt per plana atqꝫ campeſtria urbis ihericho. In illo die magnificauit dominus ioſue corā om̄i iſrl': ut timerēt eum ſicut timuerāt moyſen dū adhuc viueret. Dixitqꝫ ad eū. Precipe ſacerdotibus qui portant archam federis: ut aſcendant de iordane. Qui precepit eis dicens. Aſcendite de iordane. Cumqꝫ aſcendiſſent portātes archam federis domini et ſiccā humum calcare cepiſſent · reuerſe ſunt aque ī alueum ſuū: et fluebāt ſicut ante cōſueuerant. Populus aūt aſcendit de iordane decimo die menſis primi: et caſtrametati ſūt in galgalis cōtra orientalē plagam urbis iericho. Duodecim quoqꝫ lapides quos de iordanis alueo ſumpſerant poſuit ioſue ī galgalis: et dixit ad filios iſrl'. Quādo interrogauerint filij veſtri cras patres ſuos et dixerint eis quid ſibi volūt lapides iſti: docebitis eos atqꝫ dicetis. Per arentem alueum trāſiuit iſrl' iordanen iſtū ſiccante dn̄o deo nr̄o aquas eius in conſpectu nr̄o donec trāſiremus ſicut fecerat prius ī mari rubro qd̓ ſiccauit donec trāſirem⁹: ut diſcāt om̄es terraꝝ pp̄li fortiſſimam manum dn̄i: ut ⁊ vos timeatis dn̄m deū vr̄m om̄i tp̄e. cap̄. v.

Poſtꝙ̄ ergo audierūt om̄es reges amorreoꝝ qui habitabāt trans iordanen ad occidentalem plagam et cūcti reges chanaan qui ꝓpinqua poſſidebāt magni maris loca · ꝙ ſiccaſſet dn̄s fluenta iordanis corā filijs iſrl' donec tranſirēt: diſſolutū eſt cor eorū et nō remanſit ī eis ſpiritus: timentiū introitū filioꝝ iſrahel. Eo tempore ait dn̄s ad ioſue. Fac tibi cultros lapideos: et circūcide ſecundo filios iſrahel. Fecit quoqꝫ qd̓ iuſſerat dominus: ⁊ circūcidit filios iſrl' in colle ꝑpuciorū. Hec autē cauſa ē ſecūde circūciſionis. Omnis pp̄ls qui egreſſus ē de egipto generis maſculini uniuerſi bellatores viri mortui ſunt in deſerto ꝑ longiſſimos vie circuit⁹ qui omnes circūciſi erāt, pp̄ls autē qui natus eſt in deſerto per quadraginta annos itineris latiſſime ſolitudinis incircumciſus fuit donec cōſumerentur qui nō audierūt vocem dn̄i: ⁊ quibꝫ ante iurauerat ut oſtenderet eis terram lacte et melle manantem. Hoꝝ filij in locū ſucceſſerunt patrū: et circūciſi ſūt a ioſue q̄a ſicut nati fuerāt in ꝑpucio erant: nec eos in via aliquis circūciderat. Poſtꝙ̄ autē omnes circūciſi ſūt: manſerūt in eodē caſtroꝝ loco donec ſanarent̄. Dixitqꝫ dn̄s ad ioſue. Hodie abſtuli obprobrium egipti a vobis. Vocatumqꝫ ē nomē loci illi⁹ galgala uſqꝫ ī preſentem diem. Manſerūtqꝫ filij iſrl' in galgalis: et fecerūt phaſe quartadecima die menſis ad veſperū in campeſtribꝫ iericho: et comederūt de frugibus terre die altero azimos panes et polentam eiuſdē āni. Defecitqꝫ māna poſtꝙ̄ comederunt de frugibus terre: nec uſi ſunt ultra cibo illo filij iſrahel: ſed comederunt de frugibꝫ preſentis āni terre chanaan. Cum autem eſſet ioſue in agro urbis iericho leuauit oculos: et vidit virū ſtantē cōtra ſe euaginatū tenentē gladium: perrexitqꝫ ad eum et ait. Noſter es an adūſarioꝝ? Qui reſpōdit. Nequaꝙ̄: ſed ſum princeps exercitus dn̄i: ⁊ nūc venio. Cecidit ioſue ꝓnus in terrā: ⁊ adorās ait. Quid dn̄s me⁹ loquit̄ ad ſeruū ſuū? Solue inquit calciamentum tuum de pedibus tuis. Locus enī in quo ſtas ſanct⁹ eſt. Fecitqꝫ ioſue: ut ſibi fuerat imꝑatū. ca. vi.

Iericho autem clauſa erat atqꝫ munita timore filiorum iſrahel: et nullus audebat urbem ingredi uel egredi. Dixitqꝫ dominus ad ioſue. Ecce dedi in manus tuas iericho et regē eius: omneſqꝫ fortes viros. Circuite urbē cuncti bellatores ſemel per diem. Sic facietis ſex diebus. Septimo autē die ſacerdotes tollent ſeptem buccinas quaꝝ uſus eſt in iubileo: et p̄cedent archam federis. Septieſq; circuibitis ciuitatē: et ſacerdotes clangēt bucinis. Cūq; inſonuerit vox tube longior atq; conciſior: ⁊ in auribꝫ veſtris increpuerit: cōclamabit omīs popul⁹ vociferatione maxima: et muri fundit⁹ corruēt ciuitatis: ingredienturq; ſinguli per locū contra quē ſteterint. Vocauit ergo ioſue fili⁹ nun ſacerdotes: ⁊ dixit ad eos. Tollite archam federis: Et ſeptem alij ſacerdotes tollant ſeptem iubileoꝝ bucinas: et incedāt ante archam domini. Ad ꝑplm quoq; ait. Ite: et circuite ciuitatē armati precedentes archam domini. Cumq; ioſue verba finiſſet et ſeptem ſacerdotes ſeptem bucinis clangerent ante archam federis dñi: omīſq; ꝑpls precederet armat⁹ exercitus: reliquum vulgus archam ſequebat̄ ac bucinis omnia cōcrepabant. Preceperat aūt ioſue ꝑplo dicens. Non clamabitis: nec audiet̄ vox veſtra neq; vll⁹ ſermo ex ore veſtro egredietur: donec veniat dies in quo dicam vobis. Clamate et vociferamini. Circuiuit ergo archa dñi ciuitatē ſemel per diem: et reuerſa ē in caſtra manſit ibi. Igit̄ ioſue de nocte conſurgente tulerunt ſacerdotes archam dñi: ⁊ ſeptē ex eis ſeptē bucinas quarū in iubileo vſus eſt: p̄cedebātq; archā domini ambulātes atq; clangentes: ⁊ armatus popul⁹ ibat ante eos: vulgus aūt reliquū ſequebatur archā: et bucinis ꝑſonabat. Circuierūtq; ciuitatem ſcđo die ſemel: et reuerſi ſunt in caſtra. Sic fecerūt ſex diebꝫ. Die aūt ſeptimo diluculo cōſurgētes: circuierunt urbem ſicut diſpoſitū erat ſepties. Cumq; ſeptimo circuitu clangerēt bucinis ſacerdotes: dixit ioſue ad omnem iſrl'. Vociferamini. Tradidit enim vobis dñs ciuitatē. Sitq; ciuitas hec anathema ⁊ omnia que in ea ſūt dño. Sola raab meretrix viuat: cum vniuerſis qui cū ea in domo ſūt. Abſcondit enī nuntios quos direximus. Vos aūt cauete ne de hijs que p̄cepta ſūt vobis quippiā cōtingatis et ſitis p̄uaricationis rei: ⁊ omīa caſtra iſrl' ſub pcō ſint atq; turbent̄. Quicquid aūt auri aut argenti fuerit et vaſorū eneorū ac ferri dño conſecretur: repoſitum in theſauris eius. Igit̄ omni populo vociferante ⁊ clangentibꝫ tubis poſtq̄ ī aures multitudinis vox ſonituſq; increpuit muri ilico corruerunt: ⁊ aſcendit vnuſquiſq; ꝑ locū qui ꝯtra ſe erat. Ceperūtq; ciuitatē: ⁊ interfecerunt omnia que erant in ea a viro vſq; ad mulierem: ab infante vſq; ad ſenem. Boues quoq; et oues et aſinos ī ore gladij percuſſerunt. Duobꝫ aūt viris qui exploratores miſſi fuerāt dixit ioſue. Ingredimini domū mulieris meretricis et ꝓducite eā ⁊ omīa que illi⁹ ſūt: ſicut illi iuramento firmaſtis. Ingreſſiq; iuuenes eduxerūt: raab ⁊ parentes ei⁹: frēs quoq; ⁊ cūctam ſupellectilē ac cognationē illi⁹: et extra caſtra iſrl' manere fecerūt. Vrbē aūt et omīa q̄ inuenta ſūt in ea ſuccenderūt abſq; auro et argento ⁊ vaſis eneis ac ferro: que in erariū dñi conſecrarunt. Raab vero meretricem et domum patris ei⁹ et omnia que habebat fecit ioſue viuere: et habitauerūt in medio iſrl' vſq; ī p̄ſentem diē: eo ꝙ abſconderit nūcios quos miſerat ut explorarent iericho. In tempore illo imprecatus eſt ioſue dicens. Maledictus vir corā domino: qui ſuſcitauerit et edificauerit ciuitatē iericho. In primogenito ſuo fundamenta illius iaciat: et in nouiſſimo liberorum ponat portas eius. Fuit ergo dominus cum iosue: et nomen eius vulgatū est in oīni terra. ca. vii.

Filij autem isrl' preuaricati sunt mādatum: et usurpauerunt de anathemate. Nā achan filius charmi filij zabdi filij zare de tribu iuda tulit aliquid de anathemate. Iratusqꝫ est dn̄s ꝯtra filios israhel. Cūqꝫ mitteret iosue de iericho viros cōtra hay que est iuxta bethauen ad orientalem plagam oppidi bethel: dixit eis. Ascendite: ⁊ explorate terrā. Qui precepta complentes explorauerūt hay. Et reuersi dixerūt ei. Non ascendat om̄is pp̄ls: sed duo uel tria milia viroꝝ pergant et deleant ciuitatē. Quare om̄is pp̄ls frustra vexebit contra hostes paucissimos? Ascenderunt ergo tria milia pugnatorum. Qui statim terga vertentes percussi sunt a viris urbis hay: et corruerūt ex eis triginta et sex hoīes. Persecutiqꝫ sunt eos aduersarij de porta usqꝫ ad sabarim: et ceciderunt per prona fugiētes. Pertimuitqꝫ cor pp̄li: ⁊ ad instar aque liquefactū est. Iosue vero scidit vestimēta sua: et ꝓnus cecidit in terrā coram archa domini usqꝫ ad vesperā: tam ipse q̄ꝫ omnes senes isrl'. Miserūtqꝫ puluerē super capita sua, et dixit iosue. Heu dn̄e deꝰ: Quid voluisti traducere pp̄lm istū iordanem fluuiū: ut traderes nos in manus amorrei et perderes? Utinā ut cepimꝰ mansissemus trās iordanem. Mi dn̄e deus quid dicā: videns israhelem hostibus suis terga vertentē? Audient chananei et omnes habitatores terre: et pariter conglobati circundabunt nos: atqꝫ delebūt nomen nostrum de terra. Et quid facies magno nomini tuo? Dixitqꝫ dn̄s ad iosue. Surge: cur iaces ꝓnus in terra? Peccauit isrl' et ꝑuaricatꝰ est pactū meum: tulerūtqꝫ de anathemate et furati sūt atqꝫ mentiti: et absconderūt inter vasa sua. Nec poterit israhel stare ante hostes suos: eosqꝫ fugiet: quia pollutus est anathemate. Non ero ultra vobiscum: donec conteratis eum qui huiꝰ sceleris reus est. Surge sanctifica pp̄lm: et dic eis. Sanctificamini ī crastinū. Hec enim dicit dn̄s deus israhel. Anathema in medio tui est israhel. Non poteris stare corā hostibꝫ tuis: donec deleatur ex te qui ꝯtaminatꝰ est hoc scelere. Accedetisqꝫ mane singuli per tribꝫ vr̄as: et quācunqꝫ tribū sors inuenerit. accedet ꝑ cognationes suas et cognatio per domos domusqꝫ per viros: et quicunqꝫ ille in hoc facinore fuerit deprehensus. comburetur igni cū omni substātia sua: qm̄ preuaricatꝰ est pactum domini: et fecit nephas ī isrl'. Surgēs itaqꝫ iosue mane. Applicauit isrl' per tribus suas: et inuenta est tribꝫ iudā. Que cum iuxta familias suas esset oblata: inuenta est familia zare. Illam quoqꝫ per domos offerens reperit zabdi: cuiꝰ domū in singulos diuidēs viros inuenit achan filiū charmi filij zabdi filij zare de tribu iudā. Et ait iosue ad achan. Fili mi da gloriā dn̄o deo israhel ⁊ cōfitere: atqꝫ indica michi quid feceris, ne abscondas. Responditqꝫ achan iosue: et dixit ei. Vere ego peccaui domino deo israhel: et sic et sic feci. Vidi enī inter spolia palliū coccineū valde bonū et ducētos siclos argenti regulamqꝫ aureā quīquaginta siclorum: et concupiscēs abstuli et abscondi in terra contra medium tabernaculi mei: argentumqꝫ fossa humo operui. Misit ergo iosue ministros, q̄ currētes ad tabernaculū illius repererūt cuncta abscōdita in eodē loco: et argentum simul. Auferentesq; de tētorio tulerūt ea ad iosue et ad om̄es filios israhel: proiecerūtq; ante dominū. Tollens itaq; iosue achan filium zare· argentumq; ⁊ palliū ⁊ auream regulam · filios quoq; et filias eius· boues et asinos et oues ip̄mq; tabernaculū ⁊ cunctam supellectilem ⁊ omnis israhel cū eo: duxerunt eos ad vallem achor: vbi dixit iosue. Quia turbasti nos: exturbet te dominus ī die hac. Lapidauitq; eum omnis isrl̄: ⁊ cuncta que illius erant igne cōsumpta sūt. Congregauerūtq; sup eum aceruū magnū lapidum: qui permanet vsq; in presentem diem. Et auersus ē furor domini ab eis. Vocatumq; est nomen loci illiꝰ vallis achor vsq; hodie.

cap̄. viii.

Dixit autē dominus ad iosue. Ne timeas· neq; formides. Tolle tecum omnem m̄ltitudinē pugnatoꝝ: et consurgens ascende in oppidū hay. Ecce tradidi in manu tuam regem eius et populū: vrbemq; et terrā. Faciesq; vrbi hay ⁊ regi eius: sicut fecisti iericho et regi illiꝰ. Predā vero ⁊ om̄ia animantia diripietis vobis. Pone insidias vrbi post eā. Surrexitq; iosue et om̄is exercitus bellatoꝝ cum eo: vt ascenderēt in hay. Et electa triginta milia viroꝝ fortiū misit nocte: precepitq; eis dicēs. Ponite insidias post ciuitatem. Nec longius recedatis: et eritis omnes parati. Ego autē et reliqua multitudo que mecum est ascendemus ex aduerso cōtra vrbem. Cūq; exierint cōtra nos sicut ante fecimus fugiemus: et terga vertemꝰ donec persequentes ab vrbe ꝓtrahant̄ longiꝰ. Putabūt. enī nos fugere sicut prius. Nobis ergo fugientibus et illis persequentibꝫ· consurgetis de insidijs et vastabitis ciuitatē: tradetq; eā dominꝰ deus vester in manus vestras. Cūq; reperitis succendite eam, sic omnia facietis vt iussi. Dimisitq; eos et perrexerunt ad locum insidiaꝝ: sederuntq; inter bethel et hay ad occidentalē plagam vrbis hay. Josue autem nocte illa in medio mansit pp̄li. Surgensq; diluculo recensuit socios: et ascendit cum senioribus in fronte exercitꝰ: vallatus auxilio pugnatoꝝ. Cūq; venissent et ascendissent ex aduerso ciuitatis: steterūt ad septentrionalem vrbis plagam: inter quā et eos vallis erat media. Quinq; autem milia viros elegerat et posuerat in insidijs inter bethauen et hay ex occidentali parte eiusdē ciuitatis: om̄is vero reliquus exercitꝰ ad aquilonem aciem dirigebat: ita vt nouissimi multitudinis occidētalem plagam vrbis attingerēt. Abijt ergo iosue nocte illa: ⁊ stetit ī vallis medio. Quod cum vidisset rex hay festinauit mane: et egressus est cū omni exercitu ciuitatis direxitq; aciem cōtra desertū: ignorans ꝙ post tergum laterent insidie. Josue vero et omnis israhel cesserunt loco: simulātes metū et fugientes per solitudinis viam. At illi vociferātes pariter ⁊ se mutuo cohortātes: ꝑsecuti sūt eos. Cūq; recessissent a ciuitate: et ne vnus quidē in vrbe hay et bethel remansisset qui nō persequeretur israhel sicut eruperāt aperta oppida relinquentes: dixit dominus ad iosue. Leua clipeum qui in manu tua est contra vrbem hay: quoniam tibi tradā eam. Cūq; eleuasset clipeum ex aduerso ciuitatis insidie q̄ latebāt surrexerunt confestim: et pergentes ad ciuitatem ceperūt: et ſuccenderunt eam. Viri autem ciuitatis qui ꝑſequebant̄ ioſue reſpicientes et videntes fumum urbis ad celū uſq; cōſcendere· nō potuerūt ultra huc illucq; diffugere: p̄ſertim cum hij qui ſimulauerant fugam et tendebant ad ſolitudinē: contra perſequētes fortiſſime reſtitiſſent. Videſq; ioſue et omnis iſrahel ꝙ capta eſſet ciuitas et fumus urbis aſcenderet: reuerſus percuſſit viros hay. Siquidē et illi qui ceperāt et ſuccenderāt ciuitatem· egreſſi ex urbe ꝯtra ſuos· medios hoſtiū ferire ceperūt. Cum ergo ex utraq; parte aduerſarij cederent̄ ita ut nullus de tanta multitudine ſaluaretur: regem quoq; urbis hay apprehenderēt viuentē: et obtulerunt ioſue. Igitur omnibus interfectis qui iſrahelem ad deſerta tendētes fuerant ꝑſecuti ⁊ in eodē loco gladio corruentibus: reuerſi filij iſrahel ꝑcuſſerunt ciuitatē. Erant aūt qui in eodē die conciderāt a viro uſq; ad mulierem: duodecim milia hominum omnes urbis hay. Ioſue vero non contraxit manū quā in ſublime porrexerat tenens clipeum: donec interficerent̄ omnes habitatores hay. Iumenta aūt et predam ciuitatis diuiſerunt ſibi filij iſrahel: ſicut p̄ceperat dominus ioſue. Qui ſuccendit urbē: et fecit eam tumulū ſempiternū. Regem quoq; eius ſuſpēdit in patibulo uſq; ad veſperam et ſolis occaſum, precepitq; ioſue et depoſuerunt cadauer eiꝰ de cruce: proiecerūtq; in ipſo introitu ciuitatis congeſto ſuper eum magno aceruo lapidum qui ꝑmanet uſq; in preſentē diem. Tunc edificauit ioſue altare dn̄o deo iſrl' in monte hebal: ſicut preceperat moyſes famulus dn̄i filijs iſrahel et ſcriptū eſt in volumine legis moyſi· altare de lapidibꝫ impolitis quos ferrū non tetigit: et obtulit ſup eo olocauſtum dn̄o: immolauitq; pacificas victimas. Et ſcripſit ioſue ſup lapides deutronomiū legis moyſi: qd̄ ille digeſſerat corā filijs iſrahel. Omnis autē pp̄lus et om̄es maiores natu· duceſq; ac iudices ſtabant ex utraq; parte arche in conſpectu ſacerdotum qui portabāt archā federis dn̄i: ut aduena ita et indigena. Media pars eorū iuxta montem garizim et media iuxta montem hebal: ſicut preceperat moyſes famulus dn̄i. Et primū quidem benedixit pp̄lo iſrahel: poſt hec legit om̄ia verba benedictionis et maledictionis et cūcta que ſcripta fuerant in legis volumine. Nichil ex hijs que moyſes iuſſerat reliquit intactum: ſed uniuerſa replicauit corā om̄i multitudine iſrl' mulieribꝫ ac paruulis et aduenis q̄ inter eos morabātur. cap̄. ix.

Quibus auditis: cūcti reges trās iordanen qui verſabātur ī montanis et campeſtribꝫ et maritimis ac litore magni maris hij quoq; qui habitabāt iuxta libanū etheus et amorreus chananeus pherezeus et eueus ⁊ iebuſeus congregati ſunt pariter: ut pugnarēt contra ioſue et iſrl' uno animo eademq; ſentencia. At hij qui habitabāt in gabaon· audientes cuncta que fecerat ioſue iericho et hay: et callide cogitantes tulerūt ſibi cibaria· ſaccos veteres aſinis imponētes et utres vinarios ſciſſos atq; cōſutos calciamentaq; ꝑantiqua que ad indicium vetuſtatis pitacijs cōſuta erāt: induti veteribꝫ veſtimētis, panes quoq; quos portabant ob viaticū duri erāt et in fruſta cōminuti. Perrexerūtq; ad ioſue qui tunc morabatur in caſtris galgale et dixerūt ei atq; ſimul omni iſraheli. De terra longinqua venim⁹: pacē vobiſcum facere cupiētes. Reſponderuntq; viri iſrł ad eos: atq; dixerūt. Ne forte in terra que nobis ſorte debet̄ habitetis: et non poſſim⁹ fedus inire nobiſcū. At illi ad ioſue: ſerui inquiunt tui ſumus. Quibꝫ ioſue ~~ait~~. Qui nam ait eſtis vos· aut unde veniſtis? Reſponderūt de terra longinqua valde venerūt ſerui tui: in nomine dñi dei tui. Audiuim⁹ enī famā potentie ei⁹: cuncta que fecit in egipto et duobꝫ regibꝫ amorreorū qui fuerunt trās iordanem ſeon regi eſebon et og regi baſan qui erāt ī aſtaroth: dixerūtq; nobis ſeniores ⁊ omnes habitatores terre noſtre. Tollite ī manibus cibaria ob longiſſimam viam: et occurrite eis et dicite. Serui veſtri ſum⁹: fedus inite nobiſcū. En panes quādo egreſſi ſumus de domibus nr̄is· ut venirem⁹ ad vos calidos ſumpſim⁹: nunc ſicci facti ſunt: et vetuſtate nimia comminuti. Vtres vini nouos impleuim⁹: nūc rupti ſūt et ſoluti. Veſtes ⁊ calciamenta quibꝫ induimur et que habem⁹ in pedibus ob longitudinē lōgioris vie trita ſūt: et pene conſumpta. Suſceperūt igitur de cibarijs eoꝝ: et os dñi non interrogauerunt. Fecitq; ioſue cū eis pacem: et inito federe pollicit⁹ eſt ut non occiderentur. Principes quoq; multitudinis iurauerūt eis. Poſt dies aūt tres initi federis audierūt ꝙ in vicino habitarent· et inter eos futuri eſſent. Moueruntq; caſtra filij iſrł: et venerunt in ciuitates eoꝝ die tercio: quarū hec vocabula ſunt: gabaon ⁊ caphira et beroth ⁊ cariathiarim. Et non percuſſerunt eos: eo ꝙ iuraſſent eis principes multitudinis in noīe domini dei iſrł. Murmurauit itaq; om̄e vulgus ꝯtra principes iſrahel. Qui reſpōderūt eis. Iurauim⁹ eis in noīe domini dei iſrł: et idcirco nō poſſumus eos cōtingere. Sed hoc faciem⁹ eis. Reſeruent̄ quidē ⁊ viuant ne cōtra nos ira dñi concitetur ſi peierauerim⁹: ſed ſic viuāt: ut in uſus univerſe multitudinis ligna cedant aquaſq; comportent. Quibus hec loquētibus vocauit gabaonitas ioſue: ⁊ dixit eis. Cur nos decipere fraude voluiſtis· ut diceretis ꝑcul valde habitamus a vobis cū in medio nr̄i ſitis? Itaq; ſub malediccione eritis: et nō deficiet de ſtirpe veſtra ligna cedēs aquaſq; comportās in domū dei mei. Qui reſpōderunt. Nūciatum eſt nobis ſeruis tuis que ꝓmiſiſſet dñs deus tuus moyſi ſeruo ſuo: ut traderet vobis omnem terrā: et diſperderet cūctos habitatores ei⁹. Timuim⁹ igit̄ valde et prouidimus animabus nr̄is veſtro terrore cōpulſi: et hoc cōſiliū iniuim⁹. Nunc autem in manu tua ſum⁹: qđ tibi bonum et rectum videtur fac nobis. Fecit ergo ioſue ut dixerat: et liberauit eos de manibus filiorū iſrł: ut nō occiderentur. Decreuitq; in illo die eos eſſe ī miniſterio cuncti populi et altaris domini cedentes ligna et aquas comportantes: uſq; in preſens temp⁹ in loco quem dominus elegiſſet. ca. x.

Que cū audiſſet adoniſedech rex iheruſalē ꝙ ſcilicet cepiſſet ioſue hay et ſubuertiſſet eā: ſicut enim fecerat iericho et regi eius ſic fecit hay et regi illius: et ꝙ trāſfugiſſent gabaonite ad iſrahel et eſſent federati eoꝝ: timuit valde. Vrbs enī magna erat gabaon ⁊ una ciuitatū regaliū: ⁊ maior oppido hay: omneſq; bellatores eius fortiſſimi. Miſit ergo adoniſedech rex iheruſalē ad oham regē hebron et ad pharan regem ierimoth: ad iaphie quoq; regem lachis et ad dabir regē eglon dicens. Ad me aſcendite et ferte p̄ſidiū ut expugnemus gabaon: quare tranſfugerit ad ioſue ⁊ ad filios iſrƚ. Congregati igiṯ aſcenderūt quinq; reges amorreoꝝ: rex iheruſalē rex hebron rex ierimoth rex lachis rex eglon ſimul cū exercitibus ſuis: ⁊ caſtra metati ſūt circa gabaon oppugnantes eam. Habitatores aūt gabaon urbis obſeſſe miſerūt ad ioſue qui tūc morabatur in caſtris apud galgalā: et dixerūt ei. Ne retrahas manus tuas ab auxilio ſeruoꝝ tuorum. Aſcende cito et libera nos: ferq; p̄ſidiū. Conuenerūt enī aduerſum nos oīnes reges amorreoꝝ: q̄ habitāt in mōtanis. Aſcenditq; ioſue de galgalis et omnis exercit⁹ bellatorū cum eo viri fortiſſimi. Dixitq; dn̄s ad ioſue. Ne timeas eos. In manus enim tuas tradidi illos. Null⁹ enim ex eis tibi reſiſtere poterit. Irruit itaq; ioſue ſuꝑ eos repente: tota nocte aſcendens de galgalis: Et conturbauit eos dn̄s a facie iſrahel: contriuitq; plaga magna in gabaon. ac perſecut⁹ eſt eos per viam aſcenſus bethoron: et ꝑcuſſit uſq; azecha et maceda. Cumq; fugerent filios iſrahel et eſſent in deſcenſu bethoron: dn̄s miſit ſuꝑ eos lapides magnos de celo uſq; ad azecha. Et mortui ſunt multo plures lapidibus grādinis: q̄ꝫ quos gladio ꝑcuſſerāt filij iſrahel. Tunc locut⁹ eſt ioſue dn̄o in die qua tradidit amorreum in conſpectu filioꝝ iſrahel: dixitq; corā eis. Sol contra gabaon ne mouearis: et luna contra vallem aialon. Steterūtq; ſol et luna: donec ulciſceret̄ ſe gens de inimicis ſuis. Nōne ſcriptū eſt hoc in libro iuſtorū? Stetit itaq; ſol in medio celi: et non feſtinauit occumbere ſpacio unius diei. Non fuit ante et poſtea tam longa dies obediente dn̄o voci hoīs: et pugnāte pro iſrahel. Reuerſuſq; eſt ioſue cū oīni iſrƚ in caſtra galgale. Fugerāt enī quinq; reges: et ſe abſconderāt in ſpelunca urbis macedā. Nunciatūq; eſt ioſue q̄ inuenti eſſent quinq; reges: latētes in ſpelunca urbis macedā. Qui precepit ſocijs et ait. Voluite ſaxa ingētia ad os ſpelunce. et ponite viros induſtrios qui clauſos cuſtodiant. Vos aūt nolite ſtare: ſed ꝑſequimini hoſtes: ⁊ extremos quoſq; fugientiū cedite. Ne dimittatis eos urbiū ſuarum intrare preſidia: quos tradidit dn̄s deus in manus veſtras. Ceſis ergo adūſarijs plaga magna ⁊ uſq; ad internetionē pene conſumptis: hij qui iſrahel effugere potuerunt ingreſſi ſunt ciuitates munitas. Reuerſuſq; eſt oīnis exercit⁹ ad ioſue in maceda ubi tunc erant caſtra: ſani ⁊ integro numero. Nulluſq; cōtra filios iſrƚ mutire auſus eſt. Precepitq; ioſue dicens. Aperite os ſpelunce: et ꝓducite ad me quinq; reges qui in ea latitāt. Fecerūtq; miniſtri ut ſibi fuerat imperatū: et adduxerūt ad eum quinq; reges de ſpelunca: regem iheruſalem regem hebron regem ierimoth regē lachis regem eglon. Cūq; educti eſſent ad eū vocauit omnes viros iſrahel: et ait ad principes exercit⁹ qui ſecum erāt. Ite et ponite pedes ſuꝑ colla regū iſtoꝝ. Qui cū perrexiſſent et ſubiectorū colla pedibus calcārēt: rurſum ait ad eos. Nolite timere nec paueatis: confortamini et eſtote robuſti. Sic enim faciet dn̄s cūctis hoſtibus veſtris: aduerſum quos dimicabitis.

Percuſſitq; ioſue ⁊ interfecit eos: atq; ſuſpendit ſup quinq; ſtipites: fuerūtq; ſuſpenſi uſq; ad veſperū. Cumq; occumberet ſol p̄cepit ſocijs ut deponerent eos de patibulis, qui depoſitos proiecerūt in ſpeluncā in qua latuerāt: et poſuerūt ſuper os eius ſaxa ingentia que ꝑmanent uſq; in preſens. Eodem die macedā quoq; cepit ioſue et percuſſit in ore gladij: regēq; illius interfecit: ⁊ omnes habitatores eiꝰ. Nō dimiſit in ea ſaltem paruas reliquias. Fecitq; regi maceda: ſicut fecerat regi iericho. Tranſiuit cū omni iſrl' de maceda in lebna et pugnabat ꝯtra eam: quā tradidit dn̄s cum rege ſuo ī manus iſrahel. Percuſſerūtq; urbē in ore gladij: et omnes habitatores eiꝰ. Nō dimiſerunt in ea ullas reliquias. Feceruntq; regi lebna: ſicut fecerant regi iericho. De lebna tranſiuit in lachis cū omni iſrahel: et exercitu per girum diſpoſito oppugnabat eā: tradiditq; dn̄s lachis in manus filiorꝫ iſrl' et cepit eā die altero: atq; ꝑcuſſit in ore gladij omnēq; animā que fuerat in ea ſicut fecerat lebnā. Eo tēpore aſcendit iram rex gazer ut auxiliaret' lachis: quē percuſſit ioſue cū omni pp̄lo eius uſq; ad internecionē. Tranſiuitq; de lachis ī eglon: et circūdedit atq; expugnauit eā in eadē die: ꝑcuſſitq; in ore gladij omnes animas que erāt in ea iuxta oīa que fecerat lachis. Aſcendit quoq; cū oīni iſrl' de eglon ī ebron et pugnauit ꝯtra eā: cepitq; et ꝑcuſſit in ore gladij, regē quoq; eius ⁊ oīa oppida regionis illius uniuerſaſq; animas que in ea fuerant commorate. Nō reliquit ī ea ullas reliquias. Sicut fecerat eglon ſic fecit et ebron: cuncta que in ea reperit conſumēs gladio. Inde reuerſus in dabir cepit eā atq; vaſtauit: regē quoq; eius atq; oīa per circuitū oppida ꝑcuſſit in ore gladij. Nō dimiſit in ea ullas reliquias. Sicut fecerat ebron ⁊ lebna ⁊ regibus earꝫ: ſic fecit dabir et regi illiꝰ. Percuſſit itaq; ioſue omnem terrā montanā et meridianā atq; campeſtrem: et aſedoth cū regibus ſuis. Nō dimiſit in ea ullas reliquias: ſed oē qđ ſpirare poterat interfecit ſicut preceperat ei dominꝰ deus iſrahel, a cades barne uſq; ad gazam. Omnē terram goſen uſq; gabaon uniuerſoſq; reges et regiones eorꝫ uno impetu cepit atq; vaſtauit. Dominus enī deus iſrl' pugnauit ꝓ eo. Reuerſuſq; eſt cū oīni iſrahel ad locum caſtrorū in galgala. ca. xi.

Que cū audiſſet iabin rex aſor: miſit ad iobab regem madon et ad regem ſemeron atq; ad regē acſaph: ad reges q̄; aquilonis qui habitabāt in montanis et in planicie ꝯtra meridiem ceneroth: in campeſtribꝫ quoq; et regionibus dor iuxta mare: chananeum quoq; ab oriente et occidente ⁊ amorreū atq; etheum ac pherezeum ⁊ iebuſeū in mōtanis: eueū quoq; qui habitabat ad radices hermon in terra maſphe. Egreſſiq; ſūt oēs cū turmis ſuis: pp̄ls multus nimis ſicut harena que eſt in litore maris: equi quoq; et currus immenſe mltitudinis. Conueneruntq; omnes reges iſti in unū ad aquas meron: ut pugnarent cōtra iſrl'. Dixitq; dn̄s ad ioſue. Ne timeas eos. Cras enim hac eadē hora ego tradā omnes iſtos vulnerādos in cōſpectu iſrahel. Equos eorū ſubneruabis: et currꝰ igne combures. Venitq; ioſue ⁊ oīs exercitꝰ eius cū eo adūſus illos ad aquas meron ſubito ⁊ irruerunt ſup eos: tradiditq; illos dñs in manus iſrahel. Qui ꝑcuſſerunt eos et perſecuti ſūt uſq; ad ſydonem magnā ⁊ aquas maſſerephot: campūq; maſphe qui eſt ad orientalem illius partē. Itaq; ꝑcuſſit om̄es: ut nullas dimitteret ex eis reliquias. Fecitq; ſicut ꝓceperat ei dñs. Equos eoꝝ ſubneruauit: curruſq; combuſſit igni. Reuerſuſq; ſtatim cepit aſor: et regē eius ꝑcuſſit gladio. Aſor enim antiquit⁹ inter om̄ia regna hec principatū tenebat. Percuſſitq; omnes animas que ibidē morabātur. Nō dimiſit in ea ullas reliquias ſed uſq; ad internecionē uniuerſa vaſtauit: ipſamq; urbē peremit incendio: et om̄es per circuitū ciuitates. Reges quoq; earū cepit ꝑcuſſit atq; deleuit: ſicut ꝓceperat ei moyſes famulus dñi. Abſq; urbibꝫ que erāt in collibus ⁊ in tumulis ſite ceteras ſuccendit iſrl': unā tantū aſor munitiſſimā flāma cōſumpſit. Omnēq; predā iſtaꝝ urbium ac iumenta diuiſerūt ſibi filij iſrahel: cūctis hominibus interfectis. Sicut ꝓceperat dñs moyſi ſeruo ſuo. ita ꝓcepit moyſes ioſue: et ille uniuerſa compleuit. Nō preterijt de uniuerſis mandatis: nec unū quidē verbū qđ iuſſerat dñs moyſi. Cepit itaq; ioſue omnem terrā montanā et meridianā terrāq; goſen et planiciē et occidentalem plagam mōtemq; iſrahel et campeſtria eius et partē montis que aſcendit ſeir uſq; baalgath per planiciē libani ſubter montem hermon: omnes reges eoꝝ cepit ꝑcuſſit et occidit. Multo tempore pugnauit ioſue ꝯtra reges iſtos. Non fuit ciuitas que ſe nō traderet filijs iſrl': preter eueum qui habitabat in gabaon. Om̄es enim bellando cepit. Domini enī ſententie fuerat: ut indurarent̄ corda eoꝝ ⁊ pugnarēt contra iſrl' et caderēt ⁊ non mererentur ullā clementiā: ac perirēt ſicut ꝓceperat dñs moyſi. In tēpore illo venit ioſue et interfecit enachim de mōtanis ebron et dabir et anab et de om̄i monte iuda et iſrahel: urbeſq; eoꝝ deleuit. Nō reliquit ullū de ſtirpe enachim in terra filioꝝ iſrl': abſq; ciuitatibꝫ gaza ⁊ geth et azoto in quibus ſoli relicti ſūt. Cepit ergo ioſue om̄em terrā ſicut locut⁹ eſt dñs ad moyſen: et tradidit eam in poſſeſſionē filijs iſrl' ſecūdum partes ⁊ tribus ſuas: quieuitq; terra a prelijs.

Capm xij

¶ Hij ſunt reges quos percuſſerunt filij iſrl' et poſſederūt terrā eorū trans iordanen ad ſolis ortum. a torrente arnon uſq; ad montem hermō: et om̄em orientalem plagā que reſpicit ſolitudinē. Seon rex amorreoꝝ qui habitauit in eſebon dominat⁹ eſt ab aroer que ſita eſt ſup ripā torrentis arnon: et medie partis ī valle. dimidieq; galaad uſq; ad torrentem iabor: qui eſt terminus filioꝝ ammon: ⁊ a ſolitudine uſq; ad mare ceneroth ꝯtra orientē. et uſq; ad mare deſerti qđ eſt mare ſalſiſſimum: ad orientalem plagā per viā que ducit bethſimoth et ab auſtrali parte q̄ ſubiacet aſedoth—phaſga terminus og regis baſan de reliquijs raphaim qui habitauit in aſtaroth ⁊ in edrai: et dominat⁹ eſt ī mōte hermon ⁊ in ſalacha atq; ī uniūſa baſan uſq; ad terminos geſſuri et machati et dimidie partis galaad terminos ſeon regis eſebon. Moyſes famul⁹ dñi ⁊ filij iſrl' percuſſerūt eos: tradiditq; terrā eoꝝ moyſes in poſſeſſionem rubenitis et gaditis ⁊ dimidie tribui manaſſe.

Hij ſunt reges terre quos percuſſit ioſue ⁊ filij iſrahel trās iordanen ad occidentalem plagā a baalgad in campo libani uſq; ad montē libani: cuius pars aſcendit in ſeir. Tradidit q; eam ioſue in poſſeſſionē tribubus iſrl' ſingulis partes ſuas. tam ī montanis q̄ȝ in planis atq; cāpeſtribꝫ. In aſeroth et in ſolitudine ac in meridie. etheus fuit ⁊ amorreus chananeus et phereȝeus eueus et iebuſeꝰ. Rex iericho unus. Rex hay que eſt ex latere bethel unus. Rex iheruſalē unꝰ. Rex ebron unus. Rex iherimoth unꝰ. Rex lachis unus. Rex eglon unꝰ. Rex gaȝer unus. Rex dabir unꝰ. Rex gader unꝰ. Rex herma unus. Rex hereth unꝰ. Rex lebna unus. Rex odollam unꝰ. Rex maceda unus. Rex bethel unꝰ. Rex taphua unꝰ. Rex ofer unus. Rex affec unus. Rex ſaron unꝰ. Rex madan unus. Rex aſor unus. Rex ſameron unꝰ. Rex acſaph unus. Rex thenach unꝰ. Rex mageddo unꝰ. Rex cedes unꝰ. Rex iachanen carmeli unꝰ. Rex dor et ꝓuincie dor unus. Rex gentiū galgal unꝰ. Rex therſa unꝰ. Omnes reges triginta unꝰ. ca. xiii.

Ioſue vero ſenex prouecteq; etatis erat: et dixit dn̄s ad eū. Senuiſti et longeuus es terraq; latiſſima derelicta eſt q̄ necdum ſorte diuiſa eſt: ⁊ om̄is videlicet galilea philiſtijm ⁊ uniūſa geſſuri. a fluuio turbido qui irrigat egiptū. uſq; ad terminos accaron ꝯtra aquilonem: terra chanaan que in quinq; regulos philiſtijm diuidit. gaȝeos et aȝotios aſcalonitas getheos ⁊ accaronitas. Ad meridiem vero ſunt euchi om̄is terra chanaan ⁊ maara ſidoniorum uſq; afeca. ⁊ terminos amorrei eiuſq; cōfinia: libani quoq; regio contra orientem a baalgad ſub monte hermon donec ingrediaris emath. omnium qui habitabant in monte a libano uſq; ad aquas maſſerephot uniuerſiq; ſidonij. Ego ſum qui delebo eos a facie filioꝝ iſrl'. Veniat ergo in partē hereditatis iſrl' ſicut ꝓcepi tibi. Et nūc diuide terrā in poſſeſſionē nouē tribubus ⁊ dimidie tribui manaſſe: cū qua ruben ⁊ gad poſſederūt terrā quā tradidit eis moyſes famulꝰ domini. trans fluenta iordanis ad orientalē plagā. ab aroer que ſita eſt in ripa torrentis arnon. ⁊ in vallis medio: uniuerſaq; cāpeſtria medaba uſq; dibon. et cunctas ciuitates ſeon regis amorrei. qui regnauit in eſebon uſq; ad terminos filioꝝ ammon: ⁊ galaad ac t̄minum geſſuri et machati et omnē montem hermon et uniuerſam baſan uſq; ſalecha. om̄e regnū og in baſan qui regnauit ī aſtaroth ⁊ edrai ip̄e fuit de reliquijs raphaim: pcuſſitq; eos moyſes atq; deleuit. Noluerūtq; diſperdere filij iſrl' geſſuri et machati: et habitauerunt in medio iſrl' uſq; in p̄ſentem diē. Tribui aūt leui nō dedit poſſeſſionem. ſed ſacrificia et victime dn̄i dei iſrahel ip̄a eſt eius hereditas. ſicut locutꝰ eſt illi. Dedit ergo moyſes poſſeſſionem tribui filioꝝ ruben iuxta cognationes ſuas. Fuitq; terminus eorū ab aroer que ſita eſt in ripa torrentis arnon. et in valle eiuſdem torrentis media. uniuerſam planiciem que ducit medaba et eſebon. cūctoſq; viculos eaꝝ qui ſūt in campeſtribus: dibon quoq; et abamothbaal et oppidū baalmaon ⁊ geſſa et cedimoth et mephet. et cariathaim et ſabama ⁊ ſarathſar in mōte cōuallis bethfogor et aſeroth. phaſga et betha ſimoth. om̄es urbes campeſtres. uniuerſaq; regna ſeon regis amorrei. qui regnauit ī eſebon. quē percuſſit moyſes cū principibꝫ madian:

eui et recen et sur et ur et rebee duces seon habitatores terre: ⁊ balaam filiū beor ariolū occiderūt filij isrl' gladio cū ceteris interfectis: factusqꝫ est terminꝰ filioꝝ ruben iordanis fluuius. hec est possessio rubenitaꝝ per cognationes suas urbiū ⁊ viculoꝝ. Deditqꝫ moyses tribui gad et filijs eius per cognationes suas possessionē. cuiꝰ hec diuisio est. Terminꝰ gazer et omnes ciuitates galaad et dimidiā partem terre filioꝝ ammon. usqꝫ ad aroer que est contra rabba. et ab esebon usqꝫ ad ramothmasphe ⁊ bathanim ⁊ amanaim usqꝫ ad terminos dabir. In valle quoqꝫ betharan et bethnemra et socoth et saphon reliqꝫ partē regni seon regis esebon. Huiꝰ quoqꝫ finis iordanis ē usqꝫ ad extremā partē maris chenereth trās iordanem ad orientalem plagā. Hec est possessio filioꝝ gad p familias suas et ciuitates ⁊ ville earum. Deditqꝫ dimidie tribui manasse filijsqꝫ eius iuxta cognationes suas possessionē. cuiꝰ hoc principiū est. Amanaim. uniuersam basan et cūcta regna og regis basan. omnesqꝫ vicos ahir qui sūt in basan sexaginta oppida. ⁊ dimidiam partē galaad et astaroth ⁊ edray urbes regni og ī basan. filijs machir filij manasse dimidie parti filiorum machir iuxta cognatōnes suas. Hāc possessionē diuisit moyses in campestribus moab trans iordanem cōtra iericho ad orientalē plagam. Tribui aūt leui nō dedit possessionem: quoniam dominus deus israhel ipse est possessio eiꝰ. ut locutus ē illi. ca. xiiii.

Hoc est quod possederūt filij isrl' in terra chanaan. quā dederūt eis eleazar sacerdos et iosue filiꝰ nun. et principes familiaꝝ per tribus isrl': sorte omnia diuidentes sicut p̄ceperat dn̄s in manu moysi. nouem tribubꝫ ⁊ dimidie tribui. Duabus enī tribubꝫ et dimidie dederat moyses trans iordanem possessionem absqꝫ leuitis. qui nichil terre acceperūt inter fratres suos: sed in eoꝝ successerant locū filij ioseph. in duas diuisi tribus manasse ⁊ effraim. Nec acceperūt leuite aliam in terra partē nisi urbes ad habitandū. et suburbana eaꝝ ad alenda iumēta et pecora sua. Sicut p̄ceperat dn̄s moysi. ita fecerunt filij israhel et diuiserūt terram. Accesserūt itaqꝫ filij iuda ad iosue in galgala: locutusqꝫ ē ad eū caleph filiꝰ iephone cenezeus. Nosti quid locutus sit dn̄s ad moysen hominē dei de me et te in cadesbarne. Quadraginta annorum eram quādo misit me moyses famulus dn̄i de cadesbarne ut considerarē terrā: nunciauiqꝫ ei qđ michi verum videbatur. Fratres aūt mei qui ascenderāt mecū dissoluerūt cor p̄pli: ⁊ nichilominus ego secutus sum dn̄m deum meum. Iurauitqꝫ moyses in die illo dicens. Terra quā calcauit pes tuus erit possessio tua et filioꝝ tuorū ineternū: quia secutꝰ es dn̄m deum tuū. Concessit ergo dn̄s vitam michi sicut pollicitꝰ est usqꝫ in p̄sentem diē. Quadraginta et quinqꝫ anni sunt ex quo locutus ē dn̄s verbum istud ad moysen. quando ambulabat israhel per solitudinem. Hodie octogintaquinqꝫ annorū sum sic valens ut eo valebā tp̄e. quādo ad explorādū missus sū. Illius in me tēporis fortitudo usqꝫ hodie perseuerat. tam ad bellandū qꝫ ad gradiendum. Da ergo michi mōtem istum quē pollicitus ē dominus te quoqꝫ audiente. ī quo enachim sūt et urbes magne atqꝫ munite: si forte sit dominus mecū et potuero delere eos · ſicut promiſit michi. Benedixitqꝫ ei ioſue ⁊ tradidit ei ebron ī poſſeſſionē: atqꝫ ex eo fuit ebron caleph filio iephone cenezeo uſqꝫ in p̄ſentem diem: quia ſecut⁹ eſt dominum deum iſrahel. Nomen ebron antea vocabatur cariatharbe. Adam maxim⁹ ibi inter enachim ſit⁹ eſt; et terra ceſſauit a prelijs. ca. xv.

Igitur ſors filiorū iude per cognacōnes ſuas iſta fuit; a t̄mino edom uſqꝫ ad deſertū ſyn contra meridiem · ⁊ uſqꝫ ad extremā partē auſtralis plage. Iniciū eius a ſummitate maris ſalſiſſimi · et a lingua eius que reſpicit meridiē: egrediturqꝫ ꝯtra aſcenſum ſcorpionis et ꝑtranſit in ſyna · aſcenditqꝫ in cadeſbarne · et ꝑuenit in eſrom · aſcendens ad daram · et circuiēs cariachaa atqꝫ inde pertranſiens in aſemona · et perueniens ad torrentē egipti: eruntqꝫ termini eius mare magnū. Hic erit finis meridiane plage. Ab oriēte vero erit iniciū mare ſalſiſſimum uſqꝫ ad extrema iordanis · et ea que reſpiciunt ad aquilonē a lingua maris uſqꝫ ad eundem iordanē fluuium: aſcenditqꝫ terminus in bethagla · et tranſit ab aquilone in betharaba · aſcendens ad lapidem boem filij ruben · et tendens uſqꝫ ad t̄minos debera · de valle achor contra aquilonē reſpiciens galgala · q̄ eſt ex adūſo aſcenſionis adommim ab auſtrali parte torrentis · tranſitqꝫ aquas que vocātur fons ſolis · ⁊ erūt exitus ei⁹ ad fontē rogel: aſcenditqꝫ ꝑ conuallem filij ennon ex latere iebuſei ad meridiē · hec eſt iheruſalē: et inde ſe erigens ad verticē mōtis qui eſt ꝯtra iehennon ad occidentē · in ſummitate vallis raphaim contra aquilonē: pertrāſitqꝫ a vertice mōtis uſqꝫ ad fontē aque nepthoa · et ꝑuenit uſqꝫ ad vicos montis ephron: inclinaturqꝫ in bala que eſt cariathiarim · id eſt urbs ſiluarum: et circuit de bala cōtra occidentē uſqꝫ ad mōtem ſeir: tranſitqꝫ iuxta latus montis iarim ad aquilonem in cheſlon ⁊ deſcendit in bethſames · tranſitqꝫ in thamna ⁊ ꝑuenit contra aquilonē partis accaron ex latere: inclinaturqꝫ ſecrona et trāſit montem baala · ꝑuenitqꝫ in gebneel · et magni maris cōtra occidentē fine concludit̄. Hij ſūt termini filiorū iuda per circuitū in cognationibus ſuis. Caleph vero filio iephone dedit partē in medio filiorū iuda ſicut p̄ceperat ei dn̄s · cariatharbe patris enach ip̄a eſt ebron; deleuitqꝫ ex ea caleph tres filios enach · ſeſai et hayman ⁊ tholmai de ſtirpe enach: atqꝫ inde ꝯſcendēs venit ad habitatores dabir q̄ pri⁹ vocabat̄ cariathſepher · id eſt ciuitas litterarū. Dixitqꝫ caleph. Qui ꝑcuſſerit cariathſepher · ⁊ ceperit eā dabo ei axam filiā meā uxorem. Cepitqꝫ eā othonihel filius cenez frater caleph iunior: deditqꝫ ei axam filiā ſuā uxorem. Qui cū pergerēt ſimul ſuaſit ei vir eius ut peteret a patre ſuo agrū: ſuſpirauitqꝫ ut ſedebat ī aſino. Cui caleph quid habes inquit? At illa reſpondit. Da michi benedictionē. Terrā auſtralem et arentē dediſti michi · iūge ⁊ irriguā. Dedit itaqꝫ ei caleph irriguū ſuperius et inferius. Hec eſt poſſeſſio tribus filiorum iuda per cognacōnes ſuas: erātqꝫ ciuitates ab extremis partibꝫ filiorꝫ iuda · iuxta terminos edom a meridie · cabſeel et eder ⁊ iagur et cina ⁊ dimona ⁊ adada et cedes ⁊ aſor et iethan ziph ⁊ telē et baloth aſor noua ⁊ carioth ieſrom hec ē aſſoromā · ſame ⁊ molada et aſer gadda et aſſemoth et bethfeleth et aſerſual et berſabee ⁊ baziothia ⁊ bala et hym eſem et heltholad et zul et zarma et ſicelech ⁊ medemena ⁊ ſenſenna lebaoth et ſelim et ahen-remon: omnes ciuitates viginti nouem et ville earum. In cāpeſtribus vero eſtaol et ſar a et aſena et azone et engannim et thaphua ⁊ enaym ⁊ ierimoth ⁊ adullam ſocho et azecha et ſarim et adithaym et gedera et giderothaym: urbes quatuordecim et ville eaꝝ. Sanan ⁊ adaſa ⁊ magdalgad delean et maſepha ⁊ iechel lachis ⁊ baſchat et eglon tebbon et leemas ⁊ cethlis et gideroth et bethdagon et neama et maceda: ciuitates ſedecim et ville eaꝝ. Labana ⁊ ether et aſan iepta et eſna et neſib et ceyla ⁊ achzib ⁊ mareſa: ciuitates nouē et ville earū. Accaron cū vicis et villulis ſuis. Ab accaron uſq; ad mare: omnia que vergūt ad azotum et viculos eius. Azotus cū vicis et villulis ſuis gaſa cū vicis et villulis ſuis uſq; ad torrentem egipti: et mare magnū terminus eius. Et ī monte ſamir ⁊ iecther et ſocho et edenna cariathſenna hec eſt dabir: anab et hiſthemo et anym goſen ⁊ olon et gylo: ciuitates vndecim et ville eaꝝ. Arab ⁊ roma et eſaan ⁊ ianum ⁊ bethafua ⁊ afeca athmatha et chariatharbe hec eſt ebron et ſior: ciuitates nouem ⁊ ville earum. Maon ⁊ chermel ⁊ ziph et iothe ieſrahel et iucadam et zanoe accaym gabaa et thamna: ciuitates decē et ville eaꝝ. Elul ⁊ bethſur et iedor mareth ⁊ bethanoth et helthecen: ciuitates ſex ⁊ ville earū. Cariathbaal hec eſt chariathiarim urbs ſiluaꝝ ⁊ arebba: ciuitates due et ville eaꝝ. In deſerto betharaba meddyn et ſacha et nebſan: ciuitates ſalis et engaddi ciuitates ſex et ville eaꝝ. Fiūt ſimul centū quīndecim. Iebuſeum aūt habitatorem iheruſalē nō potuerūt filij iuda delere: habitauitq; iebuſeus cum filijs iuda in iheruſalem uſq; in preſentem diem. ca. xvi.

Cecidit quoq; ſors filioꝝ ioſeph ab iordane ꝯtra iericho: et aquas eius ab oriente ſolitudo que aſcendit de iericho ad montē bethel: et egreditur de bethel luzam: trāſitq; terminū archiatharoth: et deſcendit ad occidentem iuxta terminū iefleti: uſq; ad terminos bethoron inferioris ⁊ gazer: finiūtq; regiones eius mari magno. Poſſederuntq; filij ioſeph manaſſes et ephraim. Et factus eſt terminus filioꝝ effraim ꝑ cognatōes ſuas: et poſſeſſio eorum ꝯtra orientē atharoth addar uſq; bethoron ſuperiorē: egrediūturq; confinia ī mare. Machmethath vero aquilonē reſpicit et circuit terminos cōtra orientem in thanathſelo: et ꝑtranſit a torrente ianoe: deſcenditq; de ianoe ī atharoth et noaratha: ⁊ ꝑuenit in iericho: egrediturq; ad iordanem de taphua ꝑtrāſitq; cōtra mare in valle harundineti: ſuntq; egreſſus eius in mare ſalſiſſimū. Hec eſt poſſeſſio tribꝫ filiorum ephraim per familias ſuas: urbeſq; que ſeperate ſunt filijs ephraim in medio poſſeſſionis filioꝝ manaſſe ⁊ ville eaꝝ. Et nō interfecerūt filij ephraim chananeum qui habitabat in gazer: habitauitq; chananeus in medio ephraim uſq; in diē hāc tributarius. cap. xvii.

Cecidit autē ſors tribui manaſſe. Ipſe enim eſt primogenitus ioſeph. Machir primogenito manaſſe patri galaad q̄ fuit vir pugnator: habuitq; poſſeſſionem galaad ⁊ baſan ⁊ reliquis filioꝝ manaſſe iuxta familias ſuas: filijs abyezer et filijs helech et ſilijs heſrihel et ſilijs ſechē et ſilijs epher et ſilijs ſemida. Iſti ſūt ſilij manaſſe. Filij ioſeph mares ꝑ cognationes ſuas. Salphaat vero filio epher filij galaad filij machir filij manaſſe nō erant filij ſed ſole filie: quarū iſta ſunt nomina· mahala et noha et egla et melcha et terſa. Veneruntq; in conſpectu eleazari ſacerdotis ⁊ ioſue filij nun et principū dicentes: dn̄s ꝓcepit ꝑ manum moyſi ut daretᷣ nobis poſſeſſio in medio fratrū noſtroꝝ. Deditq; eis iuxta imperium dn̄i poſſeſſionem in medio fratrū patris earꝫ· et ceciderūt funiculi manaſſe decem abſq; terra galaad et baſan trans iordanem. Filie enī manaſſe poſſederunt hereditatē in medio filioꝝ eius. Terra aūt galaad cecidit in ſortem filiorū manaſſe qui reliqui erant. Fuitq; terminus manaſſe ab aſer machi-nata que reſpicit ſychem· et egreditᷣ ad dexterā iuxta habitatores fontis thaphue. Etenī in ſorte manaſſe ceciderat terra thaphue· que eſt iuxta terminos manaſſe filioꝝ ephraim. Deſcenditq; terminus vallis harundineti in meridiē torrentis ciuitatū ephraim· que ī medio ſunt vrbiū manaſſe. Terminus manaſſe ab aquilone torrentis ⁊ exit᷒ eius pergit ad mare: ita ut poſſeſſio ephraim ſit ab auſtro· et ab aquilone manaſſe· et vtrāq; claudat mare: et coniungantur ſibi ī tribu aſer ab aquilone et in tribu yſachar ab oriente. Fuitq; hereditas manaſſe in yſachar et in aſer· bethſā et viculi eius· ⁊ ieblaan cū viculis ſuis· ⁊ habitatores dor cū oppidis ſuis· habitatores quoq; endor cū viculis ſuis: ſimiliterq; et habitatores thenach cum viculis ſuis· et habitatores mageddo cum viculis ſuis· et tercia pars vrbis nopheth. Nec potuerūt filij manaſſe has ciuitates ſubuertere· ſed cepit chananeus habitare in terra ſua. Poſtq̄ aūt conualuerūt filij iſrl' ſubiecerūt chananeos et fecerūt ſibi tributarios· nec interfecerunt eos. Locutiq; ſunt filij ioſeph ad ioſue et dixerūt. Quare dediſti michi terrā in poſſeſſionē ſortis et funiculi vnius: cū ſim tāte multitudinis· et benedixerit michi dn̄s? Ad quos ioſue ait. Si ꝑpl's multus es aſcende in ſiluam et ſuccide tibi ſpacia ī terra pherezei et raphaim: q̄a anguſta eſt tibi poſſeſſio mōtis ephraim. Cui reſponderūt filij ioſeph. Non poterimus ad mōtana conſcendere· cū ferreis curribꝫ vtantur chananei qui habitāt in terra campeſtri: in qua ſiti ſūt bethſā cū viculis ſuis et iezrahel mediā poſſidens vallem. Dixitq; ioſue ad domum ioſeph ephraim et manaſſe. Popul᷒ multus es et magne fortitudinis· nō habebis ſortem vnam ſed tranſibis ad montē· et ſuccides tibi atq; purgabis ad habitandum ſpacia: et poteris vltra procedere cum ſubuerteris chananeum quem dicis ferreos habere currus et eſſe fortiſſimum.

cap̄. xviii.

Congregatiq; ſūt omnes filij iſrl' in ſylo· ibiq; fixerūt tabernaculū teſtimonij: et fuit eis terra ſubiecta. Remanſerant aūt filioꝝ iſrl' ſeptem tribꝫ q̄ nec dū acceperāt poſſeſſiones ſuas. Ad quos ioſue ait. Vſq; quo marcetis ignauia· ⁊ non intratis ad poſſidendā terram· quā dn̄s deus patrū veſtrorum dedit vobis? Eligite de ſingulis tribubus ternos viros· ut mittā eos et pergant atq; circueant terrā· et deſcribāt eam iuxta numerū vniuſcuiuſq; multitudinis: referantq; ad me qđ deſcripſerint. Diuidite vobis terrā in ſeptē partes: iudas ſit in terminis ſuis ab auſtrali plaga. et domus ioſeph ab aquilone: mediã inter hos terram in ſeptē partes deſcribite: et huc venietis ad me. ut corã dño deo veſtro mittã vobis hic ſortē: quia nõ eſt inter vos pars leuitarũ. ſed ſacerdotiũ dñi eſt eorum hereditas. Gad aũt et ruben et dimidia tribus manaſſe iam acceperunt poſſeſſiones ſuas. trans iordanen ad orientalem plagã. quas dedit eis moyſes famulus dñi. Cumq; ſurrexiſſent viri ut pergerent ad deſcribendam terrã: ꝑcepit eis ioſue dicens. Circuite terrã et deſcribite eam. ac reuertimini ad me ut hic corã dño deo vr̃o in ſylo mittã vobis ſortem. Itaq; perrexerũt et luſtrãtes eam in ſeptem partes diuiſerũt. ſcribentes ĩ volumine: reuerſiq; ſũt ad ioſue ĩ caſtra ſylo. Qui miſit ſortes corã dño in ſylo: diuiſitq; terrã filijs iſrahel in ſeptem partes. Et aſcendit ſors prima filiorũ beniamin ꝑ familias ſuas. ut poſſiderent terrã inter filios iuda et filios ioſeph. Fuitq; terminus eoꝝ cõtra aquilonē. a iordane pergens iuxta latus iericho ſeptentrionalis plage. et inde contra occidentē ad mõtana conſcendens. et perueniens ad ſolitudinem bethauen. atq; ꝑtranſiens iuxta luſam ad meridiem ipſa ē bethel: deſcenditq; in atharoth addar in mõtem qui eſt ad meridiem bethoron inferioris. ⁊ inclinatur circuiens ꝯtra mare a meridiē montis qui reſpicit bethoron ꝯtra africũ. Suntq; exitus eius in cariathbaal. q̄ ⁊ vocatur ⁊ cariathiarim urbē filiorũ iuda. Hec eſt plaga cõtra mare et occidentem. A meridie aũt ex parte cariathiarim egreditur terminus contra mare. et ꝑuenit uſq; ad fontē aquarũ nepthoa. Deſcenditq; in partem montis qui reſpicit vallem filioꝝ ennon. ⁊ eſt cõtra ſeptentrionalem plagã in extrema parte vallis raphaim: deſcenditq; in iehennon id eſt vallis ennon. iuxta latus iebuſei ad auſtrũ. et peruenit ad fontem rogel trãſiens ad aquilonem. et egrediens ad enſemes id eſt fontē ſolis: ⁊ ꝑtrãſit ad uſq; tumulos q̄ ſunt eregione aſcenſus adommim: deſcenditq; ad habenboen id eſt lapidem boen filij ruben. ⁊ ꝑtranſit ex latere aquilonis ad campeſtria: deſcenditq; in planiciem et ꝓtergreditur contra aquilonē bethagla: ſuntq; exitus eius ꝯtra linguã maris ſalſiſſimi ab aquilone in fine iordanis. ad auſtralem plagam qui eſt terminus illi⁹ ab oriēte. Hec ē poſſeſſio filioꝝ beniamin per terminos ſuos in circuitu et familias ſuas. Fueruntq; ciuitates eius. iericho et bethagla et vallis caſis betharaba et ſamaraim ⁊ bethel et auim et affara ⁊ offra villa hemona ⁊ offni et gabee: ciuitates duodecim et ville earum. Gabaon et rama et beroth et meſphe caphara ⁊ ãmoſa et recen iarephel et tharela et ſela heleph et iebus que eſt iheruſalem. gabaad et cariath: ciuitates quatuordecim ⁊ ville earum. Fiunt omnes ciuitates vigintiſex. Hec eſt poſſeſſio filiorum ben iamin iuxta familias ſuas. ca. xix.

Et egreſſa ē ſors ſcđa filiorũ ſymeon ꝑ cognationes ſuas: fuitq; hereditas eoꝝ ĩ medio poſſeſſionis filiorũ iuda. berſabee ⁊ ſabee et molada et aſerſua bala ⁊ aſem ⁊ beltholad bethularma et ſicelech et beth marchaboth et aſerſual ⁊ bethlabaoth ⁊ ſarohen: ciuitates tredecim ⁊ ville eaꝝ. Ayn ⁊ remmon ⁊ athar ⁊ aſan: ciuitates q̄tuor et ville eaꝝ. Om̄es viculi ꝑ circuitum vrbiū istarum usq; ad balaad beramech ꝯtra australem plagā. Fuerūtq; om̄es ciuitates decem et septē. Hec est hereditas filioꝝ symeon · iuxta cognationes suas in possessione ⁊ funiculo filioꝝ iuda · quia maior erat: et idcirco filii symeon possederūt in medio hereditatis eoꝝ. Ceciditq; sors tercia filioꝝ zabulon ꝑ cognationes suas: ⁊ factus ē termin⁹ possessionis eorū ~~zabulon~~ usq; sarith. Ascenditq; de mari et medala · et puenit in debbaseth usq; ad torrentem qui est contra ieconan · et reuertitur de sarith cōtra orientē in finē ceseleth thabor et egreditur ad daberet: ascenditq; contra iafie · et inde pertransit usq; ad orientalē plagā gethefer et thachasin · et egredit᷑ in remmon amthar et noa · et circuit ad aquilonem et nathon. Suntq; egressus ei⁹ vallis ieptahel ⁊ cathet [illegible] naalol et semron ⁊ iedala ⁊ bethleem: ciuitates duodecim et ville eaꝝ. Hec est hereditas trib3 filiorum zabulon per cognationes suas: vrbes et viculi eaꝝ. Ysachar egressa ē sors quarta per cognationes suas: fuitq; eius hereditas iezrahel et casaloth et sunem ⁊ affaraim ⁊ seon ⁊ naaroth et rabboth et cesion hames et rameth et engānī ⁊ henadda et bethfeses: et puenit terminus eius usq; thabor et sesima ⁊ bethsemes: eruntq; exitus eius iordanis ciuitates sedecim et ville earū. Hec est possessio filiorum ysachar per cognationes suas · vrbes et viculi earū. Ceciditq; sors quinta tribui filioꝝ aser per cognationes suas: fuitq; terminus eoꝝ alchat ⁊ oali et bethen et axab et elmelech et amaad et messal · et puenit usq; ad carmelū maris et syor et labanach: ac reuertit᷑ ꝯtra orientem bethdagon · et pertrāsit usq; zabulon et vallem ieptael cōtra aquilonem in bethemeth et neiel: egrediturq; ad leuam cabul et accan et roob et amon et chanā usq; ad sydonem magnam: reuerteturq; in orma usq; ad ciuitatem munitissimā tyrum et usq; osam: eruntq; exitus eius in mare de funiculo acziba et āma et afeg et roob: ciuitates vigintidue et ville earū. Hec est possessio filiorū aser per cognationes suas · vrbesq; et viculi eaꝝ. Filioꝝ neptalim sexta pars cecidit ꝑ familias suas: et cepit terminus de heleb et helon ī sannanim · et adami que est neceb et iebnahel · usq; lecum: et egressus eoꝝ usq; ad iordanem: reuerteturq; terminus contra occidentē in azanoth thabor · atq; inde egreditur in vcuca et pertransit in zabulon ꝯtra meridiē ⁊ in aser contra occidentem · et in iuda ad iordanem contra ortum solis ciuitates munitissime: assedim ser ⁊ ammad et recchath et cenereth ⁊ edema et arama asor et cedes ⁊ edrai nasor ⁊ ieron et magdihel horem et bethanat et bethsemes: ciuitates decē et nouem et ville earū. Hec est possessio tribus filiorū neptalim ꝑ cognationes suas · vrbes et viculi eaꝝ. Tribui filiorū dan per familias suas egressa est sors septima: et fuit termin⁹ possessionis ei⁹ saraa et hestaol ⁊ hirsemes · id est ciuitas solis: selebin et ahialon ⁊ iethela helon ⁊ themna ⁊ achron helcheten iebton et baalad iud et bane et barach et iethremon atq; ihercon ⁊ arechon · cū termino q respicit ioppen ⁊ ipso fine ꝯcluditur. Ascenderūtq; filii dan et pugnauerūt ꝯtra lesen · ceperuntq; eam · et percusserūt eam in ore gladii · et possederūt ⁊ habitauerūt in ea: vocātes nomen eius lesen dan · ex nomine dan patris ſui. Hec eſt poſſeſſio tribus filioꝝ dan ꝑ cognatiões ſuas·urbes et viculi earꝫ. Cumqꝫ compleſſet ſorte terram diuidere ſingulis per tribus ſuas·dederūt filij iſrl' poſſeſſionem ioſue filio nun ī medio ſui iuxta preceptū dn̄i·urbem quā poſtulauit tamnathſaraa in mōte ephraim. Et edificauit ciuitatē·habitauitqꝫ in ea. Hec ſunt poſſeſſiones quas ſorte diuiſerūt eleazar ſacerdos ⁊ ioſue filius nun et principes familiaꝝ ac tribuum filiorum iſrahel in ſylo·coram domino ad hoſtium tabernaculi teſtimonij:partitiqꝫ ſunt terrā. ca. xx.

Et locutꝰ eſt dn̄s ad ioſue dicens. Loquere filijs iſrl' et dic eis. Separate urbes fugitiuorū·de quibus locutꝰ ſum ad vos per manū moyſi: ut confugiat ad eas quicūqꝫ animā percuſſerit neſcius·et poſſit euadere irā proximi·qui ultor eſt ſanguinis·cū ad unam harū cōfugerit ciuitatum; ſtabitqꝫ ante portā ciuitatis·et loquetur ſenioribus urbis illius·ea que ſe comprobent innocentem:ſicqꝫ ſuſcipient eum·et dabūt ei locū ad habitandum. Cumqꝫ ultor ſāguinis eū fuerit perſecutꝰ nō tradent in manus eius·quia ignorās ꝑcuſſit ꝓximum eius·nec ante biduū triduumve eius ꝓbat̄ inimicus. Et habitabit ī ciuitate illa donec ſtet āte iudiciū cauſam reddens facti ſui:et moriat̄ ſacerdos magnus qui fuerit in illo tempore. Tūc reuertetur homicida et ingredietur ciuitatē et domū ſuam de qua fugerat. Decreuerūtqꝫ cedes in galilea montis neptalim·et ſychem in mōte ephraim·et cariatharbe ipā eſt ebron in mōte iuda: et trans iordanen contra orientalem plagam iericho ſtatuerunt boſor que ſita eſt in campeſtri ſolitudine de tribu ruben·⁊ ramoth galaad de tribu gad·et gaulon in baſan de tribu manaſſe. Hee ciuitates cōſtitute ſunt cūctis filijs iſrahel et aduenis qui habitabāt inter eos·ut fugeret ad eas q̄ animā neſciens percuſſiſſet:et nō moreretur in manu proximi·effuſum ſāguinem vindicare cupientis: donec ſtaret ante populū expoſiturus cauſam ſuam. ca. xxi.

Acceſſeruntqꝫ principes familiaꝝ leui ad eleazar ſacerdotem·⁊ ioſue filiū nun:⁊ ad duces cognationū per ſingulas tribꝫ filioꝝ iſrl': locutiqꝫ ſunt ad eos in ſylo terre chanaan atqꝫ dixerūt. Dominus p̄cepit per manū moyſi ut darent̄ nobis urbes ad habitandum et ſuburbana earꝫ ad alenda iumenta. Dederūtqꝫ filij iſrl' de poſſeſſionibus ſuis iuxta imperiū dn̄i·ciuitates et ſuburbana earꝫ. Egreſſaqꝫ ē ſors in familiam caath filioꝝ aaron ſacerdotis de tribu iuda·et ſymeon et beniamin ciuitates tredecim:⁊ reliquis filiorū caath id eſt leuitis qui ſuperfuerant·de tribubus ephraim et dan et dimidie tribꝫ manaſſe ciuitates decē. Porro filijs gerſon egreſſa eſt ſors ut acciperent de tribubꝫ yſachar et aſer ⁊ neptalim·dimidiaqꝫ tribu manaſſe in baſan·ciuitates numero tredecim. Et filijs merari ꝑ cognationes ſuas de tribubꝫ ruben et gad et zabulon urbes duodecim. Dederūtqꝫ filij iſrahel leuitis ciuitates et ſuburbana earum·ſicut p̄cepit dn̄s per manū moyſi: ſingulis ſorte tribuētes. De tribubꝫ filiorum iuda et ſymeon dedit ioſue ciuitates quaꝝ iſta ſūt nomina·filijs aarō ꝑ familias caath leuitici generis, prima enī ſors illis egreſſa ē:cariatharbe patris enach q̄ vocat̄ ebron in mōte iuda · et ſuburbana eius per circuitū. Agros vero et villas eius dederat caleph filio iephone ad poſſidendū. Dedit ergo filijs aaron ſacerdotis hebron confugij ciuitatem ac ſuburbana eius · et lebnam cum ſuburbanis ſuis · ⁊ iether et iſthimon ⁊ helon et dabir et ain ⁊ iethan et bethſemes cum ſuburbanis ſuis ciuitates nouem · de tribubꝫ ut dictum eſt duabus. De tribu aūt filioꝝ beniamin gabaon ⁊ gabee ⁊ anatoth et almon · cū ſuburbanis ſuis ciuitates quatuor; oĩes ſimul ciuitates filiorum aaron ſacerdotis tredecim cū ſuburbanis ſuis. Reliquis vero per familias filioꝝ caath leuitici generis hec eſt data poſſeſſio. De tribu ephraim urbes confugij ſichem cū ſuburbanis ſuis in mõte ephraim · et gazer et cebſaim et bethoron cū ſuburbanis ſuis ciuitates q̄tuor. De tribu quoqꝫ dan helteco ⁊ gebbethon ⁊ haialon et gethremmon cū ſuburbanis ſuis ciuitates quatuor. Porro de dimidia tribu manaſſe tanach ⁊ gethremmon cū ſuburbanis ſuis ciuitates due. Oĩes ciuitates decē et ſuburbana eaꝝ date ſūt filijs caath inferioris gradus. Filijs quoqꝫ gerſon leuitici generis dedit de dimidia tribu manaſſe confugij ciuitates · gaulon in baſan et boſram cū ſuburbanis ſuis ciuitates duas. Porro de tribu yſachar ceſion et dabreth et iaramoth ⁊ engannim cū ſuburbanis ſuis ciuitates quatuor. De tribu aūt aſer maſan et abdon et eleath et roob cum ſuburbanis ſuis ciuitates quatuor. De tribu quoqꝫ neptalim ciuitates confugij cedes in galilea et amothdor et carthan cū ſuburbanis ſuis ciuitates tres. Omnes urbes familiaꝝ gerſon tredecī cū ſuburbanis ſuis. Filijs aūt merari leuitis inferioris gradus per familias ſuas · data eſt de tribu zabulon iecnal et cartha et damna ⁊ naalol ciuitates quatuor cū ſuburbanis ſuis. De tribu gad ciuitates cõfugij ramoth ĩ galaad · ⁊ manaim et eſebon et iazer ciuitates quatuor cū ſuburbanis ſuis. De tribu ruben ultra iordanen contra iericho ciuitates refugij · boſor ĩ ſolitudine · miſor et iazer et iethſon et maſpha ciuitates quatuor cū ſuburbanis ſuis. Omnes urbes filioꝝ merari per familias et cognationes ſuas duodecim. Itaqꝫ ciuitates uniūſe leuitaꝝ ĩ medio poſſeſſionis filioꝝ iſrl' · fuerūt quadraginta octo cū ſuburbanis ſuis ſingule per familias ſuas diſtribute. Deditqꝫ dñs deus iſraheli omnem terrā quam traditurū ſe patribus eorum iurauerat: et poſſederunt illam atqꝫ habitauerūt in ea. Dataqꝫ eſt ab eo pax in omnes per circuitum nationes · nulluſqꝫ eis hoſtiū reſiſtere auſus eſt: ſed cūcti in eoꝝ ditionem redacti ſunt. Ne unū quidem verbū qd illis preſtituꝝ ſe eſſe ꝓmiſerat irritū fuit: ſed rebꝫ cõpleta ſūt oĩa. ca. xxii.

Eodem tēpore vocauit ioſue rubenitas ⁊ gadditas · et dimidiam tribū manaſſe: dixitqꝫ ad eos. Feciſtis omnia que precepit vobis moyſes famulus dñi · michi qꝫ in oĩbꝫ obediſtis: nec reliquiſtis fratres veſtros longo tempore uſqꝫ ĩ preſentē diem · cuſtodientes imperium dñi dei veſtri. Quia igitur dedit dñs deus veſter fratribus veſtris quietem et pacem ſicut pollicitus eſt: reuertimini et ite in tabernacula vrã et in terram poſſeſſionis · quā tradidit vobis moyſes famulus domini trās iordanem: ita dumtaxat · ut cuſtodiatis attente · et opere cõpleatis mādatū et legem quam p̄cepit vobis moyses seruus dñi: ut diligatis dñm deum vestrum ⁊ ābuletis in omnibus vijs ei⁹· et obseruetis mãdata illius: adhereatisq; ei ac seruiatis in omni corde et in omni anima vestra. Benedixitq; eis iosue ⁊ dimisit eos. Qui reuersi sunt in tabernacula sua. Dimidie autē tribui manasse possessionem moyses dederat ī basan: et idcirco medie que superfuit dedit iosue sortē inter ceteros fratres suos· trans iordanem ad occidentalē ei⁹ plagā. Cumq; dimitteret eos ī tabernacl'a sua ⁊ benedixisset eis· dixit ad eos. In multa substãtia atq; diuicijs reuertimini ad sedes v̄ras· cū argēto ⁊ auro ere ac ferro ⁊ veste multiplici. Diuidite predā hostium cū fratribus vestris. Reuersiq; sūt et abierūt filij ruben et filij gad· et dimidia trib; manasse a filijs israhel· de sylo que sita est ī chanaan: ut intrarent galaad terram possessionis sue· quā obtinuerant iuxta imperiū dñi in manu moysi. Cumq; venissent ad tumulos iordanis in terra chanaan: edificauerunt iuxta iordanem altare infinite magnitudinis. Quod cū audissent filij isr̄l· ⁊ ad eos certi nūcij detulissent edificasse filios ruben et gad et dimidie tribus manasse altare· in terra chanaan sup iordanis tumulos contra filios isr̄l: conuenerūt omnes in sylo· ut ascenderent et dimicarēt ꝯtra eos. Et interim miserūt ad illos in terrā galaad phinees filium eleazari sacerdotem· et decē principes cū eo singulos de singulis tribub;. Qui venerūt ad filios ruben et gad et dimidie tribus manasse in terram galaad: dixerūtq; ad eos. Hec mandat om̄is p̄pls dñi. Que est ista transgressio? Cur reliquistis dñm deū israhel edificantes altare sacrilegū· et a cultu illius recedentes? An parum vobis est q̄ peccastis in beelphegor: ⁊ usq; in presentem diem macula huius sceleris in nobis p̄manet· multiq; de p̄plo corruerūt? Et vos hodie reliquistis dñm: ⁊ cras ī vniūsum isr̄l ira ei⁹ deseuiet. Qd si putatis immūdam esse terram possessionis vestre· trāsite ad terram in qua tabernaculū dñi est· et habitate inter nos: tantum ut a dño ⁊ a nostro cōsortio nō recedatis· edificato altari p̄ter altare dñi dei nostri. Nonne achan filius zare preterijt mandatum dñi: et sup omnē p̄p̄lm israhel ira eius incubuit? Et ille erat un⁹ homo: atq; utinā solus perisset in scelere suo. Responderūtq; filij ruben et gad et dimidie trib⁹ manasse principib; legationis isr̄l. Fortissim⁹ deus dominus ipse nouit· et israhel simul intelliget. Si p̄uaricationis animo hoc altare construximus· non custodiat nos sed puniat nos in p̄senti. Et si ea mente fecimus ut olocausta ⁊ sacrificium· et pacificas victimas sup eo imponerem⁹· ipse querat et iudicet: et nō ea magis cogitatione atq; tractatu· ut dicerem⁹ cras dicent filij vestri filijs n̄ris. Quid vobis et dño deo israhel? Terminum posuit dñs inter nos et vos o filij ruben et filij gad iordanem fluuiū: et idcirco partem nō habetis in domino· et per hanc occasionē auertent filij vestri filios n̄ros a timore dñi. Putauimus itaq; melius et diximus. Extruamus nobis altare nō in olocausta neq; ad victimas offerendas· sed in testimoniū inter nos et vos· et sobolē nostram vestrāq; progeniem ut seruiamus dño: et iuris nostri sit offerre et olocausta et victimas et pacificas hoſtias: et nequaq̄ꝫ dicant cras filij veſtri filijs noſtris. nō eſt vobis pars in dño. Quod ſi voluerint dicere, reſpondebūt eis. Ecce altare dñi qđ fecerunt patres noſtri. non in olocauſta neqꝫ in ſacrificium ſed in teſtimoniū noſtrū ac veſtrū. Abſit a nobis hoc ſcelus ut recedamus a dño et eius veſtigia relinquamꝰ. extructo altari ad olocauſta ⁊ ſacrificia ⁊ victimas offerendas: p̄ter altare dñi dei noſtri qđ extructum eſt ante tabernaculum eius. Quibus auditis phinees ſacerdos et principes legationis iſrl' qui erant cū eo placati ſunt: et verba filioꝝ ruben et gad ⁊ dimidie tribꝫ manaſſe libentiſſime ſuſceperūt. Dixitqꝫ phinees filiꝰ eleazari ſacerdos ad eos. Nūc ſcimus quod nobiſcū ſit dñs. quoniā alieni eſtis a preuaricatione hac: et liberaſtis filios iſrahel de manu dñi. Reuerſuſqꝫ eſt cū principibus a filijs ruben. ⁊ gad de terra galaad finium chanaan ad filios iſrahel: et retulit eis. Placuitqꝫ ſermo cunctis audientibꝫ. Et laudauerunt deū filij iſrl': et nequaq̄ꝫ ultra dixerunt ut aſcenderent cōtra eos atqꝫ pugnarent. et delerēt terram poſſeſſionis eorū. Vocaueruntqꝫ filij ruben et filij gad altare qđ extruxerant teſtimoniū nr̄m. qđ dominꝰ ipſe ſit deꝰ.

ca. xxiii.

Euoluto autē multo tempore poſtq̄ꝫ pacē dederat dñs iſraheli. ſubiectis in gyro nationibus vniuerſis: et ioſue iam longeuo et perſenilis etatis: vocauit ioſue omnē iſrahelē. maioreſqꝫ natu ⁊ principes ac duces ⁊ magiſtros: dixitqꝫ ad eos. Ego ſenui et progreſſioris etatis ſum: voſqꝫ cernitis omīa que fecerit dñs deꝰ veſter cunctis per circuitū nationibꝫ. quomodo pro vobis ipſe pugnauerit. Et nunc q̄a vobis ſorte diuiſit omnem terrā. ab orientali parte iordanis uſqꝫ ad mare magnū. multeqꝫ adhuc ſuperſunt nationes: dñs deus veſter diſperdet eas et auferet a facie veſtra. et poſſidebitis terram ſicut vobis pollicitus eſt. Tantum confortamini et eſtote ſolliciti ut cuſtodiatis cuncta que ſcripta ſunt in volumine legis moyſi: et nō declinetis ab eis nec ad dexteram neqꝫ ad ſiniſtrā: ne poſtq̄ꝫ intraueritis ad gentes que inter vos future ſunt. iuretis in nomine deorū earū et ſeruiatis eis et adoretis illos ſed adhereatis dño deo vr̄o. qđ feciſtis uſqꝫ in diem hanc. Et tunc auferet dñs deꝰ in cōſpectu veſtro gentes magnas ⁊ robuſtiſſimas: ⁊ nullꝰ vobis reſiſtere poterit. Unus e vobis perſequetur hoſtiū mille viros: quia dominus deus veſter pro vobis ipſe pugnabit ſicut pollicitus eſt. hoc tantum diligentiſſime p̄cauete ut diligatis dñm deū veſtrū. Quod ſi volueritis gentiū harum que inter vos habitāt erroribꝫ adherere. et cū eis miſcere conubia atqꝫ amicicias copulare: iam nunc ſcitote qꝛ dñs deus veſter nō eas deleat ante faciem veſtram. ſed ſint vobis in foueam ac laqueum et offendiculum ex latere veſtro. et ſudes in oculis vr̄is: donec vos auferat atqꝫ diſperdat de terra hac optima quā tradidit vobis. En ego hodie ingrediar viam vniuerſe terre. ⁊ toto animo cognoſcetis qꝛ de omībꝫ verbis que ſe dominꝰ preſtiturū vobis eſſe pollicitus ē. vnū nō preterierit incaſſū. Sicut ergo impleuit opere quod ꝓmiſit et proſpera cuncta venerunt: ſic adducet ſuꝑ vos quicquid maloꝝ cōminatus ē. donec vos auferat atqꝫ diſperdat de terra hac optima quam tradidit vobis: eo qꝛ preterieritis pactum domini dei veſtri quod pepigit vobiſcum · et ſeruieritis dijs alienis et adoraueritis eos. Cito atqꝫ velociter conſurget in vos furor domini: ⁊ auferemini de hac terra optima quā tradidit vobis. cap̄. xxiiii.

Congregauitqꝫ ioſue om̄es tribꝫ iſrahel ī ſychem · et vocauit maiores natu ac principes et iudices et magiſtros · ſteteruntqꝫ in conſpectu dn̄i: et ad pp̄lm ſic locutus eſt. Hec dicit dominus deus iſrl̄. Trans fluuiū habitauerunt patres veſtri ab inicio · thare pater abrahā et nachor: ſeruieruntqꝫ dijs alienis. Tuli ergo patrem veſtrū abraham de meſopotamie finibus · et adduxi eū in terrā chanaan. Multiplicauiqꝫ ſemen eiꝰ et dedi ei yſaac · illiqꝫ rurſum dedi iacob et eſau. E quibꝫ eſau dedi montem ſeir ad poſſidendū: iacob vero et filij eius deſcenderūt in egiptū. Miſiqꝫ moyſen et aaron · et pcuſſi egiptum multis ſignis atqꝫ portentis: eduxiqꝫ vos et patres vr̄os de egipto et veniſtis ad mare: pſecutiqꝫ ſunt egiptij patres veſtros cū curribꝫ et equitatu uſqꝫ ad mare rubrū. Clamauerunt aūt ad dn̄m filij iſrl̄: qui poſuit tenebras inter vos et egiptios · ⁊ adduxit ſuper eos mare et operuit eos. Viderunt oculi veſtri cuncta que in egipto fecerim · et habitaſtis ī ſolitudine multo tempore: et introduxi vos in terrā amorrei qui habitabat trans iordanen. Cumqꝫ pugnarēt ɔtra vos · tradidi eos in manus vr̄as: et poſſediſtis terram eoꝝ atqꝫ interfeciſtis eos. Surrexit aūt balach filiꝰ ſephor rex moab et pugnauit ɔtra iſrahelem. Miſitqꝫ et vocauit balaam filiū beor ut malediceret vobis: et ego nolui audire eū: ſed econtrario per illū benedixi vobis: et liberaui vos de manu eius. Tranſiſtiſqꝫ iordanen et veniſtis ad iericho: pugnaueruntqꝫ contra vos viri ciuitatis eius · amorreus et pherezeus et chananeus et etheus ⁊ gergeſeus ⁊ eueus et iebuſeus: et tradidi illos in manꝰ veſtras · miſiqꝫ ante vos ſcrabrones et eieci eos de locis ſuis · duos reges amorreoꝝ · nō in gladio et ī arcu tuo: dediqꝫ vobis terram in qua non laboraſtis · et urbes quas non edificaſtis · ut habitaretis in eis: vineas et oliueta que nō plātaſtis. Nunc ergo timete dn̄m et ſeruite ei pfecto corde atqꝫ veriſſimo: et auferte deos quibꝫ ſeruierūt patres veſtri in meſopotamia et in egipto: ac ſeruite dn̄o. Sin autē malū vobis videtur ut dn̄o ſeruiatis · optio vobis datur. Eligite hodie quod placet · cui ſeruire potiſſimum debeatis: utrum dijs quibus ſeruierunt patres veſtri in meſopotamia · an dijs amorreorum in quorū terra habitatis. Ego aūt et domus mea ſeruiemus domino. Reſpōditqꝫ pp̄ls et ait. Abſit a nobis ut relinquamꝰ dn̄m: et ſeruiamꝰ dijs alienis. Dominus deꝰ noſter ipſe eduxit nos ⁊ p̄res noſtros de terra egipti · et de domo ſeruitutis: fecitqꝫ videntibꝫ nobis ſigna ingētia: et cuſtodiuit nos in omni via per quam ambulauimꝰ · et in cūctis pp̄lis per quos tranſiuimꝰ: et eiecit uniuerſas gentes · amorreum habitatorem terre quā nos intrauimꝰ. Seruiemus igiť dn̄o: quia ipſe eſt deꝰ noſter. Dixitqꝫ ioſue ad pp̄lm. Nō poteritis ſeruire dn̄o. deus enim ſanctus ⁊ fortis emulator eſt · nec ignoſcet ſceleribus veſtris atqꝫ peccatis. Si dimiſeritis dn̄m et ſeruieritis dijs alienis: conuertet ſe et affliget vos atqꝫ ſubuertet · poſtquā vobis preſtiterit bona. Dixitqꝫ ppl's ad ioſue nequaꝗ̄ ita ut loqueris erit: ſed dño ſeruiem⁹. Et ioſue ad populum teſtes inquit vos eſtis: q̄a ipſi elegeritis vobis dominū ut ſeruiatis ei. Reſponderūtq; teſtes. Nūc ergo ait auferte deos alienos de medio veſtri: et inclinate corda veſtra ad dñm deū iſrahel. Dixitq; ppl's ad ioſue. Domino deo nr̄o ſeruiemus: ⁊ obedientes erimus p̄ceptis eius. Percuſſit ergo ioſue in die illo fedus: et propoſuit ppl'o precepta atq; iudicia in ſychem. Scripſit quoq; om̄ia verba hec in volumine legis dñi: et tulit lapidem pergrandem · poſuitq; eum ſubter quercū que erat in ſanctuario domini: et dixit ad omnem populum. En lapis iſte erit vobis in teſtimonium · ꝙ audieritis omnia verba domini que locutus eſt vobis: ne forte poſtea negare velitis et mentiri domino deo veſtro. Dimiſitq; populum ſingulos in poſſeſſionem ſuam. Et poſt hec mortuus eſt ioſue filius nun ſeruus dñi · centū decem annorū: ſepelierūtq; eum in finibus poſſeſſionis ſue in thamnathſare: que ſita eſt in monte ephraim · a ſeptentrionali parte mōtis gaas. Seruiuitq; iſrahel dño cūctis diebus ioſue et ſeniorum · qui longo vixerāt tempore poſt ioſue: et qui nouerant omnia opera dñi que fecerat in iſrl'. Oſſa quoq; ioſeph que tulerant filij iſrl' de egipto · ſepelierūt in ſychem i parte agri quē emerat iacob a filijs emmor p̄ris ſychem centum novellis ouib;: et fuit in poſſeſſione filiorum ioſeph. Eleazar quoq; filius aaron mortuus eſt: et ſepelierunt eum in gabaath phinees filij eius: que data ē ei i mōte ephraim.

Explicit ioſue. Incipit liber ſophtim quē nos iudicū appellam⁹. Capl'.j.

Poſt mortem ioſue conſuluerunt filij iſrl' dñm dicētes. Quis aſcendet ante nos cōtra chananeum · et erit dux belli? Dixitq; dñs. Iudas aſcendet. Ecce tradidi terrā in manu ei⁹. Et ait iudas ſymeoni fratri ſuo. Aſcende mecū in ſorte mea · et pugna cōtra chananeū: ut et ego pergam tecū in ſorte tua. Et abijt cū eo ſymeon. Aſcenditq; iudas · et tradidit dñs chananeum ac phereʒeum in manus eorū: et p̄cuſſerunt in beʒech decem milia virorum. Inuenerūtq; adonibeʒech et in beʒech: et pugnauerūt ɔtra eum: ac percuſſerūt chananeū et phereʒeū. Fugit autē adonibeʒech: quē p̄ſecuti comprehenderūt · ceſis ſummitatib; manuum eius ac pedum. Dixitq; adonibeʒech. Septuaginta reges amputatis manuū ac pedum ſummitatib; colligebant ſub menſa mea ciborū reliquias: ſicut feci ita reddidit michi dñs. Adduxeruntq; eū in iheruſalem: ⁊ ibi mortuus eſt. Oppugnantes ergo filij iuda iheruſalē ceperūt eam · et p̄cuſſerunt in ore gladij: tradētes cūctam incendio ciuitatem. Et poſtea deſcendentes pugnauerunt ɔtra chananeū qui habitabat in mōtanis · et ad meridiē in campeſtribus. Pergenſq; iudas cōtra chananeū qui habitabat in hebron · cui⁹ nomē fuit āntiquitus cariatharbe · percuſſit ſyſai et hayman et tholmai: atq; inde profectus abijt ad habitatores dabir · cui⁹ nomen vetus erat cariathſepher id eſt ciuitas litterarū. Dixitq; caleph. Qui p̄cuſſerit cariathſepher et vaſtauerit eā: dabo ei axam filiā meā vxorem. Cumq; cepiſſet eam othoniel filius cenez frater caleph minor: dedit ei axam filiā ſuā coniugem. Quā pergentem in itinere monuit vir ſuus ut peteret a patre ſuo agrū. Que cū ſuſpiraſſet ſedens in aſino dixit ei caleph. Quid habes? At illa reſpondit. Da michi benedictionē: quia terrā arentē dediſti michi. da ⁊ irriguā aquis. Dedit ergo ei caleph irriguū ſuperius et irriguū inferius. Filij aūt cinei cognati moyſi aſcenderūt de ciuitate palmarum cū filijs iuda. in deſertū ſortis ei⁹ quod eſt ad meridiē arath: et habitauerunt cū eo. Abijt aūt iudas cū ſymeone fratre ſuo: et percuſſerūt ſimul chananeum qui habitabat in ſephat. et interfecerunt eū. Vocatūq; eſt nomen urbis horma id eſt anathema. Cepitq; iudas gazam cum finibus ſuis: et aſchalonē atq; accaron cum terminis ſuis. Fuitq; dn̄s cum iuda et mōtana poſſedit. Nec potuit delere habitatores vallis: quia falcatis curribus abundabāt. Dederūtq; caleph hebron ſicut dixerat moyſes: qui deleuit ex ea tres filios enach. Ihebuſeum aūt habitatorem iheruſalem non deleuerūt filij beniamin: habitauitq; ihebuſeus cū filijs beniamin in iheruſalē uſq; in preſentem diem. Domus quoq; ioſeph aſcendit in bethel: fuitq; dn̄s cum eis. nam cum obſiderēt urbem que prius luza vocabatur. viderūt hominē egredientem de ciuitate: dixerūtq; ad eum. Oſtende nobis introitū ciuitatis: et faciemus tecū miſericordiā. Qui cum oſtendiſſet eis ꝑcuſſerunt urbem in ore gladij: hominē autē illū et omnem cognationē ei⁹ dimiſerūt. Qui dimiſſus abijt in terrā ethim: et edificauit ibi ciuitatem. Vocauitq; eā luzam: que ita appellatur uſq; in preſentem diē. Manaſſes quoq; non deleuit bethſan et thanach cū viculis ſuis et habitatores dor. et ieblaam ⁊ maieddo cū viculis ſuis: cepitq; chananeus habitare cum eis. Poſtq̄ autem confortatus eſt iſrl̄ fecit eos tributarios: et delere noluit. Ephraim etiā non interfecit chananeum qui habitabat in gazer: ſed habitauit cū eo. Zabulon nō deleuit habitatores cethron et naalon: ſed habitauit chananeus in medio eius. factuſq; eſt ei tributarius. Aſer quoq; nō deleuit habitatores accho et ſydonis alab et achazib ⁊ amma ⁊ aphech et roob: habitauitq; in medio chananei habitatoris illius terre: nec interfecit eum. Neptalim quoq; nō deleuit habitatores bethſemes ⁊ bethanach: ⁊ habitauit inter chananeū habitatorē terre: fuerūtq; ei bethſemite et bethanite tributarij. Arctauitq; amorre⁹ filios dan ī mōte. nec dedit eis locum ut ad planiora deſcenderēt: habitauitq; ī mōte hares qḋ inṗretat̃ teſtario ī hailon et ſalabim. Et aggrauata eſt manus domus ioſeph: factuſq; eſt ei tributarius. Fuit autē termin⁹ amorrei ab aſcenſu ſcorpionis petra et ſuperiora loca. c. II.

Aſcenditq; angelus dn̄i de galgala ad locum flentiū ⁊ ait. Eduxi vos de egipto. et introduxi in terram pro qua iuraui patribꝫ veſtris: et pollicitus ſum ut nō facerem irritū pactū meum vobiſcum in ſempiternum: ita dumtaxat ut non feriretis fedus cum habitatoribus terre hui⁹. et aras eoꝝ ſubuerteretis: ⁊ noluiſtis audire vocē meam. Cur hoc feciſtis? Quamobrē nolui delere eos a facie veſtra: ut habeatis hoſtes. et dij eoꝝ ſint vobis in ruinam. Cumq; loqueretur angelus dn̄i hec verba ad omnes filios iſrahel: eleuauerunt vocem ſuam et fleuerunt.

Et vocatū eſt nomē loci illius flentiū ſiue lacrimarū: immolauerūtq; ibi hoſtias dn̄o. Dimiſit ergo ioſue pp̄lm: ⁊ abierūt filij iſrahel vnuſquiſq; in poſſeſſionem ſuā· ut obtinerent eam: ſeruieruntq; dn̄o cunctis diebꝫ eius ⁊ ſeniorum· qui longo poſt eum vixerūt tp̄e· et nouerant om̄ia opera dn̄i que fecerat cū iſrahel. Mortuus eſt aūt ioſue filiꝰ nun famulꝰ dn̄i centum et decē annorum: et ſepelierunt eū in finibꝫ poſſeſſionis ſue in thamnathſare in monte ephraim· a ſeptētrionali plaga montis gaas. Omniſq; illa generatō congregata eſt ad patres ſuos: et ſurrexerunt alij qui nō nouerūt dn̄m: ⁊ op̄a que fecerat cū iſrahel. Fecerūtq; filij iſrl' malū in conſpectu dn̄i· et ſeruierūt baalim: ac dimiſerūt dn̄m deum patrū ſuoꝝ· qui eduxerat eos de terra egipti: et ſecuti ſūt deos alienos· deos quoq; populorū qui habitabāt in circuitu eorum· ⁊ adorauerūt eos: ⁊ ad iracundiam cōcitauerunt dn̄m· dimittentes eum et ſeruiētes baal et aſtaroth. Iratuſq; dn̄s contra iſrahel tradidit eos in manus diripientiū: qui ceperūt eos et vendiderūt hoſtibus qui habitabāt per gyrū: nec potuerūt reſiſtere aduerſarijs ſuis: ſed quocūq; pergere voluiſſent· manꝰ dn̄i ſuper eos erat ſicut locutus eſt et iurauit eis: et vehementer afflicti ſunt. Suſcitauitq; dn̄s iudices qui liberarent eos de vaſtantiū manibus: ſed nec eos audire voluerunt· fornicantes cū dijs alienis et adorātes eos. Cito deſeruerūt viā per quam ingreſſi fuerant patres eoꝝ: ⁊ audientes mandata domini· om̄ia fecere contraria. Cūq; dn̄s iudices ſuſcitaret· in diebus eoꝝ flectebatur miſericordia: ⁊ audiebat afflictorū gemitus· ⁊ liberabat eos de cede vaſtantiū. Poſtq̄ autem mortuꝰ eſſet iudex· reuertebant̄ ⁊ multo faciebāt maiora quā fecerant patres eoꝝ: ſequētes deos alieōs ⁊ ſeruientes eis et adorantes illos. Nō dimiſerūt adinuentiones ſuas: et viam duriſſimam per quā ambulare conſueuerāt. Iratuſq; eſt furor dn̄i in iſrahel et ait. Quia irritū fecit gens iſta pactū meū quod pepigeram cū patribus eorū· et vocem meā audire contempſit: et ego non delebo gētes quas dimiſit ioſue et mortuus eſt: ut in ipſis experiar iſrl' utrum cuſtodiant viā dn̄i: ⁊ ambulēt in ea· ſicut cuſtodierūt patres eorū an non. Dimiſit ergo dominus omnes has nationes: et cito ſubuertere noluit· nec tradidit in manibꝫ ioſue.

c. iii.

Hee ſunt gentes quas dn̄s dereliquit ut erudiret in eis iſrahelem· et om̄es qui nō nouerāt bella chananeorum: ⁊ poſtea diſcerent filij eorum certare cū hoſtibus· et habere conſuetudinem preliandi· quīq; ſatrapas philiſtinorum omnēq; chananeū ⁊ ſydoniū atq; eueum· qui habitabat ī monte libano de monte baalhermon uſq; ad introitū emath. Dimiſitq; eos ut in ipſis experiretur iſrahelē: vtrū audirent mandata dn̄i que p̄ceperat patribus eoꝝ per manū moyſi an nō. Itaq; filij iſrahel habitauerunt in medio chananei ⁊ ethei et amorrei et pherezei et euei et iebuſei: et duxerunt vxores filias eoꝝ· ipſiq; filias ſuas filijs eorum tradiderūt: et ſeruierunt dijs eoꝝ. Feceruntq; malū in conſpectu dn̄i: et obliti ſunt dei ſui ſeruientes baalim et aſtharoth. Iratuſq; dn̄s cōtra iſrl' tradidit eos in manꝰ chuſan raſathaim regis meſopotamie: ſeruierūtq; ei octo ānis. Et clamauerunt ad dominum: qui ſuſcitauit eis ſaluatorem et liberauit eos · othoniel videlicet filium cenez fratrem caleph minorem: fuitq; in eo ſpiritus dñi et iudicauit iſrl'. Egreſſuſq; eſt ad pugnā: et tradidit dominus in manus eius chuſan-raſathaim regē ſirie · et oppreſſit eum. Quieuitq; terra quadraginta annis: et mortuus eſt othoniel filius cenez. Addiderūt aūt filij iſrahel facere malū in cōſpectu domini, qui confortauit aduerſum eos eglon regem moab · q̄a fecerunt malū in cōſpectu eius. Et copulauit ei filios ammon et amelech: abijtq; et ꝑcuſſit iſrahel · atq; poſſedit urbem palmarū. Seruierūtq; filij iſrl' eglon regi moab decē et octo annis: et poſtea clamauerunt ad dominū. Qui ſuſcitauit eis ſaluatorem vocabulo aoth inditum filium gera filij iemini: qui vtraq; manu pro dextra vtebatur. Miſerūtq; filij iſrahel per illū munera eglon regi moab. Qui fecit ſibi gladiū ancipitē habentem ī medio capulū lōgitudinis palme manus: et accinctus eſt eo ſubter ſagum ī dextro femore. Obtulitq; munera eglon regi moab. Erat autē eglon craſſus nimis. Cūq; obtuliſſet ei munera ꝑſecutus eſt ſocios qui cū eo venerant: et reuerſus de galgalis ubi erāt ydola dixit ad regē. Verbum ſecretū habeo ad te o rex. Et ille imperauit ſilentiū. Egreſſiſq; omībus qui circa eū erant ingreſſus eſt aoth ad eū. Sedebat aūt in eſtiuo cenaculo ſolus. Dixitq;. Verbū dei habeo ad te. Qui ſtatim ſurrexit de throno. Extenditq; aoth ſiniſtrā manū et tulit ſicā de dextro femore ſuo: infixitq; in ventrem ei⁹ tam valide ut capulus ſequeretur ferrum in vulnere: ac pinguiſſimo adipe ſtringeretur. Nec eduxit gladiū ſed ita ut percuſſerat reliquit in corpore: ſtatimq; per ſecreta nature alui ſtercora proruperūt. Aoth aūt clauſis diligentiſſime hoſtijs cenaculi et obfirmatis: ꝑ poſticum egreſſus ē. Seruiq; regis ingreſſi viderunt clauſas fores cenaculi: atq; dixerūt. Forſitā purgat aluum in eſtiuo cubiculo. Expectanteſq; diu donec erubeſcerent et videntes ꝙ nullus aperiret · tulerūt clauē: et aperientes inuenerunt dñm ſuū in terra iacentē mortuū. Aoth aūt dū illi turbarentur effugit: et ꝑtranſijt locū ydolorū unde reuerſus fuerat. Venitq; in ſeyrath et ſtatim inſonuit buccina in monte ephraim: deſcenderuntq; cū eo filij iſrl' ipo in fronte gradiēte. Qui dixit ad eos. Sequimini me. Tradidit enī dñs inimicos nr̄os moabitas in man⁹ nr̄as. Deſcenderūtq; poſt eū et occupauerūt vada iordanis que tranſmittūt in moab ⁊ non dimiſerunt tranſire quēq̄: ſed percuſſerunt moabitas in tempore illo circiter decē milia omnes robuſtos ⁊ fortes viros. Nullus eorū euadere potuit. Humiliatuſq; ē moab ī die illo ſub manu iſrl': et quieuit terra octoginta ānis a ꝑlijs. Poſt hunc fuit ſamgar fili⁹ anath: q̄ ꝑcuſſit de philiſtijm ſexcētos viros vomere. Et ipē quoq; defēdit iſrl'.

c. IIII.

Addiderūtq; filij iſrl' facere malū in cōſpectu dñi poſt mortē aoth: ⁊ tradidit illos dñs in manus iabin regis chanaā qui regnauit in aſorhabuitq; ducem exercit⁹ ſui nomine ſiſaram. Ipſe aūt habitabat in arozeth gentiū. Clamaueruntq; filij iſrl' ad dominū. Nongentos enī habebat falcatos currus: et per viginti annos vehementer oppreſſerat eos. Erat aūt delbora ꝓphetes vxor lapidoth que iudicabat ꝑplm in illo tempore: ⁊ ſedebat ſub palma que nomine illi⁹ vocabatur· inter rama et bethel ī mōte ephraim: aſcendebātq; ad eam filij iſrahel in om̄e iudiciū. Que miſit et vocauit barach filiū abinoem de cedes neptalim: dixitq; ad eum. Precepit tibi dn̄s deus iſrl̄. Vade deſcende: et duc exercitum in mōtem thabor: tolleſq; tecum decem milia pugnatorꝝ de filijs neptalim ⁊ de filijs zabulon. Ego autē adducam ad te in loco torrentis cyſon ſiſaram principē exercit⁹ iabin et currus eius atq; omnē multitudinē: et tradā eos in manu tua. Dixitq; ad eam barach. Si venis mecū vadā: ſi nolueris venire mecum nō pergam. Que dixit ad eum. Ibo quidē tecū: ſed ī hac vice victoria non reputabitur tibi: quia in manu mulieris tradetur ſiſara. Surrexit itaq; debbora et perrexit cum barach in cedes. Qui accitis zabulon et neptalim aſcendit cū decē milibus pugnatorū: habens debborā in comitatu ſuo. Aber aūt cine⁹ receſſerat quondam a ceteris cineis fratribus ſuis filijs obab cognati moyſi et tetēderat tabernacula uſq; ad vallē que vocatur ſennim: ⁊ erat iuxta cedes. Nūciatum q; eſt ſiſare ꝙ aſcendiſſet barach fili⁹ abinoem ī montē thabor. Et congregauit nongentos falcatos currus: et omnem exercitū de aroſeth gentiū ad torrentem cyſon. Dixitq; debbora ad barach. Surge: hec eſt enim dies in qua tradidit dn̄s ſiſarā in manus tuas. En ipē ductor eſt tuus. Deſcendit itaq; barach de mōte thabor: et decē milia pugnatorꝝ cum eo. Perterruitq; dn̄s ſiſaram et omnes curr⁹ eius vniuerſamq; multitudinē in ore gladij ad conſpectū barach: intantū ut ſiſara de curru deſiliens pedibus fugeret: et barach ꝑſequeretur fugiētes currus et exercitū uſq; ad aroſeth gentium: et omnis hoſtiū multitudo uſq; ad internitionem caderet. Siſara aūt fugiens peruenit ad tentoriū iahel uxoris aber cynei. Erat aūt pax inter iabin regem aſor et domū aber cynei. Egreſſa igiť iahel in occurſum ſiſare dixit ad eum. Intra ad me dn̄e mi: ne timeas. Qui ingreſſus tabernaculū eius et opertus ab ea pallio: dixit ad eā. Da michi obſecro paululū aque: quia ſitio valde. Que aperuit utrem lactis et dedit ei bibere: et operuit illū. Dixitq; ſiſara ad eam. Sta ante hoſtiū tabernacli: et cū venerit aliquis interrogās te· ⁊ dicēs nunquid hic eſt aliquis: reſpondebis. Nullus eſt. Tulit itaq; iahel uxor aber clauum tabernacli aſſumens pariter et malleū: et ingreſſa abſcondite et cū ſilentio poſuit ſup timpus capitis ei⁹ clauum ꝑcuſſumq; malleo defixit in cerebrū uſq; ad terrā: qui ſoporē morti ſocians defecit et mortuus eſt. Et ecce barach ſequens ſiſarā veniebat: egreſſaq; iahel in occurſū eius dixit ei. Veni: et oſtendam tibi virum quem queris. Qui cū intraſſet ad eā· vidit ſiſaram iacentem mortuū: et clauum infixum ī timpore eius. Humiliauit ergo de⁹ in die illo iabin regem chanaan corā filijs iſrahel; qui creſcebāt quotidie et forti manu opprimebāt iabin regem chanaan donec delerent eū. ca. v.

īta

Cecinerūtq; debbora et barach filius abinoem in die illo dicētes. Qui ſponte obtuliſtis de iſrahel animas veſtras ad periculum: benedicite dn̄o. Audite reges: auribus percipite principes. Ego ſum qui dn̄o canam: pſallam dn̄o deo iſrahel. Domine cū exires de ſeir· ⁊ tranſires per regiones edom · terra mota eſt: celiqꝫ ac nubes diſtillauerūt aquis. Montes fluxerūt a facie dñi: et ſynai a facie dñi dei iſrl̄. In diebus ſamgar filij anath in diebus iahel quieuerunt ſemite: et qui ingrediebātur ꝑ eas ambulauerunt per calles deuios. Ceſſauerūt fortes in iſrl̄: et quieuerunt donec ſurgeret debbora · ſurgeret mater in iſrahel. Noua bella elegit dñs: et portas hoſtium ipſe ſubuertit. Clipeus et haſta ſi apparuerūt in quadraginta milibus iſrahel. Cor meū diligit principes iſrl̄. Qui ꝓpria voluntate obtuliſtis vos diſcrimini benedicite dño: qui aſcenditis ſuꝑ nitentes aſinas · ⁊ ſedetis in iudicio et ambulatis in via loquimini. Vbi colliſi ſunt currꝰ et hoſtiū ſuffocatus eſt exercitus: ibi narrētur iuſticie dñi: clementie fortis iſrl̄. Tūc deſcendit pp̄ls domini ad portas: et obtinuit principatū. Surge ſurge debbora ſurge: loquere canticum. Surge barach: et apprehende captiuos tuos fili abinoem. Saluate ſūt reliquie pp̄li. Dominus in fortibus dimicauit; ex ephraim deleuit eos in amalech: et poſt eū ex beniamin in pp̄los tuos o amalech. De machir principes deſcenderunt: et de zabulon qui exercitum ducerēt ad bellandum. Duces yſachar fuere cū debbora: barach veſtigia ſunt ſecuti: qui quaſi in preceps ac baratrū ſe diſcrimini dedit. Diuiſo contra ſe ruben: magnanimorū reperta cōtentio eſt. Quare habitas inter duos t̄minos: vt audias ſibilos gregū? Diuiſo contra ſe ruben: magnanimoꝝ reperta cōtentio eſt. Galaad trās iordanen quieſcebat: et dan vacabat nauibus. Aſer habitabat i litore maris: et in portibꝫ morabatur. Zabulon vero et neptalim obtulerunt animas ſuas morti in regione morome. Venerunt reges ⁊ pugnauerunt: pugnauerūt reges chanaan i chanac iuxta aquas mageddon: et tamē nichil tulere predātes. De celo dimicatū eſt contra eos: ſtelle manentes in ordine et curſu ſuo aduerſus ſiſaram pugnauerunt. Torrens ciſon traxit cadauera eoꝝ: torrens cadumim torrens ciſon. Conculca anima mea robuſtos. Vngule equorū ceciderunt: fugientibus impetu · et per preceps ruentibus fortiſſimis hoſtiū. Maledicite terre meroz dixit angelus dñi; maledicite habitatoribꝫ eius: quia non venerunt ad auxiliū dñi ⁊ adiutoriū fortiſſimorū eius. Benedicta inter mulieres iahel vxor aber cinei: ⁊ benedicat̄ in tabernaculo ſuo. Aquā petēti lac dedit: et in phiala principū obtulit butirum. Siniſtram manū miſit ad clauum: et dextram ad fabrorū malleos, percuſſitqꝫ ſiſarā querens in capite vulneri locū: et timpus valide perforās. Inter pedes eius ruit: defecit et mortuus eſt voluebatur ante pedes eius: et iacebat exanimis ⁊ miſerabilis. Per feneſtram reſpiciens vlulabat mater eius: et de cenaculo loquebatur. Cur moratur regredi currus eiꝰ? quare tardauerūt pedes quadrigarū illius? Vna ſapientior ceteris vxoribꝫ eius hec ſocrui verba reſpondit. Forſitan nunc diuidit ſpolia et pulcerrima feminarū eligitur ei. Veſtes diuerſoꝝ coloꝝ ſiſare traduntur i predā: ⁊ ſuppellex varia ad ornanda colla cōgeritur. Sic pereant om̄es inimici tui dñe: q̄ autē diligūt te ſicut ſol i ortu ſuo ſplendet ita rutilent. Quieuitqꝫ terra ꝑ quadragīta ānos. ca. vi

Fecerūt aūt filij iſrahel malum in conſpectu dñi: qui tradidit illos in manu madian septem ānis: et oppressi sunt valde ab eis. Feceruntq; sibi antra et speluncas in mōtibus: ⁊ munitissima ad repugnandū loca. Cūq; seuisset israhel ascendebat madian et amalech et ceteri orientaliū nationū: et apud eos figentes tētoria. sicut erāt in herbis cūcta vastabant usq; ad introitū gaze. nichilq; omnino ad vitā pertinens relinquebāt in isrl': nō oues non boues non asinos. Ipsi enim et uniūsi greges eoꝝ veniebant cū tabernaculis suis: et instar locustarū uniuersa complebāt. innumera multitudo hominū ⁊ cameloꝝ. quicquid tetigerant deuastantes. Humiliatusq; est isrl' valde in cōspectu madian. Et clamauit ad dn̄m postulans auxilium cōtra madianitas. Qui misit ad eos virum ꝓphetam: ⁊ locutꝰ est. Hec dicit dn̄s deus isrl'. Ego feci vos conscendere de egipto ⁊ eduxi vos de domo seruitutis: et liberaui de manu egiptioꝝ et omniū inimicorū qui affligebāt vos. Eieciq; eos ad introitū vestrū: et tradidi vobis terrā eorū: et dixi. Ego dn̄s deus vester. Ne timeatis deos amorreorum in quorū terra habitatis. Et noluistis audire vocem meā. Venit autē angelus dn̄i et sedit sub quercu qui erat in efra: et pertinebat ad ioas patrem familie ezri. Cumq; gedeon filius eius excuteret atq; purgaret frumenta ī torculari ut fugeret madian: apparuit ei angelꝰ dn̄i et ait. Dominꝰ tecū viroꝝ fortissime. Dixitq; ei gedeon. Obsecro dn̄e mi si dn̄s nobiscum est: cur ergo apprehenderūt nos hec om̄ia? Ubi sunt mirabilia eius que narrauerunt patres nostri: atq; dixerunt de egipto eduxit nos dn̄s? Nūc autem dereliquit nos dominꝰ: et tradidit in manu madian. Respexitq; ad eum dominus. et ait. Vade ī hac fortitudine tua: ⁊ liberabis isrl' de manu madian. Scito ꝙ miserim te. Qui respondens ait. Obsecro dn̄e mi in quo liberabo israhel? Ecce familia mea infima est in manasse: et ego minimꝰ in domo patris mei. Dixitq; ei dn̄s. Ego ero tecum: et percuties madian quasi unum virum. Et ille. si inueni inquit gratiā coram te da michi signū ꝙ tu sis qui loqueris ad me: nec recedas hinc donec reuertar ad te portās sacrificium et offerens tibi. Qui respondit. Ego prestolabor aduentū tuū. Ingressus ē itaq; gedeon et coxit hedum et de farine modio azimos panes: carnesq; ponens in canistro et ius carniū mittens in ollā. tulit om̄ia sub quercu: et obtulit ei. Cui dixit angelꝰ dn̄i. Tolle carnes et azimos panes et pone sup petram illā: et ius desup funde. Cūq; fecisset ita. extendit angelus dn̄i summitatem virge quā tenebat in manu et tetigit carnes et azimos panes: ascenditq; ignis de petra et carnes azimosq; panes cōsumpsit. angelus aūt dn̄i euanuit ex oculis eiꝰ. Vidensq; gedeon ꝙ esset angelus dn̄i ait. Heu mi dn̄e deus: quia vidi angelū dn̄i facie ad faciem. Dixitq; ei dn̄s. Pax tecum. Ne timeas: nō morieris. Edificauit ergo ibi gedeon altare domino: vocauitq; illud dn̄i pax usq; in presentem diem. Cumq; adhuc esset in efra que ē familie ezri: nocte illa dixit dn̄s ad eum. Tolle thaurū patris tui et alterū thaurum ānorum septem. destruesq; aram baal que est patris tui. et nemꝰ qd̄ circa aram est succide: ⁊ edificabis altare dn̄o deo tuo in summitate petre huiꝰ super quā ante sacrificiū posuisti, tolleſq; thaurū ſcdm ⁊ offeres olocauſtum ſup ſtruem lignoꝝ que de nemore ſucciderís. Aſſumptis ergo gedeon decē viris de ſeruis ſuis·fecit ſicut preceperat ei dñs. Timens aūt domum patris ſui et homines illius ciuitatis per diem noluit facere:ſed oīa nocte compleuit. Cumq; ſurrexiſſent viri oppidi eius mane·viderunt deſtructam aram baal lucumq; ſucciſum: ⁊ thaurū alterum impoſitū ſup altare·qd̄ tunc edificatū erat: dixeruntq; ad inuicem. Quis hoc fecit? Cumq; perquirerēt auctorem facti: dictum eſt. Gedeon filius ioas fecit hec omnia. Et dixerunt ad ioas. Produc filiū tuū huc ut moriatur:quia deſtruxit arā baal:et ſuccidit nemus. Quibus ille reſpondit. Nūquid vltores eſtis baal·ut pugnetis pro eo? Qui aduerſarius eſt eius moriatur:anteq̄ lux craſtina veniat. Si deus eſt:vindicet ſe de eo qui ſuffodit aram eius. Ex illo die vocatus eſt gedeon iherobaal:eo qd̄ dixiſſet ioas vlciſcatur ſe de eo baal·qui ſuffodit altare ei⁹. Ergo oīs madian et amalech ⁊ orientales pp̄li congregati ſunt ſimul:et tranſeuntes iordanem caſtrametati ſunt in valle iezrahel. Spirit⁹ aūt dñi induit gedeon;qui clangens bucina cōuocauit domū abiezer ut ſe ſequeretur ſe. Miſitq; nūcios in vniuerſum manaſſen:qui et ipſe ſecutus eſt eum. Et alios nūcios in aſer et zabulon ⁊ neptalim:qui occurrerunt ei. Dixitq; gedeon ad dñm. Si ſaluū facis per manū meā pp̄lm iſrahel ſicut locutus es:ponā hoc vellus lane in area. Si ros in ſolo vellere fuerit et in omī terra ſiccitas·ſciam qd̄ per manū meā ſicut locut⁹ es liberabis iſrl̄,factumq; eſt ita. Et de nocte cōſurgens:expreſſo vellere concham rore impleuit. Dixitq; rurſus ad dñm. Ne iraſcatur furor tuus cōtra me:ſi adhuc ſemel temptauero ſignū querēs in vellere·oro ut ſolū vellus ſiccum ſit:et omnis terra rore madens. Fecitq; dominus nocte illa ut poſtulauerat:et fuit ſiccitas in ſolo vellere:et ros in omni terra. ca. i

Igitur iherobaal qui et gedeon de nocte conſurgens et oīs pp̄lus cū eo venit ad fontem qui vocatur arad. Erant aūt caſtra madian in valle ad ſeptentrionalem plagā collis excelſi. Dixitq; dñs ad gedeon. Mult⁹ tecū eſt pp̄lus:nec tradetur madian in man⁹ eius:ne gloriet̄ cōtra me iſrahel et dicat meis viribus liberatus ſum. Loquere ad populum:et cunctis audientibz predica. Qui formidoloſus et timid⁹ eſt reuertatur. Receſſerūtq; de monte galaad: et reuerſi ſūt ex pp̄lo vigintiduo milia viroꝝ:et tantū decē milia remanſerūt. Dixitq; dñs ad gedeon. Adhuc pp̄ls multus eſt. Duc eos ad aquas et ibi probabo illos:et de quo dixero tibi ut tecū vadat ip̄e pergat:quē ire prohibuero reuertatur. Cumq; deſcendiſſet pp̄ls ad aquas:dixit dñs ad gedeon. Qui manu ⁊ lingua lambuerint aquas ſicut ſolent canes lambere ſeperabis eos ſeorſum:qui aūt curuatis genibus biberint in altera parte erūt. Fuit itaq; numerus eorū qui manu ad os proiciente lambuerūt aquas trecenti viri: omnis autē reliqua multitudo·flexo poplite biberat. Et ait dñs ad gedeon. In trecentis viris qui lambuerūt aquas liberabo vos·⁊ tradam in manu tua madian:oīs aūt reliqua mltitudo reuertatur in locum ſuum. Sumptis itaq; pro numero cibarijs et tubis:omnem reliquam multitudinem abire precepit ad tabernacula sua: et ipse cū trecentis viris se certamini dedit. Castra aūt madian erant subter in valle. Eadem nocte dixit dn̄s ad eum. Surge et descende in castra: quia tradidi eos in manu tua. Sin autem sol⁹ ire formidas: descendat tecū phara puer tuus. Et cū audieris quid loquantur tunc cōfortabūtur manus tue: et securior ad hostium castra descendes. Descendit ergo ipse et phara puer eius in partem castrorū: ubi erant armatorū vigilie. Madian aūt et amalech et omnes oriētales ppl̄i fusi iacebāt in valle ut locustarū multitudo: cameli quoq; innumerabiles erāt sicut harena que iacet in litore maris. Cūq; venisset gedeon narrabat aliquis somniū proximo suo: et in hūc modū referebat qd̄ viderat. Vidi somniū: et videbatur michi quasi subcinericius panis ex ordeo volui: et in castra madian descendere. Cumq; pervenisset ad tabernaculum percussit illud atq; subvertit: et terre funditus coequavit. Respōdit is cui loquebat̄. Nō est hoc aliud: nisi gladius gedionis filij ioas viri israhelite. Tradidit enim dn̄s in man⁹ eius madian: ⁊ omnia castra eius. Cumq; audisset gedeon somniū et interpretationem eius adoravit: et reversus est ad castra isrl' et ait. Surgite: tradidit enī dominus ī man⁹ nostras castra madian. Divisitq; trecētos viros in tres partes: et dedit tubas in manibꝫ eoꝝ: lagenasq; vacuas ac lāpades in medio lagenarū. Et dixit ad eos. Quod me facere videritis hec facite. Ingrediar partem castroꝝ: ⁊ quod fecero sectamini. Quādo personuerit tuba in manu mea: vos quoq; ꝑ castroꝝ circuitū clangite et cōclamate dn̄o et gedeoni.

Ingressusq; est gedeon et trecenti viri q̄ erant cū eo in partem castroꝝ incipientibus vigilijs noctis medie: ⁊ custodibus suscitatis ceperūt buccinis clāgere: et complodere inter se lagenas. Cūq; per girū castrorū in tribꝫ personarent locis et ydrias confregissent: tenuerūt sinistris manibꝫ lampades: et dextris sonātes tubas: clamaveruntq; gladi⁹ dn̄i et gedeonis: stantes singuli in loco suo per circuitū castrorū hostilium. Omnia itaq; castra turbata sūt: et vociferātes ululātesq; fugerūt. Et nichilominus insistebant trecenti viri buccinis personantes. Immisitq; dn̄s gladiū in om̄ibꝫ castris: et mutua se cede truncabāt fugiētes usq; ad bethsetta ⁊ crepidinem abel-meula in thebbath. Conclamantes aūt viri isrl' de neptali et aser et om̄i manasse persequebātur madian. Et dedit dn̄s victoriā p̄plo israhel in die illa. Misitq; gedeon nūcios in omnē montem ephraim dicēs. Descendite in occursum madian: et occupate aquas usq; bethbera atq; iordanem. Clamavitq; om̄is ephraim: et preoccupavit aquas atq; iordanem usq; bethbera. Apprehēsosq; duos viros madian oreb ⁊ zeb. interfecit oreb ī petra oreb: zeb vero ī torculari zeb. Et persecuti sūt madian: capita oreb ⁊ zeb portātes ad gedeon trās fluenta iordanis. ca. viii

Dixeruntq; ad eum viri ephraim. Quid est hoc qd̄ facere voluisti: ut non nos vocares cū ad pugnam pergeres cōtra madian? Iurgantes fortiter: et prope vim inferentes. Quibꝫ ille respondit. Quid enī tale facere potui: quale vos fecistis? Nōne melior est racemus ephraim vindemijs abiezer? In manus vestras dn̄s tradidit principes madian oreb et zeb. Quid tale facere potui: quale vos feciſtis? Quod cū locutus eſſet: requieuit ſpiritus eoꝝ quo tumebant cōtra eū. Cūqȝ veniſſet gedeon ad iordanem tranſiuit eum cū trecentis viris qui ſecū erāt: et pre laſſitudine fugientes pſequi non poterāt. Dixitqȝ ad viros ſoccoth. Date obſecro panes pp̄lo qui mecum eſt quia valde defecerūt: ut poſſim⁹ perſequi zebee et ſalmana reges madian. Reſponderunt principes ſoccoth. Forſitan palme manuum zebee ⁊ ſalmana in manu tua ſūt: et idcirco poſtulas ut dem⁹ exercitui tuo panes. Quibus ille ait. Cum ergo tradiderit dn̄s zebee et ſalmana ī manus meas: conteram carnes veſtras cū ſpinis tribuliſqȝ deſerti. Et inde conſcendens venit in phanuel: locutuſqȝ ē ad viros loci illius ſimilia. Cui et illi reſponderunt ſicut reſponderant viri ſoccoth. Dixit itaqȝ eis. Cum reuerſus fuero victor ī pace deſtruam turrim hāc. Zebee autem et ſalmana requieſcebāt cū omni exercitu ſuo. Quindecim enī milia viri remanſerant ex omnibȝ turmis orientalium populoꝝ: ceſis centumuiginti milibus bellatoꝝ ⁊ educentiū gladiū. Aſcendenſqȝ gedeon per viam eorum qui in tabernaculis morabātur ad orientalem partē nobe et iecbaa percuſſit caſtra hoſtium qui ſecuri erant et nichil aduerſi ſuſpicabātur: fugerūtqȝ zebee et ſalmana; quos pſequens gedeon comprehendit turbato omī exercitu eoꝝ. Reuertenſqȝ de bello āte ſolis ortū apprehēdit puerꝝ de viris ſoccoth. interrogauitqȝ eū nomina pricipum et ſeniorū ſoccoth: et deſcripſit ſeptuagintaſeptē viros, venitqȝ ad ſoccoth: et dixit eis. En zebee et ſalmana ſuper quibus exprobraſtis michi dicentes forſitan manus zebee et ſalmana in manibȝ tuis ſunt: et idcirco poſtulas ut demus viris qui laſſi ſunt et defecerunt panes. Tulit ergo ſeniores ciuitatis et ſpinas deſerti ac tribulos: et contriuit cū eis atqȝ comminuit viros ſoccoth. Turrim quoqȝ phanuel ſubuertit: occiſis habitatoribus ciuitatis. Dixitqȝ ad zebee ⁊ ſalmana. Quales fuerūt viri quos occidiſtis in thabor? Qui reſponderūt. Similes tui: et un⁹ ex eis quaſi fili⁹ regis. Quibus ille ſp ait. Fratres mei fuerūt: filij matris mee. Viuit dn̄s: quia ſi ſeruaſſetis eos nō vos occiderē. Dixitqȝ iether primogenito ſuo. Surge ⁊ interfice eos. Qui non eduxit gladiū. Timebat enī: quia adhuc puer erat. Dixeruntqȝ zebee et ſalmana. Tu ſurge ⁊ irrue in nos: q̄a iuxta etatem robur eſt hominis. Surrexit gedeon et interfecit zebee et ſalmana: et tulit ornamenta ac bullas quibus colla regaliū camelorū decorari ſolent. Dixeruntqȝ omnes viri iſrahel ad gedeon. Dominare noſtri tu et filius tuus et filius filij tui: quia liberaſti nos de manu madian. Quibȝ ille ait. Non dn̄abor veſtri: nec dominabit̄ in vos fili⁹ meus: ſed dominabit̄ dn̄s. Dixitqȝ ad eos. Vnā peticionē poſtulo a vobis. Date michi inaures ex preda veſtra. Inaures enī aureas yſmahelite habere cōſueuerant. Qui reſponderunt. Libentiſſime dabim⁹. Expandenteſqȝ ſup terrā palliū proiecerūt in eo inaures de preda: et fuit pond⁹ poſtulatarū inaurium mille ſeptīgēti auri ſicli. abſqȝ ornamentis et monilibus ⁊ veſte purpurea quibȝ reges madian uti ſoliti erant: et preter torques aureas cameloꝝ. Fecitqȝ ex eo gedeon ephod: et poſuit illud in ciuitate ſua ephra. Fornicatuſqȝ eſt om̄is iſrahel in eo: et factum eſt gedeoni et om̄i domui eius in ruinā. Humiliatꝰ eſt aūt madian corā filijs iſrl̄ nec potuerunt ultra ceruices eleuare: ſed quieuit terra per quadraginta annos quibȝ gedeon prefuit. Abijt itaqȝ ierobaal filius ioas et habitauit in domo ſua: habuitqȝ ſeptuagīta filios qui egreſſi ſunt de femore eius: eo q̇d plures haberet uxores. Cōcubina aūt illius quā habebat in ſichem genuit ei filiū nomine abimelech. Mortuuſqȝ eſt gedeon filiꝰ ioas in ſenectute bona: et ſepultꝰ eſt in ſepulcro ioas prīs ſui ī ephra de familia ezdri. Poſtq̄ȝ aūt mortuus eſt gedeon auerſi ſunt filij iſrahel: et fornicati ſunt in baalim. Percuſſerūtqȝ cū baal fedus ut eſſet eis in deū: nec recordati ſunt dn̄i dei ſui qui eruit eos de manibus inimicorum ſuorum omnium per circuitum: nec fecerūt miſericordiā cum domo ierobaal gedeon iuxta omnia bona que fecerat iſraheli. ca. ix.

Abijt aūt abimelech filius ierobaal in ſichem ad fratres mr̄is ſue: et locutus eſt ad eos ⁊ ad omnem cognationem domus patris matriſqȝ ſue dicēs. Loquimini ad om̄es viros ſichem. Quid vobis eſt melius: ut dominentur vr̄i ſeptuaginta viri om̄es filij ierobaal. an ut dominetᷣ vobis vnus vir? Simulqȝ conſiderate: quia os veſtrū et caro veſtra ſum. Locutiqȝ ſunt fratres mr̄is eius de eo ad om̄es viros ſichem uniūſos ſermones iſtos: et inclinauerūt cor eoꝝ poſt abimelech dicentes. Frater noſter eſt. Dederūtqȝ illi ſeptuaginta pondo argenti de phano baalberith. Qui conduxit ſibi ex ea viros inopes et vagos: ſecutiqȝ ſunt eum. Et venit in domū prīs ſui ephra: et occidit fratres ſuos filios ierobaal ſeptuaginta viros ſuper lapidem vnū. Remāſitqȝ ioathan filius ierobaal minimus: et abſconditus eſt. Congregati ſunt autem om̄es viri ſichem et vniuerſe familie vrbis mello: abierūtqȝ et cōſtituerunt regem abimelech iuxta quercū que ſtabat in ſichem. Quod cū nunciatū eſſet ioathan iuit et ſtetit in vertice montis garizim: eleuataqȝ voce clamauit et dixit. Audite me viri ſichem: ita ut audiat vos dominus. Ierūt ligna ut ungerent ſuper ſe regē. Dixerūtqȝ oliue. Impera nobis. Que reſpondit. Nunquid poſſum deſerere pinguedinem meam qua et dij utuntur ⁊ homines: et venire ut inter ligna promouear? Dixeruntqȝ ligna ad arborem ficū. Veni: et ſuꝑ nos regnū accipe. Que reſpondit eis. Nunquid poſſum deſerere dulcedinem meā fructuſqȝ ſuauiſſimos: ⁊ ire ut inter cetera ligna promouear? Locutaqȝ ſūt ligna ad vitem. Veni et impera nobis. Que reſpondit eis. Nunquid poſſum deſerere vinū meum q̇d letificat deū et homines: et inter ligna cetera cōmoueri? Dixerūtqȝ om̄ia ligna ad ramnū. Veni et impera ſuꝑ nos. Que reſpondit eis. Si vere me regē vobis conſtituitis venite et ſub umbra mea requieſcite: ſin autem nō vultis: egrediatur ignis de ramno et deuoret cedros libani. Nūc igitur ſi recte et abſqȝ pcc̄o cōſtituiſtis ſuꝑ vos regem abimelech et bene egiſtis cū ierobaal et cū domo eius: et reddidiſtis vicem beneficijs eiꝰ qui pugnauit pro vobis ⁊ animam ſuam dedit periculis ut erueret vos de manu madian: qui nunc ſurrexiſtis contra domū patris mei et interfeciſtis filios eius ſeptuagīta viros ſuꝑ vnū lapidem: et cõſtituiſtis regem abimelech filiũ ancille eius ſuper habitatores ſichem eo qḋ frater veſter ſit: ſi ergo recte et abſq; vicio egiſtis cũ ierobaal et domo eius · hodie letemini in abimelech et ille letetur ĩ vobis. Sin autem peruerſe: egrediatur ignis ex eo et conſumat habitatores ſichem et oppidũ mello: egrediaturq; ignis de viris ſichem et de oppido mello et deuoret abimelech. Que cũ dixiſſet fugit et abijt ĩ bera: habitauitq; ibi ob metũ abimelech fratris ſui. Regnauit itaq; abimelech ſuper iſrł tribus ãnis. Miſitq; dominꝰ ſpiritũ peſſimũ inter abimelech et habitatores ſichem, qui ceperunt eũ deteſtari: et ſcelus interfectionis ſeptuaginta filioꝝ ierobaal et effuſionẽ ſanguinis eorũ conferre in abimelech fratrem ſuũ. et in ceteros ſichimoꝝ principes qui eum adiuuerãt. Poſueruntq; inſidias aduerſum eũ in ſummitate montiũ, et dũ illiꝰ preſtolabãtur aduentũ exercebãt latrocinia: agẽtes predas de pretereuntibꝫ. Nunciatũq; eſt abimelech. Venit aũt gaal filiꝰ obed cũ fratribꝫ ſuis: ⁊ tranſiuit in ſichimã. Ad cuius aduentũ erecti habitatores ſichem egreſſi ſunt in agros vaſtãtes vineas vuaſq; calcãtes: et factis cantantiũ choris · ingreſſi ſunt phanũ dei ſui: et inter epulas ⁊ pocula maledicebant abimelech clamãte gaal filiꝰ obed. Quis eſt iſte abimelech et qui eſt ſichem ut ſeruiamꝰ ei? Nunquid non eſt filiꝰ ierobaal? Et conſtituit principem zebul ſeruũ ſuũ ſuper viros emor patris ſichem. Cur igitur ſeruiemus ei? Vtinã daret aliquis pplm iſtũ ſub manu mea: ut auferrem de medio abimelech. Dictũq; eſt abimelech. Cõgrega exercitus multitudinem et veni. Zebul enĩ princeps ciuitatis auditis ſermonibus gaal filij obed iratꝰ eſt valde: ⁊ miſit clam ad abimelech nuncios dicens. Ecce gaal filiꝰ obed venit in ſichimam cũ fratribꝫ ſuis: et oppugnat aduerſũ te ciuitatẽ. Surge itaq; nocte cũ pplo qui tecũ ẽ et latita ĩ agro: ⁊ primo mane oriente ſole irrue · ſup ciuitatem. Illo aũt egrediente aduerſum te cum pplo ſuo: fac ei qḋ potueris. Surrexit itaq; abimelech cũ omni exercitu ſuo nocte: et tetendit inſidias iuxta ſichimam in quatuor locis. Egreſſuſq; eſt gaal filiꝰ obed: et ſtetit in introitu porte ciuitatis. Surrexit aũt abimelech · ⁊ omnis exercitꝰ cũ eo de inſidiarũ loco. Cumq; vidiſſet pplm gaal: dixit ad zebul. Ecce de mõtibꝫ multitudo deſcendit. Cui ille reſpõdit. Umbras montium vides quaſi capita hominũ: et hoc errore deciperis. Rurſumq; gaal ait. Ecce pplꝰ de umbilico terre deſcendit: et unus cuneus venit per viã que reſpicit quercũ. Cui dixit zebul. Ubi eſt nũc os tuũ quo loquebaris: quis eſt abimelech ut ſeruiamus ei? Nõne iſte eſt pplꝰ quem deſpiciebas? Egredere et pugna cõtra eũ. Abijt ergo gaal exſpectante ſichimoꝝ pplo et pugnauit contra abimelech, qui ꝑſecutus eſt eũ et fugientem, in urbẽ compulit. Ceciderũtq; ex parte eius plurimi uſq; ad portã ciuitatis: et abimelech ſedit in ruma. Zebul aũt gaal et ſocios eius expulit de urbe: nec in ea paſſus eſt cõmorari. Sequenti ergo die egreſſus eſt pplꝰ in campũ, qḋ cũ nunciatum eſſet abimelech tulit exercitũ ſuum ⁊ diuiſit in tres turmas: tendẽs inſidias in agris. Uidenſq; qꝙ egrederetur populus de ciuitate ſurrexit ⁊ irruit in eos cũ cuneo ſuo oppugnans et obſidens ciuitatẽ, due aūt turme palātes per cāpum adūſarios ꝑſequebātur. Porro abimelech om̄i die illo oppugnabat urbē: quā cepit interfectis habitatoribꝫ eiꝰ: ipſaqꝫ deſtructa ita ut ſal ī ea diſpergeret. Qđ cū audiſſent qui habitabant in turre ſichimoꝝ: ingreſſi ſunt phanū dei ſui berith ubi fedus cū eo pepigerant et ex eo locus nomē acceperat: qui erat ″munitus″ valde. Abimelech quoqꝫ audiens viros turris ſichimoꝝ pariter conglobatos aſcendit in mōtem ſelmon cū om̄i pp̄lo ſuo: et arrepta ſecuri precidit arboris ramū impoſitūqꝫ ferens humero dixit ad ſocios. Quod me videtis facere cito facite. Igiť certatim ramos de arboribus p̄cidentes ſequebantur ducem. Quos circundātes preſidium ſuccenderūt: atqꝫ ita factū eſt ut fumo et igne mille hominū necarent̄ viri pariter et mulieres habitatoꝝ turriſ ſichem. Abimelech aūt inde ꝓficiſcenſ venit ad oppidū thebes: qđ circūdans obſidebat exercitu. Erat aūt turris excelſa in media ciuitate: ad quā confugerant ſimul viri ac mulieres et om̄eſ principes ciuitatis clauſa firmiſſime ianua: et ſup turris tectū ſtātes ꝑ propugnacła. Accedēſqꝫ abimelech iuxta turrim pugnabat fortiter: ⁊ appropinquans hoſtio ignē ſupponere nitebať. Et ecce una mulier fragmen mole deſuper iaciens illiſit capiti abimelech: et confregit cerebrū eius. Qui vocauit cito armigerū ſuū: et ait ad eū. Euagina gladiū tuū et percute me: ne forte dicatur ꝙ a femina interfectus ſim. Qui iuſſa ꝑficiens interfecit eū. Illoqꝫ mortuo om̄es qui cū eo erant de iſrahel· reuerſi ſunt in ſedes ſuas, ⁊ reddidit deus malū quod fecerat abimelech contra patrem ſuū interfectis ſeptuaginta fratribꝫ ſuis. Sichimitis qꝫ qđ operati erant retributū eſt: et venit ſuper eos maledictio ioathan filij ierobaal. c. x.

Poſt abimelech ſurrexit dux ī iſrahel thola filius phua patrui abimelech vir de iſachar qui habitauit ī ſanir mōtis ephraim: et iudicauit iſrahel viginti et tribꝫ ānis: mortuuſqꝫ eſt ac ſepultus in ſanir. Huic ſucceſſit iair galaadites qui iudicauit iſrahel per viginti et duos annos: habēs triginta filios ſedētes ſup trigīta pullos aſinarū et principes triginta ciuitatū: que ex nomine eiꝰ ſūt appellate auothiair id eſt oppida iair uſqꝫ in p̄ſentem diem in terra galaad. Mortuuſqꝫ eſt iair: ac ſepultꝰ in loco cui eſt vocabulum camon. Filij aūt iſrł peccatis veteribus iungentes noua fecerūt malū in cōſpectu dn̄i: et ſeruierūt ydolis baalim et aſtharoth ⁊ dijs ſirie ac ſidoniſ et moab et filioꝝ āmon et philiſtijm: dimiſerūtqꝫ dn̄m et nō coluerunt eum. Contra quos iratus tradidit eos in manus philiſtijm ⁊ filiorum āmon: afflictiqꝫ ſunt et vehementer oppreſſi ꝑ annos decem et octo· om̄es qui habitabant trans iordanen in terra amorrei que eſt in galaad· intantū ut filij āmon iordane tranſmiſſo vaſtarent iudā et bēiamin ⁊ ephraim. Afflictuſqꝫ eſt iſrł nimis. Et clamantes ad dominum dixerūt. Peccauimus tibi: qꝛ dereliquimus dn̄m deū noſtrū et ſeruiuimus baalim. Quibꝫ locutꝰ eſt dn̄s. Numquid nō egiptij ⁊ amorrei filijqꝫ ammon et philiſtijm ſidonij quoqꝫ ⁊ amalech ⁊ chanaan oppreſſerunt vos· et clamaſtis ad me et erui vos de manu eoꝝ: Et tamen reliquiſtis me: et coluiſtis deos alienos. Idcirco nō addā ut ultra vos liberem. Ite et inuocate deos quos elegiſtis. Ipſi vos liberēt in tempore anguſtie. Dixeruntq; filij iſrahel ad dn̄m. Peccauim⁹: redde tu nobis quicquid placet tibi: tantū nūc libera nos. Que dicentes om̄ia de finibus ſuis alienoꝝ deorū ydola proiecerunt: et ſeruierūt dn̄o deo, qui doluit ſuꝑ miſerijs eoꝝ. Itaq; filij ammon cōclamantes in galaad fixere tētoria, contra quos congregati filij iſrahel in maſpha caſtrametati ſunt. Dixeruntq; principes galaad ſinguli ad proximos ſuos. Qui primus ex nobis cōtra filios ammon ceperit dimicare: erit dux populi galaad. ca. xi.

Fuit itaq; illo in tempore iepthe galaadites vir fortiſſimus atq; pugnator filius mulieris meretricis: qui nat⁹ eſt de galaad. Habuit autē galaad uxorem de qua ſuſcepit filios: qui poſtq̄ creuerant eiecerūt iepthe dicentes. Heres in domo patris nr̄i eſſe nō poteris: quia de ad altera matre nat⁹ es. Quos ille fugiens atq; deuitans habitauit in terra thob. Congregatiq; ſunt ad eū viri inopes et latrocinantes: ⁊ quaſi principē ſequebātur. In illis diebus pugnabāt filij āmon contra iſrl̄: quibz acriter inſtantibus perrexerūt maiores natu de galaad ut tollerent in auxiliū ſui iepthe de terra thob. Dixerūtq; ad eum. Veni et eſto princeps noſter: et pugna ꝯtra filios ammon. Quibz ille reſpondit. Nōne vos eſtis qui odiſtis me et eieciſtis de domo pr̄is mei: et nūc veniſtis ad me neceſſitate cōpulſi. Dixerūtq; principes galaad ad iepthe. Ob hāc igitur cauſam nūc ad te venim⁹ ut proficiſcaris nobiſcū: ⁊ pugnes ꝯtra filios āmon: ſiſq; dux omniū qui habitant in galaad. Iepthe quoq; dixit eis. Si vere veniſtis ad me ut pugnem pro vobis contra filios āmon. tradideritq; eos dn̄s in man⁹ meas: ego ero veſter princeps? Qui reſponderūt ei. Dominus qui hec audit ipſe mediator ac teſtis eſt: q̄ noſtra ꝓmiſſa faciam⁹. Abijt itaq; iepthe cū principibz galaad: fecitq; eū om̄is ꝑplꝯ principē ſui. Locutuſq; eſt iepthe omnes ſermones ſuos coram dn̄o in maſpha. Et miſit nūcios ad regē filioꝝ ammon: qui ex ꝑſona ſua dicerent. Quid michi et tibi eſt q̄a veniſti contra me ut vaſtares terram meam? Quibus ille reſpondit. Quia tulit iſrahel terrā meam quādo aſcendit de egipto: a finibus arnon uſq; iaboc atq; iordanem. Nunc ergo cū pace redde michi eam. Per quos rurſum mandauit iepthe: et imperauit eis ut dicerēt regi ammon. Hec dicit iepthe. Nō tulit iſrahel terrā moab nec terrā filioꝝ āmon: ſed quādo de egipto conſcenderunt ambulauit per ſolitudinē uſq; ad mare rubrū: et venit in cades. Miſitq; nūcios ad regem edom dicēs. Dimitte me ut trāſeam terram tuam. Qui noluit acquieſcere precibus eius. Miſit quoq; ad regem moab: qui et ipſe tranſitū prebere cōtempſit. Mãſit itaq; i cades: et circuiuit ex latere terrā edom et terrā moab. Venitq; ꝯtᵃ orientalem plagā terre moab et caſtrametat⁹ eſt trans arnon nec voluit intrare terminos moab. Arnon quippe confinium eſt terre moab. Miſit itaq; iſrahel nuncios ad ſeon regē amorreoꝝ qui habitabat in eſebon: et dixerūt ei. Dimitte ut tranſeam per terram tuā uſq; ad fluuium. Qui et ipſe iſrahel verba deſpiciens nō dimiſit eum tranſire per terminos ſuos: ſed infinita multitudine congregata egreſſus eſt cōtra eum in iassa: ⁊ fortiter resistebat. Tradiditq; eum dñs in manu isrl' cum omī exercitu suo et pcussit eū: et possedit omnem terram amorrei habitatoris regionis illius et uniuersos fines ei⁹ de arnon usq; iabot: ⁊ de solitudine usq; ad iordanen. Dominus ergo deus israhel subuertit amorreū pugnāte cōtra illū ꝑplo suo isrl'. Et tu nunc vis possidere terrā eius? Nonne ea que possedit chamos de⁹ tuus tibi iure debētur? Que aūt dominus deus noster victor obtinuit: in nostrā cedent possessionē. Nisi forte melior es balac filio sephor rege moab. aut docere potes ꝙ iurgat⁹ sit cōtra israhel et pugnauerit contra eū quādo habitauit in esebon et viculis eius et in aroer et villis illius: uel in cūctis ciuitatib; iuxta iordanen per trecentos annos? Quare tanto tempore nichil sup hac repetitione temptastis? Igitur nō ego pecco in te: sed tu contra me male agis indicēs michi bella nō iusta. Iudicet dñs arbiter huius diei inter isrl' et inter filios ammon. Noluitq; acquiescere rex filioꝝ āmon verbis iepthe que per nūcios mādauerat. Factus est ergo sup iepthe spiritus domini: et circuiens galaad et manasse maspha quoq; galaad: et inde transiens ad filios ammon votum vouit dño dicens. Si tradideris filios ammon in manus meas: quicūq; prim⁹ fuerit egressus de foribus domus mee. michiq; occurrerit reuertenti cū pace a filijs ammon: eū olocaustū offerā domino. Trāsiuitq; iepthe ad filios ammon ut pugnaret contra eos; quos tradidit dñs in man⁹ eius: percussitq; ab aroer usq; dū venias in mennith viginti ciuitates: et usq; ad abel que ē vineis cōsita plaga magna nimis; humiliatiq; sunt filij ammon a filijs israhel. Reuertēti aūt iepthe ī maspha domū suā occurrit ei unigenita filia cū tympanis et choris. Non enī habebat alios liberos. Qua visa: scidit vestimenta sua et ait. Heu me filia mi: decepisti me. et ipā decepta es. Aperui enim os meū ad dñm: et aliud facere non potero. Cui ille respondit. Pater mi. si aperuisti os tuum ad dñm. fac michi quodcūq; pollicit⁹ es: concessa tibi ultione atq; victoria de hostibus tuis. Dixitq; ad patrem. Hoc solum michi presta qđ deprecor. Dimitte me ut duobus mensib; circueam mōtes: et plāgam virginitatē meā cū sodalibus meis. Cui ille respōdit. Vade. Et dimisit eā duobus mensibus. Cumq; abisset cū socijs et sodalibus suis: flebat virginitatem suā in mōtibus. Expletisq; duobus mensibus reuersa est ad patrem suū: et fecit ei sicut vouerat. Que ignorabat virū. Exinde mos increuit in isrl' et consuetudo seruata est: ut post anni circulū conueniant in vnum filie israhel et plangant filiā iepthe galaadite dieb; quatuor. ca. xii.

Ecce autē in ephraim orta est sedicio. Nam transeuntes contra aquilonem. dixerunt ad iepthe. Quare vadens ad pugnā cōtra filios āmon vocare nos noluisti: ut pergeremus tecum? Igitur incendem⁹ domū tuam. Quib; ille respondit. Disceptatio erat michi ⁊ ꝑplo meo contra filios āmon vehemens: vosq; vocaui ut preberetis michi auxiliū: et facere noluistis. Qđ cernens posui animā meā in manib; meis: trāsiuiq; ad filios āmon: et tradidit eos dñs in manus meas. Quid cōmerui: ut aduersum me consurgatis in preliū? Vocatis itaq; ad se cunctis viris de galaad pugnabat contra ephraim. Percuſſerūtq; viri galaad ephraim: quia dixerat fugitiuꝰ eſt galaad de ephraim ⁊ habitat in medio ephraim et manaſſe. Occupaueruntq; galaadite vada iordanis per que ephraim reuerſurus erat. Cumq; veniſſet ad ea de ephraim numero fugiēs. atq; dixiſſet obſecro ut me tranſire permittas: dicebant ei galaadite. Numquid ephrateus es? Quo dicente non ſum: interrogabāt eū. Dic ergo ſebboleth: qđ interpretat̄ ſpica. Qui reſpondebat thebboleth. eadē littera ſpicam exprimere non valens, ſtatimq; apprehenſum iugulabāt in ipſo iordanis tranſitu. Et ceciderūt in illo tēpore de ephraim quadragīta duo milia. Iudicauit itaq; iepthe galaadites iſrahel ſex annis: ⁊ mortuus eſt ac ſepultꝰ in ciuitate ſua galaad. Poſt hunc iudicauit iſrahel abeſſan de bethleem, qui habuit trigīta filios et totidem filias: Quas emittēs foras maritis dedit: ⁊ eiuſdem numeri filijs ſuis accepit vxores: introducens in domū ſuā. Qui ſeptem annis iudicauit iſrahel: mortuꝰq; eſt ac ſepultꝰ in bethleem. Cui ſucceſſit ahialon zabulonites: et iudicauit iſrahel decem ānis: mortuuſq; eſt ac ſepultus in zabulon. Poſt hūc iudicauit iſrl̄ abdon filius hellel pharatonites qui habuit quadraginta filios ⁊ triginta ex eis nepotes aſcendentes ſuper ſeptuaginta pullos aſinarum: et iudicauit iſrahel octo annis: mortuuſq; eſt ac ſepultus in pharaton terre ephraim in monte amalech.

ca. xiii.

Rurſumq; filij iſrl̄ fecerūt malum in conſpectu dn̄i: q̄ tradidit eos in manus philiſtinoꝝ quadraginta annis. Erat aūt quidā vir de ſaraa et de ſtirpe dan nomine manue habēs vxorem ſterilem: cui apparuit angelꝰ dn̄i: et dixit ad eam. Sterilis es et abſq; liberis: ſed concipies et paries filiū. Caue ergo ne bibas vinū ac ſiceram nec immūdum quicq̄ comedas: quia concipies et paries filiū: cuiꝰ nō tāget caput nouacula. Erit enim nazareus dei ab infancia ſua et ex matris vtero: et ip̄e incipiet liberare iſrahel de manu philiſtinoꝝ. Que cū veniſſet ad maritum ſuū: dixit ei. Vir dei venit ad me habens vultum angelicum: terribilis nimis. Quē cum interrogaſſem quis eſſet ⁊ unde veniſſet ⁊ quo nomine vocaretur noluit michi dicere: ſed hoc reſpondit. Ecce concipies et paries filiū. Caue ne vinū bibas nec ſiceram: ⁊ ne aliquo veſcaris immūdo. Erit enī puer nazareꝰ dī ab infantia ſua et ex vtero matris ſue: uſq; ad diē mortis ſue. Orauit itaq; manue dn̄m et ait. Obſecro dn̄e ut vir dei quē miſiſti veniat iterū: et doceat nos quid nos debeamꝰ facere de puero q̄ naſciturus eſt. Exaudiuitq; dn̄s deprecātem manue: et apparuit rurſū angelꝰ dn̄i vxori eius ſedenti ī agro. Manue aūt maritꝰ eius non erat cū ea. Que cū vidiſſet angelū feſtinauit et cucurrit ad virū ſuū: nunciauitq; ei dicēs. Ecce apparuit michi vir quē ante videram. Qui ſurrexit et ſecutꝰ eſt vxorem ſuā: veniensq; ad virum dixit ei. Tu es q̄ locutꝰ es mulieri? Et ille reſpondit. Ego ſū. Cui manue. Quando inquit ſermo tuus fuerit expletus: quid vis ut faciat puer aut a quo ſe obſeruare debebit? Dixitq; angelus dn̄i ad manue. Ab omībꝫ que locutus ſum vxori tue abſtineat ſe: et quicquid ex vinea naſcitur non comedat: vinū et ſiceram non bibat: nullo veſcatur immūdo· et qd ei p̄cepi impleat atq; cuſtodiat. Dixit itaq; manue ad angelū dnī. Obſecro te ut acquieſcas precibȝ meis: et faciam⁹ tibi hedū de capris. Cui reſpōdit angelus. Si me cogis nō comedā panes tuos: ſi aūt vis olocauſtū facere offer illud domino. Et neſciebat manue qd angel⁹ dei eſſet. Dixitq; ad eū. Qd eſt tibi nomen: ut ſi ſ̄mo tu⁹ fuerit explet⁹ honoremus te? Cui ille reſpōdit. Cur queris nomē meū qd eſt mirabile? Tulit itaq; manue hedum de capris et libamenta: et poſuit ſup petrā offerēs dn̄o qui facit mirabilia. Ipſe aūt et uxor eius intuebant̄. Cūq; aſcenderet flamma altaris in celū: angel⁹ dnī pariter in flāma aſcendit. Qd cū vidiſſet manue ⁊ uxor ei⁹· proni ceciderūt in terrā: et ultra eis non apparuit angel⁹ dnī. Statimq; intellexit manue angelum dnī eſſe: et dixit ad uxorē ſuā. Morte moriemur: quia vidim⁹ dnm. Cui reſpōdit mulier. Si dn̄s nos vellet occidere· de manibȝ nr̄is olocauſtū et libamenta non ſuſcepiſſet: nec oſtendiſſet nobis hec omnia: neq; ea q̄ ſunt ventura dixiſſet. Peperit itaq; filium: et vocauit nomē eius ſamſon. Creuitq; puer et benedixit ei dominus: cepitq; ſpiritus domini eſſe cum eo in caſtris dan: inter ſaraa ⁊ eſthaol.

ca. xiiii.

Deſcendit ergo ſamſon ī thamnatha: videnſq; ibi mulierē de filiabus philiſtijm aſcendit et nūciauit patri ſuo et matri ſue dicēs. Vidi mulierem in thānatha de filiabȝ philiſtijm: quā queſo ut michi accipiatis uxorem. Cui dixerūt pater et mater ſua. Numquid nō eſt mulier ī filiabȝ fratrū tuorū et in omni ꝑplo meo: q̄a vis accipere uxorē de philiſtijm qui incircūciſi ſunt? Dixitq; ſamſon ad p̄rem ſuum. Hāc michi accipe quia placuit oc̄lis meis. Parētes aūt ei⁹ neſciebāt ꝙ res a dn̄o fieret: et quereret occaſionē ꝯtra philiſtijm. Eo enī tp̄e dn̄abantur philiſtijm iſrah̄eli. Deſcēdit itaq; ſamſon cū p̄re ſuo ⁊ matre in thānatha. Cūq; veniſſent ad vineas oppidi apparuit catulus leonis ſeuus et rugiens: et occurrit ei. Irruit aūt ſpirit⁹ dnī in ſamſon: et dilacerauit leonē quaſi hedum in fruſta decerperet nichil omnino habens ī manu: et hoc p̄ri et matri noluit indicare. Deſcenditq; et locut⁹ eſt mulieri que placuerat oculis ei⁹. Et poſt aliquot dies reuertens ut acciperet eā: declinauit ut videret cadauer leonis. Et ecce examen apum in ore leonis erat: ac fau⁹ mellis. Quē cū ſumpſiſſet in manibȝ comedebat ī via: veniēſq; ad p̄rem ſuū et matrē dedit eis partē qui et ipſi comederūt: nec tamē eis voluit indicare ꝙ mel de corpore leonis aſſumpſerat. Deſcendit itaq; pater ei⁹ ad mulierem: et fecit filio ſuo ſamſon cōuiuiū. Sic enim iuuenes facere conſueuerāt. Cū ergo ciues loci illi⁹ vidiſſent eū dederūt ei ſodales triginta qui eſſent cū eo. Quibȝ locut⁹ eſt ſamſon. Proponā vobis queſtionis problema: qd ſi ſolueritis michi intra ſeptē dies conuiuij dabo vobis triginta ſyndones et totidē tunicas. Sin autē nō potueritis ſoluere: vos dabitis michi triginta ſyndones ⁊ eiuſdē numeri tunicas. Qui reſpōderunt ei. Propone problema ut audiamus. Dixitq; eis. De comedēte exiuit cibȝ: et de forti egreſſa eſt dulcedo. Nec potuerūt ꝑ tres dies propoſitionē ſoluere. Cūq; adeſſet dies ſeptim⁹: dixerūt ad uxorē ſamſon. Blādire viro tuo: et ſuade ei ut indicet tibi quid ſignificet problema. Quod ſi facere nolueris: incendemꝰ te ⁊ domū prīs tui. An idcirco vocaſtis nos ad nuptias ut ſpoliaretis. Que fundebat apud ſamſon lacrimas: ⁊ querebatur dicēs. Odiſ me et nō diligis: idcirco problema qđ ꝓpoſuiſti filijs ppli mei nō vis michi exponere. At ille reſpōdit. Patri meo et mrī nolui dicere: et tibi indicare potero? Septē igit̄ diebꝫ conuiuij flebat āte eū: tandēqꝫ die ſeptimo cū ei eſſet moleſta expoſuit. Que ſtatim indicauit ciuibꝫ ſuis. Et illi dixerūt ei die ſeptimo āte ſolis occubitū. Quid dulciꝰ melle: et quid fortiꝰ leone? Qui ait ad eos. Si nō araſſetis in vitula mea: non inueniſſetis propoſitionem meam. Irruit itaqꝫ in eum ſpiritꝰ domini: deſcēditqꝫ aſcalonē et ꝑcuſſit ibi triginta viros: quoꝝ ablatas veſtes dedit hijs qui ꝓblema ſoluerāt. Iratusqꝫ nimis aſcendit in domum patris ſui: uxor autem eius accepit maritū unum de amicis eiꝰ et ꝓnubis. ca. xv.

Poſt aliquātulū aūt temporis cū dies triticee meſſis inſtarēt: venit ſamſon· inuiſere volēs uxorē ſuā: et attulit ei hedū de capris. Cūqꝫ cubiculū eiꝰ ſolito vellet intrare: ꝓhibuit illū pater illiꝰ dicēs. Putaui ꝙ odiſſes eā: et ideo tradidi illā amico tuo. Sed habet ſororē q̄ iunior et pulcrior illa eſt: ſit tibi pro ea uxor. Cui ſamſon reſpōdit. Ab hac die nō erit culpa in me cōtra philiſteos. Faciā eni vobis mala. Perrexitqꝫ ⁊ cepit trecentas vulpes: caudaſqꝫ eaꝝ iunxit ad caudas et faces ligauit in medio: quas igne ſuccendens dimiſit ut huc illucqꝫ diſcurrerent. Que ſtatim ꝑrexerūt in ſegetes philiſtinoꝝ. Quibꝫ ſuccenſis et cōportate iam fruges et adhuc ſtantes in ſtipula cōcremate ſūt: intantū ut vineas quoqꝫ ⁊ oliueta flāma cōſumeret. Dixerūtqꝫ philiſtijm. Quis fecit hāc rem? Quibꝫ dictum eſt. Samſon gener thamnathei: qꝛ tulit uxorē eiꝰ et alteri tradidit hec operatꝰ eſt. Aſcenderūtqꝫ philiſtijm: et cōbuſſerūt tā mulierē quā patrē eiꝰ. Quibꝫ ait ſāſon. Licet hec feceritis tamē adhuc ex vobis expetā ultionē: et tūc quieſcā. Percuſſitqꝫ eos ingenti plaga: ita ut ſtupētes ſurā femori imponerent. Et deſcendēs habitauit in ſpelūca petre etham. Igit̄ aſcendētes philiſtijm in terrā iuda caſtrametati ſunt in loco qui poſtea vocatꝰ eſt lechi id eſt maxilla: ubi eoꝝ fuſus eſt exercitꝰ. Dixerūtqꝫ ad eos de tribu iuda. Cur aſcendiſtis adūſum nos? Qui reſpōderunt. Ut ligemus ſamſon venimꝰ: et reddamꝰ ei que in nos operatꝰ eſt. Deſcenderūt ergo tria milia viroꝝ de iuda ad ſpecū ſilicis ethā. Dixerūtqꝫ ad ſamſon. Neſcis ꝙ philiſtijm imperent nobis? Quare hoc facere voluiſti? Quibus ille ait. Sicut fecerūt michi: ſic feci eis. Ligare inquiūt te venimꝰ: et tradere in manꝰ philiſtinoꝝ. Quibꝫ ſamſon· iurate ait ⁊ ſpondete michi: ꝙ nō occidatis me. Dixerūt. Nō te occidemꝰ: ſed vinctū tradamꝰ. Ligauerūtqꝫ eū duobus nouis funibꝫ: ⁊ tulerūt eū de petra etham. Qui cū veniſſet ad locū maxille ⁊ philiſtijm vociferātes occurriſſent ei irruit ſpiritus dn̄i in eū: et ſicut ſolēt ad odorē ignis ligna cōſumi: ita vincula quibꝫ ligatꝰ erat diſſipata ſūt et ſoluta. Inuentāqꝫ maxillā id eſt mandibulā aſini que iacebat arripiens: interfecit in ea mille viros et ait. In maxilla aſini in mādibula pulli aſinarū deleui eos: et ꝑcuſſi mille viros. Cūqꝫ hec verba canens compleſſet: proiecit mandibulā de manu: et vocauit nomen loci illi⁹ ramathlechi: qḋ interpretatur eleuatio maxille. Sitiensq; valde clamauit ad dn̄m et ait. Tu dedisti in manu serui tui salutē hāc maximam atq; victoriā: ⁊ en siti morior: incidāq; in man⁹ īcircūcisoꝝ. Aperuit itaq; dn̄s molarē dentē in maxilla asini: et egresse sūt ex eo aque. Quibꝫ haustis refocillauit spiritū: ⁊ vires recepit. Idcirco appellatum est nomen loci illius inuocantis fons de maxilla: vsq; in p̄sentem diem. Iudicauitq; israhel in diebus philistijm viginti ānis. ca. xvi.

Abijt quoq; ī gazam et vidit ibi mulierē meretricē: ingressusq; est ad eā. Qḋ cū audissent philistijm et percrebruisset apud eos · intrasse vrbem samson: circūdederūt eū positis ī porta ciuitatis custodibꝫ: ⁊ ibi tota nocte cū silentio prestolātes vt facto mane exeuntem occiderēt. Dormiuit autē samson vsq; ad mediū noctis: et inde consurgēs apprehendit ābas porte fores cū postibꝫ suis ⁊ sera: impositasq; humeris suis portauit ad verticē mōtis qui respicit hebron. Post hec amauit mulierē q̄ habitauit in valle soreth: ⁊ vocabat̄ dalila. Veneruntq; ad eā prīcipes philistinoꝝ atq; dixerūt. Decipe eū et disce ab illo in quo habeat tantā fortitudinē: ⁊ quomō eū superare valeamus et vinctū affligere. Qḋ si feceris: dabim⁹ tibi singli mille argēteos. Locuta ē ergo dalila ad sāson. Dic michi obsecro in quo sit tua maxima fortitudo: et qḋ sit quo ligat⁹ erūpere nequeas. Cui respōdit samson. Si septem neruiceis funibꝫ necdū siccis ⁊ adhuc humētibꝫ ligat⁹ fuero: infirm⁹ ero vt ceteri homines. Attuleruntq; ad eā satrape philistinoꝝ septem funes vt dixerat: quibus vinxit eū latentibꝫ apud se insidijs: ⁊ in cubiculo finē rei expectātibꝫ. Clamauitq; ad eū. Philistijm super te samson. Qui rupit vincla quomodo si rūpat quis filū de stuppa tortū sputamine cū odorē ignis acceperit: et nō est cognitū in quo esset fortitudo eius. Dixitq; ad eū dalila. Ecce illusisti michi: et falsum locut⁹ es. Saltē nunc indica michi quo ligari debeas. Cui ille respōdit. Si ligat⁹ fuero nouis funibꝫ qui nūq̄ fuerūt in opere: infirm⁹ ero ⁊ alioꝝ hominū similis. Quibus rursū dalila vinxit eū: ⁊ clamauit philistijm sup te samson: in cubiclo insidijs preparatis. Qui ita rupit vincula: quasi fila telaꝝ. Dixitq; dalila rursum ad eū. Vsquequo decipis me et falsū loqueris? Ostende de quo vinciri debeas. Cui respōdēs samson. Si inquit septē crines capitis mei cū licio plexueris et clauū hijs circūligatū terre fixeris: infirm⁹ ero. Qḋ cū fecisset dalila: dixit ad eū. Philistijm sup te sāson. Qui cōsurgens de somno extraxit clauū cū crinibus ⁊ licio. Dixitq; ad eū dalila. Quomodo dicis ꝙ amas me cū anim⁹ tu⁹ nō sit mecū? Per tres vices mētit⁹ es michi: et noluisti dicere in quo sit maxima fortitudo tua. Cumq; molesta ei esset ⁊ p multos dies iugiter adhereret· spaciū ad quietē nō tribuēs: defecit anima ei⁹ ⁊ ad mortē vsq; lassata ē. Tūc aperiens veritatem rei dixit ad eā. Ferrū nūq̄ ascendit sup caput meū: quia nazareus id est cōsecrat⁹ dn̄o sum de vtero m̄ris mee. Si rasū fuerit caput meum recedet a me fortitudo mea ⁊ deficiā: eroq; sicut ceteri homines. Vidensq; illa ꝙ cōfessus ei esset omnem animū suū: misit ad prīcipes philistinoꝝ atq; mādauit. Ascendite adhuc semel: q̄a nūc michi aperuit cor suū. Qui ascenderūt: assūpta pecunia quā ꝓmiserāt. At illa dormire eū fecit sup genua sua: et ĩ sinu suo reclinare caput. Vocauitqꝫ tōsorē ⁊ rasit septē crines eiꝰ: ⁊ cepit abigere eū et a se repellere. Statī eni ab eo fortitudo recessit. Dixitqꝫ, philistiim sup te sāson. Qui de somno cōsurgēs dixit ĩ animo suo. Egrediar sicut āte feci ⁊ me excutiā: nesciens q recessisset ab eo dñs. Quē cū apphendisset philistiim statim eruerūt oculos eiꝰ: et duxerūt gazā vinctū cathenis: et clausū in carcere molere fecerūt. Iāqꝫ capilli eiꝰ renasci ceperāt: et pricipes philistinoꝝ cōuenerūt ĩ unū ut immolarēt hostias magnificas dagon deo suo ⁊ epularentur dicētes: tradidit deꝰ noster inimicū nrm̄ sāson ĩ manꝰ nr̄as. Quod etiā ppl's vidēs laudabat deū suū: eadēqꝫ dicebat. Tradidit deꝰ noster adūsariū nrm̄ in manꝰ nr̄as: q deleuit terrā nr̄am: ⁊ occidit plurimos. Letātesqꝫ per cōuiuia sūptis iā epulis p̄ceperūt ut vocaretur sāson: et āte eos luderet. Qui adductꝰ de carcere ludebat āte eos: feceruntqꝫ eū stare inter duas colūnas. Qui dixit puero regēti gressus suos. Dimitte me ut tangā colūnas quibꝫ omis imminet domꝰ. ⁊ reclinet sup eas et paululū requiescā. Domꝰ aūt erat plena virorū ac mlieꝝ: ⁊ erāt ibi omēs principes philistinoꝝ: ac de tecto ⁊ solario circiter tria milia utriusqꝫ sexus spectabāt ludentē sāson. At ille inuocato dño ait. Dñe deꝰ meꝰ memēto mei: ⁊ redde michi nūc fortitudinē p̄stinā deꝰ meꝰ ut ulciscar me de hostibꝫ meis: ⁊ ꝓ amissione duorū luminū unā ulcionē recipiā. Et apprehēdēs ābas colūnas quibus innitebat domꝰ: alterā qꝫ eaꝝ dextera et alterā leua tenēs ait. Moriat anima mea cū philistiim. Cōcussisqꝫ fortiter colūnis cecidit domꝰ sup omēs pricipes et ceterā multitudinē q ibi erat. Multoqꝫ plures interfecit moriēs: q āte viuꝰ occiderat. Descendētes aūt frēs eiꝰ et uniūsa cognatio tulerūt corpus eiꝰ: et sepelierunt inter saraa ⁊ esthaol in sepulcro patris sui manue; iudicauitqꝫ ĩsrahel viginti annis. cap. xvii.

Fuit eo tpe vir quidā de mōte ephraim nomine michas: q dixit mrī sue. Mille centū argēteos qs separaueras et sup quibꝫ me audiēte iuraueras ecce ego habeo: ⁊ apud me sūt. Cui illa respōdit. Benedictꝰ filiꝰ meꝰ dño. Reddidit ergo eos mrī sue, q dixerat ei. Cōsecraui ⁊ voui hoc argentū dño. ut de manu mea suscipiat filiꝰ meus et faciat sculptile atqꝫ cōflatile: ⁊ nūc trado illud tibi. Reddidit igit eos mrī sue. Que tulit ducētos argēteos et dedit eos argētario: ut faceret ex eis sculptile atqꝫ cōflatile qd fuit in domo miche. Qui ediculā qꝫ in ea deo separauit: et fecit ephot et teraphim id est vestē sacerdotalē ⁊ ydola. Impleuitqꝫ uniꝰ filioꝝ suoꝝ manū: et factꝰ ē ei sacerdos. In diebus illis non erat rex in isrł: sed unusquisqꝫ qd sibi rectū videbat hoc faciebat. Fuit qꝫ in tpe illo alter adolescēs de bethleem iuda ex cognatione eiꝰ eratqꝫ ipe leuites et habitabat ibi. Egressusqꝫ de ciuitate bethleem: peregrinari voluit ubicūqꝫ sibi cōmodū repperisset. Cūqꝫ venisset in mōtē ephraim iter faciēs ⁊ declinasset parūper ĩ domo miche: interrogatꝰ ē ab eo, unde venisset. Qui respōdit. Leuita sū de bethleem iuda: ⁊ vado ut habitē ubi potuero ⁊ utile michi esse ꝓspexero. ‖ Mane apud me inquit et esto michi parēs ac sacerdos: daboqꝫ tibi p annos singlos decē argēteos

‖ Dixitqꝫ michas

ac veſtē duplicē: ⁊ q̄ ad victū ſūt neceſſaria. Acq̇euit et māſit apud hoīem: fuitq; illi q̄ſi vn⁹ de filijs. Impleuitq; micha manum ei⁹: ⁊ habuit puerum ſacerdotem apud ſe: nunc ſcio dicens ꝙ bene faciet michi deus · habenti leuitici generis ſacerdotem.

ca. xviii.

In diebꝫ illis nō erat rex ī iſrł: ⁊ tribꝫ dan q̄rebat poſſeſſionē ſibi ut habitaret ī ea. Uſq; ad illū enī diē inter ceteras tribus ſortē nō acceperat. Miſerūt ergo filij dan ſtirpis ⁊ familie ſue quinq; viros fortiſſimos de ſaraa ⁊ eſthaol: ut explorarent terrā et diligenter inſpicerēt. Dixerūtq; eis. Ite ⁊ cōſiderate t̄rā. Qui cū pergētes veniſſet in mōtē ephraim et intraſſet domū miche: requieuerūt ibi. Et agnoſcētes vocē adoleſcētis leuite · vtētesq; illi⁹ diuerſorio: dixerūt ad eū. Quis te huc adduxit? Quid hic agis? Quā ob cauſā huc venire voluiſti? Qui reſpōdit eis. Hec ⁊ hec preſtitit michi micha: ⁊ me mercede cōduxit ut ſim ei ſacerdos. Rogauerūtq; eū ut cōſuleret dn̄m: ⁊ ſcire poſſēt an ꝓſpero itinere ꝑgerēt · ⁊ res haberet affectū. Qui reſpōdit eis. Ite cū pace. Dn̄s reſpicit viam vr̄am: et iter quo ꝑgitis. Euntes igit̄ quinq; viri venerūt lais, viderūtq; ꝓplm habitātē in ea abſq; ullo timore iuxta cōſuetudinē ſydoniorū: ſecurū et quietū nullo eis penit⁹ reſiſtēte magnarūq; opū: ⁊ ꝓcul a ſydone atq; a cūctis hominibꝫ ſeparatū. Reuerſiq; ad fr̄es ſuos in ſaraa et eſthaol: ⁊ q̄d egiſſet ſciſcitātibꝫ reſpōderūt. Surgite et aſcēdamus ad eos. Vidim⁹ enī terrā valde opulētā ⁊ vberē. Nolite negligere: nolite ceſſare. Eam⁹ ⁊ poſſideam⁹ eā: null⁹ erit labor. Intrabim⁹ ad ſecuros ī regionē latiſſimā: tradetq; nobis dn̄s locū ī quo nulli⁹ rei eſt penuria eorū que gignūtur in terra. Profecti igit̄ ſūt de cognacōne dan de ſaraa ⁊ eſthaol ſexcēti viri accincti armis bellicis: aſcēdētesq; manſerūt in chariathiarim iude: q̄ loc⁹ ex eo tp̄e caſtrorū dan nomē accepit · ⁊ eſt poſt tergū chariathiarim. Inde trāſierūt ī mōtē ephraim. Cūq; veniſſet ad domū miche: dixerūt quinq; viri q̄ pri⁹ miſſi fuerāt ad cōſiderandā terrā lais ceteris fr̄ibꝫ ſuis. Noſtis ꝙ in domibꝫ iſtis ſit ephod et theraphim ⁊ ſculptile atq; cōflatile? Videte quid vobis placeat. Et cū paululū declinaſſet ingreſſi ſūt domū adoleſcētis leuite q̄ erat in domo miche: ſalutauerūtq; eū verbis pacificis, ſexcēti aūt viri ita ut erāt armati ſtabāt āte oſtiū. At illi qui ingreſſi fuerāt domū iuuenis ſculptile ⁊ ephod et theraphim atq; cōflatile tollere nitebātur: ⁊ ſacerdos ſtabat āte oſtiū: ſexcētis viris fortiſſimis haut ꝓcul expectātibꝫ. Tulerūt igit̄ q̄ intrauerāt ſculptile ephod ⁊ ydola atq; cōflatile. Quibꝫ dixit ſacerdos. Quid facitis? Cui reſponderūt. Tace ⁊ pone digitū ſup os tuū: veniq; nobiſcū: ut habeam⁹ te prēm ac ſacerdotē. Quid tibi meli⁹ ē ut ſis ſacerdos in domo uni⁹ viri: an ī una tribu et familia ī iſrł? Quod cū audiſſet acquieuit ſmonibꝫ eorū: ⁊ tulit ephod et ydola ac ſculptile ⁊ ꝓfect⁹ ē cū eis. Qui cū ꝑgerēt ⁊ āte ſe ire feciſſent paruulos ac iumēta ⁊ oē qd̄ erat precioſū iāq; a domo miche eſſent ꝓcul: viri q̄ habitabāt in edibus miche cōclamātes ſecuti ſūt: et poſt tergū clamare ceperūt. Qui cū reſpexiſſent dixerūt ad michā. Quid tibi vis? Cur clamas? Qui reſpōdit. Deos meos q̄s michi feci tuliſtis et ſacerdotē ⁊ oīa q̄ habeo: ⁊ dicitis quid tibi eſt? Dixerūtq; ei filij dan. Caue ne ultra loquaris ad nos: et veniāt ad

idē p

te viri animo ɔ̃citati: ⁊ ipe cũ om̃i domo tua pereas. Et sic cepto itinere pergerũt. Vidẽs aũt micha q̄ fortiores se essent: reũsus ẽ in domũ suã. Sexcẽti aũt viri tulerũt sacerdotẽ et q̄ supradiximꝰ: venerũtq; in lais ad pp̄lm quiescentẽ atq; securũ ⁊ ꝑcusserũt eos in ore gladij· urbẽq; incẽdio tradiderũt nullo penitꝰ ferẽte p̄sidiũ: eo q̄ ꝓcul habitarẽt a sydone et cũ nullo hominũ haberẽt quicq̃ societatis ac negocij. Erat aũt ciuitas sita in regione roob: quã rursũ extruẽtes habitauerũt ĩ ea vocato nom̄ie ciuitatis dan iuxta vocabulũ p̄ris sui quẽ genuerat isrl' q̄ priꝰ lais dicebat̃. Posuerũtq; sibi sculptile: et ionathan filium gersan filij moysi ac filios eius sacerdotes in tribu dan: usq; ad diem captiuitatis sue. Mansitq; apud eos ydolum miche omni tempore quo fuit domus dei in sylo. In diebus illis non erat rex in isrl'. ca. xix.

Fuit quidã vir leuites habitãs in latere mõtis ephraim· qui accepit uxorẽ de bethleẽ iuda. Que reliquit eũ ⁊ reũsa ẽ in domũ p̄ris sui bethleem: mãsitq; apud eũ quatuor mẽsibꝫ. Secutusq; ẽ eã vir suus volẽs reconciliari ei atq; blãdiri ⁊ secũ reducere: habẽs in comitatu puerũ ⁊ duos asinos. Que suscepit eũ: ⁊ introduxit in domũ p̄ris sui. Qđ cũ audisset socer eiꝰ eũq; vidisset occurrit ei letꝰ: et ãplexatꝰ ẽ hominẽ. Mãsitq; gener ĩ domo soceri tribꝫ diebus comedẽs cũ eo ⁊ bibẽs familiariter. Die aũt quarto de nocte ɔ̃surgẽs proficisci voluit. Quẽ tenuit socer: et ait ad eũ. Gusta priꝰ pusillũ panis et ɔ̃forta stomachũ: ⁊ sic ꝓficisceris. Sederũtq; simul: ac comederũt et biberũt. Dixitq; pater puelle ad generũ suum. Queso te: ut hodie hic maneas pariterq; letemur. At ille ɔ̃surgẽs cepit velle ꝓficisci. Et nichilominꝰ obnixe eũ socer tenuit: et apud se fecit manere. Mane aũt facto parabat leuites iter. Cui socer rursũ. Obsecro inquit ut paululũ cibi capias: ⁊ assũptis viribꝫ donec increscat dies· postea ꝓficiscaris. Comederũt ergo simul: surrexitq; adolescẽs ut pgeret cũ uxore sua ⁊ puero. Cui rursũ locutꝰ est socer. Cõsidera q̄ dies ad occasũ declinior sit: et ꝓpinquet ad vesperũ. Mane apud me etiã hodie et duc letũ diẽ: et cras ꝓficisceris ut vadas in domũ tuã. Noluit gener acquiescere sermonibꝫ eiꝰ: sed statim perrexit et venit contra iebus que altero nom̄ie vocat̃ ierusalẽ: ducẽs secũ duos asinos onustos et ɔ̃cubinã. Iãq; aderãt iuxta iebus et dies mutabat̃ in noctẽ. Dixitq; puer ad dñm suũ. Veni obsecro declinemꝰ ad urbẽ iebuseorũ: ⁊ maneamus in ea. Cui respõdit dñs. Nõ ingrediar oppidũ gẽtis aliene q̄ nõ est de filijs isrl': sed trãsibo usq; gabaa et cũ illuc peruenero manebimꝰ ĩ ea: aut certe ĩ urbe rama. Trãsierũt ergo iebus et ceptũ carpebãt iter: occubuitq; eis sol iuxta gabaa q̄ est ĩ tribu beniamin: diuerterũtq; ad eã ut manerẽt ibi. Quo cũ intrassent sedebãt ĩ platea ciuitatis: ⁊ nullus eos recipere voluit hospicio. Et ecce apparuit homo senex reuertẽs de agro et de opere suo vesperi: q̄ et ipe de mõte erat ephraim: ⁊ peregrinꝰ habitabat ĩ gabaa. Homines aũt regionis illius erãt filij iemini. Eleuatisq; oculis vidit senex sedentẽ hominẽ cũ sarcinulis suis in platea ciuitatis: ⁊ dixit ad eũ. Unde venis: et quo vadis? Qui respõdit ei. Profecti sumꝰ de bethleẽ iuda: ⁊ pergimus ad locũ nr̃m q̄ est ĩ latere mõtis ephraim unde eramꝰ bethleẽ. Et nũc

ancyllã

bn

vadim⁹ ad domū dei: nullusq; sub tectū suū nos vult recipere. habentes paleas ⁊ fenū in asinoꝝ pabulū: ⁊ panē ac vinū ī meos et āncille tue usus ⁊ pueri q̄ mecū ē. Nulla re indigem⁹ nisi hospicio. Cui respōdit senex. Pax tecū sit. Ego p̄bebo omīa q̄ necessaria sūt: tantū q̄so ne in platea maneas. Introduxitq; eū in domū suā: ⁊ pabulū asinis p̄buit: ac postq̄ lauerūt pedes suos recepit eos in ꝯuiuiū. Illis epulātibꝫ et post laborē itineris cibo ⁊ potu reficiētibꝫ corpora: venerūt viri ciuitatis illi⁹ filij belial id ē absq; iugo: ⁊ circūdātes domū senis fores pulsare ceperūt clamātes ad dn̄m dom⁹ atq; dicētes. Educ virū q̄ ingressus est domū tuā: ut abutamur eo. Egressusq; ē ad eos senex ⁊ ait. Nolite fr̄es nolite facere malū hoc: q̄a ingressus ē homo hospitiū meū: ⁊ cessate ab hac stulticia. Habeo filiā virginē. ⁊ hic homo habet cōcubinā: educā eas ad vos ut humilietis eas ⁊ vr̄am libidinē cōpleatis: tātū obsecro ne scel⁹ hoc cōtra naturā operemini ī virū. Nolebāt acq̄escere s̄monibꝫ illi⁹. Qđ cernēs homo adduxit ad eos cōcubinā suā: ⁊ eis tradidit illudendā. Qua cū tota nocte abusi essēt: dimiserūt eā mane. At mulier recedētibꝫ tenebris venit ad ostium dom⁹ ubi manebat dn̄s suus: ⁊ ibi corruit. Mane facto surrexit homo et aperuit ostiū ut ceptā expleret viā: ⁊ ecce ꝯcubina ei⁹ iacebat āte ostiū sparsis ī limine manibꝫ. Cui ille putās eā quiescere loquebat̄. Surge ut ābulem⁹. Qua nichil respōdēte intelligēs q̄ erat mortua. tulit eā et imposuit asino: reūsusq; ē ī domū suam. Quā cū esset ingressus arripuit gladiū: ⁊ cadauer uxoris cū ossibꝫ suis in duodeci partes ac frusta ꝯcidēs misit in om̄es t̄minos isr̄l. Qđ cū vidissent singli cōclamabāt. Nūq; res talis facta ē in israhel ex eo die quo ascēderunt patres nostri de egipto usq; ī presens tempus. Ferte sententiam: et in commune decernite quid facto op⁹ sit. ca. xx.

Egressi itaq; sūt omnes filij isr̄l ⁊ pariter cōgregati q̄si vir un⁹ de dan usq; bersabee ⁊ terra galaad ad dominū ī masphat: om̄es ꝗ̄ āguli p̄ploꝝ et cūcte tribꝫ isr̄l in ecclesiā p̄p̄li dei cōuenerūt q̄dringēta milia peditū pugnatoꝝ. Nec latuit filios bēiamin: q̄ ascēdissēt filij isr̄l in maspha. Interrogatus q; leuita marit⁹ mulieris interfecte quomodo tātū scel⁹ p̄petratū esset respōdit. Veni ī gabaa bēiamin cū uxore mea: illucq; diūti. Et ecce homines ciuitatis illi⁹ circūdederūt nocte domū ī qua manebā volētes me occidere: ⁊ uxorē meā incredibili furore libidinis vexātes, deniq; mortua ē. Quā arreptā in frusta concidi: misiq; partes ī om̄es t̄minos possessionis vr̄e: q̄a nūq; tātū nefas et tā grāde piaculū factū ē in isr̄l. Adestis om̄es filij isr̄l: decernite q̄d facere debeatis. Stansq; om̄is p̄p̄ls et q̄si uni⁹ hominis s̄mone respōdit. Nō recedem⁹ in tabernacl'a nr̄a: nec suā quisquā intrabit domū: sed hoc ꝯtra gabaa in cōmune faciem⁹. Decē viri eligāt̄ e centū ex om̄ibꝫ tribubꝫ isr̄l et cētū de mille et mille de decē milibus ut cōportēt exercitui cibaria: ⁊ possim⁹ pugnāre ꝯtra gabaa beniamin: reddere ei p̄ scelere q̄d meret̄. Conueniitq; uniūsus isr̄l ad ciuitatē q̄si homo un⁹ eadē mēte uno q; cōsilio: ⁊ miserūt nūcios ad omnem tribū beniamin q̄ dicerēt. Cur tātū nefas ī vobis repertū ē? Tradite homines de gabaa q̄ hoc flagitiū p̄petrarūt ut moriant̄: et auferat̄ malū de isr̄l. Qui noluerūt fratrū ſuoꝝ filioꝝ iſrl' audire mādatū: ſed ex cūctis urbibus q̄ ſortis ſue erāt cōuenerūt ī gabaa ut illis ferrēt auxiliū: ⁊ ꝯtra vniūſū p̄p̄lm iſrahel dimicarēt. Inuentiq; ſūt vigintiquīq; milia de beniamin educentiū gladiū preter habitatores gabaa q̄ ſeptīgenti erant viri fortiſſimi ita ſiniſtra ut dextra p̄liantes: et ſic fundis lapides ad certū iaciētes ut capillū q̄ꝫ poſſēt percutere: ⁊ nequaq̄ꝫ ī alterā partē ictus lapidis deferretr̄. Virorū q̄ꝫ iſrl' abſq; filijs beniamin inuenta ſūt quadrīgēta milia educentiū gladios ⁊ paratorū ad pugnā, qui ſurgētes venerūt in domū dei hoc ē in ſilo: cōſuluerūtq; dn̄m atq; dixerūt. Quis erit in exercitu nr̄o princeps certaminis ꝯtra filios beniamin? Quibꝫ reſpondit dn̄s. Iudas ſit dux veſter. Statimq; filij iſrl' ſurgētes mane caſtrametati ſūt iuxta gabaa: et inde ꝓcedētes ad pugnā ꝯtra beniamin· urbē oppugnare ceperūt. Egreſſiq; filij beniamin de gabaa: occiderūt de filijs iſrl' die illo vigintiduo milia virorum. Rurſū filij iſrl' ⁊ fortitudine ⁊ numero cōfidētes in eodē loco in quo priꝰ certauerāt aciē direxerūt: ita tamē ut priꝰ aſcenderēt et flerēt corā dn̄o uſq; ad noctem: cōſulerentq; eū ⁊ dicerēt. Debeo ultra ꝓcedere ad dimicandū ꝯtra filios beniamin fr̄es meos an non? Quibꝫ ille reſpōdit. Aſcendite ad eos: ⁊ inite certamē. Cūq; filij iſrl' altera die cōtra filios beniamin ad p̄liū ꝓceſſiſſent: eruperūt filij beniamin de portis gabaa: et occurrētes eis tāta ī illos cede bacchati ſūt· ut decē ⁊ octo milia viroꝝ educentium gladiū ꝓſternerent. Quāobrem om̄es filij iſrl' venerūt in domū dei: et ſedētes flebāt corā dn̄o. Ieiunauerūtq; die ~~autem~~ illo uſq; ad veſperam: et obtulerunt ei olocauſta atq; pacificas victimas: et ſuper ſtatu ſuo interrogauerūt. Eo tempore ibi erat archa federis dn̄i: et phinees filiꝰ eleazari filij aaron prepoſitꝰ domꝰ. Cōſuluerunt igitr̄ dn̄m atq; dixerūt. Exire ultra debemus ad pugnā ꝯtra filios beniamin fratres nr̄os an quieſcere? Quibꝫ ait dn̄s. Aſcendite. Cras enī tradā eos in manꝰ vr̄as. Poſuerūtq; filij iſrl' inſidias ꝑ circuitū urbis gabaa: ⁊ tercia vice ſicut ſemel ⁊ bis ꝯtra beniamin exercitū produxerūt. Sed ⁊ filij beniamin audacter eruperūt de ciuitate: et fugientes aduſarios lōgius ꝑſecuti ſunt: ita ut vulnerarēt ex eiſ ſicut primo die et ſecundo: ⁊ cederēt ꝑ duas ſemitas vertentes terga quaꝝ vna ferebatr̄ in bethel et altera in gabaa: atq; ꝓſternerent triginta circiter viros. Putauerūt enī ſolito eos more cedere. Qui fugā arte ſimulātes inierūt cōſiliū ut abſtraherēt eos de ciuitate: et q̄ſi fugientes ad ſupradictas ſemitas ꝑducerēt. Om̄es itaq; filij iſrl' ſurgentes de ſedibꝫ ſuis tetenderūt aciem in loco q̄ vocatr̄ baalthamar. Inſidie q̄ꝫ que circa urbē erāt paulatim ſe aperire ceperūt et ab occidētali urbis parte ꝓcedere. Sed et alia decē milia viroꝝ de vniūſo iſrl'· habitatores urbiſ ad certamina ꝓuocabāt. Ingrauatūq; ē bellū cōtra filios beniamin: ⁊ non intellexerūt q̄ ex om̄i parte illiſ inſtaret interitꝰ. Percuſſitq; eos dn̄s ī cōſpectu filioꝝ iſrl': ⁊ interfecerūt ex illis in illo die vigintiquīq; milia ⁊ centū viros om̄es bellatores et educentes gladium. Filij aūt beniamin cum ſe inferiores eſſe vidiſſent ceperūt fugere. Qd̄ cernētes filij iſrl' dederunt eis ad fugiendū locū: ut ad p̄paratas inſidias deuenirēt quas iuxta urbem poſuerāt. Qui cum repēte de latibulis ſurrexiſſent et beniamin terga cedentibꝫ darent: ingreſſi ſūt ciuitatē et ꝑcuſſerūt eam ĩ ore gladij. Signū autē dederāt filij iſrl' hijs quos in inſidijs collocauerāt: ut poſtq̄ȝ urbē cepiſſent igne accenderent: ut aſcendente in altū fumo captā urbem demōſtrarēt. Quod cū cernerent filij iſrl' in ipo certamine poſiti. putauerūt enī filij beniamin eos fugere et inſtantius ꝑſequebantur. ceſis de exercitu eorꝫ triginta viris: et viderēt quaſi columnā fumi de ciuitate cōſcendere: beniamin quoq; reſpiciens retro cū captā cernerent ciuitatem et flāmas in ſublime ferri: qui prius ſimulauerāt fugā. verſa facie fortius reſiſtebāt. Quod cū vidiſſent filij beniamin in fugā verſi ſunt: ⁊ ad viā deſerti ire ceperūt: illuc quoq; eos aduerſarijs ꝑſequentibꝫ. Sed et hij qui urbē ſuccenderāt occurrerunt eis: atq; ita factū eſt ut ex utraq; parte ab hoſtibus cederentur: nec erat ulla requies morientiū. Ceciderūt atq; ꝓſtrati ſunt ad orientalē plagam urbis gabaa. Fuerunt autē qui in eodē loco interfecti ſunt decem et octo milia virorꝫ: omēs robuſtiſſimi pugnatores. Quod cum vidiſſent qui remāſerant de beniamin fugerūt in ſolitudinē: et pergebāt ad petrā cuiꝰ vocabulū eſt remmon. In illa q̄ȝ fuga palantes et in diuerſa tendētes occiderūt quinq; milia viros. Et cum ultra tenderēt ꝑſecuti ſunt eos: et interfecerūt etiam alia duo milia. Et ſic factum eſt ut omēs qui ceciderāt de beniamin ĩ diūſis locis eſſent viginti quinq; milia pugnatores ad bella promptiſſimi. Remāſerūt itaq; de omi numero beniamin qui euadere potuerunt et fugere in ſolitudinē ſexcenti viri: ſederūtq; in petra remmon menſibus quatuor.

Regreſſi autē filij iſrl' omēs reliquias ciuitatis a viris uſq; ad iumēta gladio ꝑcuſſerūt: cunctaſq; urbes ⁊ vicos beniamin vorax flāma cōſumpſit. C. XXI.

Iurauerāt quoq; filij iſrl' in maſpha: ⁊ dixerūt. Nullus noſtrum dabit filijs beniamin de filiabꝫ ſuis uxorem. Veneruntq; omnes ad domū dei in ſylo: ⁊ in cōſpectu eius ſedentes uſq; ad veſperam leuauerunt vocem: ⁊ magno ululatu ceperūt flere dicentes. Quare dn̄e deus iſrl' factū eſt hoc malū in populo tuo: ut hodie vna tribus auferretur ex nobis? Altera autē die diluculo cōſurgentes extruxerūt altare: obtulerūtq; ibi olocauſta et pacificas victimas: et dixerūt. Quis non aſcendit in exercitum dn̄i de uniūſis tribubus iſrahel? Grandi enī iuramēto ſe cōſtrinxerant cū eſſent in maſpha. interfici eos qui defuiſſent. ductiq; penitentia filij iſrahel ſup fratre ſuo beniamin ceperūt dicere. Ablata eſt tribus una de iſrl'. Unde uxores accipient? Omnes enī in cōmune iurauimus non daturos nos hijs filias noſtras. Idcirco dixerunt. Quis eſt de uniuerſis tribubꝫ iſrahel. qui non aſcendit ad dominū in maſpha? Et ecce inuēti ſunt habitatores iabis galaad in illo exercitu non fuiſſe. Eo quoq; tempore cū eſſent in ſylo nullꝰ ex eis ibi repertus eſt. Miſerunt itaq; decē milia viros robuſtiſſimos: et preceperūt eis. Ite et ꝑcutite habitatores iabis galaad ĩ ore gladij. tam uxores quā paruulos eorꝫ. et hoc erit quod obſeruare debebitis. Omne generis maſculini et mulieres que cognouerūt viros interficite: virgines reſeruate. Inuenteq; ſūt de iabis galaad quadringente virgines que neſcierūt viri thorum: et adduxerant eas ad caſtra in ſylo in terrã chanaan. Miſeruntqꝫ nũcios ad filios bēiamin qui erãt in petra rēmon: et p̄ceperũt eis ut eas ſuſciperēt ĩ pace. Venerũtqꝫ filij bēiamin in illo tempore: et date ſũt eis uxores de filiabꝫ iabes galaad: alias aũt non reppererũt quas ſimili modo traderent. Vniuerſuſqꝫ iſrl' valde doluit · et egit penitentiã ſup interfectione vniꝰ tribꝫ ex iſrl: dixerũtqꝫ maiores natu. Quid faciemus reliquis qui nõ acceperunt uxores? Oĩes in beniamin femine conciderunt: et magna nobis cura ingentiqꝫ ſtudio prouidendum eſt: ne vna tribꝫ deleatur ex iſrl. Filias enim noſtras eis dare nõ poſſumꝰ cõſtricti iuramento et maledictione qua diximus, maledictꝰ qui dederit de filiabꝫ ſuis uxorem beniamin. Ceperũtqꝫ conſiliũ: atqꝫ dixerũt. Ecce ſolēnitas dñi eſt in ſylo anniũſaria · que ſita eſt ad ſeptentrionē vrbis bethel: ad orientalem plagã vie que de bethel tendit ad ſychimã ⁊ ad meridiem oppidi lebona. Preceperũtqꝫ filijs beniamin atqꝫ dixerũt. Ite: et latitate in vineis. Cumqꝫ videritis filias ſylo ad ducendos choros ex more procedere: exite repente de vineis et rapite ex eis ſinguli uxores ſingulas: et pergite in terram beniamin. Cũqꝫ venerint patres earꝫ ac fratres ⁊ aduerſũ vos queri ceperint atqꝫ iurgari: dicemꝰ eis. Miſeremini eorꝫ. Nõ enĩ rapuerũt eas iure bellantiũ atqꝫ victorꝫ: ſed rogantibꝫ ut acciperēt nõ dediſtis: et a vrã parte pctm̄ ē. Fecerũtqꝫ filij bēiamin ut ſibi fuerat imperatũ: ⁊ iuxta numerũ ſuũ rapuerũt ſibi de hijs que ducebãt choros uxores ſingulas: abieruntqꝫ in poſſeſſionē ſuã edificantes vrbes et habitãtes in eis. Filij quoqꝫ iſrahel reũſi ſunt ꝑ tribus et familias in tabernacla ſua. In diebus illis nõ erat rex in iſrahel: ſed vnuſquiſqꝫ qđ ſibi rectum videbatur hoc faciebat. Explicit liber iudicũ. Incipit lib' ruth. C. I.

In diebus vnius iudicis quãdo iudices preerant facta eſt fames in terra. Abijt qꝫ homo de bethleem iuda · ut peregrinaretur in regione moabitide: cũ uxore ſua ac duobꝫ liberis. Ipſe vocabat͂ elimelech ⁊ uxor eius noemi · et duo filij alter maalon ⁊ alter chelion effratei de bethleem iuda. Ingreſſiqꝫ regionem moabitidem morabãtur ibi. Et mortuꝰ eſt elimelech maritus noemi: remanſitqꝫ ipſa cũ filijs. Qui acceperunt uxores moabitidas: quarꝫ vna vocabat͂ orpha: alteraqꝫ ruth. Manſerũtqꝫ ibi decem annis: et ambo mortui ſunt maalon videlicet ⁊ chelion: remanſitqꝫ mulier orbata duobꝫ liberis ac marito. Et ſurrexit ut in patriã pergeret cum vtraqꝫ nuru ſua de regione moabitide. Audierat enĩ qđ reſpexiſſet dñs pplm ſuum ⁊ dediſſet eis eſcas. Egreſſa eſt itaqꝫ de loco ꝑegrinationis ſue cũ vtraqꝫ nuru: et iam in via reuertendi poſita in terrã iude: dixit ad eas. Ite in domũ matris veſtre. Faciat vobiſcũ dñs miſericordiã: ſicut feciſtis cũ mortuis ⁊ mecũ. Det vobis inuenire requiē in domibꝫ virorũ quos ſortiture eſtis. Et oſculata eſt eas. Que eleuata voce flere ceperũt ⁊ dicere. Tecũ pergemus ad pplm tuum. Quibꝫ illa reſpõdit. Reuertimini filie mi. Cur venitis mecũ? Num ultra habeo filios in vtero meo: ut viros ex me ſperare poſſitis? Reuertimini filie mi ⁊ abite. Iam enĩ ſenectute confecta ſum: nec apta vinculo coniugali. Etiã ſi poſſem hac nocte cõcipere ⁊ parere filios: ſi eos expectare velitis donec creſcãt ⁊ ãnos pubertatis

Facē hor

impleāt: ante eritis vetule ꝙ̄ nubatis. Nolite queso filie mi: quia vestra angustia magis me premit: ⁊ egressa est manus dn̄i cōtra me. Eleuata igitur voce rursū flere ceperūt. Orpha osculata est socrū ac reuersa: ruth adhesit socrui sue. Cui dixit noemi. En reuersa est cognata tua ad ppl'm suū et ad deos suos: vade cū ea. Que respōdit. Ne aduerseris michi: ut relinquā te et abeam. Quocūqꝫ perrexeris pergā: et ubi morata fueris ⁊ ego pariter morabor. Populus tuꝰ ppl's meus: ⁊ deus tuus deꝰ meus. Que te terra susceperit morientē in ea moriar: ibiqꝫ locū accipiā sepulture. Hec michi faciat deus et hec addat: si non sola mors me ⁊ te separauerit. Videns ergo noemi ꝙ obstinato ruth animo decreuisset secū pergere· aduersari noluit: nec ad suos ultra reditum persuadere. Profecteqꝫ sunt simul: et venerunt in bethleem. Quibꝫ urbem ingressis velox apud cūctos fama percrebruit. dicebātqꝫ mulieres. Hec est illa noemi. Quibꝫ ait. Ne vocetis me noemi id est pulcrā: sed vocate me mara id est amarā: q̄a amaritudine valde repleuit me omnipotens. Egressa sū plena: et vacuā reduxit me dn̄s. Cur ergo vocatis me noemi quam dominus humiliauit: et afflixit omnipotens? Venit ergo noemi cum ruth moabitide nuru sua de terra peregrinationis sue: ac reuersa est in bethleē quādo primum ordea metebantur. c. ii.

Erat aūt viro elimelech ꝯsanguineus· homo potens et magnarꝫ opū nomīe booz. Dixitqꝫ ruth moabitis ad socrū suā. Si iubes vadā i agrū et colligā spicas q̄ fugerint manꝰ metentiū: ubicūqꝫ clementis in me patrisfamilias reppero gratiā. Cui illa respondit. Vade filia mi. Abijt itaqꝫ et colligebat spicas post terga metentiū. Accidit aūt ut ager ille haberet dominū nomine booz: q̄ erat de cognatione elimelech. Et ecce ipse veniebat de bethleem: dixitqꝫ messoribꝫ. Dominꝰ vobiscum. Qui responderūt ei. Benedicat tibi dn̄s. Dixitqꝫ booz iuueni q̄ messoribus preerat. Cuiꝰ est hec puella? Cui respondit. Hec est moabitis q̄ venit cū noemi de regione moabitide: ⁊ rogauit ut spicas colligeret remanentes· sequēs messorū vestigia. Et de mane usqꝫ nūc stat in agro: et nec ad momentū quidem domum reuersa est. Et ait booz ad ruth. Audi filia. Ne vadas in alterū agrū ad colligendū: nec recedas ab hoc loco: sed iungere puellis meis: ⁊ ubi messuerint sequere. Mandaui enī pueris meis ut nemo molestus sit tibi, sed etiam si sitieris vade ad sarcinulas ⁊ bibe aquas de quibꝫ ⁊ pueri mei bibūt. Que cadens in faciem suā et adorās sup̄ terram· dixit ad eū. Unde hoc michi ut inuenirem gratiā ante oculos tuos: et nosse me dignareris peregrinā mulierem? Cui ille respondit. Nunciata sunt michi omnia que feceris socrui tue post mortem viri tui: et ꝙ reliqueris parentes tuos ⁊ terrā in qua nata es: ⁊ veneris ad ppl'm quē antea nesciebas. Reddat tibi dn̄s pro opere tuo: et plenam mercedē recipias a dn̄o deo isr̄l ad quē venisti: ⁊ sub cuiꝰ cōfugisti alas. Que ait. Inueni gratiā apud oculos tuos dn̄e mi: qui cōsolatus es me et locutꝰ es ad cor ancille tue: que nō sum similis uniꝰ puellarū tuarꝫ. Dixitqꝫ ad eā booz. Quando hora vescendi fuerit veni huc ⁊ comede panem: ⁊ intinge buccellam tuam in aceto. Sedit itaqꝫ ad

ante

meſſorū latus et congeſſit polentam ſibi: comeditq; et ſaturata eſt: et tulit reliquias. Atq; inde ſurrexit: ut ſpicas ex more colligeret. Precepit aūt booz pueris ſuis dicens. Etiam ſi vobiſcū metere voluerit ne prohibeatis eā: et de vr̄is quoq; manipulis proicite de induſtria et remanere ꝑmittite ut abſq; rubore colligat: et colligentem nemo corripiat. Collegit ergo in agro uſq; ad veſperam: et que collegerat virga cedens ⁊ excutiens inuenit ordei quaſi ephi mēſurā id eſt tres modios, quos portans reuerſa eſt in ciuitatē et oſtendit ſocrui ſue. Inſuꝑ protulit et dedit ei de reliquijs cibi ſui quo ſaturata fuerat. Dixitq; ei ſocrus ſua. Ubi hodie collegiſti? Et ubi feciſti opus? Sit benedictus qui miſertus eſt tui. Indicauitq; ei apud quem eſſet operata: et nomen dixit viri ꝙ booz vocaretur. Cui reſpondit noemi. Benedictus ſit a dn̄o: quoniā eandem gratiam quā prebuerat viuis ſeruauit et mortuis. Rurſumq; ait. Propinquus noſter·ē homo. Et ruth·hoc quoq; inquit precepit michi: ut tamdiu meſſoribꝫ eiꝰ iungerer donec om̄es ſegetes meterentur. Cui dixit ſocrus. Melius eſt filia mi ut cum puellis eiꝰ exeas ad metendum: ne in alieno agro quiſpiam reſiſtat tibi. Iūcta eſt itaq; puellis booz: et tādiu cū eis meſſuit donec ordea et triticum in horreis conderentur. Ca. iii.

Poſtq̄ aūt reuerſa eſt ad ſocrum ſuam: audiuit ab ea. Filia mi queram tibi requiem: et prouidebo ut bene ſit tibi. Booz iſte cuiꝰ puellis in agro iuncta es propinquꝰ noſter eſt: et hac nocte aream ordei ventilat. Lauare igitur et vngere: et induere cultioribus veſtimētis: et deſcende in areā. Non te videat homo: donec eſum potumq; finierit. Quando autē ierit ad dormiendū: nota locū in quo dormiat. Venieſq; et diſcooperies palliū quo operitur a parte pedum: et proicies te et ibi iacebis. Ipſe aūt dicet tibi quid agere debeas. Que reſpōdit. Quicqd preceperis faciam. Deſcenditq; in aream: et fecit omnia que ſibi imperauerat ſocrus. Cūq; comediſſet booz et bibiſſet·et factus eſſet hilarior·iuitq; ad dormiendū iuxta aceruū manipulorum venit abſcondite: et diſcooperto a pedibꝫ eius pallio ſe proiecit. Et ecce nocte iam media expauit homo et conturbatus eſt, viditq; mulierē iacentem ad pedes ſuos et ait illi. Que es? Illaq; reſpondit. Ego ſum ruth ancilla tua. Expande palliū tuū ſuꝑ famulam tuā: quia propinquꝰ es. Et ille·benedicta inquit es a dn̄o filia: et priorem miſericordiam poſteriori ſuperaſti: quia non es ſecuta iuuenes pauperes ſiue diuites. Noli ergo metuere: ſed quicquid dixeris michi faciā tibi. Scit enī om̄is populꝰ qui habitat intra portas vrbis mee mulierem te eſſe virtutis. Nec abnuo me propinquū: ſed ē alius me propinquior. Quieſce hac nocte: et facto mane·ſi te voluerit propinquitatis iure retinere bene res acta eſt: ſin autem ille noluerit·ego te abſq; vlla dubitatione ſuſcipiam·viuit dominꝰ. Dormi uſq; mane. Dormiuit itaq; ad pedes eius uſq; ad noctis abſceſſum. Surrexit itaq; āteq̄ homines ſe cognoſcerent mutuo: ⁊ dixit booz. Caue ne quis nouerit ꝙ huc veneris. Et rurſum: expande inquit palliū tuū quo operiris: et tene vtraq; manu. Qua extendēte ⁊ tenente: mēſus eſt ſex modios ordei et poſuit ſuper eā.

Que portans ingreſſa eſt ciuitatē: et venit ad ſocrū ſuā. Que dixit ei. Quid egiſti filia? Narrauitq; ei oīa q̄ ſibi feciſſet homo. Et ait. Ecce ſex modios ordei dedit michi ⁊ ait, nolo vacuā te reuerti ad ſocrū tuam. Dixitq; noemi. Expecta filia donec videamꝰ quē res exitū habeat. Neq; enī ceſſabit homo: niſi cōpleuerit qđ locutus eſt.

ca. IIII.

Aſcendit ergo booz ad portam: et ſedit ibi. Cūq; vidiſſet ꝓpinquū preterire de quo prius ſermo habitus eſt: dixit ad eū. Declina pauliſper ⁊ ſede hic: vocās eū nomine ſuo. Qui diuertit et ſedit. Tollēs aūt booz decem viros de ſenioribȝ ciuitatis dixit ad eos. Sedete hic. Quibus reſidētibȝ: locutꝰ eſt ad ꝓpinquū. Partē agri fr̄is nr̄i elimelech vendit noemi q̄ reūſa eſt de regione moabitide: qđ audire te volui et tibi dicere corā cūctis ſedentibus et maioribȝ natu de ꝑplo meo. Si vis poſſidere iure ꝓpinquitatis eme ⁊ poſſide, ſi aūt diſplicet tibi hoc ipm̄ indica michi ut ſciā qđ facere debeā. Nullꝰ enī eſt ꝓpinquꝰ excepto te q̄ prior es: et me qui ſcđs ſū. At ille reſpōdit. Ego agrū emā. Cui dixit booz. Quādo emeris agrū de manu mulieris ruth q̄ moabitidē q̄ uxor defuncti fuit debes accipere: ut ſuſcites nomē ꝓpinqui tui in hereditate ſua. Qui reſpōdit. Cedo iuri propinquitatis. Neq; enī poſteritatē familie mee delere debeo. Tu meo utere priuilegio: quo me libēter carere ꝓfiteor. Hic aūt erat mos antiquitꝰ in iſrahel inter ꝓpinqͦs: ut ſi quādo alter alteri ſuo iuri cedebat ut eſſet firma conceſſio ſoluebat homo calciamentum ſuum: et dabat proximo ſuo. Hoc erat teſtimonium ceſſionis in iſrl̄. Dixit ergo propinquo ſuo booz. Tolle calciamentū. Qđ ſtatim ſoluit de pede ſuo. At ille maioribȝ natu et vniūſo ꝑplo teſtes vos inquit eſtis hodie q̄ poſſederim oīa q̄ fuerūt elimelech et chelion et maalon tradente noemi: et ruth moabitidē uxorē maalon in cōiugiū ſumpſerim ut ſuſcitē nomē defuncti in hereditate ſua: ne vocabulū eiꝰ de familia ſua ac fratribus et ꝑplo deleatur. Vos inquā huiꝰ rei teſtes eſtis. Reſpondit oīs ꝑpl's qui erat in porta: et maiores natu. Nos teſtes ſumus. Faciat dn̄s hāc mulierē q̄ ingredit̄ domū tuā ſicut rachel ⁊ lyam que edificauerūt domū iſrl̄: ut ſit exemplū virtutis in effrata et habeat celebre nomen in bethleem. Fiatq; domꝰ tua ſicut domus phares quē thamar peperit iude: de ſemine qđ tibi dederit dn̄s ex hac puella. Tulit itaq; booz ruth ⁊ accepit uxorem: ingreſſuſq; eſt ad eā: dedit illi dn̄s ut cōciperet et pareret filium. Dixerūtq; mulieres ad noemi. Benedictꝰ dn̄s qui nō ē paſſus ut deficeret ſucceſſor familie tue: et vocaret̄ nomen eiꝰ in iſrl̄: ⁊ habeas q̄ cōſoletur animā tuā ⁊ enutriat ſenectutē. De nuru enī tua natꝰ ē q̄ te diligit: ⁊ multo tibi melior eſt: quam ſi ſeptem haberes filios. Suſceptumq; noemi puerum poſuit in ſinu ſuo: et nutricis ac gerule fūgebatur officio. Vicine aūt mulieres congratulantes ei et dicentes natꝰ eſt filius noemi: vocauerunt nomen eius obed. Hic eſt pater yſai patris dauid. Hee ſunt generationes phares. Phares genuit eſrom. Eſrom genuit aram: aram genuit aminadab. Aminadab genuit naaſon: naaſon genuit ſalmon. Salmon genuit booz: booz genuit obed. Obed genuit yſai: yſai genuit dauid regē.

Incipit prologus in libros regum.

Viginti et duas litteras eſſe apud hebreos · ſyrorū quoqꝫ lingua et chaldeorū teſtatur: que hebree magna ex parte confinis eſt. Nam et ipſi viginti duo elementa habēt: eodem ſono · ſed diūſis caracteribꝫ. Samaritani etiā pentatheucum moyſi totidem litteris ſcriptitant: figuris tantum et apicibꝫ diſcrepantes. Certumqꝫ ē eſdram ſcribam legiſqꝫ doctorē · poſt captā iheroſolimā · et inſtaurationem templi ſub zorobabel · alias litteras repperiſſe quibꝰ nūc utimꝰ: cū ad illud uſqꝫ tēpus iidem ſamaritanorū et hebreorū caracteres fuerint. In libro quoqꝫ numerorū · hec eadē ſupputatio · ſub leuitarū ac ſacerdotum cenſu · miſtice oſtenditur: et nomen dñi tetragrāmaton · in quibuſdā grecis voluminibꝫ · uſqꝫ hodie · antiquis expreſſū litteris inuenimꝰ. Sed et pſalmi · triceſimuſſextꝰ · ⁊ centeſimuſdecimꝰ · ⁊ centeſimuſundecimꝰ · ⁊ cēteſimuſdecimuſoctauus · et cēteſimuſquadrageſimuſquartus · quamquam diuerſo ſcribantur metro: tamē eiuſdem numeri texuntur alphabeto. Et iheremie lamētationes · ⁊ oratio eiꝰ · ſalomonis quoqꝫ in fine ꝓuerbia · ab eo loco in quo ait · Mulierē fortē quis inueniet: eiſdem alphabetis uel inciſionibꝫ ſupputantur. Porro quinqꝫ littere duplices apud hebreos ſunt · caph · mem · nun · phe · ſade. Aliter enī ſcribūtur ꝑ has · principia mediaſqꝫ verborū: aliter fines. Unde et quinqꝫ a pleriſqꝫ libri duplices eſtimantur: ſamuel · malachym · dabreyamin · eſdras · iheremias cū cynoth · id ē lamētationibꝫ ſuis. Quomodo igitur viginti duo elemēta ſūt · ꝑ que ſcribimꝰ hebraice omne quod loquimur · ⁊ eorū initiis vox humana comprehenditur: ita viginti duo volumina ſupputantur: quibꝫ quaſi litteris et exordiis · in dei doctrina tenera adhuc ⁊ lactens · viri iuſti eruditur infantia. Primus apud eos liber · vocatur breſith: quem nos geneſim dicimus. Secundus elleſmoth: qui exodus appellatur. Tercius va-iecra: id eſt leuiticus. Quartus vagedaber: quē numerum vocamus. Quintꝰ elleaddabarim: qui deuteronomiū ꝑnotatur. Hii ſunt quinqꝫ libri moyſi: quos proprie thorath id eſt legem appellant. Secundū prophetarū ordinē faciūt: et incipiūt ab ieſu filio naue: qui apud illos ioſue bennun dicitur. Deinde ſubtexūt ſopthym id ē iudicū librū: ⁊ in eūdē compingūt ruth · quia in diebꝫ iudicū: facta eius narratur hiſtoria. Terciꝰ ſequitur ſamuel: quē nos regnorū primū ⁊ ſecūdum dicimus. Quartꝰ malachim id ē regū: qui tercio ⁊ quarto regnorū volumine continetur. Meliuſqꝫ ē multo malachim id eſt regū: quā malachoth id ē regnorū dicere. Nō enī multarū gentiū deſcribit regna: ſed unius iſrahelitici ꝓpli · qui tribubꝫ duodecī continetur. Quintꝰ ē yſaias. Sextꝰ iheremias. Septimꝰ ezechiel. Octauꝰ · liber duodecim ꝓphetarū: qui apud illos vocatur thareaſra. Terciꝰ ordo: agiographa poſſidet. Et primꝰ liber incipit ab iob. Secūdus a dauid: quē quinqꝫ inciſionibꝫ · et uno pſalmorū volumine cōprehendūt. Terciꝰ ē ſalomō · tres libros habens: ꝓuerbia · que illi parabolas id ē maſloth appellant: quartꝰ eccleſiaſten id ē coeleth: quintꝰ ē canticū canticorū · quē titulo ſyraſyrim ꝑnotant. Sextꝰ ē daniel. Septimꝰ dabreiamin id ē verba dierū: quod ſignificantius chronicon totius diuine hiſtorie poſſumꝰ appellare: qui liber apud nos · paralipomenon primꝰ et ſecūdus inſcribitur. Octauꝰ eſdras: qui ⁊ ipſe ſimiliter apud grecos ⁊ latinos in duos

libros diuiſus ē. Nonus heſter. Atq;
ita fiūt pariter veteris legis libri viginti-
duo: id ē moyſi quinq; · et ꝓphaꝝ octo:
agiographoꝝ nouē. Quamq̄ nōnulli
ruth · ⁊ cinoth inter agiographa ſcri-
ptitēt · ⁊ hos libros ī ſuo putēt numerō
ſupputandos: ac ꝑ hoc eſſe priſce legis
libros vigintiq̄tuor quos ſub nume-
ro vigintiquatuor ſenioꝝ · apocalipſis
iohīs inducit · adorantes agnū · et co-
ronas ſuas ꝓſtratis vultibꝫ offerētes:
ſtantibꝫ corā q̄tuor aīalibus oculatis
ante ⁊ retro id eſt in p̄teritū ⁊ in futuꝝ
reſpicientibus · ⁊ indeſeſſa voce claman-
tibus · ſanctus · ſanctus · ſanctus · domi-
nus deus omnipotens · qui erat · ⁊ qui
eſt · et qui venturus eſt. Hic prologus
ſcripturarum quaſi galeatum princi-
pium · om̄ibus libris quos de hebreo
vertimus in latinū conuenire poteſt:
ut ſcire valeamꝰ quicq̄d extra hos eſt ·
inter apocrypha eſſe ponendū. Igitur
ſapiētia q̄ vulgo ſalomoīs inſcribit' ·
et iheſu filij ſirach liber · ⁊ iudith · ⁊ tho-
bias · ⁊ paſtor nō ſūt ī canone. Macha-
beorum p̄mū librum · hebraicū reperi.
Secundus grecus eſt: qd̄ ex ipa phra-
ſi probari poteſt. Que cum ita ſe ha-
beant: obſecro te lector · ne laborē me-
um reprehenſionē eſtimes antiquoꝝ.
In templo dei · offert vnuſquiſq; qd̄ tabñaculo
poteſt. Alij aurum et argentū et lapi-
des p̄cioſos: alij biſſū et purpuram ⁊
coccū offerūt ⁊ iacinctū. Nobiſcū bene
agitur: ſi obtulerimꝰ pelles et capraꝝ
pilos. Et tamē apl'us cōtēptibiliora
nr̄a magis neceſſaria iudicat. Unde
et tota illa tabernaculi pulcritudo · et
per ſingl'as ſpecies eccl'ie p̄ſentis · future-
q; diſtinctō pellibꝫ tegit' ⁊ cilicijs: ardo-
remq; ſolis · ⁊ iniuriā ymbriū · ea q̄ viliō-
ra ſūt ꝓhibēt. Lege ergo p̄mū ſamuel ·
et malachim meū. Meū inquā meū.
Quicquid enī crebriꝰ vertendo · et emen-
dando ſollicitiꝰ · ⁊ didicimꝰ ⁊ tenemꝰ: nrm ō
nr̄m ē. Et cū intellexeris qd̄ antea neſcie-
bas · uel interp̄tem me eſtimato ſi gratꝰ
es: uel parafraſten ſi ingratꝰ: quāq̄
michi om̄ino ↄſcius nō ſim · mutaſſe
me quippiā de hebraica veritate. Certe
ſi incredulus es · lege grecos codices ⁊
latinos · ⁊ ↄfer cū hijs opuſculis q̄ nuꝑ
emēdauimꝰ: ⁊ ubicūq; diſcrepare inter
ſe videris · interroga quēlibet hebreoꝝ ·
cui magis accōmodare debeas fidem:
et ſi noſtra firmauerit · puto qd̄ eū nō
eſtimes ↄiectorem: ut ī eodē loco mecū
ſiliter diuinarit. Sed ⁊ vos famule
criſti rogo que domini diſcumbētis
precioſiſſima fidei mirra vngitis ca-
put · que neq̄q̄ ſaluatorem queritis
in ſepulcro · quibus iam ad patrē cri-
ſtus aſcendit: ut contra latrantes ca-
nes · qui aduerſum me rabido ore de-
ſeuiunt · et circueūt ciuitatē · atq; in eo
ſe doctos arbitrant' ſi alijs detrahāt:
orationum v̄raꝝ clipeos opponatis.
Ego ſciens humilitatem meam · illiꝰ
ſemper ſentencie recordabor. Dixi cu-
ſtodiam vias meas: ut nō delinquā
in linguā mea. Poſui ori meo cuſtodiā:
cū ↄſiſteret peccator aduſū me. Obmu-
tui et humiliatus ſum: ⁊ ſilui ā bonis.

Explicit ꝓlogꝰ. Incipit lib' regū p̄mꝰ. C. i.

FUit vir vnus de ra-
machaim ſophim ·
de mōte ephraim:
et nomen eius hel-
chana · filius ihero-
boam · filij heliu · fi-
lij thau · filij ſuph · effrateus: et habu-
it duas uxores. Nomen vni anna: et
nomen ſecunde fenenna. Fueruntq;
fenenne filij: anne autem non erant

liberi. Et aſcendebat vir ille de ciuitate ſua ſtatutis diebus: ut adoraret et ſacrificaret domino exercituum in ſylo. Erant autem ibi duo filij heli · ofni et finees: ſacerdotes domini. Venit ergo dies et immolauit helchana: deditqꝫ fenenne vxori ſue et cunctis filijs eius et filiabus partes: Anne autem dedit partem unam triſtis: quia annam diligebat. Dominus autem cõcluſerat vuluam eiꝰ: Affligebat quoqꝫ eam emula eius · et vehementer angebat: intantũ ut exprobraret ꝙ dñs cõcluſiſſet vuluã eius. Sicqꝫ faciebat ꝑ ſinglos ãnos · cum redeũte tẽpe aſcẽderent ad tẽplũ dñi: ⁊ ſic ꝓuocabat eã. Porro illa flebat: ⁊ nõ capiebat cibũ. Dixit ergo ei helchana vir ſuus: Anna cur fles · et quare non comedis: et quãobrem affligitur cor tuũ? Nunqd non ego melior tibi ſum quã decem filij? Surrexit autem anna: poſtqȝ comederat et biberat in ſylo. Et hely ſacerdote ſedente ſuper ſellam ante poſtes templi domini · cum eſſet anna amaro animo · orauit ad dominũ flens largiter: et votũ vouit dicens. Dñe exercituũ ſi reſpiciẽs videris afflictionem famule tue · ⁊ recordatꝰ mei fueris nec oblitus ancille tue · dederiſqꝫ ſerue tue ſexũ virilẽ: dabo eũ dño omnibꝫ diebꝫ vite eius: ⁊ nouacla nõ aſcendet ſuper caput eius. Factũ eſt autẽ cũ illa multiplicaret ꝑces corã dño: ut hely obſeruaret os eius. Porro anna loquebat̃ in corde ſuo · tantũqꝫ labia eius mouebant̃: et vox penitus nõ audiebatur. Eſtimauit ergo eam hely temulentã: dixitqꝫ ei. Uſquequo ebria eris? Digere pauliſper vinũ quo mades. Reſpõdẽs ãna: nequaqȝ inqt dñe mi. Nam mulier infelix nimis ego ſum: vinũqꝫ ⁊ dñe qd inebriare poteſt non bibi: ſed effudi animã meã ĩ cõſpectu dñi. Ne reputes ancillã tuã q̃ſi unã de filiabꝫ belial: quia ex multitudine doloris ⁊ meroris mei locuta ſũ uſqꝫ in preſens. Tunc hely ait ei. Vade in pace: et deus iſrahel det tibi petitionem tuam quã rogaſti eũ. At illa dixit. Utinã inueniat ancilla tua gratiam in oculis tuis. Et abijt mulier ĩ viam ſuã et comedit: vultuſqꝫ eius non ſũt amplius in diuerſa mutati. Et ſurrexerunt mane · et adorauerunt coram domino: reuerſiqꝫ ſunt et venerunt in domum ſuam ramatha. Cognouit autem helchana annã vxorem ſuã: ⁊ recordatꝰ eſt eiꝰ dñs. Et factũ ẽ poſt circulũ dierꝫ · cõcepit anna ⁊ ꝑperit filiũ · vocauitqꝫ nomẽ eius ſamuhel: eo ꝙ a domino poſtulaſſet eum. Aſcendit autem vir eius helchana et omnis domus eiꝰ · ut immolaret domino hoſtiam ſolemnem · et votũ ſuũ: et anna nõ aſcendit. Dixit enĩ viro ſuo. Non vadam donec ablactetur infans: ⁊ ducã eũ ut appareat ante cõſpectũ dñi · ⁊ maneat ibi iugiter. Et ait ei helchana vir ſuus. Fac quod bonũ tibi videtur: ⁊ mane donec ablactes eũ: precorqꝫ ut impleat dñs verbũ ſuũ. Manſit ergo mulier et lactauit filiũ ſuũ: donec amoueret eũ a lacte. Et adduxit eũ ſecũ poſtqȝ ablactauerat in vitulis tribꝫ et tribꝫ modijs farine ⁊ ãphora vini: ⁊ adduxit eũ ad domũ dñi in ſylo. Puer autem erat adhuc infantulꝰ. Et immolauerunt vitulũ · et obtulerũt puerũ hely. Et ait anna. Obſecro mi dñe · viuit aĩa tua dñe: Ego ſum illa mulier que ſteti corã te hic · orãs dñm ꝑ puero iſto. Oraui: et dedit michi dñs petitionem meã quã poſtulaui eũ. Idcirco et ego comodaui eū dn̄o: cūctis diebꝫ quibꝫ fuerit accomodat⁹ dn̄o. Et adorauerūt ibi dn̄m. Et orauit anna ⁊ ait. c. ii.

Exultauit cor meū in dn̄o: et exaltatū est cornu meū in deo meo. Dilatatū ē os meū sup̱ inimicos meos: quia letata sū in salutari tuo. Nō est sanctus ut ē dominus: neqꝫ enim est alius extra te: et non est fortis sicut deus noster. Nolite multiplicare loqui sublimia: gloriantes. Recedant vetera de ore uestro: quia deus scientiaꝝ dominus est: et ipsi p̄parantur cogitationes. Arcus fortium superatus ē: et infirmi accincti sunt robore. Repleti prius pro panibus se locauerunt: et famelici saturati sūt. Donec sterilis peperit plurimos · et que multos habebat filios infirmata est. Dn̄s mortificat ⁊ viuificat: deducit ad inferos ⁊ reducit. Dn̄s pauperem facit et ditat: humiliat ⁊ subleuat. Suscitā de puluere egenū · et de stercore eleuat pauperem: ut sedeat cū principibus: ⁊ soliū glorie teneat. Domini enim sunt cardines terre: et posuit super eos orbem. ł suoꝝ Pedes sanctorum seruabit: et impij in tenebris conticescent: quia non in fortitudine sua roborabitur vir. Dominum formidabunt aduersarij ei⁹: et super ipsos in celis tonabit. Dominus iudicabit fines terre: et dabit imperium regi suo: et sublimabit cornu cristi sui. Et abijt helchana ī ramatha in domū suā. Puer aūt erat minister in cōspectu dn̄i: ante faciem hely sacerdotis. Porro filij hely · filij belial · nescientes dn̄m · neqꝫ officiū sacerdotū ad p̄p̄lm: sed quicūqꝫ immolasset victimā · veniebat puer sacerdotis dū coquerent carnes · et habebat fuscinulā tridentē in manu sua: ⁊ mittebat eā in lebetem uel in caldariā · aut in ollam siue in cacabū: et om̄e qd̄ leuabat fuscinula: tollebat sacerdos sibi. Sic faciebant uniuerso israheli · uenientium in sylo. Etiam anteq̄ adolerent adipem ueniebat puer sacerdotis: et dicebat immolanti. Da michi carnem: ut coquam sacerdoti. Non enim accipiam a te carnem coctam · sed crudam. Dicebatqꝫ illi immolans. Incendatur primū iuxta morem hodie adeps: ⁊ tolle tibi quantūcunqꝫ desiderat aīa tua. Qui respondens aiebat ei. Nequaq̄. Nūc enim dabis: alioquin tollam vi. Erat ergo peccatum pueroꝝ grande nimis coram dn̄o: quia detrahebāt hoīes sacrificio dn̄i. Samuel autē ministrabat ante faciē dn̄i puer accinct⁹ ephot lineo. Et tunicā paruā faciebat ei mater sua: quam afferebat statutis diebꝫ ascendens cū viro suo: ut immolaret hostiā solemnem ⁊ votū suū. Et benedixit hely helchane ⁊ uxori eius: dixitqꝫ ei. Reddat tibi dn̄s semen de muliere hac: pro fenore qd̄ cōmodasti dn̄o. Et abierūt ī locū suū. Visitauit ergo dn̄s annā et cōcepit: ⁊ peperit tres filios et duas filias. Et magnificatus ē puer samuel apud dn̄m. Hely autem erat senex valde · et audiuit om̄ia que faciebant filij sui uniuerso israheli: ⁊ quomodo dormiebant cum mulieribus que obseruabant ad ostium tabernaculi: et dixit eis. Quare facitis res huiuscemodi quas ego audio res pessimas ab omni populo? Nolite filij mei. Non enim est bona fama quā ego audio: ut transgredi faciatis populū dn̄i. Si peccauerit vir ī virū · placari ei potest deus: si autem in dominū peccauerit vir · quis orabit pro eo? Et nō audierunt vocem patris sui: quia voluit dn̄s occidere eos. Puer autem ſamuel ꝓficiebat atq3 creſcebat: et placebat tam deo q̄3 hominibus. Venit aūt vir dei ad hely: et ait ad eū. Hec dicit dn̄s. Nunqd nō aperte reuelat⁹ ſum domui patris tui cū eſſet ī egipto in domo pharaonis: ⁊ elegi eum ex omnibz tribubz iſrl' michi ī ſacerdotem. ut aſcenderet ad altare meū. ⁊ adoleret michi incenſum. ⁊ portaret ephot corā me: et dedi domui pr̄is tui omnia de ſacrificijs filiorum iſrahel. Quare calce abieciſtis victimam meam. et munera mea. que precepi ut offerrentur in templo: ⁊ magis honoraſti filios tuos q̄3 me: ut comederetis primitias omnis ſacrificij iſrahel populi mei? Propterea ait dn̄s de⁹ iſrl'. Loquens locut⁹ ſū: ut dom⁹ tua ⁊ dom⁹ pr̄is tui miniſtraret ī ɔſpectu meo: uſq3 ī ſempiternū. Nūc aūt dicit dn̄s. Abſit hoc a me. Sed quicunq3 honorificauerit me glorificabo eum: qui autem contemnunt me erunt ignobiles. Ecce dies veniunt: et preſcidam brachium tuum. et brachium domus patris tui: ut non ſit ſenex in domo tua. Et videbis emulum tuū in tēplo in vniuerſis proſperis iſrl': et nō erit ſenex in domo tua om̄ibz diebz. Verūtamē nō auferam penit⁹ vir ex te ab altari meo: ſed ut deficiāt oculi tui. ⁊ tabeſcat aīa tua. et pars magna dom⁹ tue morietr̄ cū ad virilem etatē venerit. Hoc aūt erit tibi ſignū qd̄ vētuꝝ ē duobz filijs tuis ophny et finees. In die uno morientr̄ ambo. Et ſuſcitabo michi ſacerdotem fidelē qui iuxta cor meū ⁊ animā meā faciet: et edificabo ei domū fidelē: ⁊ ambulabit corā criſto meo cunctis diebz. Futuꝝ ē aūt. ut quicūq3 remanſerit in domo tua veniat ut oretur pro eo: et offerat nūmum argenteum ⁊ tortam panis. dicatq3. Dimitte me obſecro ad unā partem ſacerdotalem: ut comedam buccellam panis. cap̄. III.

Puer autem ſamuel miniſtrabat dn̄o corā hely: et ſermo dn̄i erat p̄cioſus. In diebz illis non erat viſio manifeſta. Factū ē ergo in die quadā hely iacebat in loco ſuo: et ocl'i eius caligauerāt: nec poterat videre lucernā dei anteq̄3 extingueretr̄. Samuel autē dormiebat ī templo domini. ubi erat archa dei. Et vocauit dominus ſamuel. Qui reſpōdens ait. Ecce ego. Et cucurrit ad hely: ⁊ dixit. Ecce ego. Vocaſti enim me. Qui dixit. Non vocaui te fili. Reuertere et dormi. Et abijt et dormiuit. Et adiecit dominus rurſum vocare ſamuel. Conſurgenſq3 ſamuel abijt ad hely: et dixit. Ecce ego: quia vocaſti me. Qui reſpondit. Non vocaui te fili mi. Reuertere ⁊ dormi. Porro ſamuel nec dum ſciebat dominū: neq3 reuelatus fuerat ei ſermo domini. Et adiecit dominus: ⁊ vocauit adhuc ſamuel tercio. Qui cōſurgēs abijt ad hely: et ait. Ecce ego: quia vocaſti me. Intellexit ergo hely quia dominus vocaret puerum: et ait ad ſamuel. Vade et dormi: et ſi deinceps vocauerit te dices. Loquere domine: q̄a audit ſeruus tuus. Abijt ergo ſamuel: et dormiuit in loco ſuo. Et venit dn̄s et ſtetit: et vocauit ſicut vocauerat ſcd̄o. Samuel ſamuel. Et ait ſamuel. Loquere dn̄e: quia audit ſeruus tuus. Et dixit dn̄s ad ſamuel. Ecce ego facio v̄bū in iſrl': qd̄ quicūq3 audierit tinniēt ambe aures eius. In die illa ſuſcitabo aduerſū hely om̄ia q̄ locut⁹ ſū ſuꝑ domū eius. Incipiā ⁊ cōplebo. Predixi enī ei q̄ iudicaturus eſſem domū ei⁹ ī eternū ꝓpter iniquitatem: eo ꝙ nouerat indigne agere filioſ ſuos·et non corripuerit eos. Idcirco iuraui domui hely: ꝙ nō expiet᷑ iniquitas dom⁹ eius victimis et muneribꝫ· uſq; in eternū. Dormiuit autē ſamuel uſq; mane: aperuitq; oſtia domus dn̄i. Et ſamuel timebat indicare viſionē hely. Vocauit ergo hely ſamuelē· et dixit. Samuel fili mi. Qui rn̄dens ait. Preſto ſum. Et interrogauit eum. Quis eſt ſermo quem locutus eſt dominus ad te? Oro te·ne celaueris me. Hec faciat tibi deus et hec addat: ſi abſconderis a me ſermonem ex omnibus verbis que dicta ſunt tibi. Indicauit itaq; ei ſamuel uniuerſos ſ̄mones: et non abſcondit ab eo. Et ille reſpondit. Dn̄s eſt. Quod bonū eſt in oclis ſuis faciat. Creuit autē ſamuel et dn̄s erat cū eo: ⁊ nō cecidit ex oībꝫ verbis eius in terrā. Et cognouit uniuerſus iſrahel a dan uſq; berſabee: ꝙ fidelis ſamuel ꝓpheta eſſet dn̄i. Et addidit dn̄s ut appareret ī ſylo: quoniā reuelatus fuerat domin⁹ ſamueli ī ſylo iuxta verbum domini: et euenit ſermo ſamuelis uniuerſo iſraheli. ca. iiii.

Et factum eſt in diebus illis: conuenerūt philiſtijm in pugnam. Egreſſus eſt nāq; iſrahel obuiam philiſtijm in prelium: et caſtrametatus eſt iuxta lapidem adiutorij. Porro philiſtijm venerunt in affec: et inſtruxerunt aciem contra iſrahel. Inito autem certamine terga vertit iſrahel philiſteis: et ceſa ſunt in illo certamine paſſim per agros q̄ſi quatuor milia viroꝝ. Et reuerſus eſt ꝓplus ad caſtra. Dixerūtq; maiores natu de iſrl'. Quare ꝑcuſſit nos dn̄s hodie coram philiſtijm? Afferamus ad nos de ſylo archā federis dn̄i·et veniat in mediū nr̄i: ut ſaluet nos de manu inimicoꝝ nr̄oꝝ. Miſit ergo ꝓplus in ſylo: et tulerunt inde archā federis dn̄i exercituū ſedentis ſuꝑ cherubin. Erātq; duo filij hely cū archa federis dn̄i ofny ⁊ finees. Cūq; veniſſet archa federis dn̄i ī caſtra· vociferatus eſt oīs iſrahel clamore grandi: et perſonuit terra. Et audierunt philiſtijm vocem clamoris: dixeruntq;. Que nam hec eſt vox clamoris magni in caſtris hebreorum? Et cognouerunt ꝙ archa domini veniſſet in caſtra. Timueruntq; philiſtijm dicentes. Venit deus in caſtra. Et ingemuerunt dicentes. Ve nobis. Nō enim fuit tanta exultatio heri et nudiuſtercius. Ve nobis. Quis nos ſaluabit de manu deorum ſublimium iſtorum? Hij ſunt dij: qui ꝑcuſſerunt egiptum omni plaga in deſerto. Confortamini et eſtote viri philiſtijm: ne ſeruiatis hebreis ſicut ⁊ illi ſeruierunt nobiſ. Cōfortamini ⁊ bellate. Pugnauerūt ergo philiſtijm et ceſus eſt iſrl': ⁊ fugit unuſquiſq; in tabernaculū ſuū. Et facta eſt plaga magna nimis· ⁊ ceciderūt de iſrl' triginta milia peditū· ⁊ archa dei capta ē. Duo quoq; filij hely mortui ſūt ofny et finees. Currēs autē vir de beniamin ex acie venit in ſylo in die illa: ſciſſa veſte· ⁊ ꝯſperſus puluere caput. Cūq; ille veniſſet: hely ſedebat ſuꝑ ſellā ꝯtra viā expectās. Erat autē cor ei⁹ pauēs pro archa dn̄i. Vir autē ille poſtq̄ ingreſſus eſt nūciauit urbi: et ululauit oīs ciuitas. Et audiuit hely ſonitū clamoris: dixitq;. Quis ē hic ſonitus tumultus hui⁹? At ille feſtinauit et venit: ⁊ nūciauit hely. Hely autē erat nonaginta et octo annorū· et ocli eius caligauerāt· et videre non poterat. Et dixit ad hely. Ego ſū qui veni de ꝑlio: et ego qui de acie fugi hodie. Cui ille ait. Quid actū eſt fili mi? Reſpondens autē ille qui nūciabat: fugit inquit iſrl̄ corā philiſtijm: et ruina magna facta ē in ꝓplo. Inſuper ⁊ duo filij tui mortui ſūt ophny et finees: et archa dei capta eſt. Cūq; ille noīaſſet archā dei cecidit de ſella retrorſū iuxta hoſtiū: ⁊ fractis ceruicibꝫ mortuus eſt. Senex em̄ erat vir ⁊ grandeuus: et ipſe iudicauit iſrahel quadraginta ānis. Nurus aūt eiꝰ vxor finees pregnās erat: viciñaq; partui. Et audito nuncio ꝙ capta eſſet archa dei. et mortuꝰ eſſet ſocer ſuus et vir ſuꝰ: incuruauit ſe et peperit. Irruerant enim in eam dolores ſubiti. In ipſo autem momento mortis eius dixerunt ei qui ſtabāt circa eam. Ne timeas: quia filium peperiſti. Que non reſpondit eis: neq; animaduertit. Et vocauit puerū ychabod. dicens. Tranſlata eſt gloria domini de iſrahel: quia capta eſt archa dei. Et pro ſocero ſuo et pro viro ſuo ait. Tranſlata eſt gloria ab iſrahel: eo ꝙ capta eſſet archa dei. cap̄. v.

Philiſtijm autem tulerunt archā dei: et aſportauerūt eā a lapide adiutorij in azotū. Tulerūtq; philiſtijm archā dei: et intulerūt eā in templo dagon: et ſtatuerunt eā iuxta dagon. Cūq; ſurrexiſſent diluclo azotij altera die: ecce dagon iacebat ꝓnus in terra ante archā dn̄i. Et tulerūt dagon: et reſtituerūt eū ī loco ſuo. Rurſūq; mane die altera cōſurgentes: inuenerunt dagon iacentem ſup̄ faciē ſuā in terra corā archa dn̄i. Caput autē dagon et due palme manuū eiꝰ abſciſe erant ſup̄ limen: porro dagon ſolus truncus remāſerat in loco ſuo. Propter hanc cauſā nō calcāt ſacerdotes dagon et oēs qui ingrediūtur templū eiꝰ ſup̄ limē dagon in azoto: uſq; ī hodiernū diē. Aggrauata ē aūt manꝰ dn̄i ſuper azotios: et demolitꝰ eſt eos. Et ꝑcuſſit in ſecretiori parte natiū azotū et fines eiꝰ: et ebullierūt ville et agri in medio regionis illius et nati ſunt mures: et facta eſt ɔfuſio mortis magna in ciuitate. Videntes autē viri azotij huiuſcemodi plagā dixerūt. Non maneat archa dei iſrahel apud nos: quoniā dura eſt manus eius ſuper nos ⁊ ſup̄ dagon deum noſtrum. Et mittentes congregauerūt omnes ſatrapas philiſtinorum ad ſe: et dixerunt. Quid faciemus de archa dei iſrahel? Reſponderūtq; gethei. Circumducat̄ archa dei iſrl̄. Et circūduxerūt archā dei iſrahel. Illis autē circūducentibꝫ eam. fiebat manꝰ dn̄i ꝑ ſinglas ciuitates interfectionis magne nimis: ⁊ ꝑcutiebat viros uniuſcuiuſq; urbis a paruo uſq; ad maiorem: et computreſcebant prominentes extales eorum. Inierūtq; gethei conſilium: et fecerunt ſibi ſedes pelliceas. Miſerunt ergo archam domini in accharon. Cumq; veniſſet archa domini dei in accharon: exclamauerunt accharonite dicentes. Adduxerūt ad nos archā dei iſrl̄: ut interficiat nos ⁊ ꝓplm nr̄m. Miſerūt itaq; et cōgregauerūt oēs ſatrapas philiſtinorū. Qui dixerūt. Dimittite archā dei iſrl̄ et reuertat̄ in locū ſuū: ut non interficiat nos cū ꝓplo nr̄o. Fiebat enī pauor mortis in ſinglis urbibꝫ: ⁊ grauiſſima manus valde. Viri quoq; q̄ mortui nō fuerāt ꝑcutiebant̄ in ſecretiore parte natiū: et aſcendebat vlulatꝰ uniuſcuiuſq; ciuitatis ī celū. c. vi.

Fuit ergo archa dn̄i in regione

philiſtinoꝝ ſeptē menſibȝ. Et poſt hec uocauerūt philiſtijm ſacerdotes et diuinos dicētes. Quid facienꝰ de archa dei? Indicate nobis: quomodo remittamus eam ī locum ſuū. Qui dixerūt. Si remittitis archam dei iſrahel nolite dimittere eam uacuam: ſed quod debetis ei·reddite pro peccato·et tunc curabimini: et ſcietis quare non recedat manus eius a uobis. Qui dixerūt. Quid eſt quod pro delicto reddere debeamus ei? Rñderuntqꝫ illi. Iuxta numeꝝ ꝓuinciaꝝ philiſtinoꝝ quinqꝫ anos aureos facietis·et quinqꝫ mures aureos: quia plaga una fuit omībȝ uobis et ſatrapis uřis. Facietiſqꝫ ſilitudines anoꝝ uřoꝝ·⁊ ſilitudines muriū q̄ demoliti ſūt terrā · et dabitis deo iſrl' gl'am: ſi forte releuet manū ſuam a uobis·et a dijs uřis ⁊ a terra veſtra. Quare grauatis corda veſtra ſicut aggrauauit egiptus et pharao cor ſuū? Nonne poſtq̄ percuſſus eſt tunc dimiſit eos et abierunt? Nunc ergo arripite et facite plauſtrum nouū unū: et duas uaccas fetas quibus non eſt impoſitū iugum iungite in plauſtro· et recludite uitulos earum domi. Tolletiſqꝫ archam domini et ponetis in plauſtro: et uaſa aurea q̄ exſoluiſtis ei ꝓ delicto ponetis in capſellā ad latꝰ eius·⁊ dimittite eā ut uadat: et aſpicietis. Et ſi quidē ꝑ uiā finiū ſuoꝝ aſcenderit contra bethſamis ip̄e fecit nobis hoc malū grande, ſin autē minime: ſciemꝰ quia nequaq̄ manꝰ eiꝰ tetigit nos·ſed caſu accidit. Fecerūt ergo illi. hoc modo: et tollentes duas uaccas q̄ lactabāt uitl'os iūxerūt ad plauſtꝝ: uitl'oſqꝫ eaꝝ ꝯcluſerūt domi. Et poſuerūt archā dei ſup plauſtꝝ: ⁊ capſellā q̄ habebat mures aureos ⁊ ſilitudinem anoꝝ. Ibāt aūt indirectū uacce ꝑ uiā q̄ ducit bethſamis: ⁊ itinere uno gradiebant̄ ꝑgētes ⁊ mugiētes: ⁊ nō declinabāt neqꝫ ad dexterā neqꝫ ad ſiniſtrā. Sed ⁊ ſatrape philiſtiōꝝ ſequebant̄ uſqꝫ ad terminos bethſamis. Porro bethſamite metebāt triticū ī ualle. Et eleuātes oc'los ſuos uiderūt archā: ⁊ gauiſi ſūt cū uidiſſet. Et plauſtrū uēit ī agrū ioſue bethſamite: ⁊ ſtetit ibi. Erat autē ibi lapis magnꝰ. Et conciderūt ligna plauſtri: uaccaſqꝫ impoſuerūt ſup ea olocauſtū dn̄o. Leuite autem depoſuerunt archā dei·et capſellā q̄ erat iuxta eā in qua erāt uaſa aurea: ⁊ poſuerūt ſup lapidē grandem. Viri autē bethſamite·obtulerūt olocauſta: ⁊ immolauerūt uictimas ī die illa domino. Et quinqꝫ ſatrape philiſtinoꝝ uiderūt: et reuerſi ſūt in accharon in die illa. Hij ſūt autē ani aurei quos reddiderunt philiſtijm ꝓ delicto dn̄o. Azotꝰ unū· gaza unū·aſchalon unū·geth unum· accharon unū; ⁊ mures aureos ſcd̄m numeꝝ urbiū philiſtijm quinqꝫ ꝓuinciaꝝ: ab urbe murata uſqꝫ ad uillā q̄ erat abſqꝫ muro: et uſqꝫ ad abel magnū·ſup quē poſuerūt archā dn̄i que erat uſqꝫ ī illa die ī agro ioſue bethſamitis. Percuſſit aūt dn̄s de uiris bethſamitibȝ eo q̄d uidiſſet archā dn̄i: ⁊ ꝑcuſſit de p̄plo ſeptuagīta uiros ⁊ quinq̄gīta milia plebis. Luxitqꝫ p̄plus eo q dn̄s ꝑcuſſiſſet plebē plaga magna. Et dixerūt uiri bethſamite. Quis poterit ſtare ī ꝯſpectu dn̄i dei ſācti huiꝰ? Et ad quē aſcendet a nobis? Miſeruntqꝫ nūcios ad habitatores cariathiarim dicētes. Reduxerūt philiſtijm archā dn̄i: deſcendite et reducite eā ad uos. c. vii.

Venerūt ergo uiri cariathiarim et reduxerūt archā dn̄i: ⁊ intulerūt eam in domū aminadab in gabaa. Eleazarū autē filiū eiꝰ ſāctificauerūt: ut cuſtodiret archam dñi. Et factū eſt. ex qua die manſit archa dñi ī cariathiarim: multiplicati ſunt dies. Erat quippe iā annꝰ viceſimꝰ. Et requieuit omnis domꝰ iſrl' poſt dñm. Ait autē ſamuel ad uniūſam domū iſrl' dicēs. Si ī toto corde vr̄o reūtimini ad dñm auferte deos alienos de medio veſtrū baalim et aſtaroth: et ꝑparate corda vr̄a dño. et ſeruite ei ſoli: et eruet vos de manu philiſtijm. Abſtulerūt ergo filij iſrl' baalim ⁊ aſtaroth. ⁊ ſeruierūt dño ſoli. Dixit aūt ſamuel. Congregate uniūſū iſrl' in maſphat: ut orem pro vobis dñm. Et cōuenerūt in maſphat. Hauſerūtqꝫ aquā et effuderunt in conſpectu dñi et ieiunauerūt in die illa et dixerūt. Tibi peccauimꝰ dñe. Iudicauitqꝫ ſamuel filioſ iſrl' ī maſphat. Et audierunt philiſtijm ꝙ cōgregati eſſēt filij iſrl' in maſphat. et aſcenderūt ſatrape philiſtinoꝝ ad iſrl'. Quod cū audiſſēt filij iſrl'. timuerūt a facie philiſtinoꝝ. Dixerūtqꝫ ad ſamuelem. Ne ceſſes ꝓ nobis clamare ad dñm deū nr̄m: ut ſaluet nos de manu philiſtinoꝝ. Tulit autē ſamuel agnū lactentē unū. ⁊ obtulit illū olocauſtū integrū dño. Et clamauit ſamuel ad dñm ꝓ iſrl': et exaudiuit eū dominꝰ. Factū eſt autem cū ſamuel offerret olocauſtum philiſtij [illegible] ire bellū cōtra iſrl'. Intonuit autē dñs fragore magno in die illa ſup philiſtijm ⁊ exterruit eoſ: ⁊ ceſi ſunt a filijs iſrl'. Egreſſiqꝫ viri iſrl' de maſphat perſecuti ſunt philiſteos. et ꝑcuſſerūt eos uſqꝫ ad locū q̄ erat ſubtē bethchar. Tulit autē ſamuel lapidem unū ⁊ poſuit eū inter maſphat. ⁊ inter ſen. et vocauit nomē loci illius: lapis adiutorij. Dixitqꝫ. Hucuſqꝫ auxiliatꝰ eſt nobis dñs. Et humiliati ſunt philiſtijm. nec appoſuerunt ultra ut venirent in terminos iſrl'. Facta ē itaqꝫ manus dñi ſuper philiſteos cūctis diebꝫ ſamuelis: et reddite ſunt urbes quas tulerāt philiſtijm ab iſrl' iſrli: ab accharon uſqꝫ geth. et terminos ſuos. Liberauitqꝫ iſrl de manu philiſtinoꝝ: eratqꝫ pax inter iſrl' ⁊ amorreū. Iudicabat qꝫ ſamuel iſrl' cūctis diebꝫ vite ſue. ⁊ ibat ꝑ ſingulos ānos circuiēs bethel ⁊ galgala ⁊ maſphat: ⁊ iudicabat iſrahelē in ſupradictis locis. Reūtebaturqꝫ in ramatha. ibi enim erat domus eius: et ibi iudicabat iſrahelem. Edificauit etiam ibi altare domino. cap̄. viii.

Factū ē autē cū ſenuiſſet ſamuel: poſuit filios ſuos iudices iſrahel. Fuitqꝫ nomē filij eiꝰ primogeniti iohel. et nomen ſecundi abia: iudicū in berſabee. Et nō ābulauerūt filij illiꝰ in vijs eiꝰ. ſed declinauerūt poſt auariciā acceperūtqꝫ munera: et ꝑuerterūt iudiciū. Cōgregati ergo uniuerſi maiores natu iſrl' venerūt ad ſamuelē in ramatha: dixerūtqꝫ ei. Ecce tu ſenuiſti: et filij tui non ambulant in vijs tuis. Conſtitue nobis regē ut iudicet nos: ſicut et uniūſe habēt natōnes. Diſplicuitqꝫ ſermo in oculis ſamuelis. eo ꝙ dixiſſet. da nobis regē ut iudicet nos. Et orauit ſamuel ad dñm. Dixit autem dñs ad ſamuelē. Audi vocē ppl̄i: ī omībꝫ q̄ loquūt̄ tibi. Nō enī abiecerūt te ſed me: ne regnē ſup eos. Iuxta oīa opera ſua q̄ fecerunt a die q̄ eduxi eos de egipto uſqꝫ ad diem hanc ſicut dereliquerūt me ⁊ ſuierūt dijs alienis: ſic faciūt etiam tibi. Nūc ergo vocē eorū audi. Verūtamen ꝯteſtare eos: ⁊ p̄dic eis ius regis qui regnaturꝰ ē ſup eos.

Dixit itaq; ſamuel oīa verba dñi ad ppłm qui petierat a ſe regē·et ait. Hoc erit ius regis·qui imperaturꝰ ē vobis. Filios vr̄os tollet et ponet in curribꝫ ſuis·facietq; ſibi equites et p̄curſores q̄drigaꝝ ſuaꝝ:⁊ ꝯſtituet ſibi tribunos et cēturiones·et aratores agroꝝ ſuoꝝ et meſſores ſegetū·et fabros armoꝝ ⁊ curruū ſuorū. Filias q̄; vr̄as faciet ſibi vnguētarias·⁊ focarias·⁊ panificas. Agros q̄; vr̄os et vineas et oliueta optima tollet:et dabit ſeruis ſuis. Sed ⁊ ſegetes veſtras et vineaꝝ redditꝰ addecimabit·vt det eunuchis ⁊ famłis ſuis. Seruos etiā vr̄os ⁊ ācillas·⁊ iuuenes optimos ⁊ aſinos auferet:⁊ ponet ī opere ſuo. Greges q̄; vr̄os addecimabit·voſq; eritis ei ſerui. Et clamabitis in die illa a facie regis vr̄i quē elegiſtis vobis·et nō exaudiet vos dñs in die illa:quia petiſtis vobis regē. Noluit aūt ppłs audire vocē ſamuelis·ſed dixerūt. Nequaq̄. Rex enī erit ſuꝑ nos et erimꝰ nos q̄; ſicut oēs gētes·⁊ iudicabit nos rex noſter·⁊ egrediet̄ ante nos·⁊ pugnabit bella nr̄a pro nobis. Et audiuit ſamuel oīa vba ppłi:⁊ locutus ē ea ī auribꝫ dñi. Dixit autē dñs ad ſamuelē. Audi vocē eoꝝ:et ꝯſtitue ſuꝑ eos regē. Et ait ſamuel ad viros iſrl'. Vadat vnuſquiſq; in ciuitatē ſuā.

Et erat vir de beniamin noīe . c. ix. cis·filiꝰ abiel·filij ſeor·filij bechor·filij ſareth·filij aphia·filij viri iemini fortis robore. Et erat ei filiꝰ vocabulo ſaul·electus et bonus:⁊ nō erat vir de filijs iſrl' melior illo. Ab humero ⁊ ſurſum·eminebat ſuꝑ omnē ppłm. Perierant autē aſine cis pr̄is ſaul. Et dixit cis ad ſaul filiū ſuū. Tolle tecū vnū de pueris:⁊ ꝯſurgēs vade ⁊ quere aſinas. Qui cū trāſiſſet ꝑ mōtem ephraim et ꝑ terrā ſaliſa:⁊ nō inueniſſēt:trāſierūt etiā per terrā ſalim et nō erāt·ſed et per terrā iemini:et minime reppererūt. Cū aūt veniſſēt ī terrā ſuph:dixit ſaul ad pueꝝ qui erat cū eo. Veni et reūtamur·ne forte dimiſerit pater meꝰ aſinas:et ſolicitus ſit ꝓ nobis. Qui ait ei. Ecce vir dei eſt in ciuitate hac vir nobilis·omne qđ loquit̄:ſine ābiguitate venit. Nūc ergo eamus illuc:ſi forte indicet nobis de via nr̄a ꝓpter quā venimus. Dixitq; ſaul ad pueꝝ ſuū. Ecce ibimꝰ. Quid feremꝰ ad viꝝ dei? Panis defecit in ſitarcijs nr̄is·et ſportulā nō habemus ut demꝰ homini dei:nec quicq̄ aliud. Rurſum puer rn̄dit ſauli ⁊ ait. Ecce inuēta ē ī manu mea q̄rta pars ſtateris argenti:demus homini dei·ut indicet nobis viā nr̄am. Olim in iſrl' ſic loquebat̄ vnuſquiſq;:vadēs ꝯſulere deū. Venite et eamus ad videntē. Qui enī ꝓpheta dicitur hodie:vocabat̄ olim videns. Et dixit ſaul ad puerū ſuum. Optimꝰ ſmo tuꝰ. Veni eamꝰ. Et ierūt in ciuitatē:in q̄ erat vir dei. Cūq; aſcenderent cliuū ciuitatis īuenerūt puellas egredientes ad hauriendam aquā:et dixerūt eis. Num hic eſt videns? Que rn̄dentes dixerūt illis. Hic ē. Ecce ante te. Feſtina nūc. Hodie enī venit ī ciuitatē:quia ſacrificiū ē hodie ppłi in excelſo. Ingredientes vrbē ſtatī inuenietis eū:anteq̄; aſcēdat excelſū ad veſcendū. Neq; enī comeſturꝰ ē ppłs donec ille veniat·q̄a ipſe benedicet hoſtie:⁊ deinceps comedēt q̄ vocati ſūt. Nunc ergo ꝯſcendite:quia hodie reperietis eū. Et aſcēderūt in ciuitatē. Cūq; ābularēt in medio vrbis·apparuit ſamuel egrediens obuiam eis:ut aſcenderet ī excelſū. Dñs aūt reuelauerat auriculā ſamuelis:āte vnā diē quā veniret ſaul dicēs.

Hac ipa hora q̄ nūc eſt · cras mittam virū ad te de terra beniamin: ⁊ unges eū ducem ſup pp̄lm meū iſrl̄. Et ſaluabit pp̄lm meū de manu philiſtinorū: q̄a reſpexi pp̄lm meū. Venit enī clamor eorū ad me. Cūq; aſpexiſſet ſamuel ſaulē: dn̄s ait ei. Ecce vir quē dixerā tibi. Iſte dn̄abitur pp̄lo meo. Acceſſit autē ſaul ad ſamuelē in medio porte et ait. Indica oro michi: ubi eſt dom⁹ videntis? Et r̄ndit ſamuel ſauli dicens. Ego ſum vidēs. Aſcende ante me in excelſum ut comedas mecū hodie ⁊ dimittā te mane: ⁊ oīa que ſunt in corde tuo indicabo tibi, et de aſinis quas nudiuſterci⁹ ꝑdidiſti ne ſolicitus ſis quia inuēte ſunt. Et cui⁹ erūt optima queq; iſrl̄? Nōne tibi et omni domui p̄ris tui? Rn̄dēs autē ſaul ait. Nūqd non fili⁹ iemini ego ſum de minima tribu iſrl̄ · et cognatio mea nouiſſima inter omnes familias de tribu beniamin? Quare ergo locut⁹ es michi ſermonem iſtū? Aſſumēs itaq; ſamuel ſaulem et puerū ei⁹ · introduxit eos in triclinīū: et dedit eis locū in capite eorꝫ q̄ fuerāt inuitati. Erāt enī q̄ſi triginta viri. Dixitq; ſamuel coco. Da partem quā dedi tibi: ⁊ p̄cepi ut reponeres ſeorſum apud te. Leuauit autē cocus armum: et poſuit ante ſaul. Dixitq; ſamuel. Ecce qd̄ remanſit pone ante te et comede: quia de induſtria ſeruatū eſt tibi quando pp̄lm vocaui. Et comedit ſaul cum ſamuele ī die illa. Et deſcenderūt de excelſo in o͛pidū: et locut⁹ eſt cum ſaule ī ſolario: ſtrauitq; ſaul in ſolario et dormiuit. Cumq; mane ſurrexiſſet et iā diluceſceret: vocauit ſamuel ſaulē ī ſolariū dicens. Surge ut dimittā te. Et ſurrexit ſaul. Egreſſiq; ſunt ambo: ipſe videlicet et ſamuel. Cūq; deſcenderent ī extrema parte ciuitatis: ſamuel dixit ad ſaul. Dic puero: ut ātecedat nos ⁊ trāſeat. Tu autē ſubſiſte pauliſꝑ: ut indicē tibi v̄bū dn̄i.

Tulit autē ſamuel lenticulam .c. x. olei · et effudit ſup caput eius: et deoſculat⁹ ē eū et ait. Ecce unxit te dn̄s ſup hereditatē ſuā in principē: ⁊ liberabis pp̄lm ſuū de manibȝ inimicorꝫ eiuſ q̄ in circuitu ei⁹ ſūt. Et hoc tibi ſignū: quia unxit te deus in principē. Cūq; abieris hodie a me: inuenies duos viros iuxta ſepulcrū rachel in finibȝ beniamin in meridie: dicētq; tibi. Inuente ſūt aſine ad q̄s ieras ꝑquirendas: ⁊ intermiſſis pater tu⁹ aſinis ſolicitus eſt ꝓ vobis · ⁊ dicit. Quid faciā de filio meo? Cūq; abieris inde · et ultra tranſieris et veneris ad quercū thabor · inuenient te tres viri aſcendentes ad deū in bethel: un⁹ portās tres hedos · ⁊ alius tres tortas panis: ⁊ alius portans lagenā vini. Cūq; te ſalutauerit dabunt tibi duos panes: ⁊ accipies de manu eorū. Poſt hec venies in collē dn̄i: ubi eſt ſtatio philiſtinorꝫ. Et cū ingreſſus fueris ibi urbē · obuiū habebis gregē prophetarū deſcendentiū de excelſo: et ante eos pſalteriū et timpanū ⁊ tibiā et citharā · ipſoſq; ꝓphetantes: et inſiliet ī te ſpirit⁹ dn̄i et ꝓphetabis cū eis: ⁊ mutaberis in virū aliū. Quādo ergo euenerint ſigna hec oīa tibi · fac quecūq; inuenerit man⁹ tua: quia dn̄s eſt tecū. Et deſcendes āte me in galgala. Ego quippe deſcendā ad te: ut offeras oblationē et immoles victimas pacificas. Septem diebȝ expectabis donec veniā ad te: et oſtendā tibi que facias. Itaq; cū auertiſſet humerū ſuū ut abiret a ſamuele · immutauit ei deus cor aliud: et venerūt omnia ſigna hec in die illa.

Veneruntq; ad p̄dictū collem:et ecce cuneus ꝓphetaꝝ obuiꝰ ei. Et inſiluit ſuper eū ſpiritꝰ dn̄i:⁊ ꝓphetauit ī medio eorū. Videntes autē om̄es qui nouerāt eū heri et nudiuſtercius q̄ eſſet cū ꝓphetis et ꝓphetaret·dixerūt ad inuicē. Que nā res accidit filio cis? Nū et ſaul inter ꝓphetas? Rn̄ditq; alius ad alterū dicēs. Et cis pater eiꝰ? Propterea verſū ē in ꝓuerbiū. Nū ⁊ ſaul inter ꝓphetas? Ceſſauit autē ꝓphetare:et venit ad excelſum. Dixitq; patruus ſaul ad eū ⁊ ad puerꝝ eiꝰ. Quo abiſtis? Qui rn̄derunt. Querere aſinas. Quas cū nō reperiſſemus·venimꝰ ad ſamuelē. Et dixit ei patruus ſuꝰ. Indica michi·q̄d dixerit tibi ſamuel. Et ait ſaul ad patruū ſuū. Indicauit nobis quia inuente eſſent aſine. De ſermone autē regni nō indicauit ei:quē locutꝰ fuerat ei ſamuel. Et conuocauit ſamuel pplm ad dn̄m in maſphat:et ait ad filios iſrl̄. Hec dicit dn̄s deus iſrl̄. Ego eduxi iſrl̄ de egipto·et erui vos de manu egiptioꝝ:et de manu om̄i regū q̄ affligebāt vos. Vos autē hodie ꝓiecistis dn̄m deū vr̄m:q̄ ſolus ſaluauit vos de vniūſis malis ⁊ tribulationibꝫ vr̄is·⁊ dixiſtis. Nequaq̄:ſed regem cōſtitue ſup nos. Nūc ergo ſtate corā dn̄o ꝑ tribꝫ vr̄as et per familias. Et applicauit ſamuel om̄es tribꝫ iſrl̄:⁊ cecidit ſors ſup tribū beniamin. Et applicauit tribū beniamin et cognationes eiꝰ·et cecidit ſuper cognatio[illegible] metri:et peruenit uſq; ad ſaul filiū cis. Queſierūt ergo eū·et nō eſt inuentus illic. Et cōſuluerunt poſt hec dn̄m:utrū nam venturꝰ eſſet illuc. Rn̄ditq; dn̄s. Ecce abſcōditꝰ eſt domi. Cucurrerūt itaq; ⁊ tulerūt eū inde·ſtetitq; in medio ppl̄i:et altior fuit vniūſo populo ab humero et ſurſum. Et ait ſamuel ad om̄em pplm. Certe videtis quē elegit dn̄s·qm̄ non ſit ſimilis illi in omni pplo. Et clamauit om̄s pplus·et ait. Viuat rex. Locutꝰ eſt autē ſamuel ad pplm legē regni·et ſcripſit in libro ⁊ repoſuit corā dn̄o. Et dimiſit ſamuel omnē pplm ſingulos in domū ſuā. Sed et ſaul abijt in domū ſuā in gabaath. Et abijt cū eo pars exercitꝰ·quorum tetigerat deꝰ corda. Filij vero belial dixerūt. Nū ſaluare nos poterit iſte? Et deſpexerūt eū·et nō attulerūt ei munera. Ille vero diſſimulabat ſe audire.

Ca. XI .

Et factū ē q̄ſi poſt menſem· aſcendit naas ām̄onites et pugnare cepit adūſū iabes galaad. Dixeruntq; om̄es viri iabes ad naas. Habeto nos federatos:⁊ ſeruiemꝰ tibi. Et rn̄dit ad eos naas ām̄onites. In hoc feriā vobiſcū fedus:ut eruā om̄i vr̄m oculos dextros:ponamq; vos opprobriū in vniuerſo iſrl̄. Et dixerūt ad eū ſeniores iabes. Cōcede nobis ſeptē dies·ut mittamus nūcios ad vniūſos terminos iſrl̄·⁊ ſi nō fuerit q̄ defendat nos egrediemur ad te. Venerūt ergo nūcij in gabaath ſaulis·⁊ locuti ſunt v̄ba hec audiente pplo. Et leuauit om̄s pplus vocē ſuā ⁊ fleuit. Et ecce ſaul veniebat ſequēs boues de agro et ait. Quid habet pplus q̄ plorat? Et narrauerūt ei verba viroꝝ iabes. Et inſiluit ſpiritꝰ dn̄i in ſaul cū audiſſet hec v̄ba:⁊ iratꝰ eſt furor eiꝰ nimis. Et aſſumēs vtrūq; bouē·cōcidit in fruſta:miſitq; ī om̄es terminos iſrl̄ ꝑ manū nūcioꝝ dicens. Quicūq; nō exierit·et ſecutꝰ fuerit ſaul ⁊ ſamuel:ſic fiet bobꝰ eiꝰ. Inuaſit ergo timor dn̄i pplm·⁊ egreſſi ſūt quaſi vir vnus:⁊ recenſuit eos ī bezech. Fuerūtq; filioꝝ iſrl̄ trecēta milia:viroꝝ autē iuda·triginta milia. Et dixerūt nūcijs qui venerāt. Hic dicetis viris qui ſūt ī iabes galaad. Cras erit vobis ſalꝰ: cū incaluerit ſol. Venerūt ergo nūcij ⁊ nūciauerūt viris iabes. Qui letati ſūt et dixerūt. Mane exibimꝰ ad vos ⁊ facietis nobis omne qđ placuit vobis. Et factū ē cū dies craſtinꝰ veniſſet·ꝯſtituit ſaul pplm ī tres partes. Et ingreſſꝰ eſt media caſtra in vigilia matutina·⁊ ꝑcuſſit āmō uſqꝫ dū incaleſceret dieſ. Reliqui autē diſꝑſi ſūt: ita ut nō relinquererēt ī eis duo pariter. Et ait pplus ad ſamuelē. Quis eſt iſte q̄ dixit·ſaul nō regnabit ſuꝑ nos? Date viros et interficiemꝰ eos. Et ait ſaul. Nō occidetur quiſquā in die hac·quia hodie fecit dn̄s ſalutem in iſrl̄. Dixit autē ſamuel ad pplm. Venite et eamꝰ in galgala ⁊ innouemꝰ ibi regnū. Et ꝑrexit oīs pplus ī galgala: et fecerūt ibi regē ſaul·coram domino in galgala. Et immolauerūt ibi victimas pacificas coram domino. Et letatus eſt ibi ſaul et cuncti viri iſrahel nimis. ca. xii.

Dixit autē ſamuel ad vniūſū iſrl̄. Ecce audiui vocem vr̄am iuxta oīa q̄ locuti eſtis ad me·et cōſtitui ſuꝑ vos regē. Et nūc rex gradit̄ ante vos. Ego autē ſenui ⁊ incanui. Porro filij mei vobiſcū ſūt. Itaqꝫ cōuerſatꝰ corā vobis ab adoleſcētia mea uſqꝫ ad hāc diē: ecce ꝑſto ſū. Loquimini de me corā dn̄o ⁊ corā criſto eiꝰ: vtrū bouē cuiuſq̄m tulerī aut aſinū·ſi quē·piā calūniatꝰ ſū·ſi oppſſi aliquē·ſi de manu cuiuſq̄ munꝰ accepi·et cōtēnam illud hodie reſtituāqꝫ vobis. Et dixerūt. Nō es calumniatus nos·neqꝫ oppreſſiſti·neqꝫ tuliſti de manu alicuiꝰ quippiā. Dixitqꝫ ad eos. Teſtis eſt dn̄s aduſum voſ et teſtis criſtus eiꝰ in die hac·quia nō inueneritis in manu mea quippiam. Et dixerunt. Teſtis. Et ait ſamuel ad pplm. Dn̄s qui fecit moyſen et aaron·⁊ eduxit pr̄es nr̄os de terra egipti adeſt. Nūc ergo ſtate ut iudicio contendā aduerſū vos corā dn̄o·de omnibꝫ miſericordijs dn̄i·quas fecit vobiſcū et cū prībꝫ vr̄is·quo modo iacob ingreſſꝰ ē ī egiptū·⁊ clamauerūt patres veſtri ad dn̄m·⁊ miſit dn̄s moyſen ⁊ aaron·⁊ eduxit pr̄es vr̄os de egipto·et collocauit eos in loco hoc. Qui obliti ſūt dn̄i dei ſui·⁊ tradidit eos in manu ſyſare magiſtri militie aſor et in manu philiſtinoꝝ·et ī manu regis moab·et pugnauerunt aduerſū eos. Poſtea aūt clamauerūt ad dn̄m·⁊ dixerūt. Peccauimꝰ·q̄a dereliq̄mꝰ dn̄m·⁊ ſeruiuimꝰ baalim ⁊ aſtaroth. Nūc ergo erue noſ de manu inimicoꝝ nr̄oꝝ: et ſeruiemus tibi. Et miſit dn̄s ierobaal ⁊ badan·⁊ ſampſon·et barach·⁊ iepte·⁊ ſamuel·et eruit vos de manu inimicoꝝ vr̄oꝝ per circuitū·et habitaſtis confidenter. Vidētes autē q naas rex filioꝝ amō veniſſet aduerſum vos·dixiſtis michi, nequaq̄ꝫ·ſed rex imperabit nobis: cū dn̄s deꝰ veſter regnaret ī vobiſ. Nūc ergo ꝑſto ē rex vr̄: quē elegiſtis ⁊ petiſtis. Ecce dedit vobis dn̄s regē. Si timueritis dn̄m ⁊ ſuieritis ei ⁊ audieritiſ vocē eiꝰ: et nō exaſperaueritis os dn̄i·eritis et vos et rex q̄ imperat vobis ſequētes dn̄m deū vr̄m. Si autē nō audieritis vocē dn̄i·ſed exaſperaueritis ſermonē eiꝰ: erit manꝰ dn̄i ſuꝑ vos et ſuꝑ pr̄es vr̄os. Sed et nunc ſtate·et videte rem iſtā grandē·quā facturus eſt dominꝰ in cōſpectu vr̄o. Nūquid nō meſſis tritici eſt hodie? Inuocabo dn̄m ⁊ dabit voces et pluuias·⁊ ſcietis ⁊ videbitis quia grande feceritis vobis malū in conſpectu dn̄i·petentes ſuꝑ vos regem.

Et clamauit ſamuel ad dñm· et dedit dñs voces et pluuias in illa die. Et timuit omĩs pp̄lus nimis dominū· et ſamuelē, Et dixit vniuerſus pp̄lus ad ſamuelē, Ora pro ſeruis tuis ad dñm deū tuū· ut nō moriamur. Addidimus enī vniuerſis peccatis nr̄is malum· ut peterem⁹ nobis regē, Dixit autē ſamuel ad pp̄lm, Nolite timere, Vos feciſtis vniūſū malū hoc. Verūtamen nolite recedere a tergo dñi· ſed ſeruite dño in omni corde vr̄o· ⁊ nolite declinare poſt vana que nō ꝓderūt vobis· neq; eruēt vos q̄a vana ſūt· ⁊ nō derelinquet dñs pp̄lm ſuum· ꝓpter nomē ſuū magnū: q̄a iurauit dñs facere vos ſibi pp̄lm. Abſit autē a me hoc peccatū in dñm· ut ceſſem orare ꝓ vobis· ⁊ docebo vos viā bonā et rectā, Igit̄ timete dñm· et ſeruite ei in veritate· ⁊ ex toto corde vr̄o, Vidiſtis enī magnifica que in vobis geſſerit dñs, Quod ſi ꝑſeuerauerítis ī malicia ⁊ vos ⁊ rex vr̄ pariter ꝑibitis,

.ca. xiii.

Filius vnius anni erat ſaul cū regnare cepiſſet· duobꝫ autē ānis regnauit ſuꝑ iſrl'. Et elegit ſibi ſaul tria milia de iſrl'. Et erant cū ſaul duo milia ī machmas et ī mōte bethel· mille autem cū ionatha in gabaa beñiamin. Porro ceterū pp̄lm remiſit vnūquēq; in tabernacula ſua. Et ꝑcuſſit ionathas ſtationē philiſtinoꝝ que erat in gabaa. Quod cū audiſſet philiſtijm· ſaul cecinit bucina ī omī terra dicens. Audiant hebrei. Et vniūſus iſrl' audiuit huiuſcemodi famā· ꝑcuſſit ſaul ſtationē philiſtinoꝝ. Et erexit ſe iſrl' aduerſus philiſtijm. Clamauit ergo pp̄lus poſt ſaul ī galgala· et philiſtijm ꝯgregati ſūt ad p̄liandū contra iſrl'· triginta milia curruū· ⁊ ſex milia equitum· et reliquū vulg⁹ ſicut arena q̄ eſt in litore maris plurima. Et aſcendētes caſtrametati ſūt ī machmas· ad orientem bethauen. Quod cū vidiſſent viri iſrl' ſe in arto ſitos· afflictus enī erat pp̄lus· ⁊ abſcōderūt ſe ī ſpeluncis ⁊ in abditis· in petris quoq; et in antris et in ciſternis. Hebrei autē trāſierūt iordanē· ī terrā gad ⁊ galaad. Cūq; adhuc eſſet ſaul ī galgala· vniuerſus pp̄lus ꝑterritus ē qui ſequebat̄ eū. Et exſpectauit iuxta placitū ſamuelis ſeptē diebus· et non venit ſamuel in galgala. Dilapſuſq; ē pp̄lus ab eo. Ait ergo ſaul. Afferte michi olocauſtum ⁊ pacifica. Et obtulit olocauſtū. Cūq; cōpleſſet offerens olocauſtum· ecce ſamuel veniebat. Et egreſſus ē ſaul obuiā ei· ut ſalutaret eū. Locutuſq; eſt ad eū ſamuel. Quid feciſti? Reſpōdit ſaul. Quia vidi ꝙ pp̄lus dilaberet̄ a me· et tu non veneras iuxta placitos dies· porro philiſtijm congregati fuerant in machmas· dixi. Nūc deſcendēt philiſtijm ad me in galgala· ⁊ faciē dñi nō placaui. Neceſſitate cōpulſus· obtuli olocauſtum dño. Dixitq; ſamuel ad ſaul. Stulte egiſti· nec cuſtodiſti mādata dñi dei tui que p̄cepi tibi. Quod ſi nō feciſſes· iā nunc p̄paraſſet dñs regnū tuū ſuꝑ iſrl'· in ſempiternū. Sed nequaq̄ regnū tuū ultra ꝯſurget. Queſiuit dñs ſibi viꝝ iuxta cor ſuū· et p̄cepit ei dñs ut eſſet dux ſuꝑ pp̄lm ſuum· eo ꝙ nō ſeruaueris q̄ p̄cepit dñs. Surrexit autem ſamuel· et aſcendit de galgalis· in gabaa beniamin. Et reliqui pp̄li aſcenderunt poſt ſaul obuiā pp̄lo· qui expugnabat eos· venientes ex galgala in gabaa in colle bēiamin. Et recenſuit ſaul pp̄lm q̄ inuēti fuerāt cū eo quaſi ſexcentos viros· et ſaul et ionathas filius eius· populuſq; qui inuentus fuerat cū eis · erat in gabaa beniamin. Porro philiſtijm ꝯſederāt in machmas. Et egreſſi ſūt ad p̄ſliandum de caſtris philiſtinoꝝ tres cunei. Vnus cuneus pergebat contra uiam ephrate · ad terrā ſaul. Porro alius ingrediebatur ꝑ viā bethoron. Tercius autē verterat ſe ad iter termini in terra ſabaa · imminētis valli ſeboim ꝯtra deſertū. Porro faber ferrarius nō inueniebat̄ in omni terra iſrl̄. Cauerāt enī philiſtijm · ne forte facerēt hebrei gladium aut lanceā. Deſcendebat ergo oīs iſrahel ad philiſtijm · ut acueret vnuſquiſq; vomerem ſuū ⁊ ligonem ⁊ ſecurim et tridentē et ſarculū. Retuſe itaq; erāt acies vomerū ⁊ ligonū ⁊ tridētiū ⁊ ſecuriū · uſq; ad ſtimulū corrigendū. Cumq; veniſſet dies prelij · non eſt inuentus enſis et lācea in manu totius populi qui erat cum ſaul et ionatha filij eius · excepto ſaul et ionatha filio ei⁹. Egreſſa ē autem ſtatio philiſtijm ut tranſcenderet in machmas. c. xiiii.

Et accidit in q̄dam die · ut diceret ionathas filius ſaul ad adoleſcentē armigerū ſuū. Veni et trāſeam⁹ ad ſtationem philiſtinoꝝ · q̄ eſt trans locū illū. Patri aūt ſuo hoc ip̄m non indicauit. Porro ſaul morabatur in extrema parte gabaa · ſub malog̃nato q̄ erat ī agro gabaa. Et erat pp̄lus cū eo q̄ſi ſexcētoꝝ viroꝝ. Et achias filius achitob fratris ychabod filij phinees · qui ortus fuerat ex heli ſacerdote dn̄i in ſylo · portabat ephot. Sed et pp̄lus ignorabat quo iſſet ionathas. Erāt autē inter aſcenſus · per quos nitebat̄ ionathas trāſire ad ſtatōnes philiſtinorū · eminentes petre ex utraq; parte · et q̄ſi in modū dētiū · ſcopuli hinc inde prerupti. Nomen uni boſes · et nomē alteri ſene. Vnus ſcopulus ꝓminens ad aquilonem ex aduerſo machmas · et alter ad meridiē cōtra gabaa. Dixit autē ionathas ad adoleſcētem armigerū ſuū. Veni tranſeamus ad ſtationem incircunciſoꝝ hoꝝ · ſi forte faciat dn̄s ꝓ nobis · q̄a non eſt dn̄o difficile ſaluare vel ī mlt̄is vel ī paucis. Dixitq; ei armiger ſuus. Fac omnia q̄ placent animo tuo. Perge quo cupis · et ero tecū vbicūq; volueris. Et ait ionathas. Ecce nos tranſimus ad viros iſtos. Cūq; apparuerim⁹ eis · ſi taliter locuti fuerīt ad nos · manete donec veniam⁹ ad vos: ſtemus ī loco nr̄o · nec aſcendam⁹ ad eos. Si autem dixerint aſcendite ad nos · aſcendam⁹ ad eos · quia tradidit eos dn̄s ī manibꝫ nr̄is. Hoc erit nobis ſignū. Apparuit igit̄ vterq; ſtationi philiſtinoꝝ. Dixerūtq; philiſtijm. En hebrei egrediunt̄ de cauernis · in quibꝫ abſconditi fuerāt. Et locuti ſunt viri de ſtatione ad ionathan et ad armigerū eius · dixeruntq;. Aſcendite ad nos · ⁊ oſtendem⁹ vobis rem. Et ait ionathas ad armigeꝝ ſuū. Aſcendamus. Sequere me. Tradidit enī dn̄s eos in manus iſrl̄. Aſcendit autem ionathas manibꝫ et pedibꝫ reptās · et armiger ei⁹ poſt eū. Itaq; cū vidiſſent faciē ionathe · alij cadebant āte ionathan · alios armiger ei⁹ interficiebat · ſequēs eum. Et facta ē plaga p̄ma · quā ꝑcuſſit ionathas ⁊ armiger eius · q̄ſi viginti viroꝝ · in media parte iugeri · quā par boū ī die arare conſueuit. Et factū eſt miraculū in caſtris et ꝑ agros. Sed ⁊ oīs pp̄lus ſtatōnis eoꝝ qui ierāt ad predandū obſtupuit · et ꝯturbata ſunt caſtra. Et accidit q̄ſi miraculū a deo. Et reſpexerūt ſpeculatores ſaul qui erāt in gabaa beniamin.

Et ecce multitudo ꝓſtrata · ⁊ huc illucq; diffugiēs. Et ait ſaul ꝑplo qui erat cū eo. Requirite et videte: quis abierit ex nobis. Cumq; requiſiſſent · repertū eſt nō adeſſe ionathan · et armigerū eius. Et ait ſaul ad achiā. Applica archā dn̄i. Erat enī ibi archa dei in die illa: cū filijs iſrl'. Cūq; loqueret̄ ſaul ad ſacerdotē: tumultus magn⁹ exort⁹ eſt in caſtris philiſtinoꝝ. Creſcebatq; paulatim: et clarius reboabat. Et ait ſaul ad ſacerdotem. Contrahe manū tuā. Conclamauit ergo ſaul et oīs ꝑplus qui erat cū eo: ⁊ venerunt uſq; ad locū certaminis. Et ecce v̄ſus fuerat gladi⁹ uniuſcuiuſq; ad ꝓximū ſuum: ⁊ cedes magna nimis. Sed et hebrei q̄ fuerāt cum philiſtijm heri et nudiuſtercius · aſcenderātq; cum eis in caſtris: reūſi ſūt ut eſſent cū iſrl' · ⁊ hijs q̄ erāt cū ſaul et ionatha. Omnes quoq; iſrahelite qui ſe abſconderāt in mōte ephraim · audientes q fugiſſent philiſtei: ſociauerūt ſe cū ſuis in p̄lio. Et erāt cū ſaul quaſi decem milia virorū · ⁊ ſaluauit dn̄s deus iſrl' in die illa. Pugna autē ꝑuenit uſq; ad bethauen. Et viri iſrl' ſociati ſūt ſibi in die illa. Adiurauit autē ſaul ꝑplm̄ dicens. Maledict⁹ vir qui comederit panem uſq; ad veſperā · donec ulciſcar de inimicis meis. Et nō māducauit uniuerſus ꝑplus panem. Omniſq; terre vulg⁹ venit in ſaltū: in quo erat mel ſuꝑ faciē agri. Ingreſſus ē itaq; ꝑplus ſaltum et apparuit fluēs mel: nulluſq; applicuit manū ad os ſuū. Timebat enī ꝑplus iuramentum. Porro ionathas nō audierat: cū adiuraret pater ei⁹ ꝑplm̄. Extenditq; ſummitatem virge quā habebat in manu: ⁊ intinxit in fauum mellis. Et conuertit manū ſuam ad os ſuū: et illuminati ſūt ocl'i eius. Rn̄denſq; unus de ꝑplo ait. Iureiurando conſtrīxit pater tu⁹ ꝑplm̄ dicens. Maledict⁹ vir qui comederit panē hodie. Defecerat aūt ꝑplus. Dixitq; ionathas. Turbauit pater me⁹ terrā. Vidiſtis ipſi quia illuminati ſūt ocl'i mei: eo q guſtauerim paululum de melle iſto: quātomagis ſi comediſſet ꝑplus de p̄da inimicorū ſuoꝝ quā reperit. Nōne maior plaga facta fuiſſet ī philiſtijm? Percuſſerūt ergo ī die illa philiſteos · a machinis uſq; in haialon. Defatigat⁹ ē autē ꝑplus nimis: et v̄ſus ad p̄dā · tulit oues et boues · ⁊ vitulos · ⁊ mactauerūt in terra. Comeditq; ꝑplus cū ſanguine. Nūciauerūt autē ſaul dicentes: q ꝑplus peccaſſet dn̄o · comedens cū ſanguine. Qui ait. Preuaricati eſtis. Voluite ad me iā nūc ſaxū grande. Et dixit ſaul. Diſpergimini in vulgus · et dicite eis ut adducat ad me unuſquiſq; bouem ſuū et arietem: et occidite ſuꝑ iſtud · ⁊ veſcimini: ⁊ nō peccabitis dn̄o · comedētes cū ſanguine. Adduxit itaq; omnis ꝑplus unuſquiſq; bouem ī manu ſua uſq; ad noctem: et occiderūt ibi. Edificauit autem ſaul altare dn̄o. Tuncq; p̄mum cepit edificare altare dn̄o. Et dixit ſaul. Irruamus ſuꝑ philiſteos nocte · ⁊ vaſtem⁹ eos uſq; dū illuceſcat mane: nec relinq̄m⁹ de eis virū. Dixitq; ꝑplus. Omne qd̄ bonū tibi videtur ī ocl'is tuis fac. Et ait ſacerdos. Accedam⁹ huc ad deū. Et conſuluit ſaul dn̄m dicens. Nū ꝑſequar philiſtijm: ſi trades eos in manu iſrahel? Et nō rn̄dit ei ī die illa. Dixitq; ſaul. Applicate huc uniūſos angulos ꝑpli: et ſcitote ⁊ videte ꝑ quē acciderit hoc pcc̄m hodie. Viuit dn̄s ſaluator iſrl': quia ſi ꝑ ionathan filiū meū factū ē · abſq;

retractatione morieť. Ad quod nullꝰ cõtradixit ei de omni ꝑꝑlo. Et ait ad uniũsũ isrł̃. Separamini vos ĩ partẽ unã: et ego cũ ionatha filio meo ero ĩ parte una. Rñditq; ꝑꝑlus ad saul. Qđ bonũ tibi videť ĩ oc̃lis tuis fac. Et dixit ad dñm deũ isrł̃. Dñe deꝰ israhel da iudiciũ: qđ est ꝙ nõ rñderis seruo tuo hodie. Si in me aut in ionatha filio meo ẽ iniquitas hec da ostensionem: aut si hec iniquitas est in ꝑꝑlo tuo da sanctitatem. Et depñhensus est ionathas et saul: ꝑꝑlus aũt exiuit. Et ait saul. Mittite sortẽ inter me ⁊ inter ionathan filiũ meum. Et captus est ionathas. Dixit autem saul ad ionathan. Indica michi qđ feceris. Et indicauit ei ionathas·et ait. Gustans gustaui in sũmitate virge que erat in manu mea paululũ mellis: Et ecce ego morior. Et ait saul. Hec faciat michi deus·et hec addat: quia morte morieris ionatha. Dixitq; ꝑꝑlus ad saul. Ergone ionathas morietur· qui fecit salutem hanc magnã ĩ israhel? Hoc nephas est. Viuit dñs · si ceciderit capillus de capite eius in terrã: q̃a cũ deo operatus ẽ hodie. Liberauit ergo ꝑꝑlus ionathan: ut non moreretᷣ. Recessitq; saul: nec ꝑsecutꝰ ẽ philistijm. Porro philistijm abierũt ĩ loca sua. At saul ꝯfirmato regno sup̲ israhel: pugnabat ꝑ circuitũ adũsũ om̃es inimicos eiꝰ: contra moab ⁊ filios amon·⁊ edom· et reges soba et philisteos: ⁊ quocũq; se verterat·superabat. Cõgregatoq; exercitu ꝑcussit amalech: ⁊ eruit israhel de manu vastatorũ eiꝰ. Fuerũt autẽ filij saul: ionathas·⁊ iesui·⁊ melchisua·et nõia duarꝫ filiarꝫ eiꝰ: nomẽ ꝑmogenite merob·et nomen minoris michol; et nomen vxoris saul achinoem: filia achimaas. Et nomẽ p̃ncipis militie eiꝰ abner filiꝰ ner·patruelis saul. Porro cis fuit pater saul: ⁊ ner pater abner filius abiel. Erat autem bellũ potens aduersũ philisteos: om̃ibꝫ diebꝫ saul. Nã quẽcũq; viderat saul virũ fortem et aptũ ad p̃liũ: sociabat eũ sibi. c. xv.

Et dixit samuel ad saul. Me misit dñs: ut vngerem te in regem sup̲ ꝑꝑlm eiꝰ israhel. Nũc ergo audi vocem dñi. Hec dicit dñs exercituũ. Recensui q̃cũq; fecit amalech israheli: quomodo restitit ei ĩ via cũ ascẽderet de egipto. Nũc ergo vade ⁊ ꝑcute amalech: ⁊ demolire uniũsa eiꝰ. Nõ parcas ei · et nõ ꝯcupiscas ex rebꝫ ipiꝰ aliquid · sed interfice a viro usq; ad mulierẽ· ⁊ paruulum atq; lactentem: bouẽ et ouem· camelum ⁊ asinũ. Precepit itaq; saul ꝑꝑlo· ⁊ recensuit eos quasi agnos·ducenta milia peditũ: ⁊ decẽ milia virorꝫ iuda. Cũq; venisset saul usq; ad ciuitatem amalech: tetendit insidias in torrente. Dixitq; saul cyneo. Abite·recedite·atq; discedite ab amalech · ne forte inuoluã te cũ eo. Tu enĩ fecisti misericordiã cũ om̃ibꝫ filijs israhel: cũ ascẽderẽt de egipto. Et recessit cyneus de medio amalech. Percussitq; saul amalech ab euila·donec venias ad sur·q̃ est e regione egipti. Et apprehendit agag regem amalech viuũ. Omne autem vulgus interfecit in ore gladij. Et pepercit saul et ꝑꝑlus agag · et optimis gregibꝫ ouiũ ⁊ armentorꝫ·et vestibꝫ·et arietibꝫ · et uniuersis que pulcra erãt· nec voluerũt disꝑdere ea. Quicq̃d vero vile fuit et reprobũ: hoc demoliti sũt. Factum est autẽ verbũ dñi ad samuel·dicẽs. Penitet me ꝙ ꝯstituerim saul regẽ: quia dereliquit me: et verba mea opere nõ impleuit. Contristatusq; est ſamuel: et clamauit ad dominū tota nocte. Cūq; de nocte ſurrexiſſet ſamuel ut iret ad ſaul mane: nūciatū ē ſamueli eo q̄ veniſſet ſaul in carmelū · et erexiſſet ſibi fornicē triūphalē · ⁊ reuerſus tranſiſſet · deſcēdiſſetq; in galgala. Venit ergo ſamuel ad ſaul: et ſaul offerebat olocauſtū dn̄o · de initijs predaꝝ que attulerat ex amalech. Et cū veniſſet ſamuel ad ſaul: dixit ei ſaul. Benedictus tu domino. Impleui verbum domini. Dixitq; ſamuel. Et q̄ eſt hec vox gregū que reſonat ī aurib; meis · ⁊ armētoꝝ quā ego audio? Et ait ſaul. De amalech adduxerūt ea. Pepercit enī ppl's melioribus ouib; et armentis · ut imolarent' dn̄o deo tuo: reliqua vero occidimus. Dixit aūt ſamuel ad ſaul. Sine me: et indicabo tibi que locutus ſit dn̄s ad me nocte. Dixitq; ei. Loquere. Et ait ſamuel. Nōne cū paruulꝰ eſſes in oculis tuis · caput in tribub; iſrahel factus es? Vnxitq; te dn̄s in regē ſup iſrl': et miſit te dn̄s in viā et ait. Vade et interfice peccatores amalech: ⁊ pugnabis contra eos uſq; ad internitionem eoꝝ. Quare ergo nō audiſti vocē dn̄i · ſed verſus ad p̄dam es · ⁊ feciſti malū in oculis dn̄i? Et ait ſaul ad ſamuelē. Immo audiui vocem dn̄i · ⁊ ābulaui in via ꝑ quā miſit me dn̄s · ⁊ adduxi agag regē amalech · et amalech interfeci. Tulit autem de p̄da ppl's oues ⁊ boues · p̄micias eoꝝ que ceſa ſunt: ut immolet' dn̄o deo ſuo ī galgalis. Et ait ſamuel. Numquid vult dominus olocauſta aut victimas · et nō potius ut obediat' voci dn̄i? Melior eſt enim obediētia q̄ victime · et auſcultare magis q̄ offerre adipē arietū: qm̄ quaſi peccatum ariolādi ē repugnare · ⁊ quaſi ſcelus ydolatrie · nolle acquieſcere. Pro eo ergo q̄ abieciſti ſermonē dn̄i: abiecit te dominꝰ ne ſis rex. Dixitq; ſaul ad ſamuelē. Peccaui · quia p̄uaricatꝰ ſū ſermonē dn̄i · et verba tua: timēs ppl'm · et obediens voci eoꝝ. Sed nūc porta q̄ſo peccatū meū: ⁊ reuertere mecū ut adorem dominū. Et ait ſamuel ad ſaul. Nō reuertar tecū · quia ꝓieciſti ſermonē dn̄i: ⁊ ꝓiecit te dn̄s · ne ſis rex ſuper iſrl'. Et cōuerſus eſt ſamuel ut abiret. Ille autem apphendit ſūmitatē pallij eius: que ⁊ ſciſſa eſt. Et ait ad eum ſamuel. Scidit dn̄s regnum iſrl' a te hodie: ⁊ tradidit illud proximo tuo meliori te. Porro triūphator in iſrl' non parcet: et penitudine non flectet'. Neq; enī homo eſt · ut agat penitentiā. At ille ait. Peccaui. Sed nūc honora me coram ſenioribus ppl'i mei · ⁊ coram iſrl': ⁊ reuertere mecū ut adorē dn̄m deū tuum. Reuerſus ergo ſamuel: ſecutꝰ eſt ſaulem. Et adorauit ſaul dn̄m. Dixitq; ſamuel. Adducite ad me agag regem amalech. Et oblatus eſt ei agag pinguiſſimus tremens. Et dixit agag. Siccine ſeparat amara mors? Et ait ſamuel. Sicut fecit abſq; liberis mulieres gladius tuus: ſic abſq; liberis erit inter mulieres mater tua. Et in fruſta concidit eū ſamuel · corā domino in galgalis. Abijt autē ſamuel in ramatha: ſaul vero aſcendit in domū ſuā in gabaa. Et non vidit ſamuel ultra ſaul · uſq; in diem mortis ſue. Verūtamen lugebat ſamuel ſaul: qm̄ dn̄m penitebat q̄ cōſtituiſſet regem ſaul ſuper iſrl'. c. xvi.

Dixitq; dominus ad ſamuelem. Vſquequo tu luges ſaul · cum ego ꝓiecerim eū ne regnet ſup iſrl'? Imple cornu tuū oleo: et veni ut mittā te ad yſai bethleemitē. Prouidi enim in filijs eius michi regem. Et ait ſamuel.

Quō vadā? Audiet enī ſaul: et interficiet me. Et ait dn̄s. Vitulum de armento tolles ī manu tua: ⁊ dices. Ad immolandū domino venī. Et vocabis yſai ad victimā. Et ego oſtendā tibi qd̄ facias: ⁊ unges quemcūq; mōſtraue͛o tibi. Fecit ergo ſamuel ſicut locutus eſt ei dn̄s. Venitq; ī bethleem. Et ām̄irati ſunt ſeniores ciuitatis: occurrentes ei. Dixerūtq;. Pacificus ne ē ingreſſus tuꝰ? Et ait. Pacificꝰ. Ad immolandū dn̄o veni. Sanctificamini et venite mecū ut immolē. Sanctificauit ergo yſai· ⁊ filios eiꝰ· ⁊ vocauit eos ad ſacrificiū. Cūq; ingreſſi eſſēt: vidit heliab et ait. Nū corā dn̄o eſt xp̄s eiꝰ? Dixit dn̄s ad ſamuelē. Ne reſpicias vultū eius · neq; altitudinem ſtature eius · qm̄ abieci eū: nec iuxta intuitū hoīs ego iudico. Homo enī videt ea q̄ parent: dn̄s autē intuet̄ cor. Et vocauit yſai aminadab: ⁊ adduxit eū corā ſamuel. Qui dixit. Nec hūc elegit dominus. Adduxit autē yſai ſāma: de quo ait. Etiā hūc nō elegit dn̄s. Adduxit itaq; yſai ſeptē filios ſuos corā ſamuel. Et ait ſamuel ad yſai. Nō eleget dominus ex iſtis. Dixitq; ſamuel ad yſai. Nūquid iam ꝯpleti ſūt filij? Qui reſpōdit. Adhuc reliquus ē paruulus: et paſcit oues. Et ait ſamuel ad yſai. Mitte· et adduc eū. Nec enim diſcūbemus: priuſq̄ huc ille veniat. Miſit ergo et adduxit eū. Erat autem rufꝰ et pulcer aſpectu: decoraq; facie. Et ait dn̄s. Surge ⁊ unge eū. Ipſe eſt enī. Tulit ergo ſamuel cornu olei· et unxit eum in medio fratrū eius. Et directꝰ ē ſpūs dn̄i ī dauid a die illa · ⁊ ī reliquū. Surgenſq; ſamuel abijt in ramatha. Spūs autē dn̄i receſſit a ſaul: ⁊ exagitabat eū ſpūs nequā a dn̄o. Dixerūtq; ſerui ſaul ad eū. Ecce ſpūs dei malꝰ exagitat te. Iubeat dn̄s noſter rex: ⁊ ſerui tui q̄ corā te ſūt · querēt hoīem ſcientem pſallere cithara: ut quādo arripuerit te ſpūs dn̄i malꝰ pſallat manu ſua · et leuius feras. Et ait ſaul ad ſeruos ſuos. Prouidete ergo michi aliquem bene pſallentē: ⁊ adducite eum ad me. Et rn̄dens unꝰ de pueris · ⁊ ait. Ecce vidi filium yſai bethleemitem · ſcientem pſallere · et fortiſſimū robore · ⁊ virum bellicoſū · et prudentē in verbis · et virū pulcrum · et dn̄s eſt cum eo. Miſit ergo ſaul nūcios ad yſai: dicēs. Mitte ad me dauid filiū tuum · qui eſt in paſcuis. Tulit itaq; yſai aſinū plenū panib; · ⁊ lagenā vini · ⁊ hedū de capris unū: et miſit per manū dauid filij ſui · ſauli. Et venit dauid ad ſaul: et ſtetit coram eo. At ille dilexit eum nimis: ⁊ factus eſt eius armiger. Miſitq; ſaul ad yſai dicēs. Stet dauid in conſpectu meo. Inuenit enī grām ī oculis meis. Igitur quādocūq; ſpūs dei malus arripiebat ſaul · dauid tollebat citharā et ꝑcutiebat manu ſua: et refocillabat̄ ſaul · ⁊ leuius habebat. Recedebat enī ab eo ſpiritus malus.

cap̄. xvii .. ..

Congregantes autem philiſtijm agmina ſua ī preliū · cōuenerūt in ſochot iude: et caſtrametati ſūt inter ſochot ⁊ azecha · ī finib; dommim. Porro ſaul et viri iſrl̄ cōgregati · venerunt in vallē therebinti: et direxerūt aciem ad pugnandū cōtra philiſtijm. Et philiſtijm ſtabāt ſup montē ex parte hac · ⁊ iſrl̄ ſtabat ſuper montē ex altera parte · valliſq; erat int̄ eos. Et egreſſus ē vir ſpurius de caſtris philiſtinorū · noīe goliath de geth · altitudīs ſex cubitorū et palmo: et caſſis erea ſuper caput eiꝰ · et lorica hamata induebatur. Porro pondus lorice eiꝰ quinq; milia ſiclorū eris erat · et ocreas ereas habebat in cruribus · ⁊ clipeꝰ ereus tegebat humeros eius. Haſtile autē haſte eiꝰ · erat quaſi liciatoriū texentiū. Ipſum aūt ferrum haſte eius ſexcētos ſiclos habebat ferri. Et armiger eiꝰ antecedebat eū. Stanſq; clamabat aduerſum phalangas iſrl' · et dicebat eis. Quare veniſtis parati ad p̄liū? Nūqd ego nō ſū philiſteus: ⁊ vos ſerui ſaul? Eligite ex vobis virū: et deſcendat ad ſingulare certamē. Si quiuerit pugnare mecum et ꝑcuſſerit me: erimus vobis ſerui. Si autem ego p̄ualuero ⁊ ꝑcuſſero eū: vos ſerui eritis · et ſeruietis nobis. Et aiebat philiſteus. Ego exprobraui agminibꝫ iſrl' hodie. Date michi virum · ⁊ ineat mecū ſingulare certamen. Audiēs autē ſaul et om̄es iſrlite ſermones philiſtei huiuſcemodi: ſtupebant ⁊ metuebant nimis. Dauid autē erat filiꝰ viri ephratei de quo ſupra dictū eſt · de bethleem iuda cui nomē erat yſai: qui habebat octo filios · et erat vir in diebꝫ ſaul · ſenex et grandeuus inter viros. Abierūt autē tres filij eiꝰ maiores · poſt ſaul in p̄liū. Et noīa triū filiorū eius qui ꝑrexerūt ad bellū · heliab primogenitus · ⁊ ſcd's aminadab: terciꝰ q; ſāma. Dauid autem ēat minimꝰ. Tribꝫ ergo maioribꝫ ſecutis ſaulem: abijt dauid ⁊ reuerſus ē a ſaul · ut paſceret gregē patris ſui in bethleem. Procedebat vero philiſteus mane et veſpere: et ſtabat quadragīta diebꝫ. Dixit autē yſai ad dauid filiū ſuū. Accipe fratribꝫ tuis ephi polente et decem panes iſtos · et curre in caſtra ad fratres tuos: et decē formellas caſehas deferes ad tribunū. Et fratres tuos viſitabis ſi recte agāt · et cū quibꝫ ordinati ſūt diſce. Saul autē ⁊ illi · ⁊ om̄es filij iſrl' in valle therebinti pugnabāt aduerſum philiſtijm. Surrexit itaq; dauid mane et cōmēdauit gregē cuſtodi: et onuſtus abijt ſicut preceperat ei yſai. Et venit ad locum magala ⁊ ad exercitū: qui egreſſus ad pugnam vociferatus erat in certamine. Direxerat enī aciē iſrl': ſed et philiſtijm ex adūſo fuerāt p̄parati. Dereliquēs ergo dauid vaſa q̄ attulerat ſub manu cuſtodis ad ſarcinas · cucurrit ad locū certaminis: ⁊ interrogabat ſi oīa recte agerent̄ erga fratres ſuos. Cumq; adhuc ille loqueret̄ eis: apparuit vir ille ſpurius aſcendēs goliath noīe · philiſteus de geth · ex caſtris philiſtinoꝝ. Et loquente eo hec eadem verba: audiuit dauid. Om̄es aūt iſrahelite cū vidiſſet virū fugerūt a facie eius: timentes eū valde. Et dixit vnuſquiſpiā de iſrahel. Nū vidiſti virum hūc q̄ aſcendit? Ad exprobrādū enī iſrahel aſcendit. Virū ergo q̄ ꝑcuſſerit eum · ditabit rex diuitijs magnis · et filiā ſuā dabit ei: ⁊ domū p̄ris eius faciet abſq; tributo ī iſrahel. Et ait dauid ad viros qui ſtabāt ſecū dicēs. Quid dabit̄ viro qui ꝑcuſſerit philiſteū hūc: Et tulerit opprobriū de iſrahel? Quis ē enī hic philiſteꝰ incircūciſus · q̄ exprobrauit aciē dei viuentis? Referebat autem ei p̄plus eundem ſermonē dicēs. Hec dabunt̄ viro · qui ꝑcuſſerit eū. Quod cū audiſſet heliab frater eius maior loquente eo cū alijs: iratus eſt contra dauid et ait. Quare veniſti · et quare dereliquiſti paucu las oues illas in deſerto? Ego noui ſupbiā tuā ⁊ nequiciā cordis tui: quia ut videres p̄liū deſcendiſti. et dixit dauid. Quid feci? Nūquid nō verbū eſt? Et declinauit paululum ab eo ad alium. Dixitq; eundem ſermonē. Et rn̄dit ei ꝑſus verbū ſicut prius. Audita ſunt autem verba que locutus eſt dauid· ⁊ annūciata in cōſpectu ſaul. Ad quē cū fuiſſet adductus· locutus eſt ei. Nō cōcidat cor cuiuſquā in eo. Ego ſeruus tuus vadā· et pugnabo aduerſus philiſteū. Et ait ſaul ad dauid. Nō vales reſiſtē philiſteo iſti: nec pugnare aduerſus eū quia puer es: hic autē vir bellator eſt ab adoleſcētia ſua. Dixitq; dauid ad ſaul. Paſcebat ſeruus tuus patris ſui gregē· ⁊ veniebat leo uel vrſus· et tollebat arietem de medio gregis· ⁊ ꝑſequebar eos et ꝑcutiebā· eruebamq; de ore eoꝝ. Et illi cōſurgebāt aduerſum me· et apphendebā mentū eoꝝ· et ſuffocabam interficiebāq; eos. Nā ⁊ leonē et vrſum interfeci ego ſeruus tuus. Erit igitur et philiſteus hic incircūciſus q̄ſi unus ex eis. Nūc vadam et auferam opprobriū pp̄li. Quoniā quis eſt iſte philiſteus incircūciſus· qui auſus eſt maledicere exercitui dei viuētis? Et ait dauid. Dn̄s qui eripuit me de manu leonis ⁊ de manu vrſi· ipe me liberabit de manu philiſtei huiꝰ. Dixit autem ſaul ad dauid. Vade ⁊ dn̄s tecū ſit. Et induit ſaul dauid veſtimētis ſuis· et impoſuit galeā ereā ſup caput eius· ⁊ veſtiuit eū lorica. Accinctꝰ ergo dauid gladio eiꝰ ſup veſtē ſuā· cepit tēptare ſi armatus poſſet incedere. Nō enim habebat cōſuetudinē. Dixitq; dauid ad ſaul. Nō poſſum ſic incedere· quia nec vſū habeo. Et depoſuit ea. Et tulit baculū ſuū quē ſemꝑ habebat i manibus· ⁊ elegit ſibi quinq; limpidiſſimos lapides de torrente· et miſit eos in perā paſtoralē quā habebat ſecū· et fundā manu tulit· et ꝓceſſit aduerſū philiſteū. Ibat autē philiſteꝰ incedens et appropinquans aduerſum dauid· ⁊ armiger eiꝰ ante eū. Cūq; inſpexiſſet eū philiſteꝰ et vidiſſet dauid· deſpexit eum. Erat autē adoleſcēs rufus· et pulcer aſpectu. Et dixit philiſteꝰ ad dauid. Nūquid ego canis ſū· qꝛ tu venis ad me cū baculo? Et maledixit philiſteus dauid· in diis ſuis. Dixitq; ad dauid. Veni ad me· et dabo carnes tuas volatilibꝫ celi et beſtijs terre. Dixit autē dauid ad philiſteū. Tu venis ad me cū gladio· ⁊ haſta· et clipeo· ego autē venio ad te i noīe dn̄i exercituum dei agminū iſrl̄· quibꝫ exprobraſti hodie, et dabit te dominus in manu mea· ⁊ ꝑcutiam te· ⁊ auferā caput tuū a te. Et dabo cadauera caſtroꝝ philiſtijm hodie volatilibꝫ celi· ⁊ beſtijs terre· ut ſciat omnis terra quia eſt dn̄s deꝰ in iſrl̄· ⁊ nouerit vniuerſa eccl̄ia hec· quia non in gladio nec in haſta ſaluat dn̄s. Ipſius enim eſt bellū· et tradet vos i manus nr̄as. Cū ergo ſurrexiſſet philiſteꝰ· et veniret et appropinquaret cōtra dauid· feſtinauit dauid et cucurrit ad pugnā ex aduerſo philiſtei. Et miſit manū ſuā in perā· tulitq; vnū lapidē et funda iecit, et circūducēs ꝑcuſſit eū in fronte· et infixus eſt lapis in fronte eius· et cecidit in faciem ſuā ſuper terrā. Preualuitq; dauid aduerſum philiſteū in funda et lapide· ꝑcuſſumq; philiſteū interfecit. Cūq; gladium nō haberet in manu dauid· cucurrit et ſtetit ſup philiſteum· et tulit gladium eius et eduxit eum de vagina ſua et interfecit eū· ꝑciditq; caput eius. Videntes autē philiſtijm qđ mortuus eſſet fortiſſimꝰ eorū· fugerūt. Et cōſurgentes viri iſrl̄ et iuda vociferati ſunt· et ꝑſecuti ſūt philiſteos· uſq; dū venirēt in vallem et vſq; ad portas accaron. Ceciderūtq; vulnerati de philiſtijm in via ſarim et vſq; ad geth· et uſq; ad accharon. Et reuertentes filij iſrahel·poſtq; pſecuti fuerāt philiſteos: Inuaſerūt caſtra eoꝝ. Aſſumēs autē dauid caput philiſtei: attulit illud in ihrlm̄·arma uero ei⁹ poſuit in tabnaculo ſuo. Eo autē tp̄e quo uiderat ſaul dauid egrediētem contra philiſteū: ait ad abner principem milicie ſue. De q̄ ſtirpe deſcēdit hic adoleſcēs? Dixitq; abner. Viuit anima tua rex·ſi noui. Et ait rex. Interroga tu cui⁹ filius ſit iſte puer. Cumq; regreſſus eſſet dauid percuſſo philiſteo·tulit eum abner·et introduxit corā ſaule caput philiſtei hn̄tem ī manu. Et ait ad eū ſaul. De q̄ ꝓgenie es·o adoleſcens? Dixitq; dauid·fili⁹ ſerui tui yſai bethleemite ego ſū.

abner

Et factū eſt cū compleſſet ca. xviii. loqui ad ſaul: anima yonathe col ligata eſt aīe dauid·et dilexit eū yonathas q̄ſi animā ſuā. Tulitq; eū ſaul in die illa·et nō conceſſit ei ut reuerteret̄ in domū pr̄is ſui. Inierunt autē dauid et yonathas fedus. Diligebat eni eū q̄ſi animā ſuā. Nā expoliauit ſe yonathas tunica q̄ erat indutus·et dedit eā dauid: et reliqua veſtimēta ſua·uſq; ad gladiū ⁊ arcū ſuū·et uſq; ad balteū. Egrediebat̄ q̄q; dauid ad oīa quecūq; miſiſſet eū ſaul: et prudēter ſe agebat. Poſuitq; eū ſaul ſuper uiros belli·⁊ acceptus erat in oculis uniūſi pp̄li·maximeq; in conſpectu famuloꝝ ſaul. Porro cū reuerteret̄ percuſſo philiſteo dauid: et ferret caput ei⁹ ī ihrlm̄: egreſſe ſunt mulieres de uniūſis urbibȝ iſrl̄·cantātes·choroſq; ducētes ī occurſum ſaul regis·in tympanis leticie et in ſiſtris: ⁊ p̄cinebāt mulieres. ludētes atq; dicētes. Percuſſit ſaul mille: et dauid decē milia. Irat⁹ eſt autē ſaul nimis·et diſplicuit in oculis eius iſte ſermo. Dixitq;. Dederūt dauid decem milia: et michi mille dederūt. Quid ei ſupereſt niſi ſolum regnū? Non ergo rectis oclis ſaul aſpiciebat dauid·a die illa et deinceps. Poſt diem autē alteram inuaſit ſp̄us dei mal⁹ ſaul: et ꝓph̄abat in medio domus ſue. Dauid autem pſallebat manu ſua: ſicut ꝑ ſingulos dies. Tenebatq; ſaul lanceā ⁊ miſit eā: putās ꝙ ꝯfigē poſſet dauid cū pariete. Et declinauit dauid a facie eius ſcd̄o. Et timuit ſaul dauid: eo ꝙ eſſet dn̄s cū eo·⁊ a ſe receſſiſſet. Amouit ergo eū ſaul a ſe: et fecit eū tribunū ſuper mille uiros. Et egrediebat̄·et intrabat in cōſpectu pp̄li. In omnibȝ quoq; uijs ſuis dauid prudenter agebat: et dn̄s erat cū eo. Vidit itaq; ſaul ꝙ prudens eſſet nimis: et cepit cauere eū. Omnis autē iſrl̄ ⁊ iuda diligebat dauid. Ip̄e eni ingrediebatur et egrediebat̄ ante eos. Dixit ſaul ad dauid. Ecce filia mea maior merob·ipſam dabo tibi uxorē: tantūmodo eſto uir fortis·et preliare bella dn̄i. Saul autē reputabat dicēs. Nō ſit manus mea in eo: ſed ſit ſuper eum manus philiſtinoꝝ. Ait autem dauid ad ſaul. Quis ego ſum·aut q̄ eſt uita mea·aut cognacio pr̄is mei ī iſrl̄·ut fiā gener regis. Factū ē autem temp⁹ cū deberet dari merob filia ſaul dauid: data eſt hadriel molathite uxor. Dilexit autē dauid michol filiā ſaul alterā: Et nūciatū eſt ſaul·⁊ placuit ei. Dixitq; ſaul. Dabo eā illi·ut fiat ei in ſcādalū: et ſit ſup eū man⁹ philiſtinoꝝ. Dixitq; ſaul ad dauid. In duabus rebus gener meus eris hodie. Et mādauit ſaul ſeruis ſuis. Loquimini ad dauid clam me: dicentes. Ecce places regi: et omnes ſerui eius diligunt te. Nūc ergo eſto gener regis. Et locuti

au

da

ſunt ſui ſaul ī auribꝫ dauid: omnia verba hec. Et ait dauid. Nū parꝝ videt̄ vobis: generum eſſe regis? Ego autē ſum paup̲ vir· ⁊ tenuis. Et renūciauerunt ſerui ſaul dicētes. Huiuſcemodi verba locutus eſt dauid. Dixit autem ſaul. Sic loquimini ad dauid. Non habet rex ſponſalia neceſſe· niſi tantū centū p̄pucia philiſtinoꝝ: ut fiat ulcio de inimicis regis. Porro ſaul cogitabat dauid tradere in manus philiſtinorum. Cumq; renūciaſſent ſui eius dauid· verba que dixerat ſaul: placuit ſermo in oculis dauid· ut fieret gener regis. Et poſt paucos dies ſurgēs dauid: abijt in accharon cum viris qui ſub eo erāt· et percuſſit ex philiſtijm ducentos viros· et attulit eorū p̄pucia et ānumerauit ea regi: ut eſſet gener eiuſ. Dedit itaq; ſaul ei: michol filiā ſuam vxorē. Et vidit ſaul· ⁊ intellexit quod dn̄s eſſet cū dauid. Michol autē filia ſaul: diligebat eū. Et ſaul magis cepit timere dauid. Factuſq; ē ſaul inimicuſ dauid: cūctis diebus. Et egreſſi ſunt principes philiſtinorū. A principio autē egreſſionis eoꝝ· prudētiꝰ ſe gerebat dauid: quā oēs viri ſaul· et celebre factū eſt nomen eius nimis. ca. xix.

Locutꝰ ē autē ſaul ad ionathan filium ſuum· et ad oēs ſuos ſuos: ut occiderēt dauid. Porro ionathas filiꝰ ſaul: diligebat dauid valde. Et indicauit ionathas dauid dicens. Querit ſaul pr̄ meus occidere te. Quapropt̄ obſerua te q̄ſo mane· ⁊ manebis clam et abſcōderis. Ego autē egrediēs ſtabo iuxta patrē meū ī agro ubicūq; fuerit· et ego loquar de te ad patrē meū· ⁊ q̄dcūq; videro: nūciabo tibi. Locutꝰ eſt ergo ionathas de dauid bona: ad ſaul patrem ſuum. Dixitq; ad eū. Ne pecces rex in ſeruū tuū dauid· quia nō peccauit tibi: et opera eius bona ſunt tibi valde· et poſuit animā ſuā in manu ſua et p̲cuſſit philiſteū: et fecit dn̄s ſalutē magnā vniuerſo iſrl̄i. Vidiſti: et letatꝰ es. Quare ergo peccas in ſanguine innoxio· interficiens dauid qui ē abſq; culpa? Quod cū audiſſet ſaul· placatꝰ voce ionathe iurauit. Viuit dn̄s: quia nō occidet̄. Vocauit itaq; ionathas dauid: ⁊ indicauit ei ōnia v̉ba hec. Et introduxit ionathas dauid ad ſaul: et fuit ante eū· ſicut fuerat heri et nudiuſtertiꝰ. Motū ē autē rurſum bellū, et egreſſus dauid pugnauit aduerſum philiſtijm: percuſſitq; eos plaga magna· et fugerūt a facie eius. Et factus ē ſp̄s dn̄i malꝰ in ſaul. Sedebat autē in domo ſua: et tenebat lanceam. Porro dauid pſallebat in manu ſua. Niſuſq; eſt ſaul ꝯfigere dauid lancea in pariete. Et declinauit dauid a facie ſaul. Lancea autē caſſo vulnere p̲lata eſt in pariete, et dauid fugit: et ſaluatꝰ eſt nocte illa. Miſit ergo ſaul ſatellites ſuos nocte in domū dauid: ut cuſtodirent eū ⁊ interficeretur mane. Quod cū annūciauiſſet dauid michol vxor ſua dicēs· niſi ſaluaueris te nocte hac. cras morieris: depoſuit eū per feneſtrā. Porro ille abijt ⁊ aufugit· atq; ſaluatus eſt. Tulit autem michol ſtatuam· et poſuit eā ſup̲ lectū· et pellem piloſam capraꝝ poſuit ad caput eiꝰ: et operuit eam veſtimētis. Miſit autē ſaul apparitores· qui raperent dauid: et reſponſū eſt ꝙ egrotaret. Rurſumq; miſit ſaul nūcios ut viderēt dauid dicēs. Afferte eū ad me in lecto· ut occidat̄. Cumq; veniſſent nūcij· inuentū eſt ſimulacrū ſuper lectū· et pellis capraꝝ ad caput eius. Dixitq; ſaul ad michol. Quare ſic illuſiſti michi:et dimiſiſti inimicū meū ut fugeret? Et reſpondit michol ad ſaul. Quia ipſe locutus eſt michi dicēs. Dimitte me:alioquī interficiā te. Dauid autē fugiēs ſaluat⁹ eſt. Et venit ad ſamuel in ramatha:et nūciauit ei oīa que fecerat ſibi ſaul. Et abierunt ipſe et ſamuel:et morati ſunt in nayoth. Nūciatum eſt autem ſauli a dicētibꝫ. Ecce dauid in nayoth ī ramatha. Miſit ergo ſaul lictores ut raperēt dauid. Qui cū vidiſſet cuneū ꝓpharū vaticinātium·et ſamuel ſtantem ſuꝑ eos:factus eſt etiā ſpūs dñi in illis·et prophetare ceperūt etiā ipi. Quod cū nūciatū eſſet ſauli:miſit et alios nūcios. Prophetauerūt autem et illi. Et rurſū miſit ſaul tercios nuncios:qui et ipſi ꝓphauerūt. Et iratus iracūdia ſaul abijt etiā ipē in ramatha:⁊ venit uſqꝫ ad ciſternā magnā q̄ eſt ī ſocoth. Et interrogauit et dixit. In quo loco ſūt ſamuel ⁊ dauid? Dictūqꝫ ē ei. Ecce in nayoth ſunt in ramatha. Et abijt in nayoth in ramatha. Et factus eſt etiam ſuꝑ eū ſpūs dñi·et ambulauit ingrediēs:et ꝓphabat uſqꝫ dū veniret in nayoth in ramatha. Et expoliauit etiā ipſe ſe veſtimētis ſuis et ꝓphauit cū ceteris corā ſamuel:⁊ cecinit nudus tota die illa et nocte. Unde et exiuit ꝓverbiū. Nū ⁊ ſaul inter ꝓphas? c. xx.

Fugit autē dauid de nayoth·que eſt in ramatha:veniēſqꝫ locutus eſt coram yonatha. Quid feci? Que ē iniquitas mea·et quod pctm̄ meū in patrem tuū:quia querit animā meā? Qui dixit ei. Abſit a te:non morieris. Neqꝫ enim faciet pater meus quicq̄ grāde vel paruū:niſi pri⁹ indicauerit michi. Hunc ergo celauit a me pater meus ſermonē tantūmodo. Nequaq̄ quā erit iſtud. Et iurauit rurſū dauid. Et ille ait. Scit profecto pater tu⁹ ꝙ inueni graciā ī oculis tuis·et dicet. Neſciat hoc yonathas:ne forte triſtet̄. Quiimmo viuit dñs et viuit anima tua: q̄a uno tantū ut ita dicā gradu ego morſqꝫ diuidimur. Et ait yonathas ad dauid. Quodcumqꝫ dixerit michi anima tua·faciam tibi. Dixit autem dauid ad yonatham. Ecce kalēde ſūt craſtino:et ego ex more ſedere ſoleo iuxta regem ad veſcēdum. Dimitte ergo me ut abſcondar in agro:uſqꝫ ad veſperam diei tercie. Si reſpiciēs requiſierit me pater tuus:rūdebis ei. Rogauit me dauid ut iret celeriter in bethleem ciuitatē ſuā:quia victime ſolēnes ibi ſūt uniūſis cōtribulibꝫ ſuis. Si dixerit bene:pax erit ſeruo tuo. Si autē fuerit irat⁹:ſcito quia cōpleta eſt malicia ei⁹. Fac ergo miſcdiam in ſeruū tuū:quia fedus dñi me famulū tuū tecum inire feciſti. Si autē ē iniquitas aliqua in me·tu me interfice:et ad patrem tuū ne introducas me. Et ait yonathas. Abſit hoc a me. Neqꝫ enī fieri poteſt:ut ſi certe cognouero cōpletā eſſe patris mei maliciā cōtra te·nō ānūciem tibi. Reſponditqꝫ dauid ad yonathan. Quis renūciabit michi·ſi quid forte rūderit tibi pr̄ tuus dure de me? Et ait yonathas ad dauid. Veni ⁊ egrediamr̄ foras in agrū. Cūqꝫ exiſſet ābo in agrū:ait yonathas ad dauid. Dñe deus iſrl̄ ſi inueſtigauero ſentēciā patris mei craſtino vel perendie ⁊ aliq̄d boni fuerit ſuꝑ dauid·⁊ nō ſtatī miſero ad te et notū tibi fecero:hec faciat de⁹ yonathe ⁊ hec augeat. Si autem ꝑſeuerauit patris mei malicia aduſū te:reuelabo aurē tuā et dimittā te ut vadas in pace:⁊ ſit dñs tecū ſicut fuit cū patre meo. Et ſi vixero· facies michi miſ͛cdiaꝫ domini· ſi vero mortuus fuero: nō auferes miſericordiā tuam a domo mea uſq; in ſempiternū. Aut ſi nō fecero· quando eradicau͛it dn̄s inimicos dauid unūquemq; de terra: auferat yonatham de domo ſua: et requirat dn̄s de manu inimicoꝝ dauid. Pepigit ergo yonathas fedꝰ cū domo dauid. Et addidit yonathas deierare dauid: eo ꝙ diligeret illū. Sicut enim animā ſuam ita diligebat eū. Dixitq; ad eū yonathas. Cras kalēde ſunt: et requireris. Requiretur enī ſeſſio tua uſq; ꝑēdie. Deſcendes ergo feſtinus et uenies in locū ubi celādus es· in die quando opari licet: et ſedebis iuxta lapidem· cui nomē eſt ezel. Et ego tres ſagittas mittā iuxta eū: ⁊ iaciā quaſi exercens me ad ſignū. Mittā q̄; et puerum: dicēs ei. Vade ⁊ affer michi ſagittas. Si dixero puero· ecce ſagitte intra te ſūt tolle eas: tu ueni ad me quia pax tibi eſt ⁊ nichil eſt mali: viuit dn̄s. Si autem ſic locutus fuero puero· ecce ſagitte ultra te ſūt: uade in pace quia dimiſit te dominꝰ. De verbo autē quod locuti ſumus ego ⁊ tu: ſit dn̄s inter me et te uſq; in ſempiternū. Abſconditus eſt ergo dauid in agro· ⁊ venerūt kalende: et ſedit rex ad comedēdū panē. Cūq; ſediſſet rex ſuꝑ cathedrā ſuā ſcd̄m conſuetudinē· que erat iuxta parietē: ſurrexit yonathas· ⁊ ſedit abner ex latere ſaul· vacuuſq; apparuit locus dauid· et nō eſt locutus ſaul quicq̄; in die illa. Cogitabat enī ꝙ forte eueniſſet ei· ut nō eſſet mūdus nec purificatꝰ. Cūq; illuxiſſet dies ſecunda poſt kalēdas: rurſus apparuit vacuus locus dauid. Dixitq; ſaul ad yonathan filiū ſuū. Cur nō venit filiꝰ yſai nec heri nec hodie ad veſcendum? Rn̄ditq; yonathas ſauli. Rogauit me obnixe ut iret ī bethleem: et ait. Dimitte me: qm̄ ſacrificiū ſolēne eſt ī ciuitate mea· unus de fratribꝫ meis accerſiuit me. Nūc ergo ſi inueni graciā in oculis tuis: vadā cito et videbo fratres meos. Ob hāc cauſam· nō venit ad mēſam regis. Iratus autem ſaul aduerſum yonathan: dixit ei. Fili mľieris virū ultro rapientis: nūquid ignoro quia diligis filiū yſai in ꝯfuſionem tuā· et in confuſionem ignominioſe matris tue? Omnibꝫ enim diebꝫ quibꝫ filius yſai vixerit ſuꝑ terrā: nō ſtabilieris tu neq; regnū tuū. Itaq; iā nūc mitte· et adduc eū ad me: quia filius mortis ē. Rn̄dens autē yonathas ſauli patri ſuo ait. Quare moriet̄? Quid fecit? Et arripuit ſaul lanceam ut ꝑcuteret eū. Et intellexit yonathas: ꝙ diffinitū eſſet a pr̄e ſuo· ut interficeret dauid. Surrexit ergo yonathas a mēſa in ira furoris: ⁊ nō comedit in die kalendaꝝ ſecunda panē. Cōtriſtatus eſt enī ſuper dauid: eo ꝙ cōfudiſſet eum pater ſuus. Cūq; illuxiſſet mane venit yonathas ī agrū iuxta placitū dauid: et puer paruulus cū eo. Et ait ad pueꝝ ſuū. Vade ⁊ affer michi ſagittas: quas ego iacio. Cūq; puer cucurriſſet: iecit aliā ſagittā trās pueꝝ. Venit itaq; puer ad locū iaculi: quod miſerat yonathas. Et clamauit yonathas poſt tergū pueri· et ait. Ecce ibi eſt ſagitta: porro ultra te. Clamauitq; iteꝝ yonathas poſt tergum pueri dicens. Feſtina velociter: ne ſteteris. Collegit autē puer yonathe ſagittas· ⁊ attulit ad dn̄m ſuū: ⁊ quid ageretur penitus ignorabat. Tantūmodo enī yonathas et dauid rem nouerāt. Dedit ergo yonathas arma ſua puero: ⁊ dixit ei. Vade et defer in ciuitatē. Cūq;

abiſſet puer ſurrexit dauid de loco qui vergebat ad auſtrū: et cadens pronus ī terrā·adorauit tercio. Et oſculātes ſe alterutrū·fleuerunt pariter·dauid autē āpli⁹. Dixit ergo yonathas ad dauid. Vade in pace. Quecūq; iurauimus ambo in nomine domini·dicentes: domin⁹ ſit inter me et te·et inter ſemen tuum ⁊ ſemen meum·uſq; in ſempiternum. Et ſurrexit dauid et abijt; ſed et yonathas ingreſſus ē ciuitatē. c. xxi.

Venit autē dauid in nobe·ad achimelech ſacerdotē. Et obſtupuit achimelech·eo quod veniſſet dauid·⁊ dixit ei. Quare tu ſolus: et nullus eſt tecum? Et ait dauid ad achimelech ſacerdotem. Rex p̄cepit michi ſermonem·et dixit. Nemo ſciat rem propter quā miſſus es a me: ⁊ cuiuſmodi precepta tibi dederī. Nā et pueris meis cōdixi·ī illū et illū locū. Nūc ergo ſi q̄d habes ad manū·uel quīq; panes da michi: aut quicq̄d inueneris. Et rn̄dens ſacerdos ad dauid: ait illi. Nō habeo laicos panes ad manū: ſed tantū panē ſanctū. Si mūdi ſunt pueri·maxime a mulieribȝ mādūcēt. Et rn̄dit dauid ſacerdoti: et dixit ei. Et quidē ſi de mulieribȝ agitur·cōtinuim⁹ nos ab heri et nudiuſterci⁹ q̄n egrediebam̄: et fuerūt vaſa puerorū ſancta. Porro via hec polluta eſt: ſed et ip̄a hodie ſanctificabitur in vaſis. Dedit ergo ei ſacerdos ſanctificatū panem. Neq; enī erat ibi panis·niſi tantū panes ꝑpoſitionis·qui ſublati fuerāt a facie dn̄i: ut ponerentur panes calidi. Erat autē ibi vir quidā de ſeruis ſaul·in die illa intus in tabernaculo domini: et nomen eius doech ydumeus: potentiſſim⁹ paſtoꝝ ſaul. Hic paſcebat mulas ſaul. Dixit autē dauid ad achimelech. Si habes hic ad manū haſtam aut gladiū: da michi: quia gladiū meū ⁊ arma mea non tuli mecum. Sermo enim regis vrgebat. Et dixit ſacerdos. Ecce hic gladi⁹ goliath philiſtei·quē ꝑcuſſiſti in valle therebinti·eſt inuolut⁹ pallio poſt ephot. Si iſtum vis tollere·tolle. Neq; enī hic eſt alius abſq; eo. Et ait dauid. Nō eſt huic alter ſimilis. Da michi eū. Surrexit itaq; dauid·⁊ fugit ī die illa a facie ſaul: ⁊ venit ad achis regem geth. Dixeruntq; ſerui achis: cum vidiſſent dauid. Nūquid non iſte eſt dauid rex terre? Nōne huic cātabant per choros dicētes: percuſſit ſaul mille·⁊ dauid decem milia? Poſuit autem dauid ſermones iſtos in corde ſuo: ⁊ extimuit valde a facie achis regis geth. Et mutauit os ſuū corā achis·et collabebat̄ inter manus eoꝝ: et impingebat in hoſtia porte: defluebātq; ſaliue eius in barbā. Et ait achis ad ſeruos ſuos. Vidiſtis hominem inſanum: q̄re adduxiſtis eū ad me? An deſūt nobis furioſi: q̄a introduxiſtis iſtum ut fureret me p̄ſente? Dimittite illum hinc: ne ingrediat̄ domū meā. c. xxii.

Abijt ergo dauid inde: et fugit in ſpeluncā odollam. Quod cum audiſſent fr̄es ei⁹ et om̄is dom⁹ pr̄is eius: deſcēderūt ad eū illuc. Et cōuenerunt ad eū om̄es qui erāt in anguſtia cōſtituti·et opp̄ſſi ere alieno et amaro aīo: et fc̄us eſt eoꝝ princeps. Fueruntq; cū eo q̄ſi quadringenti viri. Et ꝑfectus eſt dauid inde in maſpha·q̄ eſt moab: Et dixit ad regē moab. Maneat oro pr̄ meus et mater mea vobiſcū: donec ſciam q̄d faciat michi de⁹. Et reliquit eos ante faciem regis moab. Manſeruntq; apud eū: cunctis diebȝ quibus dauid fuit ī p̄ſidio. Dixitq; gad ꝓpheta ad dauid. Noli manere ĩ pſidio. Proficiſcere et vade ĩ terrã iuda. Et pfectus eſt dauid: et venit in ſaltum areth. Et audiuit ſaul ꝙ apparuiſſet dauid: et viri qui erant cum eo. Saul autem cũ maneret in gabaa et eſſet ĩ nemore qđ ẽ in rama· haſtã manu tenens· cũctiq; ſerui eius circũſtarẽt eũ: ait ad ſeruos ſuos qui aſſiſtebãt ei. Audite me nũc filij iemini. Nunquid omnibꝫ vobiſ dabit fili⁹ yſai agros et vineas et vniuerſos vos faciet tribunos et cẽturiones: quĩ cõiuraſtis oĩnes aduerſum me· ⁊ nõ eſt qui michi renunciet maxime cũ et filius meus fedus inierit cũ filio yſai? Nõ eſt qui vicẽ meã doleat ex vobis· nec qui annunciet michi: eo ꝙ ſuſcitauerit filius meus ſeruũ meũ aduerſum me inſidiãtem michi uſq; hodie. Rñdens autẽ doech ydumeuſ qui aſſiſtebat· et erat pmus inter ſuoſ ſaul: vidi inquit filium yſai in nobe· apud achimelech filiũ achitob ſacerdotem. Qui conſuluit ꝓ eo dñm: et cibaria dedit ei. Sed et gladiũ goliath philiſtei dedit illi. Miſit ergo rex ad arcerſiendum achimelech ſacerdotẽ filiũ achitob: et omnem domũ patris eiuſ ſacerdotũ qui erãt in nobe. Qui vniuerſi venerũt ad regẽ. Et ait ſaul ad achimelech. Audi fili achitob. Qui rñdit. Preſto ſum domine. Dixitq; ad eum ſaul. Quare coniuraſtis adũſum me tu et fili⁹ yſai· ⁊ dediſti ei panes et gladium· ⁊ conſuluiſti ꝓ eo dominũ: ut ɔſurgeret aduerſũ me inſidiator uſq; hodie pmanẽs? Rñdenſq; achimelech regi ait. Et quis ĩ omnibꝫ ſeruis tuis ſicut dauid fidelis ⁊ gener regis ⁊ pgẽs ad impiũ tuũ: et gl'oſus ĩ domo tua? Num hodie cepi conſulere ꝓ eo dñm? Abſit hoc a me. Ne ſuſpicet rex adũſũ ſuũ ſuũ rem huiuſcemodi: in vniũſa domo pr̃is mei. Nõ eni ſciuit ſu⁹ tuuſ quicq; ſuper hoc negocio: vel modicũ vel grãde. Dixitq; rex. Morte morieris achimelech: tu ⁊ oĩs dom⁹ pr̃is tui. Et ait rex emiſſarijs q̃ circũſtabãt eũ. Cõuertimini: ⁊ interficite ſacerdotes dñi. Nã manus coꝝ cũ dauid eſt: ſcientes ꝙ fugiſſet ⁊ non indicauerunt michi. Noluerũt autem ſerui regis extendere manus ſuas ĩ ſacerdotes dñi. Et ait rex ad doech. Conuertere tu: et irrue in ſacerdotes domini. Cõuerſuſq; doech ydume⁹ irruit ĩ ſacerdotes: ⁊ trucidauit in die illa octogĩtaquinq; viros veſtitos ephot lineo. Nobe autẽ ciuitatem ſacerdotũ pcuſſit in ore gladij: viros ⁊ mulieres ⁊ paruulos ⁊ lactãtes· bouẽq; ⁊ aſinũ et ouem in ore gladij. Euadens autem vnus· fili⁹ achimelech filij achitob cui⁹ nomẽ erat abyatar· fugit ad dauid: ⁊ ãnũciauit ei ꝙ occidiſſet ſaul ſacerdotes dñi. Et ait dauid ad abyatar. Sciebã eg̃ in die illa: quod cũ ibi eſſet doech ydume⁹· ꝓcul dubio annunciaret ſauli. Ego ſũ reus oĩum aĩaꝝ pr̃is tui. Mane mecũ: ne timeaſ. Si q̃s q̃ſierit aĩam meã q̃ret et aĩam tuam· mecũq; ſeruaberis. cap̃. xxiii.

Et annũciauerũt dauid dicentes. Ecce philiſtijm oppugnãt ceilã: ⁊ diripiũt areas. Cõſuluit ergo dauid dominũ dicẽs. Num vadã et pcutiã philiſteos iſtos? Et ait dominus ad dauid. Vade et pcuties philiſteos: et ſaluabis ceilam. Et dixerunt viri qui erant cũ dauid ad eũ. Ecce nos hic in iudea conſiſtentes timemus: quanto magis ſi ierimus ĩ ceila aduerſum agmina philiſtinorũ? Rurſum ergo dauid conſuluit dñm. Qui reſpõdenſ ait ei. Surge et vade in ceila. Ego enĩ tradā philiſteos in manu tua. Abijt ergo dauid ⁊ viri eiꝰ in ceila: et pugnauit adūſum philiſteos. Et abegit iumenta eorū ⁊ percuſſit eos plaga magna: et ſaluauit dauid habitatores ceile. Porro eo tempore quo fugiebat abiatar filius achimelech ad dauid in ceilam: ephot ſecū habēs deſcenderat. Nūciatū eſt autē ſaul: quod veniſſet dauid ī ceilam. Et ait ſaul. Tradidit eū dn̄s in manus meas· concluſuſq; eſt introgreſſus urbem: in qua porte et ſere ſūt. Et p̄cepit ſaul omī pp̄lo: ut ad pugnam deſcenderet in ceilam· et obſideret dauid et viros eius. Quod cū reſciſſet dauid quia p̄pararet ei ſaul clā malū: dixit ad abiatar ſacerdotē. Applica ephot. Et ait dauid. Domine deus iſrl̄ audiuit famā ſeruus tuus ꝙ diſponat ſaul venire ad ceilā: ut euertat urbem ꝓpter me. Si tradēt me viri ceile in manus eius: et ſi deſcēdet ſaul ſicut audiuit ſeruus tuus: dn̄e deꝰ iſrl̄ indica ſeruo tuo. Et ait dn̄s. Deſcēdet. Dixitq; rurſum dauid. Si tradēt me viri ceile· et viros qui ſūt mecū in manus ſaul? Et dixit dominꝰ. Tradent. Surrexit ergo dauid et viri eius quaſi ſexcenti: et egreſſi de ceila huc atq; illuc uagabant̄ incerti. Nūciatūq; eſt ſaul quod fugiſſet dauid de ceila et ſaluatꝰ eſſet: quamobrem diſſimulauit exire. Morabatur autē dauid in deſerto in locis firmiſſimis: manſitq; in monte ſolitudinis ziph in mōte opaco. Querebat eū tamen ſaul cūctis diebꝫ: ⁊ nō tradidit eū dn̄s in manꝰ eiꝰ. Et vidit dauid ꝙ egreſſus eſſet ſaul: ut quereret aīam eiꝰ. Porro dauid erat in deſerto ziph ī ſilua. Et ſurrexit yonathas filiꝰ ſaul et abijt ad dauid in ſiluam: et cōfortauit manus eius in deo· dixitq; ei. Ne timeas. Neq; enim inueniet te manus ſaul patris mei. Et tu regnabis ſup̄ iſrl̄: ⁊ ego ero tibi ſcd̄s. Sed ⁊ ſaul pr̄ meus ſcit hoc. Percuſſit ergo uterq; fedus corā dn̄o. Manſitq; dauid in ſilua: yonathas autem reuerſus eſt in domū ſuam. Aſcenderūt autē ziphei ad ſaul in gabaa dicentes. Nōne ecce dauid latitat apud nos ī locis tutiſſimis ſilue ī colle achille· q̄ eſt ad dexterā deſerti? Nūc ergo ſicut deſiderauit aīa tua ut deſcenderes deſcende: nr̄m autē erit ut tradamus eū in manus regis. Dixitq; ſaul. Bn̄dicti vos a domino: quia doluiſtis vicem meā. Abite ergo oro et diligentius p̄parate· ⁊ curioſiꝰ agite: et cōſiderate locū ubi ſit pes eiꝰ: vel quis viderit eū ibi ubi dixiſtis. Recogitat enim de me: ꝙ callide inſidier ei. Cōſiderate et videte ōnia latibula eius in quibꝫ abſcōditur: ⁊ reūtimini ad me ad rem certā· ut vadā vobiſcū. Quod ſi eciā in terram ſe obſtruxerit: perſcrutabor eū in cūctis milibꝫ iuda. At illi ſurgentes abierūt in ziph ante ſaul. Dauid autē et viri eius erant in deſerto maon in cāpeſtribꝫ· ad dexterā ieſimuth. Iuit ergo ſaul et ſocij eiꝰ ad querendū eū. Et nūciatum eſt dauid: ſtatimq; deſcendit ad petrā et verſabat̄ in deſerto maon. Quod cum audiſſet ſaul: ꝑſecutꝰ eſt dauid ī deſerto maon. Et ibat ſaul ⁊ viri eius ad latꝰ mōtiſ ex parte una: dauid autē et viri eiꝰ erāt in latere mōtis ex parte altera. Porro dauid deſperabat ſe poſſe euadere a facie ſaul. Itaq; ſaul et viri eius in modū corone cingebant dauid ⁊ viros eius: ut caperent eos. Et nuncius venit ad ſaul dicens. Feſtina et veni: quoniā infuderunt ſe philiſtijm ſuper terram. Reuerſus eſt ergo ſaul deſiſtens ꝑſequi dauid: et ꝑrexit in occurſū philiſtinoꝝ. Propter hoc vocauerunt locū illum petram diuidentem.

cap̄. .xxiiii.

Aſcendit ergo dauid inde: ⁊ habitauit ī locis tutiſſimis engaddi. Cūqꝫ reuerſus eſſet ſaul poſtq̄ perſecutꝰ eſt philiſteos: nūciauerunt ei dicentes. Ecce dauid in deſerto ē engaddi. Aſſumens ergo ſaul tria milia electoꝝ virorum ex omī iſrl'· perrexit ad inueſtigandum dauid ⁊ viros eius: etiam ſuper abruptiſſimas petras q̄ ſolis ibicibuſ peruie ſunt. Et venit ad caulas ouiū q̄ ſe offerebāt vianti· eratqꝫ ibi ſpelūca: quā ingreſſus ē ſaul ut purgaret ventrem. Porro dauid ⁊ viri eiꝰ ī interiore parte ſpelunce latebāt. Et dixerūt ſerui dauid ad eū. Ecce dies de qua locutꝰ ē dñs ad te: ego tradā tibi inimicū tuū ut facias ei ſicut placuerit ī oculis tuis. Surrexit ergo dauid: et p̄cidit oram clamidis ſaul ſilēter. Poſt hec ꝑcuſſit cor ſuū dauid: eo ꝙ abſcidiſſet oram clamidis ſaul. Dixitqꝫ ad viros ſuoſ. Propiciꝰ ſit michi dñs ne faciā hanc rem dño meo xp̄o domini ut mittam manū meā in eū: quia xp̄s domini eſt. Viuit dñs: quia niſi dñs percuſſerit eū· aut dies eius venerit ut moriatur· aut deſcendēs in preliū ꝑierit: ꝓpicius michi ſit dñs ut nō mittam manum meam ī xp̄m dñi. Et confregit dauid viros ſuos ſermonibus iſtis: et non ꝑmiſit eos ut cōſurgerēt in ſaul. Porro ſaul exurgens de ſpelunca: ꝑgebat cepto itinere. Surrexit autē dauid poſt eū: et egreſſus de ſpelūca clamauit poſt t̄gū ſaul dicēs. Dñe mi rex. Et reſpexit ſaul poſt ſe: et inclinās ſe dauid ꝓnꝰ in terram adorauit. Dixitqꝫ ad ſaul. Quare audis verba hoīm loquentiū: dauid q̄rit malū adūſū te? Ecce hodie viderūt oculi tui· ꝙ tradiderit te dñs in manu mea in ſpelunca: et cogitaui ut occiderem te: ſed pep̄cit tibi oculus meꝰ. Dixi enī. Nō extendā manū meam in dominū meū: quia xp̄s dñi eſt. Quin pociꝰ pater mi vide et cognoſce oram clamidis tue in manu mea: quoniā cū preciderē ſūmitatē clamidis tue· nolui extendere manū meā ī te. Animaduerte et vide: q̄m non eſt ī manu mea malū neqꝫ iniquitas: neqꝫ peccaui ī te. Tu autē inſidiaris aīe mee: ut auferaſ eam. Iudicet dominus inter me et te et vlciſcatur me dñs ex te: manꝰ autē mea nō ſit in te ſicut dicitur in ꝓūbio ātiquo. Ab impiis egrediet̄ impietaſ. Manus ergo mea nō ſit in te. Quem ꝑſequeris rex iſrl' quē ꝑſequeris? Canē mortuū perſequeris: et pulicem unum. Sit dñs iudex et iudicet inter me et te: et videat et iudicet cauſam meam: et eruat me de manu tua. Cum autem cōpleſſet dauid loquens ſermones huiuſcemodi ad ſaul: dixit ſaul. Nūqd vox hec tua ē fili mi dauid? et leuauit ſaul vocem ſuam· et fleuit: dixitqꝫ ad dauid. Iuſtior tu es quam ego. Tu enim tribuiſti michi bona: ego autem reddidi tibi mala. Et tu indicaſti michi hodie que feceris michi bona: quō tradiderit me dñs in manu tua: et nō occideris me. Quis enī cū inuenerit inimicū ſuū dimittet eum ī via bona? Sed dñs reddat tibi viciſſitudinē hāc: pro eo qđ hodie oꝑatꝰ es ī me. Et nūc quia ſcio ꝙ certiſſime regnaturꝰ ſis et habiturꝰ in manu tua regnū iſrl'· iura michi in dño ne deleas ſemē meū poſt me: neqꝫ auferas nomē meū de domo pr̄is mei. Et iurauit dauid ſauli. Abiit ergo ſaul in domum ſuā: et dauid ⁊ viri eius aſcenderūt ad tutiora loca.

ca. xxv.

Mortuus est autē samuel: et cōgregatus est uniuersus isrł et planxerūt eū nimis: ⁊ sepelierūt eū ī domo sua in ramatha. Cōsurgensq; dauid: descendit in desertum pharan. Erat autē vir quispiam ī solitudine maon· et possessio eius in carmelo: et homo ille magnus nimis; erantq; ei oues tria milia et mille capre. Et accidit ut tonderetur grex eius in carmelo. Nomen autē viri illius erat nabal: ⁊ nomē vxoris eiꝰ abigail. Eratq; mulier illa prudētissima· et speciosa. Porro vir eiꝰ durus et pessimꝰ: et maliciosus. Erat autē de genere caleph. Cum ergo audisset dauid in deserto ꝙ tonderet nabal gregē suū: misit decē iuuenes ⁊ dixit eis. Ascendite in carmelū: et venietis ad nabal et salutabitis eū ex noīe meo pacifice: et sic dicetis. Sit fratribȝ meis et tibi pax· et domui tue pax: et oīnibȝ quecūq; habes sit pax. Audiui ꝙ tonderent pastores tui greges tuos qui erant nobiscū in deserto. Nūq̄ eis molesti fuimꝰ: nec aliq̄ndo defuit eis quicq̄ de grege ōni tp̄e quo fuerunt nobiscū in carmelo. Interroga pueros tuos: ⁊ indicabūt tibi. Nunc ergo inueniāt pueri tui graciā ī oculis tuis. In die enī bona venimus ad te. Quodcūq; inuenerit manꝰ tua da seruis tuis: et filio tuo dauid. Cūq; venissent pueri dauid· locuti sūt ad nabal ōnia verba hec ex nomine dauid: ⁊ siluerūt. Rn̄dēs autē nabal pueris dauid· ait. Quis est dauid ⁊ quis est filius ysai? Hodie increuerūt serui: q̄ fugiūt dn̄os suos. Tollā ergo panes meos et aq̄s meas et carnes pecoꝝ q̄s occidi tonsoribus meis: et dabo viris quos nescio unde sunt? Regressi sunt autem pueri dauid per viā suā: et reuersi venerunt· et annūciauerunt ei omnia verba que dixerat nabal. Tunc ait dauid pueris suis. Accingatur vnusquisq; gladio suo. Et accincti sunt singuli gladiis suis. Accinctusq; est et dauid ense suo: et secuti sunt dauid q̄si quadringenti viri. Porro ducēti remāserūt ad sarcinas. Abigail autē vxori nabal· nūciauit unus de pueris suis dicens. Ecce dauid misit nūcios de deserto ut benedicerent dn̄o nr̄o: et auersatus est eos. Homines isti boni satis fuerūt nobis et non molesti: nec quicq̄ aliquando periit omni tp̄e quo fuimꝰ conuersati cum eis ī deserto. ꝓ muro erant nobis tam in nocte q̄ in die omnibȝ diebus quibus pauimus apud eos greges. Quāobrem cōsidera ⁊ recogita quid facias: quoniā completa est malicia adūsum virū tuū ⁊ aduersum domū tuā: ⁊ ipse filius est belial· ita ut nemo possit ei loq̄. Festinauit igit̄ abigail· ⁊ tulit ducentos panes· ⁊ duos utres vini ⁊ quinq; arietes coctos ⁊ quinq; sata polente: et centum ligaturas vue passe· et ducentas massas caricarū· ⁊ posuit super asinos: dixitq; pueris suis. Precedite me: et ecce ego post tergum sequar vos. Viro autē suo nabal nō indicauit. Cū ergo ascēdisset asinū et descenderet ad radicem mōtis: dauid et viri eius descendebāt in occursū eius. Quibus et illa occurrit. Et ait dauid. Vere frustra seruaui omnia que huiꝰ erant in deserto: et nō periit quicq̄ de cunctis q̄ ad eū ꝑtinebant: et reddidit michi malū pro bono. Hec faciat dn̄s inimicis dauid et hec addat: si reliq̄ro de omnibȝ que ad eum pertinent usq; mane mingētem ad parietē. Cū autē vidisset abigail dauid festinauit et descendit de asino: et ꝓcidit corā dauid ſuꝑ faciem ſuā ⁊ adorauit ſuper terrā: et recidit ad pedes eius· et dixit. In me ſit domine mi hec iniquitas. Loquat̄ obſecro ancilla tua in auribꝫ tuis: et audi ūba famule tue. Ne ponat oro dn̄s meus rex cor ſuū ſuper virū iſtum iniquū nabal· q̄a ſcd̄m nomē ſuum ſtultꝰ ē: et ē ſtulticia cū eo. Ego autem ancilla tua nō vidi pueros tuos dn̄e mi· quos miſiſti. Nunc ergo dn̄e mi viuit dominus et viuit anima tua q̄ prohibuit te ne venires in ſanguinē: ⁊ ſaluauit manū tuā tibi. Et nūc fiāt ſicut nabal inimici tui: ⁊ qui querunt dn̄o meo· malū. Quapropter ſuſcipe benedictionē hāc quā attulit ancilla tua tibi domino meo: ⁊ da pueris qui ſequunt̄ te dn̄m meū. Aufer iniquitatē famule tue. Faciens enim faciet dn̄s tibi dn̄o meo domū fidelē: quia ꝑlia dn̄i dn̄e mi tu ꝑliaris. Malicia ergo nō inueniatur in te: omībꝫ diebꝫ vite tue. Si enī ſurrexerit aliquādo homo ꝑſequens te vel q̄rens animā tuā: erit anima domini mei cuſtodita quaſi ī faſciculo viuentiū apud dn̄m deū tuū. Porro inimicorum tuorum anima rotabitur· q̄ſi ī impetu ⁊ circulo funde. Cū ergo fecerit tibi dn̄s domino meo omnia hec que locutꝰ eſt bona de te· ⁊ conſtituerit te ducē ſuꝑ iſrl̄: nō erit tibi hoc in ſingultū et in ſcrupulū cordis domino meo ꝙ effuderis ſanguinem innoxiū: aut ipē te vltus fueris. Et cū benefecerit dn̄s dn̄o meo· recordaberis ancille tue: et tu bn̄facies ei. Et ait dauid ad abigail. Benedictus dominus deꝰ iſrl̄ qui miſit te hodie in occurſum meum: et benedictū eloquium tuū: et benedicta tu que ꝓhibuiſti me hodie ne irem ad ſanguinem ⁊ vlciſcerer me manu mea. Alioquin viuit dominꝰ deus iſrahel· qui prohibuit me ne malum facerem tibi: niſi cito veniſſes in occurſū michi· non remanſiſſet nabal vſq; ad lucem matutinam mingens ad parietem. Suſcepit ergo dauid de manu eiꝰ oīa que attulerat ei: dixitq; ei. Vade pacifice in domum tuā. Ecce audiui vocem tuā: et honoraui faciē tuā. Venit autē abigail ad nabal: Et ecce erat ei cōuiuiū in domo eiꝰ quaſi cōuiuiū regis: et cor nabal iocūdum. Erat enim ebrius nimis: ⁊ non indicauit ei verbum puſillum aut grande· vſq; mane. Diluculo autē cū digeſſiſſet vinū nabal: indicauit ei vxor ſua verba hec. Et emortuū eſt cor eiꝰ intrinſecus: ⁊ factus eſt quaſi lapis. Cumq; ꝑtranſiſſent decē dies: ꝑcuſſit dominꝰ nabal et mortuus eſt. Qd̄ cū audiſſet dauid mortuum eſſe nabal· ait. Benedictus dn̄s qui iudicauit cauſam opprobrij mei de manu nabal: et ſeruū ſuum cuſtodiuit a malo: ⁊ maliciam nabal reddidit dominꝰ in caput eius. Miſit ergo dauid et locutꝰ eſt ad abigail: ut ſumeret eā ſibi in vxorem. Et venerūt pueri dauid ad abigail in carmelum: ⁊ locuti ſunt ad eam dicentes. Dauid miſit nos ad te: ut accipiat te ſibi ī vxorē. Que cōſurgēs adorauit prona in terrā: ⁊ ait. Ecce famula tua ſit in ancillā: ut lauet pedes ſeruorum dn̄i mei. Et feſtinauit ⁊ ſurrexit abigail et aſcēdit ſuꝑ aſinū: ⁊ quinq; puelle ierunt cum ea pediſſeque eiꝰ. Et ſecuta ē nūcios dauid: ⁊ facta ē illi vxor. Sed et achinoem accepit dauid de ieſrahel: et fuit vtraq; vxor eiꝰ. Saul autē dedit michol filiā ſuā vxorem dauid· falthi filio lais: q̄ erat de gallim.

ca. xxvi.

Et venerūt ziphei ad ſaul ī gabaa· dicentes. Ecce dauid abſcōditus eſt in colle achille: q̄ eſt exaduerſo ſolitudinis. Et ſurrexit ſaul et deſcēdit in deſertū ziph· et cū eo tria milia viroꝝ de electis iſrl̄: ut quereret dauid in deſerto ziph. Et caſtrametatꝰ ē ſaul ī gabaa achille: que erat exadūſo ſolitudinis ī viā. Dauid autē habitabat in deſerto. Videns autē ꝙ veniſſet ſaul poſt ſe in deſertū: miſit exploratores ⁊ didicit ꝙ illuc veniſſet certiſſime. Et ſurrexit dauid clā: et venit ad locū vbi erat ſaul. Cūq; vidiſſet locū in quo dormiebat ſaul et abner filiꝰ ner principē milicie eius· et ſaulem dormientē in tentorio et reliquū vulgus ꝑ circuitū eius: ait dauid ad achimelech etheum ⁊ abiſai filiū ſaruie fratrem ioab dicens. Quis deſcēdet mecū ad ſaul ī caſtra? Dixitq; abiſai. Ego deſcendā tecū. Venerunt ergo dauid et abiſai ad ppl̄m nocte: ⁊ inuenerūt ſaul iacētem et dormientem in tentorio· et haſtā fixam in terra ad caput eiꝰ: abner autē ⁊ ppl̄m dormiētes ī circuitu eiꝰ. Dixitq; abiſai ad dauid. Concluſit deꝰ inimicū tuum hodie in manus tuas. Nūc ergo ꝑfodiā eum lancea in terra ſemel: et ſcd̄o opus nō erit. Et dixit dauid ad abiſai. Ne interficias eū. Quis enī extendet manū ſuam in xp̄m dn̄i: et innocēs erit? Et dixit dauid. Viuit dn̄s: quia niſi dn̄s percuſſerit eū aut dies eius venerit ut moriat̄· aut in ꝓliū deſcēdens perierit: propicius michi ſit dn̄s ne extendam manū meā ī xp̄m dn̄i. Nūc igit̄ tolle haſtam q̄ eſt ad caput eius et ciphum aque: et abeamus. Tulit igitur dauid haſtā· ⁊ ciphū aque qui erat ad caput eius: et abierūt. Et nō erat quiſq; qui videret et intelligeret et euigilaret: ſed om̄es dormiebāt: quia ſopor domini irruerat ſuꝑ eos. Cūq; trāſiſſet dauid exaduerſo· et ſtetiſſet in vertice montis delonge et eſſet grāde interuallū inter eos: clamauit dauid ad populum et ad abner filiū ner dicēs. Nonne rn̄debis abner? Et rn̄dēs abner ait. Quis es tu qui clamas: ⁊ inquietas regem? Et ait dauid ad abner. Nūquid non vir tu es? et quis alius ſimilis tui in iſrl̄? Quare ergo non cuſtodiſti dn̄m tuū regem? Ingreſſus eſt enī vnus de turba: ut interficeret regē dn̄m tuū. Nō eſt bonū hoc quod feciſti. Viuit dn̄s quoniam filij mortis eſtis vos: qui non cuſtodiſtis dn̄m veſtrū xp̄m dn̄i. Nunc ergo vide vbi ſit haſta regis: ⁊ vbi ſit ciphus aque qui erat ad caput eius. Cognouit autem ſaul vocem dauid: et dixit. Nūquid vox hec tua fili mi dauid? Et ait dauid. Vox mea dn̄e mi rex. Et ait. Quāobcauſā dn̄s meꝰ ꝑſequit̄ ſeruū ſuū? Quid feci: aut quod eſt malū in manu mea? Nunc ergo audi oro dn̄e mi rex ꝟba ſerui tui. Si dn̄s incitat te aduſum me: odoret̄ ſacrificiū. Si autē filij hominū: maledicti ſunt in conſpectu dn̄i qui eiecerūt me hodie ut nō habitem in hereditate dn̄i· dicētes; vade ſerui dijs alienis. Et nūc nō effundatur ſanguis meus in terra corā dn̄o: quia egreſſus ē rex iſrl̄ ut quereret pulicem vnū ſicut ꝑſequit̄ perdix ī montibꝫ. Et ait ſaul. Peccaui. Reuertere fili mi dauid. Nequaq̄ enim vltra tibi malefaciā· eo ꝙ p̄cioſa fuerit aīa mea in oculis tuis hodie. Apparet enim quod ſtulte egerim: et ignorauerim multa nimis. Et rn̄dens dauid ait. Ecce haſta regis: trāſeat vnus de pueris regis et tollat eam. Dominus autē retribuet vnicuiq; ſcd̄m iuſticiā ſuā et fidē. Tradidit enī te dn̄s hodie in manū meā: et nolui extēdere manū meã ĩ xp̄m dñi. Et ſicut magnificata eſt anima tua hodie in oc̄lis meis: ſic magnificetur anima mea in oculis domini: et liberet me de õni anguſtia. Ait ergo ſaul ad dauid. Benedictus tu fili mi dauid. Et quidem faciens facies: et potens poteris. cap̄ xxvii.

Abijt autem dauid in viã ſuam: et ſaul reuerſus eſt in locũ ſuum. Et ait dauid in corde ſuo. Aliquãdo incidã vna die in man⁹ ſaul. Nõne melius ē ut fugiam · et ſaluer in terra philiſtinorũ: ut deſperet ſaul · ceſſetq; me q̄rere in cunctis finibz iſrl'? Fugiã ergo manus eius. Et ſurrexit dauid: et abijt ipſe et ſexcẽti viri cũ eo ad achis filiũ maoch regem geth. Et habitauit dauid cũ achis in geth: ipſe ⁊ viri ei⁹: et dom⁹ ei⁹ et due vxores ei⁹ · achinoem ieſrahelitis · ⁊ abigail vxor nabal carmeli. Et nũciatum eſt ſaul ꝙ fugiſſet dauid in geth: et non addidit ultra q̄rere eũ. Dixit autem dauid ad achis. Si inueni graciã in oc̄lis tuis: detur michi locus in vna urbium regionis huius ut habitē ibi. Cur enim manet ſeruus tu⁹ ĩ ciuitate regis tecũ? Dedit itaq; ei achis ĩ die illa ſicelech. Propt̄ quam cauſam facta eſt ſicelech regum iuda: uſq; in diem hanc. Fuit autem numer⁹ dieꝝ quibz habitauit dauid in regione philiſtinoꝝ q̄tuor menſiũ. Et aſcẽdit dauid et viri ei⁹: et agebãt p̄das de geſuri · ⁊ de gezri · ⁊ de amalechitis. Hij enĩ pagi habitabant̄ in terra antiquitus · eũtibz ſur uſq; ad terrã egipti. Et percutiebat dauid omnem terrã illorũ nec relinquebat viuẽtem virũ ⁊ mulierē: tolleſq; oues et boues et aſinos et camelos et veſtes reuertebat̄: et veniebat ad achis. Dicebat autem ei achis. In quē irruiſtis hodie? Rñdebat dauid. Contra meridiẽ iude et cõtra meridiẽ hieramel: ⁊ cõtra meridiem ceni. Virũ et mulierem nõ viuificabat dauid: nec adducebat in geth dicens: ne forte loquantur adu̾ſũ nos. Hec fecit dauid: et hoc erat decretũ illi omnibus diebz quibz habitauit ĩ regione philiſtinoꝝ. Credidit ergo achis dauid dicẽs. Multa mala operat⁹ ē contra p̄plm ſuũ iſrl'. Erit igitur michi ſeruus ſempiternus.

Factũ eſt autē in diebz .cã. xxviii. illis: congregauerũt philiſtijm agmina ſua ut ꝑpararent̄ ad bellum cõtra iſrahel. Dixitq; achis ad dauid. Sciens nũc ſcito: qm̄ mecũ egredieris in caſtris · tu et viri tui. Dixitq; dauid ad achis. Nũc ſcies q̄ factur⁹ ē ſeruus tuus. Et ait achis ad dauid. Et ego cuſtodē capitis mei ponam te cũctis diebus. Samuel autem mortuus eſt planxitq; eũ omnis iſrl': et ſepelierunt eũ ĩ ramatha urbe ſua. Et ſaul abſtulit magos et ariolos de terra: et interfecit eos q̄ phitones habebãt in vẽtre. Cõgregatiq; ſũt philiſtijm: et venerũt ⁊ caſtrametati ſunt in ſunã. Cõgregauit autē et ſaul vniũſum iſrl': et venit in gelboe. Et vidit ſaul caſtra philiſtiim et timuit: et expauit cor eius nimis. Cõſuluitq; dñm: et nõ rñdit ei neq; ꝑ ſomnia neq; ꝑ ſacerdotes neq; ꝑ ꝓphetas. Dixitq; ſaul ſeruis ſuis. Querite michi mulierem habentem phitonem: et vadam ad eã et ſciſcitabor ꝑ illã. Et dixerũt ſerui ei⁹ ad eũ. Eſt mulier phitonem habens in endor. Mutauit ergo habitũ ſuũ · veſtituſq; ē alijs veſtimentis: ⁊ abijt ipſe ⁊ duo viri cum eo: veneruntq; ad mulierē nocte · et ait illi. Diuina michi in phitone: et ſuſcita michi quem dixero tibi. Et ait mulier ad eũ. Ecce tu noſti quanta fecerit ſaul: et quomõ eraſerit magos et ariolos de terra. Quare ergo inſidiaris aīe mee ut occidar? Et iurauit ei ſaul in dño dicens. Uiuit dñs: quia non eueniet tibi quicq̃ mali ꝓpter hāc rem. Dixitq; ei mulier. Quē ſuſcitabo tibi? Qui ait. Samuelē ſuſcita michi. Cū autem vidiſſet mulier ſamuelē· exclamauit voce magna: ⁊ dixit ad ſaul. Quare impoſuiſti michi? Tu es enī ſaul. Dixitq; ei rex. Noli timere. Quid vidiſti? Et ait mulier ad ſaul. Deos vidi aſcendentes de terra. Dixitq; ei. Qualis eſt forma eiꝰ? Que ait. Vir ſenex aſcēdit: et ipſe amictus eſt pallio. Et intellexit ſaul quod ſamuel eſſet: et inclinauit ſe ſup faciem ſuā in terra: ⁊ adorauit. Dixit autem ſamuel ad ſaul. Quare inquietaſti me ut ſuſcitarer? Et ait ſaul. Coartor nimis. Si quidē philiſtijm pugnāt adūſum me· ⁊ deus receſſit a me: et exaudire me noluit neq; in manu ꝓphetarū neq; per ſomnia. Vocaui ergo te: ut oſtendēs michi q̃d faciā. Et ait ſamuel. Quid interrogas me cū dñs receſſerit a te· ⁊ trāſierit ad emulū tuū? Faciet eni tibi dñs· ſicut locutꝰ ē ī manu mea: ⁊ ſcindet regnū tuū de manu tua· ⁊ dabit illud proximo tuo dauid: quia nō obediſti voci dñi· neq; feciſti irā furoris eiꝰ in amelech. Idcirco q̃d pateris fecit tibi dñs hodie: ⁊ dabit dñs etiā iſrl' tecū ī manu philiſtijm. Cras autem tu et filij tui mecum eritis: ſed ⁊ caſtra iſrl' tradet dñs in manū philiſtijm. Statimq; ſaul cecidit porrectꝰ ī terrā. Extimuerat enī v̄ba ſamuelis et robur nō erat in eo: q̃a nō comederat panem tota die illa. Ingreſſa eſt itaq; mulier illa ad ſaul: cōturbatꝰ enī erat valde: Dixitq; ad eum. Ecce obediuit āncilla tua voci tue· et poſui aīam meā ī manu mea: ⁊ audiui ſermones tuos quos locutus es ad me. Nunc igitur audi et tu vocē ancille tue: et ponam coram te buccellā panis ut comedens conualeſcas: et poſſis iter agere. Qui renuit et ait. Nō comedam. Coegerūt autem eū ſerui ſui et mulier: et tandem audita voce eorum ſurrexit de terra: ⁊ ſedit ſup lectū. Mulier autē illa habebat vitulū paſcualē in domo: ⁊ feſtinauit et occidit eum. Tollenſq; farinam miſcuit eam ⁊ coxit azima: ⁊ poſuit ante ſaul et ante ſeruos eius. Qui cū comediſſent ſurrexerunt: et ambulauerunt per totam noctem illam.

cap. xxix.

Congregata ſunt ergo agmina philiſtijm uniuerſa agmina in aphec. Sed et iſrl' caſtrametatus ē ſup fontem qui erat in ieſrahel. Et ſatrape quidem philiſtijm incedebāt ī cēturijs et milibus: dauid autē et viri eiꝰ erāt in nouiſſimo agmine cū achis. Dixeruntq; principes philiſtijm ad achis. Quid ſibi volunt hebrei iſti? Et ait achis ad principes philiſtijm. Nūqd ignoratis dauid q̃ fuit ſeruꝰ ſaul regis iſrl'· ⁊ ē apud me multis diebꝫ uel ānis? Et non inueni in eo quicq̃ ex die qua tranſfugit ad me: uſq; ad diem hanc. Irati ſunt autem adūſus eū principes philiſtijm: ⁊ dixerūt ei. Reuertatur vir et ſedeat ī loco ſuo ī quo cōſtituiſti eū: et nō deſcendat nobiſcū in ꝓliū: ne fiat nobis adūſarius cū ꝓliari ceperimus. Quō enim aliter poterit placare dñm ſuū: niſi ī capitibꝫ nr̃is? Nōne iſte eſt dauid cui cantabāt in choris dicētes· ꝑcuſſit ſaul in milibꝫ ſuis: et dauid ī decē milibꝫ ſuis? Vocauit ergo achis dauid: ⁊ ait ei. Viuit dñs quia rectus es et bonus in cōſpectu meo: et exitus tuꝰ et introitus tuꝰ mecū eſt in caſtris.

Et nō inueni in te quicꝗ̄ mali · ex die qua ueniſti ad me uſq; in diem hanc: ſed ſatrapis nō places. Reuertere ergo ⁊ uade in pace: et nō offendas oculos ſatraparū philiſtijm. Dixitq; dauid ad achis. Quid enī feci: et quid inueniſti in me ſeruo tuo a die qua fui ī cōſpectu tuo uſq; in diem hanc · ut non veniā et pugnem cōtra inimicos dn̄i mei regis? Reſpondens autē achis · locutꝰ eſt ad dauid. Scio quia bonus es tu in oculis meis ſicut angelus dei: ſed principes philiſtinoꝝ dixerunt. Non aſcendet nobiſcū in p̄lium. Igitur cōſurge mane tu et ſerui dn̄i tui q̄ venerūt tecū: et cū denocte ſurrexeritis et ceperit diluceſcere pergite. Surrexit itaq; denocte dauid ipſe et viri eiꝰ: ut ꝓficiſcerent̄ mane ⁊ reuerterent̄ ad terrā philiſtijm. Philiſtijm autē aſcenderunt ī ieſrahel.

Cumq; veniſſent dauid .ca.xxx. et viri eius in ſicelech die tercia: amalechite impetum fecerunt ex parte auſtrali in ſicelech: et ꝑcuſſerāt ſicelech et incenderunt eam igni. Et captiuas duxerūt mulieres ex ea a minimo uſq; ad magnū: et nō interfecerūt quemꝗ̄: ſed ſecū duxerūt et ꝑgebant itinere ſuo. Cū ergo veniſſet dauid et viri eius ad ciuitatē et inueniſſent eam ſuccenſam igni ⁊ uxores ſuas et filios ſuos ⁊ filias ductas eſſe captiuas: leuauerunt dauid et ꝑplus qui erat cum eo voces ſuas: et planxerūt donec deficerent in eis lacrime. Siquidem et due uxores dauid captiue ducte fuerant: achinoē ieſrahelites · et abigail uxor nabal carmeli. Et contriſtatus eſt dauid valde. Volebat enī eū ꝑplus lapidare: quia amara erat anima uniuſcuiuſq; viri ſuꝑ filijs ſuis et filiabꝫ. Confortatus eſt autem dauid ī dn̄o deo ſuo: et ait ad abiathar ſacerdotē filiū achimelech. Applica ad me ephot. Et applicauit abiathar ephot ad dauid: et cōſuluit dauid dn̄m dicēs. Perſequar latrūculos hos et comprehendā eos an non? Dixitq; ei dominꝰ. Perſequere: abſq; dubio enī comp̄hendes eos: et excuties p̄dam. Abijt ergo dauid · ipſe ⁊ ſexcēti viri qui erant cū eo et venerūt uſq; ad torrentē beſor: et laſſi quidā ſubſtiterūt. Perſecutus eſt autē dauid: ipſe et quadringēti viri cum eo; ſubſtiterāt enim ducenti: qui laſſi tranſire nō poterant torrentem beſor. Et inuenerunt virum egiptiū in agro: et adduxerūt eum ad dauid. Dederūtq; ei panē ut comederet et biberet aquā: ſed et fragmen maſſe caricaꝝ et duas ligaturas uuepaſſe. Qui cum comediſſet reuerſus eſt ſpūs eiꝰ: et refocillatꝰ eſt. Nō enī comederat panē neq; biberat aquā: tribꝫ diebus et tribꝫ noctibus. Dixit itaq; ei dauid. Cuius es tu vel unde. et quo pergis? Qui ait. Puer egipciꝰ ego ſum: ſeruus viri amelechite. Dereliquit autem me dn̄s meus: quia egrotare cepi nudiuſtercius. Siquidem nos erupimus ad auſtralē plagā cerethi · et contra iudā et ad meridiē caleph: ⁊ ſicelech ſuccendimus igni. Dixitq; ei dauid. Potes me ducere ad iſtū cuneum? Qui ait. Iura michi per deū · quod non occidas me · et non tradas me in manus dn̄i mei: ⁊ ego ducā te ad cuneū iſtum. Et iurauit ei dauid. Qui cum duxiſſet eū: ecce illi diſcūbebant ſuper faciem uniuerſe terre · comedentes et bibentes et q̄ſi feſtū celebrantes diē · ꝓ cūcta p̄da ⁊ ſpolijs q̄ ceperāt de terra philiſtijm: ⁊ de terra iuda. Et ꝑcuſſit eos dauid a veſpa uſq; ad veſpam alteriꝰ diei: et nō euaſit ex eis quiſꝗ̄ niſi tantū quadringenti uiri adoleſcētes q̄ aſcenderāt camelos et fugerant. Eruit ergo dauid omnia q̄ tulerant amalechite: ⁊ duas uxores ſuas eruit. Nec defuit quiſq̄ a paruo uſqꝫ ad magnū tam de filijs quam de filiabꝫ ⁊ de ſpolijs: ⁊ quecūqꝫ rapuerāt omnia reduxit dauid: ⁊ tulit uniūſos greges ⁊ armēta ⁊ minauit ante faciē ſuam. Dixerūtqꝫ. Hec eſt preda dauid. Venit autē dauid ad ducētos uiros qui laſſi ſubſtiterāt nec ſequi poterant dauid: ⁊ reſidere eos iuſſerat ī torrente beſor. Qui egreſſi ſunt obuiā dauid: et pp̄lo q̄ erat cū eo. Accedēs autē dauid ad populū: ſalutauit eos pacifice. Reſpondenſqꝫ oīs uir peſſimus ⁊ iniquus de uiris q̄ erant cū dauid dixit. Quia non uenerūt nobiſcū nō dabimus eis quicq̄ de p̄da quā eruimus: ſed ſufficiat unicuiqꝫ uxor ſua ⁊ filij: quos cum acceperint. recedāt. Dixit autē dauid. Nō ſic facietis fratres mei de hijs que tradidit nobis dn̄s et cuſtodiuit nos: et dedit latrunculos qui eruperant aduerſum uos in manꝰ noſtras: nec audiet uos quiſq̄ ſuꝑ ſ̄mone hoc. Equa enī pars erit deſcendentis ad prelium et remanētis ad ſarcinas: et ſimiliter diuident. Et factū eſt hoc ex die illa et deinceps conſtitutū et p̄finitū et quaſi lex in iſrl̄: uſqꝫ in diē hanc. Venit ergo dauid in ſicelech: et miſit dona de p̄da ſenioribus iuda proximis ſuis dicēs. Accipite benedictionē de p̄da hoſtium dn̄i: Hijs qui erant in bethel. et qui in ramoth ad meridiem: ⁊ qui in gether. et qui in aroer ⁊ qui in ſephamot. et q̄ in eſthama ⁊ qui in rachal ⁊ q̄ ī urbibꝫ iheramelí. et qui in urbibꝫ ceni. et q̄ in rama. et q̄ ī lacu aſan. et qui ī athar. et q̄ ī ebron: ⁊ reliq̄s q̄ erāt ī hijs locis ī q̄bꝫ cōmoratꝰ fuerat dauid et uiri eiꝰ.

Ca. XXXI.

Philiſtijm autē pugnabant aduerſū iſrl̄. Et fugerūt uiri iſrl̄ ante faciē philiſtijm: ⁊ ceciderunt interfecti ī mōte gelboe. Irruerūtqꝫ philiſtijm ī ſaul ⁊ ī filios eius: et ꝑcuſſerūt ionathan. ⁊ aminadab. et melchiſue filios ſaul: totūqꝫ pōdus p̄lij uerſū ē ī ſaul. Et cōſecuti ſūt eū uiri ſagittarij: ⁊ uulneratꝰ ē uehementer a ſagittarijs. Dixitqꝫ ſaul ad armigerū ſuū. Euagina gladiū tuū et interfice me: ne forte ueniant incircūciſi iſti ⁊ interficiāt me illudētes michi. Et noluit armiger eiꝰ; fuerat enī nimio terrore ꝑterritus. Arripuit itaqꝫ ſaul gladiū ſuū: et irruit ſuꝑ eū. Quod cū uidiſſet armiger eius uidelicet ꝙ mortuus eſſet ſaul: irruit etiā ipſe ſuꝑ gladiū ſuū ⁊ mortuus eſt cum eo. Mortuus eſt ergo ſaul et tres filij eius et armiger illius: et uniuerſi uiri eius in die illa pariter. Videntes autē filij iſrl̄ qui erant trans uallem ⁊ trans iordanem quod fugiſſent uiri iſrlite. et ꝙ mortuꝰ eſſet ſaul ⁊ tres filij eius: reliquerūt ciuitates ſuas et fugerunt. Venerūtqꝫ philiſtijm: ⁊ habitauerunt ibi. Facta autē die altera uenerunt philiſtijm ut expoliarēt interfectos: ⁊ inuenerūt ſaul ⁊ tres filios eiꝰ iacētes in monte gelboe. Et preciderūt caput ſaul et expoliauerūt eū armis: et miſerunt in terrā philiſtinoꝝ ꝑ circuitum: ut annūciaret in templo ydoloꝝ et in pp̄lis. Et poſuerūt arma eius in tēplo aſtaroth: corpus uero eiꝰ ſuſpenderūt in muro bethſan. Quod cū uidiſſent habitatores iabes galaad quecumqꝫ fecerāt philiſtijm ſaul: ſurrexerūt oēs uiri fortiſſimi ⁊ ābulauerūt tota nocte et tulerunt cadauera ſaul et cadauera filioꝝ eiꝰ de muro bethſan. Venerūtqꝫ uiri iabes galaad: et combuſſerūt ea igni et tulerunt oſſa eoꝝ et ſepelierunt in nemore iabes: ⁊ ieiunauerūt ſeptem diebus.

Explicit liber regū primus. Incipit liber regum ſcḋs. Cap. p̄mū.

Factum ē autē poſtq̄ mortuus eſt ſaul ut dauid reuerteretur a cede amalech: et maneret in ſicelech duos dies. In die autem tercio apparuit homo veniēs de caſtris ſaul veſte cōſciſſa: ⁊ puluere cōſperſus caput. Et ut venit ad dauid cecidit ſuꝑ faciem ſuam: ⁊ adorauit. Dixitq; ad eū dauid. Unde venis? Qui ait ad eū. De caſtris iſrahel fugi. Et dixit ad eū dauid. Quod eſt verbū quod factum ē? Indica michi. Qui ait. Fugit pp̄ls ex ꝑlio: ⁊ multi corruētes e pp̄lo mortui ſunt: ſed et ſaul et ionathas filius eiꝰ interierūt. Dixitq; dauid ad adoleſcentē qui nūciabat ei. Unde ſcis quia mortuus eſt ſaul ⁊ ionathas filius eius? Ait adoleſcens qui nūciabat ei. Caſu veni ī mōtem gelboe· et ſaul incūbebat ſuꝑ haſtam ſuā: porro currus et eq̄tes appropinquabāt ei: et conuerſus poſt tergū ſuū· videnſq; me vocauit. Cui cū reſpōdiſſem adſum: dixit michi. Quis nā es tu? Et aio ad eū. Amalechites ego ſum. Et locutꝰ eſt michi. Sta ſuꝑ me· et interfice me qm̄ tenēt me āguſtie: et adhuc tota aīa mea ī me ē. Stanſq; ſuꝑ eū· occidi illū. Sciebam enī quod viuere nō poterat poſt ruinā. Et tuli diadema quod erat in capite eius: et armillā de brachio illiꝰ: et attuli ad te dominū meū huc. Apphendens autē dauid veſtimenta ſua ſcidit· omneſq; viri q̄ erāt cū eo: ⁊ planxerūt et fleuerūt et ieiunauerūt uſq; ad veſperam ſuper ſaul et ſuꝑ ionathan filiū eius et ſuꝑ pp̄lm dn̄i· ⁊ ſuꝑ domū iſrl': eo q̄ corruiſſent gladio. Dixitq; dauid ad iuuenē q̄ nūciauerat ei. Unde es tu? Qui rn̄dit. Filius hominis aduene amalechite ego ſū. Et ait ad eū dauid. Quare nō timuiſti mittē manū tuā· ut occideres xp̄m dn̄i? Vocāſq; dauid unū de pueris ſuis ait. Accedens irrue in eum. Qui percuſſit illū: ⁊ mortuꝰ eſt. Et ait ad eū dauid. Sanguis tuꝰ ſuꝑ caput tuū. Os enī tuū locutum eſt aduerſum te dicēs; ego interfeci xp̄m dn̄i. Planxit autē dauid planctū huiuſcemodi ſuꝑ ſaul et ſuꝑ ionathan filiū eius: et p̄cepit ut docerent filios iuda planctum ſicut ſcriptū eſt in libro iuſtoꝝ. Et ait. Cōſidera iſrl' ꝓ hijs q̄ mortui ſūt: ſuꝑ excelſa tua vulnerati. Incliti iſrl' ſuper montes tuos interfecti ſūt. Quomodo ceciderunt fortes? Nolite ānūciare in geth: neq; ānūcietis in cōpitis aſcalonis: ne forte letentur filie philiſtijm· ne exultēt filie incircūciſoꝝ. Mōtes gelboe nec ros nec pluuia· veniāt ſuper vos. Neq; ſint agri p̄miciaꝝ: q̄a ibi abiectꝰ eſt clipeus fortium: clipeus ſaul quaſi nō eſſet unctus oleo a ſanguine interfectorum ab adipe fortium. Sagitta ionathe nunq̄ redijt retrorſum: et gladius ſaul nō ē reuerſus inanis. Saul et ionathas amabiles et decori valde ī vita ſua: ī morte q̄z nō ſūt diuiſi. Aq̄lis velociores: leonibꝫ fortiores. Filie iſrahel ſuꝑ ſaul flete qui veſtiebat vos coccino in delicijs: qui prebebat ornamenta aurea cultui veſtro. Quomodo ceciderunt fortes in prelio? Ionathas in excelſis tuis occiſus ē. Doleo ſuper te frater mi ionatha decore nimis: et amabilis ſuꝑ amorē mulierū. Sicut mater unicū amat filiū ſuum: ita ego te diligebam. Quomodo ceciderunt robuſti: et perierūt arma bellica. ca. II.

Igitur poſt hec conſuluit dauid dn̄m dicens. Num aſcendā in unā de ciuitatibus iuda? Et ait dn̄s ad eū. Aſcēde. Dixitq; dauid. Quo aſcēdā? Et rn̄dit ei. In hebron. Aſcendit ergo dauid et due uxores ei⁹ achinoem ieſrahelites et abigail uxor nabal carmeli; ſed et viros qui erant cū eo duxit dauid ſingulos cū domo ſua: et manſerunt in opidis hebron. Veneruntq; viri iuda et unxerūt ibi dauid: ut regnaret ſuper domū iuda. Et nūciatū eſt dauid: ꝙ viri iabes galaad ſepeliſſēt ſaul. Miſit ergo dauid nūcios ad viros iabes galaad: dixitq; ad eos. Benedicti vos a dn̄o ꝗ feciſtis miſericordiam hanc cū dn̄o vr̄o ſaul: ⁊ ſepeliſtis eū. Et nūc retribuet quidem vobis dn̄s miſericordiā et veritatem: et ego reddā graciā eo ꝙ feciſtis verbū iſtud. Confortentur manus veſtre: ⁊ eſtote filij fortitudinis, licet enī mortuus ſit dn̄s veſter ſaul: tamē me unxit domus iuda in regē ſibi. Abner autē filius ner princeps exercitus ſaul tulit hiſboſeth filiū ſaul et circūduxit eū per caſtra: regemq; conſtituit ſuper galaad et ſuper ieſſuri et ſuꝑ ieſrahel et ſuper ephraim et ſuper beniamin ⁊ ſuper iſrl' uniuerſum. Quadraginta annorū erat hiſboſeth filius ſaul cum regnare cepiſſet ſuꝑ iſrl': et duob; ānis regnauit. Sola autem domus iuda ſequebatur dauid. Et fuit numer⁹ dierū quos cōmorat⁹ eſt dauid imperans in hebron ſuꝑ domū iuda: ſeptem ānorū et ſex menſiū. Egreſſuſq; eſt abner fili⁹ ner et pueri hiſboſeth filij ſaul de caſtris in gabaon; porro ioab filius ſaruie et pueri dauid egreſſi ſūt et occurrerūt eis iuxta piſcinā gabaon. Et cū ī unū conueniſſent: e regione ſederūt hij ī una parte piſcine: ⁊ illi ex altera. Dixitq; abner ad ioab. Surgant pueri: ⁊ ludāt corā nobis. Et rn̄dit ioab. Surgant. Surrexerūt ergo et tranſierūt numero duodecī de beniamin ex parte hiſboſeth filij ſaul: et duodecim de pueris dauid. Apprehenſoq; unuſquiſq; capite cōparis ſui defixit gladiū in latus cōtrarij: et ceciderūt ſimul. Vocatūq; eſt nomē loci illius ager robuſtorū in gabaon. Et ortū eſt bellū durū ſatis in die illa: fugatuſq; eſt abner et viri iſrl' a pueris dauid. Erant autē ibi tres filij ſaruie: ioab et abiſai ⁊ aſahel. Porro aſahel curſor velociſſimus fuit: quaſi unus ex capreis que morantur ī ſiluis. Perſequebatur autem aſahel abner: et non declinauit: ad dexterā ſiue ad ſiniſtrā omittēs perſequi abner. Reſpexit itaq; abner poſt tergum ſuū ⁊ ait. Tu ne es aſahel? Qui rn̄dit. Ego ſum. Dixitq; ei abner. Vade ad dexteram ſiue ad ſiniſtrā et apprehende unū de adoleſcentibus: ⁊ tolle tibi ſpolia eius. Noluit autē aſahel omittere: quin urgeret eū. Rurſumq; locutus ē abner ad aſahel. Recede et noli me ſequi: ne forte compellar confodere te in terrā: et leuare non potero faciē meā ad ioab fratrem tuū. Qui audire cōtempſit: et noluit declinare. Percuſſit ergo eum abner auerſa haſta in inguine et tranſfodit: et mortuus eſt in eodem loco. Omneſq; qui tranſibant ꝑ locū illū in quo ceciderat aſahel ⁊ mortu⁹ erat ſubſiſtebāt. Perſequentib; autē ioab et abiſai fugientem abner: ſol occubuit. Et venerunt uſq; ad collē aque duct⁹: q̄ ē ex aduerſo vallis ⁊ itineris deſerti ī gabaon. Congregatiq; ſūt filij beniamin ad abner: et conglobati in unū cuneū ſteterūt ī ſummitate tumuli uni⁹. Et exclamauit abner ad ioab: et ait. Nū uſq; ad internecionem tuus mucro deſeuiet? An ignoras q̄ periculoſa ſit deſperacio? uſquequo non dicis p̄p̄lo ut omittat perſequi frēs ſuos? Et ait ioab. Viuit dn̄s: ſi locut⁹ fuiſſes mane: receſſiſſet p̄p̄lus perſequēs fratrē ſuū. Inſonuit ergo ioab bucina ⁊ ſtetit omnis exercitus: nec p̄ſecuti ſunt ultra iſrl̄: neq; iniere certamen. Abner autē et viri eius abierūt per cāpeſtria moab tota nocte illa ⁊ tranſierūt iordanē: et luſtrata ōni bethoron venerūt ad caſtra. Porro ioab reuerſus omiſſo abner cōgregauit omnē p̄p̄lm: et defuerunt de pueris dauid · decē ⁊ nouē viri excepto aſahele. Serui autē dauid p̄cuſſerūt de beniamin et de viris q̄ erāt cū abner · trecentoſſexaginta: qui et mortui ſunt. Tuleruntq; aſahel: ⁊ ſepelierūt eū in ſepulcro pr̄is ſui in bethleem. Et ambulauerūt tota nocte ioab et viri qui erant cum eo: et in ip̄o crepuſculo p̄uenerūt in hebron.

Facta ē ergo lōga ↄcertatio ca. iii. inter domū dauid et inter domū ſaul: dauid proficiēs et ſemꝑ ſeipſo robuſtior: domus autē ſaul decreſcēs cotidie. Natiq; ſūt filij dauid ī hebron. Fuitq; primogenit⁹ ei⁹ amon de achinoem ieſrahelite: ⁊ poſt eū cheleab de abigail uxore nabal carmeli. Porro terci⁹ abſolon: fili⁹ maacha filie tholomai regis geſſur. Quartus autē adonias filius aggith: et quint⁹ ſaphacias fili⁹ abithal. Sextus quoq; iethraam: de egla uxore dauid. Hij nati ſūt dauid in hebron. Cum ergo eſſet preliū inter domū ſaul et domū dauid: abner fili⁹ ner regebat domū ſaul. Fuerat autem ſauli concubina nomine reſpha · filia ahia: ingreſſuſq; eſt ad eā abner. Dixitq; iſboſeth ad abner. Quare ingreſſ⁹ es ad concubinam patris mei? Qui iratus nimis propter verba iſboſeth: ait. Nūquid caput canis ego ſum aduerſum iudā hodie, q̄ fecerī miſc̄diam ſuper domū ſaul patris tui · et ſuꝑ frēs et proximos eius: ⁊ non tradidi te in manu dauid · et tu requiſiſti in me q̄ argueres ꝓ muliere hodie? Hec faciat deus abner · et hec addat ei: niſi quō iurauit dn̄s dauid ſic faciā cum eo ut trāſferat̄ regnū de domo ſaul: et eleuet̄ tronus dauid ſuper iſrl̄ ⁊ ſuper iudā a dan uſq; berſabee. Et nō potuit rn̄dere ei quicq̄: q̄a metuebat illū. Miſit ergo abner nuncios ad dauid in hebron pro ſe dicētes. Cui⁹ ē terra? Et ut loquerentur. Fac mecū amicicias ⁊ erit manus mea tecū: et reducā ad te vniūſū iſrl̄. Qui ait · optime. Ego faciā tecum amicicias: ſed unā rem peto a te dicēs. Nō videbis faciē meā · anteq̄ adduxeris michi michol filiā ſaul: et ſic venies ⁊ videbis me. Miſit autē dauid nūcios ad hiſboſeth filiū ſaul dicens. Redde uxorem meā michol: quam deſpondi michi centū p̄pucijs philiſtijm. Miſit ergo hiſboſeth: ⁊ tulit eam a viro ſuo faltihel filio lais. Sequebaturq; eam vir ſuus plorās uſq; bahurim: ⁊ dixit ad eū abner. Vade et reuertere. Qui reuerſus ē. Sermonem q̄q; intulit abner ad ſeniores iſrl̄ dicēs. Tā heri q̄ nudiuſtercius q̄rebatis dauid ut regnaret ſuꝑ vos. Nūc ergo facite: q̄m domin⁹ locut⁹ eſt ad dauid dicens. In manu ſerui mei dauid ſaluabo p̄p̄lm meum iſrahel: de manu philiſtijm et ōnium inimicoꝝ eius. Locutus ē autē abner etiam ad beniamin. Et abijt ut loq̄ret̄ ad dauid ī hebron ōnia q̄ placuerāt iſrl̄i et uniuerſo beniamin: venitq; ad dauid in hebron cū viginti viris. Et

ʒpē michi ſen h

fecit dauid abner et viris eiꝰ q̄ venerāt cū eo cōuiuiū. Et dixit abner ad dauid. Surgam ut cōgregē ad te dn̄m meū regem omnē iſrl̄ ⁊ ineam tecū fedus: ⁊ imperes omnibꝫ ſicut deſiderat anima tua. Cum ergo deduxiſſet dauid abner· et ille iſſet in pace: ſtatim pueri dauid ⁊ ioab venerūt ceſis latronibꝫ cū preda magna nimis. Abner autem nō erat cū dauid ī hebron: q̄a iam dimiſerat eū et profectus fuerat in pace: et ioab ⁊ omnis exercitus qui erāt cū eo: poſtea venerant. Nūciatum eſt itaqꝫ ioab a narrātibꝫ. Venit abner filius ner ad regem: et dimiſit eū et abijt in pace. Et ingreſſus ē ioab ad regē et ait. Quid feciſti? Ecce venit abner ad te. Quare dimiſiſti eū ⁊ abijt ⁊ receſſit? Ignoras abner filiū ner qm̄ ad hoc venit ad te ut deciperet te· et ſciret exitū tuū et introitum tuū: et noſſet oīa q̄ agis? Egreſſus itaqꝫ ioab a dauid miſit nūcios poſt abner: et reduxit eū a ciſterna ſira ignorante dauid. Cūqꝫ rediſſet abner in hebron ſeorſum abduxit eum ioab ad mediū porte ut loqueret̄ ei in dolo: et ꝑcuſſit illū ibi in inguine et mortuꝰ ē: in vlcionem ſanguinis aſahel fr̄is eius. Quod cū audiſſet dauid rem iā geſtam· ait. Mundus ego ſū ⁊ regnū meū apud deū uſqꝫ in ſempiternum a ſanguine abner filij ner: et veniat ſup caput ioab· et ſup omnē domū patris eius: nec deficiat de domo ioab fluxū ſeminis ſuſtinens ⁊ leproſus· et tenēs fuſum: et cadens gladio et indigens pane. Igitur ioab et abiſai frater eius interfecerūt abner: eo qd̄ occidiſſet aſahel fratrem eoꝝ in gabaon in p̄lio. Dixit autē dauid ad ioab: ⁊ ad omnē pp̄lm q̄ erat cū eo. Scindite veſtimenta v̄ra et accingimini ſaccis: et plāgite ante exequias abner. Porro rex dauid ſequebatur feretrū. Cūqꝫ ſepeliſſent abner in hebron leuauit rex dauid vocē ſuā: ⁊ fleuit ſuper tumulū abner. Fleuit autē et oīs pp̄ls. Plangenſqꝫ rex et lugens abner· ait. Nequaq̄ ut mori ſolent ignaui: mortuus es abner. Manus tue ligate nō ſunt· et pedes tui nō ſunt compedibꝫ aggrauati: ſed ſicut ſolent cadere corā filijs iniq̄tatis ſic corruiſti. Congeminanſqꝫ oīs pp̄ls: fleuit ſup eū. Cūqꝫ veniſſet vniūſa multitudo cibū capere cū dauid clara adhuc die: iurauit dauid dicens. Hec faciat michi deꝰ et hec addat: ſi ante occaſū ſolis guſtauero panē uel aliud quicq̄. Omniſqꝫ pp̄lus audiuit: ⁊ placuerūt eis cūcta q̄ fecit rex ī cōſpectu oīs pp̄li. Et cognouit om̄e vulgus et vniūſus iſrl̄ ī die illa: qm̄ nō actū fuiſſet a rege ut occideretur abner filius ner. Dixit q̄ꝫ rex ad ſeruos ſuos. Num ignoratis qm̄ prīceps et maximus cecidit hodie ī iſrahel? Ego autem adhuc delicatus et unctus rex. Porro viri iſti filij ſaruie duri michi ſunt. Retribuat dominus facienti malum iuxta maliciam ſuam.

ca. IIII.

Audiuit autē hiſboſeth filiꝰ ſaul qd̄ cecidiſſet abner in hebron et diſſolute ſunt manus eius: omniſqꝫ iſrahel ꝑturbatus eſt. Duo autem viri prīcipes latronū erāt filio ſaul: nomē uni banaa et nomen alteri rechab filij remmon berothite de filijs beniamin. Siquidē et beroth reputata eſt in beniamin. Et fugerūt berothite ī gethaim: fueruntqꝫ ibi aduene uſqꝫ ad tempus illud. Erat autē ionathe filio ſaul filiꝰ debilis pedibꝫ. Quinquennis enī fuit quādo venit nūcius de ſaul et ionatha ex ieſrahel. Tollens itaqꝫ eū nutrix ſua fugit. Cūqꝫ feſtinaret ut fugeret cecidit:

⁊ claudus effcūs ē: habuitqꝫ vocablm miphiboſeth. Venientes igit̄ filij remmon berothite rechab ⁊ banaa ingreſſi ſunt feruente die domū hiſboſeth. Qui dormiebat ſuper ſtratū ſuū meridie: et oſtiaria domus purgās triticū obdormiuit. Ingreſſi ſunt autē domū latenter aſſumētes ſpicas tritici: ⁊ ꝑcuſſerūt eum ī inguine rechab et banaa frater eiꝰ: et fugerūt. Cū autē ingreſſi fuiſſent domū ille dormiebat ſuper lectū ſuum in cōclaui: et percucientes interfecerunt eū. Sublatoqꝫ capite eius abierūt per viā deſerti tota nocte: ⁊ attulerūt caput hiſboſeth ad dauid ī hebron. Dixerūtqꝫ ad regem. Ecce caput hiſboſeth filij ſaul inimici tui q̄ q̄rebat animā tuā: et dedit dn̄s dn̄o noſtro regi vlcionē hodie: de ſaul et de ſemine eius. Rn̄dens autē dauid rechab et banaa fratri eius filijs remmon berothite: dixit ad eos. Viuit dn̄s q̄ eruit animā meā de omī anguſtia: qm̄ eū q̄ annūciauerat michi ⁊ dixerat mortuus eſt ſaul q̄ putabat ſe proſpera nūciare tenui ⁊ occidi eū ī ſicelech: cui oportebat me mercedē dare pro nuncio. Quanto magis nunc cū hoīes impij interfecerūt virū innoxiū in domo ſua ſup lectū ſuū nō querā ſanguinē eiꝰ de manu vrā: et auferā vos de t̄ra? Precepit itaqꝫ dauid pueris ſuis: ⁊ interfecerūt eos: p̄ciſiſqꝫ manꝰ ⁊ pedeſ eorꝫ ſuſpenderūt eos ſup piſcinā ī hebrō. Caput autē hiſboſeth tulerūt: ⁊ ſepelierunt in ſepulcro abner ī hebron. Ca. v.

Et venerūt vniūſe tribꝫ iſrahel ad dauid in hebron dicentes. Ecce nos os tuū ⁊ caro tua ſumus. Sed ⁊ heri ⁊ nudiuſtercius cum eſſet ſaul rex ſup nos: tu eras educēs et reducēs iſrl̄. Dixit autē dn̄s ad te. Tu paſces p̄plm meum iſrahel: ⁊ tu eris dux ſup iſrahel. Venerūt quoqꝫ ⁊ ſeniores iſrl̄ ad regē: et percuſſit cum eis rex dauid fedus in hebron coram dn̄o: vnxerūtqꝫ dauid ī regē ſup iſrl̄. Filius triginta annorꝫ erat dauid cū regnare cepiſſet: et quadraginta ānis regnauit. In hebron regnauit ſup iudam ſeptem annis ⁊ ſex menſibus: in ihrl̄m autē regnauit triginta tribus annis ſup omē iſrl̄ et iudam. Et abijt rex ⁊ omēs viri q̄ erāt cū eo in ihrl̄m ad iebuſeū habitatorē terre. Dictumqꝫ eſt dauid ab eis. Nō ingredieris huc· niſi abſtuleris cecos ⁊ claudos dicētes. Nō ingrediet̄ dauid huc. Cepit autem dauid arcem ſyon: hec ē ciuitas dauid. Propoſuerat enī dauid in die illa p̄miū qui percuſſiſſet iebuſeū· et tetigiſſet domatū fiſtulas: ⁊ abſtuliſſet cecos et claudos odientes animā dauid. Idcirco dicit̄ ī ꝓūbio. Cecus et claudus nō intrabūt ī tēplū. Habitauit autē dauid in arce ſyon ⁊ vocauit eā ciuitatē dauid: ⁊ edificauit ꝑ girū a mello et intrinſecꝰ. Et egrediebatur proficiens atqꝫ ſuccreſcens: et dn̄s deus exercituū erat cū eo. Miſit qꝫ hiram rex tiri nuncios ad dauid et ligna cedrina· ⁊ artifices lignorū· artificeſqꝫ lapidum ad parietes: ⁊ edificauerunt domū dauid. Et cognouit dauid qm̄ cōfirmaſſet eū dn̄s regem ſup iſrl̄: et qm̄ exaltaſſet regnū eius ſuper p̄plm ſuū iſrahel. Accepit ergo dauid adhuc cōcubinas et vxores de ihrl̄m: poſtq̄ venerat de hebron. Natiqꝫ ſūt dauid et alij filij et filie: et hec nōīa eorū qui nati ſūt ei ī ihrl̄m. Samua et ſobab· et nathan· et ſalomon· et ibaar· et heliſua· et nepheg· et raphia· ⁊ heliſama· ⁊ helida· et heliſelech. Audierūt ergo philiſtijm q̄ vnxiſſent dauid in regē ſuper iſrl̄: et aſcēderūt vniūſi vt q̄rerēt dauid.

Quod cū audiſſet dauid: deſcendit in preſidiū. Philiſtijm autem venientes diffuſſi ſunt in valle raphaim. Et cōſuluit dauid dn̄m dicens. Si aſcendā ad philiſtijm· et ſi dabis eos ī manu mea? Et dixit dn̄s ad dauid. Aſcende: q̄a tradens dabo philiſtijm in manu tua. Venit ergo dauid ad baalpharaſim: et percuſſit eos ibi et dixit. Diuiſit dn̄s inimicos meos corā me: ſicut diuidunt̄ aque. Propterea vocatū ē nomen loci illiꝰ baalpharaſim. Et reliq̄runt ibi ſculptilia ſua: q̄ tulit dauid et viri eiꝰ. Et addiderunt adhuc philiſtiim ut aſcenderent: et diffuſſi ſūt ī valle raphaim. Cōſuluit autē dauid dn̄m. Si aſcendā cōtra philiſteos: ⁊ trades eos in manus meas? Qui r̄ndit. Nō aſcendas cōtra eos ſed gira poſt tergū eorū: ⁊ venies ad eos exadūſo pirorū. Et cū audieris ſonitū clamoris gradiētis ī cacumīe piroꝝ: tūc inibis p̄liū: q̄a tūc egrediet̄ dn̄s āte faciē tuā: ut ꝑcutiat caſtra philiſtijm. Fecit itaqꝫ dauid ſicut p̄cepat ei dn̄s: ⁊ ꝑcuſſit philiſtijm de gabaa uſqꝫ dū venias gezer.

Congregauit autē rurſum .ca. vi. dauid om̄es electos ex iſrl' triginta milia. Surrexitqꝫ dauid et abijt et vniūſus ꝑplus qui erat cū eo de viris iuda ut adducerent archam dei. ſuper quā inuocatū eſt nomē dn̄i exercituū ſedētis ī cherubin ſuꝑ eā. Et impoſuerunt archam dei ſuper plauſtrū nouū. Tulerūtqꝫ eam de domo aminadab: qui erat in gabaa. Oza autē et haio filij aminadab minabant plauſtrū nouū. Cūqꝫ tuliſſent eam de domo aminadab qui erat in gabaa· cuſtodiens archam dei· haio p̄cedebat archā dei; dauid autē et om̄is iſrl' ludebāt corā domino: in om̄ibꝫ lignis fabrefactis et citharis· ⁊ liris· ⁊ timpanis· ⁊ ſiſtris· et cimbalis. Poſtq̄ autē venerunt ad aream nachor extendit oza manū ad archā dei et tenuit eā: q̄m calcitrabāt boues ⁊ declinauerūt eā. Iratuſqꝫ eſt indignacione dn̄s ꝯtra ozā: ⁊ ꝑcuſſit eū ſuper temeritate; q̄ mortuus eſt ibi. iuxta archam dei. Cōtriſtatus ē autē dauid eo ꝙ percuſſiſſet dn̄s ozam: et vocatū eſt nomen loci illius percuſſio oza uſqꝫ ī diē hāc. Et extimuit dauid dn̄m ī die illa dicēs. Quō ingredietur ad me archa dn̄i? Et noluit diuertere ad ſe archam dn̄i in ciuitatem dauid: ſed diuertit eam in domū obededom gethei. Et habitauit archa dn̄i ī domo obededom gethei tribus menſibus: ⁊ benedixit dn̄s obededom· et omnē domum eius. Nūciatūqꝫ eſt regi dauid: ꝙ bn̄dixiſſet dn̄s obededom et omnia eius ꝓpter archam dei. Dixitqꝫ dauid. Ibo: et reducā archam cū benedictione in domū meam. Abijt ergo dauid: et adduxit archā dei de domo obededom in ciuitatem dauid cū gaudio. et erāt cū dauid ſeptē chori: et victima vituli. Cūqꝫ trāſcendiſſent q̄ portabāt archā dn̄i ſex paſſus immolabāt bouem et ouem et arietē: et dauid percutiebat in organis: et ſaltabat totis viribꝫ ante dominū. Porro dauid erat accinctus ephot lineo: ⁊ dauid et om̄is domus iſrahel ducebant archam teſtamenti dn̄i ī iubilo ⁊ ī clangore bucine. Cūqꝫ intraſſet archa dn̄i in ciuitatē dauid: michol filia ſaul ꝓſpiciēs per feneſtrā vidit regē dauid ſubſilientē atqꝫ ſalientē corā dn̄o: ⁊ deſpexit eū ī corde ſuo. Et introduxerūt archā dn̄i: ⁊ impoſuerūt eā ī loco ſuo ī medio tabernacli q̄d tetenderat ei dauid: et obtulit dauid olocauſta coram dn̄o et pacifica. Cumqꝫ cõpleſſet offerẽs olocauſta et pacifica: benedixit ꝑplo ĩ noīe dñi exercituū. Et partitus eſt mltitudini uniũſe iſrahel tam viro q̄ȝ mlieri ſingulis colliridā panis vnā: ⁊ aſſaturā bubale carnis vnā: et ſimilā frixā oleo. Et abijt oīs ꝑpls: vnuſquiſqȝ ĩ domū ſuā. Reũſuſqȝ eſt dauid: ut benediceret domui ſue: ⁊ egreſſa michol filia ſaul in occurſum dauid· ait. Quā glo̾ſus fuit hodie rex iſrahel diſcooperiens ſe ante ancillas ſeruoꝝ ſuoꝝ: et nudatus ē q̄ſi ſi nudet̄ unus de ſcurris. Dixitqȝ dauid ad michol. Viuit dñs: q̄a ludā ante dñm q̄ elegit me poti⁹ q̄ȝ prēm tuū ⁊ q̄ȝ omnē domū ei⁹: et p̄cepit michi ut eſſem dux ſup ꝑpl'm dñi iſrl'. Et ludā ⁊ vilior fiā plus q̄ȝ fcūs ſū· ⁊ ero humilis ĩ oculis meis: et cū ancillis de quibȝ locuta es glo̾ſior appa̾ebo. Igit̄ michol filie ſaul nō ē natus fili⁹: uſqȝ ĩ diē mortis ſue.

.ca.vii.

Factum eſt autē cū ſediſſet rex in domo ſua: et dñs dediſſet ei requiē undiqȝ ab uniũſis inimicis ſuis: dixit ad nathan ꝓpham. Videſne q̄ ego habitem in domo cedrina: ⁊ archa dei poſita ſit in medio pelliū? Dixitqȝ nathan ad regē. Omne quod eſt in corde tuo vade fac: q̄a dñs tecū eſt. Factū eſt autē in illa nocte: et ecce ſermo dñi ad nathan dicens. Vade ⁊ loquere ad ſeruū meum dauid. Hec dicit domin⁹. Nūquid tu edificabis michi domū ad habitandū? neqȝ enī habitaui ĩ domo ex die illa qua eduxi iſrl' de terra egipti uſqȝ ĩ diem hāc: ſed ambulabā ĩ tabernaculo ⁊ ĩ tentorio per cūcta loca q̄ trāſiui cū omībȝ filijs iſrl'. Nūquid loquēs locutus ſum ad vnā de tribubȝ iſrl'· cui p̄cepi ut paſceret ꝑpl'm meū iſrl'· dicens. Quare nō edificaſti michi domū cedrinam? Et nūc hec dices ſeruo meo dauid. Hec dicit dñs exercituum. Ego tuli te de paſcuis ſequentem greges ut eſſes dux ſup populum meū iſrl': et fui tecū ĩ omnibus vbicūqȝ ambulaſti: ⁊ interfeci uniũſos inimicos tuos a facie tua: feciqȝ tibi nomen grande iuxta nomē magnoꝝ qui ſunt ĩ terra. Et ponam locū ꝑplo meo iſrl' et plantabo eū et habitabo cū eo· et nō turbabit̄ āpli⁹: nec addēt filij iniquitatis ut affligāt eū ſicut prius· ex die qua cōſtitui iudices ſuper ꝑpl'm meū iſrl'. Et requiem dabo tibi ab omībȝ inimicis tuis: predicetqȝ tibi dñs: q̄ faciat tibi dñs domū. Cūqȝ completi fuerint dies tui et dormieris cū prībus tuis: ſuſcitabo ſemē tuū poſt te· quod egrediet̄ de utero tuo: et firmabo regnū eius. Ipſe edificabit domū nomini meo: et ſtabiliā thronū regni ei⁹ uſqȝ in ſempiternū. Ego ero ei in patrem: et ip̄e erit michi in filium. Qui ſi inique aliquid geſſerit: arguā eū in virga virorum: et in plagis filiorū hominum. Miſericordiā autē meā nō auferā ab eo: ſicut abſtuli a ſaul· quē amoui a facie mea. Et fidelis erit domus tua: ⁊ regnū tuū uſqȝ in eternū ante faciem meā: et thronus tu⁹ erit firmus iugiter. Scd̄m oīa v̄ba hec· et iuxta uniũſā viſionem iſtā: ſic locutus eſt nathan ad dauid. Ingreſſus ē autē rex dauid et ſedit coram dño: ⁊ dixit. Quis ego ſum dñe deus ⁊ que domus mea: q̄a adduxiſti me huc uſqȝ? Sed et hoc parum viſum ē ĩ cōſpectu tuo dñe deus: niſi loquereris etiā de domo ſerui tui ĩ lōginquū. Iſta eſt enī lex ab adā dñe deus. Quid ergo addere poterit adhuc dauid ut loquatur ad te? Tu enim ſcis ſeruū tuū dñe deus. Propter verbum tuū et ſecundum cor tuū feciſti omnia magnalia hec: ita ut notū faceres ſeruo tuo. Idcirco magnificatus es dn̄e deus: quia nō eſt ſimilis tui: neq; ē deꝰ extra te ī oībꝫ q̄ audiuimus auribꝫ nr̄is. Que eſt autē ut pp̄ls tuꝰ iſrl̄ gens in terra ꝓpter quā iuit deꝰ ut redimeret eā ſibi in pp̄lm et poneret ſibi nomen: faceretq; eis magnalia et horribilia ſup terrā· a facie pp̄li tui quē redimiſti tibi ex egipto· gentē ⁊ deū eiꝰ? Firmaſti enī tibi pp̄lm tuū iſrl̄ in pp̄lm ſempiternū: et tu dn̄e deus factꝰ es eis in deū. Nunc ergo dn̄e deus verbum quod locutus es ſup ſeruū tuū ⁊ ſup domū eiꝰ ſuſcita ī ſempiternū: et fac ſicut locutus es ut magnificet̄ nomen tuū uſq; in ſempiternum: atq; dicat̄. Dn̄s deꝰ exercituū deus ſuper iſrl̄: et domus ſerui tui dauid erit ſtabilita coram dn̄o: quia tu dn̄e exercituū deus iſrl̄ reuelaſti aurem ſerui tui dicens· domū edificabo tibi: propterea inuenit ſeruus tuus cor ſuū ut oraret te oracione hac. Nūc ergo dn̄e deus tu es deus: et verba tua erūt vera. Locutꝰ es enī ad ſeruū tuū bona hec. Incipe ergo et benedic domui ſerui tui ut ſit ī ſempit̄nū corā te· q̄ꝛ tu dn̄e deꝰ locutus es: bn̄dictōne tua bn̄dicet̄ domus ſerui tui ī ſempiternū. ca. viii.

Factū eſt autem poſt hec percuſſit dauid philiſtijm ⁊ humiliauit eos: et tulit dauid frenū tributi de manu philiſtijm: et ꝑcuſſit moab et menſus ē eos funiculo coequās terre. Menſus eſt autē duos funiculos: unū ad occidēdum· et unū ad viuificandum. Factꝰq; ē moab dauid ſeruiens ſub tributo. Et ꝑcuſſit dauid adadezer filiū roob regē ſoba: quando profectus eſt ut dominaret̄ ſup flumen eufraten. Et captis dauid ex ꝑte eiꝰ milleſeptingētis equitibus· et viginti milibus peditū: ſubneruauit oēs iugales curruum. Dereliquit autē ex eis centū currꝰ. Venit quoq; ſiria damaſci· ut p̄ſidiū ferret adadezer regi ſoba: et ꝑcuſſit dauid de ſiria viginti duo milia virorū: et poſuit dauid preſidiū in ſiria damaſci: factaq; eſt ſiria dauid ſeruiens ſub tributo. Seruauitq; dn̄s dauid ī oībꝫ ad quecūq; profectus ē. Et tulit dauid arma aurea q̄ habebāt ſerui adadezer: et detulit ea in ihrlm̄. Et de bete· et de beroth ciuitatibus adadezer tulit rex dauid es multum nimis: de quo fecit ſalomon oīa vaſa erea in tēplo· et mare eneū et columnas et altare. Audiuit autē thou rex emath q̄ꝺ ꝑcuſſiſſet dauid oē robur adadezer: Et miſit thou ioram filiū ſuū ad regē dauid ut ſalutaret eū cōgratulans: et gracias ageret eo q̄ꝺ expugnaſſet adadezer ⁊ percuſſiſſet eum. Hoſtis quippe erat thou adadezer. Et in manu eius erāt vaſa aurea et vaſa argentea et vaſa erea: q̄ et ipſa ſanctificauit rex dauid dn̄o cū argento ⁊ auro que ſanctificauerat de vniuerſis gentibus quas ſubegerat de ſiria ⁊ moab ⁊ filijs ammon et philiſtijm et amalech: ⁊ de manubijs adadezer filij roob regis ſoba. Fecit quoq; ſibi dauid nomen cum reuerteret̄ capta ſiria ī valle ſalinarū: ceſis decem et octo milibus· et in gebelem ad viginti tria milia: et poſuit ī ydumea cuſtodes: ſtatuitq; preſidium. Et facta ē vniuerſa ydumea ſeruiēs dauid: ⁊ ſeruauit dn̄s dauid ī oībꝫ ad quecūq; ꝓfectus eſt. Et regnauit dauid ſuper omnem iſrl̄: faciebat quoq; dauid iudiciū et iuſticiam oī pp̄lo ſuo. Ioab autē filius ſaruie erat ſup exercitū: porro ioſaphat filius ahilud erat a commentarijs: et ſadoch filiꝰ achitob ⁊ achimelech filiꝰ abiathar erant ſacerdotes: et ſaraias ſcriba: banaias autem filius ioiada ſuper chereti et ſelethi. Filij autē dauid ſacerdotes erāt. Et dixit dauid. Putaſne ē aliquis q̄ remāſerit de domo ſaul· ut faciā cū eo miſcdiā ꝓpter ionathan?

c. ix.

Erat autem de domo ſaul ſeruus noīe ſiba. Quē cū vocaſſet rex ad ſe: dixit ei. Tu ne es ſiba? Et ille reſpondit. Ego ſum ſeruus tu⁹. Et ait rex. Nūquid ſupeſt aliquis de domo ſaul· ut faciā cū eo miſericordiam dei? Dixitq; ſiba regi. Supereſt filius ionathe debilis pedibus. Ubi inquit eſt? Et ſiba ad regē. Ecce ait in domo ē machir filij amihel in lodabar. Cū autem veniſſet miphiboſeth fili⁹ ionathe filij ſaul ad dauid: corruit in faciē ſuā ⁊ adorauit. Dixitq; dauid. Miphiboſeth. Qui rn̄dit. Aſſum ſeruus tu⁹. Et ait ei dauid. Ne timeas· q̄a faciens faciā ī te miſcdiam propter ionathan prēm tuū: et reſtituā tibi oēs agros ſaul patris tui: et tu comedes panem in menſa mea ſemꝑ. Qui adorans eū dixit. Quis ego ſum ſeruus tuus: qm̄ reſpexiſti ſuꝑ canem mortuū ſimilem mei? Vocauit itaq; rex ſibā puerꝝ ſaul: et dixit ei. Omnia quecūq; fuerūt ſaul ⁊ uniūſam domū eius dedi filio dn̄i tui. Oꝑare igit̄ ei terrā tu et filij tui et ſerui tui: ⁊ inferes filio dn̄i tui cibos ut alatur. Miphiboſeth autē filius dn̄i tui· comedet ſemꝑ panem ſuꝑ menſā meā. Erāt autē ſibe quindecī filij: et viginti ſui. Dixitq; ſiba ad regē. Sicut iuſſiſti dn̄e mi rex ſeruo tuo: ſic faciet ſeru⁹ tu⁹. Et miphiboſeth comedet ſuꝑ mēſam tuam: quaſi unus de filijs regis. Habebat autē miphiboſeth filiū paruulū noīe micha. Omnis vero cognatio domus ſibe· ſeruiebat miphiboſeth. Porro miphiboſeth habitabat in iheruſalem· quia de menſa regis iugiter veſcebatur: et erat claudus vtroq; pede.

ca. x.

Factū ē autē poſt hec· ut moreret̄ rex filioꝝ ammon: et regnauit anon fili⁹ eius pro eo. Dixitq; dauid. Faciā miſcdiam cū anon filio naas: ſicut fecit pater ei⁹ mecū miſericordiā. Miſit ergo dauid conſolans eum per ſeruos ſuos ſuꝑ patris interitu. Cum autē veniſſent ſerui dauid ī terrā filioꝝ āmon: dixerūt principes filioꝝ āmon ad anon dn̄m ſuū. Putas ꝙ propt̄ honorem pr̄is tui miſerit dauid ad te cōſolatores: ⁊ nō ideo ut ꝫ inueſtigaret et exploraret ciuitatē· et euerteret eā· miſit dauid ſeruos ſuos ad te? Tulit itaq; anon ſuos dauid· raſitq; dimidiam ꝑtem barbe eoꝝ: et p̄ſcidit veſtes eoꝝ medias uſq; ad nates: et dimiſit eos. Quod cum nūciatū eſſet dauid: miſit in occurſum eoꝝ. Erant eni viri cōfuſi turpiter valde: Et mandauit eis dauid. Manete in iericho donec creſcat barba veſtra: et tunc reuertimini. Vidētes autē filij ammon· ꝙ iniuriā feciſſent dauid: miſerūt et cōduxerunt mercede ſirū roob· ⁊ ſirū ſoba viginti milia peditū: et a rege maacha mille viros: et ab hiſtob decē milia virorū. Quod cū audiſſet dauid: miſit ioab et omnē exercitū bellatoꝝ. Egreſſi ſunt ergo filij āmon: et direxerūt aciē ante ipm introitū porte. Sirus autē ſoba ⁊ roob et hiſtob et maacha· ſeorſū erāt ī campo. Videns ergo ioab ꝙ ꝑparatū eſſet adūſum ſe prelium· et ex adūſo et poſt tergū: elegit ſibi ex omnibus electis iſrl' et inſtruxit aciē cōtra ſirū: reliquā autē partē ꝑpli tradidit abiſai fr̄i ſuo. Qui direxit aciē aduerſū filios āmon. Et ait ioab. Si ꝑualuerint adūſum me ſiri·eris michi ī adiutoriū; ſi autē filij āmon preualuerint aduerſum te· auxiliabor tibi. Eſto vir fortis: et pugnemus ꝓ pp̄lo nr̄o et ciuitate dei nr̄i. Dn̄s autē faciet quod bonū eſt ī conſpectu ſuo. Iniit itaq; ioab et pp̄ls qui erat cū eo certamen cōtra ſiros; q̄ ſtatī fugerūt a facie eius. Filij autē āmon videntes quod fugiſſent ſiri·fugerunt et ipſi a facie abiſai: et ingreſſi ſunt ciuitatem. Reūſuſq; eſt ioab a filijs ammon: et venit ih̄rlm. Vidētes igitur ſiri ~~ammon quoniā ſiri expauit et~~ qm̄ corruiſſent corā iſrl̄: cōgregati ſūt pariter. Miſitq; adadezer et eduxit ſiros qui erant trās fluuiū: et adduxit eoꝝ exercitum. Sobach autē magiſter milicie adadezer·erat princeps eorum. Quod cū nūciatū eſſet dauid cōtraxit omnē iſrahelē et trāſiuit iordanē: venitq; ī hela. Et direxerūt aciē ſiri exadūſo dauid: et pugnauerūt cōtra eū. Fugeruntq; ſiri a facie iſrl̄: ⁊ occidit dauid de ſiris ſeptingētos currus et quadraginta milia equitū: ⁊ ſobach principē milicie pcuſſit: qui ſtatim mortuus ē. Videntes autē vniūſi reges qui erant ī pſidio adadezer ſe victos ab iſrahel: expauerūt ⁊ fugerūt quinquaginta et octo milia corā iſrl̄. Et fecerūt pacē cū iſrahel·et ſeruierūt eis; timuerūtq; ſiri auxilium prebere filijs ammon. c. xi.

Factū eſt autē vertente āno·eo tp̄e quo ſolent reges ad bella ꝓcedē miſit dauid ioab·et ſeruos ſuos cū eo· ⁊ vniūſū iſrl̄: ⁊ vaſtauerūt filios āmō et obſederūt rabbat. Dauid autem remanſit in ih̄rlm. Dum hec agerentur accidit quadā die vt ſurgēt dauid de ſtratu ſuo poſt meridiē: et deambularet ī ſolario dom⁹ regie. Viditq; mulierem ſe lauantē exaduerſo ſup ſolariū ſuum. Erat autem mulier pulcra valde. Miſit ergo rex: ⁊ requiſiuit que eſſet mlier. Nūciatūq; ē ei: q ipā eſſet bethſabee filia heliā vxor vrie ethei. Miſſis itaq; dauid nūcijs: tulit eā. Que cū ingreſſa eſſet ad illū: dormiuit cū ea. Statimq; ſcīficata ē ab immūdicia ſua: ⁊ reuerſa eſt domum ſuā concepto fetu. Mittēſq; nūciauit dauid: ⁊ ait. Cōcepi. Miſit autem dauid ad ioab·dicens. Mitte ad me vriam etheum. Miſitq; ioab vriam ad dauid. Et venit vrias ad dauid. Queſiuitq; dauid q̄ recte ageret ioab ⁊ pp̄lus: et quomō admīniſtraret̄ bellū. Et dixit dauid ad vriam. Vade in domū tuā: et laua pedes tuos. Et egreſſus ē vrias de domo regiſ: ſecutuſq; ē eū cibus regius. Dormiuit autē vrias ante portā domus regie cū alijs ſeruis dn̄i ſui: ⁊ nō deſcendit ad domum ſuam. Nunciatumq; eſt dauid a dicentibus. Nō iuit vrias ī domum ſuam. Et ait dauid ad vriam. Nūquid nō de via lōginqua veniſti? Quare non deſcendiſti in domū tuā? Et ait vrias ad dauid. Archa dei et iſrl̄ et iuda habitant ī papilionibꝫ·et dn̄s meus ioab et ſerui dn̄i mei ſup faciem terre manent: et ego ingrediar domū meam vt comedam et bibam et dormiam cum vxore mea? Per ſalutem tuā· et per ſalutem anime tue·non faciam rem hanc. Ait ergo dauid ad vriam. mane hic eciā hodie: et cras dimittā te. Manſit vrias in ih̄rlm in die illa et altera: ⁊ vocauit eū dauid vt comederet corā ſe et biberet: et inebriauit eū. Qui egreſſus veſpere·dormiuit in ſtratu ſuo·cū ſeruis dn̄i ſui: et in domum ſuam non deſcendit. Factum eſt ergo mane: ⁊ ſcripſit dauid ep̄lam ad ioab· miſitq; per manū vrie ſcribens ī ep̄la.

Ponite vriā ex aduſo belli vbi fortiſſimum eſt preliū: et derelinquite eū: vt pcuſſus intereat. Igit̃ cū ioab obſidēt urbem· poſuit vriā in loco vbi ſciebat viros eſſe fortiſſimos: egreſſiq; viri de ciuitate bellabant aduſum ioab· et ceciderunt de pplo ſeruoꝝ dauid: ⁊ mortuꝰ eſt etiā vrias etheus. Miſit itaq; ioab et nūciauit dauid omnia verba plij: p̄cepitq; nūcio dicēs. Cum cōpleueris vniuerſos ſermones belli ad regē· ſi eū videris indignari et dixerit· quare acceſſiſtis ad murū vt preliaremini: an ignorabatis ꝙ multa deſup ex muro tela mittant̃: quis pcuſſit abimelech filium iherobeſeth. Nonne mulier miſit ſuper eum fragmen mole· de muro· et interfecit eū i thebes: quare iuxta murū acceſſiſtis· dices. Etiā ſeruꝰ tuꝰ vrias etheus occubuit. Abijt ergo nuncius: ⁊ venit et narrauit dauid oīa q̄ ei p̄ceperat ioab; et dixit nuncius ad dauid. Preualuerūt aduſū nos viri: ⁊ egreſſi ſūt ad nos i agrum. Nos autē facto impetu pſecuti eos ſumꝰ vſq; ad portā ciuitatis; ⁊ direxerūt iacula ſagittarij ad ſuos tuos ex muro deſup: mortuiq; ſūt de ſeruis regis. Quin etiā ſeruꝰ tuꝰ vrias etheus mortuꝰ ē. Et dixit dauid ad nunciū. Hec dices ioab. Nō te frangat iſta res. Varius enī euētus ē belli: ⁊ nūc hūc ⁊ nūc illū cōſumit gladius. Cōforta bellatores tuos aduſus urbē· vt deſtruas eam: ⁊ exhortare eos. Audiuit autē vxor vrie ꝙ mortuꝰ eſſet vrias vir ſuꝰ: et planxit eū. Trāſactoq; luctu miſit dauid et introduxit eā· in domū ſuā: et facta eſt ei vxor: peperitq; ei filium. Et diſplicuit verbum hoc ꝙ fecerat dauid coram domino. c. xii.

Miſit ergo dn̄s nathan ad dauid. Qui cū veniſſet ad eum: dixit ei. Reſponde michi iudicium. Duo viri erant in ciuitate vna: vnus diues: et alter pauper. Diues habebat oues ⁊ boues plurimos valde: paup autem nichil habebat omnino preter ouem vnā paruulā quā emerat ⁊ nutrierat: et que creuerat apud eū· cū filijs eius: ſimul de pane illius comedens et de calice eius bibens· et in ſinu illius dormiens: eratq; illi ſicut filia. Cū autem peregrinus quidam veniſſet ad diuitē: parcens ille ſumere de ouibꝫ et de bobꝫ ſuis vt exhiberet cōuiuiū peregrīo illi q̄ venerat ad ſe· tulit ouē viri pauperis· et p̄parauit cibos homini qui venerat ad ſe. Iratus autē indignatione dauid aduſus hominē illū nimis: dixit ad nathan. Viuit dn̄s: quoniā filiꝰ mortis eſt vir qui fecit hoc. Ouē reddet in quadruplū: eo quod fecerit ūbum iſtud· et non pepercerit. Dixit autē nathan ad dauid. Tu es ille vir: q̄ feciſti hanc rem. Hec dicit dn̄s deꝰ iſrl'. Ego vnxi te in regē ſuper iſrl'· et ego erui te· de manu ſaul· et dedi tibi domū dn̄i tui et vxores dn̄i tui i ſinu tuo: dediq; tibi domū iſrl' ⁊ iuda: et ſi parua ſunt iſta· adiciā tibi mlto maiora. Quare ergo cōtempſiſti verbū dn̄i: vt faceres malū i cōſpectu meo? Vriam etheū pcuſſiſti gladio: et vxorem illius accepiſti in vxorē tibi: et interfeciſti eū gladio filioꝝ ammon. Quāobrem non recedet a te gladius de domo tua vſq; in ſempiternum: eo ꝙ deſpexeris me: ⁊ tuleris vxorē vrie ethei vt eſſet vxor tua. Itaq; hec dicit dominꝰ. Ecce ego ſuſcitabo ſup te malū· de domo tua: et tollā vxores tuas in oculis tuis et dabo proximo tuo: et dormiet cū vxoribꝫ tuis in oculis ſolis huiꝰ. Tu enim feciſti abſcondite: ego autē faciā verbū iſtud in ꝯſpectu omnis iſrl̄: et in cōſpectu ſolis huius. Et dixit dauid ad nathan. Peccaui domino. Dixitqꝫ nathan ad dauid. Dominus quoqꝫ trāſtulit pccm̄ tuū. Nō morieris. Verūtamē qm̄ blaſphemare feciſti inimicos · nomē dn̄i ꝓpter verbū hoc: filius qui natus ē tibi morte morietur. Et reuſus eſt nathan in domū ſuā. Percuſſitqꝫ dn̄s paruulū quē peperit vxor vrie dauid: et deſperatus eſt. Dep̄catuſqꝫ ē dauid dn̄m ꝓ paruulo: et ieiunauit dauid ieiunio: ⁊ ingreſſus ſeorſum iacuit ſuꝑ terram. Venerunt autē ſeniores domus eiꝰ: cogentes eū ut ſurgeret de terra. Qui noluit: neqꝫ comedit cū eis cibum. Accidit autem die ſeptima ut moreret᷑ infās: timuerūtqꝫ ſerui dauid nūciare ei ꝙ mortuus eſſet paruulus. Dixerūt enī. Ecce cū puulus adhuc viueret loquebam̄ ad eū · et nō audiebat vocem nr̄am: quāto magis ſi dixerimus · mortuus eſt puer ſe affliget? Cum ergo dauid audiſſet ſeruos ſuos muſſitātes: intellexit ꝙ mortuus eſſet infātulus. Dixitqꝫ ad ſuos ſuos. Nūquid mortuus eſt puer? Qui rn̄derunt ei. Mortuus ē. Surrexit ergo dauid de terra: et lotus vnctuſqꝫ eſt. Cūqꝫ mutaſſet veſtem ingreſſus ē domum dn̄i ⁊ adorauit: ⁊ venit in domū ſuā. petiuitqꝫ ut ponerent ei panē: et comedit. Dixerūt autē ei ſerui ſui. Quis eſt ſmo quē feciſti? propter infantē cū adhuc viueret ieiunaſti ⁊ flebas: mortuo autē puero ſurrexiſti: ⁊ comediſti panē. Qui ait. Propter infantē cū adhuc viueret ieiunaui et fleui. Dicebam enī. Quis enī ſcit ſi forte donet eū michi dominus: et viuat infans? Nunc autē q̄a mortuus ē · quare ieiuno? Nūquid potero reuocare eū amplius? Ego vadam magis ad eū: ille vero nō reuertetur ad me. Et cōſolatus ē dauid bethſabee vxorē ſuā · ingreſſuſqꝫ ad eā · dormiuit cū ea. Que genuit filiū: et vocauit nomen eiꝰ ſalomon: ⁊ dn̄s dilexit eū. Miſitqꝫ eū ī manu nathā ꝓphe: ⁊ vocauit nomen eius amabilis dn̄o: eo quod diligeret eum dn̄s. Igitur pugnabat ioab cōtra rabbath filioꝝ ammon: ⁊ expugnabat urbem regiam. Miſitqꝫ ioab nūcios ad dauid dicens. Dimicaui aduerſum rabba: et capienda eſt urbs aquarum. Nūc igitur cōgrega reliquā partē populi et obſide ciuitatem et cape eam: ne cum a me vaſtata fuerit urbs · nomini meo aſcribat᷑ victoria. Cōgregauit itaqꝫ dauid omnē pp̄lm: ⁊ profectus eſt adūſum rabbath. Cumqꝫ dimicaſſet · cepit eam. Et tulit diadema melchon de capite eius pondo auri talentū · habens gemmas p̄cioſiſſimas: ⁊ impoſitū eſt ſuꝑ caput dauid. Sed ⁊ predā ciuitatis aſportauit multam valde: pp̄lm qꝫ eius adducēs ſerrauit: et circumegit ſuꝑ eos ferrata carpēta. Diuiſitqꝫ cultris: et trāſduxit in typo laterū. Sic fecit vniuerſis ciuitatibus filiorum ammon. Et reuſus ē dauid ⁊ oīs exercitus ī ihrlm. c. xiii.

Factū ē autē poſt hec ut abſalon filij dauid ſororē ſpecioſiſſimā vocabulo thamar adamaret āmon filiꝰ dauid: ⁊ deperiret ī eā valde · ita ut propter amorē eiꝰ egrotaret: quia cū eſſet virgo difficile ei videbat᷑: ut quippiam inhoneſte ageret cū ea. Erat autem āmon amicus nomine ionadab filiꝰ ſemmaa fratris dauid: vir prudēs valde. Qui dixit ad eū. Quare ſic attenuaris macie fili regis ꝑ ſingulos dies? Cur non indicas michi? Dixitqꝫ ei ammon. Thamar ſororem fratris mei abſalō amo. Cui rn̄dit ionadab.

Cuba ſup lectū tuū et languorē ſimula; cūqꝫ venerit pater tuus ut viſitet te: dic ei. Veniat oro thamar ſoror mea ut det michi cibū. et faciat pulmētum: ut comedam de manu eius. Accubuit itaqꝫ ammon: et quaſi egrotare cepit. Cūqꝫ veniſſet rex ad viſitandū eū: ait ammon ad regē. Veniat obſecro thamar ſoror mea ut faciat ī oculis meis duas ſorbiciunculas: et cibū paratū capiā de manu eiꝰ. Miſit ergo dauid ad thamar domū dicens. Veni in domum ammon fratris tui: ⁊ fac ei pulmentum. Venitqꝫ thamar in domū ammon fratris ſui: ille autem iacebat. Que tollens farinā cōmiſcuit ⁊ liquefaciens in oculis eius. coxit ſorbiciunculas; tollenſqꝫ qđ coxerat effudit. ⁊ poſuit corā eo: ⁊ noluit comedere. Dixitqꝫ āmon. Eicite vniūſos a me. Cūqꝫ eiecisset oēs: dixit āmon ad thamar. Infer cibū in cōclaue: ut veſcar de manu tua. Tulit ergo thamar ſorbiciūculas quas fecerat: et intulit ad āmon fratrem ſuū in ɔclaue. Cūqꝫ obtuliſſet ei cibū: apphendit eā et ait. Veni cuba mecū ſoror mea. Que reſpōdit ei. Noli frat mi noli opprimere me; neqꝫ enī hoc phas ē ī iſrl. Noli facere ſtulticiā hanc. Ego enī ferre non potero opprobrium meū: ⁊ tu eris quaſi unus de inſipientibus in iſrl; quin potius loq̄re ad regē. ⁊ nō negabit me tibi. Noluit autē ammon acquieſcere p̄cibus eius: ſed p̄ualens viribus. oppreſſit eā: ⁊ cubauit cum ea. Et exoſam eam habuit odio magno nimis: ita ut maiꝰ eſſet odiū quo oderat eā: amore quo ante dilexerat. Dixitqꝫ ei āmon. Surge et vade. Que rñdit. Maius ē hoc malū quod nūc agis adūſum me q̄ʒ quod ante feciſti: expellens me. Et noluit audire eam: ſed vocato puero qui miniſtrabat ei. dixit. Eice hanc a me foras: et claude hoſtiū poſt eā. Que induta erat talari tunica; huiuſcemodi enim filie regis virgines veſtibus vtebātur. Eiecit itaqꝫ eā miniſter illius foras: clauſitqꝫ fores poſt eā. Que aſpergens cinerē capiti ſuo. ſciſſa talari tunica: impoſitiſqꝫ manibus ſup caput ſuū: ibat ingrediens ⁊ clamās. Dixit autē ei abſalon frater ſuus. Numquid ammon frater tuus concubuit tecū? Sed nūc ſoror tace: frat tuꝰ ē. Neqꝫ affligas cor tuū p̄ hac re. Māſit itaqꝫ thamar ɔtabeſcens. in domo abſalon fratris ſui. Cū autem audiſſet rex dauid vba hec cōtriſtatus ē valde: et noluit contriſtare ſpiritū āmon filij ſui quoniā diligebat eū: quia primogenitus erat ei. Porro nō ē locutꝰ abſalon ad ammon nec malū nec bonū. Oderat enī abſalon ammon: eo q violaſſet thamar ſororem ſuā. Factū eſt autē poſt tempus biennij. ut tonderentur oues abſalon ī baalaſor: q̄ eſt iuxta effraim. Et vocauit abſalō oēs filios regis; venitqꝫ ad regē: et ait ad eū. Ecce tondentur oues ſerui tui: veniat oro rex cū ſeruis ſuis ad ſeruū ſuum. Dixitqꝫ rex ad abſalō. Noli fili mi: noli rogare ut veniamus oēs: et grauemus te. Cū autē cogeret eū ⁊ noluiſſet ire: benedixit ei. Et ait abſalon ad dauid. Si nō vis venire: veniat obſecro nobiſcū ſaltē āmon frater meꝰ. Dixitqꝫ ad eū rex. Non eſt neceſſe ut vadat tecū. Coegit itaqꝫ abſalon eū: et dimiſit cū eo āmon: et vniuerſos filios regis. Feceratqꝫ abſalon cōuiuiū: q̄ſi cōuiuium regis. Preceperat autē abſalon pueris ſuis dicens. Obſeruate cū temulentus fuerit ammon vino. et dixero vobis.

percutite eū et interficite: nolite timere. Ego enī ſum qui precipio vobis. Roboramini: et eſtote viri fortes. Fecerūt ergo pueri abſalō adūſum ammon: ſicut preceperat eis abſalon. Surgenteſq; omēs filij regis: aſcenderūt ſinguli mulas ſuas ⁊ fugerunt. Cūq; adhuc pergerent in itinere: fama peruenit ad dauid dicēs. Percuſſit abſalon omēs filios regis: ⁊ nō remanſit ex eis ſaltē vn⁹. Surrexit itaq; rex dauid. et ſcidit veſtimenta ſua ⁊ cecidit ſuper terram: et omnes ſerui illius qui aſſiſtebāt ei. ſciderūt veſtimenta ſua. Rñdens autē ionadab fili⁹ ſemmaa fratris dauid dixit. Ne eſtimet dñs meus rex ꝙ omnes pueri regis occiſi ſunt. Ammon ſolus mortuus ē: qm̄ in odio abſalō erat poſit⁹ ex die qua oppſſit thamar ſororē eius. Nunc ergo ne ponat dñs me⁹ rex ſup cor ſuū verbū iſtud dicēs. omēs filij regis occiſi ſūt: qm̄ āmon ſolus mortu⁹ ē. Fugit autē abſalon. Et eleuauit puer ſpeculator oculos ſuos et aſpexit: et ecce pp̄ls multus veniebat per iter deuiū ex latere montis. Dixit autē ionadab ad regē. Ecce filij regis aſſunt: Iuxta verbū ſerui tui. ſic factum eſt. Cūq; ceſſaſſet loqui: apparuerunt et filij regis: Et intrantes leuauerunt vocē ſuā. ⁊ fleuerūt. Sed et rex et omēs ſerui ei⁹ fleuerūt ploratu magno nimis. Porro abſalon fugiens abijt ad tholomai filiū āmiur regē geſſur. Luxit ergo dauid filiū ſuū āmon cūctis diebus. Abſalō autē cū fugiſſet ⁊ veniſſet in geſſur fuit ibi tribus ānis: ceſſauitq; rex dauid pſequi abſalō: eo ꝙ cōſolatus eſſet ſup āmon interitu. ca. xiiii.

Intelligens autē ioab fili⁹ ſaruie ꝙ cor regis verſū eſſet ad abſalō: miſit thecuā ⁊ tulit inde mulierē ſapientem: dixitq; ad eam. Lugere te ſimula. et induere veſte lugubri: ⁊ ne vngaris oleo: ut ſis q̄ſi mulier iā plurimo tp̄e lugēs mortuū. Et ingredieris ad regem: ⁊ loqueris ad eū ſermones huiuſcemodi. Poſuit autē ioab vba ī ore ei⁹. Itaq; cū ingreſſa fuiſſet mulier thecuites ad regē cecidit corā eo ſup terrā: et adorauit ⁊ dixit. Serua me rex. Et ait ad eā rex. Quid cauſe habes? Que reſpōdit. Heu mulier vidua ego ſū. Mortuus ē enī vir me⁹. et ācille tue erāt duo filij: q̄ rixati ſunt adūſū ſe ī agro nulluſq; erat q̄ eos prohibere poſſet: ⁊ percuſſit alter alterū ⁊ interfecit eū. Et ecce cōſurgens vniuerſa cognatio. aduerſum ancillā tuā. dicit. Trade eū qui ꝑcuſſit fratrem ſuū ut occidamus eū pro aīa fratris ſui quē interfecit. et deleamus heredem: et querūt extinguere ſcintillā meā que relicta eſt: ut nō ſuperſit viro meo nomen et reliquie ſuper terrā. Et ait rex ad mulierē. Vade ī domū tuā: et ego iubebo ꝓ te. Dixitq; mulier thecuites ad regē. In me dñe mi rex ſit iniquitas et in domo pr̄is mei: rex autē et thronus ei⁹. ſit innocens. Et ait rex. Qui cōtradixit tibi adduc eū ad me: et vltra non addet ut tangat te. Que ait. Recordetur rex dñi dei ſui ut non multiplicētur proximi ſanguinis ad vlciſcendū: et nequaꝗ̄ interficiēt filiū meū. Qui ait. Viuit dñs: quia non cadet de capillis filij tui ſup terrā. Dixit ergo mulier. Loquatur ācilla tua ad dñm meū regem verbū. Et ait. Loquere. Dixitq; mulier. Quare cogitaſti huiuſcemodi rem cōtra pplm̄ dei: et locutus eſt rex verbū iſtud ut peccet. et non reducat eiectū ſuū? Omnes morimur: et quaſi aque dilabimur in terrā que non reuertentur. Nec vult deus perire animā: ſed retractat cogitans ne penitus pereat qui abiectus eſt. Nūc igitur veni ut loquar ad dn̄m meū regē· verbum hoc: preſente ppl̄o. Et dixit ancilla tua. Loquar ad regē: ſi quo modo faciat rex verbū ancille ſue. Et audiuit rex ut liberaret ancillā ſuā· de manu omniū qui volebant· de hereditate dn̄i delere me: ⁊ filiū meū ſimul. Dicat ergo ancilla tua: ut fiat verbū dn̄i mei regis· ſicut ſacrificiū. Sicut enī angelꝰ dn̄i· ſic ē dn̄s meꝰ rex: ut nec bn̄dictione nec maledictione moueat̄. Unde ⁊ dn̄s deus tuus eſt tecū. Et rn̄dens rex dixit ad mulierē. Ne abſcondas a me verbum: quod te interrogo. Dixitq; ei mulier. Loquere domine mi rex. Et ait rex. Numquid manus ioab tecum eſt in omnibus iſtis? Rn̄dit mulier et ait. Per ſalutē anime tue· dn̄e mi rex: nec ad ſiniſtrā nec ad dexterā eſt ex omnibus hiis que locutus ē dn̄s meus rex. Seruus enim tuus ioab ipſe precepit michi: et ipſe poſuit in os ancille tue· omnia verba hec: ut verterē figurā ſermonis huius. Seruus enī tuus ioab precepit iſtud. Tu autē domine mi rex ſapiēs es· ſicut habet ſapientiā angelꝰ dei: ut intelligas omnia ſuꝑ terrā. Et ait rex ad ioab. Ecce placatus feci verbum tuū. Vade ergo et reuoca puerū abſalon. Cadenſq; ioab ſuꝑ faciē ſuā in terrā adorauit: ⁊ benedixit regi. Et dixit ioab. Hodie intellexit ſeruꝰ tuus· quia inueni graciā ī oculis tuis domine mi rex. Feciſti enī ſermonē domine mi rex ſerui tui. Surrexit ergo ioab et abiit in geſſur: et adduxit abſalon in ihrl̄m. Dixit autē rex. Reuertatur ī domum ſuā: et faciē meā non videat. Reuerſus eſt itaq; abſalon in domū ſuā: et faciem regis non vidit; porro ſicut abſalon· vir nō erat pulcher in omni iſrl̄: et decorus nimis. A veſtigio pedis uſq; ad verticē: non erat ī eo ulla macula. Et quādo tōdebat capillū· ſemel autē in anno tondebatur· q̄a grauabat eū ceſaries: ponderabat capillos capitis ſui ducētis ſiclis pōdere publico. Nati ſunt autē abſalon filii tres: ⁊ filia una noīe thamar elegātis forme. Manſitq; abſalon in ihrl̄m duobus annis: et faciem regis non vidit. Miſit itaq; ad ioab: ut mitteret eū ad regem. Qui noluit venire ad eum. Cūq; ſecūdo miſiſſet· et ille noluiſſet venire ad eū: dixit ſeruis ſuis. Scitis agrum ioab iuxta agrū meū: habentē meſſem ordei? Ite igit̄: ⁊ ſuccēdite eū igni. Succenderūt ergo ſerui abſalō ſegetē igni. Et venientes ſerui ioab ſciſſis veſtibus ſuis dixerunt. Succenderūt ſerui abſalon partē agri igni. Surrexitq; ioab et venit ad abſalon in domū eius: et dixit. Quare ſuccēderūt ſerui tui ſegetē meā igni? Et rn̄dit abſalon ad ioab. Miſi ad te obſecrās ut venires ad me et mitterē te ad regē: et diceres ei. Quare veni de geſſur? Melius michi erat ibi eſſe. Obſecro ergo ut videā faciē regis. Quod ſi memor ē iniquitatis mee interficiat me. Ingreſſus itaq; ioab ad regem: nūciauit ei omnia. Vocatuſq; eſt abſalon et intrauit ad regem: et adorauit ſuper faciem terre coram eo. Oſculatuſq; eſt rex abſalon. ca. xv.

Igitur poſt hec fecit ſibi abſalō currū et equites: et quinq̄ginta viros q̄ precederent eū. Et mane cōſurgens abſalon ſtabat iuxta introitū porte in via: et omnē virū qui habebat negocium ut veniret ad regis iudicium vocabat abſalon ad ſe: et dicebat. De qua ciuitate es tu? Qui rn̄dens aiebat. Ex una ăl ē valzā

tribu iſrl' ego ſum ſeruus tuus. Rn̄debatq; ei abſalon. Videntur michi ſermones tui boni et iuſti: ſed nō eſt qui te audiat cōſtitutus a rege. Dicebatq; abſalon. Quis me cōſtituat iudicem ſup terrā · ut ad me veniant omnes q̄ habent negociū et iuſte iudicem? Sed cū accederet ad eū homo ut ſalutaret illū · extendebat manū ſuā: et apphendens oſculabatur eū. Faciebatq; hoc omni iſrahel · venienti ad iudiciū ut audiret̄ a rege · ⁊ ſollicitabat corda virorū iſrl'. Poſt q̄draginta autē ānos dixit abſalon ad regem dauid. Vadam et reddā vota mea que voui dn̄o in hebron. Vouēs eni vouit ſeru⁹ tuus cū eſſet i geſſur ſirie dicēs. Si reduxerit me domin⁹ i ihrlm: ſacrificabo dn̄o. Dixitq; ei rex dauid. Vade i pace. Et ſurrexit: ⁊ abijt in hebron. Miſit autē abſalon exploratores i uniuerſas tribus iſrl' dicēs. Stati ut audieritis clangorem bucine dicite. Regnabit abſalon in hebron. Porro cum abſalon ierūt ducēti viri de ihrl'm vocati: eūtes ſimplici corde: et cauſam penit⁹ ignorantes. Accerſiuit q̄ʒ abſalon achitofel gilonitem cōſiliariū dauid: de ciuitate ſua gilo. Cūq; immolaret victimas facta eſt cōiuracio valida: pp̄lſq; concurrens augebatur cū abſalon. Venit igitur nūcius ad dauid dicens. Toto corde uniuerſus iſrl' ſequitur abſalon. Et ait dauid ſeruis ſuis: qui erant cū eo i ihrlm. Surgite. Fugiamus, neq; enī erit nobis effugiū a facie abſalon. Feſtinate egredi: ne forte veniens occupet nos et impellat ſup nos ruinā: et pcutiat ciuitatem in ore gladij. Dixeruntq; ſerui regis ad eū. Omnia q̄cūq; p̄ceperit dn̄s noſter rex libenter exequemur ſerui tui. Egreſſus eſt ergo rex et uniuerſa domus eius pedibus ſuis. Et reliquit rex decē mulieres cōcubinas: ad cuſtodiendā domū. Egreſſuſq; rex et omnis iſrl' pedib; ſuis ſtetit procul a domo: et uniuerſi ſerui ei⁹ ābulabāt iuxta eū: et legiones cerethi et phelethi · ⁊ omēs gethei pugnatores validi ſexcenti viri q̄ ſecuti eū fuerant de geth ~~pedites~~ precedebant regē. Dixit autē rex ad ethai getheū. Cur venis nobiſcū? Reuertere ⁊ habita cū rege: q̄a peregrinus es · ⁊ egreſſus es de loco tuo. Heri veniſti: ⁊ hodie cōpelleris nobiſcū egredi? Ego autē vadam quo iturus ſum. Reūtere · et reduc tecum frēs tuos: et dn̄s faciat tecū miſcdiam et veritatē: q̄a oſtēdiſti graciā ⁊ fidē. Et rn̄dit ethai regi dicēs. Viuit dn̄s et viuit dn̄s meus rex: quī in quocūq; loco fueris dn̄e mi rex ſiue i morte ſiue i vita · ibi erit ſeruus tuus. Et ait dauid ethai. Veni et tranſi. Et tranſiuit ethai getheus et rex et omnes viri qui cū eo erāt: et reliqua multitudo. Omneſq; flebant voce magna: et uniuerſus pp̄lus tranſibat. Rex q̄ʒ trāſgrediebatur torrentem cedron: ⁊ cunctus pp̄lus incedebat contra viā ~~oliue~~ que reſpicit ad deſertū. Venit autē ⁊ ſadoch ſacerdos et uniuerſi leuite cū eo portātes archā federis dei: et depoſuerūt archā federis dei. Et aſcendit abiathar: donec expletus eſſet omnis pp̄ls q̄ egreſſus fuerat de ciuitate. Et dixit rex ad ſadoch. Reporta archā dei in urbem. Si inuenero graciā in oculis dn̄i reducet me et oſtendet michi eam · et tabernaculū ſuū: ſi autē dixerit michi non places · preſto ſum: faciat quod bonū eſt corā ſe. Et dixit rex ad ſadoch ſacerdotem. O videns reūtere i ciuitatem in pace: et achimaas filius tu⁹ et ionathan fili⁹ abiathar duo filij veſtri ſint vobiſcū.

Ecce ego abſcondar in campeſtribꝫ deſerti: donec veniat ſermo a vobis indicans michi. Reportauerūt ergo ſadoch et abiathar archā dei in iheruſalē: et manſerunt ibi. Porro dauid aſcendebat cliuum oliuaꝝ ſcandens et flens ⁊ nudis pedibus incedens; operto capite. Sed ⁊ oīs ppls qͥ erat cū eo: operto capite aſcendebat plorans. Nūciatū eſt autē dauid: ꝙ achitofel eſſet in coniuracione cū abſalon. Dixitq; dauid. Infatua queſo dn̄e conſiliū achitofel. Cūq; aſcēderet dauid ſūmitatē mōtis in quo adoraturus erat dn̄m: ecce occurrit ei chuſi arachites ſciſſa veſte ⁊ terra pleno capite. Et dixit ei dauid. Si venis mecū eris michi oneri: ſi autē ī ciuitatem reuertaris et dixeris abſalon· ſeruus tuus ſum rex patere me viuere· ſicut fui ſeruus patris tui· ſic ero ſeruꝰ tuus: diſſipabis cōſiliū achitofel. Habes autē tecū ſadoch et abiathar ſacerdotes: et omē verbū· quodcūq; audieris· ī domo regis· indicabis ſadoch et abiathar ſacerdotibꝫ. Sūt aūt cū eis duo filij eoꝝ achimaas filius ſadoch et ionathan filiꝰ abiathar: et mittetiſ ꝑ eos ad me omē verbū qđ audieritis. Veniente ergo chuſai amico dauid ī ciuitatem: abſalon quoq; ingreſſus ē iheruſalem. et achitofel cū eo. ca. xvi.

Qumq; dauid tranſiſſet paululū montis verticem· apparuit ſiba puer miphiboſeth ī occurſum eius cū duobꝫ aſinis: qͥ onerati erant ducētis panibꝫ· et centū alligaturis vuepaſſe· et centū maſſis palatarū: et duobus vtribꝫ vini. Et dixit rex ſibe. Quid ſibi volunt hec? Rn̄ditq; ſiba. Dn̄e mi rex. Aſini domeſticis regis ut ſedeant: et panes et palate ad veſcendum pueris tuis; vinū autē· ut bibat ſi q̄s defecerit in deſerto. Et ait rex. Vbi eſt filius dn̄i tui? Rn̄ditq; ſiba regi. Remāſit in iheruſalem dicēs. Hodie reſtituet michi domꝰ iſrl' regnū patris mei. Et ait rex ſibe. Tua ſint oīa que fuerūt miphiboſeth. Dixitq; ſiba. Oro ut inueniā graciam coram te domine mi rex. Venit ergo rex dauid uſq; bahurim. Et ecce egrediebatur inde vir· de cognatione domꝰ ſaul nomine ſemei filius gera: procedebatq; egrediēs: ⁊ maledicebat mittebatq; lapides· cōtra dauid· ⁊ contra vniūſos ſeruos regis dauid. Omīs autē ppls et vniūſi bellatores· a dextro ⁊ a ſiniſtro latere regis incedebāt. Ita autē loquebatur ſemei cū malediceret regi. Egredere· egredere vir ſanguinū: ⁊ vir belial. Reddidit tibi dn̄s vniūſū ſanguinē domus ſaul· qm̄ inuaſiſti regnū pro eo: et dedit dn̄s regnum in manu abſalon filij tui: et ecce premūt te mala tua quoniā vir ſanguinū es. Dixit autem abiſai filius ſaruie regi. Quare maledicit canis hic moriturꝰ dn̄o meo regi? Vadā et amputabo caput eius. Et ait rex. Quid michi et vobis eſt filij ſaruie? Dimitte eum ut maledicat. Dominꝰ enī precepit ei ut malediceret dauid. Et q̄s eſt qͥ audeat dicere· q̄re ſic fecerit? Et ait rex abiſai ⁊ vniuerſis ſeruis ſuis. Ecce filiꝰ meꝰ qͥ egreſſus ē de vtero meo· querit animā meā: quātomagis hic filius gemini? maledicit michi. Dimittite eū ut maledicat iuxta preceptū dn̄i: ſi forte reſpiciat dn̄s afflictionem meā: et reddat michi dn̄s bonū ꝓ maledictione hac die hodierna. Ambulabat itaq; dauid ⁊ ſocij eius per viam cū eo: ſemei autē per iugū montis ex latere cōtra illum· gradiebatur maledicens: et mittens lapides aduerſum eū· terramq; ſpargēs.

Venit itaq; rex david ⁊ uniūſus pp̄ls cū eo laſſus: et refocillati ſunt ibi. Abſalon autē et om̄is pp̄ls eius ingreſſi ſunt ihr̄lm: ſed ⁊ achitofel cū eo. Cum autē veniſſet chuſai arachites amicus david ad abſalon: locutus eſt ad eū. Salue rex: ſalue rex. Ad quē abſalon. Hec eſt inquit grā tua ad amicū tuū? Quare nō iuiſti cū amico tuo? Rūditq; chuſai ad abſalō. Nequaq̄: quia illius ero quē elegit dn̄s et omnis hic pp̄lus ⁊ uniūſus iſrl̄: et cū eo manebo. Sed ut et hoc inferā: cui ego ſeruiturꝰ ſum? Nonne filio regis? Sicut parui patri tuo: ita parebo et tibi. Dixit autē abſalon ad achitofel. Inite cōſilium: quid agere debeamꝰ. Et ait achitofel ad abſalon. Ingredere ad cōcubinas pr̄is tui · quas dimiſit ad cuſtodiēdā domū: ut cū audierit om̄is iſrl̄ · quod fedaueris patrē tuū: roborētur tecum manus eorū. Tetenderūt ergo abſalō tabernaculū in ſolario: ingreſſuſq; eſt ad cōcubinas pr̄is ſui · corā uniuerſo iſrl̄. Conſiliū autē achitofel · quod dabat ī diebꝫ illis: quaſi ſiquis cōſuleret deum. Sic erat om̄e cōſiliū achitofel: et cū eſſet cū david · et cū eſſet cū abſalō.

cor

. ca. xvii .

Dixit ergo achitofel ad abſalon. Eligā michi duodeci milia virorū ⁊ conſurgens perſequar david hac nocte: ⁊ irruēs ſup eū quippe qui laſſus eſt et ſolutis manibus: percutiam eū. Cūq; fugerit om̄is pp̄lus q̄ cū eo ē · percutiā regē deſolatū: et reducā uniūſum pp̄lm · quō ~~unꝰ homo~~ reuerti ſolet. Unū enī virū tu queris: et om̄is pp̄lus erit in pace. Placuitq; ſermo eiꝰ abſalon: et cūctis maioribꝫ natu iſrl̄. Ait autem abſalon. Vocate chuſai arachitē: et audiamus quid eciā ipſe dicat. Cūq; veniſſet chuſai ad abſalō: ait abſalō ad eū. Huiuſcemodi ſermonem locutus eſt achitofel. Facere debemus an non? Quod das cōſiliū? Et dixit chuſai ad abſalō. Nō ē bonum ~~hoc~~ cōſiliū quod dedit achitofel hac vice. Et rurſū intulit chuſai. Tu noſti patrem tuū et viros qui cū eo ſunt eſſe fortiſſimos ⁊ amaro animo: veluti ſi urſa raptis catulis ī ſaltu ſeuiat. Sed et pater tuus vir bellator ē: nec morabitur cū pp̄lo. Forſitan nūc latitat in foueis aut in uno quo voluerit loco: et cū ceciderit unꝰ quilibet in pricipio: audiet quicūq; audierit · ⁊ dicet. Facta eſt plaga in pp̄lo · q̄ ſequebat̄ abſalon. Et fortiſſimꝰ q̄ſq; cuiꝰ cor ē q̄ſi leonis: pauore ſoluetur. Scit enī om̄is pp̄ls iſrahel fortē eſſe patrē tuū: ⁊ robuſtos om̄es qui cū eo ſunt. Sed hoc michi videt̄ rectū eſſe cōſiliū. Cōgregetur ad te uniūſus pp̄ls iſrl̄ a dan uſq; berſabee · quaſi arena maris innumerabilis et tu eris in medio eorū: et irruemus ſup eū in quocūq; loco inuentus fuerit · et operiemus eū ſicut cadere ſolet ros ſup terrā: ⁊ nō relinquemꝰ de viris qui cū eo ſunt · nec unū quidē. Quod ſi urbē aliquā fuit ingreſſus: circūdabit om̄is iſrl̄ · ciuitati illi funes · et trahemꝰ eam ī torrentē: ut nō reperiat̄ nec calculus quidē ex ea. Dixitq; abſalon et om̄es viri iſrl̄. Meliꝰ ē cōſiliū chuſai arachite conſilio achitofel. Dn̄i autem nutu diſſipatū eſt conſiliū achitofel utile: ut induceret dn̄s ſup abſalon malū. Et ait chuſai ſadoch ⁊ abiathar ſacerdotibus. Hoc et hoc modo cōſiliū dedit achitofel abſalon et ſenioribus iſrl̄: ⁊ ego tale et tale dedi cōſiliū. Nūc ergo mittite cito: et nūciate david dicentes. Ne moreris nocte hac in campeſtribꝫ deſerti · ſed abſq; dilacione trāſgredere:

ānꝰ

ne forte abſorbeatur rex. et om̄is pp̄ls q̄ cū eo ē. Jonathas autē et achimaas ſtabāt iuxta fontē rogel. Abijt ancilla et nūciauit eis: et illi ꝓfecti ſūt. ut referrent ad regē dauid nūciū. Nō eni poterant videri: aut introire ciuitatē. Vidit autē eos quidā puer: et indicauit abſalō. Illi vero cōcito gradu ingreſſi ſunt domū cuiuſdam viri in bahuri· qui habebat puteū in veſtibulo ſuo: et deſcenderūt in eū. Tulit autē mulier et expādit velamē ſuꝑ os putei· quaſi ſiccās ptiſanas: et ſic latuit res. Cūq; veniſſent ſerui abſalon in domū ad mlierē dixerūt. Vbi ē achimaas et ionathan? Et rūdit eis mlier. Trāſierūt feſtinātes guſtata paululū aq̄. At hij q̄ q̄rebāt: cū nō repperiſſent: reūſi ſunt i ihr̄lm. Cūq; abiſſent aſcenderūt illi de puteo: et pergentes nūciauerūt regi dauid ⁊ dixerūt. Surgite ⁊ trāſite cito fluuium: quī huiuſcemodi dedit cōſiliū· cōtra vos achitofel. Surrexit ergo dauid et oīs pp̄ls q̄ cū eo erat: et trāſierūt iordanen donec dilucesceret anteqꝫ denudaretur verbū: et nec vnus quidem reſiduus fuit qui non tranſiret fluuiū. Porro achitofel· videns ꝙ non fuiſſet factū cōſiliū ſuū. ſtrauit aſinū ſuū: ſurrexit et abijt i domū ſuā et in ciuitatem ſuā: et diſpoſita domo ſua ſuſpendio interijt et ſepultus eſt in ſepulcro patris ſui. Dauid autē venit i caſtra: et abſalō trāſijt iordanen: ip̄e et om̄es viri iſrahel cū eo. Amaſam vero cōſtituit abſalon pro ioab ſuper exercitum. Amaſa autē erat fili9 viri q̄ vocabat̄ iethra de iheſreli: qui ingreſſus eſt ad abigail filiā naas ſororē ſaruie que fuit mater ioab. Et caſtrametatus eſt iſrl̄ cū abſalon in terra galaad. Cūq; veniſſet dauid i caſtra ſobi fili9 naas de rabbath filiorū ammon· ⁊ machir fili9 ammihel de lodabar· ⁊ berzellai galaadites de rogelim· obtulerunt ei ſtratoria et tapecia et vaſa fictilia: frumentum ⁊ ordeū et farinā ⁊ polētam ⁊ fabā ⁊ lentē ⁊ frixum cicer ⁊ mel ⁊ butirum· oues et pingues vitulos: dederuntq; dauid ⁊ populo qui cū eo erat ad veſcendū. Suſpicati eni ſunt pp̄lm fame et ſiti fatigari i deſ̄to. cap̄. xviii.

Igitur cōſiderato dauid pp̄lo ſuo· cōſtituit ſuꝑ eos tribunos et centuriones: et dedit pp̄li terciam partē ſub manu ioab· et terciā partē ſub manu abiſai filij ſaruie fratris ioab: et terciā partē ſub manu ethai q̄ erat de geth. Dixitq; rex ad pp̄lm. Egrediar et ego vobiſcū. Et rūdit pp̄ls. Nō exibis. Siue eni fugerimus nō magnopere ad eos de nobis pertinebit: ſiue media pars ceciderit e nobis nō ſatis curabūt: quia tu vnus ſolus pro decē milibus computaris. Melius eſt igit̄ ut ſis nobis in vrbe p̄ſidio. Ad quos rex ait. Quod vobis videt̄ rectū hoc faciā. Stetit ergo rex iuxta portam. Egrediebaturq; pp̄ls ꝑ turmas ſuas: centeni ⁊ milleni. Et precepit rex ioab et abiſai et ethai dicens. Seruate michi puerꝫ abſalon. Et oīs pp̄ls audiebat precipientē regē cunctis pricipibꝫ pro abſalon. Itaq; egreſſus eſt pp̄ls· i campū cōtra iſrahel, et factū eſt preliū in ſaltu ephraim: Et ceſus ē ibi pp̄lus iſrl̄ ab exercitu dauid: factaq; eſt plaga magna in die illa viginti miliū. Fuit autē ibi preliū diſperſum· ſuꝑ faciē oīs terre: et mlto plures erāt quos ſaltus cōſumpſerat de pp̄lo quam hij quos vorauerat gladi9 in die illo. Accidit autē ut occurreret abſalon ſeruis dauid: ſedens mulo. Cūq; ingreſſus fuiſſet mul9 ſubter cōdenſā quercū et magnā adheſit caput eius quercui: ⁊ illo ſuſpēſo inter celū ⁊ terrā. mulus cui inſederat pertrāſiuit. Vidit autē hoc quiſpiā: ⁊ nūciauit ioab dicens. Vidi abſalon pendēre de quercu. Et ait ioab viro q̄ nunciauerat ei. Si vidiſti quare nō cōfodiſti eū cū terra: ⁊ ego dediſſem tibi decē argenti ſiclos et unū baltheū? Qui dixit ad ioab. Si appenderes in manib; meis mille argenteos: nequaq̄; mitterē manū meā in filiū regis. Audiētib; enī nobis p̄cepit rex tibi ⁊ abiſai ⁊ ethai dicēs. Cuſtodite michi puerum abſalon. Sed et ſi feciſſem cōtra animā meam audacter: nequaq̄; hoc regē latere potuiſſet: et tu ſtares ex adūſo. Et ait ioab. Nō ſicut tu vis: ſed aggrediar eū corā te. Tulit ergo ioab tres lāceas in manu ſua. et infixit eas in corde abſalon. Cumq; adhuc palpitaret herēs ī quercu: cucurrerunt decē iuuenes armigeri ioab: et percutiētes interfecerūt eū. Cecinit autē ioab buccina et retinuit pp̄lm· ne perſequeretē fugientē iſrl: volēs parcere mltitudini. Et tulerūt abſalon· et ꝓiecerūt eū in ſaltu in foueā grandē: et cōportauerunt ſup eū aceruū lapidū magnū nimis. Om̄is autē iſrl fugit ī tabernacula ſua. Porro abſalon erexerat ſibi cū adhuc viueret titulū: qui eſt ī valle regis. Dixerat enī. Nō habeo filiū: et hoc erit monimentū nōis mei. Vocauitq; titulū nōīe ſuo: et appellat̄ manꝰ abſalon uſq; ad hāc diē. Achimaas autē filiꝰ ſadoch ait. Currā et nūciabo regi: quia iudiciū fecerit ei deus de manu inimicoꝝ eius. Ad quē ioab dixit. Nō eris nūcius ī hac die: ſed nūciabis in alia. Hodie nolo te nūciare. Filius enī regis eſt mortuꝰ. Et ait ioab chuſi. Vade: ⁊ nūcia regi q̄ vidiſti. Adorauit chuſi ioab: et cucurrit. Rurſus autem achimaas filiꝰ ſadoch dixit ad ioab. Quid impedit ſi eciam ego currā poſt chuſi? Dixitq; ei ioab. Quid vis currere fili mi? Veni huc, non eris boni nuncij baiulus. Qui rñdit. Quid enī ſi cucurrero? Et ait ei. Curre. Currēs ergo achimaas per viā compendij trāſiuit chuſi. Dauid autem ſedebat inter duas portas. Speculator vero q̄ erat in faſtigio porte· ſuper murū eleuans oculos vidit hoīem currentē ſolū: et exclamans indicauit regi. Dixitq; rex. Si ſolus eſt: bonꝰ ē nūcius ī ore eius. Properāte autē illo et accedente ꝓpiꝰ· vidit ſpeculator hominē alterū currentem: et vociferās ī culmine ait. Apparet michi alter homo: currens ſolus. Dixitq; rex. Et iſte bonus ē nuncius. Speculator autē· cōtemplor ait· Curſum p̄oris quaſi curſum achimaas· filij ſadoch. Et ait rex. Vir bonus eſt: et nuncium portans bonū venit. Clamans autē achimaas dixit ad regē. Salue rex. Et adorans regem coram eo pronus in terrā ait. Bñdictus dñs deus tuus: qui cōcluſit homines qui leuauerūt manꝰ ſuas ꝯtra dñm meū regē. Et ait rex. Eſt ne pax puero abſalon? Dixitq; achimaas, vidi tumltū magnū cū mitteret ioab ſeruus tuus o rex me ſeruū tuum: neſcio aliud. Ad quē rex: tranſi ait ⁊ ſta hic. Cumq; ille trāſiſſet ⁊ ſtaret: apparuit chuſi. Et veniens ait. Bonū apporto nunciū dñe mi rex. Iudicauit enī pro te dominus hodie: de manu omniū qui ſurrexerūt cōtra te. Dixit autem rex ad chuſi. Eſt ne pax puero abſalon? Cui reſpōdens chuſi: fiant inquit ſicut puer inimici dñi mei regis: et vniūſi qui cōſurgūt adūſus eū in malū. Contriſtatus itaq;

rex aſcēdit cenaculū porte ⁊ fleuit: et ſic loq̄bat᷑ uadēs. Fili mi abſalō: abſalō fili mi. Quis michi tribuat ut ego moriar ꝓ te? Abſalō fili mi: fili mi abſalō.

Nunciatum eſt autē ioab .ca. xix. quod rex fleret ⁊ lugeret filiū ſuū· et verſa eſt victoria in luctū in die illa omni pp̄lo. Audiuit enī pp̄lus in die illa dici: dolet rex ſuꝑ filio ſuo. Et declinauit pp̄ls in die illa ingredi ciuitatem: quō declinare ſolet pp̄lus verſus et fugiens de prelio. Porro rex operuit caput ſuū: et clamabat voce magna. Fili mi abſalon: abſalon fili mi. Ingreſſus ergo ioab· ad regē in domum· dixit. Cōfudiſti hodie vultus omniū ſeruorū tuoꝝ qui ſaluā fecerūt animā tuā ⁊ animā filioꝝ tuoꝝ ⁊ filiaꝝ tuaꝝ· et animā vxorū tuarū et animā cōcubinarum tuarū. Diligis odientes te: et odio habes diligentes te: Et oſtendiſti hodie· quia nō curas de ducibus tuis· et de ſeruis tuis: et vere cognoui modo· quia ſi abſalō viueret et oēs nos occubuiſſemus: tūc placeret tibi. Nūc igit᷑ ſurge et procede: et alloquēs ſatiſfac ſeruis tuis. Iuro enī tibi ꝑ dominum: quod ſi nō exieris nec vnus quidē remanſurus ſit tecū nocte hac: et peius erit hoc tibi q̄ꝫ omnia mala que venerūt ſuꝑ te· ab adoleſcētia tua vſq; ī preſēs. Surrexit ergo rex: et ſedit in porta. Et omni pp̄lo nūciatū eſt: q᷑ rex ſederet in porta. Venitq; vniuerſa multitudo corā rege; iſrl' autē fugit in tabernacula ſua. Omnis quoq; pp̄ls certabat in cunctis tribub; iſrl' dicens. Rex liberauit nos de manu inimicoꝝ noſtroꝝ: ipſe ſaluauit nos· de manu philiſtinoꝝ: et nūc fugit de terra ꝓpter abſalō. Abſalon autē quē vnximus ſuꝑ nos· mortuꝰ ē ī bello. Vſquequo ſileris: et nō reducitis regē? Et cōſiliū totiꝰ iſrl' venit ad regē. Rex vero dauid miſit ad ſadoch ⁊ abiathar ſacerdotes dicens. Loquimini ad maiores natu iuda· dicentes. Cur venitis nouiſſimi ad reducendū regē in domū ſuā? Sermo autē omnis iſrl' peruenerat ad regem in domo eius: q̄a dixerat rex. Hec dicetis ad pp̄lm. Fratres mei vos: os meū et caro mea vos. Quare nouiſſimi reducitis regem? Et amaſe dicite. Nōne os meū es et caro mea? Hec faciat michi deus ⁊ hec addat: ſi nō magiſter milicie fueris corā me omni tp̄e pro ioab. Et inclinauit cor omnium viroꝝ iuda quaſi viri vniꝰ. Miſerūtq; ad regē dicentes. Reuertere tu: ⁊ oēs ſerui tui. Et reūſus ē rex: Et venit vſq; iordanem. Et omnis iuda venit vſq; in galgala ut occurreret regi: ⁊ trāſduceret eū iordanē. Feſtinauit autē ſemei filius gera filij iemini de bahurim: et deſcēdit cū viris iuda in occurſū regis dauid cū mille viris de beniamin: et ſiba puer de domo ſaul et quindecim filij eius ac viginti ſerui erāt cū eo. Et irrumpentes iordanem ante regē trāſierunt vada: ut trāſducerēt domū regis: et facerent iuxta iuſſionē eius. Semei autē filius gera proſtratus corā rege cū iam trāſiſſet iordanem: dixit ad eū. Ne reputes michi dn̄e mi iniquitatē: neq; memineris iniuriarū ſerui tui in die qua egreſſus es domine mi rex de iheruſalē: neq; ponas rex in corde tuo. Agnoſco enī ſeruus tuꝰ peccatū meū: et idcirco hodie ꝑmus veni de omni domo ioſeph: deſcendiq; in occurſum dn̄i mei regis. Reſpondēs vero abiſai filius ſarvie dixit. Nūquid pro hiis verbis nō occidet᷑ ſemei· qui maledixit xp̄o dn̄i? Et ait dauid. Quid michi ⁊

vobis filij sarvie? Cur efficimini michi hodie in sathan? Ergo ne hodie interficietur vir in isrl'? An ignoro hodie me factum regē sup isrl'? Et ait rex semei. Nō morieris. Iurauitq; ei. Miphiboseth q̄z fili⁹ saul· descēdit ī occursum regis illotis pedibus et intonsa barba: vestesq; suas nō lauerat a die qua egressus fuerat rex: usq; ad diem reuersionis ei⁹ ī pace. Cūq; occurrisset regi: dixit ei rex. Quare nō venisti mecum miphiboseth? Et rūdens ait, dn̄e mi rex: seru⁹ me⁹ cōtempsit me. Dixiq; ei ego famul⁹ tu⁹ ut sterneret michi asinum: et ascendens abirē cū rege. Claudus enī sum seru⁹ tu⁹. Insuper et accusauit me seruū tuū: ad te dn̄m meum regē. Tu autē dn̄e mi rex sicut angelus dei es: fac quod placitū est tibi. Neq; enī fuit domus patris mei· nisi morti obnoxia dn̄o meo regi: tu autē posuisti me seruū tuū· inter cōuiuas mense tue. Quid ergo habeo iuste q̄rele: aut quid possū ultra vociferari ad regem? Ait ergo ei rex. Quid ultra loqueris? Fixū est quod locutus sum. Tu et siba diuidite possessiones. Rūditq; miphiboseth regi. Etiā cūcta accipiat: postq̄ reūsus ē dn̄s me⁹ rex pacifice in domū suā. Berzellai q̄z galaadites ~~senex valde~~ descēdēs de rogelim traduxit regē iordanē: parat⁹ etiā ultra fluuiū p̄sequi eū. Erat autē berzellai galaadites senex valde id est octogenarius: et ip̄e p̄buit alimenta regi· cū moraretur in castris. Fuit quippe vir diues nimis. Dixit itaq; rex ad berzellai. Veni mecum: ut requiescas securus ī ihrl'm. Et ait berzellai ad regē. Quot sunt dies annoꝝ vite mee: ut ascendā cū rege in ihrlm? Octogenari⁹ sum hodie. Nūquid viget sensus mei· ad discernēdū suaue aut amarū: aut delectare potest seruū tuū cibus aut potus vel audire possum ultra vocē cantorū atq; cātatricum? Quare seru⁹ tu⁹ fit oneri dn̄o meo regi? Paululū p̄cedā famul⁹ tu⁹ ab iordane tecum. Non indigeo hac vicissitudine· sed obsecro ut reūtar seru⁹ tu⁹· et moriar ī ciuitate mea: ⁊ sepeliar iuxta sepulcrū pr̄is mei· ⁊ matris mee. Est autē seru⁹ tu⁹ chamaam ip̄e vadat tecū dn̄e mi rex: et fac ei quodquid tibi bonū videtur. Dixit itaq; ei rex. Mecū trāseat chamaam: et ego faciā ei quicquid tibi placuerit: et omne qd̄ petieris a me impetrabis. Cūq; transisset uniuersus p̄pl's et rex iordanem restitit: et osculatus est rex berzellai et benedixit ei: et ille reuersus ē ī locū suū. Trāsiuit ergo rex in galgalam: ⁊ chamaam cū eo. Omnis autē p̄pl's iuda trāsduxerat regē: ⁊ media tantū pars affuerat de p̄plo isrl'. Itaq; omēs viri isrl'· cōcurrentes ad regem: dixerunt ei. Quare te furati sūt fr̄es nr̄i viri iuda· et trāsduxerunt regē ⁊ domū ei⁹ iordanem· omnesq; viros dauid cum eo? Et rūdit omnis vir iuda· ad viros israhel. Quia michi p̄pior ē rex. Cur irasceris sup hac re? Nunquid comedim⁹ aliquid ex rege: aut munera nobis data sunt? Et rūdit vir isrl' ad viros iuda: et ait. Decem partibꝫ maior ego sū apud regē: magisq; ad me p̄tinet dauid q̄z ad te. Cur fecisti michi iniuriā: et nō michi nūciatū ē priori ut reducerē regē meū? Duri⁹ autē rūderūt viri iuda· viris isrl'.

. ca. xx.

Accidit q̄z ut ibi esset vir belial· nomine seba fili⁹ bochri· vir iemine⁹: ⁊ cecinit bucina ⁊ ait. Nō ē nobis pars ī dauid: neq; hereditas ī filio ysai. Reūtere in tabernacula tua isrl'. Et sep̄atus est omīs isrl' a dauid:

ſecutuſq; ē ſeba filiū bochri: viri autē iuda adheſerunt regi ſuo a iordane uſq; ihrl'm. Cūq; veniſſet rex ī domū ſuā ī ihrl'm tulit decē mulieres cōcubinas q̄s dereliquerat ad cuſtodiendā domū: et tradidit eas in cuſtodiā alimenta eis prebens. Et nō ē ingreſſus ad eas: ſed erant clauſe uſq; ad diē mortis ſue in viduitate viuentes. Dixit autem rex amaſe. Conuoca michi omnes viros iuda· in diem terciū: et tu adeſto p̄ſens. Abijt ergo amaſa· ut cōuocaret iudā: et moratus eſt extra palaciū quod ei cōſtituerat rex. Ait autē dauid ad abiſai. Nunc magis afflicturus eſt nos ſeba fili⁹ bochri· quam abſalon. Tolle ergo ſeruos dn̄i tui et perſequere eū: ne forte inueniat ciuitates munitas et effugiat nos. Egreſſi ſunt ergo cū eo viri ioab: cerethi quoq; ⁊ ſelethi et om̄es robuſti exierūt de ihrl'm· ad perſequendum ſeba filiū bochri. Cūq; illi eſſent iuxta lapidē grandē· q̄ eſt in gabaon: amaſa veniēs occurrit eis. Porro ioab veſtitus erat tunica ſtricta· ad menſuram habitus ſui: et deſuꝑ accinctus gladio dependēte uſq; ad ilia ī vagina: q̄ fabrefact⁹ leui motu egredi poterat ⁊ percutere. Dixit itaq; ioab ad amaſā. Salue mi frater. Et tenuit manu dextra mentū amaſe quaſi oſculās eum. Porro amaſa nō obſeruauit gladiū quē habebat ioab. Qui percuſſit eū in latere: et effudit inteſtina ei⁹ in terram· et mortuus eſt: nec ſecūdum vulnus appoſuit. Ioab autē et abiſai frat̄ ei⁹ ꝑſecuti ſunt ſeba filiū bochri. Interea quidā viri cū ſteriſſent iuxta cadauer amaſe de ſocijs ioab· dixerunt. Ecce q̄ eſſe voluit ꝓ ioab comes dauid. Amaſa autē cōſperſus ſanguine· iacebat in media via. Vidit hoc quidam vir ꝙ ſubſiſteret omnis pp̄ls ad videndū eū: et amouit amaſā de via in agrū: operuitq; eū veſtimēto· ne ſubſiſterēt tranſeuntes ꝓpter eū. Amoto ergo illo de via tranſibat omnis vir ſequēs ioab: ad perſequendū ſeba filiū bochri. Porro ille tranſierat ꝑ om̄es tribus iſrl' uſq; in abelam et in bethmacha: omneſq; viri electi cōgregati fuerant ad eū. Venerunt itaq; et oppugnabant eum in abela et in bethmacha: et circūdederūt municionib; ciuitatē: ⁊ obſeſſa ē urbs. Omnis autē turba que erat cū ioab· moliebatur deſtruere muros. Et exclamauit mulier ſapiens de ciuitate. Audite audite: dicite ioab; appropinqua huc ⁊ loquar tecum. Qui cū acceſſiſſet ad eam: ait illi. Tu es ioab? Et ille reſpondit. Ego. Ad quem ſic locuta eſt. Audi ſ̄mones ancille tue. Qui rn̄dit. Audio. Rurſumq; illa: ſermo inquit dicebat̄ in veteri ꝓuerbio. Qui interrogant interrogent in abela: et ſic ꝑficiebant. Nōne ego ſum q̄ rn̄deo veritatē in iſrl': et tu queris ſubuertere ciuitatē: ⁊ euertere matrē ī iſrl'? Quarē precipitas hereditatē dn̄i? Rn̄denſq; ioab ait. Abſit· abſit hoc a me: nō p̄cipito· neq; demolior. Nō ſe ſic habet res. Sed homo de monte effraim ſeba filius bochri cognomine: leuauit manū ſuam cōtra regem dauid. Tradite illū ſolū: et recedemus a ciuitate. Et ait mulier ad ioab. Ecce caput eius mittetur ad te per murū. Ingreſſa ē ergo ad omnē pp̄lm: et locuta eſt eis ſapienter. Qui abſciſū caput ſebe filij bochri ꝓiecerūt ad ioab. Et ille cecinit tuba: ⁊ receſſerūt ab urbe unuſquiſq; in tabernacula ſua. Ioab autē reuerſus eſt ihrl'm ad regē. Fuit ergo ioab ſuꝑ omnē exercitū iſrl': banaias autē filius ioiade ſuꝑ cerethios et feletheos: aduram vero ſuper tributa: porro ioſaphat filiꝰ ahilud· a comentarijs. Siba autē ſcriba: ſadoch vero et abiathar ſacerdotes: hira autē iharites erat ſacerdos david. Ca. XXI.

Facta eſt qꝫ fames in diebꝫ david tribꝫ annis iugiter. Et cōſuluit david oraculū dn̄i: dixitqꝫ dominus. Propter ſaul et domū ſanguinū: q̄a occidit gabaonitas. Vocatis ergo gabaonitis rex: dixit ad eos. Porro gabaonite non ſunt de filijs iſrl': ſed reliquie amorreorꝝ. Filij quippe iſrl' iuraverant eis: et voluit ſaul percutere eos zelo quaſi pro filijs iſrl' et iuda. Dixit ergo david ad gabaonitas. Quid faciam vobis: et qd̄ erit vr̄m piaculū ut benedicatis hereditati dn̄i? Dixeruntqꝫ ei gabaonite. Nō ē nobis ſup̲ argento ⁊ auro queſtio: ſed ꝯtra ſaul ⁊ cōtra domū eiꝰ: neqꝫ volumus ut interficiatur homo de iſrahel. Ad quos rex ait. Quid ergo vultis ut faciam vobis? Qui dixerūt regi. Virū q̄ attrivit nos et oppreſſit inique ita delere debemus: ut nec unꝰ quidē reſiduus ſit de ſtirpe eius in cūctis finibus iſrl'. Dentur nobis ſeptē viri de filijs eiꝰ: ut crucifigamus eos dn̄o in gabaa ſaul quondā electi dn̄i. Et ait rex. Ego dabo. Pepercitqꝫ rex miphiboſeth filio ionathe filij ſaul: ꝓpter iuſiurandū quod fuerat inter david et ionathan filiū ſaul. Tulit itaqꝫ rex duos filios reſpha filie ahia quos peperit ſaul· armoni et miphiboſeth et quinqꝫ filios michol filie ſaul quos genuerat hadrieli filio berzellai qui fuit de molathi: ⁊ dedit eos in manus gabaonitarꝝ: qui crucifixerunt eos in monte corā dn̄o. Et ceciderunt hij ſeptem ſimul occiſi in diebus meſſis prime: incipiēte meſſione ordei. Tollens autē reſpha filia ahia ciliciū ſubſtravit ſibi ſupra petram ab initio meſſis· donec ſtillaret aqua ſuper eos de celo: et nō dimiſit aves lacerare eos per diē: neqꝫ beſtias ꝑ noctē. Et nūciata ſunt david que fecerat reſpha filia ahia cōcubina ſaul. Et abijt david et tulit oſſa ſaul· et oſſa ionathe filij eius a viris iabes galaad qui furati fuerāt ea de platea bethſan· in qua ſuſpenderant eos philiſtijm cum interfeciſſent ſaul ī gelboe: et aſportavit inde oſſa ſaul· ⁊ oſſa ionathe filij eiꝰ: et colligentes oſſa eorꝝ q̄ affixi fuerant· ſepelierūt ea cū oſſibꝫ ſaul· ⁊ ionathe filij eius. ī terra beniamin in latere ſepulcri cis patris ſaul. Feceruntqꝫ omnia q̄ preceperat rex: et repropiciatus eſt dn̄ꝰ terre poſt hec. Factū eſt autē rurſum preliū philiſtinorum adverſum iſrl': ⁊ deſcendit david et ſervi eius cū eo: et pugnabāt cōtra philiſtijm. Deficiente autē david· ieſbi·de·nob· q̄ fuit de genere arafa cuiꝰ ferrū haſte trecētas uncias appendebat· et accinctus erat enſe novo· niſus ē percutere david: preſidioqꝫ ei fuit abiſai filius ſarvie: et percuſſum philiſteum interfecit. Tunc iuraverunt viri david dicentes. Iam nō egredieris nobiſcū ī bellū: ne extinguas lucernam iſrl'. Secundum quoqꝫ fuit bellū in gob: ꝯtra philiſteos. Tunc percuſſit ſobochai de uſathi· zaph de ſtirpe arafa· de genere gigantum. Tertiū quoqꝫ fuit bellū ī gob cōtra philiſteos: in quo percuſſit adeodatus filius ſaltus polimitariꝰ bethleemites goliath getheum: cuius haſtile haſte erat q̄ſi liciatoriū texentiū. Quartū bellū fuit in geth: in quo vir fuit excelſus qui ſenos in manibꝫ pedibuſqꝫ habebat digitos id eſt viginti et quatuor: et erat de origine arafa: ⁊

blaſphemauit iſrl̄. Percuſſit autem eū ionathas filiꝰ ſammaa fratris dauid. Hij quatuor nati ſunt de arafa ī geth: et ceciderūt ī manu dauid ⁊ ſeruoꝝ eiꝰ.

Locutus eſt autē dauid .ca.xxii. dn̄o verba carminis huius: in die q̄ liberauit eū dominus de manu omniū inimicorū ſuorū: et de manu ſaul. Et ait. Dn̄s petra mea· et robur meū: et ſaluator meus. Deus dn̄s fortis meus: ſperabo in eū. Scutū meū et cornu ſalutis mee: eleuator meꝰ· ⁊ refugium meū, ſaluator meus: de iniquitate liberabis me. Laudabilē inuocabo dn̄m: et ab inimicis meis ſaluus ero. Quia circūdederūt me contritiones mortis: torrentes belial terruerunt me. Funes inferi circūdederūt me: preuenerunt me laquei mortis. In tribulatione mea inuocabo dn̄m: ⁊ ad deū meū clamabo. Et exaudiet de templo ſancto ſuo vocē meā: ⁊ clamor meꝰ veniet ad aures eius. Cōmota ē ⁊ cōtremuit terra: fundamēta mōtiū cōcuſſa ſunt et cōquaſſata: qm̄ iratꝰ eſt eis. Aſcendit fumus de naribꝫ eius: et ignis de ore eiꝰ vorauit: carbones ſuccenſi ſūt ab eo. Et inclinauit celos et deſcendit: et caligo ſub pedibꝫ eius. Et aſcendit ſup cherubin et volauit: et lapſus eſt ſup pennas venti, Et poſuit tenebras ī circuitu ſuo latibulū: cribrās aquas de nubibꝫ celoꝝ. Pre fulgore ī cōſpectu eiꝰ nubes ſuccenſi ſūt carbones ignis. Tonabit de celo dn̄s: ⁊ excelſus dabit vocē ſuā. Miſit ſagittas ſuas et diſſipauit eos: fulgura et conſumpſit eos. Et apparuerunt effuſiones maris: et reuelata ſunt fundamenta orbis· ab increpatōne domini: ab inſpiratōne ſpiritus furoris eius. Miſit de celo· et aſſumpſit me: et traxit me de aquis multis. Liberauit me ab inimico meo potentiſſimo: et ab hijs q̄ oderant me: qm̄ robuſtiores me erant. Preuenit me in die afflictionis mee: ⁊ factus eſt dn̄s firmamētum meū. Et eduxit me ī latitudinē: liberauit me q̄a cōplacui ei. Retribuet michi dn̄s ſcd̄m iuſticiā meā: ⁊ ſcd̄m mūdiciam manuū mearum reddet michi. Quia cuſtodiui vias domini: et nō egi impie a deo meo. Omnia enī iudicia eiꝰ ī cōſpcū meo: et p̄cepta eius nō amoui a me. Et ero perfectus cū eo: et cuſtodiā me ab iniquitate mea. Et reſtituet michi dominus ſcd̄m iuſticiā meā: et ſcd̄m mūdiciam manuū meaꝝ in cōſpcū oculoꝝ ſuorum. Cū ſancto ſanctus eris: et cū robuſto perfectus. Cū electo electus eris: et cū peruerſo peruerteris. Et pplm̄ pauperem ſaluū facies: oculiſq; tuis excelſos humiliabis. Quia tu lucerna mea domine: et tu dn̄e illuminabis tenebras meas. In te enī currā accinctus: in deo meo tranſiliā muꝝ. Deus immaculata via eiꝰ: eloquiū dn̄i igne examinatum: ſcutū ē omniū ſperātiū ī ſe. Quis eſt deus preter dn̄m: et quis deꝰ fortis preter deum nr̄m? Deus q̄ accinxit me fortitudine: ⁊ cōplanauit perfectā viā meā. Coequans pedes meos ceruis· et ſuper excelſa mea ſtatuens me. Docens manus meas ad preliū: et cōponens quaſi arcū ereū brachia mea. Dediſti michi clipeū ſalutis tue: ⁊ māſuetudo mea multiplicauit me. Dilatabis greſſus meos ſubtus me: et non deficient tali mei. Perſequar inimicos meos· et cōteram: et nō cōuertar donec cōſumam eos. Cōſumā eos et confringā ut nō cōſurgant: cadent ſub pedibus meis. Accinxiſti me fortitudine ad p̄lium: incuruaſti reſiſtentes michi ſub me. Inimicos meos dediſti michi dorſum: odiētes me: et diſperdā eos. Clamabunt ⁊ nō erit q̄ ſaluet: ad dn̄m: ⁊ nō exaudiuit eos. Delebo eos ut puluerem terre: quaſi lutum platearū comminuam eos atq; confringā. Saluabis me a contradictionibus pp̄li mei: cuſtodies me in caput gentiū. Populus quē ignoro ſeruiet michi: filij alieni reſiſtēt michi: auditu auris obediēt michi. Filij alieni defluxerūt: ⁊ contrahentur in anguſtijs ſuis. Viuit dn̄s et benedictus deꝰ meꝰ: et exaltabitᷣ deꝰ fortis ſalutis mee. Deus qui das vindictas michi: ⁊ deicis populos ſub me. Qui educis me ab inimicis meis: et a reſiſtētibꝫ michi eleuas me: a viro iniquo liberabis me. ꝓpterea cōfitebor tibi dn̄e in gentibꝫ: et nomini tuo cātabo. Magnificās ſalutes regis ſui: et faciens miſericordiam criſto ſuo dauid et ſemini eiꝰ in ſempiternū. ca. xxiii.

Hec autē ſunt verba nouiſſima. Dixit dauid filius yſai. Dixit vir cui cōſtitutū ē de xp̄o dei iacob: egregiꝰ pſaltes iſrl̄. Spiritus dn̄i locutꝰ ē per me: et ſermo eiꝰ per linguā meā. Dixit. Deus iſrahel michi locutꝰ ē: fortis iſrl̄. Dominator hoīm iuſtus: dn̄ator ī timore dei. Sicut lux aurore oriēte ſole mane abſq; nubibꝫ rutilat: et ſicut pluuijs germinat herba de terra. Nec tanta ē domꝰ mea apud deū: ut pactū eternū iniret mecū· firmū in omnibꝰ atq; munitū. Cuncta enī ſalus mea ⁊ omnis voluntas: nec eſt quicq̄ʒ ex ea quod non germinet. Preuaricatores autē quaſi ſpine euellētur vniūſi: que nō tolluntᷣ manibꝫ. Et ſi quis tangere voluerit eas· armabitᷣ ferro ⁊ ligno lanceato: igneq; ſuccenſe cōburentur uſq; ad nichilum. Hec noīa fortium dauid. Dauid ſedens in cathedra: ſapientiſſimus princeps inter tres. Ipſe ē quaſi teneriſſimꝰ ligni vermiculus: q̄ octingētos interfecit impetu uno. Poſt hunc eleazar filius patrui eius· ahoī inter tres fortes q̄ erāt cū dauid: quādo exprobrauerūt philiſtijm ⁊ cōgregati ſunt illuc in preliū. Cūq; aſcendiſſent filij iſrl̄· ipſe ſtetit et percuſſit philiſteos: donec deficeret manus eiꝰ· et obrigeſceret cū gladio. Fecitq; dn̄s ſalutem magnam in die illa: et pp̄lus qui fugerat reuerſus eſt ad ceſorū ſpolia detrahēda. Et poſt hunc ſamma filius agge de arari. Et cōgregati ſunt philiſtijm in ſtacōne. Erat quippe ibi ager lente plenus. Cūq; fugiſſet pp̄lus a facie philiſtijm ſtetit ille in medio agri et tuitus eſt eū. Percuſſitq; philiſteos: et fecit dominus ſalutē magnā. Necnō ⁊ ante deſcenderant tres qui erant principes inter triginta: ⁊ venerāt tp̄e meſſis ad dauid ī ſpeluncā odollā. Caſtra autē philiſtinorū erāt poſita ī valle gigantum: et dauid erat in preſidio. porro ſtacio philiſtinorū tūc erat in bethleem. Deſiderauit ergo dauid ⁊ ait. O ſi q̄s michi daret potū aque de ciſterna: q̄ eſt in bethleem· iuxta portā. Irruperūt ergo tres fortes caſtra philiſtinorū: ⁊ hauſerūt aquā de ciſterna bethleem· q̄ erat iuxta portā: et attulerūt ad dauid. At ille noluit bibere: ſed libauit illam dn̄o dicens. Propicius ſit michi dn̄s: ne faciā hoc. Nū ſanguinē hominū iſtorū q̄ profecti ſunt· et animarū periculum bibā? Noluit ergo bibere. Hec fecerūt tres robuſtiſſimi. Abiſai quoq; frater ioab filiꝰ ſaruie· prīceps erat de tribꝫ. Ipſe ē qui leuauit haſtā ſuā· contra trecentos quos interfecit: noīatus ī tribꝫ: ⁊ inter tres nobilior: eratq;

eoꝝ princeps: ſed uſq; ad tres primos nō peruenerat. Et banaias fili⁹ ioiade viri fortiſſimi· magnoꝝ operū de capſeel. Iſpe percuſſit duos leones moab: et ipſe deſcendit et pcuſſit leonē ī media ciſterna in diebus niuis. Ipſe q; interfecit viꝝ egiptiū: viꝝ dignū ſpectaculo: habentē ī manu haſtā. Itaq; cū deſcendiſſet ad eū in virga· extorſit haſtā de manu egiptij: et interfecit eū haſta ſua. Hec fecit banaias fili⁹ ioiade. Et ipſe noīatus inter tres robuſtos· qui erant inter triginta nobiliores: verūtamen uſq; ad tres nō puenerat. Fecitq; eū ſibi dauid auriculariū a ſecreto. Aſahel frater ioab: inter trigīta. Eleanan filius patrui ei⁹· de bethleem. Semma de arari. Eliſcha de arodi. Heles de phelti. Hira filius acces de thecua. Abieſer de anathot. Mobonnai de uſathi. Selmon ahoites. Macharai netophatites. Eleph filius baana: et ipſe netophatites. Itai filius ribai: de gebeeth filiorum beniamin. Banai pharatonites. Helt ai de torrente gaas. Abialbon arbathites. Azmaueth de beromi. Eliaba de ſalboni. Filij iaſen. ionathan ſemma de orodi. Haiam filius ſahar arothites. Eliſeleth filius ſaalbai filij maachati. Heliam filius achitofel gilonites. Eſrai de carmelo. Farai de arbi. Igaal filius nathan· de ſoba. Bonni de gaddi. Selech de ammoni. Naarai berothites armiger ioab filij ſaruie. Hira ihetrites. Gareb ⁊ ipſe ihetrites. Urias etheus. Omnes trigintaſeptem.

.cap. .. xxiiii ..

Et addidit furor dñi iraſci cōtra iſrahel: cōmouitq; dauid in eis dicentē ad ioab. Vade numera iſrl' et iudam. Dixitq; rex ad ioab pricipem exercit⁹ ſui. Perambula oīnes tribus iſrl'· a dan uſq; ad berſabee· ⁊ numerate pplm: ut ſciam numerū ei⁹. Dixitq; ioab regi. Adaugeat dñs deus tuus ad pplm tuū quātus nunc eſt: iterūq; cētuplicet ī cōſpectu dñi mei regis. Sed quid ſibi dominus me⁹ rex vult in re huiuſcemodi? Obtinuit autē ſmo regis verba ioab: et principū exercitus. Egreſſuſq; ē ioab et principes militū a facie regis: ut numerarent pplm iſrl'. Cūq; pertranſiſſent iordanen· venerūt in aroer ad dexterā urbis q̄ eſt in valle gad: et per iazer tranſierūt in galaad· et in terrā inferiorē hodſi: et venerūt in dan ſilueſtria. Circueuntesq; iuxta ſydonem tranſierūt prope menia tyri et omnē terrā euei et chananei: veneruntq; ad meridiē iuda ī berſabee: et luſtrata uniuerſa terra· affuerunt poſt nouē menſes et viginti dies ī ihrlm. Dedit ergo ioab numerū deſcriptionis pplī regi. Et inuenta ſunt de iſrl'· octingēta milia virorū fortiū q̄ educerēt gladiū: et de iuda quingēta milia pugnatoꝝ. Percuſſit autem cor dauid eum· poſtq; numeratus ē pplſ. Et dixit dauid ad dñm. Peccaui valde in hoc facto: ſed precor dñe ut transferas iniquitatē ſerui tui quia ſtulte egi nimis. Surrexit itaq; dauid mane: ⁊ ſermo dñi factus eſt ad gad prophetē ⁊ videntē dauid dicens. Vade et loq̄re ad dauid. Hec dicit dñs. Triū tibi datur optio: elige unū quod volueris ex hiis: ut faciā tibi. Cūq; veniſſet gad ad dauid: nūciauit ei dicens. Aut ſeptē annis veniet tibi fames ī terra tua: aut tribꝫ mēſibꝫ fugies aduerſarios tuos et illi te perſequentur: aut certe tribꝫ diebꝫ erit peſtilentia in terra tua. Nūc ergo delibera: et vide quē rūdeam ei qui me miſit ſermonem. Dixit autem dauid ad gad.

Coartor nimis: sed meli⁹ ē ut incidā in manus dñi: multe enī misericordie eius sunt: quam in manus hominū. Immisitq; dñs pestilentiā ī isrl̄ de mane usq; ad tempus cōstitutū: ⁊ mortui sūt ex pplo a dan usq; bersabee septuaginta milia virorum. Cūq; extendisset manū suā angelus dei sup ihrlm ut disperderet eā: misertus est dñs super afflictionē: et ait angelo pcutienti populum. Sufficit nūc: cōtine manum tuā. Erat autē āgelus dñi iuxta areā areuna iebusei. Dixitq; dauid ad dominum: cū vidisset angelum cedentem ppłm. Ego sum qui peccaui et ego inique egi: isti q̄ oues sunt quid fecerūt? Uertat̄ obsecro man⁹ tua cōtra me: ⁊ cōtra domū pris mei. Venit autē gad propheta ad dauid ī die illa: ⁊ dixit ei. Ascende et cōstitue altare dño: in area areuna iebusei. Et ascendit dauid iuxta smonē gad: quē pceperat ei dñs. Cōspiciensq; areuna animaduertit regē et suos ei⁹ transire ad se: et egressus adorauit regem prono vultu ī terrā et ait. Quid cause ē ut veniat dñs me⁹ rex ad suū suū? Cui dauid ait. Ut emā a te areā: ⁊ edificē altare dño: ⁊ cesset interfectio q̄ grassat̄ ī pplo. Et ait areuna ad dauid. Accipiat ⁊ offerat dñs me⁹ rex: sicut placet ei. Habes boues ī olocaustum: ⁊ plaustrū ⁊ iuga boū in usum lignoꝝ. Oia dedit areuna regi. Dixitq; areuna ad regē. Dñs de⁹ tu⁹ suscipiat votū tuū. Cui rñdēs rex ait. Nequaq̄; ut vis sed emā pcio a te: ⁊ nō offerā dño deo meo olocausta gratuita. Emit ergo dauid areā et boues argēti siclis quinquaginta; et edificauit ibi dauid altare domino: ⁊ obtulit olocausta ⁊ pacifica. Et repropiciatus est domin⁹ terre: et cohibita est plaga ab israhel.

Incipit lib̄ regū tci⁹. C. i

Et rex dauid senuerat: habebatq; etatis plurimos dies. Cumq; operiretur vestibus nō calefiebat. Dixerunt ergo ei servi sui. Queramus dño nostro regi adolescētulā virginem: ⁊ stet corā rege ⁊ foueat eū dormiatq; ī sinu suo: et calefaciat dominum nrm regem. Quesierūt igitur adolescentulā speciosam in omnibus finibus isrl̄: et inuenerūt abisac sunamitem: et adduxerunt eā ad regē. Erat autē puella pulcra nimis; dormiebatq; cum rege ⁊ ministrabat ei; rex vero nō cognouit eā. Adonias autē filius agith eleuabat̄ dicens. Ego regnabo. Fecitq; sibi currus et eqtes: et quinquaginta viros qui currerēt ante eū. Nec corripuit eum pater suus aliquando dicens. Quare hoc fecisti? Erat autē et ipse pulcer valde: secūdus natu post absalon. Et sermo eius cū ioab filio sarvie ⁊ cum abiathar sacerdote: qui adiuuabāt partes adonie. Sadoch vero sacerdos ⁊ banaias fili⁹ ioiade et nathan propheta et semei et cerethi ⁊ phelethi ⁊ omne robur exercit⁹ dauid nō erat cū adonia. Immolatis ergo adonias arietibꝫ ⁊ vitulis et vniūsis pinguibus iuxta lapidē zoeleth q̄ erat vicinus fonti rogel: vocauit vniūsos fratres suos filios regis et omnes viros iuda seruos regis: nathan autem prophetam et banaiam et robustos quosq; et salomonē fratrē suū nō vocauit. Dixit itaq; nathan ad bethsabee matrem salomonis. Num audisti q̄ regnauerit adonias fili⁹ agith ⁊ dñs noster dauid hoc ignorat? Nūc ergo veni accipe consilium a me: et salua animā tuā filijq; tui salomonis. Vade et ingredere ad regē dauid: et dic ei. Nōne tu domine mi rex iurasti michi ancille tue dicēs: q salomon fili⁹ tu⁹ regnabit post me· et ipē sedebit ĩ solio meo? Quare ergo regnat adonias? Et adhuc ibi te loquēte cū rege ego veniam post te: et cōplebo sermones tuos. Ingressa ē itaq; bethsabee ad regē in cubiculo. Rex autē senuerat nimis: ⁊ abisac sunamitis ministrabat ei. Inclinauit se bethsabee: et adorauit regē. Ad quā rex· qd tibi inquit vis? Que rn̄dens ait. Dn̄e mi tu iurasti ꝑ dn̄m deū tuū ancille tue: salomon filius tu⁹ regnabit post me et ipse sedebit ĩ solio meo: ⁊ ecce nūc adonias regnat· te domine mi rex ignorante. Mactauit boues et pinguia queq; et arietes plurimos: et vocauit omnes filios regis· abiathar q; sacerdotē· ⁊ ioab principē milicie: salomonē autē seruū tuū non vocauit. Verūtamen dn̄e mi rex in te oculi respiciunt tocius isrl: ut indices eis quis sedere debeat in solio tuo dn̄e mi rex post te. Eritq; cū dormierit dn̄s meus rex cū patribȝ suis: erimus ego ⁊ filius meus salomon peccatores. Adhuc illa loquēte cū rege: nathan ꝓpħa venit. Et nūciauerūt regi dicētes. Adest nathan ꝓpheta. Cūq; introisset in cōspectu regis et adorasset eū ꝓnus in terram: dixit nathan. Dn̄e mi rex tu dixisti· adonias regnet post me· et ipse sedeat super thronum meum? Quia descendit hodie· et immolauit boues et pinguia et arietes plurimos: et vocauit vniuersos filios regis et principes. Abiathar q; sacerdotē: illisq; vescentibus et bibentibȝ corā eo· et dicentibus viuat rex adonias· me seruū tuum· ⁊ sadoch sacerdotē ⁊ banaiā filiū ioiade et famulū tuū salomonē nō vocauit. Numquid a dn̄o meo rege exiuit hoc verbū: et michi nō indicasti seruo tuo· quis sessurus esset super thronum dn̄i mei regis post eū? Et rn̄dit rex dauid dicens. Vocate ad me bethsabee. Que cū fuisset ingressa corā rege· et stetisset ante eū: iurauit rex et ait. Viuit dn̄s q eruit animā de omni angustia: qa sicut iuraui tibi ꝑ dn̄m deū isrl dicens salomon filius tu⁹ regnabit post me· et ipē sedebit suꝑ soliū meū pro me: sic faciā hodie. Summissoq; bethsabee in terram vultu: adorauit regem dicens. Viuat dominus me⁹ rex dauid· in eternū. Dixitq; rex dauid. Vocate michi sadoch sacerdotē· ⁊ nathan ꝓpħam: et banaiā filiū ioiade. Qui cū ingressi fuissent corā rege: dixit ad eos. Tollite vobiscū seruos dn̄i vestri: et imponite salomonē filiū meū suꝑ mulā meā· ⁊ ducite eū in gion: et vnguat eū ibi sadoch sacerdos et nathan ꝓpħa ĩ regē super isrl. Et canetis bucina: atq; dicetis. Viuat rex salomon. Et ascendetis post eū et venietis in iħrlm: et sedebit super soliū meū: et ipse regnabit ꝓ me: illiq; p̄cipiā. ut sit dux suꝑ isrl et suꝑ iudā. Et rn̄dit banaias filius ioiade regi dicens. Amen. Sic loquat̄ dn̄s deus dn̄i mei regis. Quō fuit dn̄s cū dn̄o meo rege· sic sit cū salomone: et sublimius faciat soliū ei⁹· a solio dn̄i mei regis dauid. Descēdit ergo sadoch sacerdos ⁊ nathā ꝓpħa et banaias fili⁹ ioiade· ⁊ cerethi et phelethi ⁊ imposuerūt salomonē suꝑ mulā regis dauid: et adduxerūt eū ĩ gion. Sumpsitq; sadoch sacerdos cornu olei de tabernaculo: ⁊ vnxit salomonē: et cecinerūt bucina: et dixit oīs pplš. Viuat rex salomon. Et ascendit vniuersa mltitudo post eū

meā

et populus canentiū tibijs et letantiū gaudio magno: et inſonuit terra a clamore eoꝝ. Audiuit autē adonias: ⁊ oīnes q̄ inuitati fuerant ab eo. Iāq; cōuiuiū finitū erat. Sed et ioab audita voce tube ait. Quid ſibi vult clamor ciuitatis tumultuantis? Adhuc illo loquente: ionathan filius abiathar ſacerdotis venit. Cui dixit adonias. Ingredere q̄a vir fortis es: ⁊ bona nūcians. Reſpōditq; ionathan adonie. Nequaq̄. Dn̄s enī noſter rex dauid regē conſtituit ſalomonē: miſitq; cū eo ſadoch ſacerdotē et nathan ꝓphetam· et banaiā filiū ioiade· et cerethi et ſelethi: et impoſuerūt eū ſup mulā regis. Vnxeruntq; eū ſadoch ſacerdos et nathā propheta regē in gion: et aſcenderunt inde letātes: ⁊ inſonuit ciuitas. Hec ē vox quam audiſtis. Sed ⁊ ſalomon ſedet ſup ſoliū regni: ⁊ ingreſſi ſerui regis benedixerunt dn̄o nr̄o regi dauid dicētes. Amplificet de⁹ nomē ſalomonis ſup nomē tuū: et magnificet thronum eius ſup thronū tuū. Et adorauit rex ī lectulo ſuo: inſup et hec locut⁹ eſt. Benedictus dn̄s deus iſrl̄: q̄ dedit hodie ſedentē in ſolio meo videntibus oculis meis. Territi ſunt ergo ⁊ ſurrexerunt oīnes q̄ inuitati fuerant ab adonia: ⁊ iuit vnuſquiſq; in viam ſuam. Adonias autē timens ſalomonē ſurrexit ⁊ abijt in tabernaculū dn̄i: tenuitq; cornu altaris. Et nūciauerūt ſalomoni dicentes. Ecce adonias timens regē ſalomonē tenet cornu altaris dicens. Iuret michi rex ſalomon hodie: quod nō interficiat ſeruū ſuū gladio. Dixitq; ſalomon. Si fuerit vir bonus: nō cadet ne vnus quidē capillus eius in terrā: ſin autē malū inuentū fuerit ī eo· morietur. Miſit ergo rex ſalomon· et eduxit eū ab altari: ⁊ ingreſſus adorauit regē ſalomonē. Dixitq; ei ſalomon. Vade in domū tuam. ca. II.

Appropinquauerūt autē dies dauid ut moreret: precepitq; ſalomoni filio ſuo dicēs. Ecce ego ingredior viā vniuerſe terre. Cōfortare et eſto vir fortis: et obſerua ut cuſtodias mandata dn̄i dei tui· ut ambules in vijs ei⁹· ⁊ cuſtodias cerimonias eius ⁊ precepta eius ⁊ iudicia ⁊ teſtimonia· ſicut ſcriptū ē in lege moyſi· ut intelligas vniuerſa que facis· ⁊ quocūq; te verteris: ut cōfirmet dn̄s ſermones ſuos: quos locut⁹ ē dominus de me dicens. Si cuſtodierint filij tui vias meas· ⁊ ambulauerint coram me in veritate· in omni corde ſuo· ⁊ in omni anima ſua: nō auferet̄ tibi vir de ſolio iſrl̄. Tu q̄ꝫ noſti que fecerit michi ioab fili⁹ ſaruie· q̄ fecerit duobꝫ principibꝫ exercit⁹ iſrl̄· abner filio ner et amaſe filio iether· quos occidit et effudit ſanguinē belli ī pace: ⁊ poſuit cruorē prelij ī balteo ſuo q̄ erat circa lumbos eius: ⁊ in calciamēto ſuo q̄d erat in pedibꝫ eius. Facies ergo iuxta ſapiētiam tuā: ⁊ nō deduces caniciem eius pacifice ad inferos. Sed et filijs berzellai galaaditis reddes gratiam: eruntq; comedētes in mēſa tua. Occurrerunt enī michi: quādo fugiebā a facie abſalon fratris tui. Habes quoq; apud te ſemei filiū gera filij iemini de bauri: q̄ maledixit michi maledictione peſſima quādo ibā ad caſtra. Sed quia deſcendit michi in occurſum cū tranſirem iordanē et iuraui ei ꝑ dn̄m dicēs nō te interficiā gladio: tu noli pati eū eſſe innoxiū. Vir autē ſapiēs es ut ſcias que facies ei: deduceſq; canos eius cū ſanguine ad inferū. Dormiuit igit̄ dauid cū patribꝫ ſuis: ⁊ ſepult⁹ eſt in ciuitate dauid. Dies autē quibꝫ regnauit dauid ſuper iſrł: q̄draginta anni ſunt. In hebron regnauit ſeptē ānis: ī ihrłm trigītatribus. Salomō autē ſedit ſuper thronū dauid patris ſui: et firmatū ē regnū eius nimis. Et ingreſſus eſt adonias filius agith ad bethſabee matrē ſalomonis. Que dixit ei. Pacificꝰ ne ē ingreſſus tuꝰ? Qui rn̄dit. Pacificus. Addiditq̄ꝫ. Sermo michi eſt ad te. Cui ait. Loq̄re. Et ille: tu inq̄t noſti q̄a meū erat regnū ⁊ me propoſuerat oīs iſrł ſibi ī regē: ſed trāſlatum ē regnū et factū ē fratris mei. A dn̄o eni cōſtitutū eſt ei. Nūc ergo petitionem unā precor a te: ne cōfundas faciē meā. Que dixit ad eū. Loq̄re. Et ille ait. Precor ut dicas ſalomoni regi: neq̄ꝫ eni negare tibi quicq̄ꝫ poteſt: ut det michi abiſac ſunamitē vxorem. Et ait bethſabee. Bene ego loquar ꝓ te regi. Venit ergo bethſabee ad regem ſalomonē: ut loqueretur ei pro adonia. Et ſurrexit rex ī occurſum eiꝰ adorauitq̄ꝫ eam: et ſedit ſuꝑ thronū ſuū. Poſituſq̄ꝫ eſt thronus matri regis: q̄ ſedit ad dexterā eius: dixitq̄ꝫ ei. Petitionem unā paruulā ego deꝑcor a te: ne cōfundas faciē meā. Et dixit ei rex. Pete mater mea. Neq̄ꝫ eni fas ē: ut auertā faciē tuā. Que ait. Detur abiſac ſunamitis adonie fratri tuo vxor. Rn̄ditq̄ꝫ rex ſalomon: et dixit matri ſue. Quare poſtulas abiſac ſunamitē adonie? Poſtula ei et regnū. Ipſe eſt eni frater meꝰ maior me: et habet abiathar ſacerdotem ⁊ ioab filiū ſaruie. Iurauit itaq̄ꝫ rex ſalomon ꝑ dn̄m dicēs. Hec faciat michi deus ⁊ hec addat: quia contra animā ſuā locutus ē adonias verbū hoc. Et nunc viuit dn̄s qui firmauit me et collocauit me ſuper ſoliū dauid patris mei: ⁊ qui fecit michi domum ſicut locutus ē: q̄a hodie occidetur adonias. Miſitq̄ꝫ rex ſalomon ꝑ manū banaie filii ioiade: qui interfecit eū et mortuus eſt. Abiathar q̄ꝫ ſacerdoti dixit rex. Vade in anathot ad agrū tuū. Et quidē vir mortis es: ſed hodie te nō interficiā: quia portaſti archā dn̄i dei corā dauid patre meo: et ſuſtinuiſti laborē in omnibꝫ in quibꝫ laborauit pater meꝰ. Eiecit ergo ſalomon abiathar ut nō eſſet ſacerdos dn̄i: ut impleretur ſermo dn̄i quē locutus eſt ſuper domū heli in ſilo. Venit autē nūcius ad ſalomonē ꝙ ioab declinaſſet poſt adoniam: et poſt ſalomonē nō declinaſſet. Fugit ergo ioab ī tabernaculū dn̄i: ⁊ apphēdit cornu altaris. Nūciatumq̄ꝫ eſt regi ſalomoni ꝙ fugiſſet ioab in tabernaculū dn̄i et eſſet iuxta altare. Miſitq̄ꝫ ſalomon banaiā filiū ioiade dicēs. Vade interfice eū. Et venit banaias ad tabernaculū dn̄i: et dixit ei. Hec dicit rex. Egredere. Qui ait. Nō egrediar ſed hic moriar. Renūciauit banaias regi ſermonē dicēs. Hec locutus ē ioab: et hec locutus ē michi. respōdt Dixitq̄ꝫ ei rex. Fac ſicut locutꝰ ē: et interfice eū et ſepeli: et amouebis ſanguinē innocentem q̄ effuſus eſt a ioab a me ⁊ a domo p̄ris mei: et reddat dn̄s ſanguinem eius ſuꝑ caput eiꝰ: quia interfecit duos viros iuſtos melioreſq̄ꝫ ſe: ⁊ occidit eos gladio patre meo dauid ignorante abner filiū ner principem milicie iſrł: et amaſā filiū gether principem exercitꝰ iuda. Et reuertetur ſanguis illoꝝ in caput ioab ⁊ ī caput ſeminis eius in ſempiternū: dauid autē et ſemini eius et domui ⁊ throno illiꝰ ſit pax uſq̄ꝫ ī eternū a dn̄o. Aſcendit itaq̄ꝫ banaias filius ioiade et aggreſſus eum interfecit: ſepultuſq; eſt in domo ſua ĩ deſerto. Et cõſtituit rex banaiam filiū ioiade ꝓ eo ſuper exercitū: et ſadoch ſacerdotem poſuit pro abiathar. Miſit q; rex et vocauit ſemei: dixitq; ei. Edifica tibi domum in iħrl'm et habita ibi: et non egredieris inde huc atq; illuc. Quacumq; autē die egreſſus fueris et tranſieris torrentē cedron: ſcito te interficiendū. Sanguis tuꝰ erit ſuper caput tuū. Dixitq; ſemei regi. Bonꝰ ſ̄mo. ſicut locutꝰ ē dn̄s meꝰ rex: ſic faciet ſeruꝰ tuus. Habitauit itaq; ſemei in iħrl'm diebꝫ multis. Factū eſt autē poſt ānos tres: ut fugerēt ſerui ſemei ad achis filium maacha regē geth. Nūciatūq; eſt ſemei ꝙ ſerui eius iſſent in geth. Et ſurrexit ſemei ⁊ ſtrauit aſinū ſuum: iuitq; ad achis in geth ad requirēdū ſeruos ſuos: ⁊ adduxit eos de geth. Nunciatum ē autē regi ſalomoni quod iſſet ſemei in geth de iħrl'm: et rediſſet. Et mittens vocauit eū: dixitq; illi. Nōne teſtificatus ſum tibi ꝑ dn̄m et predixi tibi: quacūq; die egreſſus fueris huc ⁊ illuc. ſcito te eſſe moriturū. Et rn̄diſti michi. Bonꝰ ſ̄mo quē audiui. Quare ergo nō cuſtodiſti iuſiurandū dn̄i: et preceptū quod preceperā tibi? Dixitq; rex ad ſemei. Tu noſti omne malū cuiꝰ tibi conſciū eſt cor tuū: qd' feciſti dauid patri meo. Reddidit dn̄s maliciā tuā ĩ caput tuū: et rex ſalomon benedictꝰ: et thronus dauid erit ſtabilis coram domino uſq; in ſempiternum. Iuſſit itaq; rex banaie filio ioiade: q aggreſſus ꝑcuſſit eum et mortuus eſt. ca. iii.

Confirmatū ē igit' regnū ĩ manu ſalomonis: et affinitate cōiunctus eſt pharaoni regi egipti. Accepit namq; filiā eius: et adduxit in ciuitatem dauid: donec compleret edificans domū ſuā ⁊ domū dn̄i et murū iħrl'm ꝑ circuitū. Attamen ppl's immolabat in excelſis. Nō enī edificatū erat tēplū nomini dn̄i: uſq; in diē illū. Dilexit autē ſalomon dn̄m ambulās in preceptis dauid patris ſui: excepto ꝙ in excelſis immolabat: et accendebat thimiama. Abijt itaq; ĩ gabaon: ut immolaret ibi. Illud quippe erat excelſū maximū. Mille hoſtias in olocauſtū obtulit ſalomon ſuper altare illud in gabaon. Apparuit autē dn̄s ſalomoni ꝑ ſomniū nocte dicēs. Poſtula qd' vis: ut dem tibi. Et ait ſalomon. Tu feciſti cum ſeruo tuo dauid patre meo miſc̄diam magnā: ſicut ambulauit ĩ cōſpectu tuo ĩ veritate ⁊ iuſticia ⁊ recto corde tecū. Cuſtodiſti ei miſc̄diam tuā grandem: et dediſti ei filiū ſedentē ſuꝑ thronū ſicut eſt hodie. Et nūc dn̄e deꝰ tu regnare feciſti ſeruū tuū: ꝓ dauid patre meo. Ego autē ſum puer paruulus. ⁊ ignorans egreſſum ⁊ introitū meū: et ſeruus tuus in medio eſt ppl'i quem elegiſti: ppl'i infiniti qui numerari et ſupputari non poteſt pre m̄ltitudine. Dabis ergo ſeruo tuo cor docile ut populum tuū iudicare poſſit: ⁊ diſcernere inter bonū et malū. Quis enī poterit iudicare ppl'm iſtū: ppl'm tuū hunc multū? Placuit ergo ſ̄mo corā dn̄o: ꝙ ſalomon poſtulaſſet huiuſcemodi rem. Et dixit dn̄s ſalomoni. Quia poſtulaſti verbū hoc et nō petiſti tibi dies multos nec diuitias aut aīas inimicorū tuorū: ſed poſtulaſti tibi ſapientiam ad diſcernendū iudiciū: ecce feci tibi ſcd'm ſ̄mones tuos. Et dedi tibi cor ſapiens et intelligens. intantū ut nullꝰ ante te ſimilis tui fuerit: nec poſt te ſurrecturus ſit. Sed et hec que nō poſtulaſti dedi tibi diuitias ſcilicet

⁊ gloriā: ut nemo fuerit ſimilis tui in regibꝫ·cūctis retro diebꝫ. Si autē ambulaueris in viĳs meis·et cuſtodieris precepta mea·et mandata mea·ſicut ambulauit pater tuus: longos faciā dies tuos. Igit̃ euigilauit ſalomon: et intellexit quod eſſet ſomniū. Cūq; veniſſet ihr̄lm·ſtetit corā archa federis dn̄i: et obtulit olocauſta·et fecit victimas pacificas: et grande cōuiuiū·uniuerſis famulis ſuis. Tūc venerūt due mulieres meretrices ad regē: ſteterūtq; corā eo. Quarū una ait. Obſecro mi dn̄e: ego et mulier hec habitabamus in domo una: et peperi apud eā in cubiculo. Tercia autē die poſtq̄; ego peperi: peperit ⁊ hec, ⁊ eramꝰ ſiml': nulluſq; alius nobiſcū ĩ domo·exceptis nobis duabꝫ. Mortuus ē autē filiꝰ mulieris huiꝰ nocte. Dormiēs quippe oppreſſit eū. Et cōſurgens in tempeſte noctis ſilentio·tulit filiū meū de latere meo ancille tue dormiētis·⁊ collocauit ĩ ſinu ſuo: ſuum autē filiū qui erat mortuus. poſuit in ſinu meo. Cūq; ſurrexiſſem mane ut darē lac filio meo: apparuit mortuꝰ. Quē diligētius intuēs clara luce: deprehēdi nō eſſe meū quē genueram. Reſponditq; altera mulier. Nō eſt ita ut dicis: ſed filiꝰ tuꝰ mortuus ē: meus autē viuit. Econtrario illa dicebat. Mentiris. Filiꝰ quippe meꝰ viuit: et filius tuꝰ mortuus eſt. Atq; in hūc modū cōtendebāt corā rege. Tunc rex ait. Afferte michi gladiū. Cumq; attuliſſent gladiū coram rege: diuidite inquit infantē viuū in duas partes: et date dimidiā partem uni·et dimidiā partē alteri. Dixit autē mulier cuiꝰ filiꝰ erat viuꝰ ad regē: cōmota ſunt quippe viſcera eiꝰ ſuper filio ſuo. Obſecro dn̄e date illi infantē viuū: et nolite interficere eū. Ecōtrario illa dicebat. Nec michi nec tibi ſit: ſed diuidatur. Rn̄dit rex·⁊ ait. Date huic infantē viuū: ⁊ nō occidatur. Hec eſt autē mater eius. Audiuit itaq; omnis iſrl' iudiciū quod iudicaſſet rex: et timuerūt regē vidētes ſapientiā dei eſſe ĩ eo ad faciēdū iudiciū.

Erat autem rex ſalomon .ca. iiii. regnans ſup omnem iſrl: et hĳ principes quos habebat. Azarias filius ſadoch ſacerdotis; helioreph et ahia filĳ ſeſa ſcribe. Ioſaphat filius ahilud a comentariĳs. Banaias filiꝰ ioiade ſup exercitum. Sadoch autē ⁊ abiathar ſacerdotes; azarias filius nathan ſup eos qui aſſiſtebant regi. Zabud filius nathan ſacerdos: amicus regis: et ahiſar p̄poſitus domus: et adoniram filius abda ſup tributa. Habebat autē ſalomon duodecī prefectos ſup omnē iſrl: q̄ prebebāt annonam regi et domui eiꝰ. Per ſingulos enī menſes ĩ anno ſinguli neceſſaria miniſtrabāt. Et hec nomina eorum. Benhur in monte effraim. Bendecar in macces·et ĩ ſalebim·et ĩ bethſames. et in helon et in bethanan. Beneſed ĩ araboth. Ipſius erat ſocho: et oīs terra epher. Benabinadab·cuiꝰ oīs nephat dor thaphet filiā ſalomonis habebat uxorē. Bana filius ahilud regebat thanach·et magedo ⁊ vniūſā bethſan·que eſt iuxta ſarthana ſubter ieſrahel: a bethſan uſq; abelmeula eregione ieſmaan. Bengaber ĩ ramoth galaad·habebat auothiair filĳ manaſſe ĩ galaad. Ipſe preerat in omni regione argob·que eſt in baſan: ſexaginta ciuitatibꝫ magnis atq; muratis q̄ habebāt ſeras ereas. Abinadab filius addo p̄erat in manaim. Achimaas in neptalim. Sed ⁊ ipſe habebat basemath filiā salomonis ī cōiugio. Baana filius husi·in aser et ī baloth. Josaphat filius pharue·in ysachar. Semei filius hela·ī beniamin. Gaber fili⁹ suri ī terra galaad·et in terra seon regis amorrei et og regis basan:sup omnia que erant ī illa terra. Juda et isrl̄ innumerabiles sicut arena maris in multitudine:comedentes ⁊ bibentes atq; letātes. Salomon autē erat ī dicione sua habēs omnia regna secū a flumine terre philistijm usq; ad terminum egipti:offerētium sibi munera ⁊ seruientiū ei cūctis dieb; vite ei⁹. Erat autē cibus salomonis ꝑ dies singlos triginta chori simile et sexagīta chori farine:decem boues pingues ⁊ vigīti boues pascuales·et centū arietes:excepta venacōne ceruoꝝ caprearꝝ atq; bubaloꝝ ⁊ auiū altiliū. Ipse enī obtinebat omnē regionē q̄ erat trans flumē q̄si a thapsa usq; ad gazam·et cunctos reges illaꝝ regionū:et habebat pacē ex omni parte in circuitu. Habitabatq; iuda ⁊ israhel absq; timore ullo unusquisq; sub vite sua et sub ficu sua·a dan usq; bersabee:cūctis dieb; salomonis. Et habebat salomon quadraginta milia p̄sepia equoꝝ curriliū ⁊ duodeci milia equestriū:nutriebātq; eos supradicti regis p̄fecti;sed et necessaria mēse regis salomonis cū ingēti cura prebebant in tpe suo. Ordeū quoq; et paleas equoꝝ ⁊ iumentoꝝ deferebant ī locum ubi erat rex:iuxta cōstitutum sibi. Dedit q; deus sapientiā salomoni et prudentiā multā nimis et latitudinē cordis q̄si arenā q̄ est ī litore maris:⁊ p̄cedebat sapiētia salomonis sapiētiā omniū orientaliū ⁊ egiptioꝝ:⁊ erat sapientior cūctis hominib;. Sapientior ethan ezraite·et heman·et calchal·et dorda·filijs maol:et erat noīatus in uniuersis gētib; ꝑ circuitu. Locutus ē q; salomon tria milia parabolas:et fuerunt carmina eius quinq; milia. Et disputauit sup lignis a cedro que est in libano usq; ad isopū q̄ egredit̄ de pariete:et disseruit de iumētis et volucribus ⁊ reptilibus ⁊ piscib;. Et veniebant de cūctis pp̄lis ad audiēdā sapientiam salomonis:et ab uniūsis regibus terre·qui audiebāt sapiētiā ei⁹.

Misit q; hiram rex tiri seruos .c. v. suos ad salomonē. Audiuit enī q ipm unxissent regē sup isrl̄ ꝓ patre ei⁹:quia amicus fuerat hiram dauid omni tpe. Misit autē salomon ad hiram dicens. Tu scis volūtatem dauid patris mei:et quia nō poterat edificare domum nomini dñi dei sui propter bella imminētia per circuitū: donec daret dñs eos sub vestigio pedum eius. Nūc autē requiē dedit de⁹ meus michi ꝑ circuitū:et nō ē sathan neq; occursus mal⁹; quāobrem cogito edificare templum nomini dñi dei mei sicut locutus est dauid patri meo dicens. Filius tu⁹ quē dabo ꝓ te sup soliū tuū:ipse edificabit domū nomini meo. Precipe igit̄ ut p̄cidāt michi serui tui cedros de libano:et serui mei sint cū seruis tuis;mercedē autē seruoꝝ tuoꝝ dabo tibi quācūq; petieris. Scis enī quō nō est ī pp̄lo meo vir:q̄ nouerit ligna cedere sicut sydonij. Cū ergo audisset hiram verba salomonis·letatus ē valde:et ait. Benedict⁹ dñs de⁹ hodie:q̄ dedit dauid filiū sapientissimum super pp̄lm hūc plurimū. Et misit hiram ad salomonē dicens. Audiui quecūq; mādasti michi. Ego faciā omnē volūtatē tuā:ī lignis cedrinis et abiegnis. Serui mei deponēt ea de

et

potū

libano ad mare· et ego cōponā ea ī ratibus ī mari· uſq; ad locū quē ſignificaueris michi· ⁊ applicabo ea ibi: et tu tolles ea. Prebebiſq; neceſſaria michi: ut detur cibus domui mee. Itaq; hiram dabat ſalomoni ligna cedrina· et ligna abiegna: iuxta omnē uoluntatem eius. Salomon autē prebebat hiram uiginti milia choros tritici in cibum domui eius: et uiginti choros puriſſimi olei. Hec tribuebat ſalomō hiram per ſingulos annos. Dedit q; dn̄s ſapientiā ſalomoni ſicut locut⁹ ē ei: et erat pax inter hirā et ſalomonē: et ꝑcuſſerūt ambo fedus. Elegitq; rex ſalomō oꝑarios de omni iſrl̄: ⁊ erat indictio triginta milia uiroꝝ. Mittebatq; eos ī libanū· decē milia ꝑ menſes ſingulos uiciſſim: ita ut duob; menſibus eſſent ī domib; ſuis. Et adoniram erat ſuper huiuſcemodi indictionem. Fuerunt itaq; ſalomoni ſeptuaginta milia eoꝝ qui onera portabāt: ⁊ octoginta milia latomoꝝ in mōte. abſq; p̄poſitis q̄ p̄erant ſingulis operibus numero triū miliū et trecētoꝝ p̄cipientiū pp̄lo et hiis q̄ faciebant opus. Precepitq; rex ut tollerēt lapides grandes lapides p̄cioſos in fundamentū templi et quadrarēt eos: quos dolauerunt cementarii ſalomonis ⁊ cementarii hiram. Porro biblii p̄parauerūt ligna et lapides· ad edificandā domū.

Factū ē ergo q̄dringētēſimo· C. VI. et octogeſimo anno egreſſionis filioꝝ iſrl̄ de terra egipti ī āno quarto menſe zio ip̄e ē mēſis ſcd̄s regis ſalomonis ſuꝑ iſrl̄: edificare cepit domū dn̄o. Domus autē quā edificabat rex ſalomon dn̄o habebat ſexaginta cubitos ī lōgitudine: et uiginti cubitos in latitudine: et triginta cubitos in altitudine. Et portic⁹ erat ante tēplū uiginti cubitorū longitudinis iuxta menſurā latitudinis templi: et habebat decē cubitos latitudinis ante faciem templi: fecitq; in templo feneſtras obliquas. Et edificauit ſuꝑ parietem templi tabulata ꝑ girū in parietibus dom⁹ ꝑ circuitū templi et oraculi: et fecit latera in circuitu. Tabulatū quod ſubter erat quinq; cubitos habebat latitudinis: et mediū tabulatū· ſex cubitorum latitudinis: et terciū tabulatū ſeptē habēs cubitos latitudinis. Trabes autē poſuit in domo ꝑ circuitū forinſecus: ut non hererēt muris templi. Domus autē cū edificaret̄· de lapidibus dolatis atq; ꝑfectis edificata eſt: et malle⁹ et ſecuris ⁊ om̄e ferramentū nō ſunt audita in domo cū edificaret̄. Oſtiū lateris medii in pariete erat domus dextre: et ꝑ cocleam aſcēdebāt in mediū cenaculū: ⁊ a medio ī terciū. Et edificauit domū: et conſūmauit eam. Texit q; domū laquearib; cedrinis: ⁊ edificauit tabulatū ſuꝑ omnē domū quinq; cubitis altitudinis: et operuit domū lignis cedrinis. Et factus ē ſermo dn̄i ad ſalomonē dicēs. Domus hec quā edificas· ſi ambulaueris ī preceptis meis· ⁊ iudicia mea feceris· ⁊ cuſtodieris oīa mādata mea gradiens per ea: firmabo ſermonē meū tibi quē locutus ſum ad dauid patrem tuū· et habitabo i medio filioꝝ iſrl̄: et nō derelinquā pp̄lm meū iſrahel. Igit̄ edificauit ſalomon domū: et conſūmauit eā. Et edificauit parietes dom⁹ intrinſecus tabulatis cedrinis a pauimēto domus uſq; ad ſummitatē parietū· ⁊ uſq; ad laq̄aria: ⁊ oꝑuit lignis cedrinis intrinſecus: ⁊ texit pauimentū domus tabulis abiegnis. Edificauitq;

viginti cubitoꝝ ad posteriorē partem templi· tabulata cedrina a pauimēto usqꝫ ad superiora: et fecit interiorē domum oraculi in sanctū sanctoꝝ. Porro quadraginta cubitoꝝ erat ipm̄ templum ꝓ foribus oraculi: et cedro oīs domus intrinsecus vestiebat̄ habens tornaturas ⁊ iuncturas suas fabrefactas: et celaturas eminentes. Omīa cedrinis tabulis vestiebant̄: nec omnino lapis apparere poterat in pariete. Oraculū autē ī medio dom⁹ ī interiori parte fecerat: ut poneret ibi archā federis dn̄i. Porro oraculū habebat viginti cubitos lōgitudinis et viginti cubitos latitudinis ⁊ viginti cubitos altitudinis: et operuit illud atqꝫ vestiuit auro purissimo. Sed ⁊ altare vestiuit cedro. Domū q̄ꝫ ante oraculū operuit auro purissimo: et affixit lamīas clauis aureis. Nichilqꝫ erat in templo: quod non auro tegeret̄. Sed ⁊ totū altare oraculi texit auro. Et fecit in oraculo duo cherubin de lignis oliuaꝝ: decē cubitoꝝ altitudinis. Quinqꝫ cubitorum ala cherub una· ⁊ quīqꝫ cubitorum ala cherub altera: id est decē cubitos habētes· a summitate ale· usqꝫ ad ale alteri⁹ summitatē. Decē q̄ꝫ cubitorum erat cherub sc̄d's ī mensura pari: et opus unū erat in duobꝫ cherubin: id ē altitudinē habebat unus cherub decem cubitoꝝ et similiter cherub sc̄d's. Posuitqꝫ cherubin in medio tēpli interioris. Extēdebāt autē alas suas cherubin: ⁊ tāgebat ala una parietē ⁊ ala cherub sc̄di tangebat parietem alterū. ale autem altere ī media parte templi se inuicē cōtingebāt. Texit q̄ꝫ cherubin auro. Et omēs parietes tēpli ꝑ circuitum sculpsit variis celaturis et torno. Et fecit in eis cherubin et palmas et picturas varias: quasi prominentes de pariete ⁊ egrediētes. Sed et pauimentum domus texit auro· intrinsecus et extrinsecus. Et ī ingressu oraculi fecit duo ostiola de lignis oliuaꝝ· postesqꝫ angulorum quīqꝫ: ⁊ duo ostia de lignis oliuaꝝ. Et sculpsit in eis picturā cherubin· ⁊ palmarum species· et anaglifa· valde ꝓminētia ⁊ texit ea auro: et operuit tam cherubin q̄ꝫ palmas et cetera auro. Fecitqꝫ ī introitu templi postes de lignis oliuaꝝ· quadrāgulatos· et duo ostia de lignis abiegnis altrinsecus: ⁊ utrūqꝫ ostiū duplex erat: ⁊ se inuicem tenēs aperiebat̄. Et sculpsit cherubin et palmas et celaturas valde eminētes: operuitqꝫ oīa laminis aureis ope quadro ad regulā. Et edificauit atriū interi⁹· tribus ordinibꝫ lapidū politorū: et uno ordine lignoꝝ cedri.

~~.ca. vii.~~

ca vi

Anno quarto fundata est domus dn̄i in mense zio: et in anno undecimo mēse zebul· ipē ē mēsis octauus· perfecta ē dom⁹ in omni opere suo· et in uniūsis utensilibus: edificauitqꝫ eā annis septē. Domū autē suā edificauit salomon tredecim annis: ⁊ ad perfectū usqꝫ ꝑduxit. Edificauit q̄ꝫ domū salt⁹ libani centū cubitoꝝ longitudinis· et quīquaginta cubitoꝝ latitudinis· et triginta cubitoꝝ altitudinis: et quatuor deambulatoria inter columnas cedrinas. Ligna quippe cedrina exciderat ī columnas: et tabulatis cedrinis vestiuit totā camerā: que q̄dragintaquīqꝫ columnis sustentabat̄. Un⁹ autē ordo habebat columnas quīndecim cōtra se inuicē positas: ⁊ e regione se respiciētes equali spacio inter columnas: et sup̱ columnas q̄drangulata ligna in cunctis equalia. Et porticum columnarū fecit quinquaginta cubitorū lōgitudinis· et triginta cubitorum latitudinis: et alterā porticū in faciē maioris porticus: et columnas et epiſtilia ſuꝑ columnas fecit. Porticum qꝫ ſolij in qua tribunal eſt· fecit ⁊ texit lignis cedrinis a pauimēto uſqꝫ ad ſummitatē: et domūcula ī qua ſedebatur ad iudicandū· erat ī medio porticu ſimili oꝑe. Domū quoqꝫ fecit filie pharaonis quā uxorē duxerat ſalomon: tali opere quali et hanc porticū. Omnia lapidibꝫ p̄ciosis· q̄ ad normā quandā atqꝫ menſurā tam intrinſecꝰ q̄ꝫ extrinſecus ſerrati erāt: a fundamēto uſqꝫ ad ſūmitatē parietū: ⁊ intrinſecus uſqꝫ ad atrium maius. Fundamēta autē de lapidibꝫ p̄ciosis lapidibꝫ magnis· decē ſiue octo cubitorꝫ: et deſuper lapides precioſi equalis menſure ſecti erant: ſimiliterqꝫ de cedro. Et atrium maius rotundū triū ordinū de lapidibus ſectis: et uniꝰ ordinis· de dolata cedro: necnō et in atrio· domꝰ dn̄i interioris et in porticu domꝰ. Miſitqꝫ rex ſalomon· ⁊ tulit hirā de tyro filiū mulieris vidue de tribu neptalim patre tyrio artificē erariū: ⁊ plenū ſapiētia intelligentia et doctrina· ad faciendū omne opus ex ere. Qui cū veniſſet ad regem ſalomonē fecit omne opus eiꝰ: et fuxit duas columnas ereas decē et octo cubitorꝫ altitudinis columnā unā: et linea duodecī cubitorū ambiebat columnā utramqꝫ. Duo quoqꝫ capitella fecit que ponerent̄ ſuꝑ capita columnarū fuſilia ex ere: quinqꝫ cubitorꝫ altitudinis capitellū unū· et quinqꝫ cubitorum altitudinis capitellū alterū: et quaſi ī modū retis ⁊ catenarū ſibi invicem miro oꝑe cōtextarꝫ. Utrūqꝫ capitellum columnarū fuſile erat. Septena verſuū retiacula in capitello uno: et ſeptena retiacula in capitello altero. Et ꝑfecit columnas: et duos ordines per circuitū retiaculorꝫ ſingulorꝫ: ut tegerent capitella q̄ erāt ſuꝑ ſummitatē malo—granatorꝫ. Eodem modo fecit et capitello ſcḋo. Capitella autē q̄ erāt ſuꝑ capita columnarꝫ quaſi oꝑe lilij fabricata erāt in porticu· quatuor cubitorū: et rurſum alia capitella ī ſummitate columnarꝫ deſuper iuxta menſuram columne cōtra retiacula. Malo—granatorꝫ autē ducēti ordines erāt: ī circuitu capitelli ſcḋi. Et ſtatuit duas columnas ī porticu tēpli. Cūqꝫ ſtatuiſſet columnam dexterā: vocauit eam noīe iachim. Similiter erexit columnā ſcḋam: et vocauit nomē eius booz. Et ſuꝑ capita columnarꝫ opus in modū lilij poſuit: ꝑfectūqꝫ eſt opus columnarꝫ. Fecit qꝫ mare fuſile decem cubitorꝫ a labio uſqꝫ ad labiū: rotundum in circuitu. Quinqꝫ cubitorꝫ altitudo eius: ⁊ reſticula triginta cubitorꝫ cingebat illud ꝑ circuitū: et ſculptura ſubter labiū circuibat illud decē cubitis ambiēs mare. Duo ordines ſculpturarum hiſtoriatarꝫ erāt fuſiles: ⁊ ſtabāt ſuꝑ duodecī boues. E quibꝫ tres reſpiciebant ad aquilonē et tres ad occidentem· et tres ad meridiē· ⁊ tres ad orientem: et mare ſuꝑ eos deſuꝑ erat: quorꝫ poſteriora uniūſa intrinſecus latitabant. Groſſitudo autē luteris triū unciarum erat: labiumqꝫ eiꝰ quaſi labium calicis et foliū repandi lilij. Duo milia batos capiebat: et tria milia metretas. Et fecit baſes decē eneas· q̄tuor cubitorꝫ lōgitudinis· baſes ſingulas: et q̄tuor cubitorꝫ latitudīs et triū cubitorum altitudinis: ⁊ ipm̄ opus baſiū interraſile erat. Et ſculpture inter iūcturas ⁊ inter coronulas ⁊ plectas· leones et boues· ⁊ cherubin: ⁊ ī iuncturis ſimiliter deſup̄. Et ſubter leones et boues quaſi lora ex ere dependentia: ⁊ q̄tuor rote ꝑ baſes ſingulas et axes erei: et ꝑ q̄tuor partes q̄ſi humeruli ſubter luterem fuſiles· cōtra ſe inuicē reſpectantes. Os q̄ꝫ luteris intrinſecus erat in capitis ſūmitate: ⁊ quod forinſecꝰ apparebat uniꝰ cubiti erat totū rotundū: pariterq; habebat unū cubitū et dimidiū. In angulis autē columnarū varie celature erant: et media intercolumnia quadrata nō rotūda. Quatuor q̄ꝫ rote q̄ per quatuor angulos baſis erāt: coherebant ſibi ſubter baſim. Una rota habebat altitudinis cubitū ⁊ ſemiſ. Tales autē rote erant: quales ſolēt in curru fieri. Et axes earꝫ et radij· et cāti ⁊ modioli: oīa fuſilia. Nam ⁊ humeruli illi quatuor per ſingl'os angulos baſis unius: ex ip̄a baſi fuſiles et coniuncti erant. In ſummitate autē baſiſ erat quedā rotūditas uniꝰ et dimidij cubiti· ita fabrefacta ut luter deſup̄ poſſet imponi: habēs celaturas ſuas variaſq; ſculpturas ex ſemetipſa. Sculpſit q̄ꝫ in tabulatis illis que erāt ex ere et ī angulis· cherubin et leones· et palmas· quaſi ī ſimilitudinē hoīs ſtantis: ut nō celata ſed appoſita ꝑ circuitum viderentᷣ. In hunc modū fecit decem baſes: fuſura una ⁊ menſura· ſculpturaq; cōſimili. Fecit q̄ꝫ decē luteres eneos. Quadraginta batos capiebat luter unus: eratq; q̄tuor cubitorꝫ. Singuloſq; luteres ꝑ ſingulas id eſt decē baſes poſuit: et cōſtituit decem baſes· quinq; ad dexterā partē templi et quinq; ad ſiniſtrā: mare autē poſuit ad dexteram partē templi cōtra orientē ad meridiem. Fecit ergo hiram lebetes et ſcutras et amulas: ⁊ perfecit omne opuſ regis ſalomonis in templo dñi: columnas duas· et funiculos capitellorꝫ ſup̄ capita columnarꝫ et malogranata quadringenta in duobꝫ reticuliſ: duos verſus malo-granatorꝫ ī reticulis ſingulis ad operiendos funiculos capitellorꝫ q̄ erāt ſuper capita columnarū: et baſes decem et luteres decē ſup̄ baſes: et mare unū· ⁊ boues duodecim ſubter mare: et lebetes ⁊ ſcutraſ et amulas. Omnia vaſa que fecit hiram regi ſalomoni in domo dñi: de auricalco erāt. In campeſtri regione iordanis fudit ea rex in argilloſa terra: inter ſochot et ſarthan. Et poſuit ſalomon oīa vaſa in domo domini. Propter mltitudinē autē nimiā· non erat pondus eris. Fecitq; ſalomō oīa vaſa in domo dñi: altare aureum· ⁊ menſam ſup̄ quam ponerentᷣ panes propoſicionis aureā: et candelabra aurea quinq; ad dexterā et quinq; ad ſiniſtrā· cōtra oraculū ex auro puro: et quaſi lilij flores· et lucernas deſuper aureas· ⁊ forcipes aureos· et ydrias· et fuſcinulas· et fialas· et mortariola· et thuribla de auro puriſſimo: et cardines oſtiorꝫ domꝰ interioris ſancti ſanctorꝫ et oſtiorꝫ domꝰ tēpli ex auro erāt. Et perfecit omne opus quod faciebat ſalomon in domo dñi: et intulit q̄ ſanctificauerat dauid pater ſuuſ argentū et aurum et vaſa: repoſuitq; in theſauris domus dñi.

cap̄. viii.

Tunc cōgregati ſunt omnes maiores natu iſrl' cū principibꝫ tribuum ⁊ duces familiarꝫ filiorꝫ iſrl' ad regē ſalomonē in ihrlm: ut deferrent archam federis dñi de ciuitate dauid id eſt de ſyon. Cōueneruntq; ad regē ſalomonem uniuerſus iſrl' in menſe bethanim ī ſolēni die: ipſe ē mēſis ſeptimus.

Venerūtq; cūcti ſenes de iſrl̄: et tulerūt archā ſacerdotes: et portauerūt archā dn̄i et tabernaculū federis ⁊ oīa vaſa ſanctuarij que erāt ī tabernaculo: ⁊ ferebant ea ſacerdotes et leuite. Rex autē ſalomon et om̄is multitudo iſrl̄ q̄ conuenerat ad eū gradiebat̄ cū illo ante archā: et immolabāt oues et boues abſq; eſtimacione ⁊ numero. Et intulerunt ſacerdotes archā federis dn̄i in locū ſuū ī oraculū tēpli ī ſanctū ſanctorum: ſubter alas cherubin. Siquidē cherubin expandebāt alas ſuper locū arche: et ꝓtegebāt archā: et uectes eiꝰ deſuꝑ. Cūq; eminerēt uectes et apparerent ſummitates eorū foris ſanctuariū ante oraclm: non apparebāt ultra extrinſecus: qui et fuerūt ibi uſq; in preſentē diē. In archa autē nō erat aliud niſi due tabule lapidee quas poſuerat in ea moyſes in oreb: quādo ppigit dn̄s fedus cū filijs iſrl̄· cum egrederentur de terra egipti. Factū eſt autē cū exiſſent ſacerdotes de ſanctuario· nebula impleuit domū dn̄i: et nō poterant ſacerdotes ſtare· ⁊ miniſtrare propter nebulā. Impleuerat enī gloria dn̄i domum dn̄i. Tunc ait ſalomon. Dominus dixit ut habitaret ī nebula. Edificans edificaui domū et habitaculū tuū: firmiſſimū ſoliū tuū ī ſempiternū. Conuertitq; rex faciē ſuam: et bn̄dixit omnī eccleſie iſrl̄. Om̄is enim eccl̄ia iſrl̄ ſtabat. Et ait ſalomon. Bn̄dictꝰ dn̄s deus iſrl̄. qui locutus eſt ore ſuo ad dauid patrē meū: et in manibus eiꝰ ꝑfecit dicēs. A die qua eduxi ppl̄m meū iſrl̄ de egipto· nō elegi ciuitatē de uniūſis tribubꝫ iſrl̄ ut edificaret̄ domꝰ· et eſſet nomē meū ibi: ſed elegi dauid: ut eſſet ſuper ppl̄m meū iſrl̄. Voluitq; dauid pater meus edificare domum nomini dn̄i dei iſrl̄: et ait dn̄s ad dauid patrē meū. Quod cogitaſti ī corde tuo edificare domū nomini meo: benefeciſti hoc ip̄m mēte tractās. Verūtamen tu nō edificabis michi domum: ſed filiꝰ tuꝰ q̄ egrediet̄ de renibꝫ tuis: ip̄e edificabit domū nomini meo. Cōfirmauit dn̄s ſermonē ſuū quē locutus eſt: ſtetiq; ꝓ dauid patre meo· et ſedi ſuꝑ thronū iſrl̄ ſicut locutꝰ eſt dn̄s: et edificaui domū nomini dn̄i dei iſrl̄: et cōſtitui ibi locū arche in qua fedus dn̄i eſt· quod percuſſit cū patribꝫ nr̄is· quādo egreſſi ſunt de terra egipti. Stetit autē ſalomō ante altare dn̄i ī conſpectu eccleſie iſrl̄: et expādit manꝰ ſuas in celū et ait. Dn̄e deꝰ iſrl̄ nō ē ſimilis tui deus ī celo deſuꝑ· ⁊ ſuꝑ terrā deorſū: qui cuſtodis pactū et miſc̄diam ſeruis tuis qui ambulāt corā te ī toto corde ſuo: qui cuſtodiſti ſeruo tuo dauid patri meo que locutꝰ es ei. Ore locutꝰ es et manibꝫ perfeciſti: ut hec dies ꝓbat. Nūc igitꝛ dn̄e deꝰ iſrl̄· cōſerua famulo tuo dauid patri meo que locutꝰ es ei dicēs. Nō auferet̄ de te uir corā me· q̄ ſedeat ſuꝑ thronū iſrl̄: ita tamen ſi cuſtodierint filij tui uiā ſuā· ut ambulēt corā me· ſicut tu ambulaſti ī cōſpectu meo. Et nūc dn̄e deꝰ iſrl̄ firmētur uerba tua. que locutꝰ es ſeruo tuo dauid patri meo. Ergo ne putandū ē quod uere deꝰ habitet ſuꝑ terrā? Si enī celū ⁊ celi celoꝝ te capere nō poſſūt: quāto magis domꝰ hec quā edificaui? Sed reſpice ad oracionē ſerui tui· et ad preces eius dn̄e deꝰ meus. Audi ymnū ⁊ oracionē quā ſeruꝰ tuꝰ orat corā te hodie: ut ſint oculi tui aperti ſuꝑ domū hāc nocte ac die: ſuper domū de qua dixiſti erit nomē meū ibi: ut exaudias oracionē quā orat in loco iſto: ad te ſeruus tuꝰ: ut exaudias deprecationē ſerui tui et pp̄li tui iſrl'· qđcūqꝫ orauerīt in loco iſto: et exaudies ī loco habitaculi tui in celo: ⁊ cū exaudieris ꝓpiciꝰ eris. Si peccauerit homo ī proximū ſuū et habuerit aliquod iuramētum quo teneat̄ aſtrictus· ⁊ uenerit ꝓpter iuramentū corā altari tuo ī domū tuā: tu exaudies ī celo ⁊ facies· et iudicabiſ ſeruos tuos· cōdemnās impiū· et reddens uiā ſuā ſup caput eiꝰ: iuſtificāſqꝫ iuſtū· et retribuēs ei ſcđm iuſticiā ſuā. Si fugerit pp̄ls tuꝰ iſrl' inimicos ſuoſ quia peccaturꝰ eſt tibi: et agentes penitentiā et cōfitentes nomini tuo· uenerint ⁊ orauerīt et deprecati te fuerint in domo hac: exaudi ī celo· et dimitte peccatū pp̄li tui iſrl': et reduces eos ī terram quā dediſti patribꝫ eorū. Si clauſum fuerit celū ⁊ nō pluerit ꝓpter peccata eoꝝ· et orātes ī loco iſto penitentiā egerint nomini tuo et a peccatis ſuis cōuerſi fuerint ꝓpter afflictionē ſuā: exaudi eos in celo et dimitte peccata ſeruorum tuoꝝ ⁊ pp̄li tui iſrl'· ⁊ oſtende eis uiā bonā ꝑ quā ambulent: ⁊ da pluuiam ſup terrā tuā· quā dediſti pp̄lō tuo ī poſſeſſionē. Fames ſi oborta fuerit ī terra aut peſtilentia aut corruptꝰ aer· aut erugo· aut locuſta uel rubigo· ⁊ afflixerit eū inimicꝰ eiꝰ portas obſidēs: oīs plaga· uniūſa infirmitas· cuncta deuotatio et imp̄catio q̄ acciderit omni homini de pp̄lō tuo iſrl': ſi quis cognouerit plagā cordis ſui· ⁊ expāderit manus ſuas ī domo hac· tu exaudies in celo ī loco habitationis tue· ⁊ repropiciaberis: ⁊ facies ut des unicuiqꝫ ſcđm oēs uias ſuas· ſicut uideriſ cor eiꝰ· quia tu noſti ſolus cor omniū filioꝝ hoīm: ut timeāt te cūctis diebuſ quibꝫ viuūt ſup faciē ťre· quā dediſti patribꝫ noſtris. Inſuper et alienigena qui nō ē de pp̄lō tuo iſrl' cū venerit de terra longīqua ꝓpter nomē tuū: audietur enī nomē tuū magnū et manus tua fortis· ⁊ brachiū tuū extentū ubiqꝫ· cū venerit ergo et orauit ī hoc loco· tu exaudies in celo in firmamēto habitaculi tui: et facies oīa ꝑ quibꝫ inuocauerit te alienigena ut diſcant uniūſi pp̄li terraꝝ nomē tuū timere ſicut pp̄ls tuꝰ iſrl': et probēt q̄a nomē tuū inuocatum ē ſup domū hāc quā edificaui. Si egreſſus fuerit pp̄ls tuꝰ ad bellum contra inimicos ſuos ꝑ uiā quocūqꝫ miſeris eos: orabūt te ꝯtra uiā ciuitatis· quā elegiſti· et contra domū quā edificaui nomini tuo: et exaudies in celo orationes eoꝝ et ꝓces eoꝝ· et facies iudiciū eoꝝ. Quod ſi peccauerit tibi: nō ē enī homo qui nō peccet: ⁊ iratus tradideris eos inimicis ſuis· et captiui ducti fuerint ī terrā inimicoꝝ lōge uel prope: et egerint penitentiā ī corde ſuo in loco captiuitatis· et cōuerſi deprecati te fuerint in captiuitate ſua dicentes· peccauimꝰ· inique egimus· impie geſſimꝰ: et reūſi fuerint ad te ī uniuerſo corde ſuo· et tota anima ſua in terra inimicoꝝ ſuorū ad quā captiui ducti fuerint: et orauerint te cōtra uiā terre ſue quā dediſti patribꝫ eorū· et ciuitatis quā elegiſti· ⁊ tēpli quod edificaui nomini tuo: exaudies ī celo ī firmamēto ſolij tui· oratiōes eoꝝ ⁊ ꝓceſ eoꝝ: ⁊ facies iudiciū eoꝝ et ꝓpiciaberis pp̄lō tuo q̄ peccauit tibi· et oībꝫ iniquitatibꝫ eoꝝ quibꝫ ꝑuaricati ſūt ī te: et dabis miſēdiam corā eis· q̄ eos captiuos habuerit ut miſereant̄ eis. Populus enim tuus eſt· et hereditas tua quos eduxiſti de terra egipti· de medio fornacis ferree: ut ſint oculi tui aperti ad dep̄cationē ſerui tui et pp̄li tui iſrl̄: ⁊ exaudies eos in vniūſis ꝓ quibꝫ inuocauerīt te. Tu enī ſep̄aſti eos tibi in hereditatē· de vniūſis pp̄lis terre: ſicut locutus es per moyſen ſeruū tuū: quādo eduxiſti patres nr̄os de egipto dn̄e deꝰ. Factū ē autē cū cōpleſſet ſalomon orans dn̄m omnē oracionē et dep̄cationē hāc: ſurrexit de cōſpectu altaris dn̄i. Vtrūqꝫ enī genu in terrā fixerat: et manꝰ expāderat ad celū. Stetit ergo et bn̄dixit omni eccleſie iſrl̄: voce magna dicēs. Bn̄dictus dn̄s q̄ dedit requiē pp̄lo ſuo iſrl̄: iuxta oīa que locutus ē. Nō cecidit ne vnꝰ quidē ſ̄mo· ex oībꝫ bonis q̄ locutꝰ eſt ꝑ moyſen ſeruū ſuū. Sit dn̄s deꝰ noſter nobiſcū ſicut fuit cum patribꝫ nr̄is· nō derelinquens nos neqꝫ proiciēs: ſed inclinet corda nr̄a ad ſe· ut ambulemꝰ in vniuerſis vijs eiꝰ· et cuſtodiamꝰ mādata eius· ⁊ cerimonias ⁊ iudicia quecūqꝫ mādauit patribꝫ nr̄is: ⁊ ſint ſ̄mones mei iſti quibꝫ dep̄catus ſum corā dn̄o appropinquātes corā dn̄o deo nr̄o· die et nocte: ut faciat iudiciū ſeruo ſuo ⁊ pp̄lo ſuo iſrl̄· per ſinglos dies: et ſciāt oēs pp̄li terre q̄a dn̄s ipē ē deꝰ· et nō eſt ultra abſqꝫ eo: ſit qͦꝫ cor nr̄m ꝑfectū cū dn̄o deo nr̄o: ut ambulemꝰ in decretis eiꝰ ⁊ cuſtodiamꝰ mādata eiꝰ· ſicut et hodie. Igitur rex ⁊ oīs iſrl̄ cū eo immolabāt victimas corā dn̄o. Mactauitqꝫ ſalomō hoſtias pacificas quas immolauit dn̄o: boū uigītiduomilia et ouiū centūuigintimilia. Et dedicauerunt templū dn̄i rex et filij iſrl̄. In die illa ſctificauit rex mediū atrij· qđ erat ante domū dn̄i. Fecit quippe olocauſtū ibi ⁊ ſacrificiū ⁊ adipē pacificorum: q̄a altare ereū qđ erat corā dn̄o minꝰ erat: ⁊ cape nō poterat olocauſta· et ſacrificiū et adipē pacificorū. Fecit ergo ſalomon ī tp̄e illo feſtiuitatē celebrem· ⁊ oīs iſrl̄ cū eo mltitudo magna ab introitu emath uſqꝫ ad riuū egipti corā dn̄o deo nr̄o ſeptē diebꝫ ⁊ ſeptē diebus· id eſt q̄tuordecim diebꝫ: et in die octauo dimiſit pp̄los. Qui bn̄dicētes regi ꝓfecti ſūt ī tabernacl'a ſua: letātes ⁊ alacriqꝫ corde ſup oībꝫ bonis q̄ fecerat dn̄s dauid ſ̄uo ſuo ⁊ iſrl̄ pp̄lo ſuo.

Factū eſt autē cū perfeciſſet .ca.ix. ſalomō edificiū domꝰ dn̄i ⁊ edificiū regis· et omne quod optauerat et voluerat facere: apparuit ei dn̄s ſecundo ſicut apparuerat ei in gabaon. Dixitqꝫ dn̄s ad eū. Exaudiui oracionem tuā et dep̄cationē tuā: quā dep̄catus es corā me. Sanctificaui domū hāc quā edificaſti· ut ponerē nomen meū ibi ī ſempiternū: et erūt oculi mei et cor meū ibi cūctis diebꝫ. Tu qͦꝫ ſi ambulaueris corā me ſicut ambl'auit pater tuꝰ in ſimplicitate cordis· ⁊ in equitate et feceris oīa que p̄cepi tibi ⁊ iudicia mea ſeruaueris ⁊ legitima mea: ponam thronū regni tui ſuper iſrl̄ in ſempiternū ſicut locutꝰ ſum dauid patri tuo dicēs: nō auferet̄ vir de genere tuo de ſolio iſrl̄. Si autē auerſione auerſi fueritis vos et filij veſtri nō ſequentes me· nec cuſtodientes mādata mea· et cerimonias quas ꝓpoſui vobis: ſed abieritis et colueritis deos alienos et adoraueritis eos· auferam iſrl̄ de ſuperficie terre quā dedi eis: ⁊ templū qđ ſctificaui nomini meo ꝓiciā a cōſpectu meo: eritqꝫ iſrl̄ in ꝓuerbiū ⁊ ī fabulam cūctis pp̄lis: et domꝰ hec erit ī exemplum. Omnis q̄ trāſierit ꝑ eā ſtupebit: ⁊ ſibilabit ⁊ dicet. Quare fecit dn̄s ſic terre huic et domui huic? Et rn̄debūt. Quia dereliquerunt dn̄m deū ſuū qui eduxit patres eoꝝ de terra egipti· et ſecuti ſunt deos alienos ~~et~~ coluerūt ~~eos~~ ⁊ adorauerūt eos: idcirco induxit dn̄s ſup eos omne malū hoc. Expletis autem annis viginti poſtq̄ edificauerat ſalomon duas domos id eſt domū dn̄i ⁊ domū regis· hiram rege tyri prebente ſalomoni ligna cedrina ⁊ abiegna et aurū iuxta omne qđ opus habuerat: tūc dedit ſalomō hirā viginti opida in terra galilee. Et egreſſus eſt hiram de tyro· ut videret opida q̄ dederat ei ſalomon: et nō placuerūt ei. Et ait. Hec-cine ſunt ciuitates quas dediſti michi frater? Et appellauit eas terrā chabul uſq; in diē hāc. Miſit q̄z hiram ad regē ſalomonē centūviginti talenta auri. Hec eſt ſumma expēſarū quā obtulit ſalomon rex ad edificandum domū dn̄i ⁊ domū ſuā ⁊ mello· et murū ihrl'm: et ʰeſer et mageddo et gazer. Pharao rex egipti aſcendit· et cepit gazer ſuccenditq; eā igni: et chananeum q̄ habitabat in ciuitate interfecit: et dedit eā ī dotem filie ſue vxori ſalomonis. Edificauit ergo ſalomō gazer· ⁊ bethoron inferiorē· et baalath· ⁊ palmirā ī terra ſolitudinis: et omēs vicos q̄ ad ſe pertinebāt· et erāt abſq; muro muniuit: et ciuitates curruū· et ciuitates equitū ⁊ q̄ocūque ei placuit· ut edificaret in ihrl'm ⁊ in libano· et ī omni terra poteſtatis ſue. Vniuerſum pp̄l'm q̄ remanſerat· de amorreis et de etheis et phereʒeis· et eueis et iebuſeis· q̄ nō ſunt de filijs iſrl': horū filios qui remāſerant ī terra quos ſcilicet nō potuerāt filij iſrl' exterminare fecit ſalomō tributarios· uſq; in diē hāc. De filijs autē iſrl' nō conſtituit ſalomon ſeruire quēquā: ſed erant viri bellatores ⁊ miniſtri eiꝰ et principes et duces et p̄fecti curruū ⁊ equoꝝ. Erant autē principes ſup oīa opa ſalomonis p̄poſiti quingenti quinq̄ginta: q̄ habebāt ſubiectū pp̄l'm· et ſtatutis operibꝫ imperabant. Filia autē pharaonis aſcēdit de ciuitate dauid ī domū ſuā: quā edificauerat ei ſalomō. Tunc edificauit mello. Offerebat q̄z ſalomō tribꝫ vicibꝫ p annos ſingulos olocauſta et pacificas victimas ſuper altare qđ edificauerat dn̄o: et adolebat thimiama corā domino. Perfectūq; eſt templū. Claſſem quoq; fecit rex ſalomon in aſion gaber que ē iuxta ʰaylam in litore maris rubri: in terra ydumea. Miſitq; hirā ī claſſe illa ſ'uos ſuos viros nauticos et gnaros maris· cū ſ'uis ſalomonis: qui cū veniſſent ī ophir: ſumptū inde aurū quadringētoꝝ viginti talentoꝝ detulerūt ad regē ſalomonem. ca. x.

Sed et regina ſaba audita fama ſalomonis in noīe dn̄i venit temptare eū ī enigmatibꝫ. Et ingreſſa ihrl'm ″multo ″cū comitatu ⁊ diuicijs· camelis portantibꝫ aromata et aurū infinitū nimis ⁊ gemmas precioſas venit ad regē ſalomonē: et locuta eſt ei vniūſa que habebat in corde ſuo. Et docuit eā ſalomon oīa verba q̄ p̄poſuit. Nō fuit ſ'mo q̄ regē poſſet latere: et nō rn̄deret ei. Videns autē regina ſaba omnē ſapientiā ſalomonis et domū quā edificauerat ⁊ cibos mēſe eiꝰ· et habitacl'a ſeruoꝝ et ordines miniſtrantiū veſteſq; eoꝝ et pincernas· ⁊ olocauſta q̄ offerebat ī domo dn̄i nō habebat ultra ſpiritū; dixitq; ad regē. Verus eſt ſermo quem audiui ī terra mea ſup ſermonibꝫ tuis et ſup ſapientia tua: et nō credebā narrātibꝫ michi· donec ipſa veni et vidi oculis meis: et probaui quod media pars michi nūciata nō fuerit. Maior eſt ſapiēcia et opera tua: q̄ȝ rumor quem audiui. Beati viri tui et beati ſerui tui hij qui ſtant corā te ſemꝑ: et audiūt ſapiētiā tuā. Sit dn̄s deus tu⁹ benedictus cui cōplacuiſti: ⁊ poſuit te ſuꝑ thronū iſrl' eo quod dilexerit dn̄s iſrl' in ſempiternum: et cōſtituit te regē ut faceres iudiciū ⁊ iuſticiam. Dedit ergo regi centumuiginti talenta auri: et aromata multa nimis: et gēmas p̄cioſas. Non ſūt allata ultra aromata tam multa: quam ea q̄ dedit regina ſaba regi ſalomoni. Sed ⁊ claſſis hiram que portabat aurū de ophir· attulit ex ophir ligna thijna multa nimis: et gemmas p̄cioſas. Fecitq; rex de lignis thijnis fulcra dom⁹ dn̄i et dom⁹ regie [illegible]: et citharas liraſq; cantoribꝫ. Nō ſunt allata huiuſcemodi ligna thijna: neq; viſa uſq; in preſentē diē. Rex autē ſalomon dedit regine ſaba oīa que voluit et petiuit ab eo: exceptis hijs que ultro obtulerat ei munere regio. Que reūſa ē: ⁊ abijt ī terrā ſuā cū ſeruis ſuis. Erat autē pond⁹ auri quod afferebat̄ ſalomoni ꝑ annos ſinglos· ſexcētorum ſexagintaſex talentoꝝ auri: excepto eo quod afferebāt viri q̄ ſuper vectigalia erāt et negociatores· uniuerſiq; ſcuta vendētes: et om̄es reges arabie ducelq; terre. Fecit q̄ȝ rex ſalomon ducenta ſcuta de auro puro [illegible]mo. Sexcentos auri ſiclos dedit ī laminas ſcuti uni⁹: et trecentas peltas ex auro ꝓbato. Trecente [illegible] mine auri: unā peltā veſtiebāt. Poſuitq; ea [illegible] rex ī domo ſaltus libani. Fecit eciā rex ſalomon thronū de ebore grandē: ⁊ veſtiuit eū auro fuluo nimis: q̄ habebat ſex grad⁹. Et ſummitas throni rotūda erat ī parte poſteriori· et due manus hinc atque inde tenentes ſedile: et duo leones ſtabant iuxta manus ſingulas: ⁊ duodecim leunculi ſtantes ſuꝑ ſex gradus hinc atq; inde. Nō eſt factū tale opus ī uniuerſis regnis. Sed et oīa vaſa de quibus potabat rex ſalomō erāt aurea: et uniūſa ſupellex dom⁹ ſalt⁹ libani de auro puriſſimo. Nō erat argentū nec alicui⁹ p̄cij putabat̄ in diebꝫ ſalomonis: quia claſſis regis ꝑ mare cū claſſe hiram ſemel ꝑ tres annos ibat in tharſis: deferēs inde aurū et argentum· et dentes elephantoꝝ ⁊ ſimias et pauos. Magnificat⁹ eſt ergo rex ſalomon ſuꝑ om̄es reges terre diuicijs et ſapiencia: et uniūſa terra deſiderabat vultū ſalomonis· ut audiret ſapienciam eius quā dederat de⁹ ī corde ei⁹: et ſinguli deferebant ei munera· vaſa argentea et aurea· veſtes et arma bellica· aromata q̄ȝ et equos et mulos ꝑ annos ſingulos. Cōgregauitq; ſalomon currus et equites et facti ſunt ei mille quadringēti curr⁹ et duodecim milia equitū: ⁊ diſpoſuit eos ꝑ ciuitates munitas: ⁊ cū rege in ihrl'm. Fecitq; ut tanta eſſet abundancia argenti in ihrl'm quāta et lapidū: et cedrorū p̄buit multitudinē: quaſi ſicomoros que naſcunt̄ in campeſtribꝫ. Et educebantur equi ſalomoni de egipto ⁊ de choa. Negociatores enī regis emebāt de choa: et ſtatuto precio perducebāt. Egrediebat̄ autē quadriga ex egipto ſexcētis ſiclis argenti: et equus centū quinq̄ginta. Atq; in hūc modū cūcti reges etheoꝝ ⁊ ſirie equos vendebāt.

.ca. xi.

Rex autē ſalomō amauit mulieres alienigenas multas: filiā q̄ȝ pharaonis. et moabitidas ⁊ ammonitidas· ydumeas et ſydonias. et etheas: de gentibꝫ ſuꝑ quibꝫ dixit dn̄s filiis iſrl'. Non ingrediemini ad eas: neqȝ de illis ingredient' ad vr̄as. Certiſſime eni auertent corda vr̄a: ut ſequamini deos eaꝝ. His itaqȝ copulatus ē ſalomon ardentiſſimo amore. Fueruntqȝ ei uxores q̄ſi regine ſeptingente: et cōcubine trecente. Et auerterūt mulieres cor ei'. Cūqȝ iam eſſet ſenex deprauatū ē cor eius p̄ mulieres ut ſequeretur deos alienos: nec erat cor ei' perfectum cū dn̄o deo ſuo ſicut cor dauid pris ei': ſed colebat ſalomon aſtherthen deam ſydonioꝝ· et chamos deū moabitarū et moloch ydolū ammonitarū. Fecitqȝ ſalomō quod nō placuerat corā dn̄o: et nō adimpleuit ut ſequeret' dn̄m ſicut dauid pater eius. Tūc edificauit ſalomō fanū chamos ydolo moab in monte q̄ eſt cōtra iheruſalem: et moloch ydolo filioꝝ ammon. Atqȝ i hūc modū fecit uniūſis uxoribȝ ſuis alienigenis: q̄ adolebāt thura et immolabant diis ſuis. Igit' iratus ē dn̄s ſalomoni· quod auerſa eſſet mens ei' a dn̄o deo iſrl' q̄ apparuerat ei ſecūdo: et preceperat de verbo hoc ne ſequeret' deos alienos: et nō cuſtodiuit q̄d mandauit ei dn̄s. Dixit itaqȝ dn̄s ſalomoni. Quia habuiſti hoc apud te et non cuſtodiſti pactū meū ⁊ p̄cepta mea q̄ mādaui tibi: diſrūpens ſcindam regnū tuū· ⁊ dabo illud ſeruo tuo: verūtamen in diebȝ tuis nō faciā propter dauid patrē tuū. De manu filii tui ſcindā illud: nec totū regnū auferam ſed tribū unā dabo filio tuo: propter dauid ſeruū meū et ihrlm quam elegi. Suſcitauit autē dn̄s aduerſariū ſalomoni adad ydumeū de ſemine regio: qui erat i edom. Cū eni eſſet dauid in ydumea ⁊ aſcēdiſſet ioab princeps milicie ad ſepeliendū eos qui fuerant interfecti· et occidiſſet omne maſculinū i ydumea: ſex eni menſibȝ ibi moratus eſt ioab et oīs iſrl'· donec interimeret omne maſculinū in ydumea: fugit adad ipſe et viri ydumei de ſeruis pris ei' cū eo· ut ingrederet' egiptū. Erat autem adad puer paruul'. Cūqȝ ſurrexiſſent de madian: venerūt in pharan. Tulerūtqȝ ſecū viros de pharan: et introierūt egiptū· ad pharaonē regē egipti. Qui dedit ei domū: et cibos cōſtituit: et terram delegauit. Et inuenit adad gratiā corā pharaone valde: intantū ut daret ei uxorē ſororē uxoris ſue germanā tafnes regine. Genuitqȝ ei ſoror tafnes genebath filiū: et nutriuit eū tafnes i domo pharaonis. Eratqȝ genebath habitans apud pharaonem cū filiis ei'. Cūqȝ audiſſet adad in egipto dormiſſe dauid cū patribus ſuis: et mortuū eſſe ioab principē milicie: dixit pharaoni. Dimitte me: ut vadā in terrā meā. Dixitqȝ ei pharao. Qua eni re apud me indiges: ut queras ire ad terrā tuā? At ille reſpondit. Nulla. Sed obſecro te: ut dimittas me. Suſcitauit quoqȝ ei de' aduerſarium razon filiū eliadan qui fugerat adadezer regē ſoba dn̄m ſuū: et cōgregauit cōtra eū viros ⁊ factus eſt princeps latronū cū interficeret eos dauid: abierūtqȝ damaſcū et habitauerūt ibi: ⁊ cōſtituerūt eū regē i damaſco: eratqȝ aduerſari' iſrl' cūctis diebȝ ſalomonis. Et hoc eſt malū adad ⁊ odiū contra iſrl': regnauitqȝ in ſiria. Ieroboam qȝ fili' nabath ephrateus de ſaredaſeruus ſalomonis cui' mater erat nomine ſarua mulier vidua: leuauit manum cōtra regē. Et hec cauſa rebellionis aduerſus eū: quia ſalomon edificauit mello: ⁊ coequauit voraginem ciuitatis dauid patris ſui. Erat autē iherobo͞a vir fortis et potens. Vidēſq; ſalomon adoleſcentē bone indolis ⁊ induſtriū cōſtituerat eū p̄fectū ſuper tributa uniu̅ſe domꝰ ioſeph. Factum eſt igit̄ in t̄pe illo ut iherobo͞a egrederet̄ de ih̄rl̄m: ⁊ inueniret eū ahias ſilonites propheta in uia opertꝰ pallio nouo. Erāt autē duo tantū ī agro. Ap̄hendēſq; ahias pallium ſuū nouū quo coopertꝰ erat ſcidit in duodecim partes: et ait ad iherobo͞a. Tolle tibi decē ſciſſuras. Hec enī dicit dn̄s deus iſrahel. Ego ſcindā regnū de manu ſalomonis: et dabo tibi decē tribus. Porro una tribus remanebit ei ꝓpter ſeruū meū dauid· ⁊ ih̄rl̄m ciuitatē· quā elegi ex omnibꝫ tribubꝫ iſrl̄: eo ꝙ dereliq̄rit me· et adorauerit aſtharthen deam ſydonioꝝ et chamos deū moab· et moloch deū filioꝝ ammon: et nō ambulauerit in viȷs meis ut faceret iuſticiā corā me· et p̄cepta mea et iudicia ſicut dauid pater eiꝰ. Nec auferā omne regnum de manu eiꝰ: ſed ducē ponā eū cūctis diebꝫ vite ſue ꝓpter dauid ſeruū meū quē elegi: q̄ cuſtodiuit mādata mea ⁊ p̄cepta mea. Auferā autē regnū de manu filiȷ eiꝰ ⁊ dabo tibi decē tribus; filio autē eiꝰ dabo tribū unā. ut remaneat lucerna dauid ſeruo meo cūctis diebus corā me in ih̄rl̄m ciuitate quam elegi· ut eſſet nomē meū ibi. Te autē aſſumam: et regnabis ſup oīa q̄ deſiderat anima tua: eriſq; rex ſuper iſrl̄. Si igit̄ audieris oīa que precepero tibi et ambulaueris in viȷs meis· ⁊ feceris qđ rectū eſt corā me cuſtodiēs mandata mea et p̄cepta mea· ſicut fecit dauid ſeruus meꝰ ero tecū: et edificabo tibi domum fidelē· quō edificaui dauid domum et tradā tibi iſrl̄· et affligā ſemen dauid ſup hoc: verūtamen nō cūctis diebꝫ. Voluit ergo ſalomon interficere iheroboam. Qui ſurrexit et affugit in egiptū ad ſeſac regē egipti: ⁊ fuit in egipto uſq; ad mortē ſalomonis. Reliquū autē verboꝝ ſalomonis et oīa que fecit et ſapientia eiꝰ: ecce uniuerſa ſcripta ſunt in libro verboꝝ dieꝝ ſalomonis. Dies autē quos regnauit ſalomon in ih̄rl̄m ſuper omnē iſrl̄: quadraginta anni ſunt. Dormiuitq; ſalomon cū patribꝫ ſuis: et ſepultꝰ eſt ī ciuitate dauid patris ſui: regnauitq; roboam filius eius pro eo.

.m. xii.

Venit autē robo͞a in ſichem. Illuc enī cōgregatus erat oīs populꝰ iſrl̄ ad cōſtituendū eū regem. At vero iheroboam filius nabath cū adhuc eſſet in egipto profugus a facie ſalomonis regis: audita morte eiꝰ reuerſus eſt de egipto. Miſeruntq; ⁊ vocauerunt eū. Venit ergo iherobo͞a et oīs multitudo iſrl̄: et locuti ſunt ad robo͞a dicentes. Pater tuus duriſſimū iugū impoſuit nobis; tu itaq; nunc imminue paululū de imperio patris tui duriſſimo et de iugo grauiſſimo qđ impoſuit nobis: et ſeruiemus tibi. Qui ait eis. Ite uſq; ad terciū diem: et reuertimini ad me. Cūq; abiſſet pp̄ls: iniȷt cōſilium rex roboam cum ſenioribꝫ· qui aſſiſtebāt corā ſalomone patre eius cū adhuc viueret: et ait. Quod datis cōſiliū ut r̄ndeam pp̄lo? Qui dixerunt ei. Si hodie obedieris pp̄lo huic· et ſeruieris· et petitioni eoꝝ ceſſeris· locutuſq; fueris ad eos verba lenia: erūt tibi ſerui cūctis diebꝫ. Qui dereliquit cōſiliū ſenum quod dederāt ei: et adhibuit adoleſcētes qui nutriti fuerant cū eo ⁊ aſſiſtebant illi: dixitq; ad eos. Quod michi datis conſiliū ut r̄ndeam pp̄lo huic· qui dixerūt michi leuiꝰ fac iugū quod impoſuit pater tuꝰ ſuper nos? Et dixerūt ei iuuenes q̄ nutriti fuerant cū eo. Sic loquere ꝑplo huic. qui locuti ſunt ad te dicētes. Pater tuꝰ aggrauauit iugū nr̄m: tu releua nos: Sic loq̄ris ad eos. Minimus digitꝰ meꝰ groſſior eſt dorſo p̄ris mei. Et nūc pater meus poſuit ſuꝑ vos iugū graue: ego autē addā ſuper iugū vr̄m. Pater meꝰ cecidit vos flagellis: ego autē cedam vos ſcorpionibꝫ. Venit ergo iheroboam· ⁊ oīs ꝑpls ad roboā· die tercia: ſicut locutꝰ fuerat rex dicēs· reuertimini ad me die tercia. Rn̄ditq; rex populo dura· derelicto cōſilio ſenioꝝ qḋ ei dederāt: ⁊ locutꝰ eſt eis ſcḋm cōſiliū iuuenū dicens. Pater meꝰ aggrauauit iugū vr̄m: ego autē addam iugo vr̄o. Pater meꝰ cecidit vos flagellis: ego autē cedā vos ſcorpionibꝫ. Et nō acquieuit rex ꝑplo quō auerſatꝰ fuerat eum dn̄s: ut ſuſcitaret verbū ſuū qḋ locutꝰ fuerat ī manu ahie ſylonite ad iheroboam filiū nabath. Videns itaq; populus quod noluiſſet eos audire rex: rn̄dit ei dicens. Que nobis pars ī dauid· uel que hereditas ī filio yſai? Vade in tabernacła tua iſrl̄: Nūc vide domum tuā dauid. Et abijt iſrl̄ ī tabernacula ſua. Super filios autē iſrl̄· quicūq; habitabāt in ciuitatibus iuda· regnauit roboā. Miſit ergo rex roboā aduram q̇ erat ſuper tributa: et lapidauit eū oīs iſrl̄. et mortuꝰ eſt. Porro rex roboam feſtinus aſcendit currū et fugit in ihrl̄m: receſſitq; iſrl̄ a domo dauid uſq; ī preſentē diē. Factū eſt autē cū audiſſet oīs iſrl̄ quod reuerſus eſſet iheroboam miſerūt et vocauerūt eū congregato cetu: et cōſtituerūt eū regem ſuper omnē iſrl̄: nec ſecutꝰ ē quiſquā domū dauid p̄ter tribū iuda ſolam. Venit autē roboā ihrl̄m ⁊ congregauit vniuerſam domū iuda et tribū beniamin centūoctogintamilia electoꝝ viroꝝ et bellatorū: ut pugnarēt contra domū iſrl̄: et reducerent regnū roboam filio ſalomonis. Factū eſt autē ſermo dn̄i ad ſemeiā virū dei dicēs. Loquere ad roboā filiū ſalomonis regē iuda· ⁊ ad omnē domū iuda ⁊ beniamin et reliquos de ꝑplo dicēs. Hec dicit dominꝰ. Nō aſcendetis: nec bellabitis contra fratres vr̄os filios iſrl̄. Reuertatur vir ī domū ſuā. A me enī factū ē verbū hoc. Audierūt ſermonē dn̄i: ⁊ reuerſi ſunt de itinere ſicut eis preceperat dn̄s. Edificauit autē iheroboā ſychem ī mōte effraim: ⁊ habitauit ibi. Et egreſſus inde edificauit phanuel. Dixitq; iheroboam ī corde ſuo. Nūc reuertetur regnū ad domū dauid· ſi aſcenderit ꝑpls iſte ut faciat ſacrificia in domo dn̄i ī ihrl̄m: et conuertet̄ cor ꝑpli huiꝰ ad dn̄m ſuū roboam regē iuda: interficientq; me ⁊ reuertent̄ ad eū. Et excogitato cōſilio fecit duos vitulos aureos: ⁊ dixit eis. Nolite vltra aſcendere ihrl̄m. Ecce dij tui iſrl̄: qui te eduxerunt de terra egipti. Poſuitq; vnū ī bethel· ⁊ alterū in dan: et factū eſt verbū hoc in peccatū. Ibat enī ꝑpls ad adorandū vitulū uſq; in dan. Et fecit phana ī excelſis: et ſacerdotes de extremis ꝑpli qui nō erāt de filijs leui. Conſtituitq; diē ſolēnem in mēſe octauo· quītadecima die mēſis: ī ſimilitudinē ſolēnitatis q̄ celebrabat̄ ī iuda. Et aſcendēs altare ſimiliter fecit ī bethel: ut īmolaret vitulis quos fabricatus fuerat. Cōſtituitq; ī bethel ſacerdotes excelſoꝝ q̄ fecerat: et aſcēdit ſuper altare quod extruxerat in bethel quintadecima die menſis octaui quē finxerat de corde ſuo. Et fecit ſolennitatem filijs iſrahel: et aſcendit ſuper altare ut adoleret incenſum.

ca. xiii.

Et ecce vir dei venit de iuda in ſermone dñi in bethel iheroboam ſtante ſup altare: et thus iaciente. Et exclamauit cōtra altare ī ſmone dñi: et ait. Altare altare: hec dicit dñs. Ecce filius naſcet̄ domui david ioſias nomine: et immolabit ſup te ſacerdotes excelſoꝝ q̄ nūc ī te thura ſuccēdūt: et oſſa hominū ſup te incendet. Deditq; in illa die ſignū dicens. Hoc erit ſignum quod locut⁹ eſt dñs. Ecce altare ſcindet̄: et effundet̄ cinis qui in eo ē. Cūq; audiſſet rex ſermonem hoīs dei quē inclamauerat ꝯtra altare ī bethel: extendit manū ſuam de altari dicens. Apphendite eū. Et exaruit man⁹ eius quā extenderat cōtra eū: nec valuit retrahere eā ad ſe. Altare q; ſciſſum eſt: et effuſus ē cinis de altari: iuxta ſignū quod p̄dixerat vir dei in ſermone dñi. Et ait rex ad virū dei. Deprecare faciē dñi dei tui et ora ꝑ me: ut reſtituatur man⁹ mea michi. Orauit vir dei faciem dñi: et reuerſa ē man⁹ regis ad eū: et facta eſt ſicut prius fuerat. Locut⁹ ē autē rex ad virū dei. Veni mecū domū ut prādeas: et dabo tibi munera. Reſponditq; vir dei ad regē. Si dederis michi mediā partē dom⁹ tue nō veniam tecū: nec comedā panē neq; bibā aquā in loco iſto. Sic enī mandatū eſt michi ī ſermone dñi p̄cipientis. Nō comedes panē neq; bibes aquā: nec reūteris ꝑ viā qua veniſti. Abijt ergo per aliā viam: et nō ē reuerſus per iter quo venerat in bethel. Ꝓphetes autem quidā ſenex habitabat ī bethel: ad quē venerūt filij ſui: et narrauerūt ei oīa opera q̄ fecerat vir dei illa die in bethel: Et verba q̄ locut⁹ fuerat ad regē narrauerūt patri ſuo. Et dixit eis pater eorum. Per quā viā abijt? Oſtenderunt ei filij ſui viā per quā abierat vir dei q̄ venerat de iuda. Et ait filijs ſuis. Sternite michi aſinū. Qui cū ſtrauiſſent: aſcendit et abijt poſt virū dei: et inuenit eū ſedentē ſubt⁹ therebintū. Et ait illi. Tu ne es vir dei qui veniſti de iuda? Rñdit ille. Ego ſū. Dixitq; ad eū. Veni mecū domū: ut comedas panē. Qui ait. Nō poſſū reuerti neq; venire tecū: nec comedā panē nec bibā aquā ī loco iſto: q̄a locut⁹ eſt dñs ad me ī ſmone dñi dicēs. Nō comedes panē et nō bibes aquā ibi: nec reuerteris ꝑ viam qua ieris. Qui ait illi. Et ego ꝓpheta ſum ſimilis tui: ⁊ angelus locut⁹ ē michi ī ſermone dñi dicēs. Reduc eū tecū ī domū tuā: ut comedat panē ⁊ bibat aquā. Fefellit eū: ⁊ reduxit ſecū. Comedit ergo panē ī domo eius: et bibit aquam. Cūq; ſederēt ad menſā: factus eſt ſermo dñi ad ꝓphetam q̄ reduxerat eū. Et exclamauit ad virū dei q̄ venerat de iuda dicēs. Hec dicit dñs. Quia nō obediēs fuiſti ori dñi: ⁊ nō cuſtodiſti mādatū quod precepit tibi dñs deus tu⁹ et reūſus es et comediſti panē ⁊ bibiſti aquā: ī loco ī quo p̄cepit tibi ne comederes panē neq; biberes aquā: nō inferet̄ cadauer tuū ī ſepulcrū patrū tuoꝝ. Cūq; comediſſet et bibiſſet: ſtrauit aſinum ſuū ꝓpheta quē reduxerat. Qui cū abiſſet inuenit eū leo in via: et occidit: ⁊ erat cadauer ei⁹ ꝓiectū ī itinere. Aſinus autē ſtabat iuxta illū: ⁊ leo ſtabat iuxta cadauer. Et ecce viri tranſeuntes viderūt cadauer ꝓiectū ī via: et leonē ſtātem iuxta cadauer. Et venerūt et diuulgauerūt ī ciuitate: ī qua ꝓphetes ille ſenex habitabat. Quod cum audiſſet ꝓpheta ille qui reduxerat eū de via ait. Vir dei ē qui inobediēs fuit ori domini: ⁊ tradidit eū dn̄s leoni et cōfregit eū: et occidit iuxta verbū domini qđ locutꝰ ē ei. Dixitq; ad filios ſuos. Sternite michi aſinū. Qui cū ſtrauiſſent et ille abiſſet: inuenit cadauer eius ꝓiectū in via: ⁊ aſinū ⁊ leonē ſtantes iuxta cadauer. Non comedit leo de cadauere: nec leſit aſinū. Tulit ergo ꝓphes cadauer viri dei et poſuit illud ſuper aſinū: et reūſus intulit ī ciuitatē ꝓphe ſenis ut plangerēt eū: et poſuit cadauer eiꝰ ī ſepulcro ſuo: Et planxerūt eū: heu heu mi frater. Cūq; planxiſſent eū: dixit ad filios ſuos. Cum mortuus fuero ſepelite me ī ſepulcro ī quo vir dei ſepultꝰ ē: iuxta oſſa eiꝰ ponite oſſa mea. Profecto enī veniet ſermo quē p̄dixit in ſermone dn̄i contra altare quod ē ī bethel: ⁊ contra oīa phana excelſorū que ſūt ī urbibꝫ ſamarie. Poſt verba hec nō ē reūſus iheroboam de via ſua peſſima: ſed ecōtrario fecit de nouiſſimis pp̄li ſacerdotes excelſorū. Quicūq; volebat implebat manū ſuam: et fiebat ſacerdos excelſorꝫ. Et ꝓpter hāc cauſam peccauit domꝰ iheroboā: et euerſa ē: ⁊ deleta de ſuꝑficie tr̄e.

ca. xiiii.

In tempore illo egrotauit abia filius iheroboā. Dixitq; iheroboam uxori ſue. Surge et cōmuta habitū ne cognoſcaris quod ſis uxor iheroboam: ⁊ vade ī ſylo ubi ē ahias ꝓpha qui locutus eſt michi qđ regnaturꝰ eſſem ſuper pp̄lm hūc. Tolle quoq; ī manu tua decē panes et cruſtulam et vas mellis: ⁊ vade ad illū. Ipſe enim indicabit tibi: quid euēturū ſit puero huic. Fecit ut dixerat uxor iheroboā: et cōſurgens abijt ī ſylo: ⁊ venit ī domū ahie. At ille non poterat videre: quia caligauerūt ocli eius p̄ ſenectute. Dixit autē dn̄s ad ahiam. Ecce uxor iheroboam ingredit̄ ut cōſulat te ſuꝑ filio ſuo quia egrotat. Hec ⁊ hec loqueris ei. Cū ergo illa intraret ⁊ diſſimularet ſe eſſe que erat: audiuit ahias ſonitū pedum eius introeuntis per oſtium: et ait. Ingredere uxor iheroboam. Quare aliā te eſſe ſimulas? Ego autem miſſus ſum ad te durus nuncius. Vade et dic iheroboā. Hec dicit dn̄s deus iſrl'. Quia exaltaui te de medio pp̄li ⁊ dedi te ducē ſuꝑ pp̄lm meum iſrl': ⁊ ſcidi regnū domus dauid ⁊ dedi illud tibi: et non fuiſti ſicut ſeruꝰ meus dauid qui cuſtodiuit mandata mea: et ſecutus eſt me ī toto corde ſuo faciens quod placitū eſſet in cōſpectu meo: ſed oꝑatus es male ſuꝑ omnes qui fuerūt ante te: ⁊ feciſti tibi deos alienos ⁊ cōflatiles: ut me ad iracundiā prouocares: me autē ꝓieciſti poſt corpus tuū: id circo ecce ego inducā mala ſuꝑ domū iheroboā: ⁊ ꝑcutiā de iheroboam: mingentem ad parietē ⁊ clauſum et nouiſſimū in iſrl': et mundabo reliquias domꝰ iheroboā ſicut mūdari ſolet fimus uſq; ad purū. Qui mortui fuerit de iheroboā ī ciuitate comedent eos canes: qui autē mortui fuerint in agro vorabunt eos aues celi: q̄a dn̄s locutꝰ eſt. Tu igit̄ ſurge et vade in domū tuam: et ī ip̄o introitu pedum tuorum in urbem moriet̄ puer: et planget eum oīs iſrl' et ſepeliet. Iſte enim ſolus inferet̄ de iheroboam ī ſepulcrū: quia inuētus eſt ſuꝑ eo ſermo bonꝰ a dn̄o deo iſrl' in domo iheroboam. Conſtituet autem ſibi dn̄s regem ſuꝑ iſrahel: qui ꝑcutiet domū iheroboā ī hac die: ⁊ in hoc tēpe: ⁊ ꝑcutiet dn̄s deus iſrahel: ſicut moueri ſolet harundo ī aqua. Et euellet iſrl' de terra bona hac quā dedit patribus eorū: et uentilabit eos tranſflumē: quia fecerūt ſibi lucos ut irritarēt dñm. Et tradet dñs deus iſrl' ꝓpter peccata iheroboam: qui peccauit et peccare fecit iſrl'. Surrexit itaqꝫ uxor iheroboam· et abijt: et uenit ī tharſa. Cūqꝫ illa ingrederet̄ limen dom⁹· puer mortuus eſt: et ſepelierunt eum et planxit eū omnis iſrl'· iuxta ſermonem dñi quē locut⁹ ē in manu ſerui ſui ahie ꝓphe. Reliqua autē verboꝝ iheroboā quomō pugnauerit· et quomodo regnauerit· ecce ſcripta ſunt in libro verboꝝ dierū regū iſrl'. dies autē quibus regnauit iheroboā viginti duo anni ſunt. Et dormiuit iheroboā cum patribꝫ ſuis: regnauitqꝫ nadab filiuſ eius pro eo. Porro roboam filius ſalomonis regnauit in iuda. Quadraginta et unius anni erat roboam cū regnare cepiſſet: decē et ſeptē annis regnauit in ihrlm ciuitate quam elegit dñs ut poneret nomē ſuū ibi ex omnibus tribubꝫ iſrl'. Nomen autē matriſ eius naama amanites. Et fecit iuda malū coram dño: ⁊ irritauerunt eum ſup omībꝫ que fecerāt patres eorum in peccatis ſuis que peccauerūt. Edificauerūt enī ⁊ ipſi ſibi aras ⁊ ſtatuas ⁊ lucos ſuper omnē collem excelſū ⁊ ſubter omnem arborē frondoſam, ſed et effeminati fuerūt ī terra: fecerūtqꝫ omneſ abhoīationes gentiū. quas attriuit dñs ante faciem filioꝝ iſrl'. In quinto autem anno regni roboam aſcendit ſeſac rex egipti in ihrlm: et tulit theſauros domus dñi ⁊ theſauros regios et uniuerſa diripuit; ſcuta quoqꝫ aurea que fecerat ſalomon pro quibus fecit rex roboam ſcuta erea: et tradidit ea in manu ducum ſcutarioꝝ· ⁊ eorum qui excubabant ante oſtium dom⁹ regis. Cumqꝫ ingrederetur rex in domū dñi portabant ea qui preeundi habebant officiū: ⁊ poſtea reportabant ad armamentariū ſcutarioꝝ. Reliqua autē ſermonum roboam et omnia que fecit: ecce ſcripta ſunt in libro ſermonū dierum regū iuda. Fuitqꝫ bellū īter roboam et iheroboā· cūctis diebus. Dormiuitqꝫ roboam cum patribꝫ ſuis: et ſepultus eſt cū eis ī ciuitate dauid. Nomen autē mrīs ei⁹ naama amanites. Et regnauit abia fili⁹ ei⁹ ꝓ eo. ca. xv.

Igitur ī octauodecimo āno regni iheroboam filij nabath· regnauit abya ſup iudam. Tribus annis regnauit ī iheruſalem. Nomen matris ei⁹ maacha filia abeſſalon: ambulauitqꝫ ī omībꝫ pccātis prīs ſui que fecerat ante eum: nec erat cor eius ꝑfectum cum dño deo ſuo ſicut cor dauid patris eius. Sed propter dauid dedit ei dñs deus ſuus lucernam in iheruſalem ut ſuſcitaret filiū eius poſt eum· et ſtatueret ihrlm: eo quod feciſſet dauid rectum in oclis dñi: et non declinaſſet ab omnibus que ꝑceperat ei cunctis diebꝫ vite ſue: excepto ſermone urie ethei, at tamē bellum fuit inter roboam et iheroboā omī tempore vite eius. Reliqua autem ſermonū abye· et omnia q̄ fecit: nonne hec ſcripta ſunt ī libro verboꝝ dierum regū iuda? Fuitqꝫ ꝑliū inter abyam et inter iheroboam. Et dormiuit abya cum patribus ſuis: et ſepelierunt eum in ciuitate dauid: regnauitqꝫ aſa fili⁹ eius ꝓ eo. In anno ergo vicesimo iheroboā regis iſrahel· regnauit aſa rex iuda: ⁊ quadraginta ⁊ uno anno regnauit in iheruſalem. Nomen matriſ eius maacha· filia abeſſalō, ⁊ fecit aſa rectum ante conſpectū dñi ſicut dauid pater ei⁹: ⁊ abſtulit effeminatos de terra:

purgauitq; uniũſas ſordes ydolorũ que fecerãt patres eius. Inſuper et maacham matrem ſuã amouit ne eſſet princeps ĩ ſacris priapi: ⁊ ĩ luco eius quẽ conſecrauerat: ſubuertitq; ſpecum eius: ⁊ cõfregit ſimulacrũ turpiſſimũ: et cõbuſſit in torrente cedron. Excelſa autẽ non abſtulit. Verũtamẽ cor aſa perfectum erat cum dño deo ſuo cũctis diebꝫ ſuis: et intulit ea que ſanctificauerat pater ſuus ⁊ vouerat in domum dñi: argẽtum et auꝝ et vaſa. Bellum autẽ erat int̃ aſa et baaſa regẽ iſrahel: cunctis diebꝫ eoꝝ. Aſcendit quoq; baaſa rex iſrl' in iudam: et edificauit rama: ut non poſſet quiſpiã egredi uel ingredi de parte aſa regis iude. Tollens itaq; aſa omẽ argentum et aurũ quod remãſerat in theſauris domus dñi ⁊ in theſauris domus regie: dedit illud in manus ſeruoꝝ ſuoꝝ: et miſit ad benadab filiũ tabremmõ filij ezion regem ſirie qui habitabat in damaſco dicens. Fedus eſt inter me et te et inter patrẽ meũ et patrẽ tuũ: ideo miſi tibi munera argentũ et auꝝ: et peto ut venias: et irritũ facias fedus qd' habes cũ baaſa rege iſrl': et recedat a me. Acquieſcẽs benadab regi aſa miſit principes exercitus ſui ĩ ciuitates iſrahel: et percuſſerũt ahion et dan ⁊ abel domũ maacha: et uniũſam cenereth: omnem ſcilicet terrã neptalim. Quod cũ audiſſet baaſa intermiſit edificare rama: et reuerſus eſt in therſa. Rex autem aſa nunciũ miſit ĩ omnem iudam dicens. Nemo ſit excuſatus. Et tulerũt lapides de rama ⁊ ligna eius quibus edificauerat baaſa: et extruxit de eis dem rex aſa gabaa beniamin ⁊ maſpha. Reliqua autẽ omniũ ſermonũ aſa et uniuerſe fortitudinis eius et cuncta que fecit et ciuitates quas extruxit: nõne hec ſcripta ſunt ĩ libro verborũ dierũ regum iuda? Verũtamen in tẽpore ſenectutis ſue doluit pedes: et dormiuit cũ patribus ſuis et ſepultus eſt cum eis ĩ ciuitate dauid patris ſui: regnauitq; ioſaphat filius eius ꝓ eo. Nadab vero filius iheroboã regnauit ſup iſrl' anno ſcdo aſa regis iuda: regnauitq; ſuper iſrl' duobꝫ annis: et fecit quod malũ eſt ĩ cõſpectu dñi: et ambulauit ĩ vijs patris ſui et ĩ peccatis eius: quibꝫ peccare fecit iſrl'. Inſidiatus eſt autem ei baaſa filius ahia de domo yſachar: ⁊ percuſſit eum ĩ gebbethon que eſt urbs philiſtinoꝝ. Siquidẽ nadab ⁊ omnis iſrl' obſidebant gebbethon. Interfecit ergo illũ baaſa ĩ ãno tercio aſa regis iude: ⁊ regnauit ꝓ eo. Cũq; regnaſſet: ꝑcuſſit omnem domũ iheroboam. Non dimiſit nec unã quidem animam de ſemine eius donec deleret eum: iuxta verbum dñi qd' locutus fuerat in manu ſerui ſui ahie ſilonitis: ꝓpter peccata iheroboam que peccauerat ⁊ quibꝫ peccare fecerat iſrahel: ⁊ ꝓpter delictum quo irritauerat dñm deum iſrl'. Reliqua autẽ ſermonũ nadab et omnia que operatus eſt: nonne hec ſcripta ſũt ĩ libro verboꝝ dierum regum iſrahel? Fuitq; bellũ inter aſa et baaſa regem iſrahel: cunctis diebꝫ eoꝝ. Anno tercio aſa regis iuda regnauit baaſa filius ahia ſuper omnẽ iſrl' in therſa viginti quatuor ãnis: ⁊ fecit malũ corã dño: ambulauitq; ĩ vijs iheroboã: ⁊ in peccatis ei⁹ quibꝫ peccare fecit iſrl'.

ca. xvi.

Factus ẽ autẽ ſermo dñi ad iehu filiũ anani contra baaſa dicens. Pro eo quod exaltaui te de puluere: et poſui te ducem ſup ppl'm meum iſrl': tu autem ambulaſti in via iheroboã: ⁊

peccare feciſti ꝑpl'm meū iſrl' ut me irritares in peccatis eoꝝ: ecce ego demetā poſteriora baaſa · ⁊ poſteriora domus eius: et faciam domū tuā ſicut domū iheroboam filij nabath. Qui mortuus fuerit de baaſa ī ciuitate comedent eū canes: ⁊ qui mortuus fuerit ex eo in regione: comedēt eum volucres celi. Reliqua autē ſermonū baaſa · ⁊ quecūq; fecit et ꝑlia eius: nonne hec ſcripta ſūt in libro verboꝝ dierū regū iſrahel? Dormiuit ergo baaſa cum patribꝫ ſuis ſepultuſq; eſt in therſa: et regnauit hela filius eius ꝓ eo. Cum autem ī manu iehu filij anani ꝓphete verbū dn̄i factū eſſet contra baaſa · et contra domum eius · et contra om̄e malum qḋ fecerat corā dn̄o ad irritandū eū in opibus manuū ſuaꝝ · ut fieret ſicut domus therobo am: ob hanc cauſam occidit eū · hoc eſt iehu filiū anani ꝓphetā. Anno viceſimoſexto aſa regis iude regnauit hela filius baaſa ſup iſrl' in therſa duobus annis; et rebellauit contra eum ſeruus ſuus zambri dux medie partis equitū. Erat autē hela in therſa bibens et temulentus: in domo arſa prefecti therſa. Irruens ergo zambri ꝑcuſſit ⁊ occidit eum anno viceſimoſeptimo aſa regis iuda: et regnauit ꝓ eo. Cūq; regnaſſet et ſediſſet ſup ſoliū eius percuſſit omnē domū baaſa et non dereliquit ex eo mingentem ad parietem: et ꝓpinquos et amicos eiꝰ. Deleuitq; zambri omnē domū baaſa iuxta verbum dn̄i quod locutꝰ fuerat · ad baaſa ī manu iehu ꝓphe ꝓpter uniūſa peccata baaſa · et peccata hela filij eius: qui peccauerūt · ⁊ peccare fecerūt iſrl' · prouocantes dn̄m deū iſrl' in vanitatibꝫ ſuis. Reliqua autem ſermonum hela · et omnia que fecit: nonne hec ſcripta ſunt in libro verborū dierū regū iſrl'? Anno viceſimoſeptimo · aſa regis iuda regnauit zambri ſeptem diebus in therſa. Porro exercitus obſidebat gebbethon urbem philiſtinoꝝ. Cūq; audiſſet rebellaſſe zambri et occidiſſe regem: fecit ſibi regem om̄is iſrl' ambri qui erat princeps militie ſuper iſrahel in die illa ī caſtris. Aſcēdit ergo ambri ⁊ om̄is iſrahel cū eo de gebbethon: et obſidebant therſa. Videns autem zambri ꝙ expugnanda eſſet ciuitas ingreſſus ē palatiū et ſuccendit ſe cum domo regia: ⁊ mortuus eſt in peccatis ſuis que peccauerat faciens malum coram dn̄o: et ambulans ī via iheroboam · et in peccato eius quo fecit peccare iſrahel. Reliqua autem ſermonū zambri ⁊ inſidiaꝝ eius ⁊ tyrannidis: nonne hec ſcripta ſunt ī libro verboꝝ dierū regū iſrl'? Tunc diuiſus eſt ꝑpl's iſrahel in duas partes. Media pars ꝑpli ſequebatur thebni filiū gineth ut cōſtitueret eum regem: et media pars amri. Preualuit autem ꝑpl's qui erat cum amri ꝑplo qui ſequebatur thebni filiū gineth; mortuuſq; eſt thebni et regnauit amri. Anno triceſimoprimo aſa regis iuda regnauit amri ſup iſrl' duodecim annis. In therſa regnauit ſex ānis: emitq; mōtem ſamarie a ſomer duobus talentis argenti et edificauit eum: et vocauit nomē ciuitatis quam extruxerat nomine ſomer: ~~id eſt monte dn̄i~~ mōns ſamariā. Fecit autē amri malū in cōſpectu domini: et oꝑatus ē nequiter ſuper omnes qui fuerunt ante eum. Ambulauitq; in omni via iheroboam filij nabath et in peccatis eius · quibꝫ peccare fecerat iſrahel: ut irritaret dn̄m deū iſrahel in vanitatibꝫ ſuis. Reliqua autē ſermonum amri· et ꝑlia eius que geſſit: nōne hec ſcripta ſunt in libro verboꝝ dieꝝ regū iſrahel? Dormiuitq; amri cū patribꝫ ſuis: ⁊ ſepultꝰ eſt ī ſamaria: regnauitq; achab filius eius ꝓ eo. Achab vero filius amri regnauit ſuꝑ iſrahel· āno triceſimooctauo aſa regis iuda. Et regnauit achab filius amri ſuꝑ iſrl' in ſamaria· viginti et duobꝫ annis. Et fecit achab filius amri malū ī conſpectu dñi: ſuꝑ omnes qui fuerūt ante eū. Nec ſuffecit ei ut ambularet ī peccatis iheroboam filij nabath: inſuꝑ duxit vxorem iezabel filiam methbaal regis ſidonioꝝ. Et abijt et ſeruiuit baal· et adorauit eū: et poſuit aram baal in templo baal· quod edificauerat in ſamaria: et plantauit lucū. Et addidit achab in ope ſuo irritans dñm deum iſrahel: ſuꝑ oīes reges iſrl' qui fuerūt ante eum. In diebus eius: edificauit ahiel de bethel ihericho. In abiram primitiuo ſuo fundauit eam: ⁊ in ſegub nouiſſimo ſuo poſuit portas eius: iuxta verbum domini quod locutus fuerat in manu ioſue filij nun. ca. xvii.

Et dixit helias theſbites de habitatoribꝫ galaad ad achab. Viuit dñs deus iſrl' in cuius conſpectu ſto: ſi erit annis hijs ros et pluuia niſi iuxta oris mei verba. Et factum ē verbū dñi ad eū dicens. Recede hinc et vade contra orientem: et abſcondere in torrente carith qui eſt contra iordanē et ibi de torrente bibes: coruiſq; precepi ut paſcant te ibi. Abijt ergo: et fecit iuxta verbum domini. Cumq; abiſſet: ſedit in torrēte carith qui ē contra iordanen. Corui q̃q; deferebant ei panem et carnes mane: ſimiliter panem ⁊ carnes veſperi: ⁊ bibebat de torrente. Poſt dies autē aliquātos ſiccatꝰ ē torrens: nō enim pluerat ſuꝑ terram. Factus eſt ergo ſermo dñi ad eū dicens. Surge et vade in ſareptā ſidonioꝝ: et manebis ibi. Precepi enim ibi mulieri vidue ut paſcat te. Surrexit: et abijt in ſareptā ſidoniorum. Cumq; veniſſet ad portā ciuitatis apparuit ei mulier vidua colligens ligna: ⁊ vocauit eam: dixitq; ei. Da michi paululum aque in vaſe ut bibam. Cumq; illa ꝑgeret ut afferret: clamauit poſt tergum eiꝰ dicēs. Affer michi obſecro et buccellā panis in manu tua. Que reſpondit. Viuit dñs deus tuus: quia nō habeo panem niſi quantū pugillus capere poteſt farine ī ydria: ⁊ paululū olei in lechito. En colligo duo ligna: ut ingrediar et faciam illud michi et filio meo: ut comedamꝰ ⁊ moriamur. Ad quam helias ait. Noli timere: ſed vade ⁊ fac ſicut dixiſti. Verūtamē michi primum fac de ip̄a farinula ſubcinericium panem paruulū: et affer ad me; tibi autē ⁊ filio tuo facies poſtea. Hec autē dicit dñs deus iſrl'. Ydria farine non deficiet: nec lechitus olei minuet̄: uſq; in diem in qua dñs daturus eſt pluuiam ſuꝑ faciem terre. Que abijt: ⁊ fecit iuxta verbum helie. Et comedit ip̄e et illa ⁊ domus eius: et ex illa die ydria farine nō defecit ⁊ lechitus olei non eſt imminutus· iuxta verbū dñi quod locutus fuerat in manu helie. Factum eſt autem poſt verba hec· egrotauit filius mulieris matriſfamilie: et erat languor fortiſſimus ita ut nō remaneret in eo alitus. Dixit ergo ad heliam. Quid michi et tibi vir dei? Ingreſſus es ad me ut rememorarentur iniquitates mee: ⁊ interficeres filium meū. Et ait ad eam helias. Da michi filium tuum. Tulitq; eum de ſinu eius et portauit in cenaculū ubi ipē manebat: et poſuit ſuper lectulū ſuum: et clamauit ad dñm et dixit. Domine deus meus · etiam ne viduā aput quam ego ut cunq; ſuſtentor afflixiſti: ut īterficeres filium eius? Et expandit ſe atq; menſus ē ſup puerum tribus vicibȝ: ⁊ clamauit ad dñm ⁊ ait. Domine deꝰ meus: reuertatur obſecro anima pueri huius in viſcera eius. Et exaudiuit dñs vocem helie: et reuerſa eſt anima pueri intra eū: et reuixit. Tulitq; helias puerum et depoſuit eum de cenaculo in inferiorem domum: ⁊ tradidit matri ſue: et ait illi. En viuit filius tuus. Dixitq; mulier ad heliam. Nunc in iſto cognoui quoniā vir dei es tu: et verbū dñi ī ore tuo verū eſt. ca. xviii.

Poſt dies multos · factum eſt verbum dñi ad heliam · in āno tercio dicens. Uade et oſtende te achab: ut dem pluuiam ſuper faciē terre. Iuit ergo helias ut oſtenderet ſe achab. Erat autem fames vehemens in ſamaria. Uocauitq; achab abdiam diſpenſatorem domus ſue. Abdias autē timebat dñm deum valde. Nam cū interficeret iezabel ꝓphās dñi tulit ille centum ꝓphās et abſcōdit eos quinquagenos ⁊ quiquagenos in ſpeluncis: ⁊ pauit eos pane ⁊ aqua. Dixit ergo achab ad abdiam. Uade in terram ad uniuerſos fontes aquarȝ et in cunctas valles: ſi forte poſſimus inuenire herbam ⁊ ſaluare equos ⁊ mulos: et nō penitus iumēta intereant. Diuiſeruntq; ſibi regiones: ut circuirēt eas. Achab ibat ꝑ viam unam: et abdias per viam alterā ſeorſū. Cūq; eſſet abdias in via: helias occurrit ei. Qui cum cognouiſſet eum: cecidit ſup faciem ſuā et ait. Num tu es dñe mi helias? Cui ille reſpondit. Ego. Et dixit. Uade ⁊ dic dño tuo. Adeſt helias. Et ille: q̄d peccaui inquit quoniā tradis me ſeruum tuum · in manu achab ut interficiat me? Uiuit dñs deus tuus: quia non eſt gens aut regnū · inquo non miſerit dñs meus te requirens. Et reſpondentibȝ cunctis nō eſt hic: adiurauit regna ſingula ⁊ gētes · eo qđ minime reperireris. Et nunc dicis michi: uade ⁊ dic dño tuo adeſt helias? Cūq; receſſero a te ſpiritꝰ dñi aſportabit te in locum quē ego ignoro: ⁊ ingreſſus nunciabo achab: et nō inueniens te interficiet me. Seruus autem tuus timet dñm ab infantia ſua. Nunquid nō indicatū eſt tibi dño meo quid fecerim cum interficeret iezabel ꝓphetas dñi: ꝙ abſcōderim de ꝓphetis dñi centum viros quinquagenos ⁊ quinquagenos in ſpeluncis et pauerim eos pane et aqua? Et nunc tu dicis vade et dic domino tuo adeſt helias: ut interficiat me? Et dixit helias. Uiuit dñs exercituū ante cuius vultū ſto: quia hodie apparebo ei. Abiit ergo abdias in occurſū achab: indicauitq; ei. Uenitq; achab in occurſum helie: et cum vidiſſet eum ait. Tu ne es ille: qui conturbas iſrl'? Et ille ait. Non ego turbaui iſrahel ſed tu ⁊ domꝰ patris tui: q̄ dereliquiſtis mādata dñi ⁊ ſecuti eſtis baalim. Uerūtamen nūc mitte ⁊ congrega ad me uniūſum iſrahel ī monte carmeli: et ꝓphās baal q̄dringentos quinquaginta · ꝓphāſq; lucorū quadringentos: qui comedunt de menſa iezabel. Miſit achab ad omnes filios iſrahel: et cōgregauit ꝓphetas ī monte carmeli. Accedēs autē helias ad omnem ꝑlm iſrl' ait. Uſquequo claudicatis ī duas partes? Si dominus eſt deus ſequimini eum: ſi autē baal: ſequimini illū. Et nō reſpōdit ei pplˢ verbum. Et ait rurſus helias ad pplm̄. Ego remanſi ꝓpheta dn̄i ſolus: ꝓphe autē baal quadringenti et quinquaginta · ꝓpheteqȝ lucoꝝ quadringenti viri ſunt. Dentur nobis duo boues: et illi eligāt ſibi bouē vnū ⁊ in fruſta cedentes ponāt ſup ligna: ignem autē non ſupponant. Et ego faciam bouē alterum et imponam ſup ligna: ignēqȝ autē nō ſupponā. Inuocate nomina deoꝝ veſtroꝝ: ⁊ ego inuocabo nomen dn̄i [illegible]: et deus q̄ exaudierit ꝑ ignem ip̄e ſit deus. Reſpondens oīs pplˢ ait. Optima ꝓpoſicō quā locutꝰ ē helias. Dixit ergo helias ꝓphetis baal. Eligite vobis bouē vnum ⁊ facite primi quia vos plures eſtis: ⁊ inuocate nomina deoꝝ vr̄oꝝ: ignēqȝ nō ſupponatis. Qui cū tuliſſent bouē quē dederat eis fecerunt: et inuocabant nomen baal demane uſqȝ ad meridiē dicentes. Baal exaudi nos. Et non erat vox: neqȝ qui reſponderet. Tranſiliebātqȝ altare quod fecerāt. Cūqȝ eſſet iam meridieſ: illudebat illis helias dicens. Clamate voce maiore. Deus enī eſt: et forſitan loquitur · aut in diuerſorio eſt · aut in itinere: aut certe dormit: ut excitet̄. Clamabāt ergo voce magna: ⁊ incidebāt ſe iuxta ritū ſuum cultris et lanceolis · donec ꝑfunderentur ſanguine. Poſtq̄ȝ autem trāſijt meridies · ⁊ illis prophetantibus · venerat tempus quo ſacrificium offerri ſolet: nec audiebatur vox neqȝ aliquis reſpondebat nec attendebat orātes: dixit helias oīi pplo. Venite ad me. Et accedente ad ſe populo curauit altare dn̄i quod deſtructum fuerat: et tulit duodecim lapides iuxta numeꝝ tribuū filiorum iacob ad quē factus eſt ſermo dn̄i dicēs · iſrl' erit nomen tuū: ⁊ edificauit de lapidibȝ altare in nomine dn̄i. Fecitqȝ aqueductū quaſi ꝑ duas aratiunculas ī circuitu altaris: et compoſuit ligna · diuiſitqȝ per membra bouem et poſuit ſuper ligna: ⁊ ait. Implete quatuoꝛ ydrias aqua: et fundite ſup olocauſtū et ſuper ligna. Rurſumqȝ dixit. Etiā ſecundo hoc facite. Qui cum feciſſent ſcd̄o · ait. Etiam tercio idipm̄ facite. Feceruntqȝ tercio: ⁊ currebant aque circum altare: et foſſa aqueductus repleta eſt. Cūqȝ iam tempꝰ eſſet ut offerret̄ olocauſtū: accedens helias propheta ait. Dn̄e deus abraham et yſaac et iſrahel · oſtende hodie quia tu es deus iſrahel ⁊ ego ſeruus tuus: et iuxta preceptū tuum feci omnia verba hec. Exaudi me dn̄e exaudi me: ut diſcat populus iſte · quia tu es dn̄s deus: et tu conuertiſti coꝛ eoꝝ iteꝝ. Cecidit autē ignis dn̄i ⁊ vorauit olocauſtum et ligna ⁊ lapides: puluerem quoqȝ et aquā que erat in aqueductu lambens. Quod cum vidiſſet omnis populus: cecidit in faciem ſuā et ait. Dominus ip̄e eſt deus: dn̄s ip̄e eſt deus. Dixitqȝ helias ad eos. Apprehendite ꝓphās baal: ⁊ ne vnus quidem fugiat ex eis. Quos cū apprehendiſſent: duxit eos helias ad torrentem cyſon: et interfecit eos ibi. Et ait helias ad achab. Aſcende comede et bibe: quia ſonus mlte pluuie ē. Aſcendit achab · ut comederet et biberet: helias autem aſcendit in verticē carmeli ⁊ ꝓnus in terram poſuit faciem ſuā inter genua ſua: et dixit ad puerum ſuū. Aſcende: ⁊ proſpice cōtra mare. Qui cum aſcendiſſet et contemplatus eſſet ait. Non eſt quicq̄ȝ. Et rurſum ait illi. Reuertere ſeptem vicibus. In ſeptima autē vice ecce nubecula parua quaſi veſtigiũ hominis aſcendebat de mari. Qui ait. Aſcende: ⁊ dic achab. Iunge currũ tuum et deſcende: ne occupet te pluuia. Cũqꝫ ſe verteret huc atqꝫ illuc: ecce celi contenebrati ſũt· et nubes et ventus: et facta ē pluuia grãdis. Aſcendẽs itaqꝫ achab abijt ĩ ieſrahel: ⁊ manꝰ dñi facta ē ſuꝑ heliã: accinctiſqꝫ lumbis currebat ante achab donec veniret ĩ ieſrahel. c. xix.

Nunciauit autem achab ihezabel· omnia que fecerat helias: et quomodo occidiſſet vniuerſos ꝓphetas baal gladio. Miſitqꝫ ihezabel nunciũ ad heliam dicens. Hec michi faciant dij· et hec addant: niſi hac hora craſ poſuero animam tuã ſicut animam vnius ex illis. Timuit ergo helias et ſurgens abijt quocumqꝫ eum ferebat voluntas: venitqꝫ in berſabee iuda· ⁊ dimiſit ibi puerum ſuum: ⁊ perrexit in deſertũ viam vnius diei. Cumqꝫ veniſſet et ſederet ſubter vnam iuniperum: petiuit anime ſue ut moreretur. Et ait. Sufficit michi dñe: tolle animã meã. Neqꝫ enim melior ſum quam patres mei. Proiecitqꝫ ſe: ⁊ obdormiuit ĩ vmbra iuniperi. Et ecce angelꝰ dñi tetigit eum: ⁊ dixit illi. Surge comede. Reſpexit: et ecce ad caput ſuũ ſubcinericius panis et vas aque. Comedit ergo ⁊ bibit: ⁊ rurſum obdormiuit. Reuerſuſqꝫ eſt angelus domini ſcḋo et tetigit eũ: dixitqꝫ illi. Surge comede. Grandis enim tibi reſtat via. Qui cũ ſurrexiſſet comedit et bibit: et ambulauit in fortitudine cibi illiꝰ quadraginta diebꝫ ⁊ quadraginta noctibꝫ uſqꝫ ad montem dei oreb. Cũqꝫ veniſſet illuc: manſit in ſpelunca. Et ecce ſermo domini ad eum: dixitqꝫ illi. Quid hic agis helia? At ille reſpõdit. Zelo zelatus ſũ pro dño deo exercituũ: quia dereliquerunt pactum dñi filij iſrahel. Altaria tua deſtruxerũt· ⁊ ꝓphetas tuas occiderũt gladio: et derelictus ſum ego ſolus: ⁊ querũt animã meã· ut auferant eam. Et ait ei. Egredere: ⁊ ſta in mõte corã dño. Et ecce dominus tranſijt: ⁊ ſpiritus grãdis ⁊ fortis· ſubuertẽs mõtes: et conterens petras ante dñm. Nõ in ſpiritu dñs: Et poſt ſpiritũ cõmotio. Nõ in commotione dñs: Et poſt cõmotionē ignis. Nõ in igne dñs: Et poſt ignē ſibilus aure tenuis. Quod cum audiſſet helias operuit vultũ ſuũ pallio: et egreſſus ſtetit ĩ oſtio ſpelunce: et ecce vox ad eum dicẽs. Quid hic agis helia? Et ille reſpondit. Zelo zelatus ſum pro dño deo exercituũ: quia dereliquerunt pactum tuũ filij iſrahel. Altaria tua deſtruxerunt et ꝓphetas tuos occiderunt gladio: et derelictus ſum ego ſolus: et querunt animam meam ut auferãt eam. Et ait dñs ad eum. Vade et reuertere ĩ viam tuam· per deſertũ in damaſcũ. Cumqꝫ perueneris illuc· vnges aſahel regem ſuꝑ ſyriam: et iehu filiũ namſi vnges regem ſuꝑ iſrahel: heliſeum autē filiũ ſaphat qui eſt de abelmeula vnges ꝓphetam pro te. Et erit quicũqꝫ fugerit gladiũ aſahel occidet eum iehu: et quicumqꝫ fugerit gladiũ iehu interficiet eum heliſeus. Et derelinquã michi in iſrahel ſeptem milia virorũ quoꝝ genua nõ ſunt incuruata ante baal: et omne os quod nõ adorauerit eum oſculans manum. Profectus ergo inde helias reperit heliſeum filium ſaphat arantē in duodecim iugis boum: et ipſe ĩ duodecim iugis boum arantibꝫ vnꝰ erat. Cumqꝫ veniſſet helias ad eũ: miſit pallium ſuũ ſuꝑ eum. Qui ſtatim relictis bobus cucurrit poſt heliā. Et ait. Oſculer oro te patrem meū et matrē meā: et ſic ſequar te. Dixitq; ei. Uade et reuertere. Quod enim meū erat feci tibi. Reuerſus autē ab eo tulit par boum et mactauit illud: et in aratro boum coxit carnes: et dedit populo et comederūt. Conſurgenſq; abijt et ſecutus eſt heliam: et miniſtrabat ei. ca. xx.

Porro benadab rex ſirie cōgregauit omnem exercitum ſuū. et trigintaduos reges ſecum. et equos et currus: et aſcendens pugnabat cōtra ſamariā: et obſidebat eam. Mittenſq; nuncios ad achab regem iſrahel in ciuitatē ait. Hec dicit benadab. Argentum tuū et aurum tuū meum ē: et uxores tue et filij tui optimi mei ſunt. Reſponditq; rex iſrl'. Juxta verbū tuū dn̄e mi rex: tuus ſū ego et oīa mea. Reuertenteſq; nuncij dixerunt. Hec dicit benadab q̄ miſit nos ad te. Argētum tuū et aurum tuum et uxores tuas et filios tuos dabis michi. Cras igitur hac eadem hora mittam ſeruos meos ad te: et ſcrutabūtur domū tuā et domū ſeruorū tuorum: et oē qd̄ eis placuerit ponent in manib; ſuis et auferent. Uocauit autē rex iſrahel oēs ſeniores terre. et ait. Animaduertite et videte: qm̄ inſidietur nobis. Miſit enī ad me pro uxoribus meis et filijs et pro argento et auro: et non abnui. Dixeruntq; oēs maiores natu et uniuerſus pplus ad eum. Non audias: neq; acquieſcas illi. Reſponditq; nuncijs benadab. Dicite dn̄o meo regi. Omīa propter que miſiſti ad me ſeruū tuū in inicio faciā: hanc autem rem facere nō poſſum. Reuerſiq; nūcij: retulerūt ei. Qui remiſit et ait. Hec faciāt michi dij et hec addant: ſi ſuffecerit puluis ſamarie pugillis omnis populi qui ſequitur me. Et reſpōdens rex iſrl' ait. Dicite ei. Ne glorietur accinctus. eque ut diſcinctus. Factum eſt autem cum audiſſet benadab verbū iſtud bibebat ipſe et reges in umbraculis: et ait ſeruis ſuis. Circumdate ciuitatem. Et circumdederunt eam. Et ecce propheta unus accedens ad achab regem iſrahel ait ei. Hec dicit dn̄s. Certe vidiſti omnē multitudinem hanc nimiā. Ecce ego tradam eam in manum tuam hodie: ut ſcias qꝛ ego ſū dn̄s. Et ait achab. Per quem? Dixitq; ei. Hec dicit dominus. Per pediſſequos principum prouinciarū. Et ait. Quis incipiet preliari? Et ille dixit. Tu. Recenſuit ergo pueros principum prouinciarum: et reperit numerū ducentorū trigintaduorū. Et recenſuit poſt eos populū oēs filios iſrahel ſeptem milia: et egreſſi ſunt meridie. Benedab autē bibebat temulentus in umbraculo ſuo: et reges trigintaduo cū eo qui ad auxilium eiꝰ venerāt. Egreſſi ſunt autē pueri principum prouinciarū i prima frōte. Miſit itaq; benadab: qui nunciauerunt ei dicentes. Uiri egreſſi ſūt de ſamaria. At ille ait. Siue p pace veniūt apprehendite eos viuos: ſiue ut prelientur viuos eos capite. Egreſſi ſūt ergo pueri principum ꝓuinciarū: ac reliquus exercitꝰ ſequebatur. Et percuſſit unuſquiſq; virum qui contra ſe veniebat: fugeruntq; ſiri: et perſecutꝰ eſt eos iſrahel. Fugit quoq; benadab rex ſirie i equo cū equitibus ſuis. Necnon egreſſus rex iſrahel percuſſit equos et currus: et percuſſit ſiriā plaga magna nimis. Accedens autem propheta ad regem iſrahel dixit ei. Vade et confortare: et ſcito. et vide quid facias. Sequēti enī anno·rex ſirie aſcendet cōtra te. Serui vero regis ſirie dixerūt ei. Dij mōtium ſunt dij eorum: ideo ſuꝑauerunt nos. Sed melius eſt ut pugnemus contra eos in campeſtribus: et obtinebimus eos. Tu ergo verbū hoc fac. Amoue reges ſingulos ab exercitu tuo: ⁊ pone principes ꝓ eis: ⁊ inſtaura numerum militum qui ceciderūt de tuis et equos ſcd̄m equos priſtinos· ⁊ currus ſcd̄m currus quos ante habuiſti· et pugnabimus contra eos in campeſtribus: ⁊ videbis quod obtinebimus eos. Credidit conſilio eorū: et fecit ita. Igitur poſtq̄ annꝰ tranſierat recenſuit benadab ſiros et aſcendit ī affec: ut pugnaret contra iſrahel. Porro filij iſrahel recenſiti ſūt et acceptis cibarijs profecti ex aduerſo: caſtraqꝫ metati ſūt contra eos q̄ſi duo parui greges capraꝝ: ſiri autē repleuerūt terram. Et accedens unus vir dei dixit ad regē iſrahel. Hec dicit dn̄s. Quia dixerūt ſiri deus montium eſt dn̄s· et nō eſt deus vallium: dabo omnē multitudinē hāc grandē in manu tua: et ſcietis quia ego ſum dn̄s. Dirigebantqꝫ ſex ~~em~~ diebus ex aduerſo hij atqꝫ illi acies: ſeptima aūt die commiſſum eſt bellū. Percuſſerūtqꝫ filij iſrahel de ſiris centū milia peditum in die una. Fugerunt autem ſiri qui remanſerunt in affec in ciuitatem: et cecidit murus ſuper viginti ſeptem milia hominū qui remāſerant. Porro benadab fugiēs ingreſſus ē ciuitatē in cubiculum quod erat intra cubiculum: dixerūtqꝫ ei ſerui ſui. Ecce audiuimꝰ qđ reges domus iſrahel clemētes ſint. Ponamꝰ itaqꝫ ſaccos ī lumbis nr̄is et funiculos in capitibus noſtris: et egrediamur ad regē iſrahel: forſitan ſaluabit animas nr̄as. Accinxerunt ſaccis lumbos ſuos et poſuerūt funiculos in capitibꝫ ſuis: veneruntqꝫ ad regē iſrahel et dixerūt ei. Seruus tuus benadab dicit. Viuat oro te anima mea. Et ille ait. Si ad huc viuit: frater meus eſt. Quod acceperūt viri pro omine: et feſtinantes rapuerūt verbū ex ore eius: atqꝫ dixerūt. Frater tuus benadab. Et dixit eis. Ite ⁊ adducite eum ad me. Egreſſus eſt ergo ad eum benadab: et leuauit eum in currū ſuū. Qui dixit ei. Ciuitates quas tulit pater meus a patre tuo reddā: ⁊ plateas fac tibi in damaſco ſicut fecit pater meus in ſamaria: et ego federatꝰ recedā a te. Pepigit ergo fedus: et dimiſit eū. Tunc vir quidam de filijs prophetaꝝ dixit ad ſocium ſuum ī ſermone dn̄i. Percute me. At ille noluit percutere. Cui ait. Quia noluiſti audire vocem dn̄i: ecce recedes a me: et ꝑcutiet te leo. Cumqꝫ paululum receſſiſſet ab eo: inuenit eum leo atqꝫ percuſſit. Sed et alterum inueniens virū: dixit ad eum. Percute me. Qui percuſſit eū: et vulnerauit. Abijt ergo propheta et occurrit regi in via: ⁊ mutauit aſperſione pulueris os· et oculos ſuos. Cumqꝫ rex tranſiſſet: clamauit ad regem et ait. Seruus tuus egreſſus eſt ad preliandum cominus: cūqꝫ fugiſſet vir unꝰ· adduxit eū quidā ad me: ⁊ ait. Cuſtodi virū iſtū. Qui ſi lapſus fuerit erit anima tua ꝓ anima eiꝰ: aut talentū argenti appendes. Dum autē ego turbatus huc illucqꝫ me verterem: ſubito non comparuit. Et ait rex iſrahel ad eum. Hoc eſt iudiciū tuū: quod ipſe decreuiſti. At ille ſtatī abſterſit puluerē de facie ſua: ⁊ cognouit eū rex iſrl̄ qđ eſſet de prophetis. Qui ait ad eū. Hec dicit dominus. Quia dimiſiſti virū digñum morte de manu tua· erit anima tua pro anima eius: et populus tuus ꝓ ppl̄o eius. Reuerſus eſt igitᷣ rex iſrl̄ ī domū ſuā· audire contēnens: et furibūdus venit ī ſamariā. ca. xxi.

Poſt verba autem hec tempore illo vinea erat naboth ieſrahelite qui erat in ieſrahel: iuxta palacium achab regis ſamarie. Locutꝰ eſt ergo achab ad naboth dicens. Da michi vineam tuā ut faciā michi ortū olerū: quia vicina eſt et prope domū meam. Daboq; tibi pro ea vineā meliorem: aut ſi commodius tibi putas argēti precium quantū digna eſt. Cui rñdit naboth. Propicius michi ſit dñs: ne dem hereditatem patrum meorum tibi. Venit ergo achab in domum ſuam· indignans et frendens ſup verbo qđ locutꝰ fuerat ad eū naboth ieſrahelites dicens. non dabo tibi hereditatē patrū meorum. Et proiciens ſe in lectulum ſuum auertit faciē ſuā ad parietem: et nō comedit panē. Ingreſſa eſt autē ad eum iezabel uxor ſua: dixitq; ei. Quid eſt hoc unde anima tua contriſtata eſt· et quare nō comedis panem? Qui reſpōdit ei. Locutus ſū naboth ieſrahelite et dixi ei. Da michi vineā tuam accepta pecunia: aut ſi tibi placet dabo tibi vineam meliorem pro ea. Et ille ait. Non dabo tibi vineā meam. Dixit ergo ad eum iezabel uxor eius. Grandis auctoritatis es: ⁊ bene regis regnū iſrahel. Surge et comede panē: et equo animo eſto. Ego dabo tibi vineam naboth ieſrahelite. Scripſit itaq; litteras ex nomine achab· et ſignauit eas anulo eiꝰ: ⁊ miſit ad maiores natu· et optimates q̄ erāt in ciuitate eius. et habitabāt cū naboth. Litterarū autē iſta erat ſentencia. Predicate ieiunium et ſedere facite naboth inter primos populi: et ſubmittite duos viros filios belial cōtra eū· et falſum teſtimonium dicāt benedixit naboth deum et regē: ⁊ educite eum ⁊ lapidate· ſicq; moriatur. Fecerūt ergo ciues eiꝰ maiores natu et optimates qui habitabant cum eo in urbe ſicut preceperat eis iezabel: et ſicut ſcriptū erat ī litteris quas miſerat ad eos. Predicauerūt ieiunium: et ſedere fecerūt naboth inter primos populi: et adductis duobus viris filijs diaboli fecerunt eos ſedere contra eum. At illi ſcilicet ut viri diabolici· dixerunt contra eū teſtimoniū coram m̄ltitudine. Benedixit naboth deū et regem. Quāobrem eduxerūt eū extra ciuitatem: ⁊ lapidibꝫ interfecerūt. Miſeruntq; ad iezabel dicentes. Lapidatus eſt naboth: et mortuus ē. Factū eſt autem cū audiſſet iezabel lapidatū naboth et mortuū: locuta ē ad achab. Surge poſſide vineam naboth ieſrahelite: q̄ noluit tibi acquieſcere et dare eam accepta pecunia. Nō enim viuit naboth: ſed mortuus eſt. Quod cum audiſſet achab mortuum videlicet naboth: ſurrexit et deſcendebat in vineā naboth ieſrahelite ut poſſideret eam. Factus eſt igitur ſermo dñi ad heliā theſbiten dicens. Surge. deſcende in occurſum achab regis iſrahel. qui eſt in ſamaria: Ecce ad vineam naboth deſcendit ut poſſideat eā. Et loqueris ad eū dicens. Hec dicit dominus deus. Occidiſti: inſup et poſſediſti. Et poſt hec addes. Hec dicit dñs. In loco hoc in quo linxerunt canes ſanguinem naboth: lambent quoq; ſanguinem tuum. Et ait achab ad heliam. Num inueniſti me inimicū tibi? Qui dixit. Inueni: eo ꝙ venundatꝰ ſis ut faceres malum in conſpectu dñi. Hec dicit dominus. Ecce ego inducā ſuꝑ te malū: et demetā poſteriora tua: et interficiā de achab mingentem ad parietem: et clauſum et ultimū in iſrahel. Et dabo domum tuam ſicut domū iheroboā filij nabath. et ſicut domū baaſa filij ahia: quia egiſti ut me ad iracundiā prouocares. et peccare feciſti iſrl'. Sed et de iezabel locutus ē dominus dicēs. Canes comedent iezabel: ī agro ieſrahel. Si mortuus fuerit achab in ciuitate comedēt eū canes; ſi autē mortu9 fuerit in agro: comedent eū volucres celi. Igit̄ non fuit alter talis ſicut achab: q̄ venundatus eſt ut faceret malū in conſpectu dñi. Concitauit enī eum iezabel vxor ſua: et abominabilis effectus eſt. intantum ut ſequeretur ydola que fecerāt amorrei: quos cōſumpſit dominus a facie filioꝝ iſrahel. Itaqꝫ cum audiſſet achab ſermones iſtos ſcidit veſtimenta ſua. et operuit cilicio carnem ſuam: ieiunauitqꝫ ⁊ dormiuit in ſacco: et ambl'auit de miſſo capite. Et factus eſt autē ſermo domini ad heliam theſbiten dicens. Nonne vidiſti humiliatum achab coram me? quia igitur humiliatus eſt mei cauſa. nō inducā malū in diebꝫ eius: ſed ī diebꝫ filij ſui inferam malū domui eius. c. xxii.

Tranſierunt igit̄ tres anni abſqꝫ bello inter ſiriam et iſrahel. In anno autem tercio deſcendit ioſaphat rex iuda ad regem iſrahel. Dixitqꝫ rex iſrahel ad ſeruos ſuos. Ignoratis q̄ noſtra ſit ramoth galaad. et negligimus tollere eam de manu regis ſirie? Et ait ad ioſaphat. Veniesne mecum ad preliandum in ramoth galaad? Dixitqꝫ ioſaphat ad regem iſrl'. Sicut ego ſum: ita et tu. Populus meus et populus tuus vnum ſunt: et equites mei equites tui. Dixitqꝫ ioſaphat ad regem iſrahel. Quere oro te hodie ſermonem domini. Congregauit ergo rex iſrahel prophetas. quadringētos circiter viros: et ait ad eos. Ire debeo ī ramoth galaad ad bellandum an quieſcere? Qui rūderunt. Aſcende: et dabit eam dominus ī manu regis. Dixit autē ioſaphat. Non eſt hic propheta dñi quiſpiam: ut interrogemus per eū? Et ait rex iſrahel ad ioſaphat. Remanſit vir vnus per quē poſſumus interrogare dominū: ſed ego odi eū. quia nō prophetat michi bonum ſed malum: micheas filius iemla. Cui ioſaphat ait. Ne loquaris ita rex. Vocauit ergo rex iſrl' eunuchū quendam: et dixit ei. Feſtina adducere micheam filium iemla. Rex autē iſrl' et ioſaphat rex iuda ſedebāt. vnuſquiſqꝫ in ſolio ſuo veſtiti cultu regio ī area iuxta oſtium porte ſamarie: et vniūſi prophete prophetabant in conſpectu eoꝝ. Fecit quoqꝫ ſibi ſedechias filius chanaana cornua ferrea et ait. Hec dicit domin9. His ventilabis ſiriam: donec deleas eam. Omneſqꝫ prophete ſimiliter prophetabant dicētes. Aſcende ī ramoth galaad et vade proſpere: et tradet dominus ī manu regis. Nuncius vero q̄ ierat ut vocaret micheam: locut9 eſt ad eū dicens. Ecce ſ̄mones prophetarum ore vno regi bona predicant. Sit ergo ſermo tuus ſimilis eorum: et loquere bona. Cui micheas ait. Viuit dominus: quia quodcumqꝫ dixerit michi dominus hoc loquar. Venit itaqꝫ ad regem: et ait illi rex. Michea: ire debemus in ramoth galaad ad preliandū an ceſſare? Cui ille rūdit. Aſcende et vade proſpere: et tradet dñs ī manu regis. Dixit autē rex ad eū. Iterū atq; iterum adiuro te: ut nō loquaris michi niſi qđ verū eſt in nomine dñi. Et ille ait. Vidi cunctū iſrl' diſperſum in mōtibꝫ: quaſi oues non habentes paſtorē. Et ait dñs. Non habent iſti dñm: reuertatur unuſquiſq; in domū ſuā in pace. Dixit ergo rex iſrl' ad ioſaphat. Nunquid non dixi tibi quia nō ꝓphat michi bonū: ſed ſemꝑ malū? Ille vero addens ait. Propterea hoc audi ſermonem dñi. Vidi dñm ſedentē ſuꝑ ſoliū ſuū: et omnem exercitū celi aſſiſtentem ei a dextris et a ſiniſtris. Et ait dñs. Quis decipiet achab regē iſrahel ut aſcendat: ⁊ cadat in ramoth galaad? Et dixit unꝰ verba huiuſcemodi: ⁊ alius aliter. Egreſſus eſt autē ſpiritus: et ſtetit corā dño: et ait. Ego decipiam illū. Cui locutꝰ eſt dñs. In quo? Et ille ait. Egrediar: ⁊ ero ſpiritꝰ mendax in ore oīm ꝓphaꝝ eius. Et dixit dñs. Decipies ⁊ ꝑualebis: egredere et fac ita. Nunc igitur ecce dedit dñs ſpiritū mendacij in ore oīm ꝓphetarū tuoꝝ qui hic ſunt: et dñs locutus eſt cōtra te malū. Acceſſit autē ſedechias filius chanana: et percuſſit micheā in maxillā. et dixit. Me ne ergo dimiſit ſpiritus dñi: et locutꝰ eſt tibi? Et ait micheas. Viſurus es ī die illa: quando ingredieris cubiculū intra cubiculum ut abſcondaris. Et ait rex iſrahel. Tollite micheam et maneat apud ammon principē ciuitatis. et apud ioas filium amalech: et dicite eis. Hec dicit rex. Mittite virū iſtum in carcerem: et ſuſtentate eum pane tribulacōnis ⁊ aqua anguſtie: donec reuertar in pace. Dixitq; micheas. Si reuerſus fueris in pace: nō eſt locutus in me dñs. Et ait. Audite pp̄li oīes. Aſcendit itaq; rex iſrl' et ioſaphat rex iuda. ī ramoth galaad. Dixit itaq; rex iſrahel ad ioſaphat. Sume arma et ingredere prelium: et induere veſtibꝫ tuis. Porro rex iſrl' mutauit habitū ſuū: et ingreſſus eſt bellū. Rex autem ſirie p̄ceperat principibꝫ curruum triginta duobus dicens. Nō pugnabitis cōtra minorē et maiorē quēpiā: niſi contra regem iſrahel ſolū. Cum ergo vidiſſent principes curruū ioſaphat. ſuſpicati ſunt qđ ipſe eſſet rex iſrahel: et impetu facto pugnabant contra eū. Et exclamauit ioſaphat. Intellexerūtq; principes curruum qđ non eſſet rex iſrahel: et ceſſauerunt ab eo. Vnus autem quidam tetendit arcum. in incertum ſagittam dirigens: et caſu percuſſit regē iſrahel inter pulmonem et ſtomachū. At ille dixit aurige ſuo. Verte manū tuam. et eice me de exercitu: quia grauiter vulneratus ſū. Commiſſū eſt ergo preliū in die illa. Et rex iſrahel ſtabat ī curru ſuo. contra ſiros: et mortuus ē veſpere. Fluebat autē ſanguis plage ī ſinum currus: et preco inſonuit in vniuerſo exercitu anteꝗ̄ ſol occumberet dicens. Vnuſquiſq; reuertatur in ciuitatem et in terram ſuā. Mortuus eſt autē rex: ⁊ platus eſt in ſamariā. Sepelierūtq; regem in ſamaria: et lauerūt currū eiꝰ in piſcina ſamarie et linxerunt canes ſanguinē eius: et habenas lauerunt iuxta verbum dñi quod locutꝰ fuerat. Reliqua autē ſermonum achab ⁊ vniuerſa que fecit. ⁊ domus eburnea quā edificauit. cunctarūq; urbium quas extruxit: nonne hec ſcripta ſunt ī libro verboꝝ dierū regū iſrahel? Dormiuit ergo achab cū patribꝫ ſuis: ⁊ regnauit ochozias filius eiꝰ pro eo. Ioſaphat vero filius aſa regnare ceperat ſuper iudam: āno quarto achab regis iſrahel. Trigintaquinqꝫ annoꝝ erat cum regnare cepiſſet: ⁊ vigintiquinqꝫ ānis regnauit in iheruſalem. Nomen matris eius azuba: filia ſalai. Et ambulauit in omni via aſa patris ſui: ⁊ nō declinauit ex ea. Fecitqꝫ quod rectum eſt in conſpectu domini: veruntamen excelſa non abſtulit. Adhuc enim populus ſacrificabat et adolebat incenſū in excelſis. Pacemqꝫ habuit ioſaphat cum rege iſrahel. Reliqua aūt verboꝝ ioſaphat · et opera eius que geſſit et prelia nonne hec ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum iuda? Sed et reliquias effeminatorū qui remanſerant in diebꝫ aſa patris eius abſtulit de terra. Nec erat tūc rex conſtitutus in edom. Rex vero ioſaphat fecerat claſſes in mari · que nauigarent ī ophir propter aurum: et ire non poterant: quia confracte ſunt in aſyongaber. Tunc ait ochozias filius achab ad ioſaphat. Vadāt ſerui mei cum ſeruis tuis in nauibus. Et noluit ioſaphat. Dormiuitqꝫ ioſaphat cum patribus ſuis: et ſepultus eſt cum eis in ciuitate dauid patris ſui: regnauitqꝫ ioram filius eius ꝓ eo. Ochozias autem filius achab regnare ceperat ſuper iſrahel in ſamaria anno ſeptimodecimo ioſaphat regis iuda: regnauitqꝫ ſuꝑ iſrahel duobus annis. Et fecit malū in conſpectu domini: et ambulauit in via patris ſui · et matris ſue: et in via iheroboam filij nabath qui peccare fecit iſrahel. Seruiuit quoqꝫ baal et adorauit eum: et irritauit dominum deum iſrahel iuxta omnia que fecerat pater eius.

Explicit regū tercius. Incipit reg̃ q̄rtꝰ

Preuaricatꝰ eſt autē moab in iſrl̄: poſtq̄ mortuus eſt achab. Ceciditqꝫ ochozias ꝑ cancellos cenaculi ſui · quod habebat in ſamaria et egrotauit: miſitqꝫ nuncios dicens ad eos. Ite cōſulite beelzebub deū accharon: utrū viuere queam de infirmitate mea hac. Angelus autē dn̄i locutꝰ ē ad heliā theſbiten dicens. Surge et deſcende in occurſū nūcioꝝ regis ſamarie: et dices ad eos. Nunquid nō ē deus in iſrahel · ut eatis ad conſulendū beelzebub deū accharon? Quāobrem hec dicit dn̄s. De lectulo ſuꝑ quē aſcendiſti nō deſcendes: ſed morte morieris. Et abijt helias: reuerſiqꝫ ſunt nuncij ad ochoziā. Qui dixit eis. Quare reuerſi eſtis? At illi reſponderūt ei. Vir occurrit nobis: et dixit ad nos. Ite reuertimini ad regem qui miſit vos: et dicetis ei. Hec dicit dominus. Nunquid quia non erat deus in iſrahel mittis ut conſulatur beelzebub deꝰ accharō? Idcirco de lectulo ſuꝑ quē aſcendiſti nō deſcendes: ſed morte morieris. Qui dixit eis. Cuius figure et habitus eſt vir ille q̄ occurrit vobis: et locutus eſt verba hec? At illi dixerūt. Vir piloſus: et zona pellicea accinctus renibꝫ. Qui ait. Helias theſbites ē. Miſitqꝫ ad eum quinquagenariū principē: ⁊ quinquaginta qui erant ſub eo. Qui aſcendit ad eū: ſedentiqꝫ in vertice mōtis ait. Homo dei: rex precepit ut deſcendas. Reſpōdens qꝫ helias · dixit quinquagenario. Si homo dei ſum: deſcendat ignis de celo et deuoret te et quinquaginta tuos. Deſcendit ergo ignis de celo · et deuorauit eū: et quinquaginta qui erant

C. I.

cū eo. Rurſumqꝫ miſit ad eū principē quīquagenariū alterum: et quīquaginta cū eo. Qui locut⁹ eſt illi. Homo dei: hec dicit rex. Feſtina · deſcende. Reſpondens helias ait. Si homo dei ego ſum: deſcendat ignis de celo et deuoret te et quīquaginta tuos. Deſcendit ergo ignis de celo: ⁊ deuorauit illū et quinquaginta eius. Iterum miſit principē quinquagenariū tercium: et quīquaginta qui erant cū eo. Qui cū veniſſet curuauit genua cōtra heliam: et precatus eſt eum et ait. Homo dei: noli deſpicere animā meā · et animas ſeruorum tuorꝫ qui mecum ſunt. Ecce deſcendit ignis de celo et deuorauit duos principes quīquagenarios p̄mos: et quinquagenos qui cum eis erant. Sed nunc obſecro ut miſerearis anime mee. Locut⁹ eſt autē angelus dn̄i ad heliam dicens. Deſcende cum eo. Ne timeas. Surrexit igit̄ et deſcendit cum eo ad regem: et locutus eſt ei. Hec dicit dn̄s. Quia miſiſti nuncios ad cōſulendū beelzebub deum accharon quaſi nō eſſet deus in iſrl' a quo poſſes interrogare ſermonem: ideo de lectulo ſuꝑ quē aſcendiſti non deſcendes: ſed morte morieris. Mortuus eſt autem iuxta ſermonē dn̄i quē locut⁹ ē helias: et regnauit ioram frater eius pro eo: anno ſcd̄o ioram filij ioſaphat regis iude. Non enī habebat filiū. Reliqua autem verborum ochozie que oꝑat⁹ eſt · nonne hec ſcripta ſunt in libro ſermonum dierum regū iſrahel? C. II.

ergo

Factum eſt autem cū leuare vellet dn̄s heliam per turbinē in celū: ibant helias et heliſeus de galgalis. Dixitqꝫ helias ad heliſeum. Sede hic: quia dn̄s miſit me uſqꝫ in bethel. Cui ait heliſeus. Viuit dominus · et viuit anima tua: quia nō derelinquam te. Cumqꝫ deſcendiſſent bethel: egreſſi ſunt filij ꝓphetarꝫ qui erant in bethel ad heliſeum: et dixerunt ei. Numquid noſti: quia hodie dn̄s tollet dn̄m tuū a te? Qui rn̄dit. Et ego noui. Silete. Dixit autem helias ad heliſeum. Sede hic: quia dn̄s miſit me in iericho. Et ille ait. Viuit dn̄s · et viuit anima tua: quia nō derelinquā te. Cūqꝫ veniſſent iericho: acceſſerunt filij ꝓphetarꝫ qui erant in iericho ad heliſeū: ⁊ dixerūt ei. Numquid noſti: quia dn̄s hodie tollet dn̄m tuum a te? Et ait. Et ego noui. Silete. Dixit autem ei helias. Sede hic: quia dn̄s miſit me uſqꝫ ad iordanem. Qui ait. Viuit dominus · et viuit anima tua: quia non derelinquam te. Ierunt igitur ambo pariter: et quinquaginta viri de filijs ꝓphetarꝫ ſecuti ſunt eos. Qui et ſteterūt econtra longe. Illi autem ambo ſtabant ſuꝑ iordanem. Tulitqꝫ helias palliū ſuum et inuoluit illud: et ꝑcuſſit aquas q̄ diuiſe ſunt ī utramqꝫ partē: et tranſierunt ambo per ſiccū. Cūqꝫ tranſiſſent: helias dixit ad heliſeum. Poſtula qd̄ vis: ut faciam tibi anteq̄ꝫ tollar a te. Dixitqꝫ heliſeus. Obſecro ut fiat ī me duplex ſpiritus tuus. Qui reſpondit. Rem difficilem poſtulaſti. Attamen ſi videris me quādo tollar a te erit qd̄ petiſti: ſi autem non videris · non erit. Cumqꝫ pergerent et incedentes ſermocinarentur: ecce currus igneus et equi ignei diuiſerunt utrumqꝫ. Et aſcendit helias ꝑ turbinem in celum: heliſeus autē videbat. et clamabat. Pater mi pater mi: currus iſrahel ⁊ auriga eius. Et nō vidit eū amplius. Apprehenditqꝫ veſtimenta ſua: et ſcidit illa ī duas partes. Et leuauit palliū helie quod ceciderat ei. Reuerſuſqꝫ ſtetit ſuꝑ ripā iordanis: et pallio helie q̄d ceciderat ei percuſſit aquas: et non ſunt diuiſe. Et dixit. Ubi eſt deus helie eciā nūc? Percuſſitqꝫ aquas: et diuiſe ſunt huc atqꝫ illuc: et tranſijt heliſeus. Videntes autem filij ꝓphetaꝝ qui erāt ī ihericho decontra dixerunt. Requieuit ſpiritus helie ſuper heliſeum. Et venientes in occurſum eius adorauerūt eū proni in terram: dixerūtqꝫ illi. Ecce cū ſeruis tuis ſunt quinquaginta viri fortes· q̄ poſſunt ire· et querere dominū tuum: ne forte tulerit eum ſpiritus domini et proiecerit eum in vnum mōtium aut in vnā valliū. Qui ait. Nolite mittere. Coegeruntqꝫ eum: donec acquieſceret et diceret. Mittite. Et miſerūt quīquaginta viros. Qui cum queſiſſent tribꝫ diebus: nō inuenerunt. Et reuerſi ſūt ad eum. At ille habitabat in ihericho; et dixit eis. Nunquid nō dixi vobis nolite mittere? Dixerunt quoqꝫ viri ciuitatis ad heliſeum. Ecce habitacio ciuitatis huius optima eſt ſicut tu ipſe dn̄e proſpicis: ſed aque peſſime ſunt: et terra ſterilis. At ille ait. Afferte michi vas nouum: et mittite in illud ſal. Quod cū attuliſſent: egreſſus ad fontem aquarū miſit in illum ſal: et ait. Hec dicit dominus. Sanaui aquas has: et nō erit vltra in eis mors neqꝫ ſterilitas. Sanate ſūt ergo aque uſqꝫ ad diem hanc: iuxta verbū heliſei q̄d locutus eſt. Aſcendit autem inde heliſeus in bethel. Cumqꝫ aſcenderet ꝑ viā pueri parui egreſſi ſunt de ciuitate: et illudebant ei dicētes. Aſcende calue: aſcende calue. Qui cū reſpexiſſet vidit eos: ⁊ maledixit eis ī nomine domini. Egreſſiqꝫ ſunt duo vrſi de ſaltu: et lacerauerunt ex eis quadraginta duos pueros. Abijt aūt inde ī montē carmeli: et inde reuerſus ē in ſamariā. ca. iii.

Ioram vero filius achab regnauit ſuꝑ iſrahel ī ſamaria: āno decimo octauo ioſaphat regis iude. Regnauitqꝫ duodecim annis; et fecit malum coram dn̄o: ſed non ſicut pater ſuus ⁊ mater. Tulit enim ſtatuas baal quas fecerat pater eius; veruntamen in peccatis iheroboam filij nabath qui peccare fecit iſrahel adheſit: nec receſſit ab eis. Porro meſa rex moab nutriebat pecora multa: et ſoluebat regi iſrahel centum milia agnorum· et centū milia arietū cum velleribꝫ ſuis. Cumqꝫ mortuus fuiſſet achab: preuaricatus eſt fedus q̄d habebat cum rege iſrahel. Egreſſus eſt igit̄ rex ioram in die illa de ſamaria: ⁊ recenſuit vniuerſum iſrahel: miſitqꝫ ad ioſaphat regem iuda dicens. Rex moab receſſit a me: veni mecū contra eū ad preliū. Qui rn̄dit. Aſcendā. Qui meus eſt tuus eſt; populus meꝰ populus tuus: ⁊ equi mei equi tui. Dixitqꝫ. Per quam viam aſcendemus? At ille reſpōdit. Per deſertū ydumee. Perrexerunt igit̄ rex iſrahel et rex iuda et rex edom· et circuierūt ꝑ viam ſeptē dierū: nec erat aqua exercitui et iumētis que ſequebantur eos. Dixitqꝫ rex iſrahel. Heu heu heu: Congregauit nos dn̄s tres reges: ut traderet in manu moab. Et ait ioſaphat. Eſt ne hic propheta dn̄i: ut deprecemur dn̄m ꝑ eum? Et reſpondit vnus de ſeruis regis iſrahel. Eſt hic heliſeus filius ſaphat: qui fundebat aquam ſuꝑ manus helie. Et ait ioſaphat. Eſt apud eum ſermo dn̄i. Deſcenditqꝫ ad eum rex iſrahel et ioſaphat rex iuda: et rex edom. Dixit autem heliſeus ad regem iſrahel. Quid michi et tibi eſt? Vade

moab

ad ꝓphetas pr̄is tui et matris tue . Et ait illi rex iſrahel. Quare congregauit dn̄s tres reges hos ut traderet eos in manus moab? Dixitqꝫ ad eum heliſeus . Viuit dn̄s exercituum in cuius conſpectu ſto: ꝙ ſi nō vultū ioſaphat regis iude erubeſcerem: nō attendiſſem quidem te . nec reſpexiſſem. Nunc autē adducite michi pſaltem. Cūqꝫ caneret pſaltes: facta eſt ſuper eum man⁹ dn̄i. Et ait . Hec dicit dn̄s . Facite alueum torrentis huius foſſas et foſſas . Hec enim dicit dn̄s. Non videbitis ventū neqꝫ pluuiā : et alueus iſte replebitur aquis: et bibetis vos et familie veſtre et iumēta veſtra. Parumqꝫ eſt hoc in conſpectu domini: inſuꝑ tradet etiam moab ī manus veſtras. Et ꝑcutietis oīem ciuitatem munitam ⁊ omnem vrbem electam : et vniuerſum lignum fructiferum ſuccidetis cunctoſqꝫ fontes aquaꝝ obturabitis : et omnē agrum egregium operietis lapidibus . Factū eſt igitur mane quando ſacrificium offerri ſolet: et ecce aque veniebant per viam edom. Et repleta eſt terra aquis. Vniuerſi autē moabite audientes qđ deſcendiſſent tres reges ut pugnarent aduerſus eos conuocauerunt omnes qui accincti erant baltheo deſuper : et ſteterunt in terminis · primoqꝫ mane ſurgentes · et orto iam ſole ex aduerſo aquarum: viderunt moabite econtra aquas rubras quaſi ſanguinē: dixeruntqꝫ. Sanguis gladij ē. Pugnauerunt reges cōtra ſe: et ceſi ſunt mutuo. Nunc perge ad predam moab . Perrexerūtqꝫ in caſtra iſrahel . Porro conſurgens iſrahel percuſſit moab: at illi fugerunt coram eis. Venerunt igitur qui vicerant · et percuſſerunt moab · et ciuitates deſtruxerūt: et oīem agrum optimum mittentes ſinguli lapides repleuerunt: et vniūſos fontes aquaꝝ obturauerūt: et oīa ligna fructifera ſucciderunt : ita ut muri tantū fictiles remanerēt. Et circumdata eſt ciuitas a fundibularijs: ⁊ magna ex parte percuſſa . Quod cum vidiſſet rex moab preualuiſſe ſcilicet hoſtes tulit ſecum ſeptingentos viros educētes gladiū ut irrumperent ad regem edom: et nō potuerūt . Arripienſqꝫ filium ſuū primogenitum qui regnaturus erat pro eo obtulit olocauſtum ſuꝑ murum: et facta eſt indignatio magna in iſrahel . Statimqꝫ receſſerunt ab eo · et reuerſi ſunt in terram ſuam. ca. iiii.

Mulier autē quedam de vxoribus prophetaꝝ · clamabat ad heliſeū dicēs. Seruus tuus vir meus mortu⁹ eſt: et tu noſti quia ſeruus tuus fuit timens deum. Et ecce creditor venit: ut tollat duos filios meos ad ſeruiendū ſibi . Cui dixit heliſeus . Quid vis ut faciam tibi? Dic michi . Quid habes in domo tua? At illa reſpondit. Nō habeo ancilla tua quicq̄ ī domo mea: niſi parum olei quo vngar . Cui ait. Vade · pete mutuo ab oībꝫ vicinis tuis vaſa vacua nō pauca: et ingredere et claude oſtium tuū cum intrinſec⁹ fueris tu et filij tui · ⁊ mitte inde in oīa vaſa hec : et cum plena fuerint tolles. Iuit itaqꝫ mulier : et clauſit oſtiū ſuꝑ ſe et ſuper filios ſuos . Illi offerebant vaſa: et illa infundebat . Cūqꝫ plena fuiſſent vaſa: dixit ad filiū ſuū. Affer michi adhuc vas . Et ille reſpondit. Non habeo. Stetitqꝫ oleū. Venit aūt illa et indicauit homini dei . Et ille . Vade inquit vende oleum et redde creditori tuo: tu autem ⁊ filij tui viuite de reliquo . Facta eſt autem quedam dies: et tranſiebat heliſeus per ſunam ciuitatem. Erat autem ibi mulier magna: que tenuit eū ut comederet panē. Cumq; frequenter inde tranſiret: diuertebat ad eam ut comederet panē. Que dixit ad virū ſuū. Animaduerto ꝙ vir dei ſanctus eſt iſte: q̃ tranſit ꝑ nos frequenter. Faciamus ergo ei cenacl'm paruum: et ponamus ei in eo lectulū et menſam et ſellam ⁊ candelabrum: ut cū venerit ad nos maneat ibi. Facta ē ergo dies quedā: ⁊ veniens diuertit in cenaculū: ⁊ requieuit ibi. Dixitq; ad giezi puerum ſuum. Voca ſunamitem iſtam. Qui cum vocaſſet eam. et illa ſtetiſſet coram eo: dixit ad puerꝝ ſuū. Loquere ad eam. Ecce ſedule in omnibȝ miniſtraſti nobis: quid vis ut faciā tibi? Nunquid habes negociū: et vis ut loquar regi ſiue principi milicie? Que reſpōdit. In medio populi mei habito. Et ait. Quid ergo vult ut faciam ei? Dixitq; giezi. Ne queras. Filium enī nō habet: et vir ei⁹ ſenex ē. Precepit itaq; ut vocaret eā. Que cū vocata fuiſſet et ſtetiſſet adte oſtium: dixit ad eam. In tempore iſto in hac eadem hora ſi vita comes fuerit: habebis in utero filium. At illa. Noli queſo domine mi vir dei: noli mentiri ancille tue. Et concepit mulier: et peperit filiū in tempore · ⁊ in hora eadem qua dixerat heliſeus. Creuit autem puer: et cum eſſet quedam dies ⁊ egreſſus iſſet ad patrem ſuū ad meſſores: ait patri ſuo. Caput meum doleo. At ille dixit puero. Tolle: et duc eum ad matrē ſuā. Qui cū tuliſſet et duxiſſet eum ad matrem ſuam: poſuit eum illa ſuper genua ſua uſq; ad meridiem: et mortuus eſt. Aſcendit autem et collocauit eum ſuper lectū hominis dei: ⁊ clauſit oſtiū. Et egreſſa vocauit virū ſuū. Et ait. Mitte mecū obſecro unū de pueris et aſinā: ut excurram uſq; ad hominē dei · et reuertar. Qui ait illi. Quamobcauſam vadis ad eum? Hodie non ſūt kalende neq; ſabbatū. Que reſpondit. Vadam. Strauitq; aſinam: et precepit puero. Mina et ꝓpera: ne michi moram facias in eundo: et hoc age quod p̄cipio tibi. Profecta ē igit̄: et venit ad virū dei in monte carmeli. Cumq; vidiſſet eam vir dei decontra: ait ad giezi puerū ſuū. Ecce ſunamitis illa. Vade ergo ī occurſum eius: et dic ei. Rectene agitur circa te ⁊ circa virum tuum: et circa filiū tuum? Que reſpōdit. Recte. Cūq; veniſſet ad virū dei in montem apꝓhendit pedes eius: et acceſſit giezi ut amoueret eam. Et ait homo dei. Dimitte illam. Anima enim eius in amaritudine eſt: et dn̄s celauit a me · et non indicauit michi. Que dixit illi. Nunquid petiui filiū a domino meo? Nunquid nō dixi tibi: ne illudas me? Et ille ait ad giezi. Accinge lumbos tuos: et tolle baculum meū in manu tua et vade. Si occurrerit tibi homo non ſalutes eum: et ſi ſalutauerit te quiſpiam nō reſpōdeas illi. Et pones baculum meū ſuꝑ faciē pueri. Porro mater pueri ait. Viuit dominus et viuit anima tua: non dimittam te. Surrexit ergo: et ſecutus ē eam. Giezi autē preceſſerat ante eos: et poſuerat baculum ſuper faciē pueri: et non erat vox neq; ſenſus. Reuerſuſq; eſt in occurſum eius: et nunciauit ei dicēs. Non ſurrexit puer. Ingreſſus eſt ergo heliſeus domum: et ecce puer mortuus iacebat in lectulo ei⁹. Ingreſſuſq; clauſit oſtiū ſuper ſe ⁊ ſuꝑ puerū: et orauit ad dominū. Et aſcendit · et incubuit ſuper puerū: poſuitq; os ſuū ſuꝑ os ei⁹ et oculos ſuos ſuꝑ oculos eius·et manus ſuas ſuper man⁹ eius, et incuruauit ſe ſuꝑ eū: et calefacta eſt caro pueri. At ille reuerſus·deambulabat ī domo ſemel huc atq; illuc: ⁊ aſcendit ⁊ incubuit ſuper eum. Et oſcitauit puer ſepties: aperuitq; oculos. Et ille vocauit giezi: et dixit ei. Voca ſunamiten hanc. Que vocata ingreſſa eſt ad eū. Qui ait. Tolle filiū tuū. Venit illa et corruit ad pedes eius: et adorauit ſuper terram. Tulitq; filium ſuum· et egreſſa eſt: et heliſeus reuerſus eſt in galgala. Erat autem fames in terra: et filij ꝓphetaꝝ habitabant coram eo: dixitq; uni de pueris ſuis. Pone ollā grandem: et coque pulmentum filijs prophetaꝝ. Et egreſſus ē unus ī agrū: ut colligeret herbas agreſtes. Inuenitq; quaſi vitem ſilueſtrem: ⁊ collegit ex ea coloquintidas agri et impleuit pallium ſuū: ⁊ reuerſus cōſcidit in ollam pulmenti. Neſciebat enim quid eſſet. Infuderunt igr̄ ſocijs ut comederent. Cūq; guſtaſſent de coctione: exclamauerunt dicentes. Mors in olla vir dei. Et nō potuerūt comedere. At ille: afferte inquit farinā. Cūq; tuliſſent: miſit in ollam ⁊ ait. Infunde turbe ut comedant. Et nō fuit ampli⁹ quicq̄ amaritudinis ī olla. Vir aūt quidā venit de balſaliſa deferens viro dei panes p̃mitiaꝝ·et viginti panes ordeaceos: ⁊ frumētum nouū ī pera ſua. At ille dixit. Da ꝑplo ut comedat. Rn̄ditq; ei miniſter ei⁹. Quantū ē hoc ut apponam coram centum viris? Rurſum ille: da ait populo ut comedat. Hec enim dicit dominus. Comedent: et ſupererit. Poſuit itaq; coram eis. Qui comederunt: ⁊ ſuꝑfuit iuxta verbū dn̄i. ca. v.

Naaman princeps militie regis ſirie erat vir magn⁹ aput dominum ſuum: et honoratus. Per illum enī dedit dominus ſalutem ſirie. Erat autem vir fortis ⁊ diues: ſed leproſus. Porro de ſiria egreſſi fuerāt latrunculi: et captiuam duxerant de terra iſrahel puellā paruulā: que erat ī obſequio vxoris naaman. Que ait ad dn̄am ſuam. Vtinā fuiſſet dominus meus ad ꝓphetam qui eſt in ſamaria: profecto curaſſet eū a lepra quā habet. Ingreſſus eſt itaq; naaman ad dn̄m ſuum: et nunciauit ei dicens. Sic et ſic locuta eſt puella de terra iſrahel. Dixitq; ei rex ſirie. Vade: et mittā litteras ad regem iſrahel. Qui cum profectus eſſet et tuliſſet ſecum decem talenta argenti et ſex milia aureos·et decē mutatoria veſtimētorū: detulit litteras ad regem iſrahel in hec verba. Cum acceperis epiſtolam hanc: ſcito ꝙ miſerim ad te naaman ſeruū meū ut cures eū a lepra ſua. Cumq; legiſſet rex iſrahel litteras: ſcidit veſtimenta ſua et ait. Numquid deus ego ſum ut occidere poſſim et viuificare: quia iſte miſit ad me ut curem hominē a lepra ſua? Animaduertite et videte: ꝙ occaſiones querat aduerſum me. Quod cum audiſſet heliſeus vir dei·ſcidiſſe videlicet regē iſrahel veſtimenta ſua: miſit ad eum dicens. Quare ſcidiſti veſtimēta tua? Veniat ad me: et ſciat eſſe ꝓphetā in iſrahel. Venit ergo naaman cū equis et curribus: et ſtetit ad oſtium domus heliſei. Miſitq; ad eum heliſeus nuncium dicens. Vade et lauare ſepties in iordane: et recipiet ſanitatem caro tua atq; mūdaberis. Irat⁹ naaman· recedebat dicens. Putabam ꝙ egrederetur ad me·et ſtans inuocaret nomē dñi dei sui: ⁊ tangeret manu sua locū lepre: et curaret me. Nunquid nō meliores sunt abana ⁊ pharfar fluuij damasci omnibꝫ aquis israhel · ut lauer in eis et munder? Cum ergo vertisset se et abiret indignans: accesserūt ad eū serui sui · et locuti sūt ei. Pater: ⁊ si rem grandē dixisset tibi ꝓpheta · certe facere debueras. Quātomagis quia nunc dixit tibi lauare ⁊ mūdaberis? Descendit ⁊ lauit septies in iordane iuxta sermonem viri dei: et restituta ē caro eius sicut caro pueri paruuli: et mundatus est. Reuersusq; ad virum dei cū vniūso comitatu suo: venit et stetit coram eo et ait. Vere scio q̄ non sit alius deus in vniuersa terra: nisi tantū in israhel. Obsecro itaq; ut accipias benedictionem a seruo tuo. At ille respondit. Viuit dominus ante quē sto: quia non accipiā. Cūq; vim faceret: penit⁹ nō acquieuit. Dixitq; naaman. Ut vis. Sed obsecro cōcede michi seruo tuo: ut tollā onus duoꝝ burdonū de terra. Nō enī faciet ultra seruus tuus olocaustū aut victimā dijs alienis: nisi domino. Hoc aūt solum est de quo depreceris dñm ꝓ seruo tuo: quādo ingreditur dñs meus templū remmō ut adoret · et illo innitente super manū meam · si adorauero in templo remmon · adorante eo in eodē loco: ut ignoscat michi dominus seruo tuo ꝓ hac re. Qui dixit ei. Vade in pace. Abijt ergo ab eo: electo tempore terre. Dixitq; giezi puer viri dei. Pepercit dñs meus naaman siro isti: ut nō acciperet ab eo q̄ attulit. Viuit dominus quia curram post eum: et accipiam ab eo aliquid. Et secutus est giezi post tergum naaman. Quem cum vidisset ille currentē ad se: desiliuit de curru ī occursum eius et ait. Rectene sunt omnia? Et ille ait. Recte. Dñs meus misit me ad te dicēs. Modo venerūt ad me duo adolescentes de monte ephraim: ex filijs ꝓphetaꝝ. Da eis talentum argenti: ⁊ vestes mutatorias duplices. Dixitq; naaman. Melius ē ut accipias duo talenta. Et coegit eum: ligauitq; duo talenta argenti in duobus saccis · ⁊ duplicia vestimenta et imposuit duobus pueris suis: qui et portauerunt corā eo. Cūq; venisset iam vespri · tulit de manu eoꝝ · et reposuit in domo: dimisitq; viros et abierunt: ipse autem ingressus stetit corā dño suo. Et dixit heliseus. Unde venis giezi? Qui respondit. Non iuit seruus tuus quoq̄. At ille ait. Nōne cor meum in presenti erat: quando reuersus est homo de curru suo in occursum tui? Nunc igitur accepisti argentū ⁊ accepisti vestes . ut emas oliueta · et vineas ⁊ oues et boues et seruos ⁊ ancillas. Sed ⁊ lepra naaman adherebit tibi ⁊ semini tuo usq; ī sempiternū. Et egressus ē q̄si nix ab eo leprosus. c. vi.

Dixerunt aūt filij ꝓphetaꝝ ad heliseum. Ecce locus in quo habitamus corā te. angustus est nobis: Eamus usq; ad iordanen et tollant singuli de silua materias singlas: ut edificemus nobis ibi locū ad habitandū. Qui dixit. Ite. Et ait vn⁹ ex illis. Veni ergo ⁊ tu cum seruis tuis. Respōdit. Ego veniam. Et abijt cum eis. Cumq; venissent ad iordanen: cedebāt ligna. Accidit autē: ut cū vnus materiā succidisset · caderet ferrum securis ī aquā. Exclamauitq; ille et ait. Heu heu heu dñe mi: et hoc ipm̄ mutuo acceperam. Dixit aūt homo dei. Ubi cecidit? At ille mōstrauit ei locū. Precidit ergo lignū: ⁊ misit illuc. Natauitq; ferrum.

Et ait. Tolle. Qui extendit manum: ⁊ tulit illud. Rex autem ſirie pugnabat contra iſrahel: conſiliūqꝫ inijt cū ſeruis ſuis dicēs. In loco illo ⁊ illo· ponam⁹ inſidias. Miſit itaqꝫ vir dei ad regē iſrahel dicēs. Caue ne tranſeas ī locū illū: quia ibi ſiri ī inſidijs ſūt. Miſit itaqꝫ rex iſrahel ad locū quē dixerat ei vir dei et ꝑoccupauit eū: ⁊ obſeruauit ſe ibi nō ſemel neqꝫ bis. Conturbatūqꝫ eſt cor regis ſirie pro hac re: et conuocatis ſeruis ſuis ait. Quare non indicatis michi quis ꝓditor mei ſit apud regem iſrahel? Dixitqꝫ vnus ſeruorū eius. Nequaq̄ dñe mi rex: ſed heliſeus propheta qui eſt ī iſrahel indicat regi iſrahel oīa verba quecunqꝫ locutus fueris in conclaui tuo. Dixitqꝫ eis. Ite et videte vbi ſit: ut mittam ⁊ capiā eū. Annunciauerūt ei dicētes. Ecce in dothaim. Miſit ergo illuc equos et currus: et robur exercitus. Qui cū veniſſet nocte: circumdederūt ciuitatē. Conſurgens autem diluculo miniſter viri dei egreſſus eſt: viditqꝫ exercitum ī circuitu ciuitatis et equos et currus: Nunciauitqꝫ ei dicēs. heu heu heu domine mi quid faciem⁹? At ille reſpōdit. Noli timere. Plures enī nobiſcū ſunt: q̄ cū illis. Cumqꝫ oraſſet heliſeus ait. Dñe: aperi oculos huius ut videat. Et aperuit dñs oculos pueri· et vidit: et ecce mons plenus equorū et curruū igneorum in circuitu heliſei. Hoſtes vero deſcenderunt ad eum. Porro heliſeus orauit ad dominū dicēs. Percute obſecro gentem hanc cecitate. Percuſſitqꝫ eos dñs ne viderent: iuxta verbum heliſei. Dixit aūt ad eos heliſeus. Non eſt hec via: neqꝫ iſta eſt ciuitas. Sequimini me: et oſtendam vobis virū quē queritis. Duxit ergo eos ī ſamariam. Cūqꝫ ingreſſi fuiſſent ī ſamariā: dixit heliſeus. Domine: aperi oculos iſtorū ut videant. Aperuitqꝫ dñs oculos eorū: et viderūt ſe eſſe in medio ſamarie. Dixitqꝫ rex iſrahel ad heliſeū: cū vidiſſet eos. Nunquid percutiā eos pater mi? Et ille ait. Non percuties. Neqꝫ enim cepiſti eos gladio et arcu tuo: ut percutias. Sed pone panē et aquā coram eis· ut comedant ⁊ bibant: et vadant ad dominū ſuum. Appoſitaqꝫ eſt eis ciborum magna ꝑparatio. Et comederunt et biberūt: et dimiſit eos: abierūtqꝫ ad dñm ſuum. Et vltra nō venerūt latrones ſirie in terram iſrahel. Factū eſt autē poſt hec congregauit benadab rex ſirie vniuerſum exercitum ſuum: et aſcendit et obſidebat ſamariā. Factaqꝫ eſt fames magna in ſamaria: ⁊ tā diu obſeſſa ē donec venundaret̄ caput aſini octogita argēteis: ⁊ quarta pars cabi ſtercoris columbarū quinqꝫ argenteis. Cūqꝫ rex iſrahel tranſiret ꝑ murū: mulier quedā exclamauit ad eū dicēs. Salua me dñe mi rex. Qui ait. Nō te ſaluet dominus. Unde te poſſū ſaluare? De area: aut de torculari? Dixitqꝫ ad eā rex. Quid tibi vis? Que reſpondit. Mulier iſta dixit michi. Da filiū tuū ut comedamus eū hodie: ⁊ filium meū comedemus cras. Coximus ergo filium meū· et comedimus; dixiqꝫ ei die altera. Da filiū tuū: ut comedam⁹ eum. Que abſcondit filiū ſuū. Quod cum audiſſet rex ſcidit veſtimēta ſua: et tranſiebat ꝑ murū. Viditqꝫ omīs pp̄ls cilicium quo veſtitus erat ad carnem intrinſecus. Et ait ~~rex~~. Hec michi faciat deus· et hec addat: ſi ſteterit caput heliſei filij ſaphat ſuꝑ ipm hodie. Heliſeus aūt ſedebat in domo ſua: et ſenes ſedebant cum eo. Premiſit itaqꝫ virum; et anteq̄ veniret nuncius: ille dixit ad ſenes. Numquid ſcitis ꝙ miſerit filius homicide hic ut p̄cidatur caput meum? Videte ergo: cū venerit nuncius · claudite oſtiū: et nō ſinatis eū introire. Ecce enī ſonitus pedū dn̄i eius poſt eū eſt. Adhuc illo loquente eis: apparuit nuncius qui veniebat ad eū. Et ait. Ecce tantū malū a dn̄o eſt. Quid ampliꝰ expectabo a dn̄o? c. vii.

Dixit aūt heliſeus. Audite verbū domini. Hec dicit dn̄s. In tempore hoc cras · modius ſimile uno ſtatere erit: et duo modii ordei ſtatere uno in porta ſamarie. Reſpondens unus de ducibꝫ ſup̄ cuius manū rex incumbebat homini dei ait. Si dominus fecerit etiam catharactas in celo: numquid poterit eſſe qđ loqueris? Qui ait. Videbis oculis tuis: et inde nō comedes. Quatuor ergo viri erant leproſi iuxta introitum porte: qui dixerūt ad inuicem. Quid hic eſſe volumꝰ donec moriamur? Siue ingredi voluerimꝰ ciuitatem fame moriemur: ſiue manſerimꝰ hic moriendū nobis ē. Venite ergo et tranſfugiamus ad caſtra ſirie. Si pepercerint nobis viuemus: ſi aūt occidere voluerint: nichilominꝰ moriemur. Surrexerunt ergo veſperi: ut venirent ad caſtra ſirie. Cūq; veniſſent ad principium caſtroꝝ ſirie: nullum ibidem repererūt. Siquidē dominus ſonitum audiri fecerat in caſtris ſirie · curruū et equorū: et exercitus plurimi. Dixeruntq; ad inuicem. Ecce mercede cōduxit aduerſum nos rex iſrahel reges ethreoꝝ ⁊ egiptioꝝ: et venerūt ſup̄ nos. Surrexerunt ergo et fugerūt in tenebris: et dereliquerūt tentoria ſua ⁊ equos et aſinos in caſtris: fugeruntq; animas tantū ſuas ſaluare cupiētes. Igit̄ cū veniſſent leproſi illi ad principiū caſtrorū ingreſſi ſunt unū tabernaculū: et comederūt ⁊ biberūt. Tulerūtq; inde argentū et aurum et veſtes: et abierunt ⁊ abſconderunt. Et rurſum reuerſi ſunt ad aliud tabernaculū: et inde ſimiliter auferentes abſconderūt. Dixeruntq; ad inuicem. Non recte facimus. Hec enim dies boni nuncii eſt. Si tacuerimꝰ et noluerimus nūciare uſq; mane: ſceleris arguemur. Venite eamus: et nunciemus in aula regis. Cumq; veniſſēt ad portam ciuitatis: narrauerūt eis dicentes. Iuimus ad caſtra ſirie et nullū ibidem reperimus hominē: niſi equos et aſinos alligatos: et fixa tentoria. Ierunt ergo portarii: et nunciauerunt in palacio regis intrinſecus. Qui ſurrexit nocte: et ait ad ſeruos ſuos. Dico vobis quid fecerint nobis ſiri. Sciunt quia fame laboramus: et idcirco egreſſi ſunt de caſtris: et latitant ī agris dicētes. Cū egreſſi fuerint de ciuitate capiemꝰ eos viuos: et tunc ciuitatē ingredi poterimus. Reſpondit autem unus ſeruoꝝ eius. Tollamus quinq; equos qui remanſerunt in urbe: quia ipſi tantum ſunt in uniuerſa multitudine iſrahel · alii enim conſumpti ſunt: ⁊ mittentes explorare poterimꝰ. Adduxerūt ergo duos equos: miſitq; rex in caſtra ſirorum dicens. Ite et videte. Qui abierūt poſt eos uſq; ad iordanem. Ecce aūt omnis via plena erat veſtibꝫ ⁊ vaſis: q̄ proiecerant ſiri cum turbarent̄. Reuerſiq; nūcii indicauerūt regi. Et egreſſus pp̄ls diripuit caſtra ſirie: factuſq; eſt modius ſimile ſtatere uno · ⁊ duo modii ordei ſtatere uno: iuxta verbū dn̄i. Porro rex ducem illum in cuiꝰ manu incūbebat ↄſtituit ad portam: quem conculcauit turba in introitu porte et mortuꝰ est: iuxta q̄d locutꝰ fuerat vir dei quādo descenderat rex ad eum. Factumq; ē scd̄m sermonē viri dei · quem dixerat regi quādo ait· Duo modij ordei statere vno erūt· et modius simile statere vno hoc eodem tempore cras in porta samarie: quādo respōderat dux ille viro dei et dixerat· etiā si dn̄s fecerit catharactas in celo nunquid poterit fieri q̄d loqueris: ⁊ dixit ei videbis oculis tuis· et inde nō comedes. Euenit ergo ei sicut p̄dictū erat: ⁊ cōculcauit eū pp̄ls ī porta: ⁊ mortuꝰ ē. ca. viii.

Heliseus autē locutus est ad mulierem: cuius viuere fecerat filium dicens. Surge. vade tu ⁊ domꝰ tua: ⁊ pegrinare vbicūq; repereris. Uocauit enī dn̄s famem: et veniet super terram septem ānis. Que surrexit et fecit iuxta verbū hominis dei: ⁊ vadens cū domo sua: pegrinata est in terra philistijm· diebꝫ multis. Cumq; finiti essent anni septem: reuersa est mulier de terra philistijm. Et ingressa est: ut interpellaret regem ꝓ domo sua· et pro agris suis. Rex autē loquebat̄ cū giezi puero viri dei dicens. Narra michi oīa magnalia q̄ fecit heliseus. Cūq; ille narraret regi quomō mortuū suscitasset: apparuit mlier cuius viuificauerat filium clamās ad regē pro domo sua ⁊ pro agris suis. Dixitq; giezi. Dn̄e mi rex hec ē mulier: ⁊ hic ē filius eiꝰ quē suscitauit heliseus. Et interrogauit rex mulierem. Que narrauit ei. Deditq; ei rex eunuchum vnum dicens. Restitue ei oīa que sua sunt: et vniuersos redditus agrorū a die qua reliquit terrā vsq; ad p̄sens. Uenit quoq; heliseus damascum: et benadab rex sirie egrotabat. Nūciaueruntq; ei dicētes. Uenit vir dei huc. Et ait rex ad azahel. Tolle tecū munera et vade ī occursum viri dei: et consule dn̄m ꝑ eum dicens. Si euadere potero de infirmitate mea hac? Iuit igit̄ azahel in occursū eiꝰ habens secum munera· et oīa bona damasci onera quadraginta camelorū. Cumq; stetisset coram eo ait. Filius tuus benadab rex sirie misit me ad te dicens. Si sanari potero de infirmitate mea hac? Dixitq; ei heliseus. Uade dic ei. Sanaberis. Porro ostendit michi dominus: quia morte morietur. Stetitq; cum eo: et conturbatus est vsq; ad suffusionem vultus. Fleuitq; vir dei. Cui azahel ait. Quare dominus meus flet? At ille dixit. Quia scio q̄ facturꝰ sis filijs israhel mala. Ciuitates eorū munitas igne succendes: et iuuenes eorum interficies gladio: ⁊ paruulos eorꝫ elides· et pregnantes diuides. Dixitq; azahel. Quid enī sū seruus tuus canis: ut faciam rem istam magnā? Et ait heliseus. Ostendit michi dominus te regem sirie fore. Qui cū recessisset ab heliseo: venit ad dominū suum. Qui ait ei. Quid tibi dixit heliseus? At ille respondit. Dixit michi: recipies sanitatē. Cūq; venisset dies altera · tulit stragulū ⁊ infudit aquā: et expādit super faciē eius. Quo mortuo: regnauit azahel pro eo. Anno quīto iorā filij achab regis israhel regnauit iorā filius iosaphat rex iuda. Triginta duorū ānoꝝ erat cum regnare cepisset: ⁊ octo annis regnauit in ierusalē. Ambulauitq; in vijs regum israhel: sicut ambulauerat domus achab. Filia enī achab erat vxor eius. Et fecit q̄d malū est in coram domino. Noluit autē dominus disperdere iudam ꝓpter dauid seruū suum: sicut ꝓmiserat ei ut

⁊ iosaphat regis iud.

daret illi lucernā· et filijs eius cunctis diebus. In diebus eius receſſit edom ne eſſet ſub iuda: et cōſtituit ſibi regē. Venitq; iorā ſeira: et om̄is exercitus cū eo. Et ſurrexit nocte: ꝑcuſſitq; ydumeos qui eum circumdederant· et principes curruū. Populus aūt fugit in tabernacl'a ſua. Receſſit ergo edom ne eſſet ſub iuda: uſq; ad diē hanc. Tunc receſſit et lobna ī tēpore illo. Reliqua aūt ſermonū iorā et uniūſa que fecit: nōne hec ſcripta ſunt in libro verboꝝ dierū regū iuda? Et dormiuit ioram cum patribus ſuis: ſepultuſq; ē cum eis ī ciuitate dauid: et regnauit aazias fili⁹ eius pro eo. Anno duodecimo iorā filij achab regis iſrl': regnauit aazias filius ioram regis iude. Viginti duoꝝ annorū erat ahazias cū regnare cepiſſet: et uno āno regnauit in ihrl'm. Nomen matris eius atalia filia amri regis iſrl': et ambulauit in vijs domus achab: et fecit qđ malū eſt corā dn̄o ſicut dom⁹ achab. Gener enī domus achab fuit. Abijt q; cum ioram filio achab ad preliandū contra aſahel regē ſirie in ramoth galaad: et vulnerauerunt ſiri ioram. Qui reuerſus ē· ut curaretur ī ieſrahel: quia vulnerauerūt eū ſiri in ramoth ꝑliantē cōtra aſahel regem ſirie. Porro aazias filius ioram rex iuda deſcendit inuiſere ioram filium achab in ieſrahel: quia egrotabat ibi. ca. ix.

Heliſeus autē prophetes vocauit unū de filijs prophetarū: et ait illi. Accinge lumbos tuos: et tolle lenticulā olei hanc in manu tua: et vade in ramoth galaad. Cumq; veneris illuc: videbis iehu filium ioſaphat filij namſi. Et ingreſſus ſuſcitabis eum de medio fratrum ſuoꝝ et introduces in interi⁹ cubiculū: teneńſq; lenticulā olei fundes ſuper caput eius: et dices. Hec dicit dn̄s. Vnxi te regem ſup̄ iſrahel. Aperieſq; oſtiū et fugies: et non ibi ſubſiſtes. Abijt ergo adoleſcens puer ꝓphete in ramoth galaad: et ingreſſus eſt illuc. Ecce autē principes exercitus ſedebant. Et ait. Verbum michi ad te o princeps. Dixitq; iehu. Ad quē ex om̄ibz nobis? At ille dixit. Ad te o princeps. Et ſurrexit: et ingreſſus ē cubiculum. At ille fudit oleum ſuper caput eius. Et ait. Hec dicit dominus deus iſrahel. Vnxi te regem ſup̄ ꝑpl'm domini iſrahel: ⁊ ꝑcuties domū achab dn̄i tui. ut ulciſcar ſanguinē ſeruorū meoꝝ ꝓphetaꝝ· et ſanguinem omniū ſeruoꝝ dn̄i de manu iezabel: ꝑdam q; omnem domū achab. Et interficiam de domo achab mingentem ad parietem: et clauſum et nouiſſimum in iſrahel. Et dabo domū achab ſicut domū iheroboā filij nabath: et ſicut domū baaſa filij ahia. Ihezabel q; comedent canes in agro ieſrahel: nec erit qui ſepeliat eam. Aꝑuitq; oſtium et fugit. Iehu autem ingreſſus eſt ad ſeruos dn̄i ſui. Qui dixerūt ei. Recte ne ſunt om̄ia? Quid venit inſanus iſte ad te? Qui ait eis. Noſtis hominem: et quid locutus ſit. At illi reſpōderūt, falſum eſt: ſed magis narra nobis. Qui ait eis. Hec et hec locutus ē michi. Et ait. Hec dicit dominus. Vnxi te regem ſup̄ iſrahel. Feſtinauerūt itaq;: et unuſquiſq; tollens pallium ſuum poſuerunt ſub pedibus eius in ſimilitudinem tribunalis: et cecinerūt tuba atq; dixerunt. Regnabit iehu. Coniurauit ergo iehu filius ioſaphat filij namſi contra ioram. Porro ioram obſederat ramoth galaad· ip̄e et om̄is iſrahel cōtra aſahel regē ſirie: et reuerſus fuerat ut curaretur ī ieſrahel ꝓpter uulnera: quia ꝑcuſſerant eum ſiri preliantē cōtra aſahel regē ſirie. Dixitq; iehu. Si placet vobis nemo egrediatur profugus de ciuitate: ne vadat et nūciet in ieſrahel. Et aſcendit: et profectus eſt ī ieſrahel. Iorā enī egrotabat ibi: et ochozias rex iuda deſcenderat ad viſitandū iorā. Igitur ſpeculator qui ſtabat ſuꝑ turrim ieſrahel: vidit globū iehu venientis. Et ait. Video ego globū. Dixitq; ioram. Tolle currum: et mitte ī occurſum eoꝝ: et dicat vadens. Recte ne ſūt omnia? Abijt ergo qui aſcenderat currum in occurſū eius. Et ait. Hec dicit rex. Pacata ſunt omnia? Dixitq; iehu. Quid tibi ⁊ paci? Tranſi et ſequere me. Nūciauit quoq; ſpeculator dicēs. Venit nūcius ad eos: ⁊ non reuertitur. Miſit etiam currum equorum ſcdm: venitq; ad eos. et ait. Hec dicit rex. Nūquid pax eſt? Et ait iehu. Quid tibi et paci? Trāſi et ſequere me. Nūciauit autē ſpeculator dicēs. Venit uſq; ad eos: et non reuertitur. Eſt autē inceſſus quaſi inceſſus iehu filij namſi. Preceps enī graditur. Et ait ioram. Iungite currū. Iūxerūtq; currū eius. Et egreſſus eſt iorā rex iſrl' et [illegible]ozias rex iuda: ſinguli ī curribꝫ ſuis. Egreſſiq; ſunt ī occurſum iehu: et inuenerūt eum in agro naboth ieſrahelite. Cumq; vidiſſet ioram iehu dixit. Pax eſt iehu? At ille reſpondit. Que pax? Adhuc fornicationes iezabel matris tue. et veneficia eius mlta vigent. Cōuertit aūt ioram manum ſuā: et fugiens ait ad [illegible]oziam. Inſidie [illegible]ozia. Porro iehu tetēdit arcū manu: et ꝑcuſſit iorā inter ſcapulas. et egreſſa eſt ſagitta ꝑ cor ei⁹: ſtatimq; corruit in curru ſuo. Dixitq; iehu. ad badazer ducem. Tolle proice eum in agro naboth ieſrahelite. Memini enī quando ego et tu ſedentes in curru ſequebamur achab patrem huius: ꝙ dominus onus hoc leuauerit ſuꝑ eū dicēs. Si nō ꝓ ſāguine naboth. ⁊ pro ſāguine filiorū ei⁹ quem vidi heri ait dn̄s: reddā tibi in agro iſto dicit dn̄s. Nūc ergo tolle et proice eum in agro: iuxta verbū dn̄i. Ochozias autem rex iuda videns hoc fugit per viam dom⁹ orti: perſecutuſq; eſt eū iehu: ⁊ ait. Etiā hunc percutite in curru ſuo. Et percuſſerunt eū ī aſcenſu gaber: qui ē iuxta ieblaā. Qui fugit ī mageddo: et mortu⁹ eſt ibi. Et impoſuerunt eum ſerui eius ſuper currum ſuum et tulerunt in iheruſalem: ſepelieruntq; in ſepulcro cum patribꝫ ſuis in ciuitate dauid. Anno vndecimo ioram filij achab regis iſrahel regnauit ochozias ſuper iudam: venitq; iehu in ieſrahel. Porro iezabel introitu ei⁹ audito depinxit oculos ſuos ſtibio. ⁊ ornauit caput ſuū: et reſꝑxit per feneſtrā ingredientē iehu ꝑ portam: et ait. Nunquid pax poteſt eſſe zamri. q̄ interfecit dn̄m ſuū? Leuauitq; iehu faciem ſuam ad feneſtrā et ait. Que eſt iſta? Et inclinauerūt ſe ad eū duo vel tres eunuchi: ⁊ dixerūt. Hec eſt illa iezabel. At ille dixit eis. Precipitate eam deorſum. Et p̄cipitauerūt eam. Aſperſuſq; ē ſanguine paries: ⁊ equorum vngule cōculcauerūt eam. Cūq; introgreſſus eſſet ut comederet biberetq; ait. Ite et videte maledictam illam et ſepelite eam: quia filia regis ē. Cūq; iſſent ut ſepelirent eam: non inuenerūt niſi caluariā et pedes ⁊ ſummas manus. Reuerſiq; nunciauerūt ei. Et ait iehu. Sermo dn̄i eſt: quem locutus eſt per ſeruum ſuum heliam theſbiten dicens. In agro ieſrahel comedent canes carnes iezabel. Et erunt carnes iezabel ſicut ſtercus ſuper faciem terre in agro ieſrahel: ita ut pretereuntes dicant. Heccine eſt illa iezabel? cap̄. x.

Erant autem achab ſeptuaginta filij in ſamaria. Scripſit ergo iehu litteras: et miſit ĩ ſamariam ad optimates ciuitatis ⁊ ad maiores natu et ad nutricios achab dicens. Statim ut acceperitis litteras has·qui habetis filios dñi vr̃i et currus et equos et ciuitates firmas ⁊ arma: eligite meliorẽ et eũ qui vobis placuerit de filijs domini veſtri· et eũ ponite ſuper ſoliũ patris ſui: et pugnate pro domo dñi veſtri. Timuerunt illi vehementer: ⁊ dixerunt. Ecce duo reges nõ potuerunt ſtare coram eo: ⁊ quomõ nos valebimus reſiſtere? Miſerunt ergo ꝑpoſitꝰ domus et prefectꝰ ciuitatis et maiores natu et nutricij ad iehu dicentes. Serui tui ſumꝰ: q̄cunq; iuſſeris faciemus: nec cõſtituemus nobis regẽ. Quecũq; tibi placent fac. Reſcripſit autem eis litteras ſcḋo dicens. Si mei eſtis et obeditis michi: tollite capita filiorum dñi veſtri: et venite ad me hac eadem hora cras ĩ ieſrahel. Porro filij regis ſeptuaginta viri apud optimates ciuitatis nutriebantur. Cũq; veniſſent littere ad eos: tulerunt filios regis et occiderũt ſeptuaginta viros: et poſuerunt capita eorũ ĩ cophinis et miſerũt ad eum ĩ ieſrahel. Venit aũt nuncius ad eũ: et indicauit ei dicens. Attulerũt capita filiorum regis. Qui reſpondit. Ponite ea ad duos aceruos iuxta introitum porte uſq; mane. Cumq; diluxiſſet egreſſus ẽ: et ſtãs dixit ad omnẽ populũ. Iuſti eſtis. Si ego coniuraui contra dñm meũ et interfeci eum: quis percuſſit om̄es hos? Videte ergo nũc quoniã non cecidit de ſermonibꝫ dñi in terram quos locutus eſt dominus ſuꝑ domũ achab: et dñs fecit qḋ locutus eſt in manu ſerui ſui helie. Percuſſit igit̃ iehu om̄es qui reliqui erãt de domo achab in ieſrahel· et vniũſos optimates eius ⁊ notos ⁊ ſacerdotes: donec non remanerent ex eo reliquie. Et ſurrexit: et venit in ſamariã. Cũq; veniſſet ad cameram paſtorũ in via· inuenit fratres ochozie regis iuda: dixitq; ad eos. Qui nam eſtis vos? Qui reſponderũt. Fratres ochozie ſumus: et deſcendimus ad ſalutandos filios regis· et filios regine. Qui ait. Cõprehendite eos viuos. Quos cũ comprehendiſſent viuos: iugulauerunt eos in ciſterna iuxta camerã quadraginta duos viros: et nõ reliquit ex eis quenq;. Cũq; abiiſſet inde inuenit ionadab filium rechab in occurſum ſibi: ⁊ benedixit ei. Et ait iehu ad eũ. Nunquid ẽ cor tuum rectum cum corde meo ſicut cor meũ cũ corde tuo? Et ait ionadab. Eſt. Si eſt inquit: da manũ tuã. Qui dedit ei manũ ſuã. At ille leuauit eũ ad ſe in currum: dixitq; ad eum. Veni mecum: et vide zelum meum pro dño. Et impoſitũ in curru ſuo duxit in ſamariã. Et percuſſit om̄es qui reliqui fuerant de achab in ſamaria uſq; ad vnum: iuxta verbũ dñi quod locutus eſt ꝑ heliam. Congregauit ergo iehu omnem ꝑplm: et dixit ad eos. Achab coluit baal parum: ego aũt colam eũ amplius. Nunc igitur omnes ꝓphetas baal· et vniuerſos ſeruos eius et cunctos ſacerdotes ipſius vocate ad me. Nullus ſit qui non veniat. Sacrificium enim grande eſt michi baal.

Quicūq; defuerit non viuet. Porro iehu faciebat hoc inſidioſe: ut diſperderet cultores baal. Et dixit. Sanctificate diem ſolemnē baal. Vocauitq; et miſit in univerſos terminos iſrl': et venerunt cuncti ſerui baal. Non fuit reſiduus ne unus quidē: qui non veniret. Et ingreſſi ſunt templum baal. Et repleta eſt domus baal: a ſummo uſq; ad ſummū. Dixitq; hiis qui preerant ſup veſtes. Proferte veſtimenta univerſis ſeruis baal. Et protulerunt eis veſtes. Ingreſſuſq; iehu ⁊ ionadab fili⁹ rechab tēplum baal: ait cultoribꝫ baal. Perquirite et videte: ne quis forte vobiſcū ſit de ſeruis dn̄i: ſed ut ſint ſerui baal ſoli. Ingreſſi ſunt igitur ut facerent victimas et olocauſta: iehu autē ꝑparauerat ſibi foris octoginta viros: et dixerat eis. Quicūq; fugerit de hominibus hiis quos ego adduxero ī manus vr̄as: anima eius erit pro aīa illi⁹. Factum eſt autem cum completum eſſet olocauſtū: precepit iehu militibus ⁊ ducibus ſuis. Ingredimini et percutite eos. Nullus euadat. Percuſſeruntq; eos in ore gladii et proiecerunt, milites ⁊ duces. Et ierunt in ciuitatem templi baal: et protulerunt ſtatuā de phano baal: et cōbuſſerunt et cōminuerunt eam. Deſtruxerunt q; edem baal: et fecerūt pro ea latrinas uſq; in diem hanc. Deleuit itaq; iehu baal de iſrl': verūtamen a pc̄cis ieroboā filii nabath qui peccare fecit iſrahel nō receſſit: nec dereliquit vitulos aureos qui erant in bethel et in dan. Dixit autē dominus ad iehu. Quia ſtudioſe egiſti qd̄ rectū erat et placebat in oculis meis: et om̄ia que erant in corde meo feciſti contra domū achab: filii tui uſq; ad quartā generationē ſedebunt ſup thronū iſrl'. Porro iehu non cuſtodiuit ut ambularet in lege dn̄i dei iſrl' in toto corde ſuo. Non eni receſſit a peccatis ieroboam: qui peccare fecerat iſrl'. In diebꝫ illis cepit dn̄s tedere ſuper iſrahel. Percuſſitq; eos aſahel in univerſis finibus iſrahel: a iordane contra orientalem plagam. omnē terram galaad et gad ⁊ ruben et manaſſe ab aroer que eſt ſup torrētem arnon et galaad et baſan. Reliq̄ aūt verboꝝ iehu et univ̄ſa que fecit et fortitudo eius: nonne hec ſcripta ſūt in libro verborū dierū regum iſrahel? Et dormiuit iehu cū patribꝫ ſuis: ſepelieruntq; eum in ſamaria: et regnauit ioahaz filius ei⁹ pro eo. Dies autem quos regnauit iehu ſuper iſrahel viginti et octo āni ſūt ī ſamaria. CA. XI.

Atalia vero mater ochozie videns mortuū filiū ſuū: ſurrexit et interfecit om̄e ſemen regiū. Tollens autē ioſaba filia regis iorā ſoror ochozie ioas filiū ochozie: furata eſt eū de medio filioꝝ regis qui interficiebātur: et nutricē ei⁹ de triclinio: et abſcondit eū a facie atalie ut nō interficeretur: eratq; cū ea ſex ānis clam ī domo dn̄i. Porro atalia regnauit ſuper terrā ſeptem ānis. Anno aūt ſeptimo miſit ioiada et aſſumēs cēturiones ⁊ milites introduxit ad ſe in templū dn̄i: pepigitq; cū eis fedus. Et adiurās eos in domo dn̄i oſtendit eis filiū regis: et precepit illis dicens. Iſte ē ſermo quē facere debetis. Tercia pars vr̄m introeat ſabbato: et obſeruet excubias domus regis. Tercia autē pars ſit ad portā ſeir: ⁊ tercia pars ſit ad portam que eſt poſt habitaculum ſcutarioꝝ: et cuſtodietis excubias domus meſſa. Due vero partes e vobis om̄es egredientes ſabbato custodiant excubias domus domini circa regem: et vallabitis eū habentes arma in manib; vestris. Si quis aūt ingressus fuerit septum templi: interficiatur. Eritisq; cū rege introeunte et egrediēte. Et fecerūt centuriones iuxta om̄ia que p̄ceprat eis ioiada sacerdos. Et assumētes singuli viros suos qui ingrediebantur sabbatū cum hiis qui egrediebantur e sabbato: venerūt ad ioiadam sacerdotem. Qui dedit eis hastas et arma regis david: que erant ī domo dñi. Et steterūt singuli habentes arma ī manu sua a parte tēpli dextra usq; ad partem sinistrā altaris ⁊ edis. circum regē. Produxitq; filiū regis: ⁊ posuit sup eū diadema et testimoniū. feceruntq; eum regem ⁊ unxerūt: et plaudentes manu dixerūt. Vivat rex. Audivit aūt atalia vocem p̄pli currentis: et ingressa ad turbas in templum dñi. vidit regē stantē sup tribunal iuxta morem. ⁊ cantores ⁊ turbas p̄pe eum. om̄emq; p̄plm terre letantē. et canentē tubis: ⁊ scidit vestimēta sua clamavitq;. Coniuratio. coniuratio. Precepit aūt ioiada centurionib; qui erāt sup exercitum: et ait eis. Educite eam extra septa templi: et quicunq; eam secutus fuerit: feriatur gladio. Dixerat enī sacerdos; non occidatur in templo dñi. Imposuerūtq; ei manus et impegerūt eam per viam introitus equoꝝ iuxta palacium: et interfecta est ibi. Pepigit ergo ioiada fedus inter dn̄m et regē. et inter p̄plm. ut esset populus domini: et inter regem et populū. Ingressusq; est om̄is populus terre tēplum baal. et destruxerunt aras eius: et ymagines contriverūt valide; mathan quoq; sacerdotem baal occiderūt coram altari. Et posuit sacerdos custodias ī domo dñi: tulitq; centuriones ⁊ cherethi ⁊ pheleti legiones et omnē populum terre: deduxerūtq; regē de domo domini. Et venerunt per viam porte scutariorum in palaciū: et sedit sup thronū regum. Letatusq; est om̄is populus terre: ⁊ civitas cōquievit. Atalia aūt occisa est gladio ī domo regis; septemq; ānoꝝ erat ioas cum regnare cepisset. ca. xii.

Anno septīo iehu regnavit ioas. Quadraginta annis regnavit in ierusalē: nomen matris eius sebia de bersabee. Fecitq; ioas rectū coram domino. cunctis dieb; quib; docuit eum ioiada sacerdos: veruntamen excelsa nō abstulit. Adhuc enī populus immolabat et adolebat in excelsis incensum. Dixitq; ioas ad sacerdotes. Omnē pecuniā sanctoꝝ que illata fuerit in templum domini a p̄tereuntib; que offertur pro p̄cio aīe et quā sponte et arbitrio cordis sui inferūt in templum domini. accipiant illā sacerdotes iuxta ordinem suum: ⁊ instaurent sartatecta domus si quid necessarium viderint instauratione. Igitur usq; ad vicesimumtercium annum regis ioas: nō instauraverunt sacerdotes sartatecta templi. Vocavitq; rex ioas ioiadam pontificem et sacerdotes: dicens eis. Quare sartatecta nō instauratis templi? Nolite ergo ampli⁹ accipere pecuniā iuxta ordinem vestrum: sed ad instaurationem templi reddite eā. Prohibitiq; sūt sacerdotes ultra accipe pecuniā a p̄plo: ⁊ instaurare sartatecta dom⁹. Et tulit ioiada pontifex gazophilaciū unū. aperuitq; foramen desup: et posuit illud iuxta altare ad dexteram ingredientiū domum domini: mittebantq; in eo sacerdotes qui custodiebant ostia omnem pecuniam que

nter

deferebat᷑ ad templū dn̄i. Cūq; videret nimiā pecuniā eſſe in gazophilacio: aſcendebat ſcriba regis et pontifex: effundebātq; et numerabāt pecuniam que inueniebat᷑ in domo dn̄i: ⁊ dabāt eam iuxta numerū atq; menſuram in manu eorum ꝗ preerant cementarijs domus dn̄i. Qui impendebāt eam in fabris lignoꝝ ⁊ in cementarijs hijs ꝗ operabant᷑ in domo dn̄i. et ſartatecta faciebāt: et in hijs ꝗ cedebant ſaxa. et ut emerent ligna et lapides qui excidebantur: ita ut impleretur inſtauratio domus dn̄i in vniuerſis ꝗ indigebāt expenſa ad muniendā domū. Veruntamen nō fiebāt ex eadē pecunia ydrie templi dn̄i et fuſcinule et thuribula et tube et om̄e vas aureū et argentū: de pecunia que inferebatur in templum domini. Hijs enim qui faciebāt opus dabat᷑: ut inſtauraretur templum dn̄i. Et non fiebat ratio hijs hominibus qui accipiebāt pecuniā ut diſtribuerēt eam artificibꝫ: ſed in fide tractabāt eā. Pecuniam vero pro delicto et pecuniā pro peccatis: nō inferebant in templū domini: quia ſacerdotum erat. Tunc aſcendit aſahel rex ſirie et pugnabat contra geth: cepitq; eā. Et direxit faciē ſuā ut aſcenderet in ihr̄lm. Quāobrē tulit ioas rex iuda om̄ia ſanctificata que cōſecrauerat ioſaphat ⁊ ioram ⁊ aa ~~och~~ozias patres eiꝰ reges iuda: ⁊ que ipſe obtulerat. et vniuerſum argentū qđ inueniri potuit in theſauris tēpli domini. et in palacio regis: miſitq; aſaheli regi ſirie: et receſſit ab iheruſalē. Reliqua aūt ſermonū ioas et vniūſa que fecit: nōne hec ſcripta ſunt ī libro verborū dierū regū iuda? Surrexerūt aūt ſerui eius et coniurauerūt inter ſe: percuſſerūtq; ioas in domo mello in deſcenſu ſela, iozachar namq; filius ſemath et iozabath filiꝰ ſomer ſerui eiꝰ ꝑcuſſerūt eū: ⁊ mortuus ē. Et ſepelierūt eū cū pr̄ibꝫ ſuis ī ciuitate dauid: regnauitq; amaſias filiꝰ eius ꝓ eo. ca. xiii.

Anno viceſimotercio ioaſ filij aa ~~ocho~~zie regis iude: regnauit ioa haz filiꝰ iehu ſup iſrahel in ſamaria decem et ſeptem annis: et fecit malū coram dn̄o. Secutuſq; eſt peccata iheroboā filij nabath qui peccare fecit iſrahel: et nō declinauit ab eis. Iratuſq; ē furor domini contra iſrahel: et tradidit eos in manu aſahel regis ſirie et ī manu benadab filij aſahel cunctis diebꝫ. Deprecatus eſt aūt ioa haz faciem dn̄i: et audiuit eum dominus. Vidit enim anguſtiā iſrahel: quia attriuerat eos rex ſirie. Et dedit dominus ſaluatorē iſraheli: et liberatus ē de manu regis ſirie: habitauerūtq; filij iſrahel ī tabernaculis ſuis. ſicut heri ⁊ nudiuſtercius. Veruntamen nō receſſerūt a peccatis domꝰ iheroboā qui peccare fecit iſrahel: ſed ī ipis ambulauerūt. Siquidē et lucus ꝑmanſit in ſamaria: et non ſunt derelicti ioa haz de populo niſi quinquaginta equites: ⁊ decem curruſ et decem milia peditū. Interfecerat enim eos rex ſirie: ⁊ redegerat quaſi puluerē in tritura aree. Reliqua aūt ſermonū ioachaz et vniuerſa que fecit ⁊ fortitudo eius: nōne hec ſcripta ſunt in libro ſermonū dieꝝ regū iſrahel? Dormiuitq; ioachaz cum patribus ſuis: et ſepelierunt eū ī ſamaria: regnauitq; ioas filius eiꝰ pro eo. Anno triceſimoſeptimo ioas regis iuda regnauit ioas filius ioachaz ſup iſrahel in ſamaria ſedecī ānis: et fecit qđ malū ē in conſpectu domini. Non declinauit ab om̄ibꝫ peccatis iheroboam filij nabath qui peccare fecit iſrl': ſed ī ipſis ambulauit. Reliqua autē ſermonū ioas ⁊ vniuerſa que fecit: et fortitudo ei⁹ quomodo pugnauerit contra amaſiā regē iuda. nōne hec ſcripta ſunt ī libro ſermonū dierꝫ regū iſrl'? Et dormiuit ioas cum pr̄ibꝫ ſuis: ī ieroboā aūt ſedit ſuper ſolium eius. Porro ioas ſepultus ē in ſamaria cū regibꝫ iſrl'. Heliſeus autē egrotabat infirmitate qua et mortu⁹ eſt. Deſcenditqꝫ ad eum ioas rex iſrl': et flebat coram eo: dicebatqꝫ, pater mi pater mi: currus iſrl' ⁊ auriga eius. Et ait illi heliſeus. Affer arcū et ſagittas. Cūqꝫ attuliſſet ad eū arcū ⁊ ſagittas: dixit ad regem iſrl'. Pone manū tuā ſuper arcū. Et cū poſuiſſet ille manū ſuam: ſuppoſuit heliſeus man⁹ ſuas manibus regis: et ait. Aperi feneſtrā orientalē. Cumqꝫ aperuiſſet. dixit heliſeus, iace ſagittam. Et iecit. Et ait heliſeus. Sagitta ſalutis dn̄i: et ſagitta ſalutis contra ſiriā. Percutieſqꝫ ſiriā in aphec: donec ꝯſumas eam. Et ait. Tolle ſagittas. Qui cū tuliſſet: rurſū dixit ei. Percute iaculo terrā. Et cum ꝑcuſſiſſet tribꝫ vicibus ⁊ ſtetiſſet: irat⁹ eſt vir dei cōtra eū: et ait. Si ꝑcuſſiſſes quīquies aut ſexies ſiue ſepties: ꝑcuſſiſſes ſiriā vſqꝫ ad cōſummationem. Nūc aūt tribus vicibus ꝑcuties eam. Mortuus eſt ergo heliſe⁹: et ſepelierūt eū. Latrūculi aūt de moab venerunt in terrā in ipō anno. Quidā aūt ſepelientes hominē viderūt latrūculos: et proiecerunt cadauer in ſepulcro heliſei. Quod cū tetigiſſet oſſa heliſei reuixit homo: et ſtetit ſup pedes ſuos. Igitur aſahel rex ſirie afflixit iſrl': cūctis diebꝫ ioachaz. Et miſertus eſt dn̄s eorum: et reuerſus eſt ad eos ꝓpter pactū ſuū qđ habebat cum abraham et yſaac et iacob: et noluit diſperdere eos neqꝫ proicere penitus vſqꝫ in preſens temp⁹. Mortuus ē autē aſahel rex ſirie: et regnauit benadab filius ei⁹ pro eo. Porro ioas filius ioachaz tulit vrbes de manu benadab filij aſahel quas tulerat de manu ioachaz prīs ſui: iure prelij. Tribus vicibus percuſſit eū ioas: et reddidit ciuitates iſrl'. Ca. xiiii.

In anno ſcđo ioas filij ioachaz regis iſrahel: regnauit amaſias filius ioas regis iuda, vigintiquinqꝫ annorū erat cū regnare cepiſſet: viginti aūt ⁊ nouem annis regnauit ī ihrl'm. Nomen matris eius ioaden de iheruſalem. Et fecit rectum corā dn̄o: verumtamen non vt dauid pater ei⁹. Iuxta oīa que fecit ioas pater ſuus fecit: niſi hoc tantū qđ excelſa non abſtulit. Adhuc eni pp̄ls adolebat et immolabat incenſum in excelſis. Cumqꝫ obtinuiſſet regnū ꝑcuſſit ſeruos ſuos qui interfecerāt regem patrē ſuum: filios autē eoꝝ q̄ occiderāt nō occidit: iuxta quod ſcriptū eſt in libro legis moyſi ſicut p̄cepit dn̄s dicēs. Non morientꝰ patres ꝓ filijs neqꝫ filij pro patribꝫ: ſed vnuſquiſqꝫ in peccato ſuo morietur. Ipſe ꝑcuſſit edom ī valle ſalinarum decem milia: et apphendit petrā ī ꝓlio: vocauitqꝫ nomen eius iezechel vſqꝫ in preſentem diem. Tunc miſit amaſias nuncios ad ioas filium ioachaz filij iehu regis iſrahel. dicens. Veni et videamus nos. Remiſitqꝫ ioas rex iſrahel ad amaſiā regē iuda dicens. Carduus libani miſit ad cedrum que eſt in libano. dicens. Da filiam tuā filio meo vxorem. Tranſierūtqꝫ beſtie ſalt⁹, que ſunt in libano: et conculcauerunt carduum. Percutiens inualuiſti ſup edom: et ſubleuauit te cor tuū. Cōtent⁹ eſto gloria: et ſede in domo tua. Quare ꝓuocas malū: ut cadas tu et iudas tecū? Et nō acquieuit amaſias. Aſcenditqꝫ ioas rex iſrahel: et viderūt ſe ip̄e et amaſias rex iuda in bethſames oppido iude. Percuſſus eſt iuda coram iſrl': et fugerūt unuſquiſqꝫ in tabernacula ſua. Amaſiā vero regē iuda filiū ioas filij ochozie cepit ioas rex iſrl' in bethſames: et adduxit eū in iheruſalē. Et interrupit murū iheruſalē a porta effraim uſqꝫ ad portam anguli · quadringentis cubitis. Tulitqꝫ om̄e aurꝫ et argentū ⁊ vniuerſa vaſa q̄ inuenta ſūt ī domo dn̄i et in theſauris regis ⁊ obſides: et reuerſus eſt in ſamariā. Reliqua aūt verboꝝ ioas q̄ fecit ⁊ fortitudo eius qua pugnauit cōtra amaſiā regem iuda · nōne hec ſcripta ſunt in libro ſermonum dieꝝ regum iſrahel? Dormiuitqꝫ ioas cum patribus ſuis et ſepultus eſt in ſamaria cum regibꝫ iſrahel: et regnauit iheroboam filius eius pro eo. Vixit autem amaſias filius ioas rex iuda . poſtq̄ꝫ mortuus eſt ioas filius ioachaz regis iſrahel · vigintiquinqꝫ annis. Reliqua autem ſermonum amaſie · nonne hec ſcripta ſunt in libro ſermonū dierum regum iuda? Factaqꝫ eſt contra eū cōiuratio in iheruſalē: at ille fugit ī lachis. Miſeruntqꝫ poſt eū ī lachis et interfecerūt eum ibi: et aſportauerunt in equis: ſepultuſqꝫ eſt iheruſalem cū pr̄ibus ſuis in ciuitate dauid. Tulit aūt vniūſus populus iude azariā annos natum ſedecim: et conſtituerunt eum regē pro patre eius amaſia. Ip̄e edificauit ahilam: et reſtituit eā iude poſtq̄ꝫ dormiuit rex cum patribus ſuis. Anno quintodecimo amaſie filij ioas regis iuda regnauit iheroboā filius ioas regis iſrl' in ſamaria quadraginta et vno anno: ⁊ fecit quod malum eſt coram dn̄o. Non receſſit ab om̄ibus peccatis iheroboā filij nabath: qui peccare fecit iſrahel. Ip̄e reſtituit terminos iſrahel ab introitu emath uſqꝫ ad mare ſolitudinis: iuxta ſermonem domini dei iſrahel quē locutus eſt per ſeruū ſuum ionam filiū amathi ꝓphetā . qui erat de geth: que eſt in opher. Vidit enim dn̄s afflictionē iſrahel amarā nimis: et ꝙ cōſumpti eſſent uſqꝫ ad clauſos carceris et extremos: et nō eſſet q̄ auxiliaretur iſrahel. Nec locutus eſt dn̄s ut deleret nomē iſrahel de ſub celo: ſed ſaluauit eos in manu iheroboam ~~et~~ filij ioas. Reliqua aūt ſermonū iheroboam et vniuerſa que fecit: ⁊ fortitudo eius qua p̄liatus eſt · ⁊ quomō reſtituit damaſcum et emath iude in iſrahel · nonne hec ſcripta ſunt in libro ſermonum dierū regū iſrahel? Dormiuitqꝫ iheroboā cū pr̄ibꝫ ſuis regibꝫ iſrl': et regnauit zacharias filiꝰ eiꝰ ꝓ eo. c. xv.

Anno viceſimoſeptimo iheroboā regis iſrl' regnauit azarias filius amaſie regis iuda. Sedecī annoꝝ erat cum regnare cepiſſet: ⁊ quinq̄ginta duobus annis regnauit in ihrl'm. Nomen matris eius iecelia de ihrl'm. Fecitqꝫ qd̄ erat placitū corā domino · iuxta omnia que fecit amaſias pater eius: veruntamen excelſa nō ē demolitꝰ. Adhuc populus ſacrificabat et adolebat incenſum in excelſis. Percuſſit autē dn̄s regem: et fuit leproſus uſqꝫ in diem mortis ſue: ⁊ habitabat ī domo libera ſeorſum. Ioathan vero filiꝰ regis gubernabat palaciū: et iudicabat populū terre. Reliqua autē ſermonum azarie et vniūſa que fecit: nōne hec ſcripta ſunt in libro verboꝝ dierū regū iuda? Et dormiuit azarias cum patribꝫ ſuis: ſepelierūtqꝫ eū cū maioribꝫ ſuis in ciuitate dauid: et regnauit ioathan filius eius pro eo. Anno triceſimooctauo azarie regis iude regnauit zacharias filius iheroboam ſuper iſrł in ſamaria ſex menſibꝫ: et fecit quod malum eſt coram dn̄o ſicut fecerant patres eius. Non receſſit a peccatis iheroboam filij nabath: qui peccare fecit iſrahel. Coniurauit autē contra eum ſellum filius iabes·ꝑcuſſitqꝫ eū palam et interfecit: regnauitqꝫ ꝓ eo. Reliqua aūt verboꝝ zacharie nonne hec ſcripta ſunt in libro ſermonū dieꝝ regū iſrł? Iſte eſt ſermo domini quē locutus eſt ad iehu dicēs. Filij tui uſqꝫ ad q̄rtam generationē·ſedebūt de te ſuꝑ thronū iſrahel. Factumqꝫ eſt ita. Sellū filius iabes regnauit triceſimonono anno azarie regis iude. Regnauit aūt uno menſe in ſamaria. Et aſcendit manahen filius gaddi de therſa·venitqꝫ ſamariam: et percuſſit ſellum filiū iabes in ſamaria ⁊ interfecit eum: regnauitqꝫ pro eo. Reliqua autem verboꝝ ſellū et coniuratio eius per quā tetendit inſidias: nonne hec ſcripta ſunt in libro ſermonū dierū regum iſrahel? Tunc percuſſit manahen thapſam ⁊ om̄es qui erant in ea: ⁊ terminos ei⁹ de therſa. Noluerant enim aꝑire ei: Et interfecit omnes pregnantes eius: et ſcidit eas. Anno triceſimonono azarie regis iude regnauit manahen fili⁹ gaddi ſuꝑ iſrahel decem annis in ſamaria: fecitqꝫ quod erat malum coram domino. Non receſſit a peccatis iheroboā filij nabath qui peccare fecit iſrahel; cūctis diebus ei⁹· Veniebat phul rex aſſirioꝝ in therſa: et dabat manahen phul mille talenta argenti·ut eſſet ei in auxiliū ⁊ firmaret regnū ei⁹. Indixitqꝫ manahen argentū ſuꝑ iſrł cūctis potentibus ⁊ diuitibus ut daret regi aſſiriorum: quinquaginta ſiclos argenti ꝑ ſingulos. Reuerſuſqꝫ eſt rex aſſirioꝝ: et non eſt moratus in therſa. Reliqua autem ſermonū manahen et uniuerſa q̄ fecit: nonne hec ſcripta ſunt in libro ſermonum dierū regū iſrahel? Et dormiuit manahen cū patribꝫ ſuis: regnauitqꝫ phaceia filius ei⁹ pro eo. Anno quinquageſimo azarie regis iude regnauit phaceia filius manahen ſuper iſrł in ſamaria biennio; et fecit quod erat malū corā dn̄o. Nō receſſit a peccatis iheroboā filij nabath: qui peccare fecit iſrł. Coniurauit autē aduerſus eum phacee filius romelie dux ei⁹·⁊ ꝑcuſſit eum in ſamaria in turre domus regie iuxta argob et iuxta ariph·et cum eo quinq̄ginta viros de filijs galaaditarū et interfecit eum: regnauitqꝫ pro eo. Reliqua aūt ſermonum phacee ⁊ uniuerſa que fecit: nonne hec ſcripta ſunt in libro ſermonū dierum regum iſrahel? Anno quīquageſimoſecūdo azarie regis iude·regnauit phacee filius romelie ſuꝑ iſrł ī ſamaria viginti annis: et fecit qđ erat malū coram dn̄o. Non receſſit a peccatis iheroboā filij nabath: qui peccare fecit iſrahel. In diebus phacee regis iſrahel venit theglat-phalaſſar rex aſſur·et cepit ahion·et abel domū maacha ⁊ ianoe et cedes et aſor·et galaad ⁊ galileam et uniūſam terrā neptalim: et tranſtulit eos in aſſirios. Cōiurauit autem et tetendit inſidias oſee fili⁹ hela contra phacee filiū romelie: et ꝑcuſſit eum et interfecit: regnauitqꝫ ꝓ eo viceſimo āno ioathan filij ozie. Reliqua aūt ſermonū phacee et uniuerſa que fecit:

nōne hec ſcripta ſunt in libro ſ̄monū dierū regum iſrahel? Anno ſecundo phacee filij romelie regis iſrl̄: regnauit ioathan filiꝰ ozie regis iuda. Vigintiquinqꝫ ānoꝝ erat cū regnare cepiſſet: et ſedecim ānis regnauit in iheruſalē. Nomen mr̄is eiꝰ iheruſa: filia zadoch. Fecitqꝫ qd̄ erat placitum coram dn̄o. Iuxta omnia q̄ fecit ozias pater ſuus oꝑatꝰ ē: verūtamen excelſa nō abſtulit. Adhuc pp̄ls immolabat et adolebat incenſū ī excelſis. Ip̄e edificauit portā domꝰ domini ſublimiſſimā. Reliqua autem ſermonū ioathan et uniuerſa que fecit: nonne hec ſcripta ſūt ī libro verboꝝ dierū regū iuda? In diebꝫ illis cepit dn̄s mittere ī iudam raſin regem ſirie: et phacee filiū romelie. Et dormiuit ioathan cū patribus ſuis ſepultusqꝫ eſt cū eis ī ciuitate dauid pr̄is ſui: et regnauit achaz filius eiꝰ ꝓ eo.

ca. xvi.

Anno decimoſeptimo phacee filij romelie· regnauit achaz filiꝰ ioathan regis iuda. Vigintiannoꝝ erat achaz cum regnare cepiſſet: et ſedecim ānis regnauit in ihrl̄m. Non fecit qd̄ erat placitum in conſpectu domini dei ſui ſicut dauid pater eiꝰ: ſed ambulauit in via regum iſrahel. Inſup et filium ſuum cōſecrauit tranſferens ꝑ ignem ſecundū ydola gentiū: que diſſipauit dominus corā filijs iſrl̄. Immolabat quoqꝫ victimas et adolebat incenſū in excelſis et ī collibꝫ: et ſub omī ligno frondoſo. Tūc aſcendit raſin rex ſirie: et phacee filius romelie rex iſrahel· ad p̄liandū in iheruſalē. Cūqꝫ obſiderent achaz: non valuerunt ſuperare eū. In tēpore illo reſtituit raſin rex ſirie haylā ſirie: et eiecit iudeos de hayla. Et ydumei et ſiri venerūt in haylam: ⁊ habitauerunt ibi uſqꝫ in diē hanc. Miſit aūt achaz nuncios ad teglat phalaſſar regē aſſirioꝝ dicēs. Seruus tuus et filiꝰ tuus ego ſum. Aſcende ⁊ ſaluū me fac de manu regis ſirie et de manu regis iſrl̄: q̄ cōſurrexerunt aduerſū me. Et cū collegiſſet argentū ⁊ aurū qd̄ inueniri potuit in domo dn̄i· et in theſauris regis miſit regi aſſirioꝝ munera: qui ⁊ acquieuit volūtati eius. Aſcendit autem rex aſſirioꝝ ī damaſcū ⁊ vaſtauit eam: ⁊ trāſtulit habitatores eius cyrenen: raſin aūt interfecit. Perrexitqꝫ rex achaz in occurſum teglat phalaſſar regi aſſirioꝝ ī damaſcū. Cūqꝫ vidiſſet altare damaſci: miſit rex achaz ad uriam ſacerdotē exemplar eiꝰ et ſimilitudinē iuxta omē opus eius. Extruxitqꝫ urias ſacerdos altare. Iuxta omīa que p̄ceperat rex achaz de damaſco: ita fecit ſacerdos urias donec veniret rex achaz de damaſco. Cumqꝫ veniſſet rex de damaſco vidit altare ⁊ veneratus eſt illud: aſcenditqꝫ ⁊ immolauit olocauſta et ſacrificiū ſuū: et libauit libamina ⁊ fudit ſāguinem pacificoꝝ que obtulerat ſuꝑ altare. Porro altare ereum qd̄ erat coram dn̄o tranſtulit de facie templi et de loco altaris ⁊ de loco templi domini: poſuitqꝫ illud ex latere altaris ad aquilonē. Precepit quoqꝫ rex achaz urie ſacerdoti dicens. Suꝑ altare maius offer olocauſtū matutinum et ſacrificiū veſpertinū ⁊ olocauſtum regis et ſacrificiū eius: ⁊ olocauſtum uniūſi p̄pli terre et ſacrificia eorū et libamina eorū: et omēm ſanguinē olocauſti et uniūſum ſanguinē victime ſuper illud effundes. Altare vero ereum erit paratū ad voluntatem meā. Fecit igit͛ urias ſacerdos iuxta omīa que p̄ceperat rex achaz. Tulit aūt rex achaz celatas baſes ⁊ luterem qui erat deſuper: et mare depoſuit de bobꝫ ereis qui ſuſtentabant illud: et poſuit ſuper pauimētum ſtratum lapide. Muſach quoq; ſabbati quod edificauerat in templo et ingreſſum regis exteriꝰ conuertit in templū domini: ꝓpter regem aſſirioꝝ. Reliqua aūt verborū achaz et om̄ia q̄ fecit: nonne hec ſcripta ſūt in libro ſermonū dierū regum iuda? Dormiuitq; achaz cum patribꝫ ſuis: et ſepultꝰ ē cū eis ī ciuitate dauid: et regnauit ezechias filiꝰ eiꝰ ꝓ eo. ca. xvii.

Anno duodecīo achaz regis iuda regnauit oſee filiꝰ hela in ſamaria ſuper iſrahel nouem annis: fecitq; malū coram domino: ſed non ſicut reges iſrahel q̄ ante eū fuerūt. Contra hunc aſcendit ſalmanaſar rex aſſiriorum: et factus eſt ei oſee ſeruus: reddebatq; illi tributa. Cūq; deprehendiſſet rex aſſiriorum oſee q̄ rebellare nitens miſiſſet nūcios ad ſua regē egipti· ne preſtaret tributa regi aſſiriorum· ſicut ſingulis ānis ſolitus erat: obſedit eum· et vinctum miſit in carcerem; peruagatuſq; ē omnē terrā: ⁊ aſcendēs ſamariam obſedit eam tribꝫ annis. Anno aūt nono oſee cepit rex aſſiriorum ſamariā: et tranſtulit iſrl' in aſſirios: poſuitq; eos ī haylam et ī abor iuxta fluuiū gozan in ciuitatibus medorum. Factū eſt enim cum peccaſſent filiȷ̄ iſrahel domino deo ſuo q̄ eduxerat eos de t̄ra egipti de manu pharaonis regis egipti: coluerunt deos alienos· et ambulauerunt iuxta ritū gentium q̄s conſumpſerat dominus ī conſpectu filioꝝ iſrahel et regū iſrahel: quia ſimilit̄ fecerant. Et irritauerūt filiȷ̄ iſrahel verbis non rectis dominum deū ſuum: et edificauerūt ſibi excelſa ī cūctis vrbibꝫ ſuis a turre cuſtodū vſq; ad ciuitatem munitam. Feceruntq; ſibi ſtatuas et lucos in omni colle ſublimi· et ſubter om̄e lignū nemoroſum: ⁊ adolebant ibi incenſū ſuper aras ī morē gentiū quas tranſtulerat dn̄s a facie eorum. Fecerūtq; verba peſſima irritantes dominum: et coluerunt immūdicias de quibꝫ p̄cepit eis dn̄s ne facerent verbū hoc. Et teſtificatus eſt dn̄s in iſrahel et in iuda ꝑ manum om̄ium ꝓphetaꝝ et videntiū dicens. Reuertimini a vijs veſtris peſſimis· et cuſtodite precepta mea et cerimonias: iuxta omnē legē quā precepi patribus veſtris: et ſicut miſi ad vos in manu ſeruorū meorū prophetaꝝ. Qui nō audierunt: ſed indurauerunt ceruicē ſuā iuxta ceruicem patrum ſuorū qui noluerunt obedire dn̄o deo ſuo. Et abiecerunt legitima eius· ⁊ pactū quod pepigit cū p̄ribus eoꝝ et teſtificationes quibus cōteſtatꝰ eſt eos: ſecutiq; ſunt vanitates ⁊ vane egerunt: et ſecuti ſunt gentes que erāt ꝑ circuitum eoꝝ ſuꝑ quibus p̄ceperat dominus eis ut non facerent ſicut et ille faciebāt. Et dereliquerunt om̄ia precepta dn̄i dei ſui: feceruntq; ſibi conflatiles duos vitulos et lucos: et adorauerunt vniuerſam militiā celi. Seruieruntq; baal: et conſecrauerūt filios ſuos et filias ſuas per ignem. Et diuinationi inſeruiebant et augurijs· et tradiderunt ſe ut facerent malū corā domino: et irritarent eum. Iratuſq; eſt dn̄s vehementer iſraheli: ⁊ abſtulit eos a conſpectu ſuo: et non remanſit niſi tribus iuda tantūmodo. Sed nec ip̄e iuda cuſtodiuit mandata dn̄i dei ſui: verūtamen ambulauit in erroribꝫ iſrahel· quos operatꝰ fuerat. Proiecitq; dn̄s om̄e ſemen iſrl' ⁊ afflixit eos ⁊ tradidit eos ī manu diripientiū· donec proiceret eos a facie ſua: ex eo iam tp̄e quo ſciſſus eſt iſrahel a domo dauid: et conſtituerūt ſibi regem iheroboam filiū nabath. Separauit enī iheroboā iſrahel a domino: et peccare eos fecit pcc̄m magnū. Et ambulauerunt filij iſrl' in vniuerſis peccatis iheroboam que fecerat: ⁊ nō receſſerunt ab eis uſqꝫquo dominus auferret iſrahel a facie ſua: ſicut locut⁹ fuerat ī manu omniū ſeruoꝝ ſuoꝝ ꝓphetaꝝ. Tranſlatuſqꝫ eſt iſrahel de terra ſua in aſſirios uſqꝫ in diem hanc. Adduxit aūt rex aſſirioꝝ viros de babilone et de cutha · et de ahiath · et de emath et de ſepharuaim: ⁊ collocauit eos in ciuitatibus ſamarie pro filijs iſrahel. Qui poſſederūt ſamariā: et habitauerunt in urbibus ei⁹. Cūqꝫ ibi habitare cepiſſent non timebant dominum · et immiſit eis dn̄s leones: qui interficiebant eos. Nunciatumqꝫ eſt regi aſſirioꝝ et dictum. Gentes q̄s tranſtuliſti et habitare feciſti in ciuitatibus ſamarie ignorant legitima dei terre: ⁊ immiſit in eos domin⁹ leones et ecce interficiunt eos: eo qd̄ ignorent ritū dei terre. Precepit aūt rex aſſirioꝝ dicens. Ducite illuc unū de ſacerdotibꝫ quos inde captiuos adduxiſtis: ut vadat ⁊ habitet cum eis: ⁊ doceat eos legitima dei terre. Igitur cum veniſſet unus de ſacerdotibus hijs q̄ captiui ducti fuerāt de ſamaria habitauit in bethel: et docebat eos quomō colerent dominū. Et unaqueqꝫ gens fabricata eſt deum ſuum. Poſueruntqꝫ eos in fanis excelſis que fecerant ſamarite gens et gens in urbibus ſuis: ī quibꝫ habitabant. viri enim babilonij fecerunt ſochot benoth: viri aūt cutheī fecerunt nergel: et viri de emath fecerūt aſimā. Porro euei fecerunt nebaaz et thachat. hij autē qui erant de ſefaruaim comburebant filios ſuos igni adramelech et anamelech dijs ſefaruaim: et nichilominus colebant dn̄m. Fecerunt autem ſibi de noviſſimis ſacerdotes excelſoꝝ: et ponebant eos in fanis ſublimibꝫ. Et cum dominum colerent: dijs q̄ꝫ ſuis ſeruiebant iuxta cōſuetudinē gentiū de q̄bus tranſlati fuerant ſamariā. Uſqꝫ in p̄ſentem diē morem ſequuntur antiquum. Non timent dn̄m: neqꝫ cuſtodiūt cerimonias eius atqꝫ iudicia ⁊ legem ⁊ mandatum quod preceperat dn̄s filijs iacob quē cognominauit iſrl': ⁊ ꝑcuſſerat cū eis pactum · et mandauerat eis dicens. Nolite timere deos alienos et non adoretis eos neqꝫ colatis eos et nō immoletis eis: ſed dominū deū veſtrum qui eduxit vos de terra egipti in fortitudine magna ⁊ ī brachio extento · ipm̄ timete et illū adorate: et ipſi immolate. Cerimonias quoqꝫ et iudicia et legem et mandatū quod ſcripſit vobis cuſtodite ut faciatis cunctis diebus: et non timeatis deos alienos. Et pactum qd̄ ꝑcuſſit vobiſcū nolite obliuiſci: nec colatis deos alienos ſed dn̄m deū veſtrū timete: et ipſe eruet vos de manu omniū inimicoꝝ veſtroꝝ. Illi vero nō audierunt: ſed iuxta conſuetudinē ſuam priſtinam ꝑpetrabāt. Fuerunt igitur gentes iſte timētes quidē dn̄m: ſed nichilomin⁹ ⁊ ydolis ſuis ſeruiētes. Nā filij eoꝝ ⁊ nepotes ſicut fecerūt prēs ſui ita faciūt uſqꝫ ī preſentē diem.

ca. xviii.

Anno tercio oſee filij hela regis iſrahel regnauit ezechias filius achaz regis iuda. Vigintiquinqꝫ ānoꝝ erat cū regnare cepiſſet: ⁊ vigintinouē ānis regnauit in iheruſalem. Nomē mr̄is eius abiſa filia zacharie. Fecitqꝫ quod erat bonū corā dn̄o: iuxta oīa que fecerat dauid pater eius. Ipſe diſſipauit excelſa: et cōtriuit ſtatuas et ſuccidit lucos: confregitqꝫ ſerpentē eneum quē fecerat moyſes. Siquidē uſqꝫ ad illud tempus filij iſrahel adolebāt ei incenſum. Vocauitqꝫ nomē eius noheſtan. Et in domino deo iſrt̄ ſperauit. Itaqꝫ poſt eū nō fuit ſimilis ei de cunctis regibꝫ iuda ſed neqꝫ ī hiis qui āte eum fuerunt: et adheſit domino: ⁊ nō receſſit a veſtigiis ei⁹: fecitqꝫ mandata eius q̄ p̄ceperat dominus moyſi. vnde et erat dn̄s cū eo: et in cunctis ad que procedebat ſapienter ſe agebat. Rebellauit quoqꝫ contra regem aſſirioꝝ: et non ſeruiuit ei. Ipſe ꝑcuſſit philiſteos uſqꝫ ad gazam · ⁊ oēs t̄minos eoꝝ: a turre cuſtodū uſqꝫ ad ciuitatem munitam. Anno quarto regis ezechie q̄ erat ānus ſeptim⁹ oſee filij hela regis iſrahel · aſcendit ſalmanaſar rex aſſiriorum ſamariam: et oppugnauit eā et cepit. Nā poſt ānos tres āno ſexto ezechie id ē nono āno oſee regis iſrahel capta eſt ſamaria: et tranſtulit rex aſſirioꝝ iſrahel in aſſirios · collocauitqꝫ eos ī ahyla et ī abor · fluuiis gozan in ciuitatibꝫ medoꝝ: quia nō audierūt vocem dn̄i dei ſui · ſed pretergreſſi ſunt pactū ei⁹. Omīa que p̄ceperat moyſes ſeru⁹ dn̄i nō audierūt neqꝫ fecerūt. Anno q̄rtodecimo regis ezechie aſcendit ſennacherib rex aſſiriorum ad vniūſas ciuitates iuda munitas: et cepit eas. Tunc miſit ezechias rex iuda nuncios ad regem aſſiriorum in lachis dicēs. Peccaui. Recede a me: et omne quod impoſueris michi ferā. Indixit itaqꝫ rex aſſirioꝝ ezechie regi iude trecēta talenta argenti et triginta talenta auri. Deditqꝫ ezechias oē argentū quod repertum fuerat in domo domini: et ī theſauris regis. In tempore illo confregit ezechias valuas tēpli dn̄i et laminas auri q̄s ipſe affixerat: ⁊ dedit eas regi aſſiriorū. Miſit aūt rex aſſiriorū tharcan et rapſaris et rapſacen de lachis ad regē ezechiā cū manu valida ihr̄lm. Qui cum aſcendiſſent venerūt iheruſalem et ſteterūt iuxta aqueductū piſcine ſuperioris que eſt in via agri fullonis: vocauerūtqꝫ regē. Egreſſus eſt autem ad eos eliachim fili⁹ elchie p̄poſitus dom⁹ et ſobna ſcriba ⁊ ioahe fili⁹ aſaph a commentariis: dixitqꝫ ad eos rapſaces. Loquimini ezechie. Hec dicit rex magnus: rex aſſirioꝝ. Que ē iſta fiducia qua niteris? Forſitan iniſti conſilium: ut p̄pares te ad prelium. In quo confidis: ut audeas rebellare? An ſperas in baculo arundineo atqꝫ cōfracto egipto? Sup quē ſi incubuerit homo: cōminut⁹ ingredietur manum eius: et ꝑforabit eam. Sic eſt pharao rex egipti · oībus qui confidunt ī ſe. Quod ſi dixeritis michi ī dn̄o deo noſtro habem⁹ fiduciā: nōne iſte ē cuius abſtulit ezechias excelſa et altaria · et precepit iude et iheruſalem āte altare hoc adorabitis in iheruſalē? Nūc igit̄ tranſite ad dn̄m meū regem aſſirioꝝ: et dabo vobis duo milia equorum: ⁊ videte an habere valeatis aſcenſores eorū. Et quomō poteſtis reſiſtere ante unum ſatrapam de ſeruis dn̄i mei minimis? An fiduciam habes in egipto propt̄ currus ⁊ equites? Nūquid ſine dn̄i voluntate aſcendi ad locū iſtum: ut demolirer eū? Dominus dixit michi. Aſcende ad terram hanc: et demolire eam. Dixerunt aūt eliachim filius elchie et ſobna ſcriba ⁊ ioahe rapſacī. Precamur ut loquaris nobis ſeruis tuis ſiriace. ſiquidem intelligimꝰ hanc linguā: et non loquaris nobis iudaice audiente ꝑplo: qui eſt ſuper murum. Rn̄ditq; eis rapſaces dicēs. Nūquid ad dn̄m tuū ⁊ ad te miſit me dominꝰ meus ut loquerer ſermones hos: et nō potius ad viros qui ſedent ſup̄ murū ut comedant ſtercora ſua: ⁊ bibant urinam ſuā vobiſcū? Stetit itaq; rapſaces: et exclamauit voce magna iudaice ⁊ ait. Audite verba regis magni: regis aſſiriorū. Hec dicit rex. Nō vos ſeducat ezechias. Nō eñi poterit eruere vos de manu mea: neq; fiduciā vobis tribuat ſuper dominū dicens. Eruens liberabit nos dominꝰ: et nō tradetur ciuitas hec in manu regis aſſiriorum. Nolite audire ezechiam. Hec eñi dicit rex aſſiriorꝝ. Facite mecum qđ vobis eſt utile. et egredimini ad me: Et comedet unuſquiſq; de vinea ſua. et de ficu ſua. et bibetis aquas de ciſternis vr̄is: donec veniā et transferam vos in terrā que ſimilis eſt terre veſtre. in terrā fructiferam et fertilem vini. terram panis et vinearꝝ. terram oliuarum et olei ac mellis: ⁊ viuetis ⁊ nō moriemini. Nolite audire ezechiam qui vos decipit dicens: dn̄s liberabit nos. Nunquid liberauerunt dij gentium terram ſuā de manu regis aſſiriorꝝ? Ubi eſt deus emath et arphat? Ubi ē deꝰ ſepharuaim ana ⁊ aua? Nunquid liberauerūt ſamariam de manu mea? Qui nam illi ſunt in vniuerſis dijs terrarū qui eruerunt regionē ſuam de manu mea: ut poſſit eruere dn̄s iheruſalē de manu mea? Tacuit itaq; ꝑpl's: et non rn̄dit ei quicq̄. Siquidem preceptum regis acceperāt: ut nō reſpōderent ei. Venitq; eliachim filiꝰ helchie ꝑpoſitus domus et ſobna ſcriba et ioahe filius aſaph a comentarijs ad ezechiā ſciſſis veſtibꝫ: ⁊ nūciauerūt ei verba rapſacis. C. XIX.

Que cum audiſſet ezechias rex ſcidit veſtimenta ſua. et opertus ē ſacco: ingreſſuſq; eſt domū dn̄i: et miſit eliachim ꝑpoſitum domꝰ ⁊ ſobnā ſcribam. et ſenes de ſacerdotibꝫ optos ſaccis ad yſaiam ꝓphetā filiū amos. Qui dixerūt. Hec dicit ezechias. Dies tribulationis et increpationis ⁊ blaſphemie dies iſte. Venerunt filij uſq; ad partū: et vires nō habet parturiēs. Si forte audiat dn̄s deꝰ tuus vniūſa verba rapſacis quē miſit rex aſſiriorꝝ dominus ſuus ut exprobraret deum viuentem ⁊ argueret verbis q̄ audiuit dn̄s deus tuus: et fac orationem pro reliquijs que reperte ſunt. Venerunt ergo ſerui regis ezechie ad yſaiā. Dixitq; eis yſaias. Hec dicetis dn̄o veſtro. Hec dicit dn̄s. Noli timere a facie ſermonū quos audiſti: quibꝫ blaſphemauerunt pueri regis aſſiriorum me. Ecce ego immittam ei ſpiritū et audiet nunciū. et reuertetur in terram ſuā: et deiciam eū gladio ī terra ſua. Reuerſus eſt ergo rapſaces: ⁊ inuenit regem aſſiriorum expugnantem lobnā. Audierat eñi q̄ receſſiſſet de lachis. Cūq; audiſſet de tharacha rege ethiopie dicētes. ecce egreſſus ē ut pugnet aduerſum te et iret contra eum: miſit nūcios ad ezechiam dicēs. Hec dicite ezechie regi iudā. Non te ſeducat deus tuus in quo habes fiduciā: neq; dicas. nō tradetur iheruſalem in manus regis aſſiriorꝝ. Tu eñi ipſe audiſti que fecerūt reges aſſiriorum vniuerſis tr̄is: quomodo vaſtauerūt eas. Num ergo ſolus poteris liberari? Nunquid liberauerunt dij gentiū ſingulos quos vaſtauerunt patres mei gozan videlicet et aran et reſeph ⁊ filios eden· q̄ erant in thelaſſar? Ubi eſt rex emath et rex arphat ⁊ rex ciuitatis ſepharuaim ana et aua? Itaq; cū accepiſſet ezechias litteras de manu nūciorum ⁊ legiſſet eas: aſcendit in domū dn̄i et expandit eas coram dn̄o: et orauit ī conſpectu eius dicēs. Domine deꝰ iſrahel q̄ ſedes ſup cherubin tu es deꝰ ſolus regū omniū terre: tu feciſti celum et t̄rā. Inclina aurem tuā et audi. Aperi dn̄e oclos tuos ⁊ vide: ⁊ audi omīa verba ſennacherib: que miſit ut exprobraret nobis deū viuentem. Vere dn̄e diſſipauerunt reges aſſiriorꝝ gentes et terras omniū: et miſerūt deos eorū in ignem. Nō eni erant dij: ſed opa manuū hominum ex ligno et lapide: et perdiderunt eos. Nūc igitur dn̄e deꝰ noſter ſaluos nos fac de manu eorꝝ: ut ſciant oīa regna terre q̄a tu es dn̄s deus ſolꝰ. Miſit aūt yſaias filiꝰ amos ad ezechiam dicēs. Hec dicit dominꝰ deus iſrahel. Que deprecatus es me ſup ſennacherib rege aſſiriorꝝ audiui. Iſte eſt ſermo quē locutus eſt dominus de eo. Spreuit te et ſubſannauit te virgo filia ſyon: poſt tergum tuū caput mouit filia ieruſalem. Cui exprobraſti: et quē blaſphemaſti? Cōtra quē exaltaſti vocē tuā: et eleuaſti ī excelſū oculos tuos? Contra ſanctum iſrahel. Per manū ſuorꝝ tuorum exprobraſti domino: ⁊ dixiſti. In multitudine curruum meorꝝ aſcendi excelſa montiū ī ſummitate libani: et ſuccidi ſublimes cedros eiꝰ: ⁊ electas abietes illiꝰ. Et ingreſſus ſū uſq; ad terminos eiꝰ: ⁊ ſaltum carmeli eiꝰ ego ſuccidi. Et bibi aquas alienas: et ſiccaui veſtigijs pedum meorum omēs aquas clauſas. Nūquid nō audiſti qd ab initio fecerim? Ex diebꝫ ātiquis plaſmaui illud: ⁊ nūc adduxi. Eruntq; ī ruinam colliū compugnantium ciuitates munite: ⁊ qui ſedent ī eis humiles manu. Contremuerūt ⁊ confuſi ſunt· facti ſūt velud fenū agri· et virens herba tectorū: que arefacta eſt anteq̄ veniret ad maturitatem. Habitaculū tuū et egreſſum tuū et introitū tuum ⁊ viam tuā ego preſciui: ⁊ furorē tuum cōtra me. Inſaniſti ī me: ⁊ ſuꝑbia tua aſcendit in aures meas. Ponā itaq; circulū ī naribꝫ tuis· et chamū ī labijs tuis: et reducam te in viam ꝑ quā veniſti. Tibi aūt ezechia hoc erit ſignum. Comede hoc āno que reppereris: in ſecūdo aūt āno que ſponte naſcūtur. Porro ī āno tercio ſeminate ⁊ metite: plantate vineas et comedite fructum eaꝝ. Et qdcūq; reliquū fuerit de domo iuda mittet radicem deorſum: ⁊ faciet fructū ſurſum. De ieruſalem quippe egredientur reliquie: ⁊ qd̄ ſaluetur de mōte ſyon. Zelus dn̄i exercituū faciet hoc. Quamobrem hec dicit dominus de rege aſſiriorū. Non ingrediet̄ urbē hanc· nec mittet in eam ſagittam: nec occupabit eam clipeꝰ: nec circundabit eam municio· Per viam qua venit reuertetur: ⁊ ciuitatem hanc nō ingredietur dicit dominus: protegamq; urbē hanc ⁊ ſaluabo eam· ꝓpter me et ꝓpter dauid ſeruū meū. Factū eſt igit̄ in nocte illa venit angelꝰ dn̄i: et ꝑcuſſit ī caſtris aſſiriorum centum octogintaquinq; milia. Cūq; diluculo ſurrexiſſet vidit omnia corpora mortuorꝝ: et recedens abijt, et reuerſus eſt ſennacherib rex aſſiriorum: et manſit in niniue. Cumq; adoraret in templo neſrach deū ſuum: adramelech ⁊ ſaraſar filij eiꝰ ꝑcuſſerūt eū gladio: fugerūtq; ī t̄rā armenioꝝ: ⁊ regnauit aſaradon filiꝰ eiꝰ ꝓ eo. C. XX.

In diebꝫ illis egrotauit ezechias uſqꝫ ad mortē: et venit ad eum yſaias filius amos ꝓpheta: dixitqꝫ ei. Hec dicit dñs deꝰ. Precipe domui tue. Morieris eni tu: ⁊ nō viues. Qui conuertit faciē ſuā ad parietē: ⁊ adorauit dñm dicens. Obſecro dñe: memento queſo quō ambulauerim coram te in veritate et in corde perfecto: ⁊ qđ placitum eſt coram te fecerim. Fleuit itaqꝫ ezechias fletu magno: ⁊ anteqꝫ egrederetur yſaias mediā partem atrij factꝰ eſt ſermo dñi ad eum dicēs. Reuertere: et dic ezechie duci pꝓli mei. Hec dicit dñs deꝰ dauid patris tui. Audiui orationem tuā: vidi lacrimam tuā: ⁊ ecce ſanaui te. Die tercio aſcendes templū dñi: et addā diebꝫ tuis quindecī ānos. Sed et de manu regis aſſirioꝝ liberabo te ⁊ ciuitatem hāc: ⁊ protegā urbem iſtam ꝓpter me et propter dauid ſeruū meū. Dixitqꝫ yſaias. Afferte maſſam ficoꝝ. Quā cū attuliſſent ⁊ poſuiſſent ſuper vlcus eiꝰ: curatꝰ eſt. Dixerat autē ezechias ad yſaiam. Quod erit ſignū quia dominꝰ me ſanabit: et q̄a aſcenſurus ſum die tercia templū domini? Cui ait yſaias. Hoc erit ſignum a domino: qđ facturꝰ ſit dominꝰ ſermonem quē locutꝰ ē. Vis ut aſcendat umbra decem lineis: aut ut reuertatur totidē gradibꝫ? Et ait ezechias. Facile ē umbram creſcere decem lineis. Nec hoc volo ut fiat: ſed ut reuertatᷓ retrorſum decem gradibꝫ. Inuocauit itaqꝫ yſaias propheta dominū: et reduxit umbrā per lineas quibus iam deſcenderat in horologio achaz retrorſum decē gradibus. In tēpore illo miſit merodach baladan filiꝰ baladan rex babiloniorū litteras et munera ad ezechiā. Audierat enī qđ egrotaſſet ezechias. Letatus eſt autem in aduentu eoꝝ ezechias: et oſtendit eis domū aromatū et aurū et argentū ⁊ pigmenta varia: vnguēta quoqꝫ ⁊ domū vaſorū ſuoꝝ et oīa que habere poterat in theſauris ſuis. Nō fuit qđ nō mōſtraſſet eis ezechias in domo ſua: et in omī poteſtate ſua. Venit aūt yſaias propheta ad regem ezechiam: dixitqꝫ ei. Quid dixerūt viri iſti: aut unde venerūt ad te? Cui ait ezechias. De terra lōginqua venerūt ad me: de babilone. At ille reſpōdit. Quid viderūt ī domo tua? Ait ezechias. Omīa quecūqꝫ ſunt ī domo mea viderunt. Nichil eſt enim quod non monſtrauerim eis in theſauris meis. Dixit itaqꝫ yſaias ezechie. Audi ſermonem domini. Ecce dies veniēt: ⁊ auferentur omnia q̄ ſunt in domo tua et que condiderūt patres tui uſqꝫ in diē hanc in babilonem. Non remanebit quicqꝫ ait dominꝰ. Sed et de filijs tuis qui egredientur ex te quos generabis tollentur: et erunt eunuchi in palacio regis babilonis. Dixit ezechias ad yſaiam. Bonus ſermo domini quē locutus ē. Sit tantum pax et veritas in diebꝫ meis. Reliq̄ autē ſermonū ezechie et oīs fortitudo eius ⁊ quō fecerit piſcinam et aqueductum ⁊ introduxerit aquas ī ciuitatē: nōne hec ſcripta ſūt ī libro ſermonū dieꝝ regū iuda? Dormiuitqꝫ ezechias cū patribꝫ ſuis: et regnauit manaſſes filius eiꝰ ꝓ eo. Ca. XXI.

Duodecim annoꝝ erat manaſſes cū regnare cepiſſet: et quinquagintaquinqꝫ annis regnauit in iheruſalem. Nomen matris eius aphſiba. Fecitqꝫ malum in conſpectu domini: iuxta ydola gentium quas deleuit dominus a facie filiorum iſrl. Conuerſuſqꝫ ē et edificauit excelſa q̄ diſſipauerat ezechias pater eius: ⁊ erexit aras baal ⁊ fecit lucos ſicut fecerat achab rex iſrl': et adorauit omnē militiā celi et coluit eam. Extruxitq̃ aras in domo dn̄i de qua dixit dn̄s ī ihr̄lm ponam nomē meū: ⁊ extruxit altaria uniūſe militie celi· in duobꝫ atrijs templi domini. Et traduxit filiū ſuum per ignē: ⁊ ariolatus eſt et obſeruauit auguria· et fecit phitones· ⁊ aruſpices multiplicauit: ut faceret malū coram dn̄o ⁊ irritaret eum. Poſuitq̃ ydolū luci quē fecerat in templo dn̄i: ſuꝑ quo locutꝰ eſt dn̄s ad dauid et ad ſalomonem filiū eius. In templo hoc et in iheruſalem quā elegi de cunctis tribubꝫ iſrahel ponam nomē meū in ſempiternū: et ultra nō faciam commoueri pedem iſrahel de terra quā dedi patribꝫ eoꝝ: ſi cuſtodierint op̄e omnia que precepi eis: ⁊ uniuerſam legem quā mandauit eis ſeruꝰ meus moyſes. Illi vero nō audierūt: ſed ſeducti ſunt a manaſſe: ut facerent malum ſuꝑ gentes quas ꝯtriuit dn̄s a facie filioꝝ iſrahel. Locutuſq̃ ē dn̄s in manu ſeruoꝝ ſuoꝝ ꝓphetarū dicēs. Quia fecit manaſſes rex iuda abominationes iſtas peſſimas ſuꝑ omnia que fecerunt amorrei ante eū· ⁊ peccare fecit etiā iudam in immūdicijs ſuis: propterea hec dicit dn̄s deus iſrahel. Ecce ego inducam mala ſuꝑ iheruſalē ⁊ iudā: ut quicunq̃ audierit tinniant ambe aures eius. Et extendam ſuper iheruſalem funiculum ſamarie ⁊ pondus domus achab: et delebo iheruſalē ſicut deleri ſolēt tabule. Delens vertā: et ducam crebrius ſtilum ſuper faciē eius. Dimittam vero reliquias hereditatis mee, ⁊ tradam eas in manus inimicorum eius: eruntq̃ in vaſtitatē et in rapinā cunctis aduerſarijs ſuis eo quod fecerint malū coram me: ⁊ perſeuerauerunt irritantes me ex die qua egreſſi ſunt patres eoꝝ ex egipto uſq̃ ad hāc diē. Inſuꝑ ⁊ ſāguinē innoxiū fudit manaſſes multū nimis donec impleretur iheruſalē uſq̃ ad os: abſq̃ peccatis ſuis quibus peccare fecit iudam ut faceret malū corā dn̄o. Reliq̄ aūt ſermonū manaſſe ⁊ uniuerſa que fecit· ⁊ peccatum eiꝰ qđ peccauit: nōne hec ſcripta ſunt in libro ſmonū dierū regū iuda? Dormiuitq̃ manaſſes cū patribꝫ ſuis: et ſepultꝰ ē in orto domus ſue· in orto ozam: et regnauit amon filius eiꝰ pro eo. Vigintiduoꝝ ānorū erat amon cū regnare cepiſſet: duobꝫ quoq̃ annis regnauit in iheruſalem. Nomen mr̄is eius meſſallemeth filia arus de ietheba. Fecitq̃ malū ī conſpectu dn̄i ſicut fecerat manaſſes pater eius: et ambulauit in omni via ꝑ quā ambulauerat pater eius. Seruiuitq̃ immundicijs quibus ſeruiebat pater eius ⁊ adorauit eas: et dereliquit dominū deum patrum ſuorū: et nō ambulauit in via domini. Tetenderuntq̃ ei inſidias ſerui ſui: et interfecerūt regem in domo ſua. Percuſſit aūt pp̄ls terre omnes qui coniurauerāt contra regem amon: et cōſtituerūt ſibi regem ioſiā filiū eiꝰ ꝓ eo. Reliq̄ aūt ſmonū amō q̄ fecit: nōne hec ſcripta ſūt ī libro ſermonū dieꝝ regū iuda? Sepelierūtq̃ eū ī ſepulcro ſuo in orto ozam: et regnauit ioſias filius eiꝰ ꝓ eo. ca. xxii.

Octo annoꝝ erat ioſias cū regnare cepiſſet: et trigintauno annis regnauit in ihr̄lm. Nomen mr̄is eiꝰ ydida filia phadaia de beſechat. Fecitq̃ quod placitū erat coram domino: et ābulauit ꝑ oēs vias dauid pr̄is ſui. Nō declinauit ad dexteram ſiue ad ſiniſtram. Anno autem octauodecimo regis ioſie miſit rex ſaphan filiū aſſia filij meſulā ſcribā templi dñi: dicens ei. Vade ad helchiā ſacerdotē magnum ut confletur pecunia q̄ illata ē in templū domini quā collegerūt ianitores templi a ꝑplo: deturqꝫ fabris per ꝑpoſitos domus domini. Qui et diſtribuāt eam hijs qui operātur ī templo dñi ad inſtauranda ſartatecta templi. tignarijs videlicet et cementarijs · et hijs qui interrupta componunt: et ut emantur ligna et lapides de lapicidinis ad inſtaurandū templū domini. Verūtamē nō ſupputetur eis argentū qd accipiunt: ſed in poteſtate habeāt et in fide. Dixit aūt helchias pontifex ad ſaphan ſcribam. Librū legis reperi in domo dñi. Deditqꝫ helchias volumen ſaphan ſcribe: qui ⁊ legit illud. Venit quoqꝫ ſaphan ſcriba ad regē: et renūciauit ei qd ꝑceperat: ⁊ ait. Conflauerunt ſerui tui pecuniā que reperta eſt in domo dñi: et dederūt ut diſtribueretur fabris ac prefectis operū templi dñi. Narrauit quoqꝫ ſaphan ſcriba regi dicēs. Librū dedit michi helchias ſacerdos. Quē cū legiſſet ſaphan corā rege · et audiſſet rex verba libri legis dñi · ſcidit veſtimenta ſua: et precepit helchie ſacerdoti et ahicham filio ſaphan ⁊ achobor filio micha ⁊ ſaphan ſcribe · et aſaie ſeruo regis dicens. Ite et cōſulite dominū ſuꝑ me et ſuꝑ ꝑplo et ſuꝑ omni iuda · de verbis voluminis iſtius quod inuentū eſt. Magna enī ira domini ſuccenſa ē cōtra nos: quia nō audierūt patres noſtri verba libri huius ut facerent omne quod ſcriptū eſt nobis. Ierunt itaqꝫ helchias ſacerdos et ahicham et achobor et ſaphan et aſaia ad oldam prophetem uxorem ſellū filij thecue filij aras cuſtodis veſtium que habitabat in ihrl̄m ī ſecunda: locutiqꝫ ſunt ad eam. Et illa reſpōdit eis. Hec dicit dominus deus iſrahel. Dicite viro q̄ miſit vos ad me. Hec dicit dominꝰ. Ecce ego adducā mala ſuꝑ locū iſtū et ſuper habitatores eius omnia verba legis que legit rex iuda: quia dereliquerūt me et ſacrificauerūt dijs alienis irritantes me in cunctis opibus manuū ſuaꝝ. Et ſuccendetur indignatio mea in loco hoc: et non extinguetur. Regi autem iuda qui miſit vos ut cōſuleretis dominū ſic dicetis. Hec dicit dominus deꝰ iſrahel. Pro eo quod audiſti verba voluminis et ꝑterritum eſt cor tuum et humiliatus es coram domino · auditis ſermonibꝫ contra locū iſtum ⁊ habitatores eius quod videlicet fierent in ſtuporem et in maledictū · et ſcidiſti veſtimenta tua et fleuiſti coram me · et ego audiui ait dominus: idcirco colligam te ad patres tuos · et colligeris ad ſepulcrum tuum in pace: ut non videant oculi tui omnia mala que introducturus ſum ſuper locum iſtum. cap̄. xxiii.

Et renunciauerūt regi qd dixerat. Qui miſit: et cōgregati ſunt ad eum omnes ſenes iuda et iheruſalem. Aſcenditqꝫ rex templum domini · et omnes viri iuda vniuerſiqꝫ qui habitabant in iheruſalem cum eo · ſacerdotes et prophete et omnis populꝰ a paruo uſqꝫ ad magnum: legitqꝫ cūctis audientibus omīa verba libri federis qui inuentꝰ eſt in domo domini. Stetitqꝫ rex ſuper gradū ⁊ fedus percuſſit corā domino: ut ambularēt poſt dominū · et cuſtodirent precepta eius ⁊ teſtimonia et cerimonias in omni corde ⁊ in tota anima: et ſuſcitarēt verba federis huius que scripta erant in libro illo. Acquieuitqꝫ ppl̄s pacto. Et p̄cepit rex helchie pōtifici et sacerdotibꝫ secundi ordinis et ianitoribus ut proicerent de templo dñi omnia vasa que facta fuerant baal ⁊ in luco ⁊ uniũse militie celi: et combussit ea foris iherusalē in conualle cedron: et tulit puluerē eorū in bethel. Et deleuit aruspices quos posuerant reges iuda ad sacrificandū in excelsis ꝑ ciuitates iuda ⁊ in circuitu iherusalē: et eos q̃ adolebāt incensum baal et soli et lune et duodecim signis et omni militie celi. Et efferri fecit lucū de domo domini foras iherusalem in conualle cedron ⁊ combussit eum ibi et redegit in puluerem: et proiecit sup̱ sepulcra vulgi. Destruxit qꝫ ediculas effeminatoꝝ que erant in domo dñi: pro quibus mulieres texebant quasi domũculas luci. Cōgregauitqꝫ om̄es sacerdotes de ciuitatibus iuda: ⁊ cōtaminauit excelsa ubi sacrificabant sacerdotes de gabaa usqꝫ bersabee. Et destruxit aras portarū ī introitu ostij iosue principis ciuitatis: qd̄ erat ad sinistram porte ciuitatis. Veruntamen nō ascendebāt sacerdotes excelsoꝝ ad altare dñi in iherusalem: sed tantum comedebant azima ī medio fratrum suorū. Contaminauit quoqꝫ topheth qd̄ est in cōualle filij ennon: ut nemo consecraret filium suum aut filiam ꝑ ignē moloch. Abstulit quoqꝫ equos quos dederant reges iude soli ī introitu templi dñi iuxta exedram nathāmelech eunuchi: q̃ erat in pharurim: currus autem solis combussit igni. Altaria quoqꝫ que erant super tecta cenacli achaz que fecerant reges iuda ⁊ altaria que fecerat manasses in duobus atrijs tēpli dñi destruxit rex: ⁊ cucurrit inde et dispersit cinerem eoꝝ ī torrentē cedron. Excelsa quoqꝫ que erant in iherusalem ad dexteram partem montis offensionis que edificauerat salomō rex israhel astaroth ydolo sydonioꝝ et chamos offensioni moab et melchon abominationi filiorū ammon polluit rex: et contriuit statuas ⁊ succidit lucos: repleuitqꝫ loca eoꝝ ossibus mortuorū. Insup̱ et altare qd̄ erat in bethel et excelsum qd̄ fecerat iheroboā filius nabath qui peccare fecit israhel. et altare illud excelsum destruxit atqꝫ combussit et cōminuit in puluerē: succenditqꝫ etiā lucū. Et conuersus iosias vidit ibi sepulcra que erant in mōte: misitqꝫ et tulit ossa de sepulcris ⁊ combussit ea super altare: et polluit illud iuxta verbum dñi quod locutꝰ est vir dei q̃ p̄dixerat verba hec. Et ait. Quis est titulus ille quē video? Respōderūt qꝫ ei ciues urbis illiꝰ. Sepulcrū est hominis dei qui venit de iuda: ⁊ predixit verba hec que fecisti super altare bethel. Et ait. Dimittite eum. Nemo cōmoueat ossa eius. Et intacta manserunt ossa illius cum ossibus prophete q̃ venerat de samaria. Insup̱ et oīa fana excelsoꝝ que erant in ciuitatibꝫ samarie que fecerāt reges israhel ad irritandum dñm abstulit iosias: et fecit eis secundum omnia que fecerat in bethel. Et occidit uniuersos sacerdotes excelsoꝝ q̃ erant ibi super altaria: ⁊ combussit ossa humana super ea. Reuersusqꝫ ē iherusalem: et precepit omni populo dicens. Facite phase domino deo vestro: secundū quod scriptū est in libro federis huius. Nec enim factū ē phase tale a diebus iudicū qui iudicauerūt isrl̄ et omniū dieꝝ regū israhel ⁊ regū iuda: sicut ī octauodecimo āno regis ioſie factum eſt phaſe iſtud domino in iheruſalem. Sed et phitones et ariolos ⁊ figuras ydolorꝫ ⁊ immūdicias et abominationes que fuerunt ī terra iuda et iheruſalem abſtulit ioſias: ut ſtatueret verba legis que ſcripta ſunt in libro quē inuenit helchias ſacerdos in templo dn̄i. Similis illi nō fuit āte eum rex · qui reuerteretur ad dominū in om̄i corde ſuo et ī tota anima ſua et uniuerſa virtute ſua iuxta omnem legem moyſi: neqꝫ poſt eum ſurrexit ſimilis illi. Veruntamē nō eſt auerſus dominus ab ira furoris ſui magni: quo iratus eſt furor eius contra iudā propter irritatōnes q̄bꝫ ꝓuocauerat eum manaſſes. Dixit itaqꝫ dn̄s. Etiā iudā auferā a facie mea ſicut abſtuli iſrahel: ⁊ proiciā ciuitatem hanc quā elegi iheruſalem et domū de qua dixerit nomen meū ibi. Reliqua aūt ſ̄monum ioſie ⁊ uniuerſa que fecit: nonne hec ſcripta ſunt in libro verborꝫ dierū regū iuda? In diebꝫ eius aſcendit pharao nechao rex egipti contra regē aſſiriorum ad flumen eufraten. Et abijt ioſias rex in occurſum eius: ⁊ occiſus eſt in mageddo cum vidiſſet eum. Et portauerūt eum ſerui ſui mortuum de mageddo · et ꝑtulerunt in iheruſalem: et ſepelierunt eū in ſepulcro ſuo. Tulitqꝫ pp̄ls terre ioachaz filium ioſie · et unxerunt eum: et conſtituerūt eum regem pro patre ſuo. Vigintitrium annorū erat ioachaz cū regnare cepiſſet: ⁊ tribꝫ menſibꝫ regnauit ī iheruſalē. Nomen matris eiꝰ amithal: filia ieremie de lobna. Et fecit malum coram domino: iuxta omnia que fecerant patres eius. Vinxitqꝫ eum pharao nechao ī reblatha · que eſt in terra emath: ne regnaret in iheruſalem. Et impoſuit multam terre centum talentis argenti: ⁊ talento auri. Regemqꝫ ꝯſtituit pharao nechao heliachim filium ioſie pro ioſia patre eius: vertitqꝫ nomē eius ioachim. Porro ioachaz tulit et duxit in egiptum. Argentum aūt et aurū dedit ioachim pharaoni cū indixiſſet t̄re ꝑ ſinglos: ut conferretur iuxta preceptū pharaonis. Et unūquemqꝫ iuxta vires ſuas exegit tam argentum quā aurū de pp̄lo terre: ut daret pharaoni nechao. Vigintiquīqꝫ ānorꝫ erat ioachim cū regnare cepiſſet: ⁊ undecī ānis regnauit ī ihr̄lm. Nomē mr̄is eiꝰ zebida: filia phadaia de ruma. Et fecit malū corā domino: iuxta oīa q̄ fecerāt p̄res eiꝰ. ca. xxiiii.

In diebꝫ eiꝰ aſcendit nabuchodonoſor rex babilonis: et factus eſt ei ioachim ſeruus tribꝫ ānis: ⁊ rurſum rebellauit contra eum. Immiſitqꝫ ei dn̄s latrunculos caldeorum et latrunculos ſirie et latrūculos moab · et latrūculos filiorum āmon: et immiſit eos in iudā ut diſꝑderent eam iuxta verbum dn̄i qd̄ locutus fuerat ꝑ ſeruos ſuos prophetas. Factum eſt aūt hoc ꝑ verbū dn̄i cōtra iudam ut auferret eum corā ſe: ꝓpter peccata manaſſe uniuerſa q̄ fecit · ⁊ propter ſanguinē innoxiū quē effudit: et impleuit iheruſalem cruore innocentiū: et ob hāc rem noluit dn̄s propiciari. Reliqua autem ſermonū ioachim et uniuerſa q̄ fecit: nonne hec ſcripta ſunt in libro ſermonū dierum regum iuda? Et dormiuit ioachim cū patribus ſuis: et regnauit ioachin filius eius pro eo. Et ultra nō addidit rex egipti ut egrederetur de t̄ra ſua. Tulerat enim rex babilonis a riuo egipti uſqꝫ ad fluuium eufraten omnia que fuerāt regis egipti. Decē et octo ānorꝫ erat ioachin cum regnare cepiſſet: et tribus menſibus regnauit ĩ iheruſalē. Nomen matris ei⁹ noeſtha filia helnathan de ihrl̄m. Et fecit malum coram domino: iuxta omnia q̄ fecerat pater eius. In tempore illo aſcenderūt ſerui nabuchodonoſor regis babilonis in iheruſalem: et circundata eſt urbs munitionibꝫ. Venitq; nabuchodonoſor rex babilonis ad ciuitatē cū ſ̄uis ſuis: ut oppugnarēt eam. Egreſſuſq; ē ioachin rex iuda ad regem babilonis ipſe et mater eius et ſerui eius et principes eius et eunuchi ei⁹: et ſuſcepit eum rex babilonis ān̄o octauo regni ſui. Et protulit inde om̄es theſauros domus dn̄i et theſauros domus regie: et concidit vniūſa vaſa aurea q̄ fecerat ſalomō rex iſrl̄ in templo dn̄i iuxta verbū dn̄i: et tranſtulit omnem iheruſalem. ⁊ vniuerſos principes et omnes fortes exercitus decem milia in captiuitatē. et omnem artificem ⁊ incluſorem: nichil q; relictum eſt exceptis pauꝑibꝫ pp̄li terre. Tranſtulit quoq; ioachin in babilonem: et matrē regis et vxores regis et eunuchos regis et iudices t̄re duxit in captiuitatē de iheruſalē ĩ babilonē: et om̄es viros robuſtos ſeptē milia. et artifices et incluſores mille. om̄es viros fortes et bellatores: duxitq; eos rex babilonis captiuos ĩ babilonem. Et conſtituit mathaniā patruū eius pro eo: impoſuitq; nomē ei ſedechiā. Viceſimū et p̄mū ānū etatis habebat ſedechias cū regnare cepiſſet: et vndecim annis regnauit ĩ ihrl̄m. Nomen matris ei⁹ erat amithal: filia ieremie de lobna. Et fecit malū coram domino: iuxta omnia q̄ fecerat ioachin. Iraſcebat᷑ enī dn̄s ↄtra ihrl̄m ⁊ cōtra iudā: donec ꝓiceret eos a facie ſua. Receſſitq; ſedechias a rege babilonis.

ca. xxv.

Factum eſt autē ān̄o nono regni eius menſe decimo decima die menſis venit nabuchodonoſor rex babilonis ipſe et om̄s exercit⁹ eius ĩ iheruſalē et circundederūt eā: ⁊ extruxerūt in circuitu ei⁹ municiones. Et clauſa eſt ciuitas atq; vallata: uſq; ad vndecimū ān̄um regis ſedechie nona die mēſis. Preualuitq; fames ĩ ciuitate: nec erat panis populo terre. Et interrupta eſt ciuitas: et om̄es viri bellatores nocte fugerūt: ꝑ viam porte q̄ eſt inter duplicem murū ad ortū regis. Porro chaldei obſidebant in circuitu ciuitatē. Fugit itaq; ſedechias: per viā q̄ ducit ad cāpeſtria ſolitudinis. Et ꝑſecutus eſt exercitus chaldeoꝝ regem: cōprehenditq; eū in planicie iericho: et om̄es bellatores qui erant cū eo diſperſi ſūt et reliquerūt eū. Apprehenſum ergo regem duxerūt ad regem babilonis in reblatha: qui locutus eſt cum eo iudicium. Filios autē ſedechie occidit coram eo: et oculos eius effodit: vinxitq; eū cathenis ⁊ adduxit in babilonē. Menſe quīto ſeptima die menſis ipſe eſt annus nonuſdecimus regis babilonis. venit nabuzardan princeps exercitus ſeru⁹ regis babilonis ĩ ihrl̄m et ſuccendit domū domini et domum regis et domos iheruſalem: omneq; domum cōbuſſit igni: et muros iheruſalem in circuitu deſtruxit omnis exercitus chaldeoꝝ qui erat cū principe militū. Reliquā aūt pp̄li partem q̄ remanſerat in ciuitate. ⁊ ꝑfugas qui tranſfugerant ad regē babilonis. et reliquū vulgus tranſtulit nabuzardan princeps milicie: et de pauꝑibꝫ t̄re reliquit vinitores et agricolas; columnas autem ereas que erant in tēplo domini ⁊ baſes et mare ereū quod erat ĩ domo domini cõfregerũt chaldei: et tranſtulerunt es omne in babilonem. Ollas quoq; ereas et trullas · et tridentes · et ſciphos · et mortariola · et omnia vaſa erea · in quib; miniſtrabant tulerũt: necnõ et thuribula · et fialas. Que aurea aurea · et q̄ argentea argẽtea · tulit princeps milicie: id eſt columnas duas · mare vnum et baſes quas fecerat rex ſalomon in templo domini. Non erat pondus eris · omnium vaſorum. Decem ⁊ octo cubitos altitudinis habebat columna vna · ⁊ capitellum ereum ſuper ſe altitudinis trium cubitorum: et retiaculum et malogranata ſuper capitellum columne: omnia erea. Similem et columna ſecunda habebat ornatũ. Tulit q̄; prīceps milicie ſaraiā ſacerdotē p̄mū · et ſophoniam ſacerdotem ſecundum · ⁊ tres ianitores et de ciuitate eunuchum vnum qui erat prefectus ſuper bellatores viros: et quinq; viros de hijs qui ſteterant coram rege quos reppерit in ciuitate: et ſopher principem exercitus qui probabat tyrones de populo terre: et ſex viros e vulgo qui inuenti fuerant ī ciuitate. Quos tollēs nabuzardan princeps militum duxit ad regem babilonis in reblatha: percuſſitq; eos rex babilonis et interfecit eos in reblatha in terra emath. Et tranſlatus eſt iuda de terra ſua. Populo autem qui relictus erat in terra iuda quē dimiſerat nabuchodonoſor rex babilonis prefecit godoliam filium aichan filij ſaphan. Quod cum audiſſent omnes duces militum ipſi et viri qui erant cum eis · videlicet quod conſtituiſſet rex babilonis godoliam: venerũt ad godoliam in maſpha iſmahel filius nathanie et iohannan filius caree et ſaraia filius thanameth netophatites · et iezonias filius maachati: ipſi et ſocij eorum. Iurauitq; godolias ipſis et ſocijs eorum dicens. Nolite timere ſeruire chaldeis. Manete in terra: et ſeruite regi babilonis: ⁊ bene erit vobis. Factum eſt autem in menſe ſeptimo venit iſmahel filius nathanie filij eliſama de ſemine regio et decem viri cum eo: percuſſeruntq; godoliam · qui et mortuus eſt: ſed et iudeos et chaldeos qui erant cũ eo in maſpha. Conſurgenſq; omnis populus a paruo uſq; ad magnum et principes militũ venerunt in egiptum: timentes chaldeos. Factum eſt vero in anno triceſimoſeptimo tranſmigratõnis ioachin regis iude · menſe duodecimo viceſima et ſeptima die menſis · ſubleuauit euilmerodach rex babilonis ãno quo regnare ceperat caput ioachin regis iuda de carcere: et locutus eſt ei benigne. Et poſuit tronum eius ſuper tronum regum qui erant cum eo in babilone: et mutauit veſtes eius quas habuerat in carcere · et comedebat panē ſemper in conſpectu eius cunctis dieb; vite ſue: annonam quoq; conſtituit ei ſine intermiſſione que et dabatur ei a rege p̄ ſingulos dies oīb; dieb; vite ſue.

Explicit liber regum quartus ..

Incipit prologus in librũ palipomenon primum.

Si ſeptuaginta interpretum pura · et ut ab eis ĩ grecũ verſa ẽ editio ꝑmaneret: ſuꝑflue me chromati epiſcoporũ ſanctiſſime atqꝫ doctiſſime impelleres: ut hebrea volumina latino ſermone tranſferrem. Quod enim ſemel aures hominũ occupauerat · et naſcentis eccleſie roborauerat fidem: iuſtum erat etiam noſtro ſilentio comprobari. Nunc vero cum pro varietate regionum diuerſa ferantur exemplaria ⁊ germana illa antiquaqꝫ tranſlatio corrupta ſit atqꝫ violata: nr̄i arbitrij putas · aut e pluribꝫ iudicare quid verum ſit aut nouum opus in veteri opere condere: illudentibuſqꝫ iudeis · cornicum ut dicitur oculos configere. Alexandria et egiptus in ſeptuaginta ſuis eſichium laudat auctorem: conſtantinopolis uſqꝫ antiochiam luciani martiris exemplaria probat. Medie int̄ has prouincie paleſtinos codices legunt: qͦs ab origene elaboratos euſebi⁹ ⁊ pamphilus vulgauerunt. Totuſqꝫ orbis hac inter ſe trifaria varietate compugnat. Et certe origenes non ſolum exempla compoſuit quatuor editionũ e regione ſingula verba deſcribens · ut unus diſſentiens ſtatim ceteris inter ſe conſentientibus arguatur: ſed qđ maioris audacie eſt in editione ſeptuaginta theodotionis editionẽ miſcuit: aſteriſcis deſignãs que minus fuerint · et virgulis que ex ſuperfluo videbantur appoſita. Si igitur alijs licuit non tenere quod ſemel ſuſceperant · et poſt ſeptuaginta cellulas q̄ vulgo ſine auctore iactantur ſingulas cellulas aperuere. Hocqꝫ in eccleſijs legitur quod ſeptuaginta neſcierunt: cur me non ſuſcipiant latini mei qui inuiolata editione veteri ita nouã condidi · ut laborem meũ hebreis et quod hijs maius eſt apoſtolis auctoribus comprobem? Scripſi nuper librum de optimo genere interpretandi · oſtendẽs illa de euangelio · ex egipto vocaui filium meum · et quoniam nazareus vocabitur · et videbunt in quẽ cõpunxerunt · ⁊ illud apoſtoli quod oculus nõ vidit nec auris audiuit et in cor hominis non aſcenderunt que ꝑparauit deus diligentibꝫ ſe · ceteraqꝫ hijs ſimilia in hebreoꝝ libris inueniri. Certe apoſtoli et euangeliſte · ſeptuaginta interpretes nouerãt: et unde eis hec dicere q̄ in ſeptuaginta nõ habent? Xp̄s dominus noſter utriuſqꝫ teſtamẽti cõditor in euangelio ſecundũ iohannẽ q̄ credit inquit in me ſicut dicit ſcriptura: flumina de ventre eius fluent aque viue. Vtiqꝫ ſcriptum eſt: qđ ſaluator ſcriptum eſſe teſtat̄. Vbi ſcriptum ẽ? Septuaginta nõ habent: apocrifa neſcit eccleſia. Ad hebreos igit̄ reuertendũ ẽ: unde ⁊ dñs loquitur · et diſcipuli exempla ꝑſumunt. Hec pace veterũ loquor: et obtrectatoribꝫ meis tantũ reſpõdeo · qui canino dente me rodunt: ĩ publico detrahentes ⁊ legentes in angulis id-ẽ accuſatores et defenſores: cum in alijs probẽt quod in me reprobãt: quaſi virtus et vicium non in rebus ſit · ſed cum auctore mutetur. Ceterum memini editionem ſeptuaginta tranſlatorum olim de greco emendatam tribuiſſe me nr̄is: nec inimicum debere eſtimari eoꝝ quos in conuentu fratrum ſemper ediſſero. Et quod nunc debreiamin id eſt verba dierū int̄pretatus ſum idcirco feci: ut inextricabiles moras et ſiluam nominū q̄ ſcriptoꝝ confuſa ſunt vicio· ſenſuumq; barbariem aptius et ꝑuerſum cola digererē: michi metipſi ⁊ meis· iuxta iſmenium canēs· ſi aures ſurde ſūt ceteroꝝ. Incipit liber paralipomenō pͥm⁹. C. i.

Adā ſeth enos caynan malalehel iared enoch matuſale lamech noe ſem cham ⁊ iafeth. Filij iafeth: gomer magog madai et iauan thubal moſoch thiras. Porro filij gomer: aſcenez et riphat et thogorma. Filij autem iauan: eliſa et tharſis cethim et dodanim. Filij cham: chus et meſraim phut ⁊ chanaan. Filij autem chus: ſaba· et euila ſabatha et regma et ſabathaca. Porro filij regma· ſaba ⁊ dadan. Chus autem genuit nemroth. Iſte cepit eſſe potens in terra. Meſraim vero genuit ludim et anamim et laabim ⁊ nepthuim; phethruſim quoq; et chasluim de quib; egreſſi ſunt philiſtijm ⁊ capthurim. Chanaan vero genuit ſydonem primogenitum ſuum: etheum quoq; et iebuſeum et amorreū et gergeſeum eueumq; et aracheum ⁊ aſineum aradium quoq; et ſamareum et ematheum. Filij ſem: elam et aſſur : et arfaxad· et lud ⁊ aram. Filij aram: hus ⁊ hul· et gether· et mes. Arfaxat autem genuit ſale: q̄ et ip̄e genuit heber. Porro heber nati ſūt duo filij: nomen vni phalech quia in diebus eius diuiſa ē terra: et nomen fratris eius iectan. Iectan autem genuit elmodad ⁊ ſaleph· et aſarmoth et iare: aduram quoq; ⁊ vzal et de-cla ebal etiā ⁊ abimael et

moſoch

et

ſaba· necnō et ophir· et euila· ⁊ iobab. Omnes iſti filij iectan. Sem arfaxat ſale heber phalech ragau· ſeruch nachor thare abram: iſte eſt abraham. Filij autem abraham: iſaac et iſmahel. Et hee generationes eorum. Primogenitus iſmahelis nabaioth: et cedar ⁊ abdehel et mabſan et maſma et duma maſſa adad et thema iachur naphis cedma. Hij ſunt filij iſmahelis. Filij autem cethure concubine abraham quos genuit: zamram iecſan madan madian ieſboc et ſue. Porro filij iecſan: ſaba ⁊ dadan. Filij aūt dadan: aſurim et lathuſim ⁊ laomim. Filij autē madian: epha et epher· ⁊ enoch ⁊ abida ⁊ eldaa. Om̄es hij filij cethure. Generauit autē abraham iſaac: cui⁹ fuerunt filij eſau ⁊ iſrl'. Filij eſau: eliphaz rahuel iehus ielon chore. Filij eliphaz: theman· omar· zepphi· gothan cenez; thamna amalech. Filij rahuel: naath zara ſamma meza. Filij ſeir: lothan ſobal ſebeon· ana· diſon· eſer diſan. Filij lothan: horri· ahohimam. Soror autem lothan fuit thamna. Filij ſobal alian ⁊ manaath· et ebal et ſephi· onan. Filij ſebeon: ahaia et ana. Filij ana: diſon. Filij diſon: hamaran ⁊ eſeban· ⁊ iethran ⁊ charran. Filij eſer: balaan· ⁊ zauan et iacan. Filij diſan: vs ⁊ aran. Iſti ſunt reges qui imperauerunt in terra edom: anteq̄ eſſet rex ſuper filios iſrahel. Bale filius beor: ⁊ nomē ciuitatis ei⁹ denaba. Mortuus eſt autem bale: ⁊ regnauit pro eo iobab filius zare de boſra. Cumq; ⁊ iobab fuiſſet mortuus: regnauit pro eo huſan de terra themanorum. Obijt quoq; ⁊ huſan: ⁊ regnauit ꝓ eo adad filius badad qui percuſſit madian in terra moab: ⁊ nomen ciuitatis eius auith. Cumq; et adad fuiſſet mortuus: regnauit pro eo ſemla de maſreca. Sed et ſemla mortuus eſt: ⁊ regnauit pro eo ſaul de rooboth que iuxta amnem ſita eſt. Mortuo q̊; ſaul regnauit pro eo balaana filius achobor. Sed et hic mortuus eſt: et regnauit pro eo adad cuius vrbis nomen fuit phai. et appellata eſt vxor eius metabel filia matred. filie mezaab. Adad autem mortuo: duces pro regibus in edom eſſe reperūt. Dux thamna. dux alua. dux ietheth. dux oolibama. dux hela. dux phinon dux cenez. dux theman. dux mapſar. dux magdihel. dux hiram. Hij duces edom. ca. ii.

Filij autem iſrl' ruben ſimeon leui iuda iſachar et zabulon: dan ⁊ ioſeph beniamin. neptalim gad et aſer. Filij iuda: her. aunan. ⁊ ſela. Hij tres nati ſunt ei de filia ſue chananitide. Fuit autē her p̄mogenitus iuda malꝰ corā dño: et occidit eū. Thamar autē nurus eius peperit ei phares et zara. Omnes ergo filij iuda quinq;. Filij autem phares eſrom et amul. Filij quoq; zare: zamri. et ethan et eman. chalcal q̊; ⁊ darda. ſimul quinq;. Filij charmi: achar qui turbauit iſrl' et peccauit ī furto anathematis. Filij ethan: azarias. Filij autē eſron qui nati ſūt ei: ieramehel. ⁊ ram ⁊ calubi. hic eſt caleph. Porro ram genuit aminadab: aminadab aūt genuit naaſon pricipē filiorꝫ iuda. Naaſon q̊; genuit ſalma: de quo ortus eſt booz. Booz vero genuit obed: qui ⁊ ipſe genuit iſai. Iſai aūt genuit p̄mogenitū heliab: ſecūdū abinadab. terciū ſammaha. quartū nathanael. quintū raddai. ſextū aſon ſeptimū dauid: quorꝫ ſorores fuerūt ſaruia et abigail. Filij ſaruie: abiſai ioab et aſahel tres. Abigail autē genuit amaſa: cuiꝰ pater fuit gether iſmahelites. Caleph vero filius eſrom accepit vxorem noīe azuba: de qua genuit ierioth. Fuerūtq; filij eius iaſer et ſobab et ardon. Cumq; mortua fuiſſet azuba accepit vxorem caleph ephrata: que peperit ei ur. Porro ur genuit vri: et vri genuit beſelehel. Poſt hec ingreſſus eſt eſrom ad filiam machir patris galaad: et accepit eam cum eſſet ānorum ſexaginta. Que peperit ei ſegub. ſed et ſegub genuit iair: et poſſedit vigintitres ciuitates ī terra galaad. Cepitq; geſſur ⁊ aram oppida iair: et tanach et viculos eius ſexaginta ciuitatum. Omēs iſti filij machir patris galaad. Cū aūt mortuꝰ eſſet eſrom: ingreſſus eſt caleph ad ephrata. Habuit quoq; eſrom vxorem abia: que peperit ei aſſur patrem techue. Nati ſūt aūt filij ieramehel primogeniti eſrom ram primogenitus eius: et buna et aram et aſon et achia. Duxit quoq; vxorem alterā iheramehel nomine athara: que fuit mater onam. Sed ⁊ filij ram primogeniti iheramehel fuerunt moos iamin et achar. Onam aūt habuit filios ſemei et iadan. Filij aūt ſemei: nadab et abyſur. Nomen vero vxoris abiſur abiahil: que peperit ahoblan ⁊ molid. Filij aūt nadab: fuerūt ſaled et apphaim. Mortuꝰ eſt aūt ſaled abſq; liberis. Filius vero apphaim ieſi: qui ieſi genuit ſeſan. Porro ſeſan genuit ahlai. Filij aūt iadai fr̄is ſemei iether ⁊ ionathan. Sed et iether mortuꝰ ē abſq; liberis. Porro ionathan genuit phalech et ziza. Iſti fuerunt filij ieramehel primogeniti eſron. Seſan aūt non habuit filios ſed filias: et ſeruū egiptium nomine ieraa. Deditqꝫ ei filiam suam uxorē: que peperit ei ethei. Ethei autē genuit nathan: et nathan genuit zabad. Zabad quoqꝫ genuit ophal: et ophal genuit obed. Obed genuit iehu: iehu genuit azariam. Azarias genuit helles: et helles genuit elasa. Elasa genuit sisamoy: sisamoy genuit sellum. Sellum genuit ichamian ichamiā autem genuit elisama. Filii autem caleb fratris ierameheel: mesa primogenitus eius: ipse ē pater ziph filii maresa pr̄is hebron. Porro filii hebron chore et taphua et recem et samma. Samma aūt genuit raam patrē ierchaam: et recem genuit semmei, filiꝰ semei maon: et maon pater bethsur. Epha autē concubina caleb peperit aran et musa et thezez. Porro aran genuit gezē, filii iahaddai regom ⁊ ioacha, ⁊ et gesan ⁊ phalech et epha et saaph. Concubina caleb maacha peperit saber et tharana. Genuit autē saaph pater madmena sue patrē machbena: et patrem gabaa. Filia vero caleb fuit achsa. Hii erant filii caleb filii ur primogeniti ephrata: sobal pater cariathiarim. salma pater bethleem. ariph pater bethgader. Fuerunt aūt filii sobal. patris cariathiarim. qui videbat dimidiū requietionum. ⁊ de cognatione cariathiarim. iethrei. ⁊ aputhei. ⁊ semathei ⁊ maserei. Ex hiis egressi sunt saraite ⁊ esthaholite. Filii salma: bethleem ⁊ nethophati corone domus iacob. et dimidiū requietionis sarai. Cognatiōes quoqꝫ scribarū habitantiū in iabes canentes atqꝫ resonātes: et in tabernaculis commorantes. Hii sunt cinei: qui venerūt de calore patris domꝰ rechab.

Ca. III.

David vero hos habuit filios q̄ ei nati sūt ī hebron. Primogenitū amnon. ex achinoem israhelitide: scd̄m daniel de abigail carmelitide: tercium absalon filiū maacha filie tholomei regis gessur: quartū adoniam filium aggith: quintū saphaciam ex abital: sextum iethraham de egla uxore sua. Sex ergo nati sunt ei ī hebron: ubi regnavit septem ānis ⁊ sex mensibus. Triginta aūt ⁊ tribꝫ ānis regnavit in iherusalem. Porro ī iherusalem nati sunt ei filii: samaa ⁊ sobab ⁊ nathan. ⁊ salomon quatuor de bethsabee filia amihel. Ievaar quoqꝫ et helisua ⁊ eliphaleth ⁊ noge et napheg et iaphie necnō elisama. ⁊ eliade ⁊ eliphaleg novem. Om̄es hii filii david absqꝫ filiis concubinarū: habuerūtqꝫ sororem thamar. Filius autem salomonis roboam: cuius abia filius genuit asa. De hoc quoqꝫ natus est iosaphat pater ioram: qui ioram genuit oziam: ex quo ortus est ioas: ⁊ huius amasias filius genuit azariam. Porro azarie filius ioathan procreavit achaz patrem ezechie: de quo natus est manasses: sed ⁊ manasses genuit āmon patrem iosie. Filii autem iosie fuerunt: p̄mogenitꝰ iohannan. scd̄s ioachim tercius sedechias. quartus sellum. De ioachim natus est iechonias et sedechias. Filii iechonie fuerunt asir ~~qui~~ salathiel. melchiram. phadaia senneser. et iecemia sama ⁊ nadabia. De phadaia orti sūt zorobabel ⁊ semmei. Zorobabel genuit mosollam ananiam et salomith. sororem eorū: asabam quoqꝫ et ohol et barachiam. et asadiam. iosabeseth quinqꝫ. Filius autem ananie phaltias pater iheseie: cuius filius raphaia. Huius qꝫ filius arnan: de quo natus est obdia. cuius filius fuit sechenias. Filius sechenie semeia: cuiꝰ filii attus et iegaal ⁊ baria · ⁊ naaria et ſaphat ⁊ ſeſa ſex numero. Filijs naarie: elioenai · ⁊ ezechias ⁊ ezricā tres. Filij elioenai oduia ⁊ heliaſub ⁊ pheleia ⁊ accub · ⁊ iohannan ⁊ dalaia et anan, ſeptē.

Filij iuda: phares eſrom · et c. iiii. charmi ⁊ ur · ⁊ ſubal. Raia vero filiꝰ ſubal genuit iaad de quo nati ſūt ahimai et laad. Hee cognatōes ſarathi. Iſta quoq; ſtirps ethan: ieſrahel et ieſema et iedebos. Nomen quoq; ſororis eorū aſalelphuni. Phuniel aūt pater gedor: ⁊ eſer pater oſa. Iſti ſūt filij ur · p̄mogeniti ephrata p̄ris bethleem. Aſſur vero patris thecue erāt due vxores alaa ⁊ naara. Peperit autem ei naara oozam et epher · ⁊ themani et aaſtari. Iſti ſunt filij naara. Porro filij alaa: ſereth yſaar et ethnan. Chus autem genuit anob et ſoboba et cognationē aharel filij arum. Fuit aūt iabes inclitus pre fratribꝫ ſuis: et mater eius vocauit nomen illius iabes dicens: quia peperi eum in dolore. Inuocauit ergo iabes deum iſrahel dicens. Si benedicens benedixeris michi · et dilataueris terminos meos: et fuerit manus tua mecū: et feceris me a malitia nō opprimi. Et preſtitit deꝰ que precatus eſt. Caleph autem frater ſua genuit machir: q̄ fuit pater eſthon. Porro eſthon genuit bethrapha ⁊ pheſe et tehenna patrem urbis naas. Hij ſunt viri recha. Filij autem cenez: othniel et ſaraia. Porro filij othniel: athat ⁊ maonathi. Maonathi genuit ophra. Saraias autem genuit ioab patrem vallis artificū. Ibi quippe artifices erāt. Filij vero caleph filij iephone: hir et hela et naham. Filij quoq;
elel et hela cenez, filij quoq; ialel ziph et ziphathiria ⁊ aſrahel. Et filij ezra: iether et mereth · ⁊ epher · ⁊ iahalon. Genuitq; mariam: et ſammai et ieſba patrē eſthamo. Vxor quoq; eius iudaia peperit iareth patrem gedor: ⁊ heber patrē zocho et ichutiel patrem zanoa. Hij autem filij bethie filie pharaonis quā accepit mered: et filij vxoris odaie ſororis nahan patris ceila carmi et eſthamo q̄ fuit de machati. Filij quoq; ſymon: amon et rena, filiꝰ anan et thilon. et filij ieſi: zoeth et benzoeth. Filij ſela filij iude · her pater lecha: et laada pater mareſa: et cognationes domꝰ operantium biſſum in domo iuramenti: et q̄ ſtare fecit ſolem · viriq; mendacij ⁊ ſecurus ē incedens: qui principes fuerunt in moab: et qui reuerſi ſunt in lehem. Hec autē verba vetera. Hij ſunt figuli habitantes in plantationibꝫ et in ſepibus apud regem in operibus eius: commorantq; ſunt ibi. Filij ſymeon: namuel ⁊ iamin iarib · zara ſaul. Sellum filius eius: mabſam filius eius: maſma filiꝰ eius. Filij maſma: amuhel filius eius: zachur filius eius: ſemei filius eius. Filij ſemei ſedecim: et filie ſex. Fratres autem eius non habuerunt filios multos: ⁊ vniuerſa cognatio non potuit adequare ſummā filiorum iuda. Habitauerūt autem in berſabee ⁊ molada et haſarſual et in ballaa · et in aſom et in tholad et in bathuel ⁊ in horma · ⁊ in ſicelec et ī bethmarchaboth ⁊ in aſarſuſim ⁊ in bethberai et in ſaarim. Hee ciuitates eorum uſq; ad regem dauid: villeq; eorum ethan ⁊ aen remmon ⁊ thocen ⁊ aſan ciuitates quinq;: et vniuerſi viculi eorum per circuitum ciuitatum iſtarum uſq; ad baal. Hec eſt habitatio eorum: et ſedium diſtributio. Moſobab quoq; et iemlech ⁊ ioſa filius amaſie ⁊ iohel

iehu filiꝰ ioſabie filij ſaraie filij aſihel et elioenai ⁊ iacoba et iſuaia et aſaia ⁊ adihel ⁊ iſimihel ⁊ banaia ziza quoqꝫ filius ſephei filij allon · filij ydaia · filij ſemri filij ſamaia: iſti ſunt nominati principes in cognationibꝫ ſuis: et in domo affinitatum ſuarꝫ multiplicati ſunt vehementer. Et profecti ſunt ut ingrederentˀ in gador uſqꝫ ad orientem vallis: ⁊ ut quererent paſcua gregibus ſuis. Inueneruntqꝫ paſcuas uberes et valde bonas · et terram latiſſimam et quietam et fertilem: in qua ante habitauerant de ſtirpe cham. Hij ergo venerunt quos ſupra deſcripſimus nominatim in diebus ezechie regis iuda: ⁊ percuſſerunt tabernacula eorum et habitatores qui inuenti fuerant ibi: et deleuerūt eos uſqꝫ ad preſentem diem: habitaueruntqꝫ ꝓ eis quoniā uberrimas paſcuas ibidem reppererūt. De filijs quoqꝫ ſymeō abierūt in mōtem ſeir viri quingenti · habentes principes phaltiam et naariam et raphaiam et ozihel filios ieſi: et percuſſerūt reliquias que euadere potuerant amalechitarum: ⁊ habitauerunt ibi ꝓ eis uſqꝫ ad diē hanc. ca. v.

Filij quoqꝫ ruben primogeniti iſrahel: ipſe quippe fuit primogenitus eius: ſed cum violaſſet thorum patris ſui data ſunt primogenita eius filijs ioſeph filij iſrahel: ⁊ nō eſt ille reputatus ī primogenitū. Porro iudas qui erat fortiſſimus inter fratres ſuos: de ſtirpe eius principes germinati ſunt: primogenita autem reputata ſunt ioſeph. Filij ergo ruben ꝑmogeniti iſrahel: enoch ⁊ phallu eſrom et charmi. Filij iohel: ſamaia filius eius: gog filiꝰ eius · ſemei filius eius · micha filiꝰ eiꝰ · rechia filius eius · baal filius eius · beera filius eius: quem captiuum duxit theglatfalaſar rex aſſiriorum: et fuit princeps in tribu ruben. Fratres autē eius et uniuerſa cognatio eiꝰ quādo numerabantˀ per familias ſuas habuerunt principes iehihel ⁊ zachariā. Porro bala filius azaz filij ſamma filij iohel: ipſe habitauit in aroer uſqꝫ ad nebo et beelmeon. Contra orientalem quoqꝫ plagam habitauit uſqꝫ ad introitum heremi ⁊ fluuiū eufraten. Multum quippe iumentorū numerum poſſidebant in terra galaad. In diebus autē ſaul preliati ſunt cōtra agarenos et interfecerunt illos: habitaueruntqꝫ pro eis in tabernaculis eorū in omni plaga que reſpicit ad orientē galaad. Filij vero gad e regione eorum habitauerunt in terra baſan uſqꝫ ſelcha: iohel in capite · et ſaphan ſecundus: ianai autē ⁊ ſaphat in baſan. Fratres vero eorꝫ ſecundū domos cognationū ſuarum: michael ⁊ moſollam ⁊ ſebe ⁊ iorai et iachan · et zie · et heber ſeptē. Hij filij abiahil: filij uri filij iara filij galaad · filij michael filij ieſeſi · filij ieddo filij buz. Fratres quoqꝫ filij abdihel filij guni principes domus in familijs ſuis: et habitauerunt in galaad ⁊ in baſan et in viculis eius: et in cunctis ſuburbanis ſaron uſqꝫ ad terminos. Omnes hij numerati ſunt in diebus ioathan regis iuda et in diebus ieroboam regis iſrahel. Filij ruben et gad et dimidie tribus manaſſe: viri bellatores ſcuta portātes et gladios: et tendentes arcum eruditiqꝫ ad ꝓlia quadragintaquatuor milia et ſeptingenti ſexaginta procedētes ad pugnam · dimicauerunt contra agarenos: ithurei vero ⁊ naphei et nodab prebuerūt eis auxiliū. Traditiqꝫ ſunt in manus eorum agareni et uniuerſi qui fuerāt cum eis: quia deū inuocauerunt cum p̄liarentur: et exaudiuit eos eo quod credidissent in eū. Ceperuntq; omnia que possederāt camelorꝝ quīquaginta milia: et ouium ducenta quinq̄ginta milia · asinos duo milia: et animas hominum centum milia. Uulnerati autē multi corruerunt. Fuit enim bellū domini. Habitaueruntq; pro eis usq; ad transmigrationē. Filii q̄q; dimidie tribus manasse possederunt terram a finibꝫ basan usq; baal hermon et sanir et montem hermon. Ingens quippe numerus erat. Et hii fuerāt principes domus cognationis eorꝝ: efer · iesi ⁊ helihel ezrihel ⁊ iheremia ⁊ odoia · ⁊ iedihel viri fortissimi et potentes: et nominati duces ī familiis suis. Reliquerūt autē deum patrū suorū et fornicati sūt post deos p̄plorū terre · quos abstulit dn̄s coram eis: ⁊ suscitauit deꝰ isrl' spiritū phul regis assiriorū ⁊ spiritū teglatfalasar regis assur: ⁊ transtulit ruben ⁊ gad et dimidiam tribum manasse et adduxit eos ī ale et in abor et ara et fluuiū gozan usq; ad diē hāc. ca. vi.

Filii leui: gerson caath et merari. Filii caath: amrā ysaar hebron et ozihel. Filii amram: aarō moyses et maria. Filii aaron: nadab et abiu eleazar et ythamar. Eleazar genuit finees: ⁊ finees genuit abisue. Abisue vero genuit bocci et bocci genuit ozi: ozi genuit zaraiā et zaraias genuit meraioth. Porro meraioth genuit amariam · ⁊ amarias genuit achitob: achitob genuit sadoch · et sadoch genuit achimaas. Achimaas genuit azariam: azarias genuit iohannan, iohannan genuit azariam. Ip̄e est qui sacerdotio functus ē in domo quā edificauit salomon in iherusalē. Genuit autē azarias amariā: ⁊ amarias genuit achitob. Achitob genuit sadoch: et sadoch genuit sellū. Sellum genuit helchiam: ⁊ helchias genuit azariam. Azarias genuit zaraiam: ⁊ zaraias genuit iosedech. Porro iosedech egressus est quādo transtulit dn̄s iudam et iherusalem ꝑ manꝰ nabuchodonosor. Filii ergo leui gerson caath et merari. Et hec nomina filiorū gerson: lobni et semei. Filii caath: amram et ysaar ⁊ hebron ⁊ ozihel. Filii merari: mooli et musi. Hee autē cognationes leui secundum familias eorū. Gerson: lobni filius eiꝰ: iaath filiꝰ eius · zamma filius eius · ioaa filius eius · addo filiꝰ eius · zara filius eius: iethrai filius eiꝰ. Filii caath: amminadab filius eius: chore filius eius · asir filius eius · helcana filius eius · abiasaph filius eius · asir filius eius · taath filius eiꝰ · uriel filius eiꝰ · ozias filiꝰ eiꝰ: saul filius eiꝰ. Filii helcana: amasai ⁊ achimoth et helcana. Filii helcana: sophai filiꝰ eiꝰ: naath filius eius: heliab filius eius · iheroam filius eiꝰ: helcana filiꝰ eius. Filii samuel: primogenitus vasseni ⁊ abia. Filii autē merari · mooli: lobni filius eius: semei filius eius · oza filiꝰ eius · samaa filius eius · aggia filius eius: asaia filius eius. Isti sunt quos constituit dauid super cantores domꝰ domini ex quo collocata est archa: et ministrabant coram tabernaculo testimonii canentes donec edificaret salomon domū dn̄i in iherusalē. Stabāt autem iuxta ordinē suū in ministerio. Hii vero sunt qui assistebant cū filiis suis de filiis caath: heman cantor filius iohel · filii samuel filii helcana filii ieroam filii helihel filii thou filii suph filii helcana · ~~filii iohel~~ filii maath filii

ʼʼ cū ſuburbanis ſuis

amaſai filiȷ̄ helcana filiȷ̄ iohel filiȷ̄ azarie filiȷ̄ ſophonie filiȷ̄ thaath filiȷ̄ aſir · filiȷ̄ abiſaph · filiȷ̄ chore filiȷ̄ yſaar filiȷ̄ caath filiȷ̄ leui · filiȷ̄ iſrahel : et frater eiꝰ aſaph · qui ſtabat a dextris eiꝰ ; aſaph filius barachie · filiȷ̄ ſamaa · filiȷ̄ michael · filiȷ̄ baſaie filiȷ̄ melchie · filiȷ̄ athanai · filiȷ̄ zara filiȷ̄ adaia · filiȷ̄ ethan filiȷ̄ zamma filiȷ̄ ſemei filiȷ̄ ieth filiȷ̄ gerſon filiȷ̄ leui. Filiȷ̄ autē merari fratres eorū ad ſiniſtram : ethan filiꝰ chuſi · filiȷ̄ abdi · filiȷ̄ maloch filiȷ̄ aſabie filiȷ̄ amaſie filiȷ̄ helchie filiȷ̄ amaſai · filiȷ̄ bonni filiȷ̄ ſomer filiȷ̄ mooli · filiȷ̄ muſi filiȷ̄ merari filiȷ̄ leui. Fratres quoqꝫ eorū leuite : q̄ ordinati ſunt in cunctum miniſterium tabernaculi domus dn̄i. Aaron vero et filiȷ̄ eius adolebāt incenſum ſuper altare olocauſti · ⁊ ſuper altare thimiamatis · in omne opus ſancti ſanctorum : ⁊ ut precarentur ꝓ iſrl̄ iuxta oīa que preceperat moyſes ſeruus dei. Hȷ̄ ſunt aūt filiȷ̄ aaron. Eleazar filiꝰ eiꝰ : finees filius eius · abiſue filius eiꝰ bocci filius eius · ozi filius eius · zaraia filius eius · meraioth filiꝰ eius · amaria filius eius achitob filius eius · ſadoch filiꝰ eius : achimaas filius eiꝰ. Et hec habitacula eoꝝ ꝑ vicos atqꝫ confinia filioꝝ ſcilicet aarō iuxta cognatōnes caathitaꝝ. Ipſis enim ſorte contigerāt.

Dederunt igitur eis hebron in terra iuda et ſuburbana eiꝰ ꝑ circuitū : agros autem ciuitatis ⁊ villas caleph filiȷ̄ iephone. Porro filiȷs aaron dederunt ciuitates ad confugiendum hebron et lobna ⁊ ſuburbana eius : iether quoqꝫ et eſthemo cum ſuburbanis ſuis · ſed ⁊ helon et dabir cum ſuburbanis ſuis : aſan quoqꝫ et bethſemes et ſuburbana earum. De tribu autem beniamin gabee et ſuburbana eius : ⁊ almath cum ſuburbanis ſuis : anathot quoqꝫ cum ſuburbanis ſuis. Om̄es ciuitates tredecim : ꝑ cognatōnes ſuas. Filiȷs aūt caath reſiduis de cognatione ſua · dederunt ex dimidia tribu manaſſe ī poſſeſſionē vrbes decē. Porro filiȷs gerſon ꝑ cognationes ſuas de tribu yſachar ⁊ de tribu aſer ⁊ de tribu neptalim · et de tribu manaſſe in baſan vrbes tredecim. Filiȷs aūt merari per cognationes ſuas de tribu ruben ⁊ de tribu gad · et de tribu zabulon · dederūt ſorte ciuitates duodecim. Dederunt quoqꝫ filiȷ iſrahel leuitis ciuitates et ſuburbana earum. Dederuntqꝫ per ſortem ex tribu filioꝝ iuda · et ex tribu filiorū ſymeon · et ex tribu filioꝝ beniamin vrbes has quas vocauerunt nominibꝫ ſuis : et hȷs q̄ erant ex cognatione filiorū caath. Fueruntqꝫ ciuitates in terminis eorū de tribu ephraim. Dederūt ergo eis vrbes ad cōfugiendum ſichem cū ſuburbanis ſuis in monte ephraim et gazer cum ſuburbanis ſuis ; iecmaam quoqꝫ cum ſuburbanis ſuis · et bethoron ſimiliter : necnō ⁊ helon cum ſuburbanis ſuis ⁊ gethremon in eundem modū. Porro ex dimidia tribu manaſſe aner et ſuburbana eius · balaam et ſuburbana eius : hȷs videlicet qui de cognatione filioꝝ caath reliqui erant. Filiȷs autem gerſon de cognatione dimidie tribꝫ manaſſe gaulon ī baſan ⁊ ſuburbana eius : et aſtaroth cum ſuburbanis ſuis. De tribu yſachar · cedes cum ſuburbanis ſuis · et daberath cum ſuburbanis ſuis : ramoth quoqꝫ et ſuburbana eius · et anem cum ſuburbanis ſuis. De tribu vero aſer maſal cū ſuburbanis ſuis · ⁊ abdon ſimiliter : aſach quoqꝫ ⁊ ſuburbana eius : rooh cū ſuburbanis ſuis.

Porro de tribu neptalim cedes in galilea et ſuburbana eius: amon cū ſuburbanis ſuis: ⁊ cariathaim ⁊ ſuburbana eius. Filijs aūt merari reſiduis de tribu zabulon · remmono ⁊ ſuburbana eius: et thabor cū ſuburbanis ſuis. Trans iordanen quoq; ex aduerſo iericho contra orientē iordanis de tribu ruben boſor in ſolitudinē cū ſuburbanis ſuis: ⁊ iaſſa cū ſuburbanis ſuis: cademoth quoq; ⁊ ſuburbana eius: et miphaath cū ſuburbanis ſuis. Necnon ⁊ de tribu gad · ramoth ī galaad et ſuburbana eiꝰ: ⁊ manaim cū ſuburbanis ſuis: ſed ⁊ eſebon cū ſuburbanis ſuis · ⁊ iezer cū ſuburbanis ſuis. c. vii.

Porro filij iſachar: thola ⁊ phua iaſub ⁊ ſimeron quatuor. Filij thola: ozi ⁊ raphaia · et ierihel ⁊ iemai et iepſem · ⁊ ſamuel principes ꝑ domos cognationū ſuaꝝ. De ſtirpe thola viri fortiſſimi numerati ſunt in diebꝫ dauid: vigintiduo milia ſexcenti. Filij ozi: iſrahia de quo nati ſunt michael et obadia ⁊ iohel et ieſia quinq; omēs principes: cūq; eis per familias et populos ſuos accincti ad prelium viri fortiſſimi: trigintaſex milia. Multas enī habuerūt vxores ⁊ filios. Fratres quoq; eoꝝ per omnem cognatōnē iſachar robuſtiſſimi ad pugnandū: octogintaſeptē milia numerati ſūt. Filij beniamin: bale ⁊ bochor ⁊ iadihel tres. Filij bale: eſbon ⁊ ozi ⁊ ozihel ⁊ ierimoth et urai quinq;: principes familiaꝝ et ad pugnandū robuſtiſſimi. Numerꝰ autem eoꝝ vigintiduo milia et trigintaquatuor. Porro filij bochor zamira et ioas ⁊ eliezer et helioenai · et amri et ierimoth et abia et anathot · et almathan. Omēs hij filij bechor. Numerati ſunt aūt ꝑ familias ſuas principes cognationū ſuarū ad bella fortiſſimi: vigīti milia et ducēti. Porro filij iadihel balan. Filij aūt balan: iheus ⁊ beniamin ⁊ ahoth et chanana · et iothan et tharſis et haiſaar. Omnes hij filij iadihel principes cognationū ſuaꝝ viri fortiſſimi · decem et ſeptem milia et ducenti ad prelium procedentes; ſephan quoq; et haphan filij hir et aſim filij aer. Filij autem neptalim iaſihel et guni · et aſer et ſellum filij bale. Porro filiꝰ manaſſe · eſrihel: concubinaq; eius ſira peperit machir patrē galaad. Machir autē accepit vxorē filijs ſuis happhim et ſepham: ⁊ habuit ſororē nomine maacha. Nomē aūt ſecundi ſalphaath. Nateq; ſunt ſalphaath filie. Et peperit maacha vxor machir filiū: vocauitq; nomē eius phares. Porro nomen fratris eius ſares: et filij eius vlam et rehem. Filius autem vlam bedan. Hij ſunt filij galaad filij machir: filij manaſſe. Soror autē eiꝰ regina · peperit virum decorū et abiezer ⁊ moola. Erant autē filij ſemida ahin ⁊ ſechen · et leci ⁊ aniam. Filij aūt ephraim ſuthala: bareth filius eius: thaath filius eius elada filius eius thaath filius eius: ⁊ huius filius zadab · ⁊ huiꝰ filius ſuthala et huius filius ezer · et elad. Occiderunt autem eos viri geth indigene: quia deſcenderant ut inuaderent poſſeſſiones eorum. Luxit igitur ephraim pater eorum mltis diebus: ⁊ venerunt fratres eius ut conſolarentur eum. Ingreſſuſq; eſt ad vxorē ſuā: que concepit et peperit filium et vocauit nomen eius beria: eo quod ī malis domꝰ eius ortꝰ eſſet. Filia aūt eius fuit ſara: que edificauit bethoron inferiorem et ſuperiorē · et ozenzara. Porro filius eius rapha ⁊ reſeph ⁊ thale:

de quo natus ē thaan· qui genuit laadan. Huius quoq; filius ammiud q̄ genuit eliſama de quo ortus eſt nun: qui habuit filiū ioſue. Poſſeſſio autē eorum et habitatio bethel cum filiabꝫ ſuis: et contra orientē noran: ad occidentalem plagam gazer et filie eius: ſichem quoq; cū filiabꝫ ſuis uſq; aſa cū filiabus eiꝰ: iuxta filios quoq; manaſſe bethſan et filias eius: thanac et filias eius· mageddo ⁊ filias eius· dor et filias eius. In hijs habitauerūt filij ioſeph· filij iſrahel. Filij aſer: iomna ⁊ ieſua et iſui· et baria et ſara ſoror eoꝝ. Filij aūt baria: heber ⁊ melchiel: ipſe eſt pater barſaith. Heber aūt genuit iephlat ⁊ ſomer ⁊ iothan ⁊ ſuaa· ſororē eoꝝ. Filij iephalt phoſech ⁊ chamaal et aſoph. Hij filij iephalt. Porro filij ſomer: ahi et roaga et iaba et aram. Filij autem helem fratris eius: ſupha et iemna· ⁊ ſelles ⁊ amal. Filij ſupha: ſue· aruaphed· ⁊ ſual ⁊ beri et iamra boſor ⁊ od, et ſāma et ſaluſa ⁊ iethran et bera. Filij iether: iephone ⁊ phaſpha et ara. Filij autē olla: aree ⁊ anihel et reſia. Omnes hij filij aſer: principes cognatōnū electi atq; fortiſſimi duces ducū. Numerꝰ aūt eoꝝ etatis q̄ apta eſſet ad bellum: vigintiſex milia. c. viii.

Beniamin aūt genuit bale p̄mogenitū ſuū: aſbal ſecūdū· ahara terciū· noaha quartū: ⁊ rapha quintū. Fueruntq; filij bale addar ⁊ gera· ⁊ abiud: abiſue quoq; ⁊ neman ⁊ ahoe ſed et gera· ⁊ ſephuphan et uram. Hij ſūt filij ahod· principes cognationum habitantium in gabaa: qui tranſlati ſunt in manath. Nooman autem et achia ⁊ gera ipſe tranſtulit eos: ⁊ genuit oza et abiud. Porro ſaharim genuit in regione moab· poſtq̄ dimiſit uſim· et bara uxores ſuas. Genuit autem de edes uxore ſua iobab ⁊ ſebia ⁊ moſa ⁊ molchon· iehus quoq; et ſechia et marmach. Hij ſūt filij eiꝰ principes in familijs ſuis. Mehuſim vero genuit achitob et elphaal. Porro filij elphaal: heber et miſaam et ſamad. Hic edificauit ono ⁊ lod ⁊ filias eius. Bara aūt et ſamma principes cognationum habitantiū in ahialon. Hij fugauerunt habitatores geth. Et haio et ſeſac ⁊ iherimoth ⁊ zabadia et arod et heder· michahel quoq; ⁊ ieſpha et ioaa: filij baria. Et zabadia ⁊ moſollā et ezeci ⁊ heber et ieſamari· ⁊ iezlia et iobab: filij elphaal. Et iacim· ⁊ zechri· et zabdi· ⁊ helioenai· ⁊ ſelethai· ⁊ heliel· et adaia ⁊ baraia· ⁊ ſamarath: filij ſemei. Et ieſphan ⁊ heber ⁊ helihel ⁊ abdon ⁊ zechri ⁊ hanan· ⁊ anania ⁊ ailā ⁊ anathothia ⁊ iephdaia ⁊ phanuhel: filij ſeſac. Et ſamſari· ⁊ ſooria· ⁊ otholia· ⁊ ierſia· helia· ⁊ zechri: filij ieroam. Hij patriarche ⁊ cognatōnū principes: qui habitauerunt in iheruſalē. In gabaon autē habitauerūt abigabaon ⁊ nomen uxoris eius maacha: filiuſq; eius primogenitus abdon ⁊ ſur ⁊ cis et baal ⁊ nadab: gedur quoq; ⁊ ahio et zacher et macelloth. Et macelloth genuit ſamaa. Habitauerūtq; ex aduerſo fratrum ſuorum in iheruſalem cum fratribus ſuis. Ner autē genuit cis: et cis genuit ſaul. Porro ſaul genuit ionathan et melchiſue et abinadab et heſbaal. Filius autē ionathan meribbaal: ⁊ meribbaal genuit micha. Filij micha: phiton ⁊ melech ⁊ thara ahaz: et ahaz genuit ioada et ioada genuit almoth et aſmoth et zamri. Porro zamri genuit moſa· et moſa genuit baana: cuius filius fuit rapha de quo ortꝰ ē elaſa· q̄ genuit aſel. Porro aſel ſex filij fuerūt hijs nominibꝫ: ezricā· bochru· iſmahel· ſaria· obadia· anan. Om̄es hij filij aſel. Filij autem eſech fratris eiꝰ: ulam p̄mogenitus· et ihus ſcd̄s: ⁊ heliphalech tcius. Fuerūtqꝫ filij ulam viri robuſtiſſimi· ⁊ magno robore tendētes arcū ⁊ mltos habētes filios ac nepotes: uſqꝫ ad centū quinquaginta milia. Om̄es hij filij beniamin.

Vniuerſus ergo iſrl' dinume- .c. ix. ratus eſt· ⁊ ſumma eorū ſcripta eſt in libro regum iſrahel ⁊ iuda· tranſlatiqꝫ ſunt in babilonem propter delictum ſuum. Qui autem habitauerunt primi in poſſeſſionibꝫ et in urbibꝫ ſuis iſrl'· et ſacerdotes et leuite et nathinnei: commorati ſunt in ihr̄lm de filijs iuda ⁊ de filijs beniamin. De filijs q̄ꝫ ephraim et manaſſe othei filius amiud· filius emri· filij omrai filij bonni. De filijs phares filij iuda· et de ſiloni: aſaia primogenitus et filij eius. De filijs aūt zara: iehuel ⁊ fratres eorum ſexcēti nonaginta. Porro de filijs beniamin: ſalo filiꝰ moſollā filij oduia filij aſana· et iobania filius ieroam et helam filius ozi filij mochori ⁊ moſollam filiꝰ ſaphacie filij rahuel· filij iebanie ⁊ fratres eoꝝ p̄ familias ſuas nongenti quinquagintaſex. Omnes hij principes cognationū· per domos patrum ſuoꝝ. De ſacerdotibus autem iedaia ioiarib et iachin azarias q̄ꝫ filius helchie filij moſollam filij ſadoch filij meraioth filij achitob pontifex domus dei. Porro adaias filius ieroam filij phaſſor filij melchia ⁊ maaſia filiꝰ adihel filij iezra filij moſollam· filij moſollamoth filij emmer: fratres q̄ꝫ eoꝝ principes p̄ familias ſuas mille ſeptingēti ſexaginta fortiſſimi robore ad faciendū opus miniſterij in domo dei. De leuitis aūt ſemeia filius aſſub et filij ezricam filij aſebiu de filijs merari. Bachachar quoqꝫ carpentarius et galal ⁊ mathania filius micha filij zechri filij azaph ⁊ obdia filius ſemeie· filij galal· filij ydithun: ⁊ barachia filius aſa filij helcana qui habitauit ī atrijs nethophati. Janitores autē ſellum et achub ⁊ thelmon· et ahiman: et frater eorum ſellum· princeps uſqꝫ ad illud tempus in porta regis ad orientem obſeruabant per vices ſuas de filijs leui. Sellum vero filius chore filij abiaſaph filij chore cum fratribus ſuis: ⁊ domo patris ſui. Hij ſunt chorite ſuper opa miniſterij: cuſtodes veſtibulorum tabernaculi ⁊ familie eoꝝ p̄ vices caſtroꝝ domini: cuſtodientes introitum. Finees autem filius eleazar erat dux eoꝝ corā dn̄o. Porro zacharias filius moſollamia ianitor porte tabernaculi teſtimonij. Omnes hij electi in oſtiarios p̄ portas ducenti duodecim et deſcripti ī villis proprijs: quos conſtituerunt dauid ⁊ ſamuel videns in fide ſua: tam ipſos q̄ꝫ filios eorū in oſtijs domus dn̄i ⁊ in tabernaculo viribus ſuis. Per quatuor ventos erant oſtiarij id eſt ad orientē ⁊ ad occidentem ⁊ ad aquilonem et ad auſtrū, fratres autem eoꝝ in viculis morabant᷑: et veniebant in ſabbatis ſuis de tēpore uſqꝫ ad tempus. Hijs quatuor leuitis creditus erat omnis numerus ianitorum: et erant ſuper exedras et theſauros domus domini. Per girum quoqꝫ templi dn̄i morabantur in cuſtodijs ſuis: ut cum tempꝰ fuiſſet ipi mane aperirent fores. De horū grege erant et ſuper vaſa miniſterij. Ad numerum enim et inferebantur vaſa et efferebant̄. De ipſis et qui credita habebant utenſilia ſanctuarij: ꝑerant ſile et vino ⁊ oleo et thuri ⁊ aromatibus. Filij autem ſacerdotū unguenta ex aromatibus conficiebant: ⁊ mathatias leuites p̄mogenitꝰ ſellum chorite prefectus eorū · que in ſartagine frigebant̄. Porro de filijs caath fratribꝫ eorum ſuper panes erant ꝓpoſitionis: ut ſemper nouos ꝑ ſingl'a ſabbata ꝑpararēt. Hij ſunt principes cantoꝝ ꝑ familias leuitarum qui in exedris morabātur: ita ut die ac nocte iugiter ſuo miniſterio deſeruirent. Capita leuitaꝝ ꝑ familias ſuas principes manſerūt ī ihrl̄m. In gabaon aūt cōmorati ſunt pater gabaon iahiel: ⁊ nomen vxoris eius maacha. Filius primogenitꝰ eius abdon: ⁊ ſur · et cis · ⁊ baal · ⁊ ner · et nadab · gedoꝛ quoq; et ahio · ⁊ zacharias · et macelloth. Porro macelloth genuit ſemmaan. Iſti habitauerūt eregione fratrū ſuorū in ihrl̄m cū fratribꝫ ſuis. Ner aūt genuit cis: et cis genuit ſaul. Et ſaul genuit ionathan · et melchiſue et ab-īnadab · et eſbaal. Filius autem ionathan meribbaal: ⁊ meribbaal genuit micha. Porro filij micha: phiton et melech et thara ⁊ ahaz. Ahaz autē genuit iara: et iara genuit alamath ⁊ azmoth ⁊ zamri. Zamri aūt genuit moſa: moſa vero genuit baana cuius filius raphaia genuit elaſa: de quo ortus ē aſel. Porro aſel ſex filios habuit hijs nominibus: ezricam bochru iſmahel ſaria obdia anan. Hij filij aſel.

ꞌerat

ca. x

Philiſtijm aūt pugnabant contra iſrahel: fugeruntq; viri iſrahel paleſtinos ⁊ ceciderunt vulnerati in monte gelboe. Cūq; appropinquaſſent philiſtei ꝑſequentes ſaul et filios eius: percuſſerunt ionathan et aminadab ⁊ melchiſue filios ſaul. Et aggrauatum eſt preliū cōtra ſaul: inueneruntq; eū ſagittarij · ⁊ vulnerauerunt iaculis. Et dixit ſaul ad armigeꝝ ſuū. Euagina gladiū tuū et interfice me: ne forte veniant incircumciſi iſti ⁊ illudāt michi. Noluit autem armiger eius hoc facere: timore perterritꝰ. Arripuit ergo ſaul enſem: ⁊ irruit in eum. Quod cum vidiſſet armiger eius videlicet mortuū eſſe ſaul: irruit etiā ipſe in gladium ſuū ⁊ mortuus eſt. Interijt ergo ſaul et tres filij eius: et omnis domus illius pariter concidit. Quod cū vidiſſent viri iſrahel qui habitabant in campeſtribꝫ fugerūt: ⁊ ſaul et filijs eius mortuis dereliquerunt urbes ſuas ⁊ huc illucq; diſperſi ſunt: venerūtq; philiſtijm ⁊ habitauerūt in eis. Die igit̄ altero detrahentes philiſtijm ſpolia ceſorū: inuenerūt ſaul ⁊ filios eius iacentes in monte gelboe. Cumq; ſpoliaſſent eum ⁊ amputaſſent caput · armiſq; nudaſſent: miſerūt in terrā ſuā · ut circumferretur ⁊ oſtenderet̄ ydoloꝝ templis ⁊ populis. Arma aūt eiꝰ conſecrauerunt in fano dei ſui: et corpus affixerunt in templo dagon. Hoc cum audiſſent viri iabes galaad omnia ſcilicet que philiſtijm fecerāt ſuꝑ ſaul: conſurrexerūt ſinguli viroꝝ fortiū · et tulerunt cadauera ſaul ⁊ filiorum eius: attuleruntq; ea in iabes ⁊ ſepelierunt oſſa eorum ſubter quercum que erat in iabes: ⁊ ieiunauerunt ſeptem diebꝫ. Mortuus eſt ergo ſaul propter iniquitates ſuas: eo ꝙ preuaricatꝰ ſit mandatum domini quod preceperat ⁊ nō cuſtodierit illud: ſed inſuper etiam phitoniſſam conſuluerit nec ſperauerit ī dn̄o: ꝓpter qđ ⁊ interfecit eū: ⁊ trāſtulit regnū eius ad dauid filiū yſai. ca. xi.

Congregatus ē igit͛ omnis iſrahel ad dauid in hebron dicens. Os tuum ſumus · ⁊ caro tua. Heri quoqꝫ et nudiuſterci⁹ cum adhuc regnaret ſaul: tu eras qui educebas ⁊ introducebas iſrahel. Tibi enī dixit dn̄s deus tuus. Tu paſces pp̄lm meū iſrahel: ⁊ tu eris princeps ſuper eum. Venerūt ergo omnes maiores natu iſrahel ad regē in hebron: et iniit dauid cum eis fedus coram domino. Unxerūtqꝫ eū regem ſuper iſrahel: iuxta ſermonē dn̄i quē locutus eſt in manu ſamuhel. Abiit quoqꝫ dauid ⁊ omnis iſrahel in ihrlm. Hec eſt iebus: ubi erant iebuſei habitatores terre. Dixerūtqꝫ qui habitabant in iebꝫ ad dauid. Nō ingredieris huc. Porro dauid cepit arcem ſyon: que ē ciuitas dauid. Dixitqꝫ. Omnis qui percuſſerit iebuſeum ī primis: erit princeps et dux. Aſcendit igitur primus ioab filius ſaruie: et factus ē princeps. Habitauit autem dauid in arce: ⁊ idcirco appellata ē ciuitas dauid. Edificauitqꝫ urbem in circuitu a mello uſqꝫ ad girum. Ioab aūt reliqua urbis extruxit. Proficiebatqꝫ dauid uadens ⁊ creſcens: ⁊ dn̄s exercituum erat cū eo. Hij principes virorꝫ fortiū dauid · q̄ adiuuerunt eum ut rex fieret ſuper omnem iſrahel · iuxta verbū domini qđ locut⁹ eſt ad iſrahel: ⁊ iſte numer⁹ robuſtorꝫ dauid. Ieſbaam fili⁹ ahamoni: princeps inter trigīta. Iſte leuauit haſtam ſuam ſup̄ trecentos vulneratos · una vice. Et poſt eum eleazar filius patrui eius ahoites: qui erat inter tres potentes. Iſte fuit cū dauid in aphesdommin: quādo philiſtijm cōgregati ſūt ad locum illū in preliū. Et erat ager regionis illius · plenus ordeo: fugeratqꝫ populus a facie philiſtinorum. Hij ſteterunt in medio agri: ⁊ defenderunt eum. Cūqꝫ percuſſiſſent philiſteos: dedit dominus ſalutē magnam populo ſuo. Deſcenderunt aūt tres de triginta principibꝫ ad petram in qua erat dauid ad ſpeluncam odollam: quando philiſtijm fuerant caſtrametati ī valle raphaim. Porro dauid erat in preſidio: et ſtatio philiſtinorū in bethleem. Deſiderauit igitur dauid: ⁊ dixit. O ſi quis daret michi aquam de ciſterna bethleem: que eſt in porta. Tres ergo iſti per media caſtra philiſtinorꝫ perrexerunt: ⁊ hauſerunt aquam de ciſterna bethleem que erat in porta: ⁊ attulerūt ad dauid ut biberet. Qui noluit: ſed magis libauit illam domino dicens. Abſit ut in conſpectu dei mei hoc faciam: ⁊ ſanguinē virorū iſtorꝫ bibam: quia in periculo animarꝫ ſuarꝫ attulerunt michi aquā. Et ob hāc cauſam noluit bibere. Hec fecerūt tres robuſtiſſimi. Abiſai qꝫ frater ioab ipſe erat princeps triū: ⁊ ip̄e leuauit haſtā ſuā cōtra trecētos vulneratos: ⁊ ip̄e erat inter tres nominatiſſim⁹: inter tres ſcđs: inclitus et princeps eorꝫ. Veruntamē uſqꝫ ad tres primos non peruenerat. Banaias filius ioiade viri robuſtiſſimi qui multa opera perpetrarat de capſehel: ip̄e percuſſit duos arihel moab. Et ip̄e deſcendit ⁊ interfecit leonem in media ciſterna tempore niuis: ⁊ ip̄e percuſſit virū egiptiū · cuius ſtatura erat quīqꝫ cubitorū: ⁊ habebat lanceam ut liciatorium texentiū. Deſcendit igitur ad eū cū virga: ⁊ rapuit haſtā quā tenebat manu: ⁊ interfecit eū haſta ſua. Hec fecit banaias filius ioiade · qui erat inter tres robuſtos nominatiſſimus: inter triginta primus. Veruntamē ad tres uſqꝫ non peruenerat. Poſuit autē eū

dauid ad auriculā ſuā. Porro fortiſſimi
viri ī exercitu: aſahel frater ioab. et
eleanan filius patrui eius de bethleem:
phallonites ſammoth arodites. helles plonites.
iras filiꝰ acces thecuites. abiezer anatothites.
ſubochai vſatites. ilai ahohites.
maraī netophatites. heleth filius
baana netophatites. ethai filiꝰ ribai
de gabaath filiorū beniamin: banaia
pharathonites. hurai de torrente gaas:
abiel arabathites. azmoth bauranites.
eliaba ſalabonites. filii aſſen gezonī.
ionathan filius ſegara ararithes
ahiam filius ſachar ararithes. eliphal
filiꝰ ur: epher meherathites. ahia phelonites.
aſrai ezro carmelites. naarai filius
azbi: iohel frater nathan. mibaar filiꝰ
agarai. ſelech ammonites. naarai berothites
armiger ioab filii ſaruie. iras
iethreus. gareb iethreꝰ. urias hetheꝰ:
zabad filius ooli: adyna filius ſechar
rubenites princeps rubenitarū. et cum
eo triginta. hanan filiꝰ macha ⁊ ioſaphat
mathanites. ozias aſtharothites.
ſemma ⁊ iahihel filii hothan araoithes.
iedihel filius zamri et ioha frater
eiꝰ thoſaites. helihel mahumites et ieribai
⁊ ioſoia filii elnaem. ⁊ iethma moabites.
elihel ⁊ obed ⁊ iaſihel de maſobia.

Hii quoꝗ venerūt ad dauid ca. xii.
in ſicelech: cū adhuc fugeret ſaul
filium cis: qui erāt fortiſſimi et egregii
pugnatores: tendentes arcū et vtraꝗ
manu fundis ſaxa iacientes: et dirigentes
tribu ſagittas. De fratribꝫ ſaul ex beniamin.
Princeps abiezer ⁊ ioas filii ſamaa
gabaathites. ⁊ iaſihel ⁊ phalleth
filii azmoth. et baracha ⁊ iehu anathothites.
ſamaias quoꝗ gabaonites. fortiſſimus
inter triginta ⁊ ſup triginta:
ieremias ⁊ iheziel et iohanan. ⁊ iezabad
gaderothites. ⁊ iuzai ⁊ ierimuth
et baalia ⁊ ſamaria et ſaphatia. araphites.
Helcana ⁊ ieſia. et azrahel et
ioezer et ieſbaam de careim: ioela quoꝗ ⁊
zabadia filii ieroam de gedor. Sed et
de gaddi tranſfugerūt ad dauid cum
lateret in deſerto. viri robuſtiſſimi et
pugnatores optimi: tenentes clipeū ⁊
haſtam. Facies eorū quaſi facies leonis:
et veloces quaſi capree ī montibꝫ.
Ezer princeps: obdias ſcd's. eliab tercius.
maſmana q̄rtus. ieremias quintus.
ethi ſextus. heliel ſeptimus. iohanan
octauus. helzebad nonus. ieremias
decimus. bachanai vndecimꝰ. Hii
de filiis gad: principes exercitꝰ. Nouiſſimus
centum militibꝫ preerat: et maximus
mille. Iſti ſunt qui tranſierunt
iordanem menſe primo quādo inundare
conſueuit ſup ripas ſuas: ⁊ omēs
fugauerunt qui morabantur in vallibus
ad orientalem plagam ⁊ occidentalem.
Venerunt aūt et de beniamin
et de iuda ad preſidium in quo morabatur
dauid. Egreſſuſqꝫ eſt dauid obuiam
eis ⁊ ait. Si pacifice veniſtis ad
me. ut auxiliemini michi: cor meum
iungatur vobis. Si aūt inſidiamini
michi pro aduerſariis meis. cum ego
iniquitatem in manibꝫ non habeam:
videat deus patrum nr̄orū et iudicet.
Spiritꝰ vero dn̄i induit abiſai principem ama
inter triginta. ⁊ ait. Tui ſumus
o dauid: ⁊ tecum fili iſai. Pax pax tibi:
et pax adiutoribꝫ tuis. Te enim adiuuat
deus tuus. Suſcepit ergo eos dauid:
⁊ conſtituit principes turme. Porro
de manaſſe trāſfugerunt ad dauid
quando veniebat cū philiſtiim aduerſus
ſaul ut pugnaret ⁊ nō dimicauit
cum eis: quia inito conſilio remiſerūt
eum principes philiſtinorū dicentes.
Periculo capitis noſtri reuertetur ad

dominũ ſuũ ſaul. Quãdo igit͛ reuerſus eſt in ſiceleg: trãſfugerunt ad eũ de manaſſe ednas et iozabab et iedihel et michahel ⁊ ednaa et ioſabath ⁊ helíu et ſalathi· principes militum ĩ manaſſe. Hij prebuerũt auxilium dauid adũſus latrũculos. Om̃es enĩ erant viri fortiſſimi: et facti ſũt principes in exercitu. Sed et per ſinglos dies veniebãt ad dauid· ad auxiliandũ ei: uſqȝ dũ fieret grandis numer⁹ quaſi exercitus dei. Iſte quoqȝ ē numerus principum exercitus qui venerunt ad dauid cum eſſet in hebron: ut transferrent regnum ſaul ad eũ iuxta verbũ domini. Filij iuda portãtes clipeũ et haſtam: ſex milia octingenti expediti ad p̄lium. De filijs ſymeon: virorũ fortiſſimorũ ad pugnandũ ſeptem milia centum. De filijs leui: quatuor milia ſexcenti. Ioiada quoqȝ princeps de ſtirpe aarõ: et cũ eo tria milia ſeptingẽti. Sadoch etiam puer egregie indolis: ⁊ domus patris eius principes vigintiduo. De filijs aũt beniamin fratribȝ ſaul: tria milia. Magna enim pars eoꝝ adhuc ſequebatur domũ ſaul. Porro de filijs ephraim viginti milia octingenti: fortiſſimi robore· viri nominati ĩ cognationibȝ ſuis. Et ex dimidia tribu manaſſe decem ⁊ octo milia: ſinguli p̄ nomina ſua venerũt ut conſtituerent regẽ dauid. De filijs quoqȝ yſachar viri eruditi qui nouerãt ſingula tempora ad precipiendũ q̄d facere deberet iſrahel: principes ducenti. Om̄is aũt reliqua tribus· eorũ conſiliũ ſequebatur. Porro de zabulon qui egrediebantur ad prelium et ſtabant in acie inſtructi armis bellicis quinquaginta milia venerunt in auxilium: nõ in corde duplici. Et de neptalim principes mille: et cum eis inſtructi clipeo ⁊ haſta triginta et ſeptem milia. De dan etiam p̄parati ad prelium: viginti octo milia ſexcenti. Et de aſer egredientes ad pugnã ⁊ in acie prouocantes: quadraginta milia. Trans iordanem aũt de filijs ruben ⁊ de gad· et dimidia parte tribus manaſſe: inſtructi armis bellicis· centum viginti milia. Omnes iſti viri bellatores expediti ad pugnandũ corde perfecto· venerunt in hebron: ut conſtituerent regem dauid· ſuper vniuerſum iſrahel. Sed et om̃es reliqui ex iſrahel uno corde erant ut rex fieret dauid: fueruntqȝ ibi apud dauid tribus diebus comedẽtes ⁊ bibentes. Preparauerãt enim eis fratres ſui. Sed et qui iuxta eos erant uſqȝ yſachar et zabulon et neptalim· afferebant panes in aſinis et camelis ⁊ mulis et bubȝ ad veſcendum· farinã palatas uuampaſſam vinum oleũ boues arietes ad om̃em copiã. Gaudiũ quippe erat ĩ iſrl'. XIII.

Iniit aũt conſilium dauid cum tribunis et centurionibȝ ⁊ vniuerſis principibus: ⁊ ait ad omnem cetũ iſrahel. Si placet vobis· ⁊ a domino deo noſtro egredietur ſermo quem loquor: mittamus ad fratres noſtros reliquos in vniuerſas regiones iſrahel· ⁊ ad ſacerdotes ⁊ leuitas qui habitant in ſuburbanis urbiũ· ut cõgregentur ad nos: et reducamus archam dei noſtri ad nos. Non enim requiſiuim⁹ eam in diebus ſaul. Et reſpondit vniuerſa multitudo ut ita fieret. Placuerat enĩ ſermo omni p̄plo. Congregauit ergo dauid cunctũ iſrahel a ſyor egipti· uſqȝ dum ingrediaris emath: ut adduceret archam dei de cariathiarim. Et aſcendit dauid ⁊ omnis vir iſrahel ad collem cariathiarim que eſt in iuda:

ut afferret inde archam domini dei sedentis super cherubin ubi invocatum est nomen eius. Imposuerūtq; archā dei sup̄ plaustrum nouū de domo aminadab. Oza aūt et fratres eius minabant plaustrū. Porro dauid et uniuersus israhel ludebāt coram deo om̄i virtute· in cāticis· et ī citharis ⁊ psalterijs et timpanis· ⁊ cimbalis et tubis Cum autē peruenissent ad areā chidon· tetendit oza manū suam ut sustentaret archam: bos quippe lasciuiens paululum inclinauerat eā. Iratus ē itaq; dn̄s contra ozam· ⁊ percussit eum eo quod tetigisset archam: ⁊ mortuus ē ibi coram dn̄o. Contristatusq; est dauid eo q̄d diuisisset dn̄s ozam: vocauitq; locū illū diuisio oza usq; in presentem diem. Et timuit deū tunc temporis dicēs. Quomodo possum ad me introducere archam dei? Et ob hanc causā nō adduxit eā ad se· hoc ē in ciuitatem dauid: sed auertit ī domū obededom gethei. Mānsit ergo archa dei in domo obededom tribꝫ mensibꝫ: ⁊ benedixit dn̄s domui eiꝰ· ⁊ om̄ibꝫ q̄ habebat.

Misit quoq; hiram rex tyri .c.xiiii. nuncios ad dauid· ⁊ ligna cedrina et artifices parietū lignoꝝq;: ut edificarent ei domū. Cognouitq; dauid eo quod confirmasset eum dn̄s ī regē super israhel: ⁊ subleuatū eē regnum suū super pplm̄ eius israhel. Accepit q̄q; dauid alias uxores in iherusalem: genuitq; filios ⁊ filias. Et hec nomina eoꝝ q̄ nati sunt ei in iherusalem. Sammua et sobab nathan ⁊ salomon iebahar et elisu et eliphaleth· noga quoq; ⁊ nepheg· et iaphie elisama et bāliada et eliphaleth. Audientes autem philistijm eo q̄d unctus esset dauid in regem sup̄ uniuersū israhel: ascenderūt om̄es ut quererent eū. Quod cū audisset dauid· egressus est obuiam eis. Porro philistijm uenientes diffusi sunt ī valle raphaim. Consuluitq; dauid dn̄m dicens. Si ascendam ad philisteos· et si trades eos in manu mea? Et dixit ei dominus. Ascende ⁊ tradam eos in manu tua. Cumq; illi ascendissent in baalpharasim· percussit eos ibi dauid et dixit. Diuisit deꝰ inimicos meos ꝑ manū meam sicut diuidūtur aque: ⁊ idcirco vocatū ē nomen loci illiꝰ baalpharasim. Dereliqueruntq; ibi deos suos: quos dauid iussit exuri. Alia etiā vice philistijm irruerunt· ⁊ diffusi sunt in valle. Consuluitq; rursum dauid deum: ⁊ dixit ei deus. Non ascendas post eos: recede ab eis et venies cōtra illos ex adūso piroꝝ. Cūq; audieris sonitū gradiētis ī cacumine pirorum: tūc egredieris ad bellū. Egressus est enī deus āte te ut ꝑcutiat castra philistijm. Fecit ergo dauid sicut p̄ceperat ei deꝰ: ⁊ ꝑcussit castra philistinorū de gabaon usq; gazera. Diuulgatūq; ē nomē dauid in uniūsis regionibꝫ: et dn̄s dedit pauorē eiꝰ sup̄ om̄es gentes.

Fecit quoq; sibi domos in .c.xv. ciuitate dauid: et edificauit locū arche dei· tetenditq; ei tabernaculum. Tunc dixit dauid. Illicitū est ut a quocumq; portetur archa dei: nisi a leuitis quos elegit dominus ad portandum eam· et ad ministrandū sibi usq; ineternum. Congregauitq; uniuersum israhel in iherusalē· ut afferretur archa dei in locum suum quē p̄parauerat ei: necnon et filios aaron et leuitas. De filijs caath urihel princeps fuit et fratres eius ducentiuiginti. De filijs merari· asaia princeps et fratres eius ducētiuiginti. De filijs gerson· iohel princeps et fratres ei⁹ centumtriginta. De filiis elisaphan · semeias princeps ⁊ fratres eius ducenti. De filiis hebron · elihel princeps ⁊ fratres eius octoginta. De filiis ozihel · aminadab princeps ⁊ fratres eius centū duodecim. Vocauitq; dauid sadoch ⁊ abiathar sacerdotes et leuitas · urihel: asaiam · iohel · semeiā elihel ⁊ aminadab: ⁊ dixit ad eos. Vos qui estis prīcipes familiarū leuiticarū · sanctificamini cū fratribꝫ vr̄is: ⁊ afferte archam dn̄i dei israhel ad locū qui ei ꝑparatus est: ne ut a principio quia nō eratis presentes ꝑcussit nos dn̄s. sic et nunc fiat · illicitū quid nobis agentibꝫ. Sanctificati sunt ergo sacerdotes ⁊ leuite · ut portarent archam domini dei israhel. Et tulerūt filii leui archam dei sicut p̄ceperat moyses iuxta verbum dn̄i humeris suis in vectibus. Dixitq; dauid principibus leuitarū · ut constituerent de fratribꝫ suis cantores in organis musicorū · nablis videlicet et liris ⁊ cimbalis: ut resonaret in excelsis sonitus leticie. Constitueruntq; leuitas heman filiū iohel · ⁊ de fratribus eius asaph filiū barachie: de filiis vero merari fratribꝫ eorū · ethan filiū chasaie ⁊ cum eis fratres eorū. In secundo ordine · zachariam ⁊ ben et iazihel et semiramoth · ⁊ iehihel · et ani · heliab ⁊ banaiam et maasiam et mathathiā · et eliphalu ⁊ maceniā et obededom et iehihel ianitores. Porro cantores heman · asaph · ⁊ ethan · in cimbalis ereis concrepātes. Zacharias autem ⁊ ozihel et semiramoth · ⁊ iahihel et ani eliab et maasias · et banaias · in nablis archana cantabant. Porro mathathias et eliphalu · et macenias · ⁊ obededom · ⁊ iehihel ⁊ ozazin ī citharis pro octaua canebāt · epinichion. Chonenias autem princeps leuitarū ꝓphetie p̄erat: et ad precinendam melodiam. Erat quippe valde sapiens. Et barachias ⁊ helcana · ianitores arche. Porro sebenias et iosaphat ⁊ nathanael ⁊ amasai et zacharias et banaias et eliezer sacerdotes clangebant tubis corā archa dei: et obededom et abias erant ianitores arche. Igit̄ dauid ⁊ omnes maiores natu isrl̄ et tribuni · ierūt ad deportandā archā federis dn̄i de domo obededom · cū leticia. Cūq; adiuuisset deus leuitas qui portabant archam federis domini: immolabantur septem thauri ⁊ septē arietes. Porro dauid erat indutus stola bissina: ⁊ uniuersi leuite q̄ portabāt archam federis cantoresq; et chonenias princeps ꝓphetie inter cantores. Dauid aūt indutus erat ephot lineo. Uniuersusq; israhel deducebāt archā federis domini: in iubilo ⁊ sonitu bucine ⁊ tubis ⁊ cimbalis et nablis ⁊ citharis ↄcrepātes. Cumq; peruenisset archa federis dn̄i usq; ad ciuitatē dauid: michol filia saul ꝓspiciēs ꝑ fenestrā · vidit regē dauid saltantem atq; ludentē: ⁊ despexit eū ī corde suo.

chion

Attulerūt igitur archam .XVI.. dei ⁊ constituerunt eam ī medio tabernaculi quod tetenderat ei dauid: et obtulerūt olocausta ⁊ pacifica corā deo. Cumq; complesset dauid offerens olocausta ⁊ pacifica benedixit populo in nomine domini: ⁊ diuisit uniuersis per singulos a viro usq; ad mulierē tortam panis · ⁊ partē asse carnis bubale: ⁊ frixam oleo similā. Constituitq; coram archa domini de leuitis qui ministrarent ⁊ recordarentur operum eius · ⁊ glorificarent atq; laudarent dominum deum israhel: asaph principē et secundum eius zachariam. Porro iahihel et ſemiramoth· ⁊ iehihel· ⁊ mathathiam· et eliab· ⁊ banaiam· ⁊ obededom Iehihel· ſuꝑ organa pſalterij et liras: aſaph aūt ut in cimbalis ꝑſonaret; banaiam vero ⁊ azihel ſacerdotes canere tuba iugiter coram archa federis dñi. In illo die fecit dauid principē ad confitendū dño aſaph et fratres eius.

Confitemini dño et inuocate nomen eius: notas facite in ꝑplis adinuenciones eius. Cantate ei et pſallite ei· et narrate omnia mirabilia eius: laudate nomen ſanctum eiꝰ: letetur cor querentium dñm. Querite dñm ⁊ virtutē eius: querite faciem eius ſemper. Recordamini mirabiliū eiꝰ que fecit· ſignoꝝ illius et iudiciorum oris eiꝰ. Semen iſrahel ſerui eius: filij iacob electi eius.

Ipſe dñs deus noſter: in uniuerſa terra iudicia eius. Recordamini in ſempiternum pacti eius: ſermonis quē precepit in mille generacōnes. Quē pepigit cum abraham et iuramēti illius cum yſaac. Et cōſtituit illud iacob in preceptum: et iſrl' in pactum ſempiternum dicens. Tibi dabo terram chanaan· funiculū hereditatis veſtre. Cum eſſent pauci numero· parui ⁊ coloni eius. Et tranſierunt de gente in gentem: ⁊ de regno ad populū alterū. Non dimiſit quemq̄ calumniari eos: ſed increpauit pro eis reges. Nolite tangere criſtos meos: et in ꝓphetis meis nolite malignari. Cantate dño omnis terra: annunciate ex die in diem ſalutare eius.

Narrate in gentibꝫ gloriā eius: et in cunctis populis mirabilia eius. Quia magnꝰ dominꝰ ⁊ laudabilis nimis: et horribilis ſuꝑ omnes deos. Omēs enim dij ꝑplorū ydola: dñs aūt celos fecit. Confeſſio ⁊ magnificencia corā eo: fortitudo et gaudium in loco eius.

Afferte domino familie populorum: afferte dño gloriam ⁊ imperiū: date domino gloriā nomini eiꝰ. Leuate ſacrificium ⁊ venite in conſpectu eius: et adorate dñm in decore ſancto. Cōmoueatur a facie eius omnis terra: ipſe enim fundauit orbem immobilē. Letentur celi ⁊ exultet terra: et dicant in nationibꝫ dominus regnauit. Tonet mare ⁊ plenitudo eius: exultent agri ⁊ oīa que in eis ſunt. Tunc laudabūt ligna ſaltus coram dño: quia venit iudicare terram. Confitemini dño quoniā bonus: quoniā ineternū miſericordia eius. Et dicite. ſalua nos deus ſaluator noſter: et congrega nos et erue de gentibꝫ: ut confiteamur nomini ſancto tuo: ⁊ exultemus in carminibꝫ tuis.

Benedictus dñs deꝰ iſrahel ab eterno uſqꝫ ineternū: et dicat oīs ꝑpls amen et ymnum deo. Dereliquit itaqꝫ ibi coram archa federis dñi aſaph ⁊ fratres eius: ut miniſtrarēt in conſpectu arche iugiter ꝑ ſingulos dies et vices ſuas.

Porro obededom et fratres eius ſexagintaocto et obededom filiū ydithun et oſa· conſtituit ianitores. Sadoch autem ſacerdotem ⁊ fratres eius ſacerdotes coram tabernaculo domini in excelſo quod erat in gabaon: ut offerrent olocauſta domino ſuper altare olocauſtomatis iugiter mane et veſpere: iuxta omnia que ſcripta ſunt in lege domini quā precepit iſraheli. Et poſt eum heman· ⁊ ydithun ⁊ reliquos electos· unūquemqꝫ vocabulo ſuo ad confitendū dño qm̄ ineternū miſcd̄ia eiꝰ. Heman quoqꝫ et ydithun canētes tuba ⁊ quatientes cimbala· ⁊ oīa muſicoꝝ organa ad canendum domino. Filios aūt ydithun fecit eſſe portarios. Reuerſuſqꝫ ē oīs ꝑpls ī domū ſuam: ⁊ dauid ut benediceret etiā domui ſue.

.xvii.

Cum aūt habitaret dauid ī domo ſua: dixit ad nathan ꝓphetā. Ecce ego habito in domo cedrina: archa aūt federis domini ſub pellibꝫ eſt. Et ait nathan ad dauid. Om̄ia que ī corde tuo ſunt fac: dominus enim tecum eſt. Igitur nocte illa factus eſt ſermo dn̄i ad nathan dicens. Vade ⁊ loquere dauid ſeruo meo. Hec dicit dominꝰ. Non edificabis tu michi domum ad habitandum. Neqꝫ enī manſi ī domo·ex eo tempore quo eduxi iſrahel de terra egipti uſqꝫ ad hanc diem: ſed fui ſemꝑ mutans loca tabernaculi·et ī tentorio manens cum omni iſrl'. Numquid locutus ſū ſaltem uni iudicū iſrahel q̄bꝫ preceperam ut paſcerēt ppl'm meum·et dixi quare nō edificaſti michi domū cedrinam? Nūc itaqꝫ ſic loqueris ad ſeruū meū dauid. Hec dicit dominus exercituum. Ego tuli te cum in paſcuis ſequereris gregem·ut eſſes dux populi mei iſrahel: et fui tecum quocumqꝫ perrexiſti: ⁊ interfeci om̄es inimicos tuos corā te: feciqꝫ tibi nomen quaſi unius magnoꝝ qui celebrantur in terra. Et dedi locum populo meo iſrahel. Plantabitur et habitabit in eo·et ultra non commouebitꝛ: nec filij iniquitatis atterent eos ſicut a principio·ex diebus quibꝫ dedi iudices populo meo iſrahel: et humiliaui uniuerſos inimicos tuos. Annuncio ergo tibi·quod edificaturus ſit tibi dominus domū. Cumqꝫ impleueris dies tuos ut uadas ad patres tuos: ſuſcitabo ſemen tuū poſt te quod erit de filijs tuis: ⁊ ſtabiliam regnum eiꝰ. Ipſe edificabit michi domū: et firmabo ſolium eius uſqꝫ ī eternū. Ego ero ei in patrem·⁊ ipſe erit michi ī filiū: et miſericordiā meā nō auferam ab eo ſicut abſtuli ab eo qui āte te fuit. Et ſtatuā eū in domo mea·⁊ in regno meo uſqꝫ in ſempiternum: et thronus eiꝰ erit firmiſſimus īꝑpetuū. Iuxta omnia verba hec·et iuxta uniuerſam viſionem iſtam: ſic locutꝰ eſt nathan ad dauid. Cumqꝫ veniſſet rex dauid et ſediſſet corā domino: dixit. Quis ego ſum domine deus·et que domus mea·ut preſtares michi talia? Sed et hoc parum viſum ē in conſpectu tuo. Ideoqꝫ locutus es ſuper domū ſerui tui etiā in futurū: ⁊ feciſti me ſpectabilem ſuper omnes homines. Domine deus meꝰ quid ultra addere poteſ' dauid cum ita glorificaueris ſeruū tuum ⁊ cognoueris eum? Domine ꝓpter famulū tuū iuxta cor tuū feciſti omnē magnificentiam hanc: ⁊ nota eſſe voluiſti uniuerſa magnalia. Domine non ē ſimilis tui: et non eſt alius deus abſqꝫ te ex omnibꝫ quos audiuimꝰ auribꝫ nr̄is. Quis enim eſt alius ut ppl's tuus iſrl'·gens una in terra ad quā ꝑrexit deus ut liberaret et faceret ppl'm ſibi: et magnitudine ſua atqꝫ terroribus eiceret nationes a facie eius quē de egipto liberarat? Et poſuiſti populū tuum iſrahel tibi in populum uſqꝫ ī eternū: et tu domine factus es deus eius. Nūc igitur domine ſermo quē locutus es famulo tuo ⁊ ſuper domum eius·confirmetur īꝑpetuum: ⁊ fac ſicut locutus es: permaneatqꝫ et magnificetur nomen tuum uſqꝫ in ſempiternum: ⁊ dicatur dominꝰ exercituū deꝰ iſrahel·et domus dauid ſerui eiꝰ permanens coram eo. Tu enim dn̄e deus meꝰ reuelaſti auriculam ſerui tui·ut edificares ei domum: ⁊ idcirco invenit ſeruus tuus fiduciam ut oret corā te. Nunc ergo dn̄e tu es deus ⁊ locutꝰ es ad ſeruū tuū tāta beneficia: ⁊ cepiſti benedicere domui ſerui tui ut ſit ſemꝑ corā te. Te enī dñe benedicēte · benedicta erit in ꝑpetuū.

Factum ē aūt poſt hec ut . c. xviii . ꝑcuteret dauid philiſtijm et humiliaret eos: ⁊ tolleret geth ⁊ filias eiꝰ de manu philiſtijm: ꝑcuteretqꝫ moab et fierent moabite ſerui dauid · offerentes ei munera . Eo tempore ꝑcuſſit dauid etiā adadezer regē ſoba regionis emath: quādo ꝑrexit ut dilataret imperium ſuū uſqꝫ ad flumen eufraten. Cepit ergo dauid mille quadrigas eius et ſeptem milia equitū ac viginti milia viroꝝ peditū. Subneruauitqꝫ omnes equos curruū: exceptis centū qͣdrigis quas reſeruauit ſibi . Superuenit autē et ſirus damaſcenus: ut auxiliū preberet adadezer regi ſoba . Sed et huius ꝑcuſſit dauid viginti duo milia virorum. Et poſuit milites in damaſco: ut ſiria quoqꝫ ſeruiret ſibi et offerret munera . Adiuuitqꝫ dñs eum in cunctis ad que ꝑrexerat. Tulit qꝫ dauid pharetras aureas quas habuerāt ſerui adadezer · et attulit eas in iheruſalē: necnō de thebath ⁊ chūn · urbibꝫ adadezer eris plurimū: de quo fecit ſalomon mare eneū ⁊ columnas · ⁊ vaſa enea. Quod cum audiſſet thou rex emath · ꝑcuſſiſſe videlicet dauid omnē exercitū adadezer regis ſoba: miſit aduram filium ſuū ad regem dauid · ut poſtularet ab eo pacem: ⁊ congratularet̄ ei eo quod percuſſiſſet et expugnaſſet adadezer. Aduerſarius quippe erat thou adadezer. Sed et omīa vaſa aurea ⁊ argentea ⁊ enea conſecrauit dauid rex domino · cum argento et auro qd̄ tulerat ex uniuerſis gentibꝫ: tam de ydumea ⁊ moab et filijs āmon · qꝫ de philiſtijm ⁊ amalech. Abiſai vero filius ſaruie ꝑcuſſit edom in valle ſalinaꝝ decem et octo milia: et conſtituit in edom preſidiū · ut ſeruiret ydumea dauid. Saluauitqꝫ dominus dauid in cunctis ad que ꝑrexerat . Regnauit ergo dauid ſuper uniuerſum iſrahel: ⁊ faciebat iudiciū atqꝫ iuſticiā cūcto p̄plo ſuo. Porro ioab filiꝰ ſaruie erat ſuꝑ exercitum: ⁊ ioſaphat filiꝰ ahiluth a cōmētarijs. Sadoch aūt filius achitob · ⁊ abimelech filiꝰ abiathar ſacerdotes: ⁊ ſuſa ſcriba. Banaias qꝫ filiꝰ ioiade ſuper legiones cerethi et felethi. Porro filij dauid p̄mi ad manū regis.

Accidit aūt ut moreret̄ . ca. xix . naas rex filioꝝ āmon: et regnaret anon filius eiꝰ pro eo . Dixitqꝫ dauid. Faciā miſericordiā cum anon filio naas . Preſtitit enim michi pater eius gratiā. Miſitqꝫ dauid nuncios ad conſolandū eum ſuꝑ mortem patris ſui. Qui cū ꝑueniſſent in terrā filiorum āmon · ut conſolarētur anon: dixerunt principes filioꝝ ammon ad anon. Tu forſitan putas qd̄ dauid honoris cauſa in patrem tuū miſerit qui conſolarent̄ te: nec animaduertis qd̄ ut explorēt ⁊ inueſtigent et ſcrutentur terram tuam · venerint ad te ſerui eius. Igit̄ anon pueros dauid decaluauit et raſit: et preſcidit tunicas eorū a natibꝫ uſqꝫ ad pedes ⁊ dimiſit eos. Qui cum abiſſent ⁊ hoc mādaſſent dauid: miſit in occurſum eorū. Grandem enī contumeliam ſuſtinuerūt: et p̄cepit ut manerēt in ihericho donec creſceret barba eorum · et tunc reuerterētur. Videntes aūt filij āmon qd̄ iniuriā feciſſent dauid: tam anon quā reliquus ppl̄s miſerūt mille talenta argenti · ut conducerēt ſibi de meſopotamia ⁊ de ſiria maacha ⁊ de ſoba curruꝰ ⁊ equites. Conduxeruntqꝫ triginta duo milia curruū:

et regem maacha cū pplo eius. Qui cū veniſſent· caſtrametati ſunt e regione medaba. Filij quoq; ammon congregati de vrbib; ſuis· venerunt ad bellū. Quod cū audiſſet dauid: miſit ioab ⁊ omnē exercitū virorū fortiū. Egreſſiq; filij ammon: direxerunt aciem iuxta portā ciuitatis. Reges aūt qui ad auxilium eius venerant ſeparatim ī agro ſteterūt. Igitur ioab intelligens bellū ex aduerſo et poſt tergū contra ſe fieri: elegit viros fortiſſimos de vniuerſo iſrahel· et perrexit cōtra ſirum. Reliquā aūt partē pplī dedit ſub manu abiſai fratris ſui: et perrexerunt contra filios ammon. Dixitq;. Si vicerit me ſirus auxilio eris michi: ſi aūt ſuperauerint te filij āmon ero tibi in preſidiū. Confortare et agamus viriliter pro pplo noſtro· et pro vrbib; dei noſtri. Dñs autem quod in conſpectu ſuo bonū eſt faciat. Perrexit ergo ioab et populus qui cū eo erat contra ſirum ad preliū: ⁊ fugauit eos. Porro filij ammon videntes qđ fugiſſet ſirus· ipī quoq; fugerunt· abiſai fratrem eius: ⁊ ingreſſi ſunt ciuitatē. Reuerſuſq; eſt etiā ioab in iheruſalem. Videns aūt ſirus qđ cecidiſſet coram iſrahel: miſit nūcios· et adduxit ſirum qui erat tranſflumiū. Sophat autem princeps militie adadezer erat dux eorū. Quod cū ānunciatum eſſet dauid. congregauit vniuerſum iſrahel· ⁊ tranſiuit iordanem: irruitq; in eos et direxit ex aduerſo aciem· illis contra pugnantib;. Fugit autem ſirus iſrl'. Et interfecit dauid de ſiris· ſeptem milia curruū et q̄draginta milia peditum: ⁊ ſophat exercitꝰ principē. Videntes aūt ſerui adadezer ſe ab iſrahel eſſe ſuperatos: tranſfugerunt ad dauid et ſeruierunt ei. Noluitq; vltra ſiria auxiliū p̄bere filijs āmon. .xx.

Factum eſt aūt poſt anni circulū eo tempore quo ſolent reges ad bella procedere· congregauit ioab exercitum ⁊ robur militie: ⁊ vaſtauit terrā filiorū ammon. Perrexitq; et obſedit rabba. Porro dauid manebat ī iheruſalem quādo ioab ꝑcuſſit rabba· et deſtruxit eam. Tulit aūt dauid coronā melchon de capite eius· et inuenit in ea auri pōdo talentū· et p̄cioſiſſimas gēmas: fecitq; ſibi inde diadema. Manubias quoq; vrbis plurimas tulit: populum autē qui erat in ea eduxit· et fecit ſuper eos tribulas· ⁊ trahas· et ferrata carpenta tranſire: ita vt diſſecarentur ⁊ contererent̄. Sic fecit dauid cunctis vrbib; filioꝝ ammon: ⁊ reuerſus eſt cum omni populo ſuo in iheruſalem. Poſt hec initum eſt bellum in gazer aduerſum philiſteos: in quo percuſſit ſobochai vſathites ſaphai de genere raphaim ⁊ humiliauit eos. Aliud quoq; bellū geſtū ē aduerſus philiſteos: in quo ꝑcuſſit adeodatus filiꝰ ſaltus bethleemites fratrē goliath gethei: cuius haſte lignū quaſi liciatoriū texentium. Sed ⁊ aliud bellum accidit in geth: in quo fuit homo longiſſimꝰ ſenos habens digitos id eſt ſimul viginti quatuor: qui ⁊ ipſe de raphaim fuerat ſtirpe generatꝰ. Hic blaſphemauit iſrl': ⁊ ꝑcuſſit eū ionathan filiꝰ ſamaa fr̄is dauid. Hij ſūt filij rapha ī geth: q̄ ceciderūt in manu dauid et ſeruorū eius.

.. Ca. xxi.

Conſurrexit aūt ſathan contra iſrahel: ⁊ incitauit dauid vt numeraret iſrahel. Dixitq; dauid ad ioab et ad principes populi. Ite et numerate iſrahel a berſabee vſq; dan: et afferte michi numerum vt ſciā. Reſponditq; ioab. Augeat dñs populū ſuum centuplū quã ſunt. Nonne dñe mi rex: oĩes ſerui tui ſunt? Quare hoc querit dñs meus qđ in peccatū reputet̃ iſraheli? Sed ſermo regis magis preualuit. Egreſſuſqꝫ eſt ioab ⁊ circuiuit uniuerſum iſrl' ⁊ reuerſus eſt iheruſalē. Deditqꝫ dauid numeꝝ eoꝝ quos circuierat: ⁊ inuentus eſt omnis numerus iſrahel mille milia ⁊ centum milia virorū educentiū gladiū. De iuda autē quadringēta ſeptuagīta milia bellatorum. Nam leui et beniamin nō numerauit: eo quod inuitus exequeretur regis imperiū. Diſplicuit aūt deo qđ iuſſum erat: ⁊ ꝑcuſſit iſrahel. Dixitqꝫ dauid ad deum, peccaui nimis: ut hoc facerem. Obſecro aufer iniquitatem ſerui tui: q̄a inſipiēter egi. Et locutus ē dominus ad gad videntem dauid dicēs. Vade ⁊ loquere ad dauid. et dic ei. Hec dicit dñs. Triū tibi optionē do: unū qđ volueris elige ut faciã tibi. Cumqꝫ veniſſet gad ad dauid: dixit ei. Hec dicit dñs. Elige quod volueris. Aut tribꝫ annis peſtilentiã: aut tribꝫ menſibus fugere te hoſtes tuos et gladium eorum non poſſe euadere: aut tribus diebus gladiū domini ⁊ mortem verſari in terra. ⁊ angelū dñi interficere in uniuerſis finibꝫ iſrahel. Nunc igitur vide quid reſpondeam ei qui miſit me. Et dixit dauid ad gad. Ex omī parte me ãguſtie p̄munt. Sed meliꝰ michi eſt ut incidã in manus dñi quia multe ſunt miſerationes eiꝰ. quã ĩ manus hominū. Miſit ergo dominus peſtilentiam in iſrahel: ⁊ ceciderunt de iſrahel ſeptuagīta milia viroꝝ. Miſit quoqꝫ angelū in iheruſalem: ut ꝑcuteret eam. Cumqꝫ ꝑcuteretur. vidit dominus et miſertꝰ ē ſuꝑ magnitudinē mali: ⁊ imꝑauit angelo qui ꝑcutiebat. Sufficit iam: ceſſet manus tua. Porro angelus domini ſtabat iuxta areã ornan iebuſei: leuanſqꝫ dauid oculos ſuos. vidit angelum domini ſtantē inter celum ⁊ terram: ⁊ euaginatū gladium in manu eius. et verſum contra iheruſalem: ⁊ ceciderūt tam ipſe q̄ maiores natu veſtiti ciliciĳs proni ĩ terram. Dixitqꝫ dauid ad deum. Nonne ego ſum qui iuſſi ut numeraretur pp̄ls? Ego q̄ peccaui: ego q̄ malū feci. Iſte grex q̄d commeruit? Domine deus meus vertatur obſecro manus tua in me. et in domum patris mei: pp̄ls aūt tuus nō ꝑcutiatur. Angelus aūt domini precepit gad ut diceret dauid: ut aſcenderet extrueretqꝫ altare domino deo ĩ area ornan iebuſei. Aſcendit ergo dauid iuxta ſermonem gad: quē locutus ei fuerat ex nomine dñi. Porro ornan cum ſuſpexiſſet ⁊ vidiſſet angelū quatuorqꝫ filiĳ eius cum eo: abſconderunt ſe. Nam eo tempore terebant ĩ area triticum. Igitur cum veniret dauid ad ornan ꝯſpexit eum ornan: et proceſſit ei obuiam de area ⁊ adorauit eū pronus in terrã. Dixitqꝫ ei dauid. Da michi locum aree tue. ut edificem in ea altare dño ita ut quantū valet argenti accipias: ⁊ ceſſet plaga a populo. Dixit aūt ornan ad dauid. Tolle ⁊ faciat dominꝰ meus rex quodcumqꝫ ei placet. Sed ⁊ boues do in olocauſtū et tribulas in ligna: ⁊ triticum in ſacrificiū: omnia libens prebebo. Dixitqꝫ ei rex dauid. Nequaq̄ꝫ ita fiet: ſed argentū dabo quantū valet. Neqꝫ enim tibi auferre debeo: ⁊ ſic offerre dño olocauſta gratuita. Dedit ergo dauid ornan pro loco ſiclos auri iuſtiſſimi ponderis ſexcentos: ⁊ edificauit ibi altare domino: obtulitqꝫ olocauſta ⁊ pacifica:

et inuocauit deum et exaudiuit eum in igne de celo ſuꝑ altare olocauſti. Precepitq; dñs angelo: ⁊ cōuertit gladiū ſuū in uaginā. Protinus ergo dauid uidēs qđ exaudiſſet eū dñs in area ornan iebuſei: immolauit ibi uictimas. Tabernaclm aūt dñi qđ fecerat moyſes in deſerto· ⁊ altare olocauſtorū ea tempeſtate erat ī excelſo gabaon: ⁊ nō p̄ualuit dauid ire ad altare ut ibi obſecraret deū. Nimio enī fuerat timore ꝑterritus· uidēs gladiū angli dñi. ca.xxii.

Dixitq; dauid. Hec eſt domus dei· et hoc altare in olocauſtū iſrl'. Et precepit ut congregarent̄ omnes proſeliti de terra iſrahel: ⁊ conſtituit ex eis latomos ad cedendos lapides et poliendos· ut edificaret̄ domus dei. Ferrū quoq; plurimū ad clauos ianuaꝝ· ⁊ ad commiſſuras atq; iuncturas p̄parauit dauid: et eris pondus innumerabile. Ligna quoq; cedrina nō poterāt eſtimari: q̄ ſydonij et tyrij deportauerunt ad dauid. Et dixit dauid. Salomon filius meus puer paruulus eſt ⁊ delicatus. Domus autē quā edificari uolo domino talis eſſe debet: ut ī cunctis regionibꝫ nominetur. Preparabo ergo ei neceſſaria. Et ob hanc cauſam ante mortem ſuā om̄es p̄parauit impenſas. Vocauitq; ſalomonē filiū ſuum: ⁊ precepit ei ut edificaret domū domino deo iſrahel. Dixitq; dauid ad ſalomonem. Fili mi: uoluntatis mee fuit ut edificarem domū nomini dñi dei mei: ſed factus eſt ſermo dñi ad me dicens. Multū ſāguinē effudiſti ⁊ plurima bella bellaſti: nō poteris edificare domū nomini meo· tanto effuſo ſanguine corā me. Filiꝰ q̄ naſcetur tibi: erit uir quietiſſimus. Faciā enim eum requieſcere ab om̄ibus inimicis ſuis per circuitum: et ob hanc cauſam pacificus uocabit̄: et pacem ⁊ otium dabo in iſrahel cunctis diebꝫ eius. Ipſe edificabit domū nomini meo: ⁊ ipſe erit michi in filium ⁊ ego ero illi ī patrem: firmaboq; ſoliū regni eius ſuper iſrahel in eternum. Nunc ergo fili mi ſit dñs tecum· ⁊ proſperare et edifica domum domino deo tuo: ſicut locutus eſt de te. Detq; tibi dñs prudentiā ⁊ ſenſum: ut regere poſſis iſrahel· ⁊ cuſtodire legē dñi dei tui. Tunc enī proficere poteris: ſi cuſtodieris mandata ⁊ iudicia que precepit dñs moyſi ut doceret iſrahel. Confortare ⁊ uiriliter age: ne timeas neq; paueas. Ecce ego in paupertate mea p̄paraui impenſas domꝰ dñi auri talenta centū milia: ⁊ argenti mille milia talentoꝝ: eris uero et ferri non ē pondus: uincitur enim numerus magnitudine. Ligna et lapides p̄paraui ad uniuerſa impendia. Habes quoq; plurimos artifices · latomos · et cementarios· artificeſq; lignoꝝ· et omnium artiū· ad faciendū opus prudentiſſimos · in auro et argento · et ere et ferro· cuius non eſt numerus. Surge igitur et fac: et erit dñs tecum. Precepit quoq; dauid cunctis principibus iſrahel· ut adiuuarent ſalomonē filium ſuū: cernitis inquiens quod dñs deus ueſter uobiſcum ſit· ⁊ dederit uobis requiem per circuitum· ⁊ tradiderit omnes inimicos ur̄os in manus ueſtras: et ſubiecta ſit terra coram dño ⁊ coram pp̄lo eius. Prebete igitur corda ueſtra et animas ueſtras· ut queratis dñm deū ur̄m: ⁊ conſurgite ⁊ edificate ſanctuarium domino deo: ut introducatur archa federis domini ⁊ uaſa domino conſecrata in domum que edificatur nomini domini. ca.xxiii.

Igitur dauid ſenex ⁊ plenus dierꝫ regē conſtituit ſalomonē filiū ſuum ſuper iſrahel: ⁊ congregauit omnes prīcipes iſrahel et ſacerdotes atq; leuitas. Numeratiq; ſunt leuite a viginti ānis et ſupra: ⁊ inuenta ſunt triginta octo milia virorꝫ. Ex hijs electi ſunt ⁊ diſtributi in miniſteriū domꝰ dn̄i vigintiquatuor milia: ꝑpoſitorū autem et iudicū ſex milia. Porro quatuor milia ianitores et totidem pſaltes canentes domino ī organis que fecerat ad canendum: et diſtribuit eos dauid per vices filiorū leui·gerſon videlicet ⁊ caath ⁊ merari. Et gerſon leedan ⁊ ſemei. Filij leedan principes·iehiel ⁊ zethan et iohel tres. Filij ſemei·ſalomith et ozihel ⁊ aran tres. Iſti principes familiarum leedan. Porro filij ſemei·leeth·et ziza ⁊ yaus ⁊ baria. Iſti filij ſemei quatuor. Erat autē leeth prior·ziza ſcd̄s. Porro yaus et baria nō habuerūt plurimos filios: ⁊ idcirco ī una familia unaq; domo computati ſunt. Filij caath·amram et yſaar hebron et ozihel quatuor. Filij amram·aaron ⁊ moyſes. Separatuſq; eſt aaron ut miniſtraret in ſancta ſanctorū·ipſe ⁊ filij eiꝰ in ſempiternū: ⁊ adoleret incenſum domino ſecundū ritum ſuū: ac benediceret nomini eius in ꝑpetuū. Moyſi q̄ꝫ hominis dei filij annumerati ſunt in tribu leui. Filij moyſi: gerſan ⁊ eliezer. Filij gerſan: ſubuhel primus. Fuerūt autem filij eliezer roobia primus: et non erant eliezer filij alij. Porro filij roobia multiplicati ſunt nimis. Filij yſaar ſalomith primus. Filij hebron ieriau primus: amarias ſecūdus·iaziel terciꝰ·iectmaan quartus. Filij ozihel micha primus·ieſia ſecundus. Filij merari·mooli ⁊ muſi. Filij mooli·eleazar et cis. Mortuꝰ eſt aūt eleazar·et nō habuit filios ſed filias: acceperūtq; eas filij cis fratres earum. Filij muſi mooli et eder et ierimuth tres. Hij filij leui ī cognationibꝫ ⁊ familijs ſuis·principes per vices et numerū capitū ſingulorū·qui faciebāt opera miniſterij domus domini a viginti ānis ⁊ ſupra. Dixit enim dauid. Requiem dedit dn̄s deus iſrahel populo ſuo·⁊ habitationem iheruſalem uſq; in eternū: nec erit officij leuitarꝫ ut ultra portent tabernaculum·et omnia vaſa eius ad miniſtrandum. Iuxta ꝑcepta quoq; dauid nouiſſima ſupputabit̄ numerus filiorū leui·a viginti ānis ⁊ ſupra: et erunt ſub manu filiorꝫ aaron·ī cultū domꝰ domini in veſtibulis et ī exedris·et ī loco purificatōnis et ī ſanctuario et ī uniuerſis opꝰibꝫ miniſterij templi dn̄i. Sacerdotes aūt ſup panes ꝑpoſitionis et ad ſimile ſacrificiū·ad lagana et azima·⁊ ſartaginē·⁊ ad torrendum: ⁊ ſup om̄e pondus atq; menſuram. Leuite vero ut ſtent mane ad ꝯfitendū ⁊ canendū dn̄o: ſimiliterq; ad veſperā tam ī oblatione olocauſtorꝫ domini q̄ꝫ in ſabbatis ⁊ kalendis ⁊ ſollemnitatibꝫ reliquis·iuxta numerum ⁊ cerimonias uniuſcuiuſq; rei·iugiter corā dn̄o: ⁊ cuſtodiāt obſuatōnes tabernaculi federis·⁊ ritū ſāctuarij·⁊ obſeruationē filiorꝫ aarō fratrum ſuorꝫ: ut miniſtrent ī domo domini. ca. xxiiii.

Porro filijs aaron hee partitiones erant. Filij aaron nadab et abiu ⁊ eleazar ⁊ ythamar. Mortui ſūt aūt nadab ⁊ abiu ante patrem ſuum abſq; liberis: ſacerdotioq; functus eſt eleazar ⁊ ythamar. Et diuiſit eos dauid·id eſt ſadoch de filijs eleazari ⁊ ahimelech de filijs ythamar ſecundum uices ſuas et miniſteriū: inuentiq; ſūt multo plures filij eleazar ī principibȝ viris: quā filij ythamar. Diuiſit autē eis hoc eſt filijs eleazar principes ſedecim: ⁊ filijs ythamar ꝑ familias et domos ſuas octo. Porro diuiſit utraſq; inter ſe et familias ſortibȝ. Erāt enim principes ſanctuarij ⁊ principes domꝰ dei: tam de filijs eleazar q̄ȝ de filijs ythamar. Deſcripſitq; eos ſemeias filiꝰ nathanael ſcriba leuites·coram rege ⁊ principibus et ſadoch ſacerdote ⁊ ahimelech filio abiathar: principibus q̄ȝ familiarū ſacerdotaliū ⁊ leuiticarum unam domū q̄ ceteris preerat eleazar: et alteram domū que ſub ſe habebat ceteros ythamar. Exiuit aūt ſors pͥma ioiarib·ſcd̄a iedeie·tcia harim·q̄rta ſeorim·quīta melchia·ſexta maiman·ſeptima acchos·octaua abia·nona iheſu·decima ſechenia·undecima eliaſib·duodecima iacim·tredecima hoppha·decimaquarta iſbaal·decimaquinta belga·decimaſexta emmer·decimaſeptima ezir·decimaoctaua aphſes·decimanona aphecia·uiceſima ezechiel: uiceſimapͥma iachin·uiceſimaſecūda gamul·uiceſimatercia dalaiau uiceſimaquarta maziau. Hec uices eorū ſcd̄m miniſteria ſua ut ingrediantur domum dei·et iuxta ritū ſuum ſub manu aaron patris eoꝝ: ſicut p̄ceperat dominus deus iſrahel. Porro filiorū leui qui reliqui fuerant de filijs amram·erat ſubahel: ⁊ de filijs ſubahel iedeia. De filijs quoq; roobie prīceps ieſias. Yſaaris vero filius ſalemoth: filiuſq; ſalemoth filiuſq; eius ieriau primus·amarias ſecundus·iazihel terciꝰ iethmaan quartus. Filius ozihel micha·filiꝰ micha ſamir. Frater micha ieſia: filiuſq; ieſie zacharias. Filij merari mooli ⁊ muſi·filius oſian·benno: filius quoq; merari oziau: et ſoem et zachur ⁊ hebri. Porro mooli filius eleazar: qui non habebat liberos. Filiꝰ vero cis ierameel. Filij muſi mooli·eder et ierimoth. Iſti filij leui ſecundū domos familiaꝝ ſuaꝝ. Miſeruntq; et ipi ſortes cōtra fratres ſuos·filios aaron corā dauid rege·⁊ ſadoch ⁊ ahimelech et prīcipibȝ familiaꝝ ſacerdotaliū et leuiticaꝝ: tā maiores q̄ȝ minores omnes ſors equalit̄ diuidebat.

c.xxv.

Igitur dauid et magiſtratus exercitus·ſegregauerunt in miniſterium filios aſaph·et heman·et ydithun: q̄ ꝓphetarent in citharis·⁊ pſalterijs ⁊ cimbalis·ſecundū numerū ſuū: dedicato ſibi officio ſeruientes. De filijs aſaph zachur et ioſeph et nathania et aſarela: filij aſaph ſub manu aſaph prophetātes iuxta regem. Porro ydithun·godolias ſori ieſeias ⁊ ſabias ⁊ mathatias·ſex ſub manu patris ſui ydithun: qui in cithara prophetabat ſup̄ cōfitentes et laudantes dominū. Heman quoq; filij heman: bocciau mathanīu ozihel ſubuhel ⁊ ierimoth ananias·anani·eliatha·geldelthi·et romethiezer·et ieſbacaſa·mellothi·othir·mozioth. Omnes iſti filij heman uidentes regis in ſermonibus dei ut exaltaret cornu. Deditq; deus heman filios quatuordecim et filias tres. Uniuerſi ſub manu patris ſui ad cantandum ī templo domini diſtributi erāt in cimbalis ⁊ pſalterijs ⁊ citharis·in miniſteria domus domini iuxta regem: aſaph videlicet et ydithun et heman. Fuit aūt numerus eorum cū fratribȝ ſuis qui erudiebant canticum domini cūcti doctores ducenti octogintaocto. Miſerūtq; ſortes ꝑ uices ſuas·ex equo tam maior

ctadecīa·quī
decīa·uel uſq;
eſiā

h.
ana diath

filij

ꝗ̄ minoꝛ· doctꝰ pariter ⁊ indoctꝰ. Egreſſaq; eſt ſors prima ioſeph qui erat de aſaph: ſecunda godolie· ipſi et filijs eiꝰ et fratribꝫ eiꝰ duodecim; tercia zachur filijs et fratribꝫ eiꝰ duodecim; quarta yſari· filijs et fratribꝫ eius duodecim; quinta nathanie filijs eius et fratribꝫ eius duodecim; ſexta boccian filijs et fratribus eius duodecim; ſeptima iſrahela filijs ⁊ fratribꝫ eius duodecim; octaua yſaie filijs et fratribus eiꝰ duodecim; nona mathanie filijs ⁊ fratribꝫ eius duodecim; decima ſemeie filijs ⁊ fratribus eius duodecim: vndecima eſrahel filijs ⁊ fratribus eiꝰ duodecim; duodecima aſabie filijs et fratribus eiꝰ duodecim; t̄ciadecima ſubahel filijs et fratribꝫ eius duodecim; quartadecima mathatie filijs ⁊ fratribus eiꝰ duodecim; quintadecima iherimoth filijs et fratribus eius duodecim; ſextadecima ananie filijs et fratribus eiuſ duodecim; ſeptimadecima ieſbocaſſa filijs ⁊ fratribus eius duodecim; octauadecima anani filijs et fratribus eiꝰ duodecim; nonadecima mellothi filijs et fratribus eiꝰ duodecim; viceſima eliatha filijs ⁊ fratribus eiꝰ duodecim; viceſimaprima othir filijs ⁊ fratribus eius duodecim; viceſimaſcd̄a goddollathi filijs et fratribꝫ eius duodecim: viceſimat̄cia azind filijs ⁊ fratribꝫ eiꝰ duodecī; viceſimaq̄rta rome—thiezer filijs ⁊ fratribꝫ eiꝰ duodecim. c.xxvi.

Diuiſiones autē ianitoꝝ: de choritiſ meſellemia filius choꝛe: de filijs aſaph filij meſellemie· zacharias primogenitus· iadihel ſcd̄s· zabadias tercius· iathanael quartꝰ· ahilam quintus· iohannan ſextus· helioenai ſeptimus. Filij autem obededom· ſemeias primogenitꝰ· iozabad ſecūdus· iohaa tercius· ſachar quartus· nathanahel quintus· amihel ſextus· yſachar ſeptimus· phollathi octauus· quia benedixit illi dominꝰ. Semeie autē filio eius nati ſunt filij prefecti familiarū ſuaꝝ: erant enim viri fortiſſimi. Filij ergo ſemeie othni ⁊ raphael· ⁊ obediel zabad et fratres eius viri fortiſſimi: heliu q̄ꝫ et ſamachias. Omnes hij de filijs obededom ipſi et filij et fratres eoꝝ fortiſſimi ad miniſtrandū ſexagintaduo de obededom. Porro meſellamie filij et fratres eorum robuſtiſſimi decem et octo. De hoſa autē id eſt de filijs merari ſemri princeps. Nō enī habuerat primogenitum. et idcirco poſuerat eū pater eius ī principem. Helchias ſcd̄s· tabelias tercius· zacharias quartus. Omnes hij filij et fratres hoſa tredecim. Hij diuiſi ſunt in ianitores: vt ſemper principes cuſtodiarum ſicut ⁊ fratres eorum miniſtrarent in domo domini. Miſſe ſunt ergo ſortes ex equo· et paruis et magnis per familias ſuas in vnamquāq; portarum. Cecidit ergo ſors orientalis ſelemie. Porro zacharie filio eius viro prudentiſſimo ⁊ erudito· ſortito obtigit plaga ſeptentrionalis. Obededom vero ⁊ filijs eius ad auſtrum in qua parte domus erat ſeniorum concilium: ſephphima et hoſa ad occidentem iuxta portam que ducit ad viā aſcenſionis· cuſtodia cōtra cuſtodiam. Ad orientem vero leuite ſex et ad aquilonem quatuoꝛ p̄ diem· atq; ad meridiem ſimiliter in die quatuoꝛ· ⁊ vbi erat concilium bini et bini. In cellulis quoq; ianitorum· ad occidentem quatuoꝛ in via: biniq; p̄ cellulas f: Hec ſunt diuiſiones ianitorum filiorū choꝛe ⁊ merari. Porro achias erat ſuper theſauros domus domini.

f: Ad ſeptentrionē vero et meridiē q̄terni p̄ dies ſigulos mutabātur: ⁊ ad baſilicā deī ad occidētē bini. habētes ſbiectos alios ī via: biniq; p̄ cellulas et vaſa ſanctorū. Filij quoq; ledan filij gerſonni. De ledan princeps familiaꝝ ledan et gerſonni ieiheli: filij ieiheli zathan et iohel fratres eius ſuper theſauros domus domini amramitis et yſaaritis et hebronitis et hozihelitibus. Subuhel autem filius gerſan filij moyſi ꝓpoſitus theſauris: frater quoq; eius eliezer. cuiꝰ filius raabia. et huiꝰ filiꝰ yſaias. et huiꝰ filiꝰ ioram. huius quoq; filius zechri. et huius filius ſelemith. Ipſe ſelemith et fratres eius ſuper theſauros ſanctorum. q̄ ſanctificauit dauid rex et principes familiarum et tribuni ⁊ centuriones. ⁊ duces exercitꝰ. de bellis et manubijs preliorum. que conſecrauerāt ad inſtaurationem. et ſupellectilem templi dn̄i.

Hec aūt vniūſa ſanctificauit ſamuhel videns ⁊ ſaul filiꝰ cis. ⁊ abner filiꝰ ner. ⁊ ioab filius ſaruie: omneſq; ſanctificauerant ea per manū ſalemith et fratrū eius. Saraitis vero ꝑerat conenias ⁊ filij eius ad opera forinſecus ſup iſrahel: ad docendum ⁊ iudicandum eos.

Porro de hebronitis aſabias et fratres eiꝰ viri fortiſſimi mille ſeptingenti ꝑerant iſraheli trans iordanem contra occidentē in cunctis operibȝ dn̄i. et in miniſteriū regis. Hebronitarū aūt princeps fuit hieria: ſecundū familias et cognationes eoꝝ. Quadrageſimo anno regni dauid recenſiti ſūt ⁊ inuenti ſunt viri fortiſſimi ī gazer galaad: fratreſq; eiꝰ robuſtioris etatis duo milia ſeptingenti principes familiarum.

Prepoſuit autem eos dauid rex rubenitis ⁊ gadditis ⁊ dimidie tribui manaſſe: in om̄e miniſterium dei ⁊ regis.

Filij aūt iſrahel ſcd̄m .cap̄. xxvii. numerū ſuū principes familiarum. tribuni et cēturiones. et ꝑfecti qui miniſtrabant regi iuxta turmas ſuas. ingredientes et egredientes ꝑ ſingulos menſes in āno: vigintiquatuor milibus ſinguli ꝑerant. Prime turme in primo menſe iſboam preerat filiꝰ zabdihel: et ſub eo vigintiquatuor milia.

De filijs phares: princeps cunctorum principū in exercitu menſe primo. Secundi menſis habebat turmam dudi ahohites et poſt ſe alterū nomine macelloth: qui regebat partem exercitꝰ vigintiquatuor miliū. Dux quoq; turme tercie in menſe tercio erat banaias filiꝰ ioiade ſacerdos: et in diuiſione ſua vigintiquatuor milia. Ipſe eſt banaias fortiſſimus inter triginta: et ſuper triginta. Preerat autem turme ipſius amizadab filius eius. Quartus menſe quarto aſahel frater ioab. et zabadias filius eius poſt eum: et in turma eius vigintiquatuor milia. Quintus menſe quinto princeps ſamaoth iezerites: ⁊ in turma eius vigintiquatuor milia. Sextus menſe ſexto hira filius acces thecuites: ⁊ in turma eius vigintiquatuor milia. Septimus menſe ſeptimo helles phallonites de filijs ephraim: et in turma eius vigintiquatuor milia. Octauus menſe octauo ſobochai uſathites de ſtirpe zarai: et ī turma eiꝰ vigintiquatuor milia. Nonus menſe nono abiezer anathotites de filijs iemini: ⁊ in turma eius vigintiquatuor milia. Decimus menſe decimo marai ⁊ ipſe nethophatites de ſtirpe zarai: et in turma eius vigintiquatuor milia. Vndecimꝰ menſe vndecimo banaias pharathonites de filijs ephraim: et ī turma eius vigintiquatuor milia. Duodecimus menſe duodecimo holdai nethophatites de ſtirpe gothoniel: ⁊ in turma eiꝰ vigintiquatuor milia. Porro tribubꝫ preerant ~~in~~ iſrl' rubenitis· dux eliezer filiꝰ zechri : ſymeonitis. dux ſaphacias filius macha: leuitis· aſabias filius chamuel: aaronitis· ſadoch: iuda· heliu frater dauid: yſachar· amri filius michael : zabulonitis· ieſmaias filius abdie: neptalimbus· ierimoth filius oziel: filijs ephraim oſee filius ozaziu· dimidie tribui manaſſe· iohel filius phadaie: ⁊ dimidie tribui manaſſe in galaad· iaddo filius zacharie: beniamin autē iaſihel filius abner: dan vero ezriel filius ieroam. Hij principes filioꝝ iſrahel. Noluit autem dauid numerare eos a viginti annis inferius: quia dixerat dñs ut multiplicaret iſrahel quaſi ſtellas celi. Ioab filius ſaruie ceperat numerare nec ꝯpleuit· q̄a ſuper hoc ira dei irruerat in iſrahel: et idcirco numerus eorū qui fuerāt recenſiti non eſt relatꝰ in faſtos regis dauid. Super theſauros aūt regis fuit azmoth filiꝰ adihel: hijs aūt theſauris qui erāt in urbibꝫ et in vicis et in turribꝫ preſidebat ionathan filiꝰ ozie. Operi autem ruſtico et agricolis qui exercebāt terram preerat ezri filiꝰ chelub: vinearumqꝫ cultoribꝫ ſemeias romathites: cellis autē vinarijs zabdias aphonites. Nam ſuper oliueta et ficeta que erant in campeſtribꝫ balanan gederites : ſuper apothecas autē olei ioas. Porro armentis que paſcebantur ī ſarona ꝑpoſitus fuit ſetrai ſaronites: ⁊ ſuper boues in vallibus ſaphat filiꝰ adli· ſuꝑ camelos vero ubil hiſmahelites: ⁊ ſuꝑ aſinos· iadias meronatites: ſuꝑ oues quoqꝫ iaziz agarenus. Om̄es hij princ̄pes ſubſtantie regis dauid. Ionathan autem patruꝰ dauid conſiliarius vir prudens ⁊ litteratus: ip̄e et iahihel filius achamoni erāt cū filijs regis. Achitophel etiā ꝯſiliariꝰ regis: et chuſi arachites amicꝰ regis. Poſt achitophel fuit ioiada filius banaie ⁊ abiathar. Princeps aūt exercitus regis erat ioab.

cap̄. xxviii.

Conuocauit igitur dauid om̄es principes iſrahel· duces tribuū ⁊ ꝑpoſitos turmarū· qui miniſtrabant regi: tribunos quoqꝫ et cēturiones et qui preerant ſubſtantie ⁊ poſſeſſionibus regis: filioſqꝫ ſuos cū eunuchis ⁊ potentes et robuſtiſſimos quoſqꝫ ī exercitu iheruſalem. Cumqꝫ ſurrexiſſet rex et ſtetiſſet ait. Audite me fratres mei: et populus meꝰ. Cogitaui ut edificarem domum in qua requieſceret archa federis dñi ⁊ ſcabellum pedum ~~dñi~~ dei noſtri: ⁊ ad edificandum omnia ꝑparaui. Deus autem dixit michi. Non edificabis domū nomini meo· eo ꝙ ſis vir bellator et ſanguinē fuderis: ſed ~~et~~ elegit dñs deus iſrahel me de vniuerſa domo p̄ris mei: ut eſſē rex ſuꝑ iſrl' in ſempiternū. De iuda enī elegit prīcipes. Porro de domo iuda domū p̄ris mei: et de filijs p̄ris mei placuit ei ut me eligeret regem ſuꝑ cunctū iſrahel: ſed et de filijs meis· filios enī michi multos dedit dominꝰ: elegit ſalomonē filiū meum ut ſederet in throno regni dñi ſuꝑ iſrahel; dixitqꝫ michi. Salomon filiꝰ tuꝰ edificabit domū meam et atria mea. Ip̄m etenim elegi michi in filiū · et ego ero ei in patrem: et firmabo regnū eiꝰ uſqꝫ in eternū : ſi perſeuerauerit facere precepta mea ⁊ iudicia ſicut et hodie. Nunc ergo corā vniuerſo cetu iſrahel audiente deo noſtro cuſtodite ⁊ ꝑquirite cuncta mandata domini dei nr̄i ut poſſideatis terrā bonā: ⁊ relinquatis eam filijs voſtris poſt vos uſqꝫ ī ſempiternum. Tu autem ſalomon fili mi ſcito deum patris tui: et ſerui ei corde perfecto ⁊ animo voluntario. Omnia enim corda ſcrutatur dñs: ⁊ vniuerſas mentium cogitationes intelligit. Si queſieris eū inuenies: ſi aūt dereliqueris eū proiciet te in eternū. Nunc ergo quia elegit te dñs ut edificares domū ſanctuarij: confortare et perfice. Dedit aūt dauid ſalomoni filio ſuo deſcriptionem porticus ⁊ templi et cellarioꝝ et cenaculi et cubiculoꝝ in aditis et domus ꝓpiciationis· necnō et omnium que cogitauerat atrioꝝ ⁊ exedrarū per circuitum in theſauros domus dñi et in theſauros ſanctorū: diuiſionumqȝ ſacerdotaliū et leuiticarū in oīa opera domus dñi et in vniuerſa vaſa miniſterij templi domini: aurū in pondere per ſingula vaſa miniſterij: argenti qȝ pondus pro vaſorum ⁊ operū diuerſitate: ſed et in candelabra aurea et ad lucernas· aurū pro menſura vniuſcuiuſqȝ candelabri et lucernaꝝ: ſimiliter et in candelabra argentea et ī lucernas eorum pro diuerſitate menſure · pondus argenti tradidit. Aurū quoqȝ dedit in menſas ꝓpoſitionis ꝑ diuerſitate menſarū: ſimiliter et argentū in alias menſas argenteas. Ad fuſcinulas quoqȝ ⁊ fialas ⁊ thuribula ex auro puriſſimo· et leūculos aureos pro qualitate menſure pondus diſtribuit· in leunculum ⁊ leunculū: ſimiliter et in leones argenteos diuerſum argenti pondus ſeparauit. Altari aūt in quo adoletur incenſum· aurū puriſſimū dedit: ⁊ ut ex ipō fieret ſimilitudo quadrige cherubin extendentiū alas ⁊ velantium archā federis dñi. Omīa inquit venerunt ſcripta manu dñi ad me: ut intelligerem vniuerſa opera exemplaris. Dixit qȝ dauid ſalomoni filio ſuo. Viriliter age ⁊ confortare et fac: ne timeas et ne paueas. Dñs enim deꝰ meus tecum erit: ⁊ nō dimittet te nec derelinquet: donec ꝑficias omē opus miniſterij domus dñi. Ecce diuiſiones ſacerdotum et leuitarū in omne miniſterium domus domini aſſiſtūt tibi et parati ſūt: et nouerūt tā principes qȝ populus omnia ꝑcepta tua. ca. xxix.

facere

Locutuſqȝ eſt dauid rex ad omnē eccleſiam. Salomonē filiū meū vnum elegit dñs adhuc puerū ⁊ tenellum. Opus enim grande ē: neqȝ enim homini ꝑparat̄ habitacio· ſed deo. Ego enī totis viribꝫ meis ꝑparaui impenſas domꝰ dñi dei mei: aurū ad vaſa aurea· et argentū ī argentea· es ī enea· ferrum in ferrea· ligna ad lignea· lapides onichinos ⁊ quaſi ſtibinos ⁊ diuerſoꝝ colorum· omnēqȝ ꝑcioſum lapidem et marmor parium abundantiſſime: ⁊ ſuper hec q̄ obtuli in domum dei mei· de peculio meo aurum et argentum do in templum dei mei: exceptis hijs q̄ ꝑparaui ī edem ſanctam tria milia talenta auri de auro ophir: ⁊ ſeptē milia talentorū argenti ꝓbatiſſimi ad deaurandas parietes templi: ⁊ vbicūqȝ opus eſt aurū de auro· et vbicūqȝ opus eſt argentum de argento. Opera fiant ꝑ manus artificū: ⁊ ſi quis ſponte offert impleat manū ſuam hodie: ⁊ offerat quod voluerit dño. Polliciti ſunt itaqȝ principes familiarū ⁊ proceres tribuum iſrahel· tribuni qȝ et centuriones ⁊ principes principū poſſeſſionum regis: dederūtqȝ ī opa domus dñi auri talenta quinqȝ milia et ſolidos decem milia: argenti talenta decem milia ⁊ eris talenta decem ⁊ octo milia: ferri qȝ centum milia talentoꝝ: et apud quecūqȝ inuenti ſūt lapides dederunt in thesaurīs domus domini per manū iehihel gersonitis. Letatusq; est populus cū vota sponte promitterent: quia corde toto offerebant ea domino. Sed et dauid rex letatus ē gaudio magno: et benedixit domino coram vniuersa multitudine et ait. Benedictus es domine deus israhel patris nostri: ab eterno in eternum. Tua est domine magnificentia et potentia et gloria atq; victoria: et tibi laus. Cuncta enim que in celo sunt et ī terra tua sunt. Tuum domine regnum: et tu es super omnes principes. Tue diuitie: et tua est gloria: tu dominaris omniū. In manu tua virtus et potentia: ī manu tua magnitudo ⁊ imperium omnium. Nunc igitur deus noster confitemur tibi: et laudamus nomen tuum inclitum. Quis ego et quis populus meus: ut possimus hec tibi vniuersa promittere? Tua sunt omnia: et que de manu tua accepimus dedimus tibi. Peregrini enim sumus coram te ⁊ aduene: sicut om̄es patres nostri. Dies nostri quasi umbra super terram: ⁊ nulla est mora. Domine deus noster om̄is hec copia quā parauimus ut edificaretur domꝰ nomini sancto tuo de manu tua est: et tua sunt omnia. Scio deus meus quod probes corda et simplicitatem diligas: unde et ego in simplicitate cordis mei letus obtuli vniuersa hec: ⁊ populum tuum q̄ hic repertus est vidi cum ingenti gaudio tibi offerre donaria. Dn̄e deus abrahā et ysaac et israhel patrū nr̄orum custodi in eternum hanc voluntatē cordis eorū: ⁊ semꝑ ī venerationē tui mens ista permaneat. Salomoni q; filio meo da cor ꝑfectum: ut custodiat mādata tua et testimonia tua et cerimonias tuas et faciat vniuersa: et edificet edem cuiꝰ impensas paraui. Precepit aūt dauid vniūse ecclesie. Benedicite dn̄o deo nr̄o. Et benedixit om̄is ecclesia dn̄o deo patrum suorū: ⁊ inclinauerūt se ⁊ adorauerunt deū: ⁊ deinde regem. Immolaueruntq; victimas dn̄o: ⁊ obtulerunt olocausta die sequēti thauros mille arietes mille agnos mille cū libaminibȝ suis: ⁊ vniuerso ritu abūdantissime in omnē israhel. Et comederūt et biberunt coram domino in die illo cum grandi leticia: et vnxerunt secūdo salomonem filium dauid. Vnxerūt autem eum domino in principē: ⁊ sadoch in pontificem. Seditq; salomon super solium domini in regem pro dauid patre suo et cunctis placuit: ⁊ paruit illi omnis israhel. Sed ⁊ vniuersi principes ⁊ potentes ⁊ cūcti filij regis dauid dederunt manum: ⁊ subiecti fuerūt salomoni regi. Magnificauit ergo dominus salomonem super omnē israhel: ⁊ dedit illi gloriam regni qualem nullus habuit ante eum rex israhel. Igitur dauid filius ysai regnauit super vniuersum israhel: ⁊ dies quibus regnauit super israhel fuerunt quadraginta anni. In hebron regnauit septē annis ⁊ in ierusalem annis triginta tribus: et mortuus est in senectute bona plenus dierū: ⁊ diuitijs ⁊ gloria: et regnauit salomon filius eius pro eo. Gesta autem dauid regis priora ⁊ nouissima scripta sunt in libro samuhel videntis et ī libro nathan prophete atq; in volumine gad videntis: vniuersiq; regni eius et fortitudinis et temporū que transierūt sub eo siue in isrl̄· siue in cūctis regnis terrarū.

Explicit liber primus palipomenō.
Incipit secundus. Capitulum p̄mū.

Confortatus ē ergo ſalomon filius dauid in regno ſuo: et dominus erat cū eo: et magnificauit eū in excelſū. Precepitqꝫ ſalomon vniuerſo iſraheli · tribunis et centurionibꝫ et ducibus et iudicibꝫ omnis iſrahel ⁊ principibꝫ familiaꝝ: et abijt cū vniuerſa multitudine in excelſum gabaon · ubi erat tabernaculū federis dn̄i: quod fecit moyſes famulus dei in ſolitudine. Archam autē dei adduxerat dauid de cariathiarim in locum quē p̄parauerat ei · ⁊ ubi fixerat illi tabernaculū: hoc eſt in iheruſalem. Altare quoqꝫ eneum qḋ fabricatus fuerat beſelehel filiꝰ uri filij ur ibi erat corā tabernaculo dn̄i: qḋ et requiſiuit ſalomon ⁊ oīs eccleſia. Aſcenditqꝫ ſalomon ad altare eneum corā tabernaculo federis dn̄i: ⁊ obtulit in eo mille hoſtias. Ecce aūt in ipſa nocte apparuit ei deus dicēs. Poſtula quod vis: ut dem tibi. Dixitqꝫ ſalomon deo. Tu feciſti cū dauid patri meo miſericordiā magnam: et conſtituiſti me regē pro eo. Nūc ergo dn̄e deus: impleatᷣ ſermo tuus quē pollicitus es dauid patri meo. Tu enim me feciſti regem ſuꝑ populū tuum multū: qui tam innumerabilis eſt quā puluis terre. Da michi ſapientiam ⁊ intelligentiam: ut ingrediar ⁊ egrediar corā ꝑplo tuo: Quis enim poteſt hūc ꝑplm tuū digne q̄ tā grādis ē iudicare? Dixit aūt deꝰ ad ſalomonē. Quia hoc magis placuit cordi tuo · et nō poſtulaſti diuitias ⁊ ſubſtantiā et gloriā · neqꝫ animas eoꝝ q̄ te oderāt · ſed nec dies vite plurimos: petiſti autem ſapientiam ⁊ ſcientiā · ut iudicare poſſis ꝑplm meum · ſuper quē conſtitui te regem: ſapientia ⁊ ſcientia data ſunt tibi. Diuitias aūt ⁊ ſubſtantiā ⁊ gloriam dabo tibi: ita ut nullus ī regibꝫ nec ante te nec poſt te fuerit ſimilis tui. Venit ergo ſalomon ab excelſo gabaon in iheruſalem corā tabernaculo federis: ⁊ regnauit ſuꝑ iſrahel. Congregauitqꝫ ſibi currus et equites: et facti ſunt ei mille quadringenti currus et duodecim milia equitū: ⁊ fecit eos eſſe in urbibus quadrigaꝝ ⁊ cum rege in iheruſalem. Prebuitqꝫ rex argentum ⁊ aurum in iheruſalē quaſi lapides: ⁊ cedros quaſi ſicomoros que naſcūtur in campeſtribus multitudine magna. Adducebantᷣ aūt ei equi de egipto de ⁊ choa a negociatoribꝫ regis: qui ibant et emebant precio quadrigam equorum ſeſcentis argenteis et equum centum quinquaginta. Similiter de vniuerſis regnis cethheorum et a regibus ſirie emptio celebrabatur. ca. II.

Decreuit autem ſalomon edificare domum nomini domini: ⁊ palatium ſibi. Et numerauit ſeptuaginta milia virorum portantium humeris: ⁊ octogīta milia qui cederent lapides in montibꝫ: p̄poſitoſqꝫ eorum tria milia ſeſcētos. Miſit quoqꝫ ad hirā regem tyri dicens. Sicut egiſti cum dauid patre meo · ⁊ miſiſti ei ligna cedrina ut edificaret ſibi domum in qua ⁊ habitauit: ſic fac mecum ut edificem domum nomini domini dei mei ⁊ conſecrē eā: ad adolendū incenſū corā illo et fumigāda aromata · et ad propoſitionem panum ſempiternam · ⁊ ad olocauſtomata mane ⁊ veſpere · ſabbatis quoqꝫ et neomenijs · ⁊ ſolemnitatibꝫ domini dei noſtri in ſempiternum que mādata ſunt iſraheli. Domꝰ enī quā edificare cupio magna ē. Magnus eſt enim deus noſter: ſuꝑ omnes deos. Quis ergo poterit ꝓualere ut edificet ei dignam domū? Si celum et celi celoꝝ capere eū nequeūt: quantus ego ſum ut poſſim edificare ei domū? Sed ad hoc tantum: ut adoleatur incenſum coram illo. Mitte igitur michi virū eruditum qui nouerit operari in auro et argento ere ⁊ ferro purpura coccino et iacincto · ⁊ qui ſciat ſculpere celaturas: cum hijs artificibꝫ quos mecū habeo in iudea ⁊ in iheruſalem quos ꝑparauit dauid pater meus. Sed ⁊ ligna cedrina mitte michi et archeutina et pinea de libano. Scio enī q̄ ſerui tui nouerint cedere ligna de libano. Et erūt ſerui mei cum ſeruis tuis: ut parentur michi ligna plurima. Domꝰ enī quā cupio edificare magna eſt nimis et inclita. Preterea operarijs q̄ ceſuri ſunt ligna ſeruis tuis dabo in cibaria tritici choros viginti milia: ⁊ ordei choros totidem: olei quoqꝫ ſata vigīti milia. Dixit autem hiram rex tyri ꝑ litteras q̄s miſerat ſalomoni. Quia dilexit dn̄s populum ſuū: idcirco te regnare fecit ſuper eum. Et addidit dicens. Benedictus dominꝰ deus iſrahel qui fecit celū et terram: qui dedit dauid regi filiū ſapientem et eruditum et ſenſatum atqꝫ prudentem: ut edificaret domum dn̄o et palatiū ſibi. Miſi ergo tibi virum prudentem et ſcientiſſimum · hiram patrem meum filiū mulieris de filiabus dan cuius pater fuit tyrius: q̄ nouerit operari in auro et argento · ere et ferro et marmore et lignis: ī purpura quoqꝫ et iacincto ⁊ biſſino et coccino: ⁊ qui ſciat celare omnem ſculpturam · et adinuenire prudenter q̄dcunqꝫ in opere neceſſariū eſt: cū artificibus tuis et cum artificibꝫ dn̄i mei dauid patris tui. Triticū ergo ⁊ ordeū ⁊ oleū ⁊ vinū que pollicitꝰ es domine mi mitte ſeruis tuis. Nos aūt cedemus ligna de libano quot neceſſaria habueris: et applicabimus ea ratibus ꝑ mare in ioppe: tuum autem erit tranſferre ea in iheruſalem. Numerauit igitur ſalomon omnes viros proſelitos qui erant ī terra iſrahel poſt dinumerationem quā dinumerauit pater eius: ⁊ inuēti ſunt centum quinquaginta milia et tria milia ſexcēti. Fecitqꝫ ex eis ſeptuaginta milia qui humeris onera portarent: ⁊ octoginta milia qui lapides de montibus cederent: tria autē milia ⁊ ſexcentos ꝑpoſitos operum populi. ca. iii.

Et cepit ſalomon edificare domū domini in iheruſalem ī monte moria qui demōſtratus fuerat dauid patri eius: in loco quē parauerat dauid in area ornan iebuſei. Cepit aūt edificare menſe ſecundo: āno quarto regni ſui. Et hec ſunt fundamenta que iecit ſalomon ut edificaret domū dei, longitudinis · cubitos ī menſura prima ſexaginta: latitudinis cubitos viginti. Porticum vero ante frontem q̄ tendebatur ī longum · iuxta menſurā latitudinis domus: cubitorum viginti. Porro altitudo centum viginti cubitorum erat. Et deaurauit eā intrinſecus auro mūdiſſimo. Domum q̊qꝫ maiorē texit tabulis ligneis abiegnis: et laminas auri obrizi affixit ꝑ totū. Sculpſitqꝫ in ea palmas: ⁊ quaſi catenulas ſe inuicem cōplectentes. Strauit quoqꝫ pauimentū templi precioſiſſimo marmore: decore multo. Porro aurum erat probatiſſimū · cuius laminis texit domum ⁊ trabes eius et poſtes ⁊ parietes ⁊ oſtia: ⁊ celauit cherubin in parietibus. Fecit q̊qꝫ domum ſancti ſanctorū longitudinē iuxta latitudinē domus cubitorū viginti: ⁊ latitudinē ſimiliter viginti cubitorū. Et laminis aureis texit eam quaſi talentis ſexcētis: ſed et clauos fecit aureos: ita ut ſinguli claui ſiclos quinquagenos appenderent. Cenacula quoq; texit auro. Fecit etiam in domo ſancti ſanctorū cherubim duos opere ſtatuario: ⁊ texit eos auro. Ale cherubim viginti cubitis extendebant̄: ita ut una ala haberet cubitos quinq; ⁊ tangeret parietem domus: ⁊ altera quinq; cubitos habens · alam tangeret alterius cherub. Similiter cherub alterius ala · quinq; habebat cubitos · ⁊ tangebat parietem: et ala eius altera quinq; cubitorum · alam cherub alterius cōtingebat. Igit̄ ale utriuſq; cherub expanſe erant: ⁊ extendebantur per cubitos viginti. Ipſi autem ſtabant erectis pedibus: ⁊ facies eorum erāt verſe ad exteriorem domū. Fecit quoq; velum ex iacincto purpura cocco et biſſo: et intexuit ei cherubim. Ante fores etiam templi duas columnas: que triginta et quinq; cubitos habebant altitudinis. Porro capita eorꝫ quinq; cubitorum: necnō ⁊ quaſi catenulas ī oraculo: et ſuppoſuit eas capitibꝫ columnarum. Malogranata etiam centū: que catenulis interpoſuit. Ipſas quoq; columnas poſuit in veſtibulo templi: unā a dextris et alteram a ſiniſtris. Eam que a dextris erat vocauit iachin: et que ad leuam vocauit booz. .ca. iiii.

Fecit quoq; altare eneum viginti cubitorū longitudinis et viginti cubitorꝫ latitudinis: ⁊ decem cubitorꝫ altitudinis. Mare etiā eneū fuſile decē cubitis a labio uſq; ad labiū: rotundum ꝑ circuitū. Quinq; cubitos habebat altitudinis: ⁊ funiculus triginta cubitorum ambiebat gyrum eius. Similitudo quoq; boum erat ſubter illud. Et decem cubitis quedā extrinſecus celature: quaſi duobꝫ verſibus aluum maris circuibant. Boues autē erant fuſiles: ⁊ ipſm mare ſuꝑ duodecim boues impoſitum erat: quorꝫ tres reſpiciebant ad aquilonē · ⁊ alij tres ad occidentem. Porro tres alij meridiē · ⁊ tres qui reliqui erant orientem: habentes mare ſuppoſitum. Poſteriora autem boum erāt intrinſecus ſub mari. Porro vaſtitas eius habebat menſuram palmi: ⁊ labium illius erat quaſi labium calicis vel repandi lilij: capiebatq; tria milia metretas. Fecit quoq; conchas decem ⁊ poſuit quinq; a dextris ⁊ quinq; a ſiniſtris: ut lauarent in eis omnia que ī olocauſtum oblaturi erāt. Porro in mari ſacerdotes lauabantur. Fecit autem et candelabra aurea decem ſecundum ſpeciem quā iuſſerat fieri: et poſuit ea in templo · quinq; a dextris et quinq; a ſiniſtris. Nec nō ⁊ menſas decem: ⁊ poſuit eas in templo quinq; a dextris ⁊ quinq; a ſiniſtris. Fialas quoq; aureas centum. Fecit etiā atrium ſacerdotum ⁊ baſilicam grandem: ⁊ oſtia in baſilica que texit ere. Porro mare poſuit in latere dextro contra orientem ad meridiem. Fecit autē hirā lebetes et creagras et fialas · ⁊ compleuit omne opus regis in domo dei: hoc eſt columnas duas ⁊ epiſtilia · ⁊ capita · et quaſi quedā retiacula · que capita tegerent ſuꝑ epiſtilia, ⁊ malogranata quoq; quadrīgenta et retiacula duo · ita ut bini ordines malogranatorū ſinglis retiaculis iungerent̄: que ꝓtegerēt epiſtilia · ⁊ capita columnarū. Baſes etiam fecit · ⁊ conchas · quas ſuppoſuit basibꝫ: mare unū·boues quoq; duodecim sub mari et lebetes et creagras et fialas. Omnia uasa fecit salomoni hiram pater eius in domo dñi·ex ere mundissimo. In regione iordanis fudit ea rex ī argillosa terra: inter sochot et saredata. Erat aūt multitudo uasorum innumerabilis: ita ut ignoraret̄ pondus eris. Fecitq; salomon oīa uasa domus dei: ⁊ altare aureū ⁊ mensas·⁊ sup̄ eas panes ꝓpositōnis. Candelabra quoq; cū lucernis suis ut lucerent ante oraculū iuxta ritum·ex auro purissimo· et florentia quedam et lucernas·et forcipes aureos. Oīa de auro mundissimo facta sunt. Thimiamateria quoq; ⁊ thuribula ⁊ fialas et mortariola·ex auro purissimo. Et ostia celauit templi interioris id ē in sancta sanctorū: ⁊ ostia tēpli forinsecꝰ aurea. Sicq; cōpletū ē oē opus qđ fecit salomon ī domo domini. ca. v.

Intulit igitur salomon oīa que uouerat dauid pater suus·argentū ⁊ auꝝ: et uniuersa uasa posuit in thesauris domus dñi. Post que congregauit maiores natu isrl̄ et cunctos principes tribuū·⁊ capita familiaꝝ de filijs isrl̄ in ierusalem: ut adducerent archam federis dñi de ciuitate dauid que est in syon. Veneruntq; itaq; ad regē omnes viri israhel: in die solemni mensis septimi. Cumq; venissent cuncti seniorū israhel·portauerūt leuite archam: ⁊ intulerunt eam·⁊ omnē paraturā tabernaculi. Porro uasa sanctuarij q̄ erāt in tabernaculo portauerūt sacerdotes cū leuitis. Rex autem salomon et uniuersus cetus israhel·et omnes qui fuerunt congregati: ante archam immolabant arietes ⁊ boues absq; ullo numero. Tāta eni erat multitudo victimaꝝ.

Et intulerūt sacerdotes archā federis domini in locū suū·id est ad oraclm templi in sancta sanctorū subter alas cherubim: ita ut cherubim expanderent alas suas sup̄ locū in quo posita erat archa: ⁊ ip̄am archam tegerent cū vectibus suis. Vectium aūt quibꝫ portabatur archa·quia paululum longiores erant·capita parebāt āte oraclm. Si vero quis paululū fuisset extrinsecus: eos videre nō poterat. Fuit itaq; archa ibi usq; ī presentem diē. Nichilq; erat aliud in archa nisi due tabule·quas posuerat moyses in oreb: quādo legē dedit dñs filijs israhel egredientibꝫ ex egipto. Egressis aūt sacerdotibus de sanctuario·oēs eni sacerdotes q̄ ibi potuerant inueniri sanctificati sunt: nec adhuc ī illo tempore vices et ministeriorū ordo inter eos diuisus erat: ⁊ tā leuite q̄ꝫ cantores·id est ⁊ q̄ sub asaph erant·⁊ q̄ sub heman·⁊ q̄ sub ydithun·filij et fratres eorū vestiti bissinis·cimbalis·⁊ psalterijs·et citharis·concrepabant·stantes ad orientalem plagā altaris: et cū eis sacerdotes centūuiginti canentes tubis. Igit̄ cūctis pariter et tubis et voce et cimbalis ⁊ organis·et diuersi generis musicoꝝ concinentibꝫ·et vocem in sublime tollētibus·longe sonitus audiebat̄: ita ut cū dñm laudare cepissent et dicere·cōfitemini dño quoniā bonus quoniā in eternū misericordia eius·impleretur domꝰ dei nube: ne possent sacerdotes stare et ministrare ꝓpter caliginē. Compleuerat enim gloria dñi domum dei. ca. vi.

Tunc salomon ait. Dñs pollicitꝰ est·ut habitaret in caligine: ego autem edificaui domū nomini eius: ut habitaret ibi in ꝑpetuum. Et cōuertit rex faciem suā: ⁊ benedixit uniuerse mltitudini iſrahel. Nam omnis turba ſtabat intenta: ⁊ ait. Benedictus dñs deus iſrahel: qui qđ locutus eſt dauid patri meo · opere cõpleuit dicens. A die qua eduxi pplm meũ de terra egipti · nõ elegi ciuitatem de cunctis tribubꝫ iſrahel ut edificaretur in ea domus nomini meo: neqꝫ elegi quemq̃ alium uirũ ut eſſet dux in populo meo iſrahel: ſed elegi iheruſalem ut ſit nomẽ meũ ĩ ea: et elegi dauid ut conſtituerẽ eum ſuper populũ meum iſrahel. Cumqꝫ fuiſſet uoluntatis dauid patris mei ut edificaret domum nomini dñi dei iſrahel: dixit dñs ad eum. Quia hec fuit uoluntas tua ut edificares domũ nomini meo: bene quidẽ feciſti huiuſcemodi habere uoluntatẽ: ſed nõ tu edificabis michi domum. Verumtamẽ filius tuus qui egredietur de lumbis tuis: ipſe edificabit domũ nomini meo. Compleuit ergo dñs ſermonẽ ſuũ quẽ locutus fuerat: ⁊ ego ſurrexi pro dauid patre meo · ⁊ ſedi ſup thronũ iſrahel ſicut locutus eſt dñs: ⁊ edificaui domũ nomini dñi dei iſrahel · ⁊ poſui in ea archam ĩ qua eſt pactum dñi quod pepigit cũ filiis iſrahel. Stetit ergo coram altare dñi ex aduerſo uniuerſe mltitudinis iſrl': et extendit manus ſuas. Siquidẽ fecerat ſalomon baſim eneam ⁊ poſuerat eam ĩ medio baſilice: habentem quinqꝫ cubitos lõgitudinis et quinqꝫ latitudinis · ⁊ tres cubitos altitudinis. Stetitqꝫ ſuper eam: ⁊ deinceps flexis genibꝫ contra uniuerſam multitudinẽ iſrl' · ⁊ palmis in celum leuatis ait. Domine deus iſrahel · non eſt ſimilis tui deus in celo et in terra · qui cuſtodis pactum ⁊ miſericordiã cum ſeruis tuis · qui ambulant coram te in toto corde ſuo: qui preſtitiſti ſeruo tuo dauid patri meo quecunqꝫ locutus fueras ei: ⁊ que ore promiſeras opere ꝯpleſti · ſicut ⁊ p̄ſens tempus probat. Nunc ergo dñe deus iſrahel imple ſeruo tuo p̄ri meo dauid quecunqꝫ locutus es dicens. Non deficiet ex te uir coram me q̃ ſedeat ſuper thronum iſrahel: ita tamen ſi cuſtodierint filii tui uias meas · ⁊ ambulauerint in lege mea: ſicut ⁊ tu ambulaſti coram me. Et nunc domine de⁹ iſrahel firmetur ſermo tuus: quẽ locutus es ſeruo tuo dauid. Ergo ne credibile eſt · ut habitet deus cum hominibꝫ ſuper terram? Si celum ⁊ celi celoꝝ nõ te capiunt: quãtomagis domus iſta quã edificaui. Sed ad hoc tantum facta ẽ · ut reſpicias orationẽ ſerui tui · ⁊ obſecrationem eius domine deus meus audias: ⁊ preces quas fudit famul⁹ tu⁹ coram te: ut aperias oculos tuos ſup domum iſtam diebꝫ ac noctibus · ſup locum in quo pollicitus es ut inuocetur nomen tuum: ⁊ exaudires orationem quã ſeruus tuus orat in eo: exaudias preces famuli tui ⁊ populi tui iſrahel. Quicunqꝫ orauerit ĩ loco iſto · exaudi de habitaculo tuo id eſt de celis · et ꝓpiciare. Si peccauerit quiſpiã ĩ proximum ſuũ ⁊ iurare cõtra eũ paratus uenerit · ſeqꝫ maledicto conſtrinxerit coram altari in domo iſta: tu audies de celo · ⁊ facies iudicium ſeruorũ tuorũ: ita ut reddas iniquo uiam ſuam ĩ caput proprium: et ulciſcaris iuſtum retribuens ei ſcdm̃ iuſticiam ſuã. Si ſuperatus fuerit populus tu⁹ iſrahel ab inimicis · peccabunt enĩ tibi · ⁊ conuerſi egerint penitentiã · et obſecrauerint nomen tuum · ⁊ fuerint deprecati in loco iſto: tu exaudies de celo ⁊ propiciare peccato populi tui iſrahel · et reduc eos in terram quã dediſti eis ⁊ p̄ribus eorū. Si clauso celo pluuia non fluxerit ꝓpter peccata populi tui · ⁊ deprecati te fuerint in loco isto · ⁊ cōfessi nomini tuo · ⁊ conuersi a peccatis suis cum eos afflixeris: exaudi de celo dñe · ⁊ dimitte peccata seruis tuis · ⁊ populi tui israhel: et doce eos uiam bonam · ꝑ quā ingrediantur: ⁊ da pluuiā terre quā dedisti populo tuo ad possidendū. Fames si orta fuerit in terra · ⁊ pestilentia erugo ⁊ aurugo · et locusta ⁊ bruchus · et hostes uastatis regionibꝫ portas obsederint ciuitatis · omnisq; plaga ⁊ infirmitas presserit: si quis de populo tuo israhel fuerit deprecatus · cognoscens plagā et infirmitatem suā · ⁊ expanderit manus suas in domo hac: tu exaudies de celo de sublimi scilicet habitaculo tuo · et ꝓpiciare: ⁊ redde unicuiq; secundum uias suas quas nosti eū habere ī corde suo. Tu enim solus nosti corda filiorū hominū: ut timeant te et ambulent in uiis tuis · cunctis diebus quibꝫ uiuūt super faciem terre quā dedisti patribus nostris. Externū quoq; qui non est de populo tuo israhel · si uenerit de t̄ra longinqua propter nomen tuū magnū et propter manū tuā robustam · ⁊ brachium tuū extentum · et adorauerit in loco isto: tu exaudies de celo firmissimo habitaculo tuo · ⁊ facies cūcta pro quibus inuocauerit te ille peregrinus: ut sciant omnes populi terre nomen tuum · ⁊ timeant te sicut popul⁹ tuus israhel: ⁊ cognoscant quia nomē tuū inuocatum est sup domum hanc quā edificaui. Si egressus fuerit pp̄ls tuus ad bellum cōtra aduersarios suos · ꝑ uiam in qua miseris eos: adorabunt te contra uiam in qua ciuitas hec est quā elegisti · et dom⁹ quā edificaui nomini tuo: ut exaudias de celo p̄ces eorū et obsecrationem · ⁊ ulciscaris. Si aūt peccauerint tibi · neq; enim est homo q̄ non peccet · ⁊ iratus fueris eis · ⁊ tradideris hostibus · ⁊ captiuos duxerint eos in terram longinquā · uel certe q̄ iuxta est: ⁊ cōuersi ī corde suo ī terra ad quā captiui ducti fuerāt egerint penitentiā · et deprecati te fuerint ī terra captiuitatis sue dicentes · peccauimus · inique fecimus · iniuste egimus: ⁊ reuersi fuerit ad te in toto corde suo · ⁊ tota anima sua in t̄ra captiuitatis sue · ad quam ducti sunt: adorabunt te contra uiam terre sue quā dedisti patribus eorum · et urbis quā elegisti · ⁊ domus quā edificaui nomini tuo: ut exaudias de celo hoc est de firmo habitaculo tuo preces eorum: ⁊ facias iudicium · ⁊ dimittas populo tuo quāuis peccatori. Tu es enim deus meus. Aperiantur queso oculi tui: ⁊ aures tue intente sint ad orationē que fit in loco isto. Nūc igitur consurge dñe deus in requiē tuā: tu et archa fortitudinis tue. Sacerdotes tui dñe de⁹ induant̄ salutē: et sancti tui letent̄ in bonis. Dñe deus me⁹ ne auerseris faciem cristi tui. Memento misc̄diarū dauid serui tui.

Capᵐ vij

Cūq; cōplesset salomō fundēs p̄ces · ignis descendit de celo: ⁊ deuorauit olocausta et uictimas · ⁊ maiestas dñi impleuit domū: nec poterāt sacerdotes ingredi templū dñi eo q̄d implesset maiestas dñi · templū dñi: sed ⁊ omēs filii isrl' uidebāt descendentē ignē · ⁊ gl'am dñi sup domū: ⁊ corruētes ꝓni ī terrā sup pauimentū stratū lapide · adorauerunt ⁊ laudauerunt dñm quoniam bon⁹ qm̄ ī sc̄lm misc̄dia ei⁹. Rex aūt ⁊ omnis pp̄ls immolabant uictimas coram domino.

Mactauit igit̄ rex salomon ~~.ca. vii.~~ hostias · boum uigintiduo milia:

arietū centūuigīti milia. Et dedicauit domum dei rex ⁊ uniuerſus pp̄ls. Sacerdotes aūt ſtabant in officijs ſuis. et leuite in organis carminū domini. que fecit dauid rex ad laudandū dñm. qm̄ in ſeculū miſericordia eiꝰ: ymnos dauid canentes ꝑ manus ſuas. Porro ſacerdotes canebāt tubis ante eos: cunctuſq; iſrl̄ ſtabat. Sanctificauit q̊q; ſalomon medium atrij ante templū dñi. Obtulerat enim ibi olocauſta et adipes pacificorum: quia altare eneū quod fecerat nō poterat ſuſtinere olocauſta ⁊ ſacrificia ⁊ adipes. Fecit ergo ſalomon ſolemnitatē in tempore illo ſeptem diebus ⁊ omnis iſrl̄ cū eo. eccleſia magna ualde: ab introitu emath uſq; ad torrentem egipti. Fecitq; die octauo collectam. eo quod dedicaſſet altare ſeptem diebꝫ. ⁊ ſolemnitatem celebraſſet diebꝫ ſeptem. Igitur ī die uiceſimatcia menſis ſeptimi dimiſit pp̄los ad tabernacula ſua: letantes atq; gaudentes ſuꝑ bono quod fecerat dominꝰ dauid et ſalomoni ⁊ iſrahel pp̄lo ſuo. Compleuitq; ſalomon domum dñi. et domū regis. et oīa q̄ diſpoſuerat in corde ſuo ut faceret ī domo domini et in domo ſua: ⁊ proſperatus ē. Apparuit autem ei dñs nocte: ⁊ ait. Audiui orationē tuam: et elegi locum iſtū michi in domū ſacrificij. Si clauſero celū et pluuia non fluxerit. ⁊ mandauero ⁊ precepero locuſte ut deuoret terram. et miſero peſtilentiam in populum meū: conuerſus aūt pp̄ls meus ſuper quos inuocatum ē nomen meū. deprecatus me fuerit. ⁊ exquiſierit faciem meam. ⁊ egerit penitentiā a uijs ſuis peſſimis: et ego exaudiam de celo. ⁊ ꝓpicius ero peccatis eorū. ⁊ ſanabo terram eorum. Oculi quoq; mei erunt aperti. ⁊ aures mee erecte: ad orationē eius qui ī loco iſto orauerit. Elegi enī et ſanctificaui locum iſtum: ut ſit nomen meū ibi in ſempiternū. ⁊ ꝑmaneant oculi mei et cor meum ibi cunctis diebꝫ. Tu quoq; ſi ambulaueris corā me ſicut ambulauit dauid pater tuus. ⁊ feceris iuxta omnia que precepi tibi. ⁊ iuſticias meas iudiciaq; ſuaueris: ſuſcitabo thronum regni tui. ſicut pollicitus ſum dauid patri tuo dicens. Non auferetur de ſtirpe tua uir. qui non ſit princeps in iſrahel. Si autem auerſi fueritis. et dereliqueritis iuſticias meas et ꝑcepta mea que ꝓpoſui uobis: ⁊ abeuntes ſeruieritis dijs alienis. ⁊ adoraueritis eos: euellā uos de terra mea quā dedi uobis. et domum hanc quā edificaui nomini meo proiciam a facie mea: et tradam eam in parabolā ⁊ ī exemplū cunctis pp̄lis. ⁊ domus iſta erit improuerbium uniuerſis tranſeuntibꝫ: ⁊ dicent ſtupentes. Quare fecit dominus ſic terre huic et domui huic? Reſpondebuntq;. Quia dereliquerunt dñm deū patrum ſuorū. qui eduxit eos de terra egipti: ⁊ apprehenderunt deos alienos. ⁊ adorauerūt eoſ ⁊ coluerūt: idcirco uenerūt ſuꝑ eoſ uniūſa hec mala. ca. viii.

Expletis aūt uiginti ānis poſtq̄ edificauit ſalomon domū dñi et domū ſuam: ciuitates quas dederat hiram ſalomoni edificauit. ⁊ habitare ibi fecit filios iſrahel. Abijt quoq; in emath ſuba. ⁊ obtinuit eam ⁊ edificauit palmiram in deſerto: ⁊ alias ciuitates munitiſſimas edificauit in emath. Extruxitq; bethoron ſuperiorē. et bethoron inferiorem. ciuitates muratas: habentes portas ⁊ uectes et ſeras. Balaath etiam et omnes urbes firmiſſimas que fuerunt ſalomonis:

cunctaſq; urbes quadrigarū · ⁊ urbes equitū. Omnia quecunq; voluit fecit rex ſalomon atq; diſpoſuit · edificauit in iheruſalē · ⁊ in libano · et in vniuerſa terra poteſtatis ſue. Omnem populū qui derelictus fuerat de hetheis ⁊ amorreis · et ferezeis · et eueis ⁊ iebuſeis · qui non erāt de ſtirpe iſrahel · de filijs eoꝝ et de poſteris quos nō interfecerāt filij iſrahel ſubiugauit ſalomon ī tributarios uſq; in diē hanc. Porro de filijs iſrahel nō poſuit ut ſeruirent operibȝ regis. Ipſi enim erāt viri bellatores ⁊ duces primi · ⁊ principes quadrigarū et equitum eius. Omēs aūt principes exercitus regis ſalomonis · fuerūt ducenti quinquagīta q̄ erudiebant pplm̄. Filiam vero pharaonis tranſtulit de ciuitate dauid: in domū quā edificauerat ei. Dixit enī. Non habitabit vxor mea ī domo dauid regis iſrl' · eo quod ſanctificata ſit: quia ingreſſa ē in eam archa domini. Tūc obtulit ſalomon olocauſta dn̄o ſup altare dn̄i quod extruxerat ante porticū: ut ꝑ ſingulos dies offerretur ī eo iuxta p̄ceptū moyſi in ſabbatis · et in kalendis et ī feſtis diebus ter ꝑ annū: id eſt ī ſolemnitate azimorū et ſolemnitate ebdomadaꝝ et in ſolēnitate tabernaculoꝝ. Et cōſtituit iuxta diſpoſitionē dauid pr̄is ſui officia ſacerdotū ī miniſterijs ſuis · et leuitas in ordine ſuo: ut laudarent ⁊ miniſtrarent corā ſacerdotibus iuxta ritum vniuſcuiuſq; diei: ⁊ ianitores ī diuiſionibus ſuis per portā · ⁊ portam. Sic enim preceperat dauid homo dei. Nec pretergreſſi ſunt de mandatis regis tam ſacerdotes q̄ȝ leuite: ex omībȝ que preceperat. Et in cuſtodijs theſaurorum omēs impenſas p̄paratas habuit ſalomon: ex eo die quo fundauit domū dn̄i uſq; in diem quo ꝑfecit eā. Tūc abijt ſalomō ī aſiongaber · ⁊ ī hailath · ad oram maris rubri: q̄ ē in terra edom. Miſit ergo ei hiram ꝑ man⁹ ſeruoꝝ ſuoꝝ naues ⁊ nautas gnaros maris: ⁊ abierunt cum ſ̄uis ſalomonis in ophir. Tulerūtq; inde quadringenta quinquaginta talenta auri: et attulerūt ad regem ſalomonē. ca. IX.

Regina quoq; ſaba cum audiſſet famā ſalomonis · venit ut temptaret eum in enigmatibȝ ī iheruſalē: cum magnis opibus et camelis qui portabant aromata · ⁊ auri plurimū · gemmaſq; p̄cioſas. Cūq; veniſſet ad ſalomonem: locuta eſt ei quecūq; erāt in corde ſuo. Et expoſuit ei ſalomon omnia que ꝓpoſuerat: nec quicq̄ȝ fuit quod non perſpicuum ei fecerit. Que poſtq̄ȝ vidit ſapientiā ſcilicet ſalomonis · ⁊ domū quā edificauerat · necnon et cibaria menſe ei⁹ ⁊ habitacula ſeruorum et officia miniſtroꝝ eius ⁊ veſtimenta eorū · pincernas quoq; et veſtes eorū: ⁊ victimas q̄s immolabat in domo domini: non erat p̄ ſtupore ultra ī ea ſpiritus. Dixitq; ad regem. Verus eſt ſermo quē audierā in terra mea: de virtutibȝ et ſapientia tua. Nō credebam narrantibus: donec ip̄a veniſſem et vidiſſent ocli mei · ⁊ probaſſē vix medietatē ſapiētie tue michi fuiſſe narratam. Viciſti famam virtutibȝ tuis. Beati viri tui ⁊ beati ſerui tui: hij qui aſſiſtunt coram te omni tempore · et audiunt ſapiētiam tuam. Sit dn̄s deus tuus benedictus qui voluit te ordinare ſuper thronū ſuum regem dn̄i dei tui. Quia diligit de⁹ iſrahel · ⁊ vult ſeruare eum in eternū: idcirco poſuit te ſup eū regem · ut facias iudicia atq; iuſticiā. Dedit autē regi centūviginti talenta auri · ⁊ aromata m̄lta nimis: et gemmas p̄cioſiſſimas. Nō fuerūt aromata talia: ut hec q̄ dedit regina ſaba regi ſalomoni. Sed ⁊ ſerui hiram cū ſeruis ſalomonis attulerunt aurū de ophir: et ligna thyina · et gemmas precioſiſſimas. De quibus fecit rex de lignis ſcilicet thyinis gradus ī domo domini · et in domo regia: citharas q̄ʒ et pſalteria cantoribꝫ. Nunquā viſa ſunt in terra iuda ligna talia. Rex aūt ſalomon dedit regine ſaba cuncta q̄ voluit · et q̄ poſtulauit: et m̄lto plura quā attulerat ad eū. Que reuerſa abijt in terrā ſuā cum ſeruis ſuis. Erat aūt pondus auri qḋ afferebat̄ ſalomoni ꝑ ſingulos ānos ſexcenta ſexagintaſex talenta auri: excepta ea ſumma quā legati diuerſaꝝ gentiū et negociatores afferre ↄſueuerāt · omneſq; reges arabie et ſatrape terraꝝ: qui cōportabāt aurū et argentum ſalomoni. Fecit igit̄ rex ſalomon ducentas haſtas aureas · de ſumma ſexcentorum aureorū: qui in ſingulis haſtis expendebant̄. Trecenta quoq; ſcuta aurea trecentoꝝ aureorū: quibꝫ tegebant̄ ſingl'a ſcuta. Poſuitq; ea rex in armamentario quod erat conſitū nemore. Fecit quoq; rex ſoliū eburneū grande: et veſtiuit illud auro mundiſſimo. Sex q̄ʒ gradus quibus aſcendebat̄ ad ſoliū · ⁊ ſcabellū aureū · et brachiola duo altrinſecus · ⁊ duos leones ſtantes iuxta brachiola: ſed ⁊ alios duodecim leūculos ſtantes ſuꝑ ſex gradus ex vtraq; parte. Non fuit tale ſolium ī vniuerſis regnis. Omīa quoq; vaſa cōuiuij regis erāt aurea: et vaſa domus ſaltus libani ex auro puriſſimo. Argentū enim in diebus illis ꝓ nichilo reputabatur. Siquidē naues regis ibant in tharſis cū ſeruis hiram ſemel ī tribus ānis: et deferebāt inde aurū ⁊ argentū ⁊ ebur ⁊ ſymias ⁊ pauos. Magnificatꝰ ē igit̄ ſalomō ſuper omnes reges terre: pre diuitijs et gloria. Omneſq; reges terrarū deſiderabant videre faciem ſalomonis: ut audirent ſapiētiā quā dederat deus in corde eius. Et deferebāt ei munera: vaſa argentea et aurea · et veſtes · ⁊ arma · et aromata equos et mulos per ſingulos ānos. Habuit quoq; ſalomon quadraginta milia equorū in ſtabulis: et curruum equitūq; duodecim milia. Conſtituitq; eos in vrbibꝫ quadrigaꝝ: et vbi erat rex in iheruſalē. Exercuit etiā poteſtatē ſuꝑ cūctos reges a flumine eufraten uſq; ad terrā philiſtinorum: et uſq; ad terminos egipti. Tantamq; copiā prebuit argenti ī iheruſalē quaſi lapidū: et cedrorū tantā m̄ltitudinē velut ſicomoꝝ q̄ gignunt̄ in campeſtribꝫ. Adducebantur aūt ei equi de egipto: cunctiſq; regionibꝫ. Reliqua aūt operū ſalomonis priorū et nouiſſimoꝝ ſcripta ſunt in verbis nathan ꝓphete · ⁊ ī libris ahie ſylonitis: ī viſione q̄ʒ addo videntis contra iheroboam filiū nabath. Regnauit aūt ſalomon in ihrl'm ſuꝑ omnē iſrl': quadraginta ānis. Dormiuitq; cum p̄ribus ſuis: ⁊ ſepelierūt eū in ciuitate dauid: regnauitq; roboā filꝰ eius ꝓ eo. ca. x.

Profectus ē autē roboā in ſichem · illuc enī cūctus iſrl' conuenerat: ut conſtituerent eū regem. Quod cum audiſſet iheroboam filius nabath qui erat in egipto · fugerat quippe illuc ante ſalomonem · ſtatim reuerſus ē. Vocaueruntq; eum et venit cum vniūſo iſrahel · et locuti ſunt ad roboam dicentes. Pater tuꝰ duriſſimo iugo nos preſſit · tu leuiora impera patri tuo qui nobis impoſuit grauem ſeruitutem: et paululū de onere ſubleua· ut ſeruiamus tibi. Qui ait. Poſt tres dies reuertimini ad me. Cumq; abiſſet ppls· iniit conſiliū cum ſenibꝫ qui ſteterant coram prē eius ſalomone dū adhuc uiueret dicens. Quid datis conſilij ut reſpondeā populo? Qui dixerunt ei. Si placueris pplo huic et lenieris eos uerbis clementibꝫ: ſeruient tibi omni tempore. At ille reliquit conſiliū ſeniū: et cum iuuenibꝫ tractare cepit qui cum eo nutriti fuerant· ⁊ erant in comitatu illiꝰ. Dixitq; ad eos. Quid uobis uidetur· uel reſpondere quid debeo pplo huic qui dixit michi: ſubleua iugū qđ impoſuit nobis pater tuus? At illi reſponderunt ut iuuenes et nutriti cū eo in delicijs: atq; dixerunt. Sic loqueris populo qui dixit tibi· pater tuus aggrauauit iugum nr̄m tu ſubleua: ⁊ ſic reſpondebis ei. Minimꝰ digitus meꝰ: groſſior eſt lumbis patris mei. Pater meus impoſuit uobis graue iugū: et ego maius pondus apponam. Pater meus cecidit uos flagellis: ego uero cedam uos ſcorpionibus. Venit ergo iheroboā et uniuerſus ppls ad roboā die tercio: ſicut preceperat eis. Reſponditq; rex dura· derelicto conſilio ſeniorum: locutuſq; ē iuxta iuuenū uoluntatem. Pater meus graue uobis impoſuit iugum: quod ego grauius faciam. Pater meꝰ cecidit uos flagellis: ego uero cedam uos ſcorpionibus. Et non acquieuit populi precibus. Erat enī uolūtatis dei: ut compleret̄ ſermo eius· quē locutus fuerat ꝑ manū ahie ſilonitis ad iheroboam filiū nabath. Populus aūt uniuerſus rege duriora dicente: ſic locutus eſt ad eum. Nō eſt nobis pars in dauid: neq; hereditas in filio yſai. Reuertere ī tabernacula tua iſrahel. Tu autem paſce domū tuā dauid. Et abijt iſrahel in tabernacła ſua. Super filios aūt iſrł qui habitabāt in ciuitatibꝫ iuda: regnauit roboam. Miſitq; rex roboam adurā q̄ preerat tributis: ⁊ lapidauerūt eum filij iſrł· et mortuus ē. Porro rex roboam currum feſtinauit aſcendere: ⁊ fugit in iheruſalem. Receſſitq; iſrahel a domo dauid: uſq; ad diem hanc. Factū eſt aūt cum audiſſet omnis iſrahel quod reuerſus eſſet iheroboam: miſerunt et uocauerunt eū congregato cetu· ⁊ conſtituerunt eū regem ſuꝑ omnē iſrahel: nec ſecutus ē quiſpiam domū dauid preter tribum iuda ſolam. cap. xi.

Iſta claſ
nō ē de

Venit aūt roboam in iheruſalem: et cōuocauit uniuerſam domū iuda et beniamin centumoctoginta milia electoꝝ atq; bellantiū: ut dimicaret contra iſrahel et conuerteret ad ſe regnum ſuū. Factus ē ſermo domini ad ſemeiam hominem dei dicens. Loquere ad roboam filiū ſalomonis regem iuda: ⁊ ad uniuerſum iſrahel· qui eſt in iuda et beniamin. Hec dicit dn̄s. Nō aſcendetis neq; pugnabitis ꝯtra fratres ueſtros: reuertatur unuſquiſq; in domū ſuam: quia mea hoc geſtum eſt uolūtate. Qui cum audiſſent ſ̄monem domini reuerſi ſunt: nec perrexerunt contra iheroboam. Habitauit autem roboam in iheruſalem: et edificauit ciuitates muratas in iuda: extruxitq; bethleem et etham et thecue· bethſur quoq; ⁊ ſocco ⁊ odollam· necnon et geth ⁊ mareſa ⁊ ziph: ſed et aduram et lachis ⁊ azecha: ſaraa q̄ꝫ et ahialon ⁊ hebron que erant in iuda et beniamin: ciuitates munitiſſimas. Cumq; clauſiſſet eas muris· poſuit ī eis principes ciborūq; hoꝛrea · hoc eſt olei et vini. Sed et in ſingulis urbibꝫ fecit armamentaria ſcutoꝝ ⁊ haſtaꝝ: firmauitq; eas ſumma diligentia: et imperauit ſup iudā ⁊ beniamin. Sacerdotes aūt ⁊ leuite qui erant in vniuerſo iſrahel · venerūt ad eū de cunctis ſedibus ſuis: relinquentes ſuburbana et poſſeſſiones ſuas · et trāſeuntes ad iudam et iheruſalem: eo qḋ abieciſſet eos ieroboam ⁊ poſteri eius ne ſacerdotio domini fungerentᷣ: qui ꝯſtituit ſibi ſacerdotes excelſorū ⁊ demoniorū vitulorūq; quos fecerat. Sed et de cunctis tribubꝫ iſrahel quicunq; dederant coꝛ ſuum ut quererent dn̄m deū iſrahel · venerunt in iheruſalem ad immolandum victimas ~~ſuas~~ coram domino deo patrum ſuoꝝ: et roborauerunt regnum iuda: et confirmauerūt roboam filiū ſalomonis per tres annos. Ambulauerunt enim in viis dauid ⁊ ſalomonis ānis tantū tribus. Duxit aūt roboam uxorem maalath filiam ierimuth filij dauid: abiail quoq; filiam heliab filij yſai: que peperit ei filios ieus et ſomoriam et zoom. Poſt hanc quoq; accepit maacham filiam abſalon: que peperit ei abia et ~~abi~~ thai ⁊ ziza et ſalomith. Amauit autem roboam maacham filiam abſalon: ſuper omnes uxores ſuas et cōcubinas. Nā uxores decem et octo duxerat: concubinas autem ſexagīta: et genuit viginti octo filios ⁊ ſexaginta filias. Conſtituit vero in capite abiam filium maacha ducem ſup omnes fratres ſuos: ipſum enim regem facere cogitabat quia ſapientioꝛ fuit ⁊ potentioꝛ ſuper omēs filios eius: ⁊ in cunctis finibus iuda ⁊ beniamin et in vniuerſis ciuitatibus muratis. Prebuitq; eis eſcas plurimas: et multas petiuit uxores.

Cumq; roboratū fuiſſet re- C. XII. gnū roboā ⁊ cōfoꝛtatū: dereliquit legem domini et omnis iſrahel cū eo. Anno autem quinto regni roboam · aſcendit ſeſac rex egipti in iheruſalem quia peccauerant domino: cum mille ducētis curribꝫ et ſexagīta milibꝫ equitum. Nec erat numer⁹ vulgi qḋ venerat cum eo ex egipto: libies ſcilicet et trogodite et ethiopes: cepitq; ciuitates munitiſſimas in iuda · ⁊ venit uſq; in iheruſalem. Semeias autem ꝓpheta ingreſſus eſt ad roboam et principes iuda: qui congregati fuerant ī ihr̄lm fugientes ſeſac: dixitq; ad eos. Hec dicit domin⁹. Vos reliquiſtis me: ⁊ ego reliqui vos in manu ſeſac. Cōſternatiq; principes iſrahel et rex dixerūt. Iuſtus eſt dominus. Cūq; vidiſſet dn̄s quod humiliati eſſent: factus ē ſermo domini ad ſemeiam dicens. Quia humiliati ſunt nō diſperdam eos: daboq; eis pauxillū auxilij: ⁊ non ſtillabit furoꝛ meus ſuper iheruſalem per manū ſeſac. Veruntamen ſeruient ei: ut ſciāt diſtantiam ſeruitutis mee et ſeruitutis regni terrarū. Receſſit itaq; ſeſac rex egipti ab ihr̄lm ſublatis theſauris domus domini et domus regis: omīaq; ſecum tulit · ⁊ clipeos aureos quos fecerat ſalomon ꝓ quibꝫ fecit rex eneos · ⁊ tradidit illos principibꝫ ſcutariorum qui cuſtodiebant veſtibulum palatij. Cumq; introiret rex domum dei · veniebāt ſcutarij ⁊ tollebant eos: iterumq; referebant eos ad armamentarium ſuum. Veruntamen quia humiliati ſunt auerſa eſt ab eis ira dn̄i: nec deleti ſunt penitus. Siquidem ⁊ in iuda inuenta ſunt opera bona. Confoꝛtatus ē ergo rex roboam in ihr̄lm:

atq; regnauit. Quadraginta autem et unius ãni erat cū regnare cepiſſet: et decem et ſeptem annis regnauit ī iheruſalem urbe quā elegit dñs: ut cōfirmaret nomen ſuū ibi· de cunctis tribubus iſrahel. Nomen aūt matris eius naama ammanites. Fecitq; malum: et non p̄parauit coꝛ ſuū ut quereret dominum. Opera vero roboam prima et nouiſſima ſcripta ſunt in libris ſemeie ꝓphete et addo videntis: ⁊ diligenter expoſita. Pugnaueruntq; aduerſum ſe roboā ⁊ iheroboā cūctis diebꝫ. Et dormiuit roboam cū patribꝫ ſuis: ſepultuſq; eſt in ciuitate dauid: et regnauit abia filius eius ꝓ eo. ca. xiii.

Anno octauodecimo regis iheroboam regnauit abia ſuꝑ iudam. Tribus annis regnauit in iheruſalem. Nomenq; matris eius michaia: filia urihel de gabaa: et erat bellū inter abia et iheroboam. Cumq; iniſſet abia certamen· ⁊ haberet bellicoſiſſimos viros· et electorum quadraginta milia: iheroboam cōſtruxit econtra aciem octoginta milia viroꝝ: qui et ip̄i electi erāt et ad bella fortiſſimi. Stetit ergo abia ſuꝑ montem ſemeron· q̄ erat in ephraim: et ait. Audi iheroboam et omnis iſrahel. Num ignoratis qd̄ dominus deus iſrahel dederit regnum dauid ſuꝑ iſrahel in ſempiternū· ip̄i et filijs eius in pactum ſalis? Et ſurrexit iheroboam filius nabath ſeruus ſalomonis filij dauid· ⁊ rebellauit contra dominum ſuum. Congregatiq; ſunt ad eū viri vaniſſimi et filij belial: ⁊ preualuerūt contra roboam filiū ſalomonis. Porro roboam erat rudis et corde pauido: nec potuit reſiſtere eis. Nunc ergo vos dicitis quod reſiſtere poſſitis regno domini qd̄ poſſidet ꝑ filios dauid: habetiſq; grandem p̄pli multitudinē: atq; vitulos aureos quos fecit vobis iheroboam in deos. Et eieciſtis ſacerdotes dñi filios aaron atq; leuitas: ⁊ feciſtis vobis ſacerdotes ſicut omnes p̄pli terrarū. Quicumq; venerit et initiauerit manū ſuam in tauro· in bubus· et in arietibꝫ ſeptem: fit ſacerdos eorū qui nō ſunt dij. Noſter aūt dñs deus eſt: quē nō relinquimus. Sacerdoteſq; miniſtrant domino de filijs aarō· et leuite ſunt in ordine ſuo: olocauſta quoq; offerūt dño ꝑ ſinglos dies· mane et veſpere· et thimiama iuxta legis p̄cepta confectū: ⁊ ꝓponuntur panes in menſa mūdiſſima. Eſtq; apud nos candelabrum aureū· ⁊ lucerna eius: ut accendant̄ ſemꝑ ad veſperam. Nos quippe cuſtodimus precepta dñi dei noſtri: quē vos reliquiſtis. Ergo in exercitu noſtro dux deus eſt: et ſacerdotes eius qui clangunt tubis et reſonant contra vos. Filij iſrahel. Nolite pugnare contra dñm deum patrum veſtrorū: quia non vobis expedit. Hec illo loquente: iheroboā retro moliebatur inſidias. Cūq; ex aduerſo hoſtiū ſtaret: ignorantē iudā ſuo ambiebat exercitu. Reſpicienſq; iudas vidit inſtare bellum ex aduerſo ⁊ poſt tergum: et clamauit ad dñm ac ſacerdotes tubis canere ceperunt: omneſq; viri iuda vociferati ſunt. Et ecce illis clamantibꝫ: perterruit deus iheroboam et omnem iſrahel qui ſtabat ex aduerſo abia et iuda: fugeruntq; filij iſrahel iudam: ⁊ tradidit eos deus in manu eorum. Percuſſit ergo eos abia ⁊ p̄pls eius plaga magna: et corruerūt vulnerati ex iſrahel· quinquaginta milia virorum fortiū. Humiliatiq; ſunt filij iſrahel ī tempore illo· ⁊ vehemētiſſime confortati filij iude: eo quod ſperaſſent in domino deo patrū ſuoꝝ. Perſecutus eſt aūt abia fugientē iheroboam: et cepit ciuitates eius · bethel et filias eius · et iheſana cum filiabꝫ ſuis · effron q̄ꝫ ⁊ filias eius. Nec valuit ultra reſiſtere iheroboam · in diebꝫ abia. Quē ꝑcuſſit dominus et mortuus ē. Igitur abia cōfortato imperio ſuo · accepit uxores quatuordecim: procreauitqꝫ vigīti duos filios · ⁊ ſedecim filias. Reliqua autem ſermonum abia viarumqꝫ ⁊ operum eius: ſcripta ſunt diligentiſſime in libro addo prophete. ca. xiiii.

Dormiuit aūt abia cum patribus ſuis: et ſepelierunt eū in ciuitate dauid. Regnauitqꝫ aſa filius eiꝰ pro eo. In cuiꝰ diebus quieuit terra ānis decem. Fecit ~~ergo~~ autem aſa quod bonum et placitū erat ī conſpectu dei ſui · ⁊ ſubuertit altaria peregrini cultus · et excelſa · ⁊ cōfregit ſtatuas lucoſqꝫ ſuccidit: ac precepit iude ut quereret dn̄m deum patrum ſuoꝝ · et faceret legem · ⁊ vniūſa mandata. Et abſtulit de cunctis urbibus iuda aras ⁊ fana: et regnauit in pace. Edificauit quoqꝫ urbes munitas in iuda: quia quietus erat ⁊ nulla temporibꝫ eius bella ſurrexerant · pacē domino largiente. Dixit aūt iude. Edificemus ciuitates iſtas · ⁊ vallemus muris · et roboremus turribꝫ et portis et ſeris · donec a bellis quieta ſunt om̄ia: eo quod queſierimus dn̄m deū patrū noſtroꝝ et dederit nobis pacem ꝑ gyrū. Edificauerunt igitur: ⁊ nullū in extruendo impedimentū fuit. Habuit autē aſa in exercitu ſuo portantium ſcuta ⁊ haſtas de iuda trecenta milia: de beniamin vero ſcutarioꝝ et ſagittariorū ducenta octoginta milia. Om̄eſqꝫ iſti viri fortiſſimi. Egreſſus ē aūt contra eos zara ethiops cū exercitu ſuo deciēs centena milia · ⁊ curribꝫ trecētis: ⁊ venit uſqꝫ mareſa. Porro aſa prexit obuiā ei · et inſtruxit aciem ad bellum ī valle ſephata · que eſt iuxta mareſa: ⁊ inuocauit dn̄m deum et ait. Domine non eſt apud te ulla diſtātia · utrū ī paucis auxilieris aut ī pluribꝫ: adiuua nos dn̄e deus noſter. In te enim ⁊ in tuo nomine habentes fiduciā: venimus contra hanc multitudinē. Domine deus noſter tu es: nō ꝑualeat contra te homo. Exterruit itaqꝫ dn̄s ethiopes coram aſa ⁊ iuda. Fugeruntqꝫ ethiopes et perſecutus eſt eos aſa ⁊ pp̄ls qui cū eo erat uſqꝫ gerara. Et ruerunt ethiopes uſqꝫ ad internitionē: quia domino cedente contriti ſunt ⁊ exercitu illiꝰ preliante. Tulerunt ergo ſpolia multa: et percuſſerunt ciuitates om̄es ꝑ circuitum gerare: grandis quippe cunctos terror inuaſerat: ⁊ diripuerūt urbes: ⁊ multam predam aſportauerunt; ſed et caulas ouiū deſtruētes tulerūt pecoꝝ infinitam multitudinē et camelorū: reuerſiqꝫ ſunt in iheruſalem. ca. xv.

Azarias autem filius obed facto ī ſe ſpiritu dei · egreſſus eſt ī occurſum aſa: et dixit ei. Audite me aſa · et omnis iuda et beniamin. Dominus vobiſcum: quia fuiſtis cū eo. Si queſieritis eū: inuenietis. Si aūt dereliqueritis: derelinquet vos. Tranſibūt aūt multi dies in iſrahel abſqꝫ deo vero · ⁊ abſqꝫ ſacerdote · ~~abſqꝫ~~ doctore ~~q̄ꝫ~~ ⁊ abſqꝫ lege. Cūqꝫ reuerſi fuerīt ī anguſtia ſua ad dn̄m deum iſrahel ⁊ queſierint eum: reperient eum. In tempore illo non erit pax egredienti et ingredienti: ſed terrores undiqꝫ in cunctis habitatoribus terrarū. Pugnabit enī gens contra gentē · et ciuitas cōtra ciuitatē quia dñs conturbabit eos in omni anguſtia. Vos ergo confortamini ⁊ non diſſoluantur manus veſtre: erit enim merces operi veſtro. Quod cum audiſſet aſa verba ſcilicet et ꝓphetiam azarie filij obeth ꝓphete confortatus eſt: et abſtulit ydola de omni terra iuda et de beniamin· et ex urbibꝫ quas ceperat montis ephraim: et dedicauit altare domini quod erat ante porticū dñi: congregauitqꝫ uniuerſum iudam et beniamin: et aduenas cum eis de ephraim ⁊ manaſſe ⁊ de ſymeon. Plures enim ad eū confugerant ex iſrahel: videntes quod dñs deus illius eſſet cum eo. Cumqꝫ veniſſent in ihrſl̄m menſe tercio· āno decimoquinto regni aſa: immolauerūt dño ī die illa de manubijs· et preda quā adduxerant· boues ſeptingentos· et arietes ſeptem milia: et intrauit ex more ad corroborandū fedus: ut quererent dñm deum patrū ſuorū in toto corde et in tota anima ſua. Si quis aūt inquit nō queſierit dñm deum iſrahel: moriatur a minimo uſqꝫ ad maximū· a viro uſqꝫ ad mulierem. Iurauerūtqꝫ dño voce magna in iubilo· et in clangore tube et ī ſonitu bucinaꝝ: om̄es qui erant in iuda cum execratione. In om̄i enim corde ſuo iurauerunt· et in tota volūtate queſierunt eum: ⁊ inuenerūt. Preſtititqꝫ eis dominus requiem ꝑ circuitum. Sed et maacham matrem aſa regis ex auguſto depoſuit imperio: eo quod feciſſet in luco ſimulacrum priapi qđ omne contriuit: ⁊ in fruſta cōminuēs combuſſit in torrente cedron. Excelſa aūt derelicta ſunt in iſrahel. Attamen cor aſa erat perfectum cunctis diebus eius. Eaq̄ vouerat pater ſuus ⁊ ipſe intulit in domum domini: argentum ⁊ aurum vaſorūqꝫ diuerſam ſuppellectilem. Bellum vero non fuit uſqꝫ ad triceſimum annum regni aſa. Ca. xvi.

Anno autem triceſimoſexto regni eius· aſcendit baaſa rex iſrahel ī iudam et muro circundabat rama: ut nullus tute poſſit egredi et ingredi de regno aſa. Protulit aūt aſa argentū et aurum de theſauris domus dñi et de theſauris regijs: miſitqꝫ ad benadab regem ſirie qui habitabat in damaſco dicens. Fedus inter me ⁊ te eſt. Pater quoqꝫ meus et pater tuus habuere concordiam: quāobrem miſi tibi argentum ⁊ aurū: ut rupto federe quod habes cum baaſa rege iſrahel facias eum a me recedere. Quo comperto benadab miſit principes exercituum ſuorū ad urbes iſrahel: qui ꝑcuſſerūt ahion et dan et abelmaim et uniūſas urbes muratas. Quod cum audiſſet baaſa deſijt edificare rama: ⁊ intermiſit opus ſuum. Porro aſa rex aſſumpſit uniuerſum iudam et tulerunt lapides de rama ⁊ ligna que edificationi p̄parauerat baaſa: edificauitqꝫ ex eis gabaa et maſpha. In tempore illo venit anani ꝓpheta ad aſam regem iuda: ⁊ dixit ei. Quia habuiſti fiduciā in rege ſirie et nō in domino deo tuo: idcirco euaſit ſirie regis exercitꝰ de manu tua. Nonne ethiopes et libies multo plures erant quadrigis et equitibꝫ ⁊ multitudine nimia: quos cum ī domino credidiſſes. tradidit ī manu tua? Oculi enim dñi contemplantur uniūſam terram: ⁊ prebent fortitudinē hijs qui corde perfecto credunt in eum. Stulte igitur egiſti: ⁊ propter hoc etiam preſenti tempore aduerſum te bella cōſurgent. Iratuſqꝫ aſa aduerſus videntē iuſſit eū mitti in neruū. Valde quippe ſup̄ hoc fuerat dominus indignatus: et interfecit de pp̄lo in tempore illo plurimos. Opera aūt aſa pͥma et nouiſſima ſcripta ſunt in libro regum iuda et iſrahel. Egrotauit etiā aſa anno triceſimo nono regni ſui dolore pedum vehementiſſimo: et nec in infirmitate ſua queſiuit dn̄m: ſed magis in medicorum arte confiſus eſt. Dormiuitq; cum patribus ſuis ⁊ mortuus eſt ān̄o quadrageſimo primo regni ſui: et ſepelierunt eū in ſepulcro ſuo qđ foderat ſibi in ciuitate dauid. Poſueruntq; eū ſuper lectulum ſuū plenum aromatibus ⁊ vngentis meretricijs que erant pigmētariorū arte ɔfecta: ⁊ cōbuſſerūt ſuper eum ambitione nimia. ca. xvii.

Regnauit aūt ioſaphat filius eiꝰ pro eo: ⁊ inualuit contra iſrahel. Conſtituitq; militū numeros ī cūctis vrbibus iuda que erāt vallate muris: preſidiaq; diſpoſuit in terra iuda ⁊ in ciuitatibus ephraim quas ceperat aſa pater eius. Et fuit dominꝰ cū ioſaphat: quia ambulauit in vijs dauid patris ſui primis: ⁊ non ſperauit in baalim ſed in deo patris ſui: et perrexit in preceptis illius ⁊ non iuxta peccata iſrahel. Cōfirmauitq; dn̄s regnū ī manu eiꝰ: ⁊ dedit omnis iuda munera ioſaphat: facteq; ſunt ei infinite diuitie: et multa gloria. Cumq; ſumpſiſſet cor eius audaciam ꝓpter vias dn̄i: etiam excelſa et lucos de iuda abſtulit. Tercio autem anno regni ſui miſit de principibus ſuis benail ⁊ obdiam ⁊ zachariam: et nathanael ⁊ micheam: ut docerent in ciuitatibus iuda: ⁊ cum eis leuitas ſemeiam ⁊ nathaniam et zabadiam: aſahel q3 ⁊ ſemiramoth et ionathan: adoniamq; ⁊ thobiam et tobadoniam leuitas: et cum eis eliſama et ioram ſacerdotes. Docebātq; pp̄lm in iuda habentes librū legis domini: ⁊ circuibant cunctas vrbes iuda: atq; erudiebant populū. Itaq; factus eſt pauor domini ſuper om̄ia regna terraꝝ: que erant per gyrum iuda: nec audebāt bellare contra ioſaphat. Sed et philiſtei ioſaphat munera deferebāt: ⁊ vectigal argenti. Arabes quoq; adducebant pecora arietū: ſeptē milia ſeptingētos: ⁊ hircos totidem. Creuit ergo ioſaphat et magnificatꝰ eſt uſq; ī ſublime: atq; edificauit in iuda domos ad inſtar turrium vrbeſq; muratas: ⁊ multa opera patrauit in vrbibus iuda. Viri quoq; bellatores ⁊ robuſti erant ī iheruſalem: quoꝝ iſte numerꝰ ꝑ domos atq; familias ſingulorum. In iuda principes exercitus ednas dux: et cum eo robuſtiſſimorū viroꝝ trecenta milia. Poſt hunc iohannan princeps: et cū eo ducenta octuaginta milia. Poſt illum q3 amaſias filiꝰ zechri cōſecratus domino: et cū eo ducenta milia viroꝝ fortium. Hunc ſequebatur robuſtus ad prelia eliada: et cum eo tenentiū arcum et clipeum ducenta milia. Poſt iſtū etiā iozabad: ⁊ cū eo centūoctoginta milia expeditorum militum. Hij omnes erāt ad manum regis: exceptis alijs quos poſuerat in vrbibus muratis: et in vniuerſo iuda. ca. xviii.

Fuit ergo ioſaphat diues ⁊ inclitus multum: ⁊ affinitate cōiunctus eſt achab: deſcenditq; poſt ān̄os ad eum in ſamariam. Ad cuius aduentum mactauit achab arietes ⁊ boues plurimos ipſi ⁊ populo q̄ venerat cum eo: ꝑſuaſitq; illi ut aſcenderet in ramoth galaad. Dixitq; achab rex iſrahel ad ioſaphat regem iuda. Veni mecum in ramoth galaad. Cui ille reſpondit. Vt ego et tu: ſicut populus tuus ſic et pp̄ls meus: tecumq; erimus in bello. Dixitq; ioſaphat ad regem iſrl̄. Conſule obſecro in preſentiarū ſermonem dn̄i. Congregauit igit̄ rex iſrahel prophetarū quadringētos viros: ⁊ dixit ad eos. In ramoth galaad ad bellandū ire debemus an quieſcere? At illi aſcende inquiūt: ⁊ tradet deus ī manū regis. Dixitq; ioſaphat. Nūquid non ē hic ꝓphetes dn̄i: ut ab illo etiā requiramus? Et ait rex iſrahel ad ioſaphat. Eſt vir unꝰ a quo poſſumus querere dn̄i voluntatem: ſed ego odi eum quia nō ꝓphetat michi bonum· ſed malū omni tempore. Eſt autē micheas filius iemla. Dixitq; ioſaphat. Ne loquaris rex hoc modo. Vocauit ergo rex iſrahel unū de eunuchis: ⁊ dixit ei. Voca cito micheam filiū iemla. Porro rex iſrahel ⁊ ioſaphat rex iuda· uterq; ſedebāt in ſolio ſuo: veſtiti cultu regio. Sedebant aūt in area iuxta portam ſamarie: omneſq; ꝓphete vaticinabantur corā eis. Sedechias vero filius chanana fecit ſibi cornua ferrea: ⁊ ait. Hec dicit dominus. Hiis ventilabis ſiriam: donec conteras eā. Omneſq; prophete ſimiliter ꝓphetabant: atq; dicebant. Aſcende in ramoth galaad ⁊ proſperaberis: ⁊ tradet eos dominus in manū regis. Nūcius aūt qui ierat ad vocandū micheam ait illi. En verba omniū prophetarū uno ore bona regi annūciant. Queſo ergo te ut ⁊ ſermo tuus ab eis nō diſſentiat: loquariſq; proſpera. Cui reſpōdit micheas. Viuit dn̄s: quia qđcunq; dixerit michi deus meus hoc loquar. Venit ergo ad regē. Cui rex ait. Michea: ire debemꝰ in ramoth galaad ad bellandum an quieſcere? Cui ille reſpōdit. Aſcendite:

cuncta enim proſpera euenient: et tradentur hoſtes ī manus vr̄as. Dixitq; rex. Iterum atq; iterū te adiuro: ut michi nō loquaris niſi qđ verum eſt in nomine dn̄i. At ille ait. Vidi uniuerſum iſrahel diſperſum ī montibꝫ: ſicut oues abſq; paſtore. Et dixit dominus. Non habent iſti dominos: reuertat̄ unuſquiſq; in domum ſuā in pace. Et ait rex iſrahel ad ioſaphat. Nōne dixi tibi qđ nō prophetaret iſte michi quicq̄ꝫ boni: ſed ea que mala ſunt? At ille idcirco ait. Audite verbum dn̄i. Vidi dn̄m ſedentem in ſolio ſuo: et omnē exercitum celi aſſiſtentem ei a dextris et a ſiniſtris. Et dixit dominus. Quis decipiet achab regē iſrahel ut aſcendat et corruat in ramoth galaad? Cumq; diceret unus hoc modo et alter alio: proceſſit ſpiritus ⁊ ſtetit coram dn̄o et ait. Ego decipiam eū. Cui dn̄s. In quo inquit decipies? At ille reſpōdit. Egrediar: ⁊ ero ſpiritus mendax ī ore omniū prophetarū eiꝰ. Dixitq; dn̄s. Decipies et preualebis: egredere ⁊ fac ita. Nūc igitur ecce dn̄s dedit ſpiritū mendacij ī ore omniū prophetarū tuorum: et dn̄s locutus eſt de te mala. Acceſſit autem ſedechias filius chanana: ⁊ percuſſit michee maxillā· et ait. Per quā viam tranſiuit ſpiritus dn̄i a me ut loqueretur tibi? Dixitq; micheas. Tu ipſe videbis ī die illo: quādo ingreſſus fueris cubiculū de cubiculo· ut abſcondaris. Precepit aūt rex iſrahel dicens. Tollite micheā et ducite eū ad āmon principem ciuitatis ⁊ ad ioas filium amalech: et dicetis. Hec dicit rex. Mittite hunc in carcerem: ⁊ date ei panis modicū· ⁊ aque pauxillū: donec reuertar in pace. Dixitq; micheas. Si reuerſus fueris in pace: non eſt dominus locutus in me. Et ait. Audite omnes pp̄li. Igitur aſcenderūt rex iſrahel et ioſaphat rex iuda ĩ ramoth galaad: dixitq; rex iſrahel ad ioſaphat. Mutabo habitum· ⁊ ſic ad pugnā vadam: tu aūt induere veſtibus tuis. Mutatoq; rex iſrahel habitu venit ad bellum. Rex autem ſirie p̄ceperat ducib; equitatus ſui dicens. Ne pugnetis contra minimum· aut cōtra maximū: niſi contra ſolum regē iſrahel. Itaq; cū vidiſſent principes equitatus ioſaphat: dixerūt. Rex iſrahel eſt iſte; ⁊ circumdederūt eum dimicātes. At ille clamauit ad dominum· et auxiliatus eſt ei: atq; auertit eos ab illo. Cū enim vidiſſent duces equitatus ꝙ non eſſet rex iſrl̄: reliquerunt eum. Accidit aūt ut vnus e populo ſagittam in incertū iaceret: ⁊ ꝑcuteret regē iſrahel inter ceruicē ⁊ ſcapulas. At ille aurige ſuo ait. Conuerte manum tuam· et educ me de acie: quia vulneratus ſum. Et finita eſt pugna in die illo. Porro rex iſrahel ſtabat in curru ſuo ꝯtra ſiros uſq; ad veſperam: et mortuus eſt occidente ſole. ca. xix.

Reuerſus ē aūt ioſaphat rex iuda in domū ſuam pacifice in iheruſalem. Cui occurrit iehu filius anani videns: et ait ad eū. Impio p̄bes auxilium: et hijs q̄ oderūt dñm amicicia iungeris: et idcirco iram quidem dñi merebaris: ſed bona opera inuenta ſunt in te: eo quod abſtuleris lucos de terra iuda· ⁊ p̄paraueris cor tuū ut requireres dñm deū patrū tuoꝝ. Habitauit ergo ioſaphat ĩ iheruſalem. Rurſumq; egreſſus ē ad pp̄lm· de berſabee uſq; ad mōtem ephraim: ⁊ reuocauit eos ad dñm deum patrū ſuoꝝ: conſtituitq; iudices terre ĩ cūctis ciuitatibus iuda munitis ꝑ ſingula loca: ⁊ p̄cipiens iudicib; videte ait quid faciatis. Nō enim hominis exercetis iudiciū ſed domini: ⁊ quodcūq; iudicaueritis ĩ vos redundabit. Sit timor dñi vobiſcum: et cū diligentia cuncta facite. Non eſt enim apud dñm deū nr̄m iniquitas nec ꝑſonarū acceptio: nec cupido munerum. In ihrl̄m quoq; conſtituit ioſaphat leuitas ⁊ ſacerdotes et prīcipes familiaꝝ ex iſrahel: ut iudiciū ⁊ cauſā dñi iudicarent habitatoribus eius: precepitq; eis dicens. Sic agetis in timore domini fideliter et corde perfecto. Omnem cauſam que venerit ad vos fratrū veſtroꝝ qui habitant ĩ urbibus ſuis· inter cognationē ⁊ cognationē ubicūq; queſtio ē de lege· de mādato· de cerimonijs· de iuſtificationibus· oſtendite eis ut non peccent in dñm: et ne veniat ira ſuꝑ vos ⁊ ſuꝑ fratres veſtros. Sic ergo agentes nō peccabitis. Amarias aūt ſacerdos ⁊ pontifex veſter: in hijs que ad deū ꝑtinent preſidebit. Porro zabadias filius iſmahel qui eſt dux in domo iuda: ſuꝑ ea opera erit que ad regis officiū ꝑtinēt. Habetiſq; magiſtros leuitas coram vobis: confortamini et agite diligenter: ⁊ erit dominus vobiſcū bonis. ca. xx.

Poſt hec congregati ſunt filij moab ⁊ filij āmon ⁊ cum eis de ammonitis ad ioſaphat: ut pugnarent contra eū. Veneruntq; nuncij: et iudicauerunt ioſaphat dicentes. Venit contra te multitudo magna de hijs locis q̄ trans mare ſunt et de ſiria: et ecce conſiſtunt in aſaſonthamar· que eſt engaddi. Ioſaphat autem timore ꝑterritus· totum ſe cōtulit ad rogandum dñm: ⁊ predicauit ieiunium vniuerſo iuda. Congregatuſq; eſt iudas ad deprecandū dñm: ſed ⁊ omnes de urbibus suis venerũt ad obsecrandũ eum. Cumq; stetisset iosaphat ĩ medio cetu iude et ihr̄lm in domo dñi ante atrium nouũ ait. Domine deus patrũ nostroꝝ tu es deꝰ in celo: et dominaris cunctis regnis gentiũ. In manu tua ē fortitudo et potentia: nec quisq̄ tibi potest resistere. Nõne tu deus noster interfecisti omnes habitatores terre huius coram ppl'o tuo israhel· et dedisti eam semini abrahã amici tui ĩ sempiternũ? Habitaueruntq; in ea: ⁊ extruxerunt in illa sanctuarium nomini tuo dicentes. Si irruerint sup nos mala· gladius iudicij· pestilentia ⁊ fames: stabimus coram domo hac in conspectu tuo· in qua inuocatũ est nomẽ tuũ· et clamabimus ad te ĩ tribulationibꝫ nostris: et exaudies saluosq; facies. Nũc igit̄ ecce filij ãmon et moab et mons seir per quos nõ cõcessisti isrl' ut trãsirent quando egrediebant̄ de egipto· sed declinauerunt ab eis ⁊ non interfecerunt illos: econtrario agũt· et nitunt̄ eicere nos de possessione quã tradidisti nobis deus noster. Ergo non iudicabis eos? In nobis quidem non est tanta fortitudo ut possimꝰ huic multitudini resistere· que irruit super nos: sed cum ignoremus quid agere debeamus hoc solum habemus residui· ut oculos nostros dirigamꝰ ad te. Omnis vero iuda stabat corã dño· cũ paruulis et uxoribꝫ ⁊ liberis suis. Erat aũt iaziel filius zacharie filij banaie filij iehiel filij mathanie leuites de filijs asaph: super quẽ factus est spiritus dñi in medio turbe et ait. Attendite omñs iuda· et qui habitatis in ihr̄lm: ⁊ tu rex iosaphat. Hec dicit dominꝰ vobis. Nolite timere: nec paueatis hanc multitudinẽ. Nõ est enĩ vestra pugna: sed dei. Cras descenderitis cõtra eos. Ascensuri enim sunt per cliuum nomine sis: ⁊ inuenietis illos in summitate torrentis qui ē contra solitudinẽ iheruhel. Nõ enim eritis vos qui dimicabitis: sed tãtummodo cõfidenter state: et videbitis auxiliũ dñi sup vos. O iuda et ihr̄lm nolite timere nec paueatis: cras egrediemini cõtra eos: et dñs erit vobiscũ. Iosaphat ergo ⁊ iuda ⁊ omñes habitatores ihr̄lm ceciderũt proni ĩ terram corã dño: et adorauerunt eũ. Porro leuite de filijs caath et de filijs chore laudabant dñm deũ israhel voce magna in excelsum. Cũq; mane surrexissent egressi sunt per desertũ thecue: profectisq; eis stans iosaphat in medio eorum dixit. Audite me viri iuda: ⁊ omñes habitatores ihr̄lm. Credite in dño deo vestro: et securi eritis: credite pphetis eius: et cuncta euenient prospera. Deditq; consilium ppl'o: ⁊ statuit cantores dñi ut laudarent eum in turmis suis· ⁊ antecederẽt exercitũ: ac voce consona dicerẽt. Confitemini dño: qm̃ in eternũ misericordia eius. Cũq; cepissent laudes canere· vertit dñs insidias eoꝝ in semetipsos filiorũ scilicet ammon et moab· et montis seir· qui egressi fuerãt ut pugnarent cõtra iudã: ⁊ percussi sunt. Nãq; filij ammon ⁊ moab consurrexerũt aduersum habitatores mõtis seir: ut interficerent et delerent eos. Cumq; hoc opere perpetrassent: etiã in semetipsos versi mutuisq; cõciderũt vulneribꝫ. Porro iudas cũ venisset ad speluncã q̃ respicit solitudinẽ· vidit procul omnẽ late regionẽ plenã cadaueribꝫ: nec superesse quemq̃ q̃ necem potuisset euadere. Venit ergo iosaphat ⁊ omñs ppl's cũ eo ad detrahenda spolia mortuorum: inueneruntq; inter cadauera variam ſuppellectilem·veſtes qꝫ et vaſa p̄cioſiſſima·et diripuerūt:ita ut oīa portare non poſſent·nec ꝑ tres dies ſpolia auferre·pre prede magnitudine. Die autem quarto congregati ſunt in valle benedictionis. Etenī quoniā ibi benedixerunt dn̄o:vocauerunt locum illū vallis benedictionis uſqꝫ in preſentem diem. Reuerſuſqꝫ eſt omīs vir iuda et habitatores ihrlm·⁊ ioſaphat ante eos in ihrlm cū leticia magna:eo qđ dediſſet eis dn̄s gaudiū de inimicis ſuis. Ingreſſiqꝫ ſunt in iheruſalem cū pſalterijs et citharis et tubis ī domū domini. Irruit aūt pauoꝛ dn̄i ſup vniuerſa regna terrarum:cū audiſſent ꝙ pugnaſſet dn̄s ꝯtra inimicos iſrahel: quieuitqꝫ regnū ioſaphat:⁊ prebuit ei pacē dn̄s ꝑ circuitū. Regnauit igitur ioſaphat ſup iudā:⁊ erat trigitaquinqꝫ annoꝝ cū regnare cepiſſet. Viginti aūt et quinqꝫ annis regnauit ī iheruſalem:⁊ nomen mr̄is eius azuba filia ſelachi: et ambulauit in via pr̄is ſui aſa nec declinauit ab ea faciens que placita erant corā dn̄o. Veruntamen excelſa nō abſtulit:et adhuc pp̄ls non direxerat coꝛ ſuū ad dn̄m deū patrum ſuorū. Reliqua aūt geſtorū ioſaphat priorū et nouiſſimoꝝ ſcripta ſunt in verbis iehu filij anani:q̄ digeſſit in libro regū iſrl̄. Poſt hec inijt amicicias ioſaphat rex iuda cū ochozia rege iſrl̄ cui⁹ opa fuerūt impijſſima:⁊ particeps fuit ut facerent naues q̄ irent ī tharſis: fecerūtqꝫ claſſē ī aſiongaber. Prophetauit aūt eliezer fili⁹ dodau de mareſa ad ioſaphat dicens. Quia habuiſti fedus cū ochozia·ꝑcuſſit dn̄s opera tua:ꝯtriteqꝫ ſūt naues:nec potuerūt ire ī tharſis.

.c.xxi.

Dormiuit autem ioſaphat cum patribus ſuis:et ſepultus ē cum eis in ciuitate dauid:regnauitqꝫ ioram filius eius pro eo. Qui habuit fratres filios ioſaphat:azariam·⁊ iahiel·et zachariam·⁊ azariā et michahel·⁊ ſaphaciam. Omnes·hij filij ioſaphat regis iuda. Deditqꝫ eis pater ſuus mlta munera argenti et auri·⁊ penſationes cū ciuitatibꝫ munitiſſimis ī iuda:regnū aūt tradidit ioram eo qđ eſſet primogenitus. Surrexit autem ioram ſup regnū patris ſui. Cumqꝫ ſe confirmaſſet:occidit omēs fratres ſuos gladio·⁊ quoſdam de principibꝫ iuda. Trigintaduoꝝ annoꝝ erat iorā cū regnare cepiſſet:⁊ octo ānis regnauit in ihrlm:ambulauitqꝫ in vijs regum iſrahel ſicut egerat dom⁹ achab. Filia quippe achab erat vxoꝛ eius. Et fecit malū in ꝯſpectu dn̄i. Noluit aūt dn̄s diſperdere domū dauid ꝓpter pactum qđ inierat cū eo:⁊ quia ꝓmiſerat ut daret ei lucernam ⁊ filijs eius ī omni tempore. In diebꝫ illis rebellauit edom ne eſſet ſubditus iude:⁊ conſtituit ſibi regem. Cūqꝫ tranſiret ioram cū principibus ſuis·et cuncto equitatu q̄ erat ſecum:ſurrexit nocte·⁊ percuſſit edom qui ſe circumdederat·et omnes duces equitat⁹ ei⁹. Attamen rebellauit edom·ne eſſet ſubditōne iuda:uſqꝫ ad hāc diē. Eo tempore et lobna receſſit:ne eſſet ſub manu illius. Dereliquerat enī dominum deū patrū ſuoꝝ:inſup ⁊ excelſa fabricatus eſt in urbibus iuda:⁊ fornicari fecit habitatores iheruſalē·et preuaricari iudam. Allate ſunt autem ei littere ab helia propheta:in q̄bus ſcriptum erat. Hec dicit dn̄s deus dauid patris tui. Quoniā nō ambulaſti in vijs ioſaphat patris tui·⁊ in vijs aſa regis iuda ſed inceſſiſti ꝑ iter regū iſrl̄·et fornicari feciſti iudā ⁊ habitatores iheruſalem· imitatus fornicationē domus achab: inſuper ⁊ fratres tuos domū pr̄is tui meliores te occidiſti: ecce dn̄s ꝑcutiet te plaga magna cū ꝑplo tuo· et uxoribus et filijs tuis: uniūſaqꝫ ſubſtantia tua. Tu aūt egrotabis peſſimo languore uteri: donec egrediantur vitalia tua paulatim ꝑ ſinglos dies. Suſcitauit ergo dn̄s cōtra iorā ſpiritū philiſtinoꝝ ⁊ arabū· qui confines ſunt ethiopibꝫ: et aſcenderunt in terram iuda et vaſtauerūt eam. Diripuerūtqꝫ cunctā ſubſtantiā q̄ inuenta eſt in domo regis: inſuꝑ et filios eius et uxores. Nec remanſit ei filius niſi ioachaz: qui minimus natu erat. Et ſuꝑ hec om̄ia ꝑcuſſit eū dn̄s alui languore inſanabili. Cumqꝫ diei ſuccederet dies· ⁊ temporū ſpacia voluerentur· duoꝝ ānoꝝ expletus eſt circulus: et ſic longa conſumptus tabe· ita ut egereret etiā viſcera ſua: languore pariter et vita caruit. Mortuuſqꝫ ē in infirmitate peſſima: ⁊ nō fecit ei populus ſcd̄m morem cōbuſtionis exequias· ſicut fecerat maioribꝫ eius. Trigintaduoꝝ annorum fuit cū regnare cepiſſet: et octo ānis regnauit ī iheruſalem. Ambulauitqꝫ non recte: et ſepelierunt eum in ciuitate dauid: verumtamen non in ſepulcro regum. ca. xxii.

Conſtituerūt autem habitatores iheruſalē ochoziam filium eius minimū regem pro eo. Om̄es enī maiores natu qui ante eū fuerant interfecerant latrones arabū qui irruerant in caſtra. Regnauitqꝫ ochozias filius ioram regis iuda. quadragintaduoꝝ annorum erat ochozias cū regnare cepiſſet: ⁊ uno anno regnauit in iheruſalem: ⁊ nomen mr̄is eiꝰ athalia filia amri. Sed et ip̄e ingreſſus ē per vias domus achab. Mater enī eiꝰ impulit eum· ut impie ageret. Fecit igit̄ malū in conſpectu domini ſicut domꝰ achab. Ip̄i enī fuerunt ei conſiliarij poſt mortem patris ſui in interitū eius: amb'lauitqꝫ in ꝯſilijs eoꝝ. Et perrexit cū iorā filio achab rege iſrl̄ in bellū contra azahel regem ſirie in ramoth galaad: vulnerauerūtqꝫ ſiri ioram. Qui reuerſus ut curaret in ieſrahel. Multas enī plagas acceperat in ſupradicto certamine. Igitur ochozias filius ioram rex iuda deſcendit ut inuiſeret ioram filiū achab ī ieſrahel egrotantem. Voluntatis quippe fuit dei aduerſus ochoziam· ut veniret ad ioram. Et cum veniſſet ⁊ egrederetur cum eo aduerſum iehu filiū namſi quē vnxit dominus ut deleret domū achab: cū ergo euerteret iehu domū achab inuenit principes iuda et filios fratrū ochozie qui miniſtrabant ei· ⁊ interfecit illos. Ip̄m quoqꝫ ꝑquirens ochoziam comprehendit latitantē in ſamaria· adductūqꝫ ad ſe occidit: et ſepelierūt eum eo ꝙ eſſet filius ioſaphat: qui queſierat dominum in toto corde ſuo. Nec erat ultra ſpes aliqua: ut de ſtirpe q̄s regnaret ochozie. Siquidem mater eiꝰ athalia vidēs qd̄ mortuꝰ eſſet filius ſuus: ſurrexit· ⁊ interfecit omnē ſtirpē regiā domꝰ ioram. Porro ioſabeth filia regis tulit ioas filium ochozie· et furata eſt eum de medio filiorum regis cū interficerentur: abſconditqꝫ eum cū nutrice ſua in cubiculo lectulorum. ioſabeth aūt que abſconderat eū· erat filia regis ioram· uxor ioiade pontificis ſoror ochozie: et idcirco athalia non interfecit eum. Fuit ergo cum eis in domo dei abſconditus ſex annis: q̄bus regnauit athalia ſuꝑ terrā. ca. xxiii.

Anno aūt ſeptimo cōfortatus ioiada aſſumpſit cēturiones · azariam videlicet filium ierobaā ⁊ yſmahel filiū iohannan · azariam quoqꝫ filium obed · ⁊ maaſiam filiū adaia · et eliſaphat filium zechri : et iniit cū eis fedus. Qui circueuntes iudā cōgregauerunt leuitas de cunctis urbibꝫ iuda · et principes familiarꝫ iſrahel : veneruntqꝫ ī ihrlm. Iniit ergo omnis multitudo pactū ī domo dei cū rege. Dixitqꝫ ad eos ioiadā. Ecce filiꝰ regis regnabit ſicut locutus eſt dñs ſup filios dauid. Iſte eſt ſmo quē facietis. Tercia pars vrm qui veniūt ad ſabbatū ſacerdotū et leuitarum et ianitorū erit in portis : tercia vero pars ad domū regis : ⁊ tercia ad portā q̄ appellatur fundamenti. Omne vero reliquū vulgus ſit in atriis domꝰ dñi : nec quiſpiam alius ingrediatur domū dñi · niſi ſacerdotes ⁊ qui miniſtrant de leuitis. Ipi tantūmodo ingrediantur quia ſanctificati ſunt : ⁊ omne reliquum vulgus obſeruet cuſtodias domini. Leuite aūt circundēt regem habentes ſinguli arma ſua : ⁊ ſi quis aliꝰ ingreſſus fuerit templum interficiat̄ : ſintqꝫ cum rege · ⁊ intrante ⁊ egrediēte. Fecerunt ergo leuite ⁊ univerſus iuda iuxta omnia que p̄ceperat ioiada pontifex. Et aſſumpſerunt ſinguli viros qui ſub ſe erant : ⁊ veniebāt per ordinē ſabbati cum hiis q̄ impleuerant ſabbatum · et egreſſi erant. Siquidem ioiada pontifex nō dimiſerat abire turmas : que ſibi ꝑ ſingulas ebdomadas ſuccedere cōſueuerant. Deditqꝫ ioiada ſacerdos centurionibꝫ lanceas clipeoſqꝫ et peltas regis dauid : quas cōſecrauerat in domo dñi. Conſtituitqꝫ omnē populū tenenciū pugiones a parte templi dextra · uſqꝫ ad partem tēpli ſiniſtrā · corā altari et templo ꝑ circuitū regis : et eduxerūt filiū regis et impoſuerūt ei diadema ⁊ teſtimoniū : dederuntqꝫ in manu eius tenendā legem ⁊ conſtituerunt eum regem. Unxitqꝫ illū ioiada pontifex · ⁊ filii eius : imprecati qꝫ ſunt ei atqꝫ dixerunt. Viuat rex. Quod cū audiſſet athalia vocem ſcilicet currentium · atqꝫ laudanciū regem : ingreſſa eſt ad pp̄lm in templū dñi. Cūqꝫ vidiſſet regē ſtantem ſuper gradū ī introitu et principes turmaſqꝫ circa eū · omnēqꝫ pp̄lm terre gaudentē atqꝫ clangentē tubis · ⁊ diuerſi generis organis cōcinentem · vocemqꝫ laudanciū : ſcidit veſtimenta ſua ⁊ ait. Inſidie · inſidie. Egreſſus aūt ioiada pontifex ad centuriones et principes exercitus dixit eis. Educite illam extra ſepta templi : et interficiat̄ foris gladio. Precepitqꝫ ſacerdos ne occideretur in domo domini. Et impoſuerūt ceruicibꝫ eius manus. Cumqꝫ intraſſet portam equorꝫ domꝰ regis : interfecerūt eā ibi. Pepigit autē ioiada fedꝰ inter ſe univerſūqꝫ pp̄lm et regē : ut eſſet pp̄ls dñi. Itaqꝫ ingreſſus eſt omnis pp̄ls domū baal · et deſtruxerunt eam : et altaria ⁊ ſimulacra illiꝰ cōfregerūt : mathan quoqꝫ ſacerdotem baal interfecerūt āte aras. Conſtituit autem ioiada p̄poſitos in domo dñi et ſub manibꝫ ſacerdotū ⁊ leuitarum quos diſtribuit dauid in domo dñi : ut offerrent olocauſta domino ſicut ſcriptū eſt in lege moyſi · in gaudio et cāticis · iuxta diſpoſitionē dauid. Conſtituit quoqꝫ ianitores in portis domꝰ dñi : ut nō ingrederet̄ eam immūdus in omni re. Aſſumpſitqꝫ centuriones et fortiſſimos viros · ac principes pp̄li et omne vulgus terre : ⁊ fecerunt deſcendere regem de domo domini · ⁊ introire per medium porte superioris in domum regis: et collocauerunt eum in solio regali. Letatusqꝫ ē omnis populus terre: et urbs quieuit. Porro athalia interfecta est gladio.

cap̄. xxiiii.

Septem ānorū erat ioas cū regnare cepisset: ⁊ quadraginta ānis regnauit in ihr̄lm. Nomē matris eiꝰ sebia de bersabee. Fecitqꝫ qđ bonum est corā dño: cunctis diebꝫ ioiade sacerdotis. Accepit aūt ei ioiada uxores duas: e quibus genuit filios et filias. Post que placuit ioas ut instauraret domum dñi: congregauitqꝫ sacerdotes et leuitas: et dixit eis. Egredimini ad ciuitates iuda: et colligite de uniuerso israhel pecuniā ad sartatecta templi dei nostri ꝑ singulos annos: festinatoqꝫ hoc facite. Porro leuite egere negligentius. Vocauitqꝫ rex ioiadam principem: et dixit ei. Quare tibi non fuit cure ut cogeres leuitas inferre de iuda et de iherusalē pecuniā q̄ cōstituta est a moyse seruo dñi: ut inferret eam omnis multitudo isr̄l in tabernaculū testimonij? Athalia enī impijssima et filij eius destruxerūt domū dei: et de uniuersis que sanctificata fuerant in templo dñi ornauerūt phanū baalim. Precepit ergo rex· et fecerūt archam: posueruntqꝫ eā iuxta portam dñi forinsecus. Et ꝓdicatū est ī iuda et iherusalē: ut deferrent singli p̄cium domino qđ cōstituit moyses seruus dei sup omnē israhel · in deserto. Letatiqꝫ sunt cuncti principes· et oīs ꝓpls: ⁊ ingressi contulerunt in archam dñi atqꝫ miserunt: ita ut impleret̄. Cūqꝫ tempus esset ut deferrent archam corā rege ꝑ manus leuitarū· uidebant enī multā pecuniā: ingrediebat̄ scriba regis ⁊ quē p̄mus sacerdos constituerat: effundebantqꝫ pecuniam que erat in archa. Porro archam reportabant ad locū suū: sicqꝫ faciebāt per singulos dies. Et congregata est infinita pecunia: quā dederūt rex et ioiada hijs qui p̄erant operibus domus dñi. At illi cōducebant ex ea cesores lapidū ⁊ artifices operū singulorū· ut instaurarent domū dñi: fabros quoqꝫ ferri et eris: ut qđ cadere ceperat fulciret̄. Egerūtqꝫ hij q̄ operabantur industrie: et obducebat̄ parietum cicatrix per manus eorū: ac suscitauerunt domū dñi in statum pristinū: et firmiter eam stare fecerūt. Cūqꝫ complessent oīa opera· detulerūt coram rege et ioiada reliquā partem pecunie: de qua facta sunt uasa templi in ministerium ad olocausta: fiale quoqꝫ et cetera uasa aurea et argentea. Et offerebant olocausta in domo domini iugiter cunctis diebus ioiade. Senuit aūt ioiada plenus dierū et mortuꝰ est cū centūtriginta esset annorū: sepelieruntqꝫ eū in ciuitate dauid cū regibꝫ: eo ꝙ fecisset bonū cū israhel ⁊ cū domo eius. Postq̄ aūt obijt ioiada: ingressi sunt principes iuda· et adorauerunt regem. Qui delinitus obsequijs eorū acquieuit eis. Et dereliquerūt templū domini dei patrū suorū: seruieruntqꝫ lucis et sculptilibꝫ: et facta est ira contra iudā et iherusalē ꝓpter hoc peccatum. Mittebatqꝫ eis ꝓphetas ut reuerterent̄ ad dominū: quos protestātes illi audire nolebant. Spiritus itaqꝫ diuīnduit zachariam filiū ioiade sacerdotē: et stetit in cōspectu ꝓpli· et dixit eis. Hec dicit deus. Quare transgredimini preceptū domini quod uobis nō ꝓderit: et dereliquistis dominū ut derelinqueret uos? Qui congregati aduersus eū miserunt lapides iuxta regis imperiū:

in atrio dom⁹ dñi. Et nō ē recordatus ioas rex miſericordie quā fecerat ioiada pater illius ſecū: ſed interfecit filiū eius. Qui cū moreret̄· ait. Videat dñs et requirat. Cūqꝫ euolut⁹ eſſet annus aſcendit contra eū exercitus ſirie: venitqꝫ ī iudam et ihr̄lm et interfecit cūctos principes ppl̄i: atqꝫ vniuerſam p̄dam miſerunt regi ī damaſcū. Et certe cum permodicus veniſſet numerus ſirorū tradidit dñs manibꝫ eorū infinitam multitudinē: eo ꝙ dereliquiſſent dominū deū p̄rm ſuorū. In ioas quoqꝫ ignominioſa exercuere iudicia: et abeuntes dimiſerūt eum in languoribus magnis. Surrexerūt aūt contra eum ſerui ſui ī vltionē ſanguinis zacharie filij ioiade ſacerdotis· ⁊ occiderunt eū in lectulo ſuo et mortuus eſt: ſepelierūtqꝫ illum in ciuitate dauid ſed non in ſepulcris regum. Inſidiati vero ſunt ei zabad filius ſemath amanitidis: et iozabath filius ſemarith moabitidis. Porro filij eius ac ſumma pecunie que adunata fuerat ſub eo· et inſtauratio domus dei ſcripta ſunt diligentius in libro regum. Regnauit autem amaſias filius eius pro eo. ca. xxv.

Vigintiquinqꝫ annorū erat amaſias cū regnare cepiſſet: ⁊ viginti nouem ānis regnauit in iheruſalem. Nomen mr̄is eius ioiaden de iheruſalem. Fecitqꝫ bonū in conſpectu domini: veruntamen nō in corde ꝑfecto. Cūqꝫ roboratum ſibi videret imperiū iugulauit ſeruos qui occiderant regē p̄rem ſuum: ſed filios eoꝝ nō interfecit· ſicut ſcriptū ē ī libro legis moyſi: vbi p̄cepit dñs dicens. Non occidentur patres pro filijs· neqꝫ filij pro p̄ribꝫ ſuis: ſed vnuſquiſqꝫ in ſuo peccato morietur. Congregauit igit̄ amaſias iudam· ⁊ conſtituit eos per familias· tribunoſqꝫ et centuriones ī vniuerſo iuda ⁊ beniamin: et recenſuit a viginti ānis ſurſum· inuenitqꝫ triginta milia iuuenū qui egrederent̄ ad pugnam ⁊ tenerent haſtam et clipeum. Mercede quoqꝫ conduxit de iſrahel centū milia robuſtorum centū talentis argenti. Venit aūt homo dei ad illum et ait. O rex ne egrediatur tecū exercit⁹ iſrahel. Nō eſt enim dñs cum iſrl̄. et cunctis filijs ephraim. Quod ſi putas in robore exercitus bella conſiſtere: ſuperari te faciet deus ab hoſtibus. Dei quippe eſt et adiuuare: ⁊ in fugam conuertere. Dixitqꝫ amaſias ad hominē dei. Quid ergo fiet de centum talentis que dedi militibus iſrahel? Et reſpondit ei homo dei. Habet dñs vnde tibi dare poſſit multo hijs plura. Separauit itaqꝫ amaſias exercitum qui venerat ad eū ex ephraim: vt reuerteretur ī locū ſuū. At illi cōtra iudam vehementer irati: reuerſi ſunt in regionē ſuam. Porro amaſias cōfidenter eduxit ppl̄m ſuum· et abijt in vallem ſalinaꝝ: ꝑcuſſitqꝫ filios ſeir decem milia. Et alia decem milia viroꝝ ceperunt filij iuda: ⁊ adduxerunt ad p̄ruptū cuiuſdam petre· precipitauerūtqꝫ eos de ſummo ī preceps: qui vniuerſi crepuerūt. At ille exercit⁹ quē remiſerat amaſias ne ſecum iret ad preliū: diffuſus ē ī ciuitatibus iuda· a ſamaria vſqꝫ ad bethoron: ⁊ interfectis tribus milibus diripuit predam magnā. Amaſias vero poſt cedem ydumeoꝝ et allatos deos filiorū ſeir ſtatuit illos in deos ſibi: ⁊ adorabat eos: et illis adolebat incenſum. Quāobrem iratus dñs contra amaſiam: miſit ad illum prophetā qui diceret ei. Cur adoraſti deos q̄ nō liberauerūt populū ſuū de manu tua? Cumq; hec ille loquereť· reſpondit ei. Num conſiliarius regis es? Quieſce ne interficiā te. Diſcedenſq; ꝓpheta · ſcio inquit quod cogitauerit dn̄s occidere te: qui et feciſti hoc malū: et inſuꝑ nō acquieuiſti conſilio meo. Igiť amaſias rex iuda inito peſſimo conſilio· miſit ad ioas filiū ioachaz · filij iehu regē iſrahel dicens. Veni videamus nos mutuo. At ille remiſit nūcios dicēs. Carduus qui eſt ī libano· miſit ad cedrū libani dicens. Da filiā tuā filio meo vxorem. Et ecce beſtie que erant ī ſilua libani: tranſierūt ⁊ cōculcauerunt carduum. Dixiſti percuſſi edom: ⁊ idcirco erigitur cor tuū in ſuꝑbiā. Sede in domo tua. Cur malū aduerſum te ꝓuocas: ut cadas et tu et iudas tecum? Noluit audire amaſias: eo ꝙ domini eſſet voluntas· ut tradereť in manus hoſtium ꝓpter deos edom. Aſcendit igiť ioas rex iſrahel: ⁊ mutuos ſibi p̄buere conſpectus. Amaſias autem rex iuda erat in bethſames iude. Corruitq; iudas coram iſrl': et fugit in tabernacula ſua. Porro amaſiam regē iuda filiū ioas filij ochozie cepit ioas rex iſrahel in bethſames et adduxit in ihrlm: deſtruxitq; murū eius· a porta ephraim uſq; ad portam āguli quadringētis cubitis. Omne quoq; aurū et argentum· ⁊ uniuerſa vaſa q̄ repererat ī domo dei· ⁊ apud obededom· in theſauris etiam domus regie· necnō ⁊ filios obſidum: eduxit ī ſamariam. Vixit autem amaſias filius ioas rex iuda poſtq̄ mortu9 eſt ioas filius ioachas rex iſrahel quindecim annis. Reliqua aūt ſermonū amaſie prioꝝ et nouiſſimorum ſcripta ſunt ī libro regū iuda et iſrahel. Qui poſtquā receſſit a dn̄o: tetenderunt ei inſidias in iheruſalem. Cumq; fugiſſet lachis miſerūt et interfecerunt eum ibi: reportanteſq; ſuper equos ſepelierunt eum cum patribus ſuis in ciuitate dauid. Ca. xxvi ..

Omnis aūt pp̄ls iuda· filiū eius oziam annorū ſedecim ꝯſtituit regem pro amaſia p̄re ſuo. Ipſe edificauit ahilat: et reſtituit eam ditioni iude· poſtq̄ dormiuit rex cū patribꝫ ſuis. Sedecim annoꝝ erat ozias cum regnare cepiſſet: et quinquaginta duobꝫ annis regnauit in iheruſalē. Nomen matris eius iecelia de ihrlm. Fecitq; quod erat rectum in oculis dn̄i iuxta om̄ia que fecerat amaſias pater eius: et exquiſiuit dn̄m in diebꝫ zacharie intelligentis· et videntis deum. Cumq; requireret dn̄m: direxit eū in om̄ibꝫ. Deniq; egreſſus ē et pugnauit cōtra philiſtijm: et deſtruxit murū geth· ⁊ murū iamnie· murūq; azoti. Edificauit q̄ꝫ opida ī azoto et philiſtijm: et adiuuit eum deus cōtra philiſtijm ⁊ cōtra arabas qui habitabāt in gurbaal· ⁊ cōtra ammonitas. Appendebātq; āmonite munera ozie: et diuulgatū eſt nomen eius uſq; ad introitum egipti ꝓpter crebras victorias. Edificauit quoq; ozias turres ī iheruſalē ſuꝑ portā anguli· et ſuꝑ portam vallis· et reliquas in eodem muri latere: firmauitq; eas. Extruxitq; turres in ſolitudine: et effodit ciſternas plurimas· eo quod haberet multa pecora: tam ī campeſtribꝫ quā in heremi vaſtitate. Vineas q̄ꝫ habuit et vinitores in mōtibus· et ī carmelo. Erat quippe homo agriculture dedit9. Fuit aūt exercitus bellatoꝝ eius q̄ procedebāt ad p̄lia ſub manu iehiel ſcribe· maaſieq; doctoris: et ſub manu ananie qui erat de ducibꝫ regis. Omniſq;

numerus principū ꝑ familias viroꝝ fortium duoꝝ miliū ſexcentoꝝ: et ſub eis vniuerſus exercitus trecentorū et ſeptem miliū quingentoꝝ · q̄ erant apti ad bella: et ꝓ rege cōtra aduerſarios dimicabāt. Preparauit quoqȝ eis ozias id eſt cuncto exercitui clipeos ⁊ haſtas · et galeas et loricas · arcuſqȝ ⁊ fundas ad iaciendos lapides: ⁊ fecit in ihr̄lm diuerſi generis machinas quas ī turribus collocauit · ⁊ ī angulis muroꝝ: ut mitterent ſagittas et ſaxa grandia. Egreſſumqȝ ē nomen eius procul: eo ꝙ auxiliaretur ei dn̄s et corroboraſſet illum. Sed cū roboratus eſſet eleuatū eſt cor eius in interitū ſuum ⁊ neglexit dn̄m deū ſuū: ingreſſuſqȝ templū dn̄i adolere voluit incenſum ſuper altare thimiamatis. Statimqȝ ingreſſus poſt eum azarias ſacerdos · et cum eo ſacerdotes dn̄i octuaginta viri fortiſſimi · reſtiterunt regi: atqȝ dixerunt. Nō eſt tui officij ozia · ut adoleas incenſū domino: ſed ſacerdotū hoc eſt filiorū aarō q̄ cōſecrati ſunt ad huiuſcemodi miniſteriū. Egredere de ſanctuario · ne contempſeris: quia non reputabitur tibi in gloriā hoc a dn̄o deo. Iratuſqȝ ozias ⁊ tenens in manu thuribulum ut adoleret incenſum: minabatur ſacerdotibus. Statimqȝ orta eſt lepra · in fronte eius corā ſacerdotibus ī domo dn̄i: ſuper altare thimiamatis. Cumqȝ reſpexiſſet eū azarias pōtifex · ⁊ omēs reliqui ſacerdotes · viderūt lepram in fronte eius: et feſtinato expulerūt eum. Sed ⁊ ip̄e ꝑterritus accelerauit egredi: eo ꝙ ſenſiſſet ilico plagā dn̄i. Fuit igitur ozias rex leproſus uſqȝ ad diem mortis ſue: et habitauit ī domo ſeparata · plen⁹ lepra ob quā eiectus fuerat de domo dn̄i. Porro ioathan filius ei⁹ rexit domum regis: et iudicauit ꝑplm terre. Reliqua autem ſermonum ozie priorum et nouiſſimorū ſcripſit yſaias filius amos ꝓpheta. Dormiuitqȝ ozias cum patribus ſuis: et ſepelierūt eum in agro regalium ſepulcrorum eo ꝙ eſſet leproſus: regnauitqȝ ioathan filius eius pro eo. ca. xxvii.

Vigintiquinqȝ ānoꝝ erat ioathan cum regnare cepiſſet: et ſedecim annis regnauit ī ihr̄lm. Nomen matris eius iheruſa · filia ſadoch. Fecitqȝ quod rectū erat coram dn̄o iuxta oīa que fecerat ozias pater ſuus: excepto ꝙ non eſt ingreſſus templū dn̄i: ⁊ adhuc ꝑpls delinquebat. Ipſe edificauit portam dom⁹ dn̄i excelſam: et ī muro ophel multa cōſtruxit. Urbes quoqȝ edificauit in mōtibȝ iuda: ⁊ in ſaltibȝ caſtella et turres. Ip̄e pugnauit ꝯtra regem filioꝝ ammon · ⁊ vicit eum. Dederuntqȝ ei filij āmon in tempore illo centum talenta argēti: ⁊ decem milia choros tritici: ac totidem choros ordei. Hec ei prebuerūt filij ammon · in āno ſcd̄o et tercio. Corroboratuſqȝ eſt ioathan: eo qd̄ direxiſſet vias ſuas corā domino deo ſuo. Reliqua aūt ſermonum ioathan et omēs pugne eius · et opera ſcripta ſunt in libro regū iſrahel et iuda. Vigintiquinqȝ annoꝝ erat cū regnare cepiſſet: et ſedecim annis regnauit ī iheruſalem. Dormiuitqȝ ioathan cum patribus ſuis: ⁊ ſepelierunt eum in ciuitate dauid: et regnauit achaz filius eius pro eo. ca. xxviii.

Viginti ānoꝝ erat achaz cū regnare cepiſſet: et ſedecim ānis regnauit in ihr̄lm. Nō fecit rectum ī cōſpectu domini · ſicut dauid pater eius · ſed ambulauit in vijs regum iſrahel: inſup ⁊ ſtatuas fudit baalim. Ip̄e ē q̄ adoleuit incensum in valle benennon: ⁊ lustrauit filios suos ī igne · iuxta ritum gentiū quas interfecit dn̄s in aduentu filioꝝ israhel. Sacrificabat qꝫ et thimiama succendebat ī excelsis · et in collibus: et sub omī ligno frōdoso. Tradiditqꝫ eū domin⁹ deus ei⁹ in manu regis sirie: qui percussit eū magnāqꝫ p̄dam cepit de eius imperio: ⁊ adduxit in damascū. Manibus quoqꝫ regis israhel tradit⁹ est: ⁊ percussus plaga grandi. Occiditqꝫ phacee filius romelie de iuda centūuiginti milia in die uno · om̄es viros bellatores: eo ꝙ reliquissent dominū deum prm̄ suorū. Eodem tempore occidit zechri vir potens ex ephraim maasiam filiū regis · et ezricā ducē domus eius: helchanam qꝫ secundū a rege. Ceperuntqꝫ filij israhel de fratribus suis ducenta milia mulierū pueroꝝ ⁊ puellarum et infinitā predā: ꝑtulerūtqꝫ eā in samariam. Ea tempestate erat ibi propheta dn̄i nomine oled · q̄ egressus obuiā exercitui venienti in samariam dixit eis. Ecce iratus dn̄s deus patrū vroꝝ ꝯtra iudā · tradidit eos manibꝫ vestris: et occidistis eos atrociter · ita ut ad celum ꝑtingeret vr̄a crudelitas. Insuꝑ filios iuda ⁊ ihr̄lm vultis vobis subicere in seruos et ancillas: qd̄ nequaq̄ facto opus est. Peccastis enī suꝑ hoc dn̄o deo uestro. Sed audite cōsiliū meū: et reducite captiuos quos adduxistis de fratribꝫ vr̄is: quia magnus furor dn̄i imminet vobis. Steterūt itaqꝫ viri de principibus filiorū ephraim · azarias filius iohānan · barachias fili⁹ mosollamoth · ezechias filius sellum · ⁊ amasias filius hadali · contra eos qui veniebant de prelio: et dixerūt eis. Non introducetis huc captiuos: ne peccemus domino. Quare vultis adicere suꝑ peccata nostra: et vetera cumulare delicta. Grande quippe peccatū est: ⁊ ira furoris dn̄i imminet suꝑ israhel. Dimiserūtqꝫ viri isrl̄ bellatores predam · ⁊ vniuersa que ceperāt coram principibꝫ et omī ml̄titudine. Steteruntqꝫ viri quos supra memorauimus: ⁊ app̄hendentes captiuos · omnesqꝫ qui nudi erant · vestierūt de spolijs. Cūqꝫ vestissent eos et calciassent · et refecissent cibo ac potu · vnxissentqꝫ propter laborem · ⁊ adhibuissent eis curam: quicūqꝫ ambulare non poterant · et erant imbecillo corpore · imposuerunt eos iumentis · ⁊ adduxerūt ihericho ciuitatē palmarū ad fratres eoꝝ: ipsiqꝫ reuersi sunt ī samariā. Tempore illo misit rex achaz ad regem assiriorum · postulans auxiliū. Veneruntqꝫ ydumei ⁊ ꝑcusserūt multos ex iuda: et ceperūt predā magnā. Philisthijm quoqꝫ diffusi sunt ꝑ urbes campestres et ad meridiem iuda: ceperūtqꝫ bethsames · ⁊ ahilon · et gadiroth · soccho qꝫ et thamnā · ⁊ zamro cū viculis suis: ⁊ habitauerūt in eis. Humiliauerat enī dn̄s iudam ꝓpter achaz regem iuda · eo qd̄ nudasset eum auxilio · et cōtemptui habuisset dn̄m: adduxitqꝫ contra eū teglathphalasar regem assirioꝝ: qui et afflixit eum ⁊ nullo resistente vastauit. Igit̄ achaz spoliata domo dn̄i et domo regum ac principum · dedit regi assiriorū munera: et tamen nichil ei profuit. Insuꝑ ⁊ in tempore angustie sue auxit contemptū in dn̄m. Ip̄e per se rex achaz immolauit dijs damasci victimas percussoribꝫ suis · ⁊ dixit · Dij regū sirie auxiliant̄ eis · quos ego placabo hostijs · ⁊ aderunt michi: cū econtrario ipsi fuerint ruine ei · et vniuerso israhel. Direptis itaqꝫ achaz omnibꝫ uaſis domꝰ dei atq; cōfractis clauſit ianuas templi dei: ⁊ fecit ſibi altaria in uniuerſis angulis ihr̄lm. In omnibus quoq; urbibꝫ iuda · extruxit aras ad cremandū thus: atq; ad iracūdiā prouocauit dn̄m deū pr̄m ſuoꝝ. Reliqua aūt ſermonū eiꝰ · ⁊ omnium operū ſuoꝝ p̄orū ⁊ nouiſſimoꝝ ſcripta ſunt in libro regū iuda ⁊ iſrahel. Dormiuitq; achaz cū pr̄ibus ſuis: ⁊ ſepelierunt eū ī ciuitate ihr̄lm. Neq; eni receperūt eū in ſepulcra regum iſrl'. Regnauitq; ezechias filius eius pro eo. c. xxix.

Igitur ezechias regnare cepit cū uiginti quinq; eſſet annorū: et uiginti nouē annis regnauitq; in ihr̄lm. Nomen matris eius abia filia zacharie. Fecitq; quod erat placitū in conſpectu dn̄i: iuxta omnia q̄ fecerat dauid pater eius. Ipſe anno et menſe primo regni ſui aperuit ualuas domꝰ dn̄i · ⁊ inſtaurauit eas: adduxitq; ſacerdotes atq; leuitas · ⁊ congregauit eos ī plateā orientalem dixitq; ad eos. Audite me leuite · et ſanctificamini; mundate domū dn̄i dei pr̄m noſtroꝝ; auferte omnē immundiciā de ſanctuario. Peccauerunt patres noſtri · ⁊ fecerūt malum in conſpectu dn̄i dei noſtri · derelinquētes eū: auerterūt facies ſuas a tabernaclo dn̄i dei noſtri · ⁊ p̄buerūt dorſum: clauſerunt oſtia que erant in porticu et extinxerunt lucernas; incenſumq; nō adoleuerunt: et olocauſta nō obtulerūt in ſanctuario deo iſrahel. Concitatus eſt itaq; furor dn̄i ſup iudam ⁊ ihr̄lm: tradiditq; eos ī commotionē · et in interitum ⁊ in ſibilum · ſicut ipi cernitis oculis ueſtris. En corruerūt patres noſtri gladijs: filij nr̄i ⁊ filie nr̄e · ⁊ coniuges captiue ducte ſūt ꝓpter hoc ſcelus. Nunc ergo placet michi ut ineamus fedus cum dn̄o deo iſrahel: ⁊ auertet a nobis furorē ire ſue. Filij mei nolite negligere. Vos elegit dn̄s · ut ſtetis coram eo · et miniſtretis illi: colatiſq; eū · et cremetis ei incenſum. Surrexerunt ergo leuite: maath filius amaſie · ⁊ iohel filius azarie de filijs caath. Porro de filijs merari: cis filius abdai ⁊ azarias filiꝰ ia-alehel. De filijs autem gerſon: ioha filius zemma · ⁊ eden filiꝰ ioaha. At uero de filijs eliſaphan: ſamri et iahihel. De filijs quoq; aſaph: zacharias ⁊ mathanias necnon de filijs heman: iahihel · ⁊ ſemei. Sed et de filijs ydithun: ſemeias ⁊ ozihel. Congregaueruntq; fratres ſuos ⁊ ſanctificati ſunt: ⁊ ingreſſi ſunt iuxta mādatū regis ⁊ imperiū dn̄i · ut expiarēt domū dei. Sacerdotes q̄z ingreſſi templū domini ut ſanctificarent illud extulerūt omnē immūdiciā quā intro reppererāt in ueſtibulo domus dn̄i: quā tulerunt leuite et aſportauerūt ad torrentem cedron foras. Ceperunt aūt prima die menſis p̄mi mūdare · et in die octaua eiuſdem menſis · ingreſſi ſunt porticū domꝰ templi dn̄i: expiaueruntq; tēplum diebꝫ octo: ⁊ in die ſextadecima menſis eiuſdē · qd̄ ceperāt impleuerūt. Ingreſſi quoq; ſunt ad ezechiam regē: et dixerūt ei. Sanctificauimus omnem domum dn̄i · ⁊ altare olocauſti · uaſaq; eius · necnō ⁊ menſam ꝓpoſitionis cū omnibus uaſis ſuis · cunctāq; templi ſupellectilē quā polluerat rex achaz · in regno ſuo poſtq̄ꝫ p̄uaricatus eſt: et ecce repoſita ſunt omnia corā altari domini. Cōſurgenſq; diluculo ezechias rex · adunauit omnes principes ciuitatis ⁊ aſcendit in domū dn̄i: obtuleruntq; ſimul thauros ſeptē ⁊ arietes ſeptē · agnos ſeptē ⁊ hircos ſeptē: ꝓ peccatopro regno · pro ſanctuario · pro iuda. Dixitq; ſacerdotibꝫ filijs aaron: ut offerrent ſup altare dñi. Mactauerūt igitur thauros: et ſuſceperūt ſanguinem ſacerdotes: ⁊ fuderūt illum ſup altare. Mactauerunt etiā arietes: ⁊ illoꝝ ſanguinem ſup altare fuderūt. Immolauerunt agnos: ⁊ fuderunt ſuper altare ſanguinē. Applicuerūt hircos pro peccato corā rege · ⁊ uniuerſa mītitudine. Impoſuerūtq; manus ſuas ſup eos: et immolauerūt illos ſacerdotes: ⁊ aſperſerunt ſanguinē eoꝝ corā altari ꝓ piaculo uniuerſi iſrł̄is. Pro omī quippe iſrahel ꝑceperat rex ut olocauſtū fieret pro peccato. Conſtituit quoq; leuitas ī domo dñi · cū cimbalis ⁊ pſalterijs et citharis · ſcđm diſpoſitionē dauid ⁊ gad videntis regis ⁊ nathan ꝓphete. Siquidem dñi preceptū fuit · ꝑ manū prophetarum eius. Steterūtq; leuite tenentes organa dauid ⁊ ſacerdotes tubas: et iuſſit ezechias ut offerrent olocauſta ſup altare. Cumq; offerrētur olocauſta: ceperūt laudes canere dño · ⁊ clangere tubis: atq; in diuerſis organis q̄ dauid rex iſrł̄ ꝑparauerat ɔcrepare. Omī autē turba adorante · cātores ⁊ hij qui tenebant tubas erant in officio ſuo: donec compleretur olocauſtū. Cūq; finita eſſet oblatio incuruatus ē rex · ⁊ omnes qui erant cum eo: ⁊ adorauerūt. Precepitq; ezechias ⁊ principes leuitis ut laudarent dñm ſmonibꝫ dauid et aſaph videntis: qui laudauerūt deū magna leticia: ⁊ incuruato genu adorauerunt. Ezechias autē etiā hec addidit. Impleſtis manꝰ v̄ras dño: accedite ⁊ offerte victimas · ⁊ laudes in domo dñi. Obtulit ergo uniuerſa mītitudo hoſtias et laudes ⁊ olocauſta: mente deuota. Porro numerꝰ olocauſtoꝝ q̄ obtulit multitudo hec fuit. Thauros ſeptuaginta · arietes centū · agnos ducentos: ſanctificauerūtq; dño boues ſexcentos: et oues tria milia. Sacerdotes vero pauci erant: nec poterant ſufficere ut pelles olocauſtoꝝ detraherent. Unde ⁊ leuite fratres eoꝝ adiuuerūt eos: donec impleretur opus ⁊ ſanctificarētur antiſtites. Leuite quippe faciliori ritu ſanctificantur quā ſacerdotes. Fuerunt ergo olocauſta plurima adipes pacificoꝝ et libamina olocauſtoꝝ: ⁊ completus eſt cultus domꝰ dñi: letatuſq; ē ezechias et omīs populus eo q̄ miniſterium domini eſſet expletū. De repente quippe hoc fieri placuerat. ca. xxx.

Miſitq; ezechias ad omnē iſrahel et iudā: ſcripſitq; epiſtolas ad ephraim ⁊ manaſſen: ut venirent ad domū dñi in iheruſalē · ⁊ facerent phaſe domino deo iſrł̄. Inito ergo cōſilio regis ⁊ principū et uniuerſi cetus iheruſalē: decreuerūt ut facerēt phaſe menſe ſecundo. Non enī occurrerāt facere ī tempore ſuo: quia ſacerdotes qui poſſent ſufficere ſanctificati nō fuerant · et populus nondū ɔgregatus fuerat in ihrlm. Placuitq; ſermo regi et omni multitudini: ⁊ decreuerūt ut mitterent nuncios ī uniuerſum iſrł̄ de berſabee uſq; dan: ut venirent ⁊ facerēt phaſe dño deo iſrahel ī iheruſalē. Multi enī non fecerāt ſicut lege ꝑſcriptū ē. Perrexeruntq; curſores cū epiſtolis ex regis imperio · ⁊ principū eiꝰ in uniuerſum iſrł̄ et iudā: iuxta id quod rex iuſſerat predicantes. Filij iſrahel reuertimini ad dñm deum abraham ⁊ yſaac ⁊ iſrahel: ⁊ reuertetur ad reliquias q̄ effugerunt manus regis aſſiriorū. Nolite fieri ſicut patres veſtri ⁊ fratres qui receſſerunt a domino deo patrū ſuorū:

et tradidit eos in interitū·ut ipſi cernitis. Nolite indurare ceruices veſtras ſicut·patres veſtri. Tradite manꝰ dño: et venite ad ſanctuariū eius qd̓ ſanctificauit in eternū. Seruite domino deo patrū veſtroꝝ: ⁊ auertet̃ a vobis ira furoris eius. Si enī vos reuerſi fueritis ad dñm: fratres veſtri ⁊ filij habebunt miſericordiā corā dñis ſuis·qui illos duxerūt captiuos: ⁊ reuertent̃ in terrā hanc. Pius enī ⁊ clemens eſt dñs deꝰ veſter: ⁊ non auertet faciē ſuā a vobis ſi reuerſi fueritis ad eū. Igit̃ curſores pergebāt velociter de ciuitate ī ciuitatē· per terrā ephraim et manaſſe uſq; ad zabulon: illis irridentibꝫ· et ſubſannātibus eos. Attamen quidam viri ex aſer ⁊ manaſſe ⁊ zabulon acquieſcentes conſilio: venerunt ihrlm. In iuda vero facta eſt manus dñi ut daret eis cor vnū: ut facerent iuxta p̄ceptū regis et principū verbum dñi. Congregatiq; ſunt ī iheruſalem p̄pli multi: ut facerent ſolēnitatē azimorū ī menſe ſcd̓o. Et ſurgentes deſtruxerunt altaria que erant in ihrlm: atq; vniūſa in quibꝫ ydolis adolebatur incenſum ſubuertentes·proiecerūt in torrentē cedron. Immolauerūt aūt phaſe q̄rtadecima die menſis ſecundi. Sacerdoteſq; atq; leuite tandem ſanctificati obtulerūt olocauſta in domo dñi: ſteterūtq; in ordine ſuo iuxta diſpoſitionē ⁊ legē moyſi hominis dei. Sacerdotes vero ſuſcipiebant effundendū ſāguinē de manibꝫ leuitaꝝ: eo ꝙ młta turba ſanctificata non eſſet: ⁊ idcirco immolarēt leuite phaſe hijs q̄ nō occurrerāt ſanctificari dño. Magna etiā pars p̄pli de ephraim et manaſſe ⁊ yſachar et zabulon q̄ ſanctificata nō fuerat comedit phaſe· non iuxta qd̓ ſcriptū eſt: et orauit pro eis ezechias dicens. Dominꝰ bonus propiciabitur·cūctis qui ī toto corde requirūt dñm deū patrū ſuoꝝ: ⁊ non imputabit eis qd̓ minus ſanctificati ſunt. Quē exaudiuit dñs: ⁊ placatus eſt p̄plo. Feceruntq; filij iſrl̄ qui inuenti ſunt in ihrlm ſolemnitatē azimoꝝ ſeptem diebꝫ ī leticia magna·laudātes dñm p̱ ſingulos dies: leuite q̄q; ⁊ ſacerdotes per organa q̄ ſuo officio cōgruebant. Et locutus eſt ezechias ad cor omniū leuitarū. qui habebant intelligentiam bonā ſup̱ dño: et comederūt ſeptem diebꝫ ſolēnitatis: immolātes victimas pacificoꝝ. et laudantes dñm deum patrū ſuoꝝ. Placuitq; vniuerſe młtitudini ut celebrarēt etiam alios dies ſeptē: qd̓ ⁊ fecerūt cū ingenti gaudio. Ezechias aūt rex iuda p̄buerat multitudini mille thauros: et ſeptem milia ouiū. Principes vero dederāt populo thauros mille: ⁊ oues decē milia. Sanctificata ergo ē ſacerdotum plurima młtitudo: ⁊ hilaritate p̱fuſa omīs turba iuda tam ſacerdotū ⁊ leuitaꝝ q̄q; vniuerſe frequētie q̄ venerat ex iſrahel: proſelitorū quoq; de terra iſrl̄ ⁊ habitantiū in iuda. Factaq; ē grandis celebritas in iheruſalē: qualis a diebꝫ ſalomonis filij dauid regis iſrahel in ea urbe nō fuerat. Surrexerūt aūt ſacerdotes atq; leuite benedicētes populo et exaudita ē vox eorum: p̱uenitq; oratio ī habitaculū ſanctū celi. ca. xxxi.

Quumq; hec fuiſſent rite celebrata: egreſſus eſt omīs iſrahel qui inuentus fuerat ī urbibꝫ iuda·et fregerūt ſimulacra ſucciderūtq; lucos: demoliti ſunt excelſa·⁊ altaria deſtruxerūt·non ſolū de vniuerſo iuda ⁊ beniamin ſed et de ephraim quoq; et manaſſe: donec penitus euerterent. Reuerſiq; ſunt omnes filij iſrahel: in poſſeſſiones et ciuitates ſuas. Ezechias aūt ꝯſtituit turmas ſacerdotales ⁊ leuiticas ꝑ diuiſiones ſuas unūquemq; in officio proprio· tā ſacerdotū videlicet q̄ leuitarū ad olocauſta ⁊ pacifica: ut miniſtrarent et cōfiterent̄· canerētq; ī portis caſtrorū dn̄i. Pars aūt regis erat ut de propria ei⁹ ſubſtancia offerretur olocauſtū mane ſemꝑ ⁊ veſpere: ſabbatis quoq; ⁊ kalendis· ⁊ ſolēnitatibus ceteris: ſicut ſcriptum ē in lege moyſi. Preceperat aūt pp̄lo habitantiū iheruſalem· ut darent partes ſacerdotibus ⁊ leuitis: ut poſſent vacare legi domini. Quod cū percrebruiſſet in auribꝫ ml̄titudinis· plurimas obtulere p̄mitias filij iſrahel· frumenti vini ⁊ olei: mellis quoq; ⁊ omniū que gignīt hum⁹ decimas obtulerūt. Sed et filij iſrl' ⁊ iuda qui habitabāt in urbibꝫ iuda obtulerūt decimas boū ⁊ ouiū: decimaſq; ſanctorum q̄ vouerāt dn̄o deo ſuo: atq; uniuerſa portantes fecerūt aceruos plurimos. Menſe tercio ceperūt aceruoꝝ iacere fundamēta: ⁊ menſe ſeptimo cōpleuerunt eos. Cumq; ingreſſi fuiſſent ezechias et principes eius· viderūt aceruos: ⁊ benedixerūt dn̄o· ac pp̄lo iſrl'. Interrogauitq; ezechias ſacerdotes ⁊ leuitas: cur ita iacerēt aceruī. Rn̄dit illi azarias ſacerdos p̄m⁹· de ſtirpe ſadoch dicens. Ex quo ceperūt offerri p̄mitie in domo dn̄i· comedimus ⁊ ſaturati ſumus: et remanſerūt plurima: eo q̄d benedixerit dn̄s pp̄lo ſuo. Reliquiarū aūt eſt copia iſta q̄ cernis. Precepit igit̄ ezechias: ut ꝑpararent horrea in domo dn̄i. Quod cum feciſſent intulerunt tam p̄mitias q̄ decimas: et quecumq; vouerant fideliter. Fuit aūt prefectus eorū chonenias leuita: et ſemei frater eius ſcd's: poſt quē iehihel· ⁊ azarias· et naad· et aſahel· ⁊ ierimoth: iozabat quoq; ⁊ elihel· et ieſmahias· et maath· ⁊ banaias· ꝑpoſiti ſub manibus chonenie et ſemei fratris ei⁹ ex imperio ezechie regis· ⁊ azarie pontificis domus dn̄i: ad quos oīa ꝑtinebāt. Chore vero fili⁹ iemna leuites· ⁊ ianitor orientalis porte ꝑpoſitus erat hijs que ſponte offerebant̄ dn̄o· p̄mitijſq; et cōſecratis in ſancta ſanctorū: et ſub cura eius eden· ⁊ beniamin· iheſue ⁊ ſemeias· amarias quoq; et ſechenias· ī ciuitatibꝫ ſacerdotū: ut fideliter diſtribuerent fratribꝫ ſuis partes· minoribꝫ atq; maioribꝫ· exceptis maribꝫ ab annis tribꝫ et ſupra· cūctis q̄ ingrediebantur templū dn̄i. Et quicquid ꝑ ſinglos dies cōducebāt ī miniſterio· atq; obſeruationibꝫ iuxta diuiſiones ſuas: ſacerdotibꝫ ꝑ familias ⁊ leuitis· a viceſimo āno ⁊ ſupra ꝑ ordines ⁊ turmas ſuas· uniūſeq; multitudini tā uxoribꝫ quā liberis eoꝝ utriuſq; ſexus· fideliter cibi de hijs q̄ ſanctificata fuerāt prebebant̄. Sed ⁊ filioꝝ aaron ꝑ agros et ſuburbana urbiū ſinglarū diſpoſiti erant viri qui partes diſtribuerēt uniuerſo ſexui maſculino: de ſacerdotibꝫ et leuitis. Fecitq; ezechias uniuerſa q̄ diximus· in omī iuda: operatuſq; ē bonum et rectū ⁊ verū corā dn̄o deo ſuo· in uniūſa cultura miniſterij domus domini iuxta legem et cerimonias: volens requirere deum ſuū ī toto corde ſuo. Fecitq; ⁊ proſperat⁹ ē. ca. xxxii.

Poſt que et huiuſcemodi veritatē venit ſennacherib rex aſſiriorū: et ingreſſus iudam obſedit ciuitates munitas· volens eas capere. Quod cum vidiſſet ezechias veniſſe ſalicet ſennacherib et totum belli impetum verti cōtra iheruſalē: inito cū prīcipibꝫ conſilio viriſqꝫ fortiſſimis ut obturarent capita fontiū qui erāt extra urbē: et hoc omniū decernēte ſententia congregauit plurimā mltitudinē: ⁊ obturauerunt cūctos fontes· ⁊ riuū qui fluebant ī medio t̄re dicētes. Ne veniant reges aſſiriorū: et inueniāt aquarū abundantiā. Edificauit q̄ꝫ agens induſtrie omnē murū ꝗ fuerat diſſipatꝰ: et extruxit turres deſuꝑ: ⁊ forinſecꝰ alterꝝ murū. Inſtaurauitqꝫ mello ī ciuitate dauid: ⁊ fecit uniūſi generis armaturā et clipeos. Cōſtituitqꝫ prīcipes bellatorum in exercitu: et cōuocauit uniūſos in platea porte ciuitatis: ac locutus ē ad cor eoꝝ dicens. Viriliter agite ⁊ cōfortamini: nolite timere: nec paueatis regem aſſirioꝝ ⁊ uniuerſam mltitudinem que ē cum eo. Multo enī plures nobiſcū ſunt quā cum illo. Cū illo enī eſt brachiū carneū: nobiſcū dn̄s deus noſter ꝗ auxiliator eſt noſter: pugnatqꝫ pro nobis. Cōfortatuſqꝫ ē ꝑpl̄s huiuſcemodi verbis ezechie regis iuda. Que poſtq̄ꝫ geſta ſunt: miſit ſennacherib rex aſſiriorū ſuos ſuos ī ihrlm, ipſe enim cū uniuerſo exercitu obſidebat lachis. ad ezechiā regē iuda· ⁊ ad omnē ꝑplm qui erat ī urbe dicens. Hec dicit ſennacherib rex aſſiriorū. In quo habentes fiduciā· ſedetis obſeſſi ī ihrlm? Num ezechias decepit vos· ut tradat morti· in fame et ſiti: affirmans ꝙ dominus deꝰ veſter liberet vos de manu regis aſſiriorū? Nūquid non iſte eſt ezechias qui deſtruxit excelſa illius et altaria: ⁊ p̄cepit iude ⁊ iheruſalē dicēs· corā altari uno adorabitis· et in ipſo cōburetis incenſū? An ignoratis que ego fecerim· et patres mei cunctis terraꝝ populis? Nunquid p̄ualuerūt dij gentium omniūqꝫ terrarū liberare regionē ſuā de manu mea? Quis ē de uniuerſis dijs gentiū q̄s vaſtauerunt patres mei qui potuerit eruere populū ſuum de manu mea: ut poſſit etiam deus veſter eruere vos de hac manu? Non vos ergo decipiat ezechias · nec vana ꝑſuaſione deludat: neqꝫ credatis ei. Si enī nullus potuit deꝰ cūctaꝝ gentiū atqꝫ regionū liberare ꝑplm ſuū de manu mea· ⁊ de manu p̄rm meoꝝ: cōſequenter nec deꝰ veſter poterit eruere vos de hac manu. Sed ⁊ alia multa locuti ſunt ſerui eiꝰ contra dn̄m deum: et cōtra ezechiā ſeruū eius. Epiſtolas quoqꝫ ſcripſit plenas blaſphemie ī dominū deū iſrahel: ⁊ locutus ē adūſus eum. Sicut dij gentiū ceteraꝝ nō potuerunt liberare ꝑplm ſuū de manu mea: ſic ⁊ deus ezechie eruere nō poterit ꝑplm ſuū de manu iſta. Inſuꝑ et clamore magno ligua iudaica ꝯtra ꝑplm qui ſedebat in muris iheruſalē ꝑſonabat: ut terreret eos· ⁊ caperet ciuitatē. Locutuſqꝫ eſt contra deū iſrahel: ſicut aduerſum deos ꝑploꝝ terre opera manuū hominū. Orauerūt igit̄ ezechias rex· et yſaias filius amos ꝓphetes adūſum hanc blaſphemiā: ac vociferati ſunt uſqꝫ in celū. Et miſit dn̄s āgelū ſuū: qui percuſſit omnē virū robuſtū ⁊ bellatorem · ⁊ principē exercitꝰ regis aſſiriorū: reuerſuſqꝫ ē cum ignominia in terram ſuā. Cumqꝫ ingreſſus eſſet domum dei ſui: filij qui egreſſi fuerant de utero eius interfecerūt eum gladio· Saluauitqꝫ dominus ezechiā et habitatores ihrlm de manu ſennacherib regis aſſirioꝝ· et de manu omnium: ⁊ preſtitit ei quietem ꝑ circuitum. Multi etiā deferebāt hoſtias ⁊ ſacrificia dn̄o ī ihrlm· et munera ezechie regi iuda. Qui exaltatus ē poſt hec coram cunctis gentibꝫ. In diebꝫ illis egrotauit ezechias uſqꝫ ad mortē: ⁊ orauit dn̄m. Exaudiuitqꝫ eū ⁊ dedit ei ſignū; ſed nō iuxta beneficia q̄ acceperat retribuit: quia eleuatū eſt cor eiꝰ. Et facta eſt cōtra eū ira: ⁊ contra iudā et ih'rlm. Humiliatuſqꝫ eſt poſtea eo qꝫ exaltatū fuiſſet cor eius: tam ipſe q̄ꝫ habitatores iheruſalē: ⁊ idcirco nō uenit ſuper eos ira dn̄i in diebus ezechie. Fuit aūt ezechias diues ⁊ inclitus ualde: ⁊ theſauros ſibi plurimos ꝯgregauit argenti et auri· et lapidis p̄cioſi· aromatū et armorū uniūſi generis· et uaſoꝝ magni precij: apothecas quoqꝫ frumenti uini· ⁊ olei· et p̄ſepia omniū iumentorum: caulaſqꝫ pecoribus· et urbes ſex edificauit. Habebat quippe greges ouium· ⁊ armentoꝝ innumerabiles: eo qꝫ dediſſet ei dn̄s ſubſtantiā multam nimis. Ipſe ē ezechias qui obturauit ſuperiorē fontem aquaꝝ gyon: ⁊ auertit eas ſubter ad occidentem urbis dauid. In oīibꝫ operibus ſuis fecit proſpere que uoluit. Attamen ī legatōne principū babilonis q̄ miſſi fuerāt ad eum· ut interrogarent de portento qd̄ acciderat ſup terrā· dereliquit eum dn̄s: ut temptaret̄ et nota fierent omnia q̄ erant in corde eiꝰ. Reliqua aūt ſmonū ezechie· ⁊ miſcdiaꝝ eiꝰ ſcripta ſūt ī uiſione yſaie· filij amos ꝓphete: et in libro regū iuda ⁊ iſrl'. Dormiuitqꝫ ezechias cū p̄ribꝫ ſuis: et ſepelierūt eum ſupra ſepulcra filiorum dauid. Et celebrauit eius exequias uniuerſus iuda· ⁊ oēs habitatores iheruſalem: regnauitqꝫ manaſſes filiꝰ eiꝰ ꝓ eo. cap. xxxiii.

Duodecim annoꝝ erat manaſſes cum regnare cepiſſet: et quinquaginta quinqꝫ annis regnauit ī ih'rlm. Fecit autem malū coram dn̄o iuxta abominationes gentiū quas ſubuertit dn̄s corā filijs iſrahel: ⁊ cōuerſus inſtaurauit excelſa que demolitus fuerat ezechias pater eiꝰ: ꝯſtruxitqꝫ aras baalim· ⁊ fecit lucos: ⁊ adorauit omnē miliciam celi ⁊ coluit eam. Edificauit quoqꝫ altaria ī domo dn̄i: de qua dixerat dn̄s· in ih'rlm erit nomen meū ī eternū. Edificauit aūt ea cuncto exercitui celi· ī duobꝫ atrijs domus domini: tranſireqꝫ fecit filios ſuos ꝑ ignem in ualle benennon. Obſeruabat ſomnia· ſectabat̄ auguria: maleficis artibus inſeruiebat. Habebat ſecum magos et incātatores: multaqꝫ mala operatꝰ eſt corā dn̄o ut irritaret eū. Sculptile quoqꝫ et cōflatile ſignū poſuit ī domo dn̄i: de qua locutus ē dn̄s ad dauid et ad ſalomonē filiū eius dicens. In domo hac et in iheruſalē quā elegi de cūctis tribubꝫ iſrahel ponā nomē meū in ſempiternū: et mouere non faciam pedem iſrl' de terra quā tradidi patribꝫ eorum: ita dumtaxat ſi cuſtodierint facere que p̄cepi eis· cunctamqꝫ legem et cerimonias atqꝫ iudicia q̄ mādaui per manū moyſi. Igit̄ manaſſes ſeduxit iudam ⁊ habitatores iheruſalē: ut facerēt malū ſup oēs gentes quas ſubuerterat dominus a facie filiorum iſrahel. Locutuſqꝫ eſt dn̄s ad eū et ad ꝓplm illius: ⁊ attendere noluerunt. Idcirco ſupinduxit eis principes exercitꝰ regis aſſirioꝝ: ceperūtqꝫ manaſſen: et uinctum cathenis atqꝫ cōpedibus duxerunt in babilonē. Qui poſtq̄ꝫ coangustatus eſt orauit dn̄m deū ſuū: et egit penitentiā ualde coram deo p̄rm ſuorum. Deprecatuſqꝫ ē eum et obſecrauit intente· et exaudiuit orationē eius: reduxitqꝫ eū ih'rlm ī regnū ſuū: et cognouit manaſſes quod dominus ip̄e eſſet deus. Poſt hec edificauit murum extra ciuitatē dauid ad occidentē gyon · in cōualle ab introitu porte piſcium ꝑ circuitū uſq; ad ofel: et exaltauit illū vehementer. Cōſtituitq; principes exercitus in cūctis ciuitatibꝫ iuda munitis · ⁊ abſtulit deos alienos · et ſimulacrū de domo dn̄i: aras quoq; quas fecerat in mōte domus dn̄i et in iheruſalē: et proiecit om̄ia extra urbem. Porro inſtaurauit altare dn̄i: et immolauit ſuꝑ illud victimas ⁊ pacifica et laudem · p̄cepitq; iude ut ſeruiret dn̄o deo iſrahel. Attamen adhuc populus immolabat ī excelſis dn̄o deo ſuo. Reliqua aūt geſtorū manaſſe · ⁊ obſecratio eius ad deum ſuū: verba quoq; videntiū q̄ loquebant̄ ad eum ī nomine domini dei iſrahel cōtinentur in ſ̄monibus regum iſrl̄. Oratio quoq; eius et exauditio et cuncta peccata atq; contemptus: loca etiā in quibꝫ edificauit excelſa et fecit lucos et ſtatuas anteq̄ ageret penitentiā: ſcripta ſunt in ſ̄monibus ozai. Dormiuit ergo manaſſes cū patribꝫ ſuis: ⁊ ſepelierūt eū in domo ſua: regnauitq; ꝓ eo filiꝰ eius amon. Vigintiduoꝝ annoꝝ erat cū regnare cepiſſet: ⁊ duobꝫ ānis regnauit in iheruſalē. Fecitq; malū ī ꝯſpectu dn̄i ſicut fecerat manaſſes pater eiꝰ: ⁊ cūctis ydolis que manaſſes fuerat fabricatꝰ immolauit atq; ſeruiuit ⁊ nō eſt reueritus faciē dn̄i ſicut reueritꝰ ē manaſſes pater eiꝰ: ⁊ multo maiora deliquit. Cūq; ꝯiuraſſent adūſus eū ſerui ſui interfecerunt eū ī domo ſua: porro reliqua pp̄li multitudo ceſis hijs q̄ amon ꝑcuſſerāt cōſtituit regem ioſiā filiū eius pro eo.

Ca. XXXIIII.

Octo ānoꝝ erat ioſias cū regnare cepiſſet: ⁊ trigīta et uno anno regnauit in ihrl̄m. Fecitq; quod erat rectum ī conſpectu dn̄i: et ambulauit in vijs dauid patris ſui: non declinauit neq; ad dexteram neq; ad ſiniſtrā. Octauo aūt anno regni ſui cū adhuc eſſet puer · cepit querere deū patris ſui dauid: et duodecimo anno poſtq̄ ceperat · mūdauit iudam et iheruſalē ab excelſis ⁊ lucis ſimulacriſq; et ſculptilibꝫ. Deſtruxerūtq; corā eo aras baalim: et ſimulacra q̄ ſuꝑpoſita fuerāt demoliti ſunt. Lucos etiā ⁊ ſculptilia ſuccidit atq; comminuit: et ſuꝑ tumulos eorū qui eis immolare ꝯſueuerāt fragmēta diſꝑſit. Oſſa preterea ſacerdotū cōbuſſit ī altaribꝫ ydolorū: mūdauitq; iudā ⁊ ihrl̄m. Sed et in urbibꝫ manaſſe et ephraim et ſymeon uſq; neptalim cuncta ſubuertit. Cumq; altaria diſſipaſſet et lucos et ſculptilia cōtriuiſſet in fruſta · cūctaq; delubra demolitus eſſet de uniuerſa terra iſrahel: reuerſus ē ihrl̄m. Igitur anno octauodecimo regni ſui mūdata iā terra et templo dn̄i: miſit ſaphan filiū eſelie et maaſiam principē ciuitatis · et ioha filiū ioachaz a cōmentarijs: ut inſtaurarent domū dn̄i dei ſui. Qui venerunt ad helchiam ſacerdotē magnū: acceptaq; ab eo pecunia que illata fuerat in domū dn̄i · et quā congregauerāt leuite et ianitores de manaſſe et ephraim et uniūſis reliquijs iſrahel · ab omniq; iuda ⁊ beniamin ⁊ habitatoribꝫ ihrl̄m: tradiderūt in manibus eorū qui p̄erant operarijs in domo dn̄i: ut inſtaurarent templum · et infirma queq; ſarcirēt. At illi dederūt eā artificibꝫ et cementarijs: ut emerēt lapides de lapidicinis · et ligna ad commiſſuras edificij · ⁊ ad ꝯtignationem domoꝝ quas deſtruxerant reges q̄ data fuerat

iuda. Qui fideliter cūcta faciebāt. Erāt aūt ꝑpoſiti operantiū iahath et abdias de filijs merari · zacharias ⁊ moſollā de filijs caath · q̄ urgebāt opus: om̄es leuite ſcientes organis canere. Super eos vero qui ad diuerſos uſus onera portabant: erant ſcribe · et magiſtri de leuitis ianitores. Cūq; efferrent pecuniam q̄ illata fuerat in templū domini · reperit helchias ſacerdos librum legis dn̄i per manū moyſi: et ait ad ſaphan ſcribā. Librū legis inueni ī domo dn̄i: Et tradidit ei. At ille intulit volumen ad regē: ⁊ nunciauit ei dicēs. Omnia que dediſti in manu ſeruoꝝ tuoꝝ: ecce complent̄. Argentū qđ repertū eſt in domo domini cōflauerūt: datumq; eſt p̄fectis artificū · et diuerſa opera fabricantiū, p̄terea tradidit michi helchias ſacerdos hūc librū. Quē cum rege p̄ſente recitaſſet · audiſſetq; ille verba legis · ſcidit veſtimenta ſua: ⁊ precepit helchie et aichan filio ſaphan · et abdon filio micha · ſaphan quoq; ſcribe · et aſaie ſeruo regis dicens. Ite et orate dn̄m pro me · et pro reliquijs iſrahel et iuda: ſuper uniūſis ſermonibꝫ libri iſtius qui repertus eſt. Magnus enim furor dn̄i ſtillauit ſuꝑ nos: eo ꝙ non cuſtodierint patres noſtri verba dn̄i · ut facerent omnia que ſcripta ſunt in iſto volumine. Abijt ergo helchias et hij qui ſimul a rege miſſi fuerāt ad oldam ꝓphetem uxorem ſellū filij thecuath · filij aſra · cuſtodis veſtiū · que habitabat in ihr̄lm in ſecunda: ⁊ locuti ſunt ei verba que ſupra narrauimus. At illa reſpōdit eis. Hec dicit dn̄s deꝰ iſrahel. Dicite viro q̄ miſit vos ad me. Hec dicit dn̄s. Ecce ego inducā mala ſuꝑ locū iſtū ⁊ ſuꝑ habitatores eiꝰ: cūctaq; maledicta que ſcripta ſunt ī libro hequē legerunt coram rege iuda: quia dereliquerūt me ⁊ ſacrificauerūt dijs alienis ut me ad iracundiā ꝓuocarent in cunctis operibꝫ manuū ſuaꝝ. Idcirco ſtillabit furor meus ſuꝑ locū iſtū: ⁊ nō extinguet̄. Ad regem aūt iuda qui miſit vos ꝓ dn̄o dep̄cando · ſic loquimini. Hec dicit dn̄s deus iſrl̄. Quoniā audiſti verba voluminis · atq; emollitum eſt cor tuū · ⁊ humiliatus es ī conſpectu dn̄i ſuꝑ hijs que dicta ſunt contra locum hunc ⁊ habitatores ihr̄lm: reueritusq; faciē meā ſcidiſti veſtimenta tua ⁊ fleuiſti corā me: ego q̄q; exaudiui te dicit dn̄s. Iam enī colligam te ad patres tuos: ⁊ inferreris ī ſepulcrū tuū in pace: nec videbunt oculi tui malum qđ ego inducturus ſum ſuꝑ locū iſtū et ſuꝑ habitatores eiꝰ. Retulerūt itaq; regi cūcta q̄ dixerat. At ille cōuocatis vniuerſis maioribꝫ natu iuda ⁊ iheruſalem aſcendit in domum dn̄i: unaq; om̄es viri iuda et habitatores ihr̄lm · ſacerdotes et leuite et cūctus pp̄ls a minimo uſq; ad maximū. Quibꝫ audientibꝫ in domo dn̄i legit rex om̄ia verba voluminis: et ſtans in tribunali ſuo ꝑcuſſit fedus coram domino ut ambularet poſt eum · et cuſtodiret precepta et teſtimonia ⁊ iuſtificationes eius in toto corde ſuo · ⁊ in tota anima ſua: faceretq; que ſcripta ſunt in volumine illo quod legerat. Adiurauit quoq; ſuper hoc omnes qui reperti fuerant in iheruſalem ⁊ beniamin: ⁊ fecerunt habitatores iheruſalem iuxta pactum domini dei patrū ſuorum. Abſtulit ergo ioſias cūctas abominatiōnes de vniuerſis regionibꝫ filioꝝ iſrahel: et fecit om̄es q̄ reſidui erāt ī iſrl̄ ſeruire dn̄o deo ſuo. Cūctis diebꝫ eiꝰ nō receſſerūt a dn̄o deo p̄rm ſuoꝝ.

Cap̄. xxxv.

Fecit aūt ioſias in iheruſalē phaſe dn̄o: quod immolatū ē q̄rtadecima die menſis primi. Et conſtituit ſacerdotes ī officijs ſuis: hortatuſq; ē eos ut miniſtrarent in domo domini. Leuitis quoq; ad quorū eruditionem om̄is iſrahel ſanctificabat̄ dn̄o: locut⁹ eſt. Ponite archam in ſanctuario templi. quod edificauit ſalomon fili⁹ dauid rex iſrahel. Nequaq̄ enī eā ultra portabitis. Nūc ergo miniſtrate dn̄o deo veſtro et p̄plo eius iſrahel: ⁊ p̄parate vos ꝑ domos ⁊ cognationes vr̄as in diuiſionibꝫ ſinguloꝝ ſicut precepit dauid rex iſrahel. et deſcripſit ſalomon filius eius: ⁊ miniſtrate in ſanctuario per familias turmaſq; leuiticas: ⁊ ſanctificati immolate phaſe. Fratres etiā veſtros ut poſſint iuxta verba que locutus eſt dominus in manu moyſi facere. p̄parate. Dedit p̄terea ioſias om̄i populo qui ibi fuerat inuentus in ſolemnitate phaſe agnos ⁊ hedos de gregibus ⁊ reliqui pecoris triginta milia: boumq; tria milia. Hec de regis uniuerſa ſubſtantia. Duces quoq; eius ſpōte quod vouerāt obtulerūt: tā p̄plo q̄ ſacerdotibꝫ ⁊ leuitis. Porro helchias et zacharias et iehihel principes domus dn̄i dederūt ſacerdotibꝫ ad faciendum phaſe pecora cōmixtim duo milia ſexcenta: ⁊ boues trecentos. Chonenias aūt et ſemeias etiā ⁊ nathanahel fratres eius. necnō aſabias ⁊ iahihel et iozabad principes leuitarū. dederūt ceteris leuitis ad celebrandum phaſe. quinq; milia pecorum: et boues quingentos. Preparatūq; ē miniſteriū et ſteterunt ſacerdotes ī officio ſuo: leuite quoq; in turmis iuxta regis imperiū: et immolatū eſt phaſe. Aſperſeruntq; ſacerdotes manus ſuas ſanguine: et leuite detraxerūt pelles olocauſtorū: et ſeparauerūt ea. ut darent per domos ⁊ familias ſinguloꝝ. ⁊ offerrent̄ dn̄o ſicut ſcriptū eſt in libro moyſi. De bubꝫ fecerūt quoq; ſimiliter. Et aſſauerunt phaſe ſuꝑ ignē: iuxta quod ī lege ſcriptum eſt. Pacificas vero hoſtias coxerunt in lebetis. ⁊ cacabis et ollis: et feſtinato diſtribuerūt vniuerſe plebi: ſibi aūt et ſacerdotibꝫ poſtea parauerunt. Nam ī oblatione olocauſtoꝝ. ⁊ adipum uſq; ad noctē ſacerdotes fuerūt occupati: unde leuite ⁊ ſibi et ſacerdotibus filijs aaron parauerunt nouiſſimis. Porro cantores filij aſaph ſtabant ī ordine ſuo: iuxta p̄ceptū dauid et aſaph ⁊ eman et idithun ꝓphetarū regis. Ianitores vero ꝑ portas ſingulas obſeruabāt: ita ut ne puncto quidem diſcederent a miniſterio. Quāobrem et fratres eoꝝ leuite parauerūt eis cibos. Omnis igit̄ cultura dn̄i rite cōpleta ē in die illa: ut facerent phaſe. ⁊ offerrēt olocauſta ſuꝑ altare domini iuxta p̄ceptum regis ioſie. Feceruntq; filij iſrahel qui reperti fuerāt ibi phaſe in tempore illo et ſolemnitatē azimorum: ſeptē diebꝫ. Nō fuit phaſe ſimile huic in iſrahel a diebꝫ ſamuelis ꝓphete: ſed nec quiſquā de cunctis regibus iſrahel fecit phaſe ſicut ioſias ſacerdotibus ⁊ leuitis ⁊ om̄i iude et iſrahel q̄ repertus fuerat: ⁊ habitantibꝫ in iheruſalem. Octauodecimo anno regni ioſie. hoc phaſe celebratum eſt. Poſtq̄ inſtaurauerat ioſias templū. aſcendit nechao rex egipti ad pugnandū ī carchamis iuxta eufraten: ⁊ proceſſit ī occurſum eius ioſias. At ille miſſis ad eum nūcijs ait. Quid michi ⁊ tibi rex iuda? Nō aduerſum te hodie venio. ſed contra aliam pugno domum: ad quā me deus feſtinato ire p̄cepit. Deſine aduerſum deū facere qui mecū eſt: ne interficiat te. Noluit ioſias reuerti ſed p̄parauit contra eum bellū: nec acquieuit ſermonibꝫ nechao ex ore dei: verum ꝑrexit ut dimicaret in campo mageddo. Ibiqꝫ vulneratꝰ a ſagittarijs dixit pueris ſuis. Educite me de prelio: quia opido vulneratꝰ ſū. Qui tranſtulerūt eum de curru in alterum currum qui ſequebat̄ eū more regio: et aſportauerūt eum ī ihrlm̄. Mortuuſqꝫ eſt·et ſepultꝰ in mauſoleo patrū ſuoꝝ: et vniuerſus iuda ⁊ iheruſalē luxerunt eum: ieremias maxime: cuius omnes cantores atqꝫ cātatrices uſqꝫ ī preſentem diē lamentationes ſup ioſiam replicant: ⁊ quaſi lex obtinuit ī iſrahel. Ecce ſcriptū fertur ī lamentationibus. Reliqua aūt ſ͛monū ioſie·⁊ miſericordiaꝝ eiꝰ q̄ lege p̄cepta ſūt dn̄i: opera q̄ꝫ illiꝰ p̄ma ⁊ nouiſſima ſcripta ſūt in libro regū iuda et iſrahel.

ca. xxxvi.

Tulit ergo p̄plus terre ioachaz filium ioſie: ⁊ conſtituit regem pro patre ſuo in ihrlm̄. Uigintitriū ānoꝝ erat ioachaz cū regnare cepiſſet: ⁊ tribꝫ menſibus regnauit ī ihrlm̄. Amouit aūt eum rex egipti cū veniſſet ī ihrlm̄: et cōdemnauit terrā centū talentis argenti ⁊ talento auri. Conſtituitqꝫ pro eo regem eliachim fratrē eius ſup iudā et iheruſalē: ⁊ vertit nomen eiꝰ ioakim. Ip̄m vero ioachaz tulit ſecum: ⁊ adduxit in egiptū. Uigintiquīqꝫ annorū erat ioakim cū regnare cepiſſet: ⁊ vndecim annis regnauit in iheruſalem: fecitqꝫ malū corā dn̄o deo ſuo. Cōtra hūc aſcendit nabuchodonoſor rex chaldeorū: ⁊ vinctum cathenis duxit in babilonem: ad quā ⁊ vaſa dn̄i trāſtulit· et poſuit ea ī templo ſuo. Reliqua aūt verboꝝ ioakim·et abominationū eiꝰ quas operatus ē·⁊ que inuenta ſunt in eo·continent̄ in libro regū iuda et iſrahel. Regnauit aūt ioachin filius eius pro eo. Octo ānorū erat ioachin cum regnare cepiſſet: et tribꝫ menſibꝫ ac decem diebꝫ regnauit in iheruſalē: fecitqꝫ malū in conſpectu dn̄i. Cumqꝫ āni circulus volueret̄: miſit nabuchodonoſor rex nūcios qui et adduxerūt eum in babilonē: aſportatis ſimul precioſiſſimis vaſis domus dn̄i. Regem vero conſtituit ſedechiam patruū eius ſuper iudā et iheruſalē. Uiginti ⁊ uniꝰ āni erat ſedechias cū regnare cepiſſet: et vndecim ānis regnauit in iheruſalē. Fecitqꝫ malū in oculis dn̄i dei ſui: nec erubuit faciē ieremie ꝓphete loquentis ad ſe ex ore dn̄i. A rege quoqꝫ nabuchodonoſor receſſit qui adiurauerat eum ꝑ deū: et indurauit ceruicē ſuam et cor: ut nō reuerteret̄ ad dn̄m deum iſrahel. Sed et vniuerſi principes ſacerdotum et p̄plus ꝑuaricati ſunt inique iuxta vniūſas abominationes gentium: et polluerunt domū dn̄i quā ſanctificauerat ſibi in iheruſalē. Mittebat aūt dn̄s deus patrū ſuoꝝ ad illos per manū nūcioꝝ ſuoꝝ denocte ꝯſurgens et quotidie commonēs: eo ꝙ parceret populo et habitaculo ſuo. At illi ſubſannabāt nūcios dei ⁊ paruipendebāt ſermones eiꝰ: illudebātqꝫ ꝓphetis: donec aſcenderet furoꝛ dn̄i in p̄plm̄ eius·⁊ eſſet nulla curatio. Adduxit enī ſuper eos regem chaldeorū: ⁊ interfecit iuuenes eorū gladio in domo ſanctuarij. Non eſt miſertus adoleſcentis ⁊ virginis et ſenis nec decrepiti quidem: ſed omnes tradidit ī manibꝫ eius: vniuerſaqꝫ vaſa domus dn̄i tam maiora q̄ꝫ minora·et theſauros templi et regis et principū trāſtulit ī babilonē. Incenderūt hoſtes domū dei: deſtruxerūtq; murum ihrlm. Vniūſas turres combuſſerūt: ⁊ quicquid p̄cioſū fuerat demoliti ſūt. Si quis euaſerat gladiū: duct⁹ in babilonē ſeruiuit regi ⁊ filijs eius: donec imperaret rex perſarū: et compleret̄ ſermo dn̄i ex ore ieremie: ⁊ celebraret terra ſabbata ſua. Cunctis enī diebꝫ deſolationis egit ſabbatum: uſq; dū compleret̄ ſeptuagīta anni. Anno autē primo cyri regis perſarū ad explendū ſermonē dn̄i quē locutus fuerat p̄ os ieremie: ſuſcitauit dn̄s ſpiritū cyri regis perſaꝝ: q̄ iuſſit p̄dicari ī vniūſo regno ſuo etiā p̄ ſcripturam dicēs. Hec dicit cyrus rex perſarū. Omīa regna terre dedit michi dn̄s de⁹ celi: ⁊ ipē p̄cepit michi ut edificarē ei domū in ihrlm q̄ eſt in iudea. Quis ex vobis ē in omī p̄p̄lo eius? Sit dominus deus ſuus cum eo ⁊ aſcendat.

Explicit liber p̄alipomenō ſcd̄us. Oratio manaſſe regis iuda cū capt⁹ teneretur ī babilōe

Domine de⁹ omīpotēs pꝛm noſtroꝝ abrahā yſaac ⁊ iacob ⁊ ſemini eoꝝ iuſto: q̄ feciſti celū et terrā cū omī ornatu eorū: q̄ ſignaſti mare v̄bo p̄cepti tui: q̄ ꝯcluſiſti abiſſū ⁊ ſignaſti terribili ⁊ laudabili nomini tuo: quē omēs pauent ⁊ tremūt a vultu virtutis tue: et inſuſtentabilis ira ſuper peccatores comminationis tue: immenſa vero ⁊ inueſtigabilis miſericordia promiſſionis tue: q̄m tu es dominus altiſſim⁹ ſup̄ omnē terrā lōganimis ⁊ multū miſericors: ⁊ penitens ſuper malicia hominū. Tu autē dn̄e ſecundū bonitatē tuā promiſiſti penitentiam remiſſionis peccatorū: et tu deus iuſtorū nō poſuiſti penitentiā iuſtis abraham yſaac et iacob: hijs qui tibi non peccauerūt: quoniā peccaui ſuper numerū arene maris. M̄ltiplicate ſūt iniquitates mee: incuruat⁹ ſum m̄lto vinculo ferri: et nō ē reſpiratio michi: quia excitaui iracundiā tuā et malū corā te feci: ſtatuens abominationes et multiplicās offenſiones. Et nunc flecto genua cordis mei: p̄cans a te bonitatem dn̄e. Peccaui dn̄e peccaui: ⁊ iniq̄tatem meā agnoſco. Peto rogās te dn̄e: remitte michi remitte michi: ne ſimul perdas me cū iniquitatibꝫ meis: neq; in eternū reſerues mala michi: q̄a indignū ſaluabis me ſcd̄m magnā miſericordiā tuā: ⁊ laudabo te ſemper omībus diebꝫ vite mee: q̄m te laudat omīs virtus celoꝝ: ⁊ tibi eſt gloria in ſecula ſeculorū amen.

Explicit oꝛo manaſſes regis iuda. Incipit prefatio b̄ti ieronī p̄bri in librum eſdre.

Utrum difficilius ſit facere qd̄ poſcitis: an negare: necdū ſtatui. Nā vobis aliq̄d imperātibꝫ ānuere ſententie eſt: ⁊ magnitudo oneris impoſiti ita ceruices p̄mit: ut ante ſub faſce ruendū ſit quā leuandū. Accedūt ad hoc inuidorū ſtudia: qui omē qd̄ ſcribimus rep̄hendendū putant. Et interdū cōtra ſe cōſcientia repugnāte publice lacerant que occulte legunt: intantū ut clamare compellar et dicere. Domine libera animā meā a labijs iniquis ⁊ a lingua doloſa. Tercius annus ē q̄ ſemp̄ ſcribitis atq; reſcribitis ut eſdre librū et heſter vobis de hebreo trāſferā: quaſi nō habeatis greca ⁊ latina volumina: aut quicquid illud ē quod a nobis vertitur nō ſtatim ab omībꝫ cōſpuendū ſit. Fruſtra autem ut ait quidam niti neq; aliud fatigādo niſi odiū querere: extreme dementie eſt.

neq;

Itaq; obsecro vos mi domnion et rogatiane karissimi: ut pͥuata lectione cōtenti libros nō efferatis in publicū: nec fastidiosis cibos ingeratis: vitetisq; eoꝝ supciliū· qui iudicare tantum de alijs et ipsi facere nichil noverunt. Si qui aūt fratrū sunt quibꝫ nr̄a nō displicēt hijs tribuatis exemplar: ammonentes ut hebrea nomina quorū grandis ī hoc volumine copia ē: distincte et ꝑ intervalla trāscribant. Nichil eni proderit emendasse librum nisi emendatio· librarioꝝ diligentia cōservetur. Nec quenqꝫ moveat ꝙ unus a nobis editus liber ē: nec apocriphorū tercij et quarti libri somnijs delectet̄: quia et apud hebreos esdre neemieqꝫ sermones in unū volumen coartātur: et que nō habent̄ apud illos· nec de vigintiq̄tuor senibꝫ sūt procul abiciēda. Si quis aūt septuaginta vobis opposuerit interp̄tes· quoꝝ exēplaria varietas ip̄a lacerata et eversa demonstrat: nec potest utiq; verū asseri qd̄ diversū est: mittite eū ad euangelia· ī q̄bꝫ multa ponunt̄ q̄si de veteri testamēto que apud septuaginta interp̄tes nō habent̄: velut illud q̄m nazare⁹ vocabit̄· et ex egipto vocavi filiū meū· ⁊ videbūt ī quē cōpunxerūt· multaq; alia· q̄ latiori operi reservamus: et querite ab eo ubi scripta sīt. Cūq; proferre nō potuerit: vos legite de hijs exemplaribꝫ q̄ nuꝑ a nobis edita maledicorū quotidie linguis confodiunt̄. Sed ut ad compendiū veniā: certe qd̄ illaturus sum equissimū ē. Edidi aliq̄d qd̄ nō habet̄ in greco: aut aliter habetur q̄ a me versum ē, quid interpretem laniant? Interrogent hebreos: et ip̄is auctoribus translationi mee vel arrogēt vel derogent fidem. Porro aliud est si clausis quod dicit̄ oculis michi volunt maledicere: ⁊ nō imitant̄ grecoꝝ studiū ⁊ beniuolenciā: q̄ post septuaginta translatores iā cristi euangelio choruscāte iudeos ⁊ hebionitas legis veteris interp̄tes aquilā videlicet et symachū· ⁊ theodotionē· ⁊ curiose legūt· et ꝑ origenis laborē in exaplois ecclesijs dedicarūt: quātomagis latini grati esse deberēt: ꝙ exultantē cernerēt greciā a se aliq̄d mutuari? Primū eni magnorū sumptuū ē et infinite difficultatis· exēplaria posse habere oīa: deinde etiā q̄ habuerit· ⁊ hebrei s̄monis ignari sūt magis errabūt: ignorātes q̄s e m̄ltis verius dixerit. Qd̄ etiā sapiētissimo cuidā nuper apud grecos accidit: ut interdum scripture sensū relinquēs· uniuscuiuslibet interp̄tis sequeretur errorē. Nos aūt q̄ hebree lingue saltē parvā habemus scientiā· ⁊ latin⁹ nobis utcunqꝫ sermo nō deest: ⁊ de alijs magis possumus iudicare: ⁊ ea q̄ ip̄i intelligimus in nr̄a lingua promere. Itaq; licet excetra sibilet· victorq; synon incendia iactet: nunqꝫ meū iuvāte cristo silebit eloquiū: etiā p̄cisa lingua balbutiet. Legāt q̄ volūt: q̄ nolūt abiciāt. Euētilēt apices· lr̄as calūnient̄. Magis vr̄a caritate ꝓvocabor ad studiū: q̄ illoꝝ detractione ⁊ odio deterrebor.

Explicit prolog⁹ Incipit liber esdre prim⁹. Ca. pͥm̄.

In ano primo cyri regis persarum ut compleretur verbū domini ex ore ieremie suscitavit dominus spiritum cyri regis ꝑsarum: et transduxit vocem vniuſ̄ regno suo· etiā per scripturā dicēs. Hec dicit cyrus rex persarū. Omnia regna t̄re dedit michi dn̄s de⁹ celi: ⁊ ipse p̄cepit michi ut edificarē ei domū ī ierusalem· que est ī iudea. Quis est ī vobis de universo p̄plo eius? Sit dn̄s illius cum eo. Ascendat in iherusalem que est in iudea: et edificet domū dei israhel. Ipe est deus qui est in ihrlm. Et omnes reliqui in cūctis locis ubicūq; habitant adiuuent eū viri de loco suo· argēto et auro ⁊ substātia ⁊ pecoribꝫ: excepto qđ volūtarie offerūt templo dei quod ē ī ihrlm. Et surrexerūt principes patrū de iuda ⁊ beniamin· ⁊ sacerdotes et leuite: oĩs cuius suscitauit deus spiritū: ut ascenderet ad edificandum templū dñi quod erat in ihrlm. Uniuersiq; qui erant in circuitu adiuuerunt manus eoꝝ in vasis argēteis et aureis· in substantia· et iumētis in supellectili: exceptis hijs que spōte obtulerant. Rex quoq; cyrus protulerat vasa templi dñi que tulerat nabuchodonosor de iherusalē. ⁊ posuerat ea in templo dei sui. Protulit aūt ea cyrus rex persarū ꝑ manū mitridatis filij gazabar: ⁊ annumerauerit ea sasabasar principi iude. Et hic est numerus eoꝝ. Fiale auree trigīta: fiale argentee mille: cultri viginti nouē: sciphi aurei triginta: sciphi argentei secūdi quadringentidecem: vasa alia mille. Omnia vasa aurea et argentea: quinq; milia quadringenta. Uniuersa tulit sasabasar: cum hijs qui ascendebāt de transmigratōne babilonis ī iherusalē. c. ii.

Hij sunt aūt filij prouincie qui ascenderunt de captiuitate quam transtulerat nabuchodonosor rex babilonis in babilonē: ⁊ reuersi sunt in iherusalē et iudeā· unusquisq; in ciuitatem suā: qui venerunt cum zorobabel ⁊ ihesua neemia saraia rahelaya· mardochay belsan· mesphar· beguai· reū baana. Numerꝰ virorū ꝑpli isrl. Filij pharos: duo milia centūseptuagintaduo. /: Filij saphatia: trecēti septuagintaduo. Filij area: septingēti septuagintaquinq;. Filij phetmoab filiorū iosue ioab: duo milia octingentiduodecim. Filij helam: milleducētiquīquagintaq̄tuor. Filij zethua: nongentiquadragintaquinq;. Filij zachai: septingenti sexaginta. Filij bani: sexcentiquadragintaduo. Filij bebai: sexcētiuigintitres. Filij azgad: milleducētiuigintiduo. Filij adonicam: sexcētisexagintasex. Filij beguai: duo milia quinquagintasex. Filij adin: quadringētiquinquagintaquatuor. Filij ather qui erant ex ezechia: nonagintaocto. Filij besai: trecentiuigintitres. Filij iora: centūduodecim. Filij asom: ducentiuigintitres. Filij gebbar nongentiquinq;. Filij bethleem: centumuigintitres. Viri nethupha: quinquagintasex. Viri anachot: centumuigintiocto. Filij azmaueth: quadragintaduo. Filij cariathiarim cephira et beroth: septingentiquadragintatres. Filij rama et gabaa: sexcentiuigintiunus. Viri machmas: centūuigintiduo. Viri bethel et hai: ducentiuigintitres. Filij nebo: quinquagintaduo. Filij megbis: centūquinquagintasex. Filij helam alterꝰ: milleducentiquinquagintaquatuor. Filij arim: trecentiuiginti. Filij lodadin et ono: septingentiuigintiquinq;. Filij ihericho: trecentiquadragintaquinq;. Filij senaa: tria milia sexcētitriginta. Sacerdotes. Filij idaia in domo iesue: nongentiseptuagintatres. Filij emmer: millequinquagintaduo. Filij phessur: milleducentiq̄dragintaseptem. Filij arim: mille decem ⁊ septem. Leuite. Filij iesue ⁊ cedmihel filioꝝ oduie: septuagintaq̄tuor. Cātores. Filij asaph: centumuigintiocto. Filij ianitorum. Filij sellum· filij ather· filij telmon· filij

/:

Filij arethi: septīgenti septuagitaq̄nq;

Filij ge: sephaia: trēnti septuagitaq̄nq;

accub filij athira filij ſobai: uniũſi centũtrigintanouẽ. Nathinnei. Filij ſia. filij aſupha filij tebbaoth filij ceros. filij ſiaa filij phadon filij lebana filij azaba filij accub filij agab filij ſelmai filij anan filij gaddel filij gaer filij raahia filij raſin filij nechoda filij gazem filij aza filij phaſea filij beſee filij aſena-a filij munim filij nephuſim filij bechue filij acupha filij azur filij beſluth filij maida filij arſa filij bercos filij ſiſara filij thema filij naſia filij athupha filij ſeruorꝝ ſalomonis: filij ſothei filij ſophereth filij pharuda filij iala filij dercon filij geddel filij ſaphata filij athil filij phocereth qui erant de aſebaim: filij amim. Omnes nathinnei et filij ſeruorũ ſalomonis: trecentinonagintaduo. Et hij qui aſcenderunt de thelmala thelarſa cherub et don et mer: et non potuerũt indicare domũ patrum ſuorũ ⁊ ſemen ſuum: utrum ex iſrahel eſſent. Filij dalaia filij tobia filij nechoda ſexcentiquinquagĩtaduo. Et de filijs ſacerdotũ filij iobia filij accos filij berzellai qui accepit de filiabꝫ berzellai galaaditis uxorem: et uocatus eſt nomine eorũ. Hij queſierunt ſcripturam genealogie ſue et nõ inuenerunt: et eiecti ſunt de ſacerdotio. Et dixit atherſatha eis. ut nõ comederẽt de ſancto ſanctorꝝ: donec ſurgeret ſacerdos doctus atq; perfectus. Omnis multitudo quaſi unus quadragintaduo milia trecentiſexaginta: exceptis ſeruis eorũ ⁊ ancillis qui erãt ſeptem milia trecentitrigintaſeptem: et ĩ ipſis cantores atq; cantatrices ducenti. Equi eorũ ſexcentitrigintaſex: muli eorũ ducentiq̄dragintaquinq;: cameli eorꝝ quadringẽtitrigĩtaquinq;: aſini eorꝝ ſex milia ſeptingẽtiuiginti. Et de principibus patrũ cum ingrederentr̃ templum dñi quod eſt in ihrlm: ſponte obtulerunt in domũ dei ad extruendã eam in loco ſuo. Secundũ uires ſuas dederunt impenſas operis. auri ſolidos quadraginta milia et mille: argẽti mnas quinq; milia: et veſtes ſacerdotales centum. Habitauerũt ergo ſacerdotes et leuite et de populo ⁊ cantores et ianitores et nathinnei in urbibus ſuis: uniuerſuſq; iſrahel ĩ ciuitatibus ſuis. ca. iii.

Iamq; venerat menſis ſeptimus: ⁊ erãt filij iſrahel in ciuitatibꝫ ſuis. Congregatus eſt ergo p̄plus quaſi uir unus ĩ ihrlm: et ſurrexit ioſue filius ioſedech. et fratres eius ſacerdotes. ⁊ zorobabel filius ſalathiel. et fratres ei⁹: et edificauerunt altare dei iſrahel. ut offerrent in eo olocauſtomata: ſicut ſcriptum eſt in lege moyſi uiri dei. Collocauerunt aũt altare dei ſup baſes ſuas deterrentibus eos per circuitũ p̄plis terrarũ: ⁊ obtulerunt ſup illud olocauſtũ dño mane et veſpere. Feceruntq; ſolemnitatem tabernaculorũ ſicut ſcriptũ eſt: et olocauſtum diebꝫ ſingulis p̄ ordinẽ ſcdm̃ p̄ceptum opus diei in die ſuo: et poſt hec olocauſtũ iuge tam ĩ kalendis q̃ ĩ uniuerſis ſolemnitatibus domini que erant conſecrate: et in omnibus in quibus ultro offerebatur munus dño. A primo die menſis ſeptimi: ceperunt offerre olocauſtum dño: porro templũ dei nondũ fundatum erat. Dederunt aũt pecunias latomis et cementarijs: cibũ q̃z et potum et oleũ ſydonijs tyrijſq;: ut deferrẽt ligna cedrina de libano ad mare ioppen: iuxta quod p̄ceperat cyrus rex p̄ſarum eis. Anno aũt ſecundo aduentus eorꝝ ad templum dei in iheruſalẽ menſe ſcdo ceperunt zorobabel filius ſalathiel et ioſue filius ioſedech ⁊ reliqui de fratribus eoꝝ ſacerdotes et leuite· et omnes qui venerant de captiuitate in ihr̄lm: et conſtituerũt leuitas a viginti ãnis et ſupra· ut urgerẽt opus dñi. Stetitq; ioſue et filij eius et fratres eius· cedmihel et filij eius· ⁊ filij iuda quaſi vir unus· ut inſtarent ſuper eos qui faciebant opus in templo dei: filij enadab· et filij eorũ· et fratres eoꝝ leuite. Fundato igit̃ a cementarijs templo dñi ſteterunt ſacerdotes in ornatu ſuo cum tubis: et leuite filij aſaph in cymbalis: ut laudarent deum ꝑ manus dauid regis iſrl̄. Et concinebant in ymnis ⁊ confeſſione dño quoniã bonus: qm̄ in eternũ miſericordia eius ſuꝑ iſrahel. Omnis quoq; pp̄lus vociferabat̃ clamore magno in laudando dñm: eo ꝙ fundatũ eſſet templũ dñi. Plurimi etiã de ſacerdotibꝫ ⁊ leuitis et prĩcipes patrũ et ſeniores q̃ viderant templũ prius cũ fundatum eſſet· et hoc templũ in oculis eoꝝ flebant voce magna: et multi vociferantes in leticia eleuabãt vocem: nec poterat quiſq; agnoſcere vocẽ clamoris letantiũ· ⁊ vocẽ fletus pp̄li. Commixtim enĩ pp̄lus vociferabatur clamore magno: et vox audiebatur procul.

capᵐ q̃rtũ

Audierunt aũt hoſtes iude et beniamin q̃a filij captiuitatis edificarent templũ dño deo iſrahel: et accedentes ad zorobabel· ⁊ ad principes patrũ· dixerunt eis. Edificemus vobiſcũ: quia ita ut vos querimus deum veſtrũ. Ecce nos immolauimus victimas ex diebus aſſoraddan regis aſſur: qui adduxit nos huc. Et dixit eis zorobabel et ioſue: et reliqui principes patrũ iſrahel. Non eſt nobis et vobis ut edificemus domũ deo nr̄o: ſed nos ipi ſoli edificabim⁹ deo nr̄o: ſicut p̄cepit nobis cyrus rex ꝑſarũ. Factum eſt igit̃ ut pp̄lus terre impediret manus pp̄li iude: et turbaret eos in edificando. Conduxerũt aũt aduerſus eos ↄſiliatores: ut deſtruerẽt ↄſiliũ eoꝝ oĩbꝫ diebus cyri regis ꝑſarũ. ~~c. IIII.~~

In regno aũt aſſueri ~~ip̄e ē artarxerſes·~~ in principio regni ei⁹ ſcripſerunt accuſationẽ aduerſus habitatores iude et iheruſalẽ. Et in diebꝫ artarxerſis ſcripſit beſellam mitridates ⁊ thabeel· et reliqui qui erant in cõſilio eoꝝ ad artarxerſen regem perſarũ. Epiſtola autem accuſationis ſcripta erat ſyriace: et legebat̃ ſermone ſyro. Reum beeltheem et ſamſai ſcriba ſcripſerũt epiſtolã unã de ihr̄lm artarxerſi regi huiuſcemodi. Reũ beeltheem et ſamſai ſcriba ⁊ reliqui ↄſiliatores eoꝝ· dynei ⁊ apharſathei therphalei· arphaſei· herchuei babilonij ſuſannachei dyei· et elamite· et ceteri de gentibꝫ quas tranſtulit aſſen ~~ma~~naſar magnus et glorioſus: ⁊ habitare eas fecit in ciuitatibꝫ ſamarie· ⁊ in reliquis regionibꝫ trans flumen in pace. Hoc ē exemplar epiſtole quã miſerũt ad eũ. Artarxerſi regi: ſerui tui viri qui ſunt trãs fluuiũ ſalutẽ dicũt. Notum ſit regi: quia iudei qui aſcenderũt a te ad nos venerũt in iheruſalẽ ciuitatẽ rebellem ⁊ peſſimã: quã edificant extruentes muros eius ⁊ parietes componẽtes. Nunc igit̃ notũ ſit regi: quia ſi ciuitas illa edificata fuerit et muri eius inſtaurati· tributũ et vectigal et annuos reditus nõ dabunt: ⁊ uſq; ad reges hec noxa ꝑueniet. Nos ergo memores ſalis qđ in palacio comedimus: quia leſiones regis videre nephas ducimus: idcirco miſimus et nũciauim⁹ regi· ut recenſeas in libris hiſtoriarũ patrum tuorũ· et inuenies ſcriptũ in comentarijs ⁊ ſcies quoniã urbs illa urbs rebellis eſt et nocens regibꝫ et prouincijs ⁊ bella concitant̃ in ea ex diebꝫ antiquis: quãobrem et ciuitas illa deſtructa eſt. Nũciamus nos regi: qm̃ ſi ciuitas illa edificata fuerit ⁊ muri ipſius inſtaurati: poſſeſſionem trans fluuiũ nõ habebis. Verbum miſit rex ad reũbeeltheem ⁊ ſamſai ſcribam ⁊ ad reliquos q̃ erant in conſilio eoꝝ habitatores ſamarie et ceteris trans fluuiũ: ſalutem dicens et pacẽ. Accuſatio quã miſiſtis ad nos manifeſte lecta eſt corã me: ⁊ a me preceptũ ẽ ⁊ recenſuerũt: inueneruntq; qm̃ ciuitas illa a diebꝫ ãtiquis aduerſum reges rebellat: ⁊ ſeditiones et p̄lia concitant̃ in ea. Nam et reges fortiſſimi erant in ihrlm: qui et dominati ſunt omni regioni q̃ trans fluuiũ eſt. Tributum quoq; ⁊ vectigal et redditus accipiebãt. Nũc ergo audite ſententiã: ut prohibeatis viros illos ⁊ urbs illa non edificetur: donec ſi forte a me miſſum fuerit. Videte ne negligenter hoc impleatis: et paulatim creſcat malũ contra reges. Itaq; exemplũ edicti artaxerxis regis lectum ẽ corã reumbeeltheem et ſamſai ſcriba ⁊ conſiliarijs eorũ: ⁊ abierũt feſtini in ihrlm ad iudeos: ⁊ prohibuerũt eos in brachio et robore. Tũc intermiſſũ eſt opus domꝰ dñi ĩ ihrlm: et nõ fiebat uſq; ad annũ ſcdm regni darij regis pſarũ. ca. v.

Prophetauerũt autẽ aggeus propheta ⁊ zacharias filius addo: prophetantes ad iudeos qui erant in iuda et ihrlm in nomine dei iſrahel. Tunc ſurrexit zorobabel filiꝰ ſalathiel et ioſue filius ioſedech et ceperũt edificare templũ dñi in ihrlm: ⁊ cũ eis prophete dei adiuuãtes eos. In ip̄o aũt tempore venit ad eos thathannai qui erat dux trans flumen et ſtarbuzannai et conſiliarij eoꝝ: ſicq; dixerũt eis. Quis dedit vobis cõſiliũ ut domum hanc edificaretis: ⁊ muros eiꝰ inſtauraretis? Ad qđ reſpondimꝰ eis: que eſſent nomina hominũ auctorũ edificationis illius. Oculus aũt dei eorũ factus eſt ſup ſenes iudeoꝝ: ⁊ nõ potuerũt inhibere eos. Placuitq; ut res ad darium referretur: ⁊ tunc ſatiſfacerent aduerſus accuſationẽ illã. Exemplar epiſtole quã miſit thathannai dux regionis trãs flumen et ſtarbuzannai et conſiliatores eiꝰ apharſathei q̃ erãt trãs flumen: ad dariũ regem. Sermo quẽ miſerãt ei ſic ſcriptus erat. Dario regi pax omĩs. Notũ ſit regi iiſſe nos ad iudeã prouintiã ad domũ dei magni que edificat̃ lapide impolito: et ligna ponunt̃ ĩ parietibꝫ: opuſq; illud diligenter extruit̃ ⁊ creſcit ĩ manibꝫ eorum. Interrogauimꝰ ergo ſenes illos: et ita diximus eis. Quis dedit vobis poteſtatẽ ut domũ hanc edificaretis: et muros hos inſtauraretis? Sed et nomina eorũ queſiuimus ab eis ut nũciaremꝰ tibi: ſcripſimuſq; nomina eorũ viroꝝ qui ſũt principes ĩ eis. Huiuſcemodi aũt ſermonẽ reſponderũt nobis dicentes. Nos ſumus ſerui dei celi et terre: ⁊ edificamꝰ templũ qđ erat extructũ ante hos ãnos multos: quodq; rex iſrahel magnus edificauerat et extruxerat. Poſtq̃ aũt ad iracundiã prouocauerunt p̄res nr̄i deũ celi tradidit eos in manus nabuchodonoſor regis babilonis chaldei: domũ quoq; hanc deſtruxit: ⁊ p̄p̄lm eiꝰ tranſtulit in babilonẽ. Anno aũt primo cyri regis babilonis cyrus rex propoſuit edictũ: ut domus dei edificaretur. Nã ⁊ vaſa templi dei aurea et argentea que nabuchodonoſor tulerat de templo qd̄ erat in ihrl̄m ⁊ aſportauerat ea in templum babilonis·protulit cyrus rex de templo babilonis:⁊ data ſunt ſaſabaſar vocabulo quē ⁊ principē ↄſtituit: dixitq; ei. Hec vaſa tolle et vade:et pone ea in templo qd̄ ē in ihrl̄m:⁊ dom⁹ dei edificetur in loco ſuo. Tunc itaq; ſaſabaſar ille venit ⁊ poſuit fundamenta templi dei in iheruſalē:et ex eo tēpore uſq; nūc edificat̄ ⁊ necdū completū ē. Nūc ergo ſi videt̄ regi bonū recenſeat ī bibliotheca regis q̄ ē in babilone vtrū nam a cyro rege iuſſum fuerit ut edificaret̄ dom⁹ dei ī ihrl̄m:⁊ voluntatē regis ſup hac re mittat ad nos. ca. vi.

Tunc darius rex p̄cepit:⁊ recenſuerunt ī bibliotheca librorū qui erant repoſiti in babilone: et inuentū eſt in egbathanis quod ē caſtrū in medena prouincia volumen unū:taliſq; ſcriptus erat ī eo cōmentarius. Anno primo cyri regis·cyrus rex decreuit ut domus dei edificaret̄ que ē in ihrl̄m ī loco ubi immolant hoſtias:et ut ponant fundamenta ſupportantia altitudinē cubitorū ſexaginta et latitudinem cubitoꝝ ſexaginta:ordines de lapidibꝫ impolitis tres: et ſic ordines de lignis nouis. Sumpt⁹ aūt de domo regis dabunt̄. Sed et vaſa templi dei aurea ⁊ argentea q̄ nabuchodonoſor tulerat de templo ihrl̄m et attulerat ea in babilonē reddant̄ et referant̄ in templū iheruſalem in locū ſuum:q̄ et poſita ſunt in templo dei. Nūc ergo thatannai dux regionis que ē trans flumen et ſtarbuzannai et conſiliarij veſtri apharſathei qui eſtis trans flumen procul recedite ab illis:⁊ dimittite fieri templū dei illud a duce iudeoꝝ et a ſenioribꝫ eorū:et domus dei illa edificetur in loco ſuo. Sed ⁊ a me preceptum eſt·quid oporteat fieri a p̄ſbiteris iudeorū illis ut edificetur domus dei:ſcilicet ut de archa regis id eſt de tributis que dantur de regione trans flumen ſtudioſe ſumptus dent̄ viris illis:ne impediat̄ opus. Quod ſi neceſſe fuerit ⁊ vitulos ⁊ agnos ⁊ hedos in olocauſtū deo celi:frumentū ſal vinum et oleū ſcd̄m ritum ſacerdotū qui ſunt in iheruſalē detur eis p ſingulos dies·ne ſit in aliquo querimonia: et offerant oblationes deo celi orentq; pro vita regis ⁊ filioꝝ ei⁹. A me ergo poſitū eſt decretū:ut om̄is homo qui hanc mutauerit iuſſionē tollat̄ lignū de domo ipſius et erigat̄ ⁊ configatur in eo:dom⁹ aūt ei⁹ publicetur. Deus autē qui habitare fecit nomen ſuum ibi: diſſipet omnia regna· et populū qui extenderit manū ſuā ut repugnet· et diſſipet domū dei illā que eſt in iheruſalem. Ego darius ſtatui decretum: quod ſtudioſe impleri volo. Igitur thatannai dux regionis trāſ flumē et ſtarbuzannai·⁊ ↄſiliarij eius ſcd̄m quod p̄ceperat darius rex:ſic diligenter executi ſunt. Seniores autē iudeoꝝ edificabāt:⁊ proſperabant̄ iuxta p̄phetiam aggei prophete et zacharie filij addo. Et edificauerūt ⁊ conſtruxerunt iubente deo iſrahel· et iubente cyro ⁊ dario· ⁊ artaxerſe regibꝫ perſarū:⁊ compleuerūt domū dei iſtam·uſq; ad diē terciū menſis adar:q̄ eſt annus ſextus regni darij regis. Fecerunt autem filij iſrahel ſacerdotes et leuite· ⁊ reliqui filiorū tranſmigrationis·dedicationē domus dei in gaudio:⁊ obtulerunt in dedicatione domus dei vitulos centū· arietes ducētos·agnos q̄dringētos:

hircos caprarū pro peccato toti⁹ isrl' duodecim iuxta numerꝫ tribuū israhel. Et statuerūt sacerdotes in ordinibꝫ suis: et leuitas in vicibus suis sup̱ opera dei in iherusalem: sicut scriptū est in libro moysi. Fecerunt aūt filij trāsmigrationis pascha quartadecima die mensis primi. Purificati enī fuerāt sacerdotes· et leuite quasi unus: omnes mundi ad immolandū pascha uniuersis filijs trāsmigrationis· et fratribus suis sacerdotibꝫ· et sibi. Et comederūt filij isrl' qui reuersi fuerāt de trāsmigratione: ⁊ omnes qui se seperauerāt a coinquinatione gentiū terre ad eos: ut quererēt dn̄m deū isrl'. Et fecerūt solemnitatē azimorꝫ septem diebꝫ in leticia quoniā letificauerat eos dn̄s: et conuerterat cor regis assur ad eos: ut adiuuaret manus eorum in opere domus domini dei israhel. c. vii.

Post hec aūt verba· ī regno artarxersis regis persarū· esdras filius saraie· filij azarie· filij helchie· filij sellū· filij sadoch· filij achitob· filij amarie· filij azarie· filij maraioth· filij zarie· filij ozi· filij bocci· filij abisue· filij finees· filij eleazar· filij aaron sacerdotis ab inicio. ipse esdras ascendit de babilone: et ipse scriba velox ī lege moysi· q̄ꝫ dominus deus dedit isrl'. Et dedit ei rex secūdū manū dn̄i dei eius bonam sup̱ eū· omnē petitionē eius. Et ascenderūt de filijs isrl'· ⁊ de filijs sacerdotū· et de filijs leuitarꝫ· et de cātoribꝫ· et de ianitoribus· et de nathinneis· in iherusalē āno septimo artarxersis regis: et venerūt in iherusalē mense quinto: ipse est annus septimus regis. Quia in primo die mēsis primi· cepit ascendere de babilone: ⁊ in primo die mensis quinti venit in iherusalem· iuxta manū dei sui bonā sup̱ se. Esdras autem parauit cor suū· ut inuestigaret legem dn̄i: et faceret· ⁊ doceret in israhel preceptū ⁊ iudicium. Hoc est aūt exemplar epistole edicti: qd̄ dedit rex artarxerses esdre sacerdoti· scribe erudito in sermonibus ⁊ p̄ceptis dn̄i· ⁊ cerimonijs ei⁹ in isrl'. Artarxerses rex regū: esdre sacerdoti· scribe legis dei celi doctissimo· salutem. A me decretū est: ut cuicunqꝫ placuerit in regno meo de ppl'o isrl'· et de sacerdotibꝫ eius· et de leuitis ire in iherusalē· tecū vadat. A facie enī regis· et septem cōsiliatorꝫ eius missus es ut visites iudeā et iherusalē· in lege dei tui que est in manu tua: et ut feras argentum ⁊ aurū quod rex ⁊ ꝯsiliatores ei⁹ sponte obtulerūt deo israhel: cuius in iherusalē tabernaculū est. Et omne argentū ⁊ aurū· quodcūqꝫ inueneris in uniūsa prouincia babilonis· et p̱l'us offerre voluerit: ⁊ de sacerdotibus qui sponte obtulerint domui dei sui que ē in iherusalem libere accipe: et studiose eme de hac pecunia vitulos· arietes· agnos· ⁊ sacrificia et libamina eorꝫ· et offer ea sup̱ altare templi dei vestri qd̄ est ī iherusalē. Sed et si quid tibi et fratribus tuis placuerit de reliquo argento et auro ut faciatis: iuxta voluntatē dei vestri facite. Vasa quoqꝫ que dantur tibi in ministeriū domus dei tui: trade in cōspectu dei in iherusalē. Sed et cetera quibus opus fuerit in domū dei tui: quātūcunqꝫ necesse est ut expendas· dabis de thesauro ⁊ de fisco regis· ⁊ a me. Ego artarxerses rex statui atqꝫ decreui· ōnibus custodibus arche publice qui sunt trans flumen: ut qd̄cūqꝫ pecierit a vobis esdras sacerdos scriba legis dei celi· absqꝫ mora detis· usqꝫ ad argenti talēta centū· et usqꝫ ad frumēti choros centū·et uſq; ad vini bathos centū·et uſq; ad bathos olei centū: ſal vero abſq; mēſura. Omne qđ ad ritū dei celi pertinet·tribuať diligenter in domo dei celi: ne forte iraſcatur cōtra regnū regis·et filiorū eius. Vobis qȝ notū facimus de univ̄ſis ſacerdotibȝ et leuitis·cātoribȝ·et ianitoribus·nathinneis·ꝛ miniſtris dom⁹ dei huius: ut vectigal et tributū·et annonas·nō habeatis poteſtatē imponendi ſuper eos. Tu autē eſdra·ſcđm ſapientiā dei tui que eſt in manu tua cōſtitue iudices et p̄ſides·ut iudicēt omni populo qui eſt trās flumen: hijs videlicet qui nouerūt legem dei tui: ſed et imperitos docete libere. Et omnis qui nō fecerit legem dei tui et legē regis diligenter: iudiciū erit de eo ſiue in mortem ſiue in exiliū·ſiue in cōdemnationē ſubſtātie eius: uel certe in carcerem. Benedictus dn̄s deus patrū noſtroꝝ·qui dedit hec in corde regis·ut glorificaret domū dn̄i que eſt in iheruſalē: et in me inclinauit miſericordiā ſuā corā rege et cōſiliatoribȝ ei⁹·ꝛ univ̄ſis pricipibȝ regis potentibȝ. Et ego cōfortat⁹ manu dn̄i dei mei q̄ erat ī me: congregaui de iſrł principes q̄ aſcenderūt mecū. ca. viii.

Hij ſunt ergo principes familiaꝝ·et genealogia eoꝝ qui aſcenderunt mecū·in regno artarxerſis regis de babilone. De filijs finees: gerſon. De filijs ythamar: daniel. De filijs dauid: attus. De filijs ſechenie·et de filijs pharos zacharias: et cū eo numerati ſunt viri centūquinquaginta. De filijs phetmoab·helioenai filius zaree: et cū eo ducenti viri. De filijs ſechenie filius ezechiel: ꝛ cum eo trecenti viri. De filijs addan·nabeth filius ionathan: et cū eo quinquaginta viri. De filijs helam·yſaias filius athalie: et cū eo ſeptuaginta viri. De filijs ſaphatie·zebedia filius michael: et cū eo octogīta viri. De filijs ioab·obedia filius iheihel: et cū eo ducentidecē ꝛ octo viri. De filijs ſelomith·fili⁹ ioſphie: ꝛ cū eo centūſexaginta viri. De filijs bebai·zacharias fili⁹ bebai: et cū eo vigintiocto viri. De filijs ezeab·iohannan fili⁹ ezechan: et cū eo centūdecē viri. De filijs adonicam·q̄ erant nouiſſimi·ꝛ hec nomina eoꝝ·helipheler·et heihel·et ſamaias: ꝛ cum eis ſexaginta viri. De filijs beggui vthai·et zachur: et cū eis ſeptuaginta viri. Congregaui aūt eos ad fluuiū·qui decurrit ad hauua: et manſimus ibi tribȝ diebus. Queſiuiq; in p̄plo·et in ſacerdotibȝ de filijs leui: et non inueni ibi. Itaq; miſi helizer et ariel ꝛ ſemean et helnathan·et arib et alterū helnathan et nathan·et zachariam·et meſollam·principes: ꝛ ioarib·et helnathan ſapientes: ꝛ miſi eos ad heddo qui eſt primus in caſphie loco: Et poſui in ore eorū verba que loquerentur ad heddo·ꝛ ad fratres eius nathinneos in loco caſphie·ut adducerent nobis miniſtros domus dei noſtri. Et adduxerūt nobis per manum dei noſtri bonā ſup̄ nos virū doctiſſimum·de filijs mooli·filij leui·filij iſrł: et ſarabiam·et filios eius et fratres eius decem et octo·et aſabiam·et cū eo yſaiam de filijs merari: fratreſq; eius et filios ei⁹ viginti. Et de nathinneis·quos dederat dauid·et principes ad miniſteria leuitaꝝ: nathinneos ducentoſuiginti. Omnes hij ſuis nominibȝ vocabantur. Et p̄dicaui ibi ieiunium iuxta fluuium hauua: ut affligeremur coram dn̄o deo noſtro·et peteremus ab eo viā rectā nobis·et filijs noſtris·

uniuerſiq; ſubſtantie noſtre. Erubui enim petere regem auxiliū et equites· qui defenderēt nos ab inimico in via: q̄a dixeram⁹ regi. Manus dei noſtri ē ſuꝑ omnes qui querūt eū in bonitate: et imperiū ei⁹· ⁊ fortitudo eius· et furor ſuꝑ omnes qui derelinquūt eū. Ieiunauimus aūt ⁊ rogauim⁹ deū noſtrum pro hoc: et euenit nobis proſpere. Et ſeparaui de principibȝ ſacerdotū duodecim· ſarabiā ⁊ aſabiā: ⁊ cū eis de fratribus eoꝝ decē. Appendiq; eis argentum et auꝝ· et vaſa cōſecrata domus dei noſtri· que obtulerat rex· et cōſiliatores ei⁹· et principes eius: uniūſuſq; iſrl'· eoꝝ qui inuēti fuerāt. Et appēdi in manibus eoꝝ argenti talēta ſexcenta quinquaginta· et vaſa argentea centum: auri centū talēta· et crateras aureas viginti que habebāt ſolidos millenos: ⁊ vaſa eris fulgētis optimi duo· pulcra ut auꝝ. Et dixi eis. Vos ſancti dn̄i· ⁊ vaſa ſancta: et argentū et aurū quod ſpōte oblatū eſt dn̄o deo patrū noſtroꝝ. Vigilate ⁊ cuſtodite: donec appendatis corā principibȝ ſacerdotū· et leuitarum· et ducibus familiarum iſrl' in iheruſalem· in theſaurū domus dn̄i. Suſceperūt aūt ſacerdotes et leuite pōdus argenti· ⁊ auri· et vaſorum: ut deferrēt iheruſalē· in domū dei nr̄i. Promouim⁹ ergo a flumine hauua duodecima die mēſis primi: ut pergeremus iheruſalē. Et manus dei noſtri fuit ſuꝑ nos: et liberauit nos de manu inimici et inſidiatoris in via. Et venimus iheruſalē: et manſimus ibi diebus tribȝ. Die aūt quarta appēſū eſt argentū et aurū et vaſa ī domo dei noſtri per manū remoth filij urie ſacerdotis: et cū eo eleazar fili⁹ finees· cumq; eis iozabed filius ioſue et noadaia filius bennoi leuite: iuxta numeꝝ· ⁊ pōdus omniū. Deſcriptuq; eſt omē pondus in tp̄e illo. Sed et qui venerāt de captiuitate filij trāſmigratōnis obtulerūt olocauſtomata deo iſrl' vitulos duodecim pro omni pp̄lo iſrl': arietes nonagintaſex· agnos ſeptuagintaſeptem· hircos pro peccato duodecim: omnia in olocauſtum domino. Dederūt aūt edicta regis· ſatrapis q̄ erāt de ꝯſpectu regis· et ducibȝ trās flumē: et eleuauerūt pp̄lm ⁊ domū dei. Ca. IX.

Poſtq̄ȝ aūt hec cōpleta ſunt: acceſſerūt ad me principes dicentes. Non eſt ſeparatus pp̄lus iſrahel ⁊ ſacerdotes et leuite a pp̄lis terrarū. et de abominationibus eorū: chananei videlicet et ethei· et phereſei ⁊ ihebuzei· et ammonitaꝝ et moabitarū et egiptiorū et amorreoꝝ. Tulerūt eni de filiabȝ eoꝝ ſibi et filijs ſuis: et cōmiſcuerūt ſemen ſanctū cum populis terraꝝ. Manus etiā principū ⁊ magiſtratuū fuit in tranſgreſſione hac prima. Cumq; audiſſem ſermonē iſtum· ſcidi palliū meū et tunicā: et euelli capillos capit' mei et barbe: et ſedi merens. Conuenerunt aūt ad me omnes qui timebant verbū dei iſrl'· pro tranſgreſſione eorū qui de captiuitate venerāt: et ego ſedebam triſtis uſq; ad ſacrificiū veſpertinum: Et ī ſacrificio veſpertino ſurrexi de afflictōne mea: et ſciſſo pallio et tunica curuaui genua mea· et expādi manus meas ad dn̄m deū meum ⁊ dixi. Deus meus cōfundor et erubeſco leuare faciē meā ad te: quoniā iniquitates noſtre multiplicate ſunt ſuꝑ caput noſtrum: et delicta noſtra creuerunt uſq; ad celū a diebus patrū noſtroꝝ. Sed et nos ipſi peccauimus grauiter uſq; ad diē hanc: et in iniquitatibus nr̄is traditi ſumus ipi · et reges noſtri et ſacerdotes nr̄i in manum regū terrarū: et in gladiū ⁊ in captiuitatē et in rapinā et in cōfuſionē uultus: ſicut et die hac. Et nūc quaſi parū ⁊ ad momentum facta eſt deprecatio noſtra apud dn̄m deū noſtrū · ut dimitterent̄ nobis reliquie et daretur pax illius in loco ſācto eius: et illuminaret ocl'os nr̄os deus noſter · et daret nobis uitā modicā in ſeruitute noſtra · q̄a ſerui ſum⁹: et in ſuitute noſtra nō dereliquit nos deus noſter: ⁊ inclinauit ſuꝑ nos miſericordiā corā rege perſarū · ut daret nobis uitam et ſublimaret domū dei noſtri · et extrueret ſolitudines eius: et daret nobis ſpem in iuda ⁊ iheruſalē. Et nūc quid dicemus dn̄e deus noſter poſt hec? Quia dereliquimus mādata tua · que p̄cepiſti in manu ſeruorū tuoꝝ ꝓphetaꝝ dicens. Terra ad quam uos ingredimini ut poſſideatis eā terra immūda eſt iuxta immundiciā populoꝝ ceterarūq; terraꝝ: abominationibus eoꝝ qui repleuerūt eam ab ore uſq; ad os in coinquinatione ſua. Nūc ergo filias ueſtras ne detis filijs eorū et filias eoꝝ ne accipiatis filijs ur̄is: et nō queratis pacē eorū et proſperitatem eoꝝ uſq; in eternū: ut cōfortemini et comedatis que bona ſunt terre · et heredes habeatis filios ueſtros uſq; ī ſeculū. Et poſt omnia que uenerūt ſuper nos in operibus nr̄is peſſimis · et in delicto noſtro magno: quia tu de⁹ noſter liberaſti nos de iniquitate nr̄a · et dediſti nobis ſalutem ſicut eſt hodie: ut nō cōuerteremur ⁊ irrita faceremus mādata tua · neq; matrimonia iungeremus cū ꝓplis abominationū iſtarū. Nunqd iratus es nobis uſq; ad conſummationem: ne dimitteres nobis reliquias et ād ſalutem? Dn̄e deus iſrl̄ iuſtus es tu: quoniā derelicti ſum⁹ qui ſaluaremur ſicut die hac. Ecce coram te ſumus in delicto noſtro. Non enim ſtari poteſt coram te ſuper hoc. ca. x.

Sic ergo orāte eſdra et implorāte deum ⁊ flente · et iacente ante templū dei: collectus eſt ad eū de iſrl̄ cetus grandis nimis uiroꝝ et mulieꝝ · ⁊ pueroꝝ. Et fleuit ꝓplus multo fletu. Et reſpōdit ſechenias filius iehiel de filijs helam: ⁊ dixit eſdre. Nos preuaricati ſumus in deū noſtrū: et duximus uxores alienigenas de ꝓplis terre. Et nūc ſi eſt penitencia in iſrl̄ ſuꝑ hoc: ꝑcutiamus fedus cū dn̄o deo nr̄o · ut proiciamus uniūſas uxores · et eos qui de hijs nati ſunt. Iuxta uolūtatem dn̄i et eoꝝ qui timēt preceptum dn̄i dei nr̄i · ſecundū legem fiat. Surge: tuū eſt diſcernere: noſq; erimus tecū. Cōfortare et fac. Surrexit ergo eſdras et adiurauit principes ſacerdotū ⁊ leuitarū et omnem iſrl̄: ut facerēt ſecundū uerbū hoc. Et iurauerūt. Et ſurrexit eſdras ante domū dei: et abijt ad cubiculū iohannan filij eliaſib: et ingreſſus eſt illuc. Panē nō comedit: et aquā non bibit. Lugebat enī tranſgreſſionē eoꝝ qui uenerāt de captiuitate. Et miſſa eſt uox in iuda et in iheruſalē omnibus filijs trāſmigrationis · ut cōgregarentur in iheruſalē: et omnis qui nō uenerit in tribus diebus iuxta cōſiliū principū et ſeniorū · auferet̄ uniuerſa ſubſtātia eius: et ipſe abicietur de cetu tranſmigrationis. Cōuenerunt igit̄ omnes uiri iuda et beniamin in iheruſalē tribus diebus · ipſe eſt menſis nonus · uiceſima die menſis: et ſedit omnis populus in platea domus dei · trementes pro peccato et pluuijs. Et ſurrexit eſdras ſacerdos: et dixit ad eos. Vos tranſgreſſi eſtis et duxiſtis uxores alienigenas: ut adderetis ſuꝑ delictũ iſrl'. Et nũc date cõfeſſionē dño deo patrũ veſtrorũ: ⁊ facite placitũ eius: et ſeparamini a ꝑplis terre · et ab uxoribꝫ alienigenis. Et reſpondit uniuerſa multitudo: dixitq; voce magna. Iuxta verbũ tuũ ad nos · ſic fiat. Verũtamen quia ꝑplus multus eſt ⁊ tempꝰ pluuie · ⁊ nõ ſuſtinemus ſtare foris · et opus non eſt diei uniꝰ vel duoꝝ: vehemēter quippe peccauimꝰ in ſermone iſto: cõſtituantur principes in uniũſa multitudine: et omnes in ciuitatibꝫ noſtris qui duxerũt uxores alienigenas veniant in temporibꝫ ſtatutis · et cũ hijs ſeniores per ciuitatē in ciuitatē et iudices eius: donec auertatur ira dei nr̄i a nobis ſuꝑ peccato hoc. Igit̄ ionathan filius aſahel · et iaazia filiꝰ thecue · ſteterũt ſuꝑ hoc: ⁊ meſollã ⁊ ſebethai leuites adiuuerũt eos. Fecerũtq; ſic filij trãſmigrationis. Et abierunt eſdras ſacerdos ⁊ viri principes familiaꝝ in domos patrũ ſuoꝝ · et omnes per nomina ſua: ⁊ ſederũt in die primo menſis decimi · ut quererent rem. Et cõſummati ſunt om̄es viri qui duxerũt uxores alienigenas: uſq; ad diē primã menſis primi. Et inuenti ſunt de filijs ſacerdotũ qui duxerũt uxores alienigenas: de filijs ioſue filij ioſedech et fratres eiꝰ maaſia · et eliezer · ⁊ iarib · ⁊ godolia. Et dederũt manus ſuas · ut eicerent uxores ſuas: et pro delicto ſuo arietem de ouibus offerrent. Et de filijs emmer: anani et zebedia. Et de filijs ſerim: maaſia et helia · et ſemeia · iehihel · et ozias. Et de filijs pheſſur: helioenai · maaſia · yſmahel · nathanael · iozabeth et heleſa. Et de filijs leuitaꝝ: ioſabeth · ⁊ ſemei · et celeia · ipſe ē calitha · phathaia · iuda · et eliezer. Et de cãtoribus eliaſub: ⁊ de ianitoribus · ſellum · et thelem et vri. Et ex iſrl' · de filijs pharos: remeia · et ezia · et melchia · et miamim · ⁊ eliezer · et melchia · et banea. Et de filijs elam: mathania · zacharias · ⁊ iehiehel · ⁊ abdi · et ierimoth et helia. Et de filijs zethua · helioenay · elyaſib · nathania · ⁊ ierimuth · et zabeth · ⁊ aziza. Et de filijs bebai: iohannan · anania · zabbai · athalai. Et de filijs bēni: moſolla · et melluch · ⁊ adaia · iaſub · ⁊ ſaal · et ramoth. Et de filijs phetmoab: edna · et chalaal · banaias · et maaſias · mathanias · beſeleel · bennui · ⁊ manaſſe. Et de filijs erem: eliezer · ieſue · melchias · ſemeias · ſymeon · beniamin · maloch · ſamarias. Et de filijs aſom · mathanai · matheth · azabeth · elipheleth · iermai · manaſſes ſemei. De filijs bani · maaddi · amram · ⁊ huel · baneas · ⁊ badaias · cheliau · bannia · marimuth · et heliaſib · mathanias · mathanai · ⁊ iaſi · et bani · et bennui · ſemei · et ſalmias · ⁊ nathan · et adaias · mechnedabai · ſyſai · ſarai · ezrel · et ſelemau · et ſemeria · ſellũ · amaria · ioſeph. De filijs nebui · ahihel mathathias · zabeth · zabina · ieddu · et iohel · ⁊ benay. Om̄es hij acceperãt uxores alienigenas · ⁊ fuerũt ex eis mulieres q̃ pepeerãt filios.

Explicit liber primꝰ eſdre. Incipit libꝰ neemie qui ē eſdre ſcďs.

C. I.

Verba neemie filij helchie. Et factũ eſt in menſe caſleu · ãno viceſimo: ⁊ ego erã in ſuſis caſtro. Et venit anani unus de fratribꝫ meis · ipſe et viri iuda: ⁊ interrogaui eos de iudeis · qui remanſerant et ſuperant de captiuitate · ⁊ de iheruſalē. Et dixerūt michi. Qui remanſerūt ⁊ derelicti ſunt de captiuitate ibi ī prouincia · in afflictione magna ſunt et in opprobrio: ⁊ murus iħrlm diſſipatus eſt: et porte eius combuſte ſunt igni. Cūqꝫ audiſſem verba huiuſcemodi · ſedi et fleui · et luxi diebus multis: et ieiunabā ⁊ orabā ante faciē dei celi: et dixi. Queſo dn̄e deus celi fortis magne atqꝫ terribilis · qui cuſtodis pactū et miſ̄cdiam cū hijs qui te diligunt · et cuſtodiūt mādata tua: fiāt aures tue auſcultantes · ⁊ oculi tui aperti · ut audias orationē ſerui tui · quā ego oro corā te hodie nocte ⁊ die · pro filijs iſrł̄ ſeruis tuis: et ꝯfiteor pro peccatis filioꝝ iſrł̄ quibꝫ peccauerūt tibi. Et ego ⁊ domus pr̄is mei peccauimꝰ: vanitate ſeducti ſumꝰ: ⁊ nō cuſtodiuimꝰ mādatū · et cerimonias ⁊ iudicia que precepiſti moyſi famulo tuo. Memēto verbi: qd̄ mādaſti moyſi ſeruo tuo dicēs. Cum trāſgreſſi fueritis ego diſpergā vos in ppłos: ⁊ ſi reūtamini ad me ⁊ cuſtodiatis precepta mea ⁊ faciatis ea · etiā ſi abducti fueritis ad extrema celi inde cōgregabo vos: et reducā in locū quem elegi ut habitaret nomē meū ibi. Et ipſi ſerui tui ⁊ ppłus tuꝰ quos redemiſti in fortitudine tua magna · et in manu tua valida. Obſecro dn̄e ſit auris tua attendēs ad orationē ſerui tui ⁊ ad orationē ſeruoꝝ tuorū qui volūt timere nomen tuum: et dirige ſeruum tuū hodie: et da ei miſ̄cdiam āte virū hūc. Ego enim eram pincerna regis. c. ii.

Factū eſt aūt in mēſe niſan · āno viceſimo artaxerſis regis: ⁊ vinum erat ante eū. Et leuaui vinū ⁊ dedi regi: et erā quaſi languidus āte faciem eiꝰ. Dixitqꝫ michi rex. Quare vultus tuus triſtis eſt · cū te egrotum non videā? Non eſt hoc fruſtra: ſed malū neſcio quid in corde tuo eſt. Et timui valde ac nimis: ⁊ dixi regi. Rex in eternum viue. Quare non mereat vultus meus: quia ciuitas domꝰ ſepulcrorū patris mei deſerta eſt · et porte eiꝰ combuſte ſunt igni? Et ait michi rex. Pro qua re poſtulas? Et oraui deū celi: et dixi ad regē. Si videtur regi bonum · et ſi placet ſeruus tuus ante faciē tuā. ut mittas me in iudeā ad ciuitatem ſepulcri pr̄is mei: ⁊ edificabo eā. Dixitqꝫ michi rex · et regina que ſedebat iuxta eū. Uſqꝫ ad quod tempꝰ erit iter tuū: et quando reuerteris? Et placuit ante vultū regis: ⁊ miſit me. Et conſtitui ei tempus: et dixi regi. Si regi videtur bonū · epiſtolas det michi ad duces regionis trās flumē · ut traducāt me donec veniā in iudeam: et epiſtolā ad aſaph cuſtodem ſaltus regis · ut det michi ligna . ut tegere poſſim portas templi turres domos et muros ciuitatis · et domū quam ingreſſus fuero. Et dedit michi rex · iuxta manū dei mei bonam mecū. Et veni ad duces regionis trās flumē: dediqꝫ eis epiſtolas regis. Miſerat aūt rex mecū principes militū · et equites. Et audierūt ſanaballath oronites · et tobias ſeruus amanites et cōtriſtati ſunt afflictione magna: ꝙ veniſſet homo qui quereret proſperitatē filioꝝ iſrł̄. Et veni iheruſalem: et eram ibi tribꝫ diebus. Et ſurrexi nocte ego et viri pauci mecū: ⁊ non indicaui cuiqꝫ quid dn̄s dediſſet in corde meo ut facerem in iħrlm: ⁊ iumentū nō erat mecum · niſi animal cui ſedebā. Et egreſſus ſum per portā vallis nocte · et āte fontem draconis · ⁊ ad portā ſtercoris: et cōſiderabā murū iheruſalē diſſipatū: et portas eius conſumptas igni. Et trāſiui ad portā fontis·et ad aqueductū regis: et nō erat locus iumēto cui ſedebā·ut tranſiret. Et aſcendi per torrentem nocte·⁊ cōſiderabā murū: et reuerſus veni ad portam vallis et redij. Magiſtratus aūt neſciebāt quo abiſſem: aut qd̄ ego facerem. Sed ⁊ iudeis·et ſacerdotibꝫ ⁊ optimatibus ⁊ magiſtratibꝫ et reliquis qui faciebāt opus·uſqꝫ ad id loci nichil indicaueram. Et dixi eis. Vos noſtis afflictionē ī qua ſumus: quia ihr̄lm deſerta eſt: ⁊ porte eius cōſumpte ſunt igni. Venite ⁊ edificemus muros iheruſalē: ⁊ non ſimꝰ ultra opprobriū. Et indicaui eis manū dei mei·qd̄ eſſet bona mecū: ⁊ verba regis que locutꝰ eſt michi: ⁊ aio. Surgamus: ⁊ edificemꝰ. Et cōfortate ſunt manus eoꝝ in bono. Audierūt autē ſanaballath oronites ⁊ tobias ſuꝰ amanites·⁊ goſem arabs·⁊ ſubſannauerūt nos. ⁊ deſpexerūt: dixerūtqꝫ. Que ē hec res quā facitis? Nūqd̄ ɔtra regē vos rebellatis? Et reddidi eis ſmonē: dixiqꝫ ad eos. Deus celi ipſe nos iuuat: ⁊ nos ſui eiꝰ ſumꝰ. Surgamus: et edificemꝰ. Vobis aūt non eſt pars et iuſticia et memoria ī ihr̄lm.

c. iii.

Et ſurrexit eliaſib ſacerdos magnꝰ·et fratres eius ſacerdotes: et edificauerunt portā gregis. Ipſi ſanctificauerunt eam·et ſtatuerunt valuas eius: ⁊ uſqꝫ ad turrim centū cubitorū·ſanctificauerūt eā: uſqꝫ ad turrim ananehel. Et iuxta eū edificauerūt viri ihericho: ⁊ iuxta eos edificauit zacchur filius amri. Portā aūt piſciū edificauerunt filij aſnaa: ipſi texerūt eā·et ſtatuerunt valuas eius·⁊ ſeras et vectes. Et iuxta eos edificauit marimuth: filius vrie·filij accus. Et iuxta eū edificauit moſollā filiꝰ barachie filiꝰ meſezebel: Et iuxta eum edificauit ſadoch filius baana. Et iuxta eū edificauerūt thecueni. Optimates aūt eoꝝ nō ſuppoſuerunt colla ſua. in opere dn̄i dei ſui. Et portam veterem edificauerunt ioiada filiꝰ phaſea·⁊ moſollā filius beſodia: ipſi texerūt eā: ⁊ ſtatuerūt valuas eius·⁊ ſeras ⁊ vectes. Et iuxta eos edificauerunt melchias gabaonites·et iadon meronathites·viri de gabaon et maſpha: pro duce qui erat in regione trās flumē. Et iuxta eū edificauit eziel filiꝰ araia·aurifex. Et iuxta eū edificauit ananias filiꝰ pigmētarij: ⁊ dimiſerūt iheruſalē uſqꝫ ad murū platee latioris. Et iuxta eū edificauit raphaia filius ahur princeps vici ihr̄lm. Et iuxta eū edificauit ieiada filiꝰ aromath: contra domū ſuā. Et iuxta eum edificauit atthus filiꝰ aſebonie. Mediā partē vici edificauit melchias filiꝰ erem·et aſub filius phetmoab: et turrim furnorum. Et iuxta eos edificauit ſellū filiꝰ aloes·princeps medie partis vici ihr̄lm: ipſe et filij eiꝰ. Et portam vallis edificauit annun ⁊ habitatores zanoe: ipſi edificauerūt eā: et ſtatuerūt valuas eius et ſeras et vectes: ⁊ mille cubitos ī muro uſqꝫ ad portā ſterquilinij. Et portam ſterquilinij edificauit melchias filius rechab: pⁱceps vici bethacharem. Ipſe edificauit eā: ⁊ ſtatuit valuas eiꝰ et ſeras ⁊ vectes. Et portā fontis edificauit ſellū filiꝰ colozai: princeps pagi maſpha. Ipſe edificauit eā ⁊ texit: ⁊ ſtatuit valuas eiꝰ et ſeras et vectes: ⁊ muros piſcine ſyloe in ortum regis·⁊ uſqꝫ ad gradus qui deſcendūt de ciuitate dauid. Poſt eum edificauit neemias filius azboch princeps dimidie partis vici bethſur uſqꝫ cōtra ſepulcrū dauid: et uſqꝫ ad piſcinā que grandi opere cōſtructa eſt· ⁊ uſqꝫ ad domū fortium. Poſt eū edificauerūt leuite: reum filiꝰ bēni. Poſt eos edificauit aſebias princeps dimidie partis vici ceile: in vico ſuo. Poſt eū edificauerūt fratres eoꝝ: bechui filiꝰ enadad princeps dimidie partis ceile. Et edificauit iuxta eū azer filius ioſue princeps maſpha menſuram ſecundā: cōtra aſcenſum firmiſſimi anguli. Poſt eū ī mōte edificauit· baruch filiꝰ zachai mēſurā ſcdam: ab angulo uſqꝫ ad portā domus eliaſib ſacerdotis magni. Poſt eū edificauit merimuth filius vrie filij acchus menſurā ſecundā a porta domus eliaſib: donec extenderetur domus eliaſib. Et poſt eū edificauerūt ſacerdotes: viri de cāpeſtribꝫ iordanis. Poſt eos edificauit beniamin ⁊ aſub: contra domum ſuam. Et poſt eos edificauit azarias filius maaſie filij ananie: contra domum ſuam. Poſt eum edificauit bennui filius ennadad· menſuram ſecundam· a domo azarie uſqꝫ ad flexurā et uſqꝫ ad angulū. Poſt eū edificauit phalel filius ozi· ɔtra flexurā et turrim que eminet de domo regis excelſa id eſt in atrio carceris. Poſt eū phadaia filiꝰ feros. Nathinnei aūt habitabāt in ofel· uſqꝫ cōtra portā aquaꝝ ad orientem· ⁊ turrim que ꝓminebat. Poſt eos edificauerunt thecueni menſurā ſecundā e regione: a turre magna ⁊ eminenti uſqꝫ ad murū templi. Surſum aūt ad portā equorū edificauerunt ſacerdotes: vnuſquiſqꝫ cōtra domū ſuā. Poſt eos edificauit ſeddo filiꝰ emmer: cōtra domū ſuā. Et poſt eū edificauit ſemeia filius ſechenie: cuſtos porte orientalis. Poſt eū edificauerūt anania filius ſelemie· ⁊ anon filius ſelo ſextꝰ: menſurā ſecundā. Poſt eū edificauit meſollā filius barachie: cōtra gazophilacium ſuum. Poſt eū edificauit melchias filius aurificis· uſqꝫ ad domum nathinneorum et ſcuta vendentium· contra portam iudicialem: et uſqꝫ ad cenaculum anguli. Et intra cenaclm anguli ī porta gregis edificauerūt artifices ⁊ negociatores. ca. iiii.

Factū eſt aūt cū audiſſet ſanaballath qđ edificaremus murum: iratus ē valde. Et motus nimis· ſubſannauit iudeos: et dixit corā fratribꝫ ſuis et frequētia ſamaritanoꝝ. Quid iudei faciūt imbecilles? Num dimittēt eos gentes? Num ſacrificabūt· ⁊ complebūt in vna die? Nunquid edificare poterūt lapides de aceruis pulueris· qui cōbuſti ſunt? Sed et tobias āmanites proximus eiꝰ ait. Edificent. Si aſcenderit vulpes: trāſiliet murū eorū lapideū. Audi deus noſter quia facti ſumꝰ deſpectui. Conuerte opprobrium ſup caput eoꝝ: ⁊ da eos in deſpectionē in terra captiuitatis. Ne operias iniquitatem eoꝝ: ⁊ peccatū eoꝝ corā facie tua non deleatur: quia irriſerūt edificantes. Itaqꝫ edificauimꝰ murū: et cōiunximus totū uſqꝫ ad partem dimidiam: ⁊ prouocatū eſt cor pp̄li ad operandū. Factū eſt aūt cū audiſſet ſanaballath ⁊ tobias ⁊ arabes et āmanite et azotij qđ obducta eſſet cicatrix muri iheruſalē· et qđ cepiſſent interrupta concludi: irati ſunt nimis. Et congregati ſunt omnes pariter ut venirent et pugnarent cōtra iheruſalē: et molirentur inſidias. Et orauimus dūm noſtrum: ⁊ poſuimus cuſtodes ſup murum die ac nocte cōtra eos. Dixit aūt iudas. Debilitata eſt fortitudo portātis: et humꝰ nimia eſt: ⁊ nos nō poterimus edificare murum. Et dixerūt hoſtes nr̄i. Neſciāt et ignorent donec veniam⁹ in mediū eoꝝ · ⁊ interficiam⁹ eos: et ceſſare faciamus opus. Factū eſt aūt venientibꝫ iudeis q̄ habitabāt iuxta eos ⁊ dicentibꝫ nobis per decem vices ex omnibus locis quibus venerant ad nos: ſtatui in loco poſt murū per circuitū pp̄lm in ordinē cū gladijs ſuis et lanceis et arcubus. Et perſpexi atqꝫ ſurrexi · et aio ad optimates et magiſtratus · et ad reliquā partē vulgi. Nolite timere a facie eoꝝ. Domini magni · ⁊ terribilis mementote: et pugnate pro fratribus vr̄is · filijs vr̄is · ⁊ filiabꝫ vr̄is · et uxoribꝫ vr̄is · et domibꝫ vr̄is. Factū eſt aūt cū audiſſent inimici nr̄i nūciatū eſſe nobis: diſſipauit deus cōſiliū eorū. Et reuerſi ſum⁹ om̄es ad muros: vnuſquiſqꝫ ad opus ſuū. Et factū eſt a die illa: media pars iuuenum eorū faciebat opus · et media parata erat ad bellū: et lancee · ⁊ ſcuta · et arcus · ⁊ lorice: ⁊ principes poſt eos in omni domo iuda edificantiū muros: et portantiū onera et imponentiū. Vna manu ſua faciebat opus: et altera tenebat gladiū. Edificantiū enī vnuſquiſqꝫ gladio erat accinctus renes. Et edificabāt ⁊ clangebāt bucina iuxta me. Et dixi ad optimates et ad magiſtratus: ⁊ ad reliquā partē vulgi. Opus grāde eſt et latū: et nos ſeparati ſumus in muro procul alter ab altero. In loco quocūqꝫ audieritis clangorem tube: illuc ꝯcurrite ad nos. Deus noſter pugnabit pro nobis. et nos ipſi faciam⁹ op⁹. Et media pars nr̄m teneat lāceas · ab aſcenſu aurore donec egrediātur aſtra. In tp̄e quoqꝫ illo dixi pp̄lo. Vnuſquiſqꝫ cum puero ſuo maneat ī medio ihr̄lm: et ſint nobis vices per noctē et diē ad operādū.

Ego aūt et fratres mei et pueri mei · et cuſtodes q̄ erāt poſt me: nō deponebamus veſtimēta nr̄a. Vnuſquiſqꝫ tantū nudabatur ad baptiſmum. c. v.

Et factus eſt clamor pp̄li et uxorū eius magnus: aduerſus fratres ſuos iudeos. Et erāt qui dicerent. Filij noſtri et filie noſtre multe ſunt nimis. Accipiam⁹ pro p̄cio eoꝝ frumentū: et comedamus ⁊ bibam⁹. Et erāt q̄ dicerent. Agros nr̄os ⁊ vineas et domos nr̄as opponam⁹: et accipiam⁹ frumentum in fame. Et alij dicebāt. Mutuo ſumam⁹ pecunias in tributa regis: demuſqꝫ agros nr̄os ⁊ vineas. Et nūc ſicut carnes fratrū noſtroꝝ ſic carnes nr̄e ſunt: ⁊ ſicut filij eorū ita et filij nr̄i. Ecce nos ſubiugam⁹ filios nr̄os et filias nr̄as in ſeruitutem: ⁊ de filiabus noſtris ſunt famule · nec habem⁹ unde poſſint redimi: et agros noſtros ⁊ vineas nr̄as alij poſſidēt. Et irat⁹ ſum nimis · cū audiſſem clamorē eoꝝ ſecūdū verba hec: Cogitauitqꝫ cor meū. Et increpui optimates ⁊ magiſtrat⁹: ⁊ dixi eis. Vſuraſne ſinguli a fratribꝫ veſtris exigitis. Et cōgregaui aduſū eos contionem magnam: et dixi eis. Nos ut ſcitis redemim⁹ fratres nr̄os iudeos qui venditi fuerāt gentibus ſecundū poſſibilitatē noſtrā. Et vos igitur vendite fratres vr̄os: et redimem⁹ eos. Et ſiluerūt: nec inuenerunt q̄d reſpōderēt. Dixiqꝫ ad eos. Nō eſt bona res quā facitis. Quare nō in timore dei noſtri ambulatis: ne exprobretur nobis a gentibus inimicis nr̄is? Et ego ⁊ fratres mei et pueri mei cōmodauimus plurimis pecuniā ⁊ frumentū. Non repetamus in cōmune iſtud. Es alienū cōcedamus: quod debetur nobis. Reddite eis hodie agros ſuos: et vineas ſuas · ⁊ oliueta ſua et domos ſuas. Quin potius et centeſimā pecunie frumēti vini et olei quā exigere ſoletis ab eis: date pro illis. Et dixerūt. Reddemus: ⁊ ab eis nichil queremus: ſicq; faciem⁹ ut loqueris. Et vocaui ſacerdotes: ⁊ adiuraui eos ut facerent iuxta q̄d dixerā. Inſup excuſſi ſinū meum · et dixi. Sic excutiat de⁹ omnem virū q̄ nō cōpleuerit verbū iſtud, de domo ſua et de laboribꝫ ſuis. Sic excutiatur: et vacuus fiat. Et dixit vniūſa multitudo amen. Et laudauerūt deū. Fecit ergo pp̄lus ſicut erat dictū. A die autē illa qua preceperat rex michi ut eſſem dux in terra iuda ab anno viceſimo uſq; ad annū triceſimū ſcd'm artaxerxis regis per ānos duodecim: ego et fratres mei annonas q̄ ducibꝫ debebantur non comedimus. Duces aūt primi qui fuerūt ante me grauauerūt pp̄lm: ⁊ acceperūt ab eis in pane ⁊ vino et pecunia quotidie ſiclos q̄draginta. Sed ⁊ miniſtri eoꝝ depreſſerant pp̄lm. Ego aūt nō feci ita ꝓpter timorem dei. Quin potius in opere muri edificaui: et agrū nō emi: et om̄es pueri mei congregati ad opus erāt. Iudei quoq; et magiſtratus · centūquinquaginta viri · ⁊ qui veniebāt ad nos de gentibus q̄ in circuitu nr̄o ſūt: i mēſa mea erāt. Parabat̄ aūt michi ꝑ dies ſingulos bos un⁹ · arietes ſex electi · exceptis volatilibꝫ: ⁊ inter dies decē vina diūſa: et alia multa tribuebam. Inſup ⁊ annonas ducatus mei nō queſiui. Valde enim erat attenuatus populus. Memento mei deus meus in bonū: ſcd'm omnia que feci populo huic. ca. vi.

Factū eſt aūt cū audiſſet ſanaballath et tobias · et ioſem arabs · et ceteri inimici noſtri ꝙ edificaſſē ego murū · ⁊ non eſſet in ip̄o reſidua interruptio: uſq; ad tēp⁹ aūt illud valuas nō poſuerā in portis: miſerūt ſanaballath · ⁊ goſem arabs · ad me dicentes. Veni ⁊ percutiam⁹ fedus pariter in viculis in campo uno. Ipſi aūt cogitabant ut facerent michi malū. Miſi ergo ad eos nuncios dicēs. Opus grāde ego facio ⁊ nō poſſum deſcendere: ne forte negligatur cū venero et deſcendero ad vos. Miſerūt aūt ad me ſecūdum verbū hoc per quatuor vices: et reſpondi eis iuxta ſermonem priorem. Et miſit ad me ſanaballath iuxta verbum prius quinta vice puerū ſuū: et epiſtolam habebat in manu ſua ſcriptam hoc modo. In gentibꝫ auditū eſt · ⁊ goſem dixit · ꝙ tu et iudei cogitetis rebellare · ⁊ propterea edifices murū: et leuare te velis ſup eos regē: propter quā cauſam et ꝓphetas poſueris qui p̄dicent de te in iheruſalē dicentes. Rex in iudea eſt. Auditurus eſt rex verba hec. Idcirco nūc veni: ut ineamus cōſiliū pariter. Et miſi ad eos dicēs. Nō eſt factū ſcd'm verba hec que tu loqueris. De corde enim tuo tu cōponis hec. Omnes enī hij terrebāt nos: cogitantes ꝙ ceſſarent manus nr̄e ab opere et quieſceremus. Quā ob cauſam magis cōfortaui man⁹ meas. Et ingreſſus ſum domū ſamaie filij dalaie · filij methabehel ſecreto. Qui ait. Tractemus nobiſcū in domo dei in medio templi · et claudamus portas edis: q̄a venturi ſunt ut interficiant te: ⁊ nocte venturi ſunt ad occidendū te. Et dixi. Num quiſquā ſimilis mei fugit? Et quis ut ego ingredietur templū ⁊ viuet? Non ingrediar. Et intellexi ꝙ de⁹ nō miſiſſet eū: ſed quaſi vaticinās locut⁹ eſſet ad me: et tobias et ſanaballath cõduxiſſent eũ. Acceperat enĩ precium ut territ⁹ facerẽ et peccarem: et haberẽt malũ quod exprobrarent michi. Memento mei dñe pro tobia et ſanaballath· iuxta opera eoꝝ talia: ſed et noadie ꝓphete ⁊ ceteroꝝ prophetaꝝ qui terrebãt me. Cõpletus eſt aũt murus viceſimoquito die mẽſis elul· quinquagintaduobꝫ diebus. Factũ eſt ergo cũ audiſſent omnes inimici nrĩ ut timerent uniũſe gentes que erãt in circuitu noſtro: et cõciderẽt intra ſemetipſos: ⁊ ſcirent ꝙ a dño factũ eſſet opus hoc. Sed et in diebꝫ illis multe optimatũ iudeoꝝ epiſtole mittebãtur ad tobiã: et a tobia veniebãt ad eos. Multi enĩ erãt in iudea habentes iuramentũ ei⁹: q̃a gener erat ſechenie filij iorei: ⁊ iohanan fili⁹ ei⁹ acceperat filiã meſollã filij barachie. Sed ⁊ laudabãt eũ corã me: et verba mea nunciabãt ei: Et tobias mittebat epiſtolas ut terreret me. ca. vii.

Poſtq̃ȝ aũt edificat⁹ eſt murus· et poſui valuas· ⁊ recenſui ianitores et cãtores ⁊ levitas: precepi anani fratri meo ⁊ ananie principi dom⁹ de iheruſalẽ: ipſe enĩ quaſi vir verax et timens deũ plus ceteris videbat̃. Et dixi eis. Non aperiant porte iheruſalem uſq; ad calorẽ ſolis. Cũq; adhuc aſſiſterent: clauſe porte ſunt et oppilate. Et poſui cuſtodes de habitatoribus ihr̃lm ſingulos per vices ſuas: ⁊ vnũquẽq; cõtra domũ ſuã. Civitas aũt erãt lata nimis ⁊ grãdis: et pp̃lus parvus in medio eius: ⁊ non erãt dom⁹ edificate. Deus aũt dedit ĩ corde meo: ⁊ cõgregaui optimates ⁊ magiſtrat⁹ et vulgꝰ ut recenſerem eos. Et inveni librũ cenſus eoꝝ q̃ aſcenderãt primũ: et inventũ eſt ſcriptũ ĩ eo. Iſti filij provincie qui aſcenderunt de captivitate migrantiũ quos tranſtulerat nabuchodonoſor rex babilonis ⁊ reverſi ſunt in iheruſalẽ ⁊ in iudeam· vnuſquiſq; in civitatẽ ſuã: qui venerãt cũ zorobabel: ioſue· neemias· azarias· raamias· naamin· mardocheus· belſar· meſpharat· beggoai· naum· baana. Numer⁹ viroꝝ pp̃li iſrahel. Filij pharos duo milia centũſeptuagintaduo. Filij ſaphatie: trecentiſeptuagintaduo. Filij area: ſexcentiquinquagintaduo. Filij phetmoab filiorũ ioſue et ioab: duo milia octingentidecem et octo. Filij helam: mille octingẽtiquinquagĩtaquatuor. Filij zethua: nongentiquadragintaquinq;. Filij zachai: ſeptingentiſexaginta. Filij bennui: ſexcentiquadragintaocto. Filij bebai: ſexcentivigintiocto. Filij azgad: duo milia trecentivigintiduo. Filij adonicã: ſexcentiſexagintaſeptem. Filij beguai: duo milia ſexagintaſeptẽ. Filij adin: ſexcentiquĩquagĩtaquinq;. Filij ather filij ezechie: nõgentiocto. Filij aſem: trecentivigintiocto. Filij beſai: trecentivigintiquatuor. Filij areph: centũduodecim. Filij gabaon: nonagĩtaquinq;. Filij bethleem et netupha: centũoctogintaocto. Viri anathot: centũvigintiocto. Viri bethamoth: quadragintaduo. Viri cariathiarim cephira et beroth: ſeptingentiquadragintatres. Viri rama et neba: ſexcentivigintiunus. Viri machmas: centũvigintiduo. Viri bethel et hai: ducentivigintitres. Viri nebo alterius: quinquagintaduo. Viri helã alterius: milleducentiquinquagintaq̃tuor. Filij arem: trecentiviginti. Filij iericho: trecentiq̃dragintaquinq;. Filij lodadin et ono: ſeptĩgentivigintiun⁹. Filij ſenaa: tria milia nõgentitriginta. Sacerdotes. Filij idaia in domo ieſua: nongentiſeptuagintatres. Filij emmer: millequīquagintaduo. Filij pheſſur: mille ducentiquadragintaſeptem. Filij arem: milledecē et ſeptem. Leuite. Filij ioſue et cedmihel · filioꝝ oduia: ſeptuagintaquatuor. Cātores. Filij ſia aſaph: centūquadragintaocto. Janitores. Filij ſellū · filij ather · filij thelmon · filij accub · filij athira · filij ſobai · centūtrigintaocto. Nathinnei. Filij ſoa · filij aſipha · filij thebaoth · filij ceros · filij ſiaa · filij fadō · filij lebana · filij agaba · filij ſelmon · filij anan · filij geddel · filij gaer · filij raahia · filij raſin · filij nechoda · filij iezem · filij aza · filij phazea · filij beſai · filij munim · filij nephuſim · filij bechue · filij acupha · filij azur · filij beſluth · filij maida · filij arſa · filij berchos · filij ſizara · filij thema · filij naſia · filij atupha · filij ſuoꝝ ſalomonis · filij ſothai · filij ſopherech · filij pherida · filij iahala · filij dercon · filij gedel · filij ſaphata · filij athil · filij focerech · qui erat ortus ex abaim filio ammon. Omnes nathinnei · et filij ſeruorū ſalomonis: trecentinōgītaduo. Hij ſunt aūt qui aſcenderūt de thelmala thelarſa · cherub adon ⁊ emmer: et nō potuerūt indicare domū patrū ſuorū · et ſemen ſuū: utrū ex iſrl' eſſent. Filij dalaia · filij tobia · filij nechoda · ſexcentiquadragintaduo. Et de ſacerdotibus · filij hobia · filij accos · filij berzellai · qui accepit de filiabꝫ berzellai galaaditidis uxorem: ⁊ uocatꝰ eſt nomīe eoꝝ. Hij queſierūt ſcripturā ſuā in cenſu ⁊ nō inuenerūt: et eiecti ſunt de ſacerdotio. Dixitq; atherſatha eis ut non māducarent de ſanctis ſanctoꝝ: donec ſtaret ſacerdos doctus ⁊ eruditus. Omnis multitudo quaſi unus · quadragītaduo milia ſexcētiſexaginta: abſq; ſeruis et ancillis eoꝝ · qui erāt ſeptē milia trecentitrigintaſeptē: et inter eos cātores ⁊ cātatrices ducente. Equi eorū ſexcentitrigintaſeptem: muli eoꝝ ducētiquadragintaquinq;: cameli eoꝝ quadringentitrigintaquinq;: aſini ſex milia ſeptingentiuiginti. Huc uſq; refert quid in comentario ſcriptū fuerit: ex in neemie hiſtoria texitur. Nōnulli aūt de principibꝫ familiaꝝ dederūt in opꝰ. Atherſatha dedit in theſaurum · auri dragmas mille: phialas quīquaginta: tunicas ſacerdotales quīgentaſtrigīnta. Et de principibꝫ familiaꝝ dederūt in theſaurū operis auri dragmas uiginti milia · et argenti minas duo milia ducentas. Et qđ dedit reliquus pplus auri dragmas uiginti milia · et argenti minas duo milia · ⁊ tunicas ſacerdotales · ſexagītaſeptē. Habitauerūt aūt ſacerdotes ⁊ leuite ⁊ ianitores et cātores ⁊ reliquū uulgꝰ ⁊ nathinnei ⁊ omīs iſrl' in ciuitatibꝫ ſuis.

ca. viii.

Et venerat menſis ſeptimꝰ: Filij aūt iſrl' erāt in ciuitatibus ſuis. Congregatuſq; omīs pplus q̄ſi uir unus ad plateam que eſt ante portam aquarū: et dixerūt eſdre ſcribe ut afferret librū legis moyſi: quā preceperat dn̄s iſraheli. Attulit ergo eſdras ſacerdos legem corā multitudine uirorū ⁊ mulierū · cunctiſq; qui poterāt intelligere: in die prima menſis ſeptimi. Et legit in eo aperte in platea que erat ante portam aquarū · de mane uſq; ad mediā diem: in cōſpectu virorū et mulierū et ſapientiū. Et aures omīs pplī erant erecte ad librum. Stetit aūt eſdras ſcriba ſup gradū ligneum quē fecerat ad loquēdum · et ſteterūt iuxta eū · mathathia · ⁊ ſemia · ⁊ ania · et uria · et elchia · et maaſia ad dexterā eius · et ad ſiniſtram phadaia· miſahel· ⁊ melchia· ⁊ aſum· ⁊ aſeph dana zacharia· ⁊ moſollā. Et aperuit eſdras librū corā omī pplo. Sup uniūſum quippe populū eminebat. Et cū aperuiſſet eū: ſtetit omīs pplus. Et benedixit eſdras domino deo· voce magna. Et reſpōdit omīs pplus· amē· amen: eleuās man⁹ ſuas. Et incuruati ſunt: ⁊ adorauerūt deū proni in terrā. Porro ieſue· et bani· et ſerabia· yamin accub· ſepthai· odia· maaſia· celita· azarias· iozabed· anani· phalaia leuite· ſilentiū faciebāt in pplo: ad audiendā legē. Popul⁹ aūt ſtabat in gradu ſuo. Et legerūt in libro legis dei diſtincte· ⁊ appte ad intelligendū: ⁊ intellexerūt cū legeret̄. Dixit aūt neemias· ipē ē atherſatha· ⁊ eſdras ſacerdos ⁊ ſcriba· et leuite īterpretātes uniūſo pplo. Dies ſanctificat⁹ ē dn̄o deo noſtro. Nolite lugere ⁊ nolite flere. Flebat enī omīs pplus: cū audiret verba legis. Et dixit eis. Ite comedite pinguia ⁊ bibite mulſū: ⁊ mittite partes eis qui nō pparauerūt ſibi q̄a ſanctus dies dn̄i ē: ⁊ nolite ɔtriſtari. Gaudiū etenī dn̄i eſt fortitudo nr̄a. Leuite aūt ſilentiū faciebāt in omī pplo dicentes. Tacete: q̄a dies ſanct⁹ eſt: ⁊ nolite dolere. Abijt itaq; omīs pplus ut comederet· ⁊ biberet et mitteret partes: ⁊ faceret leticiā magnā: q̄a intellexerāt verba q̄ docuerat eos. Et in die ſcd̄o ɔgregati ſunt pricipes familiarū uniūſi pplī ſacerdotes et leuite ad eſdrā ſcribā: ut interpretaret̄ eis verba legis. Et inuenerūt ſcriptū ī lege· p̄cepiſſe dn̄m in manu moyſi· ut habitent filij iſrl̄ in tabernaclis in die ſolēni menſis ſeptimi: et ut p̄dicent ⁊ diuulgēt vocē in uniūſis urbibȝ ſuis· ⁊ in ihrl̄m dicētes. Egredimini ī mōtem· et afferte frondes oliue· et frondes ligni pulcherrimi· frondes mirti· ⁊ ramos palmaꝝ: et frondes ligni nemoroſi· ut fiāt tabernacla ſicut ſcriptū eſt. Et egreſſus eſt pplus ⁊ attulerūt. Feceruntq; ſibi tabernacula unuſquiſq; in domate ſuo et in atrijs ſuis: et in atrijs domus dei· ⁊ in platea porte aquarum: et in platea porte ephraim. Fecit ergo uniuerſa eccleſia eorum que redierant de captiuitate tabernacula: et habitauerunt in tabernaculis. Nō enī fecerāt a diebȝ ioſue filij nun· taliter filij iſrl̄: uſq; ad diē illū. Et fuit leticia magna nimis. Legit autē in libro legis dei· p dies ſinglos· a die primo uſq; ad diem nouiſſimum: et fecerunt ſolennitatem ſeptem diebus: et ī die octauo collectā iuxta ritū. ca. ix.

In die aūt viceſimoquarto mēſis hui⁹ ɔuenerūt filij iſrl̄ in ieiunio· et ī ſaccis: et hum⁹ ſup eos. Et ſeparatū eſt ſemē filioꝝ iſrl̄ ab omni filio alienigena: et ſteterūt ⁊ confitebantur peccata ſua et iniq̄tates patrū ſuoꝝ. Et cōſurrexerūt ad ſtandū: ⁊ legerūt ī volumine legis dn̄i dei ſui quater in die: ⁊ quater confitebant̄· ⁊ adorabāt dn̄m deū ſuum. Surrexerūt aūt ſup gradū leuitaꝝ ioſue ⁊ bani· et cedmihel· remini· ſabnia· abani· ſarebias bani· et thanani: et clamauerūt magna voce ad dn̄m deum ſuū. Et dixerūt leuite· ioſue· ⁊ chedmiel· bonni· aſebia· ſerebia· arebia· odaia· ſebna· fataia. Surgite: benedicite dn̄o deo vr̄o· ab eterno uſq; in eternū. Et benedicāt nomini glorie tue excelſo: in omī benedictone ⁊ laude. Tu ipē dn̄e ſolus: tu feciſti celū et celū celoꝝ et omnē exercitū eoꝝ· terrā ⁊ uniūſa q̄ in ea ſūt: maria ⁊ omnia que in eis ſunt. Et tu viuificas omīa hec: ⁊ exercit⁹ celi te adorat. Tu ipſe dn̄e deus qui elegiſti abrā et eduxiſti eum de igne chaldeorū:et poſuiſti nomē eius abrahā·⁊ inueniſti cor eiꝰ fidele corā te:⁊ ꝑcuſſiſti cū eo fedus ut dares ei terrā chananei·ethei·euei·⁊ amorrei·⁊ pherezei·⁊ iebuſei·et gergeſei·ut dares ſeminī eiꝰ. Et impleſti uerba tua qm̄ iuſtꝰ es. Et vidiſti afflictionē patrū nr̄oꝝ in egipto·clamoremqꝫ eoꝝ audiſti ſuꝑ mare rubrū:et dediſti ſigna et portēta in pharaone·et ī vniūſis ſ̄uis eiꝰ:et in omī pp̄lo terre illiꝰ. Cognouiſti enī q̄a ſuꝑbe egerāt ꝯtra eos:⁊ feciſti tibi nomē·ſicut et in hac die. Et mare diuiſiſti āte eos:⁊ trāſierūt per mediū maris ī ſicca. Perſecutores aūt eoꝝ ꝓiecíſti in ꝓfundū quaſi lapidē ī aquas validas:⁊ in columna nubis ductor eoꝝ fuiſti ꝑ diē·et in colūna ignis ꝑ noctē:ut appareret eis via per quā ingrediebant̄. Ad mōtē q̄ꝫ ſynai deſcendiſti:et locutꝰ es cū eis de celo:⁊ dediſti eis iudicia recta et legē veritatis·cerimonias·⁊ p̄cepta bona. Et ſabbatū ſanctificatū tuū oſtendiſti eis:⁊ mādata ⁊ cerimonias ⁊ legē p̄cepiſti eis in manu moyſi ſ̄ui tui. Panē q̄ꝫ de celo dediſti eis ī fame eoꝝ:⁊ aquā de petra eduxiſti eis ſiciētibus:Et dixiſti eis ut ingrederent̄ ⁊ poſſiderēt terrā. ſuꝑ quā leuaſti manū tuam ut traderes eis. Ipſi vero ⁊ p̄res nr̄i ſuꝑbe egerūt·⁊ indurauerunt ceruices ſuas:⁊ nō audierūt mādata tua.⁊ noluerūt audire:et nō ſunt recordati mirabiliū tuoꝝ q̄ feceras eis. Et indurauerūt ceruices ſuas:⁊ dederūt caput ut cōuerterent̄ ad ſ̄uitutē ſuā q̄ſi per contentionē. Tu aūt deꝰ ꝓpitius clemēs et miſericors lōganimis ⁊ multe miſerationis:nō dereliquiſti eos. Et quidem cū feciſſēt ſibi vitulū ꝯflatilē et dixiſſēt·iſte eſt deꝰ tuus q̄ eduxit te de egipto·fecerūtqꝫ blaſphemias magnas:tu aūt in miſericordijs tuis multis non dimiſiſti eos ī deſ̄to. Colūna nubis nō receſſit ab eis per diē·ut duceret eos in viā:⁊ colūna ignis ꝑ noctē:ut oſtēderet eis iter per qđ ingrederent̄. Et ſpiritū tuū bonū dediſti q̄ doceret eos:et manna tuū nō ꝓhibuiſti ab ore eoꝝ:et aquā dediſti eis in ſiti. Quadraginta ānis pauiſti eos ī deſ̄to:nichilqꝫ eis defuit. Veſtimēta eorū nō inueterauerūt:et pedes eoꝝ nō ſunt attriti. Et dediſti eis regna ⁊ pp̄los:et partitꝰ es eis ſortes. Et poſſederūt terrā ſeon·et terrā regis eſebon: et terrā og regis baſan. Et ml̄tiplicaſti filios eoꝝ ſicut ſtellas celi:⁊ adduxiſti eos ad terrā de qua dixeras pr̄ibꝫ eoꝝ ut ingrederent̄ et poſſiderēt. Et venerūt filij:⁊ poſſederūt terrā. Et humiliaſti corā eis habitatores terre chananeos:et dediſti eos in manu eoꝝ·et reges eoꝝ·et pp̄los terre:ut facerēt eis ſicut placetat illis. Ceperūt itaqꝫ urbes munitas·et humū pinguē:et poſſederūt domos plenas cūctis bonis·ciſternas ab alijs fabricatas: vineas et oliueta·⁊ ligna pomifera multa. Et comederūt ⁊ ſaturati ſunt·⁊ impinguati ſunt:et abundauerūt delicijs in bonitate tua magna. Prouocauerūt aūt te ad iracūdiā·⁊ receſſerūt a te:et ꝓiecerūt legē tuā poſt terga ſua. Et prophetas tuos occiderūt q̄ ꝯteſtabāt̄ eos ut reuerterent̄ ad te: fecerūtqꝫ blaſphemias grādes. Et dediſti eos ī manū hoſtiū ſuoꝝ:⁊ afflixerūt eos. Et in tp̄e tribulatōnis ſue clamauerūt ad te:et tu de celo audiſti·et ſcđm miſerationes tuas multas Dediſti eis ſaluatores: q̄ ſaluarēt eos de manu hoſtium ſuoꝝ. Cūqꝫ requieuiſſent reūſi ſūt ut facerent malum in cōſpectu tuo:et dereliquiſti eos in manu inimicoꝝ ſuorū: et poſſederūt eos. Conūſiq; ſūt et clamauerūt ad te: Tu aūt de celo exaudiſti ⁊ liberaſti eos ī miſericordijs tuis multis tēporibꝫ: ⁊ cōteſtatꝰ es eos ut reūterent̄ ad legē tuā. Ipſi uero ſuꝑbe egerūt: ⁊ nō audierūt mādata tua· et in iudicijs tuis peccauerūt: q̄ faciet homo·et uiuet in eis. Et dederūt humeꝝ recedētē: ⁊ ceruicē ſuā indurauerūt: nec audierūt. Et ꝓtraxiſti ſuꝑ eos ānos multos: et ꝯteſtatꝰ es eos ī ſpiritu tuo per manū ꝓphetaꝝ tuoꝝ. et nō audierūt: ⁊ tradidiſti eos· in manū ꝑploꝝ terrarū. In miſericordijs aūt tuis plurimis nō feciſti eos ī cōſumptionē. nec dereliquiſti eos: q̄m deꝰ miſerationū et clemēs es tu. Nūc itaq; deꝰ noſter: magne·fortis et terribilis·cuſtodiens pactū et miſcdiam: ne auertas a facie tua omnē laborē q̄ inuenit nos·reges nr̄os·principes nr̄os·⁊ ſacerdotes noſtros·⁊ ꝓphetas nr̄os·⁊ p̄res nr̄os·et omnē pplm tuum. a diebꝫ regis aſſur uſq; ī diē hāc. Et tu iuſtꝰ es in omībꝫ q̄ uenerūt ſuꝑ nos· q̄a ueritatē feciſti: nos aūt impie egimꝰ. Reges nr̄i·principes noſtri·ſacerdotes nr̄i·⁊ p̄res nr̄i· nō fecerūt legē tuā: ⁊ nō attenderūt mādata tua ⁊ teſtimonia tua q̄ teſtificatꝰ es in eis. Et ipī ī regnis ſuis bonis·⁊ in bonitate tua mlta quā dederas eis· et in terra latiſſima et pingui quā tradideras ī ꝯſpectu eoꝝ·nō ſeruierūt tibi: nec reūſi ſunt a ſtudijs ſuis peſſimis. Ecce nos ipſi hodie ſerui ſumꝰ: et terra quā dediſti patribꝫ nr̄is ut comederēt panē eiꝰ ⁊ q̄ bona ſunt eiꝰ: ⁊ nos ipſi ſerui ſumꝰ in ea. Et fruges eiꝰ multiplicātur regibꝫ q̄s poſuiſti ſuꝑ nos ꝓpter peccata nr̄a: ⁊ corporibꝫ nr̄is dominātur ⁊ iumētis nr̄is ſcd̄m uolūtatē ſuā: et in tribulatōne magna ſumꝰ. Suꝑ omībꝫ ergo hijs nos ipī ꝑcutimꝰ fedꝰ et ſcribimus: et ſignant principes noſtri: leuite nr̄i ⁊ ſacerdotes noſtri.

ca. x.

Signatores aūt fuerūt· neemias atherſatha·filiꝰ achelai: ⁊ ſedechias·ſaraias·azarias·ihieremias·pheſſur·amarias·melchias·accꝰ ſebenia· melluch·arem· merimuth·obdias· daniel·genton·baruch·moſollā·abia· miamin·mazia·belga·ſemeia·hij ſacerdotes. Porro leuite: ioſue filiꝰ azarie·bennui de filijs enadad·cedmihel· et fratres eoꝝ: ſechenia·odeuia·celita· phalaia·anan·micha·roob·aſebia· zacchur·ſerebia·ſabania·odia·bonibaninu. Capita ꝑpli·feros·phetmoab· elam·zethu·bani·bonni·azgad·bebai· adonaya·beggoai·adin·ather·ezechia·azur·odeuia· aſum· beſai·areth· anathot·nebai· mechphia· moſollā· azir·meſizabel·ſadoch·iedua·felthia· anan·ania·oſee·anania·aſub·aloes· phaleam·ſobech·reū·aſebna·madſia· echaia·hanan anan melluch arem·baana: ⁊ reliqui de ꝑplo. Sacerdotes·leuite·ianitores·⁊ cantores·nathinnei· et oīes qui ſe ſeparauerūt de ꝑplis terrarū ad legem dei·uxores eoꝝ·filij eorū·⁊ filie eoꝝ·oīes q̄ poterant ſapere ſpondentes pro fratribꝫ ſuis: optimates eoꝝ·et q̄ ueniebāt ad pollicendum· et iurādū·ut ābularēt in lege dn̄i quā dederat ī manu moyſi ſerui ſui: ut facerent ⁊ cuſtodirēt uniūſa mādata dn̄i dei nr̄i·et iudicia eiꝰ·⁊ cerimonias eiꝰ: et ut nō daremꝰ filias nr̄as ꝑplo terre: et filias eoꝝ nō acciperemꝰ filijs nr̄is. Populi q̄ꝫ terre qui importāt uenalia· et omnia ad uſum per diē ſabbati ut uendāt: nō accipiēmꝰ ab eis in ſabbato·et in die ſanctificato. Et dimittemꝰ annū ſeptimū: ⁊ exactōnē vniūſe manus. Et ſtatuemꝰ ſup nos ꝓcepta · ut demꝰ terciā partē ſicli per ānū ad opꝰ domꝰ dei nr̄i: ad panes ꝓpoſitionis · ⁊ ad ſacrificiū ſempiternū · et in olocauſtū ſempiternū in ſabbatis ī kalendis · in ſolēnitatibꝫ · ⁊ in ſanctificatis · et pro peccato · ut exorēt pro iſrl': ⁊ in omnē uſum domꝰ dei nr̄i. Sortes ergo miſimus ſup oblatōnē lignoꝝ inter ſacerdotes ⁊ leuitas et ꝑplm̄ · ut inferrent̄ in domū dei nr̄i per domos patrū nr̄oꝝ per tēpora a tēporibꝫ āni uſqꝫ ad ānū: ut arderēt ſup altare dn̄i dei nr̄i · ſicut ſcriptū ē in lege moyſi. Et ut afferremꝰ primogenita terre nr̄e · et primitiua uniūſi fructꝰ omīs ligni · ab āno ī ānū · in domo dn̄i: ⁊ primitiua filioꝝ nr̄oꝝ et pecoꝝ nr̄oꝝ ſicut ſcriptū ē in lege: et primitiua boū nr̄oꝝ et ouiū nr̄aꝝ · ut offerrent̄ ī domo dei nr̄i ſacerdotibꝫ ꝗ miniſtrāt ī domo dei nr̄i. Et primitias ciboꝝ nr̄oꝝ · ⁊ libaminū nr̄oꝝ · ⁊ poma omīs ligni · uindemie qꝫ et olei afferemus ſacerdotibꝫ ad gazophilaciū dei nr̄i: ⁊ decimā partē terre nr̄e leuitis. Ipſi leuite decimas accipiēt ex omībꝫ ciuitatibus operū nr̄oꝝ. Erit aūt ſacerdos filiꝰ aaron cū leuitis in decimis leuitarū: ⁊ leuite offerēt decimā partē decime ſue in domo dei nr̄i ad gazophilatium in domo theſauri. Ad gazophilaciū enī deportabūt filij iſrl' · ⁊ filij leui primitias frumēti ⁊ vini ⁊ olei: ⁊ ibi erunt vaſa dn̄i ſanctificata · et ſacerdotes ⁊ cātores ⁊ ianitores ⁊ miniſtri: et nō dimittemus domum dei nr̄i. c. xi.

Habitauerūt aūt principes ꝑpli in iheruſalem. Reliqua vero plebs miſit ſortem · ut tolleret unā partē de decē ꝗ habitaturi eſſent in ihrl'm ciuitate ſancta: nouē vero partes ī ciuitatibꝫ. Benedixit aūt ꝑplus omībus viris ꝗ ſe ſponte obtulerāt ut habitarēt in iheruſalē. Hij ſunt itaqꝫ principes ꝓuincie ꝗ habitauerūt in iheruſalē ⁊ in ciuitatibus iuda. Habitauit autem vnuſquiſqꝫ in poſſeſſione ſua in urbibus ſuis iſrl': ſacerdotes · leuite · nathinnei · et filij ſuoꝝ ſalomonis. Et in iheruſalem habitauerunt de filijs iuda: et de filijs beniamin. De filijs iuda: athaias filius aziam · filij zacharie · filij amarie · filij ſaphatie · filij malalehel. De filijs phares: iſmaaſia · filius baruch · filius coloza · filius azia · filius adaya · filius ioarib · filius zacharie · filius ſilonites. Omnes filij phares qui habitauerūt ī iheruſalē: quadringentiſexaginta octo viri fortes. Hij ſunt aūt filij beniamin. Sellū filius moſollam · filius ioed · filiꝰ phadaia · filius colaia · filiꝰ maſia · filiꝰ ethel · filius yſaia. Et poſt eum gebbai ſellai: nongentiuigintiocto. Et iohel filius zechri ꝓpoſitꝰ eoꝝ: ⁊ iudas filiꝰ ſemua ſup ciuitatē ſecūdꝰ. Et de ſacerdotibus idaia filius ioarib · iachin · ſaraia filius helchie · filiꝰ moſollā · filiꝰ ſadoch · filiꝰ meraioth · filiꝰ ahitob principes domꝰ dei: ⁊ fratres eoꝝ faciētes opera templi · octingētiuigītiduo. Et adaia filius ieroam · filius phelelia filiꝰ amſi · filiꝰ zacharie · filiꝰ pheſſur · filiꝰ melchie · et fratres eius principes prīn: ducenti quadragintaduo. Et amaſai · filiꝰ azrihel · filiꝰ azi · filiꝰ moſollamoth · filiꝰ emmer · ⁊ fratres eoꝝ potentes nimis · centūuigintiocto: et prepoſitus eorū zabdihel filius potentiū. Et de leuitis: ſebenia filiꝰ aſob · filiꝰ azaricam · filiꝰ aſabia · filiꝰ boni · ⁊ ſabathai · et iozabeth · ſup omnia opera ꝗ erāt forinſecus in domo dei a principibꝫ leuitaꝝ:

Et mathania filiꝰ micha· filiꝰ zebedei filiꝰ asaph princeps ad laudandū· ⁊ ad cōfitendū ī oratione: ⁊ bechecias secūdus de fratribꝫ eiꝰ: et abda filiꝰ samuha· filiꝰ galal· filiꝰ ydithun. Omnes leuite in ciuitate sancta: ducēti octogīta quatuor. Et ianitores: accub telmon· ⁊ fratres eoꝝ qui custodiebant hostia· centū septuaginta duo. Et reliqui ex israel sacerdotes· et leuite in vniuersis ciuitatibꝫ iuda· vnusquisqꝫ in possessione sua: ⁊ nathinnei qui habitabant ī ofel· ⁊ syaba· ⁊ gaspha. De nathinneis· ⁊ episcopis leuitaꝝ in ierusalem: azzi filiꝰ bani· filiꝰ asabie· filiꝰ mathanie· filiꝰ miche. De filijs asaph: cantores in ministerio domꝰ dei. Preceptū quippe regis sup eos erat: et ordo in cantoribꝫ per dies singulos: et fathaia filiꝰ mesezebel· de filijs zara· filij iuda in manu regis iuxta omne verbū populi: et ī domibꝫ per omnes regiones eoꝝ. De filijs iuda habitauerūt ī cariatharbe· ⁊ in filiabꝫ eiꝰ· et in dibon· et ī filiabus eiꝰ· ⁊ in capseel· ⁊ in viculis eiꝰ: ⁊ in iesue· ⁊ in molada· ⁊ in bethfaleth· et ī asersual· ⁊ in bersabee ⁊ in filiabꝫ eiꝰ: ⁊ in siceleth et ī mochana· et ī filiabꝫ eiꝰ: ⁊ in remmon· ⁊ in sara· ⁊ in ierimuth· zonaa· odollā· ⁊ in villis eaꝝ: lachis· et in regionibꝫ eiꝰ· azecha et in filiabꝫ eius. Et manserūt in bersabee vsqꝫ ad vallem ennon. Filij aūt beniamin· a geba· mechmas· et hai· et bethel· et filiabus eius: anathot· nob· anana· asor· rama· gethaim· hadid· seboim· neballath· et ono valle artificum: et de leuitis portiones iude ⁊ beniamin.

ca. xii.

Hij sunt aūt sacerdotes ⁊ leuite· qui ascenderūt cū zorobabel filio salathiel· et Josue: saraia· iheremias· esdras· amaria· melluch· attꝰ· sechenias· reum· merimuth· addo· genthon· abya· miamin· madia· belga· semeia· et ioarib· ⁊ ydaia· sellū· amoch· elceia· adaia. Isti principes sacerdotū ⁊ fratres eoꝝ in diebꝫ iosue. Porro leuite· iesua· bennui· cedmihel· sarabia· iuda· mathanias· sup hymnos ipi ⁊ fratres eoꝝ: et bechecia· atqꝫ ethanni· ⁊ fratres eoꝝ vnusquisqꝫ in officio suo. Josue aūt genuit ioachim· et ioachim genuit eliasib· et eliasib genuit ioiada: ⁊ ioiada genuit ionathan· et ionathan genuit ieddua. In diebꝫ aūt ioachim erant sacerdotes principes familiaꝝ saraie· maraie· iheremie· ananie· esdre· mosollā· amarie· iohannan· milico· ionathan· sebenie· ioseph· aran· edna· maraioth· elci· adaie· zacharie· genthon· mosollam· abie· zechri· miamin· ⁊ moadie· felci· belge· sammua· semeie· ioathan· ioarib· mathanai· iodaie· azzi· sellaie· celaia· mochgber· elchie· asebie· ydaie· nathanahel. Leuite in diebꝫ eliasib· et ioiada· et ionathan· et ieddoa· scripti principes familiaꝝ ⁊ sacerdotes in regno darij perse. Filij leui principes familiaꝝ scripti in libro verboꝝ dieꝝ: et vsqꝫ ad dies ionathan· filij eliasib. Et principes leuitaꝝ· asebia· serebia· et iesue filiꝰ cedmihel· ⁊ fratres eoꝝ per vices suas: ut laudarent· et cōfiterentur iuxta preceptū dauid viri dei: ⁊ obseruarent eque per ordinem. Mathania· ⁊ bechecia· ⁊ obedia· mosollam· thelmon· accub· custodes portarum· et vestibuloꝝ ante portas. Hij ī diebꝫ ioachim filij iosue· filij iosedech: et in diebus neemie ducis· et esdre sacerdotis scribeqꝫ. In dedicatione aūt muri ierusalē· requisierūt leuitas de omnibꝫ locis suis vt adducerent eos in ierusalem· ⁊ facerent dedicationē et leticiā ī actione graciaꝝ· et cantico· et ī cymbalis· psalterijs et cytharis. Congregati ſunt aūt filij cātoꝝ· ⁊ de cāpeſtribꝫ circa ihrl̄m· ⁊ de villis netuphati· ⁊ de domo galgal· et de regionibꝫ geba· ⁊ azmaueth: qm̄ villas edificauerūt ſibi cātores ī circuitu ihrl̄m. Et mūdati ſunt ſacerdotes ⁊ leuite: et mūdauerūt ꝓplm̄ et portas ⁊ murū. Aſcendere aūt feci principes iuda ſup muꝝ: et ſtatui duos magnos chōros laudātiū. Et ierunt ad dexterā ſup muꝝ ad portā ſterquilinij. Et iuit poſt eos oſaias· ⁊ media pars principū iuda: et azarias· eſdras· ⁊ moſollā· iuda· ⁊ beniamin· ⁊ ſemeia· ⁊ iheremia. Et de filijs ſacerdotū in tubis: zacharias filiꝰ ionathan· filiꝰ ſemeie· filiꝰ mathanie· filiꝰ michaie· filiꝰ zechur· filiꝰ aſaph: ⁊ frēs eiꝰ ſemeia· et azarel· malalai· galalai· maai· nathanahel· ⁊ iuda· ⁊ anani· in vaſis cātici dauid viri dei: ⁊ eſdras ſcriba āte eos ī porta fontis. Et cōtra eos aſcenderūt ī gradibꝫ ciuitatis dauid· in aſcenſu muri ſup domū dauid: ⁊ uſqꝫ ad portā aquaꝝ ad orientē. Et chorꝰ ſcd̄s gratias referentiū ibat ex aduſo· et ego poſt eū: et media pars ꝓpli ſup murū· ⁊ ſup turrim furnoꝝ· ⁊ uſqꝫ ad murū latiſſimū· ⁊ ſup portā ephraim· et ſup portā ātiquā· ⁊ ſup portā piſcium ⁊ turrim ananehel· ⁊ turrim emath· et uſqꝫ ad portā gregis: ⁊ ſteterūt ī porta cuſtodie. Steterūtqꝫ duo chori laudantiū ī domo dei: ⁊ ego et dimidia pars magiſtratuū mecū. Et ſacerdotes· eliachim· maaſia miamin· michea· elioenai· zacharia· ⁊ anania ī tubis: ⁊ maaſia· ⁊ ſemeia· ⁊ eleazar· ⁊ azi· ⁊ iohannan· et melchia· ⁊ elam· et ezer. Et clare cecinerūt cātores: ⁊ iezraia ꝑpoſitus. Et immolauerūt in die illa victimas magnas: et letati ſūt. Deus enī letificauerat eos leticia magna. Sed et vxores eoꝝ et liberi gauiſi ſūt: ⁊ audita ē leticia ihrl̄m ꝓcul. Recenſuerūt qꝫ in die illa viros ſup gazophilacia theſauri ad libamina· ⁊ ad primitias· et ad decimas· ut introferrēt ꝑ eos principes ciuitatis ī decore gratiaꝝ actionis ſacerdotes ⁊ leuitas: q̄a letificatꝰ eſt iuda ī ſacerdotibꝫ· ⁊ leuitis aſtātibꝫ. Et cuſtodierūt obſuationē dei ſui· et obſuationē expiationis: ⁊ cātores et ianitores· iuxta p̄ceptū dauid et ſalomonis filij eiꝰ: quia ī diebꝫ dauid et aſaph ab exordio erāt principes ꝯſtituti cātoꝝ in carmine laudātiū et ꝯfitentiū deo. Et om̄is iſrl̄ ī diebꝫ zorobabel et in diebus neemie dabant partes cātoribus et ianitoribus per dies ſingulos: et ſanctificabant leuitas: ⁊ leuite ſanctificabāt filios aaron. ca. xiii.

In die aūt illo lectum eſt in volumine moyſi: audiēte ꝓplo. Et inuētū eſt ſcriptum in eo ꝙ nō debeāt introire ammonites ⁊ moabites ī eccleſiā dei uſqꝫ in eternū eo ꝙ nō occurrerint filijs iſrl̄ cū pane ⁊ aqua: et cōduxerūt aduſum eos balaā ad maledicendū eis: ⁊ ꝯuertit deꝰ noſter maledictionē in benedictionē. Factū ē aūt cū audiſſent legē: ſeparauerūt omnē alienigenā ab iſrl̄. Et ſup hoc erat eliaſib ſacerdos q̄ fuerat ꝑpoſitus in gazophilacio domꝰ dei nr̄i: ⁊ proximꝰ tobie. Fecit ergo ſibi gazophilaciū grande: ⁊ ibi erāt āte eū reponētes munera ⁊ thus· ⁊ vaſa· ⁊ decimā frumēti· vini ⁊ olei: partes leuitarū et cātoꝝ ⁊ ianitoꝝ ⁊ primitias ſacerdotales. In omībꝫ aūt hijs nō fui ī iheruſalē: q̄a ī āno triceſimoſcđo artaxerxis regis babilonis veni ad regē. Et ī fine dieꝝ rogaui regē· et veni in iheruſalē. Et intellexi malū qđ fecerat heliaſib tobie: ut faceret ei theſaurū ī veſtibul' domꝰ dei: ⁊ malū michi viſū ē valde. Et ꝓieci vaſa domꝰ tobie foras de gazophilatio: ꝓcepiq; et emūdauerūt gazophilatiū. Et retuli ibi vaſa domꝰ dei · ſacrificiū ⁊ thus. Et cognoui ꝙ partes leuitaꝝ nō fuiſſet date: ⁊ fugiſſet vnuſqſq; ī regionē ſuā de leuitiˢ ⁊ cātoribꝫ ⁊ de hiiˢ q̄ miniſtrabāt: ⁊ egi cauſā adūſū magiſtratꝰ · ⁊ dixi. Quare dereliq̄mꝰ domū dei? Et ꝯgregaui eos: ⁊ feci ſtare ī ſtatōnibꝫ ſuis. Et omīs iuda apportabat decimā frumēti · vini · ⁊ olei · ī horrea. Et ꝯſtituimꝰ ſuꝑ horrea ſelemiā ſacerdotē · ⁊ ſadoch ſcribā · ⁊ fadaiā de leuitis: et iuxta eos anan filiū zachur filiū mathanie · q̄ fideles cōprobati ſūt: ⁊ ipſis credite ſunt partes fratꝝ ſuorū. Memento mei deꝰ meꝰ ꝓ hoc: ⁊ ne deleas miſerationes meas q̄s feci in domo dei mei ⁊ ī cerimoniis eiꝰ. In diebus illis vidi ī iuda calcātes torcłaria ī ſabbato: portātes aceruos ⁊ onerātes ſuꝑ aſinos vinū ⁊ vuas · ⁊ ficꝰ ⁊ omne onꝰ: ⁊ inferētes ī ihrlm ī die ſabbati. Et ꝯteſtatꝰ ſum ut ī die qua vendere liceret · venderēt. Et tirii habitauerūt ī ea · inferētes piſces · ⁊ omīa venalia: Et vendebāt ī ſabbatis filiis iuda ⁊ ihrlm. Et obiurgaui · optimates iuda: ⁊ dixi eis. Que ē hec res mala quā vos facitis: ⁊ ꝓphanatis diē ſabbati? Nūqd nō hec fecerūt p̄res nr̄i: ⁊ adduxit deꝰ noſter ſuꝑ nos omē malū hoc · ⁊ ſuꝑ ciuitatē hāc? Et vos additis iracūdiā ſuꝑ iſrl: violādo ſabbatū. Factū eſt aūt cū quieuiſſent porte ihrlm die ſabbati: dixi · ⁊ clauſerūt ianuas: ⁊ p̄cepi ut nō aperirēt eas uſq; poſt ſabbatū. Et de pueris meis ꝯſtitui ſuꝑ portaˢ: ut nullꝰ inferret onus die ſabbati. Et māſerūt negociatores ⁊ vēdētes vniūſa venalia foris ihrlm ſemel ⁊ bis: et cōteſtatꝰ ſū eos: ⁊ dixi eis. Quare manetis ex aduſo muri? Si ſcdo hoc feceritis: manū mittā ī vos. Itaq; ex tp̄e illo nō venerūt ī ſabbato. Dixiq; leuitiˢ ut mūdarent̄ ⁊ venirēt ad cuſtodiēdaˢ portas: ⁊ ſanctificādā diē ſabbati. Et pro hoc ergo memēto mei deꝰ meꝰ ⁊ parce michi ſecundum multitudinem miſerationū tuarū. Sed ⁊ in diebus illis vidi iudeos ducētes vxores azotidas · āmonitidas ⁊ moabitidas. Et filii eoꝝ ex media parte loquebāt̄ azotice: ⁊ neſciebāt loqui iudaice: ⁊ loquebāt̄ iuxta linguā ꝓpli: ⁊ ꝓpli. Et obiurgaui eos: et maledixi. Et cecidi ex eis viros et decaluaui eos: ⁊ adiuraui ī deo ut nō darent filias ſuas filiis eoꝝ: ⁊ nō acciperēt de filiabꝫ eoꝝ filiis ſuis · ⁊ ſibimet ipſis dicēs. Nūquid nō in huiuſcemodi re peccauit ſalomon rex iſrl? Et certe in gentibꝫ multis · non erat rex ſimilis ei: et dilectus deo ſuo erat: et poſuit eū deus regem ſuꝑ omnē iſrahel. Et ipſm ergo duxerunt ad peccatū mulieres alienigene. Nunquid et nos inobediētes faciemꝰ omē malū grāde hoc · ut p̄uaricemꝰ ī deo nr̄o: ⁊ ducamꝰ vxores peregrinas? De filiis aūt ioiada filii eliaſib ſacerdotis magni · gener erat ſanaballath oronitis: quē fugaui a me. Recordare dn̄e deus meus aduerſum eos qui polluūt ſacerdotiū: iuſq; ſacerdotale ⁊ leuiticum. Igitur mundaui eos ab omībꝫ alienigenis: et cōſtitui ordines ſacerdotū et leuitarum vnūquemq; in miniſterio ſuo: ⁊ in oblatione lignorū in temporibꝫ ꝯſtitutis et ī primitiis. Memēto mei deꝰ meꝰ ī bonum. Amen. Explicit liber neemie qui eſdre ſecundus eſt.

Incipit liber eſdre tercius.

Capitulum pri

Et fecit iosias nuū. pascha in iherosolimis dño: et immolauit phase quartadecima luna primi mensis: statuens sacerdotes per vices dierū stolis amictos in tēplo dñi. Et dixit leuitis sacris seruis israhel: ut sanctificarent se dño in positione sancte arche dñi in domo quā edificauit salomon filiꝰ dauid rex. Nō erit vobis tollere sup humeros eā. Et nūc deseruite dño vr̄o ⁊ curā agite gentis illiꝰ isrl' ex parte scdm pagos ⁊ tribus vr̄as secundū scripturā dauid regis isrl. et secundū magnificētiā salomonis filij eius: omēs in templo et secūdū particulā principatꝰ paternā vr̄am eoꝝ qui stant in cōspectu fratrū filioꝝ isrl'. Immolate pascha: ⁊ sacrificia parate fratribus vr̄is: et facite scdm p̄ceptū dñi qđ datū est moysi. Et donauit iosias in plebē que inuēta est ouiū. agnoꝝ et hedorū. ⁊ capraꝝ. triginta milia: vitulos tria milia. Hec de regalibꝫ data sunt scdm promissionē ppl'o. et sacerdotibꝫ in pascha: oues numero duo milia: ac vituli centū. Et iechonias ⁊ semeias. et nathanael fratres. ⁊ asabias. ⁊ oziel. et coraba in phase. oues quinqꝫ milia: vitulos quingentos. Et hec cum fierent eleganter: steterūt sacerdotes et leuite habentes azima per tribꝫ. Et secundū partes principatꝰ patrū in cōspectu ppli offerebāt dño: scdm ea que in libro moysi scripta sunt. Et assauerūt phase igni prout oportebat: ⁊ hostias coxerūt in enolis ⁊ in ollis cum beniuolentia. Et attulerūt omībꝫ qui erant ex plebe: ⁊ post hec parauerunt sibi ⁊ sacerdotibus. Sacerdotes enim offerebāt adipes usqꝫ dum finita esset hora: ⁊ leuite parauerūt sibi ⁊ fratribꝫ suis filijs aaron. Et sacrificatores filias offerebāt. scdm ordinē. scdm preceptū dauid. ⁊ asaph: ⁊ zacharias. ⁊ ieddinus qui erat a rege. ⁊ hostiarij per singulas ianuas: ita ut nō ꝑuaricaret unusquisqꝫ suā. Fratres enī eoꝝ parauerūt illis. Et ɔsummata sunt que pertinebant ad sacrificiū dñi. In illa die egerūt phase: ⁊ offerebāt hostias sup dñi sacrificiū scdm preceptū regis iosie. Et egerūt filij isrl' qui inuēti sunt in tpe illo phase: ⁊ diē festi azimoꝝ per dies septem. Et nō est celebratū. phase tale in israhel a temporibus samuel prophete: ⁊ omēs reges isrl' nō celebrauerūt tale pascha quale egit iosias. ⁊ sacerdotes. ⁊ leuite. ⁊ iudei. ⁊ omīs isrl. qui inuenti sunt in cōmoratione iherosolimis. Octauodecimo āno regnāte iosia celebratū est phase. Et directa sunt opera iosie in ɔspectu dñi sui in corde pleno metuentis. et que circa illum quidē cōscripta sunt in pristinis temporibꝫ de eis qui peccauerūt quiqꝫ irreligiosi fuerūt in dñm pre omī gente: et qui nō quesierūt verba dñi super israhel. Et post omnem actū hūc iosie. ascendit pharao rex egipti veniens in carchamis abicere sup eufratem: et exijt ī obuiā illiꝰ iosias. Et misit rex egipti ad iosiam dicens. Quid michi et tibi est rex iude? Non sum missus a dño. Super eufraten enī bellū meū est. Festinās descende. Et nō est reuersus iosias sup currū: sed expugnare eū conabat. nō attendēs verbū pphete ex ore dñi: sed ɔstituit ad eū bellū in cāpo mageddo. Et descenderūt principes ad regem iosiā. Et dixit rex pueris suis. Amouete me a prelio. Infirmatꝰ sum cūi valde. Et ſtatim amouerūt eū pueri ipſius de acie. Et aſcendit ſup currū ſecundariū ſuū: et pueniens iheroſolimā vita functꝰ eſt: ⁊ ſepultus eſt in paterno ſepulcro. Et in tota iudea lugebāt ioſiam: ⁊ qui p̄ſidebāt cū vxorib; lamētabāt eū uſq; in hūc diē. Et datū eſt hoc fieri ſemp in om̄e genꝰ iſrl'. Hec aūt p̄ſcripta ſunt in libro hiſtoriaꝝ regū iude: et ſingl'a geſta · actus ioſie et eiꝰ gloria · ⁊ intellectꝰ eius in lege dn̄i: quia eque geſta ſunt ab eo ⁊ que non ſcripta ſunt ī libro regū iſrl' ⁊ iude. Et aſſumētes qui erāt ex gente iechoniā filiū ioſie ꝯſtituerūt regē pro ioſia pre ſuo · cū eſſet annorū trigintatriū: et regnauit ſup iſrl' mēſib; trib; . Et amouit eū rex egipti ne regnaret ī iheroſolimis: ⁊ multauit gentē argenti talēta centū: et auri talētū vnū. Et ꝯſtituit rex egipti regē ioakim fratrē ipſius regem iude et iheruſalē: ⁊ alligauit magiſtratꝰ ioachim zaracelem fratrē ſuum: ⁊ apprehēdēs reduxit egiptū. Annorū erat ioakim vigintiquinq; cū regnare cepiſſet ī terra iuda ⁊ ī iheruſalē: et fecit malū in ꝯſpectu dn̄i. Poſt hūc aūt aſcendit nabuchodonoſor rex babilonis: ⁊ alligās eū in aureo vinculo p̄duxit in babiloniā: ⁊ ſacra vaſa domini accepit nabuchodonoſor · et tulit · ⁊ ꝯſecrauit in templo ſuo in babilonia. Nā de immūdicia illiꝰ · ⁊ irreligioſitate ſcriptū ē in libro temporū regum. Et regnauit ioachin filius eius pro eo. Cū aūt ꝯſtitutꝰ eſt erat annoꝝ octo. Regnauit aūt mēſes tres et dies decē in iheruſalē: ⁊ fecit malū in ꝯſpectu dn̄i. Et poſt ānū mittēs nabuchodonoſor trāſmigrauit eū babiloniā ſimul cū ſacris vaſis dn̄i: et ꝯſtituit ſedechiam regem iuda ⁊ ihrlm · cū eſſet annoꝝ vigintiunius. Regnauit aūt annis vndecim. Et fecit malū in ꝯſpectu dn̄i: ⁊ nō eſt veritꝰ a verbis que dicta ſunt ab iheremia ꝓpheta ex ore domini. Et adiuratꝰ a rege nabuchodonoſor periurans diſceſſit: et indurata ceruice ſua · ⁊ corde ſuo · trāſgreſſus eſt legitima dn̄i dei iſrl'. Et duces ppl̄i dn̄i multa inique geſſerūt et impie egerūt ſup om̄es immūdicias gentiū: ⁊ polluerūt templū dn̄i qd̄ ſanctū erat ī iheroſolimis. Et miſit deus patrē ſuorū per angelū ſuū reuocare eos: propter qd̄ parceret illis ⁊ tabernaclo ſuo. Ipſi vero ſubſannabāt in angelis ſuis: et qua die locutꝰ eſt dn̄s erāt illudentes prophetis eiꝰ. Qui uſq; ad iracundiā ꝯcitatꝰ eſt · ſuper gentē ſuā ꝓpter irreligioſitatē ſuā: et p̄cepit aſcendere reges chaldeoꝝ. Hij occiderūt iuuenes eorū in gladio · ī circuitu ſancti templi eoꝝ: et nō pepercerūt iuueni ⁊ ſeni · et virgini ⁊ adoleſcenti: ſed om̄es traditi ſunt in manus ipoꝝ ⁊ om̄ia ſacra vaſa domini · et regales apothecas reſumētes tulerūt in babiloniā: ⁊ incenderūt domū dn̄i ⁊ demolierūt muros iheruſalem: ⁊ turres eiꝰ incenderūt in igne. Et ꝯſumauerūt om̄ia honorifica eiꝰ: et ad nichilū redigerūt: ⁊ reliquos a gladio in babilonē · et erant ſerui illiꝰ uſq; dum regnarēt perſe · in repletione verbi dn̄i ī ore iheremie: quouſq; benigne ageret terra ſabbata ſua. Omni tempore deſertionis ſue ſabbatizauit in applicatione annorū ſeptuaginta. c. ii.

Regnante cyro rege perſaꝝ in conſummatōne verbi dn̄i in ore iheremie · ſuſcitauit dn̄s ſpiritū cyri regis perſaꝝ: et p̄dicauit in toto regno ſuo ſimul per ſcripturā dicēs. Hec dicit cyrus rex perſarū. Me conſtituit regem orbi terrarū dn̄s iſrl' dn̄s excelſus: et ſignificauit michi edificare domū ſibi in ihrlm que eſt in iudea. Si quis eſt ex genere vr̄o: dn̄s ipiꝰ aſcendat cū eo in iheruſalē. Quotquot ergo circa loca habitāt adiuuēt eos ꝗ ſunt in loco ipſo ī auro ⁊ argento in dationibꝫ cū equis · ⁊ iumētis: cūqꝫ alijs que ſcd̄m vota apponūtur in edem dn̄i que eſt in ihrlm. Et ſtantes principes tribuū pagoꝝ ⁊ iudee ex tribu beniamin ⁊ ſacerdotes et leuite · quos excitauit dn̄s aſcendere et edificare domū dn̄i que ē in ihrlm: ⁊ qui erāt in circuitu eoꝝ adiuuerūt in om̄i auro et argento eiꝰ et iumentis ⁊ votis quā pluribꝫ: multi quorū ſenſus excitatꝰ eſt. Et cyrus rex protulit vaſa ſacra dn̄i ꝗ trāſtulit nabuchodonoſor rex babilonis ex iheruſalē · ⁊ ꝯſecrauit ea ydolo ſuo. Et proferens ea cyrus rex perſaꝝ tradidit mitridato qui erat ſup theſauros ipiꝰ. Per hūc aūt tradita ſūt ſalmanaſaro preſidi iudee. Horū aūt hic numerꝰ. Libatoria argētea · duo milia q̄dringēta: athiſce argentee trigīta: phiale auree triginta: item argētee duo milia quadringente: ⁊ alia vaſa mille. Omnia aūt vaſa aurea · ⁊ argentea quīqꝫ milia octingētaſexaginta. Et enumerata ſunt ſalmanaſaro ſimul cū hijs ꝗ ex captiuitate babilonie venerāt in iheroſolimā. In artaxerſis aūt regis perſarū temporibꝫ ſcripſerūt ei de hijs ꝗ inhabitabāt in iudea ⁊ ihrlm · balſamus et mitridatꝰ ⁊ ſabelliꝰ et rathimꝰ balthemus ſamelius ſcriba: et reliqui inhabitātes in ſamaria · ⁊ ceteris locis ſubiectā epiſtolā regi artaxerſi. Dn̄e pueri tui rathimꝰ ab accedētibꝫ · et ſabellius ſcriba: ⁊ reliqui curie tue iudices in celeſiriā et phenicem. Et nunc notū ſit dn̄o regi: quoniā iudei qui aſcenderūt a vobis ad nos venientes ī ihrlm ciuitatē refugā et peſſimā: edificant furnos eius: ⁊ ſtatuūt muros · et templū ſuſcitant. Quod ſi ciuitas iſta et muri ꝯſummati fuerint nō tantum tributa nō ſuſtinebūt pendere: ſed etiā regibꝫ reſiſtent. Et quia id agit̄ circa templū: recte haberi arbitrati ſumꝰ nō deſpicere hoc ip̄m · ſed notū facere dn̄o regi: ut ſi videbit̄ rex · querat̄ in libris patrū tuoꝝ: ⁊ inuenies in ꝯmonitōnibus ſcripta de hijs: ſcies quoniā ciuitas iſta fuit refuga · et reges ⁊ ciuitates ꝯcutiens: ⁊ iudei refuge ⁊ prelia cōmittentes in ea ab eterno: ob quā cauſam ciuitas iſta deſerta eſt. Nūc ergo notū facimꝰ dn̄e rex: quoniā ſi ciuitas hec edificata fuerit ⁊ huiꝰ muri erecti fuerīt: deſcenſus tibi nō erit ī celeſiriā · ⁊ phenicem. Tūc ſcripſit rex rathimo ꝗ ſcribebat accedētia · ⁊ belthimo ⁊ ſabellio ſcribe: ⁊ ceteris ꝯſtitutis · ⁊ inhabitātibꝫ in ſiria · ⁊ phenice · ea que ſubiecta ſunt. Legi epiſtolā quā miſiſtis michi. Precepi ergo inquiri: ⁊ inuentū eſt · quoniā ciuitas illa eſt ab euo regibꝫ reſiſtens et homines refuge · ⁊ prelia in ea efficientes: et reges fortiſſimi erāt in ihrlm dn̄antes ⁊ tributa exigētes · a celeſiria et phenice. Nūc ergo p̄cepi prohibere hoīes illos edificare ciuitatē: et phibere ne q̄d ultra hec fiant · ſed nec procedāt ī plurimū: ex qua ſūt malicie ita ut regibus moleſtia inponēt. ca. iii

Tunc recitatis hijs que a rege artaxerſe ſcripta fuerāt rathimus et ſabellius ſcriba et qui cū hijs ꝯſtituti erāt iungentes feſtinātes venerūt in iheruſalē · cū equitatu ⁊ turba · et agmine: ceperūtqꝫ edificātes phibere. Et vacabāt ab edificatione templi ī ihrlm:

uſqꝫ ſecūdo āno regnī darij regis perſarū. Rex darius fecit cenā magnā omnibꝫ vernaculis ſuis: ⁊ omnibꝫ magiſtratibꝫ medie ⁊ perſidis ⁊ oīibus purpuratis. ⁊ p̄toribꝫ ⁊ cōſulibꝫ. ⁊ prefectis ſub illo ab india uſqꝫ ethiopiā: centūuigīti ſeptē prouincijs. Et cū māducaſſet. ⁊ bibiſſent ⁊ ſaciati reūterent. tūc darius rex aſcendit in cubiclō ſuo: et dormiuit et expergefactꝰ eſt. Tūc illi tres iuuenes corporis cuſtodes qui cuſtodiebāt corpꝰ regis: dixerūt alter alteri. Dicamꝰ unuſquiſqꝫ nr̄m ſ̄monē qui p̄cellat: ⁊ cuiuſcūqꝫ apparuerit ſermo ſapiētior alterꝰ: dabit illi darius rex dona magna. purpura cooperiri. et in auro bibere et ſup aurū dormire. et currū aureum freno. ⁊ cydarim biſſinam. ⁊ torquē circa collū: et ſcd̄o loco ſedebit a dario ꝓpter ſapientiā ſuā: et cognatꝰ darij vocabit̄. Tūc ſcribentes ſingli ſuū verbū ſignauerūt: et poſuerunt ſubtꝰ ceruical darij regis: et dixerunt. Cūqꝫ ſurrexerit rex dabimus illi ſcripta nr̄a: et qd̄cūqꝫ iudicauerit rex et tribꝫ. ⁊ magiſtratꝰ ꝑſidis. quoniam verbū eiꝰ ſapiētius eſt: ipſi dabit̄ victoria ſicut ſcriptū ē. Unus ſcripſit. Forte eſt vinū. Alius ſcripſit. Fortior eſt rex. Terciꝰ ſcripſit. Fortiores ſunt mlīeres: ſup oīa aūt vincit veritas. Et cum ſurrexiſſet rex acceperunt ſcripta ſua: ⁊ dederūt illi. ⁊ legit. Et mittēs vocauit omnes magiſtratꝰ perſaꝝ. et medos. et purpuratos. ⁊ pretores. ⁊ p̄fectos: ⁊ ſederūt in ꝯſilio: ⁊ lecta ſunt ſcripta coram ipſis. Et dixit. Vocate adoleſcentes. et ipſi indicabūt verba ſua. Et vocati ſūt: ⁊ introierūt. Et dixit illis. Iudicate nobis de hijs que ſcripta ſunt. Et cepit prior qui dixerat de fortitudine vini. Et dixit. Viri quam p̄ualet vinū oīibꝫ hoīnibꝫ qui bibūt illud. Seducit mentē. Itēqꝫ regis ⁊ orphani facit mentē vanā. Item ſerui ac liberi pauperis ac diuitis ⁊ oēm mentem cōuertit in ſecuritatē. et iocūditatē: et non meminit oēm triſticiā ⁊ debitū: et oīa p̄cordia facit honeſta: et non meminit regē nec magiſtratū: ⁊ oīa p̄ talēta loqui facit. Et non meminerunt cū biberint amiciciā nec fraternitatē. ſed poſt nō multū ſumunt gladios. et cum a vino meſſerint et ſurrexerint nō meminerunt que geſſerunt. O viri num p̄cellit vinū? Quis ſic cogitat facere? Et tacuit hoc dicto.

ca. iiii.

Et incipauit ſequēs dicere: qui dixit de fortitudine regis. O viri: num p̄cellūt homines. qui terrā ⁊ mare obtinēt. ⁊ oīa que ī eis ſunt? Rex aūt ſup oīa p̄cellit. et dominatur eorū: et oē qd̄cūqꝫ dixerit illis faciunt. Et ſi miſerit illos ad bellatores: vadunt ⁊ demoliūt montes ⁊ muros. et turres. Iugulant̄ ⁊ iugulant: et regis verbū non p̄tereunt. Nam ſi vicerint. afferūt regi omnia quecūqꝫ predati fuerint. Similiter et alij omnes et quotquot non militāt nec pugnāt ſed colunt terrā: rurſum cū fuerint metentes afferūt tributa regi. Et ipſi unus ſolꝰ ſi dixerit occidite occidūt. dixerit. remittite remittūt: dixerit ꝑcutite. ꝑcutiūt. dixerit exterminate extīnāt. dixerit edificate edificāt. dixit excidite excidūt. dixit plātate plātant: ⁊ omnis plebs et virtutes eū obaudiūt: et ſup hoc ipſe recūbit. ⁊ bibit ⁊ dormit. Iſti aūt cuſtodiunt in circuitu eū: ⁊ nō poſſunt ire ſinguli ⁊ facere opera ſua: ſed in dicto obaudientes ſunt ei. Viri: quomō non p̄cellet rex qui ſic diffamatur? Et tacuit. Tercius qui dixerat de mulieribus ⁊

veritate· hic eſt zorobabel: cepit loqui. Viri· nō magnus rex· et multi homines: nec vinū p̄cellit. Quis ē ergo qui dn̄ator eoꝝ? Nōne mulieres genuerūt regē ⁊ omnē pp̄lm qui dn̄atur mari ⁊ terre: et ex illis nati ſunt· et ipſe educauerūt eos q̄ plātauerūt vineas ex quibus vinū fit? Et ipſe faciunt ſtolas omniū hominū: et ipi faciūt gloriā hominibꝫ: et nō poſſunt homines ſeparari a mulieribꝫ. Si ɔgregauerint aurū et argentū· ⁊ omnē rem ſpecioſam et viderint mulierē unā bono habitu· et bona ſpecie: om̄ia hec relinquētes ī eā intendūt· ⁊ aperto ore cōſpiciūt: et eā alliciūt magis q̄ꝫ aurū et argentū· et om̄em rem p̄cioſam. Homo ſuū patrē relinquit qui enutriuit illū et ſuā regionē: ⁊ ad mulierē ſe cōiungit. Et cū muliere remittit animā: et neqꝫ p̄rem meminit· neqꝫ m̄rem neqꝫ regionē. Et hinc oportet vos ſcire: quoniā mulieres dn̄antur viri. Nōne doletis? Et accipit homo gladiū ſuū et vadit ī viā facere furta ⁊ homicidia et mare nauigare ⁊ flumina: ⁊ leonē videt ⁊ in tenebris ingredit̄: ⁊ cū furtū fecerit ⁊ fraudes ⁊ rapinas· amabili ſue affert. Et iterꝫ diligit homo vxorē ſuā magis q̄ꝫ patrē aut m̄rem. Et multi demētes facti ſunt ꝓpter vxores ſuas: et ſerui facti ſunt ꝓpter illas: ⁊ multi perierūt et iugulati ſunt· ⁊ peccauerūt propter mulieres. Et nūc credite michi q̄a magnꝰ eſt rex· in poteſtate ſua: quoniā om̄es regiones verent̄ tangere eū. Videbam tamē apemen filiā bezacis· mirifici cōcubinā regis· ſedentē iuxta regē ad dexterā: ⁊ auferentē diadema de capite eius· ⁊ imponētem ſibi: et palmis cedebat regē de ſiniſtra manu. Et ſuꝑ hec aperto ore intuebat̄ eā: ⁊ ſi arriſerit ei ridet: nam ſi indignata ei fuerit blanditur· donec reconcilietur in gratiam. O viri: cur nō ſunt fortiores mulieres? Magna eſt terra: et excelſum eſt celum. Quis iſta agit? Et tūc rex et purpurati intuebātur in alterutrū. Et inchoauit loqui de veritate. O viri: nōne fortes ſunt mulieres? Magna eſt terra: ⁊ excelſum eſt celū: et velox curſus ſolis cōuertit in gyro celū in locū ſuū ī una die. Nonne magnificꝰ ē qui hec facit? Et veritas magna: et fortior pre om̄ibus. Omnis terra veritatē inuocat: celum etiā ipam benedicit: et om̄ia opera mouētur et tremūt eā· et non eſt cū ea quicq̄ꝫ iniquū. Vinum iniquū: iniquus rex. Iniqui om̄es filij hominū: et iniqua illoꝝ omnia opera: et nō eſt in ipis veritas. Et ī ſua iniquitate ꝑibūt: et veritas manet et inualeſcit in eternū: et viuit· et optinet in ſecula ſeculoꝝ. Nec eſt apud eā accipere ꝑſonas· neqꝫ differentias: ſed q̄ iuſta ſunt facit om̄ibꝫ· iniuſtis ac malignis· ⁊ om̄es benignātur in operibꝫ eiꝰ. Et non eſt in iudicio eius iniquū: ſed fortitudo· ⁊ regnū· ⁊ poteſtas· ⁊ maieſtas omniū euorū. Benedictꝰ deus veritatis. Et deſijt loquēdo. Et omnes pp̄li clamauerunt: et dixerūt. Magna eſt veritas et preualet. Tūc rex ait illi. Pete ſi qd̄ vis amplius q̄ꝫ que ſcripta ſunt: et dabo tibi ſecūdū qd̄ inuentꝰ es ſapientior: ⁊ proximꝰ michi ſedebis: ⁊ cognatꝰ meus vocaberis. Tunc ait regi. Memor eſto voti tui qd̄ vouiſti edificare iheruſalē ī die qua regnū accepiſti: ⁊ om̄ia vaſa que accepta ſunt ex ihrl̄m remittere: que ſeparauit cyrus quando mandauit babiloniā· et voluit remittere ea ibi. Et tu vouiſti edificare templū: quod incenderunt ydumei quando exterminata ē iudea a chaldeis. Et nūc hoc ē q̄d poſtulo dñe ⁊ q̄d peto: hoc ē maieſtas a te q̄d poſtulo: ut faciaſ uotū q̄d uouiſti regi celi ex ore tuo. Tūc ſurgēs dariꝰ rex oſculatꝰ ē illū: ⁊ ſcripſit epiſtolā ad oīes diſpēſatores ⁊ ꝑfectos et purpuratos. ut deducerēt eū: ⁊ eos q̄ cū illo erāt. oīes aſcendētes edificare iheruſalē. Et oīb; ꝑfectis q̄ erāt ī ſyria ⁊ phenice ⁊ libano ſcripſit ep̄las: ut traherēt ligna cedrina a libano ī ihrlm: ut edificarēt cū eis ciuitatē. Et ſcripſit omnibus iudeis q̄ aſcendebāt a regno ī iudeā pro libertate: omnē potētē ⁊ magiſtratū et ꝑfectū nō ſupuenire ad ianuas ipſoꝝ: ⁊ omnē regionē q̄s optinuerant eſſe immunē eis: ⁊ ydumei relinquerēt caſtella q̄ optinēt iudeoꝝ: et ī ſtructurā tēpli dare ꝑ ſinglos ānos talēta uiginti uſq; dū peredificarēt: et ſup ſacrificiū olocauſtomata uiſitare q̄tidie ſicut habēt p̄ceptū: alia talēta decē offerre ꝑ ſinglos ānos: et oīb; q̄ ꝓcedūt a babilonia ꝯdere ciuitatē: ut eſſet libtas tā ip̄is q̄ꝫ filiis eoꝝ: ⁊ oīb; ſacerdotib; q̄ p̄cedūt. Scripſit aūt ⁊ quātitatē ⁊ ſacrā ſtolā iuſſit dari in qua deſeruirēt: ⁊ leuitis ſcripſit dare p̄cepta uſq; ī diē qua ꝯſummabit̄ domꝰ et ihrlm extruet̄: et oīb; cuſtodientib; ciuitatē ſcripſit dare eis ſorteſ et ſtipēdia. Et dimiſit oīa uaſa q̄ ſeparauerat cyrus a babilonia: ⁊ oīa quecūq; dixit cyrꝰ ⁊ ipſe p̄cepit fieri: et mitti ihrlm. Et cū ꝓceſſiſſet ille adoleſcēs. eleuās faciē ī ihrlm: benedixit regē celi ⁊ dixit. Abs te ē uictoria: ⁊ abs te ē ſapiētia. et claritas. Et ego ſeruꝰ tuꝰ ſū. Benedictꝰ es. q̄ dediſti michi ſapiētiā: ⁊ tibi ꝯfitebor dñe deꝰ patrū nr̄oꝝ. Et accepit ep̄las: ⁊ ꝓfectꝰ ē ī babiloniā. Et uenit ⁊ nunciauit fratrib; ſuis oīb; q̄ fuerūt ī babilonia: ⁊ benedixerūt deū patrū ſuoꝝ. qui dedit illis remiſſionē ⁊ refrigerium. ut aſcenderent et edificarent iheruſalem et templum ubi nominatum eſt nomē eiꝰ in ipſo: et exultauerūt cum muſicis ⁊ leticia dieb; ſeptē. C. v.

Poſt hec aūt electi ſūt ut aſcenderēt principes pagoꝝ ꝑ domos ꝑ trib; ſuas: ⁊ uxores illoꝝ ⁊ filii et filie eoꝝ ⁊ ſerui ⁊ ancille ipſoꝝ. et pecora illoꝝ. Et dariꝰ rex miſit una cū eis equites mille donec deducerēt eos ī ihrlm cū pace ⁊ cū muſicis ⁊ cū tympanis ⁊ tibiis: et omnes fratres erāt ludētes: ⁊ fecit eos aſcēdere ſimul cū eis. Et hec ſūt noīa uiroꝝ q̄ aſcenderūt ꝑ pagos ſuos ī trib; ⁊ in partē principatꝰ ipſoꝝ. Sacerdotes: filii phinees. filii aaron. ihs filiꝰ ioſedech: ioachim filiꝰ zorobabel filii ſalathiel de domo dauid. ex ꝓgenie phares tribu aūt iuda: q̄ locutꝰ ē ſub dario rege ꝑſarū ſermones mirificos ī ſcdo āno regni ipſiꝰ mēſe niſan p̄mo. Sūt aūt hii q̄ aſcenderūt ex iudea de captiuitate trāſmigrationis: q̄s trāſmigrauit nabuchodonoſor rex babilonie ī babilonē: ⁊ reuerſus ē ī ihrlm. Et reqſiuit partē iudee unuſquiſq; ciuitatē ſuā q̄ uenerūt cū zorobabel. et iheſu: neemias. areores. elimeo. emmanio. mardocheo. beelſuro. mechplatochr. olioro emonia. unꝰ de principib; eoꝝ: ⁊ numerꝰ a gētilib; eoꝝ ex prepoſitis eoꝝ. Filii phares: duo milia cētūſeptuagītaduo. Filii ares: tria milia quīquāgītaſeptem. Filii ſemo: centumquadragītaduo. In filiis iheſu ⁊ ioabes. milletrecentiduo. Filii demu: duo milia quadringentiſeptuaginta. Filii chraba: ducētiquinq;. Filii banica: centumſexagintaocto. Filii bebech: q̄dringētitres. Filii archad: quadringentiuigintiſeptem. Filii chan: trigintaſeptē. Filii zoroar: duo milia ſexagītaſeptē. Filij admu: q̄drigentiſexagintaunꝰ. Filij adercedis: centūocto. Filij ciaſo ⁊ zelas: cētūſeptē. Filij azoroc: q̄dringētitrigītanouē. Filij iedarbone: centūtrigītaduo. Filij ananie: cētūtrigīta. Filij aſoni. Filij marſar: q̄dringētiuigīti duo. Filij zabarus: nonagītaquīqꝫ. Filij ſepolemon: centūuigīti tres. Filij nepopas: quīquagintaquīqꝫ. Filij hechanatꝰ: centūquīquagintaocto. Filij cebethamꝰ: centūtriginta duo. Filij crearpatros: q̄ eroradies ⁊ modie: q̄dringētiuigīti tres. Qui ex gramas ⁊ gabea: centūuigītiunꝰ. Qui ex beſſelō et reagge: ſexagīta quīqꝫ. Qui ex baſtaro: centūuigīti duo. Qui ex bechenobes: quīquagintaquīqꝫ. Filij liptis: centūquīquagintaquīqꝫ. Filij labonnī: trecētiquīquagintaſeptē. Filij ſichem: trecētiſeptuaginta. Filij ſuadon ⁊ cionꝰ· trecētiſeptuagitaocto. Filij ericꝰ: duo milia centūquadragintaquīqꝫ. Filij anaas: trecētiſeptuaginta. Sacerdotes. Filij ieddus· filij euther· filij eliaſib: trecētiſeptuagintaduo. Filij emerus: ducētiquīquagitaduo. Filij faſurij: trecētiquīquagintaſeptem. Filij caree: ducentiuigintiſeptē. Leuite. Filij iheſu ī caduhel ⁊ banis· et ſerebias· et edias: ſeptuagintaq̄tuor. Om̄is numerꝰ a duodecimo āno: triginta milia quadringētiſexagintaduo. Filij ⁊ filie ⁊ uxores· om̄is cōputatō· q̄dragīta milia ducētiquadragintaduo. Filij ſacerdotū q̄ pſallebāt ī templo· filij aſaph: centūuigintiocto. Oſtiarij vero· filij eſmenni· filij azer· filij amon· filij accuba· topa· filij tobi: om̄es centūtrigintanouē. Sacerdotes ſuiētes ī templo. Filij ſel· filij gaſpha· filij tabloch· filij carie· filij ſu· filij hellu· filij labana· filij armacha· filij accub· filij utha· filij cetha· filij aggab· filij obai· filij anani· filij canna· filij geddu· filij an· filij radin· filij deſanō· filij nechba· filij caſeba· filij gaze· filij ozni· filij ſinone· filij attre· filij haſtem· filij aſiana· filij manei· filij naſiſim· filij accuſu· filij agiſta· filij azui· filij fanon· filij faſalon· filij meedda· filij ſuſa· filij caree· filij barcus· filij ſaree· filij coeſi· filij naſith· filij agiſti· filij pedon: ſalomon filij eiꝰ: filij aſophoth· filij phazida· filij celi· filij dedon· filij gaddahel· filij ſephegi· filij aggia· filij ſachareth· filij ſabathen· filij caroneth· filij malſith· filij ame· filij ſaſus· filij addus· filij ſuba· filij eura· filij rahotis· filij phaſphat· filij malmon. Om̄es ſacro ſuiētes ⁊ pueri ſalomonis: quadringentioctogintaduo. Hij ſūt filij q̄ aſcenderūt a thermel ⁊ therſa· principes eoꝝ· carmellā ⁊ careth· et nō poterāt edicere ciuitates ſuas· et ꝓgenies: quēadmodū ſunt ex iſrl': filij dalari· filij tubal· filij nechodaici· ex ſacerdotibꝫ q̄ fungebāt̄ ſacerdotio ⁊ nō ſunt inuēti: filij obya· filij achiſos· filij addin: q̄ accepit uxorem ex filiabꝫ phargeleu et uocati ſunt nōīe eiꝰ. Et horū queſita eſt generis ſcripta impedatura ⁊ non eſt inuenta: et ꝓhibiti ſunt ſacerdotio fungi. Et dixit illis neemias· et attharas ne participent̄ ſācta: donec ſurgat pōtifex doctꝰ in oſtenſionē ⁊ ueritatem. Om̄is aūt iſrl' erat duodecim milia: exceptis ſeruis ⁊ āncillis q̄draginta milia trecentiquadragīta. Serui hoꝝ et ancille· ſeptem milia trecentitrigītaſeptem: cātores et cantatrices· ducenti ſexagintaquīqꝫ. Cameli· quadringentitrigītaquīqꝫ: equi ſeptem milia trigītaſex: muli ducenti milia quadragintaquīqꝫ: ſubiugalia quīqꝫ milia vigīti quīq;. Et de ꝑpoſitiˢ ipīs ꝑ pagoˢ· dū venirent in templū dñi qḋ erat in iheruſalē: innouare ⁊ ſuſcitare templū in loco ſuo ſcḋm ſuā virtutē· et dari in templū· theſaurū operū ſacrū· auri minas· duodecī milia· ⁊ ſtolas ſacerdotales centū. Et habitauerūt ſacerdotes et leuite· et q̄ exierāt de plebe ī ihrl'm et ī regione: ⁊ ſacri cātores· ⁊ oſtiarij· ⁊ omnis iſrl'· ī regionibȝ ſuis. Inſtāte aūt ſeptimo mēſe· cūq; eſſēt filij iſrl' vnuſquiſq; ī ſuis rebȝ: ꝯuenerūt vnanimes ī atriū qḋ erat āte ianuā orīetalē. Et ſtantes iheſus filiꝰ ioſedech· et frēs eiꝰ ſacerdotes· ⁊ zorobabel filiꝰ ſalathiel· et huiꝰ frēs· parauerūt altare: ut offerrēt ſup illud olocauſtomata ſcḋm q̄ in libro moyſi hominis dei ſcripta ſūt. Et ꝯuenerūt ſibi ex alijs nationibȝ terre: ⁊ erexerūt ſacrariū ī loco ſuo omēs gentes t̄re: ⁊ offerebāt hoſtias ⁊ olocauſtomata dño matutīna. Et egerūt ſcenophegia· ⁊ diē ſolemnē ſicut ꝑceptū ē ī lege: et ſacrificia quotidie ſicut oportebat: et poſt hec oblatōnes inſtitutas· ⁊ hoſtias ſabbatoꝝ· et neomeniaꝝ· et dierꝝ ſolēnīū omniū ſctificatorū. Et quotquot vouebāt dño a neomenia ſeptē mēſis ceperūt hoſtias offerre deo: et templū dñi nōdū erat edificatū. Et dederunt pecuniā lapidarijs· et fabris: et potū ⁊ pabula cū gaudio. Et dederūt carra ſydonijs et tyrijs· ut trāſueherēt illis de libano trabes cedrinas ⁊ facerent rates ī ioppe portū: ſcḋm decretū qḋ ſcriptū erat eis a cyro rege perſarū. Et in ſcḋo āno venīētes ī templū dei ī ihrl'm· mēſe ſcḋo inchoauit zorobabel filiꝰ ſalathiel· ⁊ iheſus filiꝰ ioſedech· et frēs ipoꝝ· et ſacerdotes· et leuite· et omnes q̄ aduenerāt de captiuitate ī iheruſalem: ⁊ fundauerunt templum dei· nouilunio ſcḋi mēſis ſcḋi āni cū venīſſent in iudeā et ihrl'm. Et ſtatuerūt leuitas a vigīti ānis ſup opera dñi. Et ſtetit iheſus et filiꝰ eiꝰ· ⁊ fratres· omēs leuite: ꝯſpirātes· et executores legis· facientes opera ī domo dñi. Et ſteterūt ſacerdotes habētes ſtolas cū tubis: ⁊ leuite filij aſaph habētes cymbala· collaudātes dñm ⁊ benedicētes ſcḋm dauid regē iſrl'. Et cātabant cāticū dño: qm̄ dulcedo eius ⁊ honor ī ſcl'a ſup omnē iſrl'. Et omnis ꝑplus tuba recinuerūt: et ꝓclamauerūt voce magna: collaudātes dñm ī ſuſcitatōne domꝰ dñi. Et venerūt ex ſacerdotibȝ ⁊ leuitis· ⁊ ꝑſidētibus ſcḋm pagos· ſenioribȝ q̄ viderāt priſtinā domū: ⁊ ad huiꝰ edificatōnē cū clamore ⁊ plāctu magno· ⁊ multi cū tubis et gaudio magno: intātū ut ꝑplus nō audiret tubas ꝓpter planctū ꝑpli. Turba enī erat tubis canens magnifice: ita ut lōge audiret̄. Et audierūt inimici tribȝ iude ⁊ beniamin: ⁊ venerūt ſcire q̄ eſſet vox tubaꝝ. Et cognouerūt: qm̄ q̄ erāt ex captiuitate edificāt tēplū dño deo iſrl'. Et accedētes ad zorobabel· ⁊ iheſū· ⁊ ꝑpoſitos pagorū dixerūt eis. Edificabimꝰ vna vobiſcum. Similiter enī audiuimꝰ dñm nr̄m: ⁊ ipi pariter incedimꝰ a diebȝ albaſareth regis aſſiriorū: q̄ tranſmigrauit nos huc. Et dixit illis zorobabel· ⁊ iheſus· et prīcipes pagoꝝ iſrl'. Nō ē nobis et vobis edificare domū dei nr̄i. Nos enim ſoli edificabimꝰ dño iſrl': ſcḋm ea q̄ ꝑcepit nobis cyrus rex perſaꝝ. Gētes aūt terre incubātes hijs q̄ ſunt ī iudea· et leuātes opꝰ edificationis· ⁊ inſidiaˢ ⁊ ꝑplos adducētes· prohibebāt eos edificare: ⁊ aggreſſuras exercētes impedierunt ne ꝯſūmaret̄ edificiū omnī tp̄e vite cyri regis: ⁊ ꝓtraxerūt ſtructuram per biēniū uſqꝫ ad darij regnū. c. vi.

In ſcḋo aūt āno regni darij. ꝓphetauit aggeꝰ ⁊ zacharias filiꝰ addin ꝓphete apud iudeā ⁊ iħrlm: i noīe dei iſrl' ſup eos. Tūc ſtās zorobabel filiꝰ ſalachiel. ⁊ iheſus filiꝰ ioſedech: inchoauerūt edificare domū dn̄i q̄ ē ī iħrlm: cū adeſſēt eis ꝓphe dn̄i ⁊ adiuuarēt eos. In ipſo tp̄e venit ad illos ſyſēnes ſubreglus ſyrie ⁊ phenices. ⁊ ſatrabozanes ⁊ ſodales eiꝰ: ⁊ dixerūt eis. Quo p̄cipiēte vobis domū hāc edificare: ⁊ tectū iſtud et alia omnia pficitis? Et q̄ ſūt ſtructores qui hec edificant? Et habuerūt gratiā viſitatōne facta ſup eos q̄ erāt ex captiuitate a dn̄o ſeniores iudeoꝝ: ⁊ nō ſunt impediti edificare donec ſignificaret̄ dario de omībꝫ iſtis: ⁊ reſponſū acciperet̄. Exēplū ep̄le: q̄ꝫ miſerūt dario. Syſēnes ſubreglus ſyrie et phenices. et ſatrabozanes. ⁊ ſodales eiꝰ: in ſyria ⁊ phenice p̄ſides: regi dario ſalutē. Omīa nota ſint dn̄o regi: ꝙ cū aduenīſſemꝰ in regionē iudee. et introiſſemꝰ in iħrlm. inuenimꝰ edificātes domū dei magnā ⁊ tēplū ex lapidibꝫ politis et magnis. et p̄cioſis materijs in parietibꝫ: et opera illa inſtātet fieri. ⁊ ſuffragare et pſperare in manibꝫ eoꝝ. ⁊ in omī glā q̄ꝫ diligētiſſime perfici. Tunc interrogauimus ſeniores. dicētes. Quo p̄mittēte vobis edificatis domum iſtam: ⁊ opera hec fūdatis? Ideo aūt interrogauimꝰ: ut notū faceremꝰ tibi hoīes ⁊ p̄poſitos: ⁊ nominū ſcripturā p̄poſitoꝝ poſtulauimꝰ illos. At illi reſpōderūt nobis dicētes. Nos ſumꝰ ſerui dn̄i q̄ fecit celū ⁊ trā: ⁊ edificabat̄ hec domꝰ āte ānos iſtos multos a rege iſrl' magno ⁊ fortiſſimo: et ɔſūmata ē. Et qm̄ p̄res nr̄i exacerbātes erāt ⁊ peccauerūt ī deū iſrl. tradidit eos in manus nabuchodonoſor regis babilonie. regis chaldeorū: et domū iſtam demoliētes incenderunt: et p̄plm captiuū duxerūt in babilonē. In p̄mo anno regnāte cyro rege babilonie. ſcripſit cyrus rex domum hāc edificare: et illa ſacra vaſa aurea et argētea q̄ extulerat nabuchodonoſor de domo q̄ eſt ī iħrlm. ⁊ ɔſecrauerat ea ī ſuo tēplo: rurſus ꝓtulit ea cyrus rex de tēplo q̄d erat in babilonia. ⁊ tradita ſunt zorobabel et ſalmanaſaro ſubreglo. Et p̄ceptū eſt eis ut offerrēt hec vaſa. ⁊ reponerent in tēplo q̄d erat ī iħrlm: ⁊ ipm̄ tēplū dei edificare in loco ſuo. Tūc ſalmanaſarus ſubiecit fūdamēta domus dn̄i q̄ eſt in iħrlm. ⁊ exinde uſqꝫ nūc edificat̄: et nō accepit ɔſūmationem. Nūc ergo ſi iudicat̄ a te o rex. ꝑquirat̄ in regalibꝫ bibliothecis cyri regis q̄ ſunt in babilonia: ⁊ ſi inuentū fuerit ɔſilio cyri regis ceptā eſſe ſtructuram domꝰ dn̄i que eſt in iheruſalē. ⁊ iudicat̄ a domino rege noſtro: ſcribat de hijs nobis. Tunc rex darius p̄cepit inquiri in bibliothecis. et inuentꝰ eſt in egbathanis opido q̄d eſt in media regione locꝰ unꝰ in quo ſcripta erant iſta. Anno p̄mo regnāte cyro rex cyrus p̄cepit domū dn̄i que eſt in iħrlm edificare. ubi incendebant igni aſſiduo: cuius altitudo ſit cubitorum decem ⁊ latitudo cubitorum ſexaginta q̄dratū lapidibꝫ politis tribꝫ. ⁊ meniano ligneo eiuſdem regionis. et meniano vno nouo: ⁊ impendia dari de domo cyri regis: et ſacra vaſa domus dn̄i tam aurea q̄ꝫ argētea que extulit nabuchodonoſor. in domū dn̄i que eſt in iħrlm ubi erant poſita: ut ponāt̄ illic. Et p̄cepit curā agere ſyſennē ſubreglm ſyrie ⁊ phenices. ⁊ zatrabuzanā ⁊ ſodales eiꝰ. ⁊ q̄ ordinati erāt ī ſyria ⁊ phenice preſides. ut abſtinerēt ſe ab eodē loco. Et ego quoq; p̄cepi in totū edificare: et prosperi ut adiuuēt eos q̄ sunt ex captiuitate iudeoꝝ donec consummetur templū edis dn̄i: ⁊ a vexatione tributoꝝ syrie celes · et phenice · diligenter quantitatem dari hijs hominibus ad sacrificiū dn̄i · zorobabel p̄fecto ad thauros ⁊ arietes et agnos: similiter aūt et frumētū et sal ⁊ vinum et oleū instātet per singulos annos · prout sacerdotes qui sunt in iherusalem dictauerūt consumi quotidie sine ulla dilatione: ut offerātur libationes summo deo: pro rege et pueris eiꝰ · et orent pro ipsoꝝ vita. Et denūtietur: ut quicūq; transgressi fuerint aliquid ex hijs que scripta sūt · aut spreuerint · accipiatur lignū de suis proprijs · et suspendātur: et bona ipsoꝝ regi ascribant. Propterea ⁊ dn̄s cuiꝰ nomen inuocatū ē ibi · exterminet omnē regem et gentē · qui manū suā extenderit ꝓhibere aut male tractare domū dn̄i illā q̄ est in ihr̄lm. Ego darius rex decreui · ꝙ diligentissime scd̄m hec fieri. ca. vii.

Tunc sysennes subregulus celesyrie et phenices · et sarrabuzanes et sodales · obsecuti hijs qui a dario regi erāt decreta · insistebāt sacrosanctis operibꝫ diligētissime cooperātes cum senioribꝫ iudeoꝝ p̄ncipibꝫ syrie: ⁊ prosperata sunt sacrosancta opera: ꝓphetantibꝫ aggeo ⁊ zacharia ꝓphetis. Et cōsummauerūt omnia per p̄ceptū dn̄i dei israhel: et ex consilio cyri et darij · et artarxersis regis persaꝝ. Et ꝯsummata est domus nr̄a usq; ad terciā ⁊ vicesimā diē mēsis adar: sexto āno darij regis. Et fecerūt filij isr̄l · et sacerdotes · et leuite · et ceteri qui erāt ex captiuitate qui appositi sunt: scd̄m ea que scripta sunt in libro moysi. Et optulerunt in dedicationē templi dn̄i thauros · centum · arietes ducentos · agnos trecentos: et hedos pro peccatis uniūsi isr̄l duodecim: scd̄m numerū tribuum isr̄l. Et steterunt sacerdotes et leuite amicti stolis per tribꝫ sup opera dn̄i dei isr̄l · secundū librū moysi: et ostiarij per singulas ianuas. Et egerūt filij isr̄l cum hijs qui erāt ex captiuitate illud phase quartadecima luna mēsis primi: quādo sanctificati sunt sacerdotes et leuite. Omnes filij captiuitatis nō sunt simul sanctificati: q̄a leuite omēs simul sanctificati sūt. Et immolauerūt phase uniūsi filij captiuitatis: et fratribus suis sacerdotibꝫ ⁊ sibimetipsis. Et mādūcauerunt filij isr̄l qui erāt ex captiuitate omnes qui remāserāt ab omībꝫ execratōnibꝫ gentiū terre · querentes dominū: et celebrauerūt diē festū azimorū septem diebus epulātes in cōspectu dn̄i · quoniā ꝯuertit cōsiliū regis assiriorū in eos: cōfortare manꝰ eoꝝ ad opera dn̄i dei isr̄l. Et post hūc · regnante artarxerse persarū rege · accessit esdras filius azarie · filij helchie · filij salome · filij sadoch · filij achitob · filij ameri · filij azahei · filij bocci · filij abysue · filij phinees · filij eleazari · filij aaron p̄mi sacerdotis: hic esdras ascendit de babilonia · cū esset scriba et ingeniosus in lege moysi que data est a dn̄o israhel: docere et facere. Et dedit ei rex gloriā · ꝙ inuenisset gratiam in omni dignitate et desiderio: in ꝯspectu eius. Et ascenderūt simul cū ip̄o ex filijs isr̄l · et sacerdotibꝫ et leuitis · ⁊ sacris cātoribꝫ templi: et ostiarijs · et seruis templi in iherusalem. Anno septimo regnante artarxerse in quinto mēse: hic annus septimus est regni: exeuntes de babilonia nouilunio quinti mēsis venerūt iheroſolimā iuxta ꝑceptum illius: ſecūdum proſperitatē itineris a dn̄o ipſorum datā eis. In hijs enī eſdras magnam diſciplinā obtinebat ne pretermitteret quicq̄ eoꝝ que eſſēt ex lege domini et ꝑceptis: et docendo vniūſum iſrl̄ omnem iuſticiā et iudiciū. Accedētes autem qui ſcribebāt ſcripta artarxerſis regis · tradiderūt ſcriptū qḋ obuenerat ab artarxerſe rege · ad eſdram ſacerdotem et lectorem legis domini: cuius exemplum ſubiectum eſt. ca. viii.

Rex artarxerſes · eſdre ſacerdoti et lectori legis dn̄i ſalutē. Humanior ego iudicās in beneficijs · precepi eis qui deſiderāt ex gente iudeorū ſua ſponte · ⁊ ex ſacerdotibus ⁊ leuitis qui ſunt in regno meo: comitari tecum in iheruſalē. Si qui ergo cupiunt ire tecū cōueniant et proficiſcant̄ ſicut placuit michi · et ſeptē amicis meis conſiliarijs: ut viſitent ea que aguntur ſcḋm iudeā et ih̄rlm obſeruātes ſicut habes in lege dn̄i: ⁊ ferant munera domino iſrahel · que voui ego et amici iheruſalem: et omne aurū ⁊ argentū quod inuentū fuerit in regione babilonie · domino in iheruſalē cū illo quod eſt donatū pro ipſa gente in templū dn̄i eorum quod eſt in iheruſalē: ut colligatur hoc aurū et argentū ad thauros et arietes · et agnos et hedos · et q̄ hijs ſunt cōgruentia: ut offerant hoſtias dn̄o ſuꝑ altare dn̄i ipſorū quod eſt in iheruſalē. Et omnia quecūq; volueris cū fratribꝫ tuis facere auro ⁊ argento · ꝑfice pro volūtate tua ſecundū preceptum dn̄i dei tui: et ſacroſancta vaſa que data ſunt tibi ad opera domus dn̄i dei tui que eſt in iheruſalē · et cetera quecūq; tibi ſubuenerit ad opera tēpli dei tui dabis de regali gazophilatio: cum volueris cū fratribus tuis facere auro et argento perfice ſecūdū voluntatem dn̄i. Et ego quidē rex artarxerſes precepi cuſtodibꝫ theſauroꝝ ſyrie ⁊ phenicis: ut quecūq; ſcripſerit eſdras ſacerdos · et lector legis dn̄i diligenter detur ei uſq; ad argenti talenta centū ſimiliter et auri: et uſq; ad frumēti modios centū · et vini amphoras centum: et alia quecūq; abundant ſine taxatione. Omnia ſecūdū legem dei fiant deo altiſſimo: ne forte exſurgat ira in regno regis · et filij et filioꝝ eius. Vobis aūt dicitur · ut omnibꝫ ſacerdotibus et leuitis et ſacris cantoribꝫ et ſeruis tēpli et ſcribis tēpli hui⁹ nullū tributū neq; vlla alia indictio irrogetur: nec habeat quiſq̄ poteſtatē obicere eis quicq̄. Tu autem eſdras ſecundum ſapientiā dei conſtitue iudices et arbitros in tota ſyria et phenice · et omnes qui legē dei tui non nouerunt doce: ut quotquot tranſgreſſi fuerint legem diligēter plectant̄: ſiue morte · ſiue cruciatu · ſiue etiam pecunie multatione · vel abductione. Et dixit eſdras ſcriba. Benedictus domin⁹ patrum noſtrorum · qui dedit hanc volūtatem · in cor regis clarificare domū ſuā que eſt in iheruſalē: et me honorificauit in cōſpectu regis · ⁊ conſiliarioꝝ · ⁊ amicoꝝ eius · ⁊ purpuratorum eius: et ego cōſtans animo fact⁹ ſum ſecūdū opitulationē dn̄i dei mei. Et congregaui ex iſrl̄ viros: ut ſimul aſcenderēt mecū. Et hij ſunt ꝑpoſiti ſecundū ſuas patrias et principat⁹ portionales eorū qui mecū aſcenderūt de babilonia: in regno artarxerſis. Ex filijs phares: gerſom⁹. Ex filijs ſiemarith: amenus. Filioꝝ dauid: accus fili⁹ ſcecilie. Ex filijs phares · et zacharias: et cū eo recēſi ſūt viri centūquīquagīta.

Ex filijs ductoris moabilionis zaraei: ⁊ cū ip̄o viri ducentiquinquaginta. Ex filijs zacues iechonias zechoeli: ⁊ cū ip̄o viri ducentiquinquaginta. Ex filijs sala maasias gotholie: et cum ip̄o viri septuaginta. Ex filijs saphacie·zarias micheli: et cū ip̄o viri octogīta. Ex filijs iob abdias iehelí: et cū ipso viri ducētiduodecim. Ex filijs banie salimoth filius iosaphie: ⁊ cū ip̄o viri centūsexagīta. Ex filijs beer·zacharias bebei: ⁊ cū ip̄o viri ducētiocto. Ex filijs ezead iohānes acethan: et cum ip̄o viri centumdecem. Ex filijs adonicham ip̄is postremis: et hec sūt nomina eorū eliaphalam filiꝰ gebel ⁊ semeias·et cū ipso viri septuaginta. Et cōgregaui eos ad fluuiū qui dicit̄ thiaet mechati: illic fuimus triduo·et recognoui eos. Et ex filijs sacerdotū et leuitarū nō inueni illic. Et misi ad eleazarum et eccelom · et masman·et maloban·⁊ enaathan·⁊ samea·⁊ ioribum nathan·enuagan·zachariam·et mosollamum: ip̄os ductores et peritos. Et dixi eis·ut venirent ad luddeū qui erat apud locū gazophilacij. Et mādaui eis·ut dicerent luddeo·⁊ fratribꝫ eius ⁊ illis qui erāt in gazophilacio: ut mitterēt nobis eos qui sacerdotio fungerent̄ in domo dñi dei nr̄i. Et adduxerūt nobis secūdū manū validā dñi dei nr̄i viros peritos·ex filijs mooli·filij leui·filij israhel·sebebian·⁊ filios et fratres qui erāt decē et octo· albiam ⁊ amin·ex filijs filioꝝ chananei: ⁊ filij eoꝝ·viri viginti. Et ex hijs qui in templo seruiebāt quos dedit dauid·et ip̄i principes ad operationē leuitis tēplo seruientiū: ducentiviginti. Omīa nomina significata sunt in scripturis. Et voui illic ieiuniū iuuenibꝫ ī aspectu dñi: ut quererē ab eo bonū iter nobis et qui nobiscū erāt et filijs ⁊ pecoribus propter insidias. Erubui enī petere a rege pedites et equites in comitatu tutele gratia: cōtra adūsarios nr̄os. Diximus enī regi: quoniā virtꝰ dñi erit cū eis· qui inquirūt eū in omni affectu. Et iterū deprecati sumus dñm deū nr̄m secundū hec: que et ꝓpiciū habuimus: et compotes facti sumꝰ deo nr̄o. Et separaui ex plebis ꝑpositis·et sacerdotibus templi viros duodecim: et sedebian·⁊ asannan·et cū eis ex fratribꝫ eoꝝ viros decem. Et appendi eis aurū ⁊ argentū·⁊ vasa sacerdotalia domus dei nostri: que donauerat rex · et cōsiliarij eius·⁊ principes·⁊ omīs israhel. Et cū appendissem · tradidi argenti talenta centūquinquaginta·⁊ vasa argentea talentoꝝ centū·⁊ auri talenta centum: et vasorū aureoꝝ septies viginti: ⁊ vasa erea de bono eramento splendētia duodecim·auri speciē reddentia. Et dixi eis. Et vos sancti estis dño et vasa sunt sancta: et aurū et argentū votū ē dño deo patrū nostrorū. Vigilate et custodite donec tradatis ex plebis ꝑpositis·⁊ sacerdotibꝫ ⁊ leuitis et principibus ciuitatū israhel in iherusalē: in pastoforio domus dei nostri. Et hij qui susceperūt sacerdotes et leuite aurū et argentum·⁊ vasa intulerūt in iherusalem in templū dñi.. Et promouimus a fluuio thia die duodecima mensis primi: usquequo introiuimꝰ in iherusalē. Et cū factꝰ fuisset terciꝰ dies: quarta aūt die ponderatū aurum ⁊ argentum traditum est in domo dñi dei nr̄i· marimoth filio iori sacerdoti: ⁊ cū ip̄o erat eleazar filius phinees·et erant cū ip̄is iosadus filius ihesu·et medias· et banni filius·leuite: ad numerum et ad pondus uniuerſa. Et ſcriptū ē pōdus ipoꝝ eadē hora. Qui autem venerunt ex captiuitate obtulerūt ſacrificium dn̄o iſrahel thauros duodecim· pro omni iſrl̄·arietes octogintaſex·agnos ſeptuagītaduos·hircos ꝓ peccato duodecī·et pro ſalute vaccas duodecim:omnia in ſacrificiū dn̄i. Et relegerūt p̄cepta regis regalibȝ diſpenſatoribȝ:et ſubregulis coeleſirie·et phenicis:et honorificauerūt gentem et tēplum dn̄i. Et cōſummatis hijs acceſſerūt ad me p̄poſiti dicētes. Non ſegregauerūt genus iſrl̄ et principes ⁊ ſacerdotes·et leuite·⁊ alienigene gentes et nationes terre immundicias ſuas:a chananeis ⁊ etheis·et phereȝeis·⁊ iebuſeis·et moabitis·et egiptijs·et ydumeis. Coniuncti enī ſunt filiabus eoꝝ et ipſi et filij eoꝝ: et mixtū eſt ſemen ſanctum alienigenis gentibȝ terre:et participes erant p̄poſiti et magiſtratꝰ iniquitatis eius ab inicio ipiꝰ regni. Et mox ut audiui iſta cōſcidi veſtimēta et ſacrā tunicā: et lacerās capillos capitis·et barbā·ſedi dolens et meſtus. Et cōuenerūt quotquot tūc mouebātur in verbo dn̄i dei iſrl̄ ad me lugentem ſup̄ iniquitatē iſtam: et ſedebam triſtis·uſqȝ ad veſpertinū ſacrificiū. Et ſurgens a ieiunio cōſciſſa habens veſtimēta·et ſacram tunicā:ingeniculāſ· et extendēs manus ad dn̄m dicebam. Domine confuſus ſum: et reueritus ſum ante faciē tuā. Peccata enim noſtra multiplicata ſunt ſup̄ capita noſtra:et iniquitates noſtre exaltate ſūt uſqȝ ad celū: quoniā a temporibȝ patrū noſtrorū ſumꝰ in magno peccato· uſqȝ ad diē hunc. Et propter peccata noſtra et patrū nr̄orū ſumꝰ traditi cū fratribus nr̄is·et cū ſacerdotibȝ nr̄is· regibus terre in gladiū et captiuitatē et depredationē cū cōfuſione: uſqȝ in hodiernū diē. Et nūc quantū eſt ꝙ cōtigit nobis miſ̄cdia abs te dn̄e deus: et derelinque nobis radicem·et nomē in locū ſanctificationis tue·detegere luminare noſtrū in domo dn̄i dei noſtri: dare nobis cibū in omni tempore ſeruitutis nr̄e. Et cū ſeruiremꝰ non fuimus derelicti a dn̄o deo noſtro:ſed cōſtituit nos in gratia·ponēs nobis reges perſarū dare cibū·et clarificare templum dn̄i dei noſtri et edificare deſerta ſyon: dare nobis ſtabilitatē in iudea et iheruſalē. Et nūc quid dicimus domine habentes hec? Tranſgreſſus enī ſumꝰ p̄cepta tua:que dediſti in manus pueroꝝ tuoꝝ ꝓphetarū dicens. Quoniam terra in quā introiſtis poſſidere hereditatem eius·terra polluta ē coinquinationibus alienigenarū terre: et immūdicie illoꝝ repleuerūt eam tota immūdicia ſua. Et nūc filias veſtras nō cōiūgetis filijs eoꝝ·et filias eoꝝ nō accipietis filijs veſtris:et nō inquiretis pacem habere cū illis omni tempore:ut inualeſcentes mādūcetis optima terre·⁊ hereditatem diſtribuatis filijs veſtris uſqȝ in euū. Et que cōtingūt nobis omnia fiunt ꝓpter opera noſtra maligna:et magna peccata noſtra. Et dediſti nobis talem radicem:et rurſum reuerſi ſumꝰ tranſgredi legitima tua: uti cōmiſceremur·immūdicie alienigenarū gentiū terre huiꝰ. Nōne iraſceris nobis perdere nos·quoadusqȝ nō relinquat̄ radix·et nomen noſtrū? Domine deus iſrahel verax es. Derelicta eſt enim radix uſqȝ in hodiernū diem. Ecce nūc ſumus in cōſpectu tuo in iniquitatibȝ noſtris. Non eſt enī adhuc ſtare ante te in hijs. Et cū adorando confiteretur eſdras flens humi ꝓſtratus ante templū: cōgregati ſunt ante eū ex iheruſalem turba magna ualde viri et mulieres·et iuuenes et iuuēcule. Fletus enī erat magnus in ipſa multitudine. Et cum clamaſſet iechonias iehelí ex filijs iſrł: dixit eſdre. Nos in dominū peccauim⁹: ꝙ collocauimus nobis in matrimoniū mulieres alienigenas ex gentibꝫ terre. Et nūc es ſuper omnē iſrahel. In hijs ergo ſit iuſiurādū a domino expellere om̄es uxores noſtras q̄ ex alienigenis ſūt cum filijs eaꝝ. Sicut tibi decretū eſt a maioribus ſecundū legem dn̄i exurgēs explica: ad te enim ſpectat negociū: et nos tecū ſum⁹. Viriliter fac. Et exurgens eſdras adiurauit principes ſacerdotum·et leuitas et omnem iſrahel facere ſecūdū hec: et iurauerūt.

ca. ix.

Et exurgens eſdras ab ante atriū templi abijt ī paſtoforium ionathe filij naſabi: et hoſpitatus illic non guſtauit panem·nec aquam bibit·ſuꝑ iniquitatē ml̄titudinis. Et facta eſt predicatio in omni iudea·et in iheruſalē omnibꝫ qui erāt ex captiuitate in iheruſalē congregari: ut quicūqꝫ non occurreret biduo uel triduo diei ſecūdū iudiciū aſſidentiū ſeniorū·tollerentur facultates ſue: et ipſe alien⁹ iudicaret̄ a multitudine captiuitatis. Et cōgregati ſunt omnes qui erāt ex tribu iuda et beniamin in tribꝫ diebꝫ in iheruſalē. Hic menſis eſt nonus: dies menſis viceſimus. Et ſedit omnis multitudo in area templi trementes propter hyemem p̄ſentē. Et exurgēs eſdras dixit illis. Vos inique feciſtis collocādo vobis in matrimoniū uxores alienigenas: ut adderetis ad peccata iſrahel. Et nūc date cōfeſſionem et magnificentiam dn̄o deo patrū noſtrorū: et perficite volūtatem ipſius: et diſcedite a gentibꝫ terre et ab uxoribuſ alienigenis. Et clamauit omnis multitudo: et dixerūt voce magna. Sicut dixiſti faciemus. Sed quoniā multitudo magna eſt·et tempus hybernū: et non poſſumus inſubſidiati ſtare·et hoc opus non eſt nobis uni⁹ diei·neqꝫ bidui· multū enim in hijs peccauimus: ſtent p̄poſiti multitudinis·et omnes qui nobiſcum inhabitant·et quotquot habēt uxores apud ſe alienigenas: et aſſiſtāt accepto tempore ex omni loco preſbiteri et iudices: uſque quo ſoluāt iram domini negocij huius. Ionathas aūt filius ezeli·et ozias thecham ſuſceperunt ſecundū hec: et boſoramus·et leuis et ſabatheus· ſimul cooperati ſunt cū illis. Et ſteterunt ſecundū hec·nomina om̄ia uniuerſi qui erāt ex captiuitate. Et elegit ſibi viros eſdras ſacerdos principes magnos de patribus eoꝝ ſecundum nomina: et conſederūt nouilunio mēſis decimi examinare negocium iſtud. Et determinatū eſt de viris qui habebant uxores alienigenas uſqꝫ ad neomenia primi menſis: et inuenti ſunt ex ſacerdotibus permixti qui habebāt alienigenas uxores. Ex filijs iheſu filij ioſedech et fratribꝫ eius·maſeas·et eliezerus·et ioribus·et ioadeus: et iniecerunt manus ut expellerēt uxores ſuas: et ad litandū in exoratione arietē pro ignorātia ſua. Et ex filijs ſemmeri: maſeas·et eſſes et iedech·azarias. Et ex filijs foſere: liſomaſias·hiſmaenis·et nathanae·iuſſio reddus ⁊ talſas. Et ex leuitis: iorabdus·⁊ ſemeis·et colnis·⁊ calitas·⁊ ſacheas·⁊ coluaſ·et elionas. Et ex ſacris cantoribus:

eliaſib·zaccarꝰ. Et ex oſtiarijs: ſallumus·⁊ tolbaneſ. Et ex iſrl̄: ex filijs foroſi ⁊ remias ⁊ geddias·⁊ melchias·⁊ michelꝰ·⁊ eleazarꝰ·⁊ iemebias et bannas. Et ex filijs iolamam: chamas ⁊ zacharias iezrelus·⁊ ioddiꝰ ⁊ emoth et helias. Et ex filijs zachoim: eliadaſ et liaſumus·zochias et larimoth et zabdis ⁊ tebedias. Et ex filijs zebes: iohannes ⁊ amanias ⁊ zabdias et emeus. Et ex filijs bāni: olamꝰ et malluchus et iedeꝰ ⁊ iaſub et aſabʒ et ierimoth. Et ex filijs addin: naathus et moosias ⁊ caleꝰ et raanas maaſeas mathathias et beſeel et bonnꝰ et manaſſes. Et ex filijs nuae: noneas ⁊ afeas et melchias et ſameas et ſymon beniamin et malchus et marras. Et ex filijs aſom: carianeus mathathiaſ et bannus et eliphalach ⁊ manaſſes et ſemei. Et ex filijs bāni: ihieremias ⁊ moodias ⁊ abramus et iohel ⁊ baneas ⁊ pelias et ionas ⁊ marimoth et eliaſib ⁊ mathaneꝰ ⁊ eliaſis ⁊ oriſas ⁊ dielus ⁊ ſemedius ⁊ ſambris ioſephꝰ. Et ex filijs nobei: idelꝰ ⁊ mathathias et ſabadꝰ ⁊ zecheda ſedmi et ieſſei baneas. Om̄es iſti cōiūxerūt ſibi uxores alienigenas: ⁊ dimiſerūt eas cū filijs. Et inhabitauerūt ſacerdotes ⁊ leuite et q̄ erāt ex iſrl̄ in ihrl̄m et ī tota una regione: nouilunio mēſis ſeptimi. Et erāt filij iſrl̄ ī cōmoracōnibʒ ſuis. Et ꝯgregata ē om̄is ml̄titudo ſiml̄ in areā q̄ ē ab oriēte porte ſacre. Et dixerūt eſdre pōtifici·⁊ lectori·ut afferret legē moyſi q̄ tradita eſt a dn̄o deo iſrl̄. Et attulit eſdras pontifex legē om̄i ml̄titudini eorū a viro uſq; ad ml̄ierē et om̄ibʒ ſacerdotibʒ: audire legē nouilunio mēſis ſeptimi. Et legebat in aria q̄ eſt āte ſacrā portā tēpli: a p̄ma luce uſq; ad ueſperā·corā viris et mulieribʒ. Et dederūt omnes ſenſum ad legē. Et ſtetit eſdras ſacerdos et lector legis ſuper ligneum tribunal qd̄ fabricatū erat. Et ſteterūt ad eū mathathias et ſamus ananias·azarias urias·ezechias ⁊ balſamus ad dexterā: ⁊ ad ſiniſtrā faldeus miſael·malachias·abuſthas·ſabus·nabadias·et zacharias. Et aſſumpſit eſdras librū corā om̄i ml̄titudine: preſidebat enī in gloria in cōſpectu omnium. Et cū abſoluiſſet legē om̄es recti ſteterūt: ⁊ benedixit eſdras dn̄m deū altiſſimū: deū ſabaoth om̄ipotentē. Et reſpōdit om̄is pp̄lus amē. Et eleuatis ſurſū manibʒ: procidētes in terrā adorauerūt dn̄m·ihſus et banaeus ⁊ ſarabias ⁊ iadimꝰ ⁊ accubʒ ⁊ ſabbatheus ⁊ calithes ⁊ azarias ⁊ ioradꝰ ⁊ ananias ⁊ filias leuite·q̄ docebāt legē dn̄i: et ī multitudine legebāt legē dn̄i: et ꝑferebāt ſinguli eos qui intelligebāt lectionem. Et dixit ad tharates eſdre pōtifici ⁊ lectori: ⁊ leuitis q̄ docebāt multitudinē dicēs. Dies hic ſanctꝰ ē dn̄o. Et om̄es flebāt cū audiſſent legē. Digreſſi ergo māducate pinguiſſima queq;: et bibite dulciſſima queq;: et mittite munera hijs qui non habent. Sāctuſ enim eſt hic dies dn̄i: ⁊ nolite meſti eſſe. Dominꝰ enī clarificabit vos. Et leuite denunciabāt in publico omnibus dicentes. Dies hic ſanctus eſt. Nolite meſti eſſe. Et abierūt omnes manducare et bibere et epulari: et dare munera hijs qui nō habebant ut epulentur. Magnifice enim ſunt exaltati verbis quibus edocti ſunt. Et congregati ſūt uniuerſi in iheruſalem celebrare leticiam: ſecundum teſtamentum domini dei iſrahel.

Explicit tercius liber eſdre.

Incipit liber eſdre quartus.

Capitulũ pͥmũ.

Liber esdre prophete secundus filij sarei filij azarei filij elchie filij sadanie filij sadoch filij achitob filij achie filij finees filij heli filij amerie filij asiei filij marimoth filij arna filij ozie filij borith filij abissei filij finees filij eleazar filij aaron ex tribu leui: q̄ fuit captiuus in regione medoꝝ ĩ regno artaxerxis regis ꝑsaꝝ. Et factũ ẽ verbũ dñi ad me dicẽs. Vade ⁊ nuncia ꝑplo meo facinora ipoꝝ et filijs eoꝝ iniquitates q̃s in me admiserũt: ut nũcient filijs filiorum q̄ꝛa peccata parentũ ipoꝝ ĩ illis creuerũt. Obliti eñ mei sacrificauerũt dijs alienis. Nõne ego eduxi eos de terra egipti: de domo seruitutis? Ipsi aũt irritauerũt me: ⁊ cõsilia mea spreuerũt. Tu aũt excute comam capitis tui: ⁊ proice oĩa mala sup illos: quoniam nõ obedierũt legi mee. Populus aũt ẽ indisciplinatꝰ. Usquequo eos sustinebo quibꝫ tãta beneficia contuli? Reges multos propter eos subuerti: pharaonẽ cũ pueris suis ⁊ omnẽ exercitum eius ꝑcussi. Oĩes gẽtes a facie eoꝝ ꝑdidi: ⁊ in oriẽte prouinciaꝝ duaꝝ ꝑplos tyri ⁊ sydonis dissipaui: ⁊ oĩes aduersarios eorũ interfeci. Tu vero loquere ad eos dicẽs. Hec dicit dominꝰ. Nempe ergo vos ꝑ mare trãsmeaui: et plateas vobis inicio munitas exhibui. Ducẽ vobis dedi moysen ⁊ aarõ sacerdotem: lucẽ vobis ꝑ columnã ignis prestiti: ⁊ magna mirabilia feci ĩ vobis. Vos aũt mei obliti estis dicit dñs. Hec dicit dñs oĩpotens. Coturnix vobis ĩ signo fuit: castra vobis ad tutelam dedi ⁊ illic murmurastis: et nõ triumphastis ĩ nomine meo de ꝑditione inimicorũ vr̃orũ: sed adhuc nũc usque murmurastis. Ubi sũt beneficia q̄ p̄stiti vobis? Nõne ĩ deserto cũ esuriretis proclamastis ad me dicentes: ut q̄d nos ĩ desertũ istud adduxisti interficere nos? Meliꝰ nobis fuerat seruire egiptijs: q̄ȝ mori ĩ deserto hoc. Ego dolui gemitos vr̃os: ⁊ dedi vobis manna ĩ escam. Panẽ angeloꝝ manducastis. Nonne cũ sitiretis petrã excidi: et fluxerũt aque ĩ saturitate? Propter estus folijs arboꝝ vos texi. Diuisi vobis terras pingues: chananeos et pherezeos ⁊ philistinos a facie vr̃a proieci. Quid faciã vobis adhuc dicit dñs? Hec dicit dñs omnipotens. In deserto cũ essetis ĩ flumine amorreo sitiẽtes et blasphemãtes nomẽ meum: nõ ignẽ vobis ꝓ blasphemijs dedi: sed mittẽs lignũ ĩ aquã dulce feci flumẽ. Quid tibi faciã iacob? Noluisti obedire iuda. Trãsferã me ad alias gẽtes: ⁊ dabo eis nomẽ meũ: ut custodiant legitima mea. Quoniam me dereliquistis: ⁊ ego vos derelinquã. Petentibꝫ vobis a me misericordiã nõ miserebor: quãdo inuocabitis me ego non exaudiã vos. Maculastis eñ manus vestras sãguine: ⁊ pedes vr̃i impigri sunt ad cõmittenda homicidia. Non quasi me dereliquistis: sed vosipos dicit dñs. Hec dicit dominus oĩpotẽs. Nõne ego vos rogaui ut pater filios et ut mater filias ⁊ ut nutrix paruulos suos: ut essetis michi in ꝑplm et ego vobis in deũ. ⁊ vos michi ĩ filios. ⁊ ego vobis in patrem? Ita vos collegi: ut gallina pullos suos sub alas suas. Modo aũt q̄d faciã vobis? Proiciam vos a facie mea. Oblationẽ cũ michi attuleritis auertã faciẽ meam

uio.

amaro

a vobis. Dies enī festos vestros ⁊ neomenia ⁊ circūcisiones repudiavi. Ego misi pueros meos ꝓphetas ad vos: quos acceptos interfecistis: ⁊ laniastis corpora eoꝝ: quoꝝ sāguinē exquiram dicit dñs. Hec dicit dñs omnipotens. Domus vrā deserta ē. Proiciam vos sicut ventus stipulā: ⁊ filij procreationē nō facient: quoniā mādatū meum neglexerunt· ⁊ quod malū est coram me fecerūt. Tradam domus vrās populo venienti qui me non audiētes credūt: quib; signa nō ostendi faciēt que precepi. Prophetas nō viderunt: ⁊ memorabunt̄ iniquitatū eoꝝ. Testor populi venientis graciā: cuius parvuli exultāt cū leticia me nō videntes oculis carnalib;: sed spiritu credētes q̄ dixi. Et nūc frater aspice que gl'a: ⁊ vide populum venientē ab oriente: quib; dabo ducatum abrahā isaac et iacob et osee et amos et michee et iohel et abdie et ione et naum et abacuc sophonie aggei zacharie et malachim q̄ ⁊ angel⁹ dñi vocat⁹ ē.

c. ii.

Hec dicit dñs. Ego eduxi pp̄lm istū de servitute: q̄bus mandata dedi ꝑ pueros meos prophetas quos audire noluerūt: sed irrita fecerunt mea ꝯsilia. Mater q̄ eos generavit dicit illis. Ite filij: q̄a ego vidua sum ⁊ derelicta. Educā vos cū leticia: et amisi vos cū luctu et tristicia. Quoniam peccastis corā dño deo vestro: ⁊ qd̄ malū est coram me fecistis. Modo aūt quid faciā vobis? Ego vidua sū et derelicta. Ite filij: ⁊ petite a dño misericordiā. Ego aūt te pater testē invoco sup̄ mr̄em filioꝝ q̄ noluerūt testamētū meū servare: ut des eis ꝯfusionē ⁊ matrem eoꝝ in direptionē: ne generatio eorū fiat. Dispergant̄ in gentes nōia eoꝝ: deleantur a terra · qui spreverunt sacramentū meū. Ve tibi assur: q̄ abscondis iniquos penes te. Gens mala memorare quid fecerim zodome et gomorre: quoꝝ terra iacet ī piceis glebis et aggerib; cinerū. Sic dabo eos qui me nō audierūt: dicit dñs omnipotens. Hec dicit dñs ad esdram. Annuncia pp̄lo meo: quoniā dabo eis regnū ih'rlm quod daturus eram israhel. Et sumam michi gloriā illoꝝ: ⁊ dabo eis tabernacula eterna q̄ p̄paraveram illis. Lignū vite erit illis ī odore unguenti: et nō laborabūt neq; fatigabunt̄. Ite et accipietis. Rogate vobis dies paucos ut inmorent̄. Iam paratū est vobis regnū. Vigilate. Testare celum et terrā. Contrivi enī malū ⁊ creavi bonū: quia vivo ego dicit dñs. Mater amplectere filios tuos: educa illos cū leticia. Sicut colūba confirma pedes eoꝝ: qm̄ te elegi dicit dñs. Et resuscitabo mortuos de locis suis: ⁊ de monumentis educā illos: quoniā cognovi nomen meū ī israhel. Noli timere mater filioꝝ: qm̄ te elegi dicit dñs. Mittam tibi adiutoriū pueros meos ysaiam ⁊ iheremiā: ad quoꝝ ꝯsiliū sanctificavi et paravi tibi arbores duodecim · granatas variis fructibus · ⁊ totidem fontes fluētes lac et mel: et mōtes inmensos septē habentes rosam ⁊ liliū · ī quibus gaudio implebo filios tuos. Viduam iustifica: pupillo iudica · egenti da · orphanū tuere · nudū vesti: ꝯfractum et debilē cura · claudum irridere noli: tutare mancū: ⁊ cecū ad visionē claritatis mee admitte. Senem ⁊ iuvenem intra muros tuos serva: mortuos ubi inveneris signans ꝯmenda sepulcro: ⁊ dabo tibi primā sessionē ī resurrectione mea. Pausa ⁊ quiesce popul⁹ me⁹: quia veniet requies tua. Nutrix

educavi

bona nutrix filios tuos: cōfirma pedes eoꝝ. Seruos quos tibi dedi: nemo ex eis interiet. Ego enī eos requirā de numero tuo. Noli fatigare. Cū enī venerit dies preſſure ⁊ anguſtie alii plorabunt ⁊ triſtes erūt: tu aūt hilaris et copioſa eris. Zelabūt gentes: ⁊ nil aduerſus te poterūt dicit dn̄s. Manus mee tegent te: ne filii tui gehennā videant. Iocūdare mater cū filiis tuis: q̄a ego te eripiam dicit dn̄s. Filios tuos dormientes memorare: qm̄ ego eos educam de lateribꝫ terre ⁊ miſericordiā cum illis faciā: quoniā miſericors ſū dicit dominus om̄ipotēs. Amplectere natos tuos uſqꝫ dū venio ⁊ preſtem illis miſc̄diam: quoniā exuberāt fontes mei: et gratia mea non deficiet. Ego eſdras p̄ceptū accepi a dn̄o in monte oreb: ut irem ad iſrl̄. Ad quos cū venirem reprobauerunt me: et reſpuerunt mandatū dn̄i. Ideoqꝫ vobis dico gentes: q̄ auditis ⁊ intelligitis. Expectate paſtorem vr̄m: requiē eternitatis dabit vobis quoniā ī proximo ē ille q̄ in fine ſecli adueniet. Parati eſtote ad premia regni: q̄a lux ꝑpetua lucebit vobis per eternitatem t̄poris. Fugite umbrā ſeculi hui⁹. Accipite iocunditatē glorie veſtre. Ego teſtor palam ſaluatorē meū: commendatū donū accipite et iocundamini: gratias agētes ei qui vos ad celeſtia regna vocauit. Surgite et ſtate: et videte numerū ſignatoꝝ ī conuiuio dn̄i. Qui ſe de umbra ſeculi trāſtulerūt: ſplendidas tunicas a dn̄o acceperūt. Recipe ſyon numerū tuū: ⁊ conclude candidatos tuos q̄ legē dn̄i compleuerūt. Filioꝝ tuorū quos optabas plenus ē numer⁹. Roga imperiū dn̄i: ut ſanctificet̄ ꝑplus tuus qui vocatus eſt ab inicio. Ego eſdras vidi ī mōte ſyon turbam magnā quā numerare non potui: ⁊ om̄es cāticis collaudabant dn̄m. Et in medio eoꝝ erat iuuenis ſtatura celſus eminētior omnibꝫ illis: et ſingulis capitibꝫ eorum imponebat coronas: et magis exaltabatur. Ego aūt miraculo tenebar. Tūc interrogaui angelū: ⁊ dixi. Qui ſunt hii domine? Qui reſpōdens dixit michi. Hii ſunt qui mortalē tunicā depoſuerunt: et immortalem ſumpſerunt: ⁊ confeſſi ſūt nomē dei. Modo coronant̄ ⁊ accipiunt palmas. Et dixi angelo. Ille iuuenis quis eſt qui eis coronas imponit: et palmas ī manus tradit? Et reſpondēs dixit michi. Ipſe eſt filius dei: quē in ſeculo confeſſi ſūt. Ego aūt magnificare eos cepi: qui fortiter ꝓ nomine dn̄i ſteterūt. Tūc dixit michi angelus. Vade: annūcia populo meo q̄lia ⁊ quāta mirabilia dn̄i dei vidiſti. c. iii.

Anno tricesimo ruine ciuitatis eram ī babilone: ⁊ ꝯturbat⁹ ſum ſuꝑ cubiculo meo recumbēs. Et cogitationes mee aſcendebāt ſuꝑ cor meū: quoniā vidi deſertionē ſyō: ⁊ abūdantiam eoꝝ qui habitabāt ī babilone. Et ventilat⁹ eſt ſpiritus meus valde. Et cepi loqui ad altiſſimū verba timorata. Et dixi. O dn̄ator domine tu dixiſti ab inicio quādo plātaſti terrā ⁊ hoc ſolus: ⁊ imperaſti ꝑplo ⁊ dediſti adam corpus mortuū. ſed et ip̄m figmentū manuū tuaꝝ erat. ⁊ inſufflaſti ī eum ſpiritū vite. ⁊ fact⁹ ē viuēs corā te: et induxiſti eū ī paradiſo quē plātauerat dextera tua. anteqꝫ terra aduētaret. Et huic mādaſti diligere viam tuā ⁊ preteriuit eam: ⁊ ſtatim inſtituiſti in eum mortem ⁊ ī nationibꝫ eius: ⁊ nate ſūt gentes ⁊ tribus ⁊ ꝑpli et cognationes quaꝝ nō ē numerus. Et ambulauit unaqueq; gens ĩ voluntate ſua: ⁊ mira agebant corā te: et ſpernebāt precepta tua. Iterū aūt in tēpore induxiſti diluuiū ſup inhabitātes ſeculū: ⁊ perdidiſti eos. Et factū eſt in unoquoq; eorum ſicut ade mori: ſic hijs diluuiū. Dereliquiſti aūt unum ex hijs noe cū domo ſua: ⁊ ex eo iuſti oīes. Et factum ē cum cepiſſent mltiplicari ꝗ habitabant ſup terrā: ⁊ multiplicauerūt filios et ꝑplos ⁊ gētes multas: et ceperunt iterato impietatem facere plus ꝙ̄ priores. Et factū eſt cū iniquitatē facerent corā te: elegiſti tibi virū ex hijs cui nomen erat abraham. Et dilexiſti eū: et demōſtraſti ei ſoli voluntatē tuam. Et diſpoſuiſti ei teſtamentū eternū: et dixiſti ei ut non unꝙ̄ derelinqueres ſemen eius. Et dediſti ei yſaac: et yſaac dediſti iacob·et eſau. Et ſegregaſti tibi iacob: eſau aūt ſeparaſti. Et factus eſt iacob ĩ mltitudine magna. Et factum eſt cū educeres ſemē ei⁹ ex egipto: adduxiſti ſup montē ſyna. Et inclinaſti celos ⁊ ſtatuiſti terrā·et cōmouiſti orbem·⁊ tremere feciſti abiſſos·et conturbaſti ſeclm̄: et tranſijt gloria tua portas quatuor ignis et terremotus·et ſpiritus·et gelu·ut dares ſemini iacob legem: ⁊ generationi iſrl' diligentiam. Et non abſtuliſti ab eis cor malignum: ut faceret lex tua ĩ eis fructum. Cor enī malignū baiulās primus adam trāſgreſſus et vict⁹ ē: ſed ⁊ oīes qui de eo nati ſunt. Et facta ē permanens infirmitas ⁊ lex cum corde populi cum malignitate radicis: ⁊ diſceſſit quod bonū eſt: ⁊ manſit malignū. Et tranſierūt tempora ⁊ finiti ſūt anni: et ſuſcitaſti tibi ſeruū nomine dauid: et dixiſti ei edificare ciuitatē noīs tui·et offerre ibi ĩ eadē thus et oblatōnes. Et factum eſt hoc ānis multis: ⁊ deliquerunt qui habitabāt ciuitatē ĩ omnibus facientes ſicut fecit adam et oīes generationes eius. Vtebant̄ enī ⁊ ipſi corde maligno. Et tradidiſti ciuitatē tuā in manib; inimicoꝝ tuoꝝ. Nunquid meliora faciūt qui habitant babilonē? Et propter hoc dn̄abit̄ ſyon. Factū ē cū veniſſem huc ⁊ vidiſſem impietates quaꝝ non eſt numerus et delinquētes multos: vidit aīa mea hoc triceſimo āno ⁊ exceſſit cor meū: quoniā vidi quomodo ſuſtines eos peccātes et pepercisti impie agentib;: ⁊ ꝑdidiſti ꝑplm̄ tuū ⁊ conſeruaſti inimicos tuos: ⁊ non ſignificaſti. Nichil memini quomodo debeat derelinqui via hec. Nunquid meliora facit babilon ꝙ̄ ſyon·aut alia gens cognouit te preter iſrahel? Aut que trib; crediderunt teſtamentis tuis ſicut iacob? Quarum merces nō cōparuit: neq; labor fructificauit. Pertranſiēs enī pertranſiui in gentib;: ⁊ vidi abundātes eas: ⁊ non memorātes mādatoꝝ tuoꝝ. Nūc ergo pōdera in ſtatera nr̄as iniq̄tates et eorum ꝗ habitabāt in ſeculo: ⁊ non inuenietur nomē tuū niſi in iſrahel. Aut quando nō peccauerūt in ꝯſpectu tuo qui habitāt terram: aut que gens ſic obſeruauit mādata tua? Hos quidē per nomina inuenies ſeruaſſe mandata tua: gētes aūt nō inuenies. c. iiii.

Et reſpōdit ad me angel⁹ ꝗ miſſus eſt ad me cui nomē huriel: et dixit michi. Excedēs exceſſit cor tuū in ſeculo hoc: ⁊ comp̄hendere cogitas viam altiſſimi. Et dixi. Ita domine me⁹. Et reſpōdit michi et dixit. Tres vias miſſus ſum oſtendere tibi: et tres ſimilitudines ꝓponere corā te·de quibus michi ſi renunciaueris unam ex hiis: et ego tibi demonſtrabo viā quā deſideras videre: ⁊ docebo te vnde ſit cor malignū. Et dixi. Loquere dn̄e meus. Et dixit ad me. Vade pōdera michi ignis pōdus: aut menſura michi flatum venti: aut reuoca michi diē que preteriit. Et respondi et dixi. Quis natorum poterit facere ut me interroges de hiis? Et dixit ad me. Si eſſem interrogās te dicēs. quāte habitationes ſunt ī corde maris. aut quāte vene ſūt in principio abiſſi. aut quāte vene ſūt ſup firmamentū. aut qui ſunt exitus paradiſi: diceres michi fortaſſis. ī abiſſum nō deſcendi: neqꝫ ī infernū adhuc. neqꝫ in celum nunquā aſcendi. Nunc autē non interrogaui te niſi de igne ⁊ vento. et die per quem tranſiſti: ⁊ a quibus ſeparari nō potes: ⁊ nō respōdiſti michi de eis. Et dixit michi. Tu q̄ tua ſunt. tecum coadoleſcētia nō potes cognoſcere. Et quomodo poterit vas tuum capere altiſſimi viā: ⁊ iam exterius corrupto ſeculo intelligere corruptionem euidentē in facie mea? Et dixi illi. Melius erat nos nō eſſe q̄ꝫ adhuc viuentes viuere in impietatibꝫ ⁊ pati: et non intelligere legē de qua re. Et respōdit ad me et dixit. Proficiſcens profectus ſum ad ſiluā lignoꝝ campi: ⁊ cogitauerūt cogitationē: et dixerūt. Venite et eamus ⁊ faciamꝰ ad mare bellum. ut recedat corā nobis: ⁊ faciamꝰ nobis alias ſiluas. Et ſimiliter fluctꝰ maris: ⁊ ipi cogitauerūt cogitationē et dixerūt. Venite aſcendentes debellemus ſiluas cāpi: ut et ibi ꝯſummemꝰ nobis metipīs aliā regionē. Et factus eſt cogitatꝰ ſilue in vanū. Venit enim ignis: ⁊ cōſumpſit eā. Similiter et cogitatus fluctuū maris. Stetit enī arena: ⁊ prohibuit eos. Si enī eſſes iudex ipſorū: quē inciperes iuſtificare aut quē condemnare? Et respōdi ⁊ dixi. Vtiqꝫ vanam cogitationē cogitauerūt. Terra enim data ē ſilue: ⁊ mari locus. portare fluctus ſuos. Et respōdit ad me: et dixit. Bene tu iudicaſti. Et quare non iudicaſti tibimetipi? Quēadmodum enī terra ſilue data ē. ⁊ mare fluctibus ſuis: ſic qui ſup terram inhabitant q̄ ſūt ſup terrā intelligere ſolummodo poſſunt: ⁊ qui ſup celos q̄ ſup altitudinem celoꝝ. Et respondi et dixi. Deprecor te dn̄e: ut michi detē ſenſus intelligendi. Non enī volui īterrogare de ſuperioribꝫ tuis. ſed de hiis que pertranſeunt per nos quotidie: propter quid iſrahel datus ī opprobriū gentibus quē dilexiſti ppl'm: datus ē tribubus impiis. ⁊ lex patrū noſtroꝝ ī interitum deducta ē. ⁊ diſpoſitiones ſcripte nuſqꝫ ſunt: ⁊ ptranſiuimꝰ de ſeculo ut locuſte: et vita nr̄a ſtupor ⁊ pauor: et nec digni ſumus miſcdiam conſequi. Sed quid faciet nomini ſuo quod inuocatū eſt ſup nos? Et de hiis īterrogaui: ⁊ respondit ad me ⁊ dixit. Si fueris plurimū ſcrutatꝰ. frequēter miraberis. Quoniā feſtinās feſtinat ſeculū ptranſire. ⁊ nō capit portare que ī futuris temporibꝫ. iuſtis repromiſſa ſunt: qm̄ plenū iniuſticia ē ſeclm hoc et infirmitatibꝫ. De quibus autem interrogas dicam. Seminatū ē enī malum: ⁊ necdū venit deſtructio ipſius. Si ergo nō inuerſū fuerit qd̄ ſeminatū eſt et diſceſſerit locus vbi ſeminatum eſt malū: nō veniet vbi ſeminatū ē bonū. Quoniā granum ſeminis mali ſeminatum eſt ī corde adam ab inicio: et quantum impietatis generauit uſqꝫ nūc: ⁊ generat uſqꝫ cum veniat area. Eſtima autē apud te granum mali ſeminis quantū fructum impietatis generauit: quādo ſeminate fuerīt ſpice quarū non ē numerꝰ· q̄ magnā areā incipiēt facere. Et reſpōdi ⁊ dixi. Quo· et quando hec? Quare modici ⁊ mali anni nr̄i? Et reſpōdit ad me: ⁊ dixit michi. Non feſtines tu ſup altiſſimū. Tu enī feſtinas inaniter eſſe ſuper ipm̄. Nam exceſſus tuꝰ multus. Nōne de hijs interrogauerūt anime iuſtorū in promptuarijs ſuis dicētes: uſquequo ſpero ſic· ⁊ quādo veniet fructꝰ aree mercedis noſtre? Et reſpondit ad ea ieremiel archangelus ⁊ dixit. Quādo impletus fuerit numerus ſeminū nobis: quī in ſtatera pōderauit ſeclm ⁊ menſura menſurauit tempora· ⁊ numero numerauit tēpora: ⁊ nō commouit nec excitauit uſq; dū impleat̄ p̄dicta menſura. Et reſpōdi ⁊ dixi. O dn̄ator dn̄e: ſed ⁊ nos om̄es pleni ſumus impietate. Et ne forte propter nos non impleantur iuſtoꝝ aree: propter peccata inhabitantiū ſuꝑ terrā. Et reſpondit ad me· ⁊ dixit. Vade ⁊ interroga pregnātē: ſi quādo impleuerit nouē menſes ſuos adhuc poterit matrix eiꝰ retinere partū in ſemetipſa. Et dixi. Non poteſt dn̄e. Et dixit ad me. In inferno· promptuaria aīarū· matrici aſſimulata ſunt. Quēadmodū enī illa feſtinat q̄ parit effugere neceſſitatē partus: ſic ⁊ hec feſtinat reddere ea q̄ commendata ſunt. Ab initio tibi demōſtrabit̄ de hijs q̄ concupiſcis videre. Et reſpōdi et dixi. Si inueni gratiā āte oculos tuos· et ſi poſſibile ē et ſi ydoneus ſum: demonſtra michi ſi plus q̄ p̄teritū ſit habet venire: aut plura p̄trāſierūt ſupra q̄ futurū ē. Quid p̄trāſiuit ſcio: qd̄ autē futuꝝ ſit ignoro. Et dixit ad me. Sta ſuꝑ dexterā partem: et demonſtrabo tibi interp̄tationem ſimilitudinis. Et ſteti et vidi: ⁊ ecce fornax ardens tranſiit corā me. Et factū ē cū tranſiret flamma: vidi ⁊ ecce ſuperauit fumus. Poſt hec trāſijt corā me nubes plena aque: et immiſit pluuiā impetu multā. Et cum tranſiſſet impetus pluuie: ſuperauerūt in ea gutte. Et dixit ad me. Cogita tibi. Sicut creſcit pluuia āplius q̄ gutte et ignis q̄ fumꝰ: ſic ſuꝑ abundauit q̄ tranſiuit menſura. Superauerunt aūt gutte ⁊ fumus. Et oraui et dixi. Putas viuo uſq; in diebꝫ illis? Vel quis erit ī diebꝫ illis? Reſpōdit ad me et dixit. De ſignis de quibus me interrogas ex parte poſſum tibi dicere: de vita autem tua non ſum miſſus dicere tibi: ſed neſcio. ca. v.

De ſignis aūt: ecce dies venient· in quibꝫ app̄hendent̄ qui inhabitāt terrā incenſu mlto: ⁊ abſcōdetur veritatis via ⁊ ſterilis erit a fide regio: et multiplicabit̄ iniuſticia ſuꝑ hanc quā ipſe tu vides ⁊ ſuꝑ quā audiſti olim: et erit impoſito veſtigio q̄ nūc vides regnare regionē· ⁊ videbūt eā deſertā. Si aūt tibi dederit altiſſimus viuere videbis poſt terciā tubam: et relucēſcet ſubito ſol noctu· ⁊ luna ter ī die: et de ligno ſanguis ſtillabit· ⁊ lapis dabit vocem ſuā: ⁊ p̄pli commouebunt̄· ⁊ regnabit quē non ſperāt q̄ inhabitant ſuper terrā: ⁊ volantilia commigrationē faciēt: ⁊ mare ſodomiticū piſces reiciet: ⁊ dabit vocem noctu quā non nouerāt multi. Omnes aūt audient vocem eius. Et chaos fiet ꝑ loca multa· et ignis frequēter remittet̄· et beſtie agreſtes tranſmigrabunt: ⁊ mulieres menſtruate parient mōſtra· et in dulcibus aquis ſalſe inuenientur: et amici om̄es ī ſemetipſos expugnabūt:

et abſcondet̄ tunc ſenſus et intellectus ſeparabit̄ in promptuariū ſuū· ⁊ queretur a multis ⁊ non inuenietur: et multiplicabit̄ iniuſticia ⁊ incōtinēcia ſuꝑ terrā. Et interrogabit regio proximam ſuā ⁊ dicet. Nunqd ꝑ te ꝑtrāſijt iuſticia iuſtū faciēs? Et hoc negabit. Et erit in illo tēpore: ⁊ ſperabūt homines et nō impetrabūt: laborabunt· ⁊ nō dirigent̄ vie eoꝝ. Hec ſigna dicere tibi permiſſum ē michi. Et ſi oraueris iterū et ploraueris ſicut et nunc· et ieiunaueris ſeptem diebꝫ: audies iterato horū maiora. Et euigilaui· et corpus meū horruit valde: ⁊ anima mea laborauit ut deficeret. Et tenuit me qui venit angelus q̄ loquebat̄ in me: et confortauit me ⁊ ſtatuit me ſuꝑ pedes. Et factū eſt in nocte ſcd̄a: ⁊ venit ad me ſalathiel dux populi: ⁊ dixit michi. Ubi eras? Et quare vultus tuus triſtis? Aut neſcis quoniā tibi creditus eſt iſrahel ī regione tranſmigrationis eoꝝ? Exſurge ergo ⁊ guſta panē: ⁊ nō derelinquas nos ſicut paſtor gregem ſuū in manibus luporū malignorū. Et dixi ei. Vade a me: ⁊ nō appropies ad me. Et audiuit ut dixi: ⁊ receſſit a me. Et ego ieiunaui diebꝫ ſeptem ululans et plorans: ſicut michi mandauit uriel angelus. Et factum eſt poſt dies ſeptem: ⁊ iterū cogitationes cordis mei moleſte erant michi valde. Et reſumpſit anima mea ſpiritū intellectus: ⁊ iterū cepi loqui corā altiſſimo ſermones. Et dixi. Dominator dn̄e ex omni ſilua terre ⁊ ex omnibus arboribꝫ eius elegiſti vineā unicā: et ex omni terra orbis elegiſti tibi foueā unā: et ex omnibus floribus orbis elegiſti tibi lilium unū: et ex omnibus abiſſis maris repleſti tibi riuū unū: et ex omnibus edificatis ciuitatibus ſanctificaſti tibimetipſi ſyon: ⁊ ex omnibus creatis volatilibus nominaſti tibi columbam unā: et ex omnibus plaſmatis pecoribus prouidiſti tibi ouem unā: et ex omnibus multiplicatis ꝑplis acquiſiuiſti tibi ꝑplm unū: et ab omnibus probatam legē donaſti huic quē deſideraſti ꝑplo. Et nunc dn̄e ut quid tradidiſti unū pluribus? Et ꝑparaſti ſuper unam radicem alias: ⁊ diſperdiſti unicum tuū in multis. Et conculcauerūt eū qui cōtradicebāt ſponſionibus tuis: quiqꝫ tuis teſtamētis nō credebāt. Et ſi odiens odiſti ꝑplm tuū: tuis manibus debet caſtigari. Et factum ē cū locutus eſſem ſermones: ⁊ miſſus eſt angelus ad me qui ante venerat ad me p̄terita nocte: et dixit michi. Audi me et inſtruam te: ⁊ intende michi et adiciā coram te. Et dixi. Loquere dn̄e meus. Et dixit ad me. Valde tu in exceſſu mentis factus es pro iſrahel. An plus dilexiſti eum: q̄ꝫ qui eū fecit? Et dixi ad eū. Non dn̄e: ſed dolens locutus ſum. Torquent enī me renes mei per omnē horam querentē apphendere ſemitā altiſſimi: et inueſtigare partē iudicij eius. Et dixit ad me. Non potes. Et dixi. Quare domine? Ad quid naſcebar: aut quare nō fiebat matrix matris mee michi ſepulcrū· ut non viderem laborē iacob· ⁊ defatigationē generis iſrahel? Et dixit ad me. Numera michi q̄ necdū venerāt· ⁊ collige michi diſperſas guttas. Et reuirida michi aridos flores: ⁊ apri michi clauſa promptuaria: ⁊ produc michi incluſos in eis flatus. Demonſtra michi vocis ymaginē: ⁊ tunc oſtendam tibi laborē quē rogas videre. Et dixi. Dominator dn̄e: quis enim eſt qui poteſt hec ſcire· niſi qui cū hominibꝫ habitationem nō habet? Ego aūt inſipiens: ⁊ quomodo potero dicere de hijs quibꝫ me interrogaſti? Et dixit ad me. Quomodo non potes facere vnū de hijs q̄ dicta ſunt: ſic nō poteris inuenire iudicium meū: aut in fine caritatē quā populo promiſi. Et dixi. Sed ecce domine: tu ꝓpe es hijs q̄ in finē ſunt. Et quid facient q̄ āte me fuerūt: aut nos aut hij qui poſt nos? Et dixit ad me. Corone aſſimulabo iudiciū meū. Sicut non nouiſſimoꝝ tarditas: ſic nec p̄oꝝ velocitas. Et reſpōdi et dixi. Nec poteras facere eos q̄ facti ſunt· et q̄ ſūt· et futuri ſunt in vnū: ut celerius iudicium tuū oſtendas? Et reſpondit ad me: et dixit. Non poteſt feſtinare creatura ſuꝑ creatorē: nec ſuſtinere ſecl'm eos qui in eo creandi ſunt in vnū. Et dixi. Quomodo dixiſti ſeruo tuo quoniam viuificās viuificaſti a te creatā creaturā in vnū ⁊ ſuſtinebat creatura: poterit ⁊ nūc portare preſentes ī vnū. Et dixit ad me. Interroga matricem mulieris: ⁊ dices ad eam. Et ſi paris: quare ꝑ tempus? Roga ergo eam: ut det decem in vnū. Et dixi. Non vtiq; poterit: ſed ſcd'm tempus. Et dixit ad me. Et ego dedi matricē terre hijs qui ſeminati ſunt ſuꝑ eā ꝑ tēpus. Quēadmodū enī infans non parit ea que ſenum ſunt: ſic ego diſpoſui a me creatum ſecl'm. Et interrogaui ⁊ dixi· cum iam dederis michi viā: loquar corā te. Nam mater nr̄a de qua dixiſti michi· adhuc iuuenis eſt: iam ſenectuti appropinquat. Et reſpondit ad me· et dixit. Interroga eā que parit: ⁊ dicet tibi. Dices enī ei. Quare quos ꝑperiſti nūc non ſunt ſimiles hijs qui āte te· ſi minores ſtatura? Et dicet tibi et ipſa. Alij ſunt q̄ in iuuentute virtutis nati ſunt: ⁊ alij qui ſub tempore ſenectutis deficiēte matrice ſunt nati. Conſidera ergo ⁊ tu quoniā minori ſtatura eſtis pre hijs qui ante vos: et qui poſt vos minori quā vos· quaſi iam ſeneſcentes creature et fortitudinem iuuentutis pretereuntes. Et dixi. Rogo domine ſi inueni gratiam ante oculos tuos: demonſtra ſeruo tuo per quem viſites creaturam tuam. Ca. VI.

Et dixit ad me. Inicio terreni orbis ⁊ anteq̃ʒ ſtarent exitus ſeculi· et anteq̃ʒ ſpirarent conuentiones ventorum· ⁊ anteq̃ʒ ſonarent voces tonitruum ⁊ anteq̃ʒ ſplenderent nitores choruſcationū: ⁊ anteq̃ʒ ꝯfirmarent̄ fundamenta paradiſi· anteq̃ʒ viderent̄ decori flores· ⁊ anteq̃ʒ confirmarentur mote virtutes· anteq̃ʒ colligerent̄ innumerabiles militie angeloꝝ: ⁊ anteq̃ʒ extollerentur altitudines aeris· ⁊ anteq̃ʒ nominarent̄ menſure firmamentorū: et anteq̃ʒ eſtuarent camini in ſyon ⁊ anteq̃ʒ inueſtigarent̄ p̄ſentes āni: ⁊ anteq̃ʒ abalienarent̄ eoꝝ qui nūc peccant adinuentiones et ꝯſignati eſſent qui fidem theſaurizauerūt: tūc cogitaui et facta ſunt per me ſolū ⁊ non ꝑ aliū: ⁊ finis ꝑ me ⁊ non ꝑ aliū. Et reſpondi et dixi. Que erit ſeparatio temporū? Aut quādo prioris finis: ⁊ ſequentis iniciū? Et dixit ad me. Ab abraam uſq; ad yſaac quando nati ſunt ab eo iacob ⁊ eſau: manus iacob tenebat ab inicio calcaneū eſau. Finis enī huius ſeculi eſau: ⁊ principiū ſequētis iacob. Hominis man⁹ inter calcaneū ⁊ manū. Aliud noli querere eſdra. Et reſpondi ⁊ dixi. O dn̄ator dn̄e· ſi inueni gratiā ante oculos tuos: oro ut demonſtres ſeruo tuo finē ſignoꝝ tuoꝝ:

quoꝝ partē michi demonſtraſti nocte precedēte. Et reſpōdit: et dixit ad me. Surge ſuꝑ pedes tuos: ⁊ audi vocem pleniſſimam ſonit⁹. Et erit ſicut commotio: nec commouebit̄ locus ī quo ſtas ſuper eum. Ideo cū loquit̄ tu non expaueas: quoniā de fine verbum· et fundamentū terre intelligit̄: qm̄ de ipīs ſermo tremiſcit et commouebit̄. Scit enim quoniā finem eoꝝ oportet cōmutari. Et factū eſt cum audiſſem ſurrexi ſuper pedes meos: et audiui· ⁊ ecce vox loquens: ⁊ ſonus eius ſicut ſonus aquarū multaꝝ. Et dixit. Ecce dies veniunt: ⁊ erit quando appropinquare incipiāt ut viſitent habitantes ī terra: et quādo inquirere incipiā ab eis qui iniuſte nocuerūt iniuſticia ſua· ⁊ quādo ſuppleta fuerit humilitas ſyon ⁊ cū ſupſignabit̄ ſeculū qđ incipiet ꝑtranſire: hec ſigna faciā. Libri aperientur ante faciē firmamēti· ⁊ oēs videbūt ſimul: ⁊ anniculi infantes loquentur vocibꝫ ſuis: ⁊ pregnātes immaturos parient infantes triū ⁊ quatuoꝛ menſium· et viuēt ⁊ ſuſcitabunt̄. Et ſubito apparebūt ſeminata loca nō ſeminata: ⁊ plena promptuaria ſubito inuenientur vacua: ⁊ tuba canet cū ſono· quā cū oēs audierit ſubito expaueſcent. Et erit: ī illo tempore debellabūt amici amicos· ut inimici: ⁊ expaueſcet terra cum hijs. Et vene fontiū ſtabūt: et non decurrēt ī horis tribus. Et erit: oīs qui derelictus fuerit ex omnibus iſtis quibꝫ p̄dixi tibi: ipſe ſaluabitur: ⁊ videbit ſalutare meū ⁊ finem ſeculi veſtri. Et videbūt q̄ recepti ſunt hoīnes qui mortē nō guſtauerūt a natiuitate ſua: ⁊ mutabit̄ coꝛ inhabitantiū: et conuertet̄ in ſenſum aliū. Delebit̄ enī malū: et extinguetur dolus. Florebit aūt fides: et vincet̄ corruptela: et oſtendetur veritas que ſine fructu fuit diebꝫ tantis. Et factū ē cum loqueretur michi: et ecce paulatim intuebar ſuper eū āte quē ſtabam: ⁊ dixit ad me hec. Veni tibi oſtendere temp⁹ venture noctis. Si ergo iterum rogaueris· ⁊ iterū ieiunaueris ſeptē diebus: iterū tibi renunciabo hoꝝ maiora ꝑ diē quā audiui. Audita ē enim vox tua apud altiſſimum. Vidit enī fortis directionē tuā: et prouidit pudiciciā quā a iuuētute tua habuiſti: ⁊ propter hoc miſit me demōſtrare tibi hec oīa· ⁊ dicere tibi. Confide ⁊ noli timere: ⁊ noli feſtinare cu p̄oribꝫ tēporibus cogitare vana: ut nō ꝓperes a nouiſſimis tēporibus. Et factū eſt poſt hec ⁊ fleui iterū: ⁊ ſimiliter ieiunaui ſeptem diebꝫ: ut ſupplerē tres ebdomadas que dicte ſunt michi. Et factū eſt in octaua nocte ⁊ coꝛ meū turbabat̄ iterato in me: ⁊ cepi loqui coram altiſſimo. Inflammabat̄ enī ſpiritus meus valde: ⁊ anima mea anxiabatur: ⁊ dixi. O domine loquēs locutus es ab inicio creature in primo die dicens. Erat celū ⁊ terra: ⁊ tuū verbum opus ꝑfectū. Et erat tūc ſpiritus: et tenebre circumferebant̄ ⁊ ſilentiū: ſon⁹ vocis hoīnis nōdū erat abs te. Tūc dixiſti de theſauris tuis proferri lumē luminoſū: quo appareret opus tuū. Et die ſecūdo creaſti ſpiritū firmamēti: et imperaſti ei ut diuideret ⁊ diuiſionē faceret inter aq̄s: ut pars quedā ſurſū recederet pars vero deorſum maneret. Et tercia die imperaſti aquis congregari· ī ſeptima parte terre: ſex vero partes ſiccaſti ⁊ ꝯſeruaſti: ut ex hijs ſint coram te miniſtrātia ſeminata a deo et culta. Verbū enī tuum proceſſit: ⁊ op⁹ ſtatim fiebat. Proceſſit enim ſubito fructꝰ mltitudinis immenſus: ⁊ cōcupiſcentie guſtus multiformes: et flores colore immutabili ⁊ odores odoramenti inueſtigabilis. Et die tercio hec facta ſunt. Quarta aūt die imperaſti fieri ſolis ſplendorē: lune lumen· ſtellarū diſpoſitionē: ⁊ imperaſti eis ut deſeruirent futuro plaſmato homini. Quinto aūt die dixiſti ſeptime parti ubi erat aqua congregata ut procrearet animalia ⁊ uolatilia et piſces: et ita fiebat. Aqua muta· ⁊ ſine anima que dei nutu iubebant̄ animalia faciebat: ut ex hoc mirabilia tua nationes enarrent. Et tunc ꝯſeruaſti duas animas: nomen uni uocaſti enoch· et nomen ſecūde uocaſti leuiathan: ⁊ ſeparaſti ea ab alterutro. Non enī poterat ſeptima pars ubi erat aqua cōgregata capere ea. Et dediſti enoch unā partem que ſiccata eſt tercio die ut habitet in ea: ubi ſūt mōtes mille. Leuiathan aūt dediſti ſeptimā partem humidā: et ſeruaſti eā ut fiat ī deuoratione q̄bꝫ uis et quādo uis. Sexto aūt die imperaſti terre ut crearet corā te iumenta et beſtias et reptilia: ⁊ ſuper hijs adam· quē ꝯſtituiſti ducem ſuꝑ oībꝫ factis que feciſti: ⁊ ex eo educimur nos oēs quoſq; elegiſti ꝑplm. Hec aūt omnia dixi corā te domine quia propter nos creaſti ſeclm. Reſiduas aūt gentes ab adam natas dixiſti eas nil eſſe: ⁊ quoniam ſaliue aſſimulate ſunt: ⁊ quaſi ſtillicidiū de uaſe ſimulaſti abundantiam eorū. Et nūc dn̄e ecce iſte gentes que ī nichilū deputate ſunt reperūt dominari nr̄i ⁊ deuorare: nos aūt ꝑplus tuus quē uocaſti ꝑmogenitū · unigenitum emulatorem tuū traditi ſumus in manibꝫ eoꝝ. Et ſi propter nos creatum eſt ſeculū: quare non hereditatem poſſidemꝰ cū ſeclo? Uſquequo hec?

ca vii.

Et factū eſt cum finiſſem loqui verba hec: miſſus ē ad me angelꝰ q̄ miſſus fuerat ad me primis noctibus: et dixit ad me. Surge eſdra: et audi ſermones quos ueni loqui ad te. Et dixi. Loquere deus meus. Et dixit ad me. Mare poſitū eſt in ſpacioſo loco ut eſſet altum et immenſum: erit autē ei introitus ī anguſto loco poſitus: ut eſſet ſimilis fluminibus. Quis enī uolens uoluerit ingredi mare ⁊ uidere eum uel dominari eius: ſi nō tranſierit anguſtum in latitudinē uenire quomodo poterit? Itē aliud. Ciuitas eſt edificata· ⁊ poſita in loco cāpeſtri: ē autē plena omniū bonoꝝ. Introitꝰ eius anguſtus ⁊ in ꝑcipiti poſitus: ut eſſet a dextris quidē ignis· a ſiniſtris aqua alta: ſemita aūt eſt una ſola inter eos poſita· hoc ē inter ignē ⁊ aquā: ut non capiat ſemita niſi ſolummodo ueſtigiū hominis. Si aūt dabitur ciuitas homini in hereditatē: ſi nunq̄ ātepoſitū periclm ꝑtranſierit· quomodo accipiat hereditatē ſuam? Et dixi. Sic dn̄e. Et dixit ad me. Sic eſt ⁊ iſrl' pars. Propter eos enī feci ſeculum: et quādo trāſgreſſus ē adam ꝯſtitutiones meas: iudicatū ē quod factū ē. Et facti ſunt introitus huius ſeculi anguſti et dolentes ⁊ laborioſi: pauci aūt ⁊ mali et periculoꝝ pleni· ⁊ labore magno opere fulti: nam maioris ſeculi introitus ſpacioſi· ⁊ ſecuri: ⁊ faciētes immortalitatis fructum. Si ergo nō ingrediētes ingreſſi fuerūt· qui uiuunt anguſta ⁊ uana hec: nō poterunt recipere que ſunt repoſita. Nūc ergo tu quare cōturbaris cum ſis corruptibilis: et quid moueris tu cum ſis mortalis? Et quare nō accepiſti in corde tuo qd̄ futurum:

ſed qd̄ in preſenti? Reſpōdi ⁊ dixi. Dominator dn̄e: ecce diſpoſuiſti lege tua: quoniā iuſti hereditabūt hec. Impij aūt peribunt: iuſti aūt ferent anguſta ſperātes ſpacioſa. Qui enī impie geſſerunt: ⁊ anguſta paſſi ſunt: ⁊ ſpacioſa non videbūt. Et dixit ad me. Non eſt iudex ſuꝑ deū: neq; intelligēs ſuꝑ altiſſimū. Pereāt enī multi p̄ſentes: quia negligit̄ que ātepoſita ē dei lex. Mundans enī mūdauit deus venientibus quādo venerūt: quid facientes viuerent et quid obſuantes nō punirent̄. Hij autē nō ſunt ꝑſuaſi ⁊ cōtradixerūt ei: et conſtituerūt ſibi cogitamen vanitatis · ⁊ ꝓpoſuerunt ſibi circumuentiones delictorū: ⁊ ſuꝑdixerūt altiſſimo non eſſe · et vias eius nō cognouerūt: et legem eius ſpreuerunt ⁊ ſpōſiones eius abnegauerūt: ⁊ in legitimis eius fidē non habuerūt · et opra eius nō perfecerūt. Propter hoc eſdra vacua vacuis: et plena plenis. Ecce tempus veniet: et erit quando veniēt ſigna que predixi tibi. Et apparebit ſpōſa: ⁊ appareſcēs oſtendet̄ que nūc ſubducit̄ terra: ⁊ oīs qui liberatus ē de predictis malis ipe videbit mirabilia mea. Reuelabit̄ enī filiꝰ meus iheſus cum hijs q̄ cū eo ſūt: et iocundabunt̄ q̄ relicti ſunt ī annis quadringentis. Et erit poſt annos hos ⁊ moriet̄ filiꝰ meꝰ criſtus: ⁊ om̄es q̄ ſpiramentū habent homines: ⁊ conuertetur ſeclm in antiquū ſilentiū diebus ſeptē ſicut ī prioribꝫ iudicijs · ita ut nemo delinquat̄ et erit poſt dies ſeptem: ⁊ excitabit̄ qd̄ non dū vigilat ſeculum: ⁊ morietur corruptū. Et terra reddet que in ea dormiunt: ⁊ puluis q̄ in eo ſilentio habitant: ⁊ promptuaria · reddēt que eis cōmendate ſunt anime. Et reuelabitur altiſſimus ſuper ſedem iudicij: ⁊ ꝑtranſibūt miſerie: ⁊ longanimitas cōgregabit̄. Iudiciū autem ſolū remanebit: veritas ſtabit: ⁊ fides conualeſcet. Et opus ſubſequetur · et merces oſtendet̄: ⁊ iuſticie vigilabūt: et iniuſticie nō dn̄abuntur. Et dixi. Primꝰ abrahā propter ſodomitas orauit et moyſes pro pr̄ibꝫ qui in deſerto peccauerūt: ⁊ qui poſt eū ꝓ iſrl̄ in diebꝫ achaz ⁊ ſamuelis et dauid pro cōfractione: ⁊ ſalomon pro eis qui venerunt in ſanctionē: ⁊ helias pro hijs qui pluuiā acceperunt ⁊ pro mortuo ut viueret: ⁊ ezechias pro p̄plo in diebus ſennacherib: ⁊ multi pro multis. Si ergo modo quando corruptibile increuit · ⁊ iniuſticia ml̄tiplicata ē · ⁊ orauerunt iuſti pro impijs · quare ⁊ nūc ſic nō erit? Et reſpondit ad me et dixit. Preſens ſeclm nō eſt finis: gloria in eo frequens manet: propter hoc orauerunt pro inualidis. Dies enī iudicij erit finis temporis huiꝰ: et inicium tēporis future immortalitatis: ī quo ꝑtranſiuit corruptela ſoluta ē in temperantia abſciſa ē incredulitas: creuit aūt iuſticia orta ē veritas. Tunc enim nemo poterit ſaluare eū qui perijt: neq; demergere qui vincit. Et reſpondi ⁊ dixi. Hic ſermo meus p̄mus ⁊ nouiſſimus: qm̄ melius erat nō dare terram adam: vel cū iā dediſſet coercere eū · ut non peccaret. Quid enī prodeſt oībꝫ in preſenti viuere in triſticia: ⁊ mortuos ſperare punitionē. O tu quid feciſti adam. Si enī tu peccaſti nō eſt factꝰ ſolius tuus caſus: ſed ⁊ noſter qui ex te aduenimus. Quid enī prodeſt nobis ſi ꝓmiſſum eſt nobis immortale tempus: nos aūt mortalia opra egimus? Et quoniā p̄dicta eſt nobis perennis ſpes: nos vero peſſime vani facti ſumus. Et quoniā repoſita ſunt nobis habitacula ſanitatis ⁊ ſecuritatis: nos vero male cōuerſati ſumus. Et quoniā repoſita gloria altiſſimi protegere eos qui tarde ꝯuerſati ſunt: nos aūt peſſimis vijs ambulauimus. Et quoniā oſtendet̄ paradiſus cuius fruct⁹ incorruptus ꝑſeuerat in quo eſt ſecuritas et medela: nos vero nō ingrediemur. In ingratis enī locis cōuerſati ſumus. Et qm̄ ſuꝑ ſtellas fulgebūt facies eoꝝ q̄ abſtinentiā habuerūt: noſtre autem facies ſuꝑ tenebras nigre. Non enī cogitauim⁹ viuētes quādo iniquitatē faciebam⁹: ꝗ incipiemus poſt mortem pati. Et reſpōdit ⁊ dixit. Hoc eſt cogitamentū certaminis qḋ certabit qui ſuꝑ terrā natus eſt homo· ut ſi victus fuerit patiat̄ quod dixiſti. Si aūt vicerit recipiet quod dico: qm̄ hec ē via· quā moyſes dixit cū viueret ad ppl̄m dicens. Elige tibi vitā ut viuas. Nō crediderūt aūt ei: ſed nec poſt eum ꝓphetis. Sed nec michi qui locutus ſum ad eos: qm̄ nō eſſet triſticia ī ꝑditionē eoꝝ ſicut futurū ē gaudium ſuꝑ eos quibꝫ ꝑſuaſa eſt ſalus. Et reſpondi ⁊ dixi. Scio dn̄e qm̄ vocatus eſt altiſſimus miſericors in eo miſereatur hijs qui nondū ī ſeculo aduenerūt: ⁊ ꝗ miſeretur illis qui ꝯuerſionē faciūt in lege eius: ⁊ longanimis eſt qm̄ lōganimitatē preſtat hijs qui peccauerūt quaſi ſuis operibꝫ: ⁊ munific⁹ eſt quoniā quidē donare vult pro exigentijs: ⁊ multe miſc̄die: quoniā multiplicat magis miſc̄dias hijs qui preſentes ſunt ⁊ qui p̄terierūt: ⁊ qui futuri ſunt. Si enī non mltiplicauerit miſericordias ſuas nō viuificabit̄ ſeculū cum hijs qui inhereditabāt in eo. Et donat: qm̄ ſi nō donauerit de bonitate ſua· ut alleuent̄ hij qui iniquitatē fecerunt de ſuis iniquitatibꝫ: nō poterit decies milleſima pars viuificari hominum. Et iudex ſi nō ignorauerit hijs qui curati ſunt verbo eius· ⁊ deleuit mltitudinem cōtemptionum: nō fortaſſis derelinquerentur innumerabili multitudine niſi pauci valde. c. viii.

Et reſpōdit ad me: ⁊ dixit. Hoc ſeclm fecit altiſſim⁹ ꝓpt̄ mltos: futurū aūt propter paucos. Dicā aūt coram te ſimilitudinē eſdra. Quomodo aūt interrogabis terrā ⁊ dicet tibi· quoniā dabit terrā multā magis unde fiat fictile· paruū aūt puluerē unde aurū fit: ſic et act⁹ p̄ſentis ſeculi. Multi quidē creati ſunt: pauci aūt faluabunt̄. Et reſpōdi ⁊ dixi. Abſorbe ergo aīa ſenſum ⁊ deuorat qḋ ſapit. Conueniſti enī obaudire: ⁊ prophetas volens? Nec enī tibi eſt datū ſpaciū: niſi ſolummodo viuere. O dn̄e· ſi non permittes ſeruo tuo ut oremus corā te· ⁊ des nobis ſemen cordi ⁊ ſenſui culturā unde fructus fiat: unde viuere poſſit omnis corruptus qui portabit locū hominis? Solus enī es: ⁊ una plaſmatio nos ſumus manuū tuaꝝ ſicut locutus es. Et quomodo nūc ī matrice plaſmatū eſt corpus ⁊ preſtas membra· cōſuat̄ in igni ⁊ aqua tua creatio: et nouem menſibus patit̄ tua plaſmatio tuā creaturā que in ea creata ē: ip̄m aūt qḋ ſeruat ⁊ quod ſeruat̄ utraq; ſeruabunt̄: ſeruataq; quādoq; iterū reddit matrix que ī ea creuerūt. Imperaſti enī ex ip̄is membris hoc ē mamillis p̄bere lac fructui mamillarum: ut nutriat̄ id quod plaſmatū eſt uſq; in tempus aliquod: ⁊ poſtea diſponas eū tue miſc̄die. Enutriuiſti eū tua iuſticia· ⁊ erudiſti eū ī lege tua: ⁊ corripuiſti eum tuo intellectu· ⁊ moꝛtificabis eum ut tua creatura: ⁊ viuificabis eū ut tuum opus. Si ergo ꝑdideris eū q̄ tantis laboꝛib; plaſmatus eſt: tuo iuſſu facile eſt oꝛdinari ut ⁊ id qđ fiebat ſeruaretur. Et nūc dn̄e dicam: de omni hoīe tu magis ſcis: de ꝑplo autem tuo ob quē doleo et de hereditate tua propter quā lugeo· ⁊ propter iſrl' propter quē triſtis ſum· et de iacob ꝑpter quē doleo: ideo incipiā orare corā te pro me et pro eis: qm̄ video lapſus noſtros q̄ inhabitam⁹ terrā. Sed audiui celeritatē iudicis qui futurus eſt. Ideo audi vocē meam: ⁊ intellige ſermonem meū: ⁊ loquar corā te. Iniciū verboꝝ eſdre: priuſq̄ȝ aſſumeretur. Et dixi. Dn̄e qui inhabitas ſeculm· cuius oculi eleuati in ſuperna et aere· ⁊ cuius thron⁹ ineſtimabilis et gloria incomprehenſibilis: cui aſtat exercit⁹ āgeloꝝ cum tremore· quoꝝ ſeruacō in vento ⁊ igni conuertit̄: cuius verbū verū et dicta ꝑſeuerantia: cuius iuſſio fortis et diſpoſitio terribilis: cuius aſpectus areſacit abiſſos· ⁊ indignacio tabeſcere facit mōtes: ⁊ veritas teſtificat̄. Exaudi oracionē ſerui tui: ⁊ aurib; percipe precacionē figmenti tui. Dum eni viuo loquar: ⁊ dū ſapio reſpondebo. Ne reſpicias ꝑpli tui delicta: ſed qui tibi in veritate ſeruiūt. Nec intendas impia gentiū ſtudia: ſed qui tua teſtimonia cum doloribus cuſtodierūt. Nec cogites qui ī ꝯſpectu tuo falſe cōuerſati ſunt: ſed memorare qui ex voluntate tua timorem cognouerūt. Neq; volueris perdere q̄ pecudū mores habuerūt: ſed reſpicias eos qui legem tuā ſplendide docuerūt. Nec indigneris eis qui beſtijs peiores iudicati ſūt: ſed diligas eos qui ſemꝑ ī tua iuſticia confidunt et gloria. Quoniam nos ⁊ patres nr̄i talib; moꝛbis languemus: tu autem propter nos peccatores miſericoꝛs vocaberis. Si eni deſideraueris ut nr̄i miſerearis· tūc miſericoꝛs vocaberis: nobis aūt nō habentibus opera iuſticie. Iuſti enim q̄bus ſunt opera multa repoſita: ex proprijs operibus recipiēt mercedem. Quid eſt eni homo ut ei indigneris ante gen⁹ corruptibile: ut ita amar⁹ ſis de ipo? In veritate eni nemo de genitis ē qui nō impie geſſit: et de cōfitentibus qui nō deliquit. In hoc enīm annūciabit iuſticia tua et bonitas tua domine: cū miſertus fueris eis qui nō habēt ſubſtantiā bonoꝝ operū. Et rn̄dit ad me: ⁊ dixit. Recte locut⁹ es aliqua: et iuxta ſermones tuos ſic et fiet. Quoniā nō vere cogitabo ſuper plaſma eoꝝ· qui peccauerūt ante mortem ante iudiciū ante ꝑdicionē: ſed iocundabor ſuꝑ iuſtoꝝ figmentū: ⁊ memorabor peregrinacōnis quoq; et ſaluationis ⁊ mercedis recepcōnis. Quomodo ergo locutus ſum: ſic ⁊ ē. Sicut eni agricola ſerit ſuꝑ terrā ſemina multa et plātaciones multitudinis plantat: ſed nō ī tēpore oīa q̄ ſeminata ſūt ſaluant̄· ſed nec oīa que plantata ſūt radicabūt: ſic ⁊ qui ī ſeculo ſeminati ſunt nō oēs ſaluabunt̄. Et reſpondi· ⁊ dixi. Si inueni graciam loquar. Quomodo ſemen agricole ſi nō aſcenderit aut nō acceperit pluuiā tuam in tempore aut ſi corruptū fuerit multitudine pluuie: ſic ꝑit ⁊ ſimiliter homo qui manibus tuis plaſmatus ē: ⁊ tu ei ymago nominat⁹: qm̄ ſimilat⁹ es ei propter quē oīa plaſmaſti: ⁊ ſimilaſti ſemini agricole. Nō iraſcaris ſuper nos ſed parce ꝑplo tuo: ⁊ miſerere hereditati tue. Tu autem creature tue miſereris. Et reſpōdit ad me: et dixit. Que ſunt p̄ſentia preſentibꝫ: ⁊ que futura·futuris. Multū enī tibi reſtat ut poſſis diligere meā creaturā ſuper me: tibi aūt frequēter ⁊ ipī proximaui: iniuſtis aūt nunꝗ̄. Sed ⁊ ī hoc mirabilis es corā altiſſimo: quoniā humiliaſti te ſicut decet te: ⁊ nō iudicaſti te ut inter iuſtos plurimum glorificeris. Propter qđ miſerie mlte ⁊ miſerabiles efficient̄ eis qui habitāt ſeculū ī nouiſſimis: quia in multa ſuꝑbia amblauerunt. Tu aūt pro te intellige: ⁊ de ſimilibꝫ tuis inquire gl̄am. Vobis enī apertus ē paradiſus·plātata eſt arbor vite: ꝑparatū ē futurū tempus·ꝑparata ē abundantia: edificata eſt ciuitas· probata ē requies: ꝑfecta ē bonitas: et perfecta ſapiētia. Radix mali ſignata eſt a vobis: infirmitas et tinea a vobis abſconſa ē: ⁊ in infernū fugit corruptio ī obliuione. Tranſierunt dolores: ⁊ oſtenſus ē in fine theſaurus immortalitatis. Noli ergo adicere inquirendo de mltitudine eoꝝ q̄ pereunt. Nam ipi accipientes libertatē ſpreuerunt altiſſimū: ⁊ legem eiꝰ contempſerunt: ⁊ vias eius dereliquerūt. Adhuc aūt iuſtos eius ꝯculcauerūt: ⁊ dixerūt in corde ſuo nō eſſe deū: ⁊ quidem ſcientes q̄m moriunt̄. Sic enī vos ſuſcipient que predicta ſunt: ſic eos ſitis et cruciatus que ꝑparata ſunt. Non enī voluit hominem diſperdi. Sed et ipī qui creati ſunt coinquinauerūt nomē eius qui fecit eos: et ingrati fuerunt ei q̄ ꝑparauit eiꝰ vitā. Quaꝓpt̄ iudiciū meū modo appropīquat. Que non omnibꝫ demonſtraui niſi tibi: et tibi ſimilibꝫ paucis. Et rn̄di ⁊ dixi. Ecce nūc dn̄e demōſtraſti michi mltitudinem ſignorū q̄ incipies facere ī nouiſſimis: ſed nō demōſtraſti michi quo tempore.

Et reſpondit ad me: ⁊ dixit. Metiēs metire tēpꝰ ī ſemetipō: et erit cum videris quādo trāſierit pars quedā ſignoꝝ que p̄dicta ſunt: tunc intelliges q̄m ipm̄ eſt tempus in quo incipiet altiſſimus viſitare ſeculū qđ ab eo factū eſt. Et quando videbit̄ in ſeculo motio locoꝝ et ꝑplorū turbatio: tunc intelliges quoniā de hiis erat altiſſimus locutus: a diebꝫ qui fuerunt ante te ab inicio. Sicut enī omne qđ factum ē in ſeculo iniciū habet pariter ⁊ conſūmationē· ⁊ ꝯſummatio ē manifeſta: ſic et altiſſimi tempora·inicia habent manifeſta in prodigiis et virtutibus ⁊ ꝯſummationes ī actu et in ſignis. Et erit om̄is qui ſaluus factꝰ fuerit ⁊ qui poterit effugere ꝑ opera ſua et per fidem in qua credidiſtis relinquet̄ de p̄dictis periculis: ⁊ videbit ſalutare meū in terra mea· ⁊ ī finibꝫ meis: q̄m ſanctificaui me a ſeculo. Et tunc mirabunt̄ qui nūc abuſi ſunt vias meas: ⁊ in tormentis ꝯmorabunt̄ hii· q̄ eas proiecerūt in contēptu. Qui enim nō cognouerūt me viuentes beneficia conſecuti ⁊ qui faſtidierūt legem meā cum adhuc erant habentes libertatē: et cum adhuc eſſet eis apertus penitētie locus nō intellexerūt ſed ſpreuerūt: hos oportet poſt mortē in cruciamēto cognoſcere. Tu ergo noli adhuc curioſus eſſe quomodo impii cruciabūtur: ſed inquire quomodo iuſti ſaluabuntur: ⁊ quorū ſeculū ⁊ propter quos ſeculum ⁊ quādo. Et reſpōdi ⁊ dixi. Olim locutꝰ ſum ⁊ nūc dico ⁊ poſtea dicam: quoniā plures ſunt qui pereūt· q̄ꝫ qui ſaluabunt̄: ſicut mltiplicat̄ fluctus ſuꝑ guttam. Et reſpōdit ad me: et dixit. Qualis ager talia ⁊ ſemina: ⁊

quales flores tales ⁊ tincture: et qualis operator talis et creatio: ⁊ qualis agricola talis cultura. qm̄ temp⁹ erat ſeculi. Et nūc cum eſſem parans eis hiis qui nūc ſunt anteq̃ȝ fieret ſeculū in quo habitarent: ⁊ nemo cōtradixit michi. tunc enī quiſq; ⁊ nunc creator in mundo hic parato ⁊ menſe indeficienti ⁊ lege inueſtigabili: corrupti ſūt mores eoꝝ. Et cōſideraui ſeculū: ⁊ ecce erat periculū ꝓpter cogitationes que in eo aduenerunt. Et vidi ⁊ peperci ei valde: et ſeruaui michi acinum de botro: et plantationē de tribu multa. Pereat ergo m̄ltitudo que ſine cauſa nata eſt: ⁊ ſeruetur acinus meus ⁊ plātatō mea: quia cū multo labore ꝑfeci. Tu aūt ſi adhuc intromittas ſeptem dies alios ſed non ieiunabis in eis: ibis ī campū florū vbi domus non eſt edificata: ⁊ manducabis ſolummodo de floribꝫ campi. ⁊ carnē nō guſtabis et vinū non bibes. ſed ſolūmodo flores. Deprecare altiſſimū ſine intermiſſione: et veniam ⁊ loquar tecū. Et profectus ſum ſicut dixit michi in campū qui vocat̃ ardath: ⁊ ſedi ibi in floribꝫ. Et de herbis agri manducaui: ⁊ facta eſt eſca eaꝝ michi in ſaturitatē. Et factum ē poſt dies ſeptem ⁊ ego diſcūbebam ſupra fenū: ⁊ cor meū iterū turbabatur ſicut ⁊ ante. Et apertū eſt os meum: ⁊ inchoaui dicere corā altiſſimo: ⁊ dixi. O dn̄e te nobis oſtēdens oſtenſus es patribꝫ nr̄is ī deſerto quādo erāt exeuntes de egipto: qd̄ non calcatur et infructuoſo: ⁊ dicēs dixiſti. Tu iſrahel audi me: ⁊ ſemen iacob intende ſermonibꝫ meis. Ecce enī ego ſemino ī vobis legem meā: ⁊ faciet in vobis fructum: ⁊ glorificabimini in eo ꝑ ſeclm̄. Nā patres nr̄i accipientes legē nō ſeruauerūt: et legitima mea non cuſtodierūt: ⁊ factus ē fructus legis nō parens. nec enī poterat quoniā tuus erat: nā qui acceperunt perierunt: nō cuſtodiētes quod in eis ſeminatū fuerat. Et ecce cōſuetudo eſt: ut cum acceperit terra ſemen. uel nauē mare. uel vas aliqd̄ eſcam uel potum: cū fuerit exterminatū id in quo ſeminatū ē uel in qd̄ miſſum ē: ſimul id quod ſeminatū uel miſſum ē uel q̄ ſuſcepta ſunt exterminant̄: ⁊ ſuſcepta iam nō manent apud nos. Sed nobis ſic non factum ē. Nos quidem qui legem accepimus peccantes periuimus et cor noſtrū quod ſuſcepit eam: nam lex nō perijt: ſed ꝑmanſit in ſuo labore. Et cū loquerer hec in corde meo reſpexi oculis meis: ⁊ vidi mulierem in dextera parte. Et ecce hec lugebat ⁊ plorabat cum voce magna: ⁊ animo dolebat valde: ⁊ veſtimenta eius diſciſſa. et cinis ſup caput eius. Et dimiſi cogitatus ī quibꝫ eram cogitans: ⁊ conuerſus ſum ad eā: ⁊ dixi ei. Ut quid fles: ⁊ quid doles animo? Et dixit ad me. Dimitte me dn̄s meus ut defleā me: ⁊ adiciā dolorem qm̄ valde amara ſum animo: ⁊ humiliata ſū valde. Et dixi ei. Quid paſſa es? Dic michi. Et dixit ad me. Sterilis fui ego famula tua: ⁊ nō peperi habens maritū annis triginta. Ego enī ꝑ ſingulas horas ⁊ per ſingulos dies ⁊ annos triginta hos deprecor altiſſimum nocte ac die. Et factum eſt poſt triginta annos exaudiuit me deus ancillam tuam: ⁊ vidit humilitatem meam et attendit tribulationi mee: ⁊ dedit michi filiū. Et iocundata ſum ſup eum valde ego ⁊ vir meus ⁊ omnes ciues mei: ⁊ honorificabamus valde fortem. Et nutriui eū cū labore m̄lto: et factū ē cū creuiſſet ⁊ veniſſet accipere vxorē: feci diē epuli.

Et factum ē cum introiſſet filius meꝰ in thalamo ſuo: cecidit ⁊ mortuus ē: ⁊ euertimus oīes lumina. Et ſurrexerūt oīes ciues mei ad conſolandū me: ⁊ quieui uſq; in aliū diē· uſq; nocte. Et factum eſt cum oīes quieuiſſent ut me cōſolarent̄ ut quieſcerem: ⁊ ſurrexi nocte et fugi et veni ſicut vides in hoc campo: et cogito iam nō reuerti in ciuitatem· ſed hic conſiſtere: ⁊ neq; manducare neq; bibere: ſed ſine intermiſſione lugere ⁊ ieiunare uſq; dū moriar. Et dereliqui ſermones in quibus eram: et reſpondi cum iracundia ad eam: et dixi. Stulta ſuꝑ omnes mulieres: nō vides luctum nr̄m ⁊ que nobis cōtingunt? Quoniā ſyon mater nr̄a omni triſticia ꝯtriſtatur ⁊ humilitate humiliata eſt ⁊ lugēt validiſſime: ⁊ nūc qm̄ oīes lugemus ⁊ triſtes ſumus· quoniam oīes cōtriſtati ſumus: tu autē ꝯtriſtaris in uno filio. Interroga enī terrā ⁊ dicet tibi: quoniā hec ē q̄ debeat lugere caſum tātoꝝ ſuꝑ eā germinantium. Et ex ipā ab inicio oīes nati et alij venient. Et ecce ꝓpe omnes in ꝑdicionem ambulāt: ⁊ exterminiū fit multitudo eorū. Et quis ergo debet lugere magis· niſi hec que tam magnā multitudinē ꝑdidit: q̄ tu que ꝓ uno doles? Si aūt dicis michi quoniam non ē planctꝰ meus ſimilis terre: quoniā fructus ventris mei ꝑdidi· quē cum meroribꝫ peperi ⁊ cū doloribꝫ genui: terra aūt ſcd̄m viā terre· abijtq; in ea multitudo preſens· quomodo euenit: et ego tibi dico. Sicut tu cum labore peperiſti: ſic et terra dat fructum ſuū· homini ab inicio ei qui fecit eam. Nunc ergo retine apud temetipām dolorem tuū: et fortiter fer qui tibi contigerunt caſus. Si enī iuſtificaueris terminū dei et cōſiliū ſuū· recipies ī tēpore: ⁊ in talibus collaudaberis. Ingredere ergo ī ciuitatē ad virū tuum. Et dixit ad me. Nō faciā: neq; ingrediar ciuitatē: ſed hic moriar. Et appoſui adhuc loqui ad eam· ⁊ dixi. Noli facere hūc ſermonem: ſed cōſenti ꝑſuadenti. Quot enim caſus ſyon? Conſolare ꝓpter dolorē ihr̄lm. Vides enim qm̄ ſanctificatio noſtra deſerta effecta ē· ⁊ altare noſtrū demolitū eſt· ⁊ templū nr̄m deſtructū ē: et pſalteriū noſtrū humiliatū eſt· ⁊ ymnꝰ ꝯticuit: ⁊ exultatio noſtra diſſoluta eſt· ⁊ lumen candelabri nr̄i extinctum ē: ⁊ archa teſtamenti nr̄i direpta eſt· ⁊ ſancta nr̄a ꝯtaminata ſūt: ⁊ nomen quod inuocatum ē ſuꝑ nos ꝓpe profanatū eſt· ⁊ liberi noſtri cōtumeliam paſſi ſunt· ⁊ ſacerdotes nr̄i ſuccenſi ſūt ⁊ leuite nr̄i ī captiuitatē abierūt: et virgines nr̄e coinquinate ſunt· ⁊ mulieres nr̄e vim paſſe ſunt ⁊ iuſti veſtri rapti ſunt· ⁊ paruuli nr̄i ꝑditi ſunt· et iuuenes noſtri ſeruierūt: ⁊ fortes noſtri inualidi facti ſunt. Et quod omniū maius ſignaculum ſyon: qm̄ reſignata eſt de gloria ſua. Nam ⁊ tradita ē in manibꝫ eorū qui nos oderūt. Tu ergo excute tuā triſticiā multam: et depone abs te multitudinē doloꝝ: ut tibi repropicietur fortis: ⁊ requiē faciet tibi altiſſimus· requietionē laborū. Et factum eſt cū loquebar ad eam facies eiꝰ fulgebat ſubito: ⁊ ſpecies choruſcus fiebat viſus eius: ut eſſem pauēs valde ad eam ⁊ cogitarem quid eſſet hoc. Et ecce ſubito emiſit ſonitum vocis magnū timore plenū: ut ꝯmoueret̄ terra a mulieris ſono. Et vidi: ⁊ ecce āplꝰ mulier nō cōparebat michi: ſed ciuitas edificabat̃ et locus demõſtrabatur de fundamẽtis magnis: ⁊ timui ⁊ clamaui voce magna: ⁊ dixi. Ubi ē huriel āgelus qui a principio venit ad me? Quoniā ipſe me fecit venire in multitudine in exceſſu mentis huiꝰ. Et factus eſt finis meus ī corruptionē: ⁊ oratio mea improperiū: ⁊ cum eſſem loquēs ego hec: ecce veīt ad me ⁊ vidit me. Et ecce eram poſitus ut mortuꝰ: ⁊ intellectus meꝰ alienatꝰ erat. Et tenuit dexteram meā ⁊ confortauit me: ⁊ ſtatuit me ſup pedes meos. Et dixit michi. Quid tibi ē ⁊ quare cõturbatꝰ ē intellectꝰ tuꝰ et ſenſus cordis tui: ⁊ quare conturbaris? Et dixi. Quoniā dereliquiſti me. Et ego quidē feci ſcd̃m ſermones tuos: et exiui in campū: ⁊ ecce vidi et video qđ non poſſum enarrare. Et dixit ad me. Sta ut vir: ⁊ cõmonebo te. Et dixi. Loquere dñe meus tu in me. Noli me derelinquere ut nō fruſtra moriar: qm̄ vidi que nō ſciebam: ⁊ audio que nō ſcio. Aut nunqđ ſenſus meꝰ fallitur: ⁊ anima mea ſup̄inat? Nunc ergo deprecor te: ut demōſtres ſeruo tuo de exceſſu hoc. Et reſpōdit ad me: ⁊ dixit. Audi me ⁊ doceam te: ⁊ dicā tibi de quibꝫ times: qm̄ altiſſimus reuelauit tibi miſteria multa. Vidit rectā viā tuam: qm̄ ſine intermiſſione contriſtabaris pro populo tuo: ⁊ valde lugebas propter ſyon. Hic ergo intellectus viſionis que tibi apparuit ante paululū. Quā vidiſti lugentē inchoaſti conſolari eā: nūc aūt iam ſpeciē mulieris nō vides· ſed apparuit tibi ciuitas edificari: ⁊ quoniā enarrabat tibi de caſu filij ſui. Hec abſolutio eſt. Hec mulier quā vidiſti· hec ē ſyon: ⁊ quoniā dixit tibi q̃ ⁊ nūc conſpicies· ut ciuitatē edificatam. Et quoniam dixit tibi quia ſterilis fuit ānis triginta: propter qđ erant āni ſcilicet triginta quādo non erat in ea adhuc oblatio oblata. Et factū ē poſt annos triginta edificauit ſalomon ciuitatē ⁊ obtulit oblationes: tūc fuit quādo peperit ſterilis filiū. Et qđ tibi dixit quoniā nutriuit eū cū labore: hoc erat habitatio ī iheruſalē. Et qm̄ dixit tibi qđ filiꝰ meꝰ veniens ī ſuo thalamo mortuꝰ eſſet· ⁊ cōtigiſſet ei caſus: hec erat que facta ē ruina iheruſalē. Et ecce vidiſti ſimilitudinē eiꝰ: et quoniā filiū lugeret inchoaſti conſolari eam: ⁊ de hiis que contigerunt hec erant tibi aperienda. Et nūc videt altiſſimus qm̄ ex animo contriſtatus es: et quoniā ex toto corde pateris pro ea: oſtendit tibi claritatē glorie eiꝰ: ⁊ pulcritudinē decoris eiꝰ. Propterea enī dixi tibi: ut maneres ī cāpo ubi domꝰ nō eſt edificata. Sciebam enī ego quoniam altiſſimus incipiebat tibi oſtendere hec: propterea dixi tibi ut venires in agrū ubi nō ē fundamētū edificij. Nec enī poterat opus edificij hominis ſuſtineri in loco: ubi incipiebat̃ altiſſimi ciuitas oſtendi. Tu ergo noli timere neqꝫ expaueſcat cor tuum: ſed ingredere et vide ſplendorem ⁊ magnitudinē edificij· quantū capax ē tibi viſu oculorū videre: ⁊ poſt hec audies quantū capit auditus auriū tuarꝫ audire. Tu enim beatus es p̄ multis: ⁊ vocatꝰ es apud altiſſimū· ſicut ⁊ pauci. Nocte autem que ī craſtinū futura ē manebis hic: ⁊ oſtendet tibi altiſſimus eas viſiones ſup̄morū que faciet altiſſimus hijs q̃ habitant ſuper terram a nouiſſimis diebus. Et dormiui illam noctem et aliam: ſicut dixerat michi. ca. xi.

Et vidi ſomniū: ⁊ ecce aſcendebat de mari aquila cui erāt duodecī ale pennarū: ⁊ capita tria. Et vidi: et ecce expādebat alas ſuas ī omnē terrā: et oīes venti celi inſufflabant in eā ⁊ colligebant᷑. Et vidi: et de pennis eius naſcebant᷑ cōtrarie penne: ⁊ ipſe fiebāt in pēnaculis minutis ⁊ modicis. Nā capita eius erāt quieſcentia: ⁊ dimidium caput erat maius aliorū capitū: ſed ipſa quieſcebat cū eis. Et vidi: et ecce aquila volauit in pennis ſuis: et regnauit ſuꝑ terrā ⁊ ſuꝑ eos q̄ habitant in ea. Et vidi q̄m ſubiecta erāt ei oīa ſub celo: ⁊ nemo illi ꝯtradicebat: neq̄ʒ vnus de creatura que eſt ſuꝑ terrā. Et vidi: ⁊ ecce ſurrexit aquila ſuꝑ vngues ſuos: ⁊ miſit vocem pennis ſuis dicēs. Nolite oīes ſimul vigilare: dormite vnuſquiſq; ī loco ſuo: ⁊ ꝑ tempus vigilate. Capita aūt in nouiſſimo ſeruentur. Et vidi: et ecce vox nō exibat de capitibus eius: ſed de medietate corporis eius. Et numeraui cōtrarias pennas eius: ⁊ ecce ipē erant octo. Et vidi: et ecce a dextera parte ſurrexit vna penna: et regnauit ſuꝑ omnē terrā. Et factū ē cum regnaret· venit ei finis: ⁊ nō apparuit locus ei⁹: ⁊ ſequēs exſurrexit et regnabat. Ipſa multū tenuit temp⁹. Et factum ē cū regnaret: ⁊ veniebat finis eius ut nō appareret ſicut prior: ⁊ ecce vox emiſſa eſt illi dicēs. Audi tu que tāto tempore tenuiſti terrā. Hec ānuncio tibi anteq̄ʒ incipias non apparere. Nemo poſt te tenebit tēpus tuum: ſed nec dimidiū ei⁹. Et leuauit tercia: ⁊ tenuit prīcipatū ſicut ⁊ priores: ⁊ non apparuit ⁊ ipſa. Et ſic ꝯtingebat omnibus alijs ſingl'atim prīcipatū gerere: et iterū nuſq̄ʒ comparere. Et vidi: ⁊ ecce in tēpore· ſequētes penne erigebant᷑ a dextera parte ut tenerēt ⁊ ipē principatū: et ex hijs erant que tenebāt: ſed tamen ſtatim nō compareſcebāt: nā ⁊ alique ex eis erigebant᷑· ſed nō tenebāt principatū. Et vidi poſt hec: ⁊ ecce nō comparuerunt duodecim penne ⁊ duo pennacula: ⁊ nichil ſupererat in corpore aquile niſi duo capita quieſcentia ⁊ ſex pennacula. Et vidi: ⁊ ecce ſex pennaculis diuiſe ſunt due: ⁊ māſerūt ſub capite qd̄ ē ad dexterā partem. Nam quatuor manſerūt ī loco ſuo. Et vidi: ⁊ ecce hec ſubalares cogitabāt ſe erigere: ⁊ tenere principatus. Et vidi: et vna erecta ē: ſed ſtatim nō comparuit. Et ſc̄de velocius q̄ʒ priores non comparuerūt. Et vidi: ⁊ ecce due que ſuperauerūt apud ſemetipſas cogitabāt ⁊ ipē regnare: et in eo cū cogitarent· ecce vnū quieſcentium capitū qd̄ erat mediū euigilabat. Hoc enī erat duoꝝ capitū maius. Et vidi q̄m cōpleta ſūt duo capita ſecū: ⁊ ecce ꝯuerſum ē caput cum hijs qui cū eo erant: ⁊ comedit duas ſubalares que cogitabant regnare. Hoc aūt caput ꝓterruit omnē terrā: ⁊ dn̄abat᷑ in ea hijs qui habitant terrā cū labore multo: ⁊ potentatū tenuit orbis terraꝝ ſuꝑ omnes alas que fuerūt. Et vidi poſt hec: ⁊ ecce mediū caput ſubito nō comparuit: ⁊ hoc ſicut ale. Superauerunt aūt duo capita: q̄ ⁊ ipſa ſimiliter regnauerūt ſuꝑ terram: ⁊ ſuꝑ eos qui habitant ī ea. Et vidi: ⁊ ecce deuorauit caput a dextera parte illud qd̄ a leua. Et audiui vocē dicentem michi. Conſpice cōtra te: et conſidera quod vides. Et vidi: et ecce ſicut leo concitatus de ſilua rugiens: et vidi q̄m emittebat vocem hominis ad aquilā. Et dixit dicens. Audi tu· et loquar ad te: ⁊ dicit altiſſimus tibi. Nōne tu es q̄ ſuperaſti de quatuor animalibꝫ que feceram regnare ī ſeclo meo: ⁊ ut ꝑ eos venirēt finis temporū eorū? Et quartus veniens devicit oīa animalia q̄ tranſierūt. et potentatu tenuit ſecl̄m cum tremore mlto: ⁊ omnē orbem cū labore peſſimo: et inhabitauit tot temporibꝫ orbem terrarū cū dolo. Et iudicaſti terram non cū veritate. Tribulaſti enī manſuetos ⁊ leſiſti quieſcētes: ⁊ dilexiſti mendaces et deſtruxiſti habitationes eoꝝ q̄ fructificabāt: et humiliaſti muros eoꝝ qui te nō nocuerūt. Et aſcendit cōtumelia tua ad altiſſimū: ⁊ ſuꝑbia tua ad fortem. Et reſpexit altiſſimus ſuꝑba tempora: et ecce finita ſunt: ⁊ ſcelera eius completa ſūt. Propterea nō appareas tu aquila ⁊ ale tue horribiles ⁊ pennacula tua peſſima. ⁊ capita tua maligna. et vngues tui peſſimi. ⁊ om̄e corpus tuū vanū: vti refrigeret̄ oīs terra. et reūtat̄ liberata de tua vi: ⁊ ſperet iudiciū ⁊ miſc̄diam eius q̄ fecit eam.

Et factū eſt dū loqueret̄ leo verba hec ad aquilā: ⁊ vidi et ecce ꝙ ſuperauerat caput et non comparuerūt quatuoꝛ ale ille que ad eū trāſierunt ⁊ erecte ſunt ut regnarēt: ⁊ erat regnū eorum exile. ⁊ tumultu plenū. Et vidi: et ecce ip̄a nō apparebāt: ⁊ omne corpus aquile incendebat̄: ⁊ expaueſcebat terra valde. Et ego a tumultu ⁊ exceſſu mentis et a magno timore vigilaui: et dixi ſpiritui meo. Ecce tu p̄ſtitiſti michi hoc: in eo ꝙ ſcrutaris vias altiſſimi. Ecce adhuc fatigatus ſum animo. et ſpiritu meo inualidus ſū valde: ⁊ nec modica ē in me virt⁹ a multo timore q̄ꝫ expaui nocte hac. Nūc ergo orabo altiſſimū: ut me confortet uſqꝫ in finē. Et dixi. Dn̄ator dn̄e ſi inueni gratiā ante oclos tuos. ⁊ ſi iuſtificat⁹ ſum apud te pre mltis. ⁊ ſi certe aſcendit deprecatio mea āte faciē tuā: cōforta me et oſtende ſeruo tuo michi interp̄tationem et diſtinctionem viſus horribilis huius: ut pleniſſime ꝯſoleris animā meā. Dignū enī me habuiſti: oſtendere michi tēporū nouiſſima. Et dixit ad me. Hec ē interp̄tatio viſionis huius. Aquilā quā vidiſti aſcendentem de mari: hoc ē regnū qđ viſum ē in viſione danieli fratri tuo. Sed nō eſt illi interpretatū: qm̄ ego nūc tibi interpretoꝛ. Ecce dies veniūt: ⁊ exurget regnū ſuꝑ terrā: ⁊ erit timoꝛ acrioꝛ omniū regnorū que fuerūt āte eū. Regnabunt aūt in ea reges duodecim: unus poſt unum. Nā ſecūdus incipiet regnare: et ip̄e tenebit amplius tēpus pre duodecim. Hec ē interpretatio duodecim alaꝝ quas vidiſti. Et quā audiſti vocem que locuta eſt nō de capitibꝫ eius exeuntē ſed de medio corpore ei⁹: hec eſt interpretatio. Quoniā poſt temp⁹ regni illius naſcent̄ cōtentiones non modice: ⁊ periclitabit̄ ut cadat et non cadet tunc: ſed iterū conſtituetur in ſuū initiū. Et qm̄ vidiſti ſubalares octo coherentes alis ei⁹: hec ē interpretatio. Exurgent in ip̄o octo reges quorum erūt tēpora leuia ⁊ anni citati: ⁊ duo quidē ex ipſis perient. Appropinquāte aūt tēpore medio. quatuoꝛ ſeruabuntur ī tp̄e: cum incipiet appropinquare tēpus eius ut finiatur. Due vero in finem ſeruabunt̄. Et quoniā vidiſti tria capita quieſcētia: hec ē interp̄tatio. In nouiſſimis eius ſuſcitabit altiſſimus tria regna: et reuocabit in ea mlta et dn̄abunt̄ terrā ⁊ qui habitāt in ea: cū labore multo ſuꝑ om̄es q̄ fuerūt ante hos. Propter hoc ip̄i vocati ſunt capita aquile. Iſti enim erunt q̄ recapitulabunt impietates eius et qui perficient nouiſſima eius. Et qm̄ vidiſti caput maius nō apparens: hec eſt interpretatio eiꝰ. Quoniā unꝰ ex eis ſup lectum ſuum morietˀ ⁊ tamen cum tormentis. Nam duo ꝗ ꝑſeuerauerint: gladius eos comedet. Unius enim gladius comedet qui cū eo: ſed tamen hic gladio ī nouiſſimis cadet. Et qm̄ vidiſti duas ſubalares traicientes ſuper caput qḋ eſt in dextera parte: hec eſt interptatio. Hii ſunt quos conſeruauit altiſſimus in finē ſuū: hoc ē regnum exile ⁊ turbationis plenū. Sicut vidiſti et leonem quē vidiſti de ſilua euigilātem ⁊ rugientē ⁊ loquentē ad aquilam et arguentem eā ⁊ iniuſticias ipſius ꝑ omnes ſermones eiꝰ ſicut audiſti: hic ē uētus quē ſeruauit altiſſimus ī finē ad eos et impietates ipoꝝ: ⁊ arguet illos ⁊ incutiet corā ipis ſpretiones eoꝝ. Statuet enī eos in iudicium viuos: ⁊ erit cū arguerit eos: tūc corripiet eos. Nam reſiduū pplm meū liberabit cum miſeria· qui ſaluati ſūt ſup fines meos: ⁊ iocundabit eos quoadusqꝫ veniet finis dies iudicij de quo locutꝰ ſum tibi ab inicio. Hoc ſomnium qḋ vidiſti: ⁊ hee interpretationes. Tu ergo ſolus dignus fuiſti ſcire altiſſimi ſecretū hoc. Scribe ergo omnia iſta in libro que vidiſti· ⁊ pone ea ī loco abſcondito: ⁊ docebis ea ſapiētes de pplo tuo: quoꝝ corda ſcis poſſe capere et ſeruare ſecreta hec. Tu aūt adhuc ſuſtine hic alios dies ſeptem: ut tibi oſtendat̄ quicquid viſū fuerit altiſſimo oſtendere tibi. Et profectꝰ eſt a me. Et factū ē cum audiſſet omīs pplus qm̄ ptranſierūt ſeptē dies ⁊ ego nō fuiſſem reuerſus ī ciuitatē: et ꝯgregauit ſe oīs a minimo uſqꝫ ad maximū ⁊ venit ad me: ⁊ dixerunt michi dicētes. Quid peccauimꝰ tibi: ⁊ quid iniuſte egimus in te quoniā dereliquēs nos· ſediſti ī loco hoc? Tu enī nobis ſupſtes ſolus ex omībꝫ pplis ſicut botrus de vinea: et ſicut lucerna in loco obſcuro: ⁊ ſicut portus ⁊ nauis ſaluata a tempeſtate. Aut non ſufficiūt nobis mala· que ꝯtingūt? Si ergo tu nos dereliqueris: quanto nobis erat melius ſi eſſemus ſuccenſi et nos cū incendio ſyon? Nec enī nos meliores ſumus eorū qui ibi mortui ſunt. Et plorauerūt voce magna. Et reſpondi ad eos ⁊ dixi. Confide iſrahel: ⁊ noli triſtari tu domus iacob. Eſt enī memoria veſtri corā altiſſimo: ⁊ fortis non ē oblitꝰ noſtri ī temptatione. Ego enī non dereliqui vos neqꝫ receſſi a vobis: ſed veni in hūc locum ut deprecarer ꝓ deſolatione ſyon: ut quererē miſcdiam pro humilitate ſāctificationis veſtre. Et nūc ite unuſquiſqꝫ veſtrum ī domū ſuā: et ego veniam ad vos poſt dies iſtos. Et profectus ē populus ſicut dixi ei in ciuitate. Ego aūt ſedi in cāpo ſeptem diebus ſicut michi mādauit: ⁊ manducabā de floribus ſolummodo agri: de herbis facta eſt eſca michi ī diebꝫ illis. ca. xiii.

Et factum ē poſt dies ſeptem: ⁊ ſomniaui ſomniū nocte. Et ecce de mari ventus exſurgebat: ut ꝯturbaret omēs fluctus eiꝰ. Et vidi: ⁊ ecce cōualeſcebat ille homo cum milibꝫ celi: ⁊ ubi vultū ſuū vertebat ut ꝯſideraret tremebat omīa que ſub eo videbant̄: et ubicūqꝫ exibat vox de ore eius ardeſcebāt omēs ꝗ audiebāt voces eiꝰ ſicut quieſcit terra quando ſenſerit ignē. Et vidi poſt hec: ⁊ ecce ꝯgregabat̄ multitudo hominū quoꝝ nō erat numerꝰ de quatuor ventis celi· ut debellarent hominē qui aſcenderat de mari. Et vidi: ⁊ ecce ſibimetipī ſculpſerat montē magnū:

et volauit ſup̱ eū. Ego aūt queſiui videre regionem vel locū vnde ſculptus eſſet mōs: ⁊ nō potui. Et poſt hec vidi: et ecce oīes q̄ ↄgregati ſunt ad eum vt expugnarent eū timebāt valde: tamen audebant pugnare. Et ecce vt vidit impetū mltitudinis venientis· nō leuauit manū ſuā neq; frameā tenebat· neq; aliqđ vas bellicoſum: niſi ſolūmodo vt vidi· quoniā emiſit de ore ſuo ſicut flatum ignis· ⁊ de labijs eius ſpiritus flamme· et de lingua eiꝰ emittebat ſcintillas ⁊ tēpeſtates: ⁊ commixta ſunt oīa ſimul hic flatus ignis et ſpiritus flāme· ⁊ multitudo tempeſtatis: ⁊ concidit ſup̱ multitudinē in impetu que parata erat pugnare ⁊ ſuccendit oīes: vt ſubito nichil videretur de innumerabili multitudine· niſi ſolummodo puluis et fumi odor. Et vidi: et extimui. Et poſt hec vidi ip̄m hominem deſcendētē de mōte et vocantē ad ſe multitudinē aliā pacificā: ⁊ accedebāt ad eum vultus hominū mltorū quorūdā gaudentiū· quorundā triſtātium: aliqui vero alligati: aliqui adducentes ex eis q̄ offerebant̄. Et egrotaui a multitudine pauoris: ⁊ expergefactus ſum: ⁊ dixi. Tu ab initio demonſtraſti ſuo tuo mirabilia hec: ⁊ dignū me habuiſti vt ſuſciperes dep̄cationem meā: ⁊ nunc demonſtra michi adhuc interp̄tationē ſomnij huiꝰ. Sicut enī exiſtimo ī ſenſu meo: ve qui derelicti fuerūt ī diebꝫ illis. Et mlto plus ve hijs: qui nō ſunt derelicti. Qui enī non ſunt derelicti triſtes erāt. Intelligo nūc que ſunt repoſita ī nouiſſimis diebus: et occurrent eis: ſed et hijs q̄ derelicti ſunt. Propter hoc venerūt enī in p̱icula magna· et neceſſitates mltas: ſicut oſtendunt ſomnia hec. Attamen facilius eſt periclitantē venire in hūc q̄ꝫ p̱trāſire ſicut nubem a ſeculo: et nunc videre q̄ contingūt in nouiſſimo. Et reſpōdit ad me: et dixit. Et viſionis interpretationē dicā tibi: ⁊ de quibꝫ locutus es adaperiā tibi. Quoniā de hijs dixiſti qui derelicti ſūt: hec ē interp̄tatio. Qui aufert periculū illo tēpore: hic ſe cuſtodiuit. Qui in periculo inciderūt: hij ſūt qui habent opera ⁊ fidē ad fortiſſimū. Scito ergo: quoniā magis beatificati ſunt qui derelicti: ſup̱ eos qui mortui ſūt. Hee interp̄tationes viſionis. Quia vidiſti virū aſcendentē de corde maris· ip̄e ē quē ↄſeruat altiſſimꝰ mltis tēporibꝫ: q̄ per ſemetip̄m liberabit creaturā ſuam: et ip̄e diſponet q̄ derelicti ſunt. Et quoniā vidiſti de ore eiꝰ exire vt ſpiritum et ignē ⁊ tempeſtatem: ⁊ quoniā non tenebat frameā neq; vas bellicoſum: corrupit enim impetus eiꝰ multitudinē que venerat expugnare eū: hec eſt interp̄tatio. Ecce dies veniūt quando incipiet altiſſimus liberare eos que ſup̱ terram ſunt: ⁊ veniet ī exceſſu mentis ſuper eos qui inhabitant terrā. Et alij alios cogitabūt debellare: ciuitas ciuitatem ⁊ locus locū· ⁊ gens aduerſus gentem: ⁊ regnū aduerſus regnū. Et erit cū fient hec: ⁊ contingent ſigna que ante oſtendi tibi: ⁊ tūc reuelabit̄ filius meus: quē vidiſti vt virū aſcendentem. Et erit quādo audierint oīes gentes vocem eius: ⁊ derelinquet vnuſquiſq; ī regione ſua bellū ſuū qđ habet ad alterutrū: ⁊ colliget̄ in vnū multitudo innumerabilis ſicut volētes venire ⁊ expugnare eum. Ip̄e aūt ſtabit ſup̱ cacumen mōtis ſyon. Syon aūt veniet: ⁊ oſtendet̄ oīībꝫ parata et edificata ſicut vidiſti montem ſculpi ſine manibus. Ip̄e aūt filius meꝰ arguet q̄ adinuenerūt gentes impietates eoꝝ has: que tempeſtati appropinq̃uerunt propter mala cogitamēta eoꝝ et cruciamenta quibꝫ incipient cruciari q̄ aſſimulate ſunt flāme: ⁊ ꝑdet eos ſine labore· ꝑ legem q̄ igni aſſimulata ē. Et quoniā vidiſti eū colligētem ad ſe aliam mltitudinē pacificā: hee ſūt decem tribus q̄ captiue facte ſunt de terra ſua in diebꝫ ioſie regis quē captiuū duxit ſalmanaſar rex aſſiriorū· ⁊ tranſtulit eos trans flumen: ⁊ trāſlati ſunt in terram aliā. Ipſi aūt ſibi dederūt cōſiliū hoc ut derelinquerēt mltitudinē gentiū: et proficiſcerent̄ in ulteriorē regionem ubi nūq̄ inhabitauit gen⁹ humanū: uel ibi obſeruare legitima ſua q̄ nō fuerant ſeruantes in regione ſua. Per introitus aūt anguſtos fluminis eufraten introierūt. Fecit enim eis tūc altiſſimus ſigna: ⁊ ſtatuit uenas fluminis uſquequo trāſirent. Per eā enī regionem erat via mlta itineris āni unius et dimidij: nam regio illa vocat̄ arſareth. Tūc inhabitauerūt ibi uſqꝫ in nouiſſimo tēpore: ⁊ nūc iterū cum ceperint uenire· iterū altiſſim⁹ ſtatuet uena fluminis ut poſſint tranſire: ꝓpter hec vidiſti mltitudinē cū pace. Sed ⁊ qui derelicti ſunt de pplo tuo: hij ſunt q̄ inueniunt̄ intra terminū meū. Factū erit ergo quādo incipiet ꝑdere mltitudinē eaꝝ que collecte ſunt gentes: proteget eos q̄ ſuperauerūt pplm: ⁊ tūc oſtendet eis multa plurima portenta. Et dixi ego. Dominator dn̄e hoc michi oſtende: ꝓpter quod vidi virū aſcendētem de corde maris. Et dixit michi. Sicut nō potes hec uel ſcrutari uel ſcire que ſunt in profundo maris: ſic nō poterit quiſqꝫ ſup terrā videre filiū meū· uel eos que cum eo ſunt: niſi in tempore diei. Hec ē interpretatio ſomnij qd̄ vidiſti: et ꝓpter quod illuminat⁹ es hic ſolus. Dereliquiſti enī tuā: ⁊ circa meā vacaſti legē et queſiſti. Vitā enī tuā diſpoſuiſti in ſapiētia: ⁊ ſenſum tuū vocaſti matrē. Et ꝓpter hoc oſtendi tibi merces apud altiſſimū. Erit enī: poſt alios tres dies ad te alia loquar: ⁊ exponā tibi grauia ⁊ mirabilia. Et profectus ſum et trāſij in campū: multū glorificās ⁊ laudans altiſſimū de mirabilibus q̄ per tempus faciebat: ⁊ quoniā gubernāt ipſum et que ſunt in temporibus illata. Et ſedi ibi tribus diebus. ca. xiiii.

Et factū eſt tercio die: ⁊ ego ſedebā ſub quercu. Et ecce vox exiuit cōtra me de rubo ⁊ dixit. Eſdra eſdra. Et dixi. Ecce ego dn̄e. Et ſurrexi ſup pedes meos. Et dixit ad me. Reuelās reuelatus ſum ſup rubū· ⁊ locut⁹ ſum moyſi quādo pplus meus ſeruiebat ī egipto: et miſi eū ⁊ eduxi pplm meū de egipto· et adduxi eū ſup montē ſyna: ⁊ detinebam eū apud me diebꝫ multis: ⁊ enarraui ei mirabilia multa· et oſtendi ei tempoꝝ ſecreta ⁊ finē: ⁊ precepi ei dicēs. Hec in palā facies verba: ⁊ hec abſcondes. Et nūc tibi dico ſigna q̄ demōſtraui: ⁊ ſomnia que vidiſti ⁊ interpretationes quas tu vidiſti ī corde tuo· repone ea. Tu enī recipieris ab ōnibus cōuerteris reſiduus cum cōſilio meo ⁊ cum ſimilibus tuis: uſquequo finiant̄ tempora. Quoniā ſeclm ꝑdidit iuuētutē ſuā: ⁊ tempora appropinquāt ſeneſcere. Duodecim enī partibus diuiſum ē ſeclm: ⁊ trāſierunt ei⁹ decima et dimidium decime partis ſupſunt aūt ei⁹ poſt mediū decime partis. Nūc ergo diſpone domū tuam· ⁊ corripe pplm tuum ⁊ conſolare humiles eoꝝ: ⁊ renūcia iā corruptele et dimitte abs te mortales cogitationes:⁊ ꝓice abs te pōdera humana ⁊ exue te iā infirmā naturā:et repone ĩ unam partē moleſtiſſima tibi cogitamenta:⁊ feſtina trāſmigrare a tēporibꝫ hijs. Que eni͂ uidiſti nunc cōtigiſſe mala:iterꝫ hꝛū deteriora facient. Quantū eni͂ inualidū fiet ſeculū a ſenectute:tantū multiplicabunt̄ ſuꝑ inhabitantes mala. Prolōgauit eni͂ ſe magis ueritas:⁊ appropinquauit mendaciū. Jam eni͂ feſtinat uenire q̄ uidiſti uiſionē. Et reſpōdi:⁊ dixi corā te dn̄e. Ecce eni͂ ego abibo ſicut precepiſti michi:et corripiā p̄ſentē ꝑplm. Qui aūt iterū nati fuerint:quis cōmonebit? Poſitū ē ergo ſeclm in tenebris:et qui inhabitant in eo ſine lumine. Quoniam lex tua incenſa ē:propter quod nemo ſcit que a te facta ſunt uel q̄ incipient opera. Si eni͂ inueni ĩ te gratiā:immitte in me ſpiritū ſanctū:⁊ ſcribam omne qđ factū ē in ſeclo ab initio que erant ĩ lege tua ſcripta· ut poſſint homines inuenire ſemitā:⁊ q̄ uoluerint uiuere ĩ nouiſſimis uiuāt. Et reſpondit ad me:⁊ dixit. Uades congrega ꝑplm·⁊ dices ad eos:ut nō querant te diebus q̄draginta. Tu aūt p̄para tibi buxos multos:⁊ accipe tecū ſaream dabriam·ſelemiā·ethanū·⁊ aſiel·quinqꝫ hos:qui parati ſūt ad ſcribendū uelociter. Et uenies huc ⁊ ego accendā ĩ corde tuo lucernā intellectꝰ:q̄ non extinguet̄ quoadulqꝫ finiant̄ q̄ incipies ſcribere. Et tūc ꝑfectis quedā palā facies:quedam ſapiētibꝫ abſconſe trades. In craſtinū enim hac hora incipies ſcribere. Et profectꝰ ſū ſicut michi p̄cepit:⁊ congregaui omnē ꝑplm:⁊ dixi. Audi iſrahel uerba hec. Peregrinati ſunt p̄res noſtri ab initio ĩ egipto· ⁊ liberati ſūt inde:⁊ acceperunt legem uite quā non cuſtodierūt· quā et uos poſt eos tranſgreſſi eſtis:⁊ data eſt uobis terra ĩ ſortem et terra ſyon:⁊ patres ueſtri ⁊ uos iniquitatē feciſtis· ⁊ nō ſeruaſtis uias quas p̄cepit uobis altiſſimꝰ:⁊ iuſtus iudex cū ſit·abſtulit a uobis ĩ tempore quod donauerat. Et nunc uos hic eſtis:et fratres ur̄i introꝛſum ueſtrum ſunt. Si ergo imperaueritis ſenſui ueſtro ⁊ erudieritis coꝛ ueſtrū·uiui conſeruati eritis:⁊ poſt mortē miſc̄diam cōſequemini. Judiciū eni͂ poſt mortē ueniet·quādo iterū reuiuiſcemꝰ:⁊ tunc iuſtoꝝ nomina parebūt:⁊ impioꝝ facta oſtendent̄. Ad me igit̄ nemo accedat nunc:neqꝫ requirat me uſqꝫ dies quadraginta. Et accepi quinqꝫ uiros ſicut mādauit michi:⁊ ꝓfecti ſumꝰ in campū:⁊ manſimꝰ ibi. Et factꝰ ſum ĩ craſtinū·⁊ ecce uox uocauit me dicēs. Eſdra aperi os tuū:⁊ bibe quod te potauero. Et aperui os meū:⁊ ecce calix plenus porrigebat̄ michi. Hoc erat plenum ſicut aqua:coloꝛ aūt eiꝰ ut ignis ſimilis. Et accepi ⁊ bibi:⁊ in eo cū bibiſſem coꝛ meū cruciabat̄ intellectu:et ĩ pectus meū increſcebat ſapiētia. Nam ſpiritꝰ meꝰ ꝯſeruabat̄ memoria. Et apertū ē os meū:⁊ nō ē clauſum amplius. Altiſſimꝰ dedit intellectū quinqꝫ uiris:⁊ ſcripſerūt q̄ dicebant̄ exceſſiones noctis:q̄s nō ſciebāt. Nocte aūt manducabāt panē:ego aūt ꝑ diē loquebar:et ꝑ noctem nō tacebā. Scripti ſūt aūt per q̄draginta dies libri ducentiquatuoꝛ. Et factū eſt cū cōpleuiſſent q̄draginta dies:locutꝰ eſt altiſſimꝰ dicens. Priora q̄ ſcripſiſti ĩ palam pone·⁊ legant digni et indigni:nouiſſimos aūt ſeptuagīta ꝯſeruabis:ut tradas eos ſapiētibꝫ de ꝑplo tuo. In hijs eni͂ eſt uena intellectus et ſapientie fons:

et ſcientie flumen. Et feci ſic. ca. xv.

Ecce loquere in aures plebis mee ſermones ꝓphetie qͦs immiſero ī os tuū dicit dn̄s: ⁊ fac ut ī carta ſcribant̄·qm̄ fideles ⁊ veri ſūt. Ne timeas a cogitatōnibꝫ adūſum te: nec turbēt te incredulitates dicentiū: qm̄ omnis incredulꝰ in incredulitate ſua moriet̄. Ecce ego induco dicit dn̄s ſuꝑ orbem terraꝝ mala·gladiū ⁊ famem ⁊ mortē et interitū: propter qđ ſuꝑpolluit iniquitas omnē terrā: ⁊ adimpleta ſunt opera nociua illorū. Propterea dicit dn̄s. Iā nō ſilebo de impietatibꝫ eoꝝ que irreligioſe agūt: nec ſuſtinebo in hiis q̄ inique exercēt. Ecce ſāguis innoxius ⁊ iuſtꝰ clamat ad me: ⁊ aīe iuſtorum clamāt ꝑſeuerāter. Vindicans vindicabo illos dicit dn̄s: ⁊ accipiam omnē ſāguinē innoxiū ex illis ad me. Ecce pp̄lus meꝰ quaſi grex ad occiſionem ducit̄: iā nō patiar illū habitare ī terra egipti: ſed educā eū ī manu potēti et brachio excelſo. Et ꝑcutiam plaga ſicut prius: ⁊ corrumpā omnē terram eius. Lugebit egiptꝰ ⁊ fundamēta eiꝰ: plaga verberata ⁊ caſtigatione quas inducet ei deꝰ. Lugebūt cultores operātes terrā: qm̄ deficiēt ſemina eoꝝ ab uredine ⁊ grādine ⁊ a ſidere terribili. Ve ſeculo et q̄ habitant in eo: quia appropinquauit gladiꝰ ⁊ contritio eorū: et exſurget gens ſuꝑ gentē ad pugnam et rumphea ī manibꝫ eorū. Erit enī in conſtabilitio hominibus: ⁊ alij alijs inualeſcētes nō curabūt regē ſuum et pricipes: vie geſtoꝝ ſuoꝝ ī potentia ſua. Cōcupiſcet enī homo in ciuitatē ire: ⁊ nō poterit. Propter ſupbiā enim eoꝝ ciuitates turbabunt̄: domꝰ exterent̄: homines metuent. Nō miſerebit̄ homo proximū ſuū ad irritū faciēdū domoſ eoꝝ ī gladiū: ad diripiendas ſubſtantias eoꝝ propter famem panis·⁊ tribulationē multā. Ecce ego cōuoco dicit deꝰ omnes reges terre ad me verendū qui ſūt ab oriēte ⁊ ab auſtro·ab euro et a libano ad ꝯuertendos in ſe: ⁊ reddere q̄ dederūt illis·ſicut faciūt uſqꝫ hodie electis meis: ſic faciā ⁊ reddā ī ſinu eoꝝ. Hec dicit dn̄s deꝰ. Nō parcet dextera mea ſuper peccatores: nec ceſſabit rumphea ſuꝑ effundētes ſanguinē innocuū ſuꝑ terrā. Exijt ignis ab ira eiꝰ· et deuorauit fundamēta terre: ⁊ peccatores quaſi ſtramen incenſum. Ve eiſ qui peccāt: ⁊ nō obſuāt mādata mea dicit dn̄s. Nō parcam illis. Diſcedite filij a poteſtate: nolite ꝯtaminare ſāctificationē meā: qm̄ nouit dn̄s omnes q̄ delinquunt in illū. Propterea tradidit eos ī mortē ⁊ in occiſionem. Iam enī venerunt ſuꝑ orbē terraꝝ mala: et manebitis in illis. Nō enim liberabit vos deus: propter quod peccaſtis in eum. Ecce viſio: et horribilis ⁊ facies illius ab oriente. Et exient nationes draconū arabū in curribus multis: et ſicut flatus·eoꝝ numerus fertur ſuper terram: ut iam timeāt ⁊ trepidēt omnes qui illos audiēt carmonij inſaniētes in ira: ⁊ exient ut apri de ſilua·⁊ aduenient in virtute magna: et conſtabūt in pugnam cū illis: ⁊ vaſtabunt portionem terre aſſirioꝝ. Et poſt hec ſuperualeſcēt dracones·natiuitatis ſue memores: ⁊ conuertent ſe cōſpirantes in virtute magna ad perſequendos eos. Iſti turbabunt̄ et ſilebūt in virtute illorū: ⁊ ꝯuertēt pedes ſuos in fugam: et a territorio aſſiriorum ſubſeſſor obſidebit eos: et ꝯſumet unū ex illis: ⁊ erit timor et tremor ī exercitu illorū·et ꝯtentio in reges ipſorum. Ecce nubes ab orientē et a ſeptentrione uſq; meridianū: et facies eaꝝ horrida ualde plena ire ⁊ procelle. Et collident ſe inuicē: ⁊ collident ſydus copioſū ſuꝑ terrā et ſydus illoꝝ. Et erit ſanguis a gladio uſq; ad uentrē: ⁊ fimus hominis uſq; ad ſubſtramen cameli. Et erit timor et tremor multus ſuꝑ t̃rā: et horrebunt qui uidebūt iram illā: ⁊ tremor apprehendet illos. Et poſt hec mouebuntur nimbi copioſi a meridiano et ſeptentrione: ⁊ portio alia ab occidēte. Et ſuꝑ inualeſcēt uenti ab oriēte et recludent eā: ⁊ nubē quā ſuſcitauit ī ira: ⁊ ſydus ad faciendā exterritationē ad oriētalē uentū ⁊ occidētem· uiolabit̃. Et exaltabunt̃ nubes magne ⁊ ualide plene ire et ſydus· ut exterreāt omnē terrā ⁊ inhabitātes eā: ⁊ infundēt ſuꝑ omnē locū altū· et eminētem ſydus terribile· ignē et grandinē ⁊ rumpheas uolantes· et aquas multas: ut etiā impleant̃ omēs cāpi ⁊ omēs riui plenitudine aquarū multaꝝ. Et demolientur ciuitates ⁊ muros et mōtes et colles ⁊ ligna ſiluaꝝ: et fenū pratoꝝ et frumēta eoꝝ. Et trāſibunt ꝯſtantes uſq; babilonē ⁊ exterrēt eā: ꝯuenient ad ipſam ⁊ circuibūt eam: et effundēt ſydus ⁊ omnē iram ſuꝑ eā. Et ſubibit puluis ⁊ fumꝰ uſq; ī celū: ⁊ omēs in circuitu lugebūt eā: ⁊ qui ſub ea remāſerint ſeruient hiis q̄ exterruerūt. Et tu aſia ꝯſors ī ſpē babilonis· et gl̃a ꝑſone eiꝰ: ue tibi miſera· ꝓpter qḋ aſſimilaſti ei ⁊ ornaſti filias tuas ī fornicatione ad placendū et gloriandū in amatoribꝫ tuis q̄ tecū cupierūt ſemper fornicari. Odibilem imitata es ī omībus operibꝫ eiꝰ ⁊ ī adinuētionibus eiꝰ: propterea dicit deꝰ. Immittā tibi mala: uiduitatē pauptatē ⁊ famem ⁊ gladiū et peſtem ad deuaſtandas domus tuas a uiolatione et morte et gl̃a uirtutis tue. Sicut flos ſiccabit̃ cū exſurget ardor q̄ emiſſus eſt ſuꝑ te: infirmaberis ut paupercula plagata ⁊ caſtigata a mulieribꝫ ut nō poſſint te ſuſcipere potētes ⁊ amatores. Nūqd ego ſic zelabo te dicit dn̄s· niſi occidiſſes electos meos ī omī tp̄e exaltās ꝑcuſſionē manuū: ⁊ dicens ſuꝑ mortem eoꝝ cū inebriata eſſes· et orna ſpeciem uultꝰ tui? Merces fornicatōnis tue ī ſinu tuo: propter hoc redditōnē accipies. Sicut facies electis meis dicit dn̄s· ſic faciet tibi deus: ⁊ tradat te ī malū. Et nati tui fame interient: ⁊ tu rūphea cades ⁊ ciuitates tue ꝯterent̃: ⁊ omēs tui ī campo gladio cadent. Et q̄ ſunt in mōtibus fame ꝑibūt: ⁊ māducabūt carnes ſuas ⁊ ſanguinem bibent a fame panis et ſiti aque. Infelix ꝑ maria uenies: et rurſū accipies mala. Et in tranſitu allident ciuitatem ocioſam: ⁊ exterrent aliquā portionem terre tue· ⁊ partem glorie tue exterminabūt: rurſum reuertentes ꝯuerſam. Et demolita eris illis pro ſtipula: ⁊ ipſi erunt tibi ignis: ⁊ deuorabūt te ⁊ ciuitates tuas· terrā tuā· ⁊ mōtes tuos: omēs ſiluas tuas ⁊ lignum fructiferū igni cōburent. Filios tuos captiuos ducēt: ⁊ cenſū tuū ī predā habebūt: ⁊ gl̃am faciei tue exterminabūt.

Ve tibi babilon et aſya: ca. xvi. Ve tibi egipte et ſiria. Precingite vos ſaccis et ciliciȷs· et plangite filios ueſtros et dolete: qm̄ appropinquauit ꝯtritio ueſtra. Immiſſus eſt uobis gladius: et quis eſt q̄ auertat illum? Immiſſus eſt ī uobis ignis: et quis eſt qui extinguat illū? Immiſſa ſunt uobis mala? Et quis eſt q̄ repellat ea? Nunquid repellit aliquis leonem eſurientem in ſilua: aut extinguet ignem in ſtipula· mox quādo ceperit ardere? Numquid repellet aliquis ſagittam a ſagittario forti miſſā? Dominus fortis immittit mala: et quis eſt q̄ repellat ea? Exijt ignis ex iracundia eius? Et quis ē qui extinguat eū? Choruſcabit: et quis nō timebit? Tonabit: ⁊ quis nō pauebit? Dominus ꝯminabit̄: ⁊ quis nō funditꝰ ꝯteretur a facie ip̄iꝰ? Terra tremuit ⁊ fundamenta eius: mare fluctuat de profundo· ⁊ fluctus eiꝰ diſturbabūtur· ⁊ piſces eiꝰ a facie dn̄i ⁊ a gloria virtutis eiꝰ: qm̄ fortis dextera eiꝰ que arcum tendit: ſagitta eius acute que ab ip̄o mittūtur: non deficient cū ceperint mitti in fines terre. Ecce mittunt̄ mala ⁊ nō reuertentur: donec veniāt ſuꝑ terrā. Ignis ſuccenditur: ⁊ nō extinguet̄ donec conſumat fundamēta terre. Quēadmodum nō redit ſagitta miſſa a valido ſagittario: ſicut nō reuertent̄ mala q̄ miſſa fuerint in terram. Ve michi ve michi. Quis me liberabit in illis diebus? Inicium dolorum et multi gemitus: inicium famis et multi interitus: iniciū bellorū ⁊ formidabūt poteſtates: inicium malorū: ⁊ trepidabūt oīes. In hijs quid faciā cum venerint mala? Ecce famis ⁊ plaga ⁊ tribulatio ⁊ anguſtia miſſa ſunt flagella ī emendatione: ⁊ in hijs oībus ſe nō cōuertent ab iniquitatibꝫ ſuis: neqꝫ flagellorū memores erūt ſemꝑ. Ecce erit annone vilitas ſuꝑ terrā: ſic ut putent ſibi eſſe directam pacē: ⁊ tūc germinabūt mala ſuꝑ terrā gladius fames ⁊ magna cōfuſio. A fame enī plurimi q̄ inhabitant terram interient: ⁊ gladius perdet ceteros q̄ ſuperauerint a fame: et mortui ſicut ſtercora proicient̄ ⁊ non erit q̄ cōſolet̄ eos. Derelinquetur enim terra deſerta: ⁊ ciuitates eius deicient̄. Non derelinquetur q̄ colat terram: ⁊ q̄ ſeminet eam. Ligna dabunt fructus: et q̄s vindemiabit illa? Uua matura fiet: ⁊ quis calcabit illam? Erit enim locis magna deſertio. Cupiet enim homo hominem videre: uel vocem eius audire. Relinquent̄ enim de ciuitate decem et duo de agro qui abſconderint ſe in denſis nemoribꝫ ⁊ ſciſſuris petrarꝫ: quēadmodū derelinquunt̄ ī oliueto ⁊ ſingulis arboribꝫ tres aut q̄tuor oliue: aut ſicut ī vinea vindemiata racemi relinquunt̄ ab hijs q̄ diligēter vineā ſcrutant̄: ſic relinquentur ī diebus illis tres aut quatuor ſcrutantibꝫ domos eorū in rumphea. Et relinquetur terra deſerta: ⁊ agri eius inueterabūt: ⁊ vie eiꝰ et omnes ſemite eius germinabunt ſpinas eo ꝙ nō tranſient homines per eam. Lugebūt virgines non habentes ſponſos: lugebunt mulieres nō habentes viros: lugebunt filie earū non habentes adiutoriū ſponſi earū. In bello conſumentur: et viri earū in fame exterentur. Audite vero iſta: ⁊ cognoſcite ea ſerui domini. Ecce verbū dn̄i: excipite illud ne dijs credatis de quibꝫ dicit dominus. Ecce appropinquant mala et non tardant. Quēadmodū pregnans cū parit in nono menſe filium ſuū: appropinquāte hora partus eius· ante horas duas uel tres dolores circueunt ventrem eiꝰ: ⁊ prodeunte infante de ventre non tardabūt uno pūcto: ſic non morabimur mala ad prodeundū ſuper terram: et ſeculū gemet· et dolores circumtenebunt illud. Audite verbū plebs mea. Parate voſ in pugnā: ⁊ in malis· ſic eſtote quaſi aduene terre. Qui vendit quaſi qui fugiat· ⁊ qui emit quaſi qui perditurus.

qui mercatur quaſi qui fructum non capiat: ⁊ qui edificat quaſi non habiturus. Qui ſeminat quaſi qui nō metet: ſic et qui vineam putat quaſi non vindemiaturus. Qui nubūt ſic quaſi filios nō facturi: ⁊ qui non nubūt ſic quaſi vidui: ꝓpter qḋ q̄ laborant ſine cauſa laborāt. Fructus enī illorum alienigene metent: et ſubſtantiā illorū rapient ⁊ domos euertēt: ⁊ filios eorū captiuabūt· quia ī captiuitate ⁊ fame generant natos ſuos. Et qui negociantur ī rapina quātum diu exornant ciuitates ⁊ domos ſuas ⁊ poſſeſſiones et ꝑſonas ſuas: tanto magis ad zelabor eos ſuper peccata ſua dicit dominꝰ. Quomodo zelat̄ fornicaria mulierem ydoneam ⁊ bonā valde: ſic zelabitur iuſticia iniquitatem cum exornat ſe et accuſat eam in facie cum venerit qui defendat exquirentē omne peccatū ſuper terram. Propterea nolite ſimilari ei nec oꝑibꝫ eius: quoniā adhuc puſillum ⁊ tolletur iniquitas a terra: et iuſticia regnabit in vos. Non dicat peccator ſe nō peccaſſe: quoniā carbones ignis comburet ſuper caput eius qui dicit nō peccaui coram deo et glā ipſius. Ecce dn̄s cognoſcet omnia opera hominū: ⁊ adinuentiones illoꝝ ⁊ cogitatōnes illoꝝ: ⁊ corda illoꝝ. Dixit enī fiat terra ⁊ facta ē: fiat celū et factū ē. Et ī v̄bo illꝰ ſtelle fūdate ſūt: et nouit numerꝝ ſtellaꝝ. Qui ſcrutat̄ abiſſū ⁊ theſauros illaꝝ: q̄ menſꝰ ē mare· ⁊ ꝯceptū eiꝰ. Qui ꝯcluſit mare in medio aq̄rū: ⁊ ſuſpēdit trā ſup aquas v̄bo ſuo. Qui extendit celū q̄ſi camerā: ſup aq̄s fūdauit eū. Qui poſuit ī deſto fōtes aquaꝝ: ⁊ ſup verticē mōtiū lacꝰ ad emittendū flumina ab eminēti petra: ut potaret terrā. Qui finxit hominem ⁊ poſuit cor ſuū ī medio corporis: et miſit ei ſpiritū vitā ⁊ intellectū et ſpiramē dei omnipotētis q̄ fecit oīa: et ſcrutinat oīa abſconſa ī abſconſis trē. Hic nouit adinuentionē veſtrā: ⁊ q̄ cogitatis in cordibus veſtris peccantes et volentes occultare peccata ſua. Propter quod dominus ſcrutinando ſcrutinauit omnia opera vr̄a: ⁊ traducet vos oēs· ⁊ vos confuſi eritis cū proceſſerint peccata veſtra corā hominibus: ⁊ iniq̄tates erūt q̄ accuſatores ſtabūt ī die illo. Quid facietis: aut quomodo abſcondetis peccata veſtra corā deo ⁊ āgelis eiꝰ? Ecce iudex deus: timete eum. Deſinite a peccatis vr̄is: ⁊ obliuiſcamini iniq̄tates vr̄as iā agere eas in ſempitno: ⁊ deꝰ educet vos ⁊ liberabit de omī tribulatōne. Ecce enī incendit̄ ardor ſuper vos turbe copioſe: et rapient quoſdam ex vobis ⁊ cibabunt ydolis occiſos: et qui conſenſerint eis erūt illis in deriſū et ī improperiū ⁊ ī ꝯculcationē. Erit enim locis locus: ⁊ in vicinas ciuitates exſurrectio multa ſuper timentes dn̄m. Erunt quaſi inſani nemini parcentes· ad diripiēdū ⁊ deuaſtādū adhuc timētes dn̄m: q̄a deuaſtabūt ⁊ diripiēt ſubſtātias: et de domibus ſuis eos eicient. Tūc parebit ꝓbatio electoꝝ meoꝝ: ut aurū qḋ ꝓbat̄ ab igne. Audite dilecti mei dicit dn̄s. Ecce aſſunt dies tribulationis: ⁊ de hijs liberabo vos. Ne timeatis nec heſitetis: q̄m deꝰ dux veſter eſt. Et q̄ ſuat mādata ⁊ p̄cepta mea dicit dn̄s deꝰ: ne p̄ōderēt vos pccā vr̄a: ne ſupeleuēt ſe iniq̄tates vr̄e. Ve q̄ ꝯſtringunt̄ a peccatis ſuis et obtegūt̄ ab iniq̄tatibꝫ ſuis: queādmodū ager ꝯſtringit̄ a ſilua ⁊ ſpinis tegit̄ ſemita eiꝰ ꝑ quā nō tranſit homo: ⁊ excludit̄ ⁊ mittit̄ ad deuoratōnē ignis. Explicit libˀ eſdre q̄rtꝰ.

Incipit Prologus in librum tobie.

Chromatio et heliodoro episcopis : ieronimꝰ presbiter in dn̄o salutē. Mirari non desino exactionis vr̄e instantiā. Exigitis enim ut librū chaldeo sermone conscriptū ad latinū stilum trahā. librū utiqꝫ tobie : quem hebrei de cathalago diuinaꝝ scripturaꝝ secantes · hijs q̄ agyographa memorāt manciparūt. Feci satis desiderio vr̄o : nō tamen meo studio. Arguunt enī nos hebreoꝝ studia : et imputant nobis cōtra suū canonē latinis auribꝫ ista trāsferre. Sed melius esse iudicās phariseoꝝ displicere iudicio · ⁊ episcopoꝝ iussionibꝫ deseruire : institi ut potui. Et quia vicina est chaldeoꝝ lingua sermoni hebraico : utriusqꝫ lingue peritissimū loquacē reperiēs · uniꝰ diei laborem arripui : et quicquid ille michi hebraicis verbis expressit · hoc ego accito notario · sermonibꝫ latinis exposui. Orationibꝫ vr̄is mercedē huiꝰ opis cōpēsabo : cū gratū vobis didicero me qd̄ iubere estis dignati · cōplesse.

Explicit prologꝰ. Incipit lib̄ tobie. C. i.

Tobias ex tribu et ciuitate neptalim · q̄ est in superioribꝫ galilee supra naason · post viā que ducit ad occidētem · in sinistro habēs ciuitatē sephet : cū captꝰ esset ī diebꝫ salmanasar regis assiriorum · in captiuitate tamē positꝰ viam veritatis nō deseruit : ita ut om̄ia que habere poterat quotidie concaptiuis fratribus qui erāt ex eiꝰ genere impertiret. Cumqꝫ esset iunior omnibus in tribu neptalim : nichil tamen puerile gessit ī opere. Deniqꝫ cū irent om̄es ad vitulos aureos quos ieroboam fecerat rex isrl' hic solus fugiebat consortia omniū : et pergebat ad ierusalem ad templum dn̄i · et ibi adorabat dn̄m deum isrl' : om̄ia primatiua sua et decimas suas fidelit̄ offerēs · ita ut ī tercio anno ꝓselitis et aduenis ministraret om̄em decimationē. Hec ⁊ hijs similia scd̄m legē dei puerulus obseruabat. Cum vero factꝰ fuisset vir accepit uxorē ānam de tribu sua : et genuit ex ea filiū · nomē suū imponens ei : quē ab infantia timere deum docuit ⁊ abstinere ab omni pcc̄o. Igitur dum per captiuitatē deuenisset cū uxore sua et filio in ciuitatē niniuen cū om̄i tribu sua · ⁊ cū om̄es ederent ex cibis gētiliū : iste custodiuit aīam suā : ⁊ nunq̄ꝫ ꝯtaminatꝰ in escis eoꝝ. Et quoniam memor fuit dn̄i in toto corde suo · dedit illi deus gratiā in cōspectu salmanasar regis : ⁊ dedit illi potestatē quocūqꝫ vellet ire : habēs libertatē quecūqꝫ facere voluisset. Pergebat ergo per om̄es qui erant in captiuitate : et monita salutis dabat eis. Cū autem venisset in rages ciuitatem medoꝝ · et ex hijs quibus honoratꝰ fuerat a rege habuisset decem talenta argenti : ⁊ cum ī multa turba generis sui gabelū egentē videret qui erat ex tribu eius : sub cirographo dedit illi memoratū pondus argenti. Post multū vero tēporis mortuo salmanasar rege · cū regnaret sennacherib filius eius ꝓ eo · ⁊ filios isrl' exosos haberet in cōspectu suo : tobias pergebat per om̄em cognationē suā · ⁊ consolabatur eos : diuidebatqꝫ unicuiqꝫ prout poterat de facultatibus suis. Esurientes alebat : nudisqꝫ vestimenta p̄bebat : et mortuis atqꝫ occisis sepulturam solicitꝰ exhibebat. Deniqꝫ cum reuerſus eſſet rex ſennacherib fugiens a iudea plagā· quā circa eum fecerat deus ꝓpter blaſphemiam ſuā: ⁊ iratꝰ multos occideret ex filijs iſrl': tobias ſepeliebat corpora eoꝝ. At ubi nunciatum eſt regi· iuſſit eum occidi: ⁊ tulit omnem ſubſtāciā eiꝰ. Tobias vero cū filio ſuo ⁊ cū uxore fugiēs nudꝰ latuit: quia mlti diligebāt eū. Poſt dies vero ꝗdragītaquīqꝫ occiderūt regē filij ip̄iꝰ. Et reūſus ē tobias ad domū ſuā: omniſqꝫ facultas eiꝰ· reſtituta ē ei. c. ii.

Poſt hec vero cū eſſet dies feſtus dñi ⁊ factū eſſet prandiū bonū in domo tobie: dixit filio ſuo, uade ⁊ adduc aliquos de tribu nr̃a timētes deū: ut epulent̄ nobiſcū. Cūqꝫ abiſſet: reūſus nūciauit ei unum ex filijs iſrl' iugulatū iacere in platea. Statimqꝫ exiliēs de accubito ſuo· relinquēs prandiū ieiunꝰ ꝑuenit ad corpꝰ: tollēſqꝫ illud· portauit ad domū ſuā occulte: ut dum ſol occubuiſſet caute ſepeliret eū. Cūqꝫ occultaſſet corpꝰ· māducauit panē cū luctu ⁊ tremore: memorās illum ſermonē quē dixit dñs ꝑ amos ꝓpheram. Dies feſti veſtri cōuertent̄ in lamentationē ⁊ luctū. Cū vero ſol occubuiſſet: abijt ⁊ ſepeliuit eū. Arguebāt aūt eū omnes ꝓximi ſui dicētes. Iam huiꝰ rei cauſa interfici iuſſus es· et vix effugiſti mortis imperiū: et iterū ſepelis mortuos? Sed tobias plus timens deū q̄ʒ regem· rapiebat corpora occiſoꝝ ⁊ occultabat ī domo ſua: et medijs noctibꝫ ſepeliebat ea. Contigit aūt ut quadā die fatigatꝰ a ſepultura veniēs domum iactaſſet ſe iuxta parietem et obdormiſſet: ⁊ ex nido hirundinū dormienti illi calida ſtercora inciderent ſuꝑ oculos eiꝰ: fieretqꝫ cecus. Hāc aūt temptationem ideo permiſit dñs euenire illi: ut poſteris daret̄ exemplū paciencie eiꝰ: ſicut ⁊ ſancti iob. Nā cū ab infantia ſua ſemꝑ deū timuerit· et mādata eiꝰ cuſtodierit· non eſt contriſtatꝰ cōtra dñm q̄ plaga cecitatis euenerit ei: ſed immobilis in dei timore ꝑmāſit: agens gratias deo omnibꝫ diebus vite ſue. Nam ſicut beato iob inſultabāt reges: ita iſti parentes ⁊ cognati eiꝰ irridebāt vitam eiꝰ dicentes. Ubi eſt ſpes tua ꝓ qua elimoſinas ⁊ ſepulturas faciebas? Tobias vero increpabat eos dicēs. Nolite ita loqui: quoniā filij ſanctorū ſumꝰ· et vitam illā expectamꝰ: quā deꝰ daturus ē hijs qui fidē ſuā nunq̄ʒ mutāt ab eo. Anna vero uxor eiꝰ ibat ad opꝰ textrinū quotidie: et de labore manuū ſuarum victum quē cōſequi potuiſſet deferebat. Unde factum eſt: ut hedum caprarū accipiens· detuliſſet domi. Cuiꝰ cum vocem balantis vir eius audiſſet· dixit. Videte ne forte furtiuꝰ ſit. Reddite eū dñis ſuis: quia nō licet nobis aut edere ex furto aliquid· aut cōtingere. Ad hec uxor eius irata reſpondit. Manifeſte vana facta eſt ſpes tua: et elemoſine tue paruerūt. Atqꝫ hijs ⁊ alijs huiuſmodi verbis exprobrabat ei. ca. iii.

Tunc tobias ingemuit· et cepit orare cū lacrimis dicēs. Iuſtꝰ es dñe: et omnia iudicia tua vera ſunt: ⁊ omnes vie tue miſericordia et veritas· ⁊ iudiciū. Et nūc dñe memor eſto mei: ⁊ ne vindictā ſumas de peccatis meis: neqꝫ reminiſcaris delicta mea uel parentū meoꝝ. Quoniam nō obediuimꝰ p̄ceptis tuis ideo traditi ſumꝰ ī direptionē· et captiuitatem et mortem· et in fabulā: et ī improperiū omnibꝫ nationibꝫ in quibus diſperſiſti nos. Et nūc domine magna iudicia tua: quia nō egimus secũdum precepta tua: et nõ ambulauimꝰ sinceriter coram te. Et nunc domine secundũ volũtatem tuam fac mecũ: et ꝓcipe in pace recipi spiritũ meum. Expedit enim michi mori magis quã viuere. Eadem itaq; die contigit ut sara filia raguelis ĩ rages ciuitate medorũ. et ipsa audiret improperium ab vna ex ancillis patris sui: quoniã tradita fuerat septẽ viris: ⁊ demoniũ nomine asmodeus occiderat eos. mox ut ingressi fuissent ad eã. Ergo cũ pro culpa sua increparet puellam: respondit ei dicens. Amplius ex te nõ videamus filiũ aut filiã sup terram: interfectrix virorũ tuoꝝ. Nunquid et occidere me vis sicut etiam occidisti septẽ viros? Ad hanc vocem perrexit ĩ superius cubiculũ domꝰ sue: ⁊ trib; dieb; ⁊ trib; noctib; nõ manducauit neq; bibit: sed in oratione persistẽs cũ lacrimis dep̃cabat̃ deũ. ut ab isto improperio liberaret eam. Factũ est aũt die tercia dum compleret orationẽ: benedicens dñm dixit. Benedictum est nomen tuum deus patrũ nostrorũ: qui cũ iratꝰ fueris misericordiã facies: et in tẽpore tribulationis pctã dimittis hijs qui inuocant te. Ad te dñe faciem meã cõuerto: ad te oculos meos dirigo. Peto dñe ut de vinculo improperij huius absoluas me: aut certe desuper terram eripias me. Tu scis dñe quia nunq̃ȝ cõcupiui virum: et mũdam seruaui aĩam meam ab omni concupiscentia. Nunq̃ȝ cũ ludentibus miscui me: neq; cũ hijs qui in leuitate ambulant participẽ me p̃bui. Virũ autẽ cum timore tuo non cum libidine mea cõsensi suscipere. Et aut ego indigna fui illis: aut illi forsitan michi nõ fuerunt digni: qui forsitan viro alij cõseruasti me. Non est enim in hominis potestate consiliũ tuum. Hoc autẽ pro certo habet omnis qui colit te: quia vita eius si in ꝓbatione fuerit coronabit̃: si autẽ in tribulatione fuerit liberabitur: et si in correptione fuerit ad misericordiã tuã ꝑuenire licebit. Non enĩ delectaris in perditionibus nostris: quia post tempestatẽ tranquillũ facis: et post lacrimationem ⁊ fletũ exultationẽ infundis. Sit nomen tuum deus isrl' benedictum in secula. In illo tempore exaudite sunt p̃ces amborũ in conspectu glorie summi dei: et missus est angelus dñi sanctus raphael ut curaret eos ambos quorũ uno tempore sunt orationes in conspectu domini recitate. ca. iiii.

Igitur cũ tobias putaret orationẽ suã exaudiri ut mori potuisset: vocauit ad se tobiã filiũ suũ: dixitq; ei. Audi fili mi verba oris mei: et ea ĩ corde quasi fundamentũ construe. Cum acceperit deus animã meam. corpꝰ meum sepeli: et honorem habebis matri tue. omnib; diebus vite eius. Memor enĩ esse debes: que et quanta pericula passa sit ꝓpter te in utero suo. Cum aũt ⁊ ip̃a compleuerit tempus vite sue: sepelias eam circa me. Omnib; autem diebus vite tue ĩ mente habeto deũ: et caue ne aliquando peccato consentias: et pretermittas precepta dei nostri. Ex substantia tua fac elimosinã: et noli auertere faciẽ tuã ab ullo paupere. Ita enim fiet: ut nec a te auertatur facies dñi. Quomodo potueris: ita esto misericors. Si multũ tibi fuerit abundanter tribue: si exiguũ tibi fuerit etiam exiguũ libenter impertiri stude. Premiũ enĩ bonũ tibi thesaurizas in die necessitatis: quoniã elimosina ab omni peccato et a morte liberat: et nō patiet̄ animā ire in tenebras. Fiducia magna erit corā summo deo elemosina: omnibus facientibꝫ eā. Attende tibi fili mi ab omī fornicatione: et preter vxorem tuam nūq̄ꝫ patiaris crimen scire. Superbiam nūq̄ꝫ in tuo sensu aut in tuo verbo dominari ꝑmittas. In ip̄a enim inicium sumpsit omnis perditio. Quicūqꝫ tibi aliquid oparꝰ fuerit· statim ei mercedē restitue: et merces mercennarij tui apud te omnino non remaneat. Quod ab alio oderis fieri tibi: vide ne tu aliquando alteri facias. Panē tuum cum esurientibꝫ et egenis comede: et de vestimētis tuis nudos tege. Panem tuū et vinū tuū super sepulturā iusti constitue: et noli ex eo manducare et bibere cū peccatoribꝫ. Consilium semper a sapiēte perquire. Omni tēpore benedic deum: et pete ab eo ut vias tuas dirigat: et omnia cōsilia tua in ipso ꝑmaneant. Indico etiā tibi fili mi dedisse me decē talenta argenti dum infātulus esses gabelo ī rages civitate medorū: et cirographū eiꝰ apud me habeo. Et ideo perq̄re quomodo ad eū ꝑvenias: et recipias ab eo supra memoratū pōdus argenti: et restituas ei cirographum suū. Noli timere fili mi: pauperē quidē vitā gerimus: sed multa bona habebimꝰ si timuerimꝰ deū· ⁊ recesserimꝰ ab omī peccato: ⁊ fecerimus bene. ca. v.

Tunc respondit tobias patri suo et dixit. Omnia quecūqꝫ precepisti michi· faciam pater. Quomodo autē pecuniā hāc inquiram· ignoro. Ille me nescit: ⁊ ego illū ignoro. Qd̄ signū dabo ei? Sed neqꝫ viā per quā pergatur illuc · aliquando cognovi. Tunc pater suus respondit illi· ⁊ dixit. Cirographum quidē illius apud me habeo · qd̄ dum illi ostenderis statim restituet. Sed perge nūc ⁊ inquire tibi aliquē fidelem virū: qui eat tecū salua mercede sua · dum adhuc vivo: ut recipias eam. Tunc egressus tobias· invenit iuvenē stantē splendidū precinctum: et quasi paratū ad ambulādū. Et ignorās q̄ angelꝰ dei esset: salutavit eū· et dixit. Unde te habemꝰ bone iuvenis? At ille respondit. Ex filijs israhel. Et tobias dixit ei. Nosti viā que ducit in regionē medorū? Cui respondit. Novi: et omnia itinera eius frequenter ambulavi: et mansi apud gabelum fratrē nr̄m qui moratur in rages civitate medorū que posita est in mōte egbathanis. Cui tobias ait. Sustine me obsecro: donec hec ipsa nunciem patri meo. Tūc ingressus tobias· indicavit universa hec patri suo. Sup̄ que ammiratꝰ pater: rogavit ut introiret ad eum. Ingressus itaqꝫ salutavit eū ⁊ dixit. Gaudiū tibi sit semper. Et tobias ait. Quale gaudium michi erit: qui ī tenebris sedeo· ⁊ lumē celi nō video? Cui ait iuvenis. Forti animo esto: in proximo est ut a deo cureris. Dixit itaqꝫ illi tobias. Nūquid poteris ꝑducere filiū meū ad gabelum in rages civitatē medorū? Et cū redieris· restituā tibi mercedē tuā. Et dixit ei angelus. Ego ducā: et reducā eum ad te. Cui tobias respōdit. Rogo te: indica michi· De qua domo. aut de qua tribu es tu. Cui raphael angelus dixit. Genus queris mercennarij: an ip̄m mercennarium qui cum filio tuo eat? Sed ne forte sollicitū te reddā: ego sū azarias· ananie magni filiꝰ. Et tobias respondit. Ex magno genere es tu. Sed peto ne irascaris: q̄ voluerim cognoſcere genus tuum. Dixit autē illi angelus. Ego ſanum ducam: et ſanum tibi reducā filium tuum. Reſpondēs autem tobias ait. Bene ambuletis: ⁊ ſit dominus in itinere vr̄o: et angelus eius comitet̄ vobiſcū. Tūc paratis omnibus que erāt in via portanda: fecit tobias vale patri ſuo· et matri ſue: et ambulauerunt ambo ſimul. Cumq; ꝓfecti eſſent: cepit mater eiꝰ flere et dicere. Baculum ſenectutis noſtre tuliſti: et tranſmiſiſti a nobis. Nunq̄ȝ fuiſſet ipſa pecunia: pro qua miſiſti eum. Sufficiebat nobis paupertas noſtra: ut diuitias computaremus hoc· ꝙ videbamus filiū nr̄m. Dixitq; ei tobias. Noli flere. Saluꝰ ꝑueniet filius noſter: et ſaluꝰ reuertet̄ ad nos: et oculi tui videbūt illū. Credo enim ꝙ angelus dei bonꝰ comitet̄ ei: et bene diſponet omnia que circa eum geruntur: ita ut cum gaudio reuertatur ad nos. Ad hanc vocem ceſſauit mater eius flere· et tacuit. ca. vi.

Profectus eſt aūt tobias: ⁊ canis ſecutus eſt eū: et manſit prima manſione iuxta fluuiū tigrim. Et exiuit ut lauaret pedes ſuos: et ecce piſcis immanis exiuit ad deuorandū eum. Quē expaueſcēs tobias: clamauit voce magna dicēs. Dn̄e: inuadit me. Et dixit ei angelꝰ. Apprehende branciā eius: et trahe eū ad te. Quod cum feciſſet attraxit eum in ſiccum: et palpitare cepit ante pedes eiꝰ. Tūc dixit ei angelꝰ. Exentera hūc piſcem: et cor eiꝰ· et fel· et iecur repone tibi. Sunt enim hec neceſſaria ad medicamēta utiliter. Qđ cum feciſſet aſſauit carnes eiꝰ· et ſecū ſuſtulerūt in via: cetera ſalierunt que ſufficerēt eis: quouſq; ꝑuenirent in rages ciuitatem medoꝝ. Tūc intˀrogauit tobias angelū: et dixit ei. Obſecro te azaria frater: ut dicas michi quod remediū habebūt iſta que de piſce ſeruare iuſſiſti. Et reſpondens angelꝰ dixit ei. Cordis eius particulā ſi ſuꝑ carbones ponas· fumꝰ eius extricat omne genus demoniorum ſiue a viro ſiue a muliere: ita ut vltra nō accedat ad eos. Et dixit ei tobias. Ubi vis ut maneamus? Reſpondenſq; āgelus ait. Eſt hic raguel nomine vir ꝓpinquus de tribu tua: et hic habet filiā nomine ſaram: ſed neq; maſculū neq; feminam ullam habet aliā p̄ter eā. Tibi debetur om̄is ſubſtātia eiꝰ: et oportet eā te accipere coniugem. Pete ergo eā a patre eiꝰ: et dabit tibi eā uxorē. Tūc reſpondit tobias· ⁊ dixit. Audio quia tradita eſt ſeptem viris· et mortui ſunt: ſed ⁊ hoc audiui· quia demoniū occidit illos. Timeo ergo ne forte et michi hec eueniant: et cum ſim unicus parētibꝫ meis: deponam ſenectutem illorū cū triſticia ad inferos. Tunc angelus raphael dixit ei. Audi me: et oſtendam tibi· qui ſunt quibꝫ p̄ualere poteſt demonium. Hij nāq; qui coniugiū ita ſuſcipiunt· ut deū a ſe et a ſua mente excludant· et ſue libidini ita vacent ſicut equus et mulus quibus non eſt intellectus: habet poteſtatem demonium ſuper eos. Tu autem cum acceperis eam· ingreſſus cubiculū per tres dies cōtinens eſto ab ea: et nichil aliud niſi orationibus vacabis cū ea. Ipſa autē nocte· incenſo iecore piſcis fugabitur demoniū. Secunda vero nocte· in copulatione ſanctoꝝ patriarcharꝝ admitteris. Tercia vero nocte benedictionem conſequeris: ut filij ex vobis procreentur incolumes. Trāſacta autem tercia nocte accipies virginē cum timore dñi · amore filiorũ magis q̄ libidinis ductꝰ: ut in ſemine abrahe benedictionẽ ĩ filijs ꝯſequaris. c. vii.

Ingreſſi ſunt aũt ad raguelem: et ſuſcepit eos raguel cũ gaudio. Intuenſqꝫ tobiam raguel: dixit anne uxori ſue. Quã ſimilis eſt iuuenis iſte conſobrino meo. Et cum hec dixiſſet · ait. Vnde eſtis iuuenes fratres noſtri? At illi dixerunt. Ex tribu neptalim ſumꝰ: ex captiuitate niniue. Dixitqꝫ illis raguel. Noſtis tobiam fratrem meũ? Qui dixerunt. Nouimꝰ. Cumqꝫ multa bona loqueret̃ de eo: dixit angelus ad raguelem. Tobias de quo interrogas · pater iſtius eſt. Et miſit ſe raguel · et cum lacrimis oſculatꝰ eſt eũ: ⁊ plorãs ſupra collum eius dixit. Benedictio ſit tibi fili mi: quia boni ⁊ optimi viri filius es. Et anna uxor eius ⁊ ſara ipſorum filia lacrimate ſũt. Poſtq̄ aũt locuti ſunt: p̄cepit raguel occidi arietẽ · et parari cõuiuium. Cumqꝫ hortaretur eos diſcumbere ad prandiũ: tobias dixit. Hic ego hodie nõ mãducabo neqꝫ bibam: niſi prius petitionẽ meam confirmes: et ꝓmittas michi dare ſarã filiã tuam. Quo audito verbo raguel expauit · ſciens quid euenerit illis ſeptẽ viris · qui ingreſſi ſunt ad eã: ⁊ timere cepit · ne forte et huic ſimilit̃ contingeret. Et cũ nutaret et non daret ullum petenti reſponſũ: dixit ei angelꝰ. Noli timere dare eã iſti: quoniã huic timẽti deũ debet̃ ꝯiunx filia tua. Propterea alius non potuit habere illã. Tũc dixit raguel. Non dubito ꝙ deus p̄ces et lacrimas meas ĩ conſpectu ſuo admiſerit. Et credo quoniam ideo fecit vos venire ad me: ut ⁊ iſta coniungeretur cognationi ſue · ſecũdum legem moyſi. Et nunc noli dubiũ gerere: ꝙ tibi eam tradam. Et apprehendens dexterã filie ſue: dextere tobie tradidit dicens. Deus abrahã et deus yſaac et deus iacob vobiſcũ ſit · et ipſe coniungat vos: impleatqꝫ benedictionẽ ſuã in vobis. Et accepta carta · fecerũt conſcriptionẽ cõiugij. Et poſt hec epulati ſunt: benedicentes deũ. Vocauitqꝫ raguel ad ſe annã uxorẽ ſuã: et precepit ei ut p̄pararet alteꝝ cubiculũ. Et introduxit illuc ſarã filiã ſuã: et lacrimata eſt. Dixitqꝫ ei. Forti animo eſto filia mea. Dominus celi det tibi gaudium pro tedio quod perpeſſa es. ca. viii.

Poſtq̄ vero cenauerunt: introduxerũt iuuenem ad eam. Recordatus itaqꝫ tobias ſermonẽ angeli protulit de caſſidili ſuo partẽ iecoris: poſuitqꝫ eam ſuꝑ carbones viuos. Tũc raphael ãgelus ap̄hendit demoniũ: et religauit eum in deſerto ſuperioris egipti. Tunc hortatꝰ eſt virginẽ tobias: dixitqꝫ ei. Sara exſurge et deprecemur deum hodie et cras et ſcđm cras: quia hijs tribꝫ noctibꝫ deo iungimur: tercia aũt tranſacta nocte · in noſtro erimus cõiugio. Filij quippe ſanctoꝝ ſumꝰ: et nõ poſſumꝰ ita cõiungi ſicut et gentes que ignorant deũ. Surgentes autem pariter inſtanter orabant ambo ſimul: ut ſanitas daretur eis. Dixitqꝫ tobias. Dñe deꝰ patrũ nřoꝝ benedicant te celi terre mareqꝫ et fontes et flumina: ⁊ omnes creature tue que in eis ſunt. Tu feciſti adã de limo terre: dediſtiqꝫ ei adiutoriũ euam. Et nunc domine tu ſcis quia nõ luxurie cauſa accipio ſororem meã coniugem: ſed ſola poſteritatis dilectione in qua benedicat̃ nomẽ tuũ ĩ ſecula ſeculoꝝ. Dixit itaqꝫ ſara. Miſerere nobis domine · miſerere nobis: ⁊ conſeneſcamus ãbo pariter ſani. Et factum eſt circa pullorum cantum· acceſſiri iuſſit raguel ſeruos ſuos: ⁊ abierunt cum eo parit̄ ut foderēt ſepulcrum. Dicebat enī: ne ſiſi modo euenerit ei· quo et ceteris aliȷ̄s ſeptem viris qui ſūt ingreſſi ad eam. Cumqȝ paraſſet foſſam: reuerſus raguel ad uxorem ſuam· dixit ei. Mitte unā ex ancillis tuis · et videat ſi mortuus eſt: ut ſepeliam eum anteq̄ȝ illuceſcat. At illa miſit unam ex ancillis ſuis. Que ingreſſa cubiculum reperit eos ſaluos et incolumes. ſecum pariter dormientes. Et reuerſa nunciauit bonū nunciū. Et benedixerūt dominū· raguel videlicet et āna uxor eiꝰ: et dixerūt. Benedicimꝰ te dn̄e deus iſrl̄ quia nō cōtigit nobis queadmodū putabamꝰ. Feciſti enī nobiſcū miſericordiā tuā: et excluſiſti a nobis inimicum perſequentē nos. Miſertꝰ es autē duobꝫ unicis. Fac eos dn̄e ī plenius benedicere te: et ſacrificiū laudis tue et ſue ſanitatis offerre: ut cognoſcat uniuerſitaſ gentiū· quia tu es deus ſolꝰ in uniuerſa terra. Statimqȝ p̄cepit ſeruis ſuis raguel ut replerēt terra foſſam quam fecerāt priuſquā illuceſceret. Uxori autem ſue dixit ut inſtrueret conuiuium: et p̄pararet om̄ia que in cibos erant iter agētibꝫ neceſſaria. Duas quoqȝ pingues uaccas· et q̄tuor arietes occidi fecit: et parari epulas omnibꝫ vicinis ſuiſ· cūctiſqȝ amicis. Et adiurauit raguel tobiam: ut duas ebdomodas moraretur apud eum. De omnibus autē que poſſidebat raguel dimidiā partē dedit tobie: et fecit hāc ſcripturā: ut pars dimidia q̄ ſuperat poſt obitū eoꝝ tobie dominio deueniret. ca. ix.

Tunc vocauit tobias angelum ad ſe· quem quidem hominem exiſtimabat: dixitqȝ ei. Azaria frater: peto ut auſcultes verba mea. Si me ip̄m tradā tibi ſeruum: non ero condignus prouidēcie tue. Tamen obſecro te ut aſſumas tibi animalia ſiue ſeruicia: ⁊ uadas ad gabelum in rages ciuitatem medoꝝ· reddaſqȝ ei cirographum ſuū: et recipias ab eo pecuniā· et roges eū venire ad nuptias meas. Scis enī ipſe quoniā numerat pater meus dies: ⁊ ſi tardauero una die pluſ contriſtatur anima eiꝰ. Et certe vides quomō adiurauit me raguel: cuius adiuramentum ſpernere non poſſum. Tūc raphael aſſumens quatuor ex ſeruis raguelis et duos camelos· in rages ciuitatē medorū pregit: et inueniens gabelum dedit ei cirographum ſuū: ⁊ recepit omnem pecuniā. Indicauitqȝ ei de tobia filio tobie om̄ia que geſta ſunt: fecitqȝ eum ſecū venire ad nuptias. Cūqȝ ingreſſus eſſet domū raguelis· inuenit tobiā diſcūbentem: ⁊ exiliens oſculati ſunt ſe inuicem. Et fleuit gabelus: benedixitqȝ deū ⁊ dixit. Benedicat te deus iſrahel: quia filius es optimi viri ⁊ iuſti· et timentis deū· et elimoſinas facientis. Et dicatur benedictio ſup̱ uxorem tuam· ⁊ ſuper parentes veſtros: et videatis filios vr̄os et filios filiorū veſtroꝝ uſqȝ in terciā et quartam generationem: ⁊ ſit ſemē veſtrum benedictum a deo iſrahel· qui regnat in ſecula ſeculorum. Cumqȝ omnes dixiſſēt amen: acceſſerunt ad conuiuium. Sed ⁊ cum timore domini nuptiaꝝ conuiuiū exercebāt. ca. x.

dn̄s

Cum vero moras faceret tobias cauſa nuptiaꝝ: ſolicitꝰ erat pater eiꝰ tobias dicēs. Putas quare moratur filius meus: aut quare detentꝰ eſt ibi? Putas ne gabelus mortuus eſt·et nemo reddit illi pecuniā? Cepit autem contriſtari nimis ipſe et anna vxor eius cū eo: ⁊ reperūt ambo ſimul flere: eo q̄ die ſtatuto minime reuerteretur filius eoꝝ ad eos. Flebat igitur mater eius irremediabilibꝫ lacrimis: atq; dicebat. Heu me fili mi ut quid te miſimus peregrinari·lumen oculorū noſtrorū·baculum ſenectutis noſtre: ſolatiū vite nr̄e·ſpem poſteritatis nr̄e? Omnia ſimul in te uno habentes: te non debuim⁹ dimittere a nobis. Cui dicebat tobias. Tace et noli turbari: ſanus eſt filius noſter: ſatis fidelis ē vir ille cū quo miſimus eū. Illa autē nullo modo ꝯſolari poterat ſed cottidie exiliēs circumſpiciebat·et circuibat vias oīes ꝑ quas ſpes remeandi videbatur: ut procul videret eum ſi fieri poſſet venientem. At vero raguel dicebat ad generum ſuū. Mane hic: ⁊ ego mittam nuncium ſalutis de te ad tobiam patrē tuū. Cui tobias ait. Ego noui q̄a pater meus ⁊ mater mea modo dies computant: ⁊ cruciat̄ ſpiritus eorum in ipſis. Cumq; verbis multis rogaret raguel tobiam·et ille eū nulla ratione vellet audire: tradidit ei ſaram et dimidiā partē oīs ſubſtancie ſue·in pueris·in puellis·in pecudibꝫ·in camelis·⁊ in vaccis ⁊ pecunia multa: et ſaluum atq; gaudentē dimiſit eum a ſe dicēs. Angelus dn̄i ſanctus ſit in itinere vr̄o: ꝑducatq; vos ī columes·⁊ inueniatis oīa recte circa parentes vr̄os: ⁊ videāt oculi mei filios vr̄os priuſq̄ moriar. Et ap̄hendentes parentes filiam ſuam·oſculati ſūt eā·et dimiſerunt ire: monentes eam honorare ſoceros·diligere maritū·regere familiam·gubernare domum: et ſe ipſam irreprehenſibilem exhibere. c. xi.

Cumq; reuerterent̄: ꝑuenerunt ad charrā que eſt in medio itinere contra niniuen undecimo die. Dixitq; angelus. Tobia frater: ſcis quemadmodum reliquiſti patrem tuū. Si placet itaq; tibi p̄cedam⁹: ⁊ lento gradu inſequant̄ iter noſtrum familie ſimul cum coniuge tua·⁊ cum animalibus. Cūq; hoc placuiſſet ut irent: dixit raphael ad tobiam. Tolle tecum ex felle piſcis·erit enim neceſſariū. Tulit itaq; tobias ex felle illo: et abierunt. Anna autem ſedebat ſecus viam cottidie ī ſupercilio montis: unde reſpicere poterat de longinquo. Et dum ex eodem loco ſpecularet̄ aduentum eius: vidit a longe et ilico cognouit venientem filium ſuum: currenſq; nūciauit viro ſuo dicens. Ecce venit fili⁹ tuus. Dixitq; raphael ad tobiā. At ubi introieris domum tuam·ſtatim adora dominum deum tuum: et gratias agens ei·accede ad patrem tuū: et oſculare eū. Statimq; lini ſuper oclos ei⁹ ex felle iſto piſcis·qđ portas tecū. Scias enim q̄m aperientur mox oculi eius: et videbit pater tuus lumen celi: et in aſpectu tuo gaudebit. Tunc p̄cucurrit canis qui ſimul fuerat ī via: ⁊ q̄ſi nunci⁹ adueniēs blandimento ſue caude gaudebat. Et exurgens cecus pater·cepit offendens pedibus currere: et data manu puero·occurrit in obuiam filio ſuo. Et ſuſcipiens oſculatus eſt eum cū vxore ſua: et reperūt flere pre gaudio. Cumq; adoraſſent deū·⁊ gratias egiſſent: ꝯſederunt. Tunc ſumens tobias de felle piſcis·liniuit oculos patri ſuo. Et ſuſtinuit quaſi dimidiā fere horā·et cepit albugo ex oculis eius q̄ſi membranū oui egredi. Quod ap̄hendens tobias traxit ab oculis eius: ſtatimq; viſum recepit. Et glorificabant deum ipſe videlicet et uxor eius: et omnes qui ſciebant eum. Dicebatq; tobias. Benedico te domine deus iſrahel quia tu caſtigaſti me: et tu ſaluaſti me. Et ecce ego video tobiam filium meum. Ingreſſa eſt etiam poſt ſeptem dies ſara uxor filij eius et omnis familia et pecora ſana: et cameli et pecunia multa uxoris: ſed et illa pecunia quam receperat a gabelo. Et narrauit parētibꝫ ſuis omnia beneficia dei: que feciſſet circa eum per hominem qui eum duxerat. Veneruntq; achior ⁊ nabath conſobrini tobie gaudentes ad tobin: et cōgratulantes ei de omnibus bonis que circa illum oſtenderat deus. Et per ſeptem dies epulantes cū gaudio magno gauiſi ſunt. ca. xii.

Tunc vocauit ad ſe tobias filium ſuum: dixitq; ei. Quid poſſumus dare viro iſti ſancto qui venit tecum? Reſpondens tobias dixit patri ſuo. Pater quam mercedem dabimus ei: aut quid dignum poterit eſſe beneficijs eius? Me duxit et reduxit ſanum. pecuniam a gabelo ipſe recepit. uxorē ipſe me habere fecit et demonium ab ea ipſe compeſcuit: gaudium parentibus eius fecit. me ipſum a deuoratione piſcis eripuit: te q̄ꝫ videre fecit lumen celi. et bonis omnibꝫ per eum repleti ſumus. Quid illi ad hec poterimus dignū dare? Sed peto te pater mi: ut roges eum ſi forte dignabitur medietatē de omnibꝫ que allata ſūt ſibi aſſumere. Et vocantes eum pater ſcilicet et filius: tulerunt eum in partem: et rogare ceperunt ut dignaretur dimidiam partem omnium que attulerāt acceptam habere. Tūc dixit eis occulte. Benedicite deum celi. et coram omībus viuētibꝫ confitemini ei: quia fecit vobiſcum miſericordiam ſuam. Etenim ſacramentum regis abſcondere bonū eſt: opa aūt dei reuelare et confiteri honorificū eſt. Bona eſt oratio cum ieiunio et elemoſina magis q̄ꝫ theſauros auri recondere. quoniam elemoſina a morte liberat ⁊ ipſa eſt que purgat peccata: et facit inuenire vitam eternam. Qui autem faciunt peccatum et iniquitatē: hoſtes ſūt anime ſue. Manifeſto ergo vobis veritatem: et non abſcondam a vobis occultum ſermonem. Quando orabas cū lacrimis et ſepeliebas mortuos et derelinquebas prandiū tuum ⁊ mortuos abſcōdebas per diē in domo tua et nocte ſepeliebas eos: ego obtuli orationem tuam domino. Et quia acceptus eras deo: neceſſe fuit ut temptacio ꝓbaret te. Et nunc miſit me dominus ut curarem te: et ſaram uxorem filij tui a demonio liberarem. Ego enim ſum raphael angelus: unus ex ſeptem qui aſtamus ante dominū. Cumq; hec audiſſent turbati ſunt: et trementes ceciderunt ſup terram in faciem ſuam. Dixitq; eis angelus. Pax vobis. Nolite timere. Etenī cū eſſem vobiſcum per voluntatē dei: Ipſum benedicite et cantate illi. videbar quidē vobiſcum mādūcare ⁊ bibere: ſed ego cibo inuiſibili et potu q̄ ab hominibꝫ videri nō poteſt utor. Tempus eſt ergo ut reuertar ad eū qui me miſit: vos aūt benedicite deū: et narrate omīa mirabilia eius. Et cū hec dixiſſet ab aſpectu eorum ablatus ē: ⁊ ultra eū videre nō potuerūt. Tūc ꝓſtrati ꝑ horas tres ī faciem: benedixerūt deū. Et exſurgētes narrauerūt omnia mirabilia eius. ca. xiii.

cxāꝫ

Aperiens autem tobias ſenior os ſuum: benedixit dominū et dixit.

Magnus es dñe in eternū·⁊ in oĩa secula regnū tuū: quoniā tu flagellas et saluas· deducis ad inferos et reducis: et non ē qui effugiat manū tuam. Confitemini dño filij isrl'·⁊ in conspectu gentiū laudate eum: quoniā ideo dispersit vos inter gētes que ignorāt eū· ut vos enarretis mirabilia eius: ⁊ faciatis scire eos quia nō est alius deus omnipotēs preter eū. Ipse castigauit nos ꝓpter iniq̄tates nr̄as: ⁊ ip̄e saluabit nos ꝓpter misericordiam suam. Aspicite ergo que fecit vobiscū: et cū timore et tremore· cōfitemini illi: regē q; seculorū exaltate in operib; vestris. Ego autem in terra captiuitatis mee confitebor illi: quoniā ostendit maiestatem suā in gentē peccatricem. Conuertimini itaq; pctōres· et facite iusticiam corā deo: credētes ꝙ faciat vobiscum misc̄diam suā. Ego autē et anima mea ī eo letabimur. Benedicite dño omnes electi ei⁹: et agite dies leticie: ⁊ cōfitemini illi. Iherusalē ciuitas dei: castigauit te dñs in operibus manuū tuaꝝ. Confitere dño in bonis tuis et benedic deū seculoꝝ: ut reedificet in te tabernaculū suū· et reuocet ad te omnes captiuos: et gaudeas in oĩa secula seculoꝝ. Luce splēdida fulgebis: et oĩes fines terre adorabūt te. Nationes ex longinquo ad te venient: et munera deferētes adorabūt in te dñm: et terrā tuā in sanctificationē habebūt. Nomen enī magnū inuocabūt in te. Maledicti erūt qui cōtempserint te: et condemnati erūt oĩes qui blasphemauerint te: benedictiq; erūt qui edificauerint te. Tu aūt letaberis ī filijs tuis: quoniā oĩes benedicētur· et congregabuntur ad dñm. Beati omnes qui diligunt te: et qui gaudēt super pace tua. Anima mea benedic dñm: quoniam liberauit iherusalem ciuitatem suā. Beatus ero: si fuerint reliquie seminis mei ad vidēdā claritatē iherusalem. Porte iherusalē ex saphiro et smaragdo edificabūtur: et ex lapide precioso omnis circuit⁹ murorū eius. Ex lapide cādido et mundo oĩes platee eius sternentur: et per vicos eius alleluia cantabitur. Benedictus dñs qui exaltauit eam: ut sit regnum eius in secula seculoꝝ sup eam amē.

ca. xiiii.

Et consumati sunt sermones tobie. Et postq̄ illuminatus est tobias vixit ānis quadragintaduobus: ⁊ vidit filios nepotū suoꝝ. Completis itaq; ānis centumduob;· sepultus est honorifice ī niniue. Quinquaginta namq; et sex annoꝝ lumen oculorum amisit: sexagenarius vero recepit. Reliquū vero vite sue in gaudio fuit: et cum bono profectu timoris dei perrexit in pace. In hora autē mortis sue vocauit ad se tobiam filiū suum· ⁊ septē iuuenes filios suos nepotes: dixitq; eis. Prope erit interitus niniue. Non enim excidit verbū dñi: et fratres nostri qui dispersi sunt a terra israhel· reuertent̄ ad eam. Omnis autē terra eius deserta replebitur: et domus dei que ī ea incensa est iterū reedificabitur: ibiq; reuertētur oĩes timentes deum. Et relinquent gentes ydola sua: et venient in iherusalē· et inhabitabunt in ea: et gaudebūt in ea omnes reges terre· adorātes regem isrl'. Audite ergo filij mei· patrem vestrū. Seruite dño in veritate: et inquirite ut faciatis que placita sunt illi. Et filijs vestris mandate· ut faciāt iusticias ⁊ elemosinas: ut sint memores dei: et benedicant eū in omni tempore in veritate et ī tota virtute ſua. Nūc ergo filij audite me: et nolite manere hic. Sed quacumqꝫ die ſepelieritis matrē veſtrā · circa me in uno ſepulcro: ex eo dirigite greſſus veſtros ut exeatis hinc. Video enim: quia iniquitas eius finē dabit ei. Factum eſt aūt poſt obitū matris ſue · tobias abſceſſit ex niniue cū uxore ſua ⁊ filijs · et filioꝝ filijs: et reuerſus eſt ad ſoceros ſuos. Inuenitqꝫ eos incolumes in ſenectute bona: et curā eorum geſſit. Et ipſe clauſit oculos eorū: et omnem hereditatē domus raguelis ipſe percepit: viditqꝫ quintā generationē filios filioꝝ ſuoꝝ. Et cōpletis annis nonaginta et nouem in timore domini: cum gaudio ſepelierunt eum. Omnis autē cognatio eius ⁊ omnis generatio eius in bona vita ⁊ in ſancta conuerſatione ꝑmāſit: ita ut accepti eſſēt tā deo q̄ hominibꝫ: ⁊ cunctis habitātibꝫ terram. Explicit liber tobie

Incipit prologus in librū iudith.

Apud hebreos liber iudith inter agiographa legit̄: cuiꝰ auctoritas ad roboranda illa que in contentionem ueniunt minꝰ ydonea iudicatur. Chaldeo tamē ſermone cōſcriptꝰ inter hiſtorias cōputat̄. Sed q̄a hūc librū ſinodꝰ nicena · ī numero ſanctaꝝ ſcripturaꝝ legit̄ cōputaſſe · acquieui poſtulationi vr̄e · immo exactioni: et ſepoſitis occupationibꝫ q̄bus vehementer artabar · huic unā lucubratiunculā dedi: magis ſenſū e ſenſu quā ex verbo verbū transferens. Multoꝝ codicū varietatē vicioſiſſimā āputaui: ſola ea q̄ intelligētia integra ī verbis chaldeis inuenire potui · latinis expreſſi. Accipite iudith viduam caſtitatis exemplū: et triumphali laude ꝑpetuis eam preconijs declarate. Hāc enī nō ſolū feminis ſed ⁊ viris imitabilē dedit: q̄ caſtitatis eiꝰ remunerator virtutē talē tribuit · ut inuictum oībus hominibus vinceret: inſuperabilem ſuperaret.

Incipit liber iudith. Caplm primū.

Arphaxat itaqꝫ rex medorū ſubiugauerat multas gentes imperio ſuo: et ipſe edificauit ciuitatē potentiſſimam quam appellauit egbatanis. Ex lapidibus quadratis et ſectis fecit muros eius. in altitudine cubitoꝝ ſeptuaginta · et in latitudine cubitoꝝ triginta: turres vero eiꝰ poſuit ī altitudine cubitorum centū. Per quadrū vero eaꝝ · latꝰ utrūqꝫ vicenoꝝ pedū ſpacio tendebat̄: poſuitqꝫ portas eiꝰ in altitudine turriū. Et gloriabat̄ quaſi potēs in potētia exercitus ſui: et ī gloria quadrigaꝝ ſuaꝝ. Anno igit̄ duodecimo regni ſui · nabuchodonoſor rex aſſirioꝝ qui regnabat in niniue ciuitate magna pugnauit contra arphaxat: ⁊ obtinuit eum in campo magno qui appellatur ragau · circa eufraten ⁊ tigrin · et yadaſon in campo erioth regis elicoꝝ. Tunc exaltatū eſt regnū nabuchodonoſor: et cor eius eleuatū eſt. Et miſit ad oēs qui habitabāt in cilicia · et damaſco · et libano · ⁊ ad gentes que ſunt in carmelo et cedar · et inhabitātes galileā · in cāpo magno eſdrelon: et ad oēs qui erant in ſamaria · et trans flumen iordanem · uſqꝫ iheruſalem · et omnem terrā yeſſe · quouſqꝫ ꝑueniat̄ ad montes ethiopie. Ad hos oēs miſit nuncios nabuchodonoſor · rex aſſiriorū: qui oēs uno animo ꝯtra dixerūt · ⁊ remiſerūt eos vacuos: ac ſine honore abiecerūt. Tūc indignatus nabuchodonoſor rex ad oīem terram illam: iurauit per regnum et thronum ſuum: q̄ defenderet ſe de omnibꝫ hiis. ca. II

Anno terciodecimo nabuchodonoſor regis·viceſima ⁊ ſcd̄a die menſis primi·factum eſt verbū in domo nabuchodonoſor regis aſſirioꝝ: ut defenderet ſe. Vocauitqꝫ oēs maiores oēſqꝫ duces bellatores ſuos: et habuit cū eis miſterium conſilij ſui. Dixitqꝫ cogitationē ſuā in eo eſſe: ut omnem terrā ſuo ſubiugaret imperio. Quod dictū cū placuiſſet omnibꝫ: vocauit nabuchodonoſor rex holofernē principē milicie ſue: et dixit ei. Egredere aduerſum omne regnū occidentis: et cōtra eos precipue qui cōtempſerūt imperiū meū. Nō parcet oculus tuus ulli regno: omnēqꝫ urbem munitam ſubiugabis michi. Tūc holofernes vocauit duces et magiſtratus virtutis aſſirioꝝ: et dinumerauit viros in expeditionē ſicut p̄cepit ei rex·centūviginti milia peditū pugnatorū: ⁊ equites ſagittarios duodecim milia. Omnēqꝫ expeditionē ſuam fecit preire ī multitudine innumerabiliū camelorū·cū hiis que exercitibus ſufficerēt copioſe: boum quoqꝫ armenta·gregeſqꝫ ouiū·quoꝝ nō erat numerus. Frumētum ex omni ſiria in trāſitu ſuo parari conſtituit. Aurū vero ⁊ argentū de domo regis aſſumpſit multum nimis. Et profectus eſt ipſe ⁊ omnis exercit⁹ cum quadrigis ⁊ equitibus et ſagittarijs: qui cooperuerūt faciē terre ſicut locuſte. Cumqꝫ ꝑtranſiſſet fines aſſirioꝝ venit ad magnos mōtes ange qui ſunt a ſiniſtro cilicie: aſcenditqꝫ oīa caſtella eoꝝ: ⁊ obtinuit omnē municionem. Effregit aūt ciuitatem opinatiſſimā melothi: p̄dauitqꝫ omnes filios tharſis·et filios yſmahel qui erāt cōtra faciem deſerti·et ad auſtrum terre celeon. Et tranſiuit eufraten·et venit in meſopotamiam: ⁊ fregit omnes ciuitates excelſas que erāt ibi a torrēte mambre uſquequo p̄ueniatur ad mare: et occupauit terminos ei⁹ a cilicia uſqꝫ ad fines iapher·qui ſunt ad auſtrū. Adduxitqꝫ omnes filios madian·et predauit oīem locupletationē eorum: oēſqꝫ reſiſtētes ſibi occidit ī ore gladij. Et poſt hec deſcēdit in campos damaſci in diebus meſſis et ſuccendit omnia ſata: omneſqꝫ arbores ⁊ vineas fecit incidi: et cecidit timor illius ſuper omnes inhabitantes terram. ca. III.

Tunc miſerunt legatos ſuos uniuerſarū urbium ac p̄uinciarū reges ac principes·ſirie ſcilicet ⁊ meſopotamie·⁊ ſirie ſobal·⁊ libie·atqꝫ cilicie: qui venientes ad holofernē dixerūt. Deſinat indignatio tua circa nos. Melius eſt enim ut viuētes ſeruiamus nabuchodonoſor regi magno·⁊ ſubditi ſimus tibi: q̄ꝫ morientes cum interitu noſtro ipſi ſeruitutis nr̄e damna patiamur. Omnis ciuitas nr̄a omniſqꝫ poſſeſſio·omnes colles et montes·et campi·et armenta boū·gregeſqꝫ ouiū·⁊ capraꝝ equorūqꝫ cameloꝝ ⁊ uniuerſe facultates noſtre atqꝫ familie ī conſpectu tuo ſunt. Sint omnia ſub lege tua. Nos etiam et filij noſtri·ſerui tui ſumus. Veni nobis pacificus dn̄s: et utere ſeruitio noſtro ſicut placuerit tibi. Tunc deſcendit de montibus cum equitibus·in virtute magna: et obtinuit omnē ciuitatē·et omnem inhabitantem terrā. De uniūſis aūt urbibꝫ aſſumpſit ſibi auxiliarios viros fortes et electos ad bellū. Tantuſqꝫ metus prouincijs illis incubuit: ut uniūſaꝝ urbium habitatores principes et honorati ſimul cū p̄plis exirent in obuiā uenienti · excipientes eū cum coronis et lampadibꝫ: ducētes choros in timpanis et tibijs. Nec iſta tamē faciētes ferocitatem eius pectoris mitigare potuerūt. Nam ⁊ ciuitates eoꝝ deſtruxit: et lucos eoꝝ excidit. Preceperat enim illi nabuchodonoſor rex · ut omnes deos terre ext̄minaret: uidelicet ut ipſe ſolus diceretur deus ab hijs nationibus que potuiſſent holofernis potentia ſubiugari. Pertranſiens aūt ſiriā ſobal et oīem appamiam · oīemqꝫ meſopotamiam · uenit ad ydumeos in terra gabaa: accepitqꝫ ciuitates eorum · et ſedit ibi per triginta dies: in quibus diebus adunari precepit uniuerſum exercitū uirtutis ſue. ca. iiii.

Tunc audientes hec filij iſrahel q̄ habitabāt terrā iuda: timuerūt ualde a facie eius. Tremor etiā et horror inuaſit ſenſus eoꝝ: ne hoc faceret iheruſalē et templo dn̄i: qđ fecerat ceteris ciuitatibꝫ et templis eaꝝ. Et miſerunt in omnē ſamariā per circuitum uſqꝫ iericho: et preoccupauerūt oīes uertices mōtium. Et muris circunderūt uicos ſuos: et cōgregauerūt frumenta ī preparationē pugne. Sacerdos etiam eliachim ſcripſit ad uniuerſos qui erāt ꝯtra eſdrelon · que eſt contra faciem cāpi magni iuxta dotaim: et uniūſis per quos uie tranſitus eſſe poterat: ut obtinerēt aſcenſus montiū per quos via eſſe poterat ad iheruſalē: et illic cuſtodirent ubi anguſtum iter eſſe poterat inter mōtes. Et fecerūt filij iſrahel. ſecundū qđ conſtituerat eis ſacerdos dn̄i eliachim. Et clamauit omnis pp̄ls ad dn̄m inſtātia magna: et humiliauerūt animas ſuas in ieiunijs · ipſi et mulieres eoꝝ. Et induerūt ſe ſacerdotes cilicijs: et infantes proſtrauerūt contra faciem templi domini: ⁊ altare dn̄i operuerūt cilicio. Et clamauerunt ad dominū deū iſrahel unanimiter: ne darent̄ in predā infantes eoꝝ · ⁊ uxores eoꝝ in diuiſionē · ⁊ ciuitates eoꝝ in exterminiū · et ſancta eorum in pollutionē: et fierēt in obprobrium gentibꝫ. Tūc eliachim ſacerdos dn̄i magnus circuiuit omnē iſrl̄: allocutuſqꝫ eſt eos dicēs. Scitote quoniā exaudiuit dn̄s preces ueſtras: ſi manentes ꝑmanſeritis in ieiunijs et orationibus in cōſpectu domini. Memores eſtote moyſi ſerui dn̄i: q̄ amalech confidentem in uirtute ſua et in potentia ſua et in exercitu ſuo · et in clipeis ſuis et in curribus ſuis ⁊ in equitibꝫ ſuis non ferro pugnādo: ſed precibus ſanctis orando deiecit. Sic erūt uniuerſi hoſtes iſrahel: ſi ꝑſeuerauerit̄is in hoc opere qđ cepiſtis. Ad hanc igitur exhortationē eius dep̄cantes dn̄m · permanebāt in conſpectu dn̄i: ita ut etiā hij qui offerebant dn̄o olocauſta · precincti cilicijs offerrent ſacrificia dn̄o: et erat cinis ſup̄ capita eoꝝ. Et ex toto corde ſuo oēs orabant deum: ut uiſitaret populum ſuum iſrahel. ca. v.

Nunciatumqꝫ eſt holoferni principi militie aſſiriorū ꝙ filij iſrl̄ prepararent ſe ad reſiſtendū · ac montium itinera concluſiſſent: et furore nimio exarſit in iracūdia magna. Vocauitqꝫ omnes principes moab ⁊ duces ammon: et dixit eis. Dicite michi quis ſit pp̄lus iſte qui montana obſidet: aut que et quales et quante ſint ciuitates eorū · que etiam ſit uirtus eorum · aut que ſit multitudo eorum uel quis rex milicie illorū. Quare pre omnibus qui habitāt in oriēte iſti contempſerūt ~~me~~· et nō exierūt in obuiam nobis: ut ſuſciperent nos cū pace? Tūc achior dux omnium filiorū amon reſpondens ait. Si digneris audire domine· dicam ueritatē in conſpectu tuo de pplo iſto qui in montanis habitat: et nō egredietur verbū falſum ex ore meo. Populus iſte ex progenie caldeorum ē. Hic primū in meſopotamia habitauit: quoniā noluerūt ſequi deos patrū ſuoꝝ qui erāt in terra caldeorum. Deſerentes itaqꝫ cerimonias patrū ſuoꝝ que in multitudine deoꝝ erāt· unū deum celi coluerūt: qui ⁊ precepit eis ut exirent inde: et habitarent in carram. Cumqꝫ operuiſſet omnem terrā fames· deſcenderūt in egiptum: illicqꝫ per quadringentos annos ſic multiplicati ſunt: ut dinumerari eoꝝ nō poſſet exercitus. Cūqꝫ grauaret eos rex egipti atqꝫ in edificationibꝫ urbiū ſuaꝝ in luto et latere ſubiugaſſet eos: clamauerūt ad dñm ſuū et ꝑcuſſit totam terrā egipti· plagis varijs. Cūqꝫ eieciſſent eos egiptij a ſe· ⁊ ceſſaſſet plaga ab eis· ⁊ iterꝝ eos uellent capere ⁊ ad ſuum ſeruitiū reuocare· fugientibꝫ hijs deus celi mare aperuit: ita ut hīc inde aque quaſi murus ſolidarent̄: et iſti pede ſicco fundū maris perambulando trāſirent. In quo loco dū innumerabilis exercitꝰ egiptioꝝ eos perſequeretur· ita aquis coopertus eſt: ut nō remaneret uel unus· qui factum poſteris nūciaret. Egreſſis etiam mare rubrum· deſerta ſyna mōtis occurrerūt: in quibꝫ nūqꝫ homo habitare potuit. uel filius hominis requieuit. Illic fontes amari obdulcati ſunt eis ad bibendum: ⁊ per annos quadraginta annonam de celo cōſecuti ſunt. Ubicunqꝫ ingreſſi ſūt: ſine arcu et ſagitta· et abſqꝫ ſcuto et gladio· deus eorū pugnauit pro eis et vicit. Et nō fuit qui inſultaret pplo iſti: niſi quādo receſſit a cultu dñi dei ſui. Quotienſcūqꝫ autē preter ipſm deum ſuū alterū coluerunt: dati ſunt in p̄dam et in gladiū et in obprobriū. Quotienſcūqꝫ autē penituerunt ſe receſſiſſe a cultura dei ſui: dedit eis deus celi virtutē reſiſtendi. Deniqꝫ cananeum regem et iebuſeum· et phereſeum et eueum ⁊ etheū et amorreum et omēs potētes in eſebon ꝓſtrauerūt: et terras eoꝝ et ciuitates eoꝝ ipſi poſſederūt: et uſqꝫ dum nō peccarent ī conſpectu dei ſui erāt cum illis bona. Deus enim illorū odit iniquitatē. Nam et ante hos ānos cum receſſiſſent a via quā dederat illis deus ut ambularēt in ea· exterminati ſūt prelijs a multis nationibꝫ: et plurimi eoꝝ captiui abducti ſūt in terrā non ſuā. Nuper autē reuerſi ad dñm deum ſuū ex diſperſione qua diſperſi fuerāt adunati ſunt: ⁊ aſcenderunt montana hec omnia: et iterum poſſident iheruſalē· ubi ſūt ſancta ~~ſan~~ eoꝝ. Nunc ergo me dñe perq̄re ſi eſt aliqua iniquitas eoꝝ in cōſpectu dei eoꝝ: aſcendamꝰ ad illos quoniā tradens tradet illos deus eoꝝ tibi: et ſubiugati erunt ſub iugo potentie tue. Si vero nō eſt offenſio pplī huiꝰ corā deo ſuo non poterimus reſiſtere illis: quoniā deus eorū defendet illos: et erimus in obprobrium vniūſe terre. Et factum eſt cū ceſſaſſet loqui achior verba hec: irati ~~ſunt~~ omnes magnates holofernis et cogitabāt interficere eū dicentes ad alterutrū. Quis eſt iſte q̄ filios iſrl' poſſe dicat reſiſtere regi nabuchodonoſor· et exercitibꝫ eiꝰ: homines inermes et sine virtute · et sine peritia artis pugne? Ut ergo agnoscat achior quoniā fallit nos · ascendimus in mōtana: et cū capti fuerint potentes eorum tunc cū eisdem gladio transverberabitur: ut sciat omēs gentes quoniam nabuchodonosor deus terre est. et preter ipsum alius non est. ca. vi.

Factum est autem cū cessassent loqui: indignat⁹ holofernes vehementer dixit ad achior. Quoniā prophetasti nobis dicens ꝙ gens isrl̄ defendatur a deo suo: ut ostendam tibi quoniā nō est deus nisi nabuchodonosor: cū percusserim⁹ eos omēs sicut hominē unū · tunc et ipē cum illis assiriorum gladio interibis: et omīs isrl̄ tecū ꝑditione disperiet: et ꝓbabis quoniam nabuchodonosor dominus sit universe terre. Tuncq; gladius milicie mee trāsiet per latera tua: ⁊ cōfixus cades inter vulneratos israhel: et nō respirabis ultra donec extermineris cū illis. Porro aūt si ꝓpheciā tuam verā existimas nō concidat vultus tuus: et pallor qui faciem tuā obtinet abscedat a te: si verba mea hec putas impleri nō posse. Ut aūt noveris ꝙa simul cū illis hec experieris: ecce ex hac hora illorū ppl̄o sociaberis: ut dū dignas mei gladij penas exceperint · ipē simul ultioni subiaceas. Tūc holofernes precepit servis suis: ut comprehenderent achior et ducerent eum in bethuliā: et traderent eū in manus filiorū israhel. Et accipientes eū servi holofernis · profecti sunt ꝑ campestria: sed cum appropinquassent ad mōtana · exierūt contra eos fundibularij. Illi aūt divertentes a latere mōtis · ligaverunt achior ad arborem manib; et pedib; : et sic vinctum de restib; dimiserūt eum: ⁊ reversi sunt ad dn̄m suum. Porro filij isrl̄ descendentes de bethulia · venerūt ad eū. Quem solventes duxerūt ad bethuliā: atq; in mediū ppl̄i illum statuētes percunctati sūt · quid rerum esset ꝙ illum vinctum assirij reliquissent. In diebus illis erant illic principes · ozias filius micha de tribu symeon: et charmi qui et gothoniel. In medio itaq; seniorū et in cōspectu oīm achior dixit omnia que locut⁹ ipē fuerat · ab holoferne interrogatus: et qualiter ppl̄s holofernis voluisset ꝓpter hoc verbū interficere eū: et quēadmodum ipē holofernes iratus iusserit eū israhelitis hac de causa tradi: ut dū vinceret filios isrl̄ · tūc et ipm̄ achior diversis iubeat supplicijs interire: ꝓpter hoc ꝙ dixisset · deus celi defensor eorū est. Cumq; achior universa hec exposuisset: omnis ppl̄s cecidit in faciē adorātes dn̄m: et communi lamentatione et fletu unanimes ꝓces suas dn̄o effuderūt dicentes. Domine deus celi et terre intuere superbiam eorū ⁊ respice ad nostrā humilitatē · ⁊ faciē sanctoꝝ tuoꝝ attende: et ostende quoniā non derelinquis presumentes de te: et presumētes de se · et de sua virtute gloriantes humilias. Finito itaq; fletu: ⁊ per totū diem oratione ppl̄oꝝ completa: consolati sunt achior dicentes. Deus patrum nostroꝝ cui⁹ tu virtutē predicasti · ipē tibi hāc dabit vicissitudinē: ut eoꝝ magis tu interitū videas. Cū vero dn̄s deus noster dederit hanc libertatem servis suis: sit et tecum deus in medio nostri · ut sicut placuerit tibi ita cū tuis omnib; cōverseris nobiscū. Tunc ozias finito concilio suscepit eū in domū suam: et fecit cenā magnam. Et vocatis omnib; presbiteris · simul expleto ieiunio refecerunt. Postea vero conuocatus ~~est~~ oĩs ppłs: ~~et~~ per totã noctem intra ecclesiam orauerunt: petentes auxilium a deo israhel. ca. vii.

Holofernes aũt altera die p̃cepit exercitibus suis: ut ascenderent cõtra bethuliã. Erant aũt pedites bellatorum centũuiginti milia ⁊ equites vigintiduo milia: p̃ter p̃parationes viroꝝ illorũ quos occupauerat captiuitas: et adducti fuerãt de ꝓuinciis ⁊ urbibus uniũse iuuentutis. Omnes parauerũt se pariter ad pugnã · ꝯtra filios isrł: et venerunt per crepidinem mõtis usq; ad apicem qui respicit super dothaim a loco qui dicit̃ belma· usq; ad chelmon qui est ꝯtra esdrelon. Filij aũt israhel ut viderũt multitudinem illoꝝ prostrauerũt se sup terram mittẽtes cinerẽ sup capita sua: vnanimes orantes ut deus isrł misericordiã suã ostenderet sup populum suũ. Et assumentes arma sua bellica · sederũt per loca q̃ angusti itineris tramitem dirigũt inter montuosa: et erãt custodientes ea tota die et nocte. Porro holofernes dũ circuit ꝑ gyrum · repperit ꝙ fons qui influebat aqueductũ illoꝝ a parte australi extra ciuitatem dirigeret: et incidi p̃cepit aqueductum illoꝝ. Erãt tamẽ nõ longe fontes a muris ex quibus furtim videbãtur haurire aquã: ad refocillãdum potius quã ad potandum. Sed filij ammon et moab · accesserũt ad holofernem dicentes. Filij isrł nõ in lancea nec in sagitta cõfidũt: sed mõtes defendũt illos: et muniunt illos colles in precipitio constituti. Ut ergo sine congressione pugne possis superare eos · pone custodes fontium ut non hauriant ex eis: et sine gladio interficies eos: vel certe fatigati tradent ciuitatem suam quã putant in mõtibus positam superari non posse. Et placuerũt verba hec corã holoferne et corã satellitibꝫ eiꝰ: et constituit per gyrum centenarios per singulos fontes. Cũq; ista custodia per dies viginti fuisset expleta · defecerunt cisterne ⁊ collectiones aquaꝝ omnibꝫ inhabitantibus bethuliã: ita ut non esset intra ciuitatem unde satiarentur vel una die: quoniã ad mensurã dabatur ipsis aqua quotidie. Tũc ad oziam congregati omnes viri femineq; iuuenes ⁊ paruuli · omnes simul una voce dixerũt. Iudicet deus inter nos et te: quoniã fecisti in nos mala · nolens loqui pacifice cũ assiriis: et ꝓpter hoc vendidit nos deus in manibus eoꝝ. Et ideo non est qui adiuuet: cum prosternamur ante oculos eoꝝ in siti ⁊ ꝑditione magna. Et nũc cõgregate vniũsos qui in ciuitate sunt: ut spõte tradamus nos oẽs ppło holofernis. Melius est enĩ ut captiui benedicamꝰ dñm viuẽtes: quã moriamur et simꝰ obprobriũ omni carni: cũ videamus vxores nostras et infantes nr̃os mori ãte oculos nostros. Contestamur hodie celũ ⁊ terrã et deũ patrũ nostroꝝ qui ulciscitur nos secũdũ pccã nostra · ut iam tradatis ciuitatem in manũ militie holofernis: ut sit finis noster breuis ĩ ore gladij: qui longior efficitur in ariditate sitis. Et cum hec dixissent: factus est fletus et ululatus magnus in ecclesia omnibꝫ: et ꝑ multas ħras una voce clamauerunt ad deũ dicentes. Peccauimꝰ cũ patribꝫ nr̃is: iniuste egimus: iniquitatem fecimus. Tu quia pius es miserere nostri · ~~et~~ in tuo flagello vindica iniquitates nostras: et noli tradere cõfitentes te ppło qui ignorat te: ut nõ dicãt inter gẽtes

aut

vbi eſt deus eoꝝ. Et cum fatigati hijs clamoribus· et hijs fletibꝫ laſſati ſiluiſſent: exſurgens ozias infuſus lacrimis dixit. Equo animo eſtote fr̄es: et hos quinqꝫ dies expectemus a domino miſericordiā. Forſitan enim indignationem ſuā abſcidet: et dabͭ gloriā nomini ſuo. Si aūt trāſactis quinqꝫ diebus non venerit adiutoriū: faciemus hec verba q̄ locuti eſtis. ca. viii.

Et factum eſt cū audiſſet hec verba iudith vidua· que erat filia merari· filij ydox filij ioſeph filij ozie filij elai filij iamnor· filij gedeon filij rafoim filij achitob filij melchie filij enam filij nathanie filij ſalathiel filij ſymeon filij ruben: et vir eius fuit manaſſes: qui mortuꝰ eſt in diebꝫ meſſis ordearie. Inſtabat enim ſuꝑ alligātes manipulos in cāpo et venit eſtꝰ ſuꝑ caput eius: ⁊ mortuus eſt in bethulia ciuitate ſua et ſepultus ē illic cū patribus ſuis. Erat aūt iudith relicta eius vidua iam annis tribus et menſibꝫ ſex. Et in ſuperioribus domus ſue fecit ſibi ſecretū cubiculū in quo cū puellis ſuis clauſa morabat̄: et habens ſuꝑ lumbos ſuos cilicium· ieiunabat om̄ibus diebus vite ſue: p̄ter ſabbata et neomenias· ⁊ feſta domus iſrl̄. Erat aūt elegāti aſpectu nimis: cui vir ſuus reliquerat diuitias multas et familiam copioſam: ac poſſeſſiones armentis boum et gregibꝫ ouiū plenas. Et erat hec in omnibus famoſiſſima· quoniā timebat dominū valde: nec erat qui loqueret̄ de illa verbū malū. Hec itaqꝫ cū audiſſet quoniā ozias promiſiſſet ꝙ trāſacto quinto die traderet ciuitatem: miſit ad preſbiteros chabri ⁊ charmi. Et venerunt ad illā: et dixit illis. Quod eſt hoc verbum in quo cōſenſit ozias· ut tradat ciuitatē aſſyrijs: ſi intra quinqꝫ dies nō venerit vobis adiutoriū? Et qui eſtis vos qui temptatis dn̄m? Non ē iſte ſ̄mo qui miſericordiā prouocet: ſed potius qui iram excitet· et furorem accendat. Poſuiſtis vos tempꝰ miſeratōnis domini: et in arbitriū veſtrū diem conſtituiſtis ei. Sed quia patiens dn̄s eſt· in hoc ipſo peniteamus: et indulgentiā eius lacrimis poſtulemus. Non enim quaſi homo deus ſic cōminabit̄: neqꝫ ſicut filius hominis ad iracundiā inflammabitur. Et ideo humiliemus illi animas nr̄as: et in ſpiritu ꝯſtituti humiliato· ſeruientes illi dicamꝰ flentes dn̄o· ut ſcd̄m voluntatem ſuam ſic faciat nobiſcū ~~cito~~ miſericordiā ſuā: ut ſicut cōturbatū eſt cor noſtrū in ſuperbia eorū ita etiā de noſtra humilitate gloriemur: quoniā non ſumus ſecuti peccata patrū noſtroꝝ qui dereliquerunt deum ſuū· et adorauerūt deos alienos: ꝑ quo ſcelere dati ſunt in gladium· et in rapinā· ⁊ in cōfuſionē inimicis ſuis. Nos aūt alterū deum neſcimus p̄ter ipm̄. Expectemꝰ humiles conſolationē eius· et exquiret ſanguinem noſtrū de afflictionibꝫ inimicoꝝ noſtroꝝ: et humiliabit om̄es gentes quecunqꝫ inſurgūt ꝯtra nos: et faciet illas ſine honore dn̄s deus noſter. Et nunc fratres quoniam vos qui eſtis preſbiteri in ꝑplo dei· et ex vobis pendet anima illoꝝ: ad eloquiū vr̄m corda eoꝝ erigite: ut memores ſint quia temptati ſunt patres noſtri· ut ꝓbarentur ſi vere colerent deū ſuū. Memores eſſe debent quomodo pater noſter abraham temptatꝰ eſt: et ꝑ multas tribulationes probatus· dei amicus effectus eſt. Sic yſaac· ſic iacob· ſic moyſes: et om̄es qui placuerūt deo· per multas tribulationes transierunt fideles. Illi aūt qui temptationes nō susceperūt cum timore dñi· et in patientiā suā et improperiū murmurationis sue ꝯtra dñm ꝓtulerūt: exterminati sunt ab exterminatore: et a serpētibus perierunt. Et nos ergo nō ulciscamur nos pro hijs que patimur: sed reputātes pctīs nostris hec ipa supplicia minora esse: flagella dñi quasi serui q̄ corripimur ad emendationē et nō ad ꝑditionem nostrā euenisse credamus. Et dixerūt illi ozias et presbiteri. Omnia que locuta es uera sunt: et nō est in sermonibus tuis ulla rephensio. Nunc ergo ora ꝓ nobis: quoniam mulier sācta es· et timens dñm. Et dixit illis iudith. Sicut qđ potui loqui dei esse cognoscitis: ita quod facere disposui ꝓbate si ex deo est: et orate ut firmū faciat deus consiliū meū. Stabitis uos ad portā nocte ista: et ego exeam cū abra mea: ⁊ orate ut sicut dixistis in diebꝫ quinq; respiciat dñs ppl'm suū isrl'. Vos aūt nolo scrutemini actū meum: ⁊ usq; dū renunciem uobis· nil aliud fiat nisi oratio pro me ad dñm deū nostrū. Et dixit ad eā ozias princeps iude. Vade ī pace: ⁊ dñs sit tecū ī ulcionē inimicoꝝ nroꝝ. Et reuertentes abierunt. ca. ix.

Quibus abscedentibus· iudith ingressa est oratoriū suum: et induens se cilicio posuit cinerē super caput suū: ⁊ ꝓsternens se dño clamabat ad dñm dicens. Domine deus pr̄is mei symeon· qui dedisti illi gladium in defensionē alienigenaꝝ qui uiolatores extiterūt in coinquinatione sua· et denudauerūt femur uirginis ī confusionem: et dedisti mulieres illoꝝ in p̄dam· ⁊ filias illoꝝ in captiuitatē· et omnē predā in diuisionem seruis tuis qui zelauerūt zelum tuū: subueni queso te dñe deus meus michi uidue. Tu enim fecisti priora: et illa post illa cogitasti: et hoc factum est· qđ ipe uoluisti. Omnes enim uie tue parate sunt: ⁊ tua iudicia in tua ꝓuidentia posuisti. Respice castra assirioꝝ nunc· sicut tūc castra egiptiorū uidere dignatus es: quādo post seruos tuos armati currebāt· confidentes in quadrigis et in equitatu suo ⁊ in multitudine bellatorum. Sed aspexisti sup castra eoꝝ: ⁊ tenebre fatigauerūt eos. Tenuit pedes eorum abissus: et aque operuerūt eos. Sic fiant et isti dñe· qui confidunt in multitudine sua· et in curribꝫ suis· et ī contis· ⁊ in sagittis suis· et in lanceis gloriātur: et nesciunt q̄a tu ipe es deꝰ noster qui cōteris bella ab inicio· ⁊ dominus nomen est tibi. Erige brachiū tuū sicut ab inicio: et allide uirtutem eorum in uirtute tua. Cadat uirtus eorum in iracūdia tua· qui promittūt se uiolare sancta tua: et polluere tabernaculum nominis tui: et deicere gladio suo cornu altaris tui. Fac domine: ut gladio proprio eius superbia amputetur. Capiatur laqueo oculorum suoꝝ in me: ⁊ ꝑcuties eū ex labijs caritatis mee. Da michi ī animo ꝯstantiam ut contemnā illum: ⁊ uirtutē: ut euertam illum. Erit enim hoc memoriale nominis tui: cū manus femine deiecerit eum. Non enim in multitudine est uirtus tua dñe: neq; in equoꝝ uiribus uolūtas tua. Nec supbi ab inicio placuerūt tibi: sed humiliū et mansuetoꝝ semper tibi placuit deprecatio. Deus celorum· creator aquaꝝ· et dñs totius creature· exaudi me miseram deprecantē: et de tua misc̄dia p̄sumentē.

Memento domine teſtamenti tui · et da verbum in ore meo · et ī corde meo conſilium corrobora: ut domus tua in ſanctificatione tua permaneat: et omnes gentes agnoſcant quia tu es deus et non eſt alius preter te. ca. x.

Factum eſt aūt cū ceſſaſſet clamare ad dominū: ſurrexit de loco in quo iacuerat ꝓſtrata ad dn̄m. Vocauitq; abram ſuā: et deſcendēs in domum ſuā · abſtulit a ſe ciliciū: et exuit ſe veſtimētis viduitatis ſue. Et lauit corpus ſuū · ⁊ unxit ſe mirro optimo: et diſcriminauit crinem capitis ſui · et impoſuit mitrā ſuper caput ſuū: et induit ſe veſtimentis iocunditatis ſue. Et induit ſandalia pedibus ſuis: aſſumpſitq; dextraliola · et lilia · et inaures et anulos: et oīibus ornamētis ſuis ornauit ſe. Cui etiā dn̄s contulit ſplendorem: quoniā omnis iſta compoſitio non ex libidine · ſed ex virtute pendebat. Et ideo dn̄s hanc in illam pulchritudinē ampliauit: ut incomparabili decore omniū oclis appareret. Impoſuit itaq; abre ſue aſcopā vini · ⁊ vas olei et polentā et lapates · et panes et caſeum: ⁊ profecta eſt. Cumq; veniſſet ad portas ciuitatis: inuenerunt expectātem oziā · et preſbiteros ciuitatis. Qui cū vidiſſent eam: ſtupentes mirati ſunt nimis pulchritudinē eius. Nichil tamē interrogātes eam: dimiſerūt tranſire dicentes. Deus patrum noſtroꝝ det tibi gratiā: ⁊ omne cōſilium tui cordis ſua virtute corroboret: et glorietur ſuꝑ te iheruſalem · ⁊ ſit nomen tuū in numero ſanctorum ⁊ iuſtoꝝ. Et dixerūt hij qui illic erant · oēs una voce, fiat fiat. Iudith vero orans dn̄m: tranſiuit ꝑ portas · ip̄a ⁊ abra eius. Factū eſt aūt cū deſcenderet montem circa ortū diei: occurrerunt ei exploratores aſſirioꝝ: et tenuerunt eā dicētes. Unde venis: aut quo vadis? Que reſpōdit. Filia ſum hebreoꝝ. Ideo ego fugi a facie eoꝝ: quoniā futurū agnoui ꝙ dent̄ vobis in depredationem · pro eo ꝙ cōtemnentes vos · noluerunt ultro tradere ſeipſos: ut inuenirent miſericordiam in cōſpectu veſtro. Hac de cauſa cogitaui mecum dicens. Vadam ad faciem principis holofernis ut indicē illi ſecreta illoꝝ: et oſtendam illi quo aditu poſſit obtinere eos: ita ut nō cadat vir unꝰ de exercitu eius. Et cū audiſſent viri illi verba eiꝰ · conſiderabāt faciem eius: et erat in oculis eorū ſtupor: quoniā pulchritudinem eius mirabātur nimis. Et dixerūt ad eam. Cōſeruaſti animā tuā: eo ꝙ tale repeiſti conſiliū ut deſcenderes ad dominū noſtrū. Hoc aūt ſcias: quoniā cū ſteteris in conſpectu eius bene tibi faciet: ⁊ eris gratiſſima ī corde eius. Duxeruntq; illam ad tabernaculū holofernis: nunciantes eam. Cumq; intraſſet ante faciem eius: ſtatim captus eſt in ſuis oculis holofernes. Dixerūtq; ad eum ſatellites eius. Quis contemnat pp̄lm hebreoꝝ qui tam decoras mulieres habent: ut nō pro hiis merito pugnare ꝯtra eos debeamꝰ? Vidēs itaq; iudith holofernem ſedentem in conopeo qđ erat ex purpura et auro · ⁊ ſmaragdo ⁊ lapidibꝫ p̄cioſis intextum: et cū in faciē eiꝰ intendiſſet · adorauit eū proſternēs ſe ſuꝑ terrā: ⁊ eleuauerūt illā ſerui holofernis iubēte dn̄o ſuo. ca. xi.

Tunc holofernes dixit ei. Equo animo eſto et noli pauere in corde tuo: quoniā ego nūquam nocui virū qui voluit ſeruire nabuchodonoſor regi. Populꝰ aūt tuus ſi nō ꝯtempſiſſet me: nō alleuaſſem lanceā meam ſuꝑ eū. Nunc autē dic michi qua ex cauſa receſſiſti ab illis: et placuit tibi ut venires ad nos. Et dixit illi iudith. Sume verba ancille tue: quoniā ſi ſecut⁹ fueris verba ancille tue: ꝑfectam rem faciet dn̄s tecū. Viuit enī nabuchodonoſor rex terre ⁊ viuit virtus eius que eſt ī te ad correptionē omniū animarum errantiū: quoniā nō ſolū homines ſeruient illi ꝑ te: ſed et beſtie agri obtemperāt illi. Nūciat̄ enī animi tui induſtria· vniūſis gētibꝫ: ⁊ indicatū ē omni ſeculo quoniā tu ſol⁹ bonus ⁊ potens es in omni regno ei⁹: ⁊ diſciplina tua omībꝫ prouincijs predicat̄. Nec hoc latet qđ locut⁹ eſt achior: nec illud ignoratur qđ ei iuſſeris euenire. Conſtat enī deū noſtrū ſic peccatis offenſū: ut mādauerit per ꝓphetas ſuos ad populum: ꝙ tradat eum pro pctīs ſuis. Et quoniā ſciunt ſe offendiſſe deū ſuū filij iſrl̄: tremor tuus ſuꝑ ipos ē. Inſuper etiam fames inuaſit eos: et ab ariditate aque· iam inter mortuos computantur. Deniqꝫ hoc ordināt· ut interficiant pecora ſua et bibāt ſanguinem eorū: et ſancta dn̄i ſui que ꝑcepit deus nō contingi· in frumēto vino et oleo: hec cogitauerūt impendere: ⁊ volunt cōſumere· que nec manibꝫ deberēt cōtingere. Ergo quoniā hec faciūt: certū eſt qđ in perditionē dabūtur. Qđ ego ancilla tua cognoſcens fugi ab illis: et miſit me dn̄s hec ipa nunciare tibi. Ego enī ancilla tua deū colo etiā nunc apud te: et exiet ancilla tua· et orabo deum: et dicet michi· quādo eis reddat pctm̄ ſuum· et veniens nūciabo tibi: ita ut ego adducā te per mediam iheruſalem. Et habebis omnem ꝓplm̄ iſrahel ſicud oues quibus nō ē paſtor· et nō latrabit vel vnus ꝯtra te: quoniam hec michi dicta ſūt per ꝓuidentiā dei. Et quoniā iratus eſt illis de⁹: hec ipſa miſſa ſum nunciare tibi. Placuerunt aūt omnia verba hec coram holoferne et corā pueris eius· et mirabantur ad ſapientiā eius: ⁊ dicebāt alter ad alterum. Non eſt talis mulier ſuꝑ terram: in aſpectu· in pulchritudine et in ſenſu verborum. Et dixit ad illā holofernes. Benefecit de⁹ qui miſit te ante ꝓplm̄· ut des illum tu in manibꝫ noſtris. Et quoniā bona eſt promiſſio tua: ſi fecerit michi hoc· deus tuus erit et meus deus· et tu in domo nabuchodonoſor magna eris: et nomen tuum nominabitur ī vniuerſa terra.

Ca. xii.

Tunc iuſſit eam introire ubi repoſiti erāt theſauri eius· et iuſſit illic manere eā: et conſtituit quid daret̄ illi de ꝯuiuio ſuo. Cui reſpōdit iudith et dixit. Nunc nō potero māducare ex hijs que michi ꝑcipis tribui· ne veniat ſuper me offenſio. Ex hijs aūt q̄ michi detuli manducabo. Cui holofernes ait. Si defecerūt tibi iſta que tecū detuliſti: quid faciem⁹ tibi? Et dixit iudith. Viuit anima tua dn̄e meus· quoniā non expendet omīa hec ancilla tua: donec faciat deus in manu mea hec que cogitaui. Et induxerūt illā ſerui eius in tabernaculū· quo ꝑceperat: et pecijt dum introiret ut daretur ei copia nocte· et ante lucem egredi foras ad orationem· et deꝑcandi dn̄m. Et precepit cubicularijs ſuis ut ſicut placeret illi exiret et introiret ad adorādum deum ſuum per triduū. Et exibat noctibꝫ in vallem bethulie: ⁊ baptiſabat ſe in fonte aque. Et ut aſcendebat· orabat dn̄m deū iſrl̄ ut dirigeret viam eius ad liberationem ꝓpli ſui. Et introiens mūda manebat in tabernaculo· usqꝫ dum acciperet escam suā in vesperū. Et factū ē· quarta die. Holofernes fecit cenā seruis suis: et dixit ad vagao eunuchū. Vade et suade hebreā illā:ut sponte consenciat habitare mecū. Fedum est enim apud assirios si femina irrideat virū·agendo ut inmunis ab eo transeat. Tunc introiuit vagao ad iudith et dixit. Non vereatur bona puella introire ad dn̄m meū ut honorificetur ante faciem eius:⁊ manducet cum eo et bibat vinum in iocūditate. Cui iudith respōdit. Que ego sum ut contradicam dn̄o meo? Omne qđ erit ante oculos eius bonū et optimū faciam. Quicquid aūt illi placuerit hoc michi erit optimū om̄ibꝫ diebꝫ vite mee. Et surrexit ⁊ ornauit se vestimēto suo: et ingressa stetit ante faciē eius. Cor aūt holofernis concussum est:erat enī ardens ī cōcupiscentia eius. Et dixit ad eam holofernes. Bibe nūc ⁊ accumbe in iocūditate: quoniā inuenisti gratiam corā me. Et dixit iudith. Bibam dn̄e:quoniā magnificata est anima mea hodie pre omnibꝫ diebus meis. Et accepit et māducauit et bibit corā ipō ea que parauerat illi ancilla eius. Et iocūdus factus est holofernes ad eam:bibitqꝫ vinū multū nimis quantum nūquā biberat ī vita sua. ca. xiii.

Ut aūt sero factū est festinauerunt serui illiꝰ ad hospitia sua:et conclusit vagao ostia cubiculi ⁊ abijt. Erant aūt om̄es fatigati a vino. Eratqꝫ iudith sola in cubiculo. Porro holofernes iacebat ī lecto nimia ebrietate sopitus. Dixitqꝫ iudith puelle sue·ut staret foris āte cubiculū ⁊ obseruaret. Stetitqꝫ iudith ante lectum·orans cū lacrimis et labiorum motu ī silentio dicēs. Confirma me dn̄e deus israhel· et respice in hac hora ad opera manuum mearū:ut sicut ꝓmisisti iherusalē ciuitatem tuā erigas:et hoc qđ credēs per te posse fieri cogitaui ꝑficiam. Et cū hec dixisset:accessit ad columnā que erat ad caput lectuli eiꝰ: et pugionem eius qui in ea ligatus pendebat exsoluit. Cumqꝫ euaginasset illū· apprehendit comā capitis eius et ait. Cōfirma me dn̄e deus in hac hora. Et percussit bis in ceruicem eius·et abscidit caput eius:⁊ abstulit conopeum eius a columnis·et euoluit corpꝰ eius truncū. Et post pusillū exiuit et tradidit caput holofernis ancille sue: et iussit ut mitteret illud in perā suā. Et exierūt due secundum consuetudinē suā quasi ad oracionē·et trāsierūt castra: et girātes vallem venerūt ad portā ciuitatis. Et dixit iudith a longe custodibꝫ murorum. Aperite portas quoniā nobiscū est deus:qui fecit virtutē in israhel. Et factū est cū audissent viri vocem eius· vocauerunt presbiteros ciuitatis. Et cōcurrerūt ad eam omnes·a minimo usqꝫ ad maximū:quoniā sperauerūt eam iam nō esse venturā. Et accendentes luminaria congregauerūt circa eā vniūsi. Illa aūt ascendens in eminenciorem locū:iussit fieri silentiū. Cumqꝫ omnes tacuissent:dixit iudith. Laudate dn̄m deū nostrū qui nō deseruit sperantes in se: et in me ancillā suā· adimpleuit misericordiā suam·quā promisit domui israhel:et interfecit in manu mea hostem p̄pli sui in hac nocte. Et ꝓferens de pera caput holofernis: ostendit illis dicens. Ecce caput holofernis pricipis milicie assirioꝝ. Et ecce conopeū illius in quo recumbebat in ebrietate sua:ubi et per manū femine percuſſit illū dn̄s deus noſter. Viuit aūt ipſe dominus quoniam cuſtodiuit me angelus eius et hinc euntem ⁊ ibi cōmorantem et inde huc reuertentem: et non ꝑmiſit me dn̄s ancillam ſuam coinquinari: ſed ſine pollucōne peccati reuocauit me vobis · gaudentem in victoria ſua in euaſione mea · in liberatione veſtra. Cōfitemini illi omnes quoniā bonus: quoniā in ſeculum miſericordia eius. Vniūſi aūt adorātes dn̄m dixerūt ad eam. Benedixit te dn̄s in virtute ſua: qui ꝑ te ad nichilū redegit inimicos nr̄os. Porro ozias prīceps ꝑpl̄i iſrahel dixit ad eam. Benedicta es tu filia a dn̄o deo excelſo · pre omnibꝫ mulieribus ſuper terrā. Benedictus dn̄s qui creauit celū et terrā · qui te direxit in vulnera capitis principis inimicoꝝ noſtroꝝ: quia hodie nomē tuū ita magnificauit · ut nō recedat laus tua de ore hominū · qui memores fuerint virtutis domini in eternū: pro quibus non peperciſti anime tue ꝓpter anguſtias et tribulationem generis tui: ſed ſubueniſti ruine ante conſpectū dei noſtri. Et dixit omīs populꝰ fiat fiat. Porro achior vocatus venit. Et dixit ei. Deus iſrl̄ cui tu teſtimoniū dediſti qd̄ vlciſcatur ſe de inimicis ſuis: ipſe caput omniū incredulorū incidit in hac nocte in manu mea. Et ut probes quia ita eſt: ecce caput holofernis qui in cōtemptu ſuperbie ſue deum iſrl̄ contempſit · ⁊ tibi interitum minabatur dicens: cū captus fuerit populꝰ iſrahel · gladio perforari precipiā latera tua. Vidēs aūt achior caput holofernis anguſtiatꝰ p̄ pauore recidit ī faciem ſuā ſup terrā: et eſtuauit anima eius. Poſtea vero quam reſūpto ſpiritu recreatus ē: ꝓcidit ad pedes eius · et adorauit eā ⁊ dixit. Benedicta tu a deo tuo in omni tabernaculo iacob: quoniam in omni gente que audierit nomen tuum · magnificabitur ſuper te deus iſrahel.

ca. xiiii.

Dixit aūt iudith ad omnē ꝑpl̄m. Audite me fratres. Suſpendite caput hoc ſuper muros noſtros: et erit cum exierit ſol · accipiat vnuſquiſqꝫ arma ſua et exite cum impetu: non ut deſcendatis deorſum ſed quaſi impetum facientes. Tūc exploratores neceſſe erit ut fugiant ad principem ſuum excitandum ad pugnā. Cumqꝫ duces eorū concurrerint ad tabernaculū holofernis · ⁊ inuenerint eū truncū in ſuo ſanguine volutatū: decidet ſup eos timor. Cūqꝫ cognouerīt fugere eos ite poſt illos ſecuri: qm̄ dn̄s conteret eos ſub pedibꝫ veſtris. Tunc achior vidēs virtutem quā fecit deus iſrahel relicto gētilitatis ritu credidit deo · et circumcidit carnem p̄pucij ſui · et appoſitus eſt ad ꝑpl̄m iſrl̄: et omnis ſucceſſio generis eius · uſqꝫ in hodiernū diem. Mox aūt ut ortus eſt dies · ſuſpenderūt ſup muros caput holofernis: accepitqꝫ vnuſquiſqꝫ vir arma ſua: ⁊ egreſſi ſūt cum grandi ſtrepitu ⁊ vlulatu. Quod videntes exploratores · ad tabernaculum cucurrerūt. Porro hij qui in tabernaculo erant venientes et ante ingreſſū cubiculi ꝑſtrepentes · excitandi gratia inquietudinē arte moliebātur: ut nō ab excitantibꝫ ſed a ſonantibus holofernes euigilaret. Nullus enim audebat cubiculū virtutis aſſirioꝝ pulſando aut intrando aperire. Sed cū veniſſent eius duces ac tribuni et vniuerſi maiores exercitus aſſirioꝝ: dixerūt cubicularijs. Intrate et excitate illū: quoniam egreſſi mures de cauernis ſuis auſi ſūt ꝓuocare nos ad preliū. Tūc ingreſſus vagao cubiculū eius ſtetit ante cortinā·⁊ plauſum fecit manibꝫ ſuis: ſuſpicabat̄ eñ illū cū iudith dormire. Sed cū nullū motū iacentis ſenſu auriū caperet·acceſſit ꝓximans ad cortinā: et eleuās eam vidit cadauer abſqꝫ capite holofernis ī ſuo ſanguine tabefactū iacere ſuꝑ terrā·exclamauit voce magna cū fletu·et ſcidit veſtimenta ſua. Et ingreſſus tabernaclm̄ iudith nō inuenit eā. Et exiliuit foras ad ꝑplm·et dixit. Una mulier hebrea fecit confuſionem in domo regis nabuchodonoſor. Ecce enim holofernes iacet in terra·et caput eius nō eſt ī illo. Qđ dum audiſſent principes virtutis aſſiriorum·ſciderūt omnes veſtimenta ſua: ⁊ intollerabilis timor ⁊ tremor cecidit ſuꝑ eos: et turbati ſunt animi eoꝝ valde. Et fact⁹ eſt clamor ī comparabilis ī medio caſtroꝝ eoꝝ. ca. xv.

Cumqꝫ omnis exercitus decollatū holofernē audiſſet·fugit mens et conſilium ab eis: et ſolo tremore et metu agitati fuge preſidium ſumūt: ita ut nullus loqueretur cum ꝓximo ſuo·ſed inclinato capite relictis omnibus euadere feſtinabāt hebreos·quos armatos ſuꝑ ſe venire audierāt: fugientes per vias campoꝝ ⁊ ſemitas collium. Uidentes itaqꝫ filij iſrahel fugientes ſecuti ſunt illos·deſcenderuntqꝫ clangentes tubis et ululantes poſt ipſos. Et quoniā aſſirij nō adunati ī fugam ibant precipites: filij aūt iſrahel uno agmine ꝑſequentes·debilitabant omnes quos inuenire potuiſſent. Miſitqꝫ ozias nuncios per omnes ciuitates et regiones iſrahel. Omnis itaqꝫ regio·omniſqꝫ urbs electam iuuentutem armatam miſit poſt eos: et ꝑſecuti ſunt eos in ore gladij quouſqꝫ peruenirēt ad extremitatem finiū ſuorum. Reliqui autem qui erant in bethulia·ingreſſi ſūt caſtra aſſiriorū: et predā quā fugientes aſſirij reliquerant abſtulerunt: ⁊ onuſtati ſunt valde. Hij vero qui victores reuerſi ſūt ad bethuliam·omnia queqꝫ erant illorū abſtulerunt ſecū: ita ut nō eſſet numerus in pecoribꝫ in iumentis et vniuerſis mobilibus eoꝝ: ut a minimo uſqꝫ ad magnum oīes diuites fierent de p̄dationibus eoꝝ. Joachim aūt ſummus pontifex de iheruſalē venit in bethuliam cū vniuerſis preſbiteris ſuis: ut videret iudith. Que cū exiſſet ad illū·benedixerunt illā omnes una voce dicentes. Tu gloria iheruſalem·tu leticia iſrahel·tu honorificentia ꝑpli noſtri: quia feciſti viriliter et confortatum eſt cor tuū eo qđ caſtitatem amaueris·et poſt virum tuū alterum neſcieris: ideo et manus dñi confortauit te·et ideo eris benedicta ineternū. Et dixit oīs populus, fiat fiat. Per dies aūt triginta vix collecta ſunt ſpolia aſſiriorum a ꝑplo iſrahel. Porro aūt vniuerſa q̄ holofernis peculiaria fuiſſe probata ſunt·dederūt iudith in auro et argento et veſtibus et gemmis et omni ſupellectili: et tradita ſunt omnia illi a populo. Et omnes ꝑpli gaudebant cum mulieribus et virginibus ⁊ iuuenibꝫ·ī organis ⁊ cytharis. ca. xvi.

Tunc cātauit canticū hoc dño iudith dicēs. Incipite dño in tympanis·cātate dño in cymbalis: modulamini illi pſalmū nouum: exultate et inuocate nomen eius. Domin⁹ conterens bella: dñs nomen eſt illi; qui poſuit caſtra ſua in medio populi ſui·ut eriperet nos de manu omniū inimicoꝝ noſtrorum. Venit aſſur ex montibꝫ ab aquilone in multitudine fortitudinis ſue: cuius multitudo obturauit torrentes et equi eorꝫ coopuerūt valles. Dixit ſe incenſurū fines meos· ⁊ iuuenes meos occiſurū gladio: infantes meos dare in predā· ⁊ virgines in captiuitatē. Dominus aūt omīpotens nocuit eum· et tradidit eū in manus femine: et cōfudit eū. Non enī cecidit potens eorū a iuuenibꝫ· nec filij tytan percuſſerunt eū nec excelſi gigātes impoſuerūt ſe illi: ſed iudith filia merari in ſpecie faciei ſue diſſoluit eū. Exuit enī ſe veſtimēta viduitatis: et induit ſe veſtimenta leticie in exultatōne filiorū iſrl. Unxit faciem ſuā vngēto· colligauit cincinnos ſuos mitra ad decipiendū illū. Sandalia eiꝰ rapuerūt oculos eiꝰ: pulcritudo eiꝰ captiuā fecit animam eius: amputauit pugione ceruicē eiꝰ. Horruerūt perſe conſtantiā eiꝰ· ⁊ medi audaciā eius. Tunc vlulauerūt caſtra aſſiriorū: quādo apparuerūt humiles mei· areſcentes in ſiti. Filij puellarum compunxerūt eos· ⁊ ſicut pueros fugientes occiderūt eos: perierunt in p̄lio a facie dn̄i dei mei. Ymnum cantemus domino: ymnum nouum cantemus deo nr̄o. Adonai dn̄e magnus es tu et preclarꝰ in virtute· ⁊ quem ſuperare nemo poteſt. Tibi ſeruiat omnis creatura tua· quia dixiſti ⁊ facta ſūt· miſiſti ſpiritū tuum et creata ſunt: et nō eſt q̄ reſiſtat voci tue. Montes a fundamētis mouebunt̄ cum aquis: petre ſicut cera liqueſcent ante faciē tuā. Qui autem timent te· magni erunt apud te ꝑ omnia. Ve genti inſurgenti ſuꝑ genꝰ meū. Dominꝰ enī omīpotens vindicabit ī eis: ī die iudicij viſitabit illos. Dabit enim ignē ⁊ vermes in carnes eorum: ut urantur et ſentiant uſqꝫ in ſempiternū. Et factū eſt poſt hec· omīs populus poſt victoriā venit in iheruſalem adorare dn̄m: et mox ut purificati ſunt obtulerūt omēs olocauſta· et vota et repromiſſiones ſuas. Porro iudith vniuerſa vaſa bellica holofernis que dedit illi ꝑplus· et conopeū qd̄ ipſa ſuſtulerat poſuit ī anathema obliuionis. Erat aūt ꝑpls iocundus ſcdm̄ faciem ſanctorꝫ: ⁊ per tres menſes gaudium huius victorie celebratū eſt cum iudith. Poſt dies aūt illos vnuſquiſqꝫ rediit in ſua· et iudith magnificata eſt in bethulia: ⁊ p̄clarior erat vniuerſe terre iſrl. Erat etiam virtuti caſtitatis adiuncta: ita ut nō cognoſceret virum omnibus diebꝫ vite ſue· ex quo defunctus eſt manaſſes vir eius. Erat aūt diebus feſtis ꝓcedens cū magna gloria. Manſit aūt in domo viri ſui annos centūquinqꝫ ⁊ dimiſit abram ſuam liberam: et defuncta eſt ac ſepulta cum viro ſuo in bethulia: luxitqꝫ illam omnis ꝑpls diebus ſeptem. In omni aūt ſpatio vite eius non fuit qui ꝑturbaret iſrahel· ⁊ poſt mortem eius ānis multis. Dies autem victorie huius feſtiuitatis· ab hebreis in numero ſanctorū dierum accipitur: et colitur a iudeis ex illo tp̄e uſqꝫ ī preſentem diē.

Explicit liber iudith. Incipit ꝓlogꝰ bt̄i iero: pſb̄ri in librū heſter.

Librum heſter varijs tranſlatoribus conſtat eſſe viciatū: quē ego de archiuis hebreorū releuans verbū e verbo expreſſius tranſtuli. Quē librū editio vulgata laciniosis hinc inde verborꝫ finibus trahit· addens ea que ex tempore dici poterāt· et audiri: ſicud ſolitū eſt ſcolaribus diſciplinis ſūpto themate excogitare· quibꝫ verbis uti potuit qui iniuriam paſſus eſt· uel ille qui iniuriā fecit. Vos aūt o paula et euſtochium quoniam ⁊ bibliothecas hebreoꝝ ſtuduiſtis intrare· et interpretum certamina comprobaſtis· tenentes heſter hebraicū librum per ſingl'a verba noſtram tranſlationē aſpicite: ut poſſitis agnoſcere me nichil etiam augmentaſſe addendo: ſed fideli teſtimonio ſimpliciter ſicud in hebreo habetur· hiſtoriā hebraicam latine lingue tradidiſſe. Nec affectamꝰ laudes hominū nec vituperatōnes expaueſcimus: deo enī placere curantes minas hominū penitus nō timemꝰ: quoniā deus diſſipat oſſa eoꝝ qui hominibꝫ placere deſiderāt: et ſcđm apoſtolum qui eiuſmodi ſunt ſerui criſti eſſe non poſſunt. Rurſum in libro heſter alphabetum ex minio uſqꝫ ad theta litteram fecimꝰ diuerſis ī locis: volētes ſcilicet ſeptuagita interpretū ordinē per hec inſinuare ſtudioſo lectori. Nos enim iuxta morē hebraicū ordinem ꝓſequi etiā in ſeptuagita editione maluimꝰ.

Explicit p̄fatio. Incipit lib̄ heſter. C. i.

IN diebꝫ aſſueri qui regnauit ab india uſqꝫ ethiopiā ſuꝑ centūuigintiſeptem prouincias: quando ſedit in ſolio regni ſui· ſuſa ciuitas regni eius exordium fuit. Tercio igitur āno imperij ſui fecit grande conuiuiū cunctis principibus· et pueris ſuis fortiſſimis perſarum ⁊ medoꝝ inclitis et p̄fectis prouinciarum coram ſe: ut oſtenderet diuicias glorie regni ſui ac magnitudinem· atqꝫ iactanciā potentie ſue multo tempore: centū videlicet et octoginta diebꝫ. Cūqꝫ implerent̄ dies conuiuij· inuitauit omnē p̄plm qui inuentꝰ eſt in ſuſis a maximo uſqꝫ ad minimū: et iuſſit ſeptem diebus conuiuiū preparari in veſtibulo orti et nemoris· qđ regio cultu et manu conſitum erat. Et pendebāt ex omī parte tētoria aerei coloris et carbaſini ac iacinctini· ſuſtentata funibus biſſinis atqꝫ purpureis: qui eburneis circulis inſerti erāt et columnis marmoreis fulciebantur. Lectuli qꝫ aurei et argentei· ſuꝑ pauimentum ſmaragdino ⁊ pario ſtratū lapide diſpoſiti erant: qđ mira varietate pictura decorabat. Bibebant aūt qui inuitati erant· aureis poculis: et alijs atqꝫ alijs vaſis cibi inferebantur. Vinum quoqꝫ ut magnificētia regia dignum erat habundans et p̄cipuū ponebatur: nec erat qui nolentes cogeret ad bibendū: ſed ſic rex ſtatuerat preponens menſis ſingulos de principibꝫ ſuis: ut ſumeret vnuſquiſqꝫ qđ vellet. Vaſthi qꝫ regina fecit conuiuiū feminarum in palatio ubi rex aſſuerꝰ manere cōſueuerat. Itaqꝫ die ſeptimo cū rex eſſet hilarior: et poſt nimiā potionem incaluiſſet mero· p̄cepit maumā et bazatha et arbona et bagatha et abgatha et zarath et carchas ſeptem eunuchis qui ī cōſpectu eius miniſtrabant· ut introducerent vaſthi reginā corā rege· poſito ſuꝑ caput eius diademate: ut oſtenderet cūctis p̄plis et principibus eius pulcritudinem. Erat enī pulcra valde. Que renuit et ad regis imperiū quod per eunuchos mandauerat venire contempſit. Vnde iratus rex et nimio furore ſuccenſus· interrogauit ſapientes qui ex more regio ſemꝑ ei adherebāt et illoꝝ faciebat cūcta conſilio· ſcientiū leges ac iura maiorum: erant aūt primi et ꝓximi charſena et zethar et admatha et tharſis ⁊ mares et marſana et manucha ſeptē duces perſarum atq; medorū· qui videbant faciem regis et primi poſt eum reſidere ſoliti erant: cui ſentencie vaſthi regina ſubiaceret que aſſueri regis imperium qḋ per eunuchos mandauerat· facere noluiſſet. Reſponditq; mamucha audiente rege atq; principibus. Non ſolum regem leſit regina vaſthi· ſed omnes pp̄los et prīcipes qui ſūt in cunctis prouincijs regis aſſueri. Egredietur enim ſermo regine ad oīes mulieres ut contemnāt viros ſuos ⁊ dicāt. Rex aſſuerus iuſſit ut regina vaſthi intraret ad eum· et illa noluit: atq; hoc exemplo omnes principū cōiuges perſarum atq; medorꝫ paruipendent imperia maritorū. Unde regis iuſta eſt indignacio. Si tibi placet egrediatur edictū a facie tua · et ſcribat᷑ iuxta legē perſarū atq; medorū quā preteriri illicitum eſt: ut nequaq̄ vltra vaſthi ingrediatur ad regem · ſed regnū illius altera que melior eſt illa accipiat. Et hoc in omne qḋ latiſſimū eſt prouinciarum tuarū diuulgetur imperium: ⁊ cūcte vxores tam maiorꝫ quā minorum deferant maritis ſuis honorem. Placuit conſiliū eiꝰ regi ⁊ principibꝫ: fecitq; iuxta cōſiliū mamuche et miſit epiſtolas ad vniūſas ꝓuincias regni ſui: ut queq; gēs audire et legere poterat diūſis linguis ⁊ litteris· eſſe viros prīcipes ac maiores in domibꝫ ſuis: et hoc per cunctos pp̄los diuulgari. ca. ii.

Hiis ita geſtis poſtq̄ regis aſſueri indignatio deferbuerat· recordatꝰ eſt vaſthi que feciſſet vel que paſſa eſſet, dixeruntq; pueri regis ac miniſtri eiꝰ. Querātur regi puelle virgines ac ſpecioſe· ⁊ mittantur qui conſiderent per vniūſas prouincias puellas ſpecioſas et virgines: ⁊ adducant eas ad ciuitatem ſuſan· et tradant in domū feminarū ſub manu egei eunuchi qui eſt prepoſitus et cuſtos mulierū regiarum: et accipiāt mundū muliebrem ⁊ cetera ad vſus neceſſaria. Et quecūq; inter oīes oculis regis placuerit· ip̄a regnet ꝓ vaſthi. Placuit ſermo regi: ⁊ ita ut ſuggeſſerāt iuſſit fieri. Erat vir iudeꝰ in ſuſis ciuitate vocabulo mardocheus filius iair filij ſemei· filij cis· de ſtirpe iemini· qui tranſlatus fuerat de iheruſalem · eo t̄pe quo iechoniam regem iuda nabuchodonoſor rex babilonis trāſtulerat: qui fuit nutricius filie fratris ſui ediſſe que altero nomine vocabat᷑ heſter· et vtrūq; parentem amiſerat· pulcra nimis et decora facie. Mortuiſq; patre eius ac matre · mardocheus ſibi eam adoptauit in filiam. Cumq; percrebruiſſet regis imperium· ⁊ iuxta mandatum illius multe pulcre virgines adducerentur ſuſan· et egeo traderētur eunucho: heſter quoq; inter ceteras puellas ei tradita eſt ut ſeruaretur in numero feminarꝫ. Que placuit ei et inuenit gratiā in cōſpectu illius. Et p̄cepit eunucho ut acceleraret mundum muliebrē et traderet ei partes ſuas· et ſeptem puellas ſpecioſiſſimas de domo regis: ⁊ tam ip̄am quā pediſſequas eius ornaret atq; excoleret. Que noluit indicare ei pp̄lm ⁊ patriā ſuam. Mardocheus enī preceperat ei ut de hac re omnino reticeret; qui deambulabat cottidie ante veſtibulū domus in qua electe virgines ſeruabātur: curā agenſ ſalutis heſter: et ſcire volēs quid ei accideret. Cum autem veniſſet tempꝰ ſingularū per ordinē puellarꝫ ut intrarēt ad regem· expletis oībꝫ que ad cultū muliebrem pertinebāt menſis duodecimus vertebatur: ita dūtaxat ut ſex mēſes oleo ungerent̄ mirtino·et alijs ſex quibuſdam pigmentis et aromatibus uterentur. Ingredienteſqꝫ ad regem· quicquid poſtulaſſent ad ornatum pertinēs accipiebāt·et ut eis placuerat cōpoſite de triclinio feminarū ad regis cubiculū tranſiebāt. Et que intrauerat veſpere egrediebat̄ mane: atqꝫ inde in ſcd̄as edes deducebantur que ſub manu ſaſagazi eunuchi erāt· qui cōcubinis regis p̄ſidebat: nec habebat poteſtatem ad regem ultra redeundi niſi voluiſſet rex·et eā venire iuſſiſſet ex nomine. Euoluto aūt tēpore per ordinem: inſtabat dies quo heſter filia abiahil fratris mardochei· quā ſibi adoptauerat in filiā· deberet intrare ad regem. Que non queſiuit muliebrem cultū: ſed quecūqꝫ voluit egeus eunuchus cuſtos virginum· hec ei ad ornatū dedit. Erat enī formoſa valde et incredibili pulcritudine: omnium oculis gratioſa et amabilis videbat̄. Ducta ē itaqꝫ ad cubicl̄m regis aſſueri menſe decimo qui vocatur thebeth· ſeptimo anno regni eiꝰ: et adamauit eā rex pluſquā oīes mulieres: habuitqꝫ gratiā et miſericordiā corā eo ſup omnes mulieres: et poſuit diadema regni in capite eius: fecitqꝫ eā regnare in loco vaſthi. Et iuſſit conuiuiū preparari permagnificū cunctis principibus et ſeruis ſuis· pro coniūctione et nuptijs heſter. Et dedit requiē vniuerſis ꝓuincijs: ac dona largitꝰ eſt iuxta magnificentiā principalem. Cumqꝫ ⁊ ſcd̄o quererētur virgines· ⁊ congregarentur· mardocheus manebat ad ianuam regis: necdū ꝓdiderat heſter patriā et populū ſuū· iuxta mandatū eius. Quicquid enī ille precipiebat obſeruabat heſter: et ita cūcta faciebat ut eo tempore ſolita erat quo eā paruulā nutriebat. Eo igitur tēpore quo mardocheus ad regis ianuā morabatur· irati ſunt bagathan et thares duo eunuchi regis· qui ianitores erāt et ī primo palatij limine reſidebant: volueruntqꝫ inſurgere ī regem et occidere eū. Quod mardocheum non latuit. Statimqꝫ nunciauit regine heſter: et illa regi ex nomine mardochei q̄ ad ſe rem detulerat. Queſitū eſt et inuentum: et appenſus eſt uterqꝫ eorum in patibulo. Et iuſſit rex ut in libro memoriali ſcriberetur: ut pro vita ſua aliquid repenſaret ei. Mandatumqꝫ eſt hiſtorijs ⁊ annalibꝫ traditum coram rege. c. III.

Poſt hec rex aſſuerus exaltauit aman filiū amadathi qui erat de ſtirpe agag: et poſuit ſoliū eius ſuper oīes principes quos habebat. Cunctiqꝫ ſerui regis qui in foribus palatij verſabātur flectebant genua· et adorabant aman. Sic enī p̄ceperat eis imperator. Solus mardocheus non flectebat genu· neqꝫ adorabat eum. Cui dixerunt pueri regis qui ad fores palatij reſidebāt. Cur p̄ter ceteros non obſeruas mādatum regis? Cumqꝫ hoc crebrius dicerēt· ⁊ ille nollet audire: nunciauerūt aman ſcire cupientes utrum perſeueraret in ſententia; dixerat enim eis ſe eſſe iudeū. Quod cum audiſſet aman· et experimēto probaſſet q̄d mardocheus nō ſibi flecteret genu nec ſe adoraret· iratus eſt valde: et pro nichilo duxit in vnū mardocheum mittere manus ſuas: audierat enī quod eſſet gentis iudee: magiſqꝫ voluit omnem iudeoꝝ qui erant in regno aſſueri perdere nationē. Menſe primo cuius vocabulum eſt niſan· anno duodecimo regni aſſueri· miſſa eſt ſors in urnam que hebraice dicit̃ phur corā aman· quo die et quo mense gens iudeoꝝ deberet interfici : et exiuit mensis duodecimus q̄ vocat̃ adar . Dixitq; aman regi assuero . Est pp̄ls per omnes prouincias regni tui dispersus ⁊ a se mutuo separatus · nouis utens legibꝫ et cerimonijs · insuper et regis scita contemnens ; et optime nosti qd̄ nō expediat regno tuo ut insolescat per licentiam. Si tibi placet decerne ut pereat: et decem milia talētorum appendam archarijs gaze tue. Tulit ergo rex anulum quo utebat̃ de manu sua· ⁊ dedit eum aman filio amadati de ꝓgenie agag hosti iudeoꝝ: dixitq; ad eū. Argentum qd̄ tu polliceris tuum sit : de pp̄lo age quod tibi placet . Vocatiq; sunt scribe regis mense primo nisan terciadecima die eiusdē mensis: et scriptum est ut iusserat aman ad oīes satrapas regis · et iudices prouinciarum diuersarūq; gentiū· ut queq; gēs legere poterat et audire· pro varietate linguaꝝ ex nomine regis assueri: et littere signate ipsius anulo misse sunt ꝑ cursores regis ad vniūsas ꝓuincias· ut occiderēt atq; delerent omnes iudeos a puero usq; ad senem paruulos ⁊ mulieres· vno die hoc est terciodecimo mensis duodecimi qui vocatur adar: et bona eoꝝ diriperent. Summa autē epistolarū hec fuit: ut oīes prouīcie scirent et pararent se ad p̄dictam diē. Festinabāt cursores qui missi erāt regis imperium explere. Statimq; in susis pependit edictum: rege et aman celebrante conuiuium· ⁊ cunctis iudeis qui erāt in urbe flentibus. ca. iiii.

Que cū audisset mardocheꝰ scidit vestimenta sua: et indutꝰ est sacco· spargens cinerē capiti: et in platea medie ciuitatis voce magna clamabat ostendens amaritudinem animi sui : et hoc eiulatu usq; ad fores palacij gradiens . Non enim erat licitum indutū sacco aulā regis intrare. In omnibꝫ quoq; ꝓuincijs oppidis ac locis ad q̄ crudele regis dogma peruenerat· planctꝰ ingens erat apud iudeos· ieiuniū· vlulatꝰ· ⁊ fletus· sacco ⁊ cinere multis pro strato utentibus. Ingressi aūt sunt puelle hester et eunuchi: nunciaverūtq; ei. Quod audiēs consternata est : et vestem misit ut ablato sacco induerēt eam . Quam accipere noluit. Accitoq; atach eunucho quem rex ministrum ei dederat: precepit ut iret ad mardocheū ⁊ disceret ab eo cur hoc faceret. Egressusq; atach iuit ad mardocheum: et inuenit eum stantem in platea ciuitatis ante ostiū palacij. Qui indicauit ei omnia que acciderāt· quomō aman ꝓmisisset ut in thesauros regis pro iudeorum nece inferret argentū: exemplarq; edicti qd̄ pendebat in susis dedit ei ut regine ostenderet: ⁊ moneret eam ut intraret ad regem· et dep̄caret̃ eum pro populo suo. Regressus atach nūciauit hester oīa que mardocheꝰ dixerat. Que respōdit ei : et iussit ut diceret mardocheo . Omnes serui regis et cūcte que sub dicione eius sūt norūt prouincie· qd̄ siue vir siue mulier non vocatus interius atriū regis intrauerit· absq; ulla cūctatione statim interficiatur: nisi forte rex aureā virgam ad eum tetenderit· pro signo clemētie· atq; ita possit viuere . Ego igitur quomō ad regem intrare potero: que triginta iam diebus nō sum vocata ad eum? Quod cū audisset mardocheus rursū mandauit hester dicens. Ne putes qd̄ animā tuam tantum liberes: quia in domo regis es pre cūctis iudeis. Si enī nunc ſic ſilueris ꝑ aliā occaſionē liberabūtur iudei: et tu et domus pr̄is tui peribitis. Et quis nouit utrū idcirco ad regnū veneris: ut in tali tempore parareris? Rurſumq; heſter hec mardocheo verba mandauit. Vade et congrega omnes iudeos quos in ſuſis reppereris: et orate pro me. Non comedetis et non bibatis tribus diebꝰ et tribus noctibꝫ· et ego cū ancillulis meis ſimiliter ieiunabo: et tunc ingrediar ad regem contra legem faciens non vocata· tradenſq; me morti et periculo. Iuit itaq; mardocheus et fecit omnia que heſter preceperat. ca. v.

Die aūt tercio induta eſt heſter regalibus veſtimentis: et ſtetit in atrio domus regie quod erat interius contra baſilicā regis. Et ille ſedebat ſuꝑ ſoliū ſuum in conſiſtorio palatij contra oſtiū domus. Cumq; vidiſſet heſter reginā ſtantem placuit oculis eius: et extendit ꝯtra eam virgā auream quā tenebat manu. Que accedēs oſculata eſt ſummitatē virge eius: dixitq; ad eam rex. Quid vis heſter regina? Que eſt peticio tua? Etiā ſi dimidiam partem regni petieris dabitur tibi. At illa reſpōdit. Si regi placet obſecro ut venias ad me hodie et aman tecū ad conuiuiū qđ paraui. Statimq; rex· vocate inquit cito aman: ut heſter obediat volūtati. Venerunt itaq; rex et aman ad cōuiuiū qđ eis regina parauerat. Dixitq; ei rex poſtq̄ꝫ vinū biberat habundanter. Quid petis ut detur tibi et ꝓ qua re poſtulas? Etiā ſi dimidiā partē regni mei petieris impetrabis. Cui reſpondit heſter: Peticio mea et p̄ces ſunt iſte. Si inueni in conſpectu regis gratiā· ⁊ ſi regi placet ut det michi quod poſtulo et meā impleat peticionem: veniat rex et aman ad cōuiuiū qđ paraui eis: et cras aperiam regi voluntatem meā. Egreſſus ē itaq; illo die amā letꝰ et alacer. Cūq; vidiſſet mardocheū ſedentem ante fores palatij· ⁊ nō ſolū non aſſurrexiſſe ſibi ſed nec motū quidē de loco ſeſſionis ſue· indignatus eſt valde: et diſſimulata ira reuerſus ī domū ſuā conuocauit ad ſe amicos ſuos et zares uxorem ſuam: et expoſuit illis magnitudinem diuitiaꝝ ſuarū filiorūq; turbam: et quanta eū gloria ſuꝑ oīnes principes ⁊ ſeruos ſuos rex eleuaſſet. Et poſt hec ait. Regina q̄ꝫ heſter nullū aliū vocauit ad conuiuiū cū rege preter me: apud quā etiam cras cū rege pranſurꝰ ſum. Et cū hec omnia habeam nichil me habere puto q̄ꝫ diu videro mardocheum iudeū ſedentem ante fores regias. Reſponderuntq; ei zares uxor eius· et ceteri amici. Iube parari excelſā trabē habentem altitudinis quinquaginta cubitos: ⁊ dic mane regi ut appendat ſuꝑ eā mardocheꝰ: et ſic ibis cū rege letus ad conuiuiū. Placuit ei cōſilium: et iuſſit excelſam p̄parari crucē. c. vi.

Noctem illā duxit rex ī ſomnē: iuſſitq; ſibi afferri hiſtorias et annales priorū temporū. Que cum illo preſente legerentur: ventū eſt ad illum locū ubi ſcriptū erat quomodo nunciaſſet mardocheus inſidias bagathā et thares eunuchoꝝ· regem aſſuerū iugulare cupiētium. Qđ cū audiſſet rex ait. Quid pro hac fide honoris ac premij mardocheus conſecutꝰ eſt? Dixerunt ei ſerui illius ac miniſtri. Nichil omnino mercedis accepit. Statimq; rex· quis ē inquit ī atrio? Aman quippe interius atriū domꝰ regie intrauerat·

ut ſuggereret regi et iuberet mardocheum affigi patibulo q̄d ei fuerat preparatũ. Reſponderũt pueri. Aman ſtat in atrio. Dixitq; rex. Ingrediať. Cũq; eſſet ingreſſus ait illi. Quid debet fieri viro quẽ rex honorare deſiderat? Cogitans aũt in corde ſuo aman et reputans q̄d nullũ aliũ rex niſi ſe vellet honorare· reſpondit. Homo quem rex honorare cupit debet indui veſtibus regiis et imponi ſuper equũ qui de ſella regis eſt· et accipere regium diadema ſup caput ſuũ: ⁊ primꝰ de regiis principibus ac tirãnis teneat equũ eius: et per plateam ciuitatis incedens clamet ⁊ dicat. Sic honorabiť quencunq; rex voluerit honorare. Dixitq; ei rex, feſtina et ſumpta ſtola et equo fac ut locutus es mardocheo iudeo qui ſedet ante fores palatii. Caue ne quicquã de hiis que locutꝰ es pretermittas. Tulit itaq; aman ſtolã et equũ: indutũq; mardocheum in platea ciuitatis· ⁊ impoſitũ equo precedebat atq; clamabat. Hoc honore condignus ẽ quencunq; rex voluerit honorare. Reũſuſq; eſt mardocheus ad ianuam palatii: et aman feſtinauit ire in domũ ſuam lugens· et operto capite: narrauitq; zares vxori ſue et amicis omnia que eueniſſent ſibi. Cui reſponderũt ſapientes quos habebat in cõſilio et vxor eiꝰ. Si de ſemine iudeoꝝ eſt mardocheus ante quẽ cadere cepiſti· nõ ei poteris reſiſtere: ſed cades in conſpectu eius. Adhuc illis loquentibꝫ venerũt eunuchi regis: et cito eũ ad cõuiuiũ q̄d regina parauerat ꝑgere compulerũt. ca. vii.

Intrauit itaq; rex et aman ut biberẽt cũ regina. Dixitq; ei rex etiã ſecunda die poſtq̄ vino incaluerat. Que ẽ petitio tua heſter ut deť tibi: et quid vis fieri? Etiam ſi dimidiã partẽ regni mei petieris impetrabis. Ad quẽ illa reſpõdit. Si inueni gratiã in oculis tuis o rex et ſi tibi placet: dona michi animam meã pro qua rogo· et populũ meum pro quo obſecro. Traditi enim ſumus ego ⁊ ppl̄s meus ut cõteramur iugulemur et pereamꝰ. Atq; utinã in ſeruos et famulas venderemur eſſet tolerabile malũ ⁊ gemens tacerẽ: nunc autem hoſtis noſter eſt cuiꝰ crudelitas redũdat in regem. Reſpondenſq; rex aſſuerus ait. Quis eſt iſte et cuius potentie· ut hec audeat facere? Dixitq; heſter. Hoſtis et inimicus noſter peſſimus iſte ẽ aman. Quod ille audiens ilico obſtupuit: vultũ regis et regine ferre non ſuſtinens. Rex aũt ſurrexit iratus: ⁊ de loco cõuiuii intrauit in ortũ arboribus conſitũ. Aman q̄; ſurrexit ut rogaret heſter reginã pro anima ſua: intellexit enim a rege paratum ſibi malũ. Qui cũ reuerſus eſſet de orto nemoribꝫ conſito· et intraſſet conuiuii locũ: reppit aman ſup lectum corruiſſe ĩ quo iacebat heſter· et ait. Etiã reginã vult opprimere me preſente ĩ domo mea. Necdum verbũ de ore regis exierat: et ſtatim operuerũt faciem eiꝰ. Dixitq; arbona unus de eunuchis qui ſtabant in miniſterio regis. En lignũ q̄d parauerat mardocheo qui locutꝰ eſt pro rege· ſtat ĩ domo aman: habẽs altitudinis quinquaginta cubitos. Cui dixit rex. Appendite eũ in eo. Suſpẽſus eſt itaq; aman ĩ patibulo q̄d parauerat mardocheo: ⁊ regis ira requieuit. ca. viii.

Die illo dedit rex aſſuerus heſter regine domum aman aduerſarii iudeoꝝ: ⁊ mardocheus ingreſſus ẽ ante faciem regis. Confeſſa eſt enim ei heſter· quod eſſet patruus ſuus. Tulitq;

rex anulū quem ab aman recipi iusserat: et tradidit mardocheo. Hester autem cōstituit mardocheū sup domum suam. Nec hijs cōtenta ꝓcidit ad pedes regis: flevitq; et locuta ad eū oravit ut maliciam aman agagite ⁊ machinationes ei⁹ pessimas quas excogitaverat ꝯtra iudeos · iuberet irritas fieri. At ille ex more sceptrū aureū pretendit manu · quo signū clemēcie monstrabat. Illaq; cōsurgens stetit āte eū et ait. Si placet regi ⁊ si inveni graciā in oculis ei⁹ et deprecatio mea nō ei videtur esse contraria: obsecro ut novis epistolis veteres aman littere insidiatoris ⁊ hostis iudeoꝝ · quibus eos in cunctis regis provincijs perire p̄ceperat corrigātur. Quomodo enim potero sustinere necem et interfectionē ppli mei? Respondiq; rex assuerus hester regine et mardocheo iudeo. Domum aman concessi hester et ipm iussi affigi cruci: q̄a ausus est manū mittere in iudeos. Scribite ergo iudeis sicut vobis placet ex regis nomine: signātes litteras anulo meo. Hec enī cōsuetudo erat · ut epistolis q̄ ex regis nomine mittebantur et illius anulo signate erāt · nemo auderet contradicere. Accitisq; scribis et librarijs regis · erat autem tempus tercij mensis qui appellat̄ siban: vicesima et tercia illi⁹ die scripte sūt epistole ut mardocheus voluerat ad iudeos et ad principes · procuratoresq; et iudices · qui centūvigintiseptē ꝓvincijs ab india usq; ethiopiam p̄sidebant: provincie atq; ꝓvincie · pplo et populo · iuxta linguas et litteras suas: ⁊ iudeis: ut legere poterāt et audire. Ipseq; epistole que ex regis noīe mittebantur · anulo illius obsignate sūt et misse ꝑ veredarios: q̄ per oīnes ꝓvincias discurrētes · veteres litteras novis nuncijs prevenirent. Quibus imperavit rex · ut convenirēt iudeos per singulas civitates · et in unū preciperent congregari · ut starent ꝓ animab; suis: et omnes inimicos suos cum cōiugibus ac liberis · et univ̄sis domibus interficerent atq; delerent. Et constituta ē per omnes provincias una ultionis dies · id est terciadecima die mensis duodecimi adar. Sūmaq; epistole fuit ut in omnib; terris ac pplis qui regis assueri subiacebant imperio: notū fieret paratos esse iudeos ad capiendā vindictam de hostibus suis. Egressiq; sunt veredarij celeres nūcios perferentes: et edictum regis ꝑpendit in susis. Mardocheus aūt de palacio et de cōspectu regis egrediens fulgebat vestib; regijs iacinctinis videlicet et aerijs: coronā auream portans capite · et amictus serico pallio atq; purpureo. Omnisq; civitas exultavit atq; letata est. Iudeis aūt nova lux oriri visa est: gaudium · honor · et tripudium. Apud omnes populos urbes atq; provincias quocunq; regis precepta veniebant · mira exultatio epule atq; convivia et festus dies: in tantum ut alterius plures gentis et secte eorū religioni et cerimonijs iungerentur. Grandis enim cunctos iudaici nominis terror invaserat. Ca. ix.

Igitur duodecimi mensis quem adar vocari ante iam diximus · terciadecima die quādo cunctis iudeis interfectio parabatur et hostes eorū inhiabant sanguini · versa vice iudei superiores esse ceperunt · et se de adversarijs vindicare. Congregatiq; sunt per singulas civitates · et oppida et loca · ut extenderēt manū cōtra inimicos ⁊ ꝑsecutores suos. Nullusq; ausus est resistere eo qđ omnes populos magnitudinis eoꝝ formido penetraret. Nam et prouinciarum iudices duces et ꝓcuratores· omniſq; dignitas que ſingulis locis et operibus preerat· extollebāt iudeos timore mardochei: quē principē eſſe palatij et plurimū poſſe cognouerāt. Fama quoq; nominis eius creſcebat quotidie: et per cunctorum ora volitabat. Itaq; ꝑcuſſerunt iudei inimicos ſuos plaga magna et occiderunt eos· reddentes eis qḋ ſibi parauerāt facere: intantū ut etiā in ſuſis quingētos viros interficerēt· extra decem filios aman agagite hoſtis iudeoꝝ. Quoꝝ iſta ſūt nomina: pharſandathan et delphon et eſphata et phorata et adalia ⁊ aridatha et phermeſtha ariſai et aridai et vaiſatha. Quos cū occidiſſent ꝑdas de ſubſtantijs eoꝝ tāgere noluerunt. Statimq; numerꝰ eorū qui occiſi erāt in ſuſis ad regem relatꝰ eſt. Qui dixit regine. In vrbe ſuſis interfecerūt iudei quingentos viros· et alios decem filios aman; quantā putas eos exercere cedem in vniuerſis ꝓuincijs? Quid vltra poſtulas: ⁊ quid vis ut fieri iubeā? Cui illa reſpondit. Si regi placet detur poteſtas iudeis· ut ſicut fecerūt hodie in ſuſis ſic et cras faciāt: et decem filij aman in patibulis ſuſpendātur. Precepitq; rex ut ita fieret. Statimq; in ſuſis pependit edictum: et decem filij aman ſuſpenſi ſūt. Congregatis iudeis quartadecima die mēſis adar interfecti ſūt in ſuſis trecenti viri: nec eorū ab illis direpta ſubſtātia eſt: ſed et per omnes prouincias· que ditioni regis ſubiacebant pro animabus ſuis ſteterunt iudei· interfectis hoſtibꝫ ac ꝑſecutoribꝫ ſuis: intantū ut ſeptuagintaquinq; milia occiſorum implerentur· et nullus de ſubſtantijs eorū quicq̄ contingeret. Dies aūt tercius decimus menſis adar vnus apud omēs interfectionis fuit: et quartadecima die cedere deſierunt. Quem cōſtituerunt eſſe ſolemnem: ut in eo omni tp̄e deinceps vacarent epulis gaudio atq; cōuiuijs. At hij qui in vrbe ſuſis cedē exercuerant terciodecimo et quartodecimo die eiuſdē menſis in cede verſati ſunt: decimoquinto aūt die percutere deſierūt. Et idcirco eundem diem conſtituerunt ſolemnem epularū atq; leticie. Hij vero iudei qui in oppidis non muratis ac villis morabātur· quartūdecimū diem menſis adar cōuiuiorū ⁊ gaudij decreuerunt: ita ut exultent in eo et mittant ſibi mutuo partes epulaꝝ et ciborū. Scripſit itaq; mardocheus omnia hec· et litteris comprehenſa miſit ad iudeos qui in omnibus regis prouincijs morabantur: tam in vicino poſitis quā procul: ut quartādecimam et quintamdecimam diē menſis adar pro feſtis ſuſciperent· et reuertente ſemper anno ſolemni honore celebrarent: quia in ipſis diebꝫ ſe vlti ſūt iudei de inimicis ſuis· et luctꝰ atq; triſticia in hilaritatē gaudiumq; cōuerſi ſunt: eſſentq; dies iſti epulaꝝ atq; leticie· et mitterēt ſibi inuicem ciborū partes: et pauperibꝫ munuſcula largirentur. Suſceperūtq; iudei in ſolemnē ritum cuncta que eo tp̄e facere ceperāt: ⁊ que mardocheus litteris facienda mandauerat. Aman enī filius amadati ſtirpis agag hoſtis et aduerſarius iudeoꝝ cogitauit contra eos malū· ut occideret illos atq; deleret: et miſit phur qḋ noſtra lingua vertit̄ in ſortem: et poſtea ingreſſa eſt heſter ad regem obſecrans ut conatus eius· litteris regis irriti fierēt: et malū quod contra iudeos cogitauerat reuerteretur in caput eius. Deniqꝫ et ipm̄ et filios eius affixerūt cruci: atqꝫ ex illo tēpore dies iſti appellati ſunt phurim id eſt ſortium: eo qđ phur id eſt ſors ī urnā miſſa fuerit. Et cuncta que geſta ſunt epiſtole id eſt libri huius volumine continentur: queqꝫ ſuſtinuerint ⁊ que deinceps immutata ſint· ſuſceperūt iudei ſup ſe et ſemen ſuū· et ſuper cunctos qui religioni eoꝝ voluerint copulari: ut nulli liceat duos hos dies abſqꝫ ſolemnitate trāſigere quos ſcriptura teſtatur: et cetera expetūt tempora annis ſibi iugiter ſuccedentibꝫ. Iſti ſunt dies quos nulla unqꝫ delebit obliuio: et per ſingulas generationes cūcte in toto orbe ꝓuincie celebrabunt; nec eſt ulla ciuitas in qua dies phurim id ē ſortium nō obſeruent̄ a iudeis· ⁊ ab eorum ꝓgenie que hiis cerimoniis obligata eſt. Scripſeruntqꝫ heſter regina filia abiahil et mardocheus iudeus etiam ſcđam epiſtolā· ut omni ſtudio dies iſta ſolemnis ſanxiretur in poſterum. Et miſerūt ad oēs iudeos qui in centūuigintiſeptem ꝓuinciis regis aſſueri verſabant̄· ut haberent pacem et ſuſciperēt veritatē· obſeruātes dies ſortiū: et ſuo tp̄e cū gaudio celebrarēt· ſicut cōſtituerat mardocheus et heſter. Et illi obſeruāda ſuſceperūt a ſe ⁊ a ſemine ſuo· ieiunia· atqꝫ clamores ⁊ ſortium dies: et oīa que libri huiꝰ qui vocat̄ heſter hiſtoria continent̄. ca. x.

Rex vero aſſuerus omnem terrā et cunctas maris inſulas fecit tributarias: cuius fortitudo et imperiū et dignitas atqꝫ ſublimitas qua exaltauit mardocheum ſcripta ſūt in libris medoꝝ atqꝫ perſarū: et quomō mardocheus iudaici generis ſecundus a rege aſſuero fuerit et magnꝰ apud iudeos· ⁊ acceptabilis plebi fratrū ſuoꝝ· querens bona ꝑplo ſuo· ⁊ loquens ea que ad pacem ſeminis ſui pertinerent. Que habentur in hebreo plena fide expreſſi: hec aūt que ſecuntur ſcripta repꝑri in editione vulgata que grecoꝝ lingua et litteris cōtinent̄: et interim poſt finem libri hoc capitulū ferebatur· qđ iuxta conſuetudinem noſtrā obelo id eſt veru ꝓnotauimꝰ. Dixitqꝫ mardocheus. A deo facta ſūt iſta. Recordatus ſū ſomnii qđ videram hec eadem ſignificantis: nec eorū quicquā irritum fuit. Paruus fons qui creuit in fluuium ⁊ in lucem ſolemqꝫ conuerſus eſt· et in aquas plurimas redundauit· heſter ē: quam rex accepit vxorē et voluit eſſe reginā. Duo autē dracones ego ſum et aman. Gentes que cōuenerant· hii ſunt qui conati ſunt delere nomen iudeorum. Gens aūt mea iſrl' eſt que clamauit ad dñm: et ſaluū fecit dñs populum ſuū· liberauitqꝫ nos ab oībꝫ malis· et fecit ſigna magna atqꝫ portenta inter gentes: et duas ſortes eſſe precepit· unam ꝑpli dei ⁊ alteram cunctarū gentium. Venitqꝫ utraqꝫ ſors in ſtatutū ex illo iam tempore corā deo uniuerſis gentibus: et recordatus eſt dñs ꝑpli ſui· ac miſertꝰ hereditatis ſue. Et obſeruabūtur dies iſti ī mēſe adar quartadecima et quintadecima die eiuſdē mēſis· cū omī ſtudio ⁊ gaudio ī unū cetum ꝑpli congregati in cūctas deinceps generatiōes ꝑpli iſrahel. ca. xi.

Anno quarto regnantibꝫ ptolomeo et cleopatra· attulerūt doſitheus qui ſe ſacerdotem ⁊ leuitici generis ferebat· ⁊ ptolomeus filiꝰ eius hāc epiſtolam phurim: quā dixerūt interpretatū eſſe liſimachū ptolomei filiū in iherusalem. Hoc q̄ȝ principiū erat in editione vulgata: qđ nec in hebreo nec apud ullū fertur inṗretum. Anno secundo regnante artaxerse maximo·prima die mensis nisan: vidit sompnium·mardocheus filius iaheri filij semei·filij cis de tribu beniamin·homo iudeus qui habitabat in urbe susis: vir magnus·⁊ inter primos aule regie. Erat aūt de eo numero captivorum quos trāstulerat nabuchodonosor rex babilonis de iherusalem cum iechonia rege iude: et hoc eius somnium fuit. Apparuerunt voces ⁊ tumultus·tonitrua et terre motus ⁊ conturbatio sup̄ terrā: et ecce duo dracones magni paratiq̄ȝ contra se in p̄lium: ad quoꝝ clamorē cūcte concitate sūt nationes·ut pugnarent contra gentē iustorum. Fuitq̄ȝ dies illa tenebrarū et discriminis·tribulatōnis ⁊ angustie·et ingēs formido sup̄ terrā. Conturbataq̄ȝ est gens iustoꝝ timentiū mala sua·et preparata ad mortem. Clamaveruntq̄ȝ ad deū: et illis vociferātibȝ fons parvus crevit in fluviū maximum·et in aquas plurimas redundavit. Lux et sol ortus est·et humiles exaltati sunt·et devoraverunt inclitos. Quod cum vidisset mardocheus et surrexisset de strato·cogitabat quid deus facere vellet: et fixū habebat in animo scire cupiēs quid significaret somniū. ca. xii.

Morabatur aūt eo tempore in aula regis·cū bagatha et thara eunuchis regis qui ianitores erāt palatij. Cūq̄ȝ intellexisset cogitationes eoꝝ ⁊ curas diligentius p̄vidisset: didicit qđ conarent̄ in regem artaxerse manus mittere: et nūciavit super eo regi. Qui de utroq̄ȝ habita questione·confessos iussit duci ad mortem. Rex aūt quod gestū erat scripsit in commentarijs. Sed ⁊ mardocheus rei memoriā litteris tradidit. Precepitq̄ȝ ei rex ut in aula palatij moraretur·datis ei pro delatione muneribȝ. Amā vero filius amadathi bugeus erat gloriosissim⁹ corā rege: ⁊ voluit nocere mardocheo et p̄plo eius pro duobus eunuchis regis qui fuerāt interfecti. Huc usq̄ȝ proemium. Que secunt̄ in eo loco posita erant ubi scriptū est in volumine et diripuerūt bona vel substantias eorum. Que i sola vulgata editione reperiunt̄. Epistole aūt hoc exēplar fuit. ca. xiii.

Rex maximus artaxerses ab india usq̄ȝ ethiopiā centūviginti septem provinciaꝝ principibus et ducibus·qui eius imperio subiecti sūt salutem. Cū plurimis gentibus imperarem·et universum orbem mee ditioni subiugassem: volui nequaquā abuti potentie magnitudine·sed clemētia et lenitate gubernare subiectos: ut absq̄ȝ ullo terrore vitā silentio transigentes·optata cūctis mortalibus pace fruerentur. Querente aūt me a cōsiliarijs meis quomō posset hoc impleri: unus q̄ sapientia et fide ceteros precellebat·et erat post regem scđs aman nomine·indicavit michi in toto orbe terrarum populū esse dispersum qui novis uteretur legibus: et contra omniū gentiū cōsuetudinem faciens·regū iussa contemneret: et universaꝝ concordiā nationum sua dissensione violaret. Quod cum didicissemus·videntes unam gentem rebellem adversus omne hominū genus perversis uti legibus·nostrisq̄ȝ iussionibus contraire·et turbare subiectarum nobis provinciaꝝ pacē atq̄ȝ concordiā: iussim⁹ ut quoscūq̄ȝ aman qui omnibus provincijs prepositus

dicat

eſt et ſedis a rege. et quem patris loco colimus mōſtrauerit. cū coniugibus ac liberis deleantur ab inimicis ſuis. nulluſq; eoꝝ miſereat̄. quartadecima die duodecimi mēſ' adar āni p̄ſentis: ut nepharij hōmines uno die ad inferos deſcendētes. reddāt imperio nr̄o pacem quem turbauerant. Hucuſq; exemplar epiſtole. Que ſequuntur poſt eum locum ſcripta repperi ubi legitur. pergenſq; mardocheus fecit oīa que ei mandauerat heſter: nec tamē habentur in hebraico et apud nullū penitꝰ feruntur interpretū. Mardocheus aūt deprecatus eſt dn̄m. memor omnium operum eius ⁊ dixit. Domine dn̄e rex omnipotēs. in ditione enī tua cuncta ſunt poſita: et nō eſt q̄ poſſit tue reſiſtere uoluntati. ſi decreueris ſaluare iſrl'. Tu feciſti celū et terrā et quicquid celi ambitu cōtinetur. dn̄s omniū es: nec eſt qui reſiſtat maieſtati tue. Cūcta noſti et ſcis quia non pro ſuꝑbia et contumelia et aliqua glorie cupiditate fecerim hoc. ut non adorauerī aman ſuꝑbiſſimū: libenter enī pro ſalute iſrl' etiā ueſtigia pedū eius deoſculari paratus eſſem: ſed timui ne honorem dei mei transferrem ad hominē. et ne quemquā adorarem excepto deo meo. Et nunc domine rex deus abraham miſerere populi tui: qui uolunt nos inimici noſtri perdere et hereditatē tuam delere. Ne deſpicias partem tuam quam redemiſti de egipto. Exaudi deprecationem meam et propicius eſto ſorti et funiculo tuo: et conuerte luctū noſtrū in gaudiū. ut uiuētes laudemꝰ nomē tuū dn̄e: et ne claudas ora te canentiū. Omnis quoq; iſrl' pari mente et obſecratōne clamauit ad dn̄m: eo qđ eis certa mors impēderet.

ca. xiiii.

Heſter quoq; regina confugit ad dn̄m pauens periculū qđ imminebat. Cumq; depoſuiſſet ueſtes regias. fletibus et luctu apta indumenta ſuſcepit: et pro ungentis varijs cinere et ſtercore impleuit caput. et corpus ſuū humiliauit ieiunijs: omniaq; loca in quibus ante letari cōſueuerat crinium laceratione cōpleuit. Et deprecabatur dn̄m deū iſrl' dicens, dn̄e mi qui rex noſter es ſolus. adiuua me ſolitariam: ⁊ cuius preter te nullus auxiliator eſt alius. Periculū meū in manibꝫ meis eſt. Audiui a patre meo qđ tu domine tuliſſes iſrahel de cūctis gentibꝫ. et patres noſtros ex omnibus retro maioribus ſuis. ut poſſideres hereditatē ſempiternā: feciſtiq; eis ſicut locutꝰ es. Peccauimus in conſpectu tuo: et idcirco tradidiſti nos in manꝰ inimicorū noſtroꝝ. Coluimus enī deos eorum. Iuſtus es dn̄e. Et nūc non eis ſufficit qđ duriſſima nos opprimunt ſeruitute: ſed robur manuū ſuarū ydolorū potentie deputantes uolūt tua mutare promiſſa. et delere hereditatem tuā: et claudere ora laudantiū te. atq; extinguere gloriā templi et altaris tui: ut aperiant ora gentiū et laudent ydolorum fortitudinem. et predicent carnalem regem in ſempiternū. Ne tradas dn̄e ſceptrū tuū hijs qui non ſunt. ne rideant ad ruinam noſtrā: ſed conuerte cōſilium eorū ſuꝑ eos. et eum qui in nos cepit ſeuire diſperde. Memento domine ⁊ oſtende te nobis in tempore tribulationis noſtre: et da michi fiduciā dn̄e rex deoꝝ et uniuerſe poteſtatis, dn̄e, tribue ſermonē cōpoſitum in ore meo in conſpectu leonis. et transfer cor illius in odium hoſtis noſtri: ut et ipſe pereat et ceteri qui ei conſentiūt. Nos aūt libera in manu tuā: ⁊ adiuua me nullū aliū auxiliū habētem niſi te dn̄e. q̄ habes omniū ſcientiā. et noſti quia oderim gloriā iniquoꝝ: ⁊ deteſter cubile incircūciſorum et om̄is alienigene. Tu ſcis neceſſitatem meā quod abominer ſignū ſuperbie. et glorie mee qḋ eſt ſup̲ caput meū in diebus oſtentationis mee: et deteſter illud q̄ſi pannum menſtruate. et non portē in diebꝫ ſilentij mei: et quod nō comederim in menſa aman. nec michi placuerit conuiuium regis. ⁊ nō biberim vinū libaminū: et nunq̄ letata ſit ancilla tua ex quo huc trāſlata ſū uſq; ī preſentē diē. niſi in te dn̄e deus abrahā. Deus fortis ſuper omnes. exaudi vocem earum qui nullam aliam ſpem habent. et libera nos de manu iniquorum: et erue me a timore meo. Hec q̄ꝫ addita repperi in editione vulgata. c. xv..

Et mandauit ei haut dubiū quin heſter mardocheus. ut ingrederetur ad regem: ut rogaret pro populo ſuo et p̱ patria ſua. Memorare inquit dieꝝ humilitatis tue. quomodo nutrita ſis in manu mea: quia aman ſcḋs a rege locut⁹ eſt ꝯtra nos in mortem: et tu inuoca dn̄m et loquere regi pro nobis. et libera nos de morte. Nec non et iſta que ſubdita ſūt. Die autē tercio depoſuit veſtimenta ornat⁹ ſui: et circūdata eſt gloria ſua. Cūq; regio fulgeret habitu et inuocaſſet omnium rectorē et ſaluatorem deū: aſſumpſit duas famulas. et ſup̲ unā quidē innitebatur quaſi pre delicijs. et nimia teneritudine corp⁹ ſuū ferre nō ſuſtinēs: altera aūt famularū ſequebat̄ dn̄am defluentia in humū indumēta ſuſtentans. Ipſa aūt roſeo colore vultū perfuſa. et gratis ac nitentibꝫ oculis triſtē celabat animū. et nimio timore contractum. Ingreſſa igitur cuncta per ordinem oſtia ſtetit cōtra regem. ubi ille reſidebat ſup̲ ſoliū regni ſui. indut⁹ veſtibus regijs auroq; fulgens ⁊ precioſis lapidibus: eratq; terribilis aſpectu. Cunq; eleuaſſet faciē et ardentibꝫ oculis furorē pectoris indicaſſet: regina corruit. et in pallorem colore mutato. laſſum ſup̲ ancillulam reclinauit caput. Conuertitq; deus ſpiritū regis in māſuetudinē: et feſtinus ac metuens exiliuit de ſolio ⁊ ſuſtentās eā ulnis ſuis donec rediret ad ſe. hijs verbis blandiebatur. Quid habes heſter? Ego ſū frater tuus. noli metuere. Non morieris. Non enī pro te. ſed pro om̄ibꝫ hec lex conſtituta eſt. Accede igit̄ et tange ſceptrū. Cunq; illa reticeret. tulit aureā virgā et poſuit ſup̲ collū eius: et oſculatus eſt eam ⁊ ait. Cur michi non loqueris? Que reſpondit. Vidi te dn̄e quaſi angelū dei: et conturbatum eſt cor meū pre timore glorie tue. Valde enī mirabilis es dn̄e: et facies tua plena eſt gratiaꝝ. Cūq; loqueret̄ rurſus corruit et pene exanimata eſt. Rex aūt turbabatur et omnes miniſtri ei⁹ conſolabātur eum. Exemplar epiſtole regis artaxerxis quā p̱ iudeis ad totas regni ſui p̱uincias miſit: qḋ ⁊ ip̄m in hebraico volumine nō habet̄. ca. xvi.

Rex magn⁹ artaxerxis ab india uſq; ethiopiā centūuigintiſeptē prouinciaꝝ ducibus ac principibus. qui noſtri iuſſioni obediūt: ſalutē dicit. Multi bonitate principū et honore qui ī eos collatus eſt abuſi ſunt in ſuperbiā: et nō ſolū ſubiectos regibus nituntur opprimere: ſed datā ſibi gloriam nō ferentes in ip̄os qui dederunt moliūtur inſidias. Nec contenti ſunt gratias nō agere beneficijs·et humanitatis ī ſe iura violare:ſed dei qꝫ cuncta cernentis arbitrantur ſe poſſe fugere ſententiā. Et intantū veſanie proruperunt ut eos qui credita ſibi officia diligenter obſeruāt·et ita cūcta agunt ut omniū laude digni ſint·mendaciorum cuniculis conent̄ ſubuertere:dū aures principū ſimplices ex ſua natura alios eſtimātes callida fraude decipiunt. Que res et ex veteribus ꝓbatur hiſtorijs·et ex hijs que gerūtur quotidie:quomō malis quorundā ſuggeſtionibus regū ſtudia deprauent̄. Unde prouidendū eſt paci omnium prouinciarū. Nec putare debetis ſi diūſa iubeamꝰ ex animi noſtri venire leuitate:ſed pro qualitate et neceſſitate temporum·ut rei publice poſcit utilitas ferre ſentētiam. Et ut manifeſtius qđ dicimus intelligatis·aman filiꝰ amadathi et animo et gente macedo alienuſqꝫ a perſarū ſanguine·et pietatem noſtram ſua crudelitate cōmaculans·peregrinꝰ a nobis ſuſceptus eſt:et tantam in ſe expertus humanitatē ut pater noſter vocaretur et adorarēt ab omnibꝫ poſt regem ſcđs: qui intantū arrogantie tumorē ſublatus eſt ut regno priuare nos niteretur et ſpiritu. Nam mardocheum cuiꝰ fide et beneficijs viuimꝰ et conſortē regni noſtri heſter·cū om̄i gēte ſua nouis quibuſdā atqꝫ inauditis machinis expetiuit in mortem:hoc cogitās ut illis interfectis inſidiaretur noſtre ſolitudini·⁊ regnū perſarum transferret in macedonas. Nos aūt a peſſimo mortaliū iudeos neci deſtinatos·in nulla penitꝰ culpa reperimus:ſed econtrario iuſtis utentes legibus et filios altiſſimi et maximi ſemperqꝫ viuentis dei·cuiꝰ beneficio et patribꝫ noſtris·et nobis regnū eſt traditū et uſqꝫ hodie cuſtodit̄. Unde eas litteras quas ſub nomine nr̄o ille direxerat ſciatis eſſe irritas. Pro quo ſcelere ante portas huiꝰ urbis id eſt ſuſis·et ip̄e qui machinatus eſt et om̄is cognatio eius pendet in patibulis:nō nobis ſed deo reddēte ei quod meruit. Hoc aūt edictū qđ nunc mittimus in cūctis urbibus ꝓponatur·ut liceat iudeis uti legibꝫ ſuis:quibꝫ debetis eſſe amminiculo ut eos qui ſe ad necem eorum parauerant poſſint interficere·terciadecima die menſis duodecimi q̄ vocatur adar. Hanc enī diem deus omnipotens meroris et luctus eis vertit ī gaudiū. Unde et vos inter ceteros feſtos dies·Hanc habetote diē·et celebrate eam cū omni leticia:ut et in poſterū cognoſcantur om̄es qui fideliter perſis obediūt dignā pro fide recipere mercedem:qui aūt inſidiant̄ regno eorum perire ꝓ ſcelere. Omnis aūt prouincia et ciuitas q̄ noluerit ſolēnitatis huiꝰ eſſe particeps gladio et igne pereat:et ſic deleatur ut non ſolū hominibus ſed etiam inuia beſtijs ſit in ſempiternum:pro exemplo contemptus et inobediētie.

Incipit prologus ī iob ſcđm tranſlationē lxx. interpretū.

Cogor per ſingulos ſcripture diuine libros aduerſariorū reſpondere maledictis·qui interpretationem meam reprehenſionē ſeptuaginta interpretum criminātur:q̄ſi nō et apud grecos aquila ſimmachus et theodocion·uel verbū e verbo uel ſenſum e ſenſu uel ex utroqꝫ cōmixtum ⁊ medie temperatum·genus tranſlationis expreſſerint:et omnia veteris inſtrumenti volumina origenes obelis aſteriſciſqꝫ diſtinxerit· quos uel additos uel de theodotione ſumptos tranſlationi antiq̄ inſeruit: probans defuiſſe q̄d additū eſt. Diſcāt igitur obtrectatores mei recipire in toto q̄d in partibꝫ ſuſceperūt: aut īterpretacionē meā cum aſteriſcis ſuis radere. Neq; enim fieri poteſt ut quos plura intermiſiſſe ſuſceperit· nō eoſdē etiam in quibuſdā erraſſe fateantur· precipue ī iob: cui ſi ea que ſub aſteriſcis addita ſūt ſubtraxeris pars maxima detrūcabitur: et hoc dūtaxat apud grecos. Ceterum apud latinos ante eam tranſlationē quā ſub aſteriſcis et obelis nuper edidimus· ſeptingenti ferme aut octingenti verſus deſunt: ut decurtatꝰ et laceratꝰ corroſuſq; liber feditatē ſui publice legentibꝫ prebeat. Hec aūt trāſlatio nullū de veteribus ſequitur īterpretē: ſed ex ipo hebraico arabicoq; ſmone et interdū ſiro· nūc verba nūc ſenſus· nunc ſimul utrūq; reſonabit. Obliquꝰ enī apud hebreos totus liber fertur et lubricus: et q̄d greci rethores vocant ſcematiſmenos· dūq; aliud loquit̄ aliud agit. Ut ſi velis anguillā uel murenulā ſtrictis tenere manibꝫ· quāto fortius preſſeris tanto citius elabit̄. Memini me ob intelligēciam huiꝰ voluminis liddeum quēdam p̄ceptorem· qui apud hebreos primꝰ haberi putabatur· nō paruis redemiſſe nūmis: cuius doctrina an aliquid p̄fecerim neſcio. Hoc unum ſcio· nō potuiſſe me interpretari· niſi q̄d ante intellexeram. A principio itaq; voluminis uſq; ad verba iob· apud hebreos proſa oratio eſt. Porro a verbis iob in quibꝫ ait· pereat dies in qua natus ſum· et nox ī qua dictū eſt cōceptus eſt homo· uſq; ad illum locū ubi ante finē voluminis ſcriptū eſt· idcirco ipſe me reprehendo et ago penitentiā in fauilla ⁊ cinere· exametri verſus ſunt· dactilo ſpondeoq; currentes: ⁊ ꝓpter lingue ydioma crebro recipientes et alios pedes· nō earūdem ſillabarū ſed eorūdem tempoꝝ. Interdū quoq; richmus ipe dulcis et tinnulus fertur numeris lege reſolutis· q̄d metrici magis quā ſimplex lector intelligūt. A ſupradicto aūt verſu uſq; ad finem libri paruū comma q̄d remanet proſa oratione cōtexitur. Quod ſi cui videt̄ incredulum metra ſcilicet eſſe apud hebreos· et ī morem noſtri flacci grecīq; pindari et alchei et ſapho uel pſalterium· vel lamētationes ieremie· uel omnia ferme ſcripturaꝝ cātica comprehendi: legat philonē ioſephum origenem· ceſarienſem euſebium: et eoꝝ teſtimonio me verū dicere comprobabit. Audiāt quapropter canes mei idcirco me in hoc volumine laboraſſe· nō ut interpretationē antiquā reprehenderē: ſed ut ea que ī illa aut obſcura ſunt aut omiſſa· aut certe ſcriptoꝝ vicio deprauata· manifeſtiora nr̄a interpretatione fierent: qui et hebreum ſermonē ex parte didicimus· et in latino pene ab ipſis cunabulis inter gramaticos et rethores et philoſophos detriti ſumus. Quod ſi apud grecos poſt ſeptuaginta editionem· iam criſti euangelio choruſcante iudeus aquila et ſimmachus ac theodocion iudaizantes heretici ſūt recepti· qui multa miſteria ſaluatoris ſubdola interpretatōne celarunt: et tamē in exaplois habentur apud eccleſias· et explanātur ab eccleſiaſticis viris: quāto magis ego criſtianus et de parentibus criſtianis natus· et vexillū crucis in mea fronte portans· cuiꝰ ſtudiū fuit omiſſa repetere·

depravata corrigere·et ſacramenta eccleſie puro et fideli aperire ſermone: uel a faſtidioſis uel a malignis lectoribꝫ non debeo reprobari. Habeāt qui volunt veteres libros uel ī membranis purpureis·auro argētoq; deſcriptos: uel uncialibus ut vulgo aiunt litteris onera magis exarata quam codices: dūmodo michi meiſq; ꝑmittant pauperes habere ſcedulas·et non tam pulcros codices quam emēdatos. Utraq; autem editio et ſeptuaginta iuxta grecos et mea iuxta hebreos·ī latinū meo labore trāſlata eſt. Eligat unuſquiſq; qḋ vult: et ſtudioſū me magis quā malivolū ꝓbet.

Ꝓlogꝰ ī iob ſcđ. he.

Si aut fiſcellā iunco texerem aut palmarū folia complicarem aut in ſudore vultꝰ mei comederem panem·et ventris opus ſollicita mēte pertractarem: nullus morderet nemo reprehenderet. Nūc aūt quia iuxta ſententiam ſalvatoris volo operari cibū qui nō perit et antiquā divinorū voluminū viam ſentibus virgultiſq; purgare: error michi geminus infigitur· corrector viciorū falſarius vocor·et errores non auferre ſed ſerere. Tanta eſt enim vetuſtatis conſuetudo ut etiā confeſſa pleriſq; vicia placeant: dū magis pulcros volūt habere codices quā emendatos. Quapropter o fratres dilectiſſimi unicū nobilitatis et humilitatis exemplar·et pro flabello calatis ſportelliſq; munuſculis monachorū· ſpiritualia hec et manſura dona ſuſcipite: ac beatū iob qui adhuc apud latinos iacebat in ſtercore et vermibꝫ ſcatebat errorū·integrū et immaculatūq; gaudete. Quomō enim poſt probationem atq; victoriā duplicia ſunt ei univerſa reddita: ita ego in linguā noſtram ut audacter loquar·feci eū habere que amiſerat. Igitur et vos et unūquemq; lectorem ſolita ꝓfatione cōmoneo et in principijs librorū eādē ſemꝑ annectēs rogo: ut ubicūq; ſemꝑ precedētes virgulas videritis·ſciatis ea que ſubiecta ſunt in hebraicis voluminibꝫ non haberi. Porro ubi ſtelle ymago ꝓfulſerit· ex hebreo in ſermone nřo addita ſunt. Necnon et illa que haberi videbantur·et ita corrupta erant ut ſenſum legentibus tollerent·orantibus vobis magno labore correxi: magis utile quid ex odio meo eccleſijs criſti venturum ratus·quā ex aliorum negocio.

Explicit ꝓlogus. Incipit liber iob. C. i.

Vir erat in terra hus nomine iob. Et erat vir ille ſimplex et rectus ac timens deū: et recedens a malo. Natiq; ſūt ei ſeptē filij·et tres filie. Et fuit poſſeſſio eiꝰ ſeptē milia oviū·et tria milia camelorum: quingenta q̄q; iuga boum et quingente aſine: ac familia mlta nimis. Erat q; vir ille magnus inter oīes orientales. Et ibant filij eius et faciebant cōvivium per domos·unuſquiſq; in die ſuo. Et mittentes vocabant tres ſorores ſuas: ut comederent et biberēt cum eis. Cumq; in orbem tranſiſſent dies convivij: mittebat ad eos iob et ſanctificavit illos: cōſurgenſq; diluculo offerebat olocauſta per ſingulos. Dicebat enim. Ne forte peccaverint filij mei: et benedixerint deo in cordibꝫ ſuis. Sic faciebat iob cunctis diebus. Quadā aūt die cū veniſſent filij dei ut aſſiſterēt coram dn̄o: affuit inter eos etiam ſathan. Cui dixit dn̄s. Unde venis? Qui respondens ait. Circuiui terram et perambulaui eam. Dixitqꝫ dñs ad eum. Nunquid considerasti seruū meū iob q̄d non sit ei similis ī terra: homo simplex et rectus et timens deū ac recedēs a malo? Cui respondens sathan ait. Nūquid frustra timet iob deū? Nonne tu vallasti eū ac domū eius: vniuersamqꝫ substantiā per circuitū? Operibus manuū eius benedixisti: et possessio illius creuit ī terra. Sed extende paululum manū tuā et tange cuncta que possidet: nisi ī faciē benedixerit tibi. Dixit ergo dñs ad sathan. Ecce vniūsa que habet ī manu tua sūt: tantū in eū ne extendas manū tuā. Egressusqꝫ est sathan a facie dñi. Cū aūt quadā die filij et filie eius comederent et biberent vinū in domo fratris sui primogeniti: nūcius venit ad iob qui diceret. Boues arabāt et asine pascebātur iuxta eos: et irruerūt sabei tulerūtqꝫ oīa· et pueros ꝑcusserunt gladio: ⁊ euasi ego solus ut nūciarem tibi. Cumqꝫ adhuc ille loqueretᷣ· venit alter et dixit. Ignis dei cecidit e celo: et tactas oues pueros qꝫ cōsumpsit: et effugi ego solꝰ ut nunciarem tibi. Sed ⁊ adhuc illo loquēte: venit alius et dixit. Chaldei fecerunt tres turmas et inuaserūt camelos et tulerūt eos: nec non ⁊ pueros percusserunt gladio: et ego fugi solus ut nunciarem tibi. Adhuc loquebatur ille: ⁊ ecce alius intrauit et dixit. Filijs tuis et filiabus vescentibꝫ et bibentibꝫ vinū in domo fratris sui primogeniti· repente ventꝰ vehemens irruit a regione deserti et concussit quatuor angulos domus: que corruēs oppressit liberos tuos· et mortui sunt: et effugi ego solus ut nūciarem tibi. Tunc surrexit iob· ⁊ scidit tunicam suam: et tonso capite corruens in terram· adorauit et dixit. Nudus egressus sum de vtero matris mee: et nudꝰ reuertar illuc. Dñs dedit dñs abstulit: sicut dño placuit ita factū est: sit nomē dñi benedictū. In oībus hijs nō peccauit iob labijs suis: neqꝫ stultū q̄d cōtra deū locutꝰ est. c. ii.

Factum est aūt cum quadam die venissent filij dei et starent corā dño: venisset quoqꝫ sathan inter eos et staret in conspectu eius: ut diceret dominus ad sathan. Vnde venis? Qui respondēs ait. Circuiui terrā: et perambulaui eam. Et dixit dñs ad sathan. Nunquid considerasti seruum meum iob ꝙ nō sit ei similis in terra· vir simplex et rectus et timens deū ac recedens a malo: et adhuc retinēs innocentiā? Tu aūt cōmouisti me aduersus eum: ut affligerem eū frustra. Cui respondēs sathan ait. Pellem pro pelle: et cūcta que habet homo dabit ꝓ anima sua. Alioquin mitte manū tuā et tāge os eius· et carnem: et tunc videbis quod in faciem benedicat tibi. Dixit ergo dominus ad sathan. Ecce in manu tua est: veruntamen animam illius serua. Egressus igitᷣ sathan a facie domini percussit iob vlcere pessimo: a planta pedis vsqꝫ ad verticem eius. Qui testa saniem radebat: sedens in sterquilinio. Dixit aūt illi vxor sua. Adhuc tu permanes in simplicitate tua? Benedic deo et morere. Qui ait ad illā. Quasi vna de stultis mulieribꝫ locuta es. Si bona suscepimꝰ de manu dñi: mala quare nō sustineamꝰ? In oībꝫ hijs non peccauit iob labijs suis. Igitᷣ audientes tres amici iob oē malū q̄d accidisset ei venerūt singli de loco suo: eliphaz themanites et baldath suites et sophar naamathites. Condixerāt enim: ut pariter uenientes uiſitarent eū et cōſolarentur. Cūq; eleuaſſent ꝓcul oculos ſuos: non cognouerūt eū. Et exclamātes plorauerunt: ſciſſiſq; veſtibus ſparſerūt puluerem ſuꝑ caput ſuum in celum. Et ſederūt cum eo ī terra ſeptem diebus et ſeptem noctibus: et nemo loquebatur ei uerbū. Videbant enim dolorem eſſe uehemētem. ca. iii.

Poſt hec aperuit iob os ſuum: et maledixit diei ſuo: ⁊ locutus eſt. Pereat dies in qua natꝰ ſum: et nox in qua dictū eſt cōceptꝰ eſt homo. Dies illa uertatur in tenebras: Nō requirat eum deus deſuper: et non illuſtret lumine. Obſcurēt eū tenebre ⁊ umbra mortis. Occupet eū caligo: ⁊ inuoluatur amaritudine. Noctem illam tenebroſus turbo poſſideat. Non computetur in diebus anni: nec numeretur ī menſibus. Sit nox illa ſolitaria: nec laude digna. Maledicant ei qui maledicunt diei: qui parati ſunt ſuſcitare leuiathan. Obtenebrent̄ ſtelle caligine eius. Expectet lucem ⁊ non uideat: nec ortū ſurgētis aurore. Quia nō concluſit oſtia uentris qui portauit me: nec abſtulit mala ab oculis meis. Quare non in uulua mortuus ſum· egreſſus ex utero non ſtatim perij? Quare exceptus genibus: cur lactatꝰ uberibus? Nunc enī dormiens ſilerem· et ſomno meo requieſcerē cum regibꝫ et cōſulibꝫ terre· qui edificāt ſibi ſolitudines: aut cū principibus qui poſſident aurum: et replent domos ſuas argento. Aut ſicut abortiuum abſconditū non ſubſiſterem: uel qui concepti non uiderunt lucem. Ibi impij ceſſauerūt a tumultu: et ibi requieuerūt feſſi robore: et quondam uincti pariter ſine moleſtia. Nō audierūt uocem exactoris. Paruus et magnus ibi ſunt: et ſeruus et liber a dn̄o ſuo. Quare miſero data eſt lux· ⁊ uita hijs qui in amaritudine anime ſunt? Qui expectāt mortem et non uenit: quaſi effodientes theſaurū: gaudēntq; uehemēter cū inuenerint ſepulcrum: Viro cuius abſcondita eſt uia: et circundedit eum deꝰ tenebris. Anteq̄ comedam ſuſpiro· ⁊ q̄ſi inundātes aque ſic rugitꝰ meꝰ: q̄a timor quē timebā euenit michi: et qđ uerebar accidit. Nōne diſſimulaui? Nōne ſilui? Nōne q̄eui? Et uenit ſuꝑ me indignatio. ca. iiii.

Reſpondens aūt eliphas themanites dixit. Si cepimꝰ loqui tibi: forſitan moleſte accipies. Sed conceptum ſ̄monē quis tenere poſſit. Ecce docuiſti multos: et manus laſſas roboraſti. Vacillātes confirmauerunt ſermones tui: et genua trementia confortaſti. Nūc aūt uenit ſuper te plaga et defeciſti: tetigit te et cōturbatꝰ es. Ubi ē timor tuus· fortitudo tua· et patientia tua: et perfectio uiarū tuaꝝ? Recordare obſecro te· quis unquā innocēs perijt: aut quādo recti deleti ſunt? Quin potiꝰ uidi eos q̄ operātur iniquitatē et ſeminant dolores et metūt eos· flante deo periſſe: et ſpiritu ire eiꝰ eſſe cōſumptos. Rugitus leonis et uox leene· et dentes catuloꝝ leonū cōtriti ſūt. Tigris perijt eo qđ non haberet p̄dam: et catuli leonis diſſipati ſunt. Porro ad me dictū eſt uerbū abſconditū: et quaſi furtiue ſuſcepit auris mea uenas ſuſurrij eiꝰ. In horrore uiſionis nocturne quādo ſolet ſopor occupare homines· pauor tenuit me et tremor: et om̄ia oſſa mea perterrita ſunt. Et cū ſpiritus me preſente trāſiret: inhorruerūt pili carnis mee. Stetit quidā cuiꝰ nō agnoſcebā uultū: ymago corā oc̄lis meis: et uocē quasi aure lenis audiui. Nūquid homo dei comparatione iustificabit᷑: aut factore suo purioꝛ erit vir? Ecce qui seruiunt ei nō sūt stabiles: et in angelis suis repperit prauitatem. Quāto magis hij qui habitant domos luteas qui terrenum habent fundamentum consumentur velut a tinea: de mane usq; ad vesperam succidentur: et quia nullꝰ intelligit in eternū ꝑibunt. Qui autem reliqui fuerint auferentur ex eis: morientur et non in sapientia. ca. v.

Voca ergo si est qui tibi respōdeat: et ad aliquē sanctoꝝ conuertere. Virū stultū interficit iracūdia: et paruulum occidit inuidia. Ego vidi stultum firma radice: et maledixi pulcritudini eius statim. Lōge fient filij eiꝰ a salute: et cōterentur in porta: et non erit qui eruat. Cuiꝰ messem famelicus comedet: et ipm̄ rapiet armatus: et bibent sitientes diuitias eius. Nichil in terra sine causa fit: ⁊ de humo nō oriet᷑ dolor. Homo ad laborem nascitur: ⁊ auis ad volatū. Quāobrē ego deprecabor dñm: et ad deū ponā eloquium meum: Qui facit magna ⁊ inscrutabilia: et mirabilia absq; numero. Qui dat pluuiā sup̄ faciē terre: et irrigat aquis vniūsa. Qui ponit humiles in sublimi: et merētes erigit sospitate. Qui dissipat cogitacōnes malignorum: ne possint implere manus eorū qd̄ ceperāt. Qui apprehendit sapiētes in astucia eoꝝ: et cōsiliū prauorū dissipat. Per diem incurrent tenebras: et quasi in nocte sic palpabūt in meridie. Porro saluū faciet egenum a gladio oris eoꝝ: et de manu violenti pauperem. Et erit egeno spes: iniquitas aūt contrahet os suū. Beatus homo qui corripitur a dño. Increpationem ergo dñi ne reprobes: quia ipse vulnerat et medetur: ꝑcutit et manus eius sanabunt. In sex tribulationibꝫ liberabit te: et ĩ septima nō tāget te malū. In fame eruet te de morte: et in bello de manu gladij. A flagello lingue abscōderis: ⁊ non timebis calamitatē cū venerit. In vastitate et fame ridebis: et bestias terre nō formidabis. Sed cū lapidibus regionū pactū tuū: et bestie terre pacifice erūt tibi. Et sciēs qd̄ pacē habeat tabernaculū tuū: et visitans speciem tuam nō peccabis. Scies quoq; quoniam multiplex erit semē tuū: ⁊ ꝓgenies tua q̄si herba terre. Ingredieris ĩ abundantia sepulcrū: sicut infert᷑ aceruꝰ in tp̄e suo. Ecce hoc ut inuestigauimus ita est: quod auditū mente ꝑtracta. c. vi.

Respōdens aūt iob dixit. Vtinā appenderētur pctā mea quibus iram merui: et calamitas quā patior in statera: quasi arena maris hec grauior apparet. Vnde ⁊ verba mea dolore sunt plena: quia sagitte dñi in me sunt: quarū indignatio ebibit spiritū meū: et terrores dñi militant cōtra me. Nunquid rugiet onager cū habuerit herbam: aut mugiet bos cū ante presepe plenū steterit? Aut poterit comedi insulsum: qd̄ nō est sale cōditū? Aut potest aliquis gustare: qd̄ gustatum affert mortem? Anime enim esurienti etiā amara dulcia esse videntur. Que prius nolebat tangere anima mea: nūc pre angustia cibi mei sunt. Quis det ut veniat peticio mea: ⁊ qd̄ expecto tribuat michi deus: et qui cepit ip̄e me cōterat? Soluat manū suā et succidat me: et hec michi sit consolatio ut affligens me dolore nō parcat: nec contradicam sermonibus sancti. Que est enī fortitudo mea ut sustineam: aut quis finis meus ut patienter agā? Nec fortitudo lapidū fortitudo mea: nec caro mea erea est. Ecce nō est auxiliū michi in me: ⁊ necessarij quoq; mei recesserūt a me. Qui tollit ab amico suo misericordiā: timorē dn̄i derelinquit. Fratres mei p̄terierūt me: sicut torrēs q̄ raptim trāsit in cōuallibꝫ. Qui timēt pruinā: irruet suꝑ eos nix. Tēpore quo fuerint dissipati peribūt: et ut incaluerint soluentur de loco suo. Inuolute sunt semite gressuū eoꝝ: ābulabūt inuacuū et peribūt. Cōsiderate semitas theman itinera saba: et expectate paulisper. Confusi sunt: quia speraui. Venerūt quoq; usq; ad me: ⁊ pudore cooperti sūt. Nūc venistis: et modo vidētes plagā meā timetis? Numquid dixi afferte michi: ⁊ de substātia vestra donate michi: vel liberate me de manu hostis et de manu robustoꝝ eruite me? Docete me et ego tacebo: ⁊ si quid forte ignoraui instruite me. Quare detraxistis sermonibus veritatis: cū e vobis null⁹ sit qui possit arguere me? Ad increpandū tantum eloquia cōcinnatis: ⁊ in ventū verba ꝓfertis. Super pupillū irruitis: et subūtere nitimini amicum vestrū. Verūtamen qd̄ cepistis explete. Prebete aurē: et videte an mentiar. Respondete obsecro absq; contentione: et loquentes id qd̄ iustum est iudicate. Et non inuenietis in lingua mea iniquitatem: nec in faucibus meis stulticia ꝑsonabit. ca. vii.

Militia ē vita hominis suꝑ terrā: et sicut dies mercēnarij dies ei⁹. Sicut seruus desiderat umbrā et sicut mercēnarius prestolat̄ finē opis sui: sic et ego habui menses vacuos: ⁊ noctes laboriosas enumeraui michi. Si dormiero dico quādo consurgam: et rursum expectabo vesperā. et replebor doloribus usq; ad tenebras. Induta est caro mea putredine et sordibꝫ pulueris: cutis mea aruit et contracta est. Dies mei velocius trāsierunt quā a texente tela succiditur: et cōsumpti sunt absq; ulla spe. Memēto quia ventus est vita mea: et nō reuertet̄ ocul⁹ meus ut videat bona: nec aspiciet me visus hominis. Oculi tui in me: et nō subsistam. Sicut cōsumit̄ nubes et pertransit: sic qui descenderit ad inferos non ascendet: nec reūtetur ultra in domum suā: neq; cōgnoscet eū amplius locus eius. Quapropter et ego nō parcā ori meo; loquar in tribulatione spiritus mei: confabulabor cum amaritudine anime mee. Numquid mare ego sū aut cetus: quia circūdedisti me carcere? Si dixero consolabit̄ me lectulus meus ⁊ releuabor loquēs mecū in strato meo: terrebis me per somnia: et ꝑ visiones horrore cōcuties. Quāobrem elegit suspēdiū anima mea: et mortē ossa mea. Desperaui. Nequaq̄ ultra iam viuā. Parce michi: nichil enī sunt dies mei. Quid est homo quia magnificas eū: aut quid apponis erga eū cor tuū? Visitas eū diluculo: et subito ꝓbas illū. Usquequo nō parcis michi: nec dimittis me ut gluciā saliuā meā? Peccaui. Quid faciā tibi o custos hominum? Quare posuisti me contrariū tibi: ⁊ factus sum michimetipsi grauis? Cur non tollis peccatum meum: et quare non aufers iniquitatem meam? Ecce nunc in puluere dormiam: et si mane me quesieris non subsistam. ca. viii.

Respondēs aūt baldach suites dixit. Usquequo loqueris talia: et spiritus multiplex sermonis oris tui? Numquid deus supplantat iudiciū: aut omnipotens subuertit quod iustū e?

Etiā si filij tui peccaverūt ei et dimisit eos in manu iniquitatis sue: tu tamē si diluculo cōsurrexeris ad deū et omnipotentē fueris deprecatus · si mūdus et rectus incesseris statim evigilabit ad te: et pacatū reddet habitaclm iusticie tue: intantū ut si priora tua fuerit parva: et novissima tua multiplicentur nimis. Interroga enī generationē pristinam et diligenter investiga patrū memoriā: hesterni quippe sumꝰ et ignoramus · quoniam sicut umbra dies nři sunt sup terrā: et ipi docebūt te. Loquentur tibi: ⁊ de corde suo pferent eloquia. Numquid virere potest scirpꝰ absq; humore: aut crescere carectū sine aqua? Cū adhuc sit in flore nec carpatur manu ante omnes herbas arescit: sic vie omniū qui obliviscuntur deū: ⁊ spes ypocrite peribit. Nō ei placebit vecordia sua: et sicut tela aranearū fiducia eius. Innitetur sup domū suā et nō stabit: fulciet eā ⁊ non consurget. Humectus videtur antequā veniat sol: et in ortu suo germen eius egredietur. Super acervū petraꝝ radices eiꝰ densabūtur: et inter lapides cōmorabitur. Si absorbuerit eū de loco suo: negabit eū et dicet. Nō novi te. Hec est enī leticia vie [illegible] lij germinentur. De[illegible]ō piciet si[illegible]cē: nec porriget manū malignis: [illegible] nec impleatur risu os tuum · et la[illegible] tua iubilo. Qui oderūt te induentur [illegible]usione: ⁊ tabernaclm impioꝝ nō subsistet. ca. ix.

Et respōdēs iob ait. Vere scio qđ ita sit: et qđ nō iustificetur homo cōpositus deo. Si voluerit contendere cū eo: non poterit respondere ei unum pro mille. Sapiens corde est: et fortis robore. Quis restitit ei: ⁊ pacē habuit? Qui transtulit mōtes: et nescierūt hij quos subvertit in furore suo. Qui commovet terram de loco suo: ⁊ columne eius cōcutiūtur. Qui pcipit soli et nō oritur: et stellas claudit qsi sub signaculo. Qui extendit celos solus: et graditur sup fluctus maris. Qui facit arcturū et oriona et hyadas: ⁊ interiora austri. Qui facit magna ⁊ incōprehensibilia: et mirabilia quoꝝ non est numerus. Si venerit ad me non videbo eū: si abierit nō intelligā. Si repēte interroget: quis respōdebit ei? Vel quis dicere potest cur ita facis? Deus cuius ire nemo resistere potest: et sub quo curvātur qui portant orbem. Quātus ergo sum ego ut respondeam ei: et loquar verbis meis cū eo? Qui etiā si habuero quippiā iustū non respōdebo · sed meū iudicem deprecabor: et cum invocantē me exaudierit: nō credo quod talis audierit vocem meam. In turbine enim conteret me: et multiplicabit vulnera mea etiā sine causa. Nō cōcedit requiescere spiritum meum: et implet me amaritudinibz. Si fortitudo queritur: robustissimꝰ ē. Si equitas iudicij: nemo audet p me testimoniū dicere. Si iustificare me voluero: os meū cōdemnabit me. Si innocentem ostendero: pravum me comprobabit. Etiā si simplex fuero · hoc ipm ignorabit anima mea: et tedebit me vite mee. Unū est qđ locutus sum: et innocentē et impiū ipe consumit. Si flagellat et occidat semel: ⁊ nō de penis innocentū rideat. Terra data est in manꝰ impij vultū iudicū eius operit. Qđ si non ille est · quis ergo est? Dies mei velociores fuerūt cursore · fugerunt ⁊ non viderūt bonū. Pertransierunt quasi naves poma portantes: sicut aquila volans ad escam. Cum dixero nequaqꝫ ita loquar commuto faciem meā: et dolore torqueor. Verebar omnia opera mea: ſciens ꝙ non parceres delinquēti. Si aūt et ſic impius ſum: quare fruſtra laboraui? Si lotus fuero quaſi aquis niuis: et fulſerint velut mūdiſſime man⁹ mee: tamen ſordibꝫ intingues me: et abominabūtur me veſtimēta mea. Neqꝫ enī viro qui ſimilis mei eſt reſpondebo: nec qui mecū in iudicio ex equo poſſit audiri. Nō ē qui vtrūqꝫ valeat arguere: et ponere manū ſuā in ambobus. Auferat a me virgā ſuā: et pauor eius nō me terreat. Loquar ⁊ nō timebo eū. Neqꝫ enī poſſū metuēs reſpōdere. ca. x.

Tedet animā meā vite mee: dimittam aduerſū me eloquiū meū. Loquar in amaritudine anime mee: dicā deo: noli me cōdemnare. Indica michi: cur me ita iudices. Nūquid bonū tibi videt᷑ ſi calumnieris me et opprimas me: opus manuū tuarꝫ: et cōſiliū impiorꝫ adiuues? Nūquid oculi carnei tibi ſunt: aut ſicut videt homo et tu videbis? Nūquid ſicut dies hominis dies tui: ⁊ anni tui ſicut humana ſunt tēpora: vt queras iniquitatē meā ⁊ pctm̄ meū ſcruteris? Et ſcias q̄a nichil impiū fecerim: cū ſit nemo q̄ de manu tua poſſit eruere. Manus tue fecerūt me ⁊ plaſmauerūt me totū in circuitu: et ſic repēte p̄cipitas me. Memēto q̄ſo q̄d ſicut lutū feceris me: ⁊ in puluerē reduces me. Nōne ſicut lac mulſiſti me: ⁊ ſicut caſeū me coagulaſti? Pelle ⁊ carnibus veſtiſti me: oſſibus et neruis cōpegiſti me. Vitā et miſericordiā tribuiſti michi: ⁊ viſitatio tua cuſtodiuit ſpiritū meū. Licet hec celes in corde tuo: tamē ſcio quia vniuerſorum memineris. Si peccaui et ad horā peperciſti michi: cur ab iniquitate mea mundū me eſſe non pateris? Et ſi impius fuero ve michi eſt: ⁊ ſi iuſtus nō leuabo caput ſaturat⁹ afflictione ⁊ miſeria. Et ꝓpter ſuperbiā quaſi leenā capies me: reuerſuſqꝫ mirabiliter me crucias. Inſtauras teſtes tuos ꝯtra me: ⁊ multiplicas irā tuā aduerſū me: et pene militant in me. Quare de vulua eduxiſti me? Qui vtinā cōſumpt⁹ eſſem ne oculus me videret. Fuiſſem quaſi q̄ nō eſſem: de vtero tranſlat⁹ ad tumulum. Nūquid non paucitas dierꝫ meorꝫ finietur breui? Dimitte ergo me vt plāgā paululū dolorē meū: āteqꝫ vadā ⁊ nō reuertar ad terrā tenebroſā ⁊ opertā mortis caligine: terrā miſerie ⁊ tenebrarū: vbi vmbra mortis et nullus ordo: ſed ſempiternus horror inhabitās. c. xi.

Reſpondēs autē ſophar naamathites dixit. Nūquid qui multa loquitur nō audiet: aut vir verboſus iuſtificabitur? Tibi ſoli tacebūt homines: et cū ceteros irriſeris a nullo confutaberis? Dixiſti enī. Purus eſt ſmo meus: et mūd⁹ ſum in conſpectu tuo. Atqꝫ vtinā deus loqueretur tecū et aperiet labia ſua tibi: vt oſtenderet tibi ſecreta ſapiētie: et ꝙ multiplex eſſet lex eius: et intelligeres ꝙ multo minora exigaris ab eo quā meretur iniquitas tua. Forſitan veſtigia dei cōprehendes: et vſqꝫ ad ꝑfectū omnipotentem reperies? Excelſior celo ē: et q̄d facies? Profundior inferno: ⁊ vnde cognoſces? Longior terra mēſura eius: et latior mari. Si ſubuerterit omnia vel in vnū coartauerit: q̄s cōtradicet ei? vel quis dicere ei poteſt cur ita facis? Ipſe enī nouit hominū vanitatem: ⁊ vidēs iniquitatem nōne conſiderat? Vir vanus in ſupbiam erigit᷑: et tāqꝫ pullū onagri ſe liberū natū putat. Tu autē firmaſti cor tuū et expandiſti ad eū manus tuas. Si iniquitatē que eſt ī manu tua abſtuleris a te et nō manſerit ī tabernaculo tuo iniuſticia: tūc leuare poteris faciē tuā abſq; macła: et eris ſtabilis et non timebis. Miſerie quoq; obliuiſceris: ⁊ quaſi aquaꝝ que preterierunt non recordaberis: ⁊ quaſi meridianꝰ fulgor cōſurget tibi ad veſperā. Et cū te conſumptū putaueris orieris ut lucifer: ⁊ habebis fiduciā ꝓpoſita tibi ſpe: et defoſſꝰ ſecurꝰ dormies. Requieſces ⁊ nō erit q̄ te exterreat: et deꝓcabunt faciē tuā plurimi. Oculi aūt impiorū deficient: et effugium peribit ab eis: et ſpes illorum abominatio anime. ca. xii.

Reſpondens aūt iob dixit. Ergo vos eſtis ſoli homines: ⁊ vobiſcum orietᷣ ſapiētia? Et michi eſt cor ſicut et vobis: nec inferior vr̄i ſū. Quis enī hec que noſtis ignorat? Qui deridetur ab amico ſuo ſicut ego: inuocabit deū ⁊ exaudiet eū. Deridetur enim iuſti ſimplicitas: lampas cōtempta apud cogitationes diuitū: parata ad tempꝰ ſtatutū. Abundāt tabernacła predonū: et audacter ꝓuocāt deū: cū ipſe dederit oīa in manꝰ eoꝝ. Nimirum interroga iumēta ⁊ docebūt te: ⁊ volatilia celi ⁊ indicabūt tibi. Loquere terre ⁊ reſpōdebit tibi: ⁊ narrabunt piſces maris. Quis ignorat ꝙ oīa hec manus dn̄i fecerit? In cuius manu anima oīs viuētis: et ſpiritꝰ vniuerſe carnis hominis. Nōne auris verba diiudicat: ⁊ fauces comedētis ſaporē? In āntiquis eſt ſapiētia: ⁊ in multo tp̄e prudentia. Apud ip̄m eſt ſapiētia et fortitudo: et ip̄e habet cōſiliū et intelligentiā. Si deſtruxerit nemo ē qui edificet: ſi incluſerit hominē nullꝰ eſt qui aperiat. Si continuerit aquas omnia ſiccabunt: ſi emiſerit eas ſubuertēt terram. Apud ip̄m eſt fortitudo ⁊ ſapientia. Ipſe nouit et decipientē: et eū qui decipit. Adducit cōſiliarios in ſtultū finē: et iudices in ſtuporē. Baltheū regū diſſoluit: et p̄cingit fune renes eoꝝ. Ducit ſacerdotes inglorios: et optimates ſupplantat. Cōmutans labiū veracium: et doctrinā ſenum auferens. Effundit deſpectionē ſuper principes: et eos qui opp̄ſſi fuerāt releuans. Qui reuelat ꝓfunda de tenebris: et ꝓducit in lucē umbrā mortis. Qui multiplicat gentes ⁊ ꝑdit eas: et ſubuerſas in integrum reſtituit. Qui immutat cor principum populi terre: et decipit eos ut fruſtra incedant per inuium. Palpabūt quaſi in tenebris et nō in luce: et errare eos faciet q̄ſi ebrios. ca. xiii.

Ecce oīa hec vidit ocl̄s meus et audiuit auris mea: et intellexi ſingła. Secūdum ſcientiā veſtrā ⁊ ego noui: nec inferior vr̄i ſum. Sed tamē ad omnipotentē loquar: ⁊ diſputare cū deo cupio: prius vos oſtendens fabricatores mendacij et cultores peruerſorū dogmatū. Atq; utinā taceretis: ut putaremini ſapientes eſſe. Audite ergo correptiones meas: et iudicium labioꝝ meorū attendite. Nūquid deꝰ indiget veſtro mendacio: ut pro illo loquamini dolos? Nūquid faciē eiꝰ accipitis: et pro deo iudicare nitimini? Aut placebit ei quem celare nichil poteſt: aut decipietur ut homo vr̄is fraudulentijs? Ipſe vos arguet: quoniā in abſcōdito faciē eius accipitis. Statim ut ſe cōmouerit turbabit vos: ⁊ terror eiꝰ irruet ſup vos. Memoria vr̄a comparabit̄ cineri: et redigent̄ in lutū ceruices veſtre. Tacete pauliſper: ut loquar quodcūq; michi mēs ſuggeſſerit.

Quare lacero carnes meas dētibȝ meis: ⁊ animā meā porto ī manibȝ meis? Etiam ſi occiderit me: in ipō ſperabo. Veruntamen vias meas in conſpectu eius arguā: et ipē erit ſaluator meus. Non enī veniet in cōſpectu eius omīs ypocrita. Audite ſermonē meū: et enigmata percipite auribȝ veſtris. Si fuero iudicatus: ſcio ꝙ iuſtus inueniar. Quis eſt qui iudicetur mecū? Veniat. Quare tacens conſumor? Duo tantū ne facias michi: et tūc a facie tua non abſcondar. Manū tuam longe fac a me: et formido tua non me terreat. Voca me et reſpondebo tibi: aut certe loquar: et tu reſpōde michi. Quātas habeo iniquitates et pccā: ſcelera mea et delicta oſtende michi. Cur faciē tuā abſcondis: et arbitraris me inimicū tuū? Contra foliū qđ vento rapitur oſtendis potentiā tuā: ⁊ ſtipulā ſiccam perſequeris. Scribis enī ꝯtra me amaritudines: ⁊ cōſumere me vis pccīs adoleſcentie mee. Poſuiſti in neruo pedem meū: et obſeruaſti omēs ſemitas meas: et veſtigia pedū meoꝝ conſideraſti. Qui quaſi putredo cōſumendus ſum: ⁊ quaſi veſtimētū qđ comeditur a tinea.

xiiii Homo nat⁹ de muliere breui viuens tempore: repletur multis miſerijs. Qui quaſi flos egredit̄ et cōterit̄: et fugit velut umbra: ⁊ nunꝗ̄ in eodē ſtatu permanet. Et dignū ducis ſup huiuſcemodi aperire oculos tuos: et adducere eū tecū in iudiciū? Quis poteſt facere mūdū de immūdo cōceptū ſemine? Nonne tu qui ſolus es? ~~ca. xiiii.~~

Breues dies hominis ſunt: numerus menſiū eius apud te eſt. Cōſtituiſti t̄minos ei⁹ q̄ p̄teriri nō poterūt. Recede paululum ab eo ut quieſcat: donec optata veniat ſicut mercenarij dies eius. Lignū habet ſpem. Si p̄ciſū fuerit · rurſū vireſcit: ⁊ rami eius pullulant. Si ſenuerit in terra radix eius et in puluere emortuus fuerit truncus illius: ad odorem aque germinabit: et faciet comā quaſi cū primū plantatū eſt. Homo vero cū mortu⁹ fuerit et nudatus atq; conſumpt⁹: ubi queſo eſt? Quomodo ſi recedāt aque de mari et fluuius vacuefactus areſcat: ſic homo cū dormierit · non reſurget. Donec atteratur celū non euigilabit: nec cōſurget de ſomno ſuo. Quis michi hoc tribuat ut in inferno protegas me et abſcondas me donec pertranſeat furor tuus: et cōſtituas michi temp⁹ in quo recorderis mei? Putaſne mortuus homo rurſum viuet? Cūctis diebȝ quibȝ nunc milito: expecto donec veniat immutatio mea. Vocabis me: ⁊ ego reſpōdebo tibi. Operi manuū tuarum porriges dextrā. Tu quidē greſſus meos dinumeraſti: ſed parce pccīs meis. Signaſti quaſi in ſacculo delicta mea: ſed curaſti iniquitatē meā. Mons cadens defluit: ⁊ ſaxum trāſfertur de loco ſuo. Lapides excauāt aque: ⁊ alluuione paulatim terra cōſumit̄: et homines ergo ſimiliter ꝑdes. Roboraſti eū paululū · ut in ꝑpetuū trāſiret. Immutabis faciē ei⁹: ⁊ emittes eū. Siue nobiles fuerit filij ei⁹ ſiue ignobiles: nō intelliget. Attamē caro ei⁹ dū viuet dolebit: ⁊ anima illi⁹ ſup ſemetipō lugebit. ca. xv.

Reſpondens autē eliphaz themanites dixit. Numquid ſapiens reſpondebit quaſi in ventum loquens: et implebit ardore ſtomachum ſuū? Arguis verbis eum qui non eſt equalis tui: ⁊ loqueris quod tibi nō expedit. Quantū in te eſt euacuaſti timorem: et tuliſti preces corā deo. Docuit enī iniquitas tua os tuū: et imitaris linguam blaſphemanciū. Cōdemnabit te os tuū et nō ego: et labia tua reſpōdebunt tibi. Numquid primꝰ homo tu natus es et ante colles formatus? Nūquid cōſiliū dei audiſti: et inferior te erit eius ſapientia? Quid noſti qđ ignoremꝰ: qđ intelligis quod neſciamus? Et ſenes ⁊ ātiqui ſunt ī nobis: multo vetuſtiores quā pr̄es tui. Nūquid grande eſt ut conſoletur te deꝰ? Sed verba tua praua hoc prohibent. Quid te eleuat cor tuū: et q̄ſi magna cogitans attonitos habes oculos? Quid tumet cōtra deū ſpiritus tuus: ut ꝓferas de ore tuo huiuſcemodi ſermones? Quid eſt homo ut in mac̄latus ſit· ⁊ ut iuſtus appareat natus de muliere? Ecce inter ſāctos eius nemo immutabilis· ⁊ celi non ſunt mūdi in conſpectu eius: quāto magis abominabilis ⁊ inutilis homo q̄ bibit quaſi aquā iniquitatem. Oſtendā tibi audi me: qđ vidi narrabo tibi. Sapientes confitentur: et non abſcondūt patres ſuos. Quibꝫ ſolis data eſt terra: et nō trāſiuit alienus ꝑ eos. Cunctis diebꝫ ſuis impius ſuperbit: et numerus annorū incertꝰ eſt tyrannidis eiꝰ. Sonitus terroris ſemꝑ in auribꝫ illiꝰ: et cū pax ſit ille ſemper inſidias ſuſpicatur. Non credit qđ reūti poſſit de tenebris ad lucē circūſpectās undiqꝫ gladiū: cū ſe mouerit ad querendū panē. Nouit qđ paratꝰ ſit in manu eius tenebrarꝫ dies. Terrebit eū tribulatio: et āguſtia vallabit eū ſicut regē qui p̄paratur ad preliū. Tetendit adūſus deū manum ſuā: et contra omnipotentē roboratꝰ eſt. Cucurrit adūſus eū erecto collo: et pingui ceruice armatꝰ eſt. Operuit faciem eius craſſitudo: et de lateribꝫ eius aruīna dependet. Habitauit in ciuitatibus deſolatis: et in domibꝫ deſertis que in tumulos ſunt redacte. Non ditabit̄ nec perſeuerabit ſubſtātia eius: nec mittet in terrā radicē ſuam. Nō recedet de tenebris. Ramos eius areſaciet flāma: ⁊ auferet̄ ſpiritu oris eiꝰ. Nō credet fruſtra errore deceptꝰ: q̄ aliquo precio redimēdus ſit. Anteq̄ dies eiꝰ impleātur peribit: et manus eius areſcent. Ledetur quaſi vinea ī primo flore botrus eius: et quaſi oliua proiciēs florē ſuū. Congregatio enī ypocrite ſterilis: et ignis deuorabit tabernacula eorum qui munera libenter accipiunt. Concepit dolorem ⁊ peperit iniquitatem: et uterꝰ eiꝰ p̄parat dolos. ca. xvi.

Reſpōdens aūt iob dixit. Audiui frequēter talia. Conſolatores oneroſi oēs vos eſtis. Nūquid habebunt finē verba vētoſa? Aut aliquid tibi moleſtū eſt ſi loquaris? Poterā et ego ſimilia vrī loqui. Atqꝫ utinā eſſet anima veſtra pro anima mea. Cōſolarer et ego vos ſermonibus: et mouerem caput meū ſuꝑ vos. Roborarem vos ore meo: et mouerem labia mea quaſi parcens vobis. Sed quid agā? Si locutꝰ fuero· nō quieſcit dolor meus: et ſi tacuero non recedet a me. Nūc aūt oppreſſit me dolor meus: et in nichilū redacti ſūt oēs artus mei. Ruge mee teſtimoniū dicūt ꝯtra me: et ſuſcitat̄ falliloquus aduerſus faciē meā contradicēs michi. Collegit furorem ſuū in me: ⁊ cōminās michi infremuit contra me dentibus ſuis. Hoſtis meꝰ terribilibus oculis me intuitus eſt. Aperuerūt ſuꝑ me ora ſua: et exprobrātes ꝑcuſſerūt maxillā meā: ſaciati ſunt penis meis. Concluſit me deus apud iniquum: et manibus impiorum me tradidit. Ego ille quondã opulentus repente cõtritus ſum: tenuit ceruicem meã: cõfregit me: et poſuit ſibi quaſi in ſignũ. Circũdedit me lanceis ſuis: cõuulnerauit lũbos meos. Nõ pepercit: et effudit in terra viſcera mea. Conſcidit me vulnere ſup vulnus: irruit ĩ me quaſi gygas. Saccũ conſui ſuper cutem meã: et operui cinere carnẽ meã. Facies mea intumuit fletu: et palpebre mee caligauerũt. Hec paſſus ſum abſq; iniquitate manꝰ mee: cũ haberẽ mũdas ad deũ preces. Terra ne operias ſãguinem meũ: neq; inueniat in te locũ latendi clamor meus. Ecce enĩ in celo teſtis meus: et cõſcius meus in excelſis. Verboſi amici mei: ad deũ ſtillat oculus meus. Atq; vtinam ſic iudicaretur vir cum deo: quomõ iudicatur filius hominis cum collega ſuo. Ecce enim breues anni tranſeunt: ⁊ ſemitã ꝑ quam non reũtar ãbulo. ca. xvii.

Spiritus meus attenuabit᷑: dies mei breuiabũt᷑: ⁊ ſolũ michi ſupereſt ſepulcrũ. Nõ peccaui: et ĩ amaritudinibꝫ moratur oculꝰ meꝰ. Libera me et pone me iuxta te: et cuiuſuis manꝰ pugnet ɔtra me. Cor eorũ lõge feciſti a diſciplina: propterea non exaltabũtur. Predã pollicetur ſocijs: et oculi filiorꝫ eius deficient. Poſuit me quaſi in prouerbiũ vulgi: ⁊ exemplũ ſum coram eis. Caligauit ad indignationẽ oculus meus: et mẽbra mea quaſi in nichilũ redacta ſunt. Stupebũt iuſti ſuper hoc: et innocens contra ypocritam ſuſcitabitur. Et tenebit iuſtus viam ſuã: et mũdis manibꝫ addet fortitudinẽ. Igit᷑ omnes vos cõuertimini et venite: ⁊ non inueniã in vobis vllũ ſapientẽ. Dies mei trãſierũt: cogitationes mee diſſipate ſunt torquẽtes cor meũ. Noctem verterũt in diem: ⁊ rurſũ poſt tenebras ſpero lucẽ. Si ſuſtinuero infernus domus mea eſt: et in tenebris ſtraui lectulũ meũ. Putredini dixi pater meus es: mater mea ⁊ ſoror mea vermibus. Vbi eſt ergo nũc preſtolatio mea: ⁊ patientiam meã quis conſiderat? In profundiſſimum infernum deſcendent omnia mea. Putaſne ſaltem ibi erit requies michi? ca. xviii.

Reſpõdens aũt baldath ſuites dixit. Vſq; ad quẽ finẽ verba iactabis? Intellige prius: et ſic loquamur. Quare reputati ſumꝰ ut iumẽta: et ſorduimꝰ corã te? Qui perdis animam tuã in furore tuo? Nũquid ꝓpter te derelinquetur terra: et trãſferentur rupes de loco ſuo? Nõne lux impij extinguet᷑: nec ſplendebit flãma ignis eius? Lux obtenebreſcet in tabernaclo illiꝰ: et lucerna que ſuper eũ eſt extinguet᷑. Artabuntur greſſus virtutis eius: et ꝓcipitabit eũ ɔſiliũ ſuũ. Immiſit enĩ in rete pedes ſuos: et in maculis eius ãbulat. Tenebitur plãta illiꝰ laqueo: et exardeſcet ɔtra eũ ſitis. Abſcondita eſt in terra pedica eiꝰ: ⁊ decipula illiꝰ ſup ſemitam. Vndiq; terrebũt eũ formidines: et inuoluẽt pedes eius. Attenuetur fame robur eius: et inedia inuadat coſtas illius. Deuoret pulcritudinẽ cutis eius: ⁊ conſumat brachia illiꝰ primogenita mors. Auellat᷑ de tabernaclo ſuo fiducia eiꝰ: et calcet ſuper eũ quaſi rex interitꝰ. Habitent in tabernaclo illius ſocij eius qui non eſt: aſpergatur in tabernaculo eiꝰ ſulphur. Deorſum radices eius ſiccent᷑: ſurſum autẽ atteratur meſſis eius. Memoria illiꝰ pereat de terra: et nõ celebretur nomẽ eius in plateis. Expellet eũ de luce in tenebras: et de orbe transferet eũ. Nõ erit ſemē eiꝰ neqꝫ ꝓgenies in pplo ſuo: nec ulle reliquie ī regionibꝫ eiꝰ. In die eiꝰ ſtupebūt nouiſſimi: ⁊ primos inuadet horror. Hec ſūt ergo tabernacla iniqui: ⁊ iſte locꝰ eiꝰ qui ignorat deū. ca. xix.

Reſpondens aūt iob dixit. Vſquequo affligitis animā meā: ⁊ atteritis me ſermonibꝫ? En decies cōfunditis me: ⁊ nō erubeſcitis opprimētes me. Nēpe et ſi ignoraui: mecū erit ignorantia mea. At vos contra me erigimini: et arguitis me opprobrijs meis. Saltem nunc intelligite quia deꝰ nō equo iudicio afflixerit me: et flagellis ſuis me cinxerit. Ecce clamabo vim patiens et nemo audiet: vociferabor: et nō ē qui iudicet. Semitā meam circūſepſit et trāſire non poſſum: et in calle meo tenebras poſuit. Spoliauit me gloria mea: et abſtulit coronā de capite meo. Deſtruxit me undiqꝫ ⁊ pereo: et q̄ſi euulſe arbori abſtulit ſpem meā. Iratus eſt contra me furor eius: et ſic me habuit quaſi hoſtem ſuū. Simul venerūt latrones eius: ⁊ fecerūt ſibi viam per me: et obſederūt in gyro tabernaculū meū. Fratres meos lōge fecit a me: ⁊ noti mei quaſi alieni receſſerūt a me. Dereliquerūt me ꝓpinqui mei: et qui me nouerant obliti ſunt mei. Inquilini domus mee ⁊ ācille mee ſicut alienum habuerunt me: et quaſi perigrinus fui in oculis eorum. Seruum meū vocaui et non reſpōdit: ore proprio dep̄cabar illū. Halitū meū exhorruit vxor mea: et orabam filios uteri mei. Stulti quoqꝫ deſpiciebāt me: et cū ab eis receſſiſſem detrahebāt michi. Abominati ſunt me quondā cōſiliarij mei: ⁊ quē maxime diligebā auerſatus eſt me. Pelli mee cōſumptis carnibus adheſit os meū: et derelicta ſunt tantūmodo labia circa dentes meos. Miſeremini mei miſeremini mei ſaltē vos amici mei: quia manus domini tetigit me. Quare ꝑſeq̄mini me ſicut deꝰ: ⁊ carnibꝫ meis ſaturamini? Quis michi tribuat ut ſcribantur ſermones mei? Quis michi det ut exarentur in libro ſtilo ferreo et plūbi lamina: uel certe ſculpātur in ſilice? Scio enī ꝙ redemptor meus viuat et in nouiſſimo de terra ſurrecturꝰ ſim: Et rurſum circūdabor pelle mea: ⁊ ī carne mea videbo deum. Quē viſurꝰ ſū ego ipſe: ⁊ oculi mei cōſpecturi ſunt: ⁊ non alius. Repoſita eſt hec ſpes mea in ſinu meo. Quare ergo nunc dicitis ꝑſequamur eū: ⁊ radicem verbi inueniamꝰ cōtra eū? Fugite ergo a facie gladij: qm̄ ultor iniq̄tatū gladiꝰ ē: ⁊ ſcitote eſſe iudiciū. ca. xx.

Reſpondens aūt ſophar naamathites dixit. Idcirco cogitatōnes mee varie ſuccedūt ſibi: ⁊ mēs in diuerſa rapitur. doctrinam qua me arguis audiā: et ſpiritus intelligentie mee reſpondebit michi. Hoc ſcio a principio ex quo eſt poſitus homo ſup terrā: ꝙ laus impiorꝫ breuis ſit: et gaudiū ypocrite ad inſtar pūcti. Si aſcenderit uſqꝫ ad celū ſupbia eius · et caput eius nubes tetigerit: quaſi ſterquiliniū in fine perdetur: et qui eū viderāt dicent. Vbi eſt? Velut ſomniū auolans nō inuenietur: trāſiet ſicut viſio nocturna. Oculus q̄ eū viderat non videbit: neqꝫ ultra intuebitur eū locus ſuus. Filij eius atterentur egeſtate: ⁊ manus illiꝰ reddent ei dolorem ſuū. Oſſa eius implebuntur vicijs adoleſcentie eius: ⁊ cum eo in puluere dormient. Cū enī dulce fuerit in ore eius malū · abſcōdit illud ſub lingua ſua. Parcet illi et non derelinquet illud: ⁊ celabit ī gutture ſuo.

Panis eius in utero illius vertetur in fel aſpidū intrinſecus. Diuitias quas deuorauit euomet: et de ventre illius extrahet eas deus. Caput aſpidum ſuget: et occidet eū lingua vipere. Non videat riuulos fluminis torrētis· mellis et butiri. Luet que fecit omnia: nec tamen cōſumetur. Iuxta multitudinē adinuentionū ſuarū ſic et ſuſtinebit: quoniā cōfringens nudauit pauperis domū: rapuit ⁊ nō edificauit eā· nec ē ſaciatꝰ venter eius. Et cū habuerit que cōcupierat: poſſidere nō poterit. Non remāſit de cibo eius: et ꝓpterea nichil permanebit de bonis eiꝰ. Cū ſaciatus fuerit artabit̄: eſtuabit· ⁊ oīs dolor irruet ſuꝑ eū. Vtinā impleatur venter eius ut emittat in eū irā furoris ſui: ⁊ pluat ſuꝑ illū bellū ſuū. Fugiet arma ferrea et irruet in arcū ereum: eductꝰ et egrediens de vagina ſua: et fulgurās in amaritudine ſua. Vadēt ⁊ venient ſuꝑ eū horribiles: oīes tenebre abſcōdite ſunt in occultis eius. Deuorabit eū ignis qui nō ſuccendit̄: affliget̄ relictus in tabernaculo ſuo. Reuelabūt celi iniquitatē eius: et terra ꝯſurget aduerſus eū. Apertū erit germē domꝰ illiꝰ: detrahetur in die furoris dei. Hec eſt pars hominis impij a deo: et hereditas verborum eiꝰ a domino. ca. xxi.

Reſpōdens aūt iob dixit. Audite queſo ſermones meos: ⁊ agite penitentiam. Suſtinete me ut ⁊ ego loquar: et poſt mea ſi videbitur verba ridete. Nūquid cōtra hominē diſputatio mea eſt· ut merito non debeā cōtriſtari? Attendite me et obſtupeſcite: et ſuperponite digitū ori veſtro. Et ego quādo recordatus fuero pertimeſco: ⁊ cōcutit carnē meā tremor. Quare ergo impij viuūt: ſubleuati ſūt cōfortatiq; diuitijs? Semē eoꝝ permanet coram eis: propinquoꝝ turba et nepotum in cōſpectu eoꝝ. Domus eoꝝ ſecure ſūt et pacate: et non eſt virga dei ſuper illos. Bos eoꝝ cōcepit ⁊ nō abortiuit: vacca peperit et nō eſt priuata fetu ſuo. Egrediūtur quaſi greges paruuli eorū: et infantes eoꝝ exultāt luſibus. Tenent tympanū et cytharam: ⁊ gaudent ad ſonitū organi. Ducunt in bonis dies ſuos: et in pūcto ad infernū deſcendūt. Qui dixerūt deo recede a nobis: et ſcientiam viaꝝ tuarū nolumus. Quis eſt omnipotēs ut ſeruiamus ei? Et quid nobis prodeſt ſi orauerimꝰ illū? Verumtamen quia non ſunt in manu eorū bona ſua: cōſiliū impiorū longe ſit a me. Quotiens lucerna impioꝝ extinguetur: ⁊ ſuperueniet eis inundatio: et dolores diuidet furoris ſui. Erunt ſicut palee ante faciē venti: ⁊ ſicut fauilla quā turbo diſpergit. Deus ſeruabit filijs illius dolorē patris: et cū reddiderit tunc ſciet. Videbūt oculi eius interfectionē ſuā: ⁊ de furore omnipotentis bibet. Quid enī ad eū pertinet de domo ſua poſt ſe? Et ſi numerus menſium eius dimidietur? Nūquid deū docebit quiſpiā ſcientiā· qui excelſos iudicat? Iſte moritur robuſtus ⁊ ſanus diues et felix: viſcera eius plena ſunt adipe: ⁊ medullis oſſa illiꝰ irrigātur. Alius vero morit̄ in amaritudine anime ſue abſq; ullis opibꝫ: ⁊ tamē ſimul in puluere dormient: et vermes operient eos. Certe noui cogitationes veſtras: ⁊ ſententias ꝯtra me iniquas. Dicitis enī. Vbi eſt domus principis: ⁊ ubi tabernacula impioꝝ? Interrogate quēlibet de viatoribꝫ: ⁊ hec eadē illū intelligere cognoſceris. Quia in diē perditionis ſeruatur malꝰ: ⁊ ad diē furoris ducet̄.

Quis arguet corā eo vias eius: ⁊ que fecit quis reddet illi? Ipſe ad ſepulcra ducetur: et in cōgerie mortuoꝝ vigilabit. Dulcis fuit glareis cocyti: et poſt ſe omnem hominem trahet: et ante ſe innumerabiles. Quomō igitur cōſolamini me fruſtra: cū reſpōſio vr̄a repugnare oſtēſa ſit veritati?

ca. xxii.

Reſpondēs aūt eliphas themanites dixit. Nunquid deo poteſt cōparari homo: etiā cū ꝑfecte fuerit ſcientie? Quid prodeſt deo ſi iuſtus fueris: aut qd̄ ei cōfers ſi immaculata fuerit vita tua? Nūquid timens arguet te: ⁊ veniet tecū in iudiciū: ⁊ non ꝓpter maliciā tuā plurimā et infinitas iniquitates tuas? Abſtuliſti eni pignꝰ fratrū tuoꝝ ſine cauſa: et nudos ſpoliaſti veſtibꝫ. Aquā laſſo nō dediſti: et eſurienti ſubtraxiſti panē. In fortitudine brachij tui poſſidebas terrā: et potentiſſimus obtinebas eā. Viduas dimiſiſti vacuas: ⁊ lacertos pupilloꝝ comminuiſti. Propterea circūdatus es laqueis: et conturbat te formido ſubita. Et putabas te tenebras nō viſurū: et impetu aquaꝝ inundanciū nō oppreſſum iri. An cogitas ꝙ deus excelſior celo ſit. et ſuꝑ ſtellarū verticē ſublimetur? Et dicis. Quid eni nouit deꝰ? Et quaſi ꝑ caliginē iudicat. Nubes latibulū eius: nec noſtra cōſiderat: et circa cardines celi perambulat. Nūquid ſemitam ſeculoꝝ cuſtodire cupis quam calcauerūt viri iniqui qui ſublati ſūt ante tempus ſuū: et fluuius ſubuertit fundamentū eoꝝ? Qui dicebāt deo recede a nobis: et quaſi nichil poſſit facere omnipotēs eſtimabāt eū: cum ille impleſſet domos eorū bonis. Quoꝝ ſententia ꝓcul ſit a me. Videbūt iuſti et letabūtur: ⁊ innocens ſubſannabit eos. Nōne ſucciſa eſt erectio eoꝝ: et reliquias eoꝝ deuorauit ignis? Acquieſce igitur ei et habeto pacem: et per hec habebis fructus optimos. Suſcipe ex ore illius legem: et pone ſermones eiꝰ in corde tuo. Si reuerſus fueris ad omnipotentē edificaberis: et longe facies iniquitatē a tabernaclo tuo. Dabit pro terra ſilicē: et ꝓ ſilice torrentes aureos. Eritqꝫ omnipotens ꝯtra hoſtes tuos: ⁊ argentū coaceruabit̄ tibi. Tūc ſuꝑ omnipotentē delicijs affluens: et eleuabis ad deū faciē tuā. Rogabis eū et exaudiet te: ⁊ vota tua reddes. Decernes rem ⁊ veniet tibi: et in vijs tuis ſplendebit lumē. Qui eni humiliatꝰ fuerit erit in glīa: ⁊ ꝗ inclinauerit oculos ipſe ſaluabit. Saluabit̄ innocēs: ſaluabitur aūt mūdicia manuū ſuaꝝ.

ca. xxiii.

Reſpōdens aūt iob ait. Nūc qꝫ in amaritudine eſt ſermo meus: et manus plage mee aggrauata eſt ſuꝑ gemitū meum. Quis michi tribuat ut cognoſcā et inueniā illū: et veniā uſqꝫ ad ſoliū eius? Ponā corā eo iudiciū. et os meū replebo increpacionibꝫ: ut ſciam verba que michi reſpondeat: ⁊ intelligā quid loquat̄ michi. Nolo multa fortitudine cōtendat mecū: nec magnitudinis ſue mole me premat. Proponat equitatem cōtra me: ⁊ ꝑueniet ad victoriā iudiciū meū. Si ad orientem iero nō apparet: ſi ad occidentem non intelligā eū. Si ad ſiniſtrā quid agam? Nō apprehendā eū. Si me vertam ad dexterā: non videbo illū. Ipſe vero ſcit viā meā: et ꝓbabit me quaſi aurū qd̄ ꝑ ignē tranſit. Veſtigia eius ſecutus eſt pes meꝰ: viā eius cuſtodiui: ⁊ non declinaui ex ea. A mādatis labiorū eiꝰ nō receſſi: et in ſinu meo abſcondi verba oris eius. Ipſe eni ſolus eſt:

et nemo auertere poteſt cogitationem eius: et anima eius quodcūq; voluit hoc fecit. Cūq; expleuerit in me voluntatem ſuā: ⁊ alia multa ſimilia preſto ſunt ei. Et idcirco a facie eius turbatꝰ ſum: et cōſiderās eū timore ſollicitor. Deus molliuit cor meum: ⁊ omnipotens conturbauit me. Non enim perij propter imminentes tenebras: nec faciē meam operuit caligo. ca. xxiiii.

Ab omnipotente nō ſunt abſcondita tempora: qui aūt nouerūt eū ignorāt dies illius. Alij terminos tranſtulerūt: diripuerūt greges: et pauerūt eos. Aſinū pupilloꝝ abegerūt: et abſtulerūt ꝓ pignore bouem vidue. Subuerterūt pauperū viā: et oppreſſerunt pariter manſuetos terre. Alij q̄ſi onagri in deſerto egrediūtur ad opus ſuū: vigilāteſq; ad predā p̄parant panem liberis. Agrū nō ſuū demetūt: et vineā eius quē vi oppreſſerūt vindemiant. Nudos dimittūt homines indumenta tollentes: quibꝫ nō eſt operimētum in frigore. quos ymbres montiū rigant: et nō habētes velamē amplexantur lapides. Vim fecerūt depredantes pupillos: ⁊ vulgū pauperē ſpoliauerūt. Nudis et incedētibꝫ abſq; veſtitu et eſurientibꝫ tulerūt ſpicas. Inter acervos eoꝝ meridiati ſunt: qui calcatis torcularibꝫ ſitiūt. De ciuitatibꝫ fecerūt viros gemere: ⁊ anima vulneratorū clamabit: et deꝰ inultū abire nō patit̄. Ipſi fuerūt rebelles luminis. Neſcierūt vias eiꝰ: nec reuerſi ſunt ꝑ ſemitas illius. Mane primo conſurgit homicida: interficit egenum et pauperem: ꝑ noctem vero erit quaſi fur. Oculus adulteri obſ̄uat caliginē dicēs nō me videbit oculꝰ: ⁊ operiet vultum ſuū. Perfodit in tenebris domos ſicut in die cōdixerant ſibi: ⁊ ignorauerunt lucem. Si ſubito apparuerit aurora arbitrant̄ vmbrā mortis: et ſic in tenebris quaſi in luce ambulāt. Leuis eſt ſuꝑ faciē aque. Maledicta ſit pars eius in terra: nec ābulet ꝑ viam vinearum. Ad nimium calorē trāſiet ab aquis niuiū: et vſq; ad inferos peccatū illius. Obliuiſcatur eius miſericordia. Dulcedo illiꝰ vermes. Nō ſit in recordatione: ſed conterat̄ ſicut lignū infructuoſum. Pauit enī ſterilem ⁊ que nō parit: et vidue bene nō fecit. Detraxit fortes ī fortitudine ſua: et cū ſteterit nō credet vite ſue. Dedit ei deus locū penitentie: et ille abutit̄ eo in ſuꝑbia. Oculi aūt eiꝰ ſunt in vijs illius. Eleuati ſūt ad modicū et nō ſubſiſtent: et humiliabūtur ſicut omnia et auferentur: et ſicut ſūmitates ſpicaꝝ cōterent̄. Qd ſi nō ē ita: q̄s me poteſt arguere eſſe mentitū: ⁊ ponere āte deū verba mea? ca. xxv.

Reſpōdens aūt baldath ſuites dixit. Poteſtas et terror apud eū ē: q̄ facit cōcordiā ī ſublimibꝫ ſuis. Nūquid eſt numerꝰ militū eiꝰ: et ſuꝑ quē non ſurget lumen illius? Nūquid iuſtificari poteſt homo cōparatus deo: aut apparere mundus natus de muliere? Ecce luna etiam non ſplendet: ⁊ ſtelle non ſunt munde in conſpectu eius: quanto magis homo putredo et filius hominis vermis? ca. xxvi.

Reſpondens aūt iob dixit. Cuius adiutor es? Nūquid imbecillis: et ſuſtentas brachiū eiꝰ qui non ē fortis? Cui dediſti conſiliū? Forſitan illi qui nō habet ſapientiā: ⁊ prudentiam tuā oſtendiſti plurimā. Quem docere voluiſti? Nōne eū q̄ fecit ſpiramētū? Ecce gigantes gemūt ſub aquis: et q̄ habitant cū eis. Nudus eſt infernus corã illo:et nullũ eſt operimentũ ꝑditioni. Qui extendit aquilonẽ ſuper vacuum:⁊ appẽdit terrã ſuꝑ nichili. Qui ligat aquas in nubibus ſuis: ut nõ erumpant pariter deorſum. Qui tenet vultum ſolij ſui:⁊ expandit ſuꝑ illud nebulam ſuã. Terminũ circundedit aquis:uſqꝫ dum finiant̃ lux et tenebre. Colũne celi cõtremiſcũt: et pauent ad nutũ eius. In fortitudine illius repente maria cõgregata ſunt:et prudẽcia eius ꝑcuſſit ſuꝑbum. Spiritus eiꝰ ornauit celos:et obſtetricãte manu eiuſ eductus eſt coluber tortuoſus. Ecce hec ex parte dicta ſunt viarum eius. Et cum vix paruam ſtillam ſermonis eius audierimꝰ:q̃s poterit tonitruũ magnitudinis illius intueri?

ca. xxvii.

Addidit q̃ꝫ iob aſſumẽs parabolam ſuã et dixit. Viuit deus qui abſtulit iudiciũ meũ et omĩpotens q̇ ad amaritudinẽ adduxit animã meam:quia donec ſupereſt alitus in me. et ſpiritus dei in naribꝫ meis.non loquẽtur labia mea iniquitatẽ: nec lingua mea meditabit̃ mendaciũ. Abſit a me ut iuſtos eſſe vos iudicẽ. Donec deficiã nõ recedã ab innocentia mea. Iuſtificationẽ meã quã cepi tenere.nõ deſeram. Neqꝫ enĩ reprehendit me cor meũ:in omĩ vita mea. Sicut impius inimicus meus:⁊ aduerſarius meus quaſi iniquꝰ. Que eſt enĩ ſpes ypocrite ſi auare rapiat:et non liberet deus animã eiꝰ? Nũquid deꝰ audiet clamorem eius:cũ venerit ſuꝑ eũ anguſtia? Aut poterit in omĩpotẽte delectari:et inuocare deũ omĩ tempore? Docebo vos ꝑ manũ dei que omĩpotens habeat:nec abſcõdam. Ecce omnes vos noſtis:⁊ quid ſine cauſa vana loquĩmini? Hec eſt pars hominis impij apud deũ: et hereditas violentorum quã ab omĩpotẽte ſuſcipient. Si multiplicati fuerint filij eius ĩ gladio erũt: et nepotes eius nõ ſaturabũtur pane. Qui reliqui fuerint ex eo ſepelientur in interitu:⁊ vidue illiꝰ nõ plorabũt. Si cõportauerit quaſi terra argentũ.et ſicut lutũ preparauerit veſtimenta:preparabit quidẽ.ſed iuſtꝰ veſtietur illis: et argentũ innocens diuidet. Edificauit ſicut tinea domũ ſuã:et ſicut cuſtoſ fecit umbraculũ. Diues cũ dormierit nichil ſecũ auferet.aperiet oclos ſuos et nichil inueniet. Apprehendet eũ q̃ſi aqua inopia: nocte opprimet eũ tempeſtas. Tollet eũ ventꝰ urens et auferet: et velut turbo rapiet eũ de loco ſuo. Emittet ſuꝑ eũ.et nõ parcet: de manu eiꝰ fugiẽs fugiet. Stringet ſuꝑ eũ manꝰ ſuaſ:⁊ ſibilabit ſuꝑ illũ intuẽs locũ eiꝰ.

ca. xxviii.

Habet argentũ venarꝫ ſuarꝫ pricipia: et auro locus eſt in quo conflat̃. Ferrũ de terra tollitur: et lapis ſolutus calore in es vertitur. Tempus poſuit tenebris:et uniuerſorꝫ finem ipſe cõſiderat. Lapidem quoqꝫ caliginis et umbram mortis.diuidet torrens a ꝑplo peregrinãte:eos quos oblitus eſt pes egentis hominis ⁊ inuios. Terra de qua oriebatur panis: in loco ſuo igni ſubuerſa eſt. Locus ſaphiri lapides eius:⁊ glebe illiꝰ aurum. Semitã ignorauit auis:nec intuitus eſt oclos vulturis. Nõ calcauerũt eã filij inſtitorꝫ:nec ꝑtrãſiuit per eã leena. Ad ſilicẽ extendit manũ ſuã:ſubũtit a radicibꝫ mõtes. In petris riuos excidit.et omĩe p̃cioſũ vidit oclꝰs eiꝰ. Profunda quoqꝫ fluuiorꝫ ſcrutatus eſt:⁊ abſcõdita produxit in lucẽ. Sapientia vero ubi inuenitur:et quis eſt locus intelligentie? Neſcit homo preciũ eius: nec inueniť in terra suauiter viuentiū. Abissus dicit nō est ī me: et mare loquitur nō est mecū. Non dabitur aurum obrizum pro ea: nec appendeť argentum in cōmutatione eius. Nō cōfereť tinctis indie coloribȝ: nec lapidi sardonico ꝑciosissimo uel saphiro. Nō adequabiť ei auꝝ uel vitrū: nec cōmutabūtur uasa ꝓ ea auri excelsa et eminentia: nō cōmemorabūtur comparatione eius. Trahiť aūt sapientia de occultis. Non adequabiť ei topasius de ethiopia: nec tincture mūdissime componetur. Unde ergo sapientia venit: et quis est loc⁹ intelligentie? Abscondita est ab oculis omniū viuētium: volucres quoqȝ celi latet. Perditio ꝛ mors dixerūt: auribȝ nostris audiuim⁹ famā eius. Deus intelligit viā eius: et ipse nouit locū illius. Ipse enī fines mundi intuetur: et oīa que sub celo sunt respicit. Qui fecit ventis pondus: et aquas appendit mēsura. Quādo ponebat pluuijs legem ꝛ viā ꝓcellis sonātibus: tūc vidit illā et enarrauit: ꝛ preparauit et inuestigauit. Et dixit hoīni. Ecce timor dnī ipa est sapientia: et recedere a malo intelligētia. ca. xxix.

Addidit quoqȝ iob assumens parabolā suā et dixit. Quis michi tribuat ut sim iuxta mēses pristinos: secundū dies quibȝ deus custodiebat me? Quādo splendebat lucerna eius sup caput meū: et ad lumē ei⁹ ambulabā in tenebris. Sicut fui in diebus adolescentie mee: quādo deus secreto erat in tabernaculo meo. Quādo erat oīpotēs mecū: ꝛ in circuitu meo pueri mei. Quādo lauabā pedes meos butiro: et petra fundebat michi riuos olei. Quādo procedebā ad portā ciuitatis: et in platea parabant cathedram michi. Videbant me iuuenes ꝛ abscōdebantur: et senes stabant assurgentes. Principes cessabant loqui: et digitum superponebant ori suo. Vocem suam cohibebant duces: et lingua eorū gutturi suo adherebat. Auris audiens beatificabat me: ꝛ oclꝰ videns testimoniū reddebat michi: eo ꝙ liberassem pauperē vociferantē: et pupillū cui nō esset adiutor. Benedictio perituri sup me veniebat: et cor vidue consolatus sum. Iusticia indutus sum: ꝛ vestiui me sicut vestimento ꝛ diademate iudicio meo. Oclꝰ fui ceco: et pes claudo. Pater eram pauperum: et causam quā nesciebā diligentissime inuestigabam. Conterebam molas iniqui: et de dentibȝ illius auferebā predam. Dicebamqȝ: In nidulo meo moriar: et sicut palma multiplicabo dies. Radix mea aperta est sec⁹ aquas: et ros morabiť in messione mea. Gloria mea semper innouabitur: ꝛ arcus meus in manu mea instaurabitur. Qui me audiebāt expectabāt sententiā: et intenti tacebāt ad consiliū meū. Verbis meis addere nichil audebant: et sup illos stillabat eloquiū meū. Expectabāt me sicut pluuiam: et os suū aperiebant quasi ad ymbrem serotinū. Si quando ridebā ad eos nō credebant: et lux vultus mei non cadebat in terrā. Si voluissē ire ad eos sedebam primus. Cumqȝ sederem quasi rex circūstāte exercitu: eram tamen merentiū consolator. ca. xxx.

Nunc aūt derident me iuniores tēpore quorū non dignabar patres ponere cū canibȝ gregis mei. Quorū virtus manuū michi erat pro nichilo: et vita ipa putabantur indigni. Egestate et fame steriles: qui rodebant in solitudine squalētes calamitate ꝛ miseria.

Et mādebant herbas et arborū cortices: ⁊ radix iuniperoꝝ erat cibus eoꝝ. Qui de cōuallibus ista rapientes: cū singula repperissent · ad ea cū clamore currebant. In desertis habitabāt torrentium: et in cauernis terre · uel super glareā. Qui inter huiuscemodi letabātur: et esse sub sentibꝫ delicias cōputabant. Filij stultorū et ignobiliū: et in terra penitus non parentes. Nunc in eoꝝ canticum uersus sum: et factus sū eis in prouerbiū. Abominātur me et longe fugiūt a me: et faciē meam conspuere nō uerent̄. Pharetram enī suā aperuit et afflixit me: ⁊ frenū posuit in os meū. Ad dextrā orientis calamitatis mee ilico surrexerunt. Pedes meos subūterunt: ⁊ oppresserūt quasi fluctibꝫ semitiꝭ suis. Dissipauerūt itinera mea: insidiati sunt michi et preualuerūt: et non fuit q̄ ferret auxiliū. Quasi rupto muro ⁊ aperta ianua irruerūt sup̄ me: et ad meas miserias deuoluti sūt. Redactus sum in nichilū. Abstulisti quasi uentus desiderium meum: et uelut nubes pertransijt salus mea. Nunc autem in memetipō marcescit anima mea: et possident me dies afflictionis. Nocte os meum ꝑforatur doloribꝫ: et qui comedunt me non dormiunt. In multitudine eoꝝ cōsumit̄ uestimētum meum: ⁊ quasi capicio tunice sic cinxerūt me. Comparatꝰ sum luto: et assimilatꝰ sum fauille et cineri. Clamo ad te ⁊ nō exaudis me: sto ⁊ nō respicis me. Mutatus es michi in crudelem: ⁊ in duricia manus tue adūsariꝭ michi. Eleuasti me: et quasi sup̄ uentū ponens elisisti me ualide. Scio quia morti tradas me: ubi cōstituta est domus omni uiuēti. Verumtamē non ad consumptionē eorum emittis manū tuā: et si corruerint ipse saluabis. Flebā quondā sup̄ eo qui afflictus erat: ⁊ cōpaciebatur anima mea pauperi. Expectabā bona ⁊ uenerūt michi mala: prestolabar lucē ⁊ eruperūt tenebre. Interiora mea efferbuerūt absq; ulla requie: ꝑuenerūt me dies afflictionis. Merēs incedebā: sine furore cōsurgens · in turba clamaui. Frater fui draconū: et sociꝰ struccionum. Cutis mea denigrata est super me: et ossa mea aruerūt pre caumate. Versa ē in luctū cythara mea: et organū meū ī uocē flentiū.

ca. xxxi.

Pepigi fedus cū oculis meis: ut ne cogitarē quidē de uirgine. Quā enim partem haberet in me deus desuper: et hereditatem omnipotens de excelsis? Nunquid non perditio est iniquo: et alienatio operantibus iniusticiam? Nonne ipse cōsiderat uias meas: et cunctos gressus meos dinumerat? Si ambulaui in uanitate et festinauit in dolo pes meus: appendat me in statera iusta: et sciat deus simplicitatem meam. Si declinauit gressus meus de uia · et si secutus est oculus meus cor meum · et si in manibꝫ meis adhesit macula: seram ⁊ alius comedat: et progenies mea eradicetur. Si deceptū est cor meū sup̄ muliere: et si ad hostiū amici mei insidiatus sum: scortū alterius sit uxor mea · et sup̄ illā incuruent̄ alij. Hoc enī nephas est et iniquitas maxima: ignis usq; ad ꝑditionē deuorans: ⁊ oīa eradicās genimina. Si contempsi subire iudiciū cū seruo meo et ancilla mea: cū disceptarent aduersum me. Quid enī faciā cum surrexerit ad iudicādū deus: ⁊ cū quesierit quid respondebo illi? Nunquid nō in utero fecit me qui et illū operatus est · et formauit me in uulua unꝰ? Si negaui qđ volebāt pauperibꝫ: et oculos vidue expectare feci. Si comedi buccellā meā ſolus: et non comedit pupillus ex ea. Quia ab infantia mea creuit mecum miſeratio: ⁊ de vtero matris mee egreſſa eſt mecū. Si deſpexi pretereuntem eo qđ nō habuerit indumētū: et abſqꝫ operimento pauperem. Si nō benedixerunt michi latera eius: et de velleribꝫ ouiū mearū calefactus eſt. Si leuaui ſup pupillū manū meā etiā cū viderē me in porta ſuperiorē: humerus meꝰ a iunctura ſua cadat: et brachiū meū cū ſuis oſſibꝫ cōfringatur. Semꝑ eni quaſi tumentes ſup me fluctus timui deū: et pōdus eius ferre nō potui. Si putaui aurū robur meū: et obrizo dixi fiducia mea. Si letatus ſū ſup multis diuitijs meis: ⁊ quia plurima reperit manꝰ mea. Si vidi ſolem cū fulgeret ⁊ lunā incedentē clare: et letatum eſt in abſcondito cor meū: et oſculatus ſum manū meā ore meo. q̄ eſt iniquitas maxima: et negatio contra deum altiſſimū. Si gauiſus ſum ad ruinā eius qui me oderat: et exultaui ꝙ inueniſſet eū malū. Nō eni dedi ad peccādum guttur meū: ut expeterem maledicens animā eius. Si non dixerūt viri tabernaculi mei: quis det de carnibus eius ut ſaturemur. Foris nō manſit peregrinus: oſtiū meū viatori patuit. Si abſcondi quaſi homo pctū meū: et celaui in ſinu meo iniquitatē meā. Si expaui ad multitudinē nimiam: et deſpectio ꝓpinquorū terruit me: ⁊ nō magis tacui nec egreſſus ſum oſtiū. Quis michi tribuat adiutorē ut deſiderium meū audiat omnipotens: et librū ſcribat ip̄e qui iudicat: ut in humero meo portem illū et circūdem illū quaſi coronā michi? Per ſinglos gradus meos pronūciabo illū: et quaſi principi offerē eum. Si aduerſum me terra mea clamat: et cum ipſa ſulci eius deflent. Si fructus eius comedi abſqꝫ pecunia: et animam agricolarum eius afflixi: pro frumēto oriatur michi tribulꝰ: et ꝓ ordeo ſpina.

ca. xxxii.

Omiſerūt aūt tres viri iſti reſpondere iob: eo ꝙ iuſtꝰ ſibi videretur. Et iratus indignatuſqꝫ eſt heliu filꝰ barachel buzites de cognatione ram. Iratꝰ eſt autē aduerſū iob: eo ꝙ iuſtū ſe eſſe diceret corā deo. Porro aduerſū amicos eius indignatꝰ eſt eo ꝙ nō inueniſſent reſponſionē rationabilem: ſed tantummodo cōdemnaſſent iob. Igitur heliu expectauit iob loquentem: eo ꝙ ſeniores eſſent qui loquebantur. Cū aūt vidiſſet qđ tres reſpōdere non potuiſſent: iratus eſt vehementer. Reſpondenſqꝫ heliu filius barachel buzites dixit. Iunior ſum tp̄e: vos aūt antiquiores. Idcirco dimiſſo capite veritus ſum vobis indicare meā ſententiam. Sperabā eni ꝙ etas prolixior loqueretur: et annorū multitudo doceret ſapientiā. Sed ut video ſpiritꝰ eſt in hominibꝫ: et inſpiratio omnipotētis dat intelligentiā. Non ſunt longeui ſapientes: nec ſenes intelligūt iudiciū. Ideo dicam audite me: oſtendā vobis etiā ego meā ſapientiā. Expectaui enim ſermones veſtros: audiui prudentiā veſtrā. Donec diſceptaremini ſermonibus veſtris. ⁊ donec putabā vos aliqđ dicere cōſiderabā. Sed ut video nō eſt qui poſſit arguere iob: ⁊ reſpondere ex vobis ſermonibꝫ eius. Ne forte dicatis inuenimus ſapientiā: deꝰ ꝓiecit eum non homo. Nichil locutꝰ eſt michi: et ego nō ſcdm ſermones vřos reſpondebo illi. Extimuerūt: nec reſponderūt ultra: abſtulerūtq; a ſe eloquiū. Quoniam igitur expectaui et non ſunt locuti· ſteterūt nec reſpōderūt ultra: reſpondebo et ego partem meā: et oſtendam ſciētiā meā. Plenus ſum enī ſermonibus: et coartat me ſpirit⁹ uteri mei. En venter meus quaſi muſtum abſq; ſpiraclo: qd̄ lagunculas nouas dirūpit. Loquar et reſpirabo paululū: aperiam labia mea et reſpondebo. Non accipiam perſonam viri: et deum homini non equabo. Neſcio enim quādiu ſubſiſtam: et ſi poſt modicum tollat me factor meus. cap̄. xxxiii.

Audi igitur iob eloquia mea: ⁊ omnes ſermones meos auſculta. Ecce aperui os meū: loquatur lingua mea in faucib; meis. Simplici corde meo ſermones mei: ⁊ ſententiā labia mea purā loquētur. Spiritus dei fecit me: et ſpiraclm omīpotentis viuificauit me. Si potes reſponde michi: et aduerſus faciē meā cōſiſte. Ecce et me ſicut et te fecit deus: et de eodē luto ego quoq; formatus ſum. Verūtamen miraculū meū nō te terreat: ⁊ eloquentia mea non ſit tibi grauis. Dixiſti ergo in aurib; meis: et vocē verborū tuorū audiui. Mūdus ſum ego et abſq; delicto: īmaculat⁹ et nō eſt iniquitas in me. Quia querelas in me repperit: ideo arbitrat⁹ ē me inimicū ſibi. Poſuit i neruo pedes meos: cuſtodiuit omēs ſemitas meas. Hoc ē ergo in quo nō es iuſtificat⁹. Reſpondebo tibi: quia maior ſit deus homine. Aduerſum eū cōtendis: q̄ nō ad omnia verba reſponderit tibi. Semel loquit̄ deus: et ſecūdo idipſm nō repetit. Per ſomniū in viſione nocturna quādo irruit ſopor ſuper homines: et dormiūt in lectulo. Tunc aperit aures virorum et erudiens eos inſtruit diſciplina: ut auertat hominē ab hiis que fecit· et liberet eū de ſuperbia: eruens animā eius a corruptione· et vitā illius ut nō trāſeat in gladiū. Increpat quoq; per dolorem i lectulo: ⁊ omīa oſſa eius marceſcere facit. Abominabilis ei fit in vita ſua panis: ⁊ anime illius cibus āte deſiderabilis. Tabeſcet caro eius: et oſſa que tecta fuerant nudabuntur. Appropinquabit corruptōni anima ei⁹: et vita illius mortiferis. Si fuerit pro eo angel⁹ loquens un⁹ de millib; ut annūciet hominis equitatem: miſerebitur eius ⁊ dicet. Libera eū ut non deſcendat in corruptionē. Inueni i quo ei ꝓpicier. Cōſumpta eſt caro ei⁹ a ſuppliciis: reuertat̄ ad dies adoleſcentie ſue. Deprecabit̄ deum et placabilis ei erit: ⁊ videbit faciē eius in iubilo: ⁊ reddet homini iuſticiā ſuā. Reſpiciet homines et dicet. Peccaui et vere deliqui: et ut erā dignus nō recepi. Liberauit animam ſuā ne pergeret in interitū: ſed viuens lucem videret. Ecce hec omīa operatur deus trib; vicibus ꝑ ſingulos: ut reuocet animas eorū a corruptōne: et illuminet luce viuentiū. Attende iob et audi me: et tace dum ego loquor. Si autem habes quod loquaris reſpōde michi. Loquere. Volo enī te apparere iuſtū. Qd̄ ſi nō habes audi me: tace ⁊ docebo te ſapiētiā. ca. xxxiiii.

Pronūcians itaq; heliu etiam hec locut⁹ eſt. Audite ſapiētes verba mea: et eruditi auſcultate me. Auris enī verba probat: et guttur eſcas guſtu diiudicat. Iudiciū eligam⁹ nobis: et inter nos videam⁹ quid ſit melius. Quia dixit iob iuſtus ſum: et deus ſubuertit iudiciū meū. In iudicando enim me mendaciū eſt: violenta ſagitta mea abſq; vllo pctō. Quis eſt vir vt eſt iob qui bibit ſubſannationē quaſi aquam: qui gradit̄ cū operātibus iniquitatē et ābulat cū viris impijs? Dixit enim, non placebit vir deo: etiā ſi cucurrerit cū eo. Ideo viri cordati audite me. Abſit a deo impietas: et ab omnipotente iniquitas. Opus enim hominis reddet ei: et iuxta vias ſingulorū reſtituet eis. Vere enī deus nō cōdemnabit fruſtra: nec omīpotens ſubuertet iudiciū. Quē cōſtituit aliū ſup terram: aut quē poſuit ſuper orbē quē fabricatꝰ eſt? Si direxerit ad eū cor ſuum: ſpiritū illius et flatū ad ſe trahet. Deficiet omnis caro ſimul: et homo in cinerem reuertet̄. Si habes ergo intellectū audi qđ dicit̄: et auſculta vocē eloquij mei. Nūquid qui nō amat iudicium ſanari poteſt? Et quomodo tu eū qui iuſtꝰ eſt intantū cōdemnas? Qui dicit regi apoſtata: qui vocat duces impios. Qui non accipit ꝑſonas principū: nec cognouit tyrannū cum diſceptaret contra pauperē. Opus enī manuū eius ſūt uniūſi. Subito morientur: et in media nocte turbabūtur pplī: et ꝑtranſibūt et auferēt violētum abſq; manu. Oculi enī eius ſup vias hominū: et omnes greſſus eoꝝ conſiderat. Non ſunt tenebre et nō eſt vmbra mortis: vt abſcondātur ibi qui operantur iniquitatē. Neq; enim vltra in hominis poteſtate eſt: vt veniat ad deum in iudiciū. Conteret multos innumerabiles: ⁊ ſtare faciet alios pro eis. Nouit enī opera eoꝝ: et idcirco inducet noctem ⁊ conterent̄. Quaſi impios· percuſſit eos in loco videntiū. Qui quaſi de induſtria receſſerunt ab eo· ⁊ omīs vias eius intelligere noluerūt: vt ꝑuenire facerent ad deū clamorem egeni: et audiret vocem pauperū. Ipſo enī concedente pacem: quis eſt qui condemnet? Ex quo abſconderit vultum: quis eſt qui contempletur eū? Et ſup gentes: et ſup omnes homines. Qui regnare facit hominē ypocritam ꝓpter peccata pplī. Quia ergo ego locutꝰ ſū ad deū: te qđ non ꝓhibebo. Si erraui tu doce me. Si iniquitatē locutꝰ ſum: vltra non addā. Nūquid a te deus expetit eam: quia diſplicuit tibi? Tu enī cepiſti loqui et nō ego. Quod ſi qđ noſti melius loquere. Viri intelligentes loquātur michi: ⁊ vir ſapiens audiet me. Iob aūt ſtulte locutꝰ eſt: et verba illius nō ſonant diſciplinam. Pater mī probetur iob vſq; ad finem: ne deſinas ab homine iniquitatis: q̄ addit ſup pctā ſua blaſphemiā. Inter nos interī cōſtringat̄: et tūc ad iudiciū prouocet ſermonibꝫ ſuis deū.

ca. xxxv.

Igitur helin hec rurſum locutꝰ eſt. Nūquid equa videtur tibi tua cogitatio: vt diceres iuſtior deo ſum? Dixiſti enī. Non tibi placet qđ rectū eſt. Vel quid tibi ꝓderit: ſi ego peccauero? Itaq; ego reſpondebo ſermonibꝫ tuis: et amicis tuis tecum. Aſpice celū et intuere: et contemplare ethera ꝙ altior te ſit. Si peccaueris: qđ ei nocebis? Et ſi mltiplicate fuerit iniquitates tue: quid facies contra eū? Porro ſi iuſte egeris· quid donabis ei: aut qđ de manu tua accipiet? Homini qui ſimilis tui eſt nocebit impietas tua: et filiū hominis adiuuabit iuſticia tua. Propter multitudinem calumniatoꝝ clamabūt: et eiulabūt ꝓpter vim brachij tyrānorū. Et nō dixit vbi eſt deus qui fecit me: qui dedit carmina ī nocte. Qui docet nos ſup iumēta terre: et ſup volucres celi erudit nos. Ibi clamabūt ⁊ nō exaudiet propter ſuꝑbiam maloꝝ. Non ergo fruſtra audiet deus: et omnipotēs cauſas ſingloꝝ intuebit᷑. Etiā cum dixeris non cōſiderat: iudicare corā illo ⁊ expecta eū. Nūc enī non infert furorem ſuū: nec vlciſcitur ſcelus valde. Ergo iob fruſtra aperit os ſuum: et abſq; ſciētia verba multiplicat. ca. xxxvi.

Addens quoq; heliu hec locutus eſt. Suſtine me paululū: ⁊ indicabo tibi. Adhuc enī habeo qḋ pro deo loquar. Repetā ſcientiā meam a principio: et operatorē meū probabo iuſtum. Vere enim abſq; mēdacio ſermones mei: et ꝑfecta ſciētia ꝓbabit᷑ tibi. Deus potentes nō abicit cū ⁊ ipſe ſit potens: ſed nō ſaluat impios: ⁊ iudiciū pauperibꝫ tribuit. Non auferet a iuſto oculos ſuos: et reges in ſolio collocat in ꝑpetuū: et illi erigūtur. Et ſi fuerint in cathenis ⁊ vinciātur funibus paupertatis: indicabit eis opera eorum ⁊ ſcelera eoꝝ: quia violēti fuerūt. Reuelabit quoq; aurem eoꝝ ut corripiat: et loquet᷑ ut reuertātur ab iniquitate. Si audierit et obſeruauerint cōplebūt dies ſuos in bono: et annos ſuos in gloria. Si aūt nō audierint trāſibūt per gladiū: et conſument᷑ in ſtulticia. Simulatores ⁊ callidi ꝓuocāt iram dei: neq; clamabūt cum vincti fuerint. Morietur in tempeſtate anima eorū: et vita eoꝝ inter effeminatos. Eripiet de anguſtia ſua pauperē: et reuelabit in tribulatione aurē eius. Igit᷑ ſaluabit te de ore anguſto latiſſime: ⁊ non habētē fundamentū ſubter ſe. Requies autē menſe tue erit plena pinguedine. Cauſa tua quaſi impij iudicata eſt: cauſā iudiciūq; recipies. Non te ergo ſuperet ira ut aliquem opprimas: nec multitudo donorū inclinet te. Depone magnitudinē tuā abſq; tribulatione: ⁊ omēs robuſtos fortitudine. Ne protrahas noctē: ut aſcendāt ꝑpli pro eis. Caue ne declines ad iniquitatē. Hāc enim cepiſti ſequi poſt miſeriā. Ecce deꝰ excelſus in fortitudine ſua: ⁊ nullus ei ſimilis in legiſlatoribꝫ. Quis poterit ſcrutari vias eius: aut quis poteſt ei dicere operatꝰ es iniquitatē? Memento ꝙ ignores opus eius: de quo cecinerūt viri. Omēs homines vident eū: ⁊ vnuſquiſq; intuetur procul. Ecce deꝰ magnus vincēs ſcientiā noſtrā. Numerus annorū eiꝰ ineſtimabilis. Qui aufert ſtillas pluuie: ⁊ effūdit ymbres ad inſtar gurgitū: qui de nubibus fluunt: que pretexunt cūcta deſuꝑ. Si voluerit extendere nubes quaſi tentoriū ſuū ⁊ fulgurare lumine ſuo deſuꝑ: cardines quoq; maris operiet. Per hec enī iudicat ꝑplos: ⁊ dat eſcam multis mortalibus. In manibus abſcondit lucē: et ꝑcipit ei ut rurſus adueniat. Annūciat de ea amico ſuo ꝙ poſſeſſio eiꝰ ſit: et ad eā poſſit aſcendere. cap̄. xxxvii.

Super hoc expauit cor meū: et emotum eſt de loco ſuo. Audiet auditionē in terrore vocis eius: et ſonū de ore illiꝰ ꝓcedentem. Subter omēs celos ipſe cōſiderat: et lumē illiꝰ ſuꝑ terminos terre. Poſt eū rugiet ſonitꝰ: tonabit voce magnitudinis ſue: et nō inueſtigabit᷑ cū audita fuerit vox eius. Tonabit deus in voce ſua mirabiliter: qui facit magna ⁊ inſcrutabilia. Qui precipit niui ut deſcendat in terram: et hiemis pluuijs et imbri fortitudinis ſue. Qui in manu omniū hominum ſignat· ut nouerint ſinguli opera ſua. Ingredietur beſtia latibulū ſuū: et in antro ſuo morabitur. Ab interioribꝫ egrediet᷑ tēpeſtas: et ab arcturo frigus.

ſtante deo cõcreſcit gelu: et rurſum latiſſime funduntᷣ aque. Frumentū deſiderat nubes: et nubes ſpargūt lumē ſuum. Que luſtrāt cūcta per circuitū quocūqꝫ eas volūtas gubernātis duxerit· ad oĩe qđ p̄ceperit illis ſuꝑ faciē orbis terrarꝫ: ſiue in una tribu· ſiue in terra ſua· ſiue in quocūqꝫ loco miſericordie ſue eas iuſſerit inueniri. Auſculta hec iob: ſta et cõſidera mirabilia dei. Nūqđ ſcis quādo p̄cepit deꝰ pluuijs: ut oſtenderet lucem nubiū eiꝰ? Nūqđ noſti ſemitas nubiū magnas: et perfectas ſciētias? Nōne ueſtimēta tua calida ſunt cū perflata fuerit terra auſtro? Tu forſitan cū eo fabricatꝰ es celos: qui ſolidiſſimi quaſi ere fuſi ſunt. Oſtēde nobis quid dicamꝰ illi. Nos quippe inuoluimᷣ tenebris. Quis narrabit ei que loquor? Etiā ſi locutꝰ fuerit homo deuorabitᷣ: at nūc nō uidēt lucem. Subito aer cogetur in nubes: et uentus trāſiens fugabit eas. Ab aquilone aurū uenit: et a deo formidoloſa laudatio. Digne eum inuenire non poſſumus. Magnus fortitudine et iudicio et iuſticia: et enarrari nō poteſt. Ideo timebunt eum uiri: et nō audebunt cõtemplari oĩes q̄ ſibi uidentur eſſe ſapientes. cap̄·xxxviii·

Reſpondēs aūt dominus iob de turbine dixit. Quis ē iſte inuoluens ſententias ſermonibꝫ imperitis? Accinge ſicut uir lumbos tuos: interrogabo te: ⁊ reſpōde michi. Vbi eras quādo ponebā fundamēta terre? Indica michi ſi habes intelligētiā. Quis poſuit mēſuras eius ſi noſti: uel quis tetendit ſuꝑ eā lineā? Super quo baſes illius ſolidate ſunt? Aut quis dimiſit lapidem angularē eiꝰ cū me laudarēt ſimꝉ aſtra matutina: ⁊ iubilarēt omnes filij dei? Quis concluſit oſtijs mare quādo erumpebat quaſi de uulua ꝓcedens: cū ponerem nubem ueſtimentū eius· ⁊ caligine illud q̄ſi pānis infantie obuoluerē? Circūdedi illud terminis meis: et poſui uectē et oſtia: et dixi. Vſqꝫ huc uenies ⁊ non ꝓcedes amplius: et hic confringes tumentes fluctus tuos. Nūquid poſt ortū tuū precepiſti diluculo et oſtendiſti aurore locū ſuū: et tenuiſti concutiēs extrema terre· excuſſiſti impios ex ea? Reſtituetᷣ ut lutū ſignaculū: et ſtabit ſicut ueſtimentū. Auferetur ab impijs lux ſua: et brachiū excelſum confringetur. Nūquid ingreſſus es profundū maris: ⁊ in nouiſſimis abiſſi deābulaſti? Nūquid aperte ſunt tibi porte mortis: et oſtia tenebroſa uidiſti? Nūquid conſideraſti latitudinem terre? Indica michi ſi noſti oĩa· in qua uia lux habitēt ⁊ tenebrarū quis locꝰ ſit: ut ducas unūquodqꝫ ad t̃minos ſuos· et intelligas ſemitas domus eius. Sciebas tūc qđ naſciturus eſſes: ⁊ numerū dierum tuorꝫ noueras? Nūqđ ingreſſus es theſauros niuis aut theſauros grandinis aſpexiſti: que p̄paraui in tēpus hoſtis· in diē pugne ⁊ belli? Per quā uiam ſpergitur lux· diuiditur eſtus ſuper terrā? Quis dedit uehemētiſſimo ymbri curſum ⁊ uiā ſonātis tonitrui: ut plueret ſuper terrā abſqꝫ homine in deſerto ubi nullꝰ mortaliū cõmoratᷣ: ut impleret inuiā et deſolatā· ⁊ ꝓduceret herbas uirentes? Quis eſt pluuie pater: uel quis genuit ſtillas roris? De cuius utero egreſſa eſt glacies: et gelu de celo quis genuit? In ſimilitudinē lapidis aque durantur: ⁊ ſuperficies abiſſi cõſtringitur. Nūquid cõiungere ualebis micantes ſtellas pliades: aut girũ arcturi poteris diſſipare? Numquid producis luciferũ in tẽpe ſuo: ⁊ veſperum ſup̄ filios terre cõſurgere facis? Nũquid noſti ordinem celi: et pones rationẽ eius in terra? Nũq̄d eleuabis in nebulã vocem tuã: et impetꝰ aquarum operiet te? Numquid mittes fulgura et ibũt: ⁊ reuertentia dicẽt tibi aſſumus? Quis poſuit in viſceribꝫ hominis ſapientiã: vel quis dedit gallo intelligentiã? Quis enarrabit celorũ rationẽ: et cõcentũ celi quis dormire faciet? Quando fundabat̃ puluis in terra: et glebe cõpingebãtur? Nunq̄d capies leene predã· et animã catuloꝝ eius implebis: quãdo cubãt in antris et in ſpecubus inſidiant̃? Quis preparat coruo eſcam ſuã: quando pulli eius clamant ad deum vagantes eo ꝙ non habeant cibos? caplm xxxix.

Numquid noſti tempus partus ibicũ in petris: vel parturientes ceruas obſeruaſti? Dinumeraſti menſes cõceptus eaꝝ: et ſciſti tempus partus eaꝝ? Incuruãtur ad fetũ ⁊ pariũt: et rugitus emittũt. Separantur filij earũ et pergũt ad paſtũ: egrediũt̃ ⁊ nõ reuertẽtur ad eas. Quis dimiſit onagrum liberũ: et vincla eiꝰ quis ſoluit? Cui dedi in ſolitudine domũ: et tabernacula eius in terra ſalſuginis. Contemnit multitudinẽ ciuitatis: clamorẽ exactoris nõ audit. Circũſpicit mõtes paſcue ſue: ⁊ virentia queqꝫ perquirit. Nunq̄d volet rinoceros ſeruire tibi: aut morabit̃ ad p̄ſepe tuũ? Nũquid alligabis rinocerõta ad arãdũ loro tuo: aut cõfringet glebas valliũ poſt te? Numquid fiduciã habebis in magna fortitudine eius: et derelinques ei labores tuos? Numquid credes illi quoniã ſementem reddat tibi: et areã tuã cõgreget? Penna ſtruthionis ſimilis eſt pẽnis herodij et accipitris. Quãdo derelinquit oua ſua in terra: tu forſitan in puluere calefacies ea? Obliuiſcitur ꝙ pes conculcet ea: aut beſtia agri conterat. Duratur ad filios ſuos quaſi non ſint ſui: fruſtra laborauit nullo timore cogẽte. Priuauit enim eam deꝰ ſapientiã: nec dedit illi intelligentiã. Cũ tempus fuerit in altũ alas erigit: deridet equũ et aſcenſorem eius. Nũquid p̄bebis equo fortitudinẽ: aut circũdabis collo eius hinnitũ? Nunq̄d ſuſcitabis eũ q̄ſi locuſtas? Gloria nariũ eius terror: terrã vngula fodit. Exultat audacter: in occurſum pergit armatis. Contemnit pauorẽ: nec cedit gladio. Sup̄ ip̄m ſonabit pharetra: vibrabit haſta et clipeus. Feruens et fremens ſorbet terrã: nec reputat tube ſonare clangorem. Ubi audierit bucinam dicit vah; procul odoratur bellum: exhortationẽ ducũ· ⁊ vlulatũ exercitus. Nũquid ꝑ ſapientiã tuã plumeſcit accipiter: expandens alas ſuas ad auſtrũ? Nũquid ad p̄ceptũ tuũ eleuabitur aquila: et in arduis ponet nidũ ſuũ? In petris manet· et in preruptis ſilicibꝫ cõmorat̃: atqꝫ inacceſſis rupibus. Inde cõtemplat̃ eſcam: et de longe oculi eius proſpiciũt. Pulli eiꝰ lambunt ſanguinẽ: et vbicũqꝫ cadauer fuerit ſtatim adeſt. Et adiecit dominus: et locutus eſt ad iob. Numquid qui contendit cum deo: tam facile conquieſcit? Utiqꝫ qui arguit deum: debet et reſpondere ei. Reſpondens aũt iob domino dixit. Qui leuiter locutus ſum· reſpondere quid poſſum? Manum meam ponam ſuper os meum. Unũ locutꝰ ſum qđ vtinã nõ dixiſſem: ⁊ alterũ: quibus vltra non addã. ca. xl.

Reſpondēs aūt dñs iob de turbine dixit. Accinge ſicut vir lumbos tuos: interrogabo te: et indica michi. Nūquid irritū facies iudiciū meū: et cōdemnabis me ut iuſtificeris? Et ſi habes brachiū ſicut deus et voce ſimili tonas: circūda tibi decorē ⁊ in ſublime erigere: et eſto glorioſus et ſpecioſis induere veſtibȝ. Diſperge ſuꝑbos in furore tuo ~~et cōfunde eos~~: et reſpiciens omnē arrogantē humilia. Reſpice cūctos ſuꝑbos et cōfunde eos: et cōtere impios in loco ſuo. Abſcōde eos in puluere ſimul: et facies eoꝝ demerge in foueam: et ego cōfitebor ꝙ ſaluare te poſſit dextera tua. Ecce behemoth quē feci tecū: fenū quaſi bos comedet. Fortitudo eiꝰ in lumbis eius: et virtꝰ illiꝰ in umbilico ventris eiꝰ. Stringit caudā ſuā quaſi cedrū: nerui teſticulorum eius ꝑplexi ſunt. Oſſa eiꝰ velut fiſtule eris: cartilago illius quaſi lamine ferree. Ipē eſt principiū viarum dei. Qui fecit eū applicabit gladium eius: huic mōtes herbas ferūt. Omēs beſtie agri ludēt ibi: ſub umbra dormit in ſecreto calami · ī locis humētibȝ. Protegunt umbre umbrā eius: circundabunt eū ſalices torrentis. Ecce abſorbebit fluuiū et nō mirabit̄: et habet fiduciā ꝙ influat iordanis in os eius. In oculis eius quaſi hamo capiet eū: et in ſudibȝ ꝑforabit nares eiꝰ. An extrahere poteris leuiathan hamo: ⁊ fune ligabis linguā eius? Nūquid pones circulū in naribȝ eius: aut armilla ꝑforabis maxillā eius? Nunquid multiplicabit ad te preces: aut loquet̄ tibi mollia? Nūqd feriet tecū pactū: et accipies eū ſeruū ſempiternū? Nunqd illudes ei quaſi aui: aut ligabis eum ancillis tuis? Concident eum amici: diuidēt illū negociatores. Nunquid implebis ſagenas pelle eiꝰ: et gurguſtiū piſciū capite illiꝰ? Pones ſuꝑ eū manū tuā? Memēto belli: nec ultra addas loqui. Ecce ſpes eiꝰ fruſtrabit̄ eū: et vidētibȝ cunctis p̄cipitabit̄.

cap̄ xli.

Non quaſi crudelis ſuſcitabo eū. Quis enī reſiſtere poſſet vultui meo: et q̄s ante dedit michi ut reddā ei? Omīa q̄ ſub celo ſunt mea ſūt. Nō parcā ei verbis potētibus: et ad deprecandū cōpoſitis. Quis reuelabit faciē indumēti eiꝰ? Et in mediū oris eiꝰ q̄s intrabit? Portas vultꝰ eius quis aperiet? Per girū dentiū eius formido: corpus illiꝰ quaſi ſcuta fuſilia · cōpactum ſquamis ſe premētibus. Vna uni cōiungitur: et ne ſpiraculū quidē incedit per eas. Vna alteri adherebit: ⁊ tenentes ſe nequaq̄ȝ ſeperabūtur. Sternutatio eius ſplendor ignis · et oculi eius ut palpebre diluculi. De ore eius lampades ꝓcedūt · ſicut tede ignis accenſe. De naribus eiꝰ ꝓcedit fumꝰ: ſicut olle ſuccenſe atqȝ feruentis. Halitus eius prunas ardere facit: et flāma de ore eius egredit̄. In collo eius morabit̄ fortitudo: et faciē eiꝰ p̄cedit egeſtas. Mēbra carniū eius coherentia ſibi. Mittet cōtra eū fulmina · ⁊ ad locū aliū nō ferētur. Cor eius indurabit̄ tāq̄ȝ lapis: et ſtringetur q̄ſi malliatoris incus. Cū ſublatꝰ fuerit timebūt angeli: et territi purgabūtur. Cū apprehenderit eū gladius ſubſiſtere nō poterit: neqȝ haſta neqȝ torax. Reputabit enī quaſi paleas ferrū: et quaſi lignū putridū es. Non fugabit eū vir ſagittarius: in ſtipulā verſi ſunt ei lapides funde. Quaſi ſtipulam eſtimabit malleū: et deridebit vibrantem haſtam. Sub ipō erūt radij ſolis: ſternet ſibi aurū quaſi lutū.

Ferueſcere faciet ꝗſi ollã profũdum maris: ponet quaſi cũ ungenta bulliunt. Poſt eum lucebit ſemita: eſtimabit abiſſum quaſi ſeneſcentem. Non eſt ſuper terram poteſtas que comparetur ei: qui factus eſt ut nullum timeret. Om̃e ſublime videt: ipſe eſt rex ſuꝑ omnes ~~os~~ filios ſuꝑbie. ca. xlii.

Reſpondens autem iob dño dixit. Scio q̃a om̃ia potes: et nulla te latet cogitatio. Quis eſt iſte qui celat cõſiliũ abſq; ſcientia? Ideo inſipienter locutꝰ ſum: et que ultra modũ excederent ſciẽtiã meã. Audi et ego loquar: interrogabo te et reſpõde michi. Auditu auris audiui te: nũc aũt oculus meus videt te. Idcirco ipſe me reprehendo: et ago penitentiã in fauilla ⁊ cinere. Poſtq̃ȝ aũt locutꝰ eſt deꝰ verba hec ad iob: dixit ad eliphaz themaniten. Iratus eſt furor meus in te et in duos amicos tuos: quoniã nõ eſtis locuti corã me rectũ ſicut ſeruꝰ meꝰ iob. Sumite ergo vobis ſeptem thauros ⁊ ſeptem arietes: et ite ad ſeruũ meũ iob: ⁊ offerte olocauſtum pro vobis. Iob aũt ſeruꝰ meꝰ orabit pro vobis. Faciem eiꝰ ſuſcipiã: ut nõ vobis imputetur ſtulticia. Neq; enĩ locuti eſtis ad me recta: ſicut ſeruꝰ meꝰ iob. Abierũt ergo eliphaz themanites et baldach ſuites et ſophar naamatites et fecerũt ſicut locutus fuerat dñs ad eos: et ſuſcepit deus faciem iob. Dñs q̃ȝ conuerſus eſt ad penitentiã iob: cũ oraret pro amicis ſuis. Et addidit dominꝰ om̃ia quecũq; fuerãt iob duplicia. Venerũt aũt ad eũ om̃es fratres ſui ⁊ uniuerſe ſorores ſue et cũcti qui nouerãt eũ prius: ⁊ comederũt cũ eo panẽ in domo eius: Et mouerũt ſuꝑ eũ caput. et cõſolati ſũt eũ ſuꝑ om̃i malo qđ intulerat dñs ſuꝑ eum; et dederũt ei unuſquiſq; ouem unam: ⁊ inaurem auream unã. Dñs autẽ benedixit nouiſſimis iob magis quã principio eiꝰ. Et facta ſũt ei quatuordecim milia ouiũ et ſex milia camelorũ: et mille iuga boũ· ⁊ mille aſine: et fuerũt ei ſeptẽ filij ⁊ tres filie. Et vocauit nomẽ uniꝰ diẽ: et nomen ſecũde caſiam: ⁊ nomẽ tercie cornuſtibij. Nõ ſunt aũt inuente mulieres ſpecioſe ſicut filie iob: in uniũſa terra. Deditq; eis pater ſuus hereditatẽ inter fratres eaꝝ. Vixit aũt iob poſt hec centũ q̃dragita ãnis: ⁊ vidit filios ſuos ⁊ filios filioꝝ ſuoꝝ uſq; ad quartã generationẽ: ⁊ mortuꝰ ẽ ſenex et plenꝰ dierũ.

Explicit liber iob. Incipit ꝓlogus beati ieronimi pr̃ſbri in pſalterium. S

Pſalteriũ rome dudũ poſitus emẽdarã: ⁊ iuxta ſeptuaginta inꝑpretes· licet curſim· magna tamẽ ex parte correxerã. Quod quia rurſum videtis o paula et euſtochiũ ſcriptoꝝ vitio deprauatũ· pluſq; antiquum errorem q̃ȝ nouã emẽdationẽ valere: me cogitis ut veluti quodam nouali· ſciſſũ iam aruũ exerceam· et obliquis ſulcis renaſcentes ſpinas eradicem: equũ eſſe dicẽtes· ut qđ crebro pullulat crebrius ſuccidatur. Unde conſueta ꝑfatione cõmoneo· tam vos quibȝ forte labor iſte deſudat· quã eos qui exemplaria iſtiuſmodi habere voluerit: ut q̃ diligenter emendaui: cũ cura et diligẽtia trãſſcribantur. Notet ſibi unuſquiſq; vel iacẽtem lineã· vel radiãtia ſigna· id eſt obelos· vel aſteriſcos: et ubicũq; viderit virgulã ꝑcedentem· ab ea uſq; ad duo pũcta que impreſſimꝰ· ſciat in ſeptuaginta tranſlatoribus plus haberi: ubi aũt ꝑſpexerit ſtelle ſimilitudinẽ·

de hebreis voluminibȝ additū nouerit eque uſqȝ ad duo pūcta·iuxta theodotionis dumtaxat editionē: qui ſimplicitate ſermonis a ſeptuaginta interpretibus nō diſcordat. Hec ergo et vobis et ſtudioſo cuiqȝ feciſſe me ſciens· nō ambigo multos fore·qui uel inuidia uel ſupercilio malent contemnere et videre preclara quam diſcere: et de turbulento magis riuo quam de puriſſimo fōte potare. Explicit ꝓlogus.

Incipit liber ẏmnoꝝ. uł ſoliloqoꝝ. i.

Beatus vir qui nō abijt in cōſilio impiorū: et in via peccatorum nō ſtetit: et in cathedra peſtilētie nō ſedit. Sed in lege domini volūtas eius: ⁊ in lege eius meditabit̄ die ac nocte. Et erit tamq̄ȝ lignū quod plātatum eſt ſecus decurſus aquarū: qd̄ fructū ſuū dabit in tp̄e ſuo. Et foliū eius nō defluet: ⁊ omnia quecūqȝ faciet proſperabūtur. Non ſic impij nō ſic: ſed tamq̄ȝ puluis quē proicit ventus a facie terre. Ideo nō reſurgūt impij ī iudicio: neqȝ peccatores in cōſilio iuſtorū. Quoniam nouit dominus viā iuſtoꝝ: ⁊ iter impiorum peribit. p̄s dauid. Sc̄ds.

Quare fremuerūt gētes: et pp̄li meditati ſunt inania? Aſtiterūt reges terre et principes cōuenerunt in vnū: adūſus dn̄m ⁊ adūſuſ criſtū eiꝰ. Dirumpamꝰ vincla eoꝝ: ⁊ pijciamꝰ a nobis iugū ipſoꝝ. Qui habitat ī celis irridebit eos: ⁊ dn̄s ſubſānabit eoſ. Tunc loquet̄ ad eos in ira ſua: ⁊ in furore ſuo cōturbabit eos. Ego autem cōſtitutꝰ ſum rex ab eo ſuper ſyon montem ſanctū eiꝰ: p̄dicās preceptū eius. Dominus dixit ad me filius meus es tu: ego hodie genui te. Poſtula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuā: et poſſeſſionē tuā terminos terre. Reges eos ī virga ferrea: ⁊ tamq̄ȝ vas figuli cōfringes eos. Et nūc reges intelligite: erudimini q̄ iudicatis terrā. Seruite dn̄o ī timore: et exultate ei cū tremore. Apprehendite diſciplinam: ne quādo iraſcatur dominus ⁊ pereatis de via iuſta. Cum exarſerit in breui ira eius: beati omnes qui confidunt in eo. p̄s dd̄ cū fugēt a facie abſolon filij ſui. Tercius.

Domine qd̄ multiplicati ſunt qui tribulāt me? multi inſurgūt aduerſum me. Multi dicūt anime mee: nō eſt ſalus ipſi in deo eius. Tu aūt dn̄e ſuſceptor meꝰ es: gloria mea ⁊ exaltās caput meū. Voce mea ad dominū clamaui: ⁊ exaudiuit me de mōte ſācto ſuo. Ego dormiui ⁊ ſoporatꝰ ſum: ⁊ exurrexi quia dn̄s ſuſcepit me. Non timebo milia populi circūdantis me: exurge dn̄e ſaluū me fac deus meus. Quoniam tu pcuſſiſti omēs adūſantes michi ſine cauſa: dentes peccatorū cōtriuiſti. Domini eſt ſalꝰ: et ſuper populū tuum benedictio tua.

In finē in carminibȝ. p̄s dauid. iiii.

Cum inuocarē exaudiuit me deus iuſticie mee: ī tribulacione dilataſti michi. Miſerere mei: et exaudi orationē meā. Filij hominū uſqȝ quo graui corde: ut quid diligitis vanitatem et queritis mēdacium? Et ſcitote quoniā mirificauit dn̄s ſanctum ſuū: dn̄s exaudiet me cū clamauero ad eū. Iraſcimini et nolite peccare: qui dicitis in cordibus veſtris in cubilibus veſtris compungimini. Sacrificate ſacrificiū iuſticie ⁊ ſperate in domino: multi dicunt q̄s oſtendit nobis bona.

ignatum eſt ſuper nos lumen vultus tui domine: dediſti leticiam in corde meo. A fructu frumenti vini ⁊ olei ſui: multiplicati ſunt. In pace in idipſum: dormiā et requieſcam. Quoniā tu domine: ſingulariter in ſpe cōſtituiſti me.

In finē pro ea que hereditatem conſequitur. Quītus.

Verba mea auribus percipe domine: intellige clamorem meum. Intende voci orationis mee: rex meus et deus meus. Quoniā ad te orabo dn̄e: mane exaudies vocem meā. Mane aſtabo tibi ⁊ videbo: quoniam nō de⁹ volens iniquitatem tu es. Neq; habitabit iuxta te malignus: neq; permanebūt iniuſti ante oculos tuos. Odiſti omnes qui operantur iniquitatē: perdes oīes qui loquuntur mendatiū. Virum ſanguinū et doloſum abominabit̄ dn̄s: ego aūt in multitudine miſericordie tue. Introibo in domū tuam: adorabo ad templū ſanctū tuū ī timore tuo. Dn̄e deduc me in iuſticia tua: propter inimicos meos dirige ī cōſpectu meo viam meā. Quoniā nō eſt in ore eorū veritas: cor eoꝝ vanū eſt. Sepulcrū patēs eſt guttur eoꝝ: linguis ſuis doloſe agebāt: iudica illos deus. Decidant a cogitationibꝫ ſuis: ſecundū multitudinē impietatū eoꝝ expelle eos: quoniā irritauerūt te dn̄e. Et letent̄ omnes qui ſperant in te: in eternū exultabūt et habitabis in eis. Et gloriabūtur in te omnes qui diligūt nomen tuum: quoniam tu benedices iuſto. Domine: ut ſcuto bone volūtatis tue coronaſti nos.

In finē in carminibꝫ pro octaua pſ̄ dauid. .vi.

Domine ne in furore tuo arguas me: neq; ī ira tua corripias me. Miſerere mei dn̄e quoniam infirmus ſum: ſana me dn̄e quoniā cōturbata ſunt oſſa mea. Et anima mea turbata ē valde: ⁊ tu dn̄e uſq; quo? Conuertere dn̄e et eripe animā meā: ſaluū me fac ꝓpter miſericordiā tuā. Quoniam non eſt in morte qui memoꝛ ſit tui: in inferno aūt quis cōfitebit̄ tibi? Laboraui in gemitu meo: lauabo per ſingl'as noctes lectū meū: lacrimis meis ſtratū meū rigabo. Turbatus eſt a furore oculus meus: inueteraui inter oīes inimicos meos. Diſcedite a me omnes qui operamini iniquitatem: qm̄ exaudiuit dn̄s vocē fletus mei. Exaudiuit dn̄s dꝓcatōnē meā: dn̄s orationē meā ſuſcepit. Erubeſcāt et conturbent̄ vehemēter oīes inimici mei: cōuertant̄ et erubeſcāt valde velociter.

In finē pſ̄ dauid quē cantauit dn̄o pro v̄bis chuſi filii gemini.

Domine deus meus in te ſperaui: ſaluū me fac ex omnibus ꝑſequētibus me et libera me. Ne quādo rapiat ut leo animā meā: dū non eſt q̄ redimat neq; qui ſaluū faciat. Dn̄e deus meus ſi feci iſtud: ſi eſt iniquitas in manibꝫ meis. Si reddidi retribuentibus michi mala: decidam merito ab inimicis meis inanis. Perſequatur inimicus animā meā et cōprehendat: et conculcet in terra vitā: et gloriam meā in puluerem deducat. Exſurge domine in ira tua: et exaltare in finibus inimicorū meorū. Exſurge domine deus meus in p̄cepto quod mādaſti: ⁊ ſynagoga p̄ploꝝ circūdabit te. Et propter hāc in altū regredere: dn̄s iudicat populos. Iudica me dn̄e ſcd̄m iuſticiā meā: et ſecundū innocentiā meam ſup̄ me. Conſumet̄ nequicia peccatorū: et diriges iuſtum ſcrutans corda et renes deus. Iuſtū adiutoriū meū a dn̄o: q̄ ſaluos facit rectos corde. Deus iudex iuſtus fortiſ et patiens: nūquid iraſcit̄ per ſingulos dies. Niſi ɔuerſi fueritis gladiū ſuū vibrauit: arcū ſuū tetendit et parauit illū. Et ī eo parauit vaſa mortis: ſagittas ſuas ardentibus effecit. Ecce parturit iniuſticiā: cōcepit dolorem et peperit iniquitatē. Lacū aperuit et effodit eū: et incidit in foueā q̄ȝ fecit. Cōuertetur dolor eius in caput eius: et in verticē ipſiꝰ iniquitas eius deſcendet. Cōfitebor dn̄o ſcd̄m iuſticiā eiꝰ: ⁊ pſallā nomini dn̄i altiſſimi.

In finē pſ̄ dd̄ pro torcularibꝫ. viii.

Domine dn̄s noſter: quā ammirabile eſt nomē tuū in vniuerſa terra. Quoniam eleuata eſt magnificentia tua: ſuꝑ celos. Ex ore infantiū ⁊ lactentiū perfeciſti laudē propter inimicos tuos: ut deſtruas inimicū et vltorem. Quoniā videbo celos tuos opera digitoꝝ tuoꝝ: lunā ⁊ ſtellaſ que tu fundaſti. Quid eſt homo ꝙ memor es eiꝰ: aut filiꝰ hominis quoniam viſitas eū. Minuiſti eū paulominus ab angelis: gloria ⁊ honore coronaſti eū: ⁊ cōſtituiſti eū ſuper opera manuū tuaꝝ. Omnia ſubieciſti ſub pedibus eiꝰ: oues ⁊ boues vniūſas: inſuꝑ et pecora cāpi. Volucres celi ⁊ piſces maris: qui ꝑambulāt ſemitaſ maris. Domine dn̄s noſter: quam āmirabile eſt nomē tuū ī vniūſa terra.

In finē pro occultis filij pſ̄ dd̄. ix.

Confitebor tibi dn̄e in toto corde meo: narrabo oīa mirabilia tua. Letabor ⁊ exultabo in te: pſallā nomini tuo altiſſime. In conuertendo inimicū meū retrorſum: infirmabunt̄ et peribūt a facie tua. Quoniā feciſti iudicium meū et cauſam meā: ſediſti ſuꝑ thronū qui iudicas iuſticiam. Increpaſti gentes ⁊ periȷ̄t impius: nomē eoꝝ deleſti in eternū· ⁊ in ſeculū ſecli. Inimici defecerūt framee in finē: ⁊ ciuitates deſtruxiſti. Periȷ̄t memoria eoꝝ cū ſonitu: et dn̄s in eternū permanet. Parauit in iudicio thronū ſuū: et ipſe iudicabit orbē terre in equitate: iudicabit ꝑplos in iuſticia. Et factus eſt dn̄s refugiū pauperi: adiutor in oportunitatibꝫ in tribulatione. Et ſperent in te qui nouerunt nomen tuū: quoniā non dereliquiſti querentes te dn̄e. Pſallite dn̄o qui habitat in ſyon: annunciate inter gentes ſtudia eius. Quoniā requirens ſanguinē eoꝝ recordatus eſt: nō eſt obliꝰ clamorem pauperū. Miſerere mei domine: vide humilitatē meā de inimicis meis. Qui exaltas me de portis mortis: ut annūciem omnes laudationes tuas in portis filie ſyon. Exultabo in ſalutari tuo: infixe ſūt gentes in interitu quē fecerūt. In laqueo iſto quē abſcōderūt: cōprehenſus eſt pes eoꝝ. Cognoſcetur dominꝰ iudicia faciēs: in operibus manuū ſuarū cōprehenſus eſt peccator. Conuertātur peccatores in infernū: omnes gentes que obliuiſcuntur deū. Quoniā nō in finē obliuio erit pauperis: paciencia pauperū nō peribit in finē. Exurge dn̄e nō cōfortetur homo: iudicentur gentes in cōſpectu tuo. Cōſtitue dn̄e legiſlatorem ſuper eos: ut ſciant gentes qm̄ homines ſunt. Ut quid dn̄e receſſiſti longe: deſpicis in oportunitatibꝫ in tribulatione. Dum ſuperbit impius incenditur pauꝑ: comprehendūtur in conſilijs quibus cogitant. Quoniam laudat̄ peccator in deſiderijs anime ſue: et iniquus benedicitur. Exacerbauit dñm peccator: ſecundū multitudinē ire ſue non queret. Non eſt deꝯ in cōſpectu eius: inquinate ſunt vie illiꝯ in omī tpe. Auferūtur iudicia tua a facie eius: omnium inimicoꝝ ſuorū dominabit̄. Dixit enī in corde ſuo: nō mouebor a generatione in generatōnem ſine malo. Cuius maledictione os plenū eſt et amaritudine et dolo: ſub lingua eiꝯ labor ⁊ dolor. Sedet in inſidijs cū diuitibꝫ in occultis: ut interficiat innocētem. Oculi eiꝯ in pauperē reſpiciūt: inſidiat̄ in abſcōdito quaſi leo in ſpelunca ſua. Inſidiat̄ ut rapiat pauperem: rapere pauperē dū attrahit eū. In laqueo ſuo humiliabit eū: inclinabit ſe et cadet cū dñatus fuerit pauperū. Dixit enī in corde ſuo oblitus eſt deus: auertit faciē ſuā ne videat in finem. Exurge dñe deus ⁊ exultetur manus tua: ne obliuiſcaris pauperū. Propter quid irritauit impius deū: dixit enī in corde ſuo nō requiret. Vides quoniā tu laborē et dolorem cōſideras: ut tradas eos in manꝯ tuas. Tibi derelictus eſt pauꝑ: orphano tu eris adiutor. Contere brachium peccatoris et maligni: queretur peccatū illiꝯ et nō inuenietur. Dominus regnabit in eternū ⁊ in ſeculū ſecli: peribitis gentes de terra illiꝯ. Deſiderium pauperū exaudiuit dñs: ꝑparationē cordis eoꝝ audiuit auris tua. Iudicare pupillo ⁊ humili: ut non apponat ultra magnificare ſe homo ſuper terram.

In finē pſalmꝯ dd. x.

In dño confido quomō dicitis anime mee: tranſmigra in mōtem ſicut paſſer. Quoniā ecce peccatores intenderunt arcū: parauerūt ſagittas ſuas in pharetra: ut ſagittent in obſcuro rectos corde. Quoniā que ꝑfeciſti deſtruxerūt: iuſtus aūt quid fecit. Dñs in templo ſancto ſuo: dñs in celo ſedes eius. Oculi eiꝯ in pauperem reſpiciūt: palpebre eius interrogāt filios hominū. Dñs interrogat iuſtū et impiū: qui aūt diligit iniquitatem odit animā ſuā. Pluet ſuꝑ peccatores laqueos: ignis ⁊ ſulphur ⁊ ſpiritꝯ ꝓcellaꝝ pars calicis eoꝝ. Qm̄ iuſtus dñs et iuſticias dilexit: equitatē vidit vultꝯ eiꝯ.

In finē pš dd̄ pro octaua. xi.

Saluū me fac dñe quoniā defecit ſanctus: qm̄ diminute ſunt veritates a filijs hominū. Vana locuti ſunt unuſquiſqꝫ ad proximū ſuū: labia doloſa in corde et corde locuti ſunt. Diſperdat dñs uniuerſa labia doloſa: et linguam magniloquam. Qui dixerūt linguā nr̄am magnificabimꝯ: labia noſtra a nobis ſunt: quis noſter dñs eſt? Propter miſeriam inopū et gemitū pauperū: nūc exſurgā dicit dñs. Ponā in ſalutari: fiducialiter agā in eo. Eloquia dñi eloquia caſta: argētū igne examinatū: probatū terre purgatū ſeptuplum. Tu domine ſeruabis nos et cuſtodies nos: a generatione hac in eternū. In circuitu impij ambulant: ſecundum altitudinem tuam multiplicaſti filios hominū.

In finē pš dd̄. xii.

Vſqꝫ quo dñe obliuiſceris me in finē: uſqꝫ quo auertis faciē tuā a me? Quādiu ponā cōſilia in anima mea: dolorē in corde meo ꝑ diē? Vſque quo exaltabitur inimicꝯ meꝯ ſuꝑ me? reſpice ⁊ exaudi me dñe deus meꝯ. Illumina oculos meos ne vnqꝫ obdormiā ī morte: ne quādo dicat inimicus meus preualui adūſus eum.

Qui tribulāt me exultabūt ſi motus fuero: ego aūt in miſericordia tua ſperaui. Exultabit cor meū in ſalutari tuo: cantabo domino qui bona tribuit michi: et pſallam nomini domini altiſſimi.

In finē pſ dd. xiii.

Dixit inſipiēs in corde: nō eſt deꝰ. Corrupti ſunt et abominabiles facti ſūt in ſtudiis ſuis: nō eſt qui faciat bonū nō eſt uſq; ad unū. Dominus de celo proſpexit ſup filios hominū: ut uideat ſi eſt intelligens aut requirēs deū. Omnes declinauerunt ſimul inutiles facti ſunt: non eſt qui faciat bonū nō eſt uſq; ad unū. Sepulcrū patēs eſt guttur eoꝝ: linguis ſuis doloſe agebant: venenū aſpidū ſub labiis eoꝝ. Quorū os maledictione ⁊ amaritudine plenū eſt: ueloces pedes eorum ad effundēdū ſanguinē. Contricio et infelicitas in uiis eoꝝ: ⁊ uiam pacis nō cognouerūt: nō eſt timor dei ante oculos eoꝝ. Nonne cognoſcent omnes qui operātur iniquitatem: qui deuorāt plebē meā ſicut eſcam panis? Dominū non inuocauerūt: illic trepidauerūt timore ubi nō erat timor. Quoniā dn̄s in generatione iuſta ē: cōſiliū inopis cōfudiſtis: qm̄ dn̄s ſpes eiꝰ eſt. Quis dabit ex ſyon ſalutare iſrl̄? cum auerterit dn̄s captiuitatē plebis ſue exultabit iacob et letabitur iſrl̄.

In finē pſ dd. xiiii.

Domine q̄s habitabit in tabernaculo tuo: aut quis requieſcet ī mōte ſancto tuo? Qui ingredit̄ ſine macula: et operatur iuſticiā. Qui loquit̄ ueritatē in corde ſuo: qui non egit dolum in lingua ſua. Nec fecit proximo ſuo malum: et obprobriū nō accepit aduerſus proximos ſuos. Ad nichilū deductus eſt ī cōſpectu eiꝰ malignus: timentes aūt dn̄m glorificat. Qui iurat proximo ſuo ⁊ non decipit: q̄ pecuniā ſuā nō dedit ad uſuram: et munera ſup innocentē nō accepit. Qui facit hec: nō mouebit̄ in eternum.

Tituli īſcripcio ipſi dd. xv.

Conſerua me dn̄e quoniā ſperaui in te: dixi dn̄o deꝰ meus es tu: qm̄ bonoꝝ meoꝝ nō eges. Sanctis q̄ ſunt in terra eius: mirificauit omnes voluntates meas in eis. Multiplicate ſunt infirmitates eoꝝ: poſtea accelerauerūt. Non congregabo cōuenticula eoꝝ de ſanguinibus: nec memor ero nominū eoꝝ ꝑ labia mea. Dominus pars hereditatis mee et calicis mei: tu es qui reſtitues hereditatē meam michi. Funes ceciderūt michi in preclaris: etenī hereditas mea p̄clara eſt michi. Benedicā dn̄m qui tribuit michi intellectū: inſup et uſq; ad noctem increpuerūt me renes mei. Prouidebā dn̄m in cōſpectu meo ſemper: quoniā a dextris eſt michi ne cōmouear. Propter hoc letatū eſt cor meū et exultauit lingua mea: inſuper ⁊ caro mea requieſcet in ſpe. Quoniā nō derelinques animā meā in inferno: nec dabis ſanctū tuū uidere corruptionē. Notas michi feciſti vias vite: adimplebis me leticia cum vultu tuo: delectationes in dextera tua uſq; in finem.

Oracio dd. xvi.

Exaudi dn̄e iuſticiam meā: intende deprecationē meā. Auribus ꝑcipe orationē meā: non in labiis doloſis. De vultu tuo iudiciū meū prodeat: oculi tui videāt equitatem. Probaſti cor meū et viſitaſti nocte: igne me examinaſti et nō eſt inuenta in me iniquitas. Ut nō loquatur os meū opera hominū: propter uerba labioꝝ tuoꝝ ego cuſtodiui uias duras. Perfice greſſus meos in ſemitis tuis: ut non moueātur veſtigia mea. Ego clamaui qm̄ exaudiſti me deus: inclina aurē tuā michi et exaudi verba mea. Mirifica miſericordias tuas: qui ſaluos facis ſperātes in te. A reſiſtentibꝫ dextere tue cuſtodi me: ut pupillā oculi. Sub umbra alarū tuaꝝ ꝓtege me: a facie impioꝝ qui me afflixerūt. Inimici mei animā meā circūdederūt: adipē ſuū cōcluſerūt: os eorū locutū eſt ſuꝑbiā. Proiciētes me nūc circūdederūt me: oculos ſuos ſtatuerūt declinare ī terrā. Suſceperūt me ſicut leo paratus ad predā: ⁊ ſicut catulus leonis habitās in abditis. Exurge dn̄e ꝑueni eum et ſupplanta eū: eripe animā meā ab impio: frameā tuā ab inimicis manꝰ tue. Dn̄e a paucis de terra diuide eos in vita eoꝝ: ⁊ de abſconditis tuis adimpletꝰ eſt venter eoꝝ. Saturati ſūt filijs: ⁊ dimiſerūt reliquias ſuas paruulis ſuis. Ego aūt in iuſticia apparebo ɔſpectui tuo: ſaciabar cū apparuerit gl'a tua. In finē puero dn̄i dauid que locutus eſt dn̄o verba cātici huius in die qua eripuit eū dn̄s de manu oīm īimicoꝝ eiꝰ ⁊ de maū ſaul. ⁊ dx̄t.

xvii. Diligā te dn̄e fortitudo mea: dn̄s firmamētū meū et refugiū meū et liberator meus. Deus meus adiutor meus: ⁊ ſperabo in eū. Protector meus ⁊ cornu ſalutis mee: ⁊ ſuſceptor meus. Laudās inuocabo dn̄m: et ab inimicis meis ſaluꝰ ero. Circūdederūt me dolores mortis: ⁊ torrentes iniq̄tatis conturbauerūt me. Dolores inferi circūdederūt me: preoccupauerūt me laquei mortis. In tribulatione mea inuocaui dominū: ⁊ ad deum meū clamaui. Et exaudiuit de templo ſancto ſuo vocē meam: et clamor meus in cōſpectu eius introiuit ī aures eius. Commota eſt et contremuit terra: fundamēta mōciū conturbata ſunt et cōmota ſunt: quoniam iratus eſt eis. Aſcendit fumꝰ in ira eius: et ignis a facie eius exarſit: carbones ſucceſi ſunt ab eo. Inclinauit celos et deſcendit: et caligo ſub pedibus eiꝰ. Et aſcendit ſuꝑ cherubin et volauit: volauit ſuꝑ pēnas vētoꝝ. Et poſuit tenebras latibulū ſuū: ī circuitu eiꝰ tabernaculū eius: tenebroſa aqua in nubibꝫ aeris. Prefulgore in cōſpectu eius nubes tranſierūt: grando ⁊ carbones ignis. Et intonuit de celo dn̄s: et altiſſimus dedit vocē ſuam: grando ⁊ carbones ignis. Et miſit ſagittas ſuas ⁊ diſſipauit eos: fulgura multiplicauit et cōturbauit eos. Et apparuerūt fontes aquarū: et reuelata ſunt fundamēta orbis terrarū. Ab increpatione tua dn̄e: ab inſpiratione ſpiritus ire tue. Miſit de ſummo ⁊ accepit me: et aſſumpſit me de aquis multis. Eripuit me de inimicis meis fortiſſimis et ab hijs q̄ oderūt me: quoniā cōfortati ſunt ſuper me. Preuenerūt me in die afflictionis mee: ⁊ factꝰ eſt dn̄s protector meus. Et eduxit me in latitudinē: ſaluum me fecit qm̄ voluit me. Et retribuet michi dn̄s ſcd̄m iuſticiā meam: et ſcd̄m puritatem manuū mearum retribuet michi. Quia cuſtodiui vias domini: nec impie geſſi a deo meo. Quoniā om̄ia iudicia eiꝰ in conſpectu meo: et iuſticias eius non repuli a me. Et ero immaculatꝰ cū eo: ⁊ obſeruabo me ab iniquitate mea. Et retribuet michi dn̄s ſcd̄m iuſticiā meā: et ſecundū puritatē manuū mearum in cōſpectu oculorū eius. Cum ſancto ſanctꝰ eris: ⁊ cū viro innocēte innocēs eris. Et cū electo electꝰ eris: et cū ꝑuerſo ꝑūteris. Quoniā tu ꝑplm humilē ſaluū facies: et oculos ſupboꝝ humiliabis. Quoniā tu illuminas lucernam meā dn̄e: deus meus illumina tenebras meas. Quoniā ī te eripiar a temptatione: et in deo meo trāſgrediar muꝝ. Deus meꝰ impolluta via eius: eloquia dn̄i igne examinata: protector eſt omnium ſperātium in ſe. Quoniā quis deus preter dn̄m: aut quis deꝰ preter deū noſtrū. Deus qui ꝑcinxit me virtute: et poſuit immaculatā viā meā. Qui ꝑfecit pedes meos tanꝗ̄ ceruoꝝ: et ſup excelſa ſtatuēs me. Qui docet manus meas ad preliū: ⁊ poſuiſti ut arcū ereum brachia mea. Et dediſti michi protectionem ſalutis tue: et dextera tua ſuſcepit me. Et diſciplina tua correxit me ī finē: et diſciplina tua ipſa me docebit. Dilataſti greſſus meos ſubtus me: ⁊ nō ſunt infirmata veſtigia mea. Perſequar inimicos meos ⁊ cōprehendam illos: et nō cōuertar donec deficiant. Confringā illos nec poterūt ſtare: cadent ſubtus pedes meos. Et precinxiſti me virtute ad bellū: ⁊ ſupplantaſti inſurgētes ī me ſubtus me. Et inimicos meos dediſti michi dorſū: et odientes me diſperdidiſti. Clamauerunt nec erat qui ſaluos faceret ad dominū: nec exaudiuit eos. Et comminuā eos in puluerē ante faciē venti: ut lutū plateaꝝ delebo eos. Eripies me de cōtradictionibꝫ ꝑpli: cōſtitues me in caput gētiū. Populus quē nō cognoui ſeruiuit michi: in auditu auriſ obediuit michi. Filij alieni mētiti ſunt michi: filij alieni inueterati ſūt: et claudicauerunt a ſemitis ſuis. Viuit dn̄s et benedictꝰ deus meꝰ: ⁊ exaltetur deꝰ ſalutis mee. Deus ꝗ das vindictas michi et ſubdis populos ſub me: liberator meꝰ de inimicis meis iracūdis. Et ab inſurgentibus in me exaltabis me: a viro iniquo eripies me. Propterea cōfitebor tibi in nationibꝫ domine: et nomini tuo pſalmū dicam. Magnificans ſalutes regis eius: ⁊ faciens miſericordiam criſto ſuo dauid: et ſemini eius uſqꝫ in ſeculum.

In finē pſalmus dd̄. xviii.

Celi enarrant gloriā dei: ⁊ opera manuū eiꝰ ānūciat firmamētū. Dies diei eructat verbū: ⁊ nox nocti indicat ſciētiam. Non ſunt loquele neqꝫ ſermones: quoꝝ non audiātur voceſ eoꝝ. In omnē terrā exiuit ſonꝰ eorū: et in fines orbis terre verba eorū. In ſole poſuit tabernaculū ſuū: et ipſe tanꝗ̄ ſponſus ꝓcedens de thalamo ſuo. Exultauit ut gygas ad currendā viam: a ſummo celo egreſſio eius. Et occurſus eius uſqꝫ ad ſummum eius: nec eſt qui ſe abſcondat a calore eius. Lex dn̄i immaculata cōuertēs animas: teſtimoniū dn̄i fidele ſapiētiam preſtās paruulis. Iuſticie domini recte letificātes corda: p̄ceptū domini lucidū illuminans oculos. Timor dn̄i ſanctus permanens in ſeculū ſeculi: iudicia dn̄i vera iuſtificata in ſemetipſa. Deſiderabilia ſuper aurū et lapidē ꝓcioſum multū: ⁊ dulciora ſuper mel et fauū. Etenim ſeruus tuus cuſtodit ea: in cuſtodiendis illis retributio multa. Delicta quis intelligit: ab occultis meis mūda me: et ab alienis parce ſeruo tuo. Si mei nō fuerint dn̄ati tūc immaculatus ero: et emūdabor a delicto maximo. Et erūt ut cõplaceãt eloquia oris mei : et meditatio cordis mei in cõſpectu tuo ſemper. Domine adiutor meꝰ : et redemptor meus. In finē p̄s dauid .xix.

Exaudiat te dñs in die tribulatõnis : protegat te nomen dei iacob. Mittat tibi auxiliũ de ſancto : ⁊ de ſyon tueatur te. Memor ſit omnis ſacrificij tui : ⁊ olocauſtũ tuũ pingue fiat. Tribuat tibi ſcđm cor tuũ : et omne cõſiliũ tuũ ꝯfirmet. Letabimur in ſalutari tuo : ⁊ in nomine dei nr̄i magnificabimur. Impleat dominꝰ oĩes petitiones tuas : nũc cognoui quoniã ſaluũ fecit dñs criſtum ſuum. Exaudiet illũ de celo ſancto ſuo : in potentatibʒ ſalus dextere eiꝰ. Hij in curribus et hij in equis : nos autē in nomine dei nr̄i inuocabimꝰ. Ipſi obligati ſũt et ceciderũt : nos aũt ſurreximus et erecti ſumus. Dñe ſaluũ fac regem : et exaudi nos ĩ die qua inuocauerimꝰ te. In finē p̄s dđ. xx.

Domine ĩ uirtute tua letabit̃ rex : et ſup ſalutare tuũ exultabit uehementer. Deſideriũ cordis eiꝰ tribuiſti ei : ⁊ uolũtate labiorꝫ eius nõ fraudaſti eũ. Quoniã preueniſti eũ in benedictionibʒ dulcedinis : poſuiſti in capite eius coronã de lapide ꝓcioſo. Vitã petijt a te et tribuiſti ei : longitudinē dierũ in ſecłm ⁊ in ſeculum ſeculi. Magna gloria eius in ſalutari tuo : gloriã et magnũ decorem impones ſup eũ. Quoniã dabis eũ in benedictionem in ſeculũ ſcłi : letificabis eũ in gaudio cũ uultu tuo. Quoniam rex ſperat in dño : ⁊ in miſericordia altiſſimi nõ cõmouebitur. Inueniatur manus tua oĩbʒ inimicis tuis : dextera tua inueniat oĩes qui te oderũt. Pones eos ut clibanum ignis in tp̄e uultus tui : dñs in ira ſua cõturbabit eos : et deuorabit eos ignis. Fructũ eorꝫ de terra perdes : ⁊ ſemē eorꝫ a filijs hominũ. Qm̃ declinauerũt in te mala : cogitauerũt cõſilia q̄ non potuerũt ſtabilire. Qm̃ pones eos dorſũ : in reliquijs tuis preparabis uultũ eorũ. Exaltare dñe ĩ uirtute tua : cantabimꝰ et pſallemꝰ uirtutes tuas. In finē p̄s dauid pro ſuſcepcõe matutiña. xxi.

Deus deꝰ meus reſpice ĩ me : quare me dereliquiſti : lõge a ſalute mea uerba delictorũ meorꝫ. Deus meus clamabo ꝑ diē ⁊ non exaudies : et nocte ⁊ nõ ad inſipienciã michi. Tu aũt in ſancto habitas : laus iſrł. In te ſperauerũt pr̃es noſtri : ſperauerunt et liberaſti eos. Ad te clamauerũt et ſalui facti ſunt : in te ſperauerũt et nõ ſunt confuſi. Ego autē ſum uermis et nõ homo : obprobriũ hominũ et abiectio plebis. Omnes uidẽtes me deriſerũt me : locuti ſunt labijs ⁊ mouerũt caput. Sperauit in dño eripiat eum : ſaluũ faciat eũ quoniã uult eũ. Quoniã tu es q̄ extraxiſti me de uentre : ſpes mea ab uberibʒ matris mee : in te ꝓiectus ſum ex utero. De uentre matris mee deus meꝰ es tu : ne diſceſſeris a me. Quoniã tribulatio proxima eſt : qm̃ nõ eſt qui adiuuet. Circumdederunt me uituli multi : thauri pingues obſederũt me. Aperuerunt ſup me os ſuũ : ſicut leo rapiens ⁊ rugiens. Sicut aqua effuſus ſum : ⁊ diſperſa ſunt omnia oſſa mea. Factũ eſt cor meũ tanq̃ cera liqueſcens : in medio uentris mei. Aruit tanq̃ teſta uirtus mea : ⁊ lingua mea adheſit faucibus meis : et in puluerem mortis deduxiſti me. Quoniã circũdederũt me canes multi : cõciliũ malignantium obſedit me. Foderūt manus meas et pedes meos: dinumerauerūt om̄ia oſſa mea. Ipſi vero cōſiderauerunt et inſpexerūt me: diuiſerunt ſibi veſtimenta mea: et ſuꝑ veſtē meā miſerūt ſortem. Tu aūt dn̄e ne elongaueris auxiliū tuū: ad defenſionē meā ꝯſpice. Erue a framea deus animā meam: et de manu canis unicā meam. Salua me ex ore leonis: et a cornibꝫ unicorniū humilitatē meā. Narrabo nomen tuū fratribꝫ meis: in medio eccleſie laudabo te. Qui timetis dn̄m laudate eū: uniūſū ſemē iacob glorificate eū. Timeat eū om̄e ſemen iſrahel: quoniā nō ſpreuit neqꝫ deſpexit deprecationē pauperis. Nec auertit faciem ſuā a me: et cū clamarē ad eū exaudiuit me. Apud te laus mea in eccleſia magna: vota mea reddā in cōſpectu timētiū eū. Edent pauperes ⁊ ſaturabūtur: ⁊ laudabūt dn̄m qui requirūt eū: viuēt corda eoꝝ in ſcl̄m ſeculi. Reminiſcentur ⁊ conuertentur ad dn̄m: uniūſi fines terre. Et adorabunt in cōſpectu eiꝰ: uniūſe familie gentium. Quoniā dn̄i eſt regnū: ⁊ ipſe dn̄abitur gentiū. Manducauerūt et adorauerūt om̄es pingues terre: in cōſpectu eius cadēt omnes qui deſcendūt in terram. Et anima mea illi viuet: et ſemen meū ſeruiet ipſi. Annunciabitur dn̄o generatio ventura: et annunciabunt celi iuſticiā eiꝰ ꝑplo qui naſcetur quē fecit dominus.

Pſalmꝰ dd. xxii.

Dominꝰ regit me et nichil michi deerit: in loco paſcue ibi me collocauit. Super aquā refectionis educauit me: animā meā cōuertit. Reduxit me ſuper ſemitas iuſticie: ꝓpter nomen ſuū. Nam et ſi ambulauero in medio umbre mortis non timebo mala: quoniā tu mecum es. Virga tua ⁊ baculus tuus: ipſa me cōſolata ſunt. Paraſti in cōſpectu meo menſā: adūſus eos qui tribulāt me. Impinguaſti in oleo caput meū: et calix meus inebriās quā p̄clarus eſt. Et miſericordia tua ſubſequetur me: omībꝫ diebꝫ vite mee. Et ut inhabitem ī domo domini: in longitudinē dierum.

Pſalmꝰ dd in p̄ma ſabbti. xxiii.

Domini eſt terra ⁊ plenitudo eiꝰ: orbis terraꝝ ⁊ uniuerſi qui habitant in eo. Quia ipſe ſuꝑ maria fundauit eū: ⁊ ſuper flumina preparauit eū. Quis aſcendit ī mōtem dn̄i: aut quis ſtabit in loco ſancto eiꝰ. Innocens manibꝫ ⁊ mūdo corde: qui non accepit in vano animā ſuā: nec iurauit in dolo proximo ſuo. Hic accipiet benedictionē a dn̄o: et miſericordiā a deo ſalutari ſuo. Hec eſt generatio querentiū eū: querentiū faciē dei iacob. Attollite portas principes veſtras: et eleuamini porte eternales: et introibit rex glorie. Quis ē iſte rex glorie? dn̄s fortis ⁊ potens: dominꝰ potēs in prelio. Attollite portas principes veſtras: et eleuamini porte eternales: ⁊ introibit rex glorie. Quis eſt iſte rex glorie? dominus virtutum ipſe eſt rex glorie.

In finē pſalmꝰ dd. xxiiii.

Ad te dn̄e leuaui animā meā: deꝰ meꝰ ī te ꝯfido nō erubeſcā. Neqꝫ irrideant me inimici mei: etenim uniuerſi qui ſuſtinēt te nō confundentur. Confundātur omnes iniqua agentes: ſuper vacue. Vias tuas domine demōſtra michi: et ſemitas tuas edoce me. Dirige me in veritate tua ⁊ doce me: quia tu es deus ſaluator meꝰ: et te ſuſtinui tota die. Reminiſcere miſeracionū tuarum dn̄e: ⁊ miſcdiaꝝ tuaꝝ que a ſeculo ſunt. Delicta iuuētutis mee ⁊ ignorātias meas: ne memineris. Secundū miſericordiā tuā memento mei tu: propter bonitatem tuā dn̄e. Dulcis et rectus dn̄s: ꝓpter hoc legē dabit delinquētibus in via. Diriget māſuetos in iudicio: docebit mites vias ſuas. Vniuerſe vie domini miſericordia ⁊ veritas: requirentibus teſtamentū eius et teſtimonia eius. Propter nomen tuū dn̄e ꝓpiciaberis peccato meo: multum eſt enim. Quis ē homo qui timet dn̄m: legē ſtatuit ei ī via quam elegit. Anima eius in bonis demorabit᷑: et ſemen eiꝰ hereditabit terrā. Firmamentū eſt dominus timētibꝫ eū: et teſtamentū ipſius ut manifeſtet᷑ illis. Oculi mei ſemper ad dn̄m: qm̄ ipſe euellet de laqueo pedes meos. Reſpice in me ⁊ miſerere mei: quia unicus et pauꝑ ſum ego. Tribulaciones cordis mei multiplicati ſūt: de neceſſitatibꝫ meis erue me. Vide humilitatē meā et laborē meū: et dimitte uniūſa delicta mea. Reſpice inimicos meoſ quoniā multiplicati ſunt: et odio iniquo oderunt me. Cuſtodi animā meā et erue me: nō erubeſcam quoniā ſperaui in te. Innocentes et recti adheſerūt michi: q̄a ſuſtinui te. Libera deꝰ iſrl̄: ex omībꝫ tribulacionibus ſuis.

ps dauid .xxv.

Iudica me dn̄e quoniā ego in innocētia mea ingreſſus ſum: et in dn̄o ſperans nō infirmabor. Proba me domine ⁊ tempta me: ure renes meos ⁊ cor meū. Quoniam miſericordia tua ante oculos meos eſt: et cōplacui in veritate tua. Non ſedi cū cōcilio vanitatis: et cū iniqua gerentibꝫ nō introibo. Odiui eccleſiā malignantiū: et cū impijs nō ſedebo. Lauabo inter innocentes manus meas: et circūdabo altare tuū dn̄e. Vt audiā vocem laudis: et enarrem uniūſa mirabilia tua. Domine dilexi decorem domus tue: et locum habitationis glorie tue. Ne perdas cum impijs deus animā meā: et cū viris ſanguinū vitā meā. In quorū manibꝫ iniquitates ſūt: dextera eorum repleta eſt muneribus. Ego autē in innocentia mea ingreſſus ſum: redime me et miſerere mei. Pes enim meus ſtetit in directo: in eccleſijs benedicam te domine.

In finē ps dd̄ priuſq̄ liniretur .xxvi.

Dominus illuminatō mea et ſalus mea: quem timebo? Dominꝰ ꝓtector vite mee: a quo trepidabo? Dum appropiāt ſuꝑ me nocentes: ut edāt carnes meas. Qui tribulant me inimici mei: ipſi infirmati ſunt et ceciderūt. Si conſiſtāt aduerſum me caſtra: nō timebit cor meū. Si exſurgat adūſum me prelium: in hoc ego ſperabo. Vnam petij a dn̄o hanc requiram: ut inhabitē in domo dn̄i omnibus diebus vite mee. Vt videā volūtatem dn̄i: et viſitem templū eiꝰ. Quoniā abſcōdit me in tabernaculo ſuo in die malorū: protexit me in abſcondito tabernaculi ſui. In petra exaltauit me: ⁊ nunc exaltauit caput meū ſuper inimicos meos. Circuiui et immolaui in tabernaclo eius hoſtiam vociferationis: cātabo et pſalmū dicā dn̄o. Exaudi dn̄e vocē meam qua clamaui ad te: miſerere mei et exaudi me. Tibi dixit cor meū exquiſiuit te facies mea: faciē tuā dn̄e requiram. Ne auertas faciem tuā a me: ne declines in ira a ſeruo tuo. Adiutor meꝰ eſto ne derelinquas me: neq;

deſpicias me deus ſalutaris meus. Quoniā pater meus et mater mea dereliquerūt me: dn̄s aūt aſſumpſit me. Legem pone michi dn̄e in via tua: et dirige me in ſemita recta propter inimicos meos. Ne tradideris me in animas tribulantiū me: quoniam inſurrexerūt in me teſtes iniqui: et mentita eſt iniquitas ſibi. Credo videre bona dn̄i: ī terra viuentiū. Expecta dn̄m viriliter age: et cōfortet̄ cor tuū et ſuſtine dn̄m. Pſalmꝰ ipī dd̄. xxvii.

Ad te dn̄e clamabo deus meus ne ſileas a me: ne quādo taceas a me: et aſſimilabor deſcendētibꝫ in lacum. Exaudi dn̄e vocem orationis mee dū oro ad te: dū extollo manus meas ad templū ſanctū tuum. Ne ſimul tradas me cū peccatoribꝫ: et cū operātibꝫ iniquitatē ne perdas me. Qui loquuntur pacē cū proximo ſuo: mala aūt in cordibꝫ eoꝝ. Da illis ſcd̄m opera eoꝝ: et ſecundū nequiciā adinuentionū ipſoꝝ. Secundū opera manuū eorū tribue illis: redde retributionem eoꝝ ipſis. Quoniā nō intellexerunt opera dn̄i et in opera manuum eius: deſtrues illos et nō edificabis eos. Benedictus dn̄s: quoniā exaudiuit vocem deprecationis mee. Dominꝰ adiutor meus et ꝓtector meus: et in ipſo ſperauit cor meū et adiutus ſum. Et refloruit caro mea: ⁊ ex voluntate mea cōfitebor ei. Dominus fortitudo plebis ſue: et ꝓtector ſaluationum criſti ſui eſt. Saluū fac ꝑpl̄m tuū dn̄e ⁊ benedic hereditati tue: ⁊ rege eos ⁊ extolle illos uſq; in eternū. Pſ dd̄ in cōſūmacōe tabn̄acli. xxviii.

Afferte dn̄o filij dei: afferte dn̄o filios arietū. Afferte dn̄o gloriam et honorem: afferte dn̄o gloriā nomini eiꝰ: adorate dn̄m ī atrio ſācto eius. Vox dn̄i ſup aquas: deus maieſtatis intonuit: dominꝰ ſup aquas multas. Vox dn̄i in virtute: vox domini in magnificentia. Vox dn̄i cōfringentis cedros: ⁊ cōfringet dn̄s cedros libani. Et comminuet eos tanꝙ̄ vitulū libani: et dilectꝰ queadmodū filios vnicorniū. Vox dn̄i intercedētis flāmam ignis: vox dn̄i cōcutientis deſertū: et cōmouebit dn̄s deſertū cades. Vox domini ꝑparantis ceruos et reuelabit cōdenſa: et ī templo eius omnēs dicēt gloriā. Dn̄s diluuium inhabitare facit: et ſedebit dn̄s rex in eternū. Dominꝰ virtutē ꝑplo ſuo dabit: dn̄s benedicet ꝑplo ſuo ī pace. Pſ cātici in dedicacōe domus dd̄. xxix.

Exaltabo te dn̄e quoniā ſuſcepiſti me: nec delectaſti inimicos meos ſup me. Domine deus meus clamaui ad te: ⁊ ſanaſti me. Domine eduxiſti ab inferno animā meā: ſaluaſti me a deſcendentibꝫ in lacū. Pſallite dn̄o ſancti eius: ⁊ ꝯfitemini memorie ſāctitatis eius. Quoniam ira in indignatione eius: et vita in volūtate eius. Ad veſperū demorabitur fletus: et ad matutinum leticia. Ego aūt dixi in abundātia mea: nō mouebor in eternū. Domine: in volūtate tua preſtitiſti decori meo virtutē. Auertiſti faciem tuā a me: et factus ſum conturbatus. Ad te domine clamabo: et ad deū meum deprecabor. Que vtilitas ī ſanguine meo: dum deſcendo in corruptionem. Numquid confitebitur tibi puluis: aut annunciabit veritatem tuā. Audiuit dn̄s et miſertus eſt mei: dn̄s factus eſt adiutor meus. Conuertiſti planctum meū in gaudiū michi: cōſcidiſti ſaccū meum.

et circũdediſti me leticia. Et cãtet tibi gloria mea et non cõpungar: domine deus meus in eternum confitebor tibi.

In finē pſ̄ dd̄ pro extaſi. xxx.

In te dñe nõ confundar in eternum: in iuſticia tua libera me. Inclina ad me aurem tuã: accelera ut eruas me. Eſto michi in deũ protectorē et in domum refugij: ut ſaluum me facias. Quoniã fortitudo mea et refugium meũ es tu: ⁊ propter nomē tuũ deduces me ⁊ enutries me. Educes me de laqueo quē abſcõderũt michi: quoniam tu es ꝓtector meus. In manus tuas cõmendo ſpiritũ meũ: redemiſti me dñe deꝰ veritatis. Odiſti obſeruantes vanitates: ſuꝑuacue. Ego aũt in dño ſperaui: exultabo et letabor in miſericordia tua. Quoniã reſpexiſti humilitatē meã: ſaluaſti de neceſſitatibus animã meã. Nec cõcluſiſti me in manibus inimici: ſtatuiſti in loco ſpacioſo pedes meos. Miſerere mei domine quoniã tribulor: cõturbatꝰ eſt in ira oculus meus: anima mea ⁊ venter meꝰ. Quoniã defecit in dolore vita mea: ⁊ anni mei in gemitibꝫ. Infirmata eſt ī paupertate virtus mea: et oſſa mea cõturbata ſunt. Super oĩes inimicos meos factus ſum opprobriũ vicinis meis valde: ⁊ timor notis meis. Qui videbant me foras fugerũt a me: obliuioni datꝰ ſũ tãꝙ mortuus a corde. Factus ſum tãꝙ vas perditũ: quoniã audiui vituperatõnē multoꝝ cõmorantiũ in circuitu. In eo dũ cõuenirēt ſimul aduerſum me: accipere animã meã ꝯſiliati ſunt. Ego aũt ī te ſperaui dñe: dixi deus meus es tu: in manibꝫ tuis ſortes mee. Eripe me de manu inimicorum meorũ: et a perſequentibus me. Illuſtra faciē tuã ſuꝑ ſeruũ tuũ: ſaluum me fac ī miſ̄cdia tua: dñe nõ cõfundar quoniã inuocaui te. Erubeſcant impij ⁊ deducantur in infernũ: muta fiãt labia doloſa. Que loquũtur adũſus iuſtũ iniquitatē: in ſuperbia et in abuſione. Quam magna multitudo dulcedinis tui dñe: quã abſcõdiſti timētibus te. Perfeciſti eis qui ſperant in te: in cõſpectu filioꝝ hominũ. Abſcondes eos in abſcondito faciei tue: a cõturbatione hominũ. Proteges eos in tabernaculo tuo: a contradictione linguaꝝ. Benedictꝰ dñs: quoniam mirificauit miſericordiam ſuam michi in ciuitate munita. Ego aũt dixi in exceſſu mentis mee: proiectus ſum a facie oculoꝝ tuorum. Ideo exaudiſti vocē oratõnis mee: dum clamarē ad te. Diligite dñm omnes ſancti eius: quoniã veritatē requiret dñs: et retribuet abundãter facientibus ſuperbiam. Viriliter agite et confortetur cor veſtrum: oĩes qui ſperatis in domino.

Intellc̄s dd̄. xxxi.

Beati quoꝝ remiſſe ſunt iniquitates: et quorũ tecta ſunt peccata. Beatus vir cui non imputauit dñs peccatũ: nec eſt in ſpiritu eius dolus. Quoniam tacui inueterauerũt oſſa mea: dũ clamarē tota die. Quoniã die ac nocte grauata eſt ſuper me manus tua: conuerſus ſum in erumna mea dũ cõfigitur ſpina. Delictũ meum cognitũ tibi feci: ⁊ iniuſticiã meã non abſcondi. Dixi cõfitebor aduerſum me iniuſticiam meam dño: ⁊ tu remiſiſti impietatē peccati mei. Pro hac orabit ad te oĩs ſanctus: in tp̄e oportuno. Veruntamen in diluuio aquarũ multarũ: ad eũ non approximabunt. Tu es refugium meum a tribulatione que circūdedit me: exultatio mea erue me a circūdantibꝫ me. Intellectum tibi dabo et inſtruā te: in via hac qua gradieris firmabo ſuper te oclos meos. Nolite fieri ſicut equus ⁊ mulus: quibus nō eſt intellectus. In chamo et freno maxillas eoꝝ cōſtringe: qui nō approximāt ad te. Multa flagella peccatoris: ſperātem autē in domino miſericordia circundabit. Letamini in domino et exultate iuſti: et gloriamini omnes recti corde. In finē pſalmꝰ dd̄. xxxii.

Exultate iuſti in dño: rectos decet laudatio. Confitemini dño ī cythara: in pſalterio decem cordarū pſallite illi. Cantate ei cāticū nouū: bene pſallite ei ī vociferatōne. Quia rectū eſt verbū dñi: ⁊ omnia opera eiꝰ in fide. Diligit miſericordiā ⁊ iudicium: miſcdia dñi plena eſt terra. Verbo dñi celi firmati ſunt: et ſpiritu oris eius omīs virtus eoꝝ. Congregās ſicut in vtre aquas maris: ponens in theſauris abiſſos. Timeat dñm omīs terra: ab eo aūt cōmoueant̄ omnes inhabitātes orbem. Quoniā ipſe dixit ⁊ facta ſunt: ipſe mādauit ⁊ creata ſunt. Dominus diſſipat conſilia gentiū: reprobat aūt cogitationes ꝑplōꝝ: et reprobat cōſilia principū. Conſiliū aūt dñi in eternū manet: cogitatōnes cordis eius in generatione ⁊ generationē. Beata gēs cuius eſt dñs deus eius: ꝑplus quem elegit in hereditatē ſibi. De celo reſpexit dñs: vidit omnes filios hominū. De ꝑparato habitaclō ſuo: reſpexit ſup omnes qui habitant terrā. Qui finxit ſingillatim corda eoꝝ: qui intelligit omnia opera eoꝝ. Non ſaluat̄ rex per multā virtutē: et gygas non ſaluabitur in multitudine virtutis ſue. Fallax equus ad ſalutē: in abundantia aūt virtutis ſue nō ſaluabit̄. Ecce oculi dñi ſup metuentes eū: ⁊ in eis qui ſperant ſup miſericordia eius. Ut eruat a morte animas eorū: ⁊ alat eos in fame. Anima noſtra ſuſtinet dñm: quoniā adiutor ⁊ protector noſter eſt. Quia in eo letabitur cornu noſtrū: et in nomine ſancto eius ſperauimꝰ. Fiat miſericordia tua dñe ſup nos: quēadmodū ſperauimꝰ ī te. Ps dd̄ cū mutauit vultū ſuū coram abimelech et dimiſit eū et abijt. 33.

Benedicā dñm in omī tp̄e: ſemper laus eius ī ore meo. In dño letabit̄ anima mea: audiāt māſueti et letent̄. Magnificate dñm mecū: et exaltemus nomē eius ī idipſum. Exquiſiui dñm et exaudiuit me: et ex omnibꝫ tribulationibus meis eripuit me. Accedite ad eū ⁊ illuminamini: et facies veſtre nō cōfundentur. Iſte pauper clamauit ⁊ dñs exaudiuit eū: et de omībꝫ tribulatōnibꝫ eiꝰ ſaluauit eū. Immittet angelus dñi in circuitu timēciū eū: ⁊ eripiet eos. Guſtate et videte quoniā ſuauis eſt dñs: beatus vir qui ſprat in eo. Timete dñm omnes ſancti eius: quoniā nō eſt inopia timentibꝫ eū. Diuites eguerunt et eſurierunt: inquirētes aūt dñm nō minuentur omni bono. Venite filij audite me: timorem dñi docebo vos. Quis eſt homo qui vult vitā: diligit dies videre bonos? Prohibe linguā tuā a malo: ⁊ labia tua ne loquātur dolū. Diuerte a malo et fac bonū: inquire pacē et perſequere eā. Oculi dñi ſup iuſtos: et aures eius in preces eorum. Vultus aūt domini ſup facientes mala: ut perdat de terra memoriā eorū. Clamauerūt iuſti et dn̄s exaudiuit eos: ⁊ ex omnibꝫ tribulacõibꝫ eorum liberauit eos. Iuxta eſt dn̄s hiis qui tribulato ſunt corde: ⁊ humiles ſpiritu ſaluabit. Multe tribulaciones iuſtorū: et de hiis oīibꝫ liberabit eos dn̄s. Cuſtodit dn̄s oīa oſſa eoꝝ: vnū ex hiis nõ cõteret. Mors peccatorū peſſima: et q̄ oderūt iuſtū delinquēt. Redimet dn̄s animas ſeruorū ſuoꝝ: et nõ delinquent oīes q̄ ſperāt in eo.

In finē ps ipſi dauid . ze.

Iudica dn̄e nocentes me: expugna impugnātes me. Apprehende arma et ſcutū: ⁊ exurge in adiutorium michi. Effunde frameā ⁊ cõclude aduerſus eos qui ꝑſecuntur me: dic anime mee ſalus tua ego ſum. Confundantur et reuereant̄: querētes animā meam. Auertant̄ retrorſum ⁊ cõfundātur: cogitātes michi mala. Fiant tanq̄ puluis ante faciē venti: et angelꝰ domini coartans eos. Fiat via illoꝝ tenebre ⁊ lubricū: ⁊ angelus domini perſequēs eos. Quoniam gratis abſconderūt michi interitū laquei ſui: ſuperuacue exprobrauerūt animā meā. Veniat illi laqueus quē ignorat: ⁊ captio quā abſcõdit apprehendat eū: et in laqueum cadat in ipm̄. Anima aūt mea exultabit in dn̄o: ⁊ delectabitur ſuper ſalutari ſuo. Omnia oſſa mea dicēt: domine quis ſimilis tibi? Eripiens inopē de manu fortiorū eius: egenū et pauperē a diripientibꝫ eū. Surgentes teſtes iniqui: q̄ ignorabāt interrogabāt me. Retribuebāt michi mala pro bonis: ſterilitatem anime mee. Ego autē cū michi moleſti eſſent: induebar cilicio. Humiliabam in ieiunio animā meā: et oratio mea ī ſinu meo ꝯuertetur. Quaſi proximū quaſi fratrem nr̄m ſic cõplacebam: quaſi lugēs ⁊ cõtriſtatꝰ ſic humiliabar. Et adūſum me letati ſūt ⁊ cõuenerūt: congregata ſunt ſuꝑ me flagella et ignoraui. Diſſipati ſunt nec cõpuncti: temptauerūt me ſubſānauerūt me ſubſannatione: frenduerunt ſuꝑ me dentibꝫ ſuis. Domine quādo reſpicies: reſtitue animā meā a malignitate eoꝝ: a leonibus vnicā meā. Cõfitebor tibi ī eccleſia magna: in ꝑplo graui laudabo te. Non ſuꝑgaudeāt michi qui aduerſant̄ michi inique: qui oderūt me gratis et annuunt oculis. Quoniā michi quidē pacifice loquebātur: et in iracūdia terre loquētes dolos cogitabāt. Et dilatauerūt ſuꝑ me os ſuū: dixerūt euge euge viderūt oculi noſtri. Vidiſti domine ne ſileas: dn̄e ne diſcedas a me. Exurge et intende iudicio meo deꝰ meus: et dn̄s meus ī cauſam meam. Iudica me ſcd̄m iuſticiā tuā dn̄e deus meus: ⁊ non ſuꝑgaudeant michi. Non dicāt in cordibꝫ ſuis euge euge anime nr̄e: nec dicāt deuorabimꝰ eū. Erubeſcant et reuereant̄ ſimul: qui gratulant̄ malis meis. Induantur cõfuſione et reuerentia: qui maligna loquūtur ſuꝑ me. Exultent ⁊ letētur qui volūt iuſticiā meā: et dicāt ſemꝑ magnificetur dominus qui volunt pacem ſerui eius. Et lingua mea meditabitur iuſticiā tuā: tota die laudē tuam.

In finē ſeruo dn̄i dd̄ . xxxv .

Dixit iniuſtꝰ ut delinquat in ſemetipſo: nõ eſt timor dei āte oclos eius. Quoniā doloſe egit in cõſpectu eius: ut inueniat̄ iniquitas eius ad odiū. Verba oris eius iniquitas et dolus: noluit intelligere ut bene ageret. Iniquitatē meditatꝰ eſt ī cubili ſuo: aſtitit omni vie nō bone: maliciam aūt nō odiuit. Domine ī celo miſericordia tua: et veritas tua vſqꝫ ad nubes. Iuſticia tua ſicut mōtes dei: iudicia tua abiſſus multa. Homines et iumēta ſaluabis dn̄e: quēadmodū multiplicaſti miſericordiā tuā deus. Filij aūt hominum: in tegumine alaꝝ tuaꝝ ſperabūt. Inebriabuntur ab vbertate domus tue: et torrente voluptatis tue potabis eos. Quoniā apud te eſt fons vite: et in lumine tuo videbimus lumē. Pretēde miſericordiā ſcientibꝫ te: et iuſticiā tuā hijs qui recto ſūt corde. Non veniat michi pes ſuꝑbie: ⁊ manus peccatoris non moueat me. Ibi ceciderunt ꝗ operant̄ iniquitatē: expulſi ſūt nec potuerūt ſtare.

Pſalmꝰ ipi dd̄. 36.

Noli emulari in malignātibus: neqꝫ zelaueris facientes iniquitatem. Quoniā tanꝙ̄ fenū velociter areſcent: et quēadmodū olera herbarum cito decidēt. Spera in dn̄o et fac bonitatē: et inhabita terrā et paſceris in diuitijs eius. Delectare in dn̄o: ⁊ dabit tibi peticiones cordis tui. Reuela dn̄o viā tuā et ſpera in eo: et ipſe faciet. Et educet quaſi lumē iuſticiā tuam: ⁊ iudiciū tuū tanꝙ̄ meridiem: ſubditus eſto dn̄o et ora eū. Noli emulari in eo ꝗ proſperatur ī via ſua: in homine faciente iniuſticias. Deſine ab ira et derelinque furorē: noli emulari ut maligneris. Quoniā qui malignant̄ exterminabūtur: ſuſtinētes aūt dn̄m ipſi hereditabūt terram. Et adhuc puſillū ⁊ nō erit peccator: et queres locum eius et non invenies. Manſueti aūt hereditabunt terrā: et delectabuntur in multitudine pacis. Obſ̄uabit peccator iuſtū: ⁊ ſtridebit ſuꝑ eū dentibꝫ ſuis. Dominus autē irridebit eū: quoniā proſpicit ꝙ veniet dies eius. Gladiū euaginauerunt peccatores: intenderunt arcum ſuum. Ut decipiāt pauperē ⁊ inopē: ut trucident rectos corde. Gladius eoꝝ intret in corda ipſorū: et arcus eoꝝ confringatur. Melius eſt modicū iuſto: ſuꝑ diuitias peccatoꝝ multas. Quoniam brachia peccatorū conterentur: cōfirmat aūt iuſtos dn̄s. Nouit dn̄s dies immaculatoꝝ: et hereditas eoꝝ in eternū erit. Non cōfundentur ī tp̄e malo: et in diebus famis ſaturabuntur: quia peccatores peribūt. Inimici vero dn̄i mox ut honorificati fuerint et exaltati: deficientes quēadmodum fumus deficiēt. Mutuabit̄ peccator ⁊ non ſoluet: iuſtus aūt miſeretur ⁊ tribuet. Quia benedicentes ei hereditabunt terrā: maledicentes aūt ei diſperibunt. Apud dn̄m greſſus hominis dirigetur: et viā eius volet. Cum ceciderit nō collidetur: quia dn̄s ſupponit manū ſuā. Iunior fui etenim ſenui: ⁊ nō vidi iuſtū derelictū: nec ſemē eius querens panē. Tota die miſeretur et cōmodat: et ſemē illius in benedictione erit. Declina a malo et fac bonū: et inhabita ī ſeclm ſecli. Quia dn̄s amat iudiciū: et nō derelinquet ſanctos ſuos: in eternū ꝯſeruabūtur. Iniuſti punient̄: et ſemen impioꝝ peribit. Iuſti aūt hereditabūt terrā: et inhabitabunt in ſeculū ſeculi ſuꝑ eā. Os iuſti meditabit̄ ſapientiā: et lingua eius loquetur iudiciū. Lex dei eius in corde ipſius: et non ſupplātabuntur greſſus eius. Conſiderat peccator iuſtū: et querit mortificare eum. Dominus aūt non derelinquet eum in manibꝫ eius: nec damnabit eum cum iudicabitur illi. Exſpecta dominum et cuſtodi viam eius: et exaltabit te ut hereditate capias terram: cū perierint peccatores videbis. Vidi impium ſuperexaltatum: ⁊ eleuatum ſicut cedros libani. Et tranſiui et ecce non erat: queſiui eum et nō eſt inuentus locus eius. Cuſtodi innocentiam ⁊ vide equitatem: quoniam ſunt reliquie homini pacifico. Iniuſti autē diſperibunt: ſimul reliquie impioꝝ interibūt. Salus aūt iuſtorū a dño: et protectoꝛ eorū in tp̄e tribulatōnis. Et adiuuabit eos dñs ⁊ liberabit eos: ⁊ eruet eoˢ a peccatoribꝫ: ⁊ ſaluabit eos q̄a ſperauerūt ī eo. Pſ dauid in remēoracione ſabbati ·37·

Domine ne in furore tuo arguas me: neqꝫ in ira tua corripias me. Quoniā ſagitte tue infixe ſunt michi: et cōfirmaſti ſup me manum tuā. Non eſt ſanitas in carne mea a facie ire tue: nō eſt pax oſſibꝫ meis a facie peccatoꝝ meoꝝ. Quoniā iniquitates mee ſupgreſſe ſunt caput meū: et ſicut onus graue grauate ſunt ſup me. Putruerunt ⁊ corrupte ſunt cicatrices mee: a facie inſipiētie mee. Miſer factus ſum et curuatꝯ ſum uſqꝫ in finē: tota die cōtriſtatus ingrediebar. Quoniā lūbi mei impleti ſunt illuſionibus: et non eſt ſanitas in carne mea. Afflictus ſum et humiliatꝯ ſū nimis: rugiebā a gemitu cordis mei. Domine ante te omne deſideriū meum: ⁊ gemitus meus a te non eſt abſconditus. Coꝛ meū conturbatū eſt: dereliquit me virtus mea: et lumen oculoꝝ meorum et ipm non eſt mecum. Amici mei et proximi mei: aduerſū me appropinquerūt et ſteterūt. Et q̄ iuxta me erāt delonge ſteterūt: et vim faciebāt qui querebant animam meam. Et qui inquirebāt mala michi locuti ſunt vanitates: et dolos tota die meditabantur. Ego autem tanquam ſurdus non audiebam: et ſicut mutus non aperiens os ſuū. Et factus ſum ſicut homo nō audiens: et non habens in ore ſuo redargutiones. Quoniam in te domine ſperaui: tu exaudies domine deus meus. Quia dixi ne quando ſupergaudeant michi inimici mei: et dum cōmouentur pedes mei · ſuper me magna locuti ſunt. Quoniā ego in flagella paratus: et doloꝛ meus in conſpectu meo ſemp. Quoniā iniquitatē meā annūciabo: et cogitabo pro peccato meo. Inimici aūt mei viuūt ⁊ cōfirmati ſunt ſup me: et multiplicati ſūt qui oderūt me inique. Qui retribuūt mala pro bonis detrahebāt michi: quoniā ſequebar bonitatem. Ne derelinquas me domine deus meus: ne diſceſſeris a me. Intende in adiutorium meum: domine deus ſalutis mee. In finē pro ydithum cātic̄ dd ·38·

Dixi cuſtodiā vias meas: ut non delinquam in lingua mea. Poſui ori meo cuſtodiā: cū conſiſteret peccatoꝛ aduerſum me. Obmutui et humiliatꝯ ſū et ſilui a bonis: ⁊ doloꝛ meꝯ renouatꝯ eſt. Cōcaluit coꝛ meū intra me: ⁊ in meditacione mea exardeſcet ignis. Locutꝯ ſum in lingua mea: notū fac michi domine finē meū. Et numerum dieꝝ meorum qui eſt: ut ſciā quid deſit michi. Ecce menſurabiles poſuiſti dies meos: et ſubſtātia mea tanqꝫ nichilū ante te. Verūtamē vniūſa vanitas: oīs homo viuēs. Verūtamē in ymagine pertrāſit homo: ſed et fruſtra cōturbat̄. Theſaurizat: et ignorat cui cōgregabit ea. Et nunc que eſt exſpectatio mea nonne dominus? et ſubſtantia mea apud te eſt. Ab om̄ibꝫ iniquitatibꝫ meis erue me: opprobriū inſipienti dediſti me. Obmutui et nō aperui os meū: quoniā tu feciſti amoue a me plagas tuas. A fortitudine manus tue ego defeci in increpationibus: propter iniquitatē corripuiſti hominem. Et tabeſcere feciſti ſicut araneā animam eius: verūtamen vane cōturbatur omnis homo. Exaudi orationē meā dñe et deprecationē meā: auribꝫ ꝑcipe lacrimas meas. Ne ſileas quoniā aduena ego ſum apud te: et peregrinꝰ ſicut om̄es patres mei. Remitte me ut refrigerer priuſq̄ȝ abeā: ⁊ amplius non ero. In finē pš dd̄. xxxix.

Exſpectās exſpectaui dñm: ⁊ intēdit michi. Et exaudiuit ꝑces meas: et eduxit me de lacu miſerie et de luto fecis. Et ſtatuit ſupra petrā pedeſ meos: et direxit greſſꝰ meos. Et immiſit in os meū cāticū nouū: carmen deo nr̄o. Videbūt multi ⁊ timebūt: ⁊ ſperabūt in dñō. Beatus vir cuiꝰ eſt nomē dñi ſpes eius: et nō reſpexit in vanitates et inſanias falſas. Multa feciſti tu dñe deus meus mirabilia tua: ⁊ cogitationibꝫ tuis non eſt qui ſimilis ſit tibi. Annūciaui et locutuſ ſum: multiplicati ſūt ſuꝑ numerum. Sacrificiū et oblationē noluiſti: aures aūt ꝑfeciſti michi. Olocauſtū et pro peccato nō poſtulaſti: tūc dixi ecce venio. In capite libri ſcriptū eſt de me ut facerem volūtatē tuā: deus meꝰ volui et legē tuā in medio cordis mei. Annūciaui iuſticiā tuā ī eccl̄ia magna: ecce labia mea nō ꝓhibebo dñe tu ſciſti. Iuſticiā tuā nō abſcondi in corde meo: veritatē tuā et ſalutare tuū dixi. Non abſcondi miſericordiā tuā et veritatē tuā: a cōſilio multo. Tu aūt dñe ne longe facias miſerationes tuas a me: miſericordia ⁊ veritas tua ſemꝑ ſuſceperūt me. Quoniam circundederūt me mala quorū non eſt numerus: cōprehenderūt me iniquitates mee: et nō potui ut viderem. Multiplicate ſunt ſuꝑ capillos capitis mei: et cor meū dereliquit me. Complaceat tibi dñe ut eruas me: dñe ad adiuuādū me reſpice. Confundantur et reuereant̄ ſimul: q̄ querunt animā meam ut auferant eam. Auertātur retrorſum et reuereātur: qui volūt michi mala. Ferant cōfeſtim cōfuſionē ſuā: qui dicunt michi euge euge. Exultent et letentur ſuper te omnes querentes te: et dicāt ſemꝑ magnificetur dñs qui diligunt ſalutare tuū. Ego aūt mendicus ſum et pauper: dñs ſollicitus eſt mei. Adiutor meus et protector meus tu es: deus meus ne tardaueris. In finē pš dauid. Intellc̄s filijs chore. xl.

Beatus qui intelligit ſuꝑ egenum ⁊ pauperē: in die mala liberabit eū dñs. Dominꝰ cōſeruet eū et viuificet eū: et beatū faciat eū in terra: ⁊ nō tradat eū in animam inimicorū eius. Dominus opē ferat illi ſuꝑ lectū doloris eius: vniūſum ſtratū eius verſaſti in infirmitate eius. Ego dixi dñe miſerere mei: ſana animā meā quia peccaui tibi. Inimici mei dixerūt mala michi: quādo morietur et peribit nomē eius? Et ſi ingrediebat̄ ut videret vana loquebatur cor eius: congregauit iniquitatem ſibi. Egrediebatur foras: ⁊ loquebat̄ in idipſum.

Aduerſum me ſuſurrabāt om̄es inimici mei: aduerſum me cogitabant mala michi. Verbū iniquū conſtituerunt aduerſū me: nunquid qui dormit nō adiciet ut reſurgat? Etenim homo pacis mee in quo ſperaui: qui edebat panes meos magnificauit ſuper me ſupplantationē. Tu aūt dn̄e miſerere mei: ⁊ reſuſcita me et retribuā eis. In hoc cognoui quoniā voluiſti me: qm̄ non gaudebit inimicus meus ſup̄ me. Me aūt propter innocentiā ſuſcepiſti: ⁊ ɔfirmaſti me in conſpectu tuo in eternū. Benedictus dn̄s deus iſrl' a ſeculo ī ſeculū: fiat fiat.

In finē intellcͤs filijs chore pſ dd. xli.

Quemadmodū deſiderat ceruus ad fontes aquarū: ita deſiderat anima mea ad te deus. Sitiuit anima mea ad deū fortem viuū: quādo veniam ⁊ apparebo āte faciē dei? Fuerunt michi lacrime mee panes die ac nocte: dū dicit̄ michi quotidie ubi eſt deus tuus. Hec recordatus ſū et effudi ī me animā meā: qm̄ tranſibo in locum tabernaculi āmirabilis uſq; ad domum dei. In voce exultationis et confeſſionis: ſonus epulātis. Quare triſtis es anima mea: ⁊ quare conturbas me? Spera ī deo qm̄ adhuc confitebor illi: ſalutare vultus mei et deus meus. Ad meip̄m anima mea conturbata eſt: propterea memor ero tui de terra iordanis et hermonijm a mōte modico. Abiſſus abiſſum inuocat: in voce catharactarū tuarum. Omnia excelſa tua et fluctꝰ tui ſuper me tranſierūt. In die mādauit dn̄s miſcdiam ſuā: ⁊ nocte canticum eius. Apud me oratio deo vite mee: dicā deo ſuſceptor meꝰ es. Quare oblitus es mei: et quare contriſtatus incedo dū affligit me inimicus? Dum confringuntur oſſa mea: exprobrauerūt michi qui tribulant me inimici mei. Dum dicunt michi per ſingulos dies ubi eſt deus tuus: quare triſtis es anima mea et quare conturbas me? Spera in deo quoniam adhuc cōfitebor illi: ſalutare vultꝰ mei et deus meus.

In finē pſalmus dd. xlii.

Iudica me deꝰ ⁊ diſcerne cauſā meā de gente nō ſancta: ab homine iniquo et doloſo erue me. Quia tu es deꝰ fortitudo mea: quare me repuliſti ⁊ quare triſtis incedo dū affligit me inimicus? Emitte lucē tuā ⁊ veritatē tuā: ip̄a me deduxerūt ⁊ adduxerūt in montem ſanctū ⁊ in tabernacl'a tua. Et introibo ad altare dei: ad deū qui letificat iuuētutem meā. Confitebor tibi in cythara deꝰ deus meꝰ: quare triſtis es aīa mea et quare conturbas me? Spera ī deo qm̄ adhuc cōfitebor illi: ſalutare vultꝰ mei ⁊ deꝰ meus.

In finē pro filijs chore intellcͤs. pſ dauid. xliii.

Deus auribꝫ noſtris audiuimꝰ: p̄res nr̄i ānunciauerunt nobis. Opus qd̄ op̄atꝰ es ī diebꝫ eoꝝ: et in diebꝫ antiquis. Manus tua gentes diſperdidit et plantaſti eos: afflixiſti ipſos et expuliſti eos. Nec enī in gladio ſuo poſſederūt terrā: et brachiū eorū non ſaluauit eos. Sed dextera tua ⁊ brachiū tuū et illuminatio vultus tui: quoniā complacuiſti in eis. Tu es ipſe rex meus ⁊ deus meus: q̄ mandas ſalutes iacob. In te inimicos nr̄os vētilabimus cornu: ⁊ in nomine tuo ſpernemꝰ inſurgētes in nobis. Non enī in arcu meo ſperabo: et gladius meus non ſaluabit me. Saluaſti enī nos de affligētibꝫ nos: et odientes nos confudiſti. In deo laudabimur tota die: et in nomine tuo confitebimur in ſeculum. Nunc autem repuliſti et confudiſti nos: et non egredieris in virtutibus noſtris. Auertiſti nos retrorſū poſt inimicos noſtros: et qui oderunt nos diripiebant ſibi. Dediſti nos tanq̄ oues eſcarum: et in gentibꝫ diſperſiſti nos. Vendidiſti populū tuum ſine p̄cio: et non fuit multitudo ī commutationibus eorum. Poſuiſti nos opprobrium vicinis noſtris: ſubſannationem et deriſum hijs qui ſunt in circuitu noſtro. Poſuiſti nos in ſimilitudinem gentibus: commotionem capitis in populis. Tota die verecundia mea contra me eſt: et confuſio faciei mee cooperuit me. A voce exprobrantis ⁊ obloquentis: a facie inimici et perſequentis. Hec om̄ia venerūt ſuper nos nec obliti ſumus te: et inique non egimus in teſtamento tuo. Et non receſſit retro cor noſtrum: et declinaſti ſemitas noſtras a via tua. Quoniam humiliaſti nos in loco afflictionis: ⁊ cooperuit nos umbra mortis. Si obliti ſumus nomen dei noſtri: et ſi expandimus manus noſtras ad deum alienum. Nonne de⁹ requiret iſta? ipſe enim nouit abſcondita cordis. Quoniam propter te mortificamr̄ tota die: eſtimati ſumus ſicut oues occiſionis. Exſurge quare obdormis domine: exſurge et ne repellas in finem. Quare faciē tuam auertis obliuiſceris inopie noſtre: et tribulationis noſtre. Quoniam humiliata ē ī puluere aīa nr̄a: ꝯglutinatus ē ī t̄ra venter noſter. Exſurge dn̄e adiuua nos: et redime nos p̄pter nomen tuū.

In finē. p hijs q̄ cōmutabūtᶻ filijs chore ad itellcū cāticū p dilecto.

.xliiii.

Eructauit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea regi. Lingua mea calamus ſcribe: velociter ſcribentis. Specioſus forma pre filijs hominum: diffuſa eſt gratia in labijs tuis: propterea benedixit te deus in eternum. Accingere gladio tuo: ſup femur tuū potentiſſime. Specie tua et pulcritudine tua: intēde proſpere procede et regna. Propter veritatem ⁊ manſuetudinem et iuſticiā: ⁊ deducet te mirabiliter dextera tua. Sagitte tue acute: populi ſub te cadent in corda inimicorum regis. Sedes tua de⁹ ī ſeculū ſecli: virga directionis virga regni tui. Dilexiſti iuſticiam et odiſti iniquitatem: propterea vnxit te deus deus tu⁹ oleo leticie pre conſortibus tuis. Mirra et gutta et caſia a veſtimentis tuis: a domibus eburneis ex quibꝫ delectauerunt te filie regum ī honore tuo. Aſtitit regina a dextris tuis in veſtitu deaurato: circumdata varietate. Audi filia ⁊ vide et inclina aurem tuam: et obliuiſcere populum tuum et domum patris tui. Et concupiſcet rex decorem tuum: quoniam ipſe ē dominus deus tuus ⁊ adorabūt eum. Et filie tyri in muneribꝫ: vultum tuum deprecabūtur omnes diuites plebis. Omnis gloria eius filie regis abintus: ī fimbrijs aureis circumamicta varietatibꝫ. Adducētur regi virgines poſt eam: proxime ei⁹ afferentur tibi. Afferentur in leticia et exultatione: adducentur ī templū regis. Pro patribus tuis nati ſunt tibi filij: conſtitues eos principes ſuper omnē terrā. Memor ero nominis tui domine: in omni generatione et generatione. Propterea pp̄li confitebuntur tibi ī eternū: ⁊ ī ſeculum ſeculi.

In finẽ filijs chore pro archanis. pſ dd̄. xlv.

Deus noſter refugium et virtus: adiutoꝛ in tribulationibus que inuenerunt nos nimis. Propterea non timebimus dum turbabitur terra: et tranſferent̃ montes in coꝛ maris. Sonauerunt et turbate ſunt aque eorum: cõturbati ſunt montes in fortitudine eius. Fluminis impetus letificat ciuitatem dei: ſanctificauit tabernaculum ſuum altiſſimus. Deus in medio eius non commouebitur: ad iuuabit eam deus mane diluculo. Conturbate ſunt gentes et inclinata ſunt regna: dedit vocem ſuam mota ē terra. Dominus virtutum nobiſcum: ſuſceptoꝛ noſter deus iacob. Venite et videte opera domini que poſuit prodigia ſuꝑ terram: auferens bella uſqꝫ ad finem terre. Arcum cõteret et confringet arma: et ſcuta comburet igni. Vacate et videte quoniam ego ſum deus: exaltaboꝛ in gentibus et exaltaboꝛ in terra. Dominus virtutum nobiſcũ: ſuſceptoꝛ noſter deus iacob.

In finẽ pro filijs chore pſ dauid. xlvi.

Omnes gẽtes plaudite manibꝫ: iubilate deo in voce exultationis. Quoniã dñs excelſus terribilis: rex magnus ſuper om̃em terram. Subiecit populos nobis: et gentes ſub pedibus noſtris. Elegit nobis hereditatem ſuam: ſpeciem iacob quã dilexit. Aſcendit deus in iubilo: ⁊ dominus in voce tube. Pſallite deo noſtro pſallite: pſallite regi nr̃o pſallite. Quoniam rex omnis terre deus: pſallite ſapienter. Regnabit deus ſuper gentes: deus ſedet ſuper ſedem ſanctam ſuam. Principes populorum ꝯgregati ſunt cum deo abraham: quoniã dij fortes terre vehementer eleuati ſunt.

Pſ cãtici filijs chore ſcd̃a ſabb̃ti. xlvii.

Magnus dominus et laudabilis nimis: in ciuitate dei noſtri in monte ſancto eius. Fundatur exultatione vniuerſe terre: mons ſyon latera aquilonis ciuitas regis magni. Deus ĩ domibꝫ eiꝰ cognoſcet̃: cũ ſuſcipiet eam. Quoniam ecce reges terre congregati ſunt: conuenerunt ĩ unũ. Ipſi vidẽtes ſic ãmirati ſunt: ꝯturbati ſũt ꝯmoti ſunt: tremoꝛ apꝑhendit eos. Ibi dolores ut parturiẽtis: ĩ ſpiritu vehementi conteres naues tharſis. Sicut audiuimus ſic vidimus in ciuitate domini virtutũ in ciuitate dei noſtri: deus fundauit eam in eternũ. Suſcepimus deus miſericoꝛdiam tuam: in medio templi tui. Secũdum nomen tuũ deꝰ ſic ⁊ laus tua in fines terre: iuſticia plena ē dextera tua. Letetur mons ſyon et exultent filie iude: propter iudicia tua dñe. Circumdate ſyon et complectimini eã: narrate in turribus eius. Ponite coꝛda veſtra in virtute eius: et diſtribuite domos eius ut enarretis in progenie altera. Quoniã hic ē deꝰ deꝰ noſter ĩ eternũ et in ſeculũ ſeculi: ip̄e reget nos ĩ ſecula.

In finẽ filijs chore. pſ dd̄. xlviii.

Audite hec omnes gentes: auribus percipite om̄es qui habitatis oꝛbem. Quiqꝫ terrigene et filij hominum: ſimul in vnũ diues ⁊ pauper. Os meum loquetur ſapientiam et meditatio coꝛdis mei prudentiã. Inclinabo ĩ parabolã aurẽ meã: ap̄iã ĩ pſalterio ꝓpoſitionẽ meã. Cur timebo ĩ die mala: iniq̃tas calcanei mei circumdabit me. Qui ꝯfidũt ĩ virtute ſua: et ĩ multitudine diuiciaꝝ ſuaꝝ gloriantur. Frater non redimit redimet homo? nō dabit deo placationē ſuā. Et p̄cium redemptionis anime ſue: et laborabit in eternū et viuet adhuc in finem. Non videbit interitum cum viderit ſapientes morientes: ſimul inſipiens et ſtultus peribunt. Et relinquent alienis diuicias ſuas: ⁊ ſepulcra eorum domus eorum in eternum. Tabernacula eorum in progenie et progenie: vocauerunt nomina ſua ī terris ſuis. Et homo cum in honore eſſet non intellexit: comparatus eſt iumentis inſipientibꝫ: ⁊ ſimilis factus eſt illis. Hec via illorum ſcandalum ipſis: ⁊ poſtea in ore ſuo complacebunt. Sicut oues in inferno poſiti ſunt: mors depaſcet eos. Et dominabuntur eorum iuſti in matutino: et auxilium eorū veteraſcet in inferno a gloria eorum. Veruntamen deus redimet animam meam de manu inferi cum acceperit me. Ne timueris cū diues factus fuerit homo: ⁊ cum multiplicata fuerit glā domus eiꝰ. Quoniam cum interierit nō ſumet omīa: neqꝫ deſcendet cum eo gloria eiꝰ. Quia anima eius in vita ipſius benedicetur: confitebitur tibi cū benefeceris ei. Introibit uſqꝫ ī progenies patrum ſuorum: uſqꝫ in eternum non videbit lumē. Homo cū ī honore eſſet nō intellexit: ꝯparatꝰ ē iumētis inſipiētibꝫ: et ſimilis factꝰ ē illis. Psalmꝰ asaph.

Deus deorum dominus locutus eſt: et vocauit terram. A ſolis ortu uſqꝫ ad occaſum: ex ſyon ſpecies decoris eius. Deus manifeſte veniet: deus noſter ⁊ non ſilebit. Ignis in conſpectu eius exardeſcet: et in circuitu eius tempeſtas valida. Aduocauit celum deſurſum: et terram diſcernere populū ſuū. Congregati illi ſanctos eius: qui ordinant teſtamētum eius ſuper ſacrificia. Et annunciabunt celi iuſticiam eius: quoniam deus iudex eſt. Audi populus meus et loquar: iſrahel et teſtificabor tibi: deus deus tuus ego ſum. Non in ſacrificijs tuis arguam te: olocauſta autem tua in conſpectu meo ſunt ſemper. Non accipiam de domo tua vitulos: neqꝫ de gregibus tuis hircos. Quoniam mee ſunt omnes fere ſiluarum: iumenta in montibus et boues. Cognoui omnia volatilia celi: et pulcritudo agri mecum eſt. Si eſuriero non dicam tibi: meus eſt enim orbis terre et plenitudo eiꝰ. Nunquid māducabo carnes thaurorum: aut ſanguinem hircorum potabo? Immola deo ſacrificium laudis: et redde altiſſimo vota tua. Et inuoca me in die tribulationis: eruam te et honorificabis me. Peccatori autem dixit deus quare tu enarras iuſticias meas: et aſſumis teſtamentum meum per os tuum? Tu vero odiſti diſciplinam: et proieciſti ſermones meos retrorſum. Si videbas furem currebas cum eo: et cum adulteris pꝛcionem tuam ponebas. Os tuum abundauit malicia: et lingua tua concinnabat dolos. Sedens aduerſus fratrem tuum loquebaris: et aduerſum filium matris tue ponebas ſcandalum: hec feciſti et tacui. Exiſtimaſti inique qꝫ ero tui ſimilis: arguam te ⁊ ſtatuam cōtra faciē tuam. Intelligite hec q̄ obliuiſcemini deū: nequādo rapiat et non ſit qui eripiat. Sacrificiū laudis honorificabit me: et illic iter quo oſtendā illi ſalutare dei. Ps dd cū veīt ad eū nathan pp̄ha quādo intrauit ad bethſabee. ·l.

Miſerere mei deus : ſecundum magnam miſericordiam tuā. Et ſecūdum multitudinem miſerationū tuarum : dele iniquitatem meā. Amplius laua me ab iniquitate mea : et a peccato meo munda me. Quoniam iniq̄tatem meam ego cognoſco : et peccatum meum contra me eſt ſemper. Tibi ſoli peccaui et malum coram te feci : ut iuſtificeris in ſermonibꝫ tuis et vincas cum iudicaris. Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum : et in peccatis concepit me mater mea. Ecce enim veritatem dilexiſti : incerta et occulta ſapiētie tue manifeſtaſti michi. Aſperges me yſopo et mundabor : lauabis me et ſuper niuem dealbabor. Auditui meo dabis gaudium et leticiam : et exultabunt oſſa humiliata. Auerte faciem tuam a peccatis meis : et omnes iniquitates meas dele. Cor mundum crea in me deus : ſpiritum rectum innoua in viſceribus meis. Ne proicias me a facie tua ⁊ ſpiritum ſanctum tuum ne auferas a me. Redde michi leticiam ſalutaris tui : et ſpiritu principali confirma me. Docebo iniquos vias tuas : et impij ad te conuertent̄. Libera me de ſanguinibus deus deus ſalutis mee : et exultabit lingua mea iuſticiam tuam. Domine labia mea aperies : et os meum annunciabit laudem tuam. Quoniam ſi voluiſſes ſacrificium dediſſem utiqꝫ : olocauſtis non delectaberis. Sacrificium deo ſpiritus contribulatus : cor contritum et humiliatum deus non deſpicies. Benigne fac domine in bona voluntate tua ſyon : ut edificentur muri ihr̄lm. Tunc acceptabis ſacrificiū iuſticie oblationes ⁊ olocauſta : tunc imponēt ſuꝑ altare tuū vitulos.

In finē intellc̄s dd̄ cū venit ad eū doech ydumeus et nūciaſſet ſauli. venit dauid in domū abimelech. li.

Quid gloriaris in malicia : qui potens es in iniquitate? Tota die iniuſticiā cogitauit lingua tua : ſicut nouacula acuta feciſti dolū. Dilexiſti maliciam ſuper benignitatem : iniq̄tatem magis q̄ꝫ loqui equitatem. Dilexiſti omnia verba precipitationis : lingua doloſa. Propterea deꝰ deſtruet te in finem : euellet te ⁊ emigrabit te de tabernaculo tuo : et radicem tuam de terra viuentium. Videbunt iuſti et timebunt : et ſuper eum ridebūt ⁊ dicent : ecce homo q̄ nō poſuit deum adiutorem ſuum. Sed ſperauit in multitudine diuiciarum ſuarum : et preualuit ī vanitate ſua. Ego autem ſicut oliua fructifera in domo dei : ſperaui in miſericordia dei in eternum et in ſeculum ſeculi. Confitebor tibi in ſeculum quia feciſti : ⁊ expectabo nomen tuū q̄m bonū ī cōſpectu ſanctoꝝ tuoꝝ.

In finē ītellc̄s dd̄ pro amalech. lii.

Dixit inſipiens in corde ſuo : non eſt deus. Corrupti ſunt ⁊ abominabiles facti ſunt in iniquitatibꝫ : non eſt qui faciat bonū. Deus de celo proſpexit ſuper filios hominum : ut videat ſi ē intelligens aut requirēs deum. Omnes declinauerunt ſimul inutiles facti ſunt : non eſt qui faciat bonum nō eſt uſqꝫ ad vnum. Nonne ſcient omnes qui operantur iniquitatem : qui deuorant plebem meam ut cibum panis. Deum non inuocauerunt : illic trepidauerunt timore ubi nō fuit timor. Quoniam deus diſſipauit oſſa eoꝝ q̄ hominibꝫ placent: confuſi ſunt quoniam deus ſpreuit eos. Quis dabit ex ſyon ſalutare iſrahel: cum conuerterit deus captiuitatem plebis ſue exultabit iacob ⁊ letabit̄ iſrl̄.

In finē in carmīb; ītellectus dd̄ cū veniſſēt ziphei et nūciaſſēt ſauli nōne dd̄ abſcōdit' eſt apud nos.

Deus in noīe tuo ſaluū me fac: et in virtute tua iudica me. Deus exaudi orationem meam: auribus percipe verba oris mei. Quoniam alieni inſurrexerunt aduerſum me: ⁊ fortes queſierunt animam meam: et non propoſuerunt deum ante conſpectum ſuum. Ecce enim deus adiuuat me: et dominus ſuſceptor eſt anime mee. Auerte mala inimicis meis: et in veritate tua diſperde illos. Voluntarie ſacrificabo tibi: et confitebor nomini tuo domine quoniam bonum ē. Quoniam ex omī tribulatione eripuiſti me: et ſuper inimicos meos deſpexit oculus meus.

In finē ī carmīb; ītellēs dd̄. liii.

Exaudi deus orationem meam: et ne deſpexeris deprecationem meam: intende michi et exaudi me. Contriſtatus ſum in exercitatione mea: et conturbatus ſum a voce inimici ⁊ a tribulatōne peccatoris. Quoniam declinauerūt in me iniquitates: et in ira moleſti erāt michi. Cor meum conturbatum eſt in me: et formido mortis cecidit ſuper me. Timor et tremor venerunt ſuper me: et contexerunt me tenebre. Et dixi quis dabit pennas ſicut columbe: ⁊ volabo ⁊ requieſcam. Ecce elongaui fugiens: ⁊ manſi in ſolitudine. Expectaui eum qui ſaluum me fecit: a puſillanimitate ſpiritus et tempeſtate. Precipita domine diuide linguas eoꝝ: quoniā vidi iniquitatem et contradictionem in ciuitate. Die ac nocte circundabit eam ſuper muros eius iniquitas: et labor in medio eius ⁊ iniuſticia. Et non defecit de plateis eius: uſura et dolus. Quoniam ſi inimicus meus maledixiſſet michi: ſuſtinuiſſem vtiq;. Et ſi is qui oderat me ſuper me magna locutus fuiſſet: abſcōdiſſem me forſitan ab eo. Tu vero homo vnanimis: dux meus et not' me'. Qui ſimul mecum dulces capiebas cibos: in domo dei ambulauimus cum conſenſu. Veniat mors ſuper illos: et deſcendant in infernū viuētes. Quoniam nequicie in habitaculis eorum: in medio eorum. Ego autem ad deum clamaui: et dominus ſaluauit me. Veſpere et mane et meridie narrabo ⁊ annunciabo: ⁊ exaudiet vocē meam. Redimet in pace animam meam ab hijs qui appropinquant michi: quoniam inter multos erant mecum. Exaudiet dominus ⁊ humiliabit illos: qui eſt āte ſecula. Non enim eſt illis commutatio ⁊ nō timuerunt deum: extendit manum ſuam in retribuendo. Contaminauerunt teſtamentum eius: diuiſi ſunt ab ira vultus eius: et appropinquauit cor illius. Molliti ſunt ſermones eius ſuper oleum: et ipſi ſunt iacula. Iacta ſuper dominum curam tuam et ipſe te enutriet: et nō dabit in eternū fluctuationem iuſto. Tu vero deus: deduces eos in puteum interit'. Viri ſāguinū et doloſi nō dimidiabūt dies ſuos: ego aūt ſperabo ī te dn̄e.

In finē pro pplo q̄ a ſcīs lōge fcūs eſt in tituli īſcripcōe ipī dd̄ cū tenerēt eū allophili ī geth. lv.

Miſerere mei deus quoniam cōculcauit me homo:

tota die impugnans tribulauit me. Conculcauerunt me inimici mei tota die: quoniam multi bellantes aduerſum me. Ab altitudine diei timebo: ego vero in te ſperabo. In deo laudabo ſermones meos: in deo ſperaui non timebo quid faciat michi caro. Tota die verba mea execrabantur: aduerſum me omnes cogitationes eorum ī malum. Inhabitabūt et abſcondent: ipſi calcaneum meum obſeruabunt. Sicut ſuſtinuerunt animam meam pro nichilo ſaluos facies illos: in ira populos cōfringes. Deus vitam meam annunciaui tibi: poſuiſti lacrimas meas in cōſpectu tuo. Sicut ⁊ in promiſſione tua: tunc conuertentur inimici mei retrorſum. In quacunq; die inuocauero te: ecce cognoui quoniam deus meus es. In deo laudabo verbum: in domino laudabo ſermonem: in deo ſperaui non timebo quid faciat michi homo. In me ſunt deus vota tua: que reddam laudationes tibi. Quoniam eripuiſti animā meam de morte: et pedes meos de lapſu: ut placeā corā deo ī lumine viuentiū. In finē ne diſꝑdas dd̄ in tituli īſcriptiōe cū fugeret a facie ſaul regis iſrl' ī ſpeluncā. lvi.

Miſerere mei deus miſerere mei: quoniam in te confidit anima mea. Et in umbra alarum tuarū ſperabo: donec tranſeat iniquitas. Clamabo ad deum altiſſimum: deum qui benefecit michi. Miſit de celo et liberauit me: dedit in opprobrium cōculcantes me. Miſit deus miſericordiam ſuam et veritatem ſuam: et eripuit animam meam de medio catulorum leonum: dormiui conturbatus. Filij hominum dentes eorū arma ⁊ ſagitte: et lingua eorum gladius acutus. Exaltare ſuper celos deus: et in omī terra gloria tua. Laqueum parauerūt pedibus meis: et incuruauerūt animam meam. Foderunt ante faciem meam foueam: ⁊ inciderūt in eam. Paratum cor meum deus paratum cor meum: cantabo et pſalmum dicam. Exſurge gloria mea exſurge pſalteriū et cythara: exſurgam diluculo. Confitebor tibi in populis domine: et pſalmum dicam tibi ī gentibus. Quoniam magnificata ē uſq; ad celos miſericordia tua: et uſq; ad nubes veritas tua. Exaltare ſuper celos deus: et ſuper omnem terrā gloria tua. In finē ne diſperdas dauid in tituli īſcriptiōe. lvij.

Si vere utiq; iuſticiam loquimini: recte iudicate filij hominum. Etenī in corde iniquitates operamini in terra: iniuſticias man⁹ veſtre concinnant. Alienati ſunt peccatores a vulua: errauerunt ab utero: locuti ſunt falſa. Furor illis ſecundum ſimilitudinem ſerpentis: ſicut aſpidis ſurde et obturātis aures ſuas. Que non exaudiet vocem incantantium: et venefici incantantis ſapienter. Deus conteret dentes eorum in ore ipſorum: molas leonum confringet dominus. Ad nichilum deuenient tanq̄ aqua decurrens: intendit arcum ſuum donec infirmentur. Sicut cera que fluit auferent̄: ſupercecidit ignis et non viderunt ſolem. Priuſq̄ intelligerent ſpine veſtre ramnum: ſicut viuētes ſicut in ira abſorbet eos. Letabitur iuſtus cum viderit vindictā: manus ſuas lauabit ī ſanguine peccatoris. Et dicet homo ſi utiq; eſt fructus iuſto: utiq; eſt deus iudicans eos ĩ terra. In finē ne diſꝑdas dd̄ in tituli īſcꝑōe qñ miſit ſaul et cuſtodiuit domū eius ut īterficeret eū. lviii.

Eripe me de inimicis meis deus meus: ⁊ ab inſurgētibus in me libera me. Eripe me de operantibus iniquitatem: et de viris ſanguinum ſalua me. Quia ecce ceperunt animā meam: irruerunt in me fortes. Neq; iniquitas mea neq; peccatum meum domine: ſine iniquitate cucurri et direxi. Exſurge in occurſum meum et vide: et tu domine deus virtutum deus iſrahel. Intende ad viſitandas omnes gentes: non miſerearis omnibus gentibus qui operantur iniquitatem. Conuertentur ad veſperam et famem patientur ut canes: et circuibunt ciuitatem. Ecce loquentur in ore ſuo: et gladius in labijs eorum: quoniam quis audiuit? Et tu domine deridebis eos: ad nichilum deduces omnes gentes. Fortitudinē meam ad te cuſtodiam: quia deus ſuſceptor meus: deus meus miſericordia eius ꝑueniet me. Deus oſtendiſti michi ſuper inimicos meos: ne occidas eos nequando obliuiſcantur populi mei. Diſperge illos ĩ virtute tua: et depone eos protector meus domine. Delictum oris eorum: ſermonem labiorum ipſorum: et comprehendantur in ſuperbia ſua. Et de execratione et mendacio annunciabuntur in conſumatione: in ira conſumationis et non erunt. Et ſcient quia deus dominabitur iacob: et finium terre. Conuertentur ad veſperam et famem patientur ut canes: et circuibūt ciuitatem. Ipſi diſpergentur ad manducandum: ſi vero non fuerint ſaturati ⁊ m̄murabūt. Ego autem cantabo fortitudinem tuam: et exaltabo mane miſericordiam tuam. Quia factus es ſuſceptor meus: et refugium meum in die tribulationis mee. Adiutor meus tibi pſallā: quia deus ſuſceptor meus es: deus meus miſericordia mea. In finē pro hijs qui cōmutabūtur in tituli īſcꝑōe ipſi dd̄ in doctrinā. cū ſuccēdit meſopotamiā ſyrie et ſobal. et cōuͤtit ioab et ꝑcuſſit edom in valle ſalinarū duodecim milia. lix.

Deus repuliſti nos et deſtruxiſti nos: iratus es et miſertus es nobis. Commouiſti terram et conturbaſti eam: ſana contritiones eius quia cōmota eſt. Oſtendiſti populo tuo dura: potaſti nos vino compunctionis. Dediſti metuētibus te ſignificationem: ut fugiant a facie arcus. Ut liberentur dilecti tui: ſaluum fac dextera tua et exaudi me. Deus locutus eſt in ſancto ſuo: letabor et partibor ſichimam: et conuallem tabernaculorum metibor. Meus eſt galaad et meus eſt manaſſes: et ephraim fortitudo capitis mei. Iuda rex meus: moab olla ſpei mee. In ydumeam extendam calciamentū meum: michi alienigene ſubditi ſunt. Quis deducet me in ciuitatem munitam: quis deducet me uſq; in ydumeam? Nonne tu deus qui repuliſti nos: et non egredieris deus in virtutibus noſtris? Da nobis auxilium de tribulatione: et vana ſalus hominis. In deo faciemus virtutem: et ipſe ad nichilū deducet tribulātes nos.

In finē in ymnis pſ̄ dauid. lx.

Exaudi deus deprecationem meam: intēde orationi mee. A finibus terre ad te clamaui dū anxiaret cor meum: in petra exaltaſti me. Deduxiſti me quia factꝰ es ſpes mea: turris fortitudinis a facie inimici. Inhabitabo in tabernaculo tuo in ſecula: protegar in velamento alarum tuarum. Quoniam tu deus meus exaudiſti orationem meam: dediſti hereditatem timentibus nomē tuum. Dies ſuꝑ dies regis adicies: ānos eius uſqꝫ ī diem generationis et generationis. Permanet in eternum in conſpectu dei: miſericordiam et veritatem eius quis requiret? Sic pſalmum dicam nomini tuo in ſeculum ſeculi: ut reddam vota mea de die in diē.

In finē pro ydithum. pſ dd. lxi.

Nonne deo ſubiecta erit anima mea? ab ipſo enim ſalutare meum. Nam et ipſe deus meus et ſalutaris meus: ſuſceptor meus non mouebor amplius. Quouſqꝫ irruitis in hominem: interficitis uniuerſi vos: tanq̄ꝫ pariete inclinato et macerie depulſe? Veruntamen precium meum cogitauerunt repellere: cucurri in ſiti: ore ſuo benedicebant et corde ſuo maledicebant. Veruntamen deo ſubiecta eſto anima mea: quoniam ab ipō patiētia mea. Quia ipſe deus meꝰ et ſaluator meus: adiutor meus non emigrabo. In deo ſalutare meum et gloria mea: deus auxilij mei ⁊ ſpes mea in deo eſt. Sperate in eo omnis congregatio populi: effundite coram illo corda veſtra: deus adiutor noſter in eternū. Veruntamen vani filij hominum: mendaces filij hominum in ſtateris: ut decipiant ipſi de vanitate in idip̄m. Nolite ſperare in iniq̄tate et rapinas nolite concupiſcere: diuitie ſi affluāt nolite cor apponere. Semel locutus eſt deus duo hec audiui: q̄a poteſtas dei ē ⁊ tibi dn̄e miſc̄dia: q̄a tu reddis unicuiqꝫ iuxta opera ſua.

Pſ dd̄ cū eſſet in deſerto ydumee. lxii.

Deus deus meꝰ: ad te de luce vigilo. Sitiuit in te anima mea: quā multipliciter tibi caro mea. In terra deſerta et inuia ⁊ inaquoſa ſic in ſancto apparui tibi: ut viderem virtutem tuam ⁊ gloriam tuam. Quoniam melior eſt miſericordia tua ſuper vitas: labia mea laudabunt te. Sic benedicam te in vita mea: et in nomine tuo leuabo manus meas. Sicut adipe ⁊ pinguedine repleatur anima mea: ⁊ labijs exultationis laudabit os meum. Si memor fui tui ſuper ſtratum meum: in matutinis meditabor in te: quia fuiſti adiutor meus. Et in velamento alarum tuarū exultabo: adheſit anima mea poſt te: me ſuſcepit dextera tua. Ipſi vero inuanum queſierunt animam meam: introibunt in inferiora terre: tradentur in manus gladij. partes vulpium erunt. Rex vero letabit̄ in deo: laudabuntur omnes qui iurant in eo: q̄a obſtructū ē os loquētium iniqua.

In finē pſalmꝰ dd. lxiii.

Exaudi deus orationem meam cum deprecor: a timore inimici eripe animam meam. Protexiſti me a conuentu malignantium: a multitudine operantiū iniquitatē. Quia exacuerunt ut gladium linguas ſuas: intenderūt arcum rem amaram: ut ſagittent in occultis immaculatū. Subito ſagittabūt eum et nō timebunt: firmauerunt ſibi ſmonem nequam. Narrauerunt ut abſconderēt laqueos: dixerunt quis videbit eos? Scrutati ſunt iniquitates: defecerūt ſcrutantes ſcrutinia. Accedet homo et cor altū: ⁊ exaltabit᷑ deus. Sagitte paruulorum facte ſunt plage eorum: et infirmate ſunt contra eos lingue eorum. Conturbati ſunt om̄es qui videbāt eos: ⁊ timuit omnis homo. Annunciauerunt opera dei: ⁊ facta eius intellexerunt. Letabitur iuſtus in domino ⁊ ſperabit in eo: et laudabuntur omnes recti corde.

In finē pſ̄ dauid. canticū aggei ieremie et ezechiel de v̄bo peregrinacōis et de ꝑplo trāſmigr̄acōis cū īcipēēt ꝓficiſci.

Te decet ymnus deus in ſyon: et tibi reddetur votum in iheruſalē. Exaudi orationem meam: ad te omnis caro veniet. Verba iniquorū preualuerunt ſuper nos: et impietatibus noſtris tu propiciaberis. Beat⁹ quē elegiſti et aſſumpſiſti: inhabitabit in atrijs tuis. Replebimur in bonis domus tue: ſanctum eſt templū tuum mirabile in equitate. Exaudi nos deus ſalutaris noſter: ſpes omniū finium terre ⁊ in mari lōge. Preparans montes in virtute tua accinctus potentia: qui conturbas profundum maris ſonū fluctuum ei⁹. Turbabuntur gentes ⁊ timebunt qui habitant terminos a ſignis tuis: exitus matutini ⁊ veſperi delectabis. Viſitaſti terram ⁊ inebriaſti eam: multiplicaſti locupletare eam. Flumen dei repletum eſt aquis: paraſti cibum illorum quoniam ita eſt p̄paratio eius. Riuos eius inebria: multiplica genimina eius: ī ſtillicidijs eius letabitur germinās. Benedices corone anni benignitatis tue: ⁊ campi tui replebuntur vbertate. Pingueſcent ſpecioſa deſerti: ⁊ exultatione colles accingentur. Induti ſunt arietes ouium: et valles habūdabūt frumēto: clamabūt etenī ymnū dicēt.

In finē cāticū pſalmi reſurrectiōis — lxv.

Iubilate deo omnis terra: pſalmum dicite nomini eius: date gloriam laudi eius. Dicite deo quā terribilia ſunt opera tua domine: in multitudine virtutis tue mentient᷑ tibi inimici tui. Omnis terra adoret te ⁊ pſallat tibi: pſalmum dicat nomini tuo. Venite ⁊ videte opera dei: terribilis in cōſilijs ſup̄ filijs hominū. Qui conuertit mare in aridam: in flumine ꝑtranſibunt pede: ibi letabimur in ipſo. Qui dominatur in virtute ſua in eternū: oculi eius ſup̄ gentes reſpiciunt: qui exaſperant non exaltent᷑ in ſemetipſis. Benedicite gentes deum noſtrum: et auditam facite vocem laudis eius. Qui poſuit animam meam ad vitam: ⁊ non dedit in commotionem pedes meos. Quoniam probaſti nos deus: igne nos examinaſti ſicut examinatur argentū. Induxiſti nos in laqueum: poſuiſti tribulationes in dorſo noſtro: impoſuiſti homines ſuper capita noſtra. Tranſiuimus per ignem ⁊ aquam: et eduxiſti nos ī refrigerium. Introibo in domum tuam in olocauſtis: reddam tibi vota mea que diſtinxerūt labia mea. Et locutum eſt os meū: in tribulatione mea. Olocauſta medullata offeram tibi cum incenſu arietum: offeram tibi boues cum hircis. Venite audite ⁊ narrabo om̄es q̄ timetis deū: quanta fecit anime mee. Ad ipſum ore meo clamaui: et exultaui ſub lingua mea. Iniquitatem ſi aſpexi in corde meo: non exaudiet dominus. Propterea exaudiuit deus: ⁊ attendit voci deprecationis mee. Benedictus deus: qui nō amouit orationē meā et miſericordiā ſuā a me.

In finē in ẏmnis pſ cantici dd. lxvi.

Deus miſereatur noſtri et benedicat nobis: illuminet uultum ſuum ſuper nos: ⁊ miſereatur noſtri. Ut cognoſcamus in terra uiam tuam: in omnibus gentibus ſalutare tuum. Confiteantur tibi populi deus: confiteantur tibi populi omnes. Letentur et exultent gentes: quoniam iudicas populos in equitate: et gentes in terra dirigis. Confiteantᷣ tibi populi deus: confiteantur tibi populi omnes: terra dedit fructum ſuū. Benedicat nos deus deus noſter benedicat nos deꝰ: ⁊ metuant eū oīnes fines t̄re.

In finē pſ cātici dd. lxvii.

Exurgat deus ⁊ diſſipentur inimici eius: et fugiant qui oderunt eum a facie eius. Sicut deficit fumus deficiant: ſicut fluit cera a facie ignis ſic pereant peccatores a facie dei. Et iuſti epulentur et exultent in conſpectu dei: et delectentur in leticia. Cantate deo pſalmum dicite nomini eius: iter facite ei qui aſcendit ſuper occaſum: dominus nomen illi. Exultate in conſpectu eius: turbabuntur a facie eius patris orphanorum ⁊ iudicis viduarum. Deus in loco ſancto ſuo: deus qui inhabitare facit unius moris in domo. Qui educit vinctos in fortitudine: ſimiliter eos qui exaſperant qui habitant in ſepulcris. Deus cum egredereris in conſpectu populi tui: cum pertranſires in deſ̄to. Terra mota eſt: etenim celi diſtillauerunt a facie dei ſynai a facie dei iſrahel. Pluuiam voluntariam ſegregabis deus hereditati tue: et infirmata eſt: tu vero perfeciſti eam. Animalia tua habitabunt in ea: paraſti in dulcedine tua pauperi deus. Dominus dabit verbum euangelizantibus virtute multa. Rex virtutum dilecti dilecti: et ſpeciei domus diuidere ſpolia. Si dormiatis inter medios cleros penne columbe deargentate: ⁊ poſteriora dorſi eiꝰ in pallore auri. Dum diſcernit celeſtis reges ſuper eam niue dealbabuntur in ſelmon: mons dei mons pinguis. Mons coagulatus mons pinguis: ut quid ſuſpicamini montes coagulatos. Mons ī quo beneplacitum eſt deo habitare in eo: etenim dominus habitabit in finem. Currus dei decem milibꝫ multiplex: milia letantium: dominus in eis ī ſynai in ſancto. Aſcendiſti in altum cepiſti captiuitatem: accepiſti dona in hominibus. Etenim non credentes: inhabitare dominum deū. Benedictus dominus die quotidie: proſperum iter faciet nobis deus ſalutarium noſtrorum. Deus noſter deus ſaluos faciendi: et domini domini exitus mortis. Veruntamen deꝰ confringet capita inimicorum ſuorum: verticem capilli perambulantium in delictis ſuis. Dixit dominus ex baſan conuertam: conuertam in ꝓfundum maris. Ut intinguatur pes tuus in ſanguine: lingua canum tuorum ex inimicis ab ipſo. Viderunt ingreſſus tuos deus: ingreſſus dei mei regis mei qui eſt in ſancto. Preuenerunt principes coniuncti pſallentibus: in medio iuuencularum timpaniſtriarum. In eccleſijs benedicite deo: domino de fontibus iſrahel. Ibi beniamin adoleſcentulus: in mētis exceſſu. Principes iuda duces eorū: principes zabulon ⁊ principes neptalim. Manda deus virtuti tue: confirma hoc deus quod operatus es in nobis. A templo tuo in iheruſalem: tibi offerent reges munera. Increpa feras arundinis: congregatio thaurorum in uaccis populorum: ut excludant eos qui probati ſunt argento. Diſſipa gentes que bella uolunt: uenient legati ex egipto: ethiopia preueniet manus eius deo. Regna terre cantate deo: pſallite domino. Pſallite deo: qui aſcendit ſuper celum celi ad orientem. Ecce dabit uoci ſue uocem uirtutis: date gloriam deo ſuper iſrahel magnificentia eius et uirtus eius in nubibus. Mirabilis deus in ſanctis ſuis: deus iſrahel ipſe dabit uirtutem et fortitudinem plebi ſue: benedictus deus.

In finē pro hijs qui cōmutabūtur ps ipi dauid. lxviii.

Saluum me fac deus: quoniam intrauerunt aque uſq; ad animam meam. Infixus ſū in limo profundi: et non eſt ſubſtantia. Veni in altitudinem maris: et tempeſtas dimerſit me. Laboraui clamans rauce facte ſunt fauces mee: defecerunt oculi mei dum ſpero in deum meum. Multiplicati ſunt ſup capillos capitis mei: qui oderunt me gratis. Confortati ſunt qui perſecuti ſunt me inimici mei iniuſte: que nō rapui tunc exſoluebam. Deus tu ſcis inſipientiam meam: et delicta mea a te nō ſunt abſcondita. Non erubeſcāt in me qui exſpectant te domine: domine uirtutum. Non confundantur ſuper me: qui querunt te deus iſrahel. Quoniam propter te ſuſtinui opprobrium: operuit confuſio faciem meā. Extraneus fact⁹ ſum fratribus meis: et peregrinus filijs matris mee. Quoniam zelus dom⁹ tue comedit me: ⁊ opprobria exprobrantium tibi ceciderunt ſuper me. Et operui in ieiunio animam meam: et factum eſt in opprobrium michi. Et poſui ueſtimentum meum cilicium: et factus ſū illis in parabolam. Aduerſum me loquebantur qui ſedebāt in porta: et in me pſallebant qui bibebant uinū. Ego uero orationē meam ad te domine: tempus beneplaciti deus. In multitudine miſericordie tue: exaudi me in ueritate ſalutis tue. Eripe me de luto ut non infigar: libera me ab hijs qui oderūt me et de profundis aquarum. Non me dimergat tempeſtas aque: neq; abſorbeat me profundum: neq; urgeat ſuper me pute⁹ os ſuum. Exaudi me domine quoniā benigna ē miſericordia tua: ſecundū multitudinem miſerationum tuarū reſpice me. Et ne auertas faciem tuam a puero tuo: quoniam tribulor uelociter exaudi me. Intende anime mee et libera eam: propter inimicos meos eripe me. Tu ſcis improperiū meum et confuſionem meam: ⁊ reuerentiam meam. In conſpectu tuo ſunt omnes qui tribulant me et improperium exſpectauit cor meum ⁊ miſeriam. Et ſuſtinui qui ſimul contriſtaretur et nō fuit: ⁊ qui conſolaretur et non inueni. Et dederūt in eſcā meam fel: et in ſiti mea potauerunt me aceto. Fiat menſa eorum corā ipſis in laqueum: ⁊ in retributiones et in ſcandalum. Obſcurentur oculi eorum ne uideant: et dorſum eorum ſemper incurua. Effunde ſuper eos iram tuam: ⁊ furor ire tue comprehendat eos. Fiat habitatio eorum deſerta: et in tabernaculis eorum non ſit qui inhabitet. Quoniam quē tu percuſſiſti perſecuti ſunt: et ſuper dolorem vulnerum eorum addiderunt. Appone iniquitatem ſuper iniquitatem eorum: et non intrent in iuſticiam tuam. Deleantur de libro viuentium: et cum iuſtis non ſcribantur. Ego ſum pauper et dolens: ſalus tua deus ſuſcepit me. Laudabo nomen dei cum cantico: et magnificabo eum in laude. Et placebit deo ſuper vitulum nouellum: cornua producentem et ungulas. Videant pauperes et letentur: querite deum et viuet anima veſtra. Quoniam exaudiuit pauperes dominus: ⁊ vinctos ſuos non deſpexit. Laudent illum celi et terra: mare et omnia reptilia in eis. Quoniam deus ſaluam faciet ſyon: et edificabuntur ciuitates iude. Et inhabitabunt ibi: ⁊ hereditate acquirent eam. Et ſemen ſeruorum eius poſſidebit eã: ⁊ q̄ diligunt nomẽ eiꝰ habitabũt ĩ ea.

In finẽ pſ̄ dd̄ in rememoracionẽ q̄ ſaluũ fecit eũ dñs. lxix.

Deus ĩ adiutorium meum intende: domine ad adiuuandum me feſtina. Confundantur et reuereantur: qui querunt animam meam. Auertantur retrorſum et erubeſcant: qui volũt michi mala. Auertantur ſtatim et erubeſcentes: qui dicunt michi euge euge. Exultẽt ⁊ letent̃ in te omnes qui querunt te: et dicant ſemper magnificetur dominus qui diligunt ſalutare tuum. Ego vero egenus et pauper ſum: deus adiuua me. Adiutor meus et liberator meus es tu: domine ne moreris.

Pſalmꝰ dd̄ filioꝝ ionadab et prioꝝ captiuoꝝ. lxx.

In te domine ſperaui non confundar in eternum: in iuſticia tua libera me et eripe me. Inclina ad me aurem tuam: et ſalua me. Eſto michi in deum protectorem et in locum munitum: ut ſaluum me facias. Quoniam firmamentum meum: ⁊ refugium meum es tu. Deus meus eripe me de manu peccatoris: et de manu cõtra legem agentis et iniqui. Quoniam tu es patientia mea domine: domine ſpes mea a iuuentute mea. In te confirmatus ſum ex utero: de ventre matris mee tu es protector meus. In te cantatio mea ſemper: tanꝗ̃ prodigium factus ſum multis et tu adiutor fortis. Repleatur os meum laude ut cantem gloriam tuam: tota die magnitudinem tuam. Ne proicias me in tempore ſenectutis: cum deficiet virtus mea ne derelinq̃s me. Quia dixerunt inimici mei michi: ⁊ qui cuſtodiebant animam meam conſilium fecerunt in unum. Dicentes deus dereliquit eum: perſequimini et comprehendite eum: quia nõ eſt qui eripiat. Deus ne elongeris a me: deus meus in auxilium meum reſpice. Confundantur et deficiant detrahentes anime mee: operiantur confuſione et pudore qui querunt mala michi. Ego autem ſemper ſperabo: et adiciam ſuper omnem laudem tuam. Os meum annũciabit iuſticiam tuam: tota die ſalutare tuum. Quoniam non cognoui litteraturã introibo in potentiam domini: domine memorabor iuſticie tue ſolius. Deus docuiſti me a iuuentute mea et uſqꝫ nunc: pronunciabo mirabilia tua. Et uſqꝫ in ſenectam ⁊ ſeniũ: deus ne derelinquas me. Donec annunciem brachium tuum: generationi omni que ventura eſt. Potentiam tuam et iuſticiam tuam deus uſq; in altiſſima que feciſti magnalia: deus quis ſimilis ſit tibi? Quantas oſtendiſti michi tribulacõnes multas et malas: et conuerſus viuificaſti me: et de abiſſis terre iterum reduxiſti me. Multiplicaſti magnificenciam tuam: et conuerſus conſolatus es me. Nam et ego confitebor tibi in vaſis pſalmi veritatem tuam deus: pſallam tibi in cythara ſanctus iſrahel. Exultabunt labia mea cum cantauero tibi et aīa mea quā redemiſti. Sed ⁊ lĩgua mea tota die meditabit̃ iuſticiā tuā: cum ↄfuſi et reueriti fuerĩt q̄ querūt mala michi.

In ſalomonē.

Deus iudicium tuum regi da: et iuſticiam tuā filio regis. Iudicare populum tuum in iuſticia: et pauperes tuos in iudicio. Suſcipiant montes pacem populo: ⁊ colles iuſticiam. Iudicabit pauperes populi ⁊ ſaluos faciet filios pauperum: et humiliabit calumniatorem. Et permanebit cum ſole et ante lunam: ĩ generationē et generationē. Deſcendet ſicut pluuia in vellus: et ſicut ſtillicidia ſtillantia ſuper terram. Orietur ĩ diebus eius iuſticia et abundantia pacis: donec auferatur luna. Et dominabitur a mari uſq; ad mare: et a flumine uſq; ad terminos orbis terrarum. Coram illo procident ethiopes: et inimici eius terram lingent. Reges tharſis et inſule munera offerent: reges arabum et ſaba dona adducent. Et adorabunt eum omnes reges: omnes gentes ſeruient ei. Quia liberabit pauperem a potente: et pauperem cui non erat adiutor. Parcet pauperi et inopi: ⁊ animas pauperum ſaluas faciet. Ex uſuris ⁊ iniquitate redimet animas eorum: et honorabile nomen eorum coram illo. Et viuet et dabitur ei de auro arabie: ⁊ adorabunt de ipſo ſemper: tota die benedicēt ei. Erit firmamentum in terra in ſummis montium: ſuperextolletur ſuper libanū fructus eiꝰ: et florebāt de ciuitate ſicut fenū terre. Sit nomē eiꝰ benedictū in ſecula: ante ſolē permanet nomē eius. Et benedicentur in ipſo om̄es tribus terre: omnes gentes magnificabunt eum. Benedictus dominus deus iſrahel: qui facit mirabilia ſolus. Et benedictum nomen maieſtatis eius in eternum: et replebit̃ maieſtate eiꝰ om̄is t̃ra: fiat fiat.

Defecerūt ẏmni dd̄ filij ieſſe. Pſalmꝰ aſaph. lxxij.

Quam bonus iſrahel deus: hijs qui recto ſunt corde. Mei autem pene moti ſunt pedes: pene effuſi ſunt greſſus mei. Quia zelaui ſuper iniquos: pacem peccatorum videns. Quia non eſt reſpectus morti eorum: et firmamentum ĩ plaga eorum. In labore hominum non ſunt: et cum hominibus non flagellabuntur. Ideo tenuit eos ſuperbia: operti ſunt iniquitate ⁊ impietate ſua. Prodijt quaſi ex adipe iniquitas eorum: tranſierunt in affectum cordis. Cogitauerunt ⁊ locuti ſunt nequiciam: iniquitatem in excelſo locuti ſunt. Poſuerunt in celum os ſuum: et lingua eorum tranſiuit in terra. Ideo conuertetur populus meus hic: et dies pleni inuenientur in eis. Et dixerunt quomodo ſcit deus: et ſi eſt ſciencia in excelſo? Ecce ipſi peccatores et abundantes in ſeculo: obtinuerunt diuitias. Et dixi ergo ſine cauſa iuſtificaui cor meum: et laui inter innocentes manus meas. Et fui flagellatus tota die:

et caſtigatio mea in matutinis. Si dicebā narrabo ſic: ecce nationē filioꝝ tuorum reprobaui. Exiſtimabam ut cognoſcerem: hoc labor eſt ante me. Donec intrem in ſanctuarium dei: et intelligam in nouiſſimis eorum. Veruntamen propter dolos poſuiſti eis: deieciſti eos dum alleuarentur. Quomodo facti ſunt in deſolationem: ſubito defecerunt: perierunt propter iniquitatem ſuam. Velut ſomnium ſurgentium: domine in ciuitate tua ymaginem ipſorum ad nichilum rediges. Quia inflammatum ē cor meum: et renes mei commutati ſunt: et ad nichilum redactus ſum ⁊ neſciui. Ut iumentum factus ſum apud te: et ego ſemper tecum. Tenuiſti manum dexteram meam: et in voluntate tua deduxiſti me. et cum gloria ſuſcepiſti me. Quid enim michi eſt in celo: et a te quid volui ſuper terram? Defecit caro mea et coꝛ meū: deus cordis mei et pars mea deus in eternum. Quia ecce qui elongāt ſe a te peribūt: ꝑdidiſti oīes q̄ fornicant̄ abs te. Michi autē adherere deo bonū eſt: ponere in dn̄o deo ſpē meā. Ut ānunciam omnes predicationes tuas: in portis filie ſyon.

In finē intellcs̄ aſaph. Az.

Ut quid deus repuliſti in finē: irat⁹ ē furor tu⁹ ſuper oues paſcue tue? Memor eſto congregationis tue: quam poſſediſti ab inicio. Redemiſti virgam hereditatis tue: mons ſyon in quo habitaſti in eo. Leua manus tuas in ſuperbias eorum ī finem: quanta malignatus eſt inimicus in ſancto? Et gloriati ſunt qui oderunt te: in medio ſollemnitatis tue. Poſuerunt ſigna ſua ſigna et non cognouerunt: ſicut in exitu ſuper ſummum. Quaſi in ſilua lignorum ſecuribus exciderunt ianuas eius in idipſ̄m: in ſecuri ⁊ aſcia deiecerunt eam. Incenderunt igni ſanctuarium tuum in terra: polluerunt tabernaculum nominis tui. Dixerūt in corde ſuo cognatio eorum ſimul: quieſcere faciamus omnes dies feſtos dei a terra. Signa noſtra non vidimus: iam non eſt propheta: et nos nō cognoſcet amplius. Uſquequo deus improperabit inimicus: irritat aduerſarius nomen tuum in finem. Ut quid auertis manum tuam et dexteram tuam: de medio ſinu tuo in finem. Deus autem rex noſter ante ſecula: operatus eſt ſalutem in medio terre. Tu confirmaſti in virtute tua mare: contribulaſti capita draconum in aquis. Tu confregiſti capita draconis: dediſti eum eſcam populis ethiopum. Tu dirupiſti fontes et torrentes: tu ſiccaſti fluuios ethan. Tuus eſt dies et tua eſt nox: tu fabricatus es auroram et ſolem. Tu feciſti omnes terminos terre: eſtatem et ver tu plaſmaſti ea. Memoꝛ eſto huius: inimicus improperauit domino: et populus inſipiens incitauit nomē tuum. Ne tradas beſtijs animam confitentem tibi: et animas pauperum tuorum ne obliuiſcaris ī finem. Reſpice ī teſtamentum tuū: quia repleti ſunt qui obſcurati ſunt terre domibus iniquitatum. Ne auertatur humilis factus confuſus: pauper et inops laudabunt nomē tuum. Exurge deus iudica cauſam tuam: memor eſto improperiorum tuorum eorum qui ab inſipiente ſunt tota die. Ne obliuiſcaris voces inimicorum tuorum: ſuperbia eorum q̄ te oderūt aſcēdit ſemꝑ. In finē ne corrūpas pſ cātici aſaph. 74.

Confitebimur tibi deus confitebimur: ⁊ inuocabimus nomen tuum. Narrabimus mirabilia tua: cum accepero tempus ego iuſticias iudicabo. Liquefacta eſt terra et omnes qui habitant in ea: ego confirmaui columnas eius. Dixi iniquis nolite inique agere: et delinquentibus nolite exaltare cornu. Nolite extollere in altum cornu veſtrum: nolite loqui aduerſum deum iniquitatem. Quia neqꝫ ab oriente neqꝫ ab occidente neqꝫ a deſertis montibus: quoniam deus iudex eſt. Hunc humiliat et hunc exaltat: quia calix in manu domini vini meri plenus mixto. Et inclinauit ex hoc in hoc: verumtamen fex eius nō eſt exinanita: bibent ex eo omnes peccatores terre. Ego autem annunciabo in ſeculum: cantabo deo iacob. Et omnia cornua peccatorum confringam: et exaltabuntur cornua iuſti. In finē in carmībꝫ canticū aſſiriorum. pſalmus aſaph. lxxv.

Notus in iudea deus: in iſrahel magnum nomen eius. Et factus eſt in pace locus eius: et habitatio eius in ſyon. Ibi confregit potentias arcuum: ſcutum gladium et bellum. Illuminans tu mirabiliter a montibus eternis: turbati ſunt omnes inſipientes corde. Dormierunt ſomnum ſuum: et nichil inuenerunt viri diuiciarum in manibus ſuis. Ab increpatione tua deus iacob: dormitauerunt qui aſcenderunt equos. Tu terribilis es et quis reſiſtet tibi: ex tunc ira tua. De celo auditum feciſti iudicium: terra tremuit et quieuit. Cum exſurgeret in iudiciū deus: ut ſaluos faceret omnes manſuetos terre. Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi: et reliquie cogitationis diem feſtum agent tibi. Vouete et reddite domino deo veſtro: omnes qui in circuitu eius affertis munera. Terribili et ei qui aufert ſpiritum principum: terribili apud omnes reges terre. In finē ꝓ idithū. 76.

Voce mea ad dominum clamaui: voce mea ad deum et intendit michi. In die tribulationis mee deum exquiſiui manibus meis nocte contra eum: et non ſum deceptus. Renuit conſolari anima mea: memor fui dei et delectatus ſum: et exercitatus ſum et defecit ſpiritus meus. Anticipauerunt vigilias oculi mei: turbatus ſum et non ſum locutus. Cogitaui dies antiquos: et ānos eternos in mente habui. Et meditatus ſum nocte cum corde meo: et exercitabar et ſcopebam ſpiritum meum. Nunquid in eternum proiciet deus: aut non apponet ut complacitior ſit adhuc? Aut in finem miſericordiā ſuam abſcīdet: a generatione in generationē? Aut obliuiſcetur miſereri deus: aut continebit in ira ſua miſericordias ſuas? Et dixi nunc cepi: hec mutatio dextere excelſi. Memor fui operum domini: quia memor ero ab inicio mirabilium tuorum. Et meditabor in omnibus operibus tuis: et in adinuentionibus tuis exercebor. Deus in ſancto via tua: quis deus magnus ſicut deus noſter? tu es deus qui facis mirabilia. Notā feciſti in populis virtutem tuam: redemiſti in brachio tuo populum tuum: filios iacob et ioſeph. Viderūt te aque deꝰ viderūt te aque ⁊ timuerūt:

et turbate ſunt abiſſi. Multitudo ſonitus aquarum: vocem dederunt nubes. Etenim ſagitte tue tranſeunt: vox tonitrui tui in rota. Illuxerunt choruſcationes tue orbi terre: commota eſt et contremuit terra. In mari via tua et ſemite tue in aquis multis: ⁊ veſtigia tua non cognoſcentur. Deduxiſti ſicut oues populū tuū: in manu moyſi ⁊ aarō. Intellc̄s aſaph.

lxxvii.

Attendite popule meus legem meam: inclinate aurem veſtram in v̄ba oris mei. Aperiam in parabolis os meum: loquar propoſitiones ab initio. Quanta audiuimus et cognouimus ea: et patres noſtri narrauerunt nobis. Non ſunt occultata a filijs eorum: ĩ generatione altera. Narrantes laudes domini et virtutes eius: ⁊ mirabilia eius que fecit. Et ſuſcitauit teſtimonium in iacob: et legem poſuit ĩ iſrahel. Quanta mandauit patribus noſtris nota facere ea filijs ſuis: ut cognoſcat generatio altera. Filij qui naſcentur ⁊ exſurgent: et narrabūt filijs ſuis. Ut ponant in deo ſpem ſuam: et non obliuiſcantur operum dei: et mandata eius exquirant. Ne fiant ſicut patres eorum: generatio praua ⁊ exaſperans. Generatio que non direxit cor ſuum: ⁊ non eſt creditus cum deo ſpiritus eius. Filij effrem intendentes ⁊ mittentes arcum: conuerſi ſunt in die belli. Non cuſtodierunt teſtamentum dei: ⁊ in lege eius noluerunt ambulare. Et obliti ſunt benefactorum eius: et mirabilium eius que oſtendit eis. Coram patribus eorum fecit mirabilia in terra egipti: in campo thaneos. Interrupit mare et perduxit eos: et ſtatuit aquas quaſi ĩ vtre. Et deduxit eos in nube diei: et tota nocte in illuminatione ignis. Interrupit petram ĩ heremo: et adaquauit eos velut in abiſſo multa. Et eduxit aquam de petra: et deduxit tanq̄ flumina aquas. Et appoſuerunt adhuc peccare ei: in iram excitauerunt excelſum in inaquoſo. Et temptauerunt deum in cordibus ſuis: ut peterent eſcas animabus ſuis. Et male locuti ſunt de deo: dixerūt nunquid poterit deus parare menſam in deſerto? Quoniam percuſſit petram et fluxerunt aque: et torrentes inundauerunt. Nunquid et panem poterit dare: aut parare menſam populo ſuo? Ideo audiuit dominus et diſtulit: ⁊ ignis accenſus eſt in iacob: et ira aſcendit in iſrahel. Quia non crediderunt in deo: nec ſperauerunt in ſalutari eius. Et mandauit nubibus deſuper: ⁊ ianuas celi aperuit. Et pluit illis manna ad manducandum: et panem celi dedit eis. Panem angelorum manducauit homo: cibaria miſit eis in abundantiam. Tranſtulit auſtrum de celo: ⁊ induxit in virtute ſua affricum. Et pluit ſuper eos ſicut puluerem carnes: et ſicut arenam maris volatilia pennata. Et ceciderunt in medio caſtrorū eorum: circa tabernacula eorū. Et manducauerunt et ſaturati ſunt nimis: et deſiderium eorum attulit eis: non ſunt fraudati a deſiderio ſuo. Adhuc eſce eorum erant in ore ipſorum: et ira dei aſcendit ſuper eos. Et occidit pingues eorum: ⁊ electos iſrahel impediuit. In omĩbus hijs peccauerunt adhuc: et non crediderunt in mirabilibus eius. Et defecerunt in vanitate dies eorum: ⁊ ãni eorum cum feſtinatione. Cum occideret eos querebant eum: et reuertebantur et diluculo ueniebant ad eum. Et rememorati ſunt quia deus adiutor eſt eorum: ⁊ deus excelſus redemptor eorum eſt. Et dilexerunt eum in ore ſuo: et lingua ſua mentiti ſunt ei. Cor autem eorum non erat rectum cum eo: nec fideles habiti ſunt in teſtamento eius. Ipſe autem eſt miſericors et propitius fiet peccatis eorū: et non diſperdet eos. Et abundauit ut auerteret iram ſuam: et non accendit omnem iram ſuam. Et recordatus eſt quia caro ſunt: ſpiritus uadens et non rediens. Quotiens exacerbauerunt eum in deſerto: in iram concitauerunt eum in inaquoſo. Et conuerſi ſunt et temptauerunt deum: et ſanctum iſrahel exacerbauerunt. Non ſunt recordati manus eius: die qua redemit eos de manu tribulantis. Sicut poſuit in egipto ſigna ſua: et prodigia ſua in campo thaneos. Et conuertit in ſanguinem flumina eorum: et ymbres eorum ne biberent. Miſit ī eos cynomiam ⁊ comedit eos: et ranam et diſperdidit eos. Et dedit erugini fructus eorum: et labores eorum locuſte. Et occidit in grādine uineas eoꝝ: ⁊ moros eoꝝ in pruina. Et tradidit grandini iumenta eorum: et poſſeſſionem eorū igni. Miſit in eos iram indignationis ſue: indignationem et iram et tribulationem: immiſſiones per angelos malos. Viam fecit ſemite ire ſue: non pepercit a morte animarum eorum: ⁊ iumenta eorum in morte concluſit. Et percuſſit omne primogenitum in terra egipti: primitias omnis laboris eoꝝ in tabernaculis cham. Et abſtulit ſicut oues populum ſuum: et perduxit eos tanꝗ gregem in deſerto. Et deduxit eos in ſpe et non timuerunt: et inimicos eorum operuit mare. Et induxit eos in montem ſanctificationis ſue: montem quem acquiſiuit dextera eius. Et eiecit a facie eorum gentes: et ſorte diuiſit eis terram in funiculo diſtributionis. Et habitare fecit in tabernaculis eorum: tribus iſrahel. Et temptauerunt et exacerbauerunt deum excelſum: et teſtimonia eius non cuſtodierunt. Et auerterunt ſe et non ſeruauerunt pactum: quemadmodum patres eorum conuerſi ſunt in arcum prauum. In iram concitauerunt eum in collibus ſuis: et in ſculptilibus ſuis ad emulationem eum prouocauerunt. Audiuit deus et ſpreuit: et ad nichilum redegit valde iſrahel. Et repulit tabernaculū ſylo: tabernaculum ſuum ubi habitauit in hominibus. Et tradidit in captiuitatem uirtutem eorum: et pulcritudinem eorum in manus inimici. Et concluſit in gladio populum ſuum: et hereditatem ſuam ſpreuit. Iuuenes eorum comedit ignis: et uirgines eorum non ſunt lamentate. Sacerdotes eorum in gladio ceciderunt et uidue eorum non plorabantur. Et excitatus eſt tanꝗ dormiens dominus: tanꝗ potens crapulatus a uino. Et percuſſit inimicos ſuos in poſteriora: opprobrium ſempiternum dedit illis. Et repulit tabernaculum ioſeph: et tribum effrem non elegit. Sed elegit tribum iuda: montem ſyon quem dilexit Et edificauit ſicut unicornium ſanctificium ſuum: in terra quam fundauit in ſecula. Et elegit dauid ſeruum ſuum: et ſuſtulit eum de gregibus ouium: de poſt fetantes accepit eum. Paſcere iacob ſeruum ſuum: et iſrahel hereditatem ſuam. Et pauit eos in innocentia cordis ſui: et in intellectibus manuum ſuarum deduxit eos.

pš aſaph .lxxviii.

Deus venerunt gentes in hereditatem tuam: polluerunt templum ſanctum tuum: poſuerunt iheruſalem in pomorum cuſtodiam. Poſuerunt morticinia ſeruorum tuorum eſcas volatilibus celi: carnes ſanctorum tuorum beſtijs terre. Effuderunt ſanguinem ipſorum tanquam aquam in circuitu iheruſalem: et non erat qui ſepeliret. Facti ſumus opprobrium vicinis noſtris: ſubſannatio et illuſio hijs qui in circuitu noſtro ſunt. Uſquequo domine iraſceris in finem: accendetur velut ignis zelus tuus? Effunde iram tuam in gentes que te non nouerunt: et in regna que nomen tuum non inuocauerunt. Quia comederunt iacob: ⁊ locum eius deſolauerunt. Ne memineris iniquitatum noſtrarum antiquarum: cito anticipent nos miſericordie tue: quia pauperes facti ſumus nimis. Adiuua nos deus ſalutaris noſter: et propter gloriam nominis tui domine libera nos. Et propitius eſto peccatis noſtris propter nomen tuum: ne forte dicant in gentibus ubi eſt deus eorum. Et innoteſcant in nationibus coram oculis noſtris: ultio ſanguinis ſeruorum ſuorum qui effuſus eſt. Introeat in conſpectu tuo: gemitus compeditorum. Secūdum magnitudinem brachij tui: poſſide filios mortificatoꝝ. Et redde vicinis noſtris ſeptuplum in ſinu eorum: improperium ipſorum quod exprobrauerunt tibi domine. Nos aūt populus tu⁹ ⁊ oues paſcue tue: confitebimur tibi in ſeculum. In generatione et generatione: annunciabimus laudem tuam.

In finē pro hijs qui cōmutabūtur pš aſſyrioꝝ teſtĩonium aſaph. .lxxix.

Qui regis iſrahel intende: qui deducis velut ouem ioſeph. Qui ſedes ſuper cherubin manifeſtare: coram ephraim beniamin et manaſſe. Excita potentiam tuam et veni: ut ſaluos facias nos. Deus conuerte nos: et oſtende faciem tuam et ſalui erimus. Domine deus virtutum: quouſq; iraſceris ſuper orationem ſerui tui? Cibabis nos pane lacrimarum: et potum dabis nobis in lacrimis in menſura. Poſuiſti nos in contradictionem vicinis noſtris: et inimici noſtri ſubſannauerunt nos. Deus virtutum conuerte nos: et oſtende faciem tuam et ſalui erimus. Uineam de egipto tranſtuliſti: eieciſti gentes ⁊ plantaſti eam. Dux itineris fuiſti in conſpectu eius: et plantaſti radices eius et impleuit terram. Operuit montes umbra eius: et arbuſta eius cedros dei. Extendit palmites ſuas uſq; ad mare: et uſq; ad flumen propagines ei⁹. Ut quid deſtruxiſti maceriam eius: et vindemiant eam omnes qui pretergrediuntur viam.

Exterminauit eā aper de ſilua: ⁊ ſingularis ferus depaſtus ē eam. Deus virtutū conuertere: reſpice de celo et vide et viſita vineā iſtam. Et perfice eā quam plantauit dextera tua: et ſuper filium quē cōfirmaſti tibi. Incenſa igni et ſuffoſſa: ab increpatione vultꝰ tui peribūt. Fiat manus tua ſuꝑ virum dextere tue: ⁊ ſuper filiū hominis quē cōfirmaſti tibi. Et nō diſcedimꝰ a te: viuificabis nos ⁊ nomen inuocabimus. Domine deꝰ virtutū conuerte nos: ⁊ oſtende faciē tuam ⁊ ſalui erimus. In finē pro torcularibꝫ pſalmus ipſi aſaph quīta ſabbti. lxxx.

Exultate deo adiutori nr̄o: iubilate deo iacob. Sumite pſalmū et date tympanū: pſalteriū iocundū cum cythara. Bucinate in neomenia tuba: in inſigni die ſolemnitatis veſtre. Quia p̄ceptū ī iſrl' eſt: ⁊ iudiciū deo iacob. Teſtimoniū in ioſeph poſuit illud: cum exiret de terra egipti linguam quā nō nouerat audiuit. Diuertit ab oneribꝫ dorſum eiꝰ: manus eius ī cophino ſeruierūt. In tribulatione inuocaſti me ⁊ liberaui te: exaudiui te in abſcondito tempeſtatis: probaui te apud aquā cōtradictionis. Audi populus meus ⁊ cōteſtabor te: iſrahel ſi audieris me nō erit in te deus recens: neqꝫ adorabis deum alienum. Ego enī ſum dn̄s deus tuus q̄ eduxi te de terra egipti: dilata os tuū et implebo illud. Et non audiuit ꝑplus meus vocē meam: ⁊ iſrl' non intendit michi. Et dimiſi eos ſcd̄m deſideria cordis eoꝝ: ibunt in adinuentionibꝫ ſuis. Si ꝑplus meꝰ audiſſet me: iſrl' ſi ī vijs meis ābulaſſet. Pro nichilo forſitan inimicos eorū humiliaſſem: et ſuꝑ tribulātes eos miſiſſem manū meā. Inimici dn̄i mentiti ſunt ei: ⁊ erit tempus eorum in ſecula. Et cibauit illos ex adipe frumēti: et de petra melle ſaturauit eos. Pſ aſaph. lxxxi.

Deus ſtetit in ſynagoga deorū: in medio autem deos diiudicat. Vſquequo iudicatis iniquitatem: et facies peccatorum ſumitis. Iudicate egeno ⁊ pupillo: humilē ⁊ pauperem iuſtificate. Eripite pauperē: et egenum de manu peccatoris liberate. Neſcierūt neqꝫ intellexerūt ī tenebris ambulāt: mouebunť omnia fundamenta terre. Ego dixi dij eſtis: ⁊ filij excelſi om̄es. Vos autē ſicut homines moriemini: ⁊ ſicut unus de principibꝫ cadetis. Surge deꝰ iudica terram: qm̄ tu hereditabis in omnibus gentibus. Canticū pſ' aſaph. lxxxij.

Deus quis ſimilis erit tibi? ne taceas neqꝫ ɔpeſcaris deꝰ. Quoniam ecce inimici tui ſonauerūt: et q̄ oderunt te extulerunt caput. Super populū tuū malignauerunt ɔſilium: cogitauerūt aduerſus ſanctos tuos. Dixerunt venite et diſperdamus eos de gente: ⁊ non memoreť nomen iſrl' vltra. Quoniā cogitauerunt vnanimiter: ſimul aduerſum te teſtamentū depoſuerūt tabernacula ydumeoꝝ et iſmahelite. Moab et aggareni gebal et amon ⁊ amalech: alienigene cū habitantibꝫ tyrum. Etenim aſſur venit cum illis: facti ſunt in adiutoriū filijs loth. Fac illis ſicut madian et ſyſare: ſicut iabin ī torrēte cyſon. Diſperierunt in endor: facti ſunt ut ſtercꝰ terre. Pone principes eoꝝ ſicut oreb et zeb: ⁊ zebee et ſalmana. Omnes principes eoꝝ: qui dixerunt hereditate poſſideamus ſanctuariū dei. Deus meꝰ pone illos ut rotā: et ſicut ſtipulam āte faciē venti. Sicut ignis qui comburit ſiluā: ⁊ ſicut flamma comburens mōtes. Ita ꝑſequeris illos in tempeſtate tua: ⁊ ī ira tua turbabis eos. Imple facies eoꝝ ignominia: et querent nomē tuū dn̄e. Erubeſcāt et conturbent̄ in ſeculum ſeculi: ⁊ confundant̄ et pereant. Ut cognoſcant quia nomē tibi dn̄s: tu ſolus altiſſimus ſuper omnem terram. In finē ꝓ torcularibꝫ filijs chore pſ. lxxxiii.

Quam dilecta tabernacl'a tua dn̄e virtutū: cōcupiſcit ⁊ deficit anima mea ī atrio dn̄i. Cor meū ⁊ caro mea: exultauerūt in deū viuū. Etenī paſſer invenit ſibi domū: ⁊ turtur nidū ſibi ubi ponat pullos ſuos. Altaria tua dn̄e virtutum: rex meus et deus meus. Beati qui habitant ī domo tua domine: in ſecula ſeculoꝝ laudabunt te. Beatus vir cuius eſt auxilium abs te: aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit in valle lacrimarū: in loco quē poſuit. Etenim benedictionem dabit legiſlator: ibunt de virtute ī virtutem: videbitur deus deorū in ſyon. Domine deus virtutum exaudi orationem meam: auribus ꝑcipe deus iacob. Protector noſter aſpice deus: et reſpice in faciē criſti tui. Quia melior eſt dies una in atrijs tuis: ſuper milia. Elegi abiectus eſſe in domo dei mei: magis quā habitare in tabernaculis peccatoꝝ. Quia miſcdiam et veritatē diligit deꝰ: gratiā ⁊ glām dabit dn̄s. Non ꝑuabit bonis eos qui ābulāt ī innocētia: dn̄e virtutū beatꝰ homo q̄ ſperat ī te. In finē filijs chorē.

.lxxxiiii. Benedixiſti dn̄e terram tuā: auertiſti captiuitatē iacob. Remiſiſti iniquitatē plebis tue: operuiſti oīa peccata eoꝝ. Mitigaſti omnem irā tuam: auertiſti ab ira indignationis tue. Conuerte nos deꝰ ſalutaris noſter: ⁊ auerte irā tuā a nobis. Nunquid in eternū iraſceris nobis: aut extendes iram tuā a generatione ī generationē? Deus tu cōuerſus viuificabis nos: et plebs tua letabitur in te. Oſtende nobis dn̄e miſcdiam tuā: et ſalutare tuū da nobis. Audiam quid loquat̄ in me dn̄s deꝰ: quoniā loquetur pacē ī plebē ſuam. Et ſup ſanctos ſuos: et in eos qui ꝯuertant̄ ad cor. Veruntamen ꝓpe timentes eū ſalutare ipſius: ut inhabitet gloria in terra noſtra. Miſericordia et veritas obuiauerunt ſibi: iuſticia ⁊ pax oſculate ſunt. Veritas de terra orta eſt: et iuſticia de celo proſpexit. Etenim dominus dabit benignitatē: et terra noſtra dabit fructum ſuum. Iuſticia ante eum ambulabit: et ponet in via greſſus ſuos. Orō dd̄. lxxxv.

Inclina domine aurē tuam et exaudi me: quoniā inops et pauper ſum ego. Cuſtodi animā meam quoniā ſanctus ſum: ſaluū fac ſeruū tuū deus meꝰ ſperantē in te. Miſerere mei domine qm̄ ad te clamaui tota die: letifica animā ſerui tui quoniam ad te dn̄e animā meā leuaui. Quoniam tu dn̄e ſuauis et mitis: ⁊ mlte miſericordie oīibꝫ inuocantibus te. Auribꝫ percipe dn̄e orationem meā: et intende voci dep̄cationis mee. In die tribulatōnis mee clamaui ad te: quia exaudiſti me. Non eſt ſimilis tui in dijs domine: ⁊ nō eſt ſecundū opera tua. Omnes gētes quaſcunqꝫ feciſti venient ⁊ adorabunt coram te domine: ⁊ glorificabunt nomen tuum. Quoniā magnꝰ es tu ⁊ faciens mirabilia: tu es deus ſolus. Deduc me dn̄e in via tua: ⁊ ingrediar ī veritate tua: letet̄ cor meum ut timeat nomen tuū. Confitebor tibi dn̄e deus meus ī toto corde meo: et glorificabo nomē tuū in eternū. Quia miſericordia tua magna ē ſuper me: ⁊ eruiſti animā meam ex inferno inferiori. Deus iniqui inſurrexerūt ſup me: ⁊ ſynagoga potentiū queſierūt aīam meā: et non propoſuerūt te ī conſpectu ſuo. Et tu dn̄e deꝰ miſerator ⁊ miſericors: patiens ⁊ multe miſc̄die et verax. Reſpice ī me ⁊ miſerere mei: da imperiū tuū puero tuo: ⁊ ſaluū fac filiū ancille tue. Fac mecum ſignū in bonū ut videāt q̄ oderunt me et confundant̄: quoniā tu dn̄e adiuuiſti me ⁊ cōſolatus es me. Ps cātici filijs chore.

xvi. Fundamenta eiꝰ ī mōtibꝫ ſanctis: diligit dn̄s portas ſyon ſup omnia tabernacula iacob. Glorioſa dicta ſunt de te: ciuitas dei. Memor ero raab et babilonis: ſcientium me. Ecce alienigene ⁊ tyrus et ꝑplus ethiopū: hij fuerūt illic. Nunquid ſyon dicet homo: ⁊ homo natus eſt in ea: et ipſe fundauit eam altiſſimꝰ. Dominus narrabit ī ſcripturis ꝑplorum et principū: horū q̄ fuerūt in ea. Sicut letātiū omniū: habitatio ī te. Cāticū ps' filijs chore ī finē ꝓ melech ad reſpōdendū intellc̄s hemā ezraite. 8A.

Domine deꝰ ſalutis mee: in die clamaui ⁊ nocte coram te. Intret in conſpectu tuo oratio mea: inclina aurē tuā ad p̄cem meā. Quia repleta ē malis anima mea: ⁊ vita mea inferno appropinquauit. Eſtimatus ſum cū deſcendentibus in lacum: factus ſum ſicut homo ſine adiutorio inter mortuos liber. Sicut vulnerati dormientes ī ſepulcris quorū non es memor amplius: ⁊ ipſi de manu tua repulſi ſunt. Poſuerūt me in lacu inferiori: in tenebroſis ⁊ ī umbra mortis. Super me confirmatus eſt furor tuus: ⁊ omēs fluctus tuos induxiſti ſuper me. Longe feciſti notos meos a me: poſuerūt me abominationem ſibi. Traditꝰ ſum ⁊ nō egrediebar: ocli mei languerūt pre inopia. Clamaui ad te dn̄e: tota die expandi ad te manꝰ meas. Nunquid mortuus facies mirabilia: aut medici ſuſcitabunt ⁊ ꝯfitebunt̄ tibi. Nunquid narrabit aliquis ī ſepulcro miſericordiā tuā: ⁊ veritatē tuā ī ꝑditionē. Nunquid cognoſcent̄ in tenebris mirabilia tua: ⁊ iuſticia tua in terra obliuionis. Et ego ad te domine clamaui: et mane oratio mea preueniet te. Ut quid dn̄e repellis oratōnē meā: auertis faciē tuam a me. Pauper ſū ego et in laboribꝫ a iuuentute mea: exaltatus aūt humiliatus ſum et conturbatus. In me tranſierunt ire tue: et terrores tui ꝯturbauerūt me. Circumdederūt me ſicut aqua tota die: circumdederunt me ſimul. Elongaſti a me amicum et proximum: et notos meos a miſeria. Intellc̄s ethā ezraite.

Miſericordias dn̄i: in eternū cantabo. In generatione et generationē: annūciabo veritatē tuā in ore meo. Quoniā dixiſti in eternū: miſericordia edificabit̄ in celis: p̄parabit̄ veritas tua in eis. Diſpoſui teſtamentū electis meis: iuraui dauid ſ̄uo meo uſqꝫ ī eternū p̄parabo ſemē tuū. Et edificabo ī generatione ⁊ generatōnē: ſedē tuā. Confitebunt̄ celi mirabilia tua dn̄e: etenī veritatē tuā in eccleſia ſanctorū. Quoniā quis in nubibus .lxxxviii.

equabit̄ dn̄o: similis erit deo in filijs dei. Deus qui glorificat̄ in consilio sanctoꝝ: magnus ⁊ terribilis super omnes q̄ in circuitu eiꝰ sunt. Domine deus virtutū quis similis tibi: potens es domine: ⁊ veritas tua ī circuitu tuo.

Tu dn̄aris potestati maris: motū autē fluctuū eiꝰ tu mitigas. Tu humiliasti sicut vulneratū superbum: in brachio virtutis tue dispersisti inimicos tuos. Tui sunt celi ⁊ tua ē terra: orbē terre ⁊ plenitudinē eiꝰ tu fundasti: aq̄lonē ⁊ mare tu creasti. Thabor et hermon ī nomine tuo exultabūt: tuū brachiū cum potētia. Firmet̄ manꝰ tua ⁊ exaltet̄ dextera tua: iusticia et iudiciū ꝑparatio sedis tue. Misericordia et veritas p̄cedent faciē tuā beatꝰ populus qui scit iubilationem. Domine in lumine vultus tui ambulabūt: et in noīe tuo exultabūt tota die: et in iusticia tua exaltabunt̄. Quoniam gloria virtutis eoꝝ tu es: et ī beneplacito tuo exaltabit̄ cornu nostrū. Quia dn̄i ē assumptio nr̄a: ⁊ sancti isrl̄ regis nr̄i. Tunc locutus es in visione sanctis tuis: ⁊ dixisti posui adiutoriū in potēte: ⁊ exaltaui electū de plebe mea.

Inueni dauid seruū meū: oleo sācto meo vnxi eum. Manꝰ enim mea auxiliabitur ei: et brachium meum confirmabit eū. Nichil ꝓficiet inimicus ī eo: ⁊ filiꝰ iniq̇tatꝭ nō apponet nocere ei. Et cōcidā a facie ipsius inimicos eius: et odiētes eos in fugā conuertā.

Et veritas mea ⁊ mīscdia mea cum ip̄o: ⁊ in nomine meo exaltabitur cornu eius. Et ponā in mari manum eiꝰ: ⁊ in fluminibꝫ dexterā eius. Ipse inuocabit me pater meꝰ es tu: deꝰ meꝰ ⁊ susceptor salutis mee. Et ego p̄mogenitū ponā illū: excelsū p̄ regibꝫ terre.

In eternū seruabo illi mīscdiā meā: et testamentū meū fidele ipi. Et ponā in seculū seculi semen eiꝰ: et thronū eiꝰ sicut dies celi. Si autē dereliquerint filij eiꝰ legem meā: ⁊ in iudicijs meis nō ambulauerit. Si iusticias meas prophanauerit: ⁊ mādata mea non custodierint. Visitabo ī virga iniquitates eoꝝ: ⁊ in verberibꝫ peccata eorū.

Misericordiā aūt meā nō dispergam ab eo: neq; nocebo in veritate mea.

Neq; prophanabo testamentū meū: et q̄ procedūt de labijs meis nō faciā irrita. Semel iuraui ī sancto meo si dauid mentiar: semen eiꝰ ī eternū manebit. Et thronus eiꝰ sicut sol ī conspectu meo: et sicut luna ꝑfecta in eternum: et testis ī celo fidelis. Tu vero repulisti ⁊ despexisti: distulisti cristum tuū. Auertisti testamentū serui tui: prophanasti in terra sanctuariū eius.

Destruxisti oīes sepes eius: posuisti firmamētū eius formidinem. Diripuerūt eū oīes transeūtes viā: factus ē opprobriū vicinis suis. Exaltasti dexterā deprimentiū eū: letificasti oīes inimicos eiꝰ. Auertisti adiutoriū gladij eiꝰ ⁊ non es auxiliatus ei in bello. Destruxisti eū ab emundatione: et sedem eiꝰ in terra collisisti. Minorasti dies temporis eiꝰ: perfudisti eū ꝯfusione. Usquequo dn̄e auertis in finē: exardescit sicut ignis ira tua?

Memorare que mea substātia: numquid enim vane cōstituisti omnes filios hominū? Quis est homo qui viuet ⁊ non videbit mortem: eruet animam suā de manu inferi? Ubi sunt misericordie tue antique domine: sicut iurasti dauid ī veritate tua? Memor esto dn̄e opprobrij seruoꝝ tuoꝝ: qd̄ cōtinui in sinu meo multaꝝ gentiū.

Quod exprobrauerunt inimici tui dñe: qđ exprobrauerūt cōmutationē criſti tui. Benedictus dñs ī eternum: fiat fiat.

Oracio moyſi hoīs dei. 89.

Domine refugiū factꝰ es nobis: a generatione in generationem. Priuſqꝫ montes fierēt aut formaret̄ terra et orbis: a ſeculo ⁊ ī ſeculū tu es deus. Ne auertas hominē ī humilitatem: ⁊ dixiſti ꝯuertimini filij hominum. Quoniā mille āni āte oculos tuos: tanqꝫ dies heſterna que p̄teriit. Et cuſtodia in nocte: q̄ pro nichilo habent̄ eoꝝ āni erunt. Mane ſicut herba tranſeat: mane floreat et trāſeat: veſpere decidat induret ⁊ areſcat. Quia defecimꝰ ī ira tua: ⁊ ī furore tuo turbati ſumꝰ. Poſuiſti iniq̄tates nr̄as in ꝯſpectu tuo: ſeculū nr̄m ī illuminatione vultꝰ tui. Quoniā om̄es dies noſtri defecerūt: et in ira tua defecimus. Anni nr̄i ſicut aranea meditabunt̄: dies ānoꝝ noſtroꝝ in ip̄is ſeptuaginta anni. Si autē ī potentatibꝫ octoginta āni: ⁊ ampliꝰ eoꝝ labor ⁊ dolor. Quoniā ſuꝑuenit manſuetudo: ⁊ corripiemur. Quis nouit poteſtatē ire tue: ⁊ pre timore tuo irā tuā dinumerare? Dexterā tuā ſic notā fac: ⁊ eruditos corde ī ſapiētia. Conūtere dñe vſquequo: ⁊ dep̄cabilis eſto ſuꝑ ſuos tuos. Repleti ſumus mane miſcdia tua: et exultauimꝰ ⁊ delectati ſumꝰ ī om̄ibꝫ diebꝫ nr̄is. Letati ſumꝰ pro diebus quibꝫ nos humiliaſti: ānis q̄bꝫ vidimus mala. Reſpice ī ſuos tuos et ī opera tua: ⁊ dirige filios eoꝝ. Et ſit ſplendor domini dei noſtri ſuꝑ nos: et opera manuū nr̄aꝝ dirige ſuꝑ nos: et opus manuū nr̄arū dirige.

laus cātici ip̄i dd. xc.

Qui habitat in adiutorio altiſſimi: ī ꝓtectione dei celi commorabit̄. Dicet domino ſuſceptor meus es tu ⁊ refugiū meum deus meus: ſperabo in eū. Quoniā ip̄e liberabit me de laqueo venantiū: et a verbo aſpero. Scapulis ſuis obumbrabit tibi: ⁊ ſub pennis eiꝰ ſperabis. Scuto circumdabit te veritas eiꝰ: nō timebis a timore nocturno. A ſagitta volante in die: a negotio ꝑambulāte in tenebris: ab incurſu ⁊ demonio meridiano. Cadent a latere tuo mille: et decem milia a dextris tuis: ad te aūt non appropinquabit. Veruntamē ocl̄is tuis cōſiderabis: ⁊ retributionē peccatoꝝ videbis. Quoniam tu es dñe ſpes mea: altiſſimū poſuiſti refugiū tuū. Non accedet ad te malū: ⁊ flagellū nō appropinquabit tabernaculo tuo. Quoniā angelis ſuis mandauit de te: ut cuſtodiāt te in om̄ibꝫ viis tuis. In manibꝫ portabunt te: ne forte offendas ad lapidem pedē tuū. Super aſpidē ⁊ baſiliſcum ambulabis: ⁊ cōculcabis leonem et draconē. Quoniā in me ſperauit liberabo eū: protegā eū qm̄ cognouit nomen meum. Clamauit ad me ⁊ ego exaudiā eū: cum ipſo ſum ī tribulatione: eripiā eū ⁊ glorificabo eū. Longitudine dieꝝ replebo eū: et oſtendā illi ſalutare meū.

Ps̄ cātici in die ſabbati. xci.

Bonū eſt confiteri dño: ⁊ pſallere nomini tuo altiſſime. Ad annūciandū mane miſcdiam tuā: ⁊ veritatē tuā ꝑ noctē. In decacordo pſalterio: cum cātico ī cythara. Quia delectaſti me dñe ī factura tua: et in operibus manuū tuaꝝ exultabo. Quā magnificata ſūt opera tua domine: nimis profunde facte ſunt cogitatōnes tue. Vir inſipiēs nō cognoſcet: ⁊ ſtultꝰ nō intelliget hec. Cum exorti fuerint peccatores ſicut fenū: et apparuerūt om̄es q̄ operant̄ iniq̄tatē. Ut intereāt in ſeculū ſeculi: tu autem altiſſimꝰ in eternū dn̄e. Quoniā ecce inimici tui dn̄e qm̄ ecce inimici tui peribunt: ⁊ diſpergent̄ om̄es q̄ operātur iniq̄tatem. Et exaltabit̄ ſicut unicornis cornu meū: et ſenectus mea in miſericordia uberi. Et deſpexit oculus meus inimicos meos: ⁊ inſurgētibꝫ in me malignātibꝫ audiet auris mea. Iuſtus ut palma florebit: ſicut cedrus libani m̄ltiplicabit̄. Plātati in domo dn̄i: in atrijs domꝰ dei nr̄i florebunt. Adhuc m̄ltiplicabuntur in ſenecta uberi: et benepatientes erūt et annūciēt. Quoniā rectus dominus deus noſter: ⁊ non eſt iniquitas in eo.

Laus cātici dd̄ in die ante ſabbatū qn̄ fundata eſt terra. xcij.

Dominus regnauit decorē indutus eſt: indutꝰ ē dn̄s fortitudinē et p̄cinxit ſe. Etenī firmauit orbem terre: q̄ nō commouebit̄. Parata ſedes tua ex tūc: a ſeculo tu es. Eleuauerūt flumina dn̄e: eleuauerūt flumina uocem ſuā. Eleuauerūt flumina fluctus ſuos: a uocibꝫ aquaꝝ m̄ltaꝝ. Mirabiles elationes maris: mirabilis in altis dn̄s. Teſtimonia tua credibilia facta ſūt nimis: domū tuā decet ſanctitudo domine in longitudinē dieꝝ.

Pſ dd̄ q̄rta ſabbti. xciij.

Deus ultionū dn̄s: deus ultionū libere egit. Exaltare q̄ iudicas terrā: redde retributionē ſuperbis. Uſquequo peccatores dn̄e: uſquequo peccatores gloriabunt̄? Effabunt̄ et loquent̄ iniq̄tatē: loquentur om̄es qui operant̄ iniuſticiā? Populum tuū dn̄e humiliauerūt: ⁊ hereditatem tuā uexauerunt. Viduā ⁊ aduenam interfecerūt: ⁊ pupillos occiderūt. Et dixerūt nō uidebit dn̄s: nec intelliget deꝰ iacob. Intelligite inſipientes in ꝑplo: ⁊ ſtulti aliquando ſapite. Qui plātauit aurē nō audiet: aut q̄ finxit oculū nō ꝯſiderat? Qui corripit gentes nō arguet: qui docet hominē ſcientiā? Dominus ſcit cogitationes hominū: qm̄ uane ſūt. Beatꝰ homo quē tu erudieris dn̄e: ⁊ de lege tua docueris eū. Ut mitiges ei a diebꝫ malis: donec fodiatur peccatori fouea. Quia nō repellet dn̄s plebē ſuā: et hereditatē ſuā non derelinquet. Quoadusqꝫ iuſticia ꝯuertat̄ in iudicium? et qui iuxta illā? omnes q̄ recto ſunt corde. Quis ꝯſurget michi adūſus malignātes: aut q̄s ſtabit mecū aduerſus operātes iniquitatem? Niſi q̄a dn̄s adiuuit me: paulominus habitaſſet in inferno anima mea. Si dicebā motꝰ ē pes meꝰ: miſericordia tua dn̄e adiuuabat me. Secundum m̄ltitudinē doloꝝ meoꝝ in corde meo: ꝯſolationes tue letificauerūt animā meā. Nunquid adheret tibi ſedes iniquitatis: qui fingis laborē in p̄cepto. Captabunt ī aīam iuſti: et ſanguinem innocentē ꝯdemnabūt. Et factꝰ eſt michi dn̄s ī refugiū: ⁊ deꝰ meꝰ in adiutorium ſpei mei. Et reddet illis iniquitatē ipoꝝ: ⁊ in malicia eorum diſꝑdet eos: diſꝑdet illos dominus deus noſter.

Laus cātici ip̄i dd̄. xciiij.

Venite exultemꝰ dn̄o: iubilemus deo ſalutari noſtro. Preoccupemus faciē eius in ꝯfeſſione: et ī pſalmis iubilemus ei. Quoniam deus magnus dominus: ⁊ rex magnus ſuꝑ om̄es deos. Quia in manu eiꝰ ſunt om̄es fines terre: et altitudines montiū ipiꝰ ſunt. Quoniā ipſius ē mare ⁊ ipſe fecit illud: ⁊ ſiccā manꝰ eiꝰ formauerūt. Venite adoremꝰ et procidamus ⁊ ploremus āte dn̄m q̄ fecit nos: quia ipſe ē deꝰ noſter. Et nos pplus paſcue eiꝰ: ⁊ oues manus eius. Hodie ſi vocē eius audieritis: nolite obdurare corda vr̄a. Sicut in irritatione: ſcd̄m diē temptationis in deſerto. Ubi temptauerūt me pr̄es vr̄i: probauerūt me ⁊ viderunt opera mea. Quadraginta annis offenſus fui generationi illi: ⁊ dixi ſemp errāt corde. Et iſti nō cognouerūt vias meas: ut iuraui in ira mea ſi introibunt in requiem meā. Pſalmꝰ dd̄ qn̄ domus edificabatur poſt captiuitatē. xcv.

Cantate dn̄o canticū nouū: cantate dn̄o om̄is terra. Cantate dn̄o et benedicite nomini eiꝰ: annunciate de die in diē ſalutare eiꝰ. Annunciate inter gentes gl̄am eiꝰ: in om̄ibꝫ pplis mirabilia eiꝰ. Quoniā magnꝰ dn̄s et laudabilis nimis: terribilis eſt ſup om̄es deos. Quoniā om̄es dij gentiū demonia: dn̄s autē celos fecit. Confeſſio ⁊ pulcritudo ī cōſpectu eiꝰ: ſanctimonia ⁊ magnificētia ī ſanctificatione eiꝰ. Afferte dn̄o patrie gentiū: afferte dn̄o gloriā et honorē: afferte dn̄o gloriā nomini eiꝰ. Tollite hoſtias et introite in atria eius: adorate dominū in atrio ſancto eiꝰ. Commoueat̄ a facie eiꝰ vniūſa terra: dicite in gentibꝫ quia dominꝰ regnauit. Etenim correxit orbē terre qui non commouebitur: iudicabit populos in equitate. Letentur celi et exultet terra: commoueat̄ mare ⁊ plenitudo eius: gaudebūt campi ⁊ omnia que in eis ſūt. Tunc exultabūt oīa ligna ſiluarum a facie domini q̄a venit: qm̄ venit iudicare terrā. Iudicabit orbē terre in eq̄tate: ⁊ pplos ī veritate ſua. Pſ dd̄ qn̄ terra eius reſtituta eſt ei. xcvi.

Dominus regnauit exultet terra: letentur inſule multe. Nubes ⁊ caligo in circuitu eiꝰ: iuſticia ⁊ iudiciū correctio ſedis eiꝰ. Ignis ante ipſum p̄cedet: ⁊ inflammabit in circuitu inimicos eiꝰ. Alluxerunt fulgura eius orbi terre: vidit ⁊ commota ē terra. Montes ſicut cera fluxerūt a facie dn̄i: a facie dn̄i om̄is terra. Annūciauerūt celi iuſticiā eiꝰ: ⁊ viderūt om̄es pplī gl̄am eiꝰ. Confundātur om̄es qui adorāt ſculptilia: ⁊ q̄ gl̄ant̄ in ſimulacris ſuis. Adorate eū omnes angeli eius: audiuit ⁊ letata eſt ſyon. Exultauerūt filie iude: ꝓpter iudicia tua dn̄e. Quoniā tu dn̄s altiſſimus ſup omnē terrā: nimis exaltatꝰ es ſuper om̄es deos. Qui diligitis dn̄m odite malū: cuſtodit dn̄s aīas ſanctorum ſuoꝝ: de manu peccatoris liberauit eos. Lux orta eſt iuſto: et rectis corde leticia. Letamini iuſti in domino: et confitemini memorie ſanctificationis eius. Pſalmꝰ dd̄. xcvii.

Cantate domino canticum nouū: quia mirabilia fecit. Saluauit ſibi dextera eiꝰ: ⁊ brachiū ſanctum eius. Notum fecit dn̄s ſalutare ſuū: in cōſpectu gentiū reuelauit iuſticiam ſuā. Recordatus ē miſericordie ſue: ⁊ veritatis ſue domui iſrahel. Viderūt om̄es termini terre ſalutare dei noſtri: iubilate domino oīs terra: cātate ⁊ exultate ⁊ pſallite. Pſallite domino in cythara in cythara et voce pſalmi: in tubis ductilibus et voce tube cornee. Iubilate in cōſpectu regis domini: moueat̄ mare ⁊ plenitudo eius: orbis terrarū ⁊ q̄ habitant in eo. Flumina plaudēt manu ſimꝉ: montes exultabunt a ɔſpectu dñi: qm̄ venit iudicare terrā. Iudicabit orbē terraꝝ ī iuſticia: ⁊ pp̄los in equitate.

Ps dd. xcviii.

Dominꝰ regnauit iraſcant̄ pp̄li: qui ſedet ſuper cherubin moueat̄ terra. Dominus in ſyon magnus: ⁊ excelſus ſuper om̄es pp̄los. Confiteant̄ nomini tuo magno qm̄ terribile et ſanctū ē: ⁊ honor regis iudiciū diligit. Tu paraſti directiones: iudiciū et iuſticiā ī iacob tu feciſti. Exaltate dñm deū nr̄m: ⁊ adorate ſcabellū pedum eiꝰ qm̄ ſanctū ē. Moyſes ⁊ aarō in ſacerdotibꝫ eiꝰ: ⁊ ſamuel inter eos q̄ inuocāt nomē eiꝰ. Inuocabāt dñm et ip̄e exaudiebat eos: ī colūna nubis loquebat̄ ad eos. Cuſtodiebāt teſtimonia eiꝰ: ⁊ p̄ceptum quod dedit illis. Domine deꝰ noſter tu exaudiebas eos: deꝰ tu propitius fuiſti eis: ⁊ ulciſcens ī om̄es adinuentiōes eoꝝ. Exaltate dñm deum nr̄m: ⁊ adorate in monte ſācto eiꝰ: quoniā ſanctꝰ dn̄s deus noſter.

Ps in ɔ̄feſſione. xcix.

Iubilate dn̄o om̄is terra: ſeruite dn̄o in leticia. Introite in ɔſpectu eiꝰ: in exultatione. Scitote qm̄ dn̄s ip̄e ē deus: ip̄e fecit nos et nō ipi nos. Populꝰ eius et oues paſcue eiꝰ introite portas eius ī ɔfeſſione: atria eius in ymnis confitemini illi. Laudate nomen eiꝰ qm̄ ſuauis eſt dn̄s: ī eternū miſericordia eiꝰ: ⁊ uſqꝫ ī generationē et generationē veritas eiꝰ.

Ps ip̄i dd. c.

Miſericordiā ⁊ iudicium cantabo tibi dn̄e: pſallā et intelligam ī via immaculata quādo venies ad me. Perambulabā ī innocentia cordis mei: in medio domꝰ mee. Non proponebā āte oculos meos rem iniuſtā: facientes p̄uaricationes odiui. Non adheſit michi cor prauū: declinantem a me malignum non cognoſcebam. Detrahentem ſecreto proximo ſuo: hūc pſequebar. Superbo oculo et inſaciabili corde: cū hoc nō edebā. Oculi mei ad fideles terre: ut ſedeat mecū: ambulās ī via immaculata hic michi miniſtrabat. Non habitabit ī medio domus mee q̄ facit ſupbiā: q̄ loquit̄ iniqua nō direxit ī ɔſpectu oculoꝝ meorum. In matutino interficiebam omnes peccatores terre: ut diſperderem de ciuitate dñi om̄es operātes iniquitatem.

Orō pauperis cū anxiaret̄ et corā dn̄o effudit precē ſuā. ci.

Domine exaudi orationē meā: ⁊ clamor meꝰ ad te veniat. Non auertas faciē tuā a me: in quacūqꝫ die tribulor inclina ad me aurē tuā. In quacūqꝫ die inuocauero te: velociter exaudi me. Quia defecerunt ſicut fumus dies mei: et oſſa mea ſicut cremiū aruerunt. Percuſſus ſum ut fenū ⁊ aruit cor meum: q̄a oblitus ſum comedere panē meū. A voce gemitus mei: adheſit os meū carni mee. Similis factus ſum pellicano ſolitudinis: factꝰ ſū ſicut nicticorax in domicilio. Vigilaui: et factus ſum ſicut paſſer ſolitarius ī tecto. Tota die exprobrabāt michi inimici mei: et qui laudabant me adūſum me iurabant. Quia cinerē tanq̄ȝ panē māducabā: et poculū meū cū fletu miſcebā. A facie ire indignationis tue: q̄a eleuās alliſiſti me. Dies mei ſicut umbra declinauerunt: et ego ſicut fenū arui. Tu aūt dn̄e in eternū permanes: et memoriale tuū in generatione ⁊ generationē. Tu exurgens miſereberis ſyon q̄a tempus miſerendi eiꝰ q̄a venit tempus. Quoniā placuerunt ſeruis tuis lapides eiꝰ: ⁊ terre eiꝰ miserebuntur. Et timebūt gentes nomen tuū dñe: et omnes reges terre gloriā tuā. Quia edificauit dñs syon ⁊ videbit in gloria sua. Respexit in oratonē humiliū: et non spreuit p̄cem eorum. Scribant̄ hec in generatone altera: et ꝑplus qui creabitur laudabit dñm. Quia prospexit de excelso sancto suo: dñs de celo in terrā aspexit. Ut audiret gemitus cōpeditoꝝ: ut solueret filios interemptorū. Ut ānuncient in syon nomen dñi: et laudē eiꝰ ī ihrlm. In cōueniendo ꝑplos in unū: et reges ut seruiāt dño. Respōdit ei ī via virtutis sue: paucitatē dieꝝ meoꝝ nūcia michi. Ne reuoces me ī dimidio dierū meoꝝ in generationē ⁊ generationem anni tui. Initio tu dñe terrā fundasti: ⁊ opera manuū tuaꝝ sunt celi. Ipsi peribūt tu aūt ꝑmanes: et omēs sicut vestimentū veterascēt. Et sicut opertorium mutabis eos et mutabunt̄: tu aūt idem ipse es: ⁊ anni tui non deficiēt. Filii seruorum tuorum habitabunt et semen eorum in seculum dirigetur.

Psalmꝰ ipi dd. cii.

Benedic aīa mea dño: et omnia q̄ intra me sūt nomini sācto eiꝰ. Benedic anima mea dño: ⁊ noli obliuisci omnes retributiones eiꝰ. Qui propiciatur omīb3 iniq̄tatib3 tuis: q̄ sanat omēs infirmitates tuas. Qui redimit de interitu vitā tuā: q̄ coronat te ī misīcdia et miserationib3. Qui replet in bonis desideriū tuū: renouabit ut aquile iuuentꝰ tua. Faciens misericordias dñs: ⁊ iudiciū omnibus iniuriā patientib3. Notas fecit vias suas moysi: filiis isrl̄ volūtates suas. Miserator et misericors dominus: lōganimis et mltū misericors. Non in ꝑpetuū irascet̄: neq3 in eternū cōminabitur. Non scd̄m peccata nr̄a fecit nobis: neq3 scd̄m iniq̄tates nr̄as retribuit nobis. Quoniā scd̄m altitudinē celi a terra: corroborauit misericordiā suā sup timentes se. Quantū distat ortus ab occidente: longe fecit a nobis iniq̄tates nr̄as. Quomodo miseret̄ pater filioꝝ misertus est dñs timentib3 se: qm̄ ipse cognouit figmentum nr̄m. Recordatꝰ ē quoniam puluis sumus: homo sicut fenū dies eiꝰ: tāq3 flos agri sic efflorebit. Quoniā spiritꝰ ꝑtransibit ī illo ⁊ nō subsistet: et nō cognoscet āpliꝰ locū suū. Misericordia aūt dñi ab eterno ⁊ usq3 ī eternum: sup timentes eū. Et iusticia illius in filios filioꝝ: hiis q̄ seruant testamentū eiꝰ. Et memores sūt mandatoꝝ ipsius: ad faciendū ea. Dominus in celo parauit sedē suā: ⁊ regnū ipsius omībus dominabitur. Benedicite dño omēs angeli eiꝰ potentes virtute: facientes verbū illiꝰ ad audiendā vocē sermonū eiꝰ. Benedicite dño omnes virtutes eiꝰ: ministri eiꝰ q̄ facitis volūtatē eiꝰ. Benedicite dño omīa opera eiꝰ: ī omī loco dn̄ationes eiꝰ: benedic aīa mea dño.

Ps ipi dd. ciii.

Benedic anima mea dño: dñe deus meus magnificatus es vehementer. Confessionē ⁊ decorē induisti amictꝰ lumine sicut vestimēto. Extendens celū sicut pellē: q̄ tegis aquis superiora eiꝰ. Qui ponis nubem ascensum tuū: q̄ ambulas sup pennas ventorum. Qui facis angelos tuos spiritus: et ministros tuos ignē urentē. Qui fundasti terrā sup stabilitatē suam: non inclinabitur in seculū seculi. Abissus sicut vestimentum amictus eius: sup montes stabunt aque. Ab increpatione tua fugient : a voce tonitrui tui formidabūt. Aſcendūt montes et deſcendunt campi : ī locum quē fundaſti eis. Terminū poſuiſti quē nō trāſgredientur : neq; ꝯuertentur operire terram. Qui emittis fontes ī conuallibus : inter mediū montiū ꝑtranſibunt aque. Potabūt omnes beſtie agri : expectabunt onagri in ſiti ſua. Super ea volucres celi habitabunt : de medio petrarum dabūt voces. Rigans montes de ſuperioribꝫ ſuis : de fructu operū tuoꝝ ſatiabit̄ terra. Producens fenū iumētis : ⁊ herbā ſeruituti hominū. Ut educas panē de terra : et vinū letificet cor hominis. Ut exhilaret faciē ī oleo : ⁊ panis cor hominis cōfirmet. Saturabunt̄ ligna cāpi et cedri libani q̄s plātauit : illic paſſeres nidificabūt. Herodij domꝰ dux eſt eoꝝ : mōtes excelſi ceruis : petra refugium herinacijs. Fecit lunam ī tempore : ſol cognouit occaſū ſuū. Poſuiſti tenebras et facta eſt nox : in ipſa ꝑtranſibūt oēs beſtie ſilue. Catuli leonū rugiētes ut rapiāt : et querant a deo eſcā ſibi. Ortus ē ſol ⁊ ꝯgregati ſunt : ⁊ in cubilibꝫ ſuis collocabūtur. Exibit homo ad opꝰ ſuū : ⁊ ad operationē ſuā uſq; ad veſperū. Quā magnificata ſūt opera tua dn̄e : omnia in ſapiētia feciſti : impleta ē terra poſſeſſione tua. Hoc mare magnum et ſpacioſū manibꝫ : illic reptilia quoꝝ non ē numerus. Animalia puſilla cū magnis : illic naues ꝑtranſibunt. Draco iſte quē formaſti ad illudendum ei : oīa a te expectant ut des illis eſcam ī tp̄e. Dante te illis colligēt : aperiēte te manū tuā oīa implebunt̄ bonitate. Auertente aūt te faciē turbabuntur : auferes ſpiritū eoꝝ ⁊ deficiēt : et ī puluerē ſuū reuertent̄. Emittes ſpiritū tuū ⁊ creabunt̄ : ⁊ renouabis faciem terre. Sit glā dn̄i ī ſeculū : letabitur dn̄s in operibꝫ ſuis. Qui reſpicit terrā ⁊ facit eā tremere : q̄ tangit montes ⁊ fumigāt. Cantabo dn̄o in vita mea : pſallā deo meo q̄diu ſum. Iocundū ſit ei eloquiū meū : ego vero delectabor ī domino. Deficiēt peccatores a terra et iniqui ita ut non ſint : benedic anima mea domino.

Alla·ciiii·

Confitemini dn̄o ⁊ inuocate nomen eiꝰ : annūciate inter gentes opera eius. Cantate ei ⁊ pſallite ei : narrate oīa mirabilia eiꝰ : laudamini in noīe ſācto eiꝰ. Letet̄ cor querentiū dn̄m : querite dn̄m et cōfirmamini : querite faciē eiꝰ ſemp. Mementote mirabiliū eiꝰ q̄ fecit : prodigia eiꝰ ⁊ iudicia oris eiꝰ. Semen abrahā ſerui eiꝰ : filij iacob electi eiꝰ. Ipſe dn̄s deꝰ noſter : ī uniūſa terra iudicia eiꝰ. Memor fuit ī ſeculū teſtamēti ſui : verbi quod mādauit ī mille generatōnes. Quod diſpoſuit ad abrahā : ⁊ iuramēti ſui ad yſaac. Et ſtatuit illud iacob in preceptū : ⁊ iſrl̄ in teſtamentū eternum. Dicens tibi dabo terrā chanaan : funiculū hereditatis vr̄e. Cum eſſent numero breui : pauciſſimi et incole eiꝰ. Et pertranſierūt de gēte in gentē : ⁊ de regno ad ppłm alterū. Non reliquit hoīem nocere eis : ⁊ corripuit pro eis reges. Nolite tangere xp̄os meos : et in ꝓphetis meis nolite malignari. Et vocauit famē ſup terrā : ⁊ omne firmamentū panis ꝯtriuit. Miſit ante eos virū : in ſeruū venūdatꝰ ē ioſeph. Humiliauerūt in cōpedibꝫ pedes eiꝰ : ferrū ꝑtranſijt aīam eiꝰ donec veniret verbū eiꝰ. Eloquiū dn̄i inflāmauit eū : miſit rex et ſoluit eum : princeps odirēt

ipſorū et dimiſit eū. Conſtituit eum dñm domꝰ ſue: ⁊ principē oīs poſſeſſionis ſue. Ut erudiret pricipes eius ſicut ſemetipſum: ⁊ ſenes eiꝰ prudētiam doceret. Et intrauit iſrl' in egiptū: et iacob accola fuit ī terra cham. Et auxit pplm ſuum vehemēter: et firmauit eū ſup inimicos eius. Conuertit cor eoꝝ ut erudirent pplm eius: ⁊ dolum facerēt ī ſeruos eiꝰ. Miſit moyſen ſeruum ſuū: aaron quē elegit ipſm. Poſuit in eis verba ſignoꝝ ſuoꝝ ⁊ prodigiorū: ī terra cham. Miſit tenebras et obſcurauit: ⁊ nō exacerbauit ſermones ſuos. Conuertit aquas eorū in ſanguinē: et occidit piſces eoꝝ. Et edidit terra eoꝝ ranas: ī penetrabilibꝫ regū ipſoꝝ. Dixit et venit cynomia et ſciniphes: ī omībꝫ finibꝫ eorū. Poſuit pluuias eorū grandinē: ignem comburentē in terra ipſoꝝ. Et percuſſit vineas eoꝝ ⁊ ficulneas eoꝝ: et contriuit lignū finiū eoꝝ. Dixit et venit locuſta et bruchus: cuius non erat numerus. Et comedit omē fenū ī terra eoꝝ: ⁊ comedit omnē fructū terre eoꝝ. Et percuſſit omē pmogenitū in terra eoꝝ: pmitias oīs laboris eoꝝ. Et eduxit eos cū argento et auro: et non erat in tribubꝫ eorū infirmus. Letata eſt egiptus ī profectione eoꝝ: quia incubuit timor eoꝝ ſup eos. Expandit nubem ī protectionē eorū: ⁊ ignē ut luceret eis p noctem. Petierunt et venit coturnix: ⁊ pane celi ſaturauit eos. Dirupit petram et fluxerunt aque: abierunt in ſicco flumina. Quoniā memor fuit verbi ſancti ſui: quod habuit ad abraham puerū ſuū. Et eduxit pplm ſuū in exultatione: et electos ſuos ī leticia. Et dedit illis regiones gentiū: ⁊ labores pplorū poſſederūt. Ut cuſtodiant iuſtificationes eius: ⁊ legem eius requirāt. Alla. cv.

Confitemini dño qm̄ bonꝰ: quoniā ī ſeculū miſericordia eiꝰ. Quis loquetur potētias dñi: auditas faciet omēs laudes eiꝰ? Beati q̄ cuſtodiunt iudiciū: et faciūt iuſticiā in omī tēpore. Memento nrī dñe in beneplacito pplī tui: viſita nos ī ſalutari tuo. Ad videndū in bonitate electorū tuorum: ad letandū in leticia gētis tue: ut lauderis cū hereditate tua. Peccauimus cum prībꝫ nrīs: iniuſte egimꝰ iniquitatem fecimꝰ. Patres noſtri in egipto nō intellexerunt mirabilia tua: nō fuerūt memores multitudinis miſericordie tue. Et irritauerūt aſcendentes in mari mari rubro ⁊ ſaluauit eos ꝓpter nomen ſuū: ut notā faceret potentiā ſuā. Et increpuit mare rubrum ⁊ exſiccatū eſt: ⁊ deduxit eos in abiſſis ſicut ī deſerto. Et ſaluauit eos de manu odientiū: ⁊ redemit eos de manu inimici. Et operuit aqua tribulātes eos: unus ex eis nō remanſit. Et crediderūt verbis eius: et laudauerunt laudē eius. Cito fecerūt obliti ſūt operū eius: non ſuſtinuerunt conſiliū eius. Et concupierūt concupiſcentiā in deſerto: et temptauerūt deū in inaquoſo. Et dedit eis petitionē ipſoꝝ: ⁊ miſit ſaturitatē in aīas eorū. Et irritauerūt moyſen ī caſtris: aaron ſanctū dñi. Aperta eſt terra ⁊ deglutiuit dathan: ⁊ operuit ſup cōgregationē abiron. Et exarſit ignis in ſynagoga eorū: flāma combuſſit peccatores. Et fecerūt vitulū ī oreb: et adorauerūt ſculptile. Et mutauerunt gl'am ſuā in ſimilitudinē vituli comedentis fenū. Obliti ſunt deum quī ſaluauit eos: q̄ fecit magnalia in egipto mirabilia ī terra cham: terribilia in mari rubro. Et dixit ut diſperderet eos: ſi nō moyſes electus ei⁹ ſtetiſſet ī ɔfractione in ɔſpectu ei⁹. Ut auerteret iram ei⁹ ne diſperderet eos: et pro nichilo habuerūt terrā deſiderabilem. Non crediderūt verbo eius: et murmurauerūt ī tabernaculis ſuis: nō exaudierūt vocē dn̄i. Et leuauit manū ſuā ſuꝑ eos: ut ꝓſterneret eos ī deſerto. Et ut deiceret ſemē eoꝝ ī nationibꝫ: ⁊ diſꝑgeret eos ī regionibꝫ. Et iniciati ſūt beelphegor: ⁊ comederūt ſacrificia mortuoꝝ. Et irritauerunt eū in adinuentionibꝫ ſuis: ⁊ mltiplicata ē in eis ruina. Et ſtetit phinees et placauit: et ceſſauit quaſſatio. Et reputatū ē ei in iuſticiā: ī generatione et generationē uſq; ī ſempiternū. Et irritauerūt eū ad aquā ɔtradictionis: et vexat⁹ ē moyſes ꝓpter eos: q̄a exacerbauerūt ſpiritū ei⁹. Et diſtinxit ī labiis ſuis: nō diſperdiderūt gētes quas dixit dn̄s de⁹ illis. Et commixti ſūt inter gentes: ⁊ didicerunt opera eoꝝ ⁊ ſeruierūt ſculptilibꝫ eoꝝ: ⁊ factū ē illis in ſcandalū. Et immolauerūt filios ſuos ⁊ filias ſuas: demoniis. Et effuderūt ſanguinē innocentē ſanguinē filioꝝ ſuoꝝ ⁊ filiaꝝ ſuaꝝ: q̄s ſacrificauerūt ſculptilibꝫ chanaan. Et infecta eſt terra ī ſāguinibꝫ: ⁊ ɔtaminata eſt in oꝑibꝫ eoꝝ: ⁊ fornicati ſūt in adinuentionibꝫ ſuis. Et irat⁹ ē furore dn̄s in pplm̄ ſuū: ⁊ abhominatus ē hereditatē ſuā. Et tradidit eos in manus gentiū: ⁊ dn̄ati ſunt eoꝝ q̄ oderūt eos. Et tribulauerūt eos inimici eorum: ⁊ humiliati ſunt ſub manibus eoꝝ: ſepe liberauit eos. Ipſi aūt exacerbauerūt eū in ɔſilio ſuo: et humiliati ſunt ī iniquitatibꝫ ſuis. Et vidit cū tribularent̄: ⁊ audiuit orationem eoꝝ. Et memor fuit teſtamēti ſui: et penituit eū ſcd̄m mltitudinē miſ̄cdie ſue. Et dedit eos ī miſ̄cdias: in conſpectu omniū q̄ ceperāt eos. Saluos fac nos dn̄e de⁹ noſter: ⁊ ɔgrega nos de nationibus. Ut ɔfiteamur nomini ſancto tuo: ⁊ gloriem̄r in laude tua. Benedict⁹ dominus deus iſrl̄ a ſeculo et uſq; in ſeculum: et dicet omnis populus fiat fiat. Alleluia.

Alla. cvi.

Confitemini dn̄o qm̄ bon⁹: qm̄ in ſecl̄m miſ̄cdia ei⁹. Dicant q̄ redempti ſunt a dn̄o: quos redemit de manu inimici: de regionibus congregauit eos. A ſolis ortu ⁊ occaſu: ab aquilone et mari. Errauerūt ī ſolitudine ī inaquoſo: viā ciuitatis habitaculi nō inuenerūt. Eſurientes et ſitientes: aīa eorū in ipſis defecit. Et clamauerūt ad dn̄m cū tribularent̄: et de neceſſitatibꝫ eoꝝ eripuit eos. Et deduxit eos in viā rectā: ut irent in ciuitatē habitationis. Confiteantur dn̄o miſ̄cdie ei⁹: ⁊ mirabilia ei⁹ filiis hominū. Quia ſaciauit aīam inanem: ⁊ aīam eſurientem ſaciauit bonis. Sedentes in tenebris et umbra mortis: vinctos ī mendicitate ⁊ ferro. Quia exacerbauerūt eloquia dei: et conſilium altiſſimi irritauerunt. Et humiliatum eſt in laboribus cor eorum: infirmati ſūt nec fuit q̄ adiuuaret. Et clamauerūt ad dn̄m cū tribularent̄: ⁊ de neceſſitatibus eoꝝ liberauit eos. Et eduxit eos de tenebris ⁊ umbra mortis: ⁊ vincula eorū dirupit. Confiteant̄ dn̄o miſ̄cdie ei⁹: et mirabilia ei⁹ filiis hominū. Quia cōtriuit portas ereas: ⁊ vectes ferreos cōfregit. Suſcepit eos de via iniquitatis eorum: propter iniuſticias eni ſuas humiliati ſũt. Omnẽ eſcã abominata eſt aĩa eoꝝ: ⁊ appropinquauerunt uſq; ad portas mortis. Et clamauerunt ad dñm cũ tribularent̃: et de neceſſitatibꝫ eoꝝ liberauit eos. Miſit verbum ſuũ ⁊ ſanauit eos: ⁊ eripuit eos de interitionibꝫ eoꝝ. Confiteant̃ domino miſericordie eiꝰ: ⁊ mirabilia eiꝰ filijs hominũ. Et ſacrificent ſacrificium laudis: ⁊ ãnuncient opera eius in exultatione. Qui deſcendũt mare in nauibꝫ: facientes operationẽ ĩ aquis multis. Ipſi viderũt opera dñi: ⁊ mirabilia eiꝰ in profundo. Dixit ⁊ ſtetit ſpiritꝰ procelle: ⁊ exaltati ſũt fluctus eius. Aſcendunt uſq; ad celos et deſcendũt uſq; ad abiſſos: aĩa eorũ in malis tabeſcebat. Turbati ſunt et moti ſunt ſicut ebriꝰ: ⁊ omĩs ſapientia eoꝝ deuorata ẽ. Et clamauerũt ad dñm cũ tribularent̃: ⁊ de neceſſitatibꝫ eoꝝ eduxit eos. Et ſtatuit procellam eius in aurã: ⁊ ſiluerunt fluctus eius. Et letati ſũt quia ſiluerũt: ⁊ deduxit eos in portũ voluntatis eoꝝ. Confiteantur dño miſcdie eius: ⁊ mirabilia eius filijs hominũ. Et exaltent eum ĩ eccleſia plebis: ⁊ in kathedra ſenioꝝ laudẽt eũ. Poſuit flumina ĩ deſertũ: et exitus aquaꝝ in ſitim. Terrã fructiferam ĩ ſalſuginẽ: a malicia inhabitantiũ in ea. Poſuit deſertũ ĩ ſtagna aquaꝝ: ⁊ terrã ſine aqua in exitus aquaꝝ. Et collocauit illic eſurientes: et conſtituerunt ciuitatẽ habitationis. Et ſeminauerũt agros ⁊ plãtauerũt vineas: ⁊ fecerũt fructum natiuitatis. Et benedixit eis ⁊ multiplicati ſunt nimis: ⁊ iumẽta eoꝝ nõ minorauit. Et pauci facti ſũt: ⁊ vexati ſunt a tribulatione maloꝝ ⁊ dolore. Effuſa eſt contemptio ſuper principes: ⁊ errare fecit eos in inuio ⁊ non ĩ via. Et adiuuit pauperẽ de inopia: ⁊ poſuit ſicut oues familias. Videbunt recti ⁊ letabunt̃: ⁊ omĩs iniquitas oppilabit os ſuũ. Quis ſapiẽs et cuſtodiet hec: et intelliget miſericordias dñi? Alleluia.

Canticũ pſ' ipi dauid. .cvii.

Paratũ cor meũ deꝰ paratum cor meũ: cãtabo ⁊ pſallã ĩ glã mea. Exurge pſalteriũ et cythara: exurgam diluculo. Confitebor tibi ĩ ppłis dñe: ⁊ pſallã tibi ĩ nationibꝫ. Quia magna ſup celos miſcdia tua: ⁊ uſq; ad nubes veritas tua. Exaltare ſup celos deꝰ: ⁊ ſuper omnẽ terrã glã tua: ut liberent̃ dilecti tui. Saluũ fac dextera tua ⁊ exaudi me: deꝰ locutus eſt in ſancto ſuo. Exultabo ⁊ diuidã ſichimam: ⁊ conuallẽ tabernaculoꝝ dimetiar. Meus ẽ galaad ⁊ meꝰ ẽ manaſſes: ⁊ ephraim ſuſceptio capitis mei. Iuda rex meꝰ: moab lebes ſpei mee. In ydumeã extendã calciamentum meũ: michi alienigene amici facti ſũt. Quis deducet me ĩ ciuitatem munitam: quis deducet me uſq; in ydumeam? Nonne tu deꝰ q̃ repuliſti nos: et non exibis deꝰ in virtutibꝫ nr̃is? Da nobis auxiliũ de tribulatione: quia vana ſalus hominis. In deo faciemꝰ virtutẽ: ⁊ ipſe ad nichilũ deducet inimicos nr̃os.

In finẽ pſ dd. .cviii.

Deus laudẽ meam ne tacueris: quia os peccatoris ⁊ os doloſi ſup me apertũ eſt. Locuti ſunt aduerſum me lingua doloſa: ⁊ ſermonibꝫ odij circumdederũt me ⁊ expugnauerunt me gratis. Pro eo ut me diligerẽt detrahebãt michi: ego aũt orabam. Et poſuerũt aduerſum me mala pro bonis: ⁊ odiũ pro dilectione mea. Conſtitue ſup eum peccatorẽ:

et dyabolus ſtet a dextris eiꝰ. Cum iudicat̄ exeat cõdemnatꝰ: et oratio eius fiat in peccatū. Fiãt dies eiꝰ pauci: et epiſcopatū eius accipiat alter. Fiant filij eiꝰ orphani: et uxor eius vidua. Nutantes trãſferent̄ filij eius et mendicent: eiciant̄ de habitatõibꝫ ſuis. Scrutetur fenerator omnem ſubſtantiã eiꝰ: ⁊ diripiãt alieni labores eius. Non ſit illi adiutor: nec ſit qui miſereat̄ pupillis eiꝰ. Fiant nati eiꝰ in interitū: ī generatione una deleat̄ nomē eiꝰ. In memoriã redeat iniq̄tas prm̄ eiꝰ in cõſpectu dñi: ⁊ peccatū mr̄is eius nō deleat̄. Fiant ꝯtra dominū ſemp̄: ⁊ diſpereat de terra memoria eorū: pro eo ꝙ nō eſt recordatꝰ facere miſcḋiam. Et ꝑſecutꝰ ē hominē inopē ⁊ mendicū: ⁊ compunctū corde mortificare. Et dilexit maledictionē et veniet ei: ⁊ noluit benedictionē et elongabit̄ ab eo. Et induit maledictionē ſicut veſtimentū: et intrauit ſicut aqua ī interiora eiꝰ: ⁊ ſicut oleū ī oſſibꝫ eiꝰ. Fiat ei ſicut veſtimentum quo operit̄: ⁊ ſicut zona qua ſemper precingit̄. Hoc opus eoꝝ q̄ detrahūt michi apud dñm: ⁊ q̄ loquunt̄ mala adūſus animã meã. Et tu dñe dñe fac mecū propter nomen tuū: q̄a ſuauis ē miſcḋia tua. Libera me q̄a egenus et paup̄ ego ſū: ⁊ cor meū cõturbatū eſt intra me. Sicut umbra cum declinat ablatus ſū: ⁊ excuſſus ſum ſicut locuſte. Genua mea infirmata ſunt a ieiunio: et caro mea immutata ē propter oleū. Et ego factꝰ ſum opprobriū illis: viderūt me ⁊ mouerūt capita ſua. Adiuua me dñe deꝰ meus: ſaluū me fac propter miſcḋiam tuã. Et ſciant q̄a manꝰ tua hec: ⁊ tu domine feciſti eã. Maledicēt illi et tu benedices: q̄ inſurgūt ī me ꝯfundant̄: ſeruus aūt tuus letabit̄. Induant̄ q̄ detrahūt michi pudore: ⁊ operiantur ſicut dyploide cõfuſione ſua. Confitebor dñe nimis ī ore meo: ⁊ in medio multoꝝ laudabo eum. Quia aſtitit a dextris pauperis: ut ſaluã faceret a perſequentibꝫ aĩam meã. Pſalmꝰ dd. cix.

Dixit dñs dño meo: ſede a dextris meis. Donec ponã inimicos tuos: ſcabellum pedū tuoꝝ. Virgã virtutis tue emittet dñs ex ſyõ: dn̄are in medio inimicoꝝ tuoꝝ. Tecū principiū ī die v̄tutis tue ī ſplēdoribꝫ ſctōꝝ: ex utero ante luciferū genui te. Iurauit dñs et nō penitebit eū: tu es ſacerdos ī eternū ſcḋm ordinē melchiſedech. Dominꝰ a dextris tuis: ꝯfregit in die ire ſue reges. Iudicabit dñs in nationibꝫ implebit ruinas: cõquaſſabit capita in terra multoꝝ. De torrente in via bibet: propterea exaltabit caput.

Confitebor tibi domine Alleluia. in toto corde meo: in conſilio iuſtorum et congregatione. Magna opera domini: exquiſita in omnes volūtates eiꝰ. Confeſſio et magnificētia opus eiꝰ: ⁊ iuſticia eius manet in ſeculū ſeculi. Memoriã fecit mirabiliū ſuoꝝ miſericors ⁊ miſerator dñs: eſcam dedit timētibꝫ ſe. Memor erit in ſeculū teſtamenti ſui: virtutē operū ſuorū ãnunciabit populo ſuo. Ut det illis hereditatē gentiū: opera manuū eiꝰ veritas ⁊ iudiciū. Fidelia omĩa mãdata eiꝰ: ꝯfirmata in ſeculū ſeculi: facta in veritate ⁊ equitate. Redēptionem miſit populo ſuo: mandauit in eternū teſtamentū ſuū. Sanctū et terribile nomen eius: iniciū ſapientie timor dñi. Intellectus bonꝰ omĩbꝫ faciētibꝫ eū: laudatō ei⁹ manet ī ſeclm ſecli. Alla.

In reuiſione aggei et zacharie. cxi.

Beat⁹ vir ꝗ timet dn̄m: ī mādatis ei⁹ volet nimis. Potens ī terra erit ſemē ei⁹: generatō rectorum benedicet. Gloria ⁊ diuitie ī domo ei⁹: ⁊ iuſticia ei⁹ manet in ſeculū ſeculi. Exortū ē in tenebris lumen rectis: miſericors ⁊ miſerator et iuſtus. Iocund⁹ hōmo ꝗ miſeret ⁊ commodat: diſponit ſmones ſuos ī iudicio: ꝗa in eternum nō ꝯmouebit. In memoria eterna erit iuſt⁹: ab auditione mala nō timebit. Paratū cor ei⁹ ſperare ī dn̄o: ꝯfirmatū ē cor eius: non cōmouebit donec deſpiciat inimicos ſuos. Diſperſit dedit pauperibꝫ: iuſticia ei⁹ manet ī ſeculū ſeculi: cornu ei⁹ exaltabit in gloria. Peccator videbit ⁊ iraſcetur: dentibꝫ ſuis fremet ⁊ tabeſcet: deſideriū peccatoꝝ ꝑibit. Alleluia. cxii.

Laudate pueri dn̄m: laudate nomen dn̄i. Sit nomē dn̄i benedictum: ex hoc nūc ⁊ uſqꝫ in ſeculū. A ſolis ortu uſqꝫ ad occaſū: laudabile nomē dn̄i. Excelſus ſuꝑ oēs gentes dn̄s: ⁊ ſuꝑ celos gloria ei⁹. Quis ſicut dn̄s de⁹ noſter: ꝗ in altis habitat ⁊ humilia reſpicit ī celo ⁊ in terra? Suſcitās a terra inopē: ⁊ de ſtercore erigēs pauperē. Ut collocet eum cum pricipibꝫ: cū pricipibꝫ p̄pli ſui. Qui habitare facit ſterilem in domo: matrem filiorū letantē. Alleluia. cxiii.

In exitu iſrahel de egipto: dom⁹ iacob de p̄plo barbaro. Facta ē iudea ſanctificatio ei⁹: iſrahel poteſtas ei⁹. Mare vidit ⁊ fugit: iordanis ꝯuerſus ē retrorſum. Montes exultauerūt ut arietes: et colles ſicut agni ouiū. Quid ē tibi mare ꝙ fugiſti: ⁊ tu iordanis ꝗa conuerſus es retrorſū. Montes exultaſtis ſicut arietes: ⁊ colles ſicut agni ouiū. A facie dn̄i mota ē ťra: a facie dei iacob. Qui ꝯūtit petrā ī ſtagna aquaꝝ: et rupē in fōtes aquaꝝ. Non nobis dn̄e nō nobis: ſed nomini tuo da gloriam. Suꝑ miſcdia tua ⁊ veritate tua: ne quādo dicāt gentes ubi ē de⁹ eoꝝ. Deus aūt noſter ī celo: oīa quecūqꝫ voluit fecit. Simulacra gentium argentū et aurū: opera manuū hōinū. Os habēt et nō loquent: oculos habent ⁊ nō videbūt. Aures habent et nō audiēt: nares habēt ⁊ non odorabūt. Manus habent ⁊ nō palpabūt: pedes habēt ⁊ nō ambulabūt: non clamabūt ī gutture ſuo. Similes illis fiant ꝗ faciūt ea: ⁊ oēs ꝗ confidūt in eis. Domus iſrl̄ ſperauit in dn̄o: adiutor eoꝝ ⁊ protector eoꝝ ē. Dom⁹ aaron ſperauit ī dn̄o: adiutor eoꝝ et protector eoꝝ eſt. Qui timēt dn̄m ſperauerūt ī dn̄o: adiutor eoꝝ ⁊ protector eoꝝ eſt. Domin⁹ memor fuit noſtri: et benedixit nobis. Benedixit domui iſrl̄: benedixit domui aaron. Benedixit oīibꝫ qui timēt dn̄m: puſillis cū maioribꝫ. Adiciat dn̄s ſuꝑ vos: ſuper vos et ſuꝑ filios vr̄os. Benedicti vos a dn̄o: ꝗ fecit celū et ťrā. Celum celi dn̄o: terrā aūt dedit filijs hōinū. Non mortui laudabūt te dn̄e: neqꝫ oēs qui deſcendūt in infernū. Sed nos ꝗ viuim⁹ benedicim⁹ dn̄o: ex hoc nūc ⁊ uſqꝫ ī ſeculū. Alleluia. cxiiii.

Dilexi: quoniā exaudiet dn̄s vocē orationis mee. Quia inclinauit aurē ſuā michi: ⁊ in diebꝫ meis inuocabo. Circumdederunt me dolores mortis: ⁊ pericula inferni inuenerūt me. Tribulationem et dolorē inueni: ⁊ nomē dn̄i inuocaui. O dn̄e libera aīam meā: miſericors dn̄s ⁊ iuſtꝰ: et deꝰ noſter miſeret̄. Cuſtodiēs paruulos dn̄s: humiliatus ſum ⁊ liberauit me. Conuertere aīa mea ī requiē tuā: qͣ dn̄s benefecit tibi. Quia eripuit animam meam de morte: oculos meos a lacrimis: pedes meos a lapſu. Placebo domino: in regione viuoꝝ. Alleluia. Alla.

cxv. Credidi propter qd̓ locutꝰ ſū: ego aūt humiliatꝰ ſū nimis. Ego dixi in exceſſu meo: oīs homo mendax. Quid retribuā dn̄o: ꝑ oībꝫ que retribuit michi. Calicē ſalutaris accipiā: et nomē dn̄i inuocabo. Uota mea dn̄o reddā corā oīi pplō eiꝰ: precioſa ī ꝯſpectu dn̄i mors ſāctoꝝ eiꝰ. O dn̄e qͣ ego ſeruus tuꝰ: ego ſeruus tuus ⁊ filiꝰ ancille tue. Dirupiſti vincula mea: tibi ſacrificabo hoſtiā laudis: ⁊ nomen dn̄i inuocabo. Uota mea dn̄o reddā ī conſpectu oīs ppli eius: in atrijs domus domini in medio tui ihrlm. Alleluia. Alleluia

cxvi. Laudate dn̄m oēs gentes: laudate eū omnes ppli. Quoniam ꝯfirmata ē ſup nos miſcdia eiꝰ: ⁊ veritas dn̄i manet ī eternū. Alleluia. Alla.

cxvii. Confitemini dn̄o qm̄ bonꝰ: qm̄ ī ſeculū miſcdia eiꝰ. Dicat nūc iſrl' quoniā bonꝰ: qm̄ in ſeclm miſericordia eiꝰ. Dicat nunc domꝰ aarō: qm̄ in ſeclm miſcdia eiꝰ. Dicant nūc qui timēt dn̄m: qm̄ in ſeclm miſcdia eius. De tribulatōne inuocaui dominū: et exaudiuit me ī latitudine dn̄s. Dominus michi adiutor: nō timebo qd̄ faciat michi homo. Dominꝰ michi adiutor: ⁊ ego deſpiciā inimicos meos. Bonū eſt cōfidere in dn̄o: qͣ̄ cōfidere ī hoīe. Bonū ē ſperare in dn̄o: qͣ̄ ſperare ī pricipibꝫ. Omnes gentes circuierūt me: ⁊ ī nomine dn̄i quia vltus ſum in eos. Circumdantes circumdederunt me: ⁊ in nomine dn̄i qͣ vltus ſum ī eos. Circumdederunt me ſicut apes: et exarſerūt ſicut ignis ī ſpinis: ⁊ in noīe dn̄i qͣ vltus ſum ī eos. Impulſus eūſus ſum ut caderē: et dn̄s ſuſcepit me. Fortitudo mea ⁊ laus mea dn̄s: ⁊ factus eſt michi ī ſalutē. Uox exultatōnis ⁊ ſalutis: ī tabernaclis iuſtorū. Dextera dn̄i fecit virtutē: dextera dn̄i exaltauit me: dextera dn̄i fecit virtutē. Non moriar ſed viuā: ⁊ narrabo opera domini. Caſtigās caſtigauit me dn̄s: et morti nō tradidit me. Aperite michi portas iuſticie: ingreſſus in eas ꝯfitebor dn̄o: hec porta dn̄i iuſti intrabūt in eā. Confitebor tibi qm̄ exaudiſti me: ⁊ factus es michi in ſalutē. Lapidem quē reprobauerūt edificātes: hic factus ē in caput anguli. A domino factū eſt iſtud: ⁊ eſt mirabile in oculis noſtris. Hec ē dies quā fecit dn̄s: exultemꝰ ⁊ letemur in ea. O dn̄e ſaluū me fac: o domine bene proſperare: benedictus q̄ venit ī nomine dn̄i. Benediximus vobis de domo dn̄i: deus dn̄s ⁊ illuxit nobis. Conſtituite diē ſolemnē ī cōdenſis: vſqꝫ ad cornu altaris. Deus meus es tu ⁊ confitebor tibi: deꝰ meꝰ es tu ⁊ exaltabo te. Confitebor tibi qm̄ exaudiſti me: ⁊ factus es michi in ſalutē. Confitemini domino quoniā bonꝰ: quoniā ī ſeclm miſcdia eius. Alla. Aleph. cxviii.

Beati immaculati ī via: q̄ ambulant ī lege dn̄i. Beati q̄ ſcrutantur teſtimonia eiꝰ: in toto corde exquirunt eū. Non enī q̄ operant̄ iniqtatē: in vijs eis ābulauerūt. Tu mandaſti: mādata tua cuſtodiri nimis. Utinā dirigant̄ vie mee: ad cuſtodiendas iuſtificationes tuas. Tunc nō ↄfundar: cū perſpexero in omībꝫ mādatis tuis. Confitebor tibi ī directione cordis: ī eo ꝙ didici iudicia iuſticie tue. Iuſtificationes tuas cuſtodiam: nō me derelinquas uſquequaqꝫ. Beth.

In quo corrigit adoleſcētior viā ſuā: in cuſtodiendo ſmones tuos. In toto corde meo exquiſiui te: ne repellas me a mādatis tuis. In corde meo abſcōdi eloquia tua: ut nō peccē tibi. Benedictꝰ es dñe: doce me iuſtificatōnes tuas. In labiis meis: pronūciaui omīa iudicia oris tui. In via teſtimonioꝝ tuoꝝ delectatꝰ ſū: ſicut ī omnibus diuitiis. In mādatis tuis exercebor: ⁊ ↄſiderabo vias tuas. In iuſtificationibus tuis meditabor: nō obliuiſcar ſermones tuos. Gymel.

Retribue ſeruo tuo: viuifica me ⁊ cuſtodiā ſermones tuos. Reuela oculos meos: ⁊ ↄſiderabo mirabilia de lege tua. Incola ego ſū ī terra: nō abſcondas a me mandata tua. Concupiuit aīa mea deſiderare iuſtificationes tuas: ī omī tēpore. Increpaſti ſupbos: maledicti ꝗ declinant a mandatis tuis. Aufer a me opprobriū ⁊ ↄtemptū: q̄a teſtimonia tua exquiſiui. Etenī ſederūt prīcipes et aduerſum me loquebant̄: ſeruus aūt tuꝰ exercebat̄ ī iuſtificatōnibꝫ tuis. Nam et teſtimonia tua meditatō mea ē: et ↄſiliū meū iuſtificationes tue. Deleth.

Adheſit pauimēto aīa mea: viuifica me ſcđm verbū tuū. Vias meas enunciaui ⁊ exaudiſti me: doce me iuſtificationes tuas. Viā iuſtificationū tuaꝝ inſtrue me: ⁊ exercebor ī mirabilibus tuis. Dormitauit aīa mea pre tedio: cōfirma me in verbis tuis. Viam iniq̄tatis amoue a me: et de lege tua miſerere mei. Viam veritatis elegi: iudicia tua nō ſum oblitus. Adheſi teſtimoniis tuis dñe: noli me cōfundere. Viam mādatorū tuorū cucurri: cū dilataſti cor meum. He.

Legem pone michi dñe viā iuſtificationū tuaꝝ: et exquirā eam ſemp. Da michi intellectū ⁊ ſcrutabor legē tuā: ⁊ cuſtodiā illā in toto corde meo. Deduc me in ſemita mādatorū tuoꝝ: q̄a ipſam volui. Inclina cor meū ī teſtimonia tua: ⁊ nō ī auariciā. Auerte oculos meos ne videāt vanitatem: in via tua viuifica me. Statue ſeruo tuo eloquiū tuū: in timore tuo. Amputa opprobriū meū qđ ſuſpicatus ſum: q̄a iudicia tua iocūda. Ecce ↄcupiui mādata tua: ī equitate tua viuifica me. Vau.

Et veniat ſup me miſericordia tua dñe: ſalutare tuū ſecundū eloquiū tuū. Et reſpōdebo exprobrātibus michi verbū: quia ſperaui in ſmonibus tuis. Et ne auferas de ore meo verbū veritatis uſquequaqꝫ: q̄a in iudiciis tuis ſupſperaui. Et cuſtodiā legē tuā ſemp: ī ſeclm ⁊ ī ſeclm ſeculi. Et ambulabā in latitudine: quia mandata tua exquiſiui. Et loquebar in teſtimoniis tuis in cōſpectu regū: ⁊ nō cōfundebar. Et meditabar: in mādatis tuis ꝗ dilexi. Et leuaui manꝰ meas ad mādata tua que dilexi: ⁊ exercebor ī iuſtificatōnibꝫ tuis. Zay.

Memor eſto verbi tui ſeruo tuo: in quo michi ſpem dediſti. Hec me cōſolata ē in humilitate mea: q̄a eloquiū tuū viuificauit me. Superbi inique agebant uſquequaqꝫ: a lege autem tua nō declinaui. Memor fui iudicioꝝ tuoꝝ a ſeculo domine: ⁊ cōſolatꝰ ſum. Defectio tenuit me: pro peccatoribus derelinquētibꝫ legem tuā. Cantabiles michi erant iuſtificatõnes tue: ĩ loco peregrinationis mee. Memor fui nocte nominis tui dn̄e: ⁊ cuſtodiui legē tuā. Hec facta ē michi: q̄a iuſtificatõnes tuas exquiſiui. Heth.

Portio mea dn̄e: dixi cuſtodire legē tuā. Deprecatus ſū faciē tuā ĩ toto corde meo: miſerere mei ſcd̄m eloquiū tuū. Cogitaui vias meas: ⁊ ꝯuerti pedes meos ĩ teſtimonia tua. Paratus ſū et non ſum turbat⁹: ut cuſtodiā mādata tua. Funes peccatoꝝ circūplexi ſūt me: ⁊ legē tuā nō ſū oblitus. Media nocte ſurgebā ad ꝯfitendū tibi: ſuꝑ iudicia iuſtificatõnes tue. Particeps ego ſū omniū timentiū te: ⁊ cuſtodientium mādata tua. Miſcd̄ia tua dn̄e plena ē t̃ra: iuſtificatõnes tuas doce me. Teth.

Bonitatē feciſti cū ſeruo tuo dn̄e: ſcd̄m verbū tuū. Bonitatem et diſciplinā ⁊ ſcientiam doce me: q̄a in mādatis tuis credidi. Priuſq̄ʒ humiliarer ego deliqui: propterea eloquiū tuū cuſtodiui. Bonus es tu: ⁊ ĩ bonitate tua doce me iuſtificationes tuas. Multiplicata ē ſuꝑ me iniq̄tas ſuperborū: ego aūt in toto corde meo ſcrutabor mandata tua. Coagulatū eſt ſicut lac cor eoꝝ: ego vero legē tuā meditatus ſum. Bonum michi quia humiliaſti me: ut diſcam iuſtificationes tuas. Bonum michi lex oris tui: ſuper milia auri ⁊ argenti. Ioth.

Manus tue fecerunt me ⁊ plaſmauerūt me: da michi intellectū ut diſcā mādata tua. Qui timent te videbunt me ⁊ letabunt̄: q̄a in verba tua ſupſperaui. Cognoui dn̄e q̄a equitas iudicia tua: ⁊ ĩ veritate tua humiliaſti me. Fiat miſcd̄ia tua ut ꝯſolet̄ me: ſecundū eloquium tuum ſuo tuo. Veniāt michi miſeratõnes tue et viuam: quia lex tua meditatio mea eſt. onfundant̄ ſuperbi q̄a iniuſte iniquitatē fecerūt ĩ me: ego aūt exercebor in mādatis tuis. Conūtant̄ michi timentes te: et qui nouerunt teſtimonia tua. Fiat cor meū immaculatū in iuſtificatõnibꝫ tuis: ut nō cōfundar.

Defecit ĩ ſalutari tuū aīa Caph. mea: ⁊ in verbū tuū ſuperſperaui. Defecerūt oculi mei ĩ eloquiū tuū: dicentes quādo cōſolaberis me. Quia fact⁹ ſum ſicut uter ĩ pruina: iuſtificationes tuas nō ſū oblit⁹. Quot ſūt dies ſui tui: quādo facies de ꝑſequētibus me iudiciū. Narrauerūt michi iniqui fablationes: ſed nō ut lex tua. Omnia mādata tua veritas: iniqui ꝑſecuti ſunt me adiuua me. Paulomin⁹ ꝯſumauerūt me ĩ terra: ego aūt non dereliqui mādata tua. Secundū miſericordiam tuam viuifica me: et cuſtodiā teſtimonia oris tui. Lameth.

In eternū dn̄e: verbū tuū ꝑmanet ĩ celo. In generatione et generationē veritas tua: fundaſti terrā ⁊ permanet. Ordinatione tua ꝑſeuerat dies: quoniā om̄ia ſeruiūt tibi. Niſi ꝙ lex tua meditatio mea ē: tūc forte periſſem in humilitate mea. In eternū non obliuiſcar iuſtificationes tuas: q̄a in ipſis viuificaſti me. Tuus ſū ego ſaluū me fac: q̄m iuſtificationes tuas exquiſiui. Me expectauerunt peccatores ut perderēt me: teſtimonia tua intellexi. Omnis ꝯſūmationis vidi finem: latum mandatum tuum nimis. Mem.

Quomodo dilexi legē tuā dn̄e: tota die meditatio mea ē. Super inimicos meos prudētem me feciſti mandato tuo: q̄a in eternū michi eſt. Super om̄es docentes me intellexi:

quia testimonia tua meditatō mea ē. Super senes intellexi: q̄a mādata tua quesiui. Ab omī via mala ꝓhibui pedes meos: ut custodiam verba tua. A iudicijs tuis nō declinaui: quia tu legē posuisti michi. Quā dulcia faucibꝫ meis eloquia tua: sup̄ mel ori meo. A mādatis tuis intellexi: ꝓpterea odiui omnē viā iniquitatis. Nun.

Lucerna pedibꝫ meis verbū tuū: et lumē semitis meis. Iuraui: et statui custodire iudicia iusticie tue. Humiliat⁹ sū usquequaqꝫ: dn̄e viuifica me scd̄m verbū tuū: volūtaria oris mei beneplacita fac dn̄e: ⁊ iudicia tua doce me. Anima mea in manibus meis semꝑ: ⁊ legē tuā nō sum oblitus. Posuerūt peccatores laqueum michi: ⁊ de mādatis tuis non erraui. Hereditate acquisiui testimonia tua in eternū: q̄a exultatō cordis mei sūt. Inclinaui cor meū ad faciēdas iustificatōnes tuas ī eternū: ꝓpter retributiōnē. Samech.

Iniquos odio habui: et legē tuā dilexi. Adiutor ⁊ susceptor meus es tu: ⁊ in verbū tuū supsperaui. Declinate a me maligni: ⁊ scrutabor mādata dei mei. Suscipe me scd̄m eloquiū tuū et viuā: ⁊ nō ꝯfundas me ab expectatione mea. Adiuua me ⁊ saluus ero: et meditabor ī iustificationibꝫ tuis semꝑ. Spreuisti omēs discedentes a iudicijs tuis: q̄a iniusta cogitatio eoꝝ. Preuaricantes reputaui omēs peccatores terre: ideo dilexi testimonia tua. Confige timore tuo carnes meas: a iudicijs enī tuis timui. Ain.

Feci iudiciū et iusticiā: nō tradas me calūniātibꝫ me. Suscipe seruum tuū ī bonū: nō calumniēt me sup̄bi. Oculi mei defecerūt ī salutare tuū: et in eloquiū iusticie tue. Faciē cū seruo tuo scd̄m misericordiā tuā: ⁊ iustificationes tuas doce me. Seruus tu⁹ sum ego: da michi intellectū ut sciā testimonia tua. Temp⁹ faciēdi dn̄e: dissipauerūt legē tuam. Ideo dilexi mandata tua: sup̄ aurū et thopazion. Propterea ad oīa mādata tua dirigebar: omnē viā iniquā odio habui. Phe.

Mirabilia testimonia tua: ideo scrutata est ea anima mea. Declaratio s̄monū tuoꝝ illuminat: et intellectū dat paruulis. Os meū aperui et attraxi spiritū: q̄a mādata tua desiderabā. Aspice in me ⁊ miserere mei: scd̄m iudiciū diligentiū nomē tuū. Gressus meos dirige scd̄m eloquiū tuū: ⁊ nō dn̄etur mei omīs iniusticia. Redime me a calūnijs hominū: ut custodiā mādata tua. Faciē tuam illumina sup̄ seruū tuum: et doce me iustificationes tuas. Exitus aquarum deduxerūt oculi mei: quia non custodierunt legem tuam. Sade.

Iust⁹ es dn̄e: ⁊ rectū iudiciū tuū. Mandasti iusticiā testimonia tua: ⁊ veritatem tuā nimis. Tabescere me fecit zelus meus: q̄a obliti sūt verba tua inimici mei. Ignitū eloquiū tuū vehemēter: ⁊ seruus tu⁹ dilexit illud. Adolescentulus sū ego ⁊ ꝯtempt⁹: iustificatōnes tuas nō sū oblit⁹. Iusticia tua iusticia ī eternū: ⁊ lex tua veritas. Tribulatō ⁊ angustia inuenerūt me: mādata tua meditatio mea ē. Equitas testimoīa tua ī eternū: intellectū da michi ⁊ viuā. Coph.

Clamaui ī toto corde exaudi me dn̄e: iustificationes tuas requirā. Clamaui ad te et saluū me fac: ut custodiā mādata tua. Preueni in maturitate ⁊ clamaui: ī verba tua supsperaui. Preuenerūt oculi mei ad te diluculo: ut meditarer eloquia tua. Vocẽ meã audi ſecũdũ miſc̄diam tuã dñe: ⁊ ſcđm iudiciũ tuum viuifica me. Appropinq̃uerunt ꝑſequẽtes me iniq̃tati: a lege aũt tua longe facti ſũt. Prope es tu dñe: et oĩes vie tue veritas. Inicio cognoui de teſtimonijs tuis: q̄a ĩ eternũ fundaſti ea. Res.

Vide humilitatem meã et eripe me: q̄a legẽ tuã nõ ſum oblitꝰ. Iudica iudiciũ meũ et redime me: ꝓpter eloquiũ tuũ viuifica me. Longe a peccatoribꝫ ſalꝰ: q̄a iuſtificationes tuas nõ exq̄ſierũt. Miſc̄die tue mlt̄e dñe: ſcđm iudiciũ tuũ viuifica me. Multi q̄ ꝑſequunt̄ me et tribulãt me a teſtimonijs tuis nõ declinaui. Vidi p̄uaricantes ⁊ tabeſcebam: q̄a eloquia tua nõ cuſtodierũt. Vide qm̃ mãdata tua dilexi: dñe in miſc̄dia tua viuifica me. Principiũ verborum tuorum veritas: in eternum omnia iudicia iuſticie tue. Sin.

Principes ꝑſecuti ſũt me gratis: ⁊ a verbis tuis formidauit cor meum. Letabor ego ſuꝑ eloquia tua: ſicut q̄ inuenit ſpolia mlt̄a. Iniq̃tatem odio habui et abominatus ſũ: legem aũt tuã dilexi. Septies ĩ die laudem dixi tibi: ſuꝑ iudicia iuſticie tue. Pax mlt̄a diligẽtibꝫ legẽ tuã: et nõ eſt illis ſcandalũ. Expectabã ſalutare tuũ dñe: ⁊ mãdata tua dilexi. Cuſtodiuit aĩa mea teſtimonia tua: et dilexit ea vehementer. Seruaui mandata tua et teſtimonia tua: quia omnes vie mee in conſpectu tuo. Thau.

Appropĩquet dep̄catio mea ĩ conſpectu tuo dñe: iuxta eloquium tuũ da michi intellectũ. Intret poſtulatio mea ĩ ꝯſpectu tuo: ſcđm eloquiũ tuũ eripe me. Eructabũt labia mea ẏmnũ: cũ docueris me iuſtificationes tuas. Pronũciabit lingua mea eloquiũ tuũ: q̄a oĩa mãdata tua equitas. Fiat manus tua ut ſaluet me: qm̃ mãdata tua elegi. Concupiui ſalutare tuũ dñe: et lex tua meditatõ mea eſt. Viuet aĩa mea et laudabit te: et iudicia tua adiuuabũt me. Erraui ſicut ouiˢ q̄ perijt: quere ſeruũ tuũ q̄a mãdata tua nõ ſũ oblitꝰ. Cãticũ gͣduũ.

Ad dñm cũ tribularer clamaui: et exaudiuit me. Domine libera aĩam meã a labijs iniquis: et a lingua doloſa. Quid det̄ tibi aut q̄d apponat̄ tibi: ad linguã doloſam? Sagitte potẽtis acute: cũ carbonibꝫ deſolatorijs. Heu michi q̄a incolatꝰ meus ꝓlongatꝰ ẽ: habitaui cum habitantibꝫ cedar: multũ incola fuit aĩa mea. Cum hijs qui oderant pacem eram pacificus: cũ loquebar illis impugnabãt me gratis. Cãticũ gͣduũ.

Leuaui oclos meos ĩ mõtes: unde veĩet auxiliũ michi. Auxilium meũ a dño: q̄ fecit celũ et terram. Non det ĩ commotionẽ pedũ tuum: neq; dormitet q̄ cuſtodit te. Ecce nõ dormitabit neq; dormiet: q̄ cuſtodit iſrl'. Dominus cuſtodit te: dñs protectio tua ſuꝑ manũ dexterã tuã. Per diẽ ſol nõ uret te: neq; luna ꝑ noctem. Dominꝰ cuſtodit te ab omĩ malo: cuſtodiat aĩam tuã dñs. Dominus cuſtodiat introitũ tuũ ⁊ exitũ tuum: ex hoc nũc ⁊ uſq; ĩ ſeclm. Canticũ gͣduũ.

Letatꝰ ſũ in hijs q̄ dicta ſunt michi: in domũ dñi ibimꝰ. Stantes erãt pedes noſtri: in atrijs tuis ihrlm. Iheruſalẽ que edificat̄ ut ciuitas: cuiꝰ participatõ eius in idipm. Illuc enĩ aſcenderũt tribꝫ tribꝫ dñi teſtimoniũ iſrl': ad confitendũ nomini dñi. Quia illic ſederũt ſedes ī iudicio: ſedes ſup domū dauid. Rogate q̄ ad pacē ſūt ihrlm: ⁊ abūdantia diligētibꝫ te. Fiat pax ī virtute tua: ⁊ abūdātia ī turribꝫ tuis. Propter fratres meos ⁊ proximos meos: loquebar pacē de te. Propt̄ domū dn̄i dei nr̄i: quesiui bona tibi. Cāticū gradūū.

xxi.

Ad te leuaui oc̄los meos: qui habitas ī celis. Ecce ſicut oculi ſuoꝝ: ī manibꝫ dn̄oꝝ ſuoꝝ. Sicut oc̄li ācille ī manibꝫ dn̄e ſue: ita oculi nr̄i ad dn̄m deū nr̄m donec miſereat̄ noſtri. Miſerere noſtri dn̄e miſerere noſtri: q̄a multū repleti ſum⁹ deſpectione. Quia multū repleta ē aīa noſtra: opprobriū abundantibus et deſpectio ſupbis. Cant̄. gd̄. dd̄. cxxiii.

Niſi quia dn̄s erat ī nobis dicat nūc iſrl̄: niſi q̄a dn̄s erat ī nobiſ. Cum exurgerēt hoīes in nos: forte viuos deglutiſſent nos. Cum iraſceretur furor eoꝝ in nos: forſitan aque abſorbuiſſēt nos. Torrentē ptranſiuit aīa noſtra: forſitan ptrāſiſſet aīa noſtra aquā intollerabilē. Benedict⁹ dn̄s: q̄ nō dedit nos ī captionē dētibꝫ eoꝝ. Anima nr̄a ſicut paſſer erepta eſt: de laqueo venantiū. Laqueus ɔtritus ē: ⁊ nos liberati ſum⁹. Adiutorium noſtrum ī nomine domini: q̄ fecit celū et terram. Cant̄. gd̄. cxxiiii.

Qui ɔfidūt ī dn̄o ſicut mōs ſyon: nō ɔmouebit̄ ī eternū q̄ habitat in ihrlm. Montes ī circuitu ei⁹: ⁊ dominus ī circuitu ppl̄i ſui ex hoc nunc et uſq; ī ſecl̄m. Quia nō relinquet dn̄s virgā peccatoꝝ ſup ſortē iuſtoꝝ: ut nō extendāt iuſti ad iniq̄tatē manus ſuaſ. Benefac dn̄e: bonis et rectis corde. Declinantes autem in obligationes adducet dn̄s cū operantibꝫ iniq̄tatem: pax ſup iſrahel. Cant̄. gd̄. cxxv.

n conūtendo dn̄s captiuitatē ſyon: facti ſumus ſicut ɔſolati. Tunc repletum eſt gaudio os nr̄m: ⁊ lingua noſtra in exultatōne. Tunc dicēt inter gētes: magnificauit dn̄s facere cū eis. Magnificauit dn̄s facere nobiſcū: facti ſum⁹ letātes. Conūte dn̄e captiuitatē nr̄am: ſicut torrens in auſtro. Qui ſeminānt ī lacrimis: ī exultatione metent. Euntes ibāt ⁊ flebāt: mittentes ſemina ſua. Venientes autem venīēt cū exultatōne: portātes manipulos ſuos. Cātic̄ gdūū ſalōis. cxxvi.

Niſi dn̄s edificauerit domum: in vanū laborauerunt q̄ edificāt eā. Niſi dn̄s cuſtodierit ciuitatem: fruſtra vigilat q̄ cuſtodit eā. Vanū eſt vobis āte lucē ſurgere: ſurgite poſtq̄ ſederitis q̄ māducatis panē doloris. Cum dederit dilectis ſuis ſomnum ecce hereditas dn̄i: filij merces fruct⁹ vētris. Sicut ſagitte in manu potentis: ita filij excuſſoꝝ. Beatus vir qui impleuit deſideriū ſuū ex ipſis: nō ɔfundetur cum loquetur inimicis ſuis in porta. Cant̄. gd̄. cxxvii.

Beati oīes qui timēt dn̄m: qui ābulāt ī vijs ei⁹. Labores manuum tuaꝝ q̄a māducabis: beatus es ⁊ bene tibi erit. Vxor tua ſicut vitiſ abundās: ī lateribus dom⁹ tue. Filij tui ſicut nouelle oliuarū: ī circuitu menſe tue. Ecce ſic benedicet̄ homo: q̄ timet dn̄m. Benedicat tibi dn̄s ex ſyon: ⁊ videas bona ihrlm omnibus diebꝫ vite tue. Et videas filios filiorū tuoꝝ: pacē ſup iſrl̄. Cant̄. gd̄. cxxviii.

Sepe expugnauerūt me a iuuentute mea: dicat nūc iſrl̄. Sepe expugnauerūt me aiuuētute mea: etenī nō potuerūt michi. Supra dorſū meū fabricauerūt peccatores: plōgauerūt iniq̃tatē suā. Dominꝰ iuſtꝰ ꝯcidet ceruices pccõꝝ: ꝯfundant̃ ⁊ ꝯũtant̃ retrorſũ oĩes q̇ oderũt ſyon. Fiãt ſicut fenũ tectorũ: qđ p̃uſq̃ euellatur exaruit. De quo nõ implebit manũ ſuã qui metet: ⁊ ſinũ ſuũ q̇ manipłos colliget. Et nõ dixerũt q̇ p̃teribant benedictio dñi ſup vos: benediximꝰ vobis in nomine domini.

Cant. gđ. cxxix.

De profũdis clamaui ad te dñe: dñe exaudi vocẽ meã. Fiant aures tue intendẽtes: ĩ vocẽ dep̃cationiſ mee. Si iniq̃tates obſ̃uaueris dñe: dñe quis ſuſtinebit? Quia apud te propitiatio ẽ: ⁊ ꝓpter legẽ tuã ſuſtinui te dñe. Suſtinuit aĩa mea ĩ v̱bo eiꝰ: ſ̱perauit aĩa mea ĩ dño. A cuſtodia matutina uſq; ad noctẽ: ſperet iſrł in dño. Quia apud dñm miſ̃icordia: ⁊ copioſa apud eũ redẽptio. Et ipſe redimet iſrahel: ex omnibus iniquitatibꝫ eius.

Cant. grad. ipſiꝰ dđ. cxxx.

Domine nõ ẽ exaltatũ cor meum: neq; elati ſũt oculi mei ſuper me. Neq; ambłaui ĩ magnis: neq; ĩ mirabilibus ſup me. Si nõ humiliter ſentiebã: ſed exaltaui aĩam meã. Sicut ablactatꝰ ẽ ſup matrẽ ſuã: ita retribucõ ĩ animã meã. Speret iſrł ĩ dño: ex hoc nũc ⁊ uſq; in ſeclm.

Cant. grad. cxxxi.

Memẽto dñe dauid: ⁊ oĩs mãſuetudinis eius. Sicut iurauit dño: votũ vouit deo iacob. Si introiero ĩ tabernaclm domus mee: ſi aſcendero ĩ lectũ ſtrati mei. Si dedero ſomnũ ocłis meis: ⁊ palpebris meis dormitatõnẽ. Et requiem tẽporibꝫ meis: donec inueniã locum dño tabernaclm deo iacob. Ecce audiuimus eã ĩ effrata: inuenimꝰ eã in cãpis ſilue. Introibimꝰ ĩ tabernaculum eiꝰ: adorabimꝰ ĩ loco ubi ſteterũt pedes eiꝰ. Surge dñe ĩ requiẽ tuã: tu et archa ſãctificationis tue. Sacerdotes tui induant̃ iuſticiã: ⁊ ſãcti tui exultẽt. Propt̃ dauid ſeruũ tuũ: nõ auertas faciẽ criſti tui. Iurauit dñs dauid veritatẽ ⁊ nõ fruſtrabit̃ eũ: de fructu vẽtris tui ponã ſuper ſedẽ tuã. Si cuſtodierĩt filij tui teſtamentũ meũ: et teſtimonia mea hec q̃ docebo eos. Et filij eoꝝ uſq; ĩ ſeclm: ſedebũt ſup ſedem tuã. Quoniã elegit dñs ſyon: elegit eã ĩ habitationẽ ſibi. Hec requies mea in ſeclm ſeculi: hic habitabo q̃ñ elegi eã. Viduã eiꝰ benedicẽs benedicã: pauperes eiꝰ ſaturabo panibꝫ. Sacerdotes eiꝰ induã ſalutari: ⁊ ſãcti eiꝰ exultatione exultabũt. Illuc ꝓducã cornu dauid: paraui lucernã criſto meo. Inimicos eiꝰ induã ꝯfuſione: ſup ipſm autẽ efflorebit ſãctificatio mea.

Cant. grad. cxxxii.

Ecce quã bonũ ⁊ quã iocundũ: habitare fr̃es in vnũ. Sicut vnguentũ ĩ capite: qđ deſcendit in barbã barbã aarõ. Quod deſcendit in orã veſtimẽti eiꝰ: ſicut ros hermon qui deſcendit ĩ montẽ ſyon. Quoniã illic mandauit dñs benedictionẽ: ⁊ vitam uſq; in ſeculũ.

Cant. gđ. cxxxiii.

Ecce nũc benedicite dñm · omnes ſerui dñi. Qui ſtatis in domo dñi: in atrijs domꝰ dei nr̃i. In noctibus extollite manꝰ v̄ras in ſãcta: ⁊ benedicite dñm. Benedicat te dñs ex ſyon: qui fecit celũ et terram. Alla.

Laudate nomẽ dñi: laudate ſerui dñm. Qui ſtatis in domo dñi: in atrijs domꝰ dei nr̃i. Laudate dñm q̇a bonus dñs: pſallite nomini eius q̃m ſuaue. Quoniã iacob elegit ſibi dñs: iſrł ĩ poſſeſſionẽ ſibi. Quia ego cognoui qđ magnꝰ ẽ dñs: ⁊ deus noſter pre oĩbꝫ dijs. Omnia quecũq;

Omnia quecūq; voluit dn̄s fecit ī celo et in terra: ī mari et in omnibꝫ abissis. Educens nubes ab extremo terre: fulgura ut pluuiā fecit. Qui producit vētos de thesauris suis: qui percussit ꝑmogenita egipti ab homine usq; ad pecꝰ. Emisit signa ⁊ ꝓdigia ī medio tui egipte: ī pharaonē ⁊ in omnes seruos eiꝰ. Qui ꝑcussit gentes multas: ⁊ occidit reges fortes. Seon regem amorreoꝝ ⁊ og regē basan: ⁊ omnia regna chanaan. Et dedit terrā eoꝝ hereditatē: hereditatē isrl̄ ꝓplo suo. Domine nomē tuū ī eternū: dn̄e memoriale tuum ī generatione ⁊ generationē. Quia iudicabit dn̄s ꝓplm̄ suū: et in seruis suis deꝓcabit̄. Simulacra gētium argentū ⁊ auꝝ: opera manuū hominū. Os habēt et nō loquent̄: oculos habent ⁊ nō videbūt. Aures habent et nō audient: neq; enī ē spiritus in ore ipoꝝ. Similes illis fiant q̄ faciunt ea: ⁊ om̄es q̄ cōfidūt ī eis. Domus isrl̄ benedicite dn̄o: domus aaron benedicite dn̄o. Domꝰ leui benedicite dn̄o: q̄ timetis dn̄m benedicite domino. Benedictꝰ dn̄s ex syon: q̄ habitat in iherusalem. Alleluia. cxxxv.

Confitemini dn̄o qm̄ bonꝰ: qm̄ in eternū mīsdia eiꝰ. Confitemini deo deoꝝ: quoniā. Confitemini dn̄o dn̄oꝝ: qm̄. Qui facit mirabilia magna solus: qm̄. Qui fecit celos ī intellectu: qm̄. Qui firmauit terram sup̄ aquas: qm̄. Qui fecit luminaria magna: qm̄. Solem ī potestatem diei: quoniā. Lunam ⁊ stellas in potestatē noctis: quoniā. Qui percussit egiptū cū ꝑmogenitis eoꝝ: qm̄. Qui eduxit isrl̄ de medio eorū: quoniam. In manu potenti et brachio extenso: qm̄. Qui diuisit mare rubrū in diuisiones: qm̄. Et eduxit isrl̄ per mediū eiꝰ: qm̄. Et excussit pharaonē et virtutē eiꝰ ī mari rubro: qm̄. Qui traduxit ꝓplm̄ suū ꝑ desertum: quoniā. Qui ꝑcussit reges magnos: quoniā. Et occidit reges fortes: qm̄. Seon regem amorreorū: qm̄. Et og regē basan: qm̄. Et dedit terrā eorū hereditatē: qm̄. Hereditatē isrl̄ seruo suo: qm̄. Quia ī humilitate nr̄a memor fuit nr̄i: qm̄. Et redemit nos ab inimicis nr̄is: qm̄. Qui dat escā omni carni: qm̄. Confitemini deo celi: qm̄. Confitemini domino dominorū: quoniam in eternum misericordia eius. Ps dd̄. ꝑter ieremiā. cxxxvi.

Super flumina babilonis illic sedimus ⁊ fleuimꝰ: dū recordarem̄ tui syon. In salicibꝫ ī medio eius: suspendimꝰ organa nr̄a. Quia illic interrogauerūt nos q̄ captiuos duxerūt nos: verba cātionū. Et q̄ abduxerūt nos: ymnū cātate nobis de canticis syon. Quomō cātabimꝰ canticū dn̄i: in terra aliena? Si oblitꝰ fuero tui iherusalē: obliuioni det̄ dextera mea. Adhereat lingua mea faucibꝫ meis: si nō meminero tui. Si non ꝓposuero tui ihrl̄m: ī principio leticie mee. Memor esto dn̄e filioꝝ edom: ī die ihrl̄m. Qui dicūt exinanite exinanite: usq; ad fundamentū ī ea. Filia babilonis misera: beatꝰ q̄ retribuet tibi retributionē tuā quā retribuisti nobis. Beatꝰ q̄ tenebit: ⁊ allidet paruulos suos ad petrā.

Confitebor tibi Ps dd̄. cxxxvii. dn̄e ī toto corde meo: quoniā audisti verba oris mei. In conspectu angeloꝝ psallā tibi: adorabo ad templū sāctū tuū ⁊ ↄfitebor nomini tuo. Sup̄ mīsdia tua et veritate tua: qm̄ magnificasti sup̄ om̄e nomē ſāctū tuū. In quacūq; die inuocauero te exaudi me: ml̄tiplicabis ī anima mea virtutē. Confiteantur tibi dn̄e om̄es reges terre: q̄a audierūt verba oris tui. Et cantēt ī vijs dn̄i: quoniam magna ē gl̄a dn̄i. Quoniā excelſus dn̄s et humilia reſpicit: et alta a longe cognoſcit. Si ābulauero ī medio tribulacōnis viuificabis me: et ſup irā inimicorū tuoꝝ extendiſti manum tuā: ⁊ ſaluū me fecit dextera tua. Dominus retribuet ꝑ me: dn̄e miſericordia tua ī ſeclm̄: opera manuū tuarū ne deſpicias.

In finē p̄s dd̄. cxxxviii.

Domine probaſti me et cognouiſti me: tu cognouiſti ſeſſionem meā ⁊ reſurrectionē meā. Intellexiſti cogitationes meas de lōge: ſemitam meā ⁊ funiculū meū inueſtigaſti. Et om̄es vias meas p̄uidiſti: q̄a nō eſt ſermo ī lingua mea. Ecce dn̄e tu cognouiſti oīa nouiſſima ⁊ ātiqua: tu formaſti me ⁊ poſuiſti ſup me manū tuam. Mirabilis facta ē ſciencia tua ex me: ꝯfortata ē et nō potero ad eam. Quo ibo a ſpiritu tuo: ⁊ quo a facie tua fugiā? Si aſcendero in celū tu illic es: ſi deſcendero ī infernū ades. Si ſumpſero pēnas meas diluculo: ⁊ habitauero ī extremis maris. Etenim illic manus tua deducet me: ⁊ tenebit me dextera tua. Et dixi forſitan tenebre conculcabūt me: ⁊ nox illuminatio mea ī delicijs meis. Quia tenebre nō obſcurabunt̄ a te: ⁊ nox ſicut dies illuminabit̄: ſicut tenebre ei⁹ ita et lumen eius. Quia tu poſſediſti renes meos: ſuſcepiſti me de utero matris mee. Confitebor tibi q̄a terribiliter magnificat⁹ es: mirabilia opera tua: et aīa mea cognoſcet nimis. Non ē occultatū os meum a te q̄d feciſti in occulto: ⁊ ſubſtātia mea ī inferiorib; terre. Imꝑfectū meū viderūt oculi tui: et in libro tuo om̄es ſcribent̄: dies formabunt̄ ⁊ nemo ī eis. Michi autē nimis honorificati ſūt amici tui de⁹: nimis ꝯfortatus ē principat⁹ eoꝝ. Dinumerabo eos ⁊ ſup arenā ml̄tiplicabūtur: exſurrexi ⁊ adhuc ſum tecū. Si occideris deus peccatores: viri ſanguinum declinate a me. Quia dicitis in cogitatione: accipiāt ī vanitate ciuitates ſuas. Nonne q̄ oderūt te dn̄e oderam: ⁊ ſup inimicos tuos tabeſcebā. Perfecto odio oderā illos: inimici facti ſunt michi. Proba me deus et ſcito cor meum: interroga me et cognoſce ſemitas meas. Et vide ſi via iniquitatis in me eſt: et deduc me in via eterna.

In finē p̄s dauid. cxxxix.

Eripe me dn̄e ab homine malo: a viro iniquo eripe me. Qui cogitauerūt iniq̄tates in corde: tota die ꝯſtituebāt prelia. Acuerūt linguam ſuā ſicut ſerpētes: venenū aſpidū ſub labijs eorū. Cuſtodi me dn̄e de manu peccatoris: et ab hominib; iniquis eripe me. Qui cogitauerūt ſupplātare greſſus meos: abſcōderunt ſup̄bi laqueum michi. Et funes extenderūt in laqueū: iuxta iter ſcandalū poſuerunt michi. Dixi dn̄o de⁹ me⁹ es tu: exaudi dn̄e vocē dep̄cationis mee. Domine domine virtus ſalutis mee: obumbraſti ſuper caput meum in die belli. Non tradas me dn̄e a deſiderio meo peccatori: cogitauerūt contra me: ne derelinquas me ne forte exaltentur. Caput circuit⁹ eoꝝ: labor labiorū ipſoꝝ operiet eos. Cadent ſup eos carbones: in ignē deiicies eos: ī miſerijs non ſubſiſtent. Vir linguoſus non diriget̄ in terra: virū iniuſtum mala rapiēt ī interitū. Cognoui q̄a faciet dn̄s iudicium inopis: et vindictam pauperꝫ. Veruntamen iuſti cōfitebuntur nomini tuo: et habitabunt recti cum vultu tuo. Pſ dd̄. cxl.

Domine clamaui ad te exaudi me: intēde voci mee cū clamauero ad te. Dirigat̄ oratio mea ſicut incenſū ī ꝯſpectu tuo: eleuatio manuū mearꝫ ſacrificiū veſpertinū. Pone domine cuſtodiā ori meo: et oſtium circunſtantie labijs meis. Non declines cor meū in verba malicie: ad excuſandas excuſatōnes ī peccatis. Cum hominibꝫ operātibꝫ iniq̄tatē: ⁊ non communicabo cū electis eorū. Corripiet me iuſtus ī miſcdia ⁊ increpabit me: oleum aūt peccatoris non impinguet caput meū. Quoniā adhuc ⁊ oratō mea ī beneplacitis eorꝫ: abſorpti ſunt iuncti petre iudices eorū. Audiēt verba mea qm̄ potuerūt: ſicut craſſitudo terre erupta eſt ſuper terrā. Diſſipata ſunt oſſa nr̄a ſecus infernū: q̄a ad te dn̄e domine oculi mei: in te ſperaui nō auferas aīam meā. Cuſtodi me a laqueo quem ſtatuerunt michi: et a ſcandalis operantiū iniq̄tatē. Cadēt in retiaculo eiꝰ peccatores: ſinglariter ſum ego donec tranſeam. Intellcūs dd̄ cū eſſet in ſpelūca oratio. cxli.

Voce mea ad dn̄m clamaui: voce mea ad dn̄m dep̄catus ſum. Effundo ī conſpectu eiꝰ orationē meam: tribulationē meā āte ipm̄ ꝓnuncio. In deficiēdo ex me ſpiritū meū: et tu cognouiſti ſemitas meas. In via hac qua ābulabā: abſconderunt laqueū michi. Conſiderabā ad dexteram ⁊ videbā: ⁊ nō erat q̄ cognoſceret me. Periit fuga a me: ⁊ non eſt qui requirat aīam meā. Clamaui ad te dn̄e: dixi tu es ſpes mea: portio mea in terra viuenciū. Intende ad dep̄cationē meā: q̄a humiliatus ſū nimis. Libera me a ꝑſequētibꝫ me: q̄a confortati ſunt ſuꝑ me. Educ de cuſtodia aīam meā ad cōfitendū nomini tuo: me exſpectant iuſti donec retribuas michi. Pſ dd̄ quādo perſeq̄batur eū filius ſuus abſolon. cxlii.

Domine exaudi orationē meam auribus ꝑcipe obſecrationē meam: ī veritate tua exaudi me ī tua iuſticia. Et nō intres ī iudiciū cū ſeruo tuo: q̄a nō iuſtificabit̄ ī ꝯſpectu tuo om̄is viuēs. Quia ꝑſecutꝰ ē inimicꝰ aīam meam: humiliauit in terra vitam meam. Collocauit me ī obſcuris ſicut mortuus ſeculi: ⁊ anxiatus eſt ſuꝑ me ſpiritꝰ meus: in me turbatum eſt cor meū. Memor fui dierū antiquorꝫ: meditatꝰ ſū in omnibus operibus tuis: ī factis manuū tuarꝫ meditabar. Expandi manus meas ad te: aīa mea ſicut terra ſine aqua tibi. Velociter exaudi me dn̄e: defecit ſpiritus meus. Non auertas faciē tuā a me: ⁊ ſimilis ero deſcendētibus ī lacum. Auditam fac michi mane miſericordiā tuam: q̄a in te ſperaui. Notam fac michi viā in qua ambulem: quia ad te leuaui aīam meam. Eripe de inimicis meis dn̄e ad te confugi: doce me facere volūtatē tuā quia deus meꝰ es tu. Spiritus tuus bonus deducet me in terrā rectā: ꝓpter nomen tuū dn̄e viuificabis me ī equitate tua. Educes de tribulatione aīam meā: ⁊ in miſericordia tua diſperdes inimicos meos. Et perdes omnes qui tribulant animam meam: quoniam ego ſeruus tuus ſum. Pſalmꝰ dd̄. aduerſus goliā. cxliii.

Benedictus dñs de⁹ me⁹ q̄ docet man⁹ meas ad preliū: et digitos meos ad bellū. Miſcdia mea ⁊ refugiū meū: ſuſceptor meus et liberator me⁹. Protector me⁹ ⁊ i ipo ſperaui: qui ſubdit pplm meū ſub me. Domine quid ē homo quia innotuiſti ei: aut filius hominis quia reputas eū? Homo vanitati ſimilis factus eſt: dies ei⁹ ſicut vmbra pretereunt. Domine inclina celos tuos et deſcende: tange mōtes ⁊ fumigabūt. Fulgura coruſcationē ⁊ diſſipabis eos: emitte ſagittas tuas ⁊ cōturbabis eos. Emitte manū tuā de alto: eripe me et libera me de aquis multis: ⁊ de manu filiorū alienoꝝ. Quorū os locutum ē vanitatem: ⁊ dextera eoꝝ dextera iniquitatis. Deus canticū nouū cantabo tibi: in pſalterio decacordo pſallam tibi. Qui das ſalutem regibus: qui redemiſti dauid ſeruū tuū: de gladio maligno eripe me. Et erue me de manu filioꝝ alienoꝝ quoꝝ os locutū ē vanitatē: ⁊ dextera eoꝝ dextera iniquitatis. Quorū filij ſicut nouelle plantatōes: ī iuuētute ſua. Filie eorū compoſite: circūornate vt ſimilitudo templi. Promptuaria eoꝝ plena: eructātia ex hoc ī illud. Oues eorū fetoſe abundātes in egreſſibꝫ ſuis: boues eoꝝ craſſe. Non eſt ruina macerie: neq; tranſit⁹ neq; clamor in plateis eoꝝ. Beatum dixerūt populū cui hec ſunt: beatus populus cuius domin⁹ deus eius. laudatio ipſi dd.

cxliiii. Exaltabo te deus me⁹ rex: et benedicam nomini tuo in ſeculū ⁊ in ſeculū ſeculi. Per ſinglos dies benedicam tibi: ⁊ laudabo nomen tuū ī ſeclm ⁊ ī ſeculū ſeculi. Magnus dñs et laudabilis nimis: ⁊ magnitudinis eius nō eſt finis. Generatio et generatio laudabit opera tua: ⁊ potentiā tuam pronūciabūt. Magnificentiā glorie ſanctitatis tue loquentur: et mirabilia tua narrabūt. Et virtutem terribiliū tuorū dicent: et magnitudinem tuam narrabunt. Memoriam abūdantie ſuauitatis tue eructabūt: et iuſticia tua exultabūt. Miſerator et miſericors dñs: patiens et multū miſericors. Suauis dñs vniūſis: ⁊ miſerationes eius ſup oīa opera eius. Confiteant̄ tibi dñe oīa opera tua: et ſancti tui benedicāt tibi. Gloriam regni tui dicent: ⁊ potentiā tuā loquentur. Vt notam faciāt filijs hominū potentiā tuā: et glām magnificentie regni tui. Regnū tuū regnū omniū ſeculoꝝ: ⁊ dñatio tua in oī generatione et generatione. Fidelis dñs in oībꝫ verbis ſuis: ⁊ ſanct⁹ in oībꝫ operibus ſuis. Alleuat dñs omnes q̄ corruūt: ⁊ erigit oēs eliſos. Oculi omniū in te ſperant dñe: ⁊ tu das eſcam illoꝝ ī tempore oportuno. Aperis tu manū tuā: ⁊ imples oē aīal benedictione. Iuſtus dñs ī oībus vijs ſuis: et ſanctus ī oībus operibus ſuis. Prope ē dñs oībus inuocātibus eū: oībus inuocātibus eū in veritate. Voluntatem timentiū ſe faciet: ⁊ dpcationē eoꝝ exaudiet: et ſaluos faciet eos. Cuſtodit dominus oēs diligentes ſe: ⁊ oēs peccatores diſperdet. Laudationē dñi loquetur os meum: et benedicat omnis caro nomini ſancto eius in ſeculum et in ſeculum ſeculi. Alla. cxlv.

Lauda anima mea dñm: laudabo dñm ī vita mea: pſallam deo meo q̄diu fuero. Nolite cōfidere in principibus: in filijs hominū in quibꝫ non ē ſalus. Exibit ſpiritꝰ eiꝰ et reuertet̄ in terrā ſuā: ī illa die peribūt om̄es cogitationes eoꝝ. Beatꝰ cuiꝰ deus iacob adiutor eius: ſpes eius in dn̄o deo ipſius: q̄ fecit celū ⁊ terrā mare et om̄ia que in eis ſunt. Qui cuſtodit veritatem ī ſecl'm: facit iudiciū iniuriā patiētibꝫ: dat eſcam eſurientibꝫ. Dominus ſoluit compeditos: dn̄s illuminat cecos. Dominus erigit eliſos: dn̄s diligit iuſtos. Dominus cuſtodit aduenas: pupillū et viduā ſuſcipiet: ⁊ vias peccatorū diſperdet. Regnabit dn̄s ī ſecl'a: deꝰ tuꝰ ſyon ī generationē ⁊ generacōnē. Alľa. cxlvi.

Laudate dn̄m q̄m bonus eſt pſalmus: deo nr̄o ſit iocunda decoraq; laudatio. Edificans ihr'lm dn̄s: diſperſiones iſrahelis congregabit. Qui ſanat cōtritos corde: ⁊ alligat cōtritiones eoꝝ. Qui numerat multitudinē ſtellarū: ⁊ om̄ibꝫ eis nomina vocat. Magnꝰ dn̄s noſter ⁊ magna virtus eius: ⁊ ſapiētie eius non ē numerus. Suſcipiēs manſuetos dn̄s: humilians aūt peccatores uſq; ad terram. Precinite dn̄o ī ꝯfeſſione: pſallite deo noſtro in cythara. Qui operit celum nubibꝫ: ⁊ parat terre pluuiam. Qui producit ī montibꝫ fenum: et herbam ſeruituti hominū. Qui dat iumentis eſcam ipſoꝝ: ⁊ pullis coruorū inuocātibus eū. Non ī fortitudine equi voluntatē habebit: nec ī tibijs viri beneplacitum erit ei. Beneplacitum eſt domino ſuper timentes eum: ⁊ in eis qui ſperant ſuper miſericordia eius. Alľa. Alľa aggei et zacharie. cxlvij.

Lauda ihrˀuſalē dn̄m: lauda deū tuū ſyon. Quoniā confortauit ſeras portaꝝ tuaꝝ: benedixit filijs tuis in te. Qui poſuit fines tuos pacem: et adipe frumenti ſaciat te. Qui emittit eloquiū ſuum terre: velociter currit ſermo eius. Qui dat niuem ſicut lanam: nebulam ſicut cinerem ſpargit. Mittit criſtallum ſuā ſicut bucellas: ante faciē frigoris eius quis ſuſtinebit? Emittet verbū ſuū ⁊ liquefaciet ea: flabit ſpiritus eius et fluent aque. Qui annunciat verbū ſuum iacob: iuſticias ⁊ iudicia ſua iſrahel. Non fecit taliter om̄i nationi: ⁊ iudicia ſua non manifeſtauit eis. Alleluia. cxlviij.

Laudate dn̄m de celis: laudate eū in excelſis. Laudate eū omnes angeli eius: laudate eū om̄es virtutes eius. Laudate eū ſol ⁊ luna: laudate eum om̄es ſtelle ⁊ lumen. Laudate eum celi celoꝝ: ⁊ aque om̄es q̄ ſuper celo ſūt laudēt nomen dn̄i. Quia ipſe dixit ⁊ facta ſunt: ipſe mādauit ⁊ creata ſunt. Statuit ea ī ſeculū ⁊ ī ſeculū ſeculi: preceptū poſuit ⁊ nō preteribit. Laudate dn̄m de terra: dracones et om̄es abiſſi. Ignis grando nix glacies ſpiritus procellarū: q̄ faciūt verbum eius. Montes ⁊ om̄es colles: ligna fructifera ⁊ om̄es cedri. Beſtie ⁊ vniuerſa pecora: ſerpētes ⁊ volucres pēnate. Reges tr̄e ⁊ om̄es pp'li: principes ⁊ omnes iudices tr̄e. Iuuenes ⁊ virgines ſenes cū iunioribꝫ laudēt nomen dn̄i: q̄a exaltatū ē nomē eiꝰ ſoliꝰ. Confeſſio eius ſuꝑ celū ⁊ terram: ⁊ exaltauit cornu pp'li ſui. Hymnus omnibus ſāctis eius: filijs iſrl' pp'lo appropinquanti ſibi. Alleluia. cxlix.

Cantate dn̄o cāticū nouū: laus eius ī eccleſia ſāctoꝝ. Letet̄ iſrl' in eo qui fecit eū: ⁊ filie ſyon exultent in rege ſuo. Laudent nomē eiꝰ in choro: in tympano ⁊ pſalterio pſallant ei. Quia beneplacitum ē dn̄o ī pp'lo ſuo: ⁊ exaltabit manſuetos ī ſalutem. Exultabūt ſancti in gloria: letabuntur ī cubilibꝫ ſuis. Exultatiōnes dei in gutture eoꝝ: et gladij ancipites in manibus eoꝝ. Ad faciendā vindictā in nationibꝫ: increpatiōnes ī populis. Ad alligandos reges eorū ī compedibꝫ: ⁊ nobiles eoꝝ ī manicis ferreis. Ut faciāt in eis iudiciū cōſcriptū: gl̄a hec ē omībꝫ ſāctis eius. Alleluia. cl.

Laudate dn̄m ī ſanctis eiꝰ: laudate eū in firmamēto virtutis eius. Laudate eū in virtutibꝫ eius: laudate eū ſcd̄m multitudinē magnitudinis eius. Laudate eū in ſono tube: laudate eū in pſalterio ⁊ cythara. Laudate eū in tympano ⁊ choro: laudate eū in cordis et organo. Laudate eū in cymbalis beneſonātibꝫ: laudate eū ī cȳbalis iubilatiōnis: oīs ſpiritꝰ laudet dn̄m. Alla. Explicit pſaltīꝰ

Incipit prologus ſācti ieronimi pſ̄biteri in ꝑabolas ſalomonis

Iungat epiſtola quos iūgit ſacerdocium: immo carta non diuidat: quos xp̄i nectit amor. Cōmētarios in oſee · amos · ⁊ zachariā malachiā · q̄ poſcitis. Scripſiſſē: ſi licuiſſet pre ualitudine. Mittitis ſolacia ſumptuum · notarios nr̄os et librarios ſuſtentātis: ut vobis potiſſimū nr̄m deſudet ingeniū. Et ecce ex latere frequēs turba diuiſa poſcētiū: quaſi aut equū ſit me vobis eſuriētibꝫ aliis laborare: aut in racione dati et accepti · cuiq̄ȝ preter vos obnoxiꝰ ſim. Itaqȝ lōga egrotatione fractus · ne penitus hoc anno reticerē · ⁊ apud vos mutus eſſem · tridui opus nomini vr̄o conſecraui · interp̄tationē videlicet triū ſalomonis voluminū: maſloth qd̄ hebrei parabolas · vulgata editio ꝓuerbia vocat: coeleth · quē grece ecclīaſten · latine ↄcionatorē poſſumꝰ dicere: ſiraſirim · qd̄ ī linguā nr̄am vertit̄ canticū cāticoꝝ. Fertur et panaretos · ihū filii ſirach liber: ⁊ aliꝰ pſeudographus · qui ſapientia ſalomonis inſcribit̄. Quoꝝ priorē hebraicum reperi: nō ecclīaſticum ut apud latinos: ſed parabolas p̄notatum. Cui iūcti erāt ecclīaſtes · ⁊ cāticū cāticoꝝ: ut ſimilitudinē ſalomonis · nō ſolū numero librorū: ſed etiā materiaꝝ genere coequaret. Secūdus apud hebreos nuſq̄ȝ eſt: quia et ipſe ſtilus grecam eloquētiā redolet: et nōnulli ſcriptoꝝ veteꝝ hūc eſſe iudei filonis affirmāt. Sicut ergo iudith ⁊ thobie et machabeoꝝ libros · legit quidē eos ecclīa · ſed inter canōicas ſcripturas nō recipit: ſic ⁊ hec duo volumina legat ad edificationē plebis: nō ad auctoritatem ecclīaſticoꝝ dogmatū cōfirmandam. Si cui ſane ſeptuaginta interpretum magis editio placet: habet eā a nobis olim emendatā. Neqȝ enī noua ſic cudimꝰ: ut vetera deſtruamꝰ. Et tamē cū diligētiſſime legerit · ſciat magis nr̄a ſcripta intelligi: que nō in terciū vas trāſfuſa coacuerit: ſed ſtatim de prelo puriſſime ↄmēdata teſte: ſuū ſaporē ſeruauerit.

Incipiūt parabole ſalomō. i. c.

Parabole ſalomonis filii dauid regis iſrl̄: ad ſciendā ſapientiam ⁊ diſciplinā: ad intelligendā verba prudentie et ſuſcipiendā eruditionē doctrine: iuſticiā et iudiciū ⁊ equitatē: ut detur paruulis aſtutia: et adoleſcenti ſciētia et intellectus. Audiēs ſapiēs ſapiētior erit: ⁊ intelligēs gubernacula poſſidebit. Animaduertet parabolam et interpretationem: verba ſapientiū ⁊ enigmata eoꝝ. Timor dn̄i principiū ſapiētie. Sapientiam atqȝ doctrinam ſtulti deſpiciūt. Audi fili mi diſciplinā pr̄is tui et ne dimittas legem mr̄is tue: ut addatur gracia capiti tuo: ⁊ torques collo tuo. Fili mi ſi te lactauerit peccatores: ne acquieſcas eis. Si dixerit veni nobiſcū · inſidiemur ſāguini · abſcōdamꝰ tēdiculas ↄtra inſontem fruſtra · deglutiamus eū ſicut infernus viuētem et integrum · q̄ſi deſcendentem in lacū: omnē p̄cioſā ſb̄ſtantiā reperiemꝰ · implebimꝰ domus nr̄as ſpoliis · ſortem mitte nobiſcum · marſupiū ſit unum omniū nr̄m: fili mi ne ambules cū eis. Prohibe pedem tuū a ſemitis eoꝝ. Pedes enī illoꝝ ad malū currūt: ⁊ feſtināt ut effundant ſāguinem. Fruſtra autem iacit̄ rete ante oculos pēnatoꝝ. Ipſi q̄ȝ contra ſanguinē ſuū inſidiantur: et moliūtur fraudes ꝯtra animas ſuas. Sic ſemite oīs auari · animas poſſidentiū rapiūt. Sapiēcia foris ꝑdicat: in plateis dat vocē ſuā. In capite turbaꝝ clamitat: in foribꝫ portaꝝ vrbis profert v̄ba ſua dicēs. Vſquequo paruuli diligitis infantiā et ſtulti ea q̄ ſibi ſūt noxia cupiēt: ⁊ imprudētes odibūt ſcienciā? Conūtimini ad correptionem meā. En ꝓferam vobis ſpiritū meū: et oſtendam vobis verba mea. Quia vocaui ⁊ renuiſtis: extendi manum meā et non fuit q̄ aſpiceret. Deſpexiſtis omne ꝯſiliū meum: et increpationes meas neglexiſtis. Ego q̄ꝫ in interitu v̄ro ridebo: ⁊ ſubſannabo cū vobis id quod timebatis aduenerit. Cū irruerit repentina calamitas: ⁊ interitus q̄ſi tēpeſtas ingruerit: quando venerit ſuper vos tribulatio et anguſtia. Tunc inuocabūt me et non exaudiā: mane ꝯſurgēt et non inuenient me: eo ꝙ exoſam habuerint diſciplinam et timorem dn̄i non ſuſceperint: nec acquieuerit conſilio meo: et detraxerint vniūſe correptioni mee. Comedent igitur fruct⁹ vie ſue: ſuiſq̄ꝫ ꝯſilijs ſaturabuntur. Auerſio paruulorum interficiet eos: et proſperitas ſtultorū perdet eos. Qui aūt me audierit: abſq̄ꝫ terrore quieſcet: et abūdantia ꝑfruet̄ timore malorum ſublato. capit̄. ij.

Fili mi ſi ſuſceperis ſermones meos: et mādata mea abſconderis penes te · vt audiat ſapientiam auris tua: inclina cor tuū ad cognoſcendā prudentiā. Si eni ſapientiā inuocaueris ⁊ inclinaueris cor tuū prudētie: ſi queſieris eam quaſi pecuniā ⁊ ſicut theſauros effoderis illā: tūc intelliges timorē dn̄i · et ſcientiam dei inuenies: quia dn̄s dat ſapientiā: ⁊ ex ore eius prudētia et ſcientia. Cuſtodiet rectorū ſalutē: et ꝓteget gradiētes ſimpliciter · ſeruās ſemitas iuſticie: ⁊ vias ſanctorum cuſtodiēs. Tūc intelliges iuſticiā et iudiciū et equitatē: et omnē ſemitā bonā. Si intrauerit ſapiēcia cor tuū et ſciencia anime tue placuerit: conſiliū cuſtodiet te · ⁊ prudētia ſeruabit te: vt eruaris de via mala ⁊ ab homine qui peruerſa loquitur. Qui relinquūt iter rectū: ⁊ ambulāt per vias tenebroſas. Qui letant̄ cū male fecerint: et exultāt in rebus peſſimis. Quoꝝ vie peruerſe ſunt · ⁊ infames greſſus eorū. Vt eruaris a muliere aliena et ab extranea q̄ mollit ſmones ſuos: et relinquit ducem pubertatis ſue et pacti dei ſui oblita ē. Inclinata ē eni ad mortē dom⁹ ei⁹: ⁊ ad inferos ſemite ipſius. Omēs qui ingrediunt̄ ad eā nō reuertentur: nec ap̄p̄hendent ſemitas vite. Vt ambules in via bona: et calles iuſtorū cuſtodias. Qui enim recti ſūt habitabunt in terra: et ſimplices permanebunt in ea. Impij vero de terra ꝑdent̄: et qui inique agunt auferentur ex ea.

Fili mi ne obliuiſcaris legis c. iij. mee: et p̄cepta mea cor tuū cuſtodiat. Longitudinē eni dieꝝ et annos vite et pacem apponēt tibi. Miſericordia et veritas te non deſerant. Circūda eas gutturi tuo: ⁊ deſcribe in tabulis cordis tui: ⁊ inuenies graciā et diſciplinā bonā corā deo ⁊ hominibꝫ. Habe fiduciā i dn̄o ex toto corde tuo: ⁊ ne innitaris prudentie tue. In omnibus vijs tuis cogita illum: et ipſe diriget greſſus tuos. Ne ſis ſapiens apud temetipm̄. Time deum: et recede a malo. Sanitas quippe erit vmbilico tuo: et irrigatio oſſiū tuoꝝ. Honora dn̄m de tua ſubſtātia ⁊ de primicijs omniū frugū tuaꝝ da pauperibꝫ: et implebuntur horrea tua ſaturitate: ⁊ vino torcularia redundabūt. Diſciplinā dn̄i fili mi ne abicias: nec deficias cum ab eo corriperis. Quē enī diligit dn̄s corripit: et quaſi pater in filio cōplacet ſibi. Beatus homo qui inuenit ſapiētiā: et qui affluit prudētia. Meliorē acquiſitio eiꝰ negociatione auri et argenti: primi ⁊ puriſſimi fructꝰ eius. Precioſior eſt cūctis opibꝫ ſapiētia: ⁊ omnia que deſiderant̄ · huic nō valēt cōparari. Longitudo dierū in dextera eius: et in ſiniſtra illius diuitie et gloria. Vie eiꝰ vie pulcre: et omnes ſemite illi' pacifice. Lignū vite eſt hijs qui apꝑhenderint eam: ⁊ qui tenuerit eā beatꝰ. Dn̄s ſapientia fundauit terrā: ſtabiliuit celos prudentia. Sapiētia illius eruperunt abiſſi: et nubes rore cōcreſcūt. Fili mi ne effluāt hec ab oculis tuis. Cuſtodi legem meā atq; ꝯſiliū meū: ⁊ erit vita anime tue: ⁊ gracia faucibꝫ tuis. Tunc ambulabis fiducialiter ī via tua: ⁊ pes tuus nō impinget. Si dormieris nō timebis: q̇eſces · et ſuauis erit ſomnus tuus. Ne paueas repentino terrore · et irruētes tibi potentias impioꝝ. Dn̄s enī erit ī latere tuo: ⁊ cuſtodiet pedē tuū ne capiaris. Noli ꝓhibere benefacere eum qui poteſt: ſi vales ⁊ ipē bene fac. Ne dicas amico tuo. Vade ⁊ reuertere ⁊ cras dabo tibi: cū ſtatim poſſis dare. Ne moliaris amico tuo malū: cū ille in te habeat fiduciā. Ne ꝯtendas adūſus hominē fruſtra: cū ipē tibi nichil mali fecerit. Ne emuleris hominē iniuſtū nec imiteris vias eius: quia abominatio eſt dn̄i · omnis illuſor: et cum ſimplicibꝫ ſermocinatio eius. Egeſtas a dn̄o in domo impij: habitacula autem iuſtoꝝ benedicent̄. Ipſe deludet illuſores: et manſuetis dabit graciā. Gloriā ſapientes poſſidebunt: ſtultoꝝ exultatio ignominia. ca. iiii.

Audite filij diſciplinam patris: ⁊ attendite ut ſciatis prudentiam. Donū bonū tribuā vobis: legē meā ne derelinquatis. Nā ⁊ ego filius fui p̄ris mei · tenellus et unigenitus corā matre mea: et docebat me atq; dicebat. Suſcipiat verba mea cor tuū: cuſtodi p̄cepta mea ⁊ viues. Poſſide ſapientiam: poſſide prudentiā. Ne obliuiſcaris: neq; declines a verbis oris mei. Ne dimittas eā et cuſtodiet te: dilige eā et ꝯſeruabit te. Principiū ſapientie poſſide ſapientiā: et in omni poſſeſſione tua acquire prudētiā. Arripe illā et exaltabit te: glorificaberis ab ea cū eā fueris amplexatꝰ. Dabit capiti tuo augmēta graciarū: et corona inclita proteget te. Audi fili mi et ſuſcipe verba mea: ut multiplicent̄ tibi anni vite. Viā ſapientie mōſtrabo tibi · et ducā te ꝑ ſemitas equitatis: quas cū ingreſſus fueris nō artabunt̄ greſſus tui: ⁊ currens nō habebis offendiculū. Tene diſciplinā: ne dimittas eam. Cuſtodi illā: quia ipa eſt vita tua. Ne delecteris in ſemitis impiorum: nec tibi placeat maloꝝ via. Fuge ab ea nec tranſeas per illā: declina et deſere eā. Non enī dormiūt niſi cū male fecerint: et non rapit̄ ſomnꝰ ab eis niſi ſupplātauerit. Comedūt panem impietatis: et vinū iniquitatis bibūt. Iuſtorū autē ſemita quaſi lux ſplendēs ꝓcedit: et creſcit uſq; ad ꝑfectā diē. Via impiorū tenebroſa: neſciūt ubi corruāt. Fili mi auſculta ſermones meos: et ad eloquia mea inclina aurē tuā. Ne recedant ab oculis tuis: cuſtodi ea ī medio cordis tui. Vita enī ſunt inuenientibus ea: et uniuerſe carni ſanitas. Omni cuſtodia ſerua cor tuū: quia ex ip̄o vita ꝓcedit. Remoue a te os prauū: ⁊ detrahentia labia ſint ꝓcul a te. Oculi tui recta videāt: ⁊ palpebre tue precedāt greſſus tuos. Dirige ſemitas pedibus tuis: ⁊ omnes vie tue ſtabilient̄. Ne declines ad dexterā neq; ad ſiniſtrā. Auerte pedē tuū a malo. Vias enī que a dexteris ſūt nouit dn̄s: ꝑuerſe vero ſūt q̄ ſūt a ſiniſtris. Ipſe enī rectos faciet greſſus tuos. Itinera autē tua in pace ꝓducet

c. v.

Fili mi attende ſapientiam meā et prudētie mee inclina aurem tuā: ut cuſtodias cogitationes: ⁊ diſciplinam labia tua cōſeruent. Ne intenderis fallacie mulieris. Fauus enim diſtillās labia meretricis: et nitidius oleo guttur eiꝰ. Nouiſſima autem illius amara q̄ſi abſinthiū: ⁊ lingua eius acuta quaſi gladius biceps. Pedes eius deſcendūt in mortē: et ad inferos greſſus illi penetrāt. Per ſemitam vite nō ambulāt: vagi ſunt greſſus eius et inueſtigabiles. Nūc ergo fili ~~mi~~ audi me: et ne recedas a verbis oris mei. Longe fac ab ea viam tuā: et ne appropinques foribꝫ domꝰ eius. Ne des alienis honorē tuū: et annos tuos crudeli: Ne forte impleant̄ extranei viribꝫ tuis ⁊ labores tui ſint in domo aliena: et gemas in nouiſſimis quando cōſūpſeris carnes ~~tuas~~ et corpus tuū: et dicas. Cur deteſtatus ſum diſciplinā: et increpationibꝫ non acquieuit cor meū: Nec audiui vocē docentiū me: et magiſtris nō inclinaui aurē meā. Pene fui in omni malo: in medio eccl̄ie et ſinagoge. Bibe aquā de ciſterna tua: ⁊ fluēta putei tui. Deriuent̄ fōtes tui foras: et in plateis aq̄s tuas diuide. Habeto eas ſolus: nec ſint alieni participes tui. Sit vena tua benedicta: ⁊ letare cū muliere adoleſcentie tue. Cerua cariſſima: ⁊ gratiſſimꝰ hinnulus. Ubera eius inebrient te omni tp̄e: ⁊ in amore eiꝰ delectare iugiter. Quare ſeduceris fili mi ab aliena: et foueris in ſinu alteriꝰ? Reſpicit dn̄s vias hominis: et omnes greſſus eiꝰ conſiderat. Iniquitates ſue capiunt impiū: et funibus peccatoꝝ ſuoꝝ conſtringit̄. Ip̄e moriet̄ q̄a nō habuit diſciplinā: et in mlt̄itudine ſtulticie ſue decipiet̄. ca. vi.

Fili mi ſi ſpoponderis pro amico tuo: defixiſti apud extraneū animam tuā. Illaqueatꝰ es verbis oris tui: ⁊ captꝰ ꝓpriis ſ̄monibꝫ. Fac ergo qđ dico fili mi ⁊ temetipm̄ libera: quia incidiſti ī manū proximi tui. Diſcurre feſtina: ſuſcita amicū tuū. Ne dederis ſomnū oculis tuis: nec dormitēt̄ palpebre tue. Eruere quaſi damula de manu: ⁊ q̄ſi auis de inſidijs aucupis. Vade ad formicā o piger: ⁊ cōſidera vias eiꝰ: ⁊ diſce ſapientiā. Que cū nō habeat ducē nec p̄ceptorē nec principē parat in eſtate cibū ſibi: et congregat in meſſe quod comedat. Uſquequo piger dormies? Quando conſurges e ſomno tuo? paululū dormies paululum dormitabis: paululū cōſeres manus tuas ut dormias: et veniet tibi quaſi viator egeſtas: et pauperies quaſi vir armatus. Si vero impiger fueris: veniet ut fons meſſis tua: et egeſtas longe fugiet a te. Homo apoſtata vir inutilis gradit̄ ore ꝑuerſo: ānuit oculis: terit pede digito loquit̄. prauo corde machinat̄ malū: ⁊ omni tempore iurgia ſeminat. Huic extemplo veniet ꝑditio ſua ⁊ ſubito cōteret̄: nec habebit ultra medicinā. Sex ſūt que odit dn̄s: et ſeptimū deteſtat̄ aīa eius. Oculos ſublimes· linguā mendacem· manus effundentes innoxiū ſanguinē: coꝛ machināſ cogitatōneſ peſſimas· pedes veloces ad currendū in malū· proferentē mendacia teſtem fallacem: et eū q̄ ſeminat inter fratres diſcoꝛdias. Conſerua fili mi precepta patris tui et ne dimittas legem mr̄is tue: liga ea in coꝛde tuo iugiter: et circunda gutturi tuo. Cū ambulaueris gradiant̄ tecū: cū doꝛmieris cuſtodiāt te: ⁊ euigilans loquere cum eis. Quia mandatū lucerna eſt et lex lux: et via vite increpatio diſcipline: ut cuſtodiant te a mliere mala: et a blanda lingua extranee. Nō ɔcupiſcat pulcritudinē ei⁹ coꝛ tuū ne capiaris nutibꝫ illius. Preciū enī ſcoꝛti vix ē uni⁹ panis: mulier autē· viri p̄cioſā animā capit. Nunquid poteſt homo abſcondere ignē in ſinu ſuo ut veſtimenta illi⁹ nō ardeāt: aut ambulare ſuper prunas· ut nō comburant̄ plante ei⁹? Sic qui ingredit̄ ad mulierē proximi ſui: non erit mūdus cū tetigerit eā. Nō grādis eſt culpa cū quis furat⁹ fuerit. Furat̄ enī: ut eſurientē impleat animā. Deprehenſus quoqꝫ reddet ſeptuplū: ⁊ omnē ſubſtantiā dom⁹ ſue tradet: (et liberabit ſe) Qui aūt adulter ē: ꝓpter coꝛdis inopiā ꝑdet animā ſuā. Turpitudinē et ignominiā cōgregat ſibi: et opprobriū illi⁹ non delebit̄. Quia zelus et furoꝛ viri nō parcet ī die vindicte: nec acquieſcet cuiuſq̄ȝ precibus: nec ſuſcipiet ꝓ redēptōne dona plurima. c. vij.

Fili mi cuſtodi ſermones meos: et p̄cepta mea reconde tibi. (Fili honoꝛa dn̄m et valebis: p̄ter eū vero ne timueris alienū) Serua mandata mea ⁊ viues: ⁊ legem meam q̄ſi pupillam oculi tui. Liga eā in digitis tuis: ſcribe illā ī tabulis coꝛdis tui. Dic ſapientie ſoroꝛ mea es: et prudentiā voca amicā tuā. Ut cuſtodiat te a mliere extranea et ab aliena: que verba ſua dulcia facit. De feneſtra enī dom⁹ mee per cancellos proſpexi iuuenē· et video paruulos. Conſidero vecoꝛdē iuuenē qui tranſit ī platea iuxta āgulum: et prope viā dom⁹ illi⁹ gradit̄· in obſcuro aduesperaſcente die: in noctis tenebris et caligine. Et ecce occurrit illi mulier in oꝛnatu meretricio: ꝑparata ad capiendas animas. Garrula et vaga· quietis impatiēs: nec valēs in domo cōſiſtere pedibꝫ ſuis. Nūc foris nunc in plateis: nūc iuxta angulos inſidiās. Appꝛehenſumqꝫ deoſculatur iuuenē et procaci vultu blādit̄ dicens. Victimas pro ſalute deuoui: hodie reddidi vota mea. Idcirco egreſſa ſū in occurſū tuū deſiderans te videre· et reperi. Intexui funibꝫ lectulū meū: ſtraui tapetibꝫ pictis ex egipto: aſperſi cubile meū mirra et aloe et cinamomo. Ueni inebriemur uberibus: ⁊ fruam̄ cupitis amplexibꝫ donec illuceſcat dies. Non eſt enī vir ī domo ſua: abijt via longiſſima. Sacculū pecunie ſecū tulit: in die plene lune reuerſur⁹ eſt in domū ſuā. Irretiuit eū multis ſermonibꝫ: et blandicijs labioꝛū protraxit illū. Statī eā ſequit̄ quaſi bos duct⁹ ad victimā ⁊ quaſi agnus laſciuiens et ignorans. et neſcit q̄ ad vincula ſtult⁹ trahat̄: donec tranſfigat ſagitta iecur ei⁹. Velud ſi auis feſtinet ad laqueū: ⁊ neſcit q̄ de periculo anime illi⁹ agitur. Nūc ergo fili mi audi me: et attende v̄bis oris mei. Ne abſtrahat̄ in vijs illi⁹ mens tua: neqꝫ decipiaris ſemitis eius. Multos enī vulneratos deiecit: et foꝛtiſſimi quiqꝫ interfecti ſūt ab ea. Vie inferi domus eius : penetrantes interiora mortis. cap̄. viii.

Nunquid nō ſapientia clamitat: et prudentia dat vocem ſuā? In ſūmis excelſiſq; verticibus · ſupra viā in medijs ſemitis ſtans: iuxta portas ciuitatis · in ipſis foribꝫ loquit̄ dicens. O viri ad vos clamito : et vox mea ad filios hominū. Intelligite paruuli aſtutiā: et inſipientes animaduertite. Audite qm̄ de rebus magnis locutura ſum : et aperient̄ labia mea ut recta predicent. Veritatē meditabit̄ guttur meū : et labia mea deteſtabunt̄ impiū. Iuſti ſunt omnes ſermones mei : nō eſt in eis prauū quid neq; peruerſum. Recti ſunt intelligentibꝫ : et equi inuenientibꝫ ſcientiā. Accipite diſciplinā meā ⁊ non pecuniā : doctrinā magis q̄ꝫ aurū eligite. Melior eſt enī ſapiētia cunctis opibus p̄cioſiſſimis : et omne deſiderabile ei non poteſt comparari. Ego ſapiētia habito in cōſilio : et eruditis interſum cogitationibꝫ. Timor domini odit malū : arrogāciā et ſuꝑbiā et viā prauā et os bilingue deteſtor. Meū eſt conſiliū ⁊ equitas: Mea eſt prudētia: mea eſt fortitudo. Per me reges regnāt : et legū cōditores iuſta decernūt. Per me principes imperāt : et potentes decernunt iuſticiā. Ego diligentes me diligo : et qui mane vigilauerint ad me inuenient me. Mecum ſunt diuitie et gloria : opes ſuꝑbe et iuſticia. Melior eſt fruct⁹ meus auro et lapide p̄cioſo: et genimina mea argento electo. In vijs iuſticie ambulo · in medio ſemitarum iudicij: ut ditem diligētes me : et theſauros eoꝝ repleā. Domin⁹ poſſedit me ~~in~~ inicio viarū ſuaꝝ · anteq̄ꝫ quicq̄ꝫ faceret a prīcipio : ab eterno ordinata ſū et ex antiquis : anteq̄ꝫ terra fieret. Necdum erāt abiſſi : ⁊ ego iam concepta erā. Necdū fontes aquarū eruperāt: necdū mōtes graui mole conſtiterāt: Ante omnes colles ego parturiebar. Adhuc terram nō fecerat et flumina · et cardines orbis terre. Quādo p̄parabat celos aderam : quādo certa lege et giro vallabat abiſſos. Quando ethera firmabat ſurſum: ⁊ librabat fontes aquaꝝ. Quando circundabat mari terminū ſuum : et legē ponebat aquis · ne tranſirent fines ſuos. Quādo appēdebat fundamenta terre : cū eo erā cūcta componēs: Et delectabar per ſingulos dies ludēs coram eo omni tempore : et ludens in orbem terraꝝ: et delicie mee eſſe cū filijs hominum. Nūc ergo filij audite me. Beati qui cuſtodiūt vias meas. Audite diſciplinā et eſtote ſapiētes : ⁊ nolite adicere eā. Beat⁹ homo qui audit me: ⁊ qui vigilat ad fores meas quotidie: et obſeruat ad poſtes hoſtij mei. Qui me inuenerit inueniet vitā: ⁊ hauriet ſalutem a dn̄o. Qui autem in me peccauerit: ledet animā ſuam. Omnes qui me oderūt diligūt mortem. c. ix.

Sapientia edificauit ſibi domū : excidit columnas ſeptē. Immolauit victimas ſuas: miſcuit vinū: et propoſuit menſam ſuā. Miſit ancillas ſuas ut vocarēt ad arcem : et ad menia ciuitatis. Si quis eſt paruulus veniat ad me. Et inſipientibꝫ locuta eſt. Venite comedite panē meū : et bibite vinū qd̄ miſcui vobis. Relinquite infantiā et viuite : et ambulate per vias prudentie. Qui erudit deriſorem ip̄e iniuriā ſibi facit : ⁊ qui arguit impiū ſibi maculā generat. Noli arguē deriſorē: ne oderit te. Argue ſapiētem : ⁊ diliget te. Da ſapienti occaſionem :

et addetur ei sapientia. Doce iustū: et festinabit accipere. Principiū sapiētie timor dñi: et sciencia sanctoꝝ prudentia. Per me enī multiplicabunt̄ dies tui: et addent̄ tibi anni vite. Si sapiens fueris tibimetipsi eris: si autē illusor: solus portabis malum. Mulier stulta et clamosa: plenaqꝫ illecebris ⁊ nichil omnino sciens: sedet in foribus domꝰ sue super sellā: in excelso urbis loco: ut vocaret transeūtes per viā: et ꝑgentes itinere suo. Quis ē paruulꝰ? declinet ad me. Et vecordi locuta est. Aque furtiue dulciores sūt: et panis absconditꝰ suauior. Et ignorauit ꝙ ibi sint gigātes: ⁊ in profundis inferni conuiue eius. (Qui enim applicabitur illi descendet ad inferos: nam qui abscesserit ab ea saluabitur.) cap̄. x.

Filiꝰ sapiēs letificat patrē: filiꝰ vero stultus mesticia est mr̄is sue. Nil ꝓderūt thesauri impietatis: iusticia vero liberabit a morte. Nō affliget dñs fame animam iusti: et insidias impioꝝ subūtet. Egestatē operata est manꝰ remissa: manus autem fortiū diuitias parat. (Qui nititur mēdatijs hic pascit ventos: idem autem ipse sequitur aues volātes.) Qui congregat in messe filiꝰ sapiēs est: qui autē stertit estate filiꝰ cōfusionis. Benedictio dñi sup caput iusti: os aūt impioꝝ operit iniquitatē. Memoria iusti cū laudibꝫ: et nomē impiorū putrescet. Sapiens corde p̄cepta suscipiet: stultus ceditur labijs. Qui ambulat simpliciter ambulat confidenter: qui autē deprauat vias suas manifestꝰ erit. Qui ānuit oculo dabit dolorē: et stultus labijs verberabit̄. Vena vite os iusti: et os impioꝝ operit iniq̄tatē. Odiū suscitat rixas: et vniūsa delicta operit caritas. In labijs sapientis inuenit̄ sapiētia: et virga in dorso eiꝰ qui indiget corde. Sapientes abscondūt scientiam: os autē stulti cōfusioni proximū ē. Substantia diuitis urbs fortitudinis eiꝰ: pauor pauperū egestas eorū. Opus iusti ad vitā: fructꝰ autē impij ad peccatū. Via vite custodienti disciplinā: qui autē increpatōnes relinquit errat. Abscondūt odiū labia mēdacia: qui profert cōtumeliā insipiēs ē. In multiloquio nō deerit peccatū: qui autem moderat̄ labia sua prudentissimꝰ est. Argentū electū lingua iusti: cor autē impioꝝ pro nichilo. Labia iusti erudiunt plurimos: q̄ autē indocti sunt in cordis egestate morient̄. Bñdictio domini diuites facit: nec sociabit̄ eis afflictio. Quasi per risū stultus operat̄ scelus: sapiētia autē est viro prudētia. Quod timet impius veniet super eū: desideriū suum iustis dabitur. Quasi tempestas transiēs non erit impius: iustus autem quasi fundamentū sempiternū. Sicut acetū dentibꝫ et fumus oculis: sic piger hijs qui miserunt eū. Timor dñi apponet dies: et ānī impiorū breuiabūtur. Expectatio iustorū leticia: spes autem impioꝝ peribit. Fortitudo simplicis via dñi: ⁊ pauor hijs qui operātur malū. Iustus in eternū non cōmouebitur: impij autem non habitabūt in t̄ra. Os iusti parturiet sapientiā: lingua prauorum peribit. Labia iusti considerant placita: ⁊ os impiorum peruersa. capitulū. xi.

Statera dolosa abominatio est apud deum: ⁊ pondus equū voluntas eius. Vbi fuerit supbia ibi erit et cōtumelia: ubi autem est humilitas ibi et sapientia. Simplicitas iustorū diriget eos: et supplantatio peruersoꝝ vaſtabit illos. Non proderūt diuitie in die ultionis: iuſticia autē liberabit a morte. Juſticia ſimplicis diriget viam eiꝰ: et in impietate ſua corruet impius. Juſticia rectorū liberabit eos: et in inſidijs ſuis capient᷑ iniqui. Mortuo hoīe impio nulla erit ultra ſpes: et expectatio ſollicitoꝝ peribit. Juſtꝰ de anguſtia liberatꝰ eſt: et tradet᷑ impius pro eo. Simulator ore decipit amicū ſuū: iuſti autē liberabūtur ſciētia. In bonis iuſtorū exaltabit᷑ ciuitas: et in perditione impioꝝ erit laudatio. Benedictione iuſtoꝝ exaltabit᷑ ciuitas: et ore impiorū ſubuertetur. Qui deſpicit amicū ſuū indigēs corde eſt: vir aūt prudēs tacebit. Qui ambulat fraudulenter reuelat archana· qui aūt fidelis eſt celat amici cōmiſſū. Ubi non eſt gubernator populꝰ corruet: ſalus autem ubi multa cōſilia. Affligetur malo qui fidem facit pro extraneo: qui autē cauet laqueos ſecurꝰ erit. Mulier gracioſa inueniet gloriā: et robuſti habebunt diuitias. Benefacit anime ſue vir miſericors: qui autē crudelis eſt et propinquos abicit. Impiꝰ facit opus inſtabile: ſeminanti autē iuſticiā· merces fidelis. Clemētia ꝑparat vitam: et ſectatio malorū mortem. Aboīabile dño cor prauū: et volūtas eiꝰ in hijs qui ſimpliciter ambulāt. Manꝰ ī manu nō erit innocēs malus: ſemen autem iuſtoꝝ ſaluabitur. Circulꝰ aureuſ in naribꝫ ſuis: mulier pulcra et fatua. Deſideriū iuſtoꝝ omne bonū eſt: ꝓſtolatio impioꝝ furor. Alij diuidūt propria et ditiores fiūt: alij rapiūt non ſua et ſemper in egeſtate ſūt. Anima que benedicit impinguabit᷑: et qui inebriat ipſe quoqꝫ inebriabit᷑. Qui abſcōdit frumēta maledicetur ī populiſ: benedictio autem ſuꝑ caput vēdentiū. Bene cōſurgit diluculo q̄ q̄rit bona: qui autē inueſtigator maloꝝ ē opprimetur ab eis. Qui cōfidit in diuitijs ſuis corruet: iuſti autē quaſi virens foliū germinabūt. Qui conturbat domum ſuā poſſidebit ventos: et q̄ ſtultꝰ eſt ſeruiet ſapiēti. Fructus iuſti lignū vite: et qui ſuſcipit animas ſapiens eſt. Si iuſtus in terra recipit: quanto magis impius et peccator. cap. xii.

Qui diligit diſciplinā diligit ſciētiā: qui autē odit increpationes inſipiens eſt. Qui bonꝰ ē hauriet ſibi gratiā a dño: qui autem confidit in cogitatōnibꝫ ſuis impie agit. Nō roborabit᷑ homo ex impietate: ꝛ radix iuſtorū non cōmouebit᷑. Mulier diligens corona eſt viro ſuo: et putredo ī oſſibus eius q̄ cōfuſione res dignas gerit. Cogitationes iuſtoꝝ iudicia: et conſilia impiorū fraudulēta. Verba impiorum inſidiantur ſāguini: os iuſtoꝝ liberabit eos. Verte impios et nō erūt: domꝰ autem iuſtorū ꝑmanebit. Doctrina ſua noſcit᷑ vir: qui autē vanus et excors eſt patebit cōtemptui. Melior eſt pauper et ſufficiens ſibi: q̄ glorioſus et indigens pane. Nouit iuſtus iumentoꝝ ſuorū aīas: viſcera autem impioꝝ crudelia. Qui operatur terrā ſuā ſaciabitur panibꝫ: qui autē ſectatur ociū ſtultiſſimꝰ ē. Qui ſuauis eſt viuit ī moderationibꝫ: in ſuis monitionibꝫ relinquit contumeliā. Deſideriū impij monimentū eſt peſſimorum· radix aūt iuſtoꝝ proficiet. Propter peccata labiorū ruina proximat malo: effugiet aūt iuſtus de āguſtia. De fructu oris ſui vnuſquiſqꝫ replebitur bonis: et iuxta opera manuū ſuaꝝ retribuetur ei. Via ſtulti recta in oculis eius: qui autē ſapiens eſt audit ꝯſilia. Fatuus ſtatī indicat irā ſuā: qui autem diſſimulat iniuriā callidꝰ ē. Qui quod nouit loquit̄ index iuſticie eſt: qui autē mentit̄ teſtis eſt fraudulentꝰ. Eſt qui ꝓmittit ⁊ q̄ſi gladio pūgitur conſciētie: lingua autē ſapientiū ſanitas. Labiū veritatis firmū erit in perpetuū: qui autē teſtis eſt repentinꝰ concinnat linguā mendacij. Dolus in corde cogitantiū mala: qui aūt pacis ineūt cōſilia· ſequit̄ eos gaudiū. Nō contriſtabit iuſtū quidq̄d ei acciderit: impij autem replebūtur malo. Abominatio eſt dn̄o labia mēdacia: qui autem fideliter agūt placēt ei. Homo verſutus celat ſcientiā: ⁊ cor inſipientium prouocat ſtulticias. Manus fortium dn̄abitur: que autem remiſſa eſt tributis ſeruiet. Meror ī corde viri humiliabit illū: et ſermone bono letificabitur. Qui negligit damnū propter amicū iuſtus eſt: iter autem impiorū decipiet eos. Non inueniet fraudulentus lucrū: et ſubſtātia hoīs erit auri p̄ciū. In ſemita iuſticie vita: iter autē deuiū ducit ad mortem. cap. xiii.

Filius ſapiens doctrina patris: qui autē illuſor ē non audit cū arguit̄. De fructu oris ſui homo ſaciabit̄ bonis: anima autē p̄uaricatoꝝ impiorum iniqua. Qui cuſtodit os ſuū cuſtodit animā ſuā: qui autē incōſideratus ē ad loquendū ſentiet mala. Vult et non vult piger: anima autē operantium impinguabit̄. Verbū mendax iuſtus deteſtabit̄: impius autē cōfundit et confundet̄. Iuſticia cuſtodit innocentis viā: impietas vero peccatorē ſupplantat. Eſt quaſi diues cū nichil habeat: ⁊ eſt quaſi pauꝑ cū in multis diuitijs ſit. Redemptio aīe viri diuitie ſue: qui autē pauper eſt increpationē non ſuſtinet. Lux iuſtorū letificat: lucerna aūt impiorū extinguetur. Inter ſuperbos ſemꝑ iurgia ſūt: qui autem agunt omnia cū cōſilio· regūtur ſapientia. Subſtātia feſtinata minuetur: que autē paulatim colligitur manu· multiplicabit̄. Spes que differt̄ affligit animā: lignū vite deſideriū veniēs. Qui detrahit alicui rei· ipē ſe in futuꝝ obligat: qui aūt timet p̄ceptū ī pace verſabit̄. Anime doloſe errāt ī peccatiſ: iuſti aūt miſericordes ſūt et miſerantur. Lex ſapiētis fons vite: ut declinet a ruina mortis. Doctrina bona dabit gratiā: in itinere cōtemptorū vorago. Aſtutus omnia agit cū cōſilio: qui autem fatuus ē aperit ſtulticiā. Nuncius impij cadet in malū: legatꝰ fidelis ſanitas. Egeſtas et ignominia ei qui deſerit diſciplinā: qui aūt acquieſcit arguēti glorificabit̄. Deſideriū ſi compleat̄ delectat animā: deteſtantur ſtulti eos qui fugiūt mala. Qui cum ſapientibꝫ gradit̄ ſapiēs erit: amicꝰ ſtultoꝝ ſimilis efficiet̄. Peccatores perſequitur malū: et iuſtis retribuentur bona. Bonꝰ relinquit heredes filios et nepotes: ⁊ cuſtodit̄ iuſto ſubſtātia peccatoris. Multi cibi in noualibus patrum: et alijs cōgregātur abſq; iudicio. Qui parcit virge odit filiū ſuū: qui autem diligit illū inſtāter erudit. Iuſtꝰ comedit ⁊ replet aīam ſuā: vent̄ aūt impioꝝ inſaturabilis. cap. xiiii.

Sapiēs mulier edificat domū ſuā: inſipiēs extructā quoq; manibꝫ deſtruet. Ambulans recto itinere ⁊ timēs deū: deſpicitur ab eo qui infami graditur via. In ore ſtulti virga ſuꝑbie: labia ſapientiū cuſtodiūt eos. Ubi non ſunt boues preſepe vacuum eſt:

ſue

ubi autē apparēt plurime segetes ibi manifesta est fortitudo bouis. Testis fidelis non mentiet̄: profert autē mendaciū dolosus testis. Querit derisor sapientiā ⁊ nō inuenit: doctrina prudentiū facilis. Vade cōtra virū stultū: et nescit labia imprudētie. Sapientia callidi ē intelligere viā suā: ⁊ prudētia stultoꝝ errās. Stult⁹ illudet pc̄cm: et inter iustos morabit̄ gratia. Cor qđ nouit amaritudinē aīe sue: ī gaudio eius nō miscebitur extrane⁹. Domus impioꝝ delebitur: tabernacula iustoꝝ germinabūt. Est via q̄ videt̄ homini iusta: nouissima autē eius deducūt ad mortem. Risus dolore miscebit̄: ⁊ extrema gaudij luctus occupat. Vijs suis replebit̄ stultus: et sup eū erit vir bon⁹. Innocens credit omni verbo: astut⁹ considerat gressus suos. Filio doloso nichil erit boni. seruo autē sapiēti prosperi erūt actus. et dirigēt via ei⁹. Sapiēs timet ⁊ declinat a malo: stult⁹ transilit et cōfidit. Impatiēs operabit̄ stulticiā: ⁊ vir v̄sutus odiosus est. Possidebūt paruuli stulticiā: et expectabūt astuti sciētiā. Iacebūt mali ante bonos: ⁊ impij ante portas iustorum. Etiā proximo suo paup̄ odiosus est: amici vero diuitū multi. Qui despicit proximū suū peccat: qui autē miseretur paup̄i beat⁹ erit. Qui credit in dn̄o misericordiā diligit: errāt qui operant̄ malū. Misericordia ⁊ veritas preparāt bona. In omni opere bono erit abundātia: ubi autem verba sūt plurima ibi frequēter egestas. Corona sapientiū diuitie eoꝝ: fatuitas stultoꝝ imprudentia. Liberat animas testis fidelis: et profert mendacia versipellis. In timore dn̄i fiducia fortitudinis: ⁊ filijs eius erit spes. Timor dn̄i fons vite: ut declinet a ruina mortis. In multitudine populi dignitas regis: ⁊ ī paucitate plebis ignominia principis. Qui paciens est multa gubernat̄ sapientia: q̄ autē impatiēs est exaltat stulticiā suā. Vita carniū sanitas cordis: putredo ossium inuidia. Qui calumniat̄ egentē exprobrat factori ei⁹: honorat aūt eū qui miseretur pauperis. In malicia sua expellet̄ impius: sperat aūt iust⁹ in morte sua. In corde prudētis requiescit sapientia: et indoctos quosq; erudiet. Iusticia eleuat gentem: miseros autē facit populos peccatū. Accept⁹ est regi minister intelligēs: iracūdiā ei⁹ inutilis sustinebit.

ca. xv.

Responsio mollis frāgit iram: sermo dur⁹ suscitat furorem. Lingua sapiētiū ornat sciētiā: os fatuoꝝ ebullit stulticiā. In omni loco oculi dn̄i cōtemplātur bonos et malos. Lingua placabilis lignum vite: que aūt immoderata est conteret spiritū. Stult⁹ irridet disciplinā pris sui: qui autem custodit increpationes astutior fiet. In abundāti iusticia virtus maxima est: cogitationes autem impiorū eradicabūtur. Dom⁹ iusti plurima fortitudo: et in fructib; impij conturbatio. Labia sapientiū disseminabūt sciētiā: cor stultorū dissimile erit. Victime impiorū abominabiles dn̄o: vota iustorū placabilia. Abominatio ē dn̄o via impij: qui sequitur iusticiā diligitur ab eo. Doctrina mala deserentiū viā vite. qui increpationes odit moriet̄. Infern⁹ et ꝑditio corā dn̄o: quātomagis corda filiorū hominū? Nō amat pestilens eū qui se corripit: nec ad sapientes graditur. Cor gaudēs exhilarat faciē: in merore animi deicit̄ spiritus. Cor sapientis queret doctrinā: ⁊ os ſtultoꝝ paſcitur imperitia. Om̄es dies pauperis mali: ſecura mens quaſi iuge cōuiuiū. Melius eſt parū cū timore dn̄i: q̄ theſauri magni et inſatiabiles. Melius eſt vocari ad olera cū caritate: q̄ ad vitulum ſaginatū cū odio. Vir iracūdus prouocat rixas: qui patiēs ē mitigat ſuſcitatas. Iter pigroꝝ quaſi ſepes ſpinarū: via iuſtorū abſq; offendiculo. Filius ſapiēs letificat patrē: ⁊ ſtultus homo deſpicit mrēm ſuā. Stulticia gaudiū ſtulto: et vir prudēs dirigit greſſus ſuos. Diſſipant̄ cogitatōnes vbi nō ē cōſiliū: vbi vero ſunt plures conſili' cōfirmantur. Letatur homo in ſentētia oris ſui: et ſermo oportun⁹ eſt optim⁹. Semita vite ſup̱ eruditū: ut declinet de inferno nouiſſimo. Domum ſup̱borū demoliet̄ dn̄s: ⁊ firmos faciet terminos vidue. Abominatio dn̄i cogitatōnes male: ⁊ pur⁹ ſermo pulcerrim⁹ firmabitur ab eo. Conturbat domū ſuā qui ſectat̄ auariciam: qui autē odit munera viuet. (Per miſericordiā et fidem purgātur peccata: per timorē autē dn̄i declinat omnis a malo.) Mens iuſti meditabit̄ obedientiam: os impioꝝ redundat malis. Longe eſt dn̄s ab impijs: ⁊ oratōnes iuſtoꝝ exaudiet. Lux oculorū letificat animā: fama bona impinguat oſſa. Auris que audit increpationes vite: in medio ſapientiū cōmorabit̄. Qui abicit diſciplinā deſpicit animā ſuā: q̄ autē acquieſcit increpatōnibꝫ poſſeſſor ē cordis. Timor dn̄i diſciplina ſapiētie: ⁊ glām p̄cedit humilitas. ca. xvi.

Hominis eſt animā p̱parare: et dn̄i gubernare linguā. Omnes vie hominū patent oculis eius: ſpirituū ponderator eſt dn̄s. Reuela dn̄o opera tua: et dirigent̄ cogitatōnes tue. Vniuerſa p̱pter ſemetipm̄ operatus ē dn̄s: impiū q̄z ad diem malū. Abominatio dn̄i eſt om̄is arrogās: etiā ſi man⁹ ad manū fuerit nō ē innocēs. (Inicium vie bone facere iuſticiā: accepta eſt apud deū magis q̄ immolare hoſtias.) Miſericordia et veritate redimit̄ iniquitas: et in timore domini declinat̄ a malo. Cū placuerint dn̄o vie hominis: inimicos quoq; eius cōuertet ad pacem. Meli⁹ eſt parū cū iuſticia: q̄ multi fruct⁹ cū iniquitate. Cor hominis diſponit viā ſuā: ſed dn̄i eſt dirigere greſſus eius. Diuinatio in labijs regis: in iudicio nō errabit os eius. Pōdus et ſtatera iudicia dn̄i ſūt: et opera eius omnes lapides ſeculi. Abominabiles regi qui agūt impie: quoniā iuſticia firmat̄ ſoliū. Volūtas regū labia iuſta: qui recta loquit̄ dirigetur. Indignatio regis nūcij mortis: et vir ſapiens placabit eū. In hilaritate vult⁹ regis vita: et clementia eius quaſi imber ſerotinus. Poſſide ſapientiā quia auro melior eſt: et acquire prudentiā q̄a p̄cioſior eſt argento. Semita iuſtorū declinat mala: cuſtos anime ſue ſeruat vitam ſuā. Cōtritionē p̄cedit ſup̱bia: et ante ruinā exaltabit̄ ſpiritus. Melius eſt humiliari cū mitibꝫ: q̄ diuidere ſpolia cū ſup̱bis. Eruditus in verbo reperiet bona: et qui ſperat in dn̄o beatus eſt. Qui ſapiēs ē corde appellabit̄ prudēs: et qui dulcis eloquio maiora reperiet. Fons vite eruditio poſſidētis: doctrina ſtultoꝝ fatuitas. Cor ſapiētis erudiet os eius: ⁊ labijs ei⁹ addet gratiā. Fauus mellis compoſita verba: dulcedo anime ſanitas oſſiū. Eſt via que videt̄ homini recta: et nouiſſimū ei⁹ ducit ad mortē. Anima laborantis laborat ſibi: quia compulit eū os ſuū. Vir inſipiēs fodit malū: et in labijs eiꝰ ignis ardeſcit. Homo peruerſus ſuſcitat lites: et verboſus ſeparat principes. Vir iniquus lactat amicū ſuū: et ducit eū per viā non bonā. Qui attonitis oculis cogitat praua: mordēs labia ſua perficit malū. Corona dignitatis ſenectus: que in vijs iuſticie reperietur. Melior eſt patiens viro forti: et qui dominatur animo ſuo expugnatore vrbium. Sortes mittuntur in ſinū: ſed a dn̄o temperant̄. ca. xvii.

Melior eſt buccella ſicca cū gaudio: q̃ȝ domꝰ plena victimis cū iurgio. Seruus ~~ſapiens~~ ſenſatꝰ dn̄abitur ſtultis filijs: et inter frēs hereditatem diuidet. Sicut igne probatur argentū et aurū camino: ita corda probat dn̄s. Malꝰ obedit lingue inique: ⁊ fallax obtemperat labijs mendacibꝫ. Qui deſpicit pauperē exprobrat factori eius: ⁊ qui in ruina letat̄ alteriꝰ nō erit impunitꝰ. Corona ſenum filij filiorū: et gloria filioꝝ prēs eoꝝ. Non decēt ſtultū v̄ba compoſita: nec principē labiū mentiens. Gemma gratiſſima expectatio preſtolātis: quocūq; ſe vertit prudenter intelligit. Qui celat delictū querit amicicias: qui altero ſermone repetit ſeparat federatos. Plus proficit correctio apud prudentē: q̃ȝ centū plage apud ſtultū. Semper iurgia querit malus: angelꝰ aūt crudelis mittet̄ contra eū. Expedit magis vrſe occurrere raptis fetibꝫ: q̃ȝ fatuo confidēti ſibi ī ſtulticia ſua. Qui reddit mala pro bonis: nō recedet malū de domo eius. Qui dimittit aquam caput eſt iurgiorū: et anteq̃ȝ patiat̄ cōtumeliā iudiciū deſerit. Et qui iuſtificat impiū et q̄ cōdemnat iuſtū: abominabilis eſt vterq; apud deū. Quid ꝓdeſt ſtulto habere diuitias: cū ſapientiā emere nō poſſit? Qui altā facit domū ſuā q̄rit ruinā: ⁊ qui euitat diſcere incidet in malū. Omni tempore diligit qui amicꝰ eſt: ⁊ frater in anguſtijs cōprobat̄. Stultꝰ homo plaudet manibꝫ ſuis: cū ſpopōderit pro amico ſuo. Qui meditat̄ diſcordias diligit rixas: et qui exaltat os ſuū q̄rit ruinā. Qui ꝑuerſi cordis eſt nō inueniet bonū: et qui vertit linguā incidet in malū. Natus eſt ſtultus in ignominiā ſuā: ſed nec pater ī fatuo letabitur. Animꝰ gaudēs etatē floridam facit: ſpiritꝰ triſtis exſiccat oſſa. Munera de ſinu impiꝰ accipit: ut peruertat ſemitas iudicij. In facie prudētis lucet ſapientia: oculi ſtultorū in finibꝫ terre. Ira patris filiꝰ ſtultꝰ: ⁊ dolor matris que genuit eū. Non eſt bonū damnū inferre iuſto: nec ꝑcutere principē qui recta iudicat. Qui moderatur ſermones ſuos doctus ⁊ prudens eſt: et p̄cioſi ſpiritꝰ vir eruditus. Stultus q̃ȝ ſi tacuerit ſapiēs reputabit̄: ⁊ ſi compreſſerit labia ſua intelligēs. ca. xviii.

Occaſiones q̄rit qui vult recedere ab amico: omni tp̄e erit exprobrabilis. Nō recipit ſtultꝰ verba prudentie: niſi ea dixeris que verſantur in corde eius. Impius cū in profundū venerit peccatoꝝ cōtemnit: ſed ſequit̄ eum ignominia ⁊ opprobriū. Aqua profunda v̄ba ex ore viri: ⁊ torrens redundans fons ſapiētie. Accipere ꝑſonā impij in iudicio nō eſt bonū: ut declines a veritate iudicij. Labia ſtulti ī miſcent ſe rixis: et os eiꝰ iurgia ꝓuocat. Os ſtulti cōtritio eius: et labia ipſius ruina anime eiꝰ. Verba biliguis q̄ſi ſimplicia: et ipſa perueniunt vſq; ad interiora vētris. Pigrū deicit timor: animẽ autē effeminatoꝝ eſurient. Qui mollis et diſſolut⁹ ē in opere ſuo: frater eſt ſua opra diſſipātis. Turris fortiſſima nomē dñi: ad ipam currit iuſtus ⁊ exaltabitur. Subſtātia diuitis urbs roboris ei⁹: ⁊ q̄ſi mur⁹ validus circūdans eū. Anteq̄ꝫ conterat̄ exaltatur cor hominis: ⁊ anteq̄ꝫ glorificetur humiliat̄. Qui prius rñdet q̄ꝫ audiat ſtultū ſe eſſe demõſtrat: et confuſione dignū. Spirit⁹ viri ſuſtentat imbecillitatem ſuā: ſpiritū vero ad iraſcendum facilē quis poterit ſuſtinere? Cor prudentis poſſidebit ſcientiā: ⁊ auris ſapientiū q̄rit doctrinā. Donū hominis dilatat viam eius: et ante principes ſpaciū ei facit. Iuſtus prior eſt accuſator ſui: venit amic⁹ ei⁹ et inueſtigabit eū. Contradictiones cõprimit ſors: et inter potentes q̄ꝫ diiudicat. Frater qui adiuuat̄ a fratre q̄ſi ciuitas firma: et iudicia quaſi vectes urbium. De fructu oris viri replebitur venter ei⁹: ⁊ genimina labiorū ipſius ſaturabūt eū. Mors et vita in manibꝫ lingue: qui diligūt eā comedent fructus ei⁹. Qui inuenit mulierē bonā inuenit bonū: et hauriet iocunditatem a dño. Qui expellit mulierē bonā expellit bonū: q̄ autem tenet adulteram ſtultus eſt et inſipiens. Cum obſecrationibus loquitur pauper: diues effabitur rigide. Vir amabilis ad ſocietatem: magis amicus erit q̄ꝫ frater. cap̄. xix.

Melior eſt pauper qui ambulat in ſimplicitate ſua: q̄ꝫ diues torquens labia ~~ſua~~ et inſipiens. Ubi nõ eſt ſcientia anime nõ eſt bonū: et qui feſtin⁹ eſt pedibus offendet. Stulticia hominis ſupplantat greſſus eius: et contra deū feruet animo ſuo. Diuitie addūt amicos plurimos: a paupere autē et hij quos habuit ſeparantur. Teſtis falſus nõ erit impunit⁹: et qui mendacia loquit̄ nõ effugiet. Multi colūt ꝑſonā potētis: et amici ſūt dona tribuentis. Fratres hoīs pauperis oderunt eū: inſuꝑ et amici ꝑcul receſſerūt ab eo. Qui tantū verba ſectatur nichil habebit: qui autē poſſeſſor eſt mentis diligit animā ſuā: et cuſtos prudētie inueniet bona. Falſus teſtis non erit impunit⁹: ⁊ qui loquit̄ mēdacia peribit. Non decet ſtultū delitie: nec ſeruum dñari principibꝫ. Doctrina viri per patientiā noſcitur: et gloria eius eſt iniqua p̄tergredi. Sicut fremit⁹ leonis ita et regis ira: et ſicut ros ſuꝑ herbā ita et hilaritas eius. Dolor patris filius ſtult⁹: et tecta iugiter ꝑſtillātia litigioſa mulier. Dom⁹ et diuitie dātur a parentibꝫ: a dño autē proprie uxor prudens. Pigredo immittit ſoporem: et aīa diſſoluta eſuriet. Qui cuſtodit mandatū cuſtodit animā ſuam: qui autē negligit viā ſuā mortificabitur. Fenerat̄ dño qui miſeret̄ pauperi: ⁊ viciſſitudinē ſuā reddet ei. Erudi filiū tuū ne deſperes: ad interfectionē autē eius ne ponas animā tuā. Qui enim impatiens eſt ſuſtinebit damnū: et cū rapuerit aliud apponet. Audi cõſiliū et ſuſcipe diſciplinā: ut ſis ſapiens in nouiſſimis tuis. Multe cogitationes in corde viri: voluntas autē domini in eternū ꝑmanebit. Homo indigens miſericors eſt: et melior eſt pauꝑ iuſt⁹ q̄ꝫ vir mendax. Timor dñi ad vitam: et in plenitudine cõmorabitur abſqꝫ viſitatione peſſimi. Abſcondit piger manū ſuā ſub aſcella: nec ad os ſuū applicat eā. Peſtilente flagellato ſtult⁹ ſapientior erit: ſi autem corripueris disciplinā

sapientem intelliget sapientiā. Qui affligit patrē ꝛ fugit matrē: ignominiosus erit et infelix. Non cesses audire fili doctrinam: nec ignores sermones sciencie. Testis iniquus deridet iudiciū: et os impioꝝ devorat iniquitatem. Parata sūt derisoribꝫ iudicia: ꝛ mallei percucientes stultorū corporibus. ca. xx.

Luxuriosa res vinū: et tumultuosa ebrietas. Quicumqꝫ hijs delectatur nō erit sapiens. Sicut rugitus leonis ita et terror regis: qui ꝓvocat eū peccat ī aīam suā. Honor ē homini qui separat se a cōtentionibꝫ: omnes aūt stulti miscentur cōtumelijs. Propter frigus piger arare noluit: mendicabit ergo estate ꝛ nō dabitur ei. Sicut aqua profunda sic consiliū in corde viri: sed homo sapiēs exhauriet illud. Multi hoīes misericordes vocantur: virū aūt fidelem quis inveniet? Iustꝰ qui ambulat in simplicitate sua: beatos post se filios de relinquit. Rex qui sedet in solio iudicij: dissipat omne malum ī intuitu suo. Quis potest dicere mundū ē cor meū: purꝰ sū a peccato? Pōdus et pōdus · mēsura et mēsura: utrumqꝫ abominabile ē apud deū. Ex studijs suis intelligitur puer: si mūda et recta sint opera eiꝰ. Aurē audientem et oculū videntem: dñs fecit utrūqꝫ. Noli diligere somnū: ne te egestas opprimat: aperi oculos tuos ꝛ saturare panibus. Malū est malū ē · dicit omnis emptor: ꝛ cū recesserit tūc gloriabitur. Est aurū et multitudo gemmarū: vas aūt ꝑciosum labia sciencie. Tolle vestimentū eiꝰ qui fideiussor extitit alieni: et pro extraneis aufer pignus ab eo. Suavis ē homini panis mendacij: ꝛ postea implebitur os eiꝰ calculo. Cogitationes consilijs roborantur: et gubernaculis tractāda sunt bella. Ei qui revelat misteria · et ambulat fraudulenter et dilatat labia sua: ne commiscearis. Qui maledicit patri suo et matri: extinguetur lumen eiꝰ in medijs tenebris. Hereditas ad quā festinatur in principio: ī novissimo bñdictione carebit. Ne dicas reddā malum pro malo: expecta dominū et liberabit te. Abominatio est apud deū pondus ꝛ pondus: statera dolosa nō est bona. A dño diriguntur gressus viri. Quis autem hominū intelligere potest viā suā? Ruina est homini devotare sanctos: et post vota retractare. Dissipat impios rex sapiens: et incurvat super eos fornicē. Lucerna dñi spiraculū hominis: que investigat omnia secreta ventris. Misericordia et veritas custodiunt regem: et roboratur clementia thronꝰ eius. Exultatio iuvenū fortitudo eorū: et dignitas senum canicies. Livor vulneris absterget mala: et plage in ~~ab~~secretioribꝫ ventris. ca. xxi.

Sicut divisiones aquarū ita cor regis in manū dñi: quocumqꝫ voluerit inclinabit illud. Omnis via viri recta sibi videtur: appendit autem corda dñs. Facere misericordiā et iudicium · magis placet dño q̄ victime. Exaltatio oculorū ē dilatatio cordis: lucerna impioꝝ peccatū. Cogitationes robusti semꝑ in abūdancia: omnis autem piger semꝑ in egestate est. Qui cōgregat thesauros lingua mendacij vanus et excors est: ꝛ impingetur ad laqueos mortis. Rapine impiorum detrahent eos: quia noluerunt facere iudiciū. Perversa via viri aliena est ~~a deo~~: qui autē mūdus est rectū opꝰ eiꝰ. Melius est sedere in angulo domatis: q̄ cū muliere litigiosa et ī domo cōmuni.

Anima impij deſiderat malū: non miſerebit̃ proximo ſuo. Multato peſtilente ſapiētioꝛ erit paruulus: et ſi ſectetur ſapientē ſumet ſciētiā. Excogitat iuſtus de domo impij: ut detrahat impios a malo. Qui obturat aurem ſuā ad clamorē pauperis: ⁊ ipſe clamabit ⁊ nō exaudiet̃. Munꝰ abſconditū extinguit iras: ⁊ donū ī ſinu indignationē maximā. Gaudiū iuſto ē facere iudiciū: et pauoꝛ operantibꝫ iniq̃tatē. Vir qui errauerit in via doctrine: in cetu gigantiū cōmorabit̃. Qui diligit epulas ī egeſtate erit: qui amat vinū et pinguia nō ditabit̃. Pro iuſto dabitur impiꝰ: ⁊ pro recto iniquꝰ. Meliꝰ eſt habitare in terra deſerta: q̄ cū muliere rixoſa et iracūda. Theſaurus deſiderabilis et oleū in habitaculo iuſti: et imprudens homo diſſipabit illud. Qui ſequit̃ iuſticiā et miſcdiam inueniet vitā et iuſticiā et gloriā. Ciuitatē fortiū aſcēdit ſapiēs: deſtruxitq̄ robur fiducie eius. Qui cuſtodit os ſuum et ⁊ linguā ſuā: cuſtodit ab āguſtijs animam ſuā. Superbus et arrogās vocatur indoctꝰ: qui in ira operatur ſupbiam. Deſideria occidūt pigrū: noluerūt enī quicq̄ manus eius operari. Tota die cōcupiſcit et deſiderat: qui autem iuſtus eſt tribuet et nō ceſſabit. Hoſtie impiorū abominabiles: q̄ offerūtur ex ſcelere. Teſtis mēdax peribit: vir obediens loquetur victoriā. Vir impius procaciter obfirmat vultū ſuū: q̄ autem rectus eſt corrigit viā ſuā. Nō eſt ſapientia: nō eſt prudētia: nō eſt ꝯſiliū contra dn̄m. Equus parat̃ ad diem belli: dn̄s autē ſalutē tribuit. ca. xxii.

Melius eſt nomē bonū q̄ diuitie multe: ſup argentū ~~enī~~ et aurū grā bona. Diues ⁊ paup obuiauerūt ſibi: vtriuſq; operatoꝛ eſt dn̄s. Callidꝰ videt malū et abſcondit ſe: innocens pertrāſijt et afflictꝰ eſt damno. Finis modeſtie timoꝛ dn̄i: diuitie et gloria et vita. Arma et gladij in via ſupbi: ꝑuſi custos autem aīe ſue longe recedit ab eis. Prouerbium eſt, adoleſcens iuxta viā ſuā: etiā cū ſenuerit nō recedet ab ea. Diues pauperibꝫ imperat: ⁊ q̄ accipit mutuū ſeruus eſt fenerantis. Qui ſeminat iniquitatē metet mala: ⁊ virga ire ſue cōſūmabit̃. Qui pronus eſt ad miſcdiam bn̄dicetur: de panibꝫ enī ſuis dedit paupi. (Victoriā ⁊ honorem acquiret qui dat munera: animam aūt aufert accipientiū). Eice deriſorem et exibit cū eo iurgiū: ceſſabūtq; cauſe et cōtumelie. Qui diligit cordis mūdiciā: ꝓpter grām labioꝝ ſuoꝝ habebit amicū regem. Oculi dn̄i cuſtodiūt ſcientiā: ⁊ ſupplantant̃ verba iniqui. Dicit piger: leo ē foris: in medio platearū occidendus ſum. Fouea profunda os aliene: cui iratꝰ eſt dominꝰ incidet in eā. Stulticia colligata eſt in corde pueri: et virga diſcipline fugabit eā. Qui calumniat̃ pauperē ut augeat diuitias ſuas: dabit ipſe ditiori et egebit. Fili mi inclina aurē tuā: et audi verba ſapientiū. Appone autem coꝛ ad doctrinā meam: que pulcra erit tibi cū ſeruaueris eā in ventre tuo: Et redūdabit in labijs tuis: ut ſit in dn̄o fiducia tua. Unde et oſtendi eā tibi hodie. Ecce deſcripſi eam tibi tripliciter in cogitationibꝫ et ſcientia: ut oſtenderem tibi firmitatem et eloquia veritatis: reſpōdere ex hijs his illis: qui miſerūt te. Nō facias violentiam pauperi quia paup eſt: neq; cōteras egenū in porta: quia iudicabit dn̄s cauſam eius: et configet eos qui confixerūt animā eiꝰ.

Noli eſſe amicus homini iracundo· neqꝫ ambules cū viro furioſo: ne forte diſcas ſemitas eius: et ſumas ſcandalū anime tue. Noli eſſe cū hiis qui defigūt manus ſuas: et qui vades ſe offerunt pro debitis. Si enī nō habes unde reſtituas: quid cauſe eſt ut tollat operimētū de cubili tuo? Ne trāſgrediaris terminos antiquos: q̄s poſuerunt prēs tui. Vidiſti viꝝ velocē ī opere ſuo: corā regibꝫ ſtabit: nec erit āte ignobiles.

ca. xxiii.

Quādo ſederis ut comedas cū pricipe· diligēter attende q̄ ſunt appoſita āte faciē tuā: et ſtatue cultrū in gutture tuo: ſi tamen habes in poteſtate animā tuā. Ne deſideres de cibis ei⁹: in quo eſt panis mēdacij. Noli laborare ut diteris: ſed prudētie tue pone modū. Ne erigas oc̄los tuos ad opes quas nō potes habere: quia faciēt ſibi pēnas quaſi aquile: ⁊ volabunt in celū. Ne comedas cū homine inuido et ne deſideres cibos ei⁹: q̄m in ſimilitudinē arioli et coniectoris eſtimat qđ ignorat. Comede ⁊ bibe dicet tibi: et mens eius non eſt tecū. Cibos quos comederas euomes: et perdes pulcros ſermones tuos. In auribus inſipientiū ne loquaris: q̄a deſpiciēt doctrinā eloquij tui. Ne attingas paruuloꝝ terminos: ⁊ agrū pupilloꝝ ne introeas. Propinquus enī illoꝝ fortis eſt: ⁊ ipſe iudicabit ꝯtra te cauſā illorū. Ingrediat̄ ad doctrinā cor tuū: et aures tue ad verba ſcientie. Noli ſubtrahere a puero diſciplinā: ſi enī ꝑcuſſeris eū virga· nō morietur. Tu virga ꝑcuties eū: ⁊ animā eius de inferno liberabis. Fili mi ſi ſapiens fuerit anim⁹ tuus gaudebit tecū cor meū: et exultabunt renes mei cū locuta fuerint recta labia tua. Nō emulet̄ cor tuū pc̄cores· ſed in timore dñi eſto tota die: quia habebis ſpem in nouiſſimo: et p̄ſtulatio tua nō auferetur. Audi fili mi ⁊ eſto ſapiens: ⁊ dirige in via animū tuū. Noli eſſe in conuiuijs potatorum· nec in comeſſationibus eorum qui carnes ad veſcendū conferūt: quia vacantes potibꝫ et dantes ſimbola ꝯſumētur: et veſtietur pannis dormitatio. Audi patrē tuū qui genuit te: ⁊ ne ꝯtemnas cū ſenuerit mater tua. Veritatē eme: et noli vēdere ſapientiā et doctrinā et intelligentiā. Exultat gaudio pater iuſti: qui ſapientē genuit letabit̄ in eo. Gaudeat pater tuus et mater tua: ⁊ exultet qui genuit te. Prebe fili mi cor tuum michi: et oculi tui vias meas cuſtodiant. Fouea enī profunda eſt meretrix: et puteus anguſtus aliena. Inſidiat̄ in via quaſi latro: et quos incautos inuenerit interficiet. Cui ve, cui⁹ patri ve, cui rixe: cui fouee· cui ſine cauſa vulnera: cui ſoffuſio oculoꝝ? Nōne hiis q̄ cōmorant̄ in vino et ſtudēt calicibꝫ epotādis? Ne intuearis vinū quādo flaueſcit: cū ſplēduerit ī vitro color ei⁹. Ingredit̄ blāde et in nouiſſimo mordebit ut coluber: et ſicut regulus venena diffundet. Oculi tui videbūt extraneas: et cor tuū loquetur peruerſa. Et eris ſicut dormiens in medio mari: ⁊ quaſi ſopitus gubernator amiſſo clauo: ⁊ dices. Verberauerūt me ſed nō dolui: traxerūt me ⁊ ego nō ſenſi. Quādo euigilabo: ⁊ rurſus vina reperiam?

cap̄. xxiiii.

Ne emuleris viros malos nec deſideres eſſe cū eis: quia rapinas meditat̄ mens eoꝝ: et fraudes labia eoꝝ locūtur. Sapiētia edificabit̄ dom⁹: et prudentia roborabitur. In doctrina replebūtur cellaria: vniūſa ſubſtātia p̄cioſa ⁊ pulcerrima.

Vir ſapiens fortis eſt· et vir doctꝰ robuſtus et validus: quia cū diſpoſitione initur bellū: et erit ſalus ubi multa cōſilia ſunt. Excelſa ſtulto ſapientia: in porta nō aperiet os ſuū. Qui cogitat mala facere· ſtultꝰ vocabit̄. Cogitatio ſtulti peccatū ē: et abominatio hoīm detractor. Si deſperaueris laſſus in die anguſtie: imminuet̄ fortitudo tua. Erue eos qui ducūtur ad mortē: et qui trahunt̄ ad interitū liberare ne ceſſes. Si dixeris vires nō ſuppetunt: qui inſpector eſt cordis ipſe intelligit· et ſeruatorē aīe tue nichil fallit: reddetq; homini iuxta opera ſua. Comede fili mi mel qᷓ bonū ē: ⁊ fauū dulciſſimū gutturi tuo. Sic et doctrina ſapientie anime tue: quā cū inueneris habebis in nouiſſimis ſpem: et ſpes tua non peribit. Ne inſidieris et ꝗras impietatem in domo iuſti: neq; vaſtes requiē eius. Septies enī in die cadet iuſtus et reſurget: impij autē corruēt in malum. Cū ceciderit inimicꝰ tuus ne gaudeas· et in ruina eiꝰ ne exultet cor tuū: ne forte videat dominꝰ et diſpliceat ei: et auferat ab eo iram ſuā. Ne contendas cū peſſimis· nec emuleris impios: quoniā nō habēt futurorū ſpē mali: et lucerna impiorꝫ extinguetur. Time dn̄m fili mi ⁊ regē: ⁊ cū detractoribus nō cōmiſcearis. Quoniā repente conſurget ꝑditio eorꝫ: et ruinam utriuſq; quis nouit? Hec quoq; ſapiētibꝫ. Cognoſcere ꝑſonā in iudicio nō eſt bonum. Qui dicūt impio iuſtꝰ es· maledicent eis pp̄li: ⁊ deteſtabunt̄ eos tribus. Qui arguūt eū laudabuntur: et ſuper eos veniet benedictio. Labia deoſculabit̄: q̄ recta verba r̄ndet. Prepara foris opꝰ tuū: ⁊ diligēter exerce agrū tuū: ⁊ poſtea edifices domum tuam. Ne ſis teſtis fruſtra contra proximū tuū: ne lactes quenquā labijs tuis. Ne dicas quomō fecit michi ſic faciā ei: et reddā unicuiq; ſcdm̄ opꝰ ſuū. Per agrū hominis pigri tranſiui: et per vineā viri ſtulti. Et ecce totū repleuerāt urtice: et operuerāt ſuꝑficiē eius ſpine: et maceria lapidū deſtructa erat. Quod cū vidiſſem poſui in corde meo: ⁊ exemplo didici diſciplinam. (Uſquequo piger dormies: uſquequo de ſomno cōſurges?) Paꝝ inquā dormies· modicū dormitabis: pauxillū manꝰ cōſeres ut quieſcas: et veniet tibi quaſi curſor egeſtas tua: et mendicitas q̄ſi vir armatꝰ.

Hec quoq; ꝑabole ſalomonis: quas tranſtulerūt viri ezechie regis iuda. cap̄. xxv.

Gloria dei eſt celare verbū: ⁊ glīa regū inueſtigare ſermonē. Celū ſurſū ⁊ terra deorſū: et cor regū inſcrutabile. Aufer rubiginē de argento: et egredient̄ vas puriſſimū. Aufer impietatē de vultu regis: ⁊ firmabit̄ iuſticia thronꝰ eiꝰ. Ne glīoſus appareas corā rege: et in loco magnorū ne ſteteris. Meliꝰ eſt enī ut dicat̄ tibi aſcende huc: q̄ȝ ut humilieris corā pꝛīcipe. Que viderunt oculi tui ne ꝓferas in iurgio cito: ne poſtea emēdare nō poſſis cum dehoneſtaueris amicū tuū. Cauſam tuā tracta cū amico tuo· et ſecretū extraneo ne reueles: ne forte inſultet tibi cū audierit: et exprobrare nō ceſſet. (Gratia ⁊ amicicia liberāt: quas tibi ſerua· ne exprobrabilis fias). Mala aurea in lectis argēteis: qui loquit̄ verbū ī tp̄e ſuo. Inauris aurea ⁊ margaritū fulgens: qui arguit ſapientē et aurē obedientē. Sicut frigꝰ niuis ī die meſſis: ita legatus fidelis ei qui miſerat eum: animam ipſius requieſcere facit. Nubes et ventus et pluuie nō ſequentes:

vir glorioſus et promiſſa nō cōplēs. Patientia leniet̃ princeps: et lingua mollis confringet duriciā. Mel inueniſti · comede qḋ ſufficit tibi: ne forte ſaciatꝰ euomas illud. Subtrahe pedē tuū de domo proximi tui: nequando ſaciatꝰ oderit te. Iaculū et gladius et ſagitta acuta: homo qui loquit̃ cōtra proximū ſuū falſū teſtimoniū. Dens putridꝰ et pes laſſus · qui ſperat ſuper infideli in die anguſtie: et amittit palliū in die frigoris. Acetū in nitro: qui cantat carmina cordi peſſimo. Sicut tinea veſtimento et vermis ligno: ita triſticia viri · nocet cordi. Si eſurierit inimicꝰ tuꝰ ciba illū: ſi ſitit da ei aquā bibere. Prunas enī cōgregabis ſuper caput eius: et dn̄s reddet tibi. Ventus aquilo diſſipat pluuias: et facies triſtis linguā detrahentē. Meliꝰ ē ſedere in angulo domatis: q̄ʒ cū muliere litigioſa · et in domo cōmuni. Aqua frigida aīe ſitienti: et nūcius bonus de terra longinqua. Fons turbatꝰ pede et vena corrupta: iuſtꝰ cadens coram impio. Sicut qui mel comedit mltū nō eſt ei bonū: ſic qui ſcrutator eſt maieſtatis opprimet̃ a gl̄a. Sicut urbs patēs et abſq; murorꝫ ābitu: ita vir q̄ nō poteſt ī loquēdo cohibere ſpiritū ſuū.

Quomodo nix eſtate ca. xxvi. et pluuie in meſſe: ſic indecens ē ſtulto gl̄a. Sicut auis ad alta tranſuolās: et paſſer quolibet vadens: ſic maledictū fruſtra platū in quēpiā ſuperueniet. Flagellū equo et chamus aſino: et virga in dorſo imprudentiū. Ne rn̄deas ſtulto iuxta ſtulticiā ſuā: ne efficiaris ei ſimilis. Reſpōde ſtulto iuxta ſtulticiā ſuā: ne ſibi ſapiens eſſe videat̃. Claudus pedibꝫ ⁊ iniquitatē bibens: qui mittit verba per nunciū ſtultū. Quomō pulcras fruſtra habet claudus tibias: ſic indecēs eſt in ore ſtultorꝫ parabola. Sicut q̄ mittit lapidem ī aceruū mercurij: ita q̄ tribuit inſipienti honorem. Quomō ſi ſpina naſcatur in manu temulēti: ſic parabola in ore ſtultorū. Iudicium determinat cauſas: et qui imponit ſtulto ſilentiū iras mitigat. Sicut canis qui reuertitur ad vomitū ſuū: ſic imprudēs qui iterat ſtulticiā ſuā. Vidiſti hominem ſapientē ſibi videri: magis illo ſpem habebit ~~in~~ſtultus. Dicit piger, leo eſt in via: et leena in itineribꝫ. Sicut oſtium vertit̃ in cardine ſuo: ita piger in lectulo ſuo. Abſcondit piger manus ſub aſcella ſua: et laborat ſi ad os ſuum eas cōuerterit. Sapiētior ſibi ſtultus p'ſe videt̃: ſeptē viris loquētibꝫ ſententias. Sicut qui ap̄hendit auribꝫ canem: ſic qui tranſit et impatiens commiſcetur rixe alteriꝰ. Sicut noxius ē q̄ mittit ſagittas et lanceas in mortem: ita vir qui fraudulenter nocet amico ſuo; ⁊ cū fuerit deprehenſus dicet ludēs feci. Cū defecerit ligna extinguet̃ ignis: et ſuſurrone ſubtracto iurgia cōquieſcunt. Sicut carbones ad prunas et ligna ad ignem: ſic homo iracūdus ſuſcitat rixas. Verba ſuſurronis q̄ſi ſimplicia: et ipſa perueniūt ad intima ~~cordis~~ vētr. Quomō ſi argēto ſordido ornare velis vas fictile: ſic labia tumentia cum peſſimo corde ſociata. Labijs ſuis intelligit̃ inimicꝰ: cū in corde tractauerit dolos. Quādo ſubmiſerit vocem ſuā ne credideris ei: quoniā ſeptem nequicie ſūt in corde illiꝰ. Qui operit odiū fraudulēter: reuelabitur malicia eius ī cōcilio. Qui fodit foueā incidet in eā: ⁊ q̄ voluit lapidē reuertet̃ ad eū. Lingua fallax nō amat veritatem et os lubricū operat̄ ruinas. cap. xxvii.

Ne glorieris in craſtinū: ignorās quid ſuperuentura pariat dies. Laudet te alien⁹ ⁊ nō os tuū: extrane⁹ et nō labia tua. Graue eſt ſaxū et oneroſa arena: ſed ira ſtulti utroqꝫ grauioꝛ. Ira nō habet miſc̄diam: nec erumpens furoꝛ; et impetū cōcitati ſpiritus ferre quis poterit? Melioꝛ ē manifeſta correptio: q̄ȝ amoꝛ abſcōdit⁹. Meliora ſunt uulnera diligentis: q̄ȝ fraudulenta oſcula odientis. Anima ſaturata calcabit fauū: aīa eſuriēs etiā amarum ꝓ dulci ſumet. Sicut auis tranſmigrās de nido ſuo: ſic vir qui derelinquit locū ſuū. Vnguēto et varijs odoribꝫ delectat̄ cor: et bonis amici conſilijs anima dulcoratur. Amicū tuū et amicū pr̄is tui ne dimiſeris: et domū fratris tui ne ingrediaris ī die afflictionis tue. Melioꝛ ē vicin⁹ iuxta: q̄ȝ frater procul. Stude ſapiētie fili mi et letifica coꝛ meū: ut poſſis exprobrāti rn̄dere ſermonē. Aſtut⁹ videns malū abſcondit⁹ eſt: paruuli tranſeūtes ſuſtinuere diſpendia. Tolle veſtimentū ei⁹ qui ſpopōdit pro extraneo: et pro alienis aufer ei pignus. Qui bn̄dicit proximo ſuo voce grādi denocte conſurgens: maledicenti ſimilis erit. Tecta ꝑſtillantia in die frigoris et litigioſa mulier cōparant̄. Qui retinet eam q̄ſi qui ventū teneat: ⁊ oleū dextre ſue euocet. Ferrū ferro acuitur: ⁊ homo exacuit faciem amici ſui. Qui ſeruat ficū comedet fruct⁹ ei⁹: ⁊ qui cuſtos eſt dn̄i ſui glorificabit̄. Quomodo ī aquis reſplendēt vult⁹ proſpicientiū: ſic corda hominū manifeſta ſunt prudentibꝫ. Infernus et ꝑditio nunq̄ȝ replentur: ſimiliter ⁊ oculi hominū inſatiabiles. Quomō probat̄ ī cōflatorio argentū et in fornace aurū: ſic ꝓbatur homo ore laudantis. Cor iniqui exquiret mala: coꝛ autē rectū inquiret ſcientiā. Si cōtuderis ſtultū ī pila quaſi ptiſanas feriente deſuꝑ pilo: nō auferetur ab eo ſtulticia ei⁹. Diligenter agnoſce vultū pecoris tui: tuoſqꝫ greges conſidera. Nō eni habebis iugiter poteſtatem: ſed corona tribuet̄ tibi in generatione generationē. Apta ſūt prata et apparuerūt herbe virentes: ⁊ collecta ſunt fena de montibꝫ. Agni ad veſtimentum tuū: et hedi ad agri precium. Sufficiat tibi lac caprarum in cibos tuos et in neceſſaria domus tue: et ad victum ancillis tuis. ca. xxviii.

Fugit impius nemine ꝑſequente: iuſt⁹ autem quaſi leo confidens abſqꝫ terrore erit. Propter peccata terre multi principes ei⁹: et ꝓpter hominis ſapientiā et hoꝝ ſciētiā q̄ dicunt̄: vita ducis lōgioꝛ erit. Vir pauꝑ calumnians pauperes: ſimilis ē imbri vehemēti ī quo parat̄ fames. Qui derelinquūt legē laudant impiū: qui cuſtodiunt ſuccendunt̄ cōtra eū. Viri mali non cogitant iudiciū: qui autē inquirunt dn̄m animaduertūt omnia. Melior eſt pauꝑ ambulās ī ſimplicitate ſua: q̄ȝ diues prauis itineribus. Qui cuſtodit legē fili⁹ ſapiēs eſt: q̄ autē cōmeſſatores paſcit confundit patrem ſuum. Qui coaceruat diuitias uſuris et fenore liberali: in pauperes cōgregat eas. Qui declinat aures ſuas ne audiat legem: oratio ei⁹ erit execrabilis. Qui decipit iuſtos in via mala in interitu ſuo corruet: et ſimplices poſſidebunt bona ei⁹. Sapiēs ſibi videt̄ vir diues: pauper autē prudens ſcrutabitur eum. In exultatione iuſtorū multa gloria eſt: regnātibus impijs ruine hominū.

Qui abſcondit ſcelera ſua nō diriget̄: qui aūt cōfeſſus fuerit et reliquerit ea miſc̄diam cōſequetur. Beatꝰ homo q̄ ſemꝑ eſt pauidꝰ: qui vero mentis eſt dure · corruet in malū. Leo rugiens et vrſus eſuriēs: princeps impius ſuper ꝑplm̄ pauperē. Dux indigēs prudentia · mltos opprimet ꝑ calumniam: qui aūt odit auariciā · longi fient dies eius. Hominē qui calumniat̄ aīe ſanguinē ~~eius~~: ſi uſq; ad lacū fugerit nemo ſuſtinet. Qui ambulat ſimpliciter ſalꝰ erit: qui ꝑuerſis gradit̄ vijs concidet ſemel. Qui operat̄ terram ſuā ſaciabit̄ panibꝫ: qui aūt ſectat̄ ocium replebit̄ egeſtate. Vir fidelis multum laudabitur: qui autē feſtinat ditari · nō erit innocens. Qui cognoſcit in iudicio faciē nō bene facit: iſte et pro bucella panis deſerit veritatem. Vir qui feſtinat ditari ⁊ alijs inuidet: ignorat ꝙ egeſtas ſuꝑueniet ei. Qui corripit hominē: graciā poſtea inueniet apud eū: magis q̄ʒ ille qui per lingue blādimenta decipit. Qui ſubtrahit aliquid a patre ſuo et a matre et dicit hoc nō eſt pcc̄m: particeps homicide eſt. Qui ſe iactat et dilatat iurgia cōcitat: qui vero ſperat in dn̄o ſaluabit̄. Qui cōfidit in corde ſuo ſtultus eſt: qui autem gradit̄ ſapienter ip̄e laudabitur. Qui dat pauperi nō indigebit: qui deſpicit deꝑcantē · ſuſtinebit penuriā. Cū ſurrexerint impij abſcōdētur hoīes: cū illi ꝑierīt mltiplicabūtur iuſti.

xxix cap.

Viro qui corripientē · dura ceruice cōtemnit · repentinꝰ ei ſuꝑueniet interitꝰ: et eū ſanitas nō ſequetur. In mltiplicatione iuſtoꝝ letabit̄ vulgꝰ: cū impij ſumpſerit principatū gemet ꝑplus. Vir qui amat ſapientiā letificat prēm ſuū: qui autē nutrit ſcortum perdet ſubſtātiā. Rex iuſtꝰ erigit terrā: vir auarus deſtruet eam. Homo qui blādis fictiſq; ſermonibꝫ loquit̄ amico ſuo: rete expādit greſſibꝫ eius. Peccantē virū iniquū inuoluet laqueus: et iuſtꝰ laudabit̄ atq; gaudebit. Nouit iuſtꝰ cauſam pauperū: impiꝰ ignorat ſcientiā. Homines peſtilentes diſſipant ciuitatē: ſapientes vero auertūt furorem. Vir ſapiēs ſi cū ſtulto contenderit: ſiue iraſcatur ſiue rideat nō inueniet requiē. Viri ſanguinū oderunt ſimplicē: iuſti aūt querūt animā eiꝰ. Totū ſpiritū ſuū ꝓfert ſtultꝰ: ſapiens differt et reſeruat in poſterum. Princeps qui libēter audit verba mēdacij: oīnes miniſtros habet impios. Pauꝑ et creditor obuiauerunt ſibi: vtriuſq; illuminator eſt dn̄s. Rex q̄ iudicat in veritate pauperes: thronꝰ eiꝰ ieternū firmabitur. Virga atq; correctio tribuit ſapientiā: puer aūt qui dimittitur voluntati ſue cōfundit matrem ſuā. In multiplicatione impiorū multiplicabūtur ſcelera: et iuſti ruinas eorū videbunt. Erudi filiū tuū ⁊ refrigerabit te: et dabit delicias aīe tue. Cū ꝓphetia defecerit diſſipabitur ꝑplus: qui vero cuſtodit legem beatꝰ ē. Seruus verbis nō poteſt erudiri: quia qd̄ dicit intelligit et rn̄dere cōtemnit. Vidiſti hoīem velocē ad loquendū: ſtulticia magis ſperāda ē q̄ʒ illiꝰ correctio. Qui delicate a puericia ~~ſua~~ nutrit ſeruū ſuū: poſtea ſentiet eū ꝯtumacem. Vir iracūdꝰ prouocat rixas: et qui ad indignandū facilis eſt · erit ad peccandū procliuior. Superbū ſequitur humilitas: ⁊ humilem ſpiritu ſuſcipiet gloria. Qui cum fure participat odit animā ſuā: adiurantem audit ⁊ nō indicat. Qui timet hominē cito corruet: qui ſperat ī dn̄o ſubleuabitur. Multi requirūt faciem principis: et iudiciū a dño egreditur ſingulorū. Abhominant̄ iuſti virū impiū: ⁊ abhōminātur impii eos qui in recta ſunt via. (Verbū cuſtodiens filiꝰ extra ꝑdicionem erit.) cap. xxx.

Verba cōgregantis filii vomētis. Viſio quā locutꝰ eſt vir cū quo eſt deus: et qui deo ſecū morāte confortatꝰ ait. Stultiſſimꝰ ſū virorū: ⁊ ſapientia hominū nō ē mecū. Nō didici ſapientiā: et noui ſciētiā ſanctorum. Quis aſcendit in celū atqꝫ deſcendit? Quis cōtinuit ſpiritū ī manibꝫ ſuiſ? Quis colligauit aquas quaſi ī veſtimento? Quis ſuſcitauit oēs terminos terre? Quod nomē ē eiꝰ: et quod nomē filii eius ſi noſti? Omnis ſmo dei ignitꝰ: clipeus eſt omnibꝫ ſperantibus in ſe. Ne addas quicq̄ꝫ verbis illiꝰ et arguaris: inueniariſqꝫ mēdax. Duo rogaui te: ne deneges michi anteq̄ꝫ moriar. Vanitatem et v̄ba mendacia longe fac a me. Mendicitatem et diuitias ne dederis michi. Tribue tantū victui meo neceſſaria: ne forte ſaciatꝰ illiciar ad negandū ⁊ dicam· quis eſt dñs: aut egeſtate compulſuſ furer ⁊ ꝑiurem nomē dei mei. Ne accuſes ſeruū ad dñm ſuū: ne forte maledicat tibi et corruas. Generacio q̄ patri ſuo maledicit: et q̄ mr̄i ſue nō bñdicit. Generacio que ſibi mūda videtur: et tamen nō ē lota a ſordibꝫ ſuis. Generacio cuiꝰ excelſi ſunt oculi: et palpebre eiꝰ in alta ſubrecte. Generacio q̄ pro dentibꝫ gladios habet et cōmandit molaribꝫ ſuis: ut comedat inopes de terra: et pauperes ex hominibꝫ. Sanguiſſuge due ſūt filie: dicētes affer affer. Tria ſunt inſaturabilia: ⁊ quartū qḋ nūq̄ꝫ dicit ſufficit. Infernus et os vulue et terra q̄ nō ſaciat̄ aqua: ignis vero nūq̄ꝫ dicit ſufficit. Oculum qui ſubſannat patrē et qui deſpicit partū matris ſue: effodiāt eū corui de torrentibꝫ: et comedāt eū filii aq̄le. Tria ſunt difficilia michi: et quartū penitꝰ ignoro. Viā aquile in celo· viā colubri ſup petrā: viā nauis in medio mari: et viā viri in adoleſcentia. Talis ē et via mulieris adultere que comedit: et tergēs os ſuū dicit. Non ſū operata malū. Per tria mouet̄ terra· et quartū quod nō poteſt ſuſtinere. Per ſeruum cū regnauerit· per ſtultū cū ſaturatus fuerit cibo: ⁊ ꝑ odioſā mlierē cū ī matrimonio fuerit aſſūpta: et ꝑ ancillā cū fuerit heres dñe ſue. Quatuor ſunt minima terre: et ipa ſūt ſapientiora ſapientibus. Formice ꝑpl's infirmus: qui ꝑparāt in meſſe cibū ſibi. Lepuſculus plebs inualida: qui collocat in petra cubile ſuū. Regē locuſta nō habet: et egredit̄ vniūſa per turmas. Stellio manibꝫ nititur: et morat̄ in edibus regis. Tria ſunt q̄ bene gradiūtur: et q̄rtū qḋ incedit feliciter. Leo fortiſſimus beſtiarū: ad nulliꝰ pauebit occurſum. Gallus ſuccinctꝰ lūbos ſuos ⁊ aries: nec eſt rex qui reſiſtat ei: et qui ſtultus apparuerit· poſtq̄ꝫ eleuatꝰ eſt in ſblime. Si enī intellexiſſet: ori ſuo impoſuiſſet manū. Qui autē fortiter premit vbera ad eliciendū lac· exprimit butirū: et q̄ vehemēter emūgit· elicit ſanguinē: et q̄ ꝓuocat iras producit diſcordias. Verba lamuelis regis. ca. xxxi.

Viſio qua erudiuit eum mater ſua. Quid dilecte mi? quid dilecte uteri mei? quid dilecte votoꝝ meoꝝ? Ne dederis mlieribꝫ ſubſtanciā tuam: et diuitias tuas ad delendos reges. Noli regibus o lamuel· noli regibꝫ dare vinū: quia nullū secretū ē ubi regnat ebrietas: Ne forte bibāt et obliuiscantur iudicioꝝ: ⁊ mutēt causā filioꝝ pauperis. Date siceram merentibus: et vinū hijs qui amaro sūt animo. Bibant et obliuiscant̄ egestatis sue: et doloris sui nō recordent̄ amplius. Aperi os tuū muto: et causis omniū filioꝝ qui ꝑtranseūt. Aperi os tuū: decerne quod iustū est: et vindica inopē et pauperē. Aleph. Mulierē fortē quis inueniet? procul et de vltimis finibꝫ preciū eius. Beth. Cōfidit in ea cor viri sui: ⁊ spolijs non indigebit. Gimel. Reddet ei bonū ⁊ nō malū: omnibꝫ diebꝫ vite sue. Deleth. Quesiuit lanā et linū: et operata est cōsilio manuū suarū. He. Facta est quasi nauis institoris: de lōge portās panē suū. Vau. Denocte surrexit· deditq; predā domesticis suis: ⁊ cibaria ancillis suis. Zay. Cōsiderauit agrū et emit eū: de fructu manuū suaꝝ plātauit vineā. Heth. Accinxit fortitudine lumbos suos: et roborauit brachiū suū. Theth. Gustauit ⁊ vidit quia bona est negociacio eius: nō extinguet̄ in nocte lucerna eius. Ioth. Manū suā misit ad fortia: et digiti eius apprehenderūt fusū. Caph. Manum suā aperuit inopi: ⁊ palmas suas extēdit ad pauperem. Lamech. Nō timebit domui sue a frigori niuis: omnes enī domestici eiꝰ vestiti ~~sunt~~ duplicibꝫ. Mem. Stragulatā vestē fecit sibi: bissus ⁊ purpura indumentū eius. Nun. Nobilis in portis vir eiꝰ: quādo sederit cū senatoribꝫ terre. Samech. Sindonē fecit et vēdidit: et cingulū tradidit chananeo. Ayn. Fortitudo ⁊ decor indumentū eius: et ridebit in die nouissimo. Phe. Os suū aperuit sapiētie: et lex clemētie in lingua eius. Sade. Cōsiderauit semitas domꝰ sue: ⁊ panē ociosa non comedit. Coph. Surrexerunt filij eiꝰ ⁊ bātissimā p̄dicauerūt: vir eiꝰ ⁊ laudauit eā. Res. Multe filie ꝯgregauerūt diuitias: tu supgressa es vniuersas. Syn. Fallax gracia et vana ē pulcritudo: mulier timens dūm ipsa laudabit̄. Thau. Date ei de fructu manuū suarū: ⁊ laudēt eā in portis opa eius.

Incipit ꝓlogus in ecclesiasten

Memini me ante hoc ferme quinquenniū· cū adhuc rome essem et ecclesiasten sancte blesille legerē ut eā ad contemptū mūdi huiꝰ ꝓuocarē et omne quod in mūdo cerneret putaret esse ꝓ nichilo· rogatū ab ea: ut ī morē cōmentarioli· obscura queq; dissererē: ut absq; me posset intelligere que legebat. Itaq; qm̄ in procinctu nři operis subita morte subtracta est· et ~~ubi~~ non meruimꝰ o paula et eustochiū talem vite nře habere cōsortē: tanto vulnere nūc percussus obmutui: nūc in bethleem positꝰ· angustiore videlicet ciuitate· ⁊ illiꝰ memorie ⁊ vobis reddo qđ debeo. Hoc breuiter āmonēs qđ nullius auctoritatē secutꝰ sū: sed de hebreo trāsferēs maxime septuaginta interpretū cōsuetudini me coaptaui: ī hijs dūtaxat q̄ nō multū ab hebraicis discrepabant. Interdū aquile q; ⁊ symachi ⁊ theodocionis recordatꝰ sū: ut nec nouitate nimia· lectoris studiū deterrerem: nec rursū ꝯtra ꝯsciētiā meā fonte veritatis omisso: opinionū riuulos ꝯsectarer.

Explicit ꝓlogus Incipit lib' ecclesiastes. c. i

Verba ecclesiastes· filij dauid regis ihrlm. Uanitas vanitatum dixit ecclesiastes: vanitas vanitatū ⁊ omnia vanitas.

Quid habet ampliꝰ homo de uniũſo labore ſuo quo laborat ſub ſole? Generatio p̄terit et generatio ad̄uenit: terra autē in eternū ſtat. Orit̃ ſol et occidit. et ad locū ſuū reuertit̃: ibiq; renaſcens girat per meridiē: et flectitur ad aquilonē. Luſtrās uniũſa. in circuitu ꝑgit ſpiritꝰ: ⁊ in circulos ſuos reũtit̃. Omnia flumina intrant in mare: et mare non redūdat. Ad locum unde exeūt flumina reuertunt̃: ut iterū fluāt. Cuncte res difficiles: non poteſt eas homo explicare ſmone. Nō ſaturat̃ oculꝰ uiſu: nec auris auditu implet̃. Quid eſt qđ fuit? Ipm qđ futurū eſt. Quid eſt qđ factū ē? Ipm qđ fiendū ē, faciendū. Nichil ſub ſole nouū: nec ualet quiſquā dicere: ecce hoc recens ē. Iam enī p̄ceſſit in ſeculis: que fuerūt ante nos. Nō eſt priorū memoria: ſed nec eorū quidē que poſtea futura ſūt erit recordatio apud eos qui futuri ſūt ī nouiſſimo. Ego eccliaſtes fui rex iſrahel in ihr̄lm: et ꝓpoſui in animo meo q̄rere et inueſtigare ſapiēter de om̄ibus que fiūt ſub ſole. Hāc occupacōnē peſſimā dedit deus filijs hoīm: ut occuparent̃ in ea. Uidi que fiūt cuncta ſub ſole: et ecce uniũſa uanitas et afflictio ſpiritꝰ. Peruerſi difficile corrigunt̃: et ſtultoꝝ infinitus eſt numerꝰ. Locutꝰ ſum in corde meo dicēs. Ecce magnꝰ effectus ſum et p̄ceſſi om̄es ſapiētia q̄ fuerunt ante me in ihr̄lm et mens mea cōtemplata ē multa ſapiēter et didici: dediq; cor meū ut ſcirē prudentiā atq; doctrinam: erroreſq; et ſtulticiā. Et agnoui ꝙ ī hijs q̄ȝ eſſet labor ⁊ afflictio ſpiritꝰ: eo ꝙ ī m̄lta ſapiētia m̄lta ſit indignacio: et q̄ addit ſciētiā addit ⁊ laborē.

Dixi ergo in corde meo. Vadā c. ii. et affluā delicijs: et fruar bonis. Et uidi ꝙ hoc q̄ȝ eſſet uanitas. Riſum reputaui errorē: et gaudio dixi. Quid fruſtra decipis? Cogitaui ī corde meo. abſtrahere a uino carnē meā. ut animum meū trāſferrē ad ſapientiā deuitaremq; ſtulticiā: donec viderē q̄d eſſet utile filijs hoīm: quo facto opus eſt ſb ſole numero dierum uite ſue. Magnificaui opera mea. Edificaui michi domos et plātaui uineas: feci ortos et pomeria. et conſeui ea cūcti generis arboribus: et exruxi michi piſcinas aquaꝝ ut irrigarē ſiluā lignoꝝ germinantium. Poſſedi ſeruos ⁊ ancillas. multāq; familiā habui: armenta q̄ȝ ⁊ magnos ouiū greges: ultra omnes q̄ fuerūt ante me ī ihr̄lm. Coaceruaui michi argentū et auꝝ: et ſubſtancias regū et ꝓuinciaꝝ. Feci michi cātores et cātatrices et delicias filiorū hoīm: ſciphos et urceolos in miniſterio ad uina fundēda: et ſupgreſſus ſū opibꝫ omnes qui ante me fuerunt in ihr̄lm. Sapiētia q̄ȝ ꝑſeuerauit mecū: ⁊ om̄ia q̄ deſiderauerūt oculi mei nō negaui eis: nec prohibui cor meū quin omni uoluptate frueret̃: et oblectaret ſe ī hijs que ꝑparauerā. Et hāc ratus ſū partē meā: ſi uterer labore meo. Cūq; me conuertiſſem ad uniuerſa opera q̄ fecerāt manꝰ mee. et ad labores in quibus fruſtra ſudauerā: uidi in omnibꝫ uanitatē et afflictionē animi: et nichil permanē ſub ſole. Trāſiui ad contēplandam ſapientiā: erroreſq; et ſtulticiam. Quid eſt inquā homo: ut ſequi poſſit regē factorē ſuū? Et uidi ꝙ tantū p̄cederet ſapiētia ſtulticiā: quantū differt lux a tenebris. Sapientis oculi in capite eiꝰ: ſtultꝰ in tenebris ambulat. Et didici ꝙ unꝰ utriuſq; eſſet interitus: ⁊ dixi in corde meo. Si unus et ſtulti et meus occaſus erit: quid michi ꝓdeſt ꝙ maiorē ſapientie dedi operā? Locutuſqꝫ cū mēte mea: animaduerti ꝙ hoc qꝫ eſſet vanitas. Nō enī erit memoria ſapiētis ſiliter ut ſtulti in perpetuū: et futura tpa obliuioni cūcta pariter operient. Moriť doctꝰ ſimiliter ut indoctꝰ: et idcirco teduit me vite mee videntem mala vniuerſa eſſe ſub ſole: et cuncta vanitatē et afflictionē ſpiritꝰ. Rurſus deteſtatꝰ ſum omnē induſtriā meam qua ſub ſole ſtudioſiſſime laboraui: habiturꝰ heredē poſt me· quē ignoro utrū ſapiēs an ſtultꝰ futurꝰ ſit: et dominabiť in laboribꝫ meis quibus deſudaui et ſollicitꝰ fui. Et ē quicqꝫ tam vanū? Vnde ceſſaui: renūciauitqꝫ cor meū ultra laborare ſub ſole. Nam cū aliꝰ laboret in ſapiētia et doctrina et ſollicitudine: homini ocioſo queſita dimittet. Et hoc gͦ vanitas: ⁊ magnū malū. Quid enī proderit homini de vniūſo labore ſuo et afflictione ſpiritus: qua ſub ſole cruciatꝰ eſt? Cuncti dies eiꝰ doloribꝫ et erumnis pleni ſūt: nec per noctē mente requieſcit. Et hoc nōne vanitas ē? Nōne meliꝰ ē comedere et bibere: et oſtendere anime ſue bona de laboribꝫ ſuis? et hoc de manu dei ē. Quis ita deuorabit et delicijs affluet ut ego? Homini bono in conſpectu ſuo dedit deus ſapientiā et ſcientiā· et intelligentiam: peccatori autem dedit afflictionem et curā ſuꝑfluam: ut addat et congreget et tradat ei qui placuit deo. Sed et hoc vanitas eſt: et caſſa ſollicitudo mentis. cap̄. iii.

Omnia tempꝰ habēt: ⁊ ſuis ſpacijs tranſeūt vniuerſa ſub celo. Tempus naſcēdi: et tempꝰ moriendi. Tempus plātandi: et tempꝰ euellendi qđ plantatū eſt. Tempꝰ occidendi: et tps ſanandi. Tempꝰ deſtruendi: et tempꝰ edificādi. Tempꝰ flendi: et tps ridendi. Tempꝰ plāgendi: et tps ſaltādi. Tempus ſpargēdi lapides: et tps colligēdi. Tempꝰ amplexandi: et tps longe fieri ab amplexibꝫ. Tempꝰ acquirendi: et tps ꝑdendi. Tempꝰ cuſtodiendi: ⁊ tps abiciendi. Tempꝰ ſcindendi: et tempꝰ cōſuendi. Tempꝰ tacendi: ⁊ tempus loquendi. Tempꝰ dilectionis: ⁊ tps odij. Tempꝰ belli: et tps pacis. Quid habet ampliꝰ homo de labore ſuo? Vidi afflictionē quā dedit deus filijs hoīm: ut diſtendanť in ea. Cūcta fecit bona in tpe ſuo: et mundū tradidit diſputationi eorū: ut non inueniat homo opꝰ quod operatus eſt deus ab inicio uſqꝫ ad finē. Et cognoui ꝙ non eſſet melius niſi letari: et facere bene in vita ſua. Omnis enī homo qui comedit et bibit· et videt bonū de labore ſuo: hoc donū dei eſt. Didici: ꝙ oīa opera que fecit deus· ꝑſeuerēt in perpetuū. Non poſſumꝰ eis quicqꝫ addere nec auferre: que fecit deus ut timeať. Qđ factū eſt: ipm ꝑmanet. Que futura ſūt iam fuerūt: ⁊ deus inſtaurat qđ abijt. Vidi ſub ſole in loco iudicij impietatem: ⁊ in loco iuſticie iniquitatē: ⁊ dixi in corde meo. Iuſtū ⁊ impiū iudicabit dn̄s: et tps omnis rei tūc erit. Dixi in corde meo de filijs hoīm· ut probaret eos deꝰ. et oſtenderet ſimiles eſſe beſtijs. Idcirco unꝰ interitꝰ eſt hoīs ⁊ iumentorū: et equa utriuſqꝫ cōdicio. Sicut moriť homo: ſic et illa moriunť. Similiter ſpirāt omnia: et nichil habet homo iumēto ampliꝰ. Cūcta ſubiacēt vanitati: et oīa ꝑgūt ad unū locū. De terra facta ſunt: et in terrā pariter reūtenť. Quis nouit ſi ſpiritꝰ filiorū adam aſcendat ſurſum: ⁊ ſi ſpiritus iumētorū deſcēdat deorſū? Et deprehendi nichil eſſe meli⁹ ꝙ̄ letari hoīem in ope ſuo: ⁊ hāc eſſe partē illi⁹. Quis enī eum adducet. ut poſt ſe futura cognoſcat.

Verti me ad alia: et vidi ca. iiii. calumnias q̄ ſub ſole gerunt᷑: ⁊ lacrimas innocentiū et neminē cōſolatorē: nec poſſe reſiſtere eoꝝ violentie cūctorū auxilio deſtitutos. Et laudaui magis mortuos ꝙ̄ viuētes: ⁊ feliciorē vtroqꝫ iudicaui qui necdū natus eſt: nec vidit mala q̄ ſub ſole fiūt. Rurſū contemplat⁹ ſū om̄es labores hoīm: et induſtrias animadūti patere inuidie proximi. Et in hoc ergo vanitas: et cura ſuꝑflua eſt. Stultus cōplicat man⁹ ſuas: et comedit carnes ſuas dicens. Melior ē pugillus cū requie: ꝙ̄ plena vtraqꝫ man⁹ cū labore ⁊ afflictione animi. Cōſiderās reperi ⁊ aliā vanitatē ſub ſole. Un⁹ eſt et ſecundū nō habet: nō filiū nō frēm. et tamē laborare nō ceſſat. nec ſaciant᷑ oculi ei⁹ diuitijs: nec recogitat dicēs. Cui laboro: et fraudo animā meā bonis? In hoc ꝙ̄ vanitas ē: et afflictio peſſima. Meli⁹ eſt ergo duos eſſe ſimul: ꝙ̄ vnū: habēt enī emolumentū ſocietatis ſue. Si vn⁹ ceciderit: ab altero fulciet᷑. Ve ſoli: quia cū ceciderit nō habet ſubleuantē ſe. Et ſi dormierit duo: fouebuntur mutuo. Un⁹ quomō calefiet? Et ſi quiſpiā ꝑualuerit cōtra vnū: duo reſiſtunt ei. Funiculus triplex difficile rūpitur. Melior eſt puer pauꝑ ⁊ ſapiens rege ſene et ſtulto. qui neſcit ꝑuidē in poſterū: ꝗ de carcere cathenīſqꝫ interdū quis egrediat᷑ ad regnū: et ali⁹ nat⁹ in regno inopia cōſumat᷑. Vidi cūctos viuētes qui ambulāt ſub ſole cū adoleſcente ſecūdo: qui cōſurget ꝓ eo. Infinit⁹ numer⁹ eſt ꝑpli omniū q̄ fuerūt ante eū: et qui poſtea futuri ſūt nō letabunt᷑ in eo. Sed ⁊ hoc vanitas: et afflictio ſpirit⁹. Cuſtodi pedē tuū ingrediens domū dei: et appropinqua ut audias. Multo enim melior ē obediencia ꝙ̄ ſtultorum victime: qui neſciunt quid faciunt mali. cap. v.

Ne temere quid loquaris: neqꝫ cor tuū ſit velox ad ꝓferendū ſermonem corā deo. Deus enī in celo et tu ſuꝑ terrā: idcirco ſint pauci ſermones tui. Multas curas ſecunt᷑ ſomnia: ⁊ in mltis ſermonibꝫ inuenit᷑ ſtulticia. Si qd vouiſti deo: ne moreris reddere. Diſplicet enī ei infidelis et ſtulta promiſſio. Sed quodcūqꝫ voueris redde. Multoqꝫ meli⁹ eſt nō vouere: ꝙ̄ poſt votū ꝓmiſſa nō reddere. Ne dederis os tuū ut peccare facias carnem tuā: neqꝫ dicas corā angelo nō ē ꝓuidencia: ne forte irat⁹ dñs cōtra ſermones ″ſuꝑ tuos diſſipet cūcta opera manuū tuaꝝ. Ubi mlta ſūt ſomnia plurime ſunt vanitates: et ſmones innumeri. Tu vero deū time. Si videris calumnias egenoꝝ et violenta iudicia ⁊ ſubuerti iuſticiā ī ꝓuincia. nō mireris ſuꝑ hoc negocio: q̄a excelſo excelſior eſt alius: et ſuper hos quoqꝫ eminētiores ſunt alij: et inſuꝑ vniuerſe terre rex imperat ſeruienti. Auar⁹ nō implebit᷑ pecunia: et q̄ amat diuitias fructū non capiet ex eis. Et hoc ergo vanitas. Ubi mlte ſunt opes: mlti et qui comedunt eas. Et quid ꝓdeſt poſſeſſori: niſi ꝙ cernit diuitias oculis ſuis? Dulcis ē ſomn⁹ operāti ſiue parū ſiue multū comedat: ſaturitas autē diuitis nō ſinit eū dormire. Eſt et alia infirmitas peſſima. quā vidi ſub ſole. Diuitie conſeruate in malū dñi ſui. Pereūt enī ī afflictione peſſima. Generauit filiū: q̄ ī ſūma egeſtate erit. Sicut egreſſus ē nudꝰ de utero mrīs ſue ſic reūteť: ⁊ nichil auferet ſecum de labore ſuo. Miſerabilis prorſus infirmitas. Quō venit: ſic reuerteť. Quid ergo ꝓdeſt ei ꝙ laborauit in uētū? Cūctis diebꝫ vite ſue comedit ī tenebris ⁊ ī curis multis: ⁊ ī erumna atqꝫ triſticia. Hoc itaqꝫ viſū eſt michi bonū: ut comedat quis ⁊ bibat ⁊ fruatur leticia ex labore ſuo quo laborauit ipē ſb ſole numero dieꝝ vite ſue quos dedit ei deꝰ: ⁊ hec ē pars illiꝰ. Et omni homini cui dedit deꝰ diuitias atqꝫ ſubſtanciā: poteſtatemqꝫ ei tribuit ut comedat ex eis et fruať parte ſua et leteť de labore ſuo: hoc ē donum dei. Non enim ſatis recordabitur dieꝝ vite ſue: eo ꝙ deꝰ occupet delicijs cor eiꝰ. c. vi.

Eſt et aliud malū quod vidi ſub ſole: et quidem frequens apud homines. Vir cui dedit deus diuitias et ſubſtāciā ⁊ honorē ⁊ nichil deeſt aīe ſuē ex omnibꝫ q̄ deſiderat: nec tribuit ei poteſtatem deus ut comedat ex eo: ſed homo extraneꝰ vorabit illud. Hoc vanitas et magna miſeria eſt. Si genuerit quiſpiā centū liberos et vixerit multos annos et plures dies etatis habuerit ⁊ anima illiꝰ nō utať bonis ſubſtācie ſue ſepulturaqꝫ careat: de hoc ego pronūcio ꝙ melior illo ſit abortiuus. Fruſtra eni venit ⁊ ꝑgit ad tenebras: et obliuione delebiť nomē eius. Nō vidit ſolē neqꝫ cognouit diſtanciā boni et mali: eciā ſi duobꝫ milibꝫ annis vixerit: ⁊ nō fuit ꝑfruitus bonis. Nōne ad unū locū properāt omnia? omnis labor hoīs in ore eiꝰ: ſed aīa illiꝰ nō implebiť. Quid habet ampliꝰ ſapiens a ſtulto: et quid paup̄ niſi ut ꝑgat illuc ubi eſt vita? Meliꝰ ē videre quod cupias: quā deſiderare quod neſcias. Sed ⁊ hoc vanitas eſt: et preſumptio ſpiritꝰ. Qui futurus eſt: iam vocatū eſt nomē eius: et ſciť ꝙ homo ſit: et nō poſſit cōtra fortiorē ſe in iudicio cōtendere. Verba ſunt plurima: multāqꝫ in diſputādo habētia vanitatē.

ca. vii.

Quid neceſſe eſt homini maiora ſe querere: cum ignoret quid cōducat ſibi ī vita ſua numero dieꝝ peregrinacionis ſue et tpē quod velut umbra p̄terit? Aut quis ei poterit indicare: q̄d poſt eū futuꝝ ſub ſole ſit? Melius eſt nomē bonū q̄ꝫ unguenta p̄cioſa: ⁊ dies mortis die natiuitatis. Meliꝰ eſt ire ad domū luctꝰ: q̄ꝫ ad domū ꝯuiuij. In illa eni finis cūctoꝝ amoneť hoīm: ⁊ viuēs cogitat quid futurū ſit. Melioꝛ eſt ira riſu: quia per triſticiā vultus corrigiť animꝰ delinquentis. Coꝛ ſapientiū ubi triſticia ē: et coꝛ ſtultoꝝ ubi leticia. Melius eſt a ſapiēte corripi q̄ꝫ ſtultoꝝ adulacione decipi: q̄a ſicut ſonitꝰ ſpinaꝝ ardentiū ſub olla: ſic riſus ſtulti. Sed ⁊ hoc vanitas. Calumnia cōturbat ſapientē: et ꝑdet robur cordis eius. Melioꝛ eſt finis oracionis: q̄ꝫ principiū. Melioꝛ eſt patiēs arrogāte. Ne ſis velox ad iraſcendū: quia ira ī ſinu ſtulti requieſcit. Ne dicas: quid putas cauſe eſt ꝙ priora tēpora meliora fuere q̄ꝫ nūc ſunt? Stulta eſt eni huiuſmodi interrogacio. Vtilioꝛ ē ſapiētia cū diuitijs: et magis ꝓdeſt videntibꝫ ſolē. Sicut eni ꝓtegit ſapiētia: ſic ꝓtegit pecunia. Hoc autē plus habet eruditio et ſapientia: ꝙ vitam tribuūt poſſeſſori ſuo. Conſidera opera dei: ꝙ nemo poſſit corrigere quē ille deſpexerit. In die bona fruere bonis: et malā diē precaue. Sicut eni hāc ſic et illā fecit deus: ut nō inueniat homo contra eū iuſtas

/. bonus

querimonias. Hec q̄ꝫ vidi in diebꝫ vanitatis mee. Iustꝰ perit in iusticia sua: et impiꝰ m̄lto viuit tp̄e in malicia sua. Noli esse iustꝰ multū: neqꝫ plus sapias q̄ꝫ necesse est· ne obstupescas. Ne impie agas multū: ⁊ noli esse stultꝰ: ne moriaris in tp̄e nō tuo. Bonū est te sustentare iustū: sed ⁊ ab illo ne subtrahas manū tuā: quia qui timet deum nichil negligit. Sapiēcia confortauit sapientē: super decē prīcipes ciuitatis. Nō est enī homo iustꝰ in terra: q̄ faciat bonū et nō peccet. Sed et cūctis sermonibꝫ q̄ dicunt̄. Ne accomodes cor tuū: ne forte audias seruū maledicentē tibi. Scit enī cōsciencia tua: quia et tu crebro maledixisti alijs. Cuncta temptaui in sapientia. Dixi. Sapiēs efficiar: et ip̄a lōgiꝰ recessit a me m̄lto magis q̄ꝫ erat. Et alta profunditas: quis inueniet eā? Lustraui vniuersa animo meo: ut scirem et cōsiderarē et quererem sapienciā et racionē: et ut cognoscerē impietatē stulti et errorē imprudenciū. Et inueni amariorē morte mulierē: que laqueus venatorū est: et sagena cor eiꝰ. Vincula sunt manus illiꝰ. Qui placet deo effugiet illā: qui autē peccator est capiet̄ ab illa. Ecce hoc inueni dixit ecclīastes· vnū ⁊ alterū· ut inuenirem racionē quā adhuc querit aīa mea: et nō inueni. Virū de mille vnū repperi: mulierē ex omnibꝫ non inueni. Solūmodo hoc inueni· q̄d fecerit deus hominē rectū: et ipse se infinitis miscuerit q̄stionibꝫ. Quis talis ut sapiēs ē? Et q̄s cognouit solucionē vbi?

Sapientia hominis lucet ca. viii. in vultu eiꝰ: et potentissimꝰ faciē illiꝰ cōmutabit. Ego os regis obseruo: et p̄cepta iuramēti dei. Ne festines recedere a facie eiꝰ· neqꝫ p̄maneas in ope malo: quia omne q̄d voluerit faciet: et sermo illiꝰ potestate plenus est. Nec dicere ei quisquā potest, quare ita facis? Qui custodit p̄ceptū: nō experietur quicq̄ꝫ mali. Tempus ⁊ responsionē cor sapiētis intelligit. Omni negocio tp̄s est et oportunitas: et m̄lta hoīs afflictio quia ignorat preterita: et futura nullo scire potest nūcio. Nō est ī hoīs potestate p̄hibere spiritū· nec habet potestatē ī die mortis: nec sinit̄ quiescere ingruēte bello: neqꝫ saluabit impietas impiū. ditione Omnia hec cōsideraui: ⁊ dedi cor meū in cūctis operibꝫ q̄ fiūt sub sole. Interdū dn̄atur homo homini ī malum suū. Vidi impios sepultos: qui etiā cū adhuc viuerent· in loco sancto erāt: et laudabant̄ ī ciuitate q̄si iustorum operū. Sed et hoc vanitas ē. Etenī quia nō profert̄ cito cōtra malos sentēcia: absqꝫ timore ullo filij hoīm perpetrāt mala. At tamē peccator ex eo q̄ centies facit malū et per pacientiam sustentatur: ego cognoui q̄ erit bonū timentibꝫ deū: qui verent̄ faciē eiꝰ. Nō sit bonū impio nec prolongent̄ dies eiꝰ: sed quasi vmbra transeāt: qui nō timēt faciē dn̄i. Est et alia vanitas q̄ fit sup terrā. Sūt iusti quibus mala proueniūt quasi opera egerit impiorꝫ: et sunt impij qui ita securi sunt: quasi iustorꝫ facta habeāt. Sed et hoc vanissimū iudico. Laudaui igit̄ leticiā: q̄ nō esset homini bonū sub sole· nisi q̄ comederet et biberet atqꝫ gauderet: et hoc solū secum auferret de labore suo· omnibꝫ diebus vite sue quos dedit ei deus sub sole. Et apposui cor meū ut scirē sapienciā: et intelligerē distēcionē q̄ versat̄ in terra. Est homo qui diebꝫ et noctibꝫ somnū nō capit oculis. Et intellexi: q̄ oīm operū dei nullā possit homo inuenire racionē eoꝝ que ſiūt ſub ſole: ⁊ quāto plus laborauerit ad querendū· tanto min⁹ inueniat ~~min⁹~~. Etiā ſi dixerit ſapiēs ſe noſſe: nō poterit reperire. Omnia hec tractaui in corde meo: ut curioſe intelligerem. c. ix.

Sunt iuſti atqꝫ ſapientes: et opa eoꝝ ī manu dei. Et tamē neſcit homo utrū amore an odio dign⁹ ſit: ſed oīa ī futuꝝ ſeruanꝫ incerta: eo ꝙ uniuerſa eque eueniāt iuſto ⁊ impio· bono ⁊ malo· mūdo ⁊ inmūdo: immolāti victimas. ⁊ ſacrificia cōtemnenti. Sicut bon⁹ ſic peccator: ut periurus ſic ille qui veꝝ deierat. Hoc eſt peſſimū inter omnia que ſub ſole ſiūt: quia eadem cunctis eueniūt. Unde ⁊ corda filioꝝ hominum implentur malicia et contemptu in vita ſua: et poſt hec ad inferos deducenꝫ. Nemo eſt q̄ ſemꝑ viuat: et qui huiuſmodi rei habeat fiduciā. Melior eſt canis viu⁹ leone mortuo· viuentes enim ſciūt ſe eſſe morituros: mortui vero nichil nouerunt āplius. Nec habent ultra mercedē: quia obliuioni tradita ē memoria eoꝝ. Amor quoqꝫ et odiū ⁊ inuidiā ſimul ꝑierūt: nec habent partē in hoc ſeculo: ⁊ ī ope quod ſub ſole gerit. Vade ergo ⁊ comede in leticia panē tuū: et bibe cū gaudio vinū tuū: quia deo placent opera tua. Omni tp̄e ſint veſtimēta tua cādida: et oleū de capite tuo nō deficiat. Perfruere vita cū uxore quā diligis· cūctis diebus vite inſtabilitatis tue: qui dati ſunt tibi ſub ſole omni tp̄e vanitatis tue. Hec eſt eni pars in vita: et in labore tuo quo laboras ſub ſole. Quodcumqꝫ facere poteſt man⁹ tua inſtāter operare: quia nec opus nec racio· nec ſapiētia nec ſciētia erit apud inferos: quo tu ꝑperas. Verti me ~~ad~~ alio vidi ſub ſole· nec velociū eſſe curſū· nec fortiū bellū· nec ſapiētiū panē· nec doctorū diuitias· nec artificū grām: ſed temp⁹ caſumqꝫ in omnibꝫ. Neſcit homo finē ſuū: ſed ſicut piſces capiūtur hamo· et ſicut aues laqueo cōprehendunꝫ: ſic capiūtur hoīes in tp̄e malo: cū eis extemplo ſuꝑuenerit. Hāc quoqꝫ ſub ſole vidi ſapiētiā: et ꝓbaui maximā. Ciuitas parua: et pauci ī ea viri. Venit cōtra eā rex magn⁹ ⁊ vallauit eā: extruxitqꝫ munitiones ꝑ gyꝝ: et ꝑfecta ē obſidio. Inuentuſqꝫ ē in ea vir pauper et ſapiēs: ⁊ liberauit urbē ꝑ ſapienciā ſuā: et null⁹ deinceps recordatus ē hoīs illi⁹ pauperis. Et dicebam ego meliorem eſſe ſapientiam fortitudine. Quomō ergo ſapientia pauperis contempta ē· ⁊ verba eius nō ſūt audita? Verba ſapientiū audiunꝫ in ſilencio: plus q̄ clamor principis inter ſtultos. Melior eſt ſapientia q̄ arma bellica: et qui ī uno peccauerit· multa bona ꝑdet. ca. x.

Muſce morientes ꝑdūt ſuauitatē unguēti. Precioſior ē ſapiencia· paruaqꝫ glā ad tp̄s ſtulticia. Cor ſapientis in dextera eius: et cor ſtulti in ſiniſtra illius. Sed ⁊ in via ſtult⁹ ambulans: cum ipe inſipiens ſit omnes ſtultos eſtimat. Si ſpirit⁹ poteſtatem habētis aſcenderit ſup te· locū tuum ne dimiſeris: quia curatio faciet ceſſare peccata maxima. Eſt malū quod vidi ſub ſole: quaſi per errorem egrediēs a facie principis. Poſitū ſtultū in dignitate ſublimi: et diuites ſedere deorſū. Vidi ſeruos in equis: et principes ambulātes ſup terram quaſi ſeruos. Qui fodit foueā incidet in eam: et qui diſſipat ſepem mordebit eum coluber. Qui transfert lapides affligetur in eis: et q̄ ſcindit ligna vulnerabitur ab eis. Si retuſū fuerit ferrū· et hoc nō ut pri⁹ ſed hebetatū fuit· mlto labore exacuet̄: et poſt induſtriā ſequetur ſapiencia. Si mordeat ſerpens in ſilencio: nichil eo min⁹ habet qui occultē detrahit. Verba oris ſapiētis gratia: ⁊ labia inſipientis ꝑcipitabūt eū. Iniciū verboꝝ ei⁹ ſtulticia: et nouiſſimū oris illi⁹ error peſſim⁹. Stult⁹ v̄ba multiplicat. Ignorat homo quid ante ſe fuit: ⁊ qd̄ poſt futuꝝ ſit q̄s ei poterit indicare? Labor ſtultoꝝ affliget eos: qui neſciūt ī urbē pergere. Ve tibi terra cui⁹ rex eſt puer: et cui⁹ principes manē comedūt. Beata terra cui⁹ rex nobilis eſt: et cui⁹ principes veſcūtur ī tp̄e ſuo· ad reficiendū· et nō ad luxuriā. In pigriciis humiliabitur cōtignacio: ⁊ ī infirmitate manuū ꝑſtillabit dom⁹. In riſu faciunt panē et vinū: ut epulent̄ bibentes. Et pecunie obediūt omnia. In cogitacione tua regi ne detrahas: et in ſecreto cubiculi tui ne maledixeris diuiti: q̄a et aues celi portabūt vocē tuā: et qui hn̄t pēnas annūciabūt ſentenciā. c. xi.

Mitte panem tuū ſup tranſeuntes aq̄s: q̄a poſt multa tp̄a inuenies illū. Da partes ſeptē necnō ⁊ octo: q̄a ignoras quid futuꝝ ſit mali ſup terrā. Si replete fuerit nubes: imbrē ſup terram effundēt. Si ceciderit lignum ad auſtrū aut ad aquilonē: in quocūq; loco ceciderit ibi erit. Qui obſeruat ventum nō ſeminat: ⁊ qui cōſiderat nubes nūq̄ȝ metet. Quomō ignoras que ſit via ſpirit⁹· ⁊ qua racione cōpingant̄ oſſa in vētre pregnātis: ſic neſcis opa dei qui fabricator eſt omniū. Mane ſemina ſemen tuum ⁊ veſpere ne ceſſet manus tua: quia neſcis quid magis oriat̄ hoc aut illud: ⁊ ſi vtrūq; ſimul· melius erit. Dulce lumen: ⁊ delectabile eſt oculis videre ſolem. Si ānis multis vixerit homo et in hiis omnib; letus fuerit: meminiſſe debet tenebroſi tp̄is et dieꝝ multoꝝ: q̄ cū venerit· vanitatis arguent̄ ꝑterita. Letare ergo iuuenis ī adoleſcentia tua· ⁊ in bono ſit cor tuū in dieb; iuuentutis tue: et ambula in viis cordis tui· et in intuitu oculorū tuorum: et ſcito ꝙ pro omnibus hiis adducet te deus in iudicium. ca. xii.

Aufer irā a corde tuo: et amoue maliciā a carne tua. Adoleſcencia enī ⁊ voluptas· vana ſunt. Memento creatoris tui in dieb; iuuētutis tue: anteq̄ȝ veniat temp⁹ afflictionis tue: ⁊ appropinquent anni de quib; dicas· nō michi placēt. Anteq̄ȝ tenebreſcant ſol· ⁊ lumē· ⁊ ſtelle· et luna: ⁊ reuertant̄ nubes poſt pluuiā. Quādo cōmouebunt̄ cuſtodes dom⁹ et nutabūt viri fortiſſimi: et ocioſe erunt molentes imminuto numero: et tenebreſcēt videntes per foramina: et claudēt oſtia in platea ī humilitate vocis molētis: ⁊ conſurgēt ad vocē volucris: ⁊ obſurdeſcēt omnes filie carminis. Excelſa quoq; timebūt. et formidabūt ī via: Florebit amigdalū: impinguabit̄ locuſta: et diſſipabit̄ capparis. Quoniā ibit homo ī domū eternitatis ſue: ⁊ circuibūt in platea plāgentes. Anteq̄ȝ rumpat̄ funis argēteus· et recurrat vitta aurea: ⁊ cōterat̄ ydria ſup fontē· ⁊ cōfringatur rota ſup ciſternā· et reuertatur puluis in terrā ſuā unde erat: et ſpirit⁹ redeat ad deū qui dedit illū. Vanitas vanitatū dixit eccleſiaſtes: et omnia vanitas. Cūq; eſſet ſapientiſſim⁹ eccleſiaſtes· docuit pplm̄ et enarrauit que fecerat: et inueſtigās cōpoſuit parabolas multas. Queſiuit verba utilia: et cōſcripſit ſermones rectiſſimos: ac veritate plenos. Verba sapientiū sicut stimuli: et quasi claui in altū defixi: que per magistrorꝫ cōsiliū data sunt a pastore uno. Hijs ampliꝰ fili mi ne requiras. Faciēdi plures libros nullꝰ est finis: frequensq; meditatio · carnis afflictio est. Finem loquēdi pariter om̄es audiamus. Deū time: ⁊ mādata eiꝰ obserua. Hoc est enī omnis homo. Cuncta q̄ fiūt adducet deus in iudicium pro omni errato: siue bonum siue malum sit.

Explic̄. lib̄ ecclīastes. Incipiūt cātica cāticorꝝ

Osculet̄ me osculo oris sui. Quia meliora sunt ubera tua vino: fragrātia ungētis optimis. Oleum effusum nomē tuū: ideo adolescentule dilexerūt te. Trahe me post te. Curremꝰ in odore unguentorū tuorꝝ. Introduxit me rex in cellaria sua. Exultabimꝰ et letabim̄ in te: memores uberū tuorū sup̄ vinū. Recti diligūt te. Nigra sū sed formosa filie ierusalē · sicut tabernacula cedar: sicut pelles salomonis. Nolite me considerare q̄ fusca sim: q̄a decolorauit me sol. Filij matris mee pugnauerūt cōtra me: posuerūt me custodē vineis. Vineā meam nō custodiui. Indica michi quē diligit aīa mea · ubi pascas ubi cubes ī meridie: ne uagari incipiā post greges sodaliū tuorꝝ. Si ignoras te o pulcerrima inter mulieres: egredere ⁊ abi post uestigia gregū: ⁊ pasce hedos tuos iuxta tabernacl̄a pastorꝝ. Equitatui meo ī curribꝫ pharaonis · assimilaui te amica mea. Pulcre sunt gene tue sicut turturis: collum tuū sicut monilia. Murenulas aureas faciemus tibi: uermiculatas argēto. Cū esset rex ī accubitu suo: nardus mea dedit odorē suū. Fasciculꝰ mirre dilectꝰ meꝰ michi: inter ubera mea cōmorabit̄. Botrus cipri dilectꝰ meus michi: in vineis engaddi. Ecce tu pulcra es amica mea: ecce tu pulcra: oculi tui colūbarꝝ. Ecce tu pulcer es dilecte mi · et decorꝰ. Lectulꝰ noster floridꝰ: tigna domorꝝ nostrarꝝ cedrina: laquearia nostra cipressina.

ca. ii.

Ego flos campi: et liliū conuallium. Sicut liliū inter spinas: sic amica mea inter filias. Sicut malꝰ inter ligna siluarꝝ: sic dilectus meus inter filios. Sub umbra illius quem desideraueram sedi: et fructus eiꝰ dulcis gutturi meo. Introduxit me rex ī cellā vinariā: ordinauit in me caritatem. Fulcite me floribꝫ · stipate me malis: quia amore langueo. Leua eiꝰ sub capite meo: ⁊ dextera illius amplexabit̄ me. Adiuro uos filie ierusalem · per capreas ceruosq; camporꝝ: ne suscitetis neq; euigilare faciatis dilectā: quoadusq; ipsa uelit. Vox dilecti mei. Ecce iste uenit saliens in montibꝫ: trāsiliēs colles. Similis est dilectus meꝰ capree hynuloq; ceruorꝝ. En ipse stat post parietē nostrū · respiciēs per fenestras: prospiciēs per cancellos. Et dilectus meus loquit̄ michi. Surge propera amica mea · columba mea · formosa mea ⁊ ueni. Iam enī hiemps transijt: imber abijt et recessit. Flores apparuerunt in terra: tp̄s putationis aduenit. Vox turturis audita est in terra nr̄a: ficus protulit grossos suos: vinee florentes dederūt odorē suū. Surge propera amica mea speciosa et ueni: columba mea in foraminibus petre in cauerna macerie. Ostende michi faciē tuā: sonet vox tua ī auribꝫ meis. Vox enim tua dulcis: et facies tua decora. Capite nobis vulpes paruulas: que demoliunt̃ vineas. Nã vinea noſtra floruit. Dilectꝰ meus michi ⁊ ego illi: q̄ paſcit̃ inter lilia: donec aſpiret dies· et inclinent̃ umbre. Reuertere: ſimilis eſto dilecte mi capree hinnuloq; ceruorum: ſuper montes bethel. cap̄. iii.

In lectulo meo per noctē queſiui quem diligit anima mea. Queſiui illũ: ⁊ nõ inueni. Surgã et circuibo ciuitatem per vicos et plateas: querã quē diligit anima mea. Queſiui illũ: ⁊ nõ inueni. Inuenerũt me vigiles: qui cuſtodiũt ciuitatē. Num quē diligit aĩa mea vidiſtis? Paululũ cũ pertrãſiſſem eos: inueni quē diligit anima mea. Tenui eũ· nec dimittã: donec introducã illũ in domũ matris mee: ⁊ in cubiculum genitricis mee. Adiuro vos filie iheruſalē ꝑ capreas ceruoſq; cãpoꝝ: ne ſuſcitetis neq; vigilare faciatis dilectam: donec ip̄a velit. Que eſt iſta q̄ aſcēdit ꝑ deſertũ· ſicut virgula fumi ex aromatibus mirre et thuris: et uniuerſi pulueris pigmētarij? En lectulũ ſalomonis ſexaginta fortes ãbiunt· ex fortiſſimis iſrl': omnes tenētes gladios: et ad bella doctiſſimi. Uniuſcuiuſq; enſis ſuꝑ femur ſuũ: ꝓpter timores nocturnos. Ferculũ fecit ſibi ſalomõ de lignis libani. Columnas eiꝰ fecit argenteas· reclinatoriũ aureũ: aſcenſũ purpureũ: media caritate cõſtrauit· ꝓpter filias ihrl̄m. Egredimini filie ſion: ⁊ videte regē ſalomonē in diademate: quo coronauit illũ mater ſua· in die diſponſationis illiꝰ: et ĩ die leticie cordis eius.

Quã pulcra es amica mea: ca. iiii. quam pulcra es. Oculi tui columbarũ: abſq; eo quod intrinſecus latet. Capilli tui ſicut greges caprarũ: que aſcenderũt de monte galaad. Dentes tui ſicut greges tonſaꝝ: que aſcēderũt de lauacro. Omnes gemellis fetibꝫ: et ſterilis non eſt inter eas. Sicut vitta coccinea labia tua: et eloquiũ tuum dulce. Sicut fragmen mali punici ita gene tue: abſq; eo q̄d intrinſecus latet. Sicut turris dauid collũ tuũ: q̄ edificata eſt cũ ꝓpugnaculis. Mille clipei pendent ex ea: omnis armatura fortiũ. Duo ubera tua ſicut duo hinnuli capree gemelli: q̄ paſcunt̃ in lilijs: donec aſpiret dies· et inclinent̃ umbre. Vadam ad montē mirre: ⁊ ad collē thuris. Tota pulcra es amica mea: et macla nõ eſt in te. Veni de libano ſpõſa mea: veni de libano veni. Coronaberis de capite amana· de vertice ſanir· et hermon: de cubilibꝫ leonũ· de montibꝫ pardorũ. Vulneraſti cor meũ· ſoror mea ſponſa: vulneraſti cor meũ ĩ uno oculorũ tuorũ: et in uno crine colli tui. Quam pulcre ſũt mãme tue ſoror mea ſponſa. Pulcriora ſũt ubera tua vino: ⁊ odor ungentoꝝ tuoꝝ ſuꝑ omĩa aromata. Fauus diſtillãs labia tua ſponſa: mel et lac ſub lingua tua: et odor veſtimētoꝝ tuoꝝ ſicut odor thuris. Ortꝰ cõcluſus ſoror mea ſpõſa: ortus cõcluſus fons ſignatus. Emiſſiones tue paradiſus maloꝝ punicoꝝ: cum pomoꝝ fructibꝫ. Cipri cũ nardo· nardus et crocus: fiſtula et cinamomũ cũ uniũſis lignis libani: mirra et aloes cũ omnibꝫ primis ungentis. Fons ortoꝝ puteus aquarũ viuentiũ: q̄ fluũt impetu de libano. Surge aquilo et veni auſter: perfla ortum meum: et fluent aromata illius. cap̄. v.

Veniat dilectꝰ meus in ortũ ſuũ: ut comedat fructũ pomoꝝ ſuoꝝ. Veni in ortũ meũ ſoror mea ſponſa: meſſui mirrã meã cũ aromatibꝫ meis. Comedi fauum cum melle meo: bibi vinū meum cum lacte meo. Comedite amici et bibite: et inebriamini cariſſimi. Ego dormio: ⁊ cor meum vigilat. Vox dilecti mei pulſantis. Aperi michi ſoror mea amica mea columba mea immaculata mea: q̄a caput meū plenum ē rore: et cincinni mei guttis noctiū. Expoliaui me tunica mea: quō induar illa? Laui pedes meos: quō quo inquinabo illos? Dilect⁹ meus miſit manū ſuā ꝑ foramen: ⁊ venter meus intremuit ad tactū ei⁹. Surrexi ut aperirē dilecto meo. Manus mee ſtillauerūt mirrā: et digiti mei pleni mirra probatiſſima. Peſſulū hoſtij mei aperui dilecto meo: at ille declinauerat atq; tranſierat. Anima mea liq̄facta eſt: ut dilect⁹ locut⁹ eſt. Queſiui ⁊ non inueni illū: vocaui: et non reſpondit michi. Inuenerunt me cuſtodes qui circueūt ciuitatem. Percuſſerūt me ⁊ vulnerauerūt me: tulerūt palliū meū cuſtodes murorū. Adiuro vos filie iheruſalē: ſi inueneritis dilectū meum ut nuncietis ei quia amore langueo. Qualis eſt dilectus tuus ex dilecto: o pulcerrima mulierū? Qualis ē dilect⁹ tu⁹ ex dilecto: quia ſic adiuraſti nos? Dilectus meus candid⁹ et rubicūdus: elect⁹ ex milib3. Caput eius aurū optimum: come eius ſicut elate palmarū: nigre q̄ſi coruus. Oculi ei⁹ ſicut colūbe ſuꝑ riuulos aquaꝝ que lacte ſūt lote: ⁊ reſidēt iuxta fluēta pleniſſima. Gene illi⁹ ſicut areole aromatum: conſite a pigmētarijs. Labia ei⁹ lilia diſtillantia mirrā primā. Man⁹ illi⁹ tornatiles: auree: plene iacinctis. Venter ei⁹ eburneus: diſtinctus ſaphiris. Crura illius columne marmoree: q̄ fundate ſunt ſuꝑ baſes aureas. Species eius ut libani: elect⁹ ut cedri. Guttur illius ſuauiſſimū: et tot⁹ deſiderabilis. Talis eſt dilect⁹ meus: et ipſe eſt amic⁹ meus filie ihr̄lm. Quo abijt dilect⁹ tuus o pulcerrima mulierū: quo declinauit dilect⁹ tuus? Et queram⁹ eū tecū. ca. vi

Dilectus meus deſcendit in ortum ſuū ad areolā aromatū: ut ibi paſcat̄ in ortis· et lilia colligat. Ego dilecto meo: ⁊ dilect⁹ meus michi: qui paſcitur inter lilia. Pulcra es amica mea: ſuauis et decora ſicut iheruſalē: terribilis ut caſtrorū acies ordinata. Auerte oculos tuos a me: quia ipſi me auolare fecerunt. Capilli tui ſicut grex capraꝝ: q̄ apparuerūt de galaad. Dentes tui ſicut greges ouiū: q̄ aſcenderūt de lauacro. Omnes gemellis fetib3: ⁊ ſterilis nō eſt in eis. Sicut cortex malipunici· ſic gene tue: abſq; occultis tuis. Sexaginta ſūt regine: ⁊ octoginta cōcubine: et adoleſcentularum nō eſt numerus. Una eſt columba mea ꝑfecta mea: una eſt matri ſue: electa genitrici ſue. Viderunt eam filie ſyon et beatiſſimā p̄dicauerūt: regine et cōcubine laudauerūt eā. Que eſt iſta que progredit̄ quaſi aurora conſurgens: pulcra ut luna· electa ut ſol· terribilis ut caſtrorū acies ordinata? Deſcendi in ortū nucū ut viderē poma cōualliū: et inſpicerē ſi floruiſſet vinea: ⁊ germinaſſēt malapunica. Neſciui. Anima mea cōturbauit me: ꝓpter quadrigas aminadab. Reuertere reuertere ſunamitis: reuertere reuertere ut intueamur te.

Quid videbis in ſunamite: c. vii. niſi choros caſtrorū? Quā pulcri ſunt greſſus tui ī calciamētis filia principis. Iunctura feminū tuoꝝ ſicut monilia: que fabricata ſūt manu artificis. Umbilicus tuus crater tornatilis: nūq̄ indigens poculis. Venter tuus ſicut aceruꝰ tritici: uallatus lilijs. Duo ubera tua ſicut duo hīnuli gemelli capree. Collū tuū ſicut turris eburnea: oculi tui ſicut piſcine ī eſebon: q̄ ſūt in porta filie m̄ltitudinis. Naſus tuus ſicut turris libani: q̄ reſpicit cōtra damaſcū. Caput tuum ut carmelus: ⁊ come capitis tui ſicut purpura regiſ iuncta canalibꝫ. Quam pulcra es et q̄ȝ decora cariſſima in delicijs. Statura tua aſſimilata eſt palme: et ubera tua botris. Dixi. Aſcendā in palmā: et app̄hendā fructꝰ eius. Et erūt ubera tua ſicut botri vinee: et odor oris tui ſicut ~~odor~~ maloꝝ; guttur tuū ſicut vinum optimū. Dignū dilecto meo ad potandū: labijſq; et dentibꝫ illius ad ruminandū. Ego dilecto meo: et ad me cōuerſio eiꝰ. Veni dilecte mi egrediamur in agrū: cōmoremur in villis. Mane ſurgamꝰ ad vineas: videamꝰ ſi floruit vinea. ſi flores fructꝰ parturiunt: ſi floruerunt malapunica. Ibi dabo tibi ubera mea. Mandragore dederūt odorē ī portis nr̄is. Omīa poma noua et vetera dilecte mi ſeruaui tibi.

ca. viii.

Quis michi det te fratrem meū ſugentē ubera matris mee: ut inueniā te foris et deoſculer et iam me nemo deſpiciat? Apprehendā te et ducā ī domū matris mee: et ī cubiculū genitricis mee. Ibi me docebis: ⁊ dabo tibi poculū ex vino cōdito: et muſtū maloꝝ granatoꝝ meorū. Leua eiꝰ ſub capite meo: et dextera illiꝰ amplexabit̄ me. Adiuro vos filie ihr̄lm: ne ſuſcitetis neq; euigilare faciatis dilectā: donec ip̄a velit. Que eſt iſta que aſcendit de deſerto delicijs affluēs: innixa ſuꝑ dilectū ſuū? Sub arbore malo ſuſcitaui te. Ibi corrupta eſt mater tua: ibi violata eſt genitrix tua. Pone me ut ſignaculū ſuꝑ cor tuū. ut ſignaculum ſuꝑ brachiū tuū: q̄a fortis eſt ut mors dilectio: dura ſicut infernus emulatio, lampades eiꝰ. ut lampades ignis atq; flāmarū. Aque m̄lte nō potuerūt extīguere caritatē: nec flumina obruēt illā. Si dederit homo omnē ſubſtanciā domꝰ ſue pro dilectione: q̄ſi nichil deſpiciet eā. Soror nr̄a parua: et ubera nō habet. Quid faciemꝰ ſorori noſtre: in die quādo alloquēda eſt? Si murus eſt edificemꝰ ſuper eū ꝓpugnacula argētea. Si oſtiū ē: cōpingamꝰ illud tabulis cedrinis. Ego murꝰ: et ubera mea ſicut turris: ex quo facta ſū corā eo q̄ſi pacē repiens. Vinea fuit pacifico: in ea que habet ꝑplos. Tradidit eā cuſtodibꝫ: vir affert pro fructu eiꝰ mille argēteos. Vinea mea coram me eſt. Mille tui pacifici: et ducēti hijs q̄ cuſtodiūt fructꝰ eiꝰ. Que habitas in ortis. amici auſcultāt: fac me audire vocē tuā. Fuge dilecte mi: et aſſimilare capree hinnuloq; ceruorū ſuꝑ montes aromatū. Explicit cantica canticorū.

Incipit liber ſapiencie.

Diligite iuſticiā: qui iudicatis terrā. Sentite de dn̄o in bonitate: et ī ſimplicitate cordis querite illū: quoniā inuenit̄ ab hijs q̄ non temptāt illū: apparet autē eis qui fidem habent in illū. Peruerſe enī cogitationes ſeparant a deo: probata autē virtꝰ corripiet inſipientes. Quoniā ī maliuolā animā nō introibit ſapiētia: nec habitabit in corpore ſubdito peccatis. Spiritꝰ enī ſanctus diſcipline effugiet fictum: et auferet ſe a cogitationibꝫ q̄ ſunt ſine intellectu: et corripiet̄ a ſuperueniēte iniquitate.

Benignꝰ est enī spiritꝰ sapiētie et non liberabit maledictū a labijs suis: qm̄ renū illiꝰ testis est deus. et cordis illius scrutator est verꝰ: et lingue eiꝰ auditor. Quoniā spiritꝰ dn̄i repleuit orbē terrarum: ⁊ hoc qd̄ cōtinet omnia sciētiā habet vocis. Propter hoc qui loquit̄ iniqua nō potest latere: nec p̄teriet illū corripiēs iudiciū. In cogitationibus enī impij interrogatio erit: sermonū autē illiꝰ auditio ad deū veniet: et ad correptionē iniquitatū illiꝰ. Quoniā auris zeli audit omnia: et tumultus murmurationū nō abscōdet̄. Custodite ergo vos a murmuratione. que nichil ꝓdest: et a detractione. parcite lingue. Quia sermo obscurꝰ in vacuū nō ibit: os autē qd̄ mentitur occidit animā. Nolite zelare mortē in errore vite vr̄e: neqꝫ acquiratis ꝑditionem ī operibꝫ manuū vestraꝝ. Quoniā deus mortē nō fecit: nec letat̄ in perditione viuoꝝ. Creauit enī ut essent omnia: et sanabiles fecit nacōnes orbis terrarum: et nō est in illis medicamentum exterminij nec inferorū regnū in terra. Iusticia enī ꝑpetua ē ⁊ immortalis: iniusticia autē mortis acquisitō. Impij autē manibꝫ et verbis accersierūt illā: et estimātes illā amicam defluxerunt. et sponsiones posuerūt ad illā: quoniā morte digni sūt q̄ sūt ex parte illiꝰ.

ca. ii.

Dixerūt enī impij cogitantes apud se non recte. Exiguū et cū tedio est tempꝰ vite nostre: et nō est refrigeriū in fine hoīs: et non est qui agnitꝰ sit reuersus ab inferis. Quia ex nichilo nati sumꝰ: et post hoc erimus tanq̄ nō fuerimus. Quoniā fumus afflatꝰ est in naribꝫ nostris: et sermo scintille ad cōmouendū cor nostrum. Quia extinctꝰ cinis erit corpꝰ nostrū: ⁊ spiritꝰ diffundetur tanq̄ mollis aer. Et trāsibit vita nr̄a tanq̄ vestigium nubis: et sicut nebula dissoluet̄. que fugata est a radijs solis: et a calore illiꝰ aggrauata. Et nomē nostrū obliuionē accipiet per tempꝰ: et nemo habebit memoriā operū nostroꝝ. Umbre enī transitꝰ est tempꝰ nostrū: et non ē reuersio finis nr̄i. qm̄ cōsignata est: et nemo reuertit̄. Venite ergo et fruamur bonis q̄ sūt: ⁊ utamur creatura tanq̄ in iuuentute celeriter. Uino p̄cioso et unguentis nos impleamꝰ: ⁊ nō p̄tereat nos flos tp̄is. Coronemꝰ nos rosis anteq̄ marcescant: nullū pratū sit qd̄ nō ꝑtranseat luxuria nr̄a. Nemo vestrū exors sit luxurie nostre. Ubiqꝫ relinquamꝰ signa leticie: qm̄ hec ē pars nr̄a: et hec est sors nr̄a. Opprimamus pauperē iustū: et non parcamꝰ vidue nec veterano: nec reuereamur canos multi temporis. Sit autē fortitudo nr̄a lex iusticie. Quod enī infirmū ē inutile inuenit̄. Circūueniamꝰ ergo iustū. qm̄ inutilis est nobis. et cōtrariꝰ est operibꝫ nostris: et improperat nobis peccata legis: et diffamat in nos peccata discipline nr̄e. Promittit se sciētiā dei habere: et filiū dei se nominat. Factꝰ est nobis in traductionē cogitationū nostrarū. Grauis ē nobis etiā ad videndū: qm̄ dissimilis ē alijs vita illiꝰ: et immutate sūt vie eiꝰ. Tanq̄ nugaces estimati sumꝰ ab illo: et abstinet se a vijs nr̄is tanq̄ ab immundicijs: et p̄fert nouissima iustorum: ⁊ gloriat̄ patrē se habere deū. Videamꝰ ergo si sermones illius veri sint: ⁊ temptemꝰ que ventura sunt illi: ⁊ sciemus que erūt nouissima illiꝰ. Si enī ē verꝰ filius dei suscipiet illū: ⁊ liberabit illū de manibꝫ cōtrarioꝝ. Contumelia et tormento interrogemꝰ eũ: ut ſciamus reuerentiã eiꝰ: ⁊ probemꝰ patientiã illiꝰ. Morte turpiſſima cõdemnemꝰ eũ. Erit enĩ ei reſpectꝰ ex ſermonibꝫ illius. Hec cogitauerũt et errauerũt: excecauit enĩ illos malicia eoꝝ. Et neſcierũt ſacramenta dei: neqꝫ mercedẽ ſperauerunt iuſticie: nec iudicauerũt honorẽ aĩaꝝ ſanctaꝝ. Quoniã deus creauit hoĩem inexterminabilẽ: et ad imaginẽ ſimilitudinis ſue fecit illũ. Inuidia autẽ diaboli·mors introiuit in orbem terrarũ: imitant̄ autẽ illũ ꝗ ſũt ex parte illius.

c. iii.

Iuſtorũ autem anime in manu dei ſunt: et non tanget illos tormentum mortis. Viſi ſunt oculis inſipientiũ mori: et eſtimata eſt afflictio exitus illoꝝ. Et ab itinere iuſto abierunt in exterminiũ: ⁊ qđ a nobis eſt iter exterminij: illi autẽ ſunt in pace. Et ſi corã hoĩbus tormẽta paſſi ſunt: ſpes illoꝝ in mortalitate plena ẽ. In paucis vexati·in multis bene diſponent̄: quoniã deus temptauit illos: et inuenit illos dignos ſe. Tamqꝫ aurũ ĩ fornace ꝓbauit illos: et quaſi olocauſti hoſtiam accepit illos: ⁊ in tp̄e erit reſpectꝰ illoꝝ. Fulgebũt: et tamqꝫ ſcintille in arundineto diſcurrẽt. Iudicabũt nationes ⁊ dñabunt̄ pp̄lis: et regnabit dñs illoꝝ in ꝑpetuũ. Qui cõfidunt in illo intelligent ueritatẽ: et fideles in dilectione acquieſcẽt illi: qm̄ donũ et pax ẽ electis eiꝰ. Impij autẽ ſecundũ q̄ cogitauerũt correptiõẽ habebũt: ꝗ neglexerũt iuſtũ: ⁊ a dño receſſerũt. Sapiẽtiã enĩ ⁊ diſciplinã ꝗ abicit infelix ẽ: ⁊ uacua ẽ ſpes illoꝝ: ⁊ labores ſine fructu: ⁊ inutilia opera eoꝝ. Mulieres eoꝝ inſenſate ſũt: et nequiſſimi filij illoꝝ. Maledcã creatura eorũ: Quoniã felix ẽ ſterilis ⁊ incoĩq̃nata ꝗ neſciuit thoꝝ ĩ delicto: habebit fructũ ĩ reſpectiõne aĩaꝝ ſanctaꝝ. Et ſpado ꝗ nõ oꝑatus ẽ per manꝰ ſuas iniquitatẽ: nec cogitauit adũſus deũ nequiſſima. Dabit̄ enim illi fidei donũ electũ: et ſors in tẽplo dei acceptiſſima. Bonoꝝ enĩ laboꝝ glo̾ſus eſt fructus: et que nõ cõcidat radix ſapiẽtie. Filij autẽ adulteroꝝ ĩ cõſummatione erũt: et ab iniquo thoro ſemen exterminabit̄. Et ſi quidẽ lõge vite erũt: in nichilum cõputabũtur: et ſine honore erit nouiſſima ſenectꝰ illoꝝ. Et ſi celerius defuncti fuerit·nõ habebũt ſpem: nec ĩ die agnitionis allocutionẽ. Nationes enĩ iniquę dire ſũt conſũmationis.

c. iiii.

O quam pulcra ẽ caſta generatiõ cũ claritate. Immortalis ẽ enĩ memoria illiꝰ: qm̄ et apud dm̄ nota eſt et apud hoĩes. Cũ p̄ſens eſt imitant̄ illã: et deſiderãt eã·cũ ſe eduxerit: et in perpetuũ coronata triũphat· incoĩq̃natorũ certaminũ p̄miũ vincens. Multigena autẽ impioꝝ multitudo nõ erit utilis: et ſpuria vitulamina nõ dabũt radices altas·nec ſtabile firmamentũ collocabũt. Et ſi ĩ ramis in tp̄e germinauerit·infirmiter poſita a vento cõmouebũtur: et a nimietate uentoꝝ eradicabũtur. Cõfringent̄ enĩ rami incõſummati: et fructꝰ illorũ inutiles et acerbi ad mãducandũ: et ad nichilũ apti. Ex iniquis enĩ oĩes filij ꝗ naſcũtur teſtes ſũt nequicie adũſus parentes ĩ interrogatione ſua. Iuſtus autẽ ſi morte p̄occupatꝰ fuerit: in refrigerio erit. Senectus enĩ venerabilis ẽ: non diuturna·neqꝫ numero annorũ cõputata. Cani autẽ ſunt ſenſus hoĩs: et etas ſenectutis: vita immaculata. Placens deo factus dilectus: et viuens inter peccatores tranſlatus eſt. Raptꝰ eſt ne malicia mutaret intellectũ eius:

aut ne fictio deciperet aīam illi⁹. Fascinacio enī nugacitatis obscurat bona: ⁊ in cōstantia cōcupiscentie transuertit sensum sine malicia. Consūmatus ī breui expleuit multa tpa. Placita enim erat deo aīa illi⁹: ꝓpter hoc properauit educere illū de medio iniquitatū. Populi autē videntes ⁊ nō intelligentes. nec ponētes in p̄cordijs talia: q̄m gratia dei. et miſcdia ē in sanctos ei⁹: et respect⁹ in electos illi⁹. Cōdemnat autē iust⁹ mortuus viuos impios: ⁊ iuuent⁹ celerius cōsūmata longam vitā iniusti. Videbūt enī finē sapiētis: et nō intelligēt qd cogitauerit de illo deus: et q̄re munierit illū dn̄s. Videbunt enī ⁊ cōtemnent eū: illos autē de⁹ irridebit. Et erūt post hec decidentes sine honore: ⁊ in cōtumelia inter mortuos in perpetuū. Quoniā dirumpet illos inflatos sine voce: ⁊ cōmouebit illos a fundamētis: et usq; ad sup̄mū desolabunt̄. Et erūt gemētes: et memoria illoꝝ peribit. Venient in cogitatione peccatoꝝ suoꝝ timidi: et traducēt illos ex aduerso iniquitates ipsorum. c. v.

Tunc stabūt iusti in magna constancia aduersus eos qui se angustiauerūt: et q̄ abstulerunt labores eorum. Videntes turbabunt̄ timore horribili: ⁊ mirabunt̄ in subitatione insperate salutis gemētes pre āgustia spirit⁹: dicētes intra se. penitentiā agentes. et pre angustia spiritus gementes. Hij sūt quos habuim⁹ aliquādo in derisum et in similitudinē improperij. nos insensati vitā illoꝝ estimabam⁹ insaniā: et finē illoꝝ sine honore. Ecce quomō cōputati sūt inter filios dei: et inter sanctos sors illoꝝ est. Ergo errauim⁹ a via veritatis: ⁊ iusticie lumē nō luxit nobis: et sol intelligentie nō est ortus nobis. Lassati sum⁹ in via iniquitatis ⁊ ꝑdicōnis: ⁊ ābulauim⁹ vias difficiles: viā autē dn̄i ignorauim⁹. Quid nobis ꝓfuit sup̄bia: aut diuitiaꝝ iactātia quid cōtulit nobis? Trāsierunt omnia illa tamq̄; umbra ⁊ tamq̄; nūcius p̄currēs. Et tamq̄; nauis que ptransit fluctuantē aquā cui⁹ cū preterierit non est vestigiū inuenire. neq; semitā carine illi⁹ in fluctib;: aut auis q̄ trāsuolat in aere. cuius nullū inuenit̄ argumentū itineris illi⁹: sed tantū sonit⁹ alaꝝ verberās leuē ventū. et scindēs per vim itineris aerē. cōmotis alis trāsuolat. et post hoc nullū signū inuenit̄ itineris illi⁹: aut tamq̄; sagitta emissa in locū destinatū. diuisus aer continuo in se reclusus est ut ignoret̄ transit⁹ illi⁹. sic et nos nati cōtinuo desiuim⁹ esse. ⁊ virtutis quidē nullū signū valuim⁹ ostendere: in malignitate autē nostra cōsumpti sum⁹. Talia dixerūt in inferno hij q̄ peccauerunt: qm̄ spes impij tamq̄; lanugo ē que a vēto tollit̄: et tamq̄; spuma gracilis que a ꝓcella dispergit̄: et tamq̄; fum⁹ qui a vento diffusus est: ⁊ tamq̄; memoria hospitis uni⁹ diei p̄tereūtis. Iusti autē in perpetuū viuēt: et apud dn̄m est merces eoꝝ: et cogitatio illoꝝ apud altissimū. Ideo accipient regnū decoris et diadema speciei de manu dn̄i: qm̄ dextera sua teget eos: et ī brachio sancto suo defendet illos. Et accipiet armaturā zelus illi⁹: et armabit creaturā ad vlcōnē inimicoꝝ. Induet pro torace iusticiā: ⁊ accipiet ꝓ galea iudiciū certū. Sumet scutum inexpugnabile equitatē: acuet autē dirā irā ī lanceā: et pugnabit cū illo orbis terrarū cōtra insensatos. Ibunt directe emissiones fulgurū: et tamq̄; a bene curuato arcu nubiũ exterminabunť : ⁊ ad certũ locũ inſilient. Et a petroſa ira plene mittenť grãdines : et excandeſcet ĩ illos aqua maris : ⁊ flumina cõcurrẽt duriter . Contra illos ſtabit ſpiritus virtutis : ⁊ tamq̃ turbo venti diuidet illos, ⁊ ad heremũ perducet omnem terram iniquitatis illoꝝ : et malignitas euertet ſedes potentium.

cap̄. vi.

Melior eſt ſapiẽtia q̃ vires : et vir prudẽs magis q̃ fortis. Audite ergo reges ⁊ intelligite : diſcite iudices finiũ terre. Prebete aures vos q̃ continetis multitudines ⁊ placetis vobis ĩ turbis nationũ : qm̄ data eſt a dn̄o poteſtas vobis et virt⁹ ab altiſſimo : qui interrogabit opa veſtra ⁊ cogitationes ſcrutabit᷑ : qm̄ cum eſſetis miniſtri regni illi⁹ nõ recte iudicaſtis nec cuſtodiſtis legẽ iuſticie : neq̃ ſecundũ volũtatẽ dei ambulaſtis . Horrende et cito apparebit vobis : qm̄ iudicium duriſſimũ in hijs qui p̄ſunt fiet . Exiguo enĩ cõcedit᷑ miſedia : potentes autẽ potenter tormenta patient᷑ . Nõ enĩ ſubtrahet pſonã cuiuſq̃ deus (qui eſt omniũ dn̄ator) nec verebit᷑ magnitudinem cuiuſq̃ : qm̄ puſillũ et magnũ ip̄e fecit : ⁊ equaliter cura ē illi de omnibȝ. Fortioribȝ autem fortior inſtat cruciatio . Ad vos ergo reges ſũt hij ſermones mei : ut diſcatis ſapientiã : et ne excidatis. Qui enĩ cuſtodierit iuſticiam : iuſte iuſtificabunt᷑ : et q̃ didicerint iuſta inueniẽt quid reſpõdeãt. Cõcupiſcite ergo ſermones meos ⁊ diligite illos : et habebitis diſciplinã . Clara eſt et q̃ nũq̃ marceſcet ſapiencia : ⁊ facile videt᷑ ab hijs qui diligũt eã : et inuenit᷑ ab hijs qui querũt illã . Preoccupat qui ſe cõcupiſcũt : ut illis ſe prior oſtendat. Qui de luce vigilauerit ad illam non laborabit : aſſidentẽ enĩ illã foribus ſuis inueniet . Cogitare ergo de illa ſenſus eſt cõſũmat⁹ : ⁊ qui vigilauerit ꝑpter illã cito erit ſecur⁹ . Quoniã dignos ſe circuit ip̄a querẽs : et in viſis oſtendet ſe illis hilariter : ⁊ ĩ omni prouidẽtia occurret illis. Inicium enim illi⁹ veriſſima eſt diſcipline cõcupiſcentia . Cura ergo diſcipline dilectio eſt : ⁊ dilectio cuſtodia legũ illi⁹ eſt. Cuſtoditio autẽ legũ cõſũmatio incorruptionis eſt : incorruptio autẽ facit eſſe proximũ deo. Cõcupiſcentia itaq̃ ſapientie deducet ad regnũ ppetuũ. Si ergo delectamini ſedibus et ſceptris o reges ppl̄i : diligite ſapientiã ut in perpetuũ regnetis . Diligite lumẽ ſapientie : omnes qui p̄eſtis ppl̄is. Quid eſt autẽ ſapientia ⁊ quẽadmodũ facta ſit referã : ⁊ non abſcondã a vobis ſacramenta dei : ſed ab inicio natiuitatis inueſtigabo : et ponã in lucẽ ſcientiã illi⁹ : ⁊ nõ p̄teribo veritatẽ : neq̃ cũ inuidia tabeſcẽte iter habebo : quoniã talis homo nõ erit particeps ſapiẽtie. Multitudo autẽ ſapientiũ ſanitas ē orbis terraꝝ : ⁊ rex ſapiẽs ppl̄i ſtabilimentũ eſt. Ergo accipite diſciplinã ꝑ ſermões meos : et proderit vobis.

cap̄. vii.

Sum quidẽ ⁊ ego mortalis homo ſimilis omnibȝ : ⁊ ex genere terreni illi⁹ qui prior fact⁹ eſt : ⁊ in ventre matris figurat⁹ ſum caro : decẽ menſiũ tpe coagulat⁹ ſũ in ſanguine : ex ſemine hoĩs : et delectamẽto ſomni cõueniente. Et ego nat⁹ accepi cõmunem aerẽ : et in ſimiliter factã decidi terram : et primã vocẽ ſimilẽ omnibus emiſi plorãs. In inuolumẽtis nutrit⁹ ſũ : ⁊ magnis curis . Nemo enĩ ex regibus aliud habuit natiuitatis iniciũ. Vn⁹ ergo introit⁹ eſt omnibȝ ad vitam : et ſilis exit⁹. Propter hoc optaui et dat⁹ eſt michi ſenſus: et inuocaui et venit in me ſpirit⁹ ſapiētie. Et ꝑpoſui illam regnis ⁊ ſedibꝫ: ⁊ diuitias nichil eſſe dixi in cōparatione illi⁹. Nec cōparaui illi lapidē p̄cioſum: quoniā omne aurū in cōparatione illi⁹ arena eſt exigua: et tanq̄ȝ lutū eſtimabit̄ argentū in cōſpectu illi⁹. Sup ſalutē et ſpeciem dilexi illā: ⁊ ꝑpoſui pro luce habere illā: qm̄ inextinguibile eſt lumē illi⁹. Uenerūt autē michi oīa bona pariter cū illa: ⁊ innumerabilis honeſtas p man⁹ illi⁹. Et letat⁹ ſum in omnibꝫ: quoniā antecedebat me iſta ſapiētia: et ignorabā qm̄ hoꝝ omniū mater ē. Quā ſine fictione didici: et ſine inuidia cōmunico: et honeſtatē illius nō abſcondo. Infinit⁹ enī theſaurus eſt hominibꝫ: quo q̄ vſi ſunt·participes facti ſūt amicicie dei: ꝑpter diſcipline dona cōmendati. Michi autem dedit de⁹ dicere ex ſentēcia et p̄ſumere digna hoꝝ que michi dant̄: qm̄ ipe ſapiētie dux eſt: et ſapientiū emēdator. In manu enī illi⁹ et nos ⁊ ſermones noſtri: et omnis ſapientia·⁊ operum ſcientie diſciplina. Ipſe enī dedit michi horū ſcientiā verā q̄ ſunt: ut ſciā diſpoſicionem orbis terraꝝ ⁊ virtutes elemētoꝝ: iniciū ⁊ cōſūmationē ⁊ medietatem temporū·viciſſitudinū ꝑmutationeſ· ⁊ conſūmationes temporū·⁊ morum mutationes: et diuiſiones temporū·anni curſus·et ſtellaꝝ diſpoſitiones·naturas animaliū·et iras beſtiaꝝ: vim ventoꝝ et cogitationes hoīm·differentias virgultoꝝ ⁊ virtutes radicum: et queciiq̄ ſunt abſconſa et improuiſa didici. Omniū enī artifex docuit me ſapiētia. Eſt enī in illa ſpiritus intelligentie ſanctus·unicus·multiplex·ſubtilis· diſert⁹·mobilis·incoinquinat⁹: cert⁹ ſuauis·amās bonū. acutus·q̄ nichil vetat benefacere: human⁹·benignus·ſtabilis·cert⁹·ſecur⁹: omnē habēs virtutē·oīa proſpiciens: et qui capiat omnes ſpirit⁹ intelligibiles: mund⁹·ſubtilis. Omnibꝫ enī mobilibꝫ mobilior eſt ſapiētia. Attingit autem ubiq̄ȝ propter ſuā mūdiciā. Uapor eſt enim virtutis dei: ⁊ emanatio quedā ē claritatis omnipotentis dei ſincera: et ideo nichil inq̄natū in eā incurrit. Candor ē enī lucis eterne ⁊ ſpeculū ſine macula dei maieſtatis: ⁊ imago bonitatis illi⁹. Et cū ſit vna·omnia poteſt: et permanens in ſe omnia innouat: ⁊ per nationes in aīas ſanctas ſe trāſfert: amicos dei et ꝓphetas cōſtituit. Neminē enī diligit deus: niſi eū q̄ cū ſapiētia inhabitat. Eſt enī hec ſpecioſior ſole: ⁊ ſuper omnē diſpoſitionē ſtellaꝝ: luci comparata inuenit̄ prior. Illi enī ſuccedit nox: ſapiētiā autē nō vincit malicia.

cap. viii.

Attingit ergo a fine uſq̄ȝ ad finē fortiter: ⁊ diſponit oīa ſuauiter. Hanc amaui et exquiſiui eā a iuuētute mea: et q̄ſiui ſponſā michi eā aſſumere: et amator fact⁹ ſū forme illi⁹. Generoſitatē illi⁹ glorificat contuberniū habēs dei: ſed ⁊ omniū dn̄s dilexit illā. Doctrix enī ē diſcipline dei: et electrix operū illi⁹. Et ſi diuitie appetunt̄ i vita: quid ſapiētia locupletius que operat̄ oīa? Si autē ſenſus operatur: quis hoꝝ q̄ ſunt magis quam illa ē artifex? Et ſi iuſticiā q̄s diligit: labores hui⁹ magnas habēt virtuteſ. Sobrietatē enī ⁊ prudentiā docet·et iuſticiā ⁊ virtutē: quibꝫ utilius nichil eſt in vita hominibꝫ. Et ſi multitudinē ſcientie deſiderat quis: ſcit p̄terita et de futuris eſtimat: ſcit verſutias ſermonū et diſſolutiones argumētoꝝ: ſigna ⁊ monſtra ſcit anteq̃ʒ fiant · et euentus tempoꝝ · et ſeculoꝝ. Propoſui ergo hāc adducere michi ad cōuiuendū: ſciens quoniā mecū cōmunicabit de boniſ: et erit allocutio cogitationis · et tedij mei. Habebo ꝓpter hāc claritatem ad turbas: et honorē apud ſeniores. Iuuenis ⁊ acut⁹ inueniar in iudicio: et ī cōſpectu potenciū ammirabilis ero: et facies principū mirabunt̄ me. Tacentem me ſuſtinebūt: et loquentē me reſpicient: et ſermocinātē me plura · man⁹ ori ſuo imponēt. Preterea habebo ꝑ hāc immortalitatē: ⁊ memoriā eternā hijs qui poſt me futuri ſūt relinquā. Diſponā ꝑplos: ⁊ nacōnes michi erūt ſubiecte. Timebūt me audiētes reges horrendi: et ī mltitudine bon⁹ uidebor: et in bello fortis. Intrās in domū meā cōquieſcā cū illa. Nō enī habet amaritudinē cōuerſatio illius: nec tediū conuictus illi⁹: ſed leticiā et gaudiū. Hec cogitās apud me · et cōmemorans in corde meo · qm̄ immortalis eſt in cogitatione ſapiētia · et in amicicia illius delectatio bona: et in operibꝫ manuū illi⁹ honeſtas ſine defectione: et in certamine loquele illi⁹ ſapiētia · et ꝑclaritas in cōmunicatione ſmonū ipſius: circuibā querēs · ut michi illā aſſumerem. Puer autē erā ingenioſus ⁊ ſortitus ſū aīam bonā. Et cū eſſem magis bon⁹: ueni ad corpus incoinquinatū. Et ut ſciui qm̄ aliter nō poſſū eſſe ɔtinēs niſi deus det: ⁊ hoc ipm erat ſūma ſapientie ſcire · cui⁹ eſſet hoc donū: adij dominū et deprecat⁹ ſum illū: et dixi ex totis precordijs meis. cap̄. ix

Deus patrū meorū et dn̄e miſcdie · qui feciſti omīa verbo tuo: et ſapiētia tua cōſtituiſti hoīem · ut dn̄aret̄ creature tue que a te facta eſt · ut diſponat orbē terrarū in equitate et iuſticia · ⁊ in directione cordis iudiciū iudicet: da michi ſediū tuaꝝ aſſiſtricē ſapientiā: ⁊ noli me reprobare a pueris tuis · qm̄ ſeru⁹ tuus ſum ego · et fili⁹ ancille tue: homo infirm⁹ ⁊ exigui tp̄is: et minor ad intellectū iudicij et legū. Et ſi quis erit conſūmat⁹ inter filios hoīm: ſi abfuerit ab illo ſapientia tua · in nichilū cōputabit̄. Tu autē elegiſti me regem ꝑplo tuo: et iudicē filioꝝ tuoꝝ et filiarū. Et dixiſti ~~me~~ edificare templū ī monte ſancto tuo: et in ciuitate habitationiſ tue altare: ſilitudinē tabernacli ſancti tui qd̄ ꝑparaſti ab inicio ⁊ tecū ſapientia ~~tua~~ · que nouit opa tua: q̄ ⁊ affuit tūc cū orbē terraꝝ faceres · et ſciebat qd̄ eſſet placitū oculis tuis: ⁊ quid directū in preceptis tuis. Mitte illam de celis ſanctis tuis · et a ſede magnitudinis tue: ut mecū ſit et mecū laboret: et ſciā quid acceptū ſit apud te. Scit enī illa omnia et intelligit: et deducet me in opibus meis ſobrie: et cuſtodiet me ī ſua potēcia. Et erūt accepta opa mea: et diſponā ꝑplm tuū iuſte: ⁊ ero dign⁹ ſediū patris mei. Quis enim hominū poterit ſcire conſiliū dei? Aut quis poterit cogitare quid velit deus? Cogitationes enī mortaliū timide: ⁊ incerte prouidēcie nr̄e. Corp⁹ enī qd̄ corrumpitur aggrauat aīam: ⁊ terrena inhabitatio deprimit ſenſū mlta cogitantē. Et difficile eſtimam⁹ que in terra ſūt: et que in ꝓſpectu ſunt inuenim⁹ cum labore. Que in celis ſunt autem quis inueſtigabit? Senſū autem tuū quis ſciet niſi tu dederis ſapientiā ⁊ miſeris ſpiritū ſanctum tuū de altiſſimis: et ſi correcte ſint ſemite eoꝝ q̄ ſunt in terris · et que tibi placēt didicerit hoīes. Nā per ſapientiā ſanati ſūt quicūq; placuerunt tibi domine a principio. ca. x.

Hec illū qui primꝰ formatus eſt a deo pater orbis terraꝝ· cū ſolus eſſet creatꝰ cuſtodiuit :(et eduxit illū a delicto ſuo) Et eduxit illū de limo terre· et dedit illi virtutem cōtinendi omnia. Ab hac ut receſſit iniuſtꝰ in ira ſua: per irā homicidij fraternitas deperijt. Propter qd̄ cū aqua deleret terrā: ſanauit iterū ſapientia: per cōtemptibile lignū iuſtū gubernās. Hec ⁊ ī cōſenſu ſupbie cū ſe nationes cōtuliſſent ſciuit iuſtū: ⁊ cōſeruauit ſine q̄rela deo: ⁊ in filijs miſericordiam fortē cuſtodiuit. Hec iuſtū a pereuntibꝫ impijs liberauit fugientem. deſcendēte igne ī pentapolim: quibus in teſtimoniū nequicie fumigabūda cōſtat deſerta terra: et in certo tpe fructꝰ habentes arbores: et incredibilis anime memoria ſtās figmentū ſalis. Sapientiā enī p̄tereuntes non tantū in hoc lapſi ſūt ut ignorarent bona: ſed ⁊ inſipiētie ſue reliquerunt hominibꝫ memoriā: ut in hijs q̄ peccauerūt. nec latere potuiſſent. Sapiētia autē hos qui ſe obſeruāt a doloribus liberabit. Hec autē profugū ire fratris iuſtū· deduxit p vias rectas: ⁊ oſtendit illi regnū dei: et dedit illi ſcientiā ſanctorū. Honeſtauit illū in laboribꝫ: et cōpleuit labores illius. In fraude circumuenientiū illū affuit illi: et honeſtum fecit illū. Cuſtodiuit illū ab inimicis: et a ſeductoribꝫ tutauit illū. Et certamen forte dedit illi ut vinceret: et ſciret qm̄ omniū potentior ē ſapientia. Hec venditū iuſtū nō dereliquit· ſed a peccatoribꝫ liberauit illū. deſcenditq; cū illo in foueā et in vinculis nō dereliq̄t illū: donec afferret illi ſceptrū regni· et potentiā adūſus eos q̄ eū deprimebāt; et mendaces oſtendit q̄ maculauerūt illū: et dedit illi claritatē eternā. Hec pplm̄ iuſtū et ſemē ſine querela liberauit a nationibꝫ que illū deprimebāt. Intrauit in animam ſerui dei: et ſtetit cōtra reges horrendos in portentis et ſignis. Et reddidit iuſtis mercedem laborū ſuorū: et deduxit illos in via mirabili. Et fuit illis in velamēto diei: et ī luce ſtellaꝝ p nocte. Et tranſtulit illos p mare rubrū: ⁊ trāſuexit illos per aquā nimiā. Inimicos autē illorū demerſit ī mare: ⁊ ab altitudine inferorum eduxit illos. Ideo iuſti tulerūt ſpolia impioꝝ: et decātauerūt dn̄e nomē ſanctum tuū: et victricem manū tuam laudauerunt pariter. Quoniam ſapientia aperuit os mutorum: et linguas infantium fecit diſertas. cap. xi.

Direxit opa eoꝝ in manibꝫ ꝓphete ſancti. Iter fecerunt per deſerta q̄ nō habitant̄· et in locis deſertis fixerūt caſas. Steterūt cōtra hoſtes: et de inimicis ſe vindicauerūt. Sitierunt ⁊ inuocauerūt te: et data eſt illis aqua de petra altiſſima: ⁊ requies ſitis de lapide duro. Per q̄ enī penas paſſi ſūt inimici illoꝝ· a defectione potꝰ ſui: in eis cū abundarēt filij iſrl̄ letati ſunt. Per hec cū illis deeſſent: bene cū illis actum eſt. Nā pro fonte quidem ſempiterni fluminis humanū ſanguinem dediſti iniuſtis. Qui cū minuerent̄ in traductione infantiū occiſorū· dediſti illis abundantē aquā inſperate: oſtendēs per ſitim que tunc fuit· quēadmodū tuos exaltares: et aduerſarios illorū necares. Cum enim temptati ſunt· et quidē cum miſericordia diſciplinā accipientes. ſcierūt quēadmodū cū ira iudicati impij tormenta paterentur. Hos quidem tamq̄ pater monens pbaſti:

Illos autē tanq̄ȝ durꝰ rex interrogās condemnasti. Absentes eni̅ et p̄sentes similiter torquebant̄. Duplex eni̅ illos acceperat tediū: et gemitꝰ cū memoria p̄teritorū. Cū eni̅ audirent per sua tormenta bene secū agi cōmemorati sūt dn̄m: admirantes in finē exitus. Quē eni̅ i expositione praua proiectū deriserunt. in finē euentꝰ mirati sunt. Non similiter ~~in~~iustis faciēs: pro cogitationibz autē insensatis iniq̄tatis illoꝝ, q̄d quidā errantes colebāt mutos serpentes ⁊ bestias sup̄ uacuas: immisisti illis multitudinē mutoꝝ animaliū in vindictā: ut scirēt quia per que peccat quis per hec ⁊ torquet̄. Non eni̅ impossibilis erat omnipotens manꝰ tua q̄ creauit orbē terrarū ex materia inuisa immittere illis multitudinē ursorū. aut audaces leones. aut noui generis ira plenas ⁊ ignotas bestias: aut vaporē igniū spirātes: aut fumi odorē proferentes. aut horrendas ab oculis scintillas emittentes: quaꝝ nō solū lesura poterat illos exterminare: sed ⁊ aspectꝰ per timorē occidere. Nam et sine his uno spiritu poterāt occidi p̄secutionē passi ab ipsis factis suis: et dispersi per spiritū virtutis tue: sed om̄ia i mensura ⁊ numero ⁊ pōdere disposuisti. Multum eni̅ valere tibi soli superat semper: et virtuti brachii tui q̄s resistet? Quoniā tanq̄ȝ momentū statere sic ē ante te orbis terrarū: et tanq̄ȝ gutta roris antelucani qui descendit in terrā. Et misereris omniū. q̄m omnia potes: et dissimulas peccata hoīm propter penitenciā. Diligis eni̅ omnia que sunt et nichil odisti eoꝝ que fecisti: nec enim odiens aliquid cōstituisti. aut fecisti. Quomō autē posset aliquid p̄manere nisi tu voluisses: aut q̄d a te vocatum non esset conseruarēt? Parcis autem omībz: q̄m tua sūt dn̄e q̄ amas aīas.

O quam bonꝰ et suauis est **c. xii.** dn̄e spiritꝰ tuꝰ in omībz. Ideoq; hos qui exerrāt partibz corripis: et de quibz peccāt admones: et alloqueris ut relicta malicia credāt in te domine. Illos enim antiquos inhabitatores terre sancte tue quos exhorruisti q̄m odibilia opa tibi faciebāt per medicamina et sacrificia iniusta: et filiorum suorum necatores sine misericordia. et comestores viscerum hominum et deuoratores sanguinis. ⁊ auctores parentes aīarū inauxiliataꝝ p̄dere voluisti. a medio sacramēto tuo. p manus parentū nostroꝝ. ut dignā perciperēt peregrinationē puerorū dei: que tibi omniū carior ē terra. Sed et his tanq̄ȝ hominibz pepercisti: et misisti antecessores exercitus tui vespas: ut illos paulatim exterminarēt. Non quia impotens eras in bello subicere impios iustis. aut bestiis seuis. aut v̄bo duro simul exterminare: sed partibus iudicans dabas locū penitentie. nō ignorans q̄m nequā est natio eoꝝ. et naturalis malicia ipsoꝝ: et q̄m nō poterat mutari cogitatio illorum i perpetuū. Semē enim erat maledictū ab initio. Nec timēs aliquem: veniā dabas peccatis illoꝝ. q̄s eni̅ dicet tibi q̄d fecisti? Aut quis stabit contra iudiciū tuū? Aut quis in cōspectu tuo veniet vindex iniquorū hominū? Aut q̄s tibi imputabit: si perierint nationes quas tu fecisti? Nec est eni̅ alius deus quam tu. cui cura est de omnibz: ut ostendas q̄m nō iniuste iudicas iudiciū. Neq; rex neq; tirannꝰ in cōspectu tuo inquirent de his quos p̄didisti. Cum ergo sis iustꝰ. iuste omnia disponis. ipm̄ quoq; qui nō debet puniri cōdemnaſ: ⁊ exterū eſtimas a tua virtute. Virtus enim tua · iuſticie inicium eſt: ⁊ ob hoc ꝙ omniū dn̄s es · omnib; te parcere facis. Virtutē eni oſtendis tu · qui nō crederis eſſe in virtute conſūmatus: et horū qui te neſciūt audaciā traducis. Tu autē dn̄ator virtutis cū tranquillitate iudicas: et cū magna reuerentia diſponis nos. Subeſt eni tibi cū volueris poſſe. Docuiſti eni pp̄lm tuū per talia opa · qm̄ oportet iuſtū eſſe et humanū: et bone ſpei feciſti filios tuos: qm̄ iudicās das locū in peccatis penitentie. Si eni inimicos ſeruorū tuorū et debitos morti cū tanta cruciaſti attentione · et liberaſti dās temp⁹ et locū per que poſſent mutari a malicia: cū quāta diligēcia iudicaſti filios tuos quoꝝ parentib; iuramēta ⁊ cōuentiones dediſti bonarū ꝓmiſſionū? Cū ergo das nobis diſciplinā inimicos nr̄os multipliciter flagellas: ut bonitatem tuā cogitem⁹ iudicātes: et cum de nobis iudicat̄ ſperem⁹ miſcd̄iam tuā. Unde ⁊ illis qui in vita ſua inſenſate et iniuſte vixerūt: per hec que coluerūt dediſti ſūma tormēta. Etenī in erroris via diuci⁹ errauerūt: deos eſtimantes hec · que ī animalib; ſunt ſuꝑ vacua: infantiū inſenſatorū more viuentes. Propter hoc tanq̄ pueris inſenſatis iudiciū in deriſū dediſti. Qui autē ludibrijs ⁊ increpationib; nō correcti ſūt: dignū dei iudiciū experti ſunt. In hijs eni que patiebant̄ · moleſte ferebāt: in quibus patientes indignabant̄. Per hec quos putabāt deos in ipſis cum exterminarent̄ · videntes illū quē olim negabant ſe noſſe: verum deū agnouerunt. Propter quod et finis condemnationis eorum veniet ſuꝑ illos.

c. xiii.

Vani ſūt autē omēs hoīes in quibus nō ſubeſt ſciencia dei: et de hijs que vident̄ bona nō potuerunt intelligere eū · qui eſt: neq; opibus attendentes agnouerūt quis eſſet artifex: ſed aut ignem · aut ſpiritū · aut citatū aerē · aut girū ſtellarū · aut nimiā aquā · aut ſolē et lunā rectores orbis terraꝝ deos putauerūt. Quoꝝ et ſi ſpecie delectati deos putauerūt: ſciāt quanto hijs dn̄ator eoꝝ ſpecioſior ē. Speciei eni generator hec omnia conſtituit. Aut ſi virtutē et opera eoꝝ mirati ſūt: intelligāt ab ipſis · qm̄ qui hec ~~fecit~~ ɔ̄ſtr fortior ē illis. A magnitudine eni ſpeciei et creature: cognoſcibiliter poterit creator horū videri. Sed tamē adhuc in hijs minor eſt querela. Et hij enim fortaſſe errant deū querentes: ⁊ volentes inuenire. Etenī cū in operibus illi⁹ conuerſent̄: inquirūt et perſuaſū habent. qm̄ bona ſunt que vident̄. Iterū autē nec hijs debet ignoſci. Si eni tantum potuerūt ſcire ut poſſent eſtimare ſeculū: quomō hui⁹ dn̄m non facilius inuenerūt? Infelices autē ſunt et inter mortuos ſpes illoꝝ eſt: qui appellauerunt deos opa manuū hoīm · aurū et argentū artis inuentionē · et ſimilitudines aīaliū · aut lapidē inutilē op⁹ manus antique. Aut ſi quis artifex faber de ſilua lignū rectum ſecuerit · et hui⁹ docte eradat omnē corticē et arte ſua uſus diligenter fabricet vas utile in cōuerſatione vite: reliquijs autem ei⁹ operis ad ꝑparationē eſce abutat̄: et reliquū horū qđ ad nullos uſus facit · lignū curuū et verticib; plenū ſculpat diligenter per vacuitatē ſuā: ⁊ per ſcientiā ſue artis figuret illud · et aſſimilet illud imagini hoīs aut alicui ex animalib; illud cōparet: pliniens rubrica · et rubricundū faciēs fuco colore illiꝰ · et omnē maculā que in illo eſt ꝑliniēs ~~terra~~: et faciat ei dignā habitationē et in pariete ponens illud · et cõfirmans ferro ne forte cadat proſpiciens illi: ſciens quoniā nõ poteſt adiuuare ſe. Imago enī eſt: et opus eſt illi adiutoriū. Et de ſubſtãcia ſua · et de filijs ſuis · et de nuptijs · uotum faciens inquirit. Non erubeſcit loqui cū illo qui ſine anima eſt, et pro ſanitate quidem infirmū deprecat̄: et pro uita rogat mortuū: et in adiutorium inutilem inuocat: et pro itinere petit ab eo qui ambulare non poteſt: et de acquirendo et de oꝑando et de omnium rerum euentu petit ab eo qui in omnibus eſt inutilis. cap̄. xiiii.

Iterū aliꝰ nauigare cogitãs et per feros fluctꝰ iter facere incipiēs: ligno portante ſe · fragiliꝰ lignū inuocat. Illud enī cupiditas acquirendi excogitauit: et artifex · ſapiencia fabricauit ſua. Tua autē pater prouidencia ~~ab inicio cuncta~~ gubernas: quoniā dediſti in mari uiā · et inter fluctus ſemitā firmiſſimā: oſtendēs qm̄ potens es ex omnibꝫ ſanare · eciam ſi ſine rate aliquis adeat mare. Sed ut nõ eſſent uacua ſapiencie tue opera: ꝓpter hoc eciā ~~et~~ exiguo ligno credūt hoīes animas ſuas: et tranſeuntes mare per ratē liberati ſūt. Sed ⁊ ab inicio cū perirent ſuperbi gigantes: ſpes orbis terrarꝫ ad ratē confugiēs · remiſit ſeculo ſemē natiuitatiſ: que manu tua erat gubernata. Benedictū eſt enī lignū ꝑ quod fit iuſticia: Per manꝰ autē quod fit ydolū maledictū eſt · et ipm̄ · et qui fecit illud: quia ille quidē operatus eſt: illud autē cum eſſet fragile deus cognominatus eſt. Similiter autē odio ſūt deo: impiꝰ et impietas eiꝰ. Etenī qd̄ factū eſt: cū illo qui fecit tormēta patietur. Propter hoc ⁊ in ydolis nationū nõ erit reſpectus: ·y· ydola qm̄ creature dei in odiū facte ſunt et ī temptationē anime hoīm: et in muſcipulā pedibꝫ inſipientiū. Inicium enim fornicationis eſt exquiſitio ydolorū: ⁊ adinuentio illorū corruptio uite eſt. Neqꝫ enī erãt ab inicio: neqꝫ erunt in perpetuū. Suꝑuacuitas enī hominū hec adinuenit in orbē terrarū: et ideo breuis illorꝫ finis eſt inuentꝰ. Acerbo enī luctu dolēs pater rapti cito ſibi filij fecit imaginē: et illū qui tunc quaſi homo mortuꝰ fuerat nūc tanq̄ deum colere cepit: et cõſtituit inter ſeruos ſuos ſacra et ſacrificia. Deinde interueniente tp̄e · conualeſcēte iniqua cõſuetudine · hic error tanq̄ lex cuſtoditus ē: et tirannorꝫ imꝑio colebant̄ figmenta. Et hos quos in palā hoīes honorare nõ poterãt propter hoc q̄ longe eſſent: a longinquo figura eorꝫ allata · euidentē imaginē regis · quē honorare uolebãt fecerūt: ut illū qui aberat tanq̄ preſentem colerent ſua ſolicitudine. Prouexit autē ad horꝫ culturā et hos q̄ ignorabãt · artificis eximia diligencia. Ille enī uolens plus placere illi q̄ ſe aſſumpſit: elaborauit arte ſua ut ſimilitudinē in melius figuraret. Multitudo autē hoīm abducta per ſpeciem operis: eū qui ante tempꝰ tanq̄ homo honoratꝰ fuerat · nūc deū eſtimauerūt. Et hec fuit uite humane deceptio: qm̄ aut affectui aut regibꝫ deſeruientes homines · incõmunicabile nomen lapidibus et lignis impoſuerūt. Et non ſuffecerat erraſſe eos circa dei ſcienciā: ſed ⁊ ī magno uiuentes ī ſciencie bello: tot ⁊ tam magna mala pacē appellãt. Aut enī filios ſuos ſacrificantes · aut obſcura ſacrificia facientes · aut inſanie plenas vigilias habentes · neqꝫ vitā neqꝫ nuptias mūdas iam cuſtodiūt: ſed et alius aliū ꝑ inuidiam occidit aut adulterās cōtriſtat: et omīa commixta ſunt · ſanguis homicidiū furtum et fictio · corruptio et infidelitas · turbatio ⁊ ꝑiuriū: tumultꝰ bonorum dei immemoratio · animarum inquinatio · natiuitatis immutatio · nuptiarum incōſtātia: inordinatio mechie et impudicicie. Infandoꝝ enī ydoloꝝ cultura omnis mali cauſa ē: ⁊ inicīū ⁊ finis. Aut enī dū letātur inſaniūt · aut certe vaticinant̄ falſa: aut viuūt iniuſte: aut peierant cito. Dum enī cōfidūt ī ydolis que ſūt ſine aīa: male iurantes noceri ſe non ſperant. Utraqꝫ ergo illis euenient digne: qm̄ male ſenſerūt de deo · attendentes ydolis: ⁊ iurauerūt iniuſte in ydolo · contemnētes iuſticiā. Nō enī iurantiū eſt virtꝰ: ſed peccantiū pena perambulat ſemꝑ iniuſtoꝝ preuaricationē. c. xv.

Tu autem deus noſter · ſuauis et verus es: patiēs ⁊ ī miſcdia diſponens oīa. Et enī ſi peccauerimꝰ tui ſumus · ſciētes magnitudinē tuā: ⁊ ſi nō peccauerimꝰ: ſcimꝰ qm̄ apud te ſumꝰ cōputati. Noſſe enī te cōſūmata iuſticia eſt: et ſcire iuſticiā et virtutē tuam · radix ē immortalitatis. Nō enī in errorem induxit nos hoīm male artis excogitatio: nec umbra picture · labor ſine fructu · effigies ſculpta ꝑ varios colores · cuius aſpectus dat inſenſato cōcupiſcentiā: et diligit mortue imaginis effigiē ſine aīa. Maloꝝ amatores digni ſunt morte: qui ſpem habēt in talibus ⁊ qui faciūt illos: ⁊ qui diligūt ⁊ qui colūt. Sed ⁊ figulus mollē terrā premēs laborioſe fingit ad uſus nr̄os unūquodque vas: et de eodē luto fingit que mūda ſunt in uſum vaſa: et ſimiliter que hiis ſūt contraria. Hoꝝ autem vaſoꝝ quis ſit uſus iudex eſt figulus. Et cū labore vario deum fingit de eodem luto · ille qui paulo ante de terra factus fuerat: ⁊ poſt puſillū ſeducit ſe unde acceptus eſt · repetitꝰ anime debitum q̄ꝫ habebat. Sed eſt cura illi nō quia laboraturꝰ eſt · nec quoniā breuis illi vita ē: ſed cōcertat̄ aurificibꝫ ⁊ argētariis. ſed et erarios imitatur: ⁊ gloriam ꝓfert quoniam res ſuper vacuas fingit. Cinis eſt enim cor eiꝰ: et terra ſuꝑ vacua ſpes illius et luto vilior vita eiꝰ: quoniā ignorauit qui ſe finxit: et q̄ inſpirauit illi animā que operatur: et qui inſufflauit ei ſpiritū vitalem. Sed et eſtimauerunt luſum eſſe vitam noſtram: ⁊ cōuerſationem vite cōpoſitam ad lucrum: et oportere undecūqꝫ etiā ex malo acquirere. Hic enim ſcit ſe ſuꝑ oīnes delinquere: qui ex terre materia fragilia vaſa ⁊ ſculptilia fingit. Omnes enim inſipientes ⁊ infelices ſupra modū anime ſuꝑbi ſūt inimici populi tui · ⁊ imperātes illi: qm̄ omnia ydola nationum deos eſtimauerunt quibus neqꝫ oculorum viſus eſt ad videndum: neqꝫ nares ad percipiendum ſpiritū · neqꝫ aures ad audiendum: neqꝫ digiti manuū ad tractandum: ſed ⁊ pedes eorum pigri ad ambulandum. Homo enī fecit illos: ⁊ qui ſpiritum mutuatus eſt · is finxit illos. Nemo enim ſibi ſimilem homo poterit deum fingere. Cum enī ſit mortalis: mortuum fingit manibus iniquis. Melior enī eſt ip̄e hiis quos colit: quia ip̄e quidem vixit cū eſſet mortalis: illi autem nūq̄ꝫ. Sed et animalia miſerrima colunt. Inſenſata enī cōparata hiis aliis ſūt deteriora. Sed nec aſpectu aliquis ex hiis animalibꝫ bona poteſt cōſpicere. Effugerūt autē dei laudem: ⁊ benedictionem eius. c. xvi.

Propter hec ⁊ hiis ſimilia paſſi ſūt digne tormēta: et per multitudinem beſtiaꝝ exterminati ſūt. Pro quibus tormentis bene diſpoſuiſti ꝑplm tuū: quibꝫ dediſti cōcupiſcentiā delectamenti ſui· nouū ſaporē eſcā parās eis ortigometram: ut illi quidem cōcupiſcentes eſcā propter ea q̄ illis oſtenſa ⁊ miſſa ſūt· eciā a neceſſaria cōcupiſcentia auerterēt̄ur. Hii autē ī breui inopes facti: nouā guſtauerunt eſcā. Oportebat enim illis ſine excuſatione q̄dem ſuperuenire interitū exercentibꝫ tirannidem: hiis autē tantū oſtendere queadmodū inimici eoꝝ extermīabātur. Et enī cū illis ſuperuenit ſeua beſtiaꝝ ira: morſibꝫ peruerſoꝝ colubroꝝ extermīabant̄. Sed nō in ꝑpetuū tua ira ꝑmanſit: ſed ad correptionē in breui turbati ſūt: ſignū habentes ſalutis· ad cōmemorationē mādati legis tue. Qui enī cōuerſus eſt non per hoc qd̄ videbat ſanabatur: ſed per te omniū ſaluatorem. In hoc autē oſtendiſti inimicis nr̄is: quia tu es qui liberas ab omni malo. Illos enim locuſtaꝝ ⁊ muſcaꝝ occiderunt morſus: et non eſt inuenta ſanitas anime illoꝝ: quia digni erant ab huiuſmodi exterminari. Filios autē tuos nec draconū ~~nec~~ venenatoꝝ vicerunt dētes. Miſcd̄ia enī tua adueniēs ſanabat illos. In memoria enī ſermonū tuoꝝ extermīabātur· ⁊ velocit̄ ſanabant̄: ne ī altā incidentes obliuionem non poſſent tuo adiutorio uti. Etenī neq; herba neq; malagma ſanauit eos: ſed tuus domine ſermo· q̄ ſanat omīa. Tu es domine qui vite ⁊ mortis habes poteſtatem: et deducis ad portas mortis ⁊ reducis. Homo autē occidit quidem per maliciā animā ſuā: ⁊ cū exierit ſpiritus non reuertetur nec reuocabit animam que recepta ē: ſed tuam manum effugere impoſſibile ē. Negantes enī noſſe te impii· ꝑ fortitudinem brachii tui flagellati ſūt: nouis aquis et grādinibꝫ ⁊ pluuiis ꝑſecutionē paſſi: ⁊ ꝑ ignē conſumati. Qd̄ enī mirabile erat: in aqua q̄ omnia extinguit plus ignis valebat. Vindex eſt enī orbis iuſtoꝝ. Quodā enim tp̄e māſuetabat̄ ignis ne comburerēt̄ur q̄ ad impios miſſa erant aīalia: ſed ut ipſi videntes ſcirent qm̄ dei iudicio paciunt̄ ꝑſecutionem. Et quodam tp̄e ī aqua ſupra virtutem ignis exardebat vndiq;: ut iniquam terre nationem exterminaret. Pro quibꝫ angeloꝝ eſca nutriſti populū tuum: ⁊ paratū panem de celo preſtitiſti illis ſine labore omne delectamentum in ſe habentem: et omnis ſaporis ſuauitatem. Subſtantiā enī tuā et dulcedinem tuam quam in filios habes oſtēdebas: et deſeruiēs uniuſcuiuſq; voluntati· ad quod quiſq; volebat conuertebatur. Nix autē ⁊ glacies ſuſtinebant vim ignis· ⁊ non tabeſcebant: ut ſcirēt qm̄ fructꝰ inimicoꝝ extermīabat ignis ardens in grandine et pluuia coruſcās. Hoc autem iterum. ut nutrirent̄ iuſti: Ignis eciā ſue virtutis oblitus ē. Creatura enī tibi factori deſeruiēs exardeſcit in tormentum aduerſus iniuſtos: ⁊ lenior fit ad bn̄faciendū ꝑ hiis qui in te cōfidūt. Propter hoc ⁊ tunc omnia transfigurata omniū nutrici gratie tue deſeruiebant ad voluntatem eoꝝ qui a te deſiderati ſunt: ut ſcirent filii tui quos dilexiſti domine. qm̄ non natiuitatis fructus paſcūt hoīes: ſed ſermo tuus hos qui in te crediderint cōſeruat. Quod enim ab igne nō poterat exterminari ſtatī ab exiguo radio ſolis calefactum tabeſcebat: ut notum omnibꝫ eſſet· qm̄ oportet preuenire ſolem ad benedictionē tuā: ⁊ ad orientē lucis te adorare. Ingrati enī fides tanquā hibernalis glacies tabeſcet: et diſperiet tanq̄ȝ aqua ſuꝑuacua. c. xvii.

Magna ſunt enim iudicia tua domine: ⁊ inenarrabilia verba tua: ꝓpter hoc indiſciplinate aīe errauerūt. Dū enī ꝑſuaſū habēt iniqui poſſe dominari nationi ſancte: vinculis tenebraꝝ et lōge noctis compediti· incluſi ſub tectis· fugitiui ꝑpetue ꝓuidentie iacuerunt: et dū putāt ſe latere ī obſcuris pctīs· tenebroſo obliuionis velamento diſꝑſi ſūt pauentes horrende: ⁊ cum admiratione nimia ꝑturbati. Neqꝫ enim que cōtinebat illos ſpelūca ſine timore cuſtodiebat: qm̄ ſonitꝰ deſcendens ꝑturbabat illos: ⁊ ꝑſone triſtes illis apparētes pauorē illis preſtabāt. Et ignis quidē nulla vis poterat illis lumen p̄bere: nec ſiderum limpide flamme illuminare poterāt illam noctem horrendā. Apparebat autem illis ſubitaneus ignis· timore plenꝰ: ⁊ timore ꝑculſi illius que non videbatur faciei eſtimabāt deteriora eſſe q̄ nō videbantur: et magice artis appoſiti erant deriſus· et ſapiētie et glorie correptio cū cōtumelia. Illi enim qui ꝓmittebant timores et ꝑturbatōnes ſe expellere ab anima languente: hij cū deriſu· pleni timore languebāt. Nā ⁊ ſi nichil eos ex mōſtris ꝑturbabat: tranſitu animalium ⁊ ſerpētium ſibilatione cōmoti· tremebūdi ꝑibant: ⁊ aerem quē nulla ratione quis effugere poſſet negantes ſe videre. Cum ſit enī timida nequitia:

(frequēt' enī ꝑoccupāt peſſia: redarguēte
ꝯſtia)

dat teſtimoniū cōdemnationi. Semper enī ꝑſumit ſeua: ꝑturbata cōſcientia. Nichil enī eſt timor niſi ꝑſumptionis adiutoriū: ꝓditō cogitationis auxilioꝝ. Et dum ab intro minor eſt expectatio: maiorē cōputat ſcientiam eius cauſe· de qua tormētum preſtat. Illi autem qui in potentē vere noctē· et ab infimis et ab altiſſimis inferis ſuꝑuenientē eundē ſomnū dormiētes: aliquādo mōſtroꝝ exagitabantur timore: aliquādo aīe deficiebāt traductione. Subitaneus enī illis ⁊ inſperatus timor ſuꝑuenerat. Deinde ſi quiſq̄ȝ ex illis decidiſſet: cuſtodiebaꝛ ī carcē ſine ferro recluſus. Si enim ruſticꝰ q̄s erat aut paſtor aut agri laboꝝ operarius ꝑoccupatꝰ eſſet: ī effugibilē ſuſtinebat neceſſitatem. Vna enim catena tenebrarū oīes erāt colligati. Siue ſpiritꝰ ſibilās aut inter ſpiſſos arboꝝ ramos auiū ſonus ſuauis· aut vis aque decurrētis nimiū· aut ſonus validus p̄cipitataꝝ petraꝝ: aut ludētium aīaliū· curſus inuiſus· aut mugiētiū valida beſtiaꝝ vox: aut reſonās de altiſſimis mōtibꝫ echo: Deficientes faciebat illos p̄ timore. Omnis enī orbis terraꝝ limpido illuminabaꝛ lumine: ⁊ non impeditis operibus continebatur. Solis autem illis ſuppoſita erat grauis nox: ymago tenebrarum que ſuper ventura illis erat. Ipſi ergo ſibi erant grauiores tenebris. cap. xviii.

i'cū

Sanctis autem tuis maxima erat lux: ⁊ hoꝝ quidē vocem inimici audiebant· ſed figuram nō videbāt. Et quia non et ipſi ꝑ eadem paſſi erāt magnificabant te: et qui ante leſi erāt quia non ledebātur gratias agebāt tibi: et ut eſſet differentia Deū petebāt. Propter qđ ignis ardentē columnā ducē habuerūt ignote vie: ⁊ ſolē ſine leſura boni hoſpicij preſtitiſti. Digni q̄dem illi carere luce et pati carcerē tenebrarꝝ q̄ incluſos cuſtodiebāt filios tuos · ꝑ q̄s incipiebat incorruptū legis lumē ſeclo dari: dū cogitarēt iuſtorū occidere infātes · ⁊ vno expoſito filio et liberato in traductionē illorꝝ mltitudinem filiorꝝ abſtuliſti: ⁊ parit̄ illos ꝑdidiſti ī aqua valida. Illa enī nox āte cognita ē a patribꝫ nr̄is: ut vere ſciētes quibꝫ iuramentis crediderūt aīequiores eſſent. Suſcepta ē autē a pplo tuo · ſanitas quidē iuſtorū: iniuſtorū autē exterminacō. Sicut enī leſiſti adverſarios noſtros: ſic et nos ꝓuocās magnificaſti. Abſcōſe enī ſacrificabāt iuſti pueri bonorꝝ: ⁊ iuſticie legē in cōcordiam diſpoſuerūt ſimilit̄ bona ⁊ mala recepturos iuſtos: ꝑtri″ decātātes laudes. Reſonabat autē incōueniens inimicorū vox: ⁊ flebilis audiebatur planct⁹ ploratorꝝ infantiū. Simili autē pena ſeru⁹ cū dn̄o afflictus eſt: et popularis homo regi ſimilia paſſus. Similiter ergo oēs vno noīe mortis mortuos habebāt innumerabiles. Nec enī ad ſepeliēdū viui ſufficiebāt: qm̄ vno momēto q̄ erat p̄clarior natio illorū exterminata ē. De omnibꝫ enī nō credentes ꝓpter beneficia: tunc cū primū fuit exterminiū p̄mogenitorꝝ ſpopoderūt populū dei ſe eſſe. Cū enī quietū ſilentiū cōtineret omnia · ⁊ nox in ſuo curſu mediū iter haberet: omnipotens ſermo tuus domine exiliēs de celo a regalibꝫ ſedibꝫ durus debellator in mediam exterminij trā ꝓſiliuit: gladius acut⁹ inſimulatū imperiū tuū portās: et ſtans repleuit omnia morte: et uſq; ad celum attingebat ſtans in terra. Tūc cōtinuo viſus ſomniorꝝ malorꝝ turbauerūt illos: et timores ſuperuenerunt inſperati. Et alius alibi ꝓiect⁹ ſemiuiu⁹: ꝓpter quā moriebat̄ cauſam demonſtrabat mortis. Viſiones enī que illos turbauerūt hec p̄monebāt: ne inſcii q̄re mala patiebantur ꝑirent. Tetigit autem tunc et iuſtos tēptatio mortis: et cōmotio in heremo facta ē multitudinis: ſed nō diu ꝑmāſit ira tua. Properās enī homo ſine q̄rela dep̄cari pro pplis · ꝓferens ſeruitutis ſue ſcutū orationē: ⁊ ꝑ incenſum deprecationem allegās · reſtitit ire ⁊ finē impoſuit neceſſitati: oſtendens qm̄ tuus eſt famulus. Vicit autē turbas nō ī virtute corporis nec armatura potentie: ſed verbo illū qui ſe vexabat ſubiecit: iuramenta parentum et teſtamentum cōmemorās. Cum enim iam aceruatim cecidiſſent ſup alterutrū mortui: interſtitit · ⁊ amputauit impetū: ⁊ diuiſit illā q̄ ad viuos ducebat viā. In veſte enī poderis quā habebat tot⁹ erat orbis terrarꝝ: et parentū magnalia ī q̄tuor ordinibus lapidum erant ſculpta: et magnificentia tua in diademate capitis illius ſcripta erat; hijs autem ceſſit qui exterminabat: ⁊ hec extimuit. Erat enī ſola tēptatio ire ſufficiens. c. xix.

Impijs autē uſq; ī nouiſſimum ſine miſericordia ira ſuperuenit. Preſciebat enim et futura illorū: qm̄ ipſi cū reuerſi eſſent ut ſe ducerent et cum magna ſollicitudine p̄miſiſſent illos: cōſequebant̄ illos penitentie actus. Adhuc enī inter man⁹ habētes luctū ⁊ deplorantes ad monumēta mortuorū: aliam ſibi aſſūpſerunt cogitationē inſcientie: ⁊ quos rogantes ꝓiecerāt: hos tanquā fugitiuos ꝑſequebātur. Ducebat enim illos ad hunc finē digna neceſſitas: et horum que acciderant cōmemoratione admittebāt: ut q̄ deerant tormētis repleret punitio: et ipſi quidem curſus mirabilit̄ tranſirent: illi autē nouā mortē inuenirent. Omnis enī creatura ad ſuū gen᷒ ab initio refigurabat̄ deſeruiēs tuis p̄ceptis: ut pueri tui cuſtodirentur illeſi. Nā nubes caſtra eoꝝ obūbrabat: ⁊ ex aqua q̄ ante erat terra arida apparuit: ⁊ ex mari rubro via ſine impedimēto: ⁊ camp᷒ germinans de profundo nimio: per quē omnis natō tranſiuit q̄ tegebat̄ tua manu vidētes tua mirabilia et monſtra. Tanquā equi enim depauerunt eſcam: et tanquā agni exultauerunt magnificātes te domine qui liberaſti illos. Memores enī erāt adhuc eorū que in incolatu illoꝝ facta fuerāt: quēadmodū ꝓ natione animaliū eduxit terra muſcas: et ꝓ piſcibꝫ eructauit fluuius multitudinē ranaꝝ. Nouiſſime autē viderūt nouā creaturā auiū: cum adducti cōcupiſcentia poſtulauerunt eſcas epulationis. In allocutione enī deſiderij aſcendit illis de mari ortigometra: et vexationes peccatoribus ſuperuenerūt non ſine illis q̄ ante facta erāt argumētis ꝑ vim fluminū. Iuſte enim patiebātur ſcḋm ſuas nequitias. Etenī deteſtabi ĩhoſpitalitatē inſtituerūt. Alij quidem ignotos nō recipiebāt aduenas: Alij autem bonos hoſpites in ſeruitutem redigebant. Et non ſolum hoc: ſed ⁊ alius quidem reſpect᷒ illorū erat: qm̄ inuiti recipiebāt extraneos. Qui autem cum letitia receperūt hos qui eiſdē uſi erāt iuſtitiis: ſeuiſſimis afflixerunt doloribꝫ. Percuſſi ſunt autem cecitate: ſicut illi in foribus iuſti: cū ſubitaneis coopti eſſent tenebris. Unuſquiſq; tranſitū hoſtij ſui querebat. In ſe enī elementa dū cōuertūtur ſicut ī organo q̄litatis ſonus immutat̄: et oīa ſuū ſonum cuſtodiūt. Unde eſtimari ex ipſo viſu certo poteſt. Agreſtia enī in aquatica cōuertebant̄: et q̄cumq; erāt natātia ī terra tranſiebāt. Ignis ī aqua valebat ſupra ſuā virtutē: ⁊ aqua extinguētis nature obliuiſcebat̄. Flāme econtrario corruptibiliū animaliū nō vexauerūt carnes coābulātiū: nec diſſoluebant illā que facile diſſoluebat̄ ſicut glacies bonā eſcam. In omnibꝫ enim magnificaſti ꝓplm tuū domine: ⁊ honoraſti: et nō deſpexiſti ī omni tp̄e et ī omī loco aſſiſtēs eis.

'liorē

c̄rā ñu

Incipit plogus ihu filij ſyrach in librū eccleſiaſticum

Multoꝝ nobis ⁊ magnoꝝ ꝑ legem ⁊ ꝓphetas aliosq; qui ſecuti ſunt illos ſapientia demōſtrata ē: ī quibꝫ oportet laudare iſrahel doctrine ⁊ ſapientie cauſa: quia nō ſolum ipſos loquentes neceſſe eſt eſſe peritos: ſed etiā extraneos poſſe et diſcentes et ſcribentes doctiſſimos fieri. Auus me᷒ ihe᷒ poſtq̄ ſe amplius dedit ad diligētiā lectionis legis ⁊ ꝓphetarū ⁊ aliorū librorū qui nobis a parentibꝫ noſtris traditi ſunt: voluit ⁊ ipſe ſcribere aliqđ hoꝝ q̄ ad doctrinā ⁊ ſapientiā ꝑtinēt: ut deſiderātes diſcere et illoꝝ periti facti magis magiſq; attendant animo: et cōfirmētur ad legitimā vitā. Hortor itaq; venire vos cum beniuolentia et attentiore ſtudio lectionē facere: ⁊ veniam habere in illis in quibꝫ videmur ſequentes imaginem ſapientie: ⁊ deficere in verboꝝ cōpoſitione. Nā deficiūt verba hebraica: quādo fuerīt tranſlata ad aliā linguā. Nō autē ſolum hec: ſed ⁊ ipſa lex et ꝓphete ceteraq; aliorum libroꝝ nō paruā habēt differētiā quādo inter ſe dicūtur. Nā et in octauo ⁊ triceſimo anno temporibꝫ ptolomei euergetis regis poſtq̄ꝫ ꝑueni ī egiptū: et cum multū tēporis ibi fuiſſē inueni ibi libros relictos nō ꝑue neqꝫ contemnēde doctrine. Itaqꝫ bonū et neceſſariū putaui et ipſe aliquā addere diligentiā ⁊ laborē interp̄tandi librū iſtū: ⁊ multa vigilia attuli doctrinā ī ſpacio tēporis ad illa q̄ ad finē ducunt librum iſtū dare: et illis q̄ volūt animū intendere et diſcere queādmodū oporteat inſtituere mores qui ſecūdum legem domini ꝓpoſuerint vitam agere.

Explicit ꝓlogus Incip̄ liber eccliaſtic̄ c. i.

Omnis ſapiētia a domino deo ē: ⁊ cū illo fuit ſemper: ⁊ eſt ante euum. Arenam maris ⁊ pluuie guttas ⁊ dies ſcl̄i: q̄s dinumerauit? altitudītudinē celi ⁊ latitudinē terre ⁊ pfūdū abiſſi: q̄s dimēſus eſt? Sapientiam dei p̄cedentem omnia: q̄s inueſtigauit? prior omniū creata eſt ſapiētia: et intellectus prudentie ab euo. Fons ſapientie verbū dei in excelſis: et ingreſſus illius mādata eterna. Radix ſapientie cui reuelata ē· et aſtucias illi⁹ q̄s agnouit? Diſciplina ſapientie cui reuelata eſt ⁊ manifeſtata: et multiplicationem ingreſſus illius quis intellexit? Unus eſt altiſſimus creator omniū oīpotēs · ⁊ rex potēs et metuendus nimis: ſedens ſup thronum illius. ⁊ dominās deus. Ipſe creauit illā in ſpiritu ſancto: ⁊ vidit ⁊ dinumerauit et mēſus ē. Et effudit illā ſup omnia opera ſua: et ſup omnem carnē ſecūdum datū ſuū: ⁊ p̄bet illam diligentibꝫ ſe. Timor domini gloria ⁊ gl̄atio: ⁊ leticia ⁊ corona exultatōis. Timor domini delectabit cor: et dabit leticiā ⁊ gaudiū in longitudinē dierꝫ. Timenti deū bene erit in extremis: ⁊ in die defunctionis ſue benedicet. Dilectō dei honorabilis ſapiētia: quibꝫ autē apparuerit ī viſu· diligūt eā: ī viſione ⁊ ī agnitōne magnaliū ſuorꝫ. Initiū ſapientie timor domini: ⁊ cū fidelibꝫ in vulua concreatus eſt: ⁊ cum electis feminis gradit̄· ⁊ cum iuſtis ⁊ fidelibꝫ agnoſcitur. Timor domini ſciencie religioſitas. Religioſitas cuſtodiet et iuſtificabit cor: iocūditatē atqꝫ gaudium dabit. Timenti deū bene erit in extremis: et in diebꝫ cōſolationis illius benedicet. Plenitudo ſapientie timere deum: et plenitudo a fructibus illius. Omnē domū illi⁹ implebit a generationibus: et receptacula a theſauris illius. Corona ſapientie timor domini: replens pacem et ſalutis fructum: ⁊ vidit et dinumerauit eam. Utraque autē ſunt dona dei. Scientiā et intellectū prudentie· ſapientia cōparcietur: et gloriā tenentiū ſe exaltat. Radix ſapiētie ē timere deū: rami enī illi⁹ longeui. In theſauris ſapientie intellect⁹ et ſciētie religioſitas: execratio autē peccatoribꝫ ſapientia. Timor domini expellit peccatū. Nam qui ſine timore eſt non poterit iuſtificari: iracūdia enim animoſitatis illius ſubuerſio eius ē. Uſqꝫ in tempus ſuſtinebit patiens: ⁊ poſtea redditō iocūditatis. Bon⁹ ſenſus. uſqꝫ ī temp⁹ abſcōdet verba illi⁹: et labia multorū enarrabūt ſenſū illi⁹. In theſauris ſapientie ſignificatio diſcipline: execratio autē peccatori cultura dei. Fili cōcupiſcēs ſapientiā cōſerua iuſticiā: ⁊ deus p̄bebit illā tibi. Sapiētia enī et diſciplina timor domini: ⁊ qđ beneplacitū ē illi fides ⁊ māſuetudo:

et adimplebit theſauros illiꝰ. Contumax nō ſis ⁊ incredibilis timori dn̄i: et ne acceſſeris ad illū duplici corde. Ne fueris ypocrita ī cōſpectu hoīm: et nō ſcandalizeris ī labijs tuis. Attēde in illis ne forte cadas ⁊ adducas aīe tue inhonorationē: ⁊ reuelet deꝰ abſconſa tua ⁊ in medio ſinagoge elidat te: qm̄ acceſſiſti maligne ad dominum: et cor tuū plenū ē dolo et fallacia. c. ii.

Fili accedēs ad ſeruitutem dei ſta in iuſticia et in timore: et ꝑpara aīam tuā ad tēptationē. Deprime cor tuū et ſuſtine: inclina aurē tuā et ſuſcipe verba intellectus: et ne feſtines in tempꝰ obductionis. Suſtine ſuſtentationes dei: cōiungere deo ⁊ ſuſtine: ut creſcat in nouiſſimo vita tua. Omne qđ tibi applicitū fuerit accipe ⁊ in dolore ſuſtine et ī humilitate tua paciētiā habe: qm̄ in igne ꝓbatur aurū et argentū: homines vero receptibiles in camino humiliationis. Crede deo et recuperabit te: ⁊ dirige viam tuā ⁊ ſpera in illū. Serua timorē illiꝰ: ⁊ in illo veteraſce. Metuentes dominū ſuſtinete miſericordiā eius: ⁊ non deflectatis ab illo ne cadatis. Qui timetis dominum credite illi: et nō euacuabitur merces veſtra. Qui timetis dominū ſperate in illū: ⁊ ī oblectationē veniet vobis miſericordia. Qui timetis dominum diligite illū: et illuminabūtur corda veſtra. Reſpicite filij nationes hominum: ⁊ ſcitote quia nullus ſperauit ī dn̄o ⁊ cōfuſus eſt. ~~Quis enim~~ ꝑmanſit in mandatis eius ⁊ derelictꝰ ē. Aut qs inuocauit eū: et deſpexit illū? Quoniā pius ⁊ miſericors ē deus: et remittet ī tp̄e tribulationis pccā: ⁊ ꝓtector eſt omnibꝫ exquirētibus ſe in veritate. Ve duplici corde et labijs ſceleſtis et manibꝫ malefacientibꝫ: et peccatori terrā ingredienti duabꝫ vijs. Ve diſſolutis corde q̄ nō credūt deo: ideo nō ꝓtegentur ab eo. Ve hijs q̄ ꝑdiderūt ſuſtinentiam: ⁊ qui dereliq̄runt vias rectas: et diuerterūt ī vias prauas. Et quid facient cum inſpicere ceperit dominus? Qui timent dominū nō erūt incredibiles verbo illius: ⁊ q̄ diligunt illum cōſeruabūt verbū illius. Qui timēt dominū inquirent que beneplacita ſunt ei: et qui diligunt eum replebuntur lege ipſius. Qui timent dn̄m ꝑparabunt corda ſua: ⁊ in cōſpectu illiꝰ ſanctificabunt animas ſuas. Qui timēt dn̄m cuſtodient mandata illius: et patientiam habebūt uſqꝫ ad inſpectionem illius dicentes. Si penitentiā nō egerimus incidemus in manus domini: et non in manus hominum. Secundum enim magnitudinem illius: ſic et miſericordia illiꝰ cum ipſo eſt. c. iii.

Filij ſapientie eccleſia iuſtorū: et natio illorꝫ obediētia et dilectio. Iuditiū pr̄is audite filij: ⁊ ſic facite ut ſalui ſitis. Deus enī honorauit patrē in filijs: et iudiciū matris exquirens firmauit in filios. Qui diligit deum exorabit pro peccatis ⁊ cōtinebit ſe ab illis: ⁊ in oratione dierꝫ exaudietur: et ſicut qui theſauriſat ita et qui honorificat matrem ſuā. Qui honorat patrem ſuū iocūdabitur in filijs: ⁊ in die orationis ſue exaudietur. Qui honorat patrem ſuū vita viuet longiore: ⁊ qui obedit patri refrigerabit matrem. Qui timet dominum honorat parentes: et quaſi dominis ſeruiet hijs qui ſe genuerūt. In opere et ſermone et omni paciētia honora patrē tuū ut ſuperueniat tibi benedictio a deo: et benedictio illiꝰ in nouiſſimo manet. Benedictio

dilect

pris firmat domos filioꝝ: maledictio autē matris eradicat fundamēta. Ne glorieris in cõtumelia patris tui: nõ enī est tibi gloria sed cõfusio. Gloria enī hominis ex honore patris sui: et dedecus filij pater sine honore. Fili suscipe senectam patris tui et nõ cõtristes eum in uita illius: et si defecerit sensu·ueniā da: et ne spernas eum in tua uirtute. Elemosina enī patris nõ erit in obliuione. Nam pro peccato matris restituetur tibi bonū: ⁊ in iusticia edificabit̄ tibi·⁊ ī die tribulacõnis cõmemorabit̄ tui: et sicut ī sereno glacies·soluent̄ peccata tua. Quam male fame est qui derelinquit patrē: et est maledictꝰ a deo qui exasprat matrem. Fili in mansuetudine opera tua pfice: et super hominum gloriam diligeris. Quanto magnus es humilia te in omnibꝫ·⁊ corā deo inuenies gratiā: qm̄ magna potentia dei solius: et ab humilibꝫ honoratur. Altiora te ne quesieris: ⁊ fortiora te ne scrutatus fueris: sed que p̄cepit tibi deus illa cogita semper: ⁊ in pluribꝫ opibꝫ eiꝰ ne fueris curiosus. Non est enī tibi necessariū ea que abscondita sunt uidere oculis tuis. In supuacuis rebꝫ noli scrutari multipliciter: et in pluribꝫ eiꝰ opibꝫ nõ eris curiosus. Plurima enī sup sensum hominū ostensa sunt tibi. Multos enim supplātauit suspicio illorū: et in uanitate detinuit sensus illorū. Cor durum habebit male in nouissimo: et qui amat periculū·in illo peribit. Cor ingrediēs duas vias nõ habebit successus: et prauꝰ cor ī illis scandalizabit̄. Cor nequā grauabit̄ in doloribus: ⁊ peccator adiciet ad peccandū. Sinagoge suꝑborū non erit sanitas: frutex enim pcī eradicabitur in illis ⁊ non intelligetur. Cor sapientis intelligitur in sapiētia: ⁊ auris bona audiet cū omni cõcupiscētia sapiētiam. Sapiens cor ⁊ intelligibile abstinebit se a peccatis: ⁊ ī operibꝫ iusticie successus habebit. Ignē ardentē extinguit aqua: et elimosina resistit pccīs: et deus ꝓspector est eiꝰ qui reddit graciam. Meminit in posterum: et in tpe casus sui inueniet firmamētū. c. iiii.

Fili elemosinā pauperis ne defraudes: et oculos tuos ne transuertas a paupere. Animā esurientē ne despexeris: ⁊ nõ exasperes pauperē ī inopia sua. Cor inopis ne afflixeris: ⁊ nõ protrahas datū āgustiāti. Rogationē cõtribulati ne abicias: et nõ auertas faciē tuā ab egeno. Ab inope ne auertas oclos tuos ꝓpter irā: ⁊ nõ relinqs q̄rentibꝫ tibi retro maledicere. Maledicentis enī tibi in amaritudine aīe exaudietur dep̄catio illiꝰ: exaudiet autē eum qui fecit illū. Congregacõni pauperū affabilē te facito: ⁊ presbitero humilia animā tuā: et magnato humilia caput tuū. Declina pauperi sine tristicia aurē tuā: et redde debitū tuum: et responde illi pacifice in mãsuetudine. Libera eum qui iniuriā patitur de manu supbi: et non acide feras ī aīa tua. In iudicando esto pupillis misericors ut pater·⁊ ꝓ viro matri illorū: et eris tu uelut filiꝰ altissimi obediens: et miserebitur tui magis q̄ mater. Sapiētia filijs suis uitam inspirat: ⁊ suscipit inquirentes se: et p̄ibit in uia iusticie. Et qui illā diligit diligit uitā: et q̄ uigilauerit ad illā cõplectent̄ placorem eius. Qui tenuerint illam uitā hereditabunt: et quo introibit benedicet deus. Qui seruiūt ei obsequentes erunt deo: et eos qui diligunt illam diligit deus. Qui audit illam iudicabit gentes: et qui intuetur illam ꝑmanebit cōfidens. Si crediderit ei ꝑmanebit ⁊ hereditabit illam: ⁊ erūt in cōfirmatione creature illoꝝ: quīa in temptatione ambulat cum eo ⁊ in primis eligit eum. Timorē ⁊ metum ⁊ ꝓbationē inducet sup illū: et cruciabit illū in tribulatione doctrine sue donec temptet eum in cogitacōnibꝫ suis: ⁊ credat anime illius. Et firmabit illum ⁊ iter adducet directū ad illum: et letificabit illum ⁊ denudabit illi absconsa sua: et thesaurizabit sup illum scientiam et intellectū iusticie. Si autē oberrauerit derelinquet eum: et tradet eum in manus inimici sui. Fili cōserua tempus: et deuita a malo. Pro anima tua ne cōfundaris dicere verū. Est enī cōfusio adducēs peccatum: et est confusio adducens gloriā ⁊ graciā. Ne accipias faciem aduersus faciē tuā: nec aduersus aīam tuā mēdaciū. Ne reuerearis proximū tuū ī casu suo: nec retineas verbū ī tp̄e salutis. Nō abscōdas sapientiā tuā ī decore eiꝰ. In lingua enī sapiencia ag dīnoscitur: ⁊ sensus ⁊ scientia ⁊ doctrina ī verbo sensati: et firmamentum in oꝑibꝫ iusticie. Non contradicas verbo veritatis ullomodo: et de mendacio ineruditionis tue confundere. Non confundaris confiteri peccata tua: et ne subicias te ~~omni~~ homini pro peccato. Noli resistere cōtra faciem potentis: nec coneris contra ictū fluuii. Pro iusticia agonizare ꝓ aīa tua: et usqꝫ ad mortē certa ꝓ iusticia: et deus expugnabit pro te inimicos tuos. Noli citatꝰ esse in lingua tua: ⁊ inutilis ⁊ remissus ī oꝑibꝫ tuis. Noli esse sicut leo ī domo tua euertens domesticos tuos: et opprimēs subiectos tibi. Non sit porrecta manus tua ad accipiendū: ⁊ ad dandū collecta. c. v.

Noli attendere ad possessiones iniquas: ⁊ ne dixeris ē michi sufficiens vita. Nichil enim ꝓderit ī tp̄e vindicte et obductionis. Ne sequaris in fortitudine tua concupiscentiā cordis tui: et ne dixeris Quomō potui aut quis me subiciet ꝓpter facta mea? Deus enim vindicans vindicabit. Ne dixeris Peccaui: ⁊ quid michi accidit triste? Altissimꝰ enī est paciens redditor. De ꝓpiciatu peccatoꝝ noli esse sine metu: neqꝫ adiicias pc̄cm̄ sup pc̄cm̄: ⁊ ne dicas. Miseratio dnī magna est: multitudinis peccatoꝝ meorū miserebitur. Misericordia enī ⁊ ira ab illo cito ꝓximant: et in peccatores respicit ira illius. Ne tardes cōuerti ad dominum: et ne differas de die in diē. Subito enī veniet ira domini: et in tempore vindicte disꝑdet te. Noli anxius esse in diuitiis iniustis: non enī proderūt tibi ī die obductionis et vindicte. Nō ventiles te ī omnē ventum: et nō eas in omni viam. Sic enim ~~omnis~~ peccator probatur ī duplici lingua. Esto firmus in via domini et ī veritate sensus tui ⁊ scientia: et prosequatur te verbum pacis et iusticie. Esto mansuetꝰ ad audiendū verbū dei ut intelligas: et cum sapientia proferes responsum verū. Si est tibi intellectus responde proximo: sin autē manus tua sit sup os tuū: ne capiaris in verbo indisciplinato et confundaris. Honor ⁊ gloria in sermone sensati: lingua vero imprudentis subuersio est ipsius. Non appelleris susurro ī vita tua: et lingua tua ~~ne~~ capiaris ⁊ cōfundaris. Sup furem enī ē cōfusio ⁊ penitēcia: ⁊ denotatio pessima sup bilinguē: susurratori autem odiū et inimicicia ⁊ cōtumelia. Juſtifica puſillū ⁊ magnū ſil̄r. c. vi.

Noli fieri ꝑ amico inimicus ꝓximo. Improperiū enī et cōtumeliā malus hereditabit: et omnis peccator inuidus ⁊ bilinguis. Non te extollas ī cogitatione anime tue uelut taurus: ne forte elidatur uirtus tua per ſtulticiam: ⁊ folia tua comedat ⁊ fructus tuos ꝑdat: et relinquaris uelut lignum aridum in heremo. Anima enī nequā diſperdet qui ſe habet: et in gaudiū inimicis dat illū: ⁊ deducet in ſortem impiorū. Verbum dulce multiplicat amicos ⁊ mitigat inimicos: ⁊ līgua eucharis ī bono homine abundabit. Multi pacifici ſint tibi: et cōſiliariꝰ ſit tibi unꝰ de mille. Si poſſides amicū ī temptacōne poſſide eū: ⁊ ne facile credas ei teipſum. Eſt enī amicꝰ ſecūdum tempꝰ ſuū: ⁊ non ꝑmanebit in die tribulationis. Et ē amicꝰ qui cōuertitur ad inimiciciā: et eſt amicꝰ qui odiū et rixā et cōuicia denudabit. Eſt autē amicꝰ ſociꝰ menſe: ⁊ non permanebit in die neceſſitatis. Amicus ſi ꝑmanſerit fixus: erit tibi quaſi coequalis: et in domeſticis tuis fiducialiter aget. Si humiliauerit ſe contra te et a facie tua abſconderit ſe: unanimem habebis amiciciā bonā. Ab inimicis tuis ſeparare: et ab amicis tuis attende. Amicꝰ fortis fidelis ꝓtectio: qui autem inuenit illum inuenit theſaurū. Amico fideli nulla eſt cōparatio: et non ē digna ponderatio auri et argenti cōtra bonitatem fidei illius. Amicus fidelis medicamentum uite et immortalitatis: et qui metuunt dominum inuenient illum. Qui timet deum eque habebit amiciciam bonā: quoniam ſecūdum illum erit amicꝰ illius. Fili a iuuentute tua excipe doctrinam: et uſqꝫ ad canos inuenies ſapientiā. Quaſi is qui arat et qui ſeminat accede ad eā: et ſuſtine bonos fructus illiꝰ. In ope enī ipſius exiguū laborabis: et cito edes de generationibus illius. Quam aſpera eſt nimium ſapientia indoctis hominibꝫ: et non ꝑmanebit in illa excors. Quaſi lapidis uirtus probatio erit in illis: et non demorabūtur proicere illā. Sapientia enim doctrine ſecūdum nomē eſt eius: et non eſt multis manifeſta. Quibꝫ autē agnita eſt: permanet uſqꝫ ad cōſpectū dei. Audi fili et accipe conſiliū intellectꝰ: et ne abicias conſilium meū. Inice pedem tuū in compedes illius: ⁊ intorques illius collum tuum. Subice humerū tuū ⁊ porta illam: et ne accidieris uinculis eius. In omni animo tuo accede ad illā: et ī omni uirtute tua cōſerua uias eiꝰ. Inueſtiga illam ⁊ manifeſtabitur tibi: ⁊ continēs factus ne derelinquas eā. In nouiſſimis enim inuenies requiem in ea: et conuertetur tibi in oblectationem. Et erūt tibi cōpedes eiꝰ in ꝓtectionē fortitudinis et baſes uirtutis: et torques illius in ſtolam glorie. Decor enim uite eſt in illa: et uincula illius alligatura ſalutari. Stola glīe indues eam: et coronā gratulationis impones tibi. Fili ſi attenderis michi diſces eā: et ſi accomodaueris animū tuū ſapiens eris. Si inclinaueris aurē tuā excipies doctrinā: et ſi dilexeris audire ſapiens eris. In multitudine preſbiterorū prudentium ſta: et ſapientie illoꝝ ex corde coniūgere: ut omnē narrationem dei poſſis audire: et prouerbia laudis non effugiant a te. Et ſi uideris ſenſatum euigila ad eum: et gradꝰ oſtioꝝ illiꝰ exterat pes tuus. Cogitatū tuum habe ī p̄ceptis dei·⁊ ī mandatis illiꝰ maxime assiduꝰ esto: ⁊ ipse dabit tibi cor: ⁊ cōcupiscētia sapiētie dabit̄ tibi. c. vii.

Noli facere mala: et nō te apprehendent; discede ab iniquo: et deficient mala abs te. Fili non semines mala in sulcis iniusticie: et nō metes ea in septuplū. Noli querere ab homine ducatum: neq; a rege cathedrā honoris. Non te iustifices ante deum quoniam agnitor cordis est ipse: et penes regem noli velle videri sapiens. Noli querere fieri iudex nisi valeas virtute irrumpere iniquitates: ne forte extimescas faciem potentis: et ponas scandalum in agilitate tua. Non pecces in multitudine ciuitatis·nec te immittas in ppl̄m: neq; alliges duplicia peccata. Nec enim in uno eris immunis. Noli esse pusillanimis ī animo tuo: exorare et facere elemosinam ne despicias. Ne dicas in multitudine munerꝝ meorꝝ respiciet deus: et offerente me deo altissimo·munera mea suscipiet. Non irrideas hominem in amaritudine anime: est enim qui humiliat et exaltat circumspector deus. Noli amare mendaciū aduersus fratrem tuum: neq; in amicū similit̄ facias. Noli velle mentiri omne mendacium: assiduitas enim illius nō ē bona. Noli verbosus esse ī multitudine presbiterorum: et non iteres verbū in oratione tua. Nō oderis laboriosa opera: et rusticationē creatā ab altissimo. Nō te reputes ī multitudine indisciplinatorū: memento ire quā non tardabit. Humilia valde spiritū tuū: quoniā vindicta carnis impij·ignis ⁊ vermis. Noli p̄uaricari in amicū pecuniam differentem: neq; fratrē tuū karissimū auro spreueris. Noli discedere a muliere sensata et bona quam sortitus es in timore domini: gratia enī verecundie illius sup̄ aurū. Non ledas seruum in veritate operantem: neq; mercenarium dantem animā suā. Seruus sensatꝰ sit tibi dilectꝰ quasi anima tua: non defraudes illū libertate: neq; inopem derelinquas illum. Pecora tibi sunt: attende illis: et si sunt utilia ꝑseuerent apud te. Filij tibi sūt: erudi illos: ⁊ curua illos a pueritia illoꝝ. Filie tibi sunt: serua corpus illaꝝ: et non ostendas hilarem faciem tuā ad illas. Trade filiā et grande opus feceris: et homini sensato da illā. Mulier si est tibi secūdum animā tuā nō ꝓicias illā: ⁊ odibili non credas te ī toto corde tuo. Honora patrem tuū: et gemitus matris tue ne obliuiscaris. Memēto quoniam nisi per illos natus nō fuisses: et retribue illis quomodo et illi tibi. In tota anima tua time dominū: et sacerdotes illius sanctifica. In omni virtute dilige eū q̄ te fecit: ⁊ ministros eius ne derelinquas. Honora deum ex tota aīa tua et honorifica sacerdotes: et purga te cū brachijs. Da illis partē sicut mandatū est tibi p̄mitiaꝝ et purgationis: ⁊ de negligentia tua purga te cū paucis. Datū brachiorū tuoꝝ et sacrificiū sanctificationis offeres domino: et initia sanctoꝝ; et pauperi porrige manū tuā: ut ꝓficiat ꝓpiciatio ⁊ benedictio tua. gratia datꝰ ī conspectu omnis viuentis: et mortuo nō prohibeas gratiā. Nō desis plorantibꝫ ī cōsolatione: et cū lugētibꝫ ābula. Nō te pigeat visitare infirmū: ex hijs enī ī dilectione firmaberis. In omnibꝫ operibus tuis memorare nouissima tua: ⁊ in eternū non peccabis. c. viii.

Non litiges cū hoīe potēte: ne forte incidas ī manꝰ illiꝰ. Nō cōtendas cum viro locuplete: ne forte cōtra ~~te~~ conſiſtat litem tibi. Multos enim ꝑdidit aurū et argentū: et uſqꝫ ad cor regū extendit et cōuertit. Non litiges cum homine linguato: et non ſtrues in ignem illius ligna. Non cōmunices homini indocto: ne male de ꝓgenie tua loquatur. Ne deſpicias hoīem auertentem ſe a peccato: neqꝫ improperes ei. Memento qm̄ omnes ī corruptione ſumꝰ. Ne ſpernas hoīem ī ſua ſenectute: etenim ex nobis ſeneſcunt. Noli de mortuo inimico tuo gaudere: ſciens quoniā omnes morimur: et in gaudiū volumꝰ venire. Ne deſpicias narrationē preſbiteroꝝ ſapientū: ⁊ in ꝓuerbijs eoꝝ cōuerſare. Ab ipſis enim diſces ~~ſapientiā et~~ doctrinā intellectꝰ: et ſeruire magnatis ſine querela. Nō te p̄teriat narratio ſenioꝝ: ipſi enī didicerunt a patribꝫ ſuis. Quoniam ab ipſis diſces intellectū: et in tempore neceſſitatis dabis reſpōſū. Nō incendas carbones peccatoꝝ arguens eos: ⁊ ne incendaris flāma ignis peccatoꝝ illoꝝ. Ne cōtra faciē ſtes cōtumelioſi: ne ſedeat quaſi inſidiator ori tuo. Noli fenerari homini fortiori te: ꝙ ſi feneraueris quaſi ꝑditū habe. Nō ſpondeas ſup virtutem tuā: ꝙ ſi ſpoponderis quaſi reſtituēs cogita. Nō iudices cōtra iudicem: quoniā ſecundum quod iuſtū eſt iudicat. Cum audace non eas in via: ne forte grauet mala ſua in te. Ipſe enī ſecundū voluntatē ſuam vadit: et ſimul cū ſtulticia illiꝰ periēs. Cum iracūdo nō facias rixā: et cum audace non eas in deſertum: qm̄ q̄ſi nichil eſt ante illum ſanguis: et ubi nō eſt adiutoriū elidet te. Cum fatuis cōſiliū non habeas: non enim poterunt diligere niſi que eis placent. Corā extraneo ne facias conſilium: neſcis enī q̄d pariet. Nō omī homini cor tuum manifeſtes: ne forte inferat tibi gratiā falſā ⁊ cōuiciet̄ tibi. c. ix.

Non zeles mulierem ſinus tui: ne oſtēdat ſup te maliciā doctrine nequam. Non des mulieri poteſtatē anime tue: ne ingrediat̄ ī virtute tua ⁊ cōfundaris. Ne reſpicias mlierē mltiuolā: ne forte incidas in laq̄os illius. Cū ſaltatrice ne aſſiduꝰ ſis nec audias illam: ne forte pereas in efficatia illius. Virginē ne cōſpicias: ne forte ſcandalizeris in decore illius. Ne des fornicarijs animā tuā ī ullo: ne ꝑdas te et hereditatem tuam. Noli circumſpicere in vicis ciuitatis: nec oberraueris ī plateis illius. Auerte faciē tuā a mliere cōpta: et ne circūſpicias ſpeciē alienā. Propt̄ ſpeciē mlieris mlti perierūt: et ex hoc cōcupiſcētia quaſi ignis exardeſcit. Omnis mulier que ē fornicaria quaſi ſtercus in via (ab omnibꝫ p̄tereuntibus) conculcabitur. Speciem mulieris aliene multi ammirati · reprobi facti ſunt: colloquiū enī illius quaſi ignis exardeſcit. Cum aliena muliere ne ſedeas omnino · nec accūbas cum ea ſup cubitū: et non altercēris cū illa in vino ne forte declinet cor tuum in illā: et ſanguine tuo labaris in perditionē. Ne derelinquas amicū antiquū: nouus enī non erit ſimilis illi. Vinū nouū: amicꝰ nouus: veteraſcat: et cū ſuauitate bibes illud. Non zeles gloriam et opes peccatoris: non enī ſcis que futura ſit illius ſubuerſio. Non placeat tibi iniuria iniuſtoꝝ: ſciēs qm̄ uſqꝫ ad inferos non placebit impius. Longe abeſto ab homine poteſtatem habente occidendi: et nō ſuſpicaberis timorem mortis. Et ſi acceſſeris ad illum noli aliquid committere: ne forte aufferat vitā tuam. Communionem mortis ſcito: quoniā ī medio laq̄orū ingredieris: ⁊ ſuꝑ dolentiū arma ambulabis. Secūdum virtutē tuam caue te a ꝓximo tuo: et cum ſapientibꝫ et prudentibꝫ tracta. Viri iuſti ſint tibi conuiue: et in timore dei ſit tibi gloriatio: et in ſenſu ſit tibi cogitatus dei: et omnis enarratio tua in preceptis altiſſimi. In manu artificū opera laudabuntur: et princeps populi in ſapientia ſermonis ſui: in ſenſu vero ſeniorum verbum. Terribilis eſt in ciuitate ſua homo linguoſus: ⁊ temerarius ī verbo ſuo odibilis erit. c. x.

Iudex ſapiens iudicabit ppłm ſuum: ⁊ principatꝰ ſenſati ſtabilis erit. Secūdū iudicem ppłi ſic et miniſter eiꝰ: et qualis rector eſt ciuitatis: tales et inhabitantes in ea. Rex inſipiens ꝑdet ppłm ſuū: et ciuitates inhabitabūtur ꝑ ſenſum prudentiū. In manu dei poteſtas terre: et execrabilis omnis iniquitas gentiū: et utilem rectorem in ʺtp̄e ſuſcitabit ſuꝑ illam. In manu dei poteſtas hominis: ⁊ ſuꝑ faciem ſcribe imponet honorem ſuū. Omnis iniurie ꝓximi ne memineris: et nichil agas ī opꝰibꝫ iniurie. Odibilis corā deo ē et hominibus ſuꝑbia: ⁊ execrabilis oīs iniq̄tas gentiū. Regnū a gēte ī gentē transfert̄ propter iniuſticias ⁊ iniurias et contumelias ⁊ diuerſos dolos. Auaro autem nichil eſt ſceleſtius. Quid ſuꝑbit terra ⁊ cinis? Nichil eſt iniquius quā amare pecuniā. Hic enī et aīam ſuā venalem habet: quoniam in vita ſua proiecit intima ſua. Omnis potētatꝰ breuis vita. Languor ꝓlixior grauat medicum. Breuem lāguorem precidit medicꝰ: ſic et rex hodie eſt: et cras morietur. Cum enī morietur homo: hereditabit ſerpentes et beſtias et vermes. Initiū ſuꝑbie hominis apoſtatare a deo: quoniā ab eo q̄ fecit illū receſſit cor eius: quoniā initiū peccati eſt omnis ſuꝑbia. Qui tenuerit illā adimplebit̄ maledictis: et ſubuertet eum in finem. Propterea exhonorauit dominꝰ conuentꝰ malorū: et deſtruxit eos uſq; in finem. Sedes ducū ſuꝑboꝝ deſtruxit deꝰ: ⁊ ſedere fecit mites pro eis. Radices gentiū ſuꝑbaꝝ arefecit deꝰ: et plātauit humiles ex ipſis gētibꝫ. Terras gentiū euertit dñs: ⁊ ꝑdidit eas uſq; ad fundamētū. Arefecit ex ipſis ⁊ diſꝑdidit eos: et ceſſare fecit memoriam eorū a terra. Memoriā ſuꝑboꝝ ꝑdidit deus: ⁊ reliquit memoriam humiliū ſenſu. Nō eſt creata hominibꝫ ſuperbia: neq; iracūdia nationi mulierꝝ. Semen hominum honorabitur hoc qđ timet deū: ſemen autē hoc exhonorabitur quod p̄terit mādata domini. In medio fratrū rector illoꝝ ī honore: ⁊ q̄ timēt dñm erunt in oculis illius. Gloria diuitū honoratorū et pauperū timor dei eſt: non deſpicere hominē iuſtū pauperem: et non magnificare virū peccatorem diuitē. Magnus eſt iudex et potens in honore: et non ē maior illo q̄ timet deum. Seruo ſenſato liberi ſeruient: et vir prudēs ⁊ diſciplinatꝰ nō murmurabit correptꝰ: ⁊ inſcius non honorabitur. Noli ʺextollere ʺte in faciendo opere tuo: et noli cunctari in tp̄e anguſtie. Melior eſt qui operatur ⁊ abundat in omībꝫ: quā qui gloriatur ⁊ eget pane. Fili in manſuetudine ſerua animam tuā: et da illi honorem ſecūdum meritum ſuū. Peccātem ī animam ſuam

ʺtēpꝰ

quis iuſtificabit? Et q̄s honorificabit exhonorantem animam ſuam? Pauper gloriatur ꝑ diſciplinam et timorem ſuum: et eſt homo qui honorificatur ꝓpter ſubſtanciā ſuam. Qui autem gloriatur ī pauꝑtate: quātomagis in ſubſtancia? Et qui gloriatur in ſubſtācia: pauꝑtatē vereatur. c. xi.

Sapientia humiliati exaltabit caput illiꝰ: et ī medio magnatoꝝ cōſedere illū faciet. Non laudes virū in ſpecie ſua: neq; ſpernas hominem in viſu ſuo. Breuis ī volatilibꝫ apis: et īniciū dulcoris habet fructus illius. Ne glorieri in veſtitu unq̄: nec in die honoris tui extollaris. Quoniā mirabilia oꝑa altiſſimi ſolius: et glo̅ſa et abſcōſa ⁊ inuiſa oꝑa illius. Multi tyranni ſederūt ī throno: ⁊ ī ſuſpicabilis portauit diadema. Multi potentes oppreſſi ſunt valide: et glorioſi traditi ſunt in manus alteroꝝ. Priuſq̄ȝ interroges ne vituꝑes quēq̄ȝ: et cū interrogaueris corripe iuſte. Priuſq̄ȝ audias ne reſpondeas verbū: ⁊ in medio ſeniorū ne adiicias loqui. De ea re que te non moleſtat ne certeris: et in iudicio peccantiū ne cōſiſtas. Fili ne ī multis ſint actus tui: ⁊ ſi diues fueris nō eris immunis a delicto. Si enim ſecutus fueris nō app̄hendes: ⁊ nō effugies ſi p̄curreris. Eſt homo laborās ⁊ feſtinans et dolens impius: et tantomagis non abundabit. Eſt homo marcidus egens recuperatione plus deficiens virtute et abundans pauꝑtate: et oculus dei reſpexit illum in bono et erexit eum ab humilitate ipſius: et exaltauit caput eius; et mirati ſunt in illo multi: et honorauerūt deum. Bona et mala·vita et mors·paupertas et honeſtas: a deo ſunt. Sapientia diſciplina et ſciētia legis apud dn̄m: dilectio et vie bonoꝝ apud ip̄m. Error ⁊ tenebre pccōribꝫ cōcreata ſunt. Qui autē exultāt in malis cōſeneſcūt ī malo. Datio dei iuſtis ꝑmanet: ⁊ ꝓfectꝰ illiꝰ ſucceſſus habebit ineternū. Eſt q̄ locupletatur parce agendo: et hec pars mercedis illiꝰ in eo ꝙ dicit. Inueni requiem michi: et nunc manducabo de bonis meis ſolus: et neſcit q̄d tempꝰ preteriat ⁊ mors apropinquet: ⁊ relinquat omnia aliis (et moriatur). Sta in teſtamento tuo ⁊ ī illo colloquere: et in opere mandatoꝝ tuoꝝ veteraſce. Ne manſeris ī operibꝫ peccatoꝝ. Confide autem in deo: ⁊ mane ī loco tuo; facile ē enī in oculis dei ſubito honeſtare pauperem. Benedictio dei ī mercedem iuſti feſtinat: et in honore veloci proceſſus illiꝰ fructificat. Ne dicas·quid eſt michi opꝰ: et q̄ erunt michi ex hoc bona? Ne dicas. Sufficiēs michi ſū· et quid ex hoc peſſimabor? In die bonoꝝ ne immemor ſis maloꝝ: et ī die maloꝝ ne immemor ſis bonoꝝ: q̄m facile ē corā deo ī die obitus retribuere unicuiq; ſcd̄m vias ſuas. Malicia hore obliuionē facit luxurie magne: et in fine hominis denudatio operū illius. Ante mortē ne laudes hominem quēquā: q̄m ī filiis ſuis agnoſcitur vir. Non omnē hominē inducas in domū tuā: multe enī ſunt inſidie doloſi. Sicut enim eructuāt p̄cordia fetācium et ſicut perdix inducitur in caueam ⁊ ut caprea ī laqueū ſic ⁊ cor ſuꝑboꝝ: et ſicut proſpector videns caſum ꝓximi ſui. Bona enim in mala cōuertens inſidiatur: et ī electis imponet maculam. A ſcintilla enī una augetur ignis: et ab uno doloſo augetur ſanguis: homo vero peccator

a feto. tis

ſanguini inſidiatur. Attende tibi a peſtifero: fabricat enim mala: ne forte inducat ſuper te ſubſannacōnem in perpetuum. Admitte ad te alienigenam et ſubuertet te in turbine: et abalienabit te a vijs proprijs. ca. xii.

Si benefeceris ſcito cui feceris: ⁊ erit gratia ī bonis tuis multa. Benefac iuſto: et inuenies retribucōnem magnā: et ſi non ab ipſo: certe a dn̄o. Non eſt ei bene qui aſſiduꝰ eſt in malis ⁊ elemoſinas nō danti: quoniā ⁊ altiſſimꝰ odio habet peccatores: et miſertus eſt penitentibꝫ. Da miſericordi: et ne ſuſcipias peccatorem: et impijs ⁊ peccatoribꝫ reddet vindictā: cuſtodiens eos in diem vindicte. Da bono ⁊ non receperis peccatorē: benefac humili et non dederis impio. Prohibe panes illi dare: ne in ipſis potencior te ſit. Nam duplicia mala inuenies in omnibꝫ bonis (quecūqꝫ feceris illi): quoniam ⁊ altiſſimꝰ odio habet peccatores: et impijs reddet vindictam. Non agnoſcetur in bonis amicus: et non abſcondetur in malis inimicus. In bonis viri inimici illius: in triſticia ⁊ in malicia illius: amicus agnitus eſt. Nō credas inimico tuo ineternū. Sicut enim eramentū eruginat nequicia illius: et ſi humiliatus vadat curuus abice animū tuū: et cuſtodi te ab illo. Non ſtatuas illum penes te nec ſedeat ad dexterā tuam: ne conuerſus ſtet in loco tuo: ne forte cōuerſus ī locum tuū inquirat cathedrā tuā: ⁊ in nouiſſimo cognoſcas verba mea ⁊ in ſermonibus meis ſtimuleris. Quis miſerebit᷑ incantatori a ſerpente ꝑcuſſo: et omnibus qui appropiāt beſtijs? Sic ⁊ qui comitatur cū viro iniquo: et obuolutus eſt in peccatis eiꝰ. Una hora

em̄

tecum ꝑmanebit: ſi autem declinaueris non ſupportabit. In labijs ſuis indulcat inimicꝰ: et ī corde ſuo inſidiatur ut ſubuertat te in foueā. In oculis ſuis lacrimatur inimicꝰ: et ſi inuenerit tempꝰ: nō ſaciabitur ſanguine: ⁊ ſi incurrerint tibi mala: inuenies eū illic priorem. In oculis ſuis lacrimatur inimicꝰ: et quaſi adiuuās ſuffodiet plantas tuas. Caput ſuum mouebit et plaudebit manu: et multa ſuſurrās cōmutabit vultū ſuū. ca. xiii.

Qui tetigerit picē inquinabit᷑ ab ea: et q̄ cōmunicauerit ſupbo induet ſupbiā. Pondꝰ ſup ſe tollit qui honeſtiori ſe cōmunicat: et ditiori te ne ſocius fueris. Quid cōmunicabit cacabus ad ollam? Quādo enī ſe colliſerint cōfringetur. Diues iniuſte egit et fremebit: pauper aūt leſus tacebit. Si largitus ei fueris aſſumet te: et ſi non habueris derelinquet te. Si habes conuiuet tecū et euacuabit te: et ipſe nō dolebit ſup te. Si neceſſariꝰ illi fueris ſupplātabit te: et ſubridens ſpem dabit tibi narrans tibi ~~omnia~~ bona et dicet quid opus eſt tibi: ⁊ cōfundet te ī cibis ſuis: donec te exinaniat bis et ter: et ī nouiſſimo deridebit te. Et poſtea uidens derelinquet te: ⁊ caput ſuum mouebit ad te. Humiliare deo: et expecta manus eius. Attende ne ſeductus in ſtulticia humilieris. Noli eſſe humilis ī ſapiencia tua: ne humiliatꝰ in ſtulticiam ſeducaris. Aduocatus a potentiore diſcede: ex hoc enim magis te aduocabit. Ne improbus ſis ne impingaris: et ne longe ſis ab eo: ne eas ī obliuionem. Ne retineas ex equo loqui cū illo: nec credas multis verbis illius. Ex multa enim loq̄la temptabit te: et ſubridēs intꝛogabit te. De abſcōditiſ tuis immittis animo illiꝰ et cõſeruabit verba tua: et non parcet de malicia et de vinculis. Caue tibi ⁊ attende diligenter auditui tuo: quoniã cũ ſubuerſione tua ambulas. Audiẽs vero verba illa quaſi ĩ ſomnis vide: ⁊ vigilabis om̃i vita tua. Dilige deum: et inuoca illũ in ſalute tua. Omne animal diligit ſimile ſibi: ſic ⁊ omnis homo ꝓximũ ſibi. Omnis caro ad ſimilem ſibi coniunget᷑: et oĩs homo ſimili ſibi ſociabit᷑. Si cõmunicabit lupꝰ agno aliquando: ſic pecc̄or iuſto. Que cõmunicatio ſancto homini ad canem: aut q̄ pars bona diuiti ad pauperẽ? Venatio leonis onager in heremo: ſic et paſcua ſunt diuitũ pauperes. Et ſicut abominacõ ē ſuꝑbo humilitas: ſic et execratio diuiti pauꝑ. Diues cõmotꝰ confirmatur ab amicis ſuis: humilis autem cum ceciderit expelletur et a notis. Diuiti decepto: multi recuperatores: locutus eſt ſuꝑba: ⁊ iuſtificauerũt illũ. Humilis deceptus eſt: inſuꝑ et arguitur. Locutꝰ eſt ſenſate: et non eſt ei datus locus. Diues locutus eſt et om̃es tacuerũt: et verbũ illius uſq; ad nubes perducent. Pauꝑ locutus eſt: et dicũt. Quis eſt hic? Et ſi offenderit: ſubuertent illũ. Bona eſt ſubſtãtia cui non eſt peccatũ in cõſciencia: ⁊ nequiſſima eſt pauꝑtas in ore impij. Cor hoĩs immutat faciẽ illiꝰ: ſiue ĩ bona ſiue ĩ mala. Veſtigiũ cordis boni ⁊ faciẽ bonã difficile inuenies. ⁊ cũ labore. c. xiiii.

Beatus vir qui nõ eſt lapſus verbo ex ore ſuo: et nõ eſt ſtimulatꝰ in triſticia delicti. Felix qui nõ habuit animi ſui triſticiã: et nõ excidit a ſpe ſua. Viro cupido ⁊ tenaci ſine ratõne ē ſubſtãcia: et homini liuido ad q̄d aurꝫ? Qui aceruat ex animo ſuo iniuſte alijs congregat: et in bonis illiꝰ alius luxuriabitur. Qui ſibi nequã eſt, cui alij bonus erit? Et non iocũdabitur ĩ bonis ſuis. Qui ſibi inuidet nichil eſt illo neq̄us: et hec ē reddicõ malicie illiꝰ. Et ſi bñfecerit. ignorãter ⁊ nõ volẽs facit: et ĩ nouiſſio manifeſtat maliciam ſuã. Nequã eſt oculus liuidi: et auertens faciem ~~ſuam~~. et deſpiciens animam ſuam. Inſaciabilis oculus cupidi in parte iniquitatis: non ſaciabitur. donec cõſumat areſaciẽs animam ſuã. Oculus malus ad mala: et non ſaciabitur pane indigens: et in triſticia erit ſuꝑ menſam ſuã. Fili ſi habes benefac tecũ: et deo dignas oblationes offer. Memor eſto quoniã mors non tardat. et teſtamentũ inferorꝫ: quia demonſtratũ eſt tibi. Teſtamentũ eñi huiꝰ mundi morte morietur. Ante mortem benefac amico tuo: et ſcd̃m vires tuas exporrigẽs da pauperi. Non defrauderis a die bono: et particula diei bone nõ te p̄tereat. Nonne alijs reliques dolores ⁊ labores tuos? In diuiſione ſortis da et accipe: et iuſtifica aĩam tuã. Ante obitũ tuũ operare iuſticiã: quoniã nõ eſt apud inferos inuenire cibũ. Omnis caro ſicut fenũ veteraſcet: et ſicut foliũ fructificans ĩ arbore viridi. Alia generãtur et alia deiciũtur: ſic generatio carnis ⁊ ſanguinis: alia finit᷑: ⁊ alia naſcit᷑. Omne opus corruptibile in fine deficiet. et qui illud operatur ibit cum illo. Et om̃e opus electum iuſtificabitur: et qui operatur illud honorabitur ĩ illo. Beatus vir qui in ſapiencia morabitur: et qui ĩ iuſticia meditabitur: et in ſenſu cogitabit circũſpectionẽ dei. Qui excogitat vias illius ĩ corde ſuo. et ĩ abſconditis ſuis intelligẽs: vadẽs poſt illam quaſi inueſtigator: ⁊ ī uijs illius conſiſtens. Qui reſpicit per feneſtras illius: et in ianuis illi⁹ audiens. Qui requieſcit iuxta domū illi⁹: et in parietibꝫ illius figens palum. Statuet caſulam ſuā ad man⁹ illi⁹: et requieſcent in caſula illius bona per euum. Statuet filios ſuos ſub tegimine illius: ⁊ ſub ramis illius morabit̄. Protegetur ſub tegimine illius a feruore: et in gloria eius requieſcet. ca. xv

Qui timet deum faciet bona: et qui continēs ē iuſticie apphēdet illā: et obuiabit illi quaſi mater honorificata: et q̄ſi mulier a virginitate ſuſcipiet illum. Cibabit illū pane vite et intellect⁹: ⁊ aqua ſapientie ſalutaris potabit illū. Et firmabitur in illo ⁊ non flectetur: et continebit illū et nō cōfundetur: et exaltabit illum apud ꝓximos ſuos. Et ī medio eccleſie aperiet os ei⁹: et adimplebit illū ſpiritu ſapientie et intellectus: et ſtola glorie veſtiet eum. Iocūditatē et exultationē theſaurizabit ſuper illū: et nomine eterno hereditabit illū. Homines ſtulti nō apphendent illam: ⁊ homines ſenſati obuiabunt illi. Homines ſtulti nō videbūt eam: lōge enī abeſt a ſupbia et dolo. Viri mendaces nō erunt illius memores: et viri veraces inuenientur ī illa: et ſucceſſum habebūt uſqꝫ ad inſpectionem dei. Nō eſt ſpecioſa laus ī ore peccatoris: quoniā a deo profecta eſt ſapientia. Sapientie enī dei aſtabit laus: ⁊ in ore fideli abundabit: ⁊ dominator dabit eā illi. Nō dixeris. p deū abeſt: q̄ enim odit ne feceris. Non dicas ille me implanauit: nō enī neceſſarij ſūt ei homines impij. Omne execramentū erroris odit domin⁹: et nō erit amabile timētibꝫ eū. Deus ab inicio cōſtituit hominē: et reliquit illū in manu conſilij ſui. Adiecit mandata et precepta ſua. Si volueris mandata conſeruare conſeruabūt te: ⁊ in perpetuū fidē placitam facere. Appoſuit tibi aquam et ignem: ad qḋ volueris porrige manum tuā. Ante hominē vita ⁊ mors: bonū et malū. Quod placuerit ei dabitur illi: quoniā multa ſapientia dei. ⁊ fortis in potentia: videns omnes ſine intermiſſione. Oculi domini ad timentes eū: ⁊ ipſe agnoſcit omnē operā hominis. Nemini mādauit impie agere: et nemini dedit ſpacium peccandi. Non enim concupiſcit multitudinem filioꝝ infidelium ⁊ inutilium. c. xvi

Ne iocūderis ī filijs impijs ſi multiplicentur: nō oblecteris ſup ipſos: ſi non eſt timor dei in illis. Non credas vite illoꝝ: nec reſpexeris in labores eoꝝ. Melior eſt enim vnus timens deū: q̄ꝫ mille filij impij. Et vtile ē mori ſine filijs: q̄ꝫ relinquere filios impios. Ab vno ſenſato inhabitabit̄ patria: et a tribꝫ impijs deſeret̄. Multa talia vidit oculus meus: et fortiora horū audiuit auris mea. In ſinagoga peccantiū exardebit ignis: ⁊ ī gente incredibili exardeſcet ira. Non exorauerūt pro peccatis ſuis antiqui gigātes qui deſtructi ſunt confidentes ſue virtuti: ⁊ nō pepcit peregrinacōni illoꝝ: ſed percuſſit eos: ⁊ execrat⁹ ē eos p̄ ſupbia vbi illoꝝ. Non miſertus ē illis totā gentē perdens: ⁊ extollentē ſe in peccatis ſuis. Et ſicut ſexcenta milia peditū qui congregati ſunt in duricia cordis ſui: ⁊ ſi vnus fuiſſet ceruicatus mirū ſi fuiſſet immunis. Miſericordia enī et ira eſt cum illo. potens exoratio ⁊ effundens iram. ſecūdū miſericordiā ſuā: ſic correctio illius. hominē ſecundum opera ſua iudicat. Non effugiet in rapina peccator: ⁊ non retardabit ſufferentia miſericordiā facientis. Omnis miſericordia faciet locū unicuiqꝫ ſcd̄m meritum operū ſuoꝝ: et ſcd̄m intellectū peregrinationis illiꝰ. Non dicas. A deo abſcōdar: ⁊ ex ſummo quis ~~opis~~ mei memorabitur? In pp̄lo magno non agnoſcar. Que eſt enī anima mea in tā immēſa creatura? Ecce celū ⁊ celi celoꝝ. abiſſus ⁊ univerſa terra et q̄ in eiſ ſūt ī cōſpectu illiꝰ cōmouebūtur: montes ſimul ⁊ colles ⁊ fundamenta terre: et cum cōſpexerit illa deus tremore concutientur. Et ī omnibꝫ hiis inſenſatū eſt cor. ⁊ omne cor intelligit̄ ab illo: et vias illius q̄s intelligit. Et procellā quā nec oculus vidit hominis? Nā plurima illiꝰ opera ſunt in abſconſiſ: ſed opera iuſticie eius quis enūciabit. aut quis ſuſtinebit? Longe enī ē teſtamentū a quibuſdā: ⁊ interrogatio hominū in conſummatōne eſt. Qui minoratꝰ corde cogitat inania: ⁊ vir imprudēs ⁊ errās cogitat ſtulta. Audi me fili et diſce diſciplinā ſenſus: et ī verbiſ meis attende in corde tuo: et dicam ī equitate diſciplinam et ſcrutabor enarrare ſapiētiam: et ī verbis meis attende in corde tuo: et dico in equitate ſpiritus. virtutes quas poſuit deus ī opera ſua ab inicio: et in veritate enūcio ſcientiam eiꝰ. In iudicio dei opera ipſius ab inicio: et ab inſtitutione ~~hominum~~ ipſoꝝ diſtinxit partes illoꝝ: ⁊ inicia eoꝝ ī gentibꝫ ſuis. Ornauit opera illoꝝ: nec eſurierūt nec laborauerūt: ⁊ non deſtiterunt ab operibꝫ ſuis. Unuſquiſqꝫ proximū ſibi nō anguſtiabit uſqꝫ ī eternū. Nō ſis incredibilis v̄bo illiꝰ. Poſt hec in terrā deus reſpexit: et impleuit illā bonis ſuis. Anima aūt omnis vitalis denūciauit ante faciē ipſius: ⁊ ip̄a iteꝝ reūſio illoꝝ. c. xvii.

Deus creauit de terra hominem: et ſcd̄m imaginem ſuam fecit illū. Et iteꝝ conuertit illū ī ipſam: et ſcd̄m ſe veſtiuit illū virtute. Numerū dierū et tempꝰ dedit illi: et dedit illi poteſtatē eoꝝ q̄ ſunt ſup terrā. Poſuit timorem illius ſup omnē carnem: ⁊ dominatꝰ eſt beſtiaꝝ ⁊ volatiliū. Creauit ex ip̄o adiutorium ſimile ſibi: conſiliū ⁊ linguam et oculos et aures et cor dedit illis excogitandi: et diſciplina intellectus repleuit illos. Creauit illis ſcientiam ſpiritꝰ: ſenſu impleuit cor illorū: et mala ⁊ bona oſtēdit illis. Poſuit oculm eoꝝ ſup corda ipſoꝝ oſtendē illiſ magnalia operū ſuoꝝ ut nomē ſāctificatōnis collaudent: ⁊ gloriari in mirabilibꝫ illiꝰ: ut ⁊ magnalia enarrēt operū eiꝰ. Addidit illis diſciplinā: ⁊ legē vite hereditauit illos. Teſtamētū eťnū ꝯſtituit cū illiſ: ⁊ iuſticiā ⁊ iudicia ſua oſtendit illis. Et magnalia honoris eius vidit oculus illoꝝ: et honorē vocis audierūt aures illoꝝ: et dixit illis. Attēdite vob ab omni iniquo. Et mādauit illis: unicuiqꝫ de proximo ſuo. Vie illoꝝ corā illo ſūt ſemp: nō ſūt abſconſe ab oculis ipſiꝰ. In unāquāqꝫ gentē ꝓpoſuit rectorē: et pars dei iſrl̄ facta ē manifeſta. Et omīa opera illoꝝ velut ſol ī cōſpectu dei: ⁊ oculi eiꝰ ſine intermiſſione inſpicientes ī viis eoꝝ. Non ſunt abſconſa teſtamenta ꝑ iniquitatem illoꝝ: Et omēs iniquitates eoꝝ in conſpectu dei. Elemoſina viri q̄ſi ſacculꝰ cum ip̄o: ⁊ gratiā hoīs quaſi pupillā cōſeruabit: et poſtea reſurget ⁊ retribuet illis retributōnem unicuiqꝫ in caput ipſoꝝ: et cōuertet ī inferiores partes terre. Penitentibꝫ autem dedit viā iuſticie:

et confirmauit deficientes sustinere: ⁊ destinauit illis sortem veritatis. Conuertere ad dominū et relinque peccata tua: precare ante faciē domini: et minue offendicula. Reūtere ad dominū et auertere ab iniusticia tua: et nimis odito execrationē ⁊ cognosce iusticias et iudicia dei: ⁊ sta in sorte ꝓpositōnis ⁊ oratōnis altissimi dei. In partes vade seculi sancti: cum viuis et dantibꝫ cōfessionē deo. Non demoreris ī errore impioꝝ: āte mortē cōfitere. A mortuo quasi nichil perit (cōfessio). Confiteberis viuens: viuus ⁊ sanꝰ cōfiteberis: et laudabis deum: et gloriaberis in miseratōnibꝫ eius. Quā magna misericordia domini: et propiciatō illius conūtentibꝫ ad se. Nec enī omnia possunt esse in hominibꝫ: quoniā nō est immortalis filius hominis: et ī vanitate malicie placuerūt. Quid lucidius sole? Et hic deficiet. Aut q̄d nequius excogitauit caro et sāguis? Et hoc arguetur. Virtutē altitudinis celi ipse conspicit: ⁊ oīes hoīes t̄ra ⁊ cinis. c.xviii.

Qui viuit ineternū: creauit omnia simul. Deus solus iustificabit: et manet inuictus rex ineternū. Quis sufficiet enarrare op̄a illiꝰ? Quis enī inuestigabit magnalia eius? Virtutem aūt magnitudinis eiꝰ q̄s enūciabit? Aut quis adiciet enarrare misericordiā eius? Nō est minuere neqꝫ adicere: nec ē inuenire magnalia dei. Cū cōsummauerit homo tunc incipiet: et cum quieuerit operabit. Quid ē homo et q̄ est gratia illiꝰ: et q̄d est bonū aut quid nequā illiꝰ? Numerꝰ dieꝝ hominum ut multū centū anni: q̄si gutte aque maris deputati sunt: ⁊ sicut calculus arene. sic exigui āni ī die eui. Propter hoc patiēs ē deus ī illis: ⁊ effūdit super illos misericordiā suam. Vidit ꝑsumpcōnem cordis eoꝝ quā mala ē: ⁊ cognouit subūsionē illorū quoniā nequā est. Ideo adimpleuit propiciacionē suam in illis: et ostendit illis viam equitatis. Miseratio hominis circa ꝓximū suū: miscdia autē dei sup omnē carnē. Qui misericordiā habet: ⁊ docet ⁊ erudit q̄si pastor gregē suū. Miserator excipiens doctrinā miserationis: ⁊ qui festinant in iudiciis eiꝰ. Fili ī bonis non des querelam: ⁊ ī omni dato nō des tristiciā verbi mali. Nonne ardorem refrigerabit ros? Sic et verbum melius quā datū. Nōne ecce verbum sup datū bonū? Sed vtraqꝫ cum homine iustificato. Stultꝰ acriť improperabit: et datus indisciplinati tabescere facit oculos. Ante iudicium para iusticiā tibi: et anteq̄ā loq̄ris disce. Ante lāguorē adhibe medicinā: et ante iudiciū interroga teipsum: et ī cōspectu dei inuenies propiciacōnē. Ante languorē humilia te: et in tempore infirmitatis ostende cōuersationē tuam. Non impediaris orare semp: et ne verearis vsqꝫ ad mortem iustificari: quoniam merces dei manet ineternū. Ante orationē ꝑpara animā tuam: et noli esse quasi homo qui temptat deum. Memento ire in die cōsummationis: ⁊ tempꝰ retributōnis ī cōuersatione facies. Memento paupertatis in tp̄e abundantie: ⁊ necessitatē paupertatis in die diuiciaꝝ. A mane vsqꝫ ad vesperam immutabit tempꝰ: ⁊ hec oīa citata in oculis dei. Homo sapiens in omnibꝫ metuit: ⁊ in diebꝫ delictoꝝ attendet ab inertia. Oīs astucꝰ agnoscit sapientiā: ⁊ inuenienti eam dabit cōfessionē. Sensati in verbis. ⁊ ip̄i sapienter egerunt: et intellexerūt veritatē et iusticiā: ⁊ imploraverūt ꝓbra ⁊ iudicia, poſt cōcupiſcētias tuas nō eas: et a volūtate tua avertere. Si preſtes aīe tue cōcupiſcētias eius: faciet te in gaudiū inimicis tuis. Ne oblecteris ī turbis. nec in modicis. Aſſidua enī ē cōmiſſio eorū. Ne fueris mediocris in cōtentiōne ex fenore: ⁊ nō ē tibi nichil ī ſeculo. Eris enī invidꝰ aīe tue. c. xix.

Operariꝰ ebrioſus non locupletabitur: ⁊ q̄ ſpernit modica paulatī decidet. Vinū et mulieres apoſtatare faciūt ſapientes. et arguent ſenſatos: et q̄ ſe iungit fornicarijs erit nequam. Putredo ⁊ vermes hereditabūt illum: et extolletur in exemplū maius: ⁊ tolletur de numero anima eiꝰ. Qui credit cito levis″ corde″ eſt ⁊ minorabitur: et qui delinquid in animam ſuam inſuper habebitur. Qui gaudet ~~ad~~ iniquitatī denotabitur: ⁊ qui odit correptionē minuetur vita: et q̄ odit loquacitatem extinguit maliciā. Qui peccat in animā ſuam ~~nō~~ penitebit: ⁊ qui iocundatur in malicia denotabitur. Ne iteres verbū durū ⁊ nequā: ⁊ nō minoraberis. amico et inimico noli narrare ſenſum tuū: et ſi eſt tibi delictū noli denudare. Audiet enim te ⁊ cuſtodiet te: ⁊ quaſi defendens peccatū odiet te: et ſic aderit tibi ſemꝑ. Audiſti verbū adverſus ꝓximū tuū. cōmoriatur in te: fidens quoniā nō te dirūpet. A facie verbi parturit fatuꝰ: tanq̄ gemitꝰ partus infātis. Sagitta infixa femori canis: ſic verbū in corde ſtulti. Corripe amicū. ne forte non intellexerit et dicat non feci: aut ſi fecerit: ne iterū addat facere. Corripe ꝓximū ne forte non dixerit. et ſi dixerit ne forte iteret. Corripe amicū. ſepe enim fit cōmiſſio: et non omni verbo credas. Eſt q̄ labit̄ lingua ſua: ſed non ex animo. Quis eſt enim qui non deliquerit in lingua ſua? Corripe amicū anteq̄ comminneris. et da locū timori altiſſimi: q̄a oīs ſapientia timor dei: Et in illa timere deum: ⁊ in omni ſapientia diſpoſitio legis. Et non eſt ſapientia nequicie diſciplina: et non eſt cogitatus peccatorum prudentia. Eſt ~~prudētie~~ nequicia et in ipſa execratio: et eſt inſipiens qui minuitur ſapientia. Melior ē homo qui minuitur ſapientia. et deficiēs ſenſu in timore dei: q̄ qui abundat ſenſu ⁊ trāſgreditur legē altiſſimi. Eſt ſolercia certa ⁊ ipſa iniqua: et ē qui emittit verbū certum enarrans veritatem. Eſt qui nequiter humiliat ſe et interiora eius plena ſunt dolo: et ē iuſtus qui ſe nimiū ſubmittit a multa humilitate: et eſt iuſtus qui inclinat faciem ſuam. et fingit nō videre ſe qd ignoratum eſt. Et ſi ab imbecillitate virium vetetur peccare: ſi invenerit tempꝰ male faciendi male faciet. Ex viſu cognoſcitur vir: et ab occurſu faciei cognoſcitur ſenſatꝰ. Amictus corporis ⁊ riſus dentiū ⁊ ingreſſus hoīs. enūciāt de illo. Eſt correctio mēdax ī ira cōtumelioſi: et eſt iudiciū qd nō ꝓbatur eſſe bonū: et eſt tacēs et ipſe eſt prudēs. cap. xx.

Quam bonū ē arguere quā iraſci: et cōfitentem ī oratione nō ꝓhibere. Cōcupiſcētia ſpadonis devirginavit iuvenculā. ſic q̄ facit ꝑ vim iudicium iniquū. Quam bonū eſt correptū manifeſtare penitētiam: ſic enī effugies voluntariū peccatū. Eſt tacēs qui invenitur ſapiēs: et eſt odibilis qui procax eſt ad loquendū. Eſt autem tacens et nō habens ſenſū loquele: et ē tacens ſciens tempus apti tēporis. Homo ſapiens tacebit uſq̄ ad tempus:

lasciuꝰ autē et imprudens nō seruabūt tempus. Qui multis utitur verbis ledit animā suam: et qui potestatē sibi sumit iniuste odietur. Est processio i malis viro indisciplinato: et ē inventio in detrimentū. Est datū quod nō ē utile: et ē datū cuiꝰ retribucio duplex. Est propter gloriā minoracō: ⁊ ē qui ab humilitate leuabit caput. Est qui multa redimat modico precio: et restituens ea in septuplū. Sapiens in verbis seipsum amabilē facit: gratie autem fatuoꝝ effundētur. Datus insipientis non erit utilis tibi: oculi enī illius septemplices sunt. Exigua dabit et multa improperabit: et apertio oris illius inflāmatio ē. Hodie feneratur quis ⁊ cras expetit: et odibilis ē homo huiusmodi. Fatuo nō erit amicꝰ: ⁊ nō erit gratia in bonis illius. Qui enim edunt panem illius false lingue sunt. Quociens et quāti irridebūt eū? Neqꝫ enim quod habendū erat directo sensu distribuit: similit̄ ⁊ quod non erat habendū. Lapsus false lingue quasi qui ~~in~~ pauimento cadens: sic casus ~~illoꝝ~~ maloꝝ festinanter venient. Homo acharis quasi fabula vana: et in ore indisciplinatorū assidua erit. Ex ore fatui reprobabitur parabola: non enī dicit illam in tempore suo. Est qui vetatur ab inopia peccare: ⁊ in requie sua stimulabitur. Est qui ꝑdet animam suam pre confusione: et ab imprudenti ꝑsona ꝑdet eā: ꝑsone aūt acceptione ꝑdet se. Est ꝗ pre ꝯfusione ꝓmittit amico: ⁊ lucratus ē eū inimicū gratis. Obprobriū nequā i homine mēdaciū: et in ore indisciplinatorū assidue erit. Potior fur quā assiduitas viri mendacis: ꝑditionem autē ambo hereditabunt. Mores hominū mendaciū sine honore: ⁊ confusio illoꝝ cū ipsis sine intermissione. Sapiens i verbis producit seipsum: et homo prudens placebit magnatis. Qui operatur terrā suā inaltabit aceruū frugū: ⁊ ꝗ operatur iusticiā ipe exaltabit̄: ꝗ vero placet magnatis effugiet iniq̄tatē. Xenia ⁊ dona excecāt oculos iudicum ⁊ quasi mutꝰ in ore auertit correctiones eorū. Sapiētia abscōsa ⁊ thesaurꝰ inuisus: que utilitas in utrisqꝫ? Melior est qui celat insipientiā suā: quā homo qui abscondit sapientiam suam. c. xxi.

Fili peccasti: nō adicias iterꝫ: sed de pristinis deprecare ut tibi dimittant̄. Quasi a facie colubri fuge pccā: et si accesseris ad illa suscipiēt te. Dentes leonis dentes eius: interficientes animas hominū. Quasi rūphea bis acuta omnis iniquitas: plage illius non est sanitas. Obiurgatio et iniurie annullabūt substantiā: ⁊ domus ꝗ nimis locuples ē annullabit̄ supbia: sic substātia supbi eradicabit̄. Depcatio pauperis ex ore usqꝫ ad aures eiꝰ ꝑueniet: et iudicium festinato aduenient illi. Qui odit correpcionem vestigiū est peccatoris: ⁊ qui timet deum cōuertetur ad cor suum. Notus a longe potens lingua audaci: et sensatus scit labi se ab ipso. Qui edificat domum suam impendiis alienis: quasi ꝗ colligit lapides suos i hieme. Stuppa collecta sinagoga peccantiū: ⁊ consummacō illoꝝ flamma ignis. Via peccantiū cōplantata lapidibꝫ: et in fine illoꝝ inferi et tenebre et pene. Qui custodierit iusticiā cōtinebit sensum eius: consummacio timoris dei sapientia ⁊ sensus. Non erudietur ꝗ non est sapiens in bono. Est autē insipientia que abundat in malo: et non est ſenſus ubi ē amaritudo. Sapiētis ſcientia tanq̄ȝ inundatio abundabit: et conſiliū illius ſicut fons vite ꝑmanet. Cor fatui quaſi vas confractum: ⁊ omnē ſapientiā non tenebit. Verbū ſapiens q̄dcūq̄ȝ audierit ſcius laudabit ⁊ adiciet: audiuit luxurioſus ⁊ diſplicebit illi: et ꝓiciet illud poſt dorſū ſuum. Narratio fatui quaſi ſarcina ī via: nam ī labijs ſenſati inuenietᷣ gratia. Os prudentis queritur in eccleſia: et verba illi⁹ cogitabūt ī cordibȝ ſuis. Tanq̄ȝ dom⁹ exterminata ſic fatuo ſapientia: et ſcientia inſenſati inenarrabilia verba. Compedes in pedibȝ· doctrina ſtulto: et quaſi vincula manuū ſup manū dextram. Fatuus in riſu inaltat vocem ſuā: vir autē ſapiens vix tacite ridebit. Ornamentū aureū prudenti doctrina: et q̄ſi brachiale ī brachio dextro. Pes fatui facilis ī domum proximi: et homo peritus confundetᷣ a ꝑſona potentis. Stultus a feneſtra reſpiciet in domū: vir autem eruditus foris ſtabit. Stulticia hoīs auſcultare ꝑ oſtiū: ⁊ prudens grauabitur cōtumelia. Labia imprudentiū ſtulta narrabūt: verba autem prudentiū ſtatera pōderabūtur. In ore fatuoꝝ cor illoꝝ: et in corde ſapientiū os illoꝝ. Dū maledicit impius diabolum maledicit ipſe animā ſuam. Suſurro coinquinabit animā ſuam et in omnibȝ odietur: ⁊ qui ꝑmanſerit odioſus erit, tacit⁹ ⁊ ſenſat⁹ honorabitur. ca. xxii.

In lapide luteo lapidat⁹ piger: ⁊ om̄es loquētur ſup illi⁹ aſpnacōnē. De ſtercore boum lapidat⁹ ē piger: ⁊ omnis qui tetigerit eum excutiet man⁹. Confuſio patris ē de filio indiſciplinato: filia aūt fatua ī deminoracōnē fiet. Filia prudens hereditas viro ſuo: nam que cōfundit· cōtumelia eſt genitoris. Et patrē ⁊ virū cōfundit audax: ⁊ ab impijs non minorabitur: ab vtriſq̄ȝ autem inhonorabitur. Muſica in luctu importuna narratio: flagella ⁊ doctrina in omni tēpore ſapientia. Qui docet fatuū: quaſi q̄ cōglutinat teſtā. Qui narrat verbū nō audienti: quaſi qui excitat dormientē de graui ſomno. Cum dormiente loquitur q̄ enarrat ſtulto ſapientiā: ⁊ in fine narrationis dicit. Quis eſt hic? Supra mortuū plora· defecit enī lux eius: et ſupra fatuū plora: defecit enim ſenſu ei⁹. Modicum plora ſupra mortuū: quoniā requieuit. Nequiſſimi enī nequiſſima vita· ſup mortem fatui. Luct⁹ mortui ſeptem dieb⁹: fatui autē et impij om̄es dies vite illoꝝ. Cum ſtulto ne multū loquaris: ⁊ cum inſenſato ne abieris. Serua te ab illo ut non moleſtiā habeas: ⁊ non coinquinaberis ī peccato illi⁹. Deflecte ab illo ⁊ inuenies requiem: ⁊ non acidiaberis ī ſtulticia illi⁹. Sup plumbū quid grauabitur? Et quod illi aliud nomē quam fatuus? Arenā ⁊ ſalem· ⁊ maſſam ferri facili⁹ eſt ferre: q̄ȝ hominē imprudentē ⁊ fatuum et impiū. Sicut loramentū ligneum colligatū fundamento edificij nō diſſoluetur: ſic et cor confirmatū ī cogitatione conſilij. Cogitat⁹ ſenſati· ī omni tempore vel metu nō deprauabitur. Sicut ornatus arenoſus ī pariete limpido· et ſicut palee in excelſis et cemēta ſine impenſa poſita contra faciem venti non ꝑmanebūt: ſic ⁊ cor timidū ī cogitatione ſtulti cōtra impetum timoris nō reſiſtet. Sic et cor trepidū in cogitatione fatui omni tēpore non metuet: ſic ⁊ qui in p̄ceptis dei ꝑmanet ſemp. Pungēs oculū deducit lacrimas: et q̄ pungit cor ꝓfert ſenſū. Mittens lapides in volatilia deiciet illa: et qui conuiciatur amico diſſoluit amiciciā. Ad amicum ⁊ ſi ꝓduxeris gladiū non deſperes: ē enim regreſſus ad amicum. Si aperuerit os triſte ne timeas: ē enī cōcordatio: excepto conuicio et improperio et ſuperbia et miſterij reuelatione et plaga doloſa. In hijs omnibꝫ effugiet amicꝰ. Fidē poſſide cum amico in pauꝑtate illiꝰ: ut ⁊ in bonis illius leteris. In tempore tribulationis illiꝰ ꝑmane illi fidelis: ut in hereditate illius coheres ſis. Ante ignem camini vapor et fumus ignis īaltatur: ſic et ante ſanguinē maledicta et contumelie ⁊ mine. Amicū ſalutare non confundaris: A facie illius non me abſcondam: et ſi mala michi euenerit ꝑ illū ſuſtinebo. Omnis qui audiet cauebit ſe ab eo. Quis dabit ori meo cuſtodiā: et ſuꝑ labia mea ſignaculū certum: ut non cadā in ip̄is et lingua mea perdat me.

c. xxiii.

Domine pater et dominator vite mee ne derelinquas me in cogitatu et cōſilio illoꝝ: nec ſinas me cadere ī illa exprobracōne. Quis ſuperponit ī cogitatu meo flagella: ⁊ in corde meo doctrinā ſapiētie, ut ī ignorationibꝫ eoꝝ nō parcat michi: et nō appareāt delicta eoꝝ: et ne adincreſcāt ignorantie mee et multiplicentur delicta mea et peccata mea abundent: et incidam ī conſpectu aduerſarioꝝ meoꝝ: ⁊ gaudeat inimicus meus. Domine pater et deus vite mee ne derelinquas me ī cogitatu illoꝝ. Extollentiā oculoꝝ meoꝝ ne dederis michi: et omne deſideriū auerte a me. Aufer a me ventris concupiſcētias: et concubitꝰ cōcupiſcentie ne ap̄phēdant me: et anime irreuerēti et infrunite ne tradas me. Doctrinā oris audite filij: ⁊ qui cuſtodierit illā non periet labijs ſuis. nec ſcandalizabitur ī operibꝫ nequiſſimis. In vanitate ſua ap̄phēditur peccator: ⁊ ſupbꝰ et maledictus ſcandalizabitur in illis. Iurationi non aſſueſcat os tuū: multi enim caſus in illa. Nominacō vero dei non ſit aſſidua in ore tuo: ⁊ nominibꝫ ſanctoꝝ ne admiſcearis: quoniā non eris immunis ab eis. Sicut enī ſeruus interrogatus aſſidue a liuore nō minuitur: ſic omnis iurans et nominans in toto a peccato nō purgabitur. Vir multū iurans implebitur iniquitate: et non diſcedet a domo illiꝰ plaga. Et ſi fruſtrauerit fratrem delictū illiꝰ ſupra ip̄m erit: et ſi diſſimulauerit delinquit duplicit̄: et ſi in vacuum iurauerit nō iuſtificabitur. Replebitur enim retribucione domꝰ illius. Eſt et alia loq̄la contraria morti: nō inueniatur in hereditate iacob. Etenī a miſericordibus omnia hec auferentur: et ī delictis nō volutabūt. In diſciplinoſe loq̄le nō aſſueſcat os tuū: eſt enim in illa verbū peccati. Memento patris et matris tue. in medio enim magnatoꝝ conſiſtis: ne forte obliuiſcatur te deus in conſpectu illoꝝ: et aſſiduitate tua infatuatus improperium patiaris: ⁊ maluiſſes non naſci: ⁊ diem natiuitatis tue maledicas. Homo aſſuetꝰ ī v̄bis improperij: ī omnibꝫ diebꝫ ſuis nō erudietur. Duo genera abundāt in peccatis: et terciū adducit irā et ꝑditionē. Anima callida q̄ſi ignis ardens: nō extinguetur donec aliquid glutiat: et homo nequam in ore carnis ſue: non deſinet donec incendat ignem. Homini fornicario omīs panis dulcis: nō fatigabit̃ trāſgrediens uſq; ad finem. Omnis homo q̄ tranſgreditur lectum ſuum contemnens in animā ſuam et dicens quis me videt: tenebre circūdant me ⁊ parietes cooperiūt me et nemo circūſpicit me quē vereor: delictoꝝ meoꝝ nō memorabit̄ altiſſim⁹: et non intellexit qm̄ omnia videt oculus illius: qm̄ expellit a ſe timorē dei huiuſmodi hominis timor et oculi hoīnū timentes illū: et nō cognouit qm̄ oculi dn̄i multoplus lucidiores ſup ſolē ſūt · circūſpicientes omnes vias hoīm et ꝓfundū abiſſi ⁊ hoīnū corda: intuentes in abſcōditas partes. Domino enī deo ātequā crearentur omnia ſunt agnita: ſic et poſt perfectum reſpicit omnia. Hic et ī plateis ciuitatis vindicabitur: quaſi pullus equin⁹ fugabitur: et ubi non ſperauit apphendetur. Et erit dedecus omnibȝ: eo ꝙ non intellexerit timorem domini. Sic et mulier omnis relinquēs virū ſuum: et ſtatuēs hereditatem ex alieno matrimonio. Primo enim in lege altiſſimi incredibilis fuit: ⁊ ſcdo virum ſuum dereliquit: tercio ī adulterio fornicata eſt · et ex alio viro filios ſtatuit ſibi. Hec in eccleſiā adducetur: et in filios eius reſpicietur. Non tradent filij eius radices: et rami eius non dabūt fructum. Et derelinquet in maledictū memoriā illius: et dedecus illius non delebit̄. Et agnoſcent q̄ derelicti ſūt · quia nichil melius eſt quā timor dei: et nichil dulci⁹ quā reſpicere ī mandatis domini. Gloria magna ē ſequi dominū: lōgitudo enī dierꝝ aſſumet̄ ab eo.

cap. xxiiii.

Sapientia laudabit animā ſuā: et in domino honorabitur. Et in medio populi ſui gloriabitur: et in eccleſijs altiſſimi aperiet os ſuū. Et ī conſpectu virtutis illius gloriabitur: et in medio populi ſui exaltabitur. Et in plenitudine ſancta admirabitur: ⁊ ī multitudine electoꝝ habebit laudē: et inter benedictos benedicetur dicens. Ego ex ore altiſſimi ꝓdiuī: primogenita ante omnē creaturam. Ego feci ī celis ut oriretur lumen indeficiens: ⁊ ſicut nebula texi omnē carnem. Ego ī altiſſimis habitaui: ⁊ thronus meus in columna nubis. Girū celi circuiui ſola et ꝓfundū abiſſi penetraui: et in fluctibus maris ambulaui: ⁊ ī omni terra ſteti. Et in omni populo ⁊ ī omī gente primatū habui: et oīm excellentium et humilium corda virtute calcaui. Et in hijs omnibȝ requiem queſiui: ⁊ in hereditate domini morabor. Tunc precepit et dixit michi creator omnium: et qui creauit me requieuit ī tabernaculo meo: ⁊ dixit michi. In iacob inhabita. et in iſrahel hereditare: ⁊ in electis meis mitte radices. Ab inicio et ante ſecula creata ſum: et uſq; ad futurū ſeculū non deſinā: et in habitatione ſancta corā ipo miniſtraui. Et ſic in ſyon firmata ſū: et ī ciuitate ſanctificata ſimilit̄ requieui: et in iheruſalē poteſtas mea. Et radicaui ī populo honorificato: et ī partes dei mei hereditas illius: ⁊ in plenitudine ſanctoꝝ detentio mea. Quaſi cedrus exaltata ſum in libano: ⁊ quaſi cipreſſus ī monte ſyon. Quaſi palma exaltata ſum in cades: et quaſi plantatio roſe ī iericho. Quaſi oliua ſpecioſa ī campis: ⁊ quaſi platan⁹ exaltata ſū iuxta aquā ī plateis. Sicut cinamomū et balſamū aromatizans odorē dedi: et quaſi mirra electa dedi ſuauitatē odoris. Et quaſi ſtorax et galban⁹ · et ungula ⁊ gutta. et quaſi libanus non inciſus vaporaui habitationē meā:

et quaſi balſamū non mixtum odor meus. Ego quaſi therebintus extendi ramos meos: et rami mei honoris et gratie. Ego quaſi vitis fructificaui ſuauitatem odoris: et flores mei fructus honoris et honeſtatis. Ego mater pulcre dilectionis et timoris et agnitionis ⁊ ſancte ſpei. In me gratia omnis vie et veritatis: in me omnis ſpes vite et virtutis. Tranſite ad me omnes qui cõcupiſcitis me: et a generationibꝫ meis implemini. Spiritꝰ enim meus ſuꝑ mel dulcis: ⁊ hereditas mea ſuꝑ mel ⁊ fauū; memoria mea ī generatiões ſeculoꝝ. Qui edūt me adhuc eſurient: ⁊ qui bibunt me adhuc ſitient. Qui audit me non confundet̃: et qui operant̃ in me non peccabunt: qui elucidant me vitam eternam habebunt. Hec omnia liber vite: et teſtamentum altiſſimi et agnitio veritatis. Legem mandauit moyſes in p̄ceptis iuſticiaꝝ: et hereditatē domui iacob et iſrahel ꝓmiſſiones. Poſuit dauid puero ſuo excitare regem ex ipſo fortiſſimū: et in throno honoris ſedentem in ſempiternū. Qui implet quaſi phiſon ſapientiā: et ſicut tigris in diebꝰ nouoꝝ. Qui adimplet quaſi eufrateſ ſenſum: qui multiplicat quaſi iordanis ī tempore meſſis. Qui mittit diſciplinam ſicut lucem: et aſſiſtens quaſi geon in die vindemie. Qui ꝑficit primus ſcire ipā̄m: et infirmior nō inueſtigabit eam. A mari enim abundabit cogitatio eius: et conſiliū illius in abiſſo magna. Ego ſapientia effudi flumina: ego q̄ſi trames aque immenſe de fluuio. Ego quaſi fluuius dorix: et ſicut aqueductus exiui de paradiſo. Dixi: rigabo ortum plātationum: et inebriabo partꝰ mei fructum. Et ecce factus eſt michi trames abundans: fluuiꝰ meus appropiquauit ad mare. Quoniā doctrinā quaſi antelucanū illumino omībꝫ: ⁊ enarrabo illā uſqꝫ in longinquū. Penetrabo omēs inferiores partes terre: et inſpiciā omēſ dormientes: ⁊ illuminabo omēs ſperantes in domino. Adhuc doctrinā quaſi propheciā effundā: ⁊ relinquā illā querētibꝫ ſapiētiā: ⁊ non deſinam in ꝓgenies illoꝝ uſqꝫ ī euū ſanctum. Videte qm̄ nō ſolū michi laboraui: ſed omībꝫ exquirētibꝫ veritatē. c. xxv.

In tribus placitum ē ſpiritui meo: que ſunt ꝓbata coram deo et hominibꝫ. Concordia fratrum et amor ꝓximorum: et vir et mulier bene ſibi cõſentientes. Tres ſpecies odiuit anima mea et aggrauor valde anime illoꝝ: pauperem ſuꝑbum et diuitem mendacē: et ſenem fatuū et inſenſatum. Que in iuuētute tua nō congregaſti: quomodo in ſenectute tua inuenies ea? Quā ſpecioſum canicici iudiciū: et preſbiteris cognoſcere conſiliū. Quā ſpecioſa veteranis ſapientia: ⁊ glorioſis intellectꝰ et conſilium. Corona ſenum in multa peritia: ⁊ gloria illoꝝ timor dei. Nouē inſuſpicabilia cordis magnificaui: et decimū dicam in lingua hominibus. Homo qui iocūdatur in filijſ: viuens et vidēs ſubūſionē inimicoꝝ ſuoꝝ. Beatus qui habitat cū muliere ſenſata: ⁊ qui lingua ſua nō ē lapſuſ: ⁊ qui non ſeruiuit indignis ſe. Beatꝰ qui inuenit amicū verum: et qui enarrat iuſticiam auri audienti. Quā magnus qui inuenit ſapientiā ⁊ ſciētiā: ſed non eſt ſuꝑ timentē deum. Timor dei ſuper omnia ſe ſupoſuit. Beatus homo: cui donatū eſt habere timorē dei. Qui tenet illū: cui aſſimilabitur?

Timor dei iniciū dilectionis eius: fidei autē iniciū agglutinādū ē ei. Omīs plaga triſticia cordis eſt: et omīs malicia nequitia mulieris. Et omnē plagam et non plagā videbit cordis: et omnē nequitiā et non nequitiā mulieris. et omnē obductū et nō obductū odiencium: ⁊ omnē vindictā ⁊ nō vindictam inimicoꝝ. Non eſt caput nequi⁹ ſup caput colubri: et nō ē ira ſup irā mulieris. Cōmorari leoni et draconi placebit: quā habitare cum muliere nequā. Nequitia mulieris immutat faciem ei⁹: ⁊ obcecabit vultum ſuum tanꝗ̄ urſus: et quaſi ſaccū oſtendet ī medio ꝓximoꝝ. Ingemuit vir ei⁹: et audiens ſuſpirauit modicū. Breuis omnis malicia ſup maliciā mulieris: ſors peccatoꝝ cadat ſup illam. Sicut aſcenſus arenoſus in pedibus veterani: ſic mulier linguata hoīni quieto. Ne reſpicias in mulieris ſpeciē: et nō concupiſcas mulierem in ſpecie. Mulieris ira. et irreuerētia. et confuſio magna. Mulier ſi ꝑmatū habeat. cōtraria eſt viro ſuo. Cor humile. et facies triſtis ⁊ plaga mortis: mulier nequā. Manus debiles et genua diſſoluta: mulier que nō beatificat virum ſuum. A muliere iniciū factum eſt peccati: et per illam omnes morimur. Non des aque tue exitum nec modicum: nec mulieri nequā veniā ꝓdeūdi. Si non ambulauerit ad manū tuā: cōfundet te in cōſpectu inimicoꝝ. A carnibꝫ tuis abſcide illā: ne ſemꝑ te abutat̄. c. xxvi.

Mulieris bone beatus vir: numerus enim annoꝝ illorū duplex. Mulier fortis oblectat virū ſuum: et ānos vite illi⁹ ī pace implebit. Pars bona mulier bona: ī parte bona timētium deū dabit̄ viro pro factis bonis. Diuitis aūt ⁊ pauperis cor bonū: in omī tempore vultus illoꝝ hylaris. A tribus timuit cor meum: ⁊ in quarto facies mea metuit. Delaturā ciuitatꝭ et collectionē ppl̄i ⁊ calūniam mendacem: ſup mortem omnia grauia. Dolor cordis et luctus: mulier zelotipa. In muliere zelotipa flagellum līgue: omnibꝫ cōmunicans. Sicut boum iugum qđ mouetur: ita et mulier nequam: qui tenet illā. quaſi qui apprehendit ſcorpionē. Mulier ebrioſa ira magna: ⁊ cōtumelia et turpitudo illius non tegetur. Fornicacō mulieris in extollencia oculoꝝ: et in palpebris illi⁹ agnoſcetur. In filia nō auertēte ſe. firma cuſtodiā: ne inuenta occaſione abutatur ſe. Ab omī irreuerencia oculoꝝ eius caue: et ne mireris ſi te neglexerit. Sicut viator ſitiens. ad fontem os aperiet. et ab omni aqua ꝓxima bibet: ⁊ contra omnē palū ſedebit: et contra omnē ſagittam aperiet pharetram donec deficiat. Gracia mulieris ſedule delectabit virū ſuum: ⁊ oſſa illius impinguabit. Diſciplina illi⁹ datū dei eſt. Mulier ſenſata et tacita: nō eſt immutacō erudite anime. Gracia ſup graciam: mulier ſancta et pudorata. Omnis enim ponderacō nō eſt digna cōtinētis anime. Sicut ſol oriens mūdo. ī altiſſimis dei: ſic mulieris bone ſpecies in ornamentū domus eius. Lucerna ſplendēs ſup candelabrū ſanctū: et ſpecies faciei ſuper etatem ſtabilem. Columne auree ſup baſes argenteas: et pedes firmi ſuper plantas ſtabilis mulieris. Fūdamenta eterna ſupra petrā ſolidā: et mandata dei in corde mulieris ſancte. In duobꝫ contriſtatū eſt cor meum: ⁊ in tercio iracūdia michi aduenit. Vir bellator deficiens ꝑ inopiã: et vir ſenſatus contemptus: et qui tranſgredit̃ a iuſticia ad peccatũ. Deus parauit eum ad rũmpheam. Due ſpecies difficiles et periculoſe michi apparuerũt. Difficile exuitur negotians a neglientia ſua: et non iuſtificabitur caupo a peccatis labiorum. ca. xxvii.

Propť inopiam multi deliq̃rũt: et qui querit locupletari auertit oculũ ſuum. Sicut in medio cõpaginis lapidũ palus figitur: ſic et inter medium venditionis et emptionis anguſtiabitur peccatis. Cõteretur cũ delinquẽte delictum. Si non in timore domini tenueris te inſtant̃: cito ſubuertetur domus tua. Sicut in ꝑcuſſura cribri remanebit puluis: ſic aporia hominis in cogitatu illius. Vaſa figuli probat fornax: et homines iuſtos temptacõ tribulationis. Sicut ruſticacõ de ligno oſtendit fructum illius: ſic verbum ex cogitatu cordis hominis. Ante ſermonẽ nõ collaudes virũ: hec enim temptatio eſt hominũ. Si ſequaris iuſticiã apprehẽdes illã ⁊ indues quaſi poderẽ honoris: ⁊ inhabitabis cum ea ⁊ proteget te in ſempiternũ: et in die agnitionis inuenies firmamẽtũ. Volatilia ad ſibi ſimilia cõueniũt: ⁊ veritas ad eos q̃ operant̃ illã reuertetur. Leo venacõni inſidiat̃ ſemꝑ: ſic peccata operantibꝫ iniquitatẽ. Homo ſanctus in ſapientia manet ſicut ſol: nam ſtultus ſicut luna ĩmutatur. In medio inſenſatoꝝ ſerua verbũ tempori: ĩ medio aũt cogitantium aſſiduus eſto. Narracõ peccãtiũ odioſa: et riſus illoꝝ in delictis peccati. Loquela multum iurans horripilationẽ capiti ſtatuet: et irreuerentia ipſius obturacõ auriũ. Effuſio ſanguinis in rixa ſuꝑboꝝ: ⁊ maledictio illoꝝ auditus grauis. Qui denudat archana amici fidem ꝑdit: et nõ inueniet amicum ad animũ ſuũ. Dilige ꝓximũ: et coniũgere fide cũ illo. Quod ſi denudaueris abſconſa illius: nõ ꝑſequeris poſt eũ. Sicut enĩ homo qui perdit amicũ ſuũ: ſic et q̃ ꝑdit amiciciã proximi ſui. Et ſicut qui dimittit auẽ de manu ſua. ſic qui reliquiſti proximũ tuũ ⁊ nõ eum capies. Non illũ ſequaris: quoniã longe abeſt. Effugit enĩ quaſi caprea de laqueo: quoniã vulnerata eſt anima eiꝰ. Ultra eum nõ poteris colligare: et maledicti eſt concordacõ. Denudare autem amici miſteria: deſperatio eſt anime infelicis. Annuens oculo fabricat iniqua: et nemo eum abiciet. In cõſpectu oculoꝝ tuoꝝ condulcabit os ſuũ: et ſuꝑ ſ̃mones tuos admirabitur. Nouiſſime autem ꝑuertet os ſuũ: et in verbis tuiſ dabit ſcandalũ. Multa audiui et nõ coequaui ei: ⁊ dominꝰ odiet illũ. Qui in altum mittit lapidem ſuꝑ caput eius cadet: et plaga doloſa doloſi diuidet vulnera. Et qui foueam fodit incidet in eam: et qui ſtatuit lapidem proximo offendet in eo: ⁊ qui laq̃um alij ponit peribit ĩ illo. Faciẽti nequiſſimũ conſiliũ ſuꝑ ipſum deuoluetur: et nõ agnoſcet unde adueniat illi. Illuſio et improperiũ ſuꝑboꝝ et vindicta. ſicut leo inſidiabitur illi. Laqueo peribũt qui oblectantur caſu iuſtorũ: dolor aũt cõſumet illos anteq̃ꝫ moriant̃. Ira et furor utraqꝫ execrabilia ſũt: ⁊ vir pcc̃or cõtinẽs erit illoꝝ. c. xxviii.

Qui vindicari vult a dño inueniet vindictam: ⁊ peccata illiꝰ ſeruans ſ̃uabit. Relinque proximo tuo nocenti te: et tũc deprecãti tibi peccata ſoluentur. Homo homini ſeruat irā: et a deo querit medelam? In hoīnē ſimilem ſibi non habet miſericordiā: et de peccatis ſuis dep̄catur? Ip̄e dū caro ſit reſeruat irā: ⁊ ꝓpiciationem petit a deo? Quis exorabit pro delictis illius? Memēto nouiſſimoꝝ: ⁊ deſine inimicari. Tabitudo enim et mors imminēt in mandatis eius. Memorare timorem domini: et nō iraſcaris ꝓximo. Memorare teſtamentū altiſſimi: et deſpice ignorantiam ꝓximi. Abſtine te a lite: et minues peccata. Homo enī iracundꝰ incendit litem: et vir peccator cōturbabit amicos: ⁊ in medio pacem habentiū immittit inimiciciā. Secūdum enī ligna ſilue ſic ignis exardeſcit: et ſecūdum virtutem hominis ſic iracundia illius erit: et ſecūdum ſubſtātiā ſuam exaltabit iram ſuam. Certamē feſtinatum incendit ignem: et lis feſtinans effundet ſanguinē: et lingua teſtificans adducet mortem. Si ſufflaueris quaſi ignis exardebit: ⁊ ſi exſpueris ſup illā extinguetur. Utraq; ex ore proficiſcuntur. Suſurro et bilinguis maledictus: multos enī turbauit pacem habentes. Lingua tercia multos cōmouit: et diſpſit illos de gente ī gentem. Ciuitates muratas diuitum deſtruxit: et domos magnatoꝝ effodit. Uirtutes pplōꝝ cōcidit et gentes fortes diſſoluit. Lingua tercia mulieres viratas eiecit: ⁊ ꝑuauit illas laboribꝫ ſuis. Qui reſpicit illam nō habebit requiē: nec habebit amicum ī quo requieſcat. Flagelli plaga liuorem facit: plaga autē lingue cōminuet oſſa. Multi ceciderunt in ore gladij: ſed non ſic quaſi qui interierunt ꝑ linguam ſuam. Beatus eſt qui tectus ē a lingua nequam: qui in iracundia illius nō tranſiuit. et qui nō attraxit iugū illiꝰ: et in vinculis eius non ē ligatus. Iugum enī illius iugum ferreum eſt: et vinculum illius vinculū ereum ē. Mors illius mors nequiſſima: ⁊ utilis potius infernus quā illa. Perſeuerātia illiꝰ non permanebit: ſed obtinebit vias iniuſtoꝝ. In flamma ſua non comburet iuſtos. Qui relinquūt deū incident in illā: Et exardebit ī illis et nō extinguetur: et immittetur in illos quaſi leo: et quaſi pardꝰ ledet illos. Sepi aures tuas ſpinis ⁊ linguā nequā noli audire: et ori tuo facito oſtia: et ſeras auribꝫ tuis. Aurū tuum et argentū tuū cōfla et verbis tuis facito ſtaterā et frenos ori tuo rectos: et attende ne forte labaris ī lingua ⁊ cadas ī cōſpectu inimicoꝝ inſidiantiū tibi: ⁊ ſit caſus tuus inſanabilis ī mortem. C. XXIX.

Qui facit miſericordiā feneratur proximo ſuo: ⁊ qui p̄ualet manu mandata ſeruat. Fenerare ꝓximo tuo in tempore neceſſitatis illiꝰ: et iterū redde proximo ī tēpore ſuo. Cōfirma verbum et fideliter age cum illo: et in omni tempore inuenies qd̄ tibi neceſſariū eſt. Multi quaſi inuentionem eſtimauerūt fenus: et preſtiterūt moleſtiam hijs qui ſe adiuuerunt. Donec accipiant oſculantur manus dantis: et in ꝓmiſſionibꝫ humiliāt vocē ſuā. Et in tempore redditionis poſtulabit tempꝰ: et loquetur verba tedij et murmurationū: ⁊ tempꝰ cauſabit. Si autem potuerit reddere aduerſabitur: ſolidi vix reddet dimidiū: ⁊ cōputabit illud quaſi inuentionē. Sin autē fraudabit illū pecunia ſua: et poſſidebit illum inimicū gratis: et cōuicia et maledicta reddet illi: et pro honore ⁊ beneficio reddet illi cōtumeliam. Multi non causa nequitie nō fenerati sunt: sed fraudari gratis timuerūt. Veruntamen suꝑ humilem animo fortior esto: ⁊ pro elemosina nō trahas illum. Propter mandatū assume pauperem: et propt̄ inopiam eius ne dimittas eum vacuū. Perde pecuniā ꝓpter fratrē et amicū tuū: et nō abscondas illam sub lapide in ꝑditionē. Pone thesaurum tuum in p̄ceptis altissimi: et proderit tibi magis q̄ȝ aurū. Conclude elemosinam in sinu pauperis et hec ꝓ te exorabit ab omī malo. Elemosina viri quasi sacculꝰ cum ipso: et graciā hominis quasi pupillam cōseruabit: ⁊ postea resurget et retribuet illis retributionē unicuiqȝ ī caput illoꝝ. Suꝑ scutum potentis ⁊ suꝑ lanceam· aduersus inimicū tuū pugnabit. Vir bonꝰ fidem facit ꝓximo suo: et qui ꝑdiderit cōfusionē derelinquet sibi. Graciam fideiussoris ne obliuiscaris: dedit eñ pro te animā suam. Repromissorem fugit peccator ⁊ immūdus. Bona repromissoris sibi ascribit peccator: et ingratus sensu derelinquit liberantē se. Vir repromittit de proximo suo: et cū ꝑdiderit reuerentiam derelinq̄tur ab eo. Repromissio nequissima multos ꝑdidit dirigētes: et cōmouit illos quasi fluctus maris. Viros potentes gyrans migrare fecit: et vagati sunt in gentibꝫ alienis. Peccator trāsgrediens mandatū domini incidet in promissionē nequam: et q̄ conat̄ multa agere incidet in iudiciū. Recupera proximū tuū scdm virtutem tuā: ⁊ attende tibi ne incidas. Iniciū vite hominis aqua et panis ⁊ vestimētū: et domus protegens turpitudinē. Melior est victus pauperis sub tegmine asserū: q̄ȝ epule splendide ī peregre sine domicilio. Minimum pro magno placeat tibi: et improperium peregrinationis nō audies. Vita nequā hospitandi de domo in domum: et ubi hospitabitur nō fiducialit̄ aget· nec aperiet os. Hospitabit et pascet ⁊ potabit ingratos: et ad hec amara audiet. Trāsi hospes et orna mensam: et que ī manu habes ciba ceteros. Exi a facie honoris amicoꝝ meoꝝ: necessitudine domus mee hospicio michi factꝰ es frater. Grauia hec homini habēti sensum: correptio domꝰ ⁊ improperiū feneratoris.

c. xxx.

Qui diligit filiū suum assiduat illi flagella: ut letetur in nouissimo suo: et non palpet ꝓximoꝝ ostia. Qui docet filium suū laudabitur in illo: ⁊ in medio domesticoꝝ ī illo gloriabitur. Qui docet filiū suum in zelū mittit inimicū: et ī medio amicorum gloriabitur in illo. Mortuus ē ēm pater illius: ⁊ quasi nō est mortuus. Similem enim reliquit sibi post se. In vita sua vidit: et letatus est in illo. In obitu suo non est cōtristatus: nec cōfusus est coram inimicis. Reliquit enī defensorem domꝰ contra inimicos: et amicis reddentē graciā. Pro animabꝫ filiorū colligauit vulnera sua: et super omnē vocem turbabūtur viscera eiꝰ. Equus indomitus euadet durus: et filius remissus euadit preceps. Lacta filiū tuū ⁊ pauentem te faciet: lude cū eo et contristabit te. Non corrideas illi ne doleas: et ī nouissimo obstupescēt dentes tui. Non des illi potestatē in iuuentute: et ne despicias cogitatꝰ illiꝰ. Curua ceruicem eiꝰ in iuuentute ⁊ tunde latera eius dum infans est: ne forte induret et non credat tibi: et erit tibi dolor anime. Doce filiū tuū ⁊ operare in illo: ne ī turpitudinē illiꝰ offendas.

Melior ē pauper ſanꝰ ꝛ fortis viribꝫ: q̄ȝ diues imbecillis et flagellatꝰ malicia. Salꝰ anime ī ſanctitate iuſticie: et melior ē omī auro et argento: ꝛ corpus validū q̄ȝ cenſꝰ immēſus. Nō ē cenſus ſuꝑ cenſum ſalutis corporis: et non eſt oblectamentū ſuper cordis gaudium. Melior eſt mors q̄ȝ vita amara: et requies eterna q̄ȝ languor perſeuerās. Bona abſcondita ī ore clauſo: q̄ſi appoſitiōnes epularū circumpoſite ſepulcro. Quid proderit libatio ydolo? Nec enim manducabit nec odorabit. Sic qui effugatur a domino: et comportans mercedes iniquitatis. Videns oculis et ingemiſcēs: ſicut ſpado cōplectens virginē ꝛ ſuſpirans. Triſticiā nō des anime tue: et nō affligas temetipm̄ in conſilio tuo. Iocunditas cordis hec eſt vita hominis: et theſaurus ſine defectione ſanctitatis: ꝛ exultatio viri eſt lōgeuitas. Miſerere anime tue placens deo: et contine et cōgrega cor tuū in ſanctitate eius: et triſticiam longe expelle a te. Multos enī occidit triſticia: et non eſt utilitas in illa. Zelus ꝛ iracundia minuent dies: ꝛ ante tempus ſenectam adducet cogitatus. Splendidū cor bonū in epulis ēt: epule enī illiꝰ diligenter fiunt.

ca. xxxi.

Vigilia honeſtatis tabefaciet carnes: ꝛ cogitatus illius auferet ſomnū. Cogitatus preſcientie auertit ſenſum: et infirmitas grauis ſobriā facit animā. Laborauit diues ī cōgregatione ſube : et in requie ſua replebitur bonis ſuis. Laborauit pauper ī diminutiōne victꝰ: et ī fine inops fit. Qui aurū diligit non iuſtificabitur: ꝛ qui inſequitur cōſumptionē replebitur ex ea. Multi dati ſunt in auri caſus: et facta eſt in ſpecie illius ꝑditio illoꝝ. Lignū offenſionis ē aurū ſacrificantiū: ve illis qui ſectantur illud: et omīs imprudens deperiet in illo. Beatus ~~eſt~~ diues qui inuentꝰ ē ſine macula: et qui poſt aurū nō abijt: nec ſperauit in pecunia et theſauris. Quis ē hic et laudabimꝰ eū? Fecit enī mirabilia in vita ſua. Qui probatus eſt in illo: et ꝑfectus inuentus eſt? ꝛ erit illi ī gloria eterna. Qui potuit tranſgredi et nō eſt tranſgreſſus: et facere mala et non fecit. Ideo ſtabilita ſunt bona illius in domino: et elemoſinas illiꝰ enarrabit omīs eccleſia ſanctoꝝ. Supra menſam magnā ſediſti: nō aperias ſuꝑ illā faucem tuam prior. Non dicas ſi multa ſunt que ſuꝑ illā ſunt. Memento quoniā malus eſt oculus nequā. Nequius oculo quid creatū eſt? Ideo ab omī facie ſua lacrimabitur cum viderit. Ne extendas manū tuam prior: et inuidia cōtaminatus erubeſcas. Ne cōprimaris in cōuiuio vino. Intellige que ſunt ꝑximi tui ex teip̄o. Vtere quaſi homo frugi hijs q̄ tibi apponūtur: ꝛ non cum māducas multum odio habearis. Ceſſa prior cauſa diſcipline: et noli nimiꝰ eſſe ne forte offendas. Et ſi ī medio multoꝝ ſediſti prior illis ne extendas manum tuam: nec prior poſcas bibere. Quā ſufficiens eſt homini erudito vinū exiguū: et in dormiendo nō laborabis ab illo: et nō ſenties laborē. Vigilia et colera et tortura viro infrunito: ſomnus ſanitatis ī homine parco. Dormiet uſq; mane: ꝛ anima illius cum ipſo delectabitur. Et ſi coactus fueris in edendo multum: ſurge e medio et vome et refrigerabit te: et nō adduces corpori tuo infirmitatē. Audi me fili et non ſpernas me: et in nouiſſimo inuenies verba mea. In om̄ibus operibus tuis eſto velox: et om̄is infirmitas non occurret tibi. Splendidū in panibus benedicent labia multoꝝ: et teſtimoniū veritatis illi⁹ fidele. In nequiſſimo ꝑane murmurauit ciuitas: et teſtimoniū nequicie illius verū eſt. Diligentes in vino noli prouocare: multos enī exterminauit vinū. Ignis probat ferrum durū: ſic vinum corda ſuꝑborum arguet in ebrietate potatū. Equa vita hominibus· vinum in ſobrietate: ſi bibas illud moderate eris ſobrius. Que eſt vita que minuitur vino? Quid defraudat vitā? Mors. Vinū in iocūditatē creatū eſt: nō in ebrietatē· ab inicio. Exultacio anime et corporis: vinū moderate potatum. Sanitas ē anime et corpori· ſobri⁹ pot⁹. Vinū multum potatū irritationem et iram· et ruinas multas facit. Amaritudo anime: vinū mltū potatū. Ebrietatis animoſitas imprudentis offenſio: minorans virtutē et faciens vulnera. In cōuiuio vini nō arguas proximū: et nō deſpicias eū in iocūditate illi⁹. Verba improperij nō dicas illi: et nō p̄mas illū ī repetēdo. c. xxxii.

Rectorem te poſuerunt noli extolli: eſto in illis quaſi un⁹ ex ipſis. Curā illorum habe et ſic conſidera: ⁊ omni cura tua explicita recūbe· ut leteris ꝓpter illos: et ornamentū gratie accipias coronā: et dignationē cōſequaris corrogationis. Loquere maior natu: decet enī te. Primū verbum diligenti ſcientiam: et nō impedias muſicā. Ubi auditus nō eſt nō effundas ſermonem: et importune noli extolli in ſapientia tua. Gemmula carbunculi ī ornamento auri: ⁊ cōparacō muſicorū in conuiuio vini. Sicut in fabricacōne auri ſignū ē ſmaragdi: ſic numer⁹ muſicoꝝ in iocūdo et moderato vino. Audi tacens: ⁊ pro reuerentia accedet tibi bona gratia. Adoleſcens loquere ī tua cauſa vix. Si bis interrogat⁹ fueris: habeat caput reſponſum tuū. In multis eſto quaſi inſci⁹: ⁊ audi tacēs ſimul et querens. In medio magnatoꝝ non ꝑſumas: et ubi ſunt ſenes nō multū loquaris. Ante grandinē preibit choruſcatio: ⁊ ante verecūdiā preibit gratia: ⁊ pro reuerentia accedet tibi bona gratia: et hora ſurgendi nō te trices. Precurre autem prior in domū tuā et illic auocare: et illic lude· et age cōceptiones tuas: et non in delictis et verbo ſuꝑbo. Et ſuper hijs omnibꝫ benedicito dominū q̄ fecit te: et inebriātem te ab omnibꝫ bonis ſuis. Qui timet deum excipiet doctrinā eius: ⁊ qui vigilauerint ad illū inuenient benedictionē. Qui querit legem replebitur ab ea: et qui inſidioſe agit ſcandalizabitur in ea. Qui timēt deum inuenient iudiciū iuſtū: ⁊ iuſticias quaſi lumen accendent. Peccator homo deuitabit correptionē: ⁊ ſcdm̄ voluntatē ſuam inueniet cōparationem. Vir conſilij non diſꝑdet intelligentiā: alien⁹ et ſuꝑbꝫ nō ꝑtimeſcet timorē. Etiam poſtq̄ fecit cū eo ſine conſilio: et ſuis inſectationibꝫ arguetur. Fili ſine conſilio nichil facias: et poſt factum nō penitebis. In via ruine nō eas: et non offendes ī lapides: nec credas te vie laborioſe: ne ponas anime tue ſcandalū. Et a filijs tuis caue: et a domeſticis tuis attende. In omni opere tuo crede ex fide anime tue: hec eſt enī cōſeruacō mādatoꝝ. Qui credit deo attendit mādatis: ⁊ q̄ cōfidit ī illo non minorabitur. cap. xxxiii.

Timēti deū nō occurrēt mala:ſed in tēptatione deus illum ɔſeruabit:et liberabit a malis. Sapiens nō odit mādata et iuſticias: et non illidetur quaſi in ꝓcella nauis. Homo ſenſatus credit legi dei:et lex illi fidelis. Qui interrogationē manifeſtat parabit verbū: et ſic deꝓcat⁹ exaudietur:et cōſeruabit diſciplinā et tūc reſpondebit. Precordia fatui quaſi rota carri: et quaſi axis verſatilis cogitat⁹ illius. Equus emiſſari⁹ ſic et amic⁹ ſubſannator:ſub omni ſupraſedente hinnit. Quare dies diem ſuperat:et iterū lux lucē·et ānus annū a ſole? A dñi ſciētia ſeparati ſunt,facto ſole et preceptū cuſtodiente. Et immutauit tempora et dies feſtos ipoꝝ:et ī illis dies feſtos celebrauerūt ad horam. Ex ipis exaltauit et magnificauit deus·et ex ipis poſuit in numero dierū: et omnes homines de ſole·et ex terra unde creatus eſt adam. In multitudine diſcipline dñi ſeparauit eos:⁊ immutauit vias eoꝝ. Ex ipis benedixit ⁊ exaltauit: ⁊ ex ipis ſanctificauit et ad ſe applicauit; et ex ipis maledixit et humiliauit:et cōuertit illos ad ſeparationem ipoꝝ; quaſi lutum figuli in manu ipſius: plaſmare illud et diſponere. Omnes vie eius ſcdm̄ diſpoſitionē eius:ſic homo in manu illius qui ſe fecit: et reddet illi ſcdm̄ iudiciū ſuū. Contra malum bonū eſt et ɔtra mortem vita:ſic et cōtra virū iuſtum peccator;et ſic intuere ī oīa oꝑa altiſſimi. Duo contra duo: et vnū ɔtra vnū. Et ego nouiſſim⁹ euigilaui:⁊ quaſi qui colligit acinos poſt vindemiatores. In benedictione dei et ip̄e ſperaui:et quaſi qui vindemiat repleui torcular. Reſpicite quoniā non michi ſoli laboraui:ſed oībʒ exquirentibʒ diſciplinā. Audite me magnati ⁊ oēs pp̄li:et rectores eccleſie auribʒ ꝑcipite. Filio et mulieri fratri ⁊ amico nō des poteſtatē ſup te in vita tua:⁊ non dederis alij poſſeſſionē tuam: ne forte peniteat te ⁊ depreceris pro illis. Dum adhuc ſuperes ⁊ aſpiras:non immutabit te oīs caro. Melius eſt enī ut filij tui te rogent: q̄ͣ te reſpicere in manus filiorū tuorū. In oībus opibus tuis ꝑcellēs eſto. Ne dederis maculā in gloriam tuam. In die cōſummationis dieꝝ vite tue·et in tempore exitus tui diſtribue hereditatem tuā. Cibaria et virga ⁊ onus aſino: panis ⁊ diſciplina et op⁹ ſuo. Operat̄ in diſciplina et querit requieſcere;laxa man⁹ illi ⁊ querit libertatem. Iugū ⁊ lorum curuāt collū durum:⁊ ſeruū inclināt operatōnes aſſidue. Seruo maliuolo tortura et compedes: mitte illū in operatōnē ne vacet. Multam enī maliciam docuit ocioſitas. In opera conſtitue eum:ſic enī cōdecet illum. Qd ſi non obaudierit curua illum compedibus:⁊ nō amplifices ſuper omnē carnē. Verū ſine iudicio nichil facias graue. Si ē tibi ſeruus fidelis:ſit tibi quaſi anima tua. Quaſi fratrem ſic eum tracta: quoniā in ſanguine anime eum cōparaſti. Si leſeris illū iniuſte in fugam cōuertetur:et ſi extollens diſceſſerit quē q̄r is et in q̄ via queras illū neſcis. cap̄. xxxiiii.

Vana ſpes ⁊ mendaciū inſenſato viro: et ſomnia extollūt imprudētes. Quaſi qui apprehendit umbrā et ꝑſequitur ventū:ſic et qui attendit ad viſa mendacia. Hoc ſcdm̄ hoc viſio ſomnioꝝ. Ante faciē hoīs ſimilitudo alteri⁹ hominis. Ab immūdo quid mūdabitur? Et a mendace q̄d

dei di

verū dicetur? Diuinatio erroris ⁊ auguria mēdacia et ſomnia male facientiū vanitas eſt. Et ſicut parturientis cor tuum fantaſias patitur: niſi ab altiſſimo fuerit emiſſa viſitatio. Ne dederis in illis cor tuū. Multos enī errare fecerūt ſomnia: et exciderūt ſperātes in illis. Sine mēdacio cōſummabitur verbū ~~legis~~: et ſapiētia in ore fidelis complanabitur. Qui nō ē temptatus qd ſcit? Vir ī multis expertꝰ cogitauit multa: ⁊ qui multa didicit enarrabit intellectum. Qui non eſt expertus pauca recognoſcit: qui autē in multis factus eſt multiplicauit maliciam. Qui temptatꝰ non eſt qualia ſcit? Qui implanatꝰ eſt abūdabit nequicia. Multa vidi enarrando: et plurimas verborum conſuetudines. Aliquotiēs uſqȝ ad mortem periclitatus ſum horꝫ cauſa: et liberatꝰ ſum gratia dei. Spiritus timentiū deum queritur: et in reſpectu illius benedicetur. Spes enī illorū in ſaluātem illos: ⁊ oculi dei in diligentes ſe. Qui timet dñm nichil trepidabit: et nō pauebit qm̄ ipe eſt ſpes eius. Timentis dñm beata eſt anima ~~eius~~: ad quē reſpicit. ⁊ qui ē fortitudo eius. Oculi domini ſuꝑ timentes eum: protector potētie firmamētū virtutis: tegmen ardoris et umbraculū meridiani: deprecatio offenſionis ⁊ adiutorium caſus: exaltās animā ⁊ illuminās oculos: dans ſanitatem ⁊ vitā ⁊ benedictionē. Immolantis ex iniquo oblatio ē maculata: ⁊ nō ſūt beneplacite ſubſannationes iniuſtorꝫ. Dñs ſolꝰ ſuſtinentibꝫ ſe ī via veritatis ⁊ iuſticie. Dona iniquorꝫ nō probat altiſſimꝰ: nec reſpicit in oblationes iniquorū: nec ī multitudine ſacrificiorꝫ eorꝫ propiciabit peccatis. Qui offert ſacrificiū ex ſubſtancia pauperū: quaſi qui victimat filiū ī cōſpectu patris ſui. Panis egentiū vita pauperū ē: qui defraudat illū homo ſanguinis eſt. Qui aufert in ſudore panem: quaſi qui occidit proximū ſuū. Qui effundit ſanguinē et qui fraudē facit mercenario fratres ſunt. Unus edificans ⁊ unꝰ deſtruens: quid prodeſt illis niſi labor? Unus orans ⁊ unus maledicens: cuiꝰ vocē exaudiet deꝰ? Qui baptizatur a mortuo et iterꝫ tangit eū: qd proficit lauacio illius? Sic homo qui ieiunat in peccatis ſuis ⁊ iterꝫ eadē faciens: quid proficit humiliando ſe? Orationem illius quis exaudiet?

ca. xxxv.

vbū

Qui cōſeruat legem: multiplicat oratiōnē. Sacrificiū ſalutare ē attendere mandatis et diſcedere ab omni iniquitate: et propiciationē litare ſacrificijs ſuꝑ iniuſticias: ⁊ deprecatio pro peccatis recedere ab iniuſticia. Retribuet gratiā q̄ offert ſimilaginē: ⁊ qui facit miſericordiā offert ſacrificium. Beneplacitū eſt domino recedere ab iniquitate. Non apparebis ante conſpectū domini vacuus. Hec enim omīa propter mādata dei fiunt. Oblatio iuſti impinguat altare: ⁊ odor ſuauitatis eſt in conſpectu altiſſimi. Sacrificiū iuſti acceptū ē: et memoriā eius nō obliuiſcetur dominꝰ. Bono animo gloriā redde deo: ⁊ nō minuas primitias manuū tuarꝫ. In omī dato hylarem fac vultum tuū: ⁊ in exultatōne ſanctifica decimas tuas. Da altiſſimo ſecundū datū eius: et in bono oculo adinuētionē facito manuum tuarꝫ: quoniā dominꝰ retribuens eſt: et ſepties tantū reddet tibi. Noli offerre munera praua: nō enī ſuſcipiet illa. Et noli inſpicere ſacrificiū iniuſtum:

quoniā dominꝰ est iudex: et non est apud illū gloria ꝑsone. Nō accipiet dn̄s ꝑsonam in pauperem: et dep̄cationem lesi exaudiet. Non despiciet p̄ces pupilli: nec viduā· si effundat loq̄lam gemitꝰ. Nōne lacrime vidue ad maxillam descendunt: et exclamatio eiꝰ sup deducentē eas? A maxilla enim ascendūt usqꝫ ad celū: et dn̄s exauditor non delectabitur in illis. Qui adorat deū in oblectatione suscipietur: et deprecatio illiꝰ usqꝫ ad nubes propinquabit. Oratio humiliantis se nubes penetrabit: et donec ꝓpinquet nō consolabitur: ⁊ non discedet donec altissimus aspiciat. Et dn̄s nō elongabit: sed iudicabit iustos et faciet iudiciū: ⁊ fortissimꝰ nō habebit ī illis patientiā: ut cōtribulet dorsum ip̄oꝝ et gentibꝫ reddet vindictam: donec tollat plenitudinē supboꝝ: ⁊ sceptra iniquoꝝ contribulet: donec reddat hominibꝫ scd̄m actus suos: et secundum opera ade et secundū ꝑsumptionē illius: donec iudicet iudiciū plebis sue: et oblectabit iustos misericordia. ~~ca. xxxvi.~~

Speciosa misericordia dei in tempore tribulationis: q̄si nubes pluvie in t̄pe siccitatis. Miserere nr̄i deus omniū et respice nos: et ostende nobis lucem miserationū tuaꝝ: ⁊ immitte timorē tuū sup gentes que non exquisierunt te: ut cognoscāt quia nō est deus nisi tu· ut enarrēt magnalia tua. Alleua manū tuā sup gētes alienas: ut videāt potētiam tuā. Sicut enī in conspectu eoꝝ sanctificatus es in nobis: sic in cōspectu nostro magnificaberis in ill̄: ut cōgnoscant te· sicut et nos cognovimꝰ: quia nō est deus p̄ter te dn̄e. Innova signa: ⁊ immuta mirabilia. Glorifica manū: et brachium dextrū. Excita furorē: ⁊ effūde irā. Extolle adūsariū: et affige inimicū. Festina t̄pꝰ et memēto finis: ut enarrēt mirabilia tua. In ira flāme devoretur qui saluatur: et qui pessimāt plebem tuam inveniāt ꝑditionē. Contere caput principum et inimicoꝝ: dicentiū nō est alius p̄ter nos. Cōgrega omēs tribus iacob: et cognoscant quia nō ē deus nisi tu· ut enarrent magnalia tua: et hereditabis eos sicut ab initio. Miserere plebi tue sup quā invocatū est nomen tuum: et isrl' quē coequasti p̄mogenito tuo. Miserere civitati sanctificationis tue ihr̄lm: civitati requiei tue. Reple syon inenarrabilibꝫ virtutibus tuis: et gloria tua ꝓplm tuū. Da testimoniū q̄a ab initio creature tue sunt: et suscita p̄cationes quas locuti sūt in nomine tuo ꝓphete p̄ores. Da mercedem dn̄e sustinentibus te ut ꝓphete tui fideles inveniant̄: et exaudi orationes servoꝝ tuoꝝ. Secūdū benedictionē aaron da populo tuo et dirige nos in viā iusticie: ut sciant omēs qui habitant terram: quia tu es deus cōspector seculoꝝ. Omnē escam manducabit venter: et est cibꝰ cibo melior. Fauces cōtingūt cibū fere: ⁊ cor insensatum verba mendacia. Cor pravū dabit tristiciā: et homo peritꝰ resistet illi. Omnē masculū excipiet mulier: et est filia melioꝛ filie. Species mulieris exhilarat faciem viri sui: ⁊ sup omnē concupiscentiam hominis supducet desideriū. Si est lingua curationis: ⁊ mitigationis ⁊ misericordie: non est vir illiꝰ secundū filios hominū. Qui possidet mulierē bonā inchoat possessionem: adiutoriū scd̄m illū est: et columna ut requies. Ubi non est sepes diripietur possessio: et ubi nō ē mulier

Vir sapiēs plebē suā erudit: et fructus sensus
illius fideles sūt

ingemiſcit egens. Cui credit qui non habet nidū: Et deflectens ubicūq; obſcurauerit: q̄ſi ſuccinct⁹ latro exiliens de ciuitate in ciuitatem. ca. xxxvii.

Omnis amicus dicet: et ego amiciciam copulaui: ſed eſt amicus ſolo nōīe amic⁹. Nōne triſticia ineſt uſq; ad mortem: Sodalis autem et amicus ad inimiciciā conuertentur. O p̄ſumptio nequiſſima: unde creata es cooperire aridā maliciā et doloſitatē illi⁹: Sodalis amico coniocundabitur in oblectationē: et in tēpore tribulationis adūſarius erit. Sodalis amico condolet cauſa uentris: et contra hoſtem accipiet ſcutū. Non obliuiſcaris amici tui in animo tuo: et nō immemor ſis illius in opib; tuis. Noli cōſiliari cū ſocero tuo: ⁊ a zelantibus te abſconde cōſiliū. Omīs conſiliari⁹ prodit cōſiliū: ſed ē cōſiliari⁹ in ſemetipſo. A conſiliario ſerua animam tuā. Prius ſcito que ſit illi⁹ neceſſitas: et ipē enī animo ſuo cogitabit: Ne forte mittat ſudem in terram: et dicat tibi bona eſt via tua: et ſtet e cōtrario uidere quid tibi eueniat. Cū viro irreligioſo tracta de ſanctitate: et cum iniuſto de iuſticia: et cū muliere de hijs que emulatur. Cū timido de bello: cū negociatore de traiectione. Cū ēptore de uenditiōne: cū viro liuido de gratijs agendis.. Cū impio de pietate: cū inhoneſto de honeſtate. Cū operario agrario de omī opere: cū operario annuali de cōſūmatione āni: cū ſeruo pigro de multa operatione. Nō attendas hijs ī omī cōſilio. Sed cū viro ſancto aſſidu⁹ eſto: quecūq; cognoueris obſeruantē timorē dei: cui⁹ aīa ē ſcđm aīam tuā. Quicūq; titubauerit ī tenebris nō cōdolebit tibi: et cor boni cōſilij ſtatuet tecum. Non ē enī tibi aliud plus illo. Anima viri ſancti enūciat aliquādo vera: q̄; ſeptem circūſpectores ſedentes in excelſo ad ſpeculandū. Et in hijs omnib; depcare altiſſimū: ut dirigat in veritate viā tuā. Ante omīa opera verbum verax p̄cedat te: ⁊ āte omnem actum conſiliū ſtabile. Verbū nequā immutabit cor: ex quo partes q̄tuor oriuntur: bonū ⁊ malū vita ⁊ mors: et dominatrix illoꝝ ē aſſidua lingua. Vir peritus multos erudiet uit: et anime ſue ſuauis eſt. Qui ſophiſtice loquit̄ odibilis ē: omī re defraudabitur. Nō eſt enī illi data a domino gratia: omni enī ſapientia defraudat⁹ eſt. Eſt ſapiens anime ſue ſapiens: ⁊ fructus ſenſus illi⁹ laudabil' // Vir ſapiēs implebit̄ benedictionib;: et videntes illū laudabūt. Vita viri in numero dierū: dies aūt iſrl' innumerabiles ſūt. Sapiens in pplo hereditabit honorem: ⁊ nomen illius erit viuens ineternū. Fili ī vita tua tempta animā tuam: ⁊ ſi fuerit nequam nō des illi poteſtatem. Non enī omnia omnib; expediūt: ⁊ non omni anime omne gen⁹ placet. Noli auidus eſſe in omī epulatōne: et non te effūdas ſup omnem eſcam. In multis enim eſcis erit infirmitas: ⁊ auiditas appropinquabit uſq; ad colerā. Propt̄ crapulā multi obierūt: q̄ aūt abſtinēs ē adiciet vitā. c. xxxviii.

Honora medicū ꝓpter neceſſitatē: etenī illū creauit altiſſim⁹. A deo ē enī omīs medela: ⁊ a rege accipiet donationē. Diſciplina medici exaltabit caput illi⁹: et in cōſpectu magnatorū collaudabitur. Altiſſim⁹ creauit de terra medicinā: et vir prudens non abhorrebit illā. Nōne a ligno indulcata ē aqua amara: Ad agnitionem

// Vir ſapiēs plebē ſuā erudit: et fruct⁹ ſenſ⁹ illi⁹ fideles ſūt hominū virtꝰ illoꝝ; et dedit hominibus ſciētiā altiſſimꝰ: honorari ī mirabilibus ſuis. In hijs curās mitigabit dolorem: et vngentarius faciet pigmēta ſuauitatis ⁊ vnctiones conficiet ſanitatis: et nō cōſummabūtur opera eius. Pax enī dei ſup̄ faciē terre. Fili in tua infirmitate nō deſpicias teipſum: ſed ora dn̄m et ipſe curabit te. Auerte a delicto et dirige manus: et ab omni delicto munda cor tuū. Da ſuauitatē et memoriā ſimilaginis et impīgua oblationē: ⁊ da locū medico. etenī illū dn̄s creauit: et nō diſcedat a te quia opera eiꝰ ſunt neceſſaria. Eſt enim tempus quādo in manibꝫ illoꝝ incurras: ipſi vero dn̄m deprecabūtur ut dirigat requiē eoꝝ ⁊ ſanitatē ꝓpter cōuerſationē illoꝝ. Qui delinquit in cōſpectu eius qui fecit eū: incidet ī manus medici. Fili ī mortuū ꝓduc lacrimas et q̄ſi dira paſſus incipe plorare: ⁊ ſcd̄m iudiciū cōtege corpus illius: ⁊ nō deſpicias ſepulturam illiꝰ. Propt̄ delaturā aūt amare fer luctū illiꝰ vno die: et cōſolare propter triſticiā: ⁊ fac luctū ſcd̄m meritū eiꝰ vno die vel duobus propt̄ detractionē. A triſticia enī feſtinat mors ⁊ cooperiet virtutem: ⁊ triſticia cordis flectit ceruicem. In abductione ꝑmanet triſticia: et ſubſtantia inopis ſcd̄m cor eius. Nō dederis in triſticia cor tuū: ſed repelle eā a te: ⁊ memēto nouiſſimoꝝ. Noli obliuiſci, neq; enī eſt cōuerſio: ⁊ huic nichil proderis: et teipſum peſſimabis. Memor eſto iudicij mei: ſic enī erit ⁊ tuum. Michi heri: et tibi hodie. In requiem mortui requieſcere fac memoriam eius: et conſolare illū ī exitu ſpiritus ſui. Sapientiā ſcribe in tempore vacuitatis: et q̄ minorat̄ actu ſapientiā percipiet: quia ſapientia replebitur. Qui tenet aratrū ⁊ qui gloriat̄ in iaculo ſtimulo boues agitat: et conuerſatur ī operibus eoꝝ: ⁊ narratō eius in filijs tauroꝝ. Cor ſuū dabit ad verſandos ſulcos: ⁊ vigilia eius in ſagina vaccarū. Sic omīs faber et architectus q̄ nocte tanq̄ diē tranſigit: qui ſculpit ſignacula ſculptilia: ⁊ aſſiduitas eiꝰ variat picturā. Cor ſuū dabit in ſimilitudinē picture: et vigilia ſua perficit opus. Sic faber ferrariꝰ ſedēs iuxta incudē: et conſiderās opus ferri. Vapor ignis vret carnes eius: et in calore fornacis concertatur. Vox mallei innouat aurem eius: et contra ſimilitudinē vaſis oculus eiꝰ. Cor ſuū dabit in conſummationē opeꝝ: et vigilia ſua ornabit imperfectionem. Sic figulus ſedens ad opus ſuū conuertens pedibus ſuis rotam: qui in ſollicitudine poſitus eſt ſemp̄ propter opus ſuū: et innumera eſt omīs operatio eius. In brachio ſuo formabit lutū: et ante pedes ſuos curuabit virtutem ſuam. Cor ſuū dabit ut conſummet linitionē: ⁊ vigilia ſua mūdabit fornacē. Omnes hij in manibꝫ ſuis ſperauerūt: ⁊ vnuſquiſq; ī arte ſua ſapiēs eſt. Sine hijs omnibus nō edificatur ciuitas: et nō inhabitabūt nec ambulabūt: et ī eccleſiā non tranſilient. Sup̄ ſellam iudicis non ſedebūt et teſtamentū iudicij nō intelligent: neq; palam facient iudicium et diſciplinā et in parabolis nō inuenientur: ſed creaturā eui cōfirmabunt: et deprecatio illoꝝ in operatione artis: accōmodātes animā ſuā ⁊ cōquirētes ī lege altiſſimi. c. xxxix.

Sapientiā omniū āntiquoꝝ exquiret ſapiens: et in prophetis vacabit. Narratōnē viroꝝ nominatoꝝ conſeruabit: et in verſutias ꝑabolaꝝ ſimul introibit. Occulta ꝓuerbiorum exquiret: et in abſconditis ꝑabolarū conuerſabitur. In medio magnatoꝝ miniſtrabit: et ī conſpectu p̄ſidis apparebit: et in terram alienigenaꝝ gentiū ꝑtranſiet. Bona enī et mala in omībꝫ temptabit. Cor ſuū tradet ad vigilandum diluculo ad dn̄m qui fecit illū: ⁊ in conſpectu altiſſimi deprecabit̄. Aperiet os ſuū in oratione: ⁊ pro delictis ſuis dep̄cabitur. Si enī dn̄s magnus voluerit ſpiritu intelligentie replebit illū: et ipē tanq̄ȝ imbres mittet eloq̄a ſapientie ſue: et in oratione cōfitebit̄ dn̄o. Et ipē diriget conſiliū eiꝰ ⁊ diſciplinā: et in abſconditis ſuis conſiliabitur. Ipſe palam faciet diſciplinam doctrine ſue: et in lege teſtamenti dn̄i gloriabitur. Collaudabūt multi ſapientiā eiꝰ: et uſqȝ ī ſeculū nō delebitur. Non recedet memoria eius: ⁊ nomē eius requiretur a generatōne in generationē. Sapientiā eius enarrabūt gentes: et laudē eius enunciabit eccleſia. Si ꝑmanſerit nomē eiꝰ derelinquet plus quā mille: et ſi requieuerit proderit illi. Adhuc cōſiliabor ut enarrē: ut furore enī repletꝰ ſum. In voce dicit. Obaudite me diuini fructus: et quaſi roſa plātata ſup̲ riuos aquaꝝ fructificate. Quaſi libanꝰ odorē ſuauitatis habete. Florete flores · quaſi lilium ⁊ date odorem: et frondete in gratiam · ⁊ collaudate canticū: et benedicite dn̄m in operibus ſuis. Date nomini eius magnificentiā: ⁊ cōfitemini illi ī voce labioꝝ veſtroꝝ · et in canticis labiorū et cytharis: et ſic dicetis in cōfeſſione; opera dn̄i vniūſa bona valde. In verbo enī eius ſtetit aqua ſicut congeries: ⁊ in ſermone oris illiꝰ ſicut exceptoria aquaꝝ: quoniā in p̄cepto ipſiꝰ placor fit: et nō eſt minoratio in ſalute ipſiꝰ. Opera omīs carnis coram illo: ⁊ nō eſt quicq̄ȝ abſconditū ab oculis eius. A ſeculo uſqȝ ī ſeculū reſpicit: ⁊ nichil eſt mirabile in conſpectu eius. Nō eſt dicere · quid ē hoc aut quid eſt illud: omnia enī in tempore ſuo queretur. Benedictio illius quaſi fluuiꝰ inundabit: et quomodo chatacliſmus aridā inebriauit: ſic ira ipſiꝰ gentes q̄ non exquiſierūt eum hereditabit. Quomō conuertit aquas in ſiccitatem et ſiccata eſt terra · et vie illius viijs illorū directe ſunt: ſic peccatoribꝫ offenſiones in ira eius. Bona bonis creata ſunt ab initio: ſic nequiſſimis bona ⁊ mala. Initiū neceſſarie rei vite hominū · aqua · ignis · et ferrū: ſal · lac · et panis ſimilagineꝰ: et mel · et botrus vue · et oleum · et veſtimentū. Hec omīa ſanctis in bona: ſic et impijs et peccatoribus in mala conuertent̄. Sunt ſpiritus q̄ ad vindictā creati ſunt: et ī furore ſuo confirmauerūt tormenta ſua. Et ī tempore cōſummatōnis effundēt virtutē: et furorem eius qui fecit illos confundent. Ignis · grando · fames · ⁊ mors: omnia hec ad vindictam creata ſunt. Beſtiarum dentes · et ſcorpij · et ſerpentes: et rumphea vindicans in exterminiū impios. In mandatis eius epulabūtur: ⁊ ſup̲ terram ī neceſſitate p̄parabuntur: et in temporibꝫ ſuis nō p̄terient verbū. Propterea ab initio confirmatus ſum · ⁊ conſiliatus ſum · et cogitaui: et ſcripta dimiſi. Omnia opera dn̄i bona: et omne opus hora ſua ſubminiſtrabit. Nō ē dicere: hoc illo nequius ē: omīa enī ī tp̄e ſuo cōprobabūtur. Et nūc ī omī corde et ore collaudate: ⁊ benedicite nomē dn̄i. c. xl.

Occupatõ magna creata ẽ omnibus hominibꝫ: ⁊ iugum graue ſuper filios adam a die exitus de uentre matris eoꝝ· uſqꝫ in diem ſepulture in matrem omnium. Cogitatões eorum ⁊ timores cordis: adinuentiõ expectationis· ⁊ dies finitõis: reſidẽtis ſup ſedem glorioſam· uſqꝫ ad humiliatũ in terram et cinerem: ab eo qui utitur iacinto ⁊ portat coronam· uſqꝫ ad eum qui operitur lino crudo: furor· zelus· tumultus· fluctuatio· et timor mortis: iracũdia pſeuerans· et cõtentio: et in tempore refectionis in cubili ſomnus noctis immutat ſcientiã eius. Modicũ autem tanqꝫ nichil ĩ requie: et ab eo in ſomnis q̃ſi in die reſpectus. Conturbatꝰ ẽ in uiſu cordis ſui: tanquã qui euaſerit in die belli. In tempore ſalutis ſue exſurrexit· et admirans ad nullũ timorẽ· cũ omni carne ab homine uſqꝫ ad pecus: ⁊ ſup peccatores ſeptuplum. Ad hec mors ſanguis· contentio· et rumphea: oppreſſiones· fames· et contritio· et flagella. Super iniquos creata ſunt hec omnia: et propt̃ illos factus eſt cathacliſmus. Omnia enĩ que de terra ſunt in terrã conuertentur: et aque omnes in mare cõuertent̃. Omne munus et iniquitas delebitur: et fides ĩ ſeculũ ſtabit. Subſtantie iniuſtoꝝ ſicut fluuiꝰ ſiccabuntur: et ſicut tonitruũ magnũ ĩ pluuia pſonabit. In aperiendo manus ſuas letabitur: ſic pũaricatores in conſummatione tabeſcent. Nepotes impioꝝ non multiplicabũt ramos: et radices immũde ſuper cacumen petre ſonãt. Sup omnem aquam uiriditas: et ad oram fluminis· ante omne fenum euelletur. Gratia ſicut paradiſus in benedictionibꝫ: et miſericordia in ſeculum permanet. Vita ſibi operarij ſufficientis cõdulcabitur: et in ea inuenies theſaurũ. Edificatio ciuitatis cõfirmabit nomẽ: ⁊ ſup hãc mulier immaculata computabit̃. Vinũ et muſica letificant cor: et ſup utrũqꝫ dilectio ſapientie. Tibie et pſalteriũ ſuauem faciũt melodiã: ⁊ ſup utrũqꝫ lingua ſuauis. Gratiam et ſpẽm deſiderabit oculus tuus: ⁊ ſup hoc uirides ſatõnes. Amicus ⁊ ſodalis in tempore conueniẽtes: et ſup utroſqꝫ mulier cũ uiro. Fratres ĩ adiutoriũ in tempore tribulationis: et ſup eos miſericordia liberabit. Aurum ⁊ argentũ conſtitutio pedũ: ⁊ ſup utrũqꝫ cõſiliũ beneplacitũ. Facultates et uirtutes exaltant cor: et ſuper hec timor dñi. Non eſt in timore dñi minoratio: et non eſt in eo inquirere adiutoriũ. Timor dñi ſicut paradiſus benedictionis: et ſup omnẽ gloriã operuerũt illũ. Fili in tempore uite tue ne indigeas. Meliꝰ ẽ enĩ mori q̃ꝫ indigere. Vir reſpiciẽs ĩ menſã alienã: nõ eſt uita eius in cogitatione uictꝰ. Alit enim animã ſuam cibis alienis. Vir aũt diſciplinatꝰ ⁊ eruditꝰ cuſtodiet ſe. In ore imprudẽtis cõdulcabitur inopia: ⁊ ĩ uẽtre eiꝰ ignis ardebit.

Fili

c. xli.

O mors q̃ꝫ amara ẽ memoria tua homini pacem habenti in ſubſtancijs ſuis: uiro quieto· et cuiꝰ uie directe ſunt in omĩbꝫ: ⁊ ad huc ualẽti accipere cibũ. O mors· bonũ ẽ iudicium tuũ homini indigenti· et qui minoratur uiribꝫ: defecto etate· et cui de omnibus cura eſt: ⁊ incredibili q̃ pdit ſapientiã. Noli metuere iudiciũ mortis. Memento que ante te fuerunt: ⁊ q̃ ſuperuentura ſunt tibi, hoc iudicium a domino omni carni: et qui ſuperuenient tibi in beneplacito altiſſimi: ſiue decẽ ſiue centū ſiue mille anni. Non ē enī in inferno accuſatio vite. Filij abominationū ~~fiunt~~ filij peccatoꝝ: ⁊ qui conuerſantur ſecus domos impiorū. Filioꝝ peccatoꝝ periet hereditas: et cū ſemine illorum aſſiduitas opprobrij. De patre impio querūtur filij: quoniam ꝓpter illū ſūt ī opprobrio. Ve vobis viri impij: qui dereliquiſtis legem dñi altiſſimi. Et ſi nati fueritis in maledictione naſcemini: et ſi mortui fueritis: in maledictione erit pars veſtra. Omnia que de terra ſunt in terrā conuertent̄: ſic impij a maledicto in perditionē. Luctꝰ hominū in corpore ipſorū: nomē aūt impioꝝ delebit̄. Curā habe de bono nōie: hoc enī magis ꝑmanebit tibi: q̄ʒ mille theſauri magni ⁊ precioſi. Bone vite numerus dierū: bonū aūt nomē ꝑmanebit ī euū. Diſciplinā in pace cōſeruate filij. Sapientia enī abſcondita et theſaurus inuiſus: que vtilitas ī vtriſq;? Melior ē homo qui abſcondit ſtulticiam ſuā: quam homo qui abſcondit ſapientiā ſuam. Verūtamen reuerēmini in hijs que procedūt de ore meo. Non eſt enī bonū omnē irreuerenciā obſeruare: ⁊ nō oīa omnibus bene placent in fide. Erubeſcite a patre et a matre de fornicatione: et a preſidente et a potente de mendacio: a principe et a iudice de delicto: a ſinagoga et plebe de iniquitate: a ſocio et amico de iniuſticia: de loco in quo habitas de furto: de veritate dei et teſtamento: de diſcubitu ī panibꝫ: et ab obfuſcatione dati et accepti: a ſalutantibꝫ de ſilencio: a reſpectu mulieris fornicarie: et ab auerſione vultꝰ cognati. Ne auertas faciem a ꝓximo tuo: et ab auferendo partem: et non reſtituendo. Ne reſpicias mulierem alieni viri: ⁊ ne ſcruteris ancillam eiꝰ: neq; ſteteris ad lectum eius. Caue ab amicis de ſermonibus improperij: et cum dederis ne improperes. c. xlij.

Non duplices ſermonē auditus de reuelatione ſermonis abſconditi: et eris vere ſine cōfuſione: et inuenies gratiā in cōſpectu omniū hominū. Ne pro hijs omnibꝫ cōfundaris: et ne accipias perſonā ut delinquas: De lege altiſſimi et teſtamento: et de iudicio iuſtificare impiū: de verbo ſocioꝝ et viatorū: et de datione hereditatis amicoꝝ: de equalitate ſtatere ⁊ ponderum: de acquiſitione multorū ⁊ paucorum: de corruptione emptionis et negociatorum: ⁊ de multa diſciplina filioꝝ: et ſeruo peſſimo latus ſanguinare. Sup mulierem nequā: bonū eſt ſignū. Ubi manꝰ multe ſūt claude: ⁊ quodcūq; trades numera et appende: datū vero et acceptum omne deſcribe. De diſciplina inſenſati et fatui: et de ſenioribus qui iudicantur ab adoleſcentibus: et eris eruditus ī omnibus: et ꝓbabilis ī conſpectu omniū virorū. Filia patris abſcondita eſt vigilia ⁊ ſolicitudo eius aufert ſomnū: ne forte in adoleſcencia ſua adultera efficiat̄: et cum viro cōmorata odibilis fiat: nequādo polluat̄ in virginitate ſua: et ī paternis ſuis grauida inueniatur: ne forte cū viro cōmorata tranſgrediatur: aut certe ſterilis efficiatur. Sup filiā luxurioſam cōfirma cuſtodiam: nequādo faciat te ī opprobriū venire inimicis: a detractione ī ciuitate et abiectione plebis: et cōfundat te in multitudine ꝑli. Omni homini noli intendere in ſpecie: et ī medio mulierum noli cōmorari. De veſtimentis enim procedit tinea: et a muliere iniquitas viri. Melior ē enim iniquitas viri ꝗ̄ benefaciēs mulier: et mulier cōfundens in opprobriū. Memor ero igitur operū dn̄i: et quē vidi annūciabo. In ſermonibus dn̄i opera eiꝰ. Sol illuminans per om̄ia reſpexit: ⁊ gloria dn̄i plenū eſt opus eius. Nōne dn̄s fecit ſanctos enarrare om̄ia mirabilia ſua: q̄ confirmauit dn̄s om̄ipotens ſtabiliri in gloria ſua? Abiſſum et cor hominū inueſtigauit: et in aſtucia eoꝝ excogitauit. Cognouit enī dn̄s omnē ſciētiam· ⁊ inſpexit in ſignū eui: ānuncians que p̄terierūt et que ſuperuentura ſunt: reuelās veſtigia occultoꝝ. Nō preterit illū om̄is cogitatꝰ: ⁊ nō abſcondit ſe ab eo vllus ſ̄mo. Magnalia ſapientie ſue decorauit· q̄ eſt āte ſeculū ⁊ vſqꝫ in ſeculū: neqꝫ adiectū ē neqꝫ minuetur: et nō eget alicuiꝰ cōſilio. Quā deſiderabilia om̄ia opera eius: et tanquā ſcintilla que ē conſiderare. Om̄ia hec viuūt et manent in ſeculū: et in omni neceſſitate om̄ia obaudiūt ei. Om̄ia duplicia: vnum contra vnum: et nō fecit quicꝗ̄ deeſſe. Vniuſcuiuſqꝫ confirmabit bona. Et quis ſaciabitur videns gloriam eius? cap. xliii.

Altitudinis firmamentū· pulcritudo eius: ſpecies celi in viſione glorie. Sol in aſpectu ānuncians in exitu: vas ammirabile· opus excelſi. In meridiano exurit terrā: ⁊ in conſpectu ardoris eius quis poterit ſuſtinere? Fornacē cuſtodiens in operibus ardoris, tripliciter ſol exurens mōtes: radios igneos exſufflans· ⁊ refulgēs: radijs ſuis obcecat oculos. Magnus dn̄s qui fecit illū: ⁊ in ſermonibꝫ eius feſtinauit iter. Et luna in omnibꝫ in tempore ſuo: oſtenſio tēporis et ſignū eui. A luna ſignū diei feſti: luminare qd̄ minuitur in conſummacōne. Menſis ſcd̄m nomē eius eſt: creſcens mirabiliter in cōſummatonem. Vas caſtroꝝ in excelſis: in firmamento celi reſplendens glorioſe. Species celi gloria ſtellaꝝ: mūdum illuminās in excelſis dominus. In verbis ſancti ſtabūt ad iudicium: et nō deficient in vigilijs ſuis. Vide arcū: et benedic eū qui fecit illum. Valde ſpecioſus eſt in ſplendore ſuo. Girauit celum in circuitu glorie ſue: manꝰ excelſi aperuerūt illum. Imperio ſuo accelerauit niuē: ⁊ accelerat coruſcationes emittere iudicij ſui. Propterea aperti ſunt theſauri: ⁊ euolauerūt nebule ſicut aues. In magnitudine ſua poſuit nubes: ⁊ cōfracti ſunt lapides grandinis. In cōſpectu eius commouebūtur montes: ⁊ in voluntate eiꝰ aſpirauit nothus. Vox tonitrui eius verberauit terrā: tēpeſtas aquilonis et cōgregatio ſpiritꝰ: ⁊ ſicut auis deponēs ad ſedendū· aſpergit niuē: ⁊ ſicut locuſta demergens deſcenſus eiꝰ. Pulcritudinē candoris eius ammirabitur oculus: et ſuꝑ ymbrem eius expaueſcit cor. Gelu ſicut ſalem effundet ſuper terrā: et dū gelauerit fiet tanꝗ̄ cacumina tribuli. Frigidꝰ ventus aquilo flauit: et gelauit criſtallus ab aqua. Sup omnē cōgregationē aquarum requieſcet: et ſicut lorica induet ſe aquis. Et deuorabit mōtes ⁊ exuret deſertum: et extinguet viride ſicut ignem. Medicina omniū in feſtinatione nebule: et ros obuiās ab ardore· venienti humilem efficiet eum. In ſermone eiꝰ ſiluit ventus: et cogitatione ſua placauit abiſſum: ⁊ plantauit illum dominus iheſus. Qui nauigant mare enarrāt ꝑicula eius: ⁊ audientes auribꝫ nō āmirabimur. Illic p̄clara et mirabilia

opera varia

varia beſtiaꝝ genera et omniū pecoꝝ: et creatura beluarū. Propter ipſum cōfirmatus eſt itineris finis: et in ſermone eius cōpoſita ſunt omnia. Multa dicemus et deficiemus verbis: conſummacio autem ſermonū · ipſe eſt. In omnibus. Gloriantes: ad quid valebimus? Ipſe enī omnipotens ſuper omnia opera ſua. Terribilis dominus et magnus vehementer: et mirabilis potentia ipſius. Glorificantes dominum · quantūcunq; potueritis ſup̄ualebit adhuc: et ammirabilis magnificencia eius. Benedicētes dominum exaltate illū quantum poteſtis: maior ē enī omni laude. Exaltātes eū replemini virtute. Ne laboretis: nō enī comprehendetis. Quis videbit eū ſicut eſt ab inicio? Multa abſcondita ſūt maiora hijs. Pauca enī vidim⁹ opeꝝ eius. Omnia autem dominus fecit: et pie agentibus dedit ſapiētiā. c. xliiii.

Laudem⁹ viros glorioſos et parentes noſtros in generatione ſua. Multā gloriā fecit dn̄s magnificentia ſua a ſeculo. Dominātes ī poteſtatibus ſuis: homines magni virtute ꝛ prudentia ſua p̄diti: nūciantes in ꝓphetis dignitatem ꝓphetaꝝ: et imperantes in p̄ſenti ꝑplo · et virtute prudentie ꝑplis ſanctiſſima verba. In puericia ſua requirētes modos muſicos: ꝛ narrātes carmina ſcripturaꝝ. Homines diuites in virtute: pulcritudinis ſtudiū habentes: pacificantes in domibus ſuis. Omnes iſti in generationibus gentis ſue gloriā adepti ſunt: et in diebꝫ ſuis habentur in laudibus. Qui de illis nati ſunt: reliquerūt nomen narrandi laudes eoꝝ. Et ſūt quorum nō eſt memoria. Perierūt quaſi qui nō fuerint: et nati ſunt quaſi non nati: et filij ip̄oꝝ cū ip̄is. Sed illi viri miſc̄die ſunt: quoꝝ pietates non defecerūt. Cū ſemine eoꝝ ꝑmanēt bona: hereditas ſancta nepotes eoꝝ. Et in teſtamētis ſtetit ſemē eorū: et filij eorū propter illos uſq; ī eternū manēt. Semen eoꝝ et gloria eoꝝ nō derelinquet̄. Corpora ip̄oꝝ ī pace ſepulta ſunt: et nomen eorum viuet in generationē ꝛ generationē. Sapientiā ip̄oꝝ narrāt ꝑpli: et laudem eorum nunciet eccleſia. Enoch placuit deo: et tranſlatus eſt ī paradiſum ut det gentibus ſapiētiā. Noe inuentus eſt ꝑfectus iuſtus: et in tēpore iracūdie factus eſt recōciliatio. Ideo dimiſſum eſt reliquum terre: cū factum eſt diluuiū. Teſtamenta ſeculi poſita ſūt aput illū: ne deleri poſſit diluuio omīs caro. Abraham · magn⁹ pater multitudinis gentiū: et non eſt inuent⁹ ſimilis illi ī gloria. Qui conſeruauit legem excelſi: et fuit ī teſtamento cū illo. In carne ei⁹ ſtare fecit teſtamentū: et in temptatione inuentus eſt fidelis. Ideo iureiurando dedit illi gloriam in gente ſua: creſcere illū q̄ſi terre cumulū et ut ſtellas exaltare ſemen eius: ꝛ hereditare illos a mari uſq; ad mare · et a flumine uſq; ad terminos terre. Et yſaac fecit eodē modo: ꝑpter abraham patrem eius. Benedictionē omniū gentiū dedit illi dominus: et teſtamentū ſuū confirmauit ſup caput iacob. Agnouit eū ī benedictionibꝫ ſuis: et dedit illi hereditatē: et diuiſit illi partem ī tribubꝫ duodecī. Et cōſeruauit illi hoīes miſc̄die: inuenientes gratiam ī cōſpectu omīs carnis. c. xlv.

Dilectus deo et hominibus moyſes: cui⁹ memoria ī benedictione ē. Similē illū fecit in gloria ſanctoꝝ: ꝛ magnificauit eū ī timore inimicoꝝ:

et in verbis ſuis mōſtra placuit. Glorificauit illū in conſpectu regū: ⁊ iuſſit illi coram ꝑplo ſuo: ⁊ oſtendit illi gloriā ſuā. In fide et lenitate ipſiꝰ ſanctū fecit illū: ⁊ elegit eū ex omni carne. Audiuit enī eū et vocem ipſiꝰ: ⁊ induxit illū in nubem. Et dedit illi cor ad precepta· et legem vite ⁊ diſcipline: docere iacob teſtamentū ſuū: ⁊ iudicia ſua iſrahel. Excelſum fecit aaron fratrē ſuū: et ſimilē ſibi de tribu leui. Statuit illi teſtamentū eternū: ⁊ dedit illi ſacerdotium gentis: et beatificauit illū i gloria. Et circūcinxit eū zona iuſticie: et induit eam ſtolā glorie: ⁊ coronauit eum in vaſis virtutis. Circūpedes et femoralia et humerale poſuit ei: ⁊ cinxit illū tintīnabulis aureis plurimis in giro: dare ſonitū in inceſſu ſuo: auditū facere ſonitū in templo in memoriā filiis gentis ſue. Stola ſancta auro et iacincto ⁊ purpura opus textile viri ſapientis iudicio ⁊ veritate prediti. Torto cocco opus artificis· gemmis ꝑcioſis figuratis· in ligatura auri· et opere lapidarij ſculptis in memoriā: ſcd̄m numerū tribuū iſrahel. Corona aurea ſup mitram eiꝰ expreſſa ſigno ſcītatis: gloria honoris et opus virtutis: deſiderio oculoꝝ ornata. Sic pulcra ante ipm̄ nō fuerūt talia: uſqꝫ ad originē. Non eſt indutus illa alienigena aliquis: ſed tantū filij ipſius ſoli et nepotes eius per om̄e tempus. Sacrificia ipſiꝰ conſūmata ſūt igni cottidie. Compleuit moyſes manus eius: ⁊ vnxit illū oleo ſancto. Factum eſt illi i teſtamentū ″eternū et ſemini eius ſicut dies celi: fungi ſacerdotio et habere laudē: et glorificare ꝑplm ſuū in nomine ſuo. Ipſū elegit ab omni viuente: offerre ſacrificiū deo· incenſum et bonū odorem: in memoriā placare pro ꝑplo ſuo. Et dedit illi i preceptis ſuis poteſtatem: in teſtamentis iudiciorum docere iacob teſtimonia: et in lege ſua lucem dare iſrl'. Quia contra illū ſteterūt alieni: et ꝓpter inuidiā circumdederūt illū homines in deſerto qui erant cū dathan· ⁊ abiron: et congregatio chore in iracundia. Vidit dn̄s deus et non placuit illi: et cōſumpti ſunt in impetu iracundie. Fecit illis mōſtra: et conſumpſit illos i flāma ignis. Et addidit aaron gloriā: ⁊ dedit illi hereditatē: et primicias frugū terre diuiſit illi. Panē ipſiꝰ in primis parauit in ſacietatem: nam et ſacrificia dn̄i edent: que dedit illi et ſemini eius. Ceterū inter gentes nō hereditabit: ⁊ pars nō eſt illi in gente. Ipſe eſt enī pars eiꝰ ⁊ hereditas. Phinees filiꝰ eleazari tercius in gloria imitando eū i timore ″dei· ⁊ ſtare i reuerentia gētis: i bonitate et alacritate anime ſue placuit deo iſrl'. Ideo ſtatuit illi teſtamentum pacis: et principē ſanctoꝝ ⁊ gentis ſue: ut ſit illi et ſemini eiꝰ ſacerdotij dignitas ineternū. Et teſtamentū dauid regi filio ieſſe de tribu iuda: hereditas ipi et ſemini eius: ut daret ſapientiā in cor noſtrū iudicare gentē ſuā i iuſticia ne abolerent bona ipoꝝ: et gloriā ipoꝝ i gētē eoꝝ eternā fecit.

″dn̄i

c. xlvi.

Fortis in bello iheſus naue ſucceſſor moyſi in ꝓphetis: qui fuit magnus ſcd̄m nomē ſuū· maximus in ſalutem electorū dei: expugnare inſurgentes hoſtes ut cōſequeretur hereditatem iſrl'. Quā gloriā adeptus eſt in tollendo manus ſuas: ⁊ iactando cōtra ciuitates rompheas. Quis ante illū ſic reſtitit? Nam hoſtes ipe dn̄s ꝑcuſſit. Aut non in iracundia eius impeditus eſt ſol · ⁊ una dies facta eſt quaſi duo? Jnuocauit altiſſimum potentem in oppugnando inimicos undiqꝫ: ⁊ audiuit illū magnus ⁊ ſanctus deus · in ſaxis grandinis uirtutis valde fortis. Impetū fecit cōtra gentē hoſtilem · ⁊ in deſcenſu ꝑdidit contrarios: ut cognoſcant gentes potentiā eius · quia cōtra deum pugnare nō ē facile: et ſecutꝰ eſt a tergo potentes. Et ī diebꝫ moyſi miſericordiā fecit ipē et caleph filiꝰ iephone · ſtare contra hoſtem: et prohibere gētem a peccatis: ⁊ ꝑfringere murmur malicie. Et ipi duo cōſtituti · a periculo liberati ſunt a numero ſexcentoꝝ miliū peditū: inducere illos in hereditatē: in terram q̄ manat lac ⁊ mel. Et dedit dn̄s ipſi caleph fortitudinē: et uſqꝫ in ſenectutem ꝑmanſit illi uirtꝰ · ut aſcenderet in excelſum terre locum: ⁊ ſemen ipſiꝰ optinuit hereditatē. Et viderūt om̄es filij iſrl': quia bonū eſt obſequi ſancto deo. Et iudices ſinguli ſuo nomine · quoꝝ nō ē corruptū cor: qui non auerſi ſunt a dn̄o · ut ſit memoria illorū in benedictione. Et oſſa eoꝝ pullulant de loco ſuo: et nomen eoꝝ ꝑmanet ineternū: ꝑmanente ad filios illorū ſanctoꝝ viroꝝ gloria. Dilectus a deo ſuo ſamuel ꝓpheta domini · renouauit imperium: et unxit principes in gente ſua. In lege domini cōgregationē iudicauit: ⁊ uidit deum iacob: ⁊ in fide ſua ꝓbatus eſt ꝓpheta. Et cognitꝰ ē ī verbis ſuis fidelis: quia uidit deū lucis. Et inuocauit dn̄m omnipotentem in oppugnando hoſtes circūſtantes undiqꝫ: in oblatione viri inuiolati. Et intonuit de celo dn̄s: et in ſonitu magno auditā fecit vocē ſuā: ⁊ cōtriuit principes tyrioꝝ ⁊ om̄es duces philiſtijm. Et ante tempꝰ finis vite ſue ⁊ ſeculi teſtimonium ꝑbuit in cōſpectu dn̄i ⁊ xp̄i: pecunias ⁊ uſqꝫ ad calciamenta ab omni carne non accepit: ⁊ nō accuſauit illū homo. Et poſt hoc dormiuit · et notū fecit regi ⁊ oſtendit illi finē vite ſue: et exaltauit vocem eius de terra in prophetia delere impietatem gentis. cap̄. xlvij.

Poſt hec ſurrexit nathan ꝓpheta in diebꝫ dauid. Et quaſi adeps ſeparatꝰ a carne: ſic dauid a filijs iſrl'. Cum leonibꝫ luſit quaſi cū agnis: ⁊ in urſis ſimilit̄ fecit ſicut in agnis ouiū. In iuuentute ſua nūquid nō occidit gigantem: ⁊ abſtulit obprobriū de gente? In tollendo manum in ſaxo funde deiecit exultationē golie: ubi inuocauit dn̄m om̄ipotentem. Et dedit in dextera eius tollere hominē fortem in bello: et exaltare cornu gentis ſue. Hic in decem milibꝫ glorificauit eū: et laudauit illū in benedictionibꝫ dn̄i: in offerendo illi coronā glorie. Contriuit enim inimicos undiqꝫ: et extirpauit philiſtijm contrarios uſqꝫ in hodiernū diē. Contriuit cornu ipoꝝ uſqꝫ ineternū. In om̄i opere dedit confeſſionē ſancto: et excelſo in verbo glorie. De om̄i corde ſuo laudauit dn̄m: et dilexit deū qui fecit illū: et dedit illi contra inimicos potentiā. Et ſtare fecit cantores cōtra altare: ⁊ in ſono eorum dulces fecit modos. Et dedit in celebrationibus decus: et ornauit tempora uſqꝫ ad conſummationē vite: ut laudarent nomē ſanctū dn̄i et amplificarent mane dei ſanctitatem. Xp̄s purgauit peccata illius: et exaltauit ineternū cornu eius. Et dedit illi teſtamentū regni: ⁊ ſedem glorie in iſrahel. Poſt ipm̄ ſurrexit filiꝰ ſenſatꝰ: ⁊ ꝓpter illū deiecit omnē potentiā inimicoꝝ.

Salomon imperauit in diebꝫ pacis: cui ſubiecit deus oīes hoſtes ut conderet domū in nomine ſuo: ⁊ pararet ſanctitatē ī ſempiternū queadmodū eruditꝰ eſt ī iuuentute ſua. Et impletꝰ eſt quaſi flumē ſapientia: et terrā retexit anima ſua. Et repleſti in cōparationibꝫ enigmata: ad inſulas longe deuulgatū eſt nomē tuū: et dilectus es in pace tua. In cantilenis et in ꝓuerbijs ⁊ cōparationibꝫ et int̃pretatōibꝫ mirate ſunt terre: et in nomine dñi cui eſt cognomē deus iſrl'. Collegiſti quaſi auricalcū auꝝ: ⁊ ut plumbum compleſti argentū: et inclinaſti femora tua mulieribus. Poteſtatem habuiſti in corpore tuo. Dediſti maculam in gloria tua: et ꝓphanaſti ſemē tuū inducere iracūdiā ad liberos tuos et in ceteris ſtulticiā tuam: ut faceres imperiū bipertitū et ex effraym imperare imperiū duꝝ. Deus aūt nō dereliquet miſericordiā ſuā et nō corrūpet neqꝫ delebit opera ſua: neqꝫ ꝑdet a ſtirpe nepotes electi ſui: et ſemē eius qui diligit dñm non corrūpet. Dedit autem reliquū iacob et dauid de ip̄a ſtirpe: ⁊ finē habuit ſalomon cū patribꝫ ſuis. Et dereliquit poſt ſe de ſemine ſuo gētis ſtulticiā ⁊ imminutū a prudētia roboam · qui auertit gentē conſilio ſuo: et ieroboam filiū nabath qui peccare fecit iſrl': et dedit viā peccādi effraym · et plurima redūdauerūt peccata ipſorū. Valde enī auerterūt illos a terra ſua: Et queſiuit oēs nequicias uſqꝫ dū perueniret ad illos defenſio: et ab omnibus peccatis liberauit eos. c. xlviii.

Et ſurrexit helias ꝓpheta q̄ſi ignis: et verbū ipſius quaſi facula ardebat. Qui induxit in illos famē: et imitantes illū inuidia ſua pauci facti ſunt. Nō enī poterāt ſuſtinere ꝑcepta dñi. Verbo dñi cōtinuit celū: et deiecit a ſe ignē terre. Sic āplificatꝰ ē helias in mirabilibus ſuis. Et quis poteſt ſimiliter gloriari tibi? Qui ſuſtuliſti mortuū ab inferis de ſorte mortis in verbo dñi dei: qui deieciſti reges ad perniciē · et confregiſti facile potentiā ipſoꝝ: et glorioſos de lecto ſuo. Qui audis in ſyna iudiciū: et in oreb iudicia defenſionis. Qui vngis reges ad penitentiam: ⁊ prophetas facis ſucceſſores tuos poſt te. Qui receptus es in turbine ignis in curru equoꝝ igneoꝝ: qui inſcriptꝰ es in iudicijs temporꝝ · lenire iracūdiam dñi: conciliare cor patris ad filiū: et reſtituere tribus iacob. Beati ſunt qui te viderūt: ⁊ ī amicicia tua decorati ſūt. Nā nos vita viuimꝰ tantū: poſt mortem aūt non erit tale nomē noſtrū. Helias qui in turbine tectus eſt: et in helyſeo completus eſt ſpiritus eius. In diebꝫ ſuis nō ꝑtimuit principē: et potentia nemo vicit illum. Nec ſuperauit illū verbū aliqđ: et mortuū ꝓphetauit corpus eius. In vita ſua fecit monſtra: et in morte operatus eſt mirabilia. In omnibus iſtis non penituit ꝓplus et non receſſerūt a peccatis ſuis · uſqꝫ dum abiecti ſunt de terra ſua et diſpſi ſunt in omnē terrā: et relicta eſt gens ꝑpauca · et princeps in domo dauid. Quidam ipſoꝝ fecerunt qđ placeret deo: alij aūt multa cōmiſerunt peccata. Ezechias muniuit ciuitatem ſuam et induxit ī mediū eius aquam: et fodit ferro rupem: et edificauit ad aquam puteū. In diebꝫ ipſiꝰ aſcendit ſennacherib et miſit rapſacen et ſuſtulit manū ſuam contra illos: et extulit manū ſuam in ſyon: ⁊ ſupbus factus eſt potentia ſua. Tunc mota ſūt corda ⁊ manꝰ ip̄oꝝ: et doluerunt q̄ſi parturientes mulieres. Et inuocauerūt dn̄m miſericordē: ⁊ expādentes manꝰ ſuas extulerūt ad celum: et ſanctus dn̄s deus audiuit cito vocem ipſoꝝ. Non eſt cōmemoratꝰ peccatoꝝ ipſoꝝ: neqꝫ dedit illos inimicis ſuis: ſed purgauit illos ī manu yſaie ſancti prophete. Deiecit caſtra aſſyrioꝝ: et cōtriuit illos angelus dn̄i. Nā fecit ezechias ꝙ placuit deo: et fortiter iuit ī via dauid pr̄is ſui: quā mandauit illi yſaias ꝓpheta magnus et fidelis ī conſpectu dei. In diebꝫ ipſiꝰ retro rediit ſol: ⁊ addidit regi vitā. Spiritu magno vidit vltima: et conſolatꝰ ē lugentes ſyon· uſqꝫ ī ſempiternū. Oſtendit futura ⁊ abſcōdita: ātequā euenirēt. c. xlix

Memoria ioſie ī compoſitione odoris facta: opus pigmentarij. In om̄i ore q̄ſi mel indulcabit eiꝰ memoria: et ut muſica ī conuiuio vini. Ipſe eſt directꝰ diuinitꝰ in penitentia gētis· et tulit abominationes impietatis: ⁊ ad dn̄m gubernauit cor ipſiꝰ: ⁊ ī diebus peccatoꝝ corroborauit pietatem. Preter dauid ⁊ ezechiam ⁊ ioſyam omnes peccatū commiſerūt: nā reliquerunt legem altiſſimi reges iuda: ⁊ contempſerūt timorem dei. Dederūt eni regnum ſuū alijs: et gloriā ſuā alienigene genti. Incenderūt electā ciuitatē ſanctitatis: ⁊ deſertas fecerūt vias ipſiꝰ ī manu ieremie. Nam male tractauerunt illū· q̄ a ventre matris conſecratꝰ eſt ꝓpheta· euertere et eruere ⁊ ꝑdere: et iterꝫ edificare ⁊ renouare. Ezechiel· qui vidit cōſpectum glorie: quā oſtendit illi in curru cherubin. Nam cōmemoratus eſt inimicoꝝ in ymbri: benefacere illis qui oſtenderūt rectas vias. Et duodecim ꝓphetaꝝ oſſa pullulant de loco ſuo. Nā corroborauerūt iacob: et redemerūt ſe ī fide virtutis. Quomō amplificemꝰ zorobabel? Nam et ipſe quaſi ſignū ī dextera manu iſrl'. Et iheſum filiū ioſedech? Qui in diebꝫ ſuis edificauerūt domū: et exaltauerūt templum ſanctum dn̄o: paratū in gloriā ſempiternā. Et neemias in memoria multi temporis: qui erexit nobis muros euerſos· ⁊ ſtare fecit portas ⁊ ſeras: q̄ erexit domos noſtras. Nemo natꝰ eſt in terra qualis enoch: nā et ipſe receptꝰ eſt a terra. Et ioſeph qui natꝰ eſt homo princeps fratrū· firmamētum gētis· rector fratrū· ſtabilimētum ꝑplī: ⁊ oſſa ipſiꝰ viſitata ſunt: ⁊ poſt mortē ꝓphetauerūt. Seth· et ſem apud homines gloriā adepti ſūt: et ſup̄ omnē animā in origine adam. cap. l.

Simon onie filius ſacerdos magnus: qui in vita ſua ſuffulſit domū: et ī diebus ſuis corroborauit templū. Templi etiā altitudo ab ipſo fundata eſt: duplex edificatō· et excelſa parietis templi. In diebus ipſius emanauerunt putei aquaꝝ: et quaſi mare adimpleti ſunt ſupra modū. Qui curauit gentem ſuā: et liberauit eā a perditōne. Qui p̄ualuit amplificare ciuitatem: q̄ adeptus eſt gloriā ī cōuerſatione gētis: et ingreſſum domus ⁊ atrij amplificauit. Quaſi ſtella matutina in medio nebule: et quaſi luna plena in diebus ſuis lucet: ⁊ quaſi ſol refulgens· ſic ille effulſit ī templo dei. Quaſi arcꝰ refulgens int̄ nebulas glorie: et quaſi flos roſaꝝ in diebus vernis· ⁊ quaſi lilia que ſunt in tranſitu aque: ⁊ q̄ſi thus redolēs ī diebꝫ eſtatis. Quaſi ignis effulgens et thus ardens in igne: q̄ſi vas auri ſolidū ornatū om̄i lapide p̄cioſo. Quaſi oliua pullulās:

⁊ cipreſſus ī altitudine ſe extollēs. In accipiendo ipm̄ ſtolā glorie ⁊ veſtiri eū in conſūmatōne virtutis: ī aſcenſu altaris ſancti gloriā dedit ſanctitatis amictū. In accipiendo aūt partes de manu ſacerdotū et ipe ſtans iuxta aram: et circa illū corona fratrū quaſi plantatō cedri ī mōte libano: ſic circa illū ſteterūt quaſi rami palme et omnes filij aaron in gloria ſua. Oblatō autem dñi in manibus ipſoꝝ corā omni ſinagoga iſrl: ⁊ cōſūmatione fungēs in aram. amplificare oblationē excelſi regis: porrexit manū ſuā ī libatōne. et libauit de ſanguine vue. Effudit ī fundamēta altaris odorem diuinū excelſo principi. Tunc exclamauerunt filij aaron: et in tubis ꝓductilibus ſonuerūt: et auditā fecerūt vocē magnā in memoriā coram deo. Tunc omnis ꝑplus ſimul ꝓperauerūt: et ceciderūt in faciē ſup terram adorare dñm deum ſuū: ⁊ dare p̄ces omnipotenti deo excelſo. Et amplificauerūt pſallentes in vocibus ſuis: et ī magna domo auctus eſt ſonꝰ ſuauitatis plenus. Et rogauit ꝑplus dñm excelſum in p̄ce uſq; dum ꝑficeretur honor dñi: et munꝰ ſuū ꝑfecerūt. Tunc deſcendēs. manꝰ ſuas extulit in omnē cōgregatōnem filioꝝ iſrl: dare gloriā deo a labijs ſuis: ⁊ in nomine ipſiꝰ gloriari. Et iterauit oracionem ſuā: volens oſtendere virtutem dei. Et plus orauit deum omniū: qui magna fecit in omni terra: qui auxit dies noſtros a ventre matris noſtre et fecit nobiſcū ſcdm ſuā miſericordiā. det nobis iocūditatē cordis ⁊ fieri pacem ī diebꝫ noſtris in iſrl ꝑ dies ſempiternos: credere iſrl miſericordiam dei eſſe nobiſcum. ut liberet nos in diebꝫ ſuis. Duas gentes odit anima mea: tercia autem nō eſt gens quā oderim. Qui ſedent in monte ſeyr. et philiſthijm: et ſtultꝰ ꝑplus qui habitat in ſychimis. Doctrinā ſapiētie ⁊ diſcipline ſcripſit ī codice iſto iheſꝰ filiꝰ ſyrach ieroſolimita: q̄ renouauit ſapientiā de corde ſuo. Beatus qui ī iſtis verſat̄ bonis. Qui ponit illa in corde ſuo: ſapiēs erit ſemꝑ. Si enī hec fecerit ad omnia valebit: quia lux dei veſtigium eius eſt.

Oracio iheſu filij ſyrach

Confitebor tibi dñe rex: et collaudabo te deum ſaluatorē meum. Cōfitebor nomini tuo qm̄ adiutor et protector factus es michi: et liberaſti corpꝰ meū a ꝑdicione. a laqueo lingue inique. et a labijs operanciū mendaciū: et in cōſpectu aſtanciū factꝰ es michi adiutor. Et liberaſti me ſecundum multitudinem miſericordie nominis tui a rugiētibꝫ p̄paratis ad eſcā. de manibus querenciū animā meam. et de portis tribulatōnum que circumdederunt me: a preſſura flamme que circumdedit me: et ī medio ignis nō ſum eſtuatꝰ. De altitudine ventris inferi et a lingua coinquinata ⁊ a verbo mendacij: a rege iniquo: et a lingua iniuſta. Laudabit uſq; ad mortē anima mea dñm: et vita mea appropinquās erat inferno deorſum. Circumdederūt me vndiq;: ⁊ nō erat q̄ adiuuaret. Reſpiciēs erā adiutoriū hominū: et nō erat. Memoratꝰ ſū miſericordie tue dñe et cooperatōnis tue que a ſeculo ſunt: qm̄ eruis ſuſtinentes te domine. ⁊ liberas eos de manu gencium. Exaltaſti ſup terram habitacionem meam: ⁊ pro morte defluenti deprecatꝰ ſum. Inuocaui dominū patrē domini mei: ut nō derelinquat me ī die tribulatōnis mee. et in tempore ſuperborum ſine adiutorio, laudabo nomē tuum aſſidue: ⁊ collaudabo illud in cōfeſſione: et exaudita eſt oratīo mea. Et liberaſti me de ꝑditione: ⁊ eripuiſti me de tempore iniquo. Propterea cōfitebor et laudem dicā tibi: et benedicā nomini dn̄i cū adhuc iunior ſum. Priuſq̄ oberrarem queſiui ſapientiā palam ī oratione mea: āte temp⁹ poſtulabā ꝓ illa: et uſq; in nouiſſimis inquirā eā: ⁊ florebit tanq̄ p̄cox uua. Letatū ē cor meū in ea: ambulauit pes me⁹ iter rectum: ī iuuentute mea inueſtigabam eā. Inclinaui modice aurem meā: et excepi illā. Multam inueni in memetipſo ſapientiam: et multū profeci ī ea. Danti michi ſapientiā dabo gloriā. Conſiliatus ſū enī ut facerem illā: zelatus ſum bonū et non confundar. Colluctata eſt anima mea ī illa: et in faciendo eā cōfirmatus ſum. Manus meas extendi ī altū: ⁊ in ſapientia ei⁹ luxit aīa mea: et ignorātias meas illuminauit. Animā meam direxi ad illam: ⁊ in agnitione inueni eā. Poſſedi cum ipā cor ab initio: ꝓpter hoc nō derelinquar. Venter meus conturbatus ē querendo illā: ꝓpterea bonā poſſidebo poſſeſſionē. Dedit enī michi dn̄s linguam mercedem meam: et in ipā laudabo eū. Appropiate ad me indocti: et congregate vos ad domum diſcipline. Quid adhuc retardatis: et quid dicitis in hiis? Anime veſtre ſitiūt vehementer. Aperui os meum: et locut⁹ ſum. Comparate vobis ſine argento ſapientiā: et collū veſtrū ſubicite iugo eius: ⁊ ſuſcipiat anima veſtra diſciplinā. In proximo eſt enī inuenire eam. Videte oculis veſtris quia modicū laboraui: et inueni michi multā requiē. Aſſumite diſciplinā in multo numero argenti: ⁊ copioſum aurū poſſidete in ea. Letetur anima vr̄a in miſericordia eius: et non cōfundemini in laude ei⁹. Operamini opus vr̄m āte temp⁹: ⁊ dabit vobis mercedē veſtram in tp̄e ſuo. Explicit liber eccl̄iaſticus. Oratio ſalomonis

Et īclinauit ſalomō genua ſua ī conſpectu totius eccleſie iſrahel: et aperuit man⁹ ſuas ad celum et dixit. Dn̄e deus iſrl̄ nō eſt tibi ſimilis deus in celo ſurſum neq; in terra deorſum: qui cuſtodis teſtamentū tuū et miſericordiā pueris tuis euntibus in conſpectu tuo in toto corde. Seruans puero tuo dauid que locut⁹ es illi: et locutus es in ore tuo et in manu tua impleſti·q̄ſi dies iſte. Et nūc dn̄e de⁹ iſrahel cuſtodi puero tuo dauid patri meo que locut⁹ es illi dicens. Non deerit tibi vir a facie mea ſedens in throno iſrl̄. Verūtamē ſi cuſtodierint filij tui legem meam: ⁊ ī p̄ceptis meis ambulent·ſicut ābulauerunt ī conſpectu meo fideles. Et nūc dn̄e deus iſrahel credītū ē verbū qđ locut⁹ es puero tuo dauid: quā ſi vere habitauit deus cū hominibꝫ ī terra. Si celū celi nō ſufficiāt tibi: quātomagis dom⁹ hec·quā edificaui? Sed reſpicias ad orōnē ſerui tui· ⁊ p̄cationē ei⁹: ut exaudias dn̄e placationē orationis·quā puer tuus orat corā te hodie·ut ſint oculi tui ſuper domū hāc die ac nocte·ī locū quē dixiſti·inuocari nomē tuū: ⁊ exaudias orationē quā puer tu⁹ orat ī hoc loco· ⁊ exaudias precationē pueri tui et ꝑpli tui iſrl̄·ſi orauerit ī loco iſto: ⁊ exaudias ī loco habitationis de celo et exaudias et ꝓpici⁹ ſis·ſi peccauerit vir ī te

Explicit oratio ſalomonis. Incipit prologus in yſaiam ꝓphetam.

Nemo cum ꝓphetas uerſibꝫ uiderit eſſe deſcriptos metro eos eſtimet apud hebreos ligari:et aliquid ſimile habere de pſalmis uel operibus ſalomonis. Sed qͦ in demoſtene ⁊ tullio ſolet fieri: ut p̄ cola ſcribant̄ et cōmata:qui utiq; proſa et nō uerſibus cōſcripſerūt. Nos qꝫ utilitati legenciū ꝓuidentes: interp̄tationem nouā nouo ſcribendi genere diſtinximus. Ac primū de yſaia ſciendū ꝙ in ſermone ſuo diſertꝰ ſit:quippe ut uir nobilis ⁊ urbane elegantie: nec habēs quicquā ī eloquio ruſticitatis ammixtū. Unde accidit: ut pre ceteris florē ſmonis eiꝰ trāſlatio nō potuerit cōſeruare. Deinde etiā hoc adiciendū:ꝙ non tam propheta dicendꝰ ſit qꝫ euangeliſta. Ita enī uniuerſa xp̄i eccleſieq; miſteria ad liquidum ꝓſecutꝰ eſt:ut non eum putes de futuro uaticinari: ſed de p̄teritis hiſtoriam texere. Unde cōicio noluiſſe tūc temporis ſeptuaginta interp̄tes fidei ſue ſacramēta pſpicue ethnicis ꝓdere ne ſanctū canibꝫ·et margaritas porcis darent; que cū hanc editionē legeritis ab illis animaduertetiſ abſcōdita. Nec ignoro quāti laboris ſit prophetas intelligere: nec facile quempiam poſſe iudicare de interp̄tatione: niſi intellexerit āte que legerit. Nos qꝫ patere morſibꝫ plurimoꝝ:qui ſtimulante inuidia qͦ cōſequi non ualēt deſpiciūt. Sciēs ergo ⁊ prudēs ī flāmā mitto manū:et nichilominꝰ hoc a faſtidioſis lectoribꝫ precor: ut quomō greci poſt ſeptuagīta trāſlatores aquilā et ſymachū ⁊ theodotionē legūt·uel ob ſtudiū doctrine ſue·uel ut ſeptuaginta magis ex collatione eoꝝ intelligant: ſic ⁊ iſti ſaltem unū poſt p̄ores habere dignent̄ interp̄tem. Legant priꝰ·et poſtea deſpiciant:ne uideātur nō ex iudicio·ſed ex odij p̄ſumptione ignorata damnare. Prophetauit aūt yſaias ī iheruſalē et in iudea necdū decem tribubus in captiuitatem ductis: ac de utroq; regno nūc cōmixti nūc ſeparatim texit oraculū. Et cum interdū ad p̄ſentem reſpiciat hiſtoriā·⁊ poſt babilonie captiuitatē·reditū ppli ſignificet in iudeam:tamē oīs eius cura de uocatione gentiū et de aduentu xp̄i ē. Quē quāto plus amatis o paula et euſtochiū·tanto magis ab eo petite: ut p̄ obtrectatōne p̄ſenti qua me indeſinenter emuli laniāt·ipſe michi mercedem reſtituat in futuro: qui ſcit me ob hoc in peregrine lingue eruditōne ſudaſſe·ne iudei de falſitate ſcripturarum eccleſijs eius diutius inſultarēt.

Explicit plogus Incipit iſaias ꝓpha. c. i.

Viſio yſaie filij amos: quā uidit ſup iudam et iheruſalem in diebus ozie ioathan achaz ⁊ ezechie regū iuda. Audite celi et auribus p̄cipe ťra: qm̄ dn̄s locutꝰ eſt. Filios enutriui et exaltaui:ipi aūt ſpreuerūt me. Cognouit bos poſſeſſorem ſuū: ⁊ aſinꝰ p̄ſepe dn̄i ſui. Iſrahel aūt me nō cognouit: et pplus meus nō intellexit. Ve genti peccatrici:pplo graui iniquitate·ſemini nequā:filijs ſceleratiſ. Dereliquerūt dn̄m: blaſphemauerūt ſanctū iſrl̄:abalienati ſunt retrorſum. Sup quo percutiā uos ultra: addentes p̄uaricationem? Omne caput languidū: ⁊ omne cor merēs. A plāta pedis uſq; ad uerticem·non eſt in eo ſanitas. Uulnus ⁊ liuor et plaga tumens: nō eſt circumligata nec curata medicamine: neq;

fota oleo. Terra veſtra deſerta: ciuitates veſtre ſuccenſe igni. Regionē veſtram coram vobis alieni deuorant: et deſolabitur ſicut in vaſtitate hoſtili. Et derelinquetur filia ſyon ut umbraculū ī vinea: et ſicut tuguriū ī cucumerario: ſicut ciuitas que vaſtatur. Niſi dn̄s exercituū reliquiſſet nobis ſemen quaſi ſodoma fuiſſemꝰ: ⁊ quaſi gomorra ſimiles eſſemus. Audite verbum dn̄i principes ſodomoꝝ: ꝑcipite auribus legem dei veſtri p̄plus gomorre. Quo michi multitudinē victimaꝝ vr̄aꝝ dicit dn̄s? Plenus ſum. Holocauſta arietum ⁊ adipem pinguiū et ſanguinem vituloꝝ ⁊ agnoꝝ et hircoꝝ nolui. Cū veniretis ante cōſpectū meū: quis queſiuit hec de manibꝫ veſtris. ut ambularetis ī atrijs meis? Ne offeratis ultra ſacrificiū fruſtra. Incenſū abominatio eſt michi. Neomeniā ⁊ ſabbatū et feſtiuitates alias non ferā. Iniqui ſunt cetus veſtri. Kalendas veſtras. ⁊ ſolemnitates veſtras odiuit anima mea. Facta ſunt michi moleſta. Laboraui ſuſtinens. Et cū extenderitis manus veſtras auertam oculos meos a vobis: et cū multiplicaueritis orationem nō exaudiā. Manꝰ enī veſtre ſanguine plene ſūt. Lauamini. mūdi eſtote: auferte malū cogitationū veſtraꝝ ab oculis meis. Quieſcite agere ꝑuerſe: diſcite benefacere. Querite iudicium. ſubuenite oppreſſo. iudicate pupillo. defendite viduā: et venite et arguite me dicit dn̄s. Si fuerint peccata vr̄a ut coccinum. quaſi nix dealbabūtur: et ſi fuerint rubra quaſi vermiculus: velut lana alba erūt. Si volueritis et audieritis me: bona terre comedetis. Qđ ſi nolueritis. et me ad iracūdiam prouocaueritis gladius deuorabit vos: quia os dn̄i locutū eſt. Quomō facta eſt meretrix ciuitas fidelis: plena iudicij? Iuſticia habitauit in ea: nūc autem homicide. Argentū tuū verſū eſt in ſcoriam: vinū tuū mixtū ē aqua. Principes tui infideles: ſocij furum. Om̄es diligūt munera: ſecūtur retributiones. Pupillo nō iudicāt: ⁊ cauſa vidue non ingredit̄ ad illos. Propter hoc ait dn̄s deus exercituū fortis iſrahel. Heu ego conſolabor ſuꝑ hoſtibus meis: et vindicabor de inimicis meis. Et cōuertā manū meā ad te: et excoquā ad purū ſcoriā tuā: ⁊ auferā om̄e ſtānum tuū: et reſtituā iudices tuos ut fuerūt prius. ⁊ cōſiliarios tuos ſicut ātiquitꝰ. Poſt hec vocaberis ciuitas iuſti: urbs fidelis. Syon ī iudicio redimetur: ⁊ reducent eā in iuſticiam. Et conteret ſceleſtos ⁊ peccatores ſimul: et qui dereliquerūt dn̄m conſumentur. Confundentur enī ab ydolis quibꝫ ſacrificauerūt. Et erubeſcetis ſuper ortis q̄s elegeratis: cū fueritis velut quercus defluentibꝫ folijs: ⁊ velut ortꝰ abſq; aqua. Et erit fortitudo vr̄a ut fauilla ſtuppe: et opus veſtrū quaſi ſcintilla: et ſuccendetur vtrunq; ſimul: et non erit qui extinguat. c. ii.

Verbū qđ vidit yſaias filiꝰ amos ſuꝑ iudā ⁊ iheruſalē. Et erit in nouiſſimis diebꝫ p̄paratꝰ mons domus domini ī vertice mōtiū: et eleuabit̄ ſuper colles. Et fluent ad eū om̄es gentes: et ibūt p̄p̄li multi ⁊ dicent. Venite aſcendamꝰ ad montem dn̄i. et ad domū dei iacob: et docebit nos vias ſuas et ambulabimꝰ in ſemitis eius: quia de ſyon exibit lex: et verbū dn̄i de iheruſalē. Et iudicabit gentes: ⁊ arguet p̄plos multos. Et cōflabūt gladios ſuos ī vomeres: ⁊ lanceas ſuas in falces

Non leuabit gens cōtra gentem gladium: nec exercebuntur ultra ad ꝓliū. Domus iacob: venite et ambulemus in lumine dei noſtri. ꝓieciſti enī ꝑplm̄ tuū domū iacob: quia repleti ſunt ut olim: et augures habuerūt ut philiſtijm: ⁊ pueris alienis adheſerūt. Repleta eſt terra argento et auro: et non eſt finis theſauroꝝ eius. Et repleta ē terra eiꝰ equis: et innumerabiles quadrige eius: Et repleta eſt terra eiꝰ ydolis. Opus manuū ſuaꝝ adorauerūt: qđ fecerūt digiti eoꝝ. Et incuruauit ſe homo: ⁊ humiliatꝰ eſt vir. Ne ergo dimittas eis. Ingredere in petrā ⁊ abſcondere ī foſſa humo a facie timoris dñi ⁊ a gloria maieſtatis eius. Oculi ſublimis hominis humiliati ſunt: ⁊ incuruabit̄ altitudo viroꝝ. Exaltabit̄ aūt dñs ſolus in die illa: quia dies dñi exercituū ſuꝑ omnē ſuꝑbum et excelſū ⁊ ſuꝑ omnē arrogantē ⁊ humiliabit̄: et ſuꝑ omēs cedros libani ſublimes ⁊ erectas ⁊ ſuꝑ oēs quercꝰ baſan. et ſuꝑ oēs mōtes excelſos ⁊ ſuꝑ omēs colles eleuatos: et ſuꝑ omnē turrē excelſā et ſuꝑ omnē muꝝ munitū: ⁊ ſuꝑ omēs naues tharſis: ⁊ ſuꝑ omne qđ viſu pulcrum eſt. Et incuruabitur omīs ſublimitas hominū: ⁊ humiliabitur altitudo viroꝝ. Et eleuabit̄ dñs ſolus in die illa: ⁊ ydola penitus cōterentur. Et introibūt in ſpeluncas petraꝝ. et ī voragines terre a facie formidinis domini ⁊ a gloria maieſtatis eius: cum ſurrexerit ꝑcutere terrā. In die illa ꝓiciet homo ydola argenti ſui et ſimulacra auri ſui que fecerat ſibi: ut adoraret talpas et veſꝑtiliones. Et ingredietur ſciſſuras petraꝝ. et ī cau̅nas ſaxorum a facie formidinis domini et a gloria maieſtatis eius: cum ſurrexerit percutere terram. Quieſcite ergo ab homine cuius ſpiritus in naribus eius eſt: q̄a excelſus reputatꝰ eſt ipſe. c. iii.

Ecce enī dñator dñs exercituū auferet ab iheruſalē ⁊ ab iuda validum et fortē: omne robur panis et omne robur aque: et fortem et virū bellatorem: ⁊ iudicem et prophetam et ariolū et ſenem. principē ſuꝑ quinquaginta. et honorabilem vultu. ⁊ conſiliariū. et ſapientem de architectis: et prudentem eloquij miſtici. Et dabo pueros principes eorum: ⁊ effeminati dñabunt̄ eis. Et corruet ꝑplus vir ad virū: unuſquiſq; ad ꝓximū ſuū. Tumultuabit̄ puer cōtra ſenem: et ignobilis contra nobilem. Apprehendet enim vir fratrem ſuū domeſticū patris ſui: et dicet. Veſtimentū tibi eſt: princeps eſto noſter: ruina autem hec ſub manu tua. Reſpondebitq; in die illa dicens. Non ſum medicus: et ī domo mea non eſt panis neq; veſtimentum. Nolite conſtituere me principem ꝑpli. Ruit enim iheruſalē ⁊ iudas cōcidit: quia lingua eoꝝ et adinuētiones eorum contra dñm: ut ꝓuocarent oculos maieſtatis eius. Agnitio vultus eoꝝ reſpondebit eis: et peccatū ſuum q̄ſi ſodoma p̄dicauerūt: nec abſconderunt. Ve aīe eoꝝ: qm̄ reddita ſunt eis mala. Dicite iuſto qm̄ bene: qm̄ fructū adinuentionū ſuaꝝ comedet. Ve impio in malū. Retributio enim manuū eiꝰ fiet ei. Populū meū exactores ſui ſpoliauerūt: ⁊ mulieres dñate ſunt eis. Popule meus qui te beatū dicūt ipſi te decipiūt: et viā greſſuū tuorū diſſipant. Stat ad iudicandū dñs: ⁊ ſtat ad iudicandos ꝑplos. Dñs ad iudicium veniet. cum ſenib; ꝑpli ſui ⁊ principib; eius. Vos enim depaſti eſtis vineam meã: et rapina pauperis ĩ domo veſtra. Quare atteritis ꝓplm meũ: ⁊ facies pauperũ cõmolitis dicit dñs deus exercituũ? Et dixit dñs deus. Pro eo ꝙ eleuate ſunt filie ſyon et ãbulauerunt extento collo · ⁊ nutibꝫ oculorũ ibant et plaudebant · et ambulabãt · et pedibus ſuis compoſito gradu incedebant: decaluabit dñs verticem filiarum ſyon: ⁊ dñs crinem earꝫ nudabit. In die illa auferet dñs ornamentum calciamētorꝫ ⁊ lunulas et torques et monilia et armillas ⁊ mitras ⁊ diſcriminalia ⁊ periſcelidas et murenulas et olfactoriola et inaures et anulos et gemmas in fronte pēdentes: et mutatoria · et palliola · ⁊ lintheamina et acus et ſpecula · et ſindones et vittas et theriſtra. Et erit ꝓ ſuaui odore fetor: et pro zona funiculus: et pro criſpanti crine caluicium. Pulcerrimi quoqꝫ viri tui gladio cadent: et fortes tui in p̄lio. Et merebũt atqꝫ lugebunt porte eius: et deſolata in terra ſedebit. c. iiii.

Et apprehendent ſeptem mulieres virũ vnũ ĩ die illa dicentes. Panem noſtrũ comedemꝰ · et veſtimentis noſtris operiemur: tantummodo inuocetur nomen tuum ſuꝑ nos: aufer opprobriũ noſtrũ. In die illa erit germen dñi in magnificentia ⁊ gloria: ⁊ fructus terre ſublimis: et exultatio hijs qui ſaluati fuerint de iſrahel. Et erit omnis qui relictus fuerit in ſyon et reſiduus in iheruſalē: ſanctus vocabitur omnis qui ſcriptus eſt in vita in iheruſalem. Si abluerit dñs ſordē filiarꝫ ſyon et ſanguinem iheruſalem lauerit de medio eius: in ſpiritu iudicij et ſpiritu ardoris. Et creabit dñs ſuꝑ omnē locũ mõtis ſyon · ⁊ vbi inuocatꝰ ē nubem ꝑ diē: ⁊ fumũ ⁊ ſplendorem ignis flãmantis ĩ nocte. Suꝑ omnē enim gloriã ꝓtectio: ⁊ tabernaculũ erit ĩ vmbraculũ diei ab eſtu: et ĩ ſecuritatem et abſcõſionē a turbine ⁊ a pluuia. c. v.

Cantabo dilecto meo canticũ patruelis mei · vinee ſue. Vinea facta eſt dilecto meo in cornu filio olei. Et ſepiuit eã: et lapides elegit ex illa: et plantauit vineam electam. Et edificauit turrem in medio eiꝰ: et torcular extruxit in ea. Et expectauit ut faceret vuas: et fecit labruſcas. Nunc ergo habitatores iheruſalē et viri iuda iudicate inter me ⁊ inter vineam meam. Quid ē ꝙ vltra facere debui vinee mee et nõ feci ei? An ꝙ expectaui ut faceret vuas: et fecit labruſcas? Et nũc oſtendam vobis quid ego faciã vinee mee. Auferam ſepem eius et erit ĩ direptionem: diruã maceriã eiꝰ et erit in cõculcationē: et ponã eam deſertã. Nõ putabitur ⁊ non fodietur: ⁊ aſcendent ſuꝑ eam vepres ⁊ ſpine: et nubibus mandabo ne pluãt ſuꝑ eam ymbrem. Vinea autem dñi exercituũ domus iſrł eſt: et vir iuda germē eius delectabile. Et expectaui ut faceret iudiciũ et ecce iniquitas: et iuſticiam: et ecce clamor. Ve qui cõiungitis domũ ad domũ: et agrũ agro copulatis uſqꝫ ad terminum loci. Nunquid habitabitis vos ſoli in medio terre? In auribus meis ſunt hec: dicit dñs exercituũ. Niſi domꝰ multe deſerte fuerint grandes et pulcre: et abſqꝫ habitatore. Decem enim iugera vinearꝫ faciēt lagunculã vnã: et triginta modij ſementis faciēt modios tres. Ve ꝗ conſurgitis mane ad ebrietatem ſectandã: et potandũ uſqꝫ ad veſperam ut vino eſtuetis. Cythara ⁊ lira ⁊ tympanũ et tybia et vinũ ĩ cõuiuijs veſtris: ⁊ opus domini non respicitis: nec opera manuū eius consideratis. Propterea captiuus ductꝰ est ꝑplus meus quia nō habuit scientiam: et nobiles eiꝰ interierunt fame: ⁊ multitudo eiꝰ siti exaruit. Propterea dilatauit infernus animā suā: ⁊ aperuit os suū absq; ullo termino. Et descendēt fortes eiꝰ: ⁊ ꝑplus eiꝰ ⁊ sublimes gloriosiq; eiꝰ ad eū. Et incuruabit homo et humiliabitur vir: ⁊ oculi sublimiū deprimentur. Et exaltabitur dominus exercituū in iudicio: ⁊ deꝰ sanctus sanctificabitur in iusticia. Et pascentur agni iuxta ordinē suū: ⁊ deserta in ubertatem versa aduene comedent ea. Ve qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis: ⁊ quasi vinculum plaustri peccatū. Qui dicitis festinet ⁊ cito veniat opus eius ut videamus: et appropiet et veniat consiliū sancti israhel: et sciemus illud. Ve qui dicitis malū bonū ⁊ bonū malū: ponentes tenebras lucem ⁊ lucem tenebras: ponentes amarū in dulce ⁊ dulce ī amarū. Ve qui sapientes estis in oculis vrīs: et coram vobismetipīs prudētes. Ve qui potentes estis ad bibendū vinū: et viri fortes ad miscendam ebrietatē. Qui iustificatis impiū ꝓ muneribꝫ: ⁊ iusticiā iusti aufertis ab eo. Propter hoc sicut deuorat stipulā lingua ignis: et calor flāme exurit: sic radix eorū q̄si fauilla erit: ⁊ germen eorū ut puluis ascendet. Abiecerūt enī legem domini exercituū: ⁊ eloquiū sancti isrl' blasphemauerūt. Ideo iratus est furor dn̄i in ꝑplm suū: ⁊ extendit manū suā sup eū: et ꝑcussit eū. Et cōturbati sunt mōtes: ⁊ facta sunt morticina eorū quasi stercus in medio platearū. In hijs omībꝫ non est auersus furor eius: sed adhuc manus eiꝰ extenta. Et eleuabit signū in nationibus ꝓcul: ⁊ sibilabit ad eū de finibus terre et ecce festinus velocit̄ veniet. Non est deficiens neq; laborās in eo: non dormitabit neq; dormiet: neq; soluetur cingulū renū eius: nec rumpetur corrigia calciamēti eiꝰ. Sagitte eius acute: et omēs arcus eiꝰ extenti. Ungule equorū eius ut silex: ⁊ rote eius quasi impetꝰ tempestatis. Rugitus eius ut leonis: rugiet ut catuli leonū. Et frendet ⁊ tenebit predam: et amplexabitur ⁊ non erit qui eruat: et sonabit sup eum in die illa sicut sonitus maris. Aspiciemus in terram et ecce tenebre tribulationis: et lux obtenebrata est in caligine eius. c. vi.

In anno quo mortuus est rex ozyas vidi dn̄m sedentem sup soliū excelsum et eleuatū: ⁊ plena erat domus a maiestate eius: et ea que sub ip̄o erant implebāt templū. Seraphin stabant super illud: sex ale uni: et sex ale alteri. Duabꝫ velabāt faciē eiꝰ: ⁊ duabꝫ velabant pedes eiꝰ: ⁊ duabꝫ volabāt. Et clamabāt alter ad alterū: et dicebāt. Sanctus sanctus sanctꝰ dn̄s deus exercituum: plena est omīs terra gloria eiꝰ. Et cōmota sunt sup liminaria cardinū a voce clamātis: ⁊ domus repleta ē fumo. Et dixi. Ve michi q̄a tacui: q̄a vir pollutꝰ labijs ego sum: et ī medio ꝑpli polluta labia habentis ego habito: et regem dn̄m exercituū vidi oculis meis. Et volauit ad me unus de seraphin ⁊ in manu eius calculꝰ quē forcipe tulerat de altari: ⁊ tetigit os meū et dixit. Ecce tetigi hoc labia tua: et auferetur iniquitas tua: et peccatū tuū mūdabitur. Et audiui vocē dn̄i dicentis. Quē mittam: ⁊ quis ibit nobis? Et dixi. Ecce ego: mitte me. Et dixit. Uade: ⁊ dices ꝑplo huic. Audite audientes ⁊ nolite intelligere: ⁊ videte visionem et nolite cognoscere. Excecа cor p̄pli huiꝰ et aures eius aggraua· ⁊ oculos eius claude: ne forte videat oculis suis et auribus suis audiat et corde suo intelligat: ⁊ conuertatur et sanē eum. Et dixi. Vsquequo dn̄e? Et dixit. Donec desolent̄ ciuitates absq; habitatore: et domꝰ sine homine. Et terra relinquet̄ deserta: et longe faciet dn̄s homines. Et multiplicabitur q̄ derelicta fuerat ī medio terre: ⁊ adhuc in ea decimatio. Et cōuertet̄ et erit ī ostensionē sicut therebintꝰ: ⁊ sicut quercꝰ q̄ expādit ramos suos. Semen sanctum erit id qđ steterit in ea. cap̄. vii.

Et factum est· in diebꝫ achaz filij ioathan filij ozie regis iuda ascendit rasin rex syrie ⁊ facee filiꝰ romelie rex israhel ī iherusalē ad p̄liandū cōtra eam: ⁊ nō potuerūt debellare eā. Et nūciauerūt domui dauid dicētes. Requieuit syria sup̄ effraim: ⁊ cōmotū est cor eius ⁊ cor p̄pli eiꝰ sicut mouent̄ ligna siluaꝝ a facie venti. Et dixit dominus ad ysaiam. Egredere ī occursū achaz· tu ⁊ qui derelictus est iasub filiꝰ tuus ad extremū aqueductus piscine superioris ī via agri fullonis: ⁊ dices ad eum. Vide ut sileas. Noli timere: et cor tuū ne formidet a duabus caudis ticionū fumigantium istoꝝ ī ira furoris rasin regis syrie ⁊ filij romelie: eo q̄ cōsiliū inierit cōtra te syria ī malum: effraim et filius romelie dicentes. Ascendamꝰ ad iudam ⁊ suscitemus eum: et auellamus eū ad nos: ⁊ ponamus regem in medio eius filiū tabeel. Hec dicit dn̄s deꝰ. Nō stabit ⁊ nō erit istud· sed caput syrie damascꝰ: et caput damasci rasin. Et adhuc sexaginta ⁊ quinq; āni· et desinet effraim esse p̄pls: et caput effraim samaria: et caput samarie filius romelie. Si non credideritis: non p̄manebitis. Et adiecit dominus loqui ad achaz dicēs. Pete tibi signū a dn̄o deo tuo in ꝓfundū inferni: siue in excelsū supra. Et dixit achaz. Nō petā: ⁊ nō temptabo dominū. Et dixit. Audite ergo domus dauid. Numquid paꝝ vobis est molestos esse hominibꝫ: quia molesti estis ⁊ deo meo? Propter hoc dabit dn̄s ipē vobis signū. Ecce virgo cōcipiet et pariet filiū: ⁊ vocabitur nomē eiꝰ emmanuel. Butirū et mel comedet: ut sciat reprobare malū ⁊ eligere bonū. Quia antequā sciat puer reprobare malum et eligere bonum: derelinquetur terra quā tu detestaris a facie duorum regum suorum. Adducet dominus super te et sup̄ p̄plm tuū· ⁊ sup̄ domum patris tui dies: qui non venerūt a diebꝫ separationis effraim a iuda cum rege assyrioꝝ. Et in die illa sibilabit dominꝰ musce que est in extremo fluminū egipti· et api que est in terra assur: ⁊ venient ⁊ requiescent om̄es in torrentibꝫ vallium et in cauernis petraꝝ ⁊ in omnibꝫ fructectis et in vniuersis foraminibꝫ. In die illa radet dominus in nouacula conducta in hijs qui trans flumē sūt in rege assyrioꝝ caput ⁊ pilos pedū: ⁊ barbam vniuersam. Et erit in die illa nutriet homo vaccam boum et duas oues: et p̄ vbertate lactis comedet butiꝝ. Butirū enim ⁊ mel mānducabit omnis homo q̄ relictꝰ fuerit ī medio terre. Et erit ī die illa om̄is locus ubi fuerint mille vites· mille argenteis: ⁊ in spinas ⁊ in vepres erūt. Cum sagittis ⁊ arcu ingredient̄ illuc, vepres enī ⁊ spine erūt ī vniūsa terra. Et om̄es montes q̄ ī sarculo sarient̄· nō veniet illuc terroꝛ ſpinaꝝ ⁊ vepriū: ⁊ erit in paſcuā bouis ⁊ in cōculcatōnē pecoriſ. c. viii.

Et dixit dn̄s ad me. Sume tibi librum grādē: et ſcribe in eo ſtilo hoīs: velocit̄ ſpolia detrahe. cito predare. Et adhibui michi teſtes fideles: vriam ſacerdotem. ⁊ zachariam filiū barachie. Et acceſſi ad ꝓpheciſſam: et cōcepit ⁊ peperit filiū. Et dixit dominꝰ ad me. Voca nomē eius. accelera ſpolia detrahere. feſtina p̄dari: quia antequā ſciat puer vocare patrē ſuū ⁊ matrem ſuā: auferetur fortitudo damaſci et ſpolia ſamarie corā rege aſſyriorū. Et adiecit dn̄s loqui ad me adhuc dicens. Pro eo ꝙ abiecit pplꝰ iſte aquas ſyloe que vadūt cum ſilentio. ⁊ aſſumpſit magiſ raſin ⁊ filium romelie: ꝓpter hoc ecce adducet dominus ſup eos aquas fluminis fortes ⁊ multas: regem aſſyrioꝝ et omnē gloriam eius. Et aſcendet ſup omnes riuos eius. et fluet ſup vniuerſas ripas eiuſ: et ibit per iudam inundans: ⁊ trāſiens uſq; ad collū veniet. Et erit extenſio alarum eius implēs latitudinem terre tue o emmanuel. Congregamini ppli et vincimini: ⁊ audite vniūſe ꝓcul terre. Confortamini et vincimini: accingite vos ⁊ vincimini: inite conſiliū et diſſipabitur: loquimini verbū et non fiet: quia nobiſcū deus. Hec enim ait dn̄s ad me. Sicut in forti manu erudiuit me: ne irem in via ppli huius dicens. Non dicatis coniuratō. Omīa enim que loquitur pplꝰ iſte cōiuratō eſt. Et timorē eius ne timeatis: neq; paueatis. Dominū exercituū ipm̄ ſanctificate: ⁊ ipſe pauoꝛ veſter et ipſe terroꝛ veſter: et erit vobis in ſanctificationē: in lapidē aūt offenſionis ⁊ in petram ſcandali duabus domibus iſrahel: in laqueum et in ruinā habitantibus iheruſalē. Et offendēt ex eis plurimi: et cadent et conterent̾: et irretientur et capient̾. Liga teſtimoniū. ſigna legē in diſcipulis meis: expectabo dn̄m qui abſcōdit faciē ſuā a domo iacob: et preſtolaboꝛ eum. Ecce ego et pueri mei: quos dedit michi dn̄s ī ſignū et ī portentū iſrahel: a dn̄o exercituū qui habitat in monte ſyon. Et cū dixerint ad vos querite a phitonibus et a diuinis qui ſtrident in incantationib; ſuis: nūquid nō pplꝰ a deo ſuo requiret viſionē ꝓ viuis ac mortuis? Ad legē magis et ad teſtimoniū. Quod ſi non dixerint iuxta verbū hoc: non erit eis matutina lux. Et tranſibit per eam ⁊ corruet et eſuriet: et cū eſurierit iraſcet̾: et maledicet regi ſuo et deo ſuo. Et ſuſpiciet ſurſū ⁊ ad terrā intuebitur: ⁊ ecce tribulatō ⁊ tenebre ⁊ diſſolutio et āguſtia et caligo ꝑſequēs: et nō poterit auolare de āguſtia ſua. c. ix.

Primo tempore alleuiata eſt t̄ra zabulon ⁊ t̄ra neptalim: et nouiſſimo aggrauata ē via maris trāſ iordanem galilee gentiū. Pplꝰ q̄ ābulabat ī tenebris vidit lucem magnā: habitantibus in regione umbre mortis. lux orta eſt eis. Multiplicaſti gentem: non magnificaſti leticiam. Letabunt̾ coram te ſicut qui letantur in meſſe: ſicut exultant victores capta preda quando diuidūt ſpolia. Iugū enim oneris eius. et virgam humeri eius et ſceptrū exactoris eius ſuperaſti: ſicut in die madyan. Quia omīs violenta p̄datio cum tumultu ⁊ veſtimentum mixtum ſanguine erit in combuſtionem: et cibus ignis. Paruulus enim natus eſt nobis: filius datus eſt nobis. Et factus eſt principatus ſup humerū eius: et vocabitur nomē eiꝰ āmirabilis·conſiliarius·deus·fortis·pater futuri ſeculi: prīceps pacis. Multiplicabitur eius imperiū et pacis nō erit finis: ſup ſoliū dauid et ſuper regnum eius: ut cōfirmet illud et corroboret in iudicio et iuſticia amodo et uſqꝫ ī ſempiternū. Zelus dn̄i exercituum faciet hoc. Verbū miſit dominus in iacob: et cecidit in iſrahel. Et ſciet omnis ꝑplus ephraim et habitantes ſamariam in ſupbia ⁊ magnitudine cordis dicentes. Lateres ceciderūt ſed q̄dris lapidibꝫ edificabimꝰ: ſicomoros ſucciderunt: ſed cedros immutabimꝰ. Et eleuabit dn̄s hoſtes raſin ſup eū ⁊ inimicos eiꝰ in tumultū vertet: ſyriam ab oriente et philiſtijm ab occidente: et deuorabunt iſrahel toto ore. In omnibꝫ hijs nō eſt auerſus furoꝛ eiuſ: ſed adhuc manus eiꝰ extenta. Et ꝑpłs nō eſt reuerſus ad percutientem ſe: ⁊ dominū exercituū nō inquiſierūt. Et diſperdet dn̄s ab iſrahel caput ⁊ caudā: incuruātem et deprauantem die una. Longeuꝰ et honorabilis ipſe ē caput: et ꝓpheta docens mendaciū ipſe ē cauda. Et erūt qui beatificant ꝑplm iſtū ſeducentes et qui beatificant̄ p̄cipitati. Propter hoc ſup adoleſcentulis eiꝰ non letabitur dn̄s: et pupilloꝝ eius et viduaꝝ nō miſerebitur. Quia omnis ypocrita ē et nequā: et vniuerſum os locutū eſt ſtulticiā. In omnibus hijs non eſt auerſus furoꝛ eius: ſed adhuc manus eius extenta. Succenſa eſt enī q̄ſi ignis impietas: veprē ⁊ ſpinā vorabit. Et ſuccendetur ī denſitate ſaltꝰ: et conuoluetur ī ſupbia fumi. In ira domini exercituū cōturbata eſt terra: ⁊ erit ꝑplus quaſi eſca ignis. Vir fratri ſuo nō parcet: et declinabit ad dextrā et eſuriet: et comedet ad ſiniſtram· et nō ſaturabit̄. Vnuſquiſqꝫ carnē brachij ſui vorabit: manaſſes ephraim· ⁊ ephraim manaſſen: et ſimul ipſi cōtra iudam. In omībꝫ hijs nō ē auerſus furoꝛ eiꝰ: ſed adhuc manꝰ eiꝰ extēta. c. x.

Ve qui condūt leges iniquas· et ſcribentes iniuſticiam ſcripſerūt: ut opprimerēt ī iudicio pauperes ⁊ vim facerent cauſe humiliū ꝑplī mei: ut eſſent vidue preda eoꝝ et pupillos diriperent. Quid facietis in die viſitatōnis et calamitatis delōge venientis? Ad cuiꝰ cōfugietis auxiliū et ubi dereliquetis gloriā veſtrā: ne incuruemini ſub vinculo· et cū interfectis cadatis? Super omībꝫ hijs nō ē auerſus furoꝛ eiꝰ: ſed adhuc manus eius extenta. Ve aſſur. Virga furoris mei ⁊ baculus ipſe eſt: In manu eoꝝ indignatio mea. Ad gentem fallacem mittam eū· ⁊ contra ꝑplm furoris mei mādabo illi: ut auferat ſpolia ⁊ diripiat p̄dam: ⁊ ponat illum in cōculcationē quaſi lutū plateaꝝ. Ipſe autē nō ſic arbitrabitur· et coꝛ eius non ita eſtimabit: ſed ad conterendū erit coꝛ eius: ⁊ ad internitionē gentiū nō paucaꝝ. Dicet enī. Numqd non principes mei ſimul reges ſunt? Numquid nō ut charchamis ſic calanno: et ut arphath ſic emath? Numqd nō ut damaſcꝰ ſic ſamaria? Quomō inuenit manus mea regna ydoli: ſic et ſimulacra eoꝝ de iheruſalem ⁊ de ſamaria. Numquid nō ſicut feci ſamarie et ydolis eiꝰ: ſic faciā iheruſalē ⁊ ſimulacris eius? Et erit cū impleuerit dominꝰ cūcta opera ſua in monte ſyon et in iheruſalē· viſitabo ſup fructum magnifici cordis regis aſſur: et ſup gloriā altitudinis oculoꝝ eiꝰ. Dixit enim. In fortitudine manus mee feci:

et in ſapientia mea intellexi. Et abſtuli terminos pplorū· ⁊ principes eoꝝ depredatus ſum: et detraxi quaſi potens in ſublimi reſidentes. Et inuenit q̄ſi nidū manus mea fortitudinē pplorū: et ſicut colliguntur oua que derelicta ſunt· ſic uniuerſam terrā ego cōgregaui: ⁊ non fuit qui moueret pennā et aperiret os ⁊ gānirec. Numquid gloriabitur ſecuris cōtra eum qui ſecat ī ea: aut exaltabitur ſerra contra eū a quo trahitur? Quomodo ſi eleuetur virga contra eleuantē ſe: et exaltetur baculus qui utiq; lignū eſt. Propter hoc mittet dominatoꝛ dn̄s exercituū ī pinguibus eius tenuitatem· ⁊ ſubtus gloriā eius ſuccenſa ardebit q̄ſi combuſtio ignis: et erit lumē iſrahel ī igne ⁊ ſanctus eius in flāma: et ſuccendetur et deuorabitur ſpina eiꝰ et vepres in die una: et gloria ſaltus eius et carmeli eius ab anima uſq; ad carnem conſumetur. Et erit terrore ꝓfugus: ⁊ reliq̄e ligni ſaltus eius pre paucitate numerabūtur: ⁊ puer ſcribet eos. Et erit in die illa non adiciet reſiduū iſrl'· ⁊ hij qui fugerint de domo iacob inniti ſuper eo qui ꝑcutit eos: ſed innitetur ſuꝑ dominū ſanctū iſrahel. In veritate reliquie cōuertentur: reliquie inquā iacob ad deum fortem. Si enim fuerit pplſ tuus iſrahel quaſi harena maris: reliquie conuertentur ex eo. Cōſummatio abbreuiata inundabit iuſticiā. Conſummationē enī et abbreuiationē dominus deus exercituū faciet ī medio omīs terre. Propter hoc hec dicit dn̄s deus exercituum. Noli timere populus meus habitatoꝛ ſyon ab aſſur. In virga enī ꝑcutiet te· ⁊ baculū ſuū leuabit ſuꝑ te in via egipti. Adhuc enī paululum modicūq;: et conſummabitur indignatio· et furoꝛ meus ſuꝑ ſcelus eoꝝ. Et ſuſcitabit ſuꝑ eum dn̄s exercituū flagellū iuxta plagā madyan in petra oreb: et virgā ſuā ſuꝑ mare: et leuabit eā in via egipti. Et erit ī die illa auferetur onus eius de humero tuo: et iugum eius de collo tuo: et computreſcet iugum a facie olei. Veniet in aioth· tranſibit in magron: apud magmas cōmendabit uaſa ſua. Tranſierūt curſim: gabee ſedes noſtra. Obſtupuit rama: gabaa ſaulis fugit. Hynni voce tua filia gallim: attende layſa pauꝑcula anatoth. Migrauit medemena: habitatores ge bīn cōfortamini. Adhuc dies: ut in nob ſtetur. Agitabit manū ſuā ſuꝑ mōtem filie ſyon· et collē iheruſalē. Ecce enī dominatoꝛ dn̄s exercituū cōfringet lagunculā ī terrore: et excelſi ſtatura ſuccidentur: et ſublimes humiliabuntur. Et ſubuertentur cōdenſa ſaltus ferro: et libanus cum excelſis cadet. ca. xi.

Et egredietur virga de radice ieſſe· et flos de radice eiꝰ aſcendet: et requieſcet ſuꝑ eū ſpiritus dn̄i· ſpiritus ſapientie et intellectus· ſpiritꝰ conſilij et fortitudinis· ſpiritus ſciencie et pietatis: ⁊ replebit eū ſpiritꝰ timoris dn̄i. Non ſcd̄m viſionē oculoꝝ iudicabit· neq; ſcd̄m auditū auriū arguet. Sed iudicabit in iuſticia pauperes: ⁊ arguet in equitate pro manſuetis terre. Et ꝑcutiet terrā virga ~~omīs~~ oris ſui: ⁊ ſpiritu labioꝝ ſuoꝝ interficiet impiū. Et erit iuſticia cingulū lūboꝝ eius: ⁊ fides cinctoꝝ renum eius. Habitabit lupus cū agno: et pardus cum hedo accubabit. Vitulus et leo et ouis ſimul morabuntur: et puer paruulus minabit eos. Vitulꝰ ⁊ urſus paſcentur: ſimul requieſcent catuli eoꝝ. Leo quaſi bos comedet paleas: et delectabitur infās ab ubere ſuꝑ foramina aſpidis: et ī cauerna reguli qui ablactat⁹ fuerit manum ſuā mittet. Non nocebūt et nō occident ī uniuerſo mōte ſancto meo: quia repleta eſt terra ſciētia domini: ſicut aque maris operientis. In die illa radix ieſſe qui ſtat in ſignū pplorū: ip̄m gentes deprecabūtur: et erit ſepulcrum eius glorioſum. Et erit in die illa· adiciet dn̄s manū ſuā ad poſſidendum reſiduū ppli ſui· qd̄ relinquet̄ ab aſſyriis ⁊ ab egipto et ab aphetros et ab ethiopia· et ab elam et a ſennaar et ab emath ⁊ ab inſulis maris. Et leuabit ſignū ī nationes: ⁊ cōgregabit profugos iſrahel. Et diſꝑſos iuda colliget a quatuoꝛ plagis terre: et auferetur zelus ephraim: et hoſtes iuda peribunt. Ephraim nō emulabitur iudam: et iudas nō pugnabit contra ephraim. Et uolabūt ī humeros philiſtijm ꝑ mare: ſimul p̄dabuntur filios orientis. Ydumea ⁊ moab p̄ceptū manus eoꝝ: et filij amon obedientes erunt. Et deſolabit dn̄s linguam maris egipti: ⁊ eleuabit manum ſuā ſuper flumen in fortitudine ſpiritus ſui: et percutiet eum in ſeptem riuis· ita ut tranſeant per eum calciati. Et erit uia reſiduo populo meo qui relinquetur ab aſſyriis: ſicut fuit iſraheli in die qua aſcendit de terra egipti. c. xii.

Et dices in die illa. Confitebor tibi dn̄e quoniā iratus es michi: cōuerſus eſt furoꝛ tuus: et cōſolatus es me. Ecce deus ſaluatoꝛ meus: fiducialiter agam et non timebo. Quia fortitudo mea ⁊ laus mea dn̄s: et factus eſt michi in ſalutem. Haurietis aquas in gaudio de fontibus ſaluatoris: et dicetis in illa die confitemini domino: et inuocate nomē eius. Notas facite in pplis adinuentiones ei⁹: mementote qm̄ excelſum eſt nomē ei⁹. Cantate dn̄o qm̄ magnifice fecit: annunciate hoc ī uniūſa terra. Exulta et lauda habitatio ſyon: quia magnus in medio tui ſanctus iſrahel. c. xiii.

Onus babilonis: qd̄ uidit yſaias filius amos. Super mōtem caliginoſū leuate ſignū: exaltate uocē· leuate manū: et ingrediantur portas duces. Ego mādaui ſanctificatis meis· et uocaui fortes meos ī ira mea· exultantes in gloria mea. Vox multitudinis in mōtibus quaſi populorū frequētiū: uox ſonitus regum gentiū cōgregataꝝ. Domin⁹ exercituū p̄cepit militie belli: uenientibus de terra ꝓcul. A ſummitate celi dn̄s et uaſa furoris eius: ut diſperdat omnē terrā. Ululate quia ꝓpe ē dies dn̄i: quia uaſtitas a dn̄o ueniet. Propter hoc omnes manus diſſoluentur: et omne cor hominis tabeſcet ⁊ conteretur. Tortiones et dolores tenebūt: quaſi parturiens dolebūt. Unuſquiſq; ad ꝓximū ſuū ſtupebit: facies combuſte uult⁹ eoꝝ. Ecce dies domini ueniet crudelis et indignationis plenus et ire furoriſq;: ad ponendam terrā ī ſolitudinē ⁊ peccatores eius conterendos de ea: quoniā ſtelle celi et ſplendoꝛ eaꝝ non expandent lumen ſuū. Obtenebratus eſt ſol in ortu ſuo: et luna non ſplendebit ī lumine ſuo. Et uiſitabo ſuꝑ orbis mala: et contra impios iniquitatem eoꝝ. Et quieſcere faciā ſuꝑbiā infideliū: et arrogātiā fortiū humiliabo. Precioſioꝛ erit uir auro: et homo mūdo obrizo. Suꝑ hoc celū turbabo· et mouebitur terra de loco ſuo: ꝓpter indignationē domini exercituū· et ꝓpter diē ire furoris eius. Et erit quaſi dāmula fugiens et quaſi auis: et non erit qui congreget. Vnuſquiſqꝫ ad ꝑplm ſuū cōuertetur: et ſinguli ad terrā ſuam fugiēt. Omīs q̄ inuentꝰ fuerit occidet̄: et omīs q̄ ſuperuenerit cadet in gladio. Infantes eorum allidētur ī oculis eoꝝ: diripientur domus eoꝝ: et vxores eoꝝ violabuntur. Ecce ego ſuſcitabo ſuper eos medos · qui argentū non querāt nec auꝝ velint: ſed ſagittis paruulos interficiēt · ⁊ lactantibus vteris non miſerebūtur: et ſuꝑ filios non parcet oculus eoꝝ. Et erit babilon illa ciuitas glorioſa in regnis · inclita in ſuꝑbia chaldeoꝝ: ſicut ſubuertit dn̄s ſodomā et gomorrā. Nō habitabit̄ uſqꝫ ī finē: et non fundabitur uſqꝫ ad generationem et generationem. Nec ponet ibi tentoria arabs · nec paſtores requieſcent ibi: ſed requieſcent ibi beſtie: ⁊ replebūtur domus eoꝝ draconibus. Et habitabūt ibi ſtruciones: ⁊ piloſi ſaltabūt ibi: et reſpōdebūt ibi vlule ī edibꝫ eiꝰ: ⁊ ſirene ī delubris voluptatis. c. xiiii

Prope eſt ut veniat tempus eius: et dies eiꝰ nō elongabūtur. Miſerebit̄ enī dn̄s iacob et eliget adhuc de iſrahel: ⁊ requieſcere eos faciet ſuꝑ humū ſuā. Adiūget̄ aduena ad eos: et adherebit domui iacob. Et tenebūt eos ꝑpli: et adducent eos ī locū ſuum. Et poſſidebit eos domus iſrahel ſuꝑ terrā dn̄i in ſeruos et ācillas: et erunt capientes eos qui ſe ceperāt: et ſubicient exactores ſuos. Et erit in die illa cum requiē dederit tibi deus d̄ labore tuo · et a cōcuſſione tua · et a ſeruitute dura qua ante ſeruiſti: ſumes parabolam iſtam cōtra regem babilonis ⁊ dices. Quomō ceſſauit exactor: quieuit tributū? Cōtriuit dn̄s baculū impioꝝ · virgam dominanciū cedentem ꝑplos ī indignatione · plaga inſanabili: ſubicientem in furore gentes: ꝑſequentem crudeliter. Conquieuit et ſiluit omnis terra: gauiſa eſt et exultauit: abietes qꝫ letate ſūt ſuꝑ te · ⁊ cedri libani. Ex quo dormiſti nō aſcendit q̄ ſuccidat nos. Infernus ſubter te conturbatus eſt: in occurſum aduentꝰ tui ſuſcitabit tibi gigantes. Omēs principes terre. Surrexerūt de ſoliis ſuis · omnes principes nationū: vniuerſi reſpondebūt ⁊ dicēt tibi. Et tu vulneratus es ſicut et nos: noſtri ſimilis effectus es. Detracta eſt ad inferos ſuꝑbia tua: concidit cadauer tuū. Subter te ſternetur tinea: ⁊ operimentū tuū erūt vermes. Quomō cecidiſti de celo lucifer qui mane oriebaris? Corruiſti in terram qui vulnerabas gentes: qui dicebas in corde tuo. In celum cōſcendā · ſuꝑ aſtra dei exaltabo ſoliū meū: ſedebo in monte teſtamenti · in lateribꝫ aquilonis: aſcendā ſuꝑ altitudinē nubiū · ſimilis ero altiſſimo. Verūtamē ad infernū detraheris: in ꝓfundū laci. Qui te viderint ad te inclinabūtur: teqꝫ ꝓſpicient. Nunquid iſte eſt vir qui conturbauit terram · qui concuſſit regna: qui poſuit orbem deſertum · ⁊ vrbes eius deſtruxit? Vinctis eiꝰ nō aperuit carcerem. Omēs reges gentiū · vniuerſi dormierūt in gloria vir in domo ſua · tu aūt ꝓiectus es de ſepulcro tuo quaſi ſtirps inutilis. pollutus et obuolutus · cum hiis qui interfecti ſunt gladio: et deſcenderunt uſqꝫ ad fundamēta laci. Quaſi cadauer putridū nō habebis cōſortiū: neqꝫ cum eis in ſepultura. Tu enim terram diſꝑdidiſti: tu ꝑplm occidiſti. Nō vocabitur in eternū ſemen peſſimorum. Preparate filios eius occiſioni: in iniquitate patrū eoꝝ. Nō cōſurgent: nec hereditabūt terrā: neq; implebūt faciem orbis ciuitatū. Et conſurgam ſup eos dicit dominus exercituum: et ꝑdam babilonis nomē et reliquias. et germen et ꝓgeniem dicit dominus. Et ponā eā in poſſeſſionē ericij. ⁊ in paludes aquaꝝ: et ſcopabo eam ī ſcopa terens dicit dn̄s exercituū. Iurauit dn̄s exercituū dicens. Si non ut putaui ita erit. et quomō mente tractaui ſic eueniet: ut conterā aſſirium in terra mea. et in mōtibꝫ meis conculcē eum: et auferetur ab eis iugum eius: et on⁹ illius ab humero eorū tolletur. Hoc conſiliū qđ cogitaui ſup omnē terrā: et hec eſt manus extenta ſuper uniuerſas gentes. Dn̄s exercituū decreuit: et quis poterit infirmare? Et manus eius extenta: et quis auertit eam? In anno quo mortuus eſt rex achas factum eſt onus iſtud. Ne leteris philiſtea om̄is tu: quoniā comminuta eſt virga ꝑcuſſoris tui. De radice enim colubri egredietur regulus: et ſemen eius abſorbens volucrem. Et paſcent̄ primogeniti pauperū. et pauperes fiducialiter requieſcent: et interire faciā infame radicem tuam: et reliquias tuas interficiam. Vlula porta. clama ciuitas: ꝓſtrata eſt philiſtea omnis. Ab aquilone enim fumus veniet: et non eſt qui effugiat agmen eius. Et quid reſpondebitur nuncijs gentis? Quia dominus fundauit ſyon: et in ipā ſperabūt pauperes pp̄li ei⁹. c. xv.

Onus moab. Quia nocte vaſtata eſt ar. moab conticuit: quia nocte vaſtatus eſt murus. moab conticuit. Aſcendit domus dybon. ad excelſa in planctū: ſup nabo. ⁊ ſup medaba. moab ululabit. In cūctis capitibꝫ eius caluiciū: et om̄is barba radetur. In triuijs ei⁹ accincti ſūt ſacco: ſup tecta eius et ī plateis ei⁹ om̄is ululat⁹ deſcendet in fletum. Clamauit eſebon. et eleale: uſq; iaſa audita eſt vox eoꝝ. Super hoc expediti moab ululabūt: anima ei⁹ ululabit ſibi. Cor meū ad moab clamabit: vectes eius vſq ad ſegor vitulam cō ternātem. Per aſcenſum enim luith flens aſcendet: ⁊ ī via oronaym clamorē contritionis leuabūt. Aque enim nemrim deſerte erūt: quia aruit herba. defecit germē: viror omnis interijt. Secundū magnitudinē operis. ⁊ viſitatio eoꝝ. Ad torrentē ſalicum ducent eos: quoniā circuibit clamor terminū moab. Vſq; ad gallim ululatus ei⁹. et uſq; ad puteū helim clamor ei⁹: q̄a aque dybon replete ſūt ſanguine. Ponam enim ſuper dybon additamenta hijs qui fugerint de moab leonem: et reliquijs terre. c. xvi.

Emitte agnum dn̄e dominatorē terre: de petra deſerti ad montē filie ſyon. Et erit ſicut auis fugiens. et pulli de nido auolātes: ſic erunt filie moab in tranſcenſu arnon. Ini conſiliū. coge cōſiliū: pone q̄ſi nocte umbrā tuā ī meridie. Abſcōde fugientes: et vagos ne prodas. Habitabūt apud te ꝓfugi mei. Moab eſto latibulum eoꝝ a facie vaſtatoris. Finitus eſt enim puluis: cōſummatus eſt miſer: defecit qui conculcabat terram. Et ꝑparabitur ī miſericordia ſoliū: ⁊ ſedebit ſup eum in veritate in tabernaculo dauid: iudicans et querens iudiciū. et velociter reddens qđ iuſtum eſt. Audiuim⁹ ſupbiā moab: ſupbus eſt valde. Superbia eius et arrogantia eius et indignatio eius. pluſq; fortitudo ei⁹. Idcirco ululabit moab ēt moab. vniuerſus ululabit.

Hijs qui letātur ſuꝑ muros cocti lateris loquimini plagas ſuas: qm̄ ſuburbana eſebon deſerta ſunt. Et vineā ſabama· domini gentiū exciderunt. Flagella eius uſqꝫ ad iazer ꝑuenerūt· errauerūt in deſerto: ꝓpagines eius relicte ſunt· trāſierūt mare. Sup hoc plorabo ī fletu iazer et vineā· ſabama. Inebriabo te lacrima mea eſebon et eleale: qm̄ ſuper vindemiam tuā et ſuꝑ meſſem tuam vox clamantiū irruit. Et auferetur leticia ⁊ exultatio de carmelo: ⁊ in vineis nō exultabit neqꝫ iubilabit. Vinū in torculari nō calcabit qui calcare conſueuerat: vocē calcātiū abſtuli. Sup hoc venter meus ad moab quaſi cithara ſonabit: et viſcera mea ad murū cocti lateris. Et erit cū apparuerit qđ laborauit moab ſuper excelſis ſuis· ingredietur ad ſancta ſua ut obſecret: et nō valebit. Hoc verbū quod locutus eſt dn̄s ad moab extūc: ⁊ nūc locutus eſt dicens. In tribꝫ ānis quaſi anni mercenarij· auferet̄ gloria moab ſuꝑ omni populo multo: et relinquetur in eo ſicut racemus paruus et modicus· nequaquā multus. ca. xvii.

Onus damaſci. Ecce damaſcus deſinet eſſe ciuitas: et erit ſicut aceruus lapidū in ruina. Derelicte ciuitates aroer gregibꝫ erūt: et requieſcent ibi· et non erit qui exterreat. Et ceſſabit adiutoriū ab ephraim· et regnū a damaſco: et reliquie ſirie ſicut gloria filiorū iſrl̄ erūt· dicit dn̄s exercituū. Et erit in die illa attenuabit̄ gloria iacob: et pingues carnes eiꝰ marceſcent: et erit ſicut cōgregās in meſſe qđ reſtiterit: et brachiū eius ſpicas leget. Et erit ſicut querens ſpicas in valle raphaim: ⁊ relinquet̄ in eo ſicut racemus: et ſicut excuſſio olee· duarū vel triū oliuarū in ſummitate rami· ſiue q̄tuor aut quinqꝫ. In cacuminibꝫ eius fructus eius: dicit dn̄s deus iſrl̄. In die illa inclinabitur homo ad factorem ſuū· et oculi eius ad ſanctū iſrl̄ reſpicient: et nō inclinabitur ad altaria que fecerūt manus eius· ⁊ que operati ſunt digiti eiꝰ: ⁊ nō reſpicient lucos et delubra. In die illa erūt ciuitates fortitudinis eiꝰ derelicte· ſicut aratra et ſegetes que derelicte ſunt a facie filioꝝ iſrahel: et eris deſerta· quia oblita es dei ſaluatoris tui: ⁊ fortis adiutoris tui non es recordata. Propterea plantabis plantationem infidelem: et germē alienū ſeminabis. In die plantationis tue labruſca: et mane ſemē tuum florebit. Ablata eſt meſſis in die hereditatis: et dolebit grauiter. Ve multitudī pplōꝝ multorum ut multitudo maris ſonantis: et tumultus turbaꝝ ſicut ſonitus aquaꝝ multaꝝ. Sonabūt ppli ſicut ſonitus aquaꝝ inundantiū: et increpabit eū et fugiet ꝓcul: et rapietur ſicut puluis montiū a facie venti: et ſicut turbo coram tempeſtate. In tempore veſpere· et ecce turbatio: in matutino· et non ſubſiſtet. Hec eſt pars eoꝝ q̄ vaſtauerunt nos: ⁊ ſors diripientiū nos. c. xviii.

Ve terre cymbalo alaꝝ que ē trans flumina ethiopie: que mittit in mari legatos: et in vaſis papiri ſuꝑ aquas. Ite āgeli veloces ad gentem conuulſam ⁊ dilaceratā: ad ppl'm terribilem poſt quē non eſt alius· ad gentem expectantem et cōculcatā: cuiꝰ diripuerunt flumina terram eius. Omnes habitatores orbis q̄ moramini in terra· cum eleuatū fuerit ſignū in mōtibus videbitis: et clāgorem tube audietis: q̄ꝛ hec dicit dn̄s ad me. Quieſcam et cōſiderabo ī loco meo: ſicut meridiana lux clara eſt: ⁊ ſicut nubes roris ī die meſſis. Ante meſſem enī totus effloruit ⁊ immatura ꝑfectio germinauit: et p̄cidentur ramuſculi eius falcibus: et que derelicta fuerint abſcindentur, excucientur: et relinquentur ſimul auibus mōtium et beſtijs terre: et eſtate perpetua erunt ſuꝑ eum volucres: et omnes beſtie terre ſuꝑ illū hiemabūt. In tempore illo deferetur munus dn̄o exercituū a pp̄lo diuulſo ⁊ dilacerato: a pp̄lo terribili poſt quē nō fuit ali': a gēte expectāte· expectāte ⁊ cōculcata: cui' diripuerūt flumina terrā ei': ad locū nōis dn̄i exercituū mōtē ſyon. c. xix.

Onus egipti. Ecce dn̄s aſcendet ſuper nubem leuem et īgredietur egiptū: et cōmouebunt̄ ſimulacra egipti a facie eius: et cor egipti tabeſcet in medio eius. Et concurrere faciā egiptios aduerſus egiptios: et pugnabit vir cōtra fratrē ſuū· et vir cōtra amicū ſuū: ciuitas aduerſus ciuitatē· regnū aduerſus regnū: et dirūpetur ſpiritus egipti in viſceribus ei'· et conſiliū eius p̄cipitabo, et interrogabūt ſimulacra ſua· et diuinos ſuos· ⁊ phitones· et ariolos: et tradam egiptum in manu dn̄oꝝ crudeliū: et rex fortis dominabit̄ eoꝝ· ait dn̄s exercituū. Et areſcet aqua de mari et fluuius deſolabit̄ atq; ſiccabit̄: et deficiēt flumina: attenuabunt̄ et ſiccabūtur riui aggerum. Calamus et iuncus marceſcet: nudabit̄ alueus riui a fonte ſuo. Et omīs ſemētis irrigua ſiccabit̄: areſcet et non erit. Et merebūt piſcatores: et lugebūt omēs mittentes in flumen hamū: ⁊ expandentes rete ſuꝑ faciem aque marceſcent. Confundent̄ qui operabant̄ linū: pectentes ⁊ texentes ſubtilia. Et erunt irrigua eius flaccentia: omnes qui faciebant lacunas ad capiendos piſces. Stulti principes thaneos: ſapientes conſiliarij pharaō dederūt conſiliū inſipiens. Quomodo dicetis pharaoni fili' ſapientiū ego: filius regum ātiquoꝝ? Vbi nūc ſunt ſapientes tui? Annūcient tibi et indicent quid cogitauerit dn̄s exercituū ſuper egiptum. Stulti facti ſunt principes thaneos· emarcuerunt principes mempheos: deceperūt egiptum· angulum pp̄loꝝ eius. Domin' miſcuit in medio eius ſpiritū vertiginis: ⁊ errare fecerūt egiptū in omī opere ſuo: ſicut errat ebrius ⁊ vomens. Et nō erit egipto opus qd̄ faciat. caput ⁊ caudam incuruātem ⁊ refrenātem. In die illa erit egiptus quaſi mulieres: ⁊ ſtupebūt et timebūt a facie cōmotionis man' dn̄i exercituū· quā ipſe mouebit ſuper eam: ⁊ erit terra iuda egipto in feſtiuitatem. Omīs qui illius fuerit recordatus: pauebit a facie cōſilij dn̄i exercituum: qd̄ ipē cogitauit ſuꝑ eam. In die illa erunt quinq; ciuitates in terra egipti loquentes lingua chanaan: et iurantes ꝑ dn̄m exercituū. Ciuitas ſolis vocabit̄ vna. In die illa erit altare domini in medio egipti: et titulus iuxta terminū eius ~~dn̄i~~: et erit in ſignū et in teſtimoniū dn̄o exercituū in terra egipti. Clamabūt enī ad dn̄m a facie tribulātis: ⁊ mittet eis ſaluatorem et ꝓpugnatorē qui liberet eos. Et cognoſcet̄ dn̄s ab egipto: ⁊ cognoſcent egiptij dominū in die illa: ⁊ colent eum in hoſtijs ⁊ in muneribus: ⁊ vota vouebūt dn̄o ⁊ ſoluēt. Et percutiet dominus egiptum plaga: ⁊ ſanabit eā, ⁊ reuertent̄ ad dn̄m ⁊ placabitur eis: ⁊ ſanabit eos. In die illa erit via de egipto ī aſſirios: ⁊ intrabit aſſirius egiptum· et

nis

pauo

dn̄i

egiptius in aſſirios: ⁊ ſeruient egiptij aſſur. In die illa erit iſrahel tercius egiptio et aſſirio benedictio in medio terre: cui benedixit dominus exercituū dicēs. Benedictus pplus me⁹ egipti: et opus manuum mearū aſſiri⁹s: hereditas autem mea iſrahel. ca. xx.

In anno quo ingreſſus eſt thartan ī azotum. cum miſiſſet eū ſargon rex aſſirioꝝ et pugnaſſet contra azotum et cepiſſet eam: in tempore illo locutus eſt dn̄s in manu yſaie filij amos dicens. Vade et ſolue ſaccū de lūbis tuis: et calciamēta tua de pedibus tuis. Et fecit ſic: vadēs nud⁹ ⁊ diſcalciat⁹. Et dixit dn̄s. Sicut ābulauit ſeruus meus yſaias nudus ⁊ diſcalciatus. triū ānoꝝ ſignū et portentū erit ſuper egiptum et ſup ethiopiā: ſic minabit rex aſſirioꝝ captiuitatē egipti. et tranſmigrationē ethiopie. iuuenū et ſenum. nudam ⁊ diſcalciatā diſcooptis natibus ignominiam egipti. Et timebūt et confundentur ab ethiopia ſpe ſua: et ab egipto gloria ſua. Et dicet habitator inſule huius in die illa. Heccine erat ſpes noſtra. ad quos cōfugimus in auxilium: ut liberarēt nos a facie regis aſſiriorum? Et quomodo effugere poterimus nos? ca. xxi.

Onus deſerti maris. Sicut turbines ab affrico veniūt. de deſerto venit: de terra horribili viſio dura nūciata ē michi. Qui incredul⁹ ē. infideliter agit: et q̄ depopulator ē vaſtat. Aſcende elam et obſide mede: omnē gemitū ei⁹ ceſſare feci. Propterea repleti ſunt lūbi mei dolore: anguſtia poſſedit me. ſicut āguſtia parturientis. Corrui cū audirem: cōturbatus ſum cum viderē. Emarcuit cor meū: tenebre ſtupefecerūt me. Babilon dilecta mea. poſita eſt michi ī miraculū. Pone menſam: cōtemplare ī ſpecula. Comedentes et bibentes. ſurgite principes: arripite clipeū, hec enim dixit michi dominus. Vade et pone ſpeculatorē: et q̄dcūq; viderit ānunciet. Et vidit currū duoꝝ equitum. aſcenſorē aſini et aſcenſorē cameli: et contemplatus eſt diligenter multo intuitu. Et clamauit leo. Sup ſpeculā dn̄i ego ſum ſtans iugiter p die: ⁊ ſup cuſtodiā meā ego ſum ſtans totis noctibus. Ecce iſte venit aſcenſor vir bige equitū. Et reſpondit et dixit. Cecidit cecidit babilon: et omnia ſculptilia deoꝝ eius contrita ſunt in terrā. Tritura mea ⁊ filia aree mee: q̄ audiui a dn̄o exercituū deo iſrahel ānunciaui vobis. Onus duma. Ad me clamat ex ſeir. Cuſtos quid de nocte: cuſtos quid de nocte? Dixit cuſtos. Venit mane et nox. Si queritis querite: conuertimini. venite. Onus ī arabia. In ſaltu ad veſperā dormietis: in ſemitis dodanim. Occurrentes ſicienti ferte aquā: qui habitatis terrā auſtri. cū panib3 occurrite fugiēti. A facie enī gladioꝝ fugerūt. a facie gladij imminentis: a facie arcus extenti. a facie grauis p̄lij: qm̄ hec dicit dn̄s ad me. Adhuc in uno āno quaſi in āno mercennarij. ⁊ auferetur om̄is gloria cedar: ⁊ reliquie numeri ſagittarioꝝ fortiū de filijs cedar imminuentur. Dominus enī deus iſrahel locutus eſt. c. xxii.

Onus vallis viſionis. Quid nā tibi quoq; eſt quia aſcendiſti et tu om̄is in tecta clamoris plena: urbs frequēs. ciuitas exultās? Interfecti tui non interfecti gladio: nec mortui tui mortui in bello. Cuncti principes tui fugerūt ſimul: dureq; ligati ſūt. Om̄es q̄ inuenti ſūt vincti ſūt pariter:

procul fugerūt. Propterea dixi· recedite a me: amare flebo. Nolite incumbere· ut conſolemini me ſup vaſtitate filie populi mei. Dies enim interfectionis et cōculcationis ⁊ fletuū dn̄o deo exercituū in valle viſionis. Scrutās murū: et magnificus ſup montem. Et elam ſumpſit pharetrā: currū hominis equitis: ⁊ parietē nudabit clipeus. Et erūt electe valles tue plene quadrigarū: et equites ponent ſedes ſuas in porta: ⁊ reuelabitur operimētum iude. Et videbitis in die illa armamētariū domus ſaltus: ⁊ ſciſſuras ciuitatis dauid videbitis: quia multiplicate ſunt. Et cōgregaſtis aquas piſcine inferioris: ⁊ domꝰ iheruſalē numeraſtis: et deſtruxiſtis domꝰ ad muniendū murū. Et lacum feciſtis inter duos muros· et aquam piſcine veteris: ⁊ nō ſuſpexiſtis ad eum qui fecerat eam: ⁊ operatorē eius de lōge non vidiſtis. Et vocabit dn̄s deus exercituū in die illa ad fletū· et ad planctū· ad caluiciū· ⁊ ad cingulum ſacci: et ecce gaudiū ⁊ leticia· occidere vitulos· et iugulare arietes: comedere carnes ⁊ bibere vinū. Comedamꝰ et bibamus: cras enim moriemur. Et reuelata eſt vox in auribus meis dn̄i exercituū. Si dimittetur iniquitas hec vobis· donec moriamini: dicit dn̄s deus exercituū. Hec dicit dn̄s deus exercituū. Vade ingredere ad eum qui habitat in tabernaculo· ad ſobnam ꝓpoſitum templi: ⁊ dices ad eū. Quid tu hic· aut q̄ſi q̄s hic? Quia excidiſti tibi hic ſepulcrū: excidiſti in excelſo memoriā: diligēter in petra tabernaculū tibi. Ecce dn̄s aſportari te faciet· ſicut aſportat̄ gallus gallinacius: et quaſi amictum ſic ſubleuabit te. Coronās coronabit te tribulatione: q̄ſi pilam mittet te in terrā latam et ſpacioſam. Ibi morieris: ⁊ ibi erit currꝰ glorie tue ignominia domus dn̄i tui. Expellā te de ſtatione tua: ⁊ de miniſterio tuo deponā te. Et erit in die illa· vocabo ſuū meū eliachim filiū helchie· et induam illū tunica tua: ⁊ cīgulo tuo cōfortabo eū, et poteſtatē tuā dabo ī manu eius: ⁊ erit q̄ſi pater habitātibꝫ iheruſalē et domui iuda. Et dabo clauem domꝰ dauid ſup humerū eius: ⁊ aperiet ⁊ nō erit qui claudat: ⁊ claudet et non erit q̄ aperiat. Et figam illum paxillū in loco fideli: ⁊ erit in ſoliū glorie domus patris ſui: ⁊ ſuſpendēt ſup eum omnē gloriā domus patris eius· vaſorū diuerſa genera: omne vas paruulum· a vaſis craterarū· uſqꝫ ad omne vas muſicorū. In die illa dicit dn̄s exercituū· auferet̄ paxillus q̄ fixus fuerat ī loco fideli. et franget̄ et cadet: ⁊ ꝑibit qd̄ ꝑpenderat ī eo: q̄a dn̄s locutꝰ eſt. c. xxiii.

Onus tyri. Vlulate naues maris· q̄a vaſtata ē domꝰ unde venire cōſueuerāt: de terra cethim· reuelatum eſt eis. Tacete qui habitatis in inſula: negociatio ſydonis. Trāſfretātes mare repleuerūt te in aquis multis: ſemen meſſ nili fluminis fruges eiꝰ: et facta eſt negociatio gentiū. Erubeſce ſydon: Ait enim mare et fortitudo maris dicēs. Non parturiui ⁊ non peperi· et non enutriui iuuenes: nec ad incrementū ꝑduxi virgines. Cū auditū fuerit in egipto: dolebunt: cum audierint de tyro. Tranſite maria: ululate qui habitatis in inſula. Nūquid nō hec vr̄a eſt· que gloriabatur a diebus priſtinis in antiquitate ſua? Ducent eam pedes ſui longe ad peregrinandū. Quis cogitauit hoc ſup tyrum· quondā coronatā? Cuiꝰ negociatores prīcipes: inſtitores eius incliti terre. Dominus exercituū cogitauit hoc · ut detraheret ſuperbiā omnis glorie: ⁊ ad ignominiā deduceret uniuerſos inclitos terre. Tranſi terrā tuā q̄ſi flumen filia maris: non ē cingulū ultra tibi. Manū ſuā extendit ſuꝑ mare: cōturbauit regna. Dñs mādauit aduerſus chanaan: ut contereret fortes eiꝰ. Et dixit. Non adicies ultra ut glorieris · calumniā ſuſtinēs virgo filia ſydonis. In cethim cōſurgens trāſfreta: ibi quoq; non erit requies tibi. Ecce terra chaldeorū talis p̄plus non fuit: aſſur fundauit eā. In captiuitatem traduxerunt robuſtos eius: ſuffoderūt domus eius: poſuerunt eā in ruinā. Vlulate naues maris: quia deuaſtata eſt fortitudo vr̄a. Et erit in die illa · ī obliuione eris o tyre ſeptuaginta annis · ſicut dies regis unius. Poſt ſeptuaginta aūt ānos erit tyro q̄ſi canticū meretricis. Sume tibi citharā: circui ciuitatem meretrix obliuioni tradita. Bene cane: frequenta cāticum: ut memoria tui ſit. Et erit poſt ſeptuaginta ānos viſitabit dñs tyrum · et reducet eam ad mercedes ſuas, ⁊ rurſum fornicabitur cū uniūſis regnis terre ſuꝑ faciem terre: et erūt negociationes eius ⁊ mercedes eius ſanctificate domino. Non cōdentur neq; reponentur: quia hiis qui habitauerint coram domino erit negociatio eius: ut manducent in ſaturitatē · et veſtiant̄ uſq; ad vetuſtatē. ca. xxiiii.

Ecce dominus diſſipabit terram ⁊ nudabit eam: ⁊ affliget faciē eiꝰ: et diſperget habitatores eiꝰ. Et erit ſicut p̄plus ſic ſacerdos: et ſicut ſeruus ſic dominꝰ eius: et ſicut ancilla ſic domina eius. Sicut emens ſic ille qui vendit: ſicut fenerator ſic is q̄ mutuū accipit: ſicut qui repetit · ſic qui debet. Diſſipatione diſſipabitur terra: et direptione p̄dabitur. Dñs enim locutꝰ eſt verbū hoc. Luxit ⁊ defluxit terra et infirmata eſt: defluxit orbis · et infirmata eſt altitudo p̄pli terre: et terra interfecta eſt ab habitatoribꝫ ſuis: quia tranſgreſſi ſūt leges: mutauerūt ius: diſſipauerunt fedus ſempiternū. Propter hoc maledictio vorabit terram · et peccabūt habitatores eius; ideoq; inſanient cultores eius: et relinquent̄ homines pauci. Luxit vindemia: infirmata eſt vitis: ingemuerūt om̄es qui letabātur corde. Ceſſauit gaudiū timpanoꝝ: quieuit ſonitus letantiū: conticuit dulcedo cithare. Cum cantico nō bibent vinū: amara erit potio bibentibus illā. Attrita eſt ciuitas vanitatis: clauſa eſt omnis domꝰ nullo introeūte. Clamor erit ſuꝑ vino in plateis: deſerta ē om̄is leticia: tranſlatum ē gaudiū terre. Relicta ē in urbe ſolitudo: et calamitas opprimet portas: quia hec erūt in medio terre in medio p̄plorū. Quomō ſi pauce olive que remāſerūt excutiant̄ ex olea: et racemi cum fuerit finita vindemia. Hii leuabūt vocem ſuam atq; laudabūt: cum glorificatus fuerit dominus hinnient de mari. Propter hoc in doctrinis glorificate dn̄m: in inſulis maris nomē dn̄i dei iſrahel. A finibꝫ terre laudes audiuimꝰ: gloriā iuſti. Et dixi. Secretum meum michi: ſecretū meū michi. Ve michi. Preuaricantes p̄uaricati ſunt: ⁊ p̄uaricatōne trāſgreſſoꝝ p̄uaricati ſunt. Formido et fouea · et laqueus ſuꝑ te: qui habitator es terre. Et erit qui fugerit a voce formidinis cadet in foueam: et qui ſe explicauerit de fouea tenebitur laqueo quia cataracte de excelſis aperte ſunt.

et concutientur fundamēta terre. Confractione cōfringetur terra: cōtritione conteretur terra. Commotione cōmouebitur terra: agitatione agitabitur terra ſicut ebrius: ⁊ auferetur quaſi tabernaculū unius noctiſ. Et grauabit eam iniquitas ſua: et corruet. et non adiciet ut reſurgat. Et erit in die illa. viſitabit dominꝰ ſuꝑ militiā celi in excelſo: ⁊ ſuꝑ reges terre qui ſunt ſuꝑ terram. Et cōgregabūtur in congregatione unꝰ faſcis in lacum: et claudent̄ ibi in carcerem: ⁊ poſt multos dies viſitabūtur. Et erubeſcet luna. et cōfundetur ſol. cū regnauerit dn̄s exercituū ī mōte ſyon et in iheruſalē: et ī cōſpectu ſenū ſuoꝝ fuerit glorificatuſ. c. xxv.

Domine deus meus es tu ⁊ exaltabo te: et cōfitebor nomini tuo. qm̄ feciſti mirabilia: cogitatōes āntiquaſ fideles. amen. Quia poſuiſti ciuitatem in tumultū. urbem fortem in ruinam: domū alienoꝝ: ut non ſit ciuitas: et ī ſempiternū non edificetur. Super hoc laudabit te ꝑplus fortis: ciuitas gentium robuſtaꝝ timebit te. Quia factus es fortitudo pauperis: fortitudo egeno ī tribulatione ſua: ſpes a turbine. umbraculū ab eſtu. Spiritꝰ enim robuſtoꝝ: quaſi turbo impellens parietē, ſicut eſtum in ſiti tumultū alienoꝝ humiliabis: et quaſi calorem ſub nube torrente. ꝓpaginem fortiū marceſcere facies. Et faciet dn̄s exercituū omnibuſ ꝑplis in mōte hoc. cōuiuiū pinguium: cōuiuiū vindemie. cōuiuiū pinguiū medullatorū: vindemie defecate. Et p̄cipitabit in monte iſto faciē vinculi colligati ſuꝑ oīes ꝑplos: et telā quā orditus eſt ſuꝑ oēs nationes. p̄cipitabit mortem in ſempiternū. Et auferet dominus deus lacrimā ab omni facie: et obprobriū ꝑpli ſui auferet de uniuerſa terra: quia dn̄s locutus eſt. Et dicet in die illa. Ecce deus noſter iſte: expectabimus eum: et ſaluabit nos. Iſte dominus: ſuſtinuimus eum. Et exultabimꝰ et letabimur in ſalutari eius: quia requieſcet manus domini in monte iſto: ⁊ triturabitur moab ſub eo. ſicuti teruntur palee in plauſtro. Et extendet manus ſuas ſb eo. ſicut extendit natanſ ad natandū: et humiliabit gloriam eius cum alliſione manuum eius. Et munimenta ſublimium murorum tuorum concident: et humiliabuntur et detrahentur ī terrā uſq; ad puluerē. c. xxvi.

In die illa cantabitur canticum iſtud ī t̄ra iuda. Vrbs fortitudiniſ nr̄e ſyon ſaluator. ponetur in ea murus et āte murale. Aperite portas: et ingrediatur gens iuſta. Cuſtodiens veritatem. Vetꝰ error abijt: ſuabis pacē: pacem. q̄a ī te ſperauimꝰ. Speraſtis ī domino in ſeculis eternis: in dn̄o deo forti in perpetuum. Quia incuruabit habitantes in excelſo: ciuitatem ſublimem humiliabit. Humiliabit eā uſq; ad terrā. detrahet eā uſq; ad puluerē. Conculcabit eā pes: pes pauperis: greſſus egenoꝝ. Semita iuſti recta eſt: rectus callis iuſti ad ambulandū. Et in ſemita iudicioꝝ tuoꝝ domine ſuſtinuimus te: nomen tuum et memoriale tuum in deſiderio anime. Anima mea deſiderauit te ī nocte: ſed ⁊ ſpiritu meo in p̄cordijs meis: de mane vigilabo ad te. Cum feceris iudicia tua in terra: iuſticiam diſcent habitatores orbiſ. Miſereamur impio. ⁊ nō diſcet iuſticiam. In terra ſanctorū iniqua geſſit: ⁊ nō videbit gloriam domini. Domine exaltetur manus tua et nō videant: videant et confundantur zelantes pp̄li: et ignis hoſtes tuos deuoret. Domine dabis pacem nobis: omnia enim opera noſtra operatus es nobis. Domine deus noſter poſſederunt nos dñi abſq; te: tantũ ĩ te recordemur nominis tui. Morientes non viuãt: gigãtes nõ reſurgãt. Propterea viſitaſti et cõtriuiſti eos: et ꝑdidiſti omnẽ memoriã eoꝝ. Induliſti genti domine · induliſti genti: nũquid glorificatus es? Elongaſti omnes terminos terre. Domine in anguſtia requiſierunt te: in tribulatione murmuris doctrina tua eis. Sicut que cõcepit cũ appropinquauerit ad partũ · dolens clamat in doloribus ſuis: ſic facti ſumus. A facie tua domine concepim⁹ et quaſi parturiuim⁹ ⁊ peperim⁹ ſpiritum ſalutis: iuſticiã nõ fecim⁹ ĩ terra: ideo non ceciderunt habitatores terre. Viuent mortui tui: interfecti mei reſurgent. Expergiſcimini ⁊ laudate qui habitatis in puluere: quia ros lucis ros tuus · et terram gigantũ detrahes in ruinã. Vade ꝑplus me⁹ intra ĩ cubicula tua · claude oſtia tua ſuꝑ te: abſcondere modicum ad momentũ · donec ꝑtranſeat indignatiõ. Ecce enim dñs egredietᷣ de loco ſuo · ut viſitet iniquitatem habitatoris terre contra eum: ⁊ reuelabit terra ſanguinẽ ſuũ: et nõ operiet ultra interfectos ſuos. c. xxvii.

In die illa viſitabit dñs in gladio ſuo duro et grãdi ⁊ forti · ſuꝑ leuiathan ſerpentem uectem · et ſuꝑ leuiathan ſerpentem tortuoſum: ⁊ occidet cetum qui in mari eſt. In die illa vinea meri cantabit ei. Ego dñs qui ſeruo eam: repente propinabo ei · ne forte viſitetur contra eam. Nocte ⁊ die ſeruo eam: indignatio nõ ẽ michi. Quis dabit me ſpinã et veprem in p̄lio? Gradiar ſuꝑ eam: ſuccendã eã pariť. an poti⁹ tenebit fortitudinẽ meã? Faciet pacẽ michi: faciet pacẽ michi. Qui egrediũtur impetu a iacob · florebit et germinabit iſrl̄: et implebũt faciem orbis ſemine. Numquid iuxta plagã ꝑcutiẽtis ſe ꝑcuſſit eum? Aut ſicut occidit interfectos ei⁹: ſic occiſus ẽ? In menſura cõtra menſuram cum abiecta fuerit iudicabis eam: meditatã eſt in ſpiritu ſuo duro ꝑ diem eſtus. Idcirco ſuꝑ hoc dimitteť iniquitas domui iacob: ⁊ iſte omnis fructus · ut auferatur peccatũ eius. Cũ poſuerit omnes lapides altaris ſicut lapides cineris alliſos: non ſtabunt luci et delubra. Ciuitas enim munita deſolata erit: ſpecioſa relinquetur et dimitteť q̄ſi deſertũ. Ibi paſceť vitulus et ibi accubabit: et cõſumet ſummitates eius. In ſiccitate meſſis illius conterentur mulieres · venientes ⁊ docentes eã. Non ẽ enim pp̄ls ſapiens: ꝓpterea non miſerebitur eius qui fecit eum: et qui formauit eum · non parcet ei. Et erit ĩ die illa · ꝑcutiet dñs ab alueo fluminis uſq; ad torrentem egipti: ⁊ vos congregabimini unus et unus filii iſrahel. Et erit in die illa · clangetur in tuba magna: et venient q̄ ꝑditi fuerãt de terra aſſirioꝝ ⁊ qui eiecti erant de terra egipti: et adorabunt dominum in mõte ſancto in iheruſalẽ. ca. xxviii.

Ve corone ſuꝑbie · ebriis ephraim: et flori decidenti · glorie exultationis eius: qui erant in vertice vallis pinguiſſime errantes a vino. Ecce validus et fortis dñs · ſicut impet⁹ grandinis turbo cõfringens: ſicut impetus aquaꝝ multaꝝ inundantiũ: ⁊ emiſſarum ſuꝑ terrã ſpacioſam. Pedibꝫ conculcabitur corona ſuꝑbie ebriorum ephraim; et erit flos decidens glorie exultationis eius· qui eſt ſuꝑ verticem vallis pĩguiū· quaſi temporaneum ante maturitatem autumni. Qđ cum aſpexerit videns· ſtatim ut manu tenuerit devorabit illud. In die illa erit dominus exercituum corona glorie· et ferreum ſceptrū exultationis reſiduo ꝑpli ſui· et ſpiritus iudicij ſedenti ſuꝑ iudicium: et fortitudo revertentibus de bello ad portam. Verum hij quoqꝫ pre vino neſcierūt: et ꝑ ebrietate erraverūt. Sacerdotes ⁊ ꝓpheta neſcierūt pre ebrietate· abſorti ſunt a vino: erraverūt in ebrietate· neſcierūt videntem· ignoraverūt iudiciū. Omnes enim menſe replete ſunt vomitu ſordiūqꝫ: ita ut non eſſet ultra locus. Quē docebit ſcientiā: et quē intelligere faciet auditū? Ablactatos eſt a lacte· avulſos ab uberibus: quia māda remāda· māda remāda: expecta reexpecta· expecta reexpecta: modicum ibi· modicū ibi. In loquela enī labij et lingua altera loquet̄ ad populum iſtū· cui dixit. Hec ē requies mea· reficite laſſum: ⁊ hoc eſt meum refrigeriū· et noluerūt audire. Et erit eis verbum dn̄i· manda remāda· manda remāda: expecta reexpecta· expecta reexpecta: modicū ibi· modicum ibi: ut vadant ⁊ cadant retrorſum· et cōterantur et illaqueent̄ et capiant̄. Propter hoc audite verbū dn̄i viri illuſores: qui dominamini ſuꝑ ꝑplm meū qui eſt in iheruſalē. Dixiſtis enim. Percuſſimꝰ fedus cū morte: et cum inferno fecimus pactū. Flagellū inundās cū trāſierit nō veniet ſuꝑ nos: quia poſuimus mendaciū ſpem noſtrā· et mendacio protecti ſumus. Idcirco hec dicit dn̄s deus. Ecce ego mittam in fundamētis ſyon lapidē· lapidē ꝓbatū· angularē· ꝓcioſum· in fundamēto fundatū. Qui crediderit non feſtinet. Et ponā iudicium in pōdere: et iuſticiā in menſura. Et ſubvertet grando ſpem mendacij et ꝓtectionē aque inundabunt: et delebitur fedus veſtrū cum morte: ⁊ pactū veſtrū cū inferno non ſtabit. Flagellū inundās cum tranſierit· eritis ei ī conculcationem. Quādocūqꝫ ꝑtranſierit tollet vos· quoniā mane diluculo ꝑtranſibit in die et ī nocte: ⁊ tantūmodo ſola vexatio intellectū dabit auditui. Coanguſtatum eſt enim ſtratum· ita ut alter decidat: et pallium breve utrūqꝫ operire non poteſt. Sicut enī in mōte diviſionū ſtabit dn̄s ſic ī valle que eſt in gabaon iraſcetur, ut faciant opus ſuū alienū opus eius: ut operetur opus ſuū· peregrinum eſt opꝰ eius ab eo. Et nūc nolite illudere: ne forte cōſtringant̄ vincula vr̄a. Conſummationē enim et abbreviationē audivi a dn̄o deo exercituū ſuꝑ univerſam terram. Auribus ꝑcipite et audite vocem meā: attendite et audite eloquiū meum. Nūquid tota die arabit arans· ut ſerat: ꝓſcindet· et ſarriet humum ſuā? Nonne cum adequaverit faciem eius ſeret gith· et ciminū ſparget: ⁊ nō ponet triticum ꝑ ordinem et hordeum· et miliū· et viciam in finibꝫ ſuis? Et erudiet illū in iudicio: deus ſuus docebit illū. Non enim in ſerris triturabitur gith· nec rota plauſtri ſuper ciminū circuiet̄: ſed in virga excutietur gith· et ciminū in baculo: panis aūt cōminuetur. Verū nō in ꝑpetuū triturās triturabit illū: neqꝫ vexabit eū rota plauſtri: nec ī ungulis ſuis comminuet eum. Et hoc a dn̄o deo exercituū exivit· ut mirabile faceret cōſiliū: ⁊ magnificaret iuſticiā. Ve hariel, hariel ciuitas quā expugnauit dauid. c. xxix.

Additus eſt annus ad annū: ſollennitates euolute ſūt: circūuallabo ariel· ⁊ erit triſtis ⁊ merens: ⁊ erit michi quaſi ariel. Et circūdabo q̄ſi ſperam in circuitu tuo· ⁊ iaciā cōtra te aggerem: et munimēta ponā in obſidionē tuā. Humiliaberis· de t̄ra loqueris: et de humo audiet̄ eloquiū tuum. Et erit q̄ſi phitonis de terra vox tua: ⁊ de humo eloquiū tuū muſſitabit. Et erit ſicut puluis tenuis multitudo ventilantium te: et ſicut fauilla p̄trāſiens multitudo eoꝝ qui contra te p̄ualuerūt. Eritq; repente confeſtim a domino exercituū· viſitabitur in tonitruo et commotione terre: et voce magna turbinis et tempeſtatis et flāme ignis deuorantis. Et erit ſicut ſomniū viſionis nocturne· multitudo omniū gentiū q̄ dimicauerūt contra ariel: et omnes q̄ militauerūt et obſederūt et p̄ualuerūt aduerſus eam. Et ſicut ſomniat eſuriens et comedit· cum aūt fuerit expergefactus vacua eſt anima eius: et ſicut ſomniat ſitiens et bibit· ⁊ poſtq̄ fuerit expergefactus laſſus adhuc ſitit· et anima eius vacua eſt: ſic erit multitudo omniū gentiū q̄ dimicauerūt contra montē ſyon. Obſtupeſcite et ammiramini· fluctuate ⁊ vacillate: inebriamini· et nō a vino: mouemini et nō ab ebrietate: quoniā miſcuit vobis dominus ſpiritum ſoporis. Claudet oculos veſtros: p̄phetas et principes vr̄os qui vident viſiones operiet. Et erit vobis viſio oīm ſicut verba libri ſignati: quē cū dederit ſcienti litteras dicet: lege iſtū: et reſpondebit non poſſum: ſignatus eſt enī. Et dabitur liber neſcienti lr̄as: diceturq; ei lege: ⁊ reſpondebit· neſcio lr̄as. Et dixit dn̄s· eo ꝙ appropiquat populus iſte ore ſuo et labijs ſuis glorificat me· cor autem eius longe eſt a me· et timuerūt me mādato hominū et doctrinis: ideo ecce ego addam ut ammirationē faciā p̄plo huic miraculo grandi ⁊ ſtupendo. Peribit enī ſapientia a ſapientibus eius: et intellectus prudentiū eius abſcondetur. Ve qui profundi eſtis corde· ut a domino abſcondatis conſiliū: quoꝝ ſunt in tenebris opera· et dicūt quis videt nos· et quis nouit nos? Peruerſa ē hec vr̄a cogitatio· quaſi ſi lutū contra figulū cogitet: et dicat opus factori ſuo· nō feciſti me: et figmentum dicat factori ſuo: non intelligis. Nonne adhuc ī modico et in breui cōuertetur libanus in chermel: ⁊ chermel in ſaltū reputabitur? Et audient in die illa ſurdi verba libri: et de tenebris et caligine oculi cecoꝝ videbūt. Et addent mites in dn̄o leticiam· ⁊ pauperes homines in ſancto iſrahel exultabūt: quoniā defecit qui p̄ualebit· cōſummatus eſt illuſor· et ſucciſi ſunt omnes qui vigilabant ſup iniquitatē: q̄ peccare faciebāt homines in verbo· et arguentem in porta ſupplātabāt: et declinauerūt fruſtra a iuſto. Propter hec dicit dominus ad domū iacob qui redemit abrahā. Non modo confundetur iacob· nec modo vultus eius erubeſcet: ſed cū viderit filios ſuos opera manuū meaꝝ· ī medio ſui ſanctificātes nomē meū: ⁊ ſanctificabūt ſanctum iacob· ⁊ deū iſrl̄ p̄dicabūt: ⁊ ſcient errātes ſpiritu intellectum· ⁊ muſſitatores diſcēt legē. c. xxx.

Ve filij deſertores dicit dn̄s· ut faceretis cōſiliū et non ex me: et ordiremini telam et nō p ſpiritū meū: ut adderetis peccatū ſup peccatū· qui ambulatis ut deſcendatis in egiptū: et os meũ nõ interrogaſtis: ſperãtes auxiliũ in fortitudine pharaõ: et habentes fiduciã in umbra egipti; et erit vobis fortitudo pharaonis in cõfuſionem: et fiducia ~~in~~ umbre egipti in ignominiam. Erant enĩ in thanes principes tui: ꝛ nũcij tui uſq; ad anes ꝑuenerũt. Omnes confuſi ſunt ſup p̄plo qui eis prodeſſe non potuit. Non fuerũt ĩ auxilium et in aliquam utilitatem: ſed in confuſionem et in opprobrium. Onus iumentorum auſtri. In terra tribulationis et anguſtie: leena et leo· ex eis vipera et regulus volans: portantes ſup humeros iumentoꝝ divitias ſuas: et ſup gibbũ cameloꝝ theſauros ſuos ad p̄plm qui eis prodeſſe nõ poterit. Egiptus enĩ fruſtra et vane auxiliabitur. Ideo clamavi ſup hoc: ſupbia tantũ eſt: quieſce. Nũc ingreſſus ſcribe eis ſup buxũ ꝛ in libro diligenter exara illud: et erit in die noviſſimo in teſtimoniũ uſq; ĩ eternũ. Populus enim ad iracundiã ꝓvocans eſt: et filij mendaces: filij nolentes audire legem dei, qui dicũt videntib; nolite videre: aſpicientibus aſpicere nobis ea que recta ſunt. Loquimini nobis placentia: videte nobis errores: auferte a me viam: declinate a me ſemitam: ceſſet a facie noſtra ſanctus iſrahel. Propterea hec dicit ſanctus iſrahel; pro eo ꝙ reprobaſtis verbum hoc: ꝛ ſperaſtis in calumnia ꝛ tumultu. et innixi eſtis ſuper eo: Propterea erit vobis iniquitas hec: ſicut interruptio cadẽs: et requiſita ĩ muro excelſo, quoniã ſubito dũ non ſperatur veniet cõtritio eius: et cõminuetur ſicut conteritur lagena figuli cõtritione ꝑvalidã; et non invenietur de fragmentis eiꝰ teſta: ĩ qua portetur igniculus de incendio: aut hauriatur parum aque de fovea: quia hec dicit dominus deus iſrahel. Si revertimini et quieſcatis: ſalvi eritis. In ſilencio ꝛ in ſpe erit fortitudo veſtra. et noluiſtis et dixiſtis. Nequaq̃: ſed ad equos fugiemus: ideo fugietis. Et ſup veloces aſcendemus: ideo velociores erũt qui ꝑſequentur vos. Mille homines a facie terroris uniꝰ et a facie terroris quinq; fugietis: donec relinquamini q̃ſi malus navis ĩ vertice montis: ꝛ quaſi ſignũ ſup collem. Propterea expectat dominus ut miſereatur veſtri: et ideo exultabit parcens vobis: quia deus iudicij dñs. beati omnes qui expectant eum. Populus enim ſyon habitabit ĩ iheruſalem, plorans nequaq̃ plorabis: miſerãs miſerabitur tui. Ad vocem clamoris tui ſtatim ut audierit reſpondebit tibi, et dabit vobis dominus panẽ arctũ: et aquã brevẽ; ꝛ nõ faciet avolare a te ultra doctorem tuũ: et erũt oculi tui videntes ꝑceptorem tuũ: et aures tue audient verbũ poſt tergũ monentis. Hec eſt via ambulate in ea: ꝛ nõ declinetis neq; ad dexteram neq; ad ſiniſtrã. Et cõtaminabis laminas ſculptiliũ argẽti tui: ꝛ veſtimentũ cõflatilis auri tui: ꝛ diſpges ea ſicut immũdiciã menſtruate. Egredere: dices ei. Et dabitur pluvia ſemini tuo ubicunq; ſeminaveris ĩ terra: et panis frugum terre erit uberrimꝰ et pinguis. Paſcetur in poſſeſſione tua in die illo agnꝰ ſpacioſe: et tauri tui ꝛ pulli aſinoꝝ qui operantur terrã: cõmixtum migma comedent ſicut in area ut ventilatũ ẽ. Et erũt ſup omnẽ montẽ excelſum et ſup omnẽ collẽ elevatum rivi currentiũ aquaꝝ in die interfectionis multoꝝ: cum ceciderint turres. Et erit lux lune ſicut lux ſolis: et lux ſolis

mb

nolite

dñq

ſacto

erit ſeptempliciter. ſicut lux ſeptem dieꝝ. in die qua alligauerit dominus vulnus ꝑpli ſui: et ꝑcuſſuram plage eius ſanauerit. Ecce nomē domini venit de longinquo: ardens furor eius: et grauis ad portādū. Labia ei⁹ repleta ſūt indignatione: et lingua ei⁹ q̄ſi ignis deuorās. Spiritus eius velut torrens inundans uſq; ad mediū colli. ad ꝑdendas gentes in nichilum: et frenū erroris qđ erat ī maxillis ꝑploꝝ. Canticū erit vobis ſicut vox ſanctificate ſolemnitatis: et leticia cordis ſicut qui ꝑgit cū tibia. ut intret ī montē dñi ad fortem iſrahel. Et auditā faciet dominus gloriam vocis ſue: et terrorem brachij ſui oſtendet in comminatione furoris. et flamme ignis deuorantis, allidet in turbine: et ī lapide grandinis. A voce enim dñi pauebit aſſur virga ꝑcuſſus: et erit tranſitus virge fundatus quā requieſcere faciet dominus ſuꝑ eum, in tympanis et cytharis et bellis p̄cipuis expugnabit eos. Preparata eſt enim ab heri tophet: a rege preparata. profunda et dilatata. Nutrimenta eius ignis: et ligna multa, flatus domini ſicut torrens ſulphuris ſuccendens eā. c. xxxi.

Ve qui deſcendūt in egiptū ad auxiliū in equis ſperantes: et habentes fiduciā ſuꝑ quadrigis qa multe ſunt: ⁊ ſuꝑ equitibꝫ quia p̄ualidi nimis: et non ſunt confiſi ſuꝑ ſanctum iſrahel: et dominū nō requiſierūt. Ipſe autem ſapiens adduxit malū. et verba ſua non abſtulit: et conſurget contra domū peſſimoꝝ: et cōtra auxiliū operantiū iniquitatē. Egiptus homo et non deus: et equi eoꝝ caro et nō ſpiritus: et dñs inclinabit manū ſuam et corruet auxiliator: et cadet cui preſtat̄ auxiliū: ſimulq; omnes cōſumentur: quia hec dicit dominus ad me. Quomodo ſi rugiat leo et catulus leonis ſuꝑ p̄dam ſuam. cū occurrerit ei multitudo paſtoꝝ. a voce eoꝝ nō formidabit: et a multitudine eoꝝ non pauebit: ſic deſcendet dñs exercituū ut p̄lietur ſuꝑ montē ſyon ⁊ ſuꝑ collem eius. Sicut aues volātes: ſic ꝓteget dominus exercituū iheruſalē: ꝓtegens ⁊ liberās: tranſiens et ſaluans. Conuertimini ſicut in ꝓfundū receſſeratis filij iſrahel. In die enim illa abiciet vir ydola argenti ſui. et ydola auri ſui que fecerūt vobis manus veſtre in peccatū: et cadet aſſur in gladio non viri: et gladius non hominis vorabit eū, ⁊ fugiet non a facie gladij: et iuuenes ei⁹ vectigales erunt; ⁊ fortitudo eius a terrore tranſibit: et pauebūt fugiētes principes ei⁹. Dixit dñs: cui⁹ ē ignis in ſyon. et camin⁹ ei⁹ in iheruſalē. ca. xxxii.

Ecce ī iuſticia regnabit rex. et principes in iudicio p̄erunt: et erit vir ſicut qui abſconditur a vento. et celat ſe a tempeſtate: ſicut riui aquarum in ſiti. et umbra petre ꝓminētis in t̄ra deſerta. Non caligīnabūt oculi videntiū: et aures audientiū diligenter auſcultabunt: ⁊ cor ſtultoꝝ intelliget ſciētiā: et lingua balboꝝ velociter loquetur ⁊ plane. Non vocabitur ultra is q̄ inſipiens eſt princeps: neq; fraudulentus appellabitur maior. Stult⁹ enī fatua loquet̄: et cor eius faciet iniquitatem: ut ꝑficiat ſimulationē. et loquat̄ ad dñm fraudulenter: ⁊ vacuā faciat animam eſurientis. ⁊ potū ſitienti auferat. Fraudulenti vaſa peſſima ſunt, ipſe enim cogitationes cōcinnabit ad perdendos mites in ſermone mendacij: cū loqueretur pauper iudiciū. Princeps vero ea que digna sunt principi cogitabit: et ipse super duces stabit. Mulieres opulente surgite ⁊ audite vocem meam: filie cõfidentes ꝑcipite auribꝫ eloquiũ meũ. Post dies enĩ et annũ ⁊ vos cõturbabimini cõfidentes. Consummata est enĩ vindemia: collectio ultra nõ veniet. Obstupescite opulẽte: cõturbamini confidentes: exuite vos et cõfundimini: accingite lũbos vr̃os sup ubera. Plangite sup regione desiderabili: sup vinea fertili. Sup humũ populi mei spine ⁊ vepres ascendent: quãto magis sup om̃es domos gaudij civitatis exultantis? Domus enĩ dimissa est: multitudo urbis relicta ẽ; tenebre ⁊ palpatio facte sunt super speluncas usq; ĩ eternũ. Gaudiũ onagroꝝ pascua gregũ: donec effundatur sup nos spiritus de excelso. Et erit desertũ in chermel: et chermel in saltũ reputabitur: ⁊ habitabit in solitudine iudiciũ: ⁊ iusticia in chermel sedebit. Et erit opus iusticie pax: et cultꝰ iusticie silentiũ: et securitas usq; ĩ sempiternũ. Et sedebit ꝑplus meꝰ ĩ pulcritudine pacis: et in tabernaculis fiducie ⁊ in requie opulenta. Grãdo aũt ĩ descensione saltꝰ: et humilitate humiliabit̃ civitas. Beati q̃ seminatis sup om̃es aquas: immittẽtes pedẽ bovis ⁊ asini. Ca. xxxiii.

Ve qui p̄daris: nõne et ipse p̄daberis? Et qui spernis: nõne ⁊ ipe spernetis? Cũ cõsummaveris dep̄dationẽ dep̄daberis: cũ fatigatus desieris contemnere: contemneris. Dñe miserere nostri te enim expectãmus: esto brachiũ nostrũ in mane: et salus nr̃a in tempore tribulationis. A voce ãgeli fugerũt ꝑpli: ab exaltatione tua disꝑse sũt gentes. Et cõgregabũtur spolia vestra sicut colligitur brucus: velut cũ fosse plene fuerint de eo. Magnificatꝰ est dñs quoniã habitavit ĩ excelso: implevit syon iudicio et iusticia: et erit fides in temporibꝫ suis. Divitie salutis sapientia et scientia: timor dñi ipe thesaurꝰ eius. Ecce videntes clamabũt foris: angeli pacis amare flebũt. Dissipate sunt vie: cessavit trãsiens ꝑ semitam: irritũ factũ est pactũ: ꝓiecit civitates: nõ reputavit homines. Luxit ⁊ elanguit terra: confusus est libanus et obsorduit. Et factus est saron sicut desertum: et concussa est basan et carmelus. Nũc cõsurgam dicit dominꝰ: nunc exaltabor et nunc sublimabor. Cõcipietis ardorem et parietis stipulam: spiritꝰ vr̃ ut ignis vorabit vos: et erũt ꝑpli quasi de incendio cinis: spine cõgregate igni comburent̃. Audite qui lõge estis q̃ fecerim: et cognoscite vicini fortitudinẽ meã. Cõterriti sũt in syon peccatores: possedit timor ypocritas. Quis poterit habitare de vobis cum igne devorante: aut quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis? Qui ambulat ĩ iusticijs et loquitur veritatẽ: qui ꝓicit avariciã ex calumnia: et excutit manus suas ab omni munere. Qui obturat aures suas ne audiat sanguinẽ ⁊ claudit oculos suos ne videat malum, iste in excelsis habitabit: munimenta saxoꝝ sublimitas eius: panis ei datus ẽ: aque eius fideles sunt. Regem in decore suo videbit: oculi eius cernent terrã de longe: cor tuũ meditabitur timorem. Ubi ẽ litteratus, ubi legis verba ponderãs; ubi doctor parvuloꝝ? Populũ imprudentem non videbis: ꝑplm alti sermonis: ita ut non possis intelligere disertitudinem lingue eius: in quo nulla est sapientia. Respice syon civitatem ſolemnitatis noſtre: oculi tui videbūt iheruſalē habitationē opulentam. tabernaculū qđ nequaq̄ tranſferri poterit: nec auferentur claui eius in ſempiternū. ⁊ omnes funiculi eius nō rumpentur: quia ſolūmodo ibi magnificatꝰ eſt dominus noſter. Locus fluuiorꝝ riui latiſſimi ⁊ patentes: nō tranſibit ſuꝑ eum nauis remigū: neq; trieris magna tranſgredietur eum. Dominꝰ enim iudex noſter: dn̄s legifer noſter: dominus rex noſter: ipſe ſaluabit nos. Laxati ſunt funiculi tui: ſed non p̄ualebūt. Sic erit malus tuus ut dilatare ſignū nō queas. Tunc diuidentur ſpolia p̄darꝝ multarꝝ: claudi diripient rapinam: nec dicet vicinus. elangui. Populus qui habitat in ea: auferetur ab eo iniquitas. ca. xxxiiii.

Accedite gentes et audite: et populi attendite: audiat terra ⁊ plenitudo eius. orbis ⁊ omne germen eius: quia indignatio dn̄i ſuꝑ omnes gentes: et furor ſuꝑ uniuerſam maliciam eorꝝ. Interfecit eos: et dedit eos in occiſionem. Interfecti eorꝝ ꝓicientur: et de cadaueribus eorꝝ aſcendet fetor. Tabeſcent montes a ſanguine eorꝝ. et tabeſcet omnis milicia celorꝝ: et complicabuntur ſicut liber celi: ⁊ om̄is milicia eorꝝ defluet ſicut defluit foliū de vinea et de ficu: quoniā inebriatus eſt ī celo gladius meus. Ecce ſuꝑ ydumeā deſcendet: et ſuꝑ ꝓplm interfectionis mee ad iudiciū. Gladius dn̄i repletus eſt ſanguine: incraſſatꝰ eſt adipe de ſanguine agnorꝝ ⁊ hircorꝝ: ⁊ de ſanguine medullatorꝝ arietum. Victima enim dn̄i in boſra: et interfectio magna in terra edom: et deſcendent unicornes cū eis. ⁊ tauri cum potentibꝫ. Inebriabitur terra eorꝝ ſanguine. et humꝰ eorꝝ adipe pinguiū: quia dies ultionis domini. annus retributionis iudicij ſyon. Et conuertentur torrentes eius in picem: et humus eius in ſulphur. Et erit t̄ra eius ī picem ardentem nocte et die: nō extinguetur in ſempiternū. Aſcendet fumus eius a generatione in generationem: deſolabitur in ſecula ſeculorꝝ. Nō erit tranſiens ꝑ eam: et poſſidebūt illā onocrotalus et ericius: et ibis et coruus habitabūt in ea. Et extendetur ſuꝑ eam menſura ut redigatur ad nichilū: et perpendiculū in deſolationē. Nobiles eius nō erūt ibi: regem potius inuocabūt: ⁊ omnes principes eiꝰ erūt in nichilū. Et orientur in domibus eius ſpine et urtice. et paliurus in munitōbus eius: et erit cubile draconū. et paſcua ſtrutionū: ⁊ occurrent demonia onocentauris: et piloſus clamabit alter ad alterū. Ibi cubauit lamia ⁊ inuenit ſibi requiem: ibi habuit foueam ericius. et enutriuit catulos: et circumfodit et fouit in umbra eiꝰ. Illuc congregati ſunt milui. alter ad alterū. Requirite diligenter in libro domini et legite: unū ex eis nō defuit. alter alterum nō queſiuit: quia qđ ex ore meo procedit ille mādauit: ⁊ ſpiritus eius ipſe congregauit ea: et ipſe miſit eis ſortem. et manus eius diuiſit eam illis in menſuram. Uſq; ineternum poſſidebūt eam: in generatione et generationem habitabunt in ea. ca. xxxv.

Letabitur deſerta ⁊ inuia: ⁊ exultabit ſolitudo: ⁊ florebit quaſi lilium. Germinās germinabit: et exultabit letabūda et laudās. Gloria libani data eſt ei: decor carmeli ⁊ ſaron. Ipſi videbunt gloriam domini: et decorem dei noſtri. Confortate manus diſſolutas: et genua debilia roborate. Dicite puſillanimes. confortamini:et nolite timere. Ecce deus veſter ultionē adducet retributionis: deus ipſe veniet et ſaluabit vos. Tūc aperientur oculi cecorū:et aures ſurdoꝝ patebūt. Tunc ſaliet ſicut cervus claudus. et apta erit lingua mutoꝝ: quia ſciſſe ſunt ī deſerto aque. ⁊ torrentes in ſolitudine: et q̄ erat arida in ſtagnū: ⁊ ſitiens in fontes aquaꝝ. In cubilibꝫ in quibus prius dracones habitabāt. orietur viror calami et iunci: et erit ibi ſemita: et via ſancta vocabitur. Nō tranſibit ꝑ eā pollutus:et hec erit vobis directa via: ita ut ſtulti nō errēt ꝑ eam. Nō erit ibi leo: ⁊ mala beſtia nō aſcendet ꝑ eā nec invenietur ibi. Et ābulabunt qui liberati fuerint ⁊ redempti a domino: cōuertentur ⁊ venient in ſyon cū laude: ⁊ leticia ſempiterna ſuper caput eorum. Gaudium et leticiam obtinebunt:et fugiet dolor et gemitus.

ca. xxxvi.

Et factum eſt ī quartodecimo anno regis ezechie: aſcendit in ſennacherib rex aſſirioꝝ ſup omnes civitates iuda munitas. et cepit eas. Et miſit rex aſſirioꝝ rablacen de lachis in iheruſalē. ad regem ezechiam ī manu gravi: et ſtetit in aqueductu piſcine ſuperioris. in via agri fullonis. Et egreſſus eſt ad eū eliachim fili⁹ elchie qui erat ſup domū. et ſobna ſcriba. ⁊ ioahe fili⁹ aſaph a cōmentariis. Et dixit ad eos rablaces. Dicite ezechie. Hec dicit rex magnus rex aſſirioꝝ. Que eſt iſta fiducia qua cōfidis: aut quo cōſilio vel fortitudine rebellare diſponis? Sup quē habes fiduciā. quia receſſiſti a me? Ecce cōfidis ſup baculū harundineū confractū iſtū ſup egiptū: cui ſi inniſus fuerit homo. intrabit in manū ei⁹ et ꝑforabit eam: ſic pharao rex egipti omnibus qui cōfidunt ī eo. Qd ſi reſponderis michi. in domino deo noſtro confidimus: nōne ipſe eſt cui⁹ abſtulit ezechias excelſa ⁊ altaria. et dixit iude et iheruſalē corā altari iſto adorabitis? Et nunc trade te domino meo regi aſſirioꝝ: ⁊ dabo tibi duo milia equoꝝ: nec poteris ex te ꝑbere aſcenſores eoꝝ. Et quomodo ſuſtinebis faciem iudicis unius loci ex ſervis dūi mei minoribus? Qd ſi confidis ī egipto in quadriga. et in equitibꝫ: et nūc nūquid ſine domino aſcendi ad terrā iſtā. ut diſꝑderē eā? Dūs dixit ad me. Aſcende ſup terrā iſtā: et diſꝑde eā. Et dixit eliachim. et ſobna. et ioahe ad rablacen. Loquere ad ſervos tuos ſyra lingua intelligim⁹ enim: ne loquaris ad nos iudaice in auribus ꝑpli q̄ eſt ſup muꝝ. Et dixit rablaces. Numqd ad dūm tuū et ad te miſit me dūs me⁹. ut loquerer oīa verba iſta: ⁊ nō potius ad viros qui ſedent in muro ut comedant ſtercora ſua. et bibāt urinam pedū ſuoꝝ vobiſcum? Et ſtetit rablaces: et clamavit voce magna iudaice et dixit. Audite verba regis magni regis aſſirioꝝ. Hec dicit rex. Non ſeducat vos ezechias. quia nō poterit eruere vos: et non vobis tribuat fiduciā ezechias ſup dūo dicens. eruens liberabit nos dūs: nō dabitur civitas iſta in manu regis aſſiriorū. Nolite audire ezechiam: hec enī dicit rex aſſirioꝝ. Facite mecum benedictionem. et egredimini ad me: ⁊ comedite unuſquiſq; vineā ſuā. ⁊ unuſquiſqꝫ ficum ſuā: ⁊ bibite unuſquiſqꝫ aquam ciſterne ſue: donec veniā ⁊ tollā vos ad terrā que eſt ut terra veſtra. terram frumēti ⁊ vini: terram panū ⁊ vinearū. Nec conturbet vos ezechias dicens:

dominus liberabit nos. Nunquid liberauerūt dij gentiū unuſquiſq; terram ſuā de manu regis aſſirioꝝ? Ubi eſt deus emath et arfad? Ubi de⁹ ſepharuaim? Nunquid liberauerunt ſamariam de manu mea? Quis ē ex omnibus dijs terraꝝ iſtaꝝ qui eruerit terrā ſuā de manu mea: ut eruat dominus iheruſalem de manu mea? Et ſiluerūt et nō reſponderūt ei uerbū. Mandauerat enī rex dicens: ne reſpōdeatis ei. Et ingreſſus eſt eliachim filius elchie qui erat ſup domū · et ſobna ſcriba · et ioahe filius aſaph · a commentarijs ad ezechiam ſciſſis ueſtibus: ⁊ nunciauerunt ei uerba rabſacis. ca. xxxvii.

Et factum eſt cum audiſſet rex ezechias ſcidit ueſtimēta ſua · ⁊ obuolutus eſt ſacco: ⁊ intrauit in domū domini. Et miſit eliachim qui erat ſuper domū · et ſobnā ſcribā · et ſeniores de ſacerdotib; opertos ſaccis · ad yſaiā filiū amos ꝓphetā: et dixerūt ad eum. Hec dicit rex ezechias. Dies tribulationis ⁊ correptionis · ⁊ blaſphemie dies hec: quia uenerunt filij uſq; ad partum · et uirtus nō eſt pariēti. Si quomodo audiat dñs deus tuus uerba rabſacis: quē miſit rex aſſiriorū dñs ſuus ad blaſphemandū deū uiuentem: et exprobrandū ſermonib; quos audiuit dominus deus tuus. Leua ergo orationē pro reliquijs que reperte ſunt. Et uenerūt ſerui regis ezechie ad yſaiam: ⁊ dixit ad eos yſaias. Hec dicetis domino ueſtro. Hec dicit dñs. Ne timeas a facie uerborū q̄ audiſti: quibus blaſphemauerūt pueri regis aſſiriorum me. Ecce ego dabo ei ſpiritum et audiet nunciū · et reuertetur ad terrā ſuam: ⁊ corruere eum faciam gladio in terra ſua. Reuerſus ē aūt rabſaces: et inuenit regem aſſirioꝝ preliantem aduerſus lobnā. Audierat enī quia profectus eſſet de lachis: ⁊ audiuit de taracha rege ethiopie dicētes: egreſſus eſt ut pugnet contra te. Quod cū audiſſet · miſit nuncios ad ezechiam dicens. Hec dicetis ezechie regi iude loquentes. Non te decipiat deus tuus ī quo tu confidis dicens: nō dabitur iheruſalem in manu regis aſſirioꝝ. Ecce tu noſti omnia que fecerūt reges aſſiriorū omnib; terris quas ſubuerterūt: et tu poteris liberari? Nunquid eruerūt eos dij gentium · quos ſubuerterūt patres mei: gozan ⁊ aran et reſeph et filios eden qui erant in thalaſſar? Ubi eſt rex emath et rex arfad et rex urbis ſepharuaim · ana et aua? Et tulit ezechias libros de manu nūciorū et legit eos: ⁊ aſcendit ī domū domini · ⁊ expandit eos corā domino. Et orauit ezechias ad dñm dicēs. Dñe exercituū deus iſrahel qui ſedes ſup cherubin · tu es deus ſolus omnium regnoꝝ terre: tu feciſti celū ⁊ terram: inclina domine aurem tuā ⁊ audi · aperi oculos tuos et uide: ⁊ audi oīa uerba ſennacherib que miſit ad blaſphemandum deum uiuentem. Uere enim dñe deſertas fecerunt reges aſſirioꝝ terras ⁊ regiones earum · et dederunt deos earū igni: non enim erant dij ſed opera manuū hominum · lignū ⁊ lapis: ⁊ comminuerunt eos. Et nūc domine deus noſter ſalua nos de manu ei⁹: ⁊ cognoſcant oīa regna terre · quia tu es dominus deus ſolus. Et miſit yſaias fili⁹ amos ad ezechiam dicens. Hec dicit dñs deus iſrl̄. Pro quibus rogaſti me de ſennacherib rege aſſirioꝝ: hoc eſt uerbū qd̄ locutus eſt dñs ſup eum. Deſpexit te ⁊ ſubſannauit te uirgo filia ſyon: poſt te caput mouit filia iherusalē. Cui exprobrasti· et quē blasphemasti: et sup quem exaltasti vocem· ⁊ leuasti altitudinem oculoꝝ tuoꝝ? Ad sanctum israhel. In manu seruoꝝ tuoꝝ exprobrasti dn̄o· ⁊ dixisti. In multitudine quadrigaꝝ meaꝝ ego ascendi altitudinē montiū· iuga libani: et succidā excelsa cedroꝝ eius· et electas abietes illius: ⁊ introibo altitudinē summitatis eius· saltū carmeli eius. ego fodi et bibi aquam: et exsiccaui vestigio pedis mei omnes riuos aggeꝝ. Numquid non audisti que olim fecerim ei? Ex diebꝫ antiquis ego plasmaui illud· et nūc adduxi: et factum est in eradicationē colliū compugnantiū· ⁊ ciuitatū munitaꝝ. Habitatores eaꝝ breuiata manu cōtremuerūt· et cōfusi sunt: facti sūt sicut feniū agri· ⁊ gramē pascue: ⁊ herba tectoꝝ que exaruit anteq̄ maturesceret. Habitationem tuā ⁊ egressum tuū· et introitū tuū cognoui: et insaniā tuā contra me. Cū fureres aduersum me· superbia tua ascendit in aures meas. Ponā ergo circulū in naribus tuis· ⁊ frenū in labijs tuis: et reducā te in viā ꝑ quā venisti. Tibi aūt hoc erit signū. Comede hoc āno que spōte nascunt': et in anno secundo pomis vescere. In anno aūt tercio seminate et metite: et plātate vineas· ⁊ comedite fructū eaꝝ: et mittet id qd̄ saluatū fuerit de domo iuda· et qd̄ reliquū est radicem deorsū· et faciet fructū sursum: quia de iherusalem exibūt reliquie· et saluatō de monte syon. Zel⁹ dn̄i exercituū faciet istud. Propterea hec dicit dn̄s de rege assiriorum. Non introibit ciuitatem hanc et non iaciet ibi sagittā· et nō occupabit eā clipeus: et nō mittet ī circuitu ei⁹ aggerē. In via qua venit ꝑ eā reuertet' et ciuitatem hanc non ingredietur dicit dn̄s. Et ꝓtegam ciuitatem istam ⁊ saluē eā: ꝓpter me et ꝓpter dauid seruū meum. Egressus est aūt angelus dn̄i et ꝑcussit in castris assirioꝝ centūoctogintaquinq; milia. Et surrexerūt mane: ⁊ ecce omnes cadauera mortuorū. Et egressus est et abijt· et egressus est sennacherib rex assirioꝝ: et habitauit in niniue. Et factū est cum adoraret in tēplo nesrach deū suū ad ramelech ⁊ sarasar· filij ei⁹ ꝑcusserūt eū gladio: fugerūtq; ī terrā ararath: et regnauit assaraddon fili⁹ ei⁹ ꝓ eo.

Ca. xxxviii.

In diebus illis egrotauit ezechias usq; ad mortē: et intrauit ad eum ysaias filius amos ꝓpheta· et dixit ei. Hec dicit dn̄s. Dispone domui tue: quia morieris tu et nō viues. Et cōuertit ezechias faciem suā ad parietem: ⁊ orauit ad dn̄m ⁊ dixit. Obsecro dn̄e· memento queso quomō ābulauerim coram te in veritate ⁊ in corde ꝑfecto: ⁊ qd̄ bonum est ī oculis tuis fecerim. Et fleuit ezechias fletu magno. Et factū est verbum dn̄i ad ysaiam dicens. Vade ⁊ dic ezechie. Hec dicit dn̄s deus dauid patris tui. Audiui orationē tuam: et vidi lacrimā tuā. Ecce ego adiciā sup dies tuos quindecim ānos: ⁊ de manu regis assirioꝝ eruam te· ⁊ ciuitatē istam: ⁊ ꝓtegam eam. Hoc aūt tibi erit signū a domino· quia faciet dn̄s verbū hoc qd̄ locutus est. Ecce ego reuerti faciam umbrā lineaꝝ ꝑ q̄s descenderat in horologio achas· in sole retrorsum decem lineis. Et reuersus ē sol decē lineis ꝑ gradus q̄s descenderat. Scriptura ezechie regis iuda cū egrotasset· ⁊ cōualuisset de infirmitate sua. Ego dixi in dimidio dierū meorum vadā ad portas inferi: quesiui residuū annorũ meoꝝ. Dixi nõ videbo dñm deũ in terra viuentiũ: non aſpiciã hominem ultra · ⁊ habitatorem quietis. Generatio mea ablata eſt ⁊ cõuoluta eſt a me · quaſi tabernaculũ paſtorum. Preciſa ē velut a texente vita mea: dũ adhuc ordirer ſuccidit me. De mane uſq; ad veſperã finies me: ſperabã uſq; ad mane. Quaſi leo ſic cõtriuit omĩa oſſa mea. De mane uſq; ad veſperã finies me. Sicut pullus hirundinis ſic clamabo: meditabor ut colũba. Attenuati ſunt oculi mei: ſuſpicientes in excelſum. Domine vim patior reſponde ꝓ me. Quid dicam: aut quid reſpõdebit michi cum ipſe fecerit? Recogitabo omnes annos meos in amaritudine anime mee. Domine ſi ſic viuitur et in talibus vita ſpiritus mei · corripies me ⁊ viuificabis me: ecce in pace amaritudo mea amariſſima. Tu autem eruiſti animã meam ut nõ periret: ꝓieciſti poſt tergũ tuum omĩa peccata mea: quia nõ infernus confitebit̄ tibi · neq; mors laudabit te: non expectabũt qui deſcendunt in lacum veritatem tuam. Viuens viuens ipſe confitebitur tibi ſicut et ego hodie: pater filijs notam faciet veritatem tuã. Domine ſaluum me fac: et pſalmos noſtros cãtabim⁹ cunctis diebus vite noſtre ĩ domo domini. Et iuſſit yſaias ut tollerēt maſſam de ficis · et cataplaſmarēt ſuper vulnus et ſanaretur. Et dixit ezechias. Quod erit ſignum quia aſcendã in domo domini? ca. xxxix.

In tēpore illo miſit merodach baladan filius baladan rex babilonis libros ⁊ munera ad ezechiam. Audierat enĩ ꝙ egrotaſſet ⁊ conualuiſſet. Letatus eſt aũt ſup eis ezechias: et oſtendit eis cellam aromatũ et argenti et auri et odoramentoꝝ et ungenti optimi et omnes apothecas ſupellectilis ſue et uniuerſa q̄ inuenta ſunt in theſauris ei⁹. Non fuit verbũ qđ nõ oſtenderet eis ezechias in domo ſua: et in omni poteſtate ſua. Introiuit autem yſaias propheta ad ezechiam regem et dixit ei. Quid dixerũt viri iſti: ⁊ unde venerũt ad te? Et dixit ezechias. De terra longinqua venerũt ad me: de babilone. Et dixit. Quid viderũt in domo tua? Et dixit ezechias. Omĩa q̄ in domo mea ſũt viderũt. Nõ fuit res quã non oſtenderim eis in theſauris meis. Et dixit yſaias ad ezechiam. Audi verbũ dñi exercituũ. Ecce dies venient: et auferentur omnia que in domo tua ſunt et que thezaurizauerũt patres tui uſq; ad diem hanc in babilonē. Non relinquetur quicq; dicit dñs. Et de filijs tuis q̄ exibũt de te q̄s genueris tollēt: et erũt eunuchi ĩ palatio regis babilonis. Et dixit ezechias ad yſaiam. Bonũ verbũ dñi qđ locut⁹ eſt. Et dixit. Fiat tantũ pax ⁊ veritas ĩ diebꝫ meis. c. xl.

Conſolamini conſolamini ꝑple meus: dicit deus veſter. Loquimini ad cor iheruſalē et aduocate eã: quoniã completa eſt malicia eius: dimiſſa eſt iniquitas illius. Suſcepit de manu dñi duplicia pro omĩbus peccatis ſuis. Vox clamãtis in deſerto. Parate viã dñi: rectas facite ĩ ſolitudine ſemitas dei nr̄i. Omĩs vallis exaltabit̄ et omĩs mõs et collis humiliabitur: et erũt praua in directa: et aſpera ĩ vias planas. Et reuelabitur gloria dñi: et videbit omnis caro pariter qđ os domini locutũ eſt. Vox dicentis. Clama. Et dixi. Quid clamabo? Omnis caro fenũ: et omnis gloria eius quaſi flos agri. Exſiccatũ ē fenũ manet

et recidit flos:quia ſpiritus dn̄i ſufflauit in eo. Vere fenū eſt pplus. Exiccatum eſt fenū et recidit flos:verbū autē domini ſtabit in eternū. Sup mōtem excelſum aſcende tu qui euangelizas ſyon:exalta in fortitudine vocem tuā qui euangelizas iheruſalē. Exalta:noli timere. Dic ciuitatibus iude,ecce deus veſter. Ecce dn̄s deus in fortitudine veniet:et brachiū eius dominabit̄. Ecce merces eius cum eo:et opus illiꝰ corā illo. Sicut paſtor gregem ſuum paſcet:in brachio ſuo congregabit agnos·⁊ in ſinu ſuo leuabit:fetas ipſe portabit. Quis menſus eſt pugillo aquas:et celos palmo ponderauit? Quis appendit tribꝫ digitis molem terre:et librauit in pondere montes et colles in ſtatera? Quis adiuuit ſpiritum dn̄i:aut quis conſiliariꝰ eiꝰ fuit et oſtendit illi? Cum quo iniit conſilium ⁊ inſtruxit eum·⁊ docuit eū ſemitā iuſticie·et erudiuit eum ſcientia:⁊ viā prudētie oſtendit illi? Ecce gentes q̄ſi ſtilla ſitule:et quaſi momentū ſtatere reputate ſunt. Ecce inſule q̄ſi puluis exiguus:et libanus non ſufficiet ad ſuccendendū:⁊ animalia eius nō ſufficient ad olocauſtū. Omēs gentes q̄ſi nō ſint ſic ſunt corā eo:et quaſi nichilum ⁊ inane reputate ſunt ei. Cui igit̄ ſimilē feciſtis deum:aut quā ymaginem ponetis ei? Nūquid ſculptile conflabit faber:aut aurifex auro figurabit illud·et laminis argenteis argētarius? Forte lignū ⁊ imputribile elegit artifex ſapiens:querit quomō ſtatuat ſimulacrū qđ nō moueatur. Nunquid non ſcietis? Nunquid nō audiſtis? Nunquid nō ānunciatū ē vobis ab inicio? Nunquid nō intellexiſtis fundamenta terre? Qui ſedet ſup girū terre:et habitatores eiꝰ ſunt quaſi locuſte. Qui extendit velut nichilū celos:et expandit eos ſicut tabernaculū ad inhabitandū. Qui dat ſecretoꝝ ſcrutatores quaſi non ſint:iudices terre velut inane fecit. Et quidē neqꝫ plantato neqꝫ ſato neqꝫ radicato in terra trunco eoꝝ. Repente flauit in eos et aruerunt:et turbo quaſi ſtipulam auferet eos. Et cui aſſimilaſtis me·⁊ adequaſtis dicit ſanctus? Leuate in excelſum oculos veſtros·et videte quis creauit hec. Qui educit in numero miliciam eorū:et omnes ex nomine vocat. Pre multitudine fortitudinis et roboris virtutiſqꝫ eius:neqꝫ unum reliquum fuit. Quare dicis iacob et loq̄ris iſrahel·abſcondita ē via mea a domino:et a deo meo iudiciū meum tranſibit? Nunquid neſcis:aut non audiſti? Deus ſempiternꝰ dn̄s. qui creauit terminos terre:et non deficiet neqꝫ laborabit:nec eſt inueſtigatio ſapientie eius. Qui dat laſſo virtutem:et hiis q̄ nō ſūt:fortitudinē et robur mltiplicat. Deficiēt pueri ⁊ laborabūt:et iuuenes in infirmitate cadēt. Qui aūt ſperant ī dn̄o mutabūt fortitudinē:aſſument pēnas ſicut aquile·currēt ⁊ nō laborabunt:āmbulabūt et nō deficiēt.

ca. xli.

Taceant ad me inſule:et gentes mutent fortitudinem. Accedāt et tūc loquantur:ſimul ad iudicium propinquemꝰ. Quis ſuſcitauit ab oriente iuſtum:vocauit eum ut ſequeret̄ ſe? Dabit ī cōſpectu eiꝰ gentes:⁊ reges obtinebit. Dabit q̄ſi puluerē gladio eiꝰ:ſicut ſtipulā vento raptam arcui eiꝰ. Perſequet̄ eos:trāſibit ī pace:ſemita in pedibꝫ eiꝰ nō apparebit. Quis hec operatꝰ eſt et fecit:vocās generatiōes ab exordio? Ego dominꝰ:primus et nouiſſimus ego ſū. Viderūt inſule et timuerūt: extrema terre obſtupuerunt. et appropīquauerūt et acceſſerūt. Vnuſquiſq; ꝓximo ſuo auxiliatur: et fratri ſuo dicet confortare. Cōfortauit faber erarius percutiens malleo eū qui cudebat tūc temporis: dicens glutino bonum eſt: et confortauit eum clauis ut nō moueatur. Et tu iſrahel ſerue meꝰ: iacob quē elegi: ſemen abraham amici mei· in quo apprehendi te. Ab extremis terre ⁊ a longinquis eius vocaui te: ⁊ dixi tibi. Seruus meus es tu: elegi te et non abieci te. Ne timeas quia tecum ego ſum: ne declines: quia ego deus tuus. Confortaui te et auxiliatus ſum tui: et ſuſcepit te dextera iuſti mei. Ecce confundentur et erubeſcent omnes qui pugnāt aduerſū te. Erūt quaſi non ſint: et peribūt viri qui contradicunt tibi. Queres eos et nō inuenies viros rebelles tuos: et erunt q̄ſi non ſint ⁊ veluti cōſumptio hominis bellantis aduerſum te: quia ego dn̄s deus tuus apprehendens manū tuā dicenſq; tibi. Ne timeas: ego adiuui te. Noli timere vermis iacob: qui mortui eſtis ex iſrahel. Ego auxiliatꝰ ſum tui dicit dominus: et redemptor tuus ſanctꝰ iſrahel. Ego poſui te q̄ſi plauſtrum triturans nouū: habens roſtra ſerrantia. Et triturabis mōtes et comminues: et colles quaſi puluerē pones. Ventilabis eos et ventus tollet ⁊ turbo diſpget eos: et tu exultabis ī domino: in ſancto iſrahel letaberis. Egeni et pauperes querūt aquas et non ſūt: lingua eorꝝ ſiti aruit. Ego dominus exaudiā eos· deus iſrahel. nō derelinquam eos. Aperiā in ſupinis collibꝫ flumina: et in medio campoꝝ fontes. Ponam deſertum in ſtagna aquarū: et terram inuiā in riuos aquarꝝ. Dabo in ſolitudinē cedrū: et ſpinam et mirtum et lignū oliue. Ponā in deſerto abietem vlmū ⁊ buxū ſimul ut videant et ſciāt et recogitent et intelligant pariter: quia manꝰ dn̄i fecit hoc: et ſanctus iſrl̄ creauit illud. Prope facite iudicium veſtrū dicit dominus: afferte ſi quid forte habetis dixit rex iacob. Accedāt: et nūcient nobis quecunq; ventura ſunt. Priora que fuerūt nunciate: et ponemꝰ cor noſtrū et ſciemus: nouiſſima eorꝝ et que ventura ſunt indicate nobis. Annunciate que ventura ſunt ī futurū: et ſciemꝰ q̄a dii vos eſtis. Bene quoq; aut male ſi poteſtis facite: et loquamur et videamꝰ ſimul. Ecce vos eſtis ex nichilo: et opus veſtrū ex eo qd̄ non eſt. Abominatio eſt qui elegit vos. Suſcitaui ab aquilone: et veniet ab ortu ſolis. Vocabit nomen meum: et adducet magiſtratus quaſi lutum: et velut plaſtes conculcās humum. Quis annūciauit ab exordio ut ſciamus: ⁊ a principio ut dicamꝰ iuſtus es? Non eſt neq; annuncians neq; ꝑdicens: neq; audiens ſermones veſtros. Primus ad ſyon dicet ecce aſſum: et iheruſalē euangeliſtā dabo. Et vidi: ⁊ nō erat neq; ex iſtis quiſq̄ q̄ iniret cōſiliū ⁊ īterrogatꝰ reſpōderet verbū. Ecce om̄es iniuſti. et vana opera eorꝝ: ventꝰ ⁊ inane ſimulacra eorꝝ. c. xlii.

Ecce ſeruus meus ſuſcipiā eum: electus meus: cōplacuit ſibi in illo anima mea. Dedi ſpiritū meū ſuper eum: iudiciū gentibꝫ ꝓferet. Non clamabit neq; accipiet ꝑſonā: nec audietur rex eius foris. Calamū quaſſatū non conteret: et linū fumigans non extinguet. In veritate educet iudiciū. Non erit triſtis neq; turbulentꝰ donec

vox

ponat in terra iudiciū: ⁊ legē ei⁹ inſule expectabūt. Hec dicit dominus deus creans celos et extendens eos: firmās terram ⁊ que germināt ex ea: dās flatum pp̄lo qui eſt ſuꝑ terrā: et ſpiritum calcantibꝫ eam. Ego dominus vocaui te in iuſticia: et apphendi manum tuam: ⁊ ſeruaui te. Et dedi te in fedus populi: in lucem gentiū: ut aperires oculos cecoꝝ ⁊ educeres de concluſione vinctū: de domo carceris ſedentes in tenebris. Ego dñs: hoc eſt nomē meū. Gloriā meā alteri nō dabo: et laudē meā ſculptilibꝫ. Que ꝑ̄ma fuerūt ecce venerunt: noua qꝫ ego ānūcio: anteq̄ꝫ oriātur audita vobis faciā. Cātate dño canticū nouū: laus eius ab extremis terre. Qui deſcenditis in mare et plenitudo eius inſule et habitatores eaꝝ. Subleuetur deſertum ⁊ ciuitates eius: ī domibus habitabit cedar. Laudate habitatores petre: de vertice montiū clamabūt. Ponent dño gloriā: et laudem eius in inſulis nunciabūt. Domin⁹ ſicut fortis egredietur: ſicut vir preliator ſuſcitabit zelū. Vociferabitur et clamabit: ſuꝑ inimicos ſuos cōfortabitur. Tacui: ſemꝑ ſilui: patiēs fui: ſicut parturiēs loquar. Diſſipabo et abſorbebo ſimul: deſertos faciā montes ⁊ colles: et omē gramē eoꝝ exſiccabo. Ponā flumina in inſulas: et ſtagna arefaciā. Et ducā cecos in viā quā neſciūt: et in ſemitis quas ignorauerūt ambulare eos faciā. Ponā tenebras corā eis in lucē: et praua in recta. Hec verba feci eis: et non dereliqui eos. Cōuerſi ſunt retrorſū. Confundātur cōfuſione qui confidunt in ſculptili: qui dicunt conflatili vos dii nr̄i. Surdi audite: et ceci intuemini ad vidēdū. Quis cec⁹ niſi ſeru⁹ me⁹: et ſurdus niſi ad quē nūcios meos miſi? Quis cecus: niſi qui venūdat⁹ eſt? Et quis cecus niſi ſeruus dñi? Qui vides multa: nonne cuſtodies? Qui aptas habes aures: nōne audies? Et dñs voluit ut ſanctificaret eū ⁊ magnificaret legem et extolleret: ipſe aūt pp̄ls direptus et vaſtatus. Laqueus iuuenū omnes ſimul: et in domibus carcerū abſcōditi ſunt. Facti ſunt in rapinā nec eſt qui eruat: in direptionem: nec eſt qui dicat redde. Quis ē in vobis qui audiat hoc: attendat et auſcultet futura? Quis dedit ī direptionem iacob: et iſrahel vaſtantibus? Nōne dñs ipſe cui peccauim⁹? Et noluerūt in viis eius ambulare: et non audierūt legem eius. Et effudit ſuꝑ eum indignationē furoris ſui ⁊ forte bellū: et combuſſit eū ī circuitu et nō cognouit: et ſuccēdit eū ⁊ nō ītellexit. ca. xliii.

Et nunc hec dicit domin⁹ creās te iacob: et formās te iſrahel. Noli timere quia redemi te: et vocaui te nomine tuo. Meus es tu. Cum trāſieris ꝑ aquas tecū ero: et flumina non operiēt te. Cum ambulaueris in igne non combureris: et flāma nō ardebit in te: quia ego domin⁹ deus tuus ſanctus iſrahel ſaluator tuus. Dedi ꝓpiciationē tuā egiptū: et ethiopiam et ſaba pro te. Ex quo honorabilis fact⁹ es in oculis meis et glorioſus: ego dilexi te. Et dabo homines pro te: ⁊ populos pro anima tua. Noli timere: quia ego tecū ſum. Ab oriēte adducā ſemen tuū: et ab occidente cōgregabo te. Dicam aquiloni da: ⁊ auſtro noli prohibere. Affer filios meos de longinquo: ⁊ filias meas ab extremis terre. Et omnē qui inuocat nomē meū: in gloriam meam creaui eū: formaui eum et feci eum. Educ foras populū cecū ⁊ oculos habentem: ſurdū: et aures ei ſunt. Omnes gentes congregate ſunt ſimul: et collecte ſūt tribꝫ. Quiſ in vobis annūciet iſtud: et que p̄ma ſūt audire nos faciet? Dēt teſtes eoꝝ et iuſtificentur: et audiant et dicant. Vere vos teſtes mei dicit dn̄s: ⁊ ſeruuſ meus quē elegi: ut ſciatis et credatis michi: et intelligatis quia ego ipſe ſū. Ante me non eſt formatus deus: et poſt me nō erit. Ego ſum ego ſum dominus: et non eſt abſq; me ſaluator. Ego annunciaui et ſaluaui: auditū feci: et non fuit in vobis alienus. Voſ teſtes mei dicit dominus: et ego deus. Et ab inicio ego ipſe: et non eſt qui de manu mea eruat. Operabor: et quis auertet illud? Hec dicit dn̄s redemptor veſter ſanctus iſrahel. Propter vos emiſi in babilonem: et detraxi vectes uniuerſos: et chaldeos in nauibus ſuis gloriantes. Ego dn̄s ſanctꝰ veſter: creans iſrahel: rex veſter. Hec dicit dn̄s qui dedit in mari viam: et in aquis torrentibꝫ ſemitā. Qui eduxit q̄drigā et equum: agmē et robuſtum. Simul obdormierūt nec reſurgent: cōtriti ſūt quaſi linū: et extincti ſunt. Ne meminetis priorꝫ: ⁊ ātiqua ne intueamini. Ecce ego facio noua: et nunc orientꝫ: utiq; cognoſcetis ea. Ponā in deſerto viam: ⁊ in inuio flumina. Et glorificabit me beſtia agri: dracones ⁊ ſtrutiones: quia dedi ī deſerto aquas: et flumina in inuio: ut darem potū populo meo electo meo. Populū iſtū formaui michi: laudē meā narrabit. Non me inuocaſti iacob: nec laboraſti in me iſrahel. Non obtuliſti michi arietem olocauſti tui: et victimis tuiſ nō glorificaſti me. Nō te ſeruire feci ī oblatōne: nec laborem tibi p̄bui in thure. Non emiſti michi argento calamū: ⁊ adipe victimaꝝ tuaꝝ nō inebriaſti me. Verūtamen ſeruire me feciſti in peccatis tuis: p̄buiſti michi laborem in iniquitatibus tuis. Ego ſum: ego ſum ipſe: q̄ deleo iniquitates tuas ꝓpter me: ⁊ peccatoꝝ tuoꝝ nō recordabor. Reduc me in memoriā et iudicemur ſimul: narra ſi quid habes ut iuſtificeris. Pater tuus primus peccauit: et interp̄tes tui preuaricati ſunt in me. Et cōtaminaui p̄ncipes ſanctos: dedi ad internecionē iacob: ⁊ iſrl̄ ī blaſphemiā. ca. xliiii.

Et nunc audi iacob ſerue meus: et iſrahel quē elegi. Hec dicit dominus faciens ⁊ formans te: ab utero auxiliator tuus. Noli timere ſerue meus iacob: et rectiſſime quē elegi. Effundam enim aquas ſup ſitientem: et fluenta ſup aridā. Effundā ſpiritū meū ſup ſemen tuū: et benedictionē meā ſuper ſtirpem tuā: et germinabunt inter herbas quaſi ſalices iuxta p̄terfluentes aquas. Iſte dicet dn̄i ego ſum: et ille vocabit in nomine iacob. Et hic ſcribet manu ſua domino: et in noīe iſrahel aſſimilabitur. Hec dicit dn̄s rex iſrahel ⁊ redemptor eius: dominꝰ exercituū. Ego primus et ego nouiſſimus: ⁊ abſq; me nō eſt deus. Quis ſimilis mei? Vocet et annunciet: ⁊ ordinē exponat michi: ex quo conſtitui ꝑplm antiquū, ventura ⁊ q̄ futura ſunt ānuncient eis. Nolite timere: neq; cōturbamini. Ex tunc audire te feci: et annunciaui. Vos eſtis teſtes mei. Nunquid eſt deus abſq; me: ⁊ formator quē ego nō nouerim? Plaſte ydoli omnes nichil ſunt: ⁊ amātiſſima eorū nō ꝓderūt eis. Ipſi ſunt teſtes eoꝝ: quia non vident neq; intelligunt: ut confundant᷑. Quis formauit deum: ⁊ ſculptile cōflauit ad nichil utile? Ecce omnes participes eius cōfundentur. Fabri enim ſunt ex hominibꝫ. Conuenient omnes: ſtabūt ⁊ pauebūt: ⁊ confundent᷑ ſimul. Faber ferrarius lima operatus eſt: in prunis ⁊ in malleis formauit illud: et operatus eſt in brachio fortitudinis ſue. Eſuriet et deficiet: non bibet aquā et laſſeſcet. Artifex lignariꝰ extēdit normā: formauit illud in runcina. Fecit illud ī angularibꝫ: et ī circino tornauit illud: et fecit ymaginem viri quaſi ſpecioſum hominē habitātem in domo. Succidit cedros: tulit ilicem et quercū que ſteterat inter ligna ſaltus. Plātauit pinū quā pluuia nutriuit: et facta eſt hominibꝫ in focū. Sumpſit ex eis et calefactus eſt: et ſuccendit et coxit panes: de reliquo autē operatꝰ eſt deū et adorauit: fecit ſculptile et curuatꝰ eſt ante illud. Medium eius combuſſit igni: et de medio eius carnes coxit et Comedit, pulmentū et ſaturatus ē: et calefactus eſt ⁊ dixit. Vah calefactꝰ ſum: vidi focū. Reliquū autē eius deū fecit ⁊ ſculptile ſibi. Curuatur ante illud: et adorat illud ⁊ obſecrat dicens. Libera me: quia deus meus es tu. Neſcierūt neqꝫ intellexerunt. Obliti enim ſunt ne videāt oculi eoꝝ: et ne intelligant corde ſuo. Non recogitant in mente ſua: neqꝫ cognoſcunt neqꝫ ſentiūt ut dicant. Medietatē eiꝰ combuſſi igni: et coxi ſup carbones eius panes. Coxi carnes et comedi: et de reliquo eius ydolum faciā? Ante truncū ligni ꝓcidam? Pars eiꝰ cinis eſt. Cor inſipiens adorabit illud: et non liberabit animā ſuā: neqꝫ dicet, forte mendaciū eſt in dextera mea. Memento hoꝝ iacob et iſrahel: quoniā

coxit

ſeruus meꝰ es tu. Formaui te: ſeruus meus es tu iſrahel, nō obliuiſcaris mei. Deleui ut nubē iniq̄tates tuas: et quaſi nebulā peccata tua. Reuertere ad me: quoniā redemi te. Laudate celi quoniā miſericordiā fecit dñs: iubilate extrema terre. Reſonate montes laudationem: ſaltus et omne lignū eius. Quoniā redemit dñs iacob: et iſrahel gloriabitur. Hec dicit dñs redemptor tuus: ⁊ formator tuus ex utero. Ego dominus faciens omnia: extendens celos ſolus. Stabiliens terrā et nullus mecū: irrita faciēs ſigna diuinoꝝ: ⁊ ariolos ī furorē vertens. Cōuertēs ſapiētes retrorſū: et ſciētiā eoꝝ ſtultā faciens. Suſcitās verbū ſerui ſui: et conſiliū nūcioꝝ ſuoꝝ cōplēs. Qui dico iherlm habitaberis: et ciuitatibus iude edificabimini: et deſerta eius ſuſcitabo. Qui dico profundo deſolare: et flumina tua arefaciam. Qui dico cyro paſtor meꝰ es: et omnē volūtatē meā complebis. Qui dico iheruſalem edificaberis: et tēplo fūdaberis. c. xlv.

ſu

Hec dicit dñs criſto meo cyro cuiꝰ apꝓhendi dexteram ut ſubiciam ante faciem eius gentes: et dorſa regum vertā. Et aperiā corā eo ianuas: et porte nō claudentur. Ego ante te ibo: ⁊ glorioſos terre humiliabo. Portas ereas cōteram: ⁊ vectes ferreos confringā. Et dabo tibi theſauros abſconditos et archana ſecretoꝝ: ut ſcias q̄a ego dñs · q̄ voco nomē tuū deus iſrahel: propter ſeruū meū iacob ⁊ iſrahel electū meū. Et vocaui te noīe tuo: aſſimilaui te: et nō cognouiſti me. Ego dominꝰ: et non eſt āplius. Extra me non eſt deus. Accinxi te: et nō cognouiſti me, ut ſciant hij qui ab ortu ſolis: et qui ab occidente quoniā abſqꝫ me non eſt deus. Ego domin⁹ et non eſt alter, formās lucem et creās tenebras; faciens pacem ⁊ creans malum. Ego dominus faciens om̄ia hec. Rorate celi deſuper et nubes pluant iuſtū: aperiatur terra ⁊ germinet ſaluatorem: et iuſticia oriatur ſimul, ego dñs creaui eū. Ve qui cōtradicit fictori ſuo: teſta de ſamiis terre. Nunquid dicet lutum figulo ſuo, qd facis: et op⁹ tuū abſq; manibꝫ eſt? Ve qui dicit patri qd generas: et mulieri quid parturis. Hec dicit dñs ſanctus iſrahel: plaſtes eius. Ventura interrogate me ſuper filios meos: et ſup op⁹ manuū meaꝝ mandate michi. Ego feci terrā: ⁊ hominē ſuper eam creaui. Ego, et manus mee tetenderūt celos: et omni militie eorum mādaui. Ego ſuſcitaui eū ad iuſticiā: ⁊ omnes vias eius dirigam. Ip̄e edificabit ciuitatem meā: ⁊ captiuitatem meā dimittet, non in p̄cio neq; in muneribꝫ: dicit dñs deus exercituū. Hec dicit dñs. Labor egipti et negociatio ethiopie ⁊ ſabaim viri ſublimes: ad te trāſibunt ⁊ tui erūt, et poſt te ambulabūt. Vincti manicis ꝑgent: et te adorabunt, teq; dep̄cabūtur. Tantū in te eſt deus: et non eſt deus abſq; te. Vere tu es deus abſconditus: deus iſrl̄ ſaluator. Confuſi ſunt ⁊ erubuerūt omnes ſimul: abierūt in confuſione fabricatores erroꝝ. Iſrahel ſaluatus eſt in domino ſalute eterna. Non cōfundemini ⁊ non erubeſcetis uſq; in ſeculū ſeculi: quia hec dicit dñs creās celos. Ip̄e deus formās terrā ⁊ faciens eam: ip̄e plaſtes eius. Non in vanū creauit eā: ut habitaretur formauit eam. Ego dominus: ⁊ non eſt alius. Non ī abſcōdito locut⁹ ſū: in loco terre tenebroſo. Nō dixi ſemini iacob, fruſtra: q̄rite me. Ego dominus loquens iuſticiā: annunciās recta. Congregamini ⁊ venite: et accedite ſimul qui ſaluati eſtis ex gentibus. Neſcierunt q̄ leuant lignū ſculpture ſue: et rogant deū non ſaluantem. Annūciate ⁊ venite: ⁊ conſiliamini ſimul. Quis auditū fecit hoc ab inicio, et tunc p̄dixi illud. Nunquid non ego dominus: ⁊ non eſt ultra deus abſq; me? Deus iuſtus et ſaluans non eſt p̄ter me. Convertimini ad me et ſalui eritis omnes fines terre: quia ego deus ⁊ non eſt ali⁹. In memetip̄o iuraui, egredietur de ore meo iuſticie verbū, et non reuertetur: quia michi curuabitur omne genu: et iurabit omnis lingua. Ergo in domino dicet. Mee ſunt iuſticie et imperiū. Ad eum venient: et confundentur omnes qui repugnant ei. In domino iuſtificabit̄ et laudabit̄ om̄e ſemē iſrahel. c. xlvi.

Confractus eſt bel, cōtritus ē nabo: facta ſunt ſimulacra eoꝝ beſtiis et iumētis. Onera ueſtra graui pondere uſq; ad laſſitudinem cōtabuerūt: et contrita ſunt ſimul. Non potuerūt ſaluare portantē: et anima eoꝝ in captiuitatem ibit. Audite me domus iacob: et om̄e reſiduū dom⁹ iſrl̄. Qui portamini a meo utero: q̄ geſtamini a mea uulua. Vſq; ad ſenectā ego ip̄e: et uſq; ad canos ego portabo. Ego feci et ego ferā: et ego portabo et ſaluabo. Cui aſſimilaſtis me ⁊ adequaſtis: et comparaſtis me et feciſtis ſimilem? Qui confertis aurū de ſacculo: ⁊ argētum ſtatera ponderatis. Conducētes artificem ut faciat deum: et p̄cidunt ⁊ adorant. Portant illum in humeris geſtantes: et ponentes in loco ſuo. Et ſtabit: ac de loco ſuo nō mouebitur. Sed et cum clamauerint ad eum non audiet: de tribulatione nõ ſaluabit eos. Mementote iſtud ⁊ cõfundamini: redite ꝑuaricatores ad cor. Recordamini ꝓoris ſeculi quoniã ego ſum deꝰ et nõ eſt ultra deus: nec eſt ſimilis mei annũcians ab exordio nouiſſimum: et ab inicio q̃ necdũ facta ſũt— Dicẽs, cõſiliũ meum ſtabit: ⁊ omĩs volũtas mea fiet. Vocans ab oriente iuſtum: et de terra longinqua virũ volũtatis mee. Et locutus ſum ⁊ adducã illud: creaui et faciã illud. Audite me duro corde: qui longe eſtis a iuſticia. Prope feci iuſticiã meã: nõ elõgabit̃: et ſalꝰ mea nõ morabitur. Dabo ĩ ſyon ſalutem: et iſrahel gloriã meã. ca. xlvii.

Deſcende: ſede in puluere virgo filia babylon: ſede in terra. Non eſt ſoliũ filie caldeoꝝ: quia ultra non vocaberis mollis et tenera. Tolle molam et mole farinã: denuda turpitudinem tuã. Diſcooperi humerũ: reuela crura: trãſi flumina. Reuelabit̃ ignominia tua: et videbit̃ obprobriũ tuũ. Ultionẽ rapiã: et nõ reſiſtet michi homo. Redẽptor noſter dñs exercituũ: nomen illiꝰ ſanctꝰ iſrahel. Sede tacens ⁊ intra in tenebras filia chaldeoꝝ: quia non vocaberis ultra domina regnorum. Iratus ſum ſup p̄plm meũ: cõtaminaui hereditatem meã. Et dedi eos in manu tua: nõ poſuiſti eis miſericordias. Sup ſenem aggrauaſti iugum tuũ valde: ⁊ dixiſti. In ſempiternũ ero domina. Non poſuiſti hec ſup cor tuũ: neq; recordata es nouiſſimi tui. Et nũc audi hec delicata. et habitans cõfidenter: que dicis ĩ corde tuo ego ſũ: et nõ ẽ preter me ãplius. Non ſedebo vidua: et ignorabo ſterilitatem. Venient tibi duo hec ſubito in die una: ſterilitas et viduitas. Uniuerſa venerunt ſuper te propter multitudinẽ maleficiorũ tuorum: et ꝓpter duriciã incantatoꝝ tuorum vehementẽ. Et fiduciã habuiſti in malicia tua: et dixiſti. Non eſt qui videat me. Sapientia tua et ſciencia tua hec decepit te. Et dixiſti in corde tuo. Ego ſum: et p̃ter me non eſt altera. Veniet ſup te malũ. et neſcies ortum eiꝰ: et irruet ſup te calamitas quã nõ poteris expiare. Veniet ſup te repente miſeria quã neſcies. Sta cũ incãtatoribus tuis ⁊ cum multitudine maleficioꝝ tuoꝝ in quibus laboraſti ab adoleſcentia tua: ſi forte q̃d ꝓſit tibi: aut ſi poſſis fieri fortior. Defeciſti in multitudine cõſilioꝝ tuoꝝ. Stent et ſaluẽt te augures celi qui contemplabantur ſydera et ſupputabãt menſes: ut ex eis ãnunciarent ventura tibi. Ecce facti ſũt q̃ſi ſtipula: ignis combuſſit eos. Nõ liberabũt animã ſuã de manu flãme, nõ ſũt prune quibꝫ calefiãt: nec focꝰ ut ſedeãt ad eũ. Sic facta ſũt tibi ĩ quibuſcunq; laboraueras. Negociatores tui ab adoleſcẽtia tua: unuſquiſq; ĩ via ſua errauerũt, nõ ẽ q̃ ſaluet te. c. xlviii.

Audite hec domus iacob qui vocamini nõie iſrahel ⁊ de aquis iuda exiſtis: qui iuratis in nõie dñi. et dei iſrahel recordamini: non in veritate neq; in iuſticia. De ciuitate enim ſancta vocati ſunt: et ſup deũ iſrahel cõſtabiliti ſunt. Dominꝰ exercituũ nomen eius. Priora ex tunc annũciaui et ex ore meo exierũt: ⁊ audita feci ea: repente operatus ſum et venerũt. Sciui enĩ quia durꝰ es tu: et neruus ~~tuus~~ ferreꝰ. ceruix tua. et frõs tua erea. Predixi tibi ex tũc: anteq̃ venirent indicaui tibi: ne forte diceres ydola mea fecerũt hec: et ſculptilia mea et cõflatilia mea mãdauerunt iſta. Que audiſti vide omnia.

Vos autem non annūciastis. Audita feci tibi noua ex tunc: et conseruata que nescis. Modo create sunt et non ex tūc: et ante diem. et non audisti ea: ne forte dicas ecce ego cognoui ea. Neqꝫ audisti neqꝫ cognouisti: neqꝫ ex tunc apta est auris tua. Scio enim quia ꝑuaricās ꝑuaricaberis: ⁊ trāsgressorē ex vētre vocaui te. Propter nomen meū longe faciā furorem meū: ⁊ laude mea infrenabo te ne intereas. Ecce excoxi te sed nō quasi argentū: elegi te in camino paupertatis. Propter me ꝓpter me faciā· ut non blasphemer: et gloriam meā alteri nō dabo. Audi me iacob: ⁊ israhel quē ego voco. Ego ipse: ego primus ⁊ ego nouissimꝰ. Manꝰ quoqꝫ mea fundauit terrā: et dextera mea mensa ē celos. Ego vocabo eos: et stabūt simul. Cōgregamini om̄es vos et audite. Quis de eis annunciauit hec? Dominus dilexit eum: faciet voluntatē suā in babilone: et brachium suū in chaldeis. Ego ego locutus sum et vocaui eum: adduxi eum: et directa est via eius. Accedite ad me: ⁊ audite hec. Nō a principio in abscōdito locutus sum. Ex tempore anteq̄ fierēt ibi eram: et nūc dñs deus misit me et spiritꝰ eius. Hec dicit dñs deus redemptor tuus sanctus isrl'. Ego dñs deus tuus docens te utilia: gubernās te in via qua ambulas. Utinā attendisses mādata mea. Facta fuisset sicut flumē pax tua: et iusticia tua sicut gurgites maris. Et fuisset quasi harena semen tuum: et stirps uteri tui ut lapilli eius. Non interisset et non fuisset attritum nomen eius a facie mea. Egredimini de babilone: fugite a chaldeis. In voce exultationis ānunciate: auditū facite hec: efferte illud usqꝫ ad extrema terre. Dicite. Redemit dominꝰ seruū suū iacob. Non sitierūt in deserto cū educeret eos. Aquā de petra ꝓduxit eis: et scidit petram et fluxerūt aque. Non est pax impijs dicit dominus.

c. xlix.

Audite insule: et attendite pp̄li de lōge. Dominus ab utero vocauit me: de vētre matris mee recordatꝰ est nominis mei. Et posuit os meum quasi gladiū acutū: in umbra manꝰ sue ꝓtexit me: ⁊ posuit me sicut sagittā electā. In pharetra sua abscondit me: et dixit michi. Seruus meꝰ es tu isrl': quia ī te glorificabor. Et ego dixi. In vacuum laboraui: sine causa ⁊ vane fortitudinē meā cōsumpsi. Ergo iudiciū meū cum dño: ⁊ opus meū cū deo meo. Hec dicit dñs formās me ex utero seruū sibi: ut reducā iacob ad eum: et isrl' non ad eum cōgregabitur. Et glorificatꝰ sum in oculis dñi: et deus meus factus est fortitudo mea. Et dixit. Parum est ut sis michi seruus ad suscitādas tribꝫ iacob: ⁊ feces isrl' cōuertendas. Ecce dedi te in lucem gentiū: ut sis salus mea usqꝫ ad extremū terre. Hec dicit dñs· redemptor israhel· sanctꝰ eiꝰ: ad cōtēptibilē animā ad abominatā gentem ad seruū dominoꝝ. Reges videbūt et cōsurgent principes: ⁊ adorabunt ꝓpter dñm quia fidelis est: ⁊ sanctum isrl' q̄ elegit te. Hec dicit dñs. In tempore placito exaudiui te: et in die salutis auxiliatꝰ sum tui. Et seruaui te et dedi te in fedus pp̄li· ut suscitares terrā et possideres hereditates dissipatas: ut diceres hiis qui vincti sunt exite: et hiis q̄ ī tenebris reuelamini. Super vias pascentur: et in omnibꝫ planis pascua eoꝝ. Non esurient neqꝫ sitient: et nō ꝑcutiet eos estus et sol: q̄a miserator eoꝝ reget eos· et ad fontes aquaꝝ potabit eos. Et ponā omnes montes meos in viā: et ſemite mee exaltabunt̄. Ecce iſti delonge venient: ⁊ ecce illi ab aquilone et mari: et iſti de terra auſtrali. Laudate celi ⁊ exultet terra: iubilate mōtes laudē: quia conſolatus eſt dn̄s ꝑplm ſuū· et pauperū ſuorū miſerebitur. Et dixit ſyon. Dereliquit me dn̄s: et dominꝰ oblitꝰ eſt mei. Nunquid obliuiſci poteſt mulier infantem ſuū: ut nō miſereat̄ filio uteri ſui? Et ſi illa oblita fuerit: ego tamen nō obliuiſcar tui. Ecce ī manib; meis deſcripſi te: muri tui coram oculis meis ſemꝑ. Venerūt ſtructores tui: deſtruentes te et diſſipātes· a te exibūt. Leua in circuitu oculos tuos et vide: oīes iſti cōgregati ſunt: venerūt tibi. Viuo ego dicit dn̄s: quia omnibus hijs velut ornamento veſtieris: et circūdabis tibi eos q̄ſi ſponſa. Quia deſerta tua et ſolitudines tue et t̄ra ruine tue nūc anguſtaerūt pre habitatorib;: et lōge fugabunt̄ qui abſorbebāt te. Adhuc dicent ī aurib; tuis filij ſterilitatis tue. Anguſtus eſt michi locus: fac ſpaciū michi ut habitem. Et dices in corde tuo. Quis michi genuit iſtos? Ego ſterilis et nō pariens· trāſmigrata et captiua: ⁊ iſtos quis enutriuit? Ego deſtituta ⁊ deſolata: et iſti ubi hic erāt? Hec dicit dn̄s deꝰ. Ecce leuabo ad gētes manum meā: ⁊ ad ꝑplos exaltabo ſignū meū. Et afferent filios tuos in ulnis: et filias tuas ſuꝑ humeros portabūt. Et erūt reges nutricij tui: et regine nutrices tue. Vultu in terra dimiſſo adorabūt te: ⁊ puluerē pedū tuoꝝ lingent. Et ſcies quia ego dn̄s: ſuꝑ quo non confundent̄ qui expectant eū. Nunqđ tolletur a forti preda: aut qđ captum fuerit a robuſto ſaluum eſſe poterit? Quia hec dicit dn̄s. Equidē ⁊ captiuitas a forti tolletur: ⁊ qđ ablatū fuerit a robuſto ſaluabitur. Eos vero qui iudicauerūt te ego iudicabo: ⁊ filios tuos ego ſaluabo. Et cibabo hoſtes tuos carnibus ſuis: ⁊ quaſi muſto ſanguine ſuo inebriabuntur. Et ſciet oīs caro quia ego dominus ſaluans te: et redemptor tuus fortis iacob.

c. l.

Hec dicit dn̄s. Quis eſt hic liber repudij matris veſtre: quo dimiſi eam? Aut quis eſt creditor meus: cui vendidi vos? Ecce enī in iniquitatibus veſtris venditi eſtis et ī ſcelerib; veſtris dimiſi matrem vrām: quia veni et nō erat vir: vocaui et nō erat qui audiret. Nunquid abbreuiata et paruula facta eſt manus mea ut nō poſſim redimere: aut nō eſt in me virtus ad liberandum? Ecce in increpatione mea deſertum faciā mare: ponā flumina in ſiccum. Cōputreſcēt piſces ſine aqua: et morient̄ ī ſiti. Induā celos tenebris: ⁊ ſaccū ponā opimentū eoꝝ. Dominꝰ dedit michi linguā eruditā: ut ſciam ſuſtentare eū q̄ laſſus eſt verbo. Erigit mane· mane erigit michi aurē: ut audiam quaſi magiſtrū. Dominus deus aperuit michi aurē: ego autem nō cōtradico: retrorſum non abij. Corpꝰ meū dedi ꝑcutientibus et genas meas vellentibus: faciem meā nō auerti ab increpantibus et conſpuentibus in me. dn̄s deus auxiliator meus: et ideo non ſum confuſus. Ideo poſui faciem meā ut petrā duriſſimā: et ſcio quoniā non cōfundar. Iuxta ē q̄ iuſtificat me. Quis cōtradicit michi? Stemꝰ ſimul. Quis eſt aduerſariꝰ meus? Accedat ad me. Ecce dn̄s deus auxiliator meꝰ. Quis eſt qui cōdemnet me? Ecce oēs quaſi veſtimentū cōterent̄: tinea comedet eos.

Quis ex vobis timens dñm audiens vocē ſerui ſui? Quis ambulauit in tenebris: et non eſt lumen ei? Speret in nomine domini: et innitat̄ ſup deū ſuū. Ecce vos oēs accēdentes ignē. accincti flāmis: Ambulate in lumine ignis veſtri: et in flāmis quas ſuccendiſtis. De manu mea factū eſt hoc vobis. In doloribus dormietis. c.li.

Audite me q̄ ſequimini qđ iuſtū eſt: et queritis dñm. Attendite ad petrā unde exciſi eſtis: ⁊ ad cauernā laci de qua p̄ciſi eſtis. Attendite ad abraham patrē veſtrū: et ad ſaram que peperit vos. Quia unū vocaui eū: et benedixi ei: et multiplicaui eum. Cōſolabitur ergo dñs ſyon: et cōſolabitur omnes ruinas eius. Et ponet deſertū eius quaſi delicias: et ſolitudinē eius quaſi ortū dñi. Gaudiū ⁊ leticia inuenietur in ea: gratiaꝝ actio et vox laudis. Attendite ad me pp̄ls meus: et tribꝫ mea me audite. Quia lex a me exiet: et iudiciū meū in lucem pp̄lorū requieſcet. Prope ē iuſtus meꝰ: egreſſus eſt ſaluator meus: ⁊ brachia mea populos iudicabunt. Me inſule expectabunt: et brachiū meū ſuſtinebūt. Leuate in celū oculos veſtros: ⁊ videte ſub terra deorſum. Quia celi ſicut fumꝰ liqueſcent: ⁊ terra ſicut veſtimentū atteretur: ⁊ habitatores eiꝰ ſicut hec interibunt. Salus aūt mea in ſempiternū erit: et iuſticia mea non deficiet. Audite me qui ſcitis iuſtū: pp̄ls meꝰ lex mea ī corde eoꝝ. Nolite timere obprobrium hominū: et blaſphemias eoꝝ ne metuatis. Sicut enim veſtimentū ſic comedet eos vermis: et ſicut lanā ſic deuorabit eos tinea. Salus aūt mea in ſempiternū erit: et iuſticia mea ī generationes generatōnum. Conſurge conſurge: induere fortitudinē brachium dñi. Conſurge ſicut in diebꝫ antiquis: in generatōnibꝫ ſeculorū. Numquid non tu p̄cuſſiſti ſupbum: vulneraſti draconē? Numquid non tu ſiccaſti mare: aquam abyſſi vehementis? Qui poſuiſti ꝓfundū maris viā: ut tranſirent liberati. Et nūc q̄ redempti ſunt a dño reuertentur: ⁊ venient in ſyon laudātes: et leticia ſempiterna ſuper capita eoꝝ. Gaudiū et leticiā tenebunt: fugiet dolor et gemitꝰ. Ego ego ipſe cōſolabor vos. Quis tu ut timeres ab homine mortali et a filio hominis: qui quaſi fenū ita areſcet? Et oblitꝰ es domini factoris tui qui tetendit celos ⁊ fundauit terrā: et formidaſti iugiter tota die a facie furoris eius q̄ te tribulabat: et parauerat ad ꝑdendū. Ubi nūc eſt furor tribulātis? Cito veniet gradiens ad aperiendū: et non interficiet uſq; ad internicionē: nec deficiet panis eius. Ego enim ſum dñs deus tuus qui conturbo mare et intumeſcunt fluctus eius: dominus exercituū nomen meū. Poſui verba mea in ore tuo: et ī umbra manꝰ mee ꝓtexi te: ut plātes celos ⁊ fundes terrā: et dicas ad ſyon. pp̄ls meꝰ es tu. Eleuare eleuare: conſurge ih'rlm: q̄ bibiſti de manu dñi calicē ire eiꝰ. Uſq; ad fundū calicis ſoporis bibiſti: ⁊ potaſti uſq; ad feces. Non ē qui ſuſtentet eā ex omnibus filijs quos genuit: et non ē qui apprehendat manū eius ex omnibus filijs quos enutriuit. Duo ſunt q̄ occurrerunt tibi. Quis contriſtabitur ſup te? Vaſtitas ⁊ cōtricio et fames et gladius: quis cōſolabitur te? Filij tui ꝓiecti ſūt: dormierūt in capite omniū viaꝝ ſicut beſtia illaqueata: pleni indignatione domini · increpatione dei tui.

Idcirco audi hoc paupcula· et ebria non a vino. Hec dicit dominator tuus dñs: ⁊ deus tuus qui pugnauit ꝓ populo ſuo. Ecce tuli de manu tua calicem ſoporis: fundum calicis indignationis mee. Non adiciã ut bibas illum vltra. Et ponam illum in manu eorum qui te humiliauerunt: ⁊ dixerunt anime tue incuruare ut trãſeamus, et poſuiſti ut terram corpus tuũ: ⁊ quaſi viam trãſeuntibus. c. lii.

Conſurge conſurge: induere fortitudine tua ſyon. Induere veſtimẽtis glorie tue iheruſalẽ ciuitas ſancti: quia non adiciet vltra ut ꝑtranſeat per te incircũciſus ⁊ immũdus. Excutere de puluere: cõſurge ſede ihrlm. Solue vincula colli tui captiua filia ſyon: q̃a hec dicit dñs. Gratis venũdati eſtis: ⁊ ſine argẽto redimemini. Quia hec dicit dñs deꝰ. In egiptũ deſcendit ppłs meus in principio ut colonus eſſet ibi: et aſſur abſq; vlla cauſa calumniatꝰ eſt eũ. Et nunc q̃d michi eſt hic dicit dñs? Quoniã ablatꝰ ẽ ppłs meꝰ gratis. Dominatores eiꝰ inique agunt dicit dñs: ⁊ iugiter tota die nomen meũ blaſphemat̃. Propter hoc ſciet ppłs meus nomen meũ in die illa: quia ego ipſe qui loquebar ecce aſſum. Quã pulcri ſup mõtes pedes ãnunciantis et p̄dicantis pacem: ãnunciantis bonũ· p̄dicantis ſalutem. dicentis, ſyon· Regnabit deus tuus. Vox ſpeculatoꝝ tuoꝝ. Leuauerũt vocẽ: ſimul laudabũt: quia oculo ad oculũ videbũt· cum cõuerterit dñs ſyon. Gaudete et laudate ſimul deſerta iheruſalẽ: quia conſolatus eſt dñs ppłm ſuũ: redemit iheruſalẽ. Parauit dñs brachiũ ſanctum ſuũ ĩ oculis omniũ gentiũ: et videbũt omnes fines terre ſalutare dei nr̃i. Recedite recedite. exite inde: pollutũ nolite tãgere. Exite de medio eiꝰ: mundamini qui fertis vaſa dñi. Quoniã non in tumultu exibitis: nec in fuga properabitis. Precedet enim vos dñs: et cõgregabit vos deus iſrahel. Ecce intelliget ſeruus meꝰ: exaltabit̃ et eleuabitur: et ſublimis erit valde. Sicut obſtupuerũt ſup te multi: ſic inglorius erit ĩter viros aſpc̃tꝰ eiꝰ· et forma eiꝰ ĩter filios hoĩm. Iſte aſꝑget gẽtes multas: ſup ip̄m cõtinebũt reges os ſuũ. Quia quibꝫ nõ ẽ narratũ de eo videbunt: et q̃ non audierunt cõtemplati ſũt. c. liii.

Quis credidit auditui noſtro: et brachiũ dñi cui reuelatũ eſt? Et aſcendit ſicut virgultũ corã eo: ⁊ ſicut radix de terra ſitienti. Non eſt ſpecies ei neq; decor. Et vidimus eum et non erat aſpectus: et deſiderauimus eum deſpectũ ⁊ nouiſſimũ viroꝝ: virũ dolorum et ſcientem infirmitatẽ. Et q̃ſi abſconditus vultus eiꝰ et deſpectus: unde nec reputauimꝰ eum. Vere languores noſtros ip̄e tulit: et dolores nr̃os ipſe portauit. Et nos putauimꝰ eum quaſi leproſum: et ꝑcuſſum a deo et humiliatũ. Ipſe aũt vulneratꝰ ẽ ꝓpter iniquitates noſtras: attritus eſt ꝓpter ſcelera noſtra. Diſciplina pacis noſtre ſup eum: et liuore eius ſanati ſumus Omnes nos q̃ſi oues errauimꝰ· vnuſquiſq; in viã ſuã declinauit: ⁊ dñs poſuit in eo iniquitatem omniũ noſtrũ. Oblatus eſt quia ipſe voluit: et non aperuit os ſuũ. Sicut ouis ad occiſionem ducetur: ⁊ quaſi agnus coram tondente ſe obmuteſcet: ⁊ nõ aperiet os ſuũ. De anguſtia et de iudicio ſublatus eſt. Generationẽ eius quis enarrabit? Quia abſciſus eſt de terra viuentium. Propter ſcelus ppłi mei ꝑcuſſi rum. Et dabit impios ꝓ ſepultura et diuitē pro morte ſua: eo ꝙ iniquitatē non fecerit· neq; dolus fuerit in ore eiꝰ: et dñs voluit cōterere eū ĩ infirmitate. Si poſuerit pro peccato animā ſuā videbit ſemen longeuū: et volūtas dñi in manu eius dirigetur. Pro eo ꝙ laborauit anima eiꝰ: videbit et ſaturabitur. In ſciētia ſua iuſtificabit ipſe iuſtus ſeruos meos multos: ⁊ iniquitates eoꝝ ipē portabit. Ideo diſptiā ei plurimos ⁊ fortiū diuidet ſpolia: ꝓ eo ꝙ tradidit ĩ mortē animā ſuā: ⁊ cū ſceleratis reputatꝰ ē. Et ipē pcca multoꝝ tulit: ⁊ ꝓ trāſgreſſoribꝫ rogauit ut nõ perirent. c. liiii.

Lauda ſterilis que non paris: decanta laudē ⁊ hinni que nõ pariebas: quoniā multi filij deſerte magis q̄ʒ eius que habet virum dicit dominus. Dilata locū tentorij tui: et pelles tabernaculoꝝ tuoꝝ extende, ne parcas. Longos fac funiculos tuos: ⁊ clauos tuos cōſolida. Ad dexterā enim et ad leuam penetrabis: et ſemen tuū gentes hereditabit: ⁊ ciuitates deſertas inhabitabit. Noli timere· quia non cōfunderis neq; erubeſces. Non enim te pudebit· quia confuſionis adoleſcentie tue obliuiſceris: et obprobrij viduitatis tue non recordaberis āplius. Quia dominabitur tui qui fecit te: dominꝰ exercituū nomē eius: et redemptor tuꝰ ſanctus iſrl'· deus omnis terre vocabitur. Quia ut mulierem derelictā et merentem ſpiritu vocauit te dñs: et vxorem ab adoleſcentia abiectā. Dixit deus tuus. Ad punctum in modico dereliqui te: et in miſerationibꝫ magnis cōgregabo te. In momento indignationis abſcondi faciē meā parumper a te: et ĩ miſericordia ſempiterna miſertus ſum tui. Dixit redemptor tuꝰ dñs. Sicut in diebꝫ noe iſtud michi eſt: cui iuraui ne inducerem aquas diluuij ultra ſupra terrā: ſic iuraui ut nõ iraſcar tibi et nõ increpē te. Montes enī cōmouebuntur ⁊ colles cōtremiſcent: miſericordia aūt mea nõ recedet a te: et fedꝰ pacis mee non mouebitur. Dixit miſerator tuus dñs. Paupcula tempeſtate conuulſa abſq; ulla conſolatione; ecce ego ſternā per ordinem lapides tuos: et fundabo te in ſaphiris. Et ponam iaſpidē ꝓpugnacula tua: et portas tuas in lapides ſculptos: et omēs terminos tuos in lapides deſiderabiles; vniuerſos filios tuos doctos a domino: et multitudinē pacis filijs tuis: et in iuſticia fundaberis. Recede procul a calumnia quia nõ timebis: et a pauore: q̃a nõ appropiquabit tibi. Ecce accola veniet qui nõ erat mecū: aduena quondā tuus adiūgetur tibi. Ecce ego creaui fabrum ſufflantem in igne prunas: et proferentem vas in opus ſuū: et ego creaui interfectorē ad diſpdendū. Omne vas qđ fictum eſt· contra te non dirigetur: et omnē linguā reſiſtentē tibi ĩ iudicio iudicabis. Hec eſt hereditas ſeruorum domini: et iuſticia eoꝝ apud me dicit dominꝰ. c. lv.

Omnes ſitientes venite ad aquas: et qui nõ habetis argentū ꝓperate. Emite et cōmedite; venite emite abſq; argento: et abſq; ulla cōmutatōne vinum et lac. Quare appenditis argentum nõ ĩ panibꝫ: et laborem veſtrū nõ in ſaturitate? Audite audientes me et comedite bonū: ⁊ delectabitur in craſſitudine anima veſtra. Inclinate aurem veſtrā ⁊ venite ad me: audite ⁊ viuet anima veſtra, et feriā vobiſcū pactum ſempiternū: miſericordias dauid fideles. Ecce teſtem ꝓplis dedi eū: ducē ac preceptorē gentibꝫ. Ecce gentē quā neſciebas vocabis: et gentes q̄ non cognouerunt te ad te current ꝓpter dn̄m deū tuū ⁊ ſanctū iſrl̄: quia glorificauit te. Querite dn̄m dū inueniri poteſt: inuocate eū dū ꝓpe eſt. Derelinquat impius viam ſuam. ⁊ vir iniquus cogitatōes ſuas: et reuertatur ad dn̄m ⁊ miſerebitur eius: et ad deū noſtrū quoniam multus eſt ad ignoſcendū. Nō enim cogitationes mee cogitationes veſtre: neq; vie veſtre vie mee dicit dn̄s. Quia ſicut exaltantur celi a terra ſic exaltate ſunt vie mee a vijs vr̄is: ⁊ cogitationes mee a cogitationibꝫ veſtris. Et quomō deſcendit ymber et nix de celo ⁊ illuc vltra non reuertitur: ſed inebriat terram et infundit eam et germinare eā facit et dat ſemen ſerenti et panem comedenti: ſic erit verbū meū qđ egredietur de ore meo. Non reuertetur ad me vacuū: ſed faciet quecūq; volui: et ꝓſperabitur in hijs ad q̄ miſi illud. Quia in leticia egrediemini: et in pace deducemini. Montes ⁊ colles cātabūt corā vobis laudem: et oīa ligna regionis plaudēt manu. Pro ſaliunca aſcendit abies: et ꝓ vrtica creſcet mirtus. Et erit dominus nominatus in ſignū eternū: qđ non auferetur. c. lvi.

Hec dicit dn̄s. Cuſtodite iudiciū et facite iuſticiā: quia iuxta ē ſalus mea ut veniat: et iuſticia mea ut reueletur. Beatus vir qui facit hoc: et filius hoīs qui apprehendet illud, cuſtodiens ſabbatū ne polluat illud: cuſtodiens manus ſuas ne faciat oē malū. Et nō dicat filius aduene qui adheret dn̄o dicens: ſeparatione diuidet me dn̄s a pp̄lo ſuo. Et nō dicat eunuchus: ecce ego lignū aridū. Quia hec dicit dn̄s eunuchis, q̄ cuſtodierint ſabbata mea. ⁊ elegerint que volui: et tenuerint fedus meū. Dabo eis in domo mea et in muris meis locū: et nomen meliꝰ a filijs et filiabus. Nomē ſempiternū dabo eis: qđ nō peribit. Et filios aduene qui adherent domino ut colant eum: ⁊ diligant nomē eiꝰ ut ſint ei in ſeruos. omnē cuſtodientem ſabbatū ne polluat illud et tenentem fedus meū: adducā eos in mōtem ſanctum meū. et letificabo eos in domo oratōis mee. Holocauſta eoꝝ et victime eoꝝ placebūt michi ſup altari meo: q̄a domꝰ mea domꝰ orationis vocabit̄ cunctis pp̄lis. Ait dominus deꝰ qui cōgregat diſpſos iſrahel. Adhuc congregabo ad eum congregatos eiꝰ. Omnes beſtie agri venite ad deuorandum: vniuerſe beſtie ſaltus. Speculatores eiꝰ ceci omnes: neſcierūt vniuerſi. canes muti nō valētes latrare: videntes vana. dormientes et amantes ſomnia: et canes inpudētiſſimi neſcierūt ſaturitatem. Ipſi paſtores ignorauerunt intelligentiā: omnes in viā ſuā declinauerunt: vnuſquiſq; ad auariciam ſuam a ſummo uſq; ad nouiſſimum. Venite ſumamus vinum et impleamur ebrietate: et erit ſicut hodie ſic et cras: et multo ampliꝰ. c. lvii.

Iuſtus perit ⁊ nō [illegible] eſt qui recogitet in corde ſuo: et viri miſericordie colliguntur: quia nō eſt qui intelligat. A facie enī malicie collectus ē iuſtus. Veniat pax: requieſcat in cubili ſuo. q̄ ambulauit in directione ſua. Vos aūt accedite huc filij auguratricis: ſemē adulteri et fornicarie, ſup quē luſiſtis? ſuper quē dilataſtis os. et eiecíſtis linguā? Nunq̄d nō vos filij ſceleſti. ſemē mendax? q̄ cōſolamini in dijs ſubter oē lignū frondoſū immolātes paruulos in torrentibꝫ ſubter ĩminētes petras. In partibus torrentis pars tua: hec eſt ſors tua. Et ipſis effudiſti libamē: obtuliſti ſacrificiū. Nūquid ſuꝑ hijs non indignabor? Suꝑ mōtem excelſum et ſublimē poſuiſti cubile tuū: et illuc aſcendiſti ut immolares hoſtias. Et poſt oſtiū et retro poſtem poſuiſti memoriale tuū: q̄a iuxta me diſcooperuiſti et ſuſcepiſti adulterū. Dilataſti cubile tuū: ⁊ pepigiſti cū eis fedus. Dilexiſti ſtratū eoꝝ manu aperta: ⁊ ornaſti te regio unguento: et multiplicaſti pigmenta tua. Miſiſti legatos tuos procul: et humiliata es uſqꝫ ad inferos. In multitudine uie tue laboraſti: non dixiſti quieſcā. Vitā manus tue inueniſti: ꝓpterea non rogaſti. Pro quo ſollicita timuiſti. q̄a mentita es et mei nō es recordata: neqꝫ cogitaſti in corde tuo quia ego tacens et quaſi non uidens· et mei oblita es. Ego annunciabo iuſticiā tuā: et oꝑa tua nō proderūt tibi. Cū clamaueris liberent te congregati tui. Et omnes eos auferet uentus: tollet aura. Qui aūt fiduciam habet mei hereditabit terrā: ⁊ poſſidebit mōtem ſanctū meū: et dicā. Viam facite· p̄bete iter: declinate de ſemita: auferte offendicula de uia p̄pli mei. Quia hec dicit excelſus et ſublimis habitans eternitatē et ſanctū eſt nomē eius. in excelſo ⁊ in ſancto habitans· ⁊ cum cōtrito et humili ſpiritu: ut uiuificet ſpiritū humiliū ⁊ uiuificet cor cōtritoꝝ. Nō enim in ſempiternū litigabo neqꝫ uſqꝫ ad finē iraſcar: quia ſpiritꝰ a facie mea egredietur et faciā ego flatus. Propter iniquitatē auaricie eius iratus ſum: et ꝑcuſſi eum. Abſcondi: et indignatus ſum. Et abijt merens ī uia cordis ſui. Vias eiꝰ uidi ⁊ ſanaui eum· et reduxi eum: et reddidi cōſolationes ipſi et lugentibꝫ eius. Creaui fructum labioꝝ pacem: pacem ei qui longe eſt· et qui ꝓpe dixit dn̄s: et ſanaui eum. Impij aūt quaſi mare feruēs qḋ quieſcere non poteſt: et redundāt fluctus eius ī cōculcationē ⁊ lutū. Nō eſt pax impijs dicit deꝰ meus. c. lviii.

Clama· ne ceſſes: q̄ſi tuba exalta uocem tuā ⁊ annūcia p̄plo meo ſcelera eorum: et domui iacob peccata eoꝝ. Me etenim de die in diem querūt et ſcire uias meas uolūt: quaſi gens que iuſticiā fecerit: et q̄ iudiciū dei ſui non dereliquerit. Rogant me iudicia iuſticie: appropinq̄re deo uolūt. Quare ieiunauimꝰ ⁊ non aſpexiſti: humiliauimꝰ animas n̄ras et neſciſti? Ecce in die ieiunij ueſtri inuenitur uolūtas ueſtra: et omnes debitores ueſtros repetitis. Ecce ad lites et ad cōtentiones ieiunatis: ⁊ ꝑcutitis pugno impie. Nolite ieiunare ſicut uſqꝫ ad hanc diem: ut audiatur in excelſo clamor ueſter. Nūquid tale eſt ieiuniū qḋ elegi: ꝑ diem affligere hominē animam ſuam? Nūquid cōtorquere q̄ſi circulū caput ſuū: et ſaccū et cinerē ſternere? Nūquid iſtud uocaui bis ieiuniū. ⁊ diē acceptabilē domino? Nōne hoc eſt magis ieiuniū qḋ elegi? Diſſolue colligatiōes impietatis: ſolue faſciculos deprimentes. Dimitte eos qui cōfracti ſunt liberos: et omne onus dirūpe. Frāge eſurienti panē tuū: et egenos uagoſqꝫ induc in domū tuā. Cū uideris nudū operi eū: et carnē tuā ne deſpexeris. Tunc erumpet quaſi mane lumē tuū: et ſanitas tua ciciꝰ orietur. Et anteibit faciē tuā iuſticia tua: et gloria dn̄i colliget te. Tūc inuocabis ⁊ dn̄s exaudiet: clamabis: ⁊ dicet ecce aſſū. Si abſtuleris de medio

qa miſericors ſū dn̄s deꝰ tuus

tui cathenā: et deſieris extendere digitū· et loqui qđ nō ꝓdeſt. Cū effuderis eſurienti animā tuā· et animā afflictam repleueris: orietur in tenebris lux tua: et tenebre tue erūt ſicut meridies. Et requiē tibi dabit dn̄s deus tuus ſemꝑ: et implebit ſplendoribꝫ animā tuam: et oſſa tua liberabit. Et eris q̄ſi ortus irriguus: et ſicut fons aquaꝝ cuiꝰ nō deficiēt aque. Et edificabūtur in te deſerta ſeculoꝝ: fundamēta generatōnis et generatōnis ſuſcitabis. Et vocaberis edificator ſepiū: auertēs ſemitas ī quietem. Si auerteris a ſabbato pedē tuū facere voluntatē tuā in die ſancto meo: et vocaueris ſabbatū delicatum et ſanctū domini glorioſum: et glorificaueris eū dum nō facis vias tuas et non inueniat̄ volūtas tua ut loquaris ſermonē: tunc delectaberis ſuꝑ domino· et ſuſtollam te ſuꝑ altitudines terre: et cibabo te hereditate iacob prīs tui. Os enī dn̄i locutū eſt.

ca. lix.

Ecce non eſt abbreuiata manus domini ut ſaluare nequeat: neqꝫ aggrauata eſt auris eius ut nō exaudiat: ſed iniquitates veſtre diuiſerunt inter vos et deū veſtrū: et peccata vr̄a abſcōderūt faciē eius a vobis ne exaudiret. Manus enī veſtre pollute ſunt ſanguine: et digiti vr̄i iniquitate. Labia vr̄a locutaſunt mēdaciū: ⁊ lingua veſtra iniquitatem fatur. Non eſt qui inuocet iuſticiā· neqꝫ eſt qui iudicet vere: ſed confidūt in nichili: ⁊ loquūtur vanitates. Conceperūt laborē: et pepererūt iniquitatē. Oua aſpidū ruperūt: et telas aranee texuerūt. Qui comederit de ouis eoꝝ morietur: ⁊ qđ confotum eſt erumpet in regulū. Tele eoꝝ nō erūt in veſtimentū: neqꝫ operient operibꝰ ſuis. Opera eoꝝ opera inutilia: ⁊ opꝰ iniquitatis in manibꝫ eoꝝ. Pedes eoꝝ ad malū currūt: et feſtināt ut effundāt ſanguinē innocentem. Cogitationes eoꝝ cogitationes inutiles. Vaſtitas ⁊ contritio in viis eoꝝ: viam pacis neſcierunt: et nō eſt iudiciū in greſſibus eorum. Semite eoꝝ incuruate ſunt eis: om̄is qui calcat in eis ignorat pacē. Propter hoc elōgatū eſt iudiciū a vobis: et nō apprehendet vos iuſticia. Expectauimus lucē ⁊ ecce tenebre: ſplendorem: et in tenebris ambulauimꝰ. Palpauimꝰ ſicut ceci parietē: ⁊ quaſi abſqꝫ oculis attrectauimus. Impegimus meridie quaſi in tenebris: in caligoſis quaſi mortui. Rugiemus quaſi urſi omnes: ⁊ quaſi colūbe meditātes gememus. Expectauimꝰ iudiciū ⁊ nō eſt: ſalutē ⁊ elōgata ē a nobis. Multiplicate ſūt enī iniquitates nr̄e corā te: et peccata nr̄a reſpōderūt nobis. Quia ſcelera noſtra nobiſcū: et iniquitates nr̄as cognouimus· peccare et mentiri cōtra dominū: ⁊ auerſi ſumꝰ ne iremus poſt tergū dei nr̄i ut loq̄remur calūniam et tranſgreſſionē. Concepimꝰ et locuti ſumus de corde verba mēdacij: ⁊ conuerſum ē retrorſum iudiciū: et iuſticia longe ſtetit. Quia corruit in platea veritas: et equitas nō potuit ingredi. Et facta eſt veritas in obliuione: et qui receſſit a malo prede patuit. Et vidit dominus et malū apparuit in oculis eiꝰ: quia nō eſt iudiciū. Et vidit deꝰ quia non eſt vir: et aporiatus eſt quia nō eſt qui occurrat. Et ſaluabit ſibi brachiū ſuū: et iuſticia eiꝰ ipſa cōfirmabit eum. Indutus eſt iuſticia ut lorica: et galea ſalutis in capite eius. Indutus eſt veſtimētis ultionis: et opertus eſt quaſi pallio zeli ſicut ad vindictam: quaſi ad retributionē indignationis hoſtibus ſuis· et viciſſitudinē inimicꝭ ſuis. Inſulis vicem reddet. Et timebūt qui ab occidente· nomen dñi. et qui ab ortu ſolis gloriam eius: Cum venerit quaſi fluuius violentus quē ſpiritus dñi cogit: et venerit ſyon redemptor: et eis qui redeunt ab iniquitate in iacob dicit dñs. Hoc fedus meū cū eis dicit dñs. Spiritꝰ meꝰ qui ē in te ⁊ verba mea· que poſui in ore tuo· nō recedent de ore tuo· ⁊ de ore ſeminis tui dicit dñs: amodo ⁊ uſq; in ſempiternum. c. lx.

Surge illuminare iheruſalē quia venit lumē tuū: et gloria dñi ſuper te orta ē. Quia ecce tenebre operiēt terrā· et caligo ꝑplos: ſup te autē oriet̄ dominus: et gloria eius in te videbit̄. Et ambulabūt gentes ī lumine tuo: et reges in ſplendore ortus tui. Leua ī circuitu oculos tuos et vide: omnes iſti congregati ſunt: venerūt tibi. Filij tui de lōge veniēt: et filie tue de latere ſurgent. Tūc videbis ⁊ afflues ⁊ mirabit̄ ⁊ dilatabit̄ cor tuū. quādo cōuerſa fuerit ad te multitudo maris: fortitudo gentiū venerit tibi. Inundatio camelorꝫ operiet te: dromedarij madian et effa. Omnes de ſaba veniēt aurū et thus deferentes: et laudem dño annūciantes. Omne pecus cedar cōgregabit̄ tibi: arietes nabaioth miniſtrabūt tibi. Offerentur ſup placabili altari meo: ⁊ domū maieſtatis mee glorificabo. Qui ſunt iſti qui ut nubes volāt: et quaſi colūbe ad feneſtras ſuas? Me enī inſule expectabūt ⁊ naues maris ī principio: ut adducā filios tuos de longe. Argentū eorꝫ et aurū eorꝫ cum eis nomini dñi dei tui et ſancto iſrahel: quia glorificauit te. Et edificabūt filij peregrinorꝫ muros tuos: et reges eorꝫ miniſtrabūt tibi. In indignatione enim mea ꝑcuſſi te: et in recōciliatione mea miſertus ſum tui. Et aperientur porte tue iugiter: die ac nocte nō claudētur: ut afferat̄ ad te fortitudo gentiū et reges earꝫ adducātur. Gens enim et regnū qd nō ſeruierit tibi peribit: et gentes ſolitudine vaſtabuntur. Gloria libani ad te veniet: abies et buxus et pinus ſimul ad ornādū locū ſanctificationis mee: et locū pedū meorꝫ glorificabo. Et veniēt ad te curui filij eorꝫ qui humiliauerūt te: et adorabūt veſtigia pedū tuorꝫ omnes qui detrahebant tibi: et vocabūt te ciuitatem dñi ſyon ſancti iſrahel. Pro eo ꝙ fuiſti derelicta ⁊ odio habita et non erat q̄ per te tranſiret: ponā te in ſupbiā ſeculorū: gaudiū in generationē ⁊ generationē. Et ſuges lac gentiū: et mamilla regū lactaberis. Et ſcies quia ego dominus ſaluās te: et redemptor tuus fortis iacob. Pro ere afferā aurū· et pro ferro afferam argentū: et pro lignis es: ⁊ pro lapidibus ferrum. Et ponam viſitationem tuā pacem: ⁊ ꝑpoſitos tuos iuſticiam. Non audietur ultra iniquitas in terra tua· vaſtitas et contritio in terminis tuis: et occupabit ſalus muros tuos: et portas tuas laudatio. Nō erit tibi amplꝰ ſol ad lucendū ꝑ diē: nec ſplēdor lune illuminabit te: ſed erit tibi dñs in lucem ſempiternam: et deus tuus in gloriam tuā. Non occidet ultra ſol tuus et luna tua non minuetur: quia dominus erit tibi in lucem ſempiternā: et cōplebuntur dies luctus tui. Populus autem tuꝰ omēs iuſti in ꝑpetuū hereditabunt terrā: germen plātationis mee: opus manus mee ad glorificandū. Minimꝰ erit in mille: et paruulꝰ ī gētē fortiſſimā. Ego dñs: in tp̄e eiꝰ· ſubito faciā iſtud. c. lxi.

Spiritus domini ſuper me: eo q̄ unxerit me. Ad annūciandum māſuetis miſit me: ut mederer cōtritis corde et p̄dicarem captiuis indulgentiam et clauſis apertionē: ut p̄dicarē annū placabilē dn̄o et diē ultionis deo noſtro: ut cōſolarer om̄es lugentes: et ponerem fortitudinē lugentibus ſyon: ⁊ darem eis coronā pro cinere: oleum gaudij pro luctu: palliū laudis pro ſpiritu meroris. Et vocabūtur in ea fortes iuſticie: plātatio dn̄i ad glorificandū. Et edificabūt deſerta a ſeculo: et ruinas ātiquas erigēt: ⁊ inſtaurabūt ciuitates deſertas ⁊ diſſipatas in generationē et generationē. Et ſtabunt alieni ⁊ paſcent pecora veſtra: et filij peregrinoꝝ agricole et vinitores veſtri erūt. Vos aūt ſacerdotes dn̄i vocabimini: miniſtri dei noſtri dicet̄ vobis. Fortitudinē gentiū comedetis: et in gloria eoꝝ ſupbietis. Pro cōfuſione veſtra duplici ⁊ rubore: laudabunt partem eoꝝ. Propter hoc in terra ſua duplicia poſſidebūt: leticia ſempiterna erit eis. Quia ego dn̄s diligens iudiciū: et odio habens rapinā in olocauſtū. Et dabo opus eoꝝ in veritate: et fedus ꝑpetuū feriā eis. Et ſcietur in gentibꝫ ſemen eoꝝ: et germē eoꝝ in medio ꝑplorū. Omnes qui viderint eos cognoſcent illos: quia iſti ſunt ſemen cui benedixit dn̄s. Gaudens gaudebo in dn̄o: ⁊ exultabit anima mea in deo meo. Quia induit me veſtimentis ſalutis: ⁊ indumento iuſticie circumdedit me: q̄ſi ſponſum decoratū corona et quaſi ſpōſam ornatā monilibꝫ ſuis. Sicut enim terra ꝓfert germē ſuū et ſicut ortus ſemen ſuum germinat: ſic dominus deꝰ germinabit iuſticiam et laudē corā vniuerſis gētibus. c. lxij.

eni

Propter ſyon non tacebo et ꝓpter iheruſalē nō quieſcā: donec egrediatur ut ſplendor iuſtus eius: et ſaluator eius ut lampas accendatur. Et videbūt gentes iuſtū tuū: et cūcti reges inclitū tuū. Et vocabitur tibi nomen nouū: qd̄ os dn̄i nominauit. Et eris corona glorie in manu dn̄i: et dyadema regni in manu dei tui. Non vocaberis ultra derelicta: et terra tua nō vocabit̄ ampliꝰ deſolata. Sed vocaberis voluntas mea in ea: et terra tua inhabitabit̄. Quia cōplacuit dn̄o in te: et terra tua inhabitabit̄. Habitabit enī iuuenis cū virgine: et habitabūt in te filij tui. Et gaudebit ſpōſus ſup ſponſam: et gaudebit ſup te deꝰ tuus. Super muros tuos iheruſalē conſtitui cuſtodes: tota die ⁊ tota nocte in ꝑpetuū non tacebunt. Qui reminiſcimini dn̄i ne taceatis. ⁊ ne detis ſilentium ei: donec ſtabiliat et donec ponat iheruſalē laudē in terra. Iurauit dn̄s in dextera ſua: et in brachio fortitudinis ſue. Si dedero triticū tuū ultra cibū inimicis tuis: et ſi biberint filij alieni vinū tuū in quo tu laboraſti. Quia qui congregabūt illud comedēt et laudabūt dominū: et q̄ cōportāt illud bibēt ī atrijs ſanctis meis. Trāſite trāſite ꝑ portas: p̄parate viā ꝑplo. Planū facite iter: et eligite lapides: ⁊ eleuate ſignū ad ꝑplos. Ecce dn̄s auditū fecit in extremis terre. Dicite filie ſyon ecce ſaluator tuꝰ venit: ecce merces eiꝰ cū eo et opus eiꝰ corā illo. et vocabunt eos populus ſanctus redempti a dn̄o. Tu autem vocaberis queſita ciuitas ⁊ nō derelicta. c. lxiij.

Quis eſt iſte q̄ venit de edom tinctis veſtibꝫ de boſra? Iſte formoſus in ſtola ſua: gradiens in multitudine fortitudinis ſue. Ego q̄ loquor iuſticiā: et ꝓpugnator ſū ad ſaluandum. Quare ergo rubrū eſt indumentum tuū: et veſtimenta tua ſicut calcātium ī torculari? Torcular calcaui ſolus: et de gentibꝫ nō eſt vir mecū. Calcaui eos in furore meo: et conculcaui eos in ira mea. Et aſꝑſus eſt ſanguis eoꝝ ſuꝑ veſtimenta mea: et omnia indumenta mea inquinaui. Dies enim ultionis in corde meo: annꝰ retributionis mee venit. Circūſpexi et nō erat auxiliator: queſiui et non fuit qui adiuuaret. Et ſaluauit michi brachium meū: et indignatō mea ip̄a auxiliata eſt michi. Et conculcaui ꝑplos in furore meo: ⁊ inebriaui eos indignatione mea: et detraxi in terrā virtutem eorum. Miſerationū dn̄i recordabor: laudē dn̄i ſuꝑ omnibꝫ q̄ reddidit nobis dn̄s: et ſuꝑ multitudine bonoꝝ domꝰ iſrł que largitus eſt eis ſcd̄m indulgentiam ſuā et ſcd̄m multitudinē miſericordiaꝝ ſuaꝝ. Et dixit. Verūtamē ꝑplus meus eſt: filij non negantes. Et factꝰ eſt eis ſaluator. In omni tribulatione eoꝝ non ē tribulatꝰ: et āgelus faciei eius ſaluauit eos. In dilectione ſua et ī indulgentia ſua ipſe redemit eos: et portauit eos ⁊ leuauit eos cunctis diebus ſeculi. Ipſi aūt ad iracundiam ꝓuocauerūt: et afflixerūt ſpiritū ſancti eius. Et cōuerſus ē eis in inimicū: et ipſe debellauit eos. Et recordatꝰ eſt dieꝝ ſeculi: moyſi et ꝑpli ſui. Ubi ē qui eduxit eos de mari cū paſtoribus gregis ſui? Ubi eſt q̄ poſuit ī medio eius ſpiritū ſancti ſui? Qui eduxit ad dexteram moyſen brachio maieſtatis ſue: qui ſcidit aquas ante eos: ut faceret ſibi nomē ſempiternū. Qui eduxit eos per abiſſos quaſi equū in deſerto nō impingentē: quaſi animal in campo deſcendens. Spiritus dn̄i ductor eius fuit. Sic adduxiſti ꝑplm tuū: ut faceres tibi nomē glorie. Attende de celo: et vide de habitaculo ſancto tuo: et glorie tue. Ubi eſt zelus tuꝰ et fortitudo tua? Multitudo viſcerū tuorū et miſerationum tuaꝝ ſuꝑ me cōtinuerunt ſe. Tu enim pater noſter: et abraham neſciuit nos: et iſrł ignorauit nos. Tu dn̄e pater noſter: redemptor noſter: a ſeculo nomē tuū. Quare errare nos feciſti domine de vijs tuis: induraſti cor noſtrum ne timeremꝰ te? Cōuertere ꝓpter ſeruos tuos: tribꝫ hereditatis tue. Quaſi nichilū poſſederūt ꝑplm ſanctū tuū hoſtes noſtri: conculcauerūt ſanctificationē tuā. Facti ſumꝰ quaſi in principio cū nō dn̄areris nr̄i: neqꝫ inuocaretur nomē tuū ſuꝑ nos. ca. lxiiii.

ł de ſolio

Utinam dirūperes celos et deſcenderes. A facie tua mōtes defluerent: ſicut exuſtio ignis tabeſcerent atqꝫ arderent igni: ut notū fieret nomen tuū inimicis tuis: a facie tua gentes turbarentur. Cum feceris mirabilia nō ſuſtinebimꝰ. Deſcendiſti: et a facie tua mōtes defluxerūt. A ſeculo nō audierūt: neqꝫ auribus ꝑceperūt. Oculus non vidit deus abſqꝫ te: que p̄paraſti expectantibus te. Occurriſti letanti et facienti iuſticiā: in vijs tuis recordabūtur tui. Ecce tu iratus es ⁊ peccauimꝰ: in ipſis fuimꝰ ſemꝑ: ⁊ ſaluabimur. Et facti ſumꝰ ut immūdi omnes nos: et quaſi pannꝰ menſtruate vniuerſe iuſticie nr̄e. Et cecidimꝰ quaſi foliū vniuerſi: et iniquitates noſtre q̄ſi ventus abſtulerūt nos. Non eſt qui inuocet nomē tuū: qui conſurgat et teneat te. Abſcondiſti faciē tuā a nobis: et alliſiſti nos in manu iniquitatis noſtre. Et nūc domine pater noſter es tu: nos vero lutum: et fictor noſter tu: et opera manuū tuaꝝ omnes nos. Ne iraſcaris dñe ſatis: ⁊ ne vltra memineris iniquitatis noſtre. Ecce reſpice: ppls tuꝰ om̄es nos. Ciuitas ſancti tui facta ē deſerta: ſyon deſerta facta eſt. Iheruſalem deſolata: domꝰ ſanctificationis noſtre ⁊ glorie noſtre vbi laudauerūt te patres noſtri facta eſt in exuſtionē ignis: et omnia deſiderabilia noſtra verſa ſunt in ruinas. Nūquid ſuper hiis continebis te dñe: tacebis et affliges nos vehementer? Queſierunt me qui ante non interrogabant: inuenerunt qui non queſierunt me. c.lxv.

capm lxv Queſierunt

Dixi. Ecce ego: ecce ego ad gentem que non inuocabat nomē meum. Expādi manꝰ meas tota die ad pplm incredulū: qui graditur in via nō bona poſt cogitationes ſuas. Populus qui ad iracundiā ꝓuocat me ante faciem meā ſemꝑ: qui immolant in ortis et ſacrificāt ſuꝑ lateres: qui habitant in ſepulcris et in delubris ydoloꝝ dormiūt: qui comedūt carnē ſuillam ⁊ ius ꝓfanū in vaſis eoꝝ: qui dicunt recede a me nō appropīques michi q̄a immūdus es, iſti fumꝰ erūt ī furore meo: ignis ardēs tota die. Ecce ſcriptū eſt corā me. Nō tacebo: ſed reddam et retribuā in ſinu eoꝝ iniquitates veſtras et iniquitates patrū veſtrorum ſimul dicit dñs: q̄ ſacrificauerūt ſuꝑ mōtes ⁊ ſuꝑ colles exprobrauerūt michi: et remetiar opus eoꝝ primū in ſinu eoꝝ. Hec dicit dñs. Quomō ſi inueniat̄ granū in botro et dicat̄ ne diſſipes illud quoniā benedictio eſt: ſic faciam ꝓpter ſeruos meos ut non diſperdam totū. Et educam de iacob ſemē: et de iuda poſſidentem montes meos. Et hereditabunt eam electi mei: et ſerui mei habitabūt ibi. Et erunt cāpeſtria in caulas gregū: et vallis achor in cubile armentoꝝ pplo meo qui requiſierunt me. Et vos q̄ dereliquiſtis dñm qui obliti eſtis montē ſanctū meū: qui ponitis fortune menſam et libatis ſuper eā: numerabo vos in gladio: et omnes ī cede corruetis: pro eo qđ vocaui et nō reſpōdiſtis ~~michi~~: locutꝰ ſum et nō audiſtis: et faciebatis malū in oculis meis: ⁊ que nolui elegiſtis. Propter hoc hec dicit dñs deꝰ. Ecce ſerui mei comedent: et vos eſurietis. Ecce ſerui mei bibent: ⁊ vos ſitietis. Ecce ſerui mei letabūtur: ⁊ vos confundemini. Ecce ſerui mei laudabunt pre exultatione cordis: et vos clamabitis pre dolore cordis et pre cōtritione ſpiritus vlulabitis: et dimittetis nomē veſtrū ī iuramentū electis meis. Et interficiet te dñs deus: et ſeruos ſuos vocabit nomine alio. In quo qui benedictus eſt ſuꝑ terrā: benedicetur ī deo amen. Et qui iurat in terra: iurabit in deo amē. Quia obliuioni tradite ſunt āguſtie priores: et quia abſcondite ſunt ab oculis nr̄is. Ecce enī ego creo celos nouos et terrā nouā: ⁊ nō erūt in memoria priora et non aſcendēt ſuꝑ cor: ſed gaudebitis et exultabitis uſq; ī ſempiternū in hiis que ego creo. Quia ecce ego creo iheruſalē exultationē et pplm eius gaudiū: et exultabo in iheruſalē et gaudebo in pplo meo: et nō audietur in eo vltra vox fletus et vox clamoris. Non erit ibi amplius infans dierꝫ et ſenex qui nō impleat dies ſuos: quoniam puer centū annoꝝ morietur: et peccator centū annoꝝ maledictus erit. Et edificabūt domos ⁊ habitabunt: et plantabūt vineas ⁊ comedent fructꝰ eaꝝ. Nō edificabūt et aliꝰ habitabit:

nõ plantabũt et aliꝰ comedet. Sc̃dm enim dies ligni erunt dies ppl̃i mei: et opera manuũ eoꝝ inueterabũt. Electi mei nõ laborabunt frustra: neqꝫ generabũt in conturbatione: quia semen benedictoꝝ dñi est et nepotes eoꝝ cum eis. Eritqꝫ anteq̃ȝ clament ego exaudiam: adhuc illis loquentibꝫ ego audiam. Lupus ⁊ agnus pascentur simul: et leo et bos comedent paleas: et serpenti puluis panis eius. Non nocebunt neqꝫ occident. in omni monte sancto meo dicit dominus. c. lxvi.

ante

Hec dicit dñs. Celũ sedes mea est: et terra scabellũ pedũ meoꝝ. Que est ista domꝰ quã edificabitis michi: et quis iste locus requietionis mee? Omnia hec manus mea fecit: et facta sunt vniuersa ista dicit dñs. Ad quẽ aũt respiciã: nisi ad pauperculũ et contritũ spiritu et trementem sermones meos? Qui immolat bouem: quasi qui interficiat virum. Qui mactat pecus: quasi qui excerebret canẽ. Qui offert oblationem: quasi qui sanguinẽ suillum offerat. Qui recordatur thuris: quasi qui benedicat ydolo. Hec oĩa elegerũt in vijs suis: et in abominationibus suis anima eoꝝ delectata est. Unde et ego eligam illusiones eorũ: et que timebant adducã eis: quia vocaui et non erat qui respõderet: locutꝰ sum et nõ audierũt. Fecerũtqꝫ malum in oculis meis: ⁊ que nolui elegerunt. Audite verbũ dñi: qui tremitis ad verbum eius. Dixerũt fratres vestri odientes vos: et abicientes ꝓpter nomẽ meũ. Glorificet̃ dñs: et videbimꝰ in leticia vestra: ipi aũt cõfundent̃. Vox ppl̃i de ciuitate: vox de templo: vox domini reddentis retributionem inimicis suis. Anteq̃ȝ parturiret peperit: anteq̃ȝ veniret partus eiꝰ peperit masculum. Quis audiuit vnq̃ȝ tale: ⁊ quis vidit huic simile? Nũquid parturiet terra in die vna: aut parietur gens simul: quia parturiuit et peperit syon filios suos? Nũquid ego qui alios parere facio: ipe nõ pariã dicit dñs? Si ego qui generationẽ ceteris tribuo sterilis ero: ait dñs deus tuus? Letamini cũ iherusalẽ: et exultate in ea omnes qui diligitis eam. Gaudete cũ ea gaudio vniuersi qui lugetis sup eã: ut sugatis et repleamini ab vbere cõsolationis eius: ut mulgeatis et delicijs affluatis ab omnimoda gloria eius. Quia hec dicit dñs. Ecce ego declinabo sup eam quasi fluuiũ pacis: ⁊ quasi torrentem inundãtem gloriã gentiũ quã sugetis. Ad vbera portabimini: ⁊ sup genua blandient̃ vobis. Quomõ si cui mater blandiatur ita ego cõsolabor vos: et in iherusalẽ consolabimini. Videbitis et gaudebit cor vestrũ: et ossa vr̃a q̃si herba germinabunt. Et cognoscet̃ manꝰ dñi seruis eiꝰ: et indignabit̃ inimicis suis. Quia ecce dñs ĩ igne veniet: et quasi turbo quadrige eiꝰ· reddere in indignatione furorem suũ: et increpationẽ suã in flãma ignis. Quia in igne dñs diiudicabit: et ĩ gladio suo ad omnẽ carnẽ: ⁊ multiplicabũtur interfecti a dño. Qui sanctificabãtur et mundos se putabũt ĩ ortis post ianuam intrinsecus: qui comedebãt carnẽ suillã et abominationẽ et murem: simul consumentur dicit dñs. Ego autẽ opera eoꝝ et cogitationes eoꝝ venio ut cõgregẽ cũ omnibꝫ gentibꝫ et linguis: et venient ⁊ videbũt gloriã meã. Et ponam in eis signũ: et mittã ex eis q̃ saluati fuerint ad gentes in mare ĩ affricam in lidiam tenentes sagittam in italiam ⁊ greciā ad insulas lōge: ad eos qui non audierunt de me et non viderūt gloriā meā. Et annūciabūt gloriā meā gentibꝫ: et adducēt oīnes fratres vestros de cunctis gentibꝫ donum dño in equis et in quadrigis et in lecticis ⁊ in mulis et in carrucis ad mōtem sanctū meū iherusalē dicit dominus: quomō si inferant filij israhel munus in vase mundo in domū domini. Et assumā ex eis ī sacerdotes ⁊ leuitas dicit dñs: quia sicut celi noui et terra noua que ego facio stare corā me dicit dñs deus sic stabit semen vestrum ⁊ nomē vestrū. Et erit mensis ex mense: et sabbatū ex sabbato. Veniet omnis caro: ut adoret corā facie mea dicit dñs. Et egredientᷣ. et videbūt cadauera viroꝝ qui ꝑuaricati sunt ī me. Vermis eoꝝ nō morietᷣ: et ignis eoꝝ non extinguetur: et erūt usqꝫ ad satietatē visionis omni carni. Explicit ysaias. Incipit ꝓlogus in ihēmiā ꝓphe.

Iheremias ꝓpheta cui hic ꝓlogus scribitᷣ: sermone quidē apud hebreos ysaie et osee ⁊ quibusdā alijs ꝓphetis videtᷣ esse rusticior: sed sensibꝫ par est: quippe qui eodem spiritu ꝓphetauerit. Porro simplicitas eloquij de loco ei in quo natus est accidit. Fuit etenim anathotites q̄ est usqꝫ hodie viculꝰ tribꝫ ab iherosolimis distās milibus: sacerdos ex sacerdotibus ⁊ in matris utero sanctificatus: virginitate sua euangelicum virū cristi ecclesie dedicās. Hic vaticinari exorsus ē puer: ⁊ captiuitatē urbis atqꝫ iudee non solū spiritu. sed et oculis carnis intuitus est. Iam decem tribus israhel assyrij ī medos trāstulerāt: iam terras eoꝝ coloni gentiū possidebant. Unde ī iuda tantū et ī beniamin prophetauit: et ciuitatis sue ruinas q̄druplici plāxit alphabeto: q̄d nos mensure metri versibusqꝫ reddidimus. Preterea ordinē visionum qui apud grecos et latinos omnino cōfusus est ad pristinā fidē correximꝰ. Librū autē baruch notarij eius. qui apud hebreos nec legitur nec habetᷣ ꝑtermisimꝰ: pro hijs omnibꝫ maledicta ab emulis ꝑstolantes: quibus me necesse est per singula opuscula respōdere. Et hoc patior: quia vos cogitis. Ceterū ad compendiū mali rectius fuerat modū furori eorū silentio meo ponere: qꝫ quotidie noui aliquid scriptitantem inuidoꝝ insaniam prouocare. Explicit ꝓlogus. Incipit ihēmias ꝓpha. C. primū

Verba iheremie ꝓphete filij helchie de sacerdotibꝫ q̄ fuerūt in anathoth in terra beniamin. Quod factū ē verbū dñi ad eū ī diebꝫ iosie filij amos regis iuda in terciodecimo āno regni eius: et factum est in diebus ioachim filij iosie regis iuda usqꝫ ad consūmationē undecimi āni sedechie filij iosie regis iuda. usqꝫ ad trāsmigrationem iherusalem in mense quinto. Et factū est verbū dñi ad me dicēs. Prius qꝫ te formarē ī utero noui te: ⁊ anteqꝫ exires de vulua sanctificaui te: et prophetā in gentibꝫ dedi te. Et dixi. A a a dñe deus. Ecce nescio loqui: q̄a puer ego sū. Et dixit dñs ad me. Noli dicere quia puer sū: quoniā ad omnia q̄ mittam te ibis: et uniuersa quecūqꝫ mādauero tibi loqueris. Ne timeas a facie eoꝝ: quia ego tecū sum ut eruā te dicit dñs. Et misit dñs manū suā. et tetigit os meum: et dixit ad me. Ecce dedi verba mea in ore tuo: ecce constitui te hodie sup̄ gentes et sup̄ regna ut euellas et destruas ⁊ disꝑdas ⁊ dissipes: ⁊ edifices et plātes. Et factū ē verbū dn̄i ad me dicens. Quid tu vides iheremia? Et dixi. Virgā vigilātem ego video. Et dixit dn̄s ad me. Bene vidiſti: quia vigilabo ego ſuꝑ verbo meū ut faciam illud. Et factum eſt verbū dn̄i ſcd̄o ad me dicens. Quid tu vides? Et dixi. Ollam ſuccenſam ego video: et faciem eius a facie aquilonis. Et dixit dn̄s ad me. Ab aquilone pandetur om̄e malum ſuꝑ omnes habitatores terre. Quia ecce ego cōuocabo om̄es cognationes regnoꝝ aquilonis dicit dn̄s: ⁊ venient ⁊ ponent unuſquiſq; ſolium ſuū ī introitu portaꝝ iheruſalē et ſuꝑ omnes muros eius in circuitu· et ſuꝑ uniuerſas urbes iuda. Et loquar iudicia mea cū eis ſuꝑ omnē maliciam eoꝝ qui dereliquerūt me et libauerunt dijs alienis: ⁊ adorauerūt opus manuū ſuaꝝ. Tu ergo accinge lūbos tuos et ſurge: ⁊ loquere ad eos omnia que ego p̄cipio tibi. Ne formides a facie eorū: nec enim timere te faciā vultū eoꝝ. Ego quippe dedi te hodie in ciuitatem munitam et ī columnā ferreā· et ī murum ereū ſuꝑ omnē terrā· regibus iuda principibus eius· ⁊ ſacerdotibꝫ· ⁊ om̄i populo terre: et bellabunt aduerſum te et non preualebunt: quia ego tecum ſum ait dominꝰ ut liberē te. ca. ii.

Et factum eſt verbū dn̄i ad me dicens. Vade ⁊ clama in auribus iheruſalē dicens. Hec dicit dn̄s. Recordatus ſum tui miſerās adoleſcentiā tuam et caritatem deſpōſationis tue quādo ſecuta es me in deſerto: ī terra que nō ſeminat̄. Sanctꝰ iſrahel dn̄o: primitie frugū eius. Omnes qui deuorant eū delinquūt: mala venient ſuꝑ eos dicit dn̄s. Audite verbū dn̄i domus iacob: et omnes cognationes domus iſrahel. Hec dicit dn̄s. Quid inuenerūt patres veſtri in me iniquitatis quia elōgauerūt a me et ābulauerunt poſt vanitatē et vani facti ſūt? Et nō dixerūt ubi ē dn̄s qui aſcendere nos fecit de terra egipti: qui traduxit nos per deſertū per terrā inhabitabilē et inuiā· ꝑ terrā ſitis et ymaginē mortis: per terrā in qua nō ambulauit vir· neq; habitauit homo. Et induxi vos in terrā carmeli: ut comederetis fructū eiꝰ et optima illius. Et ingreſſi contaminaſtis terrā meā: et hereditatē meā: poſuiſtis in abominationē. Sacerdotes nō dixerūt ubi eſt dn̄s: ⁊ tenētes legem neſcierūt me: et paſtores preuaricati ſunt in me. Et ꝓphete ꝓphetauerūt in baal: ⁊ ydola ſecuti ſunt. Propterea adhuc iudicio contendā vobiſcum ait dn̄s: et cum filijs veſtris diſceptabo. Trāſite ad inſulas cethim et videte: et ī cedar mittite et cōſiderate vehementer: ⁊ videte ſi factū ē huiuſcemodi: ſi mutauit gens deos ſuos; ⁊ certe ipſi nō ſūt dij. Populus vero meꝰ mutauit gloriā ſuā ī ydolū. Obſtupeſcite celi ſuꝑ hoc: et porte eiꝰ deſolamini vehementer dicit dn̄s. Duo enī mala fecit pp̄ls meus. Me dereliquerūt fontē aque viue: et foderūt ſibi ciſternas diſſipatas que cōtinere nō valent aquas. Numquid ſeruus eſt iſrahel aut vernaculus? Quare ergo factꝰ eſt ī p̄dam? Suꝑ eū rugierūt leones et dederūt vocem ſuā: poſuerūt terrā eius ī ſolitudinem. Ciuitates eius exuſte ſunt: et nō eſt qui habitet in eis. Filij q; nempheos et taphneos conſtuprauerūt te uſq; ad verticē. Nūquid nō iſtud factū ē tibi: quia dereliquiſti dn̄m deum tuū eo tempore quo ducebat te ꝑ viam? Et nunc q̄d tibi vis ī via egipti: ut bibas aquā turbidā? Et qͩ tibi cū via aſſirioꝝ: et ut bibas aquā fluminis? Arguet te malicia tua: ⁊ aūſio tua īcrepabit te. Scito ⁊ vide q̄ꝛ malū et amaꝝ ē reliquiſſe te dn̄m deum tuū: et nō eſſe timorem eius apud te dicit dn̄s deus exercituū. A ſeculo confregiſti iugum meū: rupiſti vīcula mea et dixiſti. Nō ſeruiā. In omī enī colle ſublimi ⁊ ſub omī ligno frōdoſo tu proſternabaris meretrix. Ego aūt plātaui te vineā electam: omē ſemē veꝝ. Quomō ergo conuerſa es ī prauū vinea aliena? Si laueris te nitro ⁊ mltiplicaueris tibi herbam borith: maculata es ī iniquitate tua corā me dicit dn̄s deꝰ. Quomō dicis nō ſum polluta: poſt baalim nō ambulaui? Vide vias tuas in cōualle: ſcito quid feceris. Curſor leuis explicans vias tuas: onager aſſuetus ī ſolitudine: in deſiderio anime ſue attraxit ventū amoris ſui. Nullus auertet eam. Omnes qui querūt eā nō deficient: in menſtruis eius inuenient eam. Prohibe pedē tuū a nuditate: ⁊ guttur tuū a ſiti. Et dixiſti. Deſperaui: nequaq̄ꝫ faciā. Adamaui quippe alienos: ⁊ poſt eos ambulabo. Quomō cōfunditur fur quādo dep̄henditur ſic confuſi ſunt domus iſrahel. ipſi ⁊ reges eorū principes et ſacerdotes et ꝓphete eorū: dicentes ligno pater meꝰ es tu: et lapidi tu me genuiſti. Verterūt ad me tergū et non faciē: et in tēpore afflictionis ſue dicent: ſurge et libera nos. Vbi ſūt dij tui quos feciſti tibi? Surgant et liberent te. in tempore afflictionis tue. Secundū numerū quippe ciuitatum tuaꝝ erant dij tui iuda. Quid vultis mecū iudicio cōtendere? Omēs dereliquiſtis me dicit dominus. Fruſtra percuſſi filios vr̄os: diſciplinam non receperunt. Deuorauit gladius veſter ꝓphetas veſtros: q̄ſi leo vaſtator generatio veſtra. Videte verbum dn̄i. Nunquid ſolitudo factꝰ ſum iſraheli: aut terra ſerotina? Quare ergo dixit ꝑplus meus: receſſimus. non veniemꝰ ultra ad te? Nūquid obliuiſcetur virgo ornamenti ſui: aut ſpōſa faſcie pectoralis ſue? Populus vero meus oblitus eſt mei diebꝫ innumeris. Quid niteris bonā oſtendere viam tuā: ad querendā dilectionē? Que inſuꝑ ⁊ malicias tuas docuiſti vias tuas: et in alis tuis inuentꝰ eſt ſanguis animaꝝ pauperū ⁊ innocentiū. Non ī foſſis inueni eos: ſed in omnibus q̄ ſupra memoraui. Et dixiſti. Abſqꝫ peccato et innocens ego ſum: et ꝓpterea auertat̄ furor tuus a me. Ecce ego iudicio contendā tecum: eo ꝙ dixeris non peccaui. Quā vilis facta es nimis: iterans vias tuas. Et ab egipto confunderis: ſicut cōfuſa es ab aſſur. Nam ⁊ ab iſta egredieris et manꝰ tue erūt ſuꝑ caput tuū: quoniā obtriuit dominꝰ cōfidentiā tuā: ⁊ nichil habebis ꝓſperū. c. iii.

Vulgo dicit̄. Si dimiſerit vir uxorem ſuā et recedēs ab eo duxerit virū alteꝝ: nunqͩ reuertet̄ ad eā ultra? Nūquid nō polluta erit ⁊ contaminata mulier illa? Tu aūt fornicata es cū amatoribus multis: tamen reuertere ad me dicit dn̄s. Leua oculos tuos ī directū: et vide ubi nō ꝓſtrata ſis. In vijs ſedebas expectās eos quaſi latro inſidiās ī ſolitudine: ⁊ polluiſti terrā in fornicatōibus tuis et in malicijs tuis. Quāobrem prohibite ſunt ſtille pluuiaꝝ: et ſerotinus ymber non fuit. Frons mulieris meretricis facta ē tibi: noluiſti erubeſcere. Ergo ſaltē amodo voca me pater meꝰ: dux virginitatis

⁊ ego ſu
pīn te

mere tu es. Nunquid irasceris in perpetuū: aut ꝑseuerabis in finem? Ecce locuta es et fecisti mala: ⁊ potuisti. Et dixit dominꝰ ad me ī diebus iosie regis. Nunquid vidisti que fecerit auersatrix israhel? Abijt sibimet super omnem montem excelsum et sub omni ligno frondoso: et fornicata est ibi. Et dixi cum fecisset hec omnia · ad me reuertere: et nō est reuersa. Et vidit preuaricatrix soror eiꝰ iuda q̄a pro eo quod mechata esset auersatrix israhel dimisissem eam ⁊ dedissem ei libellū repudij: ⁊ nō timuit preuaricatrix iuda soror eiꝰ · sed abijt ⁊ fornicata est etiā ipa: ⁊ facilitate fornicationis sue cōtaminauit terram: ⁊ mechata ē cum lapide ⁊ ligno. Et in omnibz hijs non est reuersa ad me preuaricatrix soror eius iuda ī toto corde suo: sed ī mendacio ait dn̄s. Et dixit dn̄s ad me. Iustificauit animā suā auersatrix isrl̄ cōparatione preuaricatricis iude. Vade ⁊ clama sermones istos contra aquilonē et dices. Reuertere auersatrix israhel ait dn̄s et non auertam faciē meā a vobis: q̄a sanctꝰ ego sum dicit dn̄s: et non irascar in perpetuū. Verūtamen scito iniquitatem tuā: quia in dn̄m deū tuū preuaricata es. Et dispersisti vias tuas alienis sub omni ligno frondoso: et vocem meā non audisti ait dn̄s. Cōuertimini filij reuertentes dicit dn̄s: quia ego vir vester. Et assumā vos · unū de ciuitate ⁊ duos de cognatōne: et introducā vos in syon. Et dabo vobis pastores iuxta cor meū: et pascent vos sciencia et doctrina. Cumqꝫ multiplicati fueritis ⁊ creueritis in terra · in diebz illis ait dominus nō dicent ultra archa testamēti dn̄i: neqꝫ ascendet sup cor neqꝫ recordabūtur illiꝰ: nec visitabitur nec fiet ultra. In tempore illo vocabūt iherusalē soliū dn̄i: et cōgregabūtur ad eā omnes gentes in nomine dn̄i in iherusalē: ⁊ nō ambulabūt post prauitatem cordis sui pessimi. In diebus illis ibit domus iuda ad domū israhel: ⁊ venient simul de terra aquilonis ad terrā quā dedi patribz vestris. Ego aūt dixi. Quomō ponā te in filios: et tribuā tibi terrā desiderabilē hereditatē preclarā exercituū gentiū? Et dixi. Patrē vocabis me: ⁊ post me ingredi nō cessabis. Sed quomō si contemnat mulier amatorē suū: sic contempsit me domꝰ isrl̄ dicit dn̄s. Vox in vijs audita est ploratus ⁊ vlulatus filiorꝫ israhel: quoniam iniquā fecerūt viam suā: obliti sunt domini dei sui. Cōuertimini filij reuertētes: ⁊ sanabo auersiones vr̄as. Ecce nos venimus ad te. Tu enī es dn̄s deus noster. Vere mendaces erāt colles et multitudo mōtiū. Vere in domino deo nostro salus isrl̄. Confusio comedet laborē patrū ns vestrorꝫ ab adolescentia nr̄a: greges eorꝫ et armēta eorꝫ: filios eorꝫ et filias eorꝫ. Dormiemꝰ ī confusione nr̄a et operiet nos ignominia nostra: quoniā dn̄o deo nr̄o peccauimus nos et patres nostri ab adolescentia nostra usqꝫ ad diem hanc: et non audiuimꝰ vocē dn̄i dei nostri. ca. iiii.

Si reuerteris ad me israhel ait dominus: ad me cōuertere. Si abstuleris offendicula tua a facie mea nō commoueberis. Et iurabis viuit dominus in veritate ⁊ in iudicio et in iusticia: ⁊ benedicent eū gētes ipmqꝫ laudabūt. Hec enī dicit dn̄s viro iuda ⁊ habitatori ihrl̄m. Nouate vobis nouale: ⁊ nolite serere sup spinas. Circūcidimini dn̄o: ⁊ auferte ꝑputia cordiū vr̄orum viri iuda et habitatores iherusalē:

ne forte egrediat᷑ ut ignis indignatio mea et ſuccendatur· et nō ſit qui extinguat |Oñia autem hec mala veniēt| propter maliciā cogitatōnū veſtrarū. Annūtiate in iuda · et in iheruſalem· auditum facite: loquimini ⁊ canite tuba ī terra: clamate fortit̄ et dicite. Congregamini et ingrediemur ciuitates munitas: leuate ſignum in ſyon. Confortamini nolite ſtare: quia malum ego adducā ab aquilone et contritionem magnam. Aſcendit leo de cubili ſuo: et predo gentiū ſe leuauit. Egreſſus eſt de loco ſuo: ut ponat terrā tuā in deſolationem. Ciuitates tue vaſtabuntur: remanētes abſq; habitatore. Sup̄ hoc accingite vos cilicijs: plangite et ululate: quia nō eſt auerſa ira furoris dñi a vobis. Et erit in die illa dicit dñs· peribit cor regis et cor principum: et obſtupeſcēt ſacerdotes: et prophete cōſternabūtur. Et dixi. Heu· heu· heu· dñe deus. Ergo ne decepiſti populum iſtū ⁊ iheruſalē dicēs: pax erit vobis? Et ecce ꝑuenit gladi⁹ uſq; ad animam. In tempore illo dicet᷑ ꝑplo huic et iheruſalē, ventus urens in vijs q̄ ſūt in deſerto: vie filie ppli mei nō ad ventilandū ⁊ ad purgandū. Spirit⁹ plenus ex hijs veniet michi. Et nūc ego: ſed loquar iudicia mea cum eis. Ecce quaſi nubes aſcendet: et quaſi tempeſtas currus eius. Velociores aquilis equi illius. Ve nobis: quoniā vaſtati ſumus. Laua a malicia cor tuū iheruſalem: ut ſalua fias. Vſquequo morabūtur in te cogitationes noxie? Vox enī annūtiātis a dan: et notū faciētis ydolū de mōte ephraim. Dicite gētibꝫ. Ecce auditū eſt in ihr̄lm· cuſtodes venire de terra longinqua: ⁊ dare ſup ciuitates iuda vocem ſuā. Quaſi cuſtodes agroꝝ facti ſunt ſup eam ī giro: quia me ad iracūdiā prouocauit dicit dominus. Vie tue ⁊ cogitatōnes tue fecerunt hec tibi. Iſta malicia tua quia amara: quia tetigit cor tuū. Ventrē meum ventrem meū doleo: ſenſus cordis mei turbati ſunt in me. Non tacebo: quoniā vocē bucine audiuit anima mea: clamorē prelij. Cōtritio ſup contritōnem vocata ē: et vaſtata ē oñis terra. Repente vaſtata ſunt tabernacula mea: ſubito pelles mee. Vſquequo videbo fugiētem: audiā vocē bucine? Quia ſtultus pp̄lus meus me non cognouit: filij inſipiētes ſunt· et vecordes. Sapiētes ſunt ut faciāt mala: bene autē facere neſcierūt. Aſpexi terrā ⁊ ecce vacua erat· et nichil: et celos· ⁊ nō erat lux ī eis. Vidi mōtes et ecce mouebantur: et oñes colles cōturbati ſunt. Intuit⁹ ſum et nō erat homo: et oñe volatile celi receſſit. Aſpexi et ecce carmel⁹ deſert⁹: ⁊ oñes urbes ei⁹ deſtructe ſūt a facie dñi et a facie ire furoris ei⁹. Hec enī dicit dñs. Deſerta erit oñis terra: ſed tamen cōſumatōnē nō faciā. Lugebit terra. et merebūt celi deſup: eo ꝙ locutus ſum. Cogitaui et non penituit me: nec auerſus ſum ab eo. A voce equitis et mittētis ſagittā fugit oñis ciuitas. Ingreſſi ſunt ardua: et aſcenderunt rupes. Vniuerſe urbes derelicte ſunt: et non habitat in eis homo. Tu autē vaſtata quid facies? Cum veſtieris te coccino. cū ornatu fueris monili aureo· ⁊ pinxeris ſtibio oculos tuos: fruſtra componeris. Contempſerūt te amatores tui: animā tuam querent. Vocem enim quaſi parturientis audiui: et anguſtias ut puerpere. Vox filie ſyon intermorientis expandentiſq; manus ſuas. Ve michi: q̄a defecit anima mea propter interfectos. c. v.

Circuite vias iheruſalē et aſpicite: et cōſiderate et querite in plateis eius · an inueniatis virū facientem iudiciū · et querentem fidem: et ꝓpicius ero ei. Quod ſi etiā viuit dn̄s dixerint: et hoc falſo iurabunt. Domine oculi tui reſpiciūt fidē. Percuſſiſti eos et nō doluerūt: attriuiſti eos et renuerunt accipere diſciplinā. Indurauerūt facies ſuas ſupra petrā: et noluerūt reuerti. Ego aūt dixi. Forſitan pauperes ſunt et ſtulti: ignorātes viā dn̄i et iudiciū dei ſui. Ibo ergo ad optimates et loquar eis. Ipſi enim cognouerūt viam dn̄i: iudiciū dei ſui. Et ecce magis hij ſimul cōfregerūt iugū: ruperūt vincula. Idcirco ꝑcuſſit eos leo de ſilua: lup⁹ ad veſperā vaſtauit eos: pard⁹ vigilās ſuꝑ ciuitates eoꝝ. Omnis qui ingreſſus fuerit ex eis capietur: quia multe ſunt p̄uaricatōnes eoꝝ: confortate ſūt auerſiones eoꝝ. Suꝑ quo ꝓpici⁹ tibi eſſe potero? Filij tui dereliquerūt me: ⁊ iurant in hijs · qui nō ſunt dij. Saturaui eos ⁊ mechati ſunt: et ī domo meretricis luxuriabātur. Equi amatores in feminas. et emiſſarij facti ſūt: unuſquiſq; ad vxorē ꝓximi ſui hinniebat. Nūquid ſuꝑ hijs non viſitabo dicit dn̄s: et in gente tali nō vlciſcetur anima mea? Aſcendite muros eius ⁊ diſſipate: conſūmationē aūt nolite facere. Auferte ꝓpagines eorū: quia non ſūt dn̄i. Preuaricatōne eni p̄uaricata eſt in me dom⁹ iſrahel et dom⁹ iuda ait dn̄s. Negauerūt dn̄m: et dixerunt. Non eſt ipſe: neq; veniet ſuꝑ nos malum: gladiū et famē non videbimus. Prophete fuerūt in ventū locuti: et reſpōſum nō fuit in eis. Hec ergo euenient illis. Hec dicit dn̄s deus exercituū.

Quia locuti eſtis verbū iſtud: ecce ego do verba mea in ore tuo in ignem et p̄pl̄m iſtū ī ligna: et vorabit eos. Ecce ego adducā ſuꝑ vos gentem de lōginquo domus iſrahel ait dn̄s: gentē robuſtā gentem antiquā gentem cuius ignorabis linguā: nec intelliges q̄d loquat̄. Pharetra eius q̄ſi ſepulcrum patens: vniuerſi fortes. Et comedet ſegetes tuas et panē tuū deuorabit: filios tuos et filias tuas comedet · gregē tuū et armēta tua: et comedet vineam tuā et ficū tuā: et conteret vrbes munitas tuas in quibus tu habes fiduciā gladio. Veruntamē in diebꝫ illis ait dominus nō faciam vos in conſūmationem. Quod ſi dixeritis quare fecit dominus deus noſter nobis hec omnia: dices ad eos. Sicut dereliquiſtis me et ſeruiſtis deo alieno in terra veſtra: ſic ſeruietis dijs alienis in terra nō veſtra. Annūciate hec domui iacob: et auditum facite in iuda dicentes. Audi popule ſtulte qui nō habes cor: qui habentes oculos nō videtis · et aures et non auditis. Me ergo non timebitis ait dn̄s: ⁊ a facie mea nō dolebitis? Qui poſui arenam terminū mari · p̄ceptū ſempiternū q̄d nō p̄teribit: et cōmouebuntur et nō poterunt: et intumeſcent fluctus eius ⁊ nō tranſibūt illud. Populo aūt huic factū ē cor incredulū et exaſperās. Receſſerūt et abierunt: et nō dixerunt in corde ſuo. Metuam⁹ dn̄m deū noſtrū qui dat nobis pluuiā temporaneā et ſerotinā in tempore ſuo: plenitudinē annue meſſis cuſtodientē nobis. Iniquitates nr̄e declinauerūt hec: et peccata noſtra ꝓhibuerūt bonū a nobis: q̄a inuenti ſunt in p̄plo meo impij inſidiātes q̄ſi aucupes: laqueos ponētes et pedicas ad capiēdos viros.

ſicut decipula plena auibꝫ: ſic domus eoꝝ plene dolo. Ideo magnificati ſūt et ditati: incraſſati ſunt et impinguati: et p̄terierūt ſermones meos peſſime. Cauſam vidue nō iudicauerunt: cauſam pupilli nō direxerūt: et iudicium pauperū nō iudicauerūt. Numquid ſuper hijs nō viſitabo dicit dñs: aut ſuper gentem huiuſcemodi nō vlciſcetur anima mea? Stupor et mirabilia facta ſunt in terra. Prophete ꝓphetabāt mendaciū: et ſacerdotes applaudebāt manibꝫ ſuis: et ꝑpls meꝰ dilexit talia. Quid igit̄ fiet in nouiſſimo eiꝰ? c. vi.

Confortamini filij beniamin in medio iheruſalē: ⁊ ī thecua clangite bucina: ⁊ ſup bethacarem leuate vexillū: quia malū viſum eſt ab aquilone et contricio magna. Speciose et delicate aſſimilaui filiā ſyon: ad eam venient paſtores ⁊ greges eoꝝ. Fixerūt in ea tentoria in circuitu: paſcet vnuſquiſq; eos q̄ ſb̄ manu ſua ſunt. Sanctificate ſup eā bellū: cōſurgite et aſcendamus in meridie. Ve nobis quia declinauit dies: quia lōgiores facte ſūt vmbre veſperi. Surgite ⁊ aſcendamꝰ in nocte. et diſſipemus domus eius: quia hec dicit dñs exercituū. Cedite lignum eius: et fundite circa iheruſalem aggerem. Hec eſt ciuitas viſitatōnis: omnis calūnia in medio eius. Sicut frigidā facit ciſterna aquā ſuā: ſic frigidam fecit maliciā ſuā. Iniquitas ⁊ vaſtitas audietur ī ea corā me ſemp: infirmitas ⁊ plaga. Erudire iheruſalem ne forte recedat anima mea a te: ne forte ponā te deſertam. terrā inhabitabilem. Hec dicit dñs exercituum. Vſq; ad racemū colligent. q̄ſi ī vinea reliquias iſrahel. Conuerte manum tuā quaſi vindemiator ad cartallum. Cui loquar: et quē conteſtabor ut audiat? Ecce incircūciſe aures eoꝝ: et audire nō poſſūt. Ecce verbū dñi factū ē eis in obprobriū: et nō ſuſcipiēt illud. Idcirco furore dñi plenus ſum: laboraui ſuſtinens. Effunde ſup paruulū furorem et ſup cōcilium iuuenū ſimul. Vir enim cū muliere capietur: ſenex cū pleno dieꝝ. Et tranſibūt domus eorū ad alteros. agri ⁊ vxores pariter: quia extendam manū meā ſup habitantes terrā dicit dñs. A minore quippe vſq; ad maiorem omnes auaricie ſtudent: et a ꝓpheta vſq; ad ſacerdotem cuncti faciūt dolū. Et curabāt cōtritionē filie ꝑpli mei cum ignominia. dicentes pax pax: et nō erat pax. Confuſi ſunt q̄a abominationē fecerunt: quin potius confuſione non ſunt cōfuſi: ⁊ erubeſcere neſcierūt. Quāobrem cadent inter ruentes: in tempore viſitatōnis ſue corruent dicit dominus. Hec dicit dominus. State ſuper vias et videte. et interrogate de ſemitis antiquis que ſit via bona et ambulate in ea: et inuenietis refrigerium animabus veſtris. Et dixerūt. Nō ambulabimꝰ. Et conſtitui ſuper vos ſpeculatores. Et dixi. Audite vocem tube. Et dixerūt. Non audiemus. Ideo audite gentes et cognoſce congregacio: quāta ego faciā eis. Audi terra. Ecce ego adduco mala ſuper ꝑplm iſtū fructū cogitationū eius: quia verba mea nō audierunt: et legē meā proiecerunt. Vt quid michi thus de ſaba affertis: et calamū ſuaue olentem de terra longinqua? Holocauſtomata veſtra nō ſūt accepta: et victime veſtre nō placuerūt michi. Propterea hec dicit dñs. Ecce ego dabo in ꝑplm iſtū ruinas: et ruent in eis patres et filij ſimul: vicinus et ꝓximus peribunt.

hec dicit dominus. Ecce venit pp̄lus de terra aquilonis: ⁊ gens magna cōſurget a finibꝫ terre: ſagittā ⁊ gladiū arripiet: crudelis eſt et nō miſerebit. Vox eius quaſi mare ſonabit: et ſup̲ equos aſcendent: ꝑparati quaſi vir ad preliū aduerſum te filia ſyon. Audiuim⁹ famam eius: diſſolute ſunt manus noſtre. Tribulatio app̄hendit nos: dolores ut parturientem. Nolite exire ad agros: et in viā ne ābuletis: quoniā gladius inimici pauor in circuitu. Filia pp̄li mei accingere cilicio. et cōſpergere cinere: luctū unigeniti fac tibi plāctum amarū: quia repente veniet vaſtator ſup̲ vos. Probatorē dedi te in populo meo robuſtū: et ſcies et probabis vias eoꝝ. Om̄es iſti principes declinātes: ābulantes fraudulenter. Es et ferrū. uniuerſi corrupti ſunt. Defecit ſufflatoriū in igne: cōſumptū ē plumbum. Fruſtra conflauit cōflator: malicie enim eorum non ſunt cōſumpte. Argentum reprobū vocate eos: quia dominus proiecit illos. cap̄. vii.

Verbū quod factū eſt ad iheremiā a domino dicens. Sta in porta domus dn̄i: et p̄dica ibi verbū iſtud ⁊ dic. Audite verbū dn̄i om̄is iuda. qui ingredimini p̲ portas has. ut adoretis dn̄m. Hec dicit dn̄s exercituū deus iſrahel. Bonas facite vias veſtras et ſtudia vr̄a: et habitabo vobiſcū in loco iſto. Nolite confidere ī verbis mendacij: dicentes templū dn̄i. templū dn̄i. templū dn̄i eſt. Quoniā ſi benedixeritis vias vr̄as et ſtudia vr̄a. ſi feceritis iudiciū inter virū et ꝓximū eius. aduene et pupillo et vidue non feceritis calumniā: nec ſanguinē innocentē effuderitis in loco hoc. et poſt deos alienos nō ābulaueritis ī malū vobiſmetipſis: habitabo vobiſcū in loco iſto in terra quā dedi patribus vr̄is a ſeculo ⁊ uſqꝫ in ſeculū. Ecce vos cōfiditis vobis in ſermonibꝫ mēdacij qui nō proderunt vobis: furari. occidere. adulterare. iurare mēdaciter. libare baalim: et ire poſt deos alienos quos ignoratis. Et veniſtis ⁊ ſtetiſtis corā me ī domo hac in qua inuocatū eſt nomē meum: et dixiſtis. Liberati ſum⁹ eo q̄ fecerimus om̄es abominatōnes iſtas. Ergo ſpelunca latronū facta eſt domus iſta: ī qua inuocatū eſt nomē meū in oculis veſtris? Ego ego ſū: ego vidi dicit dominus. Ite ad locū meū in ſylo ubi habitauit nomē meū a principio: et videte que fecerim ei ꝓpter maliciā pp̄li mei iſrahel. Et nūc quia feciſtis om̄ia opera hec dicit dn̄s: ⁊ locut⁹ ſum ad vos mane conſurgens et loquens et non audiſtis. et vocaui vos ⁊ nō reſpōdiſtis: faciā domui huic in qua inuocatum eſt nomē meū ⁊ in qua vos habetis fiduciā ⁊ loco quē dedi vobis et patribꝫ veſtris ſicut feci ſylo: ⁊ ꝓiciā vos a facie mea ſicut ꝓieci om̄es fratres veſtros uniuerſum ſemen ephraim. Tu ergo noli orare pro pp̄lo hoc: nec aſſumas pro eis laudem ⁊ orationē: et nō obſiſtas michi. quia nō exaudiam te. Nōne vides quid iſti faciūt ī ciuitatibus iuda. et in plateis iheruſalē? Filij colligunt ligna. et patres ſuccendunt ignē: et mulieres cōſpergunt adipem ut faciāt placentas regine celi et libēt dijs alienis: et me ad iracundiā ꝓuocent. Numquid me ad iracundiā prouocant dicit dn̄s? Nōne ſemetipſos ī confuſionē vultus ſui? Ideo hec dicit dn̄s deus. Ecce furor meus ⁊ indignatio mea conflatur ſup̲ locū iſtū. ſup̲ viros et ſuper iumenta et ſuper lignum

nūx g°

regionis· et ſup fruges terre: et ſuccendetur ⁊ nõ extinguetur. Hec dicit dñs exercituũ deus iſrahel. Olocauſtomata veſtra addite victimis vr̃is et comedite carnes: quia non ſum locut⁹ cũ patribꝫ veſtris et non p̄cepi eis in die qua eduxi eos de terra egipti de verbo olocauſtomatũ ⁊ victimarũ: ſed hoc verbũ p̄cepi eis dicens. Audite vocem meã ⁊ ero vobis deus ⁊ vos eritis michi pp̄ls: ⁊ ambulate in omĩ via quã mãdaui vobis: ut bene ſit vobis. Et non audierũt nec inclinauerunt aurẽ ſuã: ſed abierũt in voluptatibus et in prauitate cordis ſui mali: factiqꝫ ſũt retrorſum et non in ante a die qua egreſſi ſũt patres eoꝝ de terra egipti uſqꝫ ad diem hanc. Et miſi ad eos omnes ſeruos meos ꝓphetas per diem· cõſurgens diluculo· ⁊ mittens: et nõ audierunt me nec inclinauerunt aurem ſuã ſed indurauerũt ceruicem ſuã: ⁊ peius operati ſunt q̃ȝ patres eoꝝ. Et loqueris ad eos omnia verba hec et non audient te: et vocabis eos et non reſpõdebunt tibi. Et dices ad eos. Hec ẽ gens q̄ non audiuit vocem dñi dei ſui: nec recepit diſciplinã. Periit fides: et ablata eſt de ore eoꝝ. Tonde capillũ tuũ et proice· et ſume in directũ planctũ: q̄a proiecit dñs et reliquit generationem furoris ſui: quia fecerũt filij iuda malum in oculis meis dicit dñs. Poſuerunt offendicula ſua in domo in qua inuocatũ eſt nomẽ meũ ut polluerent eam: et edificauerũt excelſa thophet q̄ eſt in valle filij ennon: ut incenderent filios ſuos et filias ſuas igni· que nõ p̄cepi nec cogitaui in corde meo. Ideo ecce dies venient dicit dñs: et nõ dicet̃ amplius tophet et vallis filij ennon ſed vallis interfectionis: et ſepelient ĩ thophet eo q̄ nõ ſit locus. Et erit morticinũ pp̄li huiꝰ in cibos volucribꝫ celi et beſtijs terre: et non erit qui abigat. Et quieſcere faciam de urbibus iuda et de plateis ihr̃lm vocẽ gaudij ⁊ vocẽ leticie: vocem ſponſi ⁊ vocẽ ſpõſe. In deſolatione enim erit terra.

ca. viii.

In tempore illo ait dñs· eicient oſſa regis iuda et oſſa principũ eius et oſſa ſacerdotũ et oſſa ꝓphetaꝝ et oſſa eorũ qui habitauerũt iheruſalẽ de ſepulcris ſuis: et expandent ea ad ſolẽ et lunã ⁊ omnẽ miliciã celi que dilexerunt ⁊ quibus ſeruierũt et poſt que ambulauerũt: et que queſierũt et adorauerũt. Nõ colligent̃ et non ſepelientur: in ſterquiliniũ ſup faciem terre erũt. Et eligẽt magis mortẽ q̃ȝ vitã omnes q̄ reſidui fuerint de cognatione hac peſſima: in vniuerſis locis que derelicta ſunt ad que eieci eos dicit dñs exercituũ. Et dices ad eos. Hec dicit dñs. Numquid qui cadit nõ reſurget: ⁊ qui auerſus ẽ non reuertetur? Quare ergo auerſus eſt pp̄ls iſte in iheruſalẽ auerſione contentioſa? Apprehenderunt mendaciũ: et noluerũt reuerti. Attendi et auſcultaui: nemo quod bonũ eſt loquit̃. Nullus eſt qui agat penitentiã ſup peccato ſuo dicens. Quid feci? Omnes cõuerſi ſunt ad curſum ſuũ: quaſi equus impetu vadens in p̄liũ. Miluus in celo cognouit tempus ſuũ: turtur ⁊ hirundo ⁊ ciconia cuſtodierunt tempus aduentus ſui: pp̄ls aũt me⁹ nõ cognouit iudiciũ dñi. Quomõ dicitis ſapiẽtes nos ſumus: ⁊ lex dñi nobiſcũ eſt? Vere mendaciũ operat⁹ eſt ſtilus mendax ſcribaꝝ. Confuſi ſunt ſapientes: perterriti et capti ſũt. Verbũ eñi dñi proiecerũt: ⁊ ſapientia nulla eſt ĩ eis. Propterea dabo mulieres eoꝝ exteris: agros eoꝝ heredibꝫ. Quia a minimo uſqꝫ ad maximū omnes auariciā ſecuntur: a propheta uſqꝫ ad ſacerdotem cūcti faciunt mendaciū. Et ſanabāt contritiones filie pp̄li mei ad ignominiā dicētes pax pax: cum non eſſet pax. Cōfuſi ſunt quia abominationē fecerunt: quin ymmo confuſione nō ſunt cōfuſi: ⁊ erubeſcere neſcierunt. Idcirco cadēt inter corruentes: in tempore viſitacionis ſue corruent dicit dominus. Congregans congregabo eos ait domin⁹. Nō ē uua in vitibꝫ ⁊ non ſunt ficus in ficulnea; foliū defluxit: ⁊ dedi eis q̄ p̄tergreſſa ſunt. Quare ſedem⁹? Cōuenite et ingrediamur ciuitatem munitam. et ſileam⁹ ibi: quia dn̄s deus noſter ſilere nos fecit: et potum dedit nobis aquam fellis. Peccauimus enim domino. Expectauimus pacem et non erat bonum: tempus medele et ecce formido. A dan auditus eſt fremitus equorum eius: a voce hinnituum pugnatoꝝ ei⁹ cōmota eſt omnis terra. Et venerūt et deuorauerūt terrā ⁊ plenitudinem eius: urbem et habitatores eius. Quia ecce ego mittam vobis ſerpētes regulos quibus non eſt incantacio: et mordebūt vos ait dn̄s. Dolor meus ſuꝑ dolorem: in me cor meū merēs. Ecce vox clamoris filie pp̄li mei de terra longinqua. Nūquid dn̄s non eſt in ſyon. aut rex ei⁹ nō ē in ea? Quare ergo me ad iracundiā concitauerūt ĩ ſculptilibꝫ ſuis: ⁊ in vanitatibus alienis? Tranſijt meſſis: finita eſt eſtas: ⁊ nos ſaluati non ſumus. Suꝑ contritione filie pp̄li mei contrit⁹ ſum ⁊ contriſtat⁹: ſtupor obtinuit me. Nūquid reſina nō eſt in galaad. aut medicus non eſt ibi? Quare ergo non ē obducta cicatrix filie populi mei? cap̄ ix.

Quis dabit capiti meo aquam: ⁊ in oculis meis fontē lacrimaꝝ? Et plorabo die et nocte interfectos filie pp̄li mei? Quis dabit me in ſolitudinem diuerſoꝝ viatoꝝ? Et derelinq̄ pp̄lm meū ⁊ recedā ab eis: quoniam omnes adulteri ſunt ⁊ cetus p̄uaricatorum: et extenderunt linguā ſuā quaſi arcum mendacij et nō veritatis. Confortati ſunt in terra: quia de malo ad malū egreſſi ſunt: ⁊ me non cognouerunt dicit dn̄s. Unuſquiſqꝫ ſe a p̄ximo ſuo cuſtodiat: ⁊ in omī fratre ſuo non habeat fiduciā: quia om̄is frater ſupplantans ſupplantabit: et om̄is amicus fraudulenter incedet: et vir fratrem ſuū deridebit ⁊ veritatem non loquent̄. Docuerūt enim linguā ſuā loqui mendaciū: ut inique agerent laborauerūt. Habitatio tua in medio doli: in dolo renuerunt ſcire me dicit dn̄s. Propterea hec dicit dn̄s exercituū. Ecce ego conflabo et probabo eos. Quid enim aliud faciā a facie filie pp̄li mei? Sagitta vulnerans lingua eoꝝ: dolū locuta eſt. In ore ſuo pacem cū amico ſuo loquit̄: ⁊ occulte ponit ei inſidias. Nūquid ſuꝑ hijs nō viſitabo dicit dominus: aut in gente huiuſcemodi nō ulciſcetur anima mea? Suꝑ montes aſſumā fletū ac lamentū et ſuꝑ ſpecioſa deſerti planctū: quoniā incenſa ſūt eo q̄ nō ſit vir ꝑtranſiens: ⁊ nō audierunt vocem poſſidentis. A volucre celi uſqꝫ ad pecora tranſmigrauerūt et receſſerūt. Et dabo iheruſalē in aceruos arene et cubilia draconū: et ciuitates iuda dabo in deſolationē: eo q̄ nō ſit habitator. Quis eſt vir ſapiens qui intelligat hoc. et ad quē verbū oris domini fiat. ut annunciet iſtud: quare perierit terra et exuſta ſit q̄ſi deſertū: eo ꝙ non ſit qui ꝑtrāſeat? Et dixit dñs. Quia dereliquerūt legem meā quam dedi eis· ⁊ non audierūt vocem meā· ⁊ non ambulauerunt in ea: et abierunt poſt prauitatē cordis ſui· et poſt baalim: quod didicerunt a patribꝫ ſuis: Idcirco hec dicit dñs exercituū deꝰ iſrł. Ecce ego cibabo pp̄lm iſtū abſinthio ⁊ potū dabo eis aquā fellis: et diſꝑgā eos in gentibus quas non nouerunt ipſi ⁊ patres eoꝝ: et mittā poſt eos gladium donec cōſumant̄. Hec dicit dominus exercituū. Cōtemplamini ⁊ vocate lamentatrices et veniāt: et ad eas que ſapientes ſunt mittite et ꝓperent: feſtinēt et aſſumāt ſuꝑ nos lamentū, deducāt ocli nr̄i lacrimas: et palpebre noſtre defluāt aquis: quia vox lamētationis audita eſt de ſyon. Quomō vaſtati ſumus: ⁊ cōfuſi vehementer? Quia dereliquimꝰ terrā: quoniā deiecta ſunt tabernacula noſtra. Audite ergo mulieres verbū dñi· et aſſumat auris veſtra ſermonē oris eius: ⁊ docete filias veſtras lamentum et vnaqueqꝫ proximā ſuā planctū: quia aſcendit mors per feneſtras nr̄as· ingreſſa eſt domos nr̄as: diſꝑdere paruulos deforis· iuuenes de plateis. Loquere. Hec dicit dñs. Et cadet morticinū hominis quaſi ſtercus ſuꝑ faciē regionis: et q̄ſi fenū poſt tergū metentis: et nō eſt qui colligat. Hec dicit dñs. Non gloriet̄ ſapiens in ſapientia ſua· et nō glorietur fortis in fortitudine ſua· et nō glorietur diues in diuitijs ſuis: ſed ī hoc glorietur qui gloriatur· ſcire et noſſe me: quia ego ſum dñs qui facio miſericordiam et iudiciū et iuſticiā in terra. Hec enim placent michi ait dominus. Ecce dies veniunt dicit dñs· ⁊ viſitabo ſuꝑ omnē q̄ incircūciſū habet p̄puciū· ſuꝑ egiptū et ſuꝑ iudā et ſuꝑ edom· et ſuꝑ filios ammon et ſuꝑ moab: et ſuꝑ omēs q̄ attonſi ſūt ī comam habitantes in deſerto: quia omnes gentes habent p̄pucium: omnis aūt domus iſrahel incircumciſi ſunt corde. ca. x.

Audite verbū qđ locutus eſt dñs ſuꝑ vos domus iſrahel. Hec dicit dñs. Iuxta vias gentiū nolite diſcere: et a ſignis celi nolite metuere que timent gentes: quia leges pp̄lorū vane ſunt. Quia lignū de ſaltu p̄cidit: opus manus artificis in aſcia. Argēto et auro decorauit illud: clauis et malleis cōpegit ut nō diſſoluatur. In ſimilitudinē palme fabricate ſunt· et nō loquent̄: portata tollent̄: quia incedere nō valent. Nolite ergo timere ea: quia nec male poſſunt facere nec bene. Non eſt ſimilis tui dñe: magnus es tu: ⁊ magnū nomen tuū ī fortitudine. Quis non timebit te o rex gentiū? Tuum eſt enim decus. Inter cunctos ſapientes gentiū· ⁊ in vniuerſis regnis eorum· nullus eſt ſimilis tui: pariter inſipientes et fatui ꝓbabuntur. Doctrina vanitatis eoꝝ lignū eſt. Argentū inuolutū de tharſis affertur: et aurū de ophꝫ: opus artificis ⁊ manus erarij: iacinctus et purpura indumentū eoꝝ. Opus artificū vniuerſa hec: dñs aūt deus verus eſt. Ipſe eſt deꝰ viuēs: et rex ſempiternus. Ab indignatōne eius cōmouebit̄ terra: ⁊ nō ſuſtinebūt gentes cōminationē eiꝰ. Sic ergo dicetis eis. Dij qui celos ⁊ terrā non fecerunt· pereant de terra: et de hijs q̄ ſub celo ſunt. Qui facit terrā ī fortitudine ſua preparat orbē in ſapientia ſua· et prudentia ſua extendit celos: ad vocē ſuā dat multitudinem aquaꝝ in celo: et eleuat nebulas ab extremitatibus terre. Fulgura in pluuiā facit: et eduxit vētū de theſauris ſuis. Stultꝰ factus ē omnis homo a ſciētia ſua: confuſus eſt artifex omnis in ſculptili: quoniā falſum eſt qḋ cōflauit et non ē ſpiritꝰ in eis. Vana ſunt: et opus eoꝝ riſu dignum. In tēpore viſitationis ſue peribunt. Non eſt hiis ſimilis pars iacob. Qui enim formauit omnia ipſe eſt: Et iſrahel virga hereditatis eius. Dominus exercituū nomē illi. Congrega de terra cōfuſionē tuā que habitas in obſidione: quia hec dicit dn̄s. Ecce ego longe ꝓiciā habitatores terre in hac vice: et tribulabo eos ita ut nō inueniant̄. Ve michi ſuꝑ cōtritione mea: peſſima plaga mea. Ego autē dixi. Plane hec infirmitas mea ē: et portabo illā. Tabernaculū meū vaſtatū eſt: omnes funiculi mei dirupti ſunt. Filii mei exierunt a me: ⁊ non ſubſiſtunt. Non eſt qui extendat ultra tentorium meū ⁊ erigat pelles meas: quia ſtulte egerūt paſtores et dominū nō quelierunt: ꝓpterea nō intellexerūt· et omnis grex eoꝝ diſperſus eſt. Vox auditionis ecce venit: et cōmotio magna de terra aquilonis: ut ponat ciuitates iuda ſolitudinē et habitacula draconū. Scio dn̄e quia non eſt hominis via eius: nec viri eſt ut ambulet et dirigat greſſus ſuos. Corripe me dn̄e. verūtamen in iudicio ⁊ non in furore tuo: ne forte ad nichilū redigas me. Effunde indignationē tuā ſuꝑ gentes: que non cognouerūt te: et ſuꝑ ꝓuincias q̄ nomē tuū nō inuocauerūt: quia comederūt iacob· ⁊ deuorauerūt eū et conſumpſerunt illū: et decꝰ eiꝰ diſſipauerūt. ca. xi.

Verbū qḋ factū eſt ad iheremiā a dn̄o dicens. Audite verba pacti huius: et loquimini ad viros iuda et ad habitatores iheruſalē: et diceris ad eos. Hec dicit dn̄s deus iſrahel. Maledictus vir qui non audierit verba pacti huius: qḋ p̄cepi patribꝫ veſtris ī die qua eduxi eos de terra egipti de fornace ferrea dicens. Audite vocem meam ⁊ facite omnia que p̄cepi vobis: ⁊ eritis michi in ꝓplm et ego ero vobis ī deū: ut ſuſcitem iuramentū qḋ iuraui patribus vr̄is daturū me eis terrā fluētem lacte et melle ſicut eſt dies hec. Et reſpondi et dixi. Amē dn̄e. Et dixit dominus ad me. Vociferare omnia verba hec in ciuitatibus iuda ⁊ foris iheruſalē dicens. Audite verba pacti huiꝰ et facite illa: quia cōteſtans cōteſtatus ſum patres veſtros in die qua eduxi vos de terra egipti uſqꝫ ad diem hanc. Mane conſurgens conteſtatus ſum et dixi audite vocem meā: ⁊ nō audierunt nec inclinauerūt aurem ſuā: ſed abierūt vnuſquiſqꝫ in prauitate cordis ſui mali. Et induxi ſuꝑ eos omnia verba pacti huiꝰ: quod precepi ut facerent et non fecerunt. Et dixit dominꝰ ad me. Inuenta eſt cōiuratio in viris iuda et in habitatoribus iheruſalē. Reuerſi ſunt ad iniquitates patrum ſuorum priores: qui noluerunt audire verba mea. Et hii ergo abierunt poſt deos alienos ut ſeruirent eis. Irritū fecerunt domus iſrahel et domus iuda pactum meū: qḋ pepigi cum patribus eoꝝ. Quamobrem hec dicit dn̄s. Ecce ego inducā ſuꝑ eos mala de quibus exire nō poterunt: et clamabunt ad me et nō exaudiā eos. Et ibūt ciuitates iuda et habitatores iheruſalem et clamabūt ad eos quibus libant: ⁊ non ſaluabūt eos in tempore afflictionis eoꝝ. Secundū enī numerū ciuitatum tuaꝝ erāt dii tui iuda: et ſecundū numerū viaꝝ iheruſalē poſuiſti aras confuſionis: aras ad libandum baalim. Tu ergo noli orare pro pplo hoc: et ne aſſumas pro eis laudem et orationē: quia non exaudiā in tempore clamoris eoꝝ ad me: in tempore afflictionis eoꝝ. Quid eſt ꝙ dilectus meus ī domo mea fecit ſcelera multa? Numquid carnes ſancte auferent a te malicias tuas: in quibꝫ gloriata es? Oliuam uberem pulchram fructiferā ſpecioſam vocauit dn̄s nomen tuū. Ad vocem loquele grandis exarſit ignis in ea: ⁊ combuſta ſunt fruteta eiꝰ. Et dominꝰ exercituū qui plātauit te locutus eſt ſup te malū: pro malis domꝰ iſrahel et domus iuda que fecerūt ſibi ad irritandū me libantes baalim. Tu aūt dn̄e demonſtraſti michi et cognoui: tu oſtendiſti michi ſtudia eorum; et ego quaſi agnus manſuetus qui portatur ad victimā: Et non cognoui quia cogitauerūt ſup me cōſilia dicentes; mittamus lignū in panē eius. ⁊ eradamus eum de terra viuentiū: et nomen eius nō memoretur amplius. Tu aūt dn̄e ſabaoth qui iudicas iuſte ⁊ probas renes ⁊ corda: videam vltionē tuam ex eis. Tibi enī reuelaui cauſam meā. Propterea hec dicit dominꝰ ad viros anathor: qui querunt animā tuā ⁊ dicunt. Non ꝓphetabis in nomine dn̄i: et non morieris in manibus nr̄is. Propterea hec dicit dominꝰ exercituū. Ecce ego viſitabo ſup eos. Iuuenes morientur ī gladio: filij eorū et filie eorū morientur in fame: et reliquie non erunt ex eis. Inducam enim malum ſuper viros anathor: annū viſitationis eorum. c. xii.

Iuſtus quidem tu es dn̄e ſi diſputē tecū: verūtamē iuſta loquar ad te. Quare via impioꝝ ꝓſperatur: bene eſt omnibus q̄ p̄uaricantur. et inique agūt? Plantaſti eos ⁊ radicem miſerūt: proficiūt et faciūt fructū. Prope es tu ori eoꝝ: et longe a renibus eoꝝ. Et tu dn̄e noſti me: vidiſti me ⁊ probaſti cor meum tecum. Cōgrega eos quaſi gregē ad victimā: et ſanctifica eos in die occiſionis. Vſqꝫ quo lugebit terra. et herba om̄is regionis ſiccabitur: ꝓpter maliciā habitanciū in ea? Conſumptū ē animal ⁊ volucre: quoniā dixerūt nō videbit nouiſſima noſtra. Si cū peditibus currens laboraſti: quomō contendere poteris cum equis? Cum aūt in terra pacis ſecura′ fueris: quid facies in ſupbia iordanis? Nam et fratres tui ⁊ domus patris tui. etiā ipſi pugnauerūt aduerſum te: ⁊ clamauerūt poſt te plena voce. Ne credas eis: cū locuti fuerint tibi bona. Reliqui domū meā: dimiſi hereditatem meā. Dedi dilectā animā meā in manū inimicoꝝ eius: facta eſt michi hereditas mea q̄ſi leo ī ſilua. Dedit contra me vocem: ideo odiui eam. Numquid auis diſcolor hereditas mea michi? Numquid auis tincta ꝑ totū? Venite cōgregamini om̄es beſtie terre: properate ad deuorandum. Paſtores multi demoliti ſunt vineā meā: conculcauerūt partem meā. Dederūt porcionē meā deſiderabilem in deſertū ſolitudinis: poſuerūt eam in diſſipationē: luxitqꝫ ſup me. Deſolatione deſolata eſt om̄is terra: quia nullus ē qui recogitet corde. Sup om̄es vias deſerti venerūt om̄es vaſtatores: quia gladius dn̄i deuorabit ab extremo terre uſqꝫ ad extremū eius. Nō eſt pax uniuerſe carni. Seminauerūt triticum ⁊ ſpinas meſſuerūt: hereditatem acceperunt: ⁊ nō ꝓderit. Cōfundemini

′nō

fructibus vestris: ꝓpter iram furoris dñi. Hec dicit dñs aduersum omnes vicinos meos pessimos: qui tangūt hereditatē quā distribui p̄plo meo isrl̄. Ecce ego euellā eos de terra eoꝝ: et domum iuda euellam de medio eoꝝ. Et cum euulsero eos cōuertar et miserebor eoꝝ: et reducā eos virū ad hereditatem suā: et virū in terram suā. Et erit: si eruditi didicerint vias p̄pli mei ut iurent in nomine meo viuit dñs · sicut docuerunt p̄plm meū iurare in baal: edificabunt̄ in medio p̄pli mei. Quod si nō audierint: euellā gentē illā euulsione et perditione ait dominus. ca. xiii.

Hec dicit dñs ad me. Vade et posside tibi lumbare lineū: et pones illud sup lumbos tuos: et ī aquā nō inferes illud. Et possedi lūbare iuxta verbū dñi: ⁊ posui circa lumbos meos. Et factus est sermo dñi ad me secūdo dicens. Tolle lūbare qḋ possedisti qḋ est circa lūbos tuos: et surgens vade ad eufraten: ⁊ absconde ibi illud in foramine petre. Et abij et abscondi illud in eufraten: sicut p̄ceperat michi dñs. Et factū est post dies plurimos: dixit dominꝰ ad me. Surge et vade ad eufraten: ⁊ tolle inde lūbare qḋ p̄cepi tibi ut absconderes illud ibi. Et abij ad eufraten: et fodi et tuli lumbare de loco ubi absconderā illud. Et ecce computruerat lumbare: ita ut nulli vsui aptū esset. Et factū est verbum dñi ad me dicens. Hec dicit dñs. Sic putrescere faciam sup̄biā iuda · ⁊ sup̄biā iherusalē multā: p̄plm istū pessimū · qui nolunt audire verba mea · et ambulāt ī prauitate cordis sui: abierūtq; post deos alienos ut seruirēt eis ⁊ adorarēt eos. Et erunt sicut lumbare istud: qḋ nulli vsui aptū est. Sicut enī adheret lūbare ad lūbos viri: sic agglutinaui michi omnē domū israhel et omnē domū iuda dicit dñs ut essent michi in p̄plm et in nomen ⁊ in laudē ⁊ in gloriā: et non audierūt. Dices ergo ad eos sermonē istū. Hec dicit dñs deus israhel. Om̄is laguncula implebit̄ vino. Et dicent ad te. Nunquid ignoramꝰ q̄a omnis laguncula implebit̄ vino? Et dices ad eos. Hec dicit dñs. Ecce ego implebo om̄es habitatores terre huiꝰ et reges qui sedent de stirpe dauid super thronū eiꝰ · et sacerdotes et ꝓphetas et om̄es habitatores iherusalē ebrietate: et disꝑgam eos virū a fratre suo: et patres ⁊ filios pariter ait dñs. Non parcā ⁊ non concedā: neq; miserebor ut non disꝑdam eos. Audite et auribus ꝑcipite: nolite eleuari: quia dñs locutus est. Date dño deo vestro gloriā anteq̄ cōtenebrescat: et anteq̄ offendant pedes vestri ad montes caligosos. Expectabitis lucem: et ponet eam in umbrā mortis · ⁊ in caliginē. Qḋ si hoc nō audieritis: in abscondito plorabit anima mea a facie sup̄bie. Plorans plorabit et deducet oculus meꝰ lacrimā: quia captus ē grex domini. Dic regi et dñatrici. Humiliamini: sedete in terra quoniā descendet de capite vestro corona glorie vestre. Ciuitates austri clause sunt: ⁊ non ē qui aperiat. Trāslata est omnis iuda transmigratione ꝑfecta. Leuate oculos vr̄os et videte: q̄ venitis ab aquilone. Ubi ē grex qui datus est tibi: pecus inclitū tuū? Quid dices cum visitauerit te? Tu enim docuisti eos aduersum te: et erudisti in caput tuū. Nunquid non dolores apprehendent te quasi mulierē parturientē? Quod si dixeris ī corde tuo: quare venerunt michi hec: ꝓpter multitudinē iniquitatis tue reuelata sunt verecūdiora tua: pollute sunt plāte tue. Si mutare potest ethiops pellē suam aut pardus varietates suas: et vos poteritis benefacere cū didiceritis malū. Et disseminabo eos q̄si stipulā que vento raptat̄ in deserto. Hec sors tua parsq; mensure tue a me dicit dominus: quia oblita es mei et confisa es in mēdacio. Unde et ego nudaui femora tua cōtra faciē tuā: ⁊ apparuit ignominia tua: adulteria tua et hinnitus tuus et scelus fornicationis tue. Sup colles in agro vidi abominationes tuas. Ve tibi ihrlm. Nō mūdaberis post me. Usq; quo adhuc? c. xiiii.

Uerbū dn̄i qd̄ factū est ad iheremiam de sermonibȝ siccitatis. Luxit iudea: et porte eius corruerūt et obscurate sunt in terra: et clamor ihrlm ascendit. Maiores miserūt minores suos ad aquā. venerūt ad hauriendū. Nō inuenerūt aquā: reportauerūt vasa sua vacua. Cōfusi sūt et afflicti: et operuerūt capita sua ꝓpter terre vastitatem: q̄a nō venit pluuia in terrā. Confusi sūt agricole: operuerūt capita sua. Nam et cerua in agro peperit et reliquit quia nō erat herba: et onagri steterūt in rupibȝ. Traxerūt ventū quasi dracones: defecerūt oculi eoꝝ quia nō erat herba. Si iniquitates nr̄e responderint nobis: dn̄e fac ꝓpter nomē tuū: quoniā multe sunt auersiones nr̄e. Tibi peccauim⁹ expectatio isrl̄. saluator ei⁹ noster ī tempore tribulationis. Quare quasi colonus futurus es in terra: et quasi viator declinans ad manendum? Quare futurus es velut vir vagus: et fortis qui non potest saluare? Tu aūt ī nobis es dn̄e: ⁊ nomē tuū inuocatū ē sup nos: ne derelinquas nos.

Hec dicit domin⁹ ꝑplo huic qui dilexit mouere pedes suos ⁊ non quieuit: et domino nō placuit. Nūc recordabit̄ iniquitatū eoꝝ: et visitabit peccata eorum. Et dixit dn̄s ad me. Noli orare pro ꝑplo isto in bonū. Cum ieiunauerint nō exaudiā p̄ces eoꝝ: ⁊ si obtulerint olocaustomata et victimas nō suscipiam ea: quoniā gladio et fame ⁊ peste ego cōsumā eos. Et dixi. A a a domine deus. Prophete dicūt eis. Non videbitis gladiū et fames non erit in vobis: sed pacem veram dabit vobis in loco isto. Et dixit domin⁹ ad me. Falso prophete vaticinātur in nomine meo. Non misi eos: et non precepi eis: neq; locutus sum ad eos. Visionē mendacē et diuinationē fraudulentā et seductionē cordis sui prophetant vobis. Idcirco hec dicit dn̄s de ꝓphetis qui ꝓphetāt in noīe meo quos ego non misi: dicentes gladius et fames non erit ī terra hac. In gladio ⁊ fame cōsumentur prophete illi: et ꝑpli quibus prophetāt erūt ꝓiecti in vijs iherusalē pre fame ⁊ gladio: ⁊ nō erit qui sepeliat eos ipi ⁊ vxores eoꝝ filij et filie eoꝝ: et effundā sup eos malū suū. Et dices ad eos verbum istud. Deducāt oculi mei lacrimā p noctē et diē et non taceant: quoniā cōtritione magna cōtrita est virgo filia ꝑpli mei: plaga pessima vehemēter. Si egressus fuero ad agros ecce occisi gladio: et si introiero ī ciuitatē ecce attenuati fame. Propheta nāq; ⁊ sacerdos abierūt in terrā quam ignorabāt. Numquid ꝓiciens abiecisti iudā: aut syon abominata ē anima tua? Quare ergo ꝑcussisti nos ita: ut nulla sit sanitas? Expectauim⁹ pacem et nō est bonū: et tempus curationis: et ecce turbatio. Cognouim⁹ domine impietates nr̄as: iniquitates patrū nostroꝝ quia peccauimus tibi. Ne des nos in obprobrium ꝓpter nomen tuū: neqꝫ facias nobis contumeliā. Solij glorie tue recordare: ne irritum facias fedꝰ tuū nobiscū. Nunquid sunt ī sculptilibꝫ gētiū q̄ pluāt: aut celi possūt dare ymbres ~~nisi tu volueris~~? Nōne tu es dn̄s deꝰ noster quē expectauimꝰ? Tu enī fecisti omīa hec. c. xv.

Et dixit dn̄s ad me. Si steterint moyses et samuel corā me: nō est anima mea ad ꝑlm istū. Eice illos a facie mea: et egrediant̄. Qđ si dixerit ad te quo egrediemur: dices ad eos. Hec dicit dn̄s. Qui ad mortē ad mortem. et qui ad gladiū ad gladiū: ⁊ qui ad famem ad famem: et qui ad captiuitatem ad captiuitatem. Et visitabo sup eos quatuor species dicit dominꝰ: Gladiū ad occisionē. et canes ad lacerandū: ⁊ volatilia celi ⁊ bestias terre ad deuorandū ⁊ dissipandū: ⁊ dabo eos in feruorem vniuersis regnis terre propter manassen filium ezechie regis iuda sup omnibus que fecit in iherusalem. Quis enim miserebit̄ tui iherusalem? Aut quis cōtristabitur pro te? Aut quis ibit ad rogandū pro pace tua? Tu reliquisti me dicit dn̄s: retrorsum abisti. Et extendā manū meā sup te: ⁊ interficiā te. laboraui rogans: Et dispgam eos ventilabro ī portis terre. Interfeci ⁊ disꝑdidi ꝑlm meū: ⁊ tamē a vijs suis nō sunt reuersi. Multiplicate sunt michi vidue eius. sup harenam maris. Induxi eis sup matrem adolescentis vastatorem meridie: misi sup ciuitates repēte terrorē. Infirmata est q̄ peperit septem: defecit anima eius. Occidit ei sol cum adhuc esset dies: confusa est ⁊ erubuit: Et residuos eius in gladiū dabo in conspectu inimicoꝝ eoꝝ ait dominꝰ deus. Ve michi mater mea. Quare genuisti me virū rixe: virū discordie in vniuersa terra? Nō feneraui: nec fenerauit michi quisq̄. Omēs maledicūt michi, dicit dn̄s: Si nō reliquie tue ī bonū: si nō occurri tibi in tempore afflictionis: et in tēpore tribulationis aduersum inimicum. Nunquid federabitur ferrū ferro ab aquilone et es? Diuitias tuas et thesauros tuos in direptionem dabo gratis in omnibus peccatis tuis: et in omnibus terminis tuis. Et adducam inimicos tuos de terra quā nescis: q̄a ignis succensus est in furore meo: ⁊ super vos ardebit. Tu scis domine: recordare mei ⁊ visita me: et tuere me ab hijs qui ꝑsecunt̄ me. Noli in pacientia tua suscipere me. Scito quoniā sustinui pro te obprobrium. Inuenti sunt sermones tui: et comedi eos. Et factum est michi verbū tuū in gaudiū et ī leticiam cordis mei: quoniā inuocatū est nomen tuū sup me. domine deꝰ exercituū. Nō sedi in cōcilio ludentiū: ⁊ gloriatꝰ sum a facie manus tue. Solus sedebam: quoniā cōminatōne replesti me. Quare factus ē dolor meꝰ ꝑpetuus: et plaga mea desperabilis? Renuit curari: Facta est michi quasi mendaciū aquaꝝ infideliū. Propter hoc hec dicit dominꝰ. Si conuerteris cōuertam te. et ante faciē meā stabis: et si separaueris p̄ciosum a vili. q̄si os meū eris. Conuertent̄ ipi ad te: et tu nō conuertēris ad eos. Et dabo te ꝑplo huic ī murum ereum fortem: et bellabūt aduersum te et non preualebunt: quia ego tecum sum ut saluem te et eruam te dicit dn̄s. Et liberabo te de manu pessimoꝝ: ⁊ redimā te de manu fortiū. c. xvi.

comminatiōe

Et factum eſt verbū dn̄i ad me dicens. Non accipies vxorem: et non erunt tibi filij et filie in loco iſto. Quia hec dicit dominꝰ ſuꝑ filios et filias qui generant̄ in loco iſto: et ſuꝑ matres eoꝝ que genuerūt eos: et ſuper patres eoꝝ de quoꝝ ſtirpe ſunt nati ī terra hac. Mortibus egrotationū morientur. Non plangent̄ et nō ſepelientur: in ſterquiliniū ſuꝑ faciē terre erunt. Et gladio ⁊ fame cōſumentur: et erit cadauer eoꝝ in eſcam volatilibꝫ celi et beſtijs terre. Hec enī dicit dn̄s. Ne ingrediaris domū cōuiuij neqꝫ vadas ad plangendū: neqꝫ conſoleris eos quia abſtuli pacem meam a pp̄lo iſto dicit dn̄s: miſericordiā et miſeratōes. Et morientur grandes ⁊ parui ī terra iſta: non ſepelient̄ neqꝫ plangentur: ⁊ non ſe incident neqꝫ caluiciū fiet pro eis. Et nō frangent inter eos lugenti panem ad conſolandū ſuꝑ mortuo: et nō dabūt eis potū calicis ad conſolandū ſuꝑ patre ſuo et matre. Et domum cōuiuij nō ingredieris ut ſedeas cum eis ⁊ comedas et bibas: quia hec dicit dominus exercituū deus iſrl̄. Ecce ego auferā de loco iſto in oculis veſtris et ī diebꝫ veſtris vocem gaudij et vocem leticie: vocem ſponſi et vocē ſpōſe. Et cū annūciaueris pp̄lo huic omnia verba hec et dixerit tibi. quare locutꝰ eſt dn̄s ſuꝑ nos omne malum grāde iſtud. que noſtra iniquitas et quod peccatū noſtrū qd̄ peccauimus domino deo nr̄o: dices ad eos. Quia dereliquerūt me patres veſtri ait dn̄s: et abierunt poſt deos alienos ⁊ ſeruierunt eis. ⁊ adorauerūt eos: ⁊ me dereliquerūt ⁊ legem meā nō cuſtodierunt. Sed et vos peius operati eſtis q̄ patres veſtri. Ecce enī ābulat vnuſquiſqꝫ poſt prauitatē cordis ſui mali: ut me non audiat. Et eiciā vos de terra hac in terrā quā ignoratis vos et patres veſtri: ⁊ ſeruietis ibi dijs alienis die ac nocte q̄ nō dabūt vobis requiē. Propterea ecce dies veniunt dicit dominꝰ: et nō dicetur ultra viuit dominꝰ qui eduxit filios iſrahel de terra egipti. ſed viuit dominꝰ qui eduxit filios iſrl̄ de terra aquilonis. ⁊ de vniuerſis terris ad quas eieci illos: ⁊ reducam eos ī terrā ſuā quā dedi patribus eoꝝ. Ecce ego mittā piſcatores multos dicit dominus: ⁊ piſcabūtur eos. Et poſt hec mittam eis multos venatores ⁊ venabuntur eos de omni mōte ⁊ de omni colle ⁊ de cauernis petraꝝ: quia oculi mei ſuꝑ oīes vias eoꝝ. Non ſūt abſcondite a facie mea: ⁊ non fuit occultata iniquitas eoꝝ ab oculis meis. Et reddā primū duplices iniquitates et peccata eoꝝ: quia cōtaminauerūt terram meā in morticinis ydoloꝝ ſuoꝝ: et abominationibꝫ ſuis impleuerunt hereditatem meā. Domine fortitudo mea ⁊ robur meū: ⁊ refugiū meū ī die tribulationis. Ad te gentes veniēt ab extremis terre ⁊ dicent. Vere mendaciū poſſederūt patres noſtri: vanitatem q̄ eis nō ꝓfuit. Nunquid faciet ſibi homo deos? Et ipſi nō ſunt dij. Idcirco ecce ego oſtendā eis per vicem hanc: oſtendā eis manū meā ⁊ virtutē meā: et ſciēt quia nomē michi dn̄s.

c. xvii.

Peccatū iuda ſcriptū eſt ſtilo ferreo in vngue adamantino: exaratū ſuꝑ latitudinē cordis eoꝝ: et in cordibus araꝝ eoꝝ. Cum recordati fuerint filij eoꝝ araꝝ ſuaꝝ ⁊ lucoꝝ ſuoꝝ lignorumqꝫ frondentiū ī mōtibus excelſis ſacrificantes in agro: fortitudinē tuā et oīes theſauros tuos ī direptionē dabo: excelſa tua ꝓpter peccata in uniuerſis finibus tuis. Et relinqueris ſola ab hereditate tua quā dedi tibi: et ſeruire te faciā inimicis tuis ī terra quā ignoras. Quoniā ignē ſuccendiſti in furore meo: uſq; in eternū ardebit. Hec dicit dn̄s, maledictus homo q̄ cōfidit in homine: et ponit carnē brachium ſuū: et a dn̄o recedit cor eiꝰ. Erit enim quaſi mirice in deſerto: ⁊ non uidebit cum uenerit bonū: ſed habitabit ī ſiccitate in deſerto in terra ſalſuginis et inhabitabili. Benedictus uir q̄ confidit in dn̄o: et erit dominus fiducia eius, et erit quaſi lignū qđ tranſplantatur ſuꝑ aquas: qđ ad humorē mittit radices ſuas: ⁊ nō timebit cū uenerit eſtus. Et erit foliū eius uiride: et in tempore ſiccitatis non erit ſollicitum: nec aliquando deſinet facere fructum. Prauū eſt cor hominis et inſcrutabile. Quis cognoſcet illud? Ego dominꝰ ſcrutans cor ⁊ probans renes: qui do unicuiq; iuxta uiā ſuā: et iuxta fructū adinuētionū ſuaꝝ. Perdix fouit q̄ nō peperit: fecit diuitias ⁊ nō in iudicio. In dimidio dieꝝ ſuoꝝ derelinquet eas: et in nouiſſimo ſuo erit inſipiēs. Soliū glorie altitudinis a principio: locus ſanctificationis noſtre expectatio iſrahel. Domine om̄es qui te derelinquunt cōfundent̄: recedētes a te in terra ſcribent̄: quoniā dereliquerūt uenā aquaꝝ uiuentiū dn̄m. Sana me dn̄e et ſanabor: ſaluū me fac ⁊ ſaluus ero: quoniā laus mea tu es. Ecce ipi dicūt ad me. Vbi eſt uerbū dn̄i? Veniat. Et ego non ſum turbatus te paſtorem ſequens: et diē hominis nō deſideraui. Tu ſcis ꝙ egreſſum eſt de labijs meis: rectum in conſpectu tuo fuit. Non ſis michi tu formidini: ſpes mea tu in die afflictionis. Cōfundantur qui me perſequunt̄ et non confundar ego: paueāt illi: ⁊ non paueam ego. Induc ſuꝑ eos diē afflictionis: ⁊ duplici contritione contere eos. Hec dicit dominꝰ ad me. Vade ⁊ ſta in porta filioꝝ ꝓpli tui per quā ingrediūtur reges iuda. et egrediuntur. et in cunctis portis iheruſalem: ⁊ dices ad eos. Audite uerbū dn̄i reges iuda. et om̄is iudea cunctiq; habitatores iheruſalē: q̄ ingredimini ꝑ portas iſtas. Hec dicit dominꝰ. Cuſtodite animas ur̄as: ⁊ nolite portare pōdera in die ſabbati. nec inferatis ꝑ portas iheruſalē: ⁊ nolite eicere onera de domibus ur̄is in die ſabbati et om̄e opus nō facietis. Sanctificate diē ſabbati ſicut p̄cepi patribus ur̄is: Et nō audierūt nec inclinauerūt aurem ſuā: ſed indurauerūt ceruicem ſuā ne audirent me: ⁊ ne acciperent diſciplinā. Et erit ſi audieritis me dicit dominꝰ. ut nō inferatis onera per portas ciuitatis huiꝰ in die ſabbati ⁊ ſi ſanctificaueritis diē ſabbati ne faciatis in ea om̄e opꝰ: ingredient̄ ꝑ portas ciuitatis huiꝰ reges ⁊ principes ſedentes ſuꝑ ſoliū dauid. ⁊ aſcendentes in curribus et equis ipi et principes eoꝝ uiri iuda ⁊ habitatores iheruſalē: ⁊ habitabitur ciuitas hec in ſempiternū. Et uenient de ciuitatibus iuda de circuitu iheruſalem et de terra beniamin et de campeſtribus et de montuoſis et ab auſtro portantes olocauſtum et uictimam et ſacrificiū et thus: et inferent oblationem in domum domini. Si autem non audieritis me ut ſanctificetis diē ſabbati et ne portetis onus et ne inferatis per portas iheruſalē in die ſabbati: ſuccendam ignē ī portis eiꝰ et deuorabit domos ihrlm: ⁊ nō extinguet̄. ca. xviii.

Verbū qḋ factū est ad iheremiā ā dn̄o dicens. Surge ⁊ descende in domum figuli: et ibi audies verba mea. Et descendi ī domū figuli: ⁊ ecce ipse faciebat opus sup rotā: et dissipatum est vas qḋ ipē faciebat e luto manibus suis. Cōuersusq; fecit illud vas alterū: sicut placuerat in oculis ei⁹ ut faceret. Et factum est verbū dn̄i ad me dicens. Nūquid sicut figulus iste nō potero vobis facere dom⁹ israhel ait domin⁹? Ecce sicut lutū in manibus figuli: sic vos dom⁹ isrl̄ in manu mea. Repente loquar aduersum gentem et aduersus regnū: ut eradicē ⁊ destruā ⁊ dispdam illud. Si penitentiam egerit gens illa a malo suo qḋ locutus sum aduersus eam: agā et ego penitentiā sup malo qḋ cogitaui ut facerem ei: et subito loquar de gēte ⁊ regno: ut edificem et plantem illud. Si fecerit malū in oculis meis ut non audiat vocem meā: penitentiā agam sup bono qḋ locutus sum ut facerem ei. Nunc ergo dic viro iuda et habitatori iherusalē dicens. Hec dicit dn̄s. Ecce ego fingo contra vos malū: ⁊ cogito cōtra vos cogitationē. Reuertat̄ unusquisq; a via sua mala: ⁊ dirigite vias vestras et studia vestra. Qui dixerūt. Desperauimus. Post cogitationes enī nr̄as ibim⁹: ⁊ unusquisq; prauitatē cordis sui mali faciem⁹. Ideo hec dicit dn̄s. Interrogate gētes. Quis audiuit talia horribilia: q̄ fecit nimis virgo israhel? Nūquid deficiet de petra agri nix libani: aut euelli possūt aque erūpentes frigide et defluētes? Quia oblit⁹ ē mei populus meus. frustra libātes et impingentes in viis suis. et in semitis seculi: ut ambularent p eas in itinere nō trito: ut fieret terra eorū in desolationem et in sibilū sempiternū. Omīs q̄ pterierit per eam obstupescet: et mouebit caput suū. Sicut ventus vrens dispgā eos corā inimicis: dorsum et nō faciē ostendā eis in die pditionis eorū. Et dixerūt. Venite et cogitem⁹ contra iheremiā cogitationes. Non enī peribit lex a sacerdote. neq; consiliū a sapiēte: nec sermo a pheta. Venite et percutiamus eū lingua: ⁊ nō attendamus ad uniuersos sermones eius. Attende domine ad me: ⁊ audi vocem aduersariorū meoꝝ. Nunquid redditur p bono malū: quia foderūt foueā anime mee? Recordare q̄ steterim in cōspectu tuo ut loquerer pro eis bonū: ⁊ auerterem indignatiōnē tuā ab eis. Propterea da filios eoꝝ ī famē: et deduc eos in man⁹ gladii. Fiant vxores eoꝝ absq; liberis et vidue: et viri eaꝝ interficiātur morte. Iuuenes eoꝝ confodiātur gladio in plio: audiatur clamor de domibus eoꝝ. Adduces enim sup eos latronē repente: quia foderūt foueam ut caperēt me: ⁊ laqueos absconderūt pedibus meis. Tu aūt dn̄e scis omne consiliū eoꝝ aduersum me in mortem. Ne propicieris iniquitati eorū: et peccatum eorū a facie tua non deleatur. Fiant corruentes in conspectu tuo: in tēpore furoris tui abutere eis. ca. xix

Hec dicit dn̄s. Vade ⁊ accipe lagūculā figuli testeā. a senioribꝫ ppli ⁊ a senioribꝫ sacerdotū: et egredere ad vallem filiorū ennon que ē iuxta introitū porte fictilis: ⁊ pdicabis ibi verba que ego loquar ad te et dices. Audite verbum dn̄i reges iuda: et habitatores iherusalē. Hec dicit domin⁹ exercituū deus israhel. Ecce ego inducā afflictionem sup locū istū: ita ut omnis qui audierit illā tinniant aures ei⁹. eo q̄ dereliquerint me • et alienū fecerūt locū iſtū: et libauerūt in eo diis alienis qͦs neſcierūt ipſi ⁊ patres eoꝝ et reges iuda: et repleuerūt locū iſtū ſanguine innocentū: ⁊ edificauerūt excelſa baalim ad comburendos filios ſuos igni ī olocauſtū que non p̄cepi: nec locutꝰ ſum nec aſcenderūt in cor meū. Propterea ecce dies venient dicit dn̄s: ⁊ non vocabitur amplius locus iſte thophet ⁊ vallis filii ennon: ſed vallis occiſionis. Et diſſipabo cōſiliū iuda et iheruſalē in loco iſto: et ſubuertā eos gladio in conſpectu inimicoꝝ ſuorū et in manu querentiū animas eoꝝ: et dabo cadauera eoꝝ eſcas volatilibꝫ celi ⁊ beſtiis terre: ⁊ ponā ciuitatem hanc in ſtuporem ⁊ in ſibilū. Omnis qui p̄terierit per eam obſtupeſcet: et ſibilabit ſup vniūſa plaga eius. Et cibabo eos carnibꝫ filioꝝ ſuoꝝ ⁊ carnibus filiaꝝ ſuaꝝ: et vnuſquiſq; carnē amici ſui comedet ī obſidione et in anguſtia in qua concludent eos inimici eoꝝ: et qui querūt animas eoꝝ. Et conteres lagunculā in oculis viroꝝ qui ibūt tecū: ⁊ dices ad eos. Hec dicit dn̄s exercituū. Sic conterā p̄plm iſtū ⁊ ciuitatem iſtā: ſicut conterit' vas figuli qd̄ nō poteſt vltra inſtaurari. Et in thophet ſepelientur: eo q̄ nō ſit alius locus ad ſepeliendū. Sic faciā loco huic ait dn̄s ⁊ habitatoribus eiꝰ: ut ponā ciuitatem iſtam ſicut thophet. Et erūt domꝰ iheruſalē et domꝰ regū iuda ſicut locꝰ thophet immūde: omnes domꝰ in quaꝝ domatibus ſacrificauerūt omni milicie celi: ⁊ libauerūt libamina diis alienis. Venit aūt iheremias de thophet quo miſerat eum dn̄s ad p̄phetandū: ⁊ ſtetit in atrio domꝰ dn̄i: ⁊ dixit ad omnē p̄plm. Hec dicit dn̄s exercituū deꝰ iſrl̄. Ecce ego inducam ſup ciuitatem hanc et ſup omnes vrbes eiꝰ vniuerſa mala que locutus ſum aduerſum eam: quoniam indurauerunt ceruicem ſuā ut nō audirēt ſ̄mones meos. m. xx.

Et audiuit phaſſur filius emmer ſacerdos qui cōſtitutꝰ erat princeps in domo dn̄i iheremiā p̄phetantem ſermones iſtos: ⁊ percuſſit phaſſur iheremiā p̄phetā: et miſit eū in neruū qd̄ erat in porta beniamin ſuperiori in domo dn̄i. Cūq; illuxiſſet ī craſtinū eduxit phaſſur iheremiam de neruo: et dixit ad eū iheremias. Nō phaſſur vocauit dominꝰ nomē tuū ſed pauorem undiq;: quia hec dicit dominus. Ecce ego dabo te in pauorem et omēs amicos tuos ⁊ corruent gladio inimicoꝝ ſuoꝝ: ⁊ oculi tui videbūt. Et omnē iudā dabo in manu regis babilonis: ⁊ traducet eos ī babilonē: et p̄cutiet eos gladio. Et dabo uniuerſam ſubſtantiam ciuitatis huiꝰ • ⁊ omnē laborem eiꝰ omneq; p̄ciū et cunctos theſauros regū iuda dabo in manu inimicorū eoꝝ: et diripient eos et tollent: et ducēt in babilonē. Tu aūt phaſſur et omēs habitatores domꝰ tue ibitis in captiuitatem: et ī babilonē venies ⁊ ibi morieris: ibiq; ſepelieris tu et omēs amici tui quibus p̄pheraſti mendaciū. Seduxiſti me dn̄e ⁊ ſeductus ſum: fortior me fuiſti et inualuiſti. Factus ſum in deriſum tota die. Omnes ſubſannabant me quia iam olim loquor vociferās: iniquitatē et vaſtitatē clamito. Et factꝰ ē michi ſ̄mo dn̄i ī obprobriū et ī deriſū tota die. Et dixi. Nō recordabor eius: neq; loquar vltra ī nomine illius. Et factus eſt ī corde meo quaſi ignis exeſtuans • clauſuſq; in oſſibus meis: ⁊ defeci ferre nō ſuſtinēs. Audiui enim cōtumelias multoꝝ et terrorem in circuitu·ꝑſequimini ⁊ ꝑſequamur eum: ab omnibus viris qui erāt pacifici mei ⁊ cuſtodientes latus meum: Si quo modo decipiatur ⁊ ꝑualeamꝰ aduerſus eū: et conſequamur ultionem ex eo. Dominꝰ autē mecū eſt quaſi bellator fortis: Idcirco qui ꝑſequūtur me cadent et infirmi erunt et confundent̄ vehementer: quia non intellexerūt obprobriū ſempiternū qḋ nūqȝ delebit̄. Et tu dn̄e exercituū ꝓbator iuſti qui vides renes ⁊ cor: videā queſo ultionem tuā ex eis. Tibi enim reuelaui cauſam meā. Cantate dn̄o·laudate dn̄m: q̄a liberauit animā pauperis de manu maloꝝ. Maledicta dies in qua natꝰ ſum: dies ī qua peperit me mater mea non ſit benedicta. Maledictus vir q̄ annūciauit patri meo dicens natus eſt tibi puer maſculus: ⁊ quaſi gaudio letificauit eū. Sit homo ille ut ſunt ciuitates quas ſubuertit dn̄s: et non penituit eum. Audiat clamorem mane et ululatū ī tempore meridiano: q̄a non me interfecit a vulua ut fieret michi mater mea ſepulcrū: et vulua eius cōceptꝰ eternꝰ. Quare de vulua egreſſus ſum ut viderē laborē ⁊ dolorē: et conſumerent̄ ī cōfuſione dies mei? ca. xxi.

Verbū qḋ factū eſt ad iheremiam a dn̄o: quādo miſit ad eū rex ſedechias phaſſur filiū melchie ⁊ ſophoniam filiū maaſie ſacerdotem dicens. Interroga pro nobis dominū: quia nabuchodonoſor rex babilonis preliatur aduerſum nos: ſi forte faciat dominus nobiſcū ſcḋm omnia mirabilia ſua et recedat a nobis. Et dixit iheremias ad eos. Sic dicetis ſedechie. Hec dicit dn̄s deꝰ iſrahel. Ecce ego conuertā vaſa belli que in manibus vr̄is ſunt et quibus vos pugnatis aduerſum regem babilonis et caldeos qui obſident vos ī circuitu muroꝝ: ⁊ congregabo ea in medio ciuitatis huiꝰ. et debellabo ego vos in manu extenta et in brachio forti ⁊ in furore ⁊ in indignatione ⁊ in ira grandi: et ꝑcutiam habitatores ciuitatis huiꝰ. Homines et beſtie peſtilentia magna morientur. Et poſt hec ait dn̄s· dabo ſedechiam regem iuda ⁊ ſeruos eius ⁊ pplm̄ eius et qui derelicti ſunt ī hac ciuitate a peſte et gladio et fame in manu nabuchodonoſor regis babilonis et in manu inimicoꝝ eoꝝ et in manu querentiū animā eoꝝ: ⁊ ꝑcutiet eos in ore gladij: et non mouebit̄ neqȝ parcet nec miſerebitur. Et ad pplm̄ hunc dices. Hec dicit dominꝰ. Ecce ego do corā vobis viā vite et viam mortis. Qui habitauerit in urbe hac morietur gladio et fame et peſte: qui autē egreſſus fuerit et tranſfugerit ad caldeos qui obſident vos viuet: et erit ei anima ſua quaſi ſpoliū. Poſui enim faciē meā ſuꝑ ciuitatem hanc in malū et non in bonū ait dn̄s. In manu regis babilonis dabitur: ⁊ exuret eam igni, et domui regis iuda. Audite verbū dn̄i domꝰ dauid. Hec dicit dn̄s. Iudicate mane iudiciū. et eruite vi oppreſſum de manu calumniantis: ne forte egrediatur ut ignis indignatio mea·et ſuccendat̄ et nō ſit qui extinguat: ꝓpter maliciā ſtudioꝝ veſtrorū. Ecce ego ad te habitatricem vallis ſolide atqȝ campeſtris ait dominus: qui dicitis quis percutiet nos et quis ingredietur domus noſtras: et viſitabo ſuper vos iuxta fructum ſtudiorū veſtrorū dicit dominꝰ: et ſuccendam ignem in ſaltu eius et deuorabit omnia in circuitu eius. c. xxii.

Hec dicit dominꝰ. Deſcende ī domum regis iuda: et loqueris ibi verbum hoc ⁊ dices. Audi verbū dn̄i rex iuda qui ſedes ſup̱ ſoliū dauid: tu et ſerui tui ⁊ ꝑplus tuus qui ingredimini per portas iſtas. Hec dicit dominꝰ. Facite iudiciū et iuſticiā et liberate vi oppreſſum de manu calumniatoris: et aduenā et pupillū et viduā nolite contriſtare neqꝫ opprimatis inique: ⁊ ſanguinē innocentem ne effūdatis in loco iſto. Si enim facientes feceritis verbū iſtud· ingredienť per portas domus huiꝰ regis ſedentes de genere dauid ſuper thronū eius: et aſcendentes currus et equos: ipſi et ſerui et ꝑplus eorū. Qd ſi nō audieritis verbū hec: in memetipſo iuraui dicit dn̄s: quia in ſolitudinē erit domus hec. Quia hec dicit dn̄s ſup̱ domū regis iuda. Galaad tu michi caput libani: Si non poſuero te ſolitudinē. vrbes inhabitabiles. Et ſanctificabo ſup̱ te interficientem virū et arma eius: et ſuccident electas cedros tuas et p̄cipitabūt in ignem: et ꝑtranſibūt gentes multe per ciuitatem hāc et dicet vnuſquiſqꝫ ꝓximo ſuo. Quare ſic fecit dominꝰ ciuitati huic grandi? Et reſpōdebūt. Eo q̄ reliquerint pactū dn̄i dei ſui: ⁊ adorauerint deos alienos: et ſeruierint illis. Nolite flere mortuū: neqꝫ lugeatis ſuper eū fletu. Plangite eū qui egreditur: quia non reuertetur vltra. nec videbit terram natiuitatis ſue. Quia hec dicit dn̄s ad ſellū filiū ioſie regē iuda q̄ regnauit pro ioſia patre ſuo q̄ egreſſus eſt de loco iſto. Nō reuertetur huc amplius: ſed in loco ad quē tranſtuli eū ibi morietur: ⁊ terrā iſtam nō videbit amplius. Ve qui edificat domū ſuā ī iniuſticia: ⁊ cenacula ſua nō ī iudicio. Amicū ſuū opprimet fruſtra: et mercedem non reddet ei. Qui dicit edificabo michi domū latam et cenacula ſpacioſa: qui aperit ſibi feneſtras et facit laquearia cedrina: pingitqꝫ ſinopide. Nunquid regnabis: quoniā confers te cedro? Pater tuꝰ nūquid nō comedit et bibit et fecit iudiciū et iuſticiā: tūc cū bene erat ei? Iudicauit cauſam pauperis et egeni in bonū ſuū. Nunquid non ideo: quia cognouit me dicit dn̄s? Tui vero oculi ⁊ cor ad auariciam et ad ſanguinē innocentē fundendum et ad calūniā: et ad curſū mali oꝑis. Propterea hec dicit dn̄s ad ioachim filiū ioſie regem iuda. Nō plangent eū ve frater et ve ſoror: nō concrepabūt ei ve dn̄e et ve inclite. Sepultura aſini ſepelietur: putrefactꝰ ⁊ ꝓiectꝰ extra portas iheruſalē. Aſcende libanum et clama: et in baſan da vocem tuā ⁊ clama ad tranſeūtes: quia contriti ſunt om̄es amatores tui. Locutꝰ ſum ad te in abundantia tua: dixiſti non audiam. Hec eſt via tua ab adoleſcentia tua: quia non audiſti vocem meam. Omnes paſtores tuos paſcet ventus: ⁊ amatores tui in captiuitatē ibunt. Et tunc cōfunderis ⁊ erubeſces ab omni malicia tua: que ſedes in libano et nidificas in cedris. Quomō cōgemuiſti cum veniſſent tibi dolores quaſi dolores parturientis? Viuo ego dicit dn̄s: quia ſi fuerit iechonias filius ioakim regis iuda anulus in manu dextera mea inde euellam eum. Et dabo te ī manu querentiū animā tuā et in manu quorꝫ tu formidas faciem: et in manu nabuchodonoſor regis babilonis: et ī manus caldeorꝫ. Et mittam te et matrē tuā que genuit te in terrā alienā in qua nati nō eſtis:

ibiqꝫ moriemini. Et in terram ad quā ipſi leuāt animā ſuā ut reūtanť illuc: nō reuertenť. Nunquid vas fictile atqꝫ contritū vir iſte iechonias? Nunquid vas abſqꝫ omni voluptate? Quare abiecti ſunt ip̄e et ſemen eius: et ꝓiecti ī terrā quā ignorauerūt? Terra terra terra audi ſermonem dn̄i. Hec dicit dn̄s. Scribe virū iſtū ſterilem: virū qui in diebꝫ ſuis nō ꝓſperabit. Nec eni erit de ſemine eiꝰ vir ꝗ ſedeat ſuꝑ ſoliū dauid: ⁊ poteſtatē habeat ultra ī iuda. c. xxiii.

Ve paſtoribꝫ: qui diſꝑgunt ⁊ dilacerant gregem paſcue mee dicit dn̄s. Ideo hec dicit dn̄s deus iſrahel ad paſtores qui paſcunt pp̄lm meum. Vos diſꝑſiſtis gregem meū ⁊ eieciſtis eos: ⁊ non viſitaſtis eos. Ecce ego viſitabo ſuꝑ vos maliciā ſtudiorū vr̄oꝝ ait dn̄s. Et ego congregabo reliquias gregis mei de omībus terris ad quas eiecero eos illuc: ⁊ cōuertā eos ad rura ſua ⁊ creſcēt ⁊ multiplicabūtur: ⁊ ſuſcitabo ſuꝑ eos paſtores ⁊ paſcēt eos. Nō formidabūt ultra et nō pauebūt: ⁊ nullus łoquereť ex numero dicit dn̄s. Ecce dies veniunt dicit dn̄s: ⁊ ſuſcitabo dauid germen iuſtū: et regnabit rex et ſapiens erit: et faciet iudiciū ⁊ iuſticiā in terra. In diebus illis ſaluabitur iuda: ⁊ iſrahel habitabit confidenter. Et hoc eſt nomē qḋ vocabūt eū: dominꝰ iuſtus noſter. Propter hoc ecce dies veniunt dicit dominꝰ: et non dicent ultra viuit dominꝰ ꝗ eduxit filios iſrahel de terra egipti: ſed viuit dominus ꝗ eduxit et adduxit ſemē domꝰ iſrl̄ de terra aquilonis et de cūctis t̄ris ad ꝗs eiecerā eos illuc: et habitabunt in terra ſua. Ad ꝓphetas. Contritū eſt cor meū in medio mei: cōtremuerunt omnia oſſa mea. Factus ſum quaſi vir ebrius: et quaſi homo madidus a vino a facie domini et a facie verborum ſanctoꝝ eius: quia adulteriis repleta eſt terra: quia a facie maledictionis luxit terra: areſacta ſunt arua deſerti. Factus eſt curſus eoꝝ malus: et fortitudo eorū diſſimilis. Propheta nanqꝫ ⁊ ſacerdos polluti ſunt: ⁊ in domo mea inueni malū eoꝝ ait dominꝰ. Idcirco via eorū erit quaſi lubricū in tenebris: impelleť enim et corruent ī ea. Afferam eni ſuꝑ eos mala: annū viſitationis eoꝝ ait dn̄s. Et in ꝓphetis ſamarie vidi fatuitatem: ⁊ ꝓphetabant in baal: et decipiebāt pp̄lm meū iſrahel. Et in ꝓphetis iheruſalē vidi ſimilitudinem adulterantiū et iter mendacii: ⁊ confortauerūt manus peſſimorum: ut non cōuerteretur unuſquiſqꝫ a malicia ſua. Facti ſunt michi omnes ut zodoma: et habitatores eiꝰ ꝗſi gomorra. Propterea hec dicit dn̄s exercituū ad ꝓphetas. Ecce ego cibabo eos abſinthio: ⁊ potabo eos felle. A ꝓphetis eni iheruſalem egreſſa eſt pollutio ſuꝑ omnē terram. Hec dicit dominus exercituū. Nolite audire verba ꝓphetarum qui prophetāt vobis ⁊ decipiūt vos. Viſionē cordis ſui loquunť: non de ore domini. Dicūt hiis ꝗ blaſphemant me locutus eſt dominꝰ. pax erit vobis: et omni qui ambulat in prauitate cordis ſui dixerunt: non veniet ſuꝑ vos malū. Quis eni affuit in conſilio dn̄i: ⁊ vidit et audiuit ſermonem eius? Quis cōſiderauit verbū illiꝰ et audiuit? Ecce turbo dominice indignationis egredietur: ⁊ tempeſtas erūpēs ſuꝑ caput impioꝝ veniet. Non reuertetur furor dn̄i uſqꝫ dum faciat: ⁊ uſqꝫ dū cōpleat cogitationē cordis ſui. In nouiſſimis diebus intelligetis cōſiliū eius. Non mittebā ꝓphetas et ipi currebant: non loquebar ad eos· et ipſi prophetabāt. Si ſtetiſſent in conſilio meo et nota feciſſent verba mea ppłō meo: auertiſſem utiq; eos a via ſua mala ⁊ cogitationibus ſuis peſſimis. Putaſne deus e vicino ego ſum dicit dñs: et non deus de longe? Si occultabitur vir in abſcōditis: et ego nō videbo eū dicit dñs? Nūquid nō celū et terrā ego impleo ait dñs? Audiui que dixerūt ꝓphete: ꝓphetantes in nomine meo mendaciū atq; dicētes. Somniaui: ſomniaui. Uſq;quo iſtud ē in corde ꝓphetaꝝ vaticinātiū mēdaciū: ⁊ prophetātiū ſeductiones cordis ſui. Qui volūt facere ut obliuiſcatᷣ ppłus me⁹ nōis mei · ꝓpter ſomnia eoꝝ que narrāt vnuſquiſq; ad ꝓximū ſuū: ſicut obliti ſunt patres eorū nōis mei propter baal? Propheta qui habet ſomniū narret ſomniū: et qui habet ſermonē meū loquatᷣ ſermonē meum vere. Quid paleis ad triticū dicit dñs? Nūquid non verba mea ſunt quaſi ignis ait dñs: et quaſi malleus conterens petrā? Propterea ecce ego ad prophetas ait dñs: q̄ furantᷣ verba mea vnuſquiſq; a ꝓximo ſuo. Ecce ego ad prophetas ait dñs qui aſſumūt linguas ſuas: ⁊ aiūt dicit dñs. Ecce ego ad prophetas ſomniantes mēdaciū dicit dñs: qui narrauerūt ea et ſeduxerunt ppłm meū in mendacio ſuo et in miraculis ſuis cū ego nō miſiſſē eos nec mandaſſem eis: q̄ nichil ꝓfuerūt ppłō huic dicit dñs. Si igitur interrogauerit te ppłus iſte vel ꝓpheta aut ſacerdos dicens· qd̄ eſt onus dñi: dices ad eos. Vos eſtis vobis on⁹. Proiciā quippe vos dicit domin⁹: et ꝓpheta et ſacerdos et ppłus qui dicit onus dñi: viſitabo ſup̲ virū illū et ſup̲ domū ei⁹. Hec dicetis vnuſquiſq; ad ꝓximum ⁊ ad fratrem ſuū. Quid reſpōdit dñs? Et quid locut⁹ eſt domin⁹? Et onus domini vltra non memorabitur: q̄a onus erit vniuſcuiq; ſmo ſuus. Et puertiſtis verba dei viuentis: domini exercituum dei noſtri. Hec dices ad ꝓphetam. Quid reſpōdit tibi domin⁹: ⁊ qd̄ locutus eſt domin⁹? Si aūt onus domini dixeritis: ꝓpter hoc hec dicit dominus. Quia dixiſtis ſermonē iſtū onus domini: ⁊ miſi ad vos dicēs· nolite dicere onus domini: ꝓpterea ecce ego tollā vos portans· ⁊ derelinquam vos ⁊ ciuitatē quā dedi vobis ⁊ patrib; vrīs a facie mea: et dabo vos ī obprobriū ſempiternū: et ī ignominiā eternā q̄ nūq̄; obliuione delebitᷣ. cap̄. xxiiii.

Oſtendit michi domin⁹: ⁊ ecce duo calathi pleni ficis poſiti ātē templum dñi: poſtq̄; tranſtulit nabuchodonoſor rex babilonis iechoniā filiū ioakim regem iuda ⁊ principes eius ⁊ fabrum ⁊ incluſorem de iheruſalē ⁊ adduxit eos in babilonē. Calathus vn⁹ ficus bonas habebᷓ nimis: ut ſolent ficus eſſe p̄mi tēporis. Et calathus vnus ficus habebat malas nimis: que comedi nō poterāt eo ꝙ eſſent male. Et dixit domin⁹ ad me. Quid tu vides iheremia? Et dixi. Ficus bonas · bonas valde: ⁊ malas· malas valde: q̄ comedi nō poſſunt eo ꝙ ſint male. Et factū eſt verbū dñi ad me dicens. Hec dicit domin⁹ deus iſrahel. Sicut ficus hee bone ſic cognoſcā tranſmigrationē iuda quā emiſi de loco iſto in terrā caldeoꝝ in bonū: et ponā oculos meos ſup̲ eos ad placādū. Et reducā eos in terram hanc: ⁊ edificabo eos et nō deſtruā: et plantabo eos et non euellam: et dabo eis cor ut sciant me quia ego sum dominus. Et erūt michi in ꝑplm: et ego ero eis in deū: quia reuertentur ad me in toto corde suo. Et sicut ficꝰ pessime que comedi nō possūt eo ꝙ sint male: hec dicit dominꝰ: sic dabo sedechiam regem iuda et principes eius et reliq̄s de iherusalē qui remāserūt in urbe hac: et qui habitant in terra egipti. Et dabo eos in vexationē afflictionemq; omnibus regnis terre: in opprobriū et in parabolā et in ꝓuerbiū et in maledictionē in uniuersis locis ad que eieci eos: et mittā in eis gladiū ⁊ famē ⁊ pestem donec cōsumātur de t̄ra quā dedi eis et patribus eorum. ca. xxv.

Verbū qd̄ factū ē ad iheremiā de omni ꝑplo iude in anno quarto ioakim filij iosie regis iuda: ipe ē annus primus nabuchodonosor regis babilonis. Et locutus est iheremias propheta ad omnē ꝑplm iuda et ad uniūsos habitatores iherusalē dicēs. A tercio decimo āno iosie filij āmon regis iuda usq; ad diem hanc iste est tercius ⁊ vicesimꝰ annus. factū est verbum dn̄i ad me: et locutus sum ad vos de nocte consurgens et loquens et non audistis. Et misit dominꝰ ad vos omnes seruos suos ꝓphetas consurgens diluculo mittensq; ⁊ non audistis: neq; inclinastis aures vestras ut audiretis cum diceret. Reuertimini unusquisq; a via sua mala. et a pessimis cogitacōnibus vestris: et habitabitis ī terra quā dedit dn̄s vobis et patribus vestris a seculo ⁊ usq; in seculū. Et nolite ire post deos alienos ut seruiatis eis adoretisq; eos: neq; me ad iracūdiam ꝓuocetis in operibus manuū vestraꝝ: ⁊ non affligam vos. Et non audistis me dicit dominꝰ: ut me ad iracūdiam ꝓuocaretis in operibꝫ manuū vestrarū in malū vestrū. Propterea hec dicit dn̄s exercituū. Pro eo ꝙ non audistis verba mea: ecce ego mittam et assumā uniuersas cognacōnes aquilonis ait dn̄s ⁊ nabuchodonosor regē babilonis seruū meū ⁊ adducā eos sup terrā istā et sup habitatores eius et sup omnes naciones que ī circuitu eius sunt: et interficiā eos ⁊ ponam eos in stuporem et in sibilū et in solitudines sempiternas. Perdamq; ex eis vocem gaudij et vocem leticie: vocem sponsi ⁊ vocem sponse: vocem mole ⁊ lumē lucerne. Et erit uniuersa terra eius in solitudinē ⁊ in stuporem: et seruient omnes gentes iste regi babilonis septuaginta ānis. Cumq; impleti fuerint anni septuaginta. visitabo sup regem babilonis ⁊ sup gentem illā dicit dn̄s iniquitatem eoꝝ. et sup terrā caldeoꝝ: et ponā illā in solitudines sempiternas. Et adducā sup terrā illā omnia verba mea que locutꝰ sum cōtra eam: omne qd̄ scriptū est ī libro isto. quecūq; ꝓphetauit iheremias aduersum omnes gentes: quia seruierūt eis cū essent gētes multe ⁊ reges magni. Et reddā eis scd̄m opera eoꝝ. et scd̄m facta manuū suaꝝ. Quia sic dicit dn̄s exercituū deus israhel. Sume calicem vini furoris huiꝰ de manu mea: ⁊ ꝓpinabis de illo cūctis gentibus ad q̄s ego mittam te et bibent: ⁊ turbabunt̄ et insaniēt a facie gladij quē ego mittam inter eos. Et accepi calicē de manu dn̄i. ⁊ ꝓpinaui cūctis gentibus ad quas misit me dn̄s: iherusalē ⁊ ciuitatibus iude et regibus eius et principibus eiꝰ ut darem eos in solitudinem et in stuporem et in sibilū et in maledictionē sicut ē dies ista: ⁊ pharaoni regi egipti et seruis eius ⁊ prīcipibus eius et omnī pp̄lo ei⁹: et uniuersis generaliter cunctis regibus terre ausitidis. et cūctis regibꝫ terre philistijm et ascalonis et gaze et accaroni et reliquis azotī: ydumee ⁊ moab et filijs āmon et cūctis regibus tyri et uniuersis regibus sydonis et regibꝫ t̄re insularū q̄ sunt trans mare: et dedan et theman et buz et uniuersis q̄ attonsi sūt in comam. et cūctis regibus arabie et cūctis regibus occidētis q̄ habitāt in deserto: et cūctis regibus zambri ⁊ cunctis regibus elam et cūctis regibꝫ medorū et cūctis qꝫ regibus aquilonis de prope ⁊ de longe. unicuiqꝫ cōtra fratrē suū: ⁊ omnibus regnis terre que super faciē eius sunt. Et rex sesach bibet post eos. Et dices ad eos. Hec dicit dñs exercituū deus israhel. Bibite et inebriamini. et vomite et cadite: neqꝫ surgatis a facie gladij quē ego mittā inter vos. Cumqꝫ noluerint accipere calicem de manu tua ut bibāt: dices ad eos. Hec dicit domin⁹ exercituū. Bibentes bibetis. Quia ecce in ciuitate in qua inuocatū ē nomē meū ego incipio affligere: et vos quasi innocentes et immunes eritis? Non eritis immunes. Gladiū enī ego voco sup omnes habitatores terre: dicit dñs exercituū. Et tu prophetabis ad eos oīa verba hec: ⁊ dices ad illos. Dominus de excelso rugiet: et de habitac̄lo sācto suo dabit vocem suā. Rugiens rugiet sup decorem suū. Celeuma q̄si calcantiū concinetur aduersus omnes habitatores terre. Peruenit sonit⁹ usqꝫ ad extrema terre: quia iudiciū dño cū gētibus. Iudicat̄ ipe cū omni carne. Impios tradidi gladio dicit dñs. Hec dicit dñs exercituū. Ecce afflictio egredietr̄ de gēte in gentem: et turbo magnus egredietur de summitatibus terre: et erunt interfecti dñi in die illa a summo terre usqꝫ ad summū eius. Nō plangentr̄: et nō colligentr̄ neqꝫ sepelientr̄: ī sterquilinio sup faciē terre iacebūt. Ululate pastores et clamate. et aspgite vos cinere optimates gregis: quia cōpleti sunt dies vestri ut interficiamini: et dissipationes vestre. ⁊ cadetis quasi vasa p̄ciosa. Et peribit fuga a pastoribus: et saluatō ab optimatibꝫ gregis. Vox clamoris pastorū ⁊ ululatus optimatum gregis: q̄a vastauit dñs pascua eorū: ⁊ cōticuerūt arua pacis a facie ire furoris dñi. Dereliquit q̄si leo umbraculum suū: facta est terra eorum in desolationem a facie ire columbe: et a facie ire furoris domini. cap. xxvi.

In principio regni ioachim filij iosie regis iuda factū ē verbū istud a dño dicens. Hec dicit dñs. Sta in atrio domus dñi: et loqueris ad omnes ciuitates iuda de quibꝫ veniūt ut adorēt in domo dñi uniuersos sermones. q̄s ego mandaui tibi ut loquaris ad eos. Noli subtrahere verbū: si forte audiāt ⁊ cōuertant̄ unusquisqꝫ a via sua mala: et peniteat me mali qđ cogito facere eis ꝓpter maliciā studiorū eorū. Et dices ad eos. Hec dicit dñs. Si non audieritis me ut ābuletis in lege mea quā dedi vobis ut audiatis sermonē seruorū meorū ꝓphetarū quos ego misi ad vos de nocte cōsurgens et dirigēs et nō audistis: dabo domū istā sicut sylo: et urbē hāc dabo ī maledictionē cūctis gētibus terre. Et audierūt sacerdotes et ꝓphete et oīs ꝑplus iheremiam loquentem verba hec in domo domini. Cumqꝫ complesset iheremias loquens omnia que p̄ceperat ei domin⁹ ut loqueret̄ ad univerſum ꝑplm̄: apꝓhenderūt eū ſacerdotes et ꝓphete ⁊ om̄is ꝑplus dicens. Morte moriat̄. Quare prophetauit in noīe dn̄i dicens: ſicut ſylo erit domus hec. et urbs iſta deſolabitur eo q̄ nō ſit habitator? Et congregatus eſt omnis ꝑplus aduerſus iheremiā ī domo dn̄i. Et audierūt principes iuda verba hec: et aſcenderūt de domo regis in domū dn̄i: ⁊ ſederūt in introitu porte domus dn̄i noue. Et locuti ſunt ſacerdotes et ꝓphete ad prīcipes ⁊ ad omnē ꝑplm̄ dicentes. Iudicium mortis eſt viro huic: quia ꝓphetauit aduerſus ciuitatem iſtam ſicut audiſtis auribꝫ veſtris. Et ait iheremias ad om̄es principes et ad univerſum ꝑplm̄ dicens. Dn̄s miſit me ut ꝓpheta rem ad domū iſtā et ad ciuitatē hanc om̄ia verba que audiſtis. Nunc ergo bonas facite vias veſtras ⁊ ſtudia veſtra: et audite vocem dn̄i dei veſtri: et penitebit dn̄m mali qđ locut⁹ eſt aduerſum vos. Ego aūt ecce in manibꝫ veſtris ſum: facite michi qđ bonū et rectū eſt in oculis veſtris. Verūtamen ſcitote et cognoſcite: ſi occideritis me ſanguinē innocentem tradetis contra voſmetipſos: ⁊ contra ciuitatem iſtā et habitatores eius. In veritate eni miſit me dn̄s ad vos: ut loquerer ī auribus veſtris omnia verba hec. Et dixerunt principes et om̄is ꝑplus ad ſacerdotes et ad ꝓphetas. Non ē viro huic iudiciū mortis: q̄a in noīe dn̄i dei noſtri locut⁹ eſt ad nos. Surrexerūt ergo viri de ſenioribus terre: et dixerunt ad omnē cetū ꝑpli loquētes. Micheas de moraſthi fuit ꝓpheta ī diebꝫ ezechie regis iuda: et ait ad omnē ꝑplm̄ iude dicens. Hec dicit dn̄s exercituū. Syon quaſi ager arabitur: ⁊ iheruſalem in aceruū lapidū erit: et mons domus dn̄i in excelſa ſiluarꝫ. Nūquid morte condēnauit eū ezechias rex iuda et om̄is iuda? Nūquid nō timuerūt dominū et deꝑcati ſūt faciē dn̄i: et penituit dn̄m mali qđ locut⁹ fuerat aduerſum eos? Itaqꝫ non faciam⁹ malū grāde cōtra animas n̄ras. Fuit quoqꝫ vir ꝓphetās in noīe dn̄i urias filius ſemei de cariathiarim: et ꝓphetauit adūſus ciuitatem iſtā. et aduerſus terrā hanc iuxta uniūſa verba iheremie. Et audiuit rex ioahim ⁊ om̄es potentes ⁊ principes eius verba hec: et queſiuit rex interficere eū. Et audiuit urias ⁊ timuit: fugitqꝫ et ingreſſus eſt egiptū. Et miſit rex ioahim viros in egiptum helnathan filiū achobor et viros cū eo in egiptū. Et eduxerūt uriam de egipto: et adduxerūt eum ad regem ioahim et ꝑcuſſit eum gladio: et ꝓiecit cadauer eius in ſepulcris vulgi ignobilis. Igitur manus acham filij ſaphan fuit cum iheremia ut non traderetur in manus populi et interficerent eum. ca. xxvii.

In principio regni ioahim filij ioſie regis iuda factū eſt verbū iſtud ad iheremiā a dn̄o dicens. Hec dicit dominus ad me. Fac tibi vincula ⁊ cathenas ⁊ pones eas in collo tuo: et mittes eas ad regem edom ⁊ ad regē moab et ad regem filiorꝫ āmon et ad regem tyri et ad regem ſydonis in manu nūciorꝫ q̄ venerunt iheruſalē ad ſedechiam regē iuda: et p̄cipies eis ut ad dn̄os ſuos loquant̄. Hec dicit dn̄s exercituū deus iſrl̄. Hec dicetis ad dn̄os vr̄os. Ego feci terrā et hominē et iumēta que ſunt ſup faciē terre in fortitudine mea magna: ⁊ in brachio meo extento: et dedi eā ei q̄ placuit in oculis meis. Et nūc itaqꝫ ego dedi omnes terras iſtas in manu nabuchodonoſor regis babilonis ſerui mei; inſuꝑ et beſtias agri dedi ei ut ſeruiāt illi; et ſeruiēt ei om̄es gētes et filio eiꝰ ⁊ filio filij eiꝰ donec veniat tēpus terre eiꝰ et ipſiꝰ. Et ſeruiēt ei gentes multe et reges magni; gens autem ⁊ regnū qđ non ſeruierit nabuchodonoſor regi babilonis et quecunqȝ nō curuauerit collū ſuum ſub iugo regis babilonis in gladio et in fame ⁊ in peſte viſitabo ſuꝑ gentem illā ait dn̄s: donec cōſumā eos in manu eius. Vos ergo nolite audire ꝓphetas vr̄os et diuinos ⁊ ſomniatores ⁊ augures et maleficos qui dicūt vobis nō ſeruietis regi babilonis: quia mendaciū prophetāt vobis ut longe faciāt vos de terra veſtra: et eiciāt vos et pereatis. Porro gens q̄ ſubiecerit ceruicem ſuā ſub iugo regis babilonis et ſeruierit ei ⁊ dimittā eā in terra ſua dicit dn̄s: et colet eam et habitabit in ea. Et ad ſedechiam regem iuda locutꝰ ſum ſecundū om̄ia verba hec dicens. Subicite colla veſtra ſub iugo regis babilonis. et ſeruite ei et ꝑplo eius: et viuetis. Quare moriemini tu ⁊ populus tuus gladio fame et peſte: ſicut locutus eſt dn̄s ad gentem que ſeruire noluerit regi babilonis? Nolite audire verba prophetarū dicentiū vobis nō ſeruietis regi babilonis: quia mendacium ipi loquunt̄ vobis. Quia non miſi eos ait dn̄s. et ipi ꝓphetant in noīe meo mendaciter: ut eiciant vos ⁊ pereatis tam vos q̄ꝫ ꝓphete qui vaticinant̄ vobis. Et ad ſacerdotes et ad ꝑplm iſtū locutꝰ ſum dicens. Hec dicit dominꝰ. Nolite audire verba ꝓphetaꝝ veſtroꝝ qui ꝓphetāt vobis dicentes: ecce vaſa domini reuertent̄ de babilone nūc cito. Mendaciū eni ꝓphetāt vobis. Nolite ergo audire eos: ſed ſeruite regi babilonis ut viuatis. Quare datur hec ciuitas in ſolitudinē? Et ſi ꝓphete ſunt et eſt verbū dn̄i in eis: occurrāt dn̄o exercituū: ut non veniāt vaſa que derelicta fuerant in domo dn̄i et in domo regis iuda et in iheruſalē in babilonē. Quia hec dicit dn̄s exercituū ad columnas ⁊ ad mare ⁊ ad baſes et ad reliqua vaſoꝝ que manſerūt in ciuitate hac: que non tulit nabuchodonoſor rex babilonis cū trāſferret iechoniam filiū ioachim regem iuda de iheruſalem in babilonē ⁊ om̄es optimates iuda ⁊ iheruſalē. Quia hec dicit dn̄s exercituū deus iſrł ad vaſa que derelicta ſunt in domo dn̄i ⁊ in domo regis iuda et iheruſalē. In babilonē transferentur: et ibi erūt uſqȝ ad diē viſitationis ſue dicit dominus. Et afferri faciam ea et reſtitui in loco iſto.

ca. xxviii.

Et factū eſt in āno illo i principio regni ſedechie regis iuda in āno quarto in menſe quīto: dixit ad me ananias filiꝰ azur ꝓpheta de gabaon in domo dn̄i corā ſacerdotibꝫ ⁊ omni ꝑplo dicens. Hec dicit dn̄s exercituū deus iſrahel. Cōtriui iugū regis babilonis. Adhuc duo anni dieꝝ: et ego referri faciā ad locū iſtū om̄ia vaſa dn̄i que tulit nabuchodonoſor rex babilonis de loco iſto: et tranſtulit ea in babilonē. Et iheconiam filiū ioachim regem iuda et omnē trāſmigrationē iude qui ingreſſi ſunt in babilonē ego cōuertā ad locū iſtū ait dn̄s. Cōteram enim iugū regis babilonis. Et dixit iheremias ꝓpheta ad ananiam ꝓphetam i oculis ſacerdotū et i oculis om̄is ꝑpli qui ſtabat in domo dn̄i; et ait iheremias propheta. Amen. Sic faciat dn̄s. Suſcitet dn̄s verba tua que prophetaſti: ut referant̄ vaſa ī domū dn̄i: et om̄is trāſmigratio de babilone ad locū iſtū. Verūtamē audi verbū hoc qđ ego loquor in auribus tuis: ⁊ in auribꝫ vniūſi pplī. Prophete q̄ fuerunt āte me et te ab inicio et ꝓphetauerunt ſup terras m̄ltas ⁊ ſup regna de p̄lio ⁊ de afflictione et de fame: ꝓpheta q̄ vaticinat⁹ ē pacem· cū venerit verbū eius: ſcietur ꝓpheta quē miſit domin⁹ in veritate. Et tulit ananias ꝓpheta cathenam de collo iheremie ꝓphete: et cōfregit eam. Et ait ananias in cōſpectu om̄is pplī dicens. Hec dicit domin⁹. Sic cōfringā iugū nabuchodonoſor regis babilonis poſt duos annos dierū de collo omniū gentium. Et abijt iheremias ꝓpheta in viam ſuā. Et factum eſt verbū dn̄i ad iheremiā poſtq̄ꝫ cōfregit ananias ꝓpheta cathenā de collo iheremie ꝓphete dicens. Vade: ⁊ dices ananie. Hec dicit dominus. Cathenas ligneas cōtriuiſti et facies ꝓ eis cathenas ferreas: quia hec dicit dn̄s exercituū deus iſrahel. Iugū ferreū poſui ſup collū cūctaꝝ gentiū iſtaꝝ ut ſeruiant nabuchodonoſor regi babilonis: et ſeruient ei: inſup et beſtias terre dedi ei. Et dixit iheremias ꝓpheta ad ananiā ꝓphetam. Audi anania. Nō miſit te dominus: et tu confidere feciſti populū iſtum in mendacio. Idcirco hec dicit dominus. Ecce ego mittam te a facie terre. Hoc anno morieris. Aduerſum enim dominum locutus es. Et mortuus eſt ananias propheta in āno illo mēſe ſeptīo. ca. xxix.

Et hec ſunt verba libri que miſit iheremias de iheruſalem ad reliquias ſenioꝝ tranſmigratōnis et ad ſacerdotes et ad ꝓphetas et ad omnē pplm̄ quē traduxerat nabuchodonoſor de iheruſalē in babilonē: poſtq̄ꝫ egreſſus eſt iechonias rex ⁊ dn̄a et eunuchi et principes iuda et iheruſalē et faber et incluſor de iheruſalem in manu elaſa filij ſaphan et gamalie filij helchie quos miſit ſedechias rex iuda ad nabuchodonoſor regem babilonis in babilonē. dicens. Hec dicit dn̄s exercituū deus iſrahel om̄i trāſmigratōni quā tranſtuli de iheruſalē ī babilonē. Edificate domos et habitate: et plantate ortos et comedite fructū eoꝝ. Accipite vxores ⁊ generate filios ⁊ filias: ⁊ date filijs vr̄is vxores et filias vr̄as viris date· et pariāt filios et filias: et m̄ltiplicabimini ibi ⁊ nolite eſſe pauci numero: et q̄rite pacē ciuitatis ad quā tranſmigrare vos feci et orate pro ea ad dominū: q̄a in pace illi⁹ erit pax vobis. Hec dicit dn̄s exercituū de⁹ iſrl̄. Nō vos ſeducāt prophete veſtri qui ſunt in medio veſtrū ⁊ diuini veſtri: et ne attendatis ad ſomnia veſtra que vos ſomniatis quia falſo ipī ꝓphetant vobis in nomine meo: ⁊ nō miſi eos dicit dn̄s. Quia hec dicit dn̄s. Cum ceperint impleri in babilone ſeptuaginta anni viſitabo vos ⁊ ſuſcitabo ſup vos verbū meū bonū: ut reducā vos ad locū iſtū. Ego enim ſcio cogitatōnes q̄s cogito ſup vos ait dn̄s· cogitatōnes pacis et nō afflictionis ut dem vobis finē ⁊ patiētiā: ⁊ inuocabitis me ⁊ viuetis· et orabitis me et ego exaudiā vos: queretis me ⁊ inuenietis. Cum queſieritis me in toto corde veſtro. inueniar a vobis ait dn̄s: Et reducā captiuitatem veſtrā. et cōgregabo vos de vniuerſis gentibꝫ ⁊ de cūctis locis ad que expuli vos dicit dn̄s: Et reuerti vos faciā de loco ad quē tranſmigrare vos feci: q̄a dixiſtis. Suſcitabit nobis dominus

ein

prophetas in babilone. Quia hec dicit dñs ad regem q̄ ſedet ſup ſoliū dauid ⁊ ad omnē pplm habitatorem urbis hui⁹: ad fratres veſtros qui non ſunt egreſſi vobiſcū in trāſmigratōnē. Hec dicit dñs exercituū. Ecce mittā in eos gladiū et famē et peſtem: et ponā eos quaſi ficus malas q̄ comedi non poſſunt eo ꝙ peſſime ſint: et pſequar eos in gladio et in fame et in peſtilencia. Et dabo eos in uexationē uniuerſis regnis terre in maledictionem ⁊ in ſtuporem ⁊ in ſibilū ⁊ in opprobrium cūctis gentibꝫ ad quas ego eieci eos: eo ꝙ non audierint verba mea dicit dñs que miſi ad eos per ſeruos meos prophetas de nocte cōſurgens et mittens: et non audiſtis dicit dñs. Vos ergo audite verbū dñi omnis trāſmigratio quā emiſi de iheruſalē in babilonē. Hec dicit dñs exercituū deus iſrl̄ ad achab filiū chulie ⁊ ad ſedechiā filium maaſie qui pphetant vobis ī nomine meo mendaciter. Ecce ego tradā eos in manus nabuchodonoſor regis babilonis: et pcutiet eos ī oculis veſtris. Et aſſumetur ex eis maledictō omni trāſmigratōni iude que eſt ī babilone dicētiū. Ponat te dominꝰ ſicut ſedechiam ⁊ ſicut achab quos frixit rex babilonis in igne: pro eo ꝙ fecerint ſtulticiam in iſrahel et mechati ſunt in vxores amicorū ſuorū: et locuti ſunt verbū in nomine meo mendaciter qđ non mādaui eis. Ego ſum iudex et teſtis dicit dñs. Et ad ſemeiā neelamiten dices. Hec dicit dñs exercituū deus iſrahel. Pro eo ꝙ miſiſti in noīe meo libros ad omnē pplm qui ē in ihrlm et ad ſophoniā filiū maaſie ſacerdotē et ad uniuerſos ſacerdotes dicens: Dominus dedit te ſacerdotem p ioiade ſacerdote ut ſis dux in domo domini ſup omnē virū arrepticiū ⁊ pphetantē ut mittas eum in neruū et in carcerem. Et nūc quare non increpaſti iheremiam anathotiten qui pphetat vobis? Quia ſup hoc miſit in babilonem ad nos dicens. Longū ē: edificate domos et habitate: et plātate ortos ⁊ comedite fructus eoꝝ. Legit ergo ſophonias ſacerdos librū iſtū in auribꝫ iheremie prophete. Et factum eſt verbū dñi ad iheremiam dicens. Mitte ad omnem trāſmigrationē dicens. Hec dicit dñs ad ſemeiā neelamiten. Pro eo ꝙ prophetauit vobis ſemeias et ego nō miſi eū: ⁊ fecit vos cōfidere in mendacio: idcirco hec dicit dñs. Ecce ego viſitabo ſup ſemeiam neelamiten ⁊ ſuper ſemen eius. Nō erit ei vir ſedens ī medio ppli hui⁹: et non videbit bonū qđ ego faciā pplo meo ait dñs: quia puaricationē locut⁹ ē adūſus dñm.

ca. xxx.

Hoc verbū qđ factū eſt ad iheremiam a dño dicens. Hec dicit dominus deus iſrahel dicens. Scribe tibi omīa verba que locutus ſum ad te in libro. Ecce enī dies veniūt dicit dñs: ⁊ cōuertā conuerſionē ppli mei iſrahel et iuda ait dñs: et cōuertā eos ad terrā quā dedi patribꝫ eoꝝ et poſſidebūt eā. Et hec verba que locut⁹ eſt dñs ad iſrl̄ et iudā: quoniā hec dicit dñs. Vocem terroris audiuim⁹: formido: ⁊ nō ē pax. Interrogate ⁊ videte ſi generat maſculus. Quare ergo vidi omnis viri manus ſupra lumbū ſuū quaſi parturiētis: Et cōuerſe ſunt uniuerſe facies in auruginē? Ve quia magna dies illa nec eſt ſilis ei⁹: tempuſqꝫ tribulatōnis eſt iacob: et ex ipo ſaluabitur. Et erit: in die illa ait dñs exercituū conteram iugū eius de collo tuo: ⁊ vincula eius

dirumpā. Et nō dn̄abunť ei amplius
alieni: ſed ſeruient dn̄o deo ſuo: et
dauid regi ſuo quē ſuſcitabo. Tu ergo
ne timeas ſerue meꝰ iacob ait dn̄s: neq;
paueas iſrahel: q̄a ecce ego ſaluabo
te de terra longinqua: et ſemē tuū de terra
captiuitatis eoꝝ. Et reuerteť iacob
et quieſcet: ⁊ cunctis affluet bonis. et
non erit quē formidet: quoniā tecū ego
ſū ait dn̄s ut ſaluē te. Faciā eni cōſūmationē
in cūctis gentibus ī quibus
diſpſi te: te aūt non faciā in cōſūmationem:
ſed caſtigabo te ī iudicio ut nō
tibi videaris innoxius: quia hec dicit
dn̄s. Inſanabilis fractura tua: peſſima
plaga tua. Non ē qui iudicet iudiciū
tuū: ad alligandū curationū
tuā utilitas non eſt tibi. Oēs amatores
tui obliti ſunt tui: teq; non querent.
Plaga eni inimici ꝑcuſſi te: caſtigatōne
crudeli. Propter multitudinē
iniquitatis tue dura facta ſunt peccata
tua. Quid clamas ſuꝑ cōtritōne tua?
Inſanabilis eſt dolor tuus. Propter
mltitudinē iniquitatis tue ⁊ dura peccata
tua feci hec tibi. Propterea oēs
qui comedūt te deuorabunť: et vniuerſi
hoſtes tui in captiuitatē ducenť. Et
oēs qui te vaſtant vaſtabūtur: cunctoſq;
p̄datores tuos dabo in p̄dam.
Obducā eni cicatricem tibi: et a vulneribus
tuis ſanabo te dicit dn̄s. Quia
eiectam vocauerūt te ſyon: hec eſt que
non habebat requirentem. Hec dicit
dn̄s. Ecce ego cōuertam cōuerſionē tabernaculoꝝ
iacob: ⁊ tectis eius miſerebor.
Et edificabiť ciuitas ī excelſo ſuo:
et templū iuxta ordinē ſuū fundabiť.
Et egredietur de eis laus voxq; ludentiū:
⁊ multiplicabo eos ⁊ nō minuenť:
et glorificabo eos et nō attenuabunť:
et erunt filij eiꝰ ſicut a principio: ⁊ cetꝰ
eius corā me ꝑmanebit. Et viſitabo
aduerſum omnes qui tribulant eū: et
erit dux eius ex eo ⁊ princeps de medio
eiꝰ ꝓducetur. Et applicabo eū: et accedet
ad me. Quis eni iſte eſt qui applicet
cor ſuū: ut appropinquet michi ait
dn̄s? Et eritis michi in ꝑplm: ⁊ ego ero
vobis in deū. Ecce turbo dn̄i furor egrediens:
ꝓcella ruens in capite impiorū
cōquieſcet. Non auertet irā indignationis
dn̄s: donec faciat et cōpleat
cogitationē cordis ſui. In nouiſſimo
dierum intelligetis ea. ca. xxxi.

In tempore illo dicit dn̄s ero deus vniuerſis
cognationibꝫ iſrl': et ipi erūt michi
ī ꝑplm. Hec dicit dominꝰ. Inuenit
graciā in deſerto ꝑplus qui remāſerat
gladio. Vadet ad requiē ſuā iſrahel.
Longe dn̄s apparuit michi. Et in caritate
ꝑpetua dilexi te: ideo attraxi te miſerās.
Rurſumq; edificabo te: ⁊ edificaberis
virgo iſrahel. Adhuc ornaberis
tympanis tuis: ⁊ egredieris in choro
ludentiū. Adhuc plātabis vineas in
mōtibus ſamarie. Plantabūt plantantes:
et donec tempus veniat non
vindemiabunt: quia erit dies in qua
clamabūt cuſtodes in mōte ephraim.
Surgite et aſcendamꝰ in ſyon ad dominū
deū noſtrū: quia hec dicit dn̄s.
Exultate ī leticia iacob: et hinnite contra
caput gentiū: ꝑſonate et canite: et
dicite. Salua dn̄e ꝑplm tuū: reliquias
iſrahel. Ecce ego adducā eos de terra
aquilonis: ⁊ congregabo eos ab extremis
terre: inter quos erūt cecꝰ ⁊ claudꝰ
et pregnās et pariēs ſimul: cetꝰ magnꝰ
reuertentiū huc. In fletu venient: et in misico
p̄cibus reducā eos. Et adducam eos
per torrentes aquaꝝ in via recta et nō
impingēt in ea: q̄a factus ſum iſraheli
pater: et ephraim primogenitꝰ meꝰ ē.

Audite verbū dn̄i gētes: ⁊ annūciate in inſulis que ꝓcul ſunt: ⁊ dicite. Qui diſꝑſit iſrahel cōgregabit eū: ⁊ cuſtodiet eum ſicut paſtor gregē ſuū. Redemit enim dn̄s iacob: ⁊ liberauit eū de manu potentioris. Et venient ⁊ laudabūt in mōte ſyon: ⁊ cōfluent ad bona dn̄i ſup frumento ⁊ vino ⁊ oleo ⁊ fetu pecorum et armētoꝝ: eritq; anima eorū q̄ſi ortus irriguus: et vltra non eſurient. Tūc letabit̄ virgo in choro: iuuenes et ſenes ſimul. Et cōuertā luctū eoꝝ in gaudiū: ⁊ cōſolabor eos: ⁊ letificabo a dolore ſuo. Et inebriabo animā ſacerdotū pīguedine: ⁊ ꝑplus meus bonis meis adimplebit̄ ait dn̄s. Hec dicit dn̄s. Vox in excelſo audita eſt lamentatōnis luctus ⁊ fletus: rachel plorantis filios ſuos. ⁊ nolētis conſolari ſuper eis: quia non ſunt. Hec dicit dn̄s. Quieſcat vox tua a ploratu et ocli tui a lacrīmis: quia eſt merces operi tuo ait dn̄s. Et reuertent̄ de terra inimici: et eſt ſpes nouiſſimis tuis ait dominꝰ: et reuertent̄ filij tui ad terminos ſuos. Audiens audiui ephraim trāſmigrātem. Caſtigaſti me dn̄e: et eruditus ſum q̄ſi iuuenculus indomitꝰ. Cōuerte me ⁊ reuertar: quia tu dn̄s deꝰ meus. Poſtq̄ȝ enī cōuertiſti me egi penitentiam: ⁊ poſtq̄ȝ oſtendiſti michi ꝑcuſſi femur meū. Cōfuſus ſum ⁊ erubui: quoniam ſuſtinui opprobrium adoleſcentie mee. Si filius honorabilis michi ephraim: ſi puer delicatꝰ: quia ex quo locutus ſum de eo adhuc recordabor eius. Idcirco conturbata ſunt viſcera mea ſup eū: miſerās miſerebor eius ait dn̄s. Statue tibi ſpeculā: pone tibi amaritudines. Dirige cor tuū in viā directā· in qua ambulaſti. Reuertere virgo iſrl̄: reūtere ad ciuitates tuas iſtas. Vſq; quo delicijs diſſolueris filia vaga? Quia creauit dn̄s nouū ſup terrā: femina circūdabit virū. Hec dicit dn̄s exercituū deus iſrl̄. Adhuc dicent verbum iſtud in terra iuda et in vrbibus eiꝰ: cū cōuertero captiuitatem eoꝝ. Benedicat tibi dominꝰ pulcritudo iuſticie mons ſanctus: Et habitabunt in eo iudas et om̄es ciuitates eiꝰ ſimul· agricole ⁊ minātes greges: quia inebriaui animā laſſam: ⁊ omnē animā eſurientem ſaturaui. Ideo quaſi de ſomno ſuſcitatus ſum ⁊ vidi: et ſomnus meꝰ dulcis michi. Ecce dies venient dicit dn̄s: ⁊ ſeminabo domū iuda ⁊ domū iſrahel ſemine hominis et ſemine iumentorū. Et ſicut vigilaui ſup eos ut euellerem et demolirer et diſſiparem et diſꝑderem et affligerem: ſic vigilabo ſup eos ut edificem et plantem ait dominus. In diebus illis non dicent vltra· patres comederūt vuam acerbam et dentes filioꝝ obſtupuerūt: ſed vnuſquiſq; ī iniquitate ſua moriet̄. Omnis homo qui comederit vuam acerbam: obſtupeſcent dentes eius. Ecce dies venient dicit dn̄s· et feriam domui iſrl̄ et domui iuda fedus nouū. Nō ſecūdū pactū qd̄ pepigi cū patribȝ eorū in die qua apprehendi manū eoꝝ ut educerem eos de terra egipti. pactū qd̄ irritū fecerunt ⁊ ego dominatꝰ ſum eoꝝ dicit dominꝰ: ſed hoc erit pactū qd̄ feriā cū domo iſrahel. Poſt dies illos dicit dn̄s dabo legem meā in viſceribȝ eoꝝ: ⁊ in corde eoꝝ ſcribā eā: et ero eis in deū· et ipſi erūt michi ī ꝑplm. Et nō docebit vltra vir ꝓximū ſuū· ⁊ vir fratrem ſuum dicens: cognoſce dn̄m. Omnes enī cognoſcent me a minimo eorū vſq; ad maximū ait dn̄s: quia ꝓpiciabor iniquitati eoꝝ ⁊ peccati eoꝝ nō ero memor amplius. Hec dicit dn̄s qui dat ſolem in lumine diei· ordinē lune ⁊ ſtellarū ī lumine noctis: q̄ turbat mare ⁊ ſonāt fluctus eius: dn̄s exercituū nomen illi. Si defecerint leges iſte coram me dicit dn̄s: tunc ⁊ ſemen iſrl' deficiet ut non ſit gēs corā me cūctis diebꝫ. Hec dicit dn̄s. Si menſurari poterint celi ſurſū et inueſtigari fundamenta terre deorſum: ⁊ ego abiciā uniuerſum ſemē iſrl' propter omnia que fecerūt dicit dn̄s. Ecce dies ueniunt dicit dn̄s: ⁊ edificabit̄ ciuitas dn̄o a turre ananehel uſqꝫ ad portam āguli. Et exibit ultra normā menſure in cōſpectu eius ſuꝑ collē gareb: ⁊ circuibit goatha ⁊ omnē uallem cadauerū ⁊ cineres ⁊ uniuerſam regionē mortis· uſqꝫ ad torrentē cedron et uſqꝫ ad angulū porte equorū orientalis. Sanctū dn̄i non euellet̄: et non deſtruetur ultra in ꝑpetuū. ca. xxxii.

Verbū qđ factū eſt ad iheremiam a dn̄o in anno decimo ſedechie regis iuda: ipē eſt annus octauus decimus nabuchodonoſor. Tunc exercitus regis babilonis obſidebat ihrlm: et iheremias ꝓpheta erat clauſus in atrio carceris q̄ erat in domo regis iuda. Clauſerat enī eū ſedechias rex iuda dicens. Quare uaticinaris dicens hec dicit dominꝰ· ecce ego dabo ciuitatem iſtam in manus regis babilonis ⁊ capiet eā· et ſedechias rex iuda nō effugiet de manu caldeoꝝ ſed tradetur ī manus regis babilonis· ⁊ loquetur os eius cū ore illius· ⁊ oculi eius oculos illius uidebūt· ⁊ in babilonem ducet ſedechiam et ibi erit donec uiſitem eum ait dn̄s: ſi aūt dimicaueritis aduerſū caldeos nichil ꝓſperū habebitis? Et dixit iheremias. Factū ē uerbū dn̄i ad me dicens. Ecce anamehel filius ſellū patruelis tuus ueniet ad te dicēs. Eme tibi agrū meū qui eſt in anathot. Tibi enim competit ex ꝓpinquitate ut emas. Et uenit ad me anamehel filiꝰ patrui mei ſcđm uerbū dn̄i ad ueſtibulū carceris: ⁊ ait ad me. Poſſide agrū meū qui eſt in anathot in terra beniamin: quia tibi competit hereditas ⁊ tu ꝓpinquus es ut poſſideas. Intellexi autē q̄ uerbū dn̄i eſſet. Et emi agrū ab anamehel filio patrui mei q̄ ē ī anathot. Et appēdi ei argētū ſeptē ſtateres· et decē argēteos: ⁊ ſcripſi ī libro et ſignaui: ⁊ adhibui teſtes. Et appēdi argentū ī ſtatera: ⁊ accepi librū poſſeſſionis ſignatū et ſtipulatōnes ⁊ rata ⁊ ſigna forinſecus. Et dedi librū poſſeſſionis baruch filio neri filij maaſie ī oculis anamehel patruelis mei ⁊ in oculis teſtiū qui ſcripti erāt ī libro emptionis: ⁊ ī oculis omniū iudeoꝝ qui ſedebāt in atrio carceris. Et ꝓcepi baruch corā eis dicens. Hec dicit dn̄s exercituū deus iſrl'. Sume libros iſtos: librū emptionis hūc ſignatū· ⁊ librū hūc qui apertus eſt: ⁊ pones illos in uaſe fictili ut ꝑmanere poſſint diebꝫ multis. Hec enī dicit dn̄s exercituū deꝰ iſrahel. Adhuc poſſidebunt̄ domꝰ et agri ⁊ uinee ī terra iſta. Et oraui ad dn̄m poſtqꝫ tradidi librū poſſeſſionis baruch filio neri dicens. Heu heu heu dn̄e deꝰ. Ecce tu feciſti celum et terrā ī fortitudine tua magna: et in brachio tuo extento. Nō erit tibi difficile omne uerbū q̄ facis miſericordiam in milibꝫ: ⁊ reddis iniquitatem patrū in ſinū filioꝝ eorū poſt eos. Fortiſſime magne ⁊ potēs· dn̄s exercituū nomen tibi: magnus ī cōſilio et incōprehenſibilis in cogitatu: cuiꝰ oculi aperti ſunt ſuꝑ oīnes uias filioꝝ adam: ut reddas unicuiqꝫ ſcđm uias ſuas· ⁊

ſcdm fructū adinuentionū eiꝰ; qui poſuiſti ſigna et portenta in terra egipti uſqꝫ ad diem hanc ⁊ in iſrahel et ĩ hominibꝫ: et tibi feciſti nomē ſicut ē dies hec. Et eduxiſti ꝑplm tuū iſrahel de terra egipti in ſignis et in portentis et in manu robuſta ⁊ in brachio extento et in terrore magno: et dediſti eis terram hanc quā iuraſti patribus eoꝝ ut dares eis terrā fluentem lacte ⁊ melle; ⁊ ingreſſi ſunt ⁊ poſſederūt eā. Et nō obedierūt voci tue et in lege tua non ambulauerūt; omnia que mandaſti eis ut facerent non fecerūt: et euenerūt eis omnia mala hec. Ecce munitiones extructe ſunt aduerſum ciuitatem ut capiatur: ⁊ urbs data eſt in manus caldeorū qui ꝑliant̄ aduerſus eā a facie gladij ⁊ famis ⁊ peſtilentie; ⁊ quecūqꝫ locutꝰ es acciderūt ut tu ipſe cernis. Et tu dicis michi dn̄e deus. eme agrū argento ⁊ adhibe teſtes. cum urbs data ſit in manꝰ caldeoꝝ? Et factū ē verbū dn̄i ad iheremiā dicens. Ecce ego dn̄s deus uniuerſe carnis. Nūquid michi difficile erit omne verbū? Propterea hec dicit dn̄s. Ecce ego tradā ciuitatē iſtam in manus caldeoꝝ et in manus regis babilonis ⁊ capiēt eam: et venient caldei ꝑliantes aduerſum urbem hanc. ⁊ ſuccendēt eā igni ⁊ comburent eam: ⁊ domꝰ in quaꝝ domatibus ſacrificabāt baal ⁊ libabant dijs alienis libamina ad irritandū me. Erāt eni filij iſrahel et filij iuda iugiter facientes malū in oculis meis ab adoleſcentia ſua: filij iſrahel q̄ uſqꝫ nūc exacerbabāt me in opere manuū ſuarū dicit dn̄s: quia ĩ furore et ĩ indignatōne mea facta eſt michi ciuitas hec a die qua edificauerunt eam uſqꝫ ad diē iſtam qua auferet̄ de cōſpectu meo ꝓpter maliciā filioꝝ iſrahel et filioꝝ iuda quā fecerūt ad iracūdiā me ꝓuocātes. ipſi ⁊ reges eoꝝ ⁊ prĩcipes eoꝝ ⁊ ſacerdotes ⁊ ꝓphete eoꝝ viri iuda et habitatores ihrlm. Et verterūt ad me terga et nō facies: cum docerē eos ⁊ erudirem diluculo: ⁊ nollent audire ut acciperent diſciplinam. Et poſuerūt ydola ſua in domo ĩ qua inuocatū eſt nomē meū ut pollueret eam: ⁊ edificauerūt excelſa baal q̄ ſunt in valle filij ennon ut initiarent filios ſuos ⁊ filias ſuas moloch qđ nō mādaui eis nec aſcendit in cor meū ut facerent abominationē hanc: ⁊ in peccatum deducerent iudam. Et nunc ꝓpter iſta hec dicit dn̄s deus iſrahel ad ciuitatem hanc: de qua vos dicitis ꝙ tradat̄ in manus regis babilonis ĩ gladio et in fame et in peſte. Ecce ego congregabo eos de uniuerſis terris ad q̄s eieci eos in furore meo et in ira mea et in indignatione grādi: et reducā eos ad locū iſtū et habitare eos faciā cōfidēter: et erūt michi ĩ ꝑplm et ego ero eis in deū. Et dabo eis cor unū ⁊ viā unā ut timeāt me uniuerſis diebꝫ: et bene ſit eis et filijs eoꝝ poſt eos. Et feriam eis pactū ſempiternū et nō deſinā eis benefacere: ⁊ timorem meum dabo in corde eoꝝ ut non recedāt a me: et letabor ſup eis cū bene eis fecero. Et plantabo eos in terra iſta in veritate in toto corde meo et in tota anima mea: quia hec dicit dn̄s. Sicut adduxi ſup ꝑplm iſtū omne malū hoc grande: ſic adducā ſup eos omne bonū qđ ego loquor ad eos. Et poſſidebunt̄ agri in terra iſta de qua vos dicitis ꝙ deſerta ſit eo ꝙ nō remāſerit homo et iumentū: ⁊ data ſit in manus caldeorū. Agri ement̄ pecunia et ſcribētur in libro et imprimetur ſignum: et teſtis bi

adhibetur in terra beniamin et ī circuitu iheruſalē in ciuitatibꝫ iuda et in ciuitatibus mōtanis et in ciuitatibus campeſtribus et ī ciuitatibus que ad auſtrum ſunt: quia conuertam captiuitatem eoꝝ ait dominus. ca. xxxiii.

Et factū eſt verbū dñi ad iheremiā ſcḋo: cum adhuc clauſus eſſet ī atrio carceris dicens. Hec dicit dñs q̄ facturus eſt ⁊ formaturꝰ illud et paraturus: dñs nomē eius. Clama ad me et exaudiā te: et annūciabo tibi grādia et firma que neſcis. Quia hec dicit dñs deꝰ iſrahel ad domos urbis huius ⁊ ad domos regis iuda q̄ deſtructe ſunt ⁊ ad municiones ⁊ gladiū venientiū ut dimicent cū caldeis ⁊ impleant eas cadaueribus hominū quas percuſſi in furore meo et in indignatione mea: abſcondens faciē meā a ciuitate hac ꝓpter omnē maliciā eoꝝ. Ecce ego obducā eis cicatricem ⁊ ſanitatem. ⁊ curabo eos: ⁊ reuelabo illꝭ deprecationē pacis ⁊ veritatis. Et cōuertā cōuerſionē iuda et cōuerſionē iheruſalem. et edificabo eos ſicut a principio: et emūdabo eos ab omni iniquitate ſua in qua peccauerūt michi: ⁊ ꝓpicius ero cūctis iniquitatibus eoꝝ in quibꝫ deliquerūt michi ⁊ ſpreuerūt me. Et erunt michi in nomen et in gaudiū et in laudem ⁊ in exultationē cūctis gentibus terre que audierint omīa bona que ego facturus ſum eis: ⁊ pauebūt et turbabūtur in uniuerſis bonis et in omī pace quā ego faciā eis. Hec dicit dominꝰ. Adhuc audietur ī loco iſto quē vos dicitis eſſe deſertū eo ꝙ non ſit homo ⁊ iumentū in ciuitatibꝫ iuda et foris iheruſalē q̄ deſolate ſunt abſqꝫ homine et abſqꝫ habitatore et abſqꝫ pecore. vox gaudij et vox leticie. vox ſponſi et vox ſponſe: vox dicentium cōfitemini dño exercituū quoniā bonꝰ dñs. quoniā in eternū miſericordia eius: et portantiū vota in domū dñi. Reducam enī conuerſionē terre ſicut a principio dicit dñs. Hec dicit dñs exercituū. Adhuc erit in loco iſto deſerto abſqꝫ homine ⁊ abſqꝫ iumento. et in cunctis ciuitatibꝫ eius habitaculū paſtoꝝ accubanciū gregū in ciuitatibus mōtuoſis ⁊ in ciuitatibꝫ cāpeſtribus: et ī ciuitatibus que ad auſtrū ſunt et in terra beniamin et in circuitu ihrlm et ī ciuitatibus iuda; adhuc trāſibūt greges ad manū numerantis ait dominus. Ecce dies veniunt dicit dominus: ⁊ ſuſcitabo verbum bonū quod locutꝰ ſum ad domū iſrahel ⁊ ad domum iuda. In diebꝫ illis ⁊ in tempore illo germinare faciā dauid germē iuſticie: ⁊ faciet iudiciū et iuſticiā ī terra. In diebus illis ſaluabitur iuda: ⁊ iſrahel habitabit cōfidenter. Et hoc ē nomen qḋ vocabūt eū: dñs iuſtꝰ noſter. Quia hec dicit dñs. Non interibit de dauid vir qui ſedeat ſuꝑ thronū domus iſrahel: ⁊ de ſacerdotibus ⁊ de leuitis non interibit vir a facie mea qui offerat olocauſtomata ⁊ incendat ſacrificiū ⁊ cedat victimas cunctis diebus. Et factū eſt verbū dñi ad iheremiā dicēs. Hec dicit dñs. Si irritū poteſt fieri pactū meū cū die. pactū meū cū nocte ut nō ſit dies et nox in tꝑe ſuo: ⁊ pactū meū irritū eſſe poterit cū dauid ſeruo meo ut nō ſit ex eo filꝰ q̄ regnet ī throno eius: et leuite ⁊ ſacerdotes miniſtri mei. Sicuti enumerari non poſſunt ſtelle celi ⁊ metiri arene maris: ſic multiplicabo ſemen dauid ſerui mei: et leuitas miniſtros meos. Et factū ē verbū dñi ad iheremiā dicēs. Nunqḋ non vidiſti quid ꝑplus hic locutꝰ ſit dicens. Due cognationes q̄s elegerat dn̄s abiecte ſunt: Et ꝑplm meū deſpexerunt: eo ꝙ non ſit ultra gens coram eis. Hec dicit dn̄s. Si pactū meū inter diem et noctē et leges celo et terre non poſui: equidē et ſemen iacob et dauid ſerui mei ꝓiciā: ut nō aſſumā de ſemine eiꝰ principes ſeminis abraham et yſaac ⁊ iacob. Reducam enim cōuerſionē eoꝝ: ⁊ miſerebor eis. cap. xxxiiii.

Verbū qḋ factū eſt ad iheremiam a dn̄o: quādo nabuchodonoſor rex babilonis ⁊ om̄s exercitus eiꝰ vniuerſaqꝫ regna terre que erant ſub poteſtate manꝰ eiꝰ et om̄es ꝑpli bellabant cōtra ihr̄lm ⁊ cōtra om̄es vrbes eius dicēs. Hec dicit dn̄s deus iſrahel. Vade ⁊ loquere ad ſedechiam regem iuda: ⁊ dices ad eū. Hec dicit dn̄s. Ecce ego tradam ciuitatem hanc in manus regis babilonis: et ſuccendet eā igni. Et tu nō effugies de manu eius ſed cōprehenſione capieris ⁊ in manu eius traderis: ⁊ oculi tui oculos regis babilonis videbunt. ⁊ os eius cū ore tuo loquetur: et babilonem introibis. Attamen audi verbum dn̄i ſedechia rex iuda. Hec dicit dn̄s ad te. Nō morieris in gladio ſed in pace morieris: ⁊ ſcd̄m cōbuſtiones patrū tuorū regū prioꝝ qui fuerunt ante te ſic cōburent te. et ve dn̄e plangent te: q̄a verbū hec ego locutus ſum dicit dn̄s. Et locutꝰ eſt iheremias ꝓpheta ad ſedechiam regem iuda vniuerſa verba hec in iheruſalem: ⁊ exercitus regis babilonis pugnabat cōtra iheruſalē ⁊ cōtra om̄es ciuitates iuda que relique erāt: contra lachis et contra azecha. Hec enī ſuperant de ciuitatibꝫ iuda vrbes munite. Verbū qḋ factū ē ad iheremiā a dn̄o: poſtq̄ ꝑcuſſit rex ſedechias fedus cum omni ꝑplo in iheruſalē p̄dicans ut dimitteret vnuſquiſqꝫ ſeruū ſuū et vnuſquiſqꝫ ancillā ſuā hebreū et hebream liberos: ⁊ nequaq̄ dominarent̄ eis id eſt in iudeo ⁊ in fratre ſuo. Audierūt ergo om̄es principes et vniūſus ꝑplus q̄ inierūt pactū ut dimitteret vnuſquiſqꝫ ſeruū ſuū et vnuſquiſqꝫ ancillā ſuā liberos: et ultra non dominarent̄ eis. Audierūt igit̄: ⁊ dimiſerūt. Et conuerſi ſunt deinceps ⁊ retraxerūt ſeruos ſuos et ancillas ſuas quos dimiſerant liberos: ⁊ ſubiugauerūt ī famulos et famulas. Et factū ē verbū ad iheremiam a dn̄o dicens. Hec dicit dominus deus iſrahel. Ego ꝑcuſſi fedus cū patribus veſtris: in die qua eduxi eos de terra egipti de domo ſeruitutis dicēs. Cum completi fuerint ſeptem anni dimittat vnuſquiſqꝫ fratrem ſuū hebreum qui venditꝰ eſt ei: et ſeruiet tibi ſex annis: ⁊ dimittes eum a te liberum. Et non audierūt patres vr̄i me: nec inclinauerūt aurem ſuā. Et conuerſi eſtis vos hodie ⁊ feciſtis qḋ rectū eſt ī oculis meis ut p̄dicaretis libertatē vnuſquiſqꝫ ad amicū ſuū: ⁊ iniſtis pactū ī conſpectu meo in domo in qua inuocatū eſt nomē meū ſuꝑ eā. Et reuerſi eſtis et cōmaculaſtis nomē meū: et reduxiſtis vnuſquiſqꝫ ſeruū ſuū et vnuſquiſqꝫ ancillā ſuā quos dimiſeratis ut eſſent liberi et ſue poteſtatis: et ſubiugaſtis eos ut ſint vobis ſerui et ancille. Propterea hec dicit dn̄s. Vos nō audiſtis me: ut p̄dicaretis libertatem vnuſquiſqꝫ fratri ſuo et vnuſquiſqꝫ amico ſuo. Ecce ego p̄dico vobis libertatem ait dominꝰ ad gladiū ad peſtem et ad famem: et dabo vos in commotionē cunctis regnis terre. Et dabo viros q̄ p̄uaricant̄ fedus meum et nõ obſeruauerũt verba federis quibus aſſenſi ſunt ĩ cõſpectu meo · vitulũ quẽ conciderunt in duas partes ⁊ tranſierũt inter diuiſiones eiꝰ · principes iuda et principes iheruſalẽ · eunuchi ⁊ ſacerdotes et om̃is pplus terre qui tranſierũt inter diuiſiones vituli: ⁊ dabo eos in manꝰ inimicoꝝ ſuoꝝ et ĩ manꝰ querentiũ animã eoꝝ: et erit morticinũ eoꝝ ĩ eſcam volatilibꝫ celi et beſtijs terre. Et ſedechiam regem iuda et principes eius dabo in manus inimicoꝝ ſuoꝝ ⁊ in manus querentiũ animas eoꝝ: et in manus exercituũ regis babilonis qui receſſerũt a vobis. Ecce ego p̄cipio dicit dñs: ⁊ reducam eos in ciuitatem hanc et p̄liabuntur aduerſum eam: et capiẽt eã et incendẽt igni. Et ciuitates iuda dabo ĩ ſolitudinem: eo q̄ nõ ſit habitator. Ca. xxxv.

Verbũ qḋ factũ eſt ad iheremiã a dño in diebus ioachim filij ioſie regis iuda dicens. Vade ad domũ rechabitaꝝ ⁊ loquere eis: ⁊ introduces eos in domũ dñi in vnã exedrã theſauroꝝ: ⁊ dabis eis bibere vinũ. Et aſſumpſi iechoniã filiũ iheremie filij abſanie et fratres eius ⁊ omnes filios eiꝰ ⁊ vniuerſam domũ rechabitaꝝ: ⁊ introduxi eos in domũ dñi ad gazophilaciũ filioꝝ anan filij iezedelie hominis dei qḋ erat iuxta gazophilaciũ principũ ſuꝑ theſauꝝ maaſie filij ſellũ: qui erat cuſtos veſtibuli. Et poſui corã filijs domus rechabitarum ciphos plenos vino ⁊ calices: ⁊ dixi ad eos. Bibite vinum. Qui reſponderũt. Non bibemꝰ vinũ: quia ionadab filius rechab pater noſter p̄cepit nobis dicens. Nõ bibetis vinũ vos ⁊ filij veſtri uſq; in ſempiternũ: Et domũ non edificabitis et ſementem non ſeretis et vineas non plãtabitis nec habebitis: ſed in tabernaculis habitabitis cunctis diebꝫ vr̃is: ut viuatis diebus multis ſuꝑ faciem terre in qua vos peregrinamini. Obediuimꝰ ergo voci ionadab filij rechab patris noſtri in omnibꝫ que p̄cepit nobis: ita ut non biberemꝰ vinũ cunctis diebus nr̃is · nos et mulieres noſtre · filij et filie noſtre · et non edificaremꝰ domos ad habitandũ: et vineam et agrum ⁊ ſementem nõ habuimꝰ: ſed habitauimꝰ in tabernaculis: ⁊ obedientes fuimꝰ iuxta omnia que p̄cepit nobis ionadab pater noſter. Cum aũt aſcendiſſet nabuchodonoſor rex babilonis ad terrã noſtrã diximus. Venite et ingrediamur ĩ iheruſalem a facie exercitus caldeoꝝ ⁊ a facie exercitꝰ ſyrie: ⁊ manſimꝰ in iheruſalem. Et factũ eſt verbũ dñi ad iheremiã dicens. Hec dicit dñs exercituũ deus iſrahel. Vade ⁊ dic viris iuda ⁊ habitatoribꝫ iheruſalem. Nũquid nõ recipietis diſciplinã: ut obediatis verbis meis dicit dñs? Preualuerunt ſermones ionadab filij rechab q̄s p̄cepit filijs ſuis ut nõ biberent vinũ: ⁊ nõ biberunt uſq; ad diem hanc: quia obedierunt p̄cepto patris ſui. Ego aũt locutus ſum ad vos de mane cõſurgens ⁊ loquens: ⁊ nõ obediſtis michi. Miſiq; ad vos omnes ſeruos meos p̄phetas cõſurgens diluculo: mittenſq; ⁊ dicens. Cõuertimini vnuſquiſq; a via ſua peſſima: ⁊ bona facite ſtudia veſtra: ⁊ nolite ſequi deos alienos neq; colatis eos: ⁊ habitabitis in terra quã dedi vobis ⁊ patribus veſtris: Et nõ inclinaſtis aurem veſtrã: neq; audiſtis me. Firmauerũt igitur filij ionadab filij rechab p̄ceptũ patris ſui qḋ p̄ceperat eis: pplus autem iſte nõ obediuit michi. Idcirco hec dicit dominus exercituū·deus iſrahel. Ecce ego adducā ſup̄ iudam ⁊ ſup̄ omnes habitatores iheruſalē uniuerſam afflictionem quā locutus ſum aduerſum illos: eo ꝙ locutus ſum ad illos ⁊ nō audierūt: vocaui illos ⁊ nō reſponderunt michi. Domui aūt rechabitarū dixit iheremias. Hec dicit dn̄s exercituum·deus iſrahel. Pro eo ꝙ obediſtis p̄cepto ionadab patris veſtri et cuſtodiſtis omnia mādata eius et feciſtis uniūſa que p̄cepit vobis: ꝓpterea hec dicit dn̄s exercituū deus iſrl̄· Nō deficiet vir de ſtirpe ionadab filij rechab ſtās ī cōſpectu meo cūctis diebꝫ. ca. xxxvi.

Et factum ē in anno quarto ioachim filij ioſie regis iuda: factū ē verbū hoc ad iheremiā a dn̄o dicens. Tolle volumen libri et ſcribes in eo omnia verba que locutus ſum tibi aduerſus iſrahel et iudam·et aduerſum omnes gentes a die qua locut⁹ ſum ad te ex diebus ioſie uſqꝫ ad diē hanc: ſi forte audiente domo iuda·uniuerſa mala que ego cogito facere eis·reūtatur unuſquiſqꝫ a via ſua peſſima: et propitius ero iniquitati ⁊ peccato eoꝝ. Vocauit ergo iheremias baruch filiū nerie: ⁊ ſcripſit baruch ex ore iheremie omnes ſermones dn̄i quos locutus eſt ad eū in volumine libri. Et p̄cepit iheremias baruch dicēs. Ego clauſus ſum: nec valeo ingredi in domum domini. Ingredere ergo tu ⁊ lege de volumine in quo ſcripſiſti ex ore meo verba dn̄i audiente ꝑplo in domo dn̄i in die ieiunij: inſup̄ et audiēte uniuerſo iuda qui veniūt de ciuitatibus ſuis. Leges eis: ſi forte cadat oratio eoꝝ in cōſpectu dn̄i et reuertatur unuſquiſqꝫ a via ſua peſſima: quoniā magnus furor et indignatio eſt quā locutus eſt dn̄s aduerſus ꝑplm̄ hunc. Et fecit baruch filius nerie iuxta omnia que p̄ceperat ei iheremias ꝓpheta: legens ex volumine ſermones dn̄i ī domo dn̄i. Factum eſt aūt in anno quinto ioachim filij ioſie regis iuda: in menſe nono p̄dicauerūt ieiuniū in cōſpectu domini omni ꝑplo in iheruſalē ⁊ uniuerſe multitudini que cōfluxerat de ciuitatibus iuda in iheruſalem. Legitqꝫ baruch ex volumine ſermones iheremie ī domo dn̄i in gazophilacio gamarie filij ſaphan ſcribe·in veſtibulo ſuperiori in introitu porte noue domus dn̄i: audiente omni ꝑplo. Cumqꝫ audiſſet micheas fili⁹ gamarie filij ſaphan om̄es ſermones dn̄i ex libro: deſcendit in domum regis ad gazophilacium ſcribe: Et ecce ibi omnes principes ſedebāt: eliſama ſcriba et delaias filius ſemeie et helnathan fili⁹ achobor et gamarias filius ſaphan et ſedechias fili⁹ annanie ⁊ uniuerſi principes. Et nūciauit eis micheas omnia verba: que audiuit legentem baruch ex volumine ī auribus ꝑpli. Miſerunt itaqꝫ omnes principes ad baruch·iudi filiū nathanie filij ſelemie filij chuſi dicētes. Volumen ex quo legiſti audiente ꝑplo ſume in manu tua ⁊ veni. Tulit ergo baruch filius nerie volumē ī manu ſua: et venit ad eos. Et dixerūt ad eū. Sede: et lege hec in auribus noſtris. Et legit baruch in auribus eoꝝ. Igiť cū audiſſent omnia verba·obſtupuerūt unuſquiſqꝫ ad ꝓximū ſuū: ⁊ dixerūt ad baruch. Nūciare debem⁹ regi omnes ſermones iſtos? Et interrogauerūt eum dicentes. Indica nobis: quomō ſcripſiſti omnes ſermones iſtos ex ore eius. Dixit aūt eis baruch. Ex ore ſuo loquebatur q̄ſi legens ad me omnes ſermones iſtos: et ego ſcribebā in volumine atramento. Et dixerūt principes ad baruch. Vade ⁊ abſcondere tu et iheremias: et nemo ſciat ubi ſitis. Et ingreſſi ſunt ad regem ī atriū. Porro volumen cōmendauerunt in gazophilacio eliſame ſcribe: et nūciauerūt audiente rege omnes ſermones. Miſitq; rex iudi ut ſumeret volumen: qui tollens illud de gazophilacio eliſame ſcribe legit audiente rege: ⁊ uniuerſis principibus qui ſtabant circa regem. Rex aūt ſedebat in domo hiemali in menſe nono: ⁊ poſita erat arula corā eo plena prunis. Cūq; legiſſet iudi tres pagellas uel quatuor ſcidit illud ſcalpello ſcribe et ꝓiecit in ignem qui erat ſuꝑ arulam: donec conſumeret omne volumen igni qui erat in arula. Et non timuerūt neq; ſciderūt veſtimēta ſua rex et omnes ſerui eius: qui audierūt uniuerſos ſermones iſtos. Veruntamē elnathan ⁊ dalaias ⁊ gamarias cōtradixerūt regi ne combureret librū: et nō audiuit eos. Et p̄cepit rex iheremiel filio amalech et ſaraie filio ezrihel et ſelemie filio abdehel: ut comprehēderet baruch ſcribā ⁊ iheremiā ꝓphetā. Abſcōdit aūt eos dn̄s. Et factū ē verbū dn̄i ad iheremiā ꝓphetā: poſtq̄ȝ cōbuſſerat rex volumen ⁊ ſ̄mones q̄s ſcripſerat baruch ex ore iheremie dicēs. Rurſū tolle volumē aliud: ⁊ ſcribe in eo om̄es ſermones p̄ores qui erāt in primo volumine qd̄ combuſſit ioachim rex iuda. Et ad regem ioachim regem iuda dicens. Hec dicit dn̄s. Tu combuſſiſti volumē iſtud dicēs. Quare ſcripſiſti in eo annūcians: feſtinus veniet rex babilonis: ⁊ vaſtabit terrā hanc et ceſſare faciet ex illa hominem et iumentū? Propterea hec dicit dn̄s deus contra ioachim regem iuda. Nō erit ex eo qui ſedeat ſuꝑ ſoliū dauid: ⁊ cadauer eius ꝓiicietur ad eſtum ꝑ diē et ad gelu per noctem. Et viſitabo contra eum ⁊ contra ſemen eius et contra ſeruos eius iniquitates ſuas: ⁊ adducam ſuꝑ eos ⁊ ſuꝑ habitatores ihrlm et ſuꝑ viros iuda om̄e malū qd̄ locutus ſū ad eos: ⁊ nō audierūt. Iheremias aūt tulit volumen aliud ⁊ dedit illud baruch filio nerie ſcribe: q̄ ſcripſit ī eo ex ore iheremie omnes ſermones libri quē combuſſerat ioachim rex iuda igni: ⁊ inſuꝑ additi ſūt ſ̄mones multo plures q̄ȝ ātea fuerūt. ca. xxxvii.

Et regnauit rex ſedechias filius ioſie ꝓ iechonia filio ioachim quē cōſtituit regem nabuchodonoſor rex babilonis ī terra iuda: ⁊ nō obediuit ipſe ⁊ ſerui eius ⁊ ꝑplus terre verbis dn̄i que locutus eſt in manu iheremie prophete. Et miſit rex ſedechias iuchal filium ſelemie ⁊ ſophoniam filiū maaſie ſacerdotem ad iheremiā ꝓphetam dicens. Ora ꝓ nobis dn̄m deū nr̄m. Iheremias aūt libere ambulabat in medio ꝑpli. Non enim miſerat eū in cuſtodiā carceris. Igitur exercitus pharaonis egreſſus eſt de egipto: ⁊ audiētes caldei qui obſidebāt ihrlm huiuſcemodi nunciū receſſerūt ab iheruſalē. Et factū eſt verbū dn̄i ad iheremiam prophetam dicens. Hec dicit dominus deus iſrahel. Sic dicetis regi iuda q̄ miſit vos ad me interrogandum. Ecce exercitus pharaonis qui egreſſus ē vobis in auxiliū reuertetur in terram ſuā in egiptū: ⁊ redient caldei et bellabunt contra ciuitatem hanc: ⁊ capient eam et ſuccendent igni. Hec dicit dn̄s. Nolite decipere animas veſtras dicentes euntes abibūt et recedent a nobis caldei: q̄a nõ abibũt. Sed ⁊ ſi ꝑcuſſeritis omnẽ exercitũ caldeoꝝ q̄ ꝓliantur aduerſum vos· ⁊ derelicti fuerint ex eis aliqui vulnerati: ſinguli de tentorio ſuo conſurgent· et incendent ciuitatem hanc igni. Ergo cũ receſſiſſet exercitus caldeoꝝ ab iheruſalẽ ꝓpter exercitũ pharaonis· egreſſus eſt iheremias de iheruſalẽ ut iret in terrã beniamin: ⁊ diuideret ibi poſſeſſionẽ in cõſpectu ciuiũ. Cumq; ꝑueniſſet ad portã beniamin erat ibi cuſtos porte ꝑ vices nomine iherias filius ſelemie filij ananie: et apphendit iheremiã ꝓphetã dicẽs. Ad caldeos ꝓfugis. Et reſpondit iheremias. Falſum eſt: non fugio ad caldeos. Et non audiuit eum: ſed cõprehendit iherias iheremiam: ⁊ adduxit eum ad principes. Quãobrem irati principes contra iheremiã: ceſum eum miſerunt in carcerem qui erat ĩ domo ionathan ſcribe. Ipſe enim prepoſitꝰ erat ſuper carcerem. Itaq; ingreſſus eſt iheremias ĩ domũ laci ⁊ in ergaſtulũ: et ſedit ibi iheremias diebus multis. Mittẽs aũt ſedechias rex tulit eũ: ⁊ interrogauit eum in domo ſua abſcondite: ⁊ dixit. Putaſne eſt ſ̃mo a dño? Et dixit iheremias. Eſt. Et ait. In manꝰ regis babilonis traderis. Et dixit iheremias ad regem ſedechiam. Quid peccaui tibi ⁊ ſeruis tuis et ꝑplo tuo: quia miſiſti me in domũ carceris? Vbi ſunt ꝓphete vr̃i q̄ ꝓphetabãt vobis ⁊ dicebãt: nõ veniet rex babilonis ſuꝑ vos et ſuper terrã hanc? Nũc ergo audi obſecro domine mi rex. Valeat dep̄catio mea in cõſpectu tuo: ⁊ ne me remittas in domum ionathã ſcribe ne moriar ibi. Precepit ergo rex ſedechias ut traderet iheremias in veſtibulum carceris: et daretur ei torta quotidie panis excepto pulmẽto: donec conſumerentur oĩes panes de ciuitate. Et manſit iheremias in veſtibulo carceris.

ca. xxxviii.

Audiuit aũt ſaphacias filiꝰ nathan ⁊ ihedelias filiꝰ phaſſur ⁊ iuchal filius ſelemie et phaſſur filius melchie ſermones quos iheremias loquebatur ad omnẽ ꝑplm dicens. Hec dicit dñs. Quicũq; manſerit in ciuitate hac morietur gladio et fame et peſte: qui aũt ꝓfugerit ad caldeos viuet: ⁊ erit anima eius ſoſpes ⁊ viuẽs. Hec dicit dñs. Tradendo tradetur ciuitas hec in manu exercitꝰ regis babilonis: et capiet eã. Et dixerũt principes regi. Rogamꝰ ut occidatur homo iſte. De induſtria enĩ diſſoluit manus viroꝝ bellantiũ qui remãſerũt in ciuitate hac et manus vniuerſi ꝑpli: loquens ad eos iuxta vniuerſa verba hec. Siquidẽ homo iſte non querit pacem ꝑplo huic: ſed malũ. Et dixit rex ſedechias. Ecce ip̄e in manib; veſtris eſt. Nec enĩ fas ẽ regem vobis quicq̄ negare. Tulerunt ergo iheremiã et ꝓiecerũt eũ in lacũ elchie filij amalech: qui erat ĩ veſtibulo carceris. Et ſumiſerũt iheremiã in funibus in lacũ: in quo nõ erat aqua ſed lutũ. Deſcendit itaq; iheremias ĩ cenũ. Audiuit aũt abdemelech ethiops vir eunuchus qui erat in domo regis: q̄ miſiſſent iheremiã in lacũ. Porro rex ſedebat in porta beniamin. Et egreſſus eſt abdemelech de domo regis: et locutus eſt ad regem dicens. Domine mi rex male fecerũt viri iſti omnia quecũq; ꝑpetrarũt cõtra iheremiã ꝓphetam: mittentes eũ in lacũ ut moriatur ibi fame. Non ſunt enim panes ultra in ciuitate. Precepit itaq; rex abdemelech ethiopi dicens. Tolle tecũ hinc triginta viros: ⁊ leua iheremiã ꝓphetam de lacu anteq̃ moriat̃. Aſſūptis ergo abdemelech ſecū viris ingreſſus eſt domum regis que erat ſub cellario: et tulit inde veteres pānos ⁊ antiqua que cōputruerāt: et ſūmiſit ea ad iheremiam ī lacū p̄ funiculos. Dixitq; abdemelech ethiops ad iheremiā ꝓphetā. Pone veteres pānos ⁊ hec ſciſſa ⁊ putrida ſub cubitu manuū tuar̄: et ſup̄ funes. Fecit ergo iheremias ſic. Et extraxerūt iheremiā funibus: ⁊ eduxerunt de lacu. Manſit autē iheremias in veſtibulo carceris. Et miſit rex ſedechias: ⁊ tulit ad ſe iheremiā ꝓphetā ad oſtiū terciū qđ erat ī domo dñi: ⁊ dixit rex ad iheremiā. Interrogo ego te ſmonē: ne abſcondas a me aliqđ. Dixit aūt iheremias ad ſedechiam. Si annūciauero tibi: nunquid non interficies me? Et ſi conſiliū dedero tibi: non me audies. Iurauit ergo rex ſedechias iheremie clā dicens. Viuit dñs qui fecit nobis animam hanc ſi occidero te: ⁊ ſi tradidero in manus viroꝝ iſtoꝝ qui querūt animam tuā. Et dixit iheremias ad ſedechiam. Hec dicit dñs exercituū de⁹ iſrl̄. Si ꝓfectus exieris ad principes regis babilonis viuet anima tua: et ciuitaſ hec non ſuccendetur igni: et ſaluus eris tu ⁊ domus tua. Si aūt non exieris ad principes regis babilonis tradetur ciuitas hec in manus caldeorū et ſuccendent eā igni: ⁊ tu nō effugies de manu eorū. Et dixit rex ſedechias ad iheremiā. Sollicitus ſum ꝓpter iudeos qui tranſfugerūt ad caldeos: ne forte tradar in manus eoꝝ et illudāt michi. Reſpondit aūt iheremias. Nō te tradent. Audi queſo vocem domini quā ego loquar ad te: ⁊ bene tibi erit et viuet anima tua. Qđ ſi nolueris egredi: iſte eſt ſermo quē oſtendit michi dominus. Ecce omnes mulieres que remanſerunt in domo regis iuda educentur ad principes regis babilonis: et ipſe dicent. Seduxerūt te ⁊ ꝑualuerūt aduerſum te viri pacifici tui: demerſerunt in cenū et in lubricū pedes tuos: et receſſerūt a te. Et omnes uxores tue et filij tui educentur ad caldeos et nō effugies manus eorū: ſed in manu regis babilonis capieris · et ciuitatem hanc comburet igni. Dixit ergo ſedechias ad iheremiā. Nullus ſciat verba hec: ⁊ non morieris. Si aūt audierint principes quia locutus ſum tecū· et venerint ad te ⁊ dixerint tibi indica nobis quid locutus ſis cum rege · ne celes nos ⁊ non te interficiemus · ⁊ qđ locutus eſt tecū rex: dices ad eos. Proſtraui ego p̄ces meas coram rege: ne me reduci iuberet in domū ionathan et ibi morerer. Venerūt ergo om̄es pricipes ad iheremiā: ⁊ interrogauerunt eum. Et locutus eſt eis iuxta omnia verba que p̄ceperat ei rex: Et ceſſauerūt ab eo. Nichil enī fuerat auditū. Manſit vero iheremias in veſtibulo carceris: uſq; ad diem quo capta eſt ihrl̄m. Et factū ē ut caperet̄ ihrl̄m.

Ca. xxxix.

Anno nono ſedechie regis iuda menſe decimo venit nabuchodonoſor rex babilonis ⁊ om̄is exercitus eius ad iheruſalē: ⁊ obſidebāt eā. Undecimo aūt anno ſedechie menſe quarto quinta mēſis apta ē ciuitas: et ingreſſi ſunt om̄es principes regis babilonis ⁊ ſederūt in porta media · neregel ſereſer ſemegar nabuſarſachim rabſares neregel ſereſer rebmag et omnes reliqui principes regis babilonis. Cumq; vidiſſet eos ſedechias rex iuda ⁊ omnes viri bellatores fugerūt: et egreſſi ſunt nocte de ciuitate p̄ viam orti regis et per portam que erat inter duos muros: ⁊ egreſſi ſunt ad viā deſerti. Perſecutꝰ eſt aūt eos exercitꝰ caldeoꝝ· ⁊ cōprehenderūt ſedechiā ī cāpo ſolitudinis ihericūtine: et captū adduxerūt ad nabuchodonoſor regem babilonis in reblatha que eſt in terra emath: et locutus eſt ad eum iudicia. Et occidit rex babilonis filios ſedechie in reblatha in oculis eius: ⁊ omnes nobiles iuda occidit rex babilonis. Oculos quoq; ſedechie eruit: et vinxit eum cōpedibꝫ ut duceretur in babilonem. Domū quoq; regis et domū vulgi ſuccenderūt caldei igni: ⁊ muꝝ iheruſalē ſubuerterūt. Et reliquias pp̄li que remāſerāt ī ciuitate et pfugas q̄ trāſfugerant ad eum· ⁊ ſupfluos vulgi qui remāſerāt· trāſtulit nabuzardan magiſter militū in babilonē: et de plebe pauperū qui nichil penitus habebāt dimiſit nabuzardan magiſter militū in terra iuda: ⁊ dedit eis vineas ⁊ ciſternas in die illa. Preceperat aūt nabuchodonoſor rex babilonis de iheremia nabuzardan magiſtro militum dicēs. Tolle illū: ⁊ pone ſup eū oculos tuos· nichilq; ei mali facias: ſed ut voluerit ſic facies ei. Miſit ergo nabuzardan princeps militie ⁊ nabu et ſeſban et rapſares et neregel et ſereſer et rebmag et oēs optimates regis babilonis miſerūt ⁊ tulerūt iheremiā de veſtibulo carceris: ⁊ tradiderūt eū godolie filio aycham filij ſaphan: ut intraret in domū et habitaret in pp̄lo. Ad iheremiā aūt factus fuerat ſermo dn̄i cum clauſus fuiſſet in veſtibulo carceris dicens. Vade et dic abdemelech ethiopi dicēs. Hec dicit dn̄s exercituū· deus iſrl̄. Ecce ego inducā ſermones meos ſup ciuitatem hāc in malū ⁊ non ī bonū: et erūt in cōſpectu tuo in die illa: et liberabo te in die illa ait dn̄s. Et non tradetis in manus virorū quos tu formidas: ſed eruēs liberabo te ⁊ gladio nō cades: ſed erit tibi anima tua in ſalutē quia in me habuiſti fiduciā ait dn̄s. c. xl.

Sermo qui factus eſt ad iheremiā a dn̄o: poſtq̄ dimiſſus eſt a nabuſardan magiſtro militie de rama quādo tulit eū vinctū cathenis in medio omniū qui migrabāt de ihrl̄m ⁊ iuda: ⁊ ducebant̄ in babilonē. Tollēs ergo princeps militie iheremiam dixit ad eū. Dn̄s deus tuus locutꝰ ē malū hoc ſup locū iſtū: ⁊ adduxit ⁊ fecit dominus ſicut locutus ē· quia peccaſtis dn̄o et non audiſtis vocem eius: et factus eſt vobis ſermo hic. Nūc ergo ecce ſolui te hodie de cathenis que ſunt in manibꝫ tuis. Si placet tibi ut venias mecū in babilonē veni: ⁊ ponam oculos meos ſup te. Si aūt diſplicet tibi venire mecū in babilonem· reſide. Ecce oīs terra in cōſpectu tuo ē. Quō elegeris ⁊ quo placuerit tibi ut vadas· illuc pge: ⁊ mecū noli venire: ſed habita apud godoliā filiū aycham filij ſaphan quē pp̄oſuit rex babilonis ciuitatibus iude. Habita ergo cum eo in medio pp̄li· uel quocūq; placuerit tibi ut vadas vade. Dedit quoq; ei magiſter militie cibaria et munuſcula: et dimiſit eū. Venit autē iheremias ad godoliā filiū aycham in maſphath: ⁊ habitauit cū eo ī medio pp̄li q̄ relictꝰ fuerat in terra. Cūgͦ audiſſent oēs principes exercitus qui diſp̄ſi fuerāt p regiones ipi ⁊ ſocij eoꝝ· qđ p̄feciſſet rex babilonis godoliā filiū aycham terre: ⁊ qđ cōmendaſſet ei viros ⁊ mulieres et paruulos et de pauperibꝫ terre qui non fuerāt tranſlati in babilonē: venerūt ad godoliā in maſphath et yſmahel fili⁹ nathanie et iohanan fili⁹ caree et ionathan ⁊ ſareas filius thenoemeth et filij offi qui erāt de nethophati et iheconias fili⁹ maachati ipi ⁊ viri eorū. Et iurauit eis godolias fili⁹ aycham filij ſaphan ⁊ comitibꝫ eoꝝ dicens. Nolite timere ſeruire caldeis. Habitate in terra et ſeruite regi babilonis: et bene erit vobis. Ecce ego habito ī maſphat: ut reſpondeā p̄cepto caldeoꝝ qui mittunt ad nos. Vos aūt colligite vindemiā ⁊ meſſem et oleū ⁊ cōdite ī vaſis veſtris: et manete in urbibus veſtris quas tenetis. Sed ⁊ omnes iudei qui erāt in moab et in finibꝫ āmon et in ydumea ⁊ in uniūſis regionibus: audito ꝙ dediſſet rex babilonis reliquias in iudea ⁊ ꝙ p̄poſuiſſet ſup eos godoliā filiū aycham filij ſaphan: reuerſi ſunt iq̄ꝫ oēs iudei de vniuerſis locis ad que ꝓfugerāt: et venerūt ad terram iuda ad godoliā in maſphat: ⁊ collegerūt vinū ⁊ meſſem multā nimis. Iohānan aūt fili⁹ caree ⁊ oēs principes exercitus qui diſpſi fuerāt in regionibus venerūt ad godoliā ī maſphat: et dixerunt ei. Scito ꝙ bahalis rex filiorū āmon miſit yſmahel filiū nathanie percutere animā tuā. Et nō credidit eis godolias fili⁹ aycham. Iohānan aūt filius caree dixit ad godoliā ſeorſum in maſphat loquens. Ibo ⁊ percutiam yſmahel filiū nathanie nullo ſciente: ne interficiat animā tuā: et diſſipentur oēs iudei q̄ cōgregati ſunt ad te: ⁊ peribūt reliquie iuda. Et ait godolias fili⁹ aycham ad iohānan filium caree. Noli facere verbum hoc. Falſū enī tu loq̄ris de yſmahel.

Et factum eſt in menſe ſeptimo venit yſmahel fili⁹ nathanie filij eliſama de ſemine regali et optimates regis ⁊ decem viri cum eo ad godoliā filiū aycham in maſphat: et comederunt ibi panes ſimul in maſphat. Surrexit autē yſmahel fili⁹ nathanie et decem viri qui cum eo erāt et p̄cuſſerunt godoliam filiū aycham filij ſaphan gladio: ⁊ interfecerūt eum quē p̄fecerat rex babilonis terre. Omnes quoqꝫ iudeos qui erāt cū godolia in maſphat: et caldeos qui reperti ſunt ibi et viros bellatores percuſſit yſmahel. Secūdo autem die poſtq̄ occiderat godoliā nullo adhuc ſciēte venerunt viri de ſychem et de ſylo ⁊ de ſamaria octoginta viri raſi barbā ⁊ ſciſſis veſtibꝫ ⁊ ſqualētes: et munera ⁊ thus habebāt ī manu: ut offerrent in domo dn̄i. Egreſſus ergo yſmahel fili⁹ nathanie in occurſum eoꝝ de maſphat: incedens et plorans ibat. Cum aūt occurriſſet eis: dixit ad eos. Venite ad godoliā filiū aycham. Qui cū veniſſent ad mediū ciuitatis: interfecit eos yſmahel fili⁹ nathanie circa mediū laci ipſe et viri qui erant cum eo. Decem autē viri reperti ſunt inter eos · qui dixerūt ad yſmahel. Noli occidere nos: quia habem⁹ theſauros in agro frumenti et hordei et olei ⁊ mellis. Et ceſſauit: ⁊ non interfecit eos cū fratribus ſuis. Lac⁹ autem in quē p̄iecerat yſmahel omnia cadauera viroꝝ quos p̄cuſſit ꝓpter godoliam: ipſe eſt quē fecit rex aſa ꝓpter baaſa regem iſrahel. Ip̄m repleuit yſmahel filius nathanie occiſis. Et captiuas duxit yſmahel oēs reliquias ppli q̄ erant in maſphat· filias regis ⁊ uniūſum pplm qui remāſerāt in maſphat: quos cōmendauerat nabuzardan princeps milicie godolie filio aycham. Et cepit eos yſmahel filius nathanie: et abijt ut trāſiret ad filios āmon. Audiuit aūt iohānan fili⁹ caree· ⁊ oēs principes bellatorꝫ qui erāt cū eo omē malū qđ fecerat yſmahel fili⁹ nathanie: ⁊ aſſumptis uniuerſis viris profecti ſunt ut bellarēt aduſū yſmahelē filiū nathanie: ⁊ inuenerūt eū ad aq̄s multas q̄ ſunt in gabaon. Cumqꝫ vidiſſet omnis pp̄lus qui erat cum yſmahel iohānan filiū caree et uniuerſos principes bellatorꝫ q̄ erāt cū eo letati ſūt. Et reuerſus ē oīs pp̄lus quē ceperat yſmahel in maſphat: reuerſuſqꝫ abijt ad iohānan filiū caree. Yſmahel aūt filius nathanie fugit cū octo viris a facie iohānan: ⁊ abijt ad filios āmon. Tulit ergo iohānā filius caree ⁊ oēs principes bellatorū qui erant cum eo uniuerſas reliquias vulgi quas reduxerant ab yſmahel filio nathanie de maſphat. poſtq̄ ꝑcuſſit godoliā filiū aycham·fortes viros ad p̄liū ⁊ mulieres et pueros ⁊ eunuchos q̄s reduxerat de gabaon: ⁊ abierūt ⁊ ſederūt peregrinātes in chamaan que eſt iuxta bethleem ut ꝑgerent ⁊ introirent egiptum a facie caldeorꝫ. Timebāt enim eos: q̄a ꝑcuſſerat yſmahel filius nathanie godoliā filium aycham quē prepoſuerat rex babilonis in terra iuda. ca. xlii.

Et acceſſerūt omnes principes bellatorꝫ ⁊ iohānan fili⁹ caree et iezonias filius oſie et reliquū vulgus a paruo uſqꝫ ad magnū: dixeruntqꝫ ad iheremiā ꝓphetam. Cadat oratio noſtra ī cōſpectu tuo ⁊ ora pro nobis ad dn̄m deū tuū pro vniūſis reliquijs iſtis: quia derelicti ſumus pauci de pluribus ſicut oculi tui nos intuētur: et annūciet nobis dn̄s deus tuus viam ꝑ quā pergamus: ⁊ verbū qđ faciamus. Dixit autē ad eos iheremias propheta. Audiui. Ecce ego oro ad dn̄m deū vr̄m ſcđm verba vr̄a: omē verbum qđcunqꝫ reſpōderit michi indicabo vobis nec celabo vos quicq̄. Et illi dixerunt ad iheremiā. Sit dn̄s inter nos teſtis veritatis ⁊ fidei: ſi nō iuxta omne verbū in quo miſerit te domin⁹ deus tuus ad nos ſic faciem⁹· ſiue bonum eſt ſiue malū. Voci dn̄i dei nr̄i ad quē mittim⁹ te obediem⁹: ut bene ſit nobis cū audierimus vocē dn̄i dei noſtri. Cum aūt completi eſſent decē dies: factū eſt verbū dn̄i ad iheremiā. Vocauitqꝫ iohānan filium caree et omnes principes bellatorꝫ qui erant cū eo et uniuerſum pp̄lm a minimo uſqꝫ ad magnū: ⁊ dixit ad eos. Hec dicit dn̄s deus iſrahel ad quē miſiſtis me: ut ꝓſternerem p̄ces veſtras in cōſpectu eius. Si quieſcentes māſeritis in terra hac·edificabo vos ⁊ non deſtruā: plātabo et non euellā. Iam enim placatus ſum ſup malo qđ feci vobis. Nolite timere a facie regis babilonis: quē vos pauidi formidatis. Nolite metuere eum dicit dn̄s: quia vobiſcū ſum ego ut ſaluos vos faciā ⁊ eruā de manu eius; ⁊ dabo vobis miſericordias· et miſerebor veſtri· ⁊ habitare vos faciā in terra veſtra. Si aūt dixeritis vos: non habitabim⁹ in terra iſta nec audiemus vocem dn̄i dei noſtri dicentes: nequaq̄: ſed ad terrā egipti ꝑgemus ubi non videbim⁹ bellū· ⁊ clangorem tube non audiem⁹· ⁊ famem non ſuſtinebimus· ⁊ ibi habitabim⁹: ꝓpter hoc nūc audite verbū dn̄i reliquie iuda. Hec dicit dn̄s de⁹ exercituū· deus iſrahel. Si poſueritis faciē veſtrā ut ingrediamini egiptum ⁊ intraueritis ut ibi habitetis: gladius quē vos formidatis ibi comprehendet vos in terra egipti: et fames ꝓ qua estis solliciti adherebit vobis ī egipto ⁊ ibi moriemini. Omnesq; viri qui posuerint faciem suā ut ingrediantur egiptum ut habitent ibi: morientur gladio ⁊ fame ⁊ peste. Nullus de eis remanebit: nec effugiet a facie mali qđ ego afferam sup eos: q̄a hec dicit dñs exercituū· deꝰ israhel. Sicut cōflatus est furor meꝰ et indignatio mea sup iherusalē: sic cōflabit̄ indignatio mea sup vos cum ingressi fueritis egiptū: ⁊ eritis in iusiurādū et in stuporem ⁊ in maledictū ⁊ in opprobrium: et nequaꝗ̄ ultra videbitis locum istum. Verbū dñi sup vos reliquie iuda. Nolite intrare egiptum. Sciētes scietis quia obtestatus sum vobis hodie: quia decepistis animas vestras. Vos enim misistis me ad dñm deum nostrum dicentes. Ora pro nobis ad dñm deū nostrū: ⁊ iuxta oīa quecūq; dixerit tibi deus noster sic annūcia nobis et faciemus. Et annūciaui vobis hodie: ⁊ non audistis vocem domini dei vestri super universis pro quibus misit me ad vos. Nunc ergo scientes scietis: quia gladio et fame et peste moriemini ī loco ad quem voluistis intrare ut habitaretis ibi.

ca. xliii.

Factū est autē cum cōplesset iheremias loquens ad ppl̄m universos sermones dñi dei eoꝝ pro quibus miserat eum dñs deus eoꝝ ad illos omnia verba hec: dixit azarias filius ozie et iohānan filius caree et omnes viri supbi dicentes ad iheremiā. Mendaciū tu loqueris. Non misit te dñs deus noster dicens ne ingrediamini egiptū ut habitetis illic: sed baruch filiꝰ nerie īcitat te aduersū nos ut tradat nos in manꝰ caldeoꝝ ut interficiat nos ⁊ traduci faciat ī babilonē. Et nō audiuit iohanan filiꝰ caree· et oēs pricipes bellatorum et universus populus vocem domini ut manerēt in terra iuda: sed tollens iohānan filius caree ⁊ universi principes bellatoꝝ universos reliquiaꝝ iuda qui reuersi fuerāt de cunctis gentibus ad quas fuerant ante dispersi ut habitarent in terra iuda· viros ⁊ mulieres ⁊ paruulos ⁊ filias regis ⁊ omnē animā quā reliquerat nabuzardan princeps milicie cū godolia filio aycham filio saphan et iheremiā prophetā ⁊ baruch filiū nerie: ⁊ ingressi sunt in terrā egipti· q̄a nō obedierūt voci dñi: ⁊ venerūt usq; ad taffnis. Et factꝰ ē sermo dñi ad iheremiā in taffnis dicēs. Sume tibi lapides grādes ī manu tua et abscōdes eos in cripta q̄ ē sb muro laterino in porta domus pharaonis in taffnis cernentibus viris iudeis: ⁊ dices ad eos. Hec dicit dominꝰ exercituū· deus israhel. Ecce ego mittā et assumā nabuchodonosor regē babilonis seruū meū ⁊ ponā thronū eiꝰ sup lapides istos quos abscondi: et statuet solium suū sup eos. Veniensq; percutiet terrā egipti quos in mortem in mortem: ⁊ quos in captiuitatem in captiuitatē: ⁊ q̄s in gladiū ī gladiū. Et succendet ignē in delubris deoꝝ egipti et cōburet ea: et captiuos ducet illos. Et amicietur terra egipti sicut amicit̄ pastor pallio suo: ⁊ egrediet̄ inde ī pace. Et conteret statuas domus solis que sunt in terra egipti: ⁊ delubra deorū egipti comburet igni.

cap. xliiii.

Verbū qđ factū est ad iheremiā: et ad omnes iudeos q̄ habitabāt in terra egipti· habitātes in magdalo et in taffnis et in memphis et in terra phatures dicens. Hec dicit dñs exercituū· deus israhel. Vos vidistis omne malū iſtud qđ adduxi ſuꝑ iheruſalem et ſuꝑ oīes urbes iuda; ⁊ ecce deſerte ſūt hodie ⁊ non eſt in eis habitator ꝓpter maliciā quā fecerūt ut me ad iracundiam ꝓuocarēt: ⁊ irent et ſacrificarēt et colerent deos alienos quos neſciebant ⁊ illi ⁊ vos et patres veſtri. Et miſi vos ad oīes ſ̄uos meos ꝓphetas de nocte cōſurgens· mittenſqꝫ et dicēs. Nolite facere verbū abominationis huiuſcemodi: Et non audierunt. nec inclinauerūt aurem ſuā ut non conūterentur a malis ſuis: ⁊ non ſacrificarent diis alienis. Et conflata eſt indignatio mea ⁊ furor meus: ⁊ ſucceſa eſt in ciuitatibus iuda ⁊ in plateis iheruſalem: ⁊ verſe ſunt in ſolitudinem ⁊ vaſtitatem ſcđm diem hanc. Et nunc hec dicit dñs exercituū· deus iſrahel. Quare vos facitis malū grande contra animas veſtras ut intereat ex vobis vir et mulier paruulus et lactens de medio iude· nec relinquatur vobis quicq̄ꝫ reſiduū: ꝓuocātes me in operibus manuū veſtrarꝫ ſacrificādo diis alienis in terra egipti in quā ingreſſi eſtis ut habitetis ibi· ⁊ diſpereatis ⁊ ſitis in maledictionē et in opprobrium cunctis gentibus terre? Nunquid obliti eſtis mala patrū veſtrorū et mala regū iuda ⁊ mala uxorū eoꝝ et mala veſtra ⁊ mala uxorꝝ vrarū q̄ fecerūt in terra iuda ⁊ in regionibus iheruſalē? Non ſunt mūdati uſqꝫ ad diem hāc: et non timuerunt et non ambulauerunt in lege domini et in p̄ceptis meis: que dedi corā vobis ⁊ corā patribꝫ veſtris. Ideo hec dicit dominus exercituū· deus iſrahel. Ecce ego ponam faciē meā in vobis in malū: ⁊ diſpdā omnem iudam. Et aſſumam reliquias iude qui poſuerunt facies ſuas ut ingrederētur ī terrā egipti ut habitarēt ibi: ⁊ cōſumentur omnes in terra egipti; cadent in gladio, et in fame. Cōſumētur, a minimo uſqꝫ ad maximū. in gladio ⁊ in fame morientur: ⁊ erūt in iuſiurādū ⁊ in miraculū ⁊ in maledictionē et in opprobriū. Et viſitabo habitatores terre egipti ſicut viſitaui ſuꝑ iheruſalē in gladio ⁊ in fame ⁊ in peſte: et non erit qui effugiat et ſit reſiduus de reliquiis iudeoꝝ qui vadūt ut peregrinentᷣ in terra egipti et reuertātur in terrā iude: ad quā ipi eleuāt animas ſuas ut reuertantᷣ et habitent ibi. Nō reuertentᷣ niſi qui fugerint. Reſpōderūt aūt iheremie omnes viri ſciētes q̄ ſacrificarent uxores eoꝝ diis alienꝭ et vniuerſe mulieres quarꝫ ſtabat multitudo grandis: ⁊ omnis ꝑplus habitanciū in terra egipti in phatures dicētes. Sermonē quē locutꝰ es ad nos ī nomine dñi non audiemꝰ ex te: ſed facientes faciemꝰ omne verbū qđ egredietur de ore nr̄o: ut ſacrificemꝰ regine celi· et libemꝰ ei libamina· ſicut fecimꝰ nos ⁊ patres noſtri reges noſtri ⁊ principes noſtri· in urbibus iuda ⁊ in plateis iheruſalē: et ſaturati ſumus panibus· et bene nobis erat· malūqꝫ non vidimꝰ. Ex eo aūt tempore quo ceſſauimꝰ ſacrificare regine celi et libare ei libamina indigemꝰ oīnibꝫ: et gladio et fame cōſumpti ſumus. Qđ ſi nos ſacrificamꝰ regine celi: et libamꝰ ei libamina: Nūquid ſine viris noſtris fecimus ei placentas ad colendam eam: et liba ad libandū? Et dixit iheremias ad omnem populum aduerſum viros et aduerſum mulieres et aduerſū vniuerſam plebē qui reſpōderāt ei verbum dicens. Nunquid non ſacrificiū qđ ſacrificaſtis in ciuitatibus iuda ⁊

in plateis iheruſalē vos et patres vr̄i reges veſtri ⁊ principes veſtri ⁊ ꝑplus terre: hoꝝ recordatꝰ eſt dñs ⁊ aſcendit ſup cor eius? Et non poterat dñs ultra portare ꝓpter maliciā ſtudiorū veſtroꝝ et ꝓpter abominatōnes quas feciſtis: ⁊ facta eſt terra vr̄a in deſolationem et in ſtuporem et in maledictum eo ꝙ non ſit habitator: ſicut eſt dies hec. Propterea ꝙ ſacrificaueritis ydolis ⁊ peccaueritis dño: ⁊ non audieritis vocem dñi ⁊ in lege ⁊ in p̄ceptis et in teſtimonijs eius nō ābulaueritis: idcirco euenerūt vobis mala hec ſicut eſt dies hec. Dixit aūt iheremias ad omnem ꝑplm: ⁊ ad vniuerſas mulieres. Audite verbū dñi omīs iuda q̄ eſtis in terra egipti. Hec inquit dñs exercituū deus iſrahel dicens. Vos et vxores veſtre locuti eſtis ore vr̄o: et manibus vr̄is impleſtis dicētes. Faciamꝰ vota noſtra que vouimꝰ: ut ſacrificemus regine celi et libemꝰ ei libamina. Impleſtis vota ōpra vr̄a: ⁊ opere ꝑpetraſtis ea. Ideo audite verbū dñi omīs iuda qui habitatis in terra egipti. Ecce ego iuraui in nomine meo magno ait dominꝰ: quia nequaꝗ̄ ultra vocabitur nomē meū ex ore omnis viri iudei dicentis: viuit dñs deus in omni terra egipti. Ecce ego vigilabo ſuper eos in malū ⁊ non in bonū: et cōſumentur omnes viri iuda qui ſunt in terra egipti gladio et fame donec penitus conſumātur. Et qui fugerint gladiū reuertentur de terra egipti in terrā iuda viri pauci: ⁊ ſcient omnes reliquie iuda ingredientiū terrā egipti ut habitent ibi· cuiꝰ ſermo cōpleatur: meus· an illoꝝ. Et hoc vobis ſignū ait dñs ꝙ viſitem ego ſup vos in loco iſto: ut ſciatis q̄a vere complebūtur ſmones mei cōtra vos in malū. Hec dicit dñs. Ecce ego tradā pharaonē ephree regem egipti in manu inimicoꝝ eius et in manu querentiū animā illius: ſicut tradidi ſedechiam regem iuda ī manu nabuchodonoſor regis babilonis inimici ſui et querentis animam eius. ca. xlv.

Verbū qd̄ locutꝰ ē iheremias ꝓpheta ad baruch filiū nerie cum ſcripſiſſet verba hec in libro ex ore iheremie: anno quarto ioachim filij ioſie regis iuda dicens. Hec dicit dñs deus iſrahel ad te baruch. Dixiſti. Ve miſero michi: quoniā addidit dominꝰ dolorem dolori meo. Laboraui ī gemitu meo: ⁊ requiē nō inueni. Hec dicit dominꝰ. Sic dices ad eū. Ecce quos edificaui ego deſtruo: et quos plantaui ego euello. ⁊ vniuerſam terram hāc. Et tu queris tibi grandia? Noli querere: quia ecce ego adducā malū ſuper omnē carnē ait dominꝰ: ⁊ dabo tibi animā tuā in ſalutem in omnibus locis ad quecunq; ꝑrexeris. ca. xlvi.

Quod factū ē v̄bū dñi ad iheremiā ꝓphetā ɔtra gētes, ad egiptū aduerſum exercitū pharaonis nechao regis egipti: q̄ erat iuxta fluuiū eufraten in charchamis quē ꝑcuſſit nabuchodonoſor rex babilonis in quarto āno ioachim filij ioſie regis iuda. Preparate ſcutū ⁊ clipeū: et ꝓcedite ad bellum. Iungite equos et aſcendite equites: ſtate in galeis polite lanceas: induite vos loricis. Quid igitur? Vidi ipſos pauidos ⁊ terga vertentes: fortes eoꝝ ceſos. Fugerunt concite: nec reſpexerūt. Terror vndiq; ait dominus. Non fugiet velox: nec ſaluari ſe putet fortis. Ad aquilonē iuxta flumen eufraten victi ſunt: ⁊ ruerūt. Quis eſt iſte qui quaſi flumen aſcendit: et veluti fluuioꝝ intumeſcunt gurgites eius? Egiptus fluminis inſtar aſcendit: et velut flumina mouebūtur fluctꝰ eiꝰ: et dixit. Aſcendens operiā terrā: pdā ciuitatem ⁊ habitatores eius. Aſcendite equos ⁊ exultate in curribꝫ: et ꝓcedant fortes: Ethiopia ⁊ libies tenētes ſcutū: ⁊ lidij arripientes ⁊ iacientes ſagittas. Dies aūt ille dn̄i dei exercituū dies vltionis: ut ſumat vindictam de inimicis ſuis. Deuorabit gladius et ſaturabit̄: ⁊ inebriabit̄ ſanguine eoꝝ. Victima enim dn̄i exercituū in terra aquilonis: iuxta flumē eufratem. Aſcende in galaath: et tolle reſinā virgo filia egipti. Fruſtra multiplicas medicamina: ſanitas non erit tibi. Audierunt gentes ignominiā tuā: ⁊ vlulatꝰ tuꝰ repleuit terrā. Quia fortis impegit in fortē: et ambo pariter conciderūt. Verbū qd̄ locutus eſt dn̄s ad iheremiam ꝓphetam ſup eo ꝙ venturus eſſet nabuchodonoſor rex babilonis ⁊ percuſſurꝰ terrā egipti. Annūciate egipto: et auditū facite in magdalo ⁊ reſonet in memphis: ⁊ in taſnis dicite. Sta ⁊ p̄para te: q̄a deuorabit gladiꝰ ea q̄ per circuitū tuū ſūt. Quare cōputruit fortis tuꝰ? Nō ſtetit: quoniā dn̄s ſubuertit eum. Multiplicauit ruētes: ceciditq; vir ad ꝓximū ſuū. Et dixerūt. Surge: et reuertamur ad pp̄lm nr̄m et ad terrā natiuitatis noſtre a facie gladij columbe. Vocate nomē pharaonis regis egipti: tumultū adduxit tempꝰ. Viuo ego inquit rex dn̄s exercituū nomen eius: quoniā ſicut thabor ī mōtibus et ſicut carmelus in mari veniet. Vaſa trāſmigrationis fac tibi habitatrix filia egipti: quia memphis in ſolitudine erit: ⁊ deſeret̄ et inhabitabilis erit. Vitula elegans atq; formoſa egiptus: ſtimulator ab aquilone veniet ei. Mercennarij quoq; eius qui verſabant̄ in medio eius quaſi vituli ſaginati. verſi ſunt ⁊ fugerūt ſimul. nec ſtare potuerūt: q̄a dies interfectionis eoꝝ venit ſup eos: tempꝰ viſitatōis eoꝝ. Vox eius quaſi eris ſonabit: quī cum exercitu ꝓperabunt ⁊ cum ſecuribꝫ venient ei. Quaſi cedentes ligna ſucciderūt ſaltū eius ait dn̄s: qui ſupputari non poteſt. Multiplicati ſunt ſuper locuſtas. ⁊ non eſt eis numerꝰ. Cōfuſa eſt filia egipti: ⁊ tradita in manus pp̄li aquilonis. Dixit dn̄s exercituū deꝰ iſrahel. Ecce ego viſitabo ſup tumultū allexandrie ⁊ ſup pharaō ⁊ ſuper egiptum ⁊ ſup deos eius et ſup reges eiꝰ et ſup pharaō ⁊ ſup omnes qui confidunt in eo: ⁊ dabo eos in manus querentiū animā eoꝝ: ⁊ in manus nabuchodonoſor regis babilonis ⁊ in manus ſeruoꝝ eius. Et poſt hec habitabitur ſicut diebus priſtinis ait dn̄s. Et tu ne timeas ſerue meꝰ iacob: ⁊ ne paueas iſrahel. Quia ecce ego ſaluū te faciam de longinquo: ⁊ ſemen tuū de terra captiuitatis tue. Et reuertetur iacob ⁊ requieſcet et ꝓſperabitur: ⁊ non erit qui exterreat eum. Et tu noli timere ſerue meus iacob ait dn̄s: quia tecum ego ſum: q̄a ego cōſumā cūctas gentes ad quas eieci te. Te vero nō conſumam: ſed caſtigabo te in iudicio: nec quaſi innocenti parcā tibi. ca. xlvii.

aut

Quod factū eſt verbū dn̄i ad iheremiā ꝓphetam contra paleſtinos: anteq̄ꝫ ꝑcuteret pharao gazam. Hec dicit dn̄s. Ecce aque aſcendūt ab aquilone ⁊ erūt quaſi torrēs inundās: et operient terrā et plenitudinem eius: urbem et habitatorē eius. Clamabūt hoīes et vlulabūt oīes habitatores terre a ſtrepitu pompe armoꝝ et bellatoꝝ eius: a cõmotõne quadrigaꝝ ei⁹: et multitudine rotaꝝ illius. Nõ reſpexerunt patres filios manibus diſſolutis. ꝓ aduentu diei in quo vaſtabuntur omnes philiſtijm: et diſſipabitur tyrus ⁊ ſydon cum omnibus reliquis auxilijs ſuis. Depopulatus eſt enim dñs paleſtinos: reliquias inſule capadocie. Venit caluiciũ ſuꝑ gazam: conticuit aſcalon: ⁊ reliquie vallis earum. Uſqꝫquo cõcideris? O mucro dñi: uſqꝫquo non quieſces? Ingredere in vaginam tuã: refrigerare ⁊ ſile. Quomodo quieſcet cum dñs p̄cepit ei. adũſus aſcalonẽ et aduerſũ maritimas ei⁹ regiones: ibiqꝫ cõdixerit illi?

ca. xlviii.

Ad moab. Hec dicit dñs exercituũ deus iſrahel. Ve ſuꝑ nabo: qm̄ vaſtata eſt ⁊ confuſa. Capta eſt cariathiarim: confuſa eſt fortis ⁊ tremuit. Non eſt ultra exultatio in moab: contra eſebon cogitauerũt malũ. Venite et diſꝑdam⁹ eam de gente. Ergo ſilẽs conticeſces: ſequeturqꝫ te gladi⁹. Vox clamoris de oronaim: vaſtitas et contritio magna. Contrita eſt moab: annũciate clamorem paruulis eius. Per aſcenſum enim luith plorans aſcendet in fletu: quoniam in deſcenſu oronaim hoſtes ululatũ contritionis audierũt. Fugite: ſaluate animas vr̃as: et eritis quaſi mirice in deſerto. Pro eo enim ꝙ habuiſti fiduciã in munitionibꝫ tuis ⁊ in theſauris tuis: tu q̄ꝫ capieris. Et ibit chamos in transmigrationẽ: ſacerdotes eius ⁊ principes ei⁹ ſimul. Et veniet p̄do ad omnẽ urbẽ: et urbs nulla ſaluabitur: Et peribũt valles. ⁊ diſſipabuntur campeſtria: quoniã dixit dñs. Date florem moab: quia florens egrediet̄: et ciuitates eius deſerte erũt et inhabitabiles. Maledictus qui facit opus dñi fraudulenter: ⁊ maledictus qui ꝓhibet gladium ſuũ a ſanguine. Fertilis fuit moab ab adoleſcentia ſua: ⁊ requieuit in fecibus ſuis. Nec trãſfuſus eſt de vaſe in vas: ⁊ in transmigrationẽ non abijt. Idcirco ꝑmanſit guſtus eius in eo: et odor ei⁹ nõ eſt immutat⁹. Propterea ecce dies veniunt dicit dñs: ⁊ mittam eis ordinatores et ſtratores lagunculaꝝ ⁊ ſternent eum: ⁊ vaſa eius exhaurient ⁊ lagenaslas eoꝝ collident. Et confundetur moab a chamos: ſicut confuſa eſt domus iſrahel a bethel in qua habebat fiduciã. Quomõ dicitis fortes ſumus: ⁊ viri robuſti ad ꝑliandum? Vaſtata eſt moab: ⁊ ciuitates illius ſuccenderunt: ⁊ electi iuuenes ei⁹ deſcenderũt in occiſionẽ, ait rex: dñs exercituũ nomẽ eius. Prope eſt interitus moab ut veniat: ⁊ malũ ei⁹ velociter accurret nimis. Conſolamini eũ omnes qui eſtis in circuitu ei⁹. et uniuerſi q̄ ſcitis nomẽ ei⁹ dicite. Quomodo confracta eſt virga fortis: baculus glorioſus? Deſcende de gloria. et ſede in ſiti habitatio filie dibon: quoniam vaſtator moab aſcendet ad te. diſſipabit munitiones tuas. In via ſta: et ꝓſpice habitatõ aroer. Interroga fugientem: et eũ q̄ euaſit. Dic. Quid accidit? Cõfuſus ē moab: quoniã vict⁹ ē. Ululate et clamate. annunciate in arnon quoniã vaſtata ē moab: ⁊ iudiciũ venit ad terrã campeſtrem ſuꝑ elon et ſuꝑ iaſa ⁊ ſuꝑ mefat ⁊ ſuꝑ dibon ⁊ ſuꝑ nabo et ſuꝑ domũ deblathaim ⁊ ſuꝑ cariathaim et ſuꝑ bethgamul et ſuꝑ bethmaon et ſuꝑ carioth et ſuper boſra ⁊ ſuꝑ omnes ciuitates terre moab que longe ⁊ q̄ ꝓpe ſunt. Abſciſum ē cornu moab:et brachiū eius contritū eſt ait dn̄s. Inebriate eum quoniam contra dn̄m erectus eſt. Et allidet manum moab in vomitu ſuo:⁊ erit in deriſum etiam ipſe. Fuit enim in deriſum tibi iſrahel:q̄ſi inter fures repeiſſes eū. Propter verba ergo tua que aduerſū illū locutus es captiuus duceris. Relinquite ciuitates ⁊ habitate in petra habitatores moab:⁊ eſtote quaſi columba nidificans in ſummo ore foraminis. Audiuimꝰ ſuꝑbiā moab. Superbus eſt valde. Sublimitatem eiꝰ et arrogantiā ⁊ ſuꝑbiā et altitudinē cordis eiꝰ ego ſcio ait dn̄s. Iactantiam eius·et ꝙ non ſit iuxta eā virtus eiꝰ: nec iuxta quod poterat conata ſit facere. Ideo ſuꝑ moab eiulabo:⁊ ad moab vniuerſā clamabo ⁊ ad viros muri fictilis lamentātes. De planctu iazer plorabo tibi vinea ſabama. Propagines tue trāſierūt mare:uſqꝫ ad mare iazer ꝑuenerūt. Suꝑ meſſem tuā et vindemiā tuā p̄do irruit. Ablata eſt leticia et exultatio de carmelo et de terra moab:et vinū de torcularibꝫ ſuſtuli. Nequaq̄ calcator vue ſolitum celeuma cantabit. De clamore eſebon uſqꝫ eleale ⁊ iaſa dederūt vocē ſuā: a ſegor uſqꝫ ad oronaim vitulā cōſternātem, aque q̄ꝫ nemrim peſſime erūt. Et auferam de moab ait dn̄s offerentem in excelſis:⁊ ſacrificantem dijs eius. Propterea cor meū ad moab · quaſi tibia eris reſonabit:⁊ cor meū ad viros muri fictilis dabit ſonitū tibiaꝝ,q̄a plus fecit q̄ꝫ potuit·idcirco perierūt. Omne enim caput caluiciū:⁊ omnis barba raſa erit. In cūctis manibꝫ colligatō: et ſuꝑ omne dorſum ciliciū. Et ſuꝑ omnia tecta moab et in plateis eius omnis planctus: quoniā cōtriui moab ſicut vas inutile ait dn̄s. Quomodo victa eſt et vlulauerūt? Quomodo deiecit ceruicem moab ⁊ cōfuſus ē? Eritqꝫ moab in deriſum:⁊ in exemplum omnibus in circuitu ſuo. Hec dicit dn̄s. Ecce quaſi aquila volabit:⁊ extendet alas ſuas ad moab. Capta eſt carioth:⁊ munitiones cōprehenſe ſūt. Et erit cor fortium moab:in die illa ſicut cor mulieris parturientis. Et ceſſabit moab eſſe pp̄lus: quoniā cōtra dn̄m gloriatus eſt. Pauor ⁊ fouea ⁊ laqueus ſuꝑ te o habitator moab ait dn̄s. Qui fugerit a facie pauoris cadet in foueā: et qui conſcenderit de fouea capietur laqueo. Adducam enim ſuꝑ moab annū viſitationis eoꝝ dicit dominus. In vmbra eſebon ſteterūt de laqueo fugientes:quia ignis egreſſus eſt de eſebon ⁊ flāma de medio ſeon:⁊ deuorauit partem moab ⁊ verticem filioꝝ tumultus. Ve tibi moab. Periiſti pp̄le chamos:quia comprehenſi ſunt filij tui et filie tue in captiuitatem. Et conuertam captiuitatem moab in nouiſſimis diebus ait dominus. Hucuſqꝫ iudicia moab. cap̄. xlix.

Ad filios ammon. Hec dicit dn̄s. Numquid non filij non ſunt iſrl̄· an heres non eſt ei? Cur ergo hereditate poſſedit melchon gad·⁊ pp̄lus eius in vrbibus eius habitauit? Ideo ecce dies veniēt in te dicit dn̄s:⁊ auditum faciā ſuꝑ rabbath filiorū āmon fremitū p̄lij. Et erit in tumultū diſſipata:filieqꝫ eiꝰ igni ſuccendentur:⁊ poſſidebit iſrahel poſſeſſores ſuos ait dominus. Vlula eſebon:quoniā vaſtata eſt hai. Clamate filie rabbath: accingite vos ciliciis. Plangite ⁊ circuite ꝑ ſepes: quoniā melchon in trāſmigrationē ducetur: ſacerdotes eius et principes eius ſimul. Quid gloriaris in vallibus? Defluxit vallis tua filia delicata: que confidebas in theſauris tuis · ⁊ dicebas. Quis veniet ad me? Ecce ego inducam ſuꝑ te terrorem ait dñs deus exercituū ab omnibus qui ſunt in circuitu tuo: ⁊ diſꝑgemini ſinguli a cōſpectu veſtro: nec erit qui congreget fugientes. Et poſt hec reuerti faciā fugientes ⁊ captiuos filioꝝ amon ait dñs. Ad ydumeā. Hec dicit dñs exercituū. Nunquid non ultra eſt ſapientia in theman? Perijt conſiliū a filijs: Inutilis facta eſt ſapientia eorū. Fugite et terga vertite: deſcendite in voraginem habitatores dedan: quoniā ꝑditionē eſau adduxi ſuꝑ eum: tempꝰ viſitationis eius. Si vindemiatores eius veniſſent ſuꝑ te non reliquiſſent racemū: ſi fures in nocte: rapuiſſent ꝙ ſufficeret ſibi. Ego vero diſcooperui eſau: reuelaui abſcondita eius ⁊ celari non poterit. Vaſtatū eſt ſemē eiꝰ · ⁊ fratres eiꝰ · ⁊ vicini eiꝰ: ⁊ nō erit. Relinque pupillos tuos · ⁊ ego faciā illos viuere: ⁊ vidue tue ī me ſperabūt: q̄a hec dicit dñs. Ecce quibꝫ nō erat iudiciū ut biberent calicem · bibentes bibent: ⁊ tu quaſi innocens relinqueris? Non eris innocens: ſed bibens bibes. Quia ꝑ memetip̄m iuraui dicit dñs: ꝙ ī ſolitudinē ⁊ in opprobriū et in deſertum et in maledictionē erit boſra: ⁊ omnes ciuitates eius erūt in ſolitudines ſempiternas. Auditū audiui a dño: et legatus ad gentes miſſus ſum. Cōgregamini ⁊ venite contra eam: ⁊ cōſurgamus in p̄liū. Ecce enim paruulum dedi te in gentibus: cōtemptibilē inter homines. Arrogantia tua decepit te et ſuꝑbia cordis tui: qui habitas ī cauernis petre: et apprehendere niteris altitudinē collis. Cum exaltaueris ſicͭ aquila nidum tuū: inde detrahā te dicit dñs. Et erit ydumea deſerta. Omnis qui tranſibit per eam ſtupebit: ⁊ ſibilabit ſuꝑ omnes plagas eius: ſicut ſubuerſa eſt zodoma ⁊ gomorra ⁊ vicine eius ait dñs. Non habitabit ibi vir: et non incolet eam filius hominis. Ecce quaſi leo aſcendet de ſuꝑbia iordanis ad pulcritudinē robuſtam: quia ſubito currere faciā eum ad illā. Et q̄s erit electus quē p̄ponam ei? Quis eſt ſimilis mei. Et quis ſuſtinebit me? Et quis eſt iſte paſtor qui reſiſtat vultui meo? Propterea audite cōſiliū dñi qđ inijt de edom: ⁊ cogitationes eiꝰ quas cogitauit de habitatoribus theman. Si nō deiecerint eos paruuli gregis: niſi diſſipauerint cum eis habitaculū eoꝝ. A voce ruine eoꝝ cōmota ē terra: clamor in mari rubro auditus eſt vocis eius. Ecce quaſi aquila aſcendet: ⁊ euolabit et expandet alas ſuas ſuper boſram: Et erit cor fortiū ydumee in die illa · quaſi cor mulieris parturientis. Ad damaſcū. Confuſa eſt emath et arfath: quia auditū peſſimū audierunt. Turbati ſunt in mari pre ſollicitudine: quieſcere non potuit. Diſſoluta eſt damaſcus: verſa eſt in fugā: tremor apprehēdit eam. Anguſtia ⁊ dolores tenuerūt eam. quaſi parturientē. Quomodo dereliquerūt ciuitatem laudabilem: urbem leticie? Ideo cadent iuuenes eiꝰ in plateis eius: et omnes viri p̄lij cōticeſcent in die illa ait dñs exercituū. Et ſuccendā ignem in muro damaſci · ⁊ deuorabit menia benadab. Ad cedar et ad regna aſor: q̄ ꝑcuſſit nabuchodonoſor rex babilonis. Hec dicit dñs. Surgite ⁊ aſcendite ad cedar: et vaſtate filios orientis. Tabernacla eorū ⁊ greges eoꝝ capient: pelles eorū et omnia vaſa eoꝝ ⁊ camelos eoꝝ tollent ſibi: et vocabūt ſup̱ eos formidinem in circuitu eius. Fugite: abite vehementer: in voraginibus ſedete qui habitatis aſor ait dñs. Inijt enī contra vos nabuchodonoſor rex babilonis conſilium: ⁊ cogitauit aduerſus vos cogitationes. Conſurgite ⁊ aſcēdite ad gentem quietam: ⁊ habitātem confidenter ait dñs. Non oſtia nec vectes ei ſoli habitāt ūt. Et erūt cameli eoꝝ in direptionē: et multitudo iumentoꝝ in p̄dam: ⁊ diſp̱gam eos in omnē ventum qui ſunt attonſi in comam: et ex omni confinio eoꝝ adducam interitū ſup̱ eos ait dñs. Et erit aſor in habitaculū draconū: deſerta uſq; in eternū. Non manebit ibi vir: nec incolet eam filius hominis. Qđ factū eſt verbū dñi ad iheremiā ꝓphetam adūſus elam in principio regni ſedechie regis iuda dicens. Hec dicit dñs exercituū. Ecce ego confringā arcum elam ⁊ ſumā fortitudinē eoꝝ: ⁊ inducam ſuper elam quatuor ventos a quatuor plagis celi: et ventilabo eos in omnes ventos iſtos: ⁊ nō erit gens ad quā non perueniāt ꝓfugi elam. Et pauere faciā elam corā inimicis ſuis: et ī cōſpectu querētiū animā eoꝝ. Et adducā ſup̱ eos malū: irā furoris mei dicit dñs: Et mittā poſt eos gladiū donec cōſumā eos: ⁊ ponā ſoliū meū ī elam: ⁊ ꝑdā inde reges et principes ait dñs. In nouiſſimis aūt diebꝫ reūti faciam captiuos elam dicit dñs. ca. l.

Verbū qđ locutus eſt dominꝰ de babilone et de terra caldeoꝝ: in manu iheremie ꝓphete. Annūciate in gentibus: ⁊ auditum facite. Leuate ſignum: p̄dicate: ⁊ nolite celare. Dicite. Capta eſt babilon: confuſus eſt bel: victus eſt marodach. Confuſa ſunt omnia ſculptilia eorū: ſuperata ſunt ydola eoꝝ. Quoniā aſcendet contra eam gens ab aquilone: que ponet terram eius in ſolitudinem: ⁊ non erit q̄ habitet in ea ab homine uſq; ad pecꝰ. Et moti ſunt: ⁊ abierūt. In diebus illis ⁊ in tempore illo ait dñs: venient filij iſrahel ipſi ⁊ filij iuda ſimul. Ambulantes ⁊ flentes ꝓperabunt: ⁊ dñm deum ſuū querent. In ſyon interrogabunt viam: huc facies eoꝝ venient: et apponētur ad dñm federe ſempiterno: quod nulla obliuione delebitꝛ. Grex ꝑditus factus eſt pp̱lus meꝰ: paſtores eoꝝ ſeduxerūt eos: fecerūtq; vagari in montibꝫ. De monte in collem tranſierunt: obliti ſunt cubilis ſui. Oēs q̄ inuenerūt comederūt eos: ⁊ hoſtes eorum dixerūt. Non peccauimus: ꝓ eo q̄ peccauerunt dño decori iuſticie: et expectationem patrū eoꝝ dño. Recedite de medio babilonis: de terra caldeorū egredimini: ⁊ eſtote quaſi hedi ante greges. Quoniā ecce ego ſuſcitabo et adducam in babilonē congregationem gentiū magnarū de terra aq̄lonis: ⁊ p̄parabūtur aduerſus eam: ⁊ inde capietur. Sagitta eius quaſi viri fortis interfectoris: non reuertetur vacua. Et erit caldea in p̄dam: omnes vaſtantes eam replebūtur ait dominꝰ. Quoniā exultatis ⁊ magna loquimini diripientes hereditatem meā: quoniam effuſi eſtis ſicut vituli ſup̱ herbā: et mugitis ſicut thauri. Confuſa eſt mater vr̄a nimis: ⁊ adequata pulueri q̄ genuit vos. Ecce nouiſſima erit in gētibꝫ: deſerta ī via et arens ab ira dñi. Nō inhabitabitꝛ: ſed redigetur tota in ſolitudinem. Omnis qui tranſibit per babilonē ſtupebit: ⁊ ſibilabit ſuꝑ uniuerſis plagis eius. Preparamini contra babilonem ꝑ circuitū. Omnes qui intenditis arcum debellate eam: non parcatis iaculis: quia dn̄o peccauit. Clamate aduerſus eam. Ubiq; dedit manū. Ceciderūt fundamenta ei⁹: deſtructi ſunt muri eius: quoniam ultio domini eſt. Ultionē accipite de ea. Sicut fecit· facite ei. Diſꝑgite ſatorem de babilone: ⁊ tenentem falcem in tēpore meſſis a facie gladij columbe. Unuſquiſq; ad ꝑplm ſuū conuertetur: ⁊ ſinguli ad terram ſuā fugient. Grex diſꝑſus iſrahel: leones eiecerūt eum. Prim⁹ comedit eum rex aſſur: iſte nouiſſim⁹ exoſſauit eum nabuchodonoſor rex babilonis. Propterea hec dicit dn̄s exercituū· deus iſrahel. Ecce ego uiſitabo regem babilonis ⁊ terram ei⁹ ſicut uiſitaui regem aſſur: ⁊ reducam iſrahel ad habitaculū ſuū. Et paſcetur carmelus ⁊ baſan: ⁊ in mōte ephraim ⁊ galaad ſaturabitur anima ei⁹. In diebꝫ illis ⁊ in tempore illo ait dn̄s queret̄ iniquitas iſrahel ⁊ non erit: ⁊ peccatū iuda ⁊ non inuenietur: quoniā ꝓpici⁹ ero eis quos reliquero. Suꝑ terrā dominantiū aſcende: ⁊ ſuꝑ habitatores eius uiſita. Diſſipa ⁊ interfice que poſt eos ſunt ait dn̄s: ⁊ fac iuxta omnia que p̄cepi tibi. Vox belli in terra: ⁊ contritio magna. Quomō confractus eſt· et contrit⁹ malle⁹ uniuerſe terre? Quomodo uerſa eſt in deſertū babilon in gentibꝫ? Illaqueaui te ⁊ capta es babilon ⁊ neſciebas: inuenta es ⁊ apprehenſa: quoniā dn̄m ꝓuocaſti. Aperuit dn̄s theſaurū ſuū et ꝓtulit uaſa ire ſue: quoniā opus ē dn̄o deo exercituū in terra caldeoꝝ. Venite ad eam ab extremis terre finibus: aperite ut exeant qui conculcent eā. Tollite de via lapides· ⁊ redigite in aceruos: ⁊ interficite eam: nec ſit quicq̄ꝫ reliquū. Diſſipate uniuerſos fortes eius: deſcendant in occiſionē. Ve eis quia uenit dies eoꝝ: tempus uiſitationis eoꝝ. Vox fugientiū et eoꝝ qui euaſerūt de terra babilonis: ut annūcient in ſyon ultionē dn̄i dei noſtri: ultionē templi eius. Annūciate in babilonē plurimis: om̄ibus qui tendūt arcum. Conſiſtite adūſus eam ꝑ gyrum: et nullus euadat. Reddite ei ſecūdū opus ſuū: iuxta omnia que fecit facite illi· quia contra dn̄m erecta eſt: aduerſum ſanctū iſrahel. Idcirco cadent iuuenes eius in plateis eius: ⁊ omnes uiri bellatores ei⁹ conticeſcent in die illa ait dn̄s. Ecce ego ad te ſuꝑbe dicit dn̄s deus exercituū: quia uenit dies tuus: tempus uiſitationis tue. Et cadet ſuꝑbus ⁊ corruet: et non erit qui ſuſcitet eum. Et ſuccendā ignē in urbibus eius: ⁊ deuorabit omnia in circuitu eius. Hec dicit dn̄s exercituum. Calumniā ſuſtinent filij iſrahel et filij iuda ſimul. Om̄es qui ceperūt eos tenent: nolūt dimittere eos. Redēptor eoꝝ fortis: dn̄s exercituū nomē ei⁹. Iudicio defendet cauſam eoꝝ: ut exterreat terrā ⁊ cōmoueat habitatores babilonis. Gladius ad caldeos ait dn̄s: et ad habitatores babilonis ⁊ ad prīcipes ⁊ ad ſapientes eius. Gladi⁹ ad diuinos eius: qui ſtulti erunt. Gladi⁹ ad fortes illius: qui timebūt. Gladius ad equos eius· ⁊ ad currus eius· ⁊ ad omne uulgus eius qd̄ eſt in medio eius: et erūt quaſi mulieres. Gladi⁹ ad theſauros ei⁹: q̄ diripientur. Siccitas ſuꝑ aquas eius erit et areſcent: quia terra ſculptiliū eſt: ⁊ in portentis: gloriant̄. Propt̄ea habitabūt dracones rum fatuis ficariis: ⁊ habitabūt in ea ſtrutiones. Et non inhabitabitur ultra uſq; in ſempiternū: nec extruetur uſq; ad generationē et generationem. Sicut ſubuertit dn̄s zodomam ⁊ gomorrā et vicinos eius ait dn̄s. Non habitabit ibi vir: ⁊ non incolet eam filius hominis. Ecce p̄plus veniet ab aquilone ⁊ gens magna: ⁊ reges magni conſurgent a finibꝫ terre. Arcū et ſcutum ap̄phendent: crudeles ſunt et immiſericordes. Vox eoꝝ quaſi mare ſonabit: et ſuꝑ equos aſcendent ſicut vir paratꝰ ad p̄liū cōtra te filia babilonis. Audiuit rex babilonis famā eoꝝ: ⁊ diſſolute ſunt manus eius. Anguſtia apprehendit eum: dolor quaſi parturientem. Ecce quaſi leo aſcendet de ſuꝑbia iordanis ad pulcritudinē robuſtam: quia ſubito currere faciā eum ad illā. Et quis erit electꝰ quē p̄ponam ei? Quis enim ſimilis mei: ⁊ q̄s ſuſtinebit me? Et quis ē iſte paſtor: q̄ reſiſtat vultui meo? Propterea audite conſiliū dn̄i q̄d mēte concepit adūſum babilonem: ⁊ cogitatōnes eiꝰ q̄s cogitauit ſuꝑ terrā caldeoꝝ. Niſi detraxerint eos paruuli gregū: niſi diſſipatum fuerit cū ipis habitaculū eoꝝ. A voce captiuitatis babilonis cōmota ē terra: ⁊ clamor īter gētes auditꝰ ē. c. li.

Hec dicit dn̄s. Ecce ego ſuſcitabo ſuꝑ babilonē ⁊ ſuꝑ habitatores eiꝰ q̄ cor ſuū leuauerūt contra me quaſi ventū peſtilentem: ⁊ mittam in babilonem ventilatores ⁊ ventilabunt eā. Et demolientur terrā eius: quoniam venerūt ſuꝑ eam undiq; in die afflictionis eius. Non tendat qui tendit arcum ſuū: ⁊ non aſcendat loricatꝰ. Nolite parcere iuuenibꝫ eius: interficite omnem militiā eiꝰ. Et cadent interfecti in terra caldeoꝝ: vulnerati in regionibus eius. Quoniā nō fuit viduatus iſrahel ⁊ iuda a dn̄o deo ſuo: dn̄o exercituū. Terra aūt eoꝝ repleta eſt delicto a ſancto iſrahel. Fugite de medio babilonis: et ſaluet unuſquiſq; animā ſuā. Nolite tacere ſuꝑ iniquitatem eiꝰ: quoniā tempus ultionis eiꝰ eſt dn̄o: viciſſitudinē ip̄e retribuet ei. Calix aureus babilon in manu dn̄i: inebriās omnē terrā. De vino eius biberūt gentes: ⁊ ideo cōmote ſunt. Subito cecidit babilon: ⁊ contrita eſt. Vlulate ſuꝑ eā: tollite reſinā ad dolorem eius ſi forte ſanetur. Curauimꝰ babilonē: et non eſt ſanata. Derelinquamꝰ eā: ⁊ eamꝰ unuſquiſq; in terram ſuā. Quoniam p̄uenit uſq; ad celos iudiciū eius: et eleuatū eſt uſq; ad nubes. Protulit dominus iuſticias noſtras: venite ⁊ narremꝰ in ſyon opus dn̄i dei noſtri. Acuite ſagittas: ⁊ implete pharetras. Suſcitauit dn̄s ſpiritū regū medoꝝ: ⁊ contra babilonē mens eiꝰ eſt: ut p̄dat eam. Quoniā ulcio dn̄i ē: ultio tēpli ſui. Super muros babilonis leuate ſignū: augete cuſtodiā. Leuate cuſtodes: p̄parate inſidias: q̄a cogitauit dn̄s et fecit quecunq; locutus eſt contra habitatores babilonis. Que habitas ſuꝑ aq̄s multas locuples in theſauris: venit finis tuus pedalis p̄ciſionis tue. Iurauit dn̄s exercituū per animā ſuam: quoniā replebo te hominibꝫ q̄ſi brucho: ⁊ ſuꝑ te celeuma cantabitur. Qui fecit terrā in fortitudine ſua: p̄parauit orbem in ſapientia ſua: et prudentia ſua extendit celos. Dāte eo vocē: multiplicant̄ aque in celo. Qui leuat nubes ab extremo terre: fulgura ī pluuiā fecit: ⁊ p̄duxit ventos de theſauris ſuis. Stultꝰ factꝰ eſt omnis homo a ſciētia:

confuſus eſt omnis conflator in ſculptili: Quia mendax eſt conflatio ei⁹: nec eſt ſpiritus in eis. Vana ſunt opera et riſu digna: in tempore viſitationis ſue peribunt. Non ſicut hec pars iacob: Quia qui fecit omnia ipſe eſt: et iſrahel ſceptrum hereditatis eius: dñs exercituū nomen eius. Collidis tu michi vaſa belli: ⁊ ego collidam in te gentes: et diſꝑdam in te regna. Collidam in te equū ⁊ equitem eius: et collidam in te currū ⁊ aſcenſorem eius, ⁊ collidā in te virū ⁊ mulierem: Et collidam in te ſenem ⁊ puerū: ⁊ collidā in te iuuenē et virginē. Et collidā in te paſtorem ⁊ gregem eius: et collidā in te agricolā et iugales eius. Et collidā in te duces et magiſtratus: et reddā babiloni et cunctis habitatoribꝫ caldeorū omne malū ſuū· qđ fecerūt in ſyon in oculis veſtris· ait dñs. Ecce ego ad te mons peſtifer ait dñs: ꝙ corrūpis vniūſam terrā: Et extendā manū meā ſuꝑ te et euoluā te de petris: ⁊ dabo te in montem cōbuſtionis. Et non tollent de te lapidem in angulū ⁊ lapidem in fundamenta: ſed ꝑditus in eternū eris ait dñs. Leuate ſignū in terra: clāgite bucina in montibus. Sanctificate ſuper eam gentes: annūciate contra illam regibus ararath menni ⁊ aſcenez: numerate ꝯtra eā tapſar. Adducite equū q̄ſi bruchū aculeatū. Sanctificate cōtra eam gētes: reges medie· duces ei⁹· et vniuerſos magiſtratus eius: cūctāqꝫ terrā poteſtatis eius. Et cōmouebitur terra ⁊ conturbabitur: quia euigilauit contra babilonē cogitatio dñi: ut ponat terrā babilonis deſertam et inhabitabilem. Ceſſauerūt fortes babilonis a ꝑlio: habitauerūt in p̄ſidiis. Deuoratū eſt robur eoꝝ: et facti ſunt quaſi mulieres. Incenſa ſunt tabernacula eius: contriti ſunt vectes ei⁹. Currens obuiā currenti veniet et nuncius obui⁹ nūciāti: ut annūciet regi babilonis q̄a capta eſt ciuitas ei⁹ a ſummo uſqꝫ ad ſummū: ⁊ vada p̄occupata ſūt. Et paludes incenſe ſūt igni: ⁊ viri bellatores conturbati ſunt: quia hec dicit dñs exercituū deus iſrahel. Filia babilonis quaſi area: tempus triture ei⁹. Adhuc modicū: ⁊ veniet temp⁹ meſſionis eius. Comedit me: deuorauit me nabuchodonoſor rex babilonis: Reddidit me quaſi vas inane. Abſorbuit me quaſi draco: repleuit ventrē ſuū teneritudine mea: ⁊ eiecit me. Iniquitas aduerſum me· et caro mea ſuꝑ babilonē dicit habitatō ſyon: ⁊ ſanguis me⁹ ſuꝑ habitatores caldee dicit iheruſalē. Propterea hec dicit dominus. Ecce ego iudicabo cauſā tuā: ⁊ vlciſcar vltionē tuā. Et deſertū faciā mare ei⁹: et ſiccabo venam ei⁹. Et erit babilon in tumulos: habitatō draconū· ſtupor et ſibilus: eo ꝙ non ſit habitator. Simul ut leones rugiēt: excutiēt comas veluti catuli leonū. In calore eorū ponam potus eoꝝ: ⁊ inebriabo eos ut ſopiātur et dormiāt ſomnū ſempiternū: et non conſurgant dicit dñs. Deducā eos quaſi agnos ad victimā: ⁊ quaſi arietes cum hedis. Quomō capta eſt ſeſach· ⁊ comp̄henſa eſt inclita vniuerſe terre? Quomō facta eſt in ſtuporem babilon inter gentes? Et aſcendit ſuper babilonem mare: multitudine fluctuū eius operta eſt. Facte ſunt ciuitates eius in ſtuporem: terra inhabitabilis ⁊ deſerta: terra in qua nullus habitet nec tranſeat per eam filius hoīs. Et viſitabo ſuꝑ bel in babilone: et eiciam qđ abſorbuerat de ore eius: ⁊ nō confluent ad eū vltra gētes. Siquidē et murus babilonis corruet. Egredimini de medio eius pplus meꝰ: ut ſaluet vnuſquiſq; aīmā ſuā ab ira furoris dn̄i. Et ne forte molleſcat cor veſtrum: ⁊ timeatis auditū q̄ audietur in terra. Et veniet in anno auditio: et poſt hunc annū auditio ⁊ iniquitas in terra: ⁊ dn̄ator ſuꝑ dn̄atorem. Propterea ecce dies veniūt: ⁊ viſitabo ſuꝑ ſculptilia babilonis: ⁊ omnis terra eiꝰ confundetur: ⁊ vniuerſi interfecti eius cadent in medio eius. Et laudabunt ſuꝑ babilonē celi ⁊ terre et omnia que ī eis ſūt: q̄a ab aquilone venīēt ei predones ait dn̄s. Et quomō fecit babilon ut caderent occiſi in iſrahel: ſic de babilone cadent occiſi in vniuerſa terra. Qui fugitis gladiū venite: nolite ſtare. Recordamini ꝓcul dn̄i: ⁊ ihrl̄m aſcendat ſuꝑ cor veſtrū. Confuſi ſumꝰ: quoniā audiuimꝰ obprobriū. Operuit ignominia facies noſtras: quoniā venerūt alieni ſuꝑ ſanctificationē domus dn̄i. Propterea ecce dies veniunt ait dn̄s: ⁊ viſitabo ſuꝑ ſculptilia eius: et in omni terra eiꝰ mugiet vulneratꝰ. Si aſcenderit babilon in celū ⁊ firmauerit in excelſo robur ſuū: a me venient vaſtatores eiꝰ ait dn̄s. Vox clamoris de babilone: ⁊ contritio magna de terra caldeoꝝ: quoniā vaſtauit dn̄s babilonē ⁊ ꝑdidit ex ea vocem magnā: et ſonabūt fluctus eoꝝ q̄ſi aque multe. Dedit ſonitū vox eoꝝ: quia venit ſuꝑ eam id eſt ſuꝑ babilonē p̄do. Et apprehenſi ſunt fortes eiꝰ: et emarcuit arcꝰ eoꝝ: quia fortis vltor dn̄s reddens retribuet. Et inebriabo principes eius et ſapientes eius: duces eius et magiſtratus eius et fortes eiꝰ. Et dormient ſomnū ſempiternū: ⁊ nō expergiſcētur ait rex: dn̄s exercituū nomē eius. Hec dicit dn̄s exercituū. Murꝰ babilonis ille altiſſimꝰ ſuffoſſione ſuffodietur: et porte eius excelſe igne comburentur: ⁊ labores pplorū ad nichilū ⁊ gentiū in ignem erūt ⁊ diſperibūt. Verbū quod p̄cepit iheremias ꝓpheta ſaraye filio nerie filij maaſie: cū ꝑgeret cū ſedechia rege in babilonē: in āno quarto regni eius. Saraias aūt erat princeps prophetie. Et ſcripſit iheremias om̄e malum qd̄ venturū erat ſuꝑ babilonem in libro vno: om̄ia verba hec que ſcripta ſunt contra babilonē. Et dixit iheremias ad ſarayam. Cū veneris ī babilonē ⁊ videris ⁊ legeris om̄ia verba hec dices. Dn̄e tu locutus es cōtra locum iſtū ut diſꝑderes eum: ne ſit qui in eo habitet ab homine vſq; ad pecꝰ: et ſit ꝑpetua ſolitudo. Cūq; compleueris legere librū iſtū: ligabis ad eū lapidem et proicies illū in medium eufraten: et dices. Sic ſubmergetᷣ babilon: et non conſurget a facie afflictionis quam ego adduco ſuper eam: et diſſoluetur. Hucuſq; verba iheremie. c. lii.

Filius viginti et vnius anni erat ſedechias cum regnare cepiſſet: et vndecim annis regnauit in ihrl̄m. Et nomē matris eius amithal. filia iheremie de lobna. Et fecit malū ī oculis dn̄i iuxta om̄ia q̄ fecerat ioachim: quoniā furor dn̄i erat in iheruſalem ⁊ in iuda vſq;quo ꝓiceret eos a facie ſua. Et receſſit ſedechias a rege babilonis. Factū eſt aūt in anno nono regni eiꝰ in menſe decimo. decima die menſis venit nabuchodonoſor rex babilonis ipſe et omnis exercitꝰ eiꝰ aduerſus iheruſalē ⁊ obſederūt eam: ⁊ edificauerūt contra eam municiones in circuitu: ⁊ fuit ciuitas obſeſſa vſq; ad vndecimū annū regni ſedechie. Mēſe aūt quarto nona die menſis obtinuit fames ciuitatem: ⁊ non erāt alimenta ꝑplo terre. Et dirupta ē ciuitas · et omēs viri bellatores eius fugerūt: exierūtq; de ciuitate nocte per viam porte que eſt inter duos muros et ducit ad ortū regis· caldeis obſidentibus urbem in giro: et abierūt per viā que ducit in heremū. Perſecutus eſt aūt caldeoꝝ exercit⁹ regem: ⁊ apprehenderūt ſedechiā in deſerto qđ eſt iuxta iericho: ⁊ omīs comitatus eius diffugit ab eo. Cumq; comprehendiſſent regem adduxerunt eum ad regem babilonis in reblatha que eſt in terra emath: et locutus eſt ad eū iudicia. Et iugulauit rex babilonis filios ſedechie in oculis eius: ſed et omnes principes iuda occidit in reblatha. Et oculos ſedechie eruit: et vinxit eum in compedibꝫ. Et adduxit eū rex babilonis in babilonem: et poſuit eū in domo carceris uſq; ad diē mortis eius. In menſe aūt quīto· decima mēſis· ipſe eſt ānus decimuſnon⁹ nabuchodonoſor regis babilonis: venit nabuzardan princeps militie qui ſtabat coram rege babilonis in iheruſalem: ⁊ incendit domū domini et domū regis ⁊ omēs dom⁹ iheruſalē ⁊ omnē domū magnā igne combuſſit: et totum murū iheruſalem per circuitū deſtruxit cunctus exercitus caldeoꝝ qui erat cum magiſtro militie. De pauperibus aūt ꝑpli ⁊ de reliquo vulgo quod remāſerat in ciuitate et de pfugis q̄ tranſfugerant ad regem babilonis ⁊ ceteros de multitudine· tranſtulit nabuzardan princeps militie: de pauperibus vero terre reliquit nabuzardan pricps militie vinitores ⁊ agricolas. Columnas quoq; ereas que erant in domo domini ⁊ baſes et mare eneum quod erat in domo domini confregerunt caldei: et tulerūt omne es eoꝝ in babilonē. Et lebetes et creagras ⁊ pſalteria ⁊ fialas ⁊ mortariola ⁊ oīa vaſa erea q̄ ī miniſterio fuerāt tulerūt: ⁊ ydrias ⁊ thimiamateria ⁊ vrceoſ ⁊ pelues ⁊ cādelabra ⁊ mortaria ⁊ cyatos. Quotq̄t aurea aurea: ⁊ q̄tq̄t argētea argētea. Tulit magiſter militie colūnas duas ⁊ mare unū· et vitulos duodecī ereos q̄ erāt ſub baſibꝫ: q̄s fecerat rex ſalomō in domo dn̄i. Nō erat pōd⁹ eris oīm vaſoꝝ hoꝝ. De colūnis aūt: decē ⁊ octo cubiti altitudinis erāt ī colūna una: ⁊ funicul⁹ duodecī cubitoꝝ circuibat eā. Porro groſſitudo ei⁹ q̄tuor digitoꝝ: et intrinſec⁹ caua erat: ⁊ capitella ſuper vtrāq; erea. Altitudo capitelli vni⁹ quīq; cubitoꝝ: ⁊ retiacła ⁊ malogranata ſupra coronā in circuitū: omnia erea. Et fuerūt malogranata nonaginta ſex depēdentia: ⁊ omnia malogranata centum retiaclis circūdabant̄. Et tulit magiſter militie ſaraiam ſacerdotem primum: et ſophoniā ſacerdotē ſecūdū: ⁊ tres cuſtodes veſtibuli. Et de ciuitate tulit eunuchū unū q̄ erat p̄poſit⁹ ſup viros bellatores: et ſeptē viros de hys q̄ videbāt faciē regis q̄ inuēti ſūt in ciuitate: ⁊ ſcribā principē militū q̄ pbabat tyrones: ⁊ ſexaginta viros de ꝑplo terre qui inuēti ſūt ī medio ciuitatis. Tulit aūt eos nabuzardā magiſter militie: et duxit eos ad regē babilonis ī reblatha. Et pcuſſit eos rex babilonis: et interfecit eos ī reblatha in terra emath. Et trāſlat⁹ ē iuda de ṫra ſua. Iſte ē ꝑpls quē trāſtulit nabuchodonoſor ī āno ſeptio: iudeos tria milia ⁊ viginti tres. In āno octauodecio nabuchodonoſor trāſtulit de ihrſlm aīas: octīgētas triginta duas.

In anno viceſimotercio nabuchodonoſor tranſtulit nabuzardan magiſter milicie animas iudeoꝝ ſeptingentas quadragīta quinqꝫ. Omnes ergo anime: quatuor milia ſexcente. Et factum eſt in triceſimoſeptimo āno trāſmigrationis ioachī regis iuda duodecimo menſe viceſima quinta mēſis eleuauit euilmerodach rex babilonis ipſo anno regni ſui caput ioachin regis iuda· ⁊ eduxit eum de domo carceris: et locutus eſt cum eo bona. Et poſuit thronū eius ſuꝑ thronos regum qui erant poſt ſe in babilonē: ⁊ mutauit veſtimenta carceris eius: ⁊ comedebat panem coram eo ſemꝑ cunctis diebꝫ vite ſue. Et cibaria eiꝰ cibaria ꝑpetua dabātur ei a rege babilonis ſtatuta per ſingulos dies: uſqꝫ ad diē mortis ſue cunctis diebus vite eius.

Explicit ihēmias ꝓphta. Incipiūt lamētacōes eiꝰ que cynoth hebraice īſcribūtur. Cap. I.

Et factum ē poſtq̃ꝫ in captiuitatē redactus eſt iſrahel· et iheruſalem deſerta eſt: ſedit iheremias propheta flens et plāxit lamētationē hāc in iheruſalem: et amaro animo ſuſpirās et eiulās dixit. Aleph. Quomodo ſedet ſola ciuitas plena ꝑplo: Facta eſt q̄ſi vidua domina gentiū: princeps ꝓuinciaꝝ facta eſt ſub tributo. Beth. Plorans plorauit in nocte: et lacrime eius in maxillis eius. Non eſt qui conſoletur eam: ex omnibus caris eius. Omnes amici eiꝰ ſpreuerūt eā: et facti ſunt ei inimici. Gymel. Migrauit iudas ꝓpter afflictionē ⁊ multitudinē ſeruitutis. Habitauit inter gentes: nec inuenit requiē. Omnes ꝑſecutores eiꝰ apprehenderūt eam inter anguſtias. Deleth. Vie ſyon lugent: eo q̄ nō ſint qui veniant ad ſolemnitatem. Omnes porte eius deſtructe: ſacerdotes eiꝰ gementes. Virgines eius ſqualide: et ipſa oppreſſa amaritudine. He. Facti ſunt hoſtes eiꝰ in capite: ⁊ inimici eiꝰ locupletati ſūt: quia dñs locutus eſt ſuꝑ eā ꝓpter multitudinē iniquitatū eius. Paruuli eiꝰ ducti ſunt in captiuitatem: āte faciem tribulātis. Vau. Et egreſſus ē a filia ſyon omnis decor eiꝰ. Facti ſunt principes eius velut arietes non inuenientes paſcua: et abierunt abſqꝫ fortitudine ante faciem ſubſequētis. Zay. Recordata eſt iheruſalē dierū afflictionis ſue· et ꝑuaricationis omniū deſiderabiliū ſuorū· que habuerat a diebꝫ antiquis: cum caderet ꝑplus eius ī manu hoſtili: ⁊ non eſſet auxiliator. Viderūt eā hoſtes: ⁊ deriſerūt ſabbata eiꝰ. Heth. Peccatū peccauit iheruſalē: propterea inſtabilis facta eſt. Omnes qui glorificabāt eam ſpreuerūt illā: quia viderunt ignominiā eiꝰ. Ipſa autē gemēs: et cōuerſa retrorſum. Theth. Sordes eius in pedibus eius: nec recordata eſt finis ſui. Depoſita eſt vehementer: nō habens conſolatorē. Vide domine afflictionē meā: quoniā erectus eſt inimicus. Ioth. Manū ſuā miſit hoſtis ad omnia deſiderabilia eius: quia vidit gentes ingreſſas ſanctuariū ſuū: de quibꝫ p̄ceperas ne intrarent in eccleſiam tuā. Caph. Omnis ꝑplus eius gemens: ⁊ querens panem. Dederunt p̄cioſa queqꝫ pro cibo: ad refocillādā animā. Vide domine et cōſidera: qm̄ facta ſum vilis. Lameth. O vos omēs qui tranſitis per viam attendite et videte: ſi eſt dolor ſicut dolor meꝰ. Quoniā vindemiauit me ut locutꝰ eſt dñs:

in die ire furoris sui. Mem. De excelso misit ignem in ossib; meis: ⁊ erudiuit me. Expãdit rethe pedibus meis: conuertit me retrorsum. Posuit me desolatam: tota die merore confectã. Nun. Uigilauit iugũ iniquitatũ mearũ in manu eius: conuolute sunt ⁊ imposite collo meo. Infirmata ẽ virt⁹ mea: dedit me dñs in manũ de qua nõ potero surgere. Samech. Abstulit oĩes magnificos meos dñs de medio mei: vocauit aduersum me tẽpus: ut cõtereret electos meos. Torcular calcauit dñs virgini filie iuda. Ayn. Idcirco ego plorans et oculus me⁹ deducens aquas: quia longe factus est a me cõsolator: cõuertens animã meã. Facti sunt filij mei ꝑditi: quoniã inualuit inimic⁹. Phe. Expãdit syon manus suas: non est qui consoletur eã. Mandauit dñs aduersum iacob: in circuitu ei⁹ hostes ei⁹. Facta est ihrlm q̃si polluta menstruis inter eos. Sade. Iustus est dñs: quia os eius ad iracundiam prouocaui. Audite obsecro uniuersi ꝑpli: ⁊ uidete dolorem meũ. Uirgines mee et iuuenes mei abierũt in captiuitatem. Coph. Uocaui amicos meos: ⁊ ipsi deceperũt me. Sacerdotes mei et senes mei in urbe cõsumpti sunt: quia quesierũt cibũ sibi ut refocillarent animas suas. Res Uide dñe quoniam tribulor: tribulat⁹ est uenter me⁹. ꝯtbat⁹ Subuersum est cor meũ in memetipsa: q̃m amaritudine plena sum. Foris interfecit gladius: et domi mors similis ẽ. Sin. Audierũt quia ingemisco ego: ⁊ non est qui cõsoletur me. Omnes inimici mei audierunt malũ meũ: letati sũt q̃m tu fecisti. Adduxisti diẽ cõsolatõnis: et fiẽt siles mei. Thau. Ingrediat oĩe malũ eoꝝ corã te: ⁊ deuindemia eos sicut vindemiasti me ꝓpter oĩes iniquitates meas. Multi enim gemitus mei: et cor meũ merẽs. Aleph. ii.

Quomodo obtexit caligine ĩ furore suo dñs filiã syon. Proiecit de celo in terram inclitam israhel. ⁊ nõ est recordatus scabelli pedũ suoꝝ ĩ die furoris sui. Beth Precipitauit dñs nec pepercit: omnia speciosa iacob. destruxit in furore suo: municiones virginis iuda ⁊ deiecit in terram: polluit regnũ et principes ei⁹. Gymel. Confregit in ira furoris sui omne cornu israhel: auertit retrorsũ dexterã suã a facie inimici: et succendit in iacob q̃si ignẽ flãme deuorãtis ĩ giro. Deleth. Tetendit arcum suũ quasi inimicus: firmauit dexteram suã quasi hostis: et occidit omne qđ pulcrum erat uisu. In tabernaclo filie syon effudit q̃si ignẽ indignatõnẽ suã. He. Fact⁹ ẽ dñs velut inimicus: precipitauit israhel. Precipitauit omnia menia eius: dissipauit municiones eius: ⁊ repleuit in filia iuda humiliatum et humiliatã. Vau. Et dissipauit quasi ortum tentoriũ suũ: demolitus est tabernaculũ suũ. Obliuioni tradidit dñs in syon festiuitatẽ et sabbatũ: ⁊ in obprobriũ et in indignatõnẽ furoris sui regem ⁊ sacerdotẽ. Zay. Repulit dñs altare suũ: maledixit sanctificationi sue: tradidit in manus inimici muros turriũ ei⁹. Vocem dederunt in domo dñi: sicut in die solemni. Heth Cogitauit dñs dissipare murũ filie syon: tetendit funiculũ suũ et non auertit manũ suã a ꝑditione. Luxitq; ãte murale: ⁊ mur⁹ pariter dissipat⁹ est. Theth. Defixe sũt ĩ terra porte ei⁹: ꝑdidit ⁊ contriuit uectes eius: regem ei⁹ et principes eius in gentibus. Non est lex: ⁊ ꝓphete ei⁹ nõ inuenerũt viſionē a dn̄o. Ioth. Sederūt in terra: conticuerūt ſenes filie ſyon: cōſperſerūt cinere capita ſua. Accincti ſūt ciliciis. abiecerūt in terra capita ſua virgines iheruſalē. Caph. Defecerūt p̄ lacrimis oculi mei: cōturbata ſunt viſcera mea. Effuſum eſt in terra iecur meū ſuꝑ contritionē filie pp̄li mei: cū deficeret paruulus et lactās ī plateis oppidi. Lameth. Matribus ſuis dixerūt ubi ē triticū et vinū: cū deficerent quaſi vulnerati in plateis ciuitatis: cum exalarent aīas ſuas in ſinu matrū ſuarū. Mem. Cui comparabo te· vel cui aſſimilabo te filia iheruſalē? Cui exequabo te· et conſolabor te virgo filia ſyon? Magna ē enim velut mare contritio tua. Quis medebitur tui? Nun. Prophete tui viderūt tibi falſa ⁊ ſtulta: nec aperiebāt iniquitatem tuā: ut te ad penitentiam prouocarēt. Viderūt aūt tibi aſſumptiones falſas ⁊ eiectiones. Sameth. Plauſerūt ſuꝑ te manibȝ om̄es trāſeuntes ꝑ viā: ſibilauerūt ⁊ mouerūt capita ſua ſuꝑ filiā ihrlm: heccine ē urbs dicētes ꝑfecti decoris: gaudiū uniūſe terre. Phe. Aperuerūt ſuꝑ te os ſuū om̄es inimici tui: ſibilauerūt ⁊ fremuerūt dentibus ſuis: ⁊ dixerūt, deuorabimꝰ. En iſta eſt dies quē expectabamꝰ: inuenimus· vidimus. Ayn. Fecit deꝰ que cogitauit: compleuit ſermonē ſuū quē p̄ceperat a diebȝ ātiquis. Deſtruxit et non ꝑpercit: letificauit ſuꝑ te inimicū: et exaltauit cornu hoſtiū tuoꝝ. Sade. Clamauit cor eoꝝ ad dn̄m: ſuꝑ muros filie ſyon. Deduc quaſi torrentem lacrimas per diem ⁊ noctem: nō des requiē tibi: neqȝ taceat pupilla oculi tui. Coph. Conſurge: lauda in nocte in principio vigiliarū: effunde ſicut aquā cor tuū ante conſpectū domini.

Leua ad eum manus tuas ꝓ anima paruuloꝝ tuoꝝ: qui fame pereūt in capite omniū compitoꝝ. Res. Vide dn̄e et conſidera: quem vindemiaueris ita. Ergo ne comedēt mulieres fructū ſuū: paruulos ad menſurā palme? Si occiditur in ſanctuario dn̄i: ſacerdos et propheta? Sin. Iacuerūt in terra foris puer et ſenex: virgines mee et iuuenes mei ceciderūt in gladio. Interfeciſti ī die furoris tui: ꝑcuſſiſti: nec miſertus es. Thau. Vocaſti quaſi, die ſolennem qui terrerent me de circuitu: ⁊ non fuit in die furoris dn̄i qui effugeret et relinqueretur. Quos educaui ⁊ enutriui: inimicꝰ meꝰ cōſumpſit eos. c. iii. Aleph.

Ego vir videns pauꝑtatē meā: in virga indignationis eiꝰ. Aleph. Me minauit ⁊ adduxit in tenebris: ⁊ nō ī lucē. Aleph. Tantū in me vertit: ⁊ conuertit manū ſuā tota die. Beth. Vetuſtam fecit pellē meā ⁊ carnē meā: contriuit oſſa mea. Beth. Edificauit in giro meo: ⁊ circūdedit me felle et labore. Beth. In tenebroſis collocauit me: q̄ſi mortuos ſempit̄nos. Gimel. Circūedificauit adūſum me ut non egrediar: aggrauauit compedem meū. Gymel. Sed ⁊ clamauero ⁊ cū rogauero: excluſit orationē meā. Gymel. Cōcluſit vias meas lapidibus quadris: ſemitas meas ſubuertit. Deleth. Urſus inſidiās factꝰ ē michi: leo ī abſcōdito. Deleth. Semitas meas ſubuertit: ⁊ confregit me: poſuit me deſolatā. Deleth. Tetendit arcū ſuū: et poſuit me quaſi ſignū ad ſagittam. He. Miſit in renibus meis filias pharetre ſue. He. Factus ſum in deriſū omī pp̄lo meo: canticum eoꝝ tota die. He. Repleuit me amaritudinibus: inebriauit me abſinthio. Vau. Et fregit ad numerū dentes meos: cibauit me cinere. Vau. Et repulſa eſt anima mea: oblit⁹ ſum bonoꝝ. Vau. Et dixi, periit finis meus et ſpes mea a dn̄o. Zay. Recordare paupertatis et tranſgreſſionis mee: abſinthij et fellis. Zay. Memoria memor ero: ⁊ tabeſcet ī me anima mea. Zay. Hec recolens in corde meo: ideo ſperabo. Heth. Miſericordie dn̄i quia non ſumus conſumpti: quia non defecerūt miſerationes eius. Heth. Noui diluculo: multa eſt fides tua. Heth. Pars mea dn̄s dixit anima mea: ꝓpterea expectabo eū. Theth. Bon⁹ eſt dn̄s ſperātibus in eū: anime querenti illū. Theth. Bonū eſt preſtolari cum ſilentio ſalutare dn̄i. Theth. Bonū eſt viro: cū portauerit iugū ab adoleſcētia ſua. Joth. Sedebit ſolitarius et tacebit: quia leuauit ſe ſuper ſe. Joth. Ponet in puluere os ſuum: ſi forte ſit ſpes. Joth. Dabit percutienti ſe maxillam: ſaturabitur opprobrijs. Caph. Quia non repellet in ſempiternū domin⁹. Caph. Quia ſi abiecit ⁊ miſerebit̄: ſcd̄m multitudinē miſericordiarū ſuarū. Caph. Non enim humiliauit ex corde ſuo: et abiecit filios hominū. Lameth. Ut contereret ſub pedibus ſuis om̄es vinctos terre. Lameth. Ut declinaret iudicium viri: in cōſpectu vultus altiſſimi. Lameth. Ut ꝑuerteret hominē in iudicio ſuo: dn̄s ignorauit. Mem. Quis eſt iſte qui dixit ut fieret: dn̄o nō iubente? Mem. Ex ore altiſſimi nō egredietur: nec mala nec bona? Mem. Quid murmurauit homo viuens: vir pro peccatis ſuis? Nun. Scrutemur vias noſtras: et queramus et reuertamur ad dn̄m. Nun. Leuem⁹ corda nr̄a cū manibꝫ: ad dominum ī celos. Nun. Nos inique egimus et ad iracundiā prouocauim⁹: idcirco tu inexorabilis es. Samech. Operuiſti ī furore ⁊ ꝑcuſſiſti: occidiſti nec pepercīſti. Samech. Oppoſuiſti nubē tibi: ne trāſeat oratio. Samech. Eradicationē et abiectionē poſuiſti me: ī medio ꝑploꝝ. Phe. Aperuerunt ſup nos os ſuū omnes inimici. Phe. Formido et laque⁹ facta ē nobis vaticinatio ⁊ cōtritio. Phe. Diuiſiones aquaꝝ deduxit oculus meus: in contritōne filie ꝑpli mei. Ayn. Ocul⁹ me⁹ afflict⁹ ē nec tacuit: eo ꝙ nō eſſet requies. Ayn. Donec reſpiceret ⁊ videret de⁹ de celis. Ayn. Oculus me⁹ depredat⁹ ē aīam meā: ī cūctis filiabꝫ vrbis mee. Sade. Venatione ceperūt me ꝗſi auē inimici mei gratis. Sade. Lapſa ē in lacū vita mea: ⁊ poſuerūt lapidē ſup me. Sade. Inundauerūt aque ſup caput meū: dixi ꝑij. Coph. Inuocaui nomē tuum dn̄e: de lacu nouiſſimo. Coph. Vocem meā audiſti: ne auertas aurē tuā a ſinglītu meo ⁊ clamoribꝫ. Coph. Appropinquaſti in die quādo inuocaui te: dixiſti ne timeas. Res. Judicaſti dn̄e cauſam anime mee: redēptor vite mee. Res. Vidiſti dn̄e iniquitatē illorū aduerſū me: iudica iudiciū meum. Res. Vidiſti omnē furorem: vniuerſas cogitationes eoꝝ aduerſū me. Sin. Audiſti opprobriū eorū dn̄e: omnes cogitatōnes aduerſū me. Sin. Labia inſurgentiū michi ⁊ meditationes eoꝝ: aduerſum me tota die. Sin. Seſſionē eoꝝ ⁊ reſurrectionē vide: ego ſum pſalmus eoꝝ. Thau. Reddes eis vicem dn̄e: iuxta opera manuū ſuarū. Thau. Dabis eis ſcutum cordis: laborem tuū. Thau. Perſequeris ī furore: ⁊ cōteres eos ſub celis dn̄e. Cap̄. iiii. Aleph

Quomodo obſcuratū ē aurū: mutatus eſt color optimus: diſꝑſi ſūt lapides ſanctuarij ī capite omniū platearū. Beth. Filij ſyon inclitī et amicti auro p̄mo: quomō reputati ſūt in vaſa teſtea. opus manuum figuli. Gimel. Sed ꝛ lamie nudauerūt mammam: lactauerūt catulos ſuos. Filia pp̄li mei crudelis: quaſi ſtrucio ī deſerto. Deleth. Adheſit lingua lactentis ad palatū eius in ſiti; paruuli petierunt panem: et nō erat q̄ frangeret eis. He. Qui veſcebantur voluptuoſe interierunt in vijs: qui nutriebātur ī croceis amplexati ſunt ſtercora. Vau. Et maior effecta ē iniquitas filie pp̄li mei peccato ſodomorū: q̄ ſubuerſa eſt in momento. ꝛ non ceperūt ī ea manꝰ. Zay. Candidiores nazarei eius niue. nitidiores lacte: rubicūdiores ebore antiquo: ſaphiro pulcriores. Heth. Denigrata eſt ſup carbones facies eorū: et non ſunt cogniti in plateis. Adheſit cutis eoꝝ oſſibus: aruit ꝛ facta eſt quaſi lignū. Theth. Melius fuit occiſis gladio q̄ȝ interfectis fame: quoniā iſti extabuerunt cōſumpti a ſterilitate terre. Joth. Manꝰ mulierū miſericordiū coxerūt filios ſuos: facti ſunt cibꝫ eaꝝ in contricione filie pp̄li mei. Caph. Compleuit dn̄s furorem ſuū: effudit iram indignatōnis ſue. Et ſuccendit ignē in ſyon: ꝛ deuorauit fundamēta eius. Lameth. Non crediderunt reges terre ꝛ vniuerſi habitatores orbis: qm̄ ingrederet̄ hoſtis ꝛ inimicus ꝑ portas iheruſalē. Mem Propter peccata prophetaꝝ eius et iniquitates ſacerdotum eius: qui effuderūt in medio eius ſanguinē iuſtoꝝ. Nun. Errauerūt ceci in plateis: polluti ſūt ſāguine. Cūq; nō poſſēt: tenuerūt lacinias ſuas. Samech Recedite polluti clamauerunt eis: recedite abite: nolite tangere. Iurgati quippe ſunt ꝛ cōmoti dixerūt: inter gentes non addet vltra ut inhabitet ī eis. Phe. Facies dn̄i diuiſit eos: nō addet ut reſpiciat eos. Facies ſacerdotū nō erubuerūt: neq; ſenū miſerti ſunt. Ayn. Cum adhuc ſubſiſteremus defecerunt oculi noſtri ad auxiliū noſtrū vanū: cum reſpiceremus attenti ad gentem q̄ ſaluare nō poterat. Sade. Lubricauerunt veſtigia noſtra in itinere plateaꝝ noſtraꝝ: appropīquauit finis noſter: completi ſunt dies noſtri: quia venit finis noſter. Coph. Velociores fuerūt ꝑſecutores nr̄i aquilis celi: ſup mōtes ꝑſecuti ſunt nos: in deſerto inſidiati ſūt nobis. Res. Spiritꝰ oris nr̄i criſtꝰ dn̄s captus eſt in peccatis nr̄is: cui diximus. in umbra tua viuemus in gentibus. Sin. Gaude ꝛ letare filia edom que habitas ī terra hus. Ad te quoq; perueniet calix: inebriaberis atq; nudaberis. Thau. Cōpleta ē iniquitas tua filia ſyon: nō addet vltra ut trāſmigret te. Viſitabit iniquitatē tuā filia edom: diſcooperiet pcc̄a tua. Explicit lamētaciones ihĕmie. Incipit oracio eiuſdem

Recordare dn̄e quid acciderit nobis: intuere et reſpice obprobriū nr̄m. Hereditas nr̄a verſa ē ad alienos: domꝰ nr̄e ad extraneos. Pupilli facti ſumꝰ abſq; pr̄e: matres nr̄e q̄ſi vidue. Aquā nr̄am pecunia bibimus: ligna nr̄a p̄cio cōparauimꝰ. Ceruicibꝫ minabamr̄: laſſis nō dabat̄ requies. Egipto dedimꝰ manū ꝛ aſſirijs: ut ſaturemur pane. Patres nr̄i peccauerunt ꝛ non ſunt: ꝛ nos iniquitatem eorū portauimus. Serui dominati ſūt nr̄i: non fuit qui redimeret de manu eoꝝ. In manibꝫ nr̄is afferebamꝰ panē nobis: a facie gladij in deſerto. Pellis nr̄a quaſi clibanus exuſta eſt: a facie

· aīabꝰ

tempeſtatũ famis. Mulieres in ſyon humiliauerũt: ⁊ virgines ĩ ciuitatibꝫ iuda. Principes manu ſuſpenſi ſunt: facies ſenũ non erubuerũt. Adoleſcentibus impudice abuſi ſunt: ⁊ pueri in ligno corruerũt. Senes defecerunt de portis: iuuenes de choro pſallentium. Defecit gaudium cordis noſtri: verſus eſt in luctũ chorus noſter. Cecidit corona capitis noſtri: ve nobis quia peccauimꝰ. Propterea meſtũ factũ eſt in dolore cor nr̃m: ideo cõtenebrati ſũt oculi noſtri. Propter mõtem ſyon quia diſperijt: vulpes ãbulauerũt in eo. Tu aũt dñe in eternũ ꝑmanebis: ſoliũ tuũ in generationẽ ⁊ generationẽ. Quare imꝑpetuũ obliuiſceris nr̃i: dereliques nos ĩ longitudinẽ dierꝫ? Cõuerte nos domine ad te ⁊ cõuertemur: innoua dies noſtros ſicut a principio. Sed proiciẽs repuliſti nos: iratus es cõtra nos vehemẽter. Explicit oratio ihẽmie

Incipit prefatio in librum baruch

notarij ieremie ꝓphe

Liber iſte qui baruch noĩe p̄notatur in hebreo canone nõ habetur ſed tantũ in vulgata editiõne: ſimiliter et epiſtola iheremie. Propter noticiam autem legentiũ hic ſcripta ſunt: quia mlta de criſto nouiſſimiſqꝫ temporibꝫ indicant. Incipit liber baruch.

Et hec verba libri q̄ ſcripſit baruch filiꝰ nerie filij maaſie filij ſedechie filij ſedei filij helchie in babilonia in ãno quinto in ſeptima die menſis: in tempore quo ceperũt caldei iheruſalẽ ⁊ ſuccenderunt eam igni. Et legit baruch verba libri huiꝰ ad aures iechonie filij ioachim regis iuda ⁊ ad aures vniuerſi ꝑpli venientis ad librũ: ⁊ ad aures potentiũ filiorꝫ regũ. ⁊ ad aures preſbiterorꝫ ⁊ ad aureſ ꝑpli a minimo vſqꝫ ad maximũ eorꝫ: omniũ habitantium in babilonia ad flumen ſodi. Qui audientes plorabãt ⁊ ieiunabãt: ⁊ orabãt in conſpectu dñi. Et collegerũt pecuniam in conſpectu dñi ſcdm ꝙ potuit vniuſcuiuſqꝫ manus. Et miſerũt ĩ iheruſalẽ ad ioachim filiũ helchie filij ſalõ i ſacerdotem: ⁊ ad ſacerdotes ⁊ ad omnẽ ꝑplm qui inuenti ſunt cum eo ĩ iheruſalẽ: cum acciperet vaſa templi dñi que ablata fuerant de templo reuocare in terram iuda. decima die menſis ſyban. vaſa argentea que fecit ſedechias filius ioſie rex iuda poſtea q̄ꝫ accepiſſet nabuchodonoſor rex babilonis iechoniã ⁊ principes et vinctos et potentes et ꝑplm terre a iheruſalẽ: et duxit eos vinctos in babilonẽ. Et dixerũt. Ecce miſimus ad vos pecuniaſ: de quibꝫ emite olocauſtomata ⁊ thuſ et facite manaa: ⁊ offerte pro peccato ad aram dñi dei noſtri. Et orate ꝓ vita nabuchodonoſor regis babilonie et ꝓ vita balthaſar filij eiꝰ: vt ſint dies eorꝫ ſicut dies celi ſuper terrã: vt det dñs virtutem nobis et illuminet oculos noſtros: vt viuamus ſub vmbra nabuchodonoſor regis babilonis et ſub vmbra balthaſar filij eius: ⁊ ſeruiamus eis multis diebus. ⁊ inueniamꝰ graciã in conſpectu eorꝫ. Et pro nobis ipſis orate ad dominũ deũ noſtrũ qꝛ peccauimꝰ domino deo noſtro: et non eſt auerſus furor eius a nobis vſqꝫ in hunc diem. Et legite librũ iſtũ quẽ miſimus ad vos recitari in templo dñi in die ſolemni: ⁊ in die oportuno. Et dicetis. Domino iuſticia: nobis autẽ cõfuſio faciei noſtre ſicut eſt dies hec:

omni iuda ⁊ habitantibꝫ iheruſalem regibus noſtris et principibꝫ noſtris ſacerdotibus et ꝓphetis noſtris· et patribus noſtris. Peccauimꝰ ante dn̄m deū noſtrū et non credidimꝰ diffidentes in eum: ⁊ non fuimꝰ ſubiectibiles illi: ⁊ nō obaudiuimꝰ vocem dn̄i dei noſtri ut ambularemꝰ in mandatis eius q̄ dedit nobis. A die qua eduxit patres noſtros de terra egipti uſq; ad diē hāc eramus incredibiles ad dn̄m deū noſtrum: ⁊ diſſipati receſſimus ne audiremus vocem ipſius. Et adheſerūt nobis multa mala ⁊ maledictōnes que conſtituit dominꝰ moyſi ſeruo ſuo: q̄ eduxit patres noſtros de terra egipti dare nobis terrā fluentem lac et mel: ſicut hodierna die. Et non audiuimꝰ vocem domini dei noſtri ſecundum omnia verba prophetarꝫ quos miſit ad nos ⁊ ad iudices noſtros: ⁊ abiuimus vnuſquiſqꝫ in ſenſū cordis nr̄i maligni· operari dijs alienis: faciētes mala āte oclos domini dei noſtri. c.ii.

Propter qđ ſtatuit dn̄s deꝰ noſter verbū ſuū qđ locutꝰ eſt ad nos et ad iudices noſtros qui iudicauerūt in iheruſalē et ad reges noſtros et ad principes noſtros ⁊ ad omnē iſrahel ⁊ iuda: ut adduceret dn̄s ſup̱ nos mala magna que nō ſunt facta ſub celo quēadmodū facta ſunt in iheruſalem ſecūdū que ſcripta ſunt in lege moyſi ut manducaret homo carnes filij ſui et carnes filie ſue. Et dedit eos ſb̄ manu regū omniū qui ſunt ī circuitu noſtro in improperiū ⁊ in deſolationē: ⁊ in omībus pp̄lis in quibus nos diſpſit dn̄s. Et facti ſumꝰ ſubtus ⁊ non ſupra: quia peccauimꝰ dn̄o deo noſtro· non obaudiendo voci ipſius. Dn̄o deo nr̄o iuſticia: nobis aūt ⁊ patribus noſtris cōfuſio faciei ſicut eſt dies hec. Quia locutus eſt deus ſup̱ nos omīa mala hec que venerūt ſup̱ nos: et nō ſumꝰ deprecati faciē dn̄i dei noſtri ut reuerteremur vnuſquiſq; noſtrū a vijs noſtris peſſimis. Et vigilauit dn̄s in malis: et adduxit ea ſup̱ nos: quia iuſtus eſt dominꝰ in omībꝫ operibus ſuis que mandauit nobis: ⁊ non audiuimꝰ vocem ipſius: ut iremus in preceptis dn̄i que dedit ante faciē nr̄am. Et nunc domine deꝰ iſrahel qui eduxiſti pp̄lm tuū de terra egipti in manu valida ⁊ in ſignis et in ꝓdigijs et in virtute tua magna ⁊ in brachio excelſo: ⁊ feciſti tibi nomē ſicut eſt dies iſta: peccauimꝰ · impie geſſimꝰ. inique egimus dn̄e deus noſter in omnibus iuſticijs tuis. Auertat̄ ira tua a nobis: quia derelicti ſumꝰ pauci inter gentes vbi diſp̱ſiſti nos. Exaudi dn̄e preces nr̄as ⁊ orationes nr̄as: et educ nos propter te: ⁊ da nobis inuenire gratiam ante faciem eorꝫ qui nos abduxerunt: ut ſciat omnis terra quia tu es dn̄s deus noſter: ⁊ quia nomē tuum inuocatū eſt ſup̱ iſrahel ⁊ ſup̱ genus ipſiꝰ. Reſpice domine de domo ſancta tua in nos: ⁊ inclina aurē tuā ⁊ exaudi nos. Aperi oculos tuos ⁊ vide: q̄a nō mortui qui ſunt in inferno· quorū ſpiritus acceptus eſt a viſceribus ſuis dabūt honorem et iuſtificationē dn̄o: ſed anima que triſtis eſt ſup̱ magnitudinē mali ⁊ incedit curua et in infirma ⁊ eiꝰ oculi deficientes. et anima eſuriens dat tibi gloriā et iuſticiā domino: quia non ſecūdū iuſticias patrum nr̄orū nos fundimꝰ p̄ces et petimus miſericordiā ante conſpectū tuū domine deus noſter: ſed quia miſiſti iram tuā ⁊ furorem tuū ſup̱ nos: ſicut locutus es ĩ manu puerorꝝ tuorꝝ ꝓphetarꝝ dicens. Hic dicit dn̄s. Inclinate humerū veſtrū ⁊ ceruicem veſtrā: ⁊ operam facite regi babilonis: ⁊ ſedebitis in terra quā dedi patribꝫ veſtris. Qđ ſi nō feceritis nec audieritis vocē dn̄i dei veſtri operari regi babilonie: defectionē veſtrā faciā de ciuitatibꝫ iuda et a foris iheruſalē: et auferā a vobis vocem iocūditatis ⁊ vocem gaudij et vocem ſponſi ⁊ vocem ſponſe: et erit omnis terra ſine veſtigio ab inhabitantibus eam. Et non audierūt vocē tuā ut operarent̄ regi babilonis: ⁊ ſtatuiſti verba tua que locutus es in manibus puerorꝝ tuorꝝ ꝓphetarꝝ: ut trāſferrentur oſſa regū noſtrorꝝ ⁊ oſſa patrū nr̄orꝝ de loco ſuo. Et ecce ſunt ꝓiecta in calore ſolis ⁊ in gelu noctis: ⁊ mortui ſunt in doloribus peſſimis in fame ⁊ in gladio ⁊ emiſſione. Et poſuiſti templū in quo inuocatū eſt nomē tuū in ipſo ſicut hec dies: ꝓpter iniquitatem domus iſrahel et domus iuda. Et feciſti ĩ nobis dn̄e deꝰ noſter ſcd̄m omnē bonitatē tuā et ſcd̄m omnē miſerationē tuā illā magnā ſicut locutꝰ es in manu pueri tui moyſi: ĩ die qua precepiſti ei ſcribere legem tuā coram filijs iſrahel dicens. Si non obaudieritis vocem meā: multitudo hec magna conuertetur in minimā gentem quoniā eos diſꝑgam: q̃a ſcio ꝙ me non audiet ꝓplus. Populus eſt enim dura ceruice: Et conuertet̄ ad cor ſuū in terra captiuitatis ſue: et ſcient quia ego ſum dn̄s deus eorū. Et dabo eis cor ⁊ intelligēt: et aures ⁊ audient: Et laudabūt me ĩ terra captiuitatis ſue: et memores erunt nominis mei: Et auertent ſe a dorſo ſuo duro et a malignitatibus ſuis: quia reminiſcentur viam patrū ſuorꝝ qui peccauerūt ĩ me. Et reuocabo illos in terrā quā iuraui patribus illorꝝ abraham yſaac ⁊ iacob: ⁊ dominabūtur ei. Et multiplicabo eos: ⁊ non minorabūtur: Et ſtatuā illis teſtamentū alterꝝ ſempiternū: ut ſim illis in deum: ⁊ ipſi erūt michi in ꝓplm̄: Et nō mouebo āplꝰ ꝓplm̄ meū filios iſrl̄ a terra quam dedi eis.

c. iii.

Et nunc dn̄e deus iſrahel: anima in anguſtijs et ſpiritus anxius clamat ad te. Audi dn̄e et miſerere q̃a deus es miſericors: ⁊ miſerere nr̄i quia peccauimus ante te. Quia tu ſedes in ſempiternū: et nos peribimꝰ in euum. Dn̄e deus omnipotēs deus iſrl̄ audi nūc orationem mortuorꝝ iſrl̄ et filiorꝝ ipſorꝝ: quia peccauerūt ante te ⁊ nō audierunt vocem dn̄i dei ſui: ⁊ agglutinata ſūt nobis mala. Noli meminiſſe iniquitatis patrum noſtrorꝝ: ſed memento manꝰ tue ⁊ nominis tui in tp̄e iſto: quia tu es dn̄s deus noſter ⁊ laudabimꝰ te dn̄e: quia ꝓpter hoc dediſti timorem tuū in cordibus nr̄is: et ut inuocemꝰ nomē tuū et laudemꝰ te in captiuitate nr̄a: quia cōuertemur ab iniquitate patrum nr̄orꝝ qui peccauerūt āte te. Et ecce nos ĩ captiuitate nr̄a ſumꝰ hodie quo nos diſꝑſiſti in improperiū ⁊ in maledictionē ⁊ in peccatum ſcd̄m om̄es iniquitates patrū noſtrorꝝ: qui diſceſſerūt a te dn̄e deus noſter. Audi iſrahel mādata vite: auribꝫ ꝑcipe ut ſcias prudentiā. Quid ē iſrl̄ ꝙ ĩ terra inimicorꝝ es? Inueteraſti ĩ terra aliena: coinquinatus es cum mortuis. Deputatꝰ es cū deſcendentibus in infernū: dereliquiſti fontem ſapientie. Nam ſi in via dei ambulaſſes: habitaſſes utiqꝫ in pace ſuꝑ terrā. Diſce ubi ſit prudentia ubi ſit virtus ubi ſit

omp̄

intellectus: ut ſcias ſimul ubi ſit lõgiturnitas vite ⁊ victꝰ: ubi ſit lumẽ oculoꝝ ⁊ pax. Quis inuenit locum eius? Et quis intrauit in theſauros eius? Ubi ſunt principes gentiũ: et qui dominant̃ ſuꝑ beſtias que ſunt ſuꝑ terram? Qui in auibꝫ celi ludũt: qui argentum theſaurizant et aurũ in quo confidũt homines: ⁊ non eſt finis acquiſitionis eoꝝ. Qui argẽtũ fabricãt: et ſolliciti ſũt: nec ẽ inuentio opeꝝ ſuoꝝ. Exterminati ſunt et ad inferos deſcenderũt: ⁊ alij loco eoꝝ exſurrexerũt. Iuuenes viderũt lumen: ⁊ habitauerũt ſuꝑ terrã. Viam aũt diſcipline ignorauerunt: neqꝫ intellexerũt ſemitas eiꝰ: neqꝫ filij eoꝝ ſuſceperũt eam. A facie ipſoꝝ longe facta eſt. Non eſt audita ĩ terra chanaan: neqꝫ viſa eſt in theman. Filij quoqꝫ agar qui exquiſierũt prudẽtiam que de terra eſt. negociatores terre et theman: ⁊ fabellatores et exquiſitores prudentie ⁊ intelligencie: viam aũt ſapientie neſcierũt: neqꝫ cõmemorati ſunt ſemitas eiꝰ. O iſrahel q̃ꝫ magna eſt domus dei: ⁊ ingens locꝰ poſſeſſionis eius. Magnus ⁊ nõ habẽs finẽ: excelſus ⁊ immenſus. Ibi fuerũt gigãtes nominati: illi qui ab inicio fuerũt ſtatura magna ſcientes bellum. Non hos elegit dñs: neqꝫ viam diſcipline inuenerũt: ꝓpterea perierunt. Et quoniã nõ habuerũt ſapientiã: perierunt ꝓpter ſuã inſipientiã. Quis aſcẽdit in celũ et accepit eam: ⁊ eduxit eam de nubibus? Quis tranſfretauit mare et inuenit illã: et attulit illã ſuꝑ aurum electũ? Non eſt qui poſſit ſcire vias eius: neqꝫ qui exquirat ſemitas eiꝰ. Sed qui ſcit uniuerſa nouit eam: ⁊ inuenit eam prudentia ſua. Qui p̄parauit terram in eterno tẽpore: et repleuit eam pecudibꝫ et quadrupedibꝫ. Qui emittit lumẽ ⁊ vadit: ⁊ vocauit illud: et obedit illi in tremore. Stelle autem dederũt lumen in cuſtodijs ſuis: ⁊ letate ſunt. Vocate ſunt: ⁊ dixerunt. Aſſumus. Et luxerũt ei cũ iocunditate: qui fecit illas. Hic eſt deus noſter: et non eſtimabitur alius aduerſus eum. Hic adinuenit omnẽ viam diſcipline: et tradidit illã iacob puero ſuo: ⁊ iſrahel dilecto ſuo. Poſt hec in terris viſus eſt: ⁊ cum hominibus cõuerſatꝰ eſt. c.iiii.

Hic liber mandatoꝝ dei: ⁊ lex que eſt in eternũ. Omnes qui tenent eam ꝑuenient ad vitam: qui aũt dereliquerũt eam in mortem. Cõuertere iacob ⁊ ap̄hende eam: ambula ꝑ viam ad ſplendorem eius contra lumen eiꝰ. Ne tradas alteri gloriã tuã: et dignitatem tuã genti aliene. Beati ſumus iſrahel: quoniã que deo placent manifeſta ſunt nobis. Animequior eſto pp̄lus dei: memorabilis iſrahel. Venũdati eſtis gentibus non in ꝑditionẽ: ſed ꝓpter qđ ĩ ira ad iracũdiã ꝓuocaſtis dñm. traditi eſtis aduerſarijs. Exacerbaſtis enim eum qui fecit vos deum eternũ: ĩmolantes demonijs et nõ deo. Obliti enĩ eſtis eũ q̃ nutriuit voſ: et contriſtaſtis nutricem veſtrã ihrlm. Vidit enim iracũdiã a deo venientem vobis: ⁊ dixit. Audite confines ſyon. Adduxit enĩ michi deus luctũ magnũ. Vidi enim captiuitatẽ pp̄li mei filioꝝ meoꝝ ⁊ filiaꝝ: quã ſuꝑduxit illis eternus. Nutriui enim illos cũ iocunditate: dimiſi aũt illos cũ fletu ⁊ luctu. Nemo gaudeat ſuꝑ me viduã ⁊ deſolatã: a multis derelicta ſum propter peccata filioꝝ meoꝝ: quia declinauerũt a lege dei. Iuſticias aũt ipſius neſcierũt: nec ambulauerũt per vias mãdatoꝝ dei: neq; per ſemitas veritatis eius cū iuſticia ingreſſi ſunt. Veniāt cōfines ſyon: ⁊ memorentur captiuitatem filiorū ⁊ filiarꝫ mearꝫ: quā ſuꝑduxit illis eternus. Adduxit enim ſuꝑ illos gentem de longinquo: gentem improbā et alterius lingue qui nō ſunt reueriti ſenem: neq; puerorꝫ miſerti ſūt. Et abduxerūt dilectos vidue: et a filijs vnicam deſolauerūt. Ego aūt quid poſſū adiuuare vos? Qui enī adduxit ſuꝑ vos mala: ipſe vos eripiet de manibꝫ inimicorꝫ veſtrorꝫ. Ambulate filij ambulate: ego enim derelicta ſum ſola. Exui me ſtola pacis: indui aūt me ſacco obſecrationis: ⁊ clamabo ad altiſſimū in diebus meis. Animequiores eſtote filij: clamate ad dn̄m et eripiet vos de manu principū inimicorꝫ. Ego enim ſperaui in eternū ſalutem veſtrā: et venit michi gaudiū a ſancto ſuper miſericordia. q̄ veniet vobis ab eterno ſaluatore veſtro. Emiſi enim vos cū luctu ⁊ ploratu: reducet aūt vos michi deus cum gaudio ⁊ iocunditate in eternum. Sicut enim viderūt vicine ſyon captiuitatem veſtrā a deo: ſic videbūt et in celeritate ſalutem veſtrā in deo: q̄ ſuꝑueniet vobis cū honore magno et ſplendore eterno. Filij patienter ſuſtinete iram que ſuꝑuenit vobis. Perſecutus eſt enim te inimicus tuus: ſed cito videbis ꝑditionē ipſius: ⁊ ſuꝑ ceruices ipſius aſcendes. Delicati mei ambulauerunt vias aſperas: ducti ſunt enim ut grex direptꝰ ab inimicis. Animequiores eſtote filij: ⁊ ꝓclamate ad dn̄m. Erit enī memoria veſtra ab eo qui duxit vos. Sicut enī fuit ſenſus veſter ut erraretis a deo: decies tantū iterū cōuertentes requiretis eum. Qui enim induxit vobis mala: ipſe rurſū adducet vobis ſempiternā iocūditatē cum ſalute veſtra. Animequior eſto iheruſalē. Exhortatur enim te: qui te nominauit. Nocentes peribūt qui te vexauerūt: ⁊ qui gratulati ſunt in tua ruina punientur. Ciuitates quibꝫ ſeruierunt filij tui punientur: ⁊ que accepit filios tuos. Sicut enim gauiſa eſt in tua ruina ⁊ letata ē ī caſu tuo: ſic cōtriſtabitur in ſua deſolatione. Et amputabitur exultatio multitudinis eiꝰ: et gaudimoniū eiꝰ erit in luctū. Ignis enim ſuꝑueniet ei ab eterno in longiturnis diebus: ⁊ habitabitur a demonijs in multitudine temporis. Circūſpice iheruſalem ad orientē: ⁊ vide iocunditatē a deo tibi venientem. c. v.

Ecce enim veniūt filij tui: q̄s dimiſiſti diſꝑſos veniūt collecti ab oriente uſq; ad occidentē: in verbo ſancti gaudentes in honorem dei. Cap

Exue te iheruſalē ſtola luctus et vexationis tue: ⁊ indue te decore ⁊ honore que a deo tibi eſt ī gloria ſempit̄na. Circūdabit te deꝰ dyployde iuſticie: ⁊ imponet mitrā capiti tuo honoris eterni. Deus enim oſtendet ſplendorem ſuū in te: omni q̄ ſub celo eſt. Nominabit̄ enim tibi nomē tuū a deo ī ſempiternū: pax iuſticie ⁊ honor pietatis. Exurge iheruſalē et ſta in excelſo: et circūſpice ad orientem et vide collectos filios tuos ab oriēte ſole uſq; ad occidentē: ī verbo ſancti gaudentes dei memoria. Exierunt enim abs te pedibus ducti ab inimicis: adducet aūt illos dominus ad te portatos in honorē ſicut filios regni. Conſtituit enim deꝰ humiliare omnē montē excelſum et rupes ꝑhennes: et conualles replere in equalitatē terre: ut ambulet iſrahel diligenter in honorem dei. Obumbrauerūt autem ſilue: ⁊ omne lignū ſuauitatis iſrahel mandato dei. Adducet enim de⁹ iſrł cum iocūditate in lumine maieſtatis ſue: cum miſericordia ⁊ iuſticia que ē ex ip̄o. Incip̄ exemplū epl̄e eiuſdem quā miſit iheremias ad abductos captiuos in babiloniā a rege babiloniorum: ut annūciaret illis ſecundum quod preceptum eſt illi a deo. c. vi.

Propter peccata que peccaſtis ante deū: abducemini in babiloniā captiui a nabuchodonoſor rege babiloniorū. Ingreſſi itaq; in babilonē eritis ibi annis plurimis et tempus lōgū uſq; ad generationes ſeptē: poſt hoc aūt educā vos inde cum pace. Nunc aūt videbitis ī babilonia deos aureos ⁊ argēteos ⁊ lapideos ⁊ ligneos ī humeris portari: oſtentantes metū gentibus. Videte ergo ne ⁊ vos ſimiles efficiamini factis alienis ⁊ metuatis: ⁊ metus vos capiat in ip̄is. Viſa itaq; turba de retro et ab ante orātes: dicite in cordibus veſtris. Te oportet adorari dn̄e. Angel⁹ aūt me⁹ vobiſcū eſt. Ipſe aūt exquirā animas vr̄as. Nam ligna ipſoꝝ polita a fabro ip̄a etiā inaurata ⁊ inargētata falſa ſūt: ⁊ nō poſſūt loqui. Et ſicut virgini amanti ornamenta: ita accepto auro fabricata ſūt. Coronas certe aureas habēt ſup̲ capita ſua dij illoꝝ: unde ſubtrahūt ſacerdotes ab eis aurū ⁊ argentū: ⁊ erogant illud in ſemetip̄is. Dant aūt ⁊ ex ip̄o ꝓſtitutis et meretrices ornāt: ⁊ iterū cū receperint illud a meretricibus ornant deos ſuos. Hij aūt non liberantur ab erugine et tinea. Opertis aūt illis veſte purpurea extergent faciē ipſoꝝ ꝓpter puluerē domus: q̄ eſt plurim⁹ inter eos. Sceptrū aūt habet ut homo ſicut iudex regionis: qui in ſe peccantem non interficit. Habet etiā in manu gladiū et ſecurim: ſe aūt de bello et a latronibus non liberat. Unde vobis notū ſit: quia non ſūt dij. Nō ergo reuereamini eos. Sicut enim vas hominis cōfractū inutile efficitur: tales ſunt ⁊ dij illoꝝ. Cōſtitutis illis ī domo: oculi eoꝝ pleni ſūt puluere a pedibus introeuntiū. Et ſicut alicui qui regem offendit circūſepte ſunt ianue: aut ſicut ad ſepulcrū adductum mortuum ita tutant ſacerdotes oſtia clauſuris ⁊ ſeris: ne a latronibꝫ exſpolientur. Lucernas accendūt illis: ⁊ quidem multas: ex quibꝫ nullā videre poſſunt. Sunt aūt ſicut trabes in domo. Corda vero eorū dicūt elingere ſerpentes qui de terra ſūt: dū comedūt eos et veſtimentū ipſoꝝ: ⁊ nō ſentiūt. Nigre ſiūt facies eoꝝ a fumo: qui in domo fit. Supra corpus eoꝝ ⁊ ſupra caput eoꝝ volant noctue ⁊ hyrundines: ⁊ aues etiā ſimiliter ⁊ catte. Unde ſciatis quia non ſunt dij. Ne ergo timueritis eos. Aurū etiā qđ habent ad ſpeciē: niſi aliquis exterſerit eruginē: nō fulgebunt. Neq; enim dum cōflarent̄ ſentiebant: ex omni p̄cio empta ſunt ī quibus ſpiritus nō eſt in ip̄is. Sine pedibus in humeris portant̄: oſtentātes ignobilitatē ſuā hominibꝫ. Confundantur etiā qui colūt ea. Propterea ſi ceciderint in terrā a ſemetip̄is nō conſurgūt: neq; ſi quis eum ſtatuerit rectū per ſemetip̄m ſtabit: ſed ſicut mortuis humeri illis apponētur. Hoſtias illorum vendūt ſacerdotes ip̄oꝝ ⁊ abutuntur: ſimiliter ⁊ mulieres eoꝝ decerpētes neq; infirmo neq; mendicāti aliquid impertiūt de ſacrificijs eoꝝ. Fete ⁊ menſtruate eos contingūt. Scientes itaq; ex hiis quia non ſunt dij: ne timeatis eos. Vnde eñi vocant̄ dij? Quia mulieres apponūt dijs argenteis et aureis ⁊ ligneis: ⁊ in domibʒ eoꝝ ſacerdotes ſedent habentes tunicas ſciſſas et capita ⁊ barbā raſam: quoꝝ capita nuda ſunt. Rugiūt aūt clamātes cōtra deos ſuos: ſicut ī cena mortui. Veſtimenta eoꝝ auferunt ſacerdotes: et veſtiūt vxores ſuas ⁊ filios ſuos. Neqʒ ſi quid mali patiūtur ab aliquo· neqʒ ſi quid boni poterūt retribuere: neqʒ regem cōſtituere poſſunt neqʒ auferre. Similiter neqʒ dare diuitias poſſunt: neqʒ malū retribuere. Si q̄s illis votum vouerit ⁊ nō reddiderit: neqʒ hoc requirūt. Hominē a morte nō liberāt: neqʒ infirmū a potentiore eripiūt. Hominē cecū ad viſum non reſtituūt: de neceſſitate hominē non liberabūt. Vidue non miſerebūtur: neqʒ orphanis bene facient. Lapidibus de mōte ſimiles ſunt dij illoꝝ lignei ⁊ lapidei ⁊ aurei et argentei: qui aūt colūt ea cōfundētur. Quomō ergo eſtimādū eſt aut dicendū illos eſſe deos? Adhuc enim ipſis caldeis non honorātibus ea: q̄ cum audierint mutū non poſſe loqui offerūt illud ad bel: poſtulātes ab eo loqui: quaſi poſſint ſentire qui nō habēt motū. Et ipſi cū intellexerint: relinquent ea. Senſum enim non habent ipſi dij illoꝝ. Mulieres aūt circūdate funibʒ in vijs ſedent: ſuccendētes oſſa oliuaꝝ. Cū aūt aliqua ex ipſis abſtracta ab aliquo tranſeūte dormierit: ꝓxime ſue exprobrat ꝙ ea non ſit digna habita ſicut ipſa: neqʒ funis eius diruptus ſit. Omnia aūt que illis fiūt falſa ſunt. Quomō eſtimādū aut dicendū eſt illos eſſe deos? A fabris aūt ⁊ aurificibʒ facta ſūt. Nichil aliud erūt niſi id qđ volūt eſſe ſacerdotes. Aurifices etiā ipſi qui ea faciunt non ſunt multi temporis. Nūquid ergo poſſunt ea q̄ fabricata ſūt ab ipſis eſſe dij? Reliquerunt aūt falſa et opprobriū· poſtea futuris. Nam cum ſupuenerit illis p̄liū et mala: cogitant ſacerdotes vbi ſe abſcondant cum illis. Quomō ergo ſentiri debeāt quoniā dij ſunt qui nec de bello ſe liberāt: neqʒ de malis ſe eripiūt? Nam cum ſint lignea et inaurata et inargentata: ſcietur poſtea quia falſa ſunt ab vniūſis gentibʒ et regibʒ que manifeſtata ſunt quia non ſunt dij: ſed opera manuū hominū· ⁊ nullū opꝰ dei cū illis. Vnde ergo notū eſt q̄a non ſūt dij: ſed opera manuū hoīm: ⁊ nullum dei opꝰ ī ipſis ē. Regē regioni nō ſuſcitant: neqʒ pluuiā hominibʒ dabunt. Judiciū quoqʒ non diſcernent: neqʒ regiones liberabunt ab iniuria: quia nichil poſſunt ſicut cornicule inter mediū celi et terre. Etenī cū inciderit ignis in domū deoꝝ ligneoꝝ ⁊ argenteoꝝ ⁊ aureoꝝ: ſacerdotes quidē ipſoꝝ fugient et liberabuntur: ipſi vero ſicut trabes ī medio cōburentur. Regi aūt et bello nō reſiſtent. Quomō ergo eſtimandū ē aut recipiēdū quia dij ſūt? Non a furibʒ neqʒ a latronibʒ ſe liberabūt dij lignei ⁊ lapidei ⁊ inaurati ⁊ inargētati: quibʒ iniqui fortiores ſūt. Aurū et argentū et veſtimentū quo operti ſunt auferent illis et abibūt: nec ſibi auxiliū ferent. Itaqʒ melius eſt eſſe regem oſtentantē virtutē ſuā· aut vas in domo vtile ī quo gloriabitur qui poſſidet illud qʒ falſi dij: vel oſtiū ī domo qđ cuſtodit que in pace ſunt: qʒ falſi dij. Sol quidē et luna ac ſidera cum ſint ſplendida et emiſſa ad vtilitates obaudiunt: ſimiliter et fulgur cū apparuerit ꝑſpicuū eſt. Idipm̄ aūt

cũ eo

et ſpiritꝰ in om̄i regione ſpirat: ⁊ nubes quibꝫ cum imperatū fuerit a deo ꝑambulare in univerſum orbem: ꝑficiūt qđ imperatū eſt eis. Ignis etiam miſſus deſuꝑ ut conſumat montes ⁊ ſiluas: facit qđ p̄ceptū eſt ei. Hec autē neqꝫ ſpeciebus neqꝫ virtutibus uni eorum ſimilia ſunt. Unde neqꝫ eſtimandum eſt neqꝫ dicendū illos eſſe deos: quādo non poſſunt neqꝫ iudiciū iudicare: neqꝫ facere hominibꝫ. Scientes itaqꝫ quia non ſunt dij: ne ergo timueritis eos. Neqꝫ enī regibꝫ maledicēt: neqꝫ benedicent. Signa etiā in celo gentibus non oſtendunt: neqꝫ ut ſol lucebūt: neqꝫ illuminabūt ut luna. Beſtie meliores ſunt illis: que poſſunt fugere ſub tectū ac ꝓdeſſe ſibi. Nullo itaqꝫ modo nobis eſt manifeſtū quia ſūt dij: ꝓpter qđ ne timeatis eos. Nā ſicut in cucumerario formido nichil cuſtodit: ita ſūt dij illoꝝ lignei ⁊ argentei et inaurati. Eodē modo et in orto ſpina alba: ſupra quā omnis auis ſedet. Similiter ⁊ mortuo ꝓiecto in tenebris. ſimiles ſunt dij illoꝝ lignei ⁊ inaurati ⁊ inargentati. A purpura q̊ꝫ et murice q̄ ſupra illos tineant ſcietis utiqꝫ: quia non ſunt dij. Ipſi etiā poſtremo comedūtur: ⁊ erit opprobrium in regione. Melior eſt homo iuſtus qui non habet ſimulacra: nā erit longe ab opprobrijs. Explicit liber baruch Incipit plogus in ezechielē ꝓphetam.

Ezechiel ꝓpheta cum ioachin rege iuda captiuus ductus eſt in babilonem: ibiqꝫ hijs qui cū eo captiui fuerāt ꝓphetauit. penitentibꝫ ꝙ ad iheremie vaticiniū ſe ultro adūſarijs tradidiſſent: ⁊ viderent adhuc urbem iheroſolimā ſtare. quā ille caſuram eſſe p̄dixerat. Triceſimo aūt etatis ſue anno et captiuitatis quinto exorſus ē ad cōcaptiuos loqui. Et eodē tp̄e licet poſterior hic ī caldea: iheremias ī iudea prophetauerūt. Sermo eius nec ſatis diſertus nec ad modū ruſticus eſt: ſed ex utroqꝫ medie temperatꝰ. Sacerdos et ipſe fuit ſicut iheremias: principia voluminis ⁊ finem magnis habens obſcuritatibꝫ inuoluta. Sed ⁊ vulgata eius editio non multū diſtat ab hebraico. Unde ſatis miror quid cauſe extiterit: ut ſi eoſdem in uniūſis libris habemus interp̄tes: in alijs eadem. in alijs diuerſa trāſtulerīt. Legite igiť ⁊ hunc iuxta tranſlationē noſtrā: quoniam per cola ſcriptus et commata. manifeſtiorem legentibus ſenſum tribuit. Si autem amici mei et hunc ſubſannauerint dicite eis ꝙ nemo eos compellat ut ſcribant. Sed vereor ne illud eis eueniat quod grece ſignificantius dicitur ut vocentur fagolidori quod eſt mādūcātes ſenecias. Explicit plogus. Incipit ezechiel ꝓpheta. Cap̄ pͥmū.

Et factum eſt in triceſimo anno in q̄rto in quīta menſis: cū eſſem ī medio captiuoꝝ iuxta fluuium chobar: aperti ſunt celi ⁊ vidi viſiones dei. In quīta menſis ipſe ē ānus quintꝰ tranſmigrationis regis ioachin: factū eſt verbū dn̄i ad ezechielē filiū buzi ſacerdotem in terra caldeoꝝ ſecus flumen chobar. Et facta eſt ſuꝑ eum ibi manus dn̄i. Et vidi: et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone: ⁊ nubes magna ⁊ ignis inuoluens. Et ſplendor in circuitu eiꝰ: et de medio ignis quaſi ſpecies electri: id eſt de medio ignis. Et in medio eiꝰ ſimilitudo quatuor animaliū et hic aſpectus eorū. Similitudo hominis in eis. Et quatuor facies uni: ⁊ quatuor penne uni. Et pedes eoꝝ pedes recti: et planta pedis eorū quaſi planta pedis uituli: ⁊ ſcintille quaſi aſpectꝰ eris cādentis. Et manꝰ hominis ſub pennis eoꝝ in quatuor partibꝫ: ⁊ facies ⁊ pennas ꝑ quatuor partes habebāt: iūcteq; erant penne eoꝝ alterꝰ ad alterū. Non reuertebātur cum incederēt: ſed unūqḋq; ante faciē ſuā gradiebatur. Similitudo aūt uultus eoꝝ, facies hominis ⁊ facies leonis a dextris ipſoꝝ quatuor: facies aūt bouis a ſiniſtris ipſorū quatuor: ⁊ facies aquile deſuper ipſoꝝ quatuor; et facies eoꝝ ⁊ penne eoꝝ extente deſuꝑ. Due pēne ſingulorū iungebant̄: et due tegebāt corpora eoꝝ. Et unūqḋq; eoꝝ corā facie ſua ambulabat. Ubi erat impetꝰ ſpiritꝰ illuc gradiebātur: nec reuertebantur cum ambularent. Et ſimilitudo animaliū, aſpectus eorū quaſi carbonū ignis ardentiū: et quaſi aſpectus lampadaꝝ. Hec erat uiſio diſcurrens ī medio animaliū: ſplendor ignis et de igne fulgur egrediens. Et animalia ibant et reuertebant̄: in ſimilitudinem fulguris choruſcātis. Cumq; aſpicerē animalia: apparuit rota una ſuꝑ terram iuxta animalia habens quatuor facies. Et aſpectꝰ rotaꝝ ⁊ opus eaꝝ q̄ſi uiſio maris: ⁊ una ſimilitudo ipſaꝝ quatuor: ⁊ aſpectꝰ eaꝝ ⁊ opera quaſi ſit rota in medio rote. Per quatuor partes eaꝝ euntes ibant: ⁊ non reuertebantur cū ambularent. Statura q̄ꝫ erat rotis ⁊ altitudo. ⁊ horribilis aſpectus: ⁊ totum corpus oculis plenum in circuitu ipſaꝝ quatuor. Cumq; ambularent animalia. ābulabāt pariter et rote iuxta ea: et cū eleuarent̄ animalia de terra. eleuabantur ſimul et rote. Quocūq; ibat ſpiritus: illuc eunte ſpiritu. et rote pariter leuabātur ſequētes eum. Spiritus enim uite erat in rotis. Cū euntibꝫ ibant. ⁊ cū ſtantibꝫ ſtabāt: et cū eleuatis a terra. pariter eleuabātur et rote ſequentes ea: quia ſpiritus uite erat in rotis. Et ſimilitudo ſuꝑ caput animaliū firmamenti quaſi aſpectus criſtalli horribilis. et extenti ſuꝑ capita eoꝝ deſuꝑ. Sub firmamento aūt penne eoꝝ recte alterꝰ ad alteꝝ. Vnūqḋq; duabꝫ alis uelabat corpus ſuū: et alterū ſimiliter uelabatur. Et audiebā ſonū alaꝝ quaſi ſonū aquarū multarum: quaſi ſonū ſublimis dei. Cū ambularent quaſi ſonus erat multitudinis. ut ſonus caſtroꝝ. Cumq; ſtarent dimittebātur penne eorū. Nā cū fieret uox ſuper firmamentū qḋ erat ſuꝑ caput eoꝝ: ſtabāt ⁊ ſubmittebāt alas ſuas. Et ſuꝑ firmamentū qḋ erat imminens capiti eoꝝ quaſi aſpectꝰ lapidis ſaphiri. Similitudo throni: ⁊ ſuꝑ ſimilitudinē throni ſimilitudo quaſi aſpectus hominis deſuꝑ. Et uidi q̄ſi ſpeciem electri. uelut aſpectū ignis intrinſecꝰ eiꝰ per circuitū. a lumbis eius ⁊ deſuꝑ: et a lumbis eius uſq; deorſum uidi q̄ſi ſpeciem ignis ſplendentis in circuitu. uelut aſpectū arcus cum fuerit in nube ī die pluuie. Hic erat aſpectꝰ ſplēdoris ꝑ gyrū. Hec uiſio ſimilitudinis gl̄e dn̄i. Et

Cap 2

E uidi et cecidi in faciē meā: et audiui uocem loquentis. Et dixit ad me. Fili hominis ſta ſuꝑ pedes tuos: ⁊ loquar tecum. Et ingreſſus ē in me ſpiritus poſtq̄ꝫ locutus eſt michi: et ſtatuit me ſupra pedes meos. Et audiui loquentē ad me et dicentem. Fili hominis. mitto ego te ad filios iſrl.

ad gentes apoſtatrices que receſſerūt a me. Patres eoꝝ p̄uaricati ſūt pactū meū uſq; ad diem hanc: ⁊ filij dura facie ⁊ indomabili corde ſunt ad quos ego mitto te. Et dices ad eos. Hec dicit dñs deus: ſi forte uel ip̄i audiāt· et ſi forte quieſcant· quoniā domus exaſperans eſt: et ſcient quia ꝓpheta fuerit in medio eoꝝ. Tu ergo fili hominis ne timeas eos neq; ſermones eoꝝ metuas: quoniā increduli ⁊ ſubuerſores ſunt tecum: et cum ſcorpionibꝫ habitas. Verba eoꝝ ne timeas: ⁊ uultꝰ eoꝝ ne formides: quia domus exaſperās eſt. Loqueris ergo uerba mea ad eos ſi forte audiant ⁊ quieſcāt: quoniā irritatores ſūt. Tu aūt fili hominis audi quecunq; loquor ad te: ⁊ noli eſſe exaſperās ſicut domꝰ exaſperatrix ē. Aperi os tuū: ⁊ cōede quecūq; ego do tibi. Et uidi: ⁊ ecce manꝰ miſſa ad me· ĩ q̄ erat inuolutꝰ liber: ⁊ expādit illū corā me. q̄ erat ſcriptꝰ intꝰ ⁊ foris: ⁊ ſcripte erāt in eo lamētacōnes et carmē et ue. c. iii.

Et dixit ad me. Fili hominis· qdcunq; inueneris cōede. Comede uolumen iſtud: ⁊ uadens loquere ad filios iſrahel. Et aperui os meū: ⁊ cibauit me uolumine illo. Et dixit ad me. Fili hominis: uenter tuus comedet· ⁊ uiſcera tua cōplebūtur uolumine iſto quod ego do tibi. Et comedi illud: et factū eſt in ore meo ſicut mel dulce. Et dixit ad me. Fili hominis uade ad domū iſrl': ⁊ loqueris uerba mea ad eos. Nō eni ad pp̄lm ꝓfūdi ſ̄monis ⁊ ignote lĩgue tu mitteris ad domū iſrl': neq; ad pp̄los multos ꝓfundi ſ̄monis ⁊ ignote lĩgue: quoꝝ nō poſſis audire ſermones. Et ſi ad illos mittereris ip̄i audirent te. Domus aūt iſrahel nolunt audire te: quia nolūt audire me. Omnis quippe domꝰ iſrahel attrita fronte eſt: ⁊ duro corde. Ecce dedi faciē tuā ualentiorem faciebꝫ eoꝝ: ⁊ frontē tuā duriorem frontibꝫ eoꝝ: ut adamātem ⁊ ut ſilicem dedi faciē tuā. Ne timeas eos neq; metuas a facie eoꝝ: quia domus exaſperās eſt. Et dixit ad me. Fili hominis: omnes ſermones meos quos ego loquor ad te aſſume in corde tuo· ⁊ auribꝫ tuis audi: ⁊ uade ingredere ad tranſmigrationē ad filios pp̄li tui: ⁊ loqueris ad eos: ⁊ dices eis Hec dicit dñs deus: ſi forte audiant ⁊ quieſcant. Et aſſumpſit me ſpiritus: et audiui poſt me uocem cōmocōnis magne· benedicta gloria dñi de loco ſuo: ⁊ uocem alarū animaliū percutientiū alterā ad alteram: et uocem rotaꝝ ſequentiū animalia: ⁊ uocem commocōnis magne. Spiritꝰ quoq; leuauit me ⁊ aſſumpſit me: ⁊ abij amarꝰ in indignacione ſpiritꝰ mei. Manus enim dñi erat mecū confortās me. Et ueni ad trāſmigracōnē ad aceruū nouarū frugū· ad eos qui habitabāt iuxta flumen chobar: ⁊ ſedi ubi illi ſedebant: ⁊ manſi ibi ſeptem diebꝫ merēs in medio eorū. Cum aūt ꝑtranſiſſent ſeptem dies: factū eſt uerbū dñi ad me dicens. Fili hominis· ſpeculatorē dedi te domui iſrahel: ⁊ audies de ore meo uerbū· ⁊ annūciabis eis ex me. Si dicēte me ad impiū morte morieris· nō annūciaueris ei· neq; locutꝰ fueris ut auertat̄ a uia ſua impia ⁊ uiuat: ip̄e impius in iniquitate ſua moriet̄: ſanguinē aūt eius de manu tua requirā. Si aūt tu annūciaueris impio· et ille non fuerit cōuerſus ab impietate ſua et a uia ſua impia: ip̄e quidē in impietate ſua morietur: tu aūt animā tuā liberaſti. Sed et ſi conuerſus iuſtus a iuſticia ſua fuerit· et fecerit iniquitatē: ponā offendiculū coram eo. Ipſe morietur: quia non annūciaſti ei. In peccato ſuo morietur: ⁊ nō erūt in memoria iuſticie eius quas fecit: ſanguinē vero eiꝰ de manu tua requirā. Si aūt tu annūciaueris iuſto ut nō peccet iuſtus· ⁊ ille nō peccauerit: viuēs viuet quia annūciaſti ei: ⁊ tu animā tuā liberaſti. Et facta eſt ſuꝑ me manꝰ dn̄i: et dixit ad me. Surgēs egredere ī campū: et ibi loquar tecū. Et ſurgēs egreſſus ſū in cāpū: ⁊ ecce ibi gloria dn̄i ſtabat q̄ſi gloria quā vidi iuxta fluuiū chobar: et cecidi ī faciē meā. Et ingreſſus ē in me ſpiritꝰ· ⁊ ſtatuit me ſuꝑ pedes meos: ⁊ locutꝰ ē michi: ⁊ dixit ad me. Ingredere: ⁊ includere ī medio domus tue. Et tu fili hominis· ecce data ſūt ſuꝑ te vincula et ligabūt te in eis· et nō egredieris in medio eoꝝ: ⁊ linguā tuā adherere faciā palato tuo et eris mutꝰ· nec q̄ſi vir obiurgās: qͣ domꝰ exaſperās ē. Cū aūt locutꝰ fuero tibi· aperiā os tuū: ⁊ dices ad eos. Hec dicit dn̄s deꝰ. Qui audit audiat· ⁊ ꝗ q̄eſcit quieſcat: qͣ domꝰ exaſperās eſt. c. iiii.

Et tu fili hominis· ſume tibi laterem ⁊ pones eum corā te: ⁊ deſcribes in eo ciuitatem iheruſalē. Et ordinabis aduerſus eam obſidionē: ⁊ edificabis munitiones ⁊ cōportabis aggerem: ⁊ dabis cōtra eam caſtra· ⁊ pones arietes ī gyro. Et tu ſume tibi ſartaginē ferreā· ⁊ pones eam in murū ferreū inter te et inter ciuitatem: et obfirmabis faciē tuā ad eam et erit in obſidionē: ⁊ circūdabis eam. Signū eſt domui iſrahel. Et tu dormies ſuꝑ latus tuū ſiniſtrū: ⁊ pones iniquitates domus iſrahel ſuꝑ eo numero dierū quibꝫ dormies ſuꝑ illud: et aſſumes iniquitates eoꝝ. Ego autem dedi tibi annos iniquitatis eoꝝ numero dierū trecentos ⁊ nonaginta dies: et portabis iniquitatē domꝰ iſrahel. Et cum cōpleueris hec· dormies ſuꝑ latꝰ tuū dexterū ſecūdo: ⁊ aſſumes iniquitatē domus iuda quadraginta diebꝫ. Diē pro anno: diem inquā ꝓ anno dedi tibi. Et ad obſidionē iheruſalē ꝯuertes faciē tuā: ⁊ brachiū tuū erit extentū: et prophetabis aduerſus eam. Ecce circūdedi te vinculis: ⁊ non te cōuertes a latere tuo in latus aliud: donec cōpleas dies obſidionis tue. Et tu ſume tibi frumentū ⁊ ordeū ⁊ fabam ⁊ lentē et miliū et viciā· et mittes ea ī vas unū: et facies tibi panes numero dieꝝ quibus dormies ſuꝑ latus tuū. Trecentis et nonaginta diebꝫ comedes illud. Cibus aūt tuus quo veſceris: erit in pondere viginti ſtateres in die. A tempore vſqꝫ ad tempꝰ comedes illud. Et aquā in menſura bibes ſextam partem hin. A tempore vſqꝫ ad tempꝰ bibes illud. Et quaſi ſubcinericiū ordeaceū comedes illud: et ſtercore qd̓ egredit̄ de homine operies illud in oculis eoꝝ. Hec dicit dn̄s. Sic comedēt filij iſrl̓ panē ſuū pollutū inter gētes: ad quas eiciā eos. Et dixi. Ah ah ah dn̄e deus. Ecce anima mea nō eſt polluta: ⁊ morticinū ⁊ laceratū a beſtijs nō comedi ab infantia mea vſqꝫ nūc: ⁊ nō eſt ingreſſa os meū omnis caro immūda. Et dixit ad me. Ecce dedi tibi fimū boum pro ſtercoribꝫ humanis: et facies panem tuū ī eo. Et dixit ad me. Fili hoīs: ecce cōterā baculū panis ī ihr̄lm: et cōedent panē ſuū in pōdere ⁊ in ſollicitudine: ⁊ aquā in menſura et ī āguſtia bibent: ut deficientibus pane et aqua corruat vnuſquiſqꝫ ad fratrem ſuū: et contabeſcat ĩ iniquitatibus ſuis. c. v.

Et tu fili hominis ſume tibi gladiũ acutũ radentem pilos: ⁊ aſſumes eum et duces per caput tuũ et per barbã tuã: ⁊ aſſumes tibi ſtaterã ponderis ⁊ diuides eos. Terciã partẽ igni combures in medio ciuitatis iuxta cõpletionẽ dierꝫ obſidionis: ⁊ aſſumes terciã partem ⁊ concides gladio in circuitu eius: terciã vero aliã diſperges in ventũ · ⁊ gladiũ nudabis poſt eos. Et ſumes inde paruũ numerũ et ligabis eos in ſũmitate pallij tui: ⁊ ex eis rurſũ tolles ⁊ ꝓicies eos in medio ignis ⁊ combures eos igni: et ex eis egredietur ignis in omnẽ domũ iſrl̄. Hec dicit dñs deus. Iſta eſt iheruſalẽ. In medio gentiũ poſui eã: et in circuitu eius terras. Et contempſit iudicia mea ut plus eſſet impia q̃ȝ gentes: et ꝑcepta mea vltra q̃ȝ terre que in circuitu eiꝰ ſunt. Iudicia enĩ mea ꝓiecerũt: et in ꝑceptis meis nõ ambulauerunt. Idcirco hec dicit dñs deus. Quia ſuperaſtis gentes que in circuitu veſtro ſunt et in ꝑceptis meis nõ ambulaſtis et iudicia mea non feciſtis: ⁊ iuxta iudicia gentiũ que in circuitu veſtro ſũt nõ eſtis operati: ideo hec dicit dñs deꝰ. Ecce ego ad te: ⁊ ipſe ego faciã ĩ medio tui iudicia in oculis gentiũ: ⁊ faciã in te ꝙ nõ feci · ⁊ quibꝫ ſimilia vltra non faciã: ꝓpter omẽs abominatões tuas. Ideo″ comedẽt″ patres filios in medio tui: et filij comedent patres ſuos. Et faciã in te iudicia: ⁊ ventilabo vniuerſas reliquias tuas in omnẽ ventũ. Idcirco viuo ego dicit dñs deꝰ · niſi ꝓ eo ꝙ ſanctũ meũ violaſti in omĩbus offenſionibꝫ tuis et in cunctis abominationibꝫ tuis: ego quoq; cõfringã: et nõ parcet oculꝰ meꝰ ⁊ nõ miſerebor. Tercia pars tui peſte morietur ⁊ fame conſumetur ĩ medio tui: ⁊ tercia pars tui in gladio cadet in circuitu tuo. Terciã vero partẽ tuã ĩ omnẽ vẽtũ diſꝑgã: et gladiũ euaginabo poſt eos. Et cõplebo furorẽ meũ: et requieſcere faciã indignationẽ meã in eis: et cõſolabor. Et ſcient quia ego dñs locutus ſum in zelo meo: cũ impleuero omnẽ indignationẽ meã in eis. Et dabo te in deſertũ et in opprobriũ gentibꝫ que ĩ circuitu tuo ſunt: in cõſpectu omnis pretereũtis. Et eris opprobriũ et blaſphemia exemplũ et ſtupor in gentibꝫ que in circuitu tuo ſunt: cũ fecero in te iudicia in furore ⁊ in indignatione ⁊ in increpationibꝫ ire que ego dñs locutus ſum: quando miſero ſagittas famis peſſimas que erũt mortifere: et quas mittã ut diſꝑdam vos. Et famẽ congregabo ſuꝑ vos: ⁊ conterã in vobis baculum panis: et immittã ĩ vos famẽ et beſtias peſſimas uſq; ad internecionem. Et peſtilentia et ſanguis trãſibũt ꝑ te: ⁊ gladiũ inducam ſuper te. Ego dominus locutus ſum. c. vi.

Et factus eſt ſermo dñi ad me dicens. Fili hominis · pone faciẽ tuã ad mõtes iſrahel: et ꝓphetabis ad eos ⁊ dices. Mõtes iſrahel audite verbum dñi dei. Hec dicit dñs deꝰ mõtibus ⁊ collibus rupibus ⁊ vallibꝫ. Ecce ego inducã ſuꝑ vos gladiũ et diſꝑdam excelſa veſtra: ⁊ demoliar aras veſtras ⁊ cõfringent̄ ſimulacra vr̃a: ⁊ deiciã interfectos veſtros ante ydola veſtra. Et dabo cadauera filiorꝫ iſrahel ante faciẽ ſimulacrorꝫ veſtrorꝫ: et diſꝑgam oſſa veſtra circũ aras veſtras in omĩbus habitatõibus veſtris. Urbes deſerte erũt: et excelſa demolientur et diſſipabũtur: et interibũt are vr̃e et conſtringent̄: ⁊ ceſſabūt ydola veſtra. et cōterent̄ delubra vr̄a: ⁊ delebunt̄ opera vr̄a: ⁊ cadet īterfect9 ī medio vr̄i: ⁊ ſcietis q̄a ego ſum dn̄s. Et relinquā ī vobis eos q̄ fugerīt gladiū in gentibꝫ. cū diſꝑſero vos in terris: ⁊ recordabūtur mei liberati veſtri in gentibꝫ ad quas captiui ducti ſunt: q̄a cōtriui cor eoꝝ fornicans ⁊ recedens a me. et oculos eoꝝ fornicātes poſt ydola ſua: ⁊ diſplicebūt ſibimet ſuꝑ malis que fecerant in vniuerſis abominatōnibꝫ illis: et ſcient quia ego dn̄s. non fruſtra locutus ſum ut facerem eis malū hoc. Hec dicit dn̄s deus. Percute manū tuā et allide pedē tuū: ⁊ dic heu ad om̄es abominatōnes maloꝝ domus iſrahel: quia gladio fame ⁊ peſte ruituri ſunt. Qui longe eſt peſte morietur: qui aūt prope. gladio corruet: ⁊ qui relict9 fuerit ⁊ obſeſſus fame morietur. Et complebo indignationē meā in eis: ⁊ ſcietis quia ego dn̄s cum fuerint interfecti veſtri in medio ydolorū veſtroꝝ in circuitu araꝝ veſtraꝝ in omni colle excelſo. ⁊ in cūctis ſūmitatibus montiū: et ſubtus omne lignū nemoroſū et ſubtus vniuerſam quercū frōdoſam vbi accenderūt thura redolentia vniūſis ydolis ſuis. Et extēdā manū meā ſuꝑ eos: ⁊ faciā terrā ~~eoꝝ~~ deſolatā ⁊ deſtitutam a deſerto deblatha ī om̄ibꝫ habitatōnibꝫ eoꝝ: ⁊ ſciet̄ q̄a ego dn̄s. ca. vi.

Et factus eſt ſermo dn̄i ad me dicens. Et tu fili hominis: hec dicit dn̄s deus terre iſrahel. Finis venit: venit finis ſuꝑ quatuor plagas terre. Nūc finis ſuꝑ te: ⁊ immittā furorem meū in te. Et iudicabo te iuxta vias tuas: ⁊ ponā cōtra te omnes abominationes tuas. Et non parcet ocul9 me9 ſuꝑ te ⁊ non miſerebor: ſed vias tuas ponā ſuꝑ te et abominatōnes tue in medio tui erūt: ⁊ ſcietis q̄a ego dn̄s. Hec dicit dn̄s de9. Afflictio vna: afflictio ecce venit. Finis venit: venit finis. Euigilauit aduūſū te: ecce venit. Venit cōtritio ſuꝑ te q̄ habitas ī terra. Venit tēpus: prope eſt dies occiſionis: ⁊ nō glorie mōtiū. Nūc de ꝓpinquo effundā irā meā ſuꝑ te: et cōplebo furorē meū ī te. Et iudicabo te ſcd̄m vias tuas: ⁊ imponā tibi om̄ia ſcelera tua. Et nō parcet oculus me9 neq̄ miſerebor: ſed vias tuas imponā tibi. ⁊ abominatōnes tue ī medio tui erūt: ⁊ ſcietis quia ego ſum dn̄s ꝑcutiēs. Ecce dies: ecce venit. Egreſſa eſt cōtritio: floruit virga. germinauit ſuꝑbia: iniquitas ſurrexit in virga impietatis. Nō ex eis et non ex ꝓplo: neq; ex ſonitu eoꝝ: ⁊ non erit requies in eis. Venit tempus: appropinquauit dies. Qui emit nō letetur. et q̄ vendit nō lugeat. quia ira ſuꝑ omnē ꝓplm ei9: quia qui vendit ad id qd̄ vendidit nō reuertetur: ⁊ adhuc in viuentibꝫ vita eoꝝ. Viſio enī ad omnē multitudinē ei9 nō regredietur. ⁊ vir ī iniquitate vite ſue nō ꝯfortabitur. Canite tuba: ꝑparentur om̄es: ⁊ nō ē qui vadat ad ꝓliū. Ira enim mea ſuꝑ omnē multitudinē ei9. Gladius foris: peſtis ⁊ fames intrinſec9. Qui in agro ē gladio morietur: ⁊ qui in ciuitate. peſtilentia et fame deuorabūtur: ⁊ ſaluabūtur q̄ fugerint ex eis. Et erūt in mōtibus q̄ſi columbe cōuallium: omnes trepidi: vnuſquiſq; in iniquitate ſua. Om̄es manus diſſoluētur: ⁊ omnia genua fluent aquis. Et accingent ſe cilicijs. ⁊ operiet eos formido: ⁊ in omni facie confuſio: ⁊ in vniuerſis capitibꝫ eorū caluiciū. Argentū eoꝝ foris ꝓicietur: et aurū eoꝝ ī ſterquiliniū erit. Argētū eoꝝ et auꝝ eoꝝ nō valebit liberare eos: in die furoris dñi. Animā ſuā nō ſaturabūt ⁊ ventres eoꝝ nō implebunt: quia ſcādalū iniquitatis eoꝝ factū ē: et ornamentū moniliū ſuoꝝ in ſuperbiā poſuerūt: ⁊ imagines abominationū ſuaꝝ et ſimulacroꝝ fecerūt ex eo. Propter hoc dedi eis illud in immūdiciā: ⁊ dabo illud in manꝰ alienorū ad diripiendū ⁊ impijs terre in p̄dam: et contaminabūt illud. Et auertā faciem meā ab eis: ⁊ violabūt archanū meū: et introibūt in illud emiſſarij· et contaminabūt illud. Fac cōcluſionē: quoniā terra plena eſt iudicio ſanguinū: ⁊ ciuitas plena iniquitate. Et adducā peſſimos de gentibꝫ: et poſſidebunt domos eorū. Et quieſcere faciā ſupbiā potentiū: ⁊ poſſidebūt ſanctuaria eoꝝ. Anguſtia ſupueniente requirent pacem: ⁊ non erit. Cōturbatio ſuper cōturbationē veniet: ⁊ auditꝰ ſup auditū. Et querent viſionē de ꝓpheta: et lex peribit a ſacerdote: et conſiliū a ſenioribꝫ. Rex lugebit: ⁊ principes induentur merore: ⁊ manꝰ p̄pli terre conturbabūtur. Scdm viā eoꝝ faciā eis: et ſecundū iudiciū eoꝝ iudicabo eos: et ſcient quia ego dominus. c. viii.

Et factū eſt in anno ſexto· in ſexto menſe in quinta menſis: ego ſedebā in domo mea: ⁊ ſenes iuda ſedebant corā me. Et cecidit ibi ſuper me manꝰ dñi dei. Et vidi: et ecce ſimilitudo quaſi aſpectus ignis. Ab aſpectu lumboꝝ eiꝰ ⁊ deorſum ignis: ⁊ a lumbis eiꝰ ⁊ ſurſum· q̄ſi aſpectus ſplendoris: ⁊ viſio electri. Et emiſſa ſimilitudo manꝰ apphendit me in cincinno capitis mei: ⁊ eleuauit me ſpiritus inter celum ⁊ terrā: ⁊ adduxit me in ihrlm in viſione dei iuxta oſtiū interius· quod reſpiciebat ad aquilonē: vbi erat ſtatuum ydolū zeli ad ꝓuocandā emulationē. Et ecce ibi gloria dei iſrl' ſecūdū viſionē quā videram in cāpo: ⁊ dixit ad me. Fili hominis: leua oculos tuos ad viā aquilonis. Et leuaui oculos meos ad viam aquilonis: ⁊ ecce ab aquilone porte altaris· ydolū zeli ī ipo introitu. Et dixit ad me. Fili hominis: putas ne vides tu quid iſti faciūt· abominatōes magnas quas domus iſrahel facit hic· vt ꝓcul recedā a ſanctuario meo? Et adhuc cōuerſus· videbis abominatōes maiores. Et introduxit me ad oſtiū atrij. Et vidi: et ecce foramē vnū ī pariete. Et dixit ad me. Fili hominis: fode parietē. Et cū fodiſſem parietē: apparuit oſtiū vnū. Et dixit ad me. Ingredere: ⁊ vide abominatōes peſſimas quas iſti faciūt hic. Et ingreſſus vidi: ⁊ ecce omnis ſimilitudo reptilium et animaliū abominatio: ⁊ vniuerſa ydola domꝰ iſrahel depicta erant in pariete in circuitu ꝑ totum. Et ſeptuaginta viri de ſenioribus domus iſrahel· et iechonias filius ſaphan ſtabat in medio eoꝝ ſtantiū ante picturas: ⁊ vnuſquiſqꝫ habebat thuribulū in manu ſua: ⁊ vapor nebule de thure conſurgebat. Et dixit ad me. Certe vides fili hoīs que ſeniores domꝰ iſrahel faciūt in tenebris: vnuſquiſqꝫ in abſcondito cubilis ſui. Dicūt enim. Nō videt dñs nos. Dereliquit dñs terrā. Et dixit ad me. Adhuc cōuerſus videbis abominatōes maiores quas iſti faciūt. Et introduxit me per oſtiū porte domus dñi qđ reſpiciebat ad aquilonē. Et ecce ibi mulieres ſedebāt plāgentes adonidē. Et dixit ad me. Certe vidiſti fili hoīs. Adhuc ꝯuerſus videbis abominatōes maiores hiis. Et introduxit me in atriū domus domini interius. Et ecce in oſtio templi dñi inter veſtibulū et altare quaſi viginti quinq; viri dorſa habentes cõtra tēplū dñi et facies ad orientē: ⁊ adorabāt ad ortū ſolis. Et dixit ad me. Certe vidiſti fili hominis. Nūquid leue eſt hoc domui iuda · ut facerent abominatões iſtas quas fecerūt hic? Quia replētes terrā iniquitate cõuerſi ſunt ad irritandū me. Et ecce applicant ramum ad nares ſuas. Ergo et ego faciam in furore: non parcet oculus meus · nec miſerebor: ⁊ cū clamauerint ad aures meas voce magna non exaudiam eos. ca. ix

Et clamauit in auribꝫ meis voce magna dicens. Appropinquauerūt viſitatões urbis: ⁊ unuſquiſq; vas interfectionis habet in manu ſua. Et ecce ſex viri veniebāt de via porte ſuperioris que reſpicit ad aquilonē: et uniuſcuiuſq; vas interitꝰ ī manu eius. Vir quoq; unus in medio eorū veſtitus lineis: ⁊ attramentariū ſcriptoris ad renes eiꝰ. Et ingreſſi ſunt: ⁊ ſteterūt iuxta altare ereum. Et gloria dñi iſrł aſſumpta eſt de cherub: que erat ſuꝑ eū ad limen domꝰ. Et vocauit virū q indutꝰ erat lineis: ⁊ attramētariū ſcriptoris habebat ī lūbis ſuis. Et dixit dñs ad eū. Tranſi ꝑ mediā ciuitatem in medio iheruſalē: ⁊ ſigna thau ſuꝑ frontes virorū gementiū ⁊ dolentiū ſuper cunctis abominatõibꝫ que fiūt in medio eiꝰ. Et illis dixit audiēte me. Trāſite ꝑ ciuitatem ſequētes eū: ⁊ ꝑcutite. Nõ parcat oculus veſter: neq; miſereamini. Senem adoleſcentulū ⁊ virginem · paruulū ⁊ mulieres interficite: uſq; ad internecionē. Omnē aūt ſuꝑ quē videritis thau ne occidatis: et a ſanctuario meo incipite. Ceperūt ergo a viris ſenioribus: qui erāt ante faciē domus. Et dixit ad eos. Cõtaminate domū: ⁊ implete atria interfectis. Egredimini. Et egreſſi ſunt: et ꝑcutiebant eos qui erant in ciuitate. Et cede cõpleta remāſi ego: ruiq; ſuꝑ faciē meā: et clamās aio, heu heu heu dñe deus. Ergo ne diſꝑdes omnes reliquias iſrł effundens furorem tuū ſuꝑ iheruſalē? Et dixit ad me. Iniquitas domꝰ iſrahel et iuda magna eſt nimis valde: et repleta eſt terra ſanguinibus: et ciuitas repleta eſt auerſione. Dixerunt enim. Dereliquit dñs terrā: ⁊ dñs nō videt. Igitur ⁊ meus nō parcet oculꝰ: neq; miſerebor. Viam eorū ſuꝑ caput eorū reddam. Et ecce vir qui erat indutus lineis q habebat attramentarium in dorſo ſuo: reſpondit verbū dicens. Feci ſicut precepiſti michi. ca. x.

'erat

Et vidi: et ecce in firmamēto qđ erat ſuꝑ caput cherubim q̄ſi lapis ſaphirus: et quaſi ſpecies ſimilitudinis ſolij apparuit ſuꝑ eū. Et dixit ad virū qui indutus erat lineis: ⁊ ait. Ingredere in medio rotarū qui ſunt ſubtꝰ cherubim et imple manū tuā prunis ignis que ſunt inter cherubim: ⁊ effunde ſuꝑ ciuitatem. Ingreſſuſq; eſt ī conſpectu meo. Cherubim aūt ſtabant a dextris domus cū ingrederet᷑ vir: ⁊ nubes impleuit atriū interiꝰ. Et eleuata eſt gloria dñi deſuꝑ cherub ad limen domꝰ: ⁊ repleta eſt domus nube. Et atriū repletū eſt ſplendore glorie dñi: et ſonitꝰ alarū cherubim audiebat᷑ uſq; ad atriū exteriꝰ: quaſi vox loquentis dei omnipotentis. Cumq; ꝑcepiſſet viro q indutꝰ erat lineis dicēs ſume ignē de medio rotarū q̄ ſūt iter cherubim: ingreſſus ille ſtetit iuxta rotam. Et extendit cherub manū de medio cherubim ad ignē qui erat inter cherubim: et ſumpſit et dedit in manꝰ eiꝰ qui indutus erat lineis: qui accipiēs egreſſus ē. Et apparuit in cherubim ſimilitudo manus hominis ſubtꝰ pennas eorū. Et vidi: ⁊ ecce q̄tuor rote iuxta cherubim. Rota una iuxta cherub unū: ⁊ rota alia iuxta cherub unū. Species aūt rotaꝝ erat quaſi viſio lapidis criſoliti: et aſpectus eaꝝ ſimilitudo una quatuor: q̄ſi ſi ſit rota in medio rote. Cumq; ambularent· in quatuor partes gradiebātur: ⁊ nō reuertebātur ambulātes: ſed ad locū ad quē ire declinabat que p̄ma erat· ſequebant̄ ⁊ cetere: nec reuertebātur. Et om̄e corpus earū et colla ⁊ manus ⁊ penne ⁊ circuli plena erāt oculis in circuitu quatuor rotaꝝ: et rotas iſtas vocauit volubiles audiente me. Quatuor aūt facies habebat unū. Facies una facies cherub: et facies ſecūda facies hominis: ⁊ in tercio facies leonis: ⁊ in quarto facies aquile. Et eleuata ſunt cherubim: ip̄m ē animal qđ viderā iuxta flumē chobar. Cumq; ambularent cherubim ibāt pariter ⁊ rote iuxta ea: et cū eleuarent cherubim alas ſuas ut exaltarent̄ de terra non reſidebāt rote: ſed ⁊ ip̄e iuxta erāt. Stantibꝫ illis ſtabāt: ⁊ cū eleuatis eleuabātur. Spiritus enī vite erat in eis. Et egreſſa eſt gloria domini a limine templi: et ſtetit ſuꝑ cherubim. Et eleuantia cherubim alas ſuas exaltata ſūt a terra corā me: ⁊ illis egredientibus rote quoq; ſubſecute ſunt. Et ſtetit in introitu porte domus dn̄i orientalis: ⁊ gloria dei iſrahel erat ſuꝑ ea. Ip̄m ē animal qđ vidi ſubter deū iſrahel iuxta fluuiū chobar. Et intellexi quia cherubim eſſent. Quatuor per quatuor vultus uni: et quatuor ale uni: ⁊ ſimilitudo manꝰ hominis ſub alis eoꝝ. Et ſimilitudo vultuū eorū: ipſi vultꝰ quos videram iuxta fluuiū chobar: et intuitus eorū et impetꝰ ſingulorꝝ· ante faciem ſuā ingredi. c. xi.

Et eleuauit me ſpiritꝰ: ⁊ introduxit me ad portam domus dn̄i orientalē que reſpicit ~~ad~~ ſolis ortū. Et ecce ī introitu porte viginti quinq; viri: et vidi ī medio eoꝝ iechoniā filiū azur et pheltiā filiū banaie principes p̄pli. Dixitq; ad me. Fili hoīs: hij viri cogitāt iniquitatē· et tractāt cōſiliū peſſimū in urbe iſta dicentes. Nōne dudū edificate ſunt domus? Hec eſt lebes: nos aūt carnes. Idcirco vaticinare de eis: vaticinare fili hominis. Et irruit in me ſpiritꝰ dn̄i: ⁊ dixit ad me. Loquere. Hec dicit dn̄s. Sic locuti eſtis domꝰ iſrahel: ⁊ cogitationes cordis veſtri ego noui. Plurimos occidiſtis in urbe hac: ⁊ impleſtis vias eiꝰ interfectis. Propterea hec dicit dn̄s. Interfecti vr̄i quos poſuiſtis in medio eiꝰ hij ſunt carnes: ⁊ hec eſt lebes: et educā vos de medio eiꝰ. Gladiū metuiſtis: ⁊ gladium inducam ſuꝑ vos dicit dn̄s deus. Et eiciā vos de medio eius. Daboq; vos in manū hoſtiū: ⁊ faciā in vobiſ iudicia. Gladio cadetis. In finibus iſrl̄ iudicabo vos: ⁊ ſcietis q̄a ego dn̄s. Hec nō erit vobis in lebetem: et vos nō eritis in medio eiꝰ carnes. In finibus iſrahel iudicabo vos: ⁊ ſcietis q̄a ego dn̄s. Quia in p̄ceptis meis non ambulaſtis: ⁊ iudicia mea nō feciſtiſ: ſed iuxta iudicia gentiū que in circuitu veſtro ſunt eſtis operati. Et factū eſt cū prophetarē: pheltias filiꝰ banaie mortuus ē. Et cecidi in faciē meā: clamās voce magna. Et dixi. Heu heu heu dn̄e deꝰ: cõſummatõnē tu facis reliquiaꝝ iſrahel? Et factū eſt verbū dñi ad me dicēs. Fili hoīs: fratres tui · fratres tui viri ꝓpinqui tui · ⁊ omīs domꝰ iſrl · vniũſi quibꝫ dixerūt habitatores iħeruſalē · longe recedite a dño: nobis data eſt terra in poſſeſſionē: ꝓpterea hec dicit dñs deus. Quia longe feci eos in gentibus: et quia diſpſi eos in terris: ero eis in ſanctificationē modicā in terris ad quas venerūt. Propterea loquere. Hec dicit dñs deꝰ. Cõgregabo vos de pplis: ⁊ adunabo de terris in quibꝰ diſpſi eſtis: daboq; vobis humū iſrl. Et ingredient̄ illuc: et auferent omēs offenſiones cūctaſq; abominationes eiꝰ de illa. Et dabo eis cor vnū: ⁊ ſpiritū nouū tribuā in viſceribus eoꝝ. Et auferā cor lapideū de carne eoꝝ · ⁊ dabo eis cor carneū: ut in p̄ceptis meis ambulēt · et iudicia mea cuſtodiāt · faciātq; ea: ⁊ ſint michi i pplm · ⁊ ego ſim eis in deū. Quoꝝ aūt cor poſt offendicula ⁊ abominationes ſuas ābulat: hoꝝ viā in capite ſuo ponā dicit dñs deus. Et eleuauerūt cherubim alas ſuas · ⁊ rote cum eis: ⁊ gloria dei iſrahel erat ſuper ea. Et aſcendit gloria dñi de medio ciuitatis: ſtetitq; ſup mōtē qui eſt ad orientem urbis. Et ſpiritꝰ leuauit me: adduxitq; in caldeam ad tranſmigrationē in viſionē in ſpiritu dei: ⁊ ſublata ē a me viſio quā viderā. Et locutꝰ ſū ad trāſmigrationē omīa verba dñi: q̄ oſtenderat michi. c. xii.

Et factus eſt ſermo dñi ad me dicens. Fili hominis · in medio domus exaſperātis tu habitas: qui oculos habēt ad videndū et nō vidēt · et aures ad audiendū ⁊ nō audiūt: q̄a domus exaſperās eſt. Tu ergo fili hominis fac tibi vaſa trāſmigratōnis: et tranſmigrabis per diem coram eis. Trāſmigrabis aūt de loco tuo · ad locum alterū in cõſpectu eoꝝ: ſi forte aſpiciant: quia domꝰ exaſperās eſt. Et efferes foras vaſa tua · quaſi vaſa tranſmigrationis p diem: in cõſpectu eorū. Tu aūt egredieris veſpere coram eis ſicut egreditur migrans: ante oculos eorū. Perfode tibi parietem: et egredieris p eū in conſpectu eoꝝ. In humeris portaberis: in caligine effereris. Faciē tuā velabis et non videbis terrā: qui portentū dedi te domui iſrahel. Feci ergo ſicut p̄ceperat michi dominꝰ. Vaſa mea ꝓtuli quaſi vaſa tranſmigrātis per diem: ⁊ veſpere pfodi michi parietem manu: ⁊ in caligine egreſſus ſum et in humeris portatꝰ in cõſpectu eorū. Et factꝰ ē ſmo dñi mane ad me dicēs. Fili hominis: nūquid nō dixerūt ad te domus iſrahel domꝰ exaſperās · q̄d tu facis? Dic ad eos. Hec dicit dñs deus. Sup ducem onus iſtud qui eſt in iheruſalem: ⁊ ſup omnē domū iſrahel que eſt in medio eoꝝ. Dic. Ego portētum veſtrum. Quomō feci: ſic fiet illis. In tranſmigrationē et in captiuitatē ibunt: ⁊ dux qui eſt in medio eoꝝ i humeris portabit̄: i caligine egredietur. Parietē pfodient ut educāt eū: facies eiꝰ operietur ut nō videat oculo terrā. Et extendā rete meū ſup eū et capietur in ſagena mea ⁊ adducā eū in babilonem in terrā caldeoꝝ: ⁊ ipam nō videbit: ibiq; morietur et omnes qui circa eum ſunt. Preſidiū eiꝰ · ⁊ agmina eius diſpgā in omnē ventū: et gladiū euaginabo poſt eos. Et ſcient quia ego dñs: quādo diſpſero illos in gentibꝫ · et diſſeminabo eos in terris. Et relinquā ex eis viros paucos a gladio et fame ⁊ peſtilentia: ut enarrāt omnia ſcelera eoꝝ ĩ gentibꝫ ad q̄s ingredient̄: et ſcient quia ego dñs. Et factus ē ſermo dñi ad me dicens. Fili hominis panē tuū in cōturbatōne comede: ſed et aquā tuā in feſtinatione et merore bibe: ⁊ dices ad ꝓplm terre. Hec dicit dñs deus ad eos qui habitant in iheruſalē: in terra iſrahel. Panē ſuū in ſollicitudine comedēt et aquā ſuā in deſolatione bibent: ut deſolet̄ terra a multitudine ſua ꝓpter iniquitates omniū qui habitāt in ea: ⁊ ciuitates que nūc habitant̄ deſolate erūt· terraqꝫ deſerta: et ſcietis quia ego dñs. Et factus ē ſermo dñi ad me dicens. Fili hominis· quod eſt ꝓuerbiū iſtud vobis in terra iſrahel dicentiū: in longū differuntur dies· ⁊ peribit omnis viſio? Ideo dic ad eos. Hec dicit dñs deus. Quieſcere faciā ꝓuerbiū iſtud: neqꝫ vulgo dicet̄ ultra in iſrahel. Et loquere ad eos ꝙ appropinquauerit dies: ⁊ ſ̄mo omīs viſionis. Nō enim erit ultra omīs viſio caſſa· neqꝫ diuinatio ambigua in medio filioꝝ iſrahel: quia ego dominꝰ loquar qđcunqꝫ locutꝰ fuero verbum· et fiet: nō ꝓlōgabit̄ ampliꝰ: ſed in diebus veſtris domꝰ exaſperās loquar verbū: ⁊ faciā illud dicit dñs deus. Et factus eſt ſermo dñi ad me dicens. Fili hominis: ecce domꝰ iſrahel dicentiū. Viſio quā hic videt in dies multos: et in tempora lōga iſte ꝓphetat. Propterea dic ad eos. Hec dicit dñs deus. Nō ꝓlongabitur ultra ſermo omnis meus. Verbum quod locutus fuero complebitur dicit dñs deus. c. xiii.

Et factus eſt ſermo dñi ad me dicens. Fili hominis vaticinare ad ꝓphetas iſrahel qui ꝓphetant: ⁊ dices ꝓphetantibꝫ de corde ſuo. Audite verbum dñi. Hec dicit dñs deus. Ve prophetis inſipiētibus: qui ſequunt̄ ſpiritū ſuū ⁊ nichil vident. Quaſi vulpes in deſerto· ꝓphete tui iſrahel erant. Nō aſcendiſtis ex aduerſo: neqꝫ oppoſuiſtis murū ꝓ domo iſrahel ut ſtaretis in prelio in die dñi. Vident vana et diuināt mendaciū: dicentes ait dominꝰ· cū dñs nō miſerit eos: ⁊ ꝑſeuerauerūt cōfirmare ſermonē. Nūquid nō viſionē caſſam vidiſtis: ⁊ diuinationem mēdacē locuti eſtis? Et dicitis ait dñs: cū ego nō ſim locutꝰ. Propterea hec dicit dñs deꝰ. Quia locuti eſtis vana ⁊ vidiſtis mendaciū: ideo ecce ego ad vos ait dominꝰ deꝰ: ⁊ erit manus mea ſuꝑ ꝓphetas qui vident vana ⁊ diuināt mendaciū. In conſilio ꝓpli mei non erūt· et in ſcriptura domꝰ iſrahel non ſcribent̄: nec in terra iſrahel ingredient̄: ⁊ ſcietis quia ego dominꝰ deus. Eo ꝙ deceperint ꝓplm meū dicētes pax pax ⁊ non eſt pax: ⁊ ipē edificabat parietē: illi aūt linebāt eum luto abſqꝫ paleis. Dic ad eos qui liniunt abſqꝫ temperatura: ꝙ caſurꝰ ſit. Erit enim ymber inūdans: ⁊ dabo lapides ꝑgrādes deſuꝑ irruentes: ⁊ ventum procelle diſſipātē. Siquidē ecce cecidit paries. Nūquid non dicetur vobis: ubi eſt litura quā liniſtis? Propterea hec dicit dñs deꝰ. Et erūpere faciā ſpiritū tempeſtatū in indignatōne mea: et ymber inūdans in furore meo erit: et lapides grandes in ira in conſūmationē. Et deſtruā parietem quā liniſtis abſqꝫ temperamēto: ⁊ adequabo eum terre ⁊ reuelabit̄ fundamentū eiꝰ: et cadet ⁊ cōſumetur in medio eius: et ſcietis q̄a ego ſum dñs. Et cōplebo indignatonē meā in pariete: et ĩ hiis q̄ linūt eū abſqꝫ temperamēto: dicamqꝫ vobis. Non eſt paries: et nō ſunt qui liniūt eū. Prophete iſrahel qui ꝓphetant ad iheruſalē: ⁊ vident ei viſionē pacis et nō eſt pax ait dn̄s deꝰ. Et tu fili hominis pone faciē tuā contra filias pplī tui que ꝓphetāt de corde ſuo: et vaticinare ſuꝑ eas et dic. Hec dicit dn̄s deus. Ve hiis q̄ ↄſuūt puluillos ſub omni cubitu manꝰ: ⁊ faciūt ceruicalia ſub capite vniuerſe etatis ad capiendas animas. Et cū caperent animas pplī mei · viuificabant animas eorū · ⁊ violabāt me ad pplm meū ꝓpter pugillū ordei ⁊ fragmen panis: ut interficerent animas que nō moriūtur ⁊ viuificarent animas que nō viuūt: mentiētes pplo meo credenti mēdaciis. Propter hoc dicit dn̄s deꝰ. Ecce ego ad puluillos veſtros quibus vos capitis animas volantes: ⁊ dirūpam eos de brachiis veſtris: ⁊ dimittā animas quas vos capitis · animas ad volandū. Et dirūpam ceruicalia vr̄a · et liberabo pplm meū de manu veſtra: neqꝫ erūt vltra in manibus veſtris ad ꝑdandum: ⁊ ſcietis q̄a ego dn̄s. Pro eo ꝙ merere feciſtis cor iuſti mēdaciter · quē ego nō ↄtriſtaui: et ↄfortaſtis manus impii ut non reuerterē a via ſua mala ⁊ viueret: ꝓpterea vana nō videbitis et diuinationes nō diuinabitis amplꝰ: ⁊ eruā pplm meū de manu veſtra: ⁊ ſcietis q̄a ego dominꝰ. ca. xiiii.

Et venerūt ad me viri ſeniorꝝ iſrahel: ⁊ ſederūt corā me. Et factus eſt ſermo dn̄i ad me dicens. Fili hoīs: viri iſti poſuerūt inmūdicias ſuas in cordibꝫ ſuis: et ſcandalū iniquitatis ſue ſtatuerunt ↄtra faciē ſuā. Numquid interrogatus reſpōdebo eis? Propter hoc loquere eis: ⁊ dices ad eos. Hec dicit dn̄s deꝰ. Homo homo de domo iſrahel q̄ poſuerit inmūdicias ſuas in corde ſuo · ⁊ ſcādalū iniquitatis ſue ſtatuerit contra faciē ſuā · ⁊ venerit ad prophetā interrogās ꝑ eum me: ego dn̄s reſpondebo ei in multitudine inmūdiciarꝫ ſuarꝫ: ut capiat̄ domꝰ iſrahel in corde ſuo quo receſſerūt a me in cunctis ydolis ſuis. Propterea dic ad domū iſrahel. Hec dicit dn̄s deꝰ. Conuertimini et recedite ab ydolis veſtris: et ab vniūſis ↄtaminationibꝫ veſtris auertite facies vr̄as. Quia homo homo de domo iſrl' et de ꝓſelitis quicūqꝫ aduena fuerit in iſrahel · ſi alienatus fuerit a me ⁊ poſuerit ydola ſua in corde ſuo ⁊ ſcandalū iniquitatis ſue ſtatuerit contra faciē ſuā ⁊ venerit ad prophetā ut interroget ꝑ eū me: ego dn̄s reſpōdebo ei ꝑ me ⁊ ponā faciē meā ſuper hominē illū: ⁊ faciā eū in exemplū et in ꝓuerbiū ⁊ diſꝑdam eū de medio pplī mei: et ſcietis q̄a ego dn̄s. Et propheta cū errauerit ⁊ locutꝰ fuerit verbū: ego dn̄s decepi prophetā illū. Et extendam manū meā ſuꝑ illū: ⁊ delebo eū de medio pplī mei iſrahel: et portabūt iniquitatem ſuā. Iuxta iniquitatē interrogantis · ſic iniquitas prophete erit: ut nō erret vltra domꝰ iſrahel a me neqꝫ polluatur in vniūſis ꝑuaricationibꝫ ſuis: ſed ſit michi in pplm ⁊ ego ſim eis in deū · ait dn̄s exercituū. Et factus ē ſmo dn̄i ad me dicens. Fili hominis · terra cū peccauerit michi · ut preuaricetur ꝑuaricans: extendā manū meā ſuꝑ eam ⁊ conterā virgā panis eius · ⁊ inmittā in eam famē: ⁊ interficiam de ea hominē ⁊ iumentū. Et ſi fuerint tres viri iſti in medio eiꝰ noe · daniel et iob: ipſi iuſticia ſua liberabunt animas ſuas ait dn̄s exercituū. Quod et ſi beſtias peſſimas induxero ſuꝑ terrā ut vaſtent eam et fuerit inuia eo ꝙ nō ſit ꝑtranſiēs ꝓpter beſtias: tres viri iſti ſi fuerīt in ea· viuo ego dicit dn̄s deus· q̄a nec filios nec filias liberabunt· ſed ipi ſoli liberabuntur: terra aūt deſolabitur. Uel ſi gladiū induxero ſuꝑ terram illā· ⁊ dixero gladio· trāſi ꝑ terrā· ⁊ interfecero de ea hoīem ⁊ iumētū: et tres viri iſti fuerint ī medio eius· viuo ego dicit dn̄s deꝰ nō liberabūt filios neqꝫ filias: ſed ipi ſoli liberabūtur. Si aūt et peſtilenciā immiſero ſuꝑ terrā illā ⁊ effudero indignationē meā ſuꝑ eam in ſanguine ut auferā ex ea hominē ⁊ iumentū: ⁊ noe daniel ⁊ iob fuerīt in medio eiꝰ: viuo ego dicit dn̄s deꝰ· q̄a filiū ⁊ filiam non liberabūt: ſed ipi iuſticia ſua liberabunt animas ſuas: quoniā hec dicit dn̄s. Quod ⁊ ſi quatuor iudicia mea peſſima· gladiū et famem ac beſtias malas ⁊ peſtilenciā immiſero in iheruſalē ut interficiā de ea hominē ⁊ pecus: et tamē relinquetur in ea ſaluatio educentiū filios et filias. Ecce ipi egrediētur ad vos et videbitis viā eoꝝ ⁊ adinuentiones eoꝝ: et cōſolabimini ſuꝑ malo qđ induxi ī iheruſalē in omnibus que importaui ſuꝑ eam: ⁊ conſolabunt̄ vos cū videritis viam eorū et adinuētiōes eorū: et cognoſcetis ꝙ nō fruſtra fecerim omnia q̄ feci in ea: ait dn̄s deꝰ. ca. xv.

Et factus eſt ſermo dn̄i ad me dicens. Fili hominis: quid fiet de ligno vitis ex omnibꝫ lignis nemoꝝ q̄ ſunt inter ligna ſiluarū? Nūquid tolletur de ea lignū ut fiat opus: aut fabricabitur de ea paxillus ut dependeat in eo quodcūqꝫ vas? Ecce igni datum eſt in eſcam: utrāqꝫ partē eiꝰ conſumpſit ignis: ⁊ medietas eiꝰ redacta eſt in fauillā. Nūquid utile erit ad opus? Etiā cū eſſet integrū nō erat aptū ad opus: quāto magis cū illud ignis deuorauerit ⁊ combuſſerit nichil ex eo fiet operis. Propterea hec dicit dn̄s deus. Quomō lignū vitis īter ligna ſiluarū quod dedi igni ad deuorandū: ſic tradā habitatores ihrlm̄: ⁊ ponā faciē meā ī eos. De igne egredient̄: et ignis ꝯſumet eos. Et ſcietis q̄a ego dn̄s cū poſuero faciē meā in eos: et dedero terrā inuiā et deſolatā: eo ꝙ ꝑuaricatores extiterit dicit dn̄s deus. ca. xvi.

Et factus eſt ſermo dn̄i ad me dicens. Fili hominis: notas fac iheruſalē abominationes ſuas: ⁊ dices. Hec dicit dn̄s deꝰ iſrahel. Radix tua ⁊ generatio tua de terra chanaan: pater tuꝰ amorreꝰ: et mater tua cethea. Et quādo nata es in die ortus tui nō eſt ꝑciſus umbilicꝰ tuꝰ: et aqua nō es lota in ſalutem· nec ſale ſalita: nec inuoluta pānis. Nō pepercit ſuꝑ te oculus ut faceret tibi unū de hijs miſertꝰ tui: ſed ꝓiecta es ſuꝑ faciē terre in abiectione anime tue: in die qua nata es. Tranſiens aūt ꝑ te: vidi te conculcatā in ſanguine tuo. Et dixi tibi cū eſſes ī ſanguine tuo. Uiue. Dixi inqꝫ tibi in ſanguine tuo. Viue. Multiplicatam quaſi germen agri dedi te: et multiplicata es ⁊ grandis effecta: ⁊ ingreſſa es et ꝑueniſti ad mūdū muliebrem. Ubera tua intumuerūt: ⁊ pilus tuꝰ germinauit: ⁊ eras nuda et ꝯfuſione plena. Et tranſiui ꝑ te ⁊ vidi te: ⁊ ecce tempus tuū· tempus amantiū. Et expandi amictū meū ſuꝑ te: ⁊ operui ignominiā tuā. Et iuraui tibi: ⁊ ingreſſus ſum pactum tecū ait dn̄s deꝰ. Et facta es michi: et laui te aqua: ⁊ emūdaui ſanguinem tuū ex te. Et unxi te oleo: ⁊ veſtiui te diſcoloribus: ⁊ calciaui te iacincto. Et cinxi te biſſo: et indui te ſubtilibꝰ: ⁊

ornaui te ornamento. Et dedi armillas in manibꝫ tuis: ⁊ torquē circa collum tuū: ⁊ dedi inaurem ſup os tuū: ⁊ circulos auribus tuis: ⁊ coronā decoris in capite tuo. Et ornata es auro et argento: ⁊ veſtita es biſſo ⁊ polimito ⁊ mltis coloribꝫ. Similā ⁊ mel et oleū comediſti: et decora facta es vehementer nimis. Et ꝑfeciſti in regnū: et egreſſum eſt nomē tuū in gentes ꝓpter ſpeciē tuā: quia ꝑfecta eras in decore tuo quē poſuerā ſup te dicit dn̄s deus. Et habens fiduciā ī pulcritudine tua fornicata es ī noīe tuo: ⁊ expoſuiſti omnē fornicationē tuā. omī trāſeūti: ut eius fieres. Et ſumens de veſtimentis tuis feciſti tibi excelſa hincīnde cōſuta: et fornicata es ſup eis: ſicut nō ē factū neqꝫ futurū eſt. Et tuliſti vaſa decoris tui de auro meo et argento meo que dedi tibi: ⁊ feciſti tibi ymagines maſculinas: ⁊ fornicata es in eis. Et ſumpſiſti veſtimenta tua mltīcoloria: et operuiſti illas. Et oleū meū ⁊ thimiama meū poſuiſti corā eis: et panem meū quē dedi tibi. ſimilā et oleū et mel quibus enutriui te. poſuiſti in conſpectu eoꝝ in odorem ſuauitatis. Et factū eſt ait dn̄s deus: ⁊ tuliſti filios tuos ⁊ filias tuas q̄s generaſti michi. ⁊ īmolaſti eis ad deuorādū. Nūquid praua eſt fornicatio tua immolantis filios meos? Et dediſti illos ꝯſecrās eis. Et poſt oīnes abominatōnes tuas ⁊ fornicatōnes nō es recordata dierū adoleſcentie tue: quādo eras nuda et cōfuſione plena: ꝯculcata ī ſanguine tuo. Et accidit poſt omnē maliciā tuā: ve ve tibi ait dn̄s deꝰ. Et edificaſti tibi lupanar. ⁊ feciſti tibi ꝓſtibulū in cūctis plateis. Ad oīne caput vie edificaſti ſignū ꝓſtitutōnis tue: ⁊ abominabilē feciſti decorem tuū. Et diuiſiſti pedes tuos omni trāſeūti: ⁊ multiplicaſti omnes fornicationes tuas. Et fornicata es cum filijs egipti vicinis tuis magnaꝝ carniū: ⁊ multiplicaſti fornicationē tuā ad irritādū me. Ecce ego extendam manū meā ſup te: ⁊ auferam iuſtificatōnem tuā. Et dabo te in animas odientiū te filiaꝝ paleſtinaꝝ: que erubeſcūt in via tua ſcelerata. Et fornicata es in filijs aſſirioꝝ: eo ꝙ nec dū fueris expleta. Et poſtq̄ꝫ fornicata es. nec ſic es ſatiata. ⁊ mltiplicaſti fornicationē tuā in terra chanaan cū chaldeis: et nec ſic ſatiata es. In quo mūdabo cor tuū ait dn̄s deꝰ: cū facias omnia hec opera mulieris meretricis et ꝓcacis? Quia fabricaſti lupanar tuū ī capite omnis vie: ⁊ excelſum tuū feciſti ī omī platea. Nec facta es quaſi meretrix faſtidio augens precium: ſed quaſi mulier adultera: que ſup virū ſuū inducit alienos. Omnibus meretricibus dantur mercedes: tu aūt dediſti mercedes cunctis amatoribꝫ tuis: ⁊ dona donabas eis ut intrarent ad te vndiqꝫ ad fornicādum tecum. Factumqꝫ eſt in te contra conſuetudinē mulierū in fornicationibꝫ tuis: et poſt te nō erit fornicatio. In eo enim ꝙ dediſti mercedes et mercedes nō accepiſti: factū eſt in te contrariū. Propterea meretrix audi verbū dn̄i. Hec dicit dn̄s deus. Quia effuſum eſt es tuū. et reuelata eſt ignominia tua in fornicationibꝫ tuis ſup amatores tuos et ſup ydola abominationū tuarū ī ſanguine filioꝝ tuoꝝ quos dediſti eis: ecce ego congregabo oīnes amatores tuos quibꝫ cōmixta es: ⁊ omnes quos dilexiſti cū vniūſis quos oderas. Et cōgregabo eos ſup te vndiqꝫ: et nudabo ignominiā tuā corā eis. Et videbūt omnē turpitudinem tuā: ⁊ iudicabo te iudicijs adulteraꝝ ⁊ effundentiū ſanguinē. Et dabo te in ſanguinē furoris ⁊ zeli: et dabo te ī manꝰ eoꝝ. Et deſtruēt lupanar tuū: et demolietur ꝓſtibulū tuū. Et denudabūt te veſtimentis tuis: ⁊ auferent vaſa decoris tui. Et derelinquēt te nudam plenamq; ignominia: et adducent ſuꝑ te multitudinē. Et lapidabūt te lapidibꝫ: ⁊ trucidabunt te gladijs ſuis. Et cōburent domos tuas igni: et facient in te iudicia in oculis mulierū plurimaꝝ. Et deſines fornicari: et mercedes vltra nō dabis. Et requieſcet indignatio mea in te: ⁊ auferetur zelus meꝰ a te. Et quieſcā nec iraſcar ampliꝰ: eo ꝙ nō fueris recordata dieꝝ adoleſcentie tue: ⁊ ꝓuocaſti me ī omnibus hijs. Quapropter et ego vias tuas ī capite tuo dedi ait dn̄s deꝰ: et nō feci iuxta ſcelera tua in omnibus abominationibꝫ tuis. Ecce omīs q̄ dicit vulgo ꝓuerbiū: in te aſſumet illud dicens. Sicut mater: ita ⁊ filia eiꝰ. Filia matris tue es tu·que ꝓiecit virū ſuū·⁊ filios ſuos: ⁊ ſoror ſoroꝝ tuaꝝ: q̄ ꝓiecerūt viros ſuos ⁊ filios ſuos. Mater veſtra cethea: ⁊ pater veſter amorreus. Et ſoror tua maior ſamaria: ip̄a ⁊ filie eiꝰ que habitant ad ſiniſtram tuā. Soror aūt tua minor te. q̄ habitat a dextris tuis: ſodoma et filie eiꝰ. Sed nec in vijs eaꝝ ambulaſti: neq; ſecūdū ſcelera eoꝝ feciſti. Pauxillū minꝰ pene ſceleratiora feciſti illis: in omībꝫ vijs tuis. Uiuo ego dicit dn̄s deꝰ: q̄a nō fecit ſodoma ſoror tua ip̄a et filie eiꝰ: ſicut feciſti tu ⁊ filie tue. Ecce hec fuit iniquitas ſodome ſororis tue: ſuꝑbia·ſaturitas panis·⁊ abundātia·et ociū ipſiꝰ et filiarū eius: et manū egeno et pauperi nō porrigebāt: ⁊ eleuate ſunt et fecerūt abominationes corā me: et abſtuli eas ſicut vidiſti. Et ſamaria dimidiū peccatoꝝ tuoꝝ non peccauit: ſed viciſti eas ſceleribꝫ tuis: ⁊ iuſtificaſti ſorores tuas ī omībꝫ abominationibus tuis quas operata es. Ergo et tu porta confuſionē tuā: que viciſti ſorores tuas peccatis tuis ſceleratius agens ab eis. Iuſtificate ſunt enim a te. Ergo ⁊ tu confundere: ⁊ porta ignominiā tuā: que iuſtificaſti ſorores tuas. Et conuertā reſtituens eas conuerſione ſodomoꝝ cū filiabus ſuis: ⁊ cōuerſione ſamarie ⁊ filiaꝝ eiꝰ. Et cōuertam reuerſionē tuā in medio earū: ut portes ignominiā tuā: ⁊ cōfundaris in omnibus que feciſti cōſolās eas. Et ſoror tua ſodoma ⁊ filie eiꝰ reuertent̄ ad antiquitatem ſuā: ⁊ ſamaria ⁊ filie eiꝰ reuertentur ad antiquitatem ſuā: ⁊ tu et filie tue reuertemini ad antiquitatem veſtrā. Non fuit aūt ſodoma ſoror tua audita ī ore tuo in die ſuꝑbie tue: anteq̄ȝ reuelaret̄ malicia tua ſicut hoc tempore in opprobriū filiaꝝ ſyrie: ⁊ cunctaꝝ in circuitu tuo filiaꝝ paleſtinarū q̄ ambiūt te ꝑ gyrū. Scelus tuū et ignominiā tuā tu portaſti ait dn̄s deꝰ. Quia hec dicit dn̄s deꝰ. Et faciā tibi ſicut deſpexiſti iuramentū ut irritum faceres pactū: ⁊ recordabor ego pacti mei tecum in diebꝫ adoleſcentie tue: ⁊ ſuſcitabo tibi pactū ſempiternū. Et recordaberis viarū tuaꝝ: ⁊ confunderis cū receperis ſorores tuas te maiores cum minoribus tuis. Et dabo eas tibi in filias·ſed nō ex pactu tuo: et ſuſcitabo ego pactum meū tecū. Et ſcies quia ego dn̄s·ut recorderis ⁊ cōfundaris: ⁊ nō ſit ultra aperire os pre confuſione tua: cū placatꝰ tibi fuero in om̄ibꝫ q̄ feciſti ait dn̄s deꝰ. c. xvii.

Et factū eſt verbū dn̄i ad me dicēs. Fili hominis: ꝓpone enigma ⁊ narra parabolā ad domū iſrahel: et dices. Hec dicit dn̄s deꝰ. Aquila grādis · magnarꝫ alarꝫ · lōgo membrorū ductu · plena plumis ⁊ varietate · venit ad libanū: ⁊ tulit medullā cedri. Sūmitatem frondiū eiꝰ avellit: ⁊ trāſportauit eam in terrā chanaan: in urbem negociatorū poſuit illā. Et tulit de ſemine terre et poſuit illud in terra ꝓ ſemine: ut firmaret radicem ſup aquas multas. In ſupficie poſuit illud. Cumq; germinaſſet creuit in vineā latiorē humili ſtatura · reſpiciētibꝫ ramis eiꝰ ad eam: ⁊ radices eiꝰ ſub illa erāt. Facta ē ergo vinea: ⁊ fructificauit in palmites: et emiſit ꝓpagines. Et facta eſt aquila altera grandis: magnis alis · multiſq; plumis. Et ecce vinea iſta q̄ſi mittens radices ſuas ad eam: palmites ſuos extendit ad illā ut irrigaret eam de areolis germinis ſui: que ĩ terra bona ſup aquas multas plātata eſt · ut faciat frondes ⁊ portet fructū · ut ſit in vineā grandem. Dic. Hec dicit dn̄s deus. Ergone ꝓſperabit? Nōne radices eiꝰ euellet: ⁊ fructus eiꝰ diſtringet? Et ſiccabit om̄es palmites germinis eiꝰ ⁊ areſcet: et nō in brachio grandi neq; in pp̄lo mlt̄o: ut euelleret eā radicitꝰ. Ecce plātata eſt. Ergone ꝓſperabitur? Nōne cū tetigerit eam ventus urens ſiccabitur: ⁊ in areis germinis ſui areſcet? Et factū eſt verbū dn̄i ad me dicens. Dic ad domū exaſperantē. Neſcitis qd̄ iſta ſignificent? Dic. Ecce venit rex babilonis in iheruſalē: ⁊ aſſumet regem ⁊ principes eiꝰ: ⁊ adducet eos ad ſemetipm̄ in babilonē. Et tollet de ſemine regni: ferietq; cū eo fedus: et ab eo accipiet iuſiurādū. Sed ⁊ fortes terre tollet ut ſit regnum humile et nō eleuetur: ſed cuſtodiat pactū eiꝰ ⁊ ſeruet illud. Qui recedens ab eo miſit nūcios ad egiptū: ut daret ſibi equos et pp̄lm multum. Nūquid ꝓſperabitur vel conſequetur ſalutem · qui fecit hec? Et qui diſſoluit pactū: nūquid effugiet? Viuo ego dicit dn̄s deꝰ: quoniā ĩ loco regis qui conſtituit eū regem cuiꝰ fecit irritū iuramentū ⁊ ſoluit pactū qd̄ habebat cum eo: ĩ medio babilonis morietur. Et nō in exercitu grandi neq; in pp̄lo mlt̄o faciet contra eum pharao pliū in iactu aggeris et in extructione vallorꝫ: ut interficiat animas mlt̄as. Spreuerat enī iuramētū ut ſolueret fedus: et ecce dedit manū ſuā: ⁊ cū om̄ia hec fecerit nō effugiet. Propterea hec dicit dn̄s deꝰ. Viuo ego: quoniā iuramentū qd̄ ſpreuit et fedus qd̄ ꝑuaricatus eſt ponā in caput eiꝰ. Et expandā ſup eum rethe meū et comꝓhendet in ſagena mea: ⁊ adducam eum in babilonē ⁊ iudicabo eum ibi in ꝑuaricatōne qua deſpexit me: ⁊ om̄es ꝓfugi eiꝰ cum vniuerſo agmine ſuo gladio cadent. Reſidui aūt in omnē ventū diſpgentur: ⁊ ſcietis quia ego dn̄s locutꝰ ſum. Hec dicit dn̄s deꝰ. Et ſumā ego de medulla cedri ſublimis: ⁊ ponā de vertice ramorꝫ eiꝰ. Tenerū diſpgam: et plantabo ſup mōtem excelſum et eminentem. In monte ſublimi iſrahel plātabo illud: ⁊ erumpet in germen · et faciet fructū: ⁊ erit ĩ cedrū magnā. Et habitabūt ſub ea om̄es volucres: ⁊ vniuerſum volatile ſub umbra frōdiū eiꝰ nidificabit. Et ſcient om̄ia ligna regionis q̄a ego dn̄s humiliaui lignū ſblime · ⁊ exaltaui lignū humile: ⁊ ſiccaui lignū viride: ⁊ frondere feci lignū aridū. Ego dominꝰ locutus ſum ⁊ feci. c. xviii.

Et factus eſt ſermo dn̄i ad me dicens. Quid ē q̄ inter vos parabolā vertitis in ꝓuerbiū iſtud in terra iſrl' dicentes. Patres comederūt vuā acerbā· et dentes filioꝝ obſtupeſcunt? Viuo ego dicit dn̄s deus: ſi erit vltra vobis parabola hec ī ꝓuerbiū in iſrl. Ecce omnes anime mee ſunt. Ut anima patris: ita et aīa filij mea eſt. Anima que peccauerit: ipſa morietur. Et vir ſi fuerit iuſtus et fecerit iudiciūm et iuſticiā: in mōtibꝫ nō comederit ⁊ oculos ſuos nō leuauerit ad ydola domꝰ iſrahel: et vxorem proximi ſui non violauerit et ad mulierē menſtruatā nō acceſſerit· ⁊ hominē nō contriſtauerit: pignus debitori reddiderit· ꝑ vim nichil rapuerit· panē ſuū eſurienti dederit· et nudū operuerit veſtimēto: ad vſurā nō cōmodauerit· et āpliꝰ nō acceperit: ab iniquitate auerterit manū ſuam· ⁊ iudiciū verum fecerit inter virū et virū· et in preceptis meis ambulauerit et iudicia mea cuſtodierit ut faciēt veritatē: hic iuſtus eſt. Vita viuet: ait dn̄s deꝰ. Quod ſi genuerit filiū latronem effundentem ſanguinē· et fecerit vnū de iſtis· et hec quidē omnia nō facientem: ſed ī mōtibꝫ comedentē· ⁊ vxorē ꝓximi ſui polluentē· egenū et pauperē contriſtātem· rapientem rapinas· pignus non reddentem· et ad ydola leuātem oculos ſuos abominationē facientem· ad vſurā dantem· ⁊ āplius accipientem: nūquid viuet? Non viuet. Cum vniuerſa hec deteſtāda fecerit: morte morietur. Sanguis eius ī ipſo erit. Quod ſi genuerit filiū qui videns omnia peccata patris ſui q̄ fecit timuerit· et non fecerit ſimile eis: ſuꝑ mōtes nō comederit· et oculos ſuos non leuauerit ad ydola domus iſrahel: et vxorem ꝓximi ſui nō violauerit· ⁊ virū nō ꝯtriſtauerit· pignꝰ nō retinuerit· et rapinā nō rapuerit· panē ſuū eſurienti dederit· et nudū operuerit veſtimēto: a pauperis iniuria auerterit manū ſuā: vſurā et ſuperabūdantiā nō acceperit et iudicia mea fecerit· et in preceptis meis ambulauerit· hic non morietur in iniq̄tate patris ſui: ſed vita viuet. Pater eiꝰ q̄a calumniatus eſt et vim fecit fratri: ⁊ malum operatus eſt ī medio ꝑpli ſui: ecce mortuꝰ eſt in iniquitate ſua. Et dicitis. Quare nō portabit filius iniquitatē patris? Videlicet q̄a filius iudiciū ⁊ iuſticiā operatꝰ eſt: omnia p̄cepta mea cuſtodiuit et fecit illa: vita viuet. Anima q̄ peccauerit ipſa morietur. Filius nō portabit iniquitatem patris: ⁊ pater non portabit iniquitatem filij. Iuſticia iuſti ſuꝑ eum erit: et impietas impij erit ſuper eū. Si aūt impiꝰ egerit penitenciā ab omībꝫ peccatis ſuis que operatus eſt· ⁊ cuſtodierit omnia p̄cepta mea. ⁊ fecerit iudiciū ⁊ iuſticiā: vita viuet et non morietur. Omniū iniquitatū eiꝰ quas operatus eſt nō recordabor. In iuſticia ſua quā operatꝰ eſt· viuet. Nūquid voluntatis mee eſt mors impij dicit dn̄s deus: et non ut ꝯuertatur a vijs ſuis et viuat? Si aūt auerterit ſe iuſtꝰ a iuſticia ſua et fecerit iniquitatem ſecundū omnes abominationes quas operari ſolet impiꝰ: nūquid viuet? Omnes iuſticie eiꝰ quas fecerat nō recordabūtur. In p̄uaricatione qua p̄uaricatꝰ ē: ⁊ in peccato ſuo qd' peccauit: in ipſis morietur. Et dixiſtis. Nō eſt equa via dn̄i. Audite ergo domꝰ iſrahel. Nūquid via mea non eſt equa: ⁊ nō magis vie veſtre praue ſunt? Cum enim auerterit ſe iuſtꝰ a iuſticia ſua ⁊ fecerit iniquitatē:

morietur ī eis. In iniuſticia quā operatꝰ ē morietur. Et cū auerterit ſe impius ab impietate ſua quā operatus eſt ⁊ fecerit iudiciū ⁊ iuſticiā: ipſe aīam ſuā viuificabit. Conſiderās enim et auertens ſe ab oībꝫ iniquitatibꝫ ſuis quas operatꝰ eſt: vita viuet et nō morietur. Et dicūt filii iſrahel. Nō ē equa via dn̄i. Nūquid vie mee nō ſūt eque domꝰ iſrahel ⁊ non magis vie veſtre praue? Idcirco vnūquēq; iuxta vias ſuas iudicabo domus iſrahel: ait dominus deus. Cōuertimini ⁊ agite penitentiā ab omnibꝫ iniquitatibꝫ vr̄is: et nō erit vobis in ruinam iniquitas. Proicite a vobis omnes ~~iniquitates~~ veſtras in quibus p̄uaricati eſtis: ⁊ facite vobis cor nouū ⁊ ſpiritum nouū. Et quare moriemini domꝰ iſrahel? Quia nolo mortē morientis dicit dominꝰ deꝰ. Reuertimini ⁊ viuite. c. xix.

p̄uaricatiōes

Et tu fili hominis aſſume planctum ſuꝑ principes iſrahel: ⁊ dices. Quare mater tua leena īter leones cubauit? In medio leunculoꝝ enutriuit catulos ſuos. Et eduxit vnū de leunculis ſuis: leo factꝰ eſt: ⁊ didicit capere p̄dam hominēq; comedere. Et audierūt de eo gentes: ⁊ non abſq; vulneribus ſuis ceperūt eū: ⁊ adduxerūt eū in cathenis ī terrā egipti. Que cum vidiſſet quoniā infirmata eſt et periit exſpectatio eiꝰ: tulit vnū de leunculis ſuis: leonē conſtituit eum. Qui incedebat inter leones ⁊ factꝰ eſt leo: ⁊ didicit predam capere et hoīes deuorare: didicit viduas facere ⁊ ciuitates earum in deſertum adducere: et deſolata eſt terra et plenitudo eius: a voce rugitus illius. Et conuenerūt aduerſus eum gentes vndiq; de ꝓuinciis: ⁊ expāderunt ſuꝑ eum rethe ſuū. In vulneribꝫ earū captus eſt: ⁊ miſerūt eum ī caueā In cathenis adduxerūt eū ad regē babilonis miſerūtq; eū ī carcerem: ne audiret vox eiꝰ vltra ſuꝑ montes iſrahel. Mater tua q̄ſi vinea in ſanguine tuo ſuꝑ aquā plantata eſt: fructus eius et frondes eiꝰ creuerūt ex aquis multis: ⁊ facte ſunt ei virge ſolide in ſceptra dominātiū: ⁊ exaltata eſt ſtatura eius inter frondes. Et vidit altitudinē ſuā in multitudine palmitū ſuoꝝ: ⁊ euulſa eſt in ira ī terrāq; ꝓiecta. ⁊ ventus vrēs ſiccauit fructū eiꝰ: marcuerūt ⁊ arefacte ſunt virge roboris eiꝰ. Ignis comedit eam. Et nūc trāſplātata eſt ī deſertum ī terra inuia ⁊ ſitienti: ⁊ egreſſus ē ignis de virga ramoꝝ eiꝰ q̄ fructū eiꝰ cōedit: ⁊ nō fuit ī ea virga fortis ſceptrū dn̄antiū. Planctꝰ eſt: ⁊ erit in planctū. c. xx.

Et factū eſt in āno ſeptimo ī quīto in decima menſis: venerunt viri de ſenioribꝫ iſrahel ut interrogarēt dominū: et ſederent corā me. Et factꝰ eſt ſermo dn̄i ad me dicens. Fili hominis loquere ſenioribꝫ iſrahel: ⁊ dices ad eos. Hec dicit dn̄s deꝰ. Num ad interrogādū me vos veniſtis? Viuo ego: quia nō reſpōdebo vobis ait dn̄s deꝰ. Si iudicas eos: ſi iudicas fili hoīs: Abominatiōes patrū eoꝝ oſtende eis: et dices ad eos. Hec dicit dn̄s deus. In die qua elegi iſrl̄ ⁊ eleuaui manū meā pro ſtirpe domꝰ iacob et apparui eis in terra egipti et eleuaui manū meā ꝓ eis dicens ego dn̄s deꝰ veſter: in die illa leuaui manū meā ꝓ eis ut educerē eos de terra egipti in terrā quam ꝓuiderā eis fluentem lacte ⁊ melle: que eſt egregia inter oēs terras. Et dixi ad eos. Vnuſquiſq; offenſiones oculoꝝ ſuoꝝ abiciat: ⁊ in ydolis egipti nolite pollui. Ego dominus deus veſter. Et irritauerūt me: noluerūtq; me audire. Unuſquiſq; abominatōnes oculoꝝ ſuoꝝ non ꝓiecit: nec ydola egipti reliquerūt. Et dixi ut effunderem indignationē meā ſuꝑ eos: ⁊ implerē irā meā in eis ī medio terre egipti. Et feci ꝓpter nomē meū: ut nō violaretur corā gentibus in quaꝝ medio erant: ⁊ inter q̄s apparui eis ut educerem eos de terra egipti. Eieci ergo eos de terra egipti et eduxi eos in deſertū: ⁊ dedi eis p̄cepta mea: ⁊ iudicia mea oſtendi eis q̄ faciet homo ⁊ viuet in eis. Inſuꝑ ⁊ ſabbata mea dedi eis ut eſſet ſignū inter me et eos: ⁊ ſcirent quia ego dn̄s ſanctificans eos. Et irritauerūt me domꝰ iſrl̄ in deſerto: in p̄ceptis meis nō ambulauerūt ⁊ iudicia mea ꝓiecerūt que faciens homo viuet in eis: et ſabbata mea violauerūt vehemēter. Dixi ergo ut effunderem furorē meū ſuꝑ eos ī deſerto: ⁊ ↄſumerem eos. Et feci ꝓpter nomen meū: ne violaretur corā gentibꝫ: de quibus eieci eos ī cōſpectu eaꝝ. Ego igitur leuaui manū meā ſuꝑ eos ī deſerto ne inducerem eos in terrā quā dedi eis fluentem lacte ⁊ melle precipuā terrarū omniū: quia iudicia mea ꝓiecerūt et in p̄ceptis meis nō ambulauerūt: ⁊ ſabbata mea violauerūt. Poſt ydola enim cor eoꝝ gradiebat̄. Et pepercit oculus meus ſuꝑ eos ut non interficerem eos: nec cōſumpſi eos in deſerto. Dixi aūt ad filios eoꝝ in ſolitudine. In p̄ceptis patrū vr̄oꝝ nolite incedere: nec iudicia eoꝝ cuſtodiatis: nec ī ydolis eoꝝ polluamini. Ego dn̄s deꝰ veſter. In p̄ceptis meis ambulate. ⁊ iudicia mea cuſtodite ⁊ facite ea: et ſabbata mea ſanctificate ut ſit ſignū īter me et vos: et ſciatis quia ego dn̄s deus veſter. Et exacerbauerūt me filij: et in p̄ceptis meis nō ābulauerūt ⁊ iudicia mea non cuſtodierūt ut facerent ea q̄ cum fecerit homo viuet in eis: ⁊ ſabbata mea violauerūt. Et cōminatꝰ ſum ut effunderem furorem meū ſuꝑ eos: ⁊ implerem iram meam in eis in deſerto. Auerti aūt manū meā: ⁊ feci ꝓpter nomen meū: ut nō violaretur corā gentibus: de quibus eieci eos in oculis eaꝝ. Iterū leuaui manū meā in eos in ſolitudine ut diſꝑgerem illos ī nationes et vētilarem ī terras: eo ꝙ iudicia mea nō feciſſent: ⁊ p̄cepta mea reprobaſſent: et ſabbata mea violaſſent: ⁊ poſt ydola patrū ſuorū fuiſſent oculi eoꝝ. Ergo et ego dedi eis p̄cepta non bona et iudicia in quibus non viuēt: ⁊ pollui eos in muneribus ſuis cum offerrent omne qđ aperit uuluam ꝓpter delicta ſua: ⁊ ſciēt quia ego dn̄s. Quāobrem loquere ad domū iſrahel fili hoīs: et dices ad eos. Hec dicit dn̄s deꝰ. Adhuc et in hoc blaſphemauerūt me patres vr̄i cum ſpreuiſſent me cōtemnētes: et induxiſſem eos in terrā: ſuꝑ quā leuaui manū meā ut darem eis. Viderūt omnē collē excelſum: ⁊ omne lignum nemoroſū ⁊ immolauerūt ibi victimas ſuas: et dederūt ibi irritatōnē oblatōnis ſue: ⁊ poſuerūt ibi odorē ſuauitatis ſue ⁊ libauerūt libatōnes ſuas. Et dixi ad eos. Quid ē excelſum: ad qđ vos ingredimini? Et vocatū ē nomē eiꝰ excelſū uſq; ad hāc diē. Propterea dic ad domū iſrl̄. Hec dicit dn̄s deꝰ. Certe ī via patrū vr̄orū vos polluimini: et poſt offendicula eoꝝ vos fornicamini. Et ī oblatione donoꝝ vr̄oꝝ cū traducitis filios vr̄os ꝑ ignem vos polluimini in omnibus ydolis vr̄is uſq; hodie: et ego reſpōdebo vobis domꝰ iſrahel? Viuo ego dicit dn̄s deus: quia non respondebo vobis: neqꝫ cogitatio mētis vr̄e fiet dicentiū. Erimꝰ sicut gētes et sicut cognationes terre: ut colamꝰ ligna ⁊ lapides. Uiuo ego dicit dn̄s deus: quoniā in manu forti et in brachio extento ⁊ in furore effuso regnabo sup̄ vos. Et educam vos de ꝑplis: et cōgregabo vos de terris in quibꝫ dispsi estis. In manu valida et in brachio extento ⁊ in furore effuso regnabo sup̄ vos: ⁊ adducā vos ī desertū ꝑplorꝫ: et iudicabor vobiscū ibi facie ad faciem. Sicut iudicio cōtendi aduersum patres vestros in deserto terre egipti: sic iudicabo vos dicit dn̄s. Et subiciam vos sceptro meo: ⁊ inducā vos ī vinculis federis. Et eligam de vobis trāsgressores ⁊ impios: ⁊ de terra incolatus eorꝫ educā eos. ⁊ terrā israhel non ingredietur: ⁊ scietis quia ego dominꝰ. Et vos domꝰ israhel: hec dicit dn̄s deꝰ. Singli post ydola vr̄a ambulate: et seruite eis. Q̄d si ⁊ in hoc nō audieritis me: ⁊ nomē meū sanctū pollueritis ultra in muneribꝫ vr̄is ⁊ in ydolis vr̄is: In mōte sancto meo in monte excelso israhel ait dn̄s deꝰ ibi seruiet michi omnis domꝰ israhel: om̄es inqꝫ in terra in qua placebūt michi. Et ibi querā primitias vr̄as: ⁊ initiū decimarū vestrarū in om̄ibus sanctificationibus vestris. In odorem suauitatis suscipiam vos. cum eduxero vos de ꝑplis et congregauero vos de terris in quas dispsi estis: ⁊ sanctificabor ī vobis in oculis nationū. Et scietis quia ego dominꝰ cum īduxero vos ad terrā isrl': in terrā pro qua leuaui manū meā ut darem eam patribus vr̄is. Et recordabimini ibi viarꝫ vr̄arū et omniū scelerū vestrorꝫ quibus polluti estis in eis: et displicebitis vobis ī conspectu vr̄o in om̄ibus maliciis vestris q̄s fecistis: ⁊ scietis quia ego dn̄s cū benefecero vobis ꝓpter nomē meū: ⁊ nō scd̄m vias vr̄as malas neqꝫ secundū scelera vr̄a pessima domꝰ israhel: ait dn̄s deꝰ. Et factus est sermo dn̄i ad me dicens. Fili hominis: pone faciē tuā contra viā austri ⁊ stilla ad affricū. Et ꝓpheta ad saltum agri meridiani: ⁊ dices saltui meridiano. Audi verbū dn̄i. Hec dicit dn̄s deꝰ. Ecce ego succendā ī ignē: ⁊ cōburam in te om̄e lignū viride et om̄e lignū aridū. Non extinguetur flāma succensionis: Et comburet̄ in ea om̄is facies ab austro usqꝫ ad aquilonē: et videbit vniuersa caro quia ego dn̄s succendi eam: nec extinguetur. Et dixi. A a a dn̄e deꝰ. Ipi dicūt de me. Nūqd nō ꝑ parabolas loquit̄ iste? c. xxi.

Et factus est sermo dn̄i ad me dicens. Fili hominis: pone faciē tuā ad ierusalē. ⁊ stilla ad sanctuaria. et ꝓpheta cōtra humū isrl': ⁊ dices terre isrl'. Hec dicit dn̄s deꝰ. Ecce ego ad te: et eiciā gladiū meū de vagina sua: et occidā in te iustū et impiū. Pro eo aūt ꝙ occidi in te iustū ⁊ impiū: idcirco egredietur gladius meus de vagina sua ad omnē carnē ab austro usqꝫ ad aquilonē: ut sciat om̄is caro quia ego dn̄s eduxi gladiū meū de vagina sua irreuocabilē. Et tu fili hominis ingemisce in cōtritione lumborꝫ: et in amaritudinibus ingemisce coram eis. Cumqꝫ dixerint ad te quare tu gemis: dices. Pro auditu quia venit: ⁊ tabescet om̄e cor: ⁊ dissoluent̄ uniūse manus: ⁊ infirmabitur om̄is spiritus: ⁊ per cuncta genua fluent aque. Ecce venit: ⁊ fiet ait dn̄s deꝰ. Et factꝰ est s̄mo dn̄i ad me dicēs. Fili hominis: ꝓpheta ⁊ dices. Hec dicit dn̄s deꝰ. Loquere.

ꝫfinis

Gladius gladiꝰ exacutus eſt ⁊ limatꝰ. Ut cedat victimas exacutꝰ eſt: ut ſplēdeat limatꝰ eſt. Qui moues ſceptrū filij mei ſuccidiſti omne lignū. Et dedi eum ad leuigandū: ut teneatur manu. Iſte exacutꝰ eſt gladiꝰ: ⁊ iſte limatꝰ eſt in manu interficientis. Clama ⁊ ulula fili hominis: quia hic factus eſt in ꝑplo meo: hic in cunctis ducibus iſrahel q̄ fugerāt. Gladio traditi ſunt cum ꝑplo meo. Idcirco plaude ſuꝑ femur quia probatꝰ eſt: et hoc cum ſceptrum ſubuerterit: ⁊ non erit dicit dn̄s deus. Tu ergo fili hominis ꝓpheta: et ꝑcute manu ad manū: ⁊ duplicetur gladiꝰ ac triplicetur gladius interfectoꝝ. Hic eſt gladius occiſionis magne: qui obſtupeſcere eos facit et corde tabeſcere: et multiplicat ruinas. In omnibus portis eorū dedi cōturbationē gladij acuti ⁊ limati ad fulgendū: amicti ad cedem. Exacuere: uade ad dexterā ſiue ad ſiniſtram: quocūq; faciei tue eſt appetitꝰ. Quin et ego plaudā manu ad manū: ⁊ implebo indignationē meā. Ego dn̄s locutꝰ ſum. Et factus eſt ſermo dn̄i ad me dicens. Et tu fili hoīs. pone tibi duas vias: ut veniat gladius regis babilonis. De terra una egredientur ambo. Et manu capiet cōiecturam: in capite vie ciuitatis coniciet. Viam pones: ut veniat gladiꝰ ad rabbath filioꝝ amon: ⁊ ad iudā in iheruſalē munitiſſimā. Stetit enī rex babilonis in biuio in capite duaꝝ viaꝝ diuinationē querens: commiſcens ſagittas. Interrogauit ydola: exta cōſuluit. Ad dexterā eiꝰ facta eſt diuinatio ſuꝑ iheruſalē. ut ponat arietes: ut aperiat os in cede. ut eleuet vocem in ululatu: ut ponat arietes contra portas. ut comportet aggerē. ut edificet munitiōnes. Eritq; quaſi conſulens fruſtra oraculum in oculis eoꝝ: et ſabbatoꝝ ociū imitans. Ipſe aūt recordabit̄ iniquitatis ad capiendū. Idcirco hec dicit dominꝰ deꝰ. Pro eo ꝙ recordati eſtis iniquitatis veſtre ⁊ reuelaſtis ꝑuaricationes vr̄as: ⁊ apparuerūt peccata veſtra in omnibus cogitationibꝫ vr̄is. Pro eo inq̄ꝫ ꝙ recordati eſtis: manu capiemini. Tu aūt ꝓphane impie dux iſrahel cuiꝰ venit dies in tempore iniquitatis p̄finita: hec dicit dn̄s deus. Aufer cydarim: tolle coronā. Nōne hec eſt q̄ humilē ſubleuauit: ⁊ ſublimē humiliauit? Iniquitatem iniquitatē iniquitatem ponam eam. Et hoc nō factū eſt donec veniret cuiꝰ eſt iudiciū: ⁊ tradā ei. Et tu fili hoīs ꝓpheta ⁊ dic. Hec dicit dn̄s deus ad filios āmon: ⁊ ad opprobriū eoꝝ. Et dices. Mucro. mucro. euagina te ad occidendū: lima te. ut interficias et fulgeas, cum tibi viderentur vana ⁊ diuinarent̄ mendacia: ut dareris ſuꝑ colla vulneratoꝝ impioꝝ quoꝝ veniet dies in tempore iniquitatis p̄finita. Reuertere ad vaginā tuā in locū in quo creatꝰ es. In terra natiuitatis tue iudicabo te: et effundā ſuꝑ te indignationem meā. In igne furoris mei ſufflabo in te: daboq; te in manꝰ hominū inſipientiū et fabricantiū interitū. Igni eris cibus. Sanguis tuus erit in medio terre; obliuioni traderis: q̄a ego dominꝰ locutꝰ ſum. c. xxii.

Et factum eſt verbū dn̄i ad me dicens. Et tu fili hominis nonne iudicas ciuitatem ſanguinū: et oſtendes ei omnes abominationes ſuas? Et dices. Hec dicit dn̄s deꝰ. Ciuitas effundens ſanguinē in medio ſui ut veniat tempus eiꝰ: ⁊ que fecit ydola contra ſemetipſam ut pollueret̄. In ſanguine tuo qui a te effuſus eſt deliquiſti: et in ydolis tuis que feciſti polluta es. Et appropinq̄re feciſti dies tuos: ⁊ adduxiſti tempus annorū tuoꝝ. Propterea dedi te opprobriū gentibꝫ. et irriſionē uniuerſis terris que iuxta ſunt et que procul a te. Triūphabūt de te: ſordida· nobilis· grandis interitu. Ecce principes iſrahel ſinguli in brachio ſuo fuerunt in te ad effundendū ſanguinem: patrem ⁊ matrem cōtumelijs affecerūt in te. Aduenā calumniati ſunt in medio tui: pupillū ⁊ viduā ꝯtriſtauerūt apud te: ſanctuaria mea ſpreuiſtis et ſabbata mea polluiſtis. Viri detractores fuerūt ī te ad effundēdū ſanguinē: ⁊ ſuꝑ mōtes cōmederūt ī te: ſcelus operati ſunt in medio tui. Verecūdiora patris diſcooperuerūt in te: immūdiciam menſtruate humiliauerūt in te. Et unuſquiſqꝫ in uxorem ꝓximi ſui operatꝰ eſt abominationē: ⁊ ſocer nurꝫ ſuā polluit nepharie: frater ſororem ſuā filiā patris ſui oppreſſit in te. Munera acceperūt apud te ad effundendū ſanguinē; uſurā ⁊ ſuꝑabūdanciā accepiſti ⁊ auare ꝓximos tuos calūniabaris: meiqꝫ oblita es ait dñs deus. Ecce complosi manꝰ meas ſuꝑ auariciam tuā quā feciſti: et ſuꝑ ſanguinē qui effuſus eſt in medio tui. Nūquid ſuſtinebit cor tuū: aut ꝑualebūt manꝰ tue in diebꝫ quos ego faciā tibi? Ego dñs locutꝰ ſum· et faciā. Et diſꝑgam te in nationes: ⁊ ventilabo te in terras. Et deficere faciā immūdiciā tuā a te: et poſſidebo te in conſpectu gentiū: et ſcies quia ego dñs. Et factū eſt verbū dñi ad me dicens. Fili hominis: verſa eſt michi domꝰ iſrahel ī ſcoriā. Omnes iſti es ⁊ ſtānū et ferrū et plumbū ī medio fornacis: ſcoria argēti facti ſunt.

Propterea hec dicit dñs deꝰ. Eo q̄ verſi eſtis omnes in ſcoriā: propterea ecce ego cōgregabo vos in medio iheruſalem cōgregatione argēti ⁊ eris et ſtāni ⁊ ferri ⁊ plumbi in medio fornacis: ut ſuccendā in ea ignē ad cōflandū. Sic cōgregabo in furore meo et ī ira mea: et requieſcam. Et conflabo vos ⁊ congregabo vos: et ſuccendā vos in igne furoris mei: ⁊ cōflabimini in medio eius ut conflatur argentū in medio fornacis: ſic eritis in medio eiꝰ. Et ſcietis quia ego dñs: cum effuderim indignationē meā ſuꝑ vos. Et factū eſt verbū dñi ad me dicens. Fili hominis· dic ei. Tu es terra immūda et nō cōpluta in die furoris. Coniuratio ꝓphetarū in medio eiꝰ. Sicut leo rugiēs capiēſqꝫ p̄dam animas deuorauerūt: opes et p̄ciū acceperūt: viduas eiꝰ multiplicauerūt in medio illiꝰ. Sacerdotes eius contempſerūt legem meā: ⁊ polluerūt ſanctuaria mea. Inter ſanctū ⁊ ꝓphanū nō habuerūt diſtātiā: et inter pollutū et mundū nō intellexerūt: et a ſabbatis meis auerterūt oculos ſuos: ⁊ coinquinabar in medio eoꝝ. Principes eius in medio illius quaſi lupi rapientes predam: ad effundendū ſanguinem ⁊ ad predendas animas et auare ſectanda lucra. Prophete aūt eiꝰ liniebāt eos abſqꝫ temperamēto. videntes vana et diuinātes ei mendaciū: dicentes hec dicit dñs deus: cum dñs nō ſit locutus. Populi terre calūniabātur calūniam et rapiebāt violenter: egenū ⁊ pauperem affligebāt: et aduenā opprimebant calumnia abſqꝫ iudicio. Et queſiui de eis virū qui interponeret ſepem. et ſtaret oppoſitꝰ contra me ꝓ terra ne diſſiparem eam: ⁊ nō inueni. Et effudi ſuꝑ eos indignationē meā: ⁊ ī igne ire mee conſumpſi eos. Viam eoꝝ in caput eoꝝ reddidi ait dñs deꝰ. c. xxiii.

Et factus eſt ſermo dñi ad me dicens. Fili hominis: due mulieres filie matris vniꝰ fuerūt: ⁊ fornicate ſūt in egipto. In adoleſcentia ſua fornicate ſunt. Ibi ſubacta ſunt vbera eaꝝ: et fracte ſunt mãme pubertatis eaꝝ. Nomina aūt eaꝝ oolla maior: ⁊ ooliba ſoror eiꝰ minor. Et habui eas: et pepererūt filios et filias. Porro eaꝝ nomina. ſamaria oolla: ⁊ iheruſalē ooliba. Fornicata eſt igit̃ ſup me oolla: ⁊ inſanuit in amatores ſuos in aſſyrios propinquãtes. veſtitos iacincto. principes ⁊ magiſtratꝰ. iuuenes cupidinis. vniuerſos equites ⁊ aſcenſores equoꝝ: et dedit fornicatões ſuas ſup eos electos filios aſſyrioꝝ vniuerſos: et in omnibꝫ in q̃s inſanuit ī immūdiciis eoꝝ polluta eſt. Inſup ⁊ fornicationes ſuas quas habuerat in egipto nō reliquit. Nam ⁊ illi dormierūt cum ea ī adoleſcentia eiꝰ: ⁊ illi ꝯfregerūt vbera pubertatis eiꝰ: ⁊ effuderūt fornicatonē ſuã ſup eam. Propterea tradidi eam in manꝰ amatoꝝ ſuoꝝ: ⁊ in manꝰ filiorū aſſur ſup quorū inſanuit libidine. Ipi diſcooperuerūt ignominiã eiꝰ: filios ⁊ filias eiꝰ tulerūt: ⁊ ipam occiderūt gladio. Et facte ſūt famoſe mulieres: ⁊ iudicia ꝑpetrarunt in ea. Qđ cum vidiſſet ſoror eiꝰ ooliba. plus q̃ illa inſanuit libidine: ⁊ fornicationē ſuã ſup fornicationē ſororis ſue ad filios aſſyriorū p̄buit impudenter: ducibus ⁊ magiſtratibꝫ ad ſe venientibus indutis veſte varia: equitibꝫ q̃ vectabantur equis: ⁊ adoleſcentibus forma cunctis egregia. Et vidi qꝫ polluta eſſet via vna ambaꝝ: ⁊ auxit fornicationes ſuas. Cūq; vidiſſet viros depictos in pariete ymagines chaldeoꝝ expreſſas coloribus. ⁊ accinctos baltheis renes. ⁊ tyaras tinctas in capitibus eoꝝ formã ducū oīm. ſimilitudinē filiorū babilonis terreq; chaldeoꝝ in qua orti ſunt: inſanuit ſup eos ꝯcupiſcentia oculoꝝ ſuoꝝ: ⁊ miſit nūcios ad eos in chaldeam. Cūq; veniſſent ad eã filii babilonis. ad cubile mãmarū. polluerūt eam in ſtupris ſuis: ⁊ polluta eſt ab eis. et ſaturata eſt anima eiꝰ ab illis. Denudauit quoq; fornicationes ſuas: ⁊ diſcooperuit ignominiã ſuã. Et receſſit aīa mea ab ea: ſicut receſſerat anima mea a ſorore eiꝰ. Multiplicauit enim fornicationes ſuas recordans dies adoleſcentie ſue quibus fornicata eſt in terra egipti: ⁊ inſanuit libidine ſup ꝯcubitu eoꝝ quoꝝ carnes ſunt vt carnes aſinoꝝ: et ſicut fluxus equoꝝ fluxus eorū. Et viſitaſti ſcelus adoleſcentie tue: quãdo ſubacta ſunt in egipto vbera tua: et confracte ſunt mãme pubertatis tue. Propterea ooliba hec dicit dñs deꝰ. Ecce ego ſuſcitabo omnes amatores tuos contra te de quibus ſaturata eſt anima tua: et congregabo eos aduerſum te in circuitu: filios babilonis ⁊ vniuerſos chaldeos. nobiles tyrannoſq; ⁊ principes. omnes filios aſſyrioꝝ: iuuenes forma egregia. duces et mgr̃atꝰ. vniũſos pricipes principū: et nominatos aſcenſores equoꝝ. Et venient ſup te inſtructi curru et rota: et multitudo p̄plorū. Lorica et clipeo ⁊ galea armabūtur ꝯtra te vndiq;. Et dabo corã eis iudiciū: ⁊ iudicabūt te iudiciis ſuis. Et ponã zelum meū ī te: quē tecū exercēt ī furore. Naſū tuū ⁊ aures tuas ꝑcident: ⁊ que remãſerūt gladio concidēt. Ipi filios tuos et filias tuas capient: ⁊ nouiſſimū tuū deuorabit ignis. Et denudabūt te veſtimentis tuis: ⁊ tollēt vaſa glorie tue. Et requieſcere faciā ſcelus tuū de te: et fornicationē tuā de terra egipti. Nec leuabis oculos tuos ad eos: et egipti non recordaberis amplius: quia hec dicit dñs deꝰ. Ecce ego tradam te ī manus eoꝝ quos odiſti: in manꝰ de quibus ſaciata eſt anima tua: ⁊ agent tecum in odio. Et tollent oēs labores tuos: ⁊ dimittent te nudam ⁊ ignominia plenā: et reuelabitur ignominia fornicationū tuaꝝ. Scelus tuū et fornicationes tue fecerūt hec tibi: quia fornicata es poſt gentes inter quas polluta es in ydolis eoꝝ. In via ſororis tue ambulaſti: ⁊ dabo calicem eius in manu tua. Hec dicit dñs deꝰ. Calicē ſororis tue bibes· profundū ⁊ latum. Eris in deriſum et in ſubſannationē que es capaciſſima: ebrietate ⁊ dolore repleberis: calice meroris ⁊ triſticie· calice ſororis tue ſamarie. Et bibes illū et epotabis uſq; ad feces: et fragmenta eiꝰ deuorabis ⁊ ubera tua lacerabis: q̄a ego locutꝰ ſum ait dñs deꝰ. Propterea hec dicit dñs deꝰ. Quia oblita es mei et proieciſti me poſt corpꝰ tuū: tu quoq; porta ſcelus tuū ⁊ fornicationes tuas. Et ait dñs ad me dicēs. Fili hominis: nūquid iudicas oollam et oolibā ⁊ annūcias eis ſcelera earū· quia adultere ſunt· ⁊ ſanguis ī manibus eaꝝ· ⁊ cum ydolis ſuis fornicate ſunt: Inſup ⁊ filios ſuos quos genuerūt michi obtulerūt eis ad deuorādum. Sed ⁊ hoc fecerūt michi. Polluerūt ſanctuariū meū in die illa: ⁊ ſabbata mea ꝓphanauerūt. Cūq; immolarent filios ſuos ydolis ſuis· ⁊ ingrederentur ſanctuariū meū in die illa ut pollueret illud: etiā hec fecerūt ī medio domꝰ mee. Miſerūt ad viros venientes de longe: ad quos nūciū miſerāt. Itaq; ecce venerūt quibus te lauiſti et circūliniſti ſtibio oculos tuos: ⁊ ornata es mundo muliebri. Sediſti in lecto pulcerrimo: ⁊ menſa ornata eſt ante te. Thimiama meū et vngentū meū poſuiſti ſup eam: ⁊ vox multitudinis exultantis erat in ea. Et in viris q̄ de multitudine hominū adducebant̄: et veniebant de deſerto· poſuerūt armillas in manibus eoꝝ: ⁊ coronas ſpecioſas in capitibus eoꝝ. Et dixi ei que attrita ē in adulterijs. Nūc fornicabitur in fornicatione ſua· etiā hec. Et ingreſſi ſūt ad eam: quaſi ad mulierem meretricem. Sic ingrediebant̄ ad oollam ⁊ ad oolibam mulieres nepharias. Viri ergo iuſti ſunt. Hij iudicabūt eas iudicio adulterarū et iudicio effundentiū ſanguinem: quia adultere ſunt: ⁊ ſanguis in manibus eaꝝ. Hec enim dicit dñs deus. Adduc ad eas multitudines et trade eas in tumultum ⁊ in rapinā: et lapidentur lapidibꝫ pplorū: et confodiant̄ gladijs eoꝝ. Filios ⁊ filias eaꝝ interficient: ⁊ domos eaꝝ igne ſuccendent. Et auferam ſcelus de terra: et diſcent oēs mulieres ne faciāt ſcdm̄ ſcelus eaꝝ. Et dabūt ſcelus veſtrū ſuper vos: ⁊ peccata ydoloꝝ veſtroꝝ portabitis: ⁊ ſcietis q̄a ego dñs deꝰ. c. xxiiii.

Et factum eſt verbū dñi ad me in anno nono: in menſe decimo decima die menſis dicens. Fili hominis: ſcribe tibi nomē diei huiꝰ in qua cōfirmatus ē rex babilonis aduerſum iheruſalē hodie: ⁊ dices ꝑ ꝓuerbiū ad domū irritatricem parabolā: ⁊ loqueris ad eos. Hec dicit dominꝰ deꝰ. Pone ollam: pone inq̄: et mitte in eam aquam. Congere fruſta eius in eam:

omnē partē bonā· ⁊ femur· et armū· electa: ⁊ ossibus plena. Pinguissimū pecꝰ assume: compone quoqꝫ strues ossiū sub ea. Efferbuit coctio eius: et discocta sunt ossa illius ī medio eius Propterea hec dicit dn̄s deus. Ve ciuitati sanguinū: olle cuiꝰ rubigo in ea ē: et rubigo eiꝰ nō exiuit de ea. Per partes ⁊ per partes suas eice eam. Nō cecidit sup eam sors. Sanguis enim eius in medio eius est: sup limpidissimā petrā effudit illū. Nō effudit illū sup terram ut possit operiri puluere: ut supinducerem indignationē meā et vindicta ulciscerer. Dedi sanguinē eius sup petram limpidissimā: ne operiret̄. Propterea hec dicit dn̄s deꝰ. Ve ciuitati sanguinū: cuiꝰ ego grandē faciam pirā. Cōgerere ossa: que igne succendā. Consumētur carnes: et coquetur vniūsa compositio: et ossa tabescent. Pone quoqꝫ eam sup prunas vacuam ut incalescat ⁊ liquefiat es eius: et confletur in medio eius inquinamentū eius: ⁊ consumatur rubigo eius. Multo labore sudatū est: et nō exiuit de ea nimia rubigo eius· neqꝫ per ignē. Inmūdicia tua execrabilis: quia mūdare te volui: ⁊ non es mūdata a sordibus tuis. Sed nec mūdaberis priꝰ: donec quiescere faciā indignationē meā in te. Ego dn̄s locutꝰ sum. Venit ⁊ faciā: non transeā neqꝫ parcam: nec placabor. Iuxta vias tuas et iuxta adinuentiones tuas iudicabo te dicit dn̄s. Et factū est verbum dn̄i ad me dicens. Fili hominis: ecce ego tollo a te desiderabile ocłoꝝ tuoꝝ in plaga: ⁊ non planges neqꝫ plorabis neqꝫ fluent lacrime tue. Ingemisce tacens: mortuorū luctum non facies. Corona tua circumligata sit tibi: et calciamenta tua erunt in pedibꝫ tuis: nec amictu ora velabis· nec cibos lugentiū comedes. Locutꝰ sum ergo ad pp̄lm mane: et mortua est vxor mea vesperi. Feciqꝫ mane sicut p̄ceperat michi. Et dixit ad me pp̄lus. Quare non indicas nobis quid ista significent q̄ tu facis? Et dixi ad eos. Sermo dn̄i factus est ad me dicens. Loquere domui israhel. Hec dicit dn̄s deꝰ. Ecce ego polluā sanctuariū meū· supbiam imperij vestri· ⁊ desiderabile oculoꝝ vestrorū· ⁊ sup quo pauet anima vestra: et filij vestri et filie vestre quas reliquistis gladio cadent: ⁊ facietis sicut feci. Ora amictu non velabitis: ⁊ cibos lugentiū non comedetis. Coronas habebitis in capitibꝫ vestris: ⁊ calciamēta in pedibus. Non plangetis neqꝫ flebitis: sed tabescetis in iniquitatibꝫ vestris: ⁊ vnusquisqꝫ gemet ad fratrē suū. Eritqꝫ ezechiel vobis in portentū. Iuxta oīa que fecit facietis cum venerit istud: ⁊ scietis quia ego dn̄s deꝰ. Et tu fili hominis ecce in die qua tollam ab eis fortitudinē eorū· ⁊ gaudiū dignitatis· ⁊ desideriū ocłoꝝ eoꝝ· sup quo requiescūt anime eorū· filios ⁊ filias eorū: in die illa cum venerit fugiens ad te ut annūciet tibi: ī die inquā illa aperietur os tuū cum eo qui fugit: et loqueris ⁊ nō silebis ultra· eritqꝫ eis ī portentū: ⁊ scietis qr̄ ego dn̄s. c. xxv.

Et factus est sermo dn̄i ad me dicens. Fili hominis: pone faciē tuā contra filios ammon et prophetabis de eis: ⁊ dices filijs āmon. Audite verbum dn̄i dei. Hec dicit dn̄s deus. Pro eo q dixisti euge euge sup sanctuariū meū qr̄ pollutū ē· ⁊ sup terrā israhel qm̄ desolata est· et sup domū iuda quoniā ducti sūt ī captiuitatē: idcirco ego tradam te filiis orientalibꝫ in hereditatem: ⁊ collocabūt caulas suas in te. ⁊ ponent in te tentoria sua. Ipsi comedēt fruges tuas: ⁊ ipsi bibent lac tuū. Daboq; rabbath in habitaculū camelorū. ⁊ filios āmon in cubile pecorū: et scietis quia ego dñs: quia hec dicit dñs deꝰ. Pro eo ꝙ plausisti manu ⁊ ꝑcussisti pede ⁊ gauisa es ex toto affectu sup terram israhel: idcirco ecce ego extendam manū meā sup te. ⁊ tradam te in direptionē gentiū: ⁊ interficiam te de ꝓplis. ⁊ perdam de terris et conteram: ⁊ scietis quia ego dñs. Hec dicit dñs deꝰ. Pro eo ꝙ dixerūt moab et seyr ecce sicut omnes gentes domꝰ iuda: idcirco ecce ego aperiam humerū moab de ciuitatibꝫ: de ciuitatibꝫ inq̄ꝫ eiꝰ. ⁊ de finibus eius inclitas terre. bethiesimoth ⁊ beelmeon et cariathaim filiis orientis cum filiis āmon. Et dabo eam in hereditatem: ut non sit ultra memoria filiorū ammon in gentibus. Et in moab faciam iudicia: ⁊ scient quia ego dominus. Hec dicit dñs deꝰ. Pro eo ꝙ fecit ydumea ultionē ut se uindicaret de filiis iuda. peccauitq; delinquens et uindictam expetiuit de eis: idcirco hec dicit dñs deꝰ. Extendā manū meā sup ydumeā: ⁊ auferam de ea hominē ⁊ iumentū: et faciam eam desertam ab austro. Qui sunt ī dedan gladio cadent: ⁊ dabo ultionē meam sup ydumeā ꝑ manū ꝓpli mei israhel. Et facient in edom iuxta iram meā ⁊ furorem meū: ⁊ scient uindictā meā dicit dñs deus. Hec dicit dominꝰ deus. Pro eo ꝙ fecerūt palestini uindictā. ⁊ ulti se sunt toto animo. interficientes et implentes inimicicias ueteres: propterea hec dicit dñs deꝰ. Ecce ego extendam manū meā super palestinos: et interficiā interfectores. Et perdam reliquias maritime regionis: faciamq; in eis vltiones magnas arguens in furore: et scient quia ego dominus cū dedero vindictā meā sup eos. c. xxvi.

Et factum est in undecimo anno prima mensis: factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis: pro eo ꝙ dixit tyrus de iherusalē: euge confracte sunt porte ꝓploꝝ: cōuersa est ad me. implebor. deserta est: propterea hec dicit dñs deus. Ecce ego sup te tyre: et ascendere faciam ad te gentes multas. sicut ascendit mare fluctuans. Et dissipabunt muros tyri: et destruent turres eius. Et radam puluerem eiꝰ de ea: et dabo eam in limpidissimā petram. Siccatio sagenarū erit in medio maris: quia ego locutus sum ait dominꝰ deꝰ: et erit in direptionē gentibus. Filie quoq; eius que sunt ī agro gladio interficientur: ⁊ sciēt quia ego dominꝰ: quoniā hec dicit dominꝰ deus. Ecce ego adducam ad tyrum nabuchodonosor regem babilonis ab aquilone: regem regum. cum equis ⁊ curribus et equitibus ⁊ cetu ꝓploq; magno. Filias tuas que sunt ī agro gladio interficiet: ⁊ circūdabit te munitionibus ⁊ comportabit aggerem in gyro. Et eleuabit contra te clipeum: ⁊ vineas ⁊ arietes temperabit ī muros tuos: ⁊ turres tuas destruet in armatura sua. Inundatione equorū eius operiet te puluis eorū: a sonitu equitū ⁊ rotaꝝ ⁊ curruū mouebūtur muri tui. Cum ingressus fuerit portas tuas quasi ꝑ introitum urbis dissipate: ungulis equorū suoꝝ cōculcabit om̄es plateas tuas: ꝓplm̄ tuū gladio cedet: ⁊ statue tue nobiles in terram corruent. Vastabūt opes tuas. diripiēt negociationes tuas:

et deſtruent muros tuos· ⁊ domos tuas p̄claras ſubuertēt: ⁊ lapides tuos et ligna tua ⁊ puluerem tuū in medio ponent. Et quieſcere faciam multitudinem canticorū tuorū: ⁊ ſonitus cythararū tuarū nō audietur amplius. Et dabo te in limpidiſſimā petrā: ſiccatio ſagenarū eris nec edificaberis ultra: quia ego domin⁹ locutus ſum dicit dn̄s deus. Hec dicit dn̄s deus de tyro. Nūquid non a ſonitu ruine tue et gemitu interfectorū tuoꝝ cū occiſi fuerint in medio tui· cōmouebūtur inſule: et deſcendent de ſedibus ſuis om̄es principes maris· et auferent exuuias ſuas: ⁊ ueſtimenta ſua uaria abiciēt et induētur ſtupore. In terra ſedebūt: et attoniti ſup̱ repentino caſu tuo ammirabūtur: ⁊ aſſumentes ſup̱ te lamentum dicent tibi. Quomō ꝑiſti que habitas in mari urbs inclita: que fuiſti fortis in mari cum habitatoribꝫ tuis quos formidabāt uniuerſi. Nūc ſtupebunt naues in die pauoris tui: et turbabūtur inſule in mari eo q̄ null⁹ egrediatur ex te: quia hec dicit domin⁹ deus. Cum dedero te urbem deſolatā ſicut ciuitates que non habitātur: et adduxero ſup̱ te abiſſum· ⁊ operuerint te aque multe ⁊ detraxero te cum hiis q̄ deſcendūt in lacum ad pp̄lm ſempiternū: et collocauero in terra nouiſſima ſicut ſolitudines ueteres cum hiis qui deducūtur in lacum ut non habiteris: porro cū dedero gloriā in terra uiuentiū· in nichilū redigam te. ⁊ non eris: et requiſita non inuenieris ultra ī ſempiternū dicit domin⁹ de⁹. ca. xxvii.

Et factū eſt verbum dn̄i ad me dicens. Tu ergo fili hominis aſſume ſup̱ tyrum lamentū: ⁊ dices tyro· q̄ habitat ī introitu maris: negociatori pp̄lorū ad inſulas multas. Hec dicit domin⁹ deus. O tyre tu dixiſti. Perfecti decoris ego ſum: ⁊ in corde maris ſita. Finitimi tui qui te edificauerunt impleuerūt decorem tuū: abietibꝫ de ſanir extruxerūt te cum omnibꝫ tabulatis maris. Cedrum de libano tulerunt ut facerent tibi malū: quercus de baſan dolauerūt ī remos tuos: trāſtra tua fecerūt tibi ex ebore indico: ⁊ pretoriola de inſulis ytalie. Biſſus uaria de egipto texta eſt tibi in uelum ut poneretur in malo: iacinctus ⁊ purpura de inſulis eliſa facta ſunt operimentū tuū. Habitatores ſydonis et aradij fuerunt remiges tui: ſapientes tui tyre facti ſunt gubernatores tui: ſenes biblij et prudentes eius prebuerūt nautas· ad miniſteriū uarie ſupellectilis tue. Om̄es naues maris et naute eaꝝ fuerūt in pp̄lo negociationis tue: perſe ⁊ lidij ⁊ libies erant in exercitu tuo: viri bellatores tui: clipeū ⁊ galeam ſuſpenderūt in te ꝓ ornatu tuo. Filij aradij cum exercitu tuo ſuper muros tuos in circuitu: ſed et pigmei qui erant in turribus tuis pharetras ſuas ſuſpenderunt in muris tuis per gyrum. Ipſi cōpleuerūt pulcritudinē tuā. Carthaginenſes negociatores tui: a multitudine cunctarū diuitiarū argēto ferro ſtāno plumboqꝫ repleuerunt nundinas tuas. Grecia thubal et moſoch inſtitores tui. Mācipia ⁊ uaſa erea adduxerunt pp̄lo tuo de domo thogorma: equos et equites et mulos adduxerūt ad forum tuū. Filij dedan negociatores tui. Inſule multe negociatio manus tue. Dentes eburneos et hebeninos cōmutauerūt in p̄cio tuo. Syrus negociator tuus. Propter multitudinem operū tuorū guttā et purpurā

erāt

et ſcutulata ⁊ biſſū ⁊ ſericū ⁊ chodchod poſuerūt in mercatu tuo. Juda ⁊ terra iſrl' ipſi inſtitores tui in frumēto p̄mo: balſamū et mel ⁊ oleū et reſinā ꝓpoſuerūt in nūdinis tuis. Damaſcen⁹ negociator tuus in multitudine operū tuorū: in multitudine diuerſarū opū in vino pingui: in lanis coloris optimi. Dan ⁊ grecia ⁊ mozel in nūdinis tuis ꝓpoſuerūt ferrū fabrefactū: ſtacten et calamus in negociatōne tua. Dedan inſtitores tui in tapetibus ad ſedendum. Arabia ⁊ vniuerſi principes cedar ipſi negociatores manus tue: cum agnis et arietibus et hedis venerunt ad te negociatores tui. Venditores ſaba ⁊ reema ipſi negociatores tui: cum vniuerſis primis aromatibus ⁊ lapide p̄cioſo ⁊ auro qđ ꝓpoſuerūt in mercatu tuo. Arā ⁊ chenne ⁊ eden negociatores tui. Saba aſſur ⁊ chelmath vēditores tui: ipſi negociatores tui młtiphariā īuolucris iacincti ⁊ polimitoꝝ gazarūq; p̄cioſaꝝ q̄ obuolute et aſtricte erāt funibꝫ: cedroſq; habebāt ī negociatōibus tuis. Naues maris principes tui ī negociatione tua: ⁊ repleta es: ⁊ glorificata nimis in corde maris. In aquis mł'tis adduxerunt te remiges tui. Vent⁹ auſter contriuit te. In corde maris diuitie tue ⁊ theſauri tui et multiplex inſtrumētum tuū. Naute tui et gubernatores tui q̄ tenebāt ſuppellectilem tuā: ⁊ p̄plo tuo preerāt; viri quoq; bellatores tui qui erant in te cū vniuerſa mł'titudine tua que eſt ī medio tui: cadent in corde maris in die ruine tue. A ſonitu clamoris gubernatorū tuorū cōturbabūtur claſſes: ⁊ deſcendent de nauibus ſuis omēs qui tenebant remū. Naute ⁊ vniuerſi gubernatores maris in terra ſtabunt: et eiulabūt ſuper te voce magna: et clamabunt amare. Et ſuꝑiacient puluerem capitibus ſuis: ⁊ cinere cōſpergentur: ⁊ radent ſuꝑ te caluiciū: ⁊ accingentur ciliciis. Et plorabunt te ī amaritudine anime ploratu amariſſimo: et aſſument ſuper te carmen lugubre: ⁊ plangent te. Que eſt ut tyrus que obmutuit in medio maris? Que ī exitu negociationū tuarū de mari impleſti p̄plos multos: ī multitudine diuitiaꝝ tuarū ⁊ p̄plorū tuoꝝ ditaſti reges terre: Nūc contrita es a mari. in ꝓfundis aquarū opes tue ⁊ omnis multitudo tua q̄ erat ī medio tui ceciderūt. Vniūſi habitatores inſularū obſtupuerūt ſuꝑ te: et reges eaꝝ oēs tēpeſtate ꝑculſi mutauerūt vult⁹. Negociatores p̄ploꝝ ſibilauerūt ſuꝑ te. Ad nichilū deducta es: ⁊ nō eris uſq; ī ꝑpetuū. ca. xxviii.

Et fact⁹ eſt ſ̄mo dñi ad me dicens. fili hominis: dic principi tyri. Hec dicit domin⁹ deus. Eo q̄ eleuatū eſt cor tuū ⁊ dixiſti. deus ego ſum et in kathedra dei ſedi in corde maris: cū ſis homo ⁊ nō deus: ⁊ dediſti cor tuū quaſi cor dei. Ecce ſapientior es tu daniele: omne ſecretū nō eſt abſconditū a te. In ſapientia et prudentia tua feciſti tibi fortitudinē: ⁊ acquiſiſti aurū et argentū in theſauris tuis. In multitudine ſapientie tue ⁊ in negociatione tua multiplicaſti tibi fortitudinē: ⁊ eleuatū eſt cor tuū in robore tuo. Propterea hec dicit dñs deus. Eo q̄ eleuatum eſt cor tuū quaſi cor dei: idcirco ecce ego adducā ſuper te alienos robuſtiſſimos gentiū. Et nudabūt gladios ſuos ſuꝑ pulcritudinē ſapiētie tue: et polluent decorem tuū. Interficient et detrahent te: et morieris in interitu occiſorū in corde maris. Numquid dicens loqueris deus ego ſum coram interficientib₃ te cū ſis homo ⁊ nō de⁹ in manu occidentiū te; morte incircūciſoꝝ morieris in manu alienoꝝ: q̄a ego locut⁹ ſum ait dñs deus. Et fact⁹ eſt ſermo dñi ad me dicens. Fili hoīs: leua planctum ſuꝑ regem tyri et dices ei. Hec dicit domin⁹ deus. Tu ſignaculum ſimilitudinis plenus ſapientia ꝑfectus decore: in delicijs paradiſi dei fuiſti. Omnis lapis p̄cioſus operimētum tuū: ſardius thopazius ⁊ iaſpis. criſolitus et onix ⁊ berillus. ſaphirus et carbunculus ⁊ ſmaragdus. Aurū opus decoris tui: ⁊ foramina tua in die qua conditus es p̄parata ſunt. Tu cherub extentus et ꝓtegens: ⁊ poſui te in mōte ſancto dei. In medio lapidū ignitorū ambulaſti: perfectus in vijs tuis a die conditionis tue: donec inuenta eſt iniquitas in te. In multitudine negociationis tue repleta ſunt interiora tua iniquitate. ⁊ peccaſti: et eieci te de mōte dei: ⁊ ꝑdidi te o cherub protegens de medio lapidū ignitorū. Et eleuatum eſt cor tuū in decore tuo. Perdidi ſapientiā tuā in decore tuo: in terrā ꝓieci te: ante faciem regū dedi te ut cernerēt te. In multitudine iniquitatū tuarū ⁊ iniquitate negociationis tue polluiſti ſanctificationē tuā. Producam ergo ignem de medio tui qui comedat te: ⁊ dabo te in cinerem ſuꝑ terrā in conſpectu omniū videntiū te. Omnes qui viderint te in gentibus obſtupeſcent ſuꝑ te. Nichili factus es: et non eris in ꝑpetuum. Et factus eſt ſermo dñi ad me dicens. Fili hominis. pone faciē tuā contra ſydonem: ⁊ ꝓphetabis de ea ⁊ dices. Hec dicit domin⁹ deus. Ecce ego ad te ſydon et gloriabor i medio tui: ⁊ ſcient quia ego dñs cum fecero in ea iudicia: ⁊ ſanctificat⁹ fuero in ea. Et immittā ei peſtilentiā et ſanguinē in plateis eius: et corruent interfecti in medio eius gladio ꝑ circuitum: ⁊ ſcient quia ego domin⁹. Et nō erit ultra domui iſrahel. offendiculū amaritudinis et ſpina dolorem inferens undiq₃ per circuitū eorū qui aduerſantur eis: et ſcient quia ego domin⁹ deus. Hec dicit domin⁹ deus. Quādo congregauero domū iſrahel de pp̄lis in q̄bus diſꝑſi ſunt. ſanctificabor i eis corā gētib₃: ⁊ habitabūt i terra ſua quā dedi ſeruo meo iacob: ⁊ habitabūt in ea ſecuri. Et edificabūt domos ⁊ plantabūt vineas: ⁊ habitabūt confidēter cum fecero iudicia in omnibus q̄ aduerſantur eis ꝑ circuitū: ⁊ ſcient quia ego dominus deus eorū. c. xxix.

In anno decimo in duodecimo menſe una die menſis factū eſt verbū dñi ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuā contra pharaonem regem egipti: et ꝓphetabis de eo: ⁊ de egipto uniūſa loquere ⁊ dices. Hec dicit domin⁹ de⁹. Ecce ego ad te pharao rex egipti draco magne q̄ cubas in medio fluminū tuorū ⁊ dicis. meus eſt fluuius: ⁊ ego feci memetipm̄. Et ponā frenū i maxillis tuis: ⁊ cōglutinabo piſces fluminū tuorū ſquamis tuis. Et extraham te de medio fluminū tuorū: et uniūſi piſces tui ſquamis tuis adherebūt. Et ꝓiciā te in deſertū ⁊ om̄es piſces fluminis tui. Super faciem terre cades. Nō colligeris: neq₃ cōgregaberis. Beſtijs terre ⁊ volatilibus celi dedi te ad deuorandum: ⁊ ſcient om̄es habitatores egipti quia ego domin⁹. Pro eo ꝙ fuiſti baculus arundineus domui iſrahel quādo app̄henderunt te manu. et confract⁹ es ⁊ laceraſti omnē humerū eorũ: ⁊ innitentibus eis ſuꝑ te cõminutus es ⁊ diſſoluiſti omnes renes eorũ: propterea hec dicit dñs deus. Ecce ego adducam ſuꝑ te gladiũ: et interficiã de te hominẽ ⁊ iumentũ. Et erit terra egipti in deſertum ⁊ in ſolitudinẽ: ⁊ ſcient q̃a ego dñs. Pro eo ꝙ dixeris fluuius meꝰ eſt ⁊ ego feci eũ: idcirco ecce ego ad te ⁊ ad flumina tua. Daboqꝫ terrã egipti in ſolitudinẽ gladio diſſipatã: a turre ſyenes uſqꝫ ad terminos ethiopie. Non ꝑtranſibit eam pes hominis: neqꝫ pes iumẽti gradietur ĩ ea: et non habitabit̃ quadraginta ãnis. Daboqꝫ terrã egipti deſertam ĩ medio terrarũ deſertarũ: et ciuitates eius in medio urbiũ ſubuerſarũ: et erũt deſolate quadraginta annis. Et diſꝑgã egiptios ĩ nationes: ⁊ uentilabo eos in terras: quia hec dicit dominꝰ deus. Poſt finẽ quadraginta annorũ congregabo egiptũ de p̄plis in quibꝫ diſꝑſi fuerãt: ⁊ reducam captiuitatem egipti ⁊ collocabo eos in terra phatures in terram natiuitatis ſue: in terra de qua ſumpti ſunt. Et erunt ibi ĩ regnũ humile: ⁊ inter cetera regna erit humillima: Et nõ eleuabit̃ ultra ſuꝑ nationes: et ĩminuã eos ne imperẽt gentibꝫ: neqꝫ erunt ultra domui iſrahel ~~in~~ confidentia docentes iniquitatẽ ut fugiant ⁊ ſequãtur eos: et ſcient quia ego ſum dominꝰ deus. Et factum eſt in uiceſimo et ſeptimo anno in primo in una menſis: factum eſt verbũ dñi ad me dicens. Fili hominis: nabuchodonoſor rex babilonis ſeruire fecit exercitum ſuũ ſeruitute magna aduerſus tyrum. Omne caput decaluatũ: et omnis humerus depilatꝰ eſt: Et merces non eſt reddita ei neqꝫ exercitui eius de tyro: pro ſeruitute qua ſeruiuit michi aduerſus eam. Propterea hec dicit dominꝰ deus. Ecce ego dabo nabuchodonoſor regẽ babilonis ĩ terra egipti: et accipiet multitudinẽ eius et dep̄dabitur manubias eius ⁊ diripiet ſpolia eius: ⁊ erit merces exercitui illius ⁊ operi pro quo ſeruiuit aduerſus eã. Dedi ei terram egipti: pro eo ꝙ laborauerit michi ait dominꝰ deꝰ. In die illa pullulabit cornu domui iſrahel: ⁊ tibi dabo apertum os in medio eorũ: et ſcient quia ego dominus.

cap. xxx.

Et factum eſt verbũ dñi ad me dicens. Fili hominis: ꝓpheta ⁊ dic. Hec dicit dominꝰ deus. Ululate ve ve diei: q̃a iuxta eſt dies ⁊ appropinq̃bit dies dñi: dies nubis, tempus gentium erit. Et veniet gladius ĩ egiptũ: et erit pauor in ethiopia cum ceciderint vulnerati ĩ egipto: ⁊ ablata fuerit multitudo illius et deſtructa fundamenta eius. Ethiopia et libia ⁊ lidi et omne reliquũ vulgus ⁊ chub et filij terre federis cum eis gladio cadent. Hec dicit dominꝰ deus. Et corruent fulcientes egiptũ: ⁊ deſtruetur ſuꝑbia imperij eiꝰ. A turre ſyenes gladio cadent in ea: ait dominꝰ exercituũ. Et diſſipabũtur in medio terrarũ deſolatarũ: ⁊ urbes eiꝰ in medio ciuitatũ deſertarꝫ erũt: ⁊ ſcient quia ego dominꝰ deus. cũ dedero ignem in egipto. ⁊ attriti fuerit omnes auxiliatores eius. In die illa egredientur nũcij a facie mea in trieribꝫ ad conterendã ethiopie confidentiã: ⁊ erit pauor in eis in die egipti: quia abſqꝫ dubio veniet. Hec dicit dñs deꝰ. Et ceſſare faciã multitudinẽ egipti in manu nabuchodonoſor regis babilonis. Ipſe ⁊ p̄plus eius cũ eo. fortiſſimi gentiũ adducentur ad diſꝑgendam terrã. Et euaginabũt gladios ſuos ſuper egiptum: et implebūt terrā interfectis: et faciā alueos fluminū aridos et tradam terrā in man⁹ peſſimorū: ⁊ diſſipabo terram et plenitudinē eius ī manu alienorū. Ego domin⁹ locutus ſum. Hec dicit domin⁹ deus. Et diſꝑdam ſimulacra: ⁊ ceſſare faciā ydola de memphis: ⁊ dux de terra egipti nō erit amplius. Et dabo terrorem in terram egipti: ⁊ diſꝑdam terrā phatures et dabo ignem in taphnis: ⁊ faciam iudicia ~~mea~~ in alexādria. Et effundā indignationē meā ſuꝑ peluſiū robur egipti: et interficiā multitudinē alexādrie: ⁊ dabo ignem in egipto. Quaſi parturiens dolebit peluſiū: et alexandria erit diſſipata: ⁊ memphis anguſtie quotidiane. Iuuenes eliopoleos et bubaſti gladio cadent: ⁊ ipſe captiue ducentur. Et in taphnis nigreſcet dies: cū cōtriuero ibi ſceptra egipti: et defecerit in ea ſuꝑbia potētie ei⁹. Ipſam nubes operiet: filie aūt eius in captiuitatē ducentur. Et iudicia faciā in egipto: ⁊ ſcient quia ego dñs. Et factū eſt in undecimo āno in primo menſe in ſeptima menſis: factū eſt verbum dñi ad me dicens. Fili hominis· brachiū pharaonis regis egipti cōfregi: ⁊ ecce non eſt obuolutū ut reſtitueretur ei ſanitas ut ligaretur pānis et faſciaretur lintheolis: ⁊ recepto robore poſſit tenere gladiū. Propterea hec dicit dñs deus. Ecce ego ad pharaonē regem egipti: ⁊ cōminuā eius brachiū forte ſed confractū: ⁊ deiciā gladiū de manu ei⁹. Et diſꝑgam egiptum in gentibus: et uentilabo eos in terris. Et confortabo brachia regis babilonis: daboq; gladiū meū in manu eius. Et confringā brachiū pharaonis: ⁊ gement gemitibus interfecti corā facie ei⁹. Et ꝯfortabo brachia regis babilonis. et brachia pharaonis concident. Et ſcient quia ego domin⁹ cum dedero gladiū meū in manū regis babilonis: ⁊ extenderit eum ſuꝑ terrā egipti. Et diſꝑgam egiptum in nationes: ⁊ uentilabo eos in terras: ⁊ ſciēt quia ego dñs. C. XXXI.

Et factum eſt in anno undecimo tercio menſe· una menſis: factū eſt verbum dñi ad me dicens. Fili hominis: dic pharaoni regi egipti ⁊ pplo eius. Cui ſimilis factus es in magnitudine tua? Ecce aſſur quaſi cedrus ī libano pulcer ramis· et frondibꝫ nemoroſus· exceſſuſq; altitudine: ⁊ inter cōdenſas frōdes eleuatū eſt cacumē eius. Aque nutrierūt illū: abiſſus exaltauit illū. Flumina ei⁹ manabāt in circuitu radicū eius: ⁊ riuos ſuos emiſit ad uniuerſa ligna regioins. Propterea eleuata eſt altitudo eius ſuꝑ omnia ligna regionis: ⁊ multiplicata ſunt arbuſta eius: ⁊ eleuati ſunt rami eius p̄ aquis multis. Cumq; extendiſſet umbram ſuā· in ramis eius fecerūt nidos omnia uolatilia celi: ⁊ ſub frondibus ei⁹ genuerūt omēs beſtie ſaltuū: et ſub umbraculo illi⁹ habitabit cetus gentium plurimarū. Eratq; pulcerrim⁹ in magnitudine ſua: et in dilatione arbuſtorū ſuorū. Erat enim radix illi⁹ iuxta aquas multas. Cedri nō fuerūt altiores illo in paradiſo dei. Abietes non adequauerūt ſūmitatē ei⁹: ⁊ platani non fuerūt eque frōdibus illius. Omne lignū paradiſi dei nō eſt aſſimilatū illi ⁊ pulcritudini eius: quoniā ſpecioſum feci eum: et multis condenſiſq; frondibus. Et emulata ſunt eum omnia ligna uoluptatis: que erāt in paradiſo dei. Propterea hec dicit domin⁹ deus. Pro eo ꝙ ſublimatus eſt in altitudine et dedit ſūmitatem ſuā virentem atqꝫ condenſam et eleuatū ē cor eius in altitudine ſua: tradidi eū in manꝰ fortiſſimi gentiū. Faciēs faciet ei Juxta impietatem eiꝰ. Et eieci eū: et ſuccīdent eum alieni et crudeliſſimi nationū: Et ꝓicient eum ſuꝑ montes: et in cunctis cōuallibꝫ corruent rami eius. Et confringentur arbuſta eius in vniuerſis rupibus terre: ⁊ recedent de umbraculo eius om̄es pp̄li terre: et relinquent eum. In ruina eius habitauerūt om̄ia volatilia celi: ⁊ ī ramis eius fuerunt vniuerſe beſtie regionis. Quāobrem non eleuabūtur in altitudine ſua om̄ia ligna aquarū: nec ponent ſublimitatem ſuā inter nemoroſa atqꝫ frondoſa: nec ſtabunt in ſublimitate ſua omnia q̄ irrigātur aquis: quia omnes traditi ſunt in mortem ad terrā vltimā in medio filioꝝ hominū ad eos qui deſcendūt in lacū. Hec dicit dn̄s deus. In die quādo deſcendit ad inferos indixi luctū, operui eum abiſſo: ⁊ ꝓhibui flumina eius: et coercui aquas multas. Contriſtatꝰ eſt ſuper eum libanꝰ: et omnia ligna agri concuſſa ſunt. A ſonitu ruine eiꝰ commoui gentes: cū deducerem eū ad infernū cum hiis qui deſcendebāt in lacū. Et ↄſolata ſunt in terra infima om̄ia ligna voluptatis egregia atqꝫ p̄clara in libano: vniuerſa que irrigabātur aquis. Nam ⁊ ipſi cum eo deſcendent ad infernū ad īterfectos gladio: ⁊ brachiū vniuſcuiuſqꝫ ſedebit ſub umbraculo eius in medio nationū ~~eius~~. Cui aſſimilatꝰ es o inclite atqꝫ ſublimis inter ligna voluptatis? Ecce deductꝰ es cum lignis voluptatis ad terram vltimam. In medio incircūciſorū dormies: cum eis qui interfecti ſunt gladio. Ipſe eſt pharao et omnis multitudo eius: dicit dominus deus.

c. xxxii.

Et factum eſt duodecimo āno in menſe duodecimo in vna menſis: factum eſt verbū dn̄i ad me dicēs. Fili hominis: aſſume lamentū ſuper pharaonē regem egipti: ⁊ dices ad eū. Leoni gentiū aſſimilatꝰ es: ⁊ draconi qui eſt in mari. Et ventilabas cornu in fluminibus tuis: ⁊ conturbabas aquas pedibus tuis: ⁊ conculcabas flumina earū. Propterea hec dicit dn̄s deus. Expandam ſuꝑ te rete meū in mltitudine pp̄lorū multorū: ⁊ extrahēt te in ſagena mea: et ꝓiciam te in terrā. Sup faciem agri abiciam te: et habitare faciā ſuꝑ te omnia volatilia celi: et ſaturabo de te beſtias vniuerſe terre. Et dabo carnes tuas ſuꝑ montes: et implebo colles tuos ſanie tua. Et irrigabo terrā fetore ſanguinis tui ſuper montes: ⁊ valles implebūtur ex te. Et operiā cū extinctꝰ fueris celos: ⁊ nigreſcere faciā ſtellas eius. Solē nube tegā: et luna non dabit lumen ſuū. Om̄ia luminaria celi merere faciā ſuper te: ⁊ dabo tenebras ſuper terrā tuā dicit dominꝰ deꝰ. Et irritabo cor pp̄lorū multorū cū induxero contritionē tuā in gentibus ſuꝑ terras quas neſcis: ⁊ ſtupeſcere faciā ſuꝑ te pp̄los mltos. Et reges eorū horrore nimio formidabūt ſuꝑ te cum volare ceperit gladiꝰ meꝰ ſuper facies eorū: et obſtupeſcent repente ſinguli ꝑ anima ſua in die ruine ſue: q̄a hec dicit dominꝰ deꝰ. Gladius regis babilonis veniet tibi: ī gladiis fortiū deiciā mltitudinē tuā. Inexpugnabiles omnes gentes hee. Et vaſtabunt ſuꝑbiā egipti: ⁊ diſſipabitur multitudo eius. Et perdā om̄ia iumenta eius que erant ſuꝑ aquas plurimas: ⁊ nō conturbabit eas pes hominis ultra: neq; ungula iumentoꝝ turbabit eas. Tunc puriſſimas reddā aquas eorū: et flumina eaꝝ quaſi oleum adducā ait dominꝰ deus: cum dedero terrā egipti deſolatā. Deſeretur aūt terra a plenitudine ſua quādo ꝑcuſſero omnes habitatores eius: ⁊ ſcient quia ego dominꝰ. Planctus eſt: ⁊ plangent eum filie gentiū ſuꝑ egiptū: ⁊ ſuꝑ mltitudinē eiꝰ plangent eū. ait dominꝰ deus. Et factū ē ī duodecimo āno · in quītadecima menſis: factū eſt uerbū dn̄i ad me dicens. Fili hominis · cane carmen lugubre ſuꝑ multitudinē egipti. Et detrahe eam. ipam ⁊ filias gentiū robuſtaꝝ ad terrā ultimā: cum hijs qui deſcendunt in lacū. Quo pulcrior es deſcende: ⁊ dormi cū incircūciſis. In medio interfectorū gladio cadent. Gladius datus eſt. Et attraxerūt eā. ⁊ oīes pplos eiꝰ. Loquentur ei potētiſſimi robuſtorū de medio inferni: qui cū auxiliatoribus eius deſcenderūt ⁊ dormierunt incircūciſi interfectiq; gladio. Ibi aſſur ⁊ oīs mltitudo eius: in circuitu illius ſepulcra eorū oīes interfecti et qui ceciderunt gladio: quorū data ſunt ſepulcra ī nouiſſimis laci. Et facta eſt multitudo eius ꝑ gyrum ſepulcri eius: uniuerſi interfecti cadenteſq; gladio: qui dederāt quondā formidinem ſuā in terra uiuentiū. Ibi elam: ⁊ omnis mltitudo eius ꝑ gyrum ſepulcri ſui. Omnes hij interfecti ruenteſq; gladio: qui deſcenderūt incircūciſi ad terrā ultimā. Qui poſuerūt terrorē ſuū in terra uiuentiū: et portauerūt ignominiā ſuā cū hijs qui deſcenderūt in lacum. In medio interfectoꝝ poſuerūt cubile eiꝰ in uniuerſis pplis eiꝰ: in circuitu eius ſepulcrū illius. Omnes hij incircūciſi interfectiq; gladio. Dederūt enim terrorem in terra uiuentiū: ⁊ portauerūt ignominiā ſuā cum hijs qui deſcendūt in lacum. In medio interfectoꝝ poſiti ſunt. Ibi moſoch ⁊ tubal ⁊ oīs mltitudo eiꝰ: in circuitu eius ſepulcra illius. Omnes hij incircūciſi interfectiq; ⁊ cadentes gladio: quia dederunt formidinē ſuā in terra uiuentiū: et non dormient cum fortibꝫ cadentibuſq; ⁊ incircūciſis qui deſcenderūt ad infernū cum armis ſuis. Et poſuerūt gladios ſuos ſub capitibꝫ ſuis: ⁊ fuerunt iniquitates eorū in oſſibus eoꝝ: quia terror fortiū facti ſunt in terra uiuentiū. Et tu ergo ī medio īcircūciſorū contereris: et dormies cum interfectis gladio. Ibi ydumea ⁊ reges eius et omnes duces eius: qui dati ſunt cū exercitu ſuo cum interfectis gladio: et qui cum incircūciſis dormierūt · et cū hijs qui deſcenderūt in lacū. Ibi principes aquilonis oīes ⁊ uniuerſi uenatores qui deducti ſunt cum interfectis: pauētes ⁊ in ſua fortitudine cōfuſi · qa dormierūt incircūciſi cū īterfectis gladio: et portauerūt confuſionē ſuā cū hijs qui deſcendūt in lacū. Vidit eos pharao ⁊ cōſolatꝰ eſt ſuꝑ uniuerſa mltitudine ſua q̄ interfecta eſt gladio: pharao et oīs exercitus eiꝰ ait dominꝰ deus: quia dedit terrorem ſuū in terra uiuentiū: ⁊ dormiuit in medio incircūciſoꝝ cū interfectis gladio: pharao et oīs mltitudo eiꝰ ait dn̄s deꝰ. ca. xxxiii.

Et factum eſt uerbū dn̄i ad me dicens. Fili hominis · loquere ad filios ppli tui: ⁊ dices ad eos. Terra cū induxero ſuꝑ eam gladiū et tulerit populꝰ terre uirū unū de nouiſſimis ſuis et cōſtituerit eum ſuꝑ ſe ſpeculatorem et ille uiderit gladiū uenientem ſuper terrā· et cecinerit bucina et ānūciauerit populo: audiēs aūt quisquis ille est sonitum bucine et non se obseruauerit veneritq; gladius ⁊ tulerit eū: sanguis ipsi⁹ sup caput ei⁹ erit. Sonū bucine audiuit ⁊ non se obſuauit: sanguis eius ī ipso erit. Si aūt se custodierit: animā suā saluabit. Qđ si speculator viderit gladiū venientem ⁊ nō insonuerit bucina ⁊ ppłus se non custodierit· veneritq; gladius et tulerit de eis animā: ille quidē in iniquitate sua capt⁹ est: sanguinē aūt eius de manu speculatoris requirā. Et tu fili hominis: speculatorē dedi te domui isrł'. Audiēs ergo ex ore meo sermonem: annūciabis eis ex me. Si me dicēte ad impiū impie morte morieris· non fueris locutus ut se custodiat impi⁹ a via sua: ipse impius in iniquitate sua morietur: sanguinē autem ei⁹ de manu tua requirā. Si aūt annūciante te ad impiū ut a vijs suis cōuertatur· non fuerit conuersus a via sua: ipse in iniquitate sua morietur: porro tu animā tuam liberasti. Tu ergo fili hominis: dic ad domū israhel. Sic locuti estis dicentes. Iniquitates nostre et peccata nostra sup nos sunt: et in ipsis nos tabescimus. Quomodo ergo viuere poterimus? Dic ad eos. Uiuo ego dicit domin⁹ deus: nolo mortē impij: sed ut cōuertatur impius a via sua et viuat. Cōuertimini a vijs vestris pessimis. Et quare moriemini domus isrł'? Tu itaq; fili hominis: dic ad filios ppłi tui. Justicia iusti nō liberabit eum in quacūq; die peccauerit: ⁊ impietas impij nō nocebit ei in quacūq; die cōuersus fuerit ab impietate sua. Et iustus non poterit viuere in iusticia sua: in quacūq; die peccauerit. Etiā si dixero iusto q̄ vita viuat· et cōfisus in iusticia sua fecerit iniquitatē· oīes iusticie eius obliuioni tradentur: ⁊ in iniquitate sua quā operat⁹ est in ipsa morietur. Si autē dixero impio· morte morieris· ⁊ egerit penitentiā a peccato suo· feceritq; iudiciū et iusticiam· et pignus restituerit ille impius· rapinā q; reddiderit: in mandatis vite ambulauerit nec fecerit quicq̄ iniustū: vita viuet ⁊ non morietur. Oīa peccata eius que peccauit nō imputabūtur ei. Judiciū et iusticiā fecit: vita viuet. Et dixerunt filij populi tui. Non est equi ponderis via dn̄i. Et ipsoꝝ via iniusta est. Cum enim recesserit iustus a iusticia sua feceritq; iniquitates: morietur in eis. Et cum recesserit impius ab impietate sua feceritq; iudicium et iusticiam: viuet in eis. Et dicitis. Non est recta via domini. Unūquēq; iuxta vias suas iudicabo de vobis domus israhel. Et factum est in duodecimo anno in decimo mense· in quinta mēsis transmigrationis nostre: venit ad me qui fugerat de iherusalem dicens. Uastata est ciuitas. Manus autem domini facta fuerat ad me vespere antequā veniret qui fugerat: aperuitq; os meū donec veniret ad me mane: et aperto ore meo non silui ampli⁹. Et factū est verbū dn̄i ad me dicēs. Fili hoīs: q̄ habitāt in ruinosis hijs sup humū isrł' loquētes aiūt. Un⁹ erat abrahā: ⁊ hereditate possedit terrā. Nos aūt multi sum⁹: nobis data ē tra ī possessionē. Idcirco dices ad eos. Hec dicit dn̄s deus: q̄ in sanguine comeditis et oculos vros leuatis ad immūdicias vras ⁊ sanguinē funditis: nūqd terrā hereditate possidebitis? Stetistis ī gladijs vris· fecistis abhominationes· ⁊ vnusquisq; vxorem proximi ſui polluit: ⁊ terram hereditate poſſidebitis? Hec dices ad eos. Sic dicit dominꝰ deus. Uiuo ego: quia qui in ruinoſis habitant gladio cadent: ⁊ qui in agro eſt· beſtijs tradetur ad deuorandū: qui aūt in p̄ſidijs ⁊ in ſpeluncis ſunt peſte morientur. Et dabo terram in ſolitudinē ⁊ in deſertū: et deficiet ſuꝑba fortitudo eius: et deſolabūtur montes iſrahel· eo ꝙ nullus ſit qui ꝑ eos trāſeat: Et ſcient q̄a dn̄s cum dedero terrā eorū deſolatam ⁊ deſertam: ꝓpter uniuerſas abominationes ſuas quas operati ſunt. Et tu fili hominis filij ꝓpli tui qui loquuntur de te iuxta muros et in oſtijs domorū ⁊ dicūt unꝰ ad alterū vir ad ꝓximū ſuū loquētes· venite et audiamꝰ quis ſit ſermo egrediens a dn̄o: et veniunt ad te q̄ſi ſi ingrediat̄ ꝓplus: Et ſedent corā te ꝓplus meus ⁊ audiūt ſermones tuos ⁊ non faciūt eos: quia ī canticū oris ſui vertunt illos. Et auariciā ſuā ſequit̄ cor eoꝝ: ⁊ es eis q̄ſi carmē muſicū qḋ ſuaui dulciq; ſono canit̄. Et audiūt verba tua et nō faciūt ea: et cū venerit qḋ p̄dictū ē ecce enī venit: tūc ſciet q̄a ꝓphete fuerit īter eos. ca. xxxiiii.

Et factum eſt verbū dn̄i ad me dicens. Fili hominis ꝓpheta de paſtoribꝫ iſrahel: ꝓpheta ⁊ dices paſtoribus. Hec dicit dominꝰ deus. Ve paſtoribus iſrahel: q̄ paſcebāt ſemetip̄os. Nōne greges a paſtoribꝫ paſcūtur? Lac comedebatis ⁊ lanis operiebamini: ⁊ qḋ craſſum erat occidebatis: gregem aūt meū non paſcebatis. Qḋ infirmū fuit non cōſolidaſtis: ⁊ qḋ egrotum non ſanaſtis. Qḋ fractū eſt non alligaſtis· ⁊ qḋ abiectū ē nō reduxiſtis: et qḋ perierat non queſiſtis: ſed cum auſteritate īperabatis eis et cū potētia. Et diſꝑſe ſunt oues mee eo ꝙ nō eſſet paſtor: ⁊ facte ſunt in deuorationē omniū beſtiaꝝ agri: ⁊ diſꝑſe ſunt. Errauerūt greges mei in cūctis montibus et ī uniuerſo colle excelſo: ⁊ ſuꝑ omnē faciem terre diſꝑſi ſunt greges mei: et non erat qui requireret. Nō erat inq̄ꝝ qui requireret. Propterea paſtores audite verbum dn̄i. Uiuo ego dicit dn̄s deus: quia ꝓ eo ꝙ facti ſūt greges mei in rapinā ⁊ oues mee in deuorationē omniū beſtiarū agri· eo ꝙ nō eſſet paſtor: neq; enim queſierūt paſtores gregem meū: ſed paſcebāt paſtores ſemetip̄os ⁊ greges meos nō paſcebāt: propterea paſtores audite verbū dn̄i. Hec dicit dn̄s deꝰ. Ecce egoip̄e ſuꝑ paſtores: requirā gregē meū de manu eoꝝ ⁊ ceſſare faciā ut ultra non paſcant gregem meū: nec paſcāt ampliꝰ paſtores ſemetip̄os. Et liberabo gregem meū de ore eorū: ⁊ nō erūt eis in eſcam: q̄a hec dicit dominꝰ deus. Ecce egoip̄e requirā oues meas: ⁊ viſitabo eas, ſicut viſitat paſtor gregem ſuū in die quādo fuerit in medio ouiū ſuaꝝ diſſipatarū: Sic viſitabo oues meas. ⁊ liberabo eas de omnibꝫ locis in quibus diſꝑſe fuerāt in die nubis et caliginis. Et educam eas de ꝓplis ⁊ congregabo eas de terris: ⁊ inducā eas in terrā ſuā: et paſcam eas in montibꝫ iſrahel in riuis et in cūctis ſedibꝫ terre. In paſcuis uberrimis paſcam eas: ⁊ in montibus excelſis iſrahel erunt paſcue eaꝝ. Ibi requieſcent in herbis virentibꝫ: ⁊ ī paſcuis pinguibus paſcent̄ ſuꝑ mōtes iſrahel. Ego paſcā oues meas: et ego eas accubare faciā dicit dn̄s deus. Qḋ perierat requiram ⁊ qḋ abiectū erat reducam: ⁊ qḋ fractū fuerat alligabo: ⁊ qḋ infirmū fuerat conſolidabo; et quod pingue

eos

et forte cuſtodiā: et paſcam illas in iudicio. Vos aūt greges mei: hec dicit dominus deus. Ecce ego iudico inter pecus ⁊ pecus· arietū ⁊ hircorū. Nōne ſatis vobis erat paſcua bona depaſci? Inſup̱ et reliquias paſcuarū veſtrarū conculcaſtis pedibus veſtris: ⁊ cū puriſſimā aquā biberitis reliquā pedibꝫ veſtris turbatis. Et oues mee hijs q̄ conculcata pedibus veſtris fuerāt paſcebantur: ⁊ que pedes veſtri turbauerant hec bibebant. Propterea hec dicit dñs deus ad eos. Ecce ego ipſe iudico inter pec⁹ pingue et macilētū. Pro eo ꝙ lateribus et humeris impingebatis· et cornibus veſtris ventilabatis omnia infirma pecora donec diſp̱gerētur foras: ſaluabo gregem meū et nō erit vltra in rapinam: ⁊ iudicabo īter pecus ⁊ pecus. Et ſuſcitabo ſuper ea paſtorē vnū q̄ paſcat ea ſeruū meū dauid: ipſe paſcet ea: et ipē erit eis in paſtorem. Ego aūt domin⁹ ero eis in deum: et ſeruus me⁹ dauid princeps in medio eorū. Ego domin⁹ locutus ſum. Et faciam cum eis pactū pacis: et ceſſare faciā beſtias peſſimas de terra. Qui habitant in deſerto ſecuri dormient in ſaltibus: ⁊ ponam eos in circuitu collis mei benedictionē: ⁊ deducam ymbrem in tēpore ſuo: et pluuie benedictionis erunt. Et dabit lignū agri fructum ſuū: ⁊ terra dabit germē ſuū: ⁊ erunt in terra ſua abſq; timore. Et ſcient quia ego domin⁹ cū contriuero cathenas iugi eorū: ⁊ eruero eos de manu imperantiū ſibi. Et non erunt vltra in rapinā in gentibꝫ: neq; beſtie terre deuorabūt eos: ſed habitabunt confidenter abſq; vllo terrore. Et ſuſcitabo eis germen nominatū: et non erunt vltra imminuti fame in terra neq; portabūt vltra opprobria gentiū. Et ſcient quia ego domin⁹ deus eorū cū eis: ⁊ ipſi p̄plus meus domus iſrahel ait domin⁹ de⁹. Vos aūt greges mei greges paſcue mee hoīes eſtis: et ego dñs de⁹ veſter: dicit dñs de⁹. C. xxxv.

Et factus eſt ſermo dñi ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuā aduerſum mōtem ſeyr: et ꝓphetabis de eo ⁊ dices illi. Hec dicit domin⁹ deus. Ecce ego ad te mons ſeyr: ⁊ extendam manū meā ſup̱ te· et dabo te deſolatū atq; deſertum. Vrbes tuas demoliar ⁊ tu deſertus eris: ⁊ ſcies quia ego domin⁹. eo ꝙ fueris inimic⁹ ſempitern⁹· et concluſeris filios iſrahel ī manus gladij in tēpore afflictionis eorum in tp̄e iniq̄tatis extreme. Propterea viuo ego dicit domin⁹ de⁹: quoniā ſanguini tradam te· ⁊ ſanguis te ꝑſequet̄: et cum ſanguinē oderis ſanguis ꝑſequetur te. Et dabo montē ſeyr deſolatum et deſertum: ⁊ auferam de eo euntem ⁊ redeuntem: ⁊ implebo montes eius occiſorū ſuorū. In collibus tuis ⁊ in vallibus tuis atq; in torrentibꝫ interfecti gladio cadent. In ſolitudines ſempiternas tradam te: ⁊ ciuitates tue nō habitabūtur. Et ſcietis q̄a ego dñs de⁹: eo ꝙ dixeris due gentes ⁊ due terre mee erunt ⁊ hereditate poſſidebo eas: cum dñs eſſet ibi. Propterea viuo ego dicit domin⁹ deus: quia faciam iuxta iram tuā ⁊ ſecundum zelum tuū quē feciſti odio habens eos: ⁊ notus efficiar ꝑ eos cū te iudicauero: et ſcies quia ego domin⁹. Audiui vniuerſa opprobria tua que locut⁹ es de montibus iſrahel dicēs. Deſerti nobis ad deuorandū dati ſunt. Et inſurrexiſtis ſup̱ me ore veſtro: ⁊ derogaſtis aduerſum me. Verba vr̄a ego audiui. Hec dicit dominꝰ deus. Letante uniuerſa terra· in ſolitudinem te redigam: ſicuti gauiſus es ſup hereditatem domꝰ iſrahel eo ꝙ fuerit diſſipata: ſic faciā tibi. Diſſipatus eris mōs ſeyr· et ydumea om̄is: ⁊ ſciēt q̄a ego dn̄s. ca. xxxvi.

Tu autē fili hominis ꝓpheta ſup montes iſrahel: ⁊ dices. Mōtes iſrahel audite verbum dn̄i. Hec dicit dominꝰ deus. Eo ꝙ dixerit inimicꝰ de vobis· euge altitudines ſempiterne in hereditatem date ſunt nobis: propterea vaticinare ⁊ dic. Hec dicit dominꝰ deus. Pro eo ꝙ deſolati eſtis ⁊ cōculcati ꝑ circuitū ⁊ facti in hereditatem reliquis gentibus: ⁊ aſcendiſtis ſup labium lingue ⁊ opprobriū ꝑpli: propt̄ea montes iſrahel audite verbū dn̄i dei. Hec dicit dominꝰ deus montibus et collibus· torrentibꝫ vallibuſq; et deſertis parietinis ⁊ urbibus derelictis que depopulate ſunt: ⁊ ſubſannate a reliquis gentibus ꝑ circuitū. Propterea hec dicit dominꝰ deꝰ. Quoniā ī igne zeli mei locutꝰ ſū de reliquis gentibus et de ydumea uniuerſa: que dederunt terrā meā ſibi in hereditatē cū gladio et toto corde ⁊ ex animo: ⁊ eiecerūt eam ut vaſtarent: idcirco vaticinare ſuper humū iſrahel: ⁊ dices montibus ⁊ collibus iugis ⁊ vallibus. Hec dicit dn̄s deus. Ecce ego in zelo meo et in furore meo locutus ſum: eo ꝙ confuſionem gentiū ſuſtinueritis. Idcirco hec dicit dominꝰ deus. Ego leuaui manū meā· ut gentes q̄ in circuitu veſtro ſunt ipſe confuſionē ſuā portent: vos aūt mōtes iſrahel ramos veſtros germinetis: et fructū veſtrū afferatis ꝑplo meo iſrahel. Prope enim eſt ut veniat. Quia ecce ego ad vos: ⁊ conuertar ad vos· ⁊ arabimini: ⁊ accipietis ſementem: et multiplicabo ī vobis hoīes omnēq; domū iſrahel. Et habitabūtur ciuitates· ⁊ ruinoſa inſtaurabūtur: ⁊ replebo vos hominibꝫ ⁊ iumentis: ⁊ multiplicabūtur ⁊ creſcent. Et habitare vos faciam ſicut a principio: boniſq; donabo maioribus q̄ȝ habuiſtis ab inicio: ⁊ ſcietis quia ego dominꝰ. Et adducā ſup vos hoīes ꝑplm meū iſrahel: ⁊ hereditate poſſidebūt te. Et eris eis ī hereditatē: ⁊ non addes ultra ut abſq; eis ſis. Hec dicit dominꝰ deꝰ. Pro eo ꝙ dicunt de vobis deuoratrix hoīm es ⁊ ſuffocans gentem tuā: propterea homines nō comedes āpliꝰ: ⁊ gentem tuā non necabis ultra ait dominꝰ deꝰ. Nec auditam faciā in te ampliꝰ confuſionem gentiū: et opprobriū ꝑplorū nequaq̄ȝ portabis: ⁊ gentem tuā non amittes ampliꝰ ait dominꝰ deus. Et factum eſt verbū dn̄i ad me dicens. Fili hominis· domꝰ iſrahel habitauerūt in humo ſua: ⁊ polluerūt eam in vijs ſuis et in ſtudijs ſuis. Iuxta immūdiciam menſtruate facta ē via eoꝝ corā me: ⁊ effudi indignationē meā ſuper eos pro ſanguine quē fuderunt ſuper terram. Et in ydolis ſuis polluerūt eā: et diſperſi eos in gentes ⁊ ventilati ſūt in terras: iuxta vias eorū ⁊ adinuentiones eoꝝ iudicaui eos. Et ingreſſi ſūt ad gentes ad quas introierūt ⁊ polluerūt nomē ſanctū meū: cum diceretur de eis ꝑplus domini iſte eſt· et de terra eiꝰ egreſſi ſunt. Et peperci nomini ſancto meo: qd̄ polluerat domꝰ iſrahel in gentibꝫ ad quas ingreſſi ſunt. Idcirco dices domui iſrahel. Hec dicit dn̄s deꝰ. Nō ꝓpter vos ego faciā domꝰ iſrl̄: ſed propter nomē ſanctū meū qd̄ polluiſtis in gentibꝫ ad quas intraſtis. Et ſanctificabo nomen meū magnū qd̄ pollutū eſt inter gentes qd̄ polluiſtis in medio eaꝝ: ut ſciāt gētes quia ego dn̄s· dicit dn̄s exercituū. Cum ſanctificatꝰ fuero ī vobis coram eis. Tollā quippe vos de gentibus: ⁊ congregabo vos de univerſis terris: ⁊ adducā vos in terrā veſtrā. Et effundam ſuper vos aquā mūdam: et mūdabimini ab omnibꝫ inquinamentis veſtris: et ab univerſis ydolis veſtris mūdabo vos. Et dabo vobis cor novū: ⁊ ſpiritum novū ponā in medio veſtri. Et auferam cor lapideū de carne veſtra: ⁊ dabo vobis cor carneū: ⁊ ſpiritū meū ponā in medio veſtri. Et faciam ut in p̄ceptis meis ābuletis: ⁊ iudicia mea cuſtodiatis ⁊ operemini. Et habitabitis in terra quā dedi patribus veſtris: et eritis michi in pp̄lm: ⁊ ego ero vobis in deum. Et ſalvabo vos ex univerſis inquinamentis vr̄is: ⁊ vocabo frumētum ⁊ multiplicabo illud: ⁊ nō imponam vobis famem. Et multiplicabo fructū ligni ⁊ genimina agri: ut non portetis ultra opprobriū famis ingētibus. Et recordabimini viarū vr̄arū peſſimarū ſtudiorūqꝫ nō bonorū: et diſplicebunt vobis iniquitates vr̄e et ſcelera vr̄a. Non propter vos ego faciam ait dominꝰ deꝰ: notum ſit vobis. Confundimini ⁊ erubeſcite ſuper viis vr̄is domꝰ iſrahel. Hec dicit dominꝰ deus. In die qua mūdavero vos ex omnibus iniquitatibꝫ vr̄is ⁊ inhabitari fecero urbes· ⁊ inſtauravero ruinoſa: ⁊ t̄ra deſerta fuerit exculta· q̄ quōdā erat deſolata in oculis omnis viatoris: dicent. Terra illa inculta facta ē ut ortus voluptatis: ⁊ civitates deſerte ⁊ deſtitute atqꝫ ſuffoſſe munite ſederūt. Et ſcient gentes quecūqꝫ derelicte fuerint ī circuitu veſtro: quia ego dominꝰ edificavi diſſipata· plantaviqꝫ inculta: ego dominꝰ locutus ſum ⁊ fecerim. Hec dicit dominꝰ deꝰ. Adhuc in hoc invenient me domꝰ iſrahel: ut faciā eis. Multiplicabo eos ſicut gregē hoīm ut gregem ſanctum: ut gregem ihr̄lm in ſolemnitatibꝫ eiꝰ. Sic erūt civitates deſerte plene gregibus hominū: et ſcient quia ego dominus.

ca. xxxvii.

Facta eſt ſuper me manus dn̄i: et eduxit me in ſpiritu dn̄i· ⁊ dimiſit me in medio campi qui erat plenꝰ oſſibus: ⁊ circūduxit me per ea in gyrū. Erant autem multa valde ſup faciem campi: ſiccaqꝫ vehementer. Et dixit ad me. Fili hominis: putaſne vivēt oſſa iſta? Et dixi. Dn̄e deus tu noſti. Et dixit ad me. Vaticinare de oſſibꝫ iſtis: et dices eis. Oſſa arida: audite verbū dn̄i. Hec dicit dn̄s deus oſſibus hiis. Ecce ego intromittā in vos ſpiritum et vivetis: ⁊ dabo ſuper vos nervos· et ſuccreſcere faciam ſuper vos carnes· et ſuperextendam in vobis cutem: ⁊ dabo vobis ſpiritum ⁊ vivetis· ⁊ ſcietis q̄a ego dominꝰ. Et prophetavi ſicut p̄ceperat michi. Factus eſt autem ſonitus prophetante me: et ecce cōmotio. Et acceſſerunt oſſa ad oſſa: unūqdqꝫ ad iuncturam ſuam. Et vidi: ⁊ ecce ſup ea nervi ⁊ carnes aſcenderunt· ⁊ extenta eſt in eis cutis deſuper: et ſpiritum non habebant. Et dixit ad me. Vaticinare ad ſpiritū: vaticinare fili hoīs: et dices ad ſpiritum. Hec dicit dominꝰ deus. A quatuor ventis veni ſpiritus: et inſuffla ſup interfectos iſtos· ⁊ reviviſcāt. Et p̄phetavi ſicut p̄ceperat michi. Et ingreſſus ē in ea ſpiritꝰ ⁊ vixerūt: ſteteruntqꝫ ſuper pedes ſuos exercitus grandis nimis valde. Et dixit ad me. Fili hoīs: oſſa hec univ̄ſa· domꝰ iſrl̄ ē.

Ipſi dicūt. Aruerūt oſſa noſtra: ⁊ perijt ſpes noſtra: ⁊ abſciſi ſumꝰ. Propterea vaticinare: et dices ad eos. Hec dicit dominꝰ deꝰ. Ecce ego aperiā tumulos veſtros: ⁊ educam vos de ſepulcris veſtris pp̄lus meꝰ: ⁊ inducam vos in terram iſrahel. Et ſcietis quia ego dn̄s. cum aperuero ſepulcra veſtra: ⁊ eduxero vos de tumulis veſtris pp̄le meus: et dedero ſpiritū meū in vobis et vixeritis. Et requieſcere vos faciam ſuper humū veſtrā: et ſcietis quia ego dn̄s locutꝰ ſum ⁊ feci: ait dn̄s deꝰ. Et factꝰ eſt ſermo dn̄i ad me dicens. Et tu fili hoīs ſume tibi lignū vnū: et ſcribe ſuꝑ illud·iude et filioꝝ iſrl̄ ſocijs eiꝰ. Et tolle lignū alteꝝ: ⁊ ſcribe ſuꝑ illud·ioſeph lignū effraim: et cūcte domꝰ iſrahel ſociorūqꝫ eiꝰ. Et adiūge illa vnū ad alteꝝ tibi in lignū vnū: ⁊ erūt in vnionē in manu tua. Cū aūt dixerit ad te filij pp̄li tui loquētes nōne indicas nobis quid ī hijs tibi velis: loqueris ad eos. Hec dicit dn̄s deꝰ. Ecce ego aſſumā lignū ioſeph·quod eſt ī manu effraim et tribus iſrahel que ſunt ei adiūcte: ⁊ dabo eas pariter cum ligno iuda ⁊ faciam eas in lignū vnū: ⁊ erūt vnū in manu eius. Erunt aūt ligna ſuꝑ que ſcripſeris in manu tua in oculis eoꝝ: et dices ad eos. Hec dicit dominꝰ deꝰ. Ecce ego aſſumā filios iſrahel de medio nationū ad quas abierūt: ⁊ congregabo eos vndiqꝫ et adducam eos ad humū ſuā. Et faciā eos in gentem vnam in terra in montibꝫ iſrahel: ⁊ rex vnus erit omnibus imperans. Et nō erunt vltra due gentes: nec diuidētur amplius in duo regna. Neqꝫ polluentur vltra in ydolis ſuis ⁊ abominationibus et cunctis iniquitatibus ſuis: et ſaluos eos faciā de vniūſis ſedibꝫ ſuis ī quibus peccauerūt: ⁊ emūdabo eos. Et erunt michi pp̄ls· ⁊ ego ero eis deꝰ: ⁊ ſeruꝰ meus dauid rex ſuꝑ eos: ⁊ paſtor vnꝰ erit omīū eoꝝ. In iudicijs meis ambulabunt: ⁊ mandata mea cuſtodient: ⁊ facient ea. Et habitabūt ſuꝑ terram quā dedi ſeruo meo iacob in qua habitauerūt patres veſtri: ⁊ habitabunt ſuꝑ eam ipſi ⁊ filij eorū ⁊ filij filiorū eorū vſqꝫ in ſempiternū: et dauid ſeruꝰ meꝰ princeps eorū in ꝑpetuū. Et ꝑcutiā illis fedus pacis: pactū ſempiternū erit eis. Et fūdabo eos et mltiplicabo: et dabo ſanctificationē meā in medio eorū in perpetuū. Et erit tabernaculū meū in eis ⁊ ero eis deus: ⁊ ipſi erunt michi pp̄lus. Et ſcient gentes quia ego dominus ſanctificator iſrahel: cū fuerit ſanctificatio mea in medio eoꝝ in ꝑpetuum. ca. xxxviii.

Et factꝰ eſt ſermo dn̄i ad me dicēs. Fili hominis pone faciem tuā cōtra gog et terram magog principē capitis moſoch ⁊ tubal: ⁊ vaticinare de eo· ⁊ dices ad eum. Hec dicit dn̄s deꝰ. Ecce ego ad te gog pricipē capitis moſoch ⁊ tubal. Et circūagam te ⁊ ponam frenū in maxillis tuis: et educā te ⁊ omnē exercitū tuū equos ⁊ equites veſtitos loricis vniuerſos: multitudinem magnā haſtam ⁊ clipeū arripientiū ⁊ gladiū. Perſe ethiopes ⁊ libies cum eis: omnes ſcutati ⁊ galeati. Gomer et vniuerſa agmina eiꝰ: domꝰ togorma latera aquilonis ⁊ totū robur eiꝰ: pp̄liqꝫ mlti tecū. Prepara ⁊ inſtrue te et omnē multitudinē tuā q̄ coaceruata eſt ad te: ⁊ eſto eis ī ꝑceptū. Poſt dies multos viſitaberis. In nouiſſimo annoꝝ venies ad terram que reūſa eſt a gladio: et cōgregata eſt de pp̄lis multis: ad montes iſrahel qui fuerūt hi

deſerti iugiter. Hec de p̄plis educta eſt: et habitabunt in ea confidenter uniuerſi. Aſcendens autem q̄ſi tempeſtas uenies et quaſi nubes: ut operias terram· tu ⁊ omnia agmina tua: et p̄pli multi tecum. Hec dicit dominꝰ deus. In die illa aſcendent ſermones ſuper cor tuū: ⁊ cogitabis cogitationē peſſimam: ⁊ dices. Aſcendam ad terram abſq; muro: Veniam ad quieſcentes habitanteſq; ſecure· omnes habitant ſine muro: Vectes et porte non ſunt eis. Ut diripias ſpolia et inuadas predam: ut inferas manū tuā ſuper eos qui deſerti fuerant ⁊ poſtea reſtituti: ⁊ ſup p̄plm qui eſt cōgregatꝰ ex gentibus qui poſſidere cepit· et eſſe habitator umbilici terre. Saba ⁊ dedan et negociatores tharſis ⁊ om̄es leones eius dicent tibi. Nūquid ad ſumēda ſpolia tu uenis? Ecce ad diripiendā predam congregaſti multitudinē tuā: ut tollas argentum et aurū: auferas ſuppellectilē atq; ſubſtātiā et diripias manubias infinitas. Propterea uaticinare fili hominis: ⁊ dices ad gog. Hec dicit dominꝰ deus. Nūquid nō in die illo cum habitauerit p̄pls meus iſrahel confidenter ſcies ⁊ uenies tu de loco tuo a laterib; aquilonis tu ⁊ p̄pli multi tecum: aſcenſores equorū uniū̄ſi· cetus magnus ⁊ exercitꝰ uehemēs. Et aſcendes ſup p̄plm meū iſrahel q̄ſi nubes ut operias terram: In nouiſſimis diebus eris: et adducam te ſuper terram meā: ut ſciant gentes me cum ſanctificatꝰ fuero in te in oculis eoꝝ o gog. Hec dicit dominꝰ deus. Tu ergo ille es de quo locutus ſum in diebus antiquis in manu ſeruorū meoꝝ prophetarū iſrahel: qui prophetauerūt in diebus illoꝝ temporū ut adducerē te ſuper eos. Et erit in die illa· in die aduentꝰ gog ſup terrā iſrahel ait dominꝰ deꝰ: aſcendet indignatio mea in furore meo ⁊ in zelo meo. In igne ire mee locutus ſum: quia in die illa erit cōmotio magna ſuper terram iſrahel. et cōmouebūtur a facie mea piſces maris et uolucres celi et beſtie agri: ⁊ om̄e reptile qd̄ mouetur ſuper humū: cunctiq; homines qui ſunt ſup faciem terre. Et ſubuertentur montes. ⁊ cadent ſepes: ⁊ om̄is murꝰ corruet in terram. Et conuocabo aduerſus eum in cunctis montib; meis gladiū: ait dn̄s deus. Gladius uniuſcuiuſq; in fratrem ſuū dirigetur. Et iudicabo eum peſte et ſanguine ⁊ ymbre uehementi: et lapidibus immenſis. Ignem ⁊ ſulphur pluam ſup eum ⁊ ſup exercitū eiꝰ: ⁊ ſuper p̄plos multos qui ſunt cum eo. Et magnificabor ⁊ ſanctificabor: et notus ero in oculis multarū gentiū: ⁊ ſcient quia ego ſum dn̄s. Ca. xxxix.

Tu autem fili hoīs uaticinare aduerſum gog: ⁊ dices. Hec dicit dominꝰ deꝰ. Ecce ego ſup te gog principem capitis moſoch ⁊ tubal. Et circūagam te· ⁊ educam te· ⁊ aſcendere te faciam de lateribus aquilonis: ⁊ adducam te ſup montes iſrahel. Et p̄cutiā arcum tuū in manu ſiniſtra tua: ⁊ ſagittas tuas de manu dextera tua. Deiciam te ſup mōtes iſrahel: ⁊ cades tu ⁊ omnia agmina tua ⁊ p̄pli tui q̄ ſunt tecū. Feris· auibus· omniq; uolatili ⁊ beſtijs terre dedi te ad deuorandū. Super faciē agri cades: quia ego locutus ſum ait dominꝰ deꝰ. Et immittā ignē in magog et in hijs qui habitant in inſulis confidenter: ⁊ ſcient quia ego dn̄s. Et nomē ſanctū meū notū faciā ī medio p̄pli mei iſrl': ⁊ nō polluā nomē ſanctū meū amplius: et ſcient gentes quia ego dominꝰ ſanctus iſrahel. Ecce venit: ⁊ factum eſt ait dominꝰ deus. Hec eſt dies de qua locutus ſum. Et egredientur habitatores de ciuitatibꝫ iſrahel: ⁊ ſuccendent ⁊ comburent arma clipeum et haſtas arcum et ſagittas ⁊ baculos manuū et contos: ⁊ ſuccendent ea igni ſeptem annis. Et non portabunt ligna de regionibus. neqꝫ ſuccīdent de ſaltibus. quoniā arma ſuccendent igni: ⁊ depredabūtur eos quibus prede fuerant: ⁊ diripient vaſtatores ſuos ait dominꝰ deꝰ. Et erit: in die illa dabo gog locū nominatū ſepulcrū in iſrahel. vallem viatoꝝ ad orientem maris: que obſtupeſcere faciet p̄tereuntes. Et ſepelient ibi gog et omnē multitudinē eius: ⁊ vocabit̄ vallis multitudinis gog: ⁊ ſepelient eos domꝰ iſrahel ut mūdent terrā ſeptem menſibus. Sepeliet aūt eum omnis pp̄lus terre: et erit eis nominata dies in qua glorificatꝰ ſum ait dn̄s deus. Et viros iugiter conſtituent luſtrātes terram: qui ſepeliant ⁊ requirāt eos q̄ remāſerant ſup faciē terre: ut emūdent eam. Poſt menſes aūt ſeptem querere incipient: ⁊ circuibūt ꝑagrantes terrā. Cumqꝫ viderint os hominis ſtatuent iuxta illud titulum donec ſepeliāt illud pollinctores in valle ml̄titudinis gog. Nomē autem ciuitatis amona: et mūdabunt terrā. Tu ergo fili hoīs: hec dicit dominꝰ deꝰ. Dic omni volucri et uniuerſis auibus cūctiſqꝫ beſtijs agri. Conuenite ꝓperate: cōcurrite undiqꝫ ad victimā meā quā ego immolo vobis. victimā grādem ſup montes iſrahel: ut comedatis carnes ⁊ bibatis ſanguinē. Carnes fortiū comedetis: ⁊ ſanguinē principū terre bibetis: arietū et agnorū ⁊ hircoꝝ thaurorūqꝫ et altilium et pinguiū omniū: et comedetis adipem in ſaturitatem: et bibetis ſanguinem in ebrietatem de victima quā ego īmolaui vobis: et ſaturabimini ſup menſam meā de equo et de equite forti. ⁊ de uniuerſis viris bellatoribus ait dominꝰ deus. Et ponam gloriā meā ī gētibꝫ: ⁊ videbūt omēs gētes iudiciū meū qd̄ fecerī. et manū meā quā poſuerim ſup eos: et ſcient domꝰ iſrahel quia ego dominꝰ deꝰ eorū a die illa et deinceps. Et ſcient gentes quoniā in iniquitate ſua capta ſit domꝰ iſrahel: ⁊ ꝙ dereliquerint me et abſconderim faciē meā ab eis: ⁊ tradiderim eos in manꝰ hoſtiū ⁊ ceciderint in gladio uniuerſi. Iuxta īmundiciā eorū et ſcelus feci eis: ⁊ abſcondi faciē meā ab illis. Propterea hec dicit dominꝰ deus. Nūc reducam captiuitatē iacob: ⁊ miſerebor omnis domꝰ iſrahel. Et aſſumam zelum ꝓ nomine ſancto meo: ⁊ portabunt confuſionē ſuā et omnem ꝑuaricationem quā ꝑuaricati ſunt in me: cum habitauerit in terra ſua confidenter neminē formidātes: ⁊ reduxero eos de pp̄lis. ⁊ congregauero de terris inimicoꝝ ſuorū. ⁊ ſanctificatꝰ fuero in eis in oculis gentiū plurimarū. Et ſcient quia ego dominꝰ deus eorū eo ꝙ tranſtulerim eos in nationes: et congregauerī eos ſup terrā ſuā: ⁊ non dereliquerim quēqꝫ ex eis ibi. Et nō abſcondā ultra faciem meā ab eis: eo ꝙ effuderim ſpiritum meum ſup omnē domū iſrahel ait dn̄s deus. c. xl.

In viceſimoquīto āno tranſmigrationiſ nr̄e ī exordio āni decima menſis quartodecimo āno poſtqꝫ ꝑcuſſa eſt ciuitas: in ipſa hac die facta eſt ſup me manꝰ dn̄i: ⁊ adduxit me illuc in viſionibus dei. Adduxit me in terrā israhel: et dimisit me sup montem excelsum nimis sup quē erat quasi edificium civitatis vergētis ad austrum: ⁊ introduxit me illuc. Et ecce vir cuiꝰ erat species quasi species eris: ⁊ funiculus lineꝰ in manu eius: ⁊ calamꝰ mensure in manu eiꝰ. Stabat autem in porta: ⁊ locutus est ad me idem vir. Fili hominis: vide oculis tuis ⁊ auribus tuis audi: ⁊ pone cor tuū in omnia que ego ostendā tibi: quia ut ostendātur tibi adductꝰ es huc. Annūcia omnia que tu vides domui israhel. Et ecce murus forinsecus in circuitu domꝰ undiqꝫ: ⁊ in manu viri calamꝰ mensure sex cubitoꝝ et palmo. Et mēsus ē latitudinē edificij calamo uno: altitudinē quoqꝫ calamo uno. Et venit ad portam que respiciebat viam orientalē: et ascendit per gradus eiꝰ. Et mensus ē limē porte calamo uno latitudinē: id est limē unū calamo uno in latitudine: ⁊ thalamū uno calamo ī longum: et uno calamo in latum: et inter thalamos quinqꝫ cubitos: ⁊ limen porte iuxta vestibulū porte ītrinsecꝰ calamo uno. Et mensus est vestibulū porte octo cubitoꝝ: ⁊ frontem eius duobus cubitꝭ. Vestibulū autem porte erat intrinsecus. Porro thalami porte ad viam orientalē tres hinc ⁊ tres inde: mensura una triū: ⁊ mensura una frontiū ex utraqꝫ parte. Et mensus est latitudinē liminis porte decem cubitorū: ⁊ longitudinē porte tredecim cubitorū: et marginē āte thalamos cubiti uniꝰ: et cubitꝰ unꝰ finis utrimqꝫ. Thalami autem sex cubitorū erant hinc et inde. Et mensus est portā a tecto thalami usqꝫ ad tectū eiꝰ latitudinē vigintiquinqꝫ cubitorū: ostiū contra ostium. Et fecit frōtes ꝑ sexaginta cubitos: et ad frontem atriū porte undiqꝫ ꝑ circuitum: ⁊ ante faciem porte que ꝑtingebat usqꝫ ad faciem vestibuli porte interioris quīquaginta cubitos: et fenestras obliquas in thalamis ⁊ in frontibꝫ eoꝝ: que erant intra portā undiqꝫ per circuitum. Similiter autē erāt et in vestibulis fenestre ꝑ gyrū intrinsecꝰ: ⁊ ante frōtes pictura palmarū. Et eduxit me ad atriū exterius: et ecce gazophilacia et pavimentū stratum lapide in atrio ꝑ circuitum. Triginta gazophilacia in circuitu pavimēti: ⁊ pavimētū ī frōte portaꝝ secūdū lōgitudinē portaꝝ erat inferiꝰ. Et mēsus est latitudinē a facie porte inferioris usqꝫ ad frōtē atrij interioris extrinsecꝰ: centū cubitos ad orientē et aquilonē. Portā vero q̄ respiciebat viā aquilonis atrij exterioris mēsus ē tā in lōgitudine q̄ȝ ī latitudine: et thalamos eius tres hinc et tres inde: ⁊ frontem eiꝰ et vestibl̄m eiꝰ secūdū mensurā porte prioris: quīquaginta cubitorū longitudinē eiꝰ: et latitudinē vigintiquinqꝫ cubitoꝝ. Fenestre autē eiꝰ et vestibulū et sculpture scd'm mensurā porte q̄ respiciebat ad orientem: ⁊ septē graduū erat ascensus eiꝰ. Et vestibl̄m āte eā: et porta atrij interioris contra portā aquilonis et orientalē. Et mēsus est a porta usqꝫ ad portā centū cubitos. Et eduxit me ad viā australē: ⁊ ecce porta q̄ respiciebat ad austrū. Et mēsus est frōtē eiꝰ et vestibl̄m eiꝰ iuxta mēsuras superiores: ⁊ fenestras eiꝰ ⁊ vestibl̄a in circuitu sicut fenestras ceteras: quīquaginta cubitorū lōgitudinē ⁊ latitudinē vigītiquīqꝫ cubitoꝝ: et ī gradibꝫ septem ascendebatur ad eā. Et vestibl̄m āte fores eiꝰ: ⁊ celate palme erāt una hīc et altera inde in frōte eiꝰ: et porta atrij interioris in via australi. Et mensus est a porta usqꝫ ad portam in via australi · centum cubitos . Et introduxit me in atrium interius ad portam australem : ⁊ mensus est portam iuxta mensuras superiores · thalamū eius · et frontem eius · et vestibl̄m eius hiisdem mensuris : ⁊ fenestras eius et vestibulū eius in circuitu quinq̄ginta cubitos lōgitudinis et latitudinis vigintiquinqꝫ cubitos : ⁊ vestibulū ꝑ gyrum lōgitudinē vigītiquīqꝫ cubitoꝝ : ⁊ latitudinē quinqꝫ cubitorū. Et vestibulū eius ad atriū exteriꝰ : ⁊ palmas eiꝰ in fronte ; ⁊ octo gradus erant quibus ascendebat̄ ꝑ eā. Et introduxit me in atriū interiꝰ ꝑ viā orientalē : ⁊ mensus est portā secūdum mensuras superiores · et thalamū eius et frontē eiꝰ ⁊ vestibula eiꝰ sicut supra : ⁊ fenestras eiꝰ ⁊ vestibl̄a. in circuitu lōgitudinē quīquaginta cubitoꝝ et latitudinē vigītiquīqꝫ cubitoꝝ : ⁊ vestibulum eius id est atrij exterioris ⁊ palme celate in fronte eiꝰ hinc ⁊ inde : ⁊ ī octo gradibꝫ ascensus eiꝰ . Et īntroduxit me ad portā q̄ respiciebat ad aquilonē. Et mēsus ē sc̄dm mēsuras superiores thalamū eiꝰ ⁊ frontem eiꝰ et vestibulū eiꝰ ⁊ fenestras eiꝰ ꝑ circuitū lōgitudine quinq̄ginta cubitorū et latitudine vigintiquīqꝫ cubitoꝝ, ⁊ vestibl̄m eiꝰ respiciebat ad atriū exterius · ⁊ celatura palmaꝝ in fronte eiꝰ hinc ⁊ inde : ⁊ in octo gradibꝫ ascensus eiꝰ, ⁊ ꝑ singl̄a gazophilacia ostiū in frontibꝫ portaꝝ : Ibi lavabūt olocaustū. Et in vestibl̄o porte due mēse hinc ⁊ due mense inde : ut īmolet̄ sup eas olocaustū et ꝓ peccato et ꝓ delicto. Et ad latꝰ exteriꝰ qđ ascendit ad ostiū porte q̄ ꝑgit ad aq̄lonē due mēse : ⁊ ad latꝰ alteꝝ āte vestibl̄m porte due mēse. Quatuor mēse hic ⁊ q̄tuor mēse inde : ꝑ latera porte, octo mēse erāt : sup q̄s īmolabūt. Quatuor aūt mēse ad olocaustū de lapidibus q̄dris extructe · longitudine cubiti uniꝰ ⁊ dimidij · et latitudine cubiti unius et dimidij : ⁊ altitudine cubiti uniꝰ : sup quas ponāt vasa ī quibus īmolat̄ olocaustum ⁊ victima. Et labia earū palmi uniꝰ : reflexa intrinsecꝰ ꝑ circuitū. Sup mēsas aūt carnes oblationis. Et extra portā interiorē gazophilacia cantorū in atrio interiori qđ erat in latere porte respicientis ad aquilonē : ⁊ facies eoꝝ contra viā australē : una ex latere porte oriētalis · q̄ respiciebat ad viā aquilonis . Et dixit ad me. Hoc ē gazophilaciū qđ respicit viā meridianā sacerdotū q̄ excubāt ī studijs tēpli custodys, porro gazophilaciū qđ respicit ad viā aquilonis sacerdotū erit q̄ excubant ad ministeriū altaris. Isti sūt filij sadoch qui accedunt de filijs levi ad dn̄m : ut ministrent ei. Et mensus est atriū longitudine centum cubitorū · et latitudine centum cubitorū · per quadrum , et altare ante faciem templi. Et introduxit me in vestibulū templi : et mensus est vestibulum quinqꝫ cubitis hinc et quīqꝫ cubitis inde : ⁊ latitudinē porte triū cubitoꝝ hīc · ⁊ triū cubitoꝝ inde : lōgitudinē aūt vestibl̄i vigīti cubitoꝝ et latitudinē undecī cubitoꝝ. Et octo ḡdibus ascendebat̄ ad eā , ⁊ colūne erāt in frōtibꝫ : una hinc ⁊ altera inde. c. xli.

Et introduxit me in templum : et mensus est frontes · sex cubitos latitudinis hinc : et sex cubitos latitudinis inde : latitudine tabernaculi, ⁊ latitudo porte decem cubitorū erat : ⁊ latera porte quinqꝫ cubitis hinc : ⁊ quinqꝫ inde. Et mensus est longitudinem eiꝰ q̄draginta cubitorū : ⁊ latitudinē viginti cubitorū. Et introgressus intrinsecꝰ mensus est in fronte porte duos cubitos: ⁊ portā sex cubitoꝝ: ⁊ latitudinē porte septem cubitoꝝ. Et mēsus est lōgitudinē eiꝰ viginti cubitoꝝ: ⁊ latitudinē viginti cubitoꝝ āte faciē templi. Et dixit ad me. Hoc est sanctū sanctoꝝ. Et mēsus est parietē domꝰ sex cubitoꝝ: ⁊ latitudinē lateris q̄tuor cubitoꝝ: undiq; ꝑ circuitū domus. Latera aūt latꝰ ad latꝰ: bis triginta tria. Et erant eminentia q̄dam que ingrederent̄ ꝑ parietē domꝰ in lateribꝫ ꝑ circuitū ut continerent: ⁊ nō attingerent parietē templi. Et platea erat in rotūdū: ascendēs sursum ꝑ cocleā: et in cenaculū templi deferebat ꝑ gyrū. Idcirco latiꝰ erat templum in superioribꝫ: ⁊ sic de inferioribus ascendebat̄ ad superiora: ⁊ ī mediū. Et vidi in domo altitudinē ꝑ circuitū fundata latera ad mensurā calami sex cubitoꝝ spacio: et latitudinē ꝑ parietē lateris forinsecꝰ quīq; cubitoꝝ. Et erat īterior domꝰ ī lateribꝫ domꝰ. Et īter gazophilacia latitudinē viginti cubitoꝝ ī circuitu domꝰ ūdiq;. Et ostiū lateris ad orationē: ostiū unū ad viā aquilonis: ⁊ ostiū unū ad viā australem: ⁊ latitudinē loci ad orationē quīq; cubitoꝝ in circuitu. Et edificium qd̄ erat separatum versumq; ad viam respicientem ad mare latitudinis septuaginta cubitorū, paries autem edificij quinq; cubitorū latitudinis per circuitum: ⁊ longitudo eius nonaginta cubitorū. Et mensus est domus longitudinem centum cubitorū: ⁊ quod separatum erat edificiū et parietes eius longitudinis centum cubitorū. Latitudo aūt ante faciem domus: ⁊ eius quod erat separatū contra orientem centū cubitoꝝ. Et mēsus ē lōgitudinē edificij contra faciem eiꝰ qd̄ erat separatū ad dorsū: ethecas ex utraq; parte centū cubitorū: ⁊ templū interius: et vestibula atrij: limina ⁊ fenestras obliquas: ethecas in circuitu ꝑ tres partes contra uniuscuiusq; limē: stratūq; ligno ꝑ gyrū in circuitu. Terra autem usq; ad fenestras: ⁊ fenestre clause sup ostia: ⁊ usq; ad domū interiorem et forinsecꝰ ꝑ omnē parietem in circuitu intrinsecꝰ ⁊ forinsecus ad mensurā: ⁊ fabrefacta cherubim ⁊ palme. Et palma inter cherub et cherub. Duasq; facies habebat cherub: faciē hominis iuxta palmā ex hac parte: et faciem leonis iuxta palmā ex alia parte expressam. Per omnē domū in circuitu, de terra usq; ad superiorē partē, cherubim et palme celate erant in pariete templi. Limen quadrangulū: ⁊ facies sanctuarij aspectꝰ contra aspectum. Altaris lignei triū cubitorū altitudo: et longitudo eius duorū cubitorū: et anguli eius ⁊ longitudo eius ⁊ parietes eius lignei. Et locutus est ad me. Hec est mensa coram domino. Et duo ostia erant in templo et in sanctuario: et in duobus ostijs ex utraq; parte bina erant ostiola: que in se invicem plicabantur. Bina enim ostia erāt ex utraq; parte ostiorum. Et celata erant in ipsis ostijs templi cherubim ⁊ sculptura palmarum: sicut in parietibꝫ quoq; expressa erant. Quamobrem ⁊ grossiora erant ligna in vestibuli frōte forinsecus: super que fenestre oblique: et similitudo palmarū hinc atq; inde in humerulis vestibuli secundū latera domꝰ latitudinēq; parietū. c. xlii.

Et reduxit me in atrium exterius ꝑ viā ducentem ad aquilonē. Et induxit me in gazophilaciū quod erat contra ſeparatū edificiū: ⁊ ↄtra edem vergentem ad aquilonē· in facie lōgitudinis centum cubitos oſtij aquilonis: ⁊ latitudinis quinquaginta cubitos ↄtra viginti cubitos atrij īterioris: et ↄtra pauimētū ſtratū lapide atrij exterioris: ubi erat porticꝰ iūcta porticui triplici. Et āte gazophilacia deābulatō decē cubitorū latitudinis: ad īteriora reſpiciens vie cubiti uniꝰ. Et oſtia eaꝝ ad aquilonē ubi erant gazophilacia in ſuperioribꝫ humiliora: q̄a ſupportabāt porticꝰ q̄ ex illis eminebāt de inferioribꝫ ⁊ de medijs edificij. Triſtega enī erāt: et nō habebāt colūnas ſicut erāt columne atriorū. Propterea eminebāt de inferioribus ⁊ de medijs a terra cubitis quinquaginta. Et perybolus exterior ſecundū gazophilacia que erant in via atrij exterioris ante gazophilacia. Longitudo eius quinquaginta cubitorū: quia longitudo erat gazophilaciorū atrij exterioris quinquaginta cubitoꝝ: ⁊ longitudo ante faciem templi centum cubitoꝝ. Et erat ſubter gazophilacia hec introitus ab oriente ingredientiū in ea de atrio exteriori: in latitudine peryboli atrij qđ erat contra viā orientalem in faciem edificij ſeparati. Et erant ante edificiū gazophilacia: ⁊ via ante faciem eoꝝ iuxta ſimilitudinē gazophilaciorū q̄ erant in via aquilonis. Secundū lōgitudinē eoꝝ ſic ⁊ latitudo eoꝝ, ⁊ omnis introitus eorū ⁊ ſimilitudines ⁊ oſtia eoꝝ ſecundū oſtia gazophilaciorū· q̄ erāt in via reſpiciēte ad auſtrū. Oſtiū in capite vie: que erat ante veſtibulū ſeparatū p viā orientalem ingredientibus. Et dixit ad me. Gazophilacia aq̄lonis et gazophilacia auſtri que ſunt ante edificiū ſeparatū: hec ſunt gazophilacia ſācta: ī quibꝫ veſcūtur ſacerdotes q̇ appropinquāt ad dn̄m in ſancta ſanctorū. Ibi ponent ſancta ſanctorum: et oblationem pro peccato et pro delicto. Locus enim ſanctꝰ eſt. Cum autem egreſſi fuerint ſacerdotes: nō egredientur de ſanctis in atriū exterius: Et ibi reponent veſtimenta ſua in quibus miniſtrant: q̄a ſancta ſunt: veſtienturq; veſtimētis alijs ⁊ ſic procedent ad pplm̄. Cumq; cōpleſſet mēſuras domꝰ interioris: eduxit me per viam porte que reſpiciebat ad viā orientalem: ⁊ menſus eſt eam undiq; per circuitum. Menſus eſt aūt contra ventum orientalem calamo menſure: quingentos calamos in calamo mēſure p circuitum. Et menſus eſt cōtra ventū aquilonis quīgētos calamos: in calamo menſure per gyrum. Et ad ventū auſtralem menſus eſt quingentos calamos: in calamo menſure per circuitū. Et ad ventū occidentalē mēſus eſt quingentos calamos: in calamo menſure. Per quatuor ventos mēſus eſt: longitudinē quingentorū cubitorū: ⁊ latitudinem quingentorū cubitorum: Et murus diuidē inter ſanctuarium et vulgi locum. ca. xliii.

nothū

murꝯ eiꝯ vndiqꝫ p circuitu

te

Et duxit me ad portam que reſpiciebat ad viam orientalem. Et ecce gloria dei iſrahel· ingrediebatur p viam orientalem: ⁊ vox erat ei quaſi vox aquarū multarū: ⁊ terra ſplendebat a maieſtate eius. Et vidi viſionem ſecundū ſpeciē quā viderā quādo venit ut diſperderet ciuitatem: ⁊ ſpecies ſecūdum aſpectum quē videram iuxta fluuiū chobar. Et cecidi ſuper faciem meā. Et maieſtas dn̄i ingreſſa eſt templum: per viam porte que reſpiciebat ad orientem. Et eleuauit me ſpiritus:

⁊ introduxit me in atriū interiꝰ. Et ecce repleta erat gloria dn̄i domꝰ. Et audiui loquentem ad me de domo. Et uir qui ſtabat iuxta me: dixit ad me. Fili hominis: locus ſolij mei · et locus veſtigiorū pedum meorū: ubi habito in medio filiorū iſrahel in eternum. Et non polluēt ultra domus iſrahel nomen ſanctum meū: ipſi et reges eorū in fornicationibus ſuis ⁊ in ruinis regum ſuorū ⁊ in excelſis: qui fabricati ſunt limen ſuū iuxta limen meū: ⁊ poſtes ſuos iuxta poſtes meos: ⁊ murꝰ erat inter me et eos. Et polluerunt nomen ſanctum meū in abominationibus quas fecerunt: propter quod conſumpſi eos in ira mea. Nunc ergo repellant procul fornicationem ſuā et ruinas regū ſuorū a me: et habitabo in medio eorū ſemper. Tu ergo fili hominis oſtende domui iſrahel templū et confundantur ab iniquitatib; ſuis: et metiantur fabricā: ⁊ erubeſcāt ex omnibus que fecerunt. Figurā domus ⁊ fabrice eius · exitus et introitꝰ · et omnē deſcriptionem eius et univerſa precepta eius · cūctaq; ordinē eius · et omnes leges eius oſtende eis · et ſcribe in oculis eorū: ut cuſtodiāt omnes deſcriptiones eiꝰ et precepta illiꝰ: ⁊ faciāt ea. Iſta eſt lex domꝰ in ſūmitate montis. Omnes fines eiꝰ in circuitu · ſanctū ſanctorū eſt. Hec ē ergo lex domꝰ. Iſte aūt menſure altaris in cubito veriſſimo: qui habebat cubitū ⁊ palmū. In ſinu ēm eiꝰ erat cubitꝰ: ⁊ cubitꝰ in latitudine: ⁊ definitio eiꝰ uſq; ad labiū eiꝰ ⁊ in circuitu palmꝰ unꝰ. Hec qꝫ erat foſſa altaris. Et de ſinu terre uſq; ad crepidinē nouiſſimā duo cubiti · ⁊ latitudo cubiti unꝰ: ⁊ a crepidine minore uſq; ad crepidinē maiorē quatuor cubiti: et latitudo cubiti unꝰ. Ipſe aūt ariel quatuor cubitoꝝ: ⁊ ab ariel uſq; ad ſurſū cornua quatuor. Et ariel duodecim cubitoꝝ in longitudinē ꝑ duodecim cubitos latitudinis: quadrāgulatum equis lateribus. Et crepido quatuordecim cubitorū longitudinis ꝑ quatuordecim cubitos latitudinis in quatuor angulis eius: et corona in circuitu eius dimidij cubiti: et ſinus eius unꝰ cubiti per circuitū. Gradus autem eius verſi ad orientem. Et dixit ad me. Fili hominis: hec dicit dominꝰ deus. Hij ſunt ritus altaris in quacumq; die fuerit fabricatū: ut offeratur ſuper illud olocauſtum et effundatᷣ ſanguis. Et dabis ſacerdotib; et leuitis qui ſunt de ſemine ſadoch qui accedūt ad me ait dominus deus: ut offerant michi vitulum de armento pro peccato. Et aſſumens de ſanguine eiꝰ pones ſuper quatuor cornua eius et ſuper quatuor angulos crepidinis et ſuper coronam in circuitu: et mundabis illud et expiabis. Et tolles vitulum qui oblatus fuerit pro peccato: ⁊ combures illū in ſeparato loco domus extra ſanctuarium. Et in die ſecunda offeres hircum caprarū immaculatū pro peccato: ⁊ expiabunt altare ſicut expiauerunt in uitulo. Cumq; compleueris expians illud offeres vitulum de armento immaculatū: et arietem de grege immaculatū: et offeres eos in conſpectu domini. Et mittent ſacerdotes ſuper eos ſal: et offerent eos ~~in~~ olocauſtum domino. Septem diebus facies hircum pro peccato quotidie: et vitulum de armento et arietem de pecoribus immaculatos offerent. Septem diebus expiabunt altare et mūdabunt illud: ⁊ implebūt manū eius.

Expletis aũt diebus in die octaua et vltra · facient sacerdotes super altare olocausta vr̃a · ⁊ que ꝓ pace offerũt: ⁊ placat⁹ ero vobis ait dñs de⁹

xliiii

Et cõuerti me ad viã porte sanctuarij exterioris que respiciebat ad orientẽ: ⁊ erat clausa. Et dixit dñs ad me. Porta hec clausa erit · ⁊ non aperietur: ⁊ vir non transiet per eã · quoniã dñs deus israhel ingressus est per eam: eritq; clausa principi. Princeps ipse sedebit in ea: ut comedat panem corã dño. Per viã porte vestibuli ĩgredietᷣ: et per viã ei⁹ egredietᷣ. Et adduxit me ꝑ viã porte aquilonis ĩ cõspectu domus · ⁊ vidi: et ecce ĩpleuit gloria dñi domũ dñi. Et cecidi in faciem meã: et dixit ad me dñs. Fili hominis pone cor tuũ ⁊ vide oculis tuis: ⁊ auribus tuis audi omnia que ego loquor ad te: de vniuersis cerimonijs dom⁹ dñi et de cunctis legibus eius. Et pones cor tuũ in vijs templi ꝑ omnes exitus sanctuarij: ⁊ dices ad exasperãtem me domũ israhel. Hec dicit domin⁹ deus. Sufficiant vobis omnia scelera vr̃a domus israhel: eo ꝙ inducitis filios alienos incircũcisos corde et ĩcircũcisos carne ut sint ĩ sanctuario meo et polluãt domũ meã: ⁊ offertis panes meos adipẽ ⁊ sanguinẽ: ⁊ dissoluistis pactũ meũ in oĩbus sceleribꝫ vr̃is: ⁊ nõ seruastis p̃cepta sanctuarij mei: et posuistis custodes obseruationũ mearũ in sanctuario meo vobismetip̃is. Hec dicit dñs de⁹. Oĩs alienigena ⁊ incircũcisus corde · ⁊ incircũcisus carne nõ ingredietur sanctuariũ meũ: oĩs fili⁹ alien⁹ qui est in medio filiorꝫ israhel. Sed ⁊ leuite qui longe recesserũt a me in errore filiorꝫ israhel · et errauerũt a me post ydola sua · et portauerunt iniquitatem suã: erunt in sanctuario meo editui ⁊ ianitores portarꝫ dom⁹: et ministri dom⁹. Ipsi mactabũt olocausta ⁊ victimas p̄pli: et ip̃i stabũt in conspectu eorũ ut ministrent eis. Pro eo ꝙ ministrauerũt illis ĩ cõspectu ydolorũ suorũ · ⁊ facti sunt domui israhel in offendiculũ iniquitatis: idcirco leuaui manũ meã sup̲ eos ait dñs de⁹: et portauerũt iniquitatem suã. Et nõ appropinquabũt ad me ut sacerdotio fungantur michi: neqꝫ accedent ad omne sanctuariũ meũ iuxta sancta sanctorũ: sed portabunt confusionẽ suã ⁊ scelera sua que fecerũt. Et dabo eos ianitores domus ⁊ in omni ministerio eius: ⁊ vniuersis que fient in ea. Sacerdotes autem et leuite filij sadoch qui custodierũt cerimonias sãctuarij mei cum errarent filij israhel a me: ip̃i accedent ad me ut ministrent michi: et stabunt in conspectu meo: ut offerant michi adipẽ ⁊ sanguinẽ ait dñs deus. Ip̃i ingredientur sanctuariũ meũ: ⁊ ip̃i accedent ad mensam meam: ut ministrent michi ⁊ custodiant cerimonias meas. Cumq; ingredientur portas atrij interioris vestibus lineis induentur: nec ascendet sup̲ eos quicq̃ laneũ quãdo ministrant in portis atrij interioris et intrinsecus. Vitte linee erunt in capitibus eorũ: ⁊ feminalia linea erunt in lũbis eorũ: et nõ accingentur in sudore. Cumq; egredientur atrium exterius ad p̄plm exuent se vestimentis suis in quibus ministrauerãt: ⁊ reponent ea in gazophilacio sanctuarij et vestient se vestimentis alijs: ⁊ nõ sanctificabũt p̄plm in vestibꝫ suis. Caput aũt suũ non radent: neq; comã nutrient: sed tondentes attondent capita sua. Et vinũ nõ bibet omnis sacerdos quando ingressus est atriū interiꝰ. Et viduā et repudiatam nō accipiēt uxores: sed virgines de semine domꝰ israhel. Sed ⁊ viduā q̄ fuerit vidua a sacerdote accipiēt: et ꝑplm meū docebūt q̄d sit inter sanctū ⁊ pollutū: ⁊ īter mūdū ⁊ īmūdū ostendēt eis. Et cū fuerit controuersia stabūt ī iudicijs meis et iudicabūt. leges meas. Et p̄cepta mea ī omnibꝫ solemnitatibꝫ meis custodiēt: ⁊ sabbata mea sanctificabūt. Et ad mortuū hominē nō īgrediētᷣ: ne polluātᷣ: nisi ad patrē ⁊ matrē ⁊ filiū ⁊ filiā et fratrē ⁊ sororē q̄ alterꝫ virū nō habuerit: ī quibꝫ cōtaminabūtur. Et postq̄ȝ fuerit emūdatꝰ septē dies numerabūtur ei: ⁊ ī die introitꝰ sui in sāctuariū ad atriū interiꝰ ut ministret michi ī sanctuario: offeret ꝓ peccato suo ait dn̄s deꝰ. Nō erit aūt eis hereditas: Ego hereditas eoꝝ: et possessionem non dabitis eis in isrl̄. Ego enī possessio eoꝝ. Victimā ⁊ pro peccato ⁊ ꝓ delicto ipi comedēt: ⁊ omne votū in israhel ipoꝝ erit. Et p̄miciua omniū p̄mogenitorū ⁊ omnia libamēta ex omnibus q̄ offerūtur: sacerdotū erunt. Et p̄miciua ciborū vestrorū dabitis sacerdoti: ut reponat benedictionem domui sue. Omne morticinū et captum a bestia de auibus ⁊ de pecoribus nō comedēt sacerdotes. c. xlv.

Cumq; ceperitis terrā diuidere sortito. separate p̄micias dn̄o sanctificatum de terra: longitudine vigintiquinq; milia: ⁊ latitudine decem milia. Sanctificatū erit in omni termino eiꝰ ꝑ circuitū. Et erit ex omni parte sanctificatū quingētos ꝑ quingētos q̄drifariā per circuitū: ⁊ quinq̄ginta cubitis in suburbana eiꝰ ꝑ girū. Et a mensura ista mensurabis longitudinē vigintiquinq; miliū: ⁊ latitudinē decē miliū. Et ī ipso erit tēplū sāctuariq; sāctoꝝ: sanctificatū de terra erit sacerdotibꝫ ministris sāctuarij: q̄ accedūt ad ministeriū dn̄i. Et erit eis locꝰ ī domos ⁊ in sāctuariū sāctitatis. Vigintiquinq; aūt milia longitudinis et decē milia latitudīs erūt leuitis: q̄ ministrāt domui. Ipi possidebūt viginti gazophilacia. Et possessionē ciuitatis dabitis quinq; milia latitudinis ⁊ lōgitudinis vigintiquinq; milia: scd̄m separatonē sāctuarij omni domui isrl̄. Principi q̄ȝ hinc ⁊ inde ī separatonē sāctuarij ⁊ ī possessionē ciuitatꝭ ꝯtra faciē separatonis sāctuarij: ⁊ ꝯtra faciē possessionis urbis a latere maris usq; ad mare: ⁊ a latere orietꝭ usq; ad orientem. Longitudine aūt iuxta unāquāq; partē a termino occidētali usq; ad fluuiū orietalē: de terra erit ei possessio in isrl̄. Et nō depopulabūtur ultra principes ꝑplm meū: sed terrā dabūt domui isrl̄ scd̄m tribꝫ eoꝝ. Hec dicit dn̄s deꝰ. Sufficiat vobis principes isrl̄: iniquitatē ⁊ rapinas intermittite: ⁊ iudiciū et iusticiā facite. Separate cōfinia vr̄a a ꝑplo meo ait dn̄s deꝰ. Statera iusta ⁊ ephi iustū ⁊ batꝰ iustꝰ erit vobis. Ephi ⁊ batꝰ equalia ⁊ uniꝰ mēsure erūt: ut capiāt decimā partē chori batꝰ: ⁊ decimā partē chori ephi. Iuxta mēsurā chori erit equa libratio eoꝝ. Siclus aūt viginti obulos habet. Porro viginti sicli ⁊ vigintiquinq; sicli ⁊ quindecī sicli minā faciūt. Et hec sūt p̄micie q̄s tolletꝭ: sextā partē ephi de choro frumēti: ⁊ sextā partē ephi de choro ordei. Mensura q̄ȝ olei. Batꝰ olei decima pars chori ē: qa decē bati īplēt choꝝ. Et arietē unū de grege ducētoꝝ de hijs q̄ nutriuit isrl̄ ī sacrificiū et ī olocaustū et ī pacifica: ad expiādū ꝓ eis ait dn̄s deus. Omnis ꝑplus terre tenebitur primitijs hijs principi in israhel.

// et decē bati chorū faciūt:

Et ſup principem erūt olocauſta ⁊ ſacrificiū et libamina ī ſolemnitatibus et in kalendis et ī ſabbatis: in univerſis ſolēnitatibꝫ domus iſrł. Ipſe faciet pro peccato ſacrificium ⁊ olocauſtū ⁊ pacifica: ad expiandū pro domo iſrł. Hec dicit dn̄s deus. In pͥmo menſe una menſis ſumes vitulū de armēto immaculatū: et expiabis ſanctuariū. Et tollet ſacerdos de ſanguine qđ erit pro peccato: ⁊ ponet in poſtibꝫ domus et in quatuor angulis crepidinis altaris: et in poſtibus porte atrij interioris. Et ſic facies in ſeptima menſis pro unoquoqꝫ qui ignorauit et errore deceptus eſt: et expiabis pro domo. In primo menſe quartadecima die menſis erit vobis paſche ſolemnitas. Septem diebus azima comedent̄. Et faciet princeps ī die illa pro ſe et pro univerſo populo terre vitulū pro peccato. Et in ſeptem dierum ſolemnitate faciet olocauſtum domino: ſeptem vitulos et ſeptem arietes immaculatos quotidie ſeptem diebus: et pro peccato hircum caprarum: et ſacrificium ephi per vitulum et ephi per arietem faciet: et olei hyn ꝑ ſingula ephi. Septimo menſe quintadecima die menſis in ſolemnitate faciet ſicut ſupradicta ſūt per ſeptem dies: tam ꝓ peccato qꝫ pro olocauſto ⁊ ī ſacrificio ⁊ ī oleo.

ndie

Hec dicit dominus deus. ca. xlvi.

Porta atrij interioris que reſpicit ad orientem erit clauſa ſex diebus in quibus opus fit: die autem ſabbati aperietur. Sed et in die kalendarū aperietur: et intrabit princeps per viā veſtibuli porte deforis: et ſtabit in limine porte. Et facient ſacerdotes olocauſtū eius ⁊ pacifica eius: ⁊ adorabit ſuper limen porte: et egrediet̄. Porta autē non claudetur uſqꝫ ad veſperam. Et adorabit ꝑplꝰ terre ad oſtiū porte illius ī ſabbatis ⁊ in kalendis coram dn̄o. Olocauſtū aūt hoc offeret princeps domino ī die ſabbati: ſex agnos immaculatos et arietē immaculatū: et ſacrificiū ephi ꝑ arietem. In agnis autē ſacrificium quod dederit manus eius: ⁊ olei hyn ꝑ ſingła ephi. In die autē kalendarū vitulum de armēto īmaclatū et ſex agni et arietes īmaculati erūt: et ephi ꝑ vitlm: ephi qꝫ ꝑ arietē faciet ſacrificiū. Agnis aūt ſicut invenerit manꝰ eiꝰ: olei hyn ꝑ ſingula ephi. Cūqꝫ ingreſſurꝰ ē princeps ꝑ viā veſtibli porte ingrediat̄: ⁊ ꝑ eādē viā exeat. Et cū intrabit ꝑplꝰ t̄re ī conſpectu dn̄i ī ſolēnitatibꝫ: q̄ ingredit̄ ꝑ portā aq̄lonis ut adoret: egrediat̄ ꝑ viā porte meridiane. Porro qui ingredit̄ ꝑ viam porte meridiane: egrediat̄ per viā porte aquilonis. Nō revertet̄ ꝑ viam porte ꝑ quā ingreſſus ē: ſed e regione illiꝰ egrediet̄. Princeps aūt in medio eorū cū ingredietibꝫ ingrediet̄: ⁊ cū egredietibꝫ egrediet̄. Et ī nundinis ⁊ ſolemnitatibꝫ erit ſacrificiū ephi ꝑ vitulū et ephi ꝑ arietē: agnis aūt erit ſacrificium ſicut invenerit manꝰ eiꝰ: ⁊ olei hyn ꝑ ſingła ephi. Cū aūt fecerit princeps ſpōtaneū olocauſtū aut pacifica volūtaria dn̄o: aperiet̄ ei porta q̄ reſpicit ad oriētē: ⁊ faciet olocauſtū ſuū ⁊ pacifica ſua ſicut fieri ſolet ī die ſabbati ⁊ egrediet̄: claudetqꝫ porta poſtq̄ exierit. Et agnū eiuſdē āni īmaclatum faciet olocauſtū quotidie dn̄o. Semꝑ mane faciet illud. Et faciet ſacrificiū ſuꝑ eo cathamane mane ſextā partē ephi: ⁊ de oleo terciā partē hyn ut miſceat̄ ſimile. Sacrificiū dn̄o legitimū: iuge atqꝫ ꝑpetuū. Faciet agnum et ſacrificium et oleū cathamane mane olocauſtū ſempiternū. Hec dicit dominus deus. Si dederit princeps donū alicui de filijs ſuis: hereditas eius filiorū ſuorū erit: poſſidebūt eā hereditarie. Si autē dederit legatum de hereditate ſua uni ſeruoꝝ ſuoꝝ: erit illius uſq; ad annū remiſſionis: et reuertet̄ ad principem. Hereditas autē eius filijs eius erit. Et nō accipiet princeps de hereditate populi per violentiam et de poſſeſſione eorū: ſed de poſſeſſione ſua hereditatē dabit filijs ſuis: ut nō diſpergatur populus meus unuſquiſq; a poſſeſſione ſua. Et introduxit me ꝑ ingreſſum q̄ erat ex latere porte ī gazophilacia ſanctuarij ad ſacerdotes q̄ reſpiciebāt ad aquilonē: ⁊ erat ibi locus vergēs ad occidentē: et dixit ad me. Iſte eſt locus ubi coquēt ſacerdotes pro peccato et ꝑ delicto: ubi coquent ſacrificium: ut nō efferāt in atriū exteriꝰ et ſanctificetur populus. Et eduxit me in atrium exterius: et circumduxit me per quatuor angulos atrij. Et ecce atriolum erat in angulo atrij: atriola ſingula ꝑ angulos atrij. In quatuor āgulos atrij atriola diſpoſita: quadraginta cubitorum per longum: et triginta per latum. Menſure unius quatuor erant. Et paries per circuitum ambiens quatuor atriola: et culine fabricate erant ſubter porticus per gyrum. Et dixit ad me. Hec eſt domus culinarum: in qua coquent miniſtri domus domini victimas populi. ca. xlvii.

Et conuertit me ad portam domus: et ecce aque egrediebātur ſubter limen domus ad orientem. Facies enim domus reſpiciebat ad orientem. Aque autem deſcendebant in latus templi dextrum: ad meridiem altaris. Et eduxit me per viam porte aquilonis: et conuertit me ad viam foras portam exteriorem: viam que reſpiciebat ad orientem. Et ecce aque redundantes a latere dextro cum egrederetur vir ad orientem qui habebat funiculum in manu ſua: et menſus eſt mille cubitus: et tranſduxit me per aquam uſq; ad talos. Rurſumq; mēſus eſt mille: ⁊ tranſduxit me ꝑ aquā uſq; ad genua. Et mēſus eſt mille: et trāſduxit me ꝑ aquam uſq; ad renes. Et mēſus ē mille torrentē quē non potui ꝑtranſire: q̄m intumuerāt aque ꝓfūdi torrētis: q̄ nō poteſt trāſuadari. Et dixit ad me. Certe vidiſti fili hoīs. Et eduxit me: ⁊ ɔūtit ad ripā torrētis. Cūq; me cōuertiſſē: ecce ī ripa torrētis ligna m̄lta nimis ex utraq; parte. Et ait ad me. Aque iſte q̄ egrediūt̄ ad tumulos zabuli orīētalis ⁊ deſcendūt ad plana deſerti intrabūt mare: ⁊ exibūt ⁊ ſanabunt̄ aque. Et oīs aīa viuēs q̄ ſerpit quocūq; venerit torrēs viuet: et erunt piſces m̄lti ſatis: poſtq̄ venerint illuc aque iſte. Et ſanabunt̄ ⁊ viuēt oīa ad que venerit torrens: et ſtabunt ſuper illa piſcatores. Ab engaddi uſq; ad engallim ſiccatio ſagenarum erunt. Plurime ſpecies erunt piſcium eius: ſicut piſces maris magni m̄ltitudinis nimie. In litoribꝫ aūt eiꝰ et ī paluſtribꝫ nō ſanabūt̄: q̄a ī ſalinas dabūt̄. Et ſuꝑ torrentē orietur ī ripis eiꝰ ex utraq; parte omne lignū pomiferum. Nō defluet foliū ex eo: ⁊ non deficiet fructus eiꝰ. Per ſinglos mēſes afferet primitiua: q̄a aque eiꝰ de ſāctuario egredient̄. Et erūt fructus eiꝰ in cibū: et folia eiꝰ ad medicinā. Hec dicit dn̄s deus. Hic eſt terminus ī quo poſſidebitis terram in duodecim tribubꝰ iſrahel: quia ioseph duplicē funiculū habet. Possidebitis aūt eam singuli eque ut frater suus: super quā leuaui manū meā ut darē patribꝫ vrīs. Et cadet terra hec vobis in possessionē. Hic est aūt terminꝰ terre ad plagam septentrionalē a mari magno·via ethalon venientibꝫ sedada emath berotha· sabarim q̄ est inter mediū damasci et confiniū emath domus thicon que est iuxta terminū auran: et erit terminꝰ a mari usqꝫ ad atrium enon terminꝰ damasci: ⁊ ab aquilone ad aquilonē terminꝰ emath: plaga septentrionalis. Porro plaga orientalis de medio auran et de medio damasci ⁊ de medio galaad et de medio terre israhel·iordanis disterminās: ad mare orientale metiemini plagā orientalem. Plaga autem australis meridiana a thamar usqꝫ ad aquas contradictionis cades: et torrens usqꝫ ad mare magnū: ⁊ hec est plaga ad meridiem australis. Et plaga maris: mare magnū a confinio per directum donec venias emath: hec ē plaga maris. Et diuidetis terram istā vobis per tribus israhel: ⁊ mittetis eam in hereditatem vobis et aduenis qui accesserint ad vos qui genuerint filios in medio vestrū: ⁊ erunt vobis sicut indigene inter filios israhel. Vobiscum diuident possessionem in medio tribuū israhel. In tribu aūt quacunqꝫ fuerit aduena: ibi dabitis possessionē illi·ait dominus deus. ca. xlviii.

Et hec nomina tribuū. A finibus aquilonis iuxta viam ethalon pergētibus emath atriū enon terminꝰ damasci·ab aq̄lone iuxta viā emath: ⁊ erit ei plaga orientalis mare dan una. Et a termino dan: a plaga orientali usqꝫ ad plagā maris· asser una. Et super terminū asser: a plaga orientali usqꝫ ad plagā maris neptalim una. Et super terminū neptalim: a plaga orientali usqꝫ ad plagam maris manasse una. Et super terminū manasse: a plaga orientali usqꝫ ad plagā maris effraym una. Et super terminū effraym: a plaga orientali usqꝫ ad plagā maris ruben una. Et super terminū ruben: a plaga orientali usqꝫ ad plagam maris iuda una. Et sup terminū iuda: a plaga orientali usqꝫ ad plagam maris erunt primitie quas separabitis vigintiquinqꝫ milibus latitudinis et longitudinis: sicuti singule partes a plaga orientali usqꝫ ad plagam maris. Et erit sanctuariū in medio eius. Primitie quas separabitis dn̄o. longitudo vigintiquinqꝫ milibus: ⁊ latitudo decem milibus. Hee autem erūt primitie sanctuarij sacerdotum: ad aquilonē lōgitudinis vigintiquinqꝫ milia: ⁊ ad mare latitudinis decem milia. Sed ⁊ ad orientem latitudinis decem milia: et ad meridiem vigintiquinqꝫ milia. Et erit sanctuariū dn̄i in medio eius. Sacerdotibꝫ sanctuariū erit de filijs sadoch· qui custodierūt cerimonias meas: ⁊ nō errauerunt cū errarent filij israhel: sicut errauerūt et leuite. Et erunt primitie de primitiis terre sanctū sanctorū: iuxta terminū leuitarū. Sed ⁊ leuitis similiter iuxta fines sacerdotum vigintiquinqꝫ milia lōgitudinis: ⁊ latitudinis decē milia. Omnis lōgitudo viginti ⁊ quinqꝫ miliū: ⁊ latitudo decem miliū. Et nō vendabūt ex eo neqꝫ mutabūt: neqꝫ trāsferentur primitie terre: q̄a sanctificate sunt dn̄o. Quinqꝫ milia aūt q̄ supsunt in latitudine per viginti quinqꝫ milia: prophana erūt urbis in habitaculū et in suburbana. Et erit ciuitas ī medio eius: et hee mensure eiꝰ. Ad plagam septentrionalē quingenta et quatuor milia: ⁊ ad plagam meridianā quingenta ⁊ quatuor milia: ⁊ ad plagā orientalem quingenta et quatuor milia: ⁊ ad plagam occidentalē quingenta et quatuor milia. Erunt aūt suburbana ciuitatis ad aquilonē ducentaquinq̄ginta ⁊ ad meridiē ducētaquinq̄ginta: et ad oriētē ducētaquinq̄gīta ⁊ ad mare ducētaquinq̄gīta. Qđ aūt reliquū fuerit ī lōgitudine sc̄dm p̄mitias sāctuarij decem milia ī orientem. ⁊ decē milia in occidē tē. erūt sicut p̄mitie sanctuarij: ⁊ erūt fruges eius in panes hijs qui seruiūt ciuitati. Seruiētes aūt ciuitati operabūtur ex omnibus tribubus israhel. Omnes primitie uigintiquinq; miliū per uigintiquinq; milia in quadrū separabūtur in primitias sanctuarij et in possessionē ciuitatis. Qđ aūt reliquū fuerit principis erit ex omni parte primitiarū sanctuarij et possessionis ciuitatis e regione uigintiquinq; miliū primitiarū usq; ad terminū orientalem; sed ⁊ a mari e regione uigintiquinq; miliū usq; ad terminū maris similiter ī partibꝫ p̄cipis erit. Et erūt p̄mitie sāctuarij ⁊ sāctuariū templi in medio eiꝰ. De possessione aūt leuitarum ⁊ de possessione ciuitatis in medio partiū principis: erit ī terminū iuda ⁊ in terminū beniamin: ⁊ ad principem ptinebit. Et reliquis tribubus erūt tales portiōes; a plaga oriētali usq; ad plagā occidentalem. beniamin una. Et ꝯtra terminū beniamin a plaga orientali usq; ad plagā occidentalē: symeon una. Et super terminū symeonis a plaga oriētali usq; ad plagā occidentalē: ysachar una. Et sup terminū ysachar a plaga orientali usq; ad plagam occidentalē: zabulon una. Et super terminū zabulon a plaga orientali usq; ad plagā maris. gad una. Et sup terminū gad ad plagā austri ī meridiē: et erit finis de thamar usq; ad aquas ꝯtradictionis cades: hereditas contra mare magnū. Hec est terra quā mittetis in sortem tribubꝫ israhel: ⁊ hee partitiones eaꝝ ait dn̄s deꝰ. Et hij egressus ciuitatis. A plaga septentrionali quingentos et quatuor milia mensurabis: et porte ciuitatis omnibus tribubus israhel. Porte tres a septentrione. Porta ruben una: porta iuda una: porta leui una. Et ad plagam orientalem quingentos ⁊ quatuor milia; et porte tres. Porta ioseph una: porta beniamin una: porta dan una. Et ad plagam meridianam quingentos et quatuor milia metieris; Et por Porta symeonis una: porta ysachar una: porta zabulon una. Et ad plagam occidentalē quingentos et quatuor milia; et porte eorū tres. Porta gad una: porta aser una: porta neptalim una. Per circuitum decem et octo milia; et nomen ciuitatis ex illa die: dominus ibidem.

Explicit ezechiel ꝓpheta

Incipit prologus in danielē ꝓpheta:

Danielem ꝓphetam iuxta septuagīta īterpretes dn̄i saluatoris ecclesie non legunt utētes theodotionis editione: ⁊ hoc cur acciderit nescio. Siue enim quia sermo chaldaicus est· et quibusdā proprietatibȝ a nostro eloquio discrepat· noluerūt septuaginta interpretes easdē lingue lineas ī translatione seruare: siue sub nomine eorū ab alio nescio quo nō satis chaldeā linguā sciente editꝰ est liber: siue aliud quid cause extiterit ignorās· hoc unū affirmare possum: qd̄ multū a ueritate discordet: et recto iudicio repudiatꝰ sit. Sciendū quippe danielē maxime ⁊ hesdrā hebraicis quidē litteris sed chaldeo s͛mone cōscriptos et unā ieremie pericopā: iob q̄ȝ cū arabica līgua plurimā habere societatē. Deniqȝ et ego adolescentulꝰ post quintilliani et tullij lectionē ac flores rethoricos cū me in lingue huiꝰ pistrinū reclusissem: ⁊ multo sudore multoqȝ t͛pe uix cepissem anhelantia stridentiaqȝ uerba resonare: et quasi per criptā· ambulās rarū desup̱ lumen aspicere· impegi nouissime in danielē: et tāto tedio affectus sū: ut desperatione subita om̄em laborē ueterem uoluerim cōtemnere. Verū adhortante me quodā hebreo et illud michi crebrius sua lingua ingerēte· labor improbȝ om̄ia uincit: qui michi uidebar sciolus· inter eos cepi rursus discipulus esse chaldaycus. Et ut uerū fatear: usqȝ ad presentē diem magis possem sermonē chaldaicū legere et intelligere q̄ȝ sonare. Hec idcirco (refero) ut difficultatem uobis danielis ostenderē: qui apud hebreos nec susanne habet historiā nec ymnū trium puerorū nec belis draconisqȝ fabulas: quas nos quia in toto orbe disperse sūt ueru ante posito easqȝ iugulante subiecimus· ne uideremur apud imperitos magnā partē uoluminis detruncasse. Audiui ego quēdam de preceptoribȝ iudeorū cū susanne derideret historiā· ⁊ a greco nescio quo diceret esse cōfictā· illud opponere· quod origeni q̄ȝ affricanus opposuit: ⁊ ethymologias has apo thoy chynoy chise· et apo thoy prynoy pryse· de greco sermone descendere. Cuiꝰ rei nos intelligentiā nr̄is hāc possumꝰ dare: ut uerbi gratia dicamꝰ ab arbore ilice dixisse eū ilico pereas: et a lētisco in lentē te cōminuat āgelꝰ: uel non lente pereas· aut lentus id est flexibilis ducaris ad mortem: siue aliud quid ad arboris nomen conueniens. Deinde tātū fuisse ocij tribȝ pueris cauillabatur· ut in camino estuantis incendij metro luderent· ⁊ per ordinem ad laudē dei omnia elimēta prouocarent: aut qd̄ miraculū diuineqȝ aspirationis indiciū uel draconē interfectum offa picis uel sacerdotū belis machinas deprehēsas: que magis prudentia sollertis uiri quā ꝓphetali essent spiritu perpetrata. Cū uero abacuc ueniret· et de iudea in chaldeā raptū discoforꝫ lectitaret: querebat exemplū ubi legissemꝰ in toto ueteri testamēto quēq̄ȝ sanctorꝫ graui uolasse corpore: ⁊ in pūcto hore tanta terrarꝫ spacia trāsisse. Cui cum quidā e nostris satis ad loquendum promptulꝰ ezechielē adduxisset in mediū· et diceret eū de chaldea in iudeam fuisse translatum· derisit hominē: et ex ipso uolumine demōstrauit ezechielē in spiritu se uidisse trāspositū. Deniqȝ et apostolū nostrū uidelicet ut eruditū uirū et qui legem ab hebreis didicisset non fuiſſe auſum affirmare ſe raptũ in corpore ſed dixiſſe· ſiue in corpore ſiue extra corpꝰ neſcio deus ſcit. Hijs et talibꝫ argumentis apocriphas in libro eccleſie fabulas arguebat. Super qua re lectoris arbitrio iudiciũ derelinquens illud ãmoneo non haberi danielem apud hebreos inter ꝓphetas: ſed inter eos qui agyographa conſcripſerũt. In tres ſiquidẽ partes omnis ab eis ſcriptura diuiditur: in legẽ in prophetas et in agyographa id eſt in quinqꝫ et octo et undecim libros: de quo nõ eſt huiꝰ tẽporis diſſerere. Que aũt ex hoc ꝓpheta· ymmo contra hũc librũ porphirius obiciat teſtes ſunt methodiꝰ euſebius appollinaris: qui multis verſuũ milibꝫ eius veſanie reſpõdẽtes neſcio an curioſo lectori ſatiſfecerint. Unde obſecro vos o paula et euſtochiũ fundatis ꝓ me ad dñm preces: ut quãdiu ĩ hoc corpuſculo ſũ ſcribã aliqđ gratũ vobis utile eccleſie: dignũ poſteris. Preſentiũ quippe iudicijs oblatrantiũ nõ ſatiſ moueor: q̃ in utrãqꝫ partẽ aut amore labunt᷑ aut odio.

Explicit ꝓlogus Incipit daniel ꝓpha. c. i.

Anno tercio regni ioakim regis iude venit nabuchodonoſor rex babilonis iheruſalẽ et obſedit eã: et tradidit dominꝰ in manu eiꝰ ioachim regẽ iude et partẽ vaſorũ domus dei ⁊ aſportauit ea in terrã ſennaar in domũ dei ſui: ⁊ vaſa intulit in domũ theſauri dei ſui. Et ait rex aſſanez ꝓpoſito eunuchoꝝ ut introduceret de filijs iſrl' et de ſemine regio et tyrãnorũ pueros ĩ quibꝫ nulla eſſet macula· decoros forma et eruditos omni ſapiẽtia· cautos ſciencia ⁊ doctos diſciplina: ⁊ qui poſſent ſtare in palatio regis: ut doceret eos litteras et linguam chaldeoꝝ. Et cõſtituit eis rex annonã per ſingulos dies de cibis ſuiſ et vino unde bibebat ipſe: ut enutriti tribꝫ annis poſtea ſtarent in cõſpectu regis. Fuerũt ergo inter eos de filijs iude daniel ananias miſahel et azarias. Et impoſuit eis ꝓpoſitus eunuchorũ nomina danieli balthazar: ananie ſidrac miſaheli miſac et azarie abdenago. Propoſuit aũt daniel in corde ſuo ne pollueretur de mẽſa regis neqꝫ de vino potus eiꝰ: ⁊ rogauit eunuchoꝝ ꝓpoſitũ ne cõtaminaret᷑. Dedit aũt deus danieli gratiam et miſericordiam in cõſpectu principis eunuchoꝝ. Et ait princeps eunuchoꝝ ad danielẽ. Timeo ego dñm meũ regẽ qui cõſtituit vobis cibũ et potũ: qui ſi viderit vultꝰ vr̃os macilẽciores pre ceteris adoleſcentibꝫ coeuis veſtris: condemnabitis caput meũ regi. Et dixit daniel ad malaſar quẽ cõſtituerat princeps eunuchoꝝ ſuper danielem ananiã miſahelẽ ⁊ azariam. Tempta nos obſecro ſeruos tuoſ diebus decẽ et dẽtur nobis legumina ad veſcendũ et aqua ad bibendum: ⁊ cõtemplare vultus noſtros et vultus puerorꝝ qui veſcuntur cibo regio: et ſicut videris facias cũ ſeruis tuis. Qui audito ſermone huiuſcemodi temptauit eos diebꝫ decem. Poſt dies aũt decem apparuerũt vultus eoꝝ meliores et corpulentiores: pre omnibus pueris qui veſcebãtur cibo regio. Porro malaſar tollebat cibaria et vinũ potus eorum: dabatqꝫ eis legumina. Pueris aũt hijs dedit deus ſcientiã et diſciplinam in omni libro et ſapientia: danieli aũt intelligentiã omniũ viſionum et ſomnioꝝ. Completis itaqꝫ diebus post quos dixerat rex ut introducerentur: introduxit eos ꝓposit⁹ eunuchorū in cōspectu nabuchodonosor. Cumq; eis locut⁹ fuisset rex: nō sunt inuēti tales de uniūsis ut daniel ananias misahel ⁊ azarias. Et steterūt in conspectu regis: et omne verbum sapientie ⁊ intellectus quod sciscitatus est ab eis inuenit in eis decuplum super cunctos ariolos et magos qui erant in universo regno eius. Fuit autem daniel usq; ad annū primū cyri regis. c. II.

In anno scd'o regni nabuchodonosor vidit nabuchodonosor somniū: et cōterritus est spirit⁹ eius: et somniū eius fugit ab eo. Precepit aūt rex ut conuocarentur arioli et magi et malefici et chaldei: ut indicarēt regi somnia sua. Qui cū uenissent steterūt corā rege: et dixit ad eos rex. Vidi somniū: ⁊ mente confusus ignoro quid viderim. Responderūtq; chaldei regi siriace. Rex in sempiternū viue. Dic somniū seruis tuis: et interpretatōnē eius indicabim⁹. Et respōdens rex ait chaldeis. Sermo recessit a me. Nisi indicaueritis michi somniū et cōiecturā ei⁹ peribitis vos: et domus vestre publicabunt. Si aūt somniū et coniecturā ei⁹ narraueritis: premia ⁊ dona et honorē multū accipietis a me. Somniū igitur et interpretatonē eius indicate michi. Respōderunt secūdo atq; dixerūt. Rex somniū dicat seruis suis: ⁊ interpretationē ei⁹ indicabim⁹. Respōdit rex ⁊ ait. Certe noui ꝙ temp⁹ redimitis: scientes ꝙ recesserit a me sermo. Si ergo somnium nō indicaueritis michi una est de vobis sententia: qd' interpretationē ꝙ̃ fallacem et deceptione plenā cōposueritis ut loquamini michi donec temp⁹ pertranseat. Somniū itaq; dicite michi: ut sciam ꝙ interpretationē quoq; eius veram loquamini. Respōdentes ergo chaldei corā rege dixerūt. Nō est homo sup terrā: qui sermonem tuū rex possit implere: sed neq; regum quisquā magnus et potēs verbū huiuscemodi sciscitatur ab omi ariolo ⁊ mago ⁊ chaldeo. Sermo enī quē tu queris rex grauis est: nec reperietur quisquā qui indicet illū in cōspectu regis exceptis diis quorū nō est cōuersatio cū hominibus. Quo audito: rex ī furore et in ira magna precepit ut perirēt omnes sapientes babilonis. Et egressa sententia: sapientes interficiebātur: querebanturq; daniel et socii eius ut perirent. Tūc daniel requisiuit de lege atq; sententia ab arioch pricipe milicie regis: qui egressus fuerat ad interficiendos sapientes babilonis. Et interrogauit eum qui a rege potestatem acceperat: quā ob causam tā crudelis sententia a facie regis esset egressa. Cū ergo rem indicasset arioch danieli: daniel ingressus rogauit regē ut tēpus daret sibi ad solutionē indicandā regi. Et ingressus ē domū suā: ananieq; et misaheli et azarie sociis suis indicauit negociū ut quererēt misericordiā a facie dei celi super sacramēto isto: et non perirēt daniel et socii eius cū ceteris sapientibus babilonis. Tunc danieli misteriū ꝑ visionē nocte reuelatū est. Et daniel benedixit deo celi ⁊ locutus ait. Sit nomen dñi benedictum a seculo et usq; in seculū: quia sapientia et fortitudo eius sunt: et ipse mutat tempora et etates. Transfert regna atq; constituit: dat sapientiam sapientibz: et scientiā intelligentibz disciplinā. Ipse reuelat ꝓfunda et abscōdita: ⁊ nouit in tenebris constituta: et lux cū eo est. Tibi deus patrū nostrorū

finis etatis hōis

confiteor teq; laudo quia ſapientiam et fortitudinem dediſti michi: et nunc oſtendiſti michi que rogauim⁹ te: q̄a ſermonē regis aperuiſti nobis. Poſt hec daniel ingreſſus ad arioch quem cōſtituerat rex ut perderet ſapientes babilonis ſic ei locut⁹ eſt. Sapientes babilonis ne perdas. Introduc me in cōſpectu regis: ⁊ ſolutionē regi narrabo. Tūc arioch feſtinus introduxit danielem ad regē: et dixit ei. Inueni hominē de filijs trāſmigrationis iude qui ſolutionē regi annūciet. Reſpondit rex: et dixit danieli cui⁹ nomen erat baltazar. Putaſne vere potes michi indicare ſomniū qd̄ vidi: ⁊ interpretationē eius? Et reſpōdens daniel coram rege ait. Miſteriū qd̄ rex interrogat ſapientes·magi et arioli et aruſpices nequeunt indicare regi: ſed eſt deus in celo reuelans miſteria: q̄ indicauit tibi rex nabuchodonoſor que uentura ſūt nouiſſimis temporibꝫ. Somniū tuū et viſiones capitis tui ī cubili tuo huiuſcemodi ſunt. Tu rex cogitare cepiſti in ſtratu tuo quid eſſet futuꝝ poſt hec: et qui reuelat miſteria oſtendit tibi que uentura ſunt. Michi q̄ꝫ nō in ſapientia que eſt in me plus q̄ꝫ in cunctis viuentibꝫ ſacramentū hoc reuelatū eſt: ſed ut interpretatio regi manifeſta fieret et cogitationes mentis tue ſcires. Tu rex videbas: et ecce quaſi ſtatua vna grādis. Statua illa magna et ſtatura ſublimis ſtabat cōtra te: et intuitus eius erat terribilis. Huius ſtatue caput ex auro optimo erat: pectus aūt et brachia de argēto, porro uēter et femora ex ere: tibie aūt ferree: pedū quedā pars erat ferrea quedā aūt fictilis. Videbas ita: donec abſciſus ē lapis de mōte ſine manibꝫ et ꝑcuſſit ſtatuam in pedibꝫ eius ferreis et fictilibꝫ: ⁊ comminuit eos. Tūc cōtrita ſunt pariter ferrū teſta es argentū ⁊ aurū: ⁊ redacta quaſi in fauillā eſtiue aree que rapta ſunt uento: nulluſq; locus inuent⁹ eſt eis. Lapis aūt qui ꝑcuſſerat ſtatuam factus eſt mons magnus: ⁊ impleuit uniūſam terrā. Hoc eſt ſomniū: interpretationē q̄ꝫ ei⁹ dicem⁹ corā te rex. Tu rex regū es: et deus celi regnū et fortitudinē ⁊ imperiū et gloriā dedit tibi: ⁊ omnia in quibꝫ habitāt filij hominum et beſtie agri, volucres quoq; celi dedit in manu tua: et ſubditione tua vniūſa cōſtituit. Tu es ergo caput aureum. Et poſt te cōſurget regnū aliud min⁹ te argēteum: et regnū tercium aliud ereū qd̄ imperabit uniuerſe terre: ⁊ regnum quartū erit velut ferrū. Quomō ferrū cōminuit ⁊ domat oīa: ſic cōminuet ⁊ cōteret oīa hec. Porro q̄a vidiſti pedū ⁊ digitoꝝ partē teſteā figuli·⁊ partē ferreā: regnū diuiſū erit quod tamē de plantario ferri oriet̄. Secūdū ꝙ vidiſti ferrū mixtū teſte ex luto·⁊ digitos pedū ex parte ferreos·et ex parte fictiles: ex parte regnum erit ſolidum: ⁊ ex parte contritū. Quod autem vidiſti ferrū mixtū teſte ex luto: cōmiſcebūtur quidē humano ſemine ſed non adherebūt ſibi: ſicuti ferrum miſceri non poteſt teſte. In diebꝫ aūt regnorū illoꝝ ſuſcitabit deus celi regnū qd̄ in eternū non diſſipabitur: ⁊ regnū eius alteri ꝑplo non tradetur. Cōminuet aūt et conſumet uniuerſa regna hec: ⁊ ipſum ſtabit in eternū. Secūdū ꝙ vidiſti ꝙ de mōte abſciſus eſt lapis ſine manibus et cōminuit teſtam et ferrū et es et argentū et aurum: deus magnus oſtendit regi que uētura ſūt poſtea: et uerum eſt ſomniū ⁊ fidelis interpretatio eius. Tūc rex nabuchodonoſor cecidit in faciē ſuā et danielē adorauit: et hoſtias ⁊ incenſum ꝑcepit ut ſacrificarent ei. Loquens ergo rex ait danieli. Vere deus veſter de⁹ deoꝝ eſt ⁊ dn̄s regū reuelās miſteria: qm̄ tu potuiſti aperire hoc ſacramentū. Tūc rex danielem in ſublime extulit: ⁊ munera mlta ⁊ magna dedit ei: et cōſtituit eū principē ſuper omnes prouincias babilonis et prefectum magiſtratuū ſup cūctos ſapientes babilonis. Daniel aūt poſtulauit a rege: ⁊ cōſtituit ſup opera ꝓuintie babilonis ſidrac miſac ⁊ abdenago. Ipſe aūt daniel erat ī foribꝫ regis. c. iii.

Nabuchodonoſor rex fecit ſtatuā auream altitudine cubitorum ſexaginta latitudine cubitoꝝ ſex: ⁊ ſtatuit eā in campo durā prouincie babilonis. Itaqꝫ nabuchodonoſor rex miſit ad congregandos ſatrapas magiſtratus et iudices duces et tyrannos ⁊ prefectos omneſqꝫ prīcipes regionū: ut conuenirent ad dedicationē ſtatue quam erexerat nabuchodonoſor rex. Tūc cōgregati ſūt ſatrape magiſtrat⁹ et iudices duces ⁊ tyrāni ⁊ optimates qui erant in poteſtatibꝫ cōſtituti ⁊ uniuerſi principes regionū: ut cōuenirēt ad dedicationē ſtatue quā erexerat nabuchodonoſor rex. Stabāt aūt in cōſpectu ſtatue quā poſuerat nabuchodonoſor rex: et preco clamabat valenter. Vobis dicit̄ pp̄lis tribubꝫ et linguis: in hora qua audieritis ſonitū tube ⁊ fiſtule et cythare ſambuce et pſalterij et ſymphonie et uniūſi generis muſicorū: cadētes adorate ſtatuā auream quā ꝯſtituit nabuchodonoſor rex. Si q̄s aūt nō proſtrat⁹ adorauerit: eadē hora mittetur in fornacē ignis ardentis. Poſt hec igit̄ ſtatim ut audierūt omnes pp̄li ſonitū tube fiſtule et cythare ſambuce ⁊ pſalterij ſymphonie et omnis generis muſicorū: cadētes omēſ pp̄li tribꝫ ⁊ lingue adorauerāt ſtatuā aureā quā cōſtituerat nabuchodonoſor rex. Statimqꝫ in ip̄o tp̄e accedētes viri chaldei accuſauerūt iudeos: dixeruntqꝫ nabuchodonoſor regi. Rex in eternū viue. Tu rex poſuiſti decretū ut omnis homo qui audierit ſonitū tube fiſtule ⁊ cythare ſambuce ⁊ pſalterij ⁊ ſymphonie ⁊ uniūſi generis muſicoꝝ proſternat ſe ⁊ adoret ſtatuā auream: ſi quis aūt nō ꝓcidēs adorauerit mittatur in fornacē ignis ardentis. Sūt ergo viri iudei quos cōſtituiſti ſup opera regionis babilonie ſidrac miſac et abdenago: viri iſti cōtempſerūt rex decretū tuū. Deos tuos nō colunt: et ſtatuā aureā quā erexiſti nō adorant. Tūc nabuchodonoſor in furore et ira ꝑcepit ut adducerent̄ ſidrac miſac et abdenago. Qui cōfeſtim adducti ſunt in conſpectu regis: pronuncianſqꝫ nabuchodonoſor rex ait eis. Verene ſidrac miſac et abdenago deos meos non colitis: ⁊ ſtatuā aureā quā conſtitui nō adoratis? Nūc ergo ſi eſtis parati quacūqꝫ hora audieritis ſonitū tube fiſtule cythare ſābuce et pſalterij et ſymphonie omniſqꝫ generis muſicorum ꝓſternite vos et adorate ſtatuā quā feci: qđ ſi nō adoraueritis: eadem hora mittemini in fornacem ignis ardentis. Et quis eſt de⁹ qui eripiet vos de manu mea? Reſpondentes ſidrac miſac et abdenago: dixerunt regi nabuchodonoſor. Non oportet nos de hac re reſpōdere tibi. Ecce enim deus noſter quē colimus poteſt eripere nos de camino ignis ardētis: et de manibꝫ tuis o rex liberare. Qđ ſi noluerit: notū ſit tibi rex·quia deos tuos nō colim⁹· et ſtatuā aureā quā erexiſti nō adoramus. Tūc nabuchodonoſor repletus eſt furore·et aſpectus faciei illi⁹ immutatus eſt ſuꝑ ſidrac miſac et abdenago:et precepit ut ſuccenderetur fornax ſeptuplū q̄ ſuccendi cōſueuerat:⁊ viris fortiſſimis de exercitu ſuo iuſſit ut ligatis pedibꝫ ſidrac miſac et abdenago mitterent eos in fornacē ignis ardentis. Et cōfeſtim viri illi vincti cū bracis ſuis et thyaris ⁊ calciamētis et veſtibus miſſi ſunt ī mediū fornacis ignis ardentis. Nam iuſſio regis urgebat. Fornax aūt ſuccenſa erat nimis. Porro viros illos qui miſerant ſidrac miſac et abdenago īterfecit flāma ignis. Viri aūt hij tres id eſt ſidrac miſac et abdenago ceciderūt in medio camino ignis ardentis colligati. Que ſequūt̄ in hebreis voluminibus non reperi. Et ambulabant in medio flāme:laudantes deū et benedicentes domino. Stans aūt azarias orauit ſic. Aperienſqꝫ os ſuū ī medio ignis ait. Benedictus es dn̄e deus patrū noſtrorū et laudabile et glorioſum nomē tuū in ſecula:quia iuſt⁹ es in oībꝫ que feciſti nobis·et uniūſa opera tua vera et vie tue recte:⁊ omnia iudicia tua vera. Iudicia eni vera feciſti iuxta omnia q̄ induxiſti ſuꝑ nos et ſuꝑ ciuitatē ſanctam patrū nr̄oꝝ iheruſalē:quia in veritate ⁊ in iudicio induxiſti oīa hec propter pcc̄a noſtra. Peccauim⁹ eni et inique egim⁹ recedentes a te et deliquimus in oībꝫ:et p̄cepta tua non audiuim⁹:nec obſ̄uauim⁹ nec fecim⁹ ſicut p̄ceperas nobis ut bene nobis eſſet. Omnia ergo que induxiſti ſuper nos ⁊ univerſa q̄ feciſti nobis vero iudicio feciſti:⁊ tradidiſti nos ī manibꝫ inimicoꝝ iniquoꝝ et peſſimoꝝ preuaricatorūqꝫ: et regi iniuſto et peſſimo ultra omnē terrā. Et nūc nō poſſum⁹ aperire os. Cōfuſio et obprobriū facti ſumus ſeruis tuis:et hijs qui colebāt te. Ne queſum⁹ tradas nos in ꝑpetuum ꝓpter nomē tuū:⁊ ne diſſipes teſtamētū tuū neqꝫ auferas miſericordiam tuā a nobis ꝓpter abrahā dilectū tuū et yſaac ſeruū tuū et iſrahel ſanctū tuū:quibꝫ locutus es pollicēs ꝙ multiplicares ſemen eoꝝ ſicut ſtellas celi ⁊ ſicut harenā que eſt ī litore maris:q̄a dn̄e imminuti ſum⁹ plus quā oēs gentes:ſumuſqꝫ humiles in uniuerſa terra hodie ꝓpter pcc̄a noſtra. Et non eſt in tp̄e hoc princeps ⁊ dux et ꝓpheta neqꝫ olocauſtū neqꝫ ſacrificiū neqꝫ oblatio neqꝫ incenſum neqꝫ locus primitiarū coram te·ut poſſimus invenire miſericordiā tuā:ſed in animo contrito et ſpiritu humilitatis ſuſcipiamur. Sicut in olocauſto arietū ⁊ thauroꝝ et ſicut in milibꝫ agnorū pinguiū·ſic fiat ſacrificiū nr̄m in cōſpectu tuo hodie ut placeat tibi:quoniā nō eſt confuſio cōfidentibꝫ in te. Et nunc ſequimur te in toto corde et timem⁹ te:⁊ querimus faciē tuā. Ne confundas nos:ſed fac nobiſcū iuxta manſuetudinem tuā et ſcd̄m multitudinē miſericordie tue:et erue nos ī mirabilibꝫ tuis et da gloriā nomini tuo dn̄e:et cōfundant̄ omnes qui oſtendūt ſeruis tuis mala. Confundant̄ in omni potentia et robur eoꝝ cōteratur:et ſciant quia tu es dn̄s deus ſolus et glorioſus ſuꝑ orbē terrarū. Et nō ceſſabant qui miſerant eos miniſtri regis ſuccendere fornacē napta et ſtuppa et pice et malleolis:⁊ effundebatur flāma ſuper fornacē cubitis quadraginta nouem:⁊ erupit et incendit quos reppetit iuxta fornacē de chaldeis. Angelus aūt dñi deſcendit cũ azaria ⁊ ſociis eius in fornacē: et excuſſit flāmam ignis de fornace ⁊ fecit mediũ fornacis quaſi ventũ roris flantē: et nō tetigit eos oīno ignis neq; cōtriſtauit nec quicq̄ moleſtie intulit. Tūc hij tres q̄ſi ex uno ore laudabant et glorificabāt et benedicebant deũ in fornace dicētes. Benedictus es dñe deus patrũ noſtroꝝ: et laudabilis et glorioſus et ſupexaltatus in ſecula. Et benedictũ nomē glorie tue ſanctũ: et laudabile ⁊ ſupexaltatũ in omnibꝫ ſeculis. Benedictus es in tēplo ſancto glorie tue: ⁊ ſuplaudabilis ⁊ ſupglorioſus in ſcl'a. Benedict⁹ es in throno regni tui: et ſuplaudabilis ⁊ ſupexaltatus in ſecula. Benedict⁹ es qui intueris abiſſos ⁊ ſedes ſuper cherubin: et laudabilis ⁊ ſupexaltat⁹ in ſcl'a. Benedictus es in firmamento celi: ⁊ laudabilis ⁊ glorioſus ī ſecula. Benedicite oīa opera dñi dño: laudate et ſupexaltate eũ in ſcl'a. Benedicite āgeli domini dño: laudate ⁊ ſupexaltate eum in ſecula. Benedicite celi dño: laudate et ſupexaltate eũ in ſecula. Benedicite aque omnes que ſuper celos ſūt dño: laudate ⁊ ſupexaltate eũ in ſecula. Benedicite omnes virtutes dñi dño: laudate ⁊ ſupexaltate eũ in ſecula. Benedicite ſol ⁊ luna dño: laudate ⁊ ſupexaltate eũ in ſecl'a. Benedicite ſtelle celi dño: laudate et ſupexaltate eũ in ſcl'a Benedicite ymber ⁊ ros dño: laudate et ſupexaltate eũ in ſecula. Benedicite omnis ſpirit⁹ dei dño: laudate ⁊ ſuperexaltate eũ in ſcl'a. Benedicite ignis et eſtus domino: laudate ⁊ ſuperexaltate eum in ſecula. Benedicite frigus ⁊ eſtas dño: laudate et ſupexaltate eũ in ſcl'a. Benedicite rores ⁊ pruina dño: laudate ⁊ ſupexaltate eũ in ſcl'a. Benedicite gelu ⁊ frig⁹ dño: laudate ⁊ ſuperexaltate eũ in ſcl'a. Benedicite glacies et niues dño: laudate et ſupexaltate eũ in ſcl'a. Benedicite noctes ⁊ dies dño: laudate et ſupexaltate eũ in ſcl'a. Benedicite lux ⁊ tenebre dño: laudate et ſuperexaltate eũ in ſcl'a. Benedicite fulgura ⁊ nubes dño: laudate ⁊ ſupexaltate eũ in ſcl'a. Benedicat terra dñm: laudet et ſupexaltet eũ in ſecula. Benedicite montes ⁊ colles dño: laudate et ſuperexaltate eũ in ſecula. Benedicite uniuerſa germinātia in terra dño: laudate ⁊ ſuperexaltate eũ in ſecula. Benedicite fontes dño: laudate ⁊ ſuperexaltate eũ in ſecula. Benedicite maria ⁊ flumina domino: laudate ⁊ ſupexaltate eũ in ſcl'a. Benedicite cete ⁊ oīa que mouentur in aquis domino: laudate et ſupexaltate eũ in ſcl'a. Benedicite oēs volucres celi domino: laudate ⁊ ſupexaltate eũ in ſecula. Benedicite oēs beſtie ⁊ pecora domino: laudate ⁊ ſuperexaltate eũ in ſecula. Benedicite filij hominũ domino: laudate ⁊ ſupexaltate eum in ſcl'a. Benedicat iſrl' dñm: laudet ⁊ ſupexaltet eũ in ſecula. Benedicite ſacerdotes domini domino: laudate et ſupexaltate eũ in ſcl'a. Benedicite ſerui domini dño: laudate ⁊ ſuperexaltate eũ in ſecula. Benedicite ſpirit⁹ et anime iuſtorũ domino: laudate et ſuperexaltate eũ in ſecula. Benedicite ſancti et humiles corde dño: laudate et ſuperexaltate eũ in ſecula. Benedicite anania azaria miſahel dño: laudate et ſuperexaltate eũ in ſecula: quia eruit nos de inferno et ſaluos fecit de manu mortis: ⁊ liberauit de medio ardentis flāme: et de medio ignis eruit

grecia

hic continuat translatio

nos. Cōfitemini dn̄o quoniā bonus: quoniā in ſeculū miſericordia eiꝰ. Benedicite omnes religioſi dn̄o deo deorum: laudate et cōfitemini ei: quia ĩ omnĩa ſc̄a miſericordia eiꝰ. Huc uſqꝫ ĩ hebreo nō habetur et que poſuimꝰ de theodotionis editiōne tranſlata ſunt. Tunc nabuchodonoſor rex obſtupuit et ſurrexit propere: et ait optimatibus ſuis. Nōne tres uiros miſimus in ignis medio cōpeditos? Qui reſpōdentes regi dixerūt. Vere rex. Reſpōdit rex et ait. Ecce ego uideo uiros quatuor ſolutos ⁊ ābulantes in medio ignis: et nichil corruptionis in eis eſt: et ſpecies quarti ſilis filio dei. Tunc acceſſit nabuchodonoſor ad oſtiū fornacis ignis ardentis ⁊ ait. Sidrac miſac ⁊ abdenago ſerui dei excelſi: egredimini et uenite. Statimq; egreſſi ſunt ſidrac miſac et abdenago de medio ignis. Et cōgregati ſatrape magiſtratus et iudices et potentes regis cōtemplabātur uiros illos quoniā nichil poteſtatis habuiſſet ignis in corporibꝫ eoꝝ: et capillꝰ capitis eorū nō eſſet aduſtꝰ et ſaraballa eoꝝ nō fuiſſent immutata: et odor ignis non trāſiſſet per eos. Et erumpēs nabuchodonoſor ait. Benedictꝰ deꝰ eoꝝ ſidrac uidelicet miſac et abdenago: qui miſit angelū ſuum et eruit ſeruos ſuos qui crediderūt in eū: et uerbū regis immutauerūt: et tradiderūt corpora ſua ne ſeruirent et ne adorarent omnē deū excepto deo ſuo. A me ergo poſitum eſt hoc decretū: ut omnis ꝑpls tribꝫ ⁊ lingua quecūqꝫ locuta fuerit blaſphemiā contra deum ſidrac miſac et abdenago diſpereat: et domus eius uaſtetur. Neqꝫ enī eſt alius deus: qui poſſit ita ſaluare. Tūc rex ꝓmouit ſidrac miſac ⁊ abdenago in prouincia babilonis. Nabuchodonoſor rex omnibꝫ ꝑplis gētibꝫ et linguis qui habitāt ĩ uniūſa terra: pax uobis multiplicetur. Signa et mirabilia fecit apud me deus excelſus. Placuit ergo michi predicare eiꝰ ſigna quia magna ſūt: ⁊ mirabilia eiꝰ q̄a fortia: et regnū eiꝰ regnū ſempiternū: ⁊ poteſtas eiꝰ in generatione ⁊ generationē. c. IIII.

Ego nabuchodonoſor quietus eram in domo mea et florens in palacio meo. Somniū uidi qđ ꝑterruit me: ⁊ cogitatōnes mee ĩ ſtratu meo: et uiſiones capitis mei conturbauerunt me. Et per me ꝓpoſitū eſt decretū ut introducerentur in conſpectu meo cuncti ſapiētes babilonis: et ut ſolutionē ſomnii indicarēt michi. Tūc ingrediebātur arioli magi chaldei et aruſpices. ⁊ ſomniū narraui in conſpectu eorū: et ſolutionē eiꝰ nō indicauerūt michi. donec collega ingreſſus eſt in conſpectu meo daniel. cuiꝰ nomē balthazar ſecūdum nomē dei mei. qui habet ſpiritū deorū ſanctoꝝ in ſemetipſo: et ſomnium corā ipſo locutus ſū. Balthazar princeps ariolorū quē ego ſcio ꝙ ſpiritū deorū ſanctorū habeas in te. et omne ſacramentū nō eſt impoſſibile tibi: uiſiones ſomnioꝝ meoꝝ quas uidi. et ſolutionē eoꝝ narra. Viſio capitis mei in cubili meo. Videbam: et ecce arbor in medio terre. et altitudo eius nimia. Magna arbor et fortis: et proceritas eius contingens celū. Aſpectꝰ illiꝰ erat uſqꝫ ad tminos uniuerſe terre. Folia eius pulcerrima: ⁊ fructus eiꝰ nimius: et eſca uniuerſoꝝ in ea. Subter eam habitabāt animalia ⁊ beſtie: et in ramis eius cōuerſabantur uolucres celi: et ex ea ueſcebatur omīs caro. Videbā in uiſione capitis mei ſuper ſtratū meū: et ecce vigil et ſanctus de celo deſcendit: clamauit fortiter·et ſic ait. Succidite arborem et p̄cidite ramos eius: excutite folia eius et diſpergite fructus eius: fugiant beſtie que ſubter eā ſunt·et volucres de ramis ei⁹. Verumtamen germē radicū eius in terra ſinite: et alligetur vinclo ferreo et ereo: in herbis q̄ foris ſunt et rore celi tinguatur: ⁊ cū feris pars eius in herba terre. Cor eius ab humano cōmutet̄: et cor fere detur ei: et ſeptem tēpora mutent̄ ſup̄ eū. In ſententia vigilū decretū eſt: et ſermo ſanctorū et petitio: donec cognoſcant viuentes quoniā dominatur excelſus in regno hominū·et cuicūq; voluerit dabit illud: ⁊ humilimū hominē cōſtituet ſup̄ eo. Hoc ſomniū vidi ego nabuchodonoſor rex. Tu ergo balthazar interp̄tationē narra feſtinus: quia oēs ſapiētes regni mei nō queunt ſolutionē edicere michi. Tu aūt potes: q̄a ſpirit⁹ deorū ſāctorū in te ē. Tūc daniel cui⁹ nomē balthazar cepit intra ſemetip̄m tacitus cogitare quaſi una hora: et cogitationes eius cōturbabāt eū. Reſpōdens aūt rex ait. Balthazar ſomniū et interpretatio ei⁹ non cōturbent te. Reſpondit balthazar ⁊ dixit. Domine mi: ſomniū hijs qui te oderūt: ⁊ interpretatio ei⁹ hoſtibus tuis ſit. Arborē quā vidiſti ſublimem atq; robuſtā cui⁹ altitudo pertingit ad celū·⁊ aſpectus illi⁹ in omnem terrā·et rami ei⁹ pulcerrimi·⁊ fruct⁹ ei⁹ nimius·et eſca omniū in ea·ſubter eā habitātes beſtie agri·⁊ in ramis ei⁹ cōmorantes aues celi tu es rex qui magnificatus es et inualuiſti·et magnitudo tua creuit et ꝑuenit uſq; ad celū: et poteſtas tua in terminos uniuerſe terre. Quod autē vidit rex vigilem et ſanctū deſcendere de celo ⁊ dicere·ſuccidite arborē et diſſipate illā·attamen germen radicū ei⁹ in terra dimittite·et vinciatur ferro et ere in herbis foris ⁊ rore celi cōſpergat̄·et cū feris ſit pabulum eius donec ſeptem tēpora commutentur ſup̄ eū: hec eſt interpretatio ſententie altiſſimi·que ꝑuenit ſup̄ dominum meū regem. Eicient te ab hominibus et cū beſtijs feriſq; erit habitatio tua: et fenū ut bos comedes: ⁊ rore celi infunderis. Septem quoq; tempora mutabūtur ſup̄ te·donec ſcias ꝙ dominetur excelſus ſup̄ regnū hominū: et cuicūq; voluerit det illud. Qđ autē p̄cepit ut relinqueretur germen radicū eius id eſt arboris: regnū tuū tibi manebit poſtq̄ cognoueris poteſtatē eſſe celeſtem. Quāobrem rex conſiliū meū placeat tibi·et peccata tua elemoſinis redime: et iniquitates tuas miſericordijs pauperū: forſitan ignoſcͣt de⁹ delictis tuis. Om̄ia hec venerūt ſup̄ nabuchodonoſor regē. Poſt finē menſium duodecim in aula babilonis deambulabat. Reſponditq; rex et ait. Nōne hec eſt babilon ciuitas magna quam ego edificaui in domum regni in robore fortitudinis mee: et ī gloria decoris mei? Cūq; ſermo adhuc eſſet ī ore regis: vox de celo ruit. Tibi dicitur nabuchodonoſor rex. Regnū tuū trāſibit a te et ab hominibꝫ eicient te: et cū beſtijs et feris erit habitatio tua: fenū quaſi bos comedes·et ſeptem tempora mutabūtur ſup̄ te: donec ſcias ꝙ dominetur excelſus in regno hominum·et cuicūq; voluerit det illud. Eadē hora ſermo complet⁹ eſt ſup̄ nabuchodonoſor: et ex hominibꝫ abiectus eſt et fenū ut bos comedit: et rore celi corp⁹ eius infectum eſt: donec capilli eius in ſimilitudinē aquilaꝝ creſcerent· et vngues eius quaſi auiū. Igit̄ poſt finē dierū ego nabuchodonoſor oc̄los meos ad celū leuaui· et ſenſus meus redditus eſt michi: et altiſſimo benedixi· et viuentē in ſempiternum laudaui ⁊ glorificaui: quia poteſtas eiꝰ poteſtas ſempiterna· et regnū eius in generationem et generationē: et oīnes habitatores terre apud eum ī nichilū reputati ſunt. Iuxta volūtatē enī ſuā facit tā in virtutibꝫ celi q̄ȝ in habitatoribꝫ terre: et nō eſt qui reſiſtat manui eius et dicat ei, quare feciſti. In ipſo tp̄e ſenſus meus reūſus eſt ad me· et ad honorē regnī mei decoremqꝫ perueni: et figura mea reuerſa ē ad me· et optimates mei et magiſtratus mei requiſierunt me: et in regno meo reſtitutus ſum: et magnificentia mea amplior addita eſt michi. Nūc igitur ego nabuchodonoſor· laudo et magnifico et glorifico regem celi: quia omnia opera eius vera· ⁊ vie eius iudicia: et gradientes in ſupbia poteſt humiliare. c. v.

Balthazar rex fecit grande conuiuium optimatibus ſuis mille: et vnuſquiſqꝫ ſcd̄m ſuā bibebat etatē. Precepit ergo iā temulentꝰ ut afferrentur vaſa aurea ⁊ argētea· q̄ aſportauerat nabuchodonoſor pater eius de templo qd̄ fuit in iheruſalē: ut biberēt in eis rex et optimates eius· vxoreſqꝫ eius et ↄcubine. Tūc allata ſūt vaſa aurea que aſportauerat de tēplo qd̄ fuerat ī iheruſalē: et biberunt in eis rex et optimates eius. vxores ⁊ concubine illius. Bibebāt vinū: et laudabant deos ſuos aureos et argenteos et ereos ferreos ligneoſqꝫ ⁊ lapideos. In eadem hora, apparuerunt digiti q̄ſi manus hominis ſcribentis contra cādelabrū: in ſupficie parietis aule regie. Et rex aſpiciebat articulos manꝰ ſcribentis. Tūc facies regis ↄmutata eſt· ⁊ cogitationes eiꝰ ↄturbabāt eū: ⁊ cōpages renū eiꝰ ſoluebāt̄: et genua eiꝰ ad ſe inuicē collidebāt̄. Exclamauit itaqꝫ rex fortiter: ut introducerēt magos chaldeos ⁊ aruſpices. Et proloquēs rex ait ſapiētibus babilonis. Quicūqꝫ legerit ſcripturā hāc et interpretationē eiꝰ manifeſtā michi fecerit· purpura veſtietur: et torquē aureā habebit in collo: et tercius in regno meo erit. Tūc ingreſſi omnes ſapientes regis non potuerunt nec ſcripturā legere: nec īterpretationē eiꝰ indicare regi. Unde rex balthazar ſatis conturbatus eſt: et vultꝰ illiꝰ immutatus eſt. Sed ⁊ optimates eiꝰ turbabātur. Regina aūt pro re que acciderat regi et optimatibus eius domū cōuiuij ingreſſa eſt: et proloquēs ait. Rex in eternū viue. Non te cōturbent cogitationes tue: neqꝫ facies tua immutetur. Eſt vir in regno tuo qui ſpiritum deoꝝ ſanctorū habet in ſe: et in diebus patris tui ſcientia ⁊ ſapientia inuēte ſunt in eo. Nam et rex nabuchodonoſor pater tuus principē magorum incantatoꝝ chaldeoꝝ et aruſpicū ↄſtituit eū. Pater inquam tuus o rex: quia ſpiritꝰ amplior et prudentia intelligentiaqꝫ interpretatio ſomniorū· et oſtenſio ſecretoꝝ· ac ſolutio ligatorū inuēte ſūt in eo· hoc eſt in daniele: cui rex poſuit nomen balthazar. Nūc itaqꝫ daniel vocetur: et īterpretationē narrabit. Igitur introductus eſt daniel corā rege. Ad quē p̄fatus rex ait. Tu es daniel de filijs captiuitatis iude· quā adduxerat pater meus rex de iudea? Audiui de te quoniā ſpiritum deorū habeas: et ſciētia intelligētiaqꝫ ac ſapiētia āpliores inuente ſunt in te. Et nūc introgreſſi ſunt in cōſpectu meo ſapiētes magi·ut ſcripturā hanc legerēt ⁊ interpretationē eius indicarēt michi: et nequiuerūt ſenſum huiꝰ ſermonis edicere. Porro ego audiui de te·ꝙ poſſis obſcura interpretari: et ligata diſſoluere. Si ergo vales ſcripturam legere et īterpretationē eiꝰ indicare michi·purpura veſtieris: et torquē aureā circa collū tuū habebis: et terciꝰ in regno meo princeps eris. Ad que reſpōdēs daniel ait corā rege. Munera tua ſint tibi: et dona domꝰ tue alteri da: ſcripturā aūt legam tibi rex·⁊ interpretationē eiꝰ oſtendā tibi. O rex deus altiſſimus regnū et magnificētiā gloriā et honorē dedit nabuchodonoſor patri tuo: et ꝓpter magnificētiā quā dederat ei·vniūſi pp̄li tribꝫ et lingue tremebant et metuebāt eū. Quos volebat īterficiebat·quos volebat percuciebat: quos volebat exaltabat: et quos volebat humiliabat. Quando aūt eleuatū eſt cor eius et ſpiritꝰ illius obfirmatꝰ eſt ad ſuꝑbiā·depoſitꝰ eſt de ſolio regni ſui: et gloria eiꝰ ablata eſt: ⁊ a filijs hominū eiectus eſt. Sed et cor eius cū beſtijs poſitū eſt: et cū onagris erat habitatio eiꝰ. Fenū q̄ꝫ ut bos comedebat·et rore celi corpus eiꝰ infectū eſt: donec cognoſceret ꝙ poteſtatem haberet altiſſimꝰ in regno hominū: et quēcūqꝫ voluerit ſuſcitabit ſuꝑ illud. Tu q̄ꝫ filiꝰ eiꝰ balthazar nō humiliaſti cor tuū cū ſcires hec omīa: ſed aduerſum dn̄atorem celi eleuatus es: Et vaſa domus eiꝰ allata ſunt corā te: et tu et optimates tui et vxores tue et cōcubine tue vinū bibiſtis ī eis. Deos quoqꝫ argenteos et aureos et ereos ferreos ligneoſqꝫ et lapideos·qui nō vidēt neqꝫ audiūt neqꝫ ſentiūt laudaſti: porro deū qui habet flatū tuū in manu ſua·⁊ omnes vias tuas nō glorificaſti: idcirco ab eo miſſus ē articulus manus que ſcripſit hoc quod exaratū eſt. Hec ē aūt ſcriptura q̄ digeſta eſt. Mane thecel phares. Et hec interpretatio ſermonis. Mane: numerauit deus regnū tuū·et compleuit illud. Thecel: appenſū eſt in ſtatera·et inuentus eſt minus habēs. Phares: diuiſum eſt regnū tuū·et datū eſt medis ⁊ perſis. Tūc iubente rege indutꝰ eſt daniel purpura: et circūdata eſt torques aurea collo eius: et predicatū eſt de eo ꝙ haberet poteſtatē terciꝰ in regno. Eadē nocte interfectꝰ eſt balthazar rex chaldeus: et dariꝰ medꝰ ſucceſſit in regnū·ānos natus ſexaginta duos. c. vi.

Placuit dario: et cōſtituit ſupra regnū ſatrapas centūuiginti ut eſſent ī toto regno ſuo·et ſuꝑ eos principes tres ex quibꝫ daniel vnꝰ erat: ut ſatrape illis redderēt rationē: ⁊ rex nō ſuſtineret moleſtiā. Igit̄ daniel ſuperabat omnes principes et ſatrapas: quia ſpiritus dei amplior erat in illo. Porro rex cogitabat cōſtituere eū ſuꝑ omne regnū. Unde principes ⁊ ſatrape querebāt occaſionē ut inuenirēt danieli ex latere regis: nullāqꝫ cauſam ⁊ ſuſpicionē reperire potuerūt eo ꝙ fidelis eſſet: et omnis culpa et ſuſpicio nō inueniretur in eo. Dixerūt ergo viri illi. Nō inueniemꝰ danieli huic aliquā occaſionē: niſi forte in lege dei ſui. Tunc principes et ſatrape ſurripuerūt regi: ⁊ ſic locuti ſūt ei. Dari rex in eternū viue. Cōſiliū inierūt cūcti principes regni tui·magiſtratus et ſatrape ſenatores ⁊ iudices ut decretū imperatoriū exeat ⁊ edictū: ut omīs qui petierit aliquā petitionē a quocūq; deo ⁊ homine uſq; ad trigīta dies niſi a te rex: mittatur in lacū leonū. Nūc itaq; rex confirma ſententiā et ſcribe decretū ut nō immutetur quod ſtatutū eſt a medis et ꝑſis: nec p̄uaricari cuiquā liceat.

Porro rex darius ꝓpoſuit edictū et ſtatuit. Quod cū daniel cōperiſſet id eſt cōſtitutam legē: ingreſſus eſt domū ſuam et feneſtris apertis in cenaculo ſuo contra iheruſalē tribꝫ temporibus in die flectebat genua ſua ⁊ adorabat: cōfitebaturq; corā deo ſuo ſicut et āte facere cōſueuerat. Viri ergo illi curioſius inquirentes inuenerūt danielē orātem et obſecrantem deū ſuū: ⁊ accedentes locuti ſunt regi ſuꝑ edicto. Rex nūquid nō ꝯſtituiſti ut omīs homo qui rogaret quēquā de dijs et hominibus uſq; ad dies triginta niſi te rex mitteretur in lacū leonū? Ad quos reſpōdens rex ait. Verus ſermo iuxta decretum medorū atq; perſarū: qđ preuaricari nō licet. Tūc reſpōdentes dixerūt coram rege. Daniel de filijs captiuitatis iude non curauit de lege tua ⁊ edicto qđ conſtituiſti: ſed tribus tēporibꝫ per diē orat obſecratione ſua. Quod verbū cū audiſſet rex ſatis cōtriſtatus eſt: et pro daniele poſuit cor ut liberaret eū: et uſq; ad occaſū ſolis laborabat ut erueret illū. Viri aūt illi intelligētes regē dixerūt ei. Scito rex q̄a lex medorū eſt atq; perſarū: ut omne decretū qđ cōſtituerit rex nō liceat immutari.

Tunc rex p̄cepit et adduxerūt danielē: et miſerūt eū in lacū leonū. Dixitq; rex danieli. Deus tuus quē colis ſemper: ipſe liberabit te. Allatuſq; eſt lapis unus et poſitus eſt ſuꝑ os laci: quē obſignauit rex anulo ſuo et anulo optimatū ſuorū: ne quid fieret contra danielē. Et abijt rex in domū ſuam ⁊ dormiuit incenatus: cibiq; non ſunt allati corā eo: inſuꝑ et ſomnꝰ receſſit ab eo. Tūc rex primo diluculo conſurgens feſtinus ad lacū leonū pergebat: appropinquāſq; lacui danielē voce lacrimabili inclamauit: et affatus ē eū. Daniel ſerue dei viuentis: deus tuus cui tu ſeruis ſemꝑ putaſne valuit te liberare a leonibꝫ? Et daniel regi reſpōdens ait. Rex ī eternū viue. Deus miſit angelū ſuum ⁊ concluſit ora leonū et non nocuerūt michi: quia corā eo iuſticia inuenta eſt in me. Sed ⁊ coram te rex delictū non feci. Tūc vehementer rex gauiſus eſt ſuꝑ eo: ⁊ danielē p̄cepit educi de lacu. Eductuſq; eſt daniel de lacu: et nulla leſio inuēta eſt in eo: q̄a credidit deo ſuo. Iubente aūt rege adducti ſunt viri illi qui accuſauerūt danielem: et in lacū leonū miſſi ſunt ipſi et filij et uxores eorū: et non ꝑuenerūt uſq; ad pauimētum laci: donec arriperent eos leones et omnia oſſa eorū cōminuerūt. Tūc darius rex ſcripſit vniuerſis ꝑplis tribubus et linguis habitantibus in vniūſa terra. Pax vobis multiplicetur. A me conſtitutū eſt decretum: ut in vniūſo imperio ⁊ regno meo tremiſcant et paueant deū danielis. Ipſe eſt enim deus viuens et eternus in ſecula: et regnum eius non diſſipabitur: et poteſtas eius uſq; in eternum. Ipſe liberator atq; ſaluator faciens ſigna et mirabilia in celo et in terra: q̄ liberauit danielē de lacu leonū.

meꝰ

Porro daniel perſeuerauit uſq; ad regnum darij regnūq; cyri perſe. c. vii.

Anno primo balthazar regis babilonis daniel ſomnium vidit. Viſionē aūt capitis eiꝰ in cubili ſuo: et ſomnium ſcribens breui ſermone comp̄hendit: ſummatimq; p̄ſtringēs ait. Videbā in viſione mea nocte: et ecce quatuor venti celi pugnabant in mari magno: et quatuor beſtie grandes aſcendebāt de mari diuerſe inter ſe. Prima q̄ſi leena: et alas habebat aquile. Aſpiciebā donec euulſe ſunt ale eius et ſublata eſt de terra: et ſuper pedes quaſi homo ſtetit: ⁊ cor eius datum eſt ei. Et ecce beſtia alia ſimilis vrſo in parte ſtetit: et tres ordines erant in ore ei⁹ et in dētibus eius: ⁊ ſic dicebāt ei. Surge: comede carnes plurimas. Poſt hec aſpiciebā: et ecce alia quaſi pardus: ⁊ alas habebat auis quatuor ſup̄ ſe. Et quatuor capita erant in beſtia: et poteſtas data eſt ei. Poſt hec aſpiciebam in viſione noctis: et ecce beſtia quarta terribilis atq; mirabilis ⁊ fortis nimis. Dentes ferreos habebat magnos: comedens atq; cōminuens: ⁊ reliqua pedibus ſuis conculcans. Diſſimilis autem erat ceteris beſtijs quas viderā āte eam: et habebat cornua decem. Cōſiderabā cornua: et ecce cornu aliud paruulū ortum eſt de medio eoꝝ: ⁊ tria de cornibꝫ primis euulſa ſunt a facie eius. Et ecce oculi eius quaſi oculi hominis in cornu iſto: et os loquēs ingētia. Aſpiciebā donec throni poſiti ſunt: ⁊ ātiquus dierū ſedit. Veſtimentū ei⁹ cādidū quaſi nix: capilli capitis eius quaſi lana mūda. Thronus eius flāme ignis: rote eius ignis accenſus: fluui⁹ igne⁹ rapidusq; egrediebat̄ a facie eius. Milia milium miniſtrabāt ei: et decies milies centena milia aſſiſtebāt ei. Judiciū ſedit: et libri aperti ſunt. Aſpiciebā propter vocem ſermonū grādiū quos cornu illud loquebat̄. Et vidi quoniā interfecta eſſet beſtia · ⁊ periſſet corpus eius et traditū eſſet ad cōburendū igni: aliarum q̄z beſtiaꝝ ablata eſſet poteſtas: et tēpora vite cōſtituta eſſent eis uſq; ad tempus et tempus. Aſpiciebā ergo in viſione noctis: ⁊ ecce cū nubibꝫ celi quaſi fili⁹ hominis veniebat · et uſq; ad antiquū dieꝝ p̄uenit: ⁊ in ɔſpectu ei⁹ obtulerūt eū. Et dedit ei poteſtatē ⁊ honorem et regnū: et om̄es pp̄li tribus et lingue ipſi ſeruient. Poteſtas eius poteſtas eterna que nō auferet̄: et regnū ei⁹ qd̄ non corrūpetur. Horruit ſpirit⁹ meus. Ego daniel territ⁹ ſum in hijs: et viſiones capitis mei cōturbauerūt me. Acceſſi ad unū de aſſiſtentibus: et veritatem querebā ab eo de om̄ibus hijs. Qui dixit michi interp̄tationem ſermonū: ⁊ docuit me. Hee quatuor beſtie magne: quatuor regna cōſurgēt de terra. Suſcipiēt aūt regnum ſancti dei altiſſimi: ⁊ obtinebūt regnū uſq; in ſeculū ⁊ ſeculū ſeculoꝝ. Poſt hec volui diligēter diſcere de beſtia quarta: que erat diſſimilis valde ab om̄ibꝫ ⁊ terribilis nimis. Dentes et ungues eius ferrei: comedebat et cōminuebat: ⁊ reliqua pedibus ſuis conculcabat. Et de cornibus decē que habebat in capite · ⁊ de alio qd̄ ortū fuerat · āte qd̄ ceciderāt tria cornua: ⁊ de cornu illo qd̄ habebat oculos ⁊ os loquēs grādia: ⁊ maius erat ceteris. Aſpiciebam: ⁊ ecce cornu illud faciebat bellū aduerſus ſanctos ⁊ p̄ualebat eis: donec venit antiqu⁹ dierum ⁊ iudiciū dedit ſanctis excelſi: et tempus aduenit ⁊ regnū obtinuerunt ſancti. Et ſic ait. Beſtia quarta · regnū quartū erit in terra qd̄ maius erit om̄ibus regnis: et deuorabit vniuerſam terrā: ⁊ cōculcabit ⁊ cōminuet eā. Porro decē cornua · ipi⁹ regni decem reges erūt: ⁊ alius conſurget poſt eos ⁊ ipſe potentior erit prioribus: ⁊ tres reges humiliabit. Et ſermones ꝯtra excelſū loquetur: et ſanctos altiſſimi conteret. Et putabit ꝙ poſſit mutare tēpora ⁊ leges: ⁊ tradētur ī manu eius uſq; ad temp⁹ et tēpora ⁊ dimidiū temporis. Et iudiciū ſedebit ut auferatur potencia ⁊ cōterat᷑ ⁊ diſpereat uſq; in finem: regnū aūt et poteſtas et magnitudo regni q̄ eſt ſubter omē celū detur ꝑplo ſanctorum altiſſimi cuius regnū regnū ſempiternū eſt: et omēs reges ſeruient ei ⁊ obediēt. Hucuſq; finis verbi. Ego daniel multū cogitacōnibꝫ meis ꝯturbabar: ⁊ facies mea mutata ē in me: verbū aūt ī corde meo cōſeruaui. c. viii.

Anno tercio regni balthazar regis viſio apparuit michi. Ego daniel poſt id qđ viderā in principio vidi in viſione mea cū eſſem ī ſuſis caſtro qđ eſt in helam ciuitate: vidi aūt ī viſione eſſe me ſuꝑ portā ulai: et leuaui oculos meos et vidi. Et ecce aries unus ſtabat ante paludē habēs cornua excelſa: et unū excelſi⁹ altero atq; ſuccreſcēs. Poſtea vidi arietē cornibꝫ ventilātem cōtra occidētem et cōtra aquilonē ⁊ ꝯtra meridiē: et omēs beſtie non poterāt reſiſtere ei neq; liberari de manu ei⁹: fecitq; ſcđm volūtatē ſuā ⁊ magnificatus eſt. Et ego intelligebā. Ecce aūt hircus caprarꝫ veniebat ab occidente ſuꝑ faciē toci⁹ terre: ⁊ nō tangebat terrā. Porro hirc⁹ habebat cornu inſigne inter oculos ſuos et venit uſq; ad arietē illū cornutū quē viderā ſtantē ante portā: et cucurrit ad eū impetu fortitudinis ſue. Cūq; appropinquaſſet prope arietē efferat⁹ eſt in eū: et ꝑcuſſit arietē ⁊ comminuit duo cornua ei⁹: et non poterat aries reſiſtere ei. Cūq; eū miſiſſet in terrā cōculcauit: et nemo quibat liberare arietem de manu eius. Hircus aūt caprarꝫ magnus factus eſt nimis. Cūq; creuiſſet fractū eſt cornu magnū: ⁊ orta ſunt quatuor cornua ſubter illud ꝑ quatuor ventoꝭ celi. De uno aūt ex eis egreſſum eſt cornu unū modicū: et factū eſt grāde contra meridiē et ꝯtra orientem et ꝯtra fortitudinē. Et magnificatū eſt uſq; ad fortitudinē celi: et deiecit de fortitudine et de ſtellis ⁊ cōculcauit eas: ⁊ uſq; ad principē fortitudinis magnificat⁹ eſt. Et ab eo tulit iuge ſacrificiū: et deiecit locū ſanctificacōnis eius. Robur aūt datū eſt cōtra iuge ſacrificiū ꝓpter peccata: et proſternetur veritas in terra: ⁊ proſperabit᷑ ⁊ faciet. Et audiui unū de ſanctis loquētem: ⁊ dixit un⁹ ſanctus alteri neſcio cui loquēti. Uſquequo viſio et iuge ſacrificiū et peccatū deſolacionis que facta eſt ⁊ ſanctuariū et fortitudo cōculcabit᷑? Et dixit ei. Uſq; ad veſperā et mane duo milia trecenti: et mūdabit᷑ ſanctuariū. Factū eſt aūt cū viderem ego daniel viſionē et quererē intelligentiā: ecce ſtetit in cōſpectu meo quaſi ſpecies viri. Et audiui vocem viri inter ulai: et clamauit et ait. Gabriel fac intelligere iſtū viſionē. Et venit: et ſtetit iuxta ubi ego ſtabā. Cumq; veniſſet: pauens corrui in faciē meā. Et ait ad me. Intellige fili hominis: quoniā in tp̄e finis complebit᷑ viſio. Cūq; loqueret᷑ ad me: collapſus ſum pron⁹ in terram. Et tetigit me ⁊ ſtatuit me in gradu meo: dixitq; michi. Ego oſtendam tibi que futura ſint ī nouiſſimo maledictionis: quoniā habet tempus finē ſuū. Aries quē vidiſti habere cornua: rex medorū eſt atq; perſarū. Porro hircus caprarū rex grecorꝫ eſt: ⁊ cornu grande qđ erat inter oculos ei⁹ ipſe eſt rex primus. Quod aūt fracto illo ſurrexerūt q̄tuor pro eo: quatuor reges de gente eiꝰ cōſurgēt: ſed nō in fortitudine eiꝰ. Et poſt regnū eoꝝ cū creuerint iniquitates· cōſurget rex impudēs facie ⁊ intelligēs propoſitiones: et roborabit̄ fortitudo eius ſed nō in viribus ſuis: ⁊ ſupra q̄ꝫ credi poteſt vniūſa vaſtabit: et proſperabit̄ ⁊ faciet. Et interficiet robuſtos et pp̄lm ſanctorū ſcd̄m voluntatem ſuā: et dirigetur dolus in manu eiꝰ et cor ſuū magnificabit: et ī copia rerū omniū occidet plurimos. Et ꝯtra principē principū cōſurget: et ſine manu cōteret̄. Et viſio veſpere et mane que dicta eſt vera eſt. Tu ergo viſionē ſigna: quia poſt multos dies erit. Et ego daniel langui et egrotaui per dies. Cūq; ſurrexiſſem faciebā opera regis: et ſtupebam ad viſionem: et non erat qui interpretaretur. c. ix.

In āno primo darij filij aſſueri de ſemine medorū qui imperauit ſuper regnū chaldeoꝝ: anno vno regni eiꝰ ego daniel intellexi in libris numerū ānoꝝ de quo factus eſt ſermo dn̄i ad iheremiā prophetā: ut cōplerentur deſolatōnis iheruſalē ſeptuaginta āni. Et poſui faciem meā ad dn̄m deum meū rogare et dep̄cari in ieiunijs ſacco et cinere: ⁊ oraui dn̄m deū: ⁊ cōfeſſus ſum et dixi. Obſecro dn̄e deus magne et terribilis cuſtodiēs pactū et miſericordiā diligētibꝫ te ⁊ cuſtodientibꝫ mādata tua: peccauimꝰ iniq̄tatē fecimꝰ impie egimꝰ: ⁊ receſſimꝰ ⁊ declinauimꝰ a mādatis tuis ac iudicijs. Nō obediuimꝰ ſeruis tuis prophetis: qui locuti ſunt in nomine tuo regibꝫ nr̄is principibꝫ noſtris patribus nr̄is omniq; pp̄lo terre. Tibi dn̄e iuſticia: nobis aūt cōfuſio faciei ſicut eſt hodie viro iuda et habitatoribus iheruſalē et omni iſrl̄: hijs qui ꝓpe ſunt et hijs qui ꝓcul in vniuerſis terris ad quas eieciſti eos ꝓpter iniq̄tates eorū in quibus peccauerūt in te dn̄e. Nobis cōfuſio faciei: regibꝫ nr̄is principibus nr̄is et patribus nr̄is qui peccauerūt. Tibi aūt dn̄o deo nr̄o miſericordia et propiciatio quia receſſimꝰ a te: et nō audiuimꝰ vocem dn̄i dei noſtri ut ambularemus in lege eiꝰ quā poſuit nobis p̄ ſeruos ſuos ꝓphetas: et omnis iſrl̄ preuaricati ſunt legem tuam et declinauerūt ne audirēt vocē tuā: et ſtillauit ſup̄ nos maledictio ⁊ deteſtatio que ſcripta eſt in libro moyſi ſerui dei quia peccauimꝰ ei. Et ſtatuit ſermones ſuos quos locutꝰ eſt ſup̄ nos et ſuper principes noſtros qui iudicauerunt nos: ut ſup̄induceret in nos malum magnū quale nūq̄ꝫ fuit ſub omni celo· ſecundū q̄ factū eſt in iheruſalē ſicut ſcriptum eſt ī lege moyſi. Omne malum hoc venit ſup̄ nos. Et nō rogauimꝰ faciē tuā dn̄e deus noſter· ut reuerteremur ab iniquitatibꝫ nr̄is: et cogitaremus veritatē tuā. Et vigilauit dn̄s ſuper maliciā: et adduxit eā ſup̄ nos. Iuſtus dn̄s deus noſter: in omnibus operibus ſuis q̄ fecit. Nō enī audiuimus vocē eiꝰ. Et nūc dn̄e deus noſter q̄ eduxiſti pp̄lm tuū de terra egipti in manu forti et feciſti tibi nomē ſcd̄m diē hāc: peccauimꝰ iniquitatē fecimꝰ dn̄e in omnē iuſticiā tuā. Auertat̄ obſecro ira tua ⁊ furor tuꝰ a ciuitate tua iheruſalē: et a mōte ſancto tuo. Propter peccata enī nr̄a et iniquitates patrū nr̄oꝝ iheruſalē et pp̄ls tuus in opprobriū ſunt omnibus p̄ circuitū noſtrū. Nūc ergo exaudi deus noſter orationē ſerui tui et p̄ces eius: et oſtende faciē tuā ſuper ſanctuariū tuū q̄d deſertū eſt. Propter temetipſm inclina deus meus aurē tuam et audi: aperi oculos tuos et vide deſolationē nr̄am: et civitatē ſup quā invocatū eſt nomē tuū. Neq; enī in iuſtificatōibȝ nr̄is proſternimꝰ preces āte faciē tuā: ſed in miſeratōibȝ tuis multis. Exaudi dn̄e: placare dn̄e: attēde ⁊ fac. Ne moreris ꝓpter temetipſum deus meus: quia nomē tuū invocatū eſt ſup civitatē et ſup ꝑplm tuū. Cūq; adhuc loquerer et orarem et cōfiterer peccata mea et peccata ꝑpli mei iſrl̄ ut proſternerē ꝑces meas in cōſpectu dei mei ꝑ mōte ſācto dei mei: adhuc loquēte me ī oratione mea. ecce vir gabrihel quē videram in viſione a principio cito volās tetigit me in tp̄e ſacrificij veſpertini: et docuit me ⁊ locutus eſt michi. Dixitq;. Daniel: nūc egreſſus ſum ut docerem te et intelligeres. Ab exordio precū tuaꝝ egreſſus eſt ſmo. Ego aūt veni ut indicarē tibi: quia vir deſideriorū es. Tu aūt animadverte ſmonē: et intellige viſionē. Septuaginta ebdomades abbreviate ſunt ſup ꝑplm tuū et ſup urbē ſanctā tuā ut cōſummetur prevaricatio. et finē accipiat peccatū et deleaƭ iniquitas: et adducaƭ iuſticia ſempiterna et impleaƭ viſio ⁊ prophetia: et ungatur ſanctus ſanctorū. Scito ergo ⁊ animadūte: ab exitu ſermonis ut iterū edificeƭ iheruſalē uſq; ad xp̄m ducē ebdomades ſeptē et ebdomades ſexagīta due erūt: et rurſū edificabiƭ platea et muri in anguſtia temporū. Et poſt ebdomades ſexaginta duas occidetur xp̄s: et nō erit eius ꝑpls qui eū negaturꝰ eſt. Et civitatem et ſāctuariū diſſipabit ꝑpls cū duce venturo: et finis eius vaſtitas: et poſt finē belli ſtatuta deſolatio. Confirmabit aūt pactū multis ebdomada una: et in dimidio ebdomadis deficiet hoſtia et ſacrificiū. Et erit in tēplo abominatio deſolationis: et uſq; ad cōſummationē ⁊ finē ꝑſeverabit deſolatio.

ego

Ca. x.

Anno tercio regni cyri regis perſarum verbū revelatū eſt danieli cognomēto balthazar: et verbū verum et fortitudo magna: intellexitq; ſermonem. Intelligentia enī eſt opus in viſione. In diebus illis ego daniel lugebā triū ebdomadarū diebȝ: panē deſiderabilē nō comedi: et caro et vinū non introierūt in os meū. Sed neq; unguento unctus ſum: donec cōplerenƭ trium ebdomadarū dies. Die aūt viceſima et quarta mēſis primi erā iuxta fluvium magnū qui eſt tygris: et levavi oculos meos et vidi. Et ecce vir unꝰ veſtitus lineis. et renes eius accincti auro obrizo: et corpus eiꝰ quaſi criſolitꝰ et facies eius velut ſpecies fulguris: ⁊ oculi eius ut lāpas ardēs: et brachia eius et que deorſum uſq; ad pedes q̄ſi ſpecies eris candentis: et vox ſermonū eius ut vox multitudinis. Vidi autē ego daniel ſolus viſionē: porro viri q̄ erant mecū nō viderūt: ſed terror nimius irruit ſup eos et fugerūt in abſconditū. Ego aūt relictus ſolus vidi viſionem grandē hanc: et nō remāſit in me fortitudo: ſed et ſpecies mea immutata eſt ī me: et emarcui nec habui quicq; viriū. Et audivi vocē ſermonū eius: et audiens iacebā cōſternatꝰ ſup faciē meam: et vultus meꝰ herebat terre. Et ecce manus tetigit me: et erexit me ſup genua mea et ſuper articulos manuū meaꝝ. Et dixit ad me. Daniel vir deſideriorū intellige verba q̄ ego loquor ad te: et ſta ī gradu tuo. Nūc enī ſum miſſus ad te. Cūq; dixiſſet michi ſermonē iſtū: ſteti tremens: et ait ad me.

Noli metuere daniel: q̄a ex die primo quo poſuiſti cor tuū ad intelligendū ut te affligeres in cōſpectu dei tui: exaudita ſunt verba tua: et ego veni ꝓpter ſermones tuos. Princeps autē regni perſaꝝ reſtitit michi viginti ⁊ uno diebus: et ecce michahel unus de principibus primis venit ī adiutorium meū: et ego remāſi ibi iuxta regem perſarū. Veni aūt ut docerē te que ventura ſūt ꝑplo tuo in nouiſſimis diebꝫ: quoniā adhuc viſio in dies. Cumqꝫ loqueret̄ michi huiuſcemodi verbis: deieci vultum meū ad terrā: et tacui. Et ecce quaſi ſilitudo filij hominis tetigit labia mea: et aperiens os meū locutꝰ ſum: et dixi ad eū qui ſtabat cōtra me. Domine mi in viſione tua diſſolute ſunt cōpages mee: et nichil in me remāſit viriū. Et quomō poterit ſeruꝰ dñi mei loqui cū dño meo? Nichil enī ī me remāſit viriū: ſed et halitꝰ meꝰ intercluditur. Rurſum ergo tetigit me quaſi viſio hominis: et ꝯfortauit me et dixit. Noli timere vir deſiderioꝝ: pax tibi: cōfortare ⁊ eſto robuſtus. Cūqꝫ loqueretur mecū: conualui ⁊ dixi. Loquere domine mi: quia confortaſti me. Et ait. Numquid ſcis quare venerim ad te? Et nunc reuertar ut prelier aduerſum principē perſaꝝ. Cū enī egrederer apparuit princeps grecorum veniens. Veruntamen annunciabo tibi quod expreſſum eſt in ſcriptura veritatis: et nemo eſt adiutor meus in omnibus hijs: niſi michahel prīceps veſter. c. xi.

Ego aūt a primo anno darij medi ſtabā: ut cōfortaretur ⁊ roboraretur. Et nūc veritatē annūciabo tibi. Ecce adhuc tres reges ſtabūt in perſide: ⁊ quartus ditabit̄ opibꝫ nimijs ſuꝑ omēs: ⁊ cū inualuerit diuitijs ſuis cōcitabit omnes aduerſum regnum grecie. Surget vero rex fortis ⁊ dñabitur poteſtate multa: et faciet qđ placuerit ei. Et cū ſteterit conteret̄ regnū eiꝰ: et diuidetur in quatuor ventos celi: ſed nō in poſteros eiꝰ neqꝫ ſcđm potētiā illiꝰ qua dominatꝰ eſt. Lacerabit̄ enī regnū eius etiam in externos: exceptis hijs. Et confortabitur rex auſtri: ⁊ de principibꝫ eius p̄ualebit ſuꝑ eū. Et dominabit̄ ditione: multa enī dñatio eius. Et poſt finē annoꝝ federabuntur. Filiaqꝫ regis auſtri veniet ad regē aquilonis facere amiciciā: ⁊ nō obtinebit fortitudinē brachij: nec ſtabit ſemē eius: et tradetur ipſa et qui adduxerūt eam adoleſcentes eiꝰ: et qui cōfortabāt eam in temporibꝫ. Et ſtabit de germine radicū eius plātatio. Et veniet cū exercitu et ingredietur ꝓuinciā regis aquilonis: et abutet̄ eis. et obtinebit. Inſuꝑ ⁊ deos eoꝝ et ſculptilia: vaſa q̄ꝫ precioſa auri ⁊ argenti captiua ducet in egiptū. Ipſe p̄ualebit adūſus regē aquilonis. Et intrabit in regnum rex auſtri: ⁊ reuertetur ad terrā ſuam. Filij aūt eius prouocabūtur: et congregabunt multitudinē exercituū plurimoꝝ. Et veniet ꝓperans et inundās: ⁊ reuertetur ⁊ concitabit̄: et congredietur cū robore eius. Et ꝓuocatus rex auſtri egredietur ⁊ pugnabit aduerſus regē aquilonis: ⁊ p̄parabit multitudinem nimiā ⁊ dabit̄ multitudo in manus eius: et capiet multitudinē et exaltabitur cor eius: et deiciet multa milia: ſed nō p̄ualebit. Cōuertetur enī rex aquilonis: et preparabit multitudinē multo maiorem q̄ prius. Et in fine temporum annorūqꝫ veniet properans cum exercitu magno et opibus nimijs. Et ī tēporibꝫ illis multi cōſurgēt adūſus regē austri. Filij q̄ꝫ p̄uaricatoꝝ ppli tui extollent̄ ut impleāt visionē ⁊ corruēt. Et veniet rex aquilonis et cōportabit aggerē: et capiet urbes munitissimas: et brachia austri nō sustinebūt. Et cōsurgent electi ei⁹ ad resistendū: ⁊ non erit fortitudo. Et faciet veniēs super eū iuxta placitū suū: ⁊ nō erit q̄ stet cōtra faciē ei⁹. Et stabit in terra inclita et cōsumetur in manu eius: et ponet faciē suā ut veniat ad tenendū vniūsum regnū eius: et recta faciet cū eo. Et filiā feminarū dabit ei ut euertat illud: et nō stabit nec illi⁹ erit. Et cōuertet faciē suā ad insulas et capiet multas: ⁊ cessare faciet principem opprobrij sui: et opprobriū eius cōuertetur in eū. Et cōuertet faciē suā ad imperiū terre sue: et impinget ⁊ corruet: ⁊ nō inuenietur. Et stabit in loco ei⁹ vilissim⁹ et indignus decore regio: ⁊ in paucis diebꝫ cōteret̄ nō in furore nec in p̄lio. Et stabit ī loco eius despectus: ⁊ nō tribuetur ei honor regius. Et veniet clam et obtinebit regnū in fraudulentia: et brachia pugnātis expugnabunt̄ a facie eius: et cōterentur. Insup et dux federis. Et post amicicias cū eo faciet dolū: et ascendet ⁊ supabit in modico p̄plo: abundātes et vberes urbes ingredietur. Et faciet que nō fecerūt pr̄es eius: ⁊ patres patrū eius. Rapinas et p̄dam et diuitias eoꝝ dissipabit: et ꝯtra firmissimas cogitationes inibit: ⁊ hoc usqꝫ ad tempus. Et concitabit̄ fortitudo eius et cor eius adūsus regem austri: in exercitu magno. Et rex austri puocabit̄ ad bellū multis auxilijs et fortibꝫ nimis: ⁊ nō stabūt: quia inibunt aduersus eū consilia. Et comedentes panē cū eo conterēt illū: exercitusqꝫ ei⁹ opprimetur: ⁊ cadēt interfecti plurimi. Duoꝝ quoqꝫ regū cor erit ut male faciant: ⁊ ad mēsam unā loquentur mendaciū et nō pficient: quia adhuc finis ī aliud tempus. Et reuertetur in terram suam cū opibꝫ multis: et cor eius aduersus testamētum sanctū: et faciet et reuertet̄ in terrā suā. Statuto tpe reuertetur. et veniet ad austrū: ⁊ nō erit priori simile nouissimū. Et venient sup eū trieres et romani: et percuciet̄: ⁊ reuertetur. Et indignabit̄ contra testamentū sanctuarij ⁊ faciet: reuerteturqꝫ ⁊ cogitabit aduersum eos qui dereliquerūt testamentum sanctuarij. Et brachia ex eo stabūt: ⁊ polluēt sanctuariū fortitudinis et auferēt iuge sacrificiū: ⁊ dabūt abominationē in desolatione. Et impij ī testamētum simulabūt fraudulenter: pplus aūt sciens deū suū obtinebit et faciet. Et docti in pplo docebūt plurimos: ⁊ ruent in gladio et in flāma et in captiuitate ⁊ in rapina dierꝫ. Cūqꝫ corruerint subleuabūt̄ auxilio paruulo: et applicabūt̄ eis plurimi fraudulēter. Et de eruditis ruent ut cōflent̄ et eligantur et dealbentur usqꝫ ad tempus p̄finitū: quia adhuc aliud temp⁹ erit. Et faciet iuxta volūtatem suā rex: ⁊ eleuabitur et magnificabit̄ aduersus omnem deū. Et adūsus deū deoꝝ loquetur magnifica et diriget: donec compleatur iracūdia. Perpetrata quippe est diffinitio. Et deū patrū suoꝝ nō reputabit: ⁊ erit in concupiscentijs feminarū: nec quēq̄ꝫ deoꝝ curabit quia aduersum vniūsa cōsurget. Deū aūt maozim in loco suo venerabitur: ⁊ deum quē ignorauerūt pr̄es ei⁹ colet auro et argento ⁊ lapide p̄cioso rebusqꝫ preciosis. Et faciet ut muniat maozim cū deo alieno quē nō cognouit: ⁊ multiplicabit gloriā: et dabit eis potestatē in multis: et terrā diuidet gratuito. Et in tp̄e p̄finito preliabit̄ adūſus eū rex auſtri: et quaſi tempeſtas veniet cōtra illū rex aquilonis in curribꝫ ⁊ in equitibus ⁊ in claſſe magna: ⁊ ingredietur terras et cōteret et ꝑtranſiet. Et introibit in terrā glorioſā: ⁊ multe corruent. Hee aūt ſole ſaluabunt̄ de manu eiꝰ: edom et moab ⁊ principes filioꝝ ammon. Et mittet manū ſuā in terras: et terra egipti non effugiet. Et dn̄abitur theſauroꝝ auri ⁊ argenti: et in om̄ibꝫ precioſis egipti. Per libiā qꝫ et ethiopiā trāſibit: et fama turbabit eum ab oriente et ab aquilone: ⁊ veniet in multitudine magna ut ꝯterat et interficiat plurimos. Et figet tabernaculū ſuū apedno inter duo maria ſup mōtē inclitū et ſctū: et veniet uſqꝫ ad ſūmitatē eiꝰ: et nemo auxiliabit̄ ei. c. xii.

In tempore aūt illo cōſurget michahel princeps magnus qui ſtat ꝓ filijs populi tui: et veniet tempꝰ quale nō fuit ab eo ex quo gētes eſſe ceperūt uſqꝫ ad tēpꝰ illud. Et ī tp̄e illo ſaluabit̄ ꝑplus tuus: om̄is qui inuentꝰ fuerit ſcriptus in libro. Et multi de hijs qui dormiūt in terre puluere euigilabūt: alij in vitā eternā: et alij in obprobriū ut videant ſemꝑ. Qui aūt docti fuerint fulgebunt quaſi ſplendor firmamenti: et qui ad iuſticiā erudiunt multos· quaſi ſtelle in ꝑpetuas eternitates. Tu aūt daniel claude ſermones: ⁊ ſigna librū uſqꝫ ad tempꝰ ſtatutū. Plurimi ꝑtranſibūt: et multiplex erit ſciencia. Et vidi ego daniel: ⁊ ecce quaſi duo alij ſtabāt· unus hinc ſup ripā fluminis: ⁊ alius inde ex altera ripa fluminis. Et dixi viro q̄ erat indutꝰ lineis: qui ſtabat ſuper aquas fluminis. Uſqꝫ quo finis horū mirabiliū? Et audiui virū q̄ indutus erat lineis qui ſtabat ſuper aquas fluminis: cū eleuaſſet dexterā et ſiniſtram ſuā in celū et iuraſſet per viuentem in eternū: quia in tēpus ⁊ tempora ⁊ dimidiū tēporis. Et cū cōpleta fuerit diſperſio manꝰ ꝑpli ſancti: cōplebunt̄ uniūſa hec. Et ego audiui: ⁊ nō intellexi. Et dixi. Domine mi quid erit poſt hec? Et ait. Vade daniel: quia clauſi ſunt ſignatiqꝫ ſermones uſqꝫ ad p̄finitū tempus. Eligent̄ ⁊ dealbabūtur: ⁊ quaſi ignis ꝓbabūtur multi. Et impie agēt impij: neqꝫ intelligent omnes impij. Porro docti intelligēt: ⁊ a tempore cū ablatū fuerit iuge ſacrificiū ⁊ poſita fuerit abominatio in deſolationē: dies milleducentinonaginta. Beatus qui expectat: et ꝑuenit ad dies milletrecentoſtrigintaquinqꝫ. Tu aūt daniel vade ad p̄finitū ⁊ requieſces: ⁊ ſtabis in ſorte tua in fine dierū. Hucuſqꝫ danielem in hebraico volumine legimꝰ: cetera q̄ ſequuntur uſqꝫ ad finem libri de theodotionis editione trāſlata ſūt. c. xiii.

Et erat vir habitās in babilone: ⁊ nomē eiꝰ ioachim: ⁊ accepit uxorem nomine ſuſannā filiā helchie pulcram nimis ⁊ timentē deū. Parentes eni illiꝰ cū eſſent iuſti erudierūt filiā ſuā ſcd̄m legem moyſi. Erat aūt ioachim diues valde: ⁊ erat ei pomeriū vicinū domui ſue: et ad ipm̄ cōfluebāt iudei eo q̄ eſſet honorabilior om̄iū. Et cōſtituti ſunt duo iudices ſenes in illo anno: de quibus locutꝰ eſt dn̄s quia egreſſa eſt iniquitas de babilone a ſenioribus iudicibus qui videbātur regere ꝑplm̄. Iſti frequētabant domū ioachim: ⁊ veniebāt ad eos om̄es qui habebant iudicia. Cū aūt ꝑpl̄s reuertiſſet per meridiem: ingrediebatur ſuſanna et deambulabat in pomerio viri ſui.

Et videbāt eā ſenes quotidie ingredientem ⁊ deambulātem: ⁊ exarſerunt in cōcupiſcentiā eius. Et euerterūt ſenſum ſuū: et declinauerūt oculos ſuos ut nō viderent celū: neq; recordarent̄ iudiciorum iuſtoꝝ. Erant ergo ambo vulnerati amore eius: nec indicauerūt ſibi viciſſim dolorē ſuū. Erubeſcebant enī indicare ſibi ꝯcupiſcentiā ſuā: volētes concūbere cū ea. Et obſeruabāt quotidie ſollicitius videre eā. Dixitq; alter ad alterū: eamus domū quia hora prādij eſt. Et egreſſi receſſerūt a ſe. Cūq; reuertiſſent venerūt in unū: ⁊ ſciſcitātes ab inuicē cauſam cōfeſſi ſunt concupiſcentiā ſuā. Et tūc in cōmune ſtatuerūt tempus: quando eā poſſent inuenire ſolā. Factū eſt autē cū obſeruarent diē aptum: ingreſſa eſt aliquādo ſicut heri et nudiuſtercius cū duabus ſolis puellis: voluitq; lauari in pomerio. Eſtus quippe erat. Et non erat ibi quiſq; p̄ter duos ſenes abſconditos: et cōtemplantes eam. Dixit ergo puellis. Afferte michi oleū ⁊ ſmigmata: et oſtia pomerij claudite ut lauer. Et fecerunt ſicut p̄ceperat: clauſerūtq; oſtia pomerij: et egreſſe ſunt per poſticū ut afferrent que iuſſerat. Neſciebantq; ſenes intus eſſe abſconditos. Cum aūt eſſent egreſſe puelle ſurrexerunt duo ſenes: ⁊ accurrerūt ad eā et dixerūt. Ecce oſtia pomerij clauſa ſunt ⁊ nemo nos videt: ⁊ in cōcupiſcētia tui ſum⁹. Quāobrem aſſētire nobis: et cōmiſcere nobiſcū. Quod ſi nolueris: dicem⁹ cōtra te teſtimoniū ꝙ fuerit tecū iuuenis: et ob hāc cauſam emiſeris puellas a te. Ingemuit ſuſanna et ait. Anguſtie michi ſunt undiq;. Si enī hoc egero mors michi eſt: ſi aūt nō egero nō effugiam man⁹ veſtras. Sed melius eſt michi abſq; opere incidere in manus hominū: quā peccare in cōſpectu dn̄i. Et exclamauit voce magna ſuſanna: exclamauerūt aūt et ſenes adūſus eā. Et cucurrit unus ad oſtia pomerij et aperuit. Cū ergo audiſſent clamorem famuli domus in pomerio: irruerunt per poſticam ut viderent quidnā eſſet. Poſtq̄ȝ aūt ſenes locuti ſūt erubuerūt ſerui vehementer: quia nūq̄ȝ dictus fuerat ſermo huiuſcemodi de ſuſāna. Et facta eſt dies craſtina. Cumq; veniſſet ꝑplus ad virū eius ioachim: venerunt ⁊ duo preſbiteri pleni iniqua cogitatione adūſus ſuſannā ut interficerent eam. Et dixerunt coram ꝑplo. Mittite ad ſuſannā filiam helchie uxorem ioachim. Et ſtatim miſerūt. Et venit cū parentib; ⁊ filijs ⁊ uniuerſis cognatis ſuis. Porro ſuſanna erat delicata nimis: et pulcra ſpecie. At iniqui illi iuſſerunt ut diſcoperiretur: erat enī cooperta: ut vel ſic ſaciarent̄ decore eius. Flebant igit̄ ſui: ⁊ oīes qui nouerāt eam. Cōſurgentes aūt duo preſbiteri in medio ꝑpli: poſuerūt manus ſuas ſuꝑ caput eius. Que flens ſuſpexit ad celū. Erat enī cor eius fiduciam habēs in dn̄o. Et dixerūt preſbiteri. Cū deambularemus in pomerio ſoli· ingreſſa eſt hec cū duabus puellis: et clauſit oſtia pomerij ⁊ dimiſit a ſe puellas. Venitq; ad eā adoleſcens qui erat abſcōditus: ⁊ concubuit cū ea. Porro nos cū eſſemus in angulo pomerij vidētes iniquitatem cucurrimus ad eos: et vidimus eos pariter cōmiſceri. Et illum quidē nō quiuim⁹ comp̄hendere quia fortior nobis erat: et aperto oſtio exiliuit. Hanc aūt cū apprehendiſſem⁹ interrogauimus quiſnā eſſet adoleſcēs: et noluit indicare nobis. Huius rei teſtes ſumus. Credidit eis multitudo quaſi ſenibus ⁊ iudicibus ꝑpli: et condemnauerunt eam ad mortem. Exclamauit autē voce magna ſuſanna et dixit. Deus eterne qui abſconditoꝝ es cognitor q̄ noſti omnia anteq; fiant: tu ſcis quoniā falſum teſtimoniū tulerunt ꝯtra me: ⁊ ecce morior cū nichil horū fecerim que iſti malicioſe cōpoſuerunt adūſum me. Exaudiuit autē dn̄s vocē eius. Cumq; duceret ad mortem: ſuſcitauit dn̄s ſpiritū ſanctū pueri iunioris cui⁹ nomē daniel: et exclamauit voce magna. Mūdus ego ſū a ſanguine hui⁹. Et cōuerſus omnis ꝑplus ad eum dixit. Quis eſt iſte ſmo quē tu locut⁹ es? Qui cū ſtaret in medio eoꝝ ait. Sic fatui filij iſrl̄ nō iudicantes neq; qd̄ verū eſt cognoſcentes: condemnaſtis filiā iſrl̄. Reuertimini ad iudiciū: quia falſum teſtimoniū locuti ſunt aduerſus eā. Reuerſus eſt ergo ꝑplus cū feſtinatione. Et dixerūt ei ſenes. Veni et ſede in medio noſtrū et indica nobis: quia tibi deus dedit honorē ſenectutis. Et dixit ad eos daniel. Separate illos ab inuicem ꝓcul: et diiudicabo eos. Cū ergo diuiſi eſſent alter ab altero· vocauit unū de eis: et dixit ad eū. Inueterate dierū malorū· nūc venerūt peccata tua que operabaris prius: iudicās iudicia iniuſta· innocentes opprimēs et dimittens noxios dicente dn̄o: innocentē et iuſtum nō interficies. Nunc ergo ſi vidiſti eā: dic ſub qua arbore videris eos colloquētes ſibi. Qui ait. Sub cino. Dixit aūt daniel. Recte mentitus es in caput tuū. Ecce enī angelus dei accepta ſententia ab eo ſcindet te mediū. Et amoto eo iuſſit venire aliū: et dixit ei. Semen chanaan ⁊ nō iuda ſpecies decepit te: et cōcupiſcentia ſubuertit cor tuū. Sic faciebant filiabꝫ iſrl̄: et ille timentes loquebātur vobis: ſed nō filia iuda ſuſtinuit iniquitatē veſtrā. Nūc ergo dic michi ſub qua arbore cōprehenderis eos loquentes ſibi. Qui ait. Sub prino. Dixit aūt ei daniel. Recte mentit⁹ es ⁊ tu ī caput tuū. Manet enī angel⁹ dei gladiū habens ut ſecet te mediū: et interficiat vos. Exclamauit itaq; omnis cetus voce magna: et benedixerūt deū qui ſaluat ſperātes in ſe. Et cōſurrexerunt aduerſus duos preſbiteros. Cōuicerat enī eos daniel ex ore ſuo· falſū dixiſſe teſtimoniū. Feceruntq; eis ſicut male egerāt aduerſus proximū· ut facerent ſcd̄m legem moyſi: ⁊ interfecerūt eos. Et ſaluat⁹ eſt ſanguis innoxius in die illa. Helchias aūt ⁊ uxor ei⁹ laudauerūt deū pro filia ſua ſuſanna cū ioachim marito ei⁹ ⁊ cognatis omnibus: q̄a nō eſt inuenta ī ea res turpis. Daniel aūt fact⁹ eſt magn⁹ ī cōſpectu ꝑpli a die illa et deinceps. Et rex aſtiages appoſit⁹ eſt ad pr̄es ſuos: et ſuſcepit cyrus perſes regnum eius. c. xiiii.

Erat aūt daniel cōuiua regis: et honoratus ſuꝑ omēs amicos eius. Erat quoq; ydolū apud babilonios nomine bel: ⁊ impendebātur in eo per dies ſinglos ſimile artabe duodecim: ⁊ oues quadragīta: viniq; amphore ſex. Rex q; colebat eū: et ibat per ſingulos dies adorare eū: porro daniel adorabat deum ſuū. Dixitq; ei rex. Quare nō adoras bel? Qui reſpōdēs ait ei. Quia nō colo ydola manufacta ſed viuētem deū: qui creauit celū et terrā et habet poteſtatē omīs carnis. Et dixit rex ad eū. Non videtur tibi eſſe bel viuēs de⁹? An nō vides quāta comedat et bibat quotidie? Et ait daniel arridens. Ne erres rex. Iste est enī intrinsecus lute⁹ · forinsecus ereus: neq; comedit aliquādo. Et irat⁹ rex vocauit sacerdotes eius: et ait eis. Nisi dixeritis michi quis est qui comedat impensas has moriemini. Si aūt ostenderitis ꝙ bel comedat hec moriet̄ daniel: quia blasphemauit in bel. Et dixit daniel regi. Fiat iuxta verbū tuum. Erant aūt sacerdotes bel septuagīta: exceptis vxoribꝫ ⁊ paruulis ⁊ filijs. Et venit rex cū daniele in templum belis. Et dixerūt sacerdotes belis. Ecce nos egredimur foras: et tu rex pone escas et vinū misce: et claude ostiū ⁊ signa anulo tuo. Et cū ingressus fueris mane: nisi inueneris oīa comesta a bel morte moriemur: vel daniel qui mentitus est aduersum nos. Cōfidebant aūt quia fecerāt sub mensa absconditum introitū: ⁊ per illū ingrediebātur semꝑ et deuorabāt ea. Factū est igitur postq̄ egressi sunt illi et rex posuit cibos ante bel: p̄cepit daniel pueris suis et attulerūt cinerē: et cribrauit ꝑ totū templū coram rege: ⁊ egressi clauserūt ostiū: et signantes anulo regis abierunt. Sacerdotes aūt ingressi sunt nocte iuxta cōsuetudinē suā et vxores et filij eoꝝ: et comederūt oīa ⁊ biberūt. Surrexit autē rex primo diluculo: et daniel cū eo. Et ait rex. Salua ne sūt signacula daniel? Qui respōdit. Salua rex. Statimq; cū aperuisset ostiū: intuitus rex mēsam exclamauit voce magna. Magn⁹ es bel: et nō ē apud te dol⁹ quisq̄. Et risit daniel: et tenuit regem ne ingrederet̄ intro et dixit. Ecce pauimētum: animaduerte cuius vestigia sunt hec. Et dixit rex. Video vestigia virorum et mulierū et infantiū. Et iratus est rex. Tunc apprehendit rex sacerdotes et vxores et filios eoꝝ: et ostenderunt ei abscondita ostiola ꝑ q̄ ingrediebātur ⁊ cōsumebāt que erant sup mensam. Occidit ergo illos rex: ⁊ bel tradidit in potestatē danielis: qui subūtit eū et templū eius. Et erat draco magnus in loco illo: et colebāt eū babilonij. Et dixit rex danieli. Ecce nūc non potes dicere quia iste nō sit deus viuēs. Adora ergo eū. Dixitq; daniel regi. Dominū deū meū adoro: quia ip̄e est de⁹ viuēs. (Iste aūt nō est de⁹ viuens.) Tu aūt rex da michi potestatem: ⁊ interficiā draconē absq; gladio et fuste. Et ait rex. Do tibi. Tulit ergo daniel picem ⁊ adipē et pilos et coxit pariter: fecitq; massas et dedit in os draconis: et diruptus est draco. Et dixit daniel. Ecce quē colebatis. Quod cū audissent babilnoij indignati sunt vehementer: et cōgregati aduersum regem dixerunt. Iudeus factus est rex. Bel destruxit: draconē interfecit: et sacerdotes occidit. Et dixerūt cū venissent ad regē. Trade nobis danielē: alioquin interficiemus te ⁊ domū tuā. Vidit ergo rex ꝙ irruerēt in eū vehemēter: et necessitate cōpulsus tradidit eis danielē. Qui miserūt eū in lacū leonū: et erat ibi diebus sex. Porro in lacu erant leones septem: et dabātur eis duo corpora quotidie et due oues: et tūc nō data sunt eis ut deuorarēt danielē. Erat aūt abbacuc ꝓpheta in iudea: et ipse coxerat pulmentū et intriuerat panes in alueolo: ⁊ ibat in campū ut ferret messoribus. Dixitq; angelus dn̄i ad abbacuc. Fer prandiū ꝙ habes in babilonem danieli: qui est in lacu leonū. Et dixit abbacuc. Domine babilonē nō vidi: et lacū nescio. Et apprehendit eū angelus dn̄i in vertice eius: et portauit eū capillo capitis ſui: poſuitq; eum in babilonem ſuper lacum in impetu ſpiritus ſui. Et clamauit abbacuc dicens. Daniel ſerue dei: tolle prandium quod miſit tibi deus. Et ait daniel. Recordatus es mei deus: et non dereliquiſti diligentes te. Surgenſq; daniel comedit. Porro angelus domini reſtituit abbacuc confeſtim in loco ſuo. Venit ergo rex die ſeptima ut lugeret danielem: et venit ad lacum et introſpexit: et ecce daniel ſedēs in medio leonum. Et exclamauit voce magna rex dicens. Magnus es domine deus danielis. Et extraxit eū. Porro illos qui perditionis eius cauſa fuerant intromiſit in lacum: ⁊ deuorati ſunt in momento coram eo. Explicit daniel ꝓpheta Incipit ꝓlogus in librū duodecim ꝓphetarum

Non idem ordo eſt duodecim prophetarum apud hebreos qui ē apud nos. Unde ſecūdum id quod ibi legitur: hic quoq; diſpoſiti ſunt. Oſee commaticus eſt: et quaſi per ſententias loquēs. Johel planus in principijs in fine obſcurior: et uſq; ad malachiam habent ſinguli proprietates ſuas: quem eſdram ſcribam legiſq; doctorem hebrei autumant. Et quia longum eſt nunc de omnibus dicere: hoc tantum vos o paula et euſtochium ammonitas ſcire volo vnum librum eſſe duodecim prophetarum: et oſee ſynchronon yſaie: malachiam vero aggei et zacharie fuiſſe temporibus. In quibus autem tempus nō p̄fertur in titulo: ſub illis eos regibꝫ ꝓphetaſſe ſub quibꝫ et hij q̄ ante eos habēt titulos ꝓphetauerūt. Explicit ꝓlogus Incipit oſee ꝓpheta. C. i.

Verbū dñi quod factum eſt ad oſee filium beeri in diebus ozie ioathan achaz ezechie regū iuda: ⁊ in diebus iheroboā filij ioas regis iſrl'. Principiū loquendi dñm in oſee. Et dixit dñs ad oſee. Vade ſume tibi vxorem fornicariā: ⁊ fac tibi filios fornicationū: quia fornicans fornicabit terra a dño. Et abijt et accepit gomer filiam de belaim; et cōcepit et peperit ei filiū. Et dixit dñs ad eū. Voca nomē eiꝰ ihezrahel. Quoniam adhuc modicū ⁊ viſitabo ſanguinē ihezrahel ſuꝑ domū iehu: ⁊ quieſcere faciā regnū domus iſrahel. Et in illa die cōteram arcū iſrl': in valle ihezrahel. Et concepit adhuc: ⁊ peperit filiā. Et dixit ei. Voca nomē eius abſq; miſericordia. Quia nō addam vltra miſereri domui iſrahel: ſed obliuione obliuiſcar eoꝝ. Et domui iuda miſerebor: et ſaluabo eos in dño deo ſuo: et nō ſaluabo eos in arcu et gladio ⁊ in bello ⁊ in equis et in equitibꝫ. Et ablactauit eā que erat abſq; miſericordia. Et cōcepit: et peperit filiū. Et dixit ei. Voca nomē eiꝰ nō ꝑplus meꝰ. Quia vos nō ꝑplus meus: et ego nō ero veſter deꝰ. Et erit numerꝰ filioꝝ iſrl' quaſi arena maris que ſine menſura eſt: et nō numerabitur. Et erit in loco ubi dicetur eis non ꝑplus meus vos: dicetur eis filij dei viuentis. Et congregabuntur filij iuda et filij iſrl' pariter· ⁊ ponēt ſibimet caput vnū: et aſcendēt de terra: q̄a magnꝰ dies ihezrahel. c. ii.

Dicite fratribꝫ veſtris ꝑplus meꝰ: et ſorori veſtre miſericordiā conſecuta. Judicate matrem veſtrā iudicate: quoniā ipſa nō vxor mea: et ego non vir eius. Auferat fornicationes ſuas a facie ſua · et adulteria ſua de medio uberū ſuorū: ne forte exſpoliem eam nudā ⁊ ſtatuā eā ſecundū diē natiuitatis ſue: ⁊ ponā eam quaſi ſolitudinem · ⁊ ſtatuā eā velut terrā inuiā et interficiā eā ſiti: et filiorū illi⁹ nō miſerebor · quoniā filij fornicationū ſunt: quia fornicata eſt mater eoꝝ. Confuſa eſt que cōcepit eos: quia dixit. Vadam poſt amatores meos qui dant panes michi: et aquas meas · lanam meā ⁊ linū meū · oleū meū ⁊ potū meū. Propter hoc ecce ego ſepiam viam tuam ſpinis: et ſepiam eā maceria. Et ſemitas ſuas non inueniet: et ſequetur amatores ſuos ⁊ nō apprehendet eos: et queret eos et nō inueniet. Et dicet. Vadā ⁊ reuertar ad virū meū priorem: quia bene michi erat tūc magis quā nunc. Et hec neſciuit: quia ego dedi ei frumentū et vinū et oleū · et argentum m̄ltiplicaui ei et aurū: que fecerūt baal. Idcirco cōuertar ⁊ ſumā frumētum meū in tp̄e ſuo et vinū meū in tp̄e ſuo: et liberabo lanā meā ⁊ linū meū que operiebāt ignominiā ei⁹. Et nūc reuelabo ſtulticiā eius in oc̄lis amatorū eius: et vir nō eruet eā de manu mea. Et ceſſare faciā om̄e gaudiū ei⁹: ſolemnitatem eius neomeniam eius ſabbatū eius ⁊ om̄ia feſta tempora eius. Et corrumpam vineā eius et ficū eius: de quibꝫ dixit. Mercedes hee mee ſunt: quas dederunt michi amatores mei. Et ponā eā in ſaltū: ⁊ comedet eā beſtia agri. Et viſitabo ſup̄ eam dies baalim quibꝫ accendebat incenſū et ornabatur in aure ſua et monili ſuo: et ibat poſt amatores ſuos: et mei obliuiſcebatur dicit dn̄s. Propter hoc ecce ego lactabo eam: et ducam eam in ſolitudinē. Et loquar ad cor eius: et dabo ei vinitores eius ex eodē loco: ⁊ vallē achor ad aperiendā ſpem. Et canet ibi iuxta dies iuuentutis ſue: et iuxta dies aſcenſionis ſue de terra egipti. Et erit in die illo ait dn̄s vocabit me vir meus: et non vocabit me ultra baalim. Et auferā nomina baalim de ore eius: et nō recordabit̄ ultra nominis eoꝝ. Et ꝑcutiā eis fedus ī die illa: cū beſtia agri et cū volucre celi et cū reptili terre. Et arcū et gladiū et bellū cōteram de terra: et dormire eos faciā fiducialiter. Et ſpōſabo te michi in ſempiternū: et ſpōſabo te michi in iuſticia et iudicio · et in miſc̄dia et miſerationibus. Et ſpōſabo te michi in fide: et ſcies quia ego dn̄s. Et erit: in die illa exaudiā dicit dn̄s. Exaudiam celos et illi exaudiēt terrā: et terra exaudiet triticum ⁊ vinū ⁊ oleum: et hec exaudient ihezrahel. Et ſeminabo eā michi in terrā: ⁊ miſerebor ei⁹ q̄ fuit abſqꝫ miſc̄dia. Et dicā nō populo meo p̄plus meus es tu: ⁊ ipſe dicet de⁹ meus es tu. c. iii. finit

Et dixit dn̄s ad me. Adhuc vade: dilige mulierē dilectā amico ⁊ adulteram ſicut diligit dn̄s filios iſrahel: ⁊ ipſi reſpectāt ad deos alienos · et diligunt vinacia uuarū. Et fodi eā michi quindecim argenteis et choro ordei et dimidio choro ordei: et dixi ad eam. Dies multos exſpectabis me. Non fornicaberis et nō eris viro: ſed et ego exſpectabo te. Quia dies multos ſedebunt filij iſrahel ſine rege et ſine principe et ſine ſacrificio et ſine altari: et ſine ephot et ſine theraphim. Et poſt hec reuertentur filij iſrl̄: et querent dominum deum ſuum et dauid regē ſuum: et pauebunt ad dominū et ad bonū eius in nouiſſimo dierꝫ.

Audite verbū dñi filij iſrahel: q̄a iudiciū dño cum habitatoribꝫ terre. Non eſt enī veritas: et nō eſt miſericordia: et nō eſt ſcientia dei in terra. Maledictū et mendaciū et homicidiū et furtū et adulteriū inundauerunt: et ſanguis ſanguinem tetigit. Propter hoc lugebit terra: ⁊ infirmabit̄ omīs qui habitat in ea. In beſtia agri et in volucre celi: ſed et piſces maris cōgregabūtur. Veruntamē unuſquiſqꝫ nō iudicet: ⁊ nō arguatur vir. Populus enī tuus ſicut hij. qui cōtradicūt ſacerdoti. Et corrues hodie: et corruet etiā propheta tecū. Nocte tacere feci mr̄em tuā. Cōticuit pp̄lus meus: eo ꝙ nō habuerit ſciētiā. Quia tu ſciētiā repuliſti: repellam te ne ſacerdotio fungaris michi. Et oblita es legis dei tui: obliuiſcar filioꝝ tuoꝝ ⁊ ego. Secundū multitudinē eoꝝ ſic peccauerūt michi: gloriam eoꝝ in ignominiam cōmutabo. Peccata pp̄li mei comedent: et ad iniquitatem eoꝝ ſubleuabūt animas eorum. Et erit: ſicut pp̄lus ſic ſacerdos. Et viſitabo ſup̄ eū vias eius: et cogitationes eius reddā ei. Et comedēt ⁊ nō ſaturabūtur. Fornicati ſunt et nō ceſſauerūt: quoniā dn̄m reliquerūt ī nō cuſtodiēdo. Fornicatio et vinū et ebrietas auferunt cor. Populus meus in ligno ſuo interrogauit: ⁊ baculꝰ eius annūciauit ei. Spiritus enī fornicationū decepit eos: ⁊ fornicati ſunt a deo ſuo. Sup̄ capita mōtiū ſacrificabant: et ſup̄ colles accendebant thimiama ſubtus quercū et pp̄lm ⁊ therebintum: quia bona erat umbra eius. Ideo fornicabūtur filie veſtre: et ſponſe veſtre adultere erūt. Nō viſitabo ſup̄ filias veſtras cū fuerint fornicate ⁊ ſup̄ ſponſas veſtras cū adulterauerīt: quoniā ipſi cū meretricibꝫ verſabātur: ⁊ cū effeminatis ſacrificabāt. Et pp̄lus nō intelligēs vapulabit. Si fornicaris tu iſrl̄: non delinquas ſaltē iuda. Et nolite ingredi in galgala: et ne aſcenderitis ī bethauen: neqꝫ iurauerītis viuit dn̄s: Quoniā ſicut vacca laſciuiēs declinauit iſrl̄. Nunc paſcet eos dn̄s: quaſi agnum in latitudine. Particeps ydolorū effraim: dimitte eū. Separatū eſt cōuiuiū eoꝝ: fornicatōne fornicati ſūt: dilexerūt afferre ignominiā ꝓtectores eius. Ligauit eū ſpiritus in alis ſuis: et cōfundentur a ſacrificijs ſuis. c. v.

Audite hoc ſacerdotes et attendite domus iſrl̄: et domus regis auſcultate: quia vobis iudicium eſt. Quoniā laqueus facti eſtis ſpeculationi: et ſicut rethe expāſum ſuper thabor: et victimas declinaſtis in ꝓfundū. Et ego eruditor omniū eoꝝ. Ego ſcio effraim: et iſrahel nō eſt abſcōditꝰ a me. Quia nūc fornicatus ē effraim: cōtaminatus eſt iſrahel. Non dabūt cogitatōnes ſuas ut conuertātur ad deū ſuū: quia ſpiritus fornicationum in medio eoꝝ: et dn̄m nō cognouerūt. Et reſpōdebit arrogantia iſrl̄ in facie eius: et iſrahel et effraim ruent ī iniquitate ſua. Ruet etiā iudas cū eis. In gregibus ſuis ⁊ in armentis ſuis vadent ad querendum dn̄m: et nō inuenient. Ablatus eſt ab eis. In dn̄o p̄uaricati ſunt: quia filios alienos genuerūt. Nūc deuorabit eos menſis cū partibꝫ ſuis. Clangite bucina in gabaa: tuba in rama. Vlulate in bethauen: poſt tergum tuū beniamin. Effraim in deſolatione erit. In die correptionis in tribubus iſrahel oſtendi fidem. Facti ſunt principes iuda quaſi aſſumētes terminū: ſup̄ eos effundā quaſi aquā iram meam. Calumniā patiens eſt ephraim fractꝰ iudicio: quoniā cepit abire poſt ſordem. Et ego quaſi tinea ephraim: ⁊ quaſi putredo domui iuda. Et vidit ephraim languorē ſuū: et iudas vinculū ſuū. Et abijt ephraim ad aſſur: et miſit ad regē vltorem. Et ip̄e non poterit ſanare vos: nec ſoluere poterit a vobis vincl̄m. Quoniā ego q̄ſi leena ephraim: et quaſi catulꝰ leonis domui iuda. Ego ego capiam et vadam: tollam et nō eſt q̄ eruat. Vadēs reuertar ad locum meū: donec deficiatis· et queratis faciem meam. c. vi.

In tribulatione ſua mane conſurgent ad me. Venite ⁊ reuertamur ad dn̄m: quia ip̄e cepit et ſanabit nos: ꝑcutiet et curabit nos. Viuificabit nos poſt duos dies: ī die tercia ſuſcitabit nos: et viuemꝰ in cōſpectu eius: ſciemꝰ ſequemurq; ut cognoſcamus dn̄m. Quaſi diluculū ꝓparatus eſt egreſſus eius: ⁊ veniet quaſi ymber nobis temporaneus ⁊ ſerotinus terre. Quid faciam tibi ephraim? q̄d faciā tibi iuda? Miſericordia veſtra quaſi nubes matutina: et quaſi ros mane pertranſiens. Propter hoc dolaui in ꝓphetis: et occidi eos in verbis oris mei: et iudicia tua quaſi lux egredietur. Quia miſericordiam volui et nō ſacrificiū: ⁊ ſcienciā dei plus quā olocauſta. Ipſi autem ſicut adam tranſgreſſi ſunt pactum: ibi p̄uaricati ſūt in me. Galaad ciuitas operātiū ydolū· ſupplantata ſanguine: et quaſi fauces viroꝝ latronū. Participes ſacerdotū in via interficientium: ꝑgentes de ſichem quia ſcelus oꝑati ſūt. In domo iſrl' vidi horrendū. Ibi fornicationes ephraim: ꝯtaminatus ē iſrl'. Sed ⁊ iuda pone meſſē tibi: cū ꝯuertero captiuitatē p̄pli mei.

Cum ſanare vellē iſrl': reuelata eſt iniquitas ephraim et malicia ſamarie: q̄a operati ſunt mēdaciū. Et fur ingreſſus eſt ſpoliās: latrunculus foris. Et ne forte dicāt in cordibus ſuis omnē maliciā eoꝝ me recordatum. Nunc circumdederunt eos adinuentiones ſue: corā facie mea facte ſūt. In malicia ſua letificauerunt regem: ⁊ in mendacijs ſuis principes. Om̄es adulterantes: quaſi clibanus ſuccenſus a coquēte. Quieuit paululū ciuitas a cōmixtione fermenti: donec fermētaretur totū. Dies regis nr̄i: ceperūt principes furere a vino. Extendit manū ſuā cum illuſoribꝫ: quia applicuerunt quaſi clibanū cor ſuū cū inſidiaretur eis. Tota nocte dormiuit coquēs eos: mane ip̄e ſuccenſus quaſi ignis flamme. Omnes calefacti ſunt quaſi clibanus: et deuorauerūt iudices ſuos. Omnes reges eoꝝ ceciderūt· non eſt qui clamet in eis ad me. Ephraim ī p̄plis ipſe cōmiſcebatur. Ephraim factꝰ eſt ſubcinericius panis: qui nō reuerſat̄. Comederūt alieni robur eius: et ipſe neſciuit. Sed et cani effuſi ſunt in eo: et ipſe ignorauit. Et humiliabit̄ ſuꝑbia iſrl' in facie eius. Nec reuerſi ſunt ad dn̄m deū ſuū: et nō queſierūt eū in oībꝫ hijs. Et factus ē ephraim quaſi columba ſeducta: nō habēs cor. Egiptum inuocabāt: ad aſſirios abierūt. Et cū profecti fuerint expādam ſuper eos rethe meū: et quaſi volucrem celi detrahā eos. Cedā eos ſcd̄m auditionem cetus eoꝝ. Ve eis: quoniā receſſerūt a me. Vaſtabūtur: quia p̄uaricati ſunt in me. Ego redemi eos: ⁊ ipſi locuti ſunt cōtra me mēdacia. Et nō clamauerūt ad me in corde ſuo: ſed vlulabāt in cubilibꝫ ſuis. Sup̄ triticum et vinū ruminabāt: et receſſerūt a me. Et ego erudiui eos: ⁊ ꝯfortaui brachia eorū: ⁊ in me cogitauerūt maliciā. Reuerſi ſūt ut eſſent abſqꝫ iugo: facti ſūt q̄ſi arcus doloſus. Cadent in gladio pĩcipes eoꝝ: a furore lingue ſue. Iſta ſubſānatio eoꝝ ĩ terra egipti. c.viii.

In gutture tuo ſit tuba: quaſi aquila ſuper domum dñi: pro eo ꝙ tranſgreſſi ſunt fedus meū: et legē meā preuaricati ſunt. Me inuocabūt deus meus: cognouimus te iſrl'. Proiecit iſrahel bonū: inimicus ꝑſequetur eū. Ipſi regnauerūt et non ex me: principes extiterūt et nō cognoui. Aurū ſuū et argentū ſuū fecerunt ſibi ydola: ut interirent. Proiectus ē vitulus tuus ſamaria. Iratus ē furoꝛ me⁹ in eis. Uſquequo nō poterūt emūdari? Quia ex iſrl' et ipſe eſt. Artifex fecit illū: et nō eſt deus. Quoniā ĩ araneaꝝ telas erit vitulus ſamarie: quia ventū ſeminabūt: ⁊ turbinē metēt. Culmus ſtans · nō eſt in eo germen: non faciet farinā. Qđ et ſi fecerit: alieni comedēt eā. Deuorat⁹ eſt iſrl'. Nūc factus eſt in nacionibus quaſi vas immūdū: quia ipi aſcenderūt ad aſſur. Onager ſolitarius ſibi ephraim. Munera dederūt amatoribꝫ ſuis: ſed et cū mercede cōduxerūt naciones. Nūc cōgregabo eos: et quieſcēt pauliſper ab onere regis et principū. Quia mltiplicauit ephraim altaria ad peccandū: facte ſunt ei are ĩ delictū. Scribā ei multiplices leges meas: q̄ velut aliene computate ſunt. Hoſtias offerent: immolabūt carnes et comedent: ⁊ dñs nō ſuſcipiet eas. Nunc recordabit̄ iniquitatis eorū: et viſitabit peccata eoꝝ. Ipſi ĩ egiptū ꝯuertent̄. Et oblit⁹ eſt iſrl' factoris ſui: et edificauit delubra: ⁊ iudas multiplicauit vrbes munitas. Et mittam ignem in ciuitates eius: et deuorabit edes illi⁹. c.ix.

Noli letari iſrl': noli exultare ſicut ppli: quia fornicat⁹ es a deo tuo. Dilexiſti mercedē ſuꝑ oĩes areas tritici. Area ⁊ torcular nō paſcet eos: ⁊ vinum mentietur eis. Non habitabūt in terra dñi. Reuerſus eſt ephraim in egiptū: et in aſſiriis pollutum comedit. Non libabūt dño vinū: ⁊ nō placebūt ei. Sacrificia eorū quaſi panis lugentiū. Omnes qui comedūt eū cōtaminabūtur: quia panis eoꝝ anime ipſoꝝ: non intrabit in domū domini. Quid facietis in die ſolemni: in die feſtiuitatis dñi? Ecce eni profecti ſunt a vaſtitate. Egiptus congregabit eos: memphis ſepeliet eos. Deſiderabile argentū eoꝝ vrtica hereditabit: lappa in tabernaculis eoꝝ. Venerūt dies viſitationis: venerūt dies retributionis. Scitote iſrl' ſtultū: prophetā inſanū · virū ſpiritualē. Propter mltitudinē iniquitatis tue: et multitudinē amentie. Speculatoꝛ ephraim cū deo meo: propheta: laqueus ruine factus eſt ſuꝑ oĩes vias eius. Inſania in domo dei eius. Profunde peccauerūt: ſicut in diebus gabaa. Recordabit̄ iniquitatis eorū: et viſitabit peccata eoꝝ. Quaſi vuam in deſerto inueni iſrl': quaſi prima poma ficulnee in cacumine eius vidi patres eoꝝ. Ipſi aūt intrauerunt ad beelphegor: ⁊ abalienati ſunt in confuſionem: et facti ſunt abominabiles ſicut ea q̄ dilexerunt. Ephraim quaſi auis auolauit. Gloria eoꝝ a partu: et ab vtero ⁊ a cōceptu. Qđ et ſi enutrierint filios ſuos: abſqꝫ liberis eos faciā in hominibꝫ. Sed et ve eis: cū receſſero ab eis. Ephraim ut vidi: tyr⁹ erat fūdata ĩ pulcritudine: Et ephraim educet ad interfectorem filios ſuos. Da eis dñe. Quid dabis eis? Da eis uuluam ſine liberis: et ubera arentia. Om̃es nequicie eoꝝ in galgal: quia ibi exoſos habui eos. Propter maliciã adinuẽtionũ eoꝝ: de domo mea eiciã eos. Non addã ut diligã eos. Om̃es principes eoꝝ recedẽtes. Percuſſus eſt ephraim: radix eoꝝ exſiccata ẽ. Fructũ nequaq̃ facient. Qđ et ſi genuerint: interficiam amantiſſima uteri eorũ. Abiciet eos dominus deus meus quia nõ audierũt eũ: et erũt uagi in nationibꝫ. c.x.

Vitis frondoſa iſrl': fructꝰ adequatus eſt ei. Secundũ multitudinẽ fructus ſui mltiplicauit altaria: iuxta ubertatẽ terre ſue exuberauit ſimulacris. Diuiſum ẽ cor eoꝝ: nũc interibũt. Ipſe cõfringet ſimulacra eoꝝ: depopulabitur aras eoꝝ. Quia nũc dicent: nõ eſt rex nobis. Non enĩ timemus deũ. Et rex quid faciet nobis? Loquimini uerba uiſionis inutilis: et ferietis fedus: ⁊ germinabit q̃ſi amaritudo iudiciũ ſup ſulcos agri. Vaccas bethauen coluerũt habitatores ſamarie. Quia luxit ſup eũ ꝑplus eius et editui eius ſuper eũ exultauerũt in gloria eius: quia migrauit ab eo. Siquidẽ et ipſe in aſſur delatꝰ eſt munus regi ultori. Confuſio ephraim capiet: et confundetur iſrl' in uolũtate ſua. Trãſire fecit ſamaria regẽ ſuũ: quaſi ſpumã ſup faciem aque. Et diſperdent̃ excelſa ydoli: peccatum iſrahel. Lappa ⁊ tribulus aſcendet ſup aras eoꝝ. Et dicent mõtibus operite nos: et collibꝫ cadite ſup nos. Ex diebus gabaa peccauit iſrl'. Ibi ſteterunt. Nõ cõprehendet eos ĩ gabaa: preliũ ſup filijs iniquitatis. Iuxta deſideriũ meum corripiã eos. Congregabuntur ſup eos ꝑpli: cum corripientur propter duas iniq̃tates ſuas. Ephraim uitula docta diligere trituram: et ego tranſiui ſup pulcritudinẽ colli eiꝰ. Aſcendã ſup ephraim. Arabit iudas: ꝯfringet ſibi ſulcos iacob. Seminate uobis in iuſticia: et metite ĩ ore miſericordie: innouate uobis nouale. Tempus autẽ requirendi dñm: cũ uenerit qui docebit uos iuſticiã. Araſtis impietatẽ: iniquitatẽ meſſuiſtis: comediſtis frugem mendacij. Quia confiſus es in uijs tuis. ⁊ in multitudine fortiũ tuoꝝ. Cõſurget tumultꝰ in ꝑplo tuo: et om̃es munitiones tue uaſtabũtur: ſicut uaſtatus eſt ſalmana a domo eius q̃ iudicauit baal ĩ die prelij mr̃e ſup filios alliſa. Sic fecit uobis bethel: a facie militie nequiciarũ ur̃aꝝ. c.xi.

Sicut mane tranſit pertranſit rex iſrahel: q̃a puer iſrl' et dilexi eũ: ⁊ ex egipto uocaui filiũ meũ. Vocauerunt eos: ſic abierũt a facie eorũ. Baalim immolabãt: ⁊ ſimulacris ſacrificabant. Et ego quaſi nutriciꝰ ephraim. Portabã eos in brachijs meis: et neſcierunt ꝙ curarem eos. In funiculis adam trahã eos: in uinculis caritatis. Et ero eis quaſi exaltãs iugũ ſup maxillas eoꝝ: ⁊ declinaui ad eũ ut ueſceretur. Nõ reuertetur in terrã egipti: et aſſur ipſe rex eius: quoniã noluerũt conuerti. Cepit gladius in ciuitatibꝫ eiꝰ: et cõſumet electos eius; et comedet capita eoꝝ. Et ꝑplus meus pendebit ad reditũ meũ. Iugũ aũt imponetur eis ſimul: quod nõ auferetur. Quomodo dabo te ephraim protegã te iſrahel? Quomodo dabo te? Sicut adama ponã te: ut ſeboim. Conuerſum eſt in me cor meũ pariter: cõturbata eſt penitudo mea. Non faciã furorẽ ire mee. Non conuertar ut diſperdã ephraim:

quoniam deus ego et non homo. In medio tui ſanctus: et nõ ingrediar ciuitatẽ. Poſt dñm ambulabũt. Quaſi leo rugiet: quia ipſe rugiet et formidabunt filij maris. Et auolabũt q̄ſi auis ex egipto: ⁊ quaſi colũba de terra aſſiriorum: et collocabo eos in domibus ſuis dicit dñs. Circundedit me ephraim in negociatione: et ĩ dolo domus iſrahel. Iudas aũt teſtis deſcendit cũ deo: et cũ ſanctis fidelibꝫ. c. xii.

Ephraim paſcit ventum: et ſequitur eſtũ. Tota die mendaciũ et vaſtitatem multiplicat. Et fedus cum aſſirijs inijt: et oleũ in egiptũ ferebat. Iudiciũ ergo dñi cum iuda: et viſitatio ſup iacob. Iuxta vias eiꝰ et iuxta adinuentiones eius reddet ei. In utero ſubplantauit fratrẽ ſuũ: et in fortitudine ſua directꝰ eſt cũ angelo. Et inualuit ad angelũ: et ꝯfortatus eſt. Fleuit: et rogauit eũ. In bethel inuenit eũ: et ibi locutus ē nobiſcũ. Et dñs deus exercituũ: dñs memoriale eius. Et tu ad dñm deũ tuũ ꝯuerteris. Miſericordiã et iudicium cuſtodi: et ſpera ĩ deo tuo ſemper. Chanaan in manu eius ſtatera doloſa: calumniã dilexit. Et dixit ephraim. Verũtamen diues effectus ſum: inueni ydolũ michi. Omñes labores mei nõ inueniẽt michi iniquitatem quã peccaui. Et ego dñs deus tuus ex terra egipti. Adhuc ſedere te faciã in tabernaculis: ſicut in diebus feſtiuitatis. Et locutus ſum ſup ꝓphetas: et ego viſionẽ multiplicaui: et in manu ꝓphetarũ aſſimilatꝰ ſum. Si galaad ydolũ: tamẽ fruſtra errant in galgal bubus immolãtes. Nam et altaria eoꝝ quaſi aceruí ſup ſulcos agri. Fugit iacob in regionẽ ſyrie: ⁊ ſeruiuit iſrl in uxore: et in uxore ſeruauit. In propheta aũt eduxit dominus iſrl de egipto: et in propheta ſeruatꝰ eſt. Ad iracundiã me prouocauit ephraim in amaritudinibꝫ ſuis: et ſanguis eius ſuper eum veniet: et opprobrium eius reſtituet ei dominꝰ ſuus. c. xiii.

Loquẽte ephraim horror inuaſit iſrahel: et deliquit ĩ baal et mortuus eſt. Et nũc addiderũt ad peccandum: feceruntq; ſibi ꝯflatile de argẽto ſuo quaſi ſimilitudinẽ ydoloꝝ. Factura artificũ totũ eſt. Hijs ipſi dicũt. Immolate homines: vitulos adorantes. Idcirco erũt quaſi nubes matutina: et ſicut ros matutinꝰ ꝑteriens. Sicut puluis turbine raptus ex area: et ſicut fumus de fumario. Ego aũt dñs deꝰ tuus ex terra egipti: et deũ abſq; me neſcies: et ſaluator nõ eſt preter me. Ego cognoui te in deſerto: in terra ſolitudinis. Iuxta paſcua ſua adimpleti ſũt: et ſaturati ſunt. Et eleuauerũt cor ſuũ: ⁊ obliti ſunt mei. Et ego ero eis quaſi leena: ſicut pardus in via aſſirioꝝ. Occurrã eis quaſi urſa raptis catulis: et dirũpam interiora iecoris eorũ. Et conſumã eos ibi quaſi leo: beſtia agri ſcindet eos. Perditio tua iſrahel: tantummodo in me auxiliũ tuũ. Vbi eſt rex tuus? Maxime nũc ſaluet te in omnibꝫ urbibus tuis: Et iudices tui de quibꝫ dixiſti. da michi regem et principes. Dabo tibi regẽ in furore meo: et auferam in indignatione mea. Colligata eſt iniquitas ephraim: abſcõditum peccatũ eius. Dolores parturientis venient ei. Ipſe filius non ſapiens. Nũc enĩ nõ ſtabit in contritione filiorũ. De manu mortis liberabo eos: de morte redimam eos. Ero mors tua o mors: morſus tuus ero inferne. Conſolatio abſcondita eſt ab oculis meis:

quia ipſe inter fratres diuidet. Adducet urentem ventū dñs de deſerto aſcēdentem: et ſiccabit venas eiꝰ ⁊ deſolabit fontem eius: et ipſe diripiet theſaurū omīs vaſis deſiderabilis. C. iiii.

Pereat ſamaria: qm̄ ad amaritudinē ꝯcitauit deū ſuū. In gladio pereat. Paruuli eoꝝ elidāt̄: et fete eiꝰ ſcindāt̄. Cōuertere iſrl' ad dñm deū tuū: qm̄ corruiſti ī iniq̄tate tua. Tollite vobiſcū verba: et ꝯuertimini ad dñm; dicite ei. Omnē aufer iniq̄tatē ⁊ accipe bonū: et reddemꝰ vitulos labiorū nroꝝ. Aſſur nō ſaluabit nos. Sup equum nō aſcendemꝰ: nec dicemꝰ vltra dij nri opera manuū nraꝝ: q̄a eiꝰ q̄ in te ē miſereberis ~~ppli~~ pupilli. Sanabo ꝯtritiones eoꝝ: diligā eos ſpōtanee: quia auerſus eſt furoꝛ meꝰ ab eis. Ero q̄ſi ros. Iſrahel germinabit ſicut liliū: et erūpet radix eiꝰ ut libani. Ibūt rami eiꝰ: et erit quaſi oliua gloria eiꝰ: et odoꝛ eius ut libani. Cōuertent̄ ſedentes ī umbra eiꝰ: viuēt tritico. Et germinabūt q̄ſi vinea: memoriale eiꝰ ſicut vinum libani. Ephraim q̄d michi vltra ydola? Ego exaudiam ⁊ dirigam eum: ego ut abietem virentem: ex me fructꝰ tuꝰ inuentus eſt. Quis ſapiens ⁊ intelliget iſta: intelligens et ſciet hec? Quia recte vie domini et iuſti ambulabunt in eis: preuaricatores vero corruent in eis.

Explicit oſee: incipit iohel ꝓpha. c. i.

Verbū dñi quod factum eſt ad iohel filium fatuel. Audite hoc ſenes: et auribꝫ percipite omnes habitatores terre. Si factū eſt iſtud in diebus veſtris: aut in diebus patrū veſtroꝝ. Sup hoc filijs veſtris narrate: et filij vři filijs ſuis: et filij eorū generationi altere. Reſiduū erūce comedit locuſta: et reſiduū locuſte comedit brucus: ⁊ reſiduū bruci comedit rubigo. Expergiſcimini ebrij: flete et vlulate om̄es qui bibitis vinū in dulcedine: quoniā perijt ab ore veſtro. Gens eni aſcēdet ſup terrā meā: fortis et innumerabilis. Dentes eius ut dētes leonis: et molares eius ut catuli leonis. Poſuit vineā meā in deſertum: ⁊ ficū meā decorticauit. Nudans ſpoliauit eā et proiecit: albi facti ſunt rami eius. Plange quaſi virgo accincta ſacco: ſup virū pubertatis tue. Perijt ſacrificiū et libatio de domo dñi: luxerūt ſacerdotes miniſtri dñi. Depopulata eſt regio: luxit humus: quoniam deuaſtatū eſt triticū. Cōfuſum eſt vinū: elanguit oleū. Cōfuſi ſunt agricole: vlulauerūt vinitores ſup frumento ~~vino~~ et oꝛdeo: quia perijt meſſis agri. Vinea cōfuſa eſt: et ficus elanguit. Malogranatū et palma et malū ⁊ omnia ligna agri aruerūt: quia confuſum eſt gaudiū a filijs hominū. Accingite vos ⁊ plangite ſacerdotes: vlulate miniſtri altaris. Ingredimini: cubate in ſacco miniſtri dei mei: quoniā interijt de domo dei veſtri ſacrificium et libatio. Sanctificate ieiuniū: vocate cetum: cōgregate ſenes omnes habitatores terre in domū dei veſtri: et clamate ad dñm. A a a diei: quia prope eſt dies dñi: et quaſi vaſtitas a potente veniet. Nunquid nō corā oculis veſtris alimenta perierūt: de domo dei veſtri leticia ⁊ exultatio? Cōputruerūt iumenta ī ſtercore ſuo. Demolita ſūt horrea: diſſipate ſunt apothece: quoniā cōfuſum ē triticū. Quid ingemuit animal: mugierūt greges armenti? Quia nō eſt paſcua eis. Sed ⁊ greges pecorū diſperierūt. Ad te clamabo domine: quia ignis comedit ſpecioſa deſerti: et flāma ſuccendit omnia ligna regionis. Sed ⁊ beſtie agri quaſi area ſitiens ymbrem: ſuſpexerāt ad te. Quoniam exſiccati ſunt fontes aquarū: et ignis deuorauit ſpecioſa deſerti. c. ii.

Canite tuba in ſyon: ululate ī mōte ſancto meo. Cōturbent̄ omēs habitatores terre quia venit dies dn̄i: quia prope eſt dies tenebrarū et caliginis: dies nubis et turbinis. Quaſi mane expanſum ſup̱ montes: p̄p̄lus multus et fortis. Similis nō fuit ei a principio: et poſt eū nō erit uſq; in annos generatōnis ⁊ generatōnis. Ante faciē eius ignis vorās: et poſt eū exurens flāma. Quaſi ortus voluptatꝪ terra corā eo: ⁊ poſt eū ſolitudo deſerti: neq; eſt qui effugiat eū. Quaſi aſpectus equorū aſpectus eoꝝ: ⁊ quaſi equites ſic current. Sicut ſonitus quadrigarū ſup̱ capita mōtiū exiliēt: ſicut ſonitus flāme ignis deuorātis ſtipulā: velut p̄p̄lus fortis p̄parat⁹ ad p̄liū. A facie eius cruciabūtur p̄p̄li: omēs vultus redigent̄ in ollā. Sicut fortes current: quaſi viri bellatores aſcendent murū. Viri in viis ſuis gradientur et non declinabūt a ſemitis ſuis. Vnuſquiſq; fratrē ſuū nō coartabit: ſinguli in calle ſuo āmbulabūt. Sed ⁊ per feneſtras cadēt: et nō demolient̄ur. Vrbem ingredient̄ur: in muro currēt. Domos cōſcendent: per feneſtras intrabūt q̄ſi fur. A facie eius cōtremuit terra: moti ſunt celi. Sol et luna obtenebrati ſūt: ⁊ ſtelle retraxerūt ſplendorē ſuū. Et dominus dedit vocē ſuā ante faciē exercitus ſui: quia multa ſūt nimis caſtra eius: quia fortia et facientia verbū ei⁹. Magnus enim dies dn̄i: et terribilis valde. Et quis ſuſtinebit eū? Nunc ergo dicit dn̄s. Cōuertimini ad me in toto corde veſtro in ieiunio et fletu et in planctu: ⁊ ſcindite corda veſtra ⁊ nō veſtimēta veſtra. Et ꝯuertimini ad dominū deū veſtrū: quia benignus ⁊ miſericors eſt: patiens ⁊ multe miſc̄die: et preſtabilis ſuper malicia. Quis ſcit ſi cōuertat̄ et ignoſcat deus: ⁊ relinquat poſt ſe benedictionē? Sacrificiū et libamen dn̄o deo nr̄o. Canite tuba in ſyon: ſanctificate ieiuniū: vocate cetū: cōgregate p̄p̄lm ſanctificate eccleſiā: coadunate ſenes: congregate paruulos ⁊ ſugentes vbera. Egrediatur ſponſus de cubili ſuo: et ſponſa de thalamo ſuo. Inter veſtibulū et altare plorabūt ſacerdotes miniſtri dn̄i ⁊ dicēt. Parce domine parce p̄p̄lo tuo: et ne des hereditatem tuā in opprobriū: ut dominēt̄ur eis nationes. Quare dicūt ī p̄p̄lis ubi eſt deus eoꝝ? Zelatus eſt dn̄s terrā ſuam: et pepercit p̄p̄lo ſuo. Et reſpondit dn̄s: et dixit p̄p̄lo ſuo. Ecce ego mittā vobis frumētū et vinū et oleū: et replebimini in eis: et non dabo vos ultra opprobriū in gentibꝫ. Et eū qui ab aquilone eſt procul faciā a vobis: et expellā eū in terrā inuiā et deſertā. Faciē eius contra mare orientale: et extremū eius uſq; ad mare nouiſſimū: ⁊ aſcendet fetor eius: Et aſcendet putredo ei⁹: quia ſup̱be egit. Noli timere terra: exulta ⁊ letare: quoniā magnificauit dn̄s ut faceret. Nolite timere animalia regionis: quia germinauerūt ſpecioſa deſerti. Quia lignū attulit fructū ſuū: ficus et vinea dederūt virtutem ſuam. Et filie ſyon exultate et letamini in domino deo veſtro: quia dedit vobis doctorem iuſticie: ⁊ deſcendere faciet dn̄s ad vos ymbrem matutinū ⁊ ſerotinū ſicut in prīcipio. Et implebūť aree frumento: ⁊ redundabūt torcularia vino ⁊ oleo. Et reddā vobis ānos quos comedit locuſta bruc⁹ ⁊ rubigo ⁊ eruca: fortitudo mea magna q̄ȝ miſi in vos. Et comedetis veſcentes et ſaturabimini: ⁊ laudabitis nomē dñi dei vr̄i qui fecit mirabilia vobiſcū. Et nō ꝯfundeť ꝑplus me⁹ ī ſempiternū: ⁊ ſcietis q̄a ī medio iſrł ego ſū. Et ego dñs de⁹ veſter: et nō eſt āpli⁹: et nō ꝯfundeť ꝑplus me⁹ in eternū. Et erit: poſt hec effundā de ſpiritu meo ſup omnē carnē: et ꝓphetabūt filij vr̄i ⁊ filie vr̄e. Senes vr̄i ſōnia ſomniabunt: ⁊ iuuenes vr̄i viſiones videbūt. Sed ⁊ ſup ſeruos meos ⁊ ācillas in diebȝ illis effundā ſpiritū meū: et dabo ꝓdigia in celo ⁊ ī terra, ſanguinem ⁊ ignē et vaporē fumi. Sol ꝯuertetur in tenebras ⁊ luna in ſanguinē: āteq̄ȝ veniat dies dñi magn⁹ et horribilis. Et erit: omīs q̄ inuocauerit nomē dñi ſalu⁹ erit: q̄a ī mōte ſyon et in iheruſalē erit ſaluatio ſicut dixit dñs: et ī reſiduis q̄s dñs vocauerit. c. iii.

//meas

Quia ecce ī diebȝ illis ⁊ ī tp̄e illo cū ꝯuertero captiuitatē iuda ⁊ ihrl̄m: ꝯgregabo omēs gētes: ⁊ deducā eas in vallē ioſaphat et diſceptabo cū eis ibi ſup ꝑplo meo ⁊ hereditate mea iſrł quos diſperſerūt ī nationibȝ: et terrā meā diuiſerūt ⁊ ſup ꝑplm meū miſerūt ſortē. Et poſuerūt puerū ī proſtibulū: et puellā vendiderūt pro vino ut biberent. Verū q̄d michi et vobis tyrus et ſydon ⁊ omīs tmīn⁹ paleſtinoꝝ? Nūquid ultionē vos reddetis michi? Et ſi ulciſcemini vos ꝯtra me: cito velociter reddā viciſſitudinē vobis ſuper caput vr̄m. Argentū enī meū ⁊ auꝝ tuliſtis: ⁊ deſiderabilia mea ⁊ pulcerrima intuliſtis ī delubra vr̄a. Et filios iuda et filios iheruſalē vēdidiſtis filijs grecoꝝ: ut lōge faceretis eos de finibȝ ſuis. Ecce ego ſuſcitabo eos de loco ī quo vēdidiſtis eos: ⁊ ꝯuertā retributionē vr̄am in caput vr̄m. Et vēdā filios vr̄os ⁊ filias vr̄as ī manibȝ filioꝝ iuda: ⁊ venūdabūt eos ſabeis gēti lōginque: q̄a dñs locut⁹ ē. Clamate hec ī gētibȝ: ſāctificate bellū: ſuſcitate robuſtos. Aſcēdāt accedāt: omēs viri bellatores. Cōcidite aratra vr̄a ī gladios: ⁊ ligones vr̄os in lāceas. Infirm⁹ dicat: q̄a ego fortis ſū. Erūpite et venite omēs gētes de circuitu: ⁊ ꝯgregamini. Ibi occūbere faciet dñs robuſtos tuos. Cōſurgāt et aſcendāt gētes ī vallē ioſaphat: q̄a ibi ſedebo ut iudicē omēs gētes ī circuitu. Mittite falces: q̄m maturauit meſſis. Venite ⁊ deſcendite: q̄a plenū eſt torcular. Exuberāt torcularia: q̄a multiplicata ē malicia eoꝝ. Populi ꝑpli ī valle ꝯciſionis: q̄a iuxta ē dies dñi in valle ꝯciſionis. Sol ⁊ luna obtenebrati ſūt: ⁊ ſtelle retraxerūt ſplēdorē ſuū. Et dñs de ſyon rugiet: ⁊ de iheruſalē dabit vocē ſuā. Et mouebūť celi ⁊ terra: ⁊ dñs ſpes ꝑpli ſui: ⁊ fortitudo filioꝝ iſrł. Et ſcietis q̄a ego dñs de⁹ veſter: habitās ī ſyon ī mōte ſācto meo. Et erit ihrl̄m ſancta: ⁊ alieni nō trāſibūt ꝑ eā āpli⁹. Et erit: ī die illa ſtillabūt mōtes dulcedinē et colles fluēt lacte. Et ꝑ omēs riuos iuda ibūt aque: ⁊ fōs de domo dñi egredietur: ⁊ irrigabit torrentē ſpinaꝝ. Egipt⁹ ī deſolatōnē erit: et ydumea ī deſertū ꝑditionis: pro eo ꝙ inique egerit ī filios iuda ⁊ effuderit ſāguinē innocentē ī terra ſua. Et iudea ī eternū habitabiť: et ihrl̄m ī generatōnē et generatōnē. Et mūdabo ſāguinē eoꝝ quē nō mūdaueram: ⁊ dñs cōmorabiť in ſyon. Explicit iohel ꝓpha. Incipit amos ꝓpheta. C. i.

Verba amos qui fuit in paſtoralibus thecue: que vidit ſuper iſrahel in diebꝫ ozie regis iuda et in diebus iheroboam filii ioas regis iſrl' ante duos annos terremotus. Et dixit. Dominus de ſyon rugiet: et de iheruſalē dabit vocē ſuā. Et luxerūt ſpecioſa paſtorū: et exſiccatus eſt vertex carmeli. Hec dicit dominus. Sup tribꝫ ſceleribus damaſci et ſup quatuoꝛ nō cōuertā eū: eo ꝙ triturauerunt in plauſtris ferreis galaad. Et mittā ignē in domū azahel. et deuorabit domos benadab. Et cōterā vectem damaſci. ⁊ diſperdā habitatorem de cāpo ydoli: ⁊ tenētem ſceptrum de domo voluptatis: ⁊ trāſferet̄ p̄plus ſyrie cirenen dicit dñs. Hec dicit dñs. Sup tribꝫ ſceleribꝫ gaze ⁊ ſuper q̄tuoꝛ non cōuertā eū: eo ꝙ trāſtulerit captiuitatē perfectā ut cōcluderet eā in ydumea. Et mittā ignē in murū gaze. et deuorabit edes eius: ⁊ diſperdā habitatorē de azoto et tenentē ſceptrū de aſcalone; et ↄuertā manū meā ſup accaron et ꝑibūt reliqui philiſtinoꝝ dicit dñs. Hec dicit dñs. Sup tribꝫ ſceleribꝫ tyri ⁊ ſup quatuoꝛ nō cōuertam eū: eo ꝙ cōcluſerit captiuitatē ꝑfectam in ydumea: et non ſint recordati federis fratrū. Et mittam ignē in murū tyri: et deuorabit edes eius. Hec dicit dñs. Sup tribꝫ ſceleribus edom ⁊ ſup quatuoꝛ nō cōuertā eū: eo ꝙ ꝑſecutꝰ ſit in gladio fratrē ſuū et violauerit miſericordiā eius: et tenuerit ultra furorem ſuū. ⁊ indignatōnē ſuā ſeruauerit uſqꝫ in finē. Mittam ignē in theman: ⁊ deuorabit edes boſre. Hec dicit dominꝰ. Sup tribꝫ ſceleribus filiorū āmon et ſuper quatuoꝛ non conuertam eum: eo ꝙ diſſecuerit pregnantes galaad. ad dilatādum terminū ſuū. Et ſuccendā ignem in muro rabbath ⁊ deuorabit edes eius: in ululatu in die belli et in turbine in die commotionis. Et ibit melchom in captiuitatem: ipſe et principes eius ſimul dicit dominus. c. ii.

Hec dicit dñs. Sup tribus ſceleribus moab et ſup quatuoꝛ non conuertam eū: eo ꝙ incenderit oſſa regis ydumee uſqꝫ ad cinerem. Et mittam ignem in moab ⁊ deuorabit edes carioth: ⁊ moriet̄ in ſonitu moab in clangore tube: ⁊ diſperdā iudicē de medio eius: et omnes principes eius interficiam cum eo dicit dñs. Hec dicit dñs. Sup tribus ſceleribus iuda ⁊ ſup quatuoꝛ non conuertam eū: eo ꝙ abiecerit legē dñi: et mādata eius nō cuſtodierit. Deceperūt enī eos ydola ſua: poſt que abierāt patres eoꝝ. Et mittā ignē in iudā: et deuorabit edes ~~in~~ iheruſalem. Hec dicit dñs. Sup tribus ſceleribus iſrl' ⁊ ſup quatuoꝛ nō conuertam eū: pro eo ꝙ vendiderit pro argento iuſtum: et pauperem pro calciamentis. Qui conterūt ſup puluerē terre capita pauperū et viā humiliū declināt: et filius ac pater eiꝰ ierūt ad puellā ut violarent nomē ſanctū meū: et ſuper veſtimentis pigneratis accubuerunt iuxta omne altare: ⁊ vinū damnatorū bibebāt in domo dei ſui. Ego aūt exterminaui amorreū a facie eorū: cuiꝰ altitudo cedroꝝ altitudo eius: et fortis ipſe quaſi quercus. Et cōtriui fructū eiꝰ deſuper: ⁊ radices eius ſubter. Ego ſum qui aſcendere vos feci de terra egipti: et eduxi vos in deſertū quadraginta annis. ut poſſideretis terrā amorrei: et ſuſcitaui de filiis veſtris in ꝓphetas et de iuuenibꝫ veſtris nazareos. Nunquid nō ita eſt filij iſrl' dicit dn̄s? Et propinabatis nazareis vinū: et ꝓphetis mandabatis dicentes: ne ꝓphetetis. Ecce ego ſtridebo ſubter vos: ſicut ſtridet plauſtrū onuſtum feno. Et peribit fuga a veloce: ⁊ fortis nō obtinebit virtutē ſuā; et robuſtus nō ſaluabit animā ſuā: Et tenēs arcū non ſtabit: ⁊ velox pedibꝫ ſuis nō ſaluabitur: et aſcenſor equi non ſaluabit animā ſuā: ⁊ robuſtꝰ corde inter fortes nudꝰ fugiet in die illa dicit dominus. c. iii.

Audite verbū qḋ locutus eſt dn̄s ſup vos filij iſrahel: ſup omnē cognationē quā eduxi de terra egipti dicens. Tantūmodo vos cognoui ex omībꝫ cognationibꝫ terre: idcirco viſitabo ſup vos omēs iniquitates veſtras. Nunquid ambulabūt duo pariter: niſi cōuenerit eis? Nunqḋ rugiet leo in ſaltu: niſi habuerit predam? Nūquid dabit catulus leonis vocem de cubili ſuo: niſi aliqḋ apprehēderit? Nunquid cadet auis in laqueū terre abſqꝫ aucupe? Nūqḋ auferetur laqueus de terra: anteqꝫ qḋ ceperit? Si clanget tuba in ciuitate: ⁊ ꝑplus non expauescet? Si erit malū in ciuitate: quod dn̄s non fecit? Quia nō faciet dn̄s deus verbū: niſi reuelauerit ſecretū ſuum ad ſeruos ſuos ꝓphetas. Leo rugiet: quis non timebit? Dominus deus locutꝰ eſt: quis nō ꝓphetabit? Auditū facite in edibꝫ azoti: et in edibus terre egipti: ⁊ dicite. Congregamini ſuper montes ſamarie: et videte inſanias ī medio eius multas: ⁊ calumniā patientes in penetralibus eiꝰ. Et neſcierūt facere rectū dicit dn̄s: theſaurizantes iniquitatē et rapinas in edibus ſuis. Propterea hec dicit dominus deus. Tribulabitur ⁊ circuietur terra: et detrahetur ex te fortitudo tua: ⁊ diripientur edes tue. Hec dicit dn̄s. Quomodo ſi eruat paſtor de ore leonis duo crura aut extremū auricule: ſic eruentur filij iſrl' q̄ habitant in ſamaria in plaga lectuli et in damaſci grabato. Audite ⁊ conteſtamini in domo iacob dicit dominus deus exercituū: quia in die cū viſitare cepero ꝑuaricationes iſrl' ſup eū viſitabo ⁊ ſup altaria bethel: ⁊ amputabuntur cornua altaris ⁊ cadent in terram. Et ꝑcutiā domū hyemalē cū domo eſtiua: ⁊ peribūt domꝰ eburnee: et diſſipabūtur edes multe dicit dn̄s. c. iiii.

Audite verbū hoc vacce pingues que eſtis in mōte ſamarie: que calumniā facitis egenis: et cōfringitis pauperes: Que dicitis dn̄is veſtris. afferte et bibemus. Iurauit dn̄s deus in ſancto ſuo: quia ecce dies venient ſup vos ⁊ leuabūt vos in cōtis: et reliquias veſtras in ollis feruentibꝫ. Et per aperturas exibitis altera contra alterā: et proiciemini in armon dicit dominus. Venite ad bethel et impie agite: ad galgalā: et multiplicate ꝑuaricatōnē. Et offerte mane victimas vr̄as: tribꝫ diebus decimas veſtras. Et ſacrificate de fermentato laudē: et vocate volūtarias oblatōnes ⁊ ānunciate. Sic enī voluiſtis filij iſrahel dicit dn̄s deꝰ. Vnde ⁊ ego dedi vobis ſtuporem dentiū in cunctis vrbibus veſtris: et indigentiā panū in omnibus locis vr̄is: et non eſtis reuerſi ad me dicit dominus. Ego quoqꝫ ꝓhibui a vobis ymbrem cū adhuc tres menſes ſupeſſent vſqꝫ ad meſſem: ⁊ plui ſup vnā ciuitatem: et ſuper alterā ciuitatem non plui. Pars vna cōpluta eſt: et pars ſuper quā nō plui aruit. Et venerunt due ⁊

tres ciuitates ad unā ciuitatē ut biberent aquā: ⁊ nō ſunt ſaciate: ⁊ non rediſtis ad me dicit dn̄s. Percuſſi vos in vento urente et in aurugine: multitudinē ortorū veſtroꝝ ⁊ vinearꝝ veſtrarū oliueta veſtra ⁊ ficeta vr̄a comedit eruca: et non rediſtis ad me dicit dominꝰ. Miſi in vos mortem in via egipti: percuſſi in gladio iuuenes vr̄os uſqꝫ ad captiuitatē equorꝝ veſtroꝝ: ⁊ aſcendere feci putredinē caſtroꝝ veſtroꝝ in nares veſtras: ⁊ nō rediſtis ad me dicit dominus. Subuerti vos ſicut ſubuertit deus ſodomā ⁊ gomorrā: ⁊ facti eſtis quaſi torris raptꝰ ab incendio: ⁊ non rediſtis ad me dicit dn̄s. Quapropter hec faciā tibi iſrl̄. Poſtqꝫ aūt hec fecero tibi: ꝑparare in occurſū dei tui iſrl̄. Quia ecce formās mōtes ⁊ creans ventum et ānunciās homini eloquium ſuum: faciens matutinam nebulam et gradiens ſuper excelſa terre: dominus deus exercituum nomen eiꝰ. c. v.

Audite verbū iſtud: quod ego leuo ſuꝑ vos planctū. Domus iſrl̄ cecidit: non adiciet ut reſurgat. Virgo iſrl̄ proiecta eſt in terrā ſuā: nō eſt qui ſuſcitet eā. Quia hec dicit dn̄s deus. Urbs de qua egrediebātur mille relinquētur in ea centum: ⁊ de qua egrediebātur centū relinquent̄ in ea decem in domo iſrl̄: quia hec dicit dn̄s deus domui iſrahel. Querite me et viuetis: ⁊ nolite querere bethel. In galgala nolite intrare ⁊ in berſabee non tranſibitis: quia galgala captiua ducetur: et bethel erit inutilis. Querite dominū ⁊ viuite: ne forte comburatur ut ignis domus ioſeph: et deuorabit et nō erit q̄ extinguat bethel. Qui conuertitis in abſinthiū iudiciū: ⁊ iuſticiam in terra relinquitis: facientē arcturum et orionē et conuertentē in mane tenebras: ⁊ diē nocte mutantē. Qui vocat aquas maris et effundit eas ſuꝑ faciem terre: dn̄s nomē eſt eius. Qui ſubridet vaſtitatē ſuꝑ robuſtū: et depopulationē ſuꝑ potentem affert. Odio habuerūt corripientē in porta: ⁊ loquentem perfecte abominati ſunt. Idcirco pro eo ꝙ diripiebatis pauperem ⁊ predam electam tollebatis ab eo: domos quadro lapide edificabitis: ⁊ non habitabitis in eis. Vineas ″plātabitis ″amantiſſimas ⁊ nō bibetis vinū earū: quia cognoui multa ſcelera veſtra: et fortia peccata vr̄a. Hoſtes iuſti accipientes munus: ⁊ pauperes ″deprimētes ″in porta. Ideo prudens in tp̄e illo tacebit: quia tempus malū eſt. Querite bonum ⁊ nō malū ut viuatis: ⁊ erit dn̄s deus exercituū vobiſcum ſicut dixiſtis. Odite malū et diligite bonū: ⁊ conſtituite in porta iudiciū: ſi forte miſereat̄ dn̄s deus exercituum reliquijs ioſeph. Propterea hec dicit dn̄s: deus exercituum dominator. In oīibus plateis planctus: et in cunctis que foris ſunt dicetur ve ve. Et vocabūt agricolam ad luctū: et ad planctū eos qui ſciunt plangere. Et in oīibꝫ vijs erit plāctꝰ: quia pertrāſibo in medio tui dicit dominus. Ve deſiderantibꝫ diē dn̄i. Ut quid eā vobis? Dies dn̄i iſta tenebre et non lux. Quomodo ſi fugiat vir a facie leonis et occurrat ei urſus: et ingrediatur domum et innitatur manu ſua ſuꝑ parietē: et mordeat eū coluber. Nūquid nō tenebre dies dn̄i ⁊ nō lux: et caligo ⁊ non ſplendor in ea? Odi et proieci feſtiuitates veſtras: et nō capiam odorem cetuū veſtroꝝ. Qd̄ ſi obtuleritis michi olocauſtomata et munera vr̄a nō ſuſcipiā: et vota pinguiū veſtrorū non reſpiciā. Aufer a me tumultū carminū tuoꝝ: et cātica lire tue non audiā. Et reuelabit̄ quaſi aqua iudiciū: ⁊ iuſticia quaſi torrens fortis. Nunquid hoſtias ⁊ ſacrificiū obtuliſtis michi in deſerto quadraginta annis domꝰ iſrl̄? Et portaſtis tabernaculū moloch deo vr̄o: ⁊ ymaginē ydolorū vr̄oꝝ· ſidus dei vr̄i (rempha: figuras) q̄ feciſtis vobis adorare eas: Et migrare vos faciā trās damaſcū dixit dn̄s: deꝰ exercituū nomen eius. c. vi.

Ve vobis qui opulēti eſtis ī ſyon et ꝯfiditis in mōte ſamarie: optimates capita populoꝝ: ingredientes pompatice domū iſrl̄. Tranſite in chalanne ⁊ videte: et ite inde ī emath magnam et deſcendite in geth paleſtinorum ⁊ ad optima que q; regna horū: ſi latior terminus eoꝝ termino vr̄o eſt. Qui ſeparati eſtis ī diē malū: et appropinquatis ſolio iniquitatis. Qui dormitis in lectis eburneis: et laſciuitis ī ſtratis vr̄is. Qui comeditis agnū de grege· ⁊ vitulos de medio armēti: qui canitis ad vocē pſalterij. Sicut dauid putauerūt ſe habere vaſa cātici: bibentes in phialis vinū· ⁊ optimo vnguento deliburi: ⁊ nichil patiebātur ſuꝑ cōtritione ioſeph. Quapropter nūc migrabūt in capite trāſmigrantiū: et auferet̄ factio laſciuientiū. Iurauit dn̄s deus in anima ſua: dicit dn̄s deus exercituū. Deteſtor ego ſuꝑbiā iacob: et domos eius odi: ⁊ tradā ciuitatē cum habitatoribꝫ ſuis. Quod ſi reliqui fuerint decē viri in domo vna: ⁊ ipi morientur. Et tollet eū ꝓpinquus ſuus ⁊ cōburet eū ut efferat oſſa de domo: ⁊ dicet ei qui in penetralibꝫ domꝰ eſt. Nunquid adhuc eſt penes te? Et reſpondebit. Finis eſt. Et dicet ei. Tace: et non recorderis nominis dn̄i. Quia ecce dominus mādauit: et ꝑcutiet domū maiorem ruinis: et domū minorē ſciſſionibus. Nunquid currere queunt in petris equi: aut arari poteſt in bubalis? Quoniā conuertiſtis in amaritudinē iudiciū et fructū iuſticie in abſinthiū: qui letamini ī nichili: qui dicitis. Nunquid nō in fortitudine noſtra aſſumſimus nobis cornua? Ecce enī ſuſcitabo ſuꝑ vos domꝰ iſrl̄ dicit dn̄s deꝰ exercituū gentē: et ꝯteret vos ab introitu emath uſq; ad torrentē deſerti. c. vii.

Hec oſtendit michi dn̄s deus. Et ecce fictor locuſte in prīcipio germinantiū ſerotini ymbris: ⁊ ecce ſerotinus poſt tonſorē regis. Et factū eſt cū cōſummaſſet comedere herbā terre dixi. Domine deus propitius eſto obſecro. Quis ſuſcitabit iacob quia paruulus eſt? Miſertus eſt dn̄s ſuꝑ hoc. Nō erit dixit dn̄s. Hec oſtendit michi dn̄s deus: Et ecce vocauit iudiciū ad ignem dn̄s deus: et deuorauit abiſſū multā ⁊ comedit ſimul partē. Et dixi. Domine deus quieſce obſecro. Quis ſuſcitabit iacob quia paruulꝰ eſt? Miſertus eſt dn̄s ſuper hoc. Sed et iſtud nō erit dixit dn̄s deꝰ. Hec oſtendit michi dn̄s deus: Et ecce dn̄s ſtans ſuper murū litum: et in manu eius trulla cementarij. Et dixit dn̄s ad me. Quid tu vides amos? Et dixi. Trullā cementarij. Et dixit dn̄s. Ecce ego ponā trullam in medio pp̄li mei iſrahel. Nō adiciam vltra ſuꝑ inducere eū: et demolientur excelſa ydoli et ſanctificationes iſrl̄ deſolabūtur: et conſurgā ſuꝑ domū iheroboam in gladio. Et miſit amaſias ſacerdos bethel ad iheroboā regem iſrahel dicens. Rebellauit ꝯtra te amos in medio domus iſrl̄. Non poterit terra ſuſtinere vniūſos ſermones eius. Hec enī dicit amos. In gladio morieť iheroboā: ⁊ iſrł captiuus migrabit de terra ſua. Et dixit amaſias ad amos. Qui vides gradere: fuge in terram iuda et comede ibi panem et ꝓpherabis ibi: et in bethel nō adicies vltra vt ꝓpheres: quia ſanctificatio regis eſt et dom⁹ regni eſt. Reſpōditq; amos: ⁊ dixit ad amaſiam. Nō ſum propheta ⁊ non ſum filius prophete: ſed armentarius ego ſum vellicans ſicomoros. Et tulit me dñs deus cū ſequerer gregē: ⁊ dixit dñs ad me. Vade propheta ad ꝓplm meū iſrł. Et nūc audi verbū dñi. Tu dicis nō ꝓpherabis ſuꝑ iſrł: et nō ſtillabis ſuꝑ domū ydoli. Propter hoc hec dicit dñs. Vxor tua ī ciuitate fornicabiť: ⁊ filij tui ⁊ filie tue ī gladio cadēt: ⁊ hum⁹ tua funiclo metieť. Et tu ī terra polluta morieris: ⁊ iſrł captiu⁹ migrabit de terra ſua. c. viii.

Hec oſtendit michi dñs deus: Et ecce vncinus pomorū. Et dixit. Quid tu vides amos? Et dixi. Vncinum pomoꝝ. Et dixit dñs ad me. Venit finis ſuꝑ ꝓplm meū iſrł. Nō adiciam vltra vt ꝑtrāſeam eū. Et ſtridebūt cardines templi in die illa dicit dñs deus. Multi morientur: in omī loco proicietur ſilentiū. Audite hoc qui cōteritis pauperē: ⁊ deficere facitis egenos terre dicentes. Quādo trāſibit meſſis et venūdabimus merces: ⁊ ſabbatum et aperiemus frumentū: vt imminuamus mēſurā et augeam⁹ ſiclū et ſupponamus ſtateras doloſas: vt poſſideamus in argento egenos ⁊ pauperes pro calciamētis ⁊ quiſquilias frumenti vendam⁹? Iurauit dñs in ſuꝑbiā iacob: ſi oblit⁹ fuero vſq; ad finē omnia opera eoꝝ. Numqd ſuꝑ iſto nō cōmouebiť terra: et lugebit omnis habitator eius? Et aſcendet quaſi fluui⁹ vniūſus: et eicietur ⁊ defluet quaſi riu⁹ egipti. Et erit in die illa dicit dñs: occidet ſol meridie: et tenebreſcere faciā terram in die luminis. Et ꝯuertā feſtiuitates vr̄as in luctū: ⁊ omīa cātica vr̄a in planctū. Et inducā ſuꝑ omē dorſum veſtrum ſaccum: ⁊ ſuper omne caput caluiciū. Et ponā eum quaſi luctum vnigeniti: ⁊ nouiſſima eius quaſi diē amarū. Ecce dies veniunt dicit dñs ⁊ emittā famem ī terram: nō famem panis neq; ſitim aque: ſed audiendi verbum dñi. Et cōmouebūť a mari vſq; ad mare: ⁊ ab aquilone vſq; ad orientem circuibūt querentes verbū dñi: et non inuenient. In die illa deficiēt virgines pulchre et adoleſcentes ī ſiti q̄ iurāt in delicto ſamarie ⁊ dicunt. Viuit de⁹ tu⁹ dan: et viuit via berſabee. Et cadent: et non reſurgent vltra. c. ix.

Vidi dñm ſtantem ſuꝑ altare. Et dixit. Percute cardinē: et cōmoueātur ſuꝑliminaria. Auaricia enī in capite omniū: et nouiſſimū eoꝝ in gladio interficiam. Non erit fuga eis. Fugiet: et nō ſaluabiť ex eis qui fugerit. Si deſcenderint vſq; ad infernum inde manus mea educet eos: ⁊ ſi aſcenderint vſq; in celum inde detrahā eos. Et ſi abſcōditi fuerint in vertice carmeli inde ſcrutans auferā eos: ⁊ ſi celauerint ſe ab oculis meis in profundum maris: ibi mādabo ſerpenti ⁊ mordebit eos. Et ſi abierint in captiuitatem corā inimicis ſuis ibi mandabo gladio et occidet eos: et ponā oculos meos ſuꝑ eos in malū et non in bonū. Et dñs deus exercituū qui tāgit terrā et tabeſcit: et lugebunt omēs habitantes ī ea. Et aſcendet ſicut riuus omīs:

et defluet ſicut fluuius egipti. Qui edificat in celo aſcenſionem ſuam: ⁊ faſciculum ſuum ſuper terram fundauit. Qui vocat aquas maris: et effundit eas ſuper faciem terre. Dominus nomen eius. Nunquid non ut filiȷ ethiopum vos eſtis michi filiȷ iſrahel ait dominus? Nunquid non iſrahel aſcendere feci de terra egipti: et paleſtinos de capadocia. et ſyros de cyrene? Ecce oculi domini dei ſuper regnum peccans: ⁊ conteram illud a facie terre. Veruntamen conterens non cōteram domū iacob dicit dominus. Ecce enī "mandabo" ego: ⁊ cōcutiā in omnibus gentibus domū iſrl' ſicut cōcutitur triticū in cribro: et non cadet lapillus ſuper terrā. In gladio morientur omnes peccatores ppli mei: qui dicūt non appropinquabit: ⁊ nō veniet ſuper nos malū. In die illa ſuſcitabo tabernaculū dauid quod cecidit: et reedificabo aperturas murorum eius: et ea que corruerant inſtaurabo. Et reedificabo eū ſicut in diebus antiquis: ut poſſideant reliquias ydumee et omnes nationes: eo ꝙ inuocatum ſit nomē meū ſuper eos dicit dominus faciens hec. Ecce dies veniunt dicit dominus: et comprehendet arator meſſorem: ⁊ calcator uue mittentem ſemen. Et ſtillabunt montes dulcedinem: et omnes colles culti erunt. Et conuertā captiuitatem populi mei iſrahel: ⁊ edificabūt ciuitates deſertas ⁊ inhabitabunt: et plantabunt vineas et bibent vinum earum: et facient ortus et comedent fructus eorum. Et plantabo eos ſuper humum ſuam: et non euellam eos ultra de terra ſua quam dedi eis: dicit dominus deus tuus.

Viſio abdie. Hec dicit dñs deꝰ ad edom. Auditū audiuimꝰ a dño: et legatū ad gentes miſit. Surgite: et cōſurgamus aduerſus eū in pliū. Ecce paruulū dedi te in gentibꝫ: Contemptibilis tu es valde. Suꝑbia cordis tui extulit te habitātem in ſciſſuris petrarū: exaltātem ſoliū tuū. Qui dicis ī corde tuo. Quis detrahet me ī terrā? Si exaltatꝰ fueris ut aquila: et ſi inter ſidera poſueris nidum tuū: inde detraham te dicit dñs. Si fures introiſſent ad te. ſi latrones per noctem: quomodo conticuiſſes? Nonne furati eſſent ſufficientia ſibi? Si vindemiatores introiſſent ad te: nūquid ſaltem racemos reliquiſſent tibi? Quomodo ſcrutati ſunt eſau: Inueſtigauerūt abſcōdita eius? Vſqꝫ ad terminū emiſerūt te: omnes viri federis tui illuſerūt tibi. Inualuerunt adūſum te viri pacis tue. Qui comedūt tecū ponēt inſidias ſubter te. Nō eſt prudentia in eo. Nūquid nō in die illa dicit dñs perdā ſapientes de ydumea: ⁊ prudētiā de mōte eſau? Et timebūt fortes tui a meridie: ut intereat vir de monte eſau: propter interfectionem et ꝓpter iniquitatē in fratrē tuū iacob. Operiet te cōfuſio: et peribis in eternū. In die cū ſtares aduerſus eū quando capiebāt alieni exercitū eius ⁊ extranei ingrediebātur portas eiꝰ ⁊ ſuꝑ ihrlm mittebant ſortem: tu quoqꝫ eras quaſi unus ex eis. Et non deſpicies in die fratris tui: in die peregrinationis eius. Et non letaberis ſuper filios iuda in die perditionis eorū: ⁊ non magnificabis os tuū in die anguſtie. Neqꝫ ingredieris portā ppli mei ī die ruine eorum:

neq; deſpicies ⁊ tu in malis eiꝰ in die vaſtitatis illiꝰ. Et nō emitteris adūſus exercitū eiꝰ in die vaſtitatis illiꝰ: neq; ſtabis ī exitibꝫ ut interficias eos q̄ fugerint. Et nō cōcludes reliquos eiꝰ ī die tribulationis: q̄m̄ iuxta ē dies dn̄i ſuper oīnes gentes. Sicut feciſti fiet tibi: retributionē tuā ↄuertam ī caput tuū. Quomō enī bibiſti ſuꝑ mōtem ſanctū meū· bibēt oīnes gentes iugiter: ⁊ bibēt ⁊ abſorbēt: ⁊ erūt q̄ſi nō ſint. Et in mōte ſyon erit ſaluatio: et erit ſācta. Et poſſidebit domꝰ iacob eos q̄ ſe poſſederāt. Et erit domꝰ iacob ignis: ⁊ domus ioſeph flāma: ⁊ domꝰ eſau ſtipula. Et ſuccendētur in eis et deuorabūt eos: ⁊ nō erūt reliquie domꝰ eſau: q̄a dn̄s locutꝰ ē. Et hereditabūt hij q̄ ad auſtrū ſunt montē eſau: et q̄ in cāpeſtribꝫ philiſtijm: ⁊ poſſidebūt regionē ephraim ⁊ regionē ſamarie. Et beniamin poſſidebit galaad: ⁊ trāſmigratio exercitꝰ huiꝰ filioꝝ iſrl' omnia loca chananeoꝝ uſq; ad ſareptā: ⁊ trāſmigratio ih̄rlm q̄ in boſſoro ē poſſidebit ciuitates auſtri. Et aſcendēt ſaluatores in mōtem ſyon iudicare mōtem eſau: et erit domino regnum. Explicit abdi ꝓpheta: Incipit ionas ꝓpheta. C. 1.

ET factū eſt verbū domini ad ionā filiū amathi dicēs. Surge. et vade in niniuen ciuitatē grandē· et predica in ea· q̄a aſcendit malicia eiꝰ corā me. Et ſurrexit ionas: ut fugeret in tharſis a facie dn̄i. Et deſcendit ioppē: et inuenit nauem euntē in tharſis. Et dedit naulū eius: et deſcendit in eā ut iret cū eis in tharſis a facie dn̄i. Dominus autem miſit ventū magnū in mare: et facta eſt tēpeſtas magna in mari: et nauis periclitabat̄ cōteri. Et timuerūt naute: et clamauerūt viri ad deū ſuū: et miſerunt vaſa que erāt ī naui in mare: ut alleuiaret̄ ab eis. Et ionas deſcendit ad interiora nauis: ⁊ dormiebat ſopore graui. Et acceſſit ad eū gubernator: et dixit ei. Quid tu ſopore deprimeris? Surge inuoca deū tuū: ſi forte recogitet deus de nobis ⁊ nō pereamus. Et dixit vir ad collegā ſuū. Venite ⁊ mittamus ſortes: et ſciamus quare hoc malū ſit nobis. Et miſerūt ſortes: ⁊ cecidit ſors ſuper ionam. Et dixerūt ad eum. Indica nobis cuiꝰ cauſa malū iſtud ſit nobis. Q̄d eſt opus tuū q̄ terra tua: et quo vadis vel ex quo pp̄lo tu es? Et dixit ad eos. Hebreus ego ſum: ⁊ dn̄m deū celi ego timeo qui fecit mare et aridā. Et timuerūt viri timore magno: ⁊ dixerunt ad eū. Quid hoc feciſti? Cognouerūt enī viri q̄ a facie domini fugeret: quia indicauerat eis ionas. Et dixerūt ad eum. Quid faciemus tibi: et ceſſabit mare a nobis? Quia mare ibat et intumeſcebat. Et dixit ad eos. Tollite me ⁊ mittite ī mare: et ceſſabit mare a vobis. Scio enī ego: quoniā ꝓpter me tempeſtas hec grādis venit ſuꝑ vos. Et remigabāt viri ut reuerterent̄ ad aridā ⁊ nō valebant: q̄a mare ibat et intumeſcebat ſuper eos. Et clamauerūt ad dn̄m: ⁊ dixerūt. Queſumꝰ dn̄e ne pereamꝰ ī anima viri iſtiꝰ: et ne des ſuꝑ nos ſanguinē innocentē: q̄a tu dn̄e ſicut voluiſti feciſti. Et tulerūt ionā et miſerūt ī mare: ⁊ ſtetit mare a feruore ſuo. Et timuerūt viri timore magno dn̄m: et immolauerūt hoſtias dn̄o: ⁊ vouerūt vota. c. ii.

Et preparauit dn̄s piſcem grandem: ut deglutiret ionā. Et erat

Cū ionas in thars incipit fuit ex toto ib ionas in ventre piſcis tribꝫ diebus et tribus noctibus. Et orauit ionas ad dñm deū ſuū de vētre piſcis. Et dixit. Clamaui de tribulatione mea ad dominū: ⁊ exaudiuit me. De ventre inferi clamaui: et exaudiſti vocē meā. Et proieciſti me in ꝓfundū in corde maris: ⁊ flumen circūdedit me. Omnes gurgites tui et fluctꝰ tui ſuꝑ me trāſierūt. Et ego dixi. Abiectus ſum a ꝯſpectu oculoꝝ tuoꝝ. Verūtamē rurſus videbo templū ſanctū tuū. Circūdederūt me aque uſqꝫ ad animā: abiſſus vallauit me: pelagus operuit caput meum. Ad extrema mōtiū deſcendi: terre vectes ꝯcluſerūt me in eternū: et ſubleuabis de corruptione vitā meam dñe deus meꝰ. Cum anguſtiaret̄ in me anima mea dñi recordatꝰ ſum: ut veniat ad te oratō mea ad tēplū ſāctū tuū. Qui cuſtodiūt vanitates: fruſtra miſericordiā ſuā derelinquūt. Ego aūt in voce laudis immolabo tibi: quecūqꝫ voui reddā ꝓ ſalute dño. Et dixit dñs piſci: ⁊ euomuit ionā in aridā. c. iii.

meā

Et factū eſt verbū dñi ad ionam ſecūdo dicens. Surge et vade ad niniuē ciuitatē magnā: ⁊ p̄dica in ea predicationē quā ego loquor ad te. Et ſurrexit ionas: ⁊ abijt in niniuē iuxta verbū dñi. Et niniue erat ciuitas magna itinere dieꝝ triū. Et cepit ionas introire ciuitatē itinere diei unꝰ: ⁊ clamauit et dixit. Adhuc quadraginta dies: ⁊ niniue ſubūtetur. Et crediderūt viri niniuite in dño: et p̄dicauerūt ieiunium: ⁊ veſtiti ſunt ſaccis a maiore uſqꝫ ad minorē. Et ꝑuenit verbū ad regem niniue. Et ſurrexit de ſolio ſuo: et abiecit veſtimētū ſuū a ſe et indutꝰ eſt ſacco ⁊ ſedit in cinere: ⁊ clamauit ⁊ dixit in niniue ex ore regis et prīcipū eius dicens. Homines et iumēta ⁊ boues ⁊ pecora nō guſtent quicq̄ꝫ nec paſcant̄ et aquā non bibāt: ⁊ operiātur ſaccis homines ⁊ iumēta clamēt ad dñm in fortitudine: et ꝯuertat̄ vir a via ſua mala et ab iniquitate que eſt in manibꝫ eoꝝ. Quis ſcit ſi ꝯūtatur ⁊ ignoſcat deus ⁊ reuertat̄ a furore ire ſue: et nō peribimꝰ? Et vidit deꝰ opera eoꝝ q̄a ꝯuerſi ſunt de via ſua mala: et miſertꝰ eſt deꝰ ſuꝑ maliciā quā locutꝰ fuerat ut faceret eis: et nō fecit. c. iiii.

Et afflictus eſt ionas afflictione magna: et iratꝰ eſt ⁊ orauit ad dñm et dixit. Obſecro dñe: nunquid non hoc eſt verbū meū cū adhuc eſſem in terra mea? Propter hoc p̄occupaui ut fugerem in tharſis. Scio enī quia tu deus clemēs ⁊ miſericors es: patiēs et multe miſerationis ⁊ ignoſcens ſuper malicia. Et nūc dñe tolle queſo animā meā a me: quia melior ē michi mors q̄ꝫ vita. Et dixit dñs. Putaſne bene iraſcaris tu? Et egreſſus eſt ionas de ciuitate: ⁊ ſedit ꝯtra oriētem ciuitatis. Et ſibimet fecit umbraculū ibi: et ſedebat ſubter illud in umbra: donec videret quid accideret ciuitati. Et p̄parauit dñs deꝰ ederam: ⁊ aſcendit ſuꝑ caput ione ut eſſet umbra ſuꝑ caput eius: et protegeret eū. Laborauerat enī. Et letatus eſt ionas ſuꝑ edera leticia magna. Et parauit deus vermem aſcenſu diluculi in craſtinū: ⁊ ꝑcuſſit ederā ⁊ exaruit. Et cū ortus fuiſſet ſol p̄cepit dominus vento calido et urenti: et ꝑcuſſit ſol ſuꝑ caput ione: ⁊ eſtuabat. Et petiuit anime ſue ut moreretur. Et dixit. Meliꝰ eſt michi mori q̄ꝫ viuere. Et dixit dñs ad ionam. Putaſne bene iraſceris tu ſuꝑ ederam? Et dixit. Bene iraſcor ego uſqꝫ ad mortem. Et dixit dominus. Tu doles ſuꝑ edera in qua non laboraſti neqꝫ feciſti ut creſceret: que ſub una nocte nata eſt ⁊ ſub una nocte periȷt: et ego nō parcam niniue ciuitati magne: in qua ſunt plus q̄ȝ centūuiginti milia hominum: qui neſciunt quid ſit inter dexteram ⁊ ſiniſtrā ſuam et iumenta multa?

Explicit ionas ꝓphta. Incipit micheas ꝓpha. c. i.

Verbū dn̄i qd̄ factū ē ad micheam moraſtiten in diebus ioathan achaz ⁊ ezechie regū iuda: qd̄ uidit ſuꝑ ſamariā et iheruſalē. Audite ꝑpli oīes: et attendat terra ⁊ plenitudo eiꝰ: et ſit dn̄s deꝰ uobis in teſtem: dn̄s de tēplo ſancto ſuo. Quia ecce dn̄s egredietˀ de loco ſuo: et deſcendet ⁊ calcabit ſuper excelſa terre. Et cōſumētur mōtes ſubtus eū: et ualles ſcindentˀ ſicut cera a facie ignis: ſicut aque que decurrūt in preceps. In ſcelere iacob omne iſtud: ⁊ in peccatis domꝰ iſrl̄. Quod ſcelus iacob? Nōne ſamaria? Et que excelſa iude? Nōne ihr̄lm? Et ponā ſamariā quaſi aceruum lapidū ī agro cū plātatˀ uinea: et detrahā in uallē lapides eiꝰ. Et fundamenta eiꝰ reuelabo: ⁊ oīa ſculptilia eius cōcidentˀ. Et oīes mercedes eius igne cōburentˀ: ⁊ oīa ydola eiꝰ ponā in perditionē quia de mercedibus meretricis cōgregata ſunt: ⁊ uſqꝫ ad mercedē meretricis reuertentˀ. Suꝑ hoc plāgā et ululabo: uadā ſpoliatꝰ et nudus. Faciā planctū velut draconū: et luctū quaſi ſtruthionū. Quia deſperata eſt plaga eiꝰ: quia uenit uſqꝫ ad iudā: tetigit portā ꝑpli mei uſqꝫ ad iheruſalē. In geth nolite ānūciare: lacrimis ne ploretis. In domo pulueris puluere vos cōſpergite: ⁊ trāſite uobis habitatio pulcra: confuſa ignominia. Non eſt egreſſa que habitat in exitu. Planctū domꝰ vicina accipiet ex uobis q̄ ſteterit ſibimet: q̄a infirmata eſt in bonum que habitat in amaritudinibus. Quia deſcendit malū a dn̄o in portā iheruſalē: tumultꝰ quadrige ſtuporis habitanti lachis. Principium peccati eſt filie ſyon: quia in te inuenta ſunt ſcelera iſrahel. Propterea dabit emiſſarios ſuper hereditatē geth: domus mendaciȷ in deceptionem regibus iſrahel. Adhuc heredem adducam tibi que habitas in mareſa: uſqꝫ odollā ueniet gloria iſrahel. Decaluare ⁊ tondere ſuper filios deliciarum tuarum: dilata caluicium tuum ſicut aquila: quoniā captiui ducti ſunt ex te. c. ii.

Ve qui cogitatis inutile: et operamini malū in cubilibꝫ ur̄is. In luce matutina faciūt illud: quoniam contra dominū eſt manꝰ eoꝝ. Et concupierūt agros et uiolēter tulerūt ⁊ rapuerūt domos: et calūniabātur virū et domū eius: virū ⁊ hereditatē eiꝰ. Idcirco hec dicit dn̄s. Ecce ego cogito ſuper familiā iſtā malū unde nō auferetis colla ur̄a: et nō ābulabitis ſuperbi: quoniā tempꝰ peſſimū eſt. In die illa ſumetˀ ſuꝑ vos parabola: ⁊ cātabitur cāticū cū ſuauitate dicentiū. De populatione vaſtati ſumꝰ. Pars ꝑpli mei cōmutata eſt. Quomō recedet a me: cū reuertatˀ q̄ regiones nr̄as diuidat. Propter hoc nō erit tibi mittens funiculū ſortis ī cetu dn̄i iſrahel. Ne loquamini loquētes. Nō ſtillabit ſuper iſtos: nō cōprehendet cōfuſio. Dicit domus iacob. Nūquid abreuiatꝰ eſt ſpiritus dn̄i: aut tales ſunt cogitationes eiꝰ? Nōne verba mea bona ſunt cū eo qui recte graditur? Et econtrario ꝑplus meus in adūſariū ↄſurrexit. De-ſup tunicam palliū ſuſtuliſtis:et eos qui tranſiebāt ſimpliciter ↄuertiſtis in bellum. Mulieres ꝑpli mei eieciſtis de domo deliciaꝝ ſuaꝝ:a paruulis eaꝝ tuliſtis laudē meā in ꝑpetuū. Surgite ⁊ ite: quia nō habetis hic requiē. Propter immūdiciā eius corrūpet͛ putredine peſſima. Vtinā non eſſem vir habēs ſpiritū:⁊ mēdaciū potius loquerer. Stillabo tibi in vinū et in ebrietatē:et erit ſup quē ſtillat͛ ꝑplus iſte. Cōgregatione cōgregabo iacob totū te:in vnū cōducā reliquias iſrl'. Pariter ponā illū quaſi gregē in ouili:q̄ſi pecꝰ in medio caulaꝝ. Tumultuabūtur a multitudine hominū. Aſcendet enī pādēs iter āte eos. Diuidet ⁊ trāſibūt portā:⁊ egredient͛ per eā. Et tranſibit rex eoꝝ corā eis:et dominus in capite eorū. c. iii.

Et dixi. Audite principes iacob: et duces domus iſrl'. Nūquid nō vrm̄ eſt ſcire iudiciū · q̄ odio habetis bonū et diligitis malū:q̄ violēter tollitis pelles eoꝝ de-ſup eis ⁊ carnem eoꝝ de-ſup oſſibꝫ eoꝝ? Qui comederūt carnē ꝑpli mei ⁊ pellē eoꝝ deſup excoriauerūt:⁊ oſſa eoꝝ cōfregerūt:et cōciderunt ſicut in lebete ⁊ q̄ſi carnē ī medio olle. Tūc clamabūt ad dn̄m et non exaudiet eos:⁊ abſcōdet faciē ſuā ab eis in tp̄e illo:ſicut nequiter egerūt ī adinuentionibꝫ ſuis. Hec dicit dn̄s ſuper prophetas qui ſeducūt ꝑplm meū:qui mordēt dentibꝫ ſuis ⁊ predicāt pacem. Et ſi quis non dederit in ore eoꝝ quippiam:ſanctificāt ſup eū ꝑliū. Propterea nox vobis pro viſione erit:et tenebre vobis pro diuinatōne. Et occumbet ſol ſup ꝓphetas:⁊ obtenebrabitur ſup eos dies. Et cōfundent͛ qui vident viſiones:et ↄfundētur diuini. Et operient vultus ſuos oēs: quia nō eſt reſpōſum dei. Veruntamē ego repletꝰ ſum fortitudine ſpiritꝰ dn̄i·iudicio et virtute:ut annūciem iacob ſcelꝰ ſuū:⁊ iſrl' peccatū ſuū. Audite hoc principes domꝰ iacob et iudices domus iſrl':qui abominamini iudiciū·et oīa recta ꝑuertitis. Qui edificatis ſyon ī ſanguinibus:et iheruſalē ī iniquitate. Principes eiꝰ in muneribꝫ iudicabāt: et ſacerdotes eiꝰ in mercede docebāt. Et prophete eiꝰ in pecunia diuinabāt:et ſup dn̄m requieſcebāt dicentes. Nūquid nō dn̄s in medio nr̄m? Non veniet ſuper nos mala. Propter hoc cauſa veſtri ſyon quaſi ager arabit͛:et iheruſalē quaſi aceruus lapidū erit:et mōs templi in excelſa ſiluarum. c. iiii.

Et erit in nouiſſimo dierū·erit mons domus dn̄i ꝑparatus in vertice mōtiū:et ſublimis ſup colles. Et fluēt ad eū ꝑpli:⁊ ꝓperabūt gentes multe et dicent. Venite aſcendamꝰ ad mōtem dn̄i:et ad domū dei iacob. Et docebit nos de viis ſuis:et ibimꝰ in ſemitis eius. Quia de ſyon egredietur lex:⁊ verbū dn̄i de ihr'lm. Et iudicabit inter ꝑplos multos:⁊ corripiet gentes fortes uſq; in longinquū. Et cōcidēt gladios ſuos in vomeres:et haſtas ſuas in ligones. Nō ſumet gens aduerſum gentē gladiū:et nō diſcent vltra belligerare. Et ſedebit vir ſubtus vineā ſuā et ſubtus ficū ſuā:⁊ nō erit qui deterreat:q̄a os dn̄i exercituū locutū ē. Quia oēs ꝑpli ābulabūt vnuſquiſq; in nomine dei ſui: nos aūt ābulabimꝰ in nomine dn̄i dei nr̄i in eternū ⁊ vltra. In die illa dicit dn̄s ↄgregabo claudicātem: et eā quam eiecerā colligā:⁊ quam afflixerā cōſolabor. Et ponā claudicātē in reliquias: et eā que laborauerat in gentē robustā. Et regnabit dn̄s super eos in mōte syon: ex hoc nūc ⁊ usq; in eternū. Et tu turris gregis nebulosa filia syon usq; ad te veniet: et veniet potestas prima regnū filie ihr̄lm. Nūc quare merore cōtraheris? Numqd rex nō est tibi· aut consiliari⁹ tuus periit: quia cōprehendit te dolor sicut parturientē? Dole ⁊ satage filia syon quasi parturiens: q̄a nūc egredieris de ciuitate· ⁊ habitabis in regione: ⁊ venies usq; ad babilonē. Ibi liberaberis: ibi redimet te dn̄s de manu inimicorum tuor̄. Et nūc cōgregate sūt sup te gentes multe: que dicūt lapidet̄: ⁊ aspiciat i syon oculus noster. Ipi aūt nō ꝯgnouerunt cogitationes dn̄i: et nō intellexerūt ꝯsiliū ei⁹: q̄a cōgregauit eos q̄si fenū aree. Surge et tritura filia syon: q̄a cornu tuū ponā ferreū: ⁊ vngłas tuas ponam ereas. Et cōminues ppłos mltos: ⁊ interficies dn̄o rapinas eor̄: ⁊ fortitudinē eor̄ dn̄o uniūse terre. c. v.

Nūc vastaberis filia latronis. Obsidionē posuerūt sup nos: in virga percutient maxillā iudicis isrl'. Et tu bethleem effrata: paruul⁹ es in milibus iuda. Ex te michi egrediet̄ qui sit dn̄ator in isrl': et egressus ei⁹ ab inicio a diebꝫ eternitatis. Propter hoc dabit eos usq; ad temp⁹: in quo parturiēs pariet. Reliquie fratrū ei⁹ ꝯuertent̄ ad filios isrl'. Et stabit et pascet in fortitudine dn̄i: i sublimitate nominis dn̄i dei sui. Et ꝯuertent̄: quia nūc magnificabit̄ usq; ad terminos terre. Et erit iste pax assirius cū venerit in terrā nostrā: ⁊ quādo calcauerit in domibus nr̄is. Et suscitabim⁹ sup eū septē pastores: ⁊ octo primates homines. Et pascent terram assur in gladio: ⁊ terram nemrod in lanceis ei⁹. Et liberabit ab assur cū venerit in terrā nr̄am: ⁊ cū calcauerit in finibꝫ nr̄is. Et erūt reliquie iacob in medio ppłor̄ multor̄ q̄si ros a dn̄o: ⁊ quasi stille sup herbā que nō expectat virū: ⁊ nō prestolat̄ filios hominū. Et erūt reliquie iacob in gentibꝫ in medio ppłor̄ multor̄ quasi leo i iumentis siluarū: et quasi catul⁹ leonis in gregibꝫ pecorū. Qui cū trāsierit ⁊ cōculcauerit et ceperit: nō est q̄ eruat. Et exaltabitur manus tua sup hostes tuos: et oīes inimici tui interibūt. Et erit in die illa dicit dn̄s: auferā equos tuos de medio tui: ⁊ disperdā quadrigas tuas. Et perdā ciuitates terre tue: et destruā oīes municiones tuas. Et auferā maleficia de manu tua: et diuinationes nō erūt in te. Et perire faciā sculptilia tua: et statuas tuas de medio tui. Et nō adorabis ultra opera manuū tuarū: ⁊ euellā lucos tuos de medio tui. Et cōterā ciuitates tuas: et faciā i furore et indignatōne ultionē i gētibꝫ oībꝫ q̄ non audierūt. c. vi.

Audite que dn̄s loquit̄. Surge ꝯtende iudicio adūsum mōtes: et audiāt colles vocē tuam. Audiāt mōtes iudiciū dn̄i ⁊ fortia fundamenta terre: quia iudiciū dn̄i cū ppło suo: ⁊ cū isrl' diiudicabitur. Popule me⁹ qd feci tibi: aut quid molest⁹ fui tibi? Responde michi. Quia eduxi te de terra egipti et de domo seruientiū liberaui te: ⁊ misi ante faciem tuam moysen et aaron et mariam: ppłe me⁹ memento queso quid cogitauerit cōtra te balach rex moab: et quid responderit ei balaam filius beor de sethim usq; ad galgalā ut cognosceres iusticias dn̄i. Quid dignū offerā dn̄o? Curuabo genu deo excelso? Numquid offerā ei paliurus auctore Calepino est no: herbe ſpino ſe et aſpere:

olocauſtomata et vitulos ānicl̄os? Nūquid placari poteſt dn̄s in milibꝫ arietū: aut ī multis milibꝫ hircorum pinguiū? Nūqd dabo primogenitū meū pro ſcelere meo: fructū ventris mei pro peccato anime mee? Indicabo tibi o homo qd ſit bonū: et qd dn̄s requirat a te. Vtiq; facere iudiciū ⁊ diligere miſericordiā: ⁊ ſollicitū ābulare cū deo tuo. Vox dn̄i ad ciuitatē clamat: ⁊ ſalus erit timētibꝫ nomen eius. Audite tribꝫ: Et quis approbabit illud? Adhuc ignis in domo impii: theſauri iniquitatis: ⁊ menſura minor· ire plena. Nūquid iuſtificabo ſtaterā impiam: et ſacculi pondera doloſa? In quibꝫ diuites eiꝰ repleti ſūt iniqtate: ⁊ habitantes in ea loquebātur mēdaciū: et lingua eoꝝ fraudulēta in ore eoꝝ. Et ego ergo cepi percutere te ꝑdicione: ſuper peccatis tuis. Tu comedes ⁊ nō ſaturaberis: ⁊ humiliatio tua in medio tui. Et apprehēdes ⁊ non ſaluabis: et quos ſaluaueris in gladiū dabo. Tu ſeminabis et nō metes: tu calcabis oliuā ⁊ nō vngeris oleo: et muſtū et nō bibes vinū. Et cuſtodiſti p̄cepta amri· ⁊ om̄e opus domus achab: ⁊ ambulaſti in voluptatibꝫ eoꝝ ut darē te in perditionē: ⁊ habitātes ī ea in ſibilū: ⁊ obprobriū pp̄li mei portabitis. c. vii.

Ve michi: q̄a factus ſū ſicut q̄ colligit ī autumno racemos vindemie. Nō eſt botrus ad comedēdū: precoquas ficus deſiderauit anima mea. Periit ſanctus de terra: et rectꝰ in hominibus non eſt. Omnes in ſanguine inſidiātur: vir fratrē ſuū ad mortē venatur. Malū manuū ſuaꝝ dicūt bonum. Princeps poſtulat: et iudex in reddendo eſt. Et magnꝰ locutꝰ eſt deſideriū anime ſue: et conturbauerunt eā. Qui optimꝰ in eis eſt quaſi paliurus: ⁊ qui rectꝰ quaſi ſpina de ſepe. Dies ſpeculationis tue: viſitatio tua venit. Nunc erit vaſtitas eoꝝ. Nolite credere amico: et nolite confidere in duce. Ab ea que dormit in ſinu tuo cuſtodi clauſtra oris tui: quia filiꝰ cōtumeliā facit patri: et filia cōſurget aduerſus matrem ſuā: nurus aduerſus ſocrum ſuā: ⁊ inimici hominis domeſtici eiꝰ. Ego aūt ad dn̄m aſpiciā: expectabo deū ſaluatorē meū. Audiet me deus meus. Ne leteris inimica mea ſuꝑ me: quia cecidi. Conſurgā. Cū ſedero in tenebris: dn̄s lux mea eſt. Iram dn̄i portabo quoniā peccaui ei: donec cauſā meā iudicet: et faciat iudiciū meū. Et educet me in lucem: videbo iuſticiam eius. Et aſpiciet inimica mea: ⁊ operietur cōfuſione. que dicit ad me. Vbi ē dn̄s deus tuus? Oculi mei videbunt in eā. Nūc erit in cōculcationē: ut lutū plateaꝝ. Dies: ut edificent̄ macerie tue. In die illa longe fiet lex. In die illa et uſq; ad te veniet aſſur: et uſq; ad ciuitates munitas: ⁊ a ciuitatibꝫ munitiſ uſq; ad flumē: ⁊ ad mare de mari· et ad mōtem de mōte. Et terra erit in deſolationē ꝓpter habitatores ſuos: et propter fructū cogitationū eoꝝ. Paſce pp̄lm tuū in virga tua: gregē hereditatis tue: habitantes ſolos in ſaltu. In medio carmeli paſcent̄ baſan et galaad iuxta dies antiquos: ſecūdū dies egreſſionis tue de terra egipti. Oſtendā ei mirabilia. Videbūt gentes: et confundent̄ ſuꝑ omī fortitudine ſua. Ponent manū ſuꝑ os: aures eoꝝ ſurde erunt. Lingent puluerem ſicut ſerpētes: velut reptilia terre ꝑturbabūtur de edibus ſuis. Dominū deū nr̄m n̄s deſiderabūt: et timebūt te. Quis deus ſilis tui qui aufers iniquitatē: et trāſis peccatū reliquiaꝝ hereditatis tue? Nō immittet ultra furorem ſuū: qm̄ volens miſericordiā eſt. Reuertet̄ et miſerebit̄ noſtri. Deponet iniquitates noſtras: ⁊ proiciet in ꝓfundū maris om̄ia peccata nr̄a. Dabis veritatē iacob · miſericordiā abrahā: q̄ iuraſti patribȝ noſtris a diebȝ antiq̄s.

Explicit micheas ꝓpħa. Incipit naū ꝓpħa. Cap. primū

Onus niniue. Liber viſionis naum helcheſei. Deus emulator ⁊ ulciſcens dn̄s: ulciſcens dn̄s et habens furorē: ulciſcēs dn̄s in hoſtes ſuos: ⁊ iraſcens ipſe inimicis ſuis. Dominꝰ patiēs ⁊ magnꝰ fortitudine: ⁊ mūdans nō faciet innocentem. Dominꝰ in tempeſtate ⁊ turbine vie eius: ⁊ nebule pulvis pedū eius. Increpans mare, et exſiccans illud: et omnia flumina ad deſertū deducēs. Infirmatꝰ eſt baſan ⁊ carmelus: ⁊ flos libani elanguit. Montes cōmoti ſunt ab eo: ⁊ colles deſolati ſunt. Et contremuit terra a facie eius: et orbis · ⁊ om̄es habitātes in eo. Ante faciē indignationis eius quis ſtabit: ⁊ quis reſiſtet ī ira furoris eiꝰ? Indignatio eiꝰ effuſa eſt ut ignis: et petre diſſolute ſunt ab eo. Bonus dn̄s et ꝯfortās in die tribulationis: ⁊ ſciēs ſperantes in ſe. Et ī diluvio ꝑtereunte cōſūmatōnē faciet loci eius: et inimicos eiꝰ perſequent̄ tenebre. Quid cogitatis contra dominū? Conſūmationē ipſe faciet. Non conſurget duplex tribulatio. quia ſicut ſpine ſe invicem cōplectūtur: ſic conviviū eoꝝ pariter potantiū. Cōſūmentur q̄ſi ſtipula ariditate plena. Ex te exibit cogitās ꝯtra dominū maliciā: mente ꝑtractās p̄uaricationē. Hec dicit dn̄s. Si ꝑfecti fuerint et ita plures: ſic quoq; attondētur et ꝑtrāſibit. Afflixi te: et nō affligā te ultra. Et nūc cōterā virgā eius de dorſo tuo: ⁊ vincla tua dirumpā. Et p̄cipiet ſuꝑ te dn̄s. Non ſeminabit̄ ex nomine tuo āplius. De domo dei tui interficiā. Sculptile et cōflatile ponā ſepulcrū tuū: quia inhonoratus es. Ecce ſuꝑ mōtes pedes euangelizantis: et ānunciantis pacem. Celebra iuda feſtivitates tuas ⁊ redde vota tua: q̄a nō adiciet ultra ut ꝑtrāſeat in te belial: univerſus interijt. C. II.

Aſcendit qui diſpergat corā te: q̄ cuſtodiat obſidionē. Contemplare viam: cōforta lumbos: robora virtutem valde. Quia reddidit dominus ſuꝑbiam iacob: ſic ſuperbiam iſrl̄. Quia vaſtatores diſſipaverunt eos: ⁊ ꝓpagines eoꝝ corruperūt. Clipeꝰ fortiū eiꝰ ignitꝰ: viri exercitꝰ in coccineis. Ignee habene currus in die ꝑparationis eius: ⁊ agitatores ꝯſopiti ſunt. In itineribȝ cōturbati ſunt: quadrige colliſe ſunt in plateis. Aſpectus eorū quaſi lampades: q̄ſi fulgura diſcurrentia. Recordabit̄ fortiū ſuoꝝ: ruent in itineribȝ ſuis. Velociter aſcendent muros eius: et ꝑparabit̄ umbraculū. Porte fluviorū aperte ſunt: et templū ad ſolū dirutū. Et miles captivus abductus eſt: et ancille eius minabant̄ gementes ut colūbe: murmurantes in cordibȝ ſuis. Et niniue · quaſi piſcina aquarū aque eius: ipſi vero fugerunt. Stare ſtate: et nō eſt q̄ revertatur. Diripite argentū diripite aurū: et nō eſt finis diviciarū ex om̄ibȝ vaſis deſiderabilibus. Diſſipata et ſciſſa et dilacerata: et cor tabeſcens et diſſolutio geniculorū et defectio in cūctis renibȝ: et

ſicut

facies omniū ſicut nigredo olle. Ubi ē habitaculū leonū: et paſcua catulorꝫ leonū? Ad quā iuit leo ut ingrederet̄ illuc: catulus leonis · ⁊ nō ē q̄ exterreat. Leo cepit ſufficiēter catulis ſuis: et necauit leenis ſuis. Et impleuit preda ſpeluncas ſuas: et cubile ſuū rapina. Ecce ego ad te dicit dn̄s exercituū: et ſuccendam uſq; ad fumū quadrigas tuas: et leunculos tuos comedet gladi⁹. Et exterminabo de t̄ra predā tuam: ⁊ nō audiet̄ ultra uox nunciorꝫ tuorꝫ. c. iii.

Ue ciuitas ſanguinū: uniūſa mēdacij: dilaceratione plena. Nō recedat a te rapina. Uox flagelli · et uox impetus rote · et equi fremētis · et quadrige feruētis · et equitis aſcendētis · ⁊ micātis gladij · et fulgurātis haſte · ⁊ multitudinis interfecte · et grauis ruine: nec eſt finis cadauerū. Et corruent in corporibꝫ ſuis ꝓpter multitudinē fornicationū meretricis ſpecioſe et grate et habētis maleficia: que uendidit gētes ī fornicationibꝫ ſuis: ⁊ familias in maleficijs ſuis. Ecce ego ad te dicit dn̄s exercituū: et reuelabo pudenda tua in facie tua: ⁊ oſtendā in gentibus nuditatē tuā et regnis ignominiam tuam. Et piciā ſuper te abominationes tuas: et contumelijs te afficiā: et ponam te in exemplum. Et erit omnis q̄ uiderit te reſiliet a te: et dicet. Uaſtata eſt niniue. Quis cōmouebit ſuꝑ te caput? Unde queram conſolatorem tibi? Numqd melior es ab allexādria populorum: qui habitat in fluminibus? Aque in circuitu eius: cuius diuitie mare: aque muri eius. Ethiopia fortitudo eius et egiptus: et non eſt finis. Affrica ⁊ libies fuerunt in auxilio tuo: ſed et ipſa in trāſmigratione ducta eſt in captiuitatē. Paruuli eius eliſi ſunt ī capite omniū uiarꝫ: et ſuper inclitos ei⁹ miſerūt ſortē: et om̄es optimates ei⁹ ꝯfixi ſunt ī cōpedibꝫ. Et tu ergo inebriaris ⁊ eris deſpecta: ⁊ queres tu auxiliū ab inimico. Om̄es munitiones tue ſicut fic⁹ cū groſſis ſuis: ſi cōcuſſe fuerint cadēt ī os comedētis. Ecce ꝑplus tu⁹: m̄lieres ī medio tui. Inimicis tuis ad apertionē pādent̄ porte terre tue: deuorabit ignis uectes tuos. Aquā ꝓpter obſidionē hauri tibi: extrue munitiones tuas. Intra ī lutū ⁊ calca: ſubigēs tene laterem. Ibi comedet te ignis: peribis gladio: deuorabit te ut bruc⁹. Cōgregare ergo ut bruc⁹: multiplicare ut locuſta. Plures feciſti negociationes tuas: q̄ʒ ſtelle ſint celi. Bruc⁹ expāſus eſt: ⁊ auolauit. Cuſtodes tui q̄ſi locuſta: ⁊ paruuli tui q̄ſi locuſte locuſtarꝫ: q̄ ꝯſid̄ūt ī ſepibꝫ ī die frigoris. Sol ort⁹ eſt ⁊ auolauerūt: et nō eſt cognit⁹ loc⁹ earꝫ ubi fuerit. Dormitauerūt paſtores tui rex aſſur: ſepelientur prīcipes tui. Latitauit ꝑplus tu⁹ in mōtibꝫ: ⁊ nō eſt q̄ cōgreget. Nō ē obſcura cōtritio tua: peſſima eſt plaga tua. Om̄es q̄ audierūt auditionē tuā: cōpreſſerūt manū tuā ſuꝑ te. Quia ſuper quē nō trāſijt malicia tua ſemꝑ? Explicit naū ꝓpha. Incipit abacuc ꝓpha. c. i.

Onus qd̄ uidit abbacuc propheta. Uſq; quo dn̄e clamabo: et non exaudies? Uociferabor ad te uim patiens. et nō ſaluabis? Quare oſtendiſti michi iniquitatē ⁊ laborē: uidere predā et iniuſticiā ꝯtra me? Et factū eſt iudiciū: et cōtradictio potencior. Propter hoc lacerata eſt lex: et nō ꝑuenit uſq; ad finē iudiciū. Quia impius ꝑualet aduerſus

Quare reſpicis ꝯtēptores: et taces ꝯculcāte ipio
iuſtiorē ſe? Et facies hōies quaſi piſces maris:
et quaſi reptilia nō habentia ducem Et facti

iuſtū: propterea egredit̄ iudiciū ꝑuerſum. Aſpicite in gentibꝫ ⁊ videte ⁊ ammiramini et obſtupeſcite: quia opus factū eſt in diebꝫ veſtris: qḋ nemo credet cū narrabit̄. Quia ecce ego ſuſcitabo chaldeos gentē amarā ⁊ velocem ambulātem ſuꝑ latitudinem terre: ut poſſideat tabernacula nō ſua. Horribilis et terribilis eſt: ex ſemetipā iudicium et onus eiꝰ egrediet̄. Leuiores pardis equi eius: et velociores lupis veſpertinis: et diffundētur equites eiꝰ. Equites nāqꝫ eius de lōge venient: volabūt quaſi aquila feſtinās ad comedendū. Omnes ad p̄dam venient: facies eoꝝ ventꝰ urens. Et congregabit quaſi arenā captiuitatē: et ipſe de regibus triumphabit: et tyrāni ridiculi eius erūt. Ipſe ſuꝑ omnem munitionē ridebit: ⁊ cōportabit aggerē· et capiet eā. Tūc mutabit̄ ſpiritus: ⁊ ꝑtranſibit et corruet. Hec eſt fortitudo eius dei ſui. Nūquid nō tu a principio dn̄e deus meus ſancte meus: et nō moriemur? Domine in iudiciū poſuiſti eū et fortē: ut corriperes fundaſti eū. Mūdi ſunt oculi tui ne videas malū: et reſpicere ad iniquitatē non poteris. Quare nō reſpicis ſuper inique agentes: ⁊ taces deuorāte impio iuſtiorē ſe? Et facies homines quaſi piſces maris: ⁊ q̄ſi reptile non habēs principē. Totū in hamo ſubleuauit: traxit illud in ſagena ſua: ⁊ cōgregauit in rete ſuū. Suꝑ hoc letabitur ⁊ exultabit: propterea immolabit ſagene ſue: ⁊ ſacrificabit reti ſuo. Quia in ipſis incraſſata ē pars eius: et cibus eius electus. Propter hoc ergo expandit ſagenam ſuam: et ſemper interficere gentes non ceſſat. c. ii.

Super cuſtodiā meā ſtabo: ⁊ figā gradum ſuper munitionem. Et cōtemplabor ut videā quid dicat̄ michi: et quid reſpōdeā ad arguentē me. Et reſpōdit michi dn̄s· et dixit. Scribe viſum et explana eū ſuper tabulas: ut percurrat qui legerit eū. Quia adhuc viſus ꝓcul: ⁊ apparebit in finē et non mētietur. Si morā fecerit expecta illū: quia veniēs veniet et nō tardabit. Ecce qui incredulus eſt: nō erit recta anima eius in ſemetipſo. Iuſtus aūt in fide ſua viuet. Et quomō vinū potātem decipit: ſic erit vir ſuꝑbus ⁊ nō decorabitur. Qui dilatauit quaſi infernus animā ſuā: ⁊ ipſe quaſi mors: ⁊ nō adimpletur. Et cōgregauit ad ſe omēs gentes: ⁊ coaceruauit ad ſe omnes populos. Nūquid nō omnes iſti ſuꝑ eū parabolā ſumēt: ⁊ loquelā enigmatū eius? Et dicet̄. Ve ei: qui multiplicat nō ſua. Uſquequo et aggrauat ꝯtra ſe denſum lutū? Nūquid non repente cōſurgēt qui mordeant te? Et ſuſcitabūtur lacerantes te: et eris in rapinā eis. Quia tu ſpoliaſti gentes multas· ſpoliabūt te omēs qui reliqui fuerint de p̄plis: propter ſanguinē hominis et iniquitatē terre ciuitatis· et omniū habitantiū in ea. Ve qui cōgregat auariciā malā domui ſue: ut ſit in excelſo nidus eiꝰ: et liberari ſe putat de manu mali. Cogitaſti cōfuſionē domui tue: cōſcidiſti p̄plos multos: et peccauit anima tua. Quia lapis de pariete clamabit· et lignū quod inter iuncturas edificiorū eſt reſpōdebit. Ve qui edificat ciuitatem in ſanguinibus: ⁊ p̄parat urbē in iniquitate. Nūquid non hec ſunt a dn̄o exercituū? Laborabūt enī p̄pli in multo igni: et gentes in vacuū et deficient. Quia replebit̄ terra ut cognoſcant gloriā dn̄i: quaſi aque operiētes mare. Ve qui potū dat amico ſuo· mittens fel ſuū: et inebrians ut aſpiciat nuditatē eius. Repletꝰ ē ignominia pro gloria. Bibe tu quoqꝫ: et ꝯſopire. Circūdabit te calix dextere dn̄i: et uomitꝰ ignominie ſuꝑ gloriā tuā. Quia iniquitas libani operiet te: ⁊ vaſtitas animaliū deterrebit eos: de ſanguinibꝫ hominis ⁊ iniquitate terre et ciuitatis: et omniū habitācium in ea. Quid ꝓdeſt ſculptile quia ſculpſit illud fictor ſuꝰ ꝯflatile ⁊ ymaginē fallā: quia ſperauit in figmēto fictor eius ut faceret ſimulacra muta? Ve qui dicit ligno expergiſcere: ſurge lapidi tacēti. Nūquid ipſe docere poterit? Ecce iſte coopertꝰ eſt auro et argēto: et omnis ſpiritus nō eſt in uiſceribus eius. Dominꝰ aūt ī templo ſancto ſuo: ſileat a facie eius omnis terra.

Oracō abacuc ꝓphete pro ignoracionibus

Domine audiui auditionē tuā: et timui. Dn̄e opus tuū: in medio ānorū uiuifica illud. In medio ānorū notū facies: cū iratꝰ fueris miſericordie recordaberis. Deus ab auſtro ueniet: et ſanctꝰ de mōte pharan. Semper. Operuit celos gloria eiꝰ: ⁊ laudis eiꝰ plena eſt terra. Splēdor eiꝰ ut lux erit: cornua in manibus eiꝰ. Ibi abſcondita ē fortitudo eiꝰ: āte faciē eiꝰ ibit mors. Egredietᷣ dyabolꝰ āte pedes eiꝰ: ſtetit et mēſus eſt terrā. Aſpexit et diſſoluit gentes: et cōtriti ſunt mōtes ſeculi. Incuruati ſunt colles mūdi: ab itineribꝫ eternitatis eiꝰ. Pro iniquitate uidi tentoria ethiopie: turbabūtur pelles terre madian. Nūquid ī fluminibꝫ iratus es dn̄e: aut in fluminibꝫ furor tuꝰ: uel in mari indignatio tua? Qui aſcendes ſuꝑ equos tuos: et quadrige tue ſaluatio. Suſcitās ſuſcitabis arcum tuū: iuramēta tribubus que locutꝰ es. Semper. Fluuios ſcindēs terre: uiderūt te et doluerūt mōtes: gurges aquarū trāſijt. Dedit abiſſus uocē ſuā: altitudo manus ſuas leuauit. Sol ⁊ luna ſteterūt in habitaculo ſuo: in luce ſagittarū tuaꝝ ibūt: in ſplendore fulgurātis haſte tue. In fremitu cōculcabis terrā: ⁊ in furore obſtupefacies gentes. Egreſſus eſt in ſalutē ꝑpli tui: in ſalutem cū criſto tuo. Percuſſiſti caput de domo impij: denudaſti fundamētū uſqꝫ ad collū. Semper. Maledixiſti ſceptris eiꝰ: capiti bellatoꝝ eius: uenientibus ut turbo ad diſpergendū me. Exultatio eoꝝ: ſicut eiꝰ qui deuorat pauperē in abſcōdito. Viā feciſti in mari equis tuis: ī luto aquaꝝ multaꝝ. Audiui et ꝯturbatꝰ eſt uēter meus: a uoce ꝯtremuerūt labia mea. Ingrediatᷣ putredo in oſſibus meis: et ſubter me ſcateat. Ut requieſcā in die tribulacōnis: ut aſcendā ad ꝑplm accinctū noſtrum. Ficus enī nō florebit: et nō erit germē in uineis. Mentietur opus oliue: ⁊ arua nō afferent cibū. Abſcidetᷣ de ouili pecus: et nō erit armētū in preſepibus. Ego aūt in dn̄o gaudebo: et exultabo in deo iheſu meo. Deus dn̄s fortitudo mea: et ponet pedes meos quaſi ceruorū. Et ſuper excelſa mea deducet me uictor: in pſalmis canētē.

Explicit abacuc ꝓpheta. Incipit ſophonias ꝓpha. c. i.

Verbū dn̄i qd̄ factū eſt ad ſophoniam filiū chuſi filij godolie filij amaſie filij ezechie: in diebꝫ ioſie filij āmon regis iuda. Congregās cōgregabo oīa a facie terre dicit dn̄s: cōgregās hominē et pecus: ꝯgregās uolatilia celi ⁊ piſces maris. Et ruine impiorum erunt: et diſperdā hoīes a facie terre dicit dn̄s. Et extendā manū meā ſup iudā ⁊ ſup omnes habitātes iheruſalē: et diſperdam de loco hoc reliquias baal ⁊ nomina edituoꝝ cū ſacerdotibꝫ: et eos q̄ adorāt ſuper tecta militiā celi· et adorant ⁊ iurāt in domino ⁊ iurāt in melchon: ⁊ qui auertūtur de poſt tergum dn̄i: et qui nō queſierūt dn̄m: nec inueſtigauerūt eum. Silete a facie dn̄i dei: quia iuxta ē dies dn̄i. Quia p̄parauit deus hoſtiā: ſanctificauit vocatos ſuos. Et erit: in die hoſtie dn̄i viſitabo ſup principes et ſup filios regis et ſup omnes qui induti ſunt veſte peregrina. Et viſitabo ſuper omnem qui arroganter ingreditur ſup limen in die illa: qui cōplent domū dn̄i dei ſui iniquitate et dolo. Et erit in die illa dicit dn̄s vox clamoris a porta piſciū et vlulat᷒ a ſecunda: et ɔtritio magna a collibꝫ. Vlulate habitatores pile. Cōticuit om̄is ꝑplus chanaan: diſperierūt om̄es inuoluti argento. Et erit in tempore illo ſcrutabor ihr̄lm in lucernis: et viſitabo ſuper viros defixos in fecibus ſuis: qui dicūt in cordibꝫ ſuis. Non faciet bene dn̄s: ⁊ nō faciet male. Et erit fortitudo eoꝝ in direptionē: et dom᷒ eoꝝ in deſertū. Et edificabūt domos et nō habitabūt: ⁊ plātabūt vineas et nō bibēt vinū eaꝝ. Iuxta eſt dies domini magn᷒: iuxta eſt ⁊ velox nimis. Vox diei dn̄i amara: tribulabit̄ ibi fortis. Dies ire dies illa· dies tribulatōnis ⁊ anguſtie: dies calamitatis et miſerie· dies tenebraꝝ ⁊ caliginis· dies nebule et turbinis: dies tube et clangoris ſup ciuitates munitas et ſup angulos excelſos. Et tribulabo homines. ⁊ ambulabūt ut ceci: quia domino peccauerunt. Et effundetur ſanguis eoꝝ ſicut hum᷒: et corpora eorū ſicut ſtercora. Sed et argentū eoꝝ et aurū eoꝝ nō poterit liberare eos: in die ire dn̄i. In igne zeli eius deuorabit̄ om̄is terra: q̄a ɔſūmationē cū feſtinatione faciet cūctis habitātibꝫ terrā. c.ii.

Conuenite cōgregamini gens nō amabilis: priuſq̄ pariat iuſſio quaſi puluerē trāſeuntē diē: anteq̄ veniat ſup vos ira furoris dn̄i. Querite dn̄m om̄es māſueti terre: qui iudiciū eius eſtis operati. Querite iuſtū querite māſuetū: ſi quo modo abſcōdamini in die furoris dn̄i. Quia gaza deſtructa erit: et aſcalon in deſertū. Azotū in meridie eicient: et accaron eradicabitur. Ve qui habitatis funiculū maris: gens perditoꝝ. Verbū dn̄i ſup vos chanaan terra philiſtinorum: et diſperdā te ita ut nō ſit inhabitator. Et erit funiculus maris requies paſtorū: ⁊ caule pecorū. Et erit funiculus ei᷒ qui remāſerit de domo iuda. Ibi paſcent̄ in domibꝫ aſcalonis: ad veſpeꝝ requieſcent. Quia viſitauit eos dn̄s de᷒ eoꝝ: et auertet captiuitatē eoꝝ. Audiui opprobriū moab ⁊ blaſphemias filioꝝ āmon que exprobrauerūt ꝑplo meo: ⁊ magnificati ſunt ſup t̄minos eorum. Propterea viuo ego dicit dn̄s exercituum. deus iſrahel. Quia moab ut ſodoma erit et filij āmon quaſi gomorra: ſiccitas ſpinarū et aceruī ſalis: et deſertū uſq; in eternū. Reliquie ꝑpli mei diripiēt illos: reſidui gentis mee poſſidebunt illos. Hoc enī eis eueniet pro ſuperbia ſua: qua blaſphemauerunt: et magnificati ſunt ſuper ꝑplm dn̄i exercituū. Horribilis dn̄s ſup eos: ⁊ attenuabit om̄es deos terre. Et adorabūt eū viri de loco ſuo: omnes inſule gentiū. Sed ⁊ vos ethiopes: interfecti gladio meo eritis. Et extendet manũ ſuã ſuꝑ aquilonẽ: et perdet aſſur. Et ponet ſpecioſam in ſolitudinẽ et in inuiũ: ⁊ q̃ſi deſertũ. Et accubabũt in medio eius greges · oĩes beſtie gentiũ: et onocrotalus et hericiꝰ in liminibꝫ eius morabũtur. Vox cãtãtis in feneſtra: coruꝰ in ſubliminari: quoniã attenuabo robur eiꝰ. Hec eſt ciuitas glorioſa habitãs in cõfidentia: que dicebat in corde ſuo. Ego ſum: et extra me nõ eſt alia ãplius. Quomodo facta eſt in deſertũ cubile beſtie? Omĩs qui trãſit per eã ſibilabit: et mouebit manũ ſuã. c. iii.

Ve prouocatrix ⁊ redẽpta ciuitas · colũba. Nõ audiuit vocẽ: et nõ ſuſcepit diſciplinã. In dño nõ eſt confiſa: ad deũ ſuũ nõ appropinquauit. Principes eiꝰ in medio eius: quaſi leones rugientes. Iudices eius lupi veſpere: nõ relinquebant in mane. Prophete eiꝰ veſani: viri infideles. Sacerdotes eius polluerũt ſanctũ: iniuſte egerũt ꝯtra legem. Dominꝰ iuſtꝰ in medio eius: nõ faciet iniquitatẽ. Mane mane iudiciũ ſuũ dabit in luce: ⁊ nõ abſcõdetur. Neſciuit aũt iniquus cõfuſionẽ. Diſperdidi gentes: et diſſipati ſunt anguli earũ. Deſertas feci vias eorũ: dũ nõ eſt qui tranſeat. Deſolate ſunt ciuitates eorũ: nõ remanẽte viro neq; ullo habitatore. Dixi. Attamẽ timebis me · ſuſcipies diſciplinam. Et nõ peribit habitaculũ eiꝰ: ꝓpter oĩa in quibꝫ viſitaui eã. Verũtamen diluculo ſurgentes corruperũt oĩes cogitationes ſuas. Quapropter expecta me dicit dñs in die reſurrectionis mee in futurũ: quia iudiciũ meũ ut cõgregem gentes et colligã regna. Et effundam ſuꝑ eas indignationem meam: omnẽ irã furoris mei. In igne enim zeli mei deuorabitur omnis terra. Quia tũc reddã ꝑplis labiũ electũ: ut inuocent omnes nomen dñi: et ſeruiant ei humero uno. Vltra flumina ethiopie · inde ſupplices mei: filij diſperſoꝝ meoꝝ deferẽt munꝰ michi. In die illa nõ cõfunderis ſuꝑ cunctis adinuentionibus tuis: quibꝫ preuaricata es in me. Quia tũc auferã de medio tui magniloquos ſuperbie tue: et nõ adicies exaltari amplius in mõte ſancto meo. Et derelinquã in medio tui ꝑplm pauperem et egenũ: ⁊ ſperabũt in nomine domini. Reliquie iſrahel nõ faciet iniquitatem nec loquẽtur mẽdaciũ: et nõ inuenietur in ore eoꝝ lingua doloſa. Quoniã ipſi paſcentur ⁊ accubabũt: ⁊ non erit qui exterreat. Lauda filia ſyon: iubilate iſrl. Letare et exulta iſrahel in omni corde filia iheruſalẽ. Abſtulit dominꝰ iudiciũ tuũ: auertit inimicos tuos. Rex iſrl dñs in medio tui: nõ timebis malũ ultra. In die illa dicetur iheruſalẽ. Noli timere ſyon: nõ diſſoluãtur manꝰ tue. Dominꝰ deus tuus in medio tui fortis: ipſe ſaluabit. Gaudebit ſuper te in leticia: ſilebit in dilectione tua: et exultabit ſuꝑ te in laude. Nugas qui a lege receſſerant congregabo quia ex te erant: ut non ultra habeas ſuper eis opprobrium. Ecce ego interficiam omnes qui afflixerunt te in tꝑe illo: et ſaluabo claudicantem: et eam que eiecta fuerat congregabo. Et ponam eos in laudẽ ⁊ in nomen in omĩ terra confuſionis eorũ: in tꝑe illo quo adducã vos: ⁊ in tꝑe quo congregabo vos. Dabo enĩ vos in nomẽ ⁊ in laudem omnibus populis terre: cum conuertero captiuitatem veſtram corã oculis veſtris dicit dñs. Explicit ſophonias ꝓpha. Incipit aggeus ꝓpha. c. i.

In anno ſecūdo darij regis in menſe ſexto in die una mēſis factū eſt verbū dñi in manu aggei prophete ad zorobabel filiū ſalathiel ducem iuda: ⁊ ad iheſum filiū ioſedech ſacerdotem magnū dicēs. Hec ait dñs exercituum dicens. Popul⁹ iſte dicit. Nondū venit tempus dom⁹ dñi edificāde. Et factū eſt verbū dñi ī manu aggei ꝓphete dicens. Nūquid tempus vobis eſt ut habitetis in domibꝫ laqueatis: et dom⁹ iſta deſerta? Et nūc hec dicit dñs exercituū. Ponite corda veſtra ſuper vias veſtras. Seminaſtis multū: et intuliſtis parū. Comediſtis: ⁊ non eſtis ſaciati. Bibiſtis: et nō eſtis inebriati. Operuiſtis vos: et nō eſtis calefacti. Et qui mercedes congregauit: miſit eas in ſacculū pertuſum. Hec dicit dñs exercituū. Ponite corda veſtra ſuꝑ vias veſtras. Aſcendite in mōtem portate lignum: et edificate domū et acceptabilis michi erit: et glorificabor dicit dñs. Reſpexiſtis ad amplius: et ecce factū eſt minus. Et intuliſtis ī domū: ⁊ exſufflaui illud. Quā ob cauſā dicit dñs exercituū? Quia dom⁹ mea deſerta eſt: ⁊ vos feſtinaſtis unuſquiſqꝫ in domū ſuam. Propter hoc ſuꝑ vos ꝓhibiti ſunt celi ne darent rorem: et terra prohibita eſt ne daret germen ſuū. Et vocaui ſiccitatem ſuꝑ terrā et ſuꝑ mōtes ⁊ ſuꝑ triticū ⁊ ſuꝑ vinū et ſuꝑ oleū et quecūqꝫ ꝑfert hum⁹: et ſuꝑ homines et ſuꝑ iumēta: et ſuꝑ omnē laborem manuū. Et audiuit zorobabel filius ſalathiel ⁊ iheſus filius ioſedech ſacerdos magnus et omnes reliquie ꝑpli vocem dei ſui et verba aggei ꝓphete ſicut miſit eū dñs deus eorū ad eos: et timuit omīs ꝑplus a facie dñi. Et dixit aggeus nūcius dñi de nūcijs dñi populo dicens. Ego vobiſcū dicit dominus. Et ſuſcitauit deus ſpiritū zorobabel filij ſalathiel ducis iuda ⁊ ſpiritū iheſu filij ioſedech ſacerdotis magni et ſpiritū reliquorū de omī populo: et ingreſſi ſunt et faciebant opus in domo domini exercituū dei ſui.

c. ii.

In die viceſima et quarta menſis in ſexto menſe in anno ſecundo darij regis in ſeptimo mēſe viceſima et p̄ma menſis: factū eſt verbum domini in manu aggei ꝓphete dicēs. Loquere ad zorobabel filiū ſalathiel ducē iuda et ad iheſum filiū ioſedech ſacerdotē magnū: et ad reliquos ꝑpli dicēs. Quis in vobis eſt derelictus qui vidit domū iſtā in gloria ſua prima? Et quid vos videtis hanc nūc? Nunquid nō ita eſt quaſi nō ſit in oclis vr̄is? Et nūc confortare zorobabel dicit dñs: et confortare iheſu fili ioſedech ſacerdos magne: et confortare omnis ꝑplus terre dicit domin⁹ exercituū ⁊ facite: quoniā ego vobiſcū ſum dicit dñs exercituū. Verbū qđ placui vobiſcū cū egrederemini de terra egipti. et ſpirit⁹ meus erit ī medio veſtrū. Nolite timere: quia hec dicit dñs exercituum. Adhuc unum modicū eſt: et ego cōmouebo celum ⁊ terrā et mare et aridam. Et mouebo omnes gentes: et veniet deſiderat⁹ cunctis gentibꝫ. Et implebo domū iſtam gloria: dicit dñs exercituū. Meū ē argentū et meū eſt aurū: dicit dñs exercituū. Magna erit gloria dom⁹ iſtius nouiſſime pluſqꝫ prime: dicit dñs exercituū. Et in loco iſto dabo pacē: dicit dominus exercituum. In viceſima et quarta noni menſis in anno ſecūdo darij regis: factū eſt verbū domini ad aggeum ꝓphetā dicens. Hec dicit dñs exercituū. Interroga ſacerdotes legem

pepigi

dicēs. Si tulerit homo carnē ſanctificatam in ora veſtimēti ſui et tetigerit de ſummitate eius panem aut pulmētum aut vinū aut oleū aut omnem cibum: nunquid ſanctificabit̄? Reſpondentes aūt ſacerdotes dixerunt. Non. Et dixit aggeus. Si tetigerit pollut⁹ in anima ex omībȝ hijs nunq̄d contaminabit̄? Et reſpōderūt ſacerdotes: et dixerūt. Cōtaminabit̄. Et reſpōdit agge⁹ et dixit. Sic pplus iſte ⁊ ſic gens iſta āte faciē meā dicit dn̄s: et ſic omne opus manuū eorū: et omnia que obtulerūt ~~m~~ ibi cōtaminata erūt. Et nūc ponite corda veſtra a die hac et ſupra anteqȝ poneret̄ lapis ſuper lapidē in templo domini: cum accederetis ad aceruum viginti modiorum et fierent decem: et intraretis ad torcular ut exprimeretis quinquaginta lagenas ⁊ fiebant viginti. Percuſſi vos vento vrente: et aurugine et grandine omnia opera manuū veſtrarū: et non fuit in vobis qui reuerteretur ad me dicit dominus. Ponite corda veſtra ex die iſta et in futurum a die viceſima et quarta noni mēſis: a die qua fundamenta iacta ſunt templi domini ponite ſuper cor veſtrum. Nunquid iam ſemen in germine eſt? Et adhuc vinea ⁊ fic⁹ et malogranatū et lignū oliue non floruit. Ex die iſta benedicā. Et factū ē verbū dn̄i ſecundo ad aggeum in viceſima et quarta mēſis dicēs. Loquere ad zorobabel ducē iuda dicēs. Ego mouebo celum pariter et terram: et ſubuertam ſoliū regnorum: et conteram fortitudinem regni gentium. Et ſubuertam quadrigam et aſcenſorem eius: et deſcendent equi et aſcenſores eorū: vir in gladio fratris ſui. In die illo dicit dominus exercituum aſſumam te zorobabel fili ſalatiel ſerue meus dicit dn̄s: ⁊ ponā te q̄ſi ſignaclm: q̄a te elegi dicit domin⁹ exercituū.

Explicit aggeus ꝓph̄a. Incipit zach̄as ꝓph̄a. C. i.

In menſe octauo in anno ſecundo darij regis: factū eſt verbū dn̄i ad zachariam filiū barachie filij addo ꝓphetā. Iratus eſt dn̄s ſuꝑ patres veſtros iracūdia. Et dices ad eos. Hec dicit dn̄s exercituū. Conuertimini ad me ait dn̄s exercituū: et ꝯuertar ad vos dicit dn̄s exercituū. Ne ſitis ſicut patres veſtri ad quos clamabāt prophete priores dicentes hec dicit dn̄s exercituū · conuertimini de vijs veſtris malis et cogitationibus veſtris peſſimis: et non audierunt neqȝ attenderūt ad me dicit dn̄s. Patres vr̄i ubi ſunt et ꝓphete? Nūq̄d in ſempiternū viuēt? Verūtamē verba mea et legitima mea q̄ mādaui ſeruis meis prophetis: nunquid non cōprehenderūt patres veſtros? Et conuerſi ſunt et dixerūt. Sicut cogitauit dn̄s exercituū facere nobis ſecūdū vias noſtras et ſecūdū adinuentiones nr̄as: fecit nobis. In die viceſima ⁊ quarta undecimi menſis ſabbath in anno ſecundo darij: factū eſt verbū domini ad zachariā filiū barachie filij addo prophetā dicēs. Vidi ꝑ noctē: et ecce vir aſcendēs ſuꝑ equū rufum · et ipſe ſtabat inter mirteta que erant in profundo: et poſt eū equi rufi varij et albi. Et dixi. Qui ſunt iſti dn̄e mi? Et dixit ad me angel⁹ dn̄i qui loquebat̄ in me. Ego oſtendā tibi quid ſint hec. Et reſpōdit vir qui ſtabat inter mirteta et dixit. Iſti ſunt quos miſit dn̄s: ut perambulent terram. Et reſponderūt angelo dn̄i q̄ ſtabat inter mirteta: ⁊ dixerūt. Perābulauim⁹ terrā: et ecce omnis terra habitat̄ ⁊ quieſcit. Et reſpondit angelus dñi ⁊ dixit. Domine exercituum uſq; quo tu nō miſereberis iheruſalem et urbiū iuda quibꝫ iratus es? Iſte iam ſeptuageſimus ann⁹ eſt. Et reſpōdit dñs angelo qui loquebatur in me verba bona: verba cōſolatoria. Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me. Clama dicēs. Hec dicit dñs exercituū. Zelatus ſum ihr̃lm et ſyon zelo magno. Et ira magna ego iraſcor ſup gentes opulentas: quia ego iratus ſum parū: ipſi vero adiu~~ua~~uerūt in malū. Propterea hec dicit dominus. Reuertar ad iheruſalē in miſericordijs: et dom⁹ mea edificabit̃ in ea ait dñs exercituū: et perpendiculū extendet̃ ſup iheruſalē. Adhuc clama dicēs. Hec dicit dñs exercituū. Adhuc affluent ciuitates mee bonis: et conſolabit̃ adhuc dñs ſyon: ⁊ eliget adhuc ihr̃lm. Et leuaui oclos meos et vidi: et ecce quatuor cornua. Et dixi ad angelū qui loquebat̃ in me. Quid ſunt hec? Et dixit ad me. Hec ſunt cornua: que ventilauerūt iudam et iſrl' et iheruſalē. Et oſtendit michi dñs quatuor fabros. Et dixi. Quid iſti veniunt facere? Qui ait dicens. Hec ſunt cornua que ventilauerūt iudam per ſingulos viros: ⁊ nemo illorum leuauit caput ſuū. Et venerūt iſti deterrere ea: ut deiciāt cornua gētiū q̄ leuauerūt cornua ſup terrā iuda: ut diſpergerent eā. c. ii.

Et leuaui oculos meos et vidi: et ecce vir et in manu ei⁹ funiculus menſorū. Et dixi. Quo tu vadis? Et dixit ad me. Ut meciar iudeā ⁊ ihr̃lm quāta ſit latitudo eius: et quāta longitudo eius. Et ecce angel⁹ qui loquebatur in me egrediebat̃: et alius angelus egrediebat̃ in occurſum eius: ⁊ dixit ad eū. Curre: loquere ad puerū iſtū dicens. Abſq; muro habitabit̃ iheruſalē pre multitudine hominū et iumētorū in medio eius. Et ego ero ei ait dñs mur⁹ ignis in circuitu: et in gloria ero in medio ei⁹. O o fugite de terra aquilonis dicit dñs: quoniam in quatuor ventos celi diſperſi vos dicit dñs. O ſyon fuge que habitas apud filiā babilonis: quia hec dicit dñs exercituū. Poſt gloriā miſit me ad gentes: que ſpoliauerūt vos. Qui enī tetigerit vos: tangit pupillam oculi mei. Quia ecce ego leuo manū meā ſuper eos: et erūt prede hijs qui ſeruiebant ſibi: ⁊ cognoſcetis quia dñs exercituum miſit me. Lauda et letare filia ſyon: q̃a ecce ego venio et habitabo in medio tui ait dñs. Et applicabuntur gentes multe ad dñm in die illa: ⁊ erūt michi in pp̃lm. Et habitabo in medio tui: et ſcies quia dñs exercituū miſit me ad te. Et poſſidebit dñs iudā ~~et~~ partem ſuā in terra ſanctificata: ⁊ eliget ihr̃lm. Sileat omnis caro a facie dñi: quia cōſurrexit de habitaculo ſancto ſuo. c. iii.

adhuc

Et oſtendit michi (dñs) iheſum ſacerdotem magnū ſtantem corā angelo dñi: et ſathan ſtabat a dextris eius ut aduerſaret̃ ei. Et dixit dñs ad ſathan. Increpet dñs in te ſathan: et increpet domin⁹ in te qui elegit iheruſalē. Nunquid non iſte torris eſt erutus de igne? Et iheſus erat indut⁹ veſtibus ſordidis: et ſtabat ante faciem angeli. Qui reſpondit: et ait ad eos q̄ ſtabant corā ſe dicens. Auferte veſtimenta ſordida ab eo. Et dixit ad eum. Ecce abſtuli a te iniquitatem tuam: ⁊ indui te mutatorijs. Et dixit. Ponite cidarim mundā ſuper caput eius. Et poſuerūt cidarim ſup caput eius mundā: ⁊ induerūt eū veſtibus. Et angelus dn̄i ſtabat: et conteſtabatur angelus dn̄i iheſum dicēs. Hec dicit dn̄s exercituū. Si in vijs meis ambulaueris et cuſtodiā meā cuſtodieris: tu quoqꝫ iudicabis domū meā ⁊ cuſtodies atria mea: et dabo tibi ambulātes de hijs q̄ nūc hic aſſiſtūt. Audi iheſus ſacerdos magne: tu et amici tui qui habitāt coram te: quia viri portendētes ſunt. Ecce enī ego adducā ſeruū meū orientem: quia ecce lapis quē dedi corā iheſu: ſuper lapidē unū ſeptē oculi ſunt. Et ecce ego celabo ſculpturā eius ait dn̄s exercituū: et auferam iniquitatem terre illius in die una. In die illa dicit dominus exercituum: vocabit vir amicum ſuū ſubter vineā et ſubter ficū. c. iiii.

Et reuerſus eſt angelus qui loquebatur ī me: ⁊ ſuſcitauit me quaſi virū qui ſuſcitat̄ de ſomno ſuo. Et dixit ad me. Quid tu vides? Et dixi. Vidi: et ecce candelabrū aureū totū· et lampas eius ſup̱ caput ipiꝰ: ⁊ ſeptem lucerne eius ſup̱ illud: et ſeptē infuſoria lucernis que erāt ſup̱ caput eius: et due oliue ſup̱ illud: una a dextris lampadis· et una a ſiniſtris eius. Et reſpōdi: et aio ad angelū qui loquebat̄ in me dicens. Quid ſunt hec dn̄e mi? Et reſpondit angelꝰ qui loquebat̄ in me: et dixit ad me. Nunquid neſcis quid ſunt hec? Et dixi. Non dn̄e mi. Et reſpōdit: ⁊ ait ad me dicens. Hoc eſt verbum dn̄i ad zorobabel dicens. Non in exercitu nec in robore: ſed in ſpiritu meo dicit dn̄s exercituū. Quis tu mōs magne corā zorobabel in planū? Et educet lapidē primariū: et exequabit gratiā gratie eius. Et factū eſt verbū dn̄i ad me dicēs. Manus zorobabel fundauerūt domū iſtā: et manus eiꝰ perficient eā: et ſcietis quia dn̄s exercituū miſit me ad vos. Quis enī deſpexit dies paruos? Et letabūtur: et videbunt lapidē ſtagneum in manu zorobabel. Septē ſunt iſti oculi dn̄i: qui diſcurrūt in uniūſam terrā. Et reſpondi: et dixi ad eū. Quid ſunt due oliue iſte ad dexteram candelabri et ad ſiniſtrā eiꝰ? Et reſpondi ſcd̄o: et dixi ad eū. Quid ſūt due ſpice oliuarū que ſunt iuxta duo roſtra aurea: in quibꝫ ſunt ſuffuſoria ex auro? Et ait ad me dicēs. Nūquid neſcis q̄d ſūt hec? Et dixi. Nō dn̄e mi. Et dixit. Iſti ſūt duo filij olei ſplendoris: q̄ aſſiſtūt dn̄atori uniūſe terre. c. v.

Et cōuerſus ſū: ⁊ leuaui oculos meos et vidi: ⁊ ecce volumē volās. Et dixit ad me. Quid tu vides? Et dixi. Ecce ego video volumē volās: lōgitudo eiꝰ viginti cubitorū: ⁊ latitudo eiꝰ decem cubitorū. Et dixit ad me. Hec eſt maledictio que egredit̄ ſup̱ faciē oīs terre: quia oīs fur ſicut ibi ſcriptū eſt iudicabitur: ⁊ oīs iurās ex hoc ſimiliter iudicabit̄. Educā illud dicit dn̄s exercituū: ⁊ veniet ad domū furis ⁊ ad domū iurantis in nomine meo mendaciter· et cōmorabit̄ in medio domꝰ eius: et cōſumet eā et ligna eius et lapides eius. Et egreſſus ē angelus qui loquebat̄ in me: et dixit ad me. Leua oculos tuos et vide. Quid eſt hoc q̄d egreditur? Et dixi. Quidnam eſt? Et ait. Hec eſt anfora egrediens. Et dixit. Hic eſt oculus eorum in uniuerſa terra. Et ecce talētum plumbi portabat̄: et ecce mulier una ſedens in medio anfore. Et dixit. Hec ē impietas. Et proiecit eā in medio anfore: et miſit maſſam plumbeam in os eius. Et leuaui oculos meos et vidi: et ecce due mulieres egredientes: et ſpiritꝰ in alis earū: Et habebāt alas quaſi alas milui: et leuauerunt anforā inter terram et celū. Et dixi ad angelū qui loquebať ī me. Quo iſte deferūt anforā? Et dixit ad me. Ut edificeť ei domꝰ ī terra ſennaar: et ſtabiliať et ponať ibi ſuꝑ baſem ſuā.

Et cõuerſus ſum: et leuaui c. vi. oculos meos et vidi: et ecce quatuor quadrige egrediētes de medio duorū montiū: ⁊ mõtes montes erei. In quadriga prima equi rufi: in quadriga ſcđa equi nigri· in quadriga tercia equi albi· ⁊ in q̄driga quarta equi varij ⁊ fortes. Et reſpõdi: ⁊ dixi ad angelū qui loquebať in me. Quid ſunt hec dñe mi? Et reſpondit angelus: et ait ad me. Iſti ſunt q̄tuor venti celi: qui egrediūtur ut ſtent corā dñatore omīs terre. In qua erāt equi nigri egrediebātur in terrā aquilonis: et albi egreſſi ſunt poſt eos: et varij egreſſi ſunt ad terrā auſtri. Qui aūt erāt robuſtiſſimi exierūt: ⁊ querebāt ire ⁊ diſcurrere per omnē terrā. Et dixit. Ite: ⁊ ꝑambulate terrā. Et perambulauerūt terrā. Et vocauit me: ⁊ locutꝰ eſt ad me dicēs. Ecce qui egrediūtur in terrā aquilonis: requieſcere fecerūt ſpiritū meū in terra aquilonis. Et factū eſt verbū dñi ad me dicens. Sume a tranſmigratione ab oldai et a thobia et ab idaia et venies tu in die illa et intrabis domū ioſye filij ſophonie qui venerūt de babilone: ⁊ ſumes aurū ⁊ argentū ⁊ facies coronas et pones in capite iheſu filij ioſedech ſacerdotis magni: ⁊ loqueris ad eū dicens. Hec ait dñs exercituum dicēs. Ecce vir: oriens nomē eius. Et ſubter eū orietur: et edificabit templū dño: et ipſe extruet templū dño. Et ipſe portabit gloriā: ⁊ ſedebit ⁊ dñabitur ſuꝑ ſolio ſuo. Et erit ſacerdos ſuꝑ ſolio ſuo: et cõſiliū pacis erit inter illos duos. Et corone erūt helem et thobie et idaie ⁊ hen filio ſophonie: memoriale in templo dñi: Et qui procul ſunt venient et edificabūt in templo dñi: et ſcietis quia dominus exercituum miſit me ad vos. Erit aūt hoc: ſi auditu audieritis vocē dñi dei veſtri. c. vii.

Et factū eſt in anno quarto darij regis: factum eſt verbum dñi ad zachariā in quarta menſis noni· qui eſt caſleu. Et miſerūt ad domū dei ſaraſar et rogomelech et viri qui erāt cū eis ad deprecandā faciē dñi: ut dicerēt ſacerdotibꝫ domꝰ dñi exercituū ⁊ ꝓphetis loquētes. Nūquid flendū ē michi in quinto menſe: vel ſanctificare me debeo ſicut feci iam multis ānis? Et factū eſt verbū dñi exercituū ad me dicens. Loquere ad omnē ꝓplm terre: et ad ſacerdotes dicens. Cū ieiunaretis et plangeretis in quinto ⁊ ſeptimo ꝑ hos ſeptuaginta ānos: nūquid ieiuniū ieiunaſtis michi? Et cum comediſtis ⁊ bibiſtis: nunq̄d nō vobis comediſtis et vobiſmetipſis bibiſtis? Nūquid nō hec ſunt verba que locutus eſt dñs in manu ꝓphetarꝫ priorꝫ cū adhuc iheruſalē habitareť et eſſet opulēta: ipſa ⁊ urbes in circuitu eiꝰ: et ad auſtrū ⁊ in cāpeſtribꝫ habitaretur? Et factū eſt verbum dñi ad zachariā dicēs. Hec ait dñs exercituū dicens. Iudiciū verū iudicate: et miſericordiā et miſerationes facite unuſquiſq; cū fratre ſuo. Et viduā et pupillū ⁊ aduenā et pauperem nolite calūniari: ⁊ malū vir fratri ſuo non cogitet in corde ſuo. Et noluerūt attendere et auerterunt ſcapulā recedētes: ⁊ aures ſuas aggrauauerūt ne audirent: et cor ſuum poſuerūt ut adamātem ne audirēt legē et verba q̄ miſit dominus exercituū ī ſpiritu ſuo ſancto ꝑ manū ꝓphetaꝝ priorum. Et facta ē indignatio magna a domino exercituū. Et factū ē: ſicut locutus ſum eſt et non audierūt: ſic clamabūt et non exaudiā dicit dn̄s exercituū. Et diſperſi eos ꝑ omnia regna que neſciūt: et terra deſolata eſt ab eis eo ꝙ non eſſet tranſiens ⁊ reuertens: ⁊ poſuerunt terram deſiderabilem in deſertum. c. viii.

Et factum ē verbū dn̄i exercituū dicēs. Hec dicit dn̄s exercituū. Zelatus ſū ſyon zelo magno: ⁊ indignatione magna zelatus ſum eā. Hec dicit dn̄s exercituū: reūſus ſum ad ſyō: ⁊ habitabo in medio ihr̄lm. Et vocabitur iheruſalē ciuitas veritatis: ⁊ mōs domini exercituū mons ſanctificatus. Hec dicit dn̄s exercituū. Adhuc habitabūt ſenes ⁊ anus in plateis ihr̄lm: et viri baculus in manu ei⁹ ꝑ multitudine dierū. Et platee ciuitatis complebunt᷑ infantibꝫ: ⁊ puellis ludentibus in plateis eius. Hec dicit dn̄s exercituum. Si videbit᷑ difficile in oculis reliquiarū ppl̄i huius in diebꝫ illis: numquid in oculis meis difficile erit dicit dn̄s exercituū? Hec dicit dn̄s exercituū. Ecce ego ſaluabo ppl̄m meum de terra orientis ⁊ de terra occaſus ſolis: ⁊ adducam eos ⁊ habitabūt in medio iheruſalē: ⁊ erunt michi in populū ⁊ ego ero eis in deū in veritate ⁊ in iuſticia. Hec dicit dn̄s exercituū. Confortentur manus vr̄e qui auditis in hijs diebꝫ ẜmones iſtos per os ꝓphetarū: in die ī quo fundata ē domus dn̄i exercituū ut templū edificaretur. Siquidē ante dies illos merces hominū nō erat nec merces iumentorū erat: neqꝫ introeūti et exeunti erat pax pre tribulatione: et dimiſi omnes homines unūquemqꝫ cōtra proximū ſuū. Nūc autem non iuxta dies p̄ores ego faciam reliquijs populi hui⁹ dicit dn̄s exercituū: ſed ſemen pacis erit. Vinea dabit fructum ſuū: ⁊ terra dabit germen ſuū. Et celi dabunt rorem ſuū: ⁊ poſſidere faciā reliquias ppl̄i huius uniuerſa hec. Et erit: ſicut eratis maledictio in gentibꝫ domus iuda ⁊ domus iſrahel: ſic ſaluabo vos ⁊ eritis benedictio. Nolite timere. Cōfortent᷑ manus vr̄e: quia hec dicit dn̄s exercituū. Sicut cogitaui ut affligerem vos cum ad iracundiā prouocaſſent patres veſtri me dicit dominus et nō ſum miſertus: ſic ꝯuerſus cogitaui ī diebus iſtis ut benefaciā domui iuda et ihr̄lm. Nolite timere. Hec ſunt ergo verba q̄ facietis. Loquimini veritatem unuſquiſqꝫ cum proximo ſuo. Veritatē et iudicium pacis iudicate ī portis veſtris: ⁊ unuſquiſqꝫ malū contra amicū ſuū ne cogitetis in cordibꝫ veſtris: ⁊ iuramētū mendax ne diligatis. Omīa enī hec ſūt q̄ odi dicit dn̄s. Et factū eſt verbū dn̄i exercituū ad me dicens. Hec dicit dn̄s exercituū. Ieiunium quarti ⁊ ieiuniū quīti ⁊ ieiuniū ſeptimi et ieiuniū decimi erit domui iude in gaudiū ⁊ in leticiā: ⁊ ī ſolēnitates preclaras. Veritatē tantū ⁊ pacem diligite. Hec dicit dn̄s exercituū. Uſquequo veniant populi ⁊ habitent in ciuitatibus ml̄tis: ⁊ vadant habitatores unus ad alterū dicentes. Eamus ⁊ deprecemur faciem dn̄i: ⁊ queramus dominū exercituū. Vadam etiam ego. Et venient populi ml̄ti ⁊ gentes robuſte ad querendū dn̄m exercituū in iheruſalem: ⁊ deprecandā faciem domini. Hec dicit dominus exercituū. In diebus illis in q̄bꝫ apprehēdent decē hoīes ex omībꝫ linguis gētiū: ⁊ apphēdēt fimbriā viri iudei dicētes, ibimus vobiſcū.

Audiuimꝰ enī q̄m deꝰ vobiſcū ē. c. ix.

Onus verbi dn̄i in terra adrach ⁊ damaſci requiei eius: quia dn̄s eſt oculꝰ hominis: et omniū tribuum iſrl̄. Emath quoq; in terminis eius: ⁊ tyrus et ſydon. Aſſumpſerūt quippe ſibi ſapientiā valde. Et edificauit tyrꝰ munitionē ſuā: et coaceruauit argētū quaſi humū: et aurū ut lutū platearū. Et ecce dn̄s poſſidebit eā: et ꝑcutiet in mari fortitudinē eiꝰ: ⁊ hec igni deuorabitur. Videbit aſcalon ⁊ timebit: ⁊ gaza et dolebit nimis: et accaron quoniā cōfuſa eſt ſpes eius. Et peribit rex de gaza: et aſcalon non habitabitur. Et ſedebit ſeparator in azoto: et diſperdam ſuꝑbiā philiſtinoꝝ. Et auferam ſanguinē eius de ore eius: et abominationes eius de medio dentiū eiꝰ. Et relinquet̄ etiā ip̄e deo noſtro: et erit q̄ſi dux ī iuda: ⁊ accaron quaſi iebuſeus. Et circūdabo domū meā ex hiis q̄ militant michi euntes et reuertentes: et non trāſibit ſuꝑ eos ultra exactor: quia nūc vidi in ocl̄is meis. Exulta ſatis filia ſyon: iubila filia iheruſalē. Ecce rex tuꝰ venit tibi iuſtꝰ et ſaluator: ip̄e pauꝑ et aſcendēs ſuꝑ aſinā: ⁊ ſuꝑ pullū filium aſine. Et diſperdā quadrigā ex ephraim. et equū de iheruſalē: et diſſipabitur arcus belli. Et loquet̄ pacē gentibꝫ: ⁊ poteſtas eiꝰ a mari uſq; ad mare: et a fluminibus uſq; ad fines terre. Tu quoq; in ſanguine teſtamēti tui emiſiſti vinctos tuos de lacu: in quo nō eſt aqua. Cōuertimini ad munitionē vincti ſpei. Hodie quoq; ānuncians duplicia reddam tibi: quoniā extendi michi iudam quaſi arcū: impleui ~~terrā~~ ephraim. Et ſuſcitabo filios tuos ſyon ſuper filios tuos grecia: et ponā te quaſi gladiū fortiū. Et dn̄s deus ſuꝑ eos videbit̄: et exibit ut fulgur iaculū eius. Et dn̄s deus in tuba canet: et vadet in turbine auſtri. Dominꝰ exercituum ꝓteget eos: et deuorabūt et ſubicient lapidibꝫ funde. Et bibentes inebriabunt̄ quaſi a vino: et replebūtur ut phiale: ⁊ quaſi cornua altaris. Et ſaluabit eos dn̄s deus eoꝝ in die illa ut gregē ppl̄i ſui: q̄a lapides ſancti eleuabūt̄ ſuꝑ terrā eiꝰ. Quid enī bonū eiꝰ eſt. et quid pulcrū eiꝰ: niſi frumētū electoꝝ et vinum germinans virgines? c. x.

Petite pluuiā a dn̄o ī tēpe ſerotino: et dn̄s faciet niues et pluuiam ymbris: et dabit eis ſingulis herbam in agro. Quia ſimulacra locuta ſunt inutile: ⁊ diuini viderūt mendaciū: et ſomniatores locuti ſunt fruſtra et vane cōſolabantur. Idcirco abducti ſunt quaſi grex: affligent̄ quia nō eſt paſtor eis. Suꝑ paſtores iratꝰ eſt furor meꝰ: et ſuꝑ hircos viſitabo. Quia viſitauit dn̄s exercituū gregem ſuū domū iuda: et poſuit eos quaſi equum glorie ſue in bello. Ex ipſo angulꝰ: et ex ip̄o paxillꝰ: ex ip̄o arcꝰ ꝑlij: et ex ipſo egredietur omnis exactor ſimul. Et erunt quaſi fortes: cōculcātes lutū viarū in prelio. Et bellabūt quia dn̄s cū eis: et confundent̄ aſcenſores equorū. Et cōfortabo domū iuda: et domū ioſeph ſaluabo. Et conuertā eos quia miſerebor eoꝝ: et erūt ſicut fuerūt quādo nō proiecerā eos. Ego enī dn̄s deꝰ eoꝝ: et exaudiā eos. Et erunt q̄ſi fortes ephraim: et letabitur cor eorū quaſi a vino. Et filij eoꝝ videbūt et letabūtur: et exultabit cor eoꝝ in dn̄o. Sibilabo eis et cōgregabo illos: quia redemi eos. Et multiplicabo eos ſicut ante fuerāt multiplicati: et ſeminabo eos in ppl̄is. Et de longe recordabūtur mei: ⁊ viuēt cū filijs ſuis et reūtent̄. Et reducā eos de terra egipti: ⁊ de aſſirijs cōgregabo eos. Et ad terrā galaad et libani adducā eos: ⁊ nō inuenietur eis locꝰ: Et tranſibit ī maris freto: et percutiet in mari fluctus: et cōfundētur omīa profunda fluminis. Et humiliabitur ſuperbia aſſur: et ſceptrum egipti recedet. Confortabo eos in domino: et in nomine eius ābulabūt dicit dn̄s. c. xi.

Aperi libane portas tuas: et comedat ignis cedros tuas. Vlula abies quia cecidit cedrꝰ: quoniā magnifici uaſtati ſunt. Vlulate quercus baſan: quoniā ſucciſus eſt ſaltus munitus. Vox ululatꝰ paſtorū: quia uaſtata eſt magnificentia eoꝝ. Vox rugitus leonū: quoniā uaſtata eſt ſuꝑbia iordanis. Hec dicit dn̄s deus meus. Paſce pecora occiſionis: que qui poſſederāt occidebāt et nō dolebāt: ⁊ uendebāt ea dicētes. Benedictꝰ dn̄s: diuites facti ſumꝰ. Et paſtores eoꝝ nō parcebāt eis: et ego nō parcā ultra ſuꝑ habitantes terrā dicit dn̄s. Ecce ego tradam homines. unūquēqꝫ in manu proximi ſui. et in manu regis ſui: ⁊ cōcīdēt terrā ⁊ nō eruā de manu eoꝝ: ⁊ paſcam pecus occiſionis ꝓpter hoc o pauperes gregis. Et aſſumpſi michi duas uirgas: unā uocaui decorē et alterā uocaui funiculū: et paui gregē. Et ſuccidi tres paſtores in mēſe uno: et contracta eſt anima mea in eis. Siquidē et anima eorū uariauit in me. Et dixi. Nō paſcam uos. Quod moritur moriat̄: et quod ſucciditur ſuccidatur: et reliqui deuorēt unuſquiſqꝫ carnē proximi ſui. Et tuli uirgā meā que uocabat̄ decus et abſcidi eā: ut irritū facerē fedus meū quod percuſſi cū omnibꝫ ꝑplis: et in irritū deductum eſt in die illa. Et cognouerunt ſic pauperes gregis qui cuſtodiūt michi: q̄a uerbū dn̄i eſt. Et dixi ad eos. Si bonū eſt in oculis vr̄is afferte mercedē meā: et ſi nō. quieſcite. Et appenderūt mercedem meā: triginta argenteos. Et dixit dn̄s ad me. Proice illud ad ſtatuarium: Decorū preciū: quo appreciatꝰ ſū ab eis. Et tuli trigīta argēteos: et proieci illos in domo dn̄i ad ſtatuarium. Et ꝑſcidi uirgā meā ſecūdā que appellabatur funiculꝰ: ut diſſoluerē germanitatem inter iudā et iſrahel. Et dixit dn̄s ad me. Adhuc ſume tibi uaſa paſtoris ſtulti. Quia ecce ego ſuſcitabo paſtorē in terra qui derelicta nō uiſitabit. diſperſum nō queret: et cōtritū nō ſanabit ⁊ id qḋ ſtat nō enutriet: et carnes pinguiū comedet. et ungulas eorum diſſoluet. O paſtor et ydolū: derelinquēs gregem. Gladius ſuꝑ brachium eius: ⁊ ſuꝑ oculū dextrū eiꝰ. Brachium eius ariditate ſiccabit̄: ⁊ oculus dexter eiꝰ tenebreſcens obſcurabit̄. c. xii.

Onus uerbi dn̄i ſuꝑ iſrahel. Dixit dn̄s extendēs celū et fundās terram: et fingens ſpiritū hominis in eo. Ecce ego ponā ihr̄lm ſuꝑliminare crapule omībꝫ ꝑplis in circuitu: ſed ⁊ iuda erit in obſidione cōtra ihr̄lm. Et erit: in die illa ponā iheruſalē lapidē oneris cūctis ꝑplis. Omēs qui leuabunt eam conciſione lacerabūtur: et colligētur aduerſus eam omīa regna terre. In die illa dicit dn̄s ꝑcutiā omnē equū ī ſtupore: et aſcenſorem eiꝰ in amencia. Et ſuꝑ domū iuda aperiā oculos meos: et omnē equū ꝑplorū ꝑcutiā cecitate. Et dicent duces iuda in corde ſuo, confortentur michi habitatores iheruſalē: in dn̄o exercituū deo eorū. In die illa ponā duces iuda ſicut caminum ignis in lignis et ſicut facem ignis in feno: et deuorabūt ad dextrā ⁊ ad ſiniſtram om̄es p̄plos in circuitu. Et habitabitur iheruſalē rurſus in loco ſuo ĩ iheruſalē: et ſaluabit dn̄s tabernacła iuda ſicut in principio: ut nō magnifice glorietur dom⁹ dauid: ⁊ gloria habitantiū ih̄rlm̄ ꝯtra iudā. In die illa proteget dn̄s habitatores iheruſalem. Et erit qui offenderit ex eis in die illa quaſi dauid: et domus dauid quaſi dei: ſicut angel⁹ dn̄i in ꝯſpectu eius. Et erit in die illa querā conterere omnes gentes que ueniūt cōtra iheruſalē: ⁊ effundā ſup domū dauid et ſup habitatores iheruſalē ſpiritū gratie ⁊ precū. Et aſpicient ad me quē cōfixerūt: et plāgēt eū plāctu q̄ſi ſup unigenitū: ⁊ dolebūt ſup eū ut doleri ſolet in morte primogeniti. In die illa magn⁹ erit plāctus ĩ ih̄rlm̄ ſicut plāct⁹ adremon: in campo mageddo. Et planget terra: familie ⁊ familie ſeorſum. Familie domus dauid ſeorſum: et mulieres eorū ſeorſum. Familie dom⁹ nathan ſeorſū: et mulieres eoꝝ ſeorſum. Familie domus leui ſeorſum: et mulieres eorum ſeorſum. Familie ſemei ſeorſum: ⁊ mulieres eorum ſeorſum. Omnes familie relique: familie et familie ſeorſum: et mulieres eorum ſeorſum.

c. xiii.

In die illa erit fons patēs dom⁹ dauid et habitātibꝫ iheruſalē: in ablutionē peccatoris ⁊ menſtruate. Et erit in die illa dicit dn̄s exercituū: diſperdā nomina ydoloꝝ de terra: et nō memorabūtur ultra. Et pſeudo ꝓphetas et ſpiritū immūdū auferā de terra. Et erit cum prophetauerit quiſpiā ultra: dicent ei pater eius et mater eius qui genuerūt eum. Non uiues: quia mendacium locutus es ĩ nomine dn̄i. Et configent eū pater eius et mater eius genitores eius cū ꝓphetauerit. Et erit: in die illa cōfundent̄ prophete unuſquiſq; ex uiſione ſua cū ꝓphetauerit: nec operientur pallio ſaccino ut mentiant̄. Sed dicet, nō ſum propheta. Homo agricola ego ſum: quoniā adam exemplū meū ab adoleſcentia mea. Et dicetur ei. Quid ſunt plage iſte in medio manuum tuaꝝ? Et dicet. Hijs plagat⁹ ſum in domo eoꝝ qui diligebant me. Framea ſuſcitare ſup paſtorē meū: et ſup uirū coherentē michi, dicit dn̄s exercituum. Percute paſtorem: et diſpergētur oues. Et cōuertam manū meā ad paruulos: et erūt in omni terra dicit dn̄s. Partes due in ea diſpergent̄ et deficient: et tercia pars relinquetur in ea. Et ducam terciā partē per ignē: et uram eos ſicut urit̄ argentū: et probabo eos ſicut probat̄ aurū. Ipſe uocabit nomē meū: ⁊ ego exaudiā eū. Et dicā· p̄plus meus es: ⁊ ipſe dicet· dn̄s deus meus.

ca. xiiii.

Ecce dies ueniūt dicit dominus: et diuident̄ ſpolia tua ĩ medio tui. Et cōgregabo omnes gentes ad iheruſalē in p̄liū: et capietur ciuitas et uaſtabūtur dom⁹: et mulieres uiolabūtur. Et egrediet̄ media pars ciuitatis in captiuitatē: et reliquū p̄pli nō auferetur ex urbe. Et egrediet̄ dn̄s et preliabit̄ contra gentes illas: ſicut preliatus eſt in die certaminis. Et ſtabūt pedes eius in die illa ſup mōtem oliuarū: qui eſt ꝯtra iheruſalē ad orientem. Et ſcindetur mōs oliuaꝝ ex media parte ſui ad orientem et ad occidentem p̄rupto grandi ualde. Et ſeparabitur mediū montis ad aquilonē: et mediū eius ad meridiē. Et fugietis ad uallē mōtiū eoꝝ. quoniā cōiungetur uallis mōtium uſq; ad proximū. Et fugietis ſicut fugiſtis a facie terremotꝰ in diebꝫ ozie regis iuda. Et veniet dominus deus meꝰ: omneſq; ſancti cū eo. Et erit: in die illa nō erit lux ſed frigus et gelu. Et erit dies vna que nota ē domino: nō dies neq; nox: et in tp̄e veſperi erit lux. Et erit: ī die illa exibūt aque viue de iheruſalē. Mediū earū ad mare orientale: et mediū eaꝝ ad mare nouiſſimū. In eſtate ⁊ in hyeme erūt: et erit dn̄s rex ſup omnē terrā. In die illa erit dn̄s vnus: et erit nomē eius vnū. Et reuertet̄ omnis terra uſq; ad deſertū: de colle remmon ad auſtrū ihr̄lm. Et exaltabit̄ et habitabit in loco ſuo a porta beniamin uſq; ad locū porte prioris et uſq; ad portā angulorꝝ: et a turre ananehel uſq; ad torcularia regis. Et habitabūt in ea. et anathema nō erit ampliꝰ: Sed ſedebit ihr̄lm ſecura; et hec erit plaga qua percutiet dn̄s omnes gentes q̄ pugnauerūt aduerſus ihr̄lm. Tabeſcet caro uniuſcuiuſq; ſtātis ſup pedes ſuos: et oculi eius cōtabeſcent in foraminibꝫ ſuis: ⁊ lingua eorꝝ contabeſcet in ore ſuo. In die illa erit tumultus dn̄i magnus in eis: et apprehendet vir manū proximi ſui: et cōſeretur manus eiꝰ ſup manū proximi ſui. Sed et iudas pugnabit adūſus ihr̄lm: Et cōgregabūtur diuicie omnium gentiū in circuitu: aurꝝ et argentū et veſtes multe ſatis. Et ſic erit ruina equi et muli et cameli et aſini et omnium iumētorꝝ que fuerīt ī caſtris illis: ſicut ruina hec. Et omnes qui reliqui fuerint de vniūſis gentibꝫ que venerūt contra ihr̄lm: aſcendēt ab āno in annū: ut adorēt regem dn̄m exercituū. et celebrent feſtiuitatē tabernaculorꝝ. Et erit qui nō aſcenderit de familijs terre ad iheruſalē ut adorēt regē dn̄m exercituū: nō erit ſup eos ymber. Quod et ſi familia egipti nō aſcenderit ⁊ nō venerit: nec ſup eos erit: Sed erit ruina qua percutiet dn̄s oēs gentes. que non aſcenderint ad celebrādā feſtiuitatē tabernaculorꝝ. Hoc erit peccatū egipti et hoc peccatū omniū gentiū: que nō aſcenderit ad celebrādā feſtiuitatem tabernaculorū. In die illa erit qd̄ ſup frenū eſt equi ſanctū dn̄o: et erūt lebetes in domo domini quaſi phyale corā altari. Et erit omnis lebes in ihr̄lm et in iuda ſanctificatꝰ dn̄o exercituū. Et venient omnes immolātes ⁊ ſumēt ex eis: ⁊ coquēt ī eis. Et nō erit mercator vltra ī domo dn̄i exercituū in die illo.

Explicit zacharias ppha. Incipit malachias ppha. C. I.

Onus verbi dn̄i ad iſrahel ī manu malachie prophete. Dilexi vos dicit dn̄s. Et dixiſtis. In quo dilexiſti nos? Nonne frater erat eſau iacob dicit dn̄s: Et dilexi iacob. eſau aūt odio habui: Et poſui ſeyr mōtes eius in ſolitudinem: et hereditatē eius in dracones deſerti. Quod ſi dixerit ydumea deſtructi ſumus ſed reuertentes edificabimꝰ que deſtructa ſunt: hec dicit dn̄s exercituū. Iſti edificabūt et ego deſtruā. Et vocabūtur termini iniquitatis: et pp̄lus cui iratus eſt dn̄s uſq; in eternū. Et oculi vr̄i videbūt: et vos dicetis. Magnificet̄ dn̄s ſup terminū iſrl̄. Filiꝰ honorat patrē: et ſeruꝰ dn̄m ſuū. Si ergo pater ego ſū ubi eſt honor meus: ⁊ ſi dn̄s ego ſum: ubi eſt timor meꝰ, dicit dn̄s exercituū. Ad vos o ſacerdotes: qui deſpicitis nomē meū. Et dixiſtis. In quo deſpeximus nomen tuū? Offertis ſuper altare meū panē pollutum. Et dicitis.

In quo polluim⁹ te? In eo ꝙ dicitis: mēsa dñi despecta ē. Si offeratis cecū ad imolādū: nōne malū est? Et si offeratis claudū et lāguidū: nōne malū ē? Offer illud duci tuo: si placuerit ei: aut si susceperit faciē tuā dicit dñs exercituū. Et nūc deꝑcamini vultū dei ut misereat̄ vr̄i: de manu enī vr̄a factū ē hoc: si quomodo suscipiat facies vr̄as dicit dñs exercituū. Quis ē in vobis q̄ claudat ostia ⁊ incendat altare meū gratuito? Nō ē michi volūtas ī vobis dicit dñs exercituū: ⁊ mun⁹ nō suscipiā de manu vr̄a. Ab ortu enī solis usq; ad occasū magnū ē nomē meū ī gētib;: ⁊ in omī loco sacrificat̄ ⁊ offert̄ nomini meo oblatio mūda: q̄a magnū nomē meū in gētib; dicit dñs exercituū. Et vos polluistis illud in eo ꝙ dicitis mēsa dñi ꝯtaminata ē: ⁊ qđ suꝑponit̄ ꝯtēptibile ē cū igne q̄ illud devorat. Et dixistis. Ecce de labore: ⁊ exsufflastis illud dicit dñs exercituū. Et intulistis de rapinis claudū ⁊ lāguidū: et intulistis mun⁹. Nūqd suscipiā illud de manu vr̄a dicit dñs? Maledict⁹ dolosus q̄ habet ī grege suo masculū: ⁊ votū faciēs immolat debile domino. Quia rex magn⁹ ego dicit dominus exercituum: et nomē meum horribile in gentibus. c. ii.

Et nūc ad vos mādatū hoc o sacerdotes. Si nolueritis audire et si nolueritis ponere sup cor: ut detis gloriā nomini meo ait dñs exercituū: mittā ī vos egestatē et maledicā benedictionib; vr̄is: ⁊ maledicā illis q̄m nō posuistis sup cor. Ecce ego proiciā vobis brachiū: ⁊ dispergā sup vultū vr̄m stercus solēnitatū vr̄aꝝ: ⁊ assumet vos secū. Et scietis q̄a misi ad vos mādatū istud: ut esset pactū meū cū levi dicit dñs exercituū. Pactū meū fuit cū eo vite et pacis: ⁊ dedi ei timorē ⁊ timuit me: ⁊ a facie nominis mei pavebat. Lex veritatis fuit ī ore ei⁹: ⁊ iniq̄tas nō ē īventa ī labiis ei⁹. In pace et ī equitate ābulavit mecū: ⁊ multos avertit ab iniq̄tate. Labia enī sacerdotis custodiūt sciētiā: et legē requirēt ex ore ei⁹: q̄a āgel⁹ dñi exercituum ē. Vos aūt recessistis de via: et scādalizastis plurimos ī lege. Irritū fecistis pactū levi: dicit dñs exercituū. Propter qđ ⁊ ego dedi vos ꝯtēptibiles ⁊ humiles omīb; ppl̄is: sicut nō servastis vias meas: ⁊ accepistis faciē ī lege. Nūqd nō pater un⁹ omniū nr̄m? Nūqd nō de⁹ un⁹ creavit nos? Quare ergo despicit unusquisq; nr̄m fratrē suū: violās pactū pr̄m nr̄oꝝ? Trāsgressus ē iudas ⁊ abominatio facta ē in isrl̄ ⁊ in ihr̄lm: q̄a ꝯtaminavit iudas sāctificationem dñi quā dilexit: ⁊ habuerūt filiā dei alieni. Disperdat dñs virū q̄ fecerit hoc: magistrū et discipulū de tabernaculo iacob: ⁊ offerentē mun⁹ dño exercituū. Et hoc rursū fecistis. Operiebatis lacrimis altare dñi fletu et mugitu: ita ut nō respiciam ultra ad sacrificiū: nec accipiā placabile qđ de manu vr̄a. Et dixistis. Quā ob causā? Quia dñs testificat⁹ est inter te ⁊ uxorē pubertatis tue: quā tu despexisti. Et hec particeps tua: et uxor federis tui. Nōne un⁹ fecit: et residuū spiritus ei⁹ ē? Et qđ un⁹ querit nisi semen dei? Custodite ergo spiritū vr̄m: et uxorē adolescentie tue noli despicere. Cū odio habueris dimitte: dicit dñs deus isrl̄. Operiet aūt iniq̄tas vestimētū ei⁹: dicit dñs exercituum. Custodite spiritū vr̄m: et nolite despicere. Laborare fecistis dñm in sermonibus vr̄is. Et dixistis. In quo eū fecimus laborare? In eo ꝙ dicitis. Omnis qui facit malū bon⁹ ē ī ꝯspectu dñi: ⁊ tales eī placēt. Aut certe: ubi est deꝰ iudicij?

Ecce ego mittā āgelū meū: c.iii. ⁊ ꝑparabit viā āte faciē meā. Et statim veniet ad tēplū suū dn̄ator quē vos q̄ritis: ⁊ āgelꝰ testamēti quē vos vultis. Ecce venit: dicit dn̄s exercituū. Et q̄s poterit cogitare diē adventꝰ eiꝰ? Et q̄s stabit ad vidēdū eū? Ipe enī q̄si ignis ꝯflās: ⁊ q̄si herba fullonū. Et sedebit ꝯflās ⁊ emūdās argētū: et purgabit filios levi. Et colabit eos q̄si aurū et q̄si argētū: et erūt dn̄o offerētes sacrificia ī iusticia. Et placebit dn̄o sacrificiū iuda ⁊ ihr̄lm sicut dies seclī: ⁊ sicut ānī antiqui. Et accedā ad vos ī iudicio: ⁊ ero testis velox maleficis ⁊ adulteris et periuris: ⁊ q̄ calūniātur mercedē mercennarij: ⁊ humiliāt viduas et pupillos ⁊ opprimūt peregrinū: nec timuerūt me dicit dn̄s exercituū. Ego enim dn̄s ⁊ nō mutor: ⁊ vos filij iacob nō estis ꝯsumpti. A diebꝫ enī patrꝫ vestroꝝ recessistis a legitimis meis: ⁊ nō custodistis. Revertimini ad me ⁊ revertar ad vos: dicit dn̄s exercituū. Et dixistis. In quo revertemur? Si affiget homo deū: q̄a vos ꝯfigitis me. Et dixistis, In quo cōfigimꝰ te? In decimis et in primicijs: in penuria. Vos maledicti estis: et me vos cōfigitis gēs tota. Inferte omnem decimā ī horreū: et sit cibꝫ in domo mea: et ꝓbate me sup hoc dicit dn̄s. Si nō aperuero vobis katharactas celi: ⁊ effudero vobis benedictionē usqꝫ ad abūdantiā. Et increpabo pro vobis devorātē: ⁊ nō corrūpet fructū t̄re vr̄e: nec erit sterilis vinea ī agro dicit dn̄s exercituū. Et beatos vos dicēt omnes gētes. Eritis enī vos terra desiderabilis dicit dn̄s exercituū. Invaluerūt sup me verba vr̄a dicit dn̄s. Et dixistis. Quid locuti sumꝰ contra te? Dixistis. Vanus est qui servit deo. Et qd̄ emolumentū quia custodivimus precepta eiꝰ: et quia ābulavimꝰ tristes corā dn̄o exercituū? Ergo nūc beatos dicimꝰ arrogantes. Siquidē edificati sunt faciētes impietates: ⁊ temptaverūt deum ⁊ salvi facti sunt. Tūc locuti sunt timentes deū: unusquisqꝫ cū proximo suo. Et attendit dn̄s et audivit: et scriptus est liber monumēti corā eo timētibꝫ dn̄m ⁊ cogitātibꝫ nomē eius. Et erunt michi ait dominus exercituū in die qua ego faciam in peculium: et parcam eis sicut parcit vir filio suo servienti sibi. Et cōvertemini ⁊ videbitis qd̄ sit inter iustum et impium: et inter servientem deo et nō servientē ei. c.iiii.

meū

Ecce enim dies veniet succensa q̄si caminus: et erunt omnes superbi et omnes facientes impietatē stipula. Et inflāmabit eos dies veniens dicit dominus exercituū: que nō derelinquet eis radicem ⁊ germen. Et orietur vobis timētibus nomen meum sol iusticie: et sanitas in pēnis eius. Et egrediemini ⁊ salietis sicut vitulꝰ de armēto: ⁊ calcabitis impios cum fuerint cinis sub planta pedum vestrorū in die qua ego facio dicit dn̄s exercituū. Mementote legis moysi servi mei: quā mādavi ei in oreb ad omnē israhel precepta ⁊ iudicia. Ecce ego mittā vobis helyam ꝓphetā: anteq̄ veniat dies domini magnꝰ et horribilis. Et convertet cor patrꝫ ad filios: ⁊ cor filioꝝ ad pr̄es eorū: ne forte veniā et percutiā terrā anathemate.

Explicit malachias ꝓpheta

Incipit prologus beati Jeronimi preſbiteri: in libros machabeorum

Machabeorū libri duo ꝓnotant prelia inter hebreoꝝ duces gentēqꝫ perſarū: pugnā qꝫ ſabbatoꝝ ⁊ nobiles machabei ducis triūphos: ex cui⁹ noīe ⁊ libri ijdem ſūt nūcupati. Hec qꝫ hiſtoria cōtinet eciā inclita illa geſta machabeoꝝ fratrū: qui ſub antiocho rege pro ſacris legibꝫ dira tormenta perpeſſi ſunt. Quos mater pia dum diuerſis ſupplicijs vrgerent̄ non ſolū nō fleuit: ſed et gaudēs hortabat̄ ad gloriā paſſionis. Explicit ꝓlogus

Incipit liber pͥmus machabeorū. cap̄. i.

Et factū eſt poſtq̄ꝫ percuſſit alexander philippi rex macedo qui primus regnauit ī grecia egreſſus de terra cethim dariū regē perſarū ⁊ medoꝝ: ꝯſtituit prelia multa: et obtinuit omniū municōnes: et interfecit reges terre. Et ꝑtrāſijt vſqꝫ ad fines terre. ⁊ accepit ſpolia ml̄titudinis gentiū: ⁊ ſiluit terra in ꝯſpectu eius. Et cōgregauit virtutē ⁊ exercitū fortem nimis. et exaltatū eſt et eleuatū cor ei⁹: et obtinuit regiones gentiū ⁊ tirannos et facti ſunt illi in tributū. Et poſt hec decidit in lectū: ⁊ cognouit quia moreretur. Et vocauit pueros ſuos nobiles qui ſecū erant nutriti a iuuentute ſua: et diuiſit illis regnū ſuū cum adhuc viueret. Et regnauit alexander annis duodecim: ⁊ mortu⁹ ē. Et obtinuerūt pueri ei⁹ regnū vnuſquiſqꝫ ī loco ſuo: et impoſuerūt omēs ſibi diademata poſt mortē ei⁹ ⁊ filij eoꝝ poſt eos annis ml̄tis: et ml̄tiplicata ſūt mala ī terra. Et exijt ex eis radix peccati antiochus illuſtris fili⁹ antiochi regis qui fuerat rome obſes: et regnauit in anno centeſimotriceſimo et ſeptimo regni grecorum. In diebꝫ illis exierunt ex iſrl̄ filij iniqui: ⁊ ſuaſerūt ml̄tis dicentes. Eamus ⁊ diſponam⁹ teſtamentū cū gentibus que circa nos ſūt: quia ex quo receſſim⁹ ab eis inuenerūt nos multa mala. Et bonus viſus ē ſermo ī ocl̄is eoꝝ. Et deſtinauerūt aliqui de pp̄lo ⁊ abierūt ad regē: et dedit illis poteſtatē vt facerēt iuſticiā gentiū. Et edificauerūt gymnaſiū in iheroſolimis ſcd̄m leges nacōnū: ⁊ fecerūt ſibi ꝑpucia: ⁊ receſſerūt a teſtamēto ſancto: ⁊ iuncti ſūt nationibꝫ: et venūdati ſunt vt facerēt malū. Et paratū ē regnū in conſpectu antiochi: ⁊ cepit regnare ī terra egipti: vt regnaret ſuꝑ duo regna. Et intͣuit in egiptū in ml̄titudine graui in curribus ⁊ elephantis ⁊ equitibꝫ: ⁊ copioſa nauiū ml̄titudine. Et conſtituit bellū aduerſus ptolomeū regē egipti: ⁊ veritus ē ptolomeus a facie eius ⁊ fugit: et ceciderūt vulnerati ml̄ti. Et comprehendit ciuitates munitas in terra egipti: ⁊ accepit ſpolia terre egipti. Et conuertit antiochus poſtq̄ꝫ ꝑcuſſit egiptū in centeſimo ⁊ q̄drageſimo ⁊ tercio anno ⁊ aſcendit ad iſrl̄: et aſcendit iheroſolimis ī ml̄titudine graui. Et intͣuit in ſanctificationē cū ſuꝑbia: ⁊ accepit altare aureū ⁊ candelabrū luminis ⁊ vniuerſa vaſa eius ⁊ menſam ꝓpoſicionis ⁊ libatoria ⁊ fialas ⁊ mortariola aurea ⁊ velū ⁊ coronas ⁊ ornamentum aureum qđ in facie templi erat: ⁊ cōminuit oīa. Et accepit argentum ⁊ aurū et vaſa cōcupiſcibilia: et accepit theſauros occultos quos inuenit: et ſublatis omnibꝫ abijt ī terrā ſuā. Et fecit cedem hominū: et locutus eſt in ſuꝑbia magna. Et factus ē planctus magnus in iſrl': et in omni loco eoꝝ. Et ingemuerūt principes ⁊ ſeniores: et iuuenes ⁊ virgines infirmati ſunt: et ſpecioſitas mulierū immutata eſt. Omnis maritus ſumpſit lamentū: ⁊ que ſedebāt in thoro maritali lugebāt. Et cōmota eſt terra ſup habitātes ī ea: et vniuerſa domꝰ iacob induit ꝯfuſionem. Et poſt duos annos dierꝫ miſit rex principē tributoꝝ ī ciuitates iuda: et venit ihrlm cū turba magna. Et locutus eſt ad eos verba pacifica ī dolo: et crediderūt ei. Et irruit ſup ciuitatem repente: ⁊ pcuſſit eam plaga magna: ⁊ pdidit pplm multū ex iſrl'. Et accepit ſpolia ciuitatis: ⁊ ſuccendit eam igni. Et deſtruxit domos eius ⁊ muros eiꝰ in circuitu: et captiuas duxerunt mlieres et natos: et pecora poſſederūt. Et edificauerūt ciuitatē dauid muro magno ⁊ firmo et turribꝫ firmis: et facta eſt illis ī arcem. Et poſuerūt illic gentē peccatricē viros iniquos: ⁊ ꝯualuerūt in ea. Et poſuerunt arma et eſcas: et congregauerūt ſpolia ihrlm ⁊ repoſuerūt illic: ⁊ facti ſunt ī laqueū magnū. Et factū eſt hoc ad inſidias ſanctificationi ⁊ ī diabolū maglū ~~in~~ iſrl' ~~ſemp~~. Et effuderūt ſanguinē innocentē ꝑ circuitū ſanctificacōnis: ⁊ ꝯtaminauerūt ſāctificationē. Et fugerūt habitatores ihrlm ꝓpter eos: et facta eſt habitacio exteroꝝ: et facta eſt extera ſemini ſuo: et nati eius reliquerūt eam. Sanctificacio eius deſolata ē ſicut ſolitudo: dies feſti eius ꝯuerſi ſunt in luctū: ſabbata eius ī opprobriū· honores eiꝰ in nichilum. Secundū gloriā eiꝰ mltiplicata eſt ignominia eius: et ſublimitas eiꝰ conuerſa eſt ī luctū. Et ſcripſit rex antiochus omni regno ſuo: ut eſſet omīs pplſ vnus. Et reliquerūt vnuſquiſq; legem ſuā: et ꝯſenſerūt omnes gentes ſcd'm verbū regis antiochi. Et multi ex iſrl' ꝯſenſerūt ei: ⁊ ſacrificauerūt ydolis: ⁊ coinquinauerūt ſabbatū. Et miſit rex antiochus libros per manus nunciorꝫ in ihrlm ⁊ in omēs ciuitates iude· ut ſequerent' leges gentiū terre: et prohiberēt olocauſta ⁊ ſacrificia ⁊ placationes fieri ī templo dei: et ꝓhiberēt celebrari ſabbatū ⁊ dies ſolennes. Et iuſſit coinquinari ſancta: ⁊ ſanctū populum iſrl'. Et iuſſit edificari aras et templa et ydola· et immolari carnes ſuillas et pecora cōmunia: et relinqre filios ſuos incircūciſos· ⁊ coinquinari animas eoꝝ ī omnibꝫ immūdicijs ⁊ abominacōnibꝫ: ita ut obliuiſcerentur legem et immutarēt omnes iuſtificationes dei. Et quicūq; non feciſſent ſcd'm verbū regis antiochi moreretur. Secundū oīa verba hec ſcripſit omni regno ſuo: et prepoſuit principes populo qui hec fieri cōgerent. Et iuſſerūt ciuitatibꝫ iude ſacrificare. Et ꝯgregati ſunt mlti de pplo ad eos qui dereliquerant legē dñi: ⁊ fecerūt mala ſup terrā: et effugauerūt pplm iſrl' in abditis et in abſconditis fugitiuoꝝ locis. Die quintadecima menſis caſleu· quinto et q̄dragesimo ⁊ centeſimo anno edificauit rex antiochus abominandum ydolum deſolacōnis ſup altare dei: ⁊ per vniuerſas ciuitates iude in circuitu edificauerunt aras: ⁊ ante ianuas domoꝝ ⁊ ī plateis incendebāt thura ⁊ ſacrificabāt. Et libros legis dei combuſſerūt igni ſcindentes eos: ⁊ apud quemcūq; inueniebant' libri teſtamēti dñi ⁊ quicūq; obſeruabat legem dñi: ſcd'm edictum regis trucidabāt eū. In virtute ſua faciebāt hec pplo iſrl': qui inueniebantur in omni menſe in ciuitatibus. Et quīta ⁊ viceſima die menſis ſacrificabāt ſuꝑ aram que erat cōtra altare: ⁊ mulieres que circūcidebāt filios ſuos trucidabant̄ ſcd̄m iuſſum regis antiochi. Et ſuſpendebāt pueros a ceruicibꝫ per uniuerſas domos eoꝝ: et eos qui circūciderāt illos trucidabāt. Et multi de pp̄lo iſrl' diffinierūt apud ſe: ut non manducarent immūda: ⁊ elegerunt magis mori q̄ cibis coinq̄nari immūdis: et noluerūt infringere legē dei ſanctam: ⁊ trucidati ſunt. Et facta eſt ira magna ſuper pp̄lm valde. c. ii.

In diebus illis ſurrexit matathias filiꝰ iohannis filij ſimeonis ſacerdos ex filijs ioarim ab ihrlm: ⁊ cōſedit ī monte modin. Et habebat filios quinqꝫ: iohannan q̄ cognominabat̄ gaddis: et ſimonem qui cognoīabat̄ thaſi: et iudam qui vocabat̄ machabeus: et eleazarū qui cognoīabat̄ abaron: et ionathan qui cognoīabatur apphus. Hij viderūt mala que fiebant in pp̄lo iuda et in ihrlm. Et dixit matathias. Ve michi. Ut quid natus ſum videre contritionē pp̄li mei ⁊ contritionē ciuitatis ſancte: ⁊ ſedere illic cū datur in manibus inimicoꝝ? Sancta ī manu extraneoꝝ facta ſunt: templū eius ſicut homo ignobilis. Vaſa glorie eiꝰ captiua abducta ſūt: trucidati ſūt ſenes eius in plateis: ⁊ iuuenes eiꝰ ceciderūt in gladio inimicoꝝ. Que gens non hereditauit regnū eius: ⁊ nō obtinuit ſpolia eius? Omnis compoſitio eiuſ ablata eſt. Que erat libera: facta ē ancilla. Et ecce ſancta nr̄a et pulcritudo noſtra et claritas nr̄a deſolata eſt: et coinq̄nauerūt eam gentes. Quo ergo nobis adhuc viuere? Et ſcidit″ veſtimenta ſua″ matathias et filij eius. et operuerūt ſe cilicijs: et planxerūt valde. Et venerūt illuc qui miſſi erant a rege antiocho: ut cogerēt eos qui confugerant in ciuitatem modin immolare ⁊ accendere thura: ⁊ a lege dei diſcedere. Et multi de pp̄lo iſrl' conſentientes acceſſerunt ad eos: ſed matathias ⁊ filij eius conſtāter ſteterūt. Et reſpondētes qui miſſi erant ab antiocho dixerunt matathie. Princeps et clariſſimus et magnus es in hac ciuitate: et ornatꝰ filijs et fratribus. Ergo accede prior ⁊ fac iuſſum regis ſicut fecerunt omneſ gentes ⁊ viri iuda et qui remanſerunt in ihrlm: et eris tu ⁊ filij tui inter amicos regis: ⁊ amplificatꝰ auro ⁊ argento et muneribus multis. Et reſpōdit matathias: et dixit magna voce. Et ſi om̄es gētes regi antiocho obediunt ut diſcedant uniuſquiſqꝫ a ſeruitute legis patrū ſuoꝝ et conſentiāt mādatiſ eius: ego et filij mei ⁊ fratres mei obediemus legi patrū nr̄oꝝ. Propicius ſit nobis deus: nō ē nobis utile relinq̄re legem et iuſticias dei. Non audiemuſ verba regis antiochi: nec ſacrificabimus trāſgredientes legis nr̄e mādata: ut eamus altera via. Et ut ceſſauit loqui verba hec: acceſſit quidam iudeuſ in omniū oculis ſacrificare ydolis ſuꝑ aram ī ciuitate modin ſcd̄m iuſſum regis. Et vidit matathias ⁊ doluit: ⁊ cōtremuerūt renes eius. Et acceſus eſt furor eiꝰ ſcd̄m iudiciū legis: ⁊ inſiliens trucidauit eū ſuꝑ arā. Sed et virū quē rex antiochus miſerat qui cogebat immolari occidit in ipſo tp̄e: et aram deſtruxit: et zelatus eſt legem ſicut fecit finees zambri filio ſalomi. Et exclamauit matathias voce magna in ciuitate dicēs. Om̄is qui zelum habet legis: ſtatuens teſtamentū exeat poſt me. Et fugit ipſe et filij eius in montes: et reliq̄runt quecūqꝫ habebant in ciuitate. Tunc deſcēderūt ml̄ti q̄rentes iudiciū et iuſticiā in deſertū: et ſederūt ibi ipſi et filij eius ⁊ mulieres eoꝝ ⁊ pecora eoꝝ: quoniā indurauerūt ſuper eos mala. Et renunciatū ē viris regis ⁊ exercitui qui erāt in ihr̄lm ciuitate dauid: qm̄ diſceſſiſſent viri quidā qui diſſipauerunt mandatū regis ī loca occulta in deſerto: et abiſſent poſt illos ml̄ti. Et ſtatim ꝑrexerūt ad eos: et conſtituerūt aduerſus eos p̄lium in die ſabbatoꝝ. Et dixerūt ad eos. Reſiſtitis et nūc adhuc? Exite: et facite ſecundū verbum regis antiochi · ⁊ viuetis. Et dixerūt. Non exibim⁹: neqꝫ faciemus verbum regis ut polluam⁹ diē ſabbatoꝝ. Et concitauerūt aduerſus eos p̄liū: ⁊ nō reſponderunt illis · nec lapidem miſerunt in eos: nec oppilauerunt loca occulta dicentes. Moriamur omnes ī ſimplicitate noſtra: ⁊ teſtes erūt ſuper nos celū ⁊ terra q -od iniuſte perditis nos. Et intulerūt illis bellū ſabbatis: ⁊ mortui ſūt ipſi ⁊ uxores eoꝝ ⁊ filij eoꝝ ⁊ pecora eorū: uſqꝫ ad mille animas hominū. Et cognouit matathias et amici eius: et luctum habuerūt ſuper eos valde. Et dixit vir proximo ſuo. Si om̄es fecerim⁹ ſicut fratres noſtri fecerūt ⁊ non pugnauerim⁹ aduerſus gentes pro animabꝫ noſtris et iuſtificationibus noſtris: citius diſperdēt nos a terra. Et cogitauerūt in die illa dicentes. Om̄is homo quicūqꝫ venerit ad nos in bello die ſabbatorum pugnem⁹ aduerſus eū: et non moriemur omnes ſicut mortui ſunt fratres noſtri in occultis. Tunc congregata ē ad eos ſinagoga iudeoꝝ fortis viribus ex iſrl': omnis volūtarius ī lege: ⁊ om̄es qui fugiebant a malis additi ſūt ad eos: et facti ſunt illis ad firmamentū. Et collegerūt exercitū: ⁊ percuſſerunt peccatores in ira ſua ⁊ viros iniquos ī indignatōne ſua: ⁊ ceteri fugerunt ad nationes ut euaderēt. Et circuiuit matathias ⁊ amici ei⁹ ⁊ deſtruxerūt aras: ⁊ circūciderūt pueros incircumciſos quotq̄t inuenerūt ī finibus iſrl' in fortitudine. Et ꝑſecuti ſūt filios ſuꝑbie: et ꝓſperatū ē opus ī manibꝫ eoꝝ. Et obtinuerūt legem de manibꝫ gentium et de manibus regū: et non dederunt cornu pcōri. Et appropinq̄uerūt dies matathie moriēdi: et dixit filijs ſuis. Nūc cōfortata ē ſuperbia ⁊ caſtigatio: et tp̄s eūſionis et ira indignationis. Nūc ergo o filij emulatores eſtote legis: ⁊ date animas veſtras pro teſtamēto patrū. Et memētote opeꝝ patrum que fecerūt in generationibus ſuis: et accipietis gloriā magnam et nomē eternū. Abraham nōne in temptatione inuentus eſt fidelis: et reputatum eſt ei ad iuſticiam? Ioſeph in tp̄e anguſtie ſue cuſtodiuit mādatū: et factus eſt dn̄s egipti. Finees pater noſter zelando zelum dei accepit teſtamentū ſacerdotij eterni. Iheſus dū impleuit vbū: factus ē dux ī iſrl'. Caleph dum teſtificatur ī eccleſia: accepit hereditatem. Dauid in ſua miſericordia cōſecut⁹ ē ſedem regni ī ſecula. Helias dum zelat zelū legis · receptus eſt in celum. Ananias azarias ⁊ miſahel credentes liberati ſunt de flāma. Daniel in ſua ſimplicitate liberatus eſt de ore leonū. Et ita cogitate ꝑ generationē ⁊ generationem: quia omnes qui ſperant in eū non infirmant̄. Et a verbis viri pcōris ne timueritis: quia gl'a ei⁹ ſtercus ⁊ vermis eſt. Hodie extollit̄

⁊ cras nō inuenietur: quia cōuerſus ē in terrā ſuam: et cogitatio eius perijt. Vos ergo filij cōfortamini et viriliter agite in lege: quia cū feceritis q̄ vobis precepta ſunt in lege a dn̄o deo vr̄o: in ipſa gl'oſi eritis. Et ecce ſimon frater veſter ſcio quod vir conſilij ē. Ipſum audite ſemꝑ: ⁊ ip̄e erit vobis pater. Et iudas machabeus fortis viribꝫ a iuuentute ſua ſit vobis prīceps milicie: et ip̄e aget bellum pp̄li. Et adducetis ad vos om̄es factores legis: et vindicate vindictā pp̄li veſtri. Retribuite retributionem gentibus: ⁊ intendite in preceptum legis. Et benedixit eos: et appoſitus ē ad patres ſuos. Et defunctus ē cēteſimo et quadrageſimo ſexto anno: et ſepultus eſt a filijs ſuis in ſepulcris patrum ſuorum in modin: ⁊ planxerūt eū om̄is iſrl' plāctu magno.

c. iii.

Et ſurrexit iudas qui vocabatur machabeus filius eiꝰ pro eo: ⁊ adiuuabāt eū om̄es fratres eius et vniūſi qui ſe cōiunxerāt patri eius: et p̄liabātur prelium iſrl' cū leticia. Et dilatauit gloriā pp̄lo ſuo: ⁊ induit ſe loricā ſicut gigas ⁊ ſuccinxit ſe arma bellica ſua ī prelijs: ⁊ ꝓtegebat caſtra gladio ſuo. Similis factus eſt leoni in operibꝫ ſuis: ⁊ ſicut catulus leonis rugiens in venatione. Et ꝑſecutus eſt iniquos ꝑſcrutans eos: ⁊ qui cōturbabant pp̄lm ſuum · eos ſuccendit flammis: ⁊ repulſi ſunt inimici eius pre timore eiꝰ. Et om̄es oꝑarij iniquitatis conturbati ſunt: ⁊ directa eſt ſalus in manu eiꝰ. Et exacerbabat reges mltos: et letificabat iacob in operibus ſuis: et in ſeculū memoria eiꝰ in benedictione. Et perambulabat ciuitates iuda ⁊ perdidit impios ex eis: et aūtit irā ab iſrl'. Et noīatꝰ eſt uſqꝫ ad nouiſſimū terre: et congregauit pereūtes. Et congregauit apollonius gentes: et a ſamaria virtutem mltam et magnam ad bellandū contra iſrl'. Et cognouit iudas et exijt obuiam illi: et percuſſit et occidit illum · et ceciderūt vulnerati mlti: ⁊ reliqui fugerūt: ⁊ accepit ſpolia eoꝝ. Et gladiū apollonij abſtulit iudas: et erat pugnās ī eo om̄ibꝫ diebꝫ. Et audiuit ſeron princeps exercitꝰ ſirie: quod cōgregauit iudas cōgregationē fideliū ⁊ eccleſiam ſecum. Et ait. Faciam michi nomen et glorificabor in regno: et debellabo iudam et eos qui cū ip̄o ſunt: qui ſpernebāt verbū regis. Et p̄parauit ſe: et aſcenderūt cū eo caſtra impioꝝ fortes auxiliarij ut facerēt vindictā in filios iſrl'. Et appropinq̄uerūt uſqꝫ bethoron: ⁊ exiuit iudas obuiam illis cū paucis. Vt autē viderunt exercitū venientem ſibi obuiam: dixerūt iude. Quomō poterimꝰ pauci pugnare contra mltitudinē tantam · tam fortem? Et nos fatigati ſumꝰ ieiunio hodie. Et ait iudas. Facile eſt cōcludi mltos ī manu paucoꝝ: et nō eſt differentia in cōſpectu dei celi liberare in multis ⁊ in paucis: quoniā nō in mltitudine exercitus victoria belli: ſed de celo fortitudo ē. Ipſi veniunt ad nos ī mltitudine cōtumaci ⁊ ſupbia: ut diſperdāt nos ⁊ vxores noſtras et filios nr̄os: ⁊ ut ſpolient nos. Nos vero pugnabimꝰ pro animabꝫ nr̄is et legibus noſtris: et ip̄e dn̄s conteret eos ante faciem noſtram. Vos autē ne timueritis eos. Vt ceſſauit autē loqui inſiluit ī eos ſubito: et cōtritus eſt ſeron ⁊ exercitꝰ eius in cōſpectu ipſius: et perſecutus eſt eū in deſcēſu bethoron uſqꝫ in campum. Et ceciderunt ex eis octingenti viri: reliqui autem fugerūt in terram philistijm. Et cecidit timor iude ac fratrū eius et formido super om̄es gentes in circuitu eoꝝ: ⁊ peruenit ad regem nomen eius: et de p̄lijs iude narrabāt om̄es gentes. Ut audiuit autē rex antiochus sermones istos iratus est animo: ⁊ misit ⁊ congregauit exercitū uniūsi regni sui castra fortia valde. Et aperuit erarium suū: et dedit stipendia exercitui in annum: ⁊ mādauit illis ut essent parati ad oīa. Et vidit ꝙ defecit pecunia de thesauris suis: et tributa regionis modica propter dissensionem ⁊ plagā quam fecit in terra: ut tolleret legitima que erant a primis diebus. Et timuit ne non haberet ⁊ semel et bis in sumptꝰ et donatiua que dederat ante larga manu: et abūdauerat sup̱ reges qui ante eū fuerāt. Et cōsternatꝰ erat aīo valde: ⁊ cogitauit ire in ꝑsidem ⁊ accipere tributa regionū: ⁊ congregare argentū mltū. Et reliquit lisiam hominem nobilem de genē regali sup̱ negocia regia a flumine eufraten usqꝫ ad flumen egipti: ⁊ ut nutriret antiochū filiū suū donec rediret. Et tradidit ei mediū exercitū et elephantos: et mandauit ei de omnibꝫ que volebat ⁊ de inhabitantibꝫ iudeam et ihrlm: et ut mitteret ad eos exercitū ad conterendā et extirpandam virtutē isrl̄ ⁊ reliq̄as ihrlm et auferendā memoriam eorū de loco: et ut constitueret habitatores filios alienigenas in om̄ibꝫ finibus eoꝝ: et sorte distribueret terrā eorū. Et rex assūpsit partem exercitus residui ⁊ exiuit ab antiochia ciuitate regni sui anno centesimo et quadragesimo septimo: ⁊ transfretauit eufraten flumē: et ꝑambulabat superiores regiones. Et elegit lisias ptholomeum filium dorimini ⁊ nichanorē ⁊ gorgiā viros potentes ex amicis regis: ⁊ misit cum eis quadraginta milia viroꝝ ⁊ septē milia equitū: ut venirēt ī terrā iuda ⁊ disperderēt eā secundum verbū regis. Et processerūt ut irent cū uniūsa virtute sua: et venerūt et applicuerunt ammaum in terra cāpestri. Et audierūt mercatores regionū nomē eoꝝ: ⁊ acceperūt argentū ⁊ aurum mltum valde ⁊ pueros ⁊ venerūt in castra ut acciperent filios isrl̄ in seruos: ⁊ additi sunt ad eos exercitus sirie et terre alienigenaꝝ. Et vidit iudas ⁊ fratres eiꝰ quia multiplicata sunt mala: et exercitus applicabat ad fines eoꝝ: ⁊ cognouerūt verba regis que mandauit ꝑplo facere in interitū ⁊ consūmationē. Et dixerunt unusquisqꝫ ad ꝓximū suū. Erigamꝰ deiectionem ꝑpli nostri: et pugnemus pro ꝑplo nostro et sanctis nostris. Et cōgregatꝰ ē cōuentus ut essent parati in p̄liū: ⁊ ut orarēt ⁊ peterent misericordiam ⁊ miseratōnes. Et ihrlm non habitabatur: sed erat sicut desertū. Nō erat qui ingrederetur et egrederet̄ de natis eius: et sanctū cōculcabat̄. Et filij alienigenaꝝ erāt in arce Ibi erat habitatio gentiū. Et ablata est voluptas a iacob: et defecit ibi tibia et cithara. Et cōgregati sūt ⁊ venerūt ī masphat cōtra ihrlm: quia locꝰ oratōnis erat ī masphat ante ī isrl̄. Et ieiunauerūt illa die: et induerūt se cilicijs et cinerē imposuerūt capiti suo: et desciderūt vestimēta sua. Et expanderūt libros legis de quibꝫ scrutabātur gentes similitudinē simulacrorū suoꝝ: et attulerūt ornamenta sacerdotalia ⁊ primicias ⁊ decimas: et suscitauerunt nazareos q̄ impleuerant dies: et clamauerunt voce magna ī celū dicentes. Quid faciemꝰ iſtis: et quo eos ducemus? Et ſancta tua cōculcata ſūt et cōtamīata ſunt: et ſacerdotes tui facti ſunt ī luctum et in humilitatē. Et ecce nationes conuenerūt aduerſum nos: ut nos diſperdant. Tu ſcis que cogitāt ī nos. Quō poterim⁹ ſubſiſtere ante faciem eorū: niſi tu deus adiuues nos? Et tubis exclamauerūt voce magna. Et poſt hec conſtituit iudas duces populi: tribunos et centuriones et pentacontarchos ⁊ decuriones. Et dixit hijs qui edificabāt domos et ſponſabāt uxores et plantabant vineas ⁊ formidoloſis: ut redirēt vnuſquiſqꝫ in domū ſuam ſecundū legem. Et mouerūt caſtra: ⁊ collocauerūt ad auſtrū ammaum. Et ait iudas. Accingimini ⁊ eſtote filij potentes. et eſtote parati ī mane ut pugnetis aduerſus nationes has que cōuenerunt diſperdere nos ⁊ ſancta noſtra: quoniam melius eſt nos mori in bello: q̄ꝫ videre mala gentis noſtre et ſanctorum. Sicut autem fuerit voluntas in celo ſic fiat. c. iiii.

Et aſſumpſit gorgias quinqꝫ milia viroꝝ: et mille equites electos. Et mouerunt caſtra nocte ut applicarent ad caſtra iudeoꝝ: et ꝑcuterent eos ſubito. Et filij qui erant ex arce erant illis duces. Et audiuit iudas: et ſurrexit ipſe et potentes percutere virtutem exercituū regis: que erant in ammaū. Adhuc enī diſperſus erat exercit⁹ a caſtris. Et venit gorgias in caſtra iude nocte: et neminē inuenit. Et querebat eos in montibus: quoniā dixit: fugiunt hij a nobis. Et cū dies fact⁹ eſſet apparuit iudas in campo cum tribus milibus viroꝝ tantū: qui tegumēta ⁊ gladios non habebant. Et viderūt caſtra gentium valida: et loricatos et equitatus in circuitu eoꝝ: et hij docti ad preliū. Et ait iudas viris qui ſecū erant. Ne timueritis m̄ltitudinē eoꝝ: et impetū eoꝝ ne formidetis. Mementote qualiter ſalui facti ſūt patres nr̄i in mari rubro: cū ſequeretur eos pharao cū exercitu m̄lto. Et nūc clamem⁹ in celum et miſerebitur noſtri dn̄s: et memor erit teſtamenti patrū noſtroꝝ. et cōteret exercitum iſtum ante faciem noſtram hodie: ⁊ ſcient om̄es gentes quia ē deus qui redimat et liberet iſrl̄. Et leuauerūt alienigene oculos ſuos: et viderunt eos venientes exaduerſo. Et exierunt de caſtris in p̄liū: et tuba cecinerūt hij qui fuerant cum iuda. Et congreſſi ſunt: et contrite ſunt gentes et fugerūt in campū. Nouiſſimi autē ceciderūt in gladio: et ꝑſecuti ſūt eos uſqꝫ gezeron et uſqꝫ in campos ydumee ⁊ azoti et iamnie: ⁊ ceciderunt ex illis ~~uſqꝫ~~ ad tria milia virorū. Et reuerſus eſt iudas: ⁊ exercitus ei⁹ ſequēs eum. Dixitqꝫ ad p̄plm. Nō cōcupiſcatis ſpolia quia bellū contra nos eſt: ⁊ gorgias ⁊ exercitus eius ꝓpe nos in mōte: ſed ſtate nūc contra inimicos noſtros et expugnate eos: et ſumetis poſtea ſpolia ſecuri. Et adhuc loquēte iuda hec: ecce apparuit pars quedam proſpiciēs de mōte. Et vidit gorgias ꝙ in fugam conūſi ſūt ſui: ⁊ ſuccenſa ſunt caſtra. Fum⁹ enī qui videbatur declarabat qđ factū eſt. Quibꝫ illi conſpectis timuerūt valde: aſpicientes ſimul ⁊ iudam. ⁊ exercitū in campo paratum ad p̄lium. Et fugerūt omnes in cāpo alienigenaꝝ: et iudas reūſus eſt ad ſpolia caſtrorū. Et acceperunt aurum m̄ltum et argentū et iacinctū ⁊ purpurā marinā ⁊ opes magnas: ⁊ conūſi ymnū canebāt ⁊ benedicebāt deum in celū quoniā bonꝰ eſt: qm̄ in ſeculū miſericordia eiꝰ. Et facta eſt ſalus magna in iſrl' ī die illa. Quicūqꝫ autē alienigenaꝝ euaſerūt: venerūt et nūciauerūt liſie vniūſa que acciderāt. Quibus ille auditis cōſternatus aīo deficiebat: ꝙ nō qualia voluit talia cōtigerūt in iſrl': et qualia mandauit rex. Et ſequēti anno cōgregauit liſias viroꝝ electorū ſexaginta milia et equitum quinqꝫ milia: ut debellaret eos. Et venerūt in iudeam: et caſtra poſuerūt in bethoron: ⁊ occurrit illis iudas cū decem milibꝫ viris. Et viderūt exercitū fortem: et orauit et dixit. Bñdictus es ſaluator iſrl' qui contriuiſti impetum potentis in manu ſerui tui dauid: et tradidiſti caſtra alienigenaꝝ ī manu ionathe filij ſaul ⁊ armigeri eiꝰ. Conclude exercitū iſtū in manu ppl'i tui iſrl': ⁊ cōfūdantꝰ ī exercitu ſuo ⁊ eqtibꝫ. Da illis formidinem: et tabefac audaciā virtutis eoꝝ: ⁊ cōmoueantꝰ cōtricōne ſua. Deice illos gladio diligentiū te: et collaudēt te oēs qui nouerūt nomen tuū ī ymnis. Et cōmiſerūt ꝑliū: et ceciderūt de exercitu liſie quinqꝫ milia viroꝝ. Videns autē liſias ſuoꝝ fugā· ⁊ iudeoꝝ audaciam· ⁊ ꝙ parati ſunt aut viuere aut mori fortiter: abijt antiochiam et elegit milites: ut multiplicati rurſus venirēt ī iudeā. Dixit autē iudas et fratres eiꝰ. Ecce cōtriti ſunt inimici noſtri: aſcendamꝰ nūc mūdare ſancta ⁊ renouare. Et cōgregatus eſt oīs exercitus: et aſcenderūt ī montē ſyon. Et viderūt ſanctificationē deſertā ⁊ altare ꝓphanatū· ⁊ portas exuſtas: ⁊ in atrijs virgulta nata ſicut in ſaltu· vel in montibꝫ: ⁊ paſtoforia diruta. Et ſciderūt veſtimēta ſua et planxerūt planctu magno: ⁊ impoſuerūt cinerē ſup caput ſuū· ⁊ ceciderūt in faciē ſup terrā: et exclamauerūt tubis ſignoꝝ: et clamauerūt in celū. Tunc ordinauit iudas viros ut pugnarēt aduſus eos qui erant in arce: donec emundarent ſancta. Et elegit ſacerdotes ſine macula voluntatem habentes in lege dei: et mūdauerūt ſancta: et tulerūt lapides cōtaminationis in locū immūdum. Et cogitauit de altari olocauſtorum quod ꝓphanatū erat: quid de eo facerēt. Et incidit illi cōſiliū bonū ut deſtrueret illud: ne forte illis eſſet ī opprobriū quia cōtaminauerūt illud gentes: et demoliti ſūt illud. Et repoſuerūt lapides in montem domꝰ in loco apto: quoadusqꝫ veniret ꝓpheta et reſponderet de eis. Et acceperūt lapides integros ſecundū legem: et edificauerunt altare nouū ſecundū illud quod fuit prius: ⁊ edificauerūt ſancta ⁊ q̄ intra domū erāt intrinſecus: ⁊ edem ⁊ atria ſanctificauerūt. Et fecerūt vaſa ſancta noua: ⁊ intulerūt candelabrū ⁊ altare incenſoꝝ et menſā ī templū. Et incēſū poſuerunt ſup altare: et accenderunt lucernas que ſup candelabrū erant: ⁊ lucebāt in templo. Et poſuerūt ſuper menſā panes: ⁊ appenderūt velamīa: et cōſumauerūt omīa opera q̄ fecerāt. Et ante matutinū ſurrexerūt quīta et viceſima die menſis noni· hic ē mēſis caſleu centeſimiquadrageſimioctaui anni: et obtulerūt ſacrificiū ſecūdū legem ſup altare olocauſtoꝝ nouū qđ fecerūt. Secūdū tempus ⁊ ſecundū diē in qua cōtaminauerūt illud gentes: in ipſa renouatū eſt ī canticis et citharis ⁊ cineris ⁊ cimbalis. Et cecidit oīs ppl's ī faciē: et adorauerūt ⁊ bñdixerūt in celū eū qui ꝓſperauit eis. Et fecerūt dedicacionem altaris diebus octo: et obtulerũt olocausta cũ leticia. et salutaria laudis. Et ornauerũt faciẽ tẽpli coronis aureis ⁊ scutulis: ⁊ dedicauerunt portas ⁊ pastoforia: ⁊ imposuerũt eis ianuas. Et facta est leticia in pp̄lo magna valde: ⁊ auersũ est opprobriũ gentiũ. Et statuit iudas et fratres eiꝰ ⁊ vniuersa ecclesia isrl̄ ut agatur dies dedicationis altaris in temporibus suis ab anno in annũ ꝑ dies octo: a quĩta et vicesima die mensis casleu cũ leticia et gaudio. Et edificauerunt in tp̄e illo mõtem syon et ꝑ circuitũ muros altos et turres firmas: nequãdo venirent gentes et cõculcarent eũ sicut antea fecerũt. Et collocauit illic exercitum ut seruarent eũ: ⁊ muniuit eũ ad custodiendã bethsurã: ut haberet pp̄ls municõnem cõtra faciẽ ydumee. c. v.

Et factũ est ut audierũt gentes in circuitu quia edificatũ est altare ⁊ sãctuariũ sicut prius irate sũt valde: ⁊ cogitabãt tollere genus iacob· q̄ erãt inter eos: et ceperũt occidere de pp̄lo et persequi. Et debellabat iudas filios esau ĩ ydumea ⁊ eos qui erant in arabathane quia circũsedebant isrl̄itas: et ꝑcussit eos plaga magna. Et recordatus est maliciã filioꝝ bean: qui erãt pp̄lo in laqueũ et ĩ scandalũ insidiãtes ei in via. Et conclusi sũt ab eo in turribus: ⁊ applicuit ad eos· et anathematizauit eos: ⁊ incendit turres eoꝝ igni cum om̄ibꝫ qui in eis erant. Et transiuit ad filios ammon et inuenit manum fortem et pp̄lm copiosũ: et timotheum ducẽ ipoꝝ. Et cõmisit cum eis p̄lia multa ⁊ contriti sũt in conspectu eoꝝ ⁊ ꝑcussit eos: ⁊ cepit iazer ciuitatẽ ⁊ filias eius: ⁊ reuersus est in iudeam. Et congregate sũt gentes que sunt in galaad adũsus isrl̄itas qui erant in finibꝫ eoꝝ ut tollerent eos: et fugerũt in datheman municionẽ: et miserũt litteras ad iudam et fratres eiꝰ dicẽtes. Congregate sũt aduersũ nos gentes per circuitũ ut nos auferant: ⁊ parãt venire ⁊ occupare municionẽ in quã cõfugimꝰ: ⁊ timotheus est dux exercitꝰ eoꝝ. Nũc ergo veni ⁊ eripe nos de manibus eoꝝ: quia cecidit m̃ltitudo de nobis. Et om̄es fratres nostri q̄ erãt in locis tubin interfecti sũt: ⁊ captiuas duxerũt uxores eoꝝ ⁊ natos ⁊ spolia: ⁊ peremerũt illic fere mille viros. Et adhuc epistole legebant᷑: et ecce alij nũcij venerunt de galilea conscissis tunicis nũciantes secundũ verba hec: dicentes cõuenisse aduersũ se· a ptholomaida ⁊ tyro· et sydone: et repleta est omnis galilea alienigenis: ut nos cõsumãt. Ut audiuit autẽ iudas et pp̄ls sermones istos: conuenit ecclesia magna cogitare quid facerent fratribꝫ suis qui in tribulacione erant ⁊ expugnabant᷑ ab eis. Dixitqꝫ iudas symoni fratri suo. Elige tibi viros et vade et libera frẽs tuos ĩ galilea: ego autẽ et frater meus ionathas ibimꝰ ĩ galadithim. Et reliquit iosephũ filiũ zacharie et azariã duces pp̄li cũ residuo exercitu in iudea ad custodiam: et p̄cepit illis dicens. Prestote pp̄lo huic: ⁊ nolite bellũ cõmittere adũsum gentes donec reuertamur. Et dati sunt symoni viri tria milia ut iret in galileã: iude autẽ octo milia ĩ galadithim. Et abijt symon ĩ galileam: et cõmisit p̄lia multa cum gentibꝫ. Et contrite sũt gentes a facie eius: et ꝑsecutus est eos usqꝫ ad portam ptholomaidis. Et ceciderũt de gentibꝫ fere tria milia viroꝝ: ⁊ accepit spolia eoꝝ. Et assũpsit eos q̄ erãt in galilea et ĩ arbatis cum uxoribus et natis ⁊ om̄ibꝫ que erant illis: ⁊ adduxit ĩ iudeā cū leticia magna. Et iudas machabeus et ionathas ⁊ frat̄ ei⁹ tranſierūt iordanem: et abierūt viam trium dierꝫ in deſertū. Et occurrerūt eis nabuthei et ſuſceperūt eos pacifice: et narrauerunt eis om̄ia que acciderāt fratribꝫ eorꝫ ĩ galaditide: ⁊ quia mlti ex eis comp̄henſi ſūt in baraſa ⁊ boſor et in alimis ⁊ in caſphor ⁊ mageth et carnaim. Hee om̄es ciuitates munite et magne. Sed ⁊ in ceteris ciuitatibus galaditidis tenent̄ cōprehenſi. Et in craſtinū conſtituerūt admouere exercitum ciuitatibꝫ hijs: ⁊ cōprehendere et tollere eos ĩ una die. Et conūtit iudas et exercitus eius viam in deſertū boſor repente: et occupauit ciuitatem ⁊ occidit omnem maſculū in ore gladij: et accepit om̄ia ſpolia eorū et ſuccendit eam igni. Et ſurrexerūt inde nocte: et ibant uſqꝫ ad municōnem. Et factum eſt diluculo cū eleuaſſent oculos ſuos: et ecce pp̄ls multus cui⁹ nō erat numerus: portantes ſcalas ⁊ machinas ut comp̄henderēt municōnē et expugnarent eos. Et vidit iudas quia cepit bellum: ⁊ clamor belli aſcendit ad celum ſicut tuba: ⁊ clamor magnus de ciuitate. Et dixit exercitui ſuo. Pugnate hodie pro fratribꝫ veſtris. Et venit tribus ordinibꝫ poſt eos: et exclamauerunt tubis: et clamauerūt ĩ oracione. Et cognouerūt caſtra timothei quia machabeus eſt: et refugerūt a facie ei⁹. Et percuſſerūt eos plaga magna: et ceciderūt ex eis ĩ die illa fere octo milia virorꝫ. Et dūtit iudas in maſphat ⁊ expugnauit et cepit eam: et occidit omnem maſculum eius ⁊ ſūpſit ſpolia eius: et ſuccēdit eam igni. Inde p̄rexit et cepit caſbon. et maged et boſor: et reliquas ciuitates galaditidiſ. Poſt hec autem verba congregauit timotheus exercitum aliū: et caſtra poſuit contra raphon tranſtorrentē. Et miſit iudas ſpeculari exercitū: et renūciauerunt ei dicētes. quia cōuenerūt ad eū om̄es gentes que ĩ circuitu nr̄o ſunt: et exercit⁹ multus nimis. Et arabas conduxerūt in auxilium ſibi: ⁊ caſtra poſuerūt tranſtorrentem parati ad te venire in p̄liū. Et abijt iudas obuiā illis. Et ait timotheus principibus exercit⁹ ſui. Cū appropinq̄uerit iudas et exercit⁹ ei⁹ ad torrentē aque: ſi trāſierit ad nos prior. nō poterim⁹ ſuſtinē eū: quia potens poterit adūſum nos. Si vero timuerit tranſire et poſuerit caſtra extra flumē: trāſfretem⁹ ad eos: et poterim⁹ aduerſus illū. Vt autem appropinq̄uit iudas ad torrentē aque ſtatuit ſcribas pp̄li ſecus torrentem: et mandauit eis dicens. Neminē hoīm reliqueritis: ſed veniāt om̄es in p̄liū. Et trāſfretauit ad illos prior: ⁊ om̄is pp̄ls poſt eum. Et contrite ſunt om̄es gentes a facie eorꝫ: et p̄iecerunt arma ſua: ⁊ fugerunt ad phanū qđ erat in carnaim. Et occupauit ipſam ciuitatem: et phanū ſuccēdit igni cū om̄ibꝫ que erāt ĩ ip̄o. Et oppreſſa ē carnaim: et nō potuit ſuſtinere cōtra faciē iude. Et cōgregauit iudas vniūſos iſrlitaſ qui erāt in galaditide a minimo uſqꝫ ad maximū: et uxores eorꝫ. ⁊ natos ⁊ exercitū magnū valde. ut venirent in terrā iude. Et venerūt uſqꝫ ephron: et hec ciuitas magna ĩ ingreſſu poſita munita valde. Et non erat declinare ab ea dextra vel ſiniſtra: ſed per mediā iter erat. Et incluſerunt ſe qui erant in ciuitate: et obſtruxerunt portas lapidibus. Et miſit ad eos iudas verbis pacificis dicens. Transeamꝰ per terrā veſtram ut eamꝰ in terrā noſtrā: et nemo vobis nocebit: tantū pedibꝫ trāſibimus. Et nolebant eis aperire. Et p̄cepit iudas p̄dicare ī caſtris: ut applicarēt unuſqſqꝫ ī quo erat loco. Et applicuerūt ſe viri virtutis: et oppugnauit ciuitatē illā tota die ⁊ tota nocte: et tradita eſt ciuitas in manu eiꝰ. Et peremerūt omnē maſculū ī ore gladij: et eradicauit eam ⁊ accepit ſpolia eiꝰ: et tranſiuit per totam ciuitatem ſuper interfectos. Et trāſgreſſi ſūt iordanem in campo magno cōtra faciē bethſan. Et erat iudas cōgregans extremos: et exhortabatur p̄plm per totam viam donec venirent ī terram iuda. Et aſcenderunt ī mōtem ſyon cū leticia et gaudio: et obtulerūt olocauſta: q̄ nemo ex eis cecidiſſet donec reuerterentur in pace. Et in diebus quibꝫ erat iudas ⁊ ionathas in terra galaad et ſymon frater eius ī galilea contra faciē ptholomaidis audiuit ioſephus zacharie filius ⁊ azarias princeps virtutis res bene geſtas. et prelia que facta ſūt: et dixit. Faciamꝰ ⁊ ipī nobis nomen: ⁊ eamꝰ pugnare adūſus gentes que in circuitu noſtro ſūt. Et p̄cepit hijs qui erant ī exercitu ſuo et abierūt iāniam: ⁊ exiuit gorgias de ciuitate ⁊ viri eius obuiā illis in pugnā. Et fugati ſunt ioſephus ⁊ azarias uſqꝫ ī fines iudee: et ceciderūt illa die de p̄plo iſrl̄ ad duo milia viri. Et facta eſt plaga magna in p̄plo: quia non audierūt iudam et fratres eiꝰ: exiſtimātes fortiter ſe facturos. Ipſi autē nō erāt de ſemine virorū illorū: per quos ſalus facta eſt in iſrl̄. Et viri iuda magnificati ſūt valde in conſpectu om̄is iſrl̄ et gentiū omniū. ubi audiebat nomē eorū. Et cōuenerūt ad eos fauſta acclamantes. Et exiuit iudas et fratres eius ⁊ expugnabant filios eſau in terra que ad auſtrū eſt: ⁊ ꝑcuſſit chebron ⁊ filias eiꝰ: et muros eiꝰ et turres eiꝰ ſuccēdit igne ī circuitu. Et mouit caſtra ut iret in terram alienigenarū: ⁊ ꝑambulabat ſamariam. In illa die ceciderūt ſacerdotes ī bello dum volūt fortiter facere: dū ſine conſilio exeunt ī preliū. Et declinauit iudas in azotū in terrā alienigenarū: et diruit aras eorū et ſpolia deorū ſuorū ſuccendit igni: et cepit ſpolia ciuitatū et reuerſus eſt in terram iuda. c. vi.

Et rex antiochus perambulauit ſuꝑiores regiones. Et audiuit eſſe ciuitatem elimaidem in ꝑſide nobiliſſimā et copioſam in argento et auro: templūqꝫ in ea locuplex valde: Et illic velamina aurea et lorice ⁊ ſcuta. que reliquit alexander philippi rex macedo qui regnauit primꝰ in grecia. Et venit et querebat capere ciuitatem et dep̄dari eam: et nō potuit quoniā innotuit ſermo hijs qui erant in ciuitate. Et inſurrexerūt in p̄lium et fugit inde: et abijt cū triſticia magna: et reuerſus ē babiloniā. Et venit qui nunciaret ei ī ꝑſide quia fugata ſūt caſtra que erant in terra iuda: et quia abijt liſias cū virtute forti in p̄mis ⁊ fugatꝰ eſt a facie iudeorū: ⁊ inualuerūt armis et viribꝫ et ſpolijs m̄ltis que ceperunt de caſtris que exciderūt: et quia diruerunt abominacōnem quam edificauerat ſuꝑ altare quod erat ī ih̄rlm et ſanctificacōnem ſicut prius circūdederunt muris excelſis: ſed et bethſuram ciuitatē ſuā. Et factū ē ut audiuit rex ſermones iſtos expauit et cōmotus ē valde: ⁊ decidit in lectum ⁊ incidit in languorem p̄ triſticia: quia nō ē factū ſicut cogitabat. Et erat illic dies multos: quia renouata ē ī eo triſticia magna: et arbitratus ē ſe mori. Et vocauit om̄es amicos ſuos: et dixit illis. Receſſit ſomnus ab oculis meis: et cōcidi et corrui corde·pre ſollicitudine. Et dixi in corde meo. In quātam tribulationem deueni: ⁊ in q̄s fluctꝰ triſticie in qua nūc ſum: qui iocūdus erā et dilectus in poteſtate mea. Nūc vero reminiſcor maloꝝ que feci ī ihrl̄m: unde et abſtuli om̄ia ſpolia aurea et argētea que erant in ea: et miſi auferre habitantes iudeam ſine cauſa. Cognoui ergo quia ꝓpterea inuenerunt me mala iſta: ⁊ ecce pereo triſticia magna in terra aliena. Et vocauit philippum unū de amicis ſuis: et p̄poſuit eū ſuꝑ uniuerſū regnū ſuū. Et dedit ei diadema·et ſtolā ſuā et annulū: ut adduceret antiochū filiū ſuū et nutriret eū et regnaret. Et mortuus eſt illic antiochus rex anno centeſimoquadrageſimonono. Et cognouit liſias quoniam mortuꝰ eſt rex: ⁊ cōſtituit regnare antiochū filiū eius quem nutriuit adoleſcentem: ⁊ vocauit nomen eius eupatorem. Et hij qui erāt in arce concluſerant iſrl̄ in circuitu ſanctorū: et q̄rebāt eis mala ſemꝑ ad firmamentum gentiū. Et cogitauit iudas diſꝑdere eos: et cōuocauit uniuerſū ꝑpl̄m ut obſiderēt eos. Et cōuenerūt ſimul: et obſederūt eos anno centeſimo quinquageſimo: et fecerūt baliſtas et machinas. Et exierunt quidam ex eis qui obſidebātur: et adiūxerunt ſe illis aliqui impij ex iſrl̄: ⁊ abierūt ad regem et dixerūt. Quouſq; nō facis iudiciū: et vindicas fratres noſtros? Nos decreuimꝰ ſeruire patri tuo et ambulare in p̄ceptis eius ⁊ obſequi edictis eius: et filij ꝑpli noſtri ꝓpter hec alienabant ſe a nobis. Et quicūq; inueniebātur ex nobis interficiebant̄: et hereditates noſtre diripiebātur. Et non ad nos tantū extenderūt manū: ſed ⁊ in om̄es fines noſtros. Et ecce applicuerūt hodie ad arcem in ihrl̄m occupare eam: et munitionē in bethſurā munierūt. Et niſi p̄ueneris eos velociꝰ maiora q̄ hec facient: et non poteris obtinere eos. Et iratus eſt rex ut hec audiuit: et conuocauit om̄es amicos ſuos·et principes exercitus ſui: ⁊ eos qui ſuꝑ equites erant. Sed ⁊ de regnis alijs et de inſulis maritimis venerūt ad eū: exercitꝰ conducticiꝰ. Et erat numerus exercitꝰ eius centummilia peditum et uigintimilia equitū: ⁊ elephāti trigintaduo·docti ad p̄liū. Et venerunt per ydumeā ⁊ applicuerūt ad bethſuram: et pugnauerūt dies multos: ⁊ fecerūt machinas. Et exierūt et ſuccenderunt eas igni: et pugnauerūt viriliter. Et receſſit iudas ab arce: ⁊ mouit caſtra ad bethzacharan contra caſtra regis. Et ſurrexit rex ante lucem: et cōcitauit exercitus impetū contra viam bethzacharan. Et comparauerūt ſe exercitus in p̄liū: et tubis cecinerūt. Et elephantis oſtenderunt ſaguinē vue et mori: ad acuendos eos in p̄liū. Et diuiſerūt beſtias per legiones: ⁊ aſtiterūt ſingulis elephātis mille viri·in loricis concathenatis et galee eree ī capitibꝫ eoꝝ: et quingēti equites ordinati unicuiq; beſtie electi erant. Hij ante tempus ubicumq; erat beſtia ibi erāt: et quocūq; ibat ibāt: ⁊ nō diſcedebāt ab ea. Sed et turres lignee ſuꝑ eos firme ꝓtegētes ſuꝑ ſingulas beſtias: ⁊ ſuper eas machine. Et ſuper ſingulas viri virtutis trigintaduo qui pugnabāt deſuꝑ: et intus magiſter beſtie. Et reſiduū exercitum hinc et inde ſtatuit in duas partes: tubis exercitū cōmouere. et purgere conſtipatos in legionibꝫ eiꝰ. Et ut refulſit ſol in clipeos aureos et ereos reſplēduerūt mōtes ab eis: ⁊ reſplēduerūt ſicut lāpades ignis. Et diſtīcta eſt pars exercitꝰ regis ꝑ mōtes excelſos: et alij ꝑ loca humilia: ⁊ ibāt caute et ordinate. Et cōmouebāt̄ oīes inhabitantes terrā a voce mltitudinis eoꝝ: et inceſſu turbe ⁊ colliſione armoꝝ. Erat enī exercitus magnus valde et fortis. Et appropiauit iudas et exercitus eiꝰ in preliū: et ceciderūt de exercitu regis ſexcenti viri. Et vidit eleazar filiꝰ ſaura unā de beſtijs loricatā loricis regis: et erat eminēs ſup ceteras beſtias: Et viſum eſt ei ꝙ in ea eſſet rex: et dedit ſe ut liberaret ppłm ſuū: ⁊ acquireret ſibi nomen eternū. Et cucurrit ad eam audacter in medio legionis interficiens a dextris ⁊ a ſiniſtris: ⁊ cadebant ab eo huc atqꝫ illuc. Et iuit ſub pedes elephātis et ſuppoſuit ſe ei: et occidit eū et cecidit in terram ſuper ipm̄: et mortuus eſt illic. Et vidētes virtutem regis ⁊ impetū exercitus eiꝰ. diuerterūt ſe ab eis. Caſtra autem regis aſcenderūt cōtra eos in ihrłm: et applicuerūt caſtra regis ad iudeam et montem ſyon. Et fecit pacem cū hijs q̄ erāt ī bethſura. ⁊ exierūt de ciuitate quia non erant eis ibi alimenta concluſis: quia ſabbata erant terre. Et comꝑhendit rex bethſuram et conſtituit ibi cuſtodiā ſeruare eam: et conūtit caſtra ad locū ſanctificationis dies mltos. Et ſtatuit illic baliſtas ⁊ machinas. ⁊ ignis iacula ⁊ tormēta ad lapides iactādos: et ſpicula. ⁊ ſcorpios. ad mittendas ſagittas. ⁊ fundibula. Fecerūt autem et ipi machinas aduerſus machinas eoꝝ: et pugnauerūt dies mltos. Eſce autē non erant in ciuitate eo ꝙ ſeptimus annus eſſet: et qui remāſerant ī iudea de gentibꝫ conſūpſerant reliquias eoꝝ que repoſite fuerant. Et remanſerunt in ſanctis viri pauci quoniā obtinuerat eos fames: ⁊ diſperſi ſūt vnuſqſqꝫ ī locū ſuū. Et audiuit liſias ꝙ philippus quē cōſtituerat rex antiochus cū adhuc viuēt ut nutriret antiochū filiū ſuū et regnaret. reuerſus eēt a perſide ⁊ media ⁊ exercitus qui abierat cū ipſo: et quia querit ſuſcipere regni negocia. Et feſtinauit ire: ⁊ dicere ad regem et duces exercitus. Deficimꝰ cotidie et eſca nobis modica eſt: et locus quem obſidemꝰ eſt munitꝰ: ⁊ incūbit nobis ordinare de regno. Nūc itaqꝫ demus dextras hominibꝫ iſtis: et faciamus cū illis pacem ⁊ cū omni gente eoꝝ: ⁊ conſtituamꝰ illis ut ambulēt in legitimis ſuis ſicut pͥus. Propter legitima enī ipſoꝝ que deſpeximꝰ irati ſunt: et fecerūt omnia hec. Et placuit ſermo in conſpectu regis et principū: et miſit ad eos pacem facere et receperūt illā: et iurauit illis rex et principes et exierūt de municione. Et intrauit rex montem ſyon et vidit municionem loci: et rupit cicius iuramentū quod iurauit: et mandauit deſtruere murū ī giro. Et diſceſſit feſtinanter ⁊ reūſus eſt antiochiā: et inuenit philippum dominātem ciuitati: ⁊ pugnauit aduerſus eū ⁊ occupauit ciuitatē. c. vii.

Anno centeſimoquinquageſimo et primo exiuit demetrius ſeleuci filius ab urbe roma: et aſcendit cum paucis viris in ciuitatem maritimā: et regnauit illic. Et factū eſt ut ingreſſus eſt domū regni patrum ſuorum comp̄hendit exercitus antiochū et liſiam ut adducerent eos ad eū; et res ei innotuit: et ait. Nolite michi oſtendere faciem eoꝝ. Et occidit eos exercitus. Et ſedit demetrius ſuper ſedem regni ſui: et venerūt ad eū viri iniqui et impij ex iſrl'. et alchimꝰ dux eoꝝ: qui volebat fieri ſacerdos. Et accuſauerunt p̄plm apud regem dicentes. Perdidit iudas et frēs eiꝰ amicos tuos. et nos diſp̄didit de terra noſtra. Nunc ergo mitte virū cui credis ut eat et videat exterminiū omne quod fecit nobis ī regionibꝫ regis: et puniat oīes amicos eius et adiutores eorū. Et elegit rex ex amicis ſuis bachidem qui dominabat᷑ trans flumen magnū ī regno et fidelem regi: et miſit eum ut videret exterminiū quod fecit iudas. Sed et alchimū impiū cōſtituit ī ſacerdotiū: et mandauit ei facere vlcionem ī filios iſrl'. Et ſurrexerūt et venerūt cū exercitu magno in terram iuda: et miſerunt nuncios et locuti ſūt ad iudam et ad fratres eius verbis pacificis in dolo: et nō intenderūt ſermonibꝫ eoꝝ. Viderunt enī quia venerunt cū exercitu magno: et cōuenerūt ad alchimū ⁊ bachidem congregatio ſcribarū requirere q̄ iuſta ſūt: Et primi aſſidei qui erāt in filijs iſrl': et exquirebant ab eis pacem. Dixerūt enī. Homo ſacerdos de ſemine aaron venit: non decipiet nos. Et locutꝰ eſt cū eis verba pacifica: ⁊ iurauit illis dicens. Non inferemꝰ vobis malū: neqꝫ amicis veſtris. Et crediderunt ei. Et cōprehēdit ex eis ſexaginta viros: et occidit eos in una die ſecundum verbū quod ſcriptū eſt. Carnes ſanctorū tuorū et ſanguinem ipſorū effuderūt ī circuitu ihrlm: et nō erat q̄ ſepeliret. Et incubuit timor et tremor in omnem p̄plm: quia dixerūt. Nō eſt veritas et iudiciū in eis. Tranſgreſſi ſunt enī conſtitutū: et iuſiurandū qđ iurauerūt. Et mouit bachides caſtra ab ihrlm et applicuit in bethzecha: et miſit ⁊ comp̄hendit multos ex eis qui a ſe refugerant: et quoſdam de p̄plo mactauit: et in puteū magnū ꝓiecit. Et cōmiſit regionem alchimo: et reliquit cū eo auxiliū in adiutorium ipſi. Et abijt bachides ad regem. Et ſatis agebat alchimus pro principatu ſacerdotij ſui: Et cōuenerūt ad eū omnes qui perturbabāt p̄plm ſuū: et obtinuerunt terram iuda. et fecerūt plagam magnā ī iſrl'. Et vidit iudas omnia mala que fecit alchimus et q̄ cum eo erant filijs iſrl' plus multo q̄ gentes: et exijt in omnes fines iudee ī circuitu. ⁊ fecit vindictam in viros deſertores: ⁊ ceſſauerūt ultra exire in regione. Vidit autem alchimus quod p̄ualuit iudas et qui cū eo erant. et cognouit quia nō poteſt ſuſtinere eos: et regreſſus eſt ad regē: ⁊ accuſauit eos multis criminibꝫ. Et miſit rex nichanorem unū ex principibꝫ ſuis nobilioribꝫ. q̄ erat inimicicias exercens contra iſrl': ⁊ mandauit ei euertere p̄plm. Et venit nichanor ī ihrlm cū exercitu magno: et miſit ad iudam et ad fratres eiꝰ cū dolo verbis pacificis dicens. Non ſit pugna inter me ⁊ vos. Veniā cū viris paucis: ut videam facies veſtras cum pace. Et venit ad iudam et ſalutauerunt ſe inuicem pacifice: et hoſtes parati erant rapere iudā. Et innotuit ſermo iude quoniā cū dolo venerat ad eum: et conteritus eſt ab eo: ⁊ amplius noluit videre faciem eiꝰ. Et cognouit nichanor q̄m denudatū eſt cōſilium eius: et exiuit obuiam iude in pugnā iuxta capharſalama. Et ceciderūt de nichanoris exercitu fere quinq; milia viri: ⁊ fugerunt in ciuitatē dauid. Et poſt hec verba aſcendit nichanor in montem ſyon: et exierunt de ſacerdotibus pplī ſalutare eū in pace: ⁊ demonſtrare ei olocauſtomata q̄ offerebant̄ pro rege. Et irridens ſpreuit eos et polluit: et locutus eſt ſupbe: ⁊ iurauit cū ira dicens. Niſi traditus fuerit iudas ⁊ exercitus eiꝰ in manus meas: continuo cū regreſſus fuero in pace ſuccendam domū iſtam. Et exijt cū ira magna. Et intrauerunt ſacerdotes et ſteterunt ante faciem altaris et templi: et flentes dixerūt. Tu dn̄e elegiſti domū iſtā ad inuocandū nomen tuū in ea: ut eſſet domꝰ oꝛōnis et obſecratōnis pplō tuo. Fac vindictā ī homine iſto ⁊ exercitu eiꝰ: et cadant ~~in~~ gladio. Memento blaſphemias eoꝝ: et ne dederis eis ut pmaneāt. Et exijt nichanor ab ihrlm ⁊ caſtra applicuit ad bethoron: et occurrit illi exercitus ſirie. Et iudas applicuit in adarſa cū tribus milibus viris. Et orauit iudas et dixit. Qui miſſi erāt a rege ſennacharib domine quia blaſphemauerūt te · exijt angelus ⁊ pcuſſit ex eis centūoctogintaquinq; milia: ſic contere exercitum iſtū in conſpectu noſtro hodie ⁊ ſciant ceteri quia male locutus eſt ſup ſancta tua: et iudica illū ſecūdum maliciam illiꝰ. Et commiſerunt exercitus p̄lium terciadecima die menſis adar: et contrita ſūt caſtra nichanoris: ⁊ cecidit ipē primꝰ in p̄lio. Ut autem vidit exercitus eius quia cecidiſſet nichanor proiecerūt arma ſua et fugerūt: et pſecuti ſunt eos viā unius diei ab adazer uſquequo veniatur in gazara: et tubis cecinerūt poſt eos cū ſignificacionibꝫ. Et exierūt de omnibꝫ caſtellis iudee in circuitu: et ventilabāt eos cornibus: et conuertebantur iterū ad eos. Et ceciderunt omnes gladio: et non eſt relictus ex eis nec unus. Et acceperūt ſpolia eoꝝ et predam: et caput nichanoris amputauerūt et dexterā eius quā extenderat ſupbe: et attulerūt et ſuſpenderūt contra ihrlm. Et letatus eſt pplˢ valde: et egerūt diem illā in leticia magna. Et conſtituit agi omnibꝫ annis diē iſtā terciadecima die menſis adar: ⁊ ſiluit terra iuda dies paucos. c. viii.

Et audiuit iudas nomen romanorū quia ſūt potentes viribus: et acquieſcūt ad omnia q̄ poſtulant̄ ab eis: ⁊ quicūq; acceſſerūt ad eos ſtatuerunt cū eis amicicias: et quia ſunt potentes viribꝫ. Et audierūt p̄lia eoꝝ et virtutes bonas quas faciūt in galacia: quia obtinuerūt eos et duxerūt ſub tributū. Et quāta fecerūt in regione hiſpanie: et qd̄ in poteſtatem redegerunt metalla argenti et auri q̄ illic ſūt: ⁊ poſſederūt omnē locū cōſilio ſuo ⁊ patientia: loca que longe erāt valde ab eis ⁊ reges qui ſupuenerant eis ab extremis terre cōtriuerūt: et percuſſerūt eos plaga magna. Ceteri autē dant eis tributū omnibꝫ annis. Et philippum perſen-theorū regem · et ceteros q̄ aduerſus eos arma tulerant contriuerunt bello: ⁊ obtinuerūt eos. Et antiochum magnū regem aſie qui eis pugnam intulerat habens centūuiginti elephātes · et equitatū et currus et exercitum magnū valde contritū ab eis: et quia ceperūt eū viuū ⁊ ſtatuerunt ei ut daret ipē et qui regnauerint poſt ipſū tributū magnū: et daret obſides et conſtitutū. Et regionem medorū et medos et lidos de optimis regionibꝫ eoꝝ: et acceptas eas ab eis dederūt eumenī regi. Et quia qui erant apud elladam voluerunt ire et tollere eos: et innotuit sermo hijs ⁊ miserūt ad eos ducem unum ⁊ pugnauerūt contra illos ⁊ ceciderūt ex eis multi: ⁊ captiuas duxerūt uxores eoꝝ et filios et diripuerunt eos et terrā eoꝝ possederūt: et destruxerūt muros eoꝝ: et in seruitutem illos redegerunt usqꝫ in hūc diem. Et residua regna et insulas ꝗ aliquādo restiterant illis exterminauerunt: et in potestatē redegerunt. Cū amicis autē suis ⁊ ꝗ in ipsis requiē habebāt conseruauerūt amiciciā: ⁊ obtinuerūt regna que erant proxima et que erāt longe: quia quicūqꝫ audiebāt nomen eoꝝ timebāt eos. Quibꝫ vero vellent auxilio esse ut regnarēt regnabāt. Quos autē vellent regno deturbabant: et exaltati sūt valde. Et ī oībꝫ istis nemo portabat diadema: nec induebatᷣ purpura: ut magnificarētᷣ in ea. Et quia curiā fecerunt sibi: et cottidie consulebāt trecentosuiginti consiliū agentes semper de multitudine: ut que digna sūt gerant. Et cōmittūt uni homini magistratū suū per singulos annos dn̄ari uniūse terre sue: et oīes obediūt uni: et nō est inuidia neqꝫ zelus inter eos. Et elegit iudas eupolemū filiū iohannis filij iacob et iasonem filiū eleazari ⁊ misit eos romam constituere cum illis amiciciā ⁊ societatem: et ut auferrent ab eis iugum grecorum: quia viderunt ꝙ in seruitutem premerent regnum isrl̄. Et abierūt romam viam multam valde: et introierūt curiam ⁊ dixerūt. Iudas machabeus et fratres eius et pp̄ls iudeoꝝ miserunt nos ad vos statuere vobiscū societatem et pacem: et cōscribere nos socios ⁊ amicos vestros. Et placuit sermo in cōspectu eoꝝ. Et hoc rescriptū quod rescripserūt in tabulis ereis: et miserunt in ihrlm ut esset apud eos ibi memoriale pacis et societatis. Bene sit romanis et genti iudeoꝝ ī mari et ī tr̄a in eternū: gladiusqꝫ et hostis ꝓcul sit ab eis. Qđ si insteterit bellum romanis prius aut omnibꝫ socijs eorū in omni dn̄atione eoꝝ: auxiliū feret gens iudeorū prout tempus dictauerit corde pleno. Et preliantibꝫ non dabūt neqꝫ subministrabunt triticū arma pecuniā naues sicut placuit romanis: et custodient mandata eoꝝ nichil ab eis accipientes. Similiter autem et si genti iudeoꝝ prius acciderit bellū adiuuabūt romani ex animo prout eis tempus permiserit: ⁊ adiuuantibus non dabitur triticum arma pecunia naues sicut placuit romanis: et custodient mandata eorū absqꝫ dolo. Secūdum hec verba constituerūt romani ꝓplo iudeoꝝ. Quod si post hec ūba hij aut illi addere aut demere ad hec aliquid voluerint facient ex ꝓposito suo: et ꝗcūqꝫ addiderint vel dempserint rata erūt. Sed et de malis que demetrius rex fecit in eos scripsimꝰ ei dicentes. Quare grauasti iugū tuū sup amicos nostros ⁊ socios iudeos? Si ergo iterū adierint nos aduersum te faciemus illis iudicium: et pugnabimus tecum mari terraqꝫ. c. ix.

Interea ut audiuit demetrius quia cecidit nichanor et exercitꝰ eius ī prelio: apposuit bachidem et alchimū rursū mittere in iudeam: et dextrū cornu cū illis. Et abierūt viā que ducit in galgalam: ⁊ castra posuerūt ī maseloth que est in arbellis et occupauerūt eā: et peremerūt animas hominū multas. In mense primo anni centesimi et quīquageſimi ⁊ ſecūdi applicuerunt exercitū ad ihrlm: et ſurrexerūt et abierunt in berea viginti milia virorum et duo milia equitū. Et iudas poſuerat caſtra in laiſa: et tria milia viri electi cum eo. Et viderūt multitudinē exercitus quia multi ſūt et timuerūt valde: et multi ſubtraxerūt ſe de caſtris: ⁊ nō remanſerunt ex eis niſi octingenti viri. Et vidit iudas quod defluxit exercitꝰ ſuus et bellū purgebat eū: et cōfractus eſt corde quia non habebat tempus congregandi eos: et diſſolutꝰ eſt. Et dixit hijs qui reſidui erāt. Surgamꝰ et eamus ad aduerſarios noſtros: ſi poterimꝰ pugnare aduerſus eos. Et auertebāt eū dicentes. Non poterimꝰ: ſed liberemꝰ animas noſtras modo ⁊ reūtamur ad fratres noſtros: et tunc pugnabimꝰ aduerſus eos. Nos autē pauci ſumꝰ. Et ait iudas. Abſit iſtā rem facere: ut fugiamꝰ ab eis. Et ſi appropiauit tempus noſtꝝ: moriamur in virtute ꝓpter fratres noſtros: et nō inferamꝰ crimen glorie noſtre. Et mouit exercitus de caſtris: et ſteterūt illis obuiam. Et diuiſi ſūt equites ī duas partes: et fūdibularij ⁊ ſagittarij preibant exercitū: ⁊ primi certaminis oēs potentes. Bachides autem erat ī dextro cornu: et proximauit legio ex duabus partibꝫ: et clamabāt tubis. Exclamauerūt autē ⁊ hij q̄ erāt ex parte iude etiā ipſi: ⁊ cōmota ē terra a voce exercituū: et commiſſū eſt ꝓliū a mane uſqꝫ ad veſperam. Et vidit iudas q̇d firmior eſt pars exercitus bachidis in dextris: et cōuenerūt cū ipſo omnes cōſtantes corde. et cōtrita eſt dextra pars ab eis: et pſecutꝰ eſt eos uſqꝫ ad montē azoti. Et qui in ſiniſtro cornu erant viderūt quod cōtritum eſt dextrū cornu: ⁊ ſecuti ſunt poſt iudā et eos qui cū ipſo erant a tergo. Et ingrauatū eſt ꝓliū: et ceciderunt vulnerati multi ex hijs et ex illis. Et iudas cecidit: et ceteri fugerūt. Et ionathas et ſimon tulerūt iudam frām ſuū: ⁊ ſepelierūt eū in ſepulcro patrum ſuoꝝ in ciuitate modin. Et fleuerunt eum oēs pp̄ls iſrl' planctu magno: et lugebant dies multos: et dixerunt. Quomodo cecidit potens qui ſaluū faciebat pp̄lm iſrl'? Et cetera verba bellorū iude et virtutū quas fecit et magnitudinis eius non ſunt deſcripta. Multa enī erant valde. Et factū ē poſt obitum iude emerſerūt iniqui ī oībꝫ finibus iſrl': et exorti ſunt omnes qui operabanť iniquitatē. In diebꝫ illis facta eſt fames magna valde: et tradidit ſe bachidi omnis regio eorū cū ipſis. Et elegit bachides viros impios et cōſtituit eos dominos regionis: ⁊ exquirebāt et perſcrutabātur amicos iude. et adducebāt eos ad bachidem: et vindicabat in illos et illudebat. Et facta ē tribulatio magna in iſrl': q̄lis non fuit ex die qua nō eſt viſus ꝓpheta in iſrl'. Et cōgregati ſūt oēs amici iude: et dixerūt ionathe. Ex quo frater tuus iudas defunctus eſt: vir ſimilis ei nō eſt qui exeat contra inimicos bachidem et eos qui inimici ſūt gētis noſtre. Nunc itaqꝫ te hodie eligimus eſſe ꝓ eo nobis in principem et ducē: ad bellandū bellū noſtrū. Et ſuſcepit ionathas tempore illo principatū: et ſurrexit loco iude fratris ſui. Et cognouit bachides: et querebat eū occidere. Et cognouit ionathas ⁊ ſimon frater eius et omnes qui cū eo erant: et fugerunt in deſertū thecue: et cōſederūt ad aquam lacus aſphar. Et cognouit bachides: et die ſabbatoꝝ venit ipſe et om̄is exercitus eius trans iordanem. Et ionathas misit fratrē suū ducem ppli: ⁊ rogauit nabutheos amicos suos ut comodarēt illis apparatū suū: qui erat copiosus. Et exierūt filij iambri ex madaba et cōprehenderūt iohannem et oīa que habebat: et abierunt habentes ea. Post hec verba renunciatum est ionathe et symoni fratri eiꝰ: quia filij iambri faciūt nuptias magnas et ducūt sponsam ex madaba filiam unius de magnis principibus chanaan cum ambitione magna. Et recordati sūt sanguinis iohānis frīs sui: ⁊ ascēderūt ⁊ abscōderūt se sub tegimento montis. Et eleuauerūt oculos suos ⁊ viderunt: ⁊ ecce tumultus ⁊ apparatus multus· ⁊ spōsus processit ⁊ amici eius: ⁊ fratres eiꝰ obuiam illis cum tympanis ⁊ musicis ⁊ armis multis. Et surrexerūt ad eos ex insidijs et occiderūt eos: ⁊ ceciderūt vulnerati multi: et residui fugerūt in montes. Et acceperunt om̄ia spolia eoꝝ: ⁊ cōuerse sūt nuptie in luctū: et vox musicoꝝ ipsoꝝ in lamentū. Et vindicauerunt vindictam sanguinis frīs sui: et reuersi sūt ad ripā iordanis. Et audiuit bachides: ⁊ venit die sabbatoꝝ usq; ad orā iordanis in virtute multa. Et dixit ad suos ionathas. Surgamꝰ: et pugnemꝰ cōtra inimicos nr̄os. Non est enī hodie sicut heri et nudiustercius. Ecce enim bellū ex aduerso: aqua vero iordanis hinc et inde ⁊ ripe ⁊ paludes et saltus: et non est locus diuertendi. Nūc ergo clamate ī celū: ut liberemini de manu inimicoꝝ vestroꝝ. Et cōmissum est bellum. Et extendit ionathas manū suā percutere bachidem: ⁊ diuertit ab eo retro. Et dissilijt ionathas ⁊ q̄ cū eo erāt ī iordanē: ⁊ trāsnatauerūt ad eos iordanē. Et ceciderunt de parte bachidis die illa mille viri: ⁊ reuersi sunt in ierusalē. Et edificauerūt ciuitates munitas in iudea: munitionē que erat in iericho· et ī ammaum· et in bethoron· ⁊ bethel ⁊ thamnata ⁊ phara et thopo muris excelsis et portis et seris. Et posuit custodiā in eis: ut inimicicias exercerēt ī isrl'. Et muniuit ciuitatē bethsurā et gazarā· et arcē et posuit in eis auxilia et apparatū escaꝝ: ⁊ accepit filios principū regionis obsides: et posuit eos in arce in ierlm in custodiam. Et anno centesimo quinquagesimo tercio mense scd'o p̄cepit alchimus destrui muros domus sancte interioris: et destrui opa ꝓphaꝝ. Et cepit destruere. In tēpore illo percussus ē alchimus ⁊ impedita sunt opa illius: ⁊ occlusum ē os eius et dissolutꝰ est paralisi: nec ultra potuit loqui verbum et mādare de domo sua. Et mortuus est alchimus in tēpore illo cū tormēto magno. Et vidit bachides quā mortuꝰ est alchimus: et reuersus est ad regem: et siluit terra annis duob;. Et cogitauerūt omnes iniqui dicentes. Ecce ionathas et qui cū eo sunt in silencio habitāt confidētes. Nūc ergo adducamꝰ bachidem: et comphendet eos omnes una nocte. Et abierūt: et consilium ei dederūt. Et surrexit ut veniret cum exercitu multo. Et misit occulte epistolas socijs suis qui erāt ī iudea ut cōprehenderent ionathan· ⁊ eos qui cū eo erāt: sed nō potuerūt· quia innotuit eis consiliū eoꝝ. Et apphendit de viris regionis qui principes erant milicie quinquaginta viros: ⁊ occidit eos. Et secessit ionathas ⁊ symon ⁊ qui cum eo erant in bethbessen que est in deserto: ⁊ extruxit diruta eius: et firmauerūt eā.

Et cognouit bachides et cōgregauit vniūſam mltitudinē ſuā: et hijs qui de iudea erant denūciauit. Et venit ⁊ caſtra poſuit deſup̱ bethbeſſe: et oppugnauit eā dies multos: ⁊ fecit machinas. Et reliquit ionathas ſymonem fratrem ſuū in ciuitate et exiuit ī regionem: ⁊ venit cū numero ⁊ percuſſit odaren et frēs eius ⁊ filios phaſeron in tabernaclis ipōꝝ: ⁊ cepit cedere ⁊ creſcere ī virtutibꝫ. Simon vero et qui cum ipſo erant exierūt de ciuitate et ſuccenderunt machinas: ⁊ pugnauerūt ꝯtra bachidem: ⁊ contritus ē ab eis. Et afflixerunt eum valde: qm̄ conſilium eius ⁊ congreſſus eius erat inanis. Et iratus contra viros iniquos qui ei cōſilium dederāt ut veniret in regionem ipōꝝ· multos ex eis occidit. Ipſe autē cogitauit cum reliquis abire ī regionem ſuam. Et cognouit ionathas et miſit ad eū legatos· cōponere pacem cum ipō: ⁊ reddere ei captiuitatem. Et libenter accepit: et fecit ſecūdum verba eiꝰ: et iurauit ſe nichil facturū ei mali omnibus diebus vite eius. Et reddidit ei captiuitatē quā prius erat p̄datus de terra iuda. Et conuerſus abijt ī terram ſuā: et nō appoſuit amplius venire ī fines eiꝰ. Et ceſſauit gladius ex iſrl'. Et habitauit ionathas ī magmas: ⁊ cepit ionathas ibi iudicare populū: ⁊ exterminauit impios ex iſrl'. c.x

Et āno cēteſimoſexageſimo aſcendit alexāder antiochi filius qui cognominatꝰ ē nobilis ⁊ occupauit ptolomaidam: et receperūt eum: et regnauit illic. Et audiuit demetrius rex ⁊ congregauit exercitū copioſū valde: et exiuit obuiam illi in p̄lium. Et miſit demetrius epiſtolam ad ionathan· verbis pacificis: ut magnificaret eum. Dixit enim. Anticipemus facere pacem cum eo: priuſq; faciat cum alexandro aduerſum nos. Recordabitur enim omniū maloꝝ que fecimus in eū· et in fratrē eius: et in gentē eius. Et dedit ei poteſtatē cōgregandi exercitū· et fabricare arma: et eſſe ipm̄ ſociū eius: et obſides qui erant in arce iuſſit tradi ei. Et venit ionathas in ihrlm: et legit epiſtolas ī auditu omnis p̄pli· et eorū qui in arce erāt. Et timuerunt timore magno: qm̄ audierunt ꝙ dedit ei rex poteſtatē congregandi exercitū. Et traditi ſunt ionathe obſides: et reddidit eos parētibus ſuis. Et habitauit ionathas in ihrlm: et cepit edificare· et innouare ciuitatē. Et dixit facientibus opera ut extruerent muros et montem ſyon· in circuitu lapidibꝫ quadratis ad municionem: et ita fecerūt. Et fugerunt alienigene qui erant in municionibus quas bachides edificauerat: et reliquit vnuſquiſq; locum ſuū et abijt in terrā ſuā: tantū in bethſura remanſerunt aliqui ex hijs qui reliquerant legem et p̄cepta dei. Erat enī hec eis ad refugiū. Et audiuit alexander rex promiſſa que ꝓmiſit demetrius ionathe: ⁊ narrauerūt ei prelia ⁊ virtutes quas ipē fecit ⁊ fratres eius· ⁊ labores quos laborauerunt. Et ait. Numquid inueniemus aliquē virū talem? Et nūc faciemus eum amicū et ſocium nr̄m. Et ſcripſit epiſtolam: et miſit ei ſcd̄m hec verba dicens. Rex alexander· fratri ionathe ſalutem. Audiuimꝰ de te ꝙ vir potens ſis viribus: et aptus es ut ſis amicus noſter. Et nūc conſtituimus te hodie ſummū ſacerdotem gentis tue: et ut amicus voceris regis: Et miſit ei purpuram et coronam aureā: ut que nr̄a ſunt ſentias nobiſcū: ⁊ conſerues amicicias ad nos. Et induit ſe ionathas ſtola ſancta ſeptimo mēſe · āno centeſimoſexageſimo in die ſolenni ſcenophegie. Et congregauit exercitū: et fecit arma copioſa. Et audiuit demetrius verba iſta: et contriſtatus eſt nimis. Et ait. Quid hoc fecimus: ꝙ preoccupauit nos alexander apꝑhendere amiciciā iudeoꝝ ad munimē ſui? Scribam et ego illi verba depcatoria et dignitates et dona: ut ſit mecū ī adiutoriū. Et ſcripſit ei in hec verba. Rex demetrius · genti iudeoꝝ ſalutem. Quoniam ſeruaſtis ad nos pactū ⁊ manſiſtis in amicicia noſtra: et non acceſſiſtis ad inimicos noſtros: audiuimꝰ et gauiſi ſumus. Et nūc pſeuerate adhuc cōſeruare ad nos fidē: et retribuemus vobis bona pro hiis que feciſtis nobiſcū: et remittemus vobis preſtationes nr̄as ⁊ dabimꝰ vobis donationes. Et nūc abſoluo vos et oēs iudeos a tributis: et p̄cia ſalis indulgeo: et coronas remitto. Et tercias ſeminis · ⁊ dimidiā partē fructꝰ ligni qd̄ eſt porcionis mee relinquo vobis ex hodierno ~~die~~ et deinceps: ne accipiatur a terra iuda · ⁊ a tribus ciuitatibus que addite ſunt illi ex ſamaria et galilea: ex hodierna die et in totū tempus. Et iheruſalem ſit ſancta et libera cum finibus ſuis: et decime et tributa ipius ſint. Remitto eciā poteſtatē arcis que eſt in ihr̄lm et do eam ſummo ſacerdoti: ut cōſtituat ī ea viros quoſcūq; ipſe elegerit qui cuſtodiant eam. Et omnem animam iudeoꝝ que captiua eſt a terra iuda in omni regno meo relinquo liberā gratis: ut oēs a tributis ſoluant̄ eciā pecoꝝ ſuoꝝ. Et oēs dies ſolennes ⁊ ſabbata · et neomenie et dies decreti · et tres dies ante diem ſolennē · et tres dies poſt diē ſolennē ſint oēs immunitatis ⁊ remiſſionis omnibꝫ iudeis qui ſunt in regno meo. Et nemo habebit poteſtatem agere aliquid: ⁊ mouere negocia aduerſus aliquem illorū ī omni cauſa. Et ut aſcribant̄ ex iudeis in exercitu regis ad triginta milia virorum. Et dabunt̄ illis copie ut oportet oībꝫ exercitibꝫ regis: et ex eis ordinabuntur qui ſint in municōibꝫ regis magni. Et ex hiis conſtituentur ſupra negocia regni que aguntur ex fide: et principes ſint ex eis et ambulent legibus ſuis. ſicut p̄cepit rex in terra iuda. Et tres ciuitates que addite ſunt iudee ex regione ſamarie cum iudea reputētur ut ſint ſub uno: et non obediant aliene poteſtati niſi ſummo ſacerdoti: ptolomaida ⁊ confines eius quas dedi donū ſanctis qui ſunt ī ihr̄lm ad neceſſarios ſumptus ſanctoꝝ. Et ego dabo ſingulis annis quindecim milia ſiclorum argenti de rationibus regis que me cōtingunt: et omne qd̄ reliquū fuerit quod non reddiderāt qui ſuꝑ negocia erant annis prioribus: ex hoc dabunt in opa domus. Et ſuꝑ hec quinq; milia ſiclorū argenti que accipiebāt de ſanctorum ratione ꝑ ſingulos ānos: ⁊ hec ad ſacerdotes ptineant qui miniſterio funguntur. Et quicumq; confugerint in templū quod eſt iheroſolimis et in omnibus finibus eius obnoxii regi in oīni negotio dimittantur: et vniūſa que ſunt eis ī regno meo libera habeāt. Et ad edificāda uel reſtauranda opa ſanctorum ſumptus dabūtur de ratione regis: et ad extruēdos muros in iheruſalem · et cōmuniēdos ī circuitu ſumptus dabūtur de ratione regis: ⁊ ad cōſtruendos muros in iudea. Vt audiuit autem ionathas et pplus ſermones iſtos·non crediderunt eis nec receperunt eos: quia recordati ſūt malicie magne quā fecerat in iſrahel: et tribulauerat eos valde. Et cōplacuit eis in alexandrum: quia ipſe fuerat eis princeps ſermonū pacis: ⁊ ipſi auxiliū ferebant omībꝫ diebꝫ. Et congregauit rex alexāder exercitū magnū: et admouit caſtra contra demetriū. Et commiſerunt p̄lium reges ⁊ fugit exercitus demetrij: et inſecutus eſt eum alexander: et incubuit ſup eos. Et inualuit p̄liū nimis·donec occidit ſol: ⁊ recidit demetrius in illa die. Et miſit alexander ad ptolomeum regē egipti legatos·ſcḋm hec verba dicens. Quoniā regreſſus ſum in regnum meū et ſedi in ſede patrum meoꝝ ⁊ obtinui principatum et contriui demetriū· et poſſedi regionē noſtram· et commiſi pugnam cū eo et contritus eſt ipſe et caſtra eius a nobis ⁊ ſedemus ī ſede regni eius: et nūc ſtatuamus adinuicē amiciciam et da michi filiā tuam uxorem: et ero gener tuus: et dabo tibi dona ⁊ (ipſi) dignitatē. Et reſpōdit rex ptolomeus dicēs. Felix dies in qua reuerſus es ad terram patrū tuoꝝ: et ſediſti in ſede regni eoꝝ. Et nunc faciā tibi que ſcripſiſti: ſed occurre michi ptolomaidam ut videamus inuicē nos: ⁊ ſpondeā tibi ſicut dixiſti. Et exiuit ptolomeus de egipto ipſe et cleopatra filia eius: et venit ptolomaidam anno centeſimo ſexageſimoſcḋo. Et occurrit ei alexander rex: Et dedit ei cleopatrā filiam ſuā: et fecit nuptias eius ptolomaide·ſicut reges in magna gloria. Et ſcripſit alexander rex ionathe: ut veniret obuiā ſibi. Et abijt cū gloria ptolomaidā ⁊ occurrit ibi duobus regibus: et dedit illis argentum multū et auꝝ ⁊ dona: et inuenit gratiam in cōſpectu eorum. Et cōuenerūt aduerſus eum viri peſtilentes ex iſrl' viri iniqui interpellantes aduerſus eū: et nō intendit ad eos rex. Et iuſſit ſpoliari ionathan veſtibus ſuis: et indui eum purpura. Et ita fecerunt. Et collocauit eum rex ſedere ſecum: dixitqꝫ principibꝫ ſuis. Exite cū eo in medium ciuitatis: ⁊ predicate ut nemo aduerſus eum interpellet de ullo negotio: nec quiſqꝫ ei moleſtus ſit de ulla ratione. Et factum eſt ut viderunt qui interpellabāt gloriā eius que predicabatur·⁊ optum eū purpura: fugerunt omnes. Et magnificauit eū rex: et ſcripſit eum inter primos amicos: et poſuit eū ducem et participem principatus. Et reuerſus eſt ionathas in iheruſalem: cū pace et leticia. In āno centeſimo ſexageſimoquinto venit demetrius filius demetrij a creta in terrā patrū ſuoꝝ. Et audiuit alexander rex et cōtriſtatus eſt valde: et reuerſus eſt antiochiā. Et cōſtituit demetrius rex appolonium ducem qui preerat celeſyrie: et cōgregauit exercitū magnum et acceſſit ad iamniā: et miſit ad ionathan ſummū ſacerdotē dicens. Tu ſolus reſiſtis nobis: Ego autem factus ſum in deriſum et in opprobriū: ppterea quia tu poteſtatem aduerſum nos exerces in montibꝫ. Nunc ergo ſi confidis ī virtutibus tuis deſcende ad nos in campū ⁊ comparemus illic inuicē: quia mecū eſt virtus bellorū. Interroga et diſce quis ſim ego et ceteri qui auxilio ſunt michi: qui et dicūt quia non poteſt ſtare pes veſter· ante faciē noſtrā: quia bis in fugā cōuerſi ſunt patres tui in terram ſua. Et nūc quomodo poteris ſuſtinere equitatum et exercitū tantū in campo ubi nō est lapis neq; saxum: neq; locus fugiendi. Ut audiuit autē ionathas sermones apollonij: mot⁹ ē animo. Et elegit decem milia viroꝝ. et exijt ab iherusalem: et occurrit ei symon frater eius in adiutoriū. Et applicuerunt castra in ioppen: Et exclusit eū a ciuitate: quia custodia apollonij ioppe erat: ⁊ oppugnauit eam. Et exterriti qui erāt in ciuitate aperuerunt ei: et obtinuit ionathas ioppen. Et audiuit apollonius: et admouit tria milia equitum. et exercitū multū: Et abijt ī azotum tanꝗ iter faciens: et statim exijt ī campum eo quod haberet multitudinem equitum et cōfideret in eis. Et insecutus est eum ionathas in azotum: et commiserunt preliū. Et reliquit apollonius in castris mille equites post eos occulte. Et cognouit ionathas quoniam insidie sunt post se: ⁊ circuierūt castra eius: et iecerunt iacula in pplm a mane usq; ad vesperam. Populus autē stabat sicut precepit ionathas: et laborauerunt equi eoꝝ. Et eiecit symon exercitum suū: ⁊ cōmisit ꝯtra legionē. Equites enī fatigati erant: Et contriti sunt ab eo. et fugerūt. Et qui dispsi sunt per campū fugerūt in azotum: et intrauerunt in bethdagon ydolū suū: ut ibi se liberarēt. Et succēdit ionathas azotum et ciuitates que erant in circuitu eius: et accepit spolia eoꝝ: ⁊ templum dagon ⁊ omnes qui fugerūt in illud succendit igni. Et fuerūt qui ceciderūt gladio cum hijs qui succensi sunt: fere octo milia viroꝝ. Et mouit inde ionathas castra. et applicuit ea ascalonā: et exierunt de ciuitate obuiā illi in magna gloria. Et reuersus est ionathas in iherusalem cū suis habentibȝ spolia multa. Et factū est ut audiuit alexāder rex sermones istos: addidit adhuc glorificare ionathan. Et misit ei fibulam auream: sicut consuetudo est dari cognatis regum. Et dedit ei accharon et omnes fines eius in possessionē. c.xi.

Et rex egipti congregauit exercitū sicut arenam que ē circa oram maris. et naues multas: et querebat obtinere regnū alexandri dolo: et addere illud regno suo. Et exijt in syriam verbis pacificis: et aperiebant ei ciuitates. et occurrebant ei: quia mādauerat alexander rex exire ei obuiam. eo ꝙ socer suus esset. Cum autem introiret ciuitatem ptolomeus: ponebat custodias militum in singulis ciuitatibus. Et ut appropiauit azoto ostenderunt ei templū dagon succensū igni: ⁊ azotum et cetera eius demolita et corpora proiecta: et eoꝝ ꝗ cesi erant in bello tumulos. quos fecerant secus viam. Et narrauerunt regi quia hec fecit ionathas: ut inuidiā facerent ei. Et tacuit rex. Et occurrit ionathas regi ī ioppen cum gloria: ⁊ inuicem se salutauerūt: et dormierūt illic. Et abijt ionathas cum rege usq; ad fluuiū qui vocabat̄ eleutherꝰ et reūsus ē ī ihrlm. Rex autē ptolomeus obtinuit dominium ciuitatū usq; seleuciam maritimā: et cogitabat in alexandrum consilia mala. Et misit legatos ad demetrium dicēs. Veni componamus inter nos pactū et dabo tibi filiā meam quā habet alexander: et regnabis in regno patris tui. Penitet enī me: quod dederim illi filiā meam. Quesiuit enī me occidere. Et vituꝑauit eum: ꝓpterea ꝙ cōcupierat regnum eius. Et abstulit filiā suā et dedit eā demetrio: et alienauit se ab alexādro: ⁊ manifestate sūt inimicicie eius. Et intrauit ptolome⁹ antiochiam: et imposuit duo diademata capiti suo egipti ⁊ asie. Alexander autē rex erat ī cilicia illis temporibus: quia rebellabant qui erant in locis illis. Et audiuit alexander: ⁊ uenit ad eū in bellum. Et produxit ptolomeus rex exercitum: et occurrit ei in manu ualida: et fugauit eum. Et fugit alexander in arabiā: ut ibi protegeretur. Rex autē ptolomeus exaltat⁹ ē: et abstulit gabdihel arabs caput alexandri: et misit ptolomeo. Et rex ptolome⁹ mortuus est in die tercia: et qui erant in municionibus perierunt ab hiis qui erant intra castra. Et regnauit demetrius āno centesimo septuagesimo septimo. In diebꝫ illis cōgregauit ionathas eos qui erant in iudea. ut expugnarēt arcem que est in iherusalem: ⁊ fecerūt contra eam machinas mltas. Et abierūt quidam qui oderant gentem suā uiri iniqui ad regem demetriū: et renunciauerunt ei ꝙ ionathas obsideret arcem. Et ut audiuit iratus est. et statim uenit ptolomaidam: et scripsit ionathe ne obsideret ~~arcē~~: sed occurreret sibi ad colloquium festinato. Ut audiuit autē ionathas iussit obsiderē. Et elegit de senioribꝫ isrl' et de sacerdotibꝫ: ⁊ dedit se periculo. Et accepit aurꝫ et argentum et uestem ⁊ alia xenia mlta: ⁊ abijt ad regem ptolomaidā: et inuenit graciā in conspectu eius. Et interpellabāt aduersus eū. quidam iniqui ex gente sua. Et fecit ei rex: sicut fecerant ei qui ante eum fuerāt. Et exaltauit eū in cōspectu omniū amicoꝝ suoꝝ: ⁊ statuit ei principatum sacerdocij. et quecūqꝫ alia habuit prius p̄ciosa: et fecit eū principē amicorū. Et postulauit ionathas a rege ut immunem faceret iudeā et tres toparchias idest samariā ⁊ confines eius: ⁊ promisit ei talenta trecenta. Et cōsensit rex: ⁊ scripsit ionathe epistolas de hiis omnibꝫ hunc modū cōtinentes. Rex demetrius fratri ionathe salutem et genti iudeoꝝ. Exemplū epistole quā scripsimus lastheni parenti nr̄o de uobis misimus ad uos: ut sciretis. Rex demetrius lastheni parenti salutē. Genti iudeoꝝ amicis nostris ⁊ cōseruantibus que iusta sunt apud nos decreuimus benefacere ꝓpter benignitatē ipoꝝ quā erga nos habent. Statuim⁹ ergo illis omnes fines iudee. ⁊ tres ciuitates apherema liddā et ramathe que addite sunt iudee ex samaria. et omnes confines eaꝝ sequestrari omnibꝫ sacrificantibus in iherosolimis: ꝓ hiis q̄ ab eis pri⁹ rex accipiebat ꝑ singulos annos: et pro fructibus terre et pomoꝝ. Et alia que ad nos pertinebāt decimarū et tributorū. ex hoc tempore remittimus eis. et areas salinarū et coronas que nobis deferebantur omnia ipis cōcedimus: et nichil horū irritū erit ex hoc et in omne tempus. Nunc ergo curate facere horꝫ exemplum: et detur ionathe ⁊ ponatur ī monte sancto in loco celebri. Et uidens demetrius rex quod siluit terra ī conspectu suo et nichil ei resistit dimisit totum exercitū suū unūquēqꝫ in locum suū. excepto pegrino exercitu quē traxit ab insulis gentiū: et inimici erāt ei omnes exercitus patrum eius. Triphon autem erat quidā partium alexandri prius: et uidit quoniam omnis exercitus murmurauit cōtra demetriū: et iuit ad emalchuel arabem qui nutriebat antiochum filiū alexandri: ⁊ assidebat ei ut traderet eū ipi: ut regnaret ī loco patris sui. Et enūciauit ei quāta fecit demetrius: et inimicicias exercituū eiꝰ aduerſus illū. Et mãſit ibi diebꝫ multis. Et miſit ionathas ad demetriū regem ut eiceret eos qui in arce erãt in ihrl̃m· ⁊ qui in p̃ſidijs erant: quia impugnabãt iſrl̃. Et miſit demetrius ad ionathan dicẽs. Nõ hoc tantū faciam tibi et genti tue: ſed gloria illuſtrabo te et gentem tuã cū fuerit oportunū. Nunc ergo recte feceris ſi miſeris in auxiliū michi uiros: quia diſceſſit omnis exercitus meus. Et miſit ei ionathas tria milia uirorꝫ fortiū anthiochiam. Et uenerunt ad regem: et delectatus eſt rex in aduentu eorꝫ. Et cõuenerũt ꝗ erãt ĩ ciuitate· centū uigĩti milia uirorꝫ: et uolebãt interficere regẽ. Et fugit rex in aulã: ⁊ occupauerũt qui erant de ciuitate itinera ciuitatis: ⁊ ceperũt pugnare. Et uocauit rex iudeos ĩ auxiliū: ⁊ cõuenerũt omnes ſimul ad eum. Et diſp̃ſi ſunt omnes per ciuitatem: ⁊ occiderunt in illa die centū milia hominū. Et ſuccenderũt ciuitatẽ: ⁊ ceperũt ſpolia multa in illa die: et liberauerũt regem. Et uiderunt qui erãt de ciuitate ꝙ obtinuiſſent iudei ciuitatẽ ſicut uolebãt: ⁊ infirmati ſunt mente ſua: ⁊ clamauerũt ad regẽ cum p̃cibus dicentes. Da nobis dextras: ⁊ ceſſent iudei oppugnare nos· et ciuitatem. Et ꝓiecerũt arma ſua et fecerũt pacem. Et glorificati ſunt iudei in cõſpectu regis ⁊ in cõſpectu omniū qui erant in regno eius: et nominati ſunt ĩ regno. Et regreſſi ſunt ĩ ihrl̃m: habentes ſpolia multa. Et ſedit demetrius rex in ſede regni ſui: ⁊ ſiluit terra in cõſpectu eius. Et mentitꝰ eſt omnia quecūqꝫ dixit: et abalienauit ſe a ionatha ⁊ nõ retribuit ei ſecũdm beneficia que ſibi tribuerat: ⁊ uexabat eum ualde. Poſt hec autẽ reuerſus ẽ triphon ⁊ antiochus cū eo puer adoleſcens: ⁊ regnauit et impoſuit ſibi diadema. Et cõgregati ſũt ad eū omnes exercitꝰ quos diſp̃ſerat demetrius: et pugnauerunt cõtra eum: et fugit ⁊ terga uertit. Et accepit triphon beſtias: et obtinuit antiochiã. Et ſcripſit ãtiochus adoleſcẽs ionathe dicẽs. Cõſtituo tibi ſacerdotiū: et cõſtituo te ſuꝑ quatuor ciuitates: ut ſis de amicis regis. Et miſit illi uaſa aurea ⁊ miniſteriū et dedit ei poteſtatẽ bibẽdi ĩ auro et eſſe in purpura: et habere fibulã aureã. Et ſimonem fratrẽ eiꝰ cõſtituit ducẽ a terminis tyri· uſqꝫ ad fines egipti. Et exijt ionathas et perãbulabat trãs flumẽ ciuitates: et cõgregatꝰ eſt ad eū omnis exercitꝰ ſirie in auxiliū. Et uenit aſchalonẽ: ⁊ occurrerũt ei honorifice de ciuitate. Et abijt inde gazam et cõcluſerũt ſe qui erant gaze· ⁊ obſedit eam: et ſuccendit que erant in circuitu ciuitatis: et p̃datus eſt eas. Et rogauerũt gazenſes ionathan et dedit illis dextram: et accepit filios eorꝫ obſides· et miſit illos in ihrl̃m: et ꝑambulauit regionem uſq; damaſcū. Et audiuit ionathas qđ p̃uaricati ſunt prĩcipes demetrij in cades que eſt in galilea cū exercitu multo uolẽtes eum remouere a negocio regni: ⁊ occurrit illis: fratrẽ autẽ ſuū ſimonẽ reliquit intra ꝓuinciã. Et applicuit ſimon ad bethſurã· et expugnabat eam diebus multis: ⁊ concluſit eos. Et poſtulauerunt ab eo dextras accipere: ⁊ dedit illis. Et eiecit eos inde ⁊ cepit ciuitatẽ: ⁊ poſuit ĩ ea p̃ſidiū. Et ionathas et caſtra eius applicuerunt ad aquam geneſar: et ante lucẽ uigilauerunt ĩ campo aſor. Et ecce caſtra alienigenarꝫ occurrebãt in campo: et tendebant ei inſidias in montibꝫ: ipſe autē occurrit ex aduerſo. Inſidie vero exſurrexerūt de locis ſuis: et cōmiſerunt p̄lium. Et fugerunt qui erant ex parte ionathe omnes: et nemo relictus eſt ex eis niſi mathathias filius abſolomi: et iudas filius calphi. princeps milicie exercitꝰ. Et ſcidit ionathas veſtimenta ſua: et poſuit terrā in capite ſuo: et orauit. Et reuerſus ē ionathas ad eos ī p̄liū: ⁊ ꝯuertit eos ī fugā: ⁊ pugnauerūt. Et viderūt q̄ fugiebāt partis illiꝰ. et reuerſi ſunt ad eum: ⁊ inſequebantur cum eo omnes uſqꝫ cades ad caſtra ſua: et peruenerunt uſqꝫ illuc. Et ceciderūt de alienigenis in die illa tria milia virorū: et reuerſus eſt ionathas ī iheruſalē. c.xii.

Et vidit ionathas quia tempus eū iuuat: et elegit viros. ⁊ miſit eos romā ſtatuere et renouare cū eis amiciciā. Et ad ſpartiatas et ad alia loca miſit epiſtolas ſecūdū eandē formam. Et abierūt romā: et intrauerūt curiā et dixerunt. Ionathas ſummꝰ ſacerdos ⁊ gens iudeoꝝ miſerūt nos: ut renouemus amiciciā et ſocietatem ſecūdum priſtinū. Et dederūt illis epiſtolas ad ipſos ꝑ loca: ut deducerent eos in terram iuda cum pace. Et hoc eſt exemplū epiſtolaꝝ quas ſcripſit ionathas ſpartiatis. Ionathas ſummus ſacerdos. ⁊ ſeniores gentis. et ſacerdotes. ⁊ reliquus populus iudeorū: ſpartiatis fratribꝫ ſalutē. Iam pridē miſſe erāt epiſtole ad oniam ſummū ſacerdotē a dario qui regnabat apud vos: quoniā eſtis fratres noſtri: ſicut reſcriptū continet qđ ſubiectū eſt. Et ſuſcepit onias virū qui miſſus fuerat cū honore: et accepit epiſtolas in quibꝫ ſignificabat̄ de ſocietate ⁊ de amicicia. Nos enī cū nullo hoꝝ indigeremus. habētes ſolatio ſanctos libros q̄ ſūt ī manibꝫ noſtris: maluimꝰ mittere ad vos renouare fraternitatē ⁊ amiciciā: ne forte alieni efficiamī a vobis. Multa enim tempora tranſierūt ex quo miſiſtis ad nos. Nos ergo ī omī tēpore ſine intermiſſione. in diebꝫ ſolemnibꝫ et ceteris quibus oportet. memores ſumus veſtri in ſacrificijs que offerimꝰ. et in obſeruationibꝫ: ſicut phas ē ⁊ decet. meminiſſe fratrū. Letamur itaqꝫ de gloria veſtra. Nos autē circūdederunt multe tribulationes. et multa p̄lia: et impugnauerūt nos reges qui ſunt ī circuitu noſtro. Noluimꝰ ergo vobis moleſti eſſe: neqꝫ ceteris ſocijs et amicis noſtris in hijs p̄lijs. Habuimus enim de celo auxiliū: et liberati ſumus nos: et humiliati ſunt inimici noſtri. Elegimus itaqꝫ numenium ātiochi filiū ⁊ antipatrem iaſonis filiū: ⁊ miſimus ad romanos renouare cum eis amiciciā ⁊ ſocietatē priſtinā. Mandauimꝰ itaqꝫ eis ut veniāt eciā ad vos et ſalutent vos: et reddant vobis epiſtolas noſtras. de innouatōne fraternitatis noſtre. Et nunc benefacietis: reſpondentes nobis ad hec. Et hoc reſcriptū epiſtolaꝝ: qđ miſit onias. Rex ſpartiatarū onias. ionathe ſacerdoti magno ſalutem. Inuentum eſt in ſcriptura de ſpartiatis et iudeis quoniā ſunt fratres: et q̄a ſunt de genere abraham. Et nunc ex quo hec cognouimꝰ: benefacitis ſcribentes nobis de pace vr̄a. Sed et nos reſcripſimꝰ vobis. Pecora noſtra et poſſeſſiones noſtre veſtre ſunt: et veſtre noſtre. Mandauimus itaqꝫ hec nūciari vobis. Et audiuit ionathas quoniā egreſſi ſunt principes demetrij cū exercitu multo ſupra quā prius. pugnare aduerſus eum: et exijt

ab ihrlm : et occurrit eis in amathite
regione. Non enī dederat eis ſpaciū
ut ingrederētur regionem eius. Et miſit ſpeculatores in caſtra eoꝝ : et reuerſi renūciauerūt ꝙ cōſtituerūt ſuperuenire illic nocte. Cum occidiſſet autē ſol·
p̄cepit ionathas ſuis vigilare : et eſſe
in armis paratos ad pugnam tota
nocte. Et poſuit cuſtodes per circuitū
caſtroꝝ. Et audierūt aduerſarij ꝙ paratus eſt ionathas cum ſuis in bello:
et timuerunt et formidauerunt in corde ſuo: et accenderunt focos in caſtris
ſuis. Ionathas autē et q̄ cū eo erāt nō
cognouerūt uſq; mane. Videbāt eīm
lumina ardentia: et ſecutus eſt eos ionathas: et nō cōprehendit eos. Tranſierūt enim flumē eleutherū. Et diuertit
ionathas ad arabes qui vocabātur
zabadei: ⁊ percuſſit eos· ⁊ accepit ſpolia
eoꝝ. Et iunxit· et venit damaſcū: et perambulabat omnē regionē illam. Simon autem exijt· ⁊ venit uſq; aſchalonem ⁊ ad ꝓxima p̄ſidia: et declinauit
in ioppen: et occupauit eam. Audiuit
enim ꝙ vellent p̄ſidiū tradere partibꝫ
demetrij: et poſuit ibi cuſtodes: ut cuſtodirent eam. Et reuerſus eſt ionathas
et ꝯuocauit ſeniores p̄pli: et cogitauit
cum eis edificare p̄ſidia in iudea: ⁊ edificare muros in ihrlm· et exaltare altitudine magna intermediū arcis et ciuitatis· ut ſepararet eam a ciuitate· ut
eſſet ipſa ſingulariter : et neq; vendāt
neq; emāt. Et ꝯuenerūt ut edificarēt ciuitatem : et cecidit murus q̄ erat ſuper
torrentem· ab ortu ſolis: et reparauit
eum qui vocat̄ caphetetha. Et ſimon
edificauit adiada in ſephela· et muniuit eam : et impoſuit portas et ſeras.
Et cum cogitaſſet triphon regnare aſye· et aſſumere diadema· et extendere
manū in antiochū regem: timens ne
forte nō ꝑmitteret eum ionathas ſed
pugnaret aduerſus eū: querebat comprehendere eū et occidere. Et exurgēs
abijt ī bethaſan: et exijt ionathas obuiam eū quadraginta milibꝫ virorū
electorū in preliū: ⁊ venit bethaſan. Et
vidit triphon quia venit ionathas
cum exercitu multo ut extenderet ī eum
manus· ⁊ timuit. Et excepit eū cum honore: et cōmendauit eum omībꝫ amicis ſuis: et dedit ei munera. Et p̄cepit
exercitibꝫ ſuis ut obedirent ei ſicut ſibi.
Et dixit ionathe. Ut quid vexaſti uniuerſum p̄plm : cum nobis bellum nō
ſit? Et nunc remitte eos ī domos ſuas.
Elige autem viros paucos qui tecum
ſint: ⁊ veni mecum ptolomaidam· et
tradam eam tibi: et reliqua preſidia·
et exercitū· et vniuerſos ꝓpoſitos negocij: et conuerſus abibo. Propterea enī
veni. Et credidit ei: et fecit ſicut dixit et
dimiſit exercitum: et abierunt ī terram
iudā. Retinuit autē ſecum tria milia
viroꝝ: ex quibꝫ remiſit in galileā duo
milia : mille autem venerunt cum eo.
Ut autem intrauit ptolomaidam ionathas· clauſerunt portas ciuitatis
ptolomenſes : et comprehenderunt
eum : et omēs qui cum eo intrauerūt·
gladio interfecerūt. Et miſit triphon
exercitū et equites ī galileā et ī campū
magnū: ut perderent omēs ſocios ionathe. At illi cum cognouiſſent quia
cōprehenſus eſt ionathas et perijt· et
omnes qui cum eo erant : hortati ſūt
ſemetipſos· et exierūt parati in p̄liū.
Et videntes hij qui inſecuti fuerāt q̄a
pro anima res ē illis· reuerſi ſunt : illi
autem venerūt omēs cum pace ī terrā
iudā. Et planxerunt ionathan: et eos
qui cum ipſo erant valde. Et luxit iſrl'

luctu magno. Et queſierūt oīes gentes qui erāt ī circuitu eoꝝ cōterere eos. Dixerūt enī. Nō habēt prīcipē et adiuuantē: nūc ergo expugnem⁹ illos: ⁊ tollam⁹ de hoībꝫ memoriā eoꝝ.

c. xiii.

Et ut audiuit ſimon qḋ cōgregauit triphon exercitū copioſū. ut ueniret ī terrā iuda ⁊ attereret eā: uidēs quia in tremore ppls eſt et in timore. aſcendit iheruſalē ⁊ cōgregauit pplm: et adhortans dixit. Vos ſcitis quāta ego ⁊ fratres mei. et dom⁹ patris mei fecim⁹ pro legibus ⁊ pro ſanctis ꝑlia: et anguſtias quales uidim⁹. Horum gratia perierūt fratres mei oīes ꝓpter iſrl: et relictus ſum ego ſolus. Et nūc non michi contingat parcere anime mee: in omni tempore tribulationis. Non enim melior ſum fratribꝫ meis. Vindicabo itaqꝫ gentem meā et ſancta. natos qꝫ ueſtros et uxores: quia cōgregate ſūt uniūſe gētes ɔterere nos inimicicie gratia. Et accenſus ē ſpiritus populi ſimul. ut audiuit ſmones iſtos: et reſponderūt uoce magna dicentes. Tu es dux noſter loco iude. et ionathe fratris tui. Pugna prelium noſtrū: et omnia quecūqꝫ dixeris nobis faciemus. Et congregans omnes uiros bellatores accelerauit conſummare uniūſos muros ihrlm: ⁊ muniuit eam in gyro. Et miſit ionathan filium abſolomi. et cū eo exercitū nouū in ioppen: ⁊ eiectis hijs qui erāt ī ea remanſit illic ipſe. Et mouit triphon a ptolomaida cum exercitu multo ut ueniret in terrā iude: et ionathas cum eo in cuſtodia. Simon autē applicuit in addus contra faciem campi. Et ut cognouit triphon quia ſurrexit ſimō loco fratris ſui ionathe. ⁊ quia cōmiſſurus eſſet cum eo ꝑlium: miſit ad eū legatos dicens. Pro argento qḋ debebat frater tuus ionathas in ratione regis propter negocia que habuit: detinuim⁹ eum. Et nunc mitte argenti talenta centum ⁊ duos filios eius obſides: ut nō dimiſſus fugiat a nobis: et remittem⁹ eum. Et cognouit ſimon quia cum dolo loqueretur ſecū. Juſſit tamen dari argētum et pueros: ne inimiciciā magnā ſumeret ad populū iſrl dicentē: quia non miſit ~~ei~~ argētū et pueros. propterea perijt. Et miſit pueros ⁊ centū talenta. Et mentit⁹ eſt: et non dimiſit ionathan. Et poſt hec uenit triphon regionem ut contereret eam: et gyrauerūt per uiā q̄ ducit ador. Et ſimon ⁊ caſtra eius. ambulabant in omnē locū quocūqꝫ ibant. Qui autem in arce erant. miſerunt ad triphonem legatos. ut feſtinaret uenire per deſertū: et mitteret illis alimonias. Et parauit triphon omnem equitatū: ut ueniret illa nocte. Erat autē nix multa ualde: et non uenit in galadithim. Et cum apropinquaſſet baſchama: occidit ionathan ⁊ filios eius illic. Et conuertit triphon: ⁊ abijt in terrā ſuā. Et miſit ſimō et accepit oſſa ionathe fratris ſui: et ſepeliuit ea in modin ciuitate patrū eius. Et planxerunt eum omnis iſrl. planctu magno: et luxerūt eum dies multos. Et edificauit ſimō ſuꝑ ſepulcrū patris ſui et fratrū ſuorū edificiū altū uiſu. lapide polito retro et ante: et ſtatuit ſeptem piramidas unā contra unā: patri et matri. et quatuor fratribus. Et hijs circumpoſuit columnas magnas: ⁊ ſuꝑ columnas arma. ad memoriā eternam: et iuxta arma naues ſculptas: que uiderentur ab hominibꝫ nauigātibꝫ mare. Hoc eſt ſepulcrū quod fecit in modin uſqꝫ

intra

in hunc diem. Triphon autē cum iter faceret cum antiocho rege adoleſcēte· dolo occidit eum: et regnauit in loco eius. Et impoſuit ſibi diadema aſye: et fecit plagam magnā ī terra. Et edificauit ſimon pſidia iudee: muniens eam turribꝫ excelſis· et muris magnis et portis et ſeris: et poſuit alimenta ī municōnibus. Et elegit ſimon viros et miſit ad demetriū regem · ut faceret remiſſionē regioni: quia actus oēs triphonis per direptionē fuerāt geſti. Et demetrius rex ad verba iſta reſpondit ei: et ſcripſit epiſtolam talem. Rex demetrius ſimoni ſummo ſacerdoti et amico regum · et ſenioribꝫ et genti iudeoꝝ ſalutē. Coronā aureā· et bahen quam miſiſtis ſuſcepimꝰ: et parati ſumus facere vobiſcū pacem magnam: ⁊ ſcribere ꝑpoſitis regis remittere vobis que indulſimus. Quecūqꝫ enī cōſtituimꝰ vobis cōſtāt. Municōnes quas edificaſtis vobis ſint. Remittimus qꝫ ignorātias ⁊ pccā uſqꝫ ī hodiernū diē et coronā quā debebatis. Et ſi qd aliud ērat tributariū in ihrlm: iam nō ſit tributarium. Et ſi qui ex vobis apti ſūt conſcribi inter nos conſcribantur: et ſit inter nos pax. Anno centeſimo ſeptuageſimo ablatū eſt iugū gentiū ab iſrl. Et cepit populus iſrl ſcribere in tabulis ⁊ geſtis publicis: anno pmo ſb ſimone ſummo ſacerdote· magno duce· et principe iudeoꝝ. In diebꝫ illis applicuit ſimon ad gazam· et circundedit eam caſtris· et fecit machinas: et applicuit ad ciuitatē· et pcuſſit turrē unam: ⁊ cōprehendit eā. Et qui eruperant erāt intra machinā ⁊ ciuitatem: et factus eſt motꝰ magnus ī ciuitate. Et aſcenderūt qui erant in ciuitate cū vxoribus ⁊ filiis ſupra murum ſciſſis tunicis ſuis: et clamauerūt voce magna poſtulantes a ſimone dextras ſibi dari: ⁊ dixerunt. Nō nobis reddas ſecūdum malicias noſtras · ſed ſcdm miſericordias tuas: et ſeruiemus tibi. Et flexus ſimon · nō debellauit eos: eiecit tamē eos de ciuitate· et emundauit edes in quibus fuerāt ſimulachra: et tunc intrauit in eam cum ymnis benedicens dominū. Et eiecta ab ea omni immūdicia collocauit ī ea viros q legem facerēt: et muniuit eam: et fecit ſibi habitacōnē. Qui autem erāt ī arce iheruſalē ꝓhibebātur egredi et ingredi regionē· et emere ac vendere: et eſurierunt valde: et multi ex eis fame perierunt. Et clamauerūt ad ſimonē ut dextras acciperent: et dedit illis. Et eiecit eos inde: et mundauit arcem a contaminacōnibꝫ. Et intrauerūt ī eā· tercia ⁊ viceſima die ſecūdi mēſis· anno centeſimo ſeptuageſimo primo cū laude et ramis palmaꝝ· et cytharis et cimbalis et nablis ⁊ ymnis et canticis: quia cōtritus eſt inimicus magnus ex iſrl. Et cōſtituit ut omnibꝫ annis agerentur dies hij cum leticia. Et muniuit montem templi qui erat ſecus arcem: ⁊ habitauit ibi ipſe ⁊ q cū eo erāt. Et vidit ſimō iohānē filiū ſuū qꝫ ~~fortis~~ ꝑrelij vir eſſet: et poſuit eū ducē virtutum uniūſaꝝ: ⁊ habitauit ī gazaris. c. xiiii.

Anno centeſimo ſeptuageſimoſecundo cōgregauit rex demetriꝰ exercitū ſuū: ⁊ abijt in mediā ad cōtrahenda ſibi auxilia: ut expugnaret triphonē. Et audiuit arſaces rex pſidis et medie quia intrauit demetrius confines ſuos: et miſit unū de principibus ſuis ut cōprehēderet eū viuū: et adduceret eum ad ſe. Et abijt ⁊ pcuſſit caſtra demetrij· et cōprehendit eum: et duxit eum ad arſacem: et poſuit eū in cuſtodiam. Et ſiluit om̄is terra iuda omnibus diebꝫ ſimonis: et queſiuit bona genti ſue: et placuit illis poteſtas eiuſ. et gloria eiꝰ omnibꝫ diebꝫ. Et cū om̄i gloria ſua accepit ioppen in portum: ⁊ fecit introitū in inſulis maris. Et dilatauit fines gentis ſue: ⁊ obtinuit regionem. Et cōgregauit captiuitatem multā: et dominatꝰ eſt gazare ⁊ bethſure ⁊ arci. et abſtulit immūdicias ex ea: et nō erat qui reſiſteret ei. Et vnuſquiſqꝫ colebat terrā ſuā cū pace: ⁊ terra iuda dabat fructꝰ ſuos: et ligna campoꝝ fructū ſuū. Seniores in plateis ſedebant om̄es. et de bonis terre tractabant: et iuuenes induebant ſe gloriā ⁊ ſtolas belli. Ciuitatibus tribuebat alimonias: ⁊ cōſtituebat eas ut eſſent vaſa munitōnis: quo aduſqꝫ nominatū eſt nomē glorie eiꝰ uſqꝫ ad extremum terre. Fecit pacē ſup terrā: et letatus ē iſrl' leticia magna. Et ſedit vnuſquiſqꝫ ſub vite ſua ⁊ ſub ficulnea ſua: et nō erat qui eos terreret. Defecit impugnans eos ſup terrā: reges contriti ſunt ī diebꝫ illis. Et cōfirmauit om̄es humiles ppli ſui: et legem exquiſiuit: et abſtulit omnem iniquū et malum. Sancta glorificauit: ⁊ multiplicauit vaſa ſanctorū. Et auditū eſt rome q̄a defunctꝰ eſſet ionathas et uſqꝫ ī ſpartiatas: ⁊ cōtriſtati ſunt valde. Ut audierūt autē q̄ ſimon frater eius factuſ eſſet ſummꝰ ſacerdos loco eius. et ipe obtineret ~~omnē~~ regionē et ciuitates ī ea: ſcripſerūt ad eum tabulis ereis ut renouarēt amicicias et ſocietatē quā fecerāt cū iuda et cū ionatha fratribuſ eius. Et lecte ſunt in cōſpectu eccleſie in iheruſalē. Et hoc exemplū epiſtolarū quas ſpartiate miſerūt. Spartianoꝝ principes et ciuitates. ſimoni ſacerdoti magno: et ſenioribꝫ et ſacerdotibꝫ. et reliquo pplo iudeorū fratribꝫ ſalutem. Legati qui miſſi ſunt ad ppl'm noſtrū nunciauerunt nobis de veſtra gloria et honore. et leticia: et gauiſi ſumꝰ in introitu eoꝝ. Et ſcripſimꝰ q̄ ab eis erāt dicta ī cōcilijs ppli ſic. Numeniꝰ antiochi. et antipater iaſonis filius legati iudeoꝝ venerūt ad nos: renouātes nobiſcū amiciciā priſtinā. Et placuit populo excipere viros glorioſe: et ponere exemplū ſermonū eoꝝ in ſegregatis populi libris: ut ſit ad memoriam populo ſpartiataꝝ. Exemplū aūt horū ſcripſimus ſimoni magno ſacerdoti. Poſt hoc autē miſit ſimon numenium romā habentē clipeū magnū aureum pondo minaꝝ mille: ad ſtatuendā cū eis ſocietatē. Cū aūt audiſſet pplus romanꝰ ſmones iſtos. dixerūt. Quā gratiaꝝ actōnē reddemꝰ ſimoni. et filijs eiꝰ? Reſtituit enī ipe fratres ſuos: ⁊ expugnauit inimicos iſrl' ab eiſ. Et ſtatuerūt ei libertatē: et deſcripſerūt in tabulis ereis: et poſuerūt in titulis in monte ſyon. Et hoc eſt exemplū ſcripture. Octauadecima die menſis el ul. anno centeſimo ſeptuageſimoſecūdo. anno tercio. ſub ſimone ſacerdote magno in aſaramel in cōuentu magno ſacerdotū et ppli et principū. et gentis ⁊ ſenioꝝ regionis. nota facta ſunt hec: quoniā frequēter facta ſunt p̄lia in regione noſtra. Simon autē matathie filius ex filijs iarib. et fratres eiꝰ dederunt ſe periculo: et reſtiterūt aduſarijſ gentis ſue ut ſtarēt ſancta ipoꝝ ⁊ lex: ⁊ gloria magna glorificauerūt gētē ſuā. Et cōgregauit ionathas gentem ſuam: et factus eſt illis ſacerdos magnus: et appoſitus eſt ad populū ſuū.

Et voluerunt inimici eoꝝ calcare ~~ſancta~~ et atterere regionē ip̄oꝝ: ⁊ extendere manus in ſancta ~~ſan~~ eoꝝ. Tūc reſtitit ſimon et pugnauit pro gente ſua: et erogauit pecunias multas · et armauit viros virtutis gentis ſue · et dedit illis ſtipendia. Et muniuit ciuitates iudee ⁊ bethſuram que erat in finibus iudee · ubi erāt arma hoſtiū antea: et poſuit illic preſidiū viros iudeos. Et ioppen muniuit que erat ad mare: et gazarā que eſt in finib; azoti: in qua hoſtes antea habitabant. Et collocauit illic iudeos: et quecūq; apta erant ad correptionem eoꝝ poſuit in eis. Et vidit p̄plus actum ſimonis et gloriā quā cogitabat facere genti ſue · et poſuerūt eum ducē ſuū ⁊ principem ſacerdotum eo ꝙ ipſe fecerit hec omnia: et iuſticiam et fidem quam conſeruauit genti ſue: et exquiſiuit omni modo exaltare populū ſuū. Et in diebus eius proſperatum eſt in manibus eius · ut tollerent̄ gentes de regione ipſorū: et qui in ciuitate dauid erāt in iheruſalē in arce de qua procedebāt ⁊ cōtaminabant omnia que in circuitu ſanctorū ſunt: ⁊ inferebant plagam magnam caſtitati. Et collocauit in ea viros iudeos ad tutamentū regionis ⁊ ciuitatis: et exaltauit muros in iheruſalem. Et rex demetrius ſtatuit illi ſummū ſacerdotiū. Secūdum hec fecit eū amicū ſuū: et glorificauit eū gloria magna. Audiuit enī ꝙ appellati ſunt iudei a romanis amici et ſocij ⁊ fratres: et q̄a ſuſceperūt legatos ſimonis glorioſe: et quia iudei ⁊ ſacerdotes eorū cōſenſerunt eū eſſe ducē ſuū et ſummū ſacerdotem in eternū donec ſurgat propheta fidelis: et ut ſit ſuꝑ eos dux: ⁊ ut cura eſſet illi pro ſanctis · et ut conſtitueret p̄poſitos ſuꝑ opera eoꝝ ⁊ ſuꝑ regionē · et ſuꝑ arma et ſuper preſidia · et cura ſit illi de ſanctis: ⁊ ut audiat̄ ab omnibus · ⁊ ſcribant̄ in nomine eiꝰ omnes ~~ax~~cōſcriptiones in regione: ⁊ ut operiatur purpura ⁊ auro: et ne liceat ulli ex p̄plo et ex ſacerdotibus irritum facere aliquid hoꝝ · ⁊ cōtradicere hijs que ab eo dicunt̄ aut conuocare cōuentū in regione ſine ip̄o: ⁊ veſtiri purpura · et uti fibula aurea. Qui autem fecerit cōtra hec · aut irritū fecerit aliquid hoꝝ: reus erit. Et complacuit om̄i populo ſtatuere ſimonem: ⁊ facere ſcd̄m verba iſta. Et ſuſcepit ſimon et placuit ei ut ſummo ſacerdotio fungeretur: et eſſet dux et princeps gentis iudeoꝝ et ſacerdotū: et p̄eſſet omnib;. Et ſcripturam iſtā dixerūt ponere in tabulis ereis: et ponere eas in ꝑibulo ſanctorū in loco celebri. Exemplū autem eoꝝ ponere in erario: ut habeat ſimō ⁊ filij eiꝰ.

c. xv.

Et miſit rex antiochus filius demetrij epiſtolas ab inſulis maris ſimoni ſacerdoti et principi gentis iudeoꝝ ⁊ uniuerſe genti: et erant continentes hūc modū. Rex antiochus ſimoni ſacerdoti magno: et genti iudeorū ſalutem. Quoniā quidē peſtilentes obtinuerūt regnū patrū noſtroꝝ: volo aūt vindicare regnū ⁊ reſtituere illud ſicut erat antea electā · feci multitudinē exercitus · et feci naues bellicas. Volo autē procedere per regionē ut ulciſcar in eos qui corruperūt regionē noſtrā: et qui deſolauerūt ciuitates multas ī regno meo. Nunc ergo ſtatuo tibi omnes oblationes quas remiſerunt tibi ante me omnes reges · et quecunq; alia dona remiſerūt tibi: et permitto tibi facere percuſſurā ꝓprij nūmiſmatis in regione tua. Iheruſalē autē ſanctā eſſe et liberam: et omnia arma que fabricata ſunt ⁊ p̄ſidia q̄ cōſtruxiſti que tenes · maneāt tibi. Et omne debitum regis ⁊ q̄ futura ſūt regi ex hoc et ī totū tempꝰ remittūtur tibi. Cum autem obtinuerimꝰ regnū nr̄m · glorificabimꝰ te ⁊ gentē tuā · et tēplū gloria magna: ita ut manifeſtetur gloria vr̄a in uniuerſa terra. Anno centeſimo ſeptuageſimoquarto exiit antiochus ī terram patrū ſuoꝝ: et conuenerūt ad eū om̄es exercitus: ita ut pauci relicti eſſent cū triphone. Et inſecutus eſt eū antiochus rex: et uenit doram fugiens ꝑ maritimam. Sciebat enī qꝛ congregata ſūt mala in eū: ⁊ reliquit eum exercitꝰ. Et applicuit antiochus ſuꝑ doram cum centū viginti milibꝫ viroꝝ belligeratorum: ⁊ octo milibꝫ equitū. Et circuiuit ciuitatem: ⁊ naues a mari acceſſerunt et vexabāt ciuitatem a terra et mari: ⁊ neminē ſinebāt ingredi vel egredi. Venit autē numeniꝰ et qui cum eo fuerāt ab urbe roma habentes epiſtolas regibus et regionibꝫ ſcriptas: in quibꝫ continebātur hec. Lucius cōſul romanoꝝ · ptolomeo regi ſalutē. Legati iudeorū venerūt ad nos amici noſtri renouātes priſtinā amiciciā ⁊ ſocietatē: miſſi a ſimone principe ſacerdotum et populo iudeoꝝ. Attulerūt autē clipeū aureū minaꝝ mille. Placuit itaqꝫ nobis ſcribere regibus ⁊ regionibꝫ ut nō inferāt illis mala: neqꝫ impugnēt eos et ciuitates eoꝝ · et regiones eorū: et ut non ferāt auxiliū pugnātibꝫ adūſus eos. Viſū ē autē nobis accipere ab eis clipeū. Si qui ergo peſtilentes fugerīt de regione ip̄oꝝ ad vos · tradite eos ſimoni principi ſacerdotū: ut vindicet in eos ſcd̄m legē ſuā. Hec eadē ſcripta ſunt demetrio regi · et attalo et arabe · et arſaci · et in om̄es regiones: et ſamſame · ⁊ ſpartanis · et delo · et mindo · et ſicione · et carie · et ſamū · et pamphiliā · et liciam · et alacarnaſum · et rodū · et faſelida · et choo · et ſiden · et arado · et gortinā · et gnidum · et ciprū · et cirenē. Exemplū autē eoꝝ ſcripſerunt ſimoni principi ſacerdotū: et ꝑplo iudeoꝝ. Antiochus autem rex applicuit caſtra in doram ſecūdo: admouēs ei ſemꝑ manus ⁊ machinas faciens: ⁊ concluſit triphonē ne ꝓcederet. Et miſit ad eum ſimon duo milia viroꝝ electoꝝ ī auxiliū: ⁊ argentū et aurū et vaſa copioſa · et noluit ea accipere: ſed irrupit om̄ia que pactus eſt cum eo antea · ⁊ alienauit ſe ab eo. Et miſit ad eū athenobium unū de amicis ſuis: ut tractaret cū ipſo dicens. Vos tenetis ioppen ⁊ gazaram et arcem q̄ eſt in ierl'm ciuitates regni mei: fines eaꝝ deſolaſtis ⁊ feciſtis plagam magnā in terra: ⁊ dominati eſtis ꝑ loca multa ī regno meo. Nūc ergo tradite ciuitates q̄s occupaſtis: et tributa locoꝝ in quibus dominati eſtis extra fines iudee. Sin autem date pro illis quingenta talenta argenti: et exterminij quod exterminaſtis · ⁊ tributoꝝ ciuitatū · alia talenta quingēta. Sin autem veniemꝰ: et expugnabimꝰ vos. Et venit athenobius amicꝰ regis in ierl'm · et vidit gloriā ſimonis et claritatem ī auro ⁊ argento ⁊ apparatū copioſum · ⁊ obſtupuit: ⁊ retulit ei verba regis. Et reſpondit ei ſimon: et dixit ei. Neqꝫ alienā terrā ſūpſimꝰ · neqꝫ alienam detinemꝰ: ſed hereditatē patrū noſtroꝝ · que iniuſte ab inimicis noſtris aliquo tꝑe poſſeſſa ē. Nos vero tempꝰ habentes vindicamꝰ hereditatem patrū noſtroꝝ. Nam de ioppe · et gazara · que expoſtulas: ip̄i faciebāt in ꝑplo plagam magnã· et ĩ regione nr̃a: ꝓ hꝫ dam⁹ talẽta centũ. Et non reſpondit ei athenobi⁹ verbũ. Reuerſus aũt cũ ira ad regẽ renũciauit ei verba iſta: et gloriã ſimonis et vniũſa que vidit: ⁊ irat⁹ ẽ rex ira magna. Triphõ autẽ fugit naui in ortoſiada. Et conſtituit rex cendebeũ ducẽ maritimũ: et exercitũ peditum et equitũ dedit illi. Et mandauit illi mouere caſtra contra faciem iudee: ⁊ mandauit ei edificare cedronem· ⁊ obſtruere portas ciuitatiſ: et debellare ꝑplm. Rex autẽ ꝑſequebat̃ triphonẽ. Et ꝑuenit cendebeus iamniam· ⁊ cepit irritare plebem· ⁊ conculcare iudeã· ⁊ captiuare ꝑplm· ⁊ interficere: et edificare cedronẽ. Et collocauit illic equites ⁊ exercitũ: ut egreſſi pabularẽt viam iudee ſicut cõſtituit ei rex. c. xvi.

Et aſcendit iohannes de gazaris: et nunciauit ſimoni patri ſuo q̃ fecit cendebeus in ꝑplo ipſoꝝ. Et vocauit ſimon duos filios ſuos ſeniores iudam et iohannẽ: et ait illis. Ego et fratres mei et domus patris mei expugnauim⁹ hoſtes iſrl' ab adoleſcentia uſq; in hunc diem: et ꝓſperatum ẽ in manib; noſtris liberare iſrl' aliquotiens. Nunc autẽ ſenui: ſed eſtote loco meo et frĩs mei: et egreſſi pugnate pro gente noſtra. Auxiliũ vero de celo vobiſcum ſit. Et elegit de regione viginti milia viroꝝ belligeratoꝝ ⁊ equites: et ꝓfecti ſunt ad cendebeum· et dormierunt in modin. Et ſurrexerũt mane: et abierũt in campũ. Et ecce exercitus copioſus in obuiam illis peditum et eq̃tũ: ⁊ flumius torrens erat inter medium ipſoꝝ. Et admouit caſtra contra faciem eoꝝ ipſe et populus eius: ⁊ vidit populũ trepidãtem ad trãſfretandũ torrentem: ⁊ tranſfretauit primus. Et viderunt eum viri· ⁊ tranſierunt poſt eum. Et diuiſit ꝑplm: ⁊ equites in medio peditũ. Erat aũt eq̃tat⁹ adũſariorum copioſ⁹ nimis. Et exclamauerũt ſacris tubis: et in fugã cõũſus ẽ cendebe⁹ ⁊ caſtra ei⁹· ⁊ ceciderũt ex eis multi vulnerati: reſidui autẽ ĩ municõnẽ fugerũt. Tunc vulnerat⁹ eſt iudas frater iohãnis. Iohãnes autẽ inſecut⁹ eſt eos donec venit cedronam quam edificauit: et fugerũt uſq; ad turres q̃ erãt ĩ agris azoti: et ſuccẽdit eas igñi. Et ceciderũt ex illis duo milia virorũ: et reuerſus eſt ĩ iudeam in pace. Et ptolomeus fili⁹ abobi cõſtitut⁹ erat dux in campo iericho: ⁊ habebat argentũ et aurũ multum. Erat enĩ gener· ſummi ſacerdotis. Et exaltatũ eſt cor eius: et volebat obtinere regionem: et cogitabat dolũ aduerſus ſimonẽ et filios ei⁹ ut tolleret eos. Simon autẽ ꝑambulans ciuitates que erãt in regione iudee· ⁊ ſollicitudinẽ gerens eaꝝ deſcendit in iericho· ipſe et mathatias filius eius ⁊ iudas: anno centeſimo ſeptuageſimoſeptimo mẽſe undecimo: Hic ẽ mẽſis ſabbath. Et ſuſcepit eos fili⁹ abobi ĩ munitiunculã q̃ vocat̃ doch· cum dolo quam edificauit: ⁊ fecit eis cõuiuiũ magnũ: et abſcondit illic viros. Et cũ inebriat⁹ eſſet ſimon et filij eius· ſurrexit ptolomeus cum ſuis· et ſumpſerũt arma ſua: et intrauerũt in cõuiuiũ· et occiderũt eũ et duos filios eius: et quoſdã pueros ei⁹. Et fecit deceptionẽ magnam in iſrl': et reddidit mala pro bonis. Et ſcripſit hec ptolomeus et miſit regi. ut mitteret ei exercitum ĩ auxiliũ: ⁊ traderet ei regionem ⁊ ciuitates eorũ et tributa. Et miſit alios in gazarã tollere iohannẽ: ⁊ tribunis miſit epiſtolas ut venirent ad ſe:

et daret eis argentū et aurum et dona. Et alios miſit occupare iheruſalem ⁊ montē templi. Et ꝑcurrens quidam nunciauit iohanni ī gazara quia periiſt pater eius ⁊ fratres eiꝰ: et quia miſit te quoq; interfici. Ut audiuit aūt vehementer expauit: et comp̄hendit viros qui venerāt ꝑdere eū: ⁊ occidit eoſ. Cognouit enim quia querebāt eum ꝑdere. Et cetera ſermonū iohānis ⁊ bellor̄ eiꝰ ⁊ bonar̄ virtutū quibȝ fortiter geſſit ⁊ edificij muror̄ quos extruxit ⁊ rer̄ geſtarū eiꝰ: ecce hec ſcripta ſunt in libro dier̄ ſacerdotij eiꝰ: exquo factꝰ eſt princeps ſacerdotū poſt patrem ſuū.

Expli. lib. p̄. machi. Incipt. 2ꝰ li. ma. ca. i.

Fratribus qui ſunt per egiptum iudeis. ſalutē dicūt fratreſ q̄ ſūt ī iheroſolimiſ iudei et qui ī regione iudea: et pacem bonam. Benefaciat vobis deus ⁊ meminerit teſtamenti ſui quod locutus eſt ad abrahā ⁊ yſaac ⁊ iacob ſeruor̄ ſuor̄ fideliū: et det vobis cor omnibȝ ut colatis eū: et faciatis eiꝰ voluntatē corde magno et animo volenti. Adaperiat cor veſtrū in lege ſua ⁊ ī p̄ceptiſ ſuis: et faciat pacem. Exaudiat orationes veſtras et reconciliet᷑ vobis: nec nos deſerat in tempore malo. Et nūc hic ſumꝰ orātes pro vobis. Regnāte demetrio āno cēteſimo ſeptuageſimo nono nos iudei ſcripſimꝰ vobis in tribulatione ⁊ impetu q̄ ſuꝑuenit nobis in iſtis annis: exquo receſſit iaſon a ſancta terra et a regno. Portam ſuccenderūt: ⁊ effuderunt ſanguinē innocentē. Et orauimꝰ ad dominū et exauditi ſumꝰ: ⁊ obtulimꝰ ſacrificiū et ſimilaginem: et accendimus lucernas et propoſuimꝰ panes. Et nūc frequētate dies ſcenophegie mēſis caſleu. Anno centeſimo octogeſimooctauo: pp̄ls q̄ ē iheroſolimis et in iudea ſenatuſq; et iudas: ariſtobolo magiſtro ptolomei regis qui ē de genere xp̄or̄ ſacerdotū et hijs qui in egipto ſunt iudeis: ſalutem et ſanitatem. De magnis periculis a deo liberati magnifice gratias agimꝰ ipſi: utpote qui aduerſus talē regem dimicauimꝰ. Ipſe enim ebullire fecit de ꝑſide eos qui pugnauerunt contra nos ⁊ ſanctā ciuitatem. Nam cum in ꝑſide eſſet dux ipſe et cum ipo immēſus exercitꝰ: cecidit ī templo nanee: conſilio deceptus ſacerdotū nanee. Etenim in ea habitaturꝰ venit ad locum antiochus et amici eius: et ut acciperet pecunias multas dotis nomine. Cūq; ꝓpoſuiſſent eas ſacerdotes nanee ⁊ ipſe cum paucis ingreſſus eſſet intra ambitū phani: clauſerūt templum. Cum autē intraſſet antiochuſ apertoq; occulto aditu templi mittentes lapides ꝑcuſſerūt ducem et eos q̄ cum eo erant. et diuiſerūt mēbratim: et capitibȝ amputatis foras ꝓiecerūt. Per omnia benedictꝰ deus: q̄ tradidit impios. Facturi igitur quīta et viceſima die mēſis caſleu purificōnē tēpli. neceſſariū duximꝰ ſignificare vobis: ut et vos quoq; agatis diē ſcenophegie et diem ignis: qui datus ē quādo neemias edificato templo ⁊ altari obtulit ſacrificia. Nam cum ī ꝑſidem ducerentur patres noſtri: ſacerdotes qui tunc cultores dei erant acceptū ignem de altari occulte abſconderūt in valle ubi erat puteus altus et ſiccus: ⁊ in eo cōtutati ſunt eū. ita ut omnibȝ ignotus eſſet locus. Cum autē preteriiſſent anni multi. et placuit deo ut mitteret̄ neemias a rege ꝑsidis: nepotes sacerdotum illoꝝ qͥ absconderāt misit ad requirendū ignem: ⁊ sicut narrauerūt nobis non inuenerūt ignē sed aquā crassam. Et iussit eos haurire· ⁊ afferre sibi: et sacrificia que imposita erāt iussit sacerdos neemias asꝑgi ipsa aqua: et ligna· et que erant suꝑ posita. Utqꝫ hoc factum est· ⁊ tempus affuit quo sol refulsit qui pͥus erat in nubilo: accensus est ignis magnus ita ut omnes mirarentur. Orationē autem faciebant om̄es sacerdotes dum consummaretur sacrificiū ionatha inchoante: ceteris autem respondentibꝫ. Et neemie erat oratio hūc habēs modū. Domine deus omniū creator terribilis ⁊ fortis iustus ⁊ misericors qui solus es bonus rex: solus prestās solus iustus et omnipotēs et eternus· qui liberas isrl̄ de omni malo: qui fecisti patres electos et sanctificasti eos: accipe sacrificiū pro uniūso populo tuo isrl̄· et custodi partē tuā et sanctifica. Congrega disꝑsionem nostrā: libera eos qui seruiūt gentibꝫ· et contēptos et abominatos respice: ut sciāt gentes qͥa tu es deus noster. Afflige opprimētes nos: ⁊ cōtumeliā facientes in suꝑbia. Constitue ppl̄m tuū ĩ loco sancto tuo: sicut dixit moyses. Sacerdotes autem psallebant ymnos: usqꝫ quo consumptum esset sacrificiū. Cum autem consumptū fuisset sacrificium: ex residua aqua neemias iussit lapides maiores perfundi. Quod ut factum est· ex eis flamma accensa est: sed ex lumine qđ refulsit ab altari consumpta ē. Ut vero manifestata est res: renunciatum est regi ꝑsarum ꝙ in loco in quo ignē abscōderāt hij qͥ translati fuerāt sacerdotes· aqua apparuit: de qua neemias et qͥ cū eo erāt purificauerūt sacrificia. Considerans autē rex rem ⁊ diligent' examinās· fecit ei tēplū: ut ꝓbaret qđ factū erat. Et cū ꝓbasset: sacerdotibꝫ donauit multa bona et alia atqꝫ alia munera: ⁊ accipiēs manu sua tribuebat eis. Appellauit aūt neemias hūc locū nepthar· qđ inťpretatᷣ purificatō. Uocatᷣ aūt apud plures nephi. c. ii.

Inuenitᷣ aūt ĩ descriptōnibꝫ ieremie ꝓphete· ꝙ iussit eos ignē accipere qͥ trāsmigrabātur ut significatū ē: ⁊ ut mandauit transmigratis. Et dedit illis legē ne obliuiscerentur ꝑcepta domini: et ut non exerrarent mentibꝫ videntes simulacra aurea ⁊ argētea· ⁊ ornamenta eoꝝ: et alia huiuscemodi dicēs hortabatur· ne legē amouerēt a corde suo. Erat autem in ip̄a scriptura: quomodo tabernaculū et archam iussit ꝓpheta diuino respōso ad se facto comitari secum· usqꝫ quo exiuit in montem. in quo moyses ascendit ⁊ vidit dei hereditatem. Et veniens ibi ieremias inuenit locum spelunce: et tabernaculū et archam ⁊ altare incēsi intulit illuc: et ostiū obstruxit. Et accesserūt quidā simul qui sequebantᷣ ut notarent sibi locum: et non potuerūt inuenire. Ut autem cognouit ieremias: culpans illos dixit· ꝙ ignotus erit locus donec congreget deus congregationē ppl̄i: et ꝓpicius fiat. Et tunc dominꝰ ostendet hec. ⁊ apparebit maiestas domini: et nubes erit sicut et moysi manifestabatur: ⁊ sicut cū salomon petijt ut locꝰ sanctificaretur magno deo manifestabat hec. Magnifice etenī sapientiam tractabat: et ut sapientiā habēs obtulit sacrificiū dedicationis ⁊ consūmationis tēpli. Sicut et moyses orabat ad dominū: et descendit ignis de celo et cōſumpſit olocauſtum: et dixit moyſes eo ꝙ non ſit comeſtum qđ erat pro peccato · ⁊ conſumptū eſt. Similit̄ et ſalomon octo dieb; celebrauit dedicationem. Inferebātur autē in deſcriptionib; ⁊ commētarijs neemie hec eadem: et qualit̄ conſtruens bibliothecā congregauit de regionib; libros · et prophetaꝝ et dauid: ⁊ epiſtolas regū et de donarijs. Similit̄ autem et iudas ea que didicerat ꝑ bellū quod nobis acciderat cōgregauit omnia: et ſunt apud nos. Si ergo deſideratis hec: mittite qui ꝑferāt vobis. Acturi itaq; purificatōnē ſcripſim⁹ vobis. Bene ergo facietis: ſi egeritis hos dies. Deus autem qui liberauit ꝑplm ſuum et reddidit hereditatē omnib; · ⁊ regnū ⁊ ſacerdotium ⁊ ſanctificationē ſicud ꝓmiſit in lege: ſperam⁹ ꝙ cito noſtri miſerebitur: et cōgregabit de ſub celo in locū ſanctū. Eripuit enim nos de magnis periculis: et locum purgauit. De iuda vero machabeo et de fratrib; ei⁹ · et de templi magni purificatione · et de are dedicatione: ſed ⁊ de prelijs q̄ ꝑtinent ad antiochū nobilem · et filiū eius eupatorem: et de illuminatōnib; q̄ de celo facte ſunt ad eos qui pro iudeis fortiter fecerunt: ita ut vniūſam regionē cum pauci eſſent vindicarēt et barbaram multitudinē fugarent: ⁊ famoſiſſimū toto orbe templū recuperarēt · et ciuitatē liberarent: ut leges q̄ abolende erāt reſtituerent̄ · domino cū omni tranquillitate ꝓpicio facto illis: itemq; ab iaſone cyreneo · quinq; libris cōprehenſa temptauim⁹ nos vno volumine breuiare. Conſiderātes enī multitudinem libroꝝ et difficultatem volentibus aggredi narratōnes hiſtoriarū · propter multitudinē reꝝ curauimus volentibus quidē legere ut eſſet animi oblectatio: ſtudioſis vero ut facile poſſint memorie cōmendare: omnibus autem legentibus utilitas conferatur. Et nobis quidem ipſis qui hoc opus breuiandi cauſa ſuſcepimus non facilem laborem: ymmo vero negocium plenum vigiliarum ⁊ ſudoris aſſumpſimus. Sicut hij qui ꝑparant conuiuium · et querunt aliorū voluntati parere: propter multorū gratiā libenter laborem ſuſtinemus: veritatē quidē de ſingulis auctoribus concedentes: ipſi autē ſecūdum datam formā breuitati ſtudentes. Sicut enī noue domus architecto de vniuerſa ſtructura curandum eſt · ei vero qui pingere curat que apta ſunt ad ornatū exquirenda ſunt: ita eſtimandū eſt et in nobis. Etenim intellectū colligere et ordinare ſ̄monē ⁊ curioſius partes ſinglas quaſq; diſquirere hiſtorie congruit auctori: breuitatē vero dictionis ſectari · ⁊ executiones rerū vitare breuiāti concedendum ē. Hinc ergo narrationē incipiemus: de prefatione tantum dixiſſe ſufficiat. Stultū etenī eſt ante hiſtoriā effluere: in ipſa autem hiſtoria ſuccingi. c. iii.

Igitur cum ſancta ciuitas habitaretur in omni pace: leges autē adhuc optime cuſtodirentur propter onie pontificis diſpoſitionē ⁊ pietatem ⁊ animos odio habentes mala: fiebat ut et ipſi reges et principes locum ſummo honore dignū ducerent · et templū maximis muneribus illuſtrarēt: ita ut ſeleucus aſye rex de redditib; ſuis preſtaret omnes ſumptus ad miniſteriū ſacrificiorū ꝑtinentes. Simon autē de tribu beniamin ꝑpoſitus templi ꝯſtitut⁹ · contendebat obſiſtente ſibi principe ſacerdotū iniquum aliquid ī ciuitate moliri. Sed cū vincere oniā nō poſſet· venit ad apollonium tharſe filium qui illo tempore erat dux celeſſyrie et phenicis: et nunciauit ei pecunijs innumerabilibꝫ plenū eſſe erariū iheroſolimis·⁊ cōmunes copias immēſas eſſe que non ꝑtinent ad rationem ſacrificioꝝ: eſſe autem poſſibile ſub poteſtate regis cadere vniūſa. Cūqꝫ retuliſſet ad regē apolloni⁹ de pecunijs que delate erant: ille accitum heliodoꝝ qui erat ſuꝑ negocia ei⁹ miſit cū mādatis: ut ꝑdictam pecuniā trāſportaret. Statimqꝫ heliodorus iter ē aggreſſus: ſpecie quidem quaſi ꝑ celeſſyriā et phenicē ciuitates eſſet peragraturus: re vera autem ~~vera~~ regis ꝓpoſitum ꝑfectur⁹. Sed cū veniſſet iheroſolimā·⁊ benigne a ſummo ſacerdote in ciuitate eſſet exceptus· narrauit de dato indicio pecuniaꝝ: et cuius rei gratia adeſſet aꝑuit. Interrogabat autē ſi vere hec ita eſſent. Tūc ſūm⁹ ſacerdos oſtendit depoſita eſſe hec·et victualia viduaꝝ et pupilloꝝ: quedā vero eſſe hircani thobie viri valde eminentis· in hijs qui detulerat impius ſimon: vniuerſa autem argenti talenta eſſe quadringēta·⁊ auri ducēta: decipi vero eos q̄ credidiſſent loco et tēplo quod ꝑ vniuerſum mūdū honorat̄· pro ſui veneracōne ⁊ ſanctitate· omnino impoſſibile eſſe. At ille pro hijs q̄ habebat in mandatis a rege: dicebat omni genere regi ea eſſe deferenda. Conſtituta autem die intrabat de hijs heliodorus ordinatur⁹. Non modica vero ꝑ vniuerſam ciuitatem erat trepidatio. Sacerdotes autem āte altare cum ſtolis ſacerdotalibꝫ iactauerūt ſe: et inuocabāt de celo eū qui de depoſitis legem poſuit: ut hijs qui depoſuerāt ea ſalua cuſtodiret. Iā vero q̄ videret ſummi ſacerdotis vultum: mente vulnerabat̄. Facies enim et color immutatus· declarabat internū animi dolorē. Circumfuſa enim erat meſticia quedā viro·et horror corporis: ꝑ quē manifeſtus aſpicientibꝫ dolor cordis ei⁹ efficiebatur. Alij eciam gregatim de domibꝫ confluebant publica ſupplicacōne obſecrantes: ꝓ eo ꝙ in contemptū locus eſſet ventur⁹. Accincteqꝫ mulieres cilicijs pectus ꝑ plateas confluebant: ſed ⁊ virgines que concluſe erant procurrebant ad oniā: alie autem ad muros: quedā vero ꝑ feneſtras aſpiciebāt: vniuerſe autem ꝓtendētes manus in celum·deꝑcabantur. Erat enim miſera cōmixte multitudinis ⁊ magni ſacerdotis in agone cōſtituti expectatio. Et hij quidē inuocabant omnipotentē deum: ut credita ſibi hijs qui crediderant cum omni integritate conſeruarent̄. Heliodor⁹ autē quod decreuerat ꝑficiebat·eodem loco ipſe cū ſatellitibus circa erariū ꝑſens: ſed ſpiritus omnipotentis dei magnā fecit ſue oſtenſionis euidētiā: ita ut omnes qui auſi fuerant parere ei·ruentes dei virtute·in diſſolutionē et formidinē cōuerterent̄. Apparuit enī illis quidā equus·terribilem habēs ſeſſorem·optimis operimentis adornatus: iſqꝫ cū impetu heliodoro priores calces eliſit. Qui autem ei ſedebat videbat̄ arma habere aurea. Alij eciā apparuerunt duo iuuenes virtute decori· optimi gloria · ſpecioſiqꝫ amictu: qui circunſteterunt eum et ex utraqꝫ parte flagellabant: ſine intermiſſione multis plagis verberantes. Subito autem heliodorus concidit in terrā: eumqꝫ multa caligine circūfuſum rapuerūt: atqꝫ in ſella geſtatoria poſitū eiecerunt. Et is qui cum multis curſoribus ⁊ ſatellitibus p̄dictum ingreſſus eſt erariū· portabatur nullo ſibi auxiliū ferente: manifeſta dei cognita virtute. Et ille quidem ꝑ diuinam virtutem iacebat mutus: atq; omni ſpe et ſalute p̄uatꝰ. Hij autem dominū benedicebāt· quia magnificabat locum ſuū: et templū quod pauloante timore ac tumultu erat plenū: apparente omnipotēte dn̄o gaudio ⁊ leticia impletum eſt. Tūc vero ex amicis heliodori quidam rogabant cōfeſtim oniā ut inuocaret altiſſimum: ut vitam donaret ei qui in ſup̄mo ſpiritu erat conſtitutꝰ. Cōſiderās autem ſummus ſacerdos ne forte rex ſuſpicaretur maliciā aliquā ex iudeis circa heliodoꝝ conſummatā: obtulit pro ſalute viri hoſtiā ſalutarē. Cumq; ſummꝰ ſacerdos exoraret: ijdem iuuenes eiſdem veſtibus amicti aſtantes heliodoro dixerūt. Onie ſacerdoti gratias age. Nam propt̄ eū tibi dominꝰ vitam donauit. Tu autem ab eo flagellatꝰ: nuncia omnibus magnalia dei et poteſtatem. Et hijs dictis non cōparuerūt. Heliodorus autē hoſtia deo oblata· et votis magnis ꝓmiſſis ei· qui viuere illi conceſſit: ⁊ onie gratias agens: recepto exercitu repedabat ad regem. Teſtabatur autem omnibꝫ ea que ſub oculis ſuis viderat opera magni dei. Cum autem rex interogaſſet heliodoꝝ quis eſſet aptus adhuc ſemel iheroſolimā mitti ait. Si quem habes hoſtē aut regni tui inſidiatorē mitte illuc: et flagellatū eum recipies· ſi tamē euaſerit: eo ꝙ in loco ſit vere dei quedā virtꝰ. Nam ipſe q̄ habet in celis habitacōnē viſitator ⁊ adiutor ē loci illiꝰ: ⁊ veniētes ad malefaciēdum ꝑcutit ac ꝑdit. Igitur de heliodoro ⁊ erarij cuſtodia ita ſe res habet.

c. iiii.

Simon autem p̄dictus pecuniaꝝ et patrie delator male loq̄bat̄ de onia. tanq; ipſe heliodoꝝ inſtigaſſet ad hec· et ipſe fuiſſet inuentor malorum: ꝓuiſoremq; ciuitatis ac defenſorem gentis ſue· et emulatorē legis dei· audebat inſidiatorem regni dicere. Sed cum inimicicie in tantū ꝓcederēt ut eciam per quoſdā ſimonis neceſſarios homicidia fierent: conſiderans onias periculū contencōnis· et appoloniū inſanire· utpote ducē celeſyrie· ⁊ phenicis ad augendam maliciam ſimonis: ad regem ſe contulit· nō ut ciuiū accuſator· ſed cōmunē vtilitatē apud ſemetipſū vniūſe multitudinis conſiderās. Videbat enim ſine regali ꝓuidentia impoſſibile eſſe pacē rebꝫ dari: nec ſimonem poſſe ceſſare a ſtulticia ſua. Sed poſt ſeleuci vite exceſſū cum ſuſcepiſſet regnū antiochus qui nobilis appellabat̄· ambiebat iaſon frater onie ſummū ſacerdociū: adito rege· ꝓmittens ei argenti talenta trecenta ſexaginta: et ex redditibꝫ alijs talenta octoginta. Sup̄ hec ꝓmittebat et alia centūquiquaginta· ſi poteſtati eius concederetur gimnaſiū ⁊ ephebiam ſibi conſtituere: et eos qui in iheroſolimis erant antiochenos ſcribere. Quod cum rex annuiſſet et obtinuiſſet principatū· ſtatim ad gentilē ritū contribules ſuos tranſferre cepit: et amotis hijs que humanitatis cauſa iudeis a regibus fuerant conſtituta· ꝑ iohannē patrem eupolemi· q̄ apud romanos de amicicia et ſocietate functus ē legatione legittima: ciuiū iura deſtituens praua inſtituta ſanciebat. Et enī auſus eſt ſub ipſa arce gimnaſium conſtituere: et optimos quoſq;

epheboꝝ in lupanaribꝫ ponere. Erat autem hec non inicium ſed incrementum quoddam · et profectus gentilis et alienigene conuerſacōnis · propter impiī et nō ſacerdotis iaſonis nepharium ꝛ inauditum ſcelus · ita ut ſacerdotes iam non circa altaris officia dediti eſſent: ſed contempto templo et ſacrificijs neglectis · feſtinarēt participes fieri paleſtre · et prebitionis eius iniuſte · et in exercitijs diſci: et patrios quidem honores nichil habētes: grecas glorias optimas arbitrabāt. Quarum gratia periculoſa eos cōtentio habebat. ꝛ eoꝝ inſtituta emulabātur: ac per omnia hijs cōſiles eſſe cupiebāt · quos hoſtes et peremptores habuerāt. In leges enim diuinas impie agere impune non cedit: ſed hoc tempus ſequens declarabit. Cū autē quinquennalis agon · tyro celebraret̄ · et rex preſens eſſet: miſit iaſō facinoroſ⁹ ab iheroſolimis viros peccatores portātes argenti didragmas trecentas ī ſacrificiū herculis: quas poſtulauerūt hij qui aſportauerāt ne in ſacrificijs erogarentur q̄a nō oporteret · ſed ī alios ſumptus eas deputari. Sed hec oblata ſunt quidem ab eo qui miſerat in ſacrificiū herculis: propt̄ p̄ſentes aūt date ſunt in fabricam nauiū triremium. Miſſo autem in egiptū appollonio neſthei filio propter primat⁹ ptolomei phylometoris regis · cū cognouiſſet antiochus alienū ſe a negocijs regni effectum: proprijs utilitatibus conſulens · ꝓfectus inde venit ioppen · et inde iheroſolimā. Et magnifice a iaſone et ciuitate ſuſceptus · cum faculaꝝ luminibꝫ ꝛ laudibꝫ ingreſſus eſt: et inde in phenicē exercitum cōuertit. Et poſt trienniū tempus miſit iaſon menelaū ſupradicti ſimonis fratrem portantem pecunias regi: et de negocijs neceſſarijs reſponſa ꝑlaturum. At ille cōmendatus regi cū magnificaſſet faciē poteſtatis ei⁹ · in ſemetipſū retorſit ſummū ſacerdotiū: ſupponēs iaſoni talēta argēti trecenta. Acceptiſq; a rege mādatis venit · nichil quidē habēs dignū ſacerdotio: animos vero crudelis tyrāni · et fere belue iram gerēs. Et iaſon quidē qui propriū fratrem captiuauerat: ipſe deceptus ꝓfugus in āmanitē expulſus eſt regionem. Menelaus autem principatū quidem obtinuit · de pecunijs vero regi ꝓmiſſis nichil agebat: cum exactionē faceret ſoſtratus qui arce erat ꝓpoſit⁹. Nam ad hunc exactio vectigaliū ꝑtinebat: quāobrcauſam utriq; ad regem ~~ſunt~~ euocati. Et menelaus motus eſt ~~a~~ ſacerdotio ſuccedente lyſimacho fratre ſuo: ſoſtratus autem ꝑlat⁹ eſt ciprijs. Et cum hec agerent̄ contigit tharſenſes et mallotas ſeditionē mouere: eo ꝙ antiochi regis concubine dono eſſent date. Feſtinanter itaq; rex venit ſedare illos: relicto ſuffecto uno ex comitibꝫ ſuis andronico. Ratus autē menelaus accepiſſe ſe tempus oportunum · aurea quedā vaſa e tēplo furatus donauit andronico: et alia vēdiderat tyro et ꝑ vicinas ciuitates. Quod cum certiſſime cognouiſſet onias · arguebat eum: ipſe in loco tuto ſe cōtinēs antiochie ſecus daphnē. Unde menelaus accedens ad andronicū · rogabat ut oniā intficeret. Qui cum veniſſet ad oniam · et datis dextris cū iureiurando quāuis eſſet ei ſuſpectus ſuaſiſſet de aſilo ꝓcedere: ſtatim eū peremit nō veritus iuſticiā. Ob quā cauſam non ſolum iudei · ſed eciam alie quoq;

nationes indignabant̃: et moleſte ferebant de nece tanti viri iniuſta. Sed regreſſum regē de cilicie locis adierūt iudei apud antiochiā· ſimul et greci: cōquerētes de iniqua nece onie. Contriſtatꝰ itaqꝫ antiochus animo propter oniā: et flexus ad miſericordiam lacrimas fudit: recordatus defuncti ſobrietatē et modeſtiā. Accenſiſqꝫ animis andronicū purpura exutum ꝑ totam ciuitatem iubet circumduci: et in eodem loco in quo in oniam impietatē cōmiſerat· ſacrilegū vita priuari: domino illi condignam retribuente penam. Multis autē ſacrilegijs in templo a lyſimacho cōmiſſis menelai cōſilio ⁊ diuulgata fama cōgregata eſt multitudo adūſum lyſimachum: multo iam auro exportato. Turbis autem inſurgentibꝫ et animis ira repletis: lyſimachus armatis fere tribꝫ milibꝫ· iniquis manibꝫ uti cepit: duce quodā tyranno etate pariter et dementia ꝓuecto. Sed ut intellexerunt conatū lyſimachi· alij lapides· alij fuſtes validos arripuere: quidam vero cinerem in lyſimachū iecere. Et multi quidam vulnerati: quidā autē ⁊ proſtrati: omnes vero in fugam conuerſi ſunt. Ipm̄ etiā ſacrilegū ſecus erariū interfecerūt. De hijs ergo cepit iudicium aduerſus menelaū agitari. Et cū veniſſet rex tyrum: ad ipm̄ negotium detulerūt miſſi tres viri a ſenioribus. Et cum ſuperaretur menelaus· ꝓmiſit ptolomeo multas pecunias dare ad ſuadendū regi. Itaqꝫ ptolomeus in quodā atrio poſitū quaſi refrigerandi gratia regem adijt· et deduxit a ſententia: et menelaū quidē vniūſe malicie reū criminibꝫ abſoluit: miſeros autē q̄ etiā ſi apud ſcitas cauſā dixiſſēt innocentes iudicarentur· hos morte dānauit. Cito ergo iniuſtam penam dederunt: qui pro ciuitate ⁊ populo et ſacris vaſis cauſam ꝓſecuti ſūt. Quāobrē tyrij q̄ꝫ indignati: erga ſepulturā eoꝝ liberaliſſimi extiterunt. Menelaꝰ aūt ꝓpt̄ eoꝝ q̄ i potētia erāt auariciā ꝑmanebat i poteſtate: creſcēs i malicia ad inſidias ciuiū. ca. v.

Eodem tempore ātiochus ſecundam ꝓfectionē parauit i egiptū. Contigit autem per vniuerſam iheroſolimoꝝ ciuitatem· videri diebꝫ quadraginta ꝑ aera equites diſcurrentes aureas ſtolas habētes ⁊ haſtas· quaſi cohortes armatas: ⁊ curſus equoꝝ ꝑ ordines digeſtos· et congreſſiones fieri cominꝰ· et ſcutoꝝ motus et galeatoꝝ multitudinē gladijs diſtrictis: ⁊ teloꝝ iactus· et aureoꝝ armoꝝ ſplendorem· omniſqꝫ generis loricarum. Quapropter oīes rogabant in bonum monſtra cōuerti. Sed cū falſus rumor exiſſet· tanq̄ꝫ vita exceſſiſſet antiochus: aſſumptis iaſon nō minus mille viris· aggreſſus eſt ciuitatem repente: et ciuibꝫ ad murū cōuolātibꝰ ad vltimū apprehenſa ciuitate menelaus fugit in arcem. Iaſon vero non parcebat in cede ciuibꝫ ſuis: nec cogitabat proſperitatem adūſum cognatos malū eſſe maximū: arbitrans hoſtium et non ciuiū ſe trophea capturꝫ. Et principatū quidem nō obtinuit: finem vero inſidiaꝝ ſuaꝝ confuſionē accepit: et profugus iterū abijt in ammanitē. Ad vltimū i exitiū ſui· concluſus ab aretha arabum tyranno· fugiens de ciuitate in ciuitatē oībꝫ odioſus· ut refuga legum et execrabilis· ut patrie et ciuiū hoſtis· in egiptū extruſus eſt: et qui multos de patria ſua expulerat· peregre periīt lacedemonas ꝓfectus· quaſi ꝓ cognatione ibi refugiū habiturus: et qui inſepultos multos abiecerat· ipſe et illamentatus et inſepultus abicitur: ſepultura neq; peregrina uſus: neq; patrio ſepulcro participans. His itaq; geſtis ſuſpicatus eſt rex ſocietatē deſerturos iudeos: et ob hoc ꝓfectus ex egipto efferatis animis· ciuitatem quidem armis cepit. Iuſſit autē militib; interficere· nec parcere occurſātibus: ⁊ ꝑ domos aſcendentes trucidare. Fiebant ergo cedes iuuenū· ac ſenioꝝ: mulieꝝ ⁊ natorum exterminia: virginūq; et paruulorum neces. Erāt aūt toto triduo· octogīta milia interfecti: q̄dragīta milia vīcti: nō minꝰ aūt venundati. Sed nec iſta ſufficiūt. Auſus eſt etiam intrare templum uniuerſa terra ſanctiꝰ menelao ductore: q̄ legum et patrie fuit ꝓditor. Et ſceleſtis manib; ſumens ſancta vaſa que ab aliis regib; ⁊ ciuitatibus erant poſita ad ornatū loci et gloriā: cōtrectabat indigne et contaminabat. Ita alienatus mente antiochus non conſiderabat q̄ ꝓpter peccata habitantiū ciuitatem modicū deꝰ fuerat iratus: ꝓpter qd̄ et accidit circa locū deſpectio. Alioquin niſi cōtigiſſet eos multis peccatis eſſe inuolutos: ſicut heliodorꝰ qui miſſus eſt a ſeleuco rege ad expoliandū erariū: etiam hic ſtatim adueniēs flagellatꝰ et repulſus utiq; fuiſſet ab audacia. Verū non ꝓpter locum gentem: ſed propē gentem locum deus elegit. Ideoq; et ipſe locus particeps factus ē ꝑpli maloꝝ: poſtea autem fiet ſocius bonoꝝ: et qui derelictus in ira dei omīpotentis eſt· iterū in magni domini reconciliatione cū ſūma gloria exaltabitur. Igitur antiochus mille octingētis ablatis de templo talentis velociter antiochiam regreſſus ē: exiſtimans ſe pre ſuꝑbia terram ad nauigandū: pelagus vero ad iter agendū deducturū ꝓpter mentis elationem. Reliquit aūt et ꝓpoſitos ad affligendam gentem: ī iheroſolimis quidē philippū genere frigem· morib; crudeliorem eoipſo a quo conſtitutus eſt: ī garizim autem andronicū et menelaum qui grauiꝰ q̄ ceteri imminebāt ciuibus. Cumq; appoſitus eſſet cōtra iudeos miſit odioſū principē appolloniū cū exercitu viginti ⁊ duob; milib;: p̄cipiens ei omnes ꝑfecte etatis interficere: mulieres ac iuuenes vendere. Qui cū veniſſet iheroſolimā pacē ſimulās quieuit uſq; ad diem ſanctū ſabbati: et tunc feriatis iudeis arma capere ſuis p̄cepit. Omneſq; ſimul qui ad ſpectaculū ꝓceſſerant trucidauit: ⁊ ciuitatem cum armatis diſcurrens ingentē multitudinē peremit. Iudas autem machabeus q̄ decimꝰ fuerat ſeceſſerat in deſertum locū: ibiq; inter feras vitam ī montib; cū ſuis agebat: et feni cibo veſcentes demorabantur ne participes eſſent coinquinacōnis. c. vi.

Sed non poſt multum tempus miſit rex ſenem quēdam antiochenum qui compelleret iudeos ut ſe transferrent a patriis et dei legibus: contaminare etiā qd̄ in iheroſolimis erat templū· et cognominaret iouis olimpii: et in garizim prout erāt hii qui locum inhabitabant iouis hoſpitalis. Peſſima autem et uniūſis grauis erat maloꝝ incurſio. Nā templū luxuria et cōmeſſationib; erat plenū· et ſcortantiū cū meretricib;: ſacratiſq; edibus mulieres ſe ultro ingerebant: introferentes ea q̄ nō licebat.

Altare etiam plenū erat illicitis: que legibus prohibebantur. Neq; autem ſabbata cuſtodiebantur: neq; dies ſolemnes patrij ſeruabantur: nec ſimpliciter ſe quiſq; iudeum confitebatur. Ducebāt̄ autē cum amara neceſſitate in die natalis regis ad ſacrificia: ⁊ cū liberi ſacra celebrarentur: cogebantur edera coronati libero circuire. Decretū autē exiuit ī proximas ciuitates gentiliū ſuggerentibus ptolomeis: ut pari modo ⁊ ipi aduerſus iudeos agerēt ut ſacrificarent: eos autē qui nollent tranſire ad inſtituta gentiliū interficerent. Erat ergo videre miſeriam. Due enī mulieres delate ſunt natos ſuos circūcidiſſe: quarū ad ubera infantibꝫ ſuſpenſis cū publice per ciuitatem circunduxiſſent: per muros p̄cipitauerūt. Alij vero ad ꝓximas coeūtes ſpeluncas· et latenter ſabbati diem celebrantes· cum indicati eſſent philippo flammis ſuccenſi ſunt: eo ꝙ verebātur propter religionē et obſeruantiā· manu ſibimet auxiliū ferre. Obſecro autē eos q̄ hūc librū lecturi ſunt· ne abhorreſcāt propter aduerſos caſus: ſed reputent ea que acciderunt nō ad interitū: ſed ad correctionem eſſe generis nr̄i. Etenī multo tēpore non ſinere peccatoribus ex ſententia agere. ſed ſtatim ultiones adhibere· magni beneficij eſt indicium. Nō enī ſicut ī alijs nacōnibꝫ dn̄s patienter expectat ut eas cū iudicij dies aduenerit in plenitudine pccōꝝ puniat: ita et in nobis ſtatuit ut peccatis noſtris ī finē deuolutis ita demū in nos vindicet: propter ꝙ nunq̄ꝫ quidem a nobis miſericordiam ſuā amouet: corripiens vero in aduerſis ꝓplm ſuum non derelinquit. Sed hec nobis ad cōmonitionem legentium dicta ſint paucis: iam autē veniendū eſt ad narrationē. Igit̄ eleazar⁹ un⁹ de primoribus ſcribarū vir etate prouectus · et vultu decorus · aperto ore hians cōpellebatur carnē porcinam māducare; at ille glorioſiſſimā mortem magis q̄ꝫ odibilē vitā cōplectēs: voluntarie p̄ibat ad ſuppliciū. Intuēs autē quomodo oporteret accedere: patienter ſuſtinens deſtinauit nō admittere illicita: ꝓpter vite amorē. Hij autē qui aſtabant iniqua miſeracōne commoti ꝓpter antiquā viri amiciciā· tollentes eū ſecreto rogabāt afferri carnes quibꝫ veſci ei licebat: ut ſimularetur manducaſſe ſicut rex imperauerat de ſacrificij carnibus: ut hoc facto a morte liberaretur: et ꝓpter veterē viri amiciciā hanc in eo facerent humanitatē. At ille cogitare cepit etatis ac ſenectutis ſue eminentiā dignā · et ingenite nobilitatis caniciē· atq; a puero optime conuerſationis ~~actus~~: et ſecundū ſancte et a deo condite legis cōſtituta: reſpondit cito dicens. premitti ſe velle in infernū. Non enim etatem noſtrā dignū eſt inquit fingere· ut multi adoleſcentes arbitrātes eleazarum nonaginta annoꝝ tranſiſſe ad vitā alienigenaꝝ: et ipſi ꝓpter meā ſimulationē ⁊ ꝓpter modicū corruptibilis vite tempus decipiant̄: et per hoc maculam atq; execrationē mee ſenectuti cōquirā. Nam et ſi in p̄ſenti tempore ſupplicijs hominū eripiar: ſed manū omnipotentis nec viuus nec defunctus effugiam. Quāobrē fortiter vitā excedendo· ſenectute quidē dign⁹ apparebo: adoleſcentibus autem exemplū forte relinquā: ſi ꝓmpto animo ac fortit̄ ꝓ grauiſſimis ac ſanctiſſimis legibus honeſta morte ꝑfungar. Hijs dictis: cōfeſtim ad ſuppliciū trahebatur. Hij autē qui eum ducebant et paulo ante fuerant mitiores· in irā conuerſi ſunt propter ſmones ab eo dictos: quos illi ꝑ arrogantiam prolatos arbitrabantur. Sed cū plagis perimeretur: ingemuit ⁊ dixit. Domine qui habes ſanctam ſciētiā· manifeſte tu ſcis: quia cū a morte poſſem liberari duros corporis ſuſtineo dolores: ſcdm animā vero propter timorē tuum libenter hec patior. Et iſte quidem hoc modo vita deceſſit: non ſolum iuuenibus· ſed et memoriam vniūſe genti memoriā mortis ſue ad exemplum virtutis et fortitudinis derelinquens. c. vii.

Cōtigit autē ſeptē fratres vna cū mr̄e apprehenſos cōpelli a rege edere cōtra fas carnes porcinas: flagris et taureis cruciatos. Vnus autē ex illis qui erat primus ſic ait. Quid queris: et quid vis diſcere a nobis? Parati ſumus mori magis: q̄ patrias dei leges preuaricari. Irat⁹ itaqꝫ rex iuſſit ſartagines· et ollas eneas ſuccendi: q̄bus ſtatim ſuccenſis· iuſſit ei qui prior fuerat locutus· āputari liguā: et cute capitis abſtracta ſūmas quoqꝫ manus ⁊ pedes ei p̄ſcidi: ceteris eius fratribus ⁊ matre inſpicientibus. Et cū iam per omnia inutilis factus eſſet· iuſſit ignē admoueri: et adhuc ſuſpirātē torreri in ſartagine, in qua cum diu cruciaret̄: ceteri vna cum mr̄e inuicē ſe hortabantur mori fortiter dicentes. Dn̄s deus aſpiciet veritatē· et cōſolabitur ī nobis: quēadmodū ī proteſtatione cantici declarauit moyſes: et in ſeruis ſuis conſolabitur. Mortuo itaqꝫ illo primo hoc modo· ſequentem deducebāt ad illudendū: et cute capitis ei⁹ cū capillis abſtracta· interrogabāt ſi manducaret priuſq̄ toto corpore per membra ſingula puniretur. At ille reſpondēs patria voce dixit. Nō faciā. Propter qḋ ⁊ iſte ſequenti loco primi tormēta ſuſcepit: et in vltimo ſpiritu conſtitut⁹ ſic ait. Tu quidem ſceleſtiſſime in p̄ſenti vita nos ꝑdis: ſed rex mūdi defunctos nos pro ſuis legibꝫ eterne vite reſurrectione ſuſcitabit. Poſt hūc tercius illuditur: ⁊ linguā poſtulatus cito ꝓtulit· et manus cōſtanter extendit: et cū fiducia ait. E celo iſta poſſideo: ſed ꝓpter dei leges nūc hec ipſa deſpicio. quoniā ab ip̄o me ea recepturū ſpero. Ita ut rex ⁊ q̄ cū ip̄o erāt mirarent̄ adoleſcētis animū: q̄ tāqꝫ nichil duceret cruciat⁹. Et hoc ita defūcto: quartū vexabāt ſilr̄ torquētes. Et cū iā eſſet ad mortē ſic ait. Potius eſt ab hominibꝫ morti datos ſpem expectare a deo· iteꝝ ab ip̄o reſuſcitandos. Tibi enī reſurrectio ad vitā non erit. Et cum admouiſſent quītū vexabant eū: at ille reſpiciens in eum dixit. Poteſtatē inter homines habēs cū ſis corruptibilis facis qḋ vis. Noli aūt putare genus noſtrū a deo eſſe derelictū. Tu autem patienter ſuſtine: ⁊ videbis magnā poteſtatē ipſi⁹ q̄liter te et ſemen tuū torquebit. Poſt hunc ducebant et ſextum: et is mori incipiēs ſic ait. Noli fruſtra errare. Nos enim propter noſmetipſos hec patimur peccantes in deū noſtrū: ⁊ digna ammiratione facta ſunt ī nobis. Tu autem ne exiſtimes tibi impune futurū: qḋ contra deū pugnare temptaueris. Supra modū autē mater mirabilis et bonoꝝ memoria digna· q̄ pereūtes ſeptem filios ſub vnius diei tempore conſpiciens· bono animo ferebat propter ſpem quā ī deū habebat: ſingulos autem illoꝝ hortabatur voce patria fortiter repleta ſapiētia: et feminee cogitacōni maſculinū animū inferens dixit ad eos. Neſcio qualiter in vtero meo apparuiſtis. Neqȝ enī ego ſpiritum et animā donaui vobis et vitā: ⁊ ſingulorꝝ membra non ego ipa compegi. Sed enī mūdi creator qui formauit hominis natiuitatē· quiqȝ omniū inuenit originē: et ſpiritū vobis iterū cum miſericordia reddet et vitā: ſicut nūc voſmetipſos diſpicitis ꝓpter leges eiꝰ. Antiochus autem cōtemni ſe arbitratus· ſimul et exprobrātis voce deſpecta: cū adhuc adoleſcentior ſupeſſet· non ſolū verbis hortabať ſed et cum iuramēto affirmabat diuitem ſe ⁊ beatum facturū: et tranſlatū a patrijs legibꝫ amicū habiturū· ⁊ res neceſſarias ei prebiturū. Sed ad hec cū adoleſcēs nequaqȝ inclinareť: vocauit rex matrē et ſuadebat ei ut adoleſcenti fieret in ſalutem. Cū autē multis eā verbis eſſet hortatus: ꝓmiſit ſuaſurā ſe filio ſuo. Itaqȝ inclinata ad illū irridens crudelē tyrannū: ait patria voce. Fili mi miſerere mei que te ī vtero nouem menſibus portaui: et lac triennio dedi et alui: et in etatem iſtā ꝑduxi. Peto nate ut aſpicias ad celū et terram· et ad oīa q̄ ī eis ſūt: ⁊ intelligas quia ex nichilo fecit illa deꝰ ⁊ hominū genꝰ: Ita fiet ut nō timeas carnificē iſtū: ſed dignus fratribus tuis effectꝰ particeps ſuſcipe mortem: ut in illa miſeratione cum fratribus tuis te recipiam. Cum hec illa adhuc diceret: ait adoleſcens. Quē ſuſtinetis? Nō obedio ꝓcepto regis: ſed precepto legis q̄ data eſt nobis ꝑ moyſen. Tu vero qui inuentor oīs malicie factus es ī hebreos· nō effugies manū dei. Nos enī pro peccatis noſtris hec patimur. Et ſi nobis propter increpationē et correptionē dñs deus noſter modicū iratus eſt: ſed iterū reconciliabitur ſeruis ſuis. Tu autem o ſceleſte et omniū hominū flagicioſiſſime noli fruſtra extolli vanis ſpebus: ī ſeruos eiꝰ inflāmatꝰ. Nōdum enim oīpotentis dei et oīa inſpicientis iudiciū effugiſti. Nam fratres mei modico nunc dolore ſuſtentato ſub teſtamento eterne vite effecti ſunt: tu vero iudicio dei iuſtas ſuperbie tue penas exſolues. Ego autē ſicut et fratres mei animā et corpus meū trado pro patrijs legibus· inuocās deū maturiꝰ genti noſtre propiciū fieri: teqȝ cū tormentis et verberibus cōfiteri q̄ ipſe eſt deus ſolus. In me vero et in fratribus meis deſinet oīpotentis ira: q̄ ſup oēm genꝰ noſtrū iuſte ſupducta ē. Tunc rex accenſus ira· in hunc ſuper oēs crudelius deſeuit: indigne ferēs ſe deriſum. Et hic itaqȝ mūdus obijt: per oīa in dño confidens. Nouiſſime aūt poſt filios ⁊ mater cōſumpta eſt. Igitur de ſacrificijs et de nimijs crudelitatibus ſatis dictū eſt. c. viii.

Iudas vero machabeus· et qui cū illo erāt introibant latenter in caſtella: et conuocātes cognatos et amicos· et eos qui ꝑmanſerāt in iudaiſmo aſſumentes· eduxerūt ad ſe ſex milia virorum. Et inuocabant dominū ut reſpiceret in ꝑplm qui ab oībꝫ calcabať· et miſereretur templo qđ cōtaminabať ab impijs. Miſereretur etiā exterminio ciuitatis que eſſet illico complanāda et vocē ſanguinis ad ſe clamantis audiret: memoraretur q̄qȝ iniquiſſimas mortes paruulorꝝ innocentiū· et blaſphemias nomini ſuo illatas: ⁊ indignaretur ſup hijs. At machabeꝰ cōgregata multitudine intollerabilis gentibus efficiebatur. Ira enī domini ī miſericordiā cōuerſa ē. Et ſupueniēs caſtellis ⁊ ciuitatibꝫ improuiſus ſuccēdebat eas: et oportuna loca occupans · nō paucas hoſtiū ſtrages dabat. Maxime autem noctibus ad huiuſcemodi excurſus ferebatur: et fama virtutis eius ubiqꝫ diffundebatur. Uidens autem philippus paulatim virū ad profectum venire · ac frequētius res ei cedere proſpere ad ptolomeū ducē celeſſyrie ⁊ phenicis ſcripſit: ut auxiliū ferret regis negocijs. At ille velociter miſit nichanorē patrocli de p̄moribꝫ amicum: datis ei de ꝑmixtis gētibꝫ · armatis non minus viginti milibꝫ ut vniuerſum iudeoꝝ genꝰ deleret: adiuncto ei · ⁊ gorgia viro militari · et in bellicis rebus experientiſſimo. Conſtituit aūt nichanor regi ut tributū qđ romanis erat dandū duo milia talentorū de captiuitate iudeoꝝ ſuppleret. Statimqꝫ ad maritimas ciuitates miſit conuocās ad coemptōnē iudaicoꝝ mancipioꝝ: ꝓmittens ſe nonaginta mancipia talento diſtracturū: nō reſpiciēs ad vindictā que eum ab omīpotente eſſet cōſecutura. Iudas autē ubi conperit: indicauit hijs qui ſecū erāt iudeis nichanoris aduētū. Ex quibꝫ quidā formidātes · et nō credentes dei iuſticie in fugam vertebantur: alij vero ſi qui de hijs ſuperāt vēdebāt: ſimulqꝫ dominū deprecabātur ut eriperet eos de impio nichanore qui eos priuſqꝫ cominꝰ veniret vendiderat. Et ſi non propter eos · propē teſtamētū qđ erat ad patres eoꝝ: et ꝓpter inuocationem ſancti et magnifici nominis eiꝰ ſuper ipſos. Conuocatis autē machabeus ſeptē milibꝫ qui cū ipſo erant · rogabat ne hoſtibꝫ recōciliarētur: neqꝫ metuerent inique venientiū adūſum ſe hoſtium multitudinē: ſed fortiter cōtenderēt · āte oculos habentes cōtumeliā que loco ſancto ab hijs iniuſte eſſet illata: itemqꝫ ⁊ ludibrio habite ciuitatis iniuriā: adhuc etiam veterū inſtituta conuulſa. Nam illi quidē armis confidunt ait · ſimul ⁊ audacia: nos aūt in omīpotente domino qui poteſt et venientes aduerſum nos ⁊ uniūſum mūdum uno nutu delere cōfidimus.

/· tamē

Ammonuit aūt eos et de auxilijs dei q̄ facta ſunt erga parētes: et q̄ ſub ſennacherib centū octogīta quinqꝫ milia perierūt: ⁊ de plō qđ eis adūſus galathas fuit ī babilonia: ut omēs ubi ad rē vētū ē macedonibꝫ ſocijs heſitātibꝫ · ipī ſex milia ſoli peremerūt centumuiginti milia ꝓpter auxiliū illis datum de celo: et beneficia pro hijs plurima cōſecuti ſunt. Hijs verbis conſtantes effecti ſūt: ⁊ pro legibus et patria mori parati. Conſtituit itaqꝫ fratres ſuos duces utriqꝫ ordini · ſimonem et ioſephum ⁊ ionathan · ſubiectis unicuiqꝫ millenis et quīgentenis: ad hoc etiā ab ezra lecto illis ſancto libro et dato ſigno adiutorij dei: in prima acie ipſe dux cōmiſit cum nichanore. Et facto ſibi adiutore omīpotente · interfecerūt ſuꝑ nouē milia hominū: maiorē autem partē exercitus nichanoris vulneribus debilem factā fugere cōpulerūt. Pecunijs vero eoꝝ qui ad emptōnem ipſoꝝ venerāt ſublatis · ipſos uſqꝫqꝫ ꝑſecuti ſunt: ſed reuerſi ſūt ora cōcluſi. Nā erat ante ſabbatū: quāobrē cauſā non ꝑſeuerauerūt inſequētes. Arma autē ipſoꝝ et ſpolia cōgregantes ſabbatū agebāt benedicentes dominū: q̄ liberauit eos in iſto die · miſericordie iniciū ſtillās in eos. Poſt ſabbatū vero debilibus ⁊ orphanis et viduis diuiſerūt ſpolia: et reſidua ipſi cum ſuis habuere. Hiis itaqꝫ geſtis et cōmuniter ab omībꝫ facta obſecratiōe: miſericordem dūm poſtulabāt ut in finē ſeruis ſuis recōciliaretur. Et ex hiis q̄ cum timotheo et bachide erant cōtra ſe contendētes ſuꝑ vigintimilia interfecerūt: ⁊ municiones excelſas obtinuerunt. ⁊ plures predas diuiſerūt: equā portionē debilibus pupillis ⁊ viduis. ſed et ſenioribꝫ facientes. Et cū arma eorꝫ diligenter collegiſſet: omīa cōpoſuerūt in locis oportunis. Reſidua vero ſpolia iheroſolimā detulerūt: ⁊ philarcen q̄ cū timotheo erat interfecerūt virū ſceleſtū: qui in multis iudeos afflixerat. Et cū epinicia agerēt ī iheroſolimis eos qui ſacras ianuas incenderunt. id eſt caliſthenen cum ī quoddā domicilium refugiſſet incenderunt: digna ei mercede pro impietatibus ſuis reddita. Facinoroſiſſimus aūt nichanor qui mille negociantes ad iudeorū venditionem adduxerat humiliatꝰ auxilio domini ab hiis quos nullos exiſtimauerat: depoſita veſte glorie ꝑ mediterraneam fugiēs ſolus venit antiochiā: ſummā infelicitatē de interitu ſui exercitus conſecutus. Et q̄ ꝓmiſerat romanis ſe tributū reſtituere de captiuitate iheroſolimorꝫ: p̄dicabat nūc ꝓtectorem deū habere iudeos. et ob ipm inuulnerabiles eſſe: eo ꝙ ſequerent᷑ leges ab ipō cōſtitutas.

c. ix.

Eodem tempore antiochus inhoneſte reuertebatur de ꝑſide. Intrauerat enī in eam q̄ dicitur ꝑſipolis ⁊ temptauit expoliare templū ⁊ ciuitatem opprimere: ſed multitudine ad arma concurrente in fugam verſi ſunt: et ita cōtigit ut antiochus poſt fugā turpiter rediret. Et cum veniſſet circa egbathanan: recognouit q̄ erga nichanorem et timotheū geſta ſunt. Elatus autē ī ira. arbitrabat᷑ ſe iniuriā illorꝫ qui ſe fugauerāt poſſe in iudeos retorquere: ideoqꝫ iuſſit agitari currū ſuum. ſine intermiſſione agēs iter. celeſti eū iudicio ꝑurgente: eo ꝙ ita ſuꝑbe locutꝰ eſt ſe venturū iheroſolimā. et cōgeriem ſepulcri iudeorū eā facturū. Sed qui vniuerſa conſpicit dūs deus iſrl̄: ꝑcuſſit eum inſanabili ⁊ inuiſibili plaga. Ut enī finiuit hūc ipm ſ̄monē: apprehendit eum dolor dirus viſcerum et amara interiorꝫ tormenta. Et quidē ſatis iuſte: quippe qui multis ⁊ nouis cruciatibꝫ aliorū torſerat viſcera: licet ille nullo modo a ſua malicia ceſſaret. Suꝑ hoc aūt ſuꝑbia repletꝰ ignē ſpirans animo in iudeos. et p̄cipiens accelerari negociū. cōtigit illū impetu euntem de curru cadere: ⁊ graui corporis colliſione membra vexari. Iſqꝫ q̄ ſibi videbatur etiā fluctibꝫ maris imperare ſupra humanū modū ſuꝑbia repletus. ⁊ montiū altitudines ī ſtatera appendere: nūc humiliatꝰ ad terrā in geſtatorio portabatur. manifeſtā dei virtutem in ſemetipſo cōteſtās: ita ut de corpore impij vermes ſcaturirēt: ac viuentes in doloribus carnes eius effluerent: odore etiā illius et fetore exercitus grauaretur. Et qui paulo āte ſydera celi cōtingere ſe arbitrabatur: eum nemo poterat ꝓpter intolerātiā fetoris portare. Hinc igitur cepit ex graui ſuꝑbia deductus ad agnitionē ſui venire diuina āmonitus plaga: ꝑ momēta ſingula doloribꝫ ſuis augmenta capientibꝫ. Et cum nec ipſe iā fetorē ſuū ferre poſſet: ita ait. Iuſtum est ſubditū eſſe deo: et mortalem non paria deo ſentire. Orabat autem hic ſcelestus dūm a quo nō eſſet misericordiam cōſecuturꝰ: et ciuitatem ad quā feſtinās veniebat· ut eā ad ſolū deduceret ac ſepulcrū cōgestoꝝ faceret· nūc optat liberā reddere: et iudeos quos nec ſepultura quidem ſe dignos habiturum· ſed auibꝫ ac feris diripiendoſ traditurū· et cum paruulis exterminaturū dixerat· equales nunc atheniensibus facturū pollicetur: templum etiā ſanctum qđ prius expoliauerat· optimis donis ornaturū: et ſancta vaſa multiplicaturū· et ꝑtinentes ad ſacrificia ſumptꝰ· de redditibꝫ ſuis preſtiturū: ſuꝑ hec ⁊ iudeum ſe futurū: et omnem locū terre ꝑambulatuꝝ· et p̄dicaturū dei potestatē. Sed nō ceſſātibꝫ doloribꝫ: ſuꝑuenerat enī in eū iustum dei iudiciū: deſperās ſcripſit ad iudeoſ in hunc modū dep̄cationis epistolā hec cōtinentē. Optimis ciuibꝫ iudeis. plurimā ſalutem et bene valere· et eſſe felices: rex et princeps antiochus. Si bene valetis ⁊ filij veſtri et ex ſententia vobis cuncta ſūt: maximas agimus gratias. Et ego ī infirmitate cōſtitutꝰ· veſtri autem memor benigne· reuerſus de perſidis locis et infirmitate graui ap̄hensus neceſſariū duxi ꝓ cōmuni utilitate curam habere: non deſperās memetipm̄: ſed ſpem multam habens effugiendi infirmitatē. Reſpiciēs autē ꝙ et pater meus quibus temporibus in locis ſuperioribꝫ ducebat exercitum· oſtendit q̇ post ſe ſuſciperet principatū· ut ſi quid contrariū accideret aut difficile nūciaret· ſcientes hij q̄ ī regionibꝫ erant cui eſſet rerum ſumma derelicta non turbarent̄: ad hec conſiderans et proximo potentes quoſqꝫ et vicinos· temporibꝫ inſidiātes et euentum expectātes· deſignaui filiū meū antiochū regem quē ſepe recurrens in ſuperiora regna multis veſtrum cōmendabā: et ſcripſi ad eū que ſ̄biecta ſūt. Oro itaqꝫ vos et peto memores beneficioꝝ publice ⁊ p̄uatim: ut vnuſquiſqꝫ cōſeruet fidem ad me et ad filiū meū. Confido enim eum modeste et humane acturū et ſequentē ꝓpoſitum meū: et cōmunē vobis fore. Igit̄ homicida ⁊ blaſphemus peſſime ꝑcuſſus: ⁊ ut ipſe alios tractauerat· ꝑegre in mōtibꝫ miſerabili obitu vita functus ē. Trāſferebat autē corpꝰ philippus collactaneꝰ eiꝰ: qui metuens filiū antiochi ad ptolomeū philomethorē ī egiptū abijt. C. X.

Machabeus autē ⁊ qui cum eo erāt dño ſe ꝓtegēte tēplū quidē ⁊ ciuitatē recepit: aras autē quas alienigene ꝑ plateas ſtruxerant: itēqꝫ delubra demolitꝰ ē. Et purgato templo aliud altare fecerūt: et de ignitis lapidibꝫ igne cōcepto ſacrificia obtulerūt poſt bienniū: ⁊ incenſum et lucernas· ⁊ paneſ propoſitionis poſuerūt. Quibꝫ geſtis rogabāt dūm ꝓſtrati in terrā: ne amplius talibus malis inciderent. Sed et ſi quādo peccaſſent· ut ab ipo mitius corriperent̄: et nō barbaris ac blaſphemis hominibꝫ traderentur. Qua die autē templū ab alienigenis pollutum fuerat: contigit eadem die purificationē fieri viceſima et quīta menſiſ qui fuit caſleu. Et cum leticia diebꝫ octo egerūt in modū tabernaculoꝝ: recordātes· ꝙ āte modicū temporis diem ſolemnē tabernaculoꝝ ī mōtibuſ et in ſpeluncis more beſtiaꝝ egerant: propter qđ tirſos et ramos virides ⁊ palmas p̄ferebāt ei· q̇ ꝓſperauit mundare locū ſuū. Et decreuerūt cōmuni precepto et decreto univerſe genti iudeorū: omnibus ānis agere dies iſtos. Et antiochi quidem qui appellatus eſt nobilis. vite exceſſus ita ſe habuit. Nunc autē de eupatore antiochi impij filio que geſta ſunt narrabimus: breviātes mala que ī bellis geſta ſūt. Hic enim ſuſcepto regno cōſtituit ſuꝑ negocia regni liſiam quēdā phenicꝭ et ſirie milicie principē. Nā ptolomeꝰ qui dicebatur macer. iuſti tenax erga iudeos eſſe conſtituit: et p̄cipue ꝓpter iniquitatē que facta erat in eos: et pacifice agere cū eis. Sed ob hoc accuſatꝰ ab amicis apud eupatorē: cū frequēter proditor audiret eo ꝙ cyprū creditā ſibi a philometore deſeruiſſet. et ad antiochum nobilē tranſlatus. etiam ab eo receſſiſſet: veneno vitam finivit. Gorgias autē cum eſſet dux locoꝝ aſſūptis advenis frequēter iudeos debellabat; iudei vero qui tenebāt oportunas munitiones fugatos ab iheroſolimis ſuſcipiebāt: ⁊ bellare tēptabant. Hij vero qui erant cū machabeo per orationes dominū rogantes ut eſſet ſibi adiutor. impetū fecerūt ī munitiones ydumeoꝝ: multaq; vi inſiſtētes loca obtinuerūt. occurrentes interemerunt: et om̄es ſimul nō minꝰ a viginti quinq; milibꝫ trucidaverūt. Quidā autē cum cōfugiſſent in duas turres valde munitas. omnē apparatum ad repugnandū habentes: machabeus ad eorum expugnationē relicto ſimone ⁊ ioſepho itemq; zacheo. eiſq; qui cum ipis erant ſatis multis: ipe ad eas q̄ amplius purgebāt pugnas cōverſus ē. Hij vero q̄ cū ſimone erāt cupiditate ducti a quibuſdā qui in turribꝫ erāt. ſuaſi ſunt pecunia: ⁊ ſeptuaginta milibus didragmis acceptis dimiſerūt quoſdā effugere. Cū autē machabeo nunciatū eſſet qd̄ factum eſt: principibus pp̄li cōgregatis. accuſavit ꝙ pecunia fratres vendidiſſent. adverſarijs eoꝝ dimiſſis. Hos igit̄ ꝓditores factos īterfecit: ⁊ cōfeſtī duas turres occupavit. Armis aūt ac manibꝫ om̄ia proſpere agendo in duabus munitionibꝫ pluſquā viginti milia peremit. Et timotheus qui prius a iudeis fuerat ſuperatus convocato exercitu peregrine multitudinis ⁊ cōgregato equitatu aſiano advenit: quaſi armis iudeam capturus. Machabeus autem et qui cum ipo erant appropinquāte illo deprecabantur dn̄m caput terra aſpergentes. lumboſq; cilicijs p̄cincti. ad altaris crepidinē ꝓvoluti: ut ſibi propiciꝰ. inimicis autem eoꝝ eſſet inimicus: ⁊ adūſarijs adūſarēt ſicut lex dicit. Et ita poſt oratōnē ſūptis armis longius de civitate ꝓcedētes: et ꝓximi hoſtibꝫ effecti reſederūt. Primo autē ſolis ortu utriq; commiſerunt. iſti quidem victorie et proſperitatis ſpōſorē cum virtute dn̄m habētes: illi autem ducē belli animū habebāt. Sed cum vehemēs pugna eſſet apparuerunt adverſarijs de celo viri quinq; in equis. frenis aureis decori. ducatū iudeis preſtantes: ex quibus duo machabeum mediū habētes armis ſuis circūſeptū incolumem cōſervabāt: ī adūſarios autē tela et fulmina iaciebāt. ex quo et cecitate confuſi et repleti perturbatione cadebāt. Interfecti ſunt autē viginti milia quingēti: ⁊ equites ſexcenti. Timotheus vero confugit in gazaram preſidiū munitū cui p̄erat cereas: machabeus autē et qui cū eo erant letātes obſederūt preſidiū diebꝫ quatuor. At hij q̄ intus erant loci firmitate cōfiſi ſupra modū maledicebant · et ſermones nephandos iactabant; ſed cum dies quinta illuceſceret viginti iuvenes ex hiis qui cum machabeo erāt accenſi animis ꝓpter blaſphemiā viriliter acceſſerunt ad murū · et feroci animo incedentes aſcendebāt: ſed et alii ſimiliter aſcendētes turres portaſq; ſuccendere aggreſſi ſūt · atq; ipos maledicos vivos cōcremare. Per cōtinuum aūt biduū · ꝑſidio vaſtato timotheum occultantē ſe in quodam repertum loco peremerunt: et fratrem illius cereā et appollofanē occiderūt. Quibus geſtis: in ymnis et confeſſionibus benedicebant dominum qui magna fecit in iſrahel: et victoriam dedit illis. c. xi.

Sed paruo poſt tēpore liſias procurator regis ⁊ propinquus ac negocioꝝ prepoſitus · grauiter ferens de hiis que acciderāt: cōgregatis octoginta milibus et equitatu uniūſo · veniebat aduerſum iudeos exiſtimans ſe ciuitatem quidem captam gentibus habitaclm facturū. templū vero in pecunie queſtū ſicut cetera delubra gentium habituꝝ: et ꝑ ſingulos annos venale ſacerdotiū · nulloq; recogitās dei poteſtatem: ſed mente effrenat⁹ · ī multitudine peditū et in milibꝫ equitum · et in octoginta elephātis confidebat. Ingreſſus autē iudeā et appropians bethſure q̄d erat in anguſto loco ab iheroſolima īteruallo quinq; ſtadioꝝ: illud ꝑſidiū expugnabat. Ut autem machabeus et qui cū eo erant cognouerūt expugnari ꝑſidia: cum fletu et lacrimis rogabāt dominū · et omnis turba ſimul: ut bonū āgelum mitteret ad ſalutē iſrl̄. Et ipe prim⁹ machabe⁹ ſūptis armis ceteros adhortatus eſt ſimul ſecum periculum ſubire: et ferre auxiliū fratribus ſuis. Cūq; pariter prōpto animo ꝓcederēt iheroſolimis · apparuit ꝑcedēs eos eques ī veſte candida: armis aureis haſtam vibrās. Tunc omnes ſimul benedixerūt miſericordem dñm · et cōualuerūt animis: nō ſolū homines ſed ⁊ beſtias ferociſſimas ⁊ muros ferreos parati penetrare. Ibant igitur ꝓmpti · de celo habētes adiutorē ⁊ miſerantem ~~ſup~~ eos dñm. Leonum autem more impetu irruētes in hoſtes ꝓſtrauerunt ex eis undecim milia peditū et equitū mille ſexcentos. univerſos aūt in fugā verterūt: plures vero ~~autem~~ ex eis vulnerati nudi euaſerūt. Sed ⁊ ipe liſias turpiter fugiēs euaſit. Et q̄a nō inſenſat⁹ erat · ſecū ipe reputans factam erga ſe diminutionē · et intelligens invictos eſſe hebreos dei omnipotentis auxilio nitentes · miſit ad eos · ꝓmiſitq; ſe cōſenſurū omnibꝫ que iuſta ſunt: ⁊ regem compulſurū amicū fieri. Annuit aūt machabeus ꝑcibus liſie: in omnibus vtilitati conſulens. Et quecūq; machabe⁹ ſcripſit liſie de iudeis: ea rex conceſſit. Nam erāt ſcripte iudeis epiſtole a liſia ~~ſi~~quidem hunc modū continentes. Liſias: ꝑplo iudeoꝝ ſalutem. Johannes et abeſſalon qui miſſi fuerāt a vobis tradentes ſcripta poſtulabāt: ut ea que per illos ſignificabātur implerē. Quecumq; igitur regi potuerūt pferri expoſui: et que res ꝑmittebat conſenſit. Si igitur ī negociis fidem cōſeruaverit ſ:eti ā deinceps bonorū vobis cauſa eſſe temptabo: de ceteris aūt ꝑ ſingula verba mandavi et iſtis et hiis qui a me miſſi ſunt colloqui vobiſcum. Bene valete. Anno cēteſimoq̄drageſimo octauo menſis die dioſcori viceſima et quarta. Regis autem epiſtola iſta continebat. Rex antiochus: lisie fratri salutē. Patre nostro inter deos translato nos volentes eos qui sunt in regno nostro sine tumultu agere ⁊ rebꝫ suis adhibere diligentiā: audiuimꝰ iudeos non consensisse patri meo ut transferentur ad ritū grecoꝝ. sed tenere velle suū institutū: ac ꝓpterea postulare a nobis concedi sibi legitima sua. Volentes igitur hanc quoqꝫ gentem quietam esse: statuentes iudicauimꝰ templū restitui illis: ut agerent sc̄dm suoꝝ maioꝝ consuetudinē. Bene igitur feceris si miseris ad eos ⁊ dextram dederis: ut cognita nostra voluntate bono animo sint: et utilitatibus propriis deseruiāt. Ad iudeos vero regis epistola talis erat. Rex ātiochus: senatui iudeoꝝ. et ceteris iudeis salutē. Si valetis. sic estis ut volumꝰ: sed et ipsi bene valemꝰ. Adijt nos menelaus dicens. velle vos descendere ad vestros qui sūt apud nos. Hijs igitur q̄ commeant usqꝫ ad diem tricesimū mensis xandici damꝰ dextras securitatis. ut iudaicis utantur cibis et legibus suis sicut ⁊ prius: et nemo eoꝝ ullo modo molestiam patiatur de hijs que per ignorantiā gesta sunt. Misimꝰ autē ⁊ menelaum q̄ vos alloquat̄. Valete. Anno cētesimoq̄dragesimooctauo xandici mēsis quindecima die. Miserūt aūt etiā romani epistolā ita se habentē. Quintus menmius ⁊ titus manilius legati romanoꝝ: populo iudeorum salutem. De hijs que lisias cognatus regis concessit vobis. et nos concessimꝰ. de quibus aūt ad regē iudicauit referendū. cōfestim aliquē mittite diligentiꝰ inter vos cōferentes: ut decernamꝰ sicut cōgruit vobis. Nos enim antiochiam accedimus. Ideoqꝫ festinate rescribere: ut nos quoqꝫ sciamus cuiꝰ estis voluntatis. Bene valete. Anno centesimoq̄dragesimooctauo quītadecima die mēsis xandici. c. xii.

His factis pactionibꝫ lisias ꝑgebat ad regem: iudei aūt agriculture operam dabāt. Sed hij qui resederant timotheus et appolloniꝰ gennei filiꝰ. sed et ieronimus et demophon. sup hijs et nichanor cypriarches nō sinebant eos in silentio agere ⁊ quiete. Ioppite vero tale quoddā flagitiū perpetrarūt. Rogauerunt iudeos cū quibꝫ habitabant ascendere scaphas q̄s parauerant cū uxoribꝫ ⁊ filijs: quasi nullis inimiciciis inter eos subiacentibꝫ. Secūdū cōmune itaqꝫ decretū ciuitatis. et ipsis acquiescentibꝫ pacisqꝫ causa nichil suspectū habentibꝫ: cū in altū processissent submerserunt nō minus ducentos. Quā crudelitatem iudas in sue gentis homines factā ut cognouit. ꝓcepit viris qui erant cū ipō ⁊ inuocato iusto iudice deo. venit adūsus interfectores fratrū: et portū quidem nocte succendit: scaphas exussit: eos autē qui ab igne refugerant gladio peremit. Et cum hec ita egisset discessit quasi iterū reuersurꝰ: ⁊ uniuersos ioppitas eradicaturꝰ. Sed cū cognouisset et eos qui erant iamnie velle pari modo facere habitantibꝫ secū iudeis: iamnitis quoqꝫ noctem superuenit. et portū cum nauibus succendit: ita ut lumen ignis appareret iherosolimis ab stadijs ducētis q̄dragīta. Inde cū iā abissent nouē stadijs et iter facerēt ad timotheū: cōmiserūt cū eo arabes quīqꝫ milia viri. et equites quingenti. Cumqꝫ pugna valida fieret ⁊ auxilio dei prospere cessisset: residui victi arabes petebant a iuda dextras sibi dari promittentes se pascua daturos: ⁊ in ceteris ꝓfuturos. Judas autem arbitratus vere in multis eos utiles ꝓmisit pacem: dextrisq; acceptis discessere ad tabernacula sua. Aggressus ē aūt et civitatem quādam firmā · pōtibus murisq; circūseptā que a turbis habitabatur gentiū ꝓmiscuarū: cui nomē chasphin. Hij vero qui intus erāt confidentes in stabilitate muroꝝ et apparatu alimoniaꝝ remissius agebant: maledictis lacessētes iudā ac blasphemātes: et loquentes que fas non est. Machabeus autē invocato magno mūdi principe q̄ sine arietibus ⁊ machinis temporibus ihesu precipitavit iericho · irruit ferociter muris: et capta civitate ꝑ dn̄i voluntatem · innumerabiles cedes fecit: ita ut adiacēs stagnū stadiorū duorū latitudinis sāguine infectum fluere videretur. Inde discesserunt stadia septingēta quinq̄ginta et venerūt in characha ad eos qui dicuntur tubianei iudeos: et timotheum quidem in illis locis non cōprehenderunt: nulloq; negocio ꝑfecto regressus est · relicto in quodā loco firmissimo ꝑsidio. Dositheus aūt ⁊ sosipater qui erant duces cum machabeo ꝑemerūt a timotheo relictos in presidio decem milia viros. At machabeus ordinatis circū se sex milibus ⁊ constitutis ꝑ cohortes: adversus timotheū ꝓcessit habentē secum · centumviginti milia peditū: equitūq; duo milia quingentos. Cognito aūt iude adventu timotheus ꝑmisit mulieres · et filios et reliquū apparatū ī ꝑsidium qđ carnion dicitur. Erat eni inexpugnabile ⁊ accessu difficile: propt̄ locoꝝ angustias. Cūq; cohors iude prima apparuisset: timor hostibus incussus ē ex ꝑsentia dei qui univ̄sa cōspicit: et ī fugā versi sunt aliꝰ ab alio: ita ut magis a suis deicerentur · et gladioꝝ suoꝝ ictibus debilitarent̄. Judas aūt vehementer instabat puniēs ꝓphanos et ꝓstravit ex eis triginta milia viroꝝ. Ipse vero timotheus incidit in partes dosithei et sosipatris: et multis ꝑcibus postulabat ut vivus dimitteret̄: eo ꝙ multoꝝ ex iudeis parentes haberet ac fratres quos morte eius decipi eveniret. Et cū fidem dedisset restituturū se eos secundū cōstitutū: illesū eū dimiserūt propter fratrū salutē. Judas autem regressꝰ ē a carnion interfectis · vigintiquinq; milibus. Post hoꝝ fugam ⁊ necē movit exercitū ad effron civitatem munitā in qua m̄ltitudo div̄sarū gentiū habitabat: et robusti iuvenes pro muris cōsistentes fortit̄ repugnabant. In hac autē machine multe: ⁊ teloꝝ erant apparatus. Sed cū omnipotentē invocassent · qui potestate vires hostiū cōfringit ceperūt civitatem: et ex eis qui intus erant vigintiquinq; milia ꝓstraverunt. Inde ad civitatē scitaꝝ abierunt: que ab iherosolimis sexcentis stadijs aberat. Contestātibꝫ autē hijs qui apud scitopolitas erāt iudeis · ꝙ benigne ab eis haberentur: et tēporibus infelicitatis · ꝙ modeste secū egerint: gratias agentes eis · et exhortati etiam de cetero erga genꝰ suū benignos esse venerūt iherosolimam · die solemni septimanaꝝ instante. Et post pētecosten abierūt contra gorgiā ꝑpositum ydumee. Exivit autem cum peditibus tribus milibus: et equitibꝫ quadringētis. Quibꝫ congressis cōtigit paucos ruere iudeorū. Dositheus vero quidem de bachenoris eques vir fortis gorgiam tenebat: et cum vellet illū capere viuū· eques quidā de tracibus irruit in eū· humerūq; ei⁹ amputauit: atq; ita gorgias effugit in mareſa. At illis q̄ cū heſdrin erāt diuci⁹ pugnantibus et fatigatis inuocauit dn̄m iudas adiutorem et ducem belli fieri: incipiens voce patria· ⁊ cū ymniſ clamorē extollens· fugam gorgie militibȝ incuſſit. Judas autem collecto exercitu venit in ciuitatem odollā. Et cum ſeptima dies ſuꝑueniret: ſecūdū cōſuetudinē purificati in eodem loco ſabbatū egerūt. Et ſequenti die venit cum ſuis iudas ut corpora ꝓſtratoꝝ tolleret: et cum parentibȝ poneret in ſepulcris paternis. Inuenerūt aūt ſub tunicis interfectoꝝ de donariis ydolorum q̄ aput iāniam fuerunt: a quibȝ lex prohibet iudeos. Omnibus ergo manifeſtum factum eſt: ob hanc cauſam eos corruiſſe. Om̄es itaq; benedixerunt iuſtum iudiciū dn̄i: q̄ occulta fecerat manifeſta. Atq; ita ad preces conuerſi rogauerunt: ut id qđ factum erat delictum obliuioni traderet̄. At vero fortiſſim⁹ iudas hortabatur populū cōſeruare ſe ſine pcc̄o: ſub oculis vidētes que facta ſūt pro peccatis eoꝝ qui ꝓſtrati ſunt. Et facta collatione duodeci milia dragmas argenti miſit iheroſolimā offerri ꝓ pcc̄is mortuorū ſacrificiū: bene ⁊ religioſe de reſurrectione cogitās. Niſi eni eos q̄ ceciderant reſurrecturos ſperaret: ſuperfluū videretur et vanū orare pro mortuis. Et quia cōſiderabat ꝙ hij qui cū pietate dormitionem acceperāt: optimā haberēt repoſitā gratiā. Sācta ergo ⁊ ſalubris ē cogitatio ꝓ defunctis exorare: ut a peccatis ſoluantur. c. xiii.

Anno centeſimoquadrageſimonono cognouit iudas āntiochū eupatorē venire cū multitudine aduerſus iudeam: ⁊ cū eo liſiā ꝓcuratorem et prepoſitū negocioꝝ ſecū· habentem peditū centumdecem milia· et equitū quinq; milia· et elephantes vigintiduos: currus cū falcibȝ trecentos. Commiſcuit autē ſe illis et menelaus: ⁊ cū multa fallacia deprecabat̄ antiochū non pro patrie ſalute: ſed ſperans ſe conſtitui in principatū. Sed rex regū ſuſcitauit animos antiochi in peccatorem: et ſuggerente liſia hūc eſſe cauſam omniū maloꝝ: iuſſit ut eis ē conſuetudo cōprehenſum in eodem loco necari. Erat autē in eodem loco turriſ quinquaginta cubitoꝝ: aggeſtū vndiq; habens cineris. Hec proſpectum habebat in preceps. Inde in cinerem deici iuſſit ſacrilegū: om̄ibȝ eū ꝓpellentibȝ ad interitum. Et tali lege preuaricatorem legis contigit mori: nec terre dari menelaū. Etquidem ſatis iuſte. Nam quia multa erga aram dei delicta cōmiſit cui⁹ ignis et cinis erat ſanctus: ipſe in cineris morte damnat⁹ eſt. Sed rex mente effrenatus veniebat nequiorem ſe ~~patre ſuo~~ iudeis oſtenſur⁹. Quibȝ iudas cognitiſ p̄cepit p̄plo ut die ac nocte dn̄m inuocarent: quo ſicut ſemꝑ ⁊ nūc adiuuaret eos: quippe q̄ lege ⁊ patria ſanctoꝝ tēplo priuari vererentur: ac p̄plm qui nuꝑ paululū reſpiraſſet· ne ſineret blaſphemiſ rurſus nationibus ſubdi. Omnibus itaq; ſimul id facientibus ⁊ petētibuſ a dn̄o miſericordiā cū fletu ⁊ ieiuniis per triduū cōtinuū ꝓſtratis: hortat⁹ ē eos iudas ut ſe ꝑpararent. Ipſe vero cum ſenioribus cogitauit· priuſquā rex admoueret exercitū ad iudeam et obtineret ciuitatē exire: et dn̄i iudicio cōmittere exitū rei. Dās itaq; poteſtatē omniū deo mūdi creatori·et hortatus ſuos ut fortiter dimicarent: ⁊ uſqꝫ ad mortem pro legibus·templo·ciuitate·patria·et ciuibus ſtarēt·circa modin exercitū conſtituit. Et dato ſigno ſuis dei uictorie·iuuenibus fortiſſimis electis nocte aggreſſus aulam regiam ī caſtris interfecit uiros q̄tuordecim milia: et maximū elephantoꝝ cū hijs q̄ ſuperpoſiti fuerāt. Summoqꝫ metu ac ꝑturbatione hoſtiū caſtra replentes: rebuſqꝫ proſpere geſtis abierūt. Hoc aūt factum ē die illuceſcente: adiuuante eum dn̄i ꝓtectione. Sed rex accepto guſtu audacie iudeorū arte difficultates locoꝝ temptabat: et bethſure q̄d erat iudeoꝝ ꝑſidiū munitū caſtra ammouebat·ſed fugabatur·impingebat̄·minuebatur. Hijs autem qui intus erāt iudas neceſſaria mittebat. Enunciauit aūt miſteria hoſtibꝫ rodochus quidā de iudaico exercitu: qui requiſitus cōprehenſus eſt et cōcluſus. Iterū rex ſermonē habuit ad eos qui erant ī bethſuris: dextrā dedit·accepit·abijt·cōmiſit cū iuda: ſuperatꝰ ē. Ut aūt cognouit rebellaſſe philippū ātiochie q̄ relictus erat ſup negocia·mente cōſternatus iudeos deprecans·ſubdituſqꝫ eis iurat de omībꝫ quibus iuſtū uiſū eſt: et recōciliatus obtulit ſacrificium·honorauit templū ⁊ munera poſuit: machabeum amplexatus eſt: et fecit eum a ptolomaide uſqꝫ ad gerrenos ducem et principem. Ut autem uenit ptolomaidam grauiter ferebant ptolomenſes amicicie conuentionem indignantes: ne forte fedus irrumperet̄. Tunc aſcendit liſias tribunal: et expoſuit rationem·et populū ſedauit: reuerſuſqꝫ eſt ātiochiam. Et hoc modo regis ꝓfectio ⁊ reditꝰ ꝓceſſit. c.xiiii.

Sed poſt triennij tempꝰ cognouit iudas et qui cū eo erāt demetriū ſeleuci cū multitudine ualida ⁊ nauibꝫ ꝑ portū tripolis aſcendiſſe ad loca oportuna: et tenuiſſe regiones aduerſus antiochū ⁊ eiꝰ ducē liſiam. Alchimꝰ aūt quidā qui ſūmus ſacerdos fuerat·ſed uolūtarie coinquinatꝰ eſt ī temporibꝫ cōmixtionis·conſiderans nullo modo ſibi eſſe ſalutē neqꝫ acceſſum ad altare: uenit ad regē demetriū centeſimoquīquageſimo āno offerens ei coronā auream ⁊ palmā: ſup hec et talos qui templi eſſe uidebātur. Et ipſa quidam die ſiluit. Tempꝰ aūt oportunum dementie ſue nactus: ⁊ cōuocatꝰ a demetrio ad conſiliū·et interrogatus quibus rebꝫ et cōſilijs iudei niterentur: reſpondit. Ipſi qui dicūtur aſſidei iudeoꝝ quibus preeſt iudas machabeus bella nutriūt ⁊ ſeditiones mouēt: nec paciūtur regnū eſſe quietū. Nam et ego defraudatꝰ parentum gloria·dico aūt ſūmo ſacerdocio huc ueni: primo quidē utilitatibus regis fidē ſeruans: ſecundo aūt etiā ciuibus conſulens. Nam illoꝝ prauitate uniūſum genꝰ noſtrū nō minime uexatur. Sed oro hijs ſingulis o rex cognitis: ⁊ regioni et generi ſcd̄m humanitatem tuā promulgatā omībꝫ proſpice. Nā q̄zdiu ſupeſt iudas: impoſſibile ē pacem eſſe negocijs. Talibus aūt ab hoc dictis: et ceteri amici hoſtiliter ſe habentes aduerſus iudā·inflammauerūt demetriū. Qui ſtatim nichanorem ꝑpoſitū elephantoꝝ ducem miſit in iudeā·datis mandatis ut ipm̄ quidē iudā caperet uiuū: eos uero qui cū illo erāt diſꝑgeret: et cōſtitueret alchimū maximi templi ſummum ſacerdotem. Tunc gentes que de iudea fugerant iudam·

ſegregatim ſe nichanori miſcebant: miſerias ⁊ clades iudeoꝝ · ꝓſperitates reꝝ ſuarū exiſtimantes. Audito itaqꝫ iudei nichanoris aduētu · et cōuentu nationū: cōſperſi terra rogabāt eum qui ꝑplm ſuū cōſtituit in eternū cuſtodiret: quiqꝫ ſuam portionē ſignis euīdentibꝫ ꝓtegit. Imperāte autem duce ſtatim inde mouerūt: cōuenerūtqꝫ ad caſtellū deſſau. Symō vero frater iude cōmiſerat cū nichanore: ſed cōterritus ē repētino aduētu adūſariorū. Nichanor tamen audiens virtutē comitum iude et animi magnitudinem quam pro patrie certaminibꝫ habebant: ſanguine iudiciū facere metuebat. Quamobrē p̄miſit poſſidoniū et theodotū · et mathiam · ut darēt dextras · atqꝫ acciperent: et cū diu de hijs ꝯſiliū agerēt · et ip̄e dux ad multitudinē retuliſſet: omniū vna fuit ſentencia amiciciꝭ annuere. Itaqꝫ diem ꝯſtituerūt qua ſecreto inter ſe agerēt: ⁊ ſingulis ſelle ꝓlate ſunt et poſite. Precepit aūt iudas armatos eſſe locis oportunis: ne forte ab hoſtibus repēte mali aliquid oriret̄. Et ꝯgruū colloquiū fecerūt. Morabat̄ autem nichanor iheroſolimis: nichilqꝫ inique agebat: gregeſqꝫ turbarum q̄ congregate fuerāt dimiſit. Habebat aūt iudā ſemꝑ carū ex animo: ⁊ erat viro inclinatꝰ. Rogauitqꝫ eum ducere vxorē: filioſqꝫ ꝓcreare. Nuptias fecit: quiete egit: cōmuniterqꝫ viuebant. Alchimꝰ aūt vidēs caritatē illorum ad inuicem ⁊ cōuentiones: venit ad demetriū ⁊ dicebat nichanorē rebꝰ alienis aſſentire: iudāqꝫ regni inſidiatorē ſucceſſorem ſibi deſtinaſſe. Itaqꝫ rex exaſperatꝰ et peſſimis huius criminationibus irritatꝰ ſcripſit nichanori dicēs: grauit̄ quidē ſe ferre de amicicie conuentione: iubere tamē machabeū citius vinctū mittere ātiochiā. Quibꝫ cognitis nichanor cōſternabat̄: ⁊ grauiter ferebat ſi ea que cōuenerāt irrita faceret nichil leſus a viro: ſed quia regi reſiſtere non poterat: oportunitatē obſeruabat qua p̄ceptum ꝑficeret. At machabeus vidēs ſecū auſterius agere nichanorē · et cōſuetum occurſū ferocius exhibentem: intelligens nō ex bono eſſe auſteritatē iſtā: paucis ſuoꝝ congregatis occultauit ſe a nichanore. Quod cum ille cognouit fortiter ſe a viro p̄uentum: venit ad maximum et ſanctiſſimū templū: ⁊ ſacerdotibus ſolitas hoſtias offerentibꝫ · iuſſit ſibi tradi virū. Quibus cum iuramento dicentibus neſcire ſe vbi eſſet qui querebat̄: extendēs manū ad templū iurauit dicens. Niſi iudā vinctum michi tradideritis iſtud dei fanū in planiciē deducā · et altare effodiā: ⁊ tēplū hoc libero patri cōſecrabo. Et hijs dictiꝭ abijt. Sacerdotes aūt protendētes manuꝭ in celum inuocabāt eū qui ſemꝑ ꝓpugnator eſſet gentis ip̄oꝝ · hec dicentes. Tu dn̄e vniuerſoꝝ qui nulliꝰ indiges: voluiſti templū habitationis tue fieri in nobis. Et nunc ſancte ſanctorū omniū dn̄e conſerua in eternū inpollutam domū iſtam: que nuꝑ mūdata eſt. Razias autem quidā de ſenioribꝫ ab iheroſolimis delatus eſt nichanori vir amator ciuitatis · ⁊ bene audiēs: qui ꝓ affectu pater iudeoꝝ appellabat̄. Hic multis temporibus continentie propoſitū tenuit ī iudaiſmo: corpuſqꝫ et animā tradere contentꝰ pro ꝑſeuerancia. Volens aūt nichanor manifeſtare odium qd̄ habebat in iudeos miſit milites quingentos: ut eū comprehenderent. Putabat enim ſi illum decepiſſet: ſeſe cladem iudeis maximā illaturū. Turbis aūt irruere domū eiꝰ et ianuā diſrūpere · atq; ignem āmouere cupientibꝫ · cum iam cōprehenderetur gladio ſe ꝑcuſſit: eligens nobiliter mori potius · q̄ ſubditus fieri peccatoribus: et contra natales ſuos iniurijs indignis agi. Sed cū ꝑ feſtinationē non certo ictu plagā dediſſet · et turbe intra oſtia irrumperent: recurrens audacter ad murū · ꝑcipitauit ſemetipſū viriliter in turbas: quibus velocit' locū dantibꝫ caſui eius · venit per mediam ceruicem. Et cū adhuc ſpiraret accenſus animo ſurrexit: et cum ſanguis eius magno fluxu deflueret · ⁊ grauiſſimis vulneribus eſſet ſauciꝰ curſu turbam ꝑtranſijt: et ſtans ſupra quādā petram ꝑruptam · et iam exſanguis effectꝰ: cōplexus inteſtina ſua vtriſq; manibꝫ proiecit ſup turbas inuocās dominatorē vite ac ſpiritꝰ: ut hec illi iterū redderet: atq; ita vita defūctꝰ ē. c. xv.

Nichanor aūt ut comperit iudam eſſe in locis ſamarie: cogitauit cum omni impetu die ſabbati cōmittere bellū. Iudeis vero qui illū ꝑ neceſſitatem ſequebāť dicentibus · ne ita ferociter et barbare feceris · ſed honorē tribue diei ſanctificationis · ⁊ honora eū qui vniuerſa cōſpicit: ille infelix interrogauit, ſi eſt potens ī celo qui imperauit agi diē ſabbatoꝝ; et reſpōdentibus illis · eſt dn̄s viuꝰ ipſe in celo potens · qui iuſſit agi ſeptimā diē: ille ait. Et ego potens ſum ſup terrā: qui impero ſumi arma et negocia regis impleri. Tamē nō obtinuit ut cōſiliū ꝑficeret. Et nichanor quidē cū ſumma ſuꝑbia erectꝰ cogitauerat cōmune tropheū ſtatuere de iuda. Machabeus autem ſemꝑ confidebat cum omni ſpe auxiliū ſibi a dn̄o affuturū · et hortabatur ſuos ne formidarent ad aduentum nationū: ſed in mente haberent adiutoria ſibi facta de celo: ⁊ nūc ſperarent ab omnipotente · ſibi affuturam victoriā. Et allocutus eos de lege · et prophetis: āmonens etiā certamina q̄ fecerāt prius: promptiores cōſtituit eos. Et ita animis eoꝝ erectis: ſimul oſtendebat gentiū fallaciam · et iuramētoꝝ ꝑuaricationē: Singulos ~~aūt~~ illoꝝ armauit non clipei et haſte munitione · ſed ſermonibꝫ optimis et exhortationibꝫ: expoſito digno fide ſomnio: per qđ vniuerſos letificauit. Erat autem huiuſmodi viſus. Oniam qui fuerat ſummꝰ ſacerdos virū bonū ⁊ benignū verecūdū viſu · modeſtū moribꝫ · et eloquio decorū · et qui a puero in virtutibus exercitatꝰ ſit · manꝰ ꝓtendentē: orare pro omni pplo iudeoꝝ. Poſt hoc apparuiſſe et aliū virū etate et gloria mirabilem: et magni decoris habitudinē circa illū. Reſpondentē vero oniam dixiſſe. Hic ē fratrū amator ⁊ ppli iſrl: hic eſt qui multū orat pro pplo ⁊ vniuerſa ſancta ciuitate ieremias propheta dei. Extendiſſe autem ieremiam dexterā: ⁊ dediſſe iude gladiū aureū dicentem. Accipe ſanctū gladiū munꝰ a deo: in quo deicies aduſarios ppli mei iſrl'. Exhortati itaq; iude ſermonibꝫ bonis valde · de quibus extolli poſſet impetus · et animi iuuenū confortari: ſtatuerūt dimicare et cōfligere fortiter ut virtus de negocijs iudicaret: eo qđ ciuitas ſancta et templū periclitarent᷑. Erat enim ꝓ uxoribꝫ et filijs · itemq; pro fratribꝫ et cognatis minor ſollicitudo: maximus vero et primꝰ ꝓ ſanctitate timor erat templi; ſed et eos qui in ciuitate erāt nō minima ſollicitudo habebat pro hiis q̄ congreſſuri erant. Et iam cū om̄es ſperarent iudiciū futurū hoſteſq; adeſſent atq; exercit⁹ eēt ordinatus· beſtie equiteſq; oportuno loco cōpoſiti: conſiderās machabe⁹ aduentū multitudinis et apparatū variū armoꝝ· ac ferocitatem beſtiaꝝ: extendēs man⁹ in celū· ꝓdigia facientē dn̄m inuocauit: qui nō ſcdm armoꝝ potentiā· ſed prout ipſi placet dat dignis victoriā. Dixit aūt inuocās hoc modo. Tu domine qui miſiſti āgelū tuū ſub ezechia rege iude· ⁊ interfeciſti de caſtris ſennacherib centūoctoginta quinq; milia: et nūc dominator celorū mitte āgelū tuū bonū āte nos ī timore et tremore magnitudinis brachij tui: ut metuant qui cum blaſphemia veniūt aduerſus ſanctū pplm tuū. Et hic quidē ita ꝑorauit: nichanor autē et qui cum ipſo erāt cum tubis et canticis admouebāt. Judas vero et qui cum eo erant inuocato deo ꝑ oratōnes cōgreſſi ſunt: manu quidē pugnātes· ſed ⁊ dn̄m cordibus orantes· ꝓſtrauerunt nō min⁹ triginta quinq; milia preſentia dei magnifice delectati. Cumq; ceſſaſſent et cum gaudio redirent: cognouerūt nichanorē ruiſſe cū armis ſuis. Facto itaq; clamore et ꝑturbatione ſuſcitata: patria voce om̄ipotentē dn̄m benedicebāt. Precepit aūt iudas qui ꝑ om̄ia corpore ⁊ animo mori ꝓ ciuibus parat⁹ erat: caput nichanoris et manū cū humero abſciſam iheroſolimā ꝑferri. Quo cum ꝑueniſſet conuocatis cōtribulibꝫ et ſacerdotibus ad altare: accerſiit et eos qui in arce erant. Et oſtenſo capite nichanoris et manu nepharia quā extenderat cōtra domū ſanctā om̄ipotentis dei: magnifice gloriatus eſt. Linguā etiā impij nichanoris ꝑciſam iuſſit particulatī auibus dari: manū autem dementis contra templū ſuſpendi. Om̄es igit̄ celi benedixerūt dn̄m dicentes: benedictus qui locum ſuū incōtaminatū ſeruauit. Suſpendit autem nichanoris caput in ſumma arce: ut euidens eſſet et manifeſtū ſignū auxilij dei. Itaq; om̄es cōmuni conſilio decreuerūt nullo modo diē iſtū abſq; celebritate ꝑterire: habere aūt celebritatē tercia decima die mēſis adar: que dicit̄ voce ſiriaca ꝑdie mardochei die. Igitur hiis erga nichanorē geſtis: et ex illis temporibꝫ ab hebreis ciuitate poſſeſſa· ego q̄q; in hiis faciā finē ſermonis. Et ſi quidem bene· et ut hiſtorie cōpetit· hoc et ipſe velim: ſi aūt minus digne: concedendum ē michi. Sicut enim vinū ſemꝑ bibere aut ſemꝑ aquā· cōtrariū ē: alt̄nis aūt uti delectabile: ita legētibꝫ ſi ſemꝑ exact⁹ ſit ſermo non erit gratus: hic ergo erit conſummatus.

Explicit ſcđs liber machabeorū .

Explicit ſcd's liber machabeorum .

Incipit epl̄a bt̄i ieronimi p̄ſbiteri ad damaſū papā in q̄tuoꝛ euāgeliſtas.

Beatiſſimo pape damaſo ieronimꝰ. Nouū opus me facere cogis ex veteri: ut pꝰ exemplaria ſcripturaꝝ toto orbe diſperſa quaſi quidā arbit̄ ſedeā: ⁊ quia inter ſe variāt que ſint illa q̄ cū greca conſentiant veritate decernam. Pius labor ſed periculoſa preſumptio · iudicare de ceteris · ipſum ab omnibꝫ iudicandū: ſenis mutare linguā: et caneſcentē mūdū ad initia retrahere paruulorum. Quis enī doctus pariter uel indoctus cū in manus volumen aſſumpſerit · et a ſaliua quā ſemel inbibit viderit diſcrepare qd̄ lectitat · non ſtatim erūpat in vocē me falſariū me clamās eſſe ſacrilegū: q̄ audeā aliquid in veteribus libris addere · mutare · corrigere? Aduerſus quā inuidiam duplex cauſa me conſolat̄: qd̄ et tu qui ſūmus ſacerdos es fieri iubes: et verū non eſſe qd̄ variat · etiā maledicoꝝ teſtimonio cōprobatur. Si enī latinis exemplaribus fides eſt adhibenda · reſpondeāt quibꝫ tot ſunt exemplaria pene quot codices. Sin aūt veritas eſt querenda de pluribus: cur nō ad grecā originē reuertentes ea que vel a vicioſis interpretibus male edita vel a preſumptoribus imperitis emendata peruerſius · vel a librarijs dormitātibus aut addita ſūt aut mutata corrigimus? Neqꝫ vero ego de veteri diſputo teſtamēto: qd̄ a ſeptuaginta ſenioribus in grecā linguā verſum tercio gradu ad nos uſqꝫ ꝑuenit. Non quero quid aquila quid ſymmachus ſapiant: quare theodotion inter nouos et veteres medius incedat. Sit illa vera interpretatio: quam apoſtoli ꝓbauerunt. De nouo nunc loquor teſtamento qd̄ grecū eſſe nō dubiū eſt: excepto apoſtolo matheo qui primus in iudea euangelium xp̄i hebraicis litteris edidit. Hoc certe cū in noſtro ſermone diſcordat · et diuerſos riuuloꝝ tramites ducit: uno de fonte querendū eſt. Pretermitto eos codices q̄s a luciano et eſycio nuncupatores paucoꝝ hoīnū aſſerit ꝑuerſa cōtentio: quibus utiqꝫ nec in veteri inſtrumēto poſt ſeptuaginta interpretes emendare quid licuit · nec in nouo profuit emendaſſe: cum multaꝝ gentium linguis ſcriptura āte tranſlata doceat falſa eſſe que addita ſunt. Igitur hec p̄ſens p̄faciuncula pollicetur quatuor tantū euangelia · quoꝝ ordo eſt iſte · matheus · marcus · lucas · iohānes · codicum grecoꝝ emendata collacione ſed veterū: que ne multū a lectionis latine cōſuetudine diſcreparent · ita calamo imperauimꝰ: ut hijs tantum que ſenſum videbantur mutare · correctis · reliqua manere paterem̄ ut fuerāt. Canones quoqꝫ quos euſebius ceſarienſis epiſcopus alexādrinū ſecutꝰ ammoniū in decē numeros ordinauit: ſicut in greco habētur expreſſimus. Qd̄ ſi quis de curioſis voluerit noſſe que in euangelijs vel eadem vel vicina vel ſola ſint · eoꝝ diſtinctōne cognoſcet. Magnus ſiquidē hic ī nr̄is codicibus error inoleuit: dum qd̄ ī eadem re alius euangeliſta plus dixit · in alio quia minus putauerint addiderunt: vel dum eundē ſenſum alius aliter expreſſit · ille qui unū e quatuor primum legerat · ad eius exemplū ceteros quoqꝫ eſtimauerit emendandos · unde accidit · ut apud nos mixta ſunt omnia: et in marco plura luce atqꝫ mathei: rurſum ī matheo iohannis et marci: et in ceteris reliquoꝝ que ī alijs propria ſunt inueniantur. Cū itaqꝫ canones legeris qui ſubiecti ſunt: confuſionis errore ſublato · et ſilua omniū ſcies: et ſingulis ſua queqꝫ reſtitues. In canone primo concordāt q̄tuor: matheus · marcꝰ · lucas · iohānes. In ſecundo tres: matheus · marcus · lucas. In tercio tres: matheꝰ · lucas · iohānes. In quarto tres: matheus · marcus · iohannes. In quīto duo: matheus · lucas. In ſexto duo: matheus · marcus. In ſeptimo duo: matheus · iohānes. In octauo duo: lucas · marcꝰ. In nono duo: lucas · iohānes. In decimo · propria vnuſquiſqꝫ q̄ nō habentur in alijs ediderunt. Singulis vero euangelijs ab vno incipiens uſqꝫ ad finem libroꝝ diſpar numerus accreſcit. Hic nigro colore ꝑſcriptus ſub ſe habet aliū ex minio diſcolorē numerum: qui ad decem uſqꝫ ꝓcedēs indicat: prior numerꝰ in quo ſit canone requirendus. Cū ergo aꝑto codice ubi gratia illud ſiue illud capitulū ſcire volueris cuiꝰ canonis ſit · ſtatī ex ſubiecto numero doceberis: et recurrēs ad pricipia in quibꝫ canonū eſt diſtincta congeries · eodēqꝫ ſtatim canone ex titulo frōtis inuento: illū quē querebas numerum eiuſdem euangelij qui et ipē ex inſcriptione ſignat̄ inuenies: atqꝫ e vicino ceteroꝝ tramitibꝫ inſpectis · q̄s numeros e regione habeāt annotabis: et cum ſcieris recurres ad volumina ſingulorum: ⁊ ſine mora repertis numeris q̄s āte ſignaueras · repperies ⁊ loca · ī quibus vel eadē vel vicina dixerūt. Opto ut ī xp̄o valeas et memineris mei papa beatiſſime. Explicit ep̄la. Incipit argumentū in euāgeliū ſcdm ma,

Matheus ex iudea ſicut in ordine primꝰ ponitur · ita euangeliū in iudea primꝰ ſcripſit: cuiꝰ vocatio ad deū ex publicanis actibꝫ fuit: duoꝝ ī generatione xp̄i principia p̄ſumens: uniꝰ · cuiꝰ prima circūciſio ī carne: alterius · cuiꝰ ſcdm cor electio fuit. Ex utriſqꝫ cū patribꝫ xp̄c. Sicqꝫ q̄terdenario numero triformit̄ poſito · principium a credendi fide in electionis tempꝰ porrigens · et ex electione uſqꝫ in tranſmigrationis diē dirigens · atqꝫ a trāſmigrationis die uſqꝫ in xp̄m definiens · decurſam aduentꝰ dn̄i oſtendit generationē et numero ſatiſfaciēs ⁊ tēpori: ut et ſe qd̄ eſſet oſtenderet: et dei ī ſe opus mōſtrans · etiā in hijs quoꝝ genus poſuit xp̄i operantis a principio teſtimoniū nō negaret. Quaꝝ omniū reꝝ · tempus · ordo · numerꝰ · diſpoſitio · uel ratio · ꝙ fidei neceſſariū eſt · deꝰ xp̄c eſt: qui factus eſt ex muliere · factus ſub lege · natꝰ ex virgine · paſſus in carne · omnia in cruce fixit: ut triumphās ea in ſemetipō reſurgens in corpore · ⁊ patris nomē in patribꝫ filio · ⁊ filij nomē patri reſtituēs in filijs: ſine principio ſine fine oſtendēs unū ſe cum patre eſſe quia unꝰ eſt. In quo euangelio utile eſt deſiderātibꝫ deū · ſic prima uel media uel ꝑfecta cognoſcere · ut et vocationem apoſtoli et opus euangelij et dilectionē dei in carne naſcentis ꝑ uniuerſa legentes intelligāt: atqꝫ id in eo in quo apprehenſi ſunt · et apprehendere appetūt recognoſcāt. Nobis enim hoc ſtudio argumenti fuit et fidē facte rei tradere: ⁊ operātis dei intelligēdā diligenter eſſe diſpoſitionē querētibꝰ non tacere. Explicit argumentū. Incipit euāgeliū, ſcdm matheū. Cap. pri

Liber generatōnis iheſu xp̄i filij dauid: filij abraham. Abraham genuit yſaac: yſaac autē genuit iacob. Iacob aūt genuit iudā et fratres eiꝰ: iudas aūt genuit phares et zara de thamar. Phares aūt genuit eſrom: eſrom aūt genuit aram. Aram aūt genuit aminadab: aminadab aūt genuit naaſō. Naaſon aūt genuit ſalmon: ſalmō aūt genuit booz de raab. Booz aūt genuit obeth ex ruth: obeth aūt genuit ieſſe. Ieſſe autē genuit dauid regē: dauid autē rex genuit ſalomonē ex ea q̄ fuit urie. Salomō aūt genuit roboam: roboam aūt genuit abyam. Abyas aūt genuit aſa: aſa aūt genuit ioſaphat. Ioſaphat aūt genuit ioram: ioram aūt genuit oziam. Ozias autē genuit ioathan: ioathan aūt genuit achaz. Achaz autē genuit ezechiam: ezechias aūt genuit manaſſen; manaſſes aūt genuit amon. Ammon aūt genuit ioſyam; ioſias aūt genuit iechoniā et frēs eiꝰ ī trāſmigratione babilonis. Et poſt tranſmigrationē babilonis iechoniaſ genuit ſalathiel: ſalathiel aūt genuit zorobabel. Zorobabel aūt genuit abiud: abiud autem genuit eliachim. Eliachim aūt genuit azor: azor aūt genuit ſadoch. Sadoch autem genuit achim: achim aūt genuit eliud. Eliud aūt genuit eleazar: eleazar aūt genuit matthan. Mathan aūt genuit iacob: iacob aūt genuit ioſeph uirū marie: de qua natꝰ eſt iheſus: qui uocatur xp̄c. Omēs ergo generationes ab abraham uſqꝫ ad dauid · generationes q̄tuordecim: et a dauid uſqꝫ ad tranſmigrationē babilonis · generatōnes q̄tuordecī: ⁊ a trāſmigratōne babiloniſ uſqꝫ ad xp̄m · generationes quatuordecim. Xp̄i autem generatio ſic erat. Cum eſſet deſpōſata mater iheſu maria ioſeph: āteq̄ꝫ cōuenirent inuenta ē ī utero habēs de ſpiritu ſācto. Ioſeph autem uir eiꝰ cū eſſet iuſtus · et nollet eam traducere: uoluit occulte dimittere eam. Hec aūt eo cogitante: ecce āgelus dn̄i apparuit ī ſomnis ioſeph dicens. Ioſeph fili dauid: noli timere accipere mariā cōiugem tuā. Qd̄ enī in ea natū eſt: de ſpiritu ſancto eſt. Pariet aūt filiū: et uocabis nomē eius iheſum. Ipſe enī ſaluū faciet ppl'm ſuum a peccatis eoꝝ. Hoc autem totū factū eſt: ut adimpleretur qd̄ dictū eſt a domino ꝑ prophetā dicentem. Ecce uirgo in utero habebit et pariet filiū: ⁊ uocabūt nomē eius emanuel: qd̄ eſt interp̄tatū nobiſcum deus. Exurgens aūt ioſeph a ſomno fecit ſicut p̄cepit ei āgelus dn̄i: et accepit cōiugem ſuā. Et non cognoſcebat eam donec peperit filium ſuum primogenitum: et uocauit nomen eius iheſum. c. ii.

ergo

Cum natus eſſet iheſus in bethleem iude ī diebꝫ herodis regis: ecce magi ab oriente uenerūt iheroſolimam dicentes. Ubi eſt qui natus eſt rex iudeoꝝ? Vidimus enī ſtellā eius in oriente: et uenimꝰ adorare eū. Audiens autem herodes rex turbatus ē: et omīs iheroſolima cū illo. Et cōgregans omnes principes ſacerdotū et ſcribas ppl'i: ſciſcitabat' ab eis ubi xp̄uſ naſceret'. At illi dixerūt ei. In bethleem iude. Sic enī ſcriptū eſt ꝑ prophetam. Et tu bethleem terra iuda: nequaq̄ꝫ minima es ī pricipibꝫ iuda. Ex te enī exiet dux: qui regat ppl'm meum iſrahel. Tūc herodes clam uocatiſ magis diligenter didicit ab eis tempus ſtelle q̄ apparuit eis: ⁊ mittens illos in bethleem·dixit. Ite et interrogate diligēter de puero·⁊ cū inueneritis renūciate michi: ut ⁊ ego veniens adorem eū. Qui cum audissent regem abierūt. Et ecce stella quā viderāt in oriente·antecedebat eos: usq; dū veniēs staret supra ubi erat puer. Videntes aūt stellā: gauisi sūt gaudio magno valde. Et intrantes domū inuenerūt puerū cū maria matre eius: ⁊ ꝓcidentes adorauerunt eū; ⁊ apertis thesauris suis obtulerunt ei munera·aurū·thus·⁊ mirram. Et responso accepto in somnis ne redirēt ad herodē: ꝑ aliā viam reuersi sunt in regionē suam. Qui cū recessissent: ecce angelus domini apparuit in somnis ioseph dicens. Surge ⁊ accipe puerū ⁊ matrē eius ⁊ fuge in egiptū: et esto ibi usq; dū dicā tibi. Futurū est enim: ut herodes querat puer; ad ꝑdendum eum. Qui consurgens accepit puerū·⁊ matrē eiꝰ nocte: et secessit ī egiptū. Et erat ibi usq; ad obitū herodis: ut adimpleretur qđ dictum est a domino ꝑ prophetā dicentem. Ex egipto vocaui filiū meū. Tunc herodes vidēs quoniā illusus esset a magis: iratus ē valde; et mittens occidit oīes pueros qui erant ī bethleem et in oībz finibus eius a bimatu et infra: scđm tempꝰ qđ exquisierat a magis. Tūc adimpletū est: qđ dictum est ꝑ ieremiā prophetā dicentem. Vox ī rama audita est·ploratꝰ et ululatꝰ multꝰ: rachel plorans filios suos: et noluit consolari quia non sunt. Defuncto aūt herode: ecce angelus domini apparuit in somnis ioseph in egipto dicens. Surge et accipe puerū et matrem eiꝰ: et vade in trā israhel. Defuncti sūt enī qui querebāt animam pueri. Qui cōsurgēs accepit puerū et matrem eius: et venit in terrā israhel. Audiēs autem ꝙ archelaus regnaret in iudea pro herode patre suo timuit illo ire; et amonitus ī somnis secessit in partes galilee. Et veniēs habitauit ī ciuitate q̄ vocat̄ nazareth: ut adimpleret̄ qđ dictum ē ꝑ ꝓphetas· quoniam nazareuſ vocabitur. c. iii.

In diebus autem illis venit iohannes baptista. predicans in deserto iudee et dicēs, penitenciā agite: Appropinquabit enim regnū celorum, hic est enim qui dictus est ꝑ ysaiam prophetam dicentem. Vox clamātis in deserto. parate viā domini: rectas facite semitas eius. Ipse aūt iohānes habebat vestimentū de pilis cameloꝝ: et zonā pelliceam circa lumbos suos. Esca aūt eiꝰ erat locuste ⁊ mel silvestre. Tūc exibat ad eū iherosolima ⁊ oīs iudea·et omnis regio circa iordanem: et baptizabant̄ ab eo in iordane cōfitētes pccā sua. Videns aūt multos phariseoꝝ ⁊ saduceoꝝ venientes ad baptismū suū: dixit eis, ꝓgenies viperaꝝ: qs demonstrauit vobis fugere a vētura ira? Facite ergo fructū dignū penitētie. Et ne velitis dicere intra vos: patrē habemꝰ abraham. Dico enī vobis: quoniā potēs est deus de lapidibus istis suscitare filios abrahe. Iam enī securiſ ad radicē arborū posita est. Omnis ergo arbor que nō facit fructū bonū excidetur: et ī ignē mittetur. Ego quidē baptizo vos ī aqua in penitētiam: qui autem post me vēturꝰ est·fortior me est: cuiꝰ nō sum dignus calciamēta portare. Ipse vos baptizabit ī spiritu sācto· et igni. Cuiꝰ ventilabrū in manu sua et ꝑmundabit areā suā: ⁊ cōgregabit triticum in horreum suū: paleas aūt cōburet igni inextinguibili. Tūc venit iheſus a galilea ī iordanen ad iohannem: ut baptizaret̄ ab eo. Iohānes aūt ꝓhibebat eū dicēs. Ego a te debeo baptizari: ⁊ tu venis ad me? Reſpondens aūt iheſus dixit ei. Sine modo. Sic enī decet nos implere omnē iuſticiā. Tunc dimiſit eū. Baptizatus aūt iheſus confeſtim aſcendit de aqua. Et ecce apti ſunt ei celi: ⁊ vidit ſpiritū dei deſcendētē ſicut colūbā ⁊ venientē ſup ſe. Et ecce vox de celis dicēs. Hic ē filius me⁹ dilect⁹: ī quo michi cōplacui. c.iiii.

Tunc iheſus duct⁹ ē ī deſertū a ſpiritu: ut temptaret̄ a dyabolo: et cū ieiunaſſet quadraginta dieb; et quadraginta noctibus: poſtea eſuriit. Et accedens temptator dixit ei. Si filius dei es: dic ut lapides iſti panes fiant. Qui reſpondens dixit. Scriptū ē. Nō in ſolo pane vivit homo: ſed in omni verbo qđ ꝓcedit de ore dei. Tunc aſſumpſit eū dyabol⁹ ī ſanctā civitatē: et ſtatuit eū ſupra pinnaculū templi: et dixit ei. Si filius dei es: mitte te deorſum. Scriptū eſt enī. quia āgelis ſuis mādavit de te. et in manibus tollent te: ne forte offendas ad lapidē pedē tuum. Ait illi iheſus rurſum. Scriptū ē. Non temptabis dn̄m deū tuū. Iterū aſſumpſit eū dyabolus in mōtem excelſum valde: et oſtendit ei omnia regna mūdi et gloriam eoꝝ: et dixit ei. Hec oīa tibi dabo: ſi cadens adoraveris me. Tunc dicit ei iheſus. Vade ſathana. Scriptū ē enī. Dn̄m deū tuū adorabis: ⁊ illi ſoli ſervies. Tūc reliquit eū dyabolus: ⁊ ecce angeli acceſſerunt ⁊ miniſtrabāt ei. Cū aūt audiſſet iheſus qđ iohānes tradit⁹ eſſet ſeceſſit in galileā: et relicta civitate nazareth. venit ⁊ habitavit ī civitate capharnaū maritima. ī finib; zabulon ⁊ neptali: ut adimpleret̄ qđ dictū eſt per yſaiam prophetā. Terra zabulon ⁊ terra neptalim. via maris trās iordanen galilee gentiū: ꝑplus q̄ ābulabat ī tenebris. vidit lucem magnā: ⁊ ſedentibus ī regione umbre mortis lux orta eſt eis. Exinde cepit iheſus predicare ⁊ dicere. Penitentiā agite. Appropinquabit enī regnū celoꝝ. Ambulās aūt iuxta mare galilee vidit duos fratres ſimonem qui vocatur petrus ⁊ andreā fratrem eius: mittentes rete ī mare. Erāt enim piſcatores. Et ait illis. Venite poſt me: et faciā vos fieri piſcatores hominū. At illi cōtinuo relictis retibus ſecuti ſunt eū. Et ꝓcedens inde vidit alios duos frēs. iacobū zebedei et iohānem fratrem ei⁹ in navi cū zebedeo patre eoꝝ reficientes retia ſua: et vocavit eos. Illi aūt ſtatim relictis retibus et patre: ſecuti ſunt eū. Et circuibat iheſus totā galileā docens ī ſynagogis eoꝝ: et p̄dicans evangeliū regni: ⁊ ſanās omnē lāguorē ⁊ omnē infirmitatem in ꝑplo. Et abiit opinio eius in totā ſyriā: et obtulerūt ei oēs male habētes variis languoribus ⁊ tormētis comꝑhenſos. et q̄ demonia habebāt. et lunaticos ⁊ paraliticos ⁊ curavit eos; ⁊ ſecute ſūt eū turbe multe de galilea. ⁊ decapoli. et de iheroſolimis. ⁊ de iudea. ⁊ de trās iordanen. c.v.

Videns aūt iheſus turbas aſcendit in mōtem: ⁊ cū ſediſſet acceſſerūt ad eum diſcipuli eius: et aperiens os ſuū docebat eos dicens. Beati pauperes ſpiritu: qm̄ ipoꝝ ē regnū celoꝝ. Beati mites: qm̄ ipi poſſidebūt terrā. Beati qui lugent: qm̄ ipi cōſolabūtur. Beati q̄ eſuriūt et ſitiūt iuſticiā: qm̄ ipi ſaturabūtur. Beati miſericordes: qm̄ ipi miſericordiā cōſequētur. Beati mūdo corde: qm̄ ipſi deum videbūt. Beati pacifici: qm̄ filij dei vocabūtur. Beati q̄ ꝑſecutionē patiūtur ꝓpter iuſticiam: qm̄ ipſoꝝ eſt regnū celoꝝ. Beati eſtis cū maledixerint vobis· et ꝑſecuti vos fuerint et dixerīt omē malū adverſū vos mentientes ꝓpter me. Gaudete ⁊ exultate: qm̄ merces vr̄a copioſa eſt ī celis. Sic enī ꝑſecuti ſunt ꝓphetas qui fuerunt ante vos. Vos eſtis ſal terre. Qđ ſi ſal evanuerit: in quo ſalietur? Ad nichilū valet ultra· niſi ut mittatur foras: et cōculcet̄ ab hominibus. Vos eſtis lux mūdi. Non poteſt civitas abſcondi ſupra mōtem poſita: neq; accendūt lucernā· et ponūt eam ſub modio ſed ſup̄ candelabrū: ut luceat omībus qui in domo ſunt. Sic luceat lux vr̄a corā hominibus: ut videant opera vr̄a bona: et glorificent patrē veſtrū q̄ in celis eſt. Nolite putare qm̄ veni ſolvere legem aut ꝓphetas. Nō veni ſolvere: ſed adimplere. Amen quippe dico vobis: donec trāſeat celū et terra· iota unū aut unus apex nō p̄teribit a lege: donec omīa fiant. Qui ergo ſolverit unum de mandatis iſtis minimis· ⁊ docuerit ſic homines minimuſ vocabitur· in regno celoꝝ: qui aūt fecerit et docuerit: hic magnꝰ vocabit̄ in regno celoꝝ. Dico aūt vobiſ: quia niſi abundaverit iuſticia veſtra pluſq̄ꝫ ſcribaꝝ et phariſeoꝝ: nō intrabitis in regnū celoꝝ. Audiſtis quia dictū eſt antiquis nō occides: qui aūt occiderit reus erit iudicio. Ego aūt dico vobis: q̄a omīs q̄ iraſcit̄ fratri ſuo reus erit iudicio. Qui aūt dixerit fratri ſuo racha: reus cōcilio. Qui aūt dixerit fatue: reus erit gehenne ignis. Si ergo offers munꝰ tuū ad altare ⁊ ibi recordatꝰ fueris quia frater tuꝰ habet aliquid adverſū te: relinque ibi munus tuū ante altare: et vade prius reconciliari fratri tuo: et tūc veniens offeres munꝰ tuū. Eſto cōſentiēs adverſario tuo cito dū es in via cū eo: ne forte tradat te adverſariꝰ iudici: et iudex tradat te miniſtro· et in carcerem mittaris. Amen dico tibi: nō exies inde donec reddas noviſſimū q̄drantem. Audiſtis quia dictū eſt antiquis: nō mechaberis. Ego aūt dico vobis: q̄m omīs qui viderit mulierem ad concupiſcendū eam: iam mechatꝰ eſt eā in corde ſuo. Qđ ſi oculus tuus dexter ſcandaliſat te: erue eum et ꝓice abs te. Expedit enī tibi ut pereat unū mēbrorum tuoꝝ: q̄ꝫ totū corpꝰ tuū mittat̄ in iehennā ignis. Et ſi dextra manꝰ tua ſcandaliſat te: abſcide eā et ꝓice abs te. Expedit enī tibi ut pereat unū mēbrorum tuoꝝ: q̄ꝫ totū corpus tuū eat in iehennā. Dictū eſt aūt quicūq; dimiſerit uxorem ſuā det ei libellum repudij. Ego aūt dico vobis: quia omīs q̄ dimiſerit uxorē ſuā· excepta fornicationis cauſa· facit eā mechari: ⁊ q̄ dimiſſam duxerit adulterat. Iteꝝ audiſtis q̄a dictū ē antiquis nō ꝑiurabis: reddes aūt dn̄o iuramēta tua. Ego aūt dico vobis nō iurare omīo: neq; ꝑ celum· q̄a tronꝰ dei ē: neq; ꝑ terrā· q̄a ſcabellū ē pedū eiꝰ: neq; ꝑ iheroſolimā· q̄a civitas ē magni regis. Neq; ꝑ caput tuū iuraveris: quia non potes unū capillū albū facē aut nigrū. Sit aūt ſmo veſter. eſt ē· nō non: qđ aūt hijs abundantiꝰ ē a malo ē. Audiſtis q̄a dictū ē: oculū pro oculo· dentem ꝑ dente. Ego autem dico vobis nō reſiſtere malo: ſed ſi quis te ꝑcuſſerit in dextrā maxillā tuā p̄be illi ⁊ alterā: et ei qui vult tecum in iudicio contendere et tunicam tuā tollere dimitte et palliū: et quicunqꝫ te angariauerit mille paſſus: vade cū illo et alia duo. Qui aūt petit a te da ei: et volenti mutuare a te ne auertaris. Audiſtis quia dictū ē: diliges ꝓximū tuū · et odio habebis inimicū tuū. Ego aūt dico vobis: diligite inimicos veſtros: benefacite hijs qui oderūt vos · et orate pro ꝑſequētibus et calūniantibꝫ vos: ut ſitis filij patris veſtri qui in celis eſt · qui ſolem ſuū oriri facit ſuper bonos ⁊ malos: et pluit ſup iuſtos et iniuſtos. Si enī diligitis eos q̄ vos diligūt: quā mercedem habebitis? Nōne et publicani hoc faciūt? Et ſi ſalutaueritis fratres vr̄os tātū: qd̄ āplius facitis? Nōne ⁊ ethnici hoc faciūt? Eſtote ergo voſ ꝑfecti: ſicut ⁊ pater veſter celeſtiſ ꝑfect⁹ ē. c. vi.

Attendite ne iuſticiā veſtrā faciatis corā hominibꝫ ut videamini ab eis: alioquin mercedem nō habebitis apud patrem veſtrū qui in celis ē. Cū ergo facis elemoſinā noli āte te tuba canere: ſicut ypocrite faciūt ī ſynagogis et in vicis ut honorificent̄ ab hominibus. Amen dico vobis: receperūt mercedē ſuā. Te aūt faciēte elemoſinā: neſciat ſiniſtra tua quid faciat dextra tua: ut ſit elemoſina tua ī abſcōdito: ⁊ pater tuus qui videt ī abſcondito reddet tibi. Et cum oratis: non eritis ypocrite qui amāt in ſynagogis et in angulis plateaꝝ ſtantes orare: ut videantur ab hominibus. Amē dico vobis: receperūt mercedē ſuā. Tu aūt cum oraueriſ intra ī cubiculū tuū: ⁊ clauſo oſtio ora patrem tuū in abſcondito: ⁊ pater tuus qui videt in abſcōdito reddet tibi. Orantes aūt nolite multum loqui: ſicut ethnici faciūt · putant enī: ꝙ in multiloquio ſuo exaudiantur. Nolite ergo aſſimilari eis. Scit enim pater veſter quid opus ſit vobis: antequā petatis eum. Sic ergo vos orabitis. Pater noſter qui es in celis ſanctificetur nomē tuū. Adueniat regnū tuū. Fiat volūtas tua ſicut in celo et in terra. Panē noſtrū ſuꝑſubſtātialē da nobis hodie. Et dimitte nobis debita noſtra. ſicut et nos dimittimus debitoribus noſtris. Et ne nos inducas in temptationē: ſed libera nos a malo. Si enim dimiſeritis hominibꝫ peccata eoꝝ: dimittet et vobis pater veſter celeſtis delicta veſtra. Si autem non dimiſeritis hominibus: nec pater veſter dimittet vobis pc̄cā veſtra. Cū aūt ieiunatis: nolite fieri ſicut ypocrite triſtes. Extermināt enī facies ſuaſ: ut pareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis: quia receperunt mercedem ſuā. Tu autem cū ieiunas unge caput tuū et faciē tuā laua: ne videaris hominibus ieiunās ſed patri tuo qui eſt in abſconſo: et pater tuus qui videt in abſconſo reddet tibi. Nolite theſaurizare vobis theſauroſ in terra: ubi erugo et tinea demolitur: et ubi fures effodiūt et furant̄. Theſaurizate aūt vobis theſauros ī celo: ubi neq̄ erugo neq̄ tinea demolit̄: ⁊ ubi fures nō effodiūt nec furantur. Ubi ē theſaur⁹ tu⁹: ibi ē ⁊ cor tuū. em̄ Lucerna corporis tui ē oculus tu⁹. Si oculus tu⁹ fuerit ſimplex: totū corp⁹ tuū lucidū erit. Si aūt oculus tuus fuerit neq̄: totū corpus tuū tenebroſum erit. Si ergo lumē qd̄ in te eſt tenebre ſunt · ip̄e tenebre quāte erūt? Nemo poteſt duobus dn̄is ſ̄uire. Aut enim unū odio habebit ⁊ alteꝝ diliget: aut unū ſuſtinebit et alteꝝ contemnet. Non poteſtis deo ſeruire et mamone. Ideo dico vobis:

ne ſolliciti ſitis anime veſtre q̄d manducetis: neqꝫ corpori veſtro quid induamini. Nōne anima plus eſt q̄ꝫ eſca: et corpus plus q̄ꝫ veſtimentū? Reſpicite volatilia celi q̄m nō ſerūt neqꝫ metunt· neqꝫ congregant in horrea: et pater veſter celeſtis paſcit illa. Nōne vos magis pluris eſtis illis? Quis autē vr̄m cogitans poteſt adicere ad ſtaturam ſuā cubitū vnū? Et de veſtimēto quid ſolliciti eſtis? Conſiderate lilia agri quomodo creſcunt: Nō laborāt neqꝫ nent. Dico aūt vobis: q̄m nec ſalomō ī oīi gloria ſua coopertꝰ eſt ſicut vnū ex iſtis. Si autē fenum agri qd̄ hodie eſt et cras in clibanum mittitur deus ſic veſtit: quāto magis vos minime fidei? Nolite ergo ſolliciti eſſe dicētes quid manducabimus aut quid bibemꝰ: aut quo operiemur. Hec enim omnia gentes inquirunt. Scit enim pater veſter quia hijs omnibus indigetis. Querite ergo primū regnū dei ⁊ iuſticiā eius: ⁊ hec oīa adicientur vobis. Nolite ergo ſolliciti eſſe ī craſtinū. Craſtinꝰ enī dies ſollicitꝰ erit ſibi ipi. Sufficit diei malicia ſua. c. vii.

Nolite iudicare et nō iudicabimini: nolite cōdemnare et nō condemnabimini; In quo enī iudicio iudicaueritis iudicabimini: et in qua menſura menſi fueritis remecietur vobis. Quid aūt vides feſtucā in oculo fratris tui: et trabē in oculo tuo non vides? Aut quomodo dicis fratri tuo frater ſine· eiciā feſtucā de oculo tuo: ⁊ ecce trabs ē in oculo tuo? Ypocrita eice primū trabem de oculo tuo: et tūc videbis eicere feſtucam de oculo fratris tui. Nolite dare ſanctū canibus· neqꝫ mittatis margaritas vr̄as ante porcos: ne forte cōculcēt eas pedibꝫ ſuis: ⁊ cōuerſi dirumpant vos. Petite ⁊ dabitur vobis: querite et inuenietis: pulſate ⁊ aperietur vobis. Oīs enī q̄ petit accipit: et qui querit inuenit: ⁊ pulſanti aperietur. Aut quis eſt ex vobis homo quē ſi petierit filius ſuus panem: nūquid lapidem porriget ei? Aut ſi piſcem petierit: nūquid ſerpentem porriget ei? Si ergo vos cum ſitis mali noſtis bona data dare filijs veſtris: quanto magis pater veſter qui in celis eſt dabit bona petentibꝫ ſe? Oīa ergo quecumqꝫ vultis ut faciant vobis homines: et vos facite illis. Hec eſt enim lex et ꝓphete. Intrate ꝑ anguſtā portam: quia lata porta et ſpacioſa via eſt q̄ ducit ad ꝑditionem: et multi ſunt qui intrāt ꝑ eam. Quā anguſta porta et arta via eſt que ducit ad vitam: et pauci ſunt qui inueniūt eam. Attendite a falſis ꝓphetis qui veniūt ad vos in veſtimētis ouiū: intrinſecus ſunt lupi rapaces. A fructibus eorū cognoſcetis eos. Numquid colligunt de ſpinis vuas: aut de tribulis ficus? Sic oīs arbor bona fructus bonos facit: mala aūt arbor malos fructus facit. Non poteſt aūt arbor mala bonos fructus facere: neqꝫ arbor bona malos fructus facere. Oīs arbor q̄ nō facit fructum bonū excidetur: et in ignem mittetur. Igitur ex fructibꝫ eoꝝ cognoſcetis eos. Non oīs qui dicit michi dn̄e domine intrabit in regnū celoꝝ: ſed qui facit volūtatem patris mei qui in celis ē: ipſe intrabit ī regnū celoꝝ. Multi dicent michi in illa die: domine dn̄e nōne ī nomine tuo prophetauimus et in noīe tuo demonia eiecimus· et in tuo noīe virtutes multas fecimus? et tunc confitebor illis q̄a nūquā noui vos. Diſcedite a me om̄es q̄ operamini iniquitatē. Om̄is ergo qui audit verba mea hec· et facit ea: aſſimilabit᷑ viro ſapiēti q̄ edificauit domū ſuā ſuꝑ petrā; et deſcendit pluuia ⁊ venerūt flumina· et flauerūt venti ⁊ irruerūt in domū illā: et non cecidit. Fundata enim erat ſupra petram. Et om̄is qui audit verba mea hec· et nō facit ea· ſimilis erit viro ſtulto qui edificauit domū ſuam ſupra harenam; et deſcendit pluuia ⁊ venerunt flumina et flauerūt venti ⁊ irruerunt in domū illā· et cecidit: et fuit ruina eius magna. Et factū eſt cū cōſummaſſet iheſus verba hec: ādmirabant᷑ turbe ſuꝑ doctrina eius. Erat enim docens eos ſicut poteſtatem habens: et nō ſicut ſcribe eoꝝ ⁊ phariſei. c. viii.

Cum aūt deſcendiſſet de monte: ſecute ſunt eum turbe multe; et ecce leproſus veniēs adorabat eū dicens. Dn̄e ſi vis potes me mundare. Et extendēs manū iheſus tetigit eum dicens. Volo. Mundare. Et cōfeſtim mundata eſt lepra eius. Et ait illi iheſus. Vide nemini dixeris: ſed vade oſtende te ſacerdoti: et offer munꝰ tuū qđ p̄cepit moyſes in teſtimoniū illis. Cum aūt introiſſet capharnaū acceſſit ad eū centurio: rogans eū et dicēs; dn̄e: puer meus iacet in domo paraliticus: et male torquetur. Et ait illi iheſus. Ego veniā: ⁊ curabo eum. Et reſpondens centurio ait. Dn̄e non ſum dignus ut intres ſubtectū meū: ſed tantum dic verbo· ⁊ ſanabitur puer meus. Nam et ego homo ſum ſub poteſtate ~~conſtitutus~~ habēs ſub me milites: ⁊ dico huic vade et vadit· et alij veni et venit: et ſeruo meo fac hoc et facit. Audiens aūt iheſus miratꝰ eſt: et ſequentibꝫ ſe dixit. Amen dico vobis: non inueni tantā fidem ī iſrahel. Dico aūt vobis: qꝫ multi ab oriente et occidente venient ⁊ recumbent cum abraham ⁊ yſaac et iacob · in regno celoꝝ: filij aūt regni eicientur in tenebras exteriores. Ibi erit fletus et ſtridor dentiū. Et dixit iheſus centurioni. Vade: et ſicut credidiſti fiat tibi. Et ſanatus eſt puer ī illa hora. Et cū veniſſet iheſus ī domū petri vidit ſocrū eius iacentem ⁊ febricitantē: et tetigit manū eius et dimiſit eā febris: ⁊ ſurrexit et miniſtrabat eī. Veſpere autem facto · obtulerūt ei multos demonia habentes: ⁊ eiciebat ſpiritus verbo· et om̄es male habentes curauit: ut adimpleret᷑ qđ dictū eſt ꝑ yſaiam ꝓphetā dicentem. Ipſe infirmitates noſtras accepit: ⁊ egrotationes nr̄as portauit. Videns aūt iheſus turbas multas circū ſe: iuſſit diſcipulos ire trans fretum. Et accedēs unus ſcriba ait illi. Magiſter: ſequar te quocunqꝫ ieris. Et dicit ei iheſus. Vulpes foueas habent et volucres celi nidos: filius aūt hoīs nō habet ubi caput ſuū reclinet. Aliꝰ aūt de diſcipulis eiꝰ ait illi, dn̄e: ꝑmitte me primū ire et ſepelire patrem meum. Iheſus aūt ait illi. Sequere me: et dimitte mortuos ſepelire mortuos ſuos. Et aſcendente eo in nauiculam ſecuti ſunt eum diſcipuli eiꝰ; et ecce motus magnus factus eſt in mari: ita ut nauicula operiretur fluctibus. Ipſe vero dormiebat. Et acceſſerunt ~~ad eum diſcipuli eius~~: et ſuſcitauerūt eum dicentes. Domine · ſalua nos: perimꝰ. Et dicit eis iheſus. Quid timidi eſtis modice fidei? Tūc ſurgens imperauit ventis ⁊ mari: et facta eſt tranquillitas magna. Porro homines mirati ſūt dicētes. Qualis eſt hic: quia venti ⁊ mare obediunt ei. Et cum veniſſet iheſus trans fretum ī regionē geraſenoꝝ· occurrerūt ei duo habentes demonia de monumentis exeuntes· ſeui nimis: ita ut nemo poſſet tranſire ꝑ viam illā. Et ecce clamauerūt dicentes. Quid nobis et tibi iheſu fili dei? Veniſti huc ante tempus torquēre nos. Erat aūt nō longe ab illis grex porcoꝝ multoꝝ paſcens. Demones aūt rogabāt eum dicētes. Si eicis nos hīc: mitte nos ī gregē porcoꝝ. Et ait illis. Ite. At illi exeūtes abierūt ī porcos. Et ecce ~~magnus~~ impetu abijt totus grex ꝑ p̄ceps in mare: ⁊ mortui ſunt in aquis. Paſtores aūt fugerūt: et venientes in ciuitatem· nūciauerūt hec oīa: et de hijs qui demonia habuerāt. Et ecce tota ciuitas exijt obuiā iheſu: et viſo eo· rogabant ~~eum~~ ut tranſiret a finibus eorum. c. ix.

Et aſcendens iheſus in nauiculā tranſfretauit: ⁊ venit in ciuitatē ſuā. Et ecce offerebant ei paraliticum iacentem in lecto. ~~Et~~ videns autē iheſus fidem illoꝝ: dixit paralitico. Confide fili: Remittunt̄ tibi peccata tua. Et ecce quidā de ſcribis dixerūt intra ſe. Hic blaſphemat. Et cū vidiſſet iheſus cogitationes eoꝝ dixit. Vt quid cogitatis mala in cordibus vr̄is? Quid eſt facilius dicere dimittunt̄ tibi peccata: an dicere ſurge ⁊ ambula? Vt autē ſciatis quia filius hominis habet poteſtatem dimittendi peccata in terra: tunc ait paralitico. Surge tolle lectū tuū: ⁊ vade in domū tuā. Et ſurrexit: et abijt in domum ſuam. Videntes aūt turbe timuerūt: ⁊ glorificauerunt deum qui dedit poteſtatem talē hominibus. Et cum tranſiret inde iheſus: vidit hominem ſedentem in theloneo matheum nomine. Et ait illi. Sequere me. Et ſurgens ſecutus eſt eum. Et factum eſt diſcumbēte eo in domo: ecce multi publicani ⁊ peccatores venientes diſcumbebāt cum iheſu· ⁊ diſcipulis eius. Et videntes phariſei dicebāt diſcipulis eius. Quare cum publicanis ⁊ peccatoribus manducat magiſter veſter? At iheſus audiens ait. Non eſt opus valentibus medicus: ſed male habentibꝫ. Euntes autem diſcite quid ē· miſericordiā volo ⁊ nō ſacrificiū. Non enī veni vocare iuſtos ſed peccatores. Tunc acceſſerunt ad eū diſcipuli iohannis dicentes. Quare nos et phariſei ieiunamus frequent̄: diſcipuli aūt tui nō ieiunāt? Et ait illis iheſus. Nūquid poſſunt filij ſponſi lugere q̄diu cum illis eſt ſponſus? Venient aūt dies cum auferetur ab eis ſponſus: ⁊ tunc ieiunabūt. Nemo aūt immittit cōmiſſuram pāni rudis in veſtimentū vetus. Tollit enī plenitudinē eius a veſtimēto: et peior ſciſſura fit. Neqꝫ mittūt vinū nouū in vtres veteres. Alioquin rumpunt̄ vtres: et vinū effunditur: ⁊ vtres pereunt. Sed vinū nouū in vtres nouos mittunt: et ābo conſeruātur. Hec illo loquēte ad eos· ecce princeps vnus acceſſit et adorabat eum dicens. Dn̄e: filia mea modo defuncta eſt: ſed veni impone manū tuā ſup eā et viuet. Et ſurgēs iheſus ſequebatur eum: et diſcipuli eius. Et ecce mulier que ſanguinis fluxum patiebat̄ duodecim ānis acceſſit retro: ⁊ tetigit fimbriā veſtimenti eius. Dicebat enī intra ſe. Si tetigero tantum veſtimentum eius ſalua ero. At iheſus cōuerſus: et videns eam dixit: Confide filia. Fides tua te ſaluā fecit. Et ſalua facta eſt mulier ex illa hora.

Et cum veniſſet iheſus in domū principis · et vidiſſet tibicines ⁊ turbam tumultuantem dicebat. Recedite: nō eſt enim mortua puella · ſed dormit. Et deridebāt eum. Et cum eiecta eſſet turba intrauit: et tenuit manū eius ⁊ dixit. Puella ſurge. Et ſurrexit puella: et exijt fama hec in vniuerſam terrā illā. Et tranſeunte inde iheſu: ſecuti ſūt eū duo ceci clamātes ⁊ dicētes. Miſerere noſtri fili dauid. Cum aūt veniſſet domum · acceſſerunt ad eum ceci: et dicit eis iheſus. Creditis quia hoc poſſum facere vobis? Dicunt ei. Vtiqȝ domine. Tunc tetigit oculos eoꝝ dicēs. Secundū fidem vr̄am fiat vobis. Et aperti ſunt oculi eoꝝ. Et cōminatꝰ ē eis iheſus dicens. Videte ne quis ſciat. Illi aūt exeuntes diffamauerūt eum in tota terra illa. Egreſſis aūt illis ecce obtulerūt ei hominem mutū demonium habentem; et eiecto demonio locutus eſt mutus: et mirate ſunt turbe dicentes. Nunq̄ȝ apparuit ſic ī iſrahel. Phariſei aūt dicebāt. In principe demoniorum eicit demones. Et circuibat iheſus om̄es ciuitates ⁊ caſtella: docens in ſynagogis eoꝝ et p̄dicans euangelium regni: et curans omnē languorem ⁊ omnē infirmitatem. Vidēs aūt turbas miſertus eſt eis: quia erāt vexati et iacentes ſicut oues non habentes paſtorem. Tunc dicit diſcipulis ſuis. Meſſis quidē multa: operarij autem pauci. Rogate ergo dn̄m meſſis: ut eiciat operarios ī meſſē ſuā. c.x.

Et cōuocatis duodecim diſcipulis ſuis · dedit illis poteſtatem ſpirituum immūdoꝝ ut eicerent eos: et curarēt omnē languorē · et omnē infirmitatem. Duodecim aūt diſcipuloꝝ nomina ſunt hec. Primus ſimon q̄ dicitur petrus et andreas frater eius: philippus ⁊ bartholomeꝰ iacobꝫ zebedei · et iohānes frater eius: thomas et matheus publicanus: et iacobus alphei et thadeus · ſimon chananeus · ⁊ iudas ſcariothis: qui ⁊ tradidit eum. Hos duodecim miſit iheſus: p̄cipiēs eis ⁊ dicens. In viam gentiū ne abieritis: et in ciuitates ſamaritanoꝝ ne intraueritis: ſed potius ite ad oues q̄ perierūt domus iſrahel. Euntes autē p̄dicate dicentes: quia appropinquauit regnū celoꝝ. Infirmoſ curate · mortuos ſuſcitate · leproſos mūdate: demones eicite: gratis accepiſtis · gratis date. Nolite poſſidere aurū · neqȝ argentum: neqȝ pecuniā in zonis veſtriſ. Non peram in via: neqȝ duas tunicaſ · neqȝ calciamēta: neqȝ virgā. Dignuſ enī ē operariꝰ cibo ſuo. In quācunqȝ aūt ciuitatem aut caſtellū intraueritiſ · interrogate quis in ea dignus ſit: et ibi manete donec exeatis. Intrantes autē in domū · ſalutate eam dicentes. Pax huic domui. Et ſi quidem fuerit domus digna · veniet pax veſtra ſup eam; ſi aūt non fuerit digna: pax vr̄a reuertetur ad vos. Et quicunqȝ nō receperit vos · neqȝ audierit ſermones veſtros: exeuntes foras de domo vel ciuitate excutite puluerem de pedibus veſtris. Amen dico vobis: tolerabiliꝰ erit terre zodomoꝝ et gomorreoꝝ in die iudicij q̄ȝ illi ciuitati. Ecce ego mitto voſ: ſicut oues ī medio lupoꝝ. Eſtote ergo prudentes ſicut ſerpentes: ⁊ ſimplices ſicut columbe. Cauete aūt ab hominibus. Tradent enim vos ī concilijs: et ī ſynagogis ſuis flagellabūt vos: et ad p̄ſides et ad reges ducemini propter me · in teſtimoniū illis et gentibus. Cum autem tradēt vos: nolite cogitare quomodo aut quid loquamini. Dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Non enim vos eſtis qui loquimini: ſed ſpiritus pr̄is veſtri qui loquitur in vobis. Tradet autē frater fratrem in mortem· ⁊ pater filiū: et inſurgent filij in parentes. et morte eos afficient: ⁊ eritis odio omnibus ꝓpter nomē meū. Qui aūt pſeuerauerit uſq; in finē: hic ſalu⁹ erit. Cū aūt pſequentur vos ī ciuitate iſta: fugite in aliā. Amē dico vobis: nō conſummabitis ciuitates iſrahel: donec veniat filius hōis. Nō eſt diſcipulus ſup magiſtrū: nec ſeruus ſup dn̄m ſuum. Sufficit diſcipulo ut ſit ſicut magiſter eius: ⁊ ſeruo ſicut dominus ei⁹. Si patremfamilias beelzebub vocauerūt: quātomagis domeſticos eius? Ne ergo timueritis eos. Nichil enī eſt opertū qd̄ nō reuele bitur: et occultum qd̄ nō ſciat̄. Qd̄ dico vobis ī tenebris dicite in lumine: ⁊ qd̄ in aure auditis p̄dicate ſup tecta. Et nolite timere eos qui occidūt corpus· animā aūt non poſſunt occidere: ſed potius timete eū qui poteſt ⁊ animā ⁊ corpus pdere in gehennā. Nōne duo paſſeres aſſe veneūt· Et unus ex illis nō cadet ſuper terram ſine patre veſtro. Veſtri autem et capilli capitis om̄es numerati ſunt. Nolite ergo timere: multis paſſeribus meliores eſtis vos. Om̄is ergo q̄ confitebitur me corā hominib;: cōfitebor et ego eū corā patre meo qui in celis ē. Qui aūt negauerit me corā hominibus: negabo et ego corā patre meo q̄ in celis eſt. Nolite arbitrari quia venerim pacē mittere in terrā. Non veni pacem mittere in terrā· ſed gladiū. Veni enim ſeparare hominē adūſus patrem ſuū· et filiā aduerſus matrē ſuā: et nurū aduerſus ſocrū ſuā: et inimici hominis domeſtici eius. Qui amat patrē aut matrem pluſquā me: nō eſt me dignus. Et qui amat filiū aut filiam ſup me: non eſt me dignus. Et q̄ nō accipit crucem ſuā et ſequitur me: non eſt me dignus. Qui inuenit animam ſuā· pdet illam: et qui pdiderit animā ſuā ꝓpter me· inueniet eā. Qui recipit vos me recipit: ⁊ qui me recipit recipit eum qui me miſit. Qui recipit prophetā in nomine prophete: mercedem prophete accipiet. Et qui recipit iuſtū in noīe iuſti: mercedem iuſti accipiet. Et quicunq; potū dederit uni ex minimis iſtis calicē aque frigide tantum in noīe diſcipuli: amen dico vobis: nō perdet mercedem ſuam. c. xi.

Et factū eſt cū cōſummaſſet iheſus p̄cipiēs duodecim diſcipulis ſuis: tranſijt inde ut doceret et p̄dicaret ī ciuitatibus eoꝝ. Iohānes aūt cū audiſſet in vinculis opera xp̄iſti: mittēs duos de diſcipulis ſuis· ait illi. Tu es q̄ ventur⁹ es an aliū expectam⁹? Et reſpondens iheſus ait illis. Euntes renūciate iohanni q̄ audiſtis ⁊ vidiſtis. Ceci vident· claudi ambulant· leproſi mūdantur: ſurdi audiūt· mortui reſurgunt· pauperes euangelizant̄: et beat⁹ eſt q̄ non fuerit ſcādalizatus ī me. Illis aūt abeūtibus: cepit iheſus dicere ad turbas de iohāne. Quid exiſtis in deſertū videre? Arūdinem vento agitatā? Sed quid exiſtis videre? Hominem mollibus veſtitū? Ecce qui mollibus veſtiūtur in domib; regū ſunt. Sed qd̄ exiſtis videre? Prophetā? Etiā dico vobis: et pluſq̄ ꝓphetā. Hic eſt enim de quo ſcriptum ē. Ecce ego mitto āgelum meum ante faciem tuam: qui p̄parabit viam tuam āte te. Amē dico vobis: non ſurrexit inter natos mulierꝫ maior iohāne baptiſta. Qui autem minor ē in regno celoꝝ maior eſt illo. A diebus aūt iohānis baptiſte uſqꝫ nūc regnū celoꝝ vim patitur: et violenti rapiūt illud. Om̄es enim prophete ⁊ lex uſqꝫ ad iohānem ꝓphetauerūt: ⁊ ſi vultis recipere· ipſe eſt helias qui venturꝰ eſt. Qui habet aures audiendi audiat. Cui autem ſimilem eſtimabo generationē iſtā? Similis ē pueris ſedentibꝫ in foro: qui clamātes coequalibus dicunt. Cecinimus vobis et non ſaltaſtis: lamentauimus et non planxiſtis. Venit enī iohānes neqꝫ māducans neqꝫ bibens: ⁊ dicūt demoniū habet. Venit filiꝰ hominis māducans et bibens: et dicūt ecce homo vorax ⁊ potator vini publicanoꝝ et peccatoꝝ amicus. Et iuſtificata ē ſapientia a filijs ſuis. Tunc cepit exprobrare ciuitatibus in quibus facte ſūt plurime virtutes eiꝰ: q̄a non egiſſent penitentiā. Ve tibi corozaim· ve tibi bethſaida: quia ſi in tyro et ſydone facte eſſent virtutes que facte ſunt ī vobis: olim in cilicio et cinere penitentiā egiſſent. Verūtamē dico vobis: tyro ⁊ ſydoni remiſſius erit in die iudicij q̄ꝫ vobis. Et tu capharnaū· nūq̄d uſqꝫ in celum exaltaberis? Uſqꝫ in infernū deſcendes. Quia ſi in ſodomis facte fuiſſent virtutes que facte ſunt ī te: forte manſiſſent uſqꝫ in hāc diē. Verūtamē dico vobis: quia terre ſodomorum remiſſius erit in die iudicij q̄ꝫ tibi. In illo tēpore reſpondens iheſus dixit. Cōfiteor tibi pater dn̄e celi ⁊ terre: quia abſcondiſti hec a ſapientibꝫ et prudentibus: et reuelaſti ea paruulis. Ita pater: quoniā ſic fuit placitū āte te. Om̄ia michi tradita ſunt a patre meo. Et nemo nouit filiū niſi pater: neqꝫ patrē quis nouit niſi filius: ⁊ cui voluerit filius reuelare. Venite ad me om̄es qui laboratis et onerati eſtis: et ego reficiā vos. Tollite iugū meum ſuper vos: et diſcite a me quia mitis ſū et humilis corde: ⁊ inuenietis requiē animabꝫ veſtris. Iugū enim meum ſuaue eſt: et onus meum leue. c. xii.

In illo tempore abijt iheſus per ſata ſabbato: diſcipuli aūt eius eſurientes ceperūt vellere ſpicas ⁊ manducare. Phariſei aūt videntes· dixerunt ei. Ecce diſcipuli tui faciūt: q̇d nō licet eis facere ſabbatis. At ille dixit eis. Nō legiſtis q̄d fecerit dauid quando eſurijt ⁊ q̄ cū eo erāt· quomō intrauit in domū dei· et panes propoſitionis comedit· quos nō licebat ei edere neqꝫ hijs qui cum eo erant. niſi ſolis ſacerdotibꝫ? Aut non legiſtis in lege· quia ſabbatis ſacerdotes ī templo ſabbatū violāt: ⁊ ſine crimine ſunt? Dico autē vobis: quia templo maior eſt hic. Si aūt ſciretis quid eſt miſericordiam volo et non ſacrificiū: nunquā condemnaſſetis innocentes. Dominꝰ eſt enī filius hominis: etiā ſabbati. Et cū inde tranſiſſet: venit ī ſynagogā eoꝝ. Et ecce homo manū habens aridam; ⁊ interrogabant eum dicentes. Si licet ſabbatis curare? Ut accuſarent eum. Ipſe aūt dixit illis. Quis erit ex vobis homo qui habeat ouē unam? Et ſi ceciderit hec ſabbatis in foueam: nōne tenebit ⁊ leuabit eam? Quanto magis melior ē homo oue. Itaqꝫ licet ſabbatis benefacere. Tunc ait homini. Extende manū tuam. Et extendit: et reſtituta ē ſanitati ſicut altera. Exeuntes aūt phariſei· conſiliū faciebant aduerſus eū: quomō ꝑderent eū. Iheſus aūt ſciens receſſit inde: et ſecuti ſunt eum multi: et curauit eos om̄es. Et p̄cepit eis ne manifeſtū eum facerēt: ut adimpleretur qd̄ dictū eſt per yſaiam ꝓphetam dicentem. Ecce puer meus quē elegi: dilectus meus in quo bene cōplacuit anime mee. Ponā ſpiritū meum ſup eum: et iudiciū gentibus nunciabit. Non contendet neq; clamabit: neq; audiet aliquis in plateis vocem eius. Arundinē quaſſatam nō cōfringet: et linū fumigans non extinguet: donec eiciat ad victoriā iudiciū: et in nomine eius gentes ſperabūt. Tūc oblatus ē ei demoniū habēs cecus et mut⁹: et curauit eum ita ut loqueretur et videret. Et ſtupebant om̄es turbe: et dicebant. Nunquid hic ē filius dauid? Phariſei aūt audientes dixerūt. Hic nō eicit demones: niſi beelzebub principe demonioꝝ. Iheſus autem ſciens cogitatōnes eoꝝ dixit eis. Om̄e regnū diuiſum contra ſe deſolabitur: et omnis ciuitas vel domus diuiſa contra ſe nō ſtabit. Et ſi ſathanas ſathanan eicit: aduerſus ſe diuiſus ē. Quomodo ergo ſtabit regnū eius? Et ſi ego ī beelzebub eicio demones: filij vr̄i in quo eiciūt? Ideo ipſi iudices erunt veſtri. Si autē ego in ſpiritu dei eicio demones: igitur ꝑuenit in vos regnū dei. Aut quomō poteſt quiſquā intrare in domū fortis et vaſa eius diripere: niſi prius alligauerit fortem? Et tunc domū illius diripiet. Qui nō eſt mecū contra me ē: et qui nō cōgregat mecum ſpargit. Ideo dico vobis: omne peccatū ⁊ blaſphemia remittetur hominibus: ſpiritus aūt blaſphemia nō remittetur. Et quicunq; dixerit verbum contra filiū hoīs: remittetur ei: qui autem dixerit cōtra ſpiritū ſanctū non remittetur ei: neq; in hoc ſeculo neq; in futuro. Aut facite arborē bonam et fructum eius bonū: aut facite arborē malā: et fructum eius malum. Siquidē ex fructu arbor agnoſcitur. Progenies viperarū: quomō poteſtis bona loqui cum ſitis mali? Ex abundantia enim cordis os loquit̄. Bon⁹ homo de bono theſauro ꝓfert bona: et mal⁹ homo de malo theſauro profert mala. Dico aūt vobis. quoniā omne verbū ocioſum qd̄ locuti fuerint homines: reddent ratonē de eo in die iudicij. Ex verbis enim tuis iuſtificaberis: et ex verbis tuis cōdemnaberis. Tunc reſponderūt ei quidā de ſcribis ⁊ phariſeiˢ dicētes. Magiſter: volum⁹ a te ſignū videre. Qui reſpondens ait illis. Generatio mala et adultera ſignum querit: et ſignū non dabitur ei niſi ſignū ione prophete. Sicut enim fuit ionas in ventre ceti tribus diebꝫ ⁊ tribus noctibus: ſic erit filius hominis in corde terre tribꝫ diebꝫ et tribus noctibus. Viri niniuite ſurgent ī iudicio cum generatione iſta ⁊ cōdemnabūt eam: quia penitentiā egerunt in predicatione ione. Et ecce pluſquā iona hic. Regina auſtri ſurget in iudicio cū generatione iſta et cōdemnabit eā: q̄a venit a finibꝫ terre audire ſapientiā ſalomonis. Et ecce pluſq̄ȝ ſalomon hic. Cum autem immūdus ſpiritus exierit ab homine ambulat ꝑ loca arida: querens requiē et non inuenit. Tunc dicit. Reuertar in domū meam unde exiui. Et veniēs inuenit eā vacantem ſcopis mūdatam ⁊ ornatā. Tūc vadit et aſſumit ſeptem alios ſpirit⁹ ſecum nequiores ſe: et intrantes habitant ibi: et fiūt nouiſſima hominis illius peiora prioribus. Sic erit et

Spus sci blasphemia

generationi huic peſſime. Adhuc eo loquente ad turbas: ecce mater eius ⁊ fratres ſtabāt foris · querentes loqui ei. Dixit aũt ei quidā. Ecce mater tua et fratres tui foris ſtant · querentes te. At ipſe reſpondens dicenti ſibi ait. Que eſt mater mea: ⁊ qui ſunt fratres mei? Et extendens manũ in diſcipulos ſuos dixit. Ecce mater mea et fratres mei. Quicunqꝫ enĩm fecerit voluntatem patris mei · qui in celis eſt: ipſe meus frater ſoror et mater eſt. c. xiii.

In illo die exiens iheſus de domo ſedebat ſecus mare · ⁊ cõgregate ſunt ad eum turbe multe · ita ut in nauiculā aſcendens ſederet: et omĩs turba ſtabat in litore: et locutus eſt eis multa in parabolis dicens. Ecce exijt qui ſeminat ſeminare. Et dũ ſeminat quedā ceciderũt ſecus viam: ⁊ venerũt volucres et comederũt ea. Alia autē ceciderũt in petroſa ubi non habebāt terram multam: ⁊ cõtinuo exorta ſũt: quia nõ habebāt altitudinē terre. Sole autem orto eſtuauerũt: et quia non habebāt radicē aruerũt. Alia autem ceciderũt in ſpinas: et creuerunt ſpine et ſuffocauerũt ea. Alia autem ceciderunt ĩ terrā bonā: et dabũt fructũ · aliud cẽteſimũ · aliud ſexageſimũ: aliud triceſimum. Qui habet aures audiendi audiat. Et accedentes diſcipuli dixerunt ei. Quare in parabolis loqueris eis? Qui reſpondēs ait illis. Quia vobis datum eſt noſſe miſteria regni celorum: illis aũt nõ eſt datum. Qui enĩm habet dabitur ei et abundabit: Qui autē non habet: et qđ habet auferetur ab eo. Ideo ĩ parabolis loquor eis · quia videntes non vident · ⁊ audientes non audiunt neqꝫ intelligũt: et adimpletur ĩ eis ꝓphetia yſaie dicētis. Auditu audietis ⁊ non intelligetis: ⁊ videntes videbitis et non videbitis. Incraſſatũ eſt enim cor ꝑpli huiꝰ et auribus grauiter audierunt: et oculos ſuos clauſerũt: nequādo videāt oculis ⁊ auribꝫ audiāt · ⁊ corde intelligāt: et cõuertantur et ſanē eos. Veſtri autem beati oculi quia vident: et aures veſtre quia audiunt. Amen quippe dico vobis: quia multi ꝓphete et iuſti cupierũt videre que videtis et non viderunt: et audire que auditis · et non audierũt. Vos ergo audite parabolā ſeminātis. Omĩs qui audit verbum regni et non intelligit · venit malus ⁊ rapit qđ ſeminatũ eſt in corde eiꝰ: hic eſt qui ſecus viam ſeminatus eſt. Qui autem ſuꝑ petroſa ſeminatus eſt: hic eſt qui verbũ audit · et continuo cum gaudio accipit illud. Non habet aũt in ſe radicem: ſed ē temporalis. Facta autem tribulatione et ꝑſecutõne ꝓpter verbũ: cõtinuo ſcandalizabitur. Qui autem eſt ſeminatus in ſpinis: hic eſt qui verbum dei audit · et ſollicitudo ſeculi iſtius et fallacia diuiciarũ ſuffocat verbum: et ſine fructu efficit. Qui vero in terrā bonā ſeminatus eſt: hic ē qui audit verbũ et intelligit ⁊ fructum affert: et facit aliud quidem centeſimum · et aliud autem ſexageſimum: aliud vero triceſimũ. Aliā parabolā propoſuit illis dicens. Simile factũ eſt regnũ celorũ homini q̃ ſeminauit bonũ ſemen in agro ſuo. Cum autē dormirent homines: venit inimicus eius et ſuꝑſeminauit zizania ĩ medio tritici · et abijt. Cum autē creuiſſet herba ⁊ fructum feciſſet: tunc apparuerũt et zizania. Accedentes autem ſerui patrisfamilias · dixerũt ei. Domine · nõne bonum ſemen ſeminaſti in agro tuo?

unde ergo habet zizania? Et ait illis. Inimicus homo hoc fecit. Serui aūt dixerūt ei. Uis imus et colligimꝰ ea? Et ait. Non. Ne forte colligentes ʳ cū eis zizania eradicetis simul' et triticū. Sinite utraqꝫ crescere usqꝫ ad messem: et in tempore messis dicā messoribus. Colligite primū zizania ⁊ alligate ea fasciculos ad comburendū: triticū autē congregate in horreū meum. Aliam parabolā ꝓposuit eis dicens. Simile est regnū celoꝝ grano synapis: qđ accipiens homo seminauit ī agro suo: qđ minimū quidē est omībus seminibus. Cum autem creuerit maius est omnibus oleribus: et fit arbor ita ut volucres celi veniāt et habitent in ramis eius. Aliam parabolā locutus ē eis. Simile est regnū celoꝝ fermento. qđ acceptum mulier abscōdit in farine satis tribus: donec fermentatum est totum. Hec omīa locutus est ihesus ī parabolis ad turbas: et sine parabolis nō loquebat̄ eis. ut impleretur qđ dictum est per ꝓphetam dicentē. Aperiam in parabolis os meum: eructabo abscondita a cōstitutione mundi. Tunc dimissis turbis venit in domū: et accesserunt ad eum discipuli eius dicentes. Edissere nobis parabolā zizaniorū agri. Qui respondens ait. Qui seminat bonū semen. ē filius hominis. Ager aūt ē mūdus. Bonū vero semē. hij sunt filij regni. Zizania aūt filij sunt nequā. Inimicꝰ aūt qui seminauit ea. est dyabolus. Messis vero consummatio seculi est. Messores autem angeli sunt. Sicut ergo colligunt̄ zizania et igni cōburuntur: sic erit ī consūmatione seculi. Mittet filius hominis angelos suos ⁊ colligēt de regno eius omīa scandala ⁊ eos qui faciunt iniquitatem: et mittent eos ī caminū ignis. ibi erit fletus et stridor dentiū. Tūc iusti fulgebūt sicut sol ī regno patris eoꝝ. Qui habet aures audiendi audiat. Simile est regnū celoꝝ thesauro abscondito in agro: quē qui inuenit homo abscondit. et pre gaudio illius vadit et vendit vniuersa q̄ habet: ⁊ emit agrū illū. Iterū simile est regnū celoꝝ homini negociatori: querenti bonas margaritas. Inuenta aūt una p̄ciosa margarita: abijt et vēdidit omnia que habuit et emit eam. Iterum simile est regnū celoꝝ sagene misse in mare: ⁊ ex omī genere pisciū cōgreganti. Quā cum impleta esset educentes et secus litus sedentes. elegerūt bonos in vasa: malos autē foras miserūt. Sic erit in cōsummatione seculi. Exibunt angeli. et separabūt malos de medio iustorū. et mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus et stridor dentium. Intellexistis hec omīa? Dicūt ei. Etiā. Ait illis. Ideo omīs scriba doctus in regno celoꝝ similis est homini patrifamilias: qui ꝓfert de thesauro suo noua ⁊ vetera. Et factum est cū cōsummasset ihesus parabolas istas. transijt inde. Et veniēs in patriā suā docebat eos ī synagogis eoꝝ: ita ut mirarent̄ et dicerēt. Unde huic sapiētia hec ⁊ virtutes? Nōne hic est fabri filiꝰ? Nōne mater eiꝰ dicit̄ maria. et fr̄es eiꝰ iacobꝫ et ioseph. et simon ⁊ iudas: et sorores eiꝰ nōne omēs apud nos sūt? Unde ergo huic oīa ista? Et sic scādalizabantur in eo. Ihesus aūt dixit eis. Non ē propheta sine honore nisi ī patria sua. ⁊ in domo sua. Et nō fecit ibi virtutes multas: ꝓpter īcredulitatē illoꝝ. c.xiiii.

In illo tempore audiuit herodes tetrarcha famam ihesu: et ait pueris suis. Hic ē iohānes baptista. Ipse surrexit a mortuis: et ideo virtutes operantur in eo. Herodes enim tenuit iohānem et alligauit eum: et posuit ī carcerem ꝓpter herodiadē vxorem fratris sui. Dicebat enim illi iohannes. Non licet tibi habere eam. Et volens illum occidere timuit ꝓplm: quia sicut prophetā eum habebāt. Die aūt natalis herodis saltauit filia herodiadis in medio: et placuit herodi. Vnde cū iuramēto pollicit⁹ ē ei dare: q̄dcumq; postulasset ab eo. At illa premonita a matre sua. da michi inquit hic ī disco caput iohānis baptiste. Et contristatus est rex: ꝓpter iuramētū autem ⁊ eos qui pariter recūbebant iussit dari. Misitq; et decollauit iohānem in carcere. Et allatū est caput eius ī disco: et datum est puelle. et illa attulit matri sue. Et accedentes discipuli eius tulerunt corpus et sepelierūt illud: et venientes nunciauerūt ihesu. Quod cum audisset ihesus secessit inde in nauiculam: in locū desertū seorsum. Et cum audissent turbe secute sunt eū pedestres de ciuitatibus. Et exiens vidit turbam multam. et misertus est eis: et curauit languidos eorꝫ. Vespere autē facto accesserūt ad eū discipuli eius dicentes. Desertus est locus: et hora iam p̄teriit, dimitte turbas: ut euntes in castella emāt sibi escas. Ihesus autē dixit eis. Non habent necesse ire: date illis vos mādūcare. Responderūt ei. Non habemus hic nisi quinq; panes et duos pisces. Qui ait eis. Afferte michi illos huc. Et cum iussisset turbā discūbere suꝑ fenū: acceptis quinq; panibꝫ et duobus piscibꝫ. aspiciens in celū benedixit et fregit, et dedit discipulis panes: discipuli aūt turbis. Et mādūcauerūt omnes: et saturati sunt. Et tulerūt reliquias duodecim cophinos fragmentorꝫ plenos. Mādūcantiū autem fuit numerus quinq; milia virorꝫ: exceptis mulieribus ⁊ paruulis. Et statim iussit discipulos ascendere in nauiculā: et p̄cedere eum transfretū donec dimitteret turbas. Et dimissa turba ascendit in mōtem solus orare. Vespere autē facto solus erat ibi. Nauicula autem in medio mari iactabatur fluctibus. Erat enim cōtrarius ventus. Quarta aūt vigilia noctis venit ad eos ābulans sup̄ mare. Et vidētes eū sup̄ mare ābulantē turbati sūt dicētes: q̄a fantasma est. Et p̄ timore clamauerunt. Statimq; ihesus locutus est eis dicēs. Habete fiduciā: ego sum: nolite timere. Respondēs autem petrus dixit. Dn̄e si tu es: iube me venire ad te suꝑ aquas. At ipse ait. Veni. Et descendēs petrus de nauicula ābulabat suꝑ aquas ut veniret ad ihesum. Vidēs vero ventū validū timuit. Et cum cepisset mergi: clamauit dicens. Dn̄e saluū me fac. Et cōtinuo ihesus extendens manū apprehendit eum: et ait illi. Modice fidei quare dubitasti? Et cū ascendissent in nauiculā: cessauit vent⁹. Qui aūt ī nauicula erant: venerūt et adorauerūt eum dicentes. Vere filius dei es. Et cū transfretassent: venerūt ī terrā genesar. Et cum cognouissent eum viri loci illius: miserūt in vniuersam regionem illā: ⁊ obtulerūt ei oēs male habētes: et rogabāt eū ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent. Et quicumq; tetigerunt: salui facti sunt. c. xv.

Tunc accesserūt ad eum ab iherosolimis scribe et pharisei dicētes. Quare discipuli tui transgrediuntur tradiciones seniorꝫ? Non enim lauāt manus ſuas cum panem mãducãt. Ipſe autem reſpondēs· ait illiſ. Quare et vos tranſgredimini mandatum dei propter traditionē veſtrã? Nam deus dixit. Honora patrem et matrē· et qui maledixerit patri uel matri· morte moriatur. Vos autem dicitis, quicunqꝫ dixerit patri uel matri· munꝰ qđcunqꝫ eſt ex me tibi ꝓderit · et non honorificauit patrē ſuum aut matrem ſuam: et irritum feciſtis mãdatum dei ꝓpter traditionē veſtrã. Ypocrite: bene ꝓphetauit de vobis yſaias dicens. Populus hic labijs me honorat: coꝛ autē eoꝝ lõge eſt a me. Sine cauſa autem colūt me docentes doctrinas et mãdata hominū. Et conuocatis ad ſe turbis· dixit eiſ· Audite et intelligite. Nõ quod intrat in os coinquinat hominem: ſed qđ ꝓcedit ex ore hoc coinquinat hominē. Tunc accedentes diſcipli eius dixerūt ei. Scis quia phariſei audito verbo hoc ſcandalizati ſunt? At ille reſpondēs ait. Omnis plãtatio quã non plãtauit pater meus celeſtis eradicabitur. Sinite illos: ceci ſunt· et duces cecoꝝ. Cecus autem ſi ceco ducatum preſtet: ambo ī foueã cadūt. Reſpondēs aūt petrus· dixit ei. Ediſſere nobis parabolã iſtã. At ille dixit. Adhuc et vos ſine intellectu eſtis? Non intelligitis· quia omne qđ in os intrat in ventrem vadit· ⁊ in ſeceſſum emittitur? Que aūt ꝓcedunt de ore de corde exeunt: et ea coinquinãt hominē. De corde enim exeunt male cogitationeſ: homicidia· adulteria· fornicationeſ· furta· falſa teſtimonia· blaſphemie. Hec ſunt que coinquinant hominē. Nõ lotis aūt manibꝫ manducare nõ coinquinat hominē. Et egreſſus inde· ſeceſſit in partes tyri et ſydonis. Et ecce mulier chananea a finibꝫ illiꝰ egreſſa· clamauit dicens ei. Miſerere mei dñe fili dauid: filia mea male a demonio vexatur. Qui non reſpõdit ei verbum. Et accedentes diſcipuli eius· rogabãt eum dicentes. Dimitte eã: q̃a clamat poſt nos. Ipſe autē reſpondens ait. Non ſum miſſus· niſi ad oues q̃ perierunt domus iſrahel. At illa venit· ⁊ adorauit eū dicens. Domine adiuua me. Qui reſpõdens ait. Nõ ē bonū ſumere panē filioꝝ: et mittere canibꝫ. At illa dixit. Etiã dñe. Nã et catelli edūt de micis · que cadūt de menſa dominoꝝ ſuoꝝ. Tunc reſpondens iheſus· ait illi. O mulier magna eſt fides tua: fiat tibi ſicut vis. Et ſanata eſt filia eius ex illa hora. Et cum tranſiſſet inde iheſus· venit ſecꝰ mare galilee: et aſcendens in mõtem ſedebat ibi. Et acceſſerunt ad eum turbe multe· habentes ſecum mutos· cecos· claudos· debiles· ⁊ alios multos: ⁊ ꝓiecerūt eos ad pedes eius: et curauit eos· ita ut turbe mirarentur videntes mutos loquētes· claudos ambulãtes· cecos videntes: ⁊ magnificabãt deum iſrahel. Iheſus aūt cõuocatis diſcipulis ſuis dixit. Miſereor turbe: quia triduo iam ꝑſeuerãt mecum: et non habent qđ mãducent. Et dimittere eos ieiunos nolo: ne deficiãt in via. Et dicūt ei diſcipuli. Unde ergo nobis in deſerto panes tãti ut ſaturemꝰ turbam tantã? Et ait illiſ iheſus. Quot panes habetis? At illi dixerūt. Septē. Et paucos piſciculos. Et ꝑcepit turbe· ut diſcumberent ſuper terram. Et accipiens ſeptem panes et piſces· ⁊ gratias agens fregit et dedit diſcipulis ſuis: et diſcipuli dederūt populo. Et comederūt omnes et ſaturati ſunt. Et qđ ſuperfuit de fragmentis·

tulerūt ſeptem ſportas plenas. Erāt autē q̄ māducauerūt quatuor milia hominū: extra paruulos et mulieres. Et dimiſſa turba aſcendit ī nauiculā: et venit in fines magedan. c. xvi.

Et acceſſerūt ad eum phariſei et ſaducei temptantes: et rogauerūt eum ut ſignū de celo oſtenderet eis. At ille reſpondens· ait illis. Facto veſpere dicitis ſerenū erit: rubicundū eſt enim celum. Et mane· hodie tempeſtas: rutilat enim triſte celum. Faciē ergo celi diiudicare noſtis: ſigna aūt temporū nō poteſtis? Generatio mala ⁊ adultera ſignū querit: ⁊ ſignū nō dabitur ei niſi ſignū ione. Et relictis illis abiit. Et cum veniſſent diſcipuli eius trans fretū: obliti ſunt panes accipere. Qui dixit illis. Intuemini et cauete a fermēto phariſeoꝝ ⁊ ſaduceoꝝ. At illi cogitabāt inter ſe dicentes. Quia panes non accepimus. Sciens autē iheſus· dixit. Quid cogitatis inter vos modice fidei: quia panes nō habetis? Nondū intelligitis neq; recordamini quinq; panū· ⁊ quinq; milia hominū: et quot cophinos ſumpſiſtis? Neq; ſeptem panū et quatuor milia hominum· et quot ſportas ſūpſiſtis? Quare nō intelligitis quia nō de pane dixi vobis: cauete a fermēto phariſeoꝝ et ſaduceoꝝ? Tunc intellexerūt quia nō dixerit cauendū a fermēto panū: ſed a doctrina phariſeoꝝ et ſaduceoꝝ. Venit aūt iheſus ī partes ceſaree philippi: et interrogabat diſcipulos ſuos dicens. Quē dicūt homines eſſe filiū hominis? At illi dixerūt. Alii iohannē baptiſtam· alii heliam· alii vero iheremiam: aut unū ex ꝓphetis. Dicit illis iheſus. Vos aūt quē me eſſe dicitis? Reſpondēs ſimon petrus dixit. Tu es criſtus filius dei viui. Reſpondēs aūt iheſus dixit ei. Beatus es ſimon bariona: quia caro ⁊ ſanguis nō reuelauit tibi: ſed pater meus qui in celis eſt. Ego dico tibi· quia tu es petrus ⁊ ſup hanc petrā edificabo eccleſiā meam: ⁊ porte inferi non ꝑualebūt aduerſus eam. Et tibi dabo claues regni celorū. Et qd̄cunq; ligaueris ſuper terrā erit ligatum ⁊ in celis: et qd̄cunq; ſolueris ſup terrā erit ſolutū et in celis. Tunc p̄cepit diſcipulis ſuis ut nemini dicerent: quia ip̄e eſſet iheſus criſtus. Exinde cepit iheſus oſtendere diſcipulis ſuis· quia oporteret eum ire iheroſolimā· ⁊ multa pati a ſenioribꝫ ⁊ ſcribis ⁊ principibus ſacerdotum: et occidi· et tercia die reſurgere. Et aſſumens eum petrus· cepit increpare illum dicens. Abſit a te domine: non erit tibi hoc. Qui conuerſus dixit. Vade poſt me ſathanas: ſcandalum es michi: quia non ſapis ea que dei ſunt· ſed ea q̄ ſūt hominū. Tūc iheſus dixit diſcipulis ſuis. Si quis vult poſt me venire abneget ſemetipſum: et tollat crucem ſuā et ſequatur me. Qui enī voluerit animam ſuā ſaluam facere: ꝑdet eā. Qui autem ꝑdiderit animā ſuā ꝓpter me: inueniet eam. Quid enim ꝓdeſt homini ſi mūdū vniuerſum lucret̄: anime vero ſue detrimentū patiat̄? Aut quā dabit homo commutationē pro anima ſua? Filius enim hoīs venturus eſt in gloria patris ſui cum angelis ſuis: ⁊ tunc reddet vnicuiq; ſecundū opera eius. Amē dico vobis: ſunt quidā de hic ſtantibus qui non guſtabunt mortem: donec videant filium hominis venientē ī regno ſuo. c. xvii.

Et poſt dies ſex aſſumpſit iheſus petrū et iacobum et iohannem fratrē eius: et ducit illos in montem excelſum ſeorſum: et transfiguratus ē ante eos. Et reſplenduit facies eius ſicut ſol: veſtimenta aūt eius facta ſunt alba ſicut nix. Et ecce apparuerūt illis moyſes ⁊ helias· cum eo loquētes. Reſpondens aūt petrus· dixit ad iheſum. Domine· bonū eſt nos hic eſſe: ſi vis faciamus hic tria tabernacula: tibi unū· et moyſi unum· et helie unū. Adhuc eo loquente: ecce nubes lucida obumbrauit eos. Et ecce vox de nube dicens. Hic ē filius meus dilectus ī quo michi bene complacui: ipm̄ audite. Et audientes diſcipuli ceciderūt in faciem ſuā: et timuerūt valde. Et acceſſit iheſus et tetigit eos: dixitq; eis. Surgite et nolite timere. Leuātes autē oculos ſuos· neminē viderūt: niſi ſolū iheſū. Et deſcendentibus illis de monte: p̄cepit iheſus dicens. Nemini dixeritis viſionē: donec filius hominis a mortuis reſurgat. Et interrogauerūt eū diſcipuli dicentes. Quid ergo ſcribe dicunt ꝙ heliā oporteat primū venire? At ille reſpondens ait eis. Helias quidē venturus eſt: ⁊ reſtituet omnia. Dico autem vobis· quia helias iam venit· ⁊ non cognouerūt eum: ſed fecerūt ī eo quecunq; voluerunt. Sic et filius hominis paſſurꝰ eſt ab eis. Tūc intellexerunt diſcipuli quia de iohāne baptiſta dixiſſet eis. Et cum veniſſet ad turbam: acceſſit ad eum homo genibus prouolutꝰ ante eū dicens. Domine miſerere filio meo quia lunaticus eſt: et male patitur. Nam ſepe cadit in ignem: et crebro in aquā. Et obtuli eū diſcipulis tuis: et non potuerūt curare eum. Reſpōdens iheſus dixit. O generatio incredula ⁊ pueria· quouſq; ero vobiſcū? Vſq;quo patiar vos? Afferte huc illū ad me. Et increpauit illū iheſus: et exijt ab eo demoniū· et curatus eſt puer ex illa hora. Tunc acceſſerunt diſcipuli ad iheſum ſecreto et dixerunt. Quare nos nō potuimꝰ eicere illum? Dixit illis. Propter incredulitatē veſtram. Amen quippe dico vobis: ſi habueritis fidem ſicut granū ſinapis· dicetis mōti huic tranſi hinc et trāſibit: et nichil impoſſibile erit vobis. Hoc autem genus non eicitur· niſi per orationē ⁊ ieiuniū. Cōuerſantibꝫ aūt eis in galilea· dixit illis iheſus. Filius hominis tradendus eſt in manus hominum: et occident eū: et tercia die reſurget. Et cōtriſtati ſunt vehementer. Et cum veniſſent capharnaū: acceſſerūt q̄ didragma accipiebāt ad petrū· ⁊ dixerunt ei. Magiſter veſter· non ſoluit didragma. Ait. Etiā. Et cum intraſſet in domū: p̄uenit eum iheſus dicens. Quid tibi videtur ſimon? Reges terre a quibꝫ accipiūt tributū uel cenſum: a filijs ſuis an ab alienis? Et ille dixit. Ab alienis. Dixit illi iheſus. Ergo liberi ſūt filij. Vt autē nō ſcādalizemus eos· vade ad mare et mitte hamum: et eum piſcem qui primus aſcenderit tolle, et aperto ore eius inuenies ſtaterē: illū ſumēs da eis ꝓ me et te.

c. xviii.

In illa hora acceſſerunt diſcipuli ad iheſum· dicentes. Quis putas maior eſt in regno celoꝝ? Et aduocās iheſus paruulū: ſtatuit eum in medio coꝝ· ⁊ dixit. Amē dico vobis: niſi conuerſi fueritis ⁊ efficiamini ſicut paruuli· non intrabitis in regnū celoꝝ. Quicunq; ergo humiliauerit ſe ſicut paruulus iſte: hic eſt maior ī regno celoꝝ. Et qui ſuſceperit unū paruulū talem in nomine meo: me ſuſcipit. Qui aūt ſcandalizauerit unū de puſillis iſtis qui in me credūt: expedit ei ut ſuſpēdatur mola aſinaria ī collo eiꝰ: et dimergatur in profundū maris. Ve mundo ab ſcandalis. Neceſſe eſt enim ut veniāt ſcādala. Verūtamen ve homini ꝑ quem ſcandalū venit. Si autem manꝰ tua uel pes tuus ſcandalizat te: abſcide eum ⁊ ꝓice abs te. Bonū tibi eſt ad vitā ingredi debilē uel claudū: q̄ȝ duas manus uel duos pedes habentem mitti in ignem eternū. Et ſi oculus tuꝰ ſcādalizat te: erue eū et ꝓice abs te. Bonū tibi eſt unū oclm habentem in vitā intrare: q̄ȝ duos oculos habentē mitti in iehennā ignis. Videte ne contemnatis unū ex hijs puſillis. Dico enim vobis: quia āgeli eoꝝ in celis ſemper vident faciē patris mei qui in celis ē. Venit enim filius hoīs ſaluare qđ perierat. Quid vobis videtur? Si fuerint alicui centū oues et errauerit una ex eis: nōne relinquit nonagintanouē in mōtibꝫ ⁊ vadit querere eā que errauit? Et ſi cōtigerit ut inueniat eā: amē dico vobis· quia gaudet ſuꝑ eam magis q̄ȝ ſuꝑ nonagintanouē que nō errauerūt. Sic nō eſt voluntas ante patrē veſtrū qui ī celis eſt: ut pereat unus de puſillis iſtis. Si autem peccauerit in te frater tuus: vade et corripe eum inter te et ipm ſolū. Si te audierit: lucratꝰ eris fratrem tuum. Si aūt non te audierit· adhibe tecum adhuc unū uel duos: ut ī ore duoꝝ uel triū teſtiū ſtet omne verbū. Qđ ſi nō audierit eos: dic eccleſie. Si aūt eccleſiam non audierit: ſit tibi ſicut ethnicꝰ et publicanꝰ. Amen dico vobis: quecunqȝ alligaueritis ſuꝑ terram erūt ligata et in celo: et quecunqȝ ſolueritis ſuꝑ terram erunt ſoluta et in celo. Iterum dico vobis: quia ſi duo ex vobis cōſenſerint ſuꝑ terrā de omni re quācunqȝ petierit: fiet illis a patre meo qui ī celis ē. Ubi enim ſunt duo uel tres congregati in nomine meo: ibi ſum ī medio eoꝝ. Tunc accedens petrus ad eū dixit. Domine· quotiens peccabit in me frater meus. ⁊ dimittā ei uſqȝ ſepties? Dicit illi iheſus. Nō dico tibi uſqȝ ſepties: ſed uſqȝ ſeptuagies ſepties. Ideo aſſimilatum eſt regnū celoꝝ homini regi: qui voluit rationē ponere cum ſeruis ſuis. Et cū cepiſſet rationem ponere: oblatus eſt ei unꝰ qui debebat ei decē milia talenta. Cum aūt non haberet unde redderet: iuſſit eum dominꝰ eius venūdari· et uxorem eius ⁊ filios· et omnia que habebat: et reddi. Procidens aūt ſeruus ille· orabat eū dicens. Patientiā habe in me: et omnia reddā tibi. Miſertus aūt dominꝰ ſerui illius· dimiſit eum: et debitū dimiſit ei. Egreſſus aūt ſeruus ille: inuenit unum de conſeruis ſuis· qui debebat ei centum denarios: et tenens· ſuffocabat eū dicens. Redde qđ debes. Et ꝓcidēs conſeruus eius· rogabat eum dicēs. Patientiā habe in me: et omnia reddā tibi. Ille aūt noluit: ſed abijt et miſit eum in carcerē· donec redderet debitum. Vidētes autē conſerui eius que fiebant· cōtriſtati ſunt valde: ⁊ venerūt et narrauerūt dn̄o ſuo omnia q̄ facta fuerāt. Tūc vocauit illū dominꝰ ſuus: et ait illi. Serue nequā: omne debitū dimiſi tibi· quoniā rogaſti me. Nōne ergo oportuit ⁊ te miſereri cōſerui tui· ſicut et ego tui miſertus ſum? Et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus: quo aduſqȝ redderet uniuerſum debitum. Sic et pater meus celeſtis faciet vobis: ſi non remiſeritis unuſquiſqȝ fr̄i ſuo de cordibꝫ vr̄is. c. xix.

Et factū eſt cū conſummaſſet iheſus ſermones iſtos migrauit a galilea: et venit in fines iudee trās iordanen· ⁊ ſecute ſunt eū turbe multe: et curauit eos ibi. Et acceſſerūt ad eum phariſei temptantes eū ⁊ dicentes. Si licet homini dimittere vxorem ſuam quacūqꝫ ex cauſa? Qui reſpondens ait eis. Non legiſtis quia qui fecit hominē ab inicio maſculū et feminam fecit eos? Et dixit. Propter hoc dimittet homo patrē et matrē· et adherebit vxori ſue: et erūt duo ī carne una. Itaqꝫ iā non ſunt duo· ſed vna caro. Qđ g° deus cōiunxit: homo nō ſeparet. Dicunt illi. Quid ergo moyſes mandauit dari libellum repudij ⁊ dimittere? Ait illis. Quoniā moyſes ad duriciam cordis veſtri ꝑmiſit vobis dimittere vxores vr̄as: ab inicio autē non fuit ſic. Dico autem vobis: quia quicunqꝫ dimiſerit vxorē ſuā niſi ob fornicatiōnē ⁊ aliā duxerit: mechatur. Et qui dimiſſam duxerit· mechatur. Dicunt ei diſcipuli eius. Si ita eſt cauſa hominis cum vxore: non expedit nubere. Qui dixit. Non omnes capiunt verbū iſtud: ſed quibus datū ē. Sunt enim eunuchi qui de matris utero ſic nati ſunt: et ſunt eunuchi qui facti ſunt ab hominibꝫ: et ſunt eunuchi q̄ ſe ipſos caſtrauerūt ꝓpter regnū celoꝝ. Qui poteſt capere capiat. Tunc oblati ſunt ei paruuli: ut manus eis imponeret et oraret. Diſcipuli autē increpabant eos. Iheſus vero ait eis. Sinite paruulos· et nolite eos ꝓhibere ad me venire· taliū eſt enim regnū celoꝝ. Et cum impoſuiſſet eis man⁹: abijt inde. Et ecce vnus accedens ait illi. Magiſter bone: quid boni faciā ut habeam vitam eternā? Qui dixit ei. Quid me interrogas de bono? Vnus eſt bon⁹ deus. Si autem vis ad vitā ingredi: ſerua mādata. Dicit illi. Que? Iheſus aūt dixit. Non homicidiū facias· nō adulterabis· non facies furtū · nō falſum teſtimoniū dices: honora patrem et matrem· diliges ꝓximū tuū ſicut te ipſum. Dicit illi adoleſcens. Omnia hec cuſtodiui: quid adhuc michi deeſt? Ait illi iheſus. Si vis ꝑfectus eſſe· vade vende que habes et da pauperibꝫ· et habebis theſaurū in celo: ⁊ veni ſequere me. Cum audiſſet aūt adoleſcens verbū: abijt triſtis. Erat enim habēs multas poſſeſſiones. Iheſus autem dixit diſcipulis ſuis. Amen dico vobis: quia diues difficile intrabit in regnum celoꝝ. Et iterū dico vobis. Facilius eſt camelū ꝑ foramen ac⁹ tranſire: q̄ diuitem intrare in regnū celorū. Auditis aūt hijs diſcipuli mirabantur valde dicentes. Quis ergo poterit ſaluus eſſe? Aſpiciens aūt iheſus· dixit illis. Apud homines hoc impoſſibile eſt: apud deum aūt omnia poſſibilia ſunt. Tunc reſpondens petrus· dixit ei. Ecce nos reliquim⁹ oīa: et ſecuti ſum⁹ te. Quid ergo erit nobis? Iheſus aūt dixit illis. Amen dico vobis: q̄ vos qui ſecuti eſtis me in regeneratione cum ſederit filius hominis in ſede maieſtatis ſue· ſedebitis ⁊ vos ſup ſedes duodecim· iudicātes duodecim tribus iſrahel. Et omnis qui reliquit domū vel fratres aut ſorores· aut patrem aut matrem aut vxorē aut filios aut agros ꝓpter nomē meum: centuplū accipiet· ⁊ vitam eternā poſſidebit. Multi autem erunt primi nouiſſimi: et nouiſſimi primi. ca. xx.

Simile eſt regnum celoꝝ homini patrifamilias: qui exijt primo mane conducere operarios ī vineam suā. Conuentione autē facta cū operarijs ex denario diurno: misit eos ī vineam suā. Et egressus circa horam terciam: vidit alios stantes ī foro ociosos· et illis dixit. Ite et vos ī vineam· et qd̄ iustū fuerit dabo vobis. Illi autem abierūt. Iterum autem exijt circa sextā et nonā horam: et fecit similiter. Circa undecimā vero exijt: et inuenit alios stantes· et dicit illis. Quid hic statis tota die ociosi? Dicūt ei. Quia nemo nos conduxit. Dicit illis. Ite ⁊ vos ī vineā. Cū sero autem factū esset· dicit dn̄s vinee ꝓcuratori suo. Voca operarios et redde illis mercedē: incipiens a nouissimis usqꝫ ad primos. Cū venissent ergo q̄ circa undecimam horam venerant: acceperūt singulos denarios. Venientes autem et primi· arbitrati sunt qd̄ plus essent accepturi; acceperūt aūt et ipsi singulos denarios. Et accipientes murmurabant aduersus patremfamilias dicētes. Hij nouissimi una hora fecerūt: et pares illos nobis fecisti qui portauimus pondus diei et estus? At ille respondens uni eoꝝ dixit. Amice· non facio tibi iniuriā. Nōne ex denario cōuenisti mecum? Tolle qd̄ tuū ē et vade. Volo autem ⁊ huic nouissimo dare· sicut et tibi. Aut non licet michi qd̄ volo facere? An oculus tuus nequā est· q̄a ego bonus sum? Sic erūt nouissimi primi: et primi nouissimi. Multi enī sunt vocati: pauci vero electi. Et ascendens ihesus iherosolimā: assumpsit duodecim discipulos secreto· et ait illis. Ecce ascendim⁹ iherosolimā: ⁊ filius hominis tradetur principibꝫ sacerdotum et scribis. et cōdempnabūt eum morte: et tradent eum gentibus ad deludendū et flagellādū. et crucifigendum: ⁊ tercia die resurget. Tūc accessit ad eū mater filioꝝ zebedei cū filijs suis: adorās ⁊ petēs aliqd̄ ab eo. Qui dixit ei. Quid vis? Ait illi. Dic ut sedeant hij duo filij mei un⁹ ad dexterā tuā· et unus ad sinistram in regno tuo. Respondens autem ihesus dixit. Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quē ego bibitur⁹ sum? Dicūt ei. Possumus. Ait illis. Calicem quidē meū bibetis: sedere autem ad dexteram meam et sinistrā non est meum dare vobis: sed quibus paratū est a patre meo. Et audientes decem· indignati sunt de duobus fratribꝫ. Ihesus autem vocauit eos ad se· et ait. Scitis q̄a principes gentiū dominātur eorū: et qui maiores sunt potestatem exercent in eos? Non ita erit inter vos. Sed quicunq; voluerit inter vos maior fieri: sit vester minister. Et qui voluerit inter vos prim⁹ esse: erit vester seruus. Sicut filius hominis nō venit ministrari sed ministrare: ⁊ dare animā suam redemptionem ꝓ multis. Et egredientibus illis ab iericho: secuta est eū turba multa. Et ecce duo ceci sedentes secus viam· audierūt quia ihesus transiret: ⁊ clamauerūt dicentes. Domine: miserere nostri· fili dauid. Turba autē increpabat eos ut tacerent. At illi magis clamabāt dicentes. Dn̄e: miserere nostri· fili dauid. Et stetit ihesus: et vocauit eos et ait. Quid vultis ut faciā vobis? Domine ut aperiantur oculi nostri. Misertus autem eorū ihesus: tetigit oculos eorum. Et confestim viderunt: et secuti sunt eum. c. xxi.

Et cū appropinquassent iherosolimis et venissent bethfage ad montem oliueti: tunc ihesus misit duos discipulos dicens eis. Ite in castellū qḋ contra vos est: ⁊ statim inuenietis asinā alligatā ⁊ pullū cum ea: soluite et adducite michi. Et si quis vobis aliquid dixerit · dicite quia dominus hijs opus habet: ⁊ confestim dimittet eos. Hoc aūt factum est: ut adimpleret̄ qḋ dictū est per ꝓphetam dicentem. Dicite filie syon: ecce rex tuus venit tibi māsuetus sedens sup asinā ⁊ pullū filiū subiugalis. Euntes autē discipuli fecerunt sicut p̄cepit illis ihesus. Et adduxerūt asinam ⁊ pullum ⁊ imposuerūt sup eos vestimenta sua: ⁊ eum desup sedere fecerūt. Plurima autē turba strauerunt vestimenta sua in via. Alij aūt cedebāt ramos de arboribus: ⁊ sternebant ī via. Turbe aūt que precedebant et que sequebantur · clamabant dicentes. Osanna filio dauid: benedictus qui venit in noīe dn̄i: osanna in altissimis. Et cū intrasset iherosolimā: cōmota ē uniuersa ciuitas dicens. Quis ē hic? Populi autē dicebāt. Hic ē ihesus ꝓpheta · a nazareth galilee. Et intrauit ihesus in templum dei · et eiciebat omnes vendētes et ementes ī templo: ⁊ mensas nūmulariorꝫ · et cathedras vendentiū columbas euertit: et dicit eis. Scriptū ē: domus mea dom⁹ orationis vocabit̄: vos autē fecistis illā speluncam latronum. Et accesserūt ad eū ceci et claudi in templo: ⁊ sanauit eos. Vidētes autem principes sacerdotū et scribe mirabilia q̄ fecit: ⁊ pueros clamātes in templo et dicētes · osanna filio dauid: indignati sunt · ⁊ dixerūt ei. Audis quid isti dicūt? Ihesus autē dixit eis. Vtiqȝ. Nunquā legistis q̄a ex ore infantium ⁊ lactentiū ꝑfecisti laudem? Et relictis illis abijt foras extra ciuitatē in bethaniā: ibiqȝ māsit. Mane autem reuertens in ciuitatē · esurijt. Et videns fici arborē unam sec⁹ viam venit ad eam · ⁊ nichil inuenit in ea nisi folia tantū: et ait illi. Nunquā ex te fructus nascatur in sempiternū. Et arefacta ē cōtinuo ficulnea. Et videntes discipuli · mirati sunt dicentes. Quomodo continuo aruit? Respondens autem ihesus ait eis. Amen dico vobis: si habueritis fidem ⁊ non hesitaueritis · non solū de ficulnea facietis: sed et si monti huic dixeritis tolle ⁊ iacta te in mare · fiet. Et omīa quecunqȝ petieritis in oratione credentes accipietis. Et cū venisset in templū: accesserūt ad eū docentem principes sacerdotū et seniores ppli dicentes. In qua potestate hec facis? Et quis tibi dedit hanc potestatē? Respondens ihesus · dixit eis. Interrogabo vos et ego unū sermonē: quē si dixeritis michi · ⁊ ego vobis dicam in qua potestate hec facio. Baptismum iohannis unde erat? e celo · an ex hominibus? At illi cogitabāt int̄ se dicentes. Si dixerimus e celo: dicet nobis. Quare ergo nō credidistis illi? Si autem dixerimus ex hominibus: timem⁹ turbam. Omnes enī habebāt iohannem sicut ꝓphetam. Et respondentes ihesu · dixerūt. Nescimus. Ait illis et ipse. Nec ego dico vobis in qua potestate hec facio. Quid aūt vobis videtur? Homo quidā habebat duos filios: et accedens ad primū dixit. Fili · vade hodie operari in vinea mea. Ille autem respondens ait. Nolo. Postea aūt penitētia mot⁹ abijt. Accedēs autem ad alterū dixit similiter. At ille respondens ait. Eo dn̄e. Et non iuit. Quis ex duobꝫ fecit voluntatē patris? Dicunt. Primus. Dicit illis ihesus.

Amen dico vobis: quia publicani et meretrices ꝑcedūt vos ī regno dei. Venit enī ad vos iohānes ī via iuſticie: et nō credidiſtis ei. Publicani autē et meretrices crediderūt ei: vos aūt videntes nec penitentiā habuiſtis poſtea · ut crederetis ei. Aliā parabolam audite. Homo erat paterfamilias qui plātavit vineam: et ſepem circumdedit ei · et fodit ī ea torcular: ⁊ edificauit turrim · et locauit eā agricolis: et peregre profectus eſt. Cum aūt tempus fructuū appropinquaſſet: miſit ſeruos ſuos ad agricolas ut acciperent fructus eiꝰ. Et agricole ap̄phenſis ſeruis eius · alium ceciderūt · aliū occiderūt: aliū vero lapidauerūt. Iterū miſit alios ſeruos plures prioribus: ⁊ fecerūt illis ſimiliter. Nouiſſime autem miſit ad eos filium ſuū dicens: verebūtur filiū meū. Agricole aūt videntes filiū · dixerunt intra ſe. Hic eſt heres: venite occidamꝰ eum · ⁊ habebimꝰ hereditatem eius. Et apprehenſum eum eiecerūt extra vineam · ⁊ occiderūt. Cum ergo venerit dominus vinee · quid faciet agricolis illis? Aiūt illi. Malos male ꝑdet: ⁊ vineam locabit alijs agricolis · qui reddant ei fructum temporibꝫ ſuis. Dicit illis iheſus: Nunq̄ legiſtis in ſcripturis · lapidē quē reprobauerūt edificantes · hic ē factus ī caput anguli? A domino factum eſt iſtud · et eſt mirabile in oculis noſtris? Ideo dico vobis: q̄a auferetur a vobis regnū dei · et dabit̄ genti facienti fructus eius. Et qui ceciderit ſup̱ lapidē iſtum cōfringetur: ſuper quē vero ceciderit · conteret eum. Et cum audiſſent principes ſacerdotū et pharisei parabolas eius: cognouerūt qđ de ipſis diceret. Et querentes eū tenere timuerūt turbas: quoniā ſicut prophetā eū habebāt.

. cap̄. xxii.

¶ Et reſpondēs iheſus dixit iterū in parabolis eis dicens. Simile factum eſt regnū celorū homini regi: q̄ fecit nuptias filio ſuo. Et miſit ſeruos ſuos vocare inuitatos ad nuptias: et nolebāt venire. Iterū miſit alios ſeruos dicens. Dicite inuitatis. Ecce prandiū meū paraui · tauri mei ⁊ altilia occiſa · et omnia parata: venite ad nuptias. Illi aūt neglexerūt: et abierūt alius in villā ſuā · alius vero ad negociationē ſuā. Reliqui vero tenuerūt ſeruos eius: ⁊ contumelia affectos occiderūt. Rex autem cū audiſſet iratus eſt: ⁊ miſſis exercitibꝫ ſuis ꝑdidit homicidas illos · et ciuitatē illoꝝ ſuccendit. Tūc ait ſeruis ſuis. Nuptie quidē parate ſunt: ſed qui inuitati erāt non fuerūt digni. Ite ergo ad exitus viarū: et quoſcunq; inueneritis · vocate ad nuptias. Et egreſſi ſerui eius in vias congregauerūt omnes quos inuenerūt malos ⁊ bonos: et implete ſūt nuptie diſcūbentiū. Intrauit autē rex ut videret diſcūbentes: et vidit ibi hominē non veſtitū veſte nuptiali. Et ait illi. Amice: quomō huc intraſti non habēs veſtem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit rex miniſtris. Ligatis manibus et pedibus eiꝰ · mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus et ſtridor dentiū. Multi enim ſūt vocati: pauci vero electi. Tunc abeuntes phariſei cōſiliū inierunt: ut caperent eum in ſermone. Et mittunt ei diſcipulos ſuos · cum herodianis dicentes. Magiſter · ſcimꝰ quia verax es et viā dei in veritate doces: et nō eſt tibi cura de aliquo. Non enī reſpicis ꝑſonam hominū. Dic ergo nobis: quid tibi videtur. Licet cenſū dari ceſari · aut nō? Cognita autem iheſus nequitia eorū ait. Quid me tēptatis ypocrite? Oſtendite michi numiſma cenſus. At illi obtulerūt ei denariū. Et ait illis iheſus. Cuiꝰ eſt ymago hec et ſuꝑſcriptio? Dicūt ei. Ceſaris. Tunc ait illis. Reddite ergo que ſunt ceſaris ceſari: et q̄ ſūt dei deo. Et audiētes mirati ſūt: et relicto eo abierūt. In illo die acceſſerūt ad eum ſaducei qui dicūt nō eſſe reſurrectionē: et interrogauerūt eū dicentes. Magiſter. moyſes dixit. Si quis mortuus fuerit non habens filiū· ut ducat frater eius uxorem illiꝰ· et ſuſcitet ſemen fratri ſuo. Erant autē apud nos ſeptem fratres· et primus uxore ducta defunctus eſt: et non habens ſemen reliquit uxorē ſuā fratri ſuo. Similiter ſecundus et terciꝰ: uſq; ad ſeptimum. Nouiſſime autem omnium· et mulier defuncta eſt. In reſurrectione ergo cuius erit de ſeptem uxoꝝ? Omnes enī habuerūt eā. Reſpondēs autem iheſus· ait illis. Erratis· neſciētes ſcripturas: neq; virtutem dei. In reſurrectione enim neq; nubent· neq; nubentur: ſed ſunt ſicut angeli dei in celo. De reſurrectione autē mortuoꝝ non legiſtis qd̄ dictū eſt a deo dicente vobis. Ego ſum deus abrahā· ⁊ deus yſaac· ⁊ deus iacob? Non eſt deus mortuoꝝ: ſed viuentiū. Et audientes turbe mirabātur in doctrina eius. Pharisei autem audientes qd̄ ſilentiū impoſuiſſet ſadduceis· conuenerūt in unū: et interrogauit eū unꝰ ex eis legiſdoctor tēptās eum. Magiſter· qd̄ eſt mandatū magnum ī lege? Ait illi iheſus. Diliges dominū deū tuum ex toto corde tuo· ⁊ in tota anima tua· et ī tota mente tua. Hoc eſt maximū· et primū mandatū. Secundū aūt ſimile eſt huic. Diliges proximū tuū· ſicut teipſum. In hiis duobus mādatis· uniuerſa lex pēdet et ꝓphete. Congregatis aūt phariſeis· interrogauit eos iheſus dicens. Quid vobis videtur de criſto: cuiꝰ filius eſt? Dicunt ei. Dauid. Ait illis. Quomō ergo dauid ī ſpiritu vocat eum dūm dicens: dixit dominꝰ dño meo· ſede a dextris meis. Donec ponā inimicos tuos· ſcabellū pedū tuoꝝ? Si ergo dauid vocat eum dūm: quomō filius eius eſt? Et nemo poterat reſpondere ei verbū: neq; auſuſ fuit quiſq; ex illa die eū ampliuſ interrogare. c. xxiii.

Tunc iheſus locutus ē ad turbas· et ad diſcipulos ſuos dicēs. Super cathedram moyſi· ſederūt ſcribe et phariſei. Omnia ergo quecunq; dixerint vobis· ſeruate ⁊ facite. Secundū opera vero eoꝝ nolite facere. Dicunt enim· ⁊ nō faciūt. Alligāt autē onera grauia ⁊ importabilia· et imponunt in humeros hominū: digito aūt ſuo nolunt ea mouere. Omnia vero opera ſua faciunt· ut videant ab hominibuſ. Dilatant enim philacteria ſua: ⁊ magnificant fimbrias. Amant aūt primos recubitus in cenis· ⁊ primas cathedras in ſynagogis et ſalutationeſ in foro: et vocari ab hominibꝫ rabbi. Vos autē nolite vocari rabbi. Unuſ eſt enim magiſter veſter: omnes autē vos fratres eſtis. Et patrē nolite vocare vobis ſuper terrā: unus eſt enim pater veſter q̄ in celis ē. Nec vocemini magiſtri: quia magiſter veſter· unꝰ ē criſtus. Qui maior ē veſtrū· erit miniſter veſter. Qui autē ſe exaltauerit humiliabitur: et qui ſe humiliauerit exaltabitur. Ve aūt vobis ſcribe ⁊ phariſei ypocrite: q̄a clauditis regnū celoꝝ ante homines. Vos enim nō intratis: nec introeuntes ſinitis intrare. Ve vobis ſcribe et phariſei ypocrite qui comeditis domos viduaꝝ · orationes longas orantes: propter hoc ampliꝰ accipietis iudiciū. Ve vobis ſcribe ⁊ phariſei ypocrite: q̄a circuitis mare et aridam · ut faciatis unū ꝓſelitū: et cū fuerit factus · facitis eū filiū iehenne duplo q̄ʒ vos. Ve vobis duces ceci · qui dicitis quicunqʒ iurauerit ꝑ templum nichil eſt: qui aūt iurauerit ī auro templi debitor ē. Stulti et ceci: q̄d enī maius ē · aurū an templum q̄d ſactificat auꝝ? Et quicunqʒ iurauerit ī altari · nichil ē: Quicunqʒ aūt iurauerit ī dono q̄d eſt ſuꝑ illud · debet. Ceci · quid enī maius ē · donū · an altare quod ſactificat donum? Qui ergo iurat ī altari: iurat in eo · et ī omibus que ſuper illud ſunt. Et quicunqʒ iurauerit in templo: iurat in illo ⁊ in eo qui habitat in ip̄o. Et qui iurat in celo: iurat ī throno dei · et in eo qui ſedet ſuper eum. Ve autē vobis ſcribe et phariſei ypocrite · qui decimatis mentam et anetū et cyminū: et reliquiſtis que grauiora ſunt legis · iudicium et miſericordiā et fidem. Hec oportuit facere · ⁊ illa nō omittere. Duces ceci excolantes culicem: camelū aūt glutiētes. Ve vobis ſcribe et phariſei ypocrite · q̄ mundatis q̄d de foris eſt calicis et parabſidis: intus aūt pleni eſtis rapina et immundicia. Phariſee cece · mūda prius q̄d intus ē calicis ⁊ parabſidis: ut fiat et id q̄d de foris eſt mundum. Ve vobis ſcribe et phariſei ypocrite · quia ſimiles eſtis ſepulcris dealbatis · que a foris parent hominibus ſpecioſa: intus vero plena ſunt oſſibꝫ mortuoꝝ ⁊ omni ſpurcitia. Sic ⁊ vos a foris quidem paretis hominibꝫ iuſti: intus aūt pleni eſtis ypocriſi et iniquitate. Ve vobis ſcribe et phariſei ypocrite · qui edificatis ſepulcra ꝓphetaꝝ: et ornatis monumēta iuſtoꝝ · et dicitis. Si fuiſſemus in diebus patrū noſtroꝝ: nō eſſemus ſocij eorū in ſanguine ꝓphetaꝝ. Itaqʒ teſtimonio eſtis vobiſmetipſis · quia filij eſtis eoꝝ qui prophetas occiderūt. Et vos implete menſurā patrū veſtrorū. Serpentes ⁊ genimina viperaꝝ · quomodo fugietis a iudicio gehenne? Ideo dico vobis. Ecce ego mitto ad vos ꝓphetas et ſapientes ⁊ ſcribas: ⁊ ex illis occidetis ⁊ crucifigetis · ⁊ ex eis flagellabitis in ſynagogis veſtris: ⁊ ꝑſequemini de ciuitate in ciuitatem: ut veniat ſuꝑ vos omnis ſanguis iuſtus qui effuſus eſt ſuꝑ terrā. A ſanguine abel iuſti · uſqʒ ad ſanguinem zacharie filij barachie: quē occidiſtis inter templum ⁊ altare. Amen dico vobis · venient hec om̄ia ſuꝑ generationē iſtā. Iheruſalē iheruſalem · q̄ occidis ꝓphetas et lapidas eos qui ad te miſſi ſunt: quotiens volui cōgregare filios tuos quēadmodū gallina cōgregat pullos ſuos ſub alas · et noluiſti. Ecce relinquetur vobis domꝰ vr̄a deſerta. Dico enī vobis: nō me videbitis amodo donec dicatis. Benedictꝰ q̄ venit ī noīe dn̄i.

c. xxiiii.

Et egreſſus iheſus de templo ibat. Et acceſſerunt diſcipuli eius ut oſtenderēt ei edificatōnes templi. Ipſe aūt reſpondēs · dixit illis. Videtis hec omnia? Amen dico vobis: non relinquetur hic lapis ſuꝑ lapidem · qui nō deſtruatur. Sedenti aūt eo ſuꝑ mōtem oliueti · acceſſerunt ad eum diſcipuli ſecreto dicentes. Dic nobis quādo hec erunt: ⁊ q̄d ſignū aduentus tui · ⁊ conſummationis ſeculi? Et reſpondens iheſus dixit eis. Videte ne quis vos ſeducat. Multi enim venient ī nomine meo dicentes· ego ſum criſtus : et multos ſeducent. Audituri enim eſtis prelia ⁊ opiniones p̄lioꝝ: videte ne turbemini. Oportet enim hec fieri : ſed nondum eſt finis. Conſurget enim gens in gentem· ⁊ regnū in regnū: et erūt peſtilentie et fames · et terre motus per loca. Hec aūt om̄ia· inicia ſunt dolorum. Tunc tradent vos in tribulationem· et occident vos : et eritis odio omnibus gentibꝫ· ꝓpter nomē meū. Et tunc ſcandalizabūtur multi · et inuicem tradēt: et odio habebūt inuicē. Et multi pſeudo ꝓphete ſurgent · et ſeducent multos: ⁊ quoniā abundabit iniquitas · refrigeſcet caritas multorū. Qui aūt ꝑſeuerauerit uſqꝫ in finē hic ſaluus erit. Et p̄dicabitur hoc euangeliū regni ī uniuerſo orbe · in teſtimonium omnibus gentibus : et tūc veniet conſummatio. Cum ergo videritis abominationē deſolationis · q̄ dicta ē a daniele ꝓpheta ſtantem ī loco ſancto : qui legit intelligat. Tūc qui in iudea ſunt fugiant ad montes: ⁊ qui in tecto non deſcendāt tollere aliquid de domo ſua: et qui in agro non reuertatur tollere tunicā ſuā. Ve aūt pregnātibus et nutrientibꝫ ī illis diebꝫ. Orate aūt· ut nō fiat fuga veſtra in hieme vel ſabbato. Erit enim tunc tribulatō magna q̄lis nō fuit ab inicio mundi uſqꝫ modo· neqꝫ fiet. Et niſi breuiati fuiſſent dies illi· nō fieret ſalua om̄is caro : ſed ꝓpter electos breuiabūtur dies illi. Tunc ſi quis vobis dixerit· ecce hic eſt criſtus aut ecce illic: nolite credere. Surgent enim pſeudo criſti et pſeudo prophete· et dabūt ſigna magna et ꝓdigia: ita ut in errorem inducant̄ ſi fieri poteſt etiā electi. Ecce p̄dixi vobis. Si ergo dixerint vobis ecce in deſerto eſt· nolite exire: ecce in penetrabilibus· nolite credere. Sicut enim fulgur exit ab oriente et paret uſqꝫ in occidentem: ita erit et aduentus filij hominis. Vbicunqꝫ fuerit corpꝰ: illuc cōgregabūtur et aquile. Statim aūt poſt tribulationem dieꝝ illoꝝ ſol obſcurabitur: et luna nō dabit lumen ſuū· et ſtelle cadent de celo· et virtutes celoꝝ cōmouebunt̄: et tunc parebit ſignū filij hominis in celo. Et tunc plangent omnes tribus terre : et videbūt filiū hominis venientem in nubibꝫ celi cum virtute multa et maieſtate. Et mittet āgelos ſuos cū tuba et voce magna : ⁊ congregabunt electos eius a quatuor ventis· a ſūmis celoꝝ uſqꝫ ad terminos eoꝝ. Ab arbore aūt fici diſcite parabolā : cū iam ramus eius tener fuerit et folia nata: ſcitis quia ꝓpe eſt eſtas. Ita et vos cum videritis hec omnia: ſcitote quia ꝓpe eſt in ianuis. Amen dico vobis: quia nō p̄teribit generatio hec donec om̄ia fiant. Celum et terra tranſibūt: verba vero mea non p̄teribūt. De die aūt illa ⁊ hora nemo ſcit · neqꝫ āgeli celorū: niſi pater ſolus. Sicut aūt in diebus noe · ita erit et aduentꝰ filij hominis. Sicut enim erāt in diebꝫ ante diluuiū comedentes ⁊ bibentes· nubentes et nuptui tradentes · uſqꝫ ad eum diē quo intrauit in archam noe: et nō cognouerūt donec venit diluuiū ⁊ tulit om̄es: ita erit ⁊ aduentus filij hominis. Tunc duo erūt in agro: unus aſſumetur et unus relinquetur. Due molentes in mola: una aſſumetur et una relinquetur. Duo in lecto: unus aſſumetur et unꝰ relinquetur. Vigilate ergo: quia neſcitis qua hora dominꝰ veſter venturus ſit. Illud aūt ſcitote : quoniam ſi ſciret paterfamilias qua hora fur venturus eſſet·vigilaret vtiqꝫ:et non ſineret ꝑfodi domū ſuā. Jdeo et vos eſtote parati:q̄a qua neſcitis hora fili⁹ hoīs ventur⁹ eſt. Quiſputas eſt fidelis ſeruus et prudens·quē cōſtituit dominus ſuus ſupra familiā ſuā:ut det illis cibū in tempore. Beat⁹ ille ſeruus: quē cum venerit dn̄s ei⁹ inuenerit ſic facientem. Amē dico vobis:quoniā ſuꝑ omnia bona ſua cōſtituet eū. Si autē dixerit malus ſeruus ille in corde ſuo·morā facit domin⁹ meus venire: et ceperit ꝑcutere conſeruos ſuos:manducet aūt et bibat cū ebrioſis: veniet dn̄s ſerui illius in die qua non ſꝑat·⁊ hora qua ignorat:⁊ diuidet eū·partemqꝫ eius ponet cum ypocritis; Jllic erit fletus et ſtridor dentium. c. xxv.

Tunc ſimile erit regnū celoꝝ decē virginibꝫ:que accipientes lāpades ſuas exierūt obuiā ſpōſo et ſponſe. Quinqꝫ autem ex eis erāt fatue: et quinqꝫ prudentes. Sed quinqꝫ fatue acceptis lampadibus. nō ſumpſerūt oleū ſecū. Prudentes vero acceperūt oleum in vaſis ſuis cū lampadibꝫ. Moram autē faciente ſponſo: dormitauerunt omnes ⁊ dormierūt. Media aūt nocte clamor factus eſt: ecce ſponſus venit exite obuiā ei. Tunc ſurrexerunt om̄es virgines ille:⁊ ornauerūt lampades ſuas. Fatue aūt ſapientibus dixerunt. Date nobis de oleo veſtro: quia lampades noſtre extinguuntur. Reſponderūt prudentes dicentes. Ne forte non ſufficiat nobis ⁊ vobis: ite potius ad vendentes et emite vobis. Dum aūt irent emere venit ſponſus: ⁊ que parate erant intrauerūt cum eo ad nuptias:⁊ clauſa ē ianua. Nouiſſime vero veniūt et relique virgines dicentes. Domine dn̄e: aperi nobis. At ille reſpondēs ait. Amen dico vobis: neſcio vos. Vigilate itaqꝫ: quia neſcitis diē neqꝫ horam. Sicut enim homo peregre ꝓficiſcens vocauit ſuoˢ ſuos:⁊ tradidit illis bona ſua. Et uni dedit quinqꝫ talenta· alij aūt duo· alij vero vnū: vnicuiqꝫ ſcd̓m ꝓpriam virtutem:et ꝓfectus eſt ſtatim. Abijt aūt qui quinqꝫ talenta acceperat: et operat⁹ eſt in eis et lucratus ē alia quinqꝫ. Similiter qui duo acceperat lucratus eſt alia duo. Qui autē vnū acceperat abiens fodit in terrā:⁊ abſcondit pecuniam dn̄i ſui. Poſt multū vero temporis venit dn̄s ſeruoꝝ illorū: et poſuit rationē cum eis. Et accedens q̇ quinqꝫ talenta acceperat:obtulit alia quinqꝫ talenta dicens. Domine quinqꝫ talenta tradidiſti michi:ecce alia quinqꝫ ſuꝑlucratus ſum. Ait illi dn̄s eius: Euge ſerue bone ⁊ fidelis:quia ſuꝑ pauca fuiſti fidelis·ſuꝑ multa te cōſtituā:Intra in gaudiū dn̄i tui. Acceſſit autem et q̇ duo talenta acceperat·et ait. Dn̄e duo talēta tradidiſti michi:ecce alia duo lucratus ſum. Ait illi dominus ei⁹. Euge ſerue bone et fidelis: quia ſuper pauca fuiſti fidelis· ſuꝑ multa te conſtituā: Intra in gaudiū dn̄i tui. Accedens aūt et qui vnū talentū acceperat ait. Dn̄e ſcio quia homo durus es: metis ubi nō ſeminaſti·et congregas ubi nō ſparſiſti:et timēs abij·et abſcōdi talentū tuū in terra. Ecce habes qd̓ tuū eſt. Reſpōdens aūt domin⁹ ei⁹·dixit ei. Serue male et piger: ſciebas q̄a meto ubi nō ſemino·et congrego ubi nō ſparſi. Oportuit ergo te committere pecuniā meā nūmularijs:et veniēs ego recepiſſem vtiqꝫ qd̓ meū eſt cū vſura. Tollite itaqꝫ ab eo talentū: et date ei qui habet decem talenta. Omni eni habentī dabitur ⁊ abundabit: ei aūt qui nō habet · et qđ videtur habere auferetur ab eo; ⁊ inutilē ſeruū eicite in tenebras exteriores: illic erit fletus et ſtridor dentiū. Cum aūt venerit filiꝰ hominis in maieſtate ſua et oēs āgeli cum eo: tūc ſedebit ſup ſedē maieſtatis ſue · et cōgregabūtur ante eum oēs gentes: et ſeparabit eos abinuicem · ſicut paſtor ſegregat oues ab hedis. Et ſtatuet oues quidē a dextris ſuis: hedos autem a ſiniſtris. Tunc dicet rex hiis qui a dextris eius erunt. Venite benedicti patris mei: poſſidete paratū vobis regnum a cōſtitutione mundi. Eſuriui enim: et dediſtis michi manducare. Sitiui · et dediſtis michi bibere. Hoſpes eram: ⁊ collegiſtis me. Nudꝰ et operuiſtis me. Infirmꝰ · et viſitaſtis me. In carcere eram: ⁊ veniſtis ad me. Tūc reſpondebūt ei iuſti dicentes. Domine · quādo te vidimus eſurientem et pauimꝰ: ſitientem · et dedimus tibi potum? Quādo aūt te vidimus hoſpitem ⁊ collegimus te. aut nudū et cooperuimus te? Aut quando te vidimus infirmū aut in carcere: ⁊ venimꝰ ad te? Et reſpōdens rex dicet illis. Amē dico vobis: q̄diu feciſtis vni de hiis fratribꝫ meis minimis · michi feciſtis. Tunc dicet et hiis qui a ſiniſtris erūt; diſcedite a me maledicti ī ignē eternū · qui paratus eſt dyabolo et angelis eius. Eſuriui enim: et nō dediſtis michi manducare. Sitiui: et non dediſtis michi potum. Hoſpes erā: et nō collegiſtis me. Nudus: et non operuiſtis me. Infirmus et in carcere: et non viſitaſtis me. Tunc reſpondebūt ei et ipſi dicentes. Domine: quādo te vidimꝰ eſurientem aut ſitientem · aut hoſpitē · aut nudū · aut infirmū aut in carcere: et nō miniſtrauimꝰ tibi? Tūc reſpōdebit illis dicēs. Amē dico vobis: q̄diu nō feciſtis vni de minoribꝫ hiis nec michi feciſtis. Et ibūt hii ī ſuppliciū eternū: iuſti aūt ī vitā eternā. c.xxvi.

Et factum eſt cum conſummaſſet iheſus ſermones hos oēs · dixit diſcipulis ſuis. Scitis quia poſt biduū paſca fiet: et filiꝰ hominis tradet̄ vt crucifigatur? Tunc congregati ſūt principes ſacerdotū · et ſeniores pp̄li in atriū principis ſacerdotū · qui dicebatur cayphas: et cōſiliū fecerūt vt iheſū dolo tenerent ⁊ occideret̄. Dicebāt autem. Non in die feſto. Ne forte tumultus fieret in pp̄lo. Cum aūt eſſet iheſus in bethania in domo ſimonis leproſi · acceſſit ad eum mulier habens alabaſtrum vngenti p̄cioſi: et effudit ſup capud ipſius recumbentis. Videntes aūt diſcipuli · indignati ſunt dicentes. Vt quid pditio hec? Potuit enī iſtud venundari multo: ⁊ dare pauperibus. Sciēs aūt iheſus ait illis. Quid moleſti eſtis huic mulieri? Opus bonū · operata eſt in me. Nam ſemp pauperes habetis vobiſcū: me aūt non ſemp habebitis. Mittēs enī hec vngentū hoc ī corpꝰ meū: ad ſepeliēdū me fecit. Amē dico vobis: vbicunq; p̄dicatum fuerit hoc euangeliū in toto mūdo · dicetur et qđ hec fecit ī memoriā eius. Tūc abiit vnus de duodecim qui dicitur iudas ſcarioth · ad principes ſacerdotū: et ait illis. Quid vultis michi dare · et ego vobis eum tradā? At illi conſtituerunt ei triginta argenteos. Et exinde querebat oportunitatem vt eū traderet. Prima aūt die azimoꝝ acceſſerūt diſcipuli ad iheſum dicentes. Vbi vis paremus tibi comedere paſca? At iheſus dixit. Ite in ciuitatem ad quēdam: et dicite ei. Magiſter dicit: tempus meū prope eſt: apud te facio paſca cū diſcipulis meis. Et fecerunt diſcipuli ſicut conſtituit illis iheſus: ⁊ parauerunt paſca. Veſpere aūt facto diſcumbebat cū duodecim diſcipulis ſuis. Et edentibus illis dixit. Amen dico vobis: q̄a vnus veſtrū me traditurus eſt. Et contriſtati valde ceperunt ſinguli dicere. Nunquid ego ſum domine? At ip̄e reſpondens ait. Qui intingit mecum manū in parabſide: hic me tradet. Filius quidem hominis vadit ſicut ſcriptum eſt de illo: ve aūt homini illi ꝑ quē filius hominis tradetur. Bonū erat ei ſi natus non fuiſſet homo ille. Reſpondens aūt iudas qui tradidit eum dixit. Nunquid ego ſum rabbi? Ait illi. Tu dixiſti. Cenantibꝫ autē eis accepit iheſus panem et benedixit ac fregit: deditq; diſcipulis ſuis et ait. Accipite ⁊ comedite: hoc eſt corpus meū. Et accipiens calicem gratias egit: et dedit illis dicens. Bibite ex hoc om̄es. Hic eſt enim ſanguis meꝰ noui teſtamenti: qui ꝑ multis effundetur in remiſſionem peccatoꝝ. Dico aūt vobis: nō bibā amodo de hoc genimine vitis uſq; in diem illū cum illud bibam vobiſcum nouū in regno patris mei. Et ymno dicto exierūt in montem oliueti. Tunc dicit illis iheſus. Omnes vos ſcandalū patiemini in me in iſta nocte. Scriptū eſt enī. Percutiā paſtorem: et diſpergentur oues gregis. Poſtq̄ꝫ aūt reſurrexero: p̄cedā vos in galileā. Reſpōdens aūt petrus ait illi. Et ſi omnes ſcandalizati fuerint ī te: ego nunq̄ꝫ ſcandalizabor. Ait illi iheſus. Amen dico tibi: quia in hac nocte anteq̄ꝫ gallus cātet ter me negabis. Ait illi petrus. Etiā ſi oportuerit me mori tecum: non te negabo. Similiter et omnes diſcipuli dixerūt. Tunc venit iheſus cum illis in villam que dicitur gethſemani. Et dixit diſcipulis ſuis. Sedete hic: donec vadā illuc et orem. Et aſſumpto petro ⁊ duobus filijs zebedei: cepit cōtriſtari ⁊ meſtus eſſe. Tūc ait illis. Triſtis eſt anima mea uſq; ad mortem. Suſtinete hic et vigilate mecum. Et ꝓgreſſus puſillū ꝓcidit ī faciem ſuā orans ⁊ dicens. Mi pater: ſi poſſibile ē trāſeat a me calix iſte. Veruntamē nō ſicut ego volo ſed ſicut tu. Et venit ad diſcipulos ſuos et inuenit eos dormiētes: et dicit petro. Sic nō potuiſtis vna hora vigilare mecū. Vigilate et orate: ut non intretis in temptationē. Spiritꝰ quidē ꝓmptus eſt: caro aūt infirma. Iterū ſecūdo abijt et orauit dicens. Pater mi ſi non poteſt hic calix tranſire niſi bibam illum: fiat voluntas tua. Et venit iterū: et inuenit eos dormientes. Erant enī oculi eoꝝ grauati. Et relictis illis: iterū abijt et orauit tercio eundē ſermonē dicens. Tūc venit ad diſcipulos ſuos et dicit illis. Dormite iā et requieſcite. Ecce appropinquabit hora: et filiꝰ hoīs tradetur in manus peccatoꝝ. Surgite eamus. Ecce appropinquabit q̄ me tradet. Adhuc ip̄o loquēte: ecce iudas vnus de duodecim venit: ⁊ cum eo turba multa cū gladijs ⁊ fuſtibus miſſi a principibus ſacerdotū et ſenioribus populi. Qui aūt tradidit eum: dedit illis ſignū dicens. Quēcunq; oſculatꝰ fuero ip̄e eſt: tenete eum. Et confeſtim accedens ad iheſum dixit. Aue rabbi. Et oſculatus eſt eum. Dixitq; illi iheſus. Amice ad quid veniſti? Tunc acceſſerūt et manus iniecerūt in iheſum: et tenuerūt eum. Et ecce vnus ex hijs qui erant cum iheſu· extendens manū exemit gladiū ſuum: et percutiens ſeruū principis ſacerdotū amputauit auriculā eius. Tunc ait illi iheſus. Cōuerte gladiū tuū in locū ſuum. Omnes enī qui acceperint gladiū · gladio ꝑibūt. An putas quia non poſſum rogare patrē meum: ⁊ exhibebit michi modo pluſq̄ duodecim legiones angeloꝝ? Quomō ergo implebūtur ſcripture? Quia ſic oportet fieri. In illa hora dixit iheſus turbis. Tanq̄ ad latronē exiſtis cum gladijs et fuſtibus cōprehendere me. Cotidie apud vos ſedebam docens in templo · ⁊ nō me tenuiſtis. Hoc aūt totū factū ē: ut implerentur ſcripture ꝓphetaꝝ. Tunc diſcipuli oēs relicto eo fugerūt. At illi tenētes iheſum · duxerūt ad caipham principē ſacerdotū: ubi ſcribe ⁊ ſeniores conuenerāt. Petrus aūt ſequebat̄ eū a lōge: uſq; in atriū principis ſacerdotū. Et ingreſſus intro ſedebat cū miniſtris · ut videret finem. Principes aūt ſacerdotum et omne conciliū querebāt falſū teſtimoniū contra iheſum · ut eū morti traderent: et nō inuenerūt: cum multi falſi teſtes acceſſiſſent. Nouiſſime aūt venerūt duo falſi teſtes · ⁊ dixerūt. Hic dixit. Poſſum deſtruere templū dei: et poſt triduū reedificare illud. Et ſurgēs princeps ſacerdotū ait illi. Nichil reſpōdes ad ea q̄ iſti aduerſum te teſtificātur? Iheſus aūt tacebat. Et princepſ ſacerdotū ait illi. Adiuro te ꝑ deū viuum · ut dicas nobis ſi tu es criſtus filius dei. Dicit illi iheſus. Tu dixiſti. Veruntamē dico vobis: amodo videbitis filiū hominis ſedentē a dextris virtutis dei · ⁊ venientem in nubibus celi. Tunc princeps ſacerdotum ſcidit veſtimenta ſua dicēs. Blaſphemauit. Quid adhuc egemꝰ teſtibꝫ? Ecce nūc audiſtis blaſphemiā. Quid vobis videtur? At illi reſpōdentes dixerūt. Reus eſt mortis. Tunc expuerunt in faciē eius: ⁊ colaphis eum ceciderunt. Alij aūt palmas in faciem ei dederūt dicentes: ꝓphetiza nobis criſte. Quis eſt q̄ te ꝑcuſſit? Petrus vero ſedebat foris in atrio: ⁊ acceſſit ad eū vna ancilla dicens. Et tu cū iheſu galileo eras. At ille negauit corā omnibus dicēs: neſcio quid dicis. Exeunte aūt illo ianuā· vidit eū alia ācilla: ⁊ ait hijs qui erāt ibi. Et hic erat cum iheſu nazareno. Et iterꝫ negauit cum iuramēto: quia nō noui hominē. Et poſt puſillū acceſſerunt qui ſtabant: et dixerūt petro. Vere · et tu ex illis es. Nam ⁊ loquela tua manifeſtū te facit. Tunc cepit deteſtari et iurare: quia nō nouiſſet hominem. Et continuo gallus cātauit. Et recordatꝰ ē petrꝰ verbi iheſu qđ dixerat: priuſq̄ gallus cātet · ter me negabiſ. Et egreſſus foraſ · fleuit amare. c. xxvii.

Mane aūt facto · conſiliū inierunt oēs principes ſacerdotū et ſeniores pp̄li aduerſus iheſum: ut eum morti traderent. Et vinctū adduxerūt eum: et tradiderunt pontio pilato p̄ſidi. Tunc videns iudas qui eum tradidit ꝙ damnatꝰ eſſet: penitentia ductꝰ retulit triginta argenteos principibꝫ ſacerdotum et ſenioribꝫ dicens. Peccaui · tradens ſanguinē iuſtū. At illi dixerunt. Quid ad nos? Tu videris. Et proiectis argenteis in templo: receſſit et abiens laqueo ſe ſuſpendit. Principes aūt ſacerdotum acceptis argenteis dixerunt. Non licet eos mittere in corbanan: quia preciū ſanguinis eſt. Conſilio aūt inito · emerunt ex illis agrum figuli in ſepulturā peregrinoꝝ:

propter hoc vocat⁹ eſt ager ille acheldemach: hoc eſt ager ſanguinis· uſq; in hodiernū diem. Tūc impletū eſt qđ dictū eſt ꝑ iheremiā ꝓphetam dicentē. Et acceperūt triginta argenteos· p̄ciū ap̄p̄ciati quē ap̄p̄ciauerūt a filijs iſrl: et dederūt eos in agrū figuli· ſicut cōſtituit michi dñs. Iheſus aūt ſtetit āte p̄ſidem: ⁊ interrogauit eum p̄ſes dicēs. Tu es rex iudeoꝝ? Dicit illi iheſus. Tu dicis. Et cum accuſaretur a principibus ſacerdotū et ſenioribus· nichil reſpondit. Tunc dicit illi pilatus. Non audis· quāta aduerſum te dicūt teſtimonia? Et non reſpondit ei ad ullū verbū: ita ut miraretur p̄ſes vehementer. Per diē aūt ſolemnē conſueuerat preſes dimittere ꝑplo unū vinctū quē voluiſſet. Habebat aūt tunc vinctum inſignē qui dicebat̄ barrabas. Congregatis ergo illis dixit pilatus. Quē vultis dimittā vobis? barraban an iheſum qui dicitur criſtus? Sciebat enim ꝙ per inuidiā tradidiſſent eum. Sedente aūt illo pro tribunali: miſit ad eum uxor eius dicens. Nichil tibi et iuſto illi. Multa enim paſſa ſum hodie ꝑ viſum ꝓpter eum. Principes autē ſacerdotum ⁊ ſeniores ꝑſuaſerūt ꝑpſis ut peterent barraban: iheſum vero perderent. Reſpondens aūt p̄ſes· ait illis. Quē vultis vobis de duobus dimitti? At illi dixerūt, barraban. Dicit illis pilatus. Quid igitur faciā de iheſu qui dicitur criſtus? Dicūt omēs. Crucifigat̄. Ait illis p̄ſes. Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant dicētes. Crucifigat̄. Videns aūt pilat⁹ quia nichil ꝓficeret ſed magis tumultus fieret: accepta aqua lauit manus corā ꝑpſo dicens. Innocens ego ſum a ſanguine huius iuſti: vos videritis. Et reſpondens vniuerſus ꝑplus dixit. Sanguis eius ſuꝑ nos· et ſuꝑ filios noſtros. Tunc dimiſit illis barraban: iheſum aūt flagellatū tradidit eis ut crucifigeretur. Tūc milites p̄ſidis ſuſcipientes iheſum in pretorio· congregauerūt ad eum uniuerſam cohortem: ⁊ exuentes eum· clamidē coccineā circumdederūt ei: et plectentes coronā de ſpinis poſuerūt ſuꝑ caput eius: et arundinē in dextera eius: et genu flexo ante eū illudebāt ei dicentes. Aue· rex iudeorū. Et exſpuentes in eum: acceperūt arūdinem et ꝑcutiebāt caput eius. Et poſtꝙ̄ illuſerūt ei exuerūt eum clamidē· et induerūt eū veſtimentis eius: et duxerunt eū ut crucifigerent. Exeuntes aūt inuenerūt hominē cyreneū nomine ſimonē. Hunc angariauerūt ut tolleret crucem eius. Et venerūt in locū q̄ dicit̄ golgatha: qđ eſt caluarie locus. Et dederunt ei vinū bibere· cum felle mixtū. Et cum guſtaſſet· noluit bibere. Poſtꝙ̄ autē crucifixerūt eum· diuiſerūt veſtimenta eius ſortem mittentes: et ſedentes ſeruabāt eum. Et impoſuerūt ſuꝑ caput eius cauſam ipſius ſcriptā: hic eſt rex iudeoꝝ. Tunc crucifixi ſunt cum eo duo latrones: un⁹ a dextris· et un⁹ a ſiniſtris. Pretereuntes aūt blaſphemabāt eum: mouentes capita ſua et dicentes. Vah qui deſtruis templū dei ⁊ in triduo illud reedificas. Salua temetipſum; ſi filius dei es· deſcende de cruce. Similiter et principes ſacerdotum illudentes cū ſcribis et ſenioribus dicebāt. Alios ſaluos fecit: ſeipſum non poteſt ſaluū facere. Si rex iſrahel eſt deſcendat nūc de cruce: et credim⁹ ei. Confidit in deo: liberet nunc eū ſi vult. Dixit enim quia dei fili⁹ ſum. Idip̄m autem et latrones qui crucifixi erāt cū eo·improperabūt ei. A ſexta aūt hora tenebre facte ſunt ſup uniuerſam terram: uſqꝫ ad horam nonā. Et circa horam nonā clamauit uoce magna dicēs. Heli·heli·lamazap[illegible]tani. Hoc eſt. Deus meus·deus meus: ut quid dereliquiſti me? Quidam autem illic ſtantes ⁊ audientes·dicebāt. Heliam uocat iſte. Et cōtinuo currēs unꝰ ex eis acceptam ſpongiam impleuit aceto: et impoſuit arundini·et dabat ei bibere. Ceteri uero dicebant. Sine·uideamus an ueniat helias liberās eum. Iheſus autem iterum clamans uoce magna emiſit ſpiritum. Et ecce uelū templi ſciſſum eſt in duas partes·a ſummo uſqꝫ deorſum. Et terra mota eſt·et petre ſciſſe ſunt·et monumenta aperta ſunt: et multa corpora ſanctorum qui dormierant ſurrexerūt. Et exeuntes de monumentis poſt reſurrectionem eius uenerunt in ſanctam ciuitatem: ⁊ apparuerūt multis. Centurio autem et qui cum eo erant cuſtodientes iheſum: uiſo terre motu ⁊ hijs q̄ fiebant·timuerūt ualde dicentes. Uere·filius dei erat iſte. Erant ibi aūt mulieres multe alonge·que ſecute erāt iheſum a galilea miniſtrātes ei: inter q̄s erat maria magdalene et maria iacobi·et ioſeph mater: ⁊ mater filioꝝ zebedei. Cū aūt ſero factū eſſet·uenit quidā homo diues ab arimathia noīe ioſeph: q̄ et ipſe diſcipulꝰ erat iheſu. Hic acceſſit ad pilatū·⁊ petijt corpus iheſu. Tūc pilatꝰ iuſſit reddi corpꝰ. Et accepto corpore ioſeph inuoluit illud in ſyndone mūda: et poſuit illud ī monumento ſuo nouo·qd̄ exciderat ī petra. Et aduoluit ſaxū magnū ad oſtium monumēti et abijt. Erat aūt ibi maria magdalene·et altera maria: ſedētes cōtra ſepulcrū. Altera aūt die que eſt poſt paraſceuen: cōuenerūt principes ſacerdotū et phariſei ad pilatū dicētes. Domine recordati ſumus·quia ſeductor ille dixit adhuc uiuens·poſt tres dies reſurgam. Iube ergo cuſtodiri ſepulcrum uſqꝫ in diem tercium: ne forte ueniant diſcipuli eius et furentur eum·⁊ dicant plebi ſurrexit a mortuis: et erit nouiſſimus error peior priore. Ait illis pilatus. Habetis cuſtodiam: ite cuſtodite ſicut ſcitis. Illi autem abeuntes·munierunt ſepulcrum: ſignantes lapidem cū cuſtodibꝫ. c. xxviii.

Veſpere aūt ſabbati que luceſcit in prima ſabbati: uenit maria magdalene ⁊ altera maria uidere ſepulcꝝ. Et ecce terre motus factus eſt magnus. Angelus enim domini deſcendit de celo: ⁊ accedens reuoluit lapidem: ⁊ ſedebat ſup eum. Erat autem aſpectus eius ſicut fulgur: et ueſtimentum eius ſicut nix. Pre timore autem eius exterriti ſunt cuſtodes: et facti ſunt uelut mortui. Reſpondens autem angelus·dixit mulieribus. Nolite timere uos. Scio enim ꝙ iheſum qui crucifixus ē queritis. Non eſt hic, ſurrexit enim·ſicut dixit. Venite ⁊ uidete locū: ubi poſitus erat dominus. Et cito euntes dicite diſcipulis eius q̄a ſurrexit: ⁊ ecce precedet uos in galileam. Ibi eū uidebitis: ecce p̄dixi uobis. Et exierūt cito de monumēto cū timore ⁊ gaudio magno: currentes nunciare diſcipulis eiꝰ. Et ecce iheſus occurrit illis dicens. Auete. Ille aūt acceſſerunt ⁊ tenuerūt pedes eius: ⁊ adorauerūt eum. Tunc ait illis iheſus. Nolite timere·Ite nunciate fratribus meis ut eant in galileam: ibi me uidebūt. Que cum abiſſent: ecce quidā de cuſtodibus uenerūt ī ciuitatē et nunciauerūt principibus ſacerdotū omnia que facta fuerāt. Et cōgregati cum ſenioribus conſilio accepto. pecuniā copioſam dederūt militibꝫ dicētes. Dicite quia diſcipuli eius nocte venerunt: et furati ſunt eum nobis dormientibus. Et ſi hoc auditū fuerit a preſide: nos ſuadebim⁹ ei ⁊ ſecuros vos faciemus. At illi accepta pecunia fecerunt ſicut erant edocti. Et diuulgatū ē verbū iſtud apud iudeos. uſqꝫ in hodiernū diem. Undecim aūt diſcipuli abierūt in galileam: in montem ubi cōſtituerat illis iheſus. Et videntes eum adorauerūt: quidā autē dubitauerunt. Et accedens iheſus locutus ē eis dicens. Data eſt michi omnis poteſtas in celo et in terra. Euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine patris et filij et ſpiritus ſancti: docentes eos ſeruare omnia quecunqꝫ mandaui vobis. Et ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus. uſqꝫ ad conſūmationem ſeculi. Explic̄ euāgeliū ſcd̄m matheū. Incip̄. plog⁹ ī euāgeliū ſcd̄m marcū.

Marcus euangeliſta dei electus. et petri in baptiſmate fili⁹. atqꝫ in diuino ſermone diſcipulus. ſacerdotiū in iſrahel agens ſecundū carnem leuita. ad fidem criſti cōuerſus. euangeliū in ytalia ſcripſit: oſtendens in eo quid et generi ſuo deberet ⁊ criſto. Nam iniciū principij in voce ꝓphetice exclamationis inſtituēs ordinem leuitice electionis oſtendit: ut p̄dicans predeſtinatū iohānem filium zacharie in voce āgeli ānunciantis emiſſum: nō ſolū verbū carnem factum ſed et corpus domini in omnia per verbū diuine vocis animatum inicio euangelice predicationis oſtenderet: ut quis hec legens ſciret cui inicium carnis in de oīns: et iheſu aduenientis habitaculum caro deberet agnoſcere: atqꝫ in ſe verbū vocis qđ in cōſonātibꝫ ꝑdiderat inueniret. Deniqꝫ ⁊ ꝑfecti euangelij op⁹ intrās ⁊ a baptiſmo domini p̄dicare deū inchoās nō laborauit natiuitatem carnis quā in prioribus viderat dicere: ſed totus exprimens poſitionem deſerti numerū ieiunij ꝑtemptationē dyaboli. cōgregationē beſtiarꝫ. ⁊ miniſteriū ꝓtulit āgelorū: ut inſtituens nos ad intelligendum ſingula. i breui cōpingens. nec autoritatē facte rei demeret. et ꝑficiēdi operi⁹ plenitudinē nō negaret. Deniqꝫ amputaſſe ſibi poſt fidē pollicē dicit̄ ut ſacerdotio reprobus haberetur: ſed tātum cōſentiens fidei p̄deſtinata potuit electio: ut nec ſic in opere verbi perderet qđ prius meruerat in genere. Nā alexandrie epiſcopus fuit. Cuius per ſingula opus fuit ſcire et euangelij in ſe dicta diſponere: ⁊ diſciplinā legis ī ſe agnoſcere: et diuinam in carne dñi intelligere naturam. Que in nos primum requiri: dehinc inquiſita volumus agnoſci. habentes mercedē exhortatonis: quoniā qui plātat et q̄ rigat vnū ſunt: qui aūt incrementū preſtat deus eſt. Explicit ꝓlogus. Incipit euangeliū ſcd̄m marcū. Cap. I.

oportet

Iniciū euangelij iheſu criſti filij dei: ſicut ſcriptum eſt in yſaia ꝓpheta. Ecce mitto angelū meū ante faciem tuam: qui preparabit viā tuā ante te. Uox clamātis in deſerto. Parate viā dñi: rectas facite ſemitas eius. Fuit in deſerto iohannes baptizans et p̄dicans baptiſmū penitentie: in remiſſionem peccatorꝫ. Et egrediebatur ad eū omnis iudee regio· et iheroſolimite uniuerſi· et baptizantur ab illo in iordanis flumine confitentes peccata ſua. Et erat iohannes veſtitus pilis camelorum et zona pellicea circa lumbos eius: et locuſtas et mel ſilueſtre edebat: et p̄dicabat dicens. Veniet fortior me poſt me: cuiꝰ nō ſum dignꝰ ꝓcumbēs ſoluere corrigiā calciamētoꝝ eiꝰ. Ego baptizaui vos aqua: ille vero baptizabit vos ſpiritu ſancto. Et factum eſt in diebus illis: venit iheſus a nazareth galilee ⁊ baptizatus eſt a iohāne in iordane. Et ſtatim aſcendens de aqua· vidit celos apertos: et ſpiritū ſanctum tanq; columbā deſcendentem ⁊ manentem in ipo. Et vox facta eſt de celis. Tu es filius meus dilectus: in te complacui. Et ſtatim ſpiritꝰ expulit eum in deſertū. Et erat in deſerto quadraginta diebus et quadraginta noctibus: et temptabat̄ a ſathana. Erat q; cum beſtijs: ⁊ angeli miniſtrabant ei. Poſtq; autē traditus eſt iohannes: venit iheſus in galileā p̄dicans euangelium regni dei ⁊ dicens. Quoniam impletum ē tempus: et appropinquauit regnū dei. Penitemini: et credite euangelio. Et p̄teriens ſecus mare galilee: vidit ſimonē ⁊ andreā fratrem eiꝰ mittentes retia in mare. Erāt enī piſcatores. Et dixit eis iheſus. Venite poſt me: ⁊ faciam vos fieri piſcatores hominū. Et ꝓtinus relictis retibus ſecuti ſunt eum. Et ꝓgreſſus inde puſillum vidit iacobū zebedei et iohannē fratrem eius et ipſos componentes retia in naui: ⁊ ſtatim vocauit illos. Et relicto patre ſuo zebedeo in naui cum mercennarijs: ſecuti ſunt eum. Et ingrediuntur capharnaū: et ſtatim ſabbatis ingreſſus in ſinagogā docebat eos. Et ſtupebāt ſuꝑ doctrina eiꝰ. Erat enim docens eos quaſi poteſtatem habens: et non ſicut ſcribe. Et erat ī ſinagoga eoꝝ homo in ſpiritu immūdo: et exclamauit dicens. Quid nobis et tibi iheſu nazarene? Veniſti perdere nos. Scio qui ſis: ſanctus dei. Et conminatus eſt ei iheſus dicens. Obmuteſce: et exi de homine. Et diſcerpens eum ſpiritus immūdus· ⁊ exclamans voce magna: exijt ab eo. Et mirati ſūt omnes: ita ut cōquirerēt inter ſe dicentes. Quid nam eſt hoc? Que nā doctrina hec noua? Quia ī poteſtate ſpiritibus immūdis imperat: ⁊ obediūt ei. Et ꝓceſſit rumor eiꝰ ſtatim ī omnē regionē galilee. Et ꝓtinus egredientes de ſinagoga: venerūt in domū ſimonis ⁊ andree cum iacobo et iohanne. Decumbebat autem ſocrus ſimonis febricitās: et ſtatim dicūt ei de illa. Et accedens eleuauit eam app̄henſa manu eius: et cōtinuo dimiſit eā febris: et miniſtrabat eis. Veſpere autem facto cum occidiſſet ſol afferebāt ad eū omnes male habentes· et demonia habentes: ⁊ erat omnis ciuitas cōgregata ad ianuā. Et curauit multos qui vexabātur varijs languoribus: et demonia multa eiciebat: et non ſinebat ea loqui quoniā ſciebant eū. Et diluculo valde ſurgens egreſſus abijt in deſertū locum: ibiq; orabat. Et proſecutus eſt eum ſimon: et qui cum illo erant. Et cum inueniſſent eū dixerunt ei: quia omnes querūt te. Et ait illis. Eamus in ꝓximos vicos ⁊ ciuitates: ut ⁊ ibi p̄dicem. Ad hoc enim veni. Et erat p̄dicans in ſinagogis eoꝝ ⁊ in omni galilea: et demonia eiciens. Et venit ad eum leproſus deprecans eū: et genu flexo dixit. Si vis potes me mundare. Iheſus aūt miſertus eius extendit manū ſuā: et tangens eū ait illi. Volo. Mundare. Et cum dixiſſet ſtatim diſceſſit ab eo lepra: et mūdatuſ eſt. Et cōminatus eſt ei·ſtatimqꝫ eiecit illū: ⁊ dicit ei. Vide nemini dixeris: ſed vade oſtende te principi ſacerdotū: et offer pro emundatione tua·q̄ precepit moyſes ĩ teſtimoniū illis. Et egreſſus cepit p̄dicare ⁊ diffamare ſermonem: ita ut iam non poſſet manifeſte introire in ciuitatē·ſed foris in deſertis locis eſſe: et cōueniebāt ad eū undiqꝫ. c. ii.

Et iteꝝ intrauit capharnaū poſt dies: et auditū eſt ꝙ in domo eſſet·et conuenerūt multi ita ut non caperet neqꝫ ad ianuā: ⁊ loquebatur eis verbū. Et venerūt ad eum ferentes paraliticū: qui a q̄tuor portabatur. Et cū non poſſent offerre eum illi pre turba·nudauerūt tectum ubi erat: et patefacientes ſubmiſerūt grabatū in quo paraliticus iacebat. Cum aūt vidiſſet iheſus fidem illoꝝ: ait paralitico. Fili dimittunt̄ tibi peccata tua. Erāt autem illic quidā de ſcribis ſedentes: et cogitantes in cordibus ſuis. Quid hic ſic loquitur? Blaſphemat. Quis poteſt dimittere peccata: niſi ſolus deꝰ? Quo ſtatim cognito iheſus ſpiritu ſuo q̄a ſic cogitarent intra ſe: dicit illiſ. Quid iſta cogitatis ĩ cordibꝫ veſtris? Quid eſt facilius dicere paralitico dimittuntur tibi peccata: an dicere ſurge tolle grabatū tuū et ambula? Ut aūt ſciatis quia filius hominis habet poteſtatem in terra dimittendi peccata: ait paralitico. Tibi dico ſurge: tolle grabatū tuū. et vade in domū tuā. Et ſtatim ſurrexit ille: ⁊ ſublato grabato abijt inde corā omnibus ita ut mirarent̄ omnes et honorificarent deū dicentes: quia nunqꝫ ſic vidimus. Et egreſſus eſt rurſus ad mare: omniſqꝫ turba veniebat ad eum: ⁊ docebat eos. Et cum p̄teriret vidit leui alphei ſedentem ad theloneum: et ait illi. Sequere me. Et ſurgens ſecutus eſt eum. Et factum eſt cum accumberet in domo illiꝰ: multi publicani ⁊ peccatores ſimul diſcumbebāt cum iheſu ⁊ diſcipulis eiꝰ. Erāt enim multi·qui et ſequebantur eū. Et ſcribe et phariſei videntes quia manducaret cū publicanis et peccatoribꝫ: dixerunt diſcipulis eius. Quare cum publicanis et peccatoribꝫ manducat et bibit magiſter veſter? Hoc audito iheſus·ait illis. Non neceſſe habēt ſani medico: ſed qui male habent. Nō enī veni vocare iuſtos: ſed peccatores. Et erāt diſcipuli iohānis et phariſei ieiunantes: et veniunt ⁊ dicūt illi. Quare diſcipuli iohānis et phariſeoꝝ ieiunant: tui aūt diſcipli nō ieiunāt? Et ait illis iheſus. Nunq̄d poſſūt filij nuptiaꝝ q̄diu ſponſus eſt cū illis ieiunare? Quāto tempore habent ſecū ſponſum non poſſunt ieiunare. Venient autem dies cum auferetur ab eis ſponſus: et tunc ieiunabūt in illis diebus. Nemo aſſumentū panni rudis aſſuit veſtimēto veteri. Alioquin aufert ſupplementū nouū a veteri: ⁊ maior ſciſſura fit. Et nemo mittit vinū nouū in utres veteres: alioquin dirumpet vinum utres: ⁊ vinū effundetur. et utres peribūt. Sed vinū nouū in utres nouos mitti debet. Et factū ē iteꝝ cū ſabbatis ābularet ꝑ ſata: diſcipuli eiuſ ceperūt pregredi et vellere ſpicas. Phariſei aūt dicebāt ei. Ecce quid faciunt diſcipuli tui ſabbatis: qd̄ nō licet. Et ait illis. Nunqꝫ legiſtis q̄d fecerit dauid quādo neceſſitatē habuit ⁊ eſuriit ipse ⁊ qui cū eo erāt: quomō introiuit ī domū dei sub abiathar principe sacerdotū et panes ꝓpositionis māducauit q̄s nō licebat māducare nisi solis sacerdotibꝫ et dedit eis et q̄ cū eo erāt? Et dicebat eis. Sabbatū ꝓpter hominē factū ē: et nō homo ꝓpter sabbatū. Itaqꝫ dn̄s ē filꝰ hoīs etiā sabbati. c. iii.

Et introiuit iterū in sinagogam: et erat ibi homo habens manū aridā. Et obseruabāt eū si sabbatis curaret: ut accusarēt illū. Et ait homini habenti manū aridā. Surge in medium. Et dicit eis. Licet sabbatis benefacere an male? animā saluam facere an ꝑdere? At illi tacebāt. Et circūspiciens illos cum ira: contristatus super cecitatem cordis eoꝝ dicit homini. Extende manū tuā. Et extendit: et restituta est manus illi. Exeuntes autē pharisei statim cum herodianis consiliū faciebāt aduersus eum: quomō eum ꝑderent. Ihesus aūt cum discipulis suis secessit ad mare: et multa turba a galilea et iudea secuta est eum: ⁊ ab iherosolimis ⁊ ab ydumea ⁊ trās iordanen et qui circa tyrum et sydonem. multitudo magna audientes que faciebat venerūt ad eum. Et dixit ihesus discipulis suis ut in nauicula sibi deseruiret ꝓpter turbā· ne comprimerent eum. Multos enim sanabat: ita ut irruerent in eum ut illū tangerent quotquot habebāt plagas. Et spiritus inmundi cum illū videbant ꝓcidebant ei: et clamabāt dicentes. Tu es filius dei. Et vehementer cōminabat̄ eis: ne manifestarent illum. Et ascendens in mōtē vocauit ad se quos voluit ipse: et venerūt ad eum. Et fecit ut essent duodecim cum illo: ⁊ ut mitteret eos predicare. Et dedit illis potestatē curādi infirmitates: et eiciendi demonia. Et imposuit simoni nomen petrus. Et iacobū zebedei et iohānem fratrem iacobi: ⁊ imposuit eis nomina boanerges qd̄ est filijs tonitrui. Et andreā et philippū ⁊ bartholomeū ⁊ matheū: et thomam et iacobū alphei ⁊ thadeū et simonē chananeū: ⁊ iudam scarioth qui tradidit illū. Et veniūt ad domū. Et cōuenit iterū turba: ita ut non possent neq; panem māducare. Et cū audissent sui: exierūt tenere eum. Dicebāt enim: quoniā in furorem versus ē. Et scribe qui ab iherosolimis descenderāt dicebāt quoniā beelzebub habet: et q̄a ī principe demonioꝝ eicit demonia. Et conuocatis eis: in parabolis dicebat illis. Quomō potest sathanas sathanam eicere? Et si regnū in se diuidat̄: non potest regnū illud stare. Et si domus suꝑ semetipsam disptiatur: nō potest domus illa stare. Et si sathanas cōsurrexerit in semetipm̄ disptitꝰ est: ⁊ non poterit stare sed finem habet. Nemo potest vasa fortis ingressus in domū diripere nisi prius fortem alliget: et tunc domū eius diripiet. Amē dico vobis: quoniā omnia dimittentur filijs hominū peccata et blasphemie quibus blasphemauerūt. Qui autem blasphemauerit in spiritū sanctū non habebit remissionē in eternū: sed reus erit eterni delicti: qm̄ dicebāt spiritum inmūdum habet. Et veniūt mater eiꝰ et fratres: et foris stātes miserūt ad eū vocantes eū. Et sedebat circa eū turba: et dicunt ei. Ecce mater tua ⁊ fratres tui foris querūt te. Et respondens eis ait. Que est mater mea et fratres mei? Et circūspiciēs eos qui ī circuitu eiꝰ sedebant ait. Ecce mater mea et fr̄es mei. Qui enī fecerit voluntatē dei: hic frater me⁹ ⁊ ſoror mea ⁊ mater ē. c.iiii.

Et iterū cepit docere ad mare: et congregata eſt ad eū turba multa ita ut in navim aſcendens ſederet i mari: ⁊ omnis turba circa mare ſuper terrā erat: et docebat eos in parabolis multa: ⁊ dicebat illis ī doctrina ſua. Audite. Ecce exijt ſeminās ad ſeminādum. Et dum ſeminat: aliud cecidit circa viam ⁊ venerunt volucres celi et comederūt illud. Aliud vero cecidit ſuper petroſa ubi non habuit terrā multam: ⁊ ſtatim exortū eſt quoniā nō habebat altitudinem terre: ⁊ quādo exortus ē ſol exeſtuavit et eo ꝙ nō haberet radicē exaruit. Et aliud cecidit in ſpinas: et aſcenderunt ſpine et ſuffocaverunt illud: ⁊ fructū nō dedit. Et aliud cecidit in terrā bonā et dabat fructum aſcendentem ⁊ creſcentem: et afferebat unum triginta ⁊ unum ſexaginta: et unū centū. Et dicebat. Qui habet aures audiendi audiat. Et cū eſſet ſingularis: interrogaverūt eū hij ꝗ cū eo erant duodeci parabolā. Et dicebat eis. Vobis datū eſt ſcire miſterium regni dei: illis aūt qui foris ſunt in parabolis omnia fiunt· ut videntes videant et non videant· ⁊ audientes audiāt ⁊ nō intelligāt: ne quādo convertantur ⁊ dimittant̄ eis peccata. Et ait illis. Neſcitis parabolā hanc? Et quomō omēs parabolas cognoſcetis? Qui ſeminat· verbū ſeminat. Hij aūt ſunt qui circa viā ubi ſeminatur verbū: et cū audierint cōfeſtim venit ſathanas et aufert qd ſeminatū eſt ī cordi eoꝝ. Et hij ſunt ſimiliter qui ſupra petrā ſeminātur: ꝗ cum audierit verbū ſtatim cū gaudio accipiūt illud, et non habent radicem in ſe ſed temporales ſunt; deinde orta tribulatione ⁊ ꝑſecutione ꝓpter verbū cōfeſtim ſcandalizant̄. Et alij ſunt ꝗ in ſpinis ſeminātur. Hij ſunt ꝗ verbū audiūt: et erumne ſeculi ⁊ deceptio diviciarꝫ et circa reliqua cōcupiſcētie introeuntes ſuffocāt verbū: ⁊ ſine fructu efficitur. Et hij ſunt qui ſuꝑ terrā bonā ſeminati ſunt: qui audiūt verbū ⁊ ſuſcipiūt: ⁊ fructificāt unū triginta unum ſexaginta ⁊ unū centū. Et dicebat illis. Nūquid venit lucerna ut ſub modio ponatur aut ſub lecto? Nōne ut ſuper candelabrū ponatur? Non eſt enī aliquid abſconditū qd non manifeſtet̄: nec factū eſt occultū qd non veniat in palā. Si quis habet aures audiendi audiat. Et dicebat illis. Videte quid audiatis. In qua menſura menſi fueritis remecietur vobis. Qui enī habet dabitur illi: et qui non habet. etiā qd habet auferetur ab eo. Et dicebat. Sic eſt regnum dei: queādmodū ſi homo iacat ſementē in terrā ⁊ dormiat: et exſurgat nocte ⁊ die et ſemen germinet ⁊ increſcat dum neſcit ille. Ultro enim terra fructificat: primū herbā· deinde ſpicā: deinde plenū frumentū in ſpica. Et cum ſe ꝓduxerit fruct⁹ ſtatim mittit falcem: quoniā adeſt meſſis. Et dicebat. Cui aſſimilabimus regnū dei: aut cui parabole cōparabim⁹ illud? Sicut granū ſynapis qd cū ſeminatū fuerit in terra minus eſt omnibus ſeminibꝫ que ſunt in terra: et cum natū fuerit aſcendit in arborē· et fit maius omnibꝫ oleribus: et facit ramos magnos ita ut poſſint ſub umbra eius aves celi habitare. Et talibꝫ multis parabolis loquebatur eis verbū ꝓut poterāt audire: ſine parabola aūt nō loquebatur eis. Seorſum aūt diſcipulis diſſerebat omnia. Et ait illis in illa die cum ſero eſſet factū. Tranſeamus

ex

cōtra. Et dimittentes turbā aſſumūt eum ita ut erat in naui: et alie naues erant cum illo. Et facta eſt ꝓcella magna venti: et fluctꝰ mittebat ī nauim: ita ut impleretur nauis. Et erat ipſe in puppi ſuper ceruical dormiens: et excitant eum et dicūt illi. Magiſter: nō ad te ꝑtinet quia perimus? Et exſurgens cōminatus eſt vento: ⁊ dixit mari. Tace: obmuteſce. Et ceſſauit ventus: et facta eſt tranquillitas magna. Et ait illis. Quid timidi eſtis? Necdū habetis fidē. Et timuerūt timore magno: et dicebāt ad alterutrū. Quis putas eſt iſte? quia ventꝰ et mare obediūt ei. c. v.

Et venerūt trans fretū maris ī regionē geraſenoꝝ. Et exeunti ei de naui ſtatī occurrit de monumētis homo in ſpiritu immūdo: qui domiciliū habebat in monumentis. Et neqȝ cathenis iam quiſꝙ̄ poterat eum ligare: quoniā ſepe compedibus ⁊ cathenis vinctus· diruppiſſet cathenas ⁊ cōpedes cōminuiſſet: et nemo poterat eū domare. Et ſemꝑ die ac nocte in monumentis et in montibꝫ erat clamās: et concidens ſe lapidibus. Videns aūt iheſum a longe cucurrit ⁊ adorauit eum: et clamans voce magna dixit. Quid michi et tibi iheſu fili dei altiſſimi? Adiuro te ꝑ deū ne me torqueas. Dicebat enim illi. Exi ſpiritus immūde ab homine iſto. Et interrogabat eū. Quod tibi nomē eſt? Et dicit ei. Legio michi nomē eſt: quia multi ſumꝰ. Et dep̄cabatur eum multū: ne ſe expelleret extra regionē. Erat aūt ibi circa montē grex porcoꝝ magnus paſcens ~~in agris~~: et dep̄cabantᷣ eum ſpiritus dicētes. Mitte nos ī porcos: ut ī eos introeamꝰ. Et conceſſit eis ſtatī iheſus. Et exeūtes ſpiritꝰ immūdi introierūt ī porcos: ⁊ magno impetu grex ꝑcipitatus eſt in mari ad duo milia: et ſuffocati ſunt in mari. Qui aūt paſcebāt eos fugerūt: et nunciauerūt in ciuitatem ⁊ in agros. Et egreſſi ſunt videre quid eſſet facti: ⁊ venerunt ad iheſum: et vident illū qui a demonio vexabatur ſedentem veſtitum et ſane mentis· et timuerūt. Et narrauerūt illis qui viderāt qualiter factum eſſet ei qui demoniū habuerat: ⁊ de porcis. Et rogare ceperūt eum: ut diſcederet de finibus eoꝝ. Cumqȝ aſcenderet nauim: cepit illū dep̄cari qui a demonio vexatus fuerat ut eſſet cum illo et non admiſit eum: ſed ait illi. Vade in domū tuam ad tuos: ⁊ ānuncia illis quāta tibi dn̄s fecerit: et miſertus ſit tui. Et abijt ⁊ cepit p̄dicare in decapoli· quāta ſibi feciſſet iheſus: ⁊ omnes mirabātur. Et cum aſcendiſſet iheſus in nauim rurſum trans fretū conuenit turba multa ad eum: ⁊ erat circa mare. Et venit quidā de archiſinagogis nomine iayrus: ⁊ videns eum ꝓcidit ad pedes eius: ⁊ dep̄cabatur eū multū dicens· quoniā filia mea in extremis ē. Veni impone manu ~~tuā~~ ſuꝑ eam: ut ſalua ſit ⁊ viuat. Et abijt cū illo: et ſequebatur eum turba multa: ⁊ cōprimebant eū. Et mulier q̄ erat in ꝓfluuio ſanguinis annis duodecim ⁊ fuerat multa ꝑpeſſa a cōpluribus medicis: et erogauerat omnia ſua· nec quicq̄ profecerat. ſed magis deterius habebat. Cum audiſſet de iheſu venit in turba retro: ⁊ tetigit veſtimentū eiꝰ. Dicebat enim: quia ſi vel veſtimentū eius tetigero ſalua ero. Et confeſtim ſiccatus ē fons ſanguinis eiꝰ: et ſenſit corpore quod ſanata eſſet a plaga. Et ſtatī iheſus in ſemetipſo cognoſcens virtutē que exierat de illo: cōuerſus ad turbā aiebat. Quis tetigit veſtimenta mea? Et dicebant ei diſcipuli ſui. Vides turbam comprimentem te · et dicis quis me tetigit? Et circūſpiciebat videre eā que hoc fecerat. Mulier vero timens et tremēs ſciens qd̄ factū eſſet in ſe: venit et ꝓcidit ante eum et dixit ei omnem veritatem. Ille aūt dixit ei. Filia fides tua te ſaluā fecit: vade in pace: et eſto ſana a plaga tua. Adhuc eo loquēte veniūt nūcij ad archiſynagogū dicentes: q̄a filia tua mortua ē. Quid ultra vexas magiſtrū? Jheſus aūt audito verbo qd̄ dicebatur: ait archiſynagogo. Noli timere: tantūmodo crede. Et non admiſit quenq̄ ſe ſequi: niſi petrum et iacobū et iohannem fratrem iacobi. Et veniūt in domū archiſynagogi. Et vidit tumultū ⁊ flentes et eiulantes multum: et ingreſſus ait illis. Quid turbamini et ploratis? Puella nō ē mortua ſed dormit. Et irridebāt eum. Ip̄e vero eiectis omnibꝫ aſſumit patrē ⁊ matrem puelle · et qui ſecū erāt: et ingrediūtur ubi puella erat iacens: et tenens manū puelle ait illi. Thabithacumi: qd̄ eſt interp̄tatū · puella tibi dico ſurge. Et cōfeſtim ſurrexit puella: et ābulabat. Erat aūt ānoꝝ duodeci. Et obſtupuerūt ſtupore magno. Et p̄cepit illis vehementer · ut nemo id ſciret: et dixit dari illi manducare. c.vi.

Et egreſſus inde abijt in patriā ſuā: ⁊ ſequebantur eum diſcipuli ſui. Et facto ſabbato cepit ī ſynagoga docere: et multi audientes · āmirabant̄ in doctrina eius dicentes. Unde huic hec omnia? Et que eſt ſapiencia q̄ data eſt illi: et virtutes tales q̄ per manꝰ eius efficiūtur? Nōne hic eſt faber filius marie: frater iacobi et ioſeph et iude et ſimonis? Nōne et ſorores eius hic nobiſcū ſunt? Et ſcandalizabātur ī illo. Et dicebat illis iheſus: q̄a nō eſt propheta ſine honore niſi ī patria ſua et ī domo ſua et ī cognatione ſua. Et nō poterat ibi virtutem ullā facere · niſi paucos infirmos impoſitis manibꝫ curauit: ⁊ mirabatur ꝓpter incredulitatem eoꝝ: et circuibat caſtella in circuitu docens. Et vocauit duodecim: et cepit eos mittere binos: ⁊ dabat illis poteſtatem ſpirituū immūdoꝝ. Et p̄cepit eis ne quid tollerent in via niſi virgā tantum: nō perā nō panem neq̄ in zona es · ſed calciatos ſandalijs: et ne induerentur duabꝫ tunicis. Et dicebat eis. Quocunq̄ introieritis in domū illic manete donec exeatis inde: ⁊ quicunq̄ nō receperint vos nec audierint vos: exeuntes inde excutite puluerē de pedibus veſtris in teſtimoniū illis. Et exeuntes p̄dicabāt ut penitentiā agerēt: et demonia multa eiciebāt: ⁊ ungebāt oleo multos egros ⁊ ſanabant. Et audiuit rex herodes: manifeſtū enī factū ē nomē eius: ⁊ dicebat. Quia iohānes baptiſta reſurrexit a mortuis: et ꝓpterea virtutes operantur in illo. Alij aūt dicebāt quia helias eſt: alij vero dicebant quia ꝓpheta eſt quaſi unꝰ ex prophetis. Quo audito herodes ait. Quē ego decollaui iohannē hic a mortuis reſurrexit. Ipſe enim herodes miſit ac tenuit iohānem et vinxit eum in carcerem ꝓpter herodiadē uxorē philippi fratris ſui: quia duxerat eam. Dicebat enī iohānes herodi. Non licet tibi habere uxorem fratris tui. Herodias autem inſidiabat̄ illi: et volebat occidere eum nec poterat. Herodes aūt metuebat iohannē ſciens eum virū iuſtū ⁊ ſanctū et cuſtodiebat eū: ⁊ audito eo multa faciebat: et libenter eū audiebat. Et cum dies oportun⁹ accidiſſet: herodes natalis ſui cenā fecit pricipibꝫ ⁊ tribunis et primis galilee. Cumq; introiſſet filia ipſi⁹ herodiadis. ⁊ ſaltaſſet ⁊ placuiſſet herodi ſimulq; recumbentibꝫ: rex ait puelle. Pete a me qd̄ vis: et dabo tibi. Et iurauit illi: quia quicquid petieris dabo tibi: licet dimidium regnū mei. Que cum exiſſet: dixit matri ſue. Quid petā? At illa dixit. Caput iohānis baptiſte. Cumq; introiſſet ſtatim cum feſtinatione ad regem: petiuit dicens. Volo: ut ꝓtinus des michi in diſco caput iohānis baptiſte. Et contriſtatus eſt rex. Propter iuſiurandū et ꝓpter ſimul recūbentes noluit eam contriſtare: ſed miſſo ſpiculatore p̄cepit afferri caput eius in diſco: et decollauit eum in carcere. Et attulit caput ei⁹ ī diſco. ⁊ dedit illud puelle: ⁊ puella dedit matri ſue. Quo audito diſcipli eius venerūt et tulerūt corpus eius: et poſuerūt illud in monumento. Et conuenientes apoſtoli ad iheſum: renūciauerūt ei omnia que egerant et docuerant. Et ait illis. Venite ſeorſum ī deſertū locū: et requieſcite puſillū. Erant enim qui veniebāt ⁊ redibant multi: et nec ſpaciū māducādi habebāt. Et aſcendentes in nauim abierūt in deſertum locū ſeorſum. Et viderūt eos abeuntes: et cognouerūt multi: et pedeſtres de omnibꝫ ciuitatibus cucurrerunt illuc ⁊ ꝑuenerūt eos. Et exiens vidit turbam multā iheſus: ⁊ miſertus eſt ſuꝑ eos quia erant ſicut oues nō habētes paſtorem: et cepit illos docere multa. Et cū iam hora multa fieret: acceſſerūt diſcipuli eius dicentes. Deſertus loc⁹ eſt hic: et iam hora p̄teriit. Dimitte illos: ut euntes in ꝓximas villas et vicos emant ſibi cibos quos māducēt. Et reſpōdēs ait illis. Date illis manducare. Et dixerūt ei. Euntes emam⁹ ducentis denarijs panes: et dabimus illis manducare. Et dicit eis. Quot panes habetis? Ite ⁊ videte. Et cum cognouiſſent dicūt. Quinq;. Et duos piſces. Et p̄cepit illis ut accūbere facerent omēs ſcd̄m cōtubernia ſuꝑ viride fenū. Et diſcubuerūt in partes: per centenos et quinquagenos. Et acceptis quinq; panibꝫ et duobus piſcibus: intuens in celū benedixit et fregit panes ⁊ dedit diſcipulis ſuis ut ponerent ante eos: ⁊ duos piſces diuiſit omnibus. Et māducauerūt omnes: et ſaturati ſunt. Et ſuſtulerūt reliquias fragmentoꝝ duodecim cophinos plenos: ⁊ de piſcibus. Erant autē qui māducauerunt quinq; milia virorū. Et ſtatim coegit diſcipulos ſuos aſcendere nauim ut p̄cederent eum trās fretum ad bethſaydam: dum ipſe dimitteret ꝑplm. Et cum dimiſiſſet eos: abiit ī montē orare. Et cum ſero eſſet erat nauis in medio mari: et ipſe ſolus in terra. Et videns eos laborātes in remigando- erat enim ventus contrari⁹ eis: ⁊ circa quartam vigiliā noctis venit ad eos ambulās ſupra mare: et volebat preterire eos. At illi ut viderunt eum ambulātem ſupra mare putauerunt fantaſma eſſe: et exclamauerūt. Omnes enim viderūt eum: ⁊ cōturbati ſunt. Et ſtatim locutus eſt cum eis: et dixit eis. Cōfidite. Ego ſum: nolite timere. Et aſcendit ad illos in nauim: ⁊ ceſſauit ventus. Et plus magis intra ſe ſtupebant. Non enim intellexerūt de panibus. Erat enim cor eoꝝ obcecatum. Et cum transfretaſſent venerūt in terram p geneſareth: ⁊ applicuerūt. Cūq; egreſſi eſſent de naui continuo cognouerunt eum: ⁊ percurrentes uniuersā regionē illam ceperāt ī grabatis eos qui se male habebāt circūferre ubi audiebāt eū esse. Et quocūq; introiebat in vicos uel in villas aut ciuitates: in plateis ponebāt infirmos. ⁊ dep̄cabanť eum ut uel fimbriā vestimenti eius tangerēt: et q̄tq̄t tangebāt eū salui fiebāt. c. vii.

Et cōueniunt ad eum pharisei et quidā de scribis: venientes ab iherosolimis. Et cū vidissent quosdā ex discipulis eius cōmunibꝫ manibꝫ id est non lotis manducare panes: vituperauerūt. Pharisei enim ⁊ oīes iudei nisi crebro lauerint manus non māducant tenentes traditionē seniorum: et a foro nisi baptizenť nō comedunt: et alia multa sunt que tradita sunt illis seruare. baptismata calicū et urceoꝝ et eramentoꝝ ⁊ lectorum. Et interrogabant eum pharisei et scribe. Quare discipuli tui nō ābulant iuxta traditionem senioꝝ: sed cōmunibus manibus manducant panē? At ille respondēs dixit eis. Bene ꝓphetauit ysaias de vobis ypocritis: sicut scriptū est. Populus hic labiis me honorat: cor aūt eoꝝ longe est a me. Inuanum autē me colunt docentes doctrinas et p̄cepta hominū. Relinquentes enim mandatū dei tenetis traditiones hominū: baptismata urceoꝝ et calicū et similia hiis facitis multa. Et dicebat. Bene irritū fecistis p̄ceptū dei: ut traditionem vestrā seruetis. Moyses enī dixit. Honora patrem tuū et matrē tuā: et qui maledixerit patri uel matri morte moriať. Vos aūt dicitis. Si dixerit homo patri aut matri corban qd̄ est donū quodcūq; ex me tibi ꝓfuerit: et ultra nō dimittitis eū quicq̄ facere patri suo aut matri: rescindentes verbū dei per traditionē vestrā quā tradidistis. Et multa similia huiꝰ facitis. Et aduocans iterū turbā dicebat illis. Audite me omnes ⁊ intelligite. Nichil ē extra hominē introiens in eum qd̄ possit eum coinquinare: sed que de homine procedūt illa sunt q̄ cōmunicāt hominem. Si quis habet aures audiendi audiat. Et cum introisset in domū a turba: interrogabāt eum discipuli eiꝰ parabolā. Et ait illis. Sic et vos imprudentes estis? Non intelligitis q̄a omne extrinsecus introiens in hominē non potest eum cōmunicare quia nō introit ī cor eius: sed in ventrē vadit et ī secessum exit purgās oīes escas? Dicebat aūt: quoniā illa que de homine exeunt illa cōmunicant hominem. Abintus enim de corde hominū male cogitatōnes ꝓcedūt: adulteria. fornicationes. homicidia. furta. auaricie. nequicie. dolꝰ. impudicicie. oculꝰ malus: blasphemia. superbia. stulticia. Omnia hec mala abintus ꝓcedūt: et cōmunicāt hominē. Et inde surgens abiit ī fines tyri ⁊ sydonis: et ingressus domū neminē voluit scire: ⁊ non potuit latere. Mulier enim statim ut audiuit de eo cuiꝰ filia habebat spiritū immundū intrauit: et ꝓcidit ad pedes eius. Erat aūt mulier gentilis: syrophenissa genere. Et rogabat eum ut demoniū eiceret de filia eius. Qui dixit illi. Sine prius saturari filios. Non est enim bonū sumere panē filioꝝ: et mittere canibus. At illa respondit: et dixit illi. Vtiq; dn̄e. Nā ⁊ catelli comedunt sub mensa de micis puerorū. Et ait illi. Propter hunc sermonē vade: exiit demonium de filia tua. Et cum abisset domum inuenit puellā iacentem supra lectum: et demonium exisse.

Et iterū exiens de finibus tyri venit ꝑ ſydonem ad mare galilee inter medios fines decapoleos. Et adducunt ei ſurdum et mutū. Et dep̄cabantur eū ut imponat illi manū. Et app̄hendēs eū de turba ſeorſū miſit digitos ſuos ī auriculas eiꝰ: ⁊ expuēs tetigit linguā eius: et ſuſpiciens in celū ingemuit: et ait illi. Effeta: qđ ē adaperire. Et ſtatim aperte ſunt aures eius: et ſolutū eſt vinculū lingue eius: et loquebatur recte. Et precepit illis ne cui dicerent. Quāto aūt eis p̄cipiebat tāto magis plus p̄dicabāt: et eo ampliꝰ āmirabātur dicētes. Bene om̄ia fecit: et ſurdos fecit audire: et mutos loqui. c. viii.

In diebus illis iterꝫ cū turba multa eſſet cū ihū nec haberent qđ māducarent: cōuocatis diſcipulis ait illis. Miſereor ſuper turbā: quia ecce iam triduo ſuſtinent me nec habēt qđ māducēt: et ſi dimiſero eos ieiunos in domū ſuā deficient in via. Quidā enim ex eis delonge venerūt. Et reſponderūt ei diſcipuli ſui. Vnde iſtos poterit quis hic ſaturare panibꝫ ī ſolitudine? Et interrogauit eos. Quot panes habetis? Qui dixerunt. Septem. Et p̄cepit turbe diſcumbere ſuꝑ terrā. Et accipiens ſeptem panes gratias agens fregit: et dabat diſcipulis ſuis ut apponerent: ⁊ appoſuerunt turbe. Et habebāt piſciculos paucos: ⁊ ip̄os benedixit: et iuſſit apponi. Et māducauerunt et ſaturati ſunt: et ſuſtulerūt qđ ſuperauerat de fragmentis ſeptem ſportas. Erant autem qui manducauerāt q̄ſi quatuor milia: et dimiſit eos. Et ſtatim aſcendens nauim cū diſcip̄lis ſuis: venit in partes dalmanutha. Et exierunt phariſei et ceperūt cōquirere cū eo: querentes ab illo ſignum de celo: temptantes eum. Et ingemiſcēs ſpiritu ait. Quid generatio iſta ſignū querit? Amē dico vobis: ſi dabitur generationi iſti ſignū. Et dimittens eos aſcendit iterū nauī: et abijt trans fretū. Et obliti ſunt panes ſumere: et niſi unū panē non habebāt ſecū ī naui. Et p̄cipiebat eis dicēs. Videte et cauete a fermento phariſeorum: et fermento herodis. Et cogitabant ad alterutrū dicentes: quia panes non habemꝰ. Quo cognito: ait illis iheſus. Quid cogitatis quia panes non habetis? Nondum cognoſcitis nec intelligitis? Adhuc cecatū habetis cor veſtrū? Oculos habentes nō videtis: et aures habētes non auditis? Nec recordamini quādo quinqꝫ panes fregi ī quinqꝫ milia: et q̄t cophinos fragmentorꝫ plenos ſuſtuliſtis? Dicunt ei. Duodecim. Quādo et ſeptem panes in quatuor milia: q̄t ſportas fragmētorꝫ tuliſtis? Et dicunt ei. Septem. Et dicebat eis. Quomodo nondū intelligitis? Et veniūt bethſaydā: ⁊ adducūt ei cecū: ⁊ rogabāt eum ut illū tangeret. Et apprehenſa manu ceci eduxit eum extra vicū: et expuens in oculos eius impoſitis manibꝫ ſuis: interrogauit eum ſi quid videret. Et aſpiciens ait. Video homines velut arbores ābulantes. Deinde iterꝫ impoſuit manus ſuꝑ oculos eiꝰ et cepit videre: et reſtitutus eſt. ita ut clare videret omnia. Et miſit illū ī domū ſuā dicens. Vade in domū tuā: et ſi ī vicū introieris nemini dixeris. Et ingreſſus ē iheſus ⁊ diſcipli eiꝰ caſtella ceſaree philippi: et ī via interrogabat diſciplos ſuos dicens eis. Quem me dicūt eſſe homines? Qui reſponderunt illi dicentes: Alij Iohannē baptiſtā: alij helyam: alij vero q̄ſi unū de prophetis. Tunc dicit illis. Vos vero quem me eſſe dicitis? Reſpondens petrus ait ei. Tu es criſtus. Et cõminatꝰ eſt eis: ne cui dicerent de illo. Et cepit docere eos quoniã oportet filiũ hoĩs pati multa ⁊ reprobari a ſenioribus ⁊ a ſũmis ſacerdotibus et ſcribis ⁊ occidi: ⁊ poſt tres dies reſurgere. Et palã verbũ loquebatur. Et apprehendẽs eũ petrus: cepit increpare eũ. Qui cõuerſus ⁊ videns diſcipulos ſuos: comminatus eſt petro dicens. Vade retro me ſathana: quoniã nõ ſapis que dei ſũt ſed que ſunt hominum. Et cõuocata turba cum diſciplis ſuis: dixit eis. Si quis vult me ſequi deneget ſemetipm̃: et tollat crucem ſuã ⁊ ſequat̃ me. Qui enim voluerit animã ſuã ſaluã facere ꝑdet eam: qui aũt ꝑdiderit animam ſuã ꝓpter me et euangeliũ: ſaluã faciet eã. Quid enim ꝓderit homini ſi lucretur mundũ totũ: et detrimentũ anime ſue faciat? Aut quid homo cõmutationis dabit pro anima ſua. Qui enim me confuſus fuerit et verba mea ĩ generatõne iſta adultera ⁊ peccatrice: et filiꝰ hoĩs confundet̃ eũ cũ venerit in gloria pr̃is ſui cũ ãgelis ſãctis. c. ix.

Et dicebat illis. Amen dico vobis: quia ſunt quidã de hic ſtantibus qui nõ guſtabũt mortẽ: donec videãt regnũ dei veniens ĩ virtute. Et poſt dies ſex aſſumpſit iheſus petrũ ⁊ iacobũ et iohannẽ: et ducit illos in mõtem excelſum ſolos: ⁊ trãſfiguratꝰ ẽ corã ipĩs. Et veſtimẽta eius facta ſũt ſplendẽtia ⁊ candida nimis velut nix: qualia fullo non poteſt ſup terrã candida facere. Et apparuit illis helyas cum moyſe: et erãt loquentes cũ iheſu. Et reſpõdens petrus ait iheſu. Rabbi bonũ eſt nos hic eſſe: ⁊ faciamus tria tabernacula: tibi vnũ· ⁊ moyſi vnũ· et helye vnũ. Non enim ſciebat qđ diceret. Erant enim timore exterriti. Et facta ẽ nubes obumbrãs eos: et venit vox de nube dicens. Hic eſt filius meꝰ cariſſimus: audite illũ. Et ſtatim circumſpicientes: neminẽ amplius viderũt niſi iheſum tantũ ſecũ. Et deſcendentibus illis de monte p̄cepit illis ne cuiquã qđ vidiſſent narrarent: niſi cũ filius hominis a mortuis reſurrexerit. Et verbum continuerũt apud ſe: conquirentes quid eſſet cum a mortuis reſurrexerit. Et interrogabãt eũ dicentes. Quid ergo dicũt phariſei et ſcribe q̃a helyam oporteat venire primum? Qui reſpondens ait illis. Helyas cũ venerit p̃mo reſtituet oĩa: et quomõ ſcriptum eſt in filiũ hoĩs: ut multa patiatur ⁊ contemnat̃. Sed dico vobis: q̃a et helyas venit: et fecerũt illi quecunqꝫ voluerũt ſicut ſcriptum eſt de eo. Et veniens ad diſciplos ſuos vidit turbã magnã circa eos: et ſcribas cõquirentes cũ illis. Et confeſtim oĩs pp̃ls videns iheſum ſtupefactꝰ eſt et expauerũt: ⁊ accurrẽtes ſalutabant eum. Et interrogauit eos. Quid inter vos cõquiritis? Et reſpondens vnus de turba dixit. Magiſter attuli filiũ meũ ad te habentem ſpiritum mutũ: qui vbicunqꝫ eũ apprehenderit allidit illũ: ⁊ ſpumat et ſtridet dentibꝫ et areſcit. Et dixi diſciplis tuis ut eicerent illũ: et non potuerũt. Qui reſpondens eis dixit. O generatõ incredula: qꝫ diu apud vos ero? Quã diu vos patiar? Afferte illũ ad me. Et attulerunt eum. Et cũ vidiſſet eũ ſtatim ſpiritus conturbauit illũ: et eliſus in terram volutabat̃ ſpumãs. Et interrogauit patrẽ eius. Quantũ temporis ẽ ex quo ei hoc accidit? At ille ait. Ab infantia. Et frequẽter eũ in ignẽ et in aquā miſit: ut eū ꝑderet. Sed ſi quid potes· adiuua nos: miſertus nři. Iheſus aūt ait illi. Si potes credere om̄ia poſſibilia credenti. Et continuo exclamans pater pueri cū lacrimis aiebat. Credo dn̄e: adiuua incredulitatē meā. Et cū vidiſſet iheſus cōcurrentem turbam: cōminatus eſt ſpiritui immūdo dicēs illi. Surde et mute ſpirit⁹· ego p̄cipio tibi exi ab eo: et amplius ne introeas in eum. Et exclamās et multū diſcerpens eum exijt ab eo: et factus eſt ſicut mortuus: ita ut multi dicerēt q̄a mortuus eſt. Iheſus aūt tenēs manū eius eleuauit eum: et ſurrexit. Et cū introiſſet in domū: diſcipuli eius ſecreto interrogabāt eū. Quare nos nō potuim⁹ eicere eū? Et dixit illis. Hoc gen⁹ ī nullo poteſt exire: niſi in oratione et ieiunio. Et inde ꝓfecti p̄tergrediebant̄ galileā: nec volebat quemq̄ʒ ſcire. Docebat aūt diſcipulos ſuos: et dicebat illis quoniā filius hominis tradetur in manus hominū· et occident eum: et occiſus tercia die reſurget. At illi ignorabāt verbū: ⁊ timebāt interrogare eū. Et venerūt capharnaū. Qui cum domi eſſent interrogabat eos. Quid ī via tractabatis? At illi tacebant. Siquidem in via inter ſe diſputauerāt: quis eoꝝ maior eſſet. Et reſidens vocauit duodeci: et ait illis. Si quis vult primus eſſe: erit omniū nouiſſimus ⁊ omniū miniſter. Et accipiens puerū ſtatuit eū in medio eoꝝ: quē cū cōplexus eſſet ait illis. Quiſquis unū ex huiuſmodi pueris receperit ī nomine meo me recipit: et quicunq̄ʒ me ſuſceperit nō me ſuſcipit: ſed eū qui me miſit. Reſpondit illi iohānes dicēs. Magiſter vidim⁹ quēdam in nomine tuo eiciētem demonia qui non ſequitur nos: et ꝓhibuim⁹ eū. Iheſus aūt ait. nolite ꝓhibere eū. Nemo eſt enim q̄ faciat virtutem in nomine meo: ⁊ poſſit cito male loqui de me. Qui enim non eſt aduerſum vos: ꝓ vobis ē. Quiſquis enim potū dederit vobis calicē aque in nomine meo quia cristi eſtis: amē dico vobis non ꝑdet mercedem ſuam. Et quiſquis ſcādalizauerit unum ex hijs puſillis credentibus in me: bonū eſt ei magis ſi circundaretur mola aſinaria collo eius et in mare mitteretur. Et ſi ſcādalizauerit te man⁹ tua: abſcide illā. Bonū eſt tibi debilē introire in vitā· q̄ʒ duas manus habētem ire in gehennā in ignē inextinguibilē: ubi vermis eoꝝ nō moritur: et ignis nō extinguitur. Et ſi pes tuus te ſcandalizat: āputa illū. Bonū eſt tibi claudum introire in vitā eternā· q̄ʒ duos pedes habentē mitti in gehennā ignis inextinguibilis: ubi vermis eoꝝ non moritur: ⁊ ignis nō extinguit̄. Quod ſi oculus tuus ſcādalizat te: eice eum. Bonū eſt tibi luſcū introire in regnū dei· q̄ʒ duos oculos habentem mitti in gehennā ignis: ubi vermis eorū non moritur: et ignis nō extinguit̄. Omnis enī igne ſalietur: ⁊ om̄is victima ſale ſalietur. Bonū ē ſal. Qđ ſi ſal inſulſū fuerit ī quo illud cōdietis? Habete in vobis ſal: ⁊ pacē habete inter vos. c. x.

Et inde exurgens venit in fines iudee ultra iordanen: et cōueniūt iterū turbe ad eū: et ſicut cōſueuerat iterum docebat illos. Et accedentes phariſei interrogabāt eū· ſi licet viro uxorē dimittere: temptantes eū. At ille reſpōdens dixit eis. Quid vobis p̄cepit moyſes? Qui dixerunt. Moyſes ꝑmiſit libellū repudij ſcribere et dimittere. Quibus reſpōdens iheſus ait. Ad duriciā cordis veſtri ſcripſit vobis preceptum illud. Ab inicio aūt creature maſculū et feminā fecit eos deus. Propter hoc relinquet homo patrem ſuum et matrem: et adherebit ad vxorē ſuā: et erūt duo in carne vna. Itaqȝ iam nō ſunt duo: ſed vna caro. Quod ergo deus coniūxit: homo non ſeparet. Et in domo iterū diſcipuli eius de eodē interrogauerūt eum. Et ait illis. Quicūqȝ dimiſerit vxorem ſuā · et aliā duxerit: adulteriū cōmittit ſuꝑ eam. Et ſi vxor dimiſerit virū ſuū et alij nupſerit · mechatur. Et offerebāt illi paruulos ut tangeret illos: diſcipuli aūt cōminabantur offerentibus. Quos cū videret iheſus: indigne tulit. Et ait illis. Sinite paruulos venire ad me: ⁊ ne ꝓhibueritis eos. Taliū eſt enim regnū dei. Amen dico vobis: quiſquis nō receperit regnū dei velut paruulus: nō intrabit ī illud. Et complexās eos et imponens manus ſuꝑ illos: benedicebat eos. Et cum egreſſus eſſet ī via: procurrens quidā genu flexo ante eū · rogabat eū dicens. Magiſter bone: quid faciā ut vitam eternā ꝑcipiam? Iheſus aūt dixit ei. Quid me dicis bonū? Nemo bonus: niſi vnus deus. Precepta noſti: ne adulteres · ne occidas · ne fureris · ne falſū teſtimonium dixeris · ne fraudē feceris: honora patrem tuū et matrē. At ille reſpondēs ait illi. Magiſter hec omnia obſeruaui a iuuentute mea. Iheſus aūt intuitus eū · dilexit eū: ⁊ dixit ei. Vnū tibi deeſt. Vade: quecunqȝ habes vende et da pauperibus et habebis theſaurū ī celo: ⁊ veni ſequere me. Qui cōtriſtatus in verbo: abijt merens. Erat enī habens multas poſſeſſiones. Et circūſpiciēs iheſus: ait diſcipłis ſuis. Quā difficile q̄ pecunias habent ī regnū dei introibūt. Diſcipli autem obſtupeſcebāt in verbis ei⁹. At iheſus rurſus reſpōdens ait illis. Filioli: q̄ꝫ difficile eſt confidentes in pecunijs in regnū dei introire. Facilius eſt camelū ꝑ foramē acus tranſire: q̄ꝫ diuitem intrare in regnum dei. Qui magis āmirabant̄ dicētes ad ſemetipſos. Et quis poteſt ſaluus fieri? Et intuēs iheſus illos ait illis. Apud hoīes impoſſibile eſt: ſed nō apud deū. Omnia enim poſſibilia ſunt apud deū. Et cepit ei petrus dicere. Ecce nos dimiſimus omnia: et ſecuti ſumus te. Reſpōdens iheſus ait. Amen dico vobis: nemo eſt q̄ reliquerit domū aut fratres aut ſorores aut patrem aut matrem aut filios aut agros ꝓpter me et ꝓpter euangeliū · qui nō accipiet centies tantum nūc in tempore hoc: domos et fratres et ſorores et matres et filios et agros cū ꝑſecutionibꝫ: ⁊ ī ſclo futuro vitā eternam. Multi aūt erūt p̄mi nouiſſimi: ⁊ nouiſſimi primi. Erāt aūt ī via aſcēdentes iheroſolimā: et p̄cedebat illos iheſus. Et ſtuꝑbāt: et ſequentes timebant. Et aſſumens iterū duodecim: cepit illis dicere q̄ eſſent ei ventura. Quia ecce aſcendimus iheroſolimā: et filius hominis tradetur principibus ſacerdotum ⁊ ſcribis ⁊ ſenioribus: et damnabunt eum morte. Et tradent eū gentibus ⁊ illudent ei: ⁊ conſpuent eū et flagellabunt eū · et interficient eū: et tercia die reſurget. Et accedunt ad eū iacobꝫ et iohannes filij zebedei dicētes. Magiſter: volum⁹ ut q̄dcunqȝ petierimus facias nobis. At ille dixit eis. Quid vultis ut faciā vobis? Et dixerūt. Da nobis: ut vnus ad dexterā tuā ⁊ alius ad ſiniſtrā tuā ſedeam⁹ in gloria tua. Iheſus aūt ait eis. Neſcitis q̄d petatis.

Poteſtis bibere calicem quē ego bibo: aut baptiſmo quo ego baptizor baptizari? At illi dixerūt ei. Poſſumꝰ. Iheſus aūt ait eis. Calicē quidē quē ego bibo bibetis ⁊ baptiſmū quo ego baptizor baptizabimini: ſedere aūt ad dexteram meā uel ad ſiniſtrā nō eſt meum dare vobis: ſed quibus paratū eſt. Et audiētes decē indignari ſūt de iacobo et iohāne. Iheſus aūt vocans eos·ait illis. Scitis qͣ hij qui videnť principari gentibus dominanť eis: et principes eoꝝ poteſtatem habent ipſoꝝ. Non ita eſt aūt in vobis: ſed quicūqʒ voluerit fieri maior erit veſter miniſter: et quicūqʒ voluerit ĩ vobis ꝑmus eſſe: erit omniū ſeruus. Nam et filius hoīs nō venit ut miniſtraretur ei·ſed ut miniſtraret: et daret animā ſuā redemptōnem pro multis. Et veniūt ihericho. Et ꝓficiſcēte eo de ihericho·et diſcipulis eiꝰ ⁊ plurima multitudine: filius thimei barthimeus cecus·ſedebat iuxta viā mendicās. Qui cū audiſſet quia iheſus nazarenus eſt: cepit clamare ⁊ dicere. Iheſu fili david: miſerere mei. Et cōminabātur illi multi·ut taceret. At ille multo magis clamabat: fili david miſerere mei. Et ſtās iheſus: ꝑcepit illū vocari. Et vocāt cecū: dicentes ei. Animequior eſto. Surge: vocat te. Qui ꝓiecto veſtimento ſuo·exiliens venit ad eū. Et reſpondēs iheſus dixit illi. Quid tibi vis faciam? Cecus aūt dixit ei. Rabboni ut videā. Iheſus aūt ait illi. Vade. Fides tua te ſaluū fecit. Et cōfeſtī vidit: et ſeq̄baťr eū ĩ via. c.xi.

Et cū appropinquaret iheroſolime et bethanie ad mōtem olivarum mittit duos ex diſcipulis ſuis: et ait illis. Ite ĩ caſtellū qđ cōtra vos ē: et ſtatim introeuntes illuc·invenietis pullū ligatum·ſup quē nemo adhuc hominum ſedit. Soluite illum: et adducite. Et ſi quis vobis dixerit quid facitis: dicite quia domino neceſſariꝰ eſt: et continuo illū dimittet huc. Et abeuntes invenerūt pullum ligatum·ante ianuam foris in bivio: ⁊ ſoluūt eum. Et quidam de illic ſtantibus dicebant illis. Quid facitis ſoluentes pullū? Qui dixerūt eis ſicut ꝑceperat illis iheſus: et dimiſerūt eis. Et duxerūt pullū ad iheſum: et impoſuūt illi veſtimenta ſua et ſedit ſup eū. Multi veſtimēta ſua ſtraverūt ĩ via. Alij aūt frondes cedebāt de arboribꝫ: et ſternebāt ĩ via. Et qui ꝑibāt·et q̄ ſequebātur clamabāt dicentes. Oſanna benedictus qui venit in nomine dn̄i: benedictum qđ venit regnū patris noſtri david: oſanna in excelſis. Et introivit iheroſolimā in templū: et circūſpectis omnibus cū iā veſpera eſſet hora: exijt ĩ bethaniam cū duodecī. Et alia die cū exiret a bethania eſurijt. Cumqʒ vidiſſet a lōge ficū habentē folia: venit ſi qđ forte inveniret in ea. Et cum veniſſet ad eam: nichil invenit ꝓter folia. Nō enī erat tempus ficoꝝ. Et reſpōdens dixit ei. Iam nō ampliꝰ ineternū ex te quiſq̄ꝫ fructū māducet. Et audiebant diſcipuli eiꝰ: et veniūt iheroſolimā. Et cum introiſſet in templū cepit eicere vendentes ⁊ ementes in tēplo: et mēſas nummularioꝝ et kathedras vendentiū columbas evertit. Et nō ſinebat ut quiſq̄ꝫ trāſferret vas per templū: ⁊ docebat dicens eis. Nōne ſcriptū eſt quia domus mea domꝰ oratōnis vocabitur omnibꝫ gentibus? Vos aūt feciſtis eam ſpeluncā latronum. Quo audito: principes ſacerdotū et ſcribe querebant quomō eū ꝑderent. Timebāt enī

aut

eū: quoniā vniuerſa turba āmirabať ſuꝑ doctrina eius. Et cū veſpera facta eſſet: egrediebať de ciuitate. Et cū mane trāſirent: viderūt ficum aridā factā a radicibꝫ. Et recordatus petrus dixit ei. Rabbi: ecce ficꝰ cui maledixiſti aruit. Et reſpondēs iheſus ait illis. Habete fidem dei. Amē dico vobis: quia quicunqꝫ dixerit huic mōti tollere · et mittere in mare · ⁊ nō heſitauerit ī corde ſuo ſed crediderit q̄a q̄dcunqꝫ dixerit fiat: fiet ei. Propterea dico vobis: omnia quecunqꝫ orantes petitis credite quia accipietis: ⁊ euenient vobis. Et cū ſtabitis ad orandū · dimittite ſi quid habetis aduerſus aliquē: ut et pater veſter qui in celis eſt dimittat vobis peccata veſtra. Q̄d ſi vos nō dimiſeritis: nec pater veſter qui ī celis eſt dimittet vobis peccata veſtra. Et veniūt rurſus iheroſolimā. Et cum ambularet in templo accedūt ad eū ſummi ſacerdotes · et ſcribe ⁊ ſeniores: et dicūt ei. In qua poteſtate hec facis: ⁊ quis tibi dedit hanc poteſtatem ut iſta facias? Iheſus aūt reſpondēs ait illis. Interrogabo vos et ego vnū verbū · ⁊ reſpondete michi: et dicam vobis in qua poteſtate hec faciam. Baptiſmū iohānis de celo erat an ex hominibꝫ? Reſpōdete michi. At illi cogitabāt ſecū dicentes. Si dixerimus de celo: dicet nobis. Quare ergo non credidiſtis ei? Si dixerimꝰ ex hominibus: timemus populū. Omnes enim habebant iohannem quia vere propheta eſſet. Et reſpondentes dicunt iheſu. Neſcimus. Et reſpondens iheſus ait illis. Neqꝫ ego dico vobis in qua poteſtate hec faciam. c. xii.

Et cepit illis in parabolis loqui. Vineā paſtinauit homo: ⁊ circundedit ſepē ⁊ fodit lacū · et edificauit turrim · et locauit eam agricolis: et peregre ꝓfectꝰ eſt. Et miſit ad agricolas in tempore ſeruū: ut ab agricolis acciperet de fructu vinee. Qui apprehenſū eum ceciderūt: et dimiſerūt vacuū. Et iterꝫ miſit ad illos aliū ſeruū: et illum in capite vulnerauerūt: et cōtumelijs affecerūt. Et rurſum aliū miſit: et illū occiderūt: et plures alios quoſdā cedentes: alios vero occidentes. Adhuc ergo vnū habēs filiū cariſſimū · et illū miſit ad eos nouiſſimū dicens: quia reuerebūtur filiū meū. Coloni autem dixerūt ad inuicem. Venite occidamꝰ eum: et noſtra erit hereditas. Et apprehendentes eū occiderūt: et eiecerūt extra vineam. Quid ergo faciet dñs vinee? Veniet et ꝑdet colonos: et dabit vineam alijs. Nec ſcripturā hanc legiſtis lapidē quē reprobauerūt edificantes · hic factus eſt ī caput anguli: a dño factum eſt iſtud et eſt mirabile in oculis noſtris? Et querebāt eū tenere: ⁊ timuerunt turbā. Cognouerūt enī quoniā ad eos parabolā hāc dixerit. Et relicto eo abierūt. Et mittūt ad eū quoſdā ex phariſeis et herodianis: ut eum caperēt in verbo. Qui venientes dicūt ei. Magiſter: ſcimus quia verax es et non curas quenq̄. Nec enim vides in faciem hominū: ſed in veritate viā dei doces. Licet dari tributum ceſari: an nō dabimus? Qui ſciēs verſutiā illoꝝ · ait illis. Quid me temptatis? Afferte michi denariū ut videam. At illi attulerunt ei. Et ait illis. Cuius eſt ymago hec et inſcriptio? Dicūt ei. Ceſaris. Reſpondens aūt iheſus dixit illis. Reddite igitur que ſunt ceſaris ceſari: et que ſunt dei deo. Et mirabātur ſuper eo. Et venerunt ad eū ſadducei qui dicunt reſurrectionē non eſſe: et interrogabāt eum dicētes. Magiſter: moyſes nobis ſcripſit vt ſi cuius frater mortuus fuerit ⁊ dimiſerit vxorem· ⁊ filios non reliquerit: accipiat frater eius vxorem ipſius· et reſuſcitet ſemen fratri ſuo. Septem ergo fratres erāt: et prim⁹ accepit vxorem: ⁊ mortuus eſt non relicto ſemine. Et ſecundus accepit eam et mortuus eſt: et nec iſte reliquit ſemen. Et tercius ſimiliter. Et acceperūt eam ſimiliter ſeptem: et non reliquerūt ſemē. Nouiſſima omniū defuncta eſt et mulier. In reſurrectione ergo cū reſurrexerint: cui⁹ de hijs erit vxor? Septem enim habuerunt eam vxorem. Et reſpondens iheſus ait illis. Nōne ideo erratis: nō ſcientes ſcripturas neq; virtutem dei? Cū enim a mortuis reſurrexerint neq; nubent neq; nubentur: ſed ſunt ſicut angeli dei in celis. De mortuis autē qd̄ reſurgāt nō legiſtis in libro moyſi ſuper rubum quomō dixerit illi deus inquiens: ego ſum deus abraham ⁊ deus yſaac ⁊ deus iacob? Non eſt deus mortuorꝫ ſed viuorꝫ. Vos ergo multū erratis. Et acceſſit vnus de ſcribis· qui audierat illos conquirentes: et vidēs quoniā bene illis reſponderit· interrogauit eū qd̄ eſſet primū omniū mandatū. Iheſus aūt reſpōdit ei: quia primum omniū mandatū eſt. Audi iſrl' dn̄s deus nr̄ deus vn⁹ eſt: ⁊ diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo· et ex tota anima tua· ⁊ ex tota mente tua: ⁊ ex tota virtute tua. Hoc eſt primū mādatum. Secundū aūt ſimile eſt illi. Diliges ꝓximū tuū tanq̄ꝫ teipm̄. Maius horꝫ aliud mandatū nō eſt. Et ait illi ſcriba. Bene magiſter in veritate dixiſti: quia vnus eſt deus ⁊ non eſt aliuſ ꝑter eū. Et vt diligatur ex toto corde· et ex toto intellectu· ⁊ ex tota anima· et ex tota fortitudine: et diligere ꝓximū tanq̄ꝫ ſeipm̄· maius ē omnibus olocauſtomatibꝫ· ⁊ ſacrificijs. Iheſus aūt videns q͛ ſapienter reſpōdiſſet: dixit illi. Nō es lōge a regno dei. Et nemo iam audebat eū interrogare. Et reſpōdens iheſus dicebat docēs in templo. Quomō dicūt ſcribe criſtū filiū eſſe dauid? Ipſe enim dauid dicit in ſpiritu ſancto. Dixit domin⁹ dn̄o meo ſede a dextris meis: donec ponā inimicos tuos· ſcabellū pedū tuorꝫ. Ipſe ergo dauid dicit eū dn̄m: et vnde eſt filius ei⁹? Et multa turba eum libenter audiuit. Et dicebat eis in doctrina ſua. Cauete a ſcribis: qui volūt in ſtolis ambulare et ſalutari ī foro· et ī primis cathedriſ ſedere in ſynagogis: ⁊ primos diſcubitus in cenis. Qui deuorāt domos viduarꝫ ſub obtentu prolixe orationis: hij accipient ꝓlixius iudiciū. Et ſedēs iheſus cōtra gazophilaciū aſpiciebat quomō turba iactaret es in gazophilaciū: et multi diuites iactabāt multa. Cum veniſſet aūt vidua vna pauper: miſit duo minuta qd̄ ē quadrās. Et conuocans diſcipulos ſuos ait illis. Amen dico vobis: quoniā vidua hec paup̄ plus omnibꝫ miſit· qui miſerūt in gazophilacium. Omēs enim ex eo quod abundabat illis miſerūt: hec vero de penuria ſua omnia que habuit miſit· totum victum ſuum.

c. xiii.

Et cū egrederetur de templo: ait illi vn⁹ ex diſcipulis ſuis. Magiſter: aſpice quales lapides· et quales ſtructure. Et reſpōdens iheſus ait illi. Vides has omēs magnas edificationes? Non relinquetur lapis ſup̄ lapidem qui nō deſtruatur. Et cum ſederet in mōte oliuarꝫ cōtra templū: interrogabāt eū ſeparatim petrus et iacobus ſuꝑ

et iohannes et andreas. Dic nobis quādo iſta fient: ⁊ qđ ſignū erit quando hec om̄ia incipient conſūmari. Et reſpōdens iheſus cepit dicere illis. Videte ne quis vos ſeducat. Multi enī venient ī noīe meo dicentes quia ego ſum: ⁊ multos ſeducent. Cum audieritis aūt bella· et opiniones belloꝝ: ne timueritis. Oportet enim fieri: ſed nondum finis. Exſurget enim gens cōtra gentem· et regnū ſuꝑ regnū: et erūt terremotꝰ ꝑ loca et fames. Iniciū doloꝝ hec. Videte aūt voſmetipſos. Tradent enim vos in cōcilijs· et in ſynagogis vapulabitis: et ante preſides et reges ſtabitis ꝓpter me in teſtimonium illiˢ. Et in omnes gentes primū oportet p̄dicari euangeliū. Et cū duxerint voˢ tradentes· nolite p̄cogitare quid loq̄mini: ſed qđ datū vobis fuerit in illa hora id loquimini. Nō enī vos eſtis loquētes: ſed ſpiritꝰ ſanctus. Tradet aūt frater fratrem in mortē· et pater filium: et conſurgent filij in parentes: ⁊ morte afficient eos. Et eritis odio omnibus: ꝓpter nomē meū. Qui autē ſuſtinuerit in finē: hic ſaluus erit. Cū aūt videritis abominationē deſolationis ſtantem ubi non debet: qui legit intelligat. Tūc ꝗ in iudea ſunt fugiāt in mōtes: et qui ſuꝑ tectū ne deſcendat in domū· nec introeat ut tollat ꝗd de domo ſua: et qui in agro erit· non reuertat̄ retro· tollere veſtimentū ſuū. Ve aūt pregnātibus et nutrientibus in illis diebȝ. Orate vero: ut hyeme nō fiant. Erunt enim dies illi tribulationis tales quales nō fuerūt ab inicio creature quā condidit deus uſqȝ nūc: neqȝ fient. Et niſi breuiaſſet dn̄s dies: nō fuiſſet ſalua om̄is caro. Sed propter electos ꝗs elegit breuiauit dies. Et tunc ſi quis vobis dixerit ecce hic eſt criſtus· ecce illic: ne credideritis. Exſurgent enim pſeudo criſti et pſeudo prophete: et dabūt ſigna et portenta ad ſeducendos ſi fieri poteſt etiā electoˢ. Vos ergo videte. Ecce p̄dixi vobis omnia. Sed in illis diebȝ poſt tribulationē illā ſol cōtenebrabit̄: et luna nō dabit ſplendorē ſuū. Et ſtelle celi erūt decidentes: et virtutes que ſunt ī celis mouebūtur. Et tunc videbūt filiū hominis venientem in nubibȝ cū virtute multa et gloria. Et tūc mittet āgelos ſuos: et cōgregabit electos ſuos a ꝗtuor vētis a ſūmo terre uſqȝ ad ſūmū celi. A ficu aūt diſcite parabolā. Cum iam ramus eius tener fuerit et nata fuerint folia: cognoſcitis quia in ꝓximo ſit eſtas. Sic ⁊ vos cum videritis hec fieri: ſcitote qđ in ꝓximo ſit ī oſtijs. Amen dico vobis: quoniā nō tranſibit generatio hec· donec omnia iſta fiant. Celum et terra tranſibūt: verba aūt mea nō trāſibūt. De die aūt illo uel hora nemo ſcit· neqȝ āgeli ī celo neqȝ filius: niſi pater. Videte· vigilate· et orate. Neſcitis enim quādo tēpus ſit. Sicut homo qui peregre ꝓfectus reliquit domū ſuam: ⁊ dedit ſeruis ſuis poteſtatem cuiuſqȝ operis: et ianitori p̄cepit ut vigilet. Vigilate ergo. Neſcitis enim quādo dominꝰ domꝰ veniat: ſero· an media nocte· an gallicātu· an mane: ne cū venerit repente· inueniat vos dormientes. Quod autem vobis dico omnibus dico: vigilate.

c. xiiii.

Erat aūt paſcha ⁊ azima poſt biduum: et querebāt ſummi ſacerdotes et ſcribe quomodo eū dolo tenerēt et occiderent. Dicebat enim. Nō in die feſto: ne forte tumultꝰ fieret in p̄plo. Et cum eſſet bethanie in domo ſimonis leproſi et recumberet: venit mulier habens alabaſtrū vngenti nardi ſpicati ꝓcioſi: et fracto alabaſtro effudit ſuꝑ caput eius. Erant aūt quidā indigne ferentes intra ſemetipſos: ⁊ dicētes. Vt qͥd ꝑditio iſta vngenti facta eſt? Poterat enim vngentum iſtud venūdari plus q̄ trecentis denarijs: ⁊ dari pauperibus. Et fremebāt in eam. Iheſus aūt dixit. Sinite eam. Quid illi moleſti eſtis? Bonū opus operata eſt ī me. Semꝑ enim pauperes habetis vobiſcum: et cū volueritis poteſtis illis benefacere: me aūt nō ſemꝑ habetis. Qđ habuit hec fecit: ꝓuenit vngere corpus meū in ſepulturā. Amen dico vobis: vbicūqꝫ p̄dicatū fuerit euangeliū iſtud in vniuerſo mūdo: et qđ fecit hec narrabitur in memoriam eius. Et iudas ſcariothis vnꝰ de duodecim abijt ad ſummos ſacerdotes: ut ꝓderet eū illis. Qui audientes gauiſi ſūt: ⁊ ꝓmiſerūt ei pecuniā ſe daturos. Et querebat quomodo illū oportune traderet. Et p̄mo die azimorū quādo paſcha immolabant: dicūt ei diſcipuli. Quo vis eamꝰ et paremꝰ tibi ut manduces paſcha? Et mittit duos ex diſcipulis ſuis: et dicit eis. Ite ī ciuitatem: et occurret vobis homo lagenā aque baiulās. Sequimini eum: et quocunqꝫ introierit dicite dn̄o domꝰ: quia magiſter dicit. Vbi eſt refectio mea: vbi paſcha cū diſcipulis meis manducem? Et ipſe vobis demōſtrabit cenaculū grāde ſtratum: et illic parate nobis. Et abierūt diſcipuli eius ⁊ venerūt in ciuitatem: ⁊ inuenerūt ſicut dixerat illis: et parauerunt paſcha. Veſpere aūt facto· venit cum duodecim. Et diſcumbentibꝫ eis et mādūcantibus ait iheſus. Amen dico vobis: quia vnꝰ ex vobis tradet me qui manducat mecū. At illi ceperunt contriſtari et dicere ei ſingillatim. Nūquid ego? Qui ait illis. Vnus ex duodecim: qui intingit mecū manū ī catino. Et filius quidē hoīs vadit: ſicut ſcriptū eſt de eo. Ve aūt homini illi: per quē filius hoīs tradetur. Bonum erat ei: ſi non eſſet natus homo ille. Et manducantibus illis· accepit iheſus panem: et benedicens fregit: et dedit eis et ait. Sumite: hoc ē corpus meū. Et accepto calice: gratias agens dedit eis. Et biberūt ex illo omnes. Et ait illis. Hic eſt ſanguis meus noui teſtamenti: qui pro multis effundetur. Amen dico vobis: ꝙ iam non bibā de genimine vitis· vſqꝫ in diem illū cum illud bibā nouū in regno dei. Et hymno dicto: exierūt in mōtem oliuarū. Et ait eis iheſus. Om̄es ſcādalizabimini in nocte iſta: quia ſcriptū eſt: percutiā paſtorē et diſꝑgent̄ oues. Sed poſtea q̄ꝫ reſurrexero: p̄cedā vos in galileā. Petrus autē ait illi. Et ſi om̄es ſcandalizati fuerint: ſed non ego. Et ait illi iheſus. Amen dico tibi: quia tu hodie in nocte hac priuſqꝫ gallus bis vocem dederit· ter me es negaturꝰ. At ille amplius loquebatur. Et ſi oportuerit me ſimul cōmori tibi: nō te negabo. Similiter aūt et omnes dicebant. Et veniūt ī p̄diū cui nomē gethſemani: et ait diſcipulis ſuis. Sedete hic donec orem. Et aſſumit petrū et iacobū et iohānem ſecū: et cepit pauere et tedere. Et ait illis. Triſtis eſt anima mea vſqꝫ ad mortem. Suſtinete hic et vigilate. Et cū ꝓceſſiſſet paululū· procidit ſuꝑ terrā: et orabat ut ſi fieri poſſet trāſiret ab eo hora: et dixit. Abba pater: om̄ia tibi poſſibilia ſūt: transfer calicem hunc a me. Sed non

quod ego volo: ſed qđ tu. Et venit: et
inuenit eos dormiẽtes. Et ait petro. Si-
mon dormis? Non potuiſti una ho-
ra vigilare? Vigilate ⁊ orate: ut non
intretis ĩ temptationẽ. Spiritꝰ quidẽ
promptus eſt: caro vero infirma. Et i-
terũ abiens orauit: eundẽ ſermonẽ di-
cens. Et reuerſus denuo: inuenit eos
dormientes. Erant enĩ oculi eoꝝ gra-
uati: et ignorabãt quid reſponderent
ei. Et venit tercio: et ait illis. Dormite
iam: et requieſcite. Sufficit. Venit ho-
ra: ecce filius hominis tradetur ĩ ma-
nus peccatoꝝ. Surgite eamꝰ. Ecce qui
me tradet ꝓpe eſt. Et adhuc eo loquẽ-
te venit iudas ſcarioth unus de duo-
decĩ: et cũ eo turba multa cum gladĳs
et lignis a ſummis ſacerdotibꝫ et ſcri-
bis ⁊ ſenioribꝫ. Dederat aũt traditor eiꝰ
eis ſignũ dicens. Quẽcunqꝫ oſculatus
fuero ip̄e eſt tenete eũ: ⁊ ducite caute. Et
cum veniſſet: ſtatim accedens ad eum
ait. Rabbi. Et oſculatus eſt eũ. At illi
manus iniecerũt in iheſum et tenuerũt
eum. Vnus aũt quidam de circũſtan-
tibus educẽs gladiũ ꝑcuſſit ſeruũ ſum-
mi ſacerdotis: et amputauit illi auri-
culam. Et reſpondens iheſus ait illis.
Tanqꝫ ad latronem exiſtis cũ gladĳs
et lignis comprehendere me. Quoti-
die eram apud vos ĩ templo docens:
et non me tenuiſtis. Sed ut implean-
tur ſcripture. Tunc diſcipuli eius relin-
quentes eũ omnes fugerũt. Adoleſcẽs
aũt quidã ſequebatur eũ amictus ſin-
done ſuꝑ nudo: et tenuerũt eũ. At ille
reiecta ſindone nudus ꝓfugit ab eis.
Et adduxerũt iheſum ad ſũmũ ſacerdo-
tem: et cõuenerũt omnes ſacerdotes ⁊
ſcribe et ſeniores. Petrus aũt a longe
ſecutus eſt eũ uſqꝫ intro in atriũ ſũmi
ſacerdotis: et ſedebat cum miniſtris
ad ignem: et calefaciebat ſe. Sũmi ve-
ro ſacerdotes et omne cõciliũ querebãt
aduerſus iheſum teſtimoniũ ut eum
morti traderent: nec inueniebant. Mul-
ti aũt teſtimoniũ falſum dicebant ad-
uerſus eum: ⁊ cõuenientia teſtimonia
nõ erãt. Et quidã ſurgentes: falſum
teſtimoniũ ferebãt aduerſus eũ dicẽtes.
Quoniã nos audiuimꝰ eum dicentẽ.
Ego diſſoluã templũ hoc manufactũ:
et poſt triduũ aliud nõ manufactũ edi-
ficabo. Et nõ erat cõueniens teſtimo-
niũ illorũ. Et ſurgens aũt ſũmꝰ ſacer- ex
dos in mediũ interrogauit iheſum di-
cens. Non reſpõdes quicqꝫ ad ea que
tibi obiciunť ab hĳs? Ille aũt tacebat:
et nichil reſpõdit. Rurſum ſummus
ſacerdos interrogabat eũ: et dixit ei. Tu
es criſtus filius dei benedicti? Iheſus
aũt dixit illi. Ego ſum. Et videbitis fi-
lium hominis ſedentem a dextris vir-
tutis dei: ⁊ venientem cum nubibꝫ celi.
Sũmus aũt ſacerdos ſcindẽs veſtimẽ-
ta ſua ait. Quid adhuc deſideramus
teſtes? Audiſtis blaſphemiam. Quid
vobis videtur? Qui omnes cõdemna-
uerũt eũ eſſe reum mortis. Et ceperunt
quidã conſpuere eũ ⁊ velare faciẽ eius:
et colaphis eũ cedere ⁊ dicere ei: ꝓpheti-
za. Et miniſtri alapis eũ cedebãt. Et
cum eſſet petrus in atrio deorſum: venit
una ex ancillis ſummi ſacerdotis: et
cum vidiſſet petrũ calefacientem ſe: aſpi-
ciẽs illũ ait. Et tu cũ iheſu nazareno e-
ras. At ille negauit dicẽs. Neqꝫ ſcio:
neqꝫ noui qđ dicas. Et exiit foras ãte
atriũ: et gallus cantauit. Rurſus aũt
cum vidiſſet illum ancilla cepit dicere
circũſtantibus: quia hic ex illis eſt. At
ille iterũ negauit. Et poſt puſillũ rur-
ſus qui aſtabãt dicebãt petro. Vere
ex illis es: nam ⁊ galileus es. Ille aũt

cepit anathematizare ⁊ iurare: quia neſcio hominem iſtum quem dicitis. Et ſtatim gallus iterum cantauit. Et recordatus eſt petrus verbi quod dixerat ei iheſus: priuſq̃ gallus cātet bis ter me negabis. Et cepit flere. c. xv.

Et confeſtim mane cōſiliū facientes ſūmi ſacerdotes cū ſenioribꝫ et ſcribis et vniuerſo cōcilio: vinciētes iheſū duxerūt ⁊ tradiderūt pilato. Et interrogauit eū pilat⁹. Tu es rex iudeoꝝ? At ille reſpōdens ait illi. Tu dicis. Et accuſabāt eum ſūmi ſacerdotes ī multis. Pilat⁹ autē rurſum interrogauit eū dicens. Nō reſpondes quicq̃? Vide in quantis te accuſant. Iheſus autem amplius nichil reſpondit: ita ut miraretur pilatus. Per diē aūt feſtū ſolebat dimittere illis vnū ex vinctis quēcunq̃ petiſſent. Erat aūt qui dicebatur barabbas. q̄ cū ſeditioſis erat vinctus qui in ſeditione fecerat homicidiū. Et cū aſcendiſſet turba: cepit rogare ſicut ſemꝑ faciebat illis. Pilatus aūt reſpōdit eis ⁊ dixit. Vultis dimittam vobis regem iudeoꝝ? Sciebat enim q̄ per inuidiā tradidiſſent eum ſummi ſacerdotes. Pontifices autem concitauerūt turbā: ut magis barabban dimitteret eis. Pilatus aūt iterū reſpōdens ait illis. Quid ergo vultis faciā regi iudeoꝝ? At illi iterū clamauerūt. Crucifige eū. Pilatus vero dicebat illis. Quid enim mali fecit? At illi magis clamabāt: crucifige eū. Pilatus aūt volēs ꝓplo ſatiſfacere dimiſit illis barabban: et tradidit iheſum flagellis ceſum ut crucifigeretur. Milites aūt duxerūt eum in atriū ꝑtorij ⁊ conuocant totā cohortem: ⁊ induūt eum purpura. et imponūt ei plectentes ſpineā coronā: et ceperūt ſalutare eū. Aue rex iudeoꝝ. Et percutiebant caput eius arundine: et cōſpuebāt eum: ⁊ ponentes genua adorabāt eum. Et poſtq̃ illuſerūt ei exuerūt illū purpura: et induerūt eū veſtimentis ſuis: et educunt illū ut crucifigerent eū. Et āgariauerūt ꝑtereuntē quempiā ſimonē cyreneū venientem de villa. patrem alexandri ⁊ rufi: ut tolleret crucem eius. Et ꝑducūt illū in golgatha locū: qđ eſt interꝑtatum caluarie locus. Et dabāt ei bibere mirratū vinū: et nō accepit. Et crucifigentes eum diuiſerunt veſtimenta ei⁹: mittētes ſortem ſuꝑ eis ″quis″ quid tolleret. Erat aūt hora tercia: et crucifixerunt eū. Et erat titulus cauſe ei⁹ inſcriptus: rex iudeoꝝ. Et cū eo crucifigūt duos latrones: vnū a dextris et aliū a ſiniſtris ei⁹. Et impleta ē ſcriptura q̄ dicit. Et cū iniquis reputat⁹ eſt. Et pretereuntes blaſphemabāt eū: mouentes capita ſua ⁊ dicentes. Vah qui deſtruis templū dei: et in tribus diebꝫ reedificas. Saluū fac temetipm̄ deſcendens de cruce. Similiter et ſūmi ſacerdotes illudentes ad alterutrū cum ſcribis dicebāt. Alios ſaluos fecit: ſeipm̄ non poteſt ſaluū facere. Criſtus rex iſrahel. deſcendat nunc de cruce: ut videam⁹ et credam⁹. Et qui cum eo crucifixi erāt cōuiciabātur ei. Et facta hora ſexta: tenebre facte ſunt ꝑ totā terrā uſq̃ ī horam nonā. Et hora nona exclamauit iheſus voce magna dicens. Heloy. heloy lᵃmaſabacthani. Quod eſt interpretatū. Deus meus. deus meus: ut qđ dereliquiſti me? Et quidam de circūſtantibus audientes dicebāt. Ecce heliam vocat. Currens aūt vnus et implens ſpongiam aceto. circūponenſq̃ calamo: potū dabat ei dicens. Sinite: videam⁹ ſi veniat helias ad deponēdū eum. Jheſus aūt emiſſa voce magna expirauit. Et velū templi ſciſſum eſt ī duo: a ſummo uſq; deorſum. Videns aūt centurio q̄ ex aduerſo ſtabat · quia ſic clamās expiraſſet: ait. Vere homo hic filius dei erat. Erant aūt et mulieres de longe aſpicientes: inter quas erat maria magdalene · et maria iacobi minoris · ⁊ ioſeph mater · ⁊ ſalome; et cū eſſet in galilea ſequebant̄ eum et miniſtrabāt ei: et alie multe que ſimul cum eo aſcenderāt iheroſolimā. Et cū iam ſero eſſet factū · quia erat paraſceue qd̄ eſt āte ſabbatū · venit ioſeph ab arimathia nobilis decurio: qui et ipſe erat expectans regnū dei. Et audacter introiuit ad pilatū: ⁊ petiit corpus iheſu. Pilatus aūt mirabat̄ ſi iam obiiſſet. Et accerſito centurione: interrogauit eum ſi iam mortuus eſſet. Et cum cognouiſſet a cēturione: donauit corpus ioſeph. Joſeph aūt mercatus ſindonem · et deponens eum inuoluit ſindone: et poſuit eum in monumēto quod erat exciſum de petra: et aduoluit lapidem ad oſtiū monumenti. Maria magdalene et maria ioſeph aſpiciebant ubi poneretur. c. xvi.

Et cum tranſiſſet ſabbatū: maria magdalene et maria iacobi et ſalome emerunt aromata: ut venientes ungerent iheſum. Et valde mane una ſabbatorum · veniunt ad monumentum: orto iam ſole. Et dicebant ad inuicem. Quis reuoluet nobis lapidem ab oſtio monumenti? Et reſpicientes viderunt reuolutum lapidem. Erat quippe magnus valde. Et introeuntes in monumentum viderunt iuuenem ſedentem in dextris coopertum ſtola candida: et obſtupuerūt. Qui dicit illis. Nolite expaueſcere. Jheſum queritis nazarenū · crucifixū: ſurrexit. nō ē hic. Ecce loc⁹: ubi poſuerūt eū. Sed ite dicite diſcipulis eius et petro: q̄a precedet vos in galileam. Ibi eum videbitis: ſicut dixit vobis. At ille exeūtes fugerūt de monumento. Jnuaſerat enim eas tremor et pauor: et nemini quicq̄ dixerūt. Timebāt enī. Surgens aūt iheſus mane prima ſabbati apparuit p̄mo marie magdalene: de qua eiecerat ſeptem demonia. Illa vadēs nūciauit hiis qui cū eo fuerant lugentibus et flentibus: et illi audientes q̄a viueret et viſus eſſet ab ea: nō crediderunt. Poſt hec aūt duobꝫ ex hiis ambulātibus oſtenſus eſt in alia effigie euntibus in villā: et illi eūtes nunciauerūt ceteris: nec illis crediderunt. Nouiſſime aūt recumbentibus illis undeci apparuit: et exprobrauit incredulitatē eoꝝ ⁊ duriciā cordis: quia hiis q̄ viderant eū reſurrexiſſe nō crediderunt. Et dixit eis. Euntes ī mundū uniuerſū: p̄dicate euangeliū omni creature. Qui crediderit et baptizatus fuerit · ſaluus erit: qui vero nō crediderit · cōdemnabitur. Signa aūt eos qui crediderint hec ſequentur. In nomine meo demonia eicient: linguis loquent̄ nouis: ſerpentes tollēt. Et ſi mortiferum quid biberint: non eis nocebit. Sup egros manus imponent: ⁊ bene habebunt. Et dominus quidē iheſus poſtq̄ locutus eſt eis · aſſumptus eſt in celum: et ſedet a dextris dei. Illi autem profecti predicauerunt ubiq;: domino cooperante et ſermonem confirmante: ſequentibus ſignis.

Explicit euāgeliū ſcd̄m marcum:

de greco tranſlata ī latinū

Jncipit prefacio beati ieronimi preſbiteri in euangelium ſecundum lucam

Lucas ſirus· nacõe anthiocenſis· arte medicꝰ· diſcipulus apoſtoloꝝ· poſtea paulū ſecutꝰ uſqꝫ ad confeſſionē eiꝰ· ſeruiens dño ſine crimine: nam neqꝫ vxorem vnq̄ꝫ habens neqꝫ filios: ſeptuaginta et quatuor annorū obijt in bithinia· plenꝰ ſpiritu ſancto. Qui cū iam ſcripta eſſent euāgelia· ꝑ matheū quidē in iudea· ꝑ marcū aūt in italia: ſancto inſtigante ſpiritu in achaie partibꝫ hoc ſcripſit euangeliū: ſignificans etiā ipe in principio ante ſuū alia eſſe deſcripta. Cui extra ea q̄ ordo euāgelice diſpoſitionis expoſcit· ea maxime neceſſitas laboris fuit: ut primū grecis fidelibꝫ omni ꝓphetatione venturi in carnē dei criſti manifeſtata humanitas: ne iudaicis fabulis attenti· in ſolo legis deſiderio tenerētur: vel ne hereticis fabulis et ſtultis ſollicitationibꝫ ſeducti exciderent a veritate elaboraret: dehinc· ut in principio euangelij iohānis natiuitate preſumpta· cui euangelium ſcriberet et in quo electꝰ ſcriberet indicaret: cõteſtās ī ſe cõpleta eſſe· q̄ eſſent ab alijs inchoata. Cui ideo poſt baptiſmū filij dei a ꝑfectione generatõnis ī criſto implere· repetende a principio natiuitatis humane poteſtas ꝑmiſſa ē: ut requirentibꝫ demonſtraret in quo apprehendēs erat per nathan filiū ~~dauid~~ introitu recurrentis ī deū generationis admiſſo· indiſparabilis dei ꝑdicās in hominibus criſtū ſuū· ꝑfecti opus hoīs redire in ſe ꝑ filiū faceret: qui per dauid patrē venientibus iter ꝑbebat in criſto. Cui luce non immerito etiā ſcribēdorum actuū apoſtoloꝝ poteſtas ī miniſterio datur: ut deo in deū pleno et filio ꝑditionis extincto· oratõne ab apoſtolis facta· ſorte domini electionis numerꝰ compleretur; ſicqꝫ paulus cõſummationē apoſtolicis actibꝫ daret· quē diu cõtra ſtimulū recalcitrantē dn̄s elegiſſet. Quod et legentibꝫ ac requirentibꝫ deū· et ſi per ſingula expediri a nobis utile fuerat: ſciens tamē ꝙ operātem agricolā oportet de ſuis fructibus edere· vitauimꝰ publicā curioſitatem: ne nō tā volentibꝫ deū demõſtrare videremur· quā faſtidientibus prodidiſſe.

Explicit ꝑfacio. ~~Incipit euangelium ſcdm̄ lucā~~. Prohemiū ~~ipſius~~ beati luce ī euāgelium ſuum.

Quoniā quidē multi conati ſūt ordinare narratões q̄ ī nobis cõplete ſūt reꝝ· ſicut tradiderūt nobis q̄ ab inicio ipſi viderūt· et miniſtri fuerūt ſermonis: viſū ē et michi aſſecuto oīa a pricipio diligēter ex ordīe tibi ſcribere optīe theophile: ut cognoſcas eoꝝ verboꝝ de q̄bꝫ erudicꝰ es veritatē. c.i. Incep

Fuit in diebus herodis regis iudee ſacerdos quidam nomine zacharias de vice abia· et vxor illi de filiabus aaron: et nomen eius elizabeth. Erant autem iuſti ambo ante deum: incedentes in omnibus mandatis ⁊ iuſtificationibus domini ſine querela. Et non erat illis filius· eo ꝙ eſſet elizabeth ſterilis: et ambo proceſſiſſent ī diebꝫ ſuis. Factū eſt aūt cū ſacerdotio fungeretur zacharias in ordine vicis ſue ante deū: ſcdm̄ cõſuetudinem ſacerdotij ſorte exijt ut incenſum poneret ingreſſus in templū domini. Et oīs multitudo ꝑpli erat orās foris hora incenſi. Apparuit autem illi angelus dn̄i: ſtans a dextris altaris incenſi. Et zacharias turbatus eſt videns: et timoꝛ irruit ſuꝑ eū. Ait autē ad illū āgelus. Ne timeas zacharia: quoniā exaudita eſt dep̄catio tua: Et vxoꝛ tua elizabeth pariet tibi filiū · et vocabis nomē eius iohannem: et erit gaudium tibi et exultatio: et multi in natiuitate eius gaudebūt. Erit enim magnꝰ corā dn̄o: et vinū et ſicerā nō bibet. Et ſpiritu ſancto replebitur adhuc ex vtero matris ſue: ⁊ multos filiorū iſrl̄ cōuertet ad dn̄m deum ipſoꝝ. Et ip̄e p̄cedet ante illū ī ſpiritu et virtute helie: ut conuertat corda patrū in filios · et incredibiles ad prudentiā iuſtoꝝ: parare dn̄o plebē ꝑfectā. Et dixit zacharias ad angelū. Vnde hoc ſciā? Ego enī ſum ſenex: et vxoꝛ mea ꝓceſſit in diebꝫ ſuis. Et reſpōdens angelus dixit ei. Ego ſum gabriel q̄ aſto ante deum: ⁊ miſſus ſum loqui ad te: ⁊ hec tibi euangelizare. Et ecce eris tacens et non poteris loqui uſqꝫ ī diem quo hec fiant: pro eo ꝙ non credidiſti verbis meis · que implebūtur in tempoꝛe ſuo. Et erat plebs expectans zachariā: et mirabātur ꝙ tardaret ip̄e ī templo. Egreſſus aūt non poterat loqui ad illos. Et cognouerūt ꝙ viſionem vidiſſet ī templo. Et ip̄e erat innuens illis: et ꝑmanſit mutus. Et factū eſt ut impleti ſunt dies officij eiꝰ: abijt ī domū ſuā. Poſt hos aūt dies cōcepit elizabeth vxoꝛ eius: ⁊ occultabat ſe mēſibꝫ quinqꝫ dicens. Quia ſic fecit michi dominus · in diebus quibus reſpexit auferre obprobriū meū inter homines.

In menſe aūt ſexto miſſus ē angelus gabriel a deo in ciuitatem galilee cui nomen nazareth · ad virginem deſpōſatam viro cui nomē erat ioſeph · de domo dauid: et nomē virginis maria. Et ingreſſus āgelus ad eā dixit. Aue gratia plena: dn̄s tecū: benedicta tu in mulieribꝫ. Que cū audiſſet · turbata eſt in ſermone eius: et cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio. Et ait angelus ei. Ne timeas maria: inueniſti enī gratiam apud deū. Ecce concipies in vtero et paries filiū: ⁊ vocabis nomen eius iheſum. Hic erit magnus: ⁊ filiꝰ altiſſimi vocabitur. Et dabit illi dn̄s deꝰ ſedem dauid patris eius: et regnabit ī domo iacob in eternū: et regni eiꝰ nō erit finis. Dixit aūt maria ad angelū. Quomō fiet iſtud: quoniā virū non cognoſco? Et reſpōdens angelus dixit ei. Spiritus ſanctus ſuꝑueniet in te: ⁊ virtus altiſſimi obumbrabit tibi. Ideoqꝫ et qḋ naſcet̄ ex te ſanctū: vocabit̄ filiꝰ dei. Et ecce elizabeth cognata tua: ⁊ ip̄a cōcepit filiū ī ſenectute ſua. Et hic mēſis eſt ſextꝰ illi q̄ vocat̄ ſterilis: Quia nō erit impoſſibile apud deum omne verbū. Dixit autē maria. Ecce ancilla dn̄i: fiat michi ſecundū verbū tuū. Et diſceſſit ab illa āgelus. Exurgens aūt maria in diebus illis abijt in mōtana cū feſtinatione in ciuitatē iuda: et intrauit in domū zacharie: ⁊ ſalutauit elizabeth. Et factū eſt ut audiuit ſalutationem marie elizabeth: exultauit infans in vtero eiꝰ. Et repleta eſt ſpiritu ſancto elizabeth: et exclamauit voce magna ⁊ dixit. Benedicta tu inter mulieres: ⁊ benedictus fructus ventris tui. Et vnde hoc michi: ut veniat mater dn̄i mei ad me? Ecce enim ut facta eſt vox ſalutationis tue ī auribꝫ meis: exultauit in gaudio infans in vtero meo. Et beata que credidit: quoniā ꝑficientur ea q̄ dicta ſunt ei a dn̄o. Et ait maria. Magnificat anima mea dn̄m: et exultauit ſpiritus meus in deo ſalutari meo; quia reſpexit humilitatem ancille ſue. Ecce enī ex hoc beatam me dicent omnes generationes; quia fecit michi magna qui potens ē: et ſanctū nomē eius. Et miſericordia eius in progenie et ꝓgenies: timētibꝫ eū. Fecit potentiā in brachio ſuo: diſꝑſit ſuꝑbos mente cordis ſue. Depoſuit potentes de ſede: et exaltauit humiles. Eſurientes impleuit bonis: et diuites dimiſit inanes. Suſcepit iſrahel puerum ſuū memorari miſericordie ſue: ſicut locutus eſt ad patres nr̄os· abraham et ſemini eius in ſecula. Manſit aūt maria cū illa quaſi mēſibꝫ tribꝫ: et reuerſa eſt in domū ſuam. Eliſabeth autē impletū eſt tempus pariēdi: et peperit filiū. Et audierūt vicini et cognati eius· quia magnificauit dn̄s miſericordiā ſuā cū illa: et congratulabātur ei. Et factū eſt in die octauo venerunt circūcidere puerū: et vocabāt eū nomine patris ſui zachariā. Et reſpondens mater eius dixit. Nequaꝙ: ſed vocabitur iohānes. Et dixerūt ad illā. Quia nemo eſt in cognatione tua· qui vocetur hoc nomine. Innuebāt autē pr̄i eius: quē vellet vocari eum. Et poſtulans pugillarē ſcripſit dicens: iohannes eſt nomē eius. Et mirati ſunt uniuerſi. Apertū ē autē ilico os eius ⁊ lingua eius: et loquebat̄ benedicens deū. Et factus eſt timor ſuꝑ oīes vicinos eoꝝ: ⁊ ſuper oīa montana iudee· diuulgabātur oīa verba hec; et poſuerūt oīes qui audierāt in corde ſuo dicentes. Quiſputas puer iſte erit? Etenī manus dn̄i erat cū illo. Et zacharias pater eius repletus eſt ſpiritu ſancto: et ꝓphetauit dicens. Benedictus dn̄s deus iſrahel: quia viſitauit et fecit redemptionem plebis ſue. Et erexit cornu ſalutis nobis in domo dauid pueri ſui; ſicut locutus eſt per os ſanctoꝝ· q̄ a ſeculo ſunt ꝓphetarū eius; ſalutem ex inimicis nr̄is· et de manu oīm̄ qui oderūt nos; ad faciendā miſericordiā cum patribus nr̄is· ⁊ memorari teſtamenti ſui ſancti; iuſiurandū qd̄ iurauit ad abrahā patrem nr̄m· daturū ſe nobis; ut ſine timore de manu inimicoꝝ nr̄orū liberati· ſeruiam⁹ illi: in ſanctitate et iuſticia corā ipſo· oīibꝫ diebus nr̄is. Et tu puer ꝓpheta altiſſimi vocaberis. Preibis enī ante faciē dn̄i parare vias eius: ad dandā ſciētiam ſalutis plebi eius· in remiſſionē peccatorum eoꝝ: per viſcera miſericordie dei noſtri· in quibꝫ viſitauit nos oriens ex alto: illuminare hijs qui ī tenebris et in umbra mortis ſedent: ad dirigēdos pedes noſtros in viam pacis.

Puer autem creſcebat ⁊ confortabatur ſpiritu: et erat in deſertis uſqꝫ in diem oſtenſionis ſue ad iſrahel. c. ii.

Factum eſt autē in diebꝫ illis· exijt edictum a ceſare auguſto: ut deſcriberetur uniuerſus orbis. Hec deſcriptio prima facta eſt a p̄ſide ſyrie cyrino. Et ibāt oīes ut ꝓfiterent̄: ſinguli in ſuā ciuitatē. Aſcēdit autē et ioſeph a galilea de ciuitate nazareth in iudeam ciuitatē dauid que vocat̄ bethleē eo ꝙ eſſet de domo et familia dauid: ut ꝓfiteretur cum maria deſponſata ſibi uxore pregnāte. Factū eſt autē cū eſſent ibi: impleti ſunt dies ut pareret. Et peperit filiū ſuū ꝑmogenitū: ⁊ pānis eū inuoluit· ⁊ reclinauit eū in ꝑſepio: quia non erat ei locus in diuerſorio. Et paſtores erāt ī regione eadem vigilantes: ⁊ cuſtodientes vigilias noctis ſuꝑ gregē ſuū. Et ecce āgelus dn̄i ſtetit iuxta illos: ⁊ claritas dei circumfulſit illos: et timuerūt timore magno. Et dixit illis āgelus. Nolite timere. Ecce enim euangelizo vobis gaudiū magnum qđ erit omni p̄plo: quia natus eſt vobis hodie ſaluator qui ē criſtus dñs· in ciuitate dauid. Et hoc vobis ſignū. Inuenietis infantem pannis inuolutū: et poſitū ī p̄ſepio. Et ſubito facta eſt cum angelo multitudo militie celeſtis: laudantiū deū et dicentiū. Gloria ī altiſſimis deo: ⁊ in terra pax hominibꝫ bone voluntatis. Et factū ē ut diſceſſerūt ab eis angeli in celū: paſtores loquebātur adinuicem. Tranſeamus uſqꝫ bethleem: et videamꝰ hoc verbū qđ factū eſt qđ fecit dñs ⁊ oſtendit nobis. Et venerūt feſtinātes: et inuenerūt mariā ⁊ ioſeph· et infantē poſitū in p̄ſepio. Videntes autē cognouerūt de verbo: qđ dictū erat illis de puero hoc. Et omnes qui audierant mirati ſunt: et de hiis que dicta erant a paſtoribꝫ ad ipos. Maria aūt conſeruabat omnia verba hec: conferens in corde ſuo. Et reuerſi ſunt paſtores glorificantes et laudātes deū in omnibus que audierāt ⁊ viderant: ſicut dictum eſt ad illos. Et poſtq̄ cōſummati ſunt dies octo· ut circūcideret puer: vocatū eſt nomē eius iheſus. Quod vocatū ē ab āgelo priuſq̄ ī utero conciperetur. Et poſtq̄ impleti ſunt dies purgationis eius ſecūdum legem moyſi tulerūt illū in iheruſalē· ut ſiſterent eum dño: ſicut ſcriptum eſt in lege domini. Quia omne maſculinū adaperiens vuluam· ſanctū dño vocabitur. Et ut darent hoſtiā ſcđm ꝙ dictū eſt in lege dñi: par turturū aut duos pullos columbaꝝ. Et ecce homo erat in ihrlm cui nomē ſymeon. Et homo iſte iuſtꝰ et timoratꝰ expectās cōſolationē iſrahel: et ſpiritus ſanctus erat in eo. Et reſpōſum acceperat a ſpiritu ſācto· nō viſurū ſe mortem: niſi prius videret criſtū dñi. Et venit in ſpiritu ī templum. Et cum inducerent puerū iheſū parētes eiꝰ· ut facerēt ſcđm cōſuetudinē legis pro eo: et ipſe accepit eū in ulnas ſuas: et benedixit deū ⁊ dixit. Nunc dimittis ſeruū tuū dñe ſcđm verbū tuū ī pace: quia viderūt oculi mei ſalutare tuū: quod paraſti ante faciem omniū p̄plorū: lumen ad reuelationē gentiū: et gloriā plebis tue iſrahel. Et erat pater eius et mater mirantes ſup hiis q̄ dicebātur de illo. Et benedixit illis ſymeon: ⁊ dixit ad mariā matrem eius. Ecce poſitus eſt hic in ruinam· ⁊ in reſurrectionē multoꝝ ī iſrahel: et ī ſignū cui cōtradicetur. Et tuā ipſius animā ꝑtranſibit gladiꝰ: ut reuelent̄ ex multis cordibꝫ cogitationes. Et erat āna propheteſſa filia fanuel de tribu aſer: hec proceſſerat in diebꝫ multis: et vixerat cum viro ſuo ānis ſeptē a virginitate ſua. Et hec vidua uſqꝫ ad ānos octogītaquatuor: q̄ nō diſcedebat de templo· ieiuniis et obſecrationibꝫ ſuiens nocte ac die. Et hec ip̄a hora ſuperueniens cōfitebat̄ dño: ⁊ loquebat̄ de ip̄o omnibꝫ q̄ expectabāt redēptionē ihrlm. Et ut p̄fecerūt omnia ſcđm legem dñi: reuerſi ſunt in galileam· in ciuitatem ſuā nazareth. Puer autē creſcebat et cōfortabatur· plenus ſapiētia: et gratia dei erat in illo. Et ibāt parentes eius p omnes annos in iheruſalē in die ſolempni paſche. Et cū factus eſſet annoꝝ duodecim· aſcendentibꝫ illis in iheroſolimā ſcđm cōſuetudinē diei feſti· cōſummatiſqꝫ diebꝫ cum redirent· remanſit puer iheſus in iheruſalē: ⁊ nō cognouerūt parentes eiꝰ. Exiſtimātes autē illū eſſe in comitatu: venerūt iter diei: ⁊ requirebāt eū inter cognatos et notos. Et nō inuenientes regreſſi ſūt in iheruſalē: requirentes eum. Et factū eſt poſt triduū · inuenerunt eū in tēplo ſedentem in medio doctoꝝ: audientē illos · et interrogantem eos. Stupebāt aūt om̄es qui eū audiebant · ſup prudentia ⁊ reſponſis eius. Et videntes ammirati ſunt. Et dixit mater eiꝰ ad illū. Fili quid feciſti nobis ſic? Ecce pater tuus et ego · dolentes querebamꝰ te. Et ait ad illos. Quid eſt ꝙ me querebatis? Neſciebatis quia ī hiis que patris mei ſunt oportet me eſſe? Et ipſi non intellexerūt verbū qđ locutus eſt ad eos. Et deſcendit cum eis: et venit nazareth: et erat ſubditꝰ illis. Et mater eiꝰ cōſeruabat om̄ia verba hec ī corde ſuo. Et iheſus ꝓficiebat ſapiētia et etate ⁊ gratia apud deū ⁊ hoīes. c. iii.

Anno autē quītodecimo imperii tyberii ceſaris · procurāte pōcio pilato iudeam: tetrarcha aūt galilee herode: philippo aūt fratre eiꝰ tetrarcha ituree et traconitidis regionis: ⁊ lyſania abiline tetrarcha · ſub principibꝫ ſacerdotum anna et caypha: factū eſt verbum dñi ſup iohannē zacharie filium in deſerto. Et venit in omnē regionem iordanis predicans baptiſmū penitentie ī remiſſionē peccatoꝝ: ſicut ſcriptū eſt in libro ſermonū yſaie ꝓphete. Vox clamātis in deſerto parate viam domini: rectas facite ſemitas eius. Omnis vallis implebitur: et omnis mons et collis humiliabitur. Et erūt praua in directa ⁊ aſpera in vias planas: ⁊ videbit om̄is caro ſalutare dei. Dicebat ergo ad turbas q̄ exiebant ut baptizarent̄ ab ipō. Genimina viperarum: quis oſtendit vobis fugere a ventura ira? Facite ergo fructꝰ dignos penitentie: ⁊ ne ceperitis dicere patrem habemꝰ abraham. Dico enim vobis: quia potens eſt deus de lapidibꝫ iſtis ſuſcitare filios abrahe. Iam enī ſecuris ad radicē arboris poſita ē. Omnis ergo arbor nō faciens fructū bonū excidetur: ⁊ in ignē mittetur. Et interrogabāt eum turbe dicentes. Quid ergo faciemꝰ? Reſpōdens aūt dicebat illis. Qui habet duas tunicas det non habenti: et qui habet eſcas ſimiliter faciat. Venerūt aūt et publicani ut baptizarentur: ⁊ dixerūt ad illū. Magiſter · quid faciemus? At ille dixit ad illos. Nichil amplius q̄ꝫ qđ cōſtitutū ē vobis faciatis. Interrogabant aūt eū et milites dicētes. Quid faciemꝰ ⁊ nos? Et ait illis. Neminē concutiatis neqꝫ calūniam faciatis: ⁊ contenti eſtote ſtipendiis veſtris. Exiſtimāte aūt ꝑplo et cogitantibꝫ omnibus in cordibus ſuis de iohāne · ne forte ip̄e eſſet criſtus: reſpōdit iohānes dicēs omnibꝫ. Ego quidē aqua baptizo vos: veniet aūt fortior · cuiꝰ non ſum dignus ſoluere corrigiā calciamentoꝝ eius: ip̄e vos baptizabit ī ſpiritu ſācto et igni. Cuiꝰ ventilabrū in manu eiꝰ: ⁊ purgabit areā ſuā · et cōgregabit triticū in horreum ſuū: paleas aūt cōburet igni inextinguibili. Multa quidē ⁊ alia exhortans euāgelizabat ꝑplo. Herodes autem tetrarcha cum corriperet̄ ab illo de herodiade vxore fratris ſui · et de om̄ibus malis que fecit herodes: adiecit ⁊ hoc ſup omnia: ⁊ incluſit iohannem in carcerem. Factū eſt aūt cū baptizaretur omnis ꝑplus · et iheſu baptizato et orāte apertū eſt celū: et deſcendit ſpiritus ſanctus corporali ſpecie ſicut columba in ipm̄: et vox de celo facta eſt.

Tu es filius meus dilectus: in te complacuit michi. Et ipſe iheſus erat incipiens quaſi annoꝝ triginta ut putabatur filius ioſeph· qui fuit hely· qui fuit mathath· ꝙ fuit leui· ꝙ fuit melchi· ꝙ fuit iāne· ꝙ fuit ioſeph· ꝙ fuit mathathie· ꝙ fuit amoſ· ꝙ fuit naum· ꝙ fuit heſli· ꝙ fuit nagge· ꝙ fuit maath· qui fuit mathathie· ꝙ fuit ſemei· ꝙ fuit ioſeph· ꝙ fuit iuda· qui fuit iohanna· qui fuit reſa· ꝙ fuit zorobabel· qui fuit ſalathiel· ꝙ fuit neri· ꝙ fuit melchi· ꝙ fuit addi· ꝙ fuit thoſan· ꝙ fuit helmadan· ꝙ fuit her· qui fuit iheſu· qui fuit heliezer· qui fuit iorim· qui fuit mathath· qui fuit leui qui fuit ſymeon· qui fuit iuda· qui fuit ioſeph· ꝙ fuit iona· qui fuit heliachim· qui fuit melcha· qui fuit menna· ꝙ fuit mathata· qui fuit nathan· qui fuit dauid· qui fuit ieſſe· qui fuit obeth· qui fuit booz· ꝙ fuit ſalmō· ꝙ fuit naaſon· ꝙ fuit aminadab· ꝙ fuit arān· ꝙ fuit eſrō· qui fuit phareſ· ꝙ fuit iude· ꝙ fuit iacob· qui fuit yſaac· ꝙ fuit abrahe· qui fuit thare· qui fuit nachor· qui fuit ſeruth· qui fuit ragau· ꝙ fuit phalech· qui fuit heber· qui fuit ſale· qui fuit chaynan· ꝙ fuit arphaxat· qui fuit ſem· ꝙ fuit noe· ꝙ fuit lamech· ꝙ fuit mathuſale· ꝙ fuit enoch· qui fuit iareth· ꝙ fuit malaleel· qui fuit chaynan· qui fuit enos· ꝙ fuit ſeth· ꝙ fuit adam· qui fuit dei. c. iiii.

Iheſus autē plen⁹ ſpiritu ſancto regreſſus eſt a iordane: et agebatur in ſpiritu in deſerto diebꝫ quadraginta: et temptabat̄ a dyabolo. Et nichil māducauit in diebꝫ illis: et conſūmatis illis eſuriit. Dixit autē illi dyabolus. Si filius dei es: Dic lapidi huic ut panis fiat. Et reſpondit ad illū iheſus. Scriptum eſt· quia non in pane ſolo viuit homo: ſed in omī verbo dei. Et duxit illū dyabolus: et oſtendit illi omnia regna orbis terre in momento tēporiſ: et ait illi. Tibi dabo poteſtatē hanc uniuerſam· et gloriā illoꝝ: quia michi tradita ſunt· et cui volo do illa. Tu ergo procidens ſi adoraueris corā me: erūt tua omīa. Et reſpondens iheſuſ dixit illi. Scriptū eſt. Dn̄m deum tuū adorabis: et illi ſoli ſeruies. Et duxit illū in ih̄rl̄m· et ſtatuit eū ſuper pinnā templi: et dixit illi. Si fili⁹ dei es: Mitte te hinc deorſum. Scriptū eſt enī· ꝙ angelis ſuis mādauit de te· ut conſeruent te: et quia ī manibꝫ tollent te· ne forte offendas ad lapidem pedem tuū. Et reſpondēs iheſus ait illi. Dictum eſt. Non temptabis dn̄m deū tuū. Et conſūmata omī temptatōne: dyabol⁹ receſſit ab illo uſqꝫ ad temp⁹. Et regreſſus eſt iheſus in virtute ſpiritus in galileam: et fama exiit ꝑ uniuerſam regionem de illo. Et ipſe docebat in ſynagogis eoꝝ: et magnificabat̄ ab omībus. Et venit nazareth ubi erat nutritus: ⁊ intrauit ſcd̄m conſuetudinē ſuā die ſabbati in ſynagogā: et ſurrexit legere. Et traditus eſt illi liber yſaye prophete. Et ut reuoluit librū: inuenit locum ubi ſcriptū erat. Spiritus domini ſuꝑ me ꝓpter qđ unxit me: euāgelizare pauperibꝫ miſit me: ſanare cōtritoſ corde· predicare captiuis remiſſionē· ⁊ cecis viſum: dimittere confractos ī remiſſionē: p̄dicare annū dn̄i acceptū: et diē retributionis. Et cū plicuiſſet librum: reddidit miniſtro et ſedit. Et omniū in ſynagoga oculi erāt intendētes in eū. Cepit autē dicere ad eos: q̄a hodie impleta ē hec ſcriptura ī auribꝫ veſtris. Et omnes teſtimoniū illi dabant: et mirabant̄ in verbis gratie· q̄ procedebāt de ore ipſius: ⁊ dicebant.

Nōne hic eſt fili⁹ ioſeph? Et ait illis. Utiq; dicetis michi hanc ſimilitudinē. Medice cura teipſum. Quanta audiuimus facta in capharnaū: fac et hic in patria tua. Ait aūt. Amen dico vobis quia nemo ꝓpheta accept⁹ ē in patria ſua. In veritate dico vobis: multe vidue erant in iſrahel in diebus helie quādo clauſum eſt celum annis tribꝫ et menſibus ſex. cum facta eſſet fames magna in omni terra: ⁊ ad nullā illarum miſſus eſt helias. niſi in ſarepta ſydonie. ad mulierem viduā. Et multi leproſi erant in iſrahel ſub helyſeo propheta: ⁊ nemo eoꝝ mundatus eſt niſi naaman ſyrus. Et repleti ſunt omnes in ſynagoga ira hec audiētes. Et ſurrexerūt ⁊ eiecerūt illū extra ciuitatem: et duxerūt illū uſq; ad ſupciliū montis. ſup̄ quē ciuitas illoꝝ erat edificata: ut p̄cipitarent eum. Ipſe autem trāſiens per mediū illoꝝ ibat. Et deſcendit in capharnaum ciuitatem galilee: ibiq; docebat illos ſabbatis. Et ſtupebant in doctrina eius: quia ī poteſtate erat ſermo ipſius. Et in ſynagoga erat homo habens demoniū immūdum: et exclamauit voce magna dicens. Sine: qd̄ nobis et tibi iheſu nazarene? Veniſti pdere nos. Scio te q̄ ſis: ſanctus dei. Et increpauit illū iheſus dicens. Obmuteſce: et exi ab eo. Et cum proiciſſet illū demoniū in medium exijt ab illo: nichilq; illum nocuit. Et factus eſt pauor in omnibꝫ: et colloquebant̄ adinuicem dicentes. Quod ē hoc verbū: quia in poteſtate et virtute imperat immūdis ſpiritibus ⁊ exeunt. Et diuulgabat̄ fama de illo. in omnem locū regionis. Surgens aūt iheſus de ſynagoga. introiuit in domū ſimonis. Socrus autem ſimonis tenebat̄ magnis febribus: et rogauerūt illum pro ea. Et ſtans ſup illā imperauit febri ⁊ dimiſit illam: et cōtinuo ſurgēs miniſtrauit illis. Cū ſol aūt occidiſſet omēs qui habebāt infirmos varijs languoribus. ducebāt illos ad eum: at ille ſingulis manus imponens curabat eos. Exiebant aūt demonia a multis clamantia ⁊ dicencia: quia tu es filius dei. Et increpans nō ſinebat ea loqui: quia ſciebāt ipm̄ eſſe criſtum. Facta aūt die egreſſus ibat in deſertū locum: et turbe requirebāt eum et venerūt uſq; ad ipm̄: ⁊ detinebāt illum ne diſcederet ab eis. Quibus ille ait. Quia ⁊ alijs ciuitatibꝫ oportet me euāgelizare regnū dei: q̄a ideo miſſ⁹ ſū. Et erat p̄dicās ī ſynagogis galilee. c. v.

Factum eſt aūt cū turbe irruerent in eum ut audirent verbū dei: et ip̄e ſtabat ſecus ſtagnū genezareth. Et vidit duas naues ſtantes ſec⁹ ſtagnum: piſcatores aūt deſcenderant ⁊ lauabāt retia. Aſcendēs aūt ī unā nauim que erat ſimonis: rogauit eum a terra reducere puſillū. Et ſedēs docebat de nauicula turbas. Ut ceſſauit aūt loqui: dixit ad ſimonē. Duc in altum: et laxate retia veſtra in capturā. Et reſpōdens ſimon dixit illi. Preceptor p̄ totam noctem laborātes nichil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete. Et cum hoc feciſſent: cōcluſerunt piſciū multitudinē copioſam. Rumpebatur autem rete eoꝝ. Et annuerūt ſocijs qui erant in alia naui: ut venirent et adiuuarent eos. Et venerunt ⁊ impleuerunt ambas nauiculas: ita ut mergerentur. Quod cum videret ſimon petrus: procidit ad genua iheſu dicens. Exi a me: q̄a homo peccator ſum dn̄e. Stupor enim circūdederat eum. ⁊ omēs qui cum illo erant: in captura piſciū quā ceperant. Similiter aūt iacobū ⁊ iohānem filios zebedei: qui erant ſocij ſimonis. Et ait ad ſimonē iheſus. Noli timere: ex hoc iam homines eris capiēs. Et ſubductis ad terrā nauibꝫ: relictis omnibꝫ ſecuti ſunt illū. Et factum eſt cum eſſet in una ciuitatū: ⁊ ecce vir plenus lepra· et videns iheſum· et ꝓcidens in faciem ſuā: rogauit eum dicēs. Domine: ſi vis potes me mundare. Et extendens manū: tetigit eum dicēs. Volo. Mūdare. Et cōfeſtī lepra diſceſſit ab illo. Et ip̄e p̄cepit illi ut nemini diceret: ſed vade oſtende te ſacerdoti: et offer pro emundatione tua ſicut p̄cepit moyſes in teſtimoniū illis. Perābulabat aūt magis ſermo de illo: et cōueniebāt turbe multe ut audirent: ⁊ curarentur ab infirmitatibus ſuis. Ip̄e aūt ſecedebat in deſertum et orabat. Et factū eſt in una dierꝫ: ⁊ ip̄e ſedebat docens. Et erāt phariſei ſedentes ⁊ legis doctores qui venerant ex omni caſtello galilee ⁊ iudee· et ihr̄lm: ⁊ virtus dn̄i erat ad ſanandū eos. Et ecce viri portantes in lecto hominē q̄ erat paraliticus: et querebant eū inferre et ponere ante eum. Et non inuenientes qua parte illū inferrent p̄ turba: aſcenderūt ſupra tectum· et per tegulas ſummiſerūt eū cum lecto in mediū āte iheſum. Quoꝝ fidē ut vidit dixit. Homo: remittuntur tibi peccata tua. Et ceperūt cogitare ſcribe et phariſei dicentes. Quis ē hic qui loquitur blaſphemias? Quis poteſt dimittere peccata: niſi ſolus deꝰ? Ut cognouit aūt iheſus cogitatōnes eoꝝ: reſpōdens dixit ad illos. Quid cogitatis ī cordibꝫ veſtris? Quid ē facilius dicere dimittunt̄ tibi pcc̄a: an dicere ſurge ⁊ ābula? Ut aūt ſciatis q̄a filiꝰ hoīs habet poteſtatē in terra dimittendi peccata: ait paralitico. Tibi dico ſurge: tolle lectū tuū. et vade in domū tuā. Et cōfeſtim conſurgēs corā illis tulit lectū in quo iacebat: et abijt in domū ſuā magnificans deū. Et ſtupor app̄hendit om̄es: ⁊ magnificabāt deū. Et repleti ſunt timore dicentes: quia vidimꝰ mirabilia hodie. Et poſt hec exijt: ⁊ vidit publicanum nomine leui ſedentem ad theloneū: et ait illi. Sequere me. Et relictis omnibus: ſurgens ſecutus eſt eum. Et fecit ei cōuiuiū magnū leui in domo ſua: et erat turba multa publicanoꝝ· ⁊ aliorū qui cum illis erant diſcumbentes. Et murmurabāt phariſei et ſcribe eoꝝ: dicentes ad diſcipulos eiꝰ. Quare cū publicanis ⁊ peccatoribus manducatis et bibitis? Et reſpōdens iheſus dixit ad illos non egent q̄ ſani ſunt medico: ſed qui male habent. Non veni vocare iuſtos: ſed peccatores ad penitentiam. At illi dixerunt ad eū. Quare diſcipuli iohannis ieiunant frequēter et obſecrationes faciunt· ſimiliter et phariſeoꝝ: tui aūt edunt ⁊ bibūt? Quibus ipſe ait. Nunquid poteſtis filios ſponſi dum cū illis eſt ſponſus facere ieiunare? Venient aūt dies ⁊ cū ablatus fuerit ab illis ſponſus: tunc ieiunabūt in illis diebꝫ. Dicebat aūt et ſimilitudinē ad illos. Quia nemo cōmiſſurā a nouo veſtimento immittit in veſtimentū vetus: alioquin ⁊ nouum rumpit: ⁊ veteri nō cōuenit commiſſura a nouo. Et nemo mittit vinum nouū in utres veteres: alioquin rūpit vinū nouū utres: et vinū effundetur ⁊ utres peribūt. Sed vinū nouū in utres nouos mittendū eſt: ⁊ utraq; conſeruātur. Et nemo bibēs vetꝰ ſtatī vult nouū: dicit enī vet⁹ meli⁹ ē. c. vi.

Factū eſt aūt in ſabbato ſecundo: primo· cū tranſiret per ſata vellebāt diſcipli eius ſpicas: et māducabant confricantes manibus. Quidā aūt phariſeorū dicebant illis. Quid facitis qđ non licet in ſabbatis? Et reſpondens ihesus ad eos dixit. Nec hͦc legiſtis qđ fecit dauid· cū eſuriſſet ipſe et qui cum illo erant: quomō intrauit in domum dei· et panes ꝓpoſitionis ſumpſit ⁊ māducauit· et dedit hijs q̄ cum ip̄o erant: q̄s nō licet māducare niſi tantū ſacerdotibꝫ? Et dicebat illis: quia dn̄s eſt filius hominis etiā ſabbati. Factū eſt aūt et in alio ſabbato: ut intraret in ſynagogam et doceret. Et erat ibi homo: ⁊ man⁹ eius dextra erat arida. Obſeruabāt autem ſcribe et phariſei ſi in ſabbato curaret: ut inuenirent unde accuſarent eū. Ip̄e vero ſciebat cogitatōnes eoꝝ: et ait homini qui habebat manū aridā. Surge: et ſta in medium. Et ſurgens ſtetit. Ait aūt ad illos ihesus. Interrogo vos ſi licet ſabbatis benefacere an male: animam ſaluā facere an ꝑdere? Et circūſpectis omnibꝫ dixit homini. Extende manū tuā. Et extendit: et reſtituta eſt manus eius. Ip̄i aūt repleti ſunt inſipientia: ⁊ colloquebant̄ ad inuicē· q̄dnam facerent ihesu. Factū eſt aūt in illis diebꝫ exijt in montem orare: ⁊ erat ꝑnoctans ī oratione dei. Et cum dies factus eſſet vocauit diſcipulos ſuos: et elegit duodecim ex ip̄is q̄s ⁊ apl̄os nominauit: ſimonē quē cognominauit petrū et andreā fratrem eius: iacobum ⁊ iohannē· philippū et bartholomeum· matheum et thomam iacobū alphei et ſimonem qui vocat̄ zelotes et iudam iacobi: et iudam ſcarioth q̄ fuit proditor. Et deſcendens cum illis ſtetit in loco campeſtri ⁊ turba diſcipuloꝝ eius: et multitudo copioſa plebis ab omī iudea ⁊ iheruſalē et maritima et tyri et ſydonis· qui venerāt ut audirent eum: ⁊ ſanarentur a languoribꝫ ſuis. Et qui vexabantur a ſpiritibus immūdis curabantur. Et omnis turba querebat eum tangere: quia virtus de illo exiebat et ſanabat omnes. Et ipſe eleuatis oculis ī diſcipulos ſuos dicebat. Beati pauperes: quia veſtrū eſt regnū dei. Beati qui nunc eſuritis: quia ſaturabimini. Beati qui nunc fletis: quia ridebitis. Beati eritis cum vos oderīt hoīes ⁊ cū ſeparauerint vos et exprobrauerint: et eiecerint nomen veſtrū tanq̄ꝫ malū ꝓpter filiū hominis. Gaudete in illa die ⁊ exultate: ecce enī merces veſtra multa eſt in celo. Secundum hec enim faciebant prophetis patres eoꝝ. Verūtamen ve vobis diuitibus: qui habetis conſolationē veſtrā. Ve vobis qui ſaturati eſtis: quia eſurietis. Ve vobis qui ridetis nunc: q̄a lugebitis et flebitis. Ve cū bene vobis dixerint oīes homines. Secundū hec enim faciebāt ꝓphetis patres eoꝝ. Sed vobis dico qui auditis. Diligite inimicos veſtros: benefacite hijs q̄ vos oderunt. Benedicite maledicentibus vos: orate pro calumniātibus vos. Ei qui te ꝑcutit in maxillā· prebe ⁊ alteram: et ab eo qui aufert tibi veſtimētum· etiā tunicam noli ꝓhibere. Omī aūt petenti te tribue: et qui aufert que tua ſunt ne repetas. Et prout vultis ut faciant vobis homines: et vos facite illis ſimiliter. Et ſi diligitis eos qui vos diligunt: que vobis eſt gratia? Nam et peccatores diligentes ſe diligunt. Et ſi benefeceritis hijs q̄ vobis benefaciunt: que vobis eſt gratia? Siquidem et peccatores hoc faciunt. Et ſi mutuū dederitis hijs a quibus ſperatis recipere: q̄ gratia eſt vobis? Nā et peccatores peccatoribꝫ feneranť: ut recipiant equalia. Verūtamen diligite inimicos veſtros ⁊ benefacite: et mutuū date· nichil inde ſperantes: et erit merces veſtra multa. ⁊ eritis filij altiſſimi: quia ip̄e benignꝰ ē ſuꝑ ingratos et malos. Eſtote ergo miſericordes: ſicut et pater veſter miſericors ē. Nolite iudicare: ⁊ non iudicabimini. Nolite condemnare: et non cōdemnabimini. Dimittite: et dimittemini. Date: et dabitur vobis. Menſurā bonā ⁊ confertam· et coagitatā et ſuꝑ effluentem dabūt in ſinū veſtrū. Eadē vero menſura qua menſi fueritis: remetietur vobis. Dicebat aūt illis ⁊ ſimilitudinem. Nunquid poteſt cecus cecum ducere? None ambo in foueā cadūt? Nō eſt diſcipulus ſuꝑ magiſtrū: ꝑfectus autē om̄is erit: ſi ſit ſicut magiſter eiꝰ. Quid aūt vides feſtucā in oculo fratris tui: trabem aūt que in oculo tuo eſt non conſideras? Aut quomodo potes dicere fratri tuo· frater· ſine eiciā feſtucā de oculo tuo: ip̄e in oculo tuo trabem non vides? Ypocrita· eice primū trabem de oculo tuo: et tunc perſpicies ut educas feſtucam de oculo fratris tui. Non eſt enim arbor bona q̄ facit fructus malos: neqꝫ arbor mala faciens fructum bonū. Vnaqueqꝫ enim arbor de fructu ſuo cognoſcitur. Neqꝫ enim de ſpinis colligūt ficus: neqꝫ de rubo vindemiāt uuam. Bonus homo de bono theſauro cordis ſui ꝓfert bonū: et malus homo de malo theſauro ꝓfert malū. Ex abūdātia enī cordis os loquiť. Quid aūt vocatis me dn̄e dn̄e: ⁊ nō facitis que dico? Om̄is q̄ venit ad me· et audit ſermones meos· et facit eos: oſtendā vobis cui ſimilis ſit. Similis eſt homini edificāti domū qui fodit in altū: et poſuit fundamentū ſupra petram. Inundatione autem facta illiſum eſt flumen domui illi: et nō potuit eam mouere. Fundata enī erat ſupra petram. Qui aūt audit et nō facit ſimilis eſt homini edificanti domū ſuā ſupra terram ſine fundamento: in quā illiſus ē fluuiꝰ· ⁊ cōtinuo cecidit: ⁊ facta ē ruina domꝰ illiꝰ magna. c. vii.

Cum aūt impleſſet omnia verba ſua in aures plebis: intrauit capharnaū. Centurionis aūt cuiuſdā ſeruus male habens erat moriturus: qui illi erat p̄cioſus. Et cum audiſſet de iheſu· miſit ad eum ſeniores iudeorum: rogans eū ut veniret· ⁊ ſaluaret ſeruū eiꝰ. At illi cū veniſſent ad iheſum rogabant eum ſollicite dicentes ei: q̄a dignus eſt ut hoc illi p̄ſtes. Diligit enī gentem nr̄am: et ſynagogam ipſe edificauit nobis. Iheſus autem ibat cū illis. Et cum iam non longe eſſet a domo: miſit ad eum centurio amicos dicens. Domine: noli vexari. Nō enī ſum dignꝰ ut ſb tectū meū intres: propter qd̄ ⁊ meipſum non ſum dignum arbitratus ut venirem ad te: ſed dic verbo et ſanabitur puer meus. Nam et ego homo ſum ſub poteſtate cōſtitutus· habens ſub me milites: et dico huic vade ⁊ vadit· ⁊ alio veni ⁊ venit: et ſeruo meo fac hoc et facit. Quo audito iheſus miratus eſt: et cōuerſus ſequentibꝫ ſe turbis dixit. Amen dico vobis: nec in iſrahel tantam fidem inueni. Et reuerſi qui miſſi fuerant domum: inuenerūt ſeruū qui languerat ſanū. Et factū eſt deinceps ibat iheſus in ciuitatem que vocat̄ naym: et ibant cum eo discipuli eius ⁊ turba copiosa. Cum aūt appropīquaret porte ciuitatis: ecce defunctus efferebatur filiꝰ unicus matris sue. Et hec vidua erat: et turba ciuitatis multa cum illa. Quā cum vidisset dn̄s: misericordia motꝰ sup eā dixit illi. Noli flere. Et accessit: et tetigit loculū. Hij aūt qui portabāt steterūt. Et ait. Adolescēs tibi dico surge. Et resedit qui erat mortuus: ⁊ cepit loqui; et dedit illū matri sue. Accepit aūt omnes timor: et magnificabant deum dicentes. Quia ꝓpheta magnꝰ surrexit in nobis: ⁊ quia deꝰ visitauit plebem suā. Et exijt hic sermo in uniuersam iudeam de eo: et omnē circa regionē. Et nūciauerūt iohāni discipli eius de omnibus hijs. Et cōuocauit duos de discipulis suis iohannes: et misit ad ihesum dicens. Tu es q̄ venturꝰ es · an alium expectamꝰ? Cū aūt venissent ad eum viri dixerunt. Iohānes baptista misit nos ad te dicens. Tu es qui venturus es an aliū expectamus? In ipsa aūt hora multos curauit a languoribꝫ suis et plagis · et spiritibꝫ malis: ⁊ cecis multis donauit visum. Et respondens dixit illis. Euntes renūciate iohanni que audistis ⁊ vidistis. Quia ceci vident claudi ambulant · leprosi mundant̄: surdi audiunt · mortui resurgent · pauperes euangelizant̄: et beatus est quicūqꝫ nō fuerit scādalizatꝰ in me. Et cum discessissent nuncij iohānis: cepit de iohāne dicere ad turbas. Quid existis in desertum videre? Arundinē vento agitatā? Sed q̄d existis videre? Hoīem mollibꝫ vestimētis indutū? Ecce qui ī veste preciosa sūt et delicijs · ī domibꝫ regū sūt. Sed quid existis videre? Prophetam? Utiqꝫ dico vobis: et plus q̄ ꝓphetā. Hic est de quo scriptum est. Ecce mitto angelū meū ante faciem tuā: qui ꝓparabit viam tuā ante te. Dico enim vobis: maior inter natos mulierū ꝓpheta iohāne baptista nemo est. Qui aūt minor est in regno dei · maior est illo. Et omnis ꝑplus audiens · et publicani · iustificauerūt deum: baptizati baptismo iohānis. Pharisei aūt ⁊ legisperiti · consiliū dei spreuerunt in semetipsos: nō baptizati ab eo. Ait autem dn̄s. Cui ergo similes dicam hoīnes generationis huiꝰ: et cui similes sunt? Similes sūt pueris sedētibꝫ ī foro: et loquētibꝫ ad inuicē et dicētibus. Cantauimꝰ vobis tibijs et non saltastis: lamētauimꝰ ⁊ non plorastis. Venit aūt iohānes baptista neqꝫ māducās panem neqꝫ bibēs vinū: et dicitis. Demoniū habet. Venit filius hoīs manducās ⁊ bibens: et dicitis. Ecce homo deuorator et bibens vinū · amicus publicanoꝝ et peccatoꝝ. Et iustificata est sapientia · ab oīibus filijs suis. Rogabat aūt illū quidā de phariseis ut māducaret cum illo. Et ingressus domum pharisei discubuit. Et ecce mulier que erat in ciuitate peccatrix · ut cognouit ꝙ accubuit in domo pharisei attulit alabastrū unguenti: et stans retro secus pedes eiꝰ lacrimis cepit rigare pedes eiꝰ · et capillis capitis sui tergebat: ⁊ osculabat̄ pedes eiꝰ et unguento ungebat. Videns aūt phariseus q̄ vocauerat eū: ait intra se dicēs. Hic si esset ꝓpheta: sciret utiqꝫ que ⁊ qualis ē mulier que tangit eum: quia peccatrix est. Et respondens ihesus dixit ad illum. Simon: habeo tibi aliquid dicere. At ille ait. Magister dic. Duo debitores erant cuidam feneratori: unꝰ debebat denarios quingentos: et alius quinquaginta. Non habentibus illis unde redderent: donauit utriſqȝ. Quis ergo eum plus diligit? Reſpondens ſimon dixit. Eſtimo: quia is cui plus donauit. At ille dixit ei. Recte iudicaſti. Et conuerſus ad mulierem· dixit ſimoni. Vides hāc mulierem? Intraui in domū tuā: aquā pedibȝ meis non dediſti: hec aūt lacrimis rigauit pedes meos: ⁊ capillis ſuis terſit. Oſculū michi non dediſti: hec aūt ex quo intraui, nō ceſſauit oſculari pedes meos. Oleo caput meū non unxiſti: hec aūt ungento unxit pedes meos. Propter qđ dico tibi. Remittunt̄ ei peccata multa: quoniā dilexit multū. Cui aūt minus dimittitur· minus diligit. Dixit aūt ad illā. Remittunt̄ tibi peccata. Et ceperūt qui ſimul accumbebant dicere intra ſe. Quis eſt hic qui etiā peccata dimittit? Dixit aūt ad mlierē. Fides tua te ſaluā fecit. Vade in pace. c. viii.

Et factū eſt deinceps· ⁊ ipſe iter faciebat per ciuitates et caſtella p̄dicans ⁊ euangelizans regnū dei. ⁊ duodecim cum illo· et mulieres aliquę· q̄ erant curate a ſpiritibȝ malignis et infirmitatibus. maria que vocat̄ magdalene· de qua ſeptem demonia exierant: ⁊ iohāna uxor chuze ꝓcuratoris herodis· et ſuſanna et alie multe que miniſtrabant ei de facultatibus ſuis. Cum aūt turba plurima conueniret et de ciuitatibȝ ꝓperarēt ad eū: dixit ꝑ ſimilitudinē. Exijt q̄ ſeminat ſeminare ſemen ſuū. Et dum ſeminat aliud cecidit ſecus viam· et conculcatū eſt: et volucres celi comederunt illud. Et aliud cecidit ſupra petram· ⁊ natū aruit: quia non habebat humorem. Et aliud cecidit inter ſpinas: et ſimul exorte ſpine ſuffocauerūt illud. Et aliud cecidit in terram bonā: et ortū fecit fructū centuplū. Hec dicens clamabat. Qui habet aures audiendi audiat. Interrogabāt aūt eum diſcipuli eiꝰ: q̄ eſſet hec parabola. Quibus ipſe dixit. Vobis datum eſt noſſe miſteriū regni dei: ceteris aūt in parabolis: ut videntes non videāt· ⁊ audientes nō intelligāt. Eſt aūt hec parabola. Semen eſt verbum dei. Qui aūt ſecus viā· hij ſunt qui audiūt: deinde venit dyabolus ⁊ tollit verbū de corde eoꝝ· ne credentes ſalui fiant. Nam qui ſupra petram: qui cū audierint cum gaudio ſuſcipiunt verbū. Et hij radices non habēt: quia ad tempus credūt· et in tempore temptationis recedunt. Quod aūt in ſpinas cecidit: hij ſunt qui audierunt et a ſollicitudinibȝ et diuitijs et voluptatibus vite euntes ſuffocant̄: ⁊ non referunt fructū. Quod aūt in bonam terrā: hij ſunt qui ī corde bono et optimo audientes verbū retinent: ⁊ fructū afferunt in pacientia. Nemo aūt lucernam accendens operit eam vaſe· aut ſubtus lectū ponit: ſed ſupra candelabrum ponit: ut intrantes videant lumen. Non ē enim occultū qđ nō manifeſtetur: nec abſconditū qđ non cognoſcatur· ⁊ in palam veniat. Videte ergo quō audiatis. Qui enī habet dabitur illi: et quicunqȝ non habet: etiam qđ putat ſe habere auferetur ab illo. Venerūt aūt ad illū mater et fratres eiꝰ: ⁊ non poterant adire ad eum pre turba. Et nunciatū eſt illi. Mater tua ⁊ fratres tui ſtant foris: volentes te videre. Qui reſpondens dixit ad eos. Mater mea ⁊ fratres mei hij ſunt: qui verbū dei audiūt et faciūt. Factū ē aūt ī una dieꝝ: et ipſe aſcendit ī nauiculā·

r'at

r'at

et diſcipuli eiꝰ: et ait ad illos. Trāſfretemus trans ſtagnū. Et aſcenderūt, Et nauigātibus illis obdormiuit: et deſcendit procella venti in ſtagnū: ⁊ complebant̄ et periclitabant̄. Accedentes autem ſuſcitauerūt eū dicentes. Preceptor perimꝰ. At ille ſurgens increpauit ventū et tempeſtatem aque et ceſſauit: ⁊ facta eſt trāquillitas. Dixit autem illis. Ubi eſt fides veſtra? Qui timētes mirati ſunt ad inuicem dicentes. Quis putas hic eſt? Quia et ventis et mari imperat· ⁊ obediunt ei. Et nauigauerūt ad regionē geraſenorū· q̄ eſt contra galileā. Et cum de naui egreſſus eſſet ad terram occurrit illi vir quidā q̄ habebat demoniū iā tēporibꝫ multis: et veſtimēto non induebatur: neqꝫ in domo manebat ſed in monumentis. Is ut vidit iheſum ꝓcidit ante illū: et exclamās voce magna dixit. Quid michi ⁊ tibi eſt iheſu fili dei altiſſimi? Obſecro te: ne me torqueas. Precipiebat enim ſpiritui immūdo: ut exiret ab homine. Multis enī temporibus arripiebat illū: ⁊ vinciebat̄ cathenis ⁊ cōpedibꝫ cuſtoditꝰ: et ruptis vinculis agebatur a demonio in deſerta. Interrogauit autē illū iheſus dicens. Quod tibi nomē eſt? At ille dixit. Legio. Quia intrauerāt demonia multa in eum. Et rogabāt illū: ne imperaret illis ut in abiſſum irent. Erat aūt ibi grex porcoꝝ multorū paſcentiū in monte: et rogabāt eū ut ꝑmitteret eis in illos ingredi. Et ꝑmiſit illis. Exierunt ergo demonia ab homine: et intrauerunt in porcos: et impetu abijt grex ꝑ p̄ceps i ſtagnū: ⁊ ſuffocatꝰ eſt. Qđ ut viderūt factū q̄ paſcebant fugerunt: ⁊ nunciauerūt in ciuitatē et i villas. Exierūt aūt videre qđ factū eſt: et venerūt ad iheſum· ⁊ inuenerūt hominem ſedentem a quo demonia exierāt veſtitū· ac ſana mente ad pedes eius: et timuerūt. Nūciauerūt aūt illis et q̄ viderant: quomō ſanus factus eſſet a legione. Et rogauerūt illū oīs multitudo geraſenoꝝ· ut diſcederet ab ipſis: quia magno timore tenebant̄. Ipſe aūt aſcendens nauim reuerſus eſt. Et rogabat illū vir· a quo demonia exierant ut cum eo eſſet. Dimiſit aūt eū iheſus dicens. Redi in domū tuam: et narra quāta tibi fecit deus. Et abijt ꝑ uniuerſam ciuitatē· p̄dicans quanta illi feciſſet iheſus. Factū eſt aūt cū rediſſet iheſus: excepit illū turba. Erāt aūt omnes expectantes eum. Et ecce venit vir cui nomē iairus et ip̄e princeps ſynagoge erat: et cecidit ad pedes iheſu· rogans eū ut intraret in domū eius: quia unica filia erat ei fere annoꝝ duodecim· et hec moriebat̄. Et contigit dum iret: a turbis comprimebat̄. Et mulier quedā erat in fluxu ſanguinis ab ānis duodecim: que in medicos erogauerat omnē ſubſtantiā ſuā· nec ab ullo potuit curari. Acceſſit retro et tetigit fimbriā veſtimēti eiꝰ: ⁊ cōfeſtim ſtetit fluxus ſanguinis eiꝰ. Et ait iheſus. Quis eſt qui me tetigit? Negantibus aūt omnibꝫ: dixit petrus et qui cū illo erāt. Preceptor· turbe te cōprimūt et affligūt: ⁊ dicis quis me tetigit? Et dixit iheſus. Tetigit me aliquis. Nā et ego noui virtutem de me exiiſſe. Videns aūt m̄lier quia nō latuit· tremēs venit ⁊ procidit ante pedes eius: et ob quā cauſam tetigerit eū indicauit coram omni p̄plo: et queādmodū cōfeſti ſanata ſit. At ipſe dixit ei. Filia· fides tua te ſaluā fecit. Vade ī pace. Adhuc illo loquēte· venit quidā ad principē ſynagoge dicēs ei quia mortua ē filia tua: noli vexari illum. Ihesus aūt audito hoc verbo: reſpōdit patri puelle. Noli timere. Crede tantū: et ſalua erit. Et cum veniſſet domū·non ꝑmiſit intrare ſecū quenꝗ̄ niſi petrū et iacobū et iohānem: et patrem et matrem puelle. Flebāt aūt omnes: et plangebant illā. At ille dixit. Nolite flere. Non eſt mortua puella ſed dormit. Et deridebant eū: ſcientes q̄a mortua eſſet. Ip̄e autem tenens manū eius clamauit dicens. Puella ſurge. Et reuerſus eſt ſpiritus eius: et ſurrexit continuo. Et iuſſit illi dare manducare. Et ſtupuerunt parentes eiꝰ: quibus precepit ne alicui dicerent quod factū erat. c. ix.

Conuocatis aūt ihesus duodecī apl̄is·dedit illis virtutem et poteſtatem ſuꝑ oīa demonia: et ut languores curarent. Et miſit illos p̄dicare regnū dei: ⁊ ſanare infirmos. Et ait ad illos. Nichil tuleritis in via neqꝫ virgā neqꝫ peram·neqꝫ panem neqꝫ pecuniā: neqꝫ duas tunicas habeatis. Et ī quācunqꝫ domū intraueritis ibi manete: ⁊ inde ne exeatis. Et quicunqꝫ non receperint vos: exeuntes de ciuitate illa etiā puluerem pedū veſtroꝝ excutite in teſtimoniū ſupra illos. Egreſſi aūt circuibāt per caſtella: euangelizātes ⁊ curantes vbiqꝫ. Audiuit autem herodes tetrarcha oīa que fiebant ab eo·et heſitabat eo ꝙ diceret̄ a quibuſdā quia iohānes ſurrexit a mortuis: a quibuſdā vero quia helyas apparuit: ab alijs aūt quia ꝓpheta unus de antiquis ſurrexit. Et ait herodes. Iohānem ego decollaui. Quis ē aūt iſte de quo ego talia audio? Et querebat videre eū. Et reuerſi apl̄i narrauerūt illi quecunqꝫ fecerūt: et aſſumptis illis receſſit ſeorſum ī locū deſertū·q̄ ē bethſaide. Qd̄ cū cognouiſſent turbe ſecuti ſūt illū: ⁊ excepit illos ⁊ loquebat̄ illis de regno dei: ⁊ eos qui cura indigebant ſanabat. Dies aūt ceperat declinare. Et accedentes duodecim dixerunt illi. Dimitte turbas: ut euntes in caſtella villaſqꝫ que circa ſunt diuertāt ⁊ inueniāt eſcas: quia hic in loco deſerto ſumus. Ait aūt ad illos. Vos date illis manducare. At illi dixerūt. Non ſūt nobis plus q̄ꝫ quinqꝫ panes et duo piſces: niſi forte nos eamus·et emamꝰ ī omnē hanc turbā eſcas. Erant autē fere viri quinqꝫ milia. Ait aūt ad diſcipulos ſuos. Facite illos diſcumbere per cōuiuia quinquagenos: et ita fecerunt. Et diſcubuerūt omnes. Acceptiſ aūt quinqꝫ panibꝫ et duobus piſcibuſ reſpexit in celū et benedixit illiſ: et fregit et diſtribuit diſcipulis ſuis: ut ponerent ante turbas. Et māducauerūt omnes: et ſaturati ſunt. Et ſublatū eſt quod ſuꝑfuit illis fragmentoꝝ cophini duodecim. Et factū eſt cū ſolus eſſet orās·erant cum illo ⁊ diſcipli: et interrogauit illos dicens. Quem me dicūt eſſe turbe? At illi reſponderūt et dixerunt iohānem baptiſtā; alij aūt helyā: alij vero quia unus ꝓpheta de prioribus ſurrexit. Dixit aūt illis. Vos autem quem me eſſe dicitis? Reſpondenſ ſimon petrus dixit. Criſtū dei. At ille increpans illos precepit ne cui dicerēt hoc: dicens·quia oportet filium hoīs multa pati et reprobari a ſenioribus et principibꝫ ſacerdotū·⁊ ſcribis et occidi·et tercia die reſurgere. Dicebat aūt ad omnes. Si quis vult poſt me venire·abneget ſemetip̄m: et tollat crucē ſuā quotidie: et ſequat̄ me. Qui enim voluerit animā ſuā ſaluā facere ꝑdet illā. Nam qui ꝑdiderit animā ſuam propter me: ſaluā faciet illā. Quid enī proficit homo ſi lucretur univerſum mundū: ſe aūt ipm̄ ꝑdat ⁊ detrimētū ſui faciat? Nam q̄ me erubuerit et meos ſermones: hunc filius hominis erubeſcet cum venerit in maieſtate ſua et patris et ſanctorū angelorū. Dico aūt vobis: vere ſunt aliqui hic ſtātes qui nō guſtabūt mortem donec videant regnū dei. Factū eſt aūt poſt hec verba fere dies octo: et aſſumpſit petrū et iacobum et iohānem: et aſcendit in montē ut oraret. Et facta ē dum oraret ſpecies vultus eius altera: ⁊ veſtitꝰ eiꝰ albus et fulgens. Et ecce duo viri loquebant̄ cū illo. Erant aūt moyſes et helyas viſi in maieſtate: et dicebāt exceſſum eius quem completurꝰ erat in iheruſalē. Petrus vero ⁊ qui cū illo erāt grauati erant ſomno. Et euigilantes viderūt maieſtatē eius: et duos viros qui ſtabāt cum illo. Et factū eſt cum diſcederent ab illo: ait petrus ad iheſum. Preceptor bonū eſt nos hic eſſe: et faciamꝰ tria tabernacla: unū tibi et unū moyſi et unū helye. Neſciens q̄d diceret. Hec aūt illo loquente facta eſt nubes et obumbrauit eos: ⁊ timuerūt intrantibꝫ illis in nubē. Et vox facta eſt de nube dicens. Hic eſt filius meus dilectus: ipm̄ audite. Et dū fieret vox inuentꝰ ē iheſus ſolus. et ipi tacuerūt: et nemini dixerūt in illis diebꝫ quicq̄ꝫ ex hijs que viderant. Factū eſt aūt in ſequenti die deſcendētibꝫ illis de monte: occurrit illis turba multa. Et ecce vir de turba exclamauit dicens. Magiſter obſecro te: reſpice ī filiū meū q̄a unicꝰ eſt michi. Et ecce ſpiritꝰ apprehendit eū et ſubito clamat: et elidit et diſſipat eū cum ſpuma: et vix diſcedit dilanians eum. Et rogaui diſciplos tuos ut eicerent illū: et nō potuerūt. Reſpondens aūt iheſus dixit. O generatio infidelis et peruerſa: uſq̄ꝫ quo ero apud vos ⁊ patiar vos? Adduc huc filiū tuū. Et cū accederet: eliſit illū demoniū et diſſipauit. Et increpauit iheſus ſpiritū immūdum ⁊ ſanauit puerū: ⁊ reddidit illū patri eiꝰ. Stupebāt aūt om̄es ī magnitudine dei: omnibuſq̄ꝫ mirātibꝫ in omnibꝫ que faciebat. dixit ad diſciplos ſuos. Ponite vos in cordibus vr̄is ſermones iſtos. Filius enim hoīs futurū eſt ut tradat̄ in manus hominū. At illi ignorabāt verbū iſtud: et erat velatū ante eos ut non ſentirent illud: ⁊ timebant eū interrogare de hoc verbo. Intrauit aūt cogitatio in eos: quis eoꝝ maior eſſet. At iheſus videns cogitationes cordis illoꝝ apprehendit puerū: et ſtatuit illū ſecus ſe: ⁊ ait illis. Quicunq̄ꝫ ſuſceperit puerū iſtū in nomine meo me recipit. Et quicunq̄ꝫ me receperit: recipit eum qui me miſit. Nam qui minor eſt inter om̄es vos: hic maior eſt. Reſpōdens aūt iohānes dixit. Preceptor vidimus quēdam in noīe tuo eicientem demonia: ⁊ ꝓhibuimus eū: quia nō ſequit̄ nobiſcū. Et ait ad illos iheſus. Nolite ꝓhibere. Qui enī non ē aduerſū vos: pro vobis eſt. Factum eſt aūt dū cōplerent̄ dies aſſumptionis eius: et ipe faciē ſuā firmauit ut iret iheruſalē. Et miſit nūcios āte cōſpectū ſuū: et euntes intrauerūt ī ciuitatem ſamaritanorū ut pararent illi. Et nō receperūt eū: q̄a facies eius erat euntis iheruſalem. Cum vidiſſent autem diſcipuli eius iacobus et iohannes dixerunt. Domine vis dicimꝰ ut ignis deſcendat de celo: et cōſumat illos? Et cōuerſus increpauit illos dicēs.

Neſcitis cuiꝰ ſpiritus eſtis. Filius hominis nō venit animas ꝑdere ſed ſaluare. Et abierūt ī aliud caſtellū. Factū eſt aūt ambulantibꝫ illis in via: dixit quidā ad illū. Sequar te quocunqꝫ ieris. Dixit illi iheſus. Vulpes foueas habent ⁊ volucres celi nidos: filiꝰ aūt hoīs nō habet ubi caput ſuū reclinet. Ait autē ad alterū. Sequere me. Ille aūt dixit. Domine: ꝑmitte michi primum ire ⁊ ſepelire patrem meū. Dixitqꝫ ei iheſus. Sine ut mortui ſepeliāt mortuos ſuos: tu aūt vade ⁊ annūcia regnū dei. Et ait alter. Sequar te dn̄e: ſed ꝑmitte michi p̄mū renūciare hijs qui domi ſunt. Ait ad illū iheſus. Nemo mittens manū ſuam ad aratrū ⁊ aſpiciēs retro: aptꝰ eſt regno dei. c. x.

Post hec aūt deſignauit dn̄s ⁊ alios ſeptuaginta duos: et miſit illos binos āte faciē ſuā ī omnē ciuitatē ⁊ locū quo erat ipſe venturꝰ. Et dicebat illis. Meſſis quidem multa: operarij aūt pauci. Rogate ergo dominū meſſis: ut mittat operarios in meſſem. Ite: ecce ego mitto vos ſicut agnos inter lupos. Nolite portare ſacculū neqꝫ ꝑam neqꝫ calciamēta: et neminē per viā ſalutaueritis. In quancunqꝫ domū intraueritis: primū dicite pax huic domui; et ſi ibi fuerit filiꝰ pacis: requieſcet ſup illū pax vr̄a; ſin aūt: ad vos reuertetur. In eadem aūt domo manete: edētes et bibētes q̄ apud illos ſunt. Dignus eſt enī operarius mercede ſua. Nolite tranſire de domo in domū. Et in quācunqꝫ ciuitatē intraueritis ⁊ ſuſceperint vos manducate que apponuntur vobis: et curate infirmos qui in illa ſunt: et dicite illis, appropinquabit in vos regnum dei. In quācunqꝫ aūt ciuitatē intraueritis et non ſuſceperint vos: exeuntes ī plateas eiꝰ dicite. Etiā puluerem q̄ adheſit nobis de ciuitate veſtra extergimꝰ in vos. Tamē hoc ſcitote quia appropinquabit regnū dei. Dico vobis: quia ſodomis in die illa remiſſius erit q̄ꝫ illi ciuitati. Ve tibi corozaym ve tibi bethſayda: quia ſi in tyro et ſydone facte fuiſſent virtutes q̄ facte ſūt ī vobis olim in cilicio ⁊ cinere ſedētes peniterēt. Verūtamē tyro et ſydoni remiſſius erit ī iudicio q̄ꝫ vobis. Et tu capharnaū uſqꝫ ad celū exaltata: uſqꝫ ad infernū demergēris. Qui vos audit me audit: et qui vos ſpernit me ſpernit. Qui autem me ſpernit: ſpernit eum q̄ me miſit. Reuerſi ſunt aūt ſeptuaginta duo cū gaudio dicentes. Dn̄e: etiā demonia ſubiciūtur nobis in noīe tuo. Et ait illis. Videbā ſathanan ſicut fulgur de celo cadentē. Ecce dedi vobis poteſtatem calcādi ſupra ſerpētes ⁊ ſcorpiones et ſupra omnē virtutem inimici: et nichil vobis nocebit. Verūtamē in hoc nolite gaudere: quia ſpiritꝰ vobis ſubiciunt̄. Gaudete aūt: ꝙ nomina vr̄a ſcripta ſunt in celis. In ipā hora exultauit in ſpiritu ſancto ⁊ dixit. Confiteor tibi dn̄e pater celi ⁊ terre: ꝙ abſcondiſti hec a ſapientibꝫ ⁊ prudētibus: et reuelaſti ea paruulis. Etiā pater: quoniam ſic placuit āte te. Om̄ia michi tradita ſūt a patre meo. Et nemo ſcit q̄s ſit filius niſi pater: ⁊ quis ſit pater niſi filius: ⁊ cui voluerit filius reuelare. Et cōuerſus ad diſcipulos ſuos dixit. Beati oculi qui vident q̄ vos videtis. Dico enim vobis: ꝙ multi ꝓphete et reges voluerūt videre q̄ vos videtis et non viderūt: ⁊ audire q̄ auditis ⁊ nō audierūt. Et ecce quidā legiſperitus ſurrexit temptans illū ⁊ dicens. Magiſter: q̄d faciendo vitā eternā possidebo? At ille dixit ad eū. In lege quid scriptū est? Quomodo legis? Ille respōdens dixit. Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo ⁊ ex tota anima tua. ⁊ ex omnibus viribus tuis ⁊ ex omī mente tua: et ꝓximū tuū sicut teip̄m. Dixitqꝫ illi. Recte respōdisti. Hoc fac ⁊ viues. Ille autē volēs iustificare seip̄m dixit ad ihesum. Et quis ē meꝰ ꝓximꝰ? Suspiciens aūt ihesus dixit. Homo quidā descendebat ab ihrl'm ī iherico et incidit ī latrones: q̄ etiā despoliauerūt eū: ⁊ plagis impositis abierūt semiuiuo relicto. Accidit aute ut sacerdos quidā descenderet eadē via: et viso illo p̄teriuit. Similiter et leuita: cum esset secꝰ locū et videret eū ꝑtransijt. Samaritanus aūt quidā iter faciēs venit secus eū: et videns eum misericordia motus ē. Et appropians alligauit vulnera eiꝰ. infundens oleū ⁊ vinū: et imponens illum in iumentū suū duxit ī stabulū: et curā eius egit. Et altera die ꝓtulit duos denarios: ⁊ dedit stabulario ⁊ ait. Curā illius habe: ⁊ q̄dcunqꝫ superogaueris. ego cum rediero reddā tibi. Quis hoꝝ triū videtur tibi ꝓximꝰ fuisse illi. qui incidit in latrones? At ille dixit. Qui fecit misericordiā ī illū. Et ait illi ihesus. Vade: et tu fac similiter. Factū est aūt dū irent. et ip̄e intrauit ī quoddā castellū: ⁊ mulier quedā martha noīe excepit illū ī domū suā: ⁊ huic erat soror nomine maria. Que etiam sedens secus pedes dn̄i audiebat verbum illius: martha aūt satagebat circa frequens ministeriū. Que stetit ⁊ ait. Dn̄e: non ē tibi cure ꝙ soror mea reliquit me solā ministrare? Dic ergo illi ut me adiuuet. Et respondēs dixit illi dominꝰ. Martha martha sollicita es: et turbaris erga plurima. Porro unū ē necessariū. Maria optimā partem elegit: q̄ nō auferet̄ ab ea. c. xi.

Et factū est cum esset in quodam loco orās: ut cessauit dixit unꝰ ex discipulis eius ad eum. Domine doce nos orare: sicut docuit iohannes discipulos suos. Et ait illis. Cū oratis dicite. Pater sanctificetur nomē tuū: adueniat regnū tuū: panē nr̄m quotidianū da nobis hodie: ⁊ dimitte nobis peccata nr̄a. siquidē et ip̄i dimittimꝰ debentibꝫ nob̄: ⁊ ne nos inducas ī temptatiōnē. Et ait ad illos. Quis vestrū habebit amicū et ibit ad illum media nocte ⁊ dicet illi amice cōmoda michi tres panes. quoniā amicꝰ meꝰ venit de via ad me. et non habeo q̄d ponā ante illū: ⁊ ille deintus respondens dicit. noli michi molestus esse. iā ostiū clausum est. ⁊ pueri mei mecum sunt in cubili. non possum surgere et dare tibi? Et ille si ꝑseuerauerit pulsās: dico vobis. ⁊ si nō dabit illi surgens. eo ꝙ amicus eiꝰ sit: ꝓpter improbitatem tamen eiꝰ surget. ⁊ dabit illi q̄tq̄t habet necessarios. Et dico ego vobis. Petite ⁊ dabit̄ vobis: querite ⁊ inuenietis: pulsate ⁊ aperietur vobis. Om̄is enī q̄ petit accipit: ⁊ q̄ querit inuenit: et pulsanti aperietur. Quis aūt ex vobis patrem petit panē: nunquid lapidem dabit illi? Aut piscem: nunquid pro pisce serpentē dabit illi? Aut si petierit ouū: nunquid porriget illi scorpionē? Si ergo vos cū sitis mali nostis bona data dare filijs vr̄is: quāto magis pater vester celestis de celo dabit bonū spiritū petentibus se. Et erat eiciens demoniū ⁊ illud erat mutū: et cum eiecisset demoniū locutꝰ ē mutus: et ammirate sunt turbe. Quidā autē ex eis dixerunt. In beelzebub principe demonioꝝ eicit demonia. Et alij temptantes: ſignū querebant ab eo. Ipſe aūt ut vidit cogitationes eoꝝ dixit eis. Omne regnū in ſeip̄m diuiſum deſolabitur: ⁊ domꝰ ſupra domū cadet. Si aūt et ſathanas in ſeip̄m diuiſus eſt · quomō ſtabit regnū eiꝰ: quia dicitis ī beelzebub eicere me demonia? Si aūt ego in beelzebub eicio demonia: filij veſtri in quo eiciunt? Ideo ipſi iudices veſtri erūt. Porro ſi in digito dei eicio demonia: p̄fecto ꝑuenit ī voſ regnū dei. Cum fortis armatꝰ cuſtodit atriū ſuū: in pace ſunt ea que poſſidet. Si aūt fortior eo ſuꝑueniens vicerit eū: uniuerſa arma eius auferet in quibus cōfidebat: ⁊ ſpolia eius diſtribuet. Qui nō eſt mecū cōtra me ē: et q̄ non colligit mecū diſꝑgit. Cū immūdus ſpiritꝰ exierit de homine ꝑambulat per loca inaquoſa · querēs requiē: et non inueniēs dicit. Reuertar in domum meā unde exiui. Et cum venerit inuenit eā ſcopis mundatā. Tunc vadit ⁊ aſſumit ſeptem alios ſpiritꝰ ſecū nequiores ſe: ⁊ ingreſſi habitāt ibi. Et fiūt nouiſſima hoīs illius peiora prioribus. Factū eſt aūt cum hec diceret: extollens vocē quedā mulier de turba dixit illi. Beatꝰ venter qui te portauit: et ubera q̄ ſuxiſti. At ille dixit. Quinymmo · beati qui audiūt verbū dei: et cuſtodiunt illud. Turbis cōcurrentibꝫ cepit dicere. Generatio hec generatio neqꝫ eſt: ſignū querit ⁊ ſignū non dabitur ei niſi ſignū ione. Nā ſicut fuit ionas ſignū niniuitis: ita erit filiꝰ hominis generationi iſti. Regina auſtri ſurget ī iudicio · cū viris generatōnis huiꝰ ⁊ condemnabit illos: q̄a venit a finibꝫ t̄re audire ſapientiā ſalomonis. Et ecce plus q̄ ſalomon hic. Viri niniuite ſurgent in iudicio cū generatione hac ⁊ cōdemnabūt illā: quia penitentiā egerunt in p̄dicatōne ione. Et ecce plus q̄ iona hic. Nemo lucernā accendit et in abſcondito ponit neqꝫ ſub modio ſed ſupra candelabrū: ut qui ingrediūtur lumen videant. Lucerna corporis tui eſt oculus tuus. Si oculus tuus fuerit ſimplex · totū corpus tuū lucidū erit: ſi aūt neq̄ fuerit: etiam corpus tuū tenebroſū erit. Vide ergo ne lumē qđ ī te ē tenebre ſint. Si ergo corpus tuū totū lucidū fuerit · non habens aliquā partē tenebrarū: erit lucidum totū. Et ſicut lucerna fulgoris illuminabit te. Et cū loqueret̄: rogauit illū quidā phariſeꝰ ut prāderet apud ſe. Et ~~ſus autem~~ ingreſſus recubuit. Phariſeus aūt cepit intra ſe reputās dicere: quare nō baptizatus eſſet ante prandiū. Et ait dñs ad illum. Nunc vos phariſei qđ de foris eſt calicis · et catini mūdatis: qđ aūt intus ē vrm̄ plenū eſt rapina ⁊ iniquitate. Stulti: nōne qui fecit qđ de foris eſt · etiam id quod de intus eſt fecit? Verūtamē qđ ſupeſt date elimoſinā: et ecce omnia munda~~ta~~ ſunt vobis. Sed ve vobis phariſeis qui decimatis mentā et rutam ⁊ omne olus: ⁊ p̄teritis iudiciū ⁊ caritatem dei. Hec aūt oportuit facere: et illa nō omittere. Ve vobis phariſeis: quia diligitis p̄imas cathedras ī ſynagogis: et ſalutationes ī foro. Ve vobis quia eſtis ut monumēta q̄ nō apparent · et homines ambulātes ſupra · neſciūt. Reſpōdens aūt quidam ex legiſperitis ait illi. Magiſter: hec dicens etiā cōtumeliā nobis facis. At ille ait. Et vobis legiſperitis ve: quia oneratis homines oneribꝫ q̄ portare non poſſunt: et ipī vno digito veſtro non tangitis ſarcinas. Ve vobis qͥ edificatis monumenta ꝓphetarū: patres autem veſtri occiderūt illos. Sed profecto teſtificamini ꝙ conſentitis operibꝫ patrū veſtroꝝ: quoniāquidem ipī eos occiderūt: vos aūt edificatis eorū ſepulcra. Propterea et ſapientia dei dixit. Mittā ad illos ꝓphetas ⁊ apoſtolos et ex illis occidēt ⁊ ꝑſequent̄: ut inquiratur ſanguis omniū ꝓphetaꝝ· qͥ effuſus eſt a conſtitutōne mūdi a generatione iſta: a ſanguine abel uſqꝫ ad ſanguinē zacharie· qͥ periȷt īter altare et edē. Ita dico vobis: requiret̄ ab hac generatōne. Ve vobis legiſperitis qui tuliſtis clauem ſcientie: ipſi non introiſtis· et eos qui introibant prohibuiſtis. Cum aūt hec ad illos diceret· ceperūt phariſei ⁊ legiſperiti grauiter inſiſtere: ⁊ os eiꝰ opprimere de multis inſidiantes ei: et querentes aliqͥd capere de ore eiꝰ· ut accuſarēt eū. c. xii.

Multis aūt turbis cōcurrentibus ita ut ſe inuicem conculcarēt: cepit dicere ad diſcipl̄os ſuos. Attendite a fermento phariſeoꝝ qđ eſt ypocriſis. Nichil enim opertū eſt qđ non reueletur: neqꝫ abſconditū qđ non ſciatur. Quoniā que in tenebris dixiſtis· ī lumine dicent̄: et qđ in aure locuti eſtis in cubiculis: ꝑdicabitur ī tectis. Dico aūt vobis amicis meis ne terreamini ab hijs qui occidūt corpus: ⁊ poſt hec nō habent ampliꝰ quid faciāt. Oſtendam aūt vobis quē timeatis. Timete eum: qui poſtq̄ꝫ occiderit· habet poteſtatem mittere ī gehennā. Ita dico vobis: hunc timete. Nōne quinqꝫ paſſeres veneūt dipondio: et vnus ex illis nō eſt ī obliuione corā deo? Sed et capilli capitis veſtri omnes numerati ſunt. Nolite ergo timere: multis paſſeribꝫ pluris eſtis. Dico aūt vobis: omnis quicunqꝫ confeſſus fuerit me corā hominibus: ⁊ filius hominis confitebit̄ illū corā angelis dei. Qui aūt negauerit me coram hominibus: negabitur corā angelis dei. Et omnis qui dicit verbū in filiū hoīs remittetur ei: ei aūt qui in ſpiritū ſanctū blaſphemauerit non remittetur. Cum autē inducerent vos in ſynagogas· et ad magiſtratuſ et poteſtates: nolite ſolliciti eſſe· qualiter aut quid reſpōdeatis aut quid dicatis. Spiritus enim ſanctus docebit vos in ipſa hora· quid oporteat vos dicere. Ait aūt ei quidā de turba. Magiſter dic fratri meo: ut diuidat mecū hereditatem. At ille dixit ei. Homo: quis me cōſtituit iudicem aut diuiſorem ſupra vos? Dixitqꝫ ad illos. Videte ⁊ cauete ab omni auaricia: quia non in abundantia cuiuſqꝫ vita eſt ex hijs que poſſidet. Dixit aūt ſimilitudinē ad illos dicens. Hoīs cuiuſdā diuitis vberes fructus ager attulit: ⁊ cogitabat intra ſe dicens. Quid faciam: ꝙ nō habeo quo cōgregem fructꝰ meos? Et dixit. Hoc faciā. Deſtruā horrea mea· et maiora faciā: et illuc congregabo omnia que nata ſunt michi et bona mea: et dicā anime mee. Anima· habes multa bona poſita in annos plurimos: requieſce· comede· bibe: epulare. Dixit autē illi deus. Stulte hac nocte animā tuam repetent a te. Que autem paraſti cuiꝰ erūt? Hic eſt qui ſibi theſaurizat: ⁊ non eſt in deum diues. Dixitqꝫ ad diſcipl̄os ſuos. Ideo dico vobis. Nolite ſolliciti eſſe anime veſtre quid manducetis: neqꝫ corpori quid veſtiamini. Anima plus ē q̄ꝫ eſca: ⁊ corpus plus q̄ꝫ veſtimentū.

Conſiderate coruos·q̃a non ſeminãt neq; metũt quibus non ẽ cellariũ neq; horreũ:⁊ deꝰ paſcit illos. Quãtomagis vos pluris eſtis illis? Quis aũt veſtrum cogitando poteſt adicere ad ſtaturã ſuã cubitũ vnũ? Si ergo neq; quod minimũ eſt poteſtis: quid de ceteris ſolliciti eſtis? Conſiderate lilia quomõ creſcunt. Non laborãt nõ nent. Dico aũt vobis: nec ſalomon in omni gloria ſua veſtiebatur ſicut vnũ ex iſtis. Si aũt fenũ qđ hodie eſt in agro·⁊ cras in clibanũ mittitur deus ſic veſtit: quãtomagis vos puſille fidei? Et vos nolite querere qđ manducetis·aut quid bibatis:⁊ nolite in ſublime tolli. Hec aũt omnia gentes mũdi querũt. Pater aũt veſter ſcit q̃m hijs indigetis. Verũtamẽ querite primum regnum dei ⁊ iuſticiam eius: et hec omnia adicient̃ vobis. Nolite timere puſillus grex: quia cõplacuit patri veſtro dare vobis regnũ. Vendite que poſſidetis et date elemoſinã. Facite vobis ſacculos qui nõ veteraſcũt: theſaurũ nõ deficientem in celis:q̃ fur nõ appropiat·neq; tinea corrumpit. Vbi enim theſaurus veſter eſt:ibi ⁊ cor veſtrũ erit. Sint lũbi veſtri p̄cincti ⁊ lucerne ardentes:⁊ vos ſimiles hominibus expectãtibus dñm ſuũ quãdo reuertat̃ a nuptijs:ut cũ venerit ⁊ pulſauerit confeſtim aperiãt ei. Beati ſerui illi:quos cũ venerit dominꝰ inuenerit vigilãtes. Amen dico vobis: ꝙ p̄cinget ſe ⁊ faciet illos diſcũbere:et trãſiẽs miniſtrabit illis. Et ſi venerit ĩ ſecũda vigilia:et ſi in tercia vigilia venerit et ita inuenerit:beati ſunt ſerui illi. Hoc autẽ ſcitote:q̃m ſi ſciret paterfamilias qua hora fur veniret vigilaret vtiq;: et nõ ſineret ꝑfodi domũ ſuã. Et vos eſtote parati: quia qua hora non putatis filius hominis veniet. Ait aũt ei petrus. Domine:ad nos dicis hanc parabolã an ⁊ ad omnes? Dixit aũt dominꝰ. Quiſputas eſt fidelis diſpẽſator et prudẽs: quẽ cõſtituit dominꝰ ſupra familiã ſuã ut det illis ĩ tẽpore tritici menſurã? Beatꝰ ille ſeruus: quẽ cum venerit dñs inuenerit ita facientẽ. Vere dico vobis: quoniã ſupra omnia que poſſidet cõſtituet illũ. Quod ſi dixerit ſeruus ille in corde ſuo·morã facit dominꝰ meꝰ venire:⁊ ceperit percutere ſeruos ⁊ ancillas et edere·et bibere· et inebriari: veniet dominꝰ ſerui illius in die qua nõ ſperat ⁊ hora qua neſcit et diuidet eũ: partemq; eius cũ infidelibus ponet. Ille aũt ſeruus q̃ cognouit volũtatem domini ſui·et non ſe ꝑparauit·et nõ fecit ſcđm volũtatem eius vapulabit multis:qui aũt nõ cognouerit et fecit digna plagis vapulabit paucis. Omni aũt cui multũ datũ eſt· multũ queretur ab eo:et cui cõmendauerũt multũ:plus petent ab eo. Ignẽ veni mittere in terrã: et quid volo niſi ut accendatur? Baptiſma aũt habeo baptizari·⁊ quomõ coartor uſq; dũ ꝑficiat̃? Putatis q̃a pacem veni dare in terram? Nõ dico vobis:ſed ſeparationem. Erunt enim ex hoc quinq; in domo una diuiſi: tres in duos et duo in tres diuidentur: pater ĩ filium· et filius in patrem ſuũ: mater in filiã· et filia in matrem: ſocrus in nurũ ſuã et nurus in ſocrũ ſuã. Dicebat autem ad turbas. Cum videritis nubẽ orientem ab occaſu ſtatim dicitis nimbus venit et ita fit: et cum auſtrũ flantem dicitis·quia eſtus erit et fit. Ypocrite faciẽ celi et terre noſtis ꝓbare: hoc autem tempus quomodo non ꝓbatis?

Quid aūt et a vobis ipſis nō iudicatis qd̄ iuſtū eſt? Cum aūt vadis cum aduerſario tuo ad principē in via·da operam liberari ab illo: ne forte trahat te ad iudicē·et iudex tradat te exactori: et exactoꝛ mittat te in carcerem. Dico tibi: non exies inde donec etiam nouiſſimum minutum reddas. c.xiii.

Aderant aūt quidā ipō in tēpore annunciātes illi de galileis: quoꝝ ſanguinē pilatus miſcuit cū ſacrificijs eoꝝ. Et reſpondens dixit illis. Putatis ꝙ hij galilei pre omnibꝫ galileis peccatores fuerīt quia talia paſſi ſūt? Non dico vobis: ſed niſi penitentiam habueritis omnes ſimilr̄ peribitis: ſicut illi decem ⁊ octo ſupra quos cecidit turris in ſyloā ⁊ occidit eos. Putatis quia ⁊ ipſi debitores fuerint p̄ter oīnes homines habitantes in iheruſalem? Non dico vobis: ſed ſi non penitentiam habueritis omnes ſimiliter peribitis. Dicebat aūt ⁊ ſimilitudinē. Arborem fici habebat quidā plantatā ī vinea ſua: et venit querens fructū in illa· ⁊ non inuenit. Dixit aūt ad cultorem vinee. Ecce āni tres ſunt ex quo venio querens fructū in ficulnea hac: et non inuenio. Succide ergo illā. Ut quid etiā terrā occupat? At ille reſpondēs dixit illi. Domine: dimitte illā et hoc anno uſqꝫ dum fodiā circa illā ⁊ mittam ſtercora. Et ſiquidē fecerit fructū: ſin aūt in futurū ſuccides eā. Erat aūt docens in ſynagoga eorū ſabbatis. Et ecce mulier que habebat ſpiritum infirmitatis annis decem ⁊ octo: et erat inclinata: nec oīno poterat ſurſum reſpicere. Quam cū videret iheſus vocauit eam ad ſe: et ait illi. Mulier: dimiſſa es ab infirmitate tua. Et impoſuit illi manus: et confeſtim erecta eſt: et glorificabat deum. Reſpondēs aūt archiſynagogus· indignans q̄a ſabbatis curaſſet iheſus: dicebat turbe. Sex dies ſunt in quibus oportet operari. In hijs ergo venite ⁊ curamini: et non in die ſabbati. Reſpondēs aūt ad illū dn̄s dixit. Ypocrite vnuſquiſqꝫ veſtrū ſabbato nō ſoluit bouē ſuū aut aſinū a preſepio et ducit ad aquare? Hanc aūt filiā abrahe quā alligauit ſathanas ecce decem et octo annis: non oportuit ſolui a vinculo iſto die ſabbati? Et cum hec diceret erubeſcebāt omnes aduerſarij eius: et omnis p̄plus gaudebat in vniuerſis q̄ glorioſe fiebāt ab eo. Dicebat ergo. Cui ſimile eſt regnū dei: et cui ſimile eſtimabo illud? Simile ē grano ſinapis· qd̄ acceptū homo miſit in ortum ſuū ⁊ creuit: ⁊ factū eſt in arborem magnam: et volucres celi requieuerūt in ramis eius. Et iterū dixit. Cui ſimile eſtimabo regnū dei? Simile eſt fermēto qd̄ acceptū mulier abſcondit in farine ſata tria: donec fermentaret̄ totū. Et ibat ꝑ ciuitates ⁊ caſtella docens: et iter faciens in iheruſalē. Ait aūt illi quidā. Dn̄e: ſi pauci ſūt q̄ ſaluāt̄? Ipſe aūt dixit ad illos. Cōtendite intrare per anguſtā portam: quia multi dico vobis querūt intrare· ⁊ non poterunt. Cum aūt intrauerit paterfamilias et clauſerit oſtiū et incipietis foris ſtare· et pulſare oſtiū dicentes: Dn̄e aperi nobis; et reſpōdens dicet vobis. Neſcio vos unde ſitis. Tunc incipietis dicere. Mādſcauim⁹ corā te et bibim⁹: et in plateis noſtris docuiſti. Et dicet vobis. Neſcio vos unde ſitis: Diſcedite a me oīnes operarij iniquitatis. Ibi erit fletus ⁊ ſtridoꝛ dentiū: cū videritis abraham et yſaac et iacob et omnes

hāc

prophetas in regno dei: vos autem expelli foras. Et venient ab oriente et occidente et aquilone et auſtro: et accūbent in regno dei. Et ecce ſunt nouiſſimi qui erant primi: et ſunt primi qui erant nouiſſimi. In ip̄a die acceſſerūt quidā phariſeoꝝ dicentes illi. Exi et vade hinc: quia herodes vult te occidere. Et ait illis. Ite et dicite vulpi illi. Ecce eiicio demonia ⁊ ſanitates ꝑficio hodie et cras: et tercia die conſumor. Verūtamē oportet me hodie ⁊ cras et ſequenti ambulare: q̄a nō capit ꝓphetam perire extra iheruſalē. Iheruſalem iheruſalē que occidis ꝓphetas et lapidas eos qui mittunt̄ ad te. Quoties volui congregare filios tuos quēadmodū auis nidū ſuū ſub pennis: et noluiſti. Ecce relinquetur vobis domus vr̄a deſerta. Dico aūt vobis: q̄a nō videbitis me donec veniat cū dicetꝭ: benedict⁹ q̄ venit ī noīe dn̄i. c.xiiii.

Et factū eſt cū introiſſet iheſus in domū cuiuſdam principis phariſeoꝝ ſabbato manducare panem: ⁊ ip̄i obſeruabāt eū. Et ecce quidā ydropicus erat ante illū. Et reſpōdens iheſus: dixit ad legiſperitos ⁊ phariſeos dicens. Si licet ſabbato curare? At illi tacuerūt. Ip̄e vero ap̄p̄henſum ſanauit eū: ac dimiſit. Et reſpondens ad illos dixit. Cui⁹ veſtrum aſinus aut bos in puteū cadet: et non continuo extrahet illū die ſabbati? Et non poterant ad hec reſpondere illi. Dicebat aūt ⁊ ad inuitatos parabolam· intendens quomō primos accubitus eligerent: dicens ad illos. Cum inuitatus fueris ad nuptias· non diſcumbas ī primo loco· ne forte honoratior te ſit inuitatus ab illo: ⁊ veniens is qui te et illū vocauit· dicat tibi da huic locū: et tunc incipias cum rubore nouiſſimum locū tenere. Sed cum vocatus fueris vade recumbe in nouiſſimo loco: ut cū venerit qui te inuitauit dicat tibi. Amice aſcende ſuperi⁹. Tunc erit tibi gloria corā ſimul diſcumbentibꝫ: quia om̄is qui ſe exaltat humiliabit̄: et qui ſe humiliat exaltabit̄. Dicebat aūt ⁊ ei qui ſe inuitauerat. Cum facis prandiū aut cenā· noli vocare amicoſ tuos· neqꝫ fratres tuos neqꝫ cognatoſ· neqꝫ vicinos diuites: ne forte et ip̄i te reinuitent: et fiat tibi retributio. Sed cū facis cōuiuiū voca pauperes debiles claudos et cecos et beatus eris: q̄a non habent retribuere tibi. Retribuet̄ aūt tibi in reſurrectione iuſtoꝝ. Hec cū audiſſet quidā de ſimul diſcūbentibꝫ dixit illi. Beatus qui māducabit panem in regno dei. At ip̄e dixit ei. Homo quidā fecit cenā magnā: et vocauit multos. Et miſit ſeruū ſuū hora cene dicere inuitatis ut venirent: quia iam parata ſunt omnia. Et ceperunt ſimul omnes excuſare. Primus dixit ei. Villam emi: et neceſſe habeo exire ⁊ videre illā. Rogo te: habe me excuſatū. Et alter dixit. Iuga boū emi quinqꝫ: et eo ꝓbare illa. Rogo te: habe me excuſatū. Et alius dixit. Vxorem duxi: et ideo non poſſum venire. Et reuerſus ſeruus nunciauit hec dn̄o ſuo. Tunc iratus paterfamilias dixit ſeruo ſuo. Exi cito in plateas ⁊ vicos ciuitatis: ⁊ pauperes ac debiles ⁊ cecos et claudos introduc huc. Et ait ſeruus. Domine: factū eſt ut imperaſti· et adhuc locus eſt. Et ait dn̄s ſeruo. Exi in vias et ſepes ⁊ cōpelle intrare: ut impleatur domus mea. Dico aūt vobis: ꝙ nemo viroꝝ illorū qui vocati ſunt guſtabit cenam meā. Ibant aūt turbe multe rum eo: et cõuerſus dixit ad illos. Si quis venit ad me et nõ odit patrẽ ſuũ et matrẽ· et vxorẽ et filios et fratres et ſorores· adhuc aũt ⁊ animã ſuã: nõ poteſt meus eſſe diſcipulus. Et q̄ non baiulat crucem ſuã et venit poſt me: non poteſt meꝰ eſſe diſcipulus. Quis enim ex vobis volẽs turrim edificare non prius ſedẽs computat ſumptus qui neceſſarij ſunt· ſi habeat ad ꝑficiẽdum: ne poſtea quã poſuerit fundamẽtum· et nõ potuerit ꝑficere· omnes qui vidẽt incipiant illudere ei dicentes· q̄a hic homo cepit edificare et nõ potuit conſũmare? Aut quis rex iturꝰ cõmittere bellũ aduerſus aliũ regem: non ſedens prius cogitat ſi poſſit cũ decem milibꝫ occurrere ei· qui cũ viginti milibus venit ad ſe? Alioquin adhuc illo lõge agente: legationẽ mittens rogat ea q̄ pacis ſunt. Sic ergo omnis ex vobis qui non renũciat omnibus que poſſidet: non poteſt meus eſſe diſcipulus. Bonum eſt ſal. Si autem ſal quoqꝫ euanuerit: in quo condietur? Neqꝫ in terram neqꝫ in ſterquiliniũ vtile eſt: ſed foras mittetur. Qui habet aures audiẽdi audiat. c. xv.

Erant autem appropinquãtes ei publicani et peccatores: ut audirent illũ. Et murmurabãt pharisei et ſcribe dicentes: quia hic peccatores recipit et mãducat cũ illis. Et ait ad illos parabolã iſtã dicẽs: Quis ex vobis homo qui habet centum oues: et ſi ꝑdiderit vnã ex illis· nõne dimittit nonagintanouem in deſerto et vadit ad illã q̄ perierat donec inueniat illã? Et cum inuenerit eã· imponit ĩ humeros ſuos gaudẽs: et veniens domũ cõuocat amicos ⁊ vicinos dicẽs illis. Congratulamini michi: quia inueni ouẽ meã q̄ perierat. Dico vobis: ita gaudiũ erit in celo ſuꝑ vno peccatore penitentiã agente: q̄ʒ ſupra nonagintanouẽ iuſtis qui non indigent penitentia. Aut q̄ mulier habẽs dragmas decem: ſi ꝑdiderit dragmã vnã· nõne accendit lucernã ⁊ euertit domũ ⁊ querit diligenter· donec inueniat eã? Et cum inuenerit: conuocat amicas ⁊ vicinas dicẽs. Cõgratulamini michi: quia inueni dragmã quã ꝑdideram. Ita dico vobis: gaudiũ erit corã angelis dei ſuꝑ vno peccatore penitentiam agente. Ait aũt. Homo quidam habuit duos filios: ⁊ dixit adoleſcentior ex illis patri. Pater: da michi portionẽ ſubſtantie que me contingit. Et diuiſit illis ſubſtantiã. Et non poſt multos dies· cõgregatis oĩbꝫ adoleſcentior filiꝰ peregre ꝓfectus eſt ĩ regionem lõginquã: ⁊ ibi diſſipauit ſubſtãtiam ſuã viuendo luxurioſe. Et poſtq̄ʒ omnia conſũmaſſet: facta ẽ fames valida in regione illa: ⁊ ipſe cepit egere. Et abijt et adheſit vni ciuiũ regionis illius: ⁊ miſit illũ in villã ſuã ut paſceret porcos. Et cupiebat implere ventrẽ ſuũ de ſiliquis quas porci mãducabãt: ⁊ nemo illi dabat. In ſe aũt reuerſus dixit. Quanti mercennarij ĩ domo patris mei abundant panibus: ego aũt hic fame pereo. Surgam et ibo ad patrem meũ: et dicã ei. Pater: peccaui in celũ ⁊ corã te: iam non ſum dignus vocari filius tuus: fac me ſicut vnũ de mercennarijs tuis. Et ſurgens venit ad patrem ſuũ. Cũ aũt adhuc lõge eſſet· vidit illũ pater ipſiꝰ: ⁊ miſericordia motus eſt: ⁊ accurrens cecidit ſuꝑ collũ eiꝰ· ⁊ oſculatꝰ eſt eũ. Dixitqꝫ ei filius. Pater: peccaui in celũ et corã te: iam non ſum dignꝰ vocari filius tuus. Dixit aūt pater ad ſeruos ſuos. Cito ꝓferte ſtolam primā et induite illū: et date anulū in manū eius: et calciamēta in pedes eius. Et adducite vitulū ſaginatū ⁊ occidite ⁊ māducemus et epulemur: quia hic filiꝰ meꝰ mortuus fuerat et reuixit: perierat et inuentus eſt. Et ceperūt epulari. Erat aūt filius eiꝰ ſenior in agro. Et cū veniret ⁊ appropinquaret domui: audiuit ſymphoniā et chorum: et vocauit unum de ſeruis: et interrogauit quid hec eſſent. Iſqꝫ dixit illi. Frater tuus venit: et occidit pater tuus vitulum ſaginatū: quia ſaluū illū recepit. Indignatus eſt aūt: et nolebat introire. Pater ergo illius egreſſus cepit rogare illū. At ille reſpondens dixit patri ſuo. Ecce tot annis ſeruio tibi: ⁊ nunq̄ mandatū tuū p̄teriui: et nunq̄ dediſti michi hedum ut cum amicis meis epularer. Sed poſtq̄ filiꝰ tuus hic qui deuorauit ſubſtantiā ſuā cū meretricibus venit: occidiſti illi vitulū ſaginatū. At ipē dixit illi. Fili tu ſemꝑ mecum es: et omnia mea tua ſunt. Epulari aūt et gaudere oportebat: quia frater tuus hic mortuus erat et reuixit: perierat et inuentus eſt. c. xvi.

Dicebat aūt et ad diſciplos ſuos. Homo quidā erat diues q̄ habebat villicū: et hic diffamatus eſt apud illū: quaſi diſſipaſſet bona ipſiꝰ. Et vocauit illum: et ait illi. Quid hoc audio de te? Redde rationē villicationis tue. Iam enim non poteris villicare. Ait aūt villicus intra ſe. Quid faciā: quia dominꝰ meus aufert a me villicationē? Fodere non valeo: mendicare erubeſco. Scio quid faciā: ut cum amotus fuero a villicatione: recipiāt me ī domos ſuas. Cōuocatis itaqꝫ ſingulis debitoribꝫ dn̄i ſui: dicebat primo. Quantū debes dn̄o meo? At ille dixit. Centū cados olei. Dixitqꝫ illi. Accipe cautionē tuā: et ſede cito ſcribe quinquaginta. Deinde alio dixit. Tu vero quantum debes? Qui ait. Centū choros tritici. Ait illi. Accipe lr̄as tuas: ⁊ ſcribe octoginta. Et laudauit dominꝰ villicum iniquitatis q̄a prudenter feciſſet: quia filij huiꝰ ſeculi prudentiores filijs lucis in generatione ſua ſunt. Et ego vobis dico. Facite vobis amicos de māmona iniquitatis: ut cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula. Qui fidelis eſt in minimo et in maiori fidelis eſt: et qui in modico iniquus eſt · et in maiori iniquus ē. Si ergo in iniquo māmona fideles non fuiſtis: qd̄ verū eſt quis credet vobis? Et ſi in alieno fideles nō fuiſtis: qd̄ vr̄m ē quis dabit vobis? Nemo ſeruus poteſt duobus dominis ſeruire. Aut enim vnū odiet ⁊ alterū diliget: aut vni adherebit ⁊ alterum contemnet. Non poteſtis deo ſeruire ⁊ māmone. Audiebāt aūt omīa hec phariſei qui erant auari: et deridebant illū. Et ait illis. Vos eſtis q̄ iuſtificatis vos corā hominibꝫ: deus aūt nouit corda veſtra. Quia qd̄ hominibus altum eſt: abominatio eſt ante deū. Lex et prophete uſqꝫ ad iohannē: ex eo regnū dei euangelizat̄: et omnis in illud vim facit. Facilius eſt aūt celū et terrā p̄terire: q̄ de lege vnum apicem cadere. Omīs q̄ dimittit vxorem ſuā · et alterā ducit mechatur: et qui dimiſſam a viro ducit mechat̄. Homo quidam erat diues qui induebatur purpura ⁊ biſſo: ⁊ epulabatur quotidie ſplendide. Et erat quidam mendicꝰ nomine lazarus: qui iacebat ad ianuā eius vlceribus plenus·cupiens ſaturari de micis que cadebāt de mēſa diuitis: ⁊ nemo illi dabat. Sed et canes veniebāt: et lingebāt vlcera eius. Factū eſt aūt ut moreretur mēdicus: ⁊ portaretur ab angelis in ſinū abrahe. Mortuꝰ ē aūt et diues: et ſepultus eſt in inferno. Eleuās aūt oculos ſuos cū eſſet in tormentis: vidit abraham a longe·et lazarū in ſinu eius: et ipſe clamās dixit. Pater abraham miſerere mei: et mitte lazarū ut intinguat extremū digiti ſui ī aqua·ut refrigeret linguā meā: quia crucior in hac flāma. Et dixit illi abraham. Fili recordare quia recepiſti bona ī vita tua: et lazarus ſimiliter mala. Nunc aūt hic cōſolat̄: tu vero cruciaris. Et in hijs omnibus inter nos et vos cahos magnū firmatū ē: ut hij qui volunt hinc trāſire ad vos nō poſſint: neq; inde huc trāſmeare. Et ait. Rogo ergo te pater: ut mittas eū ī domū patris mei. Habeo enim quinq; fratres: ut teſtetur illis ne ⁊ ipſi veniāt ī hūc locū tormentoꝝ. Et ait illi abraham. Habent moyſen et ꝓphetas: audiāt illos. At ille dixit. Nō pater abraham: ſed ſi quis ex mortuis ierit ad eos penitētiam agent. Ait aūt illi. Si moyſen ⁊ prophetas non audiūt: neq; ſi quis ex mortuis reſurrexerit credent. c. xvii.

Et ad diſcipulos ſuos ait. Impoſſibile ē ut nō veniant ſcandala. Ve aūt illi ꝑ quē veniūt. Utilius eſt illi ſi lapis molaris imponatur circa collum eius·et ꝓiciatur in mare: q̄ȝ ut ſcādalizet unū de puſillis iſtis. Attendite vobis. Si peccauerit in te frater tuus·increpa illū: et ſi penitentiā egerit dimitte illi. Et ſi ſepties ī die peccauerit in te: et ſepties in die cōuerſus fuerit ad te dicens·penitet me: dimitte illi. Et dixerūt apoſtoli dn̄o. Adauge nobis fidē. Dixit aūt dn̄s. Si haberetis fidē ſicut granū ſinapis: diceretis huic arbori moro eradicare et tranſplantare in mare: et obediret vobis. Quis autē veſtrū habens ſeruū arantem aut paſcentē ~~boues~~ qui regreſſo de agro dicat illi ſtatim tranſi recūbe: et non dicit·para q̄d cenem ⁊ p̄cinge te et miniſtra michi donec mādūcem et bibam· ⁊ poſt hec tu manducabis ⁊ bibes? Nūquid gratiā habet ſeruo illi: quia fecit que ei imperauerat? Non puto. Sic et vos cū feceritis omnia q̄ p̄cepta ſunt vobis dicite: ſerui inutiles ſumꝰ. Quod debuimꝰ facere fecimus. Et factū eſt dum iret ī iheruſalē: tranſiebat ꝑ mediā ſamariā et galileā. Et cum ingrederet̄ q̄ddā caſtellū: occurrerunt ei decem viri leproſi. Qui ſteterūt a longe: ⁊ leuauerūt vocem dicentes. Iheſu p̄ceptor: miſerere noſtri. Quos ut vidit dixit. Ite: oſtendite vos ſacerdotibꝫ. Et factū eſt dum irent: mūdati ſunt. Unus aūt ex illis ut vidit quia mūdatus eſt: regreſſus eſt cū magna voce magnificās deū. Et recidit in faciem ante pedes eiꝰ: gratias agens. Et hic erat ſamaritanꝰ. Reſpōdens aūt iheſus dixit. Nōne decem mūdati ſunt? Et nouē ubi ſunt? Non eſt inuentus qui rediret·⁊ daret gloriā deo: niſi hic alienigena. Et ait illi. Surge vade: q̄a fides tua te ſaluū fecit. Interrogatus aūt a phariſeis quando venit regnum dei: reſpōdit eis, dixit. Non venit regnū dei cū obſeruatione: neq; dicent ecce hic aut ecce illic. Ecce enim regnū dei intra vos eſt. Et ait ad diſcipulos ſuos. Venient dies quando deſideretis videre unū diem filij hoīs:

et nō videbitis. Et dicent vobis. Ecce hic: et ecce illic. Nolite ire: neqꝫ ſectemini. Nam ſicut fulgur choruſcans de ſub celo ī ea que ſub celo ſunt fulget: ita erit filius hoīs in die ſua. Primū aūt oportet illū multa pati: ⁊ reprobari a generatione hac. Et ſicut factū eſt in diebꝫ noe: ita erit et in diebꝫ filij hominis. Edebāt et bibebāt· vxores ducebāt· ⁊ dabant̄ ad nuptias· uſqꝫ in diem qua intrauit noe in archam: et venit diluuiū ⁊ ꝑdidit omnes. Similiter ſicut factū eſt ī diebꝫ loth. Edebāt et bibebant ⁊ vendebāt plantabāt et edificabāt: qua die aūt exijt loth a zodomis· pluit ignem ⁊ ſuphur de celo: et omēs ꝑdidit. Scd̄m hec erit qua die filiꝰ hoīs reuelabit̄. In illa hora q̄ fuerit in tecto· et vaſa eius in domo ne deſcendet tollere illa: et qui in agro: ſimiliter non redeat retro. Memores eſtote vxoris loth. Quicunqꝫ queſierit animam ſuā ſaluā facere ꝑdet illam. Et quicūqꝫ ꝑdiderit illā: viuificabit eam. Dico vobis: in illa nocte erūt duo in lecto vno: vnus aſſumetur et alter relinquetur. Due erūt molentes ī unū: vna aſſumet̄ ⁊ altera relinquet̄. Duo in agro: vnus aſſumetur: ⁊ alter relinquet̄. Reſpōdētes dicūt illi. Vbi dn̄e? Qui dixit illis. Vbicūqꝫ fuerit corpꝰ illuc cōgregabūtur ⁊ aquile. c. xviii.

Dicebat aūt ⁊ parabolā ad illos: quoniā oportet ſemꝑ orare et nō deficere. dicens. Iudex quidā erat in quadā ciuitate: qui deū nō timebat et hominē nō reuerebat̄. Vidua autē quedā erat in ciuitate illa: et veniebat ad eū dicens. Vindica me de aduerſario meo. Et nolebat per multū tempꝰ. Poſt hec aūt dixit intra ſe. Et ſi deū nō timeo nec hominē reuereor: tamē quia moleſta eſt michi hec vidua vindicabo illā: ne in nouiſſimo veniens ſuggillet me. Ait aūt dn̄s. Audite quid iudex iniquitatis dicit. Deꝰ aūt nō faciet vindictā electoꝝ ſuoꝝ clamātiū ad ſe die ac nocte: et pacientiā habebit in illis? Dico vobis: quia cito faciet vindictā illoꝝ. Verūtamē filiꝰ hominis veniens: putas inueniet fidem in terra? Dixit aūt ⁊ ad quoſdā qui i ſe confidebāt tanq̄ iuſti ⁊ aſꝑnabantur ceteros parabolā iſtā. Duo hoīes aſcendebāt in templū ut orarent: unꝰ phariſeus ⁊ alter publicanꝰ. Phariſeus ſtans· hec apud ſe orabat. Deus gratias ago tibi: quia non ſum ſicut ceteri hominū· raptores· iniuſti· adulteri: velut etiā hic publicanꝰ. Ieiuno bis in ſabbato: decimas do omniū q̄ poſſideo. Et publicanꝰ a longe ſtans nolebat nec oculos ad celū leuare: ſed ꝑcutiebat pectus ſuū dicens. Deꝰ ꝓpicius eſto michi peccatori. Dico vobis: deſcendit hic iuſtificatus in domum ſuā ab illo: quia omīs qui ſe exaltat humiliabitur: et qui ſe humiliat exaltabit̄. Afferebant aūt ad illū ⁊ infantes: ut eos tangeret. Quod cū viderēt diſcip̄li increpabant illos. Iheſus aūt cōuocās illos dixit. Sinite pueros venire ad me: et nolite vetare eos. Taliū eſt enim regnū dei. Amen dico vobis: quicūqꝫ nō acceperit regnum dei ſicut puer· non intrabit in illud. Et interrogauit eum quidam princeps dicens. Magiſter bone: quid faciens vitā eternam poſſidebo? Dixit aūt ei iheſus. Quid me dicis bonū? Nemo bonꝰ niſi ſolus deus. Mandata noſti. Nō occides: non mechaberis· nō furtū facies· nō falſum teſtimoniū dices: honora patrē tuū et matrē. Qui ait. Hec omnia custodiui a iuuẽtute mea. Quo audito ihesus: ait ei. Adhuc unū tibi deest. Omnia quecunq; habes uende et da pauperibꝫ: et habebis thesaurꝫ in celo: et ueni sequere me. His ille auditis contristatꝰ est: quia diues erat valde. Videns aūt ihesus illū tristē factū dixit. Quā difficile qui pecunias habent in regnū dei intrabūt. Facilius est enim camelū ꝑ foramen acus transire: q̄ diuitem intrare in regnū dei. Et dixerūt qui audiebāt. Et quis potest saluus fieri? Ait illis. Que impossibilia sunt apud homines: possibilia sunt apud deū. Ait aūt petrus. Ecce nos dimisimus omnia: et secuti sumꝰ te. Qui dixit eis. Amen dico vobis: nemo est q̄ reliquit domū aut parentes aut fratres aut uxorem aut filios ꝓpter regnū dei et non recipiat multo plura ī hoc tempore: et in seculo venturo vitā eternam. Assūpsit aūt ihesus duodecim: et ait illis. Ecce ascendimus iherosolimam: et cōsumabunt̄ oīa q̄ scripta sunt per prophetas de filio hominis. Tradet̄ enī gentibꝫ et illudetur ꝛ flagellabit̄: et cōspuetur: et postq̄ flagellauerint occident eū: et die tercia resurget. Et ipī nichil horꝫ intellexerunt. Et erat verbū istud absconditū ab eis: et nō intelligebāt que dicebātur. Factū est autē cū appropinquaret ihericho: cecus quidā sedebat secus viā mendicans. Et cū audiret turbā ꝑtereūtem: interrogabat quid hoc esset. Dixerūt aūt ei: q̄ ihesus nazarenꝰ trāsiret. Et clamauit dicens. Ihesu fili dauid: miserere mei. Et qui ꝑibant increpabant eū ut taceret. Ipse vero mltomagis clamabat: fili dauid miserere mei. Stās aūt ihesus: iussit illū adduci ad se. Et cum appropinquasset: interrogauit illū dicens. Quid tibi vis faciam? At ille dixit. Dñe ut videā. Et ihesus dixit ei. Respice. Fides tua te saluū fecit. Et confestim vidit: et sequebatur illum magnificās deū. Et oīs plebs ut vidit dedit laudem deo. c. xix.

Et ingressus ꝑābulabat ihericho. Et ecce vir noīe zacheus: et hic prīceps erat publicanoꝝ: et ipe diues. Et querebat videre ihesum quis esset: et non poterat pre turba: quia statura pusillus erat. Et ꝑcurrens ascendit in arborem sicomorꝫ ut videret eū: q̄a inde erat trāsiturꝰ. Et cū venisset ad locum: suspiciēs ihesus vidit illū: ꝛ dixit ad eū. Zachee festinās descende: quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinās descendit: et excepit illū gaudēs. Et cū viderent oēs murmurabāt dicentes: q̄ ad hominē peccatorem diuertisset. Stans autē zacheus dixit ad ihesum. Ecce dimidiū bonorꝫ meorꝫ dñe do pauperibꝫ: et si q̄d aliquē defraudaui reddo quadruplum. Ait ihesus ad eum. Quia hodie salus domui huic facta est: eo q̄ ipse filius sit abrahe. Venit enī filiꝰ hoīs querere ꝛ saluū facere q̄d perierat. Hec illis audientibus adiciēs dixit parabolā: eo q̄ esset ꝓpe iherusalē: ꝛ quia existimarent q̄ cōfestim regnū dei manifestaretur. Dixit ergo. Homo quidā nobilis abijt in regionē longinquā accipere sibi regnū: ꝛ reuerti. Vocatis aūt decem seruis suis: dedit eis decem mnas: et ait ad illos. Negociamini dū venio. Ciues aūt eiꝰ oderāt eū: et miserūt legationem post illum dicentes. Nolumus hunc regnare sup nos. Et factū est ut rediret accepto regno: et iussit vocari seruos quibus dedit pecuniā: ut sciret quātū quisq; negociatus esset. Venit autē primꝰ dicens. Dn̄e: mna tua decē mnas acquiſiuit. Et ait illi. Euge bone ſerue: quia in modico fuiſti fidelis: eris poteſtatem habens ſupra decem ciuitates. Et alter venit dicens. Dn̄e: mna tua fecit quinq; mnas. Et huic ait. Et tu eſto ſup̱ quinq; ciuitates. Et alter venit dicens. Dn̄e ecce mna tua: quā habui repoſitā ī ſudario. Timui enim te quia homo auſterus es: tollis quod nō poſuiſti. et metis qđ non ſeminaſti. Dixit ei. De ore tuo te iudico ſerue nequā. Sciebas ꝙ ego homo auſterus ſum tollens qđ non poſui: et metens qđ nō ſeminaui: Et quare nō dediſti pecuniā meā ad menſam: et ego veniēs cum vſuris vtiq; exegiſſem illud? Et aſtantibꝫ dixit. Auferte ab illo mnam: et date illi q̄ decē mnas habet. Et dixerunt ei. Dn̄e: habet decem mnas. Dico aūt vobis: q̄a omni habēti dabit̄ et abūdabit: ab eo aūt q̄ nō habet. ⁊ qđ habet. auferet̄ ab eo. Verūtamē inimicos meos illos qui noluerunt me regnare ſup̱ ſe adducite huc: et interficite āte me. Et hijs dictis precedebat aſcendens iheroſolimā. Et factum eſt cū appropinquaſſet ad bethphage et bethaniam. ad mōtem qui vocat̄ oliueti: miſit duos diſcipulos ſuos dicēs. Ite ī caſtellū qđ cōtra vos eſt. In qđ introeūtes. inuenietis pullū aſine alligatū: cui nemo vnq̄ʒ hoīm ſedit. Soluite illum: et adducite. Et ſi quis vos interrogauerit quare ſoluitis. ſic dicetis ei: Quia dn̄s operā eius deſiderat. Abierūt aūt qui miſſi erāt: et inuenerunt ſicut dixit illis ſtantem pullū. Soluentibꝫ aūt illis pullū: dixerūt dn̄i eius ad illos. Quid ſoluitis pullū? At illi dixerūt. Quia dominꝰ eum neceſſariū habet. Et duxerūt illū ad iheſum. Et iactātes veſtimēta ſua ſupra pullū: impoſuerūt iheſum. Eūte autē illo ſubſternebāt veſtimēta ſua ī via. Et cū appropīquaret iā ad deſcenſum mōtis oliueti: ceperūt omēs turbe deſcendentium gaudentes laudare deū voce magna ſup̱ omnibus quas viderāt virtutibꝫ dicentes. Benedictꝰ qui venit rex in noīe dn̄i: pax in celo ⁊ gloria ī excelſis. Et quidā phariſeoꝝ de turbis dixerunt ad illū. Magiſter increpa diſciplos tuos. Quibus ipſe ait. Dico vobis: quia ſi hij tacuerint lapides clamabunt. Et ut appropinquauit: videns ciuitatē fleuit ſup̱ illā dicens. Quia ſi cognouiſſes et tu. Et quidē ī hac die tua q̄ ad pacē tibi: nūc aūt abſcōdita ſūt ab oculis tuis. Quia venient dies in te. ⁊ circundabūt te inimici tui vallo: et circundabūt te. et coangustabūt te vndiq;: et ad terrā proſternēt te. et filios tuos qui in te ſunt. Et nō relinquent in te lapidē ſup̱ lapidem: eo ꝙ nō cognoueris tempus viſitatōnis tue. Et ingreſſus in templum cepit eicere vendētes ⁊ ementes: dicens illis. Scriptū eſt: quia domꝰ mea domus oratōnis eſt. Vos aūt feciſtis illam ſpeluncā latronū. Et erat docens quotidie in templo. Principes aūt ſacerdotum et ſcribe et principes plebis querebāt illū p̱dere: et nō inueniebāt quid facerent illi. Omnis enī ppłus ſuſpenſus erat audiens illum. c. xx.

Et factum eſt in vna dierū docente illo ppłm in templo ⁊ euangelizante: cōuenerūt principes ſacerdotū et ſcribe cū ſenioribꝫ: et aiunt dicentes ad illū. Dic nobis ī qua poteſtate hec facis. Aut quis eſt qui dedit tibi hāc poteſtatem? Reſpōdens aūt iheſus dixit ad illos. Interrogabo vos et ego vnũ verbũ. Reſpondete michi. Baptiſmum iohannis de celo erat: an ex hominibꝫ? At illi cogitabant inter ſe dicentes. Quia ſi dixerimꝰ de celo dicet. Quare ergo nõ credidiſtis illi? Si autem dixerimꝰ ex hominibꝫ: plebs vniuerſa lapidabit nos. Certi ſunt enim iohãnem prophetã eſſe. Et reſponderunt ſe neſcire unde eſſet. Et iheſus ait illis. Neqꝫ ego dico vobis: in qua poteſtate hec facio. Cepit aũt dicere ad plebem parabolã hãc. Homo plãtauit vineã ⁊ locauit eam colonis: et ipſe peregre fuit multis temporibꝫ. Et in tempore miſit ad cultores ſeruũ: ut de fructu vinee darent illi. Qui ceſum dimiſerũt eum inanẽ. Et addidit alterũ ſeruũ mittere. Illi aũt hunc quoqꝫ cedentes. et afficientes cõtumelia: dimiſerũt inanem. Et addidit tercium mittere: qui ⁊ illũ vulnerãtes eiecerũt. Dixit aũt dñs vinee. Quid faciã? Mittã filium meũ dilectũ: forſitan cũ hunc viderint verebuntur. Quem cum vidiſſent coloni: cogitauerunt inter ſe dicentes. Hic eſt heres. Occidamꝰ illũ: ut nr̃a fiat hereditas. Et eiectũ illũ extra vineã occiderunt. Quid ergo faciet illis dñs vinee? Veniet ⁊ ꝑdet colonos iſtos: ⁊ dabit vineã alijs. Quo audito dixerũt illi. Abſit. Ille aũt aſpiciens eos ait. Quid ẽ ergo hoc qd̃ ſcriptũ ẽ. lapidem quẽ reprobauerũt edificãtes hic factꝰ ẽ ĩ caput ãguli? Omnis q̃ ceciderit ſupra illũ lapidẽ cõquaſſabit: ſupra quẽ autem ceciderit. cõminuet illũ. Et q̃rebãt principes ſacerdotũ et ſcribe mittere ĩ illũ manꝰ illa hora: ⁊ timuerũt pp̃lm. Cognouerũt enĩ ꝙ ad ipſos dixerit ſimilitudinẽ hanc. Et obſeruãtes miſerunt inſidiatores q̃ ſe iuſtos ſimularent. ut caperẽt eũ ĩ ſermone: et traderẽt illũ principatui ⁊ poteſtati p̄ſidis. Et interrogauerũt eũ dicentes. Magiſter ſcimꝰ quia recte dicis ⁊ doces: et non accipis ꝑſonam: ſed viã dei in veritate doces. Licet nobis dare tributũ ceſari an nõ? Conſiderans aũt dolũ illorũ dixit ad eos. Quid me tẽptatis? Oſtendite michi denariũ. Cuiꝰ habet ymaginem ⁊ inſcriptionẽ? Reſpõdentes dixerunt. Ceſaris. Et ait illis. Reddite ergo q̃ ſunt ceſaris ceſari: et q̃ ſũt dei deo. Et non potuerũt verbũ eiꝰ rep̄hendere corã plebe: et mirati in reſponſo eius tacuerũt. Acceſſerunt aũt quidã ſaduceoꝝ. qui negant eſſe reſurrectionẽ: et interrogauerũt eũ dicentes. Magiſter. moyſes ſcripſit nobis: ſi frater alicuiꝰ mortuus fuerit habens vxorem. ⁊ hic ſine liberis fuerit: ut accipiat eã frater eius vxorem. et ſuſcitet ſemẽ fratri ſuo. Septem ergo fratres erant: ⁊ primus accepit vxorem et mortuꝰ eſt ſine filijs. Et ſequens accepit illã: et ipſe mortuus eſt ſine filio. Et tercius accepit illã: ſimiliter ⁊ omnes ſeptem. ⁊ non reliquerunt ſemẽ: et mortui ſunt. Nouiſſime omniũ mortua eſt et mulier. In reſurrectione ergo cuiꝰ eoꝝ erit vxor? Siquidem ſeptem habuerũt eam vxorẽ. Et ait illis iheſus. Filij huiꝰ ſeculi nubũt. et tradũtur ad nuptias: illi vero q̃ digni habebũt̃ ſeculo illo. et reſurrectione ex mortuis neqꝫ nubẽt neqꝫ ducẽt vxores: neq; ultra mori poterũt. Equales enim angelis ſunt. et filij ſunt dei: cũ ſint filij reſurrectionis. Quia vero reſurgant mortui. ⁊ moyſes oſtendit ſecꝰ rubũ: ſicut dicit dñm deũ abrahã et deũ yſaac. et deũ iacob. Deus autem non eſt mortuoꝝ ſed viuoꝝ. Omnes enĩ viuunt ei. Reſpondẽtes aũt quidã ſcribaꝝ dixerũt ei. Magiſter bene dixiſti.

Et amplius non audebant eū quicꝗ̃ interrogare. Dixit aūt ad illos. Quomodo dicūt cristū filiū dauid eſſe: ⁊ ipſe dauid dicit ī libro pſalmoꝝ. Dixit dominꝰ dn̄o meo ſede a dextris meis · donec ponā inimicos tuos ſcabellū pedū tuoꝝ? Dauid ergo dn̄m illū vocat: et quomō filius eius eſt? Audiente aūt omni ꝑplo dixit diſcipꝉis ſuis. Attendite a ſcribis qui volūt ambulare in ſtolis · et amant ſalutatōnes in foro: et primas kathedras in ſynagogis: et p̄mos diſcubitus in cōuiuijs. Qui deuorāt domos viduarū: ſimulantes longam orationem. Hij accipient dampnationem maiorem. c. xxi.

Reſpiciens aūt vidit eos qui mittebāt munera ſua ī gazophilacium diuites. Vidit aūt ⁊ quādā viduam pauꝑculā mittentem era minuta duo. Et dixit. Vere dico vobis: q̄a vidua hec pauꝑ plus q̄ꝫ oīes miſit. Nā oīes hij ex abundanti ſibi miſerunt in munera dei: hec autem ex eo ꝙ deeſt illi omnē victum ſuū quē habuit miſit. Et quibuſdā dicentibꝫ de tēplo ꝙ bonis lapidibꝫ et donis ornatum eſſet · dixit. Hec que videtis: veniēt dies in quibus non relinquet̄ lapis ſuꝑ lapidē qui nō deſtruat̄. Interrogauerūt autem illū dicētes. Preceptor quando hec erūt: et qđ ſignū cū fieri incipient? Qui dixit. Videte ne ſeducamini. Multi enim venient in noīe meo dicentes quia ego ſum: et tempus appropinquauit. Nolite ire poſt eos: cū aūt audieritis prelia et ſeditiones · nolite terreri. Oportet primū hec fieri: ſed nondum ſtatim finis. Tunc dicebat illis. Surget gens contra gentem et regnū aduſus regnū: et terremotꝰ magni erūt ꝑ loca · ⁊ peſtilentie ⁊ fames: terroreſq; de celo · ⁊ ſigna magna erūt. Sed āte hec omnia inicient vobis manus ſuas: et ꝑſequent̄ tradentes in ſynagogas ⁊ cuſtodias: trahentes ad reges ⁊ p̄ſides propter nomē meū. Continget autem vobis in teſtimoniū. Ponite ergo in cordibus vr̄is non p̄meditari quēadmodū reſpondeatis. Ego enim dabo vobis os ⁊ ſapientiā: cui nō poterunt reſiſtere ⁊ cōtradicere omnes aduerſarij veſtri. Trademini aūt a parentibꝫ ⁊ fratribus ⁊ cognatis ⁊ amicis: ⁊ morte afficient ex vobis. Et eritis odio omnibus hominibus ꝓpter nomē meū. Et capillus de capite veſtro non peribit. In patientia veſtra poſſidebitis animas vr̄as. Cum aūt videritis circundari ab exercitu iheruſalē: tūc ſcitote quia appropinquabit deſolatio eiꝰ. Tunc q̄ in iudea ſunt fugiāt ad montes: et qui in medio eius diſcedant · et qui in regionibus non intrent in eā: quia dies vltionis hij ſunt ut impleantur omnia que ſcripta ſunt. Ve autem pregnantibus ⁊ nutriētibꝫ in illis diebꝫ. Erit enī preſſura magna ſuper terrā: et ira ꝑplo huic. Et cadent ī ore gladij: ⁊ captiui ducent̄ in oīes gentes. Et iheruſalē calcabit̄ a gentibus: donec impleantur tempora nationū. Et erūt ſigna in ſole et luna et ſtellis: et in terris preſſura gentiū p̄ cōfuſione ſonitꝰ maris ⁊ fluctuū: areſcentibꝫ hominibus p̄ timore et expectatōne que ſuꝑuenient vniuerſo orbi. Nam virtutes celoꝝ mouebūtur. Et tunc videbūt filiū hoīs venientē in nube cū poteſtate magna ⁊ maieſtate. Hiis autē fieri incipiētibus · reſpicite et leuate capita veſtra: quoniā appropinquat redemptio veſtra. Et dixit illis ſimilitudinē. Videte ficulneā et omnes arbores: cū producunt iam ex ſe fructū: ſcitis quoniam ꝓpe eſt eſtas. Ita et vos cū videritis hec fieri: ſcitote quoniā ꝓpe eſt regnum dei. Amen dico vobis: quia nō preteribit generatio hec donec om̄ia fiant. Celum et terra trāſibunt· verba aūt mea non trāſibūt. Attendite aūt vobis ne forte grauent̄ corda veſtra in crapula et ebrietate et curis huius vite: et ſuꝑueniat in vos repentina dies illa. Tanqꝫ laqueus enim ſuꝑueniet in om̄es. qui ſedent ſuꝑ faciē om̄is terre. Vigilate ergo om̄i tempore orātes: ut digni habeamini fugere iſta omnia que futura ſunt: ⁊ ſtare āte filiū hominis. Erat autem diebus docens in templo: noctibus vero exiens morabatur in monte qui vocat̄ oliueti. Et omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum. c. xxii.

Appropinquabat aūt dies feſtus azimoꝝ qui dicitur paſcha. Et querebāt principes ſacerdotū ⁊ ſcribe quomō eū interficerent: timebāt vero plebem. Intrauit aūt ſathanas in iudam qui cognominabatur ſcarioth· unū de duodecim: et abijt et locutus eſt cum principibꝫ ſacerdotū et magiſtratibꝫ quēadmodū illū traderet eis. Et gauiſi ſunt: et pacti ſunt pecuniā illi dare. Et ſpopondit. Et querebat oportunitatē: ut traderet illū ſine turbis. Venit aūt dies azimoꝝ: in qua neceſſe erat occidi paſcha. Et miſit petrum ⁊ iohānem dicens. Eūtes parate nobis paſcha: ut manducemꝰ. At illi dixerūt. Ubi vis paremus? Et dixit ad eos. Ecce introeuntibus vobis in ciuitatē occurret vobis homo amphoram aque portans: ſequimini eū in domū in quā intrat: et dicetis patrifamilias domꝰ. Dicit tibi magiſter. Ubi eſt diuerſoriū ubi paſcha cū diſcipulis meis manducem? Et ipſe oſtendet vobis cenaculū magnū ſtratū: et ibi parate. Euntes aūt inuenerūt ſicut dixit illis: ⁊ parauerūt paſcha. Et cū facta eſſet hora diſcubuit: ⁊ duodecī apl̄i cum eo. Et ait illis. Deſiderio deſideraui hoc paſcha manducare vobiſcū: āteqꝫ patiar. Dico enim vobis: quia ex hoc nō māducabo illud donec impleatur in regno dei. Et accepto calice gratias egit et dixit. Accipite et diuidite īter vos. Dico enī vobis: ꝙ nō bibam de generatione vitis donec regnum dei veniat. Et accepto pane gratias egit ⁊ fregit: ⁊ dedit eis dicēs. Hoc eſt corpus meū: quod ꝓ vobis datur. Hoc facite in meā cōmemorationem. Similiter et calicem: poſtqꝫ cenauit dicens. Hic eſt calix nouū teſtamentum in ſanguine meo: qui pro vobis fundetur. Verūtamen ecce manus tradentis me mecū eſt in menſa. Et quidē filius hominis ſcd̄m qd̄ definitū ē vadit. Verūtamē ve homini ꝑ quē tradetur. Et ipſi ceperūt querere inter ſe: q̄s eſſet ex eis q̄ hoc facturꝰ eſſet. Facta eſt autem ⁊ cōtentio inter eos: quis eoꝝ videretur eſſe maior. Dixit aūt eis. Reges gentiū dominātur eoꝝ: ⁊ qui poteſtatē habent ſuꝑ eos benefici vocant̄. Vos aūt non ſic. Sed qui maior eſt in vobis fiat ſicut iunior: ⁊ qui p̄ceſſor eſt ſicut miniſtrator. Nam quis maior eſt? Qui recumbit: an qui miniſtrat? Nōne qui recumbit? Ego aūt in medio veſtrū ſum ſicut q̄ miniſtrat. Vos aūt eſtis qui ꝑmāſiſtis mecū in tēptationibꝫ meis. Et ego diſpono vobis ſicut diſpoſuit michi pater meꝰ regnū: ut edatis ⁊ bibatis ſuꝑ menſam meā in regno meo: et ſedeatis ſuꝑ thronos duodecim iudicantes duodecim tribꝫ iſrahel. Ait aūt dn̄s ſimoni. Simon: ecce ſathanas expetiuit vos·ut cribraret ſicut triticū. Ego aūt rogaui ꝓ te: ut nō deficiat fides tua. Et tu aliquādo conuerſus: confirma fratres tuos. Qui dixit ei. Domine: tecū paratꝰ ſū et in carcerem ⁊ in mortem ire. Et ille dixit. Dico tibi petre: non cātabit hodie gallus·donec ter abneges noſſe me. Et dixit eis. Quādo miſi vos ſine ſacculo et pera et calciamētis: nūqd aliquid defuit vobis? At illi dixerūt. Nichil. Dixit ergo eis. Sed nunc q̄ habet ſacculū tollat: ſimiliter ⁊ perā. Et qui non habet: vendat tunicam ſuā ⁊ emat gladiū. Dico enim vobis: quoniam adhuc hoc qđ ſcriptū ē oportet impleri in me: et q̄ cum iniquis deputatus eſt. Etenim ea que ſunt de me finem habent. At illi dixerūt. Dn̄e: ecce duo gladij hic. At ille dixit eis. Sat eſt. Et egreſſus ibat ſecūdū cōſuetudinem in montem oliuaꝝ. Secuti ſunt aūt illū ⁊ diſcipli. Et cū ꝑueniſſet ad locū: dixit illis. Orate: ne intretis ī temptationē. Et ipſe auulſus eſt ab eis quātū iactus eſt lapidis: ⁊ poſitis genibus orabat dicens. Pater: ſi vis transfer calicem iſtū a me. Verūtamē nō mea voluntas: ſed tua fiat. Apparuit aūt illi angelus de celo confortans eū. Et factus in agonia prolixiꝰ orabat. Et factus eſt ſudor eiꝰ·ſicut gutte ſanguinis decurrentis ī terrā. Et cū ſurrexiſſet ab oratōne ⁊ veniſſet ad diſcipulos ſuos: inuenit eos dormientes p̄ triſticia. Et ait illis. Quid dormitis? Surgite orate: ne intretis in temptationē. Adhuc eo loquēte: ecce turba·et q̄ vocabatur iudas unus de duodecim antecedebat eos: et appropīquauit iheſu·ut oſcularetur eum. Iheſus aūt dixit illi. Iuda·oſculo filiū hominis tradis? Videntes aūt hij qui circa ipm̄ erant qđ futurū erat: dixerūt ei. Dn̄e: ſi ꝑcutimus in gladio? Et ꝑcuſſit unus ex illis ſeruū principis ſacerdotū: et amputauit auriculā eiꝰ dexterā. Reſpōdēs autē iheſus ait. Sinite. Uſq; huc. Et cum tetigiſſet auriculā eiꝰ·ſanauit eū. Dixit aūt iheſus ad eos qui venerāt ad ſe principes ſacerdotū ⁊ magiſtratus templi ⁊ ſeniores. Quaſi ad latronem exiſtis cū gladijs ⁊ fuſtibꝫ. Cum quotidie vobiſcū fuerim ī templo: nō extendiſtis manus in me. Sed hec eſt hora vr̄a: et poteſtas tenebraꝝ. Comprehendētes aūt eū·duxerūt ad domū principis ſacerdotū: petrus vero ſequebatur alonge. Accenſo aūt igne ī medio atrij·et circūſedentibꝫ illis: erat petrus in medio eorū. Quem cū vidiſſet ancilla quedam ſedentē ad lumen: et eum fuiſſet intuita dixit. Et hic cū illo erat. At ille negauit eum dicens. Mulier: non noui illū. Et poſt puſillū alius vidēs eū dixit. Et tu de illis es. Petrus vero ait. O homo nō ſū. Et interuallo facto quaſi hore uniꝰ: alius quidam affirmabat dicens. Vere et hic cum illo erat: nam et galileus eſt. Et ait petrꝰ. Homo: neſcio quid dicis. Et cōtinuo adhuc illo loquēte cantauit gallus. Et cōuerſus dn̄s reſpexit petrū. Et recordatꝰ ē petrꝰ verbi dn̄i ſicut dixerat: q̄a priuſq̄ gallꝰ cātet·ter me negabis. Et egreſſus foras petrꝰ fleuit amare. Et viri qui tenebāt illū·illudebāt ei cedentes. Et velauerūt eū: ⁊ ꝑcutiebāt faciē eiꝰ: et interrogauerūt eū dicentes. Prophetiza. Quis eſt qui te ꝑcuſſit? Et alia multa blaſphemātes dicebāt in eum. Et ut factus ē dies·cōuenerūt ſeniores plebis ⁊ principes ſacerdotū et ſcribe: ⁊ duxerūt illū ī cōſiliū ſuū dicentes. Si tu es criſtus· dic nobis. Et ait illis. Si vobis dixero nō credetis michi: ſi aūt ⁊ interrogauero nō reſpōdebitis michi: neq; dimittetis. Ex hoc autem erit filius hoīs ſedens a dextris virtutis dei. Dixerunt aūt omnes. Tu ergo es filius dei? Qui ait. Vos dicitis: qͣ ego ſum. At illi dixerūt. Quid adhuc deſideram⁹ teſtimoniū? Ipſi enim audiuim⁹ de ore eius. c. xxiii.

Et ſurgens om̄is multitudo eoꝝ duxerūt illū ad pilatū. Ceperūt aūt accuſare illū dicentes. Hunc inuenimus ſubuertentem gentem noſtrā: et ꝓhibentem tributa dari ceſari: et dicentem ſe criſtū regem eſſe. Pilat⁹ aūt interrogauit eū dicens. Tu es rex iudeorū? At ille reſpondens ait. Tu dicis. Ait aūt pilatus ad principes ſacerdotum ⁊ turbas. Nichil inuenio cauſe ī hoc homine. At illi inualeſcebant dicentes. Cōmouit ꝓplm docens ꝑ vniuerſam iudeā· incipiēs a galilea uſq; huc. Pilatus aūt audiens galileā· interrogauit ſi homo galileus eſſet. Et ut cognouit ꝙ de herodis poteſtate eſſet remiſit eū ad herodem: qui ⁊ ipſe iheroſolimis erat illis diebus. Herodes aūt viſo iheſu: gauiſus eſt valde. Erat enī cupiens ex multo tempore videre eū eo ꝙ audiret multa de eo: ⁊ ſperabat ſignum aliqđ videre ab eo fieri. Interrogabat aūt illū multis ſermonibus: at ipē nichil illi reſpondebat. Stabāt aūt principes ſacerdotū ⁊ ſcribe cōſtāter accuſātes eū. Spreuit aūt illū herodes cū exercitu ſuo: ⁊ illuſit indutū veſte alba: ⁊ remiſit ad pilatum. Et facti ſunt amici herodes ⁊ pilatus in ipſa die: nam antea inimici erant ad inuicem. Pilatus aūt conuocatis principibꝫ ſacerdotū et magiſtratibꝫ et plebe: dixit ad illos. Obtuliſtis michi hūc hominē· quaſi auertentem populū: ⁊ ecce ego corā vobis interrogās· nullā cauſam inuenio ī homine iſto: ex hijs in quibꝫ eum accuſatis. Sed neq; herodes. Nam remiſi vos ad illum: ⁊ ecce nichil dignū morte actū eſt ei. Emendatū ergo illū dimittam. Neceſſe autē habebat dimittere eis ꝑ diē feſtū vnū. Exclamauit aūt ſimul vniuerſa turba dicens. Tolle hūc: ⁊ dimitte nobis barabban. Qui erat ꝓpter ſeditionē quandā factā in ciuitate ⁊ homicidiū miſſus in carcerem. Iterꝫ aūt pilatus locut⁹ eſt ad eos: volēs dimittere iheſum. At illi ſuccla mabāt dicētes. Crucifige: crucifige eū. Ille autem tercio dixit ad illos. Quid enī mali fecit iſte? Nullā cauſā mortis inuenio in eo. Corripiā ergo illū et dimittam. At illi inſtabāt vocibꝫ magnis poſtulantes ut crucifigeretur: ⁊ inualeſcebāt voces eoꝝ. Et pilat⁹ adiudicauit fieri petitionē eoꝝ. Dimiſit aūt illis eū· qui propter homicidiū et ſeditionē miſſus fuerat in carcerē quē petebāt: iheſū vero tradidit voluntati eoꝝ. Et cū ducerēt eū apꝓhenderūt ſimonē quendā cyrenenſem venientem de villa: ⁊ impoſuerūt illi crucē portare poſt iheſum. Sequebatur aūt illū multa turba ꝓpli et mulierū: que plāgebāt ⁊ lamentabantur eum. Cōuerſus aūt ad illas iheſus dixit. Filie iheruſalē nolite flere ſuꝑ me: ſed ſuꝑ voſip̄as flete· et ſuꝑ filios veſtros. Quoniā ecce venient dies ī quibus dicent. Beate ſteriles· et ventres ꝗ non genuerūt: ⁊ vbera que non lactauerūt. Tunc incipient dicere montibꝫ cadite ſuꝑ nos: ⁊ collibꝫ operite nos.

Quia ſi ī viridi ligno hec faciūt: in arido qd̄ fiet? Ducebant̄ aūt et alij duo nequā cum eo: ut interficerent̄. Et poſtq̄ꝫ venerūt in locū qui vocatur caluarie · ibi crucifixerunt eū: ⁊ latrones: vnū a dextris · ⁊ alteꝝ a ſiniſtris. Iheſus autem dicebat. Pater dimitte illis. Nō enim ſciunt quid faciūt. Diuidentes vero veſtimēta eius miſerūt ſortes. Et ſtabat ppl̄s expectans: et deridebant eum principes cum eis dicentes. Alios ſaluos fecit: ſe ſaluū faciat · ſi hic ē criſtus dei electus. Illudebant aūt ei ⁊ milites accedentes: ⁊ acetū offerentes ei dicentes. Si tu es rex iudeoꝝ ſaluū te fac. Erat aūt ⁊ ſupſcriptō ſcripta ſuper eū litteris grecis ⁊ latinis et hebraicis: hic eſt rex iudeoꝝ. Unus aūt de hijs qui pendebāt latronibꝫ blaſphemabat eū dicens. Si tu es criſtus: ſaluum fac teip̄m ⁊ nos. Reſpondēs autem alter increpabat eum dicens. Neqꝫ tu times deū: qui in eadem damnatione es. Et nos quidem iuſte: nā digna factis recipimus. Hic vero nichil mali geſſit. Et dicebat ad iheſum. Domine: memento mei cum veneris in regnum tuū. Et dixit illi iheſus. Amen dico tibi: hodie mecū eris in paradiſo. Erat aūt fere hora ſexta: et tenebre facte ſunt in vniuerſam terrā uſqꝫ in horam nonā. Et obſcuratꝰ eſt ſol: et velum templi ſciſſum eſt medium. Et clamans voce magna iheſus ait. Pater: ī manꝰ tuas cōmendo ſpiritū meū. Et hec dicens expirauit. Videns aūt centurio qd̄ factū fuerat: glorificauit deum dicens. Vere hic homo iuſtus erat. Et omnis turba eorū qui ſimul aderāt ad ſpectaculū iſtud · et videbāt que fiebant: ꝑcucientes pectora ſua reuertebant̄. Stabant aūt omnes noti eius alonge: ⁊ mulieres que ſecute eū erant a galilea hec videntes. Et ecce vir noīe ioſeph qui erat decurio · vir bonus ⁊ iuſtus: hic nō cōſenſerat conſilio ⁊ actibus eoꝝ · ab arimathia ciuitate iudee: qui expectabat ⁊ ip̄e regnū dei. Hic acceſſit ad pilatū ⁊ petijt corpus iheſu: ⁊ depoſitū inuoluit ſyndone: et poſuit eū in monumēto exciſo: in quo nondū quiſqꝫ poſitus fuerat. Et dies erat paraſceues: et ſabbatū illuceſcebat. Subſecute aūt mulieres q̄ cum eo venerāt de galilea viderūt monumentū: ⁊ quēadmodū poſitū erat corpus eius: ⁊ reuertentes parauerunt aromata ⁊ unguenta: et ſabbato quidem ſiluerūt ſcd̄m mādatū. c. xxiiii.

Una aūt ſabbati valde diluculo venerūt ad monumentū portantes que parauerāt aromata: ⁊ inuenerunt lapidē reuolutū a monumento: et ingreſſe non inuenerūt corpus dn̄i iheſu. Et factum eſt dum mente conſternate eſſent de iſto: ecce duo viri ſteterunt ſecus illas in veſte fulgenti. Cū timerent aūt et declinarent vultum in terrā: dixerūt ad illas. Quid queritis viuentem cū mortuis? Non ē hic: ſed ſurrexit. Recordamini qualiter locutꝰ eſt vobis · cum adhuc in galilea eſſet dicens. Quia oportet filiū hominis tradi in manus hominū peccatorū: et crucifigi · ⁊ die tercia reſurgere. Et recordate ſunt verboꝝ eius: ⁊ regreſſe a monumēto nunciauerunt hec omnia illis vndecim: ⁊ ceteris omnibꝫ. Erat aūt maria magdalene · ⁊ iohanna · ⁊ maria iacobi · et cetere q̄ cū eis erant: q̄ dicebant ad ap̄los hec. Et viſa ſunt āte illos ſicut deliramētum verba iſta: et nō credebāt illis. Petrꝰ aūt ſurgēs cucurrit ad monumētū: et ꝓcumbens vidit lintheamina ſola poſita: ⁊ abijt ſecū mirans q̄d factum fuerat. Et ecce duo ex illis ibant ipſa die in caſtellū quod erat in ſpacio ſtadioꝝ ſexagīta ab iheruſalē nomine emmaus: et ipſi loquebant̄ ad inuicem de hijs omnibus que acciderant. Et factū eſt dum fabularentur et ſecū quererent: et ipſe iheſus appropinquās ibat cū illis. Oculi aūt illoꝝ tenebantur · ne eum agnoſcerent. Et ait ad illos. Qui ſūt hij ſermones quos cōfertis ad inuicem ambulātes: et eſtis triſtes? Et reſpondēs unꝰ cui nomē cleophas: dixit ei. Tu ſolus peregrinꝰ es ī iheruſalē ⁊ nō cognouiſti que facta ſunt in illa hijs diebꝫ? Quibꝫ ille dixit. Que? Et dixerūt. De iheſu nazareno qui fuit vir ꝓpheta: potens in opere ⁊ ſermone · coram deo et omī ꝑplo. Et quomō eū tradiderūt ſūmi ſacerdotes ⁊ principes noſtri in damnatōnē mortis: et crucifixerūt eū. Nos aūt ſperabamꝰ: quia ipſe eſſet redempturꝰ iſrahel. Et nunc ſuꝑ hec omnia tercia dies eſt hodie: ꝙ hec facta ſunt. Sed ⁊ mulieres quedam ex nr̄is terruerūt nos · que ante lucem fuerunt ad monumentū: ⁊ nō inuento corpore eiꝰ · venerūt dicentes ſe etiā viſionē angeloꝝ vidiſſe: qui dicūt eum viuere. Et abierunt quidā ex nr̄is ad monumentū: ⁊ ita inuenerunt ſicut mulieres dixerūt: ipm̄ vero non inuenerunt. Et ipſe dixit ad eos. O ſtulti ⁊ tardi corde ad credendū in omībus q̄ locuti ſunt prophete. Nonne hec oportuit pati criſtū: et ita intrare in gloriā ſuā? Et incipiens a moyſe ⁊ omībus ꝓphetis: interpretabat̄ illis in omnibꝫ ſcripturis que de ip̄o erāt. Et appropinquauerūt caſtello quo ibant: ⁊ ipſe ſe finxit longius ire. Et coegerūt illū dicentes: Mane nobiſcū quoniam aduesperaſcit: ⁊ inclinata eſt iā dies. Et intrauit cum illis. Et factū eſt dum recumberet cum eis accepit panē: ⁊ benedixit ac fregit: ⁊ porrigebat illis. Et ap̄ti ſunt oculi eoꝝ: ⁊ cognouerūt eū: ⁊ ipſe euanuit ex oculis eoꝝ. Et dixerunt ad inuicem. Nōne cor nr̄m ardēs erat ī nobis · dū loqueretur in via: ⁊ aperiret nobis ſcripturas? Et ſurgentes eadem hora regreſſi ſunt in iheruſalē: ⁊ inuenerunt cōgregatos undecim · ⁊ eos qui cū illis erant dicentes ꝙ ſurrexit dn̄s vere: et apparuit ſimoni. Et ipſi narrabant q̄ geſta erāt ī via: ⁊ quomō cognouerūt eum in fractione panis. Dum autem hec loquuntur: ſtetit iheſus in medio eorum ⁊ dixit. Pax vobis. Ego ſū: nolite timere. Cōturbati vero ⁊ cōterriti · exiſtimabant ſe ſpiritū videre. Et dixit eis. Quid turbati eſtis: ⁊ cogitationes aſcendūt in corda veſtra? Videte manus meas ⁊ pedes: quia ego ipſe ſum. Palpate ⁊ videte: quia ſpiritus carnē et oſſa nō habet · ſicut me videtis habere. Et cum hoc dixiſſet: oſtendit eis manus ⁊ pedes. Adhuc aūt illis nō credentibus et mirātibus pre gaudio · dixit. Habetis hic aliquid quod manducet̄? At illi obtulerūt ei partem piſcis aſſi: ⁊ fauū mellis. Et cū māducaſſet coram eis: ſumens reliquias dedit eis. Et dixit ad eos. Hec ſunt verba q̄ locutꝰ ſū ad vos cū adhuc eſſem vobiſcū: quoniā neceſſe eſt impleri omīa que ſcripta ſunt in lege moyſi et ꝓphetis ⁊ pſalmis de me. Tūc aperuit illis ſenſum · ut intelligerēt ſcripturas: ⁊ dixit eis. Quoniā ſic ſcriptū ē · et ſic oportebat criſtū pati ⁊ reſurgere a mortuis tercia die: ⁊ p̄dicare in nomine eiꝰ penitentiā ⁊ remiſſionē peccatoꝝ ī omnes gentes: incipientibus ab iherosolima. Vos aūt testes estis hoꝝ. Et ego mittam ꝓmissum patris mei ī vos: vos aūt sedete in ciuitate · quoadusqꝫ induamini virtute ex alto. Eduxit aūt eos foras in bethaniam: ⁊ eleuatis manibus suis benedixit eis. Et factū est dū benediceret illis recessit ab eis: ⁊ ferebatur in celum. Et ipsi adorantes regressi sunt in iherusalem cum gaudio magno: et erant semper in templo laudantes et benedicentes deum, amen.

Explicit euāgeliū scdm lucā: incipit argumentū ~~ꝓlogus~~ in euangeliū scdm iohannē.

Hic est iohannes euangelista un⁹ ex discipulis dñi: qui virgo a deo electus ē: quē de nuptiis volentem nubere vocauit deus. Cui virginitatis in hoc duplex testimoniū datur in euangelio: ꝙ et pre ceteris dilectus a deo dicit̄: et huic matrem suā de cruce commendauit dñs · ut virginē virgo seruaret. Deniqꝫ manifestans in euangelio ꝙ erat ip̄e incorruptibilis verbi opus inchoans · solus verbū carnē factum esse · nec lumen a tenebris cōprehensū fuisse testatur. primū signū ponēs qđ in nuptiis fecit dñs ostendens ꝙ ip̄e erat: ut legentibꝫ demonstraret ꝙ ubi dñs inuitatus sit deficere nuptiaꝝ vinum debeat: et veteribus immutatis · noua omnia que a cristo instituunt̄ appareāt. Hoc aūt euāgeliū scripsit in asia · postea q̄ ī pathmos insula apocalipsim scripserat: ut cui ī p̄ncipio canonis īcorruptibile p̄ncipiū p̄notat̄ in genesi: ei etiā incorruptibilis finis ꝑ virginē ī apocalipsi redderet̄ dicēte cristo ego sum alpha et o. Et hic ē iohannes: qui sciens superuenisse diem recessus sui — Conuocatis discipulis suis in epheso · per multa signoꝝ experimenta ꝓmens cristū · descendens ī defossū sepulture sue locū facta oratione · positus est ad patres suos: tam extrane⁹ a dolore mortis q̄ a corruptione carnis inuenitur alienus. Tamen post omnes euāgeliū scripsit: ⁊ hoc virgini debebat̄. Quoꝝ tamē vel scriptoꝝ tēporis dispositio · vel libroꝝ ordinatio ideo a nobis per singula non exponitur: ut sciendi desiderio collato et querentibus fructus laboris: ⁊ deo magisterii doctrina seruetur. Explicit argumentum ~~ꝓlogus~~

Incipit euāgeliū scdm iohēm. Ca. i.

In principio erat verbū: ⁊ verbū erat apud deū: et de⁹ erat verbū. Hoc erat in principio apud deū. Omīa ꝑ ip̄m facta sunt: ⁊ sine ip̄o factum est nichil. Quod factū est in ip̄o vita erat: ⁊ vita erat lux hominū: et lux in tenebris lucet · ⁊ tenebre eā nō cōp̄hēderūt. Fuit homo missus a deo: cui nomē erat iohānes. Hic venit ī testimoniū ut testimoniū ꝑhiberet de lumine: ut om̄es crederent ꝑ illū. Nō erat ille lux: sed ut testimoniū ꝑhiberet de lumine. Erat lux vera: que illuminat omnē hominem venientem in hūc mundū. In mūdo erat: ⁊ mūdus ꝑ ip̄m factus est: et mūdus eū non cognouit. In ꝓpria venit: ⁊ sui eū nō receperūt. Quotqt̄ aūt receperūt eū · dedit eis potestatem filios dei fieri: hiis qui credūt in nomine ei⁹. Qui nō ex sanguinibꝫ neqꝫ ex voluntate carnis · neqꝫ ex volūtate viri: sed ex deo nati sunt. Et verbū caro factum est: et habitauit in nobis. Et vidimus gloriā ei⁹ · gloriam quasi unigeniti a patre: plenū gratia ⁊ veritate. Iohannes testimonium ꝑhibet de ip̄o · ⁊ clamat dicens. Hic erat quē dixi: q̄ post me venturus est · ante me factus est:

quia prior me erat. Et de plenitudine eius nos om̄es accepimꝰ ⁊ gratiam pro gratia: quia lex per moyſen data eſt: gratia ⁊ veritas per iheſum criſtū facta ē. Deum nemo vidit unq̄. Unigenitus filius q̄ eſt in ſinu patris: ipſe enarrauit. Et hoc eſt teſtimoniū iohānis: quādo miſerūt iudei ab iheroſolimis ſacerdotes ⁊ leuitas ad eū ut interrogarent eū. Tu qui es? Et cõfeſſus eſt: ⁊ non negauit. Et cõfeſſus eſt: q̄a nõ ſum ego criſtꝰ. Et interrogauerūt eū. Quid ergo? Helias es tu? Et dixit. Nõ ſū. Propheta es tu? Et reſpondit. Non. Dixerunt ergo ei. Quis es ut reſponſū demꝰ hijs q̄ miſerūt nos? Quid dicis de teipō? Ait. Ego vox clamantis in deſerto dirigite viā dn̄i: ſicut dixit yſaias ꝓpheta. Et qui miſſi fuerāt erant ex phariſeis. Et interrogauerūt eum: ⁊ dixerūt ei. Quid ergo baptizas ſi tu nõ es criſtꝰ: neq; helias neq; ꝓpheta? Reſpõdit eis iohānes dicēs. Ego baptizo in aqua: medius aūt veſtrū ſtetit quē vos neſcitis. Ipſe eſt q̄ poſt me venturus eſt qui ante me factus ē: cuiꝰ ego non ſum dignus ut ſoluam eius corrigiā calciamenti. Hec ī bethania facta ſunt trās iordanem: ubi erat iohānes baptizans. Altera die vidit iohānes iheſum venientem ad ſe: et ait. Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mūdi. Hic eſt de quo dixi. Poſt me venit vir qui ante me factus ē q̄a prior me erat: ⁊ ego neſciebā eū. Sed ut manifeſtetur in iſrahel: propterea veni ego in aqua baptizans. Et teſtimoniū ꝑhibuit iohānes dicēs. Quia vidi ſpiritū deſcendentem q̄ſi columbam de celo: ⁊ manſit ſuꝑ eū. Et ego neſciebam eū: ſed qui miſit me baptizare ī aqua: ille michi dixit. Suꝑ quē videris ſpiritū deſcendentem ⁊ manētem ſuꝑ eum: hic eſt qui baptizat ī ſpiritu ſancto. Et ego vidi et teſtimoniū ꝑhibui: quia hic eſt filius dei. Altera die iterū ſtabat iohānes: ⁊ ex diſcipłis eius duo. Et reſpiciens iheſum ambulantem dixit. Ecce agnus dei. Et audierūt eū duo diſcipłi loquētem: ⁊ ſecuti ſunt iheſum. Conuerſus aūt iheſus et vidēs eos ſequētes ſe: dicit eis. Quid queritis? Qui dixerūt ei. Rabbi quod dicitur interp̄tatū magiſter: ubi habitas? Dicit eis. Venite et videte. Uenerunt ⁊ viderūt ubi maneret: ⁊ apud eū manſerūt die illo. Hora aūt erat quaſi decima. Erat aūt andreas frater ſimonis petri unus ex duobꝫ qui audierat a iohāne: ⁊ ſecuti fuerant eū. Inuenit hic primū fratrem ſuū ſimonē: et dicit ei. Inuenimꝰ meſſiam: quod eſt interp̄tatū criſtus. Et adduxit eum ad iheſum. Intuitꝰ aūt eū iheſus dixit. Tu es ſimon filiꝰ iohanna: tu vocaberis cephas: quod interpretatur petrꝰ. In craſtinū voluit exire in galileā: ⁊ inuenit philippū. Et dicit ei iheſus. Sequere me. Erat aūt philippus a bethſayda ciuitate ādree et petri. Inuenit philippus nathanahel: ⁊ dicit ei. Quem ſcripſit moyſes in lege ⁊ ꝓphete: inuenimꝰ iheſum filiū ioſeph a nazareth. Et dixit ei nathanahel. A nazareth poteſt aliq̄d boni eſſe. Dicit ei philippus. Veni ⁊ vide. Vidit iheſus nathanahel venientē ad ſe: ⁊ dicit de eo. Ecce vere iſrahelita: ī quo dolꝰ nõ ē. Dicit ei nathanahel. Unde me noſti? Reſpondit iheſus ⁊ dixit ei. Priuſq̄ȝ te philippus vocaret cū eſſes ſb̄ ficu vidi te. Reſpõdit ei nathanahel et ait. Rabbi: tu es filiꝰ dei: tu es rex iſrahel. Reſpõdit iheſus: ⁊ dixit ei. Quia dixi tibi vidi te ſub ficu credis: maius hijs videbis. Et dicit ei. Amen amen dico vobis: videbitis celum apertū: ⁊ angelos dei aſcendentes ⁊ deſcendentes ſupra filiū hoīs. c.ii.

Et die tercia nuptie facte ſūt ī chana galilee: ⁊ erat mater iheſu ibi. Vocatus eſt aūt ⁊ iheſus et diſcipli eius ad nuptias. Et deficiente vino: dixit mater iheſu ad eum. Vinū nō habent. Et dicit ei iheſus. Quid michi et tibi eſt mulier? Nondum venit hora mea. Dicit mater eiꝰ miniſtris. Quodcumq; dixerit vobis facite. Erant aūt ibi lapidee ydrie ſex poſite ſcđm purificationem iudeoꝝ: capientes ſingule metretas binas vel ternas. Dicit eis iheſus. Implete ydrias aqua. Et impleuerūt eas uſq; ad ſummū. Et dicit eis iheſus. Haurite nūc: ⁊ ferte architriclino. Et tulerunt. Vt aūt guſtauit architriclinus aquā vinū factā ⁊ non ſciebat unde eſſet: miniſtri aūt ſciebāt qui hauſerant aquā: vocat ſpōſum architriclinꝰ et dicit ei. Omnis homo primū bonū vinū ponit: et cum inebriati fuerint tunc id qđ deterius eſt; tu aūt ſeruaſti bonū vinū uſq; adhuc. Hoc fecit iniciū ſignoꝝ iheſus in chana galilee: et manifeſtauit gloriam ſuā; ⁊ crediderūt in eum diſcipuli eius. Poſt hoc deſcendit capharnaū ipſe et mater eius · ⁊ fratres eius · ⁊ diſcipli eius: et ibi manſerūt nō multis diebꝫ. Et ꝓpe erat paſcha iudeoꝝ: ⁊ aſcendit iheſus iheroſolimā; et inuenit in templo vendentes boues et oues ⁊ columbas · ⁊ nūmularios ſedentes. Et cum feciſſet quaſi flagellum de funiculis omnes eiecit de templo: oues quoq; et boues · et nūmularioꝝ effudit es: et menſas ſubuertit. Et hijs q̄ colūbas vendebant dixit. Auferte iſta hinc: et nolite facere domū patris mei domū negociatōnis. Recordati ſunt vero diſcipuli eius · quia ſcriptum eſt: zelus domus tue comedit me. Reſpōderūt ergo iudei ⁊ dixerūt ei. Quod ſignum oſtendis nobis q̄a hec facis? Reſpondit iheſus: ⁊ dixit eis. Soluite templū hoc: et in tribus diebus excitabo illud. Dixerūt ergo iudei. Quadraginta et ſex annis edificatum eſt templū hoc · et tu in tribus diebus excitabis illud? Ille autē dicebat de templo corporis ſui. Cum ergo reſurrexiſſet a mortuis · recordati ſunt diſcipli eius quia hoc dicebat: ⁊ crediderūt ſcripture: ⁊ ſermoni quē dixit iheſus. Cum aūt eſſet iheroſolimis in paſcha in die feſto: multi crediderūt in noīe eiꝰ videntes ſigna eiꝰ q̄ faciebat. Ipſe aūt iheſus nō credebat ſemetipſm eis · eo q̄ ipſe noſſet oēs: ⁊ q̄a opus ei nō erat · ut quis teſtimonium perhiberet de homine. Ipſe enī ſciebat quid eſſet in homine. c.iii.

Erat aūt homo ex phariſeis · nycodemus nomine: princeps iudeoꝝ. Hic venit ad iheſum nocte: ⁊ dixit ei. Rabbi: ſcimꝰ q̄a a deo veniſti magiſter. Nemo enim poteſt hec ſigna facere q̄ tu facis: niſi fuerit deus cum eo. Reſpondit iheſus: ⁊ dixit ei. Amen amen dico tibi: niſi quis renatus fuerit denuo: non poteſt videre regnum dei. Dicit ad eū nycodemꝰ. Quomodo poteſt homo naſci cum ſit ſenex? Numquid poteſt in ventrem matris ſue iterato introire ⁊ renaſci? Reſpōdit iheſus. Amē amen dico tibi: niſi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpiritu ſancto: nō poteſt introire in regnū dei. Quod natū eſt ex carne caro ē: et quod natū eſt ex ſpiritu ſpiritus eſt. Non mireris q̄a dixi tibi: oportet vos naſci denuo.

Spiritus ubi vult ſpirat: ⁊ vocem eiꝰ audis: ſed neſcis unde veniat aut quo vadat. Sic eſt omnis qui natus eſt ex ſpiritu. Reſpondit nycodemus: et dixit ei. Quomō poſſunt hec fieri? Reſpōdit iheſus: ⁊ dixit ei. Tu es magiſter in iſrahel et hec ignoras? Amen amen dico tibi: quia quod ſcimꝰ loquimur. et quod vidimus teſtamur: ⁊ teſtimoniū noſtrū non accipitis. Si terrena dixi vobis et non creditis: quomō ſi dixero vobis celeſtia credetis? Et nemo aſcendit in celū niſi qui deſcendit de celo: filius hominis qui eſt in celo. Et ſicut moyſes exaltavit ſerpentem in deſerto. ita exaltari oportet filiū hominis: ut omnis qui credit in ipō nō pereat: ſed habeat vitam eternā. Sic enī deus dilexit mundū ut filiū ſuū unigenitū daret: ut omnis qui credit in eū non pereat: ſed habeat vitam eternā. Non enim miſit deus filiū ſuū in mundū ut iudicet mundū: ſed ut ſalvetur mūdus per ipm̄. Qui credit in eum non iudicat̄. Qui aūt non credit iam iudicatus eſt: quia non credit in nomine unigeniti filij dei. Hoc eſt autem iudicium: quia lux venit in mūdum: ⁊ dilexerunt homines magis tenebras q̄ lucem. Erant enim eorū mala opera. Omnis enim qui male agit odit lucem: ⁊ non venit ad lucem: ut nō arguant̄ opera eius. Qui aūt facit veritatem venit ad lucem ut manifeſtentur opera eius: quia ī deo ſūt facta. Poſt hec venit iheſus ⁊ diſcipli eius in iudeam terram: ⁊ illic morabatur cū eis ⁊ baptizabat. Erat aūt ⁊ iohānes baptizans in enon iuxta ſalim: quia aque multe erant illic: ⁊ veniebant et baptizabantur. Nondū enim miſſus fuerat iohannes in carcerem. Facta eſt autē queſtio ex diſcipulis iohānis cū iudeis de purificatione. Et venerunt ad iohannē: ⁊ dixerūt ei. Rabbi: qui erat tecū trans iordanem. cui tu teſtimonium ꝑhibuiſti: ecce hic baptizat: et omnes veniūt ad eū. Reſpōdit iohannes ⁊ dixit. Non poteſt homo accipere quicꝙ̄: niſi fuerit ei datū de celo. Ipſi vos michi teſtimoniū ꝑhibetis q̄ dixerim. nō ſum ego criſtꝰ: ſed quia miſſus ſum ante illū. Qui habet ſpōſam ſponſus eſt: amicus autē ſponſi qui ſtat ⁊ audit eum. gaudio gaudet propter vocem ſpōſi. Hoc ergo gaudium meū impletū eſt. Illū oportet creſcere: me autē minui. Qui deſurſum venit ſuꝑ omnes eſt. Qui eſt de terra de terra eſt et de terra loquitur: qui de celo venit ſuꝑ omnes eſt. Et qđ vidit ⁊ audivit hoc teſtatur: ⁊ teſtimoniū eiꝰ nemo accipit. Qui aūt acceperit eius teſtimoniū ſignavit: quia deus verax ē. Quē enim miſit deus. verba dei loquitur. Non enim ad menſuram dat deꝰ ſpiritum. Pater diligit filium: et omnia dedit in manu eius. Qui credit in filium habet vitam eternam: qui autem incredulus eſt filio. non videbit vitam: ſed ira dei manet ſuper eū. c.iiii.

Ut ergo cognovit iheſus quia audierūt phariſei q̄ iheſus plures diſcipulos facit ⁊ baptizat q̄ iohānes: quāq̄ iheſus nō baptizaret ſed diſcipuli eiꝰ: reliquit iudeā et abijt iterū in galileā. Oportebat aūt eum trāſire ꝑ ſamariā. Venit ergo in civitatē ſamarie qui dicitur ſychar: iuxta prediū qđ dedit iacob ioſeph filio ſuo. Erat aūt ibi fons iacob. Iheſus aūt fatigatus ex itinere. ſedebat ſic ſupra fontē. Hora aūt erat quaſi ſexta. Venit mulier de ſamaria haurire aquam. Dicit ei iheſus. Da michi bibere. Diſcipli enim eiꝰ abierant in ciuitatem ut cibos emerent. Dicit ergo ei mulier illa ſamaritana. Quomodo tu iudeus cū ſis bibere a me poſcis: que ſum mulier ſamaritana? Nō enī coutuntur iudei ſamaritanis. Reſpōdit iheſus: ⁊ dixit ei. Si ſcires donū dei·et quis eſt qui dicit tibi da michi bibere: tu forſitan petiſſes ab eo: ⁊ dediſſet tibi aquā viuā. Dicit ei mlier. Dn̄e: neq; ī quo haurias habes: ⁊ puteus altus eſt. Unde ergo habes aquā viuam? Nūquid tu maior es patre noſtro iacob qui dedit nobis puteū: ⁊ ip̄e ex eo bibit·⁊ filij eius·⁊ pecora eius? Reſpondit iheſus: et dixit ei. Om̄is q̄ bibit ex aqua hac ſitiet iteꝝ. Qui aūt biberit ex aqua quā ego dabo ei·nō ſitiet in eternū: ſed aqua quā ego dabo ei·fiet in eo fons aque ſaliētis in vitam eternam. Dicit ad eum mulier. Dn̄e da michi hāc aquam: ut non ſitiam neq; veniam huc haurire. Dicit ei iheſus. Uade voca virum tuum: et veni huc. Reſpondit mulier et dixit. Non habeo viꝝ. Dicit ei iheſus. Bene dixiſti: quia non habeo virū. Quinq; enim viros habuiſti: et nunc quē habes non eſt tuꝰ vir. Hoc vere dixiſti. Dicit ei mulier. Dn̄e: video quia ꝓpheta es tu. Patres noſtri ī mōte hoc adorauerūt: ⁊ vos dicitis quia iheroſolimis eſt locus ubi adorare oportet. Dicit ei iheſus. Mulier crede michi: quia veniet hora quādo neq; in monte hoc·neq; in iheroſolimis adorabitis patrem. Vos adoratis quod neſcitis: nos adoramus qd̄ ſcimus: quia ſalus ex iudeis eſt. Sed venit hora ⁊ nunc eſt: quādo veri adoratores adorabūt patrem in ſpiritu ⁊ veritate. Nam et pater tales querit: qui adorēt eum. Spiritus eſt deus: et eos q̄ adorant eum in ſpiritu et veritate oportet adorare. Dicit ei mulier. Scio quia meſſias venit: qui dicitur criſtus. cum ergo venerit: ille nobis annūciabit omnia. Dicit ei iheſus. Ego ſum: qui loquor tecum. Et continuo venerūt diſcipli eius: ⁊ mirabant̄ quia cū muliere loquebat̄. Nemo tamen dixit: quid queris aut qd̄ loqueris cū ea. Reliquit ergo ydriam ſuā mulier: ⁊ abijt in ciuitatem. ⁊ dicit illis hominibus. Venite et videte hominē qui dixit michi omnia quecunq; feci. Nunquid ip̄e eſt criſtus? Exierūt de ciuitate: ⁊ veniebāt ad eū. Interea rogabāt eū diſcipuli dicentes. Rabbi māduca. Ille aūt dixit eis. Ego cibū habeo māducare quem vos neſcitis. Dicebant ergo diſcipuli ad inuicem. Nūquid aliquis attulit ei manducare? Dicit ei iheſus. Meus cibꝫ eſt·ut faciā volūtatem eiꝰ q̄ miſit me: ut ꝑficiam opus eius. Nōne vos dicitis ꝙ adhuc quatuor menſes ſūt et meſſis venit? Ecce dico vobis: leuate oculos vr̄os ⁊ videte regiones: q̄a albe ſūt iam ad meſſem. Et qui metit mercedem accipit ⁊ cōgregat fructum in vitam eternā: ut ⁊ qui ſeminat ſimꝉ gaudeat ⁊ qui metit. In hoc enim eſt verbū verū: quia alius ē qui ſeminat: et aliꝰ ē qui metit. Ego miſi vos metere: qd̄ vos non laboraſtis. Alij laborauerūt: ⁊ vos ī labores eoꝝ introiſtis. Ex ciuitate aūt illa multi crediderunt in eum ſamaritanoꝝ ꝓpter verbū mulieris teſtimoniū ꝑhibentis: quia dixit michi omnia quecunq; feci. Cū veniſſent ergo ad illū ſamaritani·rogauerunt eum ut ibi maneret. Et māſit ibi duos dies. Et m̄lto plures crediderūt propter ſ̄monē eiꝰ. Et mulieri dicebāt:

quia nō ꝓpter tuā loquelam credim⁹. Ipſi enim audiuim⁹ et ſcimus: quia hic eſt vere ſaluator mundi. Poſt duos aūt dies exijt inde: et abijt ī galileam. Ipſe enim iheſus teſtimoniū ꝑhibuit: quia ꝓpheta in ſua patria honorem non habet. Cum ergo veniſſet in galileam exceperunt eum galilei: cum omīa vidiſſet q̄ fecerat iheroſolimis ī die feſto. Et ipſi eñi venerāt ad diē feſtū. Uenit ergo iterū in chana galilee: ubi fecit aquā vinū. Et erat quidā regul⁹ cui⁹ filius infirmabat̄ capharnaum. Hic cum audiſſet quia iheſus adueniret a iudea in galileā abijt ad eum: et rogabat eum· ut deſcenderet ⁊ ſanaret filiū eius. Incipiebat enim mori. Dixit ergo iheſus ad eū. Niſi ſigna et prodigia videritis nō creditis. Dicit ad eum regulus. Dn̄e: deſcende priuſq̄ȝ moriatur filius meus. Dicit ei iheſus. Uade: filius tuus viuit. Credidit homo ſermoni quē dixit ei iheſus: et ibat. Iam aūt eo deſcendente ſerui occurrerūt ei: ⁊ nunciauerūt dicentes: q̄a filius eius viueret. Interrogabat ergo horam ab eis in qua melius habuerit. Et dixerūt ei: q̄a heri hora ſeptima reliquit eū febris. Cognouit ergo pater quia illa hora erat in qua dixit ei iheſus filius tuus viuit: et credidit ipſe: et domus eius tota. Hoc iterum ſecundum ſignum fecit iheſus: cum veniſſet a iudea in galileam. c. v.

Poſt hec erat dies feſt⁹ iudeoꝝ: ⁊ aſcendit iheſus iheroſolimā. Eſt aūt iheroſolimis ꝓbatica piſcina que cognominatur hebraice bethſaida: quinq; porticus habens. In hijs iacebat multitudo magna languentium cecoꝝ et claudoꝝ aridoꝝ: expectātium aque motum. Angelus aūt domini deſcendebat ſcd̄m tempus in piſcinā: et mouebatur aqua. Et qui prior deſcendiſſet ī piſcinā poſt motionem aque: ſanus fiebat a quacunq; detinebat̄ infirmitate. Erat aūt quidā homo ibi triginta ⁊ octo ānos habēs in infirmitate ſua. Hunc cum vidiſſet iheſus iacentem: et cognouiſſet quia iā multum temp⁹ haberet dicit ei. Uis ſan⁹ fieri? Reſpondit ei languidus. Domine: hominē non habeo ut cū turbata fuerit aqua mittat me in piſcinā. Dū venio eñi ego: alius ante me deſcendit. Dicit ei iheſus. Surge: tolle grabatū tuū ⁊ ambula. Et ſtatim ſanus factus eſt homo ille: ⁊ ſuſtulit grabatū ſuū ⁊ ambulabat. Erat aūt ſabbatū in die illo: dicebāt ergo iudei illi qui ſanatus fuerat. Sabbatū eſt: non licet tibi tollere grabatū tuū. Reſpondit eis. Qui me ſanū fecit ille michi dixit: tolle grabatum tuum et ambula. Interrogauerunt ergo eū. Quis eſt ille homo qui dixit tibi tolle grabatū tuū ⁊ ambula? Is aūt qui ſanus fuerat effectus neſciebat quis eſſet. Iheſus eñi declinauit a turba cōſtituta in loco. Poſtea inuenit eū iheſus in templo: ⁊ dixit illi. Ecce ſanus factus es: iam noli peccare· ne deteri⁹ tibi aliquid cōtingat. Abijt ille homo: ⁊ nunciauit iudeis q̄a iheſus eſſet qui fecit eū ſanū. Propterea ꝑſequebant̄ iudei iheſum: quia hec faciebat in ſabbato. Iheſus aūt reſpōdit eis. Pater meus uſq; modo operatur: et ego operor. Propterea ergo magis querebāt eū iudei interficere: quia nō ſolū ſoluebat ſabbatū: ſed et patrem ſuū dicebat deū· equalē ſe faciens deo. Reſpondit itaq; iheſus: ⁊ dixit eis. Amē amen dico vobis: non poteſt filius a ſe facere quicq̄ȝ: niſi qd̄ viderit patrem facientē. Quecūq; enī ille fecerit: hec et filius similiter facit. Pater enī diligit filiū ⁊ omnia demōstrat ei que ipe facit: ⁊ maiora hijs demōstrabit ei opera ut vos miremini. Sicut enim pater suscitat mortuos ⁊ viuificat: sic et filius quos vult viuificat. Neq; enim pater iudicat quenq̄;: sed om̄e iudiciū dedit filio: ut omnes honorificēt filiū sicut honorificāt patrem. Qui nō honorificat filiū: nō honorificat patrē qui misit illū. Amē amē dico vobis: quia qui verbū meū audit et credit ei qui misit me: habet vitā eternā. Et in iudiciū non venit: sed transiet a morte ī vitā. Amē amē dico vobis: q̄a venit hora et nūc ē quādo mortui audiēt vocē filij dei: et q̄ audierīt viuēt. Sicut enī pater habet vitā ī semetipō: sic dedit ⁊ filio habere vitā ī semetipō. Et potestatem dedit ei ⁊ iudiciū facere: q̄a filiꝰ hominis est. Nolite mirari hoc: quia venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt audiēt vocem filij dei: et procedēt qui bona fecerūt in resurrectionē vite: qui vero mala egerūt ī resurrectionē iudicij. Nō possum ego a meipso facere quicq̄;. Sicut audio iudico: ⁊ iudiciū meū iustū ē: q̄a nō quero volūtatem meā sed volūtatem eiꝰ qui misit me. Si ego testimoniū ꝑhibeo de me testimoniū meū nō est veꝝ. Alius est qui testimoniū ꝑhibet de me: et scio quia verū est testimoniū eius qđ ꝑhibet de me. Vos misistis ad iohānem: et testimonium ꝑhibuit veritati. Ego aūt non ab homine testimoniū accipio: sed hec dico: ut vos salui sitis. Ille erat lucerna ardēs ⁊ lucens. Vos aūt voluistis ad horā exultare ī luce eius. Ego aūt habeo testimoniū maius iohāne. Opera enī q̄ dedit michi pater ut ꝑficiā ea: ipa opera que ego facio testimoniū ꝑhibēt de me: quia pater misit me. Et qui misit me pater: ipse testimoniū ꝑhibuit de me. Neq; vocem eius unq̄ꝫ audistis: neq; speciē eius vidistis. Et verbū eius non habetis in vobis manēs: quia quē misit ille huic vos non creditis. Scrutamini scripturas: quia vos putatis in ipsis vitam eternā habere. Et ille sunt que testimoniū ꝑhibēt de me: ⁊ nō vultis venire ad me ut vitā habeatis. Claritatem ab hominibus nō accipio: sed cognoui vos: q̄a dilectionē dei nō habetis in vobis. Ego veni ī noīe patris mei: ⁊ nō accepistis me. Si alius venerit ī nomine suo: illū accipietis. Quomodo vos potestis credere q̄ gloriā ab inuicē accipitis: ⁊ gloriā q̄ a solo deo est nō queritis? Nolite putare q̄a ego accusaturꝰ sim vos apud patrē. Est q̄ accusat vos: moyses in quo vos speratis. Si enī crederetis moysi: crederetis forsitan ⁊ michi. De me enī ille scripsit. Si aūt illius litteris nō creditis: quomodo meis verbis credetis? c. vi.

Post hec abijt ihesus trans mare galilee: qđ est tyberiadis. Et sequebat᷑ eū multitudo magna: quia videbāt signa que faciebat sup̄ hijs qui infirmabant. Subijt ergo in mōtem ihesus: ⁊ ibi sedebat cū discipłis suis. Erat aūt ꝓximū pascha: dies festus iudeoꝝ. Cum subleuasset ergo oculos ihesus ⁊ vidisset quia multitudo maxima venit ad eū: dicit ad philippum. Unde ememus panes ut māducent hij? Hoc aūt dicebat temptans eum. Ipe enī sciebat quid esset facturus. Respondit ei philippus. Ducentoꝝ denarioꝝ panes non sufficiūt eis: ut unusquisq; modicū quid accipiat. Dicit ei vnus ex diſciplis eius andreas frater ſimonis petri. Eſt puer vnus hic: quī habet quinq; panes ordeaceos ⁊ duos piſces. Sed hec q̄d ſūt inter tātos? Dixit ergo iheſus. Facite homines diſcūbere. Erat aūt fenū multū in loco. Diſcubuerūt ergo viri· numero q̄ſi quinq; milia. Accepit ergo iheſus panes: et cum gratias egiſſet diſtribuit diſcumbentibus. Similiter et ex piſcib; quātum volebāt. Vt autem impleti ſunt: dixit diſciplis ſuis. Colligite q̄ ſuꝑauerant fragmenta ne pereant. Collegerūt ergo: ⁊ impleuerūt duodecim cophinos fragmentoꝝ ex quinq; panibus ordeaceis ⁊ duobus piſcibus: q̄ ſuꝑfuerūt hijs qui māducauerāt. Illi ergo homines cū vidiſſent q̄d fecerat ſignū dicebāt. Quia hic eſt vere ꝓpheta: qui venturus eſt in mūdū. Iheſus ergo cum cognouiſſet q̄a venturi eſſent vt raperent eū ⁊ facerent eum regem: fugit iterꝫ in mōtem ipſe ſolus. Vt autē ſero factū eſt: deſcenderūt diſcipli eius ad mare. Et cū aſcendiſſent nauim: venerūt trans mare in capharnaum. Et tenebre iam facte erāt: ⁊ non venerat ad eos iheſus. Mare aūt vento magno flante exſurgebat. Cum remigaſſent ergo quaſi ſtadia vigintiquinq; aut triginta: vident iheſum ambulantem ſupra mare· ⁊ ꝓximū naui fieri: ⁊ timuerūt. Ille aūt dicit eis. Ego ſum: nolite timere. Voluerūt ergo accipere eum in nauim: et ſtatim nauis fuit ad terrā qua ibant. Altera die turba que ſtabat trās mare· vidit q̄a nauicula alia non erat ibi niſi vna: ⁊ q̄a non introiſſet cum diſciplis ſuis iheſus in nauim: ſed ſoli diſcipli eiꝰ abiſſent. Alie vero ſuꝑuenerūt naues a tyberiade iuxta locū vbi manducauerāt panē: gratias agētes deo. Cum ergo vidiſſet turba quia iheſus nō eſſet ibi neq; diſcipli eius aſcenderunt in nauiculas: ⁊ venerūt capharnaū querētes iheſum. Et cū inueniſſent eum trans mare: dixerunt ei. Rabbi· quādo huc veniſti? Reſpondit eis iheſus: et dixit. Amen amen dico vobis: queritis me non quia vidiſtis ſigna· ſed quia mānducaſtis ex panibus: ⁊ ſaturati eſtis. Operamini non cibum qui perit: ſed qui ꝑmanet in vitam eternā: quē filiꝰ hoīs dabit vobis. Hunc enim pater ſignauit deꝰ. Dixerūt ergo ad eū. Quid faciemꝰ: vt operemur opera dei? Reſpōdit iheſus: ⁊ dixit eis. Hoc ē opus dei: vt credatis in eū quē miſit ille. Dixerūt ergo ei. Quod ergo tu facis ſignū: vt videamꝰ ⁊ credamꝰ tibi? Quid operaris? Patres noſtri manducauerunt māna in deſerto: ſicut ſcriptū ē. Panē de celo dedit eis manducare. Dixit ergo eis iheſus. Amē amē dico vobis: non moyſes dedit vobis panē de celo: ſed pater meꝰ dat vobis panē de celo verū. Panis enī dei eſt q̄ de celo deſcendit: ⁊ dat vitam mūdo. Dixerūt ergo ad eū. Dn̄e ſemꝑ da nobis panē hunc. Dixit aūt eis iheſus. Ego ſum panis vite. Qui venit ad me non eſuriet: ⁊ q̄ credidit in me non ſitiet vnq̄. Sed dixi vobis: quia ⁊ vidiſtis me: ⁊ nō credidiſtis. Omne q̄d dat michi pater ad me veniet: ⁊ eū qui venit ad me non eiciā foras: quia deſcendi de celo non vt faciā volūtatē meā ſed volūtatem eiꝰ q̄ miſit me. Hec ē aūt volūtas eiꝰ q̄ miſit me patris: vt omne q̄d dedit michi nō ꝑdam ex eo: ſed reſuſcitē illud ī nouiſſimo die. Hec ē enī volūtas patris mei qui miſit me: vt oīs q̄ videt filiū ⁊ credit in eum habeat vitā eternā:

et ego reſuſcitabo eū in nouiſſimo die. Murmurabāt ergo iudei de illo · q̄a dixiſſet· ego ſum panis ~~viuus~~ qui de celo deſcendi. Et dicebāt. Nōne hic eſt filius ioſeph cuiꝰ nos nouimꝰ patrē et matrem? Quomō ergo dicit hic· q̄a de celo deſcendi? Reſpondit ergo iheſus: ⁊ dixit eis. Nolite murmurare in inuicem. Nemo poteſt venire ad me: niſi pater qui miſit me traxerit eum: ⁊ ego reſuſcitabo eum in nouiſſimo die. Eſt ſcriptū in ꝓphetis. Erunt om̄es docibiles dei. Om̄is qui audiuit a patre ⁊ didicit venit ad me. Nō quia patrem vidit quiſq̄: niſi is qui eſt a deo. hic vidit patrem. Amen amē dico vobis: qui credit in me habet vitā eternā. Ego ſum panis vite. Patres veſtri māducauerūt māna in deſerto: ⁊ mortui ſunt. Hic eſt panis de celo deſcendēs: ut ſi quis ex ipo māducauerit nō moriatur. Ego ſū panis viuus: q̄ de celo deſcendi. Si quis māducauerit ex hoc pane viuet in eternū. Et panis quē ego dabo caro mea eſt: pro mūdi vita. Litigabāt ergo iudei ad inuicem dicētes. Quomō poteſt hic nobis carnē ſuā dare ad māducandū? Dixit ergo eis iheſus. Amen amen dico vobis: niſi māducaueritis carnē filij hoīs et biberitis eius ſanguinē: non habebitis vitam in vobis. Qui māducat meam carnē ⁊ bibit meū ſanguinē· habet vitam eternā: ⁊ ego reſuſcitabo eum in nouiſſimo die. Caro enim mea vere eſt cibus: et ſanguis meus vere eſt potus. Qui māducat meā carnē et bibit meū ſanguinē: in me manet· et ego in illo. Sicut miſit me viuens pater et ego viuo ꝓpter patrē: ⁊ q̄ māducat me: ⁊ ipē viuet ꝓpter me. Hic ē panis q̄ de celo deſcendit. Nō ſicut māducauerūt patres veſtri māna: ⁊ mortui ſūt. Qui māducat hunc panē: viuet in eternū. Hec dixit in ſynagoga· docens in capharnaū. Multi ergo audientes ex diſcipulis eius— Dixerūt; durus ē hic ſermo. Et quis poteſt eum audire? Sciens autē iheſus apud ſemetipm̄ quia murmurarent de hoc diſcipli eiꝰ: dixit eis. Hoc vos ſcandalizat? Si ergo videritis filiū hominis aſcendentē ubi erat prius, Spiritus ē qui viuificat: caro nō ꝓdeſt quicq̄. Verba que ego locutꝰ ſum vobis: ſpiritꝰ ⁊ vita ſunt. Sed ſunt quidā ex vobis q̄ nō credūt. Sciebat enim ab inicio iheſus qui eſſent non credentes: ⁊ quis traditurus eſſet eum. Et dicebat. Propterea dixi vobis: q̄a nemo poteſt venire ad me: niſi fuerit ei datum a prē meo. Ex hoc multi diſcipulorꝫ eius abierunt retro: et iam nō cum illo ambulabant. Dixit ergo iheſus ad duodecim. Nūquid et vos vultis abire? Reſpondit ergo ei ſymon petrꝰ. Domine: ad quē ibimꝰ? Verba vite eterne habes. Et nos credidimus ⁊ cognouimꝰ: q̄a tu es chriſtus filius dei. Reſpōdit eis iheſus. Nōne ego vos duodecim elegi: et ex vobis unus dyabolus ē? Dicebat aūt de iuda ſymonis ſcariothis. Hic enī erat traditurꝰ eū cū eſſet unꝰ ex duodeci. c. vii.

Poſt hec aūt ābulabat iheſus in galileam. Nō enī volebat in iudeam ambulare: q̄a querebāt eū iudei interficere. Erat aūt in proximo dies feſtus iudeorꝫ ſcenophegia. Dixerunt autem ad eū fratres eiꝰ. Tranſi hinc et vade ī iudeā: ut et diſcipuli tui videāt opera tua q̄ facis. Nemo quippe in occulto quid facit: et querit ipē ī palā eſſe. Si hec facis: manifeſta te ipm̄ mundo. Neque enim fratres eius credebāt in eum. Dicit ergo eis iheſus. Tempꝰ meū nondū aduenit: tempus autem veſtrū ſemꝑ eſt paratū. Nō poteſt mūdus odiſſe vos. Me autē odit: quia ego teſtimoniū ꝑhibeo de illo: q̄a opera eius mala ſunt. Vos aſcendite ad diem feſtū hūc. Ego nō aſcendam ad diem feſtū iſtū: quia meū tempus nōdū impletū eſt. Hec cū dixiſſet: ip̄e manſit in galilea. Vt aūt aſcenderūt fratres eiꝰ· tūc et ip̄e aſcendit ad diē feſtū non manifeſte: ſed q̄ſi ī occulto. Iudei ergo querebāt eū in die feſto: ⁊ dicebāt. Vbi eſt ille? Et murmur multus de eo erat in turba. Quidā enim dicebant quia bonus eſt: alij dicebāt non· ſed ſeducit turbas. Nemo tamen palam loquebatur de illo: ꝓpter metū iudeoꝝ. Iam aūt die feſto mediāte: aſcendit iheſus in templū ⁊ docebat. Et mirabantur iudei dicētes. Quomō hic litteras ſcit cum non didicerit? Reſpondit eis iheſus: ⁊ dixit. Mea doctrina non ē mea: ſed eius qui miſit me. Si quis voluerit volūtatem eius facere: cognoſcet de doctrina· utrū ex deo ſit: an ego a meip̄o loquar. Qui a ſemetip̄o loquitur gloriā ꝓpriam querit. Qui aūt querit gloriam eiꝰ qui miſit eum· hic verax eſt: ⁊ iniuſticia in illo non eſt. Nonne moyſes dedit vobis legem? Et nemo ex vobis facit legem. Quid me queritis interficere? Reſpondit turba et dixit. Demoniū habes. Quis te querit interficere? Reſpondit iheſus: et dixit eis. Vnū opus feci: et omnes miramini. Propterea moyſes dedit vobis circūciſionem: non quia ex moyſe eſt: ſed ex patribus. Et in ſabbato circūciditis hoīem. Si circūciſionē accipit homo ī ſabbato ut nō ſoluat̄ lex moyſi: michi indignamini q̄a totū hoīem ſanū feci in ſabbato? Nolite iudicare ſecundū faciē: ſed iuſtum iudiciū iudicate. Dicebāt ergo quidā ex iheroſolimis. Nōne hic eſt quē querunt interficere? Ecce palā loquitur: ⁊ nichil ei dicūt. Nunquid vere cognouerūt principes quia hic eſt criſtus? Sed hunc ſcimꝰ unde ſit: criſtus aūt cum venerit: nemo ſcit unde ſit. Clamabat ergo iheſus ī templo docens et dicens. Et me ſcitis· et unde ſim ſcitis: et a meip̄o non veni: ſed eſt verus qui miſit me quē vos neſcitis. Ego ſcio eū: ⁊ ſi dixero q̄a neſcio eum: ero ſimilis vobis mendax. Sed ſcio eum: quia ab ipſo ſum: et ipſe me miſit. Querebant ergo eum apꝑhendere: ⁊ nemo miſit in illū manus: quia nondū venerat hora eius. De turba autem multi crediderūt in eū. Et dicebant. Criſtus cum venerit: nunq̄d plura ſigna faciet q̄ꝫ que hic facit? Audierunt phariſei turbā murmurantem de illo hec: ⁊ miſerūt principes ⁊ phariſei miniſtros: ut apprehenderent iheſū. Dixit ergo eis iheſus. Adhuc modicum tempus vobiſcū ſum: et vado ad eū qui me miſit. Queretis me et nō inuenietis: et ubi ſum ego vos nō poteſtis venire. Dixerunt ergo iudei ad ſemetip̄os. Quo hic iturus eſt· quia nō inueniemus eum? Nunquid in diſꝑſionem gentiū iturus eſt· ⁊ docturus gentes? Quis eſt hic ſermo quē dixit· queretis me et non inuenietis: et ubi ſum ego vos nō poteſtis venire? In nouiſſimo autē die magno feſtiuitatis ſtabat iheſus: ⁊ clamabat dicens. Si q̄s ſitit: veniat ad me ⁊ bibat. Qui credit in me ſicut dicit ſcriptura: flumina de ventre eius fluent aque viue. Hoc autem dixit de ſpiritu: quē accepturi erāt credentes in eum. Nondū enim erat ſpiritus datus: quia iheſus nōdum erat glorificatꝰ. Ex illa ergo turba cū audiſſent hos ſermones eius dicebant. Hic eſt vere ꝓpheta. Alij dicebāt. Hic eſt criſtus. Quidā aūt dicebāt. Nūqd a galilea venit criſtus? Nōne ſcriptura dicit: q̄a ex ſemine dauid · ⁊ de bethleem caſtello ubi erat dauid venit criſtꝰ? Diſſenſio itaq; facta eſt in turba ꝓpter eum. Quidā aūt ex ipīs volebāt app̄hendere eum: ſed nemo miſit ſup illū manꝰ. Venerūt ergo miniſtri ad pontifices ⁊ phariſeos: et dixerunt eis illi. Quare non adduxiſtis eum? Reſpōderūt miniſtri. Nūquā ſic locutus eſt homo: ſicut hic homo. Reſpōderunt ergo eis phariſei. Nūquid et vos ſeducti eſtis? Nunquid ex principibus aliquis credidit in eū: aut ex phariſeis? Sed turba hec que non nouit legem: maledicti ſunt. Dixit nycodemus ad eos. ille qui venit ad eum nocte: q̄ unꝰ erat ex ipis. Nūquid lex noſtra iudicat hominē: niſi ꝑ̄us audierit ab ip̄o et cognouerit quid faciat? Reſponderunt: ⁊ dixerūt ei. Nūquid ⁊ tu galileꝰ es? Scrutare ſcripturas ⁊ vide: quia a galilea ꝓpheta nō ſurgit. Et reuerſi ſunt unuſquiſq; ī domū ſuā. c. viii.

Iheſus aūt ꝑrexit in mōtem oliueti: et diluculo iterū venit in templū: ⁊ om̄is ꝑplus venit ad eum: ⁊ ſedens docebat eos. Adducunt aūt ſcribe ⁊ phariſei mulierem dep̄henſam in adulterio: et ſtatuerūt eam in medio: ⁊ dixerunt ei. Magiſter: hec mulier modo dep̄henſa ē in adulterio. In lege aūt moyſes mādauit nobis huiuſmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc aūt dicebāt temptātes eum: ut poſſent accuſare eū. Iheſus aūt inclinās ſe deorſum: digito ſcribebat ī terra. Cū ergo ꝑſeueraret interrogantes: erexit ſe ⁊ dixit eis. Qui ſine peccato eſt veſtrū: primꝰ in illā lapidem mittat. Et iterum ſe inclinās ſcribebat in terrā. Audientes autē hec unus poſt unū exibant incipientes a ſenioribus: ⁊ remāſit ſolus iheſus: et mulier in medio ſtans. Erigens autē ſe iheſus: dixit ei. Mulier: ubi ſunt qui te accuſabāt? Nemo te cōdemnauit? Que dixit. Nemo dn̄e. Dixit autē iheſus. Nec ego te condemnabo. Vade: et iam ampliꝰ noli peccare. Iteꝝ ergo locutus eſt eis iheſus dicens. Ego ſū lux mundi. Qui ſequit̄ me nō ābulat in tenebris: ſed habebit lumē vite. Dixerūt ergo ei phariſei. Tu de teip̄o teſtimoniū ꝑhibes: teſtimoniū tuū nō eſt veꝝ. Reſpōdit iheſus: ⁊ dixit eis. Et ſi ego teſtimoniū ꝑhibeo de meip̄o · veꝝ ē teſtimoniū meū: q̄a ſcio unde veni ⁊ quo vado. Vos aūt neſcitis unde venio: aut quo vado. Vos aūt ſc̄dm carnē iudicatis: ego nō iudico quenq;. Et ſi iudico ego · iudiciū meū veꝝ ē: q̄a ſolꝰ nō ſum · ſed et ego ⁊ qui miſit me pater. Et ī lege vr̄a ſcriptum eſt: quia duorū hominū teſtimoniū veꝝ eſt. Ego ſum qui teſtimonium ꝑhibeo de meipſo: et teſtimoniū ꝑhibet de me qui miſit me pater. Dicebāt ergo ei. Ubi eſt pater tuus? Reſpōdit iheſus. Neq; me ſcitis: neq; patrem meū. Si me ſciretis: forſitan ⁊ patrem meū ſciretis. Hec verba locutus ē iheſus in gazophilacio: docens in templo. Et nemo app̄hēdit eum: quia necdū venerat hora eiꝰ. Dixit ergo iteꝝ eis iheſus. Ego vado: et queretis me: et in peccato vr̄o moriemini. Quo ego vado · vos nō poteſtis venire. Dicebāt ergo iudei. Nunquid interficiet ſemetip̄m: q̄a dicit quo ego vado vos nō poteſtis venire? Et dicebat eis. Vos de deorſum eſtis: ego de ſupn̄is ſum. Vos de mūdo hoc eſtis: ego nō ſum de hoc mundo. Dixi ergo vobis: q̄a moriemini in peccatis v̄ris. Si enim non credideritis quia ego ſū: moriemini ī peccato v̄ro. Dicebāt ergo ei. Tu q̄s es? Dicit eis iheſus. Principium: q̄ ⁊ loquor vobis. Multa habeo de vobis loqui ⁊ iudicare: ſed qui me miſit verax ē: ⁊ ego q̄ audiui ab eo hec loquor in mūdo. Et nō cognouerūt: quia patrem eius dicebat deū. Dixit ergo eis iheſus. Cum exaltaueritis filiū hoīs tunc cognoſcetis q̄a ego ſū: et a meipō facio nichil: ſed ſic docuit me pater hec loquor. Et qui me miſit mecū eſt: ⁊ non reliquit me ſolū: quia ego q̄ placita ſunt ei facio ſemꝑ. Hec illo loquente: multi crediderūt in eum. Dicebat ergo iheſus ad eos qui crediderūt ei iudeos. Si vos māſeritis in ſermone meo: vere diſcipuli mei eritis: et cognoſcetis veritatem: ⁊ veritas liberabit vos. Reſpōderūt ei. Semen abrahe ſumꝰ: et nemini ſeruiuimꝰ unq̄. Quomodo tu dicis liberi eritis? Reſpōdit eis iheſus. Amen amen dico vobis: quia om̄is q̄ facit peccatū ſeruus eſt peccati. Seruus aūt non manet in domo in eternum: filius manet in eternum. Si ergo vos filius liberauerit: vere liberi eritis. Scio quia filij abrahe eſtis: ſed queritis me interficere: quia ſermo meus nō capit in vobis. Ego qđ vidi apud patrē loquor: et vos que vidiſtis apud patrem veſtrum facitis. Reſpōderūt et dixerunt ei. Pater noſter abraham eſt. Dicit eis iheſus. Si filij abrahe eſtis: opera abrahe facite. Nunc aūt queritis me interficere: hominē qui veritatem vobis locutus ſum: quam audiui a deo. Hoc abraham nō fecit. Vos facitis opera patris veſtri. Dixerunt itaq; ei. Nos ex fornicatione non ſumus nati. Vnū patrē habemꝰ deū. Dixit ergo eis iheſus. Si deus pater veſter eſſet: diligeretis utiq; me. Ego enī ex deo ꝓceſſi et veni. Neq; enī a meipō veni: ſed ille me miſit. Quare loq̄lā meā non cognoſcitis? Quia nō poteſtis audire ſermonē meū. Vos ex patre dyabolo eſtis: ⁊ deſideria patris veſtri vultis facere. Ille homicida erat ab initio: ⁊ in veritate non ſtetit: quia nō eſt veritas in eo. Cum loquitur mendaciū: ex proprijs loquitur: quia mendax eſt ⁊ pater eiꝰ. Ego aūt quia veritatem dico: non creditis michi. Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico: quare vos non creditis michi? Qui eſt ex deo: verba dei audit. Propterea vos nō auditis: quia ex deo nō eſtis. Reſpōderūt ergo iudei: ⁊ dixerūt ei. Nōne bene dicimꝰ nos quia ſamaritanꝰ es tu: ⁊ demoniū habes? Reſpōdit iheſus. Ego demoniū nō habeo: ſed honorifico patrem meū: ⁊ vos inhonoraſtis me. Ego aūt non quero gloriā meā. Eſt qui querat ⁊ iudicet. Amen amē dico vobis: ſi quis ſ̄monem meū ſ̄uauerit mortem nō videbit in et̄num. Dixerūt ergo iudei. Nūc cognouimꝰ: q̄a demoniū habes. Abraham mortuus eſt ⁊ ꝓphete: et tu dicis ſi quis ſ̄monē meū ſ̄uauerit non guſtabit mortem in eternū? Nūquid tu maior es patre nr̄o abrahā q̄ mortuꝰ eſt? Et ꝓphete mortui ſūt. Quē teipm̄ facis? Reſpōdit iheſus. Si ego glorifico meipm̄: gloria mea nichil ē. Eſt pater meꝰ qui glorificat me: quē vos dicitis quia deus noſter ē ⁊ nō cognouiſtis eum. Ego aūt noui eum. Et ſi dixero quia non ſcio eum: ero ſimilis vobis mendax. Sed ſcio eum: et ſermonem eius ſeruo. Abraham pater veſter exultauit ut videret diē meum: et vidit: ⁊ gauiſus eſt. Dixerūt ergo iudei ad eū. Quinquagita ānos nondū habes: ⁊ abraham vidiſti? Dixit eis iheſus. Amen amen dico vobis: anteq̄ abraham fieret ego ſum. Tulerūt ergo lapides ut iacerēt ī eū. Iheſus aūt abſcōdit ſe: ⁊ exiuit de templo. c. ix.

Et p̄teriens iheſus vidit hominē cecū a natiuitate: ⁊ interrogauerunt eū diſcipli eiꝰ. Rabbi· quis peccauit· hic aut parentes eiꝰ: ut cecus naſceretur? Reſpondit iheſus. Neqꝫ hic peccauit neqꝫ parentes eius: ſed ut manifeſtentur opera dei in illo. Me oportet operari opera eius qui miſit me· donec dies eſt. Venit nox: quādo nemo poteſt operari. Quādiu ſum ī mūdo· lux ſum mūdi. Hoc cū dixiſſet expuit in terrā· et fecit lutū ex ſputo: et liniuit lutum ſup oculos eius: ⁊ dixit ei. Vade laua in natatoria ſyloe: qđ interp̄tatur miſſus. Abijt ergo ⁊ lauit: et venit videns. Itaqꝫ vicini ⁊ qui viderāt eum prius quia mendicꝰ erat dicebāt. Nōne hic eſt qui ſedebat et mendicabat? Alij dicebāt quia hic eſt: alij autem nequaq̄: ſed ſimilis eſt eiꝰ. Ille vero dicebat: quia ego ſum. Dicebāt ergo ei. Quomō aperti ſunt tibi oculi? Reſpōdit. Ille homo qui dicit̄ iheſus lutum fecit. ⁊ unxit oculos meos: ⁊ dixit michi. Vade ad natatoriā ſyloe. ⁊ laua. Et abij: ⁊ laui· ⁊ vidi. Et dixerūt ei. Vbi ē ille? Ait. Neſcio. Adducūt eū ad phariſeos qui cecus fuerat. Erat autē ſabbatū quādo lutū fecit iheſus: et aperuit oculos eiꝰ. Iterū ergo interrogabāt eū phariſei quomō vidiſſet. Ille autē dixit eis. Lutū michi poſuit ſup oculos: ⁊ laui et video. Dicebant ergo ex phariſeis quidā. Non eſt hic homo a deo: qui ſabbatū nō cuſtodit. Alij aūt dicebāt. Quomō poteſt homo peccator hec ſigna facere? Et ſciſma erat inter eos. Dicunt ergo ceco iterū. Tu quid dicis de eo qui aperuit oculos tuos? Ille autē dixit: quia ꝓpheta eſt. Non crediderunt ergo iudei de illo q̄a cecus fuiſſet ⁊ vidiſſet: donec vocauerunt parentes eius qui viderat: et interrogauerūt eos dicentes. Hic eſt filiꝰ veſter: quē vos dicitis quia cecus natus eſt? Quomō ergo nunc videt? Reſponderūt eis parentes eius: ⁊ dixerūt. Scimus quia hic eſt filiꝰ noſter: ⁊ q̄a cecus natus eſt. Quomō aūt nūc videat neſcimus: aut quis eiꝰ aperuit oculos nos neſcimus. Ipm̄ interrogate. Etatem habet: ipſe de ſe loquatur. Hec dixerūt parentes eiꝰ: quia timebāt iudeos. Iam enim cōſpirauerāt iudei: ut ſi quis eum cōfiteretur eſſe criſtū extra ſynagogā fieret. Propterea parentes eius dixerūt· quia etatem habet: ipm̄ interrogate. Vocauerūt ergo rurſum hominē qui fuerat cecus: et dixerūt ei. Da gloriā deo. Nos ſcimus quia hic homo peccator eſt. Dixit ergo eis ille. Si peccator eſt neſcio: unū ſcio: quia cecus cū eſſem· modo video. Dixerunt ergo illi. Quid fecit tibi? Quomō aperuit tibi oculos? Reſpondit eis. Dixi vobis iam: ⁊ audiſtis. Quid iterū vultis audire? Nūquid et vos vultis diſcipli eius fieri? Maledixerūt ergo ei: ⁊ dixerūt. Tu diſcipulus illius ſis: nos aūt moyſi diſcipuli ſumus. Nos ſcimus quia moyſi locutus eſt deꝰ: hūc autem neſcimus unde ſit. Reſpondit ille homo: et dixit eis. In hoc enim mirabile eſt q̄a vos neſcitis vnde ſit: et aperuit meos oculos. Scimus aūt quia peccatores deus non audit: ſed ſi quis dei cultor eſt ⁊ volūtatem eius facit: hunc exaudit. A ſeculo non eſt auditū: quia quis aperuit oculos ceci nati. Niſi eſſet hic a deo: non poterat facere quicq̄ꝫ. Reſpōderūt: ⁊ dixerūt ei. In peccatis natus es totus: ⁊ tu doces nos? Et eiecerūt eum foras. Audiuit iheſus quia eiecerūt eum foras: et cum inueniſſet eum dixit ei. Tu credis in filiū dei? Reſpōdit ille ⁊ dixit. Quis eſt dn̄e ut credā in eum? Et dixit ei iheſus. Et vidiſti eum: et q̄ loquitur tecū ipſe eſt. At ille ait. Credo dn̄e. Et ꝓcidens adorauit eum. Et dixit ei iheſus. In iudiciū ego in hūc mūdum veni: ut qui non vident videāt: et qui vidēt ceci fiant. Et audierūt quidā ex phariſeis qui cū ip̄o erant: ⁊ dixerūt ei. Numquid et nos ceci ſumus? Dixit eis iheſus. Si ceci eſſetis non haberetis peccatum. Nunc vero dicitis quia videm⁹: peccatum veſtrum manet. c. x.

ł ouiū

Amen amen dico vobis: qui non intrat ꝑ hoſtiū in ouile ſed aſcēdit aliūde: ille fur eſt ⁊ latro. Qui aūt intrat per hoſtiū· paſtor eſt ouiū. Huic hoſtiarius aperit: ⁊ oues vocem eius audiūt. Et ꝓprias oues vocat nominatim: ⁊ educit eas. Et cum ꝓprias oues emiſerit ante eas vadit: ⁊ oues illū ſequūtur: quia ſciūt vocem eius. Alienū aūt non ſequūtur· ſed fugiūt ab eo: quia non nouerunt vocem alienoꝝ. Hoc ꝓuerbiū dixit eis iheſus. Illi aūt non cognouerūt quid loqueretur eis. Dixit ergo eis iteꝝ iheſus. Amē amē dico vobis: quia ego ſum hoſtiū ouiū. Oīes q̄tq̄t venerūt fures ſunt et latrones: ſed nō audierūt eos oues. Ego ſū hoſtiū. Per me ſi quis introierit ſaluabitur: ⁊ ingredietur ⁊ egredietur: ⁊ paſcua inueniet. Fur nō venit: niſi ut furetur ⁊ mactet ⁊ ꝑdat. Ego veni ut vitam habeāt: et abundantius habeāt. Ego ſum paſtor bonus. Bonus paſtor animā ſuā dat ꝓ ouibus ſuis. Mercennari⁹ aūt ⁊ q̄ non eſt paſtor cui⁹ non ſunt oues ꝓprie· videt lupum venientē ⁊ dimittit oues ⁊ fugit: ⁊ lupus rapit· ⁊ diſꝑgit oues. Mercēnarius aūt fugit quia mercennari⁹ eſt: ⁊ non ꝑtinet ad eum de ouibus. Ego ſum paſtor bon⁹: ⁊ cognoſco meas: et cognoſcūt me mee. Sicut nouit me pater· et ego agnoſco patrē: et animā meā pono ꝓ ouibꝫ meis. Et alias oues habeo que nō ſūt ex hac ouili: ⁊ illas oportet me adducere ⁊ vocem meā audient: et fiet unū ouile et vn⁹ paſtor. Propterea me pater diligit: quia ego pono animā meā: et iterū ſumā eam. Nemo tollet eam a me: ſed ego pono eam a meip̄o. Poteſtatem habeo ponendi eam: ⁊ poteſtatem habeo iterū ſumendi eam. Hoc mandatū accepi a patre meo. Diſſenſio iterū facta eſt inter iudeos· ꝓpter ſermones hos. Dicebāt aūt multi ex ip̄is. Demoniū habet ⁊ inſanit. Quid eum auditis? Alij dicebant. Hec verba non ſunt demoniū habentis. Numquid demonium poteſt cecorum oculos aperire? Facta ſunt autē encenia in iheroſolimis: et hyems erat. Et ambulabat iheſus in templo in porticu ſalomonis. Circūdederūt ergo eum iudei: et dicebant ei. Quouſqꝫ animam noſtram tollis? Si tu es criſtus: dic nobis palam. Reſpondit eis iheſus. Loquor vobis: et non creditis. Opera q̄ ego facio ī noīe patris mei: hec teſtimoniū ꝑhibent de me. Sed vos non creditis: quia non eſtis ex ouibus meis. Oues mee vocē meam audiūt: ⁊ ego cognoſco eas: et ſequūtur me. Et ego vitam eternā do eis: ⁊ non peribūt in eternū: ⁊ nō rapiet eas quiſq; de manu mea. Pater meus qd̄ dedit michi maius omībus ē: et nemo poteſt rapere de manu patris mei. Ego ⁊ pater vnū ſumus. Suſtulerūt lapides iudei ut lapidarent eū. Reſpōdit eis iheſus. Multa bona opera oſtendi vobis ex patre meo: Propter qd̄ eoꝝ op⁹ me lapidatis? Reſpōderūt ei iudei. De bono opere non lapidamus te: ſed de blaſphemia: ⁊ q̄a tu homo cum ſis: facis teipm̄ deū. Reſpondit eis iheſus. Nōne ſcriptū ē in lege veſtra quia ego dixi dij eſtis? Si illos dixit deos ad quos ſermo dei factus eſt ⁊ non poteſt ſolui ſcriptura: quē pater ſanctificauit et miſit in mūdum vos dicitis quia blaſphemas quia dixi filius dei ſum? Si nō facio opera patris mei: nolite credere michi. Si aūt facio: ⁊ ſi michi nō vultis credere operibus credite: ut cognoſcatis et credatis quia in me eſt pater ⁊ ego in patre. Querebāt ergo eū apꝑhendere: ⁊ exiuit de manibus eoꝝ. Et abijt iterū trās iordanen in eum locū ubi erat iohānes baptizās p̄mū: ⁊ māſit illic. Et mlt̄i venerūt ad eū et dicebāt: q̄a iohānes q̄dē ſignū fecit nullū. Omīa aūt quecūq; dixit iohānes de hoc vera erant: et mlt̄i crediderūt in eum. c. xi.

Erat autē quidā languens lazarus a bethania: de caſtello marie ⁊ marthe ſororū eius. Maria aūt erat que vnxit dn̄m vnguento ⁊ extersit pedes eius capillis ſuis: cui⁹ frater lazarus infirmabat̄. Miſerūt ergo ſorores eius ad eum dicētes. Domine: ecce quē amas infirmatur. Audiens aūt iheſus: dixit eis. Infirmitas hec non eſt ad mortem ſed ꝓ gloria dei: ut glorificetur fili⁹ dei per eam. Diligebat aūt iheſus martham: ⁊ ſororem eius mariā ⁊ lazarū. Ut ergo audiuit quia infirmabatur: tunc quidē māſit in eodem loco duobus diebus. Deinde poſt hec dicit diſcipl̄is ſuis. Eam⁹ in iudeā iteꝝ. Dicūt ei diſcipl̄i. Rabbi nunc querebāt te iudei lapidare: ⁊ iteꝝ vadis illuc? Reſpōdit iheſus. Nōne duodecim ſūt hore diei? Si quis ābulauerit in die non offendit: q̄a lucem hui⁹ mūdi videt. Si aūt ambulauerit in nocte offendit: quia lux non eſt in eo. Hec ait: ⁊ poſt hec dicit eis. Lazarus amicus noſter dormit: ſed vado ut a ſomno exſuſcitem eū. Dixerūt ergo diſcipli eius. Dn̄e: ſi dormit ſaluus erit. Dixerat aūt iheſus de morte eius: illi aūt putauerūt quia de dormitione ſomni diceret. Tunc ergo iheſus dixit eis manifeſte. Lazarus mortuus eſt: et gaudeo ꝓpter vos ut credatis: quoniā non eram ibi. Sed eam⁹ ad eum. Dixit ergo thomas qui dicitur didimus ad cōdiſcipulos. Eamus et nos: et moriamur cū eo. Uenit itaq; iheſus: et inuenit eum quatuor dies iam in monumēto habentem. Erat aūt bethania iuxta iheroſolimā quaſi ſtadijs quindecim. Multi aūt ex iudeis venerant ad martham ⁊ mariā: ut cōſolarent̄ eas de fratre ſuo. Martha ergo ut audiuit q̄a iheſus venit occurrit illi: maria aūt domi ſedebat. Dixit ergo martha ad iheſū. Dn̄e: ſi fuiſſes hic frater meus non fuiſſet mortuus. Sed ⁊ nunc ſcio: q̄a quecūq; popoſceris a deo dabit tibi de⁹. Dicit illi iheſus. Reſurget frater tuus. Dicit ei martha.

Scio quia reſurget · ī reſurrectione in nouiſſimo die. Dicit ei iheſus. Ego ſū reſurrectio ⁊ vita. Qui credit in me etiā ſi mortuus fuerit viuet: ⁊ omnis qui viuit ⁊ credit in me: non morietur in eternū. Credis hoc? Ait illi. Vtiqȝ dñe. Ego credidi quia tu es criſtus filiꝰ dei: qui in hunc mūdum veniſti. Et cum hec dixiſſet: abijt ⁊ vocauit mariam ſororem ſuā ſilēcio dicens. Magiſter adeſt: et vocat te. Illa ut audiuit ſurgit cito: ⁊ venit ad eum. Nondū enim venerat iheſus in caſtellū: ſed erat adhuc in illo loco ubi occurrerat ei martha. Iudei ergo qui erant cum ea ī domo ⁊ conſolabātur eam cū vidiſſent mariam quia cito ſurrexit et exijt: ſecuti ſunt eam dicētes. Quia vadit ad monumentū ut ploret ibi. Maria ergo cum veniſſet ubi erat iheſus: vidēs eum cecidit ad pedes eiꝰ ⁊ dixit ei. Domine · ſi fuiſſes hic non eſſet mortuus frater meus. Iheſus ergo ut vidit eā plorantem et iudeos qui venerant cū ea plorantes infremuit ſpiritu: ⁊ turbauit ſeipm̄ ⁊ dixit. Vbi poſuiſtis eum? Dicunt ei. Dñe: veni ⁊ vide. Et lacrimatus eſt iheſus. Dixerūt ergo iudei. Ecce quomō amabat eum. Quidam aūt″ ex ipis″ dixerūt. Non poterat hic qui aperuit oculos ceci nati facere · ut hic nō moreret̄? Iheſus ergo rurſum fremens in ſemetipſo venit ad monumentū. Erat aūt ſpelunca: ⁊ lapis ſuppoſitus erat ei. Ait iheſus. Tollite lapidem. Dicit ei martha ſoror eiꝰ · qui mortuus fuerat: dñe iam fetet: quatriduanus enim eſt. Dicit ei iheſus. Nōne dixi tibi: quoniā ſi credideris videbis gloriā dei? Tulerūt ergo lapidem. Iheſus aūt eleuans ſurſum oculis dixit. Pater gratias ago tibi qm̄ audiſti me. Ego aūt ſciebā quia ſemꝑ me audis: ſed ꝓpter ꝑplm ꝙ circūſtat dixi: ut credant quia tu me miſiſti. Hec cum dixiſſet: voce magna clamauit. Lazare veni foras. Et ſtatim ꝓdijt q̄ fuerat mortuus ligatus manus et pedes inſtitis: ⁊ facies illius ſudario erat ligata. Dixit eis iheſus. Soluite eum: ⁊ ſinite abire. Multi ergo ex iudeis qui venerāt ad mariā et martham et viderant que fecit ~~iheſus~~: crediderunt in eum. Quidā autē ex ipis abierunt ad phariſeos: ⁊ dixerunt eis que fecit iheſus. Collegerūt ergo pōtifices et phariſei conciliū ⁊ dicebant. Quid facimus: quia hic homo mlta ſigna facit? Si dimittimus eum ſic: oēs credent in eum. Et venient romani: et tollent locum noſtrū ⁊ gentem. Vnus aūt ex ipis cayphas nomine: cū eſſet pontifex anni illius dixit eis. Vos neſcitis quicq̄ȝ nec cogitatis: quia expedit vobis ut unus moriat̄ homo ꝓ ꝑplo: ⁊ non tota gens pereat. Hoc autem a ſemetipō non dixit: ſed cum eſſet pontifex anni illius ꝓphetauit: q̄a iheſus moriturꝰ erat ꝓ gente. Et nō tantum ꝓ gente: ſed ut filios dei qui erāt diſpſi congregaret in vnū. Ab illo ergo die cogitauerunt ut interficerent eū. Iheſus ergo iam non ī palam ābulabat apud iudeos: ſed abijt in regionē iuxta deſertum in ciuitatem que dicit̄ effrem: ⁊ ibi morabatur cum diſciplis ſuis. Proximum autem erat paſcha iudeoꝝ · ⁊ aſcenderūt multi iheroſolimam de regione ante paſcha: ut ſanctificarent ſeipōs. Querebant ergo iheſum: ⁊ colloquebantur ad inuicem in templo ſtantes. Quid putatis quia non venit ad diem feſtum ~~iſtum~~? Dederant autem pontifices et phariſei mandatum: ut ſi quis cognouerit ubi ſit indicet: ut apprehendāt eū. c.xii.

Iheſus ergo ante ſex dies paſche venit bethaniam ubi lazarus fuerat mortuus: quē ſuſcitauit iheſus. Fecerūt aūt ei cenā ibi et martha miniſtrabat: lazarus vero unus erat ex diſcūbētibus cum eo. Maria ergo accepit librā unguenti nardi piſtici p̄ciosi ⁊ unxit pedes iheſu: ⁊ exterſit pedes eiꝰ capillis ſuis: et domꝰ impleta eſt ex odore unguēti. Dixit ergo unus ex diſcipulis eius iudas ſcariothis qui erat eum traditurꝰ. Quare hoc unguentū non venijt trecentis denarijs: ⁊ datum eſt egenis? Dixit aūt hoc nō quia de egenis ꝑtinebat ad eum: ſed quia fur erat: et loculos habēs ea que mittebantur portabat. Dixit ergo iheſus. Sine illā: ut ī diē ſepulture mee ſuet illud. Pauperes enim ſemꝑ habetis vobiſcū: me aūt nō ſemꝑ habetis. Cognouit ergo turba multa ex iudeis quia illic eſt: ⁊ venerunt non ꝓpter iheſum tantū: ſed ut lazarū viderēt quē ſuſcitauit a mortuis. Cogitauerūt aūt principes ſacerdotū ut ⁊ lazarū interficerent: q̄a ml̄ti propter illū abibant ex iudeis: ⁊ credebant in iheſum. In craſtinū autē turba multa que venerat ad diem feſtū cum audiſſent quia venit iheſus iheroſolimā acceperūt ramos palmaꝝ: et ꝓceſſerūt obuiam ei et clamabant: oſanna. benedictus qui venit in noīe dn̄i rex iſrahel. Et inuenit iheſus aſellum: ⁊ ſedit ſuꝑ eum ſicut ſcriptum eſt. Noli timere filia ſyon: ecce rex tuus venit ſedens ſuꝑ pullū aſine. Hec nō cognouerūt diſcipli eiꝰ p̄mū: ſed quādo glorificatus eſt iheſus tunc recordati ſunt quia hec erant ſcripta de eo: ⁊ hec fecerunt ei. Teſtimoniū ergo ꝑhibebat turba que erat cum eo quādo lazarū vocauit de monumento: ⁊ ſuſcitauit eum a mortuis. Propterea ⁊ obuiam venit ei turba: quia audierūt eū feciſſe hoc ſignū. Pharisei ergo dixerunt ad ſemetip̄os. Videtis quia nichil ꝓficimus? Ecce mūdus totus poſt eū abijt. Erāt aūt quidā gentiles ex hijs q̄ aſcēderāt ut adorarēt in die feſto. Hij ergo acceſſerunt ad philippū qui erat a bethſayda galilee: ⁊ rogabant eum dicētes. Domine: volumꝰ iheſum videre. Venit philippus: et dicit ādree. Andreas rurſum ⁊ philippus dixerūt iheſu. Iheſus aūt reſpōdit eis dicens. Venit hora ut clarificetur filiꝰ hominis. Amē amen dico vobis: niſi granū frumēti cadens in terram mortuū fuerit: ip̄m ſolum manet. Si aūt mortuū fuerit: multum fructū affert. Qui amat animam ſuā: ꝑdet eam. Et qui odit animam ſuā in hoc mūdo: in vitā eternā cuſtodit eā. Si quis michi miniſtrat: me ſequatur. Et ubi ſum ego: illic et miniſter meus erit. Si quis michi miniſtrauerit: honorificabit eum pater meus. Nunc anima mea turbata eſt. Et quid dicā? Pater ſaluifica me ex hac hora. Sed ꝓpterea veni in horam hāc. Pater clarifica nomē tuū. Venit ergo vox de celo dicens. Clarificaui: ⁊ iterū clarificabo. Turba ergo que ſtabat et audierat dicebat tonitruū eſſe factum. Alij aūt dicebāt. Angelus ei locutus eſt. Reſpōdit iheſus: ⁊ dixit. Nō propt̄ me hec vox venit: ſed ꝓpter vos. Nunc iudiciū eſt mūdi. Nūc princeps huiꝰ mūdi eicietur foras. Et ego ſi exaltatus fuero a terra: omnia traham ad meip̄m. hoc aūt dicebat: ſignificās qua morte eſſet moriturus. Reſpōdit ei turba. Nos audiuimus ex lege. q̄a cristus manet in eternū. Et quomodo tu dicis oportet exaltari filiū hōis? Et quis ē iste filius hominis? Dixit ergo eis ihesus. Adhuc modicū lumē in vobis est. Ambulate dum lucem habetis: ut non tenebre vos cōprehendāt. Et qui ambulat ī tenebris: nescit quo vadit. Dum lucem habetis credite in lucem: ut filij lucis sitis. Hec locutꝰ est ihesus: et abijt ⁊ abscōdit se ab eis. Cū aūt tanta signa fecisset coram eis nō credebāt in eum: ut sermo ysaie impleretur quē dixit. Dn̄e quis credidit auditui nr̄o: et brachiū dn̄i cui reuelatū est? Propterea non poterāt credere: q̄a iterū dixit ysaias. Excecauit oculos eorum ⁊ indurauit cor eorū: ut non videant oculis ⁊ intelligāt corde et conuertantur ⁊ sanem eos. Hec dixit ysaias quādo vidit gloriā eius: ⁊ locutꝰ est de eo. Verūtamē et ex principibus multi crediderūt in eum: sed ꝓpter phariseos nō cōfitebantur: ut de synagoga nō eicerentur. Dilexerūt enim gloriam hominū magis q̄ gloriam dei. Ihesus aūt clamauit ⁊ dixit. Qui credit in me: nō credit in me · sed in eum qui misit me. Et qui videt me: videt eum qui misit me. Ego lux in mundū veni: ut om̄is qui credit in me in tenebris non maneat. Et si quis audierit verba mea ⁊ non custodierit: ego non iudico eū. Non enim veni ut iudicem mūdū: sed ut saluificem mundū. Qui spernit me et non accipit verba mea: habet q̄ iudicet eum. Sermo quē locutus sum: ille iudicabit eum in nouissimo die. Quia ego ex meip̄o nō sū locutus: sed q̄ misit me pater ipse michi mandatū dedit quid dicam et quid loquar. Et scio: quia mādatū eiꝰ vita eterna est. Que ergo ego loquor: sicut dixit michi pater sic loquor.

c. xiii.

Ante diem festū pasche sciens ihesus q̄a venit hora eiꝰ ut trāseat ex hoc mūdo ad patrem: cū dilexisset suos qui erant in mūdo: in finem dilexit eos. Et cena facta cum dyabolus iam misisset in cor ut traderet eum iudas simonis scariothis: sciens quia omnia dedit ei pater in manus et q̄a a deo exiuit et ad deum vadit: surgit a cena ⁊ ponit vestimenta sua: et cū accepisset lintheum p̄cinxit se. Deinde misit aquā ī peluim: ⁊ cepit lauare pedes discipłoꝝ: ⁊ extergere lintheo quo erat p̄cinctus. Venit ergo ad simonem petrum. Et dicit ei petrus. Dn̄e tu michi lauas pedes? Respondit ihesus: ⁊ dixit ei. Quod ego facio tu nescis modo: scies aūt postea. Dicit ei petrus. Non lauabis michi pedes in eternū. Respōdit ei ihesus. Si non lauero te: nō habebis partem mecū. Dicit ei simon petrus. Domine: nō tantū pedes meos: sed ⁊ manus et caput. Dicit ei ihesus. Qui lotus est nō indiget nisi ut pedes lauet: sed est mūdus totꝰ. Et vos mūdi estis: sed non omnes. Sciebat enī quisnam esset qui traderet eum. Propterea dixit: non estis mūdi omnes. Postq̄ʒ ergo lauit pedes eorū accepit vestimenta sua: et cum recubuisset iterꝫ dixit eis. Scitis quid fecerim vobis? Vos vocatis me magister ⁊ domine: et bene dicitis. Sum etenim. Si ergo ego laui pedes vestros dominꝰ ⁊ magister: ⁊ vos debetis alter alteriꝰ lauare pedes. Exemplū enim dedi vobis: ut quēadmodū ego feci vobis ita et vos faciatis. Amen amē dico vobis: nō est seruus maior domino suo: neqꝫ apostolus maior est eo qui misit illū. Si hec scitis: beati eritis si feceritis ea.

Non de omnibus vobis dico. Ego ſcio quos elegerim. Sed ut adimpleatur ſcriptura: qui mãducat mecū panem leuabit contra me calcaneū ſuū. Amodo dico vobis priuſq̄ʒ fiat: ut cū factū fuerit credatis quia ego ſum. Amen amen dico vobis: qui accipit ſi quem miſero me accipit. Qui autem me accipit: accipit eum qui me miſit. Cum hec dixiſſet iheſus turbatus eſt ſpiritu: ⁊ ꝓteſtatus eſt ⁊ dixit. Amen amen dico vobis: quia unus ex vobis tradet me. Aſpiciebāt ergo ad inuicē diſcipuli: heſitātes de quo diceret. Erat ergo recumbens unus ex diſcipulis eius in ſinu iheſu: quem diligebat iheſus. Innuit ergo huic ſimon petrus: et dixit ei. Quis eſt de quo dicit? Itaq; cum recubuiſſet ille ſupra pectꝰ iheſu: dicit ei. Dn̄e quis eſt? Reſpōdit iheſus. Ille eſt: cui ego intinctū panē porrexero. Et cum intinxiſſet panē: dedit iude ſimonis ſcariothis. Et poſt bucellā introiuit in eum ſathanas. Et dicit ei iheſus. Quod facis fac citiꝰ. Hoc aūt nemo ſciuit diſcūbentiū: ad quid dixerit ei. Quidā enim putabāt quia loculos habebat iudas ꝙ dixiſſet ei iheſus. eme ea que opus ſunt nobis ad diem feſtū: aut egenis ut aliquid daret. Cū ergo accepiſſet ille bucellā: exiuit cōtinuo. Erat aūt nox. Cū ergo exiſſet dixit iheſus. Nunc clarificatus eſt filius hominis: ⁊ deus clarificatꝰ eſt in eo. Si deus clarificatꝰ eſt in eo: et deus clarificabit eum in ſemetipſo: et continuo clarificabit eum. Filioli: adhuc modicū vobiſcum ſum. Queretis me: et ſicut dixi iudeis quo ego vado vos non poteſtis venire. Et vobis dico modo. Mādatū nouū do vobis: ut diligatis inuicē ſicut dilexi vos: ut et vos diligatis inuicē. In hoc cognoſcēt omnes quia diſcipuli eſtis mei: ſi dilectionē habueritis ad inuicem. Dicit ei ſimon petrus. Dn̄e quo vadis? Reſpondit iheſus. Quo ego vado non potes me modo ſequi: ſequeris autē poſtea. Dicit ei petrus. Quare nō poſſū te ſequi modo? Aīam meā ꝓ te ponam. Reſpōdit ei iheſus: aīam tuā ꝓ me pones? Amē amē dico tibi: nō cātabit gallꝰ donec ter me neges. c. xiiii.

Et ait diſciplis ſuis. Non turbet̄ cor veſtrū. Creditis in deū: et in me credite. In domo patris mei manſiones multe ſunt. Si quo minus dixiſſem vobis: quia vado parare vobis locum. Et ſi abiero ⁊ p̄parauero vobis locum: iterū venio ⁊ accipiam vos ad meipſm̄: ut ubi ſum ego ⁊ vos ſitis. Et quo ego vado ſcitis: ⁊ viam ſcitis. Dicit ei thomas. Dn̄e: neſcimus quo vadis. Et quomō poſſumꝰ viam ſcire? Dicit ei iheſus. Ego ſum via. ⁊ veritas et vita. Nemo venit ad patrem niſi ꝑ me. Si cognouiſſetis me: et patrē meum utiq; cognouiſſetis. Et amodo cognoſcetis eū: ⁊ vidiſtis eum. Dicit ei philippus. Dn̄e: oſtende nobis patrē et ſufficit nobis. Dicit ei iheſus. Tanto tp̄e vobiſcū ſū et nō cognouiſtis me? Philippe: qui videt me videt ⁊ patrem. Quomō tu dicis oſtende nobis patrē? Non credis quia ego in patre: ⁊ pater in me eſt? Verba que ego loquor vobis. a meipſo non loquor. Pater aūt in me manens: ipſe facit opera. Non creditis quia ego in patre: ⁊ pater ī me eſt? Alioquin ꝓpter opera ipſa credite. Amen amen dico vobis: qui credit in me opera que ego facio ⁊ ipſe faciet: et maiora horū faciet: Quia ego ad patrem vado: ⁊ q̄dcūq; petieritis patrem in nomine meo hec faciā: ut glorificet᷑ pater in filio. Si quid petieritis me ī nomine meo hec faciam. Si diligitis me: mandata mea ſeruate. Et ego rogabo patrem et aliū paraclitū dabit vobis ut maneat vobiſcū ī eternū: ſpiritū veritatis quē mundꝰ nō poteſt accipere: quia non videt eū nec ſcit eum. Vos aūt cognoſcitis eum: q̄a apud vos manebit: ⁊ in vobis erit. Non relinquā vos orphanos: veniam ad vos. Adhuc modicū: ⁊ mūdus me iā non videt. Vos aūt videbitis me: q̄a ego viuo et vos viuetis. In illo die vos cognoſcetis quia ego ſum ī patre meo: ⁊ vos in me: ⁊ ego ī vobis. Qui habet mādata mea ⁊ ſeruat ea: ille eſt qui diligit me. Qui aūt diligit me: diligetur a patre meo. Et ego diligam eum: et manifeſtabo ei meipſm̄. Dicit ei iudas: nō ille ſcariothis. Domine quid factū eſt q̄a manifeſtaturꝰ es nobis teipſm̄: et non mūdo? Reſpondit iheſus: et dixit ei. Si quis diligit me ſermonē meū ſeruabit: et pater meꝰ diliget eum. ⁊ ad eum veniemus: ⁊ manſionē apud eum faciemꝰ. Qui non diligit me: ſermones meos non ſeruat. Et ſ̄monē quē audiſtis non eſt meꝰ: ſed eiꝰ qui miſit me patris. Hec locutus ſum vobis: apud vos manens. Paraclitus aūt ſpiritus ſanctus quē mittet pater in nomine meo ille vos docebit om̄ia: ⁊ ſuggeret vobis om̄ia quecunq; dixero vobis. Pacem relinquo vobis: pacem meam do vobis. Non quomō mūdus dat: ego do vobis. Non turbetur cor veſtrū: neq; formidet. Audiſtis quia ego dixi vobis: vado ⁊ venio ad vos. Si diligeretis me. gauderetis utiq; quia vado ad patrem: quia pater maior me eſt. Et nunc dixi vobis priuſq̄; fiat: ut cum factū fuerit credatis. Iam non multa loquar vobiſcū. Venit enim prīceps mūdi huiꝰ: et in me non habet quicq̄;. Sed ut cognoſcat mūdus q̄a diligo patrē: et ſicut mādatū dedit michi pater ſic facio. Surgite: eamꝰ hinc. c. xv.

Ego ſum vitis vera: ⁊ pater meus agricola eſt. Omnē palmitem in me non ferentem fructū tollet eum: et omnē qui fert fructū purgabit eum: ut fructū plus afferat. Iam vos mūdi eſtis: ꝓpter ſermonē quē locutus ſum vobis. Manete ī me: ⁊ ego in vobis. Sicut palmes nō poteſt ferre fructū a ſemetipſo niſi māſerit in vite: ſic nec vos niſi in me māſeritis. Ego ſum vitis: vos palmites. Qui manet in me et ego in eo hic fert fructū multū: quia ſine me nichil poteſtis facere. Si quis in me non manſerit mittetur foras ſicut palmes ⁊ areſcet: ⁊ colligent eum et in ignem mittent ⁊ ardet. Si manſeritis in me ⁊ verba mea in vobis māſerint: q̄dcunq; volueritis petetis: ⁊ fiet vobis. In hoc clarificatus eſt pater meus. ut fructū plurimū afferatis: et efficiamini mei diſcipli. Sicut dilexit me pater: ⁊ ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si p̄cepta mea ſeruaueritis manebitis in dilectione mea: ſicut ⁊ ego patris mei p̄cepta ſeruaui: et maneo ī eiꝰ dilectione. Hec locutꝰ ſū vobis: ut gaudiū meū ſit in vobis: et gaudiū veſtrū impleatur. Hoc eſt preceptū meū: ut diligatis inuicē ſicut dilexi vos. Maiorē hac dilectionē nemo habet: q̄z ut animā ſuā ponat quis ꝓ amicis ſuis. Vos amici mei eſtis: ſi feceritis que ego p̄cipio vobis. Iam nō dicam vos ſeruos: quia ſeruus neſcit quid faciat dn̄s eius. Vos autē dixi amicos: q̄a om̄ia quecūq; audiui a patre meo nota feci vobis. Nō vos me elegiſtis ſed ego elegi vos: ⁊ poſui voſ ut eatis ⁊ fructū afferatis: ⁊ fructus veſter maneat: ut q̄dcūq; petieritis patrē in nomine meo det vobis. Hec mādo vobis: ut diligatis inuicem. Si mundus vos odit: ſcitote quia me priorē vobis odio habuit. Si de mundo fuiſſetis: mundus q̄d ſuū erat diligeret. Quia vero de mūdo nō eſtis· ſed ego elegi vos de mūdo: ꝓpterea odit vos mūdus. Memētote ſ̄monis mei: quē ego dixi vobis. Nō eſt ſeruus maioꝛ dn̄o ſuo. Si me ꝑſecuti ſunt et vos ꝑſequent̄. Si ſermonē meū ſeruauerūt: et vr̄m ſeruabūt. Sed hec om̄ia faciēt vobis ꝓpter nomē meū: quia neſciūt eum qui miſit me. Si non veniſſem et locutus fuiſſem eis: peccatū non haberent. Nunc aūt excuſationē non habent de peccato ſuo. Qui me odit: et patrē meū odit. Si opera nō feciſſem in eis que nemo alius fecit: peccatum non haberent. Nunc autem et viderūt et oderūt: ⁊ me ⁊ patrē meū. Sed ut adimpleat̄ ſ̄mo q̄ in lege eoꝝ ſcriptus ē: quia odio habuerūt me gratis. Cum aūt venerit paraclitus quē ego mittā vobis a patre ſpiritū veritatis q̄ a patre ꝓcedit: ille teſtimoniū ꝑhibebit de me. Et vos teſtimonium ꝑhibebitis: quia ab inicio mecum eſtis. c. xvi.

Hec locut⁹ ſum vobis: ut nō ſcandalizemini. Abſq; ſynagogis facient vos. Sed venit hora: ut om̄is qui interficit vos arbitretur obſequiū ſe preſtare deo. Et hec facient vobis: quia nō nouerūt patrē neq; me. Sed hec locut⁹ ſū vobis: ut cū venerit hora eoꝝ· reminiſcamini: q̄a ego dixi vobiſ. Hec autem vobis ab inicio nō dixi: quia vobiſcū eram. Et nunc vado ad eum qui miſit me: ⁊ nemo ex vobis interrogat me quo vadis. Sed quia hec locutus ſum vobis: triſticia impleuit cor veſtrū. Sed ego veritatem dico vobis: expedit vobis ut et ego vadā. Si enim non abiero: paraclitus non veniet ad vos. Si aūt abiero: mittā eū ad vos. Et cū venerit: ille arguet mūdum de peccato et de iuſticia et de iudicio. De peccato quidē: q̄a nō crediderūt ī me. De iuſticia vero: q̄a ad patrē vado: ⁊ iā nō videbitis me. De iudicio aūt: quia princeps mūdi hui⁹ iā iudicatus eſt. Adhuc multa habeo vobiſ dicere: ſed non poteſtis portare modo. Cum aūt venerit ille ſpirit⁹ veritatis: docebit vos omnē veritatem. Non enim loquetur a ſemetip̄o: ſed quecūq; audiet loquetur: ⁊ q̄ ventura ſunt annūciabit vobis. Ille me clarificabit: q̄a de meo accipiet: ⁊ annūciabit vobis. Om̄ia quecūq; habet pater mea ſūt. Propt̄ea dixi q̄a de meo accipiet: et annūciabit vobis. Modicū ⁊ iam nō videbitis me· ⁊ iterū modicū ⁊ videbitis me: quia vado ad patrem. Dixerunt ergo ex diſcipulis eius ad inuicē. Quid eſt hoc q̄d dicit nobis modicū et nō videbitis me· et iterū modicū et videbitis me ⁊ quia vado ad patrē? Dicebāt ergo. Quid eſt hoc q̄d dicit modicū? Neſcim⁹ quid loquitur. Cognouit aūt iheſus quia volebant eū interrogare: et dixit eis. De hoc queritis inter vos quia dixi modicū ⁊ non videbitis me: ⁊ iterū modicū et videbitis me. Amen amē dico vobis: quia plorabitis ⁊ flebitis vos: mūdus autem gaudebit. Vos aūt cōtriſtabimini: ſed triſticia veſtra vertetur in gaudiū. Mulier cū parit triſticiā habet: q̄a venit hora ei⁹. Cū aūt peperit puerū iam non meminit preſſure ꝓpter gaudiū: quia natus eſt homo in mundū. Et vos igitur nunc quidē triſticiam habetis. Iterꝫ aūt videbo vos ⁊ gaudebit cor veſtrū: et gaudiū veſtrū nemo tollet a vobis. Et in illo die me non interrogabitis quicꝗ̄. Amen amē dico vobis: ſi quid petieritis patrem in nomine meo dabit vobis. Uſqꝫ modo nō petiſtis quicꝗ̄ in nomine meo. Petite et accipietis: ut gaudiū veſtrū ſit plenū. Hec in ꝓuerbijs locut⁹ ſum vobis. Venit hora: cum iam non in prouerbijs loquar vobis: ſed palam de patre annunciabo vobis. In illo die in nomine meo petetis. Et nō dico vobis: quia ego rogabo patrem de vobis. Ipſe enim pater amat vos q̄a vos me amaſtis: ⁊ credidiſtis q̄a ego a deo exiui. Exiui a patre ⁊ veni in mūdum: iterꝫ relinquo mūdum: ⁊ vado ad patrem. Dicunt ei diſcipuli ei⁹. Ecce nunc palam loqueris: et ꝓuerbium nullū dicis. Nunc ſcimus quia ſcis omnia: ⁊ non opus eſt tibi ut q̄s te interroget. In hoc credim⁹: quia a deo exiſti. Reſpondit eis iheſus. Modo creditis? Ecce venit hora: ⁊ iam venit ut diſꝑgamini unuſquiſqꝫ in ꝓpria: ⁊ me ſolū relinquatis. Et non ſum ſolus: quia pater mecū eſt. Hec locut⁹ ſum vobis: ut in me pacem habeatis. In mundo preſſuram habebitis: ſed confidite: ego vici mūdum.

Hec locutus eſt iheſus: ⁊ ſubleuatis oculis in celū dixit. Pater venit hora: clarifica filiū tuū· ut fili⁹ tu⁹ clarificet te. Sicut dediſti ei poteſtatem omnis carnis: ut omne q̄d dediſti ei det eis vitam eternā. Hec eſt aūt vita eterna: ut cognoſcant te ſolū deū verū: et quē miſiſti iheſum criſtū. Ego te clarificaui ſuper terrā: opus conſūmaui: quod dediſti michi ut faciam. Et nūc clarifica me tu pater apud temetipm: claritate quā habui priuſq̄ꝫ mūd⁹ fieret apud te. Manifeſtaui nomē tuū hominibꝫ: q̄s dediſti michi de mūdo. Tui erant: ⁊ michi eos dediſti: et ſermonem tuū ſeruauerunt. Nūc cognouerunt: quia omnia que dediſti michi abs te ſūt. Quia verba q̄ dediſti michi dedi eis: ⁊ ipſi acceperūt ⁊ cognouerūt vere quia a te exiui: ⁊ crediderūt q̄a tu me miſiſti. Ego pro eis rogo. Nō pro mūdo rogo: ſed ꝓ hijs q̄s dediſti michi: quia tui ſunt. Et mea omnia tua ſunt: ⁊ tua mea ſunt: ⁊ clarificat⁹ ſum in eis. Etiā non ſum in mūdo: et hij ī mūdo ſunt: ⁊ ego ad te venio. Pater ſancte ſerua eos in nomine tuo quos dediſti michi: ut ſint unū ſicut et nos. Cum eſſem cum eis: ego ſeruabā eos in nomine tuo. Quos dediſti michi ego cuſtodiui: ⁊ nemo ex his periit niſi filius ꝑditionis: ut ſcriptura impleat̄. Nūc aūt ad te venio: ⁊ hec loquor in mūdo: ut habeāt gaudiū meū impletum in ſemetipſis. Ego dedi eis ſermonem tuū: ⁊ mūdus eos odio habuit: quia nō ſunt de mūdo ſicut et ego nō ſum de mūdo. Non rogo ut tollas eos de mūdo: ſed ut ſerues eos a malo. De mūdo nō ſunt: ſicut ⁊ ego non ſū de mūdo. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas eſt. Sicut tu me miſiſti in mūdum: ita ⁊ ego miſi eos in mundū. Et pro eis ego ſanctifico meipm: ut ſint ⁊ ipi ſanctificati in veritate. Non pro eis aūt rogo tantū: ſed et pro eis qui credituri ſunt per verbū eoꝝ in me: ut omnes unū ſint ſicut tu pater in me ⁊ ego in te· ut ⁊ ipi ī nobis unū ſint: ut credat mūdus quia tu me miſiſti. Et ego claritatem quā tu dediſti michi dedi eis: ut ſint unū ſicut et nos unū ſumus. Ego ī eis ⁊ tu in me: ut ſint cōſūmati in unū: et cognoſcat mūdus quia tu me miſiſti: et dilexiſti eos ſicut ⁊ me dilexiſti. Pater: qͦs dediſti michi uolo ut ubi ſū ego ⁊ illi ſint mecū: ut uideant claritatem meā quā dediſti michi: quia dilexiſti me ante conſtitutionē mūdi. Pater iuſte: mūdus te non cognouit. Ego autē te cognoui: et hij cognouerūt quia tu me miſiſti. Et notum feci eis nomē tuū ⁊ notum faciā: ut dilectio qua dilexiſti me ī ip̄is ſit: ⁊ ego in ipſis. c. xviii.

Hec cum dixiſſet iheſus egreſſus eſt cum diſcipulis ſuis trās torrentem cedron ubi erat ortꝰ: in quem introiuit ip̄e ⁊ diſcipuli eius. Sciebat aūt ⁊ iudas qui tradebat eum locum: quia frequēter iheſus cōuenerat illuc cum diſcipulis ſuis. Iudas ergo cum accepiſſet cohortem ⁊ a pontificibus et phariſeis miniſtros: uenit illuc cū laternis ⁊ facibus ⁊ armis. Iheſus itaq; ſciens omnia que uentura erant ſuper eū: proceſſit ⁊ dixit eis. Quē queritis? Reſpōderūt ei. Iheſum nazarenū. Dicit eis iheſus. Ego ſum. Stabat autē et iudas qui tradebat eum cū ip̄is. Ut ergo dixit eis ego ſum: abierūt retrorſum· ⁊ ceciderūt in terram. Iterū ergo interrogauit eos. Quem queritis? Illi aūt dixerūt. Iheſum nazarenū. Reſpōdit iheſus. Dixi uobis: quia ego ſum. Si ergo me queritis: ſinite hos abire. Ut impleretur ſermo quē dixit: quia qͦs dediſti michi nō ꝑdidi ex eis quenq̄. Simon ergo petrꝰ habens gladiū eduxit eū: ⁊ ꝑcuſſit pontificis ſeruū: et abſcidit eius auriculam dextrā. Erat aūt nomen ſeruo malchus. Dicit ergo iheſus petro. Mitte gladiū tuū in uaginā. Calicē quē dedit michi pater: nō bibā illū? Cohors aūt ⁊ tribunus et miniſtri iudeorū cōprehenderūt iheſum: et ligauerūt eū ⁊ adduxerūt eum ad annā p̄mū. Erat enī ſocer cayphe: qui erat pōtifex anni illius. Erat aūt cayphas qui conſiliū dederat iudeis: quia expedit unū hominē mori pro pp̄lo. Sequebatur aūt iheſum ſimon petrus: ⁊ alius diſcipulus. Diſcipulus aūt ille erat notus pōtifici: ⁊ introiuit cum iheſu in atriū pontificis. Petrus aūt ſtabat ad oſtiū foris. Exiuit ergo diſcipulus alius qui erat notus pontifici: ⁊ dixit oſtiarie: et introduxit petrum. Dicit ergo petro ancilla oſtiaria. Nūquid ⁊ tu ex diſcipłis es hoīs iſtius? Dicit ille. Non ſum. Stabāt autē ſerui et miniſtri ad prunas quia frigus erat: ⁊ calefaciebant ſe. Erat autem cum eis ⁊ petrus: ſtans ⁊ calefaciens ſe. Pontifex ergo interrogauit iheſum de diſcipłis ſuis: ⁊ de doctrina eius. Reſpondit ei iheſus. Ego palam locutus ſum mūdo. Ego ſemꝑ docui in ſynagoga et in templo quo oēs iudei conueniūt: ⁊ in occulto locutus ſum nichil. Quid me interrogas? Interroga eos qui audierūt: quid locutꝰ ſum ip̄is. Ecce hij ſciunt: que dixerim ego. Hec aūt cū dixiſſet: unus aſſiſtēs miniſtrorū dedit alapam iheſu dicēs. Sic reſpōdes pontifici? Reſpondit ei iheſus. Si male locutus ſum: teſtimoniū ꝑhibe de malo. Si aūt bene: quid me cedis? Et miſit eum annas ligatū ad caypham pontificem. Erat autem ſimon petrus ſtās: ⁊ calefaciens ſe. Dixerūt ergo ei. Nūquid ⁊ tu ex diſcipłis eius es? Negauit ille ⁊ dixit. Nō ſum.

Dixit vnus ex ſeruis pōtificis: cognatus eius cuius abſcidit petrus auriculam. Nōne ego te uidi in orto cū illo? Iterum ergo negauit petrus: et ſtatim gallus cātauit. Adducūt ergo iheſū a caypha in p̄toriū. Erat aūt mane. Et ipi non introierūt in p̄toriū ut non contaminarētur: ſed ut māducarent paſcha. Exiuit ergo pilat⁹ ad eos foras ⁊ dixit. Quā accuſationē affertis aduerſus hominē hunc? Reſponderūt: ⁊ dixerūt ei. Si non eſſet hic malefactor: non tibi tradidiſſemus eum. Dixit ergo eis pilatus. Accipite eum vos: ⁊ ſecūdū legem veſtrā iudicate eū. Dixerūt ergo ei iudei. Nobis nō licet interficere quenq̄. Ut ſermo iheſu impleretur quē dixit: ſignificās qua morte eſſet moritur⁹. Introiuit ergo iterū in p̄toriū pilatus ⁊ vocauit iheſum: et dixit ei. Tu es rex iudeoꝝ? Reſpondit iheſus. A temetip̄o hoc dicis: an alij dixerūt tibi de me? Reſpondit pilatus. Nūquid ego iude⁹ ſum? Gens tua et pontifices tradiderunt te michi. Quid feciſti? Reſpōdit iheſus. Regnū meū non eſt de hoc mūdo. Si ex hoc mūdo eſſet regnū meū: miniſtri mei utiq; decertarent ut nō traderer iudeis. Nunc aūt regnū meū nō eſt hinc. Dixit itaq; ei pilat⁹. Ergo rex es tu? Reſpōdit iheſus. Tu dicis: q̄a rex ſū ego. Ego in hoc natus ſum ⁊ ad hoc ueni in mūdum: ut teſtimoniū ꝑhibeā veritati. Omnis qui eſt ex veritate audit vocem meā. Dicit ei pilatus. Quid eſt veritas? Et cū hoc dixiſſet: iterū exiuit ad iudeos: ⁊ dicit eis. Ego nullā inuenio ī eo cauſā. Eſt aūt cōſuetudo vobis: ut unū dimittā vobis in paſcha. Vultis ergo dimittam vobis regem iudeoꝝ? Clamauerūt ergo rurſum om̄es dicentes. Non hunc: ſed barraban. Erat autem barrabas latro. c. xix.

Tunc ergo app̄hendit pilatus iheſum: et flagellauit. Et milites plectentes coronā de ſpinis impoſuerunt capiti ei⁹: et veſte purpurea circūdederūt eum. Et veniebāt ad eum: et dicebāt. Aue rex iudeoꝝ. Et dabant ei alapas. Exiuit iterū pilatus foras: et dicit eis. Ecce adduco vobis eum foras: ut cognoſcatis quia nullam inuenio in eo cauſam. Exiuit ergo iheſus portans ſpineā coronā: ⁊ purpureum veſtimentū. Et dicit eis. Ecce homo. Cū ergo vidiſſet eū pōtifices et miniſtri: clamabāt dicētes. Crucifige: crucifige eū. Dicit eis pilatus. Accipite eum vos: ⁊ crucifigite. Ego enim non inuenio in eo cauſam. Reſpōderūt ei iudei. Nos legem habemus: et ſcd̄m legem debet mori: quia filiū dei ſe fecit. Cum ergo audiſſet pilatus hunc ſermonē: magis timuit. Et ingreſſus eſt in p̄toriū iterū: et dicit ad iheſum. Unde es tu? Iheſus aūt reſpōſum non dedit ei. Dicit ergo ei pilatus. Michi non loqueris? Neſcis quia poteſtatē habeo crucifigere te ⁊ poteſtatē habeo dimittere te? Reſpōdit iheſus. non haberes poteſtatem aduerſum me ullā: niſi tibi datū eſſet deſuꝑ. Propterea qui me tradidit tibi maius peccatum habet. Et exinde querebat pilatus dimittere eū. Iudei aūt clamabāt dicētes. Si hunc dimittis: non es amic⁹ ceſaris. Om̄is enim qui ſe regem facit contradicit ceſari. Pilat⁹ aūt cū audiſſet hos ſermones adduxit foras iheſum: et ſedit pro tribunali in loco qui dicit̄ lythoſtratos. hebraice autē gabatha. Erat autē paraſceue paſche: hora q̄ſi ſexta: ⁊ dicit iudeis. Ecce rex veſter. Illi aūt clamabāt. Tolle tolle: crucifige eū. Dicit eis pilatus. Regem veſtrū crucifigam? Reſpōderūt pontifices. Nō habemꝰ regem: niſi ceſarem. Tūc ergo tradidit eis illū: ut crucifigeret̄. Suſceperūt aūt iheſum: ⁊ eduxerūt. Et baiulans ſibi crucem exiuit in eum qui dicitur caluarie locū: hebraice golgotha. Vbi crucifixerūt eum: ⁊ cum eo alios duos hinc ⁊ hinc: mediū aūt iheſum. Scripſit aūt ⁊ titulū pilatus: ⁊ poſuit ſuꝑ crucē. Erat aūt ſcriptū: iheſus nazarenus rex iudeoꝝ. Hunc ergo titulū multi iudeoꝝ legerūt: quia ꝓpe ciuitatem erat locꝰ ubi crucifixus ē iheſus. Et erat ſcriptū hebraice grece ⁊ latine. Dicebāt ergo pilato pōtifices iudeoꝝ. Noli ſcribere rex iudeoꝝ: ſed q̄a ipſe dixit: rex ſum iudeoꝝ. Reſpōdit pilatꝰ. Qđ ſcripſi ſcripſi. Milites ergo cum crucifixiſſent eū acceperūt veſtimenta eius: ⁊ fecerūt quatuor partes: unicuiq; militi partem: ⁊ tunicam. Erat aūt tunica incōſutilis: deſuꝑ cōtexta per totū. Dixerūt ergo ad inuicem. Non ſcindamꝰ eam: ſed ſortiamur de illa cuiꝰ ſit. Vt ſcriptura impleretur dicens. Partiti ſunt veſtimenta mea ſibi: et in veſtem meam miſerūt ſortem. Et milites quidem hec fecerūt. Stabāt aūt iuxta crucem iheſu mater eius: et ſoror matris eius maria cleophe ⁊ maria magdalene. Cum vidiſſet ergo iheſus matrē et diſcipulū ſtantem quē diligebat: dicit matri ſue. Mulier: ecce filius tuus. Deinde dicit diſcipl̄o. Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam diſcipl̄s ī ſua. Poſtea ſciens iheſus quia oīa conſūmata ſūt: ut conſūmaretur ſcriptura dicit. Sitio. Vas ergo erat poſitū aceto plenū. Illi aūt plenā aceto ſpōgiā yſopo circūponētes: obtulerūt ori eius. Cum ergo accepiſſet iheſus acetū dixit. Cōſummatū eſt. Et inclinato capite tradidit ſpiritū. Iudei ergo quoniā paraſceue erat ut nō remanerent in cruce corpora ſabbato: erat enim magnꝰ dies ille ſabbati: rogauerunt pilatum ut frangerent̄ eoꝝ crura et tollerent̄. Venerunt ergo milites: ⁊ primi quidem fregerūt crura: et alteriꝰ qui crucifixus eſt cum eo. Ad iheſum aūt cum veniſſent: ut viderunt eum iā mortuū non fregerunt eius crura: ſed unus militū lancea latus eius aperuit: ⁊ continuo exiuit ſanguis ⁊ aqua. Et qui vidit teſtimoniū ꝑhibuit: ⁊ verum eſt teſtimoniū eius. Et ille ſcit q̄a vera dicit: ut ⁊ vos credatis. Facta ſūt enī hec: ut ſcriptura impleretur. Os nō cōminuetis ex eo. Et iterū alia ſcriptura dicit. Videbūt in quē tranſfixerunt. Poſt hec aūt rogauit pilatum ioſeph ab arimathia eo ꝙ eſſet diſcipulus iheſu: occultus aūt ꝓpter metū iudeoꝝ: ut tolleret corpus iheſu. Et permiſit pilatus. Venit ergo: et tulit corpus iheſu. Venit aūt ⁊ nycodemus q̄ venerat ad iheſum nocte p̄mū: ferens mixturam mirre et aloes quaſi libras centū. Acceperūt ergo corpus iheſu: et ligauerūt eū lintheis cū aromatibus ſicut mos eſt iudeis ſepelire. Erat aūt in loco ubi crucifixus eſt ortus: ⁊ ī orto monumentū nouū in quo nondum quiſq; poſitus erat. Ibi ergo ꝓpter paraſceuen iudeorū: quia iuxta erat monumentū poſuerūt iheſum. c. xx.

Una aūt ſabbati maria magdalene venit mane cum adhuc tenebre eſſent ad monumentū: ⁊ vidit lapidem ſublatū a monumento. Cucurrit ergo ⁊ venit ad ſimonē petrū: ⁊ ad aliū diſcipulū quē amabat iheſus: et dicit illis. Tulerũt dominũ de monumento: ⁊ neſcimꝰ ubi poſuerũt eũ. Exijt ergo petrus et ille alius diſcipulus: et venerũt ad monumẽtũ. Currebãt autem duo ſimul: ⁊ ille alius diſcipulus ꝓcucurrit citiꝰ petro: et venit primꝰ ad monumentũ. Et cum ſe inclinaſſet vidit poſita lintheamina: nõ tamẽ introiuit. Venit ergo ſimõ petrꝰ ſequẽs eũ: ⁊ introiuit ĩ monumẽtũ. Et vidit lintheamina poſita: ⁊ ſudariũ quod fuerat ſup caput eius nõ cũ lintheaminibꝰ poſitum: ſed ſeparatĩ inuolutũ ĩ unũ locũ. Tunc ergo introiuit ⁊ ille diſcipulus qui venerat primus ad monumẽtum: ⁊ vidit ⁊ credidit. Nondũ enim ſciebant ſcripturã: quia oportuit eum a mortuis reſurgere. Abierũt ergo iterꝫ diſcipuli ad ſemetipſos. Maria autẽ ſtabat ad monumentũ foris plorãs. Dum ergo fleret: inclinauit ſe et ꝓſpexit in monumentũ. Et vidit duos angelos in albis ſedentes: unũ ad caput et unũ ad pedes: ubi poſitũ fuerat corpꝰ iheſu. Dicũt ei illi. Mulier q̃d ploras? Dicit eis. Quia tulerũt dominũ meũ: et neſcio ubi poſuerũt eum. Hec cũ dixiſſet cõuerſa eſt retrorſum: ⁊ vidit iheſum ſtantem: ⁊ nõ ſciebat q̃a iheſus eſt. Dicit ei iheſus. Mulier quid ploras? Quẽ queris? Illa exiſtimãs quia ortulanus eſſet: dicit ei. Domine: ſi tu ſuſtuliſti eum dicito michi ubi poſuiſti eum: ⁊ ego eum tollã. Dicit ei iheſus. Maria. Cõuerſa illa dicit ei. Rabboni: q̃d dicitur magiſter. Dicit ei iheſus. Noli me tangere. Nondũ enĩ aſcendi ad patrem meũ. Vade aũt ad fratres meos: et dic eis. Aſcendo ad patrem meũ ⁊ patrem veſtrũ: deũ meũ ⁊ deum veſtrũ. Venit maria magdalene annuncians diſcipulis q̃a vidi dominũ: et hec dixit michi. Cum ergo ſero eſſet die illo una ſabbatorũ et fores eſſent clauſe ubi erãt diſcipli cõgregati ꝓpter metũ iudeorũ: venit iheſus et ſtetit in medio: ⁊ dixit eis. Pax vobis. Et cum hec dixiſſet: oſtendit eis manus et latus. Gauiſi ſunt ergo diſcipli: viſo domino. Dixit ergo eis iterũ. Pax vobiſ. Sicut miſit me pater: ⁊ ego mitto voſ. Hec cũ dixiſſet: inſufflauit et dicit eis. Accipite ſpiritũ ſanctũ. Quoꝝ remiſeritis peccata remittunt̃ eis: ⁊ quoꝝ retinueritis retenta ſunt. Thomas autẽ unus ex duodecim qui dicitur didimꝰ: non erat cum eis quãdo venit iheſus. Dixerũt ergo ei alij diſcipli. Vidimuſ dominũ. Ille aũt dixit eis. Niſi videro in manibus eiꝰ fixurã clauoꝝ. et mittam digitũ meũ in locũ clauoꝝ: ⁊ mittam manũ meã in latus eius: nõ credam. Et poſt dies octo iterũ erãt diſcipuli eiꝰ intus: ⁊ thomas cũ eis. Venit iheſus ianuis clauſis: ⁊ ſtetit ĩ medio et dixit eis. Pax vobis. Deinde dicit thome. Infer digitũ tuũ huc ⁊ vide manus meas: ⁊ affer manũ tuã et mitte in latꝰ meũ: ⁊ noli eſſe incredulus ſed fidelis. Reſpõdit thomas ⁊ dixit. Dominꝰ meus: et deꝰ meꝰ. Dicit ei iheſus. Quia vidiſti me ~~thoma~~ credidiſti: beati qui nõ viderũt et crediderũt. Multa quidẽ et alia ſigna fecit iheſus in conſpectu diſcipuloꝝ ſuoꝝ: que non ſunt ſcripta in libro hoc. Hec aũt ſcripta ſũt ut credatis q̃a iheſus ẽ filiꝰ dei: et ut credẽtes vitã habeatis ĩ noĩe eius. c. xxi.

Poſtea manifeſtauit ſe iterꝫ iheſus ad mare tyberiadis. Manifeſtauit aũt ſic. Erant ſimul ſimon petrus et thomas q̃ dicit̃ didimꝰ ⁊ nathanael q̃ erat a chana galilee: et filij zebedei: et alij ex diſcipulis eiꝰ duo. Dicit eis ſimon petrus. Vado piſcari. Dicūt ei. Venimus ⁊ nos tecum. Et exierunt et aſcenderūt in nauī: et illa nocte nichil prendiderūt. Mane aūt iam facto ſtetit iheſus in littore: nō tamē cognouerunt diſcipuli quia iheſus eſt. Dicit ergo eis iheſus. Pueri: nūquid pulmētariū habetis? Reſponderūt ei. Non. Dicit eis. Mittite in dexterā nauigij rete: ⁊ inuenietis. Miſerūt ergo: ⁊ iam non valebāt illud trahere pre multitudine piſciū. Dicit ergo diſcipulus ille quē diligebat iheſus petro. Dominꝰ eſt. Simon petrus cum audiſſet quia dominꝰ eſt· tunica ſuccinxit ſe: erat enī nudus: et miſit ſe in mare. Alij autē diſcipuli nauigio venerūt. Nō enim longe erant a terra: ſed quaſi cubitis ducentis trahentes rete piſciū. Vt ergo deſcenderūt in terram viderūt prunas poſitas: ⁊ piſcem ſuperpoſitū et panē. Dicit eis iheſus. Afferte de piſcibus quos prendidiſtis nunc. Aſcendit ſimon petrus ⁊ traxit rete in terram: plenum magnis piſcibus centūquinquaginta tribus. Et cum tanti eſſent: nō eſt ſciſſum rete. Dicit ei iheſus. Venite prandete. Et nemo audebat diſcumbentiū interrogare eum tu quis es: ſciētes quia dn̄s eſt. Et venit iheſus ⁊ accepit panem ⁊ dat eis: ⁊ piſcē ſimiliter. Hoc iam tercio manifeſtatus eſt iheſus diſcipulis ſuis: cum reſurrexiſſet a mortuis. Cum ergo prandidiſſet: dixit ſimoni petro iheſus. Simon iohānis: diligis me plus hijs? Dicit ei. Etiam dn̄e: tu ſcis q̄a amo te. Dicit ei. Paſce agnos meos. Dicit ei iterꝫ. Simon iohannis diligis me? Ait illi. Etiā dn̄e: tu ſcis q̄a amo te. Dicit ei iterū. Paſce agnos meos. Dicit ei tercio. Simon iohannis amas me? Contriſtatꝰ eſt petrus quia dixit ei tercio amas me: ⁊ dicit ei. Domine tu omnia noſti: tu ſcis quia amo te. Dicit ei. Paſce oues meas. Amen amen dico tibi: cū eſſes iunior cingebas te: ⁊ ambulabas ubi volebas. Cum aūt ſenueris extendes manꝰ tuas: ⁊ alius te cinget: et ducet quo tu non vis. Hoc aūt dixit: ſignificās qua morte clarificaturꝰ eſſet deū. Et cum hoc dixiſſet: dicit ei. Sequere me. Conuerſus petrus vidit illū diſcipulū quē diligebat iheſus ſequentem: qui ⁊ recubuit in cena ſuꝑ pectus eius et dixit: dn̄e quis eſt qui tradet te. Hūc ergo cum vidiſſet petrus: dicit iheſu. Domine: hic aūt quid? Dicit ei iheſus. Sic eum volo manere donec veniam: Quid ad te? Tu me ſequere. Exijt ergo ſermo iſte inter fratres: q̄a diſcipľs ille non moritur. Et non dixit ei iheſus non moritur: ſed ſic eū volo manere donec veniam: quid ad te. Hic ē diſcipulus ille q̄ teſtimoniū ꝑhibet de hijs: ⁊ ſcripſit hec. Et ſcimꝰ q̄a verꝫ ē teſtimoniū eiꝰ. Sunt aūt et alia m̄lta q̄ fecit iheſus: que ſi ſcribant̄ per ſingula nec ipm̄ arbitror mūdū capere poſſe eos q̄ ſcribēdi ſūt libros.

Explicit euāgeliū ſcd̄m iohēm: Incipit p̄facio in om̄s epl̄as ſancti pauli apl̄i.

Primū querit̄: quare poſt euangelia q̄ ſupplementū legis ſūt· ⁊ in quibus nobis exempla ⁊ p̄cepta viuēdi pleniſſime digeſta ſunt: voluerit apoſtolus has epl̄as ad ſingulas eccleſias deſtinare. Hac aūt cauſa factū videtur: ut ſcilicet inicia naſcentis eccleſie nouis cauſis exiſtentibus preueniret: ⁊ ut p̄ſentia atq; orientia reſecaret vicia: ⁊ poſt futuras excluderet queſtiones: exemplo ꝓphetarū· qui poſt editam legem moyſi in qua oīa dei mandata legebantur: nichilominus tamen doctrina ſua rediuiua ſemper ipſi cōpreſſere peccata: ⁊ ꝓpter exemplū viuendi libros ad noſtrā etiā memoriam transmiſerūt. Deinde queritur: cur non amplius q̄ decem epiſtolas ad eccleſias ſcripſerit. Decem ſunt enī cum ea que dicitur ad hebreos: nam relique quatuor ad diſcipl'os ſpecialiter ſunt porrecte. Ut oſtenderet nouū non diſcrepare a veteri teſtamento · et ſe contra legem non facere moyſi: ad numerū p̄morū decalogi mandatoꝝ ſuas epl'as deſtinauit: ⁊ q̄t ille p̄ceptis a pharaone inſtituit liberatos: totidē hic epiſtolis a dyaboli ⁊ ydolatrie ſeruitute edocet acquiſitos. Nam ⁊ duas tabulas lapideas · duoꝝ teſtamentorū figurā habuiſſe · viri eruditiſſimi tradiderūt. Epiſtolā ſane que ad hebreos ſcribitur quidam pauli non eſſe affirmant · eo ꝙ non ſit eius nomine titulata · ⁊ ꝓpter ſermonis ſtiliq; diſtātiā: ſed aut barnabe iuxta tertullianū aut luce iuxta quoſdam: vel certe clemētis diſcipuli apoſtoloꝝ et epiſcopi romane eccleſie poſt apl'os ordinati. Quibus reſpōdendū eſt: ſi ꝓpterea pauli nō erit quia eius non habet nomē: ergo nec alicuiꝰ erit: quia nullius nomine titulatur. Quod ſi incōueniēs abſurdumq; eſt: ipſius magis eſſe credenda eſt que tāto doctrine ſue fulget eloquio. Sed quoniā apud hebreoꝝ eccleſias quaſi deſtructor legis falſa ſuſpitōne habebatur: voluit tacito nomine de figuris legis · et veritate criſti reddere rationē: ne odiū nominis · fronte plati · vtilitatem excluderet lectionis. Nō eſt ſane mirū ſi eloquentior videatur in proprio · id eſt hebreo q̄ ī peregrino īd eſt in greco: quo cetere epiſtole ſunt ſcripte ſermone. Mouet etiā quoſdā quare romanoꝝ epiſtola ī primo ſit poſita: cum eam nō primo ſcriptam ratio manifeſtet. Nā hanc ſe ꝓficiſcētem iheroſolimam ſcripſiſſe teſtatur: cum corinthios et alios iam ante ut miniſteriū qd ſecū portaturꝰ erat colligerent litteris adhortatꝰ ſit. Sed inde intelligi quidā volunt ita omnes epiſtolas ordinatas · ut prima poneret̃ quāuis poſterior fuerit deſtinata: ut per ſingulas epiſtolas gradibus ad ꝑfectiora veniretur. Romanoꝝ nāq; pleriq; tam rudes erant · ut non intelligerent dei ſe gratia · ⁊ nō ſuis meritis eſſe ſaluatos: ⁊ ob hoc duo inter ſe ipſi ꝯflictarent̃. Idcirco illos indigere aſſerit corrigi: vicia gentilitatis priora commemorans. Corinthijs autē iā dicit ſciencie gratiā eſſe conceſſam: et non tam omnes increpat: q̄ cur peccātes non increpauerūt reprehendit · ſicut ait. Auditur inter vos fornicatio. Et iteꝝ. Congregatis vobis cum meo ſpiritu: tradere huiuſmodi ſathane. In ſcd̄a vero laudātur: ⁊ ut magis ac magis proficiant cōmonent̃. Galathe vero iam nullius criminis arguunt̃: niſi hoc tantū · ꝙ calidiſſimis pſeudo apoſtolis crediderūt. Epheſij ſane nulla rep̄henſione ſed multa laude ſunt digni: quia fidē apoſtolicā ſeruauerūt. Philipenſes etiā multomagis collaudantur: qui nec audire quidē falſos apl'os voluerūt. Theſſalonicenſes nichilominꝰ in duabus epiſtolis omni laude ꝓſequitur: eo ꝙ non ſolū fidem ī cōcuſſam ſeruauerit veritatis: ſed etiā in ꝑſecutione ciuiū fuerint conſtantes inuenti. Coloſſenſes aūt tales erant: ut cum ab aplo viſi corporaliter non fuiſſent: hac laude digni haberentur. Et ſi corpore inquit abſens ſum: ſed ſpiritu vobiſcū ſum gaudens · ⁊ vidēs ordinem veſtrū. De hebreis vero quid dicendū eſt? quoꝝ theſſalonicenſes q̄ plurimū laudati ſunt · imitatores facti eſſe dicūtur? Sicut ipſe ait. Et vos fratres imitatores facti eſtis eccleſiarū dei · que ſunt in iudea: eadē enim paſſi eſtis ⁊ vos a contribulibꝫ veſtris: que et illi a iudeis. Apud ip̄os quoqꝫ hebreos eadem cōmemorat dicens. Nā et vinctis compaſſi eſtis: ⁊ rapinā bonoꝝ veſtroꝝ cum gaudio ſuſcepiſtis: cognoſcentes vos habere meliorem ⁊ manentē ſubſtantiā.

Explicit prologꝰ generalis in om̄s epl̄as: Incipit prologus ſpecialis in epl̄am ad romanos

Romani ſūt qui ex iudeis et gentibus crediderūt. Hij ſuꝑba cōtentione volebāt ſe alterutrū ſupponere. Nā iudei dicebāt. Nos ſumus ꝑplus dei · quos ab initio dilexit ⁊ fouit: nos circūciſi ex genere abrahā · ſācta deſcendimus ex ſtirpe: et notus retro apud iudeam tantū deꝰ. Nos de egipto ſignis dei ⁊ virtutibus liberati mare ſicco pertranſiuimꝰ pede: cum inimicos nr̄os grauiſſimi fluctus inuolueret. Nobis pluit manna dn̄s in deſerto: ⁊ quaſi filijs ſuis celeſte pabulū miniſtrauit. Nos die noctuqꝫ in columna nubis igniſqꝫ p̄ceſſit: ut nobis in inuio iter oſtenderet. Atqꝫ ut cetera eiꝰ circa nos immenſa beneficia taceamꝰ: nos ſoli digni fuimꝰ dei legem accipere · ⁊ vocē dei loquentis audire: eiuſqꝫ cognoſcere voluntatem. In qua lege nobis ꝓmiſſus eſt criſtus: ad quos etiā ipſe ſe veniſſe teſtatus eſt dicens · non veni niſi ad oues que perierāt domus iſrl̄: cum vos canes potius q̄ homines appellauerit. Equum ne ergo eſt ut ydola hodie deſerentes · quibus ab initio deſeruiſtis · nobis cōparemini: ⁊ non potius in ꝓſelitorū locum ex legis auctoritate ⁊ conſuetudine deputemini? Et hoc ipm̄ non merebamini: niſi q̄a larga ſemꝑ dei clementia voluit vos ad noſtrā imitationē admittere. Gentes etiā econtrario reſpōdebāt. Quanto enī maiora erga vos dei beneficia narraueritis: tanto maioris vos criminis reos eſſe monſtrabitis. Semꝑ enim hijs omnibus extitiſtis ingrati. Nam ip̄is pedibus quibus aridum mare tranſiſtis · ludebatis āte ydola q̄ feciſtis: et ip̄o ore quo paulo āte ob necem aduerſarioꝝ dn̄o cātaueratis. ſimulacra vobis fieri popoſciſtis: illis oculis quibus venerando deū ī nube vel igne conſpicere ſolebatis: ſimulacra intuebamini. Māna quoqꝫ vobiſ faſtidio fuit: et ſemꝑ in deſerto cōtra dn̄m murmuraſtis: ad egiptū vnde vos manu valida eiecerat redire cupientes. Quid plura? Ita patres veſtri crebra ꝓuocatione dn̄m irritauerunt · ut om̄es ī heremo morerent̄: nec plus ex ſenioribus eoꝝ q̄ duo homines terram repromiſſionis intrarent. Sed quid antiqua replicamꝰ: cum etiam ſi illa minime feciſſetis · de hoc ſolo · nemo vos dignos venia iudicaret · ꝗ dn̄m criſtū · ꝓphetaꝝ ſemꝑ vobis vocibus repromiſſum · nō ſolum ſuſcipere noluiſtis ſed etiā morte peſſima peremiſtis? Quem ut nos cognouimus ſtatim credidimus: cum nobis de eo ātea nō fuerit p̄dicatū. Vnde ꝓbatur: ꝗ ydolis ſeruiuimꝰ · non obſtinationi mentis · ſed ignorantie deputandum. Qui enī cognitū ilico ſequimur: olim utriq; sequeremur si antea cognouissemus. Hic autē vos de generis nobilitate iactatis: quasi nō morū imitatō magis q̄ carnalis natiuitas filios vos faciat esse sanctorū. Deniq; esau ⁊ ysmahel cū de stirpe sint abrahe: minime tamen in filios reputant̄. Hijs taliter altercantib; apostolus se mediū interponens: ita partiū dirimit questiones · ut neutrū eoꝝ sua iusticia salutē meruisse cōfirmet: ambos vero p̄plos et scienter ⁊ grauiter deliquisse: iudeos q̄ per p̄uaricationē legis deū inhonorauerint: gentes vero q̄ cū cognitū de creatura creatorem ut deū debuerit venerari · gloriā eius in manufacta mutauerint simulacra: utrosq; etiā similiter veniā cōsecutos · equales esse verissima ratione demonstrat: p̄sertim cum in eadē lege p̄dictum ⁊ iudeos et gentes ad cristi fidem vocandos esse ostendet. Quamobrem vicissim eos humilians: ad pacem et concordiam cohortatur. Explicit ꝓlogus specialis Incipit ~~prologus tercius~~ argumentū ī eplā b. pauli ad rōnos

Romani sūt partis ytalie. Hij p̄uenti sunt a falsis apostolis: ⁊ sub nomine dn̄i nostri ihesu cristi in legem ⁊ ꝓphetas erant inducti. Hos reuocat ap̄lus ad verā ⁊ euāgelicā fidē scribēs eis a corintho. Explicit ~~prologus~~ argumentū

Incipit epl̄a bt̄i pauli ap̄li ad roma. c. i.

Paulus seruus ihesu cristi · vocat9 ap̄lus segregatus in euangeliū dei · qd̄ ātea promiserat per ꝓphetas suos ī scripturis sanctis de filio suo · qui factus ē ei ex semine dauid scd̄m carnē: qui p̄destinat9 est filius dei in virtute scd̄m spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuoꝝ ihesu cristi dn̄i nr̄i: ꝑ quē accepimus gratiā et apostulatū ad obediēdum fidei in omnib; gētibus pro nomine eius: in quib; estis ⁊ vos vocati ihesu cristi: omnibus qui sunt rome dilectis dei vocatis sanctis. Gratia vobis ⁊ pax a deo patre ⁊ dn̄o nr̄o ihesu cristo. Primū quidē gratias ago deo meo per ihesū cristū pro om̄ib; vobis: quia fides vr̄a annūciatur in vniuerso mūdo. Testis enim michi est deus cui seruio in spiritu meo in euangelio filij eius: q̄ sine intermissione memoriam vestri facio semꝑ in orationibus meis: obsecrans si quo modo tandē aliquando ꝓsperū iter habeā in voluntate dei veniendi ad vos. Desidero enī videre vos: ut aliquid impertiar vobis gratie spiritualis ad confirmādos vos: id est simul consolari in vobis per eam que inuicem est fidem vestrā atq; meam. Nolo aūt vos ignorare fratres: q̄a sepe ꝓposui venire ad vos et ꝓhibit9 sum usq; adhuc: ut aliquē fructū habeā in vobis sicut ⁊ in ceteris gentibus. Grecis ac barbaris sapientibus ⁊ insipientib; debitor sum: itaq; qd̄ in me ꝓmptū ē et vobis qui rome estis euangelizare. Nō enim erubesco euangeliū. Virtus enī dei est in salutē omni credenti: iudeo primū et greco. Iusticia enim dei ī eo reuelatur ex fide in fidem: sicut scriptū est. Iust9 autem ex fide viuit. Reuelatur enim ira dei de celo sup omnē impietatē et iniusticiā hominū: eoꝝ qui veritatē dei ī iniusticia detinēt: q̄a qd̄ notū ē dei manifestū est ī illis. Deus enī illis reuelauit. Inuisibilia enī ipsi9 a creatura mūdi per ea q̄ facta sūt intellecta cōspiciunt̄: sempiterna quoq; eius virt9 et diuinitas:

ita ut ſint inexcuſabiles. Quia cū cognouiſſēt deū non ſicut deū glorificauerunt aut gr̄ias egerūt: ſed euanuerūt in cogitationibꝫ ſuis: ⁊ obſcuratū eſt inſipiens cor eoꝝ. Dicētes enim ſe eſſe ſapientes: ſtulti facti ſunt. Et mutauerunt gloriā incorruptibilis dei in ſimilitudinem ymaginis corruptibilis hominis: ⁊ volucrū ⁊ quadrupedū et ſerpentiū. Propter qđ tradidit illos deus in deſideria cordis eoꝝ in immūdiciā: ut contumelijs afficiāt corpora ſua in ſemetipſis. Qui cōmutauerunt veritatem dei in mendaciū: ⁊ coluerūt et ſeruierūt creature potius q̄ꝫ creatori: qui eſt benedictus in ſecula amē. Propterea tradidit illos deꝰ in paſſiones ignominie. Nam femine eoꝝ immutauerūt naturalē uſum: in eum uſum qui eſt contra naturā. Similiter autē et maſculi relicto naturali uſu femine exarſerūt in deſiderijs ſuis in inuicē. maſculi in maſculos turpitudinē operantes: et mercedē quā oportuit erroris ſui ī ſemetipſis recipientes. Et ſicut non ꝓbauerūt deū habere in noticia: tradidit illos deus in reprobū ſenſū: ut faciāt ea que nō cōueniūt: repletos omī iniquitate· malicia· fornicatōne· auaricia· nequicia· plenos īuidia· homicidijs· ꝯtentōne· dolo· malignitate· ſuſurrones· detractores· deo odibiles: ꝯtumelioſos· ſuꝑbos· elatos· inuētores malorꝝ· parentibus non obedientes: inſipiētes· incōpoſitos· ſine affectione· abſqꝫ federe: ſine miſericordia. Qui cū iuſticiam dei cognouiſſēt· non intellexerunt quoniam qui talia agunt digni ſunt morte: non ſolū qui ea faciunt: ſed etiā q̄ ꝯſentiūt facientibꝫ. c. ii.

Propter qđ inexcuſabilis es o homo omīs qui iudicas. In quo enim iudicas alterū: teip̄m condēnas. Eadem enim agis que iudicas. Scimus enī: quoniā iudiciū dei ē ſcđm veritatem ī eos qui talia agūt. Exiſtimas aūt hoc o homo q̄ iudicas eos q̄ talia agunt et facis ea: quia tu effugies iudicium dei? An diuitias bonitatis eius ⁊ patientie et longanimitatis ꝯtemnis? Ignoras quoniā benignitas dei ad penitentiā te adducit? Secundū aūt duriciā tuā et impenitens cor thezauriſas tibi iram in die ire et reuelatōnis iuſti iudicij dei: qui reddet unicuiqꝫ ſcđm opera eius. Hijs quidē qui ſcđm patientiā boni operis: gloriā ⁊ honorem et īcorruptionē querentibus vitam eternā. Hijs aūt qui ſunt ex contentōne ⁊ qui nō acquieſcūt veritati· credunt aūt iniquitati: ira· ⁊ indignatio· tribulatio· ⁊ āguſtia in omnē animā hominis operantis malū: iudei p̄mū ⁊ greci. Gloria aūt ⁊ honor et pax omni operāti bonū: iudeo primum ⁊ greco. Non enim eſt acceptio ꝑſonaꝝ apud deū. Quicūqꝫ enim ſine lege peccauerūt· ſine lege peribūt: ⁊ quicunqꝫ in lege peccauerūt: ꝑ legem iudicabūtur. Non enim auditores legis iuſti ſunt apud deū: ſed factores legis iuſtificabūtur. Cum enim gentes que legem non habent naturaliter ea que legis ſunt faciūt: eiuſmodi legem nō habentes ip̄i ſibi ſunt lex: q̄ oſtendūt opus legis ſcriptū in cordibus ſuis: teſtimonium reddente illis conſciētia ipſoꝝ· et inter ſe ~~in~~ inuicē cogitationū accuſantiū aut etiā defendentiū: ī die cum iudicabit deus occulta hominū ſecūdū euangeliū meū ꝑ iheſum criſtū. Si autē tu iudeus cognominaris et requieſcis in lege· et gloriaris in deo· et noſti voluntatem eius· et probas utiliora inſtructus ꝑ legem: cōfidis te ipm̄ eſſe ducem cecorū· lumen eoꝝ qui in tenebris ſunt· eruditorē inſipientiū· magiſtrū infantiū· habentem formā ſciencie ⁊ veritatis in lege; qui ergo aliū doces teipm̄ non doces? Qui p̄dicas nō furandū furaris: qui dicis nō mechandū mecharis. Qui abominaris ydola: ſacrilegiū facis. Qui in lege gloriaris: per p̄varicationē legis deū inhonoras. Nomē enim dei per vos blaſphematur inter gētes: ſicut ſcriptū eſt. Circūciſio quidem ꝓdeſt ſi legem obſerves: ſi aūt p̄varicator legis ſis: circūciſio tua ꝑputiū facta eſt. Si igitur ꝑputiū iuſticias legis cuſtodiat: nōne ꝑputiū illius in circūciſionem reputabitur? Et iudicabit id qḋ ex natura ē preputiū legem cōſummans· te: qui per litteram et circumciſionem prevaricator legis es. Nō enim qui in manifeſto iudeus eſt· neq; qui in manifeſto in carne eſt circūciſio: ſed qui in abſcondito iudeus eſt et circumciſio cordis in ſpiritu nō littera: cuiꝰ laus non ex hominibus ſed ex deo eſt. c. iii.

Quid ergo amplius iudeo eſt· aut q̄ utilitas circūciſionis? Multum per omnē modū. Primū quidē: q̄a credita ſūt illis eloquia dei. Quid enim ſi quidā illorū nō crediderunt? Nūquid incredulitas illoꝝ fidem dei evacuavit? Abſit. Eſt aūt deꝰ verax: omnis autē homo mendax ſicut ſcriptum eſt: ut iuſtificeris in ſermonibus tuis ⁊ vincas cum iudicaris. Si aūt iniquitas noſtra iuſticiā dei cōmēdat: quid dicemus? Nūquid iniquus eſt deus: qui infert iram? Secūdū hominem dico. Abſit. Alioquin quomodo iudicabit deus hunc mundū? Si enī veritas dei ī meo mēdacio abundavit in gloriā ipſius: quid adhuc et ego tanq̄ȝ peccator iudicor ⁊ nō ſicut blaſphemamur· et ſicut aiunt quidā nos dicere· faciamꝰ mala ut veniāt bona? Quoꝝ damnatō iuſta ē. Quid ergo? Precellimꝰ eos? Nequaq̄ȝ. Cauſati enim ſumus iudeos et grecos omnes ſub peccato eſſe: ſicut ſcriptū eſt. Quia non eſt iuſtus quiſq̄ȝ: non ē intelligēs: non eſt requirens deū. Omēs declinaverūt ſimul inutiles facti ſunt: non eſt qui faciat bonum nō eſt uſq; ad unū. Sepulcrum patens eſt guttur eorum: linguis ſuis doloſe agebant: venenū aſpidum ſub labiis eorū. Quorū os maledictione ⁊ amaritudine plenum eſt: veloces pedes eorum ad effundendum ſanguinē. Contritio ⁊ infelicitas in viis eoꝝ: et viam pacis nō cognoverūt: non eſt timor dei ante oculos eorū. Scimus aūt· quoniā quecunq; lex loquitur hiis qui in lege ſūt loquitur: ut omne os obſtruatur ⁊ ſubditus fiat omnis mundus deo: quia ex operibꝫ legis nō iuſtificabit omnis caro corā illo. Per legem enī cognitio peccati. Nūc aūt iuſticia dei ſine lege manifeſtata eſt: teſtificata a lege ⁊ ꝓphetis. Iuſticia autē dei per fidem iheſu criſti: in omnes ⁊ ſuꝑ omnes qui credūt in eum. Non enim eſt diſtinctio. Omēs enim peccaverunt et egent gloria dei. Iuſtificati gratis ꝑ graciā ipſius ꝑ redēptionē que ē in criſto iheſu: quē ꝓpoſuit deus ꝓpiciatorem per fidem ī ſanguine ipſius ad oſtenſionē iuſticie ſue propter remiſſionē p̄cedentiū delictoꝝ in ſuſtentatione dei· ad oſtenſionē iuſticie eius in hoc tempore: ut ſit ipſe iuſtus et iuſtificans eū q̄ ex fide eſt iheſu criſti. Ubi eſt ergo gloriatio tua? Excluſa eſt. Per quā legē? Factorū? Nō.

Sed per legem fidei. Arbitramur enī iuſtificari hominē ꝑ fidem: ſine operibus legis. An iudeoꝝ deus tantum? Nonne et gentiū? Immo et gentiū. Quoniā quidē unus eſt deus qui iuſtificat circumciſionē ex fide: et p̄putiū per fidem. Legem ergo deſtruimꝰ ꝑ fidem? Abſit. Sed legem ſtatuimꝰ. c. iiii.

Quid ergo dicemꝰ inueniſſe abraham patrē noſtrū ſcd̄m carnē? Si enim abraham ex operibꝫ iuſtificatus eſt: habet gloriā: ſed non apud deum. Quid enim ſcriptura dicit? Credidit abraham deo: ⁊ reputatū eſt illi ad iuſticiā. Ei aūt qui operatur: merces non imputatur ſcd̄m graciā: ſed ſecundū debitū. Ei vero qui nō operatur: credenti aūt in eum qui iuſtificat impiū reputatur fides eius ad iuſticiam ſecundū ꝓpoſitū gratie dei: ſicut ⁊ dauid dicit beatitudinē hominis cui deus accepto fert iuſticiā ſine operibꝫ. Beati quoꝝ remiſſe ſunt iniquitates: et quoꝝ tecta ſunt peccata. Beatꝰ vir cui non imputabit dn̄s peccatū. Beatitudo ergo hec in circumciſione manet: an etiā in p̄putio? Dicimꝰ enī: q̄a reputata eſt abrahe fides ad iuſticiā. Quomō ergo reputata eſt? In circūciſione: an ī p̄putio? Nō ī circūciſione: ſed ī p̄putio. Et ſignū accepit circūciſionis ſignaculū iuſticie fidei q̄ eſt ī p̄putio: ut ſit pater omniū credentiū ꝑ preputiū. ut reputetur ⁊ illis ad iuſticiā: Et ſit pater circūciſionis. non hiis tantū qui ſunt ex circūciſione: ſed ⁊ hiis qui ſectantur veſtigia fidei que eſt ī preputio patris noſtri abrahe. Nō enī ꝑ legem ꝓmiſſio abrahe aut ſemini eius ut heres eſſet mūdi: ſed ꝑ iuſticiā fidei. Si enim qui ex lege heredes ſunt: exinanita ē fides: abolita ē ꝓmiſſio. Lex enī iram operatur. Ubi enim non eſt lex: nec p̄uaricatio. Ideo ex fide: ut ſecundū graciā firma ſit ꝓmiſſio omni ſemini. Non ~~enim~~ qui ex lege eſt ſolū: ſed ⁊ ei qui ex fide eſt abrahe qui eſt pater omniū noſtrū: ſicut ſcriptum eſt. Quia patrem multarū gentiū poſui te ante deū cui credidiſti: qui viuificat mortuos: ⁊ vocat ea que non ſunt tanq̄ȝ ea que ſunt. Qui contra ſpem in ſpem credidit: ut fieret pater multaꝝ gentium: ſecundū q̄d dictū eſt ei. Sic erit ſemen tuū: ſicut ſtelle celi ⁊ arena maris. Et non infirmatus eſt in fide: nec conſiderauit corpus ſuū emortuū: cum iā fere centū eſſet ānoꝝ: ⁊ emortuā uuluā ſare. In repromiſſione etiā dei nō heſitauit diffidentia: ſed confortatus eſt fide dans gloriā deo: pleniſſime ſciēs: quia quecunq; ꝓmiſit deus potēs eſt et facere. Ideo et reputatū eſt illi ad iuſticiā. Non eſt aūt ſcriptū tantū ꝓpter ipſum quia reputatū eſt illi ad iuſticiam: ſed et ꝓpter nos quibus reputabitur credentibꝫ in eū qui ſuſcitauit iheſum criſtū dn̄m nr̄m a mortuis: q̄ traditus eſt ꝓpter delicta nr̄a: ⁊ reſurrexit propter iuſtificatōnem nr̄am. c. v.

Iuſtificati ergo ex fide pacem habeamꝰ ad deum ꝑ dn̄m nr̄m iheſum criſtum: per quē habemꝰ acceſſum per fidem in graciā iſtam: in qua ſtamus ⁊ gloriamur in ſpe glorie filiorū dei. Nō ſolū aūt: ſed ⁊ gloriamur ī tribulatōnibꝫ: ſcientes q̄d tribulatio patientiā operatur: patientia aūt ꝓbationē: ꝓbatio vero ſpem. Spes aūt non confundit: quia caritas dei diffuſa eſt in cordibꝫ noſtris: per ſpiritū ſanctū qui datus ē nobis. Ut quid enim criſtꝰ cū adhuc infirmi eſſemꝰ ſecūdū tempꝰ ꝓ impiis mortuus eſt? Vix enim pro iuſto q̄s moritur. Nam ꝓ bono forſitan quis audeat mori. Cōmendat aūt caritatē ſuam deus in nobis: quoniam cum adhuc peccatores eſſemus ſecundum tempus·criſtus ꝓ nobis mortuus eſt. Multo igitur magis nunc iuſtificati in ſanguine ipſius ſalui erim⁹ ab ira per ipſum. Si enim cum inimici eſſemus reconciliati ſumus deo·ꝑ mortem filij eius: multo magis recōciliati ſalui erimus in vita ipſius. Nō ſolum aūt: ſed ⁊ gloriamur in deo per dn̄m noſtrū iheſum criſtū: ꝑ quē nūc recōciliationē accepimus. Propterea ſicut ꝑ vnū hominē peccatū in hunc mūdum intrauit ⁊ per peccatū mors: et ita ī omēs homines mors ꝑtranſijt: ī quo omnes peccauerūt. Uſq; ad legē enim peccatū erat in mūdo. Peccatū aūt non imputabat̄ cum lex nō eſſet: ſed regnauit mors ab adam uſq; ad moyſen·etiā in eos qui non peccauerunt ī ſimilitudinē p̄uaricatōis ade: qui eſt forma futuri. Sed non ſicut delictū: ita ⁊ donū. Si enim vni⁹ delicto multi mortui ſunt: mlto magis gratia dei et donū·ī gratia vni⁹ hominis iheſu criſti·in plures abundauit. Et nō ſicut ꝑ vnū peccatū: ita et donum. Nam iudiciū ex vno in condemnationem: gratia aūt ex multis delictis in iuſtificationē. Si enim unius delicto mors regnauit ꝑ vnū: multo magis abundantiā gratie et donationis et iuſticie accipientes in vita regnabunt per vnū iheſum criſtum. Igitur ſicut per vni⁹ delictū in omnes homines ī cōdemnationē: ſic ⁊ per vni⁹ iuſticiā in omnes homines in iuſtificationē vite. Sicut enim per in obedientiam unius hominis peccatores conſtituti ſunt multi: ita et ꝑ vni⁹ obeditionem iuſti conſtituentur multi. Lex aūt ſubintrauit: ut abundaret delictū. Ubi autem abundauit delictū·ſuꝑabundauit gratia: ut ſicut regnauit peccatū ī mortem·ita ⁊ gratia regnet ꝑ iuſticiā ī vitā eternā: ꝑ iheſū criſtū dn̄m nr̄m. c. vi.

Quid ergo dicem⁹? Manebimus in peccato: ut gratia abundet? Abſit. Si enim mortui ſum⁹ peccato: quomō adhuc viuem⁹ in illo? An ignoratis fratres: quia quicunq; baptizati ſum⁹ in criſto iheſu ī morte ipſi⁹ baptizati ſum⁹? Conſepulti enī ſum⁹ cū illo ꝑ baptiſmū in mortem: ut quomodo criſtus ſurrexit a mortuis per gloriā patris: ita et nos in nouitate vite ambulem⁹. Si enim cōplantati facti ſumus ſimilitudini mortis ei⁹: ſimul et reſurrectionis erim⁹. Hoc ſciētes: quia vetus homo noſter ſimul crucifixus ē ut deſtruatur corpus peccati: ut vltra non ſeruiam⁹ peccato. Qui enim mortuus eſt: iuſtificatus eſt a peccato. Si aūt mortui ſumus cū criſto credim⁹ quia ſimul etiā viuemus cum criſto: ſcientes q criſtus reſurgens ex mortuis iam non moritur: mors illi vltra nō dn̄abitur. Quod enī mortuus eſt peccato·mortu⁹ eſt ſemel: qd autem viuit·viuit deo. Ita ⁊ vos exiſtimate vos mortuos quidē eſſe peccato: viuentes aūt deo in criſto iheſu. Nō ergo regnet peccatū in veſtro mortali corpore: ut obediatis concupiſcentijs eius. Sed neq; exhibeatis membra veſtra arma iniquitatis peccato: ſed exhibete vos deo tanq; ex mortuis viuētes: ⁊ membra veſtra arma iuſticie deo. Peccatū enim vobis nō dn̄abit̄. Nō enī ſub lege eſtis: ſed ſub gratia. Quid ergo? Peccabim⁹: quoniam non ſumus ſb lege ſed ſub gr̄a? Abſit. An neſcitis quoniā cui exhibetis vos ſeruos ad obediendū: ſerui eſtis eius cui obeditis· ſiue peccati ad mortem ſiue obeditionis ad iuſticiā? Gratias aūt deo ꝙ fuiſtis ſerui peccati: obediſtis aūt ex corde· i eā formā doctrine i q̄ traditi eſtis. Liberati aūt a peccato: ſerui facti eſtis iuſticie. Humanū dico: ꝓpter infirmitatē carnis vrē. Sicut enī exhibuiſtis mēbra vrā ſeruire immūdicie ⁊ iniquitati ad iniquitatē: ita nūc exhibete membra veſtra ſeruire iuſticie in ſanctificatōnem. Cum enim ſerui eſſetis peccati: liberi fuiſtis iuſticie. Quē ergo fructum habuiſtis tunc in illis: in quibꝫ nūc erubeſcitis? Nā finis illoꝝ mors eſt. Nunc vero liberati a peccato· ſerui aūt facti deo: habetis fructū veſtrū in ſanctificationē: finē vero vitā eternā. Stipēdia enī peccati mors: gratia aūt dei vita ētna· i xp̄o iheſu dn̄o nr̄o.

c. vii

An ignoratis fratres ſcientibꝫ enī legem loquor: quia lex in hoīne dn̄atur quāto tēpore viuit? Nā q̄ ſub viro eſt mulier: viuente viro alligata eſt legi. Si aūt mortu⁹ fuerit vir eius: ſoluta eſt a lege viri. Igitur viuēte viro vocabitur adultera ſi fuerit cū alio viro: ſi aūt mortuus fuerit vir eius· liberata eſt a lege viri: ut non ſit adultera ſi fuerit cum alio viro. Itaqꝫ fratres mei ⁊ vos mortificati eſtis legi per corpus xp̄i: ut ſitis alteri⁹ qui ex mortuis reſurrexit: ut fructificetis deo. Cum enim eſſem⁹ in carne· paſſiones peccatoꝝ que per legem erāt operabātur in membris noſtris: ut fructificarēt morti. Nūc aūt ſoluti ſum⁹ a lege mortis· in qua detinebamur: ita ut ſeruiamus in nouitate ſpirit⁹ ⁊ non in vetuſtate littere. Quid ergo dicemus? Lex peccatū eſt? Abſit. Sed peccatum nō cognoui: niſi ꝑ legem. Nā ꝯcupiſcentiā neſciebam: niſi lex diceret. Nō concupiſces. Occaſione aūt accepta· peccatum per mandatū operatū eſt in me omnē concupiſcentiā. Sine lege enim peccatū mortuū erat. Ego aūt viuebā ſine lege aliquādo. Sed cum veniſſet mandatū: peccatū reuixit. Ego autem mortu⁹ ſum: ⁊ inuentū eſt michi mandatū qđ erat ad vitā: hoc eſſe ad mortē. Nā peccatū occaſione accepta ꝑ mandatū ſeduxit me: ⁊ ꝑ illud occidit. Itaqꝫ lex quidē ſancta: ⁊ mandatū ſāctū et iuſtū et bonū. Quod ergo bonū eſt michi factū eſt mors? Abſit. Sed peccatū ut appareat peccatū ꝑ bonū operatū eſt michi mortem: ut fiat ſupra modū peccans peccatū per mandatū. Scim⁹ enim: q̄a lex ſpiritualis ē. Ego aūt carnalis ſum: venūdatus ſub peccato. Quod enim operor nō intelligo. Nō enim qđ volo bonū hoc ago: ſed quod odio malū illud facio. Si autē quod nolo illud facio: conſentio legi quoniā bona eſt. Nūc aūt iā nō ego operor illud· ſed qđ habitat in me peccatū. Scio enim: quia nō habitat in me hoc eſt in carne mea bonū. Nam velle adiacet michi: ꝑficere aūt bonū non inuenio. Non enim qđ volo bonum hoc facio: ſed qđ nolo malū hoc ago. Si autem qđ nolo facio illud: iam non ego operor illud: ſed qđ habitat in me peccatū. Inuenio igit̄ legē volenti michi facere bonū: quoniam michi malū adiacet. Condelector enī legi dei ſcđm interiorē hominē. Video aūt aliā legē i mēbris meis· repugnātem legi mētis mee: ⁊ captiuātē me in lege peccati q̄ eſt i mēbris meis. Infelix ego homo: qs me liberabit de corpore mortis hui⁹? Gratia dei: per iheſū xp̄m dn̄m nr̄m. Igit̄ ego ip̄e mēte ſuio legi dei: carne autem legi peccati. c. viii.

Nichil ergo nunc damnatõis eſt hijs qui ſunt in criſto iheſu: qui non ſcd̄m carnē ambulāt. Lex enī ſpiritus vite in criſto iheſu: liberauit me a lege peccati et mortis. Nam qđ impoſſibile erat legi in quo infirmabat̄ ꝑ carnē: deus filiū ſuū mittens in ſimilitudinē carnis peccati. et de peccato damnauit peccatū in carne· ut iuſtificatio legis impleretur in nobis. qui non ſcd̄m carnē ambulam⁹· ſed ſcd̄m ſpiritū. Qui enī ſcd̄m carnē ſūt· q̄ carnis ſūt ſapiūt: q̄ vero ſcd̄m ſpiritū ſūt· q̄ ſunt ſpiritus ſentiūt. Nā prudentia carnis mors eſt: prudentia aūt ſpiritus vita ⁊ pax. Quoniā ſapientia carnis inimica eſt deo. legi enim dei nō eſt ſubiecta: nec enī poteſt. Qui aūt in carne ſunt: deo placere non poſſunt. Vos autē in carne nō eſtis ſed ī ſpiritu: ſi tamē ſpiritus dei habitat ī vobis. Si quis aūt ſpiritū criſti non habet: hic nō eſt ei⁹. Si aūt criſtus ī vobis ē: corpus quidē mortuū eſt ꝓpter peccatū: ſpiritus vero viuit ꝓpter iuſtificationē. Qđ ſi ſpirit⁹ ei⁹ qui ſuſcitauit iheſum a mortuis habitat in vobis: q̄ ſuſcitauit iheſum criſtū a mortuis viuificabit et mortalia corpora veſtra: ꝓpter inhabitantē ſpiritū ei⁹ in vobis. Ergo fratres debitores ſum⁹. nō carni ut ſecundū carnē viuam⁹. Si enim ſcd̄m carnē vixeritis· moriemini: ſi aūt ſpiritu facta carnis mortificaueritis· viuetis. Quicūq; enim ſpiritu dei agūtur: hij ſunt filij dei. Nō enī accepiſtis ſpiritū ſeruitutis iterū in timore: ſed accepiſtis ſpiritū adoptionis filioꝝ dei: in quo clamam⁹ abba pater. Ip̄e enim ſpirit⁹ teſtimoniū reddit ſpiritui nr̄o: ꝙ ſum⁹ filij dei. Si aūt filij· ⁊ heredes: heredes quidē dei· coheredes aūt criſti: ſi tamē compatimur ut et conglorificemur. Exiſtimo enī: ꝙ nō ſunt cōdigne paſſiones hui⁹ temporis ad futurā gloriā· q̄ reuelabit̄ in nobis. Nā expectatio creature reuelationē filioꝝ dei expectat. Vanitati enim creatura ſubiecta eſt nō volens: ſed ꝓpter eū qui ſubiecit eam in ſpe: quia ⁊ ip̄a creatura liberabit̄ a ſeruitute corruptionis in libertatē glorie filioꝝ dei. Scimus enim: ꝙ om̄is creatura ingemiſcit et parturit uſq; adhuc. nō ſolū aūt illa: ſed et nos ip̄i primicias ſpirit⁹ habentes· ⁊ ip̄i intra nos gemim⁹ adoptionem filioꝝ dei: expectātes redemptionē corporis noſtri. Spe enim ſalui facti ſum⁹. Spes aūt que videtur nō eſt ſpes. Nā qđ videt quis qđ ſperat? Si aūt quod nō videm⁹ ſperam⁹: ꝑ paciētiā expectam⁹. Similiter aūt et ſpirit⁹ adiuuat infirmitatē noſtrā. Nā qđ orem⁹ ſicut oportet neſcim⁹: ſed ip̄e ſpiritus poſtulat ꝓ nobis gemitibꝫ inenarrabilibꝫ. Qui aūt ſcrutatur corda· ſcit quid deſideret ſpirit⁹: q̄a ſcd̄m deū poſtulat ꝓ ſanctis. Scim⁹ aūt quoniā diligentibꝫ deū· omnia cooperant̄ in bonū: hijs q̄ ſcd̄m ꝓpoſitū vocati ſunt ſancti. Nā quos p̄ſciuit et p̄deſtinauit cōformes fieri ymaginis filij ſui: ut ſit ip̄e p̄mogenit⁹ ī multis fratribꝫ. Quos aūt p̄deſtinauit hos ⁊ vocauit: et q̄s vocauit hos ⁊ iuſtificauit. Quos autem iuſtificauit: illos et glorificauit. Quid ergo dicem⁹ ad hec? Si deus ꝓ nobis: quis ꝯtra nos? Qui etiā ꝓprio filio nō pepercit: ſed ꝓ nobis omnibus tradidit illū. Quomō nō etiā cū illo omnia nobis donauit? Quis accuſabit adūſus electos dei? De⁹ q̄ iuſtificat.

Quis eſt qui cōdemnet? Xp̄us iheſus qui mortuus eſt ymmo qui et reſurrexit: qui eſt ad dexterā dei: qui etiā interpellat ꝓ nobis. Quis ergo nos ſeparabit a caritate criſti? Tribulatio an anguſtia an fames an nuditas an periculū: an ꝑſecutio an gladius? Sicut ſcriptū eſt. Quia ꝓpter te mortificamur tota die: eſtimati ſumꝰ ſicut oues occiſionis. Sed in hijs omnibus ſuperamꝰ: propter eum qui dilexit nos. Certus ſum enim: quia neqꝫ mors neqꝫ vita neqꝫ angeli neqꝫ principatꝰ neqꝫ virtutes neqꝫ inſtantia neqꝫ futura neqꝫ fortitudo neqꝫ altitudo neqꝫ profundū neqꝫ creatura alia poterit nos ſeparare a caritate dei: que eſt in criſto iheſu domino noſtro. c. ix.

Veritatem dico in criſto iheſu · nō mentior · teſtimoniū michi phibente cōſcientia mea in ſpiritu ſancto: quoniā triſticia michi eſt magna: et cōtinuus dolor cordi meo. Optabā enī ego ip̄e anathema eſſe a criſto pro fratribꝫ meis qui ſunt cognati mei ſecundū carnē qui ſunt iſrahelite: quoꝝ adoptio eſt filiorū ⁊ gloria et teſtamētum ⁊ legiſlatio ⁊ obſequiū et ꝓmiſſa: quoꝝ patres ex quibꝫ criſtus ſecūdum carnē · qui eſt ſuꝑ omnia deꝰ benedictꝰ in ſecula amē. Nō aūt ꝙ exciderit verbum dei. Non enim oīes qui iſrahel hij ſunt iſrahelite · neqꝫ qui ſemē ſunt abrahe oīes filij. Sed in yſaac vocabitur tibi ſemen: id eſt non qui filij carnis hij filij dei: ſed qui filij ſunt promiſſionis · eſtimant̄ in ſemine. Promiſſionis enim verbū hoc eſt. Scdm̄ hoc tempꝰ veniā: ⁊ erit ſare filꝰ. Non ſolū aūt illa: ſed ⁊ rebecca ex uno concubitu habēs yſaac patris noſtri. Cū enim nōdū nati fuiſſent aut aliquid boni egiſſent aut mali: ut ſecūdū electionē ꝓpoſitū dei maneret · nō ex operibus ſed ex vocante dictū eſt ei: quia maior ſeruiet minori · ſicut ſcriptū eſt. Iacob dilexi: eſau autem odio habui. Quid ergo dicemꝰ? Nūquid iniq̄tas apud deū? Abſit. Moyſi enim dicit. Miſerebor cui miſertus ſum: ⁊ miſericordiā p̄ſtabo cui miſerebor. Igitur non volentis neqꝫ currentis ſed miſerentis eſt dei. Dicit enim ſcriptura pharaoni. Quia ī hoc ipm̄ excitaui te ut oſtendā in te virtutem meā: ⁊ ut annūcietur nomē meū in vniuerſa terra. Ergo cui vult miſeretur: ⁊ quē vult indurat. Dicis itaqꝫ michi. Quid adhuc queritur? Volūtati eius quis reſiſtit? O homo: tu quis es · qui reſpōdeas deo? Nūquid dicit figmentū ei qui ſe finxit: q̄d me feciſti ſic? An nō habet poteſtatem figulus luti ex eadē maſſa facere aliud quidē vas ī honorē: aliud vero in cōtumeliā? Qd̄ ſi deus volens oſtendere iram · ⁊ notā facere potentiā ſuā ſuſtinuit in multa patientia vaſa ire apta in interitū: ut oſtenderet diuitias glorie ſue in vaſa miſericordie q̄ p̄parauit in gloriā. Quos ⁊ vocauit nos: nō ſolū ex iudeis ſed etiā ex gentibꝫ: ſicut in oſee dicit. Vocabo non plebem meā · plebē meā: ⁊ non dilectā dilectā: ⁊ nō miſericordiā cōſecutā miſericordiā cōſecutā. Et erit: in loco ubi dictū eſt eis nō plebs mea vos: ibi vocabūtur filij dei viui. Yſaias autem clamat ꝓ iſrahel. Si fuerit numerus filioꝝ iſrahel tanq̄ arena maris: reliquie ſalue fient. Verbū enī cōſūmans et abbreuiās in equitate: q̄a verbū breuiatū faciet dn̄s ſuꝑ terrā. Et ſicut p̄dixit yſaias niſi dominꝰ ſabaoth reliquiſſet nobis ſemen ſicut zodoma facti eſſem⁹: ⁊ ſicut gomorra ſimiles fuiſſemus. Quid ergo dicem⁹? Qđ gentes que nō ſectabant̄ iuſticiā: ap̄hēderūt iuſticiā. iuſticiā aūt q̄ ex fide ē. Iſrahel vero ſectando legē iuſticie: in legē iuſticie nō ꝑuenit. Quare? q̄a nō ex fide: ſed q̄ſi ex operibꝫ. Offenderūt enī ī lapidē offenſionis: ſicut ſcriptū ē. Ecce pono ī ſyon lapidē offenſionis ⁊ petrā ſcādali: et omnis q̄ credit ī eū nō ꝯfundet̄. c. x.

Fratres: volūtas quidem cordis mei et obſecratio ad deū fit pro illis in ſalutem. Teſtimoniū enim phibeo illis ꝙ emulationē quidē dei habent: ſed nō ſcđm ſciētiā. Ignorātes enī iuſticiā dei. ⁊ ſuā querētes ſtatuere: iuſticie dei nō ſunt ſubiecti. Finis enī legis criſtus: ad iuſticiā omni credenti. Moyſes enim ſcripſit: quoniā iuſticiam que ex lege eſt qui fecerit homo: viuet in ea. Que aūt ex fide ē iuſticia ſic dicit. Ne dixeris in corde tuo. q̄s aſcēdet in celū. id eſt criſtū deducere: aut q̄s deſcendet in abyſſum. hoc eſt criſtū a mortuis reuocare. Sed quid dicit ſcriptura? Prope eſt verbū in ore tuo et in corde tuo. Hoc eſt verbū fidei quod p̄dicam⁹: quia ſi confitearis ī ore tuo dn̄m iheſum: ⁊ in corde tuo credideris ꝙ deus illū ſuſcitauit a mortuis: ſaluus eris. Corde enim credit̄ ad iuſticiam: ore aūt cōfeſſio fit ad ſalutē. Dicit enī ſcriptura. Omnis qui credit in illū non cōfundetur. Nō enī eſt diſtinctio iudei ⁊ greci. Nā idē dn̄s omniū: diues ī omēs qui inuocāt illū. Omnis enī quicunq; inuocauerit nomē dn̄i: ſaluus erit. Quomō ergo inuocabūt in quē nō crediderūt? Aut quomō credent ei: quē nō audierūt? Quomō autem audient: ſine p̄dicante? Quomō vero p̄dicabūt: niſi mittantur? Sicut ſcriptū eſt. Quā ſpecioſi pedes euāgelizantiū pacem: euangelizantiū bona. Sed non omnes obediūt euangelio. Yſaias enī dicit. Dn̄e: quis credidit auditui nr̄o? Ergo vides ex auditu: auditus aūt ꝑ verbū criſti. Sed dico. Nūquid nō audierūt? Et quidē in omnē terrā exiuit ſonus eoꝝ: et in fines orbis terre verba eoꝝ. Sed dico. Nunquid iſrahel non cognouit? Primus moyſes dicit. Ego ad emulationem vos adducā ~~nō~~ in gentem in gentem inſipiētem: in irā vos mittā. Yſaias aūt audet et dicit. Inuent⁹ ſum a nō querentibꝫ me: palā apparui hijs qui me nō interrogabāt. Ad iſrl̄ aūt dicit. Tota die expādi man⁹ meas ad ꝓplm nō credentē: ſed ꝯtradicētē michi. c. xi.

Dico ergo. Nunq̄d de⁹ repulit populū ſuū? Abſit. Nam et ego iſrahelita ſum ex ſemine abraham de tribu beniamin. Non repulit de⁹ plebem ſuā quā p̄ſciuit. An neſcitis in helya quid dicit ſcriptura: quēadmodum interpellat deū aduerſū iſrahel? Dn̄e ꝓphetas tuos occiderūt: altaria tua ſuffoderūt. ⁊ ego relictus ſum ſol⁹: et querūt animā meā. Sed quid dicit illi diuinū reſpōſum? Reliqui michi ſeptē milia viroꝝ: qui nō curuauerūt genua ante baal. Sic ergo et in hoc tēpore: reliquie ſcđm electionē gratie ſalue facte ſunt. Si aūt gratia: iā nō ex operibꝫ. Alioquin gratia iā nō eſt gratia. Quid ergo? Qđ querebat iſrahel hoc non eſt cōſecut⁹: electio autem cōſecuta eſt: ceteri vero excecati ſūt ſicut ſcriptū ē. Dedit illis deus ſpiritū compunctionis: oculos ut nō videāt ⁊ aures ut nō audiāt: uſq; ī hodiernū diē. Et dauid dicit. Fiat menſa eoꝝ corā ipſis ī laqueū: ⁊ in captionē et ī ſcādalū et in retributionē illis. Obſcurentur oculi eoꝝ ne videāt: ⁊ dorſū eoꝝ ſemꝑ incurua. Dico ergo. Nūquid ſic offenderūt ut caderent? Abſit. Sed illorū delicto ſalus gentibus: ut illos emulent̄. Quod ſi delictum eorū diuitie ſunt mūdi ⁊ diminutio eoꝝ diuitie gentiū: quātomagis plenitudo eoꝝ? Vobis enī dico gentibꝫ. Quādiu quidē ego ſum gentiū apl'us miniſteriū meū honorificabo: ſi quo modo ad emulandum ꝓuocem carnē meā: ⁊ ſaluos faciam aliquos ex illis. Si enī amiſſio eoꝝ reconciliatio ē mūdi: q̄ aſſumptio niſi vita ex mortuis? Quod ſi delibatio ſancta eſt: ⁊ maſſa. Et ſi radix ſancta: et rami. Quod ſi aliqui ex ramis fracti ſunt: tu aūt cū oleaſter eſſes inſertꝰ es in illis: ⁊ ſocius radicis ⁊ pinguedinis oliue factus es: noli gloriari aduerſus ramos. Quod ſi gloriaris: non tu radicem portas: ſed radix te. Dicis ergo. Fracti ſunt rami: ut ego inſerar. Bene. Propter incredulitatem fracti ſūt. Tu aūt fide ſtas. Noli altū ſapere ſed time. Si enim deꝰ naturalibꝫ ramis nō pepercit: ne forte nec tibi parcat. Vide ergo bonitatem ⁊ ſeueritatē dei. In eos quidē qui ceciderūt ſeueritatem: in te aūt bonitatem dei: ſi ꝑmanſeris ī bonitate. Alioquin ⁊ tu excideris. Sed ⁊ illi ſi nō ꝑmāſerint ī incredulitate inſerentur. Potens eſt enim deꝰ iterū inſerere illos. Nā ⁊ ſi tu ex naturali exciſus es oleaſtro ⁊ contra naturā inſertꝰ es in bonā oliuā: quātomagis hij qui ſecundū naturā inſerentur ſue oliue? Nolo enī vos ignorare frēs miſteriū hoc. ut nō ſitis vobiſipſis ſapientes: quia cecitas ex parte contingit in iſrl' donec plenitudo gentiū intraret: ⁊ ſic omīs iſrahel ſaluus fieret. ſicut ſcriptū eſt. Veniet ex ſyon: qui eripiat et auertat impietatem ab iacob. Et hoc illis a me teſtamentū: cū abſtulero peccata eoꝝ. Secundū euangeliū quidē inimici ꝓpter vos: ſecundū electionē aūt cariſſimi ꝓpter patres. Sine penitentia enim ſunt dona ⁊ vocatio dei. Sicut enim aliquādo et vos nō credidiſtis deo nūc aūt miſericordiā ↄſecuti eſtis propter incredulitatē illorū: ita et iſti nūc nō crediderūt ī veſtrā miſericordiā: ut ⁊ ipi miſericordiā cōſequātur. Concluſit enim deꝰ oīa in incredulitate: ut omniū miſereatur. O altitudo diuitiaꝝ ſapientie ⁊ ſciencie dei: quā incōprehenſibilia ſunt iudicia eius: et inueſtigabiles vie eiꝰ. Quis enī cognouit ſenſum dn̄i: aut quis cōſiliarius eius fuit? Aut quis prior dedit illi: et retribuetur ei? Quoniam ex ipſo et per ipſum et in ipſo ſunt omnia: ipi gloria in ſecula ſeculorum amen. c. xii.

Obſecro itaq; vos fratres per miſericordiā dei: ut exhibeatis corpora veſtra hoſtiā viuentem · ſanctā · deo placentem: rationabile obſequiū vr̄m. Et nolite conformari huic ſeculo: ſed reformamini in nouitate ſenſus vr̄i: ut ꝓbetis que ſit volūtas dei bona · ⁊ bene placens · ⁊ ꝑfecta. Dico enim per gratiā que data eſt michi · omnibus q̄ ſunt inter vos: nō plus ſapere q̄ȝ oportet ſapere · ſed ſapere ad ſobrietatem: ⁊ unicuiq; ſicut deꝰ diuiſit menſurā fidei. Sicut enī in uno corpore multa membra habemꝰ: omnia aūt membra nō eundem actū habent: ita multi unū corpus ſumꝰ in criſto: ſinguli aūt alter alteriꝰ mēbra: habentes donationes ſcd̄m gratiā que data eſt nobis differentes. Siue ꝓphetiam: ſcd̄m rationē fidei. Siue miniſteriū: ī miniſtrādo.

Siue qui docet: in doctrina. Qui exhortatur in exhortādo. Qui tribuit: i ſimplicitate. Qui preeſt: in ſollicitudine. Qui miſeretur: in hilaritate. Dilectio: ſine ſimulatōne. Odiētes malū: adherētes bono. Caritatem fraternitatis inuicem diligentes: honore inuicem p̄ueniētes. Sollicitudine nō pigri: ſpiritu feruētes: dño ſeruiētes. Spe gaudētes: i tribulatōne patiētes: oratiōi inſtātes. Neceſſitatibꝫ ſctōꝝ cōmunicātes: hoſpitalitatē ſectātes. Bñdicite pſequētibꝫ vos: Benedicite. et nolite maledicere. Gaudere cū gaudētibus: flere cū flentibꝫ. Idip̄m inuicem ſentiētes. Nō alta ſapientes: ſed humilibus cōſentientes. Nolite eſſe prudētes apud voſmetip̄os. Nulli malū ꝓ malo reddentes: ꝓuidentes bona · non tantū corā deo: ſed etiā corā oīibus hominibꝫ. Si fieri poteſt ꝙ ex vobis eſt: cū omnibus hominibus pacem habētes. Nō voſmetip̄os defendentes cariſſimi: ſed date locū ire. Scriptū eſt enim. Michi vindictam: et ego retribuam dicit dominus. Sed ſi eſurierit inimic⁹ tuus ciba illum: ſi ſitit: potū da illi. Hoc enim faciens: carbones ignis cōgeres ſuper caput eius. Noli vinci a malo: ſed vince in bono malum. c. xiii.

Omnis anima poteſtatibꝫ ſublimioribus ſubdita ſit. Non eſt enim poteſtas niſi a deo. Que aūt ſunt a deo: ordinata ſunt. Itaqꝫ qui reſiſtit poteſtati: dei ordinatōni reſiſtit. Qui aūt reſiſtūt: ip̄i ſibi damnatōnem acquirūt. Nā principes nō ſunt timori boni operis · ſed mali. Vis aūt non timere poteſtatem? Bonū fac: ⁊ habebis laudem ex illa. Dei enim miniſter eſt: tibi in bonū. Si aūt malū feceris: time. Nō eñi ſine cauſa gladiū portat. Dei enim miniſter eſt: vindex in iram ei q̄ malū agit. Ideoqꝫ neceſſitate ſubditi eſtote: nō ſolū ꝓpter iram: ſed etiā propter cōſcientiā. Ideo enim et tributa preſtatis. Miniſtri enim dei ſunt: in hoc ip̄m ſeruientes. Reddite ergo oīībus debita. Cui tributū tributū: cui vectigal vectigal: cui timorem timorem · cui honorē honorem. Nemini quicq̄ debeatis: niſi ut inuicē diligatis. Qui enim diligit ꝓximū: legem adimpleuit. Nā nō adulterabis · non occides · nō furaberis · non falſum teſtimoniū dices · non cōcupiſces: ⁊ ſi qđ eſt aliud mandatū in hoc verbo inſtaurat᷑: diliges ꝓximū tuū ſicut teip̄m. Dilectio proximi malū nō operat᷑. Plenitudo ergo legis eſt dilectio. Et hoc ſcientes tempus: quia hora eſt iam nos de ſomno ſurgere. Nūc enim ꝓpior eſt nr̄a ſalus: q̄ꝫ cū credidim⁹. Nox p̄ceſſit: dies aūt appropinq̄bit. Abiciam⁹ ergo opera tenebraꝝ ⁊ induamur arma lucis: ſic ut in die honeſte ābulem⁹. Nō in comeſſatōnibus ⁊ ebrietatibus · nō in cubilibꝫ ⁊ impudicicijs · nō in cōtentione et emulatione: ſed induimini dominū iheſum criſtum: et carnis curam ne feceritis in deſiderijs. c. xiiii.

Infirmū aūt i fide aſſumite: nō in diſceptatōnibꝫ cogitatōnū. Alius enī credit māducare ſe oīa. Qui aūt infirmus eſt: olus māducet. Is qui māducat · nō māducātem nō ſpernat: ⁊ qui nō māducat: māducātem nō iudicet. Deus enim illū aſſumpſit. Tu quis es qui iudicas alienū ſeruū? Dño ſuo ſtat aut cadit. Stabit aūt. Potens eſt enim de⁹ ſtatuere illū. Nā alius iudicat diem inter diem: ali⁹ aūt iudicat omnē diem. Vnuſquiſqꝫ in ſuo ſenſu abundet. Qui ſapit diem · dño ſapit:

et qui māducat · dn̄o māducat. Gratias enim agit deo. Et qui nō māducat · dn̄o nō māducat: ⁊ gratias agit deo. Nemo enim nr̄m ſibi viuit: ⁊ nemo ſibi moritur. Siue enim viuimꝰ · dn̄o viuimꝰ: ſiue morimur · dn̄o morim̄. Siue ergo viuimꝰ ſiue morim̄: dn̄i ſumus. In hoc enim xp̄us mortuus eſt ⁊ reſurrexit: ut ⁊ viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ dn̄etur. Tu aūt quid iudicas fratrem tuū: aut tu q̄re ſpernis fratrē tuū? Om̄es enim ſtabimus ante tribunal dei. Scriptū eſt enim. Viuo ego dicit dn̄s: quoniā michi flectetur omne genu: ⁊ omnis lingua cōfitebit̄ deo. Itaq; unuſquiſq; noſtrū ꝓ ſe rationē reddet deo. Nō ergo ampliꝰ inuicem iudicemꝰ. Sed hoc iudicate magis: ne ponatis offendiculū fratri uel ſcādalū. Scio ⁊ cōfido in dn̄o iheſu: q̄a nichil ꝯmune ꝑ ip̄m · niſi ei qui exiſtimat q̄d cōmune eſſe: illi cōmune eſt. Si enim propter cibū frater tuus contriſtatur: iam nō ſcd̄m caritatē ambulas. Noli cibo tuo illū ꝑdere: ꝓ quo xp̄s mortuus eſt. Nō ergo blaſphemetur bonū noſtrū. Nō eſt enī regnū dei eſca et potus: ſed iuſticia ⁊ pax ⁊ gaudiū ī ſpiritu ſancto. Qui enim in hoc ſeruit xp̄o placet deo: ⁊ ꝓbatus eſt hominibus. Itaq; que pacis ſunt ſectemur: et que edificatōnis ſunt in inuicem cuſtodiamus. Noli ꝓpter eſcam deſtruere opꝰ dei. Omnia quidē ſunt mūda: ſed malū eſt homini qui ꝑ offendiculū manducat. Bonū ē nō māducare carnē ⁊ nō bibere vinū: neq; ī quo frater tuꝰ offendit̄ aut ſcādalizat̄ aut infirmat̄. Tu ꝗ fidē habes penes temetip̄m: habe corā deo. Beatꝰ ꝙ nō iudicat ſemetip̄m ī eo ꝙ ꝓbat. Qui aūt diſcernit: ſi māducauerit dānatꝰ ē: q̄a nō ex fide. Omne aūt q̄d nō eſt ex fide peccatū eſt. c. xv.

Debemꝰ aūt nos firmiores inbecillitates infirmoꝝ ſuſtinere: et non nobis placere. Unuſquiſq; vr̄m proximo ſuo placeat in bonū: ad edificationē. Etenim xp̄us nō ſibi placuit: ſed ſicut ſcriptū eſt: improperia improperātiū tibi ceciderūt ſup me. Quecunq; enim ſcripta ſunt · ad noſtrā doctrinā ſcripta ſunt: ut ꝑ patientiā ⁊ cōſolationē ſcripturaꝝ ſpem habeamus. Deus aūt patientie ⁊ ſolacij det vobis idip̄m ſapere in alterutrū ſcd̄m iheſū xp̄m: ut unanimes uno ore honorificetis deum et patrem domini noſtri iheſu xp̄i. Propter quod ſuſcipite inuicem: ſicut et xp̄us ſuſcepit vos in honorem dei. Dico enī xp̄m iheſum miniſtrū fuiſſe circūciſionis ꝓpter veritatem dei · ad cōfirmandas ꝓmiſſiones patrū: gentes aūt ſuper miſericordia honorare deū: ſicut ſcriptum eſt. Propterea cōfitebor tibi in gentibus dn̄e: et nomini tuo cantabo. Et iterum dicit. Letamini gētes cū plebe eiꝰ. Et iteꝝ. Laudate omnes gentes dn̄m: et magnificate eū om̄es p̄pli. Et rurſus yſaias ait. Erit radix ieſſe: et qui exurget regere gētes · ī eum gētes ſperabūt. Deꝰ aūt ſpei repleat vos omni gaudio et pace in credendo: ut abūdetis in ſpe ⁊ virtute ſpiritꝰ ſancti. Certus ſū aūt fratres mei ⁊ egoip̄e de vobis: quoniā et ip̄i pleni eſtis dilectione · repleti omni ſciencia: ita ut poſſitis alterutrū monere. Audaciꝰ aūt ſcripſi vobis fratres ex parte · tanq̄ in memoriā vos reducens: propter gratiā que data eſt michi a deo ut ſim miniſter xp̄i iheſu in gentibus ſanctificās euangeliū dei: ut fiat oblatio gentiū accepta et ſanctificata in ſpiritu ſancto. Habeo igitur gloriā in xp̄o iheſu ad deū. Nō enim audeo aliquid loqui eoꝝ que ꝑ me nō efficit xp̄us ī obedientiā gentiū: verbo et factis in virtute ſignoꝝ et ꝓdigioꝝ in virtute ſpiritus ſancti: ita ut ab iheruſalē ꝑ circuitū uſq; ad illiricū repleverim euāgeliū xp̄i. Sic aūt p̄dicaui evangeliū hoc· non ubi nominatus eſt xp̄us ne ſuper alienū fundamentum edificarē: ſed ſicut ſcriptū ē quibꝫ nō ē annūciatū de eo videbūt: ⁊ q̄ non audierūt de eo intelligent· ꝓpter quod et impediebar plurimū venire ad vos. Nūc vero ulteriꝰ locū non habens in hiis regionibus: cupiditatem aūt habens veniendi ad vos ex multis iam p̄cedentibus ānis: cū in hyſpaniā ꝓficiſci cepero · ſpero q̄ p̄teriens videam vos· ⁊ a vobis deducar illuc· ſi vobis p̄mū ex parte fruitꝰ fuero. Nūc igitur proficiſcar ī iheruſalē miniſtrare ſanctis. Probauerūt enim macedonia et achaia collationē aliquā facere ī pauperes ſanctoꝝ q̄ ſunt in iheruſalē. Placuit enī eis: et debitores ſunt eoꝝ. Nā ſi ſpiritualiū eoꝝ participes facti ſunt gentiles: debent et in carnalibꝫ miniſtrare eis. Hoc igit̄ cū cōſūmauero et aſſignauero eis fructū hunc: per vos proficiſcar in hyſpaniā. Scio autem: q̄m veniēs ad vos ī abūdantia benedictōnis xp̄i veniā. Obſecro ergo vos fr̄es ꝑ dn̄m nr̄m iheſū xp̄m ⁊ ꝑ caritatem ſācti ſpiritꝰ ut adiuuetis me ī oratōnibꝫ ad deū· ut liberer ab infidelibꝫ q̄ ſunt ī iudea: ⁊ obſequii mei oblatio accepta fiat in ihr̄lm ſāctis: ut veniā ad vos ī gaudio ꝑ volūtatē dei ut refrigerer vobiſcū. Deꝰ autem pacis ſit cum omnibus vobis amen. c. xvi.

Commēdo aūt vobis phebē ſororē nr̄am q̄ ē ī miniſterio eccleſie que ē cenchris ut eā ſuſcipiatis ī dn̄o digne ſāctis: et aſſiſtatis ei ī q̄cūq; negocio vr̄i indiguerit. Etenī ipa q̄ꝫ aſtitit multis: et michi ip̄i. Salutate priſcā ⁊ aquilā adiutores meos ī xp̄o iheſu: q̄ ꝓ aīa mea ſuas ceruiceſ ſuppoſuerūt: quibꝫ nō ſolꝰ ego gr̄ias ago ſed et cūcte eccleſie gētiū: ⁊ domeſticā eccleſiā eoꝝ. Salutate ephenetū dilectū michi: q̄ eſt p̄mitiuꝰ aſye ī xp̄o iheſu. Salutate mariā q̄ mlt̄ū laborauit ī vobis. Salutate andronicū ⁊ iuliam cognatos ⁊ cōcaptiuos meos q̄ ſūt nobiles ī apl̄is: q̄ et āte me fuerūt ī xp̄o. Salutate āpliatū dilectiſſimū michi ī dn̄o. Salutate urbanū adiutorē nr̄m ī xp̄o iheſu: et ſtachin dilectum meū. Salutate appellen ꝓbum in criſto. Salutate eos qui ſūt ex ariſtoboli domo. Salutate herodionē cognatū meū. Salutate eos q̄ ſūt ex narciſſi domo: q̄ ſūt ī dn̄o. Salutate triphenā ⁊ triphoſā: q̄ laborāt ī dn̄o. Salutate pſidam cariſſimā: q̄ mlt̄ū laborauit ī dn̄o. Salutate rufū electū ī dn̄o: ⁊ matrē eiꝰ ⁊ meā. Salutate aſincretū flegontā hermen patrobam hermā . ⁊ q̄ cū eis ſunt fr̄es. Salutate philologū ⁊ iuliam nereū et ſororē eiꝰ ⁊ olimpiadem: ⁊ oēs q̄ cū eis ſūt ſanctos. Salutate inuicē ī oſculo ſancto. Salutāt vos oēs eccleſie xp̄i. Rogo aūt vos fr̄es ut obſeruetiſ eos q̄ diſſeſiones ⁊ offendicula p̄ter doctrinā quā voſ didiciſtis faciunt: ⁊ declinate ab illis. Huiuſmodi enī xp̄o dn̄o nr̄o nō ſeruiunt ſed ſuo ventri: ⁊ ꝑ dulces ſermones ⁊ benedictōnes ſeducūt corda innocētiū. Vr̄a enī obediētia in oīni loco diuulgata ē. Gaudeo igit̄ ī vobis: ſed volo vos ſapiētes eſſe ī bono: et ſimplices in malo. Deꝰ aūt pacis cōterat ſathanan ſub pedibꝫ vr̄is velociter. Gratia dn̄i nostri ihesu xp̄i vobiscū. Salutat vos thimotheꝰ adiutor meꝰ: ⁊ lucius et iason ⁊ sosipater cognati mei. Saluto vos ego tercius: q̄ scripsi epistolam in dn̄o. Salutat vos gaius hospes meus: ⁊ vniuerse ecclīe. Salutat vos erastꝰ archariꝰ ciuitatis: et quartus frater. Gratia dn̄i nostri ihesu xp̄i cū omnibꝫ vobis amen. Ei aūt qui potens est vos ꝯfirmare iuxta euāgeliū meū ⁊ p̄dicationē ihesu xp̄i: scd̄m reuelationē misterij temporibꝫ eternis taciti qd̄ nūc patefactū est per scripturas prophetarū scd̄m p̄ceptū eterni dei ad obeditionē fidei ī cūctis gentibꝫ cogniti soli sapienti deo ꝑ ihesū xp̄m: cui honor et gloria in secula seculorū amen.

b. pauli ap̄li

Explicit ep̄la ad romanos. Incipit argu tū

ieronimi presbi p̄ma

~~ꝓlogus~~ in ep̄lam ad corinthios.

Corinthij sunt achaici: et hij similiter ab ap̄lo audierūt verbū veritatis: ⁊ subuersi sunt multipharie a falsis ap̄lis. Quidam a philosophie verbosa eloquentia: alij secta legis iudaice inducti sunt. Hos reuocat apostolus ad verā fidem et euangelicam sapientiam: scribēs eis ab epheso per thimotheum. Explicit ꝓlogus. Incipit ep̄la ad corinthios prima. c. i.

Paulus vocatꝰ apostolus ihesu xp̄i per volūtatē dei et sostenes frater ecclesie dei que ē corinthi: sanctificatis ī xp̄o ihesu vocatis sanctis: cū omnibus qui inuocant nomē dn̄i nr̄i ihesu xp̄i in omni loco ipoꝝ ⁊ nr̄o. Gratia vobis et pax a deo patre nr̄o. et dn̄o ihesu xp̄o. Gratias ago deo meo semꝑ ꝓ vobis ī gratia dei q̄ data est vobis in xp̄o ihesu: q̄a in omnibꝫ diuites facti estis in illo in omni verbo et in omni sciencia: sicut testimoniū xp̄i ꝯfirmatū ē in vobis: ut nichil vobis desit in nulla gratia: expectātibꝫ reuelationē dn̄i nr̄i ihesu xp̄i: qui et ꝯfirmabit vos usqꝫ in finē sine crimine: in die aduentꝰ dn̄i nr̄i ihesu xp̄i. Fidelis deꝰ: ꝑ quē vocati estis in societatem filij eiꝰ ihesu xp̄i dn̄i nostri. Obsecro aūt vos fratres ꝑ nomē dn̄i nr̄i ihesu xp̄i: ut idip̄m dicatis omēs: et nō sint ī vobis scismata. Sitis aūt ꝑfecti in eodē sensu: et in eadē sciencia. Significatū est enim michi de vobis frēs mei ab hijs qui sūt cloes: q̄a ꝯtentiones sunt inter vos. Hoc aūt dico: qd̄ vnusquisqꝫ vr̄m dicit. Ego quidē sum pauli: ego aūt appollo. ego vero cephe: ego aūt xp̄i. Diuisus est xp̄s? Nūqd paulus crucifixꝰ ē ꝓ vobis: aut ī noīe pauli baptizati estis? Gratias ago deo meo q̄ neminē vr̄m baptizaui nisi crispum et gaiū: ne quis dicat q̄ in noīe meo baptizati estis. Baptizaui aūt ⁊ stephane domū: ceterū nescio si quē aliū vr̄m baptizauerim. Nō enim misit me xp̄s baptizare sed euangelizare: nō ī sapiētia verbi: ut nō euacuet crux xp̄i. Verbū enim crucis pereuntibꝫ quidē stulticia ē: hijs aūt qui salui fiūt id est nobis virtꝰ dei ē. Scriptū ē enī. Perdā sapiētiā sapientiū: et prudētiā prudētiū reprobabo. Ubi sapiēs ubi scriba: ubi inquisitor huiꝰ seculi? Nōne stultam fecit deꝰ sapiētiā huiꝰ mūdi? Nā quia in dei sapiētia non cognouit mūdus ꝑ sapiētiā deū: placuit deo ꝑ stulticiā p̄dicationis saluos facere credentes. Quoniā ⁊ iudei signa petūt ⁊ greci sapiētiam querūt. Nos aūt p̄dicamus xp̄m crucifixū: iudeis quidē scādalū: gētibꝫ aūt stulticiā: ipīs autem vocatis

ita

iudeis atqꝫ grecis · criſtū dei virtutem et dei ſapiētiā. Quia qd̄ ſtultū ē dei · ſapientiꝰ eſt hominibꝫ: ⁊ qd̄ infirmū eſt dei: fortiꝰ ē hominibꝫ. Videte enim vocationē veſtrā fr̄es: q̄a nō multi ſapientes ſc̄dm carnē nō multi potētes non multi nobiles: ſed q̄ ſtulta ſunt mūdi elegit deꝰ ut cōfundat ſapientes: ⁊ infirma mūdi elegit deꝰ ut ꝯfundat fortia: ⁊ ignobilia mūdi ⁊ cōtēptibilia elegit deꝰ et ea q̄ nō ſūt · ut ea que ſūt deſtrueret: ut nō glorietᷣ oīs caro ī ꝯſpectu eiꝰ. Ex ipo aūt vos eſtis ī xp̄o iheſu: q̄ factꝰ ē nobis ſapiētia ⁊ iuſticia et ſanctificatō ⁊ redēptio: ut quēadmodū ſcriptū ē: q̄ gloriatᷣ ī dn̄o glorietur. c.ii.

Et ego cū veniſſem ad vos fratres: veni nō in ſublimitate ſ̄monis aut ſapiētie · annūciās vobis teſtimoniū xp̄i. Nō enī iudicaui me ſcire aliquid īter vos niſi iheſū xp̄m: et hunc crucifixū. Et ego ī infirmitate ⁊ timore ⁊ tremore multo fui apud vos: et ſ̄mo meꝰ et p̄dicatio mea nō ī ꝑſuaſibilibꝫ humane ſapiētie verbis: ſed ī oſtenſione ſpiritꝰ et virtutis: ut fides vr̄a nō ſit ī ſapiētia hominū ſed in virtute dei. Sapientiā aūt loquimᷣ inter ꝑfectos. Sapiētiā vero nō huiꝰ ſc̄li neqꝫ principū huiꝰ ſc̄li q̄ deſtruūtur: ſed loquimᷣ dei ſapiētiā ī miſterio q̄ abſcondita ē: quā p̄deſtinauit deꝰ ante ſecula ī gloriā noſtrā quā nemo principū huiꝰ ſeculi cognouit. Si enim cognouiſſent: nūq̄ dn̄m glorie crucifixiſſent. Sicut ſcriptū eſt: qd̄ oculus nō vidit nec auris audiuit nec in cor hoīs aſcendit: q̄ p̄parauit deꝰ hijs q̄ diligūt illū. Nobis aūt reuelauit deꝰ ꝑ ſpiritū ſuū. Spiritꝰ enī oīa ſcrutatᷣ: etiā ꝓfunda dei. Quis enī ſcit hominū q̄ ſūt hoīs: niſi ſpiritꝰ hoīs q̄ in ipo ē? Ita et que dei ſūt nemo cognouit niſi ſpiritus dei. Nos aūt nō ſpiritū huiꝰ mūdi accepimus ſed ſpiritū q̄ ex deo eſt: ut ſciamꝰ q̄ a deo donata ſūt nobis: q̄ ⁊ loquimᷣ nō in doctis humane ſapiētie verbis: ſed in doctrina ſpiritus: ſpiritualibꝫ ſpiritualia ꝯparātes. Animalis aūt homo nō ꝑcipit ea que ſunt ſpiritus dei. Stulticia enim eſt illi: ⁊ nō poteſt ītelligere: q̄a ſpiritualiter examinatur. Spiritualis aūt iudicat oīa: ⁊ ipe a nemine iudicatᷣ: ſicut ſcriptū eſt. Quis enī cognouit ſenſū dn̄i: aut q̄s inſtruxit eū? Nos aūt ſenſū xp̄i habemꝰ. c.iii.

Et ego fr̄es nō potui vobis loqui q̄ſi ſpiritualibꝫ: ſed q̄ſi carnalibꝫ. Tanq̄ paruulis ī xp̄o lac vobis potū dedi nō eſcā. Nōdū enī poteratis: ſed nec nūc quidē poteſtis. Adhuc enī carnales eſtis. Cū enī ſit ītᷣ vos zelus et ꝯtentō: nōne carnales eſtis ⁊ ſc̄dm hominē ābulatis? Cū enī q̄s dicat ego quidē ſū pauli · aliꝰ aūt ego appollo: nōne hoīes eſtis? Quid igitᷣ eſt appollo? Quid vero paulꝰ? Miniſtri eiꝰ cui credidiſtis. Et unicuiqꝫ ſicut dn̄s dedit. Ego plātaui appollo rigauit: ſed deꝰ īcremētū dedit. Itaqꝫ neqꝫ q̄ plātat ē aliq̄d neqꝫ q̄ rigat: ſed q̄ incremētū dat deꝰ. Qui plātat aūt ⁊ q̄ rigat unū ſūt. Unuſquiſqꝫ aūt ꝓpriā mercedē accipiet ſc̄dm ſuū laborē. Dei enī ſumus adiutores. Dei agricultura eſtis: dei edificatio eſtis. Sc̄dm gr̄am dei q̄ data ē michi ut ſapiēs architectꝰ fundamētū poſui: aliꝰ aūt ſupedificat. Unuſquiſqꝫ aūt videat quomō ſupedificet. Fundamētū enim aliud nemo poteſt ponere p̄ter id qd̄ poſitū ē: qd̄ ē xp̄s iheſus. Si q̄s aūt ſupedificat ſupra fundamētū hoc aurū · argentū · lapides p̄cioſos · ligna fenū ſtipulā: uniuſcuiuſqꝫ opus manifeſtū erit. Dies enim dñi declarabit: q̄a ī igne reuelabit᷑: ⁊ uniuſcuiuſq; opus q̄le ſit ignis ꝓbabit. Si cui⁹ opus māſerit qḋ ſuperedificauit. mercedē accipiet. Si cui⁹ op⁹ arſerit detrimētū patiet᷑: ipſe aūt ſaluus erit: ſic tamē q̄ſi ꝑ ignē. Neſcitis q̄a tēplū dei eſtis: ⁊ ſpirit⁹ dei habitat ī uobis? Si q̄s autem tēplū dei uiolauerit: diſꝑdet illū deus. Tēplū enī dei ſāctū ē: qḋ eſtis uos. Nemo ſe ſeducat. Si q̄s uidet᷑ inter uos ſapiēs eſſe ī hoc ſeclo: ſtult⁹ fiat ut ſit ſapiēs. Sapiētia enī hui⁹ mūdi ſtulticia eſt apud deū. Scriptū eſt enī. Cōprehēdam ſapientes in aſtucia eoꝝ. Et iterū. De⁹ nouit cogitatōnes ſapiētiū: q̄m uane ſūt. Nemo itaq; glorietur in hominibꝫ. Omnia enī uṙa ſūt: ſiue paul⁹ ſiue appollo ſiue cephas ſiue mūd⁹ ſiue uita ſiue mors ſiue p̄ſentia ſiue futura. Omnia enim ueſtra ſunt: uos autem criſti: xp̄us autem dei. c. IIII.

Sic nos exiſtimet homo ut miniſtros xp̄i: et diſpēſatores miſterioꝝ dei. Hic iā queri᷑ inter diſpēſatores: ut fidelis q̄s inueniat᷑. Michi aūt ꝓ minimo ē ut a uobis iudicer: aut ab humano die. Sed neq; meipm̄ iudico. Nichil enī michi ꝯſci⁹ ſum: ſed nō in hoc iuſtificat⁹ ſum. Qui aūt iudicat me dñs ē. Itaq; nolite āte temp⁹ iudicare: quoadusq; ueniat dñs qui ⁊ illuminabit abſcōdita tenebraꝝ et manifeſtabit ꝯſilia cordiū: ⁊ tunc laus erit unicuiq; a deo. Hec aūt fr̄es trāſfiguraui ī me ⁊ appollo ꝓpter uos: ut ī nobiſ diſcatis ne ſupra quā ſcriptū eſt un⁹ aduerſus alteꝝ infletur ꝓ alio. Quis enim te diſcernit? Quid aūt habes qḋ nō accepiſti? Si aūt accepiſti: qḋ gloriaris q̄ſi nō acceperis? Iam ſaturati eſtis: iā diuites facti eſtis. Sine nobis regnatis. Et utinā regnetis: ut ⁊ nos uobiſcū regnem⁹. Puto enī ꝙ de⁹ nos apl̄os nouiſſimos oſtendit tāq; morti deſtinatos: q̄a ſpectaculm̄ facti ſum⁹ mūdo ⁊ āgelis et hominibꝫ. Nos ſtulti ꝓpter xp̄m: uos aūt prudētes ī xp̄o. Nos infirmi: uos autē fortes. Uos nobiles: nos aūt ignobiles. Uſq; in hāc horā ⁊ eſurim⁹ ⁊ ſitim⁹ ⁊ nudi ſumus: ⁊ colaphis cedimur ⁊ inſtabiles ſum⁹: ⁊ laboram⁹ operātes manibꝫ noſtris. Maledicimᷣ: et bñdicim⁹. Perſecutōnē patimᷣ: et ſuſtinem⁹. Blaſphemamᷣ: ⁊ obſecram⁹. Tāq; purgamēta hui⁹ mūdi facti ſum⁹: omniū peripſima uſq; adhuc. Nō ut ꝯfundā uos hec ſcribo: ſed ut filios meos cariſſimos moneo. Nā ſi decē milia pedagogoꝝ habeatis in xp̄o: ſed nō multos pr̄es. Nā in xp̄o iheſu ꝑ euangeliū ego uos genui. Rogo ergo uos: imitatores mei eſtote: Ideo miſi ad uos thimotheū q̄ ē fili⁹ me⁹ cariſſim⁹ ⁊ fidelis ī dño: q̄ uos cōmonefaciat uias meas q̄ ſūt in xp̄o iheſu: ſicut ubiq; ī omī eccleſia doceo. Tāq; nō uētur⁹ ſim ad uos: ſicut inflati ſūt quidā. Veniā aūt ad uos cito ſi dñs uoluerit: ⁊ cognoſcā nō ſmonē eoꝝ q̄ inflati ſūt: ſed uirtutē. Nō enī ī ſmone ē regnū dei: ſed ī uirtute. Quid uultis? In uirga ueniā ad uos· an in caritate ⁊ ſpiritu māſuetudinis? c. V.

ſic ⁊ ego xp̄i

Omnino audit᷑ inter uos fornicatio: ⁊ talis fornicatio q̄lis nec inter gētes: ita ut uxorē pr̄is ſui aliq̄s habeat. Et uos inflati eſtis: ⁊ nō magis luctū habuiſtis: ut tollat᷑ de medio ueſtrū q̄ hoc op⁹ fecit. Ego quidē abſens corpore· p̄ſens aūt ſpiritu: iā iudicaui ut p̄ſens eū q̄ ſic operat⁹ ē in nōīe dñi nr̄i iheſu xp̄i cōgregatis uobis et meo ſpiritu cū uirtute domini iheſu tradere

Nocte 21

huiuſmodi hoīem ſathane ī īteritū carnis: ut ſpirit⁹ ſaluus ſit in die dñi nřī iheſu xp̄i. Nō ē bona gloriatō vřa. Neſcitis q̄a modicū fermentū totā maſſā corrūpit? Expurgate vet⁹ fermētū: ut ſitis noua cōſperſio: ſicut eſtis azimi. Etenī paſcha nr̄m īmolat⁹ ē xp̄s. Itaq; epulemꝰ: nō ī fermēto veteri neq; ī fermēto malicie ⁊ nequicie: ſed ī azimis ſinceritatis ⁊ veritatis. Scripſi vobis ī epl̄a: ne cōmiſceamini fornicarijs. Nō utiq; fornicarijs hui⁹ mūdi aut auaris aut rapacibꝫ aut ydolis ſuiētibꝫ: alioquī debueratis de hoc mūdo exiſſe. Nūc autē ſcripſi vobis non cōmiſceri. Si is q̄ frater noīat̄ inter vos: et ē fornicator aut auar⁹ aut ydolis ſuiens aut maledic⁹ aut ebrioſus aut rapax: cū huiuſmodi nec cibū ſumere. Quid enim michi de hijs q̄ foris ſūt iudicare? Nōne de hijs q̄ int⁹ ſūt vos iudicatis? Nā eos q̄ foris ſūt deus iudicabit. Auferte malū ex vobiſipis. c. vi.

Audet aliquis veſtrum habens negocium aduerſus alterū iudicari apud iniq̄s: ⁊ nō apud ſanctos? An neſcitis: qm̄ ſancti de hoc mūdo iudicabūt? Et ſi ī vobis iudicabit̄ mundus: indigni eſtis q̄ de minimis iudicetis? Neſcitis qm̄ angelos iudicabimus? Quāto magis ſecl'aria? Secl'aria igit̄ iudicia ſi habueritis: cōtēptibiles q̄ ſūt ī eccleſia illos cōſtituite ad iudicādū. Ad verecūdiā vřam dico. Sic nō ē inter vos ſapiēs quiſq̄ q̄ poſſit iudicare inter fratrē ſuū: ſed frater cū fratre iudicio cōtēdit: ⁊ hoc apud infideles. Iā quidē omnino delictū ē ī vobis: q̄ iudicia habetis inter vos. Quare nō magis iniuriā accipitis? Quare non magis fraudē patimini? Sed vos iniuriā facitis et fraudatis: ⁊ hoc fratribꝫ. An neſcitis q̄a iniqui regnū dei nō poſſidebūt? Nolite errare: neq; fornicarii neq; ydolis ſeruiētes: neq; adulteri: neq; molles: neq; maſculoꝝ cōcubitores: neq; fures: neq; auari: neq; ebrioſi: neq; maledici: neq; rapaces regnū dei poſſidebūt. Et hec q̄dē fuiſtis: ſed abluti eſtis: ſed ſāctificati eſtis: ſed iuſtificati eſtis: in noīe dñi nřī iheſu xp̄i et ī ſpiritu dei nřī. Omīa michi licēt: ſed nō oīa expediūt. Omīa michi licēt: ſed ego ſub nulli⁹ redigar poteſtate. Eſca vētri ⁊ vēter eſcis: deus aūt et hūc ⁊ hāc deſtruet. Corp⁹ aūt nō fornicatōni ſed dño: ⁊ dñs corpori. Deus vero ⁊ dñm ſuſcitauit: et nos ſuſcitabit p virtutē ſuā. Neſcitis qm̄ corpora vřa mēbra ſūt xp̄i? Tollēs ergo mēbra xp̄i: faciā mēbra meretricis? Abſit. An neſcitis: qm̄ q̄ adheret meretrici vnū corp⁹ efficit̄? Erūt enī inq̄t duo ī carne vna. Qui aūt adheret dño: vn⁹ ſpirit⁹ ē. Fugite fornicatōnē. Omne enī peccatū q̄dcūq; fecerit homo extra corp⁹ ē: q̄ aūt fornicat̄ ī corp⁹ ſuū peccat. An neſcitis qm̄ mēbra vřa tēplū ſpirit⁹ ſūt ſancti q̄ ī vobis ē quē habetis a deo: ⁊ nō eſtis vři? Empti enī eſtis p̄cio magno: glorificate et portate deum in corpore vřo. c. vii.

De quibꝫ aūt ſcripſiſtis michi: bonum eſt homini mulierē nō tāgere. Propter fornicationem aūt vnuſquiſq; ſuā vxorē habeat: ⁊ vnaqueq; ſuū virū habeat. Vxori vir debitū reddat: ſimiliter autē et vxor viro. Mulier ſui corporis poteſtatem nō habet ſed vir: ſimiliter aūt ⁊ vir ſui corporis poteſtatē nō habet ſed mulier. Nolite fraudare inuicem niſi forte ex conſenſu ad tempus ut vacetis oratōni: ⁊ iterū reuertimini ī idipm: ne temptet vos ſathanas propter incōtinētiā vřam. Hoc aūt dico ſcdm̄ indulgētiā: nō ſcdm̄ imperiū.

Volo aūt oīes vos hoīeʒ eſſe ſicut meipm̄. Sed unuſquiſqʒ ꝓpriū donū habet ex deo: aliꝰ quidē ſic: aliꝰ vero ſic. Dico aūt nō nuptis ⁊ viduis: bonū ē illis ſi ſic pmāſerit ſicut et ego. Qđ ſi nō ſe ɔtinēt·nubāt. Meliꝰ ē eni nubere ꝗ̄ uri. Hijs aūt q̄ mrīmonio iūcti ſūt ꝑcipio non ego ſed dn̄s: uxorē a viro nō diſcedere. Qđ ſi diſceſſerit·manere inuptā: aut viro ſuo reconciliari. Et vir uxorē nō dimittat. Nā ceteris ego dico nō dn̄s. Si q̄s frater uxorē habet infidelē·⁊ hec ɔſentit habitare cū illo: nō dimittat illā. Et ſi qua mlier habet virū infidelē ⁊ hic ɔſentit habitare cū illa: nō dimittat viꝝ. Sāctificatꝰ ē eni vir infidelis ꝑ mlierē fidelē: ⁊ ſāctificata ē mlier infidelis ꝑ viꝝ fidelē. Alioquī filij vrī immūdi eſſent: nūc aūt ſācti ſūt. Qđ ſi infidelis diſcedit·diſcedat. Nō enim ſuituti ſbiectꝰ ē frater aut ſoror ī eiuſmodi. In pace aūt vocauit nos deꝰ. Vnde eni ſcis mlier ſi viꝝ ſaluū facies? Aut unde ſcis vir ſi mlierē ſaluā facies? Niſi unicuiqʒ ſicut diuiſit dn̄s. Vnū queqʒ ſicut vocauit deꝰ ita ābulet: ⁊ ſicut ī oībꝫ eccleſijs doceo. Circūciſus aliq̄s vocatꝰ ē: nō adducat ꝑpuciū. In ꝑpucio aliq̄s vocatꝰ ē: nō circūcidat. Circūciſio nichil eſt·⁊ ꝑpuciū nichil ē: ſed obſuatō mādatoꝝ dei. Vnuſq̄ſqʒ ī q̄ vocatōne vocatꝰ ē: ī ea pmaneat. Seruus vocatꝰ es: nō ſit tibi cure. Sed et ſi potes fieri liber: magis utere. Qui eni ī dn̄o vocatꝰ ē ſuus: libertꝰ ē dn̄i. Siliter q̄ liber vocatꝰ ē: ſeruꝰ ē xp̄i. Precio ēpti eſtis: nolite fieri ſui hoīm. Vnuſq̄ſqʒ ergo ī quo vocatꝰ ē frater: ī hoc pmaneat apud deū. De virginibꝫ aūt ꝓceptū dn̄i nō habeo: ɔſiliū aūt do tāq̄ miſericordiā ɔſecutꝰ a deo: ut ſim fidelis. Exiſtimo eni hoc bonū eſſe ꝑpter inſtātē neceſſitatē: q̄m bonū ē homini ſic eſſe. Alligatꝰ es uxori: noli q̄rere ſolutōnē. Solutꝰ es ab uxore: noli q̄rere uxorē. Si aūt acceperis uxorē nō peccaſti: ⁊ ſi nupſerit virgo non peccauit. Tribulatōnem tamē carnis habebūt huiuſmodi. Ego autem vobis parco. Hoc itaqʒ dico fratres. Tēpꝰ breue eſt. Reliquū ē: ut ⁊ q̄ habēt uxores·tāq̄ nō habētes ſint: ⁊ q̄ flent·tāq̄ nō flētes: et q̄ gaudēt·tāq̄ nō gaudētes: et q̄ emūt·tāq̄ nō poſſidētes: ⁊ q̄ utunt̄ hoc mūdo·tāq̄ nō utant̄. Preterit eni figura huiꝰ mūdi. Volo aūt vos ſine ſollicitudine eſſe. Qui ſine uxore eſt·ſollicitꝰ eſt q̄ dn̄i ſūt: quomō placeat deo. Qui autem cū uxore ē·ſollicitꝰ ē que ſūt mūdi·quomō placeat uxori: ⁊ diuiſus ē. Et mlier inupta ⁊ virgo cogitat que dn̄i ſūt: ut ſit ſancta corpore ⁊ ſpiritu. Que aūt nupta ē cogitat q̄ ſūt mūdi: quomō placeat viro. Porro hoc ad utilitatē vrām dico·nō ut laqueum vobis iniciā: ſed ad id qđ honeſtū ē·⁊ qđ facultatē ꝑbeat. ſine impedimēto dn̄m obſecrandi. Si q̄s aūt turpē ſe videri exiſtimat ſup virgine ſua ꝙ ſit ſupadulta et ita oportet fieri: qđ uult faciat. Nō peccat ſi nubat. Nā q̄ ſtatuit in corde ſuo firmꝰ nō habens neceſſitatē·poteſtatē aūt habēs ſue volūtatis: ⁊ hoc iudicauit ī corde ſuo ſuare virginē ſuā: bene facit. Igit̄ et q̄ mrīmonio iūgit virginē ſuā bene facit: ⁊ q̄ non iūgit·meliꝰ facit. Mlier alligata ē legi: quāto tpe vir eiꝰ viuit. Qđ ſi dormierit vir eiꝰ: liberata eſt. Cui aūt vult nubat: tantum ī dn̄o. Beatioꝛ aūt erit: ſi ſic pmāſerit ſcđm meū ɔſiliū. Puto aūt: ꝙ ⁊ ego ſpiritum dei habeam.

c. viii.

De hijs aūt q̄ ydolis imolant̄ ſcimus: q̄a oēs ſcientiā habemꝰ.

Scientia inflat: caritas vero edificat. Si q̄s aūt ſe exiſtimat ſcire aliq̄d: nōdū cognouit quēadmodū oporteat eū ſcire. Si q̄s aūt diligit deū: hic cognitꝰ ē ab eo. De eſcis aūt q̄ ydolis īmolāt̄: ſcimꝰ q̄a nichil ē ydolū in mūdo: ⁊ ꝙ nullus deꝰ niſi unꝰ. Nā ⁊ ſi ſūt q̄ dicātur dij ſiue in celo ſiue ī terra: ſiquidē ſūt dij multi ⁊ dn̄i multi: nobis tamē unus deꝰ pater ex quo oīa et nos ī illo·⁊ unꝰ dn̄s iheſus xp̄s ꝑ quē oīa: ⁊ nos ꝑ ipm̄. Sed nō in oībꝫ eſt ſciētia. Quidā aūt cū ſciētia uſq; nūc ydoli·q̄ſi ydolotitū mādūcāt: et cōſciētia ipoꝝ cū ſit infirma polluit̄. Eſca aūt nos nō cōmēdat deo. Neq; enī ſi manducauerimꝰ abūdabimꝰ: neq; ſi non māducauerimꝰ deficiemꝰ. Uidete autem: ne forte hec licētia vr̄a offendiculum fiat infirmis. Si enī q̄s viderit eū q̄ habet ſciētiā ī ydolio recūbentē: nōne cōſciētia eiꝰ cū ſit infirma edificabit̄ ad māducandū ydolotita? Et peribit infirmꝰ ī tua cōſciētia frater: ꝓpter quē xp̄s mortuꝰ eſt. Sic aūt peccātes ī fratres ⁊ ꝑcutiētes cōſciētiā eoꝝ infirmā: ī xp̄m peccatis. Quapropt̄ ſi eſca ſcādalizat fratrē meū nō māducabo carnē ī eternū: ne fratrē meū ſcādalizē. c. ix.

Non ſum liber? Nō ſum ap̄lus? Nonne xp̄m ihēſū dn̄m nr̄m vidi? Nōne opꝰ meū vos eſtis in dn̄o? Et ſi alijs nō ſū ap̄lus: ſed tamē vobiſ ſū. Nā ſignaculū apoſtolatꝰ mei vos eſtis ī dn̄o. Mea defenſio apud eos q̄ me interrogāt·hec ē. Nūqd nō habemꝰ poteſtatē māducādi ⁊ bibēdi? Nūqd nō habemꝰ poteſtatē mulierē ſororē circūducendi: ſicut ⁊ ceteri ap̄li ⁊ frēs dn̄i et cephas? Aut ego ſolus et barnabas·nō habemꝰ poteſtatē hoc operādi? Quis militat ſuis ſtipēdijs unq̄? Quis plātat vineā: ⁊ de fructu eius nō edit? Quis paſcit gregē: ⁊ de lacte gregis nō māducat? Nūqd ſcd̄m hominē hec dico? An ⁊ lex nō hec dicit? Scriptū ē enī ī lege moyſi. Nō alligabis os boui triturāti. Nūqd de bobꝫ cura ē deo? An ꝓpter nos utiq; dicit? Nā ꝓpter nos ſcripta ſūt: q̄m debet in ſpe q̄ arat arare: ⁊ q̄ triturat·ī ſpe fructus ꝑcipiēdi. Si nos vobis ſpiritualia ſeminauimꝰ: magnū ē ſi nos carnalia vr̄a metamꝰ? Si alij poteſtatiſ vr̄e participes ſunt·q̄re nō potiꝰ nos? Sed nō uſi ſumꝰ hac poteſtate. Sed oīa ſuſtinemꝰ: ne q̄d offendiculū demus euāgelio xp̄i. Neſcitis q̄m q̄ ī ſacrario operant̄: q̄ de ſacrario ſūt edūt? Et q̄ altario deſeruiūt cū altario participāt: ita ⁊ dn̄s ordinauit hijs q̄ euāgeliū ānūciāt: de euāgelio viuere. Ego aūt nullo hoꝝ uſus ſū. Nō aūt ſcripſi hec: ut ita fiāt ī me. Bonū ē enī michi magis mori: quā ut gloriā meā q̄s euacuet. Nā etſi euāgelizauero: nō ē michi gloria. Neceſſitas enī michi incūbit. Ve enī michi ē: ſi nō euāgelizauero. Si enī volēs hec ago mercedē habeo: ſi aūt inuitꝰ·diſpēſatio michi credita ē. Que ē ergo merces mea? Ut euāgeliū p̄dicās·ſine ſūptu ponā euāgeliū: ut nō abutar poteſtate mea ī euāgelio. Nā cū liber eſſem ex oībꝫ·oīm me ſeruū feci: ut plures lucrifacerē. Et factꝰ ſū iudeis tāq̄ꝫ iudeꝰ: ut iudeos lucrarer. Hijs q̄ ſub lege ſūt·q̄ſi ſub lege eſſem·cū ipē nō eſſem ſub lege: ut eos q̄ ſub lege erāt lucrifacerē. Hijs q̄ ſine lege erant tāq̄ꝫ ſine lege eēm: cū ſine lege dei nō eſſem·ſed ī lege eſſem xp̄i: ut lucrifacerē eos q̄ ſine lege erāt. Factꝰ ſū infirmis infirmꝰ: ut infirmos lucrifacerem. Omībꝫ oīa factꝰ ſū: ut oēs facerē ſaluos. Omīa autē facio ꝓpter euāgeliū: ut particeps eiꝰ efficiar. Neſcitis ꝙ hij q̄ ī ſtadio currūt om̄es q̄dē currūt: ſed vnꝰ accipit brauiū? Sic currite: ut ꝯphendatis. Omīs aūt q̄ ī agone ꝯtendit ab om̄ibꝫ ſe abſtinet: et illi q̄dē ut corruptibilē coronā accipiāt: nos aūt īcorruptā. Ego igit̄ ſic curro nō q̄ſi in īcertū: ſic pugno nō q̄ſi aerē verberās. Sed caſtigo corpus meū · et in ſuitutem redigo: ne forte cum alijs p̄dicauerim · ipſe reprobus efficiar. c.x.

Nolo enī vos ignorare frēs: q̄m pr̄es nr̄i om̄es ſub nube fuerūt ⁊ om̄es mare trāſierūt: ⁊ om̄es ī moyſe baptizati ſūt ī nube et ī mari. Et oēs eandē eſcā ſpiritalē māducauerūt: et om̄es eundē potū ſpiritalē biberūt. Bibebāt aūt de ſpiritali ꝯſequēte eos petra: petra aūt erat xp̄s. Sed nō ī pluribus eoꝝ bñplacitū eſt deo. Nā ꝓſtrati ſūt ī deſerto. Hec aūt ī figura facta ſūt nr̄i: ut non ſimꝰ ꝯcupiſcētes maloꝝ: ſicut ⁊ illi ꝯcupierūt. Neqꝫ ydolatre efficiamini ſicut q̄dā ex ipis: queadmodū ſcriptū ē. Sedit pp̄ls māducare et bibere: ⁊ ſurrexerūt ludere. Neqꝫ fornicemur ſicut q̄dā ex ipis fornicati ſūt: ⁊ ceciderūt vna die vigintitria milia. Neqꝫ tēptemus xp̄m ſicut q̄dā eoꝝ tēptauerūt: et a ſerpētibꝫ perierūt. Neqꝫ murmurauerītis ſicut q̄dā eoꝝ murmurauerūt: et perierūt ab exterminatore. Hec aūt omnia ī figura ꝯtingebāt illis: ſcripta ſūt aūt ad correptōnē nr̄am: ī q̄s fines ſecloꝝ deuenerūt. Itaqꝫ q̄ ſe exiſtimat ſtare: videat ne cadat. Temptatō vos nō app̄hendat niſi humana. Fidelis aūt deꝰ eſt · q̄ nō patiet̄ vos tēptari ſupra id qd̄ poteſtis: ſed faciet cū tēptatōne etiam ꝓuentū: ut poſſitis ſuſtinere. Propter qd̄ cariſſimi michi · fugite ab ydoloꝝ cultura. Vt prudētibꝫ loquor: voſipi iudicate qd̄ dico. Calix benedictōnis cui bñdicimꝰ: nōne ꝯmunicatō ſanguinis xp̄i ē? Et panis quē frāgimus: nōne participatō corporis dn̄i ē? Quoniā vnꝰ panis et vnū corpꝰ multi ſumꝰ: om̄es q̄ de vno pane participamus. Videte iſrl̄ ſcd̄m carnē. Nōne q̄ edūt hoſtias · participes ſūt altaris? Quid ergo? Dico ꝙ ydolis imolatū ſit aliqd̄: aut ꝙ ydolū ſit aliqd̄? Sed q̄ imolāt gētes · demonijs imolāt: et nō deo. Nolo aūt vos ſocios fieri demonioꝝ. Quia nō poteſtis calicē dn̄i bibere · ⁊ calicē demonioꝝ: nō poteſtis menſe dn̄i participes eſſe: ⁊ menſe demonioꝝ. An emulam̄ dn̄m? Nūqd̄ fortiores illo ſumꝰ? Omīa michi licēt: ſed nō oīa expediūt. Omīa michi licēt: ſed nō oīa edificāt. Nemo qd̄ ſuū ē q̄rat: ſed qd̄ alteriꝰ. Om̄e qd̄ ī macello venit māducate: nichil īterrogātes ꝓpter ꝯſciētiā. Dn̄i ē terra: ⁊ plenitudo eiꝰ. Si q̄s vocat vos infideliū et vultis ire: om̄e qd̄ vobis apponit̄ manducate: nichil īterrogātes ꝓpter ꝯſciētiā. Si q̄s aūt dixerit hoc imolatū ē ydolis: nolite māducare ꝓpter illū q̄ indicauit: ⁊ ꝓpter ꝯſciētiā. Conſciētiā aūt dico: nō tuā · ſed alteriꝰ. Vt qd̄ enī libertas mea iudicat̄ ab aliena ꝯſciētia? Si ego cū grā participo: qd̄ blaſphemor ꝓ eo ꝙ grās ago? Siue ergo māducatis ſiue bibitis · uel aliud qd̄ facitis: oīa ī gloriā dei facite. Sine offenſione eſtote iudeis ⁊ gētibꝫ ⁊ eccleſie dei: ſicut et ego ꝑ om̄ia om̄ibꝫ placeo · non querens qd̄ michi utile ē: ſed quod multis ut ſalui fiant. c.xi.

ł et de vno calice

27

Imitatores mei eſtote: ſicut ⁊ ego criſti. Laudo autē vos frēs ꝙ ꝑ omnia mei memores eſtis: et ſicut tradidi vobis p̄cepta mea tenetis. Volo autem vos ſcire: q͛ omnis viri caput xp̄s ē: caput aūt mulieris vir. Caput vero xp̄i deus. Omnis vir orās aut ꝓphetās velato capite: deturpat caput ſuū. Omnis autem mulier orās aut ꝓphetās nō velato capite: deturpat caput ſuū. Unū enī eſt: ac ſi decalueē. Nā ſi nō velaē mulier: tondeaē. Si vero turpe ē mulieri tōderi aut decaluari: velet caput ſuū. Vir qͥdē nō debet velare caput ſuū: q̄m ymago et gloria dei ē: mulier aūt gl̄ia viri ē. Nō enī vir ex muliere ē: ſed mulier ex viro. Etenī nō ē creat⁹ vir ꝓpter mulierē: ſed mulier ꝓpter virū. Ideo debet mulier velamen habere ſupra caput ſuū: ⁊ ꝓpter āgelos. Verūtamē neqꝫ vir ſine muliere: neqꝫ mulier ſine viro ī dn̄o. Nā ſicut mulier de viro: ita ⁊ vir ꝑ mulierē. Omnia autē ex deo. Vos ip̄i iudicate: decet mulierem nō velatā orare deū? Nec ip̄a natura docet vos. Qd̄ vir qͥdē ſi comā nutriat ignominia ē illi: mulier vero ſi comā nutriat gloria ē illi: q̄m capilli ꝓ velamine ei dati ſūt. Si q̄s aūt videē cōtentioſus eſſe: nos talē ꝯſuetudinē nō habem⁹: neqꝫ eccl̄ia dei. Hoc aūt p̄cipio: nō laudās q͛ nō ī meli⁹ ſed ī deterius ꝯvenitis. Primū qͥdē ꝯvenientibꝫ vobis ī eccliam audio ſciſſuras eſſe īter vos: et ex parte credo. Nā oportet hereſes eſſe: ut ⁊ q̄ ꝓbati ſūt manifeſti fiāt ī vobis. Cōvenientibꝫ ergo vobis ī unū: iā nō ē dn̄icā cenā māducare. Unuſqͥſqꝫ enī ſuā cenā p̄ſumit ad māducandū. Et ali⁹ qͥdē eſurit: ali⁹ aūt ebri⁹ ē. Nūqd̄ domos nō habetis ad māducādū ⁊ bibēdū? Aut eccliam dei ꝯtemnitis: ⁊ ꝯfunditis eos q̄ nō habēt? Quid dicā vobis? Laudo vos: in hoc nō laudo. Ego enī accepi a dn̄o qd̄ ⁊ tradidi vobis: q̄m dn̄s iheſus ī qua nocte tradebaē accepit panē: ⁊ gr̄ias agēs fregit et dixit. Accipite ⁊ māducate. Hoc eſt corp⁹ meū: qd̄ ꝓ vobis tradeē. Hoc facite ī meā ꝯmemorationē. Similiter ⁊ calicem: poſtq̄ꝫ cenauit dicens. Hic calix nouū teſtamētū ē ī meo ſāguine. Hoc facite quotienſcūqꝫ bibetis: ī meā cōmemorationē. Quotienſcūqꝫ enī māducabitis panē hūc ⁊ calicē bibetis: mortē dn̄i annūciabitis donec veniat. Itaqꝫ quicūqꝫ māducauerit panē et biberit calicē dn̄i indigne: re⁹ erit corporis et ſanguinis dn̄i. Probet aūt ſeip̄m homo: ⁊ ſic de pane illo edat: ⁊ de calice bibat. Qui enī māducat ⁊ bibit indigne iudiciū ſibi manducat et bibit: nō diiudicās corp⁹ dn̄i. Ideo īter vos multi infirmi ⁊ imbecilles: ⁊ dormiunt multi. Qd̄ ſi noſmetip̄os diiudicarem⁹: nō utiqꝫ iudicaremur. Dū iudicamur aūt: a dn̄o corripimur: ut nō cū hoc mūdo dampnemur. Itaqꝫ fr̄es mei cū ꝯuenitis ad māducādū: inuicē expectate. Si q̄s eſurit domi manducet: ut non in iudiciū conueniatis. Cetera autem cū venero diſponā. c. xii.

De ſpūalibꝫ aūt nolo vos ignorare fr̄es. Scitis aūt q̄m cum gētes eſſetis: ad ſimulacra muta ꝓut ducebamini eūtes. Ideo notū vobis facio: q͛ nemo ī ſpiritu dei loquēs dicit anathema iheſu. Et nemo poteſt dicere dn̄s iheſus: niſi in ſpiritu ſācto. Diuiſiones vero gr̄aꝝ ſūt: idē aūt ſp̄us. Et diuiſiones miniſtrationū ſūt: idē aūt dn̄s. Et diuiſiones operationū ſūt: idē vero de⁹ q̄ operaē omnia ī omnibus. Unicuiqꝫ aūt daē manifeſtatio ſpirit⁹: ad utilitatē. Alij qͥdē ꝑ ſpiritū daē ſermo ſapiētie: alij aūt ſermo ſciētie ſcd̄m eundē ſpiritū. Alteri fides ī eodē ſpiritu: alij gr̄a ſanitatū ī uno ſpiritu. Alij operatio virtutū, alij ꝓphetia, alij diſcretio ſpirituū: alij genera linguaꝝ: alij interꝑtatio ſermonū. Hec autem oīa operat̄ unus atq; idē ſpiritꝰ: diuidēs ſinglis ꝓut vult. Sicut enī corpꝰ unū eſt ⁊ mēbra habet multa: oīa aūt mēbra corporis cū ſit multa unū tamē corpus ſūt: ita ⁊ xp̄s. Etenī ī uno ſpiritu oēs nos ī unū corpꝰ baptizati ſumꝰ· ſiue iudei ſiue gētiles ſiue ſerui ſiue liberi: ⁊ oēs uno ſpiritu potati ſumus. Nā et corpꝰ nō ē unū mēbrū ſed multa. Si dixerit pes·quīa nō ſū manꝰ·nō ſū de corpore: nō ideo nō ē de corpore? Et ſi dixerit auris·quīa nō ſū oculus·non ſū de corpore: nō ideo nō ē de corpore? Si totū corpꝰ oculus: ubi auditꝰ? Si totū auditꝰ? Ubi odoratꝰ? Nūc autē poſuit deꝰ mēbra: unūqdq; eoꝝ ī corpore ſicut voluit. Qd ſi eſſet oīa unū mēbrū: ubi corpꝰ? Nūc aūt multa quidē mēbra: unū aūt corpꝰ. Nō poteſt aūt dicere oculus manui·opera tua nō indigeo: aut iteꝝ caput pedibꝫ: nō eſtis michi neceſſarij. Sed multomagis q̄ videt̄ mēbra corporis infirmiora eſſe: neceſſariora ſūt. Et q̄ putamꝰ ignobiliora mēbra eſſe corporis: hijs honorē abūdātiorē circūdamꝰ. Et q̄ inhoneſta ſūt nr̄a: abundātiorē honeſtatem habēt. Honeſta aūt nr̄a nulliꝰ egent. Sed deꝰ tēperauit corpꝰ·ei cui deerat abundātiorē tribuēdo honorē: ut nō ſit ſciſma ī corpore: ſed ī idipm ꝓ inuicem ſollicita ſīt mēbra. Et ſi qd patit̄ unū mēbrū·ꝯpatiunt̄ oīa mēbra: ſiue gloriat̄ unū mēbrū: ꝯgaudēt oīa mēbra. Vos aūt eſtis corpꝰ xp̄i: ⁊ mēbra de mēbro. Et quoſdā quidē poſuit deꝰ ī eccl̄ia·p̄mū ap̄los·ſc̄do ꝓphetas· tercio doctores: deinde virtutes·exinde gr̄as curationū: opitulationes·gubernationes: genera linguaꝝ·interꝑtationes ſermonū. Nūqd oēs ap̄li? Nūquid oēs ꝓphete? Nūqd oēs doctores? Nūqd oēs virtutes? Nūqd oēs gr̄iā habēt curationū? Nūquid oēs linguis loquūtur? Nūquid omnes interꝑtantur? Emulamini autem cariſmata meliora. Et adhuc excellentiorem viam vobis demonſtro.

c. xiii.

Si linguis hoīm loq̄r ⁊ āgelorū: caritatē aūt nō habeā: factꝰ ſum velut es ſonās aut cimbalū tinniens. Et ſi habuero ꝓphetiā·⁊ nouerī miſteria oīa et omnē ſciētiā·⁊ habuero omnē fidē ita ut mōtes trāſferā·caritatē aūt nō habuero: nichil ſum. Et ſi diſtribuero ī cibos pauperū oēs facultates meas·⁊ ſi tradidero corpꝰ meū ita ut ardeā: caritatē aūt nō habuero: nichil michi ꝓdeſt. Caritas patiēs eſt: benigna eſt. Caritas nō emulat̄·nō agit ꝑperā: nō inflat̄·nō ē ābicioſa: nō q̄rit q̄ ſua ſūt. Nō irritat̄·nō cogitat malū: nō gaudet ſup iniquitate: cōgaudet aūt veritati. Oīa ſuffert·oīa credit· oīa ſperat: oīa ſuſtinet. Caritas nūq̄ excidit. Siue ꝓphetie euacuabūtur: ſiue lingue ceſſabūt: ſiue ſciētia deſtruet̄. Ex parte enī cognoſcimꝰ: ⁊ ex parte ꝓphetamꝰ. Cū aūt venerit qd ꝑfectū eſt: euacuabit̄ qd ex parte eſt. Cū eſſem paruulꝰ loquebar ut paruulꝰ: ſapiebā ut paruulꝰ: cogitabā ut paruulꝰ. Quādo aūt factꝰ ſum vir: euacuaui q̄ erāt paruuli. Videmꝰ nūc ꝑ ſpeclm̄ ī enigmate: tūc aūt facie ad faciē. Nūc cognoſco ex parte: tūc aūt cognoſcā: ſicut et cognitꝰ ſū. Nūc aūt manēt fides ſpes caritas tria hec. Maior aūt hoꝝ ē caritas.

c. xiiii.

Sectamini caritatē: emulamini ſpūalia: magis aūt ut ꝓphetetis. Qui enī loquit̄ lingua: nō hominibꝫ loquit̄·ſed deo. Nemo enī audit. Spiritꝰ autem loquit̄ miſteria, Nā q̄ ꝓphetat: hominibꝫ loquit̄ ad edificationē ⁊ exhortationē et ꝯſolationē. Qui loquit̄ līgua ſemetipſm̄ edificat: q̄ aūt ꝓphetat eccleſiā dei edificat. Volo aūt oēs vos loqui līguis: magis aūt ꝓphetare. Nā maior ē q̄ ꝓphetat q̄ꝫ q̄ loquit̄ līguis: niſi forte īterpretur: ut eccleſia edificationem accipiat. Nūc aūt frēs. ſi venero ad vos līguis loquēs. q̄d vobis ꝓdero: niſi vobis loquar aut ī reuelatione. aut in ſciētia. aut in ꝓphetia. aut ī doctrina? Tamē q̄ ſine aīa ſūt vocē dātia. ſiue tybia ſiue cythara: niſi diſtinctionē ſonituū dederint quomō ſciet̄ id q̄d canit̄ aut q̄d cytharizat̄? Etenī ſi īcertā vocē det tuba. q̄s parabit ſe ad bellū? Ita ⁊ vos ꝑ līguā niſi manifeſtū ſmonē dederitis: quomō ſciet̄ id q̄d dicit̄? Eritis enī in aera loquētes. Tā multa ut puta genera līguaꝝ ſūt ī hoc mūdo: ⁊ nichil ſine voce ē. Si ergo neſciero virtutē vocis ero ei cui loq̄r barbarus: ⁊ q̄ loquit̄ michi barbarꝰ. Sic et vos qm̄ emulatores eſtis ſpirituū ad edificationē eccliē: querite ut abūdetis. Et ideo q̄ loquit̄ lingua: oret ut īterpret̄. Nā ſi orē līgua ſpiritꝰ meꝰ orat: mēs aūt mea ſine fructu ē. Quid ergo ē? Orabo ſpiritu: orabo ⁊ mēte. Pſallā ſpiritu: pſallā ⁊ mēte. Ceterū ſi bñdixeris ſpiritu: q̄s ſupplet locū ydiote? Quomō dicet amen ſup tuā bñdictionē? Quoniā q̄d dicas neſcit. Nā tu q̄dē bene ḡtias agis: ſed alter nō edificat̄. Gratias ago deo q̄ omniū vrm̄ līgua loquor. Sed ī eccłia volo quīq; verba ſenſu meo loqui. ut et alios inſtruā: q̄ꝫ decē milia verboꝝ ī līgua. Frēs: nolite pueri effici ſenſibꝫ ſed malicia paruuli eſtote: ſenſibꝫ aūt ꝑfecti eſtote. In lege enī ſcriptū ē. Qm̄ ī aliis linguis ⁊ labiis aliis loq̄r ꝑplo huic: et nec ſic exaudient me dicit dn̄s. Itaq; līgue ī ſignū ſūt nō fidelibꝫ. ſed infidelibꝫ: ꝓphetie aūt nō infidelibꝫ. ſed fidelibꝫ. Si ergo ꝯueniat vniūſa eccłia in vnū ⁊ oēs linguis loquāt̄: intrent aūt ydiote aut infideles. nōne dicēt q̄d inſanitis? Si aūt omēs ꝓphetēt: intret aūt q̄s infidelis vel ydiota ꝯuincit̄ ab omībꝫ: diiudicat̄ ab omnibus. Occlta cordis eiꝰ manifeſta fiūt: ⁊ ita cadēs in faciē adorabit deū: ꝓnūcians q̄ vere deꝰ in vobis ſit. Quid ergo ē frēs? Cū ꝯuenitis. vnuſquiſq; vrm̄ pſalmū habet. doctrinā habet: apocalipſim habet: linguā habet. interp̄tationē habet: oīa ad edificationē fiāt. Siue lingua q̄s loquit̄. ſcḋm duos. aut ut multū tres: ⁊ ꝑ partes: et unꝰ interp̄tetur. Si aūt nō fuerit interpres taceat in eccleſia: ſibi aūt loquat̄ ⁊ deo. Prophete aūt duo aut tres dicāt: ⁊ ceteri diiudicēt. Qḋ ſi alii reuelatū fuerit ſedenti: prior taceat. Poteſtis enī oēs ꝑ ſingulos ꝓphetare. ut omēs diſcāt: et omēs exhortent̄. Et ſpiritꝰ prophetarū ꝓphetis ſubiectꝰ eſt. Nō enī diſſenſionis ē deꝰ ſed pacis: ſicut ⁊ in omībꝫ eccliis ſanctorū doceo. Mulieres in eccleſiis taceāt. Nō enī ꝑmittit̄ eis loqui ſed ſubditas eſſe: ſicut et lex dicit. Si q̄d aūt volūt diſcere: domi viros ſuos īterrogēt. Turpe ē enī mulieri loqui in eccłia. An a vobis verbū dei ꝓceſſit: aut in vos ſolos ꝑuenit? Si q̄s videt̄ propheta eſſe. aut ſpūalis: cognoſcat q̄ ſcribo vobis: q̄a dn̄i ſūt mādata. Si q̄s aūt ignorat: ignorabitur. Itaq; fratres emulamini prophetare: et loqui linguis nolite prohibere. Omnia aūt honeſte ⁊ ſecundum ordinem fiant in vobis.

c. xv.

Notū aūt vobis facio frēs euāgeliū q̄d p̄dicaui vobis. quod et acceptiſtis·ī quo ⁊ ſtatis·ꝑ qđ ⁊ ſaluamini: q̄ ratōne p̄dicauerī vobis ſi tenetis: niſi fruſtra credidiſtis. Tradidi enī vobis ī p̄mis qđ ⁊ accepi: quoniā xp̄s mortu⁹ ē ꝓ peccatis nr̄is ſcđm ſcripturas: ⁊ q̄a ſepult⁹ ē ⁊ q̄a reſurrexit t̄cia die ſcđm ſcripturas: ⁊ q̄a viſ⁹ ē cephe: ⁊ poſt hec vndeci. Deinde viſus ē pluſq̄ quīgētis fr̄ib; ſimul: ex quib; m̄lti manent uſq; adhuc: q̄dā aūt dormierūt. Deinde viſus ē iacobo: deinde ap̄lis omnib;. Nouiſſime aūt omīū·tāq; abortiuo viſus ē ⁊ michi. Ego enī ſū minim⁹ apł̄orū: q̄ nō ſū dignus vocari apł̄us: qm̄ ꝑſecut⁹ ſū eccl̄iam dei. Gratia aūt dei ſū id qđ ſū: ⁊ gr̄a ei⁹ in me vacua nō fuit: ſed abūdāti⁹ illis omībus laboraui. Nō ego aūt: ſed gr̄a dei mecū. Siue enī ego ſiue illi: ſic p̄dicauim⁹: ⁊ ſic credidiſtis. Si aūt xp̄s p̄dicat̄ q̄ reſurrexit a mortuis: quomō q̄dā dicūt ī vobis·qm̄ reſurrectio mortuoꝝ nō ē: Si aūt reſurrectō mortuoꝝ nō ē: neq; xp̄s reſurrexit. Si aūt xp̄us nō reſurrexit: inanis ē p̄dicatō nr̄a: inanis ē ⁊ fides vr̄a. Inuenimr̄ aūt et falſi teſtes dei: qm̄ teſtimoniū dixim⁹ adūſus deū q̄ ſuſcitauit xp̄m quē nō ſuſcitauit: ſi mortui nō reſurgūt. Nā ſi mortui nō reſurgūt: neq; xp̄s reſurrexit. Qđ ſi xp̄s nō reſurrexit: vana ē fides vr̄a. Adhuc enī eſtis ī pcc̄is vr̄is. Ergo et q̄ dormierūt ī xp̄o perierūt. Si ī hac vita tātum ī xp̄o ſperātes ſum⁹: miſerabiliores ſum⁹ omīb; hoīb;. Nūc autē xp̄s reſurrexit a mortuis p̄mitie dormiētiū: qm̄ q̄dē ꝑ hoīem mors: ⁊ ꝑ hoīem reſurrectio mortuoꝝ. Et ſicut ī adam omnes moriunt̄: ita ⁊ ī xp̄o omēs viuificabunt̄. Vnuſquiſq; aūt ī ſuo ordine: p̄mitie xp̄s. Deinde hij q̄ ſūt xp̄i: q̄ ī aduentū ei⁹ crediderūt. Deinde finis cū tradiderit regnū deo ⁊ p̄ri: cū euacuauerit omnē p̄ncipatū ⁊ poteſtatē ⁊ virtutē. Oportet aūt illū regnare: donec ponat oēs inimicos ſub pedib; ei⁹. Nouiſſime aūt inimica deſtruet̄ mors. Omīa enī ſubiecit ſub pedib; eius. Cū aūt dicat omīa ſbiecta ſūt ei: ſine dubio preter eū q̄ ſubiecit ei omīa. Cū aūt ſubiecta fuerint illi omīa: tūc ⁊ ip̄e fili⁹ ſubiect⁹ erit illi q̄ ſubiecit ſibi omīa: ut ſit deus oīa ī omīb;. Alioquī q̄d facient q̄ baptizant̄ ꝑ mortuis? Si omīno mortui nō reſurgūt: ut q̄d ⁊ baptizant̄ pro illis? Vt q̄d et nos periclitamr̄ omī hora? Quotidie morior ꝑpter vr̄am gloriā fr̄es: quā habeo ī xp̄o iheſu dn̄o nr̄o. 32 Si ſcđm hoīem ad beſtias pugnaui epheſi: q̄d michi ꝓdeſt ſi mortui nō reſurgūt? Mandūcemus ⁊ bibam⁹: cras enī moriem̄. Nolite ſeduci. Corrūpūt mores bonos colloq̄a mala. Euigilate iuſti: ⁊ nolite peccare. Ignorātiā enī dei q̄dā habēt. Ad reuerētiā vobis loquor. Sed dicit aliq̄s. Quomō reſurgunt mortui? Quali aūt corꝑe veniēt? Inſipiēs tu q̄d ſeminas nō viuificat̄: niſi p̄us moriat̄. Et q̄d ſeminas Nō corp⁹ qđ futuꝝ ē ſeminas: ſed nudum grānū: vtputa tritici·aut alicui⁹ ceteroꝝ. De⁹ aūt dat illi corp⁹ ſicut vult: ⁊ vnicuiq; ſeminū ꝓpriū corpus. Nō oīs caro eadē caro: ſed alia hoīm alia pecoꝝ alia caro aūt volucrū: alia autē piſciū. Et corpora celeſtia: ⁊ corpora terreſtria. Sed alia q̄dē celeſtiū gloria: alia aūt terreſtriū. Alia claritas ſolis: alia claritas lune: ⁊ alia claritas ſtellaꝝ. Stella enī a ſtella differt ī claritate: ſic ⁊ reſurrectio mortuoꝝ. Seminat̄ enī ī corruptōne: ſurget ī icorruptōne. Seminat̄ in ignobilitate: ſurget in gloria. Seminat̄ ī infirmitate: ſurget in virtute. Seminat̄ corpus animale: surget corpus spiritale. Si est corpus animale est et spiritale: sicut scriptum est. Factus est primus homo adam in animā viuētem: nouissim⁹ adā in spiritum viuificātem. Sed non prius quod spiritale ē: sed quod animale: deinde quod spiritale. Prim⁹ homo de terra terrenus: secūdus homo de celo celestis. Qualis terrenus tales ⁊ terreni: et qualis celestis: tales et celestes. Igit̄ sicut portauimus ymaginem terreni: portem⁹ ⁊ ymaginē celestis. Hoc aūt dico frēs: q̄a caro ⁊ sāguis regnū dei possidere nō possūt: neq; corruptō incorruptelā possidebit. Ecce misteriū vobis dico. Omēs q̄dē resurgem⁹: sed nō oēs imutabim̄. In momēto i ictu oculi: i nouissima tuba. Canet enī tuba: et mortui resurgēt icorrupti: ⁊ nos immutabim̄. Oportet enī corruptibile hoc induere incorruptionē: ⁊ mortale hoc induere imortalitatē. Cū aūt mortale hoc induerit īmortalitatē: tūc fiet sermo q̄ script⁹ ē. Absorta ē mors i victoria. Ubi ē mors victoria tua? Ubi ē mors stimul⁹ tu⁹? Stimul⁹ aūt mortis peccatū est: virt⁹ vero peccati lex. Deo aūt grãs: q̄ dedit nobis victoriā p dñm nr̄m ihesū xp̄m. Itaq; frēs mei dilecti stabiles estote ⁊ imobiles: abūdātes in omni ope dñi semp: sciētes q̄ labor vester non est inanis in dño. c. xvi.

De collectis aūt q̄ fiūt i sanctos: sicut ordinaui ecclijs galatie· ita ⁊ vos facite p unā sabbati. Unusq̄sq; vr̄m apud se reponat recōdēs qd̄ ei bene placuerit: ut nō cū venero tūc collecte fiāt. Cū aūt p̄sens fuero: q̄s pbaueritis p epl̄as hos mittā pferre gratiā vr̄am i ihrl̄m. Qd̄ si dignū fuerit ut ego eā: mecū ibūt. Veniā aūt ad vos: cū macedoniā ptrāsiero. Nā macedoniā ptrāsibo. Apud vos aūt forsitan manebo vel etiā hyemabo: ut vos me deducat̄ q̄cūq; iero. Nolo enī vos modo i trāsitu videre. Spero enī me aliquātulū tēporis manere apud vos: si dñs pmiserit. Permanebo aūt ephesi usq; ad penthecosten. Ostiū enī michi apertū ē magnū ⁊ euidēs: ⁊ adūsarij multi. Si aūt venerit thimothe⁹: videte ut sine timore sit apud vos. Op⁹ enī dñi operat̄ sicut ⁊ ego. Ne q̄s ergo illū spernat. Deducite aūt illū i pace: ut veniat ad me. Expecto enī illū cū fribȝ. De apollo aūt frē vobis notum facio: q̄m multū rogaui eū ut veniret ad vos cū fribȝ: ⁊ utiq; nō fuit volūtas ei⁹ ut nūc veniret. Veniet aūt: cū ei vacuū fuerit. Vigilate state i fide: viriliter agite ⁊ cōfortamini: oīa vr̄a i caritate fiāt. Obsecro aūt vos frēs· nostis domū stephane et fortunati q̄m sūt p̄mitie achaye· ⁊ in ministeriū sāctorū ordinauerūt seipos: ut ⁊ vos sbditi sitis eiusmodi· ⁊ omni cooperāti ⁊ laboranti. Gaudeo aūt in p̄sentia stephane et fortunati et achayci: quoniā id qd̄ vobis deerat ipi suppleuerūt. Refecerunt enim ⁊ meū spiritum ⁊ vestrum. Cognoscite ergo qui eiusmodi sunt. Salutant vos omnes ecclesie asye. Salutant vos in domino multum aquila et priscilla cum domestica sua ecclesia: apud q̄s et hospitor. Salutant vos omnes fratres. Salutate inuicem: in osculo sancto. Salutatio mea: manu pauli. Si quis non amat dominū nostrum ihesum cristum: sit anathema maranatha. Gratia domini nostri ihesu cristi vobiscum. Caritas mea cū omnibus vobis in cristo ihesu amen.

Explicit epl̄a b. pauli. apl pma ad chorinthios.

Plogus

argumentū

Incipit ~~plogus~~ in ſcd̄am epiſtolā ad corin.

Poſt actam a corinthijs penitentiam cōſolatoriā ſcribit eis epiſtolam apoſtol⁹ a troade per thitū: et collaudās eos hortat̄ ad meliora: ɔtriſtatos quidē eos ſed emēdatos oſtendens.

argumentū

b. pauli apli

Explicit plogus. Incipit epl'a ſcd̄a ad corinthios. Ca. 1.

Paulus apoſtolus criſti iheſu per voluntatem dei et thimotheus frater: eccleſie dei que eſt corinthi cū omnibȝ ſanctis q̄ ſunt in vniūſa achaia. Gratia vobis et pax a deo patre noſtro ⁊ dn̄o iheſu criſto. Benedict⁹ deus et pater dn̄i nr̄i iheſu criſti pater miſericordiaꝝ ⁊ deus totius ɔſolationis: qui cōſolat̄ nos in omni tribulatione noſtra: ut poſſimus et ipſi conſolari eos qui in omni preſſura ſunt per exhortationē qua exhortamur et ipſi a deo: quoniā ſicut habundant paſſiones criſti in nobis ita et per criſtū habūdat ɔſolatio noſtra. Siue autē tribulamur pro vr̄a exhortatione et ſalute: ſiue cōſolamur pro veſtra conſolatione: ſiue exhortamur pro vr̄a exhortatione ⁊ ſalute: que operatur tolleratiā earūdem paſſionum quas et nos patimur: et ſpes noſtra firma eſt pro vobis: ſcientes quoniam ſicut ſocij paſſionū eſtis: ſic eritis ⁊ cōſolationis. Nō enī volum⁹ ignorare vos fratres de tribulatione nr̄a que facta eſt ī aſia: quoniā ſupra modū grauati ſum⁹ ſupra virtutē: ita ut tederet nos etiā viuere. Sed ipſi in nobiſmetipſis reſpōſum mortis habuimus: ut nō ſim⁹ fidentes in nobis ſed in deo q̄ ſuſcitat mortuos: qui de tātis periculis nos eripuit et eruit: in quem ſperam⁹: quoniā et adhuc eripiet adiuuātibȝ et vobis in oratōne pro nobis: ut ex multaꝝ perſonis facieꝝ eius que in nobis eſt donationis per multos gratie agant̄ pro nobis. Nam gloria noſtra hec eſt teſtimoniū cōſcientie noſtre: q̄ in ſimplicitate cordis et ſinceritate dei et non in ſapiētia carnali ſed in gratia dei cōuerſati ſum⁹ in hoc mūdo: habundancius autē ad vos. Nō enī alia ſcribimus vobis q̄ȝ que legiſtis et cognouiſtis. Spero autem q̄ uſq; ī finē ɔgnoſcetis: ſicut ⁊ cognouiſtis nos ex parte: q̄a gloria veſtra ſum⁹ ſicut et vos noſtra ī die dn̄i nr̄i iheſu criſti. Et hac confidētia volui prius venire ad vos ut ſecūdam gratiā haberetis: et per vos trāſire in macedoniam et iterū a macedonia venirē ad vos: et a vobis deduci in iudeam. Cū ergo hoc voluiſſem: nūquid leuitate uſus ſum? Aut que cogito ſcd̄m carnē cogito: ut ſit apud me eſt et nō? Fidelis autē deus quia ſermo noſter qui fuit apud vos: nō eſt in illo ē ⁊ nō: ſed eſt in illo eſt. Dei enī fili⁹ iheſus criſtus qui in vobis per nos p̄dicat⁹ eſt per me ⁊ ſiluanū ⁊ thimotheū nō fuit in illo eſt et nō: ſed eſt ī illo fuit. Quotquot enī promiſſiones dei ſunt ī illo ē. Ideo et per ipm̄ amen deo ad gloriā nr̄am. Qui aūt ɔfirmat nos vobiſcū ī criſto: ⁊ q̄ unxit nos de⁹ et qui ſignauit nos: et dedit pign⁹ ſpirit⁹ in cordibus nr̄is. Ego aūt teſtē deū inuoco in animā meam q̄ parcens vobis non veni ultra corinthum: non quia dominamur fidei veſtre ſed adiutores ſumus gaudij veſtri: nā fide ſtatis. c. ii.

lra

dicim⁹

Statui aūt hoc ipſe ~~in~~ apud me: ne iterum in triſticia venirē ad vos. Si enī ego cōtriſto vos: et quis ē qui me letificet: niſi q̄ cōtriſtat᷑ ex me? Et hoc ipm̄ ſcripſi vobis ut nō cū venero triſticiā ſuꝑ triſticiā habeā: de quibus oportuerat me gaudere: cōfidēs in omnibus vobis quia meū gaudium omnium vr̄m ē. Nā ex multa tribulatione et anguſtia cordis ſcripſi vobis per multas lacrimas: non ut cōtriſtemini. ſed ut ſciatis quā caritatē habeam abūdātius ī vobis. Si quis autem cōtriſtauit me: nō me cōtriſtauit: ſed ex parte: ut non onerē oīes vos. Sufficit illi qui eiuſmodi ē obiurgatio hec que fit a pluribꝫ: ita ut ecōtrario magis donetis et cōſole :ne forte abundantiori triſticia abſorbeat᷑ qui eiuſmodi eſt. propter qđ obſecro vos: ut cōfirmetis in illū caritatē. Ideo enī et ſcripſi vobis ut cognoſcā experimentum vr̄m: an in oībꝫ obediētes ſitis. Cui autē aliquid donaſtis: ⁊ ego. Nā et ego quod donaui: ſi quid donaui propter vos in ꝑſona criſti: ut nō circūueniam᷑ a ſathana. Non enī ignoramꝰ cogitationes eius. Cū veniſſem autē troadē ꝓpter euāgeliū criſti: ⁊ oſtium michi aptū eſſet in dn̄o: nō habui requiē ſpiritui meo: eo ꝙ non inuenerim thytū fratrē meū: ſed valefaciens eis profectus ſū ī macedoniā. Deo autem gratias qui ſemꝑ triumphat nos in criſto iheſu: ⁊ odorē noticie ſue manifeſtat ꝑ nos in omī loco: quia criſti bonus odor ſumus deo in hiis q̄ ſalui fiunt: ⁊ in hiis qui pereūt. Aliis quidem odor mortis in mortem: aliis autem odor vite in vitam. Et ad hec quis tam ydoneus? Non enim ſumus ſicut plurimi adulterantes verbum dei: ſed ex ſinceritate ſicut ex deo coram deo in criſto loquimur. c.iii.

ʹmini

Incipimꝰ iterū noſmetipſos cōmendare? aut nunquid egemꝰ ſicut quidam commendaticiis epiſtolis ad vos aut ex vobis? Epiſtola nr̄a vos eſtis ſcripta in cordibꝫ nr̄is: que ſcitur ⁊ legit᷑ ab omībus hominibus: manifeſtati: quī epiſtola eſtis criſti miniſtrata a nobis ⁊ ſcripta nō atramēto: ſed ſpiritu dei viui: nō ī tabulis lapideis: ſed in tabulis cordis carnalibus. Fiduciam aūt talem habemus ꝑ criſtū ad deum: non ꝙ ſufficiētes ſimus cogitare aliquid a nobis q̄ſi ex nobis: ſed ſufficiētia nr̄a ex deo ē: qui ⁊ ydoneos nos fecit miniſtros noui teſtamenti non littera ſed ſpiritu. Littera enī occidit: ſpiritus autē viuificat. Quod ſi miniſtratio mortis litteris deformata ī lapidibꝫ fuit in gloria: ita ut nō poſſent intendere filii iſrahel in faciem moyſi: propter glām vultus eius que euacuatur: quomodo nō magis miniſtratio ſpiritꝰ erit in glā? Nā ſi miniſtratō dānatōnis glā ē: mlto magis abundat miniſteriū iuſticie in glā. Nā nec glificatū ē quod claruit in hac parte: propter excellentem glām. Si enī qđ euacuat᷑ per glām ē: multo magis qđ manet: ī glā ē. Habētes igit᷑ talē ſpem multa fiducia utimur. Et nō ſicut moyſes ponebat velamen ſuꝑ faciē ſuā: ut nō intenderent filii iſrl̄ in faciē eius qđ euacuat᷑: ſed obtuſi ſūt ſenſus eorū. uſqꝫ in hodiernū enim diē idipm̄ velamen in lectione veteris teſtamēti manet nō reuelatū: quoniā in criſto euacuat᷑: ſed uſqꝫ in hodiernū diē cum legitur moyſes velamen poſitū ē ſuper cor eorū. Cū aūt conuerſus fuerit ad deū: auferetur velamen. Dn̄s aūt ſpiritus eſt. Ubi aūt ſpiritus dn̄i: ibi libertas. Nos vero oīes reuelata facie glām domini ſpeculātes in eādē ymaginē transformamur a claritate in claritatem: tanq̄ʒ a domini ſpiritu. c. iiii.

Ideo habētes hāc miniſtrationē iuxta qđ miſericordiā cōſecuti ſum⁹ nō deficim⁹: ſed abdicam⁹ occulta dedecoris. non ambulātes in aſtutia neqʒ adulterantes verbū dei: ſed in manifeſtatione veritatis cōmēdantes noſmetipſos ad omnē cōſcientiā hominū corā deo. Quod ſi etiā opertū eſt euangeliū noſtrū· in hiis qui pereūt eſt opertū: in quibus deus hui⁹ ſeculi excecauit mentes infideliū· ut nō fulgeat illuminatio euangelii glorie criſti: qui eſt ymago dei. Non enī noſmetipſos predicam⁹ ſed iheſum criſtū dn̄m noſtrū. Nos autē ſeruos vr̄os per iheſum: quoniā deus qui dixit de tenebris lucē ſplendeſcere· illuxit in cordibʒ nr̄is ad illuminationem ſciētie claritatis in facie iheſu criſti. Habem⁹ aūt theſaurū iſtū ī vaſis fictilibʒ: ut ſublimitas ſit virtutis dei: et nō ex nobis. In omnibʒ tribulationē patimur: ſed nō anguſtiamur. Aporiamr̄: ſed nō deſtituimur. Perſecutionē patimur: ſed nō derelinquimur. Deicimur: ſed nō perim⁹. Semꝑ mortificationē iheſu in corpore nr̄o circūferentes: ut et vita iheſu manifeſtetur in corporibʒ noſtris. Semꝑ enī nos qui viuim⁹ in mortē tradimur ꝓpter iheſum: ut et vita iheſu manifeſtetur in carne nr̄a mortali. Ergo mors in nobis operat᷑: vita aūt in vobis. Habentes aūt eundē ſpiritū fidei ſicut ſcriptū eſt· credidi ꝓpter qđ locut⁹ ſum: et nos credim⁹· propter qđ ⁊ loquimur: ſcientes quoniā q̄ ſuſcitauit iheſum et nos cū iheſu ſuſcitabit: et cōſtituet vobiſcū. Omnia enī propter vos: ut gratia abundās per multos in gratiarū actione abundet in gloriam dei. Propter qđ nō deficim⁹: ſed licet is qui foris eſt noſter homo corrūpatur: tamē is qui intus eſt renouat᷑ de die in diē. Id enī qđ in preſenti eſt momētaneū et leue tribulatōnis nr̄e: ſupra modū in ſublimitate eternū glorie pondus operatur in nobis: nō ꝯtemplātibus nobis que videntur ſed que non videntur. Que enī videnť temporalia ſunt: que aūt non videnť eterna ſunt. c. v.

Scimus etiam. quoniā ſi terreſtris domus noſtra hui⁹ habitationis diſſoluatur: q̄ edificationē ex deo habeam⁹ domū nō manufactā eternā in celis. Nā et in hoc ingemiſcim⁹ habitationē noſtrā que de celo eſt ſuperinduī cupientes: ſi tamē veſtiti et non nudi inueniamur. Nā ⁊ qui ſum⁹ in hoc tabernaclo ingemiſcim⁹ grauati: eo qđ nolum⁹ expoliari· ſed ſuꝑueſtiri: ut abſorbeat᷑ qđ mortale eſt a vita. Qui aūt efficit nos in hoc ipm̄ deus: qui dedit nobis pignus ſpiritus. Audentes igiť ſemper ⁊ ſcientes. quoniā dum ſum⁹ in corpore peregrinamur a dn̄o. Per fidem enī ambulamus: ⁊ nō per ſpeciē. Audem⁹ aūt et bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore et p̄ſentes eſſe ad dn̄m: et ideo cōtendim⁹ ſiue abſentes ſiue p̄ſentes placere illi. Omēs enī nos manifeſtari oportet ante tribunal criſti: ut referat vnuſquiſqʒ ꝓpria corporis prout geſſit ſiue bonū ſiue malū. Scientes ergo timorē dn̄i hominibʒ ſuadem⁹: deo aūt manifeſti ſum⁹. Spero aūt et in ꝯſcientiis vr̄is manifeſtos nos eſſe. Nō iterū cōmendam⁹ nos vobis: ſed occaſionē dam⁹ vobis gloriādi ꝓ nobis: ut habeatis ad eos qui in facie gloriant᷑ et nō in corde. Siue enī mēte

hor

excedimꝰ deo: ſiue ſobrij ſumꝰ vobis. Caritas enī criſti vrget nos: eſtimātes hoc: quoniā ſi vnus pro oībꝫ mortuus eſt·ergo omnes mortui ſunt. Et pro oībꝫ mortuꝰ eſt criſtꝰ: ut et qui viuūt iam nō ſibi viuāt: ſed ei qui ꝓ ipſis mortuus eſt et reſurrexit. Itaqꝫ nos ex hoc neminē nouimꝰ ſecūdum carnē. Et ſi cognouimꝰ ſcd̄m carnē criſtū: ſed nūc iam non nouimꝰ. Si qua ergo ī criſto noua creatura eſt: vetera tranſierūt: ecce facta ſunt oīa noua. Omnia aūt ex deo qui nos recōciliauit ſibi per criſtū: et dedit nobis miniſteriū recōciliationis. Quoniā quidē deus erat in criſto mūdū recōcilians ſibi: non reputās illis delicta ipſoꝝ: et poſuit in nobis verbū recōciliationis. Pro criſto ergo legatione fungimur tāqꝫ deo exhortāte per nos: obſecramꝰ pro criſto·recōciliamini deo. Eū q̄ nō nouerat peccatū ꝓ nobis peccatū fecit: ut nos efficeremur iuſticia dei ī ipſo. c. vi.

Adiuuātes autē: exhortamur ne inuacuū gratiam dei recipiatis. Ait enī. Tempore accepto exaudiui te: et in die ſalutis adiuui te. Ecce nunc tempus acceptabile: ecce nunc dies ſalutis. Nemini dantes ullā offenſionē: ut nō vituperetur miniſteriū noſtrum. Sed in oībꝫ exhibeamꝰ noſmetipſos ſicut dei miniſtros in multa patiēcia: in tribulationibꝫ·in neceſſitatibꝫ·ī anguſtijs·in plagis·in carceribꝫ·in ſeditionibus·in laboribꝫ·in vigilijs·in ieiunijs·in caſtitate·in ſciēcia·in longanimitate·in ſuauitate: in ſpiritu ſācto. In caritate nō ficta: in verbo veritatis: in virtute dei. Per arma iuſticie: a dextris et a ſiniſtris. Per gloriā et ignobilitatem: per infamiā et bonā famā. Vt ſeductores ⁊ veraces: ſicut q̄ ignoti et cogniti. Quaſi moriētes et ecce viuimus: ut caſtigati et non mortificati. Quaſi triſtes ſemꝑ aūt gaudentes: ſicut egentes multos aūt locupletātes: tanqꝫ nichil habentes et oīa poſſidentes. Os noſtrū patet ad vos o corinthij: cor noſtrū dilatatū eſt. Nō anguſtiamini ī nobis. Anguſtiamini aūt in viſceribus vr̄is. Eandē aūt habentes remunerationē: tanqꝫ filijs dico: dilatamini et vos. Nolite iugum ducere cū infidelibus. Que enī participatio iuſticie cū iniquitate: aut que ſocietas luci ad tenebras? Que aūt conuentio criſti ad belial? Aut que pars fideli cū infideli? Qui autē conſenſus templo dei cū ydolis? Vos enim eſtis templū dei viui ſicut dicit deus: quoniam inhabitabo in illis et inambulabo: et ero illoꝝ deus et ipſi erunt michi pplus. Propter quod exite de medio eoꝝ ⁊ ſeparamini dicit dn̄s: ⁊ immūdū ne tetigeritis: et ego recipiā vos·⁊ ero vobis ī prēm: ⁊ vos eritis michi ī filios et filias dicit dn̄s omnipotēs. c. vii.

Has ergo habētes promiſſiones cariſſimi mūdemꝰ nos ab omī inquinamēto carnis et ſpiritꝰ: perficientes ſanctificationē in timore dei. Capite nos. Neminē leſimꝰ: neminē corrupimꝰ: neminē circūuenimꝰ. Non ad cōdemnationē veſtrā dico. Prediximꝰ enim q̄ ī cordibus nr̄is eſtis ad commoriendū et ad conuiuendū. Multa michi fiducia eſt apud vos: multa michi gloriatio pro vobis. Repletꝰ ſum conſolatione: ſuꝑabundo gaudio in omni tribulatione noſtra. Nam ⁊ cū veniſſemꝰ in macedoniā·nullā requiē habuit caro noſtra: ſed omnem tribulationē paſſi ſumus. Foris pugne: intꝰ timores. Sed qui conſolatur humiles:

conſolatꝰ eſt nos deus in aduẽtu titi. Non ſolũ aũt in aduẽtu eius: ſed etiã in cõſolatione qua cõſolatꝰ eſt in vobis· referẽs nobis vr̃m deſideriũ vr̃m fletũ vr̃am emulationẽ pro me: ita ut magis gauderẽ. Quoniã ⁊ ſi cõtriſtaui vos in epiſtola: nõ me penitet. Et ſi peniteret vidẽs ꝙ epiſtola illa et ſi ad horã vos ɔtriſtauit: nũc gaudeo· nõ quia cõtriſtati eſtis: ſed quia cõtriſtati eſtis ad penitentiã. Cõtriſtati enim eſtis ſcd̃m deũ: ut in nullo detrimẽtũ patiamini ex nobis. Que enĩ ſcd̃m deũ triſticia eſt penitentiã in ſalutẽ ſtabilẽ operat̃: ſeculi autẽ triſticia mortẽ operatur. Ecce enĩ hoc ipſum ſcd̃m deũ cõtriſtari vos quãtã in vobis operatur ſollicitudinẽ: ſed defenſionẽ: ſed indignationẽ· ſed timorẽ· ſed deſideriũ· ſed emulationẽ: ſed vindictã. In omĩbuſ exhibuiſtis vos incontaminatos eſſe negotio. Igitur ⁊ ſi ſcripſi vobis non propter eũ qui fecit iniuriã nec ꝓpter eũ qui paſſus eſt: ſed ad manifeſtãdã ſollicitudinẽ noſtrã quã habemꝰ pro vobis corã deo. Ideo cõſolati ſumus. In conſolatione aũt nr̃a abundantius magis gauiſi ſumꝰ ſuꝑ gaudio titi: quia refectus eſt ſpiritꝰ eius ab omĩbus vobis. Et ſi quid apud illũ de vobis gloriatꝰ ſum· nõ ſum ɔfuſus: ſed ſicut omĩa vobis in veritate locuti ſumus: ita et gloriatio noſtra que fuit ad titũ veritas facta ẽ. Et viſcera eius abundãtiꝰ in vobis ſunt: reminiſcentis omniũ vr̃m obediẽtiã quomõ cũ timore ⁊ tremore excepiſtis illũ. Gaudeo: ꝙ ĩ omĩbꝫ ɔfido ĩ vobis. c. viii.

Notam aũt facimus vobis fr̃es gratiã dei q̃ data eſt in eccleſiis macedonie: et ꝙ in multo experimẽto tribulationis abũdãtia gaudii ipſoꝝ et altiſſima pauꝑtas eoꝝ abundauit in diuitias ſimplicitatis eoꝝ. Quia ſecundũ virtutẽ teſtimoniũ illis reddo: et ſupra virtutem volũtarii fuerũt: cũ multa exhortatione obſecrantes nos gratiã ⁊ cõmunicationẽ miniſterii qd̃ fit in ſanctos. Et nõ ſicut ſperauimꝰ: ſed ſemetipſos dederũt· primũ dño· deinde nobis per volũtatem dei: ita ut rogaremus titũ ut quẽadmodũ cepit ita et ꝑficiat in vobis etiã gratiã iſtã. Sed ſicut in omnibꝫ abundatis fide et ſermone et ſciẽtia et omni ſollicitudine inſuꝑ ⁊ caritate vr̃a ĩ nos: ut et ĩ hac gratia abundetis. Non quaſi imperãs dico: ſed per alioꝝ ſollicitudinẽ etiã vr̃e caritatis ingeniũ bonũ comprobãs. Scitis enĩ gratiã dñi noſtri iheſu criſti: quoniã propter vos egenꝰ factus eſt cũ eſſet diues: ut illiꝰ inopia vos diuites eſſetis. Et conſiliũ in hoc do. Hoc enĩ vobis utile eſt: q̃ nõ ſolũ facere· ſed et velle cepiſtis ab anno priore. Nũc vero et facto ꝑficite: ut quẽadmodũ prõptꝰ eſt animꝰ volũtatis: ita ſit ⁊ perficiẽdi ex eo qd̃ habetis. Si enĩ volũtas prompta eſt: ſcd̃m id qd̃ habet accepta eſt· nõ ſcd̃m id qd̃ non habet. Nõ enĩ ut aliis ſit remiſſio· vobis aũt tribulatio: ſed ex equalitate in preſenti tp̃e veſtra abundãtia illoꝝ inopiã ſuppleat· ut et illoꝝ abundãtia veſtre inopie ſit ſupplemẽtum: ut fiat equalitas ſicut ſcriptũ eſt. Qui multũ habuit nõ abundauit: et qui modicũ nõ minorauit. Gratias aũt ago deo qui dedit eandẽ ſollicitudinẽ pro vobis in corde titi: quoniã exhortationẽ quidẽ ſuſcepit: ſed cũ ſollicitior eſſet ſua volũtate profectus ẽ ad vos. Miſimꝰ etiã cũ illo fratrem nr̃m: cuiꝰ laus eſt in euangelio per omĩes eccleſias. Nõ ſolū aūt:ſed ⁊ ordinat⁹ eſt ab eccleſijs comes peregrinatōnis nr̄e ī hāc grām que miniſtrat̄ a nobis ad dn̄i gloriā et deſtinatā volūtatē nr̄am:deuitātes hoc ne quis nos vituperet in hac plenitudine q̄ miniſtrat̄ a nobis in dn̄i gloriā. Prouidem⁹ enī bona.nō ſolū corā deo:ſed etiā corā hominibz. Miſimus aūt cū illis et fratrē nr̄m quem probauim⁹ in multis ſepe ſollicitum eſſe:nūc aūt multo ſollicitiorē cōfidēcia multa in vos:ſiue pro tito qui eſt ſocius meus et in vobis adiutor:ſiue fr̄es noſtri apoſtoli eccleſiarū glorie criſti. Oſtenſionē ergo que eſt caritatis vr̄e et nr̄e glorie pro vobis:in illos oſtendite in facie eccleſiarū. Capᵐ.ix. Nam de miniſterio qđ fit in ſanctos:ex abundanti eſt michi ſcribere vobis. c.ix.

Scio enī ꝓmptū animū vr̄m pro quo de vobis glorior apud macedones:quoniā et achaia parata ē ab anno p̄terito:et vr̄a emulatio prouocauit plurimos. Miſim⁹ autē fratres:ut ne qđ gloriamr̄ de vobis euacuetur in hac parte:ut quēadmodū dixi parati ſitis:ne cū venerint macedones mecū et inuenerint vos imparatos erubeſcam⁹ nos:ut nō dicamus vos ī hac ſubſtācia. Neceſſariū ergo exiſtimaui rogare fratres ut p̄ueniāt ad vos.et preparēt repromiſſam benedictionē hāc paratā eſſe:ſic quaſi benedictionē:nō quaſi auariciā. Hoc aūt dico. Qui parce ſeminat parce ⁊ metet:et qui ſeminat in benedictionibz·de benedictionibz et metet. Vnuſquiſq; prout deſtinauit in corde ſuo:nō ex triſticia aut ex neceſſitate. Hilarē enī datorē diligit deus. Potēs eſt autem deus omnem graciā abundare facere in vobis:ut ī oībz ſemp̄ omnē ſufficiētiā habētes abundetis in omne opus bonum:ſicut ſcriptum eſt. Diſperſit dedit pauperibz:iuſticia eius manet in ſeculū ſeculi. Qui aūt amminiſtrat ſemen ſeminātı:et panē ad māducandū preſtabit. Et multiplicabit ſemen veſtrū et augebit incrementa frugū iuſticie vr̄e:ut in omnibus locupletati abundetis in omnē ſimplicitatem:q̄ operatur per nos graciarū actionē deo. Quoniā miniſteriū hui⁹ officij nō ſolum ſupplet ea que deſunt ſanctis:ſed etiā abūdat per multas graciarū actiones in dn̄o per probationē miniſterij huius:glorificātes deū in obediencia confeſſionis vr̄e in euangelio criſti et ſimplicitate cōmunicatōnis vr̄e ī illos et in omnes.et in ipſorū obſecratione pro vobis:deſiderantiū vos ꝓpter eminentē graciā dei in vobis. Gracias ago deo ſup inenarrabili dono ei⁹. c.x.

Ipſe aūt ego paul⁹ obſecro vos per manſuetudinē et modeſtiā criſti:q̄ in facie quidē humilis ſum inter vos:abſens aūt cōfido in vobis. Rogo autē vos ne preſens audeā per eā ꝯfidentiā qua exiſtimor audere in quoſdā:qui arbitrantur nos tāq̄ ſcđm carnē ambulemus. In carne enī ambulātes:nō ſecundū carnē militam⁹. Nā arma milicie nr̄e nō carnalia:ſed potentia deo ad deſtructionē municionū·ꝯſilia deſtruentes·et omnē altitudinē extollentem ſe aduerſus ſcientiā dei:⁊ in captiuitatem redigentes omnē intellectū in obſequiū criſti:et in promptu habentes ulciſci omnē inobedientiā:cum impleta fuerit veſtra obedientia. Que ſcđm faciem ſunt videte. Si quis ꝯfidit ſibi criſti ſe eſſe:hoc cogitet iterū apud ſe:quia ſicut ipſe criſti eſt·ita et nos. Nā et ſi amplius aliquid gloriatus fuero de poteſtate nr̄a quā dedit nobis dn̄s ī edificationē ⁊ nō ī deſtructionē vr̄am: nō erubeſcā. Ut aūt nō exiſtimer tāq̄ʒ terrere vos per epiſtolas: quoniā quidē epiſtole inquiūt graues ſunt et fortes: preſentia aūt corporis infirma et ſermo ɔtēptibilis: hoc cogitet q̄ eiuſmodi eſt: quia quales ſumus verbo per epiſtolas abſentes: tales et p̄ſentes in facto. Nō eni audemꝰ inſerere aut cōparare nos quibuſdā qui ſeipſos cōmendāt: ſed ipi in nobis noſmetipos metiētes: et cōparātes noſmetipos nobis. Nos aūt nō ī immēſum gloriabimur: ſed ſcdm mēſurā regule qua mēſus ē nobis deꝰ mēſurā p̄tingendi uſq; ad vos. Nō eni quaſi nō pertingētes ad vos ſuperextendimꝰ nos. Uſq; ad vos eni puenimꝰ in euāgelio criſti: nō ī immēſum gloriantes ī alienis laboribus. Spem aūt habētes creſcentis fidei vr̄e. in vobis magnificari ſcdm regulā nr̄am in abundātia. etiā ī illa que ultra vos ſunt euangelizare. nō in aliena regula in hijs que p̄parata ſūt gloriari. Qui aūt gloriat̄ in dn̄o glorietᷣ. Nō eni q̄ ſeipm cōmēdat ille probatꝰ ē: ſed quē deꝰ cōmēdat. c. xi.

Utinā ſuſtineretis modicū qd̄ inſipiētie mee: ſed et ſupportate me. Emulor eni vos dei emulatione: deſpōdi eni vos uni viro virginē caſtā exhibere criſto. Timeo aūt ne ſicut ſerpens euam ſeduxit aſtutia ſua: ita corrūpantur ſenſus vr̄i ⁊ excidāt a ſimplicitate que eſt in criſto. Nā ſi is qui venit alium criſtū p̄dicat quē nō p̄dicauimꝰ: aut aliū ſpiritū accipitis quē nō accepiſtis aut aliud euāgeliū qd̄ nō recepiſtis: recte pateremini. Exiſtimo eni nichil me minꝰ feciſſe a magnis apoſtolis. Nā ⁊ ſi imperitꝰ ſermone: ſed nō ſciētia. In omībꝫ aūt manifeſtꝰ ſum vobis. Aut nūqd̄ peccatū feci meipm humilians: ut vos exaltemini? Quoniā gratis euāgeliū dei euāgelizaui vobis; alias eccl̄ias expoliaui accipiēs ſtipēdia ad miniſteriū vr̄m: et cū eſſem apud vos ⁊ egerē nulli oneroſus fui. Nā qd̄ michi deerat ſuppleuerūt fr̄es q̄ venerūt a macedonia: et ī omībꝫ ſine onere me vobis ſeruaui: et ſeruabo. Eſt veritas criſti in me: quoniā hec gloriatio nō infringetur ī me in regionibꝫ achaie. Quare? Quia nō diligo vos? Deus ſcit. Quod aūt facio ⁊ faciā: ut amputem occaſionē eoꝝ. qui volūt occaſionē: ut in quo gloriātur inueniātur ſicut et nos. Nā eiuſmodi pſeudo apoſtoli ſunt operarij ſubdoli: trāſfigurātes ſe in apoſtolos criſti. Et nō mirū. Ipē eni ſathanas trāſfigurat ſe in angelū lucis. Nō eſt ergo magnū: ſi miniſtri eius trāſfigurentᷣ velut miniſtri iuſticie: quoꝝ finis erit ſecundū opera ipoꝝ. Iterū dico: ne quis me putet inſipientē. Alioquin velut inſipientem accipite me: ut et ego modicū qd̄ glorier. Quod loquor nō loquor ſcdm deum ſed quaſi ī inſipientia: in hac ſubſtantia glorie. Quoniā multi gloriātur ſcdm carnē: et ego gloriabor. Libēter enim ſuffertis inſipiētes: cū ſitis ipi ſapiētes. Suſtinetis eni ſi qs vos ī ſeruitutē redigit: ſi quis deuorat. ſi quis accipit. ſi quis extollitur: ſi quis in faciem vos cedit. Scdm ignobilitatē dico: quaſi nos infirmi fuerimꝰ in hac parte. In quo quis audet: in inſipientia dico: audeo et ego. Hebrei ſunt: et ego. Iſrahelite ſūt: et ego. Semē abrahe ſunt: et ego. Miniſtri criſti ſunt: et ego. Ut minus ſapiēs dico: plus ego. In laboribꝫ plurimis in carceribus abundātius: in plagis supra modū: in mortibz frequēter. A iudeis quīquies quadragenas una minus accepi. Ter virgis cesus sum: semel lapidat⁹ sum: ter naufragium feci. Nocte ⁊ die in profundo maris fui. In itineribus sepe: periculis fluminū· periculis latronū· periculis ex genere· periculis ex gentibz· periclis in ciuitate· periclis in solitudine· periculis in mari: periculis in falsis fratribz. In labore ⁊ erumna: in vigilijs multis. In fame ⁊ siti: in ieiunijs mltis. In frigore et nuditate: preter illa que extrinsecus sunt: instantia mea quotidiana· sollicitudo omniū ecclīaꝝ. Quis infirmat̄: ⁊ ego nō infirmor? Quis scādalizat̄: ⁊ ego nō uror? Si gloriari oportet: que infirmitatis mee sunt gloriabor. Deus ⁊ pater domini nr̄i ihesu cristi scit qui est benedictus in secula ꝙ nō mētior. Damasci ꝑpositus gentis arethe regis custodiebat ciuitatē damascenoꝝ ut me cōprehēderet: ⁊ per fenestrā in sporta dimissus sū ꝑ murū: et sic effugi man⁹ ei⁹. c. xii.

Si gloriari oportet: non expedit quidē. Veniā aūt ad visiones et reuelationes dn̄i. Scio hominē in cristo ante ānos quatuordecim siue ī corpore siue extra corp⁹ nescio de⁹ scit: raptū huiusmodi usqz ad terciū celū. Et scio huiusmodi hominē siue in corpore siue extra corp⁹ nescio de⁹ scit: qm̄ rapt⁹ est in paradisum: et audiuit archana verba que nō licet homini loqui. Pro huiusmodi gloriabor: pro me aūt nichil nisi ī infirmitatibz meis. Nā et si voluero gloriari: nō ero insipiēs. Veritatē enī dicā. Parco aūt: ne quis me existimet supra id qd̄ videt in me: aut audit aliqd̄ ex me. Et ne magnitudo reuelationū extollat me: dat⁹ est michi stimulus carnis mee angel⁹ sathane ut me colaphizet. Propter qd̄ ter dn̄m rogaui ut discederet a me: ⁊ dixit michi. Sufficit tibi gratia mea. Nam virt⁹ ī infirmitate ꝑficitur. Libēter igitur gloriabor in infirmitatibus meis: ut inhabitet in me virtus cristi. Propter qd̄ placeo michi in infirmitatibus meis: in ↄtumelijs in necessitatibus in persecutionibz: in angustijs ꝓ cristo. Cū enī infirmor tūc potēs sum. Fact⁹ sum insipiēs: vos me coegistis. Ego enī a vobis debui cōmēdari. Nichil enī min⁹ feci ab hijs q̄ sunt supra modū apostoli. Tam et si nichil sum: signa tamē apostolat⁹ mei facta sunt super vos in omni patientiā signis et prodigijs et virtutibz. Quid ē enī qd̄ min⁹ habuistis pre ceteris ecclesijs: nisi ꝙ egoipse nō grauaui vos? Donate michi hanc iniuriā. Ecce tercio hoc parat⁹ sum venire ad vos: et non ero grauis vobis. Nō enī quero que vr̄a sunt: sed vos. Nec enī debēt filij parētibus thesaurizare: sed parentes filijs. Ego aūt libentissime impendā ⁊ superimpendar ipse pro animabz vr̄is: licet plus vos diligens minus diligar. Sed esto. Ego vos nō grauaui: sed cū essem astut⁹ dolo vos cepi. Nūquid per aliquē eoꝝ quos misi ad vos circūueni vos? Rogaui titū: et misi cum illo fratrē. Nūquid titus vos circūuenit? Nōne eodē spiritu ābulauim⁹? Nōne eisdē vestigijs? Olim putatis ꝙ excusemus nos apud uos? Coram deo in cristo loquimur. Omnia ~~enim~~ aūt karissimi propter edificationē vestrā. Timeo enī ne forte cū uenero· non quales uolo inueniā uos: ⁊ ego inueniar a vobis qualē nō vultis: ne forte contentiones emulatiōes animositates diſſenſiones detractiones ſuſurrationes inflationes ſeditiones ſint inter vos. Ne iterū cū venero humiliet me deus apud vos: ⁊ lugeā mltos ex hijs qui ante peccauerūt et nō egerūt penitentiā ſup immūdicia et fornicatione et impudicicia quā geſſerunt. c. xiii.

Ecce tercio hoc venio ad vos. In ore duoꝝ vel trium teſtiū ſtabit omne verbū. Predixi enī et predico ut preſens vobis ⁊ nūc abſens: hijs qui ante peccauerūt ⁊ ceteris oīnibꝫ: quī ſi venero iteꝝ nō parcā. An experimētū queritis eiꝰ qui in me loquitˀ criſtus? Qui in vobis non infirmatur ſed potens eſt in vobis. Nam ⁊ ſi crucifixus eſt ex infirmitate: ſed viuit ex virtute dei. Nam et nos infirmi ſumus in illo: ſed viuimus cum eo ex virtute dei in vobis. Voſmetipſos temptate: ſi eſtis in fide ipſi vos probate. An nō cognoſcitis voſmetipſos: quia criſtus iheſus in vobis eſt? Niſi forte reprobi eſtis. Spero autem quod cognoſcetis: quia nos non ſumus reprobi. Oramus autem deum ut nichil mali faciatis: non ut nos probati appareamꝰ ſed ut vos quod bonum eſt faciatis. Nos aūt ut reprobi ſimus. Non enī poſſumꝰ aliquid aduerſus veritatem: ſed pro veritate. Gaudemꝰ enī quoniā nos infirmi ſumꝰ: vos aūt potentes eſtis. Hoc et oramꝰ: veſtrā ꝯſūmationem. Ideo hec abſens ſcribo: ut nō preſens durius agā ſcd'm poteſtatē quā dn̄s dedit michi in edificationē et nō in deſtructionē. De cetero fratres gaudete. perfecti eſtote: exhortamini· idipm ſapite. Pacē habete: et deus pacis et dilectionis erit vobiſcū. Salutate inuicem in oſculo ſancto. Salutāt vos oīnes ſancti. Gratia dn̄i noſtri iheſu criſti· et caritas dei· ⁊ cōmunicatio ſancti ſpiritꝰ ſit cū oīnibꝫ vobis amē. Explicit epl'a ſcd'a ad corinthi. Incipit ~~prologus~~ argm̄ in epl'a ad galatas.

Galathe ſunt greci. Hij verbū veritatis primū ab apoſtolo acceperūt: ſed poſt diſceſſū eiꝰ tēptati ſūt a falſis apl'is: ut ī legē ⁊ circūciſionē ~~ne~~ verterent. Hos apl'us reuocat ad fidē veritatis: ſcribēs eis ab epheſo. Explicit ~~prologus~~ argm̄. Incipit epl'a ad galatas. c. i.

Paulus apoſtolus nō ab hominibꝫ neq; per hominē ſed ꝑ iheſum criſtū et deū patrē qui ſuſcitauit eū a mortuis. et qui mecū ſunt omnes fratres: eccleſijs galathie. Gratia vobis ⁊ pax a deo patre nr̄o et dn̄o iheſu criſto: qui dedit ſemetipm pro peccatis nr̄is ut eriperet nos de preſenti ſeculo neq̄ ſcd'm voluntatē dei et prīs nr̄i: cui eſt gloria in ſecula ſeculoꝝ amen. Miror ꝙ ſic tā cito tranſferimini ab eo qui vos vocauit ī gratiā criſti in aliud euangeliū qd nō eſt aliud: niſi ſūt aliqui qui vos conturbāt: et volūt ꝯuertere euangeliū criſti. Sed licet nos aut angelus de celo euangelizet vobis preterq̄ quod euāgelizauimꝰ vobis: anathema ſit. Sicut predixímꝰ ⁊ nūc iterū dico: ſi quis vobis euangelizauerit preter id quod accepiſtis: anathema ſit. Modo enī hominibꝫ ſuadeo· an deo? An quero hominibꝫ placere? Si adhuc hominibꝫ placerē: criſti ſeruꝰ nō eſſem. Notū enī vobis facio fratres euangeliū qd euāgelizatū eſt a me: quia nō eſt ſcd'm hominē. Neq; enī ego ab homine accepi illud neq; didici: ſed per reuelationem iheſu criſti. Audiſtis enī cōuerſationē meā aliquādo in iudaiſmo · quoniā ſupra modū perſequebar eccleſiā dei · et expugnabā illā: et ꝓficiebā in iudaiſmo ſupra multos coetaneos meos in genere meo: abundantiꝰ emulator exiſtens paternaꝝ meaꝝ traditionum. Cū autē placuit ei qui me ſegregauit ex utero m̄ris mee et uocauit per gratiā ſuā ut reuelaret filiū ſuū in me ut euangelizarē illū in gentibꝫ: cōtinuo non acquieui carni et ſanguini. Neqꝫ ueni iheroſolimā ad anteceſſores meos apoſtolos: ſed abij ī arabiā: et iterū reuerſus ſū damaſcū. Deinde poſt annos tres ueni iheroſolimā uidere petrū: et māſi apud eū diebꝫ quindecī. Aliū aūt apłoꝝ uidi neminē: niſi iacobū fratrem dn̄i. Que aūt ſcribo uobis: ecce corā deo quia nō mētior. Deinde ueni in partes ſyrie et cilicie. Erā aūt ignotꝰ facie · eccleſijs iudee: q̄ erāt in criſto. Tātū aūt auditū habebant: quoniā qui ꝑſequebatur nos aliquādo nūc euāgelizat fidē quā aliquādo expugnabat: et ī me clarificabāt deū.

c. ii. Deinde poſt ānos quatuordecim iterū aſcendi iheroſolimā cū barnaba: aſſumpto et tito. Aſcendi aūt ſcd̄m reuelationē: et cōtuli cum illis euāgeliū qd̄ predico in gentibus. Seorſum aūt hijs qui uidebant̄ aliquid eſſe: ne forte in uacuū currerē aut cucurriſſem. Sed neqꝫ titus qui mecū erat · cū eſſet gētilis cōpulſus eſt circūcidi: ſed ꝓpter ſubintroductos falſos fratres qui ſubintroierūt explorare libertatē nr̄am quā habemꝰ ī criſto iheſu: ut nos in ſeruitutē redigerēt. Quibꝫ neq; ad horā ceſſimꝰ ſubiectioni: ut ueritas euāgelij permaneat apud uos. Ab hijs aūt qui uidebātur eſſe aliq̄d: q̄les aliquādo fuerīt nichil mea īteſt. Deus enī perſonā hominis non accipit. Michi enī qui uidebant̄ eſſe aliq̄d nichil cōtulerūt. Sed econtra cū uidiſſent ꝙ creditū eſt michi euāgeliū p̄pucij ſicut et petro circūciſionis: qui enī operatꝰ eſt petro in apoſtolatū circūciſionis · operatꝰ eſt et michi inter gentes: et cū cognouiſſent gratiā que data eſt michi · iacobus ⁊ cephas ⁊ iohannes qui uidebant̄ colūne eſſe dextras dederūt michi ⁊ barnabe ſocietatis: ut nos in gentes ipſi aūt in circūciſionē: tātū ut pauperū memores eſſemꝰ. Quod etiam ſollicitꝰ fui hoc ipm̄ facere. Cum aūt ueniſſet petrꝰ anthiochiam ī faciem ei reſtiti: quia reprehenſibilis erat. Prius enī quā uenirent quidā ab iacobo cū gentibꝫ edebat. Cū autē ueniſſent · ſubtrahebat ⁊ ſegregabat ſe: timēs eos qui ex circūciſione erāt. Et ſimulationi eiꝰ cōſenſerūt ceteri iudei: ita ut et barnabas duceret̄ ab eis ī illā ſimulationē. Sed cū uidiſſem ꝙ nō recte ambularent ad ueritatem euangelij: dixi cephe corā oīnibꝫ. Si tu cū iudeus ſis gentiliter uiuis et nō iudaice: quomō gētes cogis iudaizare? Nos natura iudei et nō ex gentibꝫ peccatores: ſcientes aūt ꝙ nō iuſtificatur homo ex operibus legis · niſi per fidē iheſu criſti: et nos in criſto iheſu credimꝰ · ut iuſtificemur ex fide criſti ⁊ nō ex operibꝫ legis. Propter qd̄ ex operibus legis nō iuſtificabit̄ oīnis caro. Qd̄ ſi querentes iuſtificari in criſto inuenti ſumus et ipſi peccatores: nūquid criſtus peccati miniſter eſt? Abſit. Si enim que deſtruxi iterū hec reedifico: preuaricatorem me cōſtituo. Ego enī per legem legi mortuus ſum ut deo uiuā, criſto confixus ſū cruci. Viuo autem iam nō ego: uiuit vero in me criſtus. Nō aūt nūc viuo ī carne· in fide viuo filij dei: qui dilexit me et tradidit ſemetipm̄ pro me. Nō abicio gratiā dei. Si enī per legē iuſticia: ergo gratis criſtꝰ mortuꝰ ē. c. iii.

O inſenſati galathe: quis vos faſcinauit non obedire veritati? Ante quorū oculos iheſus criſtꝰ proſcriptꝰ eſt: ⁊ in vobis crucifixꝰ. Hoc ſolū a vobis volo diſcere. Ex operibꝫ legis ſpiritū accepiſtis: an ex auditu fidei? Sic ſtulti eſtis: ut cū ſpiritu ceperitis: nūc carne cōſumamini. Tāta paſſi eſtis ſine cauſa: ſi tamen ſine cauſa. Qui ergo tribuit vobis ſpiritū et operat̄ virtutes in vobis: ex operibꝫ legis. an ex auditu fidei? Sicut ſcriptum eſt: abrahā credidit deo et reputatū ē illi ad iuſticiā. Cognoſcite ergo: q̄a q̄ ex fide ſunt: hij ſūt filij abrahe. Prouidēs aūt ſcriptura quia ex fide iuſtificat gētes deus: p̄nunciauit abrahe quia benedicent̄ in te omēs gentes. Igit̄ qui ex fide ſunt: benedicētur cū fideli abraham. Quicūq; enī ex operibꝫ legis ſūt: ſub maledicto ſunt. Scriptū eſt enim. Maledictꝰ omīs qui nō permāſerit ī omībꝫ que ſcripta ſunt in libro legis: ut faciat ea. Quoniā aūt ī lege nemo iuſtificatur apud deū· manifeſtū ē: q̄a iuſtꝰ ex fide viuit. Lex aūt nō eſt ex fide: ſed qui fecerit ea viuet in illis. Criſtus nos redemit de maledicto legis factꝰ pro nobis maledictū: quia ſcriptū eſt maledictꝰ omīs qui pendet in ligno: ut in gentibꝫ benedictio abrahe fieret in criſto iheſu· ut pollicitationē ſpiritꝰ accipiamꝰ per fidē. Fratres ſcd̄m hominē dico: tamē hominis cōfirmatū teſtamentū nemo ſpernit aut ſuperordinat. Abrahe dicte ſunt ꝓmiſſiones: et ſemini eiꝰ. Nō dicit et ſeminibꝫ q̄ſi in multis: ſed quaſi in uno: et ſemini tuo qui eſt criſtus. Hoc aūt dico teſtamentū cōfirmatū a deo: que poſt quadringentos et triginta ānos facta eſt lex: nō in irritū facit ad euacuandam promiſſionē. Nā ſi ex lege hereditas: iam nō ex ꝓmiſſione. Abrahe aūt ꝑ repromiſſionē donauit deus. Quid igitur lex? Propter trāſgreſſionē poſita ē: donec veniret ſemē cui ꝓmiſerat: ordinata ꝑ angelos in manu mediatoris. Mediator aūt uniꝰ nō eſt: deꝰ aūt unꝰ eſt. Lex ergo adūſus ꝓmiſſa dei? Abſit. Si enī data eēt lex que poſſet viuificare: vere ex lege eſſet iuſticia. Sed ɔcluſit ſcriptura omīa ſub peccato: ut promiſſio ex fide iheſu criſti daretur credētibus. Prius aūt q̄ veniret fides ſub lege cuſtodiebamur: cōcluſi in eā fidem que reuelāda erat. Itaq; lex pedagogꝰ noſter fuit in criſto: ut ex fide iuſtificemur. At ubi venit fides: iā nō ſumꝰ ſub pedagogo. Omēs enī filij dei eſtis: per fidē que ē in criſto ihū. Quicūq; enī ī criſto baptizati eſtis: criſtū induiſtis. Nō eſt iudeus neq; grecus: nō eſt ſeruꝰ neq; liber: nō ē maſculus neq; femina. Omnes enim vos unum eſtis in criſto iheſu. Si autem vos criſti: ergo abrahe ſemen eſtis ſecundū promiſſionē heredes. c. iiii.

Dico aūt. Quāto tp̄e heres paruulus eſt nichil differt a ſeruo· cū ſit dn̄s omīū: ſed ſub tutoribꝫ et actoribꝫ eſt uſq; ad p̄finitū tēpus a patre. Ita ⁊ nos cū eſſemus paruuli: ſub elemētis mūdi huiꝰ eramꝰ ſeruiētes. At ubi venit plenitudo tēporis miſit deus filiū ſuū factū ex muliere factū ſub lege: ut eos qui ſub lege erāt redimeret: ut adopcōnē filiorꝫ reciperemꝰ. Quoniā aūt eſtis filij dei: miſit deus ſpiritū filij ſui in corda veſtra clamantē abba pater. Itaq; iam non eſt ſeruus·ſed filiꝰ. Qđ ſi filiꝰ: et heres ꝑ deū. Sed tunc quidē ignorantes deum: hijs qui natura non ſunt dij ſeruiebatis. Nūc autem cū cognoueritis deū ymmo cogniti ſitis a deo: quomō cōuertimini iteꝝ ad infirma et egena elementa quibus denuo ſeruire vultis? Dies obſeruatis ⁊ menſes et tempora et annos. Timeo vos: ne forte ſine cauſa laborauerī in vobis. Eſtote ſicut ego: quia ⁊ ego ſicut vos. Fratres obſecro vos: nichil me leſiſtis. Scitis aūt quia ꝑ infirmitatē carnis euangelizaui vobis iam pridē: ⁊ tēptationē veſtrā ī carne mea nō ſpreuiſtis neq; reſpuiſtis: ſed ſicut angelū dei excepiſtis me·ſicut criſtum iheſum. Ubi ē ergo beatitudo veſtra? Teſtimoniū enī ꝑhibeo vobis: quia ſi fieri poſſet oculos veſtros eruiſſetis: ⁊ dediſſetis michi. Ergo inimicꝰ vobis factus ſum verū dicens vobis? Emulant̄ vos non bene: ſed excludere vos volūt: ut illos emulemini. Bonū aūt emulamini in bono ſemꝑ: ⁊ non tantum cū p̄ſens ſum apud vos. Filioli mei quos iterū parturio: donec formetur criſtus in vobis. Vellē aūt eſſe apud vos modo ⁊ mutare vocem meā: quoniā cōfundor in vobis. Dicite michi: qui ſub lege vultis eſſe. legē non legiſtis? Scriptū eſt enī quoniā abraham duos filios habuit: unū de ancilla: ⁊ unū de libera. Sed is q̄ de ancilla ſecūdū carnē natus eſt: qui aūt de libera ꝑ repromiſſionē. Que ſunt per allegoriā dicta. Hec enī ſūt duo teſtamenta. Unū quidē in monte ſyna in ſeruitutem generās: q̄ eſt agar. Syna enim mōs eſt ī arabia qui cōiunctus eſt ei·que nūc eſt iheruſalē: et ſeruit cū filijs ſuis. Illa aūt que ſurſū ē ihr̄lm libera eſt: q̄ eſt mater noſtra. Scriptū eſt enī. Letare ſterilis que nō paris: erūpe ⁊ clama que nō parturis: q̄a multi filij deſerte magis·q̄ eius que habet virum. Nos autē fratres ſcđm yſaac promiſſionis filij ſumꝰ. Sed quomō tunc is q̄ ſecūdū carnē natꝰ fuerat ꝑſequebat̄ eū qui ſecūdū ſpiritū: ita ⁊ nūc. Sed quid dicit ſcriptura? Eice ācillā et filiū eius. Non enī heres erit filius ancille: cum filio libere. Itaq; fratres non ſumꝰ ancille filij ſed libere: qua libertate criſtus nos liberauit. c.v.

State: ⁊ nolite iterū iugo ſeruitutis cōtineri. Ecce ego paulus dico vobis: quoniā ſi circūcidamini criſtꝰ vobis nichil ꝓderit. Teſtificor aūt rurſus oīni hoīni circūcidēti ſe: qm̄ debitor ē uniūſe legis faciēde. Euacuati eſtis a criſto. Qui in lege iuſtificamini: a gratia excidiſtis. Nos enī ſpiritu ex fide ſpem iuſticie expectamꝰ. Nā ī criſto iheſu neq; circūciſio aliq̄d valet neq; p̄putiū: ſed fides que ꝑ caritatē operatur. Currebatis bene. Quis vos impedivit veritati nō obedire? (Nemini cōſenſeritis.) Perſuaſio hec nō eſt ex eo q̄ vocauit vos. Modicū fermentū totā maſſam corrūpit. Ego cōfido ī vobis ī dn̄o: q̄ nichil aliud ſapietis. Qui autem conturbat vos: portabit iudiciū quicūq; eſt ille. Ego aūt fratres ſi circūciſionē adhuc p̄dico: quid adhuc ꝑſecutionē patior? Ergo euacuatū ē ſcādalum crucis. Utinā ⁊ abſcidātur q̄ vos cōturbāt. Vos enim in libertatē vocati eſtis fratres: tantū ne libertatē in occaſionē detis carnis: ſed ꝑ caritatem ſpiritꝰ ſeruite inuicem. Omīs enī lex in uno ſermone impletur: diliges proximū tuū ſicut teipm̄. Qđ ſi inuicē mordetis et comeditis: videte ne ab inuicē cōſumamini. Dico aūt ī criſto. Spiritu ambulate: ⁊ deſideria carnis non ꝑficietis. Caro enim concupiſcit aduerſus ſpiritū: ſpirit⁹ aūt adūſus carnē. Hec enim ſibi inuicem aduerſātur: ut non quecūqȝ vultis illa faciatis. Qd ſi ſpiritu ducimini: non eſtis ſub lege. Manifeſta ſunt autē opera carnis: que ſunt fornicatio · immūdicia · impudicicia · luxuria · ydolorȝ ſeruitus · veneficia · inimicicie · cōtētiones · emulationes · ire · rixe · diſſenſiones · ſecte · inuidie · homicidia · ebrietates · comeſſationes · ⁊ hijs ſimilia: q̄ p̄dico vobis ſicut p̄dixi: quoniā qui talia agunt regnū dei nō conſequent̄. Fructus aūt ſpiritus eſt · caritas · gaudiū · pax · paciencia · benignitas · bonitas · longanimitas · māſuetudo · fides · modeſtia · continētia · caſtitas. Aduerſus huiuſmodi non eſt lex. Qui autem ſunt criſti: carnem ſuā crucifixerunt cum vicijs et concupiſcentijs. c. vi.

Si viuim⁹ ſpiritu: ſpiritu ⁊ ambulem⁹. Non efficiamur inanis glorie cupidi: inuicem ꝓuocātes: inuicem inuidentes. Fratres: ⁊ ſi p̄occupat⁹ fuerit homo ī aliquo delicto · vos q̄ ſpirituales eſtis huiuſmodi inſtruite ī ſpiritu lenitatis: conſiderās teipm̄ ne ⁊ tu tempteris. Alter alteri⁹ onera portate: ⁊ ſic adimplebitis legē criſti. Nā ſi q̄s exiſtimat ſe aliquid eſſe cū nichil ſit: ipſe ſe ſeducit. Opus autem ſuū ꝓbet vnuſquiſqȝ: ⁊ ſic in ſemetipſo tātū gloriā habebit: ⁊ nō ī altero. Vnuſquiſqȝ enim onus ſuū portabit. Cōmunicet aūt hijs qui cathezizat̄ verbo: ei qui ſe cathezizat in omnibȝ bonis. Nolite errare. De⁹ nō irridetur. Que enim ſeminauerit homo: hec et metet. Qui ſeminat in carne ſua · de carne et metet ⁊ corruptionē: qui aūt ſeminat in ſpiritu: de ſpiritu metet vitā eternā. Bonū autē facientes nō deficiamus: tempore enim ſuo metem⁹ nō deficientes. Ergo dum tempus habem⁹ operemur bonū ad oēs: maxime autē ad domeſticos fidei. Videte qualibȝ litteris ſcripſi vobis mea manu. Quicunqȝ enim volūt placere in carne hij cogunt vos circūcidi: tantū ut crucis criſti ꝑſecutionē nō patiant̄. Neqȝ enī qui circūcidūtur legem cuſtodiūt: ſed volūt vos circūcidi ut in carne veſtra gloriētur. Michi aūt abſit gloriari niſi in cruce dn̄i noſtri iheſu criſti: per quē michi mūdus crucifixus eſt: ⁊ ego mūdo. In criſto enim iheſu neqȝ circūciſio aliquid valet neqȝ p̄putiū: ſed noua creatura. Et quicunqȝ hāc regulā ſecuti fuerint: pax ſuꝑ illos ⁊ miſericordia ⁊ ſuꝑ iſrahel dei. De cetero nemo michi moleſtus ſit. Ego enī ſtigmata dn̄i iheſu ī corpore meo porto. Gratia dn̄i nr̄i iheſu criſti cum ſpiritu vr̄o fr̄es amen. Explicit eplā ad galatas: Incipit argumentū in eplā; ad ephe.

Epheſij ſunt aſyani. Hij accepto verbo veritatis ꝓfitētur ī fide. Hos collaudat apl̄us ſcribēs eis a roma de carcere ꝑ tichicū dyaconē. Explic̄.

argumentū. Incip̄. eplā ad epheſios. c. i.

Paulus apl̄us criſti iheſu ꝑ volūtatē dei omnibȝ ſanctis qui ſūt epheſi: et fidelibȝ in criſto iheſu. Gratia vobis et pax a deo patre noſtro: et dn̄o iheſu criſto. Benedict⁹ de⁹ et pater dn̄i noſtri iheſu criſti q̄ benedixit nos ī omī benedictione ſpirituali in celeſtibꝫ in criſto: ſicut elegit nos in ip̄o ante mūdi ꝯſtitucōnē: ut eſſemꝰ ſācti ⁊ immaculati ī ꝯſpectu eiꝰ in caritate. Qui p̄deſtinauit nos ī adopcōnē filioꝝ ꝑ iheſū criſtū in ip̄m ſcd̄m ꝓpoſitū volūtatis ſue in laudē glorie gr̄e ſue: ī q̄ gratificauit nos in dilecto filio ſuo: ī quo habemꝰ redēptionē ꝑ ſanguinē eius remiſſionē peccatoꝝ ſcd̄m diuitias gratie eiꝰ q̄ ſuꝑabūdauit in nobis in omī ſapiētia ⁊ prudencia: ut notū faceret nobis ſacramētum volūtatis ſue ſcd̄m beneplacitū eiꝰ qđ ꝓpoſuit in eo in diſpenſacōne plenitudinis tēporū inſtaurare omīa ī criſto q̄ ī celis ⁊ q̄ ī terra ſūt ī ip̄o. In quo etiā nos ſorte vocati ſumꝰ: p̄deſtinati ſcd̄m ꝓpoſitū eiꝰ q̄ operat̄ omīa ſcd̄m ꝯſiliū volūtatis ſue: ut ſimꝰ ī laudē glorie eiꝰ nos qui āte ſperauimꝰ ī criſto. In quo ⁊ vos cū audiſſetis verbū veritatis euāgeliū ſalutis vr̄e: in quo et credētes ſignati eſtis ſpiritu ꝓmiſſionis ſancto: q̄ ē pignꝰ hereditatis nr̄e in redēptionē acquiſitionis in laudē glorie ipſius. Propterea et ego audiens fidē veſtrā q̄ eſt in criſto iheſu ⁊ dilectionē in omēs ſanctos: nō ceſſo gratias agēs ꝑ vobis memoriā vr̄i faciens in oracōnibꝫ meis: ut deꝰ dn̄i nr̄i iheſu criſti pater glorie det vobis ſpiritū ſapiētie et reuelationis in agnitōnem eiꝰ illuminatos oclos cordis veſtri: ut ſciatis q̄ ſit ſpes vocacōnis eiꝰ et q̄ diuicie glorie hereditatis eiꝰ ī ſanctis: ⁊ q̄ ſit ſupeminēs magnitudo virtutis eiꝰ in nos qui credimꝰ ſcd̄m operacionē potētie virtutis quā operatꝰ eſt ī criſto: ſuſcitans illū a mortuis. et ꝯſtituēs ad dexterā ſuā in celeſtibus ſupra omnē principatū ⁊ poteſtatē et virtutē ⁊ dn̄acionē. ⁊ omē nomen qđ nominat̄ nō ſolū ī hoc ſeculo ſed etiā in futuro: ⁊ omīa ſubiecit ſub pedibꝫ eiꝰ. Et ip̄m dedit caput ſupra omnē eccleſiā q̄ ē corpꝰ ipſiꝰ: et plenitudo eiꝰ: qui omnia in omībꝫ adimpletur. c.ii.

Et vos cū eſſetis mortui delictis ⁊ peccatis vr̄is in quibꝫ aliquādo ābulaſtis ſcd̄m ſcl̄m mūdi huiꝰ. ſcd̄m pricipē poteſtatis aeris huiꝰ. ſpiritꝰ q̄ nūc operat̄ in filios diffidētie: ī quibꝫ et nos omnes aliquādo ꝯuerſati ſumus in deſiderijs carnis nr̄e faciētes volūtatē carnis ⁊ cogitationū: et eramus natura filij ire ſicut et ceteri. Deꝰ aūt qui diues eſt in miſericordia ꝓpter nimiā caritatē ſuā qua dilexit nos: ⁊ cū eſſemꝰ mortui peccatis ꝯuiuificauit nos criſto. cuiꝰ gratia eſtis ſaluati: et cōreſuſcitauit et cōſedere fecit in celeſtibus in criſto iheſu: ut oſtenderet in ſeculis ſuꝑuenientibꝫ abundantes diuitias gratie ſue in bonitate ſuꝑ nos in criſto iheſu. Gratia enī eſtis ſaluati ꝑ fidē: ⁊ hꝰ nō ex vobis. Dei enī donū eſt. nō ex operibus: ut ne quis glorietur. Ipſiꝰ enim ſumꝰ factura: creati ī criſto iheſu in operibꝫ bonis: que p̄parauit deꝰ ut in illis ambulemꝰ. Propter qđ memores eſtote q aliquādo vos eratis gētes ī carne q̄ dicebamini p̄puciū ab ea q̄ dicit̄ circūciſio in carne manufacta: q̄ eratis illo in tp̄e ſine criſto alienati a ꝯuerſacōne iſrahel. et hoſpites teſtamētorū ꝓmiſſionis ſpem nō habentes: ⁊ ſine deo ī hoc mūdo. Nunc autē in criſto iheſu vos q̄ aliquādo eratis lōge facti eſtis ꝓpe in ſanguine criſti. Ipſe enī eſt pax nr̄a q̄ fecit utraqꝫ unū: ⁊ mediū parietē macerie ſoluēs inimicicias in carne ſua: legem mādatorum decretis euacuās ut duos condat in ſemetipſo in unū nouū hominem faciēs pacē: ut recōciliet ābos in uno corpore deo ꝑ crucē interficiēs inimicicias ī ſemetip̄o: ⁊ veniēs euāgelizauit pacē vobis q̄ lōge fuiſtis · ⁊ pacē hiis qui ꝓpe: qm̄ ꝑ ip̄m habem⁹ acceſſum ābo in uno ſpiritu ad patrē. Ergo iā nō eſtis hoſpites et aduene ſed eſtis ciues ſanctoꝝ ⁊ domeſtici dei: ſupedificati ſup fundamentū ap̄loꝝ ⁊ ꝓphetarū ip̄o ſūmo āgulari lapide xp̄o iheſu: ī q̄ oīs edificatō cōſtructa creſcit ī tēplū ſanctū ī dn̄o. In quo ⁊ vos coedificamini ī habitaclm̄ dei: ī ſpiritu ſancto. c. iii.

Hui⁹ rei gratia ego paulus vinctus xp̄i iheſu ꝓ vobis gentib;: ſi tamē audiſtis diſpenſatōnē gratie dei q̄ data eſt michi in vobis: qm̄ ſecundum reuelatōnē notū michi factū ē ſacramētū ſicut ſupra ſcripſi ī breui ꝓut poteſtis legētes intelligere prudentiā meā ī miſterio xp̄i: qd̄ aliis generationib; nō eſt agnitū filiis hominū · ſicuti nūc reuelatū eſt ſanctis ap̄lis eius ⁊ prophetis in ſpiritu: eſſe gētes coheredes ⁊ ꝯcorporales ⁊ ꝯparticipes ꝓmiſſionis ī xp̄o iheſu ꝑ euāgeliū cui⁹ fact⁹ ſū ego miniſter ſcd̄m donū gratie dei q̄ data eſt michi ſcd̄m operatōnē virtutis ei⁹. Michi enī omniū ſanctorū minimo data eſt gratia hec: ī gentib; euāgelizare inueſtigabiles diuitias xp̄i: et illuminare oēs q̄ ſit diſpēſatō ſacramēti abſcōditi a ſeculis ī deo qui omnia creauit: ut innoteſcat principib; et poteſtatib; in celeſtib; ꝑ eccleſiā multiformis ſapiētia dei · ſcd̄m ꝑfinitionē ſeculoꝝ quā fecit ī xp̄o iheſu dn̄o nr̄o: in quo habem⁹ fiduciā et acceſſum in cōfidētia ꝑ fidē ei⁹. Propter qd̄ peto ne deficiatis ī tribulationib; meis ꝓ vobis: q̄ eſt gloria vr̄a. Hui⁹ rei gr̄a flecto genua mea ad patrē dn̄i noſtri iheſu xp̄i ex quo omnis paternitas in celis ⁊ in terra nominat᷑: ut det vobis ſecūdū diuitias glorie ſue virtutē · corroborari ꝑ ſpiritū eius ī interiori hoīe xp̄m habitare ꝑ fidē ī cordib; veſtris: in caritate radicati ⁊ fundati: ut poſſitis cōprehēdere cū oīb; ſanctis q̄ ſit latitudo ⁊ lōgitudo ⁊ ſublimitas ⁊ ꝓfundū. Scire etiā ſupeminētē ſciētie caritatē xp̄i: ut impleamini ī omnē plenitudinem dei. Ei aūt q̄ potēs ē oīa facere ſupabundāter quā petim⁹ aut intelligim⁹ ſcd̄m virtutē q̄ operat᷑ in nobis: ip̄i gloria ī eccleſia et ī xp̄o iheſu ī oēs generatōnes ſeculi ſcloꝝ amē. c. iiii.

Obſecro itaq; vos ego vinctus in dn̄o: ut digne ābuletis vocatione qua vocati eſtis cū omni humilitate et mānſuetudine: cū patiētia ſupportantes inuicē ī caritate: ſolliciti ſ̄uare unitatē ſpirit⁹ in vīculo pacis. Unū corp⁹ · un⁹ ſpirit⁹: ſicut ⁊ vocati eſtis in una ſpe vocatōnis vr̄e. Un⁹ dn̄s: una fides: unū baptiſma. Unus de⁹ et pater omniū: q̄ ſup oēs ⁊ ꝑ oīa. et ī oīb; nobis. Unicuiq; aūt nr̄m data eſt gratia ſcd̄m menſurā donatōnis xp̄i. Propter qd̄ dicit. Aſcendēs ī altū captiuā duxit captiuitatē: dedit dona hominibus. Qd̄ aūt aſcendit: quid ē niſi q̄a et deſcendit p̄mū ī inferiores partes terre? Qui deſcendit: ip̄e eſt ⁊ q̄ aſcendit ſup oēs celos: ut adimpleret oīa. Et ip̄e dedit quoſdā quidē ap̄los · quoſdā aūt ꝓphetas · alios vero euāgeliſtas alios aūt paſtores et doctores ad ꝯſūmationē ſanctoꝝ in opus miniſterii ī edificatōnē corporis xp̄i: donec occurram⁹ oēs ī unitatē fidei ⁊ agnitōnis filii dei · in virū ꝑfectū ī menſurā etatis plenitudinis xp̄i: ut iā nō ſim⁹ paruuli fluctuantes et circūferant̄ omni vento doctrine ī nequicia hominū·in aſtucia ad circūuentionē erroris. Veritatē aūt facientes ī caritate creſcam⁹ in illo ꝑ omnia·q̄ eſt caput xp̄us. ex quo totū corp⁹ ꝯpactū et ꝯnexū ꝑ omnē iūcturā ſummiſtratōnis ſcd̄m operationē ī menſurā uniuſcuiuſq; mēbri augmētū corporis facit: ī edificatōnē ſui ī caritate. Hoc igitur dico ⁊ teſtificor ī dn̄o: ut iā nō ambuletis ſicut et gētes ābulāt ī vanitate ſenſus ſui·tenebris obſcuratū habētes intellectū: alienati a vita dei ꝑ ignorātiā q̄ eſt in illis ꝓpter cecitatē cordis ipſoꝝ: q̄ deſperātes ſemetipſos tradiderunt impudicicie·ī operatōnē immūdicie omīs·ī auariciā. Vos aūt non ita didiciſtis xp̄m: ſi tamē illū audiſtis ⁊ ī ipo edocti eſtis ſicut ē veritas in iheſu: deponere vos ſcd̄m priſtinā cōuerſatōnē veterē hominē q̄ corrūpitur ſcd̄m deſideria erroris. Renouamini aūt ſpiritu mētis vr̄e: ⁊ induite nouū hominē q̄ ſcd̄m deū creatus eſt ī iuſticia ⁊ ſāctitate veritatis. Propter qd̄ deponētes mēdaciū loquimini veritatē unuſquiſq; cū ꝓximo ſuo: qm̄ ſum⁹ inuicē mēbra. Iraſcimini: ⁊ nolite peccare. Sol nō occidat ſup̄ iracūdiā veſtram. Nolite locū dare dyabolo. Qui furabat̄ iā nō furet̄: magis aūt laboret operādo manibȝ ſuis ꝙ bonū eſt: ut habeat unde tribuat neceſſitatē pacienti. Omīs ſ̄mo malus ex ore veſtro nō ꝓcedat: ſed ſi quis bon⁹ ad edificationē fidei: ut det gratiā audiētibȝ. Et nolite ꝯtriſtare ſpiritū ſanctū dei: ī quo ſignati eſtis ī die redēptionis. Omīs amaritudo et ira et indignatio et clamor ⁊ blaſphemia tollat̄ a vobis: cū omī malicia. Eſtote aūt inuicē benigni: miſericordes donātes inuicem: ſicut ⁊ de⁹ in xp̄o donauit vobis. c. v.

Eſtote ergo imitatores dei ſicut filij cariſſimi: ⁊ ābulate ī dilectione ſicut ⁊ xp̄us dilexit nos: ⁊ tradidit ſemetipm̄ ꝓ nobis oblatōnē et hoſtiā deo ī odorē ſuauitatis. Fornicatō autem et omīs immūdicia aut auaricia nec noīetur in vobis·ſicut decet ſanctos: aut turpitudo aut ſtultiloquiū aut ſcurrilitas q̄ ad rem nō ꝑtinet: ſed magis gratiaꝝ actio. Hoc enī ſcitote intelligētes: ꝙ omnis fornicator aut immūdus aut auarus qd̄ eſt ydoloꝝ ſeruit⁹·nō habet hereditatē ī regno xp̄i ⁊ dei. Nemo vos ſeducat inanibȝ verbis: ꝓpter hec enī venit ira dei ī filios diffidētie. Nolite ergo effici participes eoꝝ. Eratis enī aliquādo tenebre: nūc aūt lux ī dn̄o: ut filij lucis ambulate. Fruct⁹ enī lucis ē ī omī bonitate et iuſticia ⁊ veritate: Probātes quid ſit beneplacitū deo: ⁊ nolite ꝯmunicare operibȝ infructuoſis tenebraꝝ: magis autem redarguite. Que enī in occulto fiūt ab ipīs: turpe eſt ⁊ dicere. Omīa autē q̄ arguūtur a lumine manifeſtantur. Omne enī qd̄ manifeſtat̄·lumē ē. Propter qd̄ dicit. Surge q̄ dormis ⁊ exſurge a mortuis: et illuminabit te xp̄us. Videte itaq; fr̄es quomō caute ambuletis: nō q̄ſi inſipiētes ſed ut ſapiētes: redimētes tēp⁹ qm̄ dies mali ſūt. Propterea nolite fieri imprudētes: ſed itelligētes q̄ ſit volūtas dei. Et nolite inebriari vino ī quo ē luxuria: ſed implemini ſpiritu ſācto·loquētes vobiſmetipſis ī pſalmis ymnis ⁊ cāticis ſpiritālibȝ·cātantes ⁊ pſallētes in cordibȝ veſtris dn̄o: gratias agētes ſemꝑ ꝓ omnibus in noīe dn̄i nr̄i iheſu xp̄i·deo ⁊ patri. Subiecti inuicē: in timore xp̄i. Mulieres viris ſuis ſubdite ſint ſicut dn̄o:

quoniā vir caput eſt mulieris ſicut criſtus caput eſt eccleſie: ipſe ſaluator corporis eiꝰ. Sed ſicut eccleſia ſubiecta eſt xp̄o: ita et mulieres viris ſuis ī omībꝫ. Viri diligite vxores vr̄as ſicut et criſtus dilexit eccleſiā: ⁊ ſeipm̄ tradidit ꝓ ea ut illā ſāctificaret mūdās eā lauacro aque ī verbo vite: ut exhiberet ipſe ſibi glorioſam eccleſiā nō habētē maculā aut rugā aut aliq̄d huiuſmodi: ſed ut ſit ſācta ⁊ īmaculata. Ita ⁊ viri debēt diligere vxores ſuas. ut corpora ſua. Qui ſuā vxorē diligit: ſeipm̄ diligit. Nemo enī unq̄ȝ carnē ſuā odio habuit: ſed nutrit ⁊ fouet eā ſicut ⁊ xp̄s eccleſiā: q̄a mēbra ſumꝰ corporis eiꝰ de carne eiꝰ ⁊ de oſſibꝫ eiꝰ. Propt̄ hoc relinquet homo patrē ⁊ matrē ſuā: ⁊ adherebit vxori ſue: ⁊ erūt duo in carne vna. Sacramētū hoc magnū ē. Ego aūt dico: in xp̄o ⁊ ī eccleſia. Verūtamē ⁊ vos ſinguli unuſquiſq; vxorē ſuā ſicut ſeipm̄ diligat: vxor aūt timeat virū ſuū. c. vi.

Filii obedite parētibꝫ vr̄is ī dn̄o. Hoc enī iuſtū eſt. Honora patrē tuū ⁊ matrē tuā: q̄d eſt mādatū p̄mū in ꝓmiſſione ut bene ſit tibi: ⁊ ſis longeuus ſup̄ terrā. Et patres nolite ad iracundiā ꝓuocare filios vr̄os: ſed educate illos ī diſciplina et correptōne dn̄i. Serui obedite dn̄is carnalibꝫ cū timore et tremore · in ſimplicitate cordis vr̄i ſicut xp̄o: nō ad oculū ſeruientes q̄ſi hominibꝫ placentes: ſed ut ſerui xp̄i facientes volūtatē dei ex animo· cū bona volūtate ſeruiētes ſicut dn̄o ⁊ nō hominibꝫ: ſciētes qm̄ unuſquiſq; q̄dcunq; fecerit bonū· hoc recipiet a dn̄o ſiue ſeruus ſiue liber. Et vos dn̄i eadē facite illis remittētes minas: ſcientes q̄a ⁊ illoꝝ et veſter dn̄s eſt ī celis: ⁊ pſonaꝝ acceptō nō ē apud deū. De cetero fratres ꝯfortamini ī dn̄o: ⁊ in potētia virtutis eius. Induite vos armaturā dei ut poſſitis ſtare adūſus inſidias dyaboli: q̄a nō eſt nobis colluctatio adūſus carnē ⁊ ſanguinē· ſed adūſus p̄ncipes ⁊ poteſtates: adūſus mundi rectores tenebraꝝ haꝝ · ꝯtra ſpiritalia nequicie ī celeſtibꝫ. Propterea accipite armaturā dei ut poſſitis reſiſtere ī die malo: et ī omībꝫ ꝑfecti ſtare. State ergo ſuccincti lūbos vr̄os in veritate: et induti loricā iuſticie: ⁊ calciati pedes in p̄paratōne euāgelii pacis. In omībus ſumētes ſcutū fidei ī quo poſſitis omīa tela nequiſſimi ignea extinguere: ⁊ galeā ſalutis aſſumite· ⁊ gladiū ſpiritus q̄d ē verbū dei: ꝑ omnē oratōnē ⁊ obſecrationē orātes omī tp̄e ī ſpiritu ⁊ ī ipo vigilātes ī omī inſtātia et obſecratōne ꝓ omībus ſanctis ⁊ ꝓ me: ut detur michi ſermo in apertione oris mei cum fiducia notum facere miſteriū euangelii ꝓ quo legatōne fungor in cathena: ita ut in ipo audeā ꝓut oportet me loqui. Ut aūt et vos ſciatis q̄ circa me ſūt q̄d agā: omīa vobis nota faciet tichicꝰ cariſſimꝰ frater et fidelis miniſter ī dn̄o: quē miſi ad vos ī hoc ipm̄ ut cognoſcatis q̄ circa nos ſunt: ⁊ ꝯſolet̄ corda vr̄a. pax fratribus et caritas cū fide a deo p̄re nr̄o: ⁊ dn̄o ihesu xp̄o. Gratia cū omībꝫ q̄ diligūt dn̄m nr̄m ihm̄ xp̄m ī corruptōne amē.

Explicit ep̄la ad epheſios. Incipit argumentū ī ep̄lam ad philippēn.

Philipenſes ſunt macedones. Hii accepto verbo veritatis ꝑſtiterunt in fide: nec receperūt falſos ap̄los. Hos collaudat ap̄lus: ſcribēs eis a roma de carcere ꝑ epafroditū. Explicit argumentū.

bti Pauli

Incip̄ ep̄la ad philippē. c. i.

Paulus ⁊ thimotheus ſerui iheſu criſti. omnibus ſanctis in xp̄o iheſu qui ſunt philippis cū epiſcopis et dyaconibꝫ. Gracia vobis ⁊ pax a deo patre noſtro: et dn̄o iheſu xp̄o. Gracias ago deo meo in omni memoria veſtri ſemꝑ ĩ cunctis oratōnibus meis ꝓ omnibus vobis cū gaudio deꝓcationē faciens ſuꝑ cōmunicatōnē veſtrā in euāgelio xp̄i a p̄mo die uſqꝫ nūc: confidēs hoc ip̄m quia qui cepit in vobis opus bonū ꝑficiet uſqꝫ ĩ diē xp̄i iheſu. Sicut eſt michi iuſtū hoc ſentire ꝓ omnibus vobis: eo q̄ habeā vos in corde ⁊ in vinclis meis ⁊ in defenſione ⁊ ↄfirmatōne euangelij: ſocios gaudij mei omēs vos eſſe. Teſtis enim michi eſt deꝰ quomō cupiā omnes vos in viſceribus iheſu xp̄i. Et hoc oro: ut caritas veſtra magis ac magis abundet in omni ſciencia et in omī ſenſu: ut ꝓbetis potiora ut ſitis ſinceres et ſine offenſa in diem xp̄i: repleti fructu iuſticie ꝑ iheſum xp̄m in laudem ⁊ gloriā dei. Scire aūt volo vos fratres: quia que circa me ſūt magis ad ꝓfectū venerūt euāgelij · ita ut vincla mea manifeſta fierēt in xp̄o · ĩ omī p̄torio ⁊ in ceteris omībꝫ: ut plures e fratribus in dn̄o · cōfidētes ĩ vinculis meis · abundātius auderent ſine timore verbū dei loqui. Quidā quidē et ꝓpter inuidiā ⁊ cōtentionem: quidā aūt et ꝓpter bonā volūtatem xp̄m p̄dicant. Quidā ex caritate: ſcientes quoniā in defenſione euangelij poſitꝰ ſū. Quidā aūt ex cōtentione xp̄m annūciant nō ſincere: exiſtimātes preſſuram ſe ſuſcitare vinculis meis. Quid enī? Dū omī modo ſiue ꝑ occaſionē ſiue per veritatē xp̄us annūcietur: ⁊ in hoc gaudeo: ſed ⁊ gaudebo. Scio enī quia hoc michi ꝓueniet ad ſalutem · per veſtram orationē ⁊ ſūminiſtrationē ſpiritꝰ iheſu xp̄i · ſcd̄m expectationē ⁊ ſpē meā quia in nullo cōfundar: ſed in omni fiducia ſicut ſemꝑ et nūc magnificabit̄ xp̄us in corpore meo: ſiue per vitā ſiue ꝑ mortē. Michi enim viuere xp̄us eſt: ⁊ mori lucrū. Qd̄ ſi viuere in carne · hic michi fructus operis eſt: et quid eligam ignoro. coartor autem e duobus deſideriū habēs diſſolui et eſſe cū xp̄o multo magis meliꝰ: ꝑmanere aūt in carne · neceſſariū ꝓpter vos. Et hoc cōfidens ſcio q̄a manebo et ꝑmanebo omnibus vobis ad ꝓfectū veſtrum ⁊ gaudiū fidei: ut gratulatō veſtra abundet in xp̄o iheſu ĩ me: ꝑ meū aduentū iterū ad vos. Tātū digne euangelio xp̄i ↄuerſamini: ut ſiue cū venero et videro vos · ſiue abſens audiā de vobis. quia ſtatis in uno ſpiritu · unanimes · collaborātes fidei euāgelij: et in nullo terreamini ab adu̇ſarijs: q̄ eſt illis cauſa ꝑditōnis: vobis aūt ſalutis. Et hoc a deo: Quia vobis donatum eſt ꝓ xp̄o · nō ſolū ut in eū credatis ſed ut etiam pro illo patiamini: idem certamen habentes quale et vidiſtis in me: et nunc audiſtis de me. c. ii.

Si qua ergo cōſolatō ĩ criſto · ſi qđ ſolatiū caritatis · ſi qua ſocietas ſpiritus · ſi qua viſcera miſerationis: implete gaudiū meū · ut idem ſapiatis: eandem caritatem habentes: unanimes · idip̄m ſentientes. Nichil ꝑ contētionē neqꝫ ꝑ inanē gloriā: ſed in humilitate ſuperiores ſibi inuicem arbitrantes: non que ſua ſunt ſinguli cōſiderantes · ſed ea que aliorū. Hoc enī ſentite in vobis: quod ⁊ in criſto iheſu.

Qui cū in forma dei eſſet non rapinā arbitratꝰ ē eſſe ſe equalē deo: ſed ſemetipſm̄ exinaniuit formā ſerui accipiens in ſimilitudinē hominū factus: et habitu inuentꝰ ut homo humiliauit ſemetipſm̄ factꝰ obediēs uſqꝫ ad mortē: mortem aūt crucis. Propter qđ et deꝰ exaltauit illū· ⁊ donauit illi nomē qđ eſt ſuꝑ omē nomē: ut in noīe iheſu omne genu flectat̄ celeſtiū terreſtriū et infernoꝝ: ⁊ omīs lingua confiteat̄ quia dn̄s iheſus xp̄s in gloria eſt dei pr̄is. Itaqꝫ cariſſimi mei ſicut ſemꝑ obediſtis: nō in p̄ſencia mei tantū ſed multomagis nūc in abſentia mea cū metu et tremore veſtrā ſalutem operamini. Deus eſt eñi q̄ operat̄ in vobis et velle ⁊ ꝑficere ꝓ bona volūtate. Omīa aūt facite ſine murmuratōnibꝫ et heſitatōnibꝫ: ut ſitis ſine querela ⁊ ſimplices filij dei ſine repħenſione in medio nationis praue et ꝑuerſe: inter q̄s lucetis ſicut luminaria in mūdo verbū vite ↄtinētes ad gloriā meā ī die xp̄i: q̄a nō in vacuū cucurri neqꝫ in vacuū laboraui: ſed ⁊ ſi immolor ſupra ſacrificiū ⁊ obſequiū fidei vr̄e: gaudeo ⁊ cōgratulor omībus vobis. Idipſm̄ aūt et vos gaudete: ⁊ ↄgratulamini michi. Spero autē in dn̄o iheſu thimotheū me cito mittere ad vos: ut ⁊ ego bono animo ſim cognitis q̄ circa vos ſunt. Neminē eñi habeo tam vnanimē: qui ſincera affectione ꝓ vobis ſollicitꝰ ſit. Omēs eñi q̄ ſua ſunt querūt: nō q̄ ſūt iheſu criſti. Experimētū aūt eiꝰ cognoſcite: q̄a ſicut patri filiꝰ mecū ſeruiuit in euangelio. Hūc igit̄ ſpero me mittere ad vos: mox ut videro q̄ circa me ſūt. Cōfido aūt ī dn̄o: qm̄ et ipſe veniā ad vos cito. Neceſſarium aūt exiſtimaui epafroditū fratrem ⁊ cooperatorem et cōmilitonē meū· vr̄m aūt apl̄m· et miniſtrum neceſſitatis mee· mittere ad vos: quoniāquidē omnes vos deſiderabat: ⁊ meſtꝰ erat ꝓpterea ꝙ ⁊ audieratis illū infirmatū. Nā ⁊ infirmatus ē uſqꝫ ad mortem: ſed deꝰ miſertꝰ eſt eiꝰ. Nō ſolū aūt eiꝰ: verum etiā et mei: ne triſticiā ſuper triſticiā haberem. Feſtinantiꝰ ergo miſi illū: ut viſo eo iterū gaudeatis: ⁊ ego ſine triſticia ſim. Excipite itaqꝫ illū cū omī gaudio ī dn̄o: et eiuſmodi cū honore habetote: qm̄ propter opꝰ xp̄i uſqꝫ ad mortē acceſſit· tradens aīam ſuā· ut impleret id qđ ex vobis deerat erga meū obſequiū. c. iii.

De cetero fratres mei gaudete ī domino. Eadē vobis ſcribere michi quidē nō pigrū: vobis aūt neceſſariū. Videte canes: videte malos operarios: videte conciſionē. Nos eñi ſumꝰ circūciſio q̄ ſpiritu ſeruimꝰ deo: ⁊ gloriamur ī xp̄o iheſu ⁊ nō in carne fiduciam habētes: quāq̄ꝫ et ego habeā cōfidentiā in carne. Si quis alius videt̄ confidere in carne: ego magis· circūciſus octaua die ex genere iſrahel de tribu beniamin: hebreus ex hebreīs ſecūdum legem phariſeus: ſcđm emulationē ꝑſequēs eccleſiā dei: ſcđm iuſticiā que ī lege ē ↄuerſatꝰ ſine querela. Sed q̄ michi fuerūt lucra: hec arbitratꝰ ſum propter xp̄m detrimēta. Verūtamē exiſtimo omnia detrimentū eſſe ꝓpter eminentē ſciētiā iheſu xp̄i dn̄i mei: ꝓpter quē omnia detrimentū feci ⁊ arbitror ut ſtercora ut xp̄m lucrifaciā: ut et inueniar in illo nō habens meā iuſticiam que ex lege eſt: ſed illā que ex fide ē xp̄i· que ex deo eſt iuſticia in fide ad cognoſcendū illū· ⁊ virtutem reſurrectionis eius· ⁊ ſocietatem paſſionū illius· configuratꝰ morti eius: ſi [illegible]

quomodo

occurrā ad resurrectionē que ē ex mortuis: nō qꝛ iam acceperim aut iā ꝑfectꝰ sim. Sequor aūt: //si quo modo comp̄hendā ī quo et comp̄hensus sum a xp̄o ihesu. Fratres: ego me non arbitror ꝯp̄rehēdisse. Vnū aūt: que quidē retro sunt obliuiscens ad ea vero q̄ sunt p̄ora extendēs meip̄m: ad destinatū ꝑsequor ad brauiū sup̄ne vocatōnis dei in xp̄o ihesu. Quicumqꝫ ergo ꝑfecti sumus hoc sentiamꝰ: et si quid aliud sapitis: et hoc vobis deus reuelauit. Verūtamen ad quod ꝑvenimus ut idem sapiamus: et in eadem ꝑmaneamꝰ regula. Imitatores mei estote fratres: et obseruate eos qui ita ambulāt sicut habetis formam nostrā. Multi enim ambulant q̄s sepe dicebā vobis: nūc aūt ⁊ flens dico inimicos crucis xp̄i: quorū finis interitus: quoꝝ deus venter est: et gloria in confusione ipsoꝝ qui terrena sapiunt. Nostra aūt conuersatō in celis est. Vnde etiam saluatorem expectamus dominū nostrū ihesum cristum: qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue: secundum operationem qua etiā possit subicere sibi omīa. c. iiii.

Itaqꝫ fratres mei carissimi et desiderantissimi: gaudiū meū ⁊ corona mea: sic state ī dn̄o carissimi. Euchodiā rogo ⁊ sinthicen dep̄cor: ⁊ idip̄m sapere ī domino. Etiā rogo ⁊ te germane cōpar: adiuua illas que mecū laborauerūt in euangelio cum clemēte et ceteris adiutoribus meis: quoꝝ nomina sunt in libro vite. Gaudete in dn̄o semꝑ: iterum dico gaudete. Modestia vestra nota sit omībus hominibꝫ. Dominꝰ enim ꝓpe est. Nichil solliciti sitis: sed ī omni oratione et obsecratōne cū gratiaꝝ actione petitiones vr̄e innotescāt apud deū. Et pax dei que exuperat omnē sensum: custodiat corda vestra et intelligentias vestras in xp̄o ihesu. De cetero fratres quecumqꝫ sunt vera. quecumqꝫ pudica. quecumqꝫ iusta. quecumqꝫ sancta. quecūqꝫ amabilia. quecumqꝫ bone fame: si qua virtꝰ. si qua laus discipline. hec cogitate: q̄ ⁊ didicistis. et accepistis. et audistis. et vidistis in me. Hec agite: ⁊ deus pacis erit vobiscū. Gauisus sum aūt ī domino vehementer quoniā tandē aliquādo refloruistis ꝓ me sentire sicut et sentiebatis. Occupati aūt eratis. Non quasi propter penuriā dico. Ego enim didici in quibus sum sufficiens esse. Scio ⁊ humiliari: scio ⁊ abūdare. Vbiqꝫ et in omnibꝫ institutꝰ sum: ⁊ saciari et esurire et abundare et penuriam pati. Omnia possum: in eo qui me ꝯfortat. Verūtamen bene fecistis: ꝯmunicantes tribulationi mee. Scitis aūt et vos philipenses qꝛ in principio euangelij quādo ꝓfectꝰ sum a macedonia. nulla michi ecclesia ꝯmunicauit in ratione dati ⁊ accepti. nisi vos soli: quia et thessalonicā semel ⁊ bis ī usum michi misistis. Nō q̄a quero datū: sed requiro fructū abūdātē ī ratōne vr̄a. Habeo aūt omnia: ⁊ abundo. Repletus sum acceptis ab epafrodito: que misistis ī odorem suauitatis hostiā acceptam placentem deo. Deus autem meus impleat omne desideriū vestrū secūdum diuitias suas in gloria in xp̄o ihesu. Deo aūt et patri nostro gloria: in secula seculorū amen. Salutate omnē sanctum in xp̄o ihesu. Salutant vos qui mecum sunt fratres. Salutant vos omnes sancti: maxime autem qui de cesaris domo sunt. Gratia domini nr̄i ihesu xp̄i cū spiritu vr̄o amē.

Ep̄ pauli ap̄

Explic̄ ep̄la ad philippēſes. Incipit argumentū in ep̄lam ad coloſenſes.

Coloſenſes ⁊ hij ſicut ⁊ laodicenſes ſunt aſiani: et ip̄i p̄uenti erant a pſeudo ap̄lis. Nec ad hos acceſſit ip̄e ap̄lus: ſed ⁊ hos ꝑ ep̄lam recorrigit. Audierāt enī verbū ab archippo: qui et miniſterium in eos accepit. Ergo apoſtolus iam ligatus ſcribit eis ab epheſo per tychicum dyaconem et oneſimū acolitum. Explicit argumētū. Incipit ep̄la ad coloſenſes. Cap. i.

Paulus ap̄lus iheſu xp̄i ꝑ volūtatem dei et thimotheꝰ frater: hiis qui ſūt coloſſis ſanctis et fidelibus fratribꝫ in xp̄o iheſu: Gratia vobis et pax a deo patre nr̄o. Gratias agimus deo ⁊ patri dn̄i nr̄i iheſu xp̄i ſemꝑ ꝓ vobis orātes: audientes fidē veſtram in xp̄o iheſu ⁊ dilectionē quā habetis in ſanctos omēs propter ſpem que repoſita eſt vobis ī celis: quā audiſtis in verbo veritatis euangelij qd̄ ꝑuenit ad vos ſicut ⁊ in vniuerſo mūdo ē: ⁊ fructificat ⁊ creſcit ſicut in vobis ex ea die qua audiſtis et cognouiſtis gratiā dei in veritate: ſicut didiciſtis ab epafra cariſſimo cōſeruo nr̄o: q̄ ē fidelis ꝓ vobis miniſter xp̄i iheſu. Qui etiā manifeſtauit nobis dilectionē veſtrā in ſpiritu. Ideo ⁊ nos ex qua die audiuimꝰ nō ceſſamꝰ pro vobis orantes: ⁊ poſtulantes ut impleamini agnitione volūtatis eius ī omī ſapientia ⁊ intellectu ſpiritali: ut ambuletis digne deo ꝑ omīa placentes: in omī opere bono fructificantes et creſcentes in ſcientia dei: in omni virtute confortati ſecundum potentiā claritatis eius in omni patientia et longanimitate: cum gaudio gratias agētes deo patri: q̄ dignos nos fecit ī partem ſortis ſanctoꝝ in lumine. Qui eripuit nos de poteſtate tenebrarū: et trāſtulit in regnū filij dilectionis ſue: in quo habemꝰ redemptionē et remiſſionē peccatoꝝ. Qui eſt ymago dei inuiſibilis. p̄mogenitꝰ omnis creature: quoniā in ip̄o condita ſunt vniuerſa in celis ⁊ in terra viſibilia ⁊ inuiſibilia. Siue throni ſiue dn̄ationes ſiue principatus ſiue poteſtates: omnia ꝑ ip̄m et in ip̄o creata ſunt. Et ip̄e eſt ante omnes: et omnia in ip̄o conſtant. Et ip̄e eſt caput corporis eccleſie qui eſt principiū primogenitꝰ ex mortuis: ut ſit in omībꝫ ip̄e p̄matū tenens. Quia in ip̄o complacuit omnē plenitudinē inhabitare: ⁊ ꝑ eū reconciliari omīa in ip̄o: pacificans ꝑ ſanguinē crucis eius ſiue que in terris ſiue que in celis ſunt. Et vos cum eſſetis aliquādo alienati ⁊ inimici ſenſu in operibꝫ malis: nūc aūt recōciliauit in corpore carnis eiꝰ ꝑ mortē exhibere vos ſanctos ⁊ immaculatos ⁊ irreprehenſibiles corā ip̄o: ſi tamē ꝑmanetis in fide fundati ⁊ ſtabiles et immobiles a ſpe euāgelij qd̄ audiſtis. qd̄ p̄dicatū ē ī vniūſa creatura q̄ ſub celo ē: cuiꝰ factꝰ ſū ego paulꝰ miniſter: q̄ nūc gaudeo ī paſſionibꝫ ꝓ vobis: ⁊ adimpleo ea q̄ deſunt paſſionū xp̄i ī carne mea ꝓ corpore eiꝰ qd̄ ē eccleſia. Cuiꝰ factꝰ ſum ego miniſter ſcd̄m diſpenſationē dei q̄ data ē michi in vobis. ut impleā verbū dei miſteriū qd̄ abſconditū fuit a ſeculis et generationibꝫ: nūc aūt manifeſtū eſt ſanctis eiꝰ quibus voluit deꝰ notas facere diuitias glorie ſacramēti huiꝰ ī gētibus. qđ ē xp̄s ī vobis ſpes glorie: quē nos annũciam⁹: corripiẽtes omnẽ hoīem et docentes in omni ſapientia: ut exhibeam⁹ omnẽ hoīem ꝑfectũ in xp̄o iheſu: ī quo et laboro certādo ſcd̄m operacōnē ei⁹ quā operat̄ ī me ī virtute. c. ii.

Volo enī vos ſcire qualē ſollicitudinē habeā ꝓ vobis et pro hiis qui ſunt laodicie: ⁊ quicūq; nō viderūt faciē meā in carne: ut ꝯſolentur corda ipoꝝ inſtructi in caritate et in omnes diuitias plenitudinis intellect⁹ ī agnitione miſterij dei et p̄ris et xp̄i iheſu: ī quo ſunt omnes theſauri ſapientie ⁊ ſciencie abſcōditi. Hoc aūt dico: ut nemo vos decipiat in ſublimitate ſermonū. Nā et ſi corpore abſens ſum: ſed ſpiritu vobiſcū ſum· gaudēs ⁊ vidēs ordinē veſtrū· ⁊ firmamentū ei⁹ que in xp̄o eſt fidei veſtre. Sicut ergo accepiſtis iheſū xp̄m dn̄m noſtrū in ip̄o ambulate: radicati ⁊ ſupedificati in ip̄o· ⁊ cōfirmati in fide ſicut ⁊ didiciſtis: abūdantes in illo in gr̄aꝝ actione. Videte ne q̄s vos decipiat ꝑ philoſophiā et inanē fallaciā: ſcd̄m tradicionē hominū· ſecūdū elementa mūdi: et nō ſcd̄m xp̄m. Quia in ip̄o inhabitat om̄is plenitudo diuinitatis corporaliter: et eſtis in illo repleti q̄ eſt caput om̄is pricipat⁹ et poteſtatis. In quo et circumciſi eſtis circūciſione nō manufacta ī exſpoliatione corporis carnis: ſed ī circūciſione xp̄i conſepulti ei in baptiſmo: in quo et reſurrexiſtis per fidem operationis dei qui ſuſcitauit illū a mortuis. Et vos cū mortui eſſetis in delictis ⁊ p̄pucio carnis veſtre cōuiuificauit cū illo· donans vobis omnia delicta: delens quod aduerſus nos erat cyrographū decreti· qđ erat ꝯtrariū nobis. Et ip̄m tulit de medio· affigens illud cruci: ⁊ exſpolians principatus et poteſtates: traduxit cōfidenter: palā triumphās illos ī ſemetip̄o. Nemo ergo vos iudicet in cibo aut in potu aut ī parte diei feſti aut neomenie aut ſabbatoꝝ: q̄ ſūt umbra futuroꝝ: corp⁹ aūt xp̄i. Nemo vos ſeducat volens in humilitate et religione angeloꝝ que non vidit· ambulās fruſtra inflat⁹ ſenſu carnis ſue: et nō tenens caput ex quo totū corpus ꝑ nex⁹ et cōiunctiones ſubminiſtratū et cōſtructū creſcit ī augmētū dei. Si mortui eſtis cū xp̄o ab elemētis hui⁹ mundi: q̄d adhuc tanq̄ viuentes in mūdo decernitis? Ne tetigeritis· neq; guſtaueritis· neq; cōtrectaueritis: que ſunt omnia in interitu ip̄o uſu ſcd̄m p̄cepta et doctrinas hominū: que ſunt rationem quidem habentia ſapientie in ſuperſtitione et humilitate et nō ad parcendum corpori: non in honore aliquo ad ſaturitatem carnis. c. iii.

Igit̄ ſi ꝯreſurrexiſtis cū xp̄o q̄ ſurſū ſunt querite ubi xp̄s eſt in dextera dei ſedens: que ſurſū ſūt ſapite: nō que ſup̄ terrā. Mortui enim eſtis et vita vr̄a abſcondita eſt cū xp̄o in deo: cū aūt xp̄s apparuerit vita vr̄a: tūc ⁊ vos apparebitis cū ip̄o in gloria. Mortificate ergo mēbra vr̄a que ſūt ſup̄ terrā: fornicacionē· inmūdiciā· libidinē· ꝯcupiſcentiā malā· et auariciā· q̄ eſt ſimulacroꝝ ſeruit⁹: propter que venit ira dei ſup̄ filios incredulitatis· in quib; et vos ambulaſtis aliquādo cū viueretis in illis. Nūc autē deponite et vos om̄ia: irā indignationē maliciā blaſphemiā turpē ſermonem de ore vr̄o. Nolite mētiri inuicē: exſpoliātes vos veterē hoīem cū actib; ſuis et induentes nouū eū q̄ renouat̄ in agnitionē ſcd̄m ymaginē ei⁹ q̄ creauit eū: ubi nō eſt gentilis ⁊ iude⁹: circūciſio et p̄puciū· barbar⁹ et ſcita· ſeruus et liber: sed omnia ⁊ in omnibus xp̄s. Induite vos ergo sicut electi dei sancti et dilecti viscera misericordie: benignitatem· humilitatem· modestiam· patientiam· supportātes invicem ⁊ donantes vobismetip̄is si quis adversus aliquē habet querelam: sicut ⁊ dominꝰ donavit vobis: ita et vos. Super omnia aūt hec caritatem habere qđ est vinculū ꝑfectionis: et pax xp̄i exultet in cordibus vestris· in qua et vocati estis ī uno corpore: ⁊ grati estote. Verbum xp̄i habitet in vobis abūdāter: in omni sapientia docentes et cōmonentes vosmetip̄os psalmis ymnis ⁊ canticis spiritālibꝫ in gratia cantātes in cordibus vestris deo. Om̄e qđcūqꝫ facitis in verbo aut in opere. omnia in noīe dn̄i nostri ihesu xp̄i: gratias agentes deo et patri ꝑ ip̄m. Mulieres subdite estote viris: sicut oportet ī domino. Viri diligite vxores vestras: ⁊ nolite amari esse ad illas. Filij obedite parentibus per omnia: hoc enim placitum est in dn̄o. Pr̄es nolite ad iracūdiam provocare filios vestros: ut non pusillo animo fiant. Servi obedite ꝑ om̄ia dn̄is carnalibus: nō ad oculū servientes quasi hominibus placentes: sed in simplicitate cordis timentes deū. Qđcunqꝫ facitis· ex animo operamini· sicut dn̄o ⁊ non hominibus: scientes ꝙ a domino accipietis retributionē hereditatis. Dn̄o xp̄o servite. Qui enim iniuriam facit recipiet id quod inique gessit: et non est personarum acceptō apud deū. c. iiii.

Domini quod iustum est et equū· servis prestate: scientes ꝙ ⁊ vos dn̄m habetis in celo. Oratōni instate· vigilātes in ea ī gr̄arū actione: orantes simul et pro nobis: ut deꝰ aperiat nobis ostium sermonis ad loquēdū misteriū xp̄i: propter quod etiam vinctus sum: ut manifestem illud ita ut oportet me loqui. In sapientia ābulate ad eos q̄ foris sunt: tempꝰ redimentes. Sermo vester semꝑ in gr̄a sale sit ꝯditꝰ: ut sciatis quomō oporteat vos unicuiqꝫ respōdere. Que circa me sunt om̄ia vobis nota faciet tythicꝰ carissimus frater ⁊ fidelis minister et ꝯservꝰ in dn̄o: quē misi ad vos ad hoc ip̄m ut cognoscat q̄ circa vos sūt: ⁊ ꝯsolet̄ corda vr̄a cū onesimo carissimo ⁊ fideli fratre q̄ ex vobis ē: q̄ om̄ia q̄ hic agūtur nota facient vobis. Salutat vos aristarcꝰ cōcaptivꝰ meꝰ: et marcꝰ ꝯsobrinꝰ barnabe. de quo accepistis mādata. Si venerit ad vos: suscipite illū. Et ihesus q̄ dicit̄ iustus: qui sūt ex circūcisione. Hij soli sunt adiutores mei in regno dei: qui michi fuerunt solatō. Salutat vos epafras qui ex vobis est servus xp̄i ihesu: semper sollicitus pro vobis in oratōnibus: ut stetis perfecti et pleni in omni voluntate dei. Testimonium enim illi perhibeo: ꝙ habet multū laborem pro vobis ⁊ pro hijs qui sunt laodicie et q̄ ierapoli. Salutat vos lucas medicus carissimus: et demas. Salutate fratres qui sunt laodicie et nymphā: et q̄ in domo eius est ecclesiam. Et cum lecta fuerit apud vos epistola hec· facite ut et in laodicensium ecclesia legatur: ⁊ eam que laodicensium est vobis legatur. Et dicite archippo. Vide ministeriū qđ accepisti in dn̄o: ut illud impleas. Salutatō mea: manu pauli. Memores estote vinclorꝫ meorꝫ. Gratia dn̄i ihesu vobiscū amē. Explicit ep̄la ad colocen̄.

Explicit epl̄a ad colosen̄ .

Incipit argumentū in ep̄lam ad theſſalonicenſes primam.

Theſſalonicenſes ſūt macedones: qui accepto verbo veritatis perſtiterūt in fide: etiā in perſecutione ciuium ſuoꝝ. Preterea nec receperūt falſos apoſtolos: nec ea q̄ a falſis ap̄lis dicebātur. Hos collaudat ap̄lus ſcribēs eis ab athenis: per tythicū dyaconū · et oneſimū acolitū. Explicit argumentū. Incip̄ ep̄la p̄ma ad theſſalonicenſes. c. i.

Paulus et ſiluanus ⁊ thimotheus: eccleſie theſſalonicenſiū in deo patre noſtro et dn̄o iheſu criſto: gratia vobis ⁊ pax. Gracias agim⁹ deo ſemꝑ pro omnibus vobis · memoriā veſtri faciētes in oratōnibꝫ nr̄is ſine intermiſſione: memores operis fidei vr̄e et laboris · et caritatis · ⁊ ſuſtinētie ſpei dn̄i nr̄i iheſu criſti: ante deū et p̄rem nr̄m. Scientes fratres dilecti a deo electionē vr̄am: q̄a euāgeliū nr̄m nō fuit ad vos in ſ̄mone tātum · ſed et in virtute et in ſpiritu ſancto et in plenitudine multa: ſicut ſcitis quales fuerim⁹ ī vobis ꝓpter vos. Et vos imitatores nr̄i facti eſtis ⁊ domini: excipiētes verbū in tribulatione multa cū gaudio ſpirit⁹ ſancti: ita ut facti ſitis forma om̄ibꝫ credētibꝫ in macedonia et in achaia. A vobis enī diffamat⁹ eſt ſ̄mo dn̄i nō ſolū in macedonia et in achaia: ſed et in om̄i loco fides vr̄a q̄ ē ad deū ꝓfecta eſt: ita ut nō ſit nobis neceſſe quicq̄ꝫ loqui. Ipſi enī de nobis annūciāt qualē introitū habuerim⁹ ad vos: et quomō ɔuerſi eſtis ad deū a ſimulacris ſeruire deo viuo ⁊ vero: et expectare filium eius de celis quem ſuſcitauit ex mortuis iheſum: quia eripuit nos ab ira ventura. c. ii.

Nam ipſi ſcitis fratres introitū noſtrū ad vos · quia nō inanis fuit: ſed ante paſſi multa et cōtumelijs affecti ſicut ſcitis in philippis: fiduciā habuim⁹ in deo nr̄o loqui ad vos euangeliū dei in multa ſollicitudine. Exhortatio enī nr̄a nō de errore neqꝫ de immūdicia neqꝫ in dolo: ſed ſicut probati ſum⁹ a deo ut crederet̄ nobis euāgeliū ita loquimur: nō quaſi hominibus placentes · ſed deo qui probat corda nr̄a. Neqꝫ enī aliquādo fuim⁹ in ſermone adulatōnis ſicut ſcitis: neqꝫ in occaſione auaricie deus teſtis eſt: nec querētes ab hominibꝫ gloriā neqꝫ a vobis neqꝫ ab alijs cū poſſem⁹ vobis oneri eſſe ut criſti ap̄li. Sed facti ſumus paruuli in medio vr̄m tāq̄ꝫ ſi nutrix foueat filios ſuos: ita deſiderātes vos cupide · volebam⁹ tradere vobis nō ſolū euangeliū dei ſed etiā animas nr̄as: quoniā cariſſimi nobis facti eſtis. Memores enim ~~facti~~ eſtis fratres laboris noſtri et fatigationis: nocte et die operātes · ne quē veſtrū grauaremus: predicauim⁹ in vobis euāgeliū dei. Vos teſtes eſtis et deus: q̄ꝫ ſancte et iuſte et ſine querela vobis qui credidiſtis fuim⁹ ſicut ſcitis: qualiter unū quēqꝫ veſtrū ſicut pater filios ſuos deprecātes vos ⁊ cōſolātes · teſtificati ſumus ut ambularetis digne deo qui vocauit vos in ſuū regnū ⁊ gloriam. Ideo et nos gracias agim⁹ deo ſine intermiſſione: quoniā cū accepiſſetis a nobis verbū audit⁹ dei · accepiſtis illud nō ut verbū hominū ſed ſicut eſt vere verbū dei: qui operat̄ in vobis q̄ credidiſtis. Vos enī imitatores facti eſtis fratres eccleſiarū dei que ſunt in iudea in criſto iheſu: quia eadem paſſi eſtis ⁊ vos a ꝯtribulibus veſtris ſicut et ipſi a iudeis: q̄ ⁊ dn̄m occiderūt iheſū et ꝓphetas· et nos ꝑſecuti ſunt: ⁊ deo nō placent· ⁊ omnibus hominibus adverſant̄: prohibentes nos gentilibus loqui ut ſalue fiāt: ut impleāt peccata ſua ſemper. Peruenit ira dei ſup illos uſq; in finē. Nos aūt fratres deſolati a vobis ad tempus ore· aſpectu· non corde: abundātius feſtinauimus faciē veſtrā videre cum multo deſiderio: qm̄ voluimus venire ad vos. Ego quidē paulus ⁊ ſemel et iterū: ſed impediuit nos ſathanas. Que ē eni nr̄a ſpes aut gaudiū aut corona glīe? Nōne vos āte dn̄m nr̄m iheſū criſtū ī aduētu ei⁹? Vos eni eſtis glīa nr̄a ⁊ gaudiū. c. iii.

Propter qđ nō ſuſtinētes āplius· placuit nobis remanere athenis ſolis: ⁊ miſimus thimotheū fratrem noſtrū ⁊ miniſtrū dei ī euangelio criſti ad ꝯfirmandos vos ⁊ exhortandos pro fide veſtra: ut nemo moueat̄ in tribulationibus iſtis. Ipſi eni ſcitis: qȝ in hoc poſiti ſumus. Nā ⁊ cū apud vos eſſemus p̄dicebamus vobis paſſuros nos tribulationes: ſicut et factū eſt ⁊ ſcitis. Propterea ⁊ ego ampli⁹ nō ſuſtinēs miſi ad cognoſcendā fidē vr̄am: ne forte temptauerit vos is q̄ temptat: et inanis fiat labor noſter. Nūc autem veniēte thimotheo ad nos a vobis· et ānunciāte nobis fidē ⁊ caritatem veſtrā: ⁊ quia memoriā noſtri habetis bonā ſēper deſiderātes nos videre· ſicut et nos quoq; vos: ideo ꝯſolati ſum⁹ fratres in vobis in omī neceſſitate et tribulatione nr̄a ꝑ fidē veſtrā: quoniam nūc viuimus ſi vos ſtatis ī dn̄o. Quā eni gratiaꝝ actionē poſſum⁹ deo retribuere pro vobis ī omni gaudio quo gaudem⁹ propter vos ante deū nr̄m: nocte ac die abundātius orātes ut videam⁹ faciē vr̄am ⁊ ꝯpleam⁹ ea que deſunt fidei vr̄e? Ipſe aūt de⁹ ⁊ pater noſter ⁊ dn̄s iheſus criſt⁹ dirigat viā nr̄am ad vos. Vos aūt dn̄s multiplicet: ⁊ abundare faciat caritatē vr̄am ī invicē ⁊ ī omēs: queadmodū ⁊ nos ī vobis ad ꝯfirmāda corda vr̄a ſine querela ī ſanctitate āte deum ⁊ patrem noſtrum in aduentu dn̄i noſtri iheſu criſti cum omnibus ſāctis ei⁹ amen. c. iiii.

De cetero ergo fratres rogam⁹ vos et obſecram⁹ ī dn̄o iheſu: ut queadmodū accepiſtis a nobis quomodo oporteat vos ambulare et placere deo ſicut ⁊ ambuletis: ut abūdetis magis. Scitis eni q̄ precepta dederi vobis per dn̄m iheſū. Hec ē aūt volūtas dei ſanctificatio vr̄a ut abſtineatis vos a fornicatione: ut ſciat unuſq̇ſq; veſtrū vas ſuū poſſidere ī ſāctificatione ⁊ honore: nō ī paſſione deſiderij ſicut ⁊ gentes q̄ ignorāt deū. Et ne q̄s ſupgrediatur neq; circūueniat in negocio fratrem ſuū: qm̄ vindex ē dn̄s de hijs omnibus ſicut p̄dixim⁹ vobis ⁊ teſtificati ſum⁹. Nō eni vocauit nos de⁹ ī immūdiciā: ſed in ſāctificationē. Itaq; qui hec ſpernit nō hominē ſpernit ſed deū: q̄ etiā dedit ſpiritū ſuū ſāctum ī vobis. De caritate aūt fraternitatis non neceſſe habuim⁹ ſcribere vobis. Ipſi enim vos a deo didiciſtis: ut diligatis invicē. Etenim illud facitis ī omes fratres: in uniuerſa macedonia. Rogam⁹ aūt vos fratres ut abūdetis magis: ⁊ operā detis ut quieti ſitis· ⁊ ut vr̄m negociū agatis· et operemini manibȝ vr̄is ſicut precepim⁹ vobis: ⁊ ut honeſte ambuletis ad eos q̄ foris ſunt· ⁊ nulli⁹ aliq̄d deſideretis. Nolum⁹ aūt vos ignorare fratres de dormientibus: ut nō contristemini sicut et ceteri qui spem nō habent. Si enī credimus q̄ ihesus mortuus ē et resurrexit: ita ⁊ deus eos q̄ dormierūt per ihesum adducet cū eo. Hoc enī vobis dicimus in verbo dn̄i: quia nos qui viuimus q̄ residui sumus: ī aduentu dn̄i nō p̄ueniem⁹ eos q̄ dormierūt. Quoniā ip̄e dn̄s in iussu ⁊ in voce archangeli ⁊ in tuba dei descendet de celo: et mortui qui in cristo sunt resurgent primi. Deinde nos q̄ viuimus q̄ relinquimur simul rapiemur cū illis ī nubibus obuiam cristo in aera: ⁊ sic semper cum domino erimus. Itaq; consolamini inuicem in verbis istis. c. v.

De temporibus aūt ⁊ momentis fratres nō indigetis ut scribam⁹ vobis. Ip̄i enī diligēter scitis: q̄a dies dn̄i sicut fur ī nocte ita veniet. Cū enī dixerint pax ⁊ securitas: tūc repentin⁹ eis superueniet interit⁹ sicut dolor ī utero habentis: ⁊ nō effugient. Vos aūt fratres nō estis in tenebris: ut vos dies ille tanq̄ fur cōp̄hendat. Om̄es enī vos filij lucis estis: ⁊ filij diei. Nō sum⁹ noctis neq; tenebrarū. Igit̄ non dormiamus sicut ⁊ ceteri: sed vigilem⁹ et sobrij simus. Qui enī dormiūt nocte dormiūt: ⁊ qui ebrij sūt nocte ebrij sūt. Nos aūt q̄ diei sumus sobrij simus: induti loricā fidei ⁊ caritatis et galeā spem salutis: q̄m nō posuit nos deus in irā sed in acquisitionē salutis per dn̄m nr̄m ihesū cristū qui mortu⁹ ē pro nobis: ut siue vigilem⁹ siue dormiamus simul cū illo viuam⁹. Propter qd̄ ꝯsolamini inuicem ⁊ edificate alterutrū: sicut ⁊ facitis. Rogam⁹ aūt vos fr̄es ut noueritis eos q̄ laborant inter vos ⁊ p̄sunt vobis ī dn̄o ⁊ monent vos: ut habeatis illos abūdātī⁹ in caritate ꝓpter opus illoꝝ: ⁊ pacē habete cū eis. Rogam⁹ aūt vos fratres: corripite inquietos ꝯsolamini pusillanimes suscipite infirmos: patiētes estote ad oīes. Videte ne quis malū pro malo alicui reddat: sed semꝑ qd̄ bonū est sectamini ī inuicē ⁊ in oīes. Semper gaudete: sine intermissione orate: ī omnibus gratias agite. Hec est enī volūtas dei in cristo ihesu: ī omnibꝫ vobis. Spiritū nolite extinguere: prophetias nolite spernere. Om̄ia autem probate: qd̄ bonū est tenete: ab omni specie mala abstinete vos. Ip̄e aūt de⁹ pacis sanctificet vos ꝑ om̄ia: ut integer spiritus vester et aīa ⁊ corpus sine querela in aduentu domini nr̄i ihesu cristi seruet̄. Fidelis ē qui vocauit vos: qui etiā faciet. Fratres orate pro nobis. Salutate fratres oīes in osculo sancto. Adiuro vos ꝑ dn̄m: ut legat̄ epistola hec omnibus sanctis fratribus. Gratia dn̄i nr̄i ihesu cristi vobiscū amen. Explic̄ ep̄la p̄ma ad tessalo. Incipit argumentū in epistolam secundam.

Ad thessalonicenses secūdā scribit ep̄lam ap̄lus: ⁊ notū facit eis de t̄poribꝫ nouissimis et de aduersarij deiectione. Scribit hanc epistolam ab athenis per titum dyaconem et onesimum acolitum. Explicit argumentū. Incip̄ ep̄la scd̄a ad thessalocēn. c. i.

Paulus ⁊ siluanus ⁊ thimothe⁹: ecclesie thessalonicensiū in deo patre nr̄o ⁊ dn̄o ihesu cristo: gratia vobis et pax a deo patre nr̄o ⁊ dn̄o ihesu cristo. Gratias agere debemus semper deo pro vobis fratres ita ut dignū ē: q̄m supercrescit

bū pma apli

b pma apli

fides vr̄a et abundat caritas uniuſcuiuſq; vr̄m in invicē: ita ut et nos ipſi in vobis glorient̄ in eccleſijs dei ꝑ patiētia vr̄a ⁊ fide et in omnibus ꝑſecutōnibus veſtris ⁊ tribl'acionibus q̄s ſuſtinetis in exemplū iuſti iudicij dei: ut digni habeamini ī regno dei pro quo et patimini: ſi tamen iuſtū eſt apud deum retribuere retributionē hijs q̄ vos tribulāt: ⁊ vobis q̄ tribulamini requiem nobiſcū in revelatione dn̄i iheſu de celo cum āgelis virtutis eiꝰ ī flamma ignis dantis vindictā hijs qui nō noverunt deū et q̄ nō obediūt evangelio dn̄i nr̄i iheſu criſti. Qui penas dabunt in interitu eternas a facie dn̄i ⁊ a gl'a virtutis eius: cū venerit glorificari in ſāctis ſuis· ⁊ āmirabilis fieri in omnibus q̄ crediderūt: quia creditū ē teſtimonium nr̄m ſuꝑ vos ī die illo. In quo etiā oramꝰ ſemꝑ pro vobis ut dignetur vos vocacōne ſua deus: ⁊ impleat omnē volūtatem bonitatis ſue ⁊ opꝰ fidei ī virtute: ut clarificet̄ nomen dn̄i nr̄i iheſu criſti ī vobis: ⁊ vos ī illo: ſecūdū grām dei nr̄i ⁊ dn̄i iheſu criſti. c. ii.

Rogamus aūt vos fratres ꝑ adventū dn̄i noſtri iheſu criſti ⁊ nr̄e congregationis ī ipm̄: ut nō cito moveamini a vr̄o ſenſu neq; terreamini neq; ꝑ ſpiritum neq; per ſermonē neq; per epiſtolā tanq̄ꝫ per nos miſſam: q̄ſi inſtet dies dn̄i. Ne quis vos ſeducat ullo modo. Quoniā niſi venerit diſſenſio primū: ⁊ revelatꝰ fuerit homo peccati filius ꝑdicionis· q̄ adverſatur et extollitur ſupra om̄e qđ dicitur deꝰ aut quod colit̄: ita ut ī templo dei ſedeat oſtendēs ſe tanq̄ꝫ ſit deus. Nō retinetis ꝙ cum adhuc eſſem apud vos hec dicebam vobis? Et nūc quid detineat ſcitis: ut revelet̄ in ſuo tempore. Nam miſterium iā operat̄ iniquitatis: tantum ut qui tenet nūc· teneat: donec de medio fiat. Et tunc revelabit̄ ille iniquus quē dn̄s iheſus interficiet ſpiritu oris ſui: ⁊ deſtruet illuſtratione adventꝰ ſui· eum cuius ē adventꝰ ſcđm operacionē ſathane ī omni virtute et ſignis ⁊ prodigijs mendacibꝫ et in omni ſeduccōne iniquitatis hijs qui ꝑeunt: eo ꝙ caritatē veritatis non receperunt ut ſalvi fierēt. Ideo mittet illis deus operationē erroris ut credāt mendacio: ut iudicētur om̄es q̄ non crediderunt veritati: ſed conſenſerūt iniquitati. Nos aūt debemꝰ gratias agere deo ſemꝑ pro vobis fratres dilecti a deo: ꝙ elegerit nos deus p̄mitias in ſalutem in ſanctificatione ſpiritꝰ ⁊ in fide veritatis: in quā ⁊ vocavit vos per evangeliū noſtrū ī acquiſitionē glorie dn̄i noſtri iheſu criſti. Itaq; fratres ſtate· ⁊ tenete traditiones q̄s didiciſtis: ſive per ſermonē ſive per epiſtolā nr̄am. Ip̄e aūt dn̄s noſter iheſus criſtꝰ et deꝰ et pater noſter qui dilexit nos· ⁊ dedit conſolationē eternā ⁊ ſpem bonā ī gratia: exhortet̄ corda veſtra ⁊ confirmet in omni opere ⁊ ſermone bono. c. iii.

De cetero fratres orate pro nobis ut ſermo dei currat ⁊ clarificetur ſicut ⁊ apud vos: ⁊ ut liberemur ab importunis ⁊ malis hominibꝫ. Nō enim omniū eſt fides. Fidelis aūt dn̄s ē qui confirmabit vos: ⁊ cuſtodiet a malo. Confidimꝰ aūt de vobis fratres ī domino: q̄m que p̄cipimꝰ ⁊ facitis. et facietis. Dn̄s aūt dirigat corda veſtra ī caritate dei: ⁊ patientia criſti. Denunciamus aūt vobis fratres ī noīe dn̄i nr̄i iheſu criſti: ut ſubtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate: et nō ſcđm traditionem quā acceperūt a nobis. Ipſi enim ſcitis quẽadmodũ oporteat imitari nos: qm̄ nõ inquieti fuimus inter vos neq; gratis panem mãducauimꝰ ab aliquo: ſed ĩ labore et in fatigatione nocte ⁊ die operãtes. ne quẽ veſtrũ grauaremꝰ. Non quaſi nõ habuerimꝰ poteſtatẽ: ſed ut noſmetipſos formã daremꝰ vobis ad imitandum nos. Nã ⁊ cũ eſſemꝰ apud vos hoc denũciabamus vobis: qm̄ ſi quis non vult operari: nec mãducet. Audiuimꝰ enĩ inter vos quoſdã ãbulãtes inquiete: nichil operãtes ſed curioſe agentes. Hijs aũt q̃ eiuſmodi ſũt denũciamꝰ ⁊ obſecramꝰ in dñõ iheſu criſto ut cũ ſilẽtio operãtes: ſuũ panẽ mãducent. Vos aũt fr̃es nolite deficere benefaciẽtes. Quod ſi q̃s nõ obedit verbo nr̄o p̱ ep̄lam hũc notate: ⁊ nõ ꝯmiſceamini cũ illo ut ꝯfũdant̃. Et nolite q̃ſi inimicũ exiſtimare: ſed corripite ut fratrem. Ipſe aũt deꝰ pacis det vobis pacem ſempiternã ĩ omni loco. Dñs cũ omnibꝫ vobis. Salutatio mea manu pauli: qḋ ẽ ſignum in omni ep̄la. Ita ſcribo. Gratia dñi nr̄i iheſu criſti cũ omnibꝫ vobis amen. Explicit ep̄la ſcd̄a b. p. apl ad theſſalonicẽ. Incipit argumentũ in ep̄lam p̄mã b. p. apl ad thimotheum

Thimotheũ inſtruit et docet de ordinatõne epiſcopatꝰ et dyaconij: ⁊ oĩs eccleſiaſtice diſcipline: ſcribẽs ei a laodicia p̱ tichicũ dyaconẽ. Explicit argumentũ. Incipit ep̄la b. p. apl ad thimotheum prima. capitulum primum

Paulus apoſtolus iheſu criſti ſecundũ imperiũ dei ſaluatoris nr̄i ⁊ criſti iheſu ſpei nr̄e: thimotheo dilecto filio in fide: gratia ⁊ miſericordia ⁊ pax a deo patre et criſto iheſu domino nr̄o. Sicut rogaui te ut remaneres epheſi cũ irem in macedoniã: ut denũciares quibuſdam ne aliter docerent: neq; intenderent fabulis ⁊ genealogijs interminatis: q̃ queſtiones preſtant magis q̃ʒ edificationẽ dei que ẽ in fide. Finis aũt precepti eſt caritas: de corde puro et ꝯſciẽtia bona: et fide nõ ficta. A quibus quidã aberrãtes ꝯuerſi ſunt in vaniloquiũ: volentes eſſe legis doctores non intelligentes neq; q̃ loquunt̃: neq; de quibꝫ affirmãt. Scimꝰ aũt quia bona eſt lex ſi quis ea legitime utatur: ſciens hoc quia lex iuſto nõ eſt poſita ſed iniuſtis et non ſubditis: impijs ⁊ peccatoribus ſceleratis ⁊ cõtaminatis patricidis ⁊ matricidis homicidis fornicarijs maſculoꝝ ꝯcubitoribꝫ: plagiarijs mẽdacibꝫ et p̱iuris: ⁊ ſi q̇d aliud ſane doctrine adũſat̃: q̃ ẽ ſcd̄m euãgelium glorie beati dei quod creditũ eſt michi. Gratias ago ei q̃ me ꝯfortauit in criſto iheſu dñõ nr̄o: quia fidelẽ me exiſtimauit ponẽs ĩ miniſterio. Qui prius blaſphemus fui ⁊ p̱ſecutor ⁊ contumelioſus: ſed miſcd̄iam dei cõſecutꝰ ſum. q̃a ignorãs feci in incredulitate. Superabũdauit aũt gratia dñi noſtri cum fide et dilectione q̃ eſt in criſto iheſu. Fidelis ſermo ⁊ omni acceptione dignus: quia criſtus iheſus venit ĩ hũc mundũ peccatores ſaluos facere: quorum primus ego ſum. Sed ideo miſericordiã ꝯſecutus ſum: ut ĩ me p̄mo oſtenderet criſtꝰ iheſus omnem patiẽtiã ad informationem eoꝝ q̃ credituri ſũt illi in vitam eternã. Regi aũt ſeculorũ immortali inuiſibili ſoli deo honor et gloria: in ſecula ſeculorũ amen. Hoc preceptũ cõmendo tibi fili thimothee ſecundum precedentes in te prophetias: ut milites in illis bonā miliciam. habens fidem ⁊ bonam conſcienciam. Quā quidam repellentes circa fidem naufragauerūt: ex quibus ē hymeneus et alexander quos tradidi ſathane: ut diſcant non blaſphemare. c.ii.

Obſecro igit̄ primum omniū fieri obſecratōnes oratōnes poſtulationes graciarꝫ actiones pro om̄ibus hominibꝫ: pro regibꝫ ⁊ om̄ibus qui ī ſublimitate ſūt: ut quietā ⁊ trāquillā vitam agamꝰ ī om̄i pietate et caſtitate. Hoc enī bonū eſt ⁊ acceptū corā ſaluatore nr̄o deo: q̄ om̄es homines vult ſaluos fieri: ⁊ ad agnitionē veritatis venire. Unus enī deus· unus ⁊ mediator dei ⁊ hominū homo criſtus iheſus: qui dedit redēptionē ſemetipm̄ pro omnibꝫ. Cuius teſtimoniū temporibus ſuis cōfirmatū ē: ī quo poſitus ſū ego p̄dicator ⁊ apl̄us. Veritatē dico non mentior: doctor gentiū in fide ⁊ veritate. Volo ergo viros orare in om̄i loco: leuantes puras manꝰ ſine ira ⁊ diſceptatione. Similiter ⁊ mlīeres ī habitu ornato· cū verecundia ⁊ ſobrietate ornantes ſe: ⁊ nō in tortis crinibus aut auro aut margaritis uel veſte precioſa: ſed qđ decet mulieres: promittētes pietatē ꝑ opera bona. Mulier ī ſilentio diſcat: cū om̄i ſubiectione. Docere autem mlīeri nō ꝑmitto neqꝫ dn̄ari in virū: ſed eſſe ī ſilētio. Adam enī p̄mꝰ formatꝰ ē deinde eua: ⁊ adā nō ē ſeductꝰ: mlīer aūt ſeducta in p̄uaricatōne fuit. Saluabitur autem ꝑ filiorū generationem: ſi ꝑmanſerit in fide et dilectione ⁊ ſāctificatione cū ſobrietate. c.iii.

Fidelis ſermo. Si q̄s epiſcopatum deſiderat: bonum opus deſiderat. Oportet ergo epiſcopū irrep̄henſibilē eſſe· vnīꝰ vxoris virū: ſobriū· ornatū· prudētem· pudicū· hoſpitalē· doctorem· nō vinolentū· nō ꝑcuſſorem· ſed modeſtum: nō litigioſum· nō cupidū: ſed ſue domui bene ꝓpoſitū: filios habentē ſubditos cū omni caſtitate. Si q̄s autem domui ſue p̄eſſe neſcit: quomodo eccleſie dei diligenciā habebit? Non neophitū: ne in ſup̄biā elatus ī iudiciū incidat dyaboli. Oportet aūt illū et teſtimoniū habere bonū ab hiis q̄ foris ſunt: ut nō in opprobriū incidat et in laqueū dyaboli. Dyacones ſimiliter pudicos· non bilingues· non multo vino deditos: nō turpe lucrū ſectātes: habentes miſteriū fidei ī cōſciencia pura. Et hii aūt ꝓbētur primū: ⁊ ſic miniſtrent nullū crimen habētes. Mulieres ſimiliter pudicas: nō detrahentes: ſobrias· fideles ī om̄ibus. Dyacones ſint unius vxoris viri: q̄ filiis ſuis bene preſint· ⁊ ſuis domibꝫ. Qui enim bene miniſtrauerint· gradū bonū ſibi acquirent: ⁊ multā fiduciā in fide que eſt in criſto iheſu. Hec tibi ſcribo fili thimothee: ſperans me ad te venire cito. Si aūt tardauero: ut ſcias quomodo oporteat te in domo dei conūſari que ē eccleſia dei viui: columna ⁊ firmamentum veritatis. Et manifeſte magnū ē pietatis ſacramentum qđ manifeſtatum eſt in carne· iuſtificatum eſt in ſpiritu: apparuit angelis predicatum eſt gentibus: creditum eſt in mundo· aſſumptum eſt in gloria. c.iiii.

Spiritus aūt manifeſte dicit· q̄a in nouiſſimis temporibꝫ diſcedent quidā a fide: attendentes ſpiritibus erroris ⁊ doctrinis demoniorū in ypocriſi loquentiū mendaciū ⁊ cauteriatam habentiū ſuā conſcientiā: prohibentiū nubere: abſtinere a cibis quos deus creauit ad ꝑcipiendū cū gratiaꝝ actione fidelibꝫ: ⁊ hijs q̄ cognouerunt veritatē. Quia oīs creatura dei bona: et nichil reiciendū qd̄ cū gratiaꝝ actione ꝑcipitur. Sanctificat̄ enī per verbū dei et orationē. Hec proponens fratribꝫ· bonus eris minister cristi ihesu: enutritus verbis fidei ⁊ bone doctrine quā assecutus es. Ineptas aūt ⁊ aniles fabulas deuita. Exerce aūt teip̄m ad pietatē. Nā corporalis exercitatō ad modicū utilis ē. Pietas aūt ad omnia utilis ē: promissionē habens vite· que nūc est et future. Fidelis sermo: ⁊ omī acceptione dignus. In hoc enī laboramus ⁊ maledicim̄ quia speramus in deū viuū: q̄ est saluator omniū hominū: maxime fideliū. Precipe hec et doce. Nemo adolescētiā tuā ꝯtemnat: sed exemplū esto fideliū· ī verbo· in conuersatione· in caritate· ī fide· in castitate. Dū venio attende lectōni exhortationi doctrine. Noli negligere gratiam que in te ē: que data ē tibi ꝑ prophetiam cū impositione manuū p̄sbiterij. Hec meditare: ī hijs esto: ut profectus tu⁹ manifest⁹ sit omībꝫ. Attēde tibi ⁊ doctrine: insta ī illis. Hoc enī faciēs· ⁊ teip̄m saluū facies: ⁊ eos q̄ te audiūt.

Seniorē ne increpaueris: sed c. v. obsecra ut patrē. Iuuenes ut fratres: anus ut mr̄es: iuuēclas ut sorores ī omī castitate. Viduas honora: que vere vidue sūt. Si qua aūt vidua filios aut nepotes habet: discat primum domū suā regere ⁊ mutuā vicē reddere parentibus. Hoc enī acceptum est corā deo. Que aūt vere vidua est et desolata speret in deū: ⁊ instet obsecrationibꝫ ⁊ orationibꝫ nocte ⁊ die. Nā que in delitijs ē: viuens mortua ē. Et hoc p̄cipe: ut irrep̄hensibiles sint. Si quis aūt suoꝝ ⁊ maxime domesticoꝝ curam nō habet· fidem negauit: ⁊ ē infideli deterior. Vidua eligatur nō minus sexagīta annorū· que fuerit uni⁹ viri uxor: in operibus bonis testimonium habens: si filios educauit· si hospitio recepit si sanctoꝝ pedes lauit: si tribulationē patiētibus subministrauit: si omne opus bonū subsecuta ē. Adolescentiores aūt viduas deuita. Cum enim luxuriate fuerit· in cristo nubere volūt: habentes dampnationē: q̄a primā fidem irritā fecerūt. Simul autē ⁊ ociose discunt circuire domos: nō solum ociose sed ⁊ verbose ⁊ curiose: loquētes q̄ nō oportet. Volo aūt iuniores nubere· filios procreare matres familias esse: nullā occasionem dare aduersario maledicti gratia. Iam enim quedā ꝯuerse sunt retro sathanan. Si q̄s fidelis habet viduas subministret illis ut non grauetur ecclīa: ut hijs q̄ vere vidue sūt sufficiat. Qui bene presunt presbiteri duplici honore digni habeātur: maxime q̄ laborāt in verbo ⁊ doctrina. Dicit enim scriptura. Non infrenabis os bouī triturātī. Et dign⁹ est operarius mercede sua. Aduersus presbiterū accusationē noli recipere: nisi sub duobꝫ aut tribus testibus. Peccātes corā omībus argue: ut ⁊ ceteri timorē habeāt. Testor corā deo et cristo ihesu ⁊ electis āgelis· ut hec custodias sine p̄iudicio: nichil faciēs in alterā partem declinando. Manus cito nemini imposueris: neqꝫ cōmunicaueris peccatis alienis. Teip̄m castū custodi. Noli adhuc aquā bibere: sed modico vino utere propter stomachū tuū et frequentes tuas infirmitates. Quorundam hominū peccata manifesta sunt p̄cedentia ad iudiciū: quorumdā autem ſubſecuntur. Similiter et facta bona manifeſta ſunt: et que aliter ſe habent abſcondi non poſſunt. c. vi.

Quicūqꝫ ſūt ſub iugo ſerui· dn̄os ſuos om̄i honore dignos arbitrent̄: ne nomē dn̄i ⁊ doctrina blaſphemetur. Qui aūt fideles habent dn̄os nō ꝯtemnāt quia fr̄es ſūt: ſed magis ſeruiāt q̄a fideles ſūt ⁊ dilecti: q̄a beneficij participes ſunt. hec doce: ⁊ exhortare. Si q̄s aliter docet· ⁊ nō acquieſcit ſanis ſermonibꝫ dn̄i nr̄i iheſu criſti· et ei que ſcd̄m pietatē ē doctrine: ſuperbus nichil ſciens ſed languēs circa queſtiones ⁊ pugnas verboꝝ: ex quibꝫ oriūtur inuidie ꝯtentiones blaſphemie ſuſpiciones male· ꝯflictationes hominū mente corruptorū ⁊ q̄ veritate priuati ſūt: exiſtimātiū queſtū eſſe pietatē. Eſt aūt queſtꝰ magnus: pietas cum ſufficientia. Nichil enī intulimꝰ in hunc mūdū: haut dubiū q̄a nec auferre q̄d poſſumꝰ. Habētes aūt alimēta et q̄bꝰ tegamr̄: hiis ꝯtenti ſimꝰ. Nā q̄ volunt diuites fieri· incidūt i tēptationē ⁊ i laqueū dyaboli ⁊ deſideria mlt̄a inutilia et nociua: q̄ mergūt homines ī interitū et ꝑditionē. Radix enī oīm maloꝝ eſt cupiditas: quā q̄dā appetentes errauerūt a fide: ⁊ inſeruerūt ſe doloribꝫ mlt̄is. Tu aūt o homo dei hec fuge. Sectare vero iuſticiā· pietatē· fidē· caritatē· patientiā· manſuetudinem. Certa bonū certamē: apphēde vitā eternā: ī qua vocatꝰ es ⁊ ꝯfeſſus bonā ꝯfeſſionē corā mlt̄is teſtibꝫ. Precipio tibi corā deo q̄ viuificat oīa ⁊ criſto iheſu q̄ teſtimoniū reddidit ſub pōcio pylato bonam ꝯfeſſionem: ut ſerues mādatū ſine macla irreprehenſibile uſqꝫ ī aduentū dn̄i noſtri iheſu criſti: quē ſuis tēporibꝫ oſtendet beatꝰ ⁊ ſolus potēs rex regū ⁊ dominꝰ dn̄antiū: q̄ ſolus habet immortalitatem ⁊ lucē inhabitat inacceſſibilē: quē nullꝰ hoīm vidit ſed nec videre poteſt: cui honor ⁊ imperiū ſempiternū amen. Diuitibꝫ huiꝰ ſeculi p̄cipe nō ſublime ſapere: neqꝫ ſperare in incerto diuitiarū ſed ī deo viuo q̄ p̄ſtat nobis oīa abūde ad fruēdū: bene agere: diuites fieri ī bonis operibꝫ: facile tribuere· ꝯmunicare: theſaurizare ſibi fūdamentū bonū in futuꝝ: ut apphendāt veram vitā. O thimothee depoſitū cuſtodi: deuitās ꝓphanas vocū nouitates et oppoſitiones falſi noīs ſciētie: quā quidā ꝓmittētes circa fidem exciderūt. Gratia tecū amē.

Explicit ep̄la p̄ma ad thimotheū. Incipit argumentū in ep̄lam ſecundam.

Item thimotheo ſcribit de exhortatōne martirij ⁊ om̄is regule veritatis: ⁊ q̄d futuꝝ ſit tēporibꝫ nouiſſimis· ⁊ de ſua paſſione: ſcribēs ab urbe rom

Explicit argumentū. Incipit ep̄la ſcd̄a ad thimo. c. i.

Paulus apoſtolꝰ iheſu criſti ꝑ voluntatem dei ſcd̄m ꝓmiſſionem vite q̄ ē in criſto iheſu· thimotheo cariſſimo filio: gratia ⁊ miſcd̄ia ⁊ pax a deo patre nr̄o et criſto iheſu dn̄o nr̄o. Gratias ago deo meo cui ſeruio a progenitoribꝫ meis in ꝯſcientia pura: q̄ ſine intermiſſione habeam tui memoriā in orationibus meis nocte ac die deſiderans te videre memor lacrimaꝝ tuaꝝ: ut gaudio implear. Recordationē accipiēs eiꝰ fidei que ē in te non ficta q̄ et habitauit primū in auia tua loide ⁊ mr̄e tua eunice. Certus ſū aūt q̄ et in te. ꝓpter quā cauſam ammoneo te ut reſuſcites gratiam dei q̄ eſt in te per impoſitionē manuū meaꝝ. Nō enim dedit nobis deꝰ ſpiritū timoris ſed virtutis et dilectionis ⁊ ſobrietatis. Noli itaqꝫ erubeſcere teſtimonium domini noſtri neqꝫ me vinctū eius: ſed collabora euangelio ſcd̄m virtutē dei · q̄ nos liberauit ⁊ vocauit vocatione ſua ſācta: nō ſcd̄m opera noſtra ſed ſcd̄m ꝓpoſitum ſuū et gratiā · que data ē nobis ī criſto iheſu āte tēpora ſecłaria: Manifeſtata ē autē nūc ꝑ illuminatōnē ſaluatoris nr̄i iheſu criſti: qui deſtruxit quidē mortē · illuminauit aūt vitā et incorruptionem ꝑ euangeliū: in quo poſitꝰ ſum ego p̄dicator et apoſtolus et magiſter gētiū. Ob quā cauſam etiā hec patior: ſed nō cōfundor. Scio enī cui credidi: et certus ſum quia potēs eſt depoſitū meū ſuare ī illū diem. Formam habe ſanoꝝ verboꝝ q̄ a me audiſti in fide et in dilectōne in criſto iheſu. Bonū depoſitum cuſtodi ꝑ ſpiritū ſanctū qui habitat in nobis. Scis enī hoc ꝙ auerſi ſunt a me omnes q̄ in aſia ſūt: ex q̄bꝫ eſt phi letus et hermogenes. Det miſericordiā dn̄s oneſifori domui: q̄a ſepe me refrigerauit ⁊ cathenam meā non erubuit: ſed cū romam veniſſet ſollicite me queſiuit ⁊ inuenit. Det illi dn̄s inuenire miſcd'iā a deo ī illa die. Et quāta epheſi miniſtrauit michi: tu melius noſti. c. ii.

Tu ergo fili mi confortare ī gratia q̄ eſt in criſto iheſu: et que audiſti a me ꝑ m̄ltos teſtes hec commenda fidelibꝫ hominibꝫ qui ydonei erūt ⁊ alios docere. Labora ſicut bonus miles criſti iheſu. Nemo militās deo · implicat ſe negocijs ſecłaribus: ut ei placeat cui ſe probauit. Nā et q̄ certat in agone non coronabitur niſi legitime certauerit. Laborantē agricolam oportet primū de fructibꝫ accipere. Intellige que dico: dabit enī tibi dn̄s in omībꝫ intellectū. Memor eſto dn̄m iheſum criſtū reſurrexiſſe a mortuis ex ſemine dauid ſcd̄m euangeliū meū in quo laboro uſqꝫ ad vincula q̄ſi male operans: ſed verbum dei nō ē alligatum. Ideo oīa ſuſtineo ꝓpter electos: ut et ipſi ſalutē cōſequātur q̄ eſt in criſto iheſu cū gloria celeſti. Fidelis ſmo. Nā ſi cōmortui ſumꝰ · ⁊ conuiuemꝰ: ſi ſuſtinebimꝰ ⁊ ꝯregnabimus: ſi negauerimus ⁊ ille negabit nos: ſi non credimus ille fidelis permanet: negare ſeipm̄ nō poteſt. Hec autem commone teſtificās corā deo. Noli contendere verbis: ad nichil enim utile ē niſi ad ſubuerſionem audientiū. Sollicite aūt cura teipm̄ probabilē exhibere deo: operariū incōfuſibilē · recte tractātē verbū veritatis. Prophana aūt et inaniloquia deuita. Multū enī ꝓficiūt ad impietatē: et ſermo eoꝝ ut cācer ſerpit. Ex quibꝫ eſt hymeneus ⁊ philetus: q̄ a veritate exciderūt dicētes reſurrectionem eſſe iam factā: ⁊ ſubuerterūt quorūdā fidem. Sed firmū fūdamentū dei ſtat: habens ſignaculū hoc. Cognouit dominus q̄ ſūt eius: ⁊ diſcedat ab iniq̄tate omīs qui inuocat nomē dn̄i. In magna aūt domo nō ſolum ſūt vaſa aurea ⁊ argentea · ſed ⁊ lignea ⁊ fictilia: ⁊ quedā quidē in honorē: quedā aūt in cōtumeliam. Si q̄s ergo emūdauerit ſe ab iſtis · erit vas ī honorē ſanctificatum: et utile dn̄o · ad omē opus bonū paratū. Iuuenilia aūt deſideria fuge: ſectare vero iuſticiā fidem ſpem ⁊ caritatē ⁊ pacem cū hijs qui inuocant dominū de corde puro. Stultas autē et ſine diſciplina queſtiones deuita: ſciēs q̄a generant lites. Seruū aūt dn̄i nō oportet litigare: ſed manſuetū eſſe ad omnes · docibilē · patientē · cū modeſtia corripientē eos q̄ resistunt veritati: nequādo deus det illis penitentiam ad cognoscendam veritatem · et resipiscāt a dyaboli laqueis: a quo captiui tenentur ad ipsius voluntatem. c. iii.

Hoc aūt scito quia in nouissimis diebus · instabūt tēpora periculosa: et erūt homines seipsos amantes · cupidi · elati · superbi · blasphemi parentibus nō obediētes · ingrati scelesti · sine affectione sine pace · criminatores · incontinētes · immites · sine benignitate proditores · proterui · tumidi et voluptatum amatores · magis q̄ȝ dei: habentes speciem quidē pietatis · virtutem aūt eius abnegantes. Et hos deuita. Ex hijs enī sunt q̄ penetrant domos et captiuas ducunt mulierculas oneratas peccatis · que ducuntur varijs desiderijs: semꝑ discentes · ⁊ nūq̄ȝ ad scientiā veritatis ꝑuenientes. Quēadmodū aūt iannes et mambres restiterunt moysi · ita et hij resistunt veritati: homines corrupti mēte · reprobi circa fidem: sed ultra nō proficient. Insipientia enim eorū manifesta erit omnibus: sicut et illorū fuit. Tu aūt assecutus es meam doctrinā · institutionem · ꝓpositū · fidem longanimitatem dilectionē patientiā ꝑsecutiones passiones: qualia michi facta sunt antiochie yconio listris · quales persecutiones sustinui: ⁊ ex omnibus eripuit me dn̄s. Et oēs qui pie volunt viuere in cristo ihesu ꝑsecutionē patient̄. Mali aūt homines et seductores proficient in peius: errantes et in errorem mittentes. Tu vero ꝑmane in hijs que didicisti · ⁊ credita sunt tibi: sciens a quo didiceris: et q̄a ab infantia sacras litteras nosti · que te possunt instruere ad salutem ꝑ fidem que ē in cristo ihesu. Omnis scriptura diuinitus inspirata · utilis ē ad docendū · ad arguendū · ad corripiendū · ad erudiendū ī iusticia: ut ꝑfectꝰ sit homo dei ad omne opꝰ bonū instructus.

Testificor corā deo ⁊ ihū cristo q̄ iudicaturꝰ ē viuos et mortuos · ⁊ aduentū ipsius ⁊ regnū eius: predica verbū · insta oportune importune · argue · obsecra · increpa in omni patientia et doctrina. Erit enim tēpus cum sanam doctrinā nō sustinebunt: sed ad sua desideria coacerbabunt sibi magistros pruriētes auribȝ: ⁊ a veritate quidē auditū auertent · ad fab'las aūt ꝯuertentur. Tu vero vigila · ī omnibus labora: opus fac euangeliste · ministeriū tuum imple · sobriꝰ esto. Ego enī iam delibor: ⁊ tempus resolutōnis mee instat. Bonū certamen certaui: cursum ꝯsummaui: fidem seruaui. In reliquo reposita ē michi corona iusticie: quā reddet michi dn̄s ī illa die iustus iudex. Nō solum aūt michi: sed et hijs qui diligūt aduentū eiꝰ. Festina ad me venire cito. Demas enī me reliquit diligens hoc seclm̄ et abijt thessalonicam: crescens ī galaciā · thitus in dalmaciam: lucas ē mecū solus. Marcum assume ⁊ adduc tecū: est enim michi utilis in ministerio. Thichicū aūt misi ephesum. Penulā quā reliqui troade apud carpū veniēs affer tecum · et libros: maxime aūt membranas. Alexāder erariꝰ multa mala michi ostendit: reddet illi dn̄s scd̄m opera eiꝰ: quē et tu deuita. Valde enim restitit verbis nostris. In prima mea defensione · nemo michi affuit · sed oēs me dereliquerūt: nō illis īputet̄. Dn̄s aūt michi astitit ⁊ ꝯfortauit me ut ꝑ me ꝑdicatio impleat̄: ⁊ audiāt oēs gentes et liberatꝰ sum de ore leonis. Liberauit

c. iiii.

me dn̄s ab omī opere malo·et ſaluū faciet in regnū ſuū celeſte: cui gl'a in ſecula ſeculorū amen. Saluta priſcillā et aquilam: ⁊ oneſifori domū. Eraſt⁹ remanſit corinthi: trophimū aūt reliqui infirmū mileti. Feſtina ante hyemem venire. Salutant te eubolus et pudens et linus ⁊ claudia: et fratres om̄es. Dn̄s iheſus criſtus cum ſpiritu tuo. Gratia vobiſcū amen. Explicit ep̄la ad thimothi. ſcd'a. Incipit argumentū in ep̄laz ad titū.

Thytum cōmonefacit et inſtruit de cōſtitutione p̄ſbiterij ⁊ de ſpirituali conuerſatione et hereticis vitandis q̄ in tradicōnibȝ iudaicis credūt: ſcribens ei a nycōpoli. Explicit argumen

Incipit ep̄la ad thitum. Cap̄. primū.

Paulus ſeru⁹ dei apoſtolus aūt iheſu criſti ſecundū fidem electorum dei ⁊ agnitionem veritatis · que ſecundū pietatē eſt ī ſpem vite eterne: quā promiſit qui nō mentitur deus āte tempora~~lia~~·ſecularia· manifeſtauit aūt tēporibȝ ſuis verbū ſuū in p̄dicatione·que credita ē michi ſcd'm p̄ceptum ſaluatoris noſtri dei: thyto dilecto filio ſcd'm communē fidē: gratia et pax a deo patre ⁊ criſto iheſu ſaluatore noſtro. Huius rei gratia reliqui te crete ut ea que deſunt corrigas: et cōſtituas p̄ ciuitates p̄ſbiteros ſicut et ego″ diſpoſui″ tibi·ſi quis ſine crimine eſt unius vxoris vir: filios habens fideles non in accuſatione luxurie aut nō ſubditos. Oportet enī epiſcopū ſine crimine eſſe ſicut dei diſpenſatorem: non ſuperbum·nō iracundū·non vinolentum·nō percuſſorem·nō turpis lucri cupidū: ſed hoſpitalē benignū·ſobriū· iuſtum·ſanctum·cōtinentē · amplectentem eū qui ſcd'm doctrinā ē fidelem ſermonē: ut potēs ſit exhortari ī doctrina ſana·⁊ eos qui contradicunt arguere. Sūt enī multi etiā inobedientes·vaniloqui et ſeductores·maxime qui de circumciſione ſunt quos oportet redargui: qui vniuerſas domos ſubuertūt· docentes q̄ nō oportet turpis lucri gratia. Dixit quidā ex illis ꝓprius ipſorū propheta. Cretenſes ſemꝑ mendaces male beſtie ventris pigri. Teſtimoniū hoc verum eſt. Quā ob cauſam increpa illos dure ut ſani ſint in fide: non intendētes iudaicis fabulis et mādatis hominū auerſātiū ſe a veritate. Omīa munda mundis: coīq̄natis autē et infidelibȝ·nichil ē mūdū: ſed inq̄nate ſunt eorum ⁊ mens ⁊ conſciētia. Confitent̄ ſe noſſe deum factis aūt negāt: cum ſint abominati et incredibiles et ad omne opus bonum reprobi. c. ii.

Tu autē loquere que decent ſanā doctrinā. Senes ut ſobrij ſint: pudici·prudētes·ſani in fide: in dilectione ī patiētia. Anus ſimiliter ī habitu ſancto: nō criminatrices·non multo vino ſeruiētes: bene docentes ut prudentiam doceāt. Adoleſcentulas·ut viros ſuos ament: filios ſuos diligāt: prudentes·caſtas·ſobrias·dom⁹ curā habētes: benignas·ſubditas viris ſuis: ut non blaſphemetur verbū dei. Iuuenes ſimiliter hortare ut ſobrij ſint. In omībus teipm̄ prebe exemplū bonorū operū: in doctrina·ī integritate·in grauitate: Verbū ſanū irrep̄henſibile. ut is qui ex aduerſo ē vereatur: nichil habens malū dicere de nobis. Seruos dn̄is ſuis ſubditos eſſe in omībȝ placentes: nō contradicentes·nō fraudātes·

ſed in omnibꝫ fidem bonā oſtendentes: ut doctrinam ſaluatoris nr̄i dei ornēt in oīibus. Apparuit enim gratia dei et ſaluatoris noſtri omnibus hominibus erudiens nos: ut abnegantes impietatem et ſecularia deſideria · ſobrie et iuſte et pie viuamus in hoc ſeculo: exſpectantes beatam ſpem et aduentum glorie magni dei et ſaluatoris nr̄i iheſu criſti: qui dedit ſemetipm̄ pro nobis ut nos redimeret ab oīi iniq̄tate: ⁊ mūdaret ſibi populū acceptabilem ſectatorem bonorum operū. Hec loquere ⁊ exhortare: ⁊ argue cum oīi imperio. Nemo te ↄtēnat. c. iii.

Admone illos principibus ⁊ poteſtatibus ſubditos eſſe: dicto obedire: ad oīe opꝰ bonū paratos eſſe: nemīnē blaſphemare · non litigioſos eſſe · ſed modeſtos: omnē oſtendentes manſuetudinē ad oīes hoīes. Eramꝰ enī aliquādo ⁊ nos inſipiētes · increduli · errātes ſeruiētes deſiderijs ⁊ voluptatibꝫ varijs: ī malicia ⁊ inuidia agētes: odibiles · odiētes inuicē. Cū autē benignitas ⁊ humanitas apparuit ſaluatoris nr̄i dei nō ex operibus iuſticie q̄ fecimus nos ſed ſcd̄m ſuā miſcdiam ſaluos nos fecit ꝑ lauacrū regenerationis et renouatōnis ſpiritꝰ ſcī quē effudit in nos abunde ꝑ iheſum criſtū ſaluatorē noſtrū: ut iuſtificati gratia ip̄ius heredes ſimus ſcd̄m ſpem vite eterne. Fidelis ſmo ē. Et de hijs volo te cōfirmare: ut curent bonis operibꝫ preeſſe q̄ credūt deo. Hec ſūt bona et utilia hominibus. Stultas aūt queſtiones et genealogias et ↄtētiones ⁊ pugnas legis deuita. Sūt enī inutiles et vane. Hereticū hominem poſt unā et ſcd̄am correptionē deuita: ſciēs quia ſubūſus eſt qui eiuſmodi eſt: ⁊ delinquit cū ſit proprio iudicio ↄdemnatus. Cū miſero ad te arteman aut tychicū: feſtina ad me venire nicopolim. Ibi enī ſtatui hyemare. Zenam legiſperitū ⁊ apollo ſollicite p̄mitte: ut nichil illis deſit. Diſcāt aūt et nr̄i bonis operibus preeſſe ad uſus neceſſarios: ut nō ſint infructuoſi. Salutāt te qui mecū ſunt omnes. Saluta eos q̄ nos amāt ī fide. Gratia dei cum oīibus vobis amē.

Explicit ep̄la ad thitū. Incipit argumētū in ep̄lam ad philemonem

Philemoni familiares litteras facit ꝓ oneſimo ſeruo eius: ſcribens ei ab urbe roma de carcere per ſupraſcriptum oneſimum. Explicit argumentū. Incipit ep̄la ad philemonē. c. i.

Paulus vinctus criſti iheſu ⁊ thimotheus frater: philemoni dilecto adiutori nr̄o · ⁊ appie ſorori cariſſime ⁊ archippo cōmilitoni nr̄o: et eccleſie que ī domo tua eſt. Gratia vobis et pax a deo patre nr̄o: et dn̄o iheſu criſto. Gratias ago deo meo ſemꝑ memoriā tui faciēs in oratōnibus meis · audiens caritatem tuā ⁊ fidem quā habes in dn̄o iheſu ⁊ in oīes ſanctos: ut cōmunicatō fidei tue euidēs fiat ī agnitione oīs opis boni in criſto iheſu. Gaudiū enī magnū habui ⁊ ↄſolatōnē in caritate tua: q̄a viſcera ſctōꝝ requieuerunt ꝑ te frater. Propter quod multā fiduciam habens in criſto iheſu imperandi tibi quod ad rem ꝑtinet: ꝓpter caritatem magis obſecro cū ſis talis ut paulus ſenex: nūc aūt ⁊ vinctꝰ iheſu criſti: obſecro te ꝓ meo filio quē genui ī vinculis oneſimo q̄ tibi aliquādo inutilis fuit: nūc aūt et michi ⁊ tibi utilis: quē remiſi tibi. Tu aūt illū ut mea viſcera ſuſcipe. Quē ego voluerā mecū detinere: ut pro te michi miniſtraret ī vinculis euangelij. Sine cōſilio aūt tuo nichil volui facere: uti ne velut ex neceſſitate bonū tuū eſſet·ſed voluntariū. Forſitan enī ideo diſceſſit ad horā a te·ut in eternū illū reciperes: iam nō ut ſeruum ſed pro ſeruo cariſſimū frēm: maxime michi. Quāto aūt magis tibi: et ī carne et ī dn̄o. Si ergo habes me ſociū: ſuſcipe illū ſicut me. Si autē aliqͥd nocuit tibi aut debet: hoc michi imputa. Ego paulus ſcripſi mea manu. Ego reddam: ut non dicā tibi ꝙ ⁊ teipm̄ michi debes. Ita frater ego te fruar in domino: refice viſcera mea ī criſto. Confidens in obedientia tua ſcripſi tibi: ſciēs qm̄ et ſup id qd̄ dico facies. Simul et para michi hoſpiciū: nā ſpero ꝑ orationes vr̄as donari me vobis. Salutat te epafras ꝯcaptiuus meꝰ in criſto iheſu: marcꝰ ariſtarchus demas ⁊ lucas adiutores mei. Gratia dn̄i nr̄i iheſu criſti cū ſpiritu veſtro amen. Explicit epl'a ad philemonē. Incipit argumētū in epl'am ad hebreos.

hīc pn̄ apl'i

In primis dicendū eſt cur apl'us paulus ī hac epl'a ſcribenda nō ſeruauerit morem ſuū: ut vel vocabulū nominis ſui·vel ordinis deſcriberet dignitatem. Hec cauſa eſt·ꝙ ad eos ſcribēs q̄ ex circunciſione crediderant q̄ſi gentiū apoſtolus ⁊ nō hebreoꝝ: ſciens quoq; eoꝝ ſupbiam·ſuāq; humilitatē ipſe demōſtrās·meritū officij ſui noluit anteferre. Nā ſimili modo etiā iohānes apl'us propter humilitatē in epl'a ſua nomē ſuū eadē ratione nō ꝓtulit. Hanc ergo epl'am fertur apoſtolꝰ ad hebreos conſcriptā hebraica lingua miſiſſe: cuius ſenſum ⁊ ordinē retinens lucas euangeliſta poſt exceſſum apoſtoli pauli greco ſermone cōpoſuit. Explicit argumētū. Incipit epl'a b. pauli apl'i ad hebreos. ca. p.i.

bri

Multiphariē multiſq; modis olim deus loquēs patribus in prophetis: nouiſſime diebꝫ iſtis locutus ē nobis in filio: quē ꝯſtituit heredem uniuerſoꝝ: ꝑ quē fecit et ſecl'a. Qui cū ſit ſplendor glorie et figura ſubſtātie eius·portanſq; oīa verbo virtutis ſue purgationē peccatorū faciēs: ſedet ad dexterā maieſtatis in excelſis tanto melior angelis effectus: quanto differētius pre illis nomen hereditauit. Cui enī dixit aliquādo angeloꝝ·filius meus es tu ego hodie genui te? Et rurſum. Ego ero illi ī patrem: ⁊ ip̄e erit michi in filiū. Et cū iterum introducit ꝑmogenitū in orbē terre dicit. Et adorent eum omnes angeli dei. Et ad angelos quidem dicit. Qui facit āgelos ſuos ſpiritus: et miniſtros ſuos flammā ignis. Ad filiū autem. Thronus tuus deꝰ in ſeculum ſeculi: virga equitatis virga regni tui. Dilexiſti iuſticiā et odiſti iniq̄tatem: propterea unxit te deus deus tuus oleo exultationis pre participibꝫ tuis. Et tu in principio dn̄e terrā fundaſti: et opera manuū tuarum ſunt celi. Ipſi peribunt tu autē ꝑmanebis: ⁊ omnes ut veſtimentū veteraſcent. Et velut amictum mutabis eos ⁊ mutabūtur: tu autem idem ipſe es: ⁊ anni tui non deficient. Ad quē aūt angelorum dixit aliquādo ſede a dextris meis: quoadusq; ponā inimicos tuos ſcabellū pedū tuoꝝ? Nōne oēs ſūt āminiſtratorij ſpiritꝰ: ī miniſteriū miſſi propter eos q̄ hereditatē capiunt ſalutis? c. ii.

Propterea abundantius oportet obſeruare nos ea q̄ audiuimus: ne forte p̱effluam⁹. Si enī qui p̱ angelos dictus ē ſermo factus eſt firmus· ⁊ ſi om̄is p̱uaricatio et inobediētia accepit iuſtā mercedis retributōnē: quomodo nos effugiem⁹ ſi tantā neglexerimus ſalutē? Que cū iniciū accepiſſet enarrari p̱ dn̄m: ab eis q̄ audierūt in nos ꝯfirmata ē: ꝯteſtāte deo ſignis ⁊ portentis ⁊ variis virtutibȝ ⁊ ſpiritus ſancti diſtributionibȝ ſcd̄m ſuā volūtatē. Non enim angelis ſubiecit de⁹ orbē terre futurū: de quo loquim̄. Teſtatus eſt aūt in quodā loco q̄s dicēs. Quid eſt homo q̄ memor es eius: aut filius hominis quoniā viſitas eū? Minuiſti eum paulo minus ab angelis: glīa et honore coronaſti eum: et cōſtituiſti eū ſuper opera manuū tuaꝝ. Omnia ſubieciſti ſub pedibus eius. In eo enī q̄ omnia ei ſubiecit: nichil dimiſit nō ſubiectū ei. Nunc aūt necdū videmus oīa ſubiecta ei. Eum aūt q̄ modico q̄ȝ āgeli minoratus ē videm⁹ iheſum· propter paſſionē mortis glīa ⁊ honore coronatū: ut gratia dei pro omnibus guſtaret mortē. Decebat enī eum propter quē oīa ⁊ p̱ quē omnia: q̄ multos filios in gloriā adduxerat: auctorem ſalutis eoꝝ per paſſionē cōſūmari. Qui enim ſāctificat et q̄ ſanctificātur: ex vno omnes. Propter quā cauſam non ꝯfunditur fratres eos vocare dicens. Nūciabo nomē tuū fratribȝ meis: in medio eccleſie laudabo te. Et iterum. Ego ero fidens ī eū. Et iterū. Ecce ego et pueri mei: quos dedit michi deus. Quia ergo pueri cōmunicauerūt carni et ſanguini: ⁊ ipſe ſimiliter participauit eiſdem: ut p̱ mortem deſtrueret eum qui habebat mortis imperiū id ē dyabolū: et liberaret eos qui timore mortis p̱ totam vitā obnoxii erāt ſeruituti. Nuſq̄ȝ enim angelos app̱hendit: ſed ſemen abrahe app̱hendit. Unde debuit p̱ omnia fratribȝ ſimilari: ut miſericors fieret et fidelis pontifex ad deū: ut repropitiaret delicta p̱p̄li. In eo enī in quo paſſus ē ipſe ⁊ temptat⁹: potēs ē ⁊ eis q̄ temptant̄ auxiliari. c. iii.

Unde frēs ſācti· vocatōnis celeſtis participes· ꝯſiderate ap̄lm ⁊ pōtificem ꝯfeſſionis noſtre iheſum: q̄ fidelis ē ei qui fecit illum: ſicut et moyſes in omni domo illi⁹. Amplioris enī glorie iſte pre moyſe dign⁹ ē habitus: quāto ampliorē honorē habet dom⁹ qui fabricauit illā. Om̄is namq; domus fabricatur ab aliquo. Qui autē oīa creauit· deus. Et moyſes quidē fidelis erat in tota domo ei⁹ tanq̄ȝ famulus· in teſtimoniū eoꝝ que dicenda erant: criſtus vero tanq̄ȝ filius ī domo ſua. Que domus ſumus nos: ſi fiduciam ⁊ gloriam ſpei uſq; ad finem firmā retineam⁹. Quapropter ſicut dicit ſpiritus ſanctus· hodie ſi vocē audieritis nolite obdurare corda vr̄a: ſicut ī exacerbatione ſcd̄m diem temptationis in deſerto. Ubi temptauerunt me patres veſtri: probauerūt ⁊ viderūt opera mea quadraginta annis. Propter qd̄ infenſus fui generatōni huic. et dixi ſemp̱ errant corde. Ipſi aūt nō cognouerūt vias meas: quibus iuraui in ira mea ſi introibunt in requiem meā. Videte fratres: ne forte ſit in aliquo vr̄m cor malū incredulitatis diſcedendi a deo viuo. Sed adhortamini voſmetipſos p̱ ſinglos dies donec hodie cognominat̄: ut nō obduretur q̄s ex vobis fallacia p̱cti. Participes enim cristi effecti sumus: si tamen inicium substātie eiꝰ usq; ad finē firmum retineamus: dū dicit̄ hodie si vocem eiꝰ audieritis nolite obdurare corda vestra quēadmodū in illa exacerbatōne. Quidā enī audientes exacerbauerūt: sed nō universi q̄ profecti sunt ab egipto ꝑ moysen. Quibȝ autē infensꝰ est quadraginta ānis? Nōne illis qui peccauerunt: quorū cadauera ꝓstrata sunt in deserto? Quibus aūt iurauit non introire in requiē ipsius: nisi illis qui increduli fuerūt? Et videmus quia non potuerunt introire in requiem ipsius propter incredulitatem.

c. iiii.

Timeamus ergo: ne forte relicta pollicitatione introeūdi ī requiē eius · existimet̄ aliquis ex nobis deesse. Etenī et nobis nūciatū est quēadmodum et illis: sed non profuit illis sermo auditꝰ nō admixtus fidei ex hijs que audierūt. Ingredimur enī in requiem q̄ credidimus: quēadmodū dixit. Sicut iuraui in ira mea: si introibunt in requiē meā. Et quidē operibȝ ab institutione mūdi ꝑfectis: dixit enī quodā loco de die septima sic. Et requieuit deus die septima ab omībus operibus suis. Et i isto rursum. Si introibūt in requiē meā. Quoniā ergo superest introire quosdā in illam: ⁊ hij quibus p̄oribus ānūciatum ē nō introierunt propter incredulitatē: iterū terminat diē quendā hodie in david dicendo · post tātū tēporis sicut supradictū est. hodie si vocē eius audieritis nolite obdurare corda vr̄a. Nam si eis ihesus requiē p̄stitisset: nūq̄ȝ de alia loqueretur post · hac die. Itaq; relinquitur sabbatismus ꝑplo dei. Qui enī ingressus est in requiem eiꝰ: etiam ip̄e requieuit ab operibus suis sicut et a suis deus. Festinemus ergo ingredi in illā requiem: ut ne in idipm̄ quis incidat incredulitatis exemplū. Uiuus ē enim sermo dei ⁊ efficax ⁊ penetrabilior omni gladio ancipiti: ⁊ pertingens usq; ad divisionē anime ac spiritus · compagū quoq; ac medullarū: ⁊ discretor cogitationū ⁊ intētionū cordis: Et nō est ulla creatura invisibilis in cōspectu eiꝰ: omnia aūt nuda et aperta sunt oculis eius: ad quē nobis sermo. Habentes ergo pōtificem magnū qui penetrauit celos ihesum filiū dei: teneamus spei nr̄e cōfessionem. Non enī habemus pōtificem q̄ non possit compati infirmitatibus nr̄is: temptatum aūt ꝑ omnia pro similitudine absq; pctō. Adeamꝰ ergo cū fiducia ad thronū gratie eiꝰ: ut misc̄diā cōsequamur · et gratiā inueniamꝰ in auxilio oportuno.

c. v.

Omnis namq; pontifex ex hominibȝ assumptꝰ pro hominibus cōstituitur in hijs que sunt ad deum: ut offerat dona ⁊ sacrificia pro peccatis. Qui condolere possit hijs qui ignorāt et errāt: qm̄ et ip̄e circundatus ē infirmitate: et ꝓpterea debet quemadmodū ⁊ ꝓ ꝑplo · ita etiā et ꝓ semetip̄o offerre pro peccatis. Nec quisq̄ȝ sumit sibi honorem: sed q̄ vocat̄ a deo tanq̄ȝ aaron. Sic ⁊ cristus nō semetip̄m clarificauit ut pōtifex fieret: sed qui locutus ē ad eum. Filius meus es tu: ego hodie genui te. Quēadmodū ⁊ ī alio loco dicit. Tu es sacerdos in eternum: scd̄m ordinē melchisedech. Qui in diebus carnis sue p̄ces supplicationesq; ad eū qui possit illū saluū facere a morte · cū clamore valido ⁊ lacrimis offerens: exauditus est pro sua reuerentia. Et quidem cū esset filius dei didicit ex hijs q̄ passus ē obedientiā: et cōsūmatꝰ factus eſt om̄ibus obtemperātibꝫ ſibi cauſa ſalutis eterne: appellatus a deo pōtifex iuxta ordinē melchiſedech. De quo nobis grandis ſermo ⁊ interpretabilis ad dicendū: quoniā imbecilles facti eſtis ad audiendū. Etenī cū deberetis magiſtri eſſe propter tempꝰ: rurſum indigetis ut vos doceamini que ſint elemēta exordij ſermonū dei: et facti eſtis quibꝫ lacte opus ſit nō ſolido cibo. Omnis enī qui lactis ē particeps: expers ē ſermonis iuſticie. Paruulus enim ē. Perfectorū autē ē ſolidus cibꝰ: eoꝝ ꝗ pro ip̄a cōſuetudine exercitatos habēt ſenſꝰ ad diſcretionē boni ac mali.

Quapropt̄ intmittētes in c. vi. choatōnis criſti ſmonē ad ꝑfectionem feramur: nō rurſū iacientes fundamentū penitētie ab operibus mortuis· et fidei ad deū· baptiſmatū doctrine· impoſitionis quoqꝫ manuū· ac reſurrectionis mortuorū: ⁊ iudicij eterni. Et hec facienꝰ: ſi quidē permiſerit deus. Impoſſibile enim ē eos qui ſemel ſūt illuminati· guſtauerūt etiā donū celeſte· et participes facti ſunt ſpiritꝰ ſancti: guſtauerūt nichilominus bonum dei verbū· virtuteſqꝫ ſeculi venturi· ⁊ prolapſi ſūt: rurſus renouari ad penitētiam: rurſum crucifigētes ſibimetipſis filiū dei: et oſtentui habētes. Terra enī ſepe venientem ſuper ſe bibens ymbrem et germinās herbā oportunā illis a quibus colit̄ accipit benedictionē a deo: proferens autē ſpinas ac tribulos reproba eſt et maledicto proxima: cuius cōſummatō in cōbuſtionē. Confidimus autē de vobis dilectiſſimi meliora et viciniora ſaluti: tam et ſi ita loquimur. Nō enī iniuſtus deus ut obliuiſcat̄ operis vr̄i ⁊ dilectōnis quā oſtendiſtis ī noīe ip̄iꝰ: ꝗ miniſtraſtis ſanctis et miniſtratis. Cupimus autē vnūquemqꝫ veſtrū eandē oſtentare ſollicitudinem ad expletionē ſpei uſqꝫ in finem ut non ſegnes efficiamini: verū imitatores eorū qui fide et patientia hereditabunt promiſſiones. abrahe nanqꝫ promittēs deus· qm̄ neminem habuit ꝑ quē iuraret maiorē: iurauit per ſemetipm̄ dicens· niſi benedicēs benedicam tibi et mltiplicans multiplicabo te: ⁊ ſic lōganimiter ferens adeptus eſt repromiſſionē. Homines enī per maiorē ſui iurāt: et oīs ꝯtrouerſie eoꝝ finis· ad ꝯfirmatōnē ē iuramētū. In quo abūdātius volens deꝰ oſtendere pollicitationis heredibus immobilitatē ꝯſilij ſui· interpoſuit iuſiurandum: ut ꝑ duas res immobiles quibus impoſſibile eſt mentiri deū· fortiſſimū ſolatiū habeamꝰ qui cōfugimꝰ ad tenendā ꝓpoſitam ſpem: quā ſicut anchorā habemꝰ anime tutam ac firmam et incedentem uſqꝫ ad interiora velaminis: ubi p̄curſor ꝓ nobis introijt iheſus ſecundum ordinem melchiſedech· pontifex factꝰ in eternum. c. vii.

Hic enim melchiſedech rex ſalem ſacerdos dei ſūmi· qui obuiauit abrahe regreſſo a cede regū: et benedixit ei: cui et decimas omnium diuiſit abrahā. primū quidē qui interꝑtatur rex iuſticie· deinde autē et rex ſalem qđ eſt rex pacis: ſine patre· ſine mr̄e· ſine genealogia· neqꝫ iniciū dierū neqꝫ finē vite habens: aſſimilatus autē filio dei manet ſacerdos in ꝑpetuū. Intuemini autē quātus ſit hic: cui et decīas dedit de precipuis abrahā patriarcha. Et quidē de filijs leui ſacerdotiū accipientes· mandatū habēt decimas ſumere a pp̄lo ſcđm legem: id ē a fratribꝫ ſuis: quanq̄ꝫ et ipi exierīt de lūbis abrahe, cuius aūt generatio nō annumerat̄ in eis·decimas ſumpſit ab abraham: et hunc qui habebat repromiſſiones benedixit. Sine ulla aūt ꝯtradictione: qđ minus eſt a meliore benedicit̄. Et hic quidē decimas moriētes hoīes accipiūt: ibi aūt ꝯteſtatur quia viuit. Et ut ita dictū ſit·ꝑ abraham et leui q̄ decimas accepit·decimatꝰ eſt. Adhuc enī in lumbis patris erat: quādo obuiauit ei melchiſedech. Si ergo ꝯſūmatio ꝑ ſacerdotiū leuiticū erat·pp̄lus enī ſub ip̄o legem accepit: quid adhuc neceſſariū fuit ſcđm ordinē melchiſedech aliū ſurgere ſacerdotē ⁊ nō ſcđm ordinem aaron dici? Trāſlato enī ſacerdotio: neceſſe eſt ut et legis tranſlatio fiat. In quo enī hec dicunt̄ de alia tribu ē: de qua nullus altario p̄ſto fuit. Manifeſtum ē enī ꝙ ex iuda ortus ſit deus noſter: in qua tribu nichil de ſacerdotibus moyſes locutꝰ ē. Et āpliꝰ adhuc manifeſtū ē·ſi ſecundū ſimilitudinem melchiſedech exurgat alius ſacerdos qui nō ſcđm legē mādati carnalis factus eſt: ſed ſcđm virtutē vite inſolubilis. Conteſtat̄ enim: quoniā tu es ſacerdos in eternū ſcđm ordinē melchiſedech. Reprobatio quidē ꝑcedētis mādati propter infirmitatē eius et inutilitatem. Nichil enī ad ꝑfectum adduxit lex. Introductio vero melioris ſpei per quā proximamꝰ ad deū: ⁊ quantū eſt: nō ſine iureiurando. Alij quidē ſine iureiurādo ſacerdotes facti ſunt: hic aūt cū iureiurādo ꝑ eum qui dixit ad illū. Iurauit dñs et nō penitebit eum: tu es ſacerdos in eternū. In tantū melioris teſtamēti ſpōſor factus ē ihesus. Et alij quidē plures facti ſunt ſacerdotes idcirco ꝙ morte ꝓhiberent̄ permanere: hic aūt eo ꝙ maneat in eternum ſempiternū habet ſacerdotiū. Unde et ſaluare in ꝑpetuū poteſt accedens ꝑ ſemetip̄m ad deū: ſemꝑ viuens ad interpellandū pro nobis. Talis enī decebat ut nobis eſſet pontifex: ſanctus·innocens·impollutꝰ·ſegregatꝰ a peccatoribus: ⁊ excelſior celis factus. Qui non habet neceſſitatē quotidie quemadmodum ſacerdotes prius ꝓ ſuis delictis hoſtias offerre: deinde pro pp̄li. Hoc enī fecit ſemel ſe offerendo. Lex enim hōmines conſtituit ſacerdotes infirmitatem habētes: ſermo aūt iuriſiurādi q̄ poſt legē ē·filiū in eternū ꝑfectū. c. viii.

Capitulū aūt ſup ea que dicuntur. Talem habemꝰ pōtificem q̄ conſedit in dextera ſedis magnitudinis in celis ſanctoꝝ miniſter·⁊ tabernaculi veri: qđ fixit deus ⁊ nō homo. Omnis enim pōtifex ad offerendū munera et hoſtias ꝯſtituit̄. Unde neceſſe eſt ⁊ hūc habere aliqđ qđ offerat. Si ergo eſſet ſup terram: nec eſſet ſacerdos cū eſſent qui offerrent ſcđm legem munera qui exemplari ⁊ umbre deſeruiūt celeſtiū: ſicut reſpōſum ē moyſi cū ꝯſummaret tabernaculū. Vide inquit omīa facito ſcđm exemplar: qđ tibi oſtenſum eſt in mōte. Nūc aūt melius ſortitus eſt miniſteriū quāto ⁊ melioris teſtamēti mediator eſt: qđ in melioribꝫ repromiſſionibus ſanccitū eſt. Nā ſi illud prius culpa vacaſſet: nō utiqꝫ ſecūdi locus inquireret̄. Vituperās enim eos dicit. Ecce dies venient dicit dñs: ⁊ ꝯſummabo ſuper domum iſrahel et ſuper domū iuda teſtamentū nouū: non ſecundū teſtamentū qđ feci p̄ribus eorū in die qua ap̄phendi manū eorū ut educerem illos de terra egipti: qm̄ ipſi nō permāſerūt in teſtamento meo: et ego neglexi eos dicit dñs. Quia hoc eſt teſtamentū quod diſponā domui iſrl̄ poſt dies illos dicit dn̄s· dādo leges meas ī mentē eoꝝ ⁊ ī corde eoꝝ ſupſcribam eas: et ero eis in deū: et ipi erūt michi in pplm̄. Et nō docebit unuſquiſqꝫ proximū ſuū et unuſquiſqꝫ frēm ſuū dicēs cognoſce dn̄m: qm̄ om̄es ſcient me a minore uſqꝫ ad maiorem: quia propicius ero iniq̄tatibus eoꝝ· ⁊ peccatorū eoꝝ iā non memorabor. Dicendo aūt nouū: veterauit p̄us. Qd̄ aūt antiquat̄ ⁊ ſeneſcit: ꝓpe interitū ē. c. ix.

Habuit quidē ⁊ prius iuſtificationes culture: ⁊ ſanctū ſeculare. Tabernaclm̄ enī factum ē primū· in quo erāt candelabra ⁊ menſa et ꝓpoſitio panū quod dicit̄ ſancta: poſt velamētum aūt· ſcd̄m tabernaclm̄ qd̄ dicitur ſancta ſāctoꝝ aureū habēs thuribl̄m et archam teſtamēti circūtectā ex omni parte auro: in qua urna aurea habēs manna· et virga aaron que fronduerat· et tabule teſtamenti: ſupqꝫ eā cherubin gl̄e obumbrātia ꝓpiciatoriū: de quibus non ē modo dicendū ꝑ ſingl̄a. Hijs vero ita cōpoſitis· in p̄ori quidē tabernaclo ſemꝑ introibāt ſacerdotes ſacrificioꝝ officia ꝯſummātes: ī ſcd̄o aūt ſemel ī āno ſolus pōtifex non ſine ſāguine quē offerret ꝓ ſua ⁊ ꝓpli ignorancia: hoc ſignificāte ſpiritu ſancto· nōdū ꝓpalatā eſſe ſāctorū viā adhuc priore tabernaclo habēte ſtatū. Que parabola ē tēporis inſtātis: iuxta quā munera ⁊ hoſtie offerūtur q̄ nō poſſūt iuxta cōſciētiā ꝑfectū facere ſeruiētē: ſolūmodo in cibis et ī potib; ⁊ in varijs baptiſmatib; ⁊ iuſticijs carnis: uſqꝫ ad tempus correctionis impoſitis. Criſtus aūt aſſiſtens pōtifex futuroꝝ bonoꝝ ꝑ amplius ⁊ ꝑfectius tabernaclm̄ nō manufactū id eſt non huius creationis: neqꝫ per ſanguinē hircorū aut vitulorū ſed ꝑ ꝓpriū ſanguinē introiuit ſemel ī ſancta: eterna redēptiōne inuēta. Si enī ſanguis hircoꝝ ⁊ taurorum ⁊ cinis vitule aſperſus inquinatos ſāctificat ad emūdationē carnis: quātomagis ſanguis criſti q̄ per ſpiritum ſanctū ſemetipm̄ obtulit immaculatū deo emūdauit cōſciētiā nr̄am ab operibus mortuis ad ſeruiendū deo viuenti. Et ideo noui teſtamenti mediator eſt: ut morte intercedēte ī redemptionem eaꝝ p̄uaricationū· que erāt ſub priori teſtamento: repromiſſionē accipiāt q̄ vocati ſunt eterne hereditatis. Ubi enī teſtamentū eſt: mors neceſſe eſt intercedat teſtatoris. Teſtamentū enī ī mortuis ꝯfirmatū eſt. Alioquin nōdum valet: dū viuit q̄ teſtatus eſt. Unde nec primū quidē ſine ſanguine dedicatū eſt. Lecto enim omī mādato legis a moyſe uniūſo pplo: accipiens ſanguinē vituloꝝ ⁊ hircoꝝ cū aqua ⁊ lana coccinea et yſopo: ipm̄ quoqꝫ librū et om̄em pplm̄ aſperſit dicēs. Hic ſanguis teſtamenti: qd̄ mandauit ad vos deus. Etiā tabernaclm̄ ⁊ omnia vaſa miniſterij ſāguine ſimiliter aſperſit. Et om̄ia pene in ſanguine ſcd̄m legem mūdantur: ⁊ ſine ſanguinis effuſione nō fit remiſſio. Neceſſe eſt ergo exemplaria quidē celeſtiū hijs mundari: ipa aūt celeſtia melioribus hoſtijs q̄ iſtis. Non enim in manufactis ſanctis iheſus introijt exemplaria verorum: ſed in ipm̄ celū: ut appareat nūc vultui dei ꝓ nobis. Neqꝫ ut ſepe offerat ſemetipm̄: quemadmodū pontifex intrat in ſancta ꝑ ſingl̄os ānos in ſanguine alieno. Alioquin oportebat eū frequenter pati ab origine mundi. Nunc aūt ſemel in conſummatione ſeculorū· ad deſtitutionē peccati per hoſtiam ſuā apparuit. Et queadmodū ſtatutū eſt hominibꝫ ſemel mori· poſt hoc aūt iudiciū: ſic et criſtus ſemel oblatus eſt ad multorū exhaurienda peccata: ſcd̄o ſine peccato apparebit omībus exſpectantibꝫ ſe in ſalutem. c. x.

Umbrā enī habens lex futurorū bonorū non ipſam ymaginē rerū: per ſingulos annos eiſdem ipſis hoſtiis quas offerūt indeſinēter· nunq̄ʒ poteſt accedētes ꝑfectos facere. Alioquin ceſſaſſent offerri: ideo ꝙ nullā haberēt ultra cōſcientiā peccati cultores ſemel mūdati. Sed in ipſis commemoratio peccatorū ꝑ ſinglos ānos fit. Impoſſibile enī eſt ſanguine thaurorū et hircorum auferri peccata. Ideo ingrediens mundū dicit. Hoſtiā ⁊ oblationē noluiſti: corpus aūt aptaſti michi. Holocauſtomata et pro peccato nō tibi placuerunt. Tūc dixi. Ecce uenio. In capite libri ſcriptum ē de me: ut faciā deus volūtatem tuā. Superius dicēs· quia hoſtias ⁊ oblationes ⁊ olocauſtomata et ꝓ peccato noluiſti· nec placita ſūt tibi que ſcd̄m legem offerunt̄· tūc dixi ecce uenio· ut faciā de⁹ volūtatem tuā: aufert primum ut ſequēs ſtatuat. In qua volūtate ſanctificati ſum⁹ per oblationē corporis criſti iheſu ſemel. Et omnis quidē ſacerdos p̄ſto ē quotidie miniſtrās: ⁊ eaſdē ſepe offerens hoſtias que non poſſunt auferre peccata. Hic aūt unā ꝓ peccatis offerens hoſtiam in ſempiternū ſedet ī dextera dei: de cetero expectās donec ponant̄ inimici ei⁹ ſcabellū pedū ei⁹. Una enī oblatione cōſummauit in ſempiternū ſanctificatos. Conteſtat̄ aūt nos ⁊ ſpiritus ſanctus. Poſtq̄ʒ enī dixit. Hoc aūt teſtamentū qd̄ teſtabor ad illos poſt dies illos dicit dn̄s dādo leges meas ī cordibꝫ eorū et ī mētibꝫ eorū ſupſcribā eas: et peccatorū ⁊ iniq̄tatū eorū iā nō recordabor āplius. Ubi aūt horū remiſſio: iam non ē oblatio ꝓ peccato. Habentes itaqꝫ frēs fiduciā· ī introitū ſanctorum ī ſāguine criſti quā iniciauit nobis viā nouā ⁊ viuētem· ꝑ velamē id eſt carnē ſuā ⁊ ſacerdotē magnū ſuper domū dei: accedam⁹ cū vero corde in plenitudine fidei aſperſi corda a conſcientia mala: et abluti corp⁹ aqua mūda: teneam⁹ ſpei nr̄e cōfeſſionē indeclinabilē. Fidelis enī eſt q̄ repromiſit. Et cōſideremus inuicē in ꝓuocatione caritatis ⁊ bonorū operū: nō deſerentes collectionē nr̄am ſicut conſuetudinis eſt quibuſdā ſed cōſolantes: et tanto magis quāto videritis appropinquantem diē. Volūtarie enī peccantibꝫ nobis poſt acceptā noticiā veritatis iā nō relinquit̄ pro peccatis hoſtia: terribilis aūt quedā expectatio iudicij et ignis emulatio: q̄ ꝯſumptura ē aduerſarios. Irritā q̄s faciēs legem moyſi ſine ulla miſeratione duobꝫ vel tribus teſtibus morit̄: quanto magis putatis deteriora mereri ſupplicia qui filiū dei ꝯculcauerit· ⁊ ſanguinē teſtamenti pollutū duxerit· in quo ſanctificat⁹ ē· et ſpiritui gratie cōtumeliam fecerit? Scim⁹ enī qui dixit. Michi vindictā: ego retribuam. Et iterū. Quia iudicabit dn̄s pp̄lm ſuū. Horrendū ē incidere in man⁹ dei viuētis. Rememoramini aūt priſtinos dies ī q̄bus illuminati magnū certamen ſuſtinuiſtis paſſionum: ⁊ ī altero q̄dē obprobrijs ⁊ tribulationibꝫ ſpectaculū facti: ī altero autē ſocij taliter cōuerſantiū effecti. Nam ⁊ vinctis ꝯpaſſi eſtis: ⁊ rapinam bonorum veſtrorū cum gaudio ſuſcepiſtis:

cognoſcentes vos habere meliorem et manētem ſubſtantiā. Nolite itaq; amittere ɔfidētiā vrām:q̄ magnā habet remunerationē. Patientia eñ vobis neceſſaria ē:ut volūtatem dei faciētes reportetis promiſſionē. Adhuc enim modicū aliquātulūq; q̄ venturus eſt veniet ⁊ nō tardabit:iuſtus aūt meus ex fide viuit. Qđ ſi ſubtraxerit ſe:nō placebit anime mee. Nos aūt non ſumus ſubtractionis filij ī ꝑditionē:ſed fidei in acquiſitionem anime. c.xi.

Eſt aūt fides ſperādaꝝ ſubſtātia rerū·argumentū nō apparentiū. In hac eñ teſtimoniū conſecuti ſunt ſenes. Fide intelligim⁹ aptata eſſe ſecula verbo dei:ut ex inuiſibilibꝫ viſibilia fierent. Fide plurimā hoſtiā abel q̄; cayn obtulit deo:ꝑ quā teſtimoniū ɔ̄ſecut⁹ ē eſſe iuſt⁹:teſtimoniū ꝑhibēte muneribꝫ ei⁹ deo:⁊ per illā defūctus·adhuc loquit̄. Fide·enoch trāſlat⁹ ē ne videret mortē:⁊ nō inueniebat̄:q̄a tranſtulit illū dn̄s. Ante trāſlationem eñ teſtimoniū habuit placuiſſe deo. Sine fide autem impoſſibile eſt placere deo. Credere eñ oportet accedentē ad deū quia eſt:⁊ inquirētibꝫ ſe remunerator ſit. Fide·noe reſponſo accepto de hijs que adhuc non videbant̄·metuens aptauit arcam ī ſalutem domus ſue: per quā damnauit mundū:⁊ iuſticie que per fidē eſt heres eſt inſtitut⁹. Fide·qui vocat̄ abrahā obediuit in locum exire quē accepturus erat ī hereditatem: et exijt neſciens quo iret. Fide demoratus eſt ī terra repromiſſionis tanq̄ ī aliena:ī caſulis habitando cum yſaac et iacob coheredibus repromiſſionis eiuſdem. Expectabat eñ fundamenta habētem ciuitatem:cui⁹ artifex et cōditor de⁹. Fide·⁊ ipſa ſara ſterilis virtutē in ɔ̄ceptione ſeminis accepit·etiā preter tēpus etatis:quoniā fidelē credidit eſſe eum q̄ repromiſerat. Propter qđ et ab uno orti ſūt:⁊ hoc emortuo tanq̄ ſidera celi ī multitudinē:⁊ ſicut arena que eſt ad oram maris innumerabilis. Iuxta fidē defuncti ſunt om̄es iſti nō acceptis repromiſſionibus:ſed a longe eas aſpicientes ⁊ ſalutantes: et cōfitētes quia peregrini et hoſpites ſunt ſuꝑ terrā. Qui eñ hoc dicunt:ſignificāt ſe patriā inquirere. Et ſi quidem ipſius meminiſſent de qua exierūt: habebāt utiq; temp⁹ reuertendi. Nūc aūt meliorē appetūt:id ē celeſtem. Ideo nō confundit̄ deus·vocari de⁹ eorū. Parauit eñ illis ciuitatem. Fide·obtulit abrahā yſaac cū temptaret̄:⁊ unigenitū offerebat ī qui ſuſceperat repromiſſiones:ad quē dictū ē·q̄a ī yſaac vocabit̄ tibi ſemen:arbitrans quia et a mortuis ſuſcitare potens ē de⁹. Unde eum ⁊ ī parabolā accepit. Fide·et de futuris benedixit yſaac iacob et eſau. Fide·iacob moriens ſinglos filiorū ioſeph benedixit:et adorauit faſtigiū virge eius. Fide·ioſeph moriens de profectione filioꝝ iſrahel memoratus eſt:⁊ de oſſibus ſuis mādauit. Fide·moyſes natus·occultat⁹ ē menſibus tribus a parentibus ſuis eo q̄ vidiſſet elegantem infantem:⁊ nō timuerūt regis edictū. Fide·moyſes grandis factus negauit ſe eſſe filiū filie pharaonis:magis eligēs affligi cū ꝓplo dei·q̄; temporalis peccati habere iocūditatem: maiores diuitias eſtimās theſauro egiptiorū improperiū criſti. Aſpiciebat eñ in remunerationē. Fide·reliquit egiptū:nō veritus animoſitatem regis. Inuiſibilem eñ tanq̄ vidēs ſuſtinuit. Fide·celebrauit paſcha ⁊ ſanguinis effuſionē: ne qui vaſtabat primitiua tangeret eos. Fide · tranſierunt mare rubrū tanq̄ ꝑ aridam terram: quod experti egiptij deuorati ſūt. Fide · muri iherico corruerūt circuitu dierū ſeptē. Fide · raab meretrix non periit cum incredulis: excipiens exploratores cū pace. Et quid adhuc dicam? Deficiet enī me tempus enarrantē · de gedeon · barach · ſamſon · iepte · dauid · ſamuhel · et prophetis: qui per fidem vicerunt regna · operati ſunt iuſticiā: adepti ſunt repromiſſiones. Obturauerūt ora leonum: extinxerūt impetū ignis. Effugarunt aciem gladij: cōualuerūt de infirmitate: fortes facti ſunt in bello. Caſtra verterūt exterorū: acceperūt mulieres de reſurrectione mortuos ſuos. Alij aūt diſtenti ſunt non ſuſcipientes redēptionē: ut meliorē inuenirent reſurrectionē. Alij vero ludibria et verbera experti · inſuꝑ ⁊ vincla et carceres: lapidati ſunt · ſecti ſunt · temptati ſunt: ī occiſione gladij mortui ſūt. Circuierūt in melotis · in pellibꝫ caprinis: egētes · anguſtiati · afflicti · quibꝫ dignus nō erat mundus: ī ſolitudinibꝫ errantes · in montibus · et ſpeluncis et in cauernis terre. Et hij om̄es teſtimonio fidei probati nō acceperūt repromiſſionē: deo ꝓ nobis meli⁹ aliq̄d ꝓuidēte: ut nō ſine nobis cōſūmarent̄. c. xij.

Ideoqꝫ et nos tantā habentes impoſitam nubem teſtiū: deponentes omne pondus ⁊ circūſtans nos peccatū per pacientiā curramus ad propoſitū nobis certamen · aſpicientes in auctorem fidei · ⁊ cōſummatorem iheſum: q̄ propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucem · confuſione contempta: atqꝫ in dextera ſedis dei ſedet. Recogitate enī eum qui talem ſuſtinuit a peccatoribꝫ aduerſum ſemetip̄m contradictionem: ut ne fatigemini animis v̄ris deficiētes. Nondum enī uſqꝫ ad ſanguinē reſtitiſtis aduerſus peccatū repugnantes: ⁊ obliti eſtis conſolationis que vobis tanq̄ filijs loquit̄ dicens. Fili mi noli negligere diſciplinā domini: neqꝫ fatigeris dum ab eo argueris. Quē enim diligit dominus caſtigat: flagellat aūt om̄em filiū quē recipit. In diſciplina perſeuerate. Tanq̄ filijs vobis offert ſe deus. Quis enim filius quem non corripit pater? Qđ ſi extra diſciplinā eſtis · cuius participes facti ſunt om̄es: ergo adulteri ⁊ non filij eſtis. Deinde patres quidem carnis noſtre eruditores habuim⁹: et reuerebant̄ eos. Non multomagis obtemperabimus patri ſpirituū et viuemus? Et illi quidem ī tempore paucoꝝ dierum ſcđm voluntatem ſuā erudiebāt nos: hic aūt ad id qđ utile eſt in recipiendo ſanctificationem eius. Omnis aūt diſciplina in p̄ſenti quidem videtur nō eſſe gaudij · ſed meroris: poſtea aūt fructum pacatiſſimū exercitatis per eā reddet iuſticie. Propter qđ remiſſas man⁹ et ſoluta genua erigite: ⁊ greſſus rectos facite pedibus veſtris · ut nō claudicans quis erret: magis aūt ſanetur. Pacem ſequimini cum omnibus ⁊ ſāctimoniā: ſine qua nemo videbit deū. Contemplātes ne quis deſit gratie dei: ne qua radix amaritudinis ſurſū germinās impediat: ⁊ ꝑ illā inquinent̄ multi. Ne quis fornicator aut prophanus ut eſau: qui ꝓpter unam eſcā vendidit primitiua ſua. Scitote enī: quoniā et poſtea cupiēs hereditare benedictionem reprobatus eſt. Non enim inuenit penitentie locū: quāq̄ cū lacrimis inquiſiſſet eam. Non enim acceſſiſtis ad tractabilē ⁊ acceſſibilē ignē et turbinē et caliginē et procellā et tube ſonū et vocē verboꝝ: quā q̄ audierūt excuſauerunt ſe ne eis fieret verbū. Non enim portabāt qđ dicebať: ⁊ ſi beſtia tetigerit montem lapidabiť. Et ita terribile erat qđ videbať. Moyſes dixit. Exterritus ſum et tremebūdus. Sed acceſſiſtis ad ſyon montē ⁊ ciuitatem dei viuentis ihrłm celeſtē. et multorū miliū āgeloꝝ frequētiā. ⁊ eccliam p̄mitiuoꝝ qui ↄſcripti ſunt ī celis: ⁊ iudicē omniū deū et ſpiritus iuſtoꝝ ꝑfectorū. ⁊ teſtamenti noui mediatorē iheſum: ⁊ ſanguinis aſꝑſionē. melius loquētem q̄ȝ abel. Videte ne recuſetis loquētem. Si enī illi nō effugerūt recuſātes eū q̄ ſuꝑ terrā loquebať. mľtomagis nos q̄ de celis loquētem nobis auertimꝰ: cuius vox mouit terram tūc: nūc aūt repromittit dicens. Adhuc ſemel: ⁊ ego mouebo nō ſolū terrā ſed ⁊ celū. Qđ aūt adhuc ſemel dicit: declarat mobiliū trāſlationē tanq̄ȝ factoꝝ: ut maneant ea q̄ ſūt imobilia. Itaqȝ regnū immobile ſuſcipiētes habemus grām: p quā ſeruiamꝰ placētes deo cū metu et reuerentia. Etenī deꝰ noſter ignis ↄſumens ē.

c. xiii.

Caritas fraternitatis maneat ī vobis: ⁊ hoſpitalitatē nolite obliuiſci. Per hāc enī placuerūt quidā angelis hoſpitio receptis. Mementote vinctoꝝ tanq̄ȝ ſimul vincti: ⁊ laborantiū tanq̄ȝ ⁊ ipi ī corpore morātes. Honorabile cōnubiū ī omībȝ: ⁊ thorus immaculatꝰ. Fornicatores aūt ⁊ adulteros iudicabit deus. Sint mores ſine auaricia: contenti p̄ſentibȝ. Ipe enī dixit. Non te deſeram neqȝ derelinq̄ȝ: ita ut confidēter dicamus. Dñs michi adiutor ē: nō timebo qđ faciat michi homo. Mementote p̄poſitoꝝ veſtrorū qui vobis locuti ſūt verbū dei: quorū intuentes exitū ↄuerſationis. imitamini fidem. Iheſus criſtꝰ heri et hodie: ipe et in ſecula. Doctrinis varijs et peregrinis nolite abduci. Optimū eſt enī gratia ſtabilire cor: nō eſcis q̄ nō profuerunt ambulantibȝ ī eis. Habemꝰ altare: de quo edere nō habēt poteſtatē q̄ tabernaculo deſeruiūt. Quorū enī aīaliū inferť ſanguis ꝓ peccato ī ſancta p pōtificē: horum corpora cremanť extra caſtra. Propter qđ ⁊ iheſus ut ſāctificaret per ſuū ſanguinē ꝑpłm extra portā paſſus eſt. Exeamus igiť ad eū extra caſtra: improperiū eiꝰ portantes. Nō enim habemꝰ hic manētem ciuitatē: ſed futuram inquirimꝰ. Per ipm ergo offeramus hoſtiā laudis ſemꝑ deo: id eſt fructū labioꝝ ↄfitētiū nomini eiꝰ. Beneficiētie aūt ⁊ ↄmunionis nolite obliuiſci. Talibȝ enī hoſtijs ꝓmereť deꝰ. Obedite p̄poſitis vr̄is: ⁊ ſubiacete eis. Ipi enī ꝑuigilāt q̄ſi rationē ꝓ aīabȝ vr̄is reddituri: ut cū gaudio hoc faciāt: ⁊ non gemētes. Hoc enī nō expedit vobis. Orate ꝓ nobis. Cōfidimꝰ enī q̄a bonā ↄſciētiā habemꝰ. ī omībȝ bene volētes ↄuerſari. Amplꝰ aūt deprecor vos hoc facere: quo celeriꝰ reſtituar vob̄. Deꝰ aūt pacis q̄ eduxit de mortuis paſtorē magnū ouium ī ſāguine teſtamēti eterni dñm nr̄m ihm xp̄m. aptet vos ī omī bono ut faciatis eiꝰ volūtatē: faciēs ī vobis qđ placeat ſe p ihm xp̄m: cui glła ī ſecła ſecłoꝝ amē. Rogo aūt vos frēs: ut ſufferatis v̄bū ſolatij. Etenī per paucis ſcripſi vobis. Cognoſcite frēm nr̄m timotheū dimiſſū: cū quo ſi celeriꝰ venerit videbo vos. Salutate omēs p̄poſitos vr̄os: ⁊ omēs ſanctos. Salutant vos de ytalia frēs. Gratia cū omnibus vobis amē.

corā

Explicit epl'a ad hebreos

Incipit prefacio btī ieronimi p̄ſbiteri: in librū actuū apl̄orum

Canit pſalmiſta: ambulabunt de virtutibꝫ in virtutes. Poſt apoſtoli pauli epiſtolas dudum uno vobis volumine tranſlatas · domnion et rogatiane cariſſimi · actus apoſtolorū compellitis ut tranſferam in latinū: quē librū nulli dubiū eſt a luca anthioceno arte medico · q̄ poſtea inſeruiens paulo apoſtolo criſti factꝰ eſt diſcipulꝰ fuiſſe editū. Ceruices premit impoſita ſepiꝰ oneris magnitudo: quia ſtudia inuidorū reprehenſione digna putant ea que ſcribimus. Illorum nūq̄ʒ odio et detractione · iuuante criſto meum ſilebit eloquium.

Lucas igitᷣ anthiocenſis · natione ſirus · cuius laus ī euangelio canitᷣ · apud antiochiā medicine artis egregius · ⁊ apoſtoloꝝ criſti diſcipulus fuit: poſtea uſqꝫ ad confeſſionē paulū ſecutus apoſtolū · ſine crimine ī virginitate ꝑmanēs · deo maluit ſeruire. Qui octogīta ⁊ quatuoꝛ ānos etatis agēs ī bithinia obijt plenus ſpiritu ſancto: quo inſtigāte ī achaie partibꝫ euangelium ſcribēs · grecis fidelibꝫ incarnationem dn̄i fideli narratione oſtendit: eundēqꝫ ex ſtirpe dauid deſcendiſſe monſtrauit. Cui nō immerito ſcribendorū actuū apoſtolicoꝝ poteſtas ī miniſterio datur: ut deo in deū pleno · et filio ꝑditōnis extincto · oratione ab apoſtolis facta · ſorte dominice electionis numerus compleretᷣ: ſicqꝫ paulū cōſummationē apoſtolicis actibus daret · q̄ʒ diu cōtra ſtimulū calcitrantē dn̄s elegiſſet. Quod legentibꝫ et requirētibꝫ deū breui volui oſtendere ſermone: q̄ʒ prolixius aliquid faſtidientibus prodidiſſe: ſciēs q̄ operantē agricolā oportet de ſuis fructibus edere. Quem ita diuina ſubſecuta ē gratia: ut non ſolum corporibꝫ ſed etiā animabus · eius proficeret medicina. Explicit prefacio. Incipit liber actuū apl̄oꝝ. C. I.

Primū quidē ſermonem feci de omībus o theophile q̄ cepit iheſus facere et docere: uſqꝫ ī diem qua precipiēs apoſtolis ꝑ ſpiritū ſctū quos elegit aſſumptus eſt. Quibꝫ et prebuit ſeipm viuū poſt paſſionē ſuā ī multis argumentis · ꝑ dies quadraginta apparens eis: ⁊ loquens de regno dei. Et cōueſcēs precepit eis ab iheroſolimis ne diſcederent · ſed expectarent ꝓmiſſionē patris · quā audiſtis inquit ꝑ os meū: quia iohānes quidem baptizauit aqua: vos autem baptizabimini ſpiritu ſancto nō poſt multos hos dies. Igitur q̄ conuenerant interrogabāt eum dicētes. Dn̄e: ſi in tēpore hoc reſtitues regnū iſrl'? Dixit aūt eis. Non ē vrm̄ noſſe tēpora vel momenta que pater poſuit ī ſua poteſtate: ſed accipietis virtutem ſuperuenientis ſpiritus ſancti ī vos: ⁊ eritis michi teſtes in ihr̄lm et in omni iudea et ſamaria · ⁊ uſqꝫ ad ultimū terre. Et cum hec dixiſſet: videntibus illis eleuatus ē: ⁊ nubes ſuſcepit eū ab oculis eorū. Cumqꝫ intuerentᷣ in celū euntem illū: ecce duo viri aſtiterūt iuxta illos ī veſtibus albis: qui ⁊ dixerūt. Viri galilei quid ſtatis aſpicientes in celū? Hic iheſus q̄ aſſumptus eſt a vobis ī celū: ſic veniet quēadmodū vidiſtis eum euntem ī celum. Tunc reuerſi ſūt iheroſolimā a monte qui vocatᷣ oliueti qui ē iuxta iheruſalē: ſabbati habens iter. Et cum introiſſent in cenaculū·aſcenderūt vbi manebat petrus ⁊ iohannes ⁊ iacobꝰ et andreas philippus ⁊ thomas bartholomeꝰ ⁊ matheus: iacobus alphei et ſymon zelotes ⁊ iudas iacobi. Hij omēs erāt pſeuerātes unanimiter in oratione cū mulieribꝫ ⁊ maria matre iheſu: ⁊ fratribꝫ eiꝰ. In diebꝫ illis exſurgens petrꝰ in medio fratrū dixit. Erat aūt turba hominū ſimul fere centum uiginti. Viri fratres: oportet impleri ſcripturā quā p̄dixit ſpiritus ſanctus per os dauid de iuda qui fuit dux eorū qui comp̄hēderūt iheſum: q̄ cōnumeratus erat ī nobis: ⁊ ſortitus ē ſortem miniſterij huius. Et hic quidē poſſedit agrum de mercede iniq̄tatis: ⁊ ſuſpenſus crepuit medius: ⁊ diffuſa ſūt oīa viſcera eius. Et notū factū eſt omnibꝫ habitantibus ihrlm: ita ut appellaret̄ ager ille lingua eoꝝ acheldemach·hoc eſt ager ſanguinis. Scriptū ē enim in libro pſalmoꝝ. Fiat cōmoratio eius deſerta: ⁊ non ſit q̄ inhabitet ī ea. Et epiſcopatū eius accipiat alter. Oportet ergo ex hijs uiris q̄ nobiſcū ſunt congregati in omī tempore quo intrauit et exiuit inter nos dn̄s iheſus incipiēs a baptiſmate iohannis·uſqꝫ in diem qua aſſumptus ē a nobis: teſtē reſurrectionis eiꝰ nobiſcū fieri unū ex iſtis. Et ſtatuerūt duos: ioſeph qui vocat̄ barſabas·qui cognominatꝰ ē iuſtus: et mathiam. Et orātes dixerūt. Tu domine qui corda noſti omniū: oſtende quē elegeris ex hijs duobꝫ unū accipere locū miniſterij huiꝰ et apłatus: de quo p̄uaricatꝰ ē iudas ut abiret in locū ſuū. Et dederūt ſortes eis. Et cecidit ſors ſup mathiā: ⁊ ānumeratꝰ ē cū undeci apl̄is.

c. ii.

Et dū cōplerent̄ dies penthecoſtes: erant omnes pariter in eodē loco. Et factus eſt repente de celo ſonus·tanq̄ȝ aduenientis ſpiritus vehementis: ⁊ repleuit totam domū vbi erant ſedētes. Et apparuerunt illis diſpertite lingue tanq̄ȝ ignis: ſeditq; ſupra ſingłos eoꝝ. Et repleti ſūt omēs ſpiritu ſācto: ⁊ ceperūt loqui varijs linguis pro ut ſpiritꝰ ſanctꝰ dabat eloqui illis. Erant aūt in iheruſalem habitātes iudei viri religioſi: ex omni natione que ſub celo ē. Facta aūt hac voce conuenit multitudo: ⁊ mente confuſa eſt: quoniā audiebat unuſquiſq; lingua ſua illos loquētes. Stupebāt aūt omēs: ⁊ mirabant̄ dicentes. Nonne ecce omēs iſti qui loquunt̄ galilei ſunt? Et quomodo nos audiuimus unuſquiſq; linguā nr̄am ī qua nati ſumus? Parthi ⁊ medi ⁊ elamite·et qui habitant meſopotamiā·iudeam·et cappadociā·ponthum·⁊ aſyam·frigiam·⁊ pamphiliā·egiptū et partes libie·que eſt circa cyrenen·⁊ aduene romani: iudei quoq; ⁊ proſeliti cretes et arabes: audiuimꝰ eos loquētes noſtris linguis magnalia dei. Stupebāt aūt omnes: ⁊ mirabant̄ ad inuicē dicentes. Quid nā vult hoc eſſe? Alij aūt irridentes dicebāt: quia muſto pleni ſunt iſti. Stans aūt petrus cū undecim leuauit vocem ſuā: ⁊ locutus ē eis. Viri iudei ⁊ qui habitatis ihrlm uniuerſi: hoc vobis notū ſit: ⁊ auribus p̄cipite verba mea. Nō enī ſicut vos eſtimatis hij ebrij ſunt. cū ſit hora diei tercia: Sed hoc ē quod dictum eſt p̄ p̄phetā iohel. Et erit ī nouiſſimis diebus dicit dn̄s effundam de ſpiritu meo ſup omnem carnē. Et prophetabunt filij vr̄i ⁊ filie vr̄e: ⁊ iuuenes vr̄i viſiones videbunt: ⁊ ſeniores veſtri ſomnia ſomniabūt. Et quidem ſuper ſeruos meos et ancillas meas in diebus illis effundā de ſpiritu meo ⁊ prophetabūt: ⁊ dabo prodigia ī celo ſurſū et ſigna in terra deorſum: ſanguinē et ignem ⁊ vaporē fumi. Sol ɔuertetur in tenebras ⁊ luna ī ſanguinē: anteq̄ꝫ veniat dies dn̄i magn⁹ ⁊ manifeſt⁹. Et erit oīs quicūq; inuocauerit nomen domini ſalu⁹ erit. Viri iſrahelite · audite verba hec. Jheſum nazarenum virum approbatū a deo in vobis virtutibus et prodigijs ⁊ ſignis que fecit deus ꝑ illū in medio veſtri ſicut vos ſcitis: hunc definito conſilio et ꝓſcientia dei traditum ꝑ manus iniquoꝝ · affigentes interemiſtis. Quē deus ſuſcitauit ſolutis doloribꝫ inferni: iuxta qđ impoſſibile erat teneri illū ab eo. Dauid enī dicit in eum. Prouidebā dn̄m in conſpectu meo ſemꝑ: quoniā a dextris eſt michi ne commouear. Propter hoc letatum eſt cor meū ⁊ exultauit lingua mea: inſuꝑ ⁊ caro mea requieſcet in ſpe. Quoniam non derelinques animā meā in inferno: nec dabis ſanctū tuū videre corruptionē. Notas michi feciſti vias vite: replebis me iocūditate cū facie tua. Viri fratres: liceat audenter dicere ad vos de patriarcha dauid q̄m defunctus eſt · ⁊ ſepultus ē: ⁊ ſepulcrū ei⁹ ē apud nos uſq; in hodiernū diē. Propheta igit̄ cum eſſet ⁊ ſciret q̄a iureiurando iuraſſet illi deus de fructu lumbi eius ſedere ſuꝑ ſedē eius: prouidēs locutus eſt de reſurrectione criſti: quia neq; derelictus eſt in inferno · neq; caro ei⁹ vidit corruptionē. Hūc iheſum reſuſcitauit deus: cuius omnes nos teſtes ſumus. Dextera igit̄ dei exaltat⁹ · ⁊ promiſſione ſpiritus ſācti accepta a patre: effudit ~~hoc donū quod~~ vos videtis ⁊ auditis. Non enim dauid aſcendit ī celos. Dicit aūt ipſe. Dixit dn̄s domino meo ſede a dextris meis: donec ponā inimicos tuos ſcabellū pedum tuoꝝ. Certiſſime ſciat ergo oīs domus iſrahel: quia ⁊ dn̄m eū et criſtū fecit deus hūc iheſum quē vos crucifixiſtis. His aūt auditis compūcti ſunt corde: ⁊ dixerūt ad petrū ⁊ ad reliquos apoſtolos. Quid faciemus viri fratres? Petrus aūt ad illos. penitentiā inquit agite · ⁊ baptizetur vnuſquiſq; vr̄m in nomine iheſu criſti in remiſſionē peccatoꝝ veſtroꝝ: et accipietis donū ſpiritus ſancti. Vobis enī eſt repromiſſio ⁊ filijs veſtris: et omnibꝫ qui longe ſunt quoſcunq; aduocauerit dn̄s deus noſter. Alijs etiā verbis pluribus teſtificatus eſt: et exhortabat̄ eos dicens. Saluamini a generatione iſta praua. Qui ergo receperunt ſermonē eius baptizati ſunt: et appoſite ſunt in die illa anime circiter tria milia. Erant aūt ꝑſeuerantes in doctrina apoſtoloꝝ: ⁊ communicatione fractionis panis · ⁊ orationibꝫ. Fiebat aūt oīi anime timor. Multa q̄ꝫ prodigia ⁊ ſigna ꝑ apoſtolos in iheruſalem fiebāt: ⁊ metus erat magnus in vniuerſis. Omnes etiā qui credebāt erant pariter: ⁊ habebāt oīa communia. Poſſeſſiones ⁊ ſubſtātias vendebant: ⁊ diuidebāt illa omnibꝫ prout cuiq; opus erat. Quotidie quoq; perdurātes vnanimiter ī tēplo et frāgentes circa domos panē · ſumebant cibū cū exultatione et ſimplicitate cordis: collaudātes deū ⁊ habentes gratiā ad omnē plebē. Dn̄s aūt augebat qui ſalui fierēt quotidie ī idipſum. c. iii.

Petr⁹ aūt ⁊ iohannes aſcendebāt in templū: ad horam orationis nonā. Et quidā vir qui erat claudus ex vtero matris ſue baiulabatur: quē ponebāt quotidie ad portam templi que dicitur speciosa: ut peteret elemosinam ab introeūtibꝫ in templū. Is cū vidisset petrū ⁊ iohannē · incipiētes introire in templū: rogabat ut elemosinam acciperet. Intuēs aūt in eū petrus cum iohāne dixit. Respice in nos. At ille intendebat ī eos: sperans se aliqͩd accepturū ab eis. Petrus aūt dixit. Argentū ⁊ aurū nō est michi: quod autē habeo hoc tibi do. In nomine ihesu cristi nazareni surge ⁊ ambula. Et apprehensa manu eius dextera alleuauit eū: et protinꝰ consolidate sūt bases eius et plante. Et exiliens stetit ⁊ ābulabat: ⁊ intrauit cum illis in templū: ambulans ⁊ exiliens ⁊ laudās deū. Et vidit om̄is ꝑplus eū ambulantē: ⁊ laudantem deū. Cognoscebāt aūt illū: ꝙ ipse erat qui ad elemosinā sedebat ad speciosam portam templi. Et impleti sūt stupore · ⁊ extasi: in eo ꝙ contigerat illi. Cum tenerent aūt petrū ⁊ iohannem: cōcurrit om̄is ꝑplus ad eos ad porticum q̄ appellatᷣ salomonis stupentes. Videns aūt petrus: respōdit ad ꝑplm̄. Viri israhelite quid miramini in hoc · aut nos quid intuemini: q̄si nr̄a virtute aut pietate fecerimꝰ hūc ambulare? Deus abrahā ⁊ deus ysaac ⁊ deꝰ iacob · deus prm̄ nostroꝝ glorificauit filiū suū ihesum: quē vos quidē tradidistis ⁊ negastis ante faciē pilati iudicante illo dimitti. Vos aūt sanctū et iustū negastis: ⁊ petistis virum homicidam donari vobis: auctorē vero vite interfecistis. Quē deus suscitauit a mortuis: cuius nos testes sumꝰ: ⁊ in fide nominis eiꝰ hūc quē vos videtis ⁊ nostis cōfirmauit nomen eiꝰ: ⁊ fides q̄ per eum est dedit integrā sanitatem istā in ꝯspectu omniū vrm̄. Et nūc fratres scio quia ꝑ ignorantiā fecistis: sicut ⁊ prīcipes vestri. Deus aūt q̄ prenunciauit ꝑ os omniū ꝓphetarū pati cristum suū: sic impleuit. Penitemini igitur ⁊ ꝯuertimini ut deleātur peccata vestra: ut cū venerint tempora refrigerij a conspectu dn̄i ⁊ miserit eū qui p̄dicatus est vobis ihesum cristū: quē oportet quidē celū recipere usqꝫ ī tēpora restitutōnis omniū que locutꝰ est deꝰ ꝑ os sanctoꝝ suoꝝ a seculo prophetaꝝ. Moyses quidem dixit. Quoniā ꝓphetā suscitabit vobis dn̄s deꝰ vester de fratribꝫ vr̄is: tanq̄ꝫ meipm̄ audietis iuxta oīa quecunqꝫ locutꝰ fuerit vobis. Erit autē: om̄is anima q̄ nō audierit prophetā illū exterminabitᷣ de plebe. Et omnes prophete a samuhel ⁊ deinceps q̄ locuti sunt ānunciauerūt dies istos. Vos estis filij prophetaꝝ ⁊ testamēti quod disposuit deus ad patres nr̄os dicens ad abrahā. Et ī semine tuo benedicentur om̄es familie t̄re. Vobis p̄mū deꝰ suscitās filiū suū misit eū benedicētē vobis: ut ꝯuertat se unusq̄sqꝫ a nequicia sua.

c.iiii.

Loquentibꝫ autē illis ad ꝑplm̄ · superuenerūt sacerdotes et magistratus templi ⁊ saducei · dolētes ꝙ docerent populū ⁊ annūciarent in ihesum resurrectionem ex mortuis · et iniecerunt in eos manus: ⁊ posuerūt eos ī custodiā in crastinū. Erat autē iam vespera. Multi aūt eorū q̄ audierant verbū crediderunt · et factus ē numerus eoꝝ quinqꝫ milia. Factū est aūt in crastinū ut ꝯgregarentᷣ principes eorum ⁊ seniores ⁊ scribe in iherusalem: ⁊ ānas prīceps sacerdotū · ⁊ cayphas · ⁊ iohānes · ⁊ alexander · ⁊ quotqͭ erāt de genere sacerdotali. Et statuētes eos in medio interrogabāt. In qua virtute aut ī quo nomine fecistis hoc vos?

Tunc repletus spiritu sancto petr⁹ · dixit ad eos. Principes p̄pli ⁊ seniores / si nos hodie iudicam̄ in benefacto hominis infirmi in quo iste salu⁹ factus est: notū sit om̄ib; vobis ⁊ om̄i plebi israhel q̄a in nomine dn̄i nostri ihesu cristi nazareni quem vos crucifixistis quē deus suscitauit a mortuis · in hoc iste astat corā vobis sanus. Hic ē lapis q̄ reprobat⁹ ē a vobis edificātib; · qui factus ē in caput anguli: ⁊ nō est in alio aliquo salus. Nec enī aliud nomē ē sub celo datū hominib;: ī quo oporteat nos saluos fieri. Videntes aūt petri ꝯstantiā ⁊ iohannis: comperto ꝙ homines essent sine litteris ⁊ ydeote āmirabant̄: ⁊ cognoscebāt eos qm̄ cū ihesu fuerāt. Hominē quoq; videntes stantē cum eis q̄ curat⁹ fuerat: nichil poterāt cōtradicere. Iusserunt aūt eos foras extra ꝯciliū secedere: ⁊ cōferebāt ad inuicē dicentes. Quid faciem⁹ hominib; istis? Quoniā quidem notum signū factū ē p̱ eos omnib; habitātib; ihrlm. Manifestū ē: ⁊ nō possumus negare. Sed ne amplius diuulgetur ī p̄plm: cōminemur eis ne ultra loquant̄ in noīe hoc ulli hominū. Et vocantes eos: denūciauerūt ne omnino loquerent̄ neq; docerent ī nomine ihesu. Petrus vero ⁊ iohannes respondentes dixerunt ad eos. Si iustū est in conspectu dei vos potius audire q̄ȝ deum · iudicate. Nō enī possumus que vidimus ⁊ audiuim⁹ nō loqui. At illi cōminantes dimiserūt eos: nō inuenientes quomodo punirent eos ꝓpter p̄plm: quia om̄es clarificabāt id qd̄ factum erat ī eo ꝙ acciderat. Annoꝝ enī erat ampli⁹ quadraginta homo: ī quo factum fuerat signum istud sanitatis. Dimissi autem venerunt ad suos: et ānūciauerunt eis quāta ad eos principes sacerdotum ⁊ seniores dixissent. Qui cū audissēt: unanimit̄ leuauerūt vocē ad deū ⁊ dixerūt. Dn̄e tu q̄ fecisti celū et terrā mare ⁊ omnia que in eis sunt: qui spiritu sancto p̱ os pr̄is nr̄i dauid pueri tui dixisti · quare fremuerunt gentes ⁊ p̄pli meditati sūt inania · astiterūt reges t̄re ⁊ principes ꝯuenerunt in unū adūsus dn̄m et adūsus cristū eius: cōuenerūt enim vere in ciuitate ista adūsus sanctū puerū tuū ihesum quē vnxisti herodes et ponci⁹ pylatus cū gentib; ⁊ p̄plis israhel: facere que manus tua ⁊ ꝯsilium tuū decreuerunt fieri. Et nūc dn̄e respice ī minas eorū: ⁊ da seruis tuis cū omni fiducia loqui verbū tuum in eo ꝙ manū tuā extendas ad sanitates ⁊ signa et prodigia fieri p̱ nomen sancti filij tui ihesu. Et cum orassent motus ē locus in quo erāt cōgregati: ⁊ repleti sūt om̄es spiritu sancto: ⁊ loquebātur v̄bum dei cū fiducia. Multitudinis aūt credentium erat cor unum ⁊ anima una: nec quisq̄ȝ eorū que possidebat aliquid suum esse dicebat: sed erant illis oīa communia. Et virtute magna reddebāt apl̄i testimoniū resurrectionis ihesu cristi dn̄i nr̄i: ⁊ gratia magna erat in omnib; illis. Neq; enī quisq̄ȝ egens erat inter illos. Quotq̄t enī possessores agroꝝ aut domoꝝ erant: vēdentes afferebāt precia eoꝝ que vēdebāt: ⁊ ponebāt ante pedes aplōꝝ. Diuidebat̄ aūt singulis pro ut cuiq; opus erat. Ioseph autem qui cognominatus ē barnabas ab apostolis · qd̄ est interpretatum filius consolationis · leuites · cyprius genere · cum haberet agrum vendidit illū: et attulit precium et posuit ante pedes apostolorum. c. v.

Vir aũt quidã nomine ananias cũ ſaphira vxore ſua vendidit agrum: ⁊ fraudauit de ꝑcio agri ꝯſcia vxore ſua: et afferens partẽ quandã ad pedes apoſtoloꝝ poſuit. Dixit aũt petrꝰ ad ananiam. Anania cur temptauit ſathanas cor tuũ mentiri te ſpiritui ſancto: ⁊ fraudare de ꝑcio agri? Nõne manens tibi manebat: ⁊ venundatũ in tua erat poteſtate? Quare poſuiſti in corde tuo hãc rem? Non es mentitus hominibꝫ ſed deo. Audiens aũt ananias hec ṽba: cecidit ⁊ exſpirauit. Et factus ē timor magnus ſuper oĩes qui audierũt. Surgentes autẽ iuuenes amouerũt eum: ⁊ efferentes ſepelierunt. Factũ eſt aũt quaſi horarũ trium ſpaciũ: ⁊ vxor ipſiꝰ neſciens qḋ factum fuerat introiuit. Dixit autẽ ei petrus. Dic michi: ſi tanti agrũ vendidiſtis. At illa dixit. Etiã tanti. Petrꝰ aũt ad eã. Quid utiqꝫ ꝯuenit vobis temptare ſpiritũ dñi? Ecce pedes eorũ qui ſepelierũt virum tuũ ad oſtium: ⁊ efferent te. Confeſtim cecidit ãte pedes eiꝰ: ⁊ exſpirauit. Intrãtes aũt iuuenes inuenerũt illam mortuã: ⁊ extulerunt et ſepelierũt ad virũ ſuũ. Et factus eſt timor magnus ĩ vniũſa eccleſia: et in oĩes qui audierũt hec. Per manus aũt apoſtoloꝝ fiebãt ſigna et ꝓdigia multa in plebe. Et erãt vnanimiter omnes in porticu ſalomonis. Ceterorũ aũt nemo audebat coniũgere ſe illis: ſed magnificabat eos p̄plus. Magis autẽ augebat̃ credentiũ in dño multitudo viroꝝ ac mulierũ: ita ut ĩ plateas eicerent infirmos ⁊ ponerent ĩ lectulis ac grabatis ut veniẽte petro ſaltem vmbra illius obumbraret quẽqꝫ illorũ ⁊ liberarent̃ oĩes ab infirmitatibus ſuis. Cõcurrebat aũt ⁊ multitudo vicinarũ ciuitatum ihrlm· afferentes egros et vexatos a ſpiritibꝫ immũdis: qui curabant̃ oĩes. Exſurgens autẽ princeps ſacerdotũ ⁊ oĩes qui cũ illo erant que eſt hereſis ſaduceorũ repleti ſunt zelo: ⁊ iniecerũt manus ĩ apoſtolos: ⁊ poſuerũt eos in cuſtodia publica. Angelus aũt dñi ꝑ noctẽ aperiens ianuas carceris ⁊ educens eos dixit. Ite: ⁊ ſtantes loquimini ĩ templo plebi oĩa verba vite huius. Qui cũ audiſſent intrauerũt diluculo ĩ templũ: et docebãt. Adueniens aũt princeps ſacerdotũ ⁊ qui cum eo erãt ꝯuocauerunt conciliũ· ⁊ oĩes ſeniores filiorũ iſrahel: ⁊ miſerunt ad carcerem ut adducerent̃. Cum aũt veniſſent miniſtri et aperto carcere nõ inueniſſent illos: reuerſi nunciauerunt dicentes. Carcerem quidẽ inuenimꝰ clauſum cũ omni diligentia: ⁊ cuſtodes ſtantes ante ianuas: aperiẽtes aũt neminẽ intus inuenimus. Ut aũt audierũt hos ſermones magiſtratꝰ templi ⁊ principes ſacerdotũ: ambigebãt de illis quidnam fieret. Adueniens aũt quidã nũciauit eis: quia ecce viri quos poſuiſtis ĩ carcerem ſunt in templo ſtantes: ⁊ docentes p̄plm. Tunc abijt magiſtratꝰ cum miniſtris: ⁊ adduxit illos ſine vi. Timebant enĩ p̄plm ne lapidarent̃. Et cũ adduxiſſent illos: ſtatuerunt ĩ ꝯcilio. Et interrogauit eos princeps ſacerdotum dicens. Precipiẽdo precepimus vobis ne doceretis ĩ nomine iſto: et ecce repleſtis ihrlm doctrina vrã: ⁊ vultis inducere ſuꝑ nos ſanguinẽ hominis iſtius. Reſpõdens aũt petrus et apoſtoli dixerũt. Obedire oportet deo magis qꝫ hominibꝫ. Deꝰ prm nroꝝ ſuſcitauit iheſũ: quẽ vos interemiſtis ſuſpendentes in ligno. Hunc principẽ deꝰ

Rñdit
mulier

et ſaluatorē exaltauit dextera ſua ad dandā penitentiā iſrahel ⁊ remiſſionē peccatoꝝ: ⁊ nos ſumus teſtes hoꝝ verborū: ⁊ ſpiritus ſanctus quē dedit de⁹ omnibus obediētibꝫ ſibi. Hec cum audiſſent diſſecabant̄: ⁊ cogitabāt interficere illos. Surgens aūt quidam in cōcilio phariſeus nomine gamalihel legis doctor honorabilis vniuerſe plebi: iuſſit foras ad breue homines fieri. Dixitq; ad illos. Viri iſrahelite attendite vobis ſup hominibꝫ iſtis: quid acturi ſitis. Ante hos enī dies extitit theodas dicens ſe eſſe aliquē: cui conſenſit numerus viroꝝ circiter q̄dringentoꝝ: qui occiſus eſt· et omnes qui credebant ei diſſipati ſunt: ⁊ redacti ad nichilū. Poſt hūc extitit iudas galileus in diebus profeſſionis: ⁊ auertit ꝑplm poſt ſe. Et omnes quotq̄t ↄſenſerunt ei diſperſi ſunt: ⁊ ipſe perijt. Et nūc itaq; dico vobis: diſcedite ab hominibꝫ iſtis· et ſinite illos. Quoniā ſi eſt ex hominibus ↄſiliū hoc aut opus· diſſoluetur: ſi vero ex deo ē nō poteritis diſſoluere: ne forte et deo repugnare videamini. Cōſenſerūt aūt illi: ⁊ ↄuocātes apoſtolos ceſis denūciauerunt ne omnino loquerent̄ in nomine iheſu: ⁊ dimiſerūt eos. Et illi quidē ibāt gaudentes a conſpectu concilij: qm̄ digni habiti ſūt pro nomine iheſu ↄtumeliā pati. Omni aūt die nō ceſſabāt ī tēplo ⁊ circa domos docētes: ⁊ euāgelizātes criſtū ihm̄. c.vi.

In diebꝫ aūt illis creſcente numero diſcipuloꝝ factū eſt murmur grecoꝝ aduerſus hebreos: eo ꝙ deſpicerent̄ in miniſterio quotidiano vidue eoꝝ. Conuocantes aūt duodecim multitudinē diſcipuloꝝ dixerūt. Nō eſt equū nos derelinquere verbū dei: ⁊ miniſtrare menſis. Conſiderate ergo fratres viros ex vobis boni teſtimonij ſeptem plenos ſpiritu et ſapiētia: quos ↄſtituamus ſuper hoc opus.

ſancto

Nos vero orationi et miniſterio verbi inſtantes erimus. Et placuit ſ̄mo coram omnī multitudine. Et elegerūt ſtephanū virū plenum fide et ſpiritu ſancto: ⁊ philippū ⁊ prochorum ⁊ nycānorem et thimonē ⁊ parmenam ⁊ nicolaū aduenā anthiocenum. Hos ſtatuerūt ante conſpectum apoſtolorū: ⁊ orantes impoſuerūt eis man⁹. Et verbū dn̄i creſcebat: ⁊ mltiplicabat̄ numer⁹ diſcipłoꝝ ī ihrl'm valde. Multa etiā turba ſacerdotū obediebat fidei. Stephanus aūt plen⁹ gratia et fortitudine· faciebat prodigia ⁊ ſigna magna ī ꝑplo. Surrexerūt aūt quidā de ſynagoga q̄ appellabat̄ libertinoꝝ et cyrenenſiū ⁊ alexandrinoꝝ· et eoꝝ q̄ erant a cilicia et aſia diſputātes cum ſtephano: ⁊ nō poterāt reſiſtere ſapiētie et ſpiritui q̄ loquebat̄: (ꝓpter qd̄ redarguerent̄ ab eo cum omni fiducia) Tūc ſummiſerūt viros q̄ dicerēt ſe audiſſe eum dicentē verba blaſphemie in moyſen et deū. Commouerunt itaq; plebē et ſeniores ⁊ ſcribas: ⁊ cōcurrentes rapuerunt eū ⁊ adduxerūt ī ↄciliū: ⁊ ſtatuerūt falſos teſtes q̄ dicerent. Homo iſte nō ceſſat loqui verba adūſus locū ſanctū ⁊ legem. Audiuim⁹ enī eum dicentem: qm̄ iheſus nazarenus hic deſtruet locū iſtum: ⁊ mutabit traditiones· q̄s tradidit nobis moyſes. Et intuentes eum omnes qui ſedebant in concilio: viderunt faciem eius tanq̄ʒ faciē āgeli. Dixit aūt pricepſ ſacerdotū: ſi hec ita ſe habēt. Qui ait. c.vii.

Viri fratres ⁊ patres audite. Deus glorie apparuit pr̄i nr̄o abrahe cum eſſet ī meſopotamia priuſq̄ʒ moraretur ī carran: ⁊ dixit ad illū. Exi de terra tua et de cognatione tua: et veni in terrā quā monſtrauero tibi. Tunc exijt de terra chaldeoꝝ: ⁊ habitauit in charran. Et inde poſtq̄ȝ mortuus ē pater eius tranſtulit illū in terrā iſtam: ī qua nūc vos habitatis. Et non dedit illi hereditatē in ea nec paſſum pedis: ſed repromiſit dare illi eam ī poſſeſſionem ⁊ ſemini eiꝰ poſt ipm̄: cū non haberet filiū. Locutꝰ ē aūt deus. quia erit ſemen eius accola ī terra aliena: ⁊ ſeruituti eos ſubicient ⁊ male tractabunt eos annis quadringentis: ⁊ gentem cui ſeruierint iudicabo ego dicit dn̄s. Et poſt hec exibunt: ⁊ ſeruient michi in loco iſto. Et dedit illi teſtamentum circumciſionis. ⁊ ſic genuit yſaac ⁊ circūcidit eū die octauo: ⁊ yſaac iacob: et iacob duodecī patriarchas. Et patriarche emulātes ioſeph vendiderūt ī egiptū: et erat deꝰ cū eo. Et eripuit eū ex oñibꝫ tribulatōibꝫ eiꝰ: ⁊ dedit ei gratiā et ſapiētiā ī cōſpectu pharaonis regis egiptioꝝ: ⁊ ꝯſtituit eum ꝑpoſitum ſuꝑ egiptū ⁊ ſuꝑ omnē domū ſuā. Venit aūt fames ī vniūſam egiptū ⁊ chanaan ⁊ tribulatio magna: ⁊ nō inueniebant cibos pr̄es noſtri. Cū audiſſet aūt iacob eſſe frumentū ī egipto. miſit patres nr̄os primum: ⁊ in ſcd̄o cognitꝰ eſt ioſeph a fratribꝫ ſuis: ⁊ manifeſtatum ē pharaoni genus eius. Mittens aūt ioſeph accerſiuit iacob pr̄em ſuū: et omnē cognationē ſuā ī animabuſ ſeptuagintaquīqꝫ. Et deſcendit iacob in egiptū: ⁊ defunctꝰ ē ipſe ⁊ patres noſtri. Et tranſlati ſunt in ſichem: et poſiti ſunt in ſepulcro qd̄ emit abraham precio argenti a filijs emor filij ſichem. Cū aūt appropinq̄ret tempꝰ ꝓmiſſionis quā ꝯfeſſus erat deꝰ abrahe. creuit ꝑplus et multiplicatus eſt in egipto: quoadusqꝫ ſurrexit alius rex ī egipto qui nō ſciebat ioſeph. Hic circūueniēs genus noſtrū afflixit patres noſtros: ut exponerent infantes ſuos ne viuificarent. Eodē tp̄e natꝰ ē moyſes. ⁊ fuit gratus deo: q̄ nutritꝰ ē tribus menſibꝫ in domo patris ſui. Expoſito aūt illo ſuſtulit eū filia pharaonis: ⁊ nutriuit eum ſibi in filiū. Et eruditꝰ eſt moyſes om̄i ſapiētia egiptioꝝ: ⁊ erat potens ī verbis ⁊ ī operibꝫ ſuis. Cū autē impleretur ei q̄draginta ānoꝝ tempꝰ: aſcendit ī cor eius ut viſitaret fratres ſuos filios iſrl̄. Et cū vidiſſet quēdā iniuriam patientē vindicauit illū: ⁊ fecit ultionem ei q̄ iniuriā ſuſtinebat ꝑcuſſo egiptio. Exiſtimabat autem intelligere fratres: quoniā deus per manū ipſius daret ſalutē illis. At illi nō intellexerūt. Sequēti vero die apparuit illis litigātibus: ⁊ reconciliabat eos ī pace. dicenſ. Viri: fratres eſtis. Vt quid nocetis alterutrū? Qui aūt iniuriā faciebat proximo: repulit eū dicens. Quis te cōſtituit principē ⁊ iudicē ſuꝑ nos? Nunq̄d interficere me tu vis. quēadmodū interfeciſti heri egiptiū? Fugit aūt moyſes in verbo iſto: ⁊ factus ē aduena ī tra madian: ubi generauit filios duos. Et expletis annis quadraginta: apparuit illi ī deſerto mōtis ſyna angelꝰ ī igne flamme rubi. Moyſes aūt videns āmiratꝰ ē viſum. Et accedente illo ut cōſideraret: facta ē ad eum vox dn̄i dicēs. Ego ſum deꝰ patrū tuorū: deus abraham. deꝰ yſaac. ⁊ deꝰ iacob. Tremefactꝰ aūt moyſes: non audebat cōſiderare. Dixit aūt illi deꝰ. Solue calciamentū p̄dum tuoꝝ. Locus enim in quo ſtas terra ſancta ē. Videns vidi afflictionē pp̄li mei qui ē in egipto: et gemitū eorū audiui: ⁊ deſcendi liberare eos. Et nunc· veni mittā te ī egiptum. Hūc moysen quē negauerūt dicentes quis te cōstituit principē ⁊ iudicē: hūc deus principem ⁊ redēptorem misit cū manu angeli qui apparuit illi in rubo. Hic eduxit illos faciens prodigia ⁊ signa ī terra egipti ⁊ in rubro mari: et ī deserto ānis quadraginta. Hic ē moyses qui dixit filijs isrl'. Prophetā suscitabit vobis de⁹ de fratribꝫ vrīs: tanq̄ meipm̄ audietis. Hic ē qui fuit ī ecclesia in solitudine cū angelo qui loquebatur ei in mōte syna ⁊ cum patribus vrīs: qui accepit verba vite dare nobis. Cui noluerūt obedire p̄res nostri: sed repulerunt ⁊ auersi sunt cordibꝫ suis ī egiptū: dicentes ad aaron. Fac nobis deos qui p̄cedāt nos. Moysi enim huic q̄ eduxit nos de terra egipti: nescim⁹ quid factum sit ei. Et vitulum fecerūt in diebus illis: et obtulerunt hostiam simulacro: ⁊ letabantur in operibus manuum suaꝝ. Cōuertit aūt deus: ⁊ tradidit eos seruire milicie celi: sicut scriptū est in libro ꝓphetarū. Numquid victimas aut hostias obtulistis michi ānis quadraginta in deserto domus isrl'? Et suscepistis tabernaculū moloch ⁊ sidus dei vestri rempham· figuras q̄s fecistis adorare eas: ⁊ transferam vos trās babilonē. Tabernaculū testimonij fuit cū p̄ribus nostris in deserto sicut disposuit illis de⁹ loquens ad moysen: ut faceret illud scd̄m formam quā viderat. Quod ⁊ induxerūt suscipiētes patres nostri cū ihesu in possessionē gentiū: quas expulit de⁹ a facie patrū nostroꝝ usqꝫ in diebꝫ dauid. Qui inuenit graciā ante deū: ⁊ petijt ut inueniret tabernacl'm deo iacob. Salomon aūt edificauit illi domū. Sed non excels⁹ ī manufactis habitat: sicut per ꝓphetā dicit. Celum michi sedes est: terra aūt scabellū pedum meorum. Quā domū edificabitis michi dicit domin⁹: aūt quis loc⁹ requietionis mee est? Nōne man⁹ mea fecit hec om̄ia? Dura ceruice ⁊ incircumcisi cordibus et auribus· vos semper spiritui sancto restitistis: sicut p̄res vestri ⁊ vos. ita Quē prophetaꝝ non sunt ꝑsecuti patres vestri? Et occiderūt eos q̄ p̄nūciabant de aduētu iusti: cui⁹ vos nūc proditores et homicide fuistis: qui accepistis legē in dispositione āgeloꝝ et non custodistis. Audientes aūt hec dissecabātur cordibus suis: ⁊ stridebant dētibus in eum. Cū aūt esset plen⁹ spiritu sancto· intendēs in celū vidit gloriā dei ⁊ ihesum stātem a dexteris dei. Et ait. Ecce video celos apertos: ⁊ filium hominis stantē a dexteris virtutis dei. Exclamātes aūt voce magna ꝯtinuerūt aures suas: ⁊ impetū fecerūt unanimiter ī eū. Et eiciētes eū extra ciuitatē lapidabāt: et testes deposuerūt vestimenta sua secus pedes adolescentis: q̄ vocabat̄ saulus. Et lapidabāt stephanū inuocantem ⁊ dicentē. Dn̄e ihesu suscipe spiritū meū. Positis aūt genibus: clamauit voce magna dicēs. Dn̄e: ne statuas illis hoc pcc̄m. Et cū hoc dixisset: obdormiuit i dño.

c. viii.

Saul⁹ aūt erat ꝯsentiens neci ei⁹. Facta ē aūt in illa die p̄secucio magna in ecclesia q̄ erat iherosolimis: ⁊ om̄es dispersi sūt per regiones iudee ⁊ samarie preter ap̄los. Curauerūt aūt stephanū viri timorati: ⁊ fecerunt planctū magnū sup̄ eum. Saulus aūt deuastabat ecclesiā: p̄ domos intrans ⁊ trahēs viros ac mulieres: tradebat ī custodiā. Igit̄ q̄ dispersi erant ꝑtransibāt euāgelizātes v̄bū dei. Philipp⁹ aūt descendēs in ciuitatē samarie p̄dicabat illis cristū. Intendebant autē turbe hijs que a philippo dicebantur unanimiter audiētes: ⁊ videntes signa q̄ faciebat. Multi enī eoꝝ qui habebāt spiritꝰ inmūdos: clamantes voce magna exiebāt. Multi autem paralitici ⁊ claudi curati sūt. Factū est ergo gaudiū magnum ī illa ciuitate. Vir aūt quidā nomine symon q̄ āte fuerat ī ciuitate magus seducēs gentē samarie dicens se esse aliquē magnū: cui auscultabāt oēs a minimo usq; ad maximū dicentes: hic ē virtus dei que vocatur magna. Attendebāt aūt eum: ꝓpter q; multo tēpore magijs suis dementasset eos. Cū vero credidissent philippo euāgelizāti de regno dei: in nomine ihesu cristi baptizabātur viri ac mulieres. Tunc symon ⁊ ipse credidit: et cum baptizatus esset adherebat philippo. Vidēs etiam signa ⁊ virtutes maximas fieri: stupens ammirabatur. Cū aūt audissent apostoli q̄ erāt in ierosolimis q̄a recepisset samaria verbū dei: miserūt ad eos petrū ⁊ iohannem. Qui cū venissent orauerunt pro ipsis: ut acciperēt spiritū sanctū. Nōdū enī in quenq̄ illoꝝ superuenerat: sed baptizati tantū erāt ī nomine dn̄i ihesu. Tunc imponebāt manꝰ super illos: et accipiebant spiritū sanctū. Cū vidisset autē symon q̄a ꝑ impositionē manꝰ apostoloꝝ daretur spiritꝰ sanctꝰ: obtulit eis pecuniam dicens. Date ⁊ michi hanc potestatem: ut cuicūq; imposuero manus accipiat spiritū sanctū. Petrꝰ aūt dixit ad eum. Pecunia tua tecum sit ī ꝑditionē: q̄m donū dei existimasti pecunia possideri. Nō est cui tibi pars neq; sors in sermone isto. Cor enī tuū non ē rectum coram deo. Penitentiā itaq; age ab hac nequicia tua: ⁊ roga deū si forte remittat̄ tibi hec cogitatio cordis tui. In felle enī amaritudinis ⁊ obligatione iniquitatis video te esse. Respondens aūt symon dixit. Precamini vos pro me ad dn̄m: ut nichil veniat sup me horū q̄ dixistis. Et illi quidem testificati ⁊ locuti verbū dn̄i redibant iherosolimā: ⁊ multis regionibꝫ samaritanoꝝ euāgelizabāt. Angelus aūt dn̄i locutꝰ ē ad philippum dicēs. Surge: ⁊ vade ꝯtra meridianū ad viā q̄ descendit ab ihrlm in gazā: hec ē deserta. Et surgens abijt. Et ecce vir ethiops eunuchus potēs candacis regine ethiopū · qui erat sup oēs gazas eiꝰ venerat adorare in iherusalem: et reuertebat̄ sedēs supra currū suum · legensq; ysaiam ꝓphetam. Dixit autē spiritus philippo. Accede: ⁊ adiunge te ad currū istū. Accurrēs aūt philippus: audiuit eū legentē ysaiā prophetam et dixit. Putasne intelligis que legis? Qui ait. Et quomodo possum: si nō aliquis ostenderit michi? Rogauitq; philippū ut ascenderet: et sederet secum. Locꝰ aūt scripture quā legebat erat hic. Tanq̄ ouis ad occisionē ductus est: ⁊ sicut agnus corā tondēte se sine voce · sic nō aperuit os suū. In humilitate iudiciū eiꝰ sublatū est. Generationē eiꝰ quis enarrabit? Quoniā tollet̄ de terra vita eiꝰ. Respōdens autē eunuchus philippo dixit. Obsecro te de quo propheta dicit hoc? De se an de alio aliquo? Aperiens aūt philippus os suū: et incipiens a scriptura ista: euāgelizauit illi ihesum. Et dū irent ꝑ viam: venerunt ad quandā aquā. Et ait eunuchus. Ecce aqua. Quis prohibet me baptizari? Dixit aūt philippꝰ. Si credis ex toto corde licet. Et respondens ait. Credo filiū dei esse ihesum criſtū. Et iuſſit ſtare currum. Et deſcenderunt uterq; in aquā philippus ⁊ eunuchus: ⁊ baptizauit eū. Cū aūt aſcendiſſet de aqua ſpirit⁹ dñi rapuit philippum: ⁊ ampli⁹ nō vidit eū eunuch⁹. Ibat aūt ꝑ viam ſuā gaudens. Philippus aūt inuentus ē in azoto: ⁊ pertranſiens euangelizabat ciuitatibus cūctis donec veniret ceſaream. c. ix.

Saulus autē adhuc ſpirans minarum ⁊ cedis ī diſcipulos dñi acceſſit ad principē ſacerdotū: et petijt ab eo epiſtolas ī damaſcū ad ſynagogas: ut ſi quos inueniſſet huius vie viros ac mulieres: vinctos ꝑduceret ī ihrlm. Et cū iter faceret: cōtigit ut appropinquaret damaſco. Et ſubito circumfulſit eum lux de celo: ⁊ cadens in terrā audiuit vocē dicentē ſibi. Saule ſaule: quid me ꝑſequeris? Qui dixit. Quis es dñe? Et ille. Ego ſū ihesus. quē tu ꝑſequeris. Durū eſt tibi contra ſtimulū calcitrare. Et tremēs ac ſtupēs dixit. Dñe: quid me vis facere? Et dominus ad eū. Surge ⁊ ingredere ciuiciuitatē: ⁊ ibi dicet̄ tibi qd te oporteat facere. Viri autē illi q̇ comitabantur cū eo ſtabāt ſtupefacti: audiētes quidē vocem: neminē aūt videntes. Surrexit aūt ſaulus de terra: apertiſq; oculis nichil videbat. Ad manus aūt illū trahentes: introduxerūt damaſcū. Et erat ibi tribus diebꝫ nō videns: ⁊ nō manducauit neq; bibit. Erat aūt quidam diſcipulus damaſci nomine ananias. Et dixit ad illū in viſu dñs. Anania. At ille ait. Ecce ego dñe. Et dominus ad eum. Surge ⁊ vade in vicū qui vocatur rectus: ⁊ quere in domo iude ſaulum nomine tharſenſem. Ecce enim orat. Et vidit virū ananiā nomine introeuntem: ⁊ imponentē ſibi manus ut viſum recipiat. Reſpōdit aūt ananias. Dñe audiui a multis de viro hoc: quāta mala fecerit ſanctis tuis in iheruſalē. Et hic habet poteſtatē a principibꝫ ſacerdotū: alligandi omnes qui inuocāt nomen tuū. Dixit aūt ad eū dñs. Vade: quoniā vas electionis eſt michi iſte: ut portet nomen meū corā gentibꝫ et regibꝫ ⁊ filijs iſrahel. Ego enī oſtendā illi: quāta oporteat eū pro nomine meo pati. Et abijt ananias et introiuit in domū: ⁊ imponens ei man⁹ dixit. Saule frater: dñs miſit me ihesus q̇ apparuit tibi in via qua veniebas: ut videas ⁊ implearis ſpiritu ſancto. Et cōfeſtim ceciderūt ab oculis ei⁹ tanq̄ ſquame: ⁊ viſum recepit. Et ſurgens baptizat⁹ eſt: ⁊ cū accepiſſet cibum ꝯfortatus ē. Fuit autē cū diſcipulis q̇ erāt damaſci ꝑ dies aliquot. Et ꝯtinuo ingreſſus ī ſynagogas predicabat ihesum: qm̄ hic ē fili⁹ dei. Stupebant aūt omēs qui eū audiebant: ⁊ dicebāt. Nōne hic eſt q̇ expugnabat ī ihrlm eos q̇ inuocabāt nomen iſtud? Et huc ad hoc venit: ut vinctos illos duceret ad principes ſacerdotum. Saulus aūt multo magis ꝯualeſcebat ⁊ cōfundebat iudeos q̇ habitabāt damaſci: affirmans qm̄ hic eſt criſtus. Cū aūt implerentur dies multi: ꝯcilium fecerūt ī vnū iudei ut eū interficerent. Note aūt facte ſunt ſaulo inſidie eoꝝ. Cuſtodiebāt aūt ⁊ portas die ac nocte: ut eū interficerēt. Accipiētes aūt diſcipuli eius nocte per murū dimiſerunt eum: ſubmittētes ī ſporta. Cum aūt veniſſet in ihrlm temptabat ſe iūgere diſcipulis: ⁊ omēs timebāt eū: nō credētes ꝙ eſſet diſcipulus. Barnabas aūt apprehenſum illū duxit ad apoſtolos: ⁊ narrauit illis quomodo in via vidiſſet dñm et q̄a locut⁹ est ei: ⁊ quomodo in damasco fiducialiter egerit ī nomine ihesu. Et erat cū illis intrans et exiens in ihrlm: fiducialiter agens ī nomine dñi. Loquebat̄ quoq; gentibꝫ ⁊ disputabat cū grecis: illi aūt querebant occidere eum. Quod cum cognouissent fratres deduxerūt eum cesaream: et dimiserūt tharsum. Ecclesia quidem per totam iudeā et galileā et samariā habebat pacem: ⁊ edificabat̄ ambulans in timore dñi: et cōsolatōne sancti spiritus replebat̄. Factum ē aūt petrū dū pertransiret uniūsos: deuenire ad sanctos qui habitabāt lidde. Inuenit autē ibi hominē quendā nomine eneā: ab ānis octo iacentē in grabbato: qui erat paraliticus. Et ait illi petrus. Enea: sanet te dñs ihesus cristus. Surge: ⁊ sterne tibi. Et cōtinuo surrexit. Et viderūt illū omēs qui habitabāt lidde ⁊ sarone: q̄ cōuersi sunt ad dñm. In ioppe aūt fuit quedā discipula nomine thabita: que interpretata dicit̄ dorcas. Hec erat plena operibus bonis ⁊ elemosinis quas faciebat. Factū est aūt in diebus illis: ut infirmata moreret̄. Quā cū lauissent: posuerūt eam in cenaculo. Cum aūt prope esset lidda ab ioppe: discipli audiētes quia petr⁹ esset in ea duos viros miserunt ad eū: rogātes ne pigriteris venire usq; ad nos. Exsurgens aūt petr⁹: venit cū illis. Et cū aduenisset duxerunt illū in cenaculum: ⁊ circumsteterūt illū omēs vidue flentes: et ostendētes ei tunicas et vestes quas faciebat illis dorcas. Eiectis aūt omībꝫ foras: petrus ponēs genua orauit: ⁊ cōuersus ad corpus dixit. Thabita surge. At illa aperuit oculos: ⁊ viso petro resedit. Dans aūt illi manū erexit eā: et cum vocasset sanctos ⁊ viduas: assignauit eam viuam. Notum autem factum est per uniuersam ioppen: ⁊ crediderunt multi in domino. Factum est aūt ut dies m̄ltos moraretur in ioppe apud symonem quendam coriarium. c. x.

Vir aūt quidam erat ī cesarea nomine cornelius centurio cohortis que dicit̄ ytalica: religiosus ac timens deum cum omni domo sua: faciens elemosinas multas plebi: et deprecans deū semp̄. Is vidit ī visu manifeste quasi ī hora nona diei angelū dei introeuntē ad se: ⁊ dicentē sibi. Corneli. At ille intuēs eū: timore correpť⁹ dixit. Quis es domine? Dixit aūt illi. Orationes tue ⁊ elemosine tue ascenderunt in memoriā in conspectu dñi. Et nūc mitte viros ī ioppen: ⁊ accersi symonē quendā qui cognominat̄ petrus. Hic hospitat̄ apud symonē quendam coriariū: cuius ē dom⁹ iuxta mare. Hic dicet tibi: quid te oporteat facere. Et cū discessisset angelus q̄ loquebatur illi: vocauit duos domesticos suos ⁊ militem timentē dñm ex hiis q̄ illi parebāt. Quibꝫ cū narrasset omīa: misit illos in ioppen. Postera autem die iter illis facientibꝫ ⁊ appropinquātibus ciuitati: ascendit petrus ī superiora ut oraret circa horā sextam. Et cū esuriret voluit gustare: parātibꝫ autē illis cecidit super eum mentis excessus. Et vidit celum apertū: ⁊ descendēs vas quoddā velut lintheū magnū quatuor initijs submitti de celo in terrā: in quo erāt oīa q̄drupedia ⁊ serpētia terre ⁊ volatilia celi. Et facta ē vox ad eū. Surge petre: occide ⁊ manduca. Ait aūt petr⁹. Absit dñe: quia nūq̄ māducaui omē cōmune et immūdū. Et vox iterū sc̄do ad eū. Que de⁹ purificauit: tu cōmune ne dixeris. Hoc autem factū est per ter. Et statim receptum est vas in celū. Et dū intra se hesitaret petrus quid nā esset visio quā vidisset: ecce viri q̄ missi erant a cornelio inquirentes domū symonis astiterūt ad ianuam. Et cū vocassent: interrogabāt si symon q̄ cognominat̄ petr⁹ illic haberet hospitiū. Petro autē cogitante de visione: dixit spiritus ei. Ecce viri tres querūt te. Surge itaq̄ȝ ⁊ descende: et vade cū eis nichil dubitans: quia ego misi illos. Descendēs autē petrus ad viros dixit. Ecce ego sū quē queritis. Que causa est ꝓpter quā venistis? Qui dixerunt. Cornelius centurio vir iustus ⁊ timens deū et testimoniū habens ab vniūsa gente iudeoꝝ: responsum accepit ab āgelo sancto accersire te in domū suam: ⁊ audire verba abs te. Introducēs ergo eos recepit hospitio. Sequenti aūt die surgens: profect⁹ est cū illis. ⁊ quidā ex fratribȝ ab ioppe comitati sunt cū eo. Altera aūt die introiuit cesaream: corneli⁹ vero expectabat illos: cōuocatis cognatis suis et necessarijs amicis. Et factum ē cum introisset petrus. obuius venit ei cornelius: et procidēs ad pedes ei⁹ adorauit. Petrus vero eleuauit eū dicens. Surge: ⁊ ego ipē homo sum. Et loquens cum illo intrauit: ⁊ inuenit multos q̄ cōuenerāt: dixitq̄ȝ ad illos. Vos scitis quomodo abominatū sit viro iudeo ꝯiungi aut accedere ad alienigenam. Sed michi ostendit de⁹ neminē communē aut inmūdū dicere hominem: propter qḋ sine dubitatione veni accersitus. Interrogo ergo: quā ob causā accersisti me. Et cornelius ait. A nudiusquartana die usq̄ȝ ad hanc horam orans eram hora nona ī domo mea: et ecce vir stetit ante me ī veste cādida: et ait. Corneli exaudita est oratiō tua: et elemosine tue ꝯmemorate sunt ī cōspectu dei: mitte ergo ī ioppen ⁊ accersi symonē q̄ cognominat̄ petr⁹: hic hospitatur ī domo symonis coriarij iuxta mare. Cōfestim ergo misi ad te: ⁊ tu benefecisti veniendo. Nunc ergo omnes nos in ꝯspectu tuo assumus: audire omīa quecūq̄ȝ tibi p̄cepta sunt a dn̄o. Aperiens aūt petrus os suū dixit. In veritate comperi q̄a non ē ꝑsonarum acceptor de⁹: sed in omni gente q̄ timet eum ⁊ operatur iusticiā: acceptus ē illi. Verbū misit deus filijs isrl̄. annūciās pacem ꝑ ihesum cristū: hic ē omniū dominus. Vos scitis quod factū ē verbū per vniūsam iudeā. Incipiēs eni a galilea post baptismū qḋ p̄dicauit iohannes ihesum a nazareth quomodo vnxit eum deus spiritu sancto ⁊ virtute: qui ꝑtransijt benefaciendo ⁊ sanando omēs oppressos a dyabolo: quoniā deus erat cū illo. Et nos testes sumus omniū que fecit in regione iudeorū et ierl̄m: quē occiderūt suspendētes in ligno. Hūc deus suscitauit tercia die et dedit eum manifestū fieri. nō omni populo sed testibȝ p̄ordinatis a deo: nobis q̄ manducauim⁹ ⁊ bibim⁹ cum illo postq̄ȝ resurrexit a mortuis. Et precepit nobis p̄dicare ꝑplo ⁊ testificari: quia ipē ē qui ꝯstitutus ē a deo iudex viuorū ⁊ mortuoꝝ. Huic omēs ꝓphete testimoniū ꝑhibent remissionē peccatorum accipere ꝑ nomen ei⁹: omnes qui credūt in eū. Adhuc loquēte petro verba hec: cecidit spirit⁹ sanctus super omnes qui audiebāt verbū. Et obstupuerūt ex circūcisione fideles q̄ venerāt cum petro: quia ⁊ ī nationes gratia spirit⁹ sancti effusa ē. Audiebant eni illos loquētes līguis: ⁊ magnificātes deum. Tūc respõdit petrus. Nunquid aquã quis prohibere potest ut nõ baptizent̄ hij q̄ spiritū sanctū acceperūt sicut ⁊ nos? Et iussit eos baptizari in nõie dñi ihesu cristi. Tūc rogauerunt eū: ut maneret apud eos aliq̄t diebus.

Audierūt aūt apli ⁊ fratres q̄ c.xi. erant in iudea: qm̄ ⁊ gentes receperunt verbū dei. Cū aūt ascendisset petrus ĩherosolimã: disceptabãt aduersus illū q̄ erãt ex circumcisione dicētes. Quare introisti ad viros ꝑpucium habentes: ⁊ mãducasti cū illis? Incipiēs aūt petrus: exponebat illis ordinē dicens. Ego eram ĩ ciuitate ioppe orãs: et vidi in excessu mētis mee visionē: descendens vas quoddã velut lintheum magnū quatuor inicijs submitti de celo: ⁊ venit usqꝫ ad me. In q̄d intuēs considerabã: ⁊ vidi quadrupedia terre et bestias ⁊ reptilia ⁊ volatilia celi. Audiui aūt et vocē dicentē michi. Surge petre occide ⁊ manduca. Dixi autem. Nequaq̄ʒ dñe: q̄a cõmune aut immūdum nunq̄ʒ introiuit ĩ os meū. Rñdit aūt vox scđo de celo. Que deus mūdauit: tu ne cõmune dixeris. Hoc autē factum est ꝑ ter: ⁊ recepta sunt oīa rursū in celū. Et ecce viri tres cõfestim astiterunt in domo in qua eram: missi a cesarea ad me. Dixit aūt spiritꝰ michi: ut irem cū illis nichil hesitans. Venerunt aūt mecum ⁊ sex fratres isti: ⁊ ingressi sumus ĩ domū viri. Narrauit autem nobis quomodo vidisset ãgelum ĩ domo sua stantem: ⁊ dicentē sibi. Mitte ĩ ioppen ⁊ accersi symonem q̄ cognominat̄ petrus: q̄ loquet̄ tibi verba in quibꝫ saluus eris tu ⁊ vniũsa domꝰ tua. Cū aūt cepissem loqui cecidit spiritus sanctus sup eos: sicut ⁊ ĩ nos ĩ inicio. Recordatꝰ sū aūt verbi dñi: sicut dicebat. Iohannes quidē baptizauit aqua: vos aūt baptizabimini spiritu sancto. Si ergo eandē gratiã dedit illis deus sicut ⁊ nobis q̄ credidimꝰ ĩ dñm ihesum cristū: ego q̄s erã q̄ possem prohibere deū? Hijs auditis tacuerunt: et glorificauerūt deum dicentes. Ergo ⁊ gentibꝫ penitenciã dedit deꝰ ad vitã. Et illi quidē q̄ dispersi fuerãt a tribulatõne que facta fuerat sub stephano ꝑambulauerunt usqꝫ fenicem ⁊ cyprū ⁊ antiochiam: nemini loquētes verbū nisi solis iudeis. Erãt aūt quidã ex eis viri cyprij ⁊ cyrenei: q̄ cū introissent antiochiam loquebãtur ad grecos: annunciantes dñm ihesum. Et erat manꝰ dñi cum eis: multusqꝫ numerꝰ credentiū cõuersus ē ad dñm. Peruenit aūt sermo ad aures ecclesie q̄ erat ĩherosolimis sup istis: ⁊ miserūt barnaban usqꝫ ad antiochiã. Qui cū ꝑuenisset ⁊ vidisset gratiã dei gauisus est: ⁊ hortabatur omnes in ꝓposito cordis ꝑmanere ĩ domino: quia erat vir bonus et plenus spiritu sancto et fide: ⁊ apposita ē multa turba dño. Profectꝰ ē aūt tharsum ut quereret saulū: quē cū inuenisset perduxit ãtiochiã. Et annū totū ꝯuersati sunt ibi ĩ ecclia: ⁊ docuerūt turbã mltã: ita ut cognominarent̄ primū antiochie discipuli cristiani. In hijs aūt diebus superuenerūt a iherosolimis ꝓphete antiochiã: ⁊ surgēs unus ex eis nomine agabꝫ significabat per spiritū famem magnã futurã ĩ vniũso orbe terrarum: q̄ facta ē sub claudio. Discipli aūt pro ut q̄s habebat ꝓposuerunt in ministeriū mittere habitantibus in iudea fratribꝫ: q̄d ⁊ fecerūt mittentes ad seniores ꝑ manꝰ barnabe ⁊ sauli. c.xii.

Eodem autem tꝑe misit herodes rex manus: ut affligeret quosdam de eccleſia. Occidit aūt iacobū fratrem iohānis gladio: vidēs aūt q̄a placeret iudeis: appoſuit app̄hendere et petrum. Erāt aūt dies azimoꝝ. Quē cū apprehendiſſet miſit in carcerem: tradenſq; quatuor quaternionibꝫ militū ad cuſtodiendū eum: volens poſt paſcha producere eū p̄plo. Et petrꝰ quidē ſeruabatur in carcere: oratio aūt fiebat ſine intermiſſione ab eccleſia ad deū pro eo. Cū aūt producturꝰ eū eſſet herodes: in ip̄a nocte erat petrus dormiens inter duos milites vinctꝰ cathenis duabꝫ: et cuſtodes ante oſtium cuſtodiebant carcerem. Et ecce āgelus dn̄i aſtitit: ⁊ lumē refulſit ī habitaculo: ꝑcuſſoq; latere petri excitauit eū dicens. Surge velociter. Et ceciderūt cathene de manibꝫ eius. Dixit aūt āgelus ad eū. Precingere: et calcia te caligas tuas. Et fecit ſic. Et dixit illi. Circunda tibi veſtimentum tuū: ⁊ ſequere me. Et exiens ſequebatur eū: ⁊ neſciebat quia verū eſt quod fiebat ꝑ angelū. Exiſtimabat aūt ſe viſum videre. Tranſeūtes aūt primā ⁊ ſecundā cuſtodiā venerūt ad portā ferream q̄ ducit ad ciuitatē: que vltro aperta ē eis. Et exeūtes proceſſerūt vicū vnū: ⁊ continuo diſceſſit angelus ab eo. Et petrus ad ſe reuerſus dixit. Nūc ſcio vere quia miſit dn̄s angelū ſuū: ⁊ eripuit me de manu herodis et de omni expectatione plebis iudeoꝝ. Conſideranſq; venit ad domū marie mr̄is iohannis q̄ cognominatꝰ ē marcus: vbi erāt m̄lti cōgregati ⁊ orātes. Pulſante aūt eo ad oſtium ianue proceſſit puella ad videndum nomine rode. Et vt cognouit vocē petri pre gaudio nō aperuit ianuā: ſed introcurrēs nūciauit ſtare petrum āte ianuā. At illi dixerunt ad eam. Inſanis. Illa autem affirmabat ſic ſe habere. Illi aūt dicebant. Angelꝰ eius ē. Petrꝰ aūt perſeuerabat pulſans. Cū aūt aperuiſſent oſtium: viderunt eū ⁊ obſtupuerūt. Annuens aūt eis manu vt tacerent: narrauit quomodo dn̄s eduxiſſet eum de carcere. Dixitq;. Nūciate iacobo et fratribꝫ hec. Et egreſſus abijt ī aliū locū. Facta aūt die erat nō parua turbatio inter milites: quidnā factū eſſet de petro. Herodes aūt cū requiſiſſet eū ⁊ nō inueniſſet. inquiſitione facta de cuſtodibus iuſſit eos duci: deſcendenſq; a iudea in ceſareā: ibi cōmoratus eſt. Erat aūt iratus tyrijs ⁊ ſydonijs. At illi vnanimes venerūt ad eū: ⁊ ꝑſuaſo blaſto qui erat ſuꝑ cubicl̄m regis poſtulabant pacem: eo ꝙ alerentur regiones eorum ab illo. Statuto aūt die herodes veſtitus veſte regia ſedit ꝓ tribunali: et cōcionabatur ad eos. Populꝰ aūt acclamabat dei voces: ⁊ nō hominis. Confeſtim aūt ꝑcuſſit eū angelꝰ dn̄i eo ꝙ nō dediſſet honorem deo: ⁊ ꝯſumptus a vermibus expirauit. Verbū aūt dn̄i creſcebat ⁊ m̄ltiplicabat̄. Barnabas aūt ⁊ ſaulus reuerſi ſunt a iheroſolimis expleto miniſterio: aſſūpto iohāne q̄ ꝯgnoīatꝰ eſt marcꝰ. xiii.

Erant aūt in eccleſia q̄ erat antiochie prophete ⁊ doctores: ī q̄bus barnabas. ⁊ ſymon q̄ vocabat̄ niger et lucius cyrenenſis. ⁊ manahen q̄ erat herodis tetrarche collactaneus: ⁊ ſaulꝰ. Miniſtrātibus aūt illis dn̄o ⁊ ieiunātibus: dixit illis ſpiritꝰ ſanctꝰ. Segregate michi ſaulū ⁊ barnabā in opus ad qd̄ aſſumpſi eos. Tūc ieiunantes et orantes imponenteſq; eis manus: dimiſerūt illos. Et ip̄i quidem miſſi a ſpiritu ſancto abierūt ſeleuciā: et inde nauigauerūt cyprū. Et cum veniſſent ſalaminā: p̄dicabāt verbū dei in ſynagogis iudeoꝝ. Habebant aūt ⁊ iohannem ī miniſterio. Et cū ꝑambl̄aſſent vniūſam inſulā uſq; paphum: inuenerūt quendā virum magum pſeudoprophetā iudeū cui nomē erat bariehu: q̄ erat cū procōſule ſergio paulo viro prudente. Hic accerſitis barnaba ⁊ paulo: deſiderabat audire verbū dei. Reſiſtebat aūt illis elymas magus: ſic enī interp̄tatur nomen eiꝰ: querens auertere proconſulem a fide. Saulus aūt q̄ et paulus: repletꝰ ſpiritu ſācto intuēs in eū dixit. O plene omī dolo et omī fallacia fili dyaboli· inimice oīs iuſticie: non deſinis ſubuertere vias dn̄i rectas? Et nūc ecce manus dn̄i ſuꝑ te: ⁊ eris cecus non vidēs ſolē uſq; ad tempus. Et ꝯfeſtim cecidit ī eū caligo et tenebre: ⁊ circuiens querebat q̄ ei manū daret. Tūc procōſul cū vidiſſet factum credidit: ammirans ſuꝑ doctrina dn̄i. Et cū a papho nauigaſſent paulus et qui cū eo erāt: venerūt ꝑgen pamphilie. Iohānes aūt diſcedēs ab eis· reuerſus ē iheroſolimā. Illi vero ꝑtranſeuntes pergen venerūt antiochiā piſidie: et ingreſſi ſynagogam die ſabbatorū ſederūt. Poſt lectionē aūt legis et prophetarū: miſerūt principes ſynagoge ad eos dicentes. Viri fratres: ſi quis eſt in vobis ſermo exhortationis ad plebem dicite. Surgēs aūt paulus· et manu ſilentiū indicens ait. Viri iſrahelite ⁊ qui timetis deū audite. Deus plebis iſrl' elegit pr̄es nr̄os et plebē exaltauit cū eſſent incole ī terra egipti: et ī brachio excelſo eduxit eos ex ea: et per quadraginta ānoꝝ tempꝰ mores eorū ſuſtinuit ī deſerto. Et deſtruēs gentes ſeptē in terra chanaan ſorte diſtribuit eis terrā eoꝝ quaſi poſt quadringentos et quinquaginta annos: ⁊ poſt hec dedit iudices uſq; ad ſamuel ꝓphetam. Et exinde poſtulauerūt regē: ⁊ dedit illis ſaul filium cis· virū de tribu beniamin· ānis quadraginta. Et amoto illo ſuſcitauit illis dauid regem: cui teſtimoniū ꝑhibens dixit. Inueni dauid filiū ieſſe virū ſcd'm cor meū: qui faciet om̄es voluntates meas. Huiꝰ deus ex ſemine ſcd'm promiſſionē eduxit iſrl' ſaluatorē iheſum: p̄dicante iohanne ante faciē aduentus eiꝰ baptiſmū penitentie omī ꝑplo iſrl'. Cū impleret autē curſum ſuū dicebat. Quem me arbitramini eē nō ſū ego: ſed ecce venit poſt me: cuiꝰ non ſū dignus calciamenta pedū ſoluere. Viri fr̄es· filij generis abraham ⁊ q̄ in vobis timent deū: vobis verbum ſalutis huius miſſum eſt. Qui enī habitabāt ihrl'm ⁊ principes eius hūc ignorātes ⁊ voces ꝓphetarū que ꝑ om̄e ſabbatū legunt̄: iudicantes impleuerunt. Et nullā cauſā mortis inuenientes ī eo: petierunt a pilato ut interficerent eū. Cumq; ꝯſummaſſent oīa que de eo ſcripta erant: deponentes eū de ligno poſuerunt eū in monumēto. Deus aūt ſuſcitauit eū a mortuis tercia die: q̄ viſus eſt ꝑ dies multos hijs q̄ ſimul aſcenderāt cū eo de galilea ī iheruſalē: qui uſq; nūc ſunt teſtes eiꝰ ad plebē. Et nos vobis ānūciamꝰ eam q̄ ad pr̄es nr̄os repromiſſio facta eſt: qm̄ hanc deus adimpleuit filijs veſtris reſuſcitās iheſum ſicut ⁊ in pſalmo ſecundo ſcriptū eſt. Filius meꝰ es tu: ego hodie genui te. Quod aūt ſuſcitauit eum a mortuis amplius iam non reuerſurum in corruptionem: ita dixit. Quia dabo vobis ſancta dauid fidelia. Ideoq; ⁊ alias dicit. Non dabis ſctū tuū videre corruptionē. Dauid enī ī sua generatione cū āministrasset voluntati dei: dormiuit et appositus ē ad p̄res suos: et vidit corruptionem. Quē vero deus suscitauit nō vidit corruptionē. Notū igit̄ sit vobis viri fratres: quia ꝑ hunc vobis remissio peccatoꝝ annūciatur ab omībus: q̄bus nō potuistis in lege moysi iustificari. In hoc omīs qui credit iustificat̄. Videte ergo ne supueniat vobis qd̄ dictū ē in prophetis. Videte cōtemptores et āmiramini ⁊ disp̄dimini: q̄a opus operor ego ī diebus v̄ris: opus qd̄ nō creditis si q̄s enarrauerit vobis. Exeūtibus aūt illis: rogabāt ut sequēti sabbato loquerent̄ sibi verba hec. Cumq̧ dimissa esset synagoga· secuti sūt multi iudeoꝝ et colentiū deū aduenaꝝ paulum et barnabam: q̄ loquētes suadebāt eis ut ꝑmanerēt ī gratia dei. Sequēti vero sabbato pene vniūsa ciuitas conuenit· audire verbū dei. Videntes autē turbas iudei repleti sunt zelo: ⁊ contradicebāt hijs que a paulo dicebant̄ blasphemantes. Tūc cōstanter paulus et barnabas dixerūt. Vobis oportebat primū loqui verbū dei: sed quoniā repellitis illud ⁊ indignos vos iudicatis eterne vite: ecce conuertimur ad gentes. Sic enim nobis precepit dominꝰ. Posui te in lucē gentibꝰ ut sis in salutem usq̧ ad extremū terre. Audientes aūt gentes gauise sūt: ⁊ glorificabāt verbū domini: ⁊ crediderūt quotq̄t erāt preordinati ad vitā eternā. Disseminabatur aūt verbum dn̄i ꝑ vniūsam regionē. Judei aūt concitauerunt mulieres religiosas ⁊ honestas et p̄mos ciuitatis: ⁊ excitauerūt ꝑsecutionē ī paulum ⁊ barnabam: ⁊ eiecerunt eos de finibus suis. At illi excusso puluere pedum ī eos venerūt yconiū. Discipli q̧ replebantur gaudio et spiritu sancto.

c. xiiii.

Factū ē aūt ī yconio ut simul introirent synagogam iudeorū ⁊ loquerent̄: ita ut crederet iudeorū ⁊ grecorū copiosa multitudo. Qui vero increduli fuerunt iudei: suscitauerunt et ad iracundiā cōcitauerunt animas gentiū aduersus fratres. Multo igit̄ tēpore demorati sūt fiducialr̄ agentes in dn̄o: testimoniū ꝑhibente verbo gratie sue: dante signa ⁊ prodigia fieri ꝑ manus eoꝝ. Diuisa ē autē multitudo ciuitatis: ⁊ quidā quidem erant cū iudeis: quidā vero cum ap̄lis. Cum aūt factꝰ esset impetus gentiliū et iudeorū cū principibus suis ut contumelijs afficerent ⁊ lapidarent eos: intelligentes confugerūt ad ciuitates lycaonie lystram ⁊ derben ⁊ vniuersam in circuitu regionē: ⁊ ibi euāgelizātes erant. Et quidā vir lystris infirmꝰ pedibus sedebat claudus ex utero m̄ris sue: qui nūquā ambulauerat. Hic audiuit paulū loquētem. Qui intuitꝰ eū et videns q̄a fidem haberet ut saluꝰ fieret: dixit magna voce. Surge sup pedes tuos rectus. Et exiliuit: ⁊ ambulabat. Turbe aūt cū vidissent qd̄ fecerat paulꝰ: leuauerūt vocem suā lycaonice dicentes. Dij similes facti hominibus descenderunt ad nos. Et vocabāt barnabam iouem: paulū vero mercuriū: qm̄ ip̄e erat dux verbi. Sacerdos quoq̧ iouis q̄ erat āte ciuitatem thauros ⁊ coronas ante ianuas afferens cum p̄plis volebat sacrificare. Quod ubi audierūt ap̄li barnabas ⁊ paulꝰ conscissis tunicis suis exilierūt in turbas: clamantes ⁊ dicentes. Viri quid hec facitis? Et nos mortales sumꝰ similes vobis homines: annūciantes vobis ab hijs vanis conūti ad deū viuū qui fecit celũ et terrã et mare ⁊ oĩa que in eis ſunt: qui ĩ ꝓteritis generatõibꝫ dimiſit oẽs gentes ingredi vias ſuas. Et quidẽ nõ ſine teſtimonio ſemetipm̃ reliquit benefaciens: de celo dans pluuias ⁊ tẽpora fructifera: implens cibo et leticia corda eoꝝ. Et hec dicentes vix ſedauerũt turbas: ne ſibi immolarent. Superuenerũt aũt quidã ab antiochia ⁊ yconio iudei: ⁊ ꝑſuaſis turbis lapidãtes paulũ traxerũt extra ciuitatem: eſtimãtes eũ mortuũ eſſe. Circũdantibus aũt eũ diſciplis: ſurgens intrauit ĩ ciuitatẽ: ⁊ poſtera die profectus ẽ cum barnaba ĩ derben. Cũq; euangelizaſſent ciuitati illi ⁊ docuiſſent multos: reuerſi ſũt lyſtram et yconium et antiochiã ꝯfirmãtes aĩas diſciplorum: exhortanteſq; ut ꝑmanerẽt ĩ fide: et qm̃ ꝑ multas tribłaciones oportet nos intrare ĩ regnũ dei. Et cũ cõſtituiſſent illis ꝑ ſinglas eccleſias p̃ſbiteros et oraſſent cũ ieiunatõibus: cõmendauerũt eos dño ĩ quẽ crediderũt. Trãſeũteſq; piſidiam venerũt ĩ pamphiliã: et loquẽtes verbũ dñi in pergen deſcenderunt in attaliam et inde nauigauerunt antiochiam: unde erant traditi gratie dei in opus qd̃ cõpleuerũt. Cũ aũt veniſſent ⁊ cõgregaſſent eccłiam: retulerũt quanta feciſſet de⁹ cum illis: et quia aperuiſſet gentibus oſtium fidei. Morati ſunt autem tempus non modicum cum diſcipulis. c. xv.

Et quidã deſcendẽtes de iudea docebant fratres: q̃a niſi circũcidamini ſcd̃m morem moyſi nõ poteſtis ſaluari. Facta ergo ſeditione non minima paulo ⁊ barnabe adũſus illos: ſtatuerũt ut aſcenderẽt paulus et barnabas et quidã alij ex alijs ad apłos et p̃ſbiteros ĩ ihrlm̃ ſup hac queſtione. Illi ergo deducti ab eccłia ꝑtranſibant phenicem et ſamariã narrãtes cõuerſationẽ gentiũ: ⁊ faciebãt gaudium magnũ oĩbus fratribus. Cũ aũt veniſſent iheroſolimã ſuſcepti ſũt ab eccłia et ab apłis ⁊ ſenioribus: ãnũciantes quãta de⁹ feciſſet cũ illis. Surrexerunt aũt quidã de hereſi phariſeorũ q̃ crediderũt dicentes: q̃a oportet circũcidi eos: precipere quoq; ſuare legẽ moyſi. Cõueneruntq; apli ⁊ ſeniores videre de verbo hoc. Cũ aũt magna ꝯquiſitio fieret: ſurgens petrus dixit ad eos. Viri fratres: vos ſcitis qm̃ ab antiquis diebus ĩ nobis elegit deus ꝑ os meũ audire gentes verbũ euangelij et credere. Et q̃ nouit corda de⁹ teſtimoniũ phibuit dans illis ſpiritũ ſanctum ſicut et nobis: ⁊ nichil diſcreuit inter nos ⁊ illos: fide purificãs corda eoꝝ. Nunc ergo qd̃ temptatis deũ imponere iugũ ſup ceruices diſciploꝝ: qd̃ neq; nos neq; p̃res nr̃i portare potuimus? Sed ꝑ gratiã dñi ihu credim⁹ ſaluari quẽadmodũ ⁊ illi. Tacuit aũt oĩs multitudo: ⁊ audiebãt barnabã ⁊ paulũ narrantes quanta de⁹ feciſſet ſigna ⁊ prodigia in gẽtibus ꝑ eos. Et poſtq̃ tacuerũt: reſpõdit iacobus dicens. Viri fratres audite me. Symon narrauit quẽadmodũ p̃mũ deus viſitauit ſumere ex gentibus ꝑplm̃ nomini ſuo: ⁊ huic concordant verba ꝓphetarũ: ſicut ſcriptũ ẽ. Poſt hec reuertar et reedificabo tabernaclm̃ dauid qd̃ decidit ⁊ diruta eius reedificabo: ⁊ erigam illud: ut requirãt ceteri hominũ dñm ⁊ omnes gentes ſuper quas inuocatũ ẽ nomen meũ dicit dñs faciens hec. Notũ a ſeculo ẽ dño opus ſuũ. Propter quod ego iudico nõ inquietari eos q̃ ex gentibus ꝯuertunt̃ ad deũ: ſed ſcribere ad eos ut abſtineant ſe a contaminationibꝫ ſimulacrorꝫ· et fornicatōne· et ſuffocatis et ſāguine. Moyſes enī a temporibus āntiquis habet in ſingulis civitatibus q̄ eū p̄dicent in ſynagogis: ubi per omne ſabbatū legit̄. Tūc placuit apl'is et ſenioribus cum omni eccl'ia eligere viros ex eis ⁊ mittere anthiochiā cum paulo ⁊ barnaba: iudam q̄ cognominabat̄ barſabas ⁊ ſylā viros p̄mos ī fr̄ibꝫ: ſcribētes p̄ manꝰ eorꝫ. Apl'i et ſeniores fr̄es: hijs q̄ ſūt āthiochie ⁊ ſirie ⁊ cilicie fr̄ibꝫ ex gentibꝫ ſalutē. Qm̄ audivimꝰ q̄a q̄dā ex nobis exeūtes turbaverunt vos v̄bis· evertētes aīas v̄ras· quibus nō mādavimꝰ: placuit nobis collectis in unū eligere viros ⁊ mittere ad vos cū cariſſimis noſtris barnaba et paulo: hominibus q̄ tradiderunt animas ſuas pro noīe dn̄i noſtri iheſu criſti. Miſimus ergo iudā et ſylam: q̄ et ipi nobis verbis referent eadē. Viſū eſt enī ſpiritui ſancto et nobis· nichil ultra imponere vobis oneris q̄ꝫ hec neceſſaria: ut abſtineatiſ vos ab immolatis ſimulacrorꝫ· ⁊ ſanguine· ſuffocato· et fornicatione: a quibꝫ cuſtodiētes vos bene agetis. Valete. Illi ergo dimiſſi deſcenderūt antiochiā: ⁊ cōgregata multitudine tradiderūt ep'lam. Quā cū legiſſent: gaviſi ſūt ſup cōſolatōne. Iudas aūt et ſylas ⁊ ipi cū eſſent prophete verbo plurimo cōſolati ſunt fratres: ⁊ confirmaverūt. Facto aūt ibi aliquāto tēpore: dimiſſi ſunt cū pace a fratribus ad eos q̄ miſerāt illos. Viſum ē aūt ſyle ibi remanere: iudas aūt ſolus abijt ih'rlm. Paulus aūt ⁊ barnabas demorabātur antiochie: docentes et euāgelizantes cū alijs pluribuſ verbū dn̄i. Poſt aliquot aūt dies dixit ad barnabā paulus. Revertentes viſitemꝰ fratres p̄ univ̄ſas civitates ī quibus p̄dicavimꝰ v̄bū dn̄i: quomodo ſe habeant. Barnabas aūt volebat ſecū aſſumere ⁊ iohānē: qui cognominabat̄ marcus. Paulus aūt rogabat eū: ut qui diſceſſiſſet ab eis de pamphilia et nō iſſet cū eis: in opus nō debere recipi. Facta eſt aūt diſſenſio· ita ut diſcederent ab invicē: ⁊ barnabas quidem aſſūpto marco navigaret cyprū. Paulus aūt electo ſyla profectꝰ ē: traditus gratie dei a fratribus. Perambulabat aūt ſiriam et ciliciā ꝯfirmās eccleſiam: precipiens cuſtodire precepta apoſtolorum et ſeniorū. Pervenit autem in derben et lyſtram. c. xvi.

Et ecce diſcipulus quidā erat ibi noīe thimotheus: filius mulieris vidue fidelis: p̄re gentili. Huic teſtimoniū bonū reddebāt qui ī lyſtris erāt et yconio fratres. Hūc voluit paulus ſecū p̄ficiſci: ⁊ aſſumēs circūcidit eum p̄pter iudeos qui erant ī illis locis. Sciebāt enī omēs: q̄ꝛ pater eiꝰ erat gentilis. Cū aūt p̄trāſirēt civitates: tradebāt eis cuſtodire dogmata q̄ erāt decreta ab apl'is et ſenioribus q̄ erāt iheroſolimis. Et eccleſie quidē ꝯfirmabant̄ fide: ⁊ abundabant numero quotidie. Trāſeuntes aūt frigiam et galacie regionē: vetati ſūt a ſpiritu ſancto loqui verbū dei in aſia. Cū veniſſent aūt in miſiam tēptabant ire in bithiniam: et nō p̄miſit eos ſpiritꝰ iheſu. Cū aūt p̄tranſiſſent miſiam deſcenderūt troadem: et viſio p̄ noctem paulo oſtenſa eſt. Vir macedo quidā erat ſtans: et dep̄cans eū et dicens. Trāſiens ī macedoniam adiuva nos. Ut aūt viſum vidit· ſtatim queſivimꝰ p̄ficiſci ī macedoniā: certi facti q̄ꝛ vocaſſet nos deꝰ evangelizare eis. Navigantes aūt a troade recto curſu venim⁹ ſamotraciā: ⁊ ſequēti die neapolim. ⁊ inde philippis. que ē prima partis macedonie civitas colonia. Eram⁹ aūt ī hac urbe diebꝫ aliquot cōferentes. Die aūt ſabbatoꝝ egreſſi ſum⁹ foras portā iuxta flumen ubi videbat̄ oratio eſſe: et ſedentes loquebam̄ mulieribꝫ q̄ cōvenerāt, ⁊ quedam mulier nomine lidia purpuraria civitatis thiatirenoꝝ colēs deū audivit: cui⁹ dn̄s aperuit cor intendere hijs que dicebātur a paulo. Cū aūt baptizata eſſet et dom⁹ eius: dep̄cata ē dicens. Si iudicaſtis me fidelē dn̄o eſſe: introite in domū meā et manete. Et coegit nos. Factū ē aūt euntibus nobis ad oratōnē puellā quandā habentē ſpiritum phitonem obviare nobis: q̄ queſtum magnū p̄ſtabat dn̄is ſuis divinando. Hec ſubſecuta paulum et nos: clamabat dicens. Iſti hoīes ſervi dei excelſi ſunt: q̄ annunciant vobis viam ſalutis. Hoc aūt faciebat multis diebꝫ. Dolens aūt paulus ⁊ cōverſus ſpiritui dixit. Precipio tibi in noīe iheſu criſti exire ab ea. Et exijt eadē hora. Videntes aūt dn̄i ei⁹ q̄a exivit ſpes queſt⁹ eoꝝ: app̄hendētes paulū et ſylam p̄duxerunt in forū ad pricipes: ⁊ offerentes eos magiſtratibꝫ dixerūt. Hij homines conturbāt civitatē nr̄am cū ſint iudei: et annūciant morē quē nō licet nobis ſuſcipere neqꝫ facere cū ſim⁹ romani. Et cucurrit plebs adūſ⁹ eos: et magiſtratus ſciſſis tunicis eoꝝ iuſſerūt eos virgis cedi. Et cū multas plagas eis impoſuiſſent miſerūt eos ī carcerē: p̄cipientes cuſtodi ut diligēter cuſtodiret eos. Qui cū tale p̄ceptū accepiſſet miſit eos in interiorē carcerē: ⁊ pedes eorū ſtrinxit ligno. Media aūt nocte paulus et ſylas adorantes laudabāt deū: et audiebāt eos q̄ ī cuſtodia erāt. Subito vero terre mot⁹ factus eſt magn⁹: ita ut moverent̄ fundamēta carceris. Et ſtatim aperta ſunt om̄ia oſtia: et univ̄ſorū vincula ſoluta ſūt. Expergefactus aūt cuſtos carceris et vidēs ianuas apertas carceris evaginato gladio volebat ſe interficere: eſtimans fugiſſe vinctos. Clamavit aūt paulus voce magna dicēs. Nichil feceris tibi mali. Univerſi enī hic ſum⁹. Petitoqꝫ lumine introgreſſus ē: ⁊ tremefactus procidit paulo et ſyle ad pedes: ⁊ producens eos foras ait. Domini: quid me oportet facere ut ſalvus fiam? At illi dixerunt. Crede in dn̄m iheſum: et ſalvus eris tu et domus tua. Et locuti ſūt ei verbū dn̄i: cū om̄ibꝫ qui erant in domo ei⁹. Et tollēs eos in illa hora noctis lavit plagas eoꝝ: ⁊ baptizat⁹ eſt ip̄e ⁊ om̄is dom⁹ ei⁹ ꝯtinuo. Cūqꝫ p̄duxiſſet eos in domū ſuā appoſuit eis mēſam: ⁊ letatus ē cū omni domo ſua credēs deo. Et cū dies factus eſſet miſerunt magiſtrat⁹ lictores dicentes. Dimitte homines illos. Nūciavit autem cuſtos carceris verba hec paulo: q̄a miſerūt magr̄at⁹ ut dimittamini. Nunc igit̄ exeūtes ite ī pace. Paul⁹ aūt dixit eis. Ceſos nos publice indēnatos homines romanos miſerūt in carcerē: ⁊ nūc occulte nos eiciūt? Nō ita: ſed veniant et ip̄i nos eiciāt. Nūciaverūt aūt magr̄atibꝫ lictores v̄ba hec. Timuerunt qꝫ audito q̄ romani eſſēt: ⁊ venientes dep̄cati ſūt eos: ⁊ educētes rogabāt ut egrederent̄ de urbe. Exeūtes aūt de carcere introierūt ad lidiā: et viſis fratribus cōſolati ſūt eos: ⁊ p̄fecti ſunt. c xvii.

Cum aūt p̄ambulaſſent amphipolim et appolloniā venerūt theſſalonicā: ubi erat ſynagoga iudeorū,

¶ ſcd̄m cōſuetudinē aūt paul⁹ introiuit ad eos:⁊ ꝑ ſabbata tria diſſerebat eis de ſcripturis·adaperiēs et inſinuans quia criſtū oportuit pati et reſurgere a mortuis: ⁊ q̄a hic eſt iheſus criſtus quē ego ānuncio vobis. Et quidā ex eis crediderunt: ⁊ adiūcti ſūt paulo et ſyle et de colētibꝫ gētilibus multitudo magna:⁊ mlieres nobiles non pauce. Zelantes aūt iudei·aſſumēteſqꝫ de vulgo viros quoſdā malos:et turba facta cōcitauerūt ciuitatē:⁊ aſſiſtentes domui iaſonis querebāt eos producere ī pplm. Et cū nō īueniſſet eos·trahebāt iaſonem ⁊ quoſdā frēs ad prīcipes ciuitatis clamātes: qm̄ hij q̄ vrbē cōcitāt:et huc venerūt q̄s ſuſcepit iaſon:⁊ hij om̄es contra decreta ceſaris faciūt: regē aliū dicentes eſſe iheſum. Cōcitauerūt aūt plebem et prīcipes ciuitatis audiētes hec:⁊ accepta ſatiſfactione a iaſone ⁊ a ceteris dimiſerunt eos. Fratres vero ꝯfeſtim ꝑ noctem dimiſerunt paulū ⁊ ſylam ī beroam. Qui cū veniſſent:in ſynagogam iudeoꝝ introierūt. Hij aūt erāt nobiliores eoꝝ q̄ ſūt theſſalonice:q̄ ſuſceperunt verbū cū omni auiditate:quotidie ſcrutantes ſcripturas ſi hec ita ſe haberēt. Et multi q̄dem crediderūt ex eis:et mulierū gentiliū honeſtaꝝ:et viri nō pauci. Cū aūt cognouiſſent ī theſſalonica iudei q̄a et beroe predicatū ē a paulo verbū dei:venerūt et illuc cōmouētes ⁊ turbātes multitudinē. Statimqꝫ tūc paulū dimiſerunt fratres: ut iret uſqꝫ ad mare. Sylas aūt ⁊ thimotheus remāſerūt ibi. Qui aūt deducebāt paulū ꝑduxerūt eū uſqꝫ ~~ad~~ athenas:⁊ accepto mandato ab eo ad ſylam ⁊ thimotheū ut q̄z celeriter venirent ad illum·profecti ſūt. Paulus aūt cū athenis eos expectaret incitabat ſpiritus eius ī ipō:videns ydolatrie deditam ciuitatē. Diſputabat igit̄ in ſynagoga cū iudeis ⁊ colētibus:⁊ ī foro per om̄es dies ad eos q̄ audiebāt. Quidam aūt epicurei ⁊ ſtoici philoſophi diſſerebāt cū eo:⁊ quidā dicebāt. Quid vult ſeminiuerbius hic dicere? Alij vero:nouorū demonioꝝ videt̄ ānunciator eſſe:q̄a iheſum ⁊ reſurrectionem annūciabat eis. Et apprehenſū eum ad ariopagū duxerunt dicētes. Poſſum⁹ ſcire que ē hec noua q̄ a te dicit̄ doctrina? Noua eni quedā infers auribus nr̄is. Volum⁹ ergo ſcire quidnam velit hec eſſe. Athenienſes aūt omnes ⁊ aduene hoſpites·ad nichil aliud vacabant:niſi aut dicere aut audire aliqd̄ noui. Stans aūt paulus ī medio ariopagi ait. Viri athenienſes ꝑ omnia quaſi ſuperſtitioſos vos video. Preteriens enim et videns ſimulacra veſtra: inueni et arā ī qua ſcriptū erat. Ignoto deo. Quod ergo ignorātes colitis: hoc ego ānuncio vobis. Deus q̄ fecit mundū et om̄ia q̄ in eo ſunt: hic celi et terre cū ſit dn̄s·nō manufactis templis ~~in~~habitat:nec manibꝫ humanis colitur indigēs aliquo:cū ipſe det om̄ibus vitā ⁊ inſpirationem et omnia:fecitqꝫ ex uno om̄e gen⁹ hominū·inhabitare ſuꝑ uniūſam faciē terre:diffiniens ſtatuta tēpora ⁊ terminos habitationis eorū·querere deū·ſi forte attrectent eū aut inueniāt:quāuis nō longe ſit ab unoquoqꝫ nr̄m. In ipō enim viuimus et mouemur ⁊ ſum⁹:ſicut et quidam veſtrorū poetarū dixerūt. Ipſi⁹ enim et gen⁹ ſum⁹. Gen⁹ ergo cū ſimus dei: nō debemus eſtimare auro et argēto aut lapidi·ſculpture artis ⁊ cogitatōnis hominis diuinum eſſe ſimile. Et tēpora quidē hui⁹ ignorātie deſpiciēs deꝰ · nūc annūciat hoīnibꝫ ut oēs ubiqꝫ penitenciā agant : eo ꝙ statuit diem ī quo iudicaturꝰ ē orbem in equitate in viro ī quo statuit · fidē prebens omībus : suscitās eū a mortuis. Cum audissent aūt resurrectionē mortuoꝝ : quidā quidē irridebāt : quidā vero dixerunt. Audiemꝰ te de hoc iterū. Sic paulus exivit de medio eoꝝ. Quidam vero viri adherentes ei crediderunt : in ꝗbus et dionisius ariopagita et mulier noīe damaris : ⁊ alij cū eis. c. xviii.

Post hec egressus ab athenis venit corinthū : ⁊ inveniens quendam iudeum noīe aquilā ponticū genere quī nuꝑ venerat ab ytalia et priscillā uxorem eiꝰ eo ꝙ precepisset claudiꝰ discedere omnes iudeos a roma accessit ad eos : ⁊ q̄a eiusdem erat artis manebat apud eos ⁊ oꝑabat̄. Erant autē scenofactorie artis. Et disputabat in synagoga ꝑ oē sabbatū · interponēs nomen dnī ihesu · suadebatqꝫ iudeis et grecis. Cū venissēt aūt de macedonia sylas et thimotheus : instabat v̄bo paulus testificans iudeis esse cristū ihesum. Cōtradicētibus aūt eis et blasphemātibus : excutiēs vestimēta sua dixit ad eos. Sanguis vester suꝑ caput vestrū. Mūdus ego ex hoc ad gētes vadam. Et migrās inde · intravit in domū cuiusdam noīe tyti iusti colētis deū : cuiꝰ domus erat cōiuncta synagoge. Crispus autē archisynagogus credidit dnō cū omni domo sua : ⁊ multi corinthiorū audiētes credebāt ⁊ baptizabātur. Dixit aūt dnš nocte ꝑ visionem paulo. Noli timere : sed loquere ⁊ ne taceas. Propter qđ ego sum tecum : ⁊ nemo apponet̄ tibi ut noceat te : quoniā pp̄lus ē michi mlt̄us ī hac civitate. Sedit aūt ibi annū ⁊ sex menses : docens apud eos v̄bū dei. Gallione aūt proconsule achaie insurrexerūt uno aīo iudei in paulū : ⁊ adduxerūt eū ad tribunal dicētes : q̄a cōtra legem hic persuadet hoīnibꝫ colere deū. Incipiēte autem paulo aperire os : dixit gallio ad iudeos. Si q̄dē esset iniquū aliq̄d aut facinus pessimū o viri iudei rectē vos sustinerem : si vero questiones sūt de v̄bo et noīnibꝫ legis vr̄e : vosipi videritis. Iudex ego horū nolo esse. Et minavit eos a tribunali. Apprehendētes aūt oēs sosthenen pricipē synagoge percutiebāt eum āte tribunal : ⁊ nichil eoꝝ gallioni cure erat. Paulus vero cum adhuc sustinuisset dies mlt̄os : fratribus valefaciens navigavit siriā ⁊ cū eo priscilla et aquila : q̄ sibi totonderat in cenchris caput. Habebat eni votū. Devenitqꝫ ephesum : ⁊ illos ibi reliquit. Ipē vero ingressus synagogā disputabat cū iudeis. Rogantibus autē eis ut āpliori tēpore maneret nō ꝯsensit : sed valefaciēs ⁊ dicēs iterū revertar ad vos deo volēte : ꝓfectꝰ ē ab epheso. Et descendēs cesareā ascendit et salutavit ecclesiā : ⁊ descendit antiochiam. Et facto ibi aliquāto tēpore profectus ē · ꝑambulās ex ordine galaciā regionē et frigiam : ꝯfirmās oēs discipulos. Iudeꝰ aūt quidā appollo noīe alexandrinus natōne vir eloquēs devenit ephesum : potēs in scripturis. Hic erat edoctus viā dnī : ⁊ fervens spiritu loquebatur ⁊ docebat diligēter ea q̄ sūt ihesu : sciens tantū baptisma iohannis. Hic ergo cepit fiducialiter agere ī synagoga. Quē cū audissent priscilla ⁊ aquila assumpserūt eū : ⁊ diligencius exposuerūt ei viam dnī. Cum aūt vellet ire achaiam : exhortati frēs scripserūt discipl̄is ut susciperent eū. Qui cū venisset :

cōtulit multū hijs q̄ crediderūt. Vehementer enī iudeos reuīcebat: publice oſtendēs per ſcripturas eſſe criſtū iheſum.

c. xix.

Factum ē aūt cū apollo eſſet corinthi: ut paul⁹ peragratis ſuperioribꝫ partibus veniret epheſū: ⁊ inveniret quoſdā diſcipulos. Dixitqꝫ ad eos. Si ſpiritū ſāctū accepiſtis credentes? At illi dixerunt ad eū. Sed neqꝫ ſi ſpiritus ſanct⁹ eſt audivim⁹. Ille vero ait. In quo ergo baptizati eſtis? Qui dixerunt. In iohānis baptiſmate. Dixit aūt paulus. Iohānes baptizavit baptiſmo penitētie ꝑplm dicens in eū q̄ venturus eſſet poſt ipm ut crederēt: hoc ē in iheſum. Hijs auditis: baptizati ſunt in noīe dn̄i iheſu. Et cū impoſuiſſet illis manus paulus: venit ſpiritus ſanct⁹ ſup eos: ⁊ loquebantur linguis ⁊ ꝓphetabāt. Erant aūt omnes fere viri duodeci. Introgreſſus aūt ſynagogā cū fiducia loquebat̄ per tres menſes: diſputās et ſuadēs de regno dei. Cum aūt quidā indurarent̄ et nō crederēt maledicētes viam dn̄i coram multitudine: diſcedens ab eis ſegregavit diſcipulos: quotidie diſputās in ſcola tyranni cuiuſdā. Hoc aūt factū eſt ꝑ bienniū: ita ut q̄ habitabāt in aſia audirēt verbū dn̄i iudei atqꝫ gentiles. Virtuteſqꝫ nō qualibet faciebat de⁹ ꝑ manū pauli: ita ut etiā ſup languidos deferrent̄ a corpore ei⁹ ſudaria et ſemicincia ⁊ recedebāt ab eis lāguores: ⁊ ſpiritus neqꝫ egrediebātur. Temptaverūt aūt quidā et de circūeuntibꝫ iudeis exorciſtis invocare ſup eos qui habebāt ſpiritus malos nomen dn̄i iheſu criſti dicentes. Adiuro vos ꝑ iheſum quē paulus p̄dicat. Erāt aūt cuiuſdā ſceue iudei principis ſacerdotū ſeptem filij: qui hoc faciebāt. Reſpōdens aūt ſpiritus neqꝫ dixit eis. Iheſum novi: et paulū ſcio. Vos aūt q̄ eſtis? Et inſiliēs homo ī eos in quo erat demonium peſſimū et dn̄atus amborū invaluit ꝯtra eos: ita ut nudi ⁊ vulnerati effugerent de domo illa. Hoc aūt notum factū ē oībus iudeis atqꝫ gentilibꝫ q̄ habitabāt epheſi: et cecidit timor ſup oīes illos: et magnificabat̄ nomen dn̄i iheſu. Multiqꝫ credētiū veniebant cōfitentes ⁊ ānūciantes actus ſuos. Multi aūt ex eis qui fuerāt curioſa ſectati cōtulerūt libros ⁊ cōbuſſerūt oīes corā oībus: ⁊ cōputatis precijs illoꝝ invenerunt pecuniā denariorum quinquaginta miliū. Ita fortiter creſcebat verbū dei ⁊ cōfirmabat̄. Hijs aūt expletis ꝓpoſuit paulus ī ſpiritu tranſita macedonia et achaia ire iheroſolimā dicēs: quoniā poſtq̄ fuero ibi: oportet me et romam videre. Mittens aūt in macedoniā duos ex miniſtrātibus ſibi thimotheū et eraſtū: ipſe remāſit ad tempus ī aſia. Facta ē aūt illo tꝑe turbatio nō minima de via domini. Demetrius enī quidam noīe argentarius faciēs edes argenteas dyane p̄ſtabat artificibus nō modicum queſtū: q̄s cōvocās ⁊ eos qui eiuſmodi erāt opifices dixit. Viri ſcitis q̄a de hoc artificio ē nobis acq̄ſitio: et videtis et auditis q̄a nō ſolū epheſi ſed pene totius aſie paul⁹ hic ſuadēs avertit multā turbā dicēs: qm̄ nō ſunt dij qui manibus fiūt. Non ſolū autem hec periclitabit̄ nobis pars ī redargutionem venire: ſed et magne dyane templū in nichilū reputabit̄: et deſtrui incipiet maieſtas ei⁹. quā tota ⁊ orbis aſia colit. Hijs auditis repleti ſunt ira: et exclamaverūt dicentes. Magna dyana epheſiorū. Et impleta eſt civitas cõfusione: et impetū fecerunt vno animo ī theatrū rapto gaio ⁊ aristarcho macedonibꝫ comitibꝫ pauli. Paulo aūt volēte intrare ī ꝓplm nō ꝑmiserūt discipuli. Quidā aūt et de asie principibus q̄ erāt amici eiꝰ miserūt ad eū: rogātes ne se daret ī theatrū. Alij aūt aliud clamabāt. Erat enī ecclesia confusa: ⁊ plures nesciebant qua ex causa cōuenissent. De turba aūt detraxerūt alexandrū: ꝓpellētibus eū iudeis. Alexander aūt manu silēcio postulato: volebat rationē reddere ꝓplo. Quē ut cognouerūt iudeum esse: vox facta est una omniū q̄si ꝑ horas duas clamantium. Magna dyana ephesiorꝫ. Et cū sedasset scriba turbas dixit. Viri ephesij: q̄s enī est hoīm q̄ nesciat ephesiorꝫ ciuitatē culturē esse magne dyane iouisqꝫ prolis? Cū ergo hijs contradici nō possit oportet vos sedatos esse: et nichil temere agere. Adduxistis enim homines istos: neqꝫ sacrilegos neqꝫ blasphemātes deā vr̄am. Qđ si demetrius et q̄ cum eo sūt artifices habent aduersus aliquē causā: conuentus forenses agūtur ⁊ procōsules sunt: accusent inuicē. Si qđ aūt alterꝰ rei queritis: ī legitima ecclesia poterit absolui. Nā et periclitamur argui seditionis hodierne: cū nullus obnoxius sit de quo possimꝰ reddere ratonē cōcursꝰ istiꝰ. Et cū hec dixisset dimisit ecclīa. c. xx.

Postq̄ aūt cessauit tumultꝰ: vocatis paulus discipulis ⁊ exhortatus eos valedixit: et profectꝰ ē ut iret ī macedoniā. Cū aūt ꝑambulasset partes illas et exhortatus eos fuisset multo sermone: venit ad greciam; ubi cū fecisset mēses tres facte sūt illi insidie a iudeis nauigaturo in siriā: habuitqꝫ cōsiliū ut reuerteretur ꝑ macedoniā. Comitatus est aūt eū sosipater pirri beroensis: thessalonicensiū vero aristarchus et secūdus et gaius derbeus et thimotheus: asiani vero tichicus ⁊ trophimus. Hij cū precessissent sustinuerūt nos troade: nos vero nauigauimus post dies azimorum a philippis ⁊ venimꝰ ad eos troadem in diebꝫ quinqꝫ: ubi demorati sumus diebꝫ septē. Una aūt sabbati cū venissemus ad frangendū panē paulus disputabat cū eis ꝓfecturꝰ in crastinum: protraxitqꝫ sermonē usqꝫ in mediam noctē. Erant aūt lampades copiose in cenaculo: ubi eramꝰ cōgregati. Sedēs aūt quidā adolescēs nomine euthicꝰ sup fenestrā: cum mergeretur sōmno graui disputāte diu paulo ductꝰ somno cecidit de tercio cenaculo deorsū: et sublatus est mortuꝰ. Ad quem cū descendisset paulus incubuit sup eū: ⁊ complexus dixit. Nolite turbari. Anima enim ip̄iꝰ in ip̄o est. Ascendēs autē frāgensqꝫ panem ⁊ gustās: satisqꝫ allocutꝰ est usqꝫ in lucē: sic ꝓfectus est. Adduxerūt aūt puerū viuentē: ⁊ cōsolati sunt non minime. Nos autem ascendētes nauigauimꝰ in asson: inde suscepturi paulū. Sic enim disposuerat: ip̄e ꝑ terrā iter facturꝰ. Cū aūt conuenissemus in asson: assumpto eo venimus mitilenem. Et inde nauigantes sequēti die venimus cōtra chium: ⁊ alia die applicuimꝰ samū: et sequenti die venimꝰ miletū. Proposuerat enim paulus trāsnauigare ephesū: ne qua mora illi fieret in asia. Festinabat enim si possibile sibi esset: ut diē penthecosten faceret iherosolimis. A mileto autem mittēs ephesū vocauit maiores natu ecclie: q̄ cū venissent ad eū ⁊ simul essent: dixit eis. Vos scitis a prima die qua ingressus sū in asiā q̄liter vobiscū per

omne tempus fuerim ſ̄uiens dño cũ
omni humilitate ⁊ lacrimis ⁊ tẽptaci-
onibus q̃ michi acciderũt ex inſidijs
iudeoꝝ: quomodo nichil ſubtraxerim
vobis vtiliũ · quominus ãnũciarem
vobis et docerẽ vos publice et per do-
mos: teſtificãs iudeis atq; gentilibus
in deũ penitẽciam et fidẽ in dñm nr̃m
iheſum criſtũ. Et nũc ecce alligatꝰ ego
ſpiritu vado in ihrlm q̃ in ea vẽtura
ſint michi ignorãs: niſi ꝙ ſpiritꝰ ſan-
ctus ꝑ om̃es ciuitates michi proteſta-
tur dicẽs: qm̃ vincula et tribulacõnes
iheroſolimis me manent. Sed nichil
horũ vereor: nec facio aĩam meã p̃cio-
ſiorem q̃ȝ me: dũmodo cõſũmem cur-
ſum meũ et miniſteriũ verbi qđ accepi
a dño iheſu teſtificari euãgeliũ gratie
dei. Et nũc ecce ego ſcio q̃a amplius
nõ videbitis faciẽ meã: vos om̃es per
quos tranſiui p̃dicans regnũ dei. Qua-
propter cõteſtor vos hodierna die: q̃a
mũdus ſũ a ſanguine omniũ. Non
enĩ ſubterfugi quominus ãnunciarẽ
om̃e cõſiliũ dei vobis. Attendite vo-
bis et vniũſo gregi: ĩ quo vos ſpiritꝰ
ſanctus poſuit epiſcopos regere eccleſi-
am dei: quã acquiſiuit ſãguine ſuo.
Ego ſcio qm̃ intrabunt poſt diſceſſio-
nem meã lupi rapaces ĩ vos: nõ par-
centes gregi. Et ex vobis ip̃is exurgẽt
viri loquẽtes ꝑuerſa: ut abducant di-
ſcipulos poſt ſe. Propter qđ vigilate
memoria retinẽtes: qm̃ ꝑ triennũ no-
cte et die nõ ceſſaui cum lacrimis mo-
nens vnũquemq; vr̃m. Et nũc cõmen-
do vos deo ⁊ verbo gratie ip̃ius: q̃ po-
tẽs ẽ edificare ⁊ dare hereditatẽ in ſan-
ctificatis omnibus. Argentũ ⁊ aurum
aut veſtẽ nulliꝰ cõcupiui ~~ſicut~~ ip̃i ſcitis:
qm̃ ad ea q̃ michi opus erãt et hijs q̃
mecũ ſunt miniſtrauerũt manus iſte.
Om̃ia oſtendi vobis: qm̃ ſic laboran-
tes oportet ſuſcipere infirmos · ac me-
miniſſe verbi dñi iheſu: quoniã ip̃e di-
xit. Beatus ẽ magis dare q̃ȝ accipere.
Et cũ hec dixiſſet: poſitis genibꝫ ſuis
orauit cũ omnibus illis. Magnꝰ autẽ
fletus factꝰ eſt omniũ: ⁊ procumbentes
ſup collũ pauli oſculabãtur eũ: dolen-
tes maxime in verbo qđ dixerat quo-
niã amplius faciem eiꝰ nõ eſſent viſu-
ri. Et deducebãt eũ ad nauẽ. c. xxi.

Cum aũt factũ eſſet ut nauigare-
mus abſtracti ab eis: recto cur-
ſu venimꝰ choum · ⁊ ſequẽti die rodũ:
et inde patram. Et cũ inueniſſemꝰ na-
uem tranſfretantẽ ĩ phenicẽ: aſcendentes
nauigauimꝰ. Cũ apparuiſſemꝰ autẽ
cypro relinquẽtes eã ad ſiniſtrã naui-
gauimus ĩ ſiriã: et venimꝰ tyrum. Ibi
enim nauis expoſitura erat onus. In-
uentis aũt diſcipulis manſimꝰ ibi die-
bus ſeptem: Qui paulo dicebãt ꝑ ſpiri-
tum. ne aſcenderet iheroſolimã. Et ex-
pletis diebꝫ profecti ibamus · deducen-
tibꝫ nos omnibꝫ cum vxoribꝫ ⁊ filijs
uſq; foras ciuitatem: ⁊ poſitis genibꝫ
in litore orauimꝰ. Et cũ valefeciſſemꝰ
inuicem aſcendimꝰ nauẽ: illi aũt redi-
erunt ĩ ſua. Nos vero nauigacõne ex-
pleta a tyro deſcendimꝰ ptolomaidẽ:
et ſalutatis fratribꝫ manſimꝰ die vna
apud illos. Alia aũt die profecti veni-
mus ceſareã. Et intrãtes ~~in~~ domũ phi-
lippi euãgeliſte q̃ erat vnus de ſeptem:
manſimꝰ apud eũ. Huic aũt erãt qua-
tuor filie virgines ꝓphetãtes. Et cũ mo-
raremur ꝑ dies aliq̃t: ſuperuenit q̃dam
vir a iudea ꝓpheta noĩe agabus. Is
cũ veniſſet ad nos tulit zonã pauli: et
alligans ſibi pedes ⁊ manꝰ dixit. Hec
dicit ſpiritꝰ ſanctus. Virũ cuiꝰ ẽ zona
hec ſic alligabũt ĩ iheruſalẽ iudei: et

tradent in manus gentiū. Quod cum audiſſemus rogabam⁹ nos ⁊ qui loci illius erant: ne aſcenderet iheroſolimam. Tūc reſpōdit paulus et dixit. Quid facitis flentes et affligentes cor meum? Ego eīn nō ſolum alligari: ſed et mori in iheruſalē paratus ſum propter nomen dn̄i iheſu. Et cū ei ſuadere non poſſemus: quieuim⁹ dicētes. Domini volūtas fiat. Poſt dies autem iſtos ꝑparati aſcendebam⁹ in iheruſalē. Venerūt aūt q̇dā ex diſcipl̄is a ceſarea nobiſcū: adducētes ſecum apud quē hoſpitaremur iaſonē quendam cypriū antiquū diſcipulum. Et cum veniſſem⁹ iheroſolimā: libenter exceperunt nos fratres. Sequēti aūt die introibat paulus nobiſcū ad iacobū: omneſq; collecti ſunt ſeniores. Quos cū ſalutaſſet: narrabat ꝑ ſingula que deus feciſſet ī gentibus per miniſteriū illius. At illi cū audiſſent magnificabant deū: dixeruntq; ei. Vides frater quot milia ſūt ī iudeis qui crediderūt: et oēs emulatores ſunt legis. Audierunt aūt de te: q̄a diſceſſionē doceas a moyſe eorū qui ꝑ gentes ſūt iudeoꝝ: dicens nō debere eos circūcidere filios ſuos: neq; ſcđm cōſuetudinē ingredi. Quid ergo eſt? Utiq; oportet conuenire multitudinē. Audient eīn te ſuperueniſſe. Hoc ergo fac qđ ~~tibi~~ dicimus. Sūt nobis viri quatuor votum habentes ſuꝑ ſe. Hijs aſſumptis ſanctifica te cū illis: et impende ī illis ut radant capita: et ſcient oēs quia que de te audierunt falſa ſūt: ſed ambulās ⁊ ipſe cuſtodiēs legē. De hijs aūt q̇ crediderūt ex gentibus nos ſcripſim⁹ iudicātes: ut abſtineant ſe ab ydolis immolato et ſanguine et ſuffocato et fornicatione. Tūc paul⁹ aſſumptis viris poſtera die purificatus cum illis intrauit in templū annūcians expletionē dierū purificationis: donec offerretur pro unoquoq; eoꝝ oblatio. Dū autem ſeptem dies ꝯſūmarent: hij qui de aſia erant iudei cū vidiſſent eum ī templo concitauerūt omnē populū: ⁊ iniecerunt ei manus clamantes. Viri iſrahelite adiuuate. Hic ē homo q̇ aduerſus populū et legem ⁊ locū hūc oēs ubiq; docens: inſuꝑ et gentiles induxit in templum: et violauit ſanctū locum iſtū. Viderant eīn trophimū epheſium ī ciuitate cum ipo: quem eſtimauerūt quoniā in templū introduxiſſet paul⁹. Commotaq; eſt ciuitas tota: et facta eſt concurſio ꝑpli. Et apphendentes paulū trahebāt eum extra templū: et ſtatim clauſe ſunt ianue. Querentibus aūt eum occidere: nunciatum eſt tribuno cohortis: q̄a tota cōfunditur iheruſalem. Qui ſtatim aſſumptis militibȝ ⁊ centurionibȝ decurrit ad illos; qui cum vidiſſent tribunū et milites: ceſſauerūt percutere paulū. Tūc accedēs tribun⁹ apphendit eū ⁊ iuſſit eū alligari cathenis duabȝ: ⁊ interrogabat quis eſſet: ⁊ quid feciſſet. Alij aūt aliud clamabāt ī turba. Et cū non poſſet certū cognoſcere p̄ tumultu: iuſſit duci eum in caſtra. Et cū veniſſet ad grad⁹: contigit ut portaret a militibȝ ꝑpter vim ꝑpli. Sequebat eīn multitudo ꝑpli clamās: tolle eū. Et cū cepiſſet induci in caſtra paul⁹: dicit tribuno. Si licet michi loqui aliquid ad te? Qui dixit ei. Grece noſti? Nōne tu es egipti⁹ qui ante hos dies tumultū ꝯcitaſti: ⁊ eduxiſti in deſertū quatuor milia virorū ſicariorū? Et dixit ad eū paul⁹. Ego homo ſum quidē iudeus a tharſo cilicie: nō ignote ciuitatis municeps. Rogo autem te: permitte michi loqui ad populum. Et cum ille ꝑmisisset: paulus stans in gradibus annuit manu ad plebem: ⁊ magno silentio facto allocutus est lingua hebrea dicens. c. xxii.

Viri fratres et patres: audite quā ad vos nūc reddo rationē. Cū audissent aūt quia hebrea lingua loquitur ad illos: magis prestiterunt silentium. Et dixit. Ego sū vir iudeus natus tharso cilicie: nutritus aūt in ista ciuitate secus pedes gamaliel·eruditus iuxta veritatē paterne legis: emulator legis sicut et vos oēs estis hodie; q̄ hāc viam ꝑsecutus sum usq; ad mortem·alligans ⁊ tradens in custodias viros ac mulieres·sicut princeps sacerdotū michi testimoniū reddit et oēs maiores natu: a quibus et ep̄las accipiēs·ad frēs damascū pergebam ut adducerem inde vinctos in iherusalē ut punirent. Factū est autē eunte me et appropinquāte damasco media die subito de celo circumfulsit me lux copiosa: et decidens in terram audiui vocem dicentem michi. Saule saule: quid me ꝑsequeris? Ego aūt respōdi. Quis es dn̄e? Dixitq; ad me. Ego sum ihesus nazaren⁹: quē tu ꝑsequeris. Et qui mecū erant lumen q̄dē viderūt: vocem aūt non audierūt ei⁹ qui loquebat̄ mecū. Et dixi. Quid faciā dn̄e? Dn̄s aūt dixit ad me. Surgens vade damascū: ⁊ ibi tibi dicetur de omībus q̄ te oporteat facere. Et cū nō viderem p̄ claritate luminis illius: ad manū deduct⁹ a comitibus·veni damascū. Ananias aūt quidam vir scd̄m legem testimoniū habēs ab omībus cohabitantibȝ iudeis: veniens ad me et stans dixit michi. Saule frater respice. Et ego eadem hora respexi ī eū. At ille dixit. Deus patrū nostrorū preordinauit te ut cognosceres voluntatem eius: ut videres iustū ⁊ audires vocem ex ore eius: quia eris testis illius ad oēs homines eorū que vidisti et audisti. Et nunc q̄d moraris? Exsurge et baptisare: ⁊ ablue peccata tua inuocato nomine ipsius. Factū est aūt reuertenti michi in ihr̄lm et oranti in templo: fieri me ī stupore mētis: et videre illū dicentem michi. Festina ⁊ exi velociter ex ihr̄lm: quoniā nō recipiēt testimoniū tuū de me. Et ego dixi. Domine: ipi sciunt quia ego eram cōcludens ī carcerem: ⁊ cedens ꝑ synagogas eos q̄ credebant in te. Et cū funderetur sanguis stephani testis tui ego stabā et ꝯsentiebā: ⁊ custodiebā vestimēta interficientiū illū. Et dixit ad me. Vade: qm̄ ego ī nationes lōge mittā te. Audiebāt aūt eū usq; ad hoc verbū: et leuauerūt vocem suā dicentes. Tolle de terra huiusmodi. Non enī fas ē eum viuere. Vociferātibus aūt eis ⁊ proicientibȝ vestimenta sua ⁊ puluerem iactantibus in aerem: iussit tribunus induci eū in castra ⁊ flagellis cedi et torqueri eū: ut sciret propt̄ quā causā sic acclamarent ei. Et cū astrinxisset eum loris: dixit astanti sibi centurioni paulus. Si hominem romanū ⁊ indēnatum licet vobis flagellare? Quo audito centurio accessit ad tribunum: et nūciauit ei dicens. Quid acturus es? Hic enim homo ciuis roman⁹ est. Accedens aūt tribunus dixit illi. Dic michi si tu roman⁹ es. At ille dixit. Etiā. Et respondit tribun⁹. Ego multa summa ~~ciuitatem~~ ciuilitatē hāc consecutus sum. Et paulus ait. Ego aūt ⁊ natus sū. Protinus ergo discesserūt ab illo qui eum torturi erāt. Tribunus quoq; timuit poſtq̄ reſciuit quia ciuis romanus eſſet: et q̄a alligaſſet eū. Poſtera autē die volens ſcire diligentiꝰ qua ex cauſa accuſaretur a iudeis ſoluit eū: ⁊ iuſſit ſacerdotes ↄuenire ⁊ om̄e cōciliū: ⁊ ꝓducēs paulū ſtatuit int̄ illoꝭ. c. xxiii.

Intendēs aūt in concilium paulus ait. Uiri fratres: ego om̄i cōſciencia bona cōuerſatus ſum āte deū uſq; in hodiernum diem. Princeps aūt ſacerdotū ananias p̄cepit aſtantibꝫ ſibi percutere os eius. Tūc paulꝰ dixit ad eū. Percutiet te deꝰ paries dealbate. Et tu ſedens iudicas me ſcḋm legem: ⁊ cōtra legem iubes me ꝑcuti? Et q̄ aſtabāt dixerūt. Summū ſacerdotē dei maledicis? Dixit aūt paulus. Neſciebā fratres: q̄a princeps ē ſacerdotū. Scriptum ē enī. Principē ꝑpl'i tui nō maledices. Sciens aūt paulus q̄a una pars eſſet ſaduceoꝝ ⁊ altera phariſeoꝝ: exclamauit in ↄ̄ſilio. Uiri fratres: ego phariſeus ſum: filiꝰ phariſeorū. De ſpe ⁊ de reſurrectione mortuorū ego iudicoꝛ. Et cū hec dixiſſet· facta ē diſſenſio inter phariſeos ⁊ ſaduceos: ⁊ ſoluta ē multitudo. Saducei aūt dicūt non eſſe reſurrectionem mortuoꝝ· neq; angelū neq; ſpiritum: phariſei aūt utraq; confitentur. Factus ē autē clamoꝛ magnus; et exurgētes quidā phariſeorū: pugnabāt dicentes. Nichil mali inuenimꝰ in homine iſto. Quid ſi ſpiritꝰ locutus eſt ei aut angelus? Et cū magna diſſenſio facta eſſet: timens tribunꝰ ne diſcerperetur paulus ab ipſis· iuſſit milites deſcendere et rapere eū de medio eorū: ac deducere eū in caſtra. Sequēti aūt nocte aſſiſtens ei dn̄s ait. Cōſtās eſto. Sicut enī teſtificatus es de me in iheruſalē: ſic te oportet ⁊ rome teſtificari. Facta aūt die collegerunt ſe quidam ex iudeis: ⁊ deuouerūt· ſe dicentes neq; mādicaturos neq; bibituros: donec occiderent paulū. Erant aūt plus quā quadraginta viri q̄ hāc coniurationē fecerāt; qui acceſſerūt ad principes ſacerdotū ⁊ ſeniores: ⁊ dixerūt. Deuotione deuouimꝰ nos nichil guſtaturos: donec occidamꝰ paulū. Nunc ergo vos notum facite tribuno cū ↄ̄ſilio: ut producat illū ad vos tanq̄ aliq̄d certius cogniturī de eo. Nos vero priuſq̄ appropiet parati ſumus interficere illū. Quod cū audiſſet filiꝰ ſororis pauli inſidias: venit ⁊ intrauit in caſtra: nūciauitq; paulo. Vocās autem paulus ad ſe vnū ex centurionibꝫ ait. Adoleſcētē hūc ꝑduc ad tribunū. Habet enī aliq̄d indicare illi. Et ille q̄dē aſſumēs eum: duxit ad tribunū ⁊ ait. Vinctus paulꝰ rogauit me hūc adoleſcentem ꝑducere ad te: habētem aliquid loqui tibi. Apprehēdens aūt tribunꝰ manū illiꝰ ſeceſſit cū eo ſeorſum: et interrogauit illū. Quid ē qḋ habes indicare michi? Ille aūt dixit. Iudeis cōuenit rogare te ut craſtina die ꝑducas paulū in conciliū· quaſi aliquid certius inquiſituri ſint de illo: tu vero ne credideris illis. Inſidiant̄ enim ei ex eis viri āplius q̄ quadraginta: q̄ ſe deuouerūt nō manducare neq; bibere donec interficiāt eū: ⁊ nūc parati ſūt exſpectātes promiſſum tuū. Tribunus igit̄ dimiſit adoleſcentē: precipiens ne cui loqueret̄: qm̄ hec nota ſibi feciſſet. Et con vocatis duobus cēturionibus dixit illis. Parate milites ducentos ut eant uſq; ceſareā: ⁊ equites ſeptuaginta ⁊ lancearios ducentos a tercia hora noctis: ⁊ iumēta p̄parate: Ut imponentes paulū: ſaluū ꝑducerent ad felicem preſidem. Timuit enim ne forte raperent eū iudei et occiderent. et ipse postea calumniā sustineret: Scribens ei epistolā: continentem hec. Claudiꝰ lisias: optimo p̄sidi felici salutem. Virum hūc cōprehēsum a iudeis et incipientem interfici ab eis. superueniēs cū exercitu eripui. cognito quia romanus est: volensq; scire causam quā obiciebant illi deduxi eum in conciliū eorū. Quē inueni accusari de questionibus legis ipsorū: nichil vero dignū morte aut vinculis habentē crimen. Et cum michi p̄latum esset de insidijs quas parauerāt illi misi eum ad te: denuncians ⁊ accusatoribꝫ ut dicant apud te. Vale. Milites vero scd̄m preceptum sibi assumentes paulū duxerunt ꝑ noctem in antipatridem: ⁊ postera die dimissis equitibus ut cū eo irent: reuersi sunt ad castra. Qui cū venissent cesaream ⁊ tradidissent ep̄lam presidi: statuerunt ante illū et paulū. Cū legisset aūt et interrogasset de qua prouincia esset: ⁊ cognoscens q̄a de cilicia: audiam te inq̄t cū accusatores tui venerit. Iussitq; i p̄torio herodis custodiri eū.

c.xxiiii.

Post quinq; autē dies descendit princeps sacerdotum ananias cū senioribꝫ quibusdā et tertullo quodā oratore: q̄ adierunt presidem aduͤsus paulū. Et citato paulo: cepit accusare tertullus dicens. Cū in multa pace agamus ꝑ te ⁊ multa corrigant̄ per tuā prouidētiā: semꝑ ⁊ ubiq; suscipimꝰ optime felix cū omī gratiarum actione. Ne diutius autem te protrahā: oro breuiter ut audias nos pro tua clemētia. Inuenimꝰ hunc hominem pestiferū ⁊ cōcitantem seditiōes omībus iudeis i vniuerso orbe: ⁊ auctorem seditionis secte nazarenorū: q̄ etiā templū violare conatus est: quem et app̄hensum voluimꝰ scd̄m legem nostram iudicare. Superueniens aūt tribunus lisias cum vi magna eripuit eū de manibꝫ nr̄is: iubēs accusatores eius ad te venire: a quo poteris ipse iudicans de omībus istis cognoscere: de quibꝫ nos accusamꝰ eū. Adiecerūt aūt et iudei: dicētes hec ita se habere. Respōdens aūt paulus: annuente sibi preside dicere. Ex multis ānis te esse iudicē genti huic sciens: bono animo pro me satisfaciā. Potes enī cognoscere quia nō plus sunt michi dies q̄ duodecim ex quo ascendi adorare i iherusalem: ⁊ neq; i templo inuenerūt me cū aliquo disputātem. aut cōcursum facientem turbe. neq; in synagogis neq; in ciuitate: neq; probare possunt tibi de quibus nūc me accusant. Confiteor aūt hoc tibi q̄ scd̄m sectam quā dicunt heresim sic deseruio patri deo meo: credēs omībus q̄ in lege et ꝓphetis scripta sunt: spem habens in deū quā et hij ipi expectāt: resurrectionē futurā iustoꝝ et iniquoꝝ. In hoc ⁊ ipse studio sine offendiculo cōsciētiā habere ad deum: ⁊ ad homines semꝑ. Post ānos aūt plures elemosinas facturus i gentem meā veni: ⁊ oblationes ⁊ vota: in quibꝫ inuenerūt me purificatū in templo. nō cum turba neq; cū tumultu. Et app̄henderūt me: clamantes ⁊ dicentes. Tolle inimicū nostrū. Quidā autē ex asya iudei q̄s oportebat apud te presto esse et accusare si quid haberent aduersum me: aut hij ipi dicant si quid inuenerūt i me iniq̄tatis cū stem in concilio: nisi de una hac solūmodo voce qua clamaui inter eos stans: q̄m de resurrectione mortuoꝝ ego iudicor hodie a vobis. Distulit aūt illos felix: certissime sciens de via hac dicēs. Cū

ps paulo dicta

tribunus lyſias deſcenderit audiã vos. Juſſitq; centurioni cuſtodire eũ et habere requiẽ: nec quẽq̃; de ſuis ꝓhibere miniſtrare ei. Poſt aliq̃t autem dies veniens felix cũ druſilla uxore ſua que erat iudea vocauit paulũ: et audiuit ab eo fidem que eſt in criſtũ iheſum. Diſputante aũt illo de iuſticia et caſtitate et de iudicio futuro: tremefact⁹ felix reſpõdit. Quod nũc attinet vade: tempore aũt oportuno acceſſiam te: ſimul et ſperans ꝙ pecunia ei daret̃ a paulo: propter quod et frequẽter acceſſiẽs eũ loquebat̃ cũ eo. Biennio aũt expleto: accepit ſucceſſorẽ felix porciũ feſtũ. Volens autem gratiã preſtare iudeis felix: reliquit paulũ vinctum. c. xxv.

Feſtus ergo cũ veniſſet in prouinciam: poſt triduũ aſcendit iheroſolimam a ceſarea. Adieruntq; eum principes ſacerdotũ et primi iudeorũ adũſus paulũ: ⁊ rogabãt eũ poſtulantes gratiã adũſus eũ ut iuberet ꝑduci eum in ihr̃lm: inſidias tendentes ut interficerẽt eum in via. Feſtus autẽ reſpõdit ſeruari quidẽ paulũ in ceſarea: ſe aũt maturius profecturũ. Qui ergo in vobis ait potentes ſunt deſcendẽtes ſimul: ſi qd̃ eſt in viro crimẽ accuſent eum. Demoratus aũt inter eos dies nõ ampli⁹ ꝗ̃ octo aut decem deſcendit ceſareã: ⁊ altera die ſedit pro tribunali: et iuſſit paulũ adduci. Qui cũ ꝑductus eſſet circũſteterũt eũ q̃ ab iheroſolima deſcenderãt iudei: multas ⁊ graues cauſas obiciẽtes quas nõ poterant probare: paulo rationẽ reddẽte: q̃m neq; in legẽ iudeorũ· neq; in templum· neq; ĩ ceſarẽ quicquid peccaui. Feſtus aũt volens gratiã preſtare iudeis: reſpõdẽs paulo dixit. Vis iheroſolimã aſcendere: ⁊ ibi de hiis iudicari apud me? Dixit aũt paulus. Ad tribunal ceſaris ſto: ibi me oportet iudicari. Iudeis nõ nocui: ſicut tu meli⁹ noſti. Si enĩ nocui aut dignũ morte aliq̃d feci: non recuſo mori. Si vero nichil ẽ eorũ que hii accuſant me: nemo poteſt me illis donare. Ceſarem appello. Tunc feſt⁹ cũ cõſilio locut⁹ reſpõdit. Ceſarẽ appellaſti: ad ceſarem ibis. Et cũ dies aliquot tranſacti eſſent: agrippa rex ⁊ bernice deſcenderũt ceſareã ad ſalutandum feſtũ. Et cũ dies plures ibi morarent̃: feſtus regi indicauit de paulo dicens. Vir quidã ẽ derelictus a felice vinctus: de quo cũ eſſem iheroſolimis adierũt me prĩcipes ſacerdotũ ⁊ ſeniores iudeorum: poſtulantes aduerſus illũ damnationẽ. Ad quos reſpondi: quia nõ ẽ romanis cõſuetudo donare aliquẽ hominẽ priuſq̃ȝ is q̃ accuſatur p̃ſentes habeat accuſatores: locũq; defendendi accipiat ad abluẽda crimina (que ei obiciunt̃). Cũ ergo huc cõueniſſent: ſine ulla dilatione ~~in~~ ſequẽti die ſedens pro tribunali iuſſi adduci virũ. De quo cũ ſteciſſet accuſatores nullã cauſam deferebãt de q̃bus ego ſuſpicabar malũ: queſtiones vero quaſdam de ſua ſupſticione habebãt aduerſus eum: ⁊ de quodã iheſu defuncto quẽ affirmabat paulus viuere. Heſitãs aũt ego de huiuſmodi queſtione: dicebã ſi vellet ire iheroſolimã: ⁊ ibi iudicari de iſtis. Paulo aũt appellante ut ſeruaretur ad auguſti cognitionẽ: iuſſi ſeruari eũ donec mittã eũ ad ceſarẽ. Agrippa aũt dixit ad feſtũ. Volebã et ipſe hominẽ audire. Cras inquit audies eũ. Altera aũt die cũ veniſſet agrippa et bernice cũ multa ambitione ⁊ introiſſent in auditoriũ cũ tribunis et viris principalibus ciuitatis: iubente feſto adductus eſt paulus. Et dixit feſtus. Agrippa rex et om̄es qui ſimul adeſtis nobiſcū viri: videtis hūc hominē de quo omnis multitudo iudeoꝝ interpellauit me iheroſolimis petētes ⁊ acclamantes: nō oportere eū viuere āplius. Ego vero comperi nichil dignū morte eum cōmiſiſſe. Ipſo autē hoc appellāte: ad auguſtū iudicaui mittere. De quo quid certū ſcribā dn̄o non habeo: propter qđ produxi eū ad vos et maxime ad te rex agrippa: ut interrogatione facta habeam quid ſcribam. Sine ratōne enī michi videt᷑ mittere vinctū: et cauſas eiꝰ nō ſignificare. c. xxvi.

Agrippa vero ad paulū ait. Permittitur tibi loqui ꝓ temetipſo. Tūc paulꝰ extenta manu cepit rationē reddere. De om̄ibus quibus accuſor a iudeis rex agrippa eſtimo me beatū apud te. cū ſim defenſurus me hodie: maxime te ſciente om̄ia que apud iudeos ſunt cōſuetudines ⁊ queſtiones: propter qđ obſecro patienter me audias. Et quidem vitam meā a iuuentute que ab inicio fuit in gēte mea in iheroſolimis nouerūt om̄es iudei: preſcientes me ab inicio ſi velint teſtimoniū ꝑhibere qm̄ ſcđm certiſſimā ſectam noſtre religionis vixi phariſeus. Et nūc in ſpe q̄ ad p̄res noſtros repromiſſionis facta ē a deo. ſto iudicio ſubiectꝰ: in qua duodecim tribus nr̄e nocte et die deſeruiētes ſperāt deuenire. De qua ſpe accuſor a iudeis rex. Quid incredibile iudicat᷑ apud vos ſi deꝰ mortuos ſuſcitat? Et ego quidē eſtimaueram me aduerſus nomen iheſu nazareni debere multa contraria agere: quod et feci iheroſolimis. Et multos ſanctoꝝ ego in carceribus incluſi a principibꝫ ſacerdotū poteſtate accepta: ⁊ cū occiderent detuli ſententiam. Et ꝑ om̄es ſynagogas frequenter puniens eos. compellebam blaſphemare: ⁊ āplius inſaniēs in eos. perſequebar uſq; in exteras ciuitates. In quibus dum irem damaſcum cū poteſtate et ꝑmiſſu principū ſacerdotū: die media in via vidi rex de celo ſupra ſplendorē ſolis circumfulſiſſe me lumen: ⁊ eos q̄ mecū ſimul erant. om̄eſq; nos cū decidiſſemꝰ ī terrā audiui vocē loquentē michi hebraica lingua. Saule ſaule quid me ꝑſequeris? Durū ē tibi contra ſtimulū calcitrare. Ego aūt dixi. Quis es domine? Dn̄s aūt dixit. Ego ſum iheſus: quē tu ꝑſequeris. Sed exſurge: ⁊ ſta ſupra pedes tuos. Ad hoc enī apparui tibi. ut cōſtituam te miniſtrū ⁊ teſtem eorū que vidiſti ⁊ eoꝝ quibꝫ apparebo tibi: eripiens te de pp̄lis et gentibꝫ in quas nūc ego mitto te. aperire oculos eoꝝ: ut cōuertant᷑ a tenebris ad lucē. ⁊ de poteſtate ſathane ad deū: ut accipiant remiſſionē peccatoꝝ et ſortē inter ſāctos per fidem q̄ eſt in me. Unde rex agrippa non fui incredulus celeſti viſioni: ſed hijs qui ſunt damaſci primū et iheroſolimis ⁊ ī omnē regionē iudee. ⁊ gentibus ānunciabā. ut penitentiā agerēt et cōuerterent᷑ ad deū: digna penitentie opera facientes. Hac ex cauſa me iudei cū eſſem ī tēplo cōprehenſū temptabant interficere. Auxilio aūt adiutus dei uſq; ī hodiernū diē ſto teſtificās minori atq; maiori: nichil extra dicens q̄ que prophete locuti ſunt futura eſſe et moyſes: ſi paſſibilis criſtus. ſi p̄mus ex reſurrectione mortuoꝝ lumē ānunciaturus ē pp̄lo et gentibꝫ. Hec loquente eo ⁊ rationē reddente: feſtus magna voce dixit. Inſanis paule. Multe te littere ad inſaniam cōuertūt. Et paulꝰ:

non inſanio inquit optime feſte: ſed veritatis et ſobrietatis verba loquor. Scit eni de hiis rex: ad quē ⁊ conſtanter loquor. Latere eni eum nichil horū arbitror. Neq; eni in angulo quicq̄ horū geſtū eſt. Credis rex agrippa prophetis? Scio q̄a credis. Agrippa autē ad paulū. In modico ſuades me criſtianū fieri. Et paulus. Opto apud deū et i modico et in magno: nō tantum te·ſed etiā oēs q̄ audiūt hodie fieri tales qualis et ego ſum: exceptis vinclis hiis. Et exſurrexit rex et preſes et bernice ⁊ q̄ aſſidebāt eis. Et cū receſſiſſent· loquebant̄ ad invicē dicentes: quia nichil morte aut vincloꝝ dignū quid fecit homo iſte. Agrippa autē feſto dixit. Dimitti poterat homo hic: ſi non appellaſſet ceſarem.

c. xxvii.

Ut aūt iudicatū eſt nauigare eū in ytaliam ⁊ tradi paulū cū reliquis cuſtodiis centurioni noīe iulio cohortis auguſte: aſcendētes nauem adrumetinam incipiētem nauigare· circa aſie loca ſuſtulim᷒: ꝑſeuerāte nobiſcū ariſtarcho macedone theſſalonicenſe. Sequēti aūt die venimus ſydonē. Humane aūt tractās iulius paulum ꝑmiſit ad amicos ire: ⁊ curā ſui agere. Et inde cū ſuſtuliſſem᷒ ſubnauigauimus cyprū: propterea q̄ eſſent venti contrarii. Et pelagus cilicie ⁊ pamphilie nauigātes venim᷒ liſtram que eſt licie: et ibi inueniens centurio nauem alexandrinā nauigantē in ytaliam: trāſpoſuit nos in eā. Et cū multis diebus tarde nauigarem᷒ et vix deueniſſemus ɔtra gnydū. prohibēte nos vento adnauigarem᷒ crete iuxta ſalmonem. Et vix iuxta nauigātes venim᷒ in locū quendā q̄ vocat̄ boniportus: cui iuxta erat ciuitas thalaſſā. Multo aūt tēpore peracto et cū iam non eſſet tuta nauigatio eo q̄ et ieiuniū iā ꝑteriſſet: cōſolabat̄ eos paulus dicēs eis. Viri video q̄m cū iniuria ⁊ multo damno nō ſolū oneris et nauis: ſed etiā aīaꝝ nr̄aꝝ incipit nauigatio. Centurio aūt gubernatori ⁊ nauclero magis credebat: q̄ȝ hiis que a paulo dicebantur. Et cū apt᷒ portus nō eſſet ad hyemandum: plurimi ſtatuerūt ɔſilium nauigare inde ſi quo modo poſſent deuenientes phenicē hyemare portū crete reſpicientem ad affricū ⁊ ad chorū. Aſpirante aūt auſtro eſtimātes propoſitū ſe tenere: cū ſuſtuliſſent de aſon· legebant cretā. Non poſt multum autem miſit ſe ɔtra ipſam ventus typhonicus: qui vocat̄ euroaquilo. Cūq; arrepta eſſet nauis: ⁊ nō poſſet conari in ventum: data naue flatib3 ferebantur. In inſulā aūt quandā decurrētes que vocatur cauda: potuim᷒ vix obtinere ſcapham. Qua ſublata adiutoriis utebant̄ accingētes nauem: timentes ne in ſyrtim incideret: ſummiſſo vaſe ſic ferebant̄. Ualida aūt nobis tēpeſtate iactatis: ſequenti die iactū fecerūt: ⁊ tercia die ſuis manib3 armamēta nauis proiecerūt. Neq; aūt ſole neq; ſyderibus apparētib3 ꝑ plures dies ⁊ tempeſtate nō exigua imminēte: iā ablata erat ſpes oīs ſalutis nr̄e. Et cū multa ieiunatio fuiſſet: tūc ſtās paul᷒ in medio eoꝝ dixit. Oportuerat quidē o viri audito me non egredi a creta: lucriq; facere iniuriā hāc ⁊ iacturā. Et nūc ſuadeo vobis bono animo eſſe. Amiſſio eni nullius aīe erit ex vobis: p̄terq̄ȝ nauis. Aſtitit enim michi hac nocte āgelus dei cui᷒ ſum ego ⁊ cui deſeruio dicēs. Ne timeas paule: ceſari te oportet aſſiſtere. Et ecce donauit tibi

tolle

deus om̄es qui nauigãt tecũ. Propter quod bono aĩo eſtote viri. Credo enĩ deo: quia ſic erit quemadmodũ dictũ eſt michi. In inſulã aũt quandã oportet nos deuenire. Sed poſtea ꝗ̃ quartadecima nox ſuperuenit: nauigãtibꝫ nobis in adria circa mediã noctẽ ſuſpicabant̃ naute apparere ſibi aliquã regionẽ. Qui et ſummittentes bolidem inuenerũt paſſus viginti: et puſillum inde ſeparati inuenerũt paſſus quindecim. Timentes aũt ne ĩ aſpera loca incideremus: de puppi mittẽtes anchoras quatuor optabãt diẽ fieri. Nautis vero querentibꝫ fugere de naui: cũ miſiſſent ſcapham in mare ſub obtentu quaſi inciperẽt a prora anchoras extendere: dixit paulus centurioni et militibus. Niſi hij ĩ naui manſerit: vos ſalui fieri nõ poteſtis. Tũc abſciderunt milites funes ſcaphe: et paſſi ſunt eam excidere. Et cũ lux inciperet fieri: rogabat paulus om̄es ſumere cibũ dicẽs. Quartadecima die hodie exſpectãtes ieiuni permanetis: nichil accipientes. Propter qđ rogo vos accipere cibũ ꝓ ſalute vr̃a: quia nullius vr̃m capillꝰ de capite peribit. Et cũ hec dixiſſet: ſumens panẽ gratias egit deo ĩ cõſpectu omniũ: et cũ fregiſſet cepit mãducare. Animequiores aũt facti om̄es: et ipi aſſumpſerũt cibũ. Eramꝰ aũt vniuerſe aĩe in naui ducente ſeptuaginta ſex. Et ſatiati cibo alleuiabãt nauẽ: iactantes triticũ in mare. Cũ aũt dies factꝰ eſſet terrã nõ agnoſcebãt; ſinum vero quendã cõſiderabãt habẽtem litus: ĩ quẽ cogitabãt ſi poſſent eicere nauem. Et cũ anchoras ſuſtuliſſent ꝯmittebãt ſe mari: ſimul laxantes iũcturas gubernaculorũ: ⁊ leuato artemone ſecũdũ aure flatũ tendebant ad litus. Et cum incidiſſemus in locũ bithalaſſum impegerũt nauẽ: et prora quidẽ fixa manebat immobilis: puppis vero ſoluebat̃ a vi maris. Militũ aũt conſiliũ fuit ut cuſtodias occiderent: ne quis cũ enataſſet effugeret; centurio aũt volens ſuare paulũ prohibuit fieri. Iuſſitq; eos qui poſſent natare mittere ſe primos ⁊ euadere ⁊ ad terrã exire: ⁊ ceteros alios ĩ tabulis ferebãt: quoſdã ſup ea q̄ de naui erãt. Et ſic factũ ẽ: ut om̄es aĩe euaderẽt ad t̃rã. c. xxviii.

Et cũ euaſiſſemꝰ: tũc cognouimꝰ quia mitilene inſula vocabatur. Barbari vero pͥſtabãt nõ modicã humanitatem nobis. Accenſa enĩ pira reficiebãt nos om̄es: propter ymbrem qui imminebat ⁊ frigus. Cũ ꝯgregaſſet aũt paulus ſarmẽtorũ aliquantã multitudinẽ et impoſuiſſet ſup ignem: vipera a calore cũ proceſſiſſet inuaſit manũ eius. Ut vero viderũt barbari pẽdentem beſtiã de manu eiꝰ: ad inuicem dicebãt. Utiq; homicida ẽ homo hic: qui cũ euaſit de mari vltio non ſinit eũ viuere. Et ille quidẽ excutiens beſtiã in ignẽ: nichil mali paſſus eſt. At illi exiſtimabãt eũ in tumorẽ ꝯuertendũ: et ſubito caſurũ et mori. Diu aũt illis ſperãtibꝫ et videntibus nichil mali in eo fieri: cõuertentes ſe: dicebãt eũ eſſe deũ. In locis aũt illis erãt predia principis inſule noĩe publij: qui nos ſuſcipiẽs: triduo benigne exhibuit. Contigit aũt patrem publij febribꝫ et diſſinteria vexatũ iacere. Ad quem paulus intrauit: ⁊ cũ oraſſet et impoſuiſſet ei manus ſaluauit eũ. Quo facto: om̄es q̄ in inſula habebãt infirmitates accedebãt ⁊ curabant̃. Qui etiã multis honoribꝫ nos honorauerũt: et nauigãtibꝫ impoſuerũt q̄ neceſſaria erant. Post menses aūt tres nauigauimus ī naui alexādrina q̄ in insula hyemauerat: cui erat insigne castorū. Et cū venissemus siracusam: mansim⁹ ibi triduo. Inde circūlegentes deuenimus regium: ⁊ post vnū diem flante austro scḋa die venimus puteolos. vbi inuētis frībꝫ rogati sumus manere apud eos dies septē: ⁊ sic venimus romam. Et inde cū audissent fratres occurrerunt nobis usqꝫ ad appij forū et tribus tabernis. Quos cū vidisset paulus: gratias agens deo accepit fiduciā. Cū autē venissemus romam ꝑmissum est paulo ꝑmanere sibimet: cum custodiente se milite. Post terciū autē diē conuocauit p̄mos iudeorū. Cumqꝫ venissent dicebat eis. Ego viri fratres nichil aduersus legem faciens aut morem paternū: vinctus ab iherosolimis tradit⁹ sum ī man⁹ romanorum; q̄ cū interrogationē de me habuissent voluerūt me dimittere: eo q̄ nulla esset causa mortis in me. Cōtradicentibꝫ aūt iudeis coactus sū appellare cesarem: nō quasi gentē meā habens aliquid accusare. Propter hāc igitur causam rogaui vos videre ⁊ alloqui. Propter spem enī israhel: cathena hac circumdatus sum. At illi dixerūt ad eū. Nos neqꝫ litteras accepimus de te a iudea: neqꝫ adueniēs aliq̄s fratrū nūciauit aut locutus ē quid de te malū. Rogamus aūt a te audire que sentis. Nam de secta hac notū est nobis: q̄a vbiqꝫ ei cōtradicit̄. Cū cōstituissent aūt illi diē venerūt ad eū in hospitiū plurimi: quibꝫ exponebat testificans regnū dei: suadensqꝫ eis de ihesu ex lege moysi et prophetis a mane usqꝫ ad vesperā. Et quidā credebāt hiis que dicebant̄: quidā vero nō credebāt. Cumqꝫ inuicem non essent cōsentientes: discedebant dicente paulo vnū verbū. Quia bene spiritus sanct⁹ locutus est per ysaiam prophetā ad patres nr̄os dicens. Vade ad ꝑplm istū et dic. Aure audietis et nō intelligetis: ⁊ videntes videbitis et non perspicietis. Incrassatum ē cor ꝑpli huius ⁊ auribꝫ grauiter audierūt et oculos suos cōpresserūt: ne forte videant oculis ⁊ auribꝫ audiāt et corde intelligāt: ⁊ conuertant̄ et sanem eos. Notū ergo sit vobis: q̄m gentibꝫ missum est hoc salutare dei: et ipsi audiēt. Et cū hec dixisset: exierunt ab eo iudei multam habētes inter se questionem. Māsit aūt biennio toto in suo cōductu: et suscipiebat oēs q̄ ingrediebātur ad eū: p̄dicans regnū dei ⁊ docens que sunt de dn̄o ihesu cristo cū omni fiducia sine prohibitione.

Explicit liber actuū aplōꝝ. Incipit prologus in eplās canonicas

Non ita ē ordo apud grecos qui integre sapiūt fidēqꝫ rectā sectant̄ eplārū septē. q̄ canonice nuncupant̄: sicut ī latinis codicibꝫ inuenit̄: ut quia petrus est p̄mus ī ordine apostolorū: prime sūt etiā ei⁹ epistole ī ordine ceterarum. Sed sicut euangelistas dudū ad veritatis lineā correxim⁹: ita has proprio ordini deo iuuāte reddimus. Est enī vna eaꝝ prima iacobi: due p̄ri: tres iohannis: ⁊ iude vna. Que si sic ut ab eis digeste sunt ita quoqꝫ ab interpretibꝫ fideliter ī latinū verterētur eloquiū: nec ambiguitatē legentibus facerent: nec sermonū sese varietas impugnaret: illo p̄cipue loco vbi de vnitate trinitatis in prima iohānis epla positū legim⁹: in qua etiā ab infidelibus trāslatoribꝫ multū erratum esse a fidei veritate comperim⁹: triũ tantummodo vocabula hoc ē aque sanguinis et spirit⁹ ĩ ipa sua editõne ponẽtibus: et patris verbiq; ac spirit⁹ testimoniũ omittentibꝫ. In quo maxime et fides katholica roborat̃: et patris et filij et spiritus sancti una diuinitatis substãtia comprobat̃. In ceteris vero epl̃is quãtum a nostra alioꝝ distet editio: lectoris prudentie derelinquo. Sed tu virgo cristi eustochium dũ a me impẽsius scripture veritatẽ inquiris meam qdãmodo senectutẽ inuidoꝝ dentibꝫ corrodendã exponis: q̇ me falsarium corruptoremq; sanctaꝝ ꝓnũciant scripturaꝝ. Sed ego ĩ tali opere nec emuloꝝ meoꝝ inuidẽtiã pertimesco: nec sancte scripture veritatẽ poscẽtibus denegabo.

Explicit ꝓlogus. Incipit argumentũ in epl̃am canonicã btĩ iacobi apli.

Iacobus apl̃us sanctũ instruit clerum de cultura celestiũ ꝑceptorũ et regula katholice obseruãtie: ⁊ de inuicte patiẽtie maiestate. et de reuelatõne plurimorum: ⁊ de mendatio magistrorũ.

Explicit argumentũ. Incipit epl̃a canonica btĩ iacobi apli. Capm̃ primũ.

Iacobus dei et dñi nostri ihesu cristi seruus: duodecim tribubus que sunt ĩ dispersione salutẽ. Omne gaudium existimate fratres mei cũ ĩ temptationes varias incideritis: scientes ꝙ probatio fidei vestre patiẽtiã operat̃. Patiẽtia aũt op⁹ ꝑfectũ habeat: ut sitis perfecti et integri ĩ nullo deficiẽtes. Si qs aũt vr̃m indiget sapientia postulet a deo q̇ dat omnibus affluenter et non improperat: ⁊ dabit̃ ei. Postulet autẽ in fide: nichil hesitãs. Qui enĩ hesitat similis ē fluctui maris: q̇ a vento mouetur et circũfert̃. Nõ ergo estimet homo ille ꝙ accipiat aliquid a domino. Vir duplex animo incõstans ē in omnibus vijs suis. Glorietur aũt frater humilis in exaltatione sua: diues autem ĩ humilitate sua: qm̃ sicut flos feni transibit. Exortus ē enĩ sol cũ ardore et arefecit fenũ: et flos eius decidit: et decor vultus ei⁹ deperijt. Ita ⁊ diues in itineribus suis marcescet. Beatus vir qui suffert temptationẽ: quoniã cũ probatus fuerit accipiet coronã vite: quã repromisit de⁹ diligentibus se. Nemo cũ temptatur dicat: qm̃ a deo temptet̃. Deus enĩ intemptator malorum ē. Ipe aũt neminẽ tẽptat. Unusquisq; vero temptat̃ a concupiscentia sua: abstractus ⁊ illectus. Deinde concupiscẽtia cũ conceperit parit peccatũ: peccatũ vero cũ consũmatũ fuerit generat mortẽ. Nolite itaq; errare fratres mei dilectissimi. Omne datũ optimũ et omne donũ ꝑfectũ desursũ ē descendens a patre luminũ: apud quẽ non ē trãsmutatio: nec vicissitudinis obumbratio. Volũtarie enĩ genuit nos verbo veritatis: ut simus initiũ aliqd̃ creature ei⁹. Scitis fratres mei dilectissimi. Sit aũt omnis homo velox ad audiendũ: tardus aũt ad loquendũ: et tardus ad irã. Ira enĩ viri iusticiã dei non operat̃. Propter qd̃ abicientes omnẽ immũdiciã ⁊ abũdãtiã malicie. in mãsuetudine suscipite insitũ verbũ: quod potest saluare aĩas vr̃as. Estote autẽ factores verbi ⁊ nõ auditores tantũ fallentes vosmetipos: qa si quis auditor est verbi ⁊ nõ factor hic comparabit̃ viro cõsideranti vultũ natiuitatis sue ĩ speculo. Cõsiderauit enĩ se et abijt: ⁊ statim oblitus ē qualis fuerit. Qui aũt ꝑspexerit in lege ꝑfecte libertatis ⁊ permanserit. nõ auditor obliuiosus fact⁹ sed factor operis: hic beatus in facto ſuo erit. Si quis aūt putat ſe religioſū eſſe nō refrenans linguā ſuam ſed ſeducēs cor ſuū: huiꝰ vana eſt religio. Religio mūda et immaculata apud deū et prēm hec eſt: viſitare pupillos et viduas in tribulacōne eoꝝ: et immaculatū ſe cuſtodire ab hoc ſeculo.

Fratres mei: nolite ī pſonaꝝ c. ii. acceptione habere fidē domini noſtri iheſu criſti glīe. Etenī ſi introierit in cōuentū vrīm vir· aureū annulū habens ī veſte candida: introierit aūt et pauper ī ſordido habitu: et intendatis in eū qui indutus eſt veſte preclara et dixeritis tu ſede hic· bene: pauperi aūt dicatis tu ſta illic· aut ſede ſub ſcabello pedū meorū: nōne iudicatis apud voſmetipſos et facti eſtis iudices cogitationū iniquaꝝ? Audite fratres dilectiſſimi. Nōne deus elegit pauperes in hoc mūdo diuites in fide ⁊ heredes regni: qd̄ repromiſit deꝰ diligentibus ſe? Vos aūt exhonoraſtis pauperem. Nōne diuites ꝑ potentiā opprimunt vos· et ipſi attrahūt vos ad iudicia? Nōne ꝗ ipſi blaſphemāt bonū nomē quod inuocatū eſt ſup vos? Si tamē legē ꝑficitis regalem ſcd̄m ſcripturas· diliges proximū tuū ſicut teipſū· benefacitis: ſi aūt pſonas accipitis peccatū operamini: redarguti a lege ꝗſi tranſgreſſores. Quicūq; aūt totam legē ſeruauerit: offendat aūt ī vno: factus eſt omniū reus. Qui enī dixit nō mechaberis: dixit et nō occides. Quod ſi nō mechaberis· occides aūt: factꝰ es tranſgreſſor legis. Sic loquimini ⁊ ſic facite: ſicut ꝑ legē libertatis incipiētes iudicari. Judiciū enī ſine miſcdia illi: qui nō facit miſcdiam. Superexaltat autē miſcdia iudiciū. Quid ꝓderit fratres mei ſi fidē quis dicat ſe habere: opera aūt non habeat? Numquid poterit fides ſaluare eū? Si aūt frater et ſoror nudi ſint et indigeāt victu quotidiano: dicat autē aliquis ex vobis illis· ite in pace· calefacimini ⁊ ſaturamini· nō dederitis aūt eis que neceſſaria ſūt corpori: qd̄ proderit vobis? Sic et fides ſi non habeat opera: mortua ē in ſemetipſa. Sed dicit aliquis. Tu fidem habes: et ego opera habeo. Oſtende michi fidē tuā ſine operibꝫ: ⁊ ego oſtendam tibi ex operibꝫ fidē meā. Tu credis quoniā vnus ē deꝰ: benefacis. Et demones credūt: ⁊ cōtremiſcūt. Vis aūt ſcire o homo inanis: qm̄ fides ſine operibꝫ ocioſa ē? Abrahā pater noſter nōne ex operibꝫ iuſtificatus ē· offerēs yſaac filiū ſuū ſup altare? Vides qm̄ fides cooperabat̄ operibꝫ illius: ⁊ ex operibꝫ fides conſūmata ē? Et ſupleta ē ſcriptura dicēs. Credidit abrahā deo et reputatū eſt illi ad iuſticiā: et amicus dei appellatus ē. Videtis qm̄ ex operibꝫ iuſtificat̄ homo: ⁊ nō ex fide tantū? Similiter et raab meretrix: nōne ex operibꝫ iuſtificata eſt ſuſcipiens nūcios· ⁊ alia via eiciēs? Sicut enim corpus ſine ſpiritu mortuum eſt· ita et fides ſine operibus mortua eſt. c. iii.

Nolite plures magiſtri fieri fratres mei: ſcientes quoniā maius iudiciū ſumitis. In multis enim offendimus omēs. Si qs in verbo nō offendit: hic pfectus ē vir. Poteſt etiā freno circūducere totū corpꝰ. Si aūt equis frena ī ora mittimꝰ ad cōſentiendum nobis: et omne corpꝰ illoꝝ circūferimus Et ecce naues cū magne ſint et a ventis validis minent̄: circūferunt̄ aūt a modico gubernaclo ubi impetꝰ dirigentis voluerit. Ita ⁊ lingua modicū quidē membrū ē: ⁊ magna exaltat.

fira

[illegible]

Ecce quātus ignis q̃ magnā ſiluam incendit. Et lĩgua ignis ē: uniuerſitas iniquitatis. Lingua ꝯſtituitur ĩ membris nr̃is que maculat totū corpus: ⁊ inflāmat rotam natiuitatis noſtre inflāmata a gehenna. Omnis enī natura beſtiarꝫ et uolucrū et ſerpentium etiā ⁊ ceterorꝫ domant̃ et domita ſunt a natura humana: linguā aūt nullꝰ hominū domare poteſt. Inquietum malum: plena veneno mortifero. In ip̃a benedicimꝰ deū et patrē: ⁊ in ipſa maledicimꝰ hoīes q̇ ad ymaginē et ſimilitudinem dei facti ſunt. Ex ip̃o ore procedit benedictio et maledictio. Nō oportet fratres mei hec ita fieri. Numquid fons de eodē foramine emanat dulcem et amaram aquā? Numquid poteſt fratres mei ficus uuas facere: aut vitis ficus? Sic neqꝫ ſalſa dulcē poteſt facere aquā. Quis ſapiēs ⁊ diſciplinatus inter vos? Oſtendat ex bona cōuerſatione operationē ſuam in manſuetudine ſapiētie. Quod ſi zelū amarū habetis ⁊ cōtentiones ſint in cordibꝫ v̄ris: nolite gloriari et mendaces eſſe aduſus veritatē. Non eſt enim iſta ſapiētia deſurſum deſcendēs a p̄re luminū: ſed terrena animalis dyabolica. Ubi enī zelus et contentio: ibi inconſtantia et oē opus prauū. Que aūt deſurſum ē ſapiētia: p̄mū quidē pudica ē deinde pacifica modeſta ſuadibilis bonis cōſentiēs plena miſericordie et fructibus bonis: iudicans ſine ſimulatione. Fructus aūt iuſticie ĩ pace ſeminat̃ facientibꝫ pacem. c. iiii.

Unde bella et lites ĩ vobis? Nonne ex ꝯcupiſcētijs v̄ris: q̄ militāt in membris v̄ris? Cōcupiſcitis et nō habetis: occiditis et zelatis: ⁊ non poteſtis adipiſci. Litigatis ⁊ belligeratis: et nō habetis propter quod nō poſtulatis. Petitis ⁊ nō accipitis: eo q̃ male petatis: ut in concupiſcētijs veſtris inſumatis. Adulteri: neſcitis q̃a amicitia huius mūdi inimica est dei? Quicunqꝫ ergo voluerit amicus eſſe ſeculi huius: inimicus dei cōſtituit̃. An putatis q̃a inaniter ſcriptura dicat: ad inuidiā cōcupiſcit ſpiritꝰ q̇ habitat in vobis? Maiorē aūt dat gratiā. Propter q̄d dicit. Deus ſuperbis reſiſtit: humilibꝫ aūt dat gratiā. Subditi ergo eſtote deo: reſiſtite aūt dyabolo: et fugiet a vobis. Appropiate deo: et appropinquabit vobis. Emundate manus peccatores: ⁊ purificate corda duplices animo. Miſeri eſtote et lugete et plorate: riſus veſter ĩ luctū cōuertat̃: ⁊ gaudiū ĩ merorē. Humiliamini in conſpectu dñi: et exaltabit vos. Nolite detrahere alterutrū fr̃es mei. Qui detrahit fr̄i aut q̇ iudicat fratrē ſuū: detrahit legi et iudicat legē. Si aūt iudicas legē: nō es factor legis ſed iudex. Unus ē enī legiſlator et iudex: qui poteſt perdere et liberare. Tu aūt quis es qui iudicas proximū ~~tuū~~? Ecce nunc q̇ dicitis hodie aut craſtino ibimus in illā ciuitatē: ⁊ faciemꝰ ibi q̄dē annū et mercabimur ⁊ lucrū faciemus: q̇ ignoratis quid est erit ĩ craſtinū. Que eſt enī vita v̄ra? Vapor ē ad modicū parens: et deinceps exterminabit̃ pro eo ut dicatis: ſi dñs voluerit ⁊ ſi vixerimus faciemꝰ hoc aut illud. Nūc autē exultatis ĩ ſupbijs v̄ris. Omnis exultatio talis maligna ē. Scienti igit̃ bonū facere ⁊ non facienti: peccatū ē illi. c. v.

Agite nūc diuites: plorate ululātes ĩ miſerijs v̄ris que aduenient vobis. Diuicie v̄re putrefacte ſūt et veſtimēta veſtra a tineis comeſta ſunt.

Aurū et argentū vestrū eruginauit: ⁊ erugo eoꝝ in testamentū vobis erit: et manducabit carnes vr̄as sicut ignis. Thesaurizastis vobis irā ī nouissimis diebus. Ecce merces operarioꝝ q̄ messuerunt regiones vr̄as que fraudata est a vobis clamat: et clamor eorū in aures dn̄i sabaoth introiuit. Epulati estis sup terrā: et in luxuriis enutristis corda vestra. In die occisionis addixistis et occidistis iustū: et nō restitit vobis. Patientes igit̄ estote fratres usq; ad aduentū dn̄i. Ecce agricola expectat p̄ciosum fructū terre: patienter ferēs donec accipiat temperaneū ⁊ serotinū. Patiētes igit̄ estote ⁊ vos ⁊ ꝯfirmate corda vr̄a: quoniā aduētus dn̄i appropinquabit. Nolite ingemiscere fratres in alterutrū: ut nō iudicemini. Ecce iudex ante ianuā assistit. Exemplū accipite fratres laboris ⁊ patiētie ꝓphetas: qui locuti sunt ī noīe dn̄i. Ecce beatificamus eos q̄ sustinuerūt. Sufferentiā iob audistis: et finē dn̄i vidistis: q̄m misericors est dn̄s et miserator. Ante omnia aūt fratres mei nolite iurare: neq; ꝑ celū neq; per terrā neq; aliud qd̄cunq; iuramētū. Sit aūt sermo vester est·ē·non·nō: ut nō sub iudicio decidatis. Tristat̄ aūt aliq̄s vr̄m: oret equo animo et psallat. Infirmat̄ quis in vobis: inducat p̄sbiteros eccl'ie ⁊ orēt sup eū· ungētes eū oleo ī noīe dn̄i. Et oratio fidei saluabit infirmū: ⁊ alleuabit eū dn̄s: ⁊ si in peccatis sit dimittentur ei. Cōfitemini ergo alterutrum peccata vr̄a: et orate pro inuicē ut saluemini. Multū eni valet deprecatio iusti assidua. Helias homo erat similis nobis passibilis: et oratione orauit ut nō plueret sup terrā: ⁊ nō pluit annos tres ⁊ mēses sex. Et rursū orauit:

lōganimitatis et

et celū dedit pluuiā: ⁊ terra dedit fructū suū. Fratres mei·si quis ex vobis errauerit a veritate ⁊ ꝯuerterit quis eū· scire debet quoniā qui ꝯuerti fecerit peccatorē ab errore vie sue saluabit animā eius a morte: ⁊ operit multitudinem peccatorū.

Explicit ep̄la canonica beati iacobi apl'i. Incipit argumentū in ep̄lam canonicā bt̄i petri apl'i p̄mam.

Discipulos saluatoris inuicti toto orbe diffusos et peregrinos in hoc seculo mōstrat·et p̄terite vite penitere suadet: ⁊ in nouā vitā proficere tota cū sollicitudine exhortat̄ symon petr⁹ filius iohānis prouincie galilee vico bethsaida frater andree apostoli.

Explicit argumentū. Incipit ep̄la canonica beati petri apl'i prima. Cap̄. i.

Petrus apl's ihesu cristi· electis aduenis dispersionis pōthi galatie capadotie asie et bithinie secūdum prescientiā dei pr̄is in sanctificationē spirit⁹ in obedientiam et aspersionē sanguinis ihesu cristi: gratia vobis ⁊ pax multiplicet̄. Benedictus deus et pater dn̄i nr̄i ihesu cristi q̄ scd̄m misericordiā suā magnā regenerauit nos ī spem viuam ꝑ resurrectionē ihesu cristi ex mortuis in hereditatē incorruptibilē ⁊ incontaminatā et inmarcessibilē cōseruatam ī celis: in vobis qui ī virtute dei custodimini ꝑ fidē in salutē· paratā reuelari in t̄pore nouissimo. In quo exultabitis. modicū nūc si oportet cōtristari ī variis temptationibꝫ: ut probatio vestre fidei multo p̄ciosior sit auro qd̄ ꝑ ignē probat̄: inueniat̄ in laudē ⁊ gloriam et honorē in reuelatione ihesu criſti: quē cum videritis diligitis. In quē nūc quoqꝫ non videntes creditis: credētes aūt exultabitis leticia inenarrabili et glorificata: reportātes finem fidei veſtre ſalutē aīarū veſtrarū. De qua ſalute exquiſierūt atqꝫ ſcrutati ſūt prophete· qui de futura ī nobis gratia prophetauerūt: ſcrutātes ī qͦd vel quale tempus ſignificaret in eis ſpiritꝰ criſti· ꝓnuncians eas q̄ in criſto ſunt paſſiones ⁊ poſteriores glorias. quibus reuelatū eſt· q̄a nō ſibimetipſis. vobis aūt miniſtrabāt ea que nūc nunciata ſunt vobis· per eos q̄ euangelizauerūt vobis ſpiritu ſancto miſſo de celo: in quē deſiderāt angeli ꝓſpicere. Propt quod ſuccincti lumbos mentis veſtre· ſobrij· perfecti· ſperate in eā que offertur vobis gratiā ī reuelationē iheſu criſti quaſi filij obedientie· non configurati prioribꝫ ignorātie vr̄e deſiderijs: ſed ſcd̄m eum qui vocauit vos ſanctū: ut et ipi in omi cōuerſatione ſancti ſitis quoniā ſcriptū ē; ſancti eritis quoniā ego ſanctus ſum. Et ſi patrē inuocatiſ eum q̄ ſine acceptiōne ꝑſonaꝝ iudicat ſcd̄m uniuſcuiuſqꝫ opus: in timore incolatus vr̄i tēpore· cōuerſamini; ſcientes ꝙ nō corruptibilibꝫ auro vel argēto redempti eſtis de vana vr̄a cōuerſatione paterne traditionis: ſed p̄cioſo ſanguine quaſi agni immaculati criſti et incōtaminati· ꝓgniti quidem ante mūdi cōſtitutionē: manifeſtati aūt nouiſſimis tēporibꝫ ꝓpter vos q̄ ꝑ ipm̄ fideles eſtis in deo: q̄ ſuſcitauit eū a mortuis· et dedit ei gl'am: ut fides veſtra et ſpes eſſet in deo. Animas veſtras caſtificantes ī obedientia caritatis· ī fraternitatis amore: ſimplici corde inuicē diligite attentius: renati nō ex ſemine corruptibili ſed incorruptibili ꝑ verbū dei viui et ꝑmanentis: quia oīs caro ut fenū: et oīs gloria eiꝰ tāq̄ flos feni. Exaruit fenū ⁊ flos eius decidit: v̄bū aūt dn̄i manet ī eternū. Hoc ē aūt v̄bū qd̄ euāgelizatum ē ī vos.

c. ii.

Deponētes igit̄ omnē maliciā et omnē dolū et ſimulationeſ et inuidias ⁊ oēs detractiones: ſicut modo geniti infantes racionabiles ⁊ ſine dolo lac concupiſcite ut in eo creſcatis in ſalutē: ſi tamē guſtaſtis qm̄ dulcis ē dn̄s. Ad quē accedentes lapidem viuū ab hoībꝫ q̄dē reprobatum· a deo aūt electū et honorificatū: et ipi tanq̄ lapides viui ſuꝑedificamini domꝰ ſpirituales ⁊ ſacerdotiū ſāctū: offerētes ſpiritales hoſtias acceptabiles deo ꝑ iheſum criſtū. Propter quod continet ſcriptura. Ecce pono in ſyon lapidē ſummū angularem probatū electum p̄cioſū: ⁊ q̄ crediderit in eū nō confundetur. Vobis igit̄ honor credētibus: nō credētibꝫ aūt lapis quem reprobauerūt edificantes hic factus ē in caput anguli· et lapis offenſionis et petra ſcandali: hijs qui offendūt verbo nec credūt ī quo et poſiti ſūt. Vos aūt genus electū regale ſacerdotiū gēs ſancta pp̄lus acquiſitionis: ut virtutes ānuncietis eiꝰ qui de tenebris vos vocauit ī ammirabile lumē ſuū. Qui aliquādo nō pp̄lus dei nūc aūt pp̄lus dei: qui nō conſecuti miſcd̄iam: nunc aūt miſcd̄iam cōſecuti. Cariſſimi· obſecro vos tanq̄ aduenas et ꝑegrinoſ abſtinere vos a carnalibus deſiderijs que militāt adūſus animā· cōuerſationem vr̄am inter gētes habentes bonam: ut ī eo ꝙ detrectāt de vobis tanq̄ de malefactoribus: ex bonis operibus vos ꝯſiderātes· glorificent deum ī die viſitationis. Subiecti igit̄ eſtote om̄i humane creature propter deum. Siue regi quaſi p̄cellenti: ſiue ducibꝫ tanq̄ȝ ab eo miſſis· ad vindictā malefactoꝝ: laudē vero bonoꝝ. Quia ſic ē voluntas dei: ut benefaciētes obmuteſcere faciatis imprudētium hominū ignorantiā. Quaſi liberi: et non quaſi velamen habentes malicie libertatē: ſed ſicut ſerui dei. Omnes honorate: fraternitatē diligite. Deū timete: regē honorificate. Serui ſubditi eſtote in omni timore dñis: nō tantū bonis ⁊ modeſtis: ſed etiā diſcolis. Hec ē enim gratia: ſi propter dei ↄſcientiā ſuſtinet quis triſticiā patiēs iniuſte. Que enī eſt gratia: ſi peccantes ⁊ colaphizati ſuffertis? Sed ſi benefaciētes patienter ſuſtinetis: hec ē gratia apud deū. In hoc enī vocati eſtis: q̄a et criſtꝰ paſſus ē ꝓ nobis· vobis relinquēs exemplū: ut ſequamini veſtigia eiꝰ. Qui peccatum nō fecit: nec inuentus ē dolus in ore eius. Qui cū malediceret̄ nō maledicebat: cū pateret̄ nō cōminabatur. Tradebat aūt iudicāti ſe iniuſte. Qui peccata noſtra ipē pertulit in corpore ſuo ſuper lignum: ut peccatis mortui iuſticie viuamus: cuius liuore ſanati eſtis. Eratis enī ſicut oues errātes: ſed conuerſi eſtis nunc ad paſtorem et epiſcopum animarum veſtrarū. c. iii.

Similiter et mulieres ſubdite ſint viris ſuis ut et ſi qui nō credūt verbo· ꝑ mulierū cōuerſationē ſine verbo lucrifiāt: conſiderantes in timore ſctā cōuerſationē vr̄am. Quarū ſit nō extrinſecus capillatura aut circundatio auri aut indumēti veſtimētorū cultus: ſed q̄ abſcōditꝰ ē cordis homo in incorruptibilitate quieti ⁊ modeſti ſpiritus: qui ē in cōſpectu dei locuples. Sic enī aliquādo et ſancte mulieres ſperantes in deo ornabant ſe ſubiecte proprijs viris: ſicut ſara obediebat abrahe dñm eū vocans: cuiꝰ eſtis filie benefaciētes· ⁊ nō ꝑtimentes ullā perturbationē. Viri ſimiliter cohabitātes ſcdm ſcientiā: quaſi infirmiori vaſculo muliebri impertientes honorē tanq̄ȝ ⁊ coheredibus gratie vite: ut nō impediant̄ orationes vr̄e. In fide aūt omēs unanimes cōpatiētes· fraternitatis amatores· miſericordes· modeſti· humiles· non reddentes malū ꝓ malo· nec maledictū pro maledicto: ſed econtrario benedicētes: q̄a in hoc vocati eſtis: ut benedictionē hereditate poſſideatis. Qui ē enī qui vult vitā diligere. ⁊ dies videre bonos: coherceat linguā ſuā a malo: ⁊ labia eiꝰ ne loquant̄ dolū. Declinet aūt a malo ⁊ faciat bonū: inq̄rat pacē ⁊ ſequat̄ eā: q̄a oculi dñi ſuper iuſtos: et aures eiꝰ in preces eorū: vultus aūt dñi ſuꝑ faciētes mala. Et q̄s eſt qui vobis noceat: ſi boni emulatores fueritis? Sed ⁊ ſi quid patimini propter iuſticiā beati. Timorē autem eoꝝ ne timueritis: ut nō conturbemini. Dñm aūt criſtū ſāctificate ī cordibus vr̄is: parati ſemꝑ ad ſatiſfactionem omni poſcenti vos rationē de ea que in vobis ē ſpe: ſed cum modeſtia ⁊ timore cōſciētiam habētes bonā: ut in eo q̄ detrahūt de vobis ↄfundant̄: qui calumniant̄ vr̄am bonā in criſto conuerſationē. Melius ē enī ut benefacientes ſi volūtas dei velit pati: q̄ȝ malefaciētes: q̄a ⁊ criſtus ſemel pro peccatis noſtris mortuus ē iuſtus ꝓ iniuſtis: ut nos offerret deo· mortificatos quidē carne: viuificatos aūt ſpiritu. In quo ⁊ hijs qui ī carcere erāt ſpiritualiter veniens predicauit: q̄ increduli fuerāt aliquādo expectabāt dei patientiam in diebꝫ

quādo

noe cū fabricaret̄ archa:in qua pauci id ē octo aīe ſalue facte ſūt ꝑ aquam. Qđ et vos nūc ſimilis forme ſaluos facit baptiſma : nō carnis depoſitio ſordiū·ſed ꝯſcientie bone interrogatō in deū:ꝑ reſurrectionē iheſu criſti a mortuis q̄ eſt in dextera dei:deglutiēs mortem ut vite eterne heredes efficeremur : profectus in celum ſubiectis ſibi angelis et poteſtatibꝫ ⁊ virtutibus. c.iiii.

Criſto igit̄ paſſo in carne et vos eadē cogitatione armamini:q̄a qui paſſus ē in carne deſiit a peccatis: ut non iam deſiderijs hominū ſed voluntati dei qđ reliquū ē in carne viuat temporis. Sufficit enī preteritū temp⁹ ad voluntatē gentiū cōſummandā hijs q̄ ambulauerūt in luxurijs·in deſiderijs·vinolētijs·cōmeſſationibꝫ·potationibꝫ ebrietatibꝫ·⁊ illicitis ydolorū cultibꝫ. In quo āmirant̄ nō cōcurrentibus vobis ī eandē luxurie cōfuſionē blaſphemātes:q̄ reddēt rationē ei q̄ paratus eſt iudicare viuos et mortuos. Propter hoc enī ⁊ mortuis euangelizatū eſt.ut iudicent̄ quidē ſcđm hoīes in carne:viuāt aūt ſcđm deū in ſpiritu. Omniū autē finis appropinquabit. Eſtote itaq; prudētes et vigilate ī orationibus;āte oīa autē mutuā ī vobiſmetip̄is caritatē cōtinuā habētes : q̄a caritas operit m̄ltitudinē peccatorum. Hoſpitales inuicē:ſine murmuratione. Unuſquiſq; ſicut accepit gratiā·ī alterutrū illā āminiſtrātes : ſicut boni diſpenſatores m̄ltiformis gratie dei. Si quis loquit̄ : q̄ſi ſermones dei. Si q̄s miniſtrat:tāq̄ ex virtute quā āminiſtrat de⁹:ut ī omnibus honorificetur de⁹ ꝑ iheſum criſtū:cui ē gl'a ⁊ imperiū in ſec'la ſeculoꝝ amen. Cariſſimi·nolite ꝑegrinari ī feruore q̄ ad tēptationē vobis fit·quaſi noui aliq̄d vobis cōtingat:ſed ꝯmunicātes criſti paſſionibus gaudete:ut et ī reuelatōne gl'e ei⁹ gaudeatis exultātes. Si exprobramini ī noīe criſti·beati eritis:qm̄ qđ eſt honoris glorie ⁊ virtutis dei:⁊ qui ē ei⁹ ſpirit⁹ ſuꝑ vos requieſcet. Nemo aūt vr̄m patiat̄ quaſi homicida aut fur aut maledicus:aut alienoꝝ appetitor. Si aūt ut criſtianus·nō erubeſcat:glorificet aūt deū ī iſto nomine : quoniā tempus ē ut incipiat iudiciū a domo dei. Si autē primū a nobis :q̄s finis eorū qui nō credūt dei euāgelio? Et ſi iuſtus quidē vix ſaluabit̄ : impius et peccator ubi parebūt? Itaq; ⁊ hij qui patiunt̄ ſcđm volūtatē dei:fideli creatori ꝯmendāt aīas ſuas ī benefactis. c.v.

Seniores ergo qui in vobis ſunt· obſecro ꝯſenior·et teſtis criſti paſſionū:qui ⁊ ei⁹ q̄ ī futuro ē gl'e reuelande ꝯmunicator. Paſcite qui in vobis ē gregem dei:prouidētes nō coacte ſed ſpontanee·ſcđm deū:neq; turpis lucri gratia·ſed volūtarie:neq; ut dominātes in cleris ſed forma facti greg' ex animo:⁊ cū apparuerit princeps paſtorū percipietis immarceſcibilē gl'e coronam. Similiter adoleſcentes ſubditi eſtote ſenioribus. Omnes etiam inuicem humilitatē inſinuate:q̄a dn̄s ſuperbis reſiſtit:humilibus aūt dat gratiam. Humiliamini igit̄ ſub potenti manu dei:ut vos exaltet in tēpore viſitationis;omnē ſollicitudinē vr̄am ꝓicientes in eū:qm̄ ip̄i cura ē de vobis. Sobrij eſtote et vigilate : q̄a aduerſarius veſter dyabolus tanq̄ leo rugiēs circuit·querēs quē deuoret. Cui reſiſtite fortes in fide:ſciētes eandē paſſionē ei que in mūdo ē veſtre fraternitati fieri. Deus aūt omnis gratie qui vocauit nos in eternā suā gloriā ī cristo ihesu modicū passos: ipē ꝑficiet ɔfirmabit solidabitq;. Ipi glīa ⁊ imperiū: in secula seculoꝝ amen. Per siluanū fidelem fratrem vobis ut arbitror breuiter scripsi: obsecrās et cōtestans hāc esse verā gratiā dei in qua et statis. Salutat vos ecclesia q̄ est in babilone collecta: et marcus fili⁹ meus. Salutate inuicem ī osculo sancto. Gratia vobis omnibꝫ qui estis in cristo ihesu amen.

Explicit epl̄a pⁱma btī petri aplī. Incipᵗ argumentū ī eplā 2ª.

Symon petrus ꝑ fidē huic mūdo sapiētes mortuos esse declarat: eisdemq; pietatis quanta sit magnitudo luce ipā clarius manifestat. Explicit argumentū. Incipit epl̄a scd̄a btī petri aplī. c. i.

Symon petr⁹ seruus et apostolus ihesu cristi: hijs q̄ coequalem nobiscū sortiti sunt fidem ī iusticia dei nostri ⁊ saluatoris ihesu cristi: gratia vobis et pax adimpleatur ī cognitione dei et cristi ihesu dn̄i nostri: quomodo om̄ia nobis diuine virtutis sue que ad vitā et pietatem donata sunt ꝑ cognitionē ei⁹ q̄ vocauit nos propria gloria et virtute: ꝑ quē maxima et ꝑciosa nobis promissa donauit: ut per hec efficiamini diuine cōsortes nature: fugiētes eius que in mūdo ē cōcupiscentie corruptionem. Vos aūt curam omnē subinferentes ministrate in fide vestra virtutem: in virtute aūt scientiā: in sciētia aūt abstinētiam: in abstinentia autē patientiā: in patientia aūt pietatem: ī pietate autem amorē fraternitatis: in amore fraternitatis caritatē. Hec enī si vobiscū assint et superent: nō vacuos nec sine fructu vos cōstituēt in domini nostri ihesu cristi cognitione. Cui enī nō p̄sto sunt hec: cecus ē ⁊ manu temptans: obliuionē accipiēs purgationis veterū suoꝝ delictoꝝ. Quapropter fratres magis satagite: ut per bona opera certā vr̄am vocatōnē ⁊ electionē faciatis. Hec enī faciētes nō peccabitis aliquando. Sic enī abundanter ministrabitur vobis introitus in eternū regnū dn̄i nr̄i et saluatoris ihesu cristi. Propter qḋ vos incipiā semꝑ cōmonere de hijs: et quidē scientes ⁊ ɔfirmatos in p̄senti veritate. Iustū aūt arbitror: q̄diu sum ī hoc tabernaclo suscitare vos ī cōmonitione: cert⁹ q̄ velox est depositio tabernaculi mei: scd̄m qḋ et dn̄s noster ihesus cristus significauit michi. Dabo aūt operā ⁊ frequenter habere vos post obitū meū: ut hoꝝ om̄iū memoriā faciatis. Nō enī indoctas fabulas secuti notā fecim⁹ vobis dn̄i nr̄i ihesu cristi virtutē ⁊ p̄sentiā: sed speculatores facti illi⁹ magnitudinis. Accipiēs enī a deo p̄re honorem et gloriā voce delapsa ad eū huiuscemodi a magnifica gloria: hic est fili⁹ meus dilectus in quo michi ɔplacui: ipm̄ audite. Et hāc vocem nos audiuimus de celo allatā: cū essemus cum ipō ī monte sancto. Et habem⁹ firmiorem ꝑpheticū sermonē: cui benefacitis attendentes quasi lucerne lucenti in caliginoso loco donec elucescat et lucifer oriat̃ in cordibꝫ vr̄is: hoc primū intelligentes: q̄ omnis prophetia propria interpretatione non fit. Non enī voluntate humana allata ē aliquādo prophetia: sed spiritu sancto inspirati locuti sūt sancti dei homines. c. ii.

Fuerūt vero et pſeudo ꝓphete ī pplo: ſicut et in vobis erunt magiſtri mendaces: q̄ introducēt ſectas perditōnis: ⁊ eū q̄ emit eos deū negāt: ſuperducentes ſibi celerē ꝑditionē. Et multi ſequentᷣ eoꝝ luxurias. per quos via veritatis blaſphemabitᷣ: ⁊ ī auaricia fictis verbis de vobis negociabuntᷣ. Quibꝫ iudiciū iam olim nō ceſſat: et perditio eoꝝ nō dormitat. Si eni deus āgelis peccātibꝫ nō pepercit ſed rudētibꝫ inferni detractos in tartarū tradidit cruciandos ī iudiciū reſeruari: et originali mūdo non pepercit. ſed octauū noe iuſticie ꝑconem cuſtodiuit diluuium mūdo impiorū inducēs: ⁊ ciuitates ſodomorū et gomorreorū in cinerem redigēs euerſione damnauit: exemplū eoꝝ q̄ impie acturi ſūt ponēs: ⁊ iuſtū loth oppreſſum a nephandorū iniuria ac luxurioſa ꝯuerſatione eruit. Aſpectu eni et auditu iuſtus erat: habitās apud eos q̄ de die in diē aīam iuſtā iniquis operibꝫ cruciabāt. Nouit deus pios de temptatione eripere: iniquos vero in diē iudicij reſeruare cruciādos: Magis aūt eos q̄ poſt carnē in concupiſcentia immūdicie ambulāt. dn̄ationemq; cōtemnūt: audaces. ſibi placentes: ſectas non metuūt introducere blaſphemātes. Ubi āgeli fortitudine et virtute cū ſint maiores. nō portant adūſum ſe execrabile iudiciū. Hij vero velut irracionabilia pecora naturaliter ī captionē ⁊ in ꝑniciem in hijs q̄ ignorāt blaſphemātes ī corruptōne ſua peribūt: ꝑcipiētes mercedē iniuſticie, voluptatē" exiſtimantes" diei delicias coinq̄natōnis ⁊ macule. delicijs affluentes ī cōuiuijs ſuis luxuriātes vobiſcū: oculos habētes plenos adulterij et inceſſabilis delicti: pellicientes animas inſtabiles: cor exercitatū auaricia habētes. maledictōnis filij: derelinquētes rectā viā errauerunt ſecuti viā balaā ex boſor. q̄ mercedē iniq̄tatis amauit: correptionē vero habuit ſue veſanie. Subiugale mutū aīal ī hoīs voce loquēs: prohibuit ꝓphete inſipiētiā. Hij ſunt fōtes ſine aqua et nebule turbinibus exagitate: q̄bꝫ caligo tenebraꝝ reſeruatur. Superbia eni vanitatis loquētes pelliciūt // deſiderijs carnis luxurie eos qui paululū effugiūt. qui ī errore ꝯuerſan /: libertatē illis ꝑmittentes cū ipſi ſerui ſint corruptōnis. A quo enim q̄s ſuperatꝰ ē: huius ⁊ ſeruus ē. Si enim refugiētes coinquinatōnes mūdi in cognitione dn̄i nr̄i ⁊ ſaluatoris iheſu criſti. hijs rurſus implicati ſuperantᷣ: facta ſūt eis poſteriora deteriora ꝑoribꝫ. Melius enim erat illis non cognoſcere viā iuſticie: q̄ꝫ poſt agnitionē retrorſū ꝯuerti ab eo qd̄ illis traditū ē ſācto mādato. Cōtigit enim eis illud veri ꝓuerbij. Canis reuerſus ad ſuum vomitū: ⁊ ſus lota in volutabro luti. c. iii.

Hanc ecce vobis cariſſimi ſcd̄am ſcribo ep̄ſam. in quibus vr̄am excito in ꝯmonitionē ſincerā mentē: ut memores ſitis eoꝝ q̄ ꝑdixi vbōꝝ a ſanctis ꝓphetis. ⁊ ap̄loꝝ vr̄oꝝ ꝑceptoꝝ dn̄i ſaluatoris: Hoc p̄mū ſciētes: ꝙ venient in nouiſſimis diebꝫ in deceptione illuſores iuxta ꝓprias cōcupiſcētias ābulantes: dicētes. Ubi ē ꝓmiſſio aut aduētꝰ eiꝰ? Ex quo enim p̄res dormierūt: oīa ſic ꝑſeuerāt ab initio creature. Latet enim eos hoc volētes. ꝙ celi erant p̄us ⁊ terra de aqua et per aquā ꝯſiſtens dei vbo: ꝑ quē ille tūc mūdus aqua inundatꝰ periit. Celi aūt q̄ nunc ſūt ⁊ terra eodē verbo repoſiti ſūt igni reſeruati in die iudicij: et perditionis

/ī

ſūt.

impioꝝ hominū. Unū vero hoc non lateat vos cariſſimi: q̄a unus dies apud dn̄m ſicut mille ānī: et mille ānī ſicut dies unus. Nō tardat dn̄s promiſſi: ſed patienter agit propter vos: nolens aliquos perire: ſed oēs ad penitentiā reuerti. Adueniet aūt dies domini ut fur: ī quo celi magno impetu tranſient: elementa vero calore ſoluentur. Cū hec igit̄ oīa diſſoluenda ſint: quales oportet vos eſſe ī ſāctis ꝯuerſationibꝫ et pietatibꝫ: expectātes ⁊ ꝓperātes in aduētū diei dn̄i: ꝑ quē celi ardentes ſoluent̄ ⁊ elemēta ignis ardore tabeſcēt? Nouos vero celos et nouā t̄rā et ꝓmiſſa ipſius expectam⁹: in q̄bus iuſticia habitat. Propter qđ cariſſimi hec expectātes: ſatagite immaculati et inuiolati ei īueniri ī pace: et dn̄i nr̄i lōganimitatē: ſalutē arbitramini: ſicut ⁊ cariſſim⁹ frater noſter paul⁹ ſecūdū datā ſibi ſapiētiā ſcripſit vobis: ſicut ⁊ ī oībꝫ ep̄lis: loquēs ī eis de hiſ: ī q̄bꝫ ſūt quedā difficilia intellectu: que indocti ⁊ inſtabiles deprauāt: ſicut ⁊ ceteras ſcripturas: ad ſuā ipſoꝝ ꝑditionē. Vos igit̄ frēs p̄ſciētes cuſtodite ne inſipiētiū errore traducti excidatis a ꝓpria firmitate: creſcite veͦ ī gratia ⁊ ī cognitione dn̄i nr̄i et ſaluatoris iheſu criſti. Ipi gl'a et nūc et ī diē eternitatis amē.

ōnē:

ihū xp̄i

Explicit ep̄l'a btī petri apl'i ſecūda. Incipit argumentū in epiſtolam beati iohannis apoſtoli primam.

Rationē verbi: et q̄ de⁹ ipſe ſit caritas manifeſtat: et ſuſurrones fratrū nec deū ſcire: nec pios fieri poſſe: eo uſq; diſſerat ut eſſe comprobet homicidas: eo q̄ odiū ſit interfectionis occaſio. Explicit argumētū. Incipit ep̄l'a btī iohīs apl'i ſecūda. Cap. I.

Quod fuit ab initio: quod audiuimus: quod vidimus oculis noſtris: qđ ꝑſpeximus: ⁊ manus nr̄e ꝯtrectauerūt de v̄bo vite: ⁊ vita manifeſtata ē: ⁊ vidim⁹ et teſtamur ⁊ ānūciamus vobis vitā eternam: que erat apud prēm: ⁊ apparuit nobis. Quod vidim⁹ et audiuimus annūciam⁹ vobis: ut ⁊ vos ſocietatē habeatis nobiſcū: ⁊ ſocietas noſtra ſit cū prē et cū filio ei⁹ iheſu criſto. Et hec ſcribim⁹ vobis: ut gaudeatis ⁊ gaudium vr̄m ſit plenū. Et hec ē annūciatio quā audiuim⁹ ab eo ⁊ annūciamus vobis: qm̄ deus lux eſt: ⁊ tenebre in eo nō ſunt ulle. Si dixerim⁹ qm̄ ſocietatem habemus cū eo et in tenebris ābulam⁹: mentimur: et veritatē nō facim⁹. Si aūt ī luce ābulam⁹ ſicut et ipſe ē in luce: ſocietatē habem⁹ ad inuicē: ⁊ ſanguis iheſu filij ei⁹ mūdat nos ab omī peccato. Si dixerim⁹ qm̄ peccatū non habem⁹: ipī nos ſeducim⁹: ⁊ veritas in nobis nō eſt. Si ꝯfiteamur peccata nr̄a: fidelis ē et iuſtus ut remittat nobis peccata nr̄a: ⁊ emūdet nos ab omī iniquitate. Si dixerim⁹ qm̄ non peccauimus: mendacem facimus eum: ⁊ verbum eius non eſt in nobis. C. II.

Filioli mei: hec ſcribo vobis ut nō peccetis. Sed et ſi quis peccauerit: aduocatū habem⁹ apud prēm iheſum criſtū iuſtū: Et ipſe ē ꝓpiciatio pro peccatis nr̄is: nō pro noſtris aūt tantum: ſed etiā ꝑ totius mūdi. Et in hoc ſcimus qm̄ cognouim⁹ eū: ſi mādata eius obſeruam⁹. Qui dicit ſe noſſe eū et mādata eius nō cuſtodit mendax ē: et in hoc veritas nō eſt. Qui aūt ſ̄uat verbū eius: vere ī hoc caritas dei ꝑfecta

″ipſo

eſt. In hoc ſcimus qm̄ in ip̄o ſumus. Qui dicit ſe ĩ ″criſto manere: debet ſicut ille ambulauit· ⁊ ipſe ābulare. Cariſſimi nō mandatū nouū ſcribo vobis: ſed mādatū vetus quod habuiſtis ab inicio. Mandatū vetus ē: verbū quod audiſtis. Iterū mādatū nouū ſcribo vobis qđ verum ē ⁊ in ip̄o et ĩ vobis: quia tenebre trāſierūt· ⁊ ″verū ″lumen iā lucet. Qui dicit ſe in luce eſſe ⁊ fratrem ſuum odit: ĩ tenebris eſt uſq; adhuc. Qui diligit fratrē ſuū in lumine manet: ⁊ ſcandalū ĩ eo nō eſt. Qui aūt odit fratrē ſuū in tenebris ē ⁊ ĩ tenebris ambulat: ⁊ neſcit quo eat: q̄a tenebre obcecauerūt oclos eiꝰ. Scribo vobis filioli: qm̄ remittunť vobis peccata veſtra ꝓpter nomē eiꝰ. Scribo vobis patres: qm̄ cognouiſtis eū q̇ ab inicio ē. Scribo vobis adoleſcētes: quoniā viciſtis malignum. Scribo vobis infantes q̄a cognouiſtis p̄rem. Scribo vobis iuuenes: qm̄ fortes eſtis ⁊ v̄bū dei manet in vobis: et viciſtis malignū. Nolite diligere mūdū: neq; ea q̄ in mūdo ſūt. Si quis diligit mūdū: non ē caritas p̄ris in eo. Quoniam om̄e qđ eſt ĩ mūdo cōcupiſcētia carnis eſt: ⁊ ꝯcupiſcētia oculoꝝ: ⁊ ſuꝑbia vite que nō ē ex patre: ſed ex mūdo eſt. Et mūdus trāſit ⁊ ꝯcupiſcētia eius. Qui aūt facit volūtatē dei: manet ĩ eternū. Filioli: nouiſſima hora ē. Et ſicut audiſtis q̄a anticriſtus venit: nūc āticriſti multi facti ſūt. Unde ſcimꝰ q̄a nouiſſima hora ē. Ex nobis prodierūt: ſed nō erant ex nobis. Nā ſi fuiſſent ex nobis: ꝑmanſiſſent utiq; nobiſcū. Sed ut manifeſti ſit: qm̄ nō ſūt om̄es ex nobis. Sed vos unctionē habetis a ſancto: ⁊ noſtis oīa. Nō ſcripſi vobis quaſi ignorantibꝫ veritatē: ſed q̄ſi ſcientibꝫ eā: ⁊ qm̄ om̄e mendaciū ex veritate nō ē. Quis ē mendax: niſi is qui negat qm̄ iheſus ē criſtus? Hic ē āticriſtus: q̇ negat p̄rem ⁊ filiū. Om̄is q̇ negat filiū nec patrē habet: q̇ confitetur filiū: et p̄rem habet. Vos qđ audiſtis ab inicio· ĩ vobis ꝑmaneat: q̄a ſi in vobis ꝑmanſerit qđ ″audiſtis″ ab inicio: ⁊ vos in filio ⁊ p̄re manebitis. Et hec ē repromiſſio quā ipſe pollicitus ē nobis vitā eternā. Hec ſcripſi vobis de hijs q̇ ſeducūt vos. Et vos unctionem quā accepiſtis ab eo maneat in vobis. Et nō neceſſe habetis ut aliq̄s doceat vos: ſed ſicut unctio eiꝰ docet vos de om̄ibꝫ. Et verū eſt: ⁊ nō ē mendaciū. Et ſicut docuit vos: manete in eo. Et nūc filioli manete ĩ eo: ut cū apparuerit habeamꝰ fiduciā: ⁊ nō ꝯfundamr̄ ab eo in aduentu eiꝰ. Si ſcitis qm̄ iuſtꝰ ē: ſcitote quoniam et om̄is qui facit iuſticiam ex ip̄o natus eſt. c.iii.

Videte qualē caritatē dedit nobis pater: ut filij dei nominemur et ſimus. Propter hoc mūdus nō nouit nos: q̄a nō nouit eū. Cariſſimi nunc filij dei ſumꝰ: ⁊ nondū apparuit qđ erimus. Scimꝰ qm̄ cū apparuerit ſimiles ei erimꝰ: qm̄ videbimus eū ſicuti eſt. Et om̄is q̇ habet hāc ſpē in eo: ſanctificat ſe ſicut et ille ſanctꝰ ē. Om̄is qui facit peccatū: ⁊ iniq̇tatē facit. Et peccatū eſt iniq̇tas. Et ſcitis q̄a ille apparuit ut peccata tolleret: ⁊ peccatū in eo nō eſt. Om̄is q̇ in eo manet nō peccat. Et om̄is q̇ peccat nō vidit eū: nec cognouit eū. Filioli: nemo voſ ſeducat. Qui facit iuſticiā iuſtꝰ ē: Sicut et ille iuſtꝰ eſt. Qui facit peccatū ex dyabolo ē: qm̄ ab inicio dyabolus peccat. In hoc apparuit filius dei: ut diſſoluat opera dyaboli. Om̄is qui natus eſt ex deo peccatū non facit: qm̄ ſemen ipſius in eo manet: et nō poteſt peccare · quoniā ex deo natus ē. In hoc manifeſti ſunt filij dei et filij dyaboli. Omīs qui nō eſt iuſtus nō eſt ex deo. et q̄ nō diligit fratrē ſuū: Quoniā hec annūciatō quā audiſtis ab inicio: ut diligamꝰ alterutrum. Non ſicut cayn q̄ ex maligno erat: ⁊ occidit fratrē ſuū. Et ꝓpter quid occidit eū? Quoniā opra eiꝰ maligna erāt: fratris autē eius iuſta. Nolite mirari fratres ſi odit vos mūdus. Nos ſcimꝰ quoniā trāſlati ſumꝰ de morte ad vitā: qm̄ diligimꝰ fratres. Qui nō diligit: manet ī morte. Omīs q̄ odit fratrē ſuū homicida ē. Et ſcitis quoniā omīs homicida nō habet vitā eternā in ſe manētem. In hoc cognouimus caritatē dei: qm̄ ille animā ſuam pro nobis poſuit: ⁊ nos debemus pro fratribꝫ animas ponere. Qui habuerit ſubſtātiā huius mūdi et viderit fratrē ſuū neceſſe habere ⁊ clauſerit viſcera ſua ab eo: quomodo caritas dei manet in eo? Filioli mei: nō diligamꝰ verbo neqꝫ lingua: ſed opere ⁊ veritate. In hoc cognoſcimus qm̄ ex veritate ſumus: et ī cōſpectu eiꝰ ſuadebimꝰ corda noſtra. Quoniā ſi reprehenderit nos cor nr̄m: maior eſt deus corde noſtro: et nouit omīa. Cariſſimi ſi cor noſtrū non reprehenderit nos fiduciā habemus ad deū: et quicquid petierimꝰ accipiemus ab eo qm̄ mandata eiꝰ cuſtodimus: ⁊ ea que ſunt placita corā eo facimus. Et hoc eſt mandatum eius ut credamus ī nomine filij eius iheſu criſti: et diligamꝰ alterutrū ſicut dedit mandatum nobis. Et qui ſeruat mandata eius in illo manet: et ipſe in eo. Et in hoc ſcimus quoniā manet in nobis: de ſpiritu quem dedit nobis. c.iiii.

eſt

Kariſſimi · nolite omī ſpiritui credere: ſed ꝓbate ſpiritus ſi ex deo ſint: qm̄ multi pſeudo ꝓphete exierunt in mūdū. In hoc cognoſcit̄ ſpiritus dei. Omīs ſpiritus q̄ cōfitetur iheſum criſtū ī carne veniſſe · ex deo ē. Et omīs ſpiritus q̄ ſoluit iheſum · ex deo nō eſt. et hic eſt antichriſtus de quo audiſtis quoniā venit: ⁊ nūc iā ī mūdo ē. Vos ex deo eſtis: et viciſtis eū: qm̄ maior eſt qui in vobis ē: q̄ qui in mūdo. Ipſi de mūdo ſunt: ideo de mūdo loquunt̄ ⁊ mūdus eos audit. Nos ex deo ſumꝰ. Qui nouit deū audit nos: q̄ non eſt ex deo non audit nos. In hoc cognoſcimus ſpiritū veritatis et ſpiritū erroris. Cariſſimi diligamꝰ nos inuicē: quia caritas ex deo eſt. Et omnis qui diligit ex deo natus eſt: et cognoſcit deū. Qui nō diligit non nouit deum: qm̄ deus caritas eſt. In hoc apparuit caritas dei in nobis: qm̄ filiū ſuū unigenitū miſit deus ī mūdum: ut viuamus ꝑ eū. In hoc ē caritas: nō quaſi nos dilexerimus deū. ſed qm̄ ip̄e prior dilexit nos: ⁊ miſit filium ſuum ꝓpiciationē pro peccatis nr̄is. Cariſſimi: ſi deus dilexit nos: et nos debemꝰ alterutrum diligere. Deū nemo vidit unq̄. Si diligamꝰ inuicē deꝰ in nobis manet: ⁊ caritas eiꝰ in nobis ꝑfecta ē. In hoc cognoſcimꝰ qm̄ in eo manemus et ip̄e in nobis: quoniā de ſpiritu ſancto ſuo dedit nobis. Et nos vidimus et teſtificamur: qm̄ pater miſit filium ſuū ſaluatorē mūdi. Quiſquis cōfeſſus fuerit quoniā iheſus eſt filius dei: deus in eo manet et ip̄e ī deo. Et nos cognouimꝰ: ⁊ credidimꝰ caritati quā habet deus ī nobis. Deus caritas ē: et qui manet in caritate ī deo manet: et deus in eo. In hoc ꝑfecta eſt caritas nobiscū: ut fiduciā habeamꝰ in die iudicij: q͞a sicut ille ē: ⁊ nos sumus ī hoc mūdo. Timor nō ē in caritate: sed perfecta caritas foras mittit timorē: qm̄ timor penā habet. Qui aūt timet nō ē ꝑfectus ī caritate. Nos ergo diligamus deū: qm̄ deꝰ prior dilexit nos. Si q̄s dixerit qm̄ diligo deū ⁊ frēm suū oderit: mēdax ē. Qui enī nō diligit frēm suum quē videt: deū quē nō videt quō potest diligere? Et hoc mādatū habemꝰ a deo: ut q̄ diligit deū: diligat ⁊ frēm suū.

Omnis q̄ credit qm̄ ihesꝰ ē cristꝰ: ex deo natꝰ ē. Et oīs q̄ diligit eū q̄ genuit: diligit ⁊ eū q̄ natꝰ ē ex eo. In hoc cognoscimꝰ qm̄ diligimꝰ natos dei cū deū diligamꝰ: ⁊ mādata eiꝰ faciamus. Hec ē enī caritas dei ut mādata eius custodiamꝰ: ⁊ mādata eiꝰ gravia nō sūt. Quoniā omne qd̄ natū ē ex deo vincit mūdū: et hec ē victoria q̄ vincit mūdū: fides nr̄a. Quis ē aūt q̄ vincit mūdū: nisi q̄ credit qm̄ ihesus ē filius dei? Hic ē q̄ venit ꝑ aquā ⁊ sanguinem ihesus cristus. Nō in aqua solū: sed in aqua ⁊ sanguine. Et spiritus ē q̄ testificat̄: qm̄ cristꝰ ē veritas. Quoniā tres sūt q̄ testimoniū dāt ī celo· pater· verbū· et spiritꝰ sanctus: ⁊ hij tres unū sunt. Et tres sūt q̄ testimoniū dāt ī terra· spiritꝰ· aq̄· ⁊ sāguis: ⁊ tres unū sūt. Si testimoniū hoīm accipimꝰ: testimoniū dei maius ē. Quoniā hoc ē testimoniū dei qd̄ maius ē: qm̄ testificatꝰ ē de filio suo. Qui credit in filiū dei: habet testimoniū dei in se. Qui nō credit filio mēdacē facit eū: q͞a nō credit ī testimoniū qd̄ testificatꝰ ē deus de filio suo. Et hoc ē testimoniū: qm̄ vitā eternā dedit nobis deus: ⁊ hec vita in filio eiꝰ ē. Qui habet filiū habet vitā: q̄ nō habet filium dei: vitā nō habet. Hec scribo vobis:

dei

ut sciatis qm̄ vitā habetis eternā: q̄ creditis in noīe filij dei. Et hec est fiducia quā habemꝰ ad deū: q͞a quecūq; petierimus scd̄m volūtatē eiꝰ audit nos. Et scimꝰ q͞a audit nos quicquid petierimus. Scimus: qm̄ habemꝰ petitōnes q̄s postulamꝰ ab eo. Qui scit frēm suū peccare peccatū nō ad mortē: petat ⁊ dabit̄ ei vita peccāti non ad mortem. Est peccatū ad mortē: nō pro illo dico ut roget q̄s. Omnis iniq̄tas peccatū est: ⁊ est peccatū ad mortē. Scimus q͞a oīs q̄ natus ē ex deo nō peccat: sed generatio dei ꝯservat eū: ⁊ malignus nō tāget eum. Scimꝰ qm̄ ex deo sumus: et mūdus totus ī maligno positus ē. Et scimꝰ qm̄ filiꝰ dei venit ⁊ dedit nobis sensū: ut cognoscamꝰ verū deū: ⁊ simꝰ ī vero filio eiꝰ. Hic ē verus deꝰ: ⁊ vita eterna. Filioli: custodite vos a simulacris.

Explicit ep̄la prima bt̄i iohis apl̄i. Incipit argumentū in ep̄lam eiusdē secūdam

Vsq; a deo ad sanctā feminā scribit ut eandē dominam non dubitet litteris appellare: eiusdēq; filijs testimoniū ꝙ ambulēt in veritate ꝑhibeat. Explicit argumentū. Incipit ep̄la bt̄i iohis apl̄i secunda. Cap̄. pri.

Senior: electe dn̄e et natis eius quos ego diligo in veritate: ⁊ non ego solus sed et omnes qui cognouerunt veritatem. propter veritatem que permanet in vobis: et nobiscum erit in eternum. Sit vobiscum gratia· misericordia· pax a deo patre: ⁊ a cristo ihesu filio patris in veritate et caritate. Gavisus sū valde quoniā inveni de filijs tuis ābulātes ī veritate: sicut mādatū accepimus a pr̄e. Et nūc rogo te dn̄a non tanq̄ȝ mādatū nouū ſcribēs tibi: ſed qđ habuim⁹ ab inicio: ut diligamus alterutrū. Et hec ē caritas: ut ambulem⁹ ſcd̄m mādata ei⁹. Hoc enim ē mandatū: ut quemadmodū audiſtis ab inicio in eo ambl'etis: qm̄ multi ſeductores exierūt ī mūdū q̄ nō cōfitent̄ iheſū criſtū veniſſe in carne. Hic ē ſeductor ⁊ antecriſtus. Videte voſmetipos ne perdatis q̄ operati eſtis: ſed ut mercedem plenā accipiatis. Omnis q̄ recedit et nō pmanet ī doctrina criſti: deū nō habet. Qui pmanet ī doctrina: hic patrē et filiū habet. Si q̄s venit ad vos et hāc doctrinā nō affert: nolite recipere eū ī domū: nec aue ei dixeritis. Qui enī dicit illi aue: cōmunicat operibȝ ei⁹ malignis. Plura habēs vobis ſcribere: nolui p cartā et attramentū. Spero enī me futurū apud vos. et os ad os loqui: ut gaudiū vrm̄ plenū ſit. Salutāt te filie ſororis tue electe. Explicit epl'a ſcd'a bt̄i iohis apli. Incipit argumentū ī epl'am eiuſdē 3ª.

Gaiū pietatis cauſa extollit: atq; ut in ipſa pietate maneat exhortatur: diotrepem impietatis et ſupbie cauſa obiurgat: demetrio aūt bonū teſtimoniū phibet cum fratribus univerſis. Explicit argumentū. Incipit epiſtola beati iohānis tercia. c. i.

Senior: gaio cariſſimo · quē ego diligo in veritate. Cariſſime · de omībȝ orationem facio proſpere te ingredi et valere: ſicut proſpere agit aīa tua. Gauiſ⁹ ſum valde venientibȝ fratribus ⁊ teſtimoniū phibentibus veritati tue: ſicut tu in veritate ambulas. Maiorē horū nō habeo gratiā: q̄ȝ ut audiam filios meos in veritate ambulātes. Cariſſime · fideliter facis quicq̄d operaris in fratres: ⁊ hoc ī peregrinos · q̄ teſtimonium reddiderūt caritati tue in conſpectu eccleſie: quos benefaciens deducēs digne deo. Pro nomine enim ei⁹ pfecti ſunt: nichil accipiētes a gētilibȝ. Nos ergo debemus ſuſcipere huiuſmodi: ut cooperatores ſimus veritatis. Scripſiſſem forſitan eccleſie: ſed is q̄ amat pmatum gerere in eis diotrepes · non recipit nos. Propt̄ hoc ſi venero commoneā eius opera que facit: ūbis malignis garriēs in nos. Et quaſi nō ei iſta ſufficiant: neq; ipē ſuſcipit fr̄es: ⁊ eos qui ſuſcipiūt phibet · ⁊ de eccleſia eicit. Cariſſime noli imitari malum: ſed qđ bonū eſt. Qui benefacit ex deo eſt: qui malefacit nō videt deū. Demetrio teſtimoniū redditr̄ ab omībȝ ⁊ ab ipā veritate: ſed ⁊ nos teſtimoniū perhibemus: ⁊ noſti qm̄ teſtimoniū nr̄m verū ē. Multa habui tibi ſcribere: ſed nolui p attramentū et calamū ſcribere tibi. Spero aūt protinus te videre: ⁊ os ad os loquemur. Pax tibi. Salutant te amici. Saluta amicos per nomē. Explicit epl'a tercia bt̄i iohis apli. Incipit argumentū in epl'am bt̄i iude apli.

nati

Iudas apoſtolus · fratres de corruptoribȝ vie veritatis ita informat: ut illicitum eſſe diſſeret de ſubiugo ſemel erutos ſeruitutis · denuo opera ſuā officijs nouare ſeruilibus. Explicit argumentū. Incipit epl'a bt̄i iude apli. Ca. i.

Iudas iheſu criſti ſeruus · frater autē iacobi: hijs qui ſunt in deo patre dilectis: ⁊ criſto iheſu conſeruatis et vocatis. Miſericordia vobis et pax et caritas adimpleatur. Cariſſimi omnem ſollicitudinem faciēs ſcribendi vobis de cōmuni veſtra ſalute neceſſe habui ſcribere vobis: deprecans ſupercertari ſemel tradite ſanctis fidei. Subintroierunt enim quidam homines qui olim preſcripti ſunt in hoc iudicium impij: domini noſtri graciam tranſferentes in luxuriam: et ſolum dominatorem et dominum noſtrum iheſum criſtum negantes. Commonere autem vos volo ſcientes ſemel om̄ia: quoniam iheſus populum de terra egipti ſaluans · ſecundo eos qui non crediderunt perdidit. Angelos vero qui non ſeruauerunt ſuum principatum ſed dereliquerunt ſuum domicilium: in iudicium magnū diei vinculis eternis ſub caligine reſeruauit. Sicut ſodoma et gomorra et finitime ciuitates ſimili modo exfornicate et abeuntes poſt carnem alteram: facti ſunt exemplum · ignis eterni penam ſuſtinentes. Similiter ⁊ hij quidem carnem maculant: dominationem autem ſpernunt: maieſtatem autem blaſphemant. Cum michael archangelus cum dyabolo diſputās altercaretur de moyſi corpore: non eſt auſus iudicium inferre blaſphemie · ſed dixit. Imperet tibi deus. Hij autem quecunqꝫ quidem ignorant blaſphemant: quecunqꝫ autem naturaliter tanq̄ꝫ muta animalia norunt: in hijs corrumpuntur. Ve illis quī via caym abierunt: et errore balaam mercede effuſi ſunt: et in contradictione chore abierunt. Hij ſunt in epulis ſuis macule conuiuantes: ſine timore · ſemetipſos paſcentes: nubes ſine aqua · que a ventis circumferuntur: arbores autumnales · infructuoſe · bis mortue · eradicate: fluctus feri maris · deſpumantes ſuas confuſiones: ſydera errantia: quibꝫ procella tenebrarꝫ ſeruata ē ī eternū. Prophetauit autem et de hijs ſeptimus ab adam · enoch dicens. Ecce venit dominus in ſanctis milibus ſuis facere iudicium contra omnes: et arguere omnes impios de omnibꝫ operibus impietatis eorum · quibus impie egerunt: et de omnibus duris que locuti ſunt contra deum peccatores impij. Hij ſunt murmuratores queruloſi ſecundū deſideria ſua ambulantes: et os eorum loquitur ſuperbiam: mirantes ꝑſonas queſtus cauſa. Vos autem cariſſimi memores eſtote verborum que p̄dicta ſunt ab apoſtolis domini noſtri iheſu criſti: qui dicebāt vobis: quoniam in nouiſſimis temporibus venient illuſores ſecundū deſideria ſua ambulātes in impietatibus. Hij ſunt qui ſegregant ſemetipſos: animales: ſpiritum non habentes. Vos autem cariſſimi ſuperedificantes voſmetipſos ſanctiſſime noſtre fidei: in ſpiritu ſancto orantes · ~~ipſos~~ vos in dilectione vosmetipsos dei ſeruate: exſpectantes miſericordiā domini noſtri iheſu criſti in vitam eternam. Et hos quidem arguite iudicatos: illos vero ſaluate de igne rapientes. Alijs autem miſeremini in timore: odientes et eam que carnalis eſt maculatam tunicam. Ei autem qui potens eſt vos conſeruare ſine peccato · et conſtituere ante cōſpectum glorie ſue immaculatos in exultatione: ſoli deo ſaluatori noſtro · per iheſum criſtum dominum noſtrū gloria magnificentia imperium ⁊ poteſtas ante omne ſeculum: et nunc et in omnia ſecula ſeculorum amen.

Explicit ep̄la beati iude ap̄li. ~

Explicit eplã beati iude aplĩ. ~~

Incipit ꝓlogus in apocalipſim

Iohannes apoſtolus et euangeliſta a criſto electus atqꝫ dilectus · in tanto amore dilectionis ab eo habitus ē· ut in cena ſupra pectus eius recumberet et ad crucem aſtanti ſoli matrem propriam commendaſſet : ut quem nubere volentem ad amplexum virginitatis aſciuerat : ipſi ad cuſtodiendā virginem tradidiſſet . Hic itaqꝫ cum propter verbum dei ⁊ teſtimonium iheſu criſti in pathmos inſulam ſortiretur exilium· illic ab eodē apocalipſis pre oſtenſa deſcribit᷑: ut ſicut in principio canonis id ē libri geneſeos incorruptibile prīcipiū p̄notat᷑: ita etiā incorruptibilis finis ꝑ virginē in apocalipſi redderet᷑ dicentis . Ego ſū alpha et o: initiū et finis. Hic eſt iohannes· ꝗ ſciens ſuꝑueniſſe ſibi diem egreſſionis de corpore conuocatis ī epheſo diſcipulis deſcendit in defoſſum ſepulture ſue locum: orationeqꝫ ꝯpleta reddidit ſpiritū : tam a dolore mortis factꝰ extraneꝰ: q̄ꝫ a corruptione carnis noſcit᷑ alienꝰ. Cuiꝰ tamē ſcripture diſpoſitō vel libri ordinatō ideo a nobis ꝑ ſingula nō exponit᷑: ut neſciētibꝫ inq̄rendi deſiderium collocetur: ⁊ querētibus laboris fructus · et deo magiſterij doctrina ſeruetur . Explicit ꝓlogus. Incipit liber apocalipſis btī iohīs apli. cap̄ primū.

Apocalipſis iheſu criſti quā dedit illi deꝰ palam facere ſeruis ſuis que oportet fieri cito : et ſignificauit mittēs per āgelū ſuū ſ̄uo ſuo iohanni q̄ teſtimoniū perhibuit verbo dei: ⁊ teſtimoniū iheſu criſti quecūqꝫ vidit. Beatꝰ qui legit ⁊ qui audit verba ꝓphetie huius: et ſ̄uat ea que in ea ſcripta ſunt. Tempus enim prope eſt. Iohannes ſeptē eccleſijs que ſunt in aſya. Gratia vobis ⁊ pax ab eo qui eſt ⁊ qui erat ⁊ qui venturus ē: et a ſeptem ſpiritibus q̄ in ꝯſpectu throni eius ſunt: ⁊ a iheſu criſto q̄ eſt teſtis fidelis p̄mogenitus mortuorū et princeps regū terre: qui dilexit nos et lauit nos a peccatis nr̄is in ſanguine ſuo ⁊ fecit nos regnū ⁊ ſacerdotes deo ⁊ p̄ri ſuo: ipſi gl̄a et imperium in ſecula ſeculorū amen. Ecce venit cū nubibus : et videbit eū omnis oculus: ⁊ qui eū pupugerunt. Et tūc plāgent ſe ſuꝑ eum oīes tribus terre etiā amē. Ego ſum alpha ⁊ o . principiū et finis: dicit dominus deus qui ē ⁊ qui erat · ⁊ q̄ venturus eſt omīpotens. Ego iohannes frater veſter ⁊ particeps ī tribulatione ⁊ regno et patientia in criſto iheſu: fui ī inſula q̄ appellatur pathmos propt̄ verbum dei ⁊ teſtimoniū iheſu. Fui in ſpiritu in dominica die: ⁊ audiui poſt me vocem magnam tanq̄ꝫ tube dicentis. Quod vides ſcribe in libro : ⁊ mitte ſeptem eccleſijs · epheſo et ſmirne ⁊ pergamo ⁊ thiatire ⁊ ſardis ⁊ philadelphie et laodicie. Et ꝯuerſus ſum: ut viderem vocem q̄ loquebat᷑ mecū. Et cōuerſus vidi ſeptem candelabra aurea: ⁊ ī medio ſeptem cādelabroꝝ aureoꝝ ſimilē filio hominis veſtitū podere: ⁊ p̄cinctū ad mamillas zona aurea . Caput aūt eius et capilli erāt candidi tanq̄ꝫ lana alba: ⁊ tanq̄ꝫ nix . Et oculi eius tanq̄ꝫ flamma ignis: ⁊ pedes eiꝰ ſimiles auricalco ſicut ī camino ardenti Et vox illius tanq̄ꝫ vox aquaꝝ multarum: ⁊ habebat ī dextera ſua ſtellas ſeptem . Et de ore eiꝰ gladius utraqꝫ parte acutꝰ exibat: ⁊ facies eiꝰ ſicut ſol lucet in virtute ſua. Et cū vidiſſem eū:

cecidi ad pedes eiꝰ tanq̄ꝫ mortuus. Et poſuit dexterā ſuā ſuꝑ me dicens. Noli timere. Ego ſum p̄mꝰ et nouiſſimus et viuus: ⁊ fui mortuus ⁊ ecce ſū viuēs in ſec̄la ſeculoꝝ: ⁊ habeo claues mortis et inferni. Scribe ergo q̄ vidiſti ⁊ que ſunt: ⁊ que oportet fieri poſt hec. Sacramentū ſeptem ſtellarū quas vidiſti in dextera mea ⁊ ſeptē candelabra aurea: ſeptē ſtelle āgeli ſūt ſeptē ecc̄iaꝝ: ⁊ candelabra ſeptē· ſeptem eccleſie ſunt. c. ii.

Et āgelo epheſi eccleſie ſcribe. Hec dicit q̄ tenet ſeptē ſtellas in dextera ſua: qui ambulat ī medio ſeptem candelabrorū aureoꝝ. Scio opera tua et laborē ⁊ patientiā tuā: ⁊ q̄a nō potes ſuſtinere malos. Et temptaſti eos q̄ ſe dicunt apoſtolos eſſe ⁊ non ſunt: et inueniſti eos mendaces. Et patiētiam habes: ⁊ ſuſtinuiſti ꝓpt̄ nomē meū: et nō defeciſti. Sed habeo adūſum te pauca: q͛ caritatē tuā p̄mā reliquiſti. Memor eſto itaqꝫ unde excideris: et age penitentiā: ⁊ prima opera fac. Sin aūt: venio tibi ⁊ mouebo candelabrū tuū de loco ſuo: niſi penitentiā egeris. Sed hoc habes quia odiſti facta nicholaitarum: que ⁊ ego odi. Qui habet aurē audiat: q̄d ſpiritꝰ dicat eccleſijs. Vincenti dabo edere de ligno vite: quod ē in paradiſo dei mei. Et angelo ſmirne eccleſie ſcribe. Hec dicit p̄mus ⁊ nouiſſimus: qui fuit mortuꝰ ⁊ viuit. Scio tribl'atonē tuā ⁊ paupertatē tuam: ſed diues es ⁊ blaſphemaris ab hijs qui ſe dicunt iudeos eſſe ⁊ nō ſunt: ſed ſūt ſynagoga ſathane. Nichil horum timeas que paſſurus es. Ecce miſſurus eſt dyabolus ex vobis in carcerem ut temptemini: ⁊ habebitis tribl'ationem diebꝫ decem. Eſto fidelis uſqꝫ ad mortem: ⁊ dabo coronam vite. Qui habet aurem audiat: quid ſpiritus dicat eccleſijs. Qui vicerit: non ledet̄ a morte ſecūda. Et angelo pergami eccleſie ſcribe. Hec dicit q̄ habet rumpheā vtraqꝫ parte acutā. Scio ubi habitas ubi ſedes ē ſathane: et tenes nomen meū: et nō negaſti fidē meā. Et ī diebus illis antiphas teſtis meus fidelis q̄ occiſus eſt apud vos: ubi ſathanas habitat. Sed habeo adūſus te pauca: q̄a habes illic tenētes doctrinā balaam q̄ docebat balac mittere ſcandalū corā filijs iſrahel edere ⁊ fornicari: ita habes ⁊ tu tenentes doctrinam nicholaitaꝝ. Similiter penitētiam age, ſi quo minus: Veniam tibi cito ⁊ pugnabo cū illis in gladio oris mei. Qui habet aurem audiat: q̄d ſpiritus dicat eccleſijs. Vincenti dabo manna abſconditū: ⁊ dabo illi calculum candidū ⁊ in calculo nomē nouū ſcriptum: q̄d nemo ſcit niſi qui accipit. Et angelo thiatire ecc̄lie ſcribe: Hec dicit filiꝰ dei: q̄ habet oculos tanq̄ꝫ flammā ignis: ⁊ pedes eiꝰ ſimiles aurichalco. Noui opera tua ⁊ fidem et caritatem tuā ⁊ miniſteriū ⁊ patientiā tuā: et opera tua nouiſſima plura prioribꝫ. Sed habeo adūſꝰ te ~~pauca~~ q̄a permittis mulierē iezabel que ſe dicit ꝓphetem docere ⁊ ſeducere ſeruos meos: fornicari et mādutare de ydolotitis. Et dedi illi tempus ut penitentiā ageret: ⁊ nō vult penitere a fornicatione ſua. Ecce ego mitto eam in lectū: ⁊ q̄ mechantur cū ea in tribl'atione maxima erunt: niſi penitentiam ab operibꝫ ſuis egerint: et filios eiꝰ interficiā in mortem: et ſcient om̄es ecc̄lie quia ego ſū ſcrutans renes ⁊ corda: ⁊ dabo unicuiqꝫ veſtrū ſcdm̄ opera ſua vr̄a. Vobis aūt dico ceteris qui thiatire eſtis· quicūqꝫ non habent doctrinā hāc q̄ nō cognouerūt altitudines ſathane queadmodū dicunt: nō mittā ſup vos aliud pōdus: tamen id qđ habetis tenete donec veniam. Et qui vicerit ⁊ cuſtodierit uſq; in finē opera mea: dabo illi poteſtatē ſuper gentes et reget eas ī virga ferrea ⁊ tanq̄ȝ vas figuli cōfringentur ſicut ⁊ ego accepi a patre meo: ⁊ dabo illi ſtellam matutinam. Qui habet aurem audiat: quid ſpiritus dicat eccleſiis. c. iii.

Et angelo eccl'ie ſardis ſcribe. Hec dicit qui habet ſeptē ſpirit⁹ dei: et ſeptem ſtellas. Scio opera tua: q̄a nomen habes ꝙ viuas: et mortu⁹ es. Eſto vigilans: ⁊ cōfirma cetera q̄ moritura erāt. Nō enī inuenio opera tua plena coram deo meo. In mente ergo habe qualiter acceperis ⁊ audieris et ſerua: ⁊ penitentiā age. Si ergo nō vigilaueris veniam ad te tanq̄ȝ fur: ⁊ neſcies qua hora veniā ad te. Sed habes pauca nomina in ſardis q̄ nō inquinauerūt veſtimēta ſua: ⁊ ambulabunt mecū ī albis q̄a digni ſūt. Qui vicerit ſic veſtiet̄ veſtimētis albis: ⁊ nō delebo nomen ei⁹ de libro vite: ⁊ cōfitebor nomen ei⁹ corā patre meo ⁊ coram āgelis ei⁹. Qui habet aurē audiat: qđ ſpiritus dicat eccleſiis. Et angelo philadelphie eccleſie ſcribe. Hec dicit ſanctus et verus qui habet clauē dauid: q̄ aperit et nemo claudit: claudit ⁊ nemo aperit. Scio opera tua. Ecce dedi corā te oſtium apertum quod nemo poteſt claudere: quia modicam habes virtutem et ſeruaſti verbum meū: ⁊ non negaſti nomē meū. Ecce dabo de ſynagoga ſathane q̄ dicūt ſe iudeos eſſe ⁊ non ſunt: ſed mentiunt̄. Ecce faciam illos ut veniant ⁊ adorēt ante pedes tuos: ⁊ ſcient q̄a ego dilexi te. Quoniam ſeruaſti verbū patientie mee: ⁊ ego ſeruabo te ab hora temptatōnis que ventura ē in orbē vniūſum temptare habitātes ī terra. Ecce venio cito. Tene qđ habes: ut nemo accipiat coronā tuam. Qui vicerit faciā illū columnā in templo dei mei: ⁊ foras nō egrediet̄ ampli⁹. Et ſcribā ſup eum nomen dei mei ⁊ nomen ciuitatis dei mei noue iheruſalē que deſcendit de celo a deo meo: et nomen meū nouū. Qui habet aurem audiat: quid ſpirit⁹ dicat eccleſiis. Et angelo laoditie eccleſie ſcribe. Hec dicit amen teſtis fidelis ⁊ verus: qui ē principiū creature dei. Scio opera tua: q̄a neq; frigidus es neq; calidus. Utinam frigid⁹ eſſes aut calidus. Sed quia tepidus es ⁊ nec frigidus nec calidus · incipiā te euomere ex ore meo: quia dicis ꝙ diues ſum ⁊ locupletat⁹ ⁊ nullius egeo: ⁊ neſcis q̄a tu es miſer et miſerabilis · ⁊ paup ⁊ cecus ⁊ nud⁹. Suadeo tibi emere a me aurū ignitū probatū ut locuples fias: et veſtimentis albis induaris ut nō appareat cōfuſio nuditatis tue: ⁊ collirio inunge oculos tuos ut videas. Ego quos amo · arguo ⁊ caſtigo. Emulare ergo: et penitentiā age. Ecce ſto ad oſtium ⁊ pulſo. Si quis audierit vocē meā ⁊ aperuerit michi ianuā introibo ad illū: et cenabo cū illo: ⁊ ipſe mecū. Qui vicerit dabo ei ſedere mecū ī throno meo: ſicut et ego vici ⁊ ſedi cū patre meo in throno eius. Qui habet aurem audiat: quid ſpirit⁹ dicat eccleſiis. c. iiii.

Poſt hec vidi: ⁊ ecce oſtium apertū in celo: ⁊ vox prima quā audiui tanq̄ȝ tube loquentis mecum dicens. Aſcende huc: ⁊ oſtendā tibi q̄ oportet fieri. Poſt hec ſtatim fui in ſpiritu. Et ecce ſedes poſita erat ī celo: ⁊ ſupra ſedē ſedens. Et q̄ ſedebat ſimilis erat aspectui lapidis iaspidis et sardinis: et yris erat ī circuitu sedis similis visioni smaragdine. Et in circuitu sedis sedilia vigintiꝗtuor: ⁊ supra thronos vigintiquatuor seniores sedentes circumamicti vestimentis albis: et in capitibus eorū corone aureę. Et de throno procedunt fulgura ⁊ voces ⁊ tonitrua: ⁊ septē lampades ardētes ante thronū qui sūt septē spiritus dei. Et in ꝯspectu sedis tanꝗ̄ mare vitreū simile cristallo: ⁊ in medio sedis ⁊ in circuitu sedis quatuor animalia plena oculis āte et retro. Et animal primū simile leoni ⁊ scd̄m simile vitulo: ⁊ terciū animal habens faciē quasi hominis: ⁊ quartū animal simile aquile volanti. Et quatuor animalia singula eoꝝ habebant alas senas: ⁊ in circuitu et intus plena sunt oculis. Et requiem nō habebant die ac nocte dicentia, Sanctꝰ sanctus sāctus dn̄s deꝰ omnipotens: qui erat ⁊ q̄ est et qui venturus ē. Et cū darent illa animalia glīam ⁊ honorē et benedictionē sedēti sup thronū viuēti in secula seculorū: procidebāt vigintiꝗtuor seniores ante sedentē in throno et adorabāt viuētem in secula seculoꝝ: et mittebāt coronas suas āte thronū dicentes. Dignus es dn̄e deus noster accipere glīam ⁊ honorem ⁊ virtutem: quia tu creasti omnia: et propter voluntatem tuā erant et creata sunt. c. v.

q̄tuor

Et vidi in dextera sedentis supra thronū librū scriptum intus et foris: signatū sigillis septem. Et vidi angelū fortem et p̄dicantem voce magna. Quis ē dignus aperire librum ⁊ soluere signacula eiꝰ? Et nemo poterat neq; in celo neq; in terra neq; subtꝰ terram aperire librū: neq; respicere illū. Et ego flebā multū: quoniā nemo dignꝰ inuentus ē aperire librū: nec videre eum. Et unus de senioribꝫ dixit michi. Ne fleueris. Ecce vicit leo de tribu iuda radix dauid aperire librū: ⁊ soluere septē signacula eius. Et vidi: et ecce ī medio throni ⁊ quatuor animaliū ⁊ ī medio seniorum agnum stantem tanꝗ̄ occisum habentem cornua septem ⁊ oculos septem: q̄ sūt septē spiritꝰ dei missi in omnem terrā. Et venit: ⁊ accepit de dextera sedentis ī throno librū. Et cū aperuisset librū· quatuor animalia ⁊ vigintiꝗtuor seniores ceciderunt corā agno habentes singuli cytharas ⁊ fialas aureas plenas odoramētoꝝ q̄ sunt orationes sc̄orū: ⁊ cantabāt canticū nouum dicentes. Dignus es dn̄e accipere librum ⁊ aperire signacula eius: qm̄ occisus es ⁊ redemisti nos deo ī sanguine tuo ex omni tribu ⁊ lingua et pp̄lo et natione: ⁊ fecisti nos deo nostro regnum ⁊ sacerdotes ⁊ regnabim̄ super terrā. Et vidi: ⁊ audiui vocē angeloꝝ multoꝝ in circuitu throni ⁊ animaliū et senioꝝ: ⁊ erat numerꝰ eorū milia miliū dicentiū voce magna. Dignus est agnus q̄ occisus ē accipere virtutē et diuinitatem ⁊ sapientiā: ⁊ fortitudinem et honorem ⁊ gloriā ⁊ benedictionem. Et omnē creaturā que in celo est et sup terrā et sub terra· ⁊ q̄ sunt ī mari et q̄ in eo: omnes audiui dicentes sedenti in throno et agno. Benedictio et honor et gloria et potestas in secula seculorū. Et quatuor animalia dicebant amen. Et vigintiquatuor seniores ceciderunt in facies suas: et adorauerūt viuentem in secula seculorum. c. vi.

Et vidi ꝙ aperuisset agnus vnū de septem sigillis: et audiui vnum de quatuor animalibus dicentē tanꝗ̄ vocem tonitrui. Veni et vide.

Et vidi: et ecce equus albus. et qui ſedebat ſuꝑ illū habebat arcū: ⁊ data eſt ei corona: ⁊ exiuit vincēs ut vinceret. Et cū aperuiſſet ſigillū ſcd̄m: audiui ſcd̄m animal dicens. Veni et vide. Et exiuit alius equus rufus: ⁊ q̄ ſedebat ſuꝑ illū datū eſt ei ut ſumeret pacē de terra. ⁊ ut inuicem ſe interficiant: et datus eſt ei gladius magnus. Et cū aperuiſſet ſigillū tercium: audiui terciū animal dicens. Veni ⁊ vide. Et ecce equus niger: ⁊ q̄ ſedebat ſuꝑ illū habebat ſtateram in manu ſua. Et audiui tanq̄ȝ vocem ī medio quatuoꝛ animalium dicentē. Bilibris tritici denario uno: ⁊ tres bilibres oꝛdei denario uno: et vinū ⁊ oleum ne leſeris. Et cū aperuiſſet ſigillū quartū audiui vocē quarti animalis dicentis. Veni ⁊ vide. Et ecce equus pallidus: ⁊ q̄ ſedebat ſuꝑ eū nomen illi moꝛs: ⁊ infernus ſequebat̄ eum. Et data ē illi poteſtas ſuꝑ quatuoꝛ partes terre: interficere gladio fame et moꝛte et beſtijs terre. Et cū aperuiſſet ſigillū quītū: vidi ſubtus altare animas interfectoꝝ ꝓpter verbū dei: ⁊ propter teſtimoniū qd̄ habebāt. Et clamabant voce magna dicētes. Uſquequo dn̄e ſanctꝰ et verus non iudicas ⁊ nō vindicas ſāguinē nr̄m de hijs q̄ habitant ī terra? Et date ſunt illis ſingule ſtole albe: ⁊ dictū eſt illis ut requieſcerent adhuc tēpus modicū: donec compleant̄ conſerui eoꝝ: ⁊ fratres eorū qui interficiendi ſunt ſicut ⁊ illi. Et vidi cū aperuiſſet ſigillū ſextū: ⁊ ecce terre motꝰ magnus factꝰ eſt. Et ſol factus eſt niger tanq̄ȝ ſaccus ciliciñꝰ: ⁊ luna tota facta eſt ſicut ſanguis: ⁊ ſtelle de celo ceciderūt ſuper terram ſicut ficus emittit groſſos ſuos cū a vento magno mouet̄. Et celū receſſit ſicut liber inuolutꝰ: et om̄is mons ⁊ inſule de locis ſuis mote ſunt. Et reges terre ⁊ principes et tribuni et diuites ⁊ foꝛtes et omnis ſeruus et liber abſcōderūt ſe ī ſpeluncis et in petris montiū: ⁊ dicunt montibꝫ et petris cadite ſuꝑ nos. ⁊ abſcondite nos a facie ſedentis ſuꝑ thronū et ab ira agni: q̄m venit dies magnus ire ipſorum. Et quis poterit ſtare? c. vii.

Poſt hec vidi q̄tuoꝛ angelos ſtantes ſuꝑ quatuoꝛ angulos terre: tenētes quatuoꝛ ventos terre ne flarēt ſuꝑ terram: neq; ſuꝑ mare neq; ī ullā arborem. Et vidi alterū angelū aſcendentem ab oꝛtu ſolis habentē ſignum dei viui: ⁊ clamauit voce magna. q̄tuoꝛ angelis quibus datū eſt nocere terre ⁊ mari dicens. Nolite nocere terre ⁊ mari neq; arboribus: quoadusq; ſignemus ſ̄uos dei nr̄i in frontibus eorum. Et audiui numerū ſignatorū: centūquadraginta q̄tuoꝛ milia ſignati ex omni tribu filioꝝ iſrl̄. Ex tribu iuda: duodecim milia ſignati. Ex tribu ruben: duodecim milia ſignati. Ex tribu gad: duodecim milia ſignati. Ex tribu aſer: duodecim milia ſignati. Ex tribu neptalim: duodecī milia ſignati. Ex tribu manaſſe: duodecim milia ſignati. Ex tribu ſymeon: duodecī milia ſignati. Ex tribu leui: duodecī milia ſignati. Ex tribu yſachar: duodecim milia ſignati. Ex tribu zabulon: duodecim milia ſignati. Ex tribu ioſeph: duodecim milia ſignati. Ex tribu beniamin: duodecī milia ſignati. Poſt hec vidi turbā magnā quā dinumerare nemo poterat ex omnibus gētibus et tribubus ⁊ ppl̄is ⁊ linguis: ſtantes ante thronū ⁊ in cōſpectu agni amicti ſtolis albis: ⁊ palme ī manibus eorū. Et clamabant voce magna dicentes.

Salus deo nr̄o: qui ſedet ſup̄ thronū et agno. Et om̄es angeli ſtabant ī circuitu throni ⁊ ſeniorū ⁊ q̄tuor aīaliū: et ceciderūt ī conſpectu throni in facies ſuas: et adorauerūt deū dicentes amē. Benedictio ⁊ claritas ⁊ ſapiētia ⁊ graciarū actio: honor ⁊ virtus ⁊ fortitudo deo nr̄o: ī ſecula ſeculorū amen. Et reſpondit unꝰ de ſenioribꝫ: ⁊ dixit michi. Hij qui amicti ſūt ſtolis albis q̇ ſunt et unde venerunt? Et dixi illi. Dn̄e mi tu ſcis. Et dixit michi. Hij ſunt q̇ venerunt de tribulatōne magna: ⁊ lauerūt ſtolas ſuas: ⁊ dealbauerūt eas ī ſāguine agni. Ideo ſūt āte thronū dei: ⁊ ſeruiunt ei die ac nocte in tēplo eius: et qui ſedet in throno habitabit ſuper illos. Nō eſurient neq; ſitiēt amplius: neq; cadet ſuper illos ſol neq; ullus eſtus: qm̄ agnus q̇ in medio throni ē reget illos: ⁊ deducet illos ad vite fontes aquarum; et abſterget deus omnem lacrimam ab oculis eorum. c. viii.

Et cū aperuiſſet ſigillū ſeptimū: factum ē ſilentiū in celo quaſi media hora. Et vidi ſeptē angelos ſtātes in cōſpectu dei: ⁊ date ſunt illis ſeptem tube. Et alius angelꝰ venit ⁊ ſtetit āte altare habens thuribulū aureū: et data ſunt illi incenſa multa: ut daret de orationibꝫ ſāctorum oīm ſupra altare aureū qḋ ē āte thronū dei. Et aſcendit fumus incenſoꝝ de oratōnibꝫ ſanctorum de manu angeli: corā deo. Et accepit angelꝰ thuribulū ~~aureū~~ ⁊ impleuit illud de igne altaris ⁊ miſit in terram: ⁊ facta ſūt tonitrua ⁊ voces ⁊ fulgura et terre motus magnus; ⁊ ſeptē angeli q̇ habebāt ſeptem tubas ꝑparauerunt ſe ut tuba canerēt. Et primus angelus tuba cecinit. Et facta ē grādo et ignis mixta ī ſanguine: ⁊ miſſū eſt in terrā. Et tercia pars terre combuſta eſt: ⁊ tercia pars arborū cōcremata eſt: et om̄e fenū viride combuſtū eſt. Et ſecundus angelus tuba cecinit: et tanq̄ mons magnꝰ igne ardēs miſſus eſt in mare. Et facta ē tercia pars maris ſanguis: ⁊ mortua ē tercia pars creature eorū que habebāt animas ī mari: ⁊ tercia pars nauiū interijt. Et tercius angelꝰ tuba cecinit: ⁊ cecidit de celo ſtella magna ardēs tanq̄ facula. Et cecidit ī terciā partem fluminū ⁊ in fōtes aquaꝝ: et nomen ſtelle dicit̄ abſinthium. Et facta ē tercia pars aquaꝝ ī abſinthiū: ⁊ multi hominū mortui ſūt de aquis: q̄a amare facte ſūt. Et quartꝰ angelus tuba cecinit: ⁊ ꝑcuſſa ē tercia pars ſolis et tercia pars lune ⁊ tercia pars ſtellarū: ita ut obſcuraret̄ tercia pars eorum: ⁊ diei nō luceret pars tercia: et nocti ſimilit̄. Et vidi: ⁊ audiui vocem unꝰ aquile volantis ꝑ mediū celi: dicētis voce magna. Ve ve ve habitantibus ī t̄ra: de ceteris vocibꝫ triū āgelorum qui erant tuba canituri. c. ix.

Et quintꝰ angelus tuba cecinit: ⁊ vidi ſtellam de celo cecidiſſe in terram: ⁊ data eſt ei clauis putei abiſſi. Et aperuit puteum abiſſi: ⁊ aſcendit fumus putei ſicut fumꝰ fornacis magne: ⁊ obſcuratꝰ eſt ſol ⁊ aer de fumo putei. Et de fumo putei exierūt locuſte in terrā: ⁊ data eſt illis poteſtas ſicut habent poteſtatem ſcorpiones terre. Et ꝓceptū eſt illis ne lederent fenum terre neq; om̄e viride neq; omnem arborē: niſi tantū hoīes q̇ nō habent ſignū dei in frōtibꝫ ſuis. Et datū eſt [illegible] ne occiderent eos: ſed ut cruciarent̄ menſibꝫ quinq;. Et cruciatꝰ eorum ut cruciatꝰ ſcorpij: cū ꝑcutit hominem. Et in diebus illis querent hoīes mortē ⁊ nō inuenient eam: et deſiderabūt mori: et fugiet mors ab eis. Et ſimilitudines locuſtaꝝ ſimiles equis paratis ad p̄liū: et ſuꝑ capita eaꝝ tanq̄ꝫ corone ſimiles auro: ⁊ facies eaꝝ tanq̄ꝫ facies hominū. Et habebāt capillos ſicut capillos mulierū: ⁊ dentes eaꝝ ſicut dentes leonū erāt. Et habebāt loricas ſicut loricas ferreas: ⁊ vox alaꝝ earū ſicut vox curruū equoꝝ multoꝝ currētiū ī bellū. Et habebāt caudas ſimiles ſcorpionū: et aculei erāt in caudis eaꝝ: ⁊ poteſtas eaꝝ nocere hominibꝫ mēſibꝫ quinqꝫ. Et habebāt ſuꝑ ſe regem·angelum abiſſi cui nomen hebraice labaddon. Ve vnum abijt: ⁊ ecce veniūt adhuc duo ve poſt hec. Et ſextus angelus tuba cecinit: ⁊ audiui vocē unā ex quatuor cornibus altaris aurei quod eſt ante oculos dei: dicētem ſexto angelo q̄ habebat tubā. Solue quatuor angelos q̄ allegati ſūt in flumine magno eufraten. Et ſoluti ſunt quatuor āgeli qui parati erāt in horā ⁊ diem ⁊ menſem et annū: ut occiderent terciā partē hominū. Et numerꝰ equeſtris exercitꝰ vicies milies dena milia: audiui numerum eoꝝ: ⁊ ita vidi equos ī viſione. Et qui ſedebāt ſuper eos habētes loricas igneas ⁊ iacinctinas et ſulphureas: ⁊ capita equoꝝ erant tanq̄ꝫ capita leonū: ⁊ de ore eoꝝ procedit ignis ⁊ fumus et ſulphur. Et ab hijs tribꝫ plagis occiſa eſt tercia pars hominū: de igne et de fumo ⁊ ſulphure q̄ procedebāt ex ore ipſorū. Poteſtas enī equoꝝ in ore eoꝝ ē: ⁊ in caudis eoꝝ. Nā caude eoꝝ ſimiles ſerpētibus habentes capita: ⁊ in hijs nocent. Et ceteri hoīes qui nō ſunt occiſi ī hijs plagis: neqꝫ penitentiā egerūt de operibꝫ manuū ſuarum ut non adorarent demonia et ſimulacra aurea et argentea et erea et lapidea et lignea q̄ neqꝫ videre poſſunt neqꝫ audire neqꝫ ambulare: et nō egerūt penitentiā ab homicidijs ſuis neqꝫ a veneficijs ſuis neqꝫ a fornicatione ſua: neqꝫ a furtis ſuis. c. x.

Et vidi aliū angelū fortem deſcendētem de celo amictum nube: et yris in capite eiꝰ. Et facies eiꝰ erat ut ſol: ⁊ pedes eiꝰ tanq̄ꝫ colūna ignis. Et habebat ī manu ſua libellū apertū: ⁊ poſuit pedem ſuū dexterū ſupra mare·ſiniſtrum aūt ſuꝑ terram: ⁊ clamauit voce magna quēadmodū cū leo rugit. Et cū clamaſſet: locuta ſūt ſeptem tonitrua voces ſuas. Et cū locuta fuiſſet ſeptem tonitrua voces ſuas: ego ſcripturus eram. Et audiui vocē de celo dicētē michi. Signa q̄ locuta ſūt ſeptē tonitrua: ⁊ noli ea ſcribere. Et angelꝰ quē vidi ſtantem ſupra mare ⁊ ſupra terrā leuauit manū ſuam ad celū ⁊ iurauit ꝑ viuētem ī ſecula ſeculoꝝ q̄ creauit celum ⁊ ea q̄ in eo ſunt et terram et ea q̄ in ea ſunt ⁊ mare et ea que in eo ſunt: q̄a tempꝰ nō erit ampliꝰ: ſed ī diebus vocis ſeptimi angeli cum ceperit tuba canere: ꝯſūmabit̄ miſteriū dei ſicut euangelizauit ꝑ ſeruos ſuos prophetas. Et audiui vocē de celo iterū loquētem mecū ⁊ dicentem. Vade: et accipe librum apertū de manu angeli ſtantis ſupra mare ⁊ ſuper terram. Et abij ad āgelum dicens ei ut daret michi librum: ⁊ dixit michi. Accipe librū et deuora illum: et faciet amaricari vētrē tuū: ſed ī ore tuo erit dulce tanq̄ꝫ mel. Et accepi librum de manu āgeli et deuoraui illū: et erat in ore meo tanq̄ꝫ mel dulce. Et cū deuoraſſem eū: amaricatꝰ ē venter meꝰ. Et dixit michi. Oportet te iterū ꝓphetare gentibꝫ ⁊ populis et linguis et regibus multis . c. xi.

Et dat⁹ ē michi calamus ſimilis virge: dicēs ~~eſt michi~~. Surge: et metire templū dei et altare: et adorātes in eo. Atriū vero qd̄ eſt foris tēplū eice foras: et ne metiaris illud: qm̄ datum ē gentibꝫ. Et ciuitatē ſanctā calcabūt menſibus quadragitaduobꝫ. Et dabo duobus teſtibus meis: et ꝓphetabunt diebꝫ milleducentiſſexaginta amicti ſaccis. Hij ſūt due oliue ⁊ duo candelabra ī cōſpectu dn̄i terre ſtantes. Et ſi quis voluerit eos nocere: ignis exiet de ore eoꝝ et deuorabit inimicos eorū: ⁊ ſi quis voluerit eos ledere: ſic oportet eū occidi. Hij habent poteſtatem claudēdi celū ne pluat diebꝫ ꝓphetie illorū: ⁊ poteſtatē habent ſuꝑ aquas cōuertendi eas ī ſanguinē: ⁊ ꝑcutere terram om̄i plaga quotienſcūqꝫ voluerint. Et cū finierint teſtimoniū ſuū beſtia q̄ aſcendit de abiſſo faciet adūſ⁹ eos bellum. ⁊ vincet illos: ⁊ occidet eos. Et corpora eoꝝ iacebūt ī plateis ciuitatis magne q̄ vocatur ſpiritualiter ſodoma et egiptus: ubi et dn̄s eorū crucifixus ē. Et videbūt et tribubꝫ de populis. et linguis ⁊ gentibus corpora eorum ꝑ tres dies ⁊ dimidiū: ⁊ corpora eoꝝ nō ſinent poni ī monumētis. Et inhabitantes terrā gaudebūt ſuꝑ illos et iocundabunt̄: ⁊ munera mittent inuicem: qm̄ hij duo prophete cruciauerunt eos q̄ ~~in~~habitabāt ſuꝑ terrā. Et poſt dies tres et dimidiū ſpiritus vite a deo intrauit in eos. Et ſteterūt ſuper pedes ſuos: ⁊ timor magn⁹ cecidit ſuꝑ eos q̄ viderūt eos. Et audierūt vocem magnā de celo dicentē eis. Aſcendite huc. Et aſcenderunt in celū in nube: et viderūt illos inimici eoꝝ. Et ī illa hora fact⁹ ē terre motus magn⁹: ⁊ decima pars ciuitatis cecidit. Et occiſi ſunt in terre motu nōīa hominū ſeptē milia: et reliqui in timorē ſūt miſſi: ⁊ dederūt gloriā deo celi. Ve ſcd̄m abijt: ⁊ ecce ve terciū veniet cito. Et ſeptim⁹ angel⁹ tuba cecinit: ⁊ facte ſūt voces magne in celo dicētes. Factū eſt regnū huius mūdi dn̄i nr̄i ⁊ criſti eius: ⁊ regnabūt in ſecula ſeculoꝝ amen. Et vigītiquatuoꝛ ſeniores q̄ in conſpectu dei ſedent in ſedibꝫ ſuis. ceciderūt ī facies ſuas: et adorauerūt deū dicentes. Gratias agimus tibi dn̄e de⁹ noſter om̄ipotens: qui es ⁊ q̄ eras: ⁊ qui vēturus es: qui accepiſti virtutē tuā magnā et regnaſti. Et irate ſūt gentes; ⁊ aduenit ira tua. et temp⁹ mortuoꝝ iudicare. et reddere mercedem ſeruis tuis prophetis et ſanctis: et timentibus nomen tuum puſillis ⁊ magnis: et exterminandi eos qui corruperunt terram . c. xii.

Et aꝑtū ē templū dei ī celo: ⁊ viſa eſt archa teſtamēti ei⁹ in templo eius. Et facta ſunt fulgura et voces: ⁊ terre mot⁹ ⁊ grādo magna. Et ſignū magnū apparuit in celo. Mulier amicta ſole. et luna ſub pedibus ei⁹: ⁊ in capite eius corona ſtellaꝝ duodecī. Et in utero habens. ⁊ clamabat parturiens: et cruciat̄ ut pariat. Et viſum ē aliud ſignū in celo. Et ecce draco magnus rufus habens capita ſeptē ⁊ cornua decem: ⁊ in capitibꝫ ei⁹ ſeptem dyademata: et cauda ei⁹ trahebat terciā partem ſtellaꝝ celi et miſit eas in terrā. Et draco ſtetit āte mulierē que erat paritura: ut cū peperiſſet filiū eius deuoraret. Et peperit filiū maſculū: q̄ recturus erat omnes gentes in virga ferrea. Et raptus eſt filius ei⁹ ad deū ⁊ ad thronū eius: ⁊ mulier fugit in ſolitudinē ubi habebat locū paratū a deo: ut ibi paſcāt cain diebꝫ mille ducẽtiſſexaginta. Et factum ẽ preliũ magnũ in celo. Michahel et angeli eius p̄liabant̃ cũ dracone; et draco pugnabat et angeli eiꝰ et non valuerũt: neqꝫ locus inuentus ẽ amplius eoꝝ in celo. Et proiectus eſt draco ille magnus· ſerpẽs antiquus· qui vocabat̃ dyabolus et ſathanas· qui ſeducit vniũſum orbem: ⁊ ꝓiectus eſt in terrã: et angeli eiꝰ cum illo miſſi ſunt. Et audiui vocẽ magnã ĩ celo dicentẽ. Nũc facta eſt ſalus et virtus et regnũ dei nr̃i et poteſtas criſti eiꝰ: q̄a proiectus eſt accuſator fratrũ nr̃orũ: qui accuſabat illos ãte cõſpectum dei noſtri die ac nocte. Et ipĩ vicerunt eũ propter ſanguinẽ agni et ꝓpter verbũ teſtimonij ſui: ⁊ nõ dilexerũt animas ſuas uſqꝫ ad mortẽ. Propterea letamini celi: ⁊ q̄ habitatis ĩ eis. Ve terre et mari: quia deſcendit dyabolus ad vos habens irã magnã: ſciens ꝙ modicũ tẽpus habet. Et poſtq̄ꝫ vidit draco ꝙ proiectus eſſet in terrã: ꝑſecutus eſt mulierẽ que peperit maſculũ. Et date ſũt mulieri ale due aquile magne: ut volaret in deſertũ ĩ locũ ſuũ: ubi alitur ꝑ tempus ⁊ tẽpora et dimidium temporis a facie ſerpẽtis. Et miſit ſerpẽs ex ore ſuo poſt mulierẽ aquã tãq̄ꝫ flumen: ut eã faceret trahi a flumine. Et adiuuit terra mulierẽ: ⁊ aperuit terra os ſuũ et abſorbuit flumen. quod miſit draco de ore ſuo. Et iratꝰ ẽ draco ĩ mulierẽ: ⁊ abijt facere preliũ cũ reliquis de ſemine eiꝰ q̄ cuſtodiũt mandata dei: ⁊ habẽt teſtimoniũ ihũ criſti. Et ſtetit ſup̱ arenam maris. c. xiii.

Et vidi de mari beſtiã aſcendentẽ habentem capita ſeptẽ ⁊ cornua decem: ⁊ ſup̱ cornua eiꝰ decẽ dyademata: ⁊ ſup̱ capita eiꝰ noĩa blaſphemie. Et beſtia quã vidi ſimilis erat pardo: et pedes eius ſicut pedes urſi: ⁊ os eiꝰ ſicut os leonis. Et dedit illi draco virtutem ſuã et poteſtatẽ magnã. Et vidi unũ de capitibꝫ ſuis quaſi occiſum in mortem: ⁊ plaga mortis eiꝰ curata eſt. Et ãmirata eſt vniũſa terra poſt beſtiã. Et adorauerũt draconẽ qui dedit poteſtatem beſtie: ⁊ adorauerũt beſtiam dicentes. Quis ſimilis beſtie: et quis poterit pugnare cũ ea? Et datũ eſt ei os loquẽs magna et blaſphemias: ⁊ data ẽ ei poteſtas facere menſes quadragitaduos. Et aperuit os ſuũ in blaſphemias ad deũ· blaſphemare nomen eiꝰ ⁊ tabernaclm eiꝰ: ⁊ eos q̄ in celo habitant. Et datũ eſt illi bellũ facere cũ ſanctis: ⁊ vincere eos. Et data eſt illi poteſtas in omnẽ tribũ et ꝓplm et linguã et gentem: ⁊ adorauerũt eam om̃es qui inhabitãt terrã: quoꝝ nõ ſunt ſcripta noĩa in libro vite agni q̄ occiſus eſt ab origine mũdi. Si quis habet aurẽ audiat. Qui ĩ captiuitatẽ duxerit ĩ captiuitatẽ vadet: q̄ ĩ gladio occiderit: oportet eũ gladio occidi. Hic eſt patiẽcia: ⁊ fides ſanctoꝝ. Et vidi aliam beſtiã aſcendẽtem de terra: ⁊ habebat cornua duo ſimilia agni: ⁊ loquebat̃ ſicut draco. Et poteſtatẽ prioris beſtie omnem faciebat in ꝯſpectu eiꝰ: et fecit terrã et habitantes in ea adorare beſtiam primam: cuiꝰ curata ẽ plaga mortis. Et fecit ſigna magna: ut etiã ignem faceret de celo deſcendere in terrã in ꝯſpectu hominũ. Et ſeduxit habitantes in terra propter ſigna q̄ data ſunt illi facere in ꝯſpectu beſtie: dicens habitantibꝫ in terra: ut faciant ymaginem beſtie que habet plagã gladij ⁊ vixit. Et datum ẽ illi ut daret ſpiritum ymagini beſtie ⁊ ut loquat̃ ymago beſtie:

et faciet ut quicũq; nõ adorauerint ymaginem bestie occidantur. Et faciet oĩes pusillos et magnos et diuites et pauperes ⁊ liberos et seruos habere caracterē in manu dextera aut in frõtibus suis: et ne quis possit emere aut vendere nisi qui habeat caracterem aut nomē bestie: ~~aut nomen~~ aut numerũ nominis eius. Hic sapiētia ē. Qui habet intellectum: computet numerum bestie. Numerus enim hominis est: et numerus eiꝰ sexcentisexagintasex. c. xiiii.

Et vidi: et ecce agnꝰ stabat supra montē syon. ⁊ cum eo centũquadragintaq̄tuor milia habentes nomē eius et nomen pr̄is eius scriptũ ĩ frontibꝫ suis. Et audiui vocē de celo tanq̄ȝ vocē aquarũ multarũ: ⁊ tanq̄ȝ vocem tonitrui magni: ⁊ vocē quā audiui sicut cytharedorũ cytharizanciũ ĩ cytharis suis. Et cantabāt quasi canticum nouũ ante sedem ⁊ ante quatuor animalia ⁊ seniores: ⁊ nemo poterat dicere cāticũ nisi illa centũquadragintaquatuor milia q̄ empti sũt de terra. Hii sunt qui cũ mulieribus nõ sunt coinquinati: virgines enĩ sunt. Hii secunt̄ agnũ quocunq; ierit. Hii empti sunt ex oĩbus p̄micie deo et agno: ⁊ in ore eorũ non ē inuentũ mendaciũ. Sine macula enĩ sunt āte thronũ dei. Et vidi alterũ angelũ volātem p medium celum: habentem euangeliũ eternũ: ut euāgelizaret sedētibus sup terrā ⁊ sup omnē gētem ⁊ tribũ et linguā ⁊ p̄plm: dicens magna voce. Timete dñm ⁊ date illi honorē: quia venit hora iudicij eius: ⁊ adorate eũ qui fecit celum ⁊ terram et mare ⁊ fontes aquaꝝ. Et aliꝰ angelus secutus ē dicens. Cecidit cecidit babilon illa magna: q̄ a vino ire fornicationis sue potauit oĩes gentes. Et terciꝰ angelus secutꝰ est illos dicēs voce magna. Si quis adorauerit bestiam et ymaginē eiꝰ ⁊ acceperit caracterem ĩ frõte sua aut ĩ manu sua: hic bibet de vino ire dei qđ mixtũ ē mero in calice ire ipĩus: Et cruciabit̄ igne ⁊ sulphure ĩ conspectu āgeloꝝ sanctoꝝ: et āte ꝯspectũ agni. Et fumus tormentorum eorũ ascendet ĩ secula seculorũ. Nec habēt requiem die ac nocte q̄ adorauerũt bestiam et ymaginē eius: et si quis acceperit caracterē nominis eius. Hic paciētia sanctorũ ē: qui custodiũt mandata dei et fidem ihesu. Et audiui vocem de celo dicentē michi. Scribe. Beati mortui: qui in dño moriuntur. Amodo iā dicit spiritꝰ: ut requiescāt a laboribus suis. Opera enĩ illoꝝ secũtur illos. Et vidi: et ecce nubem candidam: ⁊ supra nubē sedētem similē filio hominis habentem in capite suo coronam aureā: ⁊ in manu sua falcem acutā. Et alius āgelus exiuit de tēplo: clamans voce magna ad sedētem super nubem. Mitte falcē tuam et mete: quia venit hora ut metat̄: quoniam aruit messis terre. Et misit qui sedebat sup nubem falcē suam in terra: et messa ē in terra. Et alius āgelus exiuit de templo qđ est in celo: habens ⁊ ipse falcem acutam. Et alius angelus exiuit de altari q̄ habebat potestatem supra ignem et aquam: ⁊ exclamauit voce magna ad eum q̄ habebat falcem acutam dicens. Mitte falcem tuā acutā et vindemia botros vinee terre: quoniam mature sunt vue eiꝰ. Et misit angelus falcem suā acutam in terram: ⁊ vindemiauit vineā terre: et misit in lacũ ire dei magnũ. Et calcatꝰ est lacꝰ extra ciuitatē: ⁊ exiuit sāguis de lacu usq; ad frenos equoꝝ per stadia millesexcenta.

Et vidi aliud ſignum in c. xv. celo magnū et mirabile. angelos ſeptē habentes plagas ſeptem nouiſſimas: quoniā in illis cōſūmata eſt ira dei. Et vidi tanq̄ȝ mare vitreū mixtum igne et eos qui vicerunt beſtiam et ymaginē eius ⁊ numerū nominis eius ſtantes ſupra mare vitreum: habētes cytharas dei et cantātes canticum moyſi ſerui dei ⁊ cāticum agni dicentes. Magna et mirabilia ſūt opera tua dn̄e deus omīpotens: iuſte ⁊ vere ~~ſunt~~ vie tue ~~domine~~ rex ſeculoꝝ. Quis nō timebit te domine: ⁊ magnificabit nomen tuū? Quia ſolus pius es: qm̄ omnes gentes venient ⁊ adorabunt in conſpectu tuo: quoniā iudicia tua manifeſta ſunt. Et poſt hec vidi: et ecce apertū eſt templū tabernaculi teſtimonij in celo. Et exierunt ſeptē angeli habentes ſeptē plagas de templo. veſtiti lapide mundo et candido: ⁊ precincti circa pectora zonis aureis. Et unum de quatuoꝛ animalibꝫ dedit ſeptē angelis ſeptem fialas aureas: plenas iracundie dei viuētis in ſecula ſeculorū. Et impletū ē tēplū dei fumo a maieſtate dei ⁊ de virtute eiꝰ: ⁊ nemo poterat introire ī tēplū: donec ꝯſūmarent̄ ſeptem plage ſeptem angelorum. c. xvi.

Et audiui vocem magnā de templo dicentem ſeptem āgelis. Ite: et effundite ſeptem fialas ire dei in terram. Et abijt p̄mus āgelus ⁊ effudit fialam ſuā in terrā: ⁊ factū eſt vulnus ſeuum ⁊ peſſimū in homines q̄ habebāt caracterem beſtie: ⁊ in eos q̄ adorauerunt beſtiā ⁊ ymaginē eiꝰ. Et ſecūdus angelus effudit fialam ſuā in mare: et factus ē ſanguis tanq̄ȝ mortui: et omnis anima viuens mortua ē in mari. Et tercius effudit fialā ſuam ſuper flumina ⁊ ſuper fontes aquaꝝ: ⁊ factꝰ eſt ſanguis. Et audiui angelū aquarum dicentem. Iuſtus es ~~domine~~ q̄ es et qui eras ſanctus qui hec iudicaſti: quia ſanguinē ſanctorū ⁊ prophetaꝝ effuderūt: et ſanguinē eis dediſti bibere. Digni enim ſunt. Et audiui alterū dicentem. Etiam dn̄e deus omīpotens: vera et iuſta iudicia tua. Et quartus āgelus effudit fialam ſuā in ſolem: et datum eſt illi eſtu affligere homines ⁊ igni. Et eſtuauerunt homines eſtu magno: ⁊ blaſphemauerunt nomē dei habentis poteſtatem ſuper has plagas: neqꝫ egerūt penitentiā ut darent illi gloriam. Et quintus angelus effudit fialam ſuā ſup̄ ſedem beſtie: et factum eſt regnū eiꝰ tenebroſū. Et cōmāducauerūt linguas ſuas p̄ dolore: ⁊ blaſphemauerunt deū celi p̄ doloribꝫ ⁊ vulneribus ſuis: ⁊ non egerūt penitentiam ex operibꝫ ſuis. Et ſextus angelus effudit fialam ſuā ī flumen illud magnū eufraten: ⁊ ſiccauit aquam eiꝰ ut p̄pararetur via regibus ab ortu ſolis. Et vidi de ore draconis ⁊ de ore beſtie ⁊ de ore pſeudo ꝓphete exire ſpiritꝰ tres immundos ī modum ranaꝝ. Sunt enī ſpiritus demonioꝝ faciētes ſigna: et procedūt ad reges totius terre ꝯgregare illos in prelium ad diē magnū omīpotentis dei. Ecce venio ſicut fur. Beatꝰ q̄ vigilat et cuſtodit veſtimēta ſua ne nudus ambulet: ⁊ videāt turpitudinem eiꝰ. Et cōgregabit illos in locum q̄ vocatur hebraice armagedon. Et ſeptimus angelꝰ effudit fialā ſuā in aerem: ⁊ exiuit vox magna de templo a throno dicens. Factū eſt. Et facta ſunt fulgura et voces et tonitrua: et terre motus factꝰ eſt magnꝰ qualis nunq̄ȝ fuit ex quo homines fuerūt ſup̄ terrā: talis terre mot⁹ ſic magnus. Et facta eſt ciuitas magna ī tres partes: et ciuitates gētiū ceciderūt. Et babilon magna venit ī memoriam ante deū: dare illi calicem vini indignationis ire eius. Et omīs inſula fugit: ⁊ montes nō ſunt inuenti. Et grādo magna ſicut talentū deſcendit de celo in homines: ⁊ blaſphemauerūt homines deum propter plagam grandinis: quoniā magna facta eſt vehementer. c.xvii.

Et venit unus de ſeptē angelis q̄ habebant ſeptem fialas: ⁊ locutus eſt mecum dicēs. Veni et oſtendā tibi dampnationē meretricis magne q̄ ſedet ſuper aquas multas: cū qua fornicati ſunt reges terre: ⁊ inebriati ſunt q̄ inhabitant terram de vino proſtitutionis eius. Et abſtulit me in ſpiritu in deſertum. Et vidi mulierē ſedētem ſup beſtiam coccineā: plenā nominibus blaſphemie: habētem capita ſeptem et cornua decem. Et mulier erat circundata purpura et coccino et inaurata auro et lapide p̄cioſo ⁊ margaritis: habēs poculum aureum in manu ſua plenū abominatione ⁊ immūdicia fornicationis eius. Et in frōte eius nomē ſcriptum mysteriū babilon magna: mater fornicationum et abominationū terre. Et vidi mulierem ebriam de ſāguine ſāctoꝝ: et de ſāguine martirū iheſu. Et mirat⁹ ſum cū viderem illā ammiratione magna. Et dixit michi angelus. Quare miraris? ego dicā tibi ſacramentū mulieris et beſtie que portat eam: q̄ habet capita ſeptē ⁊ cornua decē. Beſtia quā vidiſti fuit et nō eſt: et aſcenſura eſt de abiſſo ⁊ in interitū ibit: ⁊ mirabuntur inhabitātes terrā quorū nō ſūt ſcripta nomina in libro vite a conſtitutione mundi videntes beſtiam que erat ⁊ nō eſt. Et hic eſt ſenſus: qui habet ſapientiam. Septem capita ſeptem montes ſunt ſupra quos mulier ſedet: ⁊ ſeptē ſūt reges. Quinq₃ ceciderunt: unus ē: et alius nōdum venit. Et cū venerit: oportet illum breue tempus manere. Et beſtia que erat ⁊ nō eſt ipſa octaua eſt: et de ſeptem eſt: et in interitū vadit. Et decem cornua que vidiſti decem reges ſunt qui regnū nondū acceperunt: ſed poteſtatem tanq̄₃ reges una hora accipient poſt beſtiā. Hii unū conſilium habēt: ⁊ virtutem ⁊ poteſtatem ſuā beſtie tradent. Hii cū agno pugnabunt: et agnus vincet illos: quoniā dominus dnōrū eſt ⁊ rex regum: et qui cū illo ſunt vocati et electi ⁊ fideles. Et dixit michi. Aque q̄s vidiſti ubi meretrix ſedet: p̄pli ſunt ⁊ gentes ⁊ lingue: et decem cornua q̄ vidiſti ī beſtia: hii odient fornicariā ⁊ deſolatā facient illā ⁊ nudam: ⁊ carnes ei⁹ māducabunt et ipſam igni concremabunt. Deus enim dedit in corda eorū ut faciāt qđ placitum ē illi: ut dent regnū ſuū beſtie donec cōſummētur verba dei. Et mulier quā vidiſti eſt ciuitas magna: que habet regnum ſup reges terre. c.xviii.

Et poſt hec vidi aliū angelum deſcendētem de celo habētem poteſtatem magnā: ⁊ terra illuminata eſt a gloria eius. Et exclamauit ī fortitudine dicens. Cecidit cecidit babilon magna: ⁊ facta ē habitatio demoniorū: et cuſtodia omīs ſpirit⁹ immundi: et cuſtodia omnis volucris immunde et odibilis: q̄a de vino ire fornicationis eius biberunt omnes gentes. Et reges terre cū illa fornicati ſunt: ⁊ mercatores terre de virtute deliciaꝝ ei⁹ diuites facti ſunt. Et audiui aliā vocem de celo dicentem. Exite de illa p̄plus me⁹:

et ne participes ſitis delictorū eius: et de plagis eius non accipiatis. Quoniam peruenerunt peccata eius uſq; ad celum: ⁊ recordatus eſt dñs iniquitatū eius. Reddite illi ſicut et ipſa reddidit uobis: et duplicate duplicia ſcd̄m opera eius. In poculo quo miſcuit uobis miſcete illi duplū. Quantū glorificauit ſe et in delicijs fuit: tantum date illi tormentū et luctum: quia ī corde ſuo dicit. Sedeo regina: ⁊ uidua nō ſum: et luctum nō uidebo. Ideo in una die uenient plage eius mors et luctus et fames: ⁊ igni cōburetur: quia fortis ē deus qui iudicabit illā. Et flebunt et plangent ſe ſup illam reges terre q̄ cū illa fornicati ſunt et ī delicijs uixerunt cum uiderint fumū incendij eius: longe ſtantes ꝓpter timorem tormentorū eius dicentes. Ve ue ciuitas illa magna babilon. et ciuitas illa fortis: q̄m una hora uenit iudiciū tuum. Et negociatores terre flebunt ſuper illam ⁊ lugebūt: q̄m merces eorū nemo emet amplius; mercem auri et argenti ⁊ lapidis p̄cioſi ⁊ margarite ⁊ biſſi ⁊ purpure ⁊ ſerici et cocci: ⁊ om̄e lignum thyinum: et om̄ia uaſa eboris: ⁊ oīa uaſa de lapide precioſo ⁊ eramento et ferro et marmore: ⁊ cynamomū ⁊ amomū et odoramentorū et unguenti: ⁊ thuris et uini et olei et ſimile et tritici ⁊ iumētorum et ouiū ⁊ equorū et redarum ⁊ mancipiorū et animaꝝ hominū. Et poma tua deſiderij anime tue diſceſſerunt a te: et om̄ia pinguia ⁊ preclara perierunt a te: ⁊ amplius illa iam nō inuenient mercatores hominū. Qui diuites facti ſunt ab ea longe ſtabūt propter timorē tormentoꝝ eius: flētes ac lugentes et dicentes. Ve ue ciuitas illa magna: que amicta erat biſſo et purpura et cocco, et deaurata ē auro et lapide p̄cioſo et margaritis: quoniam una hora deſtitute ſūt tante diuitie. Et om̄is gubernator et omnes qui in lacum nauigāt et naute et qui in mari operantur· lōge ſteterūt: et clamauerunt uidētes locum incendij eius dicētes. Que ſimilis ciuitati huic magne? Et miſerunt puluerē ſup capita ſua: et clamauerūt flentes et lugentes dicentes. Ve ue ciuitas illa magna: ī qua diuites facti ſūt om̄es q̄ habēt naues in mari de p̄cijs eius: quoniā una hora deſolata eſt. Exulta ſuper eā celum et ſancti ap̄li et prophete: q̄m iudicauit deus iudiciū ur̄m de illa. Et ſuſtulit unus angelus fortis lapidē q̄ſi molarem magnū: ⁊ miſit ī mare dicens. Hoc impetu mittetur babilon ciuitas illa magna: ⁊ ultra iā nō inuenietur. Et uox cytharedoꝝ ⁊ muſicoꝝ et tybia canentiū et tuba nō audietur in te āplius; ⁊ om̄is artifex om̄iſq; ars nō inuenietur in te amplius; et uox mole nō audietur in te āplius. Et lux lucerne nō lucebit ī te ampli⁹: et uox ſponſi et ſponſe nō audietur adhuc in te: quia mercatores tui erāt principes terre: quia ī ueneficijs tuis errauerūt om̄es gētes. Et in ea ſāguis ꝓphetaꝝ ⁊ ſāctoꝝ inuentus ē: ⁊ om̄iū q̄ interfecti ſūt ī terra. c. xix.

tibi

Poſt hec audiui q̄ſi uocē tubarū multarū in celo dicentiū alleluia. Laus et gloria et uirtus deo noſtro eſt· q̄a uera et iuſta iudicia ſunt ei⁹ q̄ iudicauit de meretrice magna· q̄ corrupit terrā in proſtitutione ſua: et uindicauit ſanguinē ſeruoꝝ ſuoꝝ de manibꝫ ei⁹. Et iterū dixerunt alleluia. Et fum⁹ eius aſcendit in ſecl'a ſeclorū. Et ceciderūt ſeniores uigintiq̄tuor et q̄tuor animalia et adorauerūt deū ſedentem ſup thronū: dicētes amen alla. Et vox de throno exiuit dicens. Laudē dicite deo nr̄o om̄es ſancti eiꝰ: ⁊ q̄ timetis deū puſilli et magni. Et audiui q̄ſi vocē tube magne ⁊ ſicut vocē aquaꝝ multaꝝ et ſicut vocē tonitruoꝝ magnoꝝ dicētiū alla: qm̄ regnauit dn̄s deus noſter omnipotēs. Gaudeamꝰ ⁊ exultemꝰ ⁊ demus glām ei: quia venerūt nuptie agni: ⁊ vxor eiꝰ ꝑparauit ſe. Et datum ē illi ut cooperiat ſe biſſinū ſplendēs candidū. Biſſinū enī iuſtificatōnes ſunt ſanctoꝝ. Et dixit michi. Scribe. Beati q̄ ad cenā nuptiaꝝ agni vocati ſunt. Et dixit michi. Hec v̄ba dei veā ſūt. Et cecidi añ pedes eiꝰ: ut adorarē eū. Et dixit michi. Vide ne feceris. Conſeruus tuꝰ ſū: ⁊ frm̄ tuoꝝ habentiū teſtimoniū iheſu. Deū adora. Teſtimoniū enī iheſu ē ſpiritꝰ ꝓphetie. Et vidi celū apertū: et ecce equus albus: ⁊ q̄ ſedebat ſup eū vocabat̄ fidelis et verax: et cū iuſticia iudicat ⁊ pugnat. Oculi aūt eiꝰ ſicut flām̄a ignis: et ī capite eiꝰ dyademata mlta: habēs nomē ſcriptum qd̄ nemo nouit niſi ip̄e. Et veſtitꝰ erat veſte aſperſa ſanguine: ⁊ vocabat̄ nomē eiꝰ verbum dei. Et exercitꝰ q̄ ſunt ī celo ſequebant̄ eū ī equis albis: veſtiti biſſino albo ⁊ mūdo. Et de ore eiꝰ ꝓdit gladius (ex vtraq; parte acutꝰ) ut ī ip̄o percutiat gētes. Et ip̄e reget eas in virga ferrea: ⁊ calcat ipſe torcular vini furoris ire dei om̄ipotētis. Et habet ī veſtimēto et in femore ſuo ſcriptū: rex regū: et dn̄s dn̄antiū. Et vidi vnū āgelū ſtātem ī ſole: ⁊ clamauit voce magna dicens om̄ibꝫ auibꝫ q̄ volāt p̄ mediū celi. Venite et ꝯgregamini ad cenā magnā: ut manducetis carnes regū ⁊ carnes tribunorū et carnes fortiū et carnes equoꝝ et ſedētiū ī ip̄is. Et carnes omniū liberoꝝ et ſeruorū ⁊ puſilloꝝ et magnorum. Et vidi beſtiā et reges terre et exercitus eoꝝ cōgregatos ad faciēdū preliū cū illo q̄ ſedebat ī equo: ⁊ cū exercitu eiꝰ. Et app̄henſa ē beſtia ⁊ cū ea pſeudo propheta et q̄ fecit ſigna corā ip̄o q̄bus ſeduxit eos q̄ acceperūt caracterē beſtie: ⁊ q̄ adorauerūt ymaginē eiꝰ. Viui miſſi ſunt hij duo ī ſtagnū ignis ardentis et ſulphuris: ⁊ ceteri occiſi ſunt in gladio ſedentis ſuper equum qui procedit de ore ipſius: et omnes aues ſaturate ſunt carnibus eorum. c. xx.

l. ipſiꝰ

l. bant

Et vidi āgelū deſcendētem de celo habētem clauē abiſſi: et cathenā magnā in manu ſua. Et app̄hendit draconē ſerpētem āntiquū q̄ ē dyabolꝰ et ſathanas: ⁊ ligauit eū p̄ ānos mille. Et miſit eū in abiſſum: et clauſit et ſignauit ſup illū: ut nō ſeducat āplius gentes. donec ꝯſūmentur mille āni. Et poſt hec oportet illū ſolui modico tp̄e. Et vidi ſedes: et ſederūt ſup eas: et iudiciū datū ē illis. Et animas decollatoꝝ propter teſtimoniū ihū et ꝓpter verbū dei: et q̄ non adorauerunt beſtiā neq; ymaginē eiꝰ: nec acceperūt caracterem eiꝰ in frōtibꝫ aut in manibꝫ ſuis: et vixerūt et regnauerūt cū criſto mille ānis. Ceteri mortuoꝝ nō vixerūt donec ꝯſūmētur mille āni. Hec ē reſurrectio p̄ma. Beatꝰ et ſanctꝰ: qui habet partem in reſurrectione p̄ma. In hijs ſcd̄a mors nō habet poteſtatem: ſed erūt ſacerdotes dei ⁊ criſti: et regnabūt cū illo mille annis. Et cū ꝯſūmati fuerit mille āni: ſoluet̄ ſathanas de carcere ſuo: et exibit et ſeducet gentes que ſunt ſuper quatuor angulos terre gog et magog: ⁊ cōgregabit eos in preliū. quoꝝ numerꝰ eſt ſicut arena maris. Et aſcenderunt ſup altitudinē terre: ⁊ circuierūt caſtra

l. aut

ſanctoꝝ et ciuitatē dilectā. Et deſcendit ignis a deo de celo et deuorauit eos: ⁊ dyabolus q̇ ſeducebat eos miſſus eſt in ſtagnū ignis ⁊ ſulphuris: ubi ⁊ beſtia et pſeudo ꝓphete cruciabunt̄ die ac nocte ī ſecl'a ſecl'oꝝ. Et vidi thronū magnū candidū ⁊ ſedētem ſuꝑ eum: a cuius aſpectu fugit terra et celū: ⁊ locꝰ nō eſt inuentus ab eis. Et vidi mortuos magnos et puſillos ſtātes in conſpectu throni: ⁊ libri aperti ſunt: ⁊ aliꝰ liber apertus ē qui eſt vite. Et iudicati ſunt mortui ex hijs q̄ ſcripta erāt in libris: ſcd̄m opera ip̄orū. Et dedit mare mortuos ſuos q̇ in eo erant: et mors et infernus dederunt mortuos ſuos q̇ in ip̄is erant: ⁊ iudicatū ē de ſingulis ſcd̄m opera ip̄oꝝ. Et infernus ⁊ mors miſſi ſūt ī ſtagnū ignis. Hec ē mors ſcd̄a. Et q̇ nō ē inuētꝰ ī libro vite ſcriptꝰ: miſſꝰ ē in ſtagnū ignis. c.xxi.

Et vidi celū nouum: ⁊ terram nouam. Primū enim celū ⁊ p̄ma terra abijt: ⁊ mare iam nō eſt. Et ego iohannes vidi ſanctā ciuitatē ih'rlm nouam deſcendētem de celo. a deo paratam: ſicut ſpōſam ornatā viro ſuo. Et audiui vocē magnā de throno dicentē. Ecce tabernaclm̄ dei cū hominibus: ⁊ habitabit cū eis. Et ipſi p̄plus eius erunt: ⁊ ip̄e deꝰ cum eis. erit eorū deus. Et abſterget deꝰ omnē lacrimā ab oculis eoꝝ: ⁊ mors vltra nō erit neq; luctus neq; clamor. neq; dolor erit vltra: que prima abierūt. Et dixit qui ſedebat ī throno. Ecce noua facio oīa. Et dixit michi. Scribe: quia hec verba fideliſſima ſunt et vera. Et dixit michi. Factum eſt. Ego ſum alpha et o: inicium ⁊ finis. Ego ſitienti dabo de fonte aque viue gratis. Qui vicerit: poſſidebit hec. Et ero illi deus: ⁊ ille erit michi filius. Timidis aūt et incredulis et execratis ⁊ homicidis ⁊ fornicatoribus et veneficis et ydolatris ⁊ om̄ibꝫ mendacibus: pars illorū erit in ſtagno ardenti igne et ſulphure: qđ eſt mors ſcd̄a. Et venit vnus de ſeptē angelis habentibꝫ fialas plenas ſeptē plagis nouiſſimis: ⁊ locutus ē mecū dicens. Veni: et oſtendā tibi ſponſam vxorē agni. Et ſuſtulit me in ſpiritu ī montem magnū et altū: et oſtendit michi ciuitatem ſanctam ih'rlm deſcendētem de celo: habētem claritatem dei. Et lumen eius ſimile lapidi precioſo tāq̄ lapidi iaſpidꝭ. ſicut criſtallū. Et habebat murum magnū et altum habentem portas duodecim: ⁊ in portis angelos duodecim: ⁊ nomina inſcripta que ſunt nomina duodecī tribuū filiorum iſrahel. Ab oriente porte tres. et ab aquilone porte tres: ⁊ ab auſtro porte tres. et ab occaſu porte tres. Et murus ciuitatis habens fundamēta duodecim: et in ip̄is duodecim noīa duodecim apoſtolorum et agni. Et qui loquebatur mecū habebat menſuram arūdineam aureā: ut metiretur ciuitatem et portas eius et murū. Et ciuitas in quadro poſita eſt: et longitudo eius tanta eſt quāta et latitudo. Et menſus eſt ciuitatem de arundine aurea ꝑ ſtadia. duodecim milia; et longitudo et altitudo et latitudo eiꝰ equalia ſunt. Et menſus eſt muros eius centum quadragitaquatuor cubitorum: menſura hominis que ē angeli. Et erat ſtructura muri eius ex lapide iaſpide: ipſa vero ciuitas aurū mundum: ſimile vitro mundo. Et fundamenta muri ciuitatis omni lapide precioſo ornata. Et fundamentū primum iaſpis: ſecundus ſaphirus.

terciꝰ calcedonius;quartꝰ ſmaragdꝰ. quintus ſardonix·ſextus ſardius ; ſeptimus criſolitus · octauus berillus: nonus thopazius ; decimꝰ criſopraſſus · undecimus iacinctus · duodecimus ametiſtus . Et duodecim porte. duodecim margarite ſūt ꝑ ſingulas. Et ſingule porte erāt ex ſingulis margaritis:et platea ciuitatis aurū mundum:tanq̄ʒ vitrū ꝑlucidum. Et tēplū non vidi in ea. Dominus enī deus omnipotens templū illius ē:et agnus. Et ciuitas nō eget ſole neqʒ luna : ut luceant in ea . Nam claritas dei illuminabit eam:et lucerna eiꝰ eſt agnus. Et ambulabūt gentes ī lumine eiꝰ : et reges terre afferent glām ſuā et honorem ī illam. Et porte eiꝰ nō claudētur per diem noctem. Nox enim nō erit illic,et afferent gloriā et honorem gentiū ī illā; nō intrabit ī eā aliq̄d coinq̄natū et abominationē faciēs ⁊ mēdaciū:niſi q̄ ſcripti ſūt ī libro vite agni. c. xxii.

Et oſtendit michi fluuiū aque viue ſplendidum tanq̄ʒ criſtallū: procedētem de ſede dei ⁊ agni. In medio platee eiꝰ et ex utraqʒ parte fluminis lignū vite afferēs fructꝰ duodeci: per menſes ſingulos reddēs fructū ſuū: et folia ligni ad ſanitatē gentiū. Et omne maledictū nō erit ampliꝰ : ſed ſedes dei et agni ī illa erūt : ⁊ ſerui eiꝰ ſeruient illi. Et videbūt faciē eiꝰ:⁊ nomē eiꝰ in frōtibꝫ eoꝝ . Et nox ultra nō erit:et nō egebunt lumine lucerne neqʒ lumine ſolis.qm̄ dn̄s deus illuminabit illos:⁊ regnabūt in ſecla ſeclorū. Et dixit michi. Hec v̄ba fideliſſima ſūt ⁊ vera. Et dn̄s deꝰ ſpirituū ꝓphetaꝝ miſit angelū ſuū:oſtendere ſeruis ſuis que oportet fieri cito. Et ecce venio velociter. Beatꝰ q̄ cuſtodit verba prophetie libri huius. Et ego iohannes q̄ audiui et vidi hec. Et poſtq̄ʒ audiſſem ⁊ vidiſſē cecidi ut adorarē ante pedes angeli qui michi hec oſtendebat. Et dixit michi. Vide ne feceris . Conſeruus enim tuus ſum ⁊ fratrū tuorū prophetarū: et eorū qui ſeruant verba prophetie libri huius. Deum adora. Et dixit michi. Ne ſignaueris verba prophetie libri huiꝰ. Tempꝰ enim ꝓpe eſt . Qui nocet noceat adhuc:⁊ qui in ſordibus ē ſordeſcat adhuc . Et q̄ iuſtus ē iuſtificetur adhuc : ⁊ ſanctꝰ ſanctificet̄ adhuc. Ecce venio cito : ⁊ merces mea mecū ē: reddere unicuiqʒ ſcd̄m opera ſua. Ego ſum alpha et o:primꝰ et nouiſſimus: principium et finis . Beati q̄ lauant ſtolas ſuas ~~in ſanguine agni~~ : ut ſit poteſtas eorū in ligno vite:⁊ ꝑ portas intrent ciuitatem. Foris autem canes et venefici ⁊ impudici ⁊ homicide ⁊ ydolis ſeruientes :et omnis qui amat et facit mendacium. Ego iheſus miſi angelum meum teſtificari vobis hec in eccleſijs . Ego ſum radix ~~et~~ genus et dauid : ſtella ſplendida et matutina. Et ſpiritus et ſponſa dicunt veni. Et qui audit : dicat veni . Et qui ſitit veniat : et qui vult accipiat aquam vite gratis . Conteſtor ego omni audienti verba prophetie libri huius . Si quis appoſuerit ad hec · apponet deus ſuper illum plagas ſcriptas in libro iſto : et ſi quis diminuerit de verbis libri prophetie huius · auferet deus partem eius de libro vite et de ciuitate ſancta : et de hijs que ſcripta ſunt in libro iſto . Dicit qui teſtimonium perhibet iſtorum . Etiam Venio cito amen . Veni domine iheſu. Gratia dn̄i nr̄i iheſu criſti cū omnibꝫ vobis amē. Explicit apocalipſis,